

ספר
קרובות
הוא
מחזור

מסודר בשלמות הסדור ומדויק בתכלית הדיוק

מאתי ·

וואלף בן שמשון היידנהיים

רעדעלהיים

בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם ·

מחזור

ליום ראשון ושני של פסח

מדויק היטיב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזית·

וכל הענינים הנהוגים בעת הזאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת.

רעדעלהיים

שנת תקצ"ב לפ"ק

(מהדורא תמינאה.)

נייע, דורכאויז פערבעסערטע אונד פערמעהרטע אָריגינאַלאויפלאַגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckere
von W. Heidenheim. 1832.

סדר ערוב תבשילין ודיניו·

אם חל ערב פסח ביום ד' אז צריכים לעשות ערובי תבשילין קודם י"ט, וכך מעשהו: לוקחין מצה שלמה וכזית תבשיל, או בשר או ביצה צלוי' ומניחין אותה על המצה; ובעל הבית או מי שעשה העירוב משלו יתן הערוב לחברו שאינו סומך על שולחנו, שיזכה בערוב זה ג"כ לשאר ישראלים הדרים בעיר הזאת שסמכו ולא עשו ערוב, וצריך הזוכה להגביה הערוב טפח ממקום שהוא מונח עליו, וחוזר בעל הבית ונוטלו מיד הזוכה ומברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב:

בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְמֵיפֵא וּלְבַשָּׁלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא וּלְמֶעְבַּד כָּל־צָרְכָנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנוּ וּלְכָל־הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

ווער קיין לה"ק פערשטעהט, דער מאַג אויך אויף דייטש זאַגען:
דורך דיזען ערוב זייא עס אונז ערלויבט, צו באַקקען, צו קאָכען, שפייזע וואַרם צו ערהאַלטען, ליכטער אַנצוצינדען אונד איבערהויפט אַללעס נאָטהיגע פאָן י"ט אויף שבת צו פערריכטען, זאָ וואָהל אונז, אַלז יעדעם, דער אין דיזען אָרטע וואָהנט.

ערובי חצרות·

המנהג לעשות ערובי חצרות בערב פסח, וכן עניינו: שמש הקהל גובה מעט קמח מכל אחד מן בעלי הבתים עד שיהיה בין הכל שיעור ערוב, ואופין אותו הקמח מאותן שיושבין בתוך הערוב, ועושין מצה מן הקמח, ואח"כ עומד השמש והחשוב שבצבור ותופשים המצה בידם, והחשוב אומר לחברו שתפש עמי, הנה אני רוצה לזכות אותן שלא נתנו מקמחן למצה זו, או מי שיבוא לדור עמנו אחר הפסח. והחשוב מברך:

בָּ"אַ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב:

בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְאַפָּקָא לְאֶעָלָא מִן הַמְּבוֹאוֹת לַחֲצֵרוֹת וּמִן הַחֲצֵרוֹת לַמְּבוֹאוֹת וּמִשְׁתֵּיהֶן לְבָתִּים וּמִבָּתִּים לִשְׁתֵּיהֶן בְּכָל שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה (וי"ט) לָנוּ וּלְכָל הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

ונוהגין להניח העירוב בבה"כ במקום משומר שלא יאבד ושלא יאכלוהו העכברים.

הסכמות והרמות מגאוני הזמן נר"ו·

מה יפו פעמי החכם השלם המדקדק הגדול ה"ה התורני המופלא הר"ר וואלף ב"ר שמשון היידנהיים, אשר כל רז מרזי החכמה הנפלאה הזאת לא אנס לו, ואשר לו יד ושם בספרי ובמדרשי חכמינו ז"ל אשר באמצעיתם חפץ ה' בידו הצליח לבאר באר היטיב בלשון צח ונאה תפלות ופיוטים יסדום באמונתם קדמונינו נוחי נפש, אשר ברבות השנים ובהעתקם מכתב לכתב ומדפוס לדפוס כסו פניהם חרולים, ולאין מספר העלו קמשונים, ולהאיש הזה חננו אלקי' בחכמה ומדע, כהימן ודרדע, ולו יאתה לקרבה אל המלאכה ולעשות אותה. ומבלעדי זה לשונו ממהרת לדבר צחות גם בלשון אשכנז למען העתיק התפלות והפיוטים בלשון נאה ומסודר, ולהבינם לאינם בקיאים בלשוננו העברית ולהורם מה ידברו, לא כהמעתיקים הראשונים האשכנזים אשר בלעגי שפה וכמעט בלשון אחרת ידברו אל העם הזה, ותהי להם חזות הכל כדברי הספר החתום. והנה הגיע לפני החכם המדקדק הנ"ל כרך אחד מפיוטי המועדים אשר הדפיס בביתו ועל הוצאותיו המרובים, ועברתי עליו ומצאתי בתוכו את שאהבה נפשי, חדול לא החדיל תירושו המשמח אלקים ואנשים, והטיח לנגדי דאגת לבבו ממשגבי דברים איש מאת רעהו ויאכלו אחרים פרי יגיעו, והטיתי אזני למלאות בקשתו ולצאת חוץ מגדרי, ולהטיל גזירת נח"ש על איש או אשה אשר יערב לבבו להסיג גבולו ולהדפיס אפילו כרך אחד או יותר מספרי המחזורים עם הביאור ותרגום אשכנזי שלו או עם הביאור לבד או עם תרגום אשכנזי לבד הן בכ"א והן בכל לשון ואפילו עם קצת שינוי בכמותו או באיכותו בשינוי לשון או בשינוי שם, הן ע"י גירי דילי' והן ע"י השתתפות עם אחרים אשר לא מבני ישראל המה, והעובר על זה להדפיס כרך אחד או יותר מהמחזורים הנ"ל על אחד מן האופנים בלתי ידיעת והסכמת המחבר מהיום עד תום כ"ה שנים, יהי' נלכד בעונש חרם ונלטותא דרבנן, ולהשומעים יונעם ותבוא אליהם ברכת טוב. כ"ד הכותב והחותם פה ק"ק אלטונא ר"ח אדר תק"ס לפ"ק.

הק' נתן חיים צבי בן מוהר"ר אברהם מאיר ברלין זצ"ל החונה פה ק"ק אה"ו יע"א.

רנים מישני אדמת עפר המה הגבורים אנשי השם אשר מעולם קדמונינו מחברי התהלות ופיוטי המחזורים, יעלזו לפני אלהים וישישו בשמחה לקראת פועל חכם ה"ה החכם השלם המדקדק הגדול כהר"ר וואלף היידנהיים יצ"ו אשר עמל ויגע בהם ימים ושנים, להלבישם שני עם עדנים. והיתה ראשית דרכו הגו סיגי הטעיות והשבושים מהם אשר באו אל קרבנה מההדפסות הראשונות ולהשיבם לתחילת הוייתם שפתי דעת ברור מללו, ותושע לו זרועו ורב חילו בחכמת הלשון ובקיאותו באגדות ומדרשי חז"ל לחבר ביאור ופירוש מספיק על כל הפיוטים באר היטב דברי חכמים וחידותם, עומק כונתם ומגמותם, בשפה ברורה ורכה, צחה וזכה. ובהיות כחו גדול מאד בשפת עם האשכנזים אשר רוב בני ישראל אשר באייראָפּאַ שוכנים ביניהם ומשתמשים בלשונם, נטה שנית ידו לעשות לפני הבלתי בקיאים בלשון הקדש העתקה חדשה אשכנזית תחת ההעתקה הישנה אשר חוברה מימים ימימה בלעגת לשון אין בינה, למען ידעו ולמען יבינו כל העם למאיש ועד אשה כונת הפיוטים ונועם מליצותיהם ולמען ישוג בתפילות ותהלות האלה מבוקש אוצריהם כאשר קרבת אלהים יחפצון, ואני בקראי את הקונטרס אשר שלח לי מראשית פריו קדש הלולים לה', עמדתי משתומם על זה החכם אשר ערב את לבו לגשת הנה להעמים

הסכמות והרמות

על שמעו עולם כובד משא המעשה הגדול הזה, שמח לבי ויגל בראותי כי חפץ ה' בידו יצליח, ולא כחדתי משאלות לו אז דברי ברכה ותן כאשר יאות לפי חכמתו וכושר עמלו. אפס כהיום הודיעני את אשר נתן את לבו להוציא את המחזור מכל השנה עם באורו והעתקתו לאור עולם, וארח לחברה עם אומן גדול במעשה הדפוס ה"ה המושלם והנעלה האלוף כהר"ר ברוך בר"מ בשוין יצ"ו להדפיסו על אופן היותר נאה ומהודר ובהגהה מדוייקת, אולם גור יגור אפס מאנשי חמס אשר אולי יבואו להדפיס גם הם כמתכונתו או יעשו בערמה להוסיף מעט ביאור על ביאורו או לשנות קצת ממנו למען יתראה כעין חיבור חדש; ויותר נקל לעשות רמי' זו בהעתקתו האשכנזית, אשר כל הבקי באותו לשון ולא ירא אלהים, אחרי עמדו על עיקר מליצת הפייטן ע"י העתקת החכם הלזה, לא יכבד עליו להפך סדר המליצות ולהכניס ביניהם עוד מלות אשכנזיות שונות לשנות הדברים עד יתן להם תמונת העתקה חדשה, ובהיות כן יבוזו זרים יגיעו, הוא יטע ואחר יבצור, יזרע ואחר יקצור, והיתה לו ח"ו מעשהו הטוב לתקלה, והוא ושותפו הנ"ל יגעו לריק וילדו לבהלה. לכן קולי אל בני אדם אשר מזרע ישראל המה, אל נא אחי תרעו לרעכם אחיכם אשר יגע ועמל להטיב ולהועיל לכם ולכל עדת בני ישראל, בעלות להשחית את יבולו, בהשג את גבולו; חלילה לאיש ישראלי או אשה ישראלית להדפיס את המחזורים הן עם הביאור העברי לבדו והן בהעתקה האשכנזית לבדה או בשניהם חוברה להם יחדו אפי' בקצת שינוי בתוספ' או מגרעת בין ע"י עצמו או גירא דילי' תוך משך עשרים וחמש שנים בלתי רשות החכם המחבר ומשותפו המדפיס הנ"ל. ופן יבא איש נכרי אשר לא מבני ישראל הוא וידפיסם, חס לי' לזרעא דישראל לישא וליתן במחזורים אשר ידפיס הנכרי או להיות לו עזר בשום אופן, כי מלבד הנזק הגדול אשר יגיע מהדפסה חדשה להחכם הנ"ל ומשותפו, אין לך נעילת דלת בפני פרסום החכמה וההגעה אל השלמות גדול מזה, אם לא יוכלון חכמי לב הישרים בלבותם להפיץ מעינות עיונם חוצה מפני סכנת אנשי חמס אשר לדמם יארובו. עם אלהי אברהם! חלילה לאחד מכם מנפול ממעלת תומת גזעו אל שפל מדרגת הנבלי' ובני עולה. חלילה לך יוצא ירך יעקב להלכד בפחי החרמות והשמתות לרגלי כל העושה הרעה הגדולה הזאת. חלילה לך להביא עליך את הקללה הכתובה בתורה, ארור מסיג גבול רעהו, ובי תאמר להוסיף קצת דברי אמת ולתועלות אומתי אני בא, לשוא תתיפה, וקלונך לא תחפה, כי הוספת לחטוא בהתנכלות זו בבואך בערמה להכות את רעיך בלדי', ונלכדת גם בארור עושה מלאכת ה' ברמי', והיא לא תצלח, כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ורבצו בו כל האלות והקללות העתידות למגנבי דברים, לעומדים על דם רעיהם כארי במסתרי', המשתוקקי' לבלוע איל כנפש עיפה אל מים קרים, איל בלעו ויקיאוהו ובאו בם המים המאררים למרים. ואורח צדיקים כאור נוגה ואורם יבקע כשחרים, יעלו ויצליחו הצלחה אחר הצלחה ברכה אחר ברכה חדשים לבקרים, הכ"ד המצפה ליום יחונן ה' את ציון יכונן את ירושלים ותגלה ותראה מלכותו עלינו וקרן לעמו ירים.

החותם פה ראטרדם בט"ו אדר בשנת עצת ה' היא תקום.

ארי' ליב ברעסלא.

הסכמות והרמות

שוחר טוב יבקש רצון, ה"ה התורני הרבני המופלג מוהר"ר צבי הירש נר"ו מדפיס ומ"ס מפה שאר פני למלאות תאות ורצון המשותפים המדפיסים בק"ק רעדלהיים ה"ה אחיו התורני כה' ברוך בשוויק שי' ומשותפו ה"ה הרבני המופלא בהפלאת חכמים החכם המדקדק מוהר"ר בנימין וואָלף היידנהיים נר"ו המתעסק כעת בהדפסת מחזורים מ"א ומ"פ אין אָקטאָן בדפוס חדש אשר הקימו בק"ק רעדלהיים, ויחמול הרבני מוהר"ר וואלף הנ"ל על מיטב התפלות והפיוטים כי נפלו בהם שבושים רבים וטעיות גדולות מעת נקבעו בדפוס עד עתה וישם על לבו להגיה המחזור כולו בהגהה מדויקת ולבאר הנוסחאות הנכונות והישרות ע"פ מחזורים ישנים כתבי יד וע"פ חכמת הדקדוק והלשון ולהוסיף עליו פירוש המלות וחבור הדברים בהעתקה בלשון אשכנז, גם ביאור יפה ומהודר בלשון תורה ולשון חכמים. והמה בקשו מאתי לתת ידי בהסכמה עלי המחזורים עם פירושם והעתקתם הנ"ל והנה הי' למראה עיני איזה קונטרסים ומצאתי כי לשונו עט סופר מהיר יפה לבני אדם הוצק חן בשפתותיו, לשון חכמים תיטב דעת, וכבר אתמחי החכם הנ"ל מכמה גאונים גדולי הדור כי לפי שכלו יהולל איש, וגם אני לא אחשך פי מהללו כי הוא כנחל נובע מקור חכמה לכן פועל אדם ישולם לו והנני באתי למלאות דברי הגאונים שקדמוני ולגזור בגזירה דרבנן חלילה משוא בזה לשום אדם לחזור ולקבוע בדפוס ספרי המחזורים בדמות פֿאָרמַאַט שלהם הן עם פירושם או עם פי' אחר, הן עם העתקתם בל"א או בהעתקה אחרת בל"א, ואף לא פירושם לבד או העתקתן בל"א לבד בלי מחזורים או בשום צד ואופן שיוכל להזיק למשותפים הנ"ל, ונגזרת נמי על מדפיס שלא להגיה בשום מחזור אשר ידפוס אפילו הגהה אחת או נוסחא אחת שנאמרה מחדש בזה המחזור במ"פ או במ"א, בלי רשות המדפיסים הנ"ל משך כ"ה שנים מיום דלמטה, והגזירה היא כוללת גם לקונים שאסור לשום אדם לקנות מן המחזורים או הפירושים וההעתקות אם יודפסו ע"י אחרים באחד מן האופנים הנ"ל תוך זמן הנ"ל בלי רשותם של החכם מוהר"ר וואלף הנ"ל ומשותפו כה' ברוך הנ"ל, והשומע ישכון בטח ושאנן, ויהי כזית רענן.

פפד"א י"ט אדר תומת ישרים תנחם לפ"ק.

הק' נפתלי הירש לבית קאצנאילנבאגן חונה פה ק"ק פפד"א יע"א.

למען היום כוננו מעשה ידי רבותינו הראשונים, להציב לנו ציונים, דבר יום בי"ט ולעתים מזומנים, בפיוטים ושירים יערכו תהלות ותפלות ברכות ותחנונים, ביעקב נחלקו ובישראל נפוצו ומלאו פרי תנובתם כל פנים. והנה כי ארכו הזמנים, ופנים מפנים שונים, אשר נדפסו ע"ב נוסחאות נשתנו ומלות רבות תחת חטה יצאו קמשונים, והיה מאורה לצפעונים. גם היות דברי הפייטנים בכמה מקומות מליצות סתומות וחידות ספונים, לא נודע מקום מוצא ספיר גזרתם מקום זהב ודרכמונים, וללא ידעו ספר לשון עבר לא ימצא להם די ביאור והעתקה ללשון אחרת להבינם מה ידברו הפייטנים. לכן לחוקקי ישראל ה"ה התורני המופלג המדקדק הגדול הר"ר וואָלף ב"ר שמשון היידנהיים אזר כגבר חלציו להיות חוקק חקקי אונים, ועצמה ירבה עלם מבינים, לו שם בשלשה המה מטיבי מצעדי גבר בנתיבות לפונים, בחכמת הלשון גדול שמו ונודע בשערים המצויינים, בעולם בינתו וע"י כתבי יד

שנים, טרח ויגע לתקן בהגהה מדויקת תיבות וענינים, והיותו שוקד על דלתי מדרשי חז"ל הנאמנים, משם חפר באר מים חיים להשקות פרחי שושנים, בפירושים נאים נוזלים מתוך באר אגדות ודרשות דברי חכמים כדרבונים, ולמען השביע נפש חסרי דעת לשון זהורית בת עברית ולהטעים גם אותם מעדנים, פעל ועשה העתקה בלשון אשכנזי צח ונקי היות להם לעינים, ידעו מה יאמרו ישמחו לבבם ויטהרו רעיונים, את כל יקר ראתה עיני בכרך אחד מפיוטי מועדי ה' שלוש אלי מידיו אמונים, בדפוס חדש אשר העלה והביא הוא עצות למלאכת שמים כוונים, וישפוך שיחה נאה פן יסוגו אחרים גבולו ויבוזו זרים יגיעו זה כמה שנים, להיות גם אנכי הקטן נמנה בין הרבנים, סניף לראשונים, אחרי רואי מה שנאמר מפי ידידי הרב הגאון המפורסם אב"ד דשלש ק"ק אה"ו אענה אמן אחריו לצאת בחצי שנונים, כל איש ואשה אשר יעיז פנים, מהיום תוך כ"ה שנים להדפיס אפילו כרך אחד או יותר מספרי המחזורים עם הביאור ות"א של התורגי' ר' וואלף הנ"ל או עם אחת משנה הביאור או הת"א לבדנה, ואף אם ישנה קצת בכמות או באיכות הן בעצמו או ע"י גירי דיליה או ע"י השתתפות עם אחרים יהי' מי שיהי' אשר יעשה אחת מאלה בא' מאופנים הנ"ל בלתי ידיעת ורשות המחבר הנ"ל, יהי' נלכד ברשת חרם ובלטותא דרבנן סרבים וסלונים, ולהשומעים יונעם ועליהם יבואו ברכות על אחת עשר מונים. ברכת חיים ושלום יבאו מתחת ידי.

פה הענא יום א' כ"ו אדר, ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה לפ"ק.

הק' משה טובי' מזונטהיים החונה פה ק"ק הענא והמדינה יע"א.

ועוד זאת להרב הנ"ל על דבר ההערה אשר שמתי לפירושו בסוף מערבית ליל א'.

„ישאו הרים שלו' לאהו' וכו'. ומה שהעיר בביאור אזכרה וכו', לא עלי תלונתו כ"א על המפרש, יראה מ"ש וכו', כי הי' רק העתק דברי המפרש, ומה שלא שלחתי יד לדחות דברי בנראה הי' חכם גדול ולא יהי' טועה בדבר משנה ואמרתי שכוונתו על חגיגת י"ד הבאה עם הפסח ודינה כשלמים הטעונה נסכים, וזהו שנים מלוות טעון כנאמר בפירושי, וכתובים לזבוח חגיגה עם הפסח, ורבוע תכליל וכו' כנ"ל, ואע"ג שאם היתה מן הבקר טעונה יין לנסך חצי ההין, מ"מ תפס המועט אם באה מן הצאן, ועיקר כוונתו ליופי המליצה לבאת בשיר תוף וחליל, ועכ"ז פירושו גם הוא עולה יפה, רק מ"ש רבוע תכליל ארבע כוסות, יותר נראה רבוע למה דאמרינן בפסחים דף ק"ח ע"ב ד' כוסות הללו צריך שיהי' בהן כדי רביעית וכו' והיינו לכל א' וא' רובע רביעית הלוג." עכ"ל.

ועוד הסכמות וחרמות לגאוני הזמן נר"ו הלא המה כתובים בכרך של שבועות.

פאָרבעריכט.

דאַז מחזור ענטהאַלט איינע זאַממלונג פיוטים ותפלות הקבועים למועדי ה'. דיעזע געזאַנגע אונד געבעטע זינד פאָן דעם גראָססטען טהיילע אונזערער נאַציאָן אַנגענאָממען וואָרדען, זאָ דאַס מאַן, אום דערען וויכטיגקייט צו בעווייזען, ניכט ערזט דען איננערן געהאַלט דערזעלבען אַנצופיהרען בעדאַרף. זאָ וויכטיג אונד אינטערעססאַנט אינדעס דאַז מחזור אַן אונד פיר זיך איזט, זאָ נאַכלאָססיג איזט מאַן ביזהער דאַמיט פערפאַהרען. עז ווארדע צוואַר צו אַללען צייטען, האַט אונד אויך מאַנכערלייא אַרט נייא אויפגעלעגט; אַבער עבען דיעזעז איזט'ז, וואַז עז זאָ זעהר פערונשטאַלטעט האַט. אַללע פעהלער דער ערזטערן עדיציאָנען זינד אין דען נאַכפאָל-גענדען מיט אויפגענאָממען אונד נאָך מיט איינער מענגע נייערער אַנ-געהייפט וואָרדען, זאָ דאַס מאַן מיט רעכט בעהויפטען קאַן, דאַס אין דען יעטצט פאָרהאַנדענען מחזורים זעלטען איינע איינציגע פעהלערפרייע ציילע אַנצוטרעפפען זייא. דורך דיעזע פערונשטאַלטונג איזט זעהר אָפט אונזין, פאַלשער זין אונד ניכט זעלטען זאָגאַר חרופים וגדופים ענטשטאַנדען.

דיא פייטנים האַבען דיא געוואָהנהייט, איהרע זינגרייכען געדאַנקען מיט איינער ערשטוינליכען קירצע אויזצודריקקען אונד זיא אין אויזגעזוכטע אונד זעלטענע וואָרטער צו פערהיללען, דיא פאָן וועניגען פערשטאַנדען ווערדען. נעבען איהרער קירצע אים אויזדרוקק האַבען זיא נאָך דיא מעטהאָדע, אויף דינגע, אויזלעגונגען אונד בעגעבענהייטען אַנצושפיעלען, דיא ענטוועדער איהרגענדוואָ אין תורה נביאים וכתובים פערשטעקקט, אָדער אויך אין תלמוד ומדרשים היין אונד ווידער צערשטרייט אַנצו-טרעפפען זינד, זאָ דאַס זעלבזט דעם למדן, דער אין אַללען דיעזען ספרים וואָהל בעוואַנדערט איזט, אונמעגליך אימממער בייפאַללען קאַן, אויף וועלכע טראַדיציאָן דיעזער אָדער יענער אויזדרוקק אַנשפיעלט, אונד איהם דאַהער דער גאַנצע זאַטץ אונפערשטאַנדליך בלייבען מוס.

אויך דיעזען פֿעהלער אבצוהעלפֿען, האט מאן איין פֿריהערן צייטען שאן געזארגט, דאס מחזור מיט איינעם פרוש צו פֿערזעהען אונד איהן דעמזעלבען בייצודרוקקען; דאס אבער דיעזער פלאן ניכט צורייכענד וואר, אונז דאס מחזור פֿאללקאממען אויפֿצוקלארען, בעווייזט דיא איממערוואהרענדע אללגעמיינע קלאגע איבער אונפֿערשטאנדליכקייט דער פיוטים.

וואס אבער אונזערע מחזורים ביזהער אם מייזטע פֿעראונשטאלטעט האט, וואר דיא אלטדייטשע איבערזעטצונג. דיעזע האט דאס מחזור זיינעס גלאנצעס אונד זיינער ווירדע פֿאללענדס בערויבט; זיא איזט ניכט נור אונדייטש, פֿערוואררען אונד אונפֿערשטאנדליך, זאנדערן אויך זעהר אפֿט ווידערזיננינג, אונד ניכט זעלטען זאגט זיא געראדע דאס ענטגעגענגעזעטצטע פֿאן דעם, וואס זיא איינגענטליך זאגען וואללטע אדער זאללטע. בע־לעגע היעצו ליעפֿערט יעדעס בלאטט. דיעזע אונגערייאמטע איבערזעטצונג האט בייא פֿיעלען איינע געררינגשעטצונג דעס מחזור'ס זעלבסט הערפֿארגע־בראכט אונד מאנכען אונוויסענדען זאגאר פֿעראנלאסט, זיך שפאטט אונד האהן צו ערלויבען. דיא וואהרהייט דיעזעס זאטצעס ווירד לייִדער פֿאן דער אללגעמיינען ערפֿאהרונג בעשטעטיגט, ורבינו הגדול בעל פני ארי' ס"ה הגאון המפורסם החכם הכולל מוהר"ר ארי' ליב נר"ו, אב"ד דק"ק ראטטערדאם יע"א, האט דיעזע וואהרהייט זא טיעף אונד פאסענד געשילדערט אונד דיא דאראויז ענטשפרינגענדען איבעלן פֿאלגען זא ריכטיג בעמערקט, דאס איך ניכט אומהין קאן, דעססען אייגענע ווארטע היער אנצופֿיהרען. ער זאגט אונטער אנדערן פֿאלגענדעס:

„אפס כאשר הודיעני בעת כי נשא לבו אותו בחכמה להביא מחדש לבית הדפוס סדר המחזור הנהוג אצלינו אחר עמל ויגיעת תיקון הטעיות ושיבושי הדפוס הנמצאים במחזורים שלנו ולשום בצדו העתקה אשכנזית חדשה בלשון נקיה וצחה תחת ההעתקה האשכנזית הישנה אשר מלבד שיבושי הדפוס מעורבת היא בעלגי הלשון, אומר אני! בשמועה זו העטית עלי כמעיל גיל ותאזרני שמחה. בשמים עדי אם לא זה שנים רבות נצטערתי על המכשול הגדול הזה אשר מלבד מה שנמצא מן ההשחתה בעיקור הפיוטים ותהלות לאלה מועדי ה' ע"י שיבושי הדפוס, הנה הנשים והמון העם שאינם מכירים בל' הפיוט וצריכים אל העתקה אשכנזית אין להם מאומה ההעתקה הנמצאת כעת כ"א עמל פה ויגיעת שפתים מאין דבר מאשר יהגו בגרונם, ומבלי יכולת, לצרף באחד מן הפיוטים כוונה תמה כמשבצת מתחלת הפיוט עד סופו המקשרת ענינו, ואף כי בדורנו זה אשר לאורך ימי שבתנו על אדמת נכר רבות בנות ובנים מילדי העברים למדו לשונם דבר בצחות לשון העמים אשר נפוצו ביניהם עם ועם כלשונו ורגילים הרבה בספרי מליצותיהם ושירותיהם,

ובעונותינו שרבו עינינו הרואות שבקראם את הפיוט מתוך ההעתקה האשכנזית הנמצאת כעת ישחקו על העדר קישור וחיבור דבריו ילעגו על עלג לשונו וגעלה נפשם בו, ויתפאו דברים אשר לא כן על הפיוט עצמו בחשבם שהקלקול הוא בעצם הפיוט וקוצר יד מחברו ויתנו פאר לספרי יתר העמים ואחריתם להחליף הקדש בחול, להמיר אמרי תְהִלּוֹת בְּתָהֳלוֹת וספרי תְפִלּוֹת בספרי תִפְלוֹת יעזבו אשת חיקם ויחבקו חיק נכרי'. ואתה כי הכינות את לבך להרים מכשול זה מדרך עם ה', ברוך אתה לה', אמת, כי תחת סבל רב ועול כבד הטית שכמך, נטית ימינך אל מלאכה רבה היא מאוד, להלביש כוונת הפיוט אשר ממאמרי רז"ל היא מוצאת, מעולים ממלות מעולות אשכנזיות, אך בכל זאת אל יפול לבך עליך, חזק ואמץ וקרב אל המלאכה, ומי שחונך דעת הוא יכונן מעשה ידיך, הקדושים ומסדרי הפיוטים ותהלות כ"ע יהיו לך לפה לפני הנותן ליעף כח, והוא ית"ש בחסדו ישלח עזרך מקדש, עשה תעשה וגם יוכל תוכל, ומלבד רב טוב הצפון ליראי ה' ומצדיקי הרבים, עוד זה בא בשכרך כי אתה תנחל בכל גלות ישראל אשר באשכנז כבוד ותפארת, ושמך יהיה למשמרת, אנשי דורך ישבחוך, ודור אחרון יזכירך לברכה. סוף דבר לא לבד שאני מסכים אבל גם לבי שמח מאוד על צאת שתי המחברות*) האלה לאורה אשר זה יסודו תורת ה' תמימה, וזה עיקרו יִראת ה' טהורה, וכו'." ע"כ מלשון רבינו נר"ו.

בייא דיעזער הערויזגאבע האט מאן זיך בעאייפערט, אללע אבגענרוואהנטע פעהלער נאך מאגליכקייט צו פערבעססערן, דעם מחזור זיינע אורשפריגג־ ליכע אכטהייט אונד ריינהייט ווידער צו געבען, ע: מיט איינעם פאסס־ קאמענען באור אונד איינער דייטשען איבערזעטצונג צו פערזעהען, דיא יעדעם דייטשען פערשטענדליך זיין וויררד.

וזה משפט המחזור הזה ומעשהו:

א.) סדר התפלות והפיוטים עם כל הנלוים אליהם בתכלית הנוי וההדור לבני אשכנז ופולין נכון ומסודר.

ב.) הגהה מדויקת ע"פ דפוסים ישנים וע"פ כ"י קדמוניות אשר הקרה ה' לידי, ובתוכם כ"י אחד שנכתב בשנת י"ח לאף הששי.

ג.) שמתי עין השגחתי על הפסוקים הלקוחים ממקראי קודש, ובפרט על הפרשיות וההפטרות להדפיסם במלא וחסר ובנקוד וטעם כדת וכהלכה, ובמקום שיש מחלוקת בספרים הכרעתי ע"פ רוב המדויקים וכתבי יד והמסרה על דרך שעשיתי בספר תורת אלהים מפורש.

---

*) המחזור ותורת אלהים מפורש.

ד׳) מנהגים ודינים לפני הסכמות הפוסקים.

ה׳) באור ברור על התבות ועל הענינים לפי חקי הלשון והמליצה.

ו׳) בכל מקום שדברי הפייטן מיוסדים על אחד ממאמרי רז״ל, אם בתלמוד ואם במדרשים, חפשתי אחר מקורם והעתקתי תוכן הענין, וציינתי המסכת והמדרש לפי הדף והעמוד, כדי שיוכל המעין לעמוד על עקרי הדברים.

ז׳) תרגמתי הפיוטים בלשון הנהוג והמובן לכל בני אשכנז עד שיהנו ממנו גם אותם המורגלים בצחות הלשון ולא ידברו עוד תועה על חכמי הפייטנים נ״ע.

ח׳) הדברים הנראים כמכעיסים למריבי רתנו תרגמתי לפי עיקר הכוונה בעזיבת התבות אשר להם פני הראות הכעס, ולפעמים הנחתים בלא תרגום כלל, ועשיתי זאת לבלתי תת יד למחלוקת.

ט׳) הענינים המלאים להם דינים והלכות, או שהם רומזים לסודות עמוקים לא יכילם לב עמי הארץ, גם אותם הנחתי בלא תרגום לבלתי תת יד למתעקש ולאיש כסיל החכם בעיניו.

וזאת לדעת כי בסדר התפלה הלכתי בשיטת החכם בעל ויעתר יצחק והדפסתי רוב הנוסחאות ע״פ דעתו והכרעתו, כי רובם הם נוסחאות קדמוניות, והמה נכונים ומאושרים לפי יסודי הלשון הברורים, חוץ ממקומות מעטים שנגרר בהם אחר רז״ה לשנות הנהוג בלא ראיה ברורה, כגון תתברך ויתברך והדומים להם שע׳ הפעל בפת״ח בכל סדורי כ״י הקדמונים ודפוסים ישנים, וכן נכון בראיות, אלא שאין כאן מקום ברורם, וכן בענין המעריב ערבים נטיתי מעליו וכבר הערותי על זה בפירושי על ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, וגם העליתי שהעיקר המעריב ערבית, ומ״מ לא רציתי לשלוח יד לשנות הנוסחא הישנה ואמרתי הנח להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם, ועוד במקומות מעטים שהעיון הכריחני לעזוב נוסחא שלו ולאחוז בנוסחא אחרינא, ואם יזכני השם להדפיס עוד סדר התפלה כאשר עם לבבי, אברר כל דבר ודבר על מקומו.

דיעזעז איזט אונגעפֿעהר דער הויפטאינהאלט פֿאָן דיעזעם מחזור— אַלזא דיא איבריגען נאָך הינצוגעקאָממענען פֿערבעססערונגען, פֿערמעהרונגען אונד בעקוועמליכקייטען, דיא יעדער ביי'ם דורכזעהען פֿינדען ווירד. מאַן נעהמע זיך דיא מיהע, דיעזען כסול אונד דיעזע איבערזעצונג מיט דעם אַלטען פרוש אונד דער אַלטען איבערזעצונג צו פֿערגלייכען; מאַן ווירד דאַן איינזעהען, דאַס ביי דיעזער איבעראויז שווערען אונד מיהזאַמען אַרבייט פֿיעלע שוויעריגקייטען צו איבערווינדען וואַרען, אונד עבענדאַרום האָפֿפֿע איך, דאַז דיטשע פובליקום ווירד פֿיר דיעזע איבערזעצונג אייניגע נאַכזיכט האַבען אונד זיא ניכט נאַך דער שטרענגע דער קריטיק בעאורטהיילען.

וואַז איבריגענז דיא ריינהייט דעז דרוקקז, דיא מאַנניגפֿאַלטיגקייט דער שטעללונג, דיא ריכטיגע אָרדנונג, אונד איבערהויפט אַללעז, וואַז טיפּאָגראַפֿישע שאָנהייט בעטריפֿפֿט, זאָ שמייכלען וויר אונז, דאַס יעדעז אונפּאַרטהייאישע אויגע דיעזער עדיציאָן דיא גערעכטיגקייט ווידערפֿאַהרען לאַססען ווירד, דאַס זיא עז וואָהל פֿערדיענט, יעדער האָללענדישען אויסגאַבע אַן דיא זייטע געזעצט צו ווערדען, אונד דאַס זיא אין מאַנכעם בעטראַכט יענע נאָך ווייט איבערטריפֿפֿט. היעפֿאָן וויל איך ניכטז בעזאָנדערז ערוואָהנען — וועהר אויגען האַט, דער זעהע!

נאָך האָטטע איך גערנע עטוואַז געזאַגט איבער דיא ענטשטעהונג דעז מחזור'ז איבער דעססען אַלטער, איבער דיא נאַמען קרובות ופיוטים ודומיהם אונד דערען פֿערפֿאַססער; איך האָפֿפֿע אַבער, אַם ענדע דער כרכים, בתוך ההקדמה הכוללת, מעהר געלעגענהייט צו האַבען, גענויער אונד בעשטיממטער היעריבער שפּרעכען צו קאָננען, וועלכעז אויך געשעהען ווירד, אם יגזור השם בחיים.

ותשלם מלאכת הכרך הזה, פה

רעדעלהיים,

בחדש שבט ת"ק"ם לפ"ק.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

קמה

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃ הש״ץ אומר ח״ק ואח״כ מתפללין תפלה בלחש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל

הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃ אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם׃

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃ ס״ץ אומר קדושת נקדש.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה׃ חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל׃ בָּא״יְ חוֹנֵן הַדָּעַת׃

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה׃

סְלַח־לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל־לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה׃ בָּא״יְ גוֹאֵל יִשְׂרָאֵל׃

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה׃ וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת׃ בָּא״יְ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים׃

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט׃ בָּא״יְ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט׃

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל־תְּהִי תִקְוָה וְכָל־עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֹׁבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים׃

עַל־הַצַּדִּיקִים וְעַל־הַחֲסִידִים וְעַל־זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי־בְךָ בָּטָחְנוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים׃

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם׃

אֶת־צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה׃

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה׃ וּמִלְּפָנֶיךָ

מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל־תְּשִׁיבֵנוּ׃ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר׃ נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃ וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ׃ בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת־שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃ שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

קַבָּלַת שַׁבָּת׃

צה ח' לְכוּ נְרַנְּנָה לַיְיָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃
ק' נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃
ח' כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
ק' אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃
ח' אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃
ק' בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשֵׂנוּ׃

ח׳ כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃ ק׳ אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם
כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר׃ ח׳ אֲשֶׁר נִסּוּנִי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָעֳלִי׃ ק׳ אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם
לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃ ק׳וח׳ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי
אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי׃

צו ח׳ שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ׃
ק׳ שִׁירוּ לַייָ בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃
ח׳ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃
ק׳ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־
אֱלֹהִים׃ ח׳ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם
עָשָׂה׃ ק׳ הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃
ח׳ הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז׃
ק׳ הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו׃
ח׳ הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־
הָאָרֶץ׃ ק׳ אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃ ח׳ יִשְׂמְחוּ
הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃ ק׳ יַעֲלֹז
שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃
ק׳וח׳ לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

צ״ז ח׳ יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים:
ק׳ עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ:
ח׳ אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו: ק׳ הֵאִירוּ
בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ: ח׳ הָרִים
כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְיָ מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ:
ק׳ הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ:
ח׳ יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים
הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים: ק׳ שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח
צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ:
ח׳ כִּי־אַתָּה יְיָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ
עַל־כָּל־אֱלֹהִים: ק׳ אֹהֲבֵי יְיָ שִׂנְאוּ רָע* שֹׁמֵר
נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם: ח׳ אוֹר־
זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה: ק׳ וח׳ שִׂמְחוּ
צַדִּיקִים בַּייָ וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ:

צ״ח ח׳ מִזְמוֹר שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ: ק׳ הוֹדִיעַ
יְיָ יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ: ח׳ זָכַר
חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי־
אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: ק׳ הָרִיעוּ לַייָ כָּל־
הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ: ח׳ זַמְּרוּ לַייָ בְּכִנּוֹר
בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה: ק׳ בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר

*) שִׂנְאוּ רָע הר׳ בקמץ בס״מ וכ״י וכמשפט סגול׳ ויורד שיש לו כח לשנות הנקוד כמו האתנח וס״פ, וכמו שכתבתי בספרי משפטי טעמי אמ״ת.

הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ: ח׳ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ק׳ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד
הָרִים יְרַנֵּנוּ: ק׳וח לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ
יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים:

צט ח׳ יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט
הָאָרֶץ: ק׳ יְיָ בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־
הָעַמִּים: ח׳ יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא:
ק׳ וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ: ח׳ רוֹמְמוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא:
ק׳ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ
קֹרְאִים* אֶל־יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם: ח׳ בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ: ק׳ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־
עֲלִילוֹתָם: ק׳וח רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

כט ח׳ מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ
לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: ק׳ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ
הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: ח׳ קוֹל יְהוָה עַל־
הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים:
ק׳ קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: ח׳ קוֹל יְהוָה

---

*) קראים, הר׳ נקמצת בפירק והא׳ נעלם.

שִׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָֹה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃
ק׳ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־
רְאֵמִים׃ ח׳ קוֹל־יְהוָֹה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ ק׳ קוֹל
יְהוָֹה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָֹה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ ח׳ קוֹל
יְהוָֹה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ
אֹמֵר כָּבוֹד׃ ק׳ יְהוָֹה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָֹה
מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ קו״ח יְהוָֹה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָֹה
יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

לאחד המחוזים שלמה הלוי.
ס״ז מנגן בנעימה.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה׃ פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה׃ לכה

שָׁמוֹר וְזָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד׃ הִשְׁמִיעָנוּ אֵל הַמְיֻחָד׃ יְיָ
אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה׃ לכה

לִקְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה׃ כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה׃ מֵרֹאשׁ
מִקֶּדֶם נְסוּכָה׃ סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה׃ לכה

מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה׃ קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה׃ רַב
לָךְ שֶׁבֶת בְּעֵמֶק הַבָּכָא׃ וְהוּא יַחֲמוֹל עָלַיִךְ חֶמְלָה׃ לכה

הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי׃ לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי׃ עַל־יַד
בֶּן־יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי׃ קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְאָלָהּ׃ לכה

הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי׃ כִּי בָא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי׃ עוּרִי עוּרִי
שִׁיר דַּבֵּרִי׃ כְּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ נִגְלָה׃ לכה

לֹא תֵבֹשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה תֶּהֱמִי׃ בָּךְ
יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמִּי׃ וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ׃ לכה

וְהָיוּ לִמְשִׁסָּה שֹׁאסָיִךְ׃ וְרָחֲקוּ כָּל־מְבַלְּעָיִךְ׃ יָשִׂישׂ עָלַיִךְ

אֱלֹהָיִךְ· כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה: לכה
יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי· וְאֶת־יְיָ תַּעֲרִיצִי· עַל יַד־אִישׁ בֶּן
פַּרְצִי· וְנִשְׂמְחָה וְנָגִילָה: לכה
בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ· גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה·
תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה· בּוֹאִי כַלָּה· בּוֹאִי כַלָּה: לכה
צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה* בּוֹ:
צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן
תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת ׀ יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם:
מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה*־קֹּדֶשׁ יְהוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים: *) מפיק א׳. קדיש יתום.

ברוב קהלות אשכנז ופולין אין אומרים מעריבים בשבת, וכק"ק פפד"מ אומרים,

ח' הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה,

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו"ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

והקהל עונים יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו· וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר· וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

מיוסד ע"פ א"ב.

לֵיל שִׁמֻּרִים, אוֹתוֹ אֵל חָצָה· בַּחֲצוֹת לַיְלָה בְּתוֹךְ מִצְרַיִם כְּיָצָא· גִּבּוֹר עַל קָמָיו יְחַצֶּנּוּ כְּחָצָה· דּוֹד מַעֲרִיב עֶרֶב וְנַזְמְרֶנּוּ בְּנֶפֶשׁ חֲפֵצָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

באור.

ליל שמורים, עז"ה ל"ש הוא לה' שמורים לכל בני ישראל (שמות י"ב מ"ב). כילא, כאשר יצא. גבור, הקב"ה שהוא גבור מלחמה. כחצה, כאשר חצה. דוד, תאר לשי"ת.

תרגום אשכנזי.

ליל שמורים*) טהייאטע דער אללמאכטיגע, אַלס ער איינזט מיטטערנאכט: דורך מצרים צאָג; אָ, מאכט' ער יעטצט אבערמאלס עבענסאָ איבער זיינע ווידערזאכער טהייאען! ער איזט פריינדליך, ברינגט דען אבענד הערבייא — דארום לאסט איהן פרעה-מיטהיג אנזינגען: געלאבט זייזט דוא, עוויגער, דער דיא אבענדע הערבייא פיהרט!

*) נאכט דער בעוואכונג אדער בעוואהרונג.

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת, תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת, על כן יי אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיך, ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד, כי הם חיינו וארך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה. ואהבתך אל־תסיר ממנו לעולמים:

ליל שמרים, הוא זה הלילה. ועתדו אל באמר בחצות הלילה. זה אשר הוא לו יום ולו לילה. חק אהבתו יזכור לניני חלק לילה:
ברוך אתה יי אוהב עמו ישראל:

יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו' ד'.

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:

בלחש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואהבת את יהוה אלהיך בכל־לבבך ובכל־נפשך ובכל־מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על־לבבך: ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות

על

ליל שמורים וכו'. ועתדו, והזמינו בזמן מסוים באמרו בחצות כב', ולא בחצות נב' הדמיון לפי שזה הקב"ה הוא אשר לו יום ולו לילה ויודע עתיו ורגעיו, כמו שפירש"י שמות י"א ד'. לניני וכו', לבני אברהם אבינו שנאמר בו ויחלק עליהם לילה (בראשית י"ד ט"ו), וכמו שפירש גם רש"י ז"ל, עיין עליו.

ליל שמורים נאננטע ער דיעזע נאכט; דען גענויא בעשטיממטע ער דען בעשטיממטען צייטפונקט, מיטטערנאכט. ער וויסט'ז, דענן דער טאג, ער, דענן דיא נאכט צוגעהארט. בעשטאנדיגע ליעבע פערהיעס ער יענעם*), דער זיך דעז נאכטז איין האלפטע טהיילטע; מאכט' ער זיא דאך דעססען ענקעלן געדענקען! געלאבט זייסט דוא, עוויגער, דער זיין פאלק ישראל ליעבט!

*) אברהם אבינו.

על־ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על־
מזזות ביתך ובשעריך:
דברים י״א והיה אם־שמע תשמעו אל־מצותי אשר אנכי מצוה
אתכם היום לאהבה את־יהוה אלהיכם ולעבדו בכל־
לבבכם ובכל־נפשכם: ונתתי מטר־ארצכם בעתו יורה
ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתתי עשב
בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן־יפתה
לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם
להם: וחרה אף־יהוה בכם ועצר את־השמים ולא־יהיה
מטר והאדמה לא תתן את־יבולה ואבדתם מהרה מעל
הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את־דברי
אלה על־לבבכם ועל־נפשכם וקשרתם אתם לאות על־
ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את־
בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
ובשכבך ובקומך: וכתבתם על־מזוזות ביתך ובשעריך:
למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע
יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:
במדבר ט״ו ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל
ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם
ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת
וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם
ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם
זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי
והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר

הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני
יהוה אלהיכם: יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבולע הא'.

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו כי הוא יי אלהינו ואין
זולתו ואנחנו ישראל עמו הפודנו מיד מלכים מלכנו
הגואלנו מכף כל־העריצים האל הנפרע לנו מצרינו
והמשלם גמול לכל־אויבי נפשנו העושה גדלות עד אין
חקר ונפלאות עד אין מספר, השם נפשנו בחיים ולא נתן
למוט רגלנו המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל
שנאינו, העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותת ומופתים
באדמת בני חם המכה בעברתו כל־בכורי מצרים ויוצא
את־עמו ישראל מתוכם לחרות עולם: המעביר בניו בין
גזרי ים־סוף את־רודפיהם ואת־שונאיהם בתהומות
טבע: וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו ומלכותו
ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

מיוסד ע"פ א"ב.

פסח אכלו פתוזים · ונפלאות חוזים · כימי חג פסח:
פסח בנו לשמור לדורות · פנה לנו להורות · כימי חג פסח:
פסח גזר עגוי אמונים · ארבע מאות נמנים · כ'ח'פ':

פסח אכלו וכו'. המעיין בפיוט הזה ימצא כי החרוז הראשון לעולם עונה על מה שעבר ולכן דק לסיומו בימי ח"פ, נב', והחרוז השני עונה על מה שעתיד להיות ולכן מסיימו כימי ח"פ נכ', וכן הגירסא בדפוס ישן ובכתב יד של שנת י"ח ועל הדרך הזה פרשתיו ותרגמתיו. פסח, קרבן פסח. ונפלאות חוזים, כמו שאז"ל שבשעה שאכלו הפסח היו בכורי מצרים נהרגים. פנה לנו להורות, כמאמר הנביא כימי

פסח*) אסען דיא איינפערטיגען אונז נאהען וואונדער אין דען טאגען פסח'ז. פסח איזט לאנג טוטלע דער נאכקונפט בעשטיממט; א, ווענדע דיך, לייגע פערנער וואונדער, וויא אין דען טאגען פסח'ז. פסח וואורדע שקלאפעריית איבער דיא טרייען פערהאנגט, פיערהונדערט פאללצאהליגע יאהרע, אין דען ט"פ.

פסח

---

*) דאז איבערטרייט ווגזאפפער אדער פעזט, קרבן פסח, אדער חג פסח.

פֶּסַח דַּת שָׁבֻעִים יְמַלֵּא · וְיוֹם נָקָם יְגַלֶּה · כ״ח פ׳:

פֶּסַח הָרַג בְּכוֹרֵי חָם · וּבֶן בְּכוֹרוֹ רִחָם · ב״ח פ׳:

פֶּסַח וְעַד לִשְׁפּוֹט מַרְשִׁיעִם · וּלְהַעֲלוֹת לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִם · כ״ח פ׳:

פֶּסַח זָמַר בְּנוֹף נָתָן · לִגְאוֹל בְּנֵי אֵיתָן · ב״ח פ׳:

פֶּסַח חֶרֶב עַל רִשְׁעֵי הֲדוֹם · בְּיַד צַח וְאָדוֹם · כ״ח פ׳:

פֶּסַח טְבִיחַת נִינֵי כוּשׁ · לְהוֹצִיא עַמּוֹ בִּרְכוּשׁ · ב״ח פ׳:

פֶּסַח יְדִידוּת קַן שְׁדוּדָה · כְּנֵם אוֹם נְדוּדָה · כ״ח פ׳:

פֶּסַח כָּרַת לְשָׁמוֹ מִסִּים · וְהוֹצִיא עַמּוֹ בְּנִסִּים · ב״ח פ׳:

פֶּסַח לוֹחֲצֵינוּ יִלְחַץ · וִירַפְּאֵנוּ מִמַּחַץ · כ״ח פ׳:

כאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז׳ ו׳). פסח גזר וכו׳, בפסח נגזר על בני אמונים העינוי של ד׳ מאות שנה, בברית בין הבתרים שהיה בליל פסח, כדאיתא בפרקי דר״א פ׳ כ״ח. דת שבועים, מבואר בדניאל סי׳ ט׳. ויום נקם יגלה, כדכתיב כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה (ישעי׳ ס״ג ד׳), והגאולה העתידה גם היא בפסח, כמו שקבלו רז״ל. וועד לשפוט, עש״ה ועלו מושיעים וגו׳ (עובדי׳ א׳ כא). זמר, לשון כריתה, כטעם זמיר עריצים (ישעי׳ כה ה). בנוף, נוף מארץ מצרים הוא. איתן, אברהם שנקרא איתן האזרחי. ידידות קן, כור המעטירה וכתיב ואם בין כוכבים שים קנך (עובדי׳ א׳ ד׳ וירמי׳ מ״ט י״ו). שדודה, תשודד, כאמרו, כהתימך שודד תושד (ישעי׳ ל״ג א׳). אום נדודה, המנודדת בגוים, עש״ה כי מפני חרב נדודה (ישעי׳ כ״א ט״ו).

פסח ווירד ער דאַז געזעטץ יענער וואָכען[1]) פֿאָלפֿיהרען, דען טאַג דער ראַכע צייגען, וויא אין דען ט״פ. פסח שלוג ער אס׳ז[2]) ערזטגעבורט, שלאַגטע זיינע ערזטגעבאָרנען אין דען ט״פ. פסח בעשטיאַמטע ער, פֿרעפֿלער צו ריכטען, רעטטער אויף ציון׳ז געבירג צו פֿיהרען, וויא אין דען ט״פ. פסח ריכטעטע ער איינע ניעדערלאַגע אין נוף[3]) אַן, ערלאָזעטע איתן׳ז[4]) זאָהנע אין דען ט״פ. פסח ווירד פֿרעפֿלער דעז שווערטעז שאַרפֿע טרעפֿפֿען דורך אייגען געז ליעבטען צח ואדום[5]), וויא אין דען ט״פ. פסח ערלעגטע ער דיא ענקעל כוש׳ז[6]) אונד ליעס זיין פֿאָלק איט רייכטהום ציעהען אין דען ט״פ. פסח ווירד ער דעז פֿיינדעז בעליעבטען שטאַאזיטז צערשטאָרען, זאָוואָהל זיין צערשטרייטעז פֿאָלק, וויא אין דען ט״פ. פסח האַט ער אויזגעראָטטעט דיא, זאָ טריבוט ערז פרעסטען, בעפֿרייט זיין פֿאָלק וואונדערבאַרליך אין דען ט״פ. פסח ווירד ער יענע קראַנקען, דיא אונז געקראַנקט, אויזהיילען אונזערע וואונדען, וויא אין דען ט״פ.

פסח

[1]) וואָפֿאָן אין דניאל ט׳ מעלדונג געשיעהט. [2]) דער אורשטאַמפֿאַטער פֿאָן מצרים.
[3]) איינע פראָפֿינז אין מצרים. [4]) אברהם אבינו.
[5]) בייאַנאַמע דעז: אַלאוואַלטיגען. [6]) אין זאָהן פֿאָן חם.

פֶּסַח מִלֵּא הֲמוֹן הָרֵקָה · וְהִסִּיעַ גֶּפֶן שׂוֹרֵקָה · ב"ח"פ:
פֶּסַח נְגִינוֹת צַר יַשְׁפִּיל · וְגִיל עַמּוֹ יַכְפִּיל · ב"ח"פ:
פֶּסַח סִגֵּר זֵדִים לַדֶּבֶר · וְרִפֵּא עַמּוֹ מִשֶּׁבֶר · ב"ח"פ:
פֶּסַח עֲבוֹר כָּל צוֹרֵר שָׁמוּר · וְנָקַם עַמּוֹ כָּאָמוּר · ב"ח"פ:
פֶּסַח פַּחַד בָּתֵּי מִצְרַיִם · וּבָן בְּעִנּוּי נוֹצְרִים · ב"ח"פ:
פֶּסַח צְפִירַת צַר לַעֲלוּקָה · כַּנֵּם אוֹם חֲקוּקָה · ב"ח"פ:
פֶּסַח קָשַׁר לְצַר אֲבֵדָה · וְגָאַל יְדִידִים מֵעֲבוֹדָה · ב"ח"פ:
פֶּסַח רָמִים זֵדִים תְּהָרֵס · וְרַעְיָתְךָ תְּאָרֵשׂ · ב"ח"פ:
פֶּסַח שָׁת בְּכָל בֵּית יְלֵיל · בְּצֵאתוֹ בַּחֲצוֹת לֵיל · ב"ח"פ:

מלא, כמו בלא יומו תמלא (איוב ט"ו ל"ב), והוא לשון כריתה. המון הרקה, אנשים ריקים ופוחזים והם אנשי מצרים, כלומר כרת והכחיד המון רקים. והסיע גפן שורקה, אלו ישראל, כדכתיב גפן ממצרים תסיע (תהלים פ ט). וגיל עמו יכפיל, כמאמר הנביא (ישעי' ס"א ז'). לכן בארצם משנה יירשו שמחת עולם. סגר, מסר. זדים, אנשי מצרים אשר זדו. עבור כל צורר שמור, עש"ה ועברתו שמרה נצח (עמוס א' י"א). כאמור, ודם עבדיו יקום (דברים ל"ב מ"ג). ובן בעינוי, של ישראל נוצרי עדותיו, והוא עש"ה וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים. צפירת, תפארת. לעלוקה, כנוי לשאול במשלי ל' ט"ו, כלומר ישליך תפארתם לשאול. אום חקוקה, אום המוכתר בחוקים ומצות, והוא דוגמת נוצרים הקודם לו. רמים זדים תהרס וכו', כ"כ בכ"י ישן נושן וכן עיקר מטעם שכתבתי בתחילת הפיוט. ורעיתך תארש, ישראל רעיתך תארש לך והוא עש"ה וארשתיך לי לעולם (הושע ב' י"ט).

פסח האט ער אונניטצעס געזינדעל אויסגעראָטטעט, דיא עדלע ווייינרעבע פער־פלאַנצט אין דען ט"פ. פסח ווירד ער דעס פיינדעס ליעדער הערראַבשטיממען, פערדאָפפעלן זיינעס פאָלקעס פריידע, וויא אין דען ט"פ. פסח האט ער יענע שטאָלצען דעם פערדערבען פריינעגעבען, זיין פאָלק גערעטטעט פאָם טאָדען אין דען ט"פ. פסח ווירד זיין גרימּ איבער יעדען פרעפלער וויטהען, זיין פאָלק נאַך פערהייסונג רעכנען, וויא אין דען ט"פ. פסח טרעקקטע ער מצרים'ס בעוואָהנער, אַלס ער דאַס ליידען זיינער געהאָרזאַמען וואַהרנאַהם אין דען ט"פ. פסח ווירד ער דער זיטטענלאָזען האָהייט שטירצען, איינע וואָהלגעזיטטעטע נאַציאָן ווידער אויפנעהמען, וויא אין דען ט"פ. פסח האט ער דעס טיראַננען אונטערגאַנג בעשלאָססען, בעפרייט דיא פראָממען פאָם פראָנדיענסט אין דען ט"פ. פסח ווירסט דוא שטאָלצע פרעפלער דאַהינפאַהרען לאַססען אונד דיר דיינע געטרייען ווידער פערלאָבען, וויא אין דען ט"פ. פסח פילט ער יעדעס האוז מיט וועהקלאַגען, אַלס ער מיטטערנאַכטס אויסצאָג אין דען ט"פ.

פסח

פֶּסַח תֻּכַּן וְהוּחַק לְאוֹת· לְהַרְאֵנוּ בוֹ נִפְלָאוֹת· כּ"הַפּ:

פֶּסַח תְּהִלָּה לְשֵׁם שׁכֵן שְׁחָקִים· תָּקְפוֹ יַבִּיעוּ
קְרֹבִים וּרְחוֹקִים· תֹּקֶף כְּבוֹדוֹ בַּיָּם מְחֻקָּקִים·
שִׁיר וְתִשְׁבָּחוֹת מְשׁוֹרְרִים וּמְשַׂחֲקִים:
בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם·

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָֹה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא
תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא· מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה:

לֵיל שִׁמֻּרִים, סִמָּן הוּא לֶעָתִיד לָבֹא·
עֶלְיוֹן כִּי בֹא יָבוֹא· פָּקוֹד יִפְקוֹד עַם קְרוֹבוֹ·
צוּרֵנוּ הוּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ: זֶה צוּר
יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ·

יְהוָֹה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:

ליל שמורים סמן הוא וכו', כאמרם ז"ל לילה המצומר ובא לעתיד לבוא.

פסח ווַחר חַן: פָחרבערייטונג חייכגעזעטלט, חוכז פערנערהין ווחכדער לו לייגען ווית חין דען טחַגען פסח'ג.

פסח גערייכט לום רוהמע דעמען, דער חיכן היממעל טהרחָכט. זייכע חַללמחַכט ווחורדע כחַה חוכד פערן געפריזען, דחַז פערמחָגען זייכער הערליכקייט ווחַרד ביי'כן מעערע בעגרינדעט; דחָרט שטיממטען זיח ליעדער, דחָרט ערטחָכטען לחָבגעזחַכגע, פרחָהלחָקקענד, יובלענד חוכד ווחָכנעפחָלל, חוכד חַללעז שפרחַך: „ווער חיזט חוכטער דען מחַכטען, חָ עוויגער, וויח דוח?!" חז"ו.

ליל שמורים חיזט חייכע פָחרבערייטונג קינפטיגער לייטען. ער ווירד ווידער קחָממען, דער חַללערהחַבענע, זיין פערווחַכדטעז פחָלק לו בעגוזלען. חוכזער טוטן חיזט ער, לחַסט חוכז: חיהכן פרחָהלחָקקען, לחַסט חוכז פרחָהליך זיין! „דיעזעז חיזט דער פעלז חוכזערער רעטטוכג!" זחָ ריעפען זיח דחָרט, חוכד חַללעז שפרחַך: „דער עוויגע, חיוחער חוכד עוויג ווירד ער רעגיערען!" חז"ו.

לֵיל שִׁמֻּרִים, קָרְאוּ נוֹרָא עֲלִילָה׃ כִּי בוֹ שָׁבַר מַטֵּה עֶגְלָה׃ רָעֵץ יְרַעֵץ אֵם מַדְקָה וְאָכְלָה׃ יוֹסִיף שֵׁנִית בּוֹ לְהִגָּאֵלָה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃ (כ״א בא״י מלך צור ישרא׳ וגואו.)

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃

לֵיל שִׁמֻּרִים, שִׁמְעוּ לְעַם אֲהֻבִים׃ אֲשֶׁר הִצִּיל מִיַּד לְהָבִים׃ תְּשׁוּעָה הִיא לְבַת רבים

ליל שמורים. מוטות עגלה, המוטות שנתנו המצרים על צוארנו. עגלה כנוי למצרים כדכתיב עגלה יפה פיה מצרים (ירמיה מ״ו כ׳). רעוץ ירעץ, לשון שבירה. מדקה ואכלה, עש״ה אכלה מדקה (דניאל ז׳ י״ט.)
ליל שמורים. לילה המשומר מן המזיקין כמאמרם ז״ל. שמעו, כמו את שמעי (ישעי׳ ס״ו י״ט, וכל״א רוף, רוחמ). להבים, גוי מבני מצר ס, כדכתיב ומצרים

ליל שמורים נאננט׳ ער דיעזע נאכט, ער, דער פורכטבארע אין זיינען טהאטען, נעמליך דארין דאז יאך, דאז אונז עגלה[1]) אויפגעלעגט. נאך ווירד ער דען אללערמאכטזעמענדען אונד פערהעערענדען פייגד צערטריממערן, אונז אבערמאלז בעפרייען. געלאבט זייזט דוח, עוויגער, דער ישראל ערלאזט!

ליל שמורים[2]) אינט האלגעריהמט בייא דעגן געליעבטען פאלקע, דאז ער דער האנד דער להבים[3]) ענטריסען — איין הייל דער פירזטענטאכטער.

אין

[1]) איין בייאנאמע מצרים׳ז.
[2]) הייסט אויך שוטצנאכט, איינע נאכט, ווארין מאן זיכער שוטז פינדעט.
[3]) נאמע פאן איינעם דער שטאממע מצרים׳ז.

רַבִּים׃ בְּנַחַת וְשָׁלוֹם בְּלִי פַּחַד שׁוֹכְבִים׃

(לֵיל שִׁמּוּרִים לְשׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃)

בק״ק אין אומרים אזכרה.

אֶזְכְּרָה שְׁנוֹת עוֹלָמִים יָמִים מִקֶּדֶם. בִּנְעָלִים יָפְיָפִית בַּת נְדִיב הַקֹּדֶם. גְּבוּל גָּבוֹהַּ תְּחוּם צָעִיר רֹדֵם. דֻּגְמַת מְלָכִים בֵּית אֱלֹהִים אֲדַדֵּם. הֵרָאוֹת בָּעֲזָרָה בְּקָרְבָּן פָּנִים לְקַדֵּם. וּבִדְמֵי פְּסָחַי מִזְבַּח הַקֹּדֶשׁ לְאַדֵּם׃ זֶבַח

ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים (בראשית י יג) ועיין מה שפירשנו שם. לבת רבים, לישראל שהיא בת נגידים ונדיבים. רבים, ענינו נגידים כמו לא רבים יחכמו (איוב לב ט) ורבי המלך (ירמי׳ מא א) והיחיד מהם על כל רב ביתו (אסתר א ח), ובכמה מקומות נקראים ישראל בת נגידים ובת נדיבים על שם האבות הקדושים. בלי פחד שוכבים, בלילה הזה כי ליל שמורים הוא מן המזיקים ולא יאונה להם כל רע.

באור לאזכרה שנות עולמים להרב הגדול הגאון
מוהר״ר משה טובי׳ נר״ו אב״ד דק״ק האַנויא יע״א.

דרך הפייטן, יום יביע אומר, ובלילה יחוה דעת מעניני אותו הלילה בסלוק, כמו בליל ב׳ אור יום הנף לקצירת עומר, ובליל ש״ע שמחת בית השואבה, אף כי לא באותו הלילה היה מ״מ אחרי ממוצאי י״ט ראשון של חג ואילך נעשתה בחל לו לילה האחרון ולא הראשון, גם להיות מעין חתימת ברכת פורס סוכת וכו׳ העלה ירושלים על לבבינו, וכן שמר הסדר בליל ראשון של פסח מהקרבת פסח ואכילתו שהיה בערב ובלילה. ופעמים בא בארוכה ופעמים בקצרה.

אזכרה, מיוסד ע״פ א״ב ושם המחבר יהודה ברבי יצחק. בנעלים, בהליכתך יפית בת אברהם שנדב לבו תחלה להתגייר, עפ״ה מה יפו פעמיך (שיר ז ב) ובמדרש רבא (סוכה מט ב) מה יפו פעמותיהם של ישראל בשעה שעולים לרגל, בת נדיב, בתו של אברהם שנקרא נדיב וכו׳ שהי׳ תחלה לגרים, (פירש״י בנדבה לבו להתגייר), ולפ״ז פי׳ הקודם הוא מלשון קדימה והקדמה (ובל״א טאָכטער דעז ערזטען דער גראָסמיטהיגען). ודלא כהמפרש שפי׳ שבא ממזרח, וא״כ הוא מלשון פאה מזרחית, שאיננו נופל עליו לשון הקודם ולא נמשך עם הקודם. גבול גבוה וכו׳, מקום הליכתך הוא לירושלים שגבוה במעלה מכל א״י, וע״פ דרשת רז״ל (סנהדרין פז א) בה״מ גבוה מא״י וא״י גבוה מכל ארצות, והוא תחום לצעיר רודם, עפ״ה בנימין לצעיר רודם (תהלים סח כח). דוגמת מלכים וכו׳ הראות פנים וכו׳, כדרך שרואין פני מלכים בדורון (כדאמרינן בזבחים דף ז׳ ב׳ עולה דורון הוא וכו׳ ופירש״י שם) כן אדדם בית אלהים. הראות פנים וכו׳, ע״פ הכתוב לא יראה פני ריקם ואמרינן בחגיגה (דף ז׳) ראי׳ פנים בקרבן, והוא חגיגה, והמפרש פירשו ע״פ מדרש בא״ת. ובדמי פסחי וכו׳, הוא מבואר. זבח המיוחד וכו׳, היות תמיד נשחט קודם הפסח, ונקרא מיוחד ע״פ דברי ר״י בפסחים (דף ס״ד) זבחי המיוחד לי, ומאי ניהו? תמיד. חוק וכו׳ טעון וכו׳,

---

אין איהר רוהט זיך פערגניגט, פריעדליך אונד זאָרגענלאָס.

הַמְיֻחָד לַשֵּׁם בֹּקֶר וָעֶרֶב. חֹק הֲלִיכָתוֹ כָּל־הַשָּׁנָה קָרֵב. טָעוּן הַקְדָּמָה עֶרֶב פְּסָחִים לְהִתְקָרֵב. יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה צֶדֶק יָלִין בָּהּ בְּקֶרֶב. כְּאֵין אַחֲרֶיהָ הֶתֵּר וְהַמִּקְדָּשׁ חָרֵב. לַעֲבוֹד בַּפֶּה נִכְסַפְתִּי לְרֵיחַ עָרֵב: מִדְבָּר נָוֶה מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ וַעֲלוּסֶיהָ. נִשְׁחַט בָּהּ הַפֶּסַח בִּשְׁלוֹשׁ אוּכְלוּסֶיהָ. סוֹדְרֵת עֲנִיַּת הַלֵּל לְוִיָּה בְּקִלּוּסֶיהָ. פִּרְחֵי אַהֲרֹן עוֹמְדִים בְּשׁוּרוֹת פִּלּוּסֶיהָ. צְדֵי הַיְסוֹד זְרוֹק דְּמֵי מְקוּלָּסֶיהָ. קַטֵּר אֵמוּרִין עַל מִזְבַּח מִלּוּסֶיהָ: רֵעִים לִמְנוּיָו בַּלַּיְלָה נֶאֱכָל צָלִיל. שִׁשִּׁים מִצְוֹת טָעוּן וְרִבּוּעַ חַכְלִיל. תּוֹף וְחָלִיל יִשָּׂא:

תמיד נשחט בח׳ ומחצה ובע״פ נשחט בז׳ ומחצה, משנה רפ״ה דפסחים. וכל זה הי׳ ירושלים הבנויה וכו׳ ע״י הקרבת תמידין. צדק ילין בה, ע״פ מדרש תנחומא אר״י בר סימון לא לן אדם בירושלים ובידו עון, כיצד? תמיד של שחר מכפר על עבירות של לילה ושל בה״ע על עבירות של יום. ועתה אין לנו להקריב אפילו בהמה. כאין אחרי׳ התר וכו׳, משנה זבחים פי״ד מ״ח. אבל לזאת לעבוד בפה וכו׳, עפ״ה ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד ג). ומבואר בקיצור סדר הפסח. מדבר נוה וכו׳, מקדש שהוא עתה מדבר הי׳ נוה משוש וכו׳ עפ״ה נוה משולח ונעזב כמדבר (ישעיה כז י). עלוסיה, ל׳ שמחה כמו נתעלסה באהבים (משלי ז יח). נשחט וכו׳ עד רעים, הפי׳ מבואר ע״פ מתניתן פ״ה דפסחים, הפסח נשחט בג׳ כתות וכו׳ ובשעת השחיטה וההקרבה קוראים הלל, ולקבל הדם עומדים הכהנים בשורות מיושרות (ובל״א אין איהרען וואהלגעארדנעטען רייהען). פילוסיה, לשון יושר כמו פלס מעגל רגלך (משלי ד). מלוסיה, פי׳ המפרש אוירה, והיינו ע״פ פרש״ם ב״ב דף ס״ז ר״א אמר המוכר את החצר לא מכר אלא מלוסא של חצר, ופירש רשב״ם מלוסי׳ אויר, ול״נ עפ״י מה שתרגם ירושלמי ובשלו בפרור (במדב׳ יא ח) ובשלון במלסא, (ובל״א טאָפּף), וזהו קטר וכו׳ מזבח מלוסיה שהמזבח נקרא הפרור של האמורים בדרך העתק לשון, ולפירוש המפרש יש פקפוק כי אויר לא יכות על דבר המונח. רעים למנויו וכו׳, משנה ספ״ה דזבחים הפסח אינו נאכל אלא בלילה וכו׳. ששים מצות, ע״פ מדרש רבה ריש פ׳ קדושים, וילקוט שמעוני ריש פ׳ משפטים, והכי איתא התם, אמר ר״י משום רשב״י ג׳ פרשיות כתב לנו משה בתורה וכל אחת ואחת יש בה מששים ששים מצות, ואלו הן, פ׳ פסחים ופ׳ נזיקים ופ׳ קדושים, ר״ל בשם ר״ש דכפר תמרתא אמר משבעים שבעים, אמר ר׳ תנחומא ולא פליגין מאן דעבד פרשת פסחים שבעים כלל עמה פ׳ תפילין, ומאן דעבד פ׳ נזיקין שבעים כלל עמה פ׳ שמטה, ומאן דעבד פ׳ קדושים שבעים כלל עמה פ׳ עריות עכ״ל. והמפרשים כולם תמהו על ככה כי לא יכלו למצוא מנין ששים אף כי שבעים, ודקדקתי בדברי בעל המאמר שאמר פ׳ פסחים ולא אמר פ׳ הפסח, או מהו הפרשה, ואנה ימצאו ס׳ או ע׳ עם פ׳ תפילין. ונראה לענ״ד, הנה בוודאי למנין מצות תרי״ג לא יומנה מנין העשה ול״ת שבאו על מצוה אחת אף כי רבים הם רק לאחת וכמ״ש הרמב״ם בשרשיו בס׳ המצות, ועכ״ז נמצאו בהנה כמה וכמה, וכמו דאמרינן במנחות דף מ״ד אמר ר״ש כל שאינו מניח תפילין עובר בשמנה עשה וכל שאין לו ציצית עובר בחמשה עשר וכו׳ וע״ש פירש״י, ובב״מ דף נ״ט ע״ב ת״ר המאנה את הגר וכו׳, תניא ר״א הגדול אומר מ״מ הזהירה תורה בל״ו מקומות בגר וכו׳ לפ״ז י״ל שהכי פירושו, יש בה מס׳ ס׳ מצות אם נעמיד למנין בכל פרשת פסח האמורים

יְהוּדָה וְגָלִיל. מֵקִים דְּבַר עַבְדּוֹ וַעֲצַת בְּעָלִיל. אוֹמֵר לִירוּשָׁלַיִם תּוּשָׁב

בתורה ימלאו כן*) ; ואלה הם, בפ' בא מתחלת סי' י"ב עד פסוק כ"א ימלאו שם כ"א מלות, וזה מניכם : [1]לקדש חדשים. [2]מקח הפסח מבעשור (ואינו נוהג לדורות). [3]שה תמים. [4]בקור ד' ימים (פסחים דף צ"ו). [5]שחיטתו. [6]הזאה (ואינה לדורות). [7]אכילת הפסח. [8]שלא יאכלו נא. [9]שלא יאכלו מבושל. [10]שלא יאכלו כ"א צלי אש (פסחים דף מ"א א'). [11]שלא יותירו. [12]לשרוף הנותר. [13]שיאכלנו בחפזון (ואינו נוהג לדורות). [14]לחוג ביום ראשון. [15]השבתת שאור. [16]שלא לאכול חמץ. [17]שלא לעשות מלאכה ביום ראשון. [18]שלא לעשות מלאכה ביום השביעי. [19]לאכול מצה בליל ראשון. [20]שלא ימצא שאור. [21]שלא יאכלו דברים שיש בהם תערובת חמץ, כל מחמצת וכו' (רמב"ם במנין המצות מ"ע קכ"א), הרי כ"א מצות, ומן פסוק י"ג עד כ"א ה' מצוות ואלו הם. [22]שלא יאכל ממנו ישראל שנשתמד (רמב"ם מצוה קכ"ח). [23]שלא יאכל ממנו גר תושב. [24]שלא יוציא מבשר הפסח. [25]שלא ישבר עצם. [26]שלא יאכל ממנו ערל. ובפ' משפטים סי' כ"ג פ' י"ד עד פסוק י"ט לעניני הפסח שבה מצות וזה סידורם. [27]לחוג ברגלים. [28]אכילת מצה. [29]שלא יראה ריקם. [30]להראות בעזרה שלש פעמים וכו' (מנין מצוות כ"ג). [31]שלא לשחוט פסח על חמץ. [32]שלא יניח אימורי הפסח (מצוה קע"ז). בפ' כי תשא סי' ל"ד מן פ' י"ח עד כ"ו לעניני פסח ה' מצות. [33]אכילת מצה. [34]שלא יראה ריקם. [35]להראות בעזרה ג' פעמים. [36]שלא ישחט פסח על החמץ. [37]שלא ילין לבקר. בפ' אמור סי' כ"ג פסוק ה' חמשה מצות. [38]לעשות הפסח בחדש הראשון. [39]לאכול מצה. [40]שלא יעשה מלאכה

ביום

*) אמר המבאר והמתרגם, הנה הצגתי לך את דברי הרב נר"ו בישוב הפסיקתא במועצות ודעת, ולולי דמסתפינא מלאלאת מדרך הרב נר"ו הייתי אומר כי מנין השמים צריך שיהא כלול בפ' בא לבד, וכן הי' נראה ממשמעות ל' הפסיקתא, שאמר מאן דעבד פ' פסחים ע' כלל עמה פ' תפלין וכו' נשמע מני' כי מאן דאמר ששים מונה עד פ' תפילין ותו לא, והיה נראה לכאורה להמציא ס' מצוות בפ' בא מתחלת פ' החדש הזה לכם עד פ' תפלין והיינו פ' קדש לי כל בכור, ואין מן הצורך למנות מצוה אחת פעמים. אך בתנאי שנמנה כל מצוה לפי מספר נושאיה אף שהיא מצוה אחת בעינה, וכן ראוי בעבור שיש שם גופים מחולקים ולכל אחד תצטרף עשיי' מיוחדת לכן גם למצו' מיוחדת תחשב. והנני מונה אותם על סדר הכתובים. [1]קדוש החודש. [2]לקיחת הפסח בעשור. [3]שה לבית אבות. [4]לקיחת הוא ושכנו בשותפות. [5]שה (מן הכשבים או מן העזים). [6]תמים. [7]זכר. [8]בן שנה. [9]בקור ד' ימים. [10]שחיטה בין הערבים. [11]לקיחת הדם והיינו הקבלה בכלי. [12]נתינתו על המשקוף והיינו ע"י הגעה באגודת אזוב כמבואר בפ' המסוכה. [13]וכמוהו נתינתו על המזוזות. [14]אכילת הבשר. [15]צלי אש. [16]על מצות כמו שפי' רמב"ן. [17]על מרורים. [18]אזהרת נא. [19]אזהרת מבושל. [20]אזהרה על הבלתי צלי אש. [21]שלא להותיר. [22]לדון הנותר בשרפה. [23]אכילתו חגור מתנים. [24]במנעל. [25]במקל יד. [26]בחפזון. [27]זכרון היום. [28]חגיגתו. [29]אכילת מצה. [30]השבתת שאור. [31]אזהרת חמץ. [32]קדושת יום א'. [33]קדושת יום ז'. [34]איסור מלאכה. [35]התר אוכל נפש. [36]ושמרתם את המצות שלא יחמיצו בכלי, או שיהיו שמורים מימות הקציר כפי' ראב"ע. [37]ושמרתם את היום הזה ממלאכה בכלי. [38]אכילת מצה בערב ראשון. [39]שאור לא ימצא. [40]אזהרת מחמצת

וְחָרְבוֹתֶיהָ אַתְלִיל. בְּרִבְיוֹן יוֹפִי צִיּוֹן חֵיק תַּכְלִיל. הֵלָה וְאַרְמְנוֹתֶיהָ בְּסֻכַּת שָׁלֵם תַּטְלִיל. אָז תַּחְפִּין זִבְחֵי צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

ביום הראשון. [41]שלא יעשה מלאכה ביום השביעי. [42]להקריב קרבנות בחג הפסח כפ' בהעלותך ארבע מצות. [43]לשחוט פסח שני. [44]לאכול בשר זבח פ"ש. [45]שלא ישאירו ממנו עד בקר. [46]שלא לשבור בו עצם. בפ' פנחס סי' כ"ח פ' ע"ז חמש מצות. [47]לעשות הפסח בי"ד. [48]לאכול מצה. [49] שלא לעשות מלאכה ביום ראשון. [50]להקריב קרבנות החג. [51]שלא לעשות מלאכה ביום השביעי. בפ' ראה סי' ע"ז תשע מצות. [52]לזבוח חגיגה עם הפסח. [53]שלא לאכול חמץ, לא תאכל עליו חמץ (להרמב"ם מצוה קנ"ע הוא אזהרה שלו לאכול חמץ אחר חצות ביום י"ד). [54]לאכול מצה. [55]לא יראה. [56]שלא ילין מן הבשר. [57]שלא לזבחו בחוץ. [58]לזבוח הזבח בערב. [59]לאכול הפסח, ובשלת ואכלת וגו'. [60]שלא לעשות מלאכה ביום ז'. כמלאו עולים למנין ששים וסמנך ששים המה מלכות ואם ימנה עמהם פ' קדש וגו' ימלאו שבעים, וממילא יובן הפסיקתא. ורבוע תכליל*), ונסך רביעית ההין יין וכו'. כך הי' סדר הפסח שבפינו כמלל ונפשנו חכתה. עכ"ל הרב נר"ו. ברביון יופי וכו', כן ביעורו, בריבוי יופי תכליל חיק ציון. חיק, כמו ומחיק הארץ, והחיק לה אמה (יחזקאל מג) ואמרו רז"ל חיק האמה זה היסוד. תכליל, היופי, כמו כללו יפיך (יחזקאל כז ד). הלה, כמו ישית חומות וחל (ישעיה כו א). בסכת שלם, כמו ויהי בשלם סכו (תהלים עו ג). תטליל, כמו והוא יבננו ויטללנו (נחמיה ג טו) עטמו ויבככנו, ול' ארמי הוא, כי כן כל לשון סכך מתורגם בלשון טלל.

שאול כפרש"י. [41]כל נוחמלת לרבות תערובתו כפרש"י. [42]אכילת מצה בכל מושבות למעט מ"ש. [43] משכו ידיכם מע"ז וקחו לכם צאן. [44]לקיחת אגודת אזוב. [45]טבילתו בדם אשר בסף. [46]אזהרת יציאה. [47]שמירת הדבר הזה כפי' ראב"ע ורמב"ן. [48]שמירת עבודת הפסח כמו ראשו על כרעיו ועל קרבו — ויתר הענינים המעוררים לבן שישאל. [49]תשובה לבן השואל ואמרתם זבח פסח. [50]כל בן נכר נומר. [51]כל עבד איש ומלתה אותו. [52]גר תושב. [53]נכרי. [54]בבית אחד יאכל. [55]לא תוציא. [56]שבירת עצם. [57]כל עדת ישראל יעשו. [58]מילת גר. [59]ערל שמתו אחיו מחמת מילה. [60]להשוות גר לאזרח. הרי לך ששים מצוות מתחלת פ' החדש עד פרשת קדש לי.

---

*) ורבוע תכליל, פ' הרב נר"ו ונסך רביעית ההין וכו', וכן פי' המפרש. ועתה בהיותי עוסק במלאכת ההגהה ועברתי על זה בעינא פקיחא עמדתי משתומם, כסך מה בעי הכא? הלא משנה ערוכה היא במנחו' דף ל' ע"ב, כל קרבנות צבור והיחיד טעונים נסכים חוץ מן הבכור והמעשר והפסח וכו'? והזמן קצר כעת לשאול בזה את פי הרב נר"ו מבלי השבית המלאכה מלאכת הדפוס, ובלי ספק שטעמו עמו, והיה לעת בוא דבריו הנעימים אשובה להדפיסם. ולפע"ד נראה שרבוע תכליל טעמו ארבע כוסות יין אדום, כמו חכלילי עינים (בראשית מ"ט י"ב) והיא מצוה דרבנן, ולכן איננה נכללת בהדי הששים.

לשבת. וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

הש"ץ אומר חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם·

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

(כשחל י"ט במוצאי שבת מוסיפין זה:)

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה. וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל· וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ· הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:)

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השב׳ הזה ואת יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ· וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ· לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ· וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ · וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ: וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה: פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם· עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ· לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן

אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

בשבת אומרים ויכלו והברכה קהלות אומרים גם מגן אבות.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

ק׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

ק׳ מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ· וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

קדיש שלם, עלינו, קדיש יתום·

קודם שיכנס לבה"כ ישהה מעט בעזרת בה"כ ויאמר:
בעפֿאָר מאַן אין דיא שוהל געהט, זאָגט מאַן:

וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ:

אז ילך בנחת ולא בפתע פתאו' ויאמר: דאַן געהט מאַן מיט אַנשטאַנד הינײַן אונד זאָגט:

בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ:

כשיכנס לבה"כ יאמר: נאַך דעם איינטריטט אין דיא שוהל זאָגט מאַן:

מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל: וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ: יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ: וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֶבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשִׂי: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

בקשה לר' שלמה בן גבירול. ג' תנועות ויתד וג' תנועות.

שַׁחַר אֲבַקֶּשְׁךָ. צוּרִי וּמִשְׂגַּבִּי אֶעְרוֹךְ לְפָנֶיךָ. שַׁחְרִי וְגַם־עַרְבִּי:
לִפְנֵי גְדֻלָּתְךָ. אֶעְמֹד וְאֶבָּהֵל כִּי־עֵינְךָ תִרְאֶה. כָּל־מַחְשְׁבוֹת לִבִּי:
מַה־זֶּה אֲשֶׁר יוּכַל. הַלֵּב וְהַלָּשׁוֹן לַעֲשׂוֹת וּמַה־כֹּחִי. רוּחִי בְּתוֹךְ קִרְבִּי:
הִנֵּה לְךָ תִיטַב. זִמְרַת אֱנוֹשׁ עַל־כֵּן אוֹדְךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה. נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ בִּי:

אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ: וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל־אֲדֹנָי* אֶתְחַנָּן: הָאִירָה

פניך

*) אדני, כ"ה בכל כ"י וגם נמצא בסדר קל"ד וודלאין, וכן העיד הגאון בן חפני כונת בס' אבודרהם וכן העלה חמ"ש.

פָּנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי[1] הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עוֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2] בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

שיר מן ב' תנועות ויתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר, ובתוכו רצוף י"ג העקרים על סדר י"ג כתובים הנרשמים.

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח	נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ	נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ:
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף	לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא	רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר	יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־	אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ:
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד	נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל	עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר	דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ	מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ:
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ	נוֹתֵן לְרָשָׁע רַע כְּרִשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ	לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב חַסְדּוֹ	בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

---

1) שַׁוְעָתִי כצ"ל ומסור עלי' לי' ק"ס. 2) בְּמִישׁוֹר פליגי ביה הסופרים והספרים יש מדגישין הב' ויש מרפים. וכבר דברתי בו בחומש מאור עינים אצל כי במקלי עברתי (בראשית לב י) ואצל ויחנו במדבר צין (במדבר לג לו).

3) גומל לאיש וכו', שעורו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו. רז"ה בס"ת שלו העתיק דברים אלה כהויל.

שיר מורכב מיתד וב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות בדלת וכן בסוגר.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ • בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל • אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל • לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה • וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי • לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית • וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי • וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי • מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי • בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי • יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי׳ המלות מה שמוציא בשפתיו, וכשזוכירו שם הוי׳ ב״ה יכוין פי׳ קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין בכתיבתו שהוא הי׳ הו׳ ויהי׳, וכשזוכירו שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בקצת קהלות אשכנז מתחילים כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה׃

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בא״י נוֹתֵן הַתּוֹרָה׃

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃ אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה׃ אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא׃ וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם׃

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא׃ כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

בק״ק מיץ מוסיפים בא״י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין ח״ת סי׳ טו):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינַי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט־בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רַע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ׃ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃ בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה׃ זֶרַע יִצְחָק

יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרְךָ יְיָ מֵאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רש"ל כי' נוהג לומ' כאן כל הפרש' הראשונ' של ק"ש, מפני שלפעמי' כשאומרי' קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק"ש.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּא"יְ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קוֶֹיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ· אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם • וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה • אָבִינוּ
שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא
עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא
אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה
בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ :

בס"ק אשכנז אומרים כאן ברכו' התור', יברכך, אלו דברי', ויש שא"א הפסוקי' והמשנ'.

שמות ל'.
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר : וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ
נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּה אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ
וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם : וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם : בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא
יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה :
וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם
לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם : וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד
יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־
הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ : וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו
וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר :

במדב' כ"ח וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר : צַו אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי
לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי
בְּמוֹעֲדוֹ : וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר
תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

שנים

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם· כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטיב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין. עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת רבי נחוניה בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה׃ אבג״יתץ

קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא׃ קרע״שטן

נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם׃ נגד״יכש

בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם׃ בטר״צתג

חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ׃ חקב״טנע

יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ׃ יגל״פזק

שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת׃ שקו״צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

בשבת מוסיפין:

במדבר כ״ח ט׳. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת
בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

איזהו מקומן הוא נתקן למוד, וכן כבריית׳ דר׳ ישמעאל לכן צריך ללמדו ביכין הפי׳.
זבחים פ״ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן
פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן
בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל
הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי
הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־
לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן
הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן
מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ
הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית
הַדָּשֶׁן: ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר
שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל
דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע
קְרָנוֹת: כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן
דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית·
מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי·
וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל
לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת: ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ
בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי

מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:
ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת · אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת
אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם
מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי · שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים
מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:
ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין בְּכָל
הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם
מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם
וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן
בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם
נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת · וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד:
שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד ·
הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה
נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה · מִבִּנְיָן אָב מִכָּתוּב
אֶחָד · וּמִבִּנְיָן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים · מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט

וּכְלָל· כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט· מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט· וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לָדוּן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ· דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ· וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ· וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

נוטלים הטלית ומתעטפים מעומד, ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת:

ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד' פסוקים אלו:

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן:
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם:
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר:
מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב:

ברוך שאמר יש לנגן בקול נעים, וצריך לאמרו בעמידה, וידקדק בקריאתו כמו גבי ק"ש. ואסור להפסיק מתחילת ב"ש עד לאחר י"ש, ואפילו לצורך מצוה, אבל לקדושה ולברכו דהיינו לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולתיבות מודים אנחנו לך, ולקדיש דהיינו לומר יהא שמי' רבא עד יתברך, וגם לעניות אמן אחר דאמירן בעלמא ולעניות אמן אחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, מפסיק, אבל לשאר אמן לא יפסיק.

אם בא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמר' אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואח"כ תהל' לדוד עד מעת' ועד עולם הללוי', ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללוי', ואח"כ הללו אל בקדשו עד כל הנשמ' תהלל יה הללוי', ואח"כ ישתבח, ואם יש לו שהות יותר יאמר הודו לה' עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי יושבי כדי שיתפלל עם הצבור. ואם אין שהות כלל לא יאמר רק ברוך שאמר ותהל' לדוד וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר אור ואין שהות לומר אפילו בדלוג יתחיל ברכת יוצר אור ויקרא ק"ש עם ברכותי' ויתפלל י"ח עם הצבור ואחר י"ח יתחיל הודו לה' וכו' עד ישתבח ולא יאמר ישתבח, ויש אנשים שבאים לבית הכנסת והצבור מתחילין יוצר אור המה ג"כ מתחילים ישתבח עמהם וזה איסור גמור כי ישתבח נתקן להיות סוף פסוקי דזמרה וברוך שאמר הוא ההתחלה וא"כ אם לא אמר קצת פסוקי דזמרה האיך יאמר ישתבח? לכן טוב ונכון להתחיל יוצר אור.

אם בא לבה"כ ובתוך שיבדוק הציצי' מתחילין הצבו' יוצר אור טוב שיתפלל עם הצבור ולא יבדוק הציצי' ויסמוך על הרוב וחזקתו בדוק. ויאחז הב' ציצי' שלפניו בידו הימנית בשעת אמירת ב"ש וכשיסיי' בתשבחות ינשקם ויניחם בנחת מידו.

כתוב בשל"ה, קודם ברוך שאמר צריך לאמר בפה מלא:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם· בָּרוּךְ הוּא· בָּרוּךְ
עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית· בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה· בָּרוּךְ
גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם· בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ· בָּרוּךְ
מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת· בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב
לִירֵאָיו· בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח· בָּרוּךְ פּוֹדֶה
וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם· הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו· וּבְשִׁירֵי

דָוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים · מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת׃

דה״א ט״ז ח׳.

הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ׃ דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ׃ זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃ הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃ לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃ שִׁירוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד
וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ
מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא
לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
וְהַלֵּל לַייָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז

לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים׃
נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃ אֵל־נְקָמוֹת
יי אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃ הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ
הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים׃ לַיי הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃ יי צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה׃ יי צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃
יי הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ׃ הוֹשִׁיעָה
אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם
עַד־הָעוֹלָם׃ נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיי עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ
הוּא׃ כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ
בָטָחְנוּ׃ יְהִי־חַסְדְּךָ יי עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃
הַרְאֵנוּ יי חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ׃ קוּמָה
עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ אָנֹכִי יי אֱלֹהֶיךָ
הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיי אֱלֹהָיו׃
וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
אָשִׁירָה לַיי כִּי גָמַל עָלָי׃

ראיתי בספר המנהיג לאבן הירחי שאמר: בצרפת נהגו לדלוג בשבתות וי"ט מזמור לתודה וכן בדין שהיו אומרין אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאין ד' הצריכין להודות ואיכא קריבה בשבת וי"ט דנדרים ונדבות אין קריבין בהם, אבל בפרובנצא וספרד אומרין אותו ולא יתכן, עכ"ל, והר"ר אבודרהם יישב מנהג ספרד, אכן מנהגנו שלא לאמרו לא בשבת וי"ט וערב י"כ גם לא בע"פ וחה"מ של פסח, אכן בק"ק מדלגי' רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילי' הריעו ליי וגו'.

בשבת וביו"ט מוסיפים מזמורים אלו ובפולין וק"ק אשכנז גם בהושענא רבה.

יט
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת
יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב
רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:
לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:
גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ:
זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ:
חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ:

יְראוּ אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃
מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃
סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃
עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃
פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃
קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃
שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃
פֹּדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ׃

צ תְּפִלָּה* לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם׀ הָרִים° יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה־אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּ° עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם

---

*) הר' נקראת במלאפום וקא' נעלם. °) שתה ק'.

בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ
וַנָּעֻפָה: מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ
כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־
עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ:
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ
פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:
צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי
וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר
הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה
אֲמִתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר
בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף
וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת
רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ:
לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו
יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן
תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר
וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי:
יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ:
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וכו׳.

קלה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים
בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ
לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי
אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כָּל אֲשֶׁר

חָפֵץ יְהוָֹה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת:
מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ
מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה:
שָׁלַח ׀ אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־
עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן:
וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהוָֹה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
יְהוָֹה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יָדִין יְהוָֹה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם:
עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא
יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף
אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ
בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָֹה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָֹה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהוָֹה יִרְאֵי יְהוָֹה בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָֹה: בָּרוּךְ יְהוָֹה ׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:

הודו, זה הוא הלל הגדול, והלל של ר"ח וי"ט הוא הלל המצרי. ברכות דף ד' וכ"ע ופסחים קי"ח.

קלו הוֹדוּ לַיהוָֹה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ:
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי־יָשָׁר דְּבַר־
יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־
צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ
מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם ׀ בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם:
מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד
לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל
גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ
לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:
יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַלָתָה בּוֹ: ע׳ ק׳

צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן

תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת ׀ יְהֹוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם:
מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהֹוָה: עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ יְהֹוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים: *) פסיק א׳.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם
יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ
עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם ׀ יְיָ
עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ
לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל
מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ
בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם
וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ
הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת
מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ ׀ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת
יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי
הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ
בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ
יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי ׀ לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ
לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם ׀ יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ
הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

*) נאוה קדש הנ׳ בקמץ והא׳ כת״פ ופסק׳ דגוש בכ״י מדויק וד״י וכן עיקר וכ״כ כד״ס.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲ רוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
בְּ כָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
גָּ דוֹל יְהֹוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃
דּ וֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃
הֲ דַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
וֶ עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ יתיר ו'.
זֵ כֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃
חַ נּוּן וְרַחוּם יְהֹוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָוֹל־חָסֶד׃ יתיר ו'.
טוֹב־יְהֹוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃
י וֹדוּךָ יְהֹוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃
כְּ בוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃
לְ הוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃
מַ לְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃
ס וֹמֵךְ יְהֹוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃
עֵ ינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
פּ וֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ* וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃
צַ דִּיק יְהֹוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃
קָ רוֹב יְהֹוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃
רְ צוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃
שׁ וֹמֵר יְהֹוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃

*) פותח את ידך ר"ת פאי כמנין הויה אדני וס"ת חתך והוא גם כן פרנסה.

תְּהִלַּת יְהֹוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: קט"ו י"ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהֹוָה: אֲהַלְלָה יְהֹוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהֹוָה אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהֹוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהֹוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהֹוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהֹוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהֹוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהֹוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהֹוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהֹוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ: עֱנוּ לַיהֹוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהֹוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהֹוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ
עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד:
יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָו*
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ: *) דבריו ק׳.

קמח הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו*:
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן
וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ:
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים
וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־
נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: *) צבאיו ק׳.

קמט הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם:
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהוָה
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ

עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כ״ה ת״יה:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן ׀ וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ ׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ ׀ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ ׀ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן ׀ וְאָמֵן:

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו׳.

ד״ה א׳ כ״ט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל ׀ לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: נחמי׳ ט׳ אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְּׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהוָֹה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָֹה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָֹה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָֹה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך לאמרה מעומד בשמחה ובכוונה וכנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָֹה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָֹה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָֹה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָֹה
שְׁמוֹ: מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָֹה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ
יְהוָֹה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם: אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהֹוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהֹוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ: יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישרא׳ הלכו ביבשה בתוך הים:

כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן
לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָ׳ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ ·
וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ
תָּמִיד · מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל ·
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה
וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים
וְהָאַחֲרוֹנִים · אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־
תּוֹלָדוֹת הַמְהֻלָּל בְּרֹב* הַתִּשְׁבָּחוֹת הַמְנַהֵג°
עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים · וַייָ לֹא־יָנוּם
וְלֹא־יִישָׁן · הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ* נִרְדָּמִים
וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים · וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים · לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ
מוֹדִים · אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה
כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ ·
וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ · וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת
כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם · וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת: אֵין
אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ · וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ · עַל־אַחַת מֵאָלֶף

---

*) ברוב התשבחות, טעמו בריבוי התשבחות. כלומר בכל התשבחות ואף שהם רבים, וזה שימוש מלת רוב בלשון עברי להורות על ריבוי הכלל, וזה טעם ורוב עצמותי הפחיד (איוב ד' י"ד), כבוד עשרו ורוב בניו (אסתר ה' י"א) ריבוי בניו, ואמנם רז"ל הרגילו להשתמש בו בענין אחר באמרם רובו ככולו, והוצרכתי להעיר כאן על הענין הזה להכניע דעת המתקשים בזה.

°) המנהג, המ' רפה כמו המטהר (ויקר' יד יא) וכן משפט הלשון להרפות המ' כשפ' הפעל בפתח.

*) והמקיץ כ"י והמעיר.

אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי° רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת
שֶׁעָשִׂיתָ עִם־אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ בְּרָעָב זַנְתָּנוּ
וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ• מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ• וּמִדֶּבֶר
מִלַּטְתָּנוּ וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ: עַד־
הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ• וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ• וְאַל־
תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח: עַל־כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ
בָּנוּ• וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר
שַׂמְתָּ בְּפִינוּ: הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ
וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ
מַלְכֵּנוּ: כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה• וְכָל־לָשׁוֹן לְךָ
תִשָּׁבַע• וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע• וְכָל־קוֹמָה
לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה• וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ• וְכָל־
קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ• כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל
עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ• מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק
מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: מִי יִדְמֶה־לָּךְ וּמִי
יִשְׁוֶה־לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ• הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ
וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת־שֵׁם קָדְשֶׁךָ•
כָּאָמוּר לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קְרָבַי
אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ:

האל

°) ורבי כ״א ורבו רבבות הטובות.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ: הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ:

הַגִּבּוֹר

לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ: הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:
שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב
רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל· וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ·
וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם· וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ·

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: כש"ץ סומר ח"ק.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקודשא בריך הוא לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן:

וואהרענד דער חזן ברכו זאגט,

ברכו את יי המבורך:

קו"ה

ברוך יי המבורך לעולם ועד:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא את הכל:

זאגט קהל יתברך.

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים סלו לרכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו. ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה:

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם:

אור עולם באוצר חיים אורות מאפל אמר ויהי:

הפיוט אור ישע וכו' מיוסד ע"פ א"ב מרובע, וראש החלק השני מכל חרוז מתחיל באות א' משם המחבר שלמה הקטן ברבי יהודה יחיה יגדל בתורה ובמעשים טובים אמן, ובחלק הרביעי מכל חרוז פסוק אחד מספר שיר השירי' אשר עליו נבנה כל הפיוט הזה, וכמו שבס' שיר השירים נתכוין שלמה ודבר על יציאת מצרי' ועל מתן תורה והמשכן וביאת הארץ ובית הבחירה וגלות בבל וביאת בית שני וחרבנו, כמו שפי' רש"י ז"ל שם סי' ב' פסוק ד', כן בפיוט הזה ובהבאים אחריו יבוא הדבור על כולם אלא שהפייטני' חברו הענינים באופנים אחרים נאותים, וקשרו עמהם הפסוקים אם לפי פשוטם ואם לפי אחת מדרושי רז"ל גם לפי דעת עצמם כפי אשר יוכל הל' שאת. וכמו שיסד שלמ' ספר שיר השירים ברוח הקדש בל' אשה צרורה אלמנות חיות משתוקקת אל בעלה מתרפקת על דודה מזכרת אהבת נעורי' אליו ומודה על פשעה, אף דודה צר בצרתה ומזכיר חסדי נעוריה ונוי יפיה וכשרון פעליה אשר בהם נקשר עמה באהבה' עזה להודי' כי לא מלבו ענה ולא שלוחי' שלוחין כי עוד היא אשתו והוא אישה והוא עתיד לשוב אלי', כמ"ש רש"י ז"ל בהקדמתו, כן הפיוטי' האלה מחוברים בלשון ההוא בעצמו. וגם מפי החכם ראב"ע היתה שומה באמרו, אל תתמה בעבור שהמשיל כנסת ישראל לכלה והמקום לדודה כי כן דרך הנביאים, ישעי' אמר שירת דודי לכרמו (ה א), ועוד ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך (שם סב ה), יחזקאל (יו ז) אמר, שדים נכונו ושערך צמח ואת ערם ועריה, ועוד ואכסה ערותך ואעדך עדי וכל הפרש' כלה (שם יו), הושע אמר וארשתיך לי לעול', לך אהב אשה, ובס' תהלות (מ"ה) משכיל שיר ידידות, וכתיב בו שמעי בת וראי והטי אזנך. ואחר ההצעה הזאת נלך לבאר בבאור הפיוט הקשה הזה.

אור יֶשַׁע מְאֻשָּׁרִים. שְׁמוֹר זֶה מְכֻשָּׁרִים.
אֲהוֹדֶנּוּ בִּידִידָיו כְּשָׁרִים. שִׁיר הַשִּׁירִים:
אַיֶּלֶת אִוּוּי תְּשׁוּקוֹת. לַחֲלוּחַ עָיֵף שׁוֹקְקוֹת.
אֲסָמַי שָׂבַע לְהַשְׁקוֹת. יַשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת:
בְּרוּכֵי מֵעֲלָמוֹת מִשְּׁמָנֶיךָ. מוֹשְׁלֵי גִּנְזֵכֵי מִכְמַנֶּיךָ.
בְּשַׁמְּתָם תַּמְרוּק סַמְמָנֶיךָ. לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ:

באור.

א. אור ישע, עש"ה ה' אורי וישעי (תהלים כז א) ואמרו בויקרא רבה ריש פ' כ"א, לדוד ה' אורי וישעי, רבי אלעזר פתח קרי' ביה, אורי ביום שנא' ויאר את הלילה, וישעי שנא' התיצבו וראו את ישועת ה' עכ"ל. וכנה שעור המאמר להקב"ה שהוא אור וישע של ישראל המאושרי' במלות ומוכשרי' לשמור זה. אליו אודה בתוך קהל ידידיו בשיר השירים כמו ששררו אז על הים. א. אילת, לשון חוזק, כמו אילותי (תהלי' כב כ), כלומר הקב"ה הוא אשר אליו התשוקה החזקה, והוא הלחלוח של עיף המשתוקק, לשון ונפשו שוקקה (ישעי' כט ח), הוא שבע אסמי מעולם, מי יתן וישקני עוד מנשיקות כמו אז! ב. ברוכי וכו', ישראל הם המבורכים במשמניך יותר משאר העלמות, ועלמות אמר ליתר האומות כמו ועלמות אין מספר (שיר ו ח). והם המושלים על האוצרות הגנוזים אתך, והיינו אוצרות התורה. בשמתם תמרוק סממניך, היינו התורה שהוא סם חיים ללומדיה, בשמתם לריח שמניך.

תרגום אשכנזי.

דיעזער פיוט איזט איינע נאַכאַהמונג פאָן שיר השירים, אונד וויא דאָרט זאָ אויך היער ווירד הקב"ה כביכול מיט דער כנסת ישראל מיט איינעם ליעבענדען עהעפאַאר פערגליכען, וועלכעז זיך געטרעננט זיעהט אונד נאָך זיינער ווידערפעראיינינגונג שמאַכטעט. בעזאָנדערז ווירד היער דיא כנסת ישראל רעדענד איינגעפיהרט; זיא ערינערט זיך אַללעז דעססען, וואַז איהר געליעבטער זאָנזט פיר זיא געטהאַן, וויא ער זיא אויז אַללען געפאַהרען ער-רעטטעט, וויא ער איממער זאָרגפאַלטיג פיר זיא געוואַכט, וויא ער זיא פער-פפלעגט אונד איהרען ווינשען איממער צופאָרגעקאָממען, אונד נון איזט זיא אַללעז פערלוסטיג, וואָריבער זיא זיך גראָמט אונד האַרמט, אונד זיך ווידער בעזאָנפטיגט, געטראָזט אויף דיא מאַכטיגע ליעבע איהרעז געליעבטען געגען זיא אונד איזט פאָלל צוטרויענז, איינזט ווידער פעראיינט אונד גליקליך צו לע-בען. זיעהע איבריגענז, וואַז איך אים באור נאָך ערוואַהנט.

א. דעם פיהרער אונד עררעטטער דער רעדליכען, דיא דעז שוצעז ווירדיג זינד, איהם וויל איך אים כאָר זיינער געליעבטען לאָבזינגען וויא יענע זאַנגער, איין אַלטעז ליעד. א. ער, דער מאַכטיגסטע אַללער ווינשע, דאַז ערקוויקקענדע לאַבזאַל דער לעכצענדען אידען, ער האַטטע מיינע שפייכער געפיללט מיט איבערפלוס; מאַכט' ער מיך דאָך ווידער ליעבקאָזען! ב. דיין אויזערוואַהלטעז, געזעגנעטעז

פאָלק

בְּנֵי בֵיתְךָ וְחוֹרֶיךָ · הִנָּם חָזַר סְחוֹרֶיךָ ·
בֵּית מִדִּין צְחֹרֶיךָ · מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ:
גֵּאֶה וְרַב עֲנָוָה · הוֹדִי מִבָּנוֹת נָוָה ·
גַּם כִּי דָוָה · שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה:
גַּחַל כִּי מְחָרְחֶרֶת · קְרַב רֹגֶז סְחַרְחֶרֶת ·
גָּחוֹן קְדוֹרַנִּית כַּחֶרֶת · אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת:
דּוֹלִי וּכְמַר מִדְּלִי בְּדָלְיִ · טוֹטֶפֶת כְּלִילוֹ גִּדְלִי ·
הִגְלִי עֹז מִגְדָּלִי · הִגִּידָה לִּי:
דַּרְבוֹנִי מְלַמֵּד מַרְדְּעִי · נָתוֹן רוֹעֶה דַּרְדְּעִי ·

ב. סחוריך, סביביך. בית מדין, בית המקדש שישנו שם ת"ח המלמדין ההלכה על מדין. לחוריך, לשון אתוכות לחורות (שופטים ה י) וכל א' מחזר סביביך ואומר משכני אחריך. ג. גאה וכו', הקב"ה שהוא גאה ורב ענו', הנוה הודי מיתר הבנו', ואף גם כי דוה ושחורה אני עתה, כלומר מרוחקה ונעזבה, מ"מ נאוה אני. ג. קרב רגז וגו', הרוגז שהקיף אותי מכל צד שמני כגחלת מחורחרת ואלך קדורנית שחוח על גחון, לכן אין לכם לבזני שאני שחרחורת. אל תראוני, אל תבזוני, כמו לראוה בך (יחזקאל כח יז), וכמו שפרש"י ורשב"ע, וחרת הוא השחור שמשחירין בו העור. ד. דולי, שרוממי לשון כי דליתני (תהלים ל ב). והגדילני כמר מדלי, עש"ה ישעי' מ' ט"ו. גדלני להיו' טוטפת כלילו, כלומר פאר תפארתו, וירמוז לתפילין דמרא עלמא כדאי' בברכו' ו' א'. טוטפת, הוא תכשיט הזרוע והראש, ואצעדה אשר על זרועו (ש"ב א י) ת"י וטוטפתא דעל דרעי', ופארכם על ראשיכם (יחזקאל כד כג) ת"י וטוטפתכון בריש[י]כון, ובמשנ' (שבת פ"ו א'), לא תצא אשה לא בטוטפת. ד. דרכוני,

פֿאָלק, איינגעווייהט אין דיינע געהיימניססע, האָט דאס אויגע ערקוויקט מיט וואָהלריעכענדען שפּעצעריען, מיט דיינען ווייטריעכענדען באַלזאַמען. ב. זיא וואַרען דיינע הייגענאָססען אונד געפֿרייטען; זיעהע, וויא זיא זיך נאָך דיר זעהנטען, נאָך יענען האויזע דער ערוויבּטעסטען ריכטער! אָ, ווינקע נור, איך פֿאָלגע דיר! ג. ער, דער ערהאַבענסטע אונד זאַנפֿטמיטהיגסטע, ער האָט מיך אויסגעשמיקט איבער אַללע טעכטער; האָט מיך אויך זיין אונפֿאַלל בעטראָפֿפֿען אונד ענטשטעללט, זאָ בלייב איך דעננאָך ניעדליך. ג. איינער דורכגעבראַננטען קאָהלע גלייך, האָט דער צאָרן דעס דריקקענדען קוואַלער מיך אין שמאַך געהאַללט אונד ניעדערגעבייגט; אָ, זעהט ניכט זאָ פֿעראַכטליך אויף מיך, וויל איך שוואַרץ בין! ד. האָך האָט ער מיך עמפּאָרגעהאָבען, זאָ ... דערטע פֿאָן דען איידען מיך, וויא דען טראָפּפֿען פֿאָם איימער, ער לאָג מיך גראַם צור פֿאָלקערליערדע אונד נייגטע מיר דאָרט מיין פֿאַניער, מייגע פֿעסטונג אונד מייגע בורג. ד. מייגער לייטונג שטאַב איבערטרוג ער דרדעי;*) זאַנפֿטען הירטען

*) דרדע, זאָ וויר דאָז דור סעדבר גענאַננט; איהר זאַנפֿטער הירט וואַר משה רבינו.

דָּן וְהוֹכִיחַ פְּרְעִי · אִם לֹא תֵדְעִי:
הִדְרִיךְ סוּס לִמְנוּסָתִי · בַּיָּם בָּקַע לְבְסִיסָתִי ·
הֱמִירוֹ וּמָלֵא בְּפִיסָתִי · לְסָסָתִי:
הִתְרַנִּי מִלֵּי חַיַּיִךְ · רְטִיַּת נוֹמֵי מְחַיַּיִךְ ·
הַזֶּה וְהַבָּא לְתְחַיַּיִךְ · נָאווּ לְחָיַיִךְ:
וְחָנַּנִי חֵן מְצֻהָב · בְּנִצּוּל צוּל רַהַב ·
וְכַבִּיר הִצְבִּיר יַהַב · תּוֹרֵי זָהָב:

מלמד, מן ולהציב הדרבן (ש"א י"ג כ"א) ומן במלמד הבקר (שופטים ג' ל"א) המקל התקוע בראש עץ שנועצין בו השורים יקרא דרבן, והעץ יקרא מלמד, וע"ד המשלה יקראו השרים דרבן כי הם מנהיגים את העם כדרבן המנהיג את הפרה, ולכן בי שרים ישורו (משלי ח טז) תרגם המתרגם בי דורבני מתדורבין. מרדע, לשון תלמוד הוא כמו מלמד. עיין ויקרא רבה פ' כ"ט, ושלשתן רומזים על שבט המושל, וכוונת המאמר, הנהגתי והדרכתי והישרתי הי' כתון אל רועה של דרדע, הוא משה רבינו שהי' רועה של דור המדבר המכונה דרדע כפירש"י מ"א ד' י"א, והי' דרדעי ליתא. פלעי, הוא תרגומו של פלעי. ה. הדריך וכו', עש"ה דרכת בים סוסיך (חבקוק ג' ט"ו). לבסיסתי, למען היות לי בסים לעמוד עליו, וכמו (שמות ל' י"ח) ת"א ובסיסי', מוסדי ארץ (תהלים פ"ב ב') מתורגם בסיסי ארעא, גם בל"י ובל"ר ובל"א נקר' המושב והיסוד Basis. המירו ומלא בפיסתי, הפריש וברת פסת רגלי הסוסים שברכבי פרעה, כמ"ש רז"ל שנשמטו טלפי סוסיהם בקרקע הים, וכן פירש"י שמות י"ד כ"ד. המירו, הפרישו ובל לשון המרה לשון הפרשה כפירש"י בכמה מקומות. ומלא, והבלית כמו בלא יומו תמלא (איוב ט"ו ל"ב). לסוסתי, לקבילת סוסים הרבה כמו שפי' עליו רש"י ז"ל. ה. כומי מחייך, פלעי מבותיך (νομοι). לחייך, כמו לוחותיך, ורומז לשני הלוחות, ודוגמתו בשיר רבה נאוו לחייך בתורים בשתי תורות שבכתב ושבעל פה. ו. חן מוצהב, דוגמת כתבת מוזהב (עזרא ח' כ"ז) ובדברי רז"ל להבו פניו של רבי, כלומר האירו פניו, והוא עש"ה וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום וינצלו את מצרים (שמות י"ב ל"ו). וזהו בנצול צול רהב, ואמרו רז"ל שעשאוה כמצולה שאין בה דגים, מצרים נקרא רהב כדכתיב אזכיר רהב ובבל (תהלים פ"ז ד') וכן בהרבה מקומות. וכביר הצביר יהב, שעורו והצביר יהב כביר, כלומר מתנות רבות, כמו השלך על ה' יהבך (תהלים נ"ה) וכביר לשון רבוי הוא כמו מעט מזעיר לא

הירטען, ער ריגטע אונד בעשטראַפטע מיינע פעהלער, ווען איך אונפאָרזיכטיג וואַר. ה. דאָרט ספאָרנט' ער גלויבט דאַז ראָס צו מיינער רעטטונג, שפאַלטעטע דאַז מעער, טויך מיר פעסטען פפאַד אונד — ענטהופטע מיינער פערפאָלגער פפערדע. ה. דאַן ריעף ער מיר וואַרנענד צו: „מיינע פעראָרדנונגען זינד דיין לעבען, דאַז איזט דיינער וואונדען, דיין וואָהל אין דיעזעם אונד יענעם לעבען; זיעהע היער דיא טאָפען געזעטצ־ טאַפעלן!" ו. נור אַללזוגעוואָגען וואַר ער מיר, איבערליעס מיר דאַז מאַכטיגע גוט יענער שטאָלצען נילבעוואָהנער, איבערהייפטע מיט געשענקען מיך, גאָלדנער געשמיידע דיזע

פיללע

וְלִבִּי גַּם בּוֹ · יָדַע סִיג סְבוֹ ·
וְסָר בְּאוֹכֵל עֶשְׂבּוֹ · עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ:
זִמֵּן זְמַן מִזְמוֹר · יַהוּר עָרִיצִים לִזְמוֹר ·
זְבָלַנִי בְּצַר לִכְמוֹר · צְרוֹר הַמּוֹר:
זִלְזוּל כְּרוּם כֶּפֶר · הִזִּיל כַּרְכּוֹם חֶפֶר ·
זִיֵּף חוֹב מִסֵּפֶר · אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר:

בזיר (ישעיה ע"ז י"ד) כביר מצאה ידי (איוב ל"א כ"ה). ו. ולבי גם בו, ידוע מלשון תלמוד כלומר באשר היה לבי גם בו בעבור רוב העושר אז הודיע הסיג שבי. סיג סובו, הוא הפסולת הנשאר מן המתכות אחר שהותך, וסובין הוא הפסולת הנשאר מן הקמח, כלומר הסיג שבי היינו הערב רב גלה והודיע הפסולת שבו כלומר יצר הרע, וסר בתבנית שור אוכל עשב, והיינו העגל אשר עשה, בעוד שהמלך במסבו, ודוגמתו אמר הושע (ב' י') וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל. ז. זמן זמן, הקב"ה ייעד זמן. מזמור, כמו לא תזמור (ויקרא כ"ה ד') לשון כריתה, וזה כנגד מ"ש הקב"ה ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם (שמות ל"ב י'). יהור עריצים לזמור, ענפי רשעים לגדע. זבלני, חבר עמי, כמו יזבלני אישי (בראשית ל' כ'), כלומר מ"מ אזר להתאחד עמי ונכמרו רחמיו בצר לי בזכות צרור המור, והוא יצחק שנכרך על הר המוריה, וכמו שפרשנו כן תרגם הארמי הפסוק הזה בשיר השירים א' י"ג באמרו בההיא זמנא אמר ה' למשה אזל חות ארום חבילו עמך פסק מני ואשיצינון בכן תב משה ובעא רחמין מן קדם ה' ודכר ה' להון עקידת יצחק דכפתי' אבוי בטור מוריה על מדבחא וכו'. ח. זלזול, לשון זלות ובזיון. כרום, קבוץ בל' תלמוד, כלומר בעגל אשר נתקבץ ע"י הכפירה נזדלזל. הזיל, לשון התכה והגרה. כרכום, שם נופל על המתכת החזק, קשת נחושה (איוב כ' כ"ד ותהלי' י"ח ל"ה) מתורגם קשתא כרכומא, וכן נחושה בלשון עברי נופל על כל מין מתכת חזק, כמו שפי' רד"ק. חפר, לשון בזיון כמו וחפרה הלבנה (ישעיה כ"ד כ"ג), ופרושו הגיר והתיך המתכת הנבזה והנמאס והיינו העגל כדכתיב ויקח את העגל וישרוף באש ויטחן .... ויזר על פני המים (שמות לב כ). זייף חוב מספר, כדכתיב מי אשר חטא לי אמחנו מספרי (שם ל"ג). וזייף, מחה. אשכול הכופר, כל חברת הכופרי' מחה מספר, כדכתיב ויגוף ה' את העם על אשר עשו את העגל (שם ל"ה). גם בילקוט דרשו הכופר לשון כפירה, ואפשר כי אשכול הכופר תאר לשם יתעלה כמו שאמרו שם, אשכול זה הקב"ה איש שהכל שלו, הכופר,

---

פיוט; ו. דאדורך וואר מיין הערץ איבערמיטהיג, צייגטע זיינע שלאקקען בייא ניעדריגען געזינדעל, וואר אבטריננג אונד וואנדטע אום שטאלט איין גראזענדעז שטיער, וואהרענד דער קאניג נאך אין זיינעם צירקעל וואר. ז. זאן גאב ער דאז צייכען צום פערדערבען, יענען אויזוואוכז אויזצוראטטען, נאהם איך אבער מיט ערבארמען ווידער אויף, יענעז אויף מוריה'ז*) געבירג געבונדענען האלבען. ח. דאך דאז גאטצענביאלד ווארדע אויפגעלעזט, צערשטרייט דאז עהערנע שייזאל, דער שולדיגע אויז דעם בוכע געטילגט, דיא גאנצע גאטטלאזע
ראטטע

*) בערג מוריה, וואו יצחק צור עקדה געבראכט ווארדען.

חשק חבת רעותי · וחפץ חלבי רעותי ·
חוה להפת יריעתי · הנך יפה רעיתי:
חש חפשי מדודי · דן ברווי דודי ·
חננתיו חתני ידידי · הנך יפה דודי:
טלטל פניקטי נתרזים · הרים עוקר ותרזים ·
טס מטע מורזים · קרות בתינו ארזים:
טירת ביתו נאצלת · יתנני רון מצהלת ·
טכסים חתנה מצלצלת · אני חבצלת:
יעלו רם מתוחים · חרושים דושים תחוחים ·
יאים ערבי ניחוחים · כשושנה בין החוחים:

הוא מכפר על עון שמרדתי בו, וכן במס' שבת פ"א. ח. חשק וכו', ואחר זאת חזר להשרות שכינתו עמי וחשק באהבת ריעותי. חלבי רעיתי, חלבי מרעה שלי כלומר הקרבנות. חוה, מן יחוה דעת (תהלים יט ג) לשון דבור. חפת יריעתי, היינו המשכן העשוי מיריעות, כלומר בכלות המשכן אמר לי, הנך יפה רעיתי! ח. חש וכו', מהר לתפשני מסבלות, עפ"ה כפיו מדוד תעבורנה (תהלים פ"א) כדי לשמח עמי ברווי דודים, ל' לכה נרוה דודי' (משלי ז' י"ח). חננתיו וכו', גם אנכי השיבותי תשואת חן לחתני וידידי ואמרתי, הנך יפה דודי! ט. פניקטי נתרזים, כדאי' בריש ויקרא רבה דף קס"ה א', או"ה היו שומעין קול הדבור ונתרזין מתוך פניקטיהון, ור"ל נתחלחלו מתוך היכליהם. ותרזים, עלי תרזה (ישעיה מ' י"ד). טס, גדל גבה למעלה מטע של מזורזים הלדיקים ונעשו קורות בתינו ארזים וכפי' רש"י על ועשית את הקרשים (שמות כו טו) ע"ש. י. מתוחים, שמים הנמתחים (ישעיה מ' כ"ב). חרושים, ל' על גבי חרשו חורשים (תהלי' קכ"ט ג'). דושים, ל' דישה. תחוחים, ל' עפר תחוח, כלומר ישראל שהיו שחוחים עד עפר והיו למדרס הרגל עלו לרום שמים ונעשו כאים וערבים לריח ניחוח כשושנה בין החוחים. י. ילין, יפרח.

ראטטע ח. נון לייגט' ער מיר זיינע פריינדשאפט ווידער, נאהאן מיינער תעהרדע אפפער וואחלגעפאלליג אן, ספראך ביים פאללענדונג מיינער טעמפעלהיטטע: „סאן ביזט דוח, מיינע געליעבטע!" ח. (דארום איילטע ער, מיך רעז דיענזטען צו בעפריי'ן, אום פראהליך מיינער ליעבע צו פפלעגען.) ערוויעדערנד ריעף איך מיינעם האלדען צו: „שאן ביזט דוח, מיין ליעבער!" ט. דארט צערטריממערט ער דער רולאמען איילענע פאללאֶטע, שטירצט בערגע היז, ענטוואורצעלט איילען; אבער דער פראממען שפראסן ציגע וואכזען האך תערען, צון געבאלקע מיינעז צעדערנהויזעז. ט. יעטצט פראנגטע אאך זיינער וואהנונג פאללאזט, איך זאנג ענטליקקט דען וואנגעזאנג ווית ביי'ם האכצייטזשמאלל — רייצענד וואר איין אנטליטז ווית איינע נארציסע. י. נון שטיעג עז איוואעלואך, דאז טיעפגעביגטע פאלק, ליעבליך אוכד אנמוטהיג, ווית איין ראזענ

יָצִיץ וְלֹא לְמִצְעָר · יֶתֶר שְׂאָר מִזְּעָר ·
יִפְרַח לְוֵוי מַעַר · כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר :
כִּתְּרַנִי מֵהַכְשֵׁר יַיִן · הִרְבַּנִי מְלֹא עַיִן ·
כָּתַב רְאָיָה וּמִנְיָן · הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן :
כִּלְכַּל עֶדְנֵי מִתְּשִׁישׁוּת · יִסְּרַנִי קָשׁוֹת מְקֻשָׁשׁוֹת ·
כִּוַּנְתִּי חוֹלַת חֲשָׁשׁוֹת · סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת :
לֹא דֶרֶךְ כְּהִתְפַּלְּשִׁי · גַּם צִיָּה כְּהִפְרִישִׁי ·
לְמָסָךְ וּפִנּוּי מְרָשִׁי · שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי :
לֵב אֶחָד וּשְׁכֶם · דָּאִים כָּעָב לְמָשְׁכֶם ·

ליווי מער, ל' כמער איש ולויות (מ"א ז' ל"ו). עיין בשרשים שרש ערה. כ. כתרני, בכתר תורה המכשרת יותר מכלי יין, ועוד י"ל יין רומז לז' ס"ת (שבת קי"ו א'), ועין רומז לשבעים אומות, וכן איתא במדרש חזית משל לעשיר שהיה לו אוצר של יין נכנס לבדקו ומצא אותו חומץ רצה לצאת מצא שם חבית מלאה יין אמר זאת עומדת עלי כמלא אוצר, כך ברא הקב"ה ע' אומות ומכולם לא אהב אלא ישראל שנא' הביאני אל בית היין וכו', בית היין שמשם הבדילנו משבעים אומות כמנין יין וכו' עכ"ל, וכנגד מלא אוצר תפס הפייטן בלשון מלא עין שהוא הנרמז באוצר וזהו כתב ראי' וכו'. כ. יסרני קשות, אבל לטוב לי, כדי שאקשט עצמי. מקוששות, ל' התקוששו וקשו (צפני' ב' א') ופירשו רז"ל קשוט עצמך וכו'. כוונתי, אבל כשכוונתי חולת חששות מיד סמכוני באשישות. אשישות, הם דברים המחזיקין ל' והתאוששו (ישעי' מו) או הוא כפשוטו ל' אשישי ענבים (הושע ג א). ל. לא דרך וכו', כשהלכתי אל מדבר לא דרך מקום ציה ושממה היה הוא לי למסך ופנה הדרך מן האבנים ושמאלו סמכתני תחת לראשי. כהפלישי, ל' עפר התפלשי (מיכ' א י) שטעמו התגלגלי בעפר. כהפרישי, ל' המפרש מן היבשה לים הידוע בדברי רז"ל. טרש, ל' טרשים וסלעים הנהוג בלשון תלמוד, ורומז למאמרם ז"ל כי הענן הלך לפניהם לפנות הסלעים ולהשוות הדרכים. ל. לב אחד וכו', מיוסד על תרגומו דהאי קרא בשיר השירים, גם במס' סנהדרין צ"ב ב', כי בני אפרים סמכו על גבורת' וזדו לצאת שלשים שנה לפני הקץ ונפלו ביד פלשתים ונהרגו, ואמר הקב"ה השבעתי אתכם שלא תזידו למהר קודם הקץ, וזה שאמר הפייטן כי לב אחד ושכם א' כלומר חלק ומנה שוה והיינו הגבורים בני אפרים היו דאים

שטאָקק אונטער דאָרנבישען. י. מאַכטיג וואוכז ער הערוואַן, דער קליינע איבער־רעדעט, בלוהט נור ערגאַטצונג אויך וויא איין אַפּפעלבוים אין וואַלדעס געהעלצע. כ. צאַרטליך פערפאָלגט' ער איך אונד טיטעלטע איך פאַר שוואַכע; נוואַר האַט ער האַט עמפפינדליך איך נור בעטערונג געציטיגט, דאָך ווען דער קראַנקהייט אונגעמאַך בערעיכליך וואַרד, דאַ וואורד' איך באַלד געלאַבט מיט שטאַרקענ־דען מיטטעלן. ל. דאַ: איך אויף אונגעבאַנטען וועגען וואַנדעלטע אונד יענע שטיי־ניגטע וויזטע דורכשטריך, דאַ דעקקט' ער מיינען צוג. זיינע רעכטע רייאַטע פעלז־ען פאָן מיר וועג, זיינע לינקע וואַר מיינע הויפטעס שטיצע. ל. איין מאַכטיגער

לַאֲסִירִים יַחְפּוֹץ כְּסֶבֶם׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם׃
מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת רְדוּדִי׃ לַהַן עֲקָרְבֵי גְּדוּדִי׃
מַהֵר וְקַדֵּר מְדַדִּי׃ קוֹל דּוֹדִי׃
מִבֵּית חֹמֶר קְצָבִי׃ בֵּית חַיִּים נְצִיבִי׃
מְצַפִּי מְצִיפֵי מַצְּבִי׃ דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי׃
נַחֲלָה שָׁפְרָה לִי׃ תִּקְוַת שִׁלּוּשׁ גּוֹרָלִי׃
נְעִימוֹת בְּמַר לִי׃ עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי׃
גָּם תַּתִּי סְבַר׃ וְרַק אֵין דָּבָר׃

כשב ללאת והיתה זאת להם למכשול כי כמשכו ברשת הפלשתים, כי הקב"ה יחפוץ שיהיו אסירים בסכום שני השנוי והשביע אותם על זה שלא יעלו בחומה כדאי' במס' כתובות קי"א א', ואח"כ אמר הפייטן שאעפ"כ מהר הקב"ה וקדר המדה בעבור קושי השעבוד כמאן דאמר קושי שעבוד השלים המנין וזה שאמר אחריו מבור תחתיות וכו'. מ מבור תחתיו' וכו', מסבת בור תחתיו' שהיו מרדדין אותי בתוכו והיו לוחלי' אותי לשרוט את בשרי בעקרבי' לכן בא קול דודי ומהר וקדר המדה הקצוב' וכמו שבארנו. רדודי, ל' הרודד עמי (תהלי' קמד ב). עקרבי, ל' ואני איסר אתכם בעקרבי' (מ"ב יב יא), גדודי, ל' לא תתגודדו (דברי' יד א) שעניינו השריטה בבשר. קדר, העביר והסיר בל' תלמוד. מדדי, המדה הקצובה לו. מ מבית חומר וכו', הגזרה שהיתה נחרצה ונקצבה עלי לבנות בתי חומר לפרע' המיר וזכה להציב תמורתו בית חיי', והוא המקדש, ובראותו שהיו מציפים ילדי במים אז הי' דודי דומה לצבי למהר לגאלני. נציבי, לשון הקמה כמו ויצב שם (בראשית לג כ). מצפי, ל' צפי' וראי'. מציפי, ל' אשר הציף את מי ים סוף (דברי' יא ד). מצבי, שרשי ויסודי והיינו הילדים אשר לי, דוגמת זרע קדש מצבתה (ישעי' ו יג). נ תקות שלוש גורלי, תקות שלשת האבות. במר לי, ל' תמורה וחלוף דוגמת הנה לשלום מר לי מר (ישעי' לח יז) ולדעת הריק"ס. נ גם

טהיז, פאַן אוטה בעזעעזט, וואַגטע עז פאָר דער לייט, זיך דעם ריענזטע זו ענטרייסען, אונד פיעז. „איין גאַטטזיבער וויזע, ספראַך ער, „האַט דיא פריזט איירער זיידען בעשטיממט; תאַררעט, איך בעשוואָרע איך!" מ. אַזזיין איינע טרייבער וואַרען אָזזוגרויזאַם, ניא פייטשטען קוואָזענד איך אין דער גרופט, וואָריין זיא איך פערזענקט! דיעזעז בעשזייניגטע איינע בעפרייאונג, דיא שטיממע איינעז גזיעבטען ערשאָזז. מ. פאָם בויא אירדישער הייזער, וואָזז זיא איך באַננטען, פיהרטע ער איך, איין הויז דעז זעבענז*) אויפצובויען; ער טויטע, ווית זיא איינען שטאַם ערגייפטען, אונד שנעזז וויא איין רעה איילטע ער הערבייא, איין זיעבער! נ. איין הערזיבער אַנטהייז וואַרד איר בעשיעדען, דאַז ער־ווינשטע זאָאָז איינער אורפּאָטער וואַרד איר זו טהייז. „אונגעמאַך, ספראַך ער, „פערוואַנדלע כון אין אַנמוטה זיך!" ער ספראַבֿ'ז אונד זיבערטע איר'ז איך זו. נ. זיעהע, דיינען וואונש האַבע איך ערפיזזט; איהר האָבט כון ניכטז מעהר זו

טהון

*) דאַז מקדש.

נוּסוּ נוּדוּ כְּבָר׃ כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר׃

סַרְסוּר זָרוּז מֵרֶץ׃ רֹאשׁ פְּרוּז הֶרֶץ׃

סְלוֹל שָׁלוֹם וָתֶרֶץ׃ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ׃

סַפֵּק עַתִּיק מְפִיגֶיהָ׃ הָפֵק מַמְתִּיק פַּגֶּיהָ׃

סַלֵּת סֹלֶת סְפוּגֶיהָ׃ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ׃

עֲקַלָּתוֹן נוֹשֵׁף קֶלַע׃ וּפִיתוֹם מְכַשֵּׁף נִצְלַע׃

עֶרֶב שִׁלְשׁוּל בְּהַקְלַע׃ יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע׃

עֲרוּדִים עִם עֲלִים׃ מָדוּ זָדוּ שְׁעוּלִים׃

עֲנָיִן לֹא מַעֲלִים׃ אָחֲזוּ לָנוּ שֻׁעָלִים׃

וכו׳, אמר לתת לי תקוה, ואין לי לעשות דבר כ״א לנוס מהר אל מקו׳ מנוחתי המיועד לי. כי הנה הסתיו עבר, אלו ת׳ שנים שנגזרו על אבותינו כדאיתא בילקוט. ס סרסור וכו׳, הסרסור שלי משה רבינו הזריז מאד, ל׳ ואכל כמרץ (מיכה ב). ראש פרוז הרץ, עש״ה נקבת במטיו ראש פרזיו (חבקוק ג). הרץ, לשון רגילה ומשקלו הֶתֶל׳ כמו שפרשתי שם (בראשית לא ז). סלול שלום ותרץ, הנהיג את ישראל במסלול שלום ומישור. תרץ, תרגומו של מישור, וזה היה בחדש ניסן בעת שהנצנים נראו בארץ. ע עקלתון נושף קלע, עקלתון תאר לנחש (ישעי׳ כז א) ונופל בו לשון נשיפה כפי׳ רש״י אכל שפיפון עלי ארח (בראשית מט יז). לקלע, הוא לשון השלכה וזריקה כמו קולע באבן (שופטי׳ כ יז) ורומז בזה לאנשי מצרים המנחשים והמכשפים בדלפם אחר ישראל במהירות חזקה כאלו הושלכו מן הקלע, וכמו שתרגמתי. ופיתום מכשף, בעלי כשפים בעיר פיתום שבארץ מצרים. נצלע, לשון והוא צולע (בראשי׳ לב לא) שענינו פסח, ונופל ל׳ צליעה ופסיחה ודלוג על המכשפים כמו שהעיד לבאר הענין הזה החכם בעל יריעות שלמה בשרש דלג ופסח ובשר׳ שף ע״ש. ערב שלשול בהקלע, היתי מתערב ונלכד בתוך שלשלו׳ קלועו׳, וזה שמסיי׳ יונתי בחגוי הסלע, וכמו שפי׳ עליו רש״י ז״ל וכן תרגם המתרגם הארמי ע״ש, וע״ד זה תרגמתי גם אני. ע ערודים, חמורים זקנים. עלים, חמורים בחורים, כלומר הזקנים והבחורים של מצרים ירדו בזדון אל תוך הים

טחון! חייֿלט, ליעהט כור, דער פֿרחָזטיגע ווינטער חיוט פֿחָרחיבער; ס. מיין חַבגעחָרדנעטער, דער מחֶכֿטיג טחַפֿפֿערע (משה) ערטיען, טמעטטערטע דענ פֿיינדעז העערעזחויפט, טוּך פֿריעדען חוכר מיינטרחָכֿט ווידער, עבען חַלז דיח ווייסע בליטהע חיק לחַנדע זיך ליינטע. ס. חַלז דער וויכטטחָקק פֿערבליהט, דחַז זיסע חָבוט גערייפֿט, לייטיג דחַז געטריידע לונ פֿייכטען מעהל חוכר דער פֿייגענ בוים זיינע יונגען פֿייגליין געטריעבען, ע. זיעה, דחַ קחַם כון חיינע טלחַנגענרחָטטע ליטענר הערחַנגעטחָסען, דחָרט היכפֿטע דחַז לויבערבייכֿע פיתום כחַך; דחַ ווחַר חיך חין חייכער ענגע ווידער, חין טטריקקע פֿערטלונגען, וויח חיין טייבכֿען גערדרחַנגט חין פֿעלזענריטלע; ע. חיך טטירלטע חיכ׳ז מעער — יונג חוכד חַלט (גחַנז מצרים) פֿחָלגטען איר טחָללקיהן כחַך חין דעז מעערעז פֿלוטהען; חַבער — זיח חחָבען

פְּתִיגִיל וְעָגִיל בְּדָלַי·　　עֲנוּק פִּנּוּק קְדָלַי·
פָּנִים בְּפָנִים הִשְׁדִּילַי·　　דּוֹדִי לִי:
פֹּעַל בָּם טָפוּחַ·　　שָׂכָר לֹא קָפוּחַ·
פְּקוֹד דַּר טְפוּחַ·　　עַד שֶׁיָּפוּחַ:
צִמְצֵם שִׁבְנוֹ מֶרְכָּבִי·　　יוֹם חִנּוּךְ כַּרְכּוּבִי·
צִפִּיתִי פֹּה עֲכוּבִי·　　עַל מִשְׁכָּבִי:
צְבִי קֹדֶשׁ מִנָּה·　　מְקוֹם מִבְחַר מָנָה·

המכונה שעל (ישעי' מ יב) אבל ענין לא מעלים, אבל לא העלו מטמוניות כדרך היורדים אל תוך הים להעלות מטמוניות ומרגליות ואדרבה נאחזו גם כשועלים הנאחזים במצודה, ושועלים תאר למצרים על שהיו ערומים כשועלים כדאית' בשמות רבה פ' כ"ב. אחזו, פעל עבר ע"מ אחרו פעמי מרכבותיו (שופטי' ה), ככתוב במכלול דף ס"ד ב'. פ פתיגיל וכו', מוסב אל מעלה, הם לא העלו דבר אבל אני העליתי פתיגיל ועגיל אזני מביזת הים כמאמר רז"ל. בדלי, ל' בדל אזן (עמוס ג יב). ענוק, ל' ענקים. פנוק, ל' תפנוקים. קדלי, ערפי. השדילי, השתדל ופתה אותי, כמו שפרשתי אצל ויאבק שתרגומו ואשתדל (בראשית לב כה) כלומר דודי הרבני ופתני בפתיגיל ועגיל באזני ובענוק פנוק בערפי ובפנינים שעל פני. פנים, כמו פנין ל' פנינים והם' תמורת הן' כמו תנים ותנין בכתוב בשרשים, ואמר פנים בפנים לשון נופל על לשון, ונראה כי במוהו כל כבודה בת מלך פנימה (תהלי' מה) תמורת פנינה. פ פועל בם תפוח, בשני כתבי יד אשר לי כתיב פֹּעַל הע' בפת"ח, והוא מאשר לא נקרא שם פועלו מהדגש דוגמת ומורק ושוטף (ויקרא כא). תפוח, כמו בשל תפוח, כלומר נעשה בם פעולת התפיחה כי נפחו מפסגת המים. שכר לא קפוח, דרך התול כלומר לא נתקפח שכרם. פקוד דר טפוח, הקב"ה שוכן שמים המכונה טפוח ע"ד הכתוב בישעי' מ"ח י"ג, פקד עליהם עונם עד שיפוח, טרם שהאיר היום דכתיב ויהי באשמורת הבקר וגו', וטעם עד שיפוח היום, טרם שנשב רוח היום. פוח, הוא רוח, כי כן מתרגמינן לרוח (איוב ל כב ומשלי יא כט) לפוחא. צ למצם וכו', למצם שבינתו במרכבי הוא המשכן אשר הכינותי לו, ביום חנוכת המזבח שיש לו כרכוב, כדכתיב וכבוד ה' מלא את המשכן (שמות מ לד) ואמר למצם על דרך שאמר שלמה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה אשר בניתי (מ"א ח כז). צ לבי

אבען ניכטז הערויסגעבראכט! איער וואורדען זיא געפאנגען, דיא שלויען פיקזע! פ. פראכטגעוואנד אונד אהררינגע, קליינאדיען אונד האלזגעשמיי־ דע וואורדען מיר צור בייטע, פערלענשמוק דיא פילע! זא שמייכעלטע מיין געליעבטער מיר. פ. דיא מעכטיגע טהאט איזט נון פאללפיהרט — רוה, דער דוא אים הימעל טהראנט, לעסעט זיא איהרען וואהלפערדיענטען לאהן איינ־ ערנטען, נאך עהע דער מארגען הויכטע. צ. נון בויעטע איך זיינע וואהנונג איהן, עררייכטעטע דען אלטאר; ער טראנקטע זיינע רעזידענץ היניין. איער, דאכט' איך, ווערד' איך וואהנען, בייא מיינעם לאגער איממערדאר. צ. זיין ראטהשלוס אבער בעשטיממטע דען אויזבונד דער לענדער מיר, יענעז הייליג־ געלאכטע

צִיּוֹן קִרְיָה נֶאֱמָנָה· אָקוּטָה נָּא:

קָרַצְתִּי דַּצְתִּי בְּאוֹמְרִים· טַפְתִּי נַפְתִּי בְּמוֹרִים·

קִלְקַלְתִּי שְׁמָנִים שְׁמָרִים· מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים:

קִנְיָן כִּי שָׁבַרְתִּי· וְטוֹב לֹא סָבַרְתִּי·

קָדְשׁוֹ לוּלֵא חָבַרְתִּי· כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי:

רָשַׁם אִסָּר בְּצִבְאוֹתֵיכֶם· בִּזְעֲוּעַ חִיל אֱיָלוּתְכֶם·

רִחוּק הִחוּק אֶתְכֶם· הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם:

רֵישׁ גְּלִי כְּהֶעֱלָה· יוֹנָה תַמָּה עָלָה·

רָגְשׁוּ בְּנֵי עַוְלָה· מִי זֹאת עֹלָה:

וכו', כלומר לא כאשר חשבתי לשבת פה אבל הוא מנה לי לבני קדש א"י והמקום הנבחר ציון קריה נאמנה. ק קרצתי, מן קורץ עין (משלי י י) לשון הבטה ללעג. דצתי, רקדתי, דבר הנוקש כמו מחא כף' דילה בלשון תלמוד, כלומר גם שם בא"י לא הלכתי בדרכיו אבל קלתי בנביאים ובמורים, והטפתי ונפתי מור לע"ז. טפתי נפתי, שניהם לשון נזילה ונופלים על הקטרת המור כדכתיב וידי נטפו מור (שיר ה ו) וכתיב נפתי משכבי מור (משלי ז יז) כלומ' הקטרתי לע"ז, וזהו קלקלתי שמנים שמרי', ולכן מצאוני השומרי' האורבים עלי, דוגמת ותשמור כל ארחותי (איוב יג כז). ק קנין וכו', כלומר אחרי ששברתי ופרקתי מעלי קנין התורה לא הייתי סבור עוד לטוב, ולולא שעמדה לי זכות המקדש שחברתי לו כמעט שעברתי ואינני. ר רשם וכו', ירמוז להא דאי' במס' כתובות דף קי"א א', שהקב"ה השביע את א"ה שלא ישתעבדו בישראל יותר מדאי והשביע את ישראל שלא ימרדו בא"ה ושלא יעלו בחומה ושלא ידחקו את הקץ וכו', ע"ש פרש"י, וזהו רחוק דחוק אתכ' השבעתי אתכם; אכן בתרגומי תפסתי בשטה אחרת. אילותכם, ל' תוקף כמו אילותי (תהלי' כב כ). ר ריש גלי וכו', אמר זה לאשר ולקים המאמר הקודם ואמר הלא תזכרו כאשר העלה הקב"ה ישראל יונה תמה ממצרים

געלאָבטע לַאנד אונד יענע: ציון דאָרט, דיא טרייאגעפריעזענע שטאָדט. איך וואַלטע איכויך — ק. אַללײַן דאָרט וואַרד איך איהנן אונטרייא, פֿערהאָהנטע מיינער לעהרער לעהרען, פֿערעהרטע גאָטצען אונד רייכערטע מיררהען איה־נען; דאָרום האַבען זיא מיך געטראָפֿפֿען, זיא, דיא מיר נאַכשטעללטען. ק. יאַ, אונטרייא וואַרד איך, פֿערלעטצטע דיא זיטטליכקייט; קאָננט' איך דען נאָך שאָנונג האָפֿפֿען? האָטט' איך ניכט זיין היילִיגטהום געשטיפֿטעט, אַ, דאַן וואָרע איך לאַנגע שאָן ניכט מעהר! ר. אַבער אויך איהר, טיראַננען, וויסעט, דאַס אויך אייער ווייט אויסגעדעהנטער העערקרייז זיינע ניכטצו־איבערשרייטענדען גרענצען האַט; בייא אייערער שרעקקליך פֿירכטערליכען מאַכט טריפֿפֿט אייך דענאָך דאַז לאָאָז דער צערשטרייאונג, דער בעדריקקונג! איך שוואָרע אייך! ר. דענקט, אַלז פֿאָראַלז זיין קליינעז פֿאָלק — פֿראָם וויא דיא טויבע — מיט ערהאָבענען הויפטע אויז דער שקלאַפֿעריי צאָג, וויא זיא שטוינטען, דען פֿרעמדען וואָהנע: „ווער איזט דאַז פֿאָלק, דאַז זאָ שטאָטטליך הערויזטרעטעט?

דיא

שֵׁרוּת שַׁפְרִיר שִׁטָּתוֹ · מַטּוֹת וְרִבּוֹא חִטָּתוֹ ·
שַׁעַר צָא וְשִׁטָּתוֹ · הִנֵּה מִטָּתוֹ:

שִׁירַת עִרְבּוּב מִלְעָרֵב · אֻמָּנוּת אֲבוּב עָרֵב ·
שִׁירוּת נִבּוּב הֶרֶב · כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב:

תָּאָיו פָּסַק לוֹ · מַלֹּאת כַּנֵּי טְרַסְקָלוֹ ·

בידרמה איך רגשו אז בני עולה והשתוממו לאמר, מי זאת עולה? גם תמהו כי ראו שירות שפריר וכו' וכבאו אז כן באו עתה למהר לגאלני. ריש גלי, הוא תרגומו של ביד רמה. שירות וכו', מוסב שלמעלה כמבואר. שפריר, אהל (ירמי' מג י). שטתו, ל' שטים. מטות, שבטי ישרא'. חטתו. נעריו, כי הילדים רכים (בראשי' לג יג) ת"י חטיין, האיש הרך (דברים כח כד) גברא דמחטי. שער, ל' שעור וערך. שטתו, ל' שטין הידוע בתלמוד והיינו שורות. מטתו, כנוי לאהל מועד כמו שפי' רש"י, והכי פרושו, העומדים לשרות אהל השטים, היינו אהל מועד הם מטות שבטי ישראל עם רבוא נעריהם והיינו פרחי כהונה ולויי', גם הילכה וההליכה היתה בשורות מסודרות ונערכות, וע"ד זה תרגמתי. שירת ערבוב מלערב וכו', מבואר בפירש"י על ב"ר פ' כ"ג שאמ' שם ועוגב ערדבלין ופרש"י כלי שיר (ὕδραυλοι), כהדא דתנינן הרדבלין היו במקדש כדי לערבב את הנעימה (ערכין דף י' סוף ע"ב) ומאן דגר' לא הי' במקדש שבוש הוא שעל כן יסד הפייט שירת ערבוב לערב שירת נבוב בניב הפה לערבב זה בפה וזה בכלי שאותן הלוים המשוררים בפה קול ערב לא ישירו בכלי ואותן המשוררין בכלי לא ישירו בפה שאין זה נכנס באומנות חבירו דכתיב ביה מיתה, כדכתיב וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו בגשתם אל קדש הקדשים לשרת ושמו אותם איש איש על עבודתו ועל משאו, זה באומנות שלו, וזה באומנות שלו, וסמיך לי' ולא יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו שלא יהיו נבלעים ומעורבבים זה באומנות חבירו אלא זה ינגן בכלי שיר וזה ישיר בפה כדי לערבב את הנעימה. עכ"ל. וטעם כולם אחזי חרב ר"ל עונש מיתה עליהם. תאיו וכו', ואמר כי פסק לו משכן תאים להיותו ראוי למלאות שלשת עמודי העולם והיינו אהל מועד שבו ארון העדות שהוא הרגל השלישי, כמאמרם ז"ל ברכות פ' נשא דף רמ"ט ב', עד שלא הוקם המשכן הי' דומה לטרסקל של ב' רגלים שאינו יכול לעמוד, משהוקם המשכן נעשה לג רגל שלישי ונתבסס ועמד וכו'. ויש ספרים גורסים תַאֵב פסק לו, ויהי' מלשון גרסה נפשי לתאבה (תהלים קיט) וכדעת מנחם שהזכיר רש"י ז"ל, שהוא ל' זכר, וירמוז להא שאז"ל בבמדבר רבה פרשה י"ב, ויהי ביום כלות משה ביום שכלו המזיקין מן העולם. ע"ש. כני טרסקלו, עמודי עולמו, ואת הכיור ואת כנו ת"א בסיסו, שפרשו מקום מושב.

ש דיא דיענער זיינעס לעדערנהויזעס זינד'ס, פֿירסטענשטאממע מיט טויזענדען איהרער קנאבען! זיא טרעטען הערַאן אין וואָהלגעאָרדנעטען רייהען, מיט דער בעוועגונג זיינער רוטהע; ש. האַרמאָניש שטיממטען דיא פֿלאָטענספּיעלער איהרע ליעבליכען טאָנע, בעגלייטעט פֿאָן טויזענד מעלאָדישען געזאַנגען אונד זאַממטליך מיט בלינקענדען שווערטערן אויסגערוסטעט; ת. דיא וואָהנונג וואַר אין קאַממערן געטהיילט, דערען מיטטע פֿילטע דער ערדע פֿיילער — דיא בונדעסלאַדע — ריי־כֿע טעפּפּיכֿע דיענטען איהר צום פֿאָרהאַנג אונד פּראַכֿטגעוואַנד צור דעקקע. פּראַכֿטיגער

תַּטְלִיל חָסָה לוֹ · אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ:

חזן תְּתאַר פָּנִים מְהֻכְּסָף · נָעֳמוֹ יְדִידוּת כֹּסֶף ·

תַּבְנִית אוֹת יוֹסֵף · עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף:

חזן צְאֶינָה וּרְאֶינָה · קהל וחזן מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידִים ·

רִנַּת חֲתֻנַּת דּוֹדִים:

הִנָּךְ יָפָה · קהל וחזן בְּדָת דִּין וּפִקּוּדִים ·

כְּפַל יָחִיד לִפְקוּדִים:

שִׁנַּיִךְ · קהל וחזן הַרְחֵק כְּאוֹר חֲמוּדִים ·

קְשׁוּט לְשׁוֹן לְמוֹדִים:

טרסקל, מלה יונית וטעמו כסא של שלש רגלים ורומז בו על העולם העומד על ג' דברים כידוע. תטליל וכו', בפסיקתא ובילקוט שה"ש, אפריון זה אהל מועד, משל למלך שהיתה לו בת קטנה .... עד אין כבוד של בתי שאהא מדבר עמה בפרהסיא וכו', וזה טעם תטליל חסה לו אפריון עשה לו. ת תאר וכו', הקב"ה תאר פנים שלא יהא בכסופים ובושת כטעמו של ידידות כוסף, בשביל תבנית אות יוסף, סימן של יוסף דהיינו עגל, דיוסף נקרא שור שנא' בכור שורו הדר לו, לכן עשה עמודיו כסף ולא זהב שלא להזכיר מעשה העגל, כן פי' ר"ת במס' ב"ב דף י"ד סוף ע"א.

צאינה. בראשי החרוזים אחר פסוק ש"הש חתם המחבר שמו מרדכי הקטן יגדל יצלח בתורה אמן ואמן סלה. וראינה, ע"ד וכל העם רואים את הקולות כי אין השיר מושג בראות כ"א בשמע. עין בפרושנו בראשית כ"ז כ"ז אכל ראה ריח בני. משכיל שיר ידידים (תהלים מה), המשיל כנסת ישראל לכלה והקב"ה לדודה, כמו שכתבתי בפתיחת הפיוט הראשון. ע"ש. רנת חתונת דודים. ביום קבלת התורה התחתנו ברננה. הנך יפה, כנסת ישראל ע"י דת ודין ופקודים אשר כפל היחיד להיותם פקודים אצלך, והכפל רומז לשתי

ת. פראַכטיגער נאָך וואַר דער אַנבליקק יענער וואָהנונג[1]), אַנמוטהיג אונד ענטציקקענד רייצענד; זיא וואַרד אונטער יוסף'ס פֿאַהנע אויפֿגעפֿיהרט, איהרע זיילען אַללע פֿאָן מאַסיפֿען זילבער.

געהט הין, האָרכט! — איין אַהנע, ליעבע ליעד, געזונגען בייא דער אַללייט דעס געליעבטען פּאַארעס[2]).

שאָן בייסט דוא — מיט לעהרען, געזעטצען אונד פֿעראָרדנונגען, דיא דער איינציגע דיר צווייפֿאַך[3]) פֿאָרגעטראָגען. —

דיינע צאָהנע — פֿערן פֿאָן טאַדעלזיכער ליסטערנהייט, אומגעבען איינע אין וואַהרהייט וואָהלגעאיבטע צונגע.

וויא

[1]) משכן שילה. [2]) דיעזער נאַמען שפיעלט אַן אויף דיא פֿעראייניגונג דער כנסת ישראל מיט הקב"ה ביום מתן תורה. [3]) תורה שבכתב ושבעל פה.

כְּחוּט הַשָּׁנִי· קהל וחזן טַעַם זֵין יְלָדִים·
נֶגְדּוֹ שְׁלַם לַיְלָדִים:
כְּמִגְדַּל דָּוִיד· קהל וחזן יִקְרַת פִּנַּת יְסוֹדִים·
גְּבוּל הוֹרָיוֹת יְסוֹדִים:

ח' שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, דִּבּוּק אַחִים חֲסִידִים· לְרוֹעִים תַּיָּרִים חֲסוּדִים: עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, יוֹם צְדָקָה לַחֲרֵדִים· חִבּוּל זֵדִים זְרָדִים: כֻּלָּךְ יָפָה, בְּלִי מוּם מְכֻבָּדִים· תָּם וְחֶלְקוֹ מְזֻבָּדִים: אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה, וִעוּד שְׁכִינָה בְּשִׁעְבּוּדִים, רָצוּף בְּבֹאוֹ מֵאֲבוּדִים: לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה, הֻפַּת בַּת נְגִידִים· אַהֲבָה וְחִבָּה אֲגוּדִים: מַה יָּפוּ דֹדַיִךְ

תורות, שבכתב ושבע"פ. שניך, מרוחקים מחמודים מבוערים, ומקושטים בלשון למודים. כחוט השני וכו', פרושו כמו שתרגמתי ובטעם האומר וירק את חניכיו, שחנכם למצות, ע"ש פרש"י, ומה שהגי' בעל מנחת שי. כמגדל דויד, שהוא יקרת פנת יסודים כן גבול הוריות מיוסדים. שני שדיך וכו', רומז למשיח בן דוד ומשיח בן אפרים העתידים לגאלנו והם אחים חסידים מדובקים דומים אל משה ואהרן אשר היו רועים ותירים לישראל. החסודים, ל' כלה נאה וחסודה, וכן אשת חן מתורגם אתתא חסידתא, כלומר נאה, ל' חן וחסד, וכאמרם ז"ל חוט של חסד משוך עלי', וכמו שבארנו כן תרגם הארמי האי קרא בשיר השירים. עד שיפוח היום, אשר עליו נבא מלאכי (ג יט) ואמר הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש ולהט אותם היום הבא, וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה וכו', וזה שאמר היום שהוא יום צדקה לחרדים ויום חבול לזדים זרדים; וזרדים הם הענפי' הנפסדי' וראויים לקציצה ותאר בהם הזדים. אתי מלבנון וכו', מבואר ע"פ פי' רש"י בהאי קרא (שיר ד ח). מה יפו וכו', מנוחה זו ירושלים, ושאר ועודים מקום שנתועדה שם שכינה לישראל, כמו שפרשו רש"י ז"ל (שיר ד' ט').

וויא פורפורגעוועבע — געשמאַקקפאָלל, וואַפּפנעטע (אברהם*) זיינע אויז-
געבאָרנען; דאַפיר וואורדען זיינע ערלייגטען בעלאָהנט.
וויא דוד'ס בורג — פראַכטפאָלל אונד פעסט בעגרינדעט, זאָ דיא שראַנקען
דער געזעטצע אונערשיטטערליך!
(דער איבריגע טהייל דיעזעס פיוט'ס, זאָ וויא דיא נאַכפאָלגענדען,
ענטהאַלטען גראָססענטהיילס רמזים ומדות אונד לאַססען זיך אויס פער-
שידענען אורזאַכען ניכט וואָהל איבערזעטצען. זיעהע דיא פאָררעדע.)

---

*) איבטע זיא איהן געזעטץ אונד ריכטעטע זיא אויס מיט טוגענדהאַפטען לעהרען.

אֲחוֹתִי כַלָּה, מְנוּחָה וּשְׁאָר וְעוֹדִים· וּשְׁמָנַיִךְ קִרְיַת מוֹעֲדִים: נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה· אַחֲיַת מְשִׁיחִים עוֹמְדִים· מִבְּלִי קִנְאָה מְצֻמָּדִים: גַּן נָעוּל, נָקָם וְאֵין מַגִּידִים· סָתוּם לְתִלְבֹּשֶׁת הַבְּגָדִים:

שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס, שֶׁפֶר נָאִים וַהֲדוּרִים· לְטַכְסִים מְלָכִים אֲדוּרִים: נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם, מִזֶּה וּמִזֶּה סְדוּרִים· הַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ גְּדוּרִים: מַעְיַן גַּנִּים, הַדָּחַת קַלִּים וַחֲמוּרִים· טְבִילוֹת נְקִיּוֹת שְׁמוּרִים: עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן, יַחַד לְכַנֵּס נִסְעָרִים· גָּלוּת כָּל שְׁעָרִים: בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה, דּוּגְמַת מִלּוּאִים גְּמוּרִים· לְקַבֵּל אֵבָרִים וְאֵמוּרִים: אֲנִי יְשֵׁנָה, בִּיאַת עִיר מִשְּׂעִירִים· תּוֹחֶלֶת יִסְחָבוּם צְעִירִים

גן נעול נקם, יום נקם הוא כעין גן נעול ואין מגידים אותו אבל הוא סתום ללבוש הבגדים (דניאל י) כמו שאמר המלאך לדניאל סתום וחתום הדברים עד עת קץ.

שלחיך, בראש כל חרוז אחר פסוקי השיר חתם המחבר שמו שלמה הקטן יגדל בתורה אמן ואמן לעד נצח סלה חזק. ויבואר ע"פ מדרש רבה דהאי קרא ודרשו לשון שליחות ע"ש ויהי בשלח פרעה את העם, ובילקוט אמר א"ת שלחיך אלא שלוחיך, ואמר משל לא' שהי' לו שדה בית כור והלך ומכרו בדבר קל והלך הלוקח וחפר בו גנות ופרדסים התחיל המוכר לאה ונחנק ואומר, ווי מה אבדתי! כך כשהיו ישראל במצרים היו משועבדין בטיט ולבני' והיו מאוסין בעיני המצרי' וכיון שראוס דגלים חונים על הים בטקסים מלכים (תרגום של דגל טקס) התחילו המצרים נחנקין ואומרין ווי מה שלחנו מארצנו! שנאמר ויהי בשלח פרעה. עכ"ל. וזה שאמר הפייטן שלחיך נאים והדורים כפרדס שפר ולטכסים מלבים אדורים, ולדגלי מלכים מוכתרים. אדורים, כ"כ בשני כ"י וכן נראה בעבור החרוז, והוא לשון זר ועגול לקוח מן אדרא דזיהרא במדרש חזית דף ז' ב'. נרד וכרכום וכו', מוסב על הדגלים שהיו משולשים בכל רוח מארבע הרוחות כי היו השבטים י"ב ורוחות העולם ארבע ע"כ היו ג' לכל רוח כמבואר היטב בפ' במדבר, ואמר הפייטן כי כמו נרד וכרכם המסודר בכל עברות הפרדס כן היו הדגלים סדורים מזה ומזה על ד' רבועים והיו גדורים בכל פאה כדמות משולש. מעין גנים .... עורי צפון .... באתי לגני וכו', שלשת מאמרים האלה מבוארים ע"פ פי' רש"י ז"ל, אני ישנה, בליל הגלות בעת ביאת השונא משעיר, עיר, לשון שונא; ובמסרה גדולה בשמואל א' פי' כ"ח מונה ח' מקומות במקרא שבאו בם לשון שונא בלשון עיר, ומנה בהדייהו עיר ונהלות (ירמי' טו ח) וכן פי' רש"י ז"ל. והמאמר הזה מיוסד על נבואת

ישעיה

צְעִירִים: פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי, רַכָּתִי וּשְׁנֵי כְתָרִים· הָאוּרִים וְתֻמֵּי סְתָרִים: דוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ, אָז לִסְעוֹד הוֹרִים· מְזֻמָּן עוֹד לְנִמְהָרִים: קַמְתִּי, נִצַּבְתִּי בְּחֶמֶד הָרִים· וְדַצְתִּי אַצְתִּי בַּזְּהָרִים: פָּתַחְתִּי, מֵאֵלַי בְּנָטוֹף מוֹרִים· נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אֲמָרִים: מְצָאוּנִי, לִגְיוֹנוֹת סְבָבוּנִי כַּנְּהָרִים· עוֹמֵד כַּהֲדַסִּים בֶּהָרִים: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם, דְּרוֹשׁ דּוֹד מֵישָׁרִים· סוּר מְרֻכְּסֵי קְשָׁרִים: מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד, לֶעָתִיד שְׁאוֹל נִפְשָׁרִים· הֵם בָּאֻמּוֹת הַכְּשֵׁרִים: מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד, נוֹאֲמִים בָּזֶה הַקּוֹשְׁרִים· גַּגְּדוּ נֶהֱרָגִים כַּשְּׁוָרִים· גֶּזֶר יְחוּדוֹ קוֹשְׁרִים· גֶּצַח מַלְכוּתוֹ שָׁרִים:

דּוֹדִי נָעֲמוּ עִמּוֹ מֵישָׁרִים· נִכְתָּב וְנִקְרָא בַּשִּׁירִים· צִדְקוֹתָיו לְרֵקִים מְהַזְּרִים· צִבְיוֹנוֹ עֲשׁוֹת מִתְאַזְּרִים· צְפוּתֵינוּ צְפוֹת מְשַׁחֲרִים· צִיּוּן עַמּוּד שְׁחָרִים· צוּר קוֹנֵנוּ מַכְתִּירִים· צָרְכֵנוּ בְּפֶלֶל מַעְתִּירִים· חָזֶה נֶחֱזֶה בְּבֵאוּרִים· חָשְׁבֵנוּ לָעַד לְאוֹרִים· יון חַי זַכֵּנוּ בְּמִתְפָּאֲרִים· קַיָּם לְדוֹר דּוֹרִים· הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים:

ישעי' (כא יב) משא דומה, וכנבואת ירמי' (מט כ) אם לא יסחבום צעירי הצאן וגו'. פשטתי את כתנתי, אלו בגדי כהונה ואורים ותומים המגידי' נסתרים. דודי שלח ידו אז, בימי עזרא לסעוד הורים שלי והם עזרא וסיעתו שעלו לבנות הבית. והוא מזומן עוד לסעוד לנמהרים כנבואת ישעי' (לה ד) אמרו לנמהרי לב. קמתי נצבתי וכו', חוזר להזכיר היום הנכבד במעמד הר סיני ההר חמד אלהי' לשבתו (תהלי' סח יז), וזהו קמתי בחמד הרים. דן, ל' דיצה ושמחה. אצתי, ל' ויאיצו המלאכי' (בראשי' יט טו). פתחתי מאלי, מעצמי פתחתי שפתותי הנוטפות מור האמרי' הנאים נעשה ונשמע. מצאוני וכו', בגלות בבל מצאוני לגיונות נבוכדנאצר וסבבוני כנהרים, אבל הוא עומד כהדסים בהרים ודבר אלי דברים טובים דברי נחומים, כמבואר בנבואת זכרי' סי' א'. השבעתי וכו', מבואר ע"פ פי' רש"י, השבעתי אתכם האומות אנשי נבוכדנאצר שראיתם שחנני' מישאל ועזרי' מוסרים עצמם לכבשן האש וכו', ואמר הפייטן השבעתי אתכם לדרוש אהבת ישראל אל ה' ואתם עדים. דוד מישרים, אהבת ישראל. סור מרוכסי קשרים, אשר סרו מאהבת המורדי', ל' מרוכסי איש (תהלי' לא כא) ול' אחיתופל בקושרי' (ש"ב טו לא) מה דודך מדוד, פרש"י כך היו שואלין האומות את ישראל: מה אלהיכם מכל האלהי' שכך אתם נשרפין ונצלבי' עליו? ואמר הפייטן לעתיד לעת קץ יהיו כפשרי' מן השאלה הזאת וידעו פשר דבר ויודו לאמר ישראל הם באומו' הכשרי' הנה שברם אתם.

דודי נעמו וכו', כנסת ישראל משיבה, דודי הוא אשר נעמו מישרים אנחנו עמו כמו שנכתב ונקרא בשיר השירים וכו', ואנחנו מיחלים אליו ומתפללים לפניו, ובוטחים בו, הוא יוציאנו מחושך לאור ויזכנו להיות מן המתפארים כי הוא חי וקים לדור דורים.

בחול.

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין

ופעל

בשבת.

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ. וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל. הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח: וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ. מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו. שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ. אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה: גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם. דַּעַת וּתְבוּנָה סֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה: זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ. חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל: כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם. לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ. נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם: שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם. עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ. צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ: קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים

לו

בחול.

וּבַעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

בשבת.

לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל. הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ׃

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה׃ וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה׃ לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה׃ קָדוֹשׁ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אופן ע"ס תשר"ק כפול. ובסוף חתום שלמה חזק.

ראשו כתם פז, תג עטור כתר. תחן יוחן עתר. שכנו ביושב סתר. שליח מפרש פותר. רם ונשא ביותר. רב בנין וסותר. קוראיו פתח חותר. קבל כנתוח בתר:

עיניו כיונים, צד רובע דפנים. צופות צפות צפונים. פתוחות שיח ספונים. פונות לאלין פונים. עתיד וגנוז פנינים. ערוך נגדו מלפנים. סביונו אין לפנים. שרפים וחיות ואופנים:

לחיו, נטוף מור לקחים. נעימים אמרים מלקוחים. מגדלות מרקח רקוחים. מתן לנפש פקוחים. לוחות חרות משיחים. לב עלוב משמחים. כאב ממריחים ומושחים. בערוגות ערבים שיחים: ידיו, ידי אדם פשוטות. יצוריו לקבל מלשטות. טועים דרך קושטות. טרף לכל מושיטות. חזקות

ראשו כתם וכו', הולך ומספר שבחו של מקום כביכול על סדר הכתובים בש"הש. צד רובע דפנים, ירמז אל מה שראה יחזקאל במרכבה. עיניו צופות צפונים, ופתוחות לכל דבר ספון וטמון, כענין שנאמר בכל מקום עיני ה' צופות (משלי טו ג), והטעם משגיחות. צפות, כמו לצפות. עתיד וגנוז וכו', כל דבר שעתיד להיות וגנוז לפני ולפנים, כבר הוא ערוך נגדו מלפנים. סביונו, מראיתו. אין לפנים, של שרפים וכו', כענין משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו. לחיו וכו', במאמר הזה רומז לדברות הר סיני, והוא מה שפרש"י בל' שני ועל פי פרושו מבואר גם הוא. ידיו וכו', יצוריו לקבל. מלשטות טועים וכו', כלומר שלא ישטו טועים מדרך אמת. קושט, אמת. חזקות ומחזיקות מטות חיש וכו', ידיו חזקות ומחזיקות חיש מדחי את המטות מלקטות, כלומר ידיו ממהרות להחזיק את המטים מדחי שלא יקוטו וישכבו, כי סומך ה' לכל הנופלים, והוא דיגעת הכתוב, ומטים להרג אם תחשוך

ומחזיקות מטות, חיש מדחי מלקטות. זכות
מגלגלות ומטות. זעם הדין מלנטות: שוקיו,
ועד כתלנו מצרף. ותחת רגליו שרפרף. הדמו
מרעיד ומרפרף. הים מלחיך ומשרף:
ח' חכו ממתקים, דת משלים עתיקים, גוזר
אומר ומקים, בדברו שפר שחקים, אמר
ויקרא ארקים:

קו"ח שבחו לגיוניו מפיקים. המולת המון אפיקים.
חלים זעים קריאת שלוש קדשה מספיקים:

והחיות ישוררו וכרובים יפארו ושרפים ירננו ואראלים
יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב לעמת שרפים לעמתם
משבחים ואומרים. ברוך כבוד ה' ממקומו:
לאל ברוך נעימות יתנו. למלך אל חי וקים זמירות יאמרו
ותשבחות ישמיעו. כי הוא לבדו פועל גבורות עושה
חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא
רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו
בכל יום תמיד מעשה בראשית: כאמור לעשה

(משלי כד יא). מלקטות, כ"כ במחזור כ"י והוא מלשון אשר יקוט כסלו (איוב ח יד), שהוא ל' כליון. זכות מגלגלו' ומטות, כלפי חסד שלא ינטה הדין אל הזעם או שלא יטה הזעם את הדין לכף חוב. שוקיו וכו', בשיר רבה אמרו, שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם, עמודי שש, שנברא בששה ימים. שרפרף, ספסל רגלים, ומיוסד על הכתוב השמים כסאי והארץ הדום רגלי (ישעי' סו א), וזהו הדומו מרעיד ומרפרף, כענין המרעיד ארץ ממקומה (איוב ט ו) ועמודי שמים ירופפו (שם כו יא). הים מלחיך, לשון ואת המים אשר בתעלה לחכה (מ"א יח לח). שפר שחקים, כענין ברוחו שמים שפרה (איוב כו יג). ארקים, תרגומו של ארץ ארקא, והוא עה"כ, ה' דבר ויקרא ארץ (תהלי' נ א). לגיוניו, חילותיו, מלאכי מעלה. המולת המון אפיקים חלים זעים וכו', כענין קול המולה כקול מחנה בעמדם תרפינה כנפיהן (יחזקאל א כד). המון אפיקים, גבורי כח, כמו ומזיח אפיקים רפה (איוב יב כא), וכענין מלאכיו גבורי כח (תהלי' קג כ).

אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו' ד'.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה · אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת

עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃
וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
דברים יא, יג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־
נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

במדבר ט״ו ל״ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת
עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לצרף אלהיכ׳ לאמת.

אשכנז אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה. עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

פולין אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר: וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר. אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה. לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

הפיוט הזה הוא חתימת הפיוטים הקודמים ולכן סיים הפייטן חרוזיו בפסוקים האחרונים מספר שיר השירים במקום שעמדו הפייטנים אשר לפניו, ויסד פיוטו על דרך א"ב בראשי החרוזים, ובחלק השני מן החרוז חתום שמו מרדכי הקטן יגדל בתורה כהוגן וכשורה, ובכלות הא"ב, במאמר המתחיל שחורה אני ונאוה תשוקתו, חתום שלמה ברבי יהודה חזק ואמץ מאוד בתורה אמן ואמן. סלה.

אֲהֵבוּךָ נֶפֶשׁ לְהָדֵךְ · מוֹנִים בּוֹטֵחַ וְשׁוֹדֵךְ ·
אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ:

בְּשׁוּב נוֹחֲךָ גְּנוּנוֹ · רְ בָבָה תְּרַנֵּן בְּגִינוֹ ·
דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ:

גָּשִׁים נִבְנֶה כְּהַחֲדִילִי · דוֹבְבִים נֵלְכָה לְהַבְדִּילִי ·
אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי:

דמני

א. אהבוך וכו', כונה שעורו, עם היושב בטח ושקט מונים ומקנטרים אותך כדי להדך את נפשם באמור אליהם, אנה הלך דודך? וכן פי' רש"י האי קרא, או"ה מונים ומקנטרים את ישראל: אנה הולך דודך? למה הניח אותך עזובה שוממה? להדך, לשון ש ישוב דך נכלם (תהלי' ע"ד כ"א), שטעמו נדכה ונכאה. מונים, לשון אונאה וקנטור, מן והאכלתי את מוניך (ישעי' מט כו). שודך, הוא תרגומו של שקט ביהושע י"א כ"ג. ב. בשוב נוחך גנונו, כאשר ישוב מנוחתך לחופתו הוא ההיכל, אז רננה תרנן בשבילו דודי ירד לגנו, כלומ' למקום טיול שלו, כענין והתהלכתי בתוככם (ויקר' כו יב), ונרא' כי כן פירושו של ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל (במדבר י לו), ושעורו ובנוחו, יאמר רבבות אלפי ישראל: שובה ה'! דוגמת לי יזעקו אלהי ידענוך ישראל (הושע ח ב), וכמו שפרש שם רש"י ז"ל, סרסוהו, לי יזעקו ישראל: אלהי, ידענוך! וטעם שובה ה', לשון מנוחה ומרגוע כפי' רש"י ורמב"ע. ג. גשים וגו', אז בימי כורש שנתן רשות לבנות הבית והתחילו לבנות וחדלו אז גשו צרי יהודה ואמרו נבנה עמכם כדכתיב ויגשו אל זרובבל.... ויאמרו נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלהים וגו' (עזרא ד ב), אבל כוונתם היתה לרעה כדי להשביתם ולהבדילם מן המלאכה, כמו שפי' רש"י שיר ו' א', וזהו דובבים נלכה להבדילי, היו

א. דיינע ליעבענדען צור זעעלענקוואל אַהנט איין פֿאָלק, דאַז אונז געשטאָרט אונד זיכער רוהט: „וואָ איזט איינער ליעבלינג הינגעגאַנגען? ב. גערוהע דיינע געטטליכע מאַיעזטאַט, אין איהרע וואָהנונג צוריקצו קעהרען, דאַן ווערדען מיריאַדען אָב דיר פֿראָהלאָקקען: „מיין ליעבער האַט זיך ווידער אין זיינען גאַרטען הינאַב בעגעבען!" ג. אַלז איך ביים יענען טעמפעלבויא הינדערניס פֿאַנד, דאַ טראַטען זיא הערביי — האָאימ שפּראַכען זיא: וואָהלאַן, לאַסט אונז בויען העלפֿען! — איהרע אַבזיכט וואַר, אונז צו ענטצוויען; אַבער טרייא בליעב איך מיינעם ליעבלינג, וויא ליעבלינג מיר טרייא!

דִּמִּנִי נָאוָה וּתְרוּצָה · כִּבְנֵי בְּלֹא פִרְצָה ·
יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה:
הִזְהִירַנִי מִמַּעֲשׂ מְעַנַּיִךְ · הִתְעַב גֵּיא כְּנַעֲנָיִךְ ·
הָסֵבִּי עֵינַיִךְ:
וְעַמֵּךְ כֻּלָּם הִלּוּלִים · קֹדֶשׁ וְלֹא חוּלִים ·
שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים:
זְבָדַנִי זְבוּל אַרְמוֹן · טִיב יוֹשְׁבֵי אָמוֹן · כְּפֶלַח הָרִמּוֹן:
חַכְמֵי מַלְאֲכוֹת מְלָאכוֹת · נֶצַח עוֹלָם הֲלִיכוֹת ·
שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת:

אומרים כלכה כדי להבדילי, אבל אני לדודי, נאמן לו והוא לי. ד. דמנו, הקב"ה דמה אותי על זאת לאשה נאוה וישרה, תרגום על יושר תריץ. בלא פרצה, בלא מום, כאמרו כלך יפה ומום אין בך (שיר ד ז), ואמר יפה את רעיתי כתרצה (שיר ו ד); ועיין פי' רש"י. ה. הזהרני, אמר לי הזהר ממעש מענך, כדכתיב כמעשה ארץ מצרים לא תעשו (ויקרא יח ג), וכתיב לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד (דברים יז טז), וזה התעב וכו', גיא, ארץ. כנעניך, המכניעים אותך דוגמת מעניך, ואין לפרשו על עם כנען כי שם עלם לא יכונה. הסבי עיניך, כדכתיב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם (שמות יד יג). ו. ועמך כלם הלולים, כמו ועמך כלם צדיקים (ישעי' ס כא). קדש ולא חולי', לשון קדושה נופל על כל דבר שמציאתו יקר ונעלם, וההפך ממנו חולי' שהוא כמצא לרוב כחול הים. שניך, הקצינים והגבורים שבך, כעדר הרחלים, כולם שוין לטובה, כן פרש"י. ז. זבדני, חלק לי. זבול ארמון, דירת ארמון, מן זבדני ויזבלני (בראשי' ל כ). טיב, יפה. יושבי אמון, יושבי לשכת הגזית והם הסנהדרין שהיו יושבין בחצי גורן עגולה כפלח הרמון. אמון, עמוד, כמו ואת האומנות (מ"ב יח טז) שעשו העמודים אבני גזית חוקי הקיים. ח. חכמי מלאכות מלאכות, החכמים שמלאכתם מלאכת המלאכים והליכותם הליכות עולם ונצחי, כענין הליכות

ד. דאַ פֿערגלײך ער מיך מיט אײנער שאָנען אונד טוגענדהאַפֿטען, נאַננטע מיך פֿאָללקאָממען: „שאָן ביזט דוא, מײנע פֿרײנדין,“ שפּראַך ער, „שאָן װיא תרצה.“ ה. ער מאַהנטע דיך דער שאַנדטהאַטען יענער, דיא דיך געקװעלט, פֿערבאַנדטע דײנער אונטערדריקקער בראַטען, װענדע דײנע אויגען הינװעג! ו. דײנע גאַנצע נאַציאָן איזט ריהמענסװירדיג, הײליג אונד געלטען, דיא רײהע דײנער צאָהנע*) װיא לאַממערהעערדע. ז. נור װאָהנונג בעשיעד ער מיר יענען פּראַכטיגען פּאַללאַזט; זיערליך זאַססען דיא ראַטה, דיא מאַננער דעס געזעצעס, אים האַלבקרײזע, װיא איין געשפּאַלטענער גראַנאַטאַפּפֿעל. ח. דיא װײזען, איהר געשעפֿט איזט ענגעלגעשעפֿט, פֿיהרט צום עװיגען לעבען, איהרע ראַטהע זינד זעכציג**) אַן דער צאַהל. נאַך

*) אונטער צאָהנע װערדען דיא מאַכטיגען פֿערשטאַנדען.
**) זעכציג, זיעהע אים בּאָול,

טוֹעֲנִים אֲסֻפּוֹת גַּנָּתִי · יַחַד נוֹטְעִים כַּנָּתִי ·
אַחַת הִיא יוֹנָתִי:

יָשְׁרָם לְהָלִיץ הִתְקָפָה · גַּבְהוּת קֶרֶן זְקוּפָה ·
מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה:

כַּעַס וּשְׂחוֹק יָגוּז · דַּלַּת רֹאשׁ מִלָּגוּז ·
אֶל גִּנַּת אֱגוֹז:

עולם לו (חבקוק ג ו). ששים המה מלכות, רומז בו על התלמוד המחובר מששים מסכתות שהם יסוד העצה, כדאי' בבמדבר רבה דף רע"א ד', ובשיר רבה דף ל"כ ג'. מלכות, מל' מלכי ישפר (דניאל ד כד), לשון המלכה ועצה. וגם מסכת הוא מן ולנסוך מסכה (ישעי' ל א) שהוא ל' עצה כמו שפי' רד"ק. וכמוהו בלשון ערבי קראו לספר הנהגות והדינים כמכי. ט. טוענים, לשון טוען וטען שבתלמוד והוא לשון זכות. אסופות, בעלי אסופות, הם ת"ח וכענין ובמסמרות נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד (קהלת יב יא), ופרשוהו, ובמסמרו' נטועים הם דברי בעלי אסופות הם הלוקטי' מספרים רבים וחוברי' מחברות, ואע"פ שיחלקו, כולם למדם בורא א', ולדעת הפייטן נקראו אסופו' בעבור אסיפתם יחד ללשכת הגזית בבה"מ המכונ' בשם גן, כדכתיב באתי לגני (שיר ה א) ומתרגמינן עלית לבית מקדשי, וזהו טוענים אסופו' גנתי, אבל יחד לנס לנטוע התורה על מכונה, וזהו שמסיים עוד אחת היא יונתי וכמו שפירשו רש"י ז"ל (שיר ו ט) הרבה מחלוקת יש בבתי מדרשות וכולם לנס להכין תורה על מכונו. כנתי, לשון כן ובסיס כמו והשיבך על כנך (בראשית מ יג). י. ישרם להליץ התקפה, יהי רצון שיליץ ישרם שתתקוף גבהות קרן זקופה עד שישתוממו הרואים לאמר מי זאת הנשקפה, וגבהות קרן זקופה רומז למקדש שהוא גבוה מכל ארצות, גם ההיכל והמזבח הם זקופים וגבוהים, כמו שפירש"י שיר ד' ד' גם ז' ה' על צוארך כמגדל, ועל מי זאת הנשקפה (שם ו י) פרשו כמו כן על גבהות המקדש ע"ש. כ. כעס, שמכעיסין אותנו. ושחוק, שצוחקים עלינו. יגוז, יעבור ויסור לשון כי גז חיש ונעופה (תהלים צ י). דלת ראש מלגוז, שלא לגוז עוד דלת ראשנו על חרבן בית המקדש המכונה גנת אגוז כמו שפירשו רש"י (שיר ו יא). דלת ראש, מן ודלת ראשך (שיר ז ו) שענינו קווצות וקליעת השער (האארלאקקען). מלגוז, לשון גזיזה ותלישת השער, כמו ויגז את ראשו

ט. נאך זיטצט איער אים גארטען דער פראממע טויבענשאר, אונד פערהאנ־דעלט דאז רעכט; פעראייניגט בעשטרעבט ער זיך, דיא געטטליכען געזעטצע צו בעגרינדען — איניג איזט איין טויבכען! י. עמפפעהלט דאך איהר רעדליכעז בעשטרעבען אונטערשטיטצען, דאס אונזער פלאממענדעז תהרן*) זיך וויעדער העבע אונד יעדער שטוינע: „וואז איזט, דאז זא גלאנצענד הערא־שטראהלט?" כ. אך, פערטייבע קוואער אונזער אהאן, לאס אונז ניכט מעהר אויס־רופען אונזערע: הויפטעז לאקקען איבער דען פערלוזט אונזערעז הייליגטהומז!

זיעהע

---

*) דער נאמען פאן בית המקדש.

לְגוֹלֵל אֶבֶן צִמְּתַתְנִי · בְּאֵר חַיַּי צִמַּתְנִי ·
לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי :

מָתַי לְחָצִיר נַעֲמִית · תּוֹעָה וּמַתְעָה לְהַעֲמִית ·
שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית :

נָאִים לְהִתְנַדֵּב מְעֻלִּים · רְאוֹת וּלְקַלֵּס מוֹעֲלִים ·
מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים :

(איוב א ב). ל. לצמתני, מן צמתתני קנאתי (תהלים קי"ט קל"ט). באר חיי צמתני, דוגמת צמתו בבור חיי (איכה ג נג). לא ידעתי, למלאכה אשר לא ידעתי. נפשי שמתני, נפשי הושם. עיין מה שפרשתי בבראשית י"ז י"ד אשר ונכרתה הנפש. מ. מתי לחציר וגו', המאמר הזה קשה וסתום מאד, ודברי המפרש קשים יותר וסתומים ממנו, ונראה שרומז על מפלת אדום ושוב ישראל אל אדמתם במאמר הנביא (ישעיה לד ב) כי קצף לה' על כל הגוים.... ועלתה ארמנותיה סירים, והיתה נוה תנים חציר לבנות יענה (שם לד יג) .... ופדויי ה' ישובון ובאו ציון וכו' (שם לה י). וככה פירושו, מתי תתקיים הנבואה האומרת והיתה חציר לבנות יענה. חציר, כמו חצר כמו שפי' שם רד"ק, ונעמית הוא תרגומו של בנות יענה, ושעורו, מתי יהי' חציר לנעמית! ובא הפוך על דרך יש לאל ידי (בראשית לא כט), כמו שפירשתי שם. תועה, נתעה. ומתעה, את אחרים. להעמית, להחליש, תרגום של כהה עמיא. שובי וכו', זהו תשובת האל ית', שובי מדרכיך הרעים ואז שובי השולמית, תשובי לירושלים כדכתיב בסוף הנבואה הנזכרת ופדויי' ה' ישובון וכו', וזה שסמך אחריו נאים התנדב וכו'. ושולמית כנוי לישראל, ויש לפרש שובי שובי הם דברי המתעים האומרים שובי שובי מאחרי המקום וכמו שפי' רש"י; אבל אין סדר המאמרים הבאים מתישב על פי הלשון הזה. נ. נאים וכו', מחובר אלמעלה שובי השולמית אל נאים מעולים להתנדב והיינו ציון וירושלים המקומות הנבחרים והמעולי' להתנדב. נאים, כמו נווים לשון משכן מן בנאות דשא (תהלי' כג), ובא הקיבוץ בי"ם דוגמת בכורים ובכורות ורבים ככה, והוא כענין ושובבתי את ישראל אל נוהו (ירמי' נ יט). ראות ולקלס וכו', ויראו שונאינו המועלים בך ויקלסו אותנו לאמר מה יפו וכו', דוגמת מי אלה כעב תעופינה (ישעי' ס ח).

ל. זיעהע, צום שטיינגרעבען בין איך פערדאממט, אין דער גרובע שווינדעט מיין לעבען הין; צור ארבייט, דיא מיר אונבעקאננט, ווערדע איך אנגעהאלטען. מ. אך, ווען ווירד יענער אָרט דען שטרויסען צור וואהנונג ווערדען, ווען דער פערהירטע אויפהארען צו איררען? — „שהוע בוסע, שולמית*) אונד קעהרע היים, נ. היים נאך יענען צום אָפפערן ערקאָרנען שטעטטען! זיא ווערדען דיך הינויפוואללען זעהען, דיא טרייאלאזען, אונד לאבענד זאגען: „„ויא שאָן זינד דיינע טריטטע אין דען שוהען!““
דאן

*) איין ביינאמע דער כנסת ישראל.

סֵדֶר עֲבוֹדָה מְהֻגָּן · הָשֵׁב לְשִׁיתוֹ גַּנָּן · שָׁרְרֵךְ אַגַּן:
עֲרוּךְ אֵילִים וּפָרִים · כְּאָז בְּיַד סוֹפְרִים ·
שְׁנֵי שָׂדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים:
פֶּתַח שִׁיר מְלַדֵּל · הֲדַר זָקֵן מְגֻדָּל · צַוָּארֵךְ כְּמִגְדָּל:
צַו חֶסֶד כְּגוֹמֵל · וְנַשֵּׂא כְּאָמוּר חוֹמֵל ·
רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל:

ס. מהוגן, לשון כהוגן הידוע בתלמוד שטעמו כראוי. גנן, ל' כגון. שררך אגן, רומז אל לשכת הגזית כפי' רש"י, והכוונה להשב סדר העבודה והניגון והיינו הכהנים והלוים אל מקום לשכת הגזית. ע. סופרים, מורי התורה. שני שדיך, המלך והכהן הגדול כפי' רש"י, והכוונה אז יחזרו מלך וכהן נך ויערבו קרבנות כמאז, הפך מן ויגאץ בזעם אפו מלך וכהן, זנח ה' מזבחו (איכה ב). פ. פתח, כינוי לפה שהוא פתח השיר דוגמת מגביה פתחו (משלי יז יט). מלדל, שלא ידל ולא ידום. הדר זוקן מגודל, ירמוז בו לראש המשוררים, כענין זקן אהרן שיורד על פי מדותיו (תהלי' קלג ב), וזקן מגודל הדרת פני איש כמאמרם ז"ל. צוארך כמגדל, ירמוז למקום גבוה כמו שפי' עליו רש"י ז"ל ונופל על הדוכן שהוא איצטבא גבוה ששם הלוי' עומדי' לשורר גם הכהנים עולים שמה לברך את העם, וגם המאמר הזה מחובר עם אשר למעלה כלומר ואז לא ידל עוד פתח השיר של ראש המשוררים העומד על הדוכן. צ. צו חסד וכו', יבואר ע"פ הכתוב בנחמי' (יא כג) כי מצות המלך עליה' ואמנה על המשוררי' דבר יום ביומו, ופי' רד"ק מצות המלך דריוש היתה לתת ארוחם למשוררים ואמנה על המשוררים כלומר ארוחה זו קיימת שלא היתה נפסקת מצות הלוים והמשוררים והשוערי', ופירושו מה שמצוה על ישראל לתת להם המעשרות עכ"ל, וזה שאמר הפייטן לישראל אחר שהי' דברו על הלוים והמשוררים אמר לו חסד כגומל הוא דריוש שגמל חסד עמהם כמדובר אף אתה צו עליהם חסד לתת להם ארוחתם הראוי ואז תשא ראשך עליך ככרמל כנאום החומל. ונשא, מוסב על ראשך עליך, ונשיאות הראש הוא הפך ההכנעה, כדכתיב ויכנע מדין ולא יספו לשאת ראשם (שופטים ח כח). כאמור חומל, הוא הקב"ה שאמר וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו וגו' (מלאכי ג יז). כרמל, הוא ראש ההרים, כפירש"י.

ס. דאַן ווירד דער וואָהלגעאָרדנעטע פריעזטערכאָר ווידער איינגעזעטצט ווערדען זאַמט דען זאָנגערן, אין דיינע בעפֿעזטיגטע האַללע; ע. ווירדער אונד שטיערע ווערדען זיא דאַרברינגען -- וויא פֿאָרמאַלז דיא וויזען — דאַז ליעבליכע פּאַאַר — קאָניג אונד אָבערפריעזטער — איין שאָנעז רעהפּאַאַר! פּ. דאַן זאָללע ער איממער ערטאָנען, דער מונד דעז געזאַנגעז, ניכט מעהר פֿערזיעגען דיא שטיממע דעז שאָן גרויבאָרטיגען אויף דיינער טהורמוואַכע, אַלליגען שטאָטטע*). צ. זייא נור פֿראָה אונד מילד, דאַן ווירזט דוא ווידער, וויא עז דער מאַכטיגע פֿערהייסען, דיין הויפּט עמפּאָרהעבען האָך וויא כרמל.

דער

*) איינע האָהע שטעללע, וואָרויף דיא כהנים אונד לוים ביים פֿעררילטונג איהרער דיענזטע זו שטעהען פֿפֿלעגטען.

קלס תמור אשמת· גנאי זכרונך שמת·
מה יפית ומה נעמת:

ריב לטוב יומר· ולשפלות עמק יזמר·
זאת קומתך דמתה לתמר:

שתף בכל משמר· כלם צדיקים במאמר·
אמרתי אעלה בתמר:

תען דבר טוב· שורה אחת לחטוב· וחכך כיין הטוב:

ק. קלס, לקלס היית תמורת אשמתך שמת זכרונך לגנאי תחת אשר היית מאז יפה ונעי' מאד, ר. ריב לטוב וכו', מבואר ע"פ נבואת הושע (ב ד) שאמר ריבו באמכם (בכנסי' שלכם) וגו' — ואחר שדבר קשות וייעד עליה' קלס וגנאי מן פסוק י"א ואילך חזר לנחמם ואמר (בפסוק יז) ונתתי לה את כרמי' משם ואת עמק עכור (עומק הגלו' שהם עכורי' שם) לפתח תקוה וענתה שמה (תזמר ותשיר שמה, כפי' ראב"ע ורד"ק) כימי נעוריה וגו', וזה שייסד הפייטן במלות קצרות אחר שאמר למעלה קלס תמור אשמת וכו' חזר לנחמם ואמר ריב לטוב וכו', כלו' כבר קבלת עונש אשמתך בהיותך לקלס ולגנאי לכן ריב לטוב יומר. ולשפלות עמק, כנגד ואת עמק עכור. יזומר, כנגד וענתה שמה. זאת קומתך, זאת תבוא לך על שהיית עומד בקומה זקופה בתמר הזה ולא כתפתית. כן פי' רש"י אחי קרא והוא מיושב בלשון הפיוט. ש. שתף וכו', בעבור שיש שתוף והתאחדות בכל המשמרות, הפך מן חלק לבם עתה יאשמו (הושע י ב), וכלם צדיקי' במדו' הגונו' לכן אמרתי וכו'. שתף, שם הפעל הוא. במאמר, במדה מסוכמת, תרגום של מדותיו (תהלי' קלג ב) אימרא, את ה' האמרת (דברים כו יז), לשון שבח והלול הוא, והפייטן שיתף שתי הכוונות יחד, ויסודו על הכתוב ועמך כלם צדיקים, וכתיב צדיק כתמר יפרח, וזה טעם אמרתי אעלה בתמר. ת. תען וכו', יפה הוא מבואר ע"פ פי' רש"י ז"ל וחכך כיין הטוב הזהרי בתשובותיך (שאתה תענה למשמתים אותך) שיהיו כיין הטוב. לחטוב, וה' האמירך (דברי' כו יח) ת"א חטבך, והוא ל' הגבהה וגדולה לדעת הראב"ע שם. ובכ"י גרס הָדָבָר טוב, ולפ"ז יש לפרש תען מן ותען להם מרים (שמות טו כא), שהוא ל' הגבהת הקול בשיר, גם לחטוב ל' הגבהה הוא, ושירה כמשמעו, וטע' המאמר, תנגן ותשיר כי ה' דבר טוב עליך לכן בשורה אחת תגביה קולך והיינו שורת המשוררי', וזהו וחכך וכו' וכמו שפי' הראב"ע באמרו (שיר ז י), וחכך הם המשוררים.

ק. דער טאַדל גענוג האַט דוך געדוֹרעט האָב דיינער אונטרייע, פֿער־אָכטליך וואַרד דיין אַנדענקען, אָ דוא, דיא דוא זאָ שאָן, זאָ ליעבליך וואַרסט! ר. „שטרייט פֿערוואַנדעלט נון אין איינטראַכט זיך, געזאַנג טאָנט אויז דער אַבגרינדע טיעפֿע וויעדער, דאַרום, וויל דוא שטאַנדהאַפֿט דולדעטעסט, אונבעוועגליך בלייבטעסט, גלייך דעם פּאַלמבוים.” ש. איינטראַכט הערשט אין אַללען צינפֿטען, זאַמטליך זינד זיא טוגענדהאַפֿט; זאָ דענק' איך, עמפּאָרצו־שטייגען וויא פּאַלמענצווייגע! ת. „פֿראָהלאָקקע, דיין ליעבער האַט גוטעס פֿאָן דיר געשפּראָכען! לאָס וואָננעגעזאַנג ערטאָנען! דיין גוימען זייא וויא עדלער וויין!”

שְׁחוֹרָה וְנָאוָה תְּשׁוּקָתוֹ · לֹא מֵרוֹב חֲשׁוּקָתוֹ · אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ: מֵחֲפוּרִים שׁוּר שְׁפוּרִים · הִסְתַּכֵּל בָּךְ כּוֹפְרִים · לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים: בִּינָה רְצוּי תּוֹרְמִים · בִּסּוּס עוֹלָם גּוֹרְמִים · נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים: יִתֵּן קוֹל צוֹרֵחַ · הַטּוֹבוֹת וְהָרָעוֹת הַפֵּרֵחַ · הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ: דּוֹדִי נֹחַ לִי · הַמְנַחֲמִי וּמוֹחֵל לִי · מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי: חֲזוֹת כְּאָז צְבָאֲךָ · וְזֹהַר שְׁכִינַת מוֹרָאֲךָ · אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ:

קרובך

שחורה וכו', חברו שלמה ברבי יהודה כמבואר בתחלת הפיוט. לא מרוב תשוקתו, כדכתיב לא מרבכם חשק ה' בכם (דברי' ז ז) ות"י לא מן בגלל דאתון גותנין .... אלהן דאתון מכיכי רוחא ועינוותנין וכו', וכן דרשו ר"א בנו של ר"י הגלילי (חולין פט), אמר הקב"ה חושק אני בכם שאפי' בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם אבל אומו' העולם אינן כן וכו', וזה שמסיים עוד אני לדודי כלומר בכל עת אני שלו ומוכנע לפניו בענוה לכן עלי תשוקתו, הוא משתוקק לי. מחפורים וכו', מחובר עם למעלה אחר שזכר המדה הטובה אשר לישראל שהם ממעטים עצמם בהשפעת הגדולה הפך מדת או"ה שהם מתגאים ואמר ולא עוד אלא שאלו בושים לפניך ואילו כופרים בך וכמו שדרש רבא על האי קרא (בעירובין כא) לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים, א"ת בכפרי' אלא בכופרים, בוא ואראך זרעו של עשו שהשפעת להם טובה וכופרי' בך, והפייטן חבר שני המאמרים לאחדים כי ענין א' לשניהם וזה שיסד מחפורים ר"ל מישראל שהם מבוישים, ל' בושה וחפרה (ירמיה טו ט), שור שפורים, הבט כאו"ה שהם שפורים הפך שחורה אני, והם כופרים מהסתכל בך, כלומר אינם מודים לך שהטובה מאתך, וזהו לכה דודי וגו' ע"ד שדרש רבא. בינה, שם דבר הוא והטעם אנשי בינה. רצוי תורמים, ירימו להם תרומת רצוי מהאל ית', כענין שנאמר שפתי צדיק ידעון רצון (משלי י לב) ועיין עוד פירש"י במשלי ג' ל"ד. בסוס עולם, מוסדי עולם. גורמים, הם גורמים שיתקיים העולם וכמ"ש חז"ל, לכן נשכימה לכרמי', ע"ד שאמר רבא בסוף המאמר הנזכר לעיל נשכימה לכרמים אלו בתי כנסיו' ובתי מדרשות. יותן וכו', מחובר עם שלמעלה, נשכימה לכרמים, שם יתנו את קולם קול חזק בתפלה. הטובות והרעות וכו', כמו שפירש"י (שיר ז יד) דודאי התאנים הטובות והרעות כלומר הצדיקים והפושעים שניהם נתנו ריח טוב. צורח, ענינו הגבהת הקול בצעקה כמו מר צורח שם גבור (צפני' א יד). דודי נוח לי, לצון ונוח לתשחורת (אבות פ"ג). חזות וכו', גם אלה דברי כנ"י לנאיך ישראל יחזו כאז וזהר שכינת מוראך, והיינו שכינתך בבית המקדש הנקרא מורא ע"ש ומקדשי תיראו (ויקרא יט ל). וכל המאמר הזה מיוסד על נבואת ישעי' (ל כ) והיו עיניך רואות את מוריך שתרגם יונתן ויהון עיניך חזיין ית שכינתי בבית מקדשא, ולדעתי יהי' מורה כמו מורא ומוריך כמו מוראך וכן ומורה לא יעלה על ראשו (ש"א א יא) תרגם ומרות אנש, ועיין שם פי' רד"ק. אנהגך אביאך, אל

קְרוֹבֵךְ עִם דְּבָקְנִי · וֶסֶת שִׁבְחֵךְ סַפְּקֵנִי · שְׂמֹאלוֹ תַּחַת
רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי: אַחֲרִית לְטַהֵר שׁוּלַיִם · מַהֵר
לְשַׁלֵּשׁ בְּכִפְלַיִם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם: צִיּוּן
רְשָׁפִים מְלֻבָּיִךְ · מִי זֹאת כְּלַבְּבֵךְ · שִׂימֵנוּ כַחוֹתָם עַל
לִבֵּךְ: אוֹתוֹת רָאוֹת מְרֻבִּים · דֶּרֶךְ לַעֲבוֹר מְסֻבִּים · מַיִם

בית המקדש, כפירש"י. קרובך וכו', עם קרובך אני לבן דבקני בך כנבואת יחזקאל (יג יא) כי כאשר ידבק האזור על מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל. וסת שבעך, כמו וכל וסת טובה היתה בהן (בירושלמי דיומ' דף ל"ח), שפרושו כל מדה טובה, והכונה ספקני במדות שאתה משתבח בהן ויקויים בי הייעוד הנאמר להיות לך לעם לשם ולתהלה ולתפארת. שמאלו תחת ראשי, לסמכני. וימינו תחבקני, להחזיק בי. אחרית לטהר שולים מהר וכו', אותו האחרית המעותד לטהר שולים כדכתיב וזרקתי עליכם מים טהורי' וטהרתם מכל טמאותיכם וגו' (יחזקאל לו כה), מהר לשלש וכו', ואמר ל' לטהר שולים הפך שאמר ירמי' טומאתה בשוליה (איכה א' ט'). לשלש בכפלים השבעתי אתכם וכו', מבואר ע"פ מאמרם במס' כתובות דף קי"א, אמר ר"י בר חנינא ג' שבועות הללו למה? (ג' פעמים כתיב השבעתי אתכם אם תעירו ואם תעוררו), א' שלא יעלו ישראל בחומה וכו', ורב יהודה אמר אם תעירו ואם תעוררו כתיב. (ופירש"י אם תעירו ואם תעוררו הרי ב' שבועות בכל אחת), ור' זירא מיבעי לי' לכדר' לוי דאמר ו' שבועות הללו למה? ג' הני דאמרן ואינך שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד לעכו"ם. עכ"ל המאמר, נשמע מיניה כי בכפל הלשון אם תעירו ואם תעוררו בכל אחת משלש שבועות שהשביע הקב"ה את ישראל, ועל זה יסד הפייטן מהר לשלש בכפלים השבעתי אתכם וכו', והכוונה אותו האחרית המעותד לטהר אותנו ימהר ויחיש בעבור שילוש הכפל שהשביע אותנו וא' מהם שלא נרחיק את הקץ. צִיּוּן הו' נקנון, כ"כ בדפוסים ישנים ובכתבי יד, וענינו סמן ואות, כמו מה הציון הלז (מ"ב כג יז). רשפים מלוביך, רשפי אש שלהבותיך, ואמר מלוביך בכנוי הך' לנוכח האל ית' על שכתוב רשפי אש שלהבתיה (שיר ח ו), והוא נגזר מן לבת אש שהוא מפעלי ל"ה כמו שכתוב בשרשים שרש לב. כְּלַבְּבֵךְ כ"כ בשני כ"י ונגזר מן לבבתיני אחותי כלה (שיר ד ט) ועל זאת נקראו ישראל מלבבים לאל ית', וטעם המאמר מי זאת בכל העולם המכוינת בכיון רשפי אש שלהבתך כלבבך עמך ישראל שהם נשרפים על קדוש שמך? לכן שימני כחותם על לבך שאהיה דבוקה בך לעולם! מְסֻבִּים. הרב ר' יוסף קמחי בספר הזכרון שלו תפס האומר מְסֻבִּים. ואמר שראוי מוּסַבִּים כמנהג הפעול מבנין הפעיל בפעלי הכפל וכמו מוסבות שם (במדבר לב לח). עכ"ל. ולדעתי אין כאן תפיסה כלל כי מסובים הוא מבנין הכבד הדגוש אלא שבא בחסרון הכפל וכמו שנאמר מְסִבִּים מן ראש מְסִבָּי (תהלים קמ י) ומסביבי ירושלים (מלכים ב' כ"ג ה') כן נוכל לאמר מְסֻבִּים. וכבר מלאכו בניו יְרַצּוּ דלים וידיו תשבנה אונו (איוב כ י), שתרגמו המתרגם, ירעעון, לשון רציצה וכן פי' רש"י, הדלים ירצצו את בניו ונוכל לבנות ממנו כל הבנין, ועל ההקש הזה נוכל לומר גם יָסֹבּוּ וַיְסַבֵּב ומְסֻבִּים. ונראה שכן דעת ר' יונה הזכירו הרד"ק בשרש סבב. אותות וכו',

אוזר

רַבִּים: בִּיטָה עֲנִיָּה לְנַחֲמָה· תַּעֲרַת אֹם חוֹמָה· אֲנִי
חוֹמָה: וִיהוּדָה כֶּרֶם גַּפְנִי· רַגֵּל הַהֵיכָל לְפָנַי· כַּרְמִי
שֶׁלִּי לְפָנָי: אֶלֶף הַמָּגֵן מָגִנִּים· אֶדֶר שָׂרִים סְגָנִים·
הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים: מַסְרִיּוֹת מַסְרִיחַ רְדִידִי· נֵרְדְּ וָרֶד יְדִידִי·

חוזר אל מעלה, שימני כחותם ובכני לראו׳ חותם מרוצי׳ לעבור דרך מים רבים ממונים ומוקפי׳ בענני כבוד כמו מאז, כדכתיב, כימי צאתך וגו׳ (מיכ׳ ז טו), וכתיב והיתה מסלה וגו׳ (ישעי׳ יא טז). ביטה, הביטה, ל׳ הבטה אף שאיננו על עיקר שרשו, וכן דרך הפייטן להשתמש בל׳ הבט׳ על דרך פעלי עלומי הע׳, ביטה ע״מ שימה דמעתי (תהלי׳ נו ט), ובלשון עבר בט, ע״מ קם שב, עיין פי׳ רש״י בראשי׳ ל׳ ב״ג, וכנגד עני׳ סוערה לא נחמה (ישעי׳ נד יא) יסד הוא הביטה לנחם עני׳, ותבת ביטה מוסב על תערת אום חומה, ושעורו, לנחם העני׳, הביטה תערת וכו׳, ותערת לשון מסירה למיתה הוא מן תחת אשר הערה למות נפשו (ישעי׳ נג יב), שתרגם יונתן, חלף דמסר למותא נפשי׳, וכמו שתאמר מן אוה תאות לב, כן תאמר מן ערה תערת. אום חומה, אומה העומדת באמונתה וביראתה כחומה, כמו שפי׳ רש״י וראב״ע שיר ח׳ ט׳. והנה ברוב ספרי הדפוס הגירסא תערת אחות אם חומה ואולם בכל כתבי יד הגירסא תערת אום חומה, וכן נראה, כי כל בתי הפיוט נבנים מן שלש שלש אבנים. אני חומה, חזקה באהבת דודי ושומרת דתו, כפי׳ רש״י וראב״ע, וכן תרגם הארמי, אנא תקיפא בפתגמי אוריתא כשורא. ויהודה כרם גפני, מה שפי׳ המפרש, בלתי מתיישב על הלשון ועל הענינים, ומה שהביא לראי׳ שנקרא יהודה כרם, עש״ה, כי כרם ה׳ צבאות בית ישראל (ישעי׳ ה ז), הוא ראי׳ לסתור; ועוד, יהודה מאי בעי הכא? והנכון הוא שרמז על מה שברך יעקב את יהודה, אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו (בראשי׳ מט יא), ותרגם אונקלוס, יסחר ישראל וגו׳, וכמו שפירש רש״י כוונתו שיסוב המלוכה אל יהודה והוא ישיב את ישראל לירושלים עירו ויבנה ההיכל וישבו שם סביבו ת״ח כסאות למשפט. ועל זה יסד הפייטן, ויהודה כרם גפני וכו׳, כלומר, ויהודה הוא ירגל ויוליך כרם ה׳ צבאות בית ישראל אל ההיכל לפני ושם יהיה כרם שלי לפני, כלומר המנהיגים וסנהדרין שלי יחזרו להיות לפני. ומצאנו פרנסים ומנהיגים נקראים כרם במקרא, כדכתיב, ונתתי לה את כרמיה משם (הושע ב יז), ות״י, ואמני להיות פרנסה מתמן, וכמו שפי׳ רש״י ז״ל והביא לו חברים, וגם הסנהדרין קרויים כרם, על שהם יושבים שורות שורות בכרם, כדאיתא בשיר רבה, וכנגד כרמי שלי לא נטרתי (שיר א׳ ו׳ ע״ש פירש״י) אמר כרמי שלי לפני וכמו שפירשתי, וזהו שסמך אחריו אלף המגן וכו׳. אלף המגן מגנים, מחובר עם שלמעלה הימנו, כרמי שלי יהי׳ לפני, והיינו, אדר שרים וכו׳, ויסד זה עש״ה, אלף המגן תלוי עליו (שיר ד ד), הרומז על המנהיגים ות״ח, כמו שפי׳ עליו רש״י ז״ל, וכתיב והחרש והמסגר אלף (מ״ב כד טז) וזהו אדר שרים סגני׳ היושבת בגנים, ובה״מ מכונה בשם גן, כדכתיב, יבוא דודי לגנו (שיר ד טז), ומתרגמינן, לבית מקדשא. אדר, הוא לבוש תפארת, שלובשים השרים והסגנים. היושבת, מוסב על אדר לכן הוא בא בל״י. מסריות, ממאוס מגואל, לשון באוש; ותבאש הארץ (שמות ח י) ת״א, וסריו על ארעא, באוש (עמוס ד י) ת״י, סרות. מסריח, לשון סרחון והוא פועל יוצא אל רדידי, שהיא הלעיף בלשון ישמעאל, ומרומז בו התורה והמצוות שהם עטרת ראשנו, כמו שפי׳ על נשאו את רדידי מעלי (שיר ה ז). נרד ורד ידידי, עש״ה נרדי נתן

בְּרַת דּוֹדִי: סז וּדְמֵה לְךָ בְּטִיּוּלִים· אַמֵּן כְּאָז חֲיָלִים· לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים: מִשְׁקָל בְּמִשְׁקַל שָׁמִים· נִיחֹחַ מֹר סַמִּים· עַל הָרֵי בְשָׂמִים:

עַל הָרֵי בְשָׂמִים· סֹב וּדְמֵה לְךָ דוֹדִי· מַשְׁגִּיחַ וּמֵצִיץ מֵחַרְכֵי בֵּית וַעֲדִי· קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי דְּפוֹק לְעוֹדְדִי· כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד מַכְמֹנֶת מְעִידִי· יוֹשֶׁבֶת עֲגוּמָה וַעֲגוּנָה וְאֵין מְוַעֲדִי· וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי:

ע גִּבְעַת הָעֲרֵלוֹת· מוֹר וּלְבוֹנָה וַאֲהָלוֹת· הַבֵּט מִמְּעָלוֹת·

׳ ריחו (שיר ה יב), ורומז בו אל ריח הקטרת, כמו שפי׳ עליו הרא״ז ע״ע; ושעור המאמר: ברת דודי נסריות מסריח רדידי, כלומר מהרן עמאה, המלכלכת עטרת ראשי, וכן תרגם המתרגם האי קרא ברת דודי: ערוק לך רחמי מארעא הדא מסאבא וכו׳ — אל נרד ורד ידידי, וכדאיתא בפסיקתא רבתי, הביאו הילקוט וז״ל: ברת דודי, אמרה כנסת ישראל לפני הקב״ה, רבש״ע, ערוק מריח׳ בישא ואתא לך לריח׳ טבא על הרי בשמים! עכ״ל. ובשיר רבה אמרו, ברת דודי מן גלות שאנו בה מתלכלכין בעוונות, על הרי בשמים ואתא לך לריח טבא. ודמה לך .... משקל במשקל שמים וכו׳, שני המאמרים נחברים וככה שעורם: ודמה לך בטיולים לצבי או לעופר האילים, ואמן כאז חילים משקל במשקל שמים וכו׳, והכי פירושו ודמה לך, בענין הטיולים שאמרת לטייל עמנו, כדאי׳ בילקוט על פסוק והתהלכתי בתוככם (ויקר׳ כו יב), עתיד הקב״ה לטייל בין הצדיקים וכו׳, דמה לך בענין הטיולים האלה לצבי, למהרו ולהחישו, ואמן, כמו מאז, חיילו׳ של כהני׳ אשר שמים משקל במשקל של ניחוח מור סמי׳ על הרי בשמים, ופירוש משקל במשקל מבואר בפירש״י שמו׳ ל׳ כ״ד, והרי בשמי׳ הוא הר המוריה ובית המקדש שיבנה במהרה בימינו, וכן תרגמו הארמי: ותעיל יתן על טורא דירושלם ותמן יסקון כהניא קדמך קטרת בוסמין; ולדעתו הרי בשמים ההרי׳ שמקטירים שם קטורת סמים, והם הררי ציון, כי שם צוה ה׳ את הברכה חיים עד העולם. אמן.

על הרי בשמים, הררי ציון, כמו שבארנו בסמוך. בית ועדי, בתי כנסיותי. דפוק, על דלתותי. לעודדי, להקימני בקריאה: קומי לך, רעיתי! לעודדי, מן יתום ואלמנה יעודד (תהלי׳ קמו ט), שהוא ל׳ התרוממות ומגזרת הן עד לאומים, שבארתי בטאמר הבא בסמוך. כי דלותי מאוד, בגלות הזה, וממתנת ומיחלת על מעידי הוא המלך המשיח, שנאמר עליו, הן עד לאמי׳ נתתיו (ישעי׳ נה ד), ות״י: הוא רב לעממיא מניתיה, וכן פי׳ רש״י, עד, שר וגדול. יושבת עגומה, בעגמת נפש, מן עגמה נפשי לאביון (איוב ל כד), שפרושו דאבה. עגונה, אלמנה חיה; והוא ל׳ אסור וקשור, ככתוב בשרשים שרש עגה. ואין מועדי, ואין מאסף אותי בקרב מועדיך ואין לנו על מי להשען כ״א עליך ה׳ שאתה מגן בעדי.

ע גבעת וכו׳, שעור המאמר, הבט ממעל ע גבעת וכו׳, והוא מיוסד על הא דאיתא בילקוט, בפסוק עד שיפוח היום וז״ל, אל גבעת הלבונה, כשל אברהם כל הערלות שמל, ועשה אותם גבעה בתוך ביתו, וקרא הקב״ה למלאכי השרת ואמר בואו ונבקר את החולה. אמרו לפניו, רבש״ע, מה אד׳ ותדעהו? אתה הולך למקו׳, דם ומקו׳ הטנופת!

כִּי מַכּוֹת נַחְלוֹת: קוּמָה הַקְדֵּמָה חוֹפֵשׂ עוֹלוֹת עֲלִילוֹת. טֶנֶף וּגְעִילוֹת. יְחַלֵּל קֹדֶשׁ מְעִילוֹת. נָא שְׁבוֹר זְרוֹעוֹ מִלְּהַעֲלוֹת תְּעָלוֹת. וְעִם קְהִלּוֹת בְּמַקְהֵלוֹת. לְהוֹדוֹת הַלֵּלוֹת:

עַל הָרֵי בָתֶר. עַל אַחַד הֶהָרִים. יֵרָאֶה לִבְחִירִים. גְּמוּל פֹּעַל הוֹרִים. דֻּבִּים נְמֵרִים. אֲרָיוֹת וַחֲזִירִים. פָּרִים אַבִּירִים. לְפַסֵּג גִּזְרֵי גְזָרִים. כִּיקַר כָּרִים. כָּלִים גְּמוּרִים. תֹּר וְגוֹזָל שְׁלֵמִים וְלֹא חֲסֵרִים. שְׁמוּרִים בְּלֵיל שִׁמּוּרִים. הַלֵּל גּוֹמְרִים. כְּעוֹבְרִים שָׁרִים זְמָרִים. אָשִׁירָה לַיְיָ אוֹמְרִים:

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם

אמר להם, חייכם, ערב לי אותו דם ממול ולבונה? שנא' אלך לי אל הר המור. עכ"ל. ולזה כיון הפייטן, הנה משמי מעל אל גבעת הערלות הערבים לך ממור ולבונה ואהלות, כלומר, זכר לנו אותו הזכות. כי מכות נחלות, כי המכות קשים כחולי גדול, ל' מכה נחלה מאד (ירמי' יד יז). קומה קדמה, כדכתיב, קומה ה' קדמה פניו (תהלי' יז). חופש עולות, פועל בינוני הוא, ל' חפוש בש' שמאל, ויסודו על הכתוב יחפשו עולות (תהלי' סד ז), ועולות מן עול ואון, וטעם המאמר, קומה ה' קדמה פניו של חופש עולות ועלילות של טנף וגעילות לחלל קודש במעילות. קודש, ישראל נקראו קודש, כדכתיב, קדש ישראל לה' (ירמי' ב ג), וכתיב, ואחלל שרי קדש (ישעי' מג כח), ועל הרפואה והארוכה נופל ל' העלאה, כדכתיב, כי אעלה ארוכה לך (ירמי' ל יז), וטעם מלהעלות תעלות, שלא יעלה להם שום רפואה ואז עם קהלות יודו הללות במקהלות כראוי לברך את ההלל במפלת האויב, כדכתיב אך אלהים ימחץ ראש אויביו וגו', ואחריו, במקהלות ברכו אלהים (תהלים סח כז).

על הרי בתר, פסוק הוא בשיר ב' י"ז, ומתרגמינן: בטור מוריה ומן קדמת דנא קרב תמן (אברהם) ית קורבניה ופלג יתהון בגיה. וכן בשיר רבה דרשוהו על ברית בין הבתרים, וכן הפייטן יסד כל המאמר הזה על המחזה הנורא ההוא, וכמו שפירשוהו רז"ל. אחד ההרים, הר המוריה, כדכתיב, על אחד ההרים (בראשי' כב ב), יראה הש"י לבחירים, הם ישראל. גמול וכו', לתשלום גמול של פועל הורים, כלומר מעשה האבות. פועל, שם דבר הוא כמו פעולה. הורים, אבות, כמו גברו על ברכת הורי (שם מט כו), שת"א: ברכת אבהתי. דבים נמרים וכו', רומז לד' מלכיות כמבואר בפי' רש"י, ויותר הוא מבואר בת"י ובמדרש רבה. לפסג, לגזור אותן לגזרי גזרים; ויבתר אותם בתוך (שם טו י), ת"י: ופסג יתהון לפסגין. כיקר כרים, כמיטב הצאן, כלים גמורים, כליון גמור, ויסודו על הכתוב, כיקר כרים כלו (תהלי' לז כ). תור וגוזל, אלו ישראל שנמשלו לבני יונה, כפי' רש"י, וכתיב, ואת הצפור לא בתר, רמז שיהיו ישראל קיימין לעולם, וצפור כולל תור וגוזל, כמו שפירשנו שם על מקומו. כעוברים וכו', כמו ששררו זמרים בעברו את הים, ואמרו אשירה לה'; או שירמוז על עוברין שבמעי אמן.

אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ׃ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

בְּרַח דּוֹדִי עַד שֶׁתָּפוּחַ אַהֲבַת כְּלוּלֵנוּ׃ שׁוּב

ברח דודי וכו', בעבור שבכל צרת' לו צר, וכתיב עמו אנכי בצרה, וכשישראל בגלות גם הוא כביכול בגלות עמהם, וכמו שלמדו רז"ל מן ושב ה' אלהיך את שבותך

ברח בעשלייניגע, אָ געליעבטער, אונזערע ערלאָזונג, וואָ דוא נאָך ליעבע צו אונז הענגט

לְרַחֵם כִּי כָלִינוּ מַלְכֵי יָוָן הָרִשְׁעָה שׁוֹבֵינוּ
תוֹלָלֵינוּ׃ הֲרוֹס וְקַעְקַע בִּצָּתָם מִתִּלֵּנוּ׃ הָקֵם
טוֹרְךָ נֶגֶן שְׁתִילֵינוּ׃ הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ׃
בְּרַח דּוֹדִי עַד שֶׁיָּפוּחַ קֵץ מַחֲזֶה׃ חוּשׁ וְנָסוּ
הַצְּלָלִים מִזֶּה׃ יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ נִבְזֶה׃ יַשְׂכִּיל

(דברי׳ ל ג), והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד כביכול שהשכינה שרוי׳ עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו, שהוא ישוב עמהם, כדאי׳ במס׳ מגילה דף כ״ט א׳ ובשמות רבה פ׳ ט״ו ובתנחומא סוף פ׳ אחרי; לזאת אמר ברח דודי. ואף שהמדרשים האלה על אדני המדע יצוקים, והם לחכמי לב כזהב וככסף מזוקקים, אכן להמון הם גבוהי׳ ורמי׳ עד שחקי׳, וילאו הנשים והטף להבין כאלה סודות עמוקים, ואף כי הבוערים בעם, אשר אור שכלם אסור באזיקים, ישאגו ילהגו וילעגו למו בקול משחקי׳ ומצחקים; לכן בתרגומי האשכנזי הסבתי הענינים הדקים, אל הגלוי מהם והבאורים אשר בם דבקים. וכן אמרו ז״ל, לתרגם הכתוב על אפנו; והדברים עתיקים. עד שתחפץ, כל עוד שתחפץ אהבת כלולינו, וכן פי׳ רש״י שיר ב׳ ז׳. אהבת כלולינו, בדבקותינו, זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך (ירמי׳ ב ב). שובינו, ל׳ שבי. ותוללינו, מן ותוללינו שמחה (תהלים קלז ג), ופירשוהו ל׳ הללות האויבים, שהם מהוללים ומתעתעין ומשטים בנו, ויותר נראה שהוא כמו ושוללינו בש׳ ומתוקן על דרך ל׳ ארמי כמו תור מקום שור, תב במקום שב, ודומיהם, וכן ובהגיע תור (אסתר ב), נאוו לחייך בתורים (שיר א), ל׳ שורה הם ורבים כאלה. וקעקע בצתם, ושרש שרשיהן; עיין פי׳ רש״י בראשית ל״ב כ״ו, אצל ותקע כף ירך יעקב. בצתם, מן היגאה גומא בלא בצה (איוב ח יא), כלומר שרשיו הנשרשים בתלנו הרס אותם מתוכו ושרש אחריהם. מתלנו, ממקומנו; ונבנת׳ עיר על תלה (ירמי׳ ל יח), ת״י: ותתבני קרתא דירושלם באתרה. הקם טורך, כותלי היכלך, כמו וטור סביב בהם (יחזקאל מו כג). שתילנו, בנינו, עש״ה, בניך כשתילי זיתים (תהלי׳ קכח). הנה זה וכו׳, בנינו כשיראו כבוד ית׳ ינגנו לאמר: הנה זה עומד אחר כתלנו! כי ירמזו אליו באצבע דוגמת שאמרו בהגלות כבודו על הים: זה אלי ואנוהו! וכמו שפי׳ רש״י, היו מראין אותו באצבע וכו׳.

ברח דודי עד שיפוח קץ מחזה, טרם ישלים הקץ המוגבל, חיש קודם הזמן ונסו הצללים צללי חשכת הגלות הזה. והפייטן חבר שני כתובים המדברים בענין הקץ, והם:

הערר! ערבארמע דיך אונזער וויעדער, דען וויר זינד גענצליך צו גרונדע גע־ריכטעט. יענע טיראננען האבען אונז סקלאפענפעססעלן אנגעלעגט אונד אונז בע־רויבט, זיא האבען אונזער הייליגעס געביעט בעפלעקקט, האבען דיך פֿעגט הייליגע־פפֿאנגלט. אך, רייסע זיא וויעדער אויס דער וואורצעל הערויס! — דאן פֿיהרע דיינע בורג וויעדער אויף, דאס אונזערע יוגענד דיינע הערליכקייט זעהע אונד אין וואננע־געפֿיהל אויסרופֿע: „ער איזט׳ס! זיעהע דארט, הינטער אונזערער הייליגען מויער!"
בעשלייניגע, אָ געליעבטער, דיא ערלאָזונג, בעפֿאָר דאס לעטצטע ציעל הערנאנאהט! איילע, דאס זיא הינשווינדען, דיא פֿינסטערן שאטטען, דאס עס זיין הויפט וויעדער ערהעבען

וְהוֹכִיחַ וְגוֹיִם רַבִּים יַזֶּה· חֲשׂוֹף זְרוֹעֲךָ קְרוֹא
כָּזֶה· קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה:

בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי· יִגַּל יִגַּשׁ קֵץ קִצְבִּי·
דַּלּוֹתִי מִשִּׁבְיִ· לַעֲטֶרֶת צְבִי· תְּעוּבִים תְּאֵבִים
הַר צְבִי· וְאֵין מֵבִיא וְנָבִיא· וְלֹא תִשְׁבִּי· מְשַׁוִּי
מְשִׁיבִי· רִיבָה רִיבִי· הָסֵר חוֹבִי וּכְאֵבִי· וְיֵרָא

עד שיפוח היום ונסו הצללים (שיר ב יז), ואמרו בשיר רבה, ונסו הצללים, אלו צללי המלכיות, וכתיב ויפיח לקץ (חבקוק ב ג). קץ מחזה, קץ מוגבל, מחזה הוא קצה הגבול, כמו שפי' רש"י אצל ויכתם אל מחוז חפצם (תהלי' קז ל). ירום ונשא וגבה נבזה, ישראל, שהוא נבזה עכשיו, ירום ונשא וכו', כנבואת ישעי' (נג א) הנה ישכיל עבדי (עבדי יעקב כפרש"י), ירום ונשא וגבה מאד .... כן יזה גוים רבים .... נבזה וחדל אישים .... בדעתו יצדיק צדיק וגו', וזה טעם ויוכח; ופירוש יזה, ידבר, כמו שת"י, ויהי יזה כמו ידה בחילוף הז' בד', ורבים כמוהו, ובן פירשו רש"י ז"ל, לידות את קרנות הגוים, וכמוהו למי נדה (במדבר יט ט) פירש"י למי הזיה. ועיין מה שבארתי בהבנת המקרא לחומש מידע לבינה. חשוף זרועך, הראה גבורתך כגבור שיהרוג בכח זרועו, והוא עפ"ה, חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים (ישעיה נב י). קרוא כזה קול דודי וכו', שעורו, חשוף זרוע קדשך וכל אחד יראה גבורתך ויקרא כזה, במאמר הזה: קול דודי הנה זה!

ברח דודי, מן הגולה במהירות ודמה לך במרוצתך לצבי, הקל ברגליו. יגל, ל' גלוי, דוגמת תגל ערותך (ישעי' מז ג). יגש, יקרב. קץ קצבי, הקצוב, כלומר גלוי הקץ הקצוב יקרב וימהר אלינו קודם זמנו. דלותי וכו', להגביה אותי משבי אל עטרת צבי, כדכתי', ביום ההוא יהי' ה' צבאו' לעטר' צבי ולצפירת תפאר' לשאר עמו (ישעי' כח ה). תעובים, כ"ה בכ"י, והוא ל' תעובה ושקוץ. תאבים, לשון תאבתי לישועתך (תהלי' קיט), והר צבי הוא הר המוריה, כדכתי', בין ים להר צבי קדש (דניא' יא מה). ואין מביא, מלך ושופט המוכיח והמביא (ש"ב ה ב). ולא תשבי, איהו התשבי. משוי, מהנה לי, לשון הנאה, כמו ולא שוה לי (איו' לג כז); ככתוב בשרשי'. משיבי, משיב נפשי, כדכתי',

---

העבען, אַבגעשטאַלט אונד ערהאַבען ווערדען, דאַז דאָז לאַנגע פעראַכטעטע פאָלק, וואָס עז ווידער אונטערדריקטען, בעשטראַפֿען אונד באַנדיגען מאֶכטיגע נאַציאָנען, לייג' אויך דיא דאַנגערקראַפט דיינעז מאֶכטיגען אַרמז, דאַס עז אויך געפֿיהל זיינער וואָנגע אויזרופֿע: „דיא שטיממע מיינעז געליעבטען! זיא איזט'ס!"

בעפלייניגע, אָ געליעבטער, מיינע ערלאָזונג! לאַס זיא מיט שנעלליגקייט מיינעז רעאעגז הערבייאיילען. העב' אויז דער טיעפֿע מיך אויף צור פראַכטיגען קראָנע! זיעהע, ענטווייהטע האַבען יענען אַנאָטהיגען בערג ערהאַטט! ווערער רעגענט נאָך פראָפעט, נאָך תשבי, ניעמאַנדען האַב' איך, דער איך בעזאָנפטיגע, דער איך בערוהיגע. אָ, זאָ פֿיהרע דוא מיינע רעכטזאַכע! ווענדע דאַז איבעל אַב אונד דיא קוואַל, דאַס עז מיינע פֿיינדע זעהען — אונד ערראָטהען. פֿראָהליך ווערד' איך

דאַן

וְיֵבוֹשׁ אוֹיְבִי· וְאָשִׁיבָה חוֹרְפִי בְּנִיבִי· זֶה דוֹדִי גוֹאֲלִי קְרוֹבִי· רֵעִי וַאֲהוּבִי· אֵל אֱלֹהֵי אָבִי:

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים· וְתָבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ·

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא .... והשיב לב אבות על בנים וגו' (בסוף מלאכי). אויבי, שונאי. וירא ויבוש אויבי, כדכתיב, עד אשר יריב .... ותרא אויבתי ותכסה בושה (מיכה ז ע י). ואשיבה חורפי בניב שפתים שלא לאמר, זה דודי וכו', כלומר כנגד שהיו מקנטרים אותי לאמר: אנה הולך דודך? למה הניח אותך עזובה? ובאלה דברי חרופי', אשיב להם: זה דודי! וכו', כי עין בעין אראה בשוב ה' ציון במהרה בימינו אמן.

דאַן ווירד שפּאָטטערן ערווידערן: „דיעזעס איזט מיין ליעבער, מיין ערלעזער, מיין פֿערוואַנדטער, מיין טרויסטער, מיין געליעבטער, מיינער פֿאָטער וואָהלטהעטיגער גאָטט!

דער פֿאָטער האַלבען הילפֿסט דוא דען קינדערן, ברינגסט ערלעזונג איהרען שפּעַ־טעזטען ענקעלן. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, דער ישראל ערלאָזט!

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַ״י הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

קדושה לש״ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו״ח קָדוֹשׁ ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

ש׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן׃ תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים׃ וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ׃ קו״ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

ש׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ׃ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה׃ זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדּוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ׃ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ׃ לִפְלֵיטָה

לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה·
וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה· וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה
וְרַחֲמִים· חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ
עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם
לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ
וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת וּמוֹעֲדֵי
קָדְשֶׁךָ· וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב
אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה
תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·
וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה
הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן
יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר
נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל
חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל
נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל
בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת
וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ
עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ
וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת
קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ
וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ
מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בקלת קהלות עולים הכהנים לדוכן וסדרו תמלא בסוף המחזור.

לש"ז אֱ"וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

הש"ץ חוזר התפלה בקול.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת־הַהַלֵּל:

קיג הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־
שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־
גּוֹיִם יְיָ עַל־הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת: הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן:
לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי
עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ:

קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
לֹעֵז: הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל
מַמְשְׁלוֹתָיו: הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר:
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן:
מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר:
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן:
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב:
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם:

קטו לֹא לָנוּ יְהוָֹה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־
אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ
בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה
יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:

אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:

יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַייָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם: לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קטז אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע ׀ יְיָ אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי ׀ חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם־יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְּטָה נַפְשִׁי: חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאיִם* יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב:

מָה־אָשִׁיב לַייָ כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־°

*) פתאים, הא' נעלם והחירק כקריאת תחת הי'. °) נגדה הד' רפה.

נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃
אָנָּה יְיָ כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ
פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃ לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ
אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ׃
ס״ הַלְלוּ אֶת־יְיָ כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃
כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃ ק״ה
ס׳ הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו
ס׳ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו
ס׳ יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו
ס׳ יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו
מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחַב יָהּ׃ יְיָ לִי לֹא
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃ יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי
אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃ טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃
טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃ כָּל־גּוֹיִם
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי
בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ
קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ דַּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל
וַייָ עֲזָרָנִי׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ קוֹל
רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃
יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃ לֹא־אָמוּת כִּי־
אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי־יָהּ׃ יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת

לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא בָם
אוֹדֶה יָהּ: זֶה־הַשַּׁעַר לַיְיָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ:
אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה: אודך
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: אבן
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: מאת
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

סחזן מכגן אנא והקהל עונס. סחזן חוזר ומכגן אנא והקהל עונס.

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא: אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא:

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ: ברוך
אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת
הַמִּזְבֵּחַ: א אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: א
הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: הודו

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל מַעֲשֶׂיךָ · וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי
רְצוֹנֶךָ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ
וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ כִּי לְךָ
טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ
וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן׃ ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

סדר הוצאת ספר התורה׃

בקצת קהלות אומרים׃

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר׃ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם׃

כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים׃)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס״ת ואומרים׃

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם׃

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ׃

תפלה מצערי ציון לאמר בשעת הוצאת ס״ת.

יְהוָֹה׃ יְהוָֹה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה׃ ג״פ

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי לִי עַבְדְּךָ פ׳ בר פלונית אֲמָתֶךָ וְזַכֵּנִי (ואת אשתי ובני ובנותי) לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם׃ וּמַלְּטֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע׃ וְתֵן חֶלְקֵנוּ

בְּתוֹרָתֶךָ · וְזַכֵּנוּ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ עָלֵינוּ · וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב · וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ · רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה · רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה · רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ · וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ · וְקַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא · וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים · וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לְעוֹלָם · וְהַבּוֹטֵחַ בַּיְיָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנְהוּ אָמֵן:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי ·

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג"פ·

דיא ווייבער זאַגען דיעזעז רבונו של עולם ·

הערר דעז וועלטאַללז! ערפֿיללע מיינע הערצענזווינשע צום גוטען, וויללפֿאַהרע מיר אונד געוועֶהרע מיינע ביטטע, מיר, דיינער מאַגד[1] N. N. טאָכטער[2] N. N. דיינער מאַגד, פֿערלייהע פֿעֶהיגקייט מיר, מיינעם מאַננע, מיינען זעֶהנען אונד טעֶכטערן, דיינען וויללען מיט אויפֿריכטיגעם הערצען צו טהון, אונד בעפֿרייע אונז פֿאָן לאַזטערהאַפֿטען בעגיערדען! לאַס דיינע לעהרע אונזער אַנטהייל זיין; מאַכע אונז צור אויפֿנאַהמע דיינער שכינה עמפֿפֿעֶנגליך; בעשטראַהלע אונז מיט דעם גייזט דער ווייזהייט אונד איינזיכט; דאַס אַן אונז ערפֿיללט ווערדע יענע פֿערהייסונג: „אונד עז ווירד אויף איהם רוהען דער גייזט גאָטטעז, דער גייזט דער ווייזהייט אונד איינזיכט, דער גייזט דעז ראַטהעז אונד דער שטאַרקע, דער גייזט דער ערקעננטניס אונד פֿורכט גאָטטעז". זאָ זייא עז אויך דיין וויללע, עוויגער, אונזער גאָטט אונד אונזערער פֿאָטער, אונז פֿאַהיגקייט צו פֿערלייהען, דיר וואָהלגעפֿעֶלליגע האַנדלונגען אויזצואיבען, אונד דען וועג דער טוגענד צו וואַנדעלן! הייליגע אונז דורך דיינע געבאָטע, דאַמיט אונז יענעז גליקזעליגע לאַנגע לעבען, דאַז לעבען דער קינפֿטיגען וועלט, צו טהייל ווערדע. בעוואַהרע אונז פֿאָר איבעלטהאַטען אונד פֿאָר אונגליקליכען געשיק־קען, דיא אונזערן ערדבאָדען צוווייליו טרעפֿפֿען! ווער גאָטט פֿערטרויט, דען אומגיבט גנאַדע אום אונד אום.

יהיו לרצון · וואָהל מעֶגען דיר געפֿאַללען דיא רעדען מיינעז מונדעז, דיא געדאַנקען מיינעז הערצענז דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד ערלעֶזער! אמן סלה.

היערויף ווירד ואני תפלתי דרייםאַל געזאַגט.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ · יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ

[1]) איער נעננט מאַן זיינען אייגענען נאַמען. [2]) היער דען נאַמען זיינער מוטטער.

יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִבוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא: לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא. וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תּוּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי. וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטָב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

והש״ץ אומר בקול רם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

המוציא ס״ת נותנו ביד ימינו ש״ץ מקבלו בב׳ ידיו ומחזירו לימין ועומד לפני ההיכל ואומ׳ בקול

רם ש״ץ לוקח ס״ת ואומר גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי. וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

והקהל עונים

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

מגבי׳ הספר בידו למעלה והולך עם הס״ת ופונה דרך ימינו ועולה עמו למגדל שקורין אסן, וכל מי שס״ת עובר לפניו חייב לעמוד מפניו ולחבקו בשתי ידיו אם אפשר לו ולנשקו בפה מלא, כזדמן לו רוק בפיו ירוק תחלה בהפוך פניו אל הצד ואח״כ ינשק, ולא ינשק ואח״כ ירוק. (וצריך להשגיח על הילדי׳ הקטנים כשבאים לנשק הס״ת שלא יהיו מלוכלכים בצואת החוטם ורירי הפה אלא ינקו אותם תחלה יפה שלא יהי׳ עונש למביאיהם.) וכל הפוגע בס״ת צריך ללותו עד הבימה, ובדרך הליכתו אומרים:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ

שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֶאֱמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

בדרך הליכתו אומרים אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

כהגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד (פלוני בר פלוני הכהן): בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

העולה לתורה יאחז בשתי ידיו ביריעות התורה ע"י מטפחת של ס"ת, ויקרא הברכה פותח הספר ורואה הפסוק שצריך להתחיל בו ויגשק הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה. והופך פניו לצד שמאל ומברך בקול בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך ב"י ה"ל ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וכשמתחיל הקורא לקרות בתורה יסיר ידו השמאלית מהס"ת וישאר יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריאה, וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא,
אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק ואונס, אבל בלאו הכי אין לצאת.
וקוראי' בס"ת א' ויקרא משה בפ' בא, ומתחלק לה' גברי ובשבת מתחלק לז'.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ
וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח׃ וּלְקַחְתֶּם
אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר־בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם אֶל־
הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף וְאַתֶּם לֹא
תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר׃ וְעָבַר יְהוָה לִנְגֹּף אֶת־
מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת
וּפָסַח יְהוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל־בָּתֵּיכֶם
לִנְגֹּף׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לְחָק־לְךָ וּלְבָנֶיךָ עַד־
עוֹלָם׃ לוי וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לָכֶם
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת׃ וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ
אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם׃ וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח־
פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם
בְּנָגְפּוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃
וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
כֵּן עָשׂוּ׃ ס ישראל וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיהוָה הִכָּה כָל־
בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד
בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃ וַיָּקָם
פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא וְכָל־עֲבָדָיו וְכָל־מִצְרַיִם וַתְּהִי צְעָקָה
גְדֹלָה בְּמִצְרָיִם כִּי־אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין־שָׁם מֵת׃ וַיִּקְרָא
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְּאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַּם־
אַתֶּם גַּם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה כְּדַבֶּרְכֶם׃ גַּם־
צֹאנְכֶם גַּם־בְּקַרְכֶם קְחוּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וָלֵכוּ וּבֵרַכְתֶּם

גַּם־אֹתִי׃ (בשבת ד.) וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם עַל־הָעָם לְמַהֵר
לְשַׁלְּחָם מִן־הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ כֻּלָּנוּ מֵתִים׃ וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת־
בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ מִשְׁאֲרֹתָם צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם עַל־
שִׁכְמָם׃ וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם
כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלֹת׃ וַיהוָה נָתַן אֶת־חֵן הָעָם
בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיַּשְׁאִלוּם וַיְנַצְּלוּ אֶת־מִצְרָיִם׃ פ ד (ובשבת ה.)

וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה כְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי
הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף׃ וְגַם־עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר
מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד׃ וַיֹּאפוּ אֶת־הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ
מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי־גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא
יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם־צֵדָה לֹא־עָשׂוּ לָהֶם׃ וּמוֹשַׁב בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרָיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת
שָׁנָה׃ וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָּל־צִבְאוֹת יְהוָה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיהוָה שִׁמֻּרִים לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְדֹרֹתָם׃ פ ה (ובשבת ו.)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפָּסַח כָּל־בֶּן־
נֵכָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃ וְכָל־עֶבֶד אִישׁ מִקְנַת־כָּסֶף וּמַלְתָּה
אֹתוֹ אָז יֹאכַל בּוֹ׃ תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃ בְּבַיִת אֶחָד
יֵאָכֵל לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת מִן־הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא
תִשְׁבְּרוּ־בוֹ׃ כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃ (בשבת ז.) וְכִי־
יָגוּר אִתְּךָ גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה הִמּוֹל לוֹ כָל־זָכָר וְאָז יִקְרַב
לַעֲשֹׂתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ וְכָל־עָרֵל לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃ תּוֹרָה

אַחַת יִהְיֶה לָאֶזְרָח וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם: וַיַּעֲשׂוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ: ס וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צִבְאֹתָם: פ

מניחים ס"ת ב' אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת ב' וקוראים בו למפטיר בפ' פינחס.

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל תַּעֲשׂוּ: עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה: כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ: וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מניחים נגד הכתב של ס"ת ואומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה, אחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר

בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

ביהושע סי׳ ג׳.

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הִתְקַדָּשׁוּ כִּי מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָֹה בְּקִרְבְּכֶם נִפְלָאוֹת: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם: וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל גַּדֶּלְךָ בְּעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן כִּי כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ:

כאן מתחילים בפפ״ד ובסרכה קהלות, ביהושע סי׳ ה׳.

ב בָּעֵת הַהִיא אָמַר יְהוָֹה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה
לְךָ חַרְבוֹת צֻרִים וְשׁוּב מֹל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
ג שֵׁנִית: וַיַּעַשׂ־לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חַרְבוֹת צֻרִים וַיָּמָל

ב. חרבות, סה׳ בגעיא וכב׳ לפ׳ בס״מ וכי״י, ובעדות יכנ״י שהזכרתי בחומש מאור עינים (שמות כ״ח כ״ג), והסכים בעל מ״ש, אשר העתקתי בשום שכל אצל תדשא הארץ (בראשי׳ א יא). צרים, כלשון ח״ו, מס״ק במדבר כ״ג ט׳, וכלשון מ״י. חרבות צורים, ת״י אזמלין חריפין; וא״כ צורים תאר לחרבות, וזה שלא כמנהג הלשון; לכן הנכון, שהוא שם זולתי תאר וטעמו חרבות בעלי חדודים. מל, מ״ו. שנית, לפי הנחת פסקי הטעמים תבת שנית מוסב על ושוב, ושעורו: שוב שנית למול את ישראל הצריכים להמול; כי כבר מלו בליל יציאתם ממצרים קהל גדול יחד, ועכשו מלו הילודים במדבר בדרך, כמו שהכתוב מספר והולך. ומפני מה לא מלו הילודים במדבר? אמרו רז״ל כי מ׳ שנה שהיו ישראל במדבר לא נשבה להם רוח צפונית וכו׳, כמו שהאריך הרב רד״ק לבאר הענין הזה, עיין עליו. וי״מ, שלכך לא נמולו במדבר, בעבור שלא ידעו עת חניתם ונסיעתם, כי ע״פ ה׳ יחנו ועל פי ה׳ יסעו, ואולי נפתע פתאום יבוא הציווי שיסעו ויסתכן הנמול. ג. אל גבעת, כמו בגבעת, ונקראת הגבעה בזה השם מפני

ב. אום דיאזעלבע צייט שפראך דער עוויגע צו יהושע: שאפפע דיר שארפע מעסער אן אונד נים אבערמאלז דיא בעשניידונג אונטער דען קינדערן ישראל׳ז פאר!

ג. יהושע שאפפטע זיך שארפע מעסער אן אונד בעשניטט דיא קינדער ישראל׳ז ביי׳ם היגעל

את־בני ישראל אל־גבעת הערלות׃ וזה
הדבר אשר־מל יהושע כל־העם היצא
ממצרים הזכרים כל ׀ אנשי המלחמה מתו
במדבר בדרך בצאתם ממצרים׃ כי־מלים היו
כל־העם היצאים וכל־העם הילדים במדבר
בדרך בצאתם ממצרים לא־מלו׃ כי ׀
ארבעים שנה הלכו בני־ישראל במדבר
עד־תם כל־הגוי אנשי המלחמה היצאים
ממצרים אשר לא־שמעו בקול יהוה אשר
נשבע יהוה להם לבלתי הראותם את־
הארץ אשר נשבע יהוה לאבותם לתת לנו
ארץ זבת חלב ודבש׃ ואת־בניהם הקים

תחתם

זה הפועל שנעשה שם. ד. וזה הדבר וגו׳, טעמו וזה דבר מילת יהושע, כלומר כך היה הענין הזה. ה. מלים, מ״ו ומ״י. הילדים, ג׳, ב׳ חסרים וא׳ מלא, וסמן: וכל העם הילדי׳, הילדי׳ לו בירושלי׳ (ש״ב ה יד), על הבנים ועל הבנות הילודים (ירמי׳ י״ו ג׳), בתרא מלא. כן הגירסא במסרת כתב יד מסכמת עם מליאות ס״מ, ובדפוס כשתנו. ז. הקים תחתם, הקים ה׳

הוגעל ערלות. ד. דיזע בעשניידונג יהושע׳ס האט אייגענטליך פאלגענדע בעוואנדניס: זאממטליכעס פאלק, דאס אויס מצרים לאג, מאננליכען געשלעכטס, נאמליך אללע קריעגסמאננער, שטארבען אין דער וויסטע אויף דער רייזע אויס מצרים. ה. דיעזעס אויסציהענדע פאלק וואר זאממטליך בעשניטטען! נור דער טהייל דעס פאלקס, וועלכער אין דער וויסטע אויף דער רייזע אויס מצרים ערצייגט וואָרדען, וואר אונבעשניטטען — ו. דען פירציג יאהרע וואנדעלטען דיא קינדער ישראל׳ס אין דער וויסטע, ביס דאס געשלעכט דער קריעגסמאננער, דאס אויס מצרים געצאָגען, גאנצליך אויפגעריעבען וואר — וויל זיא דער שטיממע דעס עוויגען ניכט געהארכט אונד ער איהנען דאהער געשוואָרען, זיא דאס לאנד ניכט זעהען צו לאססען, וועלכעס אונס איינצוגעבען ער איהרען פֿאָרי־עלטערן צוגעשוואָרען האטטע, איין לאנד, וואָרין מילך אונד האָניג פֿליעסט — ז. אן איהרער שטעללע האטטע ער (דער עוויגע) איהרע קינדער ערהאלטען.

אונטער

תַּחְתָּם אֹתָם מָל יְהוֹשֻׁעַ כִּי־עֲרֵלִים הָיוּ כִּי
ח לֹא־מָלוּ אוֹתָם בַּדָּרֶךְ׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָל־
הַגּוֹי לְהִמּוֹל וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם בַּמַּחֲנֶה עַד
ט חֲיוֹתָם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גַּלּוֹתִי
אֶת־חֶרְפַּת מִצְרַיִם מֵעֲלֵיכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם

תחתם לרשת הארץ, ואותם הם, אשר מל יהושע. אתם מל יהושע, יוד מן ו' חסרים בספרא כמו שנמסר עליו, אכן מה שנמסיים והוריש ה' מלפניכם, הוא טעות הסופר וצ"ל והוריש אתם מלפניכם, וכ"ה בכ"י. כי מלו אותם בדרך, ב' בדרך ב' הסבה, וע"ד זה תרגמתי. ח. החתם, במקומם. עַד, במרכא ובלא מקף, והוא אחד מן י"א בטעם מאריך ונמסרו בבראשית ל"ח י"ז. ועיין מה שכתבתי שם בשום שכל. עד חיותם, עד דאתסיאו, לשון רפואה, כמו וימרחו על השחין ויחי (ישעי' ל"ח). והנה נתעכבו שם עד שנתרפאו, וזה ממה שיורה שאין ראוי למול שיעתק ממקומו עד חיות המכה. ט. גלותי, הסירותי, ושרשו גלל לשון גלגל. חרפת מצרים, לדעת רד"ק יהי טעמו: אותו הדבר שהוא חרפה למצרים, והיינו הערלה, גם לכם היה לחרפה, שאתם ערלים כמוהם ועתה גלותי אותה מעליכם. ולא ידעתי מדוע תקרא הערלה חרפת מצרים ביחיד, והלא היא חרפת כל עם כנען וחרפת כל הגוים? ולדעת רש"י יהי' טעם חרפת מצרים, מה שהמצרים מחרפים אתכם באמרם: ראו כי רעה נגד פניכם וכו'. ולכל הפירושים לא יתיישב בטוב לשון גלותי, כי לא מצאנו הלשון הזה כ"א בדבר שיש לו כבדות, כמו ויגל את האבן מעל פי הבאר (בראשית כט), גללו את האבן (שם), גולו אבנים גדולות (יהושע י יח); ולכן לא יפול בטוב על החרפה, שאין כחה אלא בפה, לפי פי' רש"י ז"ל. ואחשוב, שהיו המצרים מקנטרים ומחרפים את ישראל להיות בהם ערלים, והיו אומרים להם: שקר אתם דוברים, באמרכם נלכה לרשת את ארץ אבותינו, וערלתכם תענה נגד פניכם כי שקר בפיכם, שהרי אין אתם הולכים לרשת את הארץ, כ"א בכח יעוד השם ית' לאביכם הזקן לתת לו ולזרעו אחריו את ארץ כנען, והרי היעוד ההוא לא הי' כ"א בתנאי ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריך לדורותם, כמבואר בפרשת לך לך (בראשית י"ז); ואתם בכל הפרתם בריתו, שהרי ערלים אתם, לכן אין ממש בכל דבריכם ואינם כ"א דברי עזות, לענות סרה ככל העולה על רוחכם. בדברים כאלה היו מחרפים המצרים את ישראל; והנה היתה הערלה סבת חרפתם ובסור הסבה יסור המסובב. וידענו כי טעם מלת אֶת עצם הדבר, כמו שכתב הראב"ע בריש פ' בראשית, וזה טעם היום גלותי את חרפת מצרים, כלומר עצם החרפה

אונטער דיעזען נאַהם יהושע דיא בעשניידונג פאָר; דען עז וואַרען אונבעשניט־ טענע, דיא מאַן דער רייזע האַלבען ניכט האַטטע בעשניידען קאָננען. ח אַלז נון דאַז ווערק דער בעשניידונג בייא זאַממטליכען געזעלט פאָללבראַכט וואַר, דאַ בליעב עז רוהיג אים לאַגער, ביז עז גענאַז. ט. אַלזדאַן שפּראַך דער עוויגע צו יהושע: נון האַב' איך אייך פאָן שאַנדפלעקען פאָרוואורף מצרים'ז בעפרייט! דאַהער נאַננטע מאַן יענען אָרט גלגל (אַבוועלצונג, בעפרייאונג) ביז
אויף

הַמָּקוֹם הַהוּא גִּלְגָּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיַּחֲנוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת
יא יְרִיחוֹ׃ וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח
יב מַצּוֹת וְקָלוּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן
מִמָּחֳרָת בְּאָכְלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ וְלֹא־הָיָה עוֹד
לִבְנֵי

הפירושי נכנס בהסרת הערלה, ואמנם נופל לשון גלגל על הערלה, כי לשון ערלה הוא לשון כבדות, ומצאנו בכמה מקומות במקרא שישתמש בלשון ערלה במקום לשון כבדות, ומשה אדוננו אמר כי כבד פה אנכי (שמות ד י) ובמקום אחר אמר ואני ערל שפתים (שם ו יב), ושניהם תרגם אונקלוס יקיר ממלל, וכן ערלה אזנם ולא יוכלו להקשיב (ירמי' ו י) הוא שוה בטעם אל כבדה אזנו משמוע (ישעי' נט א), וכן ערל לב (יחזקאל מד ט) עם כבד לב פרעה (שמות ז יד). וכן כתב רד"ק בשרש ערל שהוא לשון כבדות. עיין מה שפירשתי בבראשית ל"ד י"ד, והפרוש הזה הוא הנראה לי נכון מכל מה שפרשוהו ועל פיו תרגמתי. גלגל, נכפלה בו הפ', כי גלותי משרש גלל וכן מצאנו וגלגלתיך (ירמי' נא כה), ומדרך לשון הקדש בשמות הלקוחים מן הפעל להוסיף בו אות או לגרוע ממנו, כמו שפרשתי אצל זה ינחמנו (בראשית ה כט). י. בְּעַרְבוֹת, בס"מ הע' בגעיא וכן נכון, דוגמת חרבות צורים דלעיל. יא. מעבור הארץ, אמרו כי הדגן משנה שעברה נקרא עבור, ושל שנה הבא נקרא תבואה, והנה אכלו מן הישן מצות וקלוי כי החדש הי' אסור להם עד אחר הקרבת העומר בששה עשר בניסן. ומאין הי' להם ישן? ממה שהיו תגרי הגוים מוכרים להם. רד"ק. ממחרת הפסח, ממחרת הקרבת הפסח, והוא ט"ו בניסן, וכן כתוב בחמשה עשר יום לחדש ממחרת הפסח (במדבר לג ג), ומתחלת ליל ט"ו עד סוף היום נקרא מחרת הפסח. רד"ק. מִמָּחֳרָת, במדויקים אין געיא בחירק המ', וכן הוא לבן אשר, ככתוב בחלופים, אבל בחברו בפסוק הסמוך יש שם געיא בכל המדויקים וכן נכון, כמו שכתבתי בס' משפטי הטעמים דף כ"ה ב'. בעצם היום הזה, הוא שאכלו ישן לאפוקי למחרתו אחר הקרבת העומר שאכלו חדש. יב. וישבת המן ממחרת, מאותו מחרת שזכר מאותו היום ואילך שבת המן מלירד כי אחר שירד בבקר באותו יום שוב לא ירד, וזה טעם וישבת, ואלו לדעת האומר שפסק

אויף דיזען טאַג. י. וואָהרענד דיא קינדער ישראל'ס אין גלגל לאַגערטען, פֿערריכ־טעטען זיא דאַס פסח־אָפּפֿער, אַם פֿיערצעהנטען טאַג דעס מאָנאַטס געגען אַבענד, אין דער עבענע פֿאָר יריחו. יא. דעס טאַגעס נאָך דעם פסח, אַן דיעזעם טאַגע אַסען זיא אונגעזייערטע קוכען אונד געראָסטעטע זאַנגען פֿאָן אַלטען געטריידע דעס לאַנ־דעס. יב. אַם נאַכפֿאָלגענדען טאַגע, דאַ זיא נאָך פֿאָן אַלטען געטריידע דעס לאַנדעס
גענאָסען

לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנַעַן
יג בַּשָּׁנָה הַהִיא׃ וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ
וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ עֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבּוֹ
שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ
יד הֲלָנוּ אַתָּה אִם־לְצָרֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר׀לֹא כִּי אֲנִי
שַׂר־צְבָא־יְהוָה עַתָּה בָאתִי וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־
פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי מְדַבֵּר
אל

ז' באדר והיו מסתפקים במן שבכליהם, היה לו להכתב ויכלה המן, כמו שכתב הרב רלב"ג. באכלם מעבור הארץ, באותו מחרת שאכלו מעבור הארץ. ולא הי' עוד, מכאן ולהבא, כי בכניסת ליל י"ו פסק וכלה. ויאכלו בשנה ההיא, כלומר מכאן ואילך אכלו חדש מתבואות ארץ כנען. יג. ביריחו, בגבול יריחו, מכאן לעבורה של עיר שהוא מן העיר. וישא עיניו וירא, נשא עיניו וראה אנה ואנה. והנה איש וגו', בכל דבר חדוש רגיל לומר והנה, כמפורש בבראשית כ"ה כ"ד. הלנו אתה, איש ממערכת שלנו או ממערכת של צרינו. יד. ויאמר לא, לא משלכם ולא משל צריכם. שר צבא ה', שרו של ישראל שנקראו צבא ה' כדכתיב בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים (שמות יב מא), ומיכאל הי' שהוא שרו של ישראל, כדכתיב כי אם מיכאל שרכם (דניאל י כא), גם בתרגום של אסתר (ו א) בפסוק בלילה ההוא נדדה קרא למיכאל מלאכא רב חיילא דישראל. עתה באתי, ולא יצאתי מן המחנה כמו שהיית סבור, וההליכה מן המחנה לא יקרא ביאה כ"א יציאה, כדכתיב ויצא איש הבינים ממחנות פלשתים (ש"א יז ד). והרד"ק פרש עתה באתי, בעת שראיתני משא"כ בבשר ודם, וזה להחזיק בלבו כי מלאך הוא. ויפול יהושע אל פניו, זהו קידה. וישתחו, זהו פשוט ידים ורגלים. מה אדוני מדבר אל עבדו, לדעת המפרשים שאל לו היש לו דבר לדבר אליו, ואיננו נכון כי מדבר לשון בינוני הוא, ולפי פרושם הי' לו לאמר מה לאדוני לדבר אל עבדו, ונראה כי נבעת יהושע בשמעו כי מלאך ה' צבאות הוא,

---

געגעסען, האָרטע אויך דער מן אויף; זיא האַטטען מאַנאָ פֿערנער קיינען מן מעהר אונד נאָהרטען זיך דאַזזעלבע יאַהר פֿאָן דען פֿריכטען דעס לאַנ דעס כנען. — יג. אַלז יהושע פֿאָר יריחאָ וואַר, הוב ער איינשט זיינע אויגען אויף, שויטע אומהער, אונד זיעהע, דאָ שטאַנד איהם איין מאַן גע גענאיבער מיט געצוקקטעם שווערט אין דער האַנד! יהושע גינג אויף איהן צו אונד פֿראַגטע איהן: „געהאָרסט דוא צו אונז אָדער צו אונזערן פֿיינדען?" יד. „ניין, ערוויעדערטע יענער, „איך בין דאָס אָבערהויפט פֿאָן העערע דעס עוויגען אונד עבען ערשט אַנגעקאָממען." יהושע פֿיעל אויף זיין אַנגעזיכט צור ערדע, וואַרף זיך הין אונד שפראַך: „וואַס זאַגט מיין העררע זיינעם
קנעכטע

טו אֶל־עַבְדּוֹ׃ וַיֹּאמֶר שַׂר־צְבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
שַׁל־נַֽעַלְךָ מֵעַל רַגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה
א עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃ וִירִיחוֹ
סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא
כז וְאֵין בָּא׃ וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי
שָׁמְעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּ״אַ יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

ובהשתוממות קרא מה אדוני וגו׳, וע״ד זה תרגמתי. טו. של, לשון שלוף והוצאה מגזרת נשל, כמו גע מן נגע; וכל דבר הנעתק ממקום שהוא אדוק וקבוע בו נופל עליו לשון נשילה. ודע כי במקרא כ״י של כ״ד תיבת של במהבך בלא טקף, וכן נכון כמו שבארתי בשום שכל בראשית ב׳ א׳ אצל גן בעדן. נעלך מעל רגלך, אמר לשון יחיד דרך כלל (געשוהי), ולכן ת״י שרי סינך מעל ריגלך, כמו שת״א של נעליך (שמות ג ה) שרי סינך, וכן רגלך גם רגליך שניהם מתורגמי׳ ריגלך. קדש הוא, לכן אסור בנעילת הסנדל, וכן אמרו, כל מקום שהשכינה נגלית אסור בנעילת הסנדל, וכן הכהנים לא שמשו במקדש אלא יחפים. א. סגרת, מלאכת, ומסגרת, מלבוש, כדכתיב סוגר בית מבוא (ישעי׳ כד י).

קנעכטע!" טו. דא: אבערהויפט פאן העערע דעז עוויגען שפראך פארי נער צו יהושע: „ציעהע דיינען שוה פאן דיינען פיסע, דען דער ארט, וואריין דוא שטעהסט, איזט הייליג!" יהושע טהאט עז. א. איגדעסטען וואר יריחו זארגפאלטיג געשפעררט וועגען דער קינדער ישראל׳ז, קיינע ארנד קאננטע הערויז נאך הינאין. כז. דער עוויגע וואר מיט יהושע, אונד זיין רוף פערברייטעטע זיך איבער גאנצען לאנדע.

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם השבת הזה ועל יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדשה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

אם חל י"ט בשבת אומרים יקום פורקן וכו'.

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא: זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא· זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא· דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְּבָבֶל· לְרֵישֵׁי כַלֵּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי דִי בָבָא: לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָן־דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא· מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן· וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל

עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְּסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

המתפלל ביחידות אין אומר יקום פורקן זה ולא מי שברך.

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מְעַלְיָא זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין· רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא· מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְכוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן· וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין· מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְּסַעְדְּכוֹן· כָּל זְמַן וְעִדָּן· וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת־כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה· עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ· הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם· וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה· וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל· וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן:

אשרי וכו'.

הש"ץ לוקח ס"ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ·

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

כ"ט מספת.

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים: קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

כ"ד בי"ט כשחל בחול.

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירים הספר תוך ההיכל אומרים.

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

(ש"ץ אומר ח"ק·) ועתה יגדל־נא כח אדני כאשר דברת לאמר. זכר רחמיך יי וחסדיך כי מעולם המה:

יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא די־ברא כרעותה וימליך מלכותה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן· יהא שמה־רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא· יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקודשא בריך הוא לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן:

במוסף מפסיקי' לאמר משיב הרוח, עד שמיני עצרת, ובחול ג"כ מפסיקים לאמר טל ומטר. וי"א שש"ץ פוסק להזכיר משיב הרוח בתפלת מוסף אבל הקהל מזכירי' ואין פוסקי' עד מנח' ששמעו כבר מש"ץ שפסק בתפלת מוסף, וכן נוהגי' בקצת קהלות. אבל בספ"ד המנהג, שהש"ץ מכריז בקול מכלכל חיים בחסד, ואז גם היחיד פוסק בתפלת מוסף; וכן מנהג רוב הקהלות.

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקנה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה· מלך עוזר ומושיע ומגן· ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע· (בק"ק אומרים: משיב הרוח ומוריד הגשם:)

מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך

מְמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ׃ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה׃ זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה

וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָֽרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם׃ וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת מוּסַף יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר׃

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם

וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃

עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

(זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור ליתא בכ"י וס"מ ואין לאמרו וכ"כ יעב"ץ.)

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה׃ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר· וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל· וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ· וְשָׂעִיר לְכַפֵּר· וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם׃

לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי· כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רצה לש"ץ וסדר דוכן תמצא בסוף המחזור.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם· הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן·

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

הש"ץ אומר התפלה. כשמגיע קהלות פותחים הארון עד ניקוד סעיפים.

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה· מלך עוזר ומושיע ומגן:

ק׳ בדעתו, אביעה חידות· בעם זו בזו בטל להחדות· ק׳ טל, גיא ודשאיה לחדות· דצים בצלו להחדות· אורת ילדת טל להגן לתולדות: ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע·

כשמגיע קהלות, ומשם פפ׳ ד, גומר הש"ץ עד ומצמיח ישועה, וי"א עד להחיות מתים·

ק׳ תהומות, הדם לרסיסו כסופים· וכל נאות דשאו לו נכספים· ק׳ טל, זכרו גבורות מוסיפים·

באור.

בדעתו, ברשותו. בעם זו, נקרא עם זו. בזו, בתפלה זו. להחדות, לאמר. לחדות, לחדש. דצים, שמחים. להחדות, להתחדש. לתולדות, לפי פשוטו טעמו לתולדות האדמה, ובמדרש אמרו על פסוק לך טל ילדותך נשבע ה׳ (תהלי׳ ק״י), אמר ר׳ יעקב איש כפר חנן נשבע ה׳ לאברהם שאינו מזיז טל מבניו.

לרסיסו, לטפים שלו. כסופים ונכספים, לשון תאוה וחמדה. טל זכרו וכו׳, ע״י הטל מוסיפין גבורותיו של הקב״ה לכן מזכירין ותקנו להזכירו בתפל׳ מוסף; וגי׳ בס

חקוק

בדעתו, מיט ערלויבניס דעז אללמאכטיגען וויל איך איין גלייכניסטען שפרעכען, איין ריענען גבעבעטע וויל איך דער געמיינדע פֿאָן טהויא שפרעכען, דאס זיא זיך ערפֿרייע. דער טהויא ערפֿרישט ערדע אונד געוועכזע, אונטער זיינעם שאטטען גדייהען זיא מיט פֿריידען; דער טהויא מוזט איין לייבען דער יוגענד, איין בעשיטצער דעז קיימז.

תהומות, דעז אבגרונדז טיעפע זעהנט זיך נאך זיינען טרייפֿען, זאָוויא דיא גאנצע פֿלור נאך איהנן שמאכטעט. איהן מוסף געבעט*) ערוואהנען וויר זיינער, דען

זיין

*) מוסף, פֿאָן יסף, פֿערמעהרען, ערהאָהען.

חקוק בגשרת מוספים· טל, להחוות בו נקוקי סעיפים:

ק׳ ארשה ארוש רחשון· בארש ניב ולשון· אתחין בחין לחשון· דבבי מלעשון: בער נצורי כאישון· אפגעה בלי לישון· בקשה כשי נחשון· ארצה בראשון: גרוני בל ינטל· מקרוא לרם ונטל· גוי בל יבטל· מהזכיר גבורות טל: דעי בל יוטל· רשות מלטל· הודי יתנטל· בשיח תפלת טל: המון לו נכסף· לעדת אל אאסף· הוא אתם יתאסף· ולמעשיו יכסף: ואתיצבה בסף·

הוא לשון תפלה כמו שפירש"י בראשית י"ח כ"ח. נקוקי סעיפים, שוכני עפר, ונאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך (ישעי' כ"ו י"ט).

ארשה, מיוסד ע"פ א"ב כפולות בראשי חרוזות, ומתחלה נטל רשות מן הקב"ה ועכשיו מן העדה הקדוש' וזהו ארשה וכו', וטעמו אקח רשות לדבר אמרי לבי. רחשון, מחשבת הלב. בארש ניב, בארשת שפתים (תהלים כא ג). אתחין, אתחנן. בחין, בתחנה. לחשון, בלחש. דבבי מלעשון, שלא יהא דבורי לעשן וכעס כענין עד מתי עשנת בתפלת עמך (תהלי' פ ה). נצורי כאישון, ישראל, עי"ש דברי' ל"ב י', יצרנהו כאישון עינו. בלי לישון, בלי עצלות ושינה. כשי נחשון, כקרבן נחשון בן עמינדב שהקריב ראשון לנשיאים כן ארצה בראשון זה. בל ינטל, פתרונו לפי ענינו בל יחר וינחר, כענין נחר גרוני (תהלי' סט ד). ונטל, ונשא. בל יבטל, בל יושבת. דעי בל יוטל, דעתי בל יחסר. יתנטל, יתנשא. המון לו נכסף, קהל ישראל אשר לו יתאוה, אאסוף יחד לביה"כ לעדת אל, וגם הוא יתאסף אתם כענין שנא' אלהים נצב בעדת אל

זיין אנדענקען ערהאלט דיא אללמאכט גאטטעס. דורך דיא וואונדערקראפט דעס טהויעס ערוואכען איינסט צום לעבען וויעדער, דיא טיעף אין גריפטען שלומערן.

ארשה, מיט ערלויבניס! איך ווערדע דיא שפראכע מיינעס הערצענס דורך ליפפען אונד צונגע אויסדריקקען זוכען. אכטען דאך מיינע ווארטע ניכט מיספאללען, דיעס איזט מיינע הייאוליכע ביטטע. פיר דאס פאלק גאטט בעוואכטע פאלק ווערדע איך אונאויפהארליך ביטטען; אכטעטע דאך מיינע ביטטע אן דיעזעם ערזטען טאגע וואהלגעפאללג זיין, וויא דאס אפפער פאן נחשון! ניא זאלל מיינע שטיממע אויפהארען, דען אללערהאבענען אנצורופען, איממער ווערדע איך איהן פרייזען בייא ערוועגונג דער וואונדערקראפט דעס טהויעס. זאלאנגע איך דענקען ווערדע, זאלל ער, דער אללגעליעבטע, האכגעפריזען ווערדען אין דיעזעם טל געבעט. דאס פאלק, דאס זיך נאך איהם זעהנט, וויל איך אינ'ס הייליגטהום צור געמיינדע גאטטעס זאממלען — ער זעלבזט ווירד זיך דאבייא איינפינדען — אונ־רע אויפפיהרונג געפאללט איהם וואהל — ביי'ם איינגאנג וויל' איך

דאן

לְהַלּוֹת פְּנֵי יָסַף · וְאִמְרַת טַל אֶחֱסַף · לְהַבְרָנָה בְּמוּסָף : זֶבֶד מַשְׂאַת בָּר · וְאָבִיב נְשִׁיקוֹת בָּר · זַעַק פִּי יְגַבַּר · וְשִׂיחַ לְשׁוֹנִי יְכַבָּר : חֵן וָחֶסֶד יְחֻבָּר · לְחָנְנִי עַל דָּבָר · הַשְׁרַת מַיִם יָעֳבָר · כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר : טַעַם רִנּוּן · וְשַׁאַג שִׁנּוּן · טַלְתִּי בְּתַחֲנוּן · אֶת פְּנֵי הַנּוּן : יְשִׁישַׁי לַחֲנוּן · בְּזֵכֶר יֵין לְבָנוֹן · יְדוּעַי לְגָנוֹן · בְּפָסוֹחַ וְגָנוֹן : כְּשָׁרִים וְכַחוֹלְלִים · אֲהַלֵּל כְּבַחֲלִילִים · כְּמִפִּי עוֹלָלִים · אֲשׁוֹרֵר הִלּוּלִים : לָשֵׂאת דֵּעַ פְּלִילִים · צַגְתִּי בְּמַסְלוּלִים · לְהִזָּכֵר בִּפְלוּלִים · שֶׁוַע גְּבוּרוֹת טְלָלִים : מִטַּעַם זְקֵנִים · אֶתְבּוֹנֵן עַד זְקֻנִים · מוֹרִים תִּקּוּנִים · כַּדָּת מְתֻקָּנִים : נֹפֶת נְבוֹנִים · בִּינַת

(תהלי' פב). בסף, במוזות הבית. פני יסף, יפני אל שנאמר עליו יספת לגוי ה' יספת לגוי נכבדת (ישעי' כו יט), וע"ש פי' רש"י. אחסף, אגלה. זבד, חלק. ואביב נשיקות בר, ובכורי מזון תבואה. יוכבר, יגדל. אשרת, רבוי. יעבר, יסתלק. טלתי, נשאתי. ישישי, זקני. בזכר יין לבנון, באזכרה של יין לבנון הוא בית המקדש אשר בתוכו מביאים אזכרה לה'. ידועי, קרובי' ומיודעים שלי. בפסוח וגנון, עש"ה בישעי' ל"א ל"ה. כמפי עוללים, שקולם ערב. לישא דיע פלולים, לקחת דעת מת"ת. צגתי, עמדתי. במסלולים, במסלה העולה בית אל. בפלולים,

---

דאַן אין טיעפֿסטער עהרפֿורכט פֿאָר דעם אַנגעזיכט איינעס וואָהלטהאָטהטערס אונד ערלאַנגע דאַן דיא מילדע דעס טהויעס אין דיעזעם מוסף־געבעטע. אונאויפֿהאָרליך ווערדע איך ביטטען, אונאויפֿהאָרליך צו איהם פֿלעהען, דאַס דאַס געטריידע וואָהל געדייהע, דיא ערנטע ערשפּריסליך ווערדע. אויך דאַרין מאַכט' ער מיר ווילפֿאַהרען, דיא פֿלוטהען דעס רעגענס צו צוריקהאַלטען; דען דיא צייט דעס רעגענס איסט פֿאָריבער. נון טרעטע איך נאַהער מיט איינעם אינברינסטיגען פֿלעהען פֿאָר דאַס אַנגעזיכט דעס אַללמעכטיגען, ערוואַהנע פֿאָר איהם דעס וואָהלגעפֿאַלליגען געברויכס דער נסכים אים בית המקדש אונד ערפֿלעהע דאַס וואָהל אונזערער גרייזע אונד דאַס גליק אונזערער פֿריינדע. דאַן ווירד איינע פֿאָטע ער־טאָנען אין לאָבגעזאַנגען, אין אונד איהם ליעבליכע פּזאַלמען זינגען, וויא פֿאָרמאַלס אַם מעערע. מיט איינשטיממונג דער פֿאָרגעזעטצטען שטעהע איך בעטענד אויף איינעם שטאַנדע היער אום דיא געוואָהרונג דעס קראַפֿטיגען טהויעס. נאַך דעם ראַטהע דער אַלטען ווערדע איך זייך בילדען ביס אינ'ס אַלטער; איהרע לעהרען זינד פֿאָראָרדנונגען דעס גאָטטליכען געזעטצעס, דיא געוואָהרען דען איינזיכטספֿאָללען פֿערגניגען, אונד אויפֿקלאָרונג איינעם פֿערנינפֿטיגען פֿאָלקע; איהרע אונמאַכגעברענליכע לעהרע האַט איך איעהער

עַם מְבִינִים· נְטִיעַת דָּרְבָנִים· תּוֹכוּנִי בֵּין שְׁנֵי לְהוּת
אֲבָנִים: שְׂפָתַי בְּשֶׁוַע אֶפְתַּח· כְּאוּלָם הַמְפֻתָּח· שִׂיחוֹת
פִּי אֶפְתַּח· כְּאִיתוֹן אֲשֶׁר נִפְתָּח: עוֹז וְכֹחַ לִי יִמְתַּח· כַּדֹּק
אֲשֶׁר מָתַח· עָב טַל יִפְתַּח· וְחֹרֶב בַּל יֻרְתַּח: פְּנֵי רָם
וְנִשָּׂא· עַיִן בְּחִין אֶשָּׂא· פְּאֵרוֹ לְנוֹסְסָה· כְּמוֹ בְּטַל נִסָּה:
צְבָאָיו לוֹ אֲגַיְּסָה· וְאִתָּם אֶתְגַּיְּסָה· צְעוֹק בַּעֲדָם אֶתְנַגְּשָׁה·
וְלֹא בְּרוּחַ גַּסָּה: קַמְתִּי מִמִּשְׁפְּתַיִם· לְהַפְגִּיעַ בְּעַד לָנֵי
שְׁפַתַּיִם· קוֹל מָה אֶתֵּן בְּשִׁפְתוֹתַיִם· הֵן אֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם:
רוֹן בְּלִי עֲצַלְתַּיִם· עָרַכְתִּי בְּמַחֲנוֹתַיִם· רָחַשְׁתִּי גִּישׁוּת

בתפלות. תוכוני, העמידו אותו בתוך בין שני מזוזות ההיכל. כאיתון, שער היה בעזרה ונקרא שער האיתון (יחזקאל מ טו), והוא הי' מכוון כנגד פתח ההיכל ובתוכו היו נכנסים הבאים בעזרה להתפלל. ימתח, יתפשט. כדוק, כשמים. מתח, פרש ופשט (ישעי' מ כב). וחורב בל יורתח, שלא ירתיח החורב והיובש. בחין, בתחנון. פארו, ישראל, כדכתיב ישראל אשר בך אתפאר (ישעי' מט ג). לנוססה, לעשות להם נסים כמו שנעשה נס לגדעון ע"י הטל, והמעשה ההוא בפסח היה. צבאיו, ישראל נקראו צבאות ה' (שמות יב מא). אגייסה, אקבץ באגודה. אתגייסה, אתחבר. צעוק, תפלה. אתנגשה, אתפלל, וגישה הוא ל' תפלה כמו שכתבנו לעיל. ולא ברוח גסה, לא בגאות כ"א בענוה, ע"ד רז"ל העובר לפני התיבה וענוה אל יגיס דעתו עליו. ממשפתים, מן רובץ בין המשפתים (בראשית מט יד), ואמרו עליו בב"ר אלו התלמידים שיושבין בארץ לפני החכמים, וזהו קמתי משפתים, כלומר קמתי מעל הארץ מלפני ת"ח להפגיע ולהתפלל בעד ישראל הלנים בין שפתים כדכתי' אם תשכבון בין שפתים (תהלי' סח יד), וכדאי' בילקוט ביחזקאל סי' שכ"ד. גישות,

---

נעהער בעפֿאָרדערט פֿאַר דעם ארון הקודש, אונד צווישען דען ביידען שטיינערנען
זיילען צו שטעהען. אנהאַלטענד וויל איך נון ביטטען, מיינע ליפפען זאָללען אונ-
פֿערשלאָסען בלייבען; וויא דער אולם, איין אונד אָפֿפֿען בלייבען וויא דער איתון.
מאָכטע ער מיר דאָך קראַפֿט אונד שטאַרקע פֿערלייהען! מאָכטע ער דאָך דיא
וואָלקען דעס טהויעס אויפֿשליעסען, דאַמיט דיא היטצע קיינע דירדע פֿעראור-
זאַכע! נון אַללערהאַבענען ריכט' איך מיינע בליקקע שמאַכטענד אין גע-
בעט; מאָכט' ער דאָך זיינען אָבגעטאָלטען (ישראל) עבענזאָ וואונדער צייגען,
וויא ער איינסט דעם גדעון צייגטע דורך דען טהויא! איך האַבע איהם
דאַז הייליגע העער צוזאַממענגערופֿען, שטעהע אין דעססען מיטטע, טרעטע
אונד בעטע פֿיר דאַזועלבע אין טיעפֿסטער דעמוטה. אויס דער שולע דער ווייזען
האַבע איך מיך היעהער בעגעבען, אום איין געבעט פֿיר ישראל פֿאָרצובריינגען,
דיא אין דער ענגע (אין גלות) שמאַכטען. אבער אַך, וויא קאַן איך עטוואַז גע-
פֿאָלליגעז הערפֿאָרברינגען, מיינע ליפפען זינד יאַ שווער! נון ווינען אונד
שרייען זייפֿצע איך אויס מיר, אונד זאָ ברינגע איך מיינע לייזע געבעטע פֿלעהענד
הערפֿאָר

שתים· בעד שאלות שתים: שחרית חנותי למטר· בלקשו גיא לעטר· שבתי לקוי עוד לנטר· מתבוע ערף מטר: י' תפלת גבורות טל· חלותי בצהר לנטל· תגל אמרתי כטל· לקוי רסיסי טל:

הפייטן הזה מסודר איך הנהיג הקב"ה את כל העולם בטל והתחיל מג"ע ימונה והולך דור אחר דור עד שמחיי' בטל של תחיית המתי'. ומיוסד ע"פ א"ב מרובע.

אאגרה בני איש המשרר בטל· אועד אתם לחנן בעד טל· אבשר בקהל רב זכר גבורות טל· אחלה פני צורי בזיל אמרת טל: בפתחון פי אהלנו עלי טל· במענה לשוני אפתנו עדי טל· בהפיקי מען ארצה כרסים טל· בגשתי צקוני יעל כשכבת טל: גל בינו לביני סיום אות טל· גלוי לכל כאש אוכלה ולי כפריחת טל· גמר מאז

תפלות. בלקשו, במלקושו. ערף מטר, נזילת מטר. כנוטר, כלהבים, והיינו בתפלת מוסף. לנטל, לנשא, ומוסב על גבורות טל. רסיסי, ט"פי.

אאגרה, אקהיל. איש המשורר בטל, זה יעקב שנשתרר על אחיו בברכת ויתן לך האלהים מטל השמים, ונאמר הן גביר שמתיו לך. אועד, אתועד ואתחבר. בהקיפי טען, בהוציאי מענה לשון. אחלה, אהי' לרצון לפניו כרסיסי טל שהם לרצון לעולם, ויש גורסי' ירצה והוא מוסב על הטענה. בגשתי לפניו בתפלה יעלה תפלתי כשכבת הטל. צקוני, מן צקון לחש (ישעי' כו טז). גל בינו וכו', כלומר הסיום של טל שלא ירד בשבת כרדת המן הוא גלוי על האות שבינו לביני כדכתיב ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם (שמות לא יז). גלוי לכל וכו', המן הי' קשה לאו"ה, כמאמרם ז"ל והמן כזרע גד

ערפֿאר. אין ווארגעגעבעט האט איך אום רעגען, דאמיט זיך דאס ערדרייך ביי'ם שפּאטרעגען ערקוויקקע; נון לעגט' איך ווידער איין, ווענדע איין געבעט פֿאר רעגען צום קראפֿטיגען טהויא, יעטצט, אין דיעזעם מוסף געבעט. מייני רעדע פֿליעסע וויא טהויא רעגען, דיא אויף דאס טריעפֿען דעס טהויעס הארען.

אאגרה, איך וויל זיא צוזאממענרופֿען, דיא זאהנע דעס מיט טהויא געזעגנעטען מאננעס, (דיא זאהנע יעקב'ס), פֿעראייניט מיט איהנען וויל איך אום דען טהויא ביטטען; אונטער דער גראסטען געמיינדע וויל איך דיא מאכט דעס טהויעס פֿערקינדען. דאס אנטליטץ מיינעס שעפּפֿערס וויל איך אנבעטען, מיט מונד אונד צונגע וויל איך צו איהם פֿלעהען אום דיא גע־וואהרונג דעס טהויעס. מעכטען איהם דאך מיינע ווארטע געפֿעלליג זיין, מעכטע מיינע ביטטע הינויפֿשטייגען, וויא דיא זאנגע פֿאן טהויא! איינסט וואר דיא ערשיינונג דעס טהויעס איין צייכען דעס בונדעס צווישען איהם אונד מיר. פֿיר יעדע נאציאן פֿערדערבליך וויא פֿערצעהרענד פֿייער אונד מיר איין טהויא דער ווינע.

נאכגוס

אֹמֶר הֱיוֹת לִי כַּטַּל· גַּם בְּהוֹפִיעוֹ בִי דָּפַק בְּרֹאשׁ נִמְלָא
טָל: דָּרַשׁ וְחָקַר מֵאָז וְחֶלֶשׁ הֵטַל· דֹּק וָחֶלֶד לְכוֹנֵן בְּקֵן
עִתּוֹתֵי טַל· דַּת קְנוּיַת קֶדֶם רְשׁוּת מְנָה נָטַל· הֵעַ בָּהּ
נוֹעַץ וּמְאוּם לֹא בִּטַּל· הִטְבִּיעַ אַדְנֵי נְשִׁי הֲדוֹם וְכֵס
הַמְּנֻטַּל· הוֹלִיד בְּתוֹלְדוֹתָם תּוֹלְדוֹת אֶגְלֵי טַל· הִשְׁתִּיל
שְׁתִילֵי עֵדֶן בְּרִוּוּי עֲנִינַת טַל· הֵכִין וְתִקֵּן בַּשַּׁחַק אֹצָם
אֹצְרוֹת טָל: וּמִשְׁתִּיַּת אֶבֶן מְקוֹם הֶרְמוֹן טַל· וְתֵק
לְהַשְׁתּוֹת שְׁתוֹתֵי טַל· וּמִשָּׁם צָר חֹמֶר גֹּלֶם מְטֻּטַּל· וְנָפַח
בּוֹ נֶשֶׁם חַיּוֹת בְּחַיֵּי טָל: זָבַת מִקֶּדֶם אִשֵּׁשׁ בְּאֵד טַל· זֶרַע

(שמות טז). היות לי כטל, דכתיב אהיה כטל לישראל (הושע יד). בהופיע בי, כהופיע מהר פארן (דברי' לג ב). דפק בראש, דכתיב קול דודי דופק שראשי נמלא טל (שיר ה ב), ואמרו שקאי על מתן תורה דכתיב בי' גם שמים נטפו (שופטים ה ד). מאז, בשעת הבריאה. וחלש, גורל. דוק וחלד, שמים וארץ. בקן וכו', הייתי בניסן, עיין בתוס' ר"ה דף כ"ז א'. דת, תורה שהיא קנוית קדם שקדמה לעולם אלפים שנה, ובה נתייעץ הקב"ה בבריאת העולם כמאמרם ז"ל. הקביע אדני נשי, יסד יסוד הארץ, דכתיב על מה אדני' הטבעו (איוב לח ו). נשי, ארץ נשי' (תהלים פח יג). הדום, ארץ. וכס המנוטל, וכסא רם, עפ"ה השמים כסאי והארץ הדום רגלי (ישעי' סו א). אגלי, טיפי (איוב לח). הכין וכו', כדאיתא בחגיגה דף י"ב ב'. ומשתיית אבן, אבן שתיי' שממנו הושתת ונתיסד העולם והוא מקום הרמון טל. ותק, חזק. להשתות שתותי, ליסד יסודי. ומשם צר צורת חומר של אדם הראשון והיה מוטל כגולם ונפח בו נשמת חיים בטל של תחיי'. זבת מיקדם, ארץ זבת חלב ודבש והיינו א"י שנבראת תחלה, כדאית' בתענית י"א א'. אשש, ייסד

לאנגשט האט ער איר פערהייסען, איממער וויא מילדער טהויא צו זיין. אים גלאנצע זיינער מאַיעסטעט ערשיען ער איר, אונד זיין הויפט וואר פאָלל טהויעס. זעלבסט פאָן אנבעגין דעס וועלטאַלל וואָהלטע זיין געטטליכער וויללע דען לייט־ פונקט דעס טהויעס. דאַבייא האַט ער דיא היילגע תורה*) צו ראַטהע געצאָגען, אונד איהר פּלאַן וואַרד טרייליך בעפאָלגט. ער זענקטע דיא פפיילער דער ערדע, בעפעסטיגטע יענע אונערמעסליכע האַללע אונד זעצטע אין זיא דען קיים צום טריעפענדען טהויע. דאַס גן עדן טריעב זיינע שפּראָסלינגע הערפאָר, פערמיט־ טעלסט איינעס געוואָלקעס פאָן טהויא. איינען פאָררַאטה פאָן טהויא האַט ער אין זיינער נאָהע אויפבעוואַהרט אונד איינען אים גרונדשטאָך דער ערדע פערשלאָססען; ער בילדעטע היעפאָן דען קערפער איינעס אירד־ דישען מענשען אונד בעזעעלטע איהן מיט לעבען דורך דען בעלעבענדען טהויא. דער טהויא וואַר דיא קראַפט דעס פאָרמאַליגען ערדרייכס, דיא

*) דער אינבעגריף האָהער ווייזהייט.

וְדֶשֶׁא וָפֶרַח לְפַרְנֵס בְּמַתַּן טַל׃ זֶרֶם עַד לֹא הִמְטִיר וְגֶשֶׁם הֵטַל׃ זְבָדָהּ וְעִדְּנָהּ חַיּוֹת בְּטִפֵּי טָל׃ חֲבָלִים נָפְלוּ לָהּ אַסְמֵי אוֹרוֹת טַל׃ חַיַּת יְשֵׁנֶיהָ לְהַחֲיוֹת בְּאֵד טַל׃ חֲשְׁרַת מֵי גֶשֶׁם עָלֶיהָ לְהֵטַל׃ חָזִיז לְאַרְבָּעִים שָׁנָה לְפָקְדָהּ יֻטַּל׃ טֹרַח מִטְרוֹת עֹז עַד עַתָּה לֹא הֻטַּל׃ טְלָלָהּ עַד דּוֹר עֲשִׂירִי מִתְנוֹבֶבֶת בְּטַל׃ טָפְשׁוּ דָרֶיהָ וְגָאוּ בְּאֵד טַל׃ טַרְחוּת גְּשָׁמִים מַה צָּרֶךְ דַּיֵּנוּ בְּטָל׃ יַעַן כַּאֲשֶׁר מָדוּ מָדַד וְהֵטַל׃ יְקוּמָם מָחָה וְזָכְרָם בִּטַּל׃ יָקָר כַּעֲסָם כַּחוֹל וְכָאֶבֶן נְטַל׃ יְזֹרְבוּ נִצְמָתוּ בְּחֹרֶב וְחֹם טָל׃ כְּמוּם גֹּפֶר

כאד טל. זרם עד לא וכו׳, כי לא המטיר ה׳ אלהים (בראשי׳ ב). זבדה, חלק לה חיות והיא מעדן אותי בטיפי טל. חבלים נפלו לה, לארץ הנ״ל והיינו אל מקום גן עדן נפלו חלקי אסמי אורות טל של תחיי׳ שעתיד להחיות בו המתים. חזיז וכו׳, בב״ר פי׳ י״ג אמרו שקודם המבול הי׳ אחד עולה ומשקה א׳ לארבעים שנה. טורח מטרות עוז, עש״ה אף ברי יטריח עב (איוב לז), ואמרו שם בב״ר, קשה היא גבורת גשמים שהיא שקולה כנגד כל מעשה בראשית. עד דור עשירי, מאדם עד נח י׳ דורות, והיתה מוציאה תבואתה בטל. טפשו, לשון טפשות ושטות. דריה, הדרים על הארץ, ונתגאו באד טל. כאשר מדו וכו׳, במדה שמדדו מדד והיטל עליהם, חטאו בגשמים ובהם נדונו כדכתי׳ אנכי ממטיר על הארץ ארבעי׳ יום ומחיתי את כל היקום (בראשית ז׳ ד׳). יקר כעסם, כעסם היה כבד כחול ומשא של אבן לכן יזורבו וכו׳, ולישנא דקרא נקט כובד אבן ונטל החול (משלי כז ג). יזורבו נצמתו (איוב י״ז), נתחממו ונכאדו בחורב וחום טל, כמו שאמרו ז״ל, ברותחין קלקלו וברותחין נדונו, ואמרו בבראשית רבה כל טפה שהוריד עליהן הרתיחה תחלה בגיהנם. כמום גופר, כת

נאַהרונג פֿאָן זאַאט, גראַז אונד בליטהע. נאָך דעם עס ניכט געררעגנעט, דיא טראָפּפֿען דעס טהויעס וואַרען, דיא דיא ערדע ערפֿרישטען אונד בעלעבטען; איהר איסט איין אונערשעפּפֿליכער פֿאָררַאטה דעס ערלייכטערנדען טהויעס צוגעטהיילט וואָרדען, דאַס זיא אויך איינסט דאַמיט ערוועקטע, דיא אין איהרעם שאָאָסע שלוממערן. אונד וויא זיא איינסט דעס רעגענס בעדורפֿטע, זאָ וואַרד זיא מיט איינעם געוויטטעררעגען בעגאַבט, דער איהר ערשפּריעסליך וואַר אויך פֿיערציג יאַה־רע — דיא בעשווערליכקייט דער פֿלוטהען וואַר דאַמאַלס נאָך אונבעקאַננט. פֿאָן דיעזער בעשאַפֿפֿענהייט וואַר דיא ערדע ביז צום צעהנטען געשלעכט (פֿאָן אדם ביז נח), זיא וואורדע בעטהויט אונד בעפֿרוכטעט. יעטצט ענטשטאַנד איין טהאָריכטעס געזינדעל, זיין איבערמוטה טראָטזטע דער ווייזען פֿאָרזעהונג: „וואָז ניצט זיא אונז, שפּראַכען זיא, „וויר בעדירפֿען איהרעס רעגענס ניכט, דער נאַטירליכע טהוי איזט אונז ערשפּריעסליך!" זיא וואורדען איהרעם פֿרעפֿעל געמעס בע־שטראַפֿט אונד פֿאָן דער ערדע פֿערטילגט איבערשוועממט דורך היטצע אונד זיעדענדען טהוי. נור נח מיט דען זייניגען וואורדען אין דען שוטץ דער תיבה

וְלִוּוּיָו מִכֹּל נֻטַּל· כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי לְעוֹלָם בְּלִי לְבַטֵּל· כָּרַת לוֹ וּלְנָשִׁי עוֹד בַּל יְבֻטַּל· כָּל יְמֵי הָאָרֶץ לְהַקְווֹת בְּקִוּוּי מָטָר וָטָל: לֹא בָנוּ נוֹסְעֵי קֶדֶם מִשְּׁאוֹן הַמְקֻטָּל· לְהֻקוּ וַיָּזֹמּוּ עֲלוֹת לְדֹק הַמְנֻטַּל· לְבָם חָלַק וַעֲצָתָם בִּטֵּל· לְנַפֵּץ וּלְזֶרֶם לְצוּל לְהֻטַּל: מוֹט הִתְמוֹטְטָה גֵּיא בְּחֹרֶב בְּלִי טַל· מְאֻסָה עַד צָץ אָב וְהִפְרִיחָהּ כְּטַל· מָטֵי הֶרֶג הִכְלִיל

שנטמן בתיבת עצי גופר, ולוויו, והנלוים עמו. מכל נוטל, כלל מכולם. כי מי נח זאת לי (ישעיה נד ט), שלא לבטל העולם לכן כרת לו ברית ולארץ בל יובטל ויושבת כל ימי הארץ להקוות וכו' כדכתיב עוד כל ימי הארץ וגו' ויום ולילה לא ישבותו (בראשית ח כב). לא בנו, לא הבינו. נוסעי קדם, דור הפלגה שנסעו מקדם (שם יא ב). משאון המקוטל, מהמון הרב הנהרג ולא לקחו מוסר מדור המבול שנכחדו מן הארץ. לוהקו, נקהלו, מן להקת הנביאים (ש"א יט כ). ויזמו, וחשבו. לדוק המנוטל, לשמי מרום. לנפץ, כדכתיב ומאלה נפצה הארץ (שם ט' י"ט). לזרם, לשטף מים. לצול, לים דכתיב האומר לצולה חרבי (ישעי' מד כז), ואמרו רז"ל ויפץ ה' אותם, אין ויפץ אלא ויצף שהציף עליהם הים. מוט התמוטטה הארץ (ישעיה כד יט), מכאן ואילך היתה הארץ מתמוטטת בחורב בלי טל והיתה מואסה עד שבא אברהם אבינו והפריחה ע"י צדקותיו כמו הטל המפריח הדשאים. מטי הרג, שבוים של מלך סדום שהיו נוטים להרג במלחמת המלכים. הכליל, הדריך במסלול. והטלילם בטל, וסככם בצל, שגיירם והכניסם בצל תחת כנפי השכינה, כדאיתא בבראשית רבה פ' מ"ג. טל, הוא צל בלשון ארמי, ואפשר, כי שם דבר טל ממנו, כי הוא מסך ומצל על הדשאים שלא יבש ערב

תיבה איינגענאממען אונד גערעטטעט, זא וואר דער ראטהשלוס דעס אלל-גיטיגען, דאמיט דיא וועלט פערנערהין אויך בעשטעהע. ער ערריכטעטע איינען בונד מיט איהם אונד דער צערריטטעטען ערדע, מיט דער צוזיכע-רונג, זאלאנגע דיא ערדע זיין ווירד, זיא איממער מיט רעגען אונד טהויא צו פערפפלעגען. נון קאם איין צוג פאן וואנדערערן הער (דאס דור הפלגה), זיא וואַרען אונווייזע, אכטעטען ניכט דאס שטראפגעריכט, דאס יענע פרעפלער געטראפפען, ראטטעטען זיך צוזאממען אונד וואגטען, דען הימעל צו בע-שטירמען. אבער צערשמעטטערט שטירצטע זיא ווידער אונד פערהייטעלטע איהרע אנשלאגע; צערשטרייאונג אונד איבערשוועממונג וואַרד איהר לאהן. נון לאג זיא ווידער אֹדע*), דיא ערדע, וויא איין דירריס לאנד, דאס קיין טהויא ערקוויקקט, ביז שפעטער אברהם ערשיען אונד זיא ווידער אויפ-פריטטע וויא טהויא. ער נאהם זיך דער מענשהייט אן, רעטטעטע דיא דעס טאדעס**) וואַרען, אונד נאהם זיא אונטער זיינען שוטץ. דיעזע עדלע טהאט בעלאהנטע

---

*) דאס הייסט, עס וואר ניעמאנד, דער דיא מענשען צו גאטטעס פערעהרונג אנהיעלט. **) זיעהע אין בראשית קאפיטעל י"ד.

וְהִטְלִילָם בְּטַל· מִשָּׁם צֶדֶק נְחוֹל לְיַלְדוּתָיו טָל: נֶחֱצַב כְּצוּר אוֹטֵם זֶרֶם מִלְּהַטַּל· נֶחְשַׁב אֶת עֶדְנוֹ לְהִפָּקֵד בְּעֵת טַל· נִפְקְדוּ בְּמוֹעֵד זֶה בְּקֵץ זְכִירַת טַל· נֶעֱקַד לְהַפְרִיחַ כְּשׁוֹשַׁנָּה בְּטַל: שִׂדֵּד תְּלָם לְזֶרַע וּבִקְצִירוֹ לָן טַל· שָׂדֶה מְבֹרָךְ כַּהֲרִיחַ בֵּרְכוֹ בְּמַתַּן טַל· סִכֵּם אִתּוֹ צִיר חֲתוֹם בְּבִרְכַּת טַל· שְׂרִידָיו לְהִתְבּוֹדֵד בְּבֶטַח עֶרֶף שְׁמֵי טָל: עֲנָפָיו שֹׂרְדוּ הֱיוֹת בַּגּוֹיִם כְּטַל· עֲלֵי עַיִן לְבָרֵךְ מִמֶּגֶד

וחורב כידוע. משם צדק וכו', כדדרש ר' יעקב לך טל ילדותיך נשבע ה' (תהלי' קי ג) נשבע לו שאינו זז על מבניו. נחצב כצור וכו', מיוסד על מאמרם ז"ל (יבמות דף סד), אמר רב אמי אברהם אבינו ושרה טומטומין היו, שנא' הביטו אל אברהם וגו' וכתיב הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נוקרתם (ישעי' נ"א), והנה הי' אטום ומכום' כצור מלהטל זרע, ונחצב ונתקן, וצריכין לומר שנתקן בקחתו את הגר ושרה נתקנת בעת פקידתה ומדויק מלשון הכתוב ויעש ה' לשרה כאשר דבר, וכל לשון עשי' ל' תקון הוא. זרם, קילוח הזרע כמו וזרמת סוסי' זרמתם (יחזק' כג כ). נחשב את עדנו, נפקד עם אשתו. במועד זה, בפסח שהוא עת זכירת טל, נפקדו עם בן הנעקד להפריח וכו' כדכתי' בסוף העקדה יען אשר עשית וכו' כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך וגו'. שדד וכו', יצחק הנעקד הכין תלמי השדה לזרע ובקצירו לן טל דכתיב ויזרע יצחק וגו' (בראשית כו יב) **שדד**, בש', כמו יפתח **וישדד** אדמתו (ישעי' כח כד) **ישדד** לו יעקב (הושע י יא). תלם, הוא המקום הגבוה הנעשה ע"י החרישה, והמקום הנמוך יקרא גדודים. כהריח, כאשר הריח יצחק ריח שדה מבורך עם יעקב ברכו במתן טל, כדכתיב ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' ויתן לך האלהי' מטל השמי' (בראשי' כז). סכם, הסכים. ציר, משה רבינו ציר נאמן. לחתום וכו', לסיים ברכותיו בטל. שרידיו, בניו של יעקב. להתבודד, לשכון בטח בדד ע"י עריפת שמי טל כדכתיב בסוף ברכותיו וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב אף שמיו יערפו טל (דברי' ל"ג כ"ח). ענפיו, בניו. שורדו, נשארו שרידים בגוים כטל, כדכתיב והיה שארית יעקב בקרב עמי' רבי' כטל מאת ה' (מיכה ה ו). עלי עין, יוסף בן פורת עלי עין (בראשי' מט כב),

---

בעלאָהנטע איהן דער אַללגיטיגע מיט דעם פֿערשפּרעכען, זיינע קינדער אימער מיט טהויא צו זעגנען. צוואַר וואַר ער דאַמאַהלז נאָך אונפֿרוכטבאַר; דער עוויגע דאַכטע אַבער זיינער אונד זיינער געליעבטען, אונד דיעזע צייט, וואָ מאַן אַנפֿאַנגט, דעז טהויעז צו ערוואָהנען. זיא צייגטען דען געדולדיגען (יצחק, דער זיך וויללינ צום אָפּפֿערן בינדען ליעס), אונד ער בליטהע אויף וויא איינע ראָזע אים טהויא, ער בעאַרבייטעטע דיא ערדע, אונד זיינע שפּראָססען געדיעהען אונטער דעם טהויא. ער צייגטע יעקב, גאַב איהם דען זעגען פֿאָם טהויא, אַלז ער דען גערוך דעז געזעגנעטען פֿעלדעז בייא איהם געראָכען. דער געטרייע באָטע גאָטטעז בעזיעגעלטע דיעזען זעגען. אַלז ער שפּראַך: „ישראל וואָהנע זיכער אונד אַבגעזאָנדערט אין איינעם לאַנדע, דעססען הימעל טריעפֿען פֿאָן טהויא!" דיא אַבקאָממלינגע יעקב'ז ווערדען אונטער דען פֿעלקערן בלייבען וויא טהויא. אויך דאַז גרינגע

וּמִטַּל · עָדָיו נָעוּ לוּדָה וְנָוָם טֻלְטַל · עַל בַּרְזֶל שָׁם עָלֵימוֹ לְהַטַּל: פָּסַע וְדִלֵּג קֵץ כְּזֶכֶר בְּרִית טַל · פְּתָחַי דָּפַק בְּרֹאשׁוֹ נִמְלָא טַל · פְּדוּת שָׁלַח לְיֶשַׁע בָּרִאשׁוֹן לְהַרְסִיס טַל · פֶּגַע בְּכֵן חַקּוֹתִי בָּרִאשׁוֹן לְהַזְכִּיר גְּבוּרוֹת טָל: צֵאתִי לְאָלוּשׁ עֻדַּנְתִּי בְּרֶדֶת טַל · צָעַקְתִּי וְהֻזְכַּר לִי בְּרִית יַלְדוּת טַל · צְבָאַי כִּלְכְּלוּ בְּמַן אֱבוּר טַל · צֵדָה שָׁלַח לָהֶם לָשֹׂבַע כַּעֲלוֹת שִׁכְבַת טָל: קְבַצְתִּי לְהַר חֶמֶד נְחוֹל אִמְרֵי טַל · קְהָלַי עַל אֶבְרַת נְשָׁרִים נִטַּל · קוֹל וּבָרָק וָנֶטֶף וְזִילַת טַל ·

וכתיב גביה וליוסף אמר מברכת ה' ארצו ממגד שמים מטל (דברים לג יג). עדיו, בשבילו נעו וגלו ישראל ללוד והיינו מצרים כדכתיב ומצרים ילד את לודים (בראשי' י' י"ג). ונום, נוה שלהם שהיה בכנען טולטל. שם עלימו, לוד הנזכר שם עליהם. פסע. הקב"ה פסע פסיעה גסה ודלג במנין ק"ץ, כי תחת שנגזר עליהם שיעבוד ד' מאות שנה לא היה שם כ"א רד"ו שנה. בראשון, בחדש הראשון. פגע, תפלה. חקותי, שמתי לחוק. צאתי לאלוש וכו', תחלת ירידת המן בשכבת הטל היתה למחרת בואם אל אלוש כדאיתא בסדר עולם פ' ה'. צעקתי, דכתיב וילונו כל עדת ישראל (שמות י"ו). במן אבור טל, לחם אבירים (תהלי' עח כה). קבצתי, נקהלתי להר סיני ההר חמד אלהים (תהלי' ס"ח) לנחול שם התורה שנאמר עליה תזל כטל אמרתי (דברים לב ב). קהלי וכו', עש"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט ד). קול וברק, שמות י"ט י"ו. ונטף וזילת טל הזיל עלי

רייך אַן קוועללן (יוסף*) וואַרד געזעגנעט מיט איינעם פֿרוכטבאַרען לאַנדע דורך דען טהויא. דיעזער וואַר'ז, אונד דעסענטהאַלבען דיא זאָהנע ישראל'ז איהרע וואָהנונג פֿערלאַססען אונד נאַך לוד (מצרים) וואַנדערטען. דאַזעלבסט וואורדען זיא אַבער נאַכהער געמיסהאַנדעלט אונד זעהר געדריקקט; דער אַללמאַכטיגע געדאַכטע דען בונד דעס טהויעס. (עבען אַן דיעזעם ערזטען דער טהויאַהרעזצייט וואורדען זיא בעפֿרייט, דאַהער איזט אויך דיא צייט צום טהויאַגעבעט אויף עבען דיעזען ערזטען פֿעסטגעזעטצט וואָרדען.) אַלז איך נאַך אַלוש קאַם, ערקוויקקטע ער מיך וויעדער מיט טהויא. דאָרט טריע איך נאַך שפייזע; ער דאַכטע דען בונד דעס טהויעס, זאָגלייך וואורדע מיין העער מיט דער ענגעלקאָסט דעס מן פֿערפֿלעגט. דיעזע קאָסט רייכט' ער מיר איבערפֿלוס בייא'ם אויפֿשטייגען דער לאַגע דעס טהויעס. נון וואַרד איך צו יענעם אַנמוטהיגען בערג (סיני) גערופֿען, אום דיא וויא טהויא טריעפֿענדען וואָרטע (עשרת הדברות) דאַזעלבסט אַנצוהאָרען. מיינע געמיינדע וואורדע אויף אַדלערז פֿיטטיגען דאָהין געטראַגען. דאָרט וואַר דאָננער אונד בליטז אונד רעגען, אויך טהויא

אַמט

---

*) בראשית קאַפּיטעל מ"ט פסוק כ"ג.

קוני עלי היל עיפות להקר בטל: רשפי להב וקול כח הירד לי בטל. רעש בשורי הלתי ויעוררני בטל. רגש שבעת ענני הוד מסך והטל. רצים לפני תור ארץ שבעת משמני טל: שכינה אהל ציר בין שדי בלין טל. שמן משח אח שיורד כטל. שבטי ברך בעקב כעין נתברך בטל. שירה שר למו באמר זיל טל: תחתיו צג נצר מגזע מבורך בטל. תבל עם להנחיל בתוך עינות טל. ח׳ תרגלם נשאם

קוני להקר העייפות בטל, כדאיתא במכילתא והובא בילקוט שופטים סי׳ ה׳, ריב״א אומר, לפי שהיו ישראל מבולהבים מחמת האש שלמעלה אמר הקב״ה לענני כבוד, הזילו טל חיים על בני שנאמר גם עבים נטפו מים, ואומר גשם נדבות תניף אלהים. שבעת ענני הוד וכו׳, כדאיתא בבמדבר רבה פ״א, ר׳ הושעי׳ אמר, ז׳ ענני כבוד היו מקיפין את ישראל במדבר, ארבעה לארבע רוחות העולם ואחד מלמעלה ואחד מלמטה ואחד שהיה מהלך לפניהם רחוק ג׳ ימים והיה מכה לפניהם את הנחשים ואת העקרבים ואת השרפים ואת הסלעים, ואם היה מקום נמוך הי׳ מגביהו ואם הי׳ מקום גבוה הי׳ משפילו ועושה אותם מישור וכו׳, ובילקוט פ׳ בשלח נשנה הענין הזה בשנוי קלת. בשורי, בראותי רעש חלתי וכו׳. ציר, משה ציר נאמן איהל את השכינה בין שדי והיינו בין שני בדי ארון דכתיב ויקם משה את המשכן וגו׳ ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה׳ מלא את המשכן (שמות מ׳). שמן משח אח, אהרן אחי משה נמשח בשמן המשחה וכתיב כשמן הטוב יורד על הזקן זקן אהרן וגו׳ (תהלי׳ קלג). בעקב, בסוף, כלומר בסוף ברך השבטים כעין שברך יעקב הוא האיש הנתברך בטל, וכן ברך משה כמפורש בפ׳ וזאת הברכה וברכות שם. שירה וכו׳, שירת האזינו. תחתיו וכו׳, תחתיו הליג יהושע שהוא נכר מגזע יוסף שנתברך ממגד שמים מטל. תבל עם להנחיל, כדכתיב בו את יהושע וגו׳ והוא ינחיל אותם (דברי׳ ג כח). בתוך עינות טל, בתוך א״י שהיא ארץ עינות ותהומות (שם ח ז). תרגלם וכו׳, הרגילם ונשאם על שכמו כאשר ישא האומן את

האט דער עוויגע אויטאוכטער רעגנען לאסען, אוס דמאיט דיא ערמידעטען לו לאבען. איך זאה דיא שטראהלען דעז בליטלעז אוכד דיא שטיממע דעז דאנכערז, אוכד בעבטע; אבער ער האט איך באלד וויעדער ערמוכטערט מיט דעס באלז זאמיטען טהויא. היערויף בעאדערטע ער זיעבען הערלויכע וואלקען לו אייכעס טוטל; זיא אוונאבען אוכד בעגלייטעטען איך נאך יעכעס פרוכטבארען אוכד טהויאז רייכען לאנדע; היערויף בערייטעטע דער געטריוע באטע גאטטעז (משה) אייכע וואהכונג אין אייכער מיטטע לור גאטטליכען רעגירונג, וויהטע זייכען ברודער איין מיט דעס וויא טהויא טריעפענדען זאלבאל, זעגנעטע אייכע שטאממע נאך מיט יעקב׳ז זעגען, מיט דעס זעגען פאן טהויא, אוכד זאנג לוס בעשלוס יעכען ערהאבענען געזאנג, ערוויבענד וויא טריעפענדער טהויא. שטאטט זייכער זעטלט׳ ער דאן יהושע איין (יהושע, דיא שפראסע אויז דעס שטאממע דעז מיט טהויא געזעגנעטען יוסף), עמפפאהל איהם, דאז געליעבטע פאלק נאך יעכען וואסער: אוכד טהויארייכען לאנד לו פיהרען. יהושע לייטעטע עז, טרוג עז וויא אויף זייכען ארמען,

בְּשֶׁכֶם כְּאוֹמֵן בֵּן נָטַל. תְּקוּפַת צַר וָאוֹר בְּשָׁלֵם בְּטַל:

מיוסד בחרוזות לתשובות ע"פ תשר"ק וכשניות אלעזר בירבי קליר מקרית ספר.

ק תַּחַת אֵילַת עֹפֶר בֹּרַךְ מוֹשִׁיעַ בְּטַל. אֱמַץ וְנֻסַּם כְּאֵיתָן בְּחֹרֵב וְגִזַּת טַל. שְׁעַנְתִּי מֵאָז וְעַד עַתָּה בְּהַבְטָחַת טַל. לָעַד בְּלִי לְהִמָּנַע מֵאִתִּי טַל. רָגַז תִּשְׁבִּי בְּחָר וְעָצַר טַל. עַל פַּת לֶחֶם וְטֶרֶף טֹרַד וְטֻלְטַל. קָדוֹשׁ כְּהִבִּיט לְבַל תּוּפַר בְּרִית טַל. וְלֶעֱף רוּחַ לַיֶּלֶד וְנַפְשׁוֹ נָטַל:

צרפית

בנו, וכתיב ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו (הושע יא ג). תקופת צר ואור, תקופה וסבוב של ירח ושמש (ישעי' ה ל).

תחת אלת עופר, תחת האלה אשר בעפרה נתברך גדעון המושיע בטל כדכתיב בשופטים ו' י"א. אמץ, נתחזק ונתאמץ להרוס מזבח הבעל אשר לאביו כמו שכתוב שם, ונדמה בזה לאברהם אבינו הנקרא איתן שגם הוא נתאמץ לשבר אלילי אביו כמו שבאה עליו הקבלה. ונוסם, ואח"כ נעשה לו נס בחורב ובגיזת טל כמפורש במקרא. כאיתן, כ"כ בשני כ"י שבי' ומוסב על אומץ כמו שבארתי. ובחורב וכו', מוסב על נוסם. לחם וטרף, לחם ומזון. טורד וטולטל, בטרדה ובטלטול ממקום למקום בנחל כרית ובצרפת, כמפורש במקרא. ולעף רוח לילד, שם בילד רוח ולעפות והיינו רוח של חום השורף, כדכתיב

וויא דער וואַרטער דען קנאַבען טראָגט, אונד בעשטימטע אייגט זיינעטוועגען דען לויף פאָן מאָנד אונד זאָננע[1]).

תחת, אונטער עופר': אייכע וואַרד ישראל': רעטטער (גדעון) געזעגנעט מיט טהוי. ער וואַר טאַפּפער וויא איתן, דאַרום געשאַה איהם אויך יענעס וואונדערצייכען מיט דער וואָללע, דיא באַלד בעטהויט, באַלד טראָקקען[2]) וואַר. זייטדעם לעבע איך אין טרויטער צופערזיכט, דאַס ער מיר ניא דען טהוי פערווייגערן ווירד. איינסט זירנטע תשבי[3]) איבער אחאב, אונד זירנענד פערשוואור ער איהם דען טהוי. (ער זעלבסט וואַרד דאַדורך גענאָטהיגט, אויסערלאַנדערן נאַך בראָד אונד לעבענסמיטטעל.) דער אַללערהייליגסטע זאַה דען איינגריף, דער אין דען בונד דעס טהויעס געשעהען, ליעס דאַן דען זאָהן (דער ווירטהין דעס פּראָפעטען) ערקראַנקען אונד נאַהמען איהם זיינע

---

[1]) זיעהע דיעזע געשיכטע אין יהושע קאַפּיטעל י' פסוק י"ג.

[2]) זיעהע דיעזע געשיכטע אין שופטים קאַפּיטעל ו'.

[3]) תשבי, אלי' הנביא. זיעהע מלכים א' קאַפּיטעל י"ז.

צָרְפִית בְּצִיר רָגְנָה תְּנוּאוֹת לְהַטַּל· רְאוּתוֹ כִּי פַּס בֵּן הִתִּיר גֶּדֶר טַל· פֶּשַׁע אִם הֶעֱוָה עֲדֵי עֲצִירַת טַל· בְּכֵן עָרַךְ תַּחַן לְמוֹלִיד אֶגְלֵי טָל: עָתַר לִפְנֵי חַי מְחַיֶּה כֹל בְּטַל· יְחִידַת יֶלֶד הֵשִׁיב בְּהַתָּרַת טַל· סָדַר וְחָשַׂף לַכֹּל כֹּחַ גְּבוּרוֹת טַל· רָמַז כִּי שְׁכוּנִים יָקִיצוּ בְּטָל: גְּבָרְתָה זֹאת

ורוח זלעפות (תהלים יא ו) וכתיב זלעפה אחזתני (שם קיט נג). צרפית, אם הילד, ונקראת כן על שם מקומה צרפת. בציר, בגלות השם הוא אליהו התשבי. רגנה, התרעמה לשון ותרגנו באהליכם (דברי׳ א׳ כ״ז). תנואות, עלילות, לשון הן תנואות עלי ימצא (איוב לג י) התרעמה עליו ואמרה כי בא להתעולל עלי׳ עלילות כמו שאמרה כי באת אלי להזכיר את עוני ולהמית את בני (מ״א יז יח). כי פס, נעדר לשון פסו אמונים (תהלים יב ב). התיר נדר. אמיר המבאר: המפרש אשר לפני פירש כל הענין הזה ע״פ סוגיא דסנהדרין (דף קי״ג) ואמר שלזאת המית הש״י את הילד כדי שיצטרך אלי׳ למפתח של תחיי׳ ויחזור מפתח של טל ומטר וכו׳. עיין בפירושו. ולא טוב פתר, כי לפי סוגיא דהתם המטר לבדו נעצר אבל הטל לא נעצר מעולם, וכן איתא בתענית (דף ג׳), ולדעת הפייטן הטל נעצר כמו שאמר ועצר טל, וכל דבריו מיוסדים על עצירת הטל וזה שלא כסוגית הבבלי, אכן בירושלמי פ׳ ה׳ דברכות מצאתי כדבריו ופליגי ביה אמוראי מ״ד המטר נעצר לבד ומ״ד הטל והמטר נעצרו, ופריך שם, מ״ד על הטל ועל המטר נשמע לו היכן הותר נדרו של טל? ומשני בבנה של צרפית ויקרא אל ה׳ וגו׳ הגם על האלמנה וגו׳, אמר ר״י משל לאחד שגנב נרתיקו של רופא, עד שהוא יוצא נפצע בנו, חזר אצלו ואמר לו אדוני הרופא רפא את בני, אמר לו לך והחזר את הנרתק שכל מיני רפואות נתונים בו ואני מרפא את בנך, כך אמר הקב״ה לאלי׳ לך והתר נדר של טל שאין המתים חיים אלא בטל ואני מחי׳ בנה של צרפית וכו׳ עכ״ל, והובא גם בילקוט על מקומו ומעתה דברי הפייטן נכונים ומבוארין. עתר, התפלל. יחידת ילד, נשמת ילד (תהלים כב כא). שכונים, שוכני עפר. נכרתה זאת וכו׳, הברית נכרת להררי קדם והם יסודי עולם שנתן להם הטל במתנה, וכן איתא בירושלמי במקום הנזכר, ואמר שם עוד, אמר ר״ש בשעה שישראל באים לידי עבירות ומעשים רעים הגשמים נעצרים והן מביאין

זיינע זעעלע. צרפית (דיא מוטטער דעז קנאבען) ערהוב ביטטערע קלאגע ווידער דען גאטטגעזאנדטען; דיעזער זאה דען ענטזעעלטען זאהן, בערייטע זייגען טהאר אונד הוב איהן אויף. ער מערקטע, דאס ער געפעהלט האטטע, אונד שיקקטע זיך אן מיט איינער ביטטע אום זעגנער דעז טהויעז. ער פלעהטע אום עווינען אום טהויא אונד גאב דעם קנאבען זיינע זעעלע ווידער דורך דען אללבעלעבענדען טהויא. דאדורך האט ער יעדען פאן דער וואונדערקראפט דעז טהויעז איבערצייגט, אונד געלייגט, דאס אויך דיא דעז טאדעז שלאפען, איינזט ווידער דורך טהויא ערוואכען ווערדען.

דיעזע

להררי קדם במתנת טל· בלא יקוה לאיש
ייחל עלי טל· ממחרת הפסח יחננו בעד טל·
יניפו במעלה ומוריד להניף רוע טל: לכן
מלפני עמר אזכיר בתחן טל· קדום ללילה
אחד להלין בו טל· כרתה לחיים מחית ירידת
טל· למתים חפשי הוכנה תחית טל: יעוררו
יזוררו יחיו ברדת טל· יעמדו יקומו יעלו
כשכבת טל· טעם זמירות ישמיעו בטל אורת
טל· רון יושבי סלע אשר יחיו בטל: חבצלת
וערבה תגלנה בפריחת טל· מדבר וציה

ישושום

זקן אחד כגון ר"י הגלילי והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדים, אבל טל אינו יורד בזכות בריי' לעולם, ומה טעם? דכתיב כטל מאת ה' אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם (מיכה ה') עכ"ל, וזה שסיים בלא יקוה לאיש וכו'. ממחרת הפסח, הוא ט"ז בניסן יום הנפת העומר. יניפו במעלה ומוריד וכו', כדכתיב והניף את העומר.... ממחרת השבת יניפנו וגו' (ויקרא כג יא). ואיתא בפסיקתא והביאו רש"י בפירושו, כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעצור טללים רעים עכ"ל. קדום לילה אחד, כי הקצירה היתה ביום ט"ו סמוך לחשיכה. כורתה לחיים, רצונו כריתת ברית של ירידת הטל היא לחיים ולמתים, לחיים למחי' ולמתים לתחי'; ואמר למתים חפשי ע"ש במתים חפשי (תהלים פ"ח ו') להיותם חפשים מעמל העולם. יעוררו, יקיצו. יזוררו, יתעטשו כאשר בהם התנועה כמו ויזורר הנער (מ"ב ד לה). יושבי סלע, שנאמר ירונו יושבי סלע (ישעי' מ"ב י"א). חבצלת וערבה .... מדבר וצי' וכו', כמבואר בנבואת ישעיה (לה א) ישושום מדבר וציה ותפרח כחבצלת וגו', ופירש כל הנבואה היא על זמן התחיי' וכן איתא בילקוט בשמואל ברמז ק"מ.

(דיזע געוואלט, דורך טהויא וואנדער אויזצואיבען, וואר נור דען אויזערוואהלטען געטטעס פערליעהען, קיין שטערבליכער זעצט אהט אנשפרוך דאראויף —.) דער טהויא גיבט דען לעבענדען נאהרונג, דען טאדטען לעבען; זיא ווערדען דורך דיא וואנדערקראפט דעס טהויעס ערוואכען, זיא ווערדען זיך בעוועגען אונד ערהעבען אונד אויפערוואכען אונד אויפשטייגען. מיט וואהרער ווירד איהר געזאנג ערטאנען, אונד פלור אונד היגעל אונד וויסטע אונד טהאל זיך דעסען ערפרייען, איין

יְשׂוֹשׂוּם בְּטִלּוּל טַל· זָרָב וְשָׁרָב וְשֶׁמֶשׁ וְחֹרֶב וְחַמַּת טַל· קָמוֹת לֹא יַקְדִּירוּ בְּגֵיא טְלוּלַת טָל: וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל קָרִים מִלְּהַטַל· רְבוּצִים עַל כָּבוֹד חֻפַּת עַב טַל· הוֹגֵי הֲמֻלָּה יָנִיפוּ רְסִיסֵי טַל· יִפָּתְחוּ אֲסָמִים לְהַטִּיף נִזְלֵי טָל: דִּדּוּי הֲמוֹן חוֹגֵג שְׁאֵרִיתָם כְּטַל· תַּרְשִׁישִׁים יְנַהֲלוּם בְּמַרְפֵּא כְּנַף טַל· גִּיל קוֹל רִנָּה לַעֲבוֹר בַּסָּךְ וָטַל· סְלוּלִים עֲלוֹת אֶל נָכוֹן וְנִשָּׂא וְנִטָּל: בְּשׂוֹרָם

זרב ושרב, שניהם לשון חום, וכתיב כי הנה היום בא בוער כתנור (מלאכי ג׳ י״ט). לא יקדירו, לא ישחירו. בגיא טלולת טל, בארץ הטלולה בטל ורצונו כי כל חורב ושרב וחום אשר יהיו לעתיד בזמן התחיי׳ לא יקדירו את פני הקמות בארץ הטלולה וכתיב וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר (ישעי׳ ד ו) וזה שסמך אחריו וסוכה תהיה וכו׳. קרים, טעמו זרם ומטר כדכתיב מים זרים קרים (ירמי׳ י״ח י״ד) והוא כנגד מזרם וממטר. כבוד חפת עב טל, כנגד וברא ה׳ ענן וגו׳ כי על כל כבוד חופה (ישעי׳ שם). הוגי המולה, המון מלאכי מעל׳, עש״ה ואשמע קול המולה (יחזקאל א כד). יניפו, על הקמים לתחיי׳ ולשון הנפה הוא ל׳ תנועה בהולכה והובאה כמבואר לעיל. דדוי המון חוגג, עש״ה כי אעבור בסך אדדם עד בית אלהים בקול רנה ותודה המון חוגג (תהלים מ״ב ה׳). שאריתם כטל, עש״ה והי׳ שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל (מיכה ה ו). תרשישים, מלאכי עליון, והכוונה כי שארית ישראל אשר ידדו אל הר ה׳ בהמון חוגג, ינהלו התרשישים במרפא כנף טל כדכתיב בנבואה הנזכרת וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה (מלאכי ג כ), וכנגד כי אעבור בסך אדדם בקול רנה ותודה, יסד גיל קול רנה לעבור בסך וטל. סך הוא ל׳ סכך וסוכה כמו שפי׳ עליו רש״י ז״ל, וכן על לשון סכך הוא כמו יסככו ויטללנו (נחמי׳ ג טו) ופירש״י הוא הי׳ מסכך אותו, לשון מטללתא. סלולים עלות וכו׳, השארית הנזכר יעלה בדרך סלולה כדכתיב והיתה מסלה לשאר עמו (ישעי׳ יא טז). אל נכון ונשא ונטל, אל הר בית ה׳ כדכתיב והי׳ באחרית הימים נכון יהי׳ הר בית ה׳ בראש ההרים ונשא מגבעות (ישעי׳ ב ב ומיכ׳ ד א), ונטל גם הוא לשון נשיאות. בשורם

פֿערמעלטיגטע טהויגעוואָלק ווירד זיך טירזען אונד שיטלען פֿאָר ביעגנענדער ומגנעני היטלע אונד פֿאָר וועטטער אונד רעגען, דאַמיט איהר גאַנץ ניכט דונקעל ווערדע, ענגעל רעז תיזאַעלז ווערדען אינגען פֿאַכלען אונד באַואַמיטען טהויא אויף זיך הערמבטרייפֿעלן. אויף געבמאַכטער עבענע, אין זינגענדען כאָרען, בעגלייטעט פֿאָן ענגעלן, ווערדען זיך דאַן היכויפֿוואַללען נאָך יענעם וואָהלגעגריגדעטען אונד ערהאַבנען

מֵאֲמָנָה עַל חֶרְמוֹן טַל · פְּרוּחָהּ יִפְרְחוּ כְּשׁוֹשַׁנָּה בְּטַל · י׳אֵל אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אַף שָׁמָיו יַעַרְפוּ טַל · רְאוּתָם אֵשׁ אוֹכֶלֶת כִּי נִהְיֶה כְּטָל:

הפייט מסדר והולך י"ב חדשים וי"ב מזלות וכנגדם י"ב השבטים כנגד י"ב הדגלות הכתובים בפ׳ עקב, ובחרוזה אחת מזל של אותו חדש וכגדו לדיק אחד באלו החדשים כל חודש רומז למזל והחדש והמזל הכל בשביל הלדיק כמלאת השנה מבורכת ומוללחת. ומיוסד ע"פ א"ב מרובע.

ק׳אֵלִים בְּיוֹם מְחֻסָּן · חָלוּ פְּנֵי מְנוּסָּן · טַל אוֹרוֹת לְנוֹסְסָן · לְהַטְלִילָם בְּעֶצֶם נִיסָן: אֶשְׁאֲלָה מג בַּעֲדָם מַעַן · גְּבוּרוֹת טַל לְהַעַן · קי"י טַל אָב הָבְטַח לִשְׁעָן · יִתֵּן לְהַמְתִּיק לַעַן:

בשמך

מאמנה וכו׳, עש"ה תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון (שיר ד ח), ואמרו עליו בילקוט, אמר ר׳ יוסטאי, הר הוא ושמו אמנה וכיון שהגליות מגיעין להר זה אומרים שירה שנאמר תשורי מראש אמנה עכ"ל, וכן איתא ברבות, אלא שבמקום הר אמנה גרס טורוס מונוס, ובפ"ק דגיטין (דף ח א) מלאכו טורוס אמנוס, וכן כל הר ההר ת"י טורים אומנים, וראש אמנה מתורגם טור תלגא וכן ת"א הר חרמון (דברים ג ח) טור תלגא, וע"ש פי׳ רש"י, וידענו כי יש שם שלשלאות של הרים תכופים מהם גבוה ומהם נמוך והשמו׳ מהם פרטים ומהם כללים ולפעמים יכנה הפרט בשם הכלל, ולפעמים בהפך זה. ראיתם אש אוכלת, בראותם כי היום ההוא שהוא בוער כתנור נהיה לישראל כטל, גם יתכן כי אש אוכלת תאר להש"י והוא יהיה להם כטל, כדכתיב אהי׳ כטל לישראל יפרח כשושנה (הושע יד ו).

אלים, תקיפים והיינו ישראל. ביום מחוסן, בעצם היום הזה, כי חוסן ועצם שניהם לשון חוזק ותוקף, ועצם בעצם היום, בעצומו ותוקפו של יום. חלו, בספרינו הא׳ בפת"ח, וא"כ הדבור לנוכחים וזה לא יתכן שהרי לנוססן ולהטלילם הדבור בהן לנסתרים, ומצאתי בכ"י חִלוּ בחירק, וכן נכון, והכונה כי בעצם היום הזה מאז ועד עתה חילו בני ישראל את פני אל משגבם ומנוסם לנוססן בטל אורות ולהטלילם בעצם ניסן. מנוסן, כמו מנוסם והן׳ מקום ם׳ דוגמת לקץ הימין. לנוססן, לרוממם. להטלילם, לסוככם. אשאלה בעדם, דברי הש"ץ המתפלל. לען, ל׳ מרה כלענה (משלי ה׳ ד׳).

·ערהאָבענן טעמפעלבערג. פֿאָן אמנה איבער חרמון׳: געבירגע ווערדען ־יא דען טאויא בעזינגען; זיא ווערדען אין יענעם געטריידע = אונד ווייכרייכֿען לאַנדע אוי־ טער טהויאטריעפֿענדען איינאעל אויפבֿליהען ווייא איינע ראָזע אין טהויע — זיא ווערדען עז אַנשטויגען, דאָז אַלפֿערלעהרענדע פֿייער; דען איהנען וויר עז זיין ווייא אילדער טהויא.

ק' בְּשִׁמְךָ טַל אֲטַלֶּה· בְּיַלְדוּת טַל לְהִתַּלֶּה· טַל בּוֹ אֵיתָן
ניסן מְטַלֶּה· בְּדָיו יִרְעוּ כְּמוֹ טָלֶה: בְּרִית כְּרוּתָה לְרֹאשׁ
אָבוֹת· חֲיָלָיו בְּטַל לְהַרְבּוֹת· קו"ח טַל כָּל יָזִיז מִבְּנֵי
אָבוֹת· לְהַרְסִיס עִם נְדָבוֹת:

ק' גֶּזַע כִּרְבִיב טַל מְשֻׁיָּר· שִׁשִּׁים וְאַחַת אָרְחוֹ
בִּמְשֻׁיָּר· טַל גַּד לְצָדָם תְּיָּר· מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר
אייר בְּאִיָּר: גִּיל טַל לְכָל יְגֵעִים· וְדוּדָאֵי בְּכוֹר
בּוֹ רוֹגְעִים· קו"ח טַל גְּאוּלִים בּוֹ גֵּאִים· עִם
כְּטַל נִשְׁאֲרוּ בַּגּוֹיִם:

ק' דּוֹפְקֵי דְלָתֶיךָ לָשׁוּר· הַטְלִילֵם בְּמַעְגַּל מִישׁוֹר· טַל
סיון דּוֹק לָמוֹ חֲשׁוֹר· עַד קֵץ לְחִיכַת שׁוֹר: דִּגְלֵי אָסוּר מוֹף
עֲנֵה· גַּיְא וּדְשָׁאֶיהָ תַּעֲנֶה· קו"ח טַל דְּשָׁאֵימוֹ יַחֲנֶה·
כְּטַל סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה:

הפגעת

בשמך טל אטלה, בשמך אסוכך בסוכה בענין מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב (משלי יח י) וטל גם הוא לשון סכך וסוכה כמו שבארתי בפיוט הקודם. בילדות טל, בזכות אברהם. איתן, זה אברהם, בדיו, בניו. טלה, ידוע הוא, וגם הוא אחד מן י"ב מזלות שבחגורה והחמה נכנסת בו בניסן ולכן חברם יחד וכן ביתר החדשים והמזלות. טל כל יזיז.... להרסים עם נדבות, ע"ש עמך נדבות ביום חילך וגו' לך טל ילדותך (תהלים ק"י ג') ואמר ר' יעקב איש כפר חנן נשבע ה' לאברהם שאינו מזיז טל מבניו. גזע וכו', גזעו של יעקב הנשאר בקרב העמים כרביב על כדכתיב והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל (מיכה ה ו). ארחו, ששים ואחת סעודות משירי הבצק שהוציאו ממצרים וירד להם המן עש"ו באייר כדאיתא בפירש"י שמות י"ו א'. טל גד, המן שהיה כזרע גד. והמן גם הוא נקרא טל כמו שאמרו בב"ר פ' ס"ו ויתן לך מטל השמים זה המן. לצודם, למזונם. תויר, הואקר ונדרשו לשון ויתורו את הארץ. ודודאי בכור, הדודאים שמצא ראובן בכור יעקב מוצאים בו מרגיע ביותר. גאולים בו גאים, ישראל מתגאים בו כי הם נשארו כטל בגוים כדכתיב במיכה ה' ו'. דופקי דלתיך. ישרא' הדופקי' בדלתות בית תפלתך לשור פניך. הטלילם, סוככם. טל דוק, טל שמים. למו חשור, הורד להם ברבוי. עד קץ לחיכת שור, עד שתכלה ירק מן השדה ואין לשור מה ללחוך והיינו עד החורף. ורומז בו למזלו של אייר. דגלי אסור מוף, דגלו שבטו של שמעון שהי' אסור במוף הוא מצרי' דכתיב מצרים תקבצם מוף תקברם (הושע ט ו) וכתיב ויאסור אותו לעיניה' (בראשי' מב כד).

ק׳ הַפְגָּעַת טַל תְּכוֹן. מוּל מְכוֹן שֶׁבֶת כּוֹן. טַל הֲנָפַת עָב תִּתְכּוֹן. בְּמַתְּנַת טַל סִיוָן: הִלּוּל קֹדֶשׁ תִּירוֹשִׁי. יַמְגִּיד בְּטַל קְדוֹשִׁי. קו״פ טַל הֲלָנַת קָצִיר שָׁרְשִׁי. יָלִין בְּטַל לְהַשְׁרִישִׁי:

ק׳ וְאוֹת לַחֲשׂוֹף הַתּוּמִים. וְרֶמֶז לְצַחְצֵחַ כְּתָמִים. טַל וַתֵּר לִתְמִימִים. לְהֵאָחוֹת בּוֹ כִּתְאוֹמִים: וְרָד עִם אֵל לְהָכֵן. וְגַם מְנַשִּׁי לְתַכֵּן. קו״פ טַל וַעַד צוּר לְשַׁכֵּן. אוֹתוֹ כֵּנָּם לַעֲשׂוֹת כֵּן:

ק׳ זַעֲקֵי כָּל תָּבוּז. לְהַטְלִילִי מֵעוּץ וּמִבּוּז. טַל זַמְּנַת לִרְמוּז. לְהָתֵל כְּאֵב תַּמּוּז: זֶרַע בֶּן עִתִּים חִפֵּשׂ. לָעַד בְּלִי יֶאְפָּס. קו״פ טַל זוֹרֵר עַל פַּס. כְּבַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס:

חבא

המגעת טל תכון, תפלת הטל תהא מכוונת לעלות מול מכון שבתו ית' והוא ב"ה שלמעלה המכוון כנגד ב"ה שלמטה. הלול קודש תירושי, התירוש שמהללי' בו בקודש ימגיד וימתיק בטל קדושי, בזכות אהרן הלוי קדוש ה' (תהלים קו טז), ורומז ללוי שנקרא חסיד (דברים לג ח). טל הלנת קציר וכו', עפ"ה שרשי פתוח אלי מים וטל ילין בקצירי (איוב כט יט). ואות לחשוף הטל, הוא אות לחשוף ולגלות הטמונים בארץ. לצחצח כתמים, לנקות העוונות. לתמימים, לישראל. להאחות בו, שיתאחה הטל בארצו כתאומים המתאחים יחד, ורומז למזל סיון שהוא תאומים. ורד עם אל, רמז ליהודה כדכתיב ויהודה עוד רד עם אל (הושע יב א). להכן, ארץ יהודה. וגם מנשי, וגם גדעון משבט מנשה. לתכן, לכונן. וַעַד, ג"כ בשבי ב"י והוא ל' ייעוד וזמון. צור, סלע. לשכן, להניח כדכתיב (שופטים ו יז), ויאמר אליו אם נא .... והנח אל הסלע הלז ויעש כן, וכתיב שם (ו' מ'), ועל כל הארץ היה טל. להטלילי, לסוככי. מעוץ ומבוז, מבני נחור דכתיב את עוץ בכורו ואת בוז אחיו (בראשית כ"ב כ"א) ונרמז בהם לאדום דכתיב שישי ושמחי בת אדום יושבת בארץ עוץ (איכה ד' כ"א) וכתיב כה אמר ה' לאדום קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד (עובדי' א'). כאב תמוז, היינו החום והיובש כמבואר בסוף הפיוט הקודם. זרע בן עתים חפש, זרע של בני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת (ד"ה א' י"ב ל"ג). לעד בל יאפס על זורר וכו', לעולם לא יעדר הטל הזורר על חלק ארצו כמו שהי' במדבר דק מחוספס. פס, לשון פסת בר (תהלים עב טז).

ק' חַבֵּא מִשּׁוֹד שָׂטָן· פְּסוּחֶיךָ בְּלִי לְסַטָּן· טַל חַיִּים
יְרַטָּן· לְהַפְּסַח כְּגוֹן סַרְטָן: חוֹף יַמִּים בְּצִיּוּנוֹ· מֶרְאִיַּת תמוז
טְלָלֵי נִצָּנוֹ· קו"ס טַל הַשׁוֹר לְרַבֵּץ צֹאנוֹ· וּכְטַל עַל עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ:

ק' טְלָלֵי יֶשַׁע אֶשְׁאָב· בְּמָשׂוֹשׂ מִמַּשְׁאָב· טַל
טַעַם אָב· יַטְעִימֵנוּ אֵל וְאָב: טְלוּל יְדִידוּת אב
שִׁכְנִי· יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח לְשָׁכְנִי· קו"ס טַל טֹהַר
מִשְׁכָּנִי· יִשְׁקוֹט כְּעַב טַל עַל מְכוֹנִי:

ק' יַלְדוּת טַל תָּאֳרִי· כְּמֵאָז בּוֹ לְפָאֲרִי· טַל יָפִיק לְבֵית
יַעֲרִי· לִשְׁאַג בּוֹ כַּאֲרִי: יוֹם טוֹבָה בְּטוֹב אַבְלִילָה· אלול
בְּזִנּוּק בָּשָׁן לְהִתְהַלָּלָה· קו"ס טַל יְבוּלִי אֵל הַטְלִילָה·
כְּבַעַל הַמַּחֲנֶה לָיְלָה:

ק' כְּרְסִים רַד בְּרֹאשׁ תָּלוּל· בְּקֵץ רִאשׁוֹן
לְטִלּוּל· טַל כֵּן יְהֵא כָלוּל· לְהַדְשִׁיא פִּרְחֵי

חבא משוד וכו', חבא והסתר פסוחיך משוד של שטן שלא ישטין. פסוחיך, תמוליך, עיין פירש"י שמות י"ב י"ג. ירטן, יחובר, וחובר חבר (דברי' יח יא), ת"א ורטן רטן. חוף ימים בציונו, זבולון דכתיב זבולון לחוף ימים ישכון (בראשי' מט יג). מראיית טללי נצנו, שיראו הנצנים שלו מבורכים בטל. השור, לשון רבוי. וכטל על עשב רצונו, משלי י"ט י"ב. טל ישע וכו', עפ"ה ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה (ישעי' י"ב י"ג). ממשאב, ממעין. טל טעם אב, הטל שטעם אבינו יצחק אחר העקידה שהטעימו האל יתברך טל של תחיה, כאמרם ז"ל, אותו הטל יטעימנו אלהינו ואבינו. טלול, סוכה וחופה. ידידות שכני, ב"ה שנאמר מה ידידות משכנותיך (תהלים פד ב) והטעם חופת ידידות משכני ישכון לבטח להיות משכנו בי. לשכני, כמו לשכנו תדרשו (דברים י"ב ה'), ורומז גם לבנימין שב"ה נבנה בחלקו וכתיב גבי' ידיד ה' ישכון לבטח עליו חופף עליו כל היום (דברים ל"ג י"ב). טל טוהר וכו', עפ"ה כה אמר ה' אלי אשקוטה ואביטה במכוני .... כעב טל (ישעי' יח ה). ילדות טל, של אברהם תארי והודי. לבית יערי, לבה"מ הנקרא יער לבנון. לשאג בו כארי, כענין ה' מציון ישאג (עמו' א ב) וירמוז גם למזל אב שהוא ארי, וגם דן נמשל לארי. אבלילה, ל' ערוב ובלבול, ויתכן שהוא מלשון בליל חמיץ יאכל (ישעיה ל כד). בזנוק, בקלות, ורומז לדן דכתיב דן גור ארי' יזנק מן הבשן (דברי' לג כב). כרסים, לשון רסיסי לילה (שיר ה ב), ע"ש פי' רש"י. רד, יורד. בראש תלול, בראש הר גבוה ותלול והיינו כטל חרמון שיורד על הררי ציון. בקץ ראשון לטלול, היינו בניסן שהוא תחלת עת טל, כן יהא וגו'.

במהים

אלול

אֱלוּל: כְּמֵהִים שְׂבַע רָצוֹן לְהַסְפֵּק· כִּלְחָלוּחַ נֶגֶב לְהַאְפֵק· קו״ס טַל כְּנֶסֶת עַל דּוֹדָהּ תִּתְרַפֵּק· לְעוֹרְרָהּ בְּקוֹל דּוֹפֵק:

בתולה

ק׳ לְאוֹת טוֹב טַל נִתְלָה· תֵּת לְעוֹלָם חֲתֻלָּה· טַל לְנוֹבֵב תְּנוּב שְׁתוּלָה· לְהָגִיל בִּמְשׂוֹשׂ בְּתוּלָה: לֶאֱגוֹד גְּדוּד יְשֻׁפָּר· לְהַעֲצִים גְּדוּדָיו בְּלִי מִסְפָּר· קו״ס טַל לְהָקִיץ בְּקוֹל שׁוֹפָר· אֲטוּמִים שׁוֹכְנֵי עָפָר:

תשרי

ק׳ מִכָּל אֹם יְאַשְּׁרִי· וַאֲהוֹדֶנּוּ מִשִּׁירִי· טַל מֵאֶגְלוֹ יַעְשְׁרִי· לְהַסְפִּיק עַד קֵץ תִּשְׁרִי: מִשְּׁמַן לֶחֶם מַקָּחִי· מֵעֲסִיס יַיִן רִקּוּחִי· קו״ס טַל מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת מַלְקוֹחִי· יַעֲרוֹף כַּמָּטָר לִקְחִי:

מאזנים

ק׳ נַאַק נוֹשְׂאֵי לְךָ עֵינַיִם· לַעֲנוּתָם הַט אָזְנַיִם· טַל נוֹפֵף לִמְחוֹלַת מַחֲנַיִם· לְהַכְרִיעַ צִדְקָם בְּמֹאזְנַיִם:

כמהים, תאבים. שבע רצון, רמז לנפתלי שבע רצון (שם לג כג). כנגב להאפק, כ׳ כאפיקי׳ בנגב (תהלי׳ קכו). כנסת, כנסת ישראל. דודה, הקב״ה. יתרפק, כ׳ מתרפקת על דודה (שיר ח ה). לעוררה, מן הגלות בקול דופק כדכתיב קול דודי דופק (שם ה ב) וכמו שתרגם שם המתרגם. לאות טוב טל נתלה, בשחק, כמ״ש הפייטן לעיל בפיוט אאגרה, הכין ותכן בשחק וכדאיתא בחגיגה דף י״ב. חתולה, כ׳ וערפל חתולתו (איוב לח ט) ועניינו לבוש ועטוף, לנובב תנוב שתולה, לנובב תנובה השתולה בארץ ולהגיל במשוש בתולה, דכתיב ותירוש ינובב בתולות (זכריה ט׳ י״ז) ורומז לבתולה מזל אלול. לאגוד גדוד ישפר, להחיות עם רב כדי שיוכל לקבץ גדודים להרבות ולהעלים אותם בלי מספר ורומז לגד שנאמר גד גדוד יגודנו (בראשית מט יט), גם משה אמר ברוך מרחיב גד (דברים לג כ). יאשרי, יברכני ויאשרוני לשון כי אשרוני בנות (בראשית ל) ובנבואה העתידה כתיב ואשרו אתכם כל הגוים (מלאכי ג יב). ואהודנו משירי, כמו ומשירי אהודנו (תהלים כ״ח ו׳). מאגלו, מטיפים שלו יעשרני להספיק עד קץ תשרי ומכאן ואילך אין צורך בטל כ״א בגשמים. משמן לחם, הטל יהא לברכה בתבואה ובפירות שיהיה הלחם שמן ודשן והיין ערב ומתוק. ומרמז לאשר דכתיב מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך (בראשית מט כ). משאלות מלקוחי, משאלות פי. לענותם, לצעקתם כמו כי לא בזה ולא שקץ ענות עני (תהלים כ״ב כ״ה). למחולת מחנים, כנוי לישראל (שיר ז׳ א׳). להכריע צדקם במאזנים, אם צדקם ועונותם במאזנים ישאו יכריע הצדק את

החוב

נִתְבָּרֵךְ מִמֶּגֶד וּמִטָּל· כִּבְאַחִים מְנַשֶּׁא וּמְנֻטָּל· קו"פ טַל
נֻשַּׁב אֲגָלִים תְּטַל· מוֹלִיד אֶגְלֵי טָל:

מרחשון

ק' שִׂיחַ זוּ אֱזוֹן לְיַשְּׁבָן· בֶּטַח לְהוֹשִׁיבָן· טַל
שְׂעִירִים לְחַשְּׁבָן· מֵעֵת מַרְחֶשְׁוָן: סִדּוּר עָבִים
לְהַטְלִילָם· כְּיֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים לְנַטְּלָם· קו"פ טַל
שְׁבַע לְטַלְלָם· צַו לַשָּׁמַיִם תֵּת טַלָּם:

מזל עקרב

ק' עֲתִירַת טַל תֶּעֱרַב· וּלְפָנֶיךָ תִּקְרַב· טַל עֲלֵי שָׁרָב·
יִפְרַח כִּבְמְקוֹם עַקְרָב: עָלוֹת שִׁכְבַת מַפְרַחַת· בְּאִבֵּי
נַחַל מְאַרַחַת· קו"פ טַל עֲלֵי עַיִן לְבָרֵךְ מֵרוֹם וּמִתַּחַת·
וּמִתְּהוֹם רוֹבֶצֶת תָּחַת:

קשת

ק' פִּרְחֵי חֶלֶד תַּשְׁלֵו· בְּטַל שַׁאֲנָן וְשָׁלֵו· טַל
פֶּרַח לְהַדְגָּא וּלְהַשְׁלֵו· צִמְחֵי תְנוּב כִּסְלֵו:
פְּקוֹד חֹרֶב בְּצִיּוֹן· לְמַלְּטֵם מֵחֹרֶב צִחָיוֹן·
טל

החוב, ורומז למאזנים מזל תשרי, נתברך, נהיה מבורכים ממגד ומטל כמו שנתברך המכושא והמנוטל באחים והיינו יוסף נזיר אחיו נתברך ממגד שמים מטל (דברים ל"ג). נֻשַּׁב אגלים, כ"כ בנ' כ"י וטעמו נשיבת אגלי' והוא עליית אגלי' דחגיגה דף י"ב ב' הלוק' את הפירות וכק' בל"א מעהלטויא (ובל"ר *rubigo*). תטל, תעכור אתה המוליד אגלי טל. שיח זו, תפלה של עם זו תאזין לישבן ולהושיבן בטח. שעירים, ל' כשעירים עלי דשא (דברים לב ב) והיינו גשמים היורדין בשעה כפירש"י. לחשבן מעת מרחשון, כי בזמן ההוא יצטרכו לגשמים אבל בימות החמה אינם טובים. כילד שעשועים, רומז לאפרים שנקרא כן בירמיה ל"א כ'. על עלי שרב, על על מקום מדבר וחורב יפרח וכו', לשון והיה השרב לאגם (ישעיה ל"ה). יפרח כבמקום עקרב, כלומר הטל ירד עלי חורב ויפריח כמו שירד על המן במדבר מקום נחש שרף ועקרב. באבי נחל, שיר ו' א'. מארחת, לשון ארוחה וסעודה. עלי עין לברך, רומז למנשה שנכלל בברכתו של יוסף כמו שת"א בנות צעדה עלי שור, תרין שבטין יפקון מבנוהי, ואף כשברך מנשה ואפרים ברכם כדגים שאין עין הרע שולטת בהן כמו שפירש"י שם, ואף משה רבינו כללם בברכת יוסף. פרחי חלד, פרחי אדמה. תשלו, ל' שלוה. להדגיא, ל' וידגו לרוב (בראשית מח טו) ורומז למנשה ואפרים. חורב בציון, חורב במקום ציה (ישעיה כה ה). מחורב צחיון, מיובש

קי״ה טַל פֵּרוֹת לְבָרֵךְ בִּצְבִיוֹן · כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן:

קשת א׳

ק׳ צִיָּה אִם מְלֻקֶּשֶׁת · וּמַלְקוֹשׁ אִם מְבַקֶּשֶׁת · טַל צוּק עָבִים תְּהֵא מְאֻשֶּׁשֶׁת · כְּבַעֲנִינַת קֶשֶׁת: צִמְאוֹן צָהֳרַיִם · בַּל יַשְׁזִיף עֲדָנִים אֲחוֹרַיִם · קי״ה טַל צְלִיחַת אַתְוֵי נַהֲרַיִם · תַּצְלִיחַ בּוֹ יְהוּדָה וְאֶפְרָיִם:

טבת ושבט

ק׳ קָלִי בַּל יֻצְבַּט · בְּלִי בְּחֹרֶב יִלָּבֵט · טַל קֶרַח בַּל יְחֻבַּט · לְזֵרְעוֹנֵי טֵבֵת וּשְׁבָט: קוֹרְאֶיךָ לְטוֹב תִּקּוֹב · לְהָסִיר מֵהֶם לֵב הֶעָקוֹב · קי״ה טַל קָמוֹת בְּלִי לִרְקוֹב · לִשְׁכּוֹן בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב:

גדי ודלי א׳

ק׳ רֶשַׁע מַר מִדְּלִי · מִצִּלָּם הַחֲדִילִי · טַל רְסִיסִים תִּדְלִי · לְהַזִּיל לִגְדָאַי כְּמִדְּלִי: רֶשֶׁף נִיצוֹצִים בְּאוֹר חֶדֶק ·

מיובש של צמאון, תרגום של צמאון צחיון. בצביון, ברצון. ציה, ארץ ציה ועיף בלי מים (תהלי׳ סג ב), אם מולקשת וכו׳, אם מאחרת הצמאים ומבקשת מלקוש והוא המטר המאוחר, תהא מאוששת ומחוזקת ביניקת עבים של טל, ל׳ וצור יצוק עמדי (איוב כט). כבענינת קשת, שהוא סי׳ למטר ואות לברית. צמאון צהרים, חמימות יובש של צהרים, בל ישזיף העדנים לאחורים. ישזיף, מן ששזפתני השמש (שיר א). עדנים, הפירות המתוקים. טל צליחת וכו׳, בטל הצלחה של אברהם הבא מארם נהרים תצליח בו יהודה ואפרים. והיינו כלל ישראל המיוחסים אחר יהודה ואפרים. קלי בל יוצבט, כמו ויצבט לה קלי (רות ב ד), ולדעת הפייטן הצביטה היא החרוך באור, וקלי הוא קמח עשוי מכרמל רך שמיבשין אותו בתנור, כמו שפי׳ רש״י ויקרא מ״ג י״ד, וזה טעם בל יוצבט כלומר שלא יפסד בחום. בלי בחורב יולבט, שלא ילקה בחורב, כמו ועם לא יבין ילבט (הושע ד). טל קרח בל יוחבט, הטל יגן שלא יחבוט הקרח לזרעוני טבת ושבט. תקוב, תפרש, מן אשר פי ה׳ יקבנו (ישעי׳ סב ב). לב העקוב, לב של תרמות, כמו עקוב הלב מכל (ירמי׳ יז ט). טל קמות וכו׳, הטל יגן שלא ירקבו הקמות של תבואה בעבור ריבוי הגשמי׳ של טבת ושבט. רשע מר מדלי, רשעת עע״ז המכונים מר מדלי בישעי׳ מ׳ ע״ו. מצלם החדילי, החדילני שלא אשב ואתעכב עוד בצל שלהם כ״א תחת צלך בארץ הנבחרת. תדלי, תשאב רסיסי טל להזיל אותם לגדאים שלי כמתוך דלי, והזכיר שני מזלות גדי ודלי לשני חדשים טבת ושבט. רֶשֶׁף, כ״כ בב׳ כ״י,

בְּצֵל צַלְמוֹן צוֹרִים לְהָדֵק׃ קו"ס טַל רַחֵף עָלֵי זוּ בְּצֶדֶק׃ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ טַל וְיִזְּלוּ צֶדֶק׃

ק' שַׁפֵּר אֲסָמֵי טַל דָּר׃ בַּקֹּדֶשׁ נֶאְדָּר׃ טַל שְׁתִילִים יְהַדֵּר׃ הַחֲנוּטִים מֵאֲדָר׃ תַּדְגִּיא תְּנוּב שָׁנָה׃ בְּשַׁעַר דָּגִים מְדֻשָּׁנָה׃ קו"ס טַל תַּשְׁרִישׁ אִבֵּי יְשֵׁנָה׃ לְהַפְרִיחַ כְּטַל שׁוֹשַׁנָּה׃

(בהרבה קהלות פותחים הארון.)

ח' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃

טַל תֵּן לִרְצוֹת אַרְצֶךָ׃ שִׁיתֵנוּ בְרָכָה בְּדִיצֶךָ׃ רוֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ בְּהַפְרִיצֶךָ׃ קוֹמֵם עִיר בָּהּ חֶפְצֶךָ׃ בְּטָל׃

כמו ויצא רשף לרגליו (חבקוק ג). בצל צלמון, בגיהנם. צורים, נשמתם, כמו וצורם לבלות שאול (תהלי' מט). להדק, לכתת, מן ושחקת ממנו הדק (שמות ל) והכוונה שידק צורם של עע"ז הנזכרים בגיהנם שבתוכו רשפי נילוצים של אור חדק, וחדק הוא קוץ ממיני הקוצים שנילוץ שלו חם ושורף ביותר. עלי זו, על עם זו. ושחקים ירעפו וכו', דכתיב הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק (ישעי' מה ח). שפר, ל' הטבה ויפוי. אסמי טל דר, שעורו אתה הדר ונאדר בקדש תשפר אסמי בטל. תדגיא, תרבה כדגים, ושיעורו, תדגיא בשער דגים תנובת שנה מדושנה, וידמה כי בשער הדגים היה מקום מסחר כל תנובות האדמה, וז"ש הכתוב והיה ביום ההוא קול צעק' משע' הדגים .... כי נכרתו כל נטילי כסף (צפניה א יא), ות"י כל עתירי נכסין, וכ"כ רד"ק כי לא יהיה עוד שם כל מקח וממכר. אבי ישנה, פירות של כנ"י הישנה בגלות, והוא עפ"ה אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה (הושע יד ו).

טל תן, הפיוט הזה רמזי חרוזיו תשר"ק, ל' אשרקה להם ואקבצם (זכרי' י ח) כי הוא מתפלל על הגאולה העתידה שתהיה במהרה בימינו. לרצות, כן נראה בבנין הקל והוא מיוסד על הכתוב רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב (תהלים פ"ה ב'), ולא מצאנוהו בלשון רצון בבנין הדגוש כ"א בדברי רז"ל ולישנא דקרא עדיף, וגם בדבריהם הוא תאומים במובן ל' רצון ול' רצוי מעות כידוע, ולכן ל' המבורר עדיף. שיתנו ברכה, כמו שנאמר ביום ההוא יהיה ישראל ברכה בקרב הארץ (ישעי' יט ד), וכתיב הגפן תתן פריה והארץ תתן את יבולה והשמים יתנו טלם .... והייתם ברכה (זכרי' ח). בדיצך, בשמחתך, כענין וגלתי בירושלים וששתי בעמי (ישעי' סה יט). ותירוש בהפריצך, עפ"ה ותירוש יקביך יפרוצו (משלי ג י). קומם. ירושלים העיר אשר חפצך בה כדכתיב כי לך יקרא חפצי בה (ישעי' סב ד). בטל, לכאורה אין צורך בטל להקמת העיר, וכן כל חרוזיו מסיימין בטל ללא צורך, אבל האמת שכוונתו

טַל צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעֻטֶּרֶת · פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת ·
עִיר כְּסֻכָּה נוֹתֶרֶת · שִׂימָהּ בְּיָדְךָ עֲטֶרֶת · בְּטָל:

טַל נוֹפֵף עֲלֵי אֶרֶץ בְּרוּכָה · מִמֶּגֶד שָׁמַיִם שַׂבְּעֵנוּ בְרָכָה ·
לְהָאִיר מִתּוֹךְ חֲשֵׁכָה · כַּנָּה אַחֲרֶיךָ מְשׁוּכָה · בְּטָל:

טַל יַעֲסִיס צוּף הָרִים · טְעֵם בִּמְאוֹדֶיךָ מֻבְחָרִים · חֲנוּנֶיךָ
חַלֵּץ מִמַּסְגְּרִים · זִמְרָה נַנְעִים וְקוֹל נָרִים · בְּטָל:

טַל וְשֹׂבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ · הַבָּעַת תְּחַדֵּשׁ יָמֵינוּ · דּוֹד
כְּעֶרְכְּךָ הַעֲמֵד שְׁמֵנוּ · גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ · בְּטָל:

בטל של תחי' כמו שיבואר בסמוך. פרי הארץ לגאון ולתפארת, כנבואת ישעי' ד' ב'. עיר כסכה נותרת, דכתי' ונותרה בת ציון כסכה (שם א ח). שימה בידך עטרת, דכתיב והיית עטרת תפארת ביד ה' (שם סב ג). בטל, של תחיי' כמו שיבואר. טל נופף, ל' גשם נדבות תניף אלהי' (תהלי' סח) ודרשוהו (חגיג' דף יב) על הטל שעתיד להחיות בו את המתים. על ארץ ברוכה, א"י כי שם צוה ה' את הברכ'. כנה, מן וכנה אשר נטעה ימינך (תהלי' פ יו) והוא רומז לישראל כדאיתא בילקוט. אחריך משוכה, כנסת ישראל המשוכה אחריך דכתיב משכני אחריך (שיר א). על יעסים, הטל ימתיק ההרי' כנופת צופי' (תהלי' יט יא). במאודיך, בטובותיך. מובחרים, ישראל אשר בחרת מכל אום. חלץ. הצל ופדה ממסגרים מן הגלות ואז זמרה ננעים וכו'. מלא אסמינו, עש"ה וימלאו אסמיך שבע (משלי ג י). הבעת תחדש ימינו, בכל הספרים וכ"י ב"כ הבעת בה' התימה בראש, וזה תימה גדולה, גם הדבר הזה בלתי מתחבר לא עם המאוחר ולא עם הקודם, ועוד מה טעם לאמר העמד שמינו בערכך ואין ערוך אליו ית'? — והמפרש אשר לפני נדחק מאוד והוסיף וגרע ודרש אבל לא הועיל כולם כי אין פרושו מתיישב לא על הלשון ולא על הענין, והנראה נכון וברור שדעת הפייטן היא כי זמן הגאולה הייני זמן התחיי', וכחיים בימים ההם גם המתים שיחיו לא ישובו עוד לעפרם כי יזדכך גופם ויתקיימו לנצח בגוף ונפש, וזאת דעת הרמב"ן והרא"ה ז"ל, שלא כדעת הרמב"ם והנמשכים אחריו, האומרים שאין נצחיות לגוף האדם לעולם והמתים אחר שיחיו ויקומו זמן מה ימותו וישובו לעפרן ונשמותיהן יזכו לעה"ב וכו', וזאת שאמר הפייטן, טל ושובע וכו', והיינו טל של תחיי', ואמר עוד בדרך תימה, הבעת תחדש ימינו? כלומר האם תחדש ימינו לעת שהיא כזאת עת הבליי' וההפסד, והמות גם הוא יהיה ברוך בעקבה, כדעת הרמב"ם? לא כן, דודי! שאין גאולה כשיש מיתה אחרי', כי בערכך שהוא הנצחיות כן תעמיד שמינו, ונהי' עלם עומד בעצמו וקיים לנצח, ובגן רוה אשר לא יכזבו מימיו כן תשימנו שלא נכזב ולא נפסוק לעולם! וכל המאמר הזה מיוסד על נבואת ירמיה לזמן הגאולה, שאמר (לא יב) כי פדה ה' את יעקב גאלו מיד חזק ממנו, ובאו ורננו במרום ציון ונהרו אל טוב ה' .... והיתה נפשם כגן רוה ולא יוסיפו לדאבה עוד, ויהי' טעם כי פדה כאשר יפדה ה' את יעקב אז יבואו וירננו וכו' והיתה נפשם כגן רוה שלא יבזב ולא יוסיפו לדאבה עוד כי יבולע המות לנצח, כן יתכן לפרש המקרא לפי הדעה הזאת. אמנם מה שיורה עוד אמתת פרושי

טַל בּוֹ תְּבָרֵךְ מָזוֹן · בְּמִשְׁמַנֵּינוּ אַל יְהִי רָזוֹן · אֲיֻמָּה אֲשֶׁר הִסַּעְתָּ כַּצֹּאן · אָנָּא תָּפֶק לָהּ רָצוֹן · בְּטָל:

שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַטָּל:

פותחים הארון. לִבְרָכָה וְלֹא לִקְלָלָה · אמן:

לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת · אמן:

לְשֹׂבַע וְלֹא לְרָזוֹן · אמן: סוגרים הארון.

הקהלות שהיו אומרים בתחלה עד ומצמיח ישועה מסיימים כאן ונאמן אתה וכו׳, ומאותם שהיו אומרים בתחלה עד להחיות מתים יש מסיימי׳ בא״י מחיה המתים, ויש שחוזר הש״ץ ואומר מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה ואין דומה לך בא״י מחיה המתים. ובכ״י מסיים ממית ומחיה וכו׳. עיין בבאור.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

הוא מה שהפייטן מסיי׳ כל חרוזיו בתיבת בטל, ולכאורה אין שום שייכות לטל אל כל הענינים הנזכרים כ״א על הדרך שכתבנו. ועתה תבוא ותראה את כל דברי הפיוט בעניני הטל ותמצ׳ כי הגאולה והתחיי׳ המה לאחדים בפיו יתאחדו ולא יתפרדו ברוב מאמריו, וזה הטעם שבארתי. במשמנינו אל יהי רזון, הפך הכתוב לכן ישלח האדון במשמניו רזון (ישעי׳ י יו). איומה אשר הסעת כצאן, כדכתיב ויסע כצאן עמו (תהלים עח נב), ומסתבר שלדעת הפייטן טעם איומה כמו אומה אלא שנתוסף בו הי׳ כמו שנתוסף בלדריוש הדבר (עזרא י יו), וכן כלוב קיץ (עמוס ח ב), ת״י סיופי קייטי והוא כמו סופי קייטי והיינו סופי תאנים כפירש״י. אנא תפק לה רצון, ע״ד ויפק רצון מה׳ (משלי ח לה).

לברכה, שיהיה טל של ברכה ולא עליית אגלים שזכרנו לעיל אות נ׳ שהוא לקללה. לשבע, שישביע הצמחים והמעט מן המזון מתברך במעים. ולא לרזון, ידוע הוא שיש מינין הטללים הרעים המפסידים הצמחים והאוכל מהם יתכחש. לחיים ולא למות, נראה ע״ד שכתבנו שיהיה טל של תחיה באין מות אחריו. ודע כי בכל כ״י אשר לי הגירסא: „לחיים ולא למות, לשובע ולא לרזון, ממית ומחיה ומצמיח ישועה ואין דומה לך. ברוך אתה ה׳ מחיה המתים.“

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד (שכל) שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ· כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ· וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר

קו״מ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח׳ כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קו״מ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח׳ מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קו״מ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

ח׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ· וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חַי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: ק׳ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

ח׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קו״מ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו וכו׳. קדיש תתקבל.

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ· אֵין כַּאדוֹנֵינוּ· אֵין כְּמַלְכֵּנוּ· אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: מִי כֵאלֹהֵינוּ· מִי כַאדוֹנֵינוּ· מִי

כְּמַלְכֵּנוּ· מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ: נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ· נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ· נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ· נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ: בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ· בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ· בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ· בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ· אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ· אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ· אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים:

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה· מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה: מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה· הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר· וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה· וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה· בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין· יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא· וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק: מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע (הַקָּב)· מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ· אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר· הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן· כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה: יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן· כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי

רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

משנה סוף מס' תמיד, וסופרים פי"ח.

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים, לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: (כ"ד)

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים,

גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: (מ"ח)

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים,

אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפּוֹט: (פ"ב)

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים, אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: (צ"ד)

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִי׳ הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: (פ"א)

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים, יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: (צ"ג)

בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: (צ"ב)

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם· וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ״א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)· אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן· לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ· לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ· יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ· וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ· וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ· וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

קדיש יתום. שיר היחוד. ובהרבה קהלות אחר שיר של יום נוהגים לאמר ביום א׳ של פסח מזמור ק״ה, ביום ב׳ מזמור קל״ו, ביום ג׳ מזמור ע״ח, ביום ד׳ מזמור ק״ו, ביום ה׳ מזמור ק״ז, ביום ו׳ מזמור קל״ה.

למנחה נכנסים לבהכ״נ ומתפללים אשרי, ובא לציון, ח״ק, תפלה בלחש ואין מזכירים משיב הרוח, וחש״ץ חוזר התפלה, ק״ש, עלינו, ק״י.
ובשבת אשרי, ובא לציון, ח״ק, ואני תפלתי, ומוציאים ס״ת וקוראים בסדר השבוע הבא, ומחזירים הס״ת להיכל, ח״ק, תפלה בלחש וכו׳.

ת' הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה,

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו"ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

והקהל עונים יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו· וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכֹּכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר· וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

מיוסד ע"פ א"ב אלא שבין אות ח' לט' נתמלא הפיוט אדיר ונאה וכו', וכל מאמר ומאמר תחלתו ל"ש וסופו פסוק א' ממקראי קדש.

לֵיל שִׁמּוּרִים, אוֹר יִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ אֲיֻמָּה נִדְגָּלוֹת· בְּצֹעַן עֲצַת מַלְאָכָיו הִשְׁלִים

אור ישראל קדוש איומה נדגלות, כ"כ רש"י, ושלשתם תארים אל האל ית' הנקרא אור ישראל וקדושו בישעיה י' י"ז, והוא איום למחנות בעלות דגלים, ולספרים הגורסים קדוש איומה כנדגלות, פירושו קדושו של כנ"י המכונה איומה כנדגלות בשיר ו' ד'. בצוען, היא היתה עיר מטרופולין של מצרים כדכתיב כי היו בצוען שריו (ישעי' ל ד). עצת מלאכיו השלים, כדאי' בילמדנו ובילקוט וז"ל, מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים (ישעי' מד כו), זה משה, שנא' וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים (במדבר כ טז), אמר הקב"ה למשה, לך אמור לישראל ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה! הלך משה ואמר להם, כה אמר ה' כחצות הלילה. אמר הקב"ה אף אני אעשה בחצי הלילה, לקיים גזרתו של משה. ע"כ.

ליל שמורים*), ישראל'ס ליכט, ער, דער אַללערהייליגסטע אונטער דער שרעקקען דעס קריעגסהעערס, ער האַט אין דיעזער נאַכט דען ראַטה זיינער געזאַנדטען פֿאָללפֿיהרט, אַלס ער זיך אין צוען צייגטע. זיינע הערר־ליכקייט ווארד דאַן געפּריעזען

אין

---

*) ביידע נאַכטע פֿאָן פסח ווערדען ליל שמורים גענאַננט. זיעהע דיא אַנמערקונג אין מעריב ליל ראשון.

בְּהִגָּלוֹת· גְּדֻלָּתוֹ מֵאָז יְרַנְּנוּ בְּמַקְהֵלוֹת הֲלָלוֹת· לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה· וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים:

לֵיל שִׁמֻּרִים הִפְלִיא עֵצוֹת מֵרָחוֹק עָמוֹק וְנֶעְלָם· וּבוֹ כְּאֹמֶן נִינָיו מִשִּׁעְבּוּד הֶעֱלָם· זִקַּת חֲטִיבָה אַחַת עֲשָׂאָם לְעַלָּם· בְּאַהֲבַת יְיָ אֶת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בהגלות, בהגלותו בלועז. גדולתו מאז, משעת מכת בכורות כבר התחילו לרנן ולהלל במקהלות, כדאי' בתנחומא ובילקוט וז"ל, מוציא אסירים בכושרות (תהלי' ס"ח ז'), ר' נתן אמר בכושרת אלו בוכים ואלו משוררים (דרש בכו שרות לתרין תבות) מצרים בוכים ישראל משוררים דכתיב קול רנה וישועה באהלי צדיקים. ע"כ. נמצא שהיו משוררים בלילה וביום, וזה שמסיים להגיד בבקר וכו'.

הפליא עצות מרחוק .... כאמן, וכו', כ"כ נב' כ"י, ופירושו שהקב"ה הפליא בדרך עמוק ונעלם עצות אשר יעץ מזמן רחוק לאברהם בברית בין הבתרים, ובו בלילה העלה ניניו של אברהם משעבוד כפי האומן שהבטיח; והמאמר מיוסד על הכתוב אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן (ישעי' כה א), וע"ש פי' רש"י. זיקת, לשון קשור ודבוק, כענין הדבקתי אלי את כל בני ישראל (ירמי' יג יא). חטיבה אחת, כמאמרם ז"ל (חגיגה דף ג' ב'), אמר הקב"ה אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם. לעלם, ל' עלוי, והם' לכנוי הרבים.

אין אבזיינגענדן כערען; דעז מארגענז ריהמטען זיא דיינע גיטע, דיינע טרייע דעז אבענדז. געלאבט זייזט דוא, עוויגער, דער דיא אבענדע הערנאפיהרט!

ליל שמורים אין דיעזער נאכט האט ער ראטהשליסע פאן פערנער צייט וואונדערבאר פאללצאגען! ער האט טרייליך דיא ענקעל אברהם'ז אויז דען פעסעלן דער שקלאפעריי בעפרייט אונד זיא דאפיר מיט דעם באנד דער ליעבע גע= פעסעלט; דען ער שאצט זיא האך, ער ליעבט ישראל אין עוויגקייט! גע= לאבט זייזט דוא, עוויגער, דער זיין פאלק ישראל ליעבט!

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד׃
בלחש: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־
נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם
לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ
בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃
וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֺתַי אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־
נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם

וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָֹה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

במדבר ט״ו ל״ז וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת
עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָֹה
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם: יש לסמוך אלהיכ׳ לאמת.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין
זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ
הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ
וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין
חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן

למוט רגלנו: המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו: העושה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים באדמת בני חם המכה בעברתו כל-בכורי מצרים ויוצא את-עמו ישראל מתוכם לחרות עולם: המעביר בניו בין גזרי ים-סוף את-רודפיהם ואת-שונאיהם בתהומות טבע: וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

מיוסד ע"ס א"ב כפול, ובסוף חתום שם המחבר מאיר. והפייטן מונה והולך על סדר כל הענינים והנסים שנעשו בליל שמורים מאז ועד עתה.

ליל שמורים אדיר ונאה לתהלותיו· זכר עשה לנפלאותיו· בלילי חג פסח:

ל"ש אנוה גומל חסדים· תהלתו בקהל חסידים· ב"ח פ:

ל"ש בא מבראשית להתאמר· לנו הלילה משמר· ב"ח פ:

ל"ש בגין קרבן פסחי· יערב עליו שיחי· ב"ח פ:

ל"ש גיה עולם התאיר· פתח דבריך יאיר· ב"ח פ:

ל"ש גש רצוי לכהן· מבכורות צאנו ומחלביהן· ב"ח פ:

אנוה, אשבח, מן ואנוהו (שמות טו). בא מבראשית וכו', כדאיתא בחגיגה דף י"א, ר"י אומר בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל דכתיב ל"ש הוא לה', לילה המשומר ובא מששת ימי בראשית, שמורים לכל בני ישראל, ליל המשומר לע"ל. להתאמר, ל' העלאה וגדולה, כמו יתאמרו (תהלי' צד ד). בגין, בשביל. שיחי, דבורי, כענין ונשלמה פרים שפתינו. גיה עולם, נוגה של עולם האיר בל"ש כמ"ד בניסן נברא העולם, ופתח דברו הי' יהי אור ויהי אור. גש, הגיש.

ליל שמורים שפריכט מיט זיינען רוהם; וואונדערטהאטען האט ער איין דענקמאהל ערריכטעט אין דער נאכט פאם פסחפעסט.

ליל שמורים וויל איך דען מעכטיגען פרייזען, אונד כאר דער פראממען זיינען רוהם פערקינדען אין דער נאכט פאם פסחפעסט.

ל"ש ווארד פאן אנבעגין אן מעכטיגען טהאטען בעשטיממט; זיא דיענטע אונז צום שוטז, א"ד נ"פ פ"פ.

ל"ש געגעססען וויר דאס פסח-אפפער לאמבען; אמעכטע דאך דעמען ערוואהנונג איהם עבענפאללס געפעלליג זיין א"ד נ"פ פ"פ.

ל"ש וואורדע דאס ליכט דער וועלט אנגעצינדעט; דאס ערסטע זיינער ווארטע וואר: „עס ווערדע ליכט!" א"ד נ"פ פ"פ.

ל"ש האט דער וואהלגעפעלליגע פריעסטער (כהן) זיין אפפער דארגעבראכט פאן דען ערסטלינגען זיינער קליינען פיעה: אונד פאן איהרען פעטטשטיקקען, א"ד נ"פ פ"פ.

ל"ש דֶּרֶךְ כּוֹכַב מִזְרָחִי. מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי. בְּ"חַ"פֶּ:

ל"ש דָּלַק מְלָכִים וְלִבָּם. חַרְבָּם תָּבֹא בְלִבָּם. בְּ"חַ"פֶּ:

ל"ש הֻלָּלָה יִסְכָּה בַּפֶּלֶךְ. לִרְקָמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ. בְּ"חַ"פֶּ:

ל"ש הָדְחַף וְנִסְחַף אֲחוֹרַיִם. מוֹפֵת עַל מִצְרַיִם. בְּ"חַ"פֶּ:

ל"ש וָעַד לִבְרֹא עָלֵינוּ. נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ. בְּ"חַ"פֶּ:

ל"ש וֻכַּח חֲשַׁאי בְּחִילָה. אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה. בְּ"חַ"פֶּ:

ל"ש זֵדִים רְדוּי שֶׁפַךְ. שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ. בְּ"חַ"פֶּ:

ל"ש זְרִיזָה בְּרָכוֹת כּוּנָה. אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ. בְּ"חַ"פֶּ:

דלוי לכהן, זה הבל שהקריב קרבנו בל"ש, כדאי' בפרקי ר"א כ"א. כוכב מזרחי ואיתן האזרחי, שניהם תארים לאברהם והוא דלק ורדף המלכים בליל פסח כדאי' שם פ' כ"ז. ולבם, כ"ה בכל כ"י וטעמו מחץ לבם, מן לבבתיני (שיר ד' ט') כפירוש רד"ק. יסכה, זו שרה. הוללה, כדכתיב ויהללו אותה (בראשי' י"ב). בפלך, במחוז המלך, מן חצי פלך (נחמי' ג). הודחף, ל' דחוי, מן והמן נדחף אל ביתו (אסתר ו). ונסחף, ל' נגעים, מן מדוע נסחף אביריך (ירמי' מו). אחורים, במכות אחורים נתנגע אבימלך, כדאי' בב"ר פ' ע"א, וזה הוא אות ומופת על מצרי' לעתיד כדאי' בפרקי ר"א פ' כ"ו, ר' טרפון אומר באותו ליל' שנלקחה שרה אמנו ליל פסח הי' והבי' הקב"ה על פרע' ועל ביתו נגעים גדולי' להודיע שכן הוא עתיד להכות את מצרי' בנגעים גדולי' וכו'. ועד, מיועד ומזומן לגאולה עתידה. לברא, ל' בריאה, מן וברא אותהן (יחזקאל כג מז). וכח חשאי, הוכח בדברי' שבלחשה והיינו בהעלם. זדים, אנשי סדום. רדוי, ל' רדי' ומוסר, ואיתא בילקוט על פסוק מהר המלט שמה, שבי"ו בניסן הי' רודה אנשי סדום. זריזה, רבקה היתה זריזה לכון הברכות לבנה, ופסח הי' כמו שפרש"י וכדאיתא בפ' ר"א פ' ל"ב.

ל"ש נאַך איין שטערן פאָן מאָרגען הער (אברהם); ער גאַב וויזען אונ־
טערריכט א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש וואַר'ז, אַז ער יענע קעניגע פערפאָלגטע אונד טראַף; איהר שווערט
דורכבאָהרטע איהר אייגנע הערץ, א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש וואַרד יסכה (שרה) אים פאַלאַסט (דעז קעניגז פאָן מצרים)
געריהמט; זיא ווארדע שטאַטטליך דאַהין געבראַכט א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש וואַר'ז, אַז ער (מצרים'ז קעניג) איהרענטוועגען יאַמערליך געציכטיגט ווארדע;
דיעז וואַר איינע פאָרבעדייטונג אויף דאַז קינפטיגע שיקזאַל מצרים'ז א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש איזט בעשטיממט צו אונזרער קינפטיגען בעפרייאונג; איינזט ווירזט
דוא אונז וואונדער צייגען א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש וואַרד אבימלך אים שטיללען אבגעשטראַפט; עז טרעקקטע איהן איין
טרוים א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש טראַף דאַז שטראַפגעריכט סדום'ז פרעפעלערהאַטטע; זיא פיהלטען
דער מאַכט שטרייך אונד שטירצטען א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש וואַר'ז: אַז דיא אַכטזאַמע (רבקה) נאַך דעם זעגען שטרעבטע;
זיא פערשאַפטע איהן איהרעם זאָהנע יעקב א"ד"כ"פ"פ.

לֵ"שׁ חָסַם בְּטוֹב לֶאֱלוֹם· לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלוֹם· בְּ"חַ"פֶּ:

לֵ"שׁ חָקוּק בְּהוֹד כִּסְאָךְ· וַיָּשַׂר אֶל מַלְאָךְ· בְּ"חַ"פֶּ:

לֵ"שׁ טוֹב הִסְכִּים עַל יָדוֹ· מְקִים דְּבַר עַבְדוֹ· בְּ"חַ"פֶּ:

לֵ"שׁ טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ· לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ· בְּ"חַ"פֶּ:

לֵ"שׁ יְלָדָהּ בְּנוֹף נָפְלָה· וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה· בְּ"חַ"פֶּ:

לֵ"שׁ יוֹצְרוֹ חִלְּקוֹ בְּחָכְמָה· יוֹדֵעַ עַד מָה· בְּ"חַ"פֶּ:

לֵ"שׁ כְּדָן וּשְׁבוּי לָקָה· שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה· בְּ"חַ"פֶּ:

חסם בטוב וכו', חסם היו של לבן בחלום שלא ידבר [illegible] יעקב מטוב ועד רע. ובים נפתחות כתוב זהר בטוב .... אמורה ברכות וכו'. [illegible] בכונה כ"א בסדור. חקוק וכו', צורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד. וישר אל מלאך (הושע יב ה), ע"ש פי' רש"י. טוב הסכים וכו', כמאמר [illegible] טוב, אחר לא ית' כמו זנח ישראל טוב (הושע ח ג). טעמה כי [illegible] ילדה בנוף נפלה ותקם וכו', מיוסדים על הא דאית' בפסיקת' רבתי [illegible] ז"ל, טעמה כי טוב סחרה וגו', אתה מוצא שאמר הכ' [illegible] אין בם מת וכו', הנקבות הבכורו' אף הן מתין חוץ מן בתיא בת פרעה [illegible] (παράκλητος) טוב, זה משה שנא' ותרא אותו כי טוב הוא (טוב [illegible]) לכך אמר שלמה (בסוף משלי) טעמה כי טוב סחרה, לא יכבה בלילה [illegible] כתיב, כד"א ליל שמורים הוא), באיזו לילה? ויהי בחצי הלילה. עכ"ל. [illegible] טעם נרה נשמתה ע"ד נר ה' נשמת אדם (משלי כ כז). יוצרו, [illegible] לילה חלקו בחכמה כדאי' בילקוט על ויהי בחצי הלילה. יודע עד מה, הוא [illegible] העתיד, כמבואר בריש מעריב דאתמול. כדן, עבד משועבד. ושבוי, והשבוים [illegible] לקו לפי שהיו שמחין לאיד של ישראל כדאי' בילקוט וז"ל, עד בכור השבי, [illegible] מה חטאו? ללמדך שכל גזרות שהי' פרעה גוזר על ישראל היו השבוים [illegible] הן ועליהם הכתוב אומר שמח לאיד לא ינקה (משלי י"ז ה') עכ"ל.

ל"ש וואר'ז, אונד דעם ארמייטען לבן פערזאגט ווארדע, דען גיטיגען יעקב צו בעליידיגען; איהן טרייע ערהיעלט ער דען גאטטליכען בעפעהל, א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש ווארדע אין דען געטטליכען טהראן יעקב'ז בילד איינגעצייכנעט; ער איבערוואנד דען ענגעל א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש שטיממטע דער אללגיטיגע מיט דעם זעגען איין; ער האט דיא ווארטע זיינער דיענער (יצחק) גוט געהייסען א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש גענאסס דיא ערלעזהערין טוב'ז (משה'ז) דיא פריכטע איהרער אבזיכטען אהנדלונג; איהר זעעלענליכט ערלאשט ניכט א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש טראף דער טאדעזשאואער אין נוף (מצרים) איין; זיא אבער ווארדע ערהאלטען אין דיעזער שרעקקליכען נאכט, א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש איזט פאן שאפפער זעלבזט געטהיילט ווארדען; נור ער וואוסטע דען מיטטערנאכטזפונקט צו בעשטיממען א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש ווארדע קנעכט אונד שקלאפע פאן טאדע איבערגענאממען; זיא האטטען זיך איבער ישראל'ז עלענד געפרייט, דארום בליעבען זיא ניכט פערשאנט א"ד כ"פ פ"פ.

לֵ"שׁ כּוּכָם נֶחְטַט וְנִכְאוּ· הָפַךְ לַיְלָה וַיִּדַּכָּאוּ· בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ לְהָדֵק נִשְׁחַק אִיקוּנָם· רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם· בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ לְבָטָה יִרְאָתָם וְלָקָה· בּוּקָה וּמְבוּקָה וּמְבֻלָּקָה· בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ מְאוֹדֵי הוֹדָאוֹת לְצִדְקֶךָ· עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ· בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ מְאוֹרֵי יֶשַׁע לְהַזְמִינִי· אֲחַזְתָּ בְּיַד יְמִינִי· בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ נוֹרָאוֹת בַּעֲשׂוֹתְךָ נְקַוֶּה· וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה· בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ נִלְחֲמוּ כּוֹכְבֵי אוֹרִים· לְעֶזְרַת יְיָ בַּגִּבּוֹרִים· בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ סִיַּע צֶדֶק נְעוּרִים· צְלִיל לֶחֶם שְׂעוֹרִים· בְּ"חַ פֶּ:

כוכם .... להדק וכו', שני המאמרי' מבוארי' ע"פ מה דאי' בילקוט וז"ל, ומת כל בכור, בכור לאיש בכור לאשה וכו', תנא בש"ר נתן ביום שמת בכורו של אחד מה' היה לו איקונין שלו בתוך ביתו ואותו היום נדוקת ונשחקת והי' קשה עליה' כאלו אותו היום קברוה, אמר ר' יודן, לפי שהיה מצרי' קובעין בתוך בתיה' והיו הכלבים נכנסים דרך הכוכים (המערות) ומשמטין הבכורות ומתעדכין בהם וכו'. עכ"ל. והפך לילה וידכאו, איוב ל"ד כ"ה. להדק נשחק, ל' ושחקת ממנו הדק (שמו' ל). איקונם (αἰκών), צורתם שהיתה מצוירת בכותל או בטבלא. לובטה, נכשלת. יראתם, ע"ז שלהם שלא יאמרו קשה יראתם כדאי' בפרש"י ובילקוט שמות י"א ה'. בוקה ומבוקה ומבלקה, פסוק הוא בנחום ב' י"א, וכולן ל' כליון והשחתה. מאודי הודאות, הודאו' עד למאוד יש לצדק ולתב' לך. מאורי וכו', ל"ש הוכן להזמין לי מאורי ישע. נלחמו כוכבי אורי', במלחמת סיסרא, כמבוא' בשופטי' סי' ד'. סיע צדק וכו', לנעורי' מן הצדק ולדור צליל הי' מסייע. לחם שעורי', כדאי' בפסקת', א"ר יהושע בן לוי מצו' העומר עמד' להם בימי גדעון שנא' והנה איש מספר לרעהו חלום והנה צליל לחם שעורים (שופטי' ז' י"ג), מהו צליל? רבנן

ל"ש וואורדען אויך דיא שטאַדטען אין איהרען גריפֿטען צערמאַלמט, צ. דסטייבט, אַלז זיך דיא נאַכט ווענדעטע, א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש וואורדען זעלבסט איהרע געמאַלדע פֿערוויסט; דאַז ביזר אייגנע ערזטגעבאָרנען פֿערטוואַגד א"ר כ"פ פ"פ.

ל"ש וואורדען זאָגאַר איהרע געטצענבילדער צערשטאָרט, צערטריזז מערט אונד צערשטרייט, א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש ווילל איך דיר דאַנקליעדער דיכטען, דיינער גערעכטען שטראַפֿע ווילען, א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש וואַרסט דוא איר אין ליכט דעז הייזז, אונטערשטיצטעסט אייגע רעכטע, א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש ווירזט דוא, וויא וויר האָפֿפֿען, נאָך פֿירכטערליכערע טהאַטען אויזיבען; דאַן זאָלל עז אייגע נאַכט דער אַנדערן פֿערקינדען א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש שטריטטען אייגזט דיא ליכטען שטערנע*), זיא טראַטען העראַבייא צור הילפֿע דער העלדען גאָטטעז, א"ד כ"פ פ"פ.

ל"ש וואַר דער בייאשטאַנד יענער גערעכטיגקייטזליעבע; איהנען פֿראָמאַטע דיא גאַבע דעז גערזטענבראָדעז (עומר), א"ד כ"פ פ"פ.

ליל

*) זיעהע שופטים קאַפּיטעל 5, פֿערז 20.

לֵ״שׁ שֻׂגַּב בְּמִבְטָח וּמָעוֹ · גֶּבֶר חָכָם בָּעוֹ · בְּ חַ פֶּ׃

לֵ״שׁ עָרִיצֵי פּוּל שָׁקַד · וְתַחַת כְּבוֹדוֹ יֵקַד · בְּ חַ פֶּ׃

לֵ״שׁ עֹמֶר חֶרְמֵשׁוֹ פִּלְּחָם · וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה נִלְחָם · בְּ חַ פֶּ׃

לֵ״שׁ פְּאַר עֶלְיוֹן בַּאֲמִירוֹת · מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִירוֹת · בְּ חַ פֶּ׃

לֵ״שׁ פַּעְנֵחַ צָפְנַת מַעֲבָדָיו · סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו · בְּ חַ פֶּ׃

לֵ״שׁ צָפִית סְדוּרָה וַאֲרוּחָה · וְהִנֵּה יָד שְׁלוּחָה · בְּ חַ פֶּ׃

אמרין על שללל עליהם אותו הדור מן הצדיקים, ונזכות מה נצלו? בזכות לחם שעורים ואי זו? מצות העומר, עכ״ל, וכוונת דבריהם כפי שפירשם החכם בעל קרבן אהרן נספרו לכ אהרן באמרו, חז״ל דרשו הכתיב דכתיב צלול נו׳ והוא מל׳ דקות וענין הכתוב לומר שהיה הדור צלול ונעור ורק מן הצדיקים אלא שעמד להם להושיעם לחם שעורי׳ שהוא קרבן העומר אשר הקריבו אז, כי ליל פסח הי׳ דבר המלאך עם גדעון, כמ״ש חז״ל, והיום הזה הי׳ יום ט״ו בניסן אשר הוא זמן הקרבת העומר, ופרוש הפסוק והנה צלול הדור ועם כל זה לחם שעורי׳ הוא המתהפך במחנה מדין ומכה אותם, ולזה בעל הטעמים נקד מלת צליל בגרש להפסיקו מאמרו לחם שעורים. ע״כ דפמ״ח. שוגב, נשגב ונתאמץ. גבר וכו׳, בועז, כדאי׳ בילקוט וז״ל, גבר חכם בעוז (משלי כד) זה בועז, ואיש דעת מאמץ כח (זה) שנזדרז על יצרו הרע בשבועה. פול, מלך אשור. שקד, ל״ש שקד ומהר הרעה עליהם. ותחת כבודו יקד (ישעי׳ י׳ י״ו), שנשרפו שרפת נשמה וגוף קים. פלחם, בקע אותם ובמלחמות תנופת העומר נלחם גם בי ליל ט״ו בניסן הי׳ כמבואר בפירש״י ישע׳ ל׳ ל״ב. פואר עליון, הקב״ה נתפאר ע״י המעשה הנזכר באמירות וזירות ומכנף הארץ זמירות כי גם הארץ אמרה שירה במפלתו של מלך אשור כמ״ש בסנהדרין דף צ״ד א׳. פענח צפנת מעבדיו, גלה סתרי מעשיו לדניאל. מעבדיו, מעשיו, מן יביר מעבדיהם (איו׳ לד כה). צפית סדורה, המנורה הית׳ ערוכה עם הארות׳ והנה יד שלוח׳ כותבת כמבוא׳ בדניאל סי׳ ה׳ וליל פסח הי׳ ובו בליל׳ נלעת ונכרת

ל״ש ווארדע בועז פאָן רעכן אויהע דער ענטהאַלטזאַמקייט בעוועלט;
ער לייגטע זיך אָוז חייכען ווייזען אמן ח״ד״כ״פ״פ״פ.
ל״ש ווארדען דיא וויטהריכע פול׳: געבאַנדיגט*); פייערגלוטה פערלעהרטע
זיא ח״ד״כ״פ״פ.
ל״ש מיט איהרעט עומר בעווירקטע דערען אונטערגאַנג; זיא ווארדען
בעזיעגט דורך לערעאָניעלע ווענדונגען ח״ד״כ״פ״פ.
ל״ש ווארדע דער אַללערהאַבענע דורך לאָבגעזאַנגע ערהאָהט; אויז אַללען
ענדען דער ערדע ערשאָללען איהם ליעדער ח״ד״כ״פ״פ.
ל״ש ענטדעקקטע ער זיין פאָרהאַבען, אָפּפענבאַרטע געהייאניסע זייגען
דיענערן, ח״ד״כ״פ״פ.
ל״ש ווארדע דיא קאָניגליכע טאַפעל (בלעשאצר׳ז) פּראַכטפאָלל צובערייטעט**).
פלאָטצליך טרעקקטע זיא איינע הערפאָררראַגענדע האַנד, ח״ר״כ״פ״פ.

ל״ש

*) זיעהע איין אשור. **) זיעהע אין דניאל קאַפיטעל 5.

ל"ש צמת בו בליל· קדש יי חלל· ב"ח"פ:

ל"ש קומת תמר הצלה· ההדסים אשר במצלה· ב"ח"פ:

ל"ש קמץ השביע לשננה· יתן לידידו שנא· ב"ח"פ:

ל"ש רוחי יחפש למללה· אזכרה נגינתי בלילה· ב"ח"פ:

ל"ש רוח והצלה עמדה· בלילה ההוא נדדה· ב"ח"פ:

ל"ש שמע מצרים לנצור· יחילו כשמע צר· ב"ח"פ:

ל"ש שמור לנקמה נטורה· על צר המעטירה· ב"ח"פ:

דכתיב ביה בלילי' קטל בלשאצר, על אשר חלל כלי הקדש כמבואר שם, ועיין בפרש"י בישעיה כ"א ה'. קומת תמר, קומתן של ישראל המכונים בשם תמר הנצלה מכליון שהיה ראוי להם על שהשתחוו לצלם, ונצלה בשביל ההדסים הם הצדיקים חנני' מישאל ועזרי' אשר במצולה בבל, כמו שאמרו ז"ל בסנהדרין דף צ"ג א', מאי דכתיב אמרתי אעלה בתמר וכו'? בקש הקב"ה להפוך את העולם לדם כיון שנסתכל בחנני' מ"ו נתקררה דעתו דכתיב והוא עומד בין ההדסים אשר במצולה ואין הדסים אלא צדיקים ואין מצולה אלא בבל וכו'. קומץ השביע לשננה, מרדכי השביע והספיק לשנן הלכות קמיצה בליל פסח, כדאיתא בפ' ר"ח פ' נ'. יתן לידידו שנא, היה נותן ומותר שנתו לידידו הקב"ה כי היה נעור כל הלילה וזאת עמדה להם בימי המן. וי"מ לידידו לשון כדוד שהיה מנדד שנה מעיניו, ע"ד שדרשוהו ביומא דף ע"ז א'; אבל אין לשון הפייטן מתישב עליו. רוחי יחפש למללה, לדבר שירות כי אזכרה נגינתי שהייתי מנגן בלילה הזה מקדם, והוא מיוסד ע"ס אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי (תהלי' עז ז), ואמרו עליו באיכה רבתא דף ס"ב ד', בלילה, זה לילו של פרעה ושל סנחרב ושל גדעון וכו' ע"ש. ל"ש שמור וכו', טעמו ל"ש הוא לנצור ולשמור שמע של פורענות שהיו שומעין על מצרים וכן

ל"ש נאָך וואורדען זיא אויפֿגעריעבען; זיא האַטטען דעז עוויגען הייליגטהום ענטווייהט, א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש ווארדע דער האָכשטאַממיגע פֿאַלמבוים[1]) ערהאַלטען דורך דיא מירטהען אים טהאַל, א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש האַט דער פֿראָממע (מרדכי) מיט דער לעהרע פֿאָן קמיצה[2]) צוגעבראַכט; ער אָפֿפֿערטע דעם אַללגעליעבטען זיינען שלאַף אויך, א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש קאַם טראָסט אונד רעטטונג, אַלז דער שלאַף דען קעניג פֿערליעס, א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש פֿאָרשט מיין גייסט צו דיכטען; איך ערינגערע מיך מיינער זאַיטען־שפיעלע, א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש איזט אויך צור ראַכע אויפֿבעוואַהרט פֿיר דאַז שטאָלצע צור, א"ד"כ"פ"פ.

ל"ש קאַם דיא נאַכריכט פֿאָן מצרים'ז פֿאַלל; איינע עבענזאָ שרעקליכע נאַכריכט ווירד פֿאָן צור ערשאַללען א"ד"כ"פ"פ.

ליל

[1]) אונטער פֿאַלמבוים ווירד דיא געמיינדע ישראל אונד אונטער מירטהען דיא פֿאָרציגליך פֿראָממען פֿערשטאַנדען. [2]) דיא בעהאַנדלונגזאַרט דער מעהלאָפֿפֿער.

לֵ"שׁ תָּבוּעַ מִסֵּפֶר הַתּוֹרָה · אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נֶעְדָּרָה · בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ תִּכְּנוּ לְיֵשַׁע וָנֵס · נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס · בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ מַאֲמָרַי יִרְצֶה לְשָׁעוֹת · מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת · בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ אָז בַּהֲנִיחֲךָ שְׁלוּחִים · הוֹדִינוּ לְךָ אֱלֹהִים · בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ יֶשַׁע לָנוּ תְּחַדֵּה · וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נוֹדֶה · בְּ"חַ פֶּ:

לֵ"שׁ רֶנֶן הַשִּׁיר בְּחַדְשֶׁךָ · לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ · בְּ"חַ פֶּ:

לֵיל שִׁמֻּרִים, טֶכֶס פְּלָאֶיךָ מִשִּׁירֵי הוֹדָאוֹת נִתְיַחַדְתָּ · יוֹמָם לְחֶסֶד וְלַיְלָה לְשִׁיר נִתְוַעַדְתָּ ·

כלוליך

יחילו השומעים כשאלת שמע קול כי גם הם ילקו כאותן הפורעניות שלקו מצרים כמבואר בפי' רש"י במקרא כאשר שמע למצרים יחילו כשמע קול (ישעי' כג ה) תבוע, דרוש, ורצונו כל המאורעות של ל"ש דרושים הם מעל ספרי קדש וכלן נקבצו כאן הנה אחת מהנה לא נעדרה. תכנו וכו', הקב"ה תכן והכין ל"ש לישע ונס וגם הגאולה העתידה תהי' בו. מאמרי, תפלתי. מקדם, הקב"ה שהוא פועל ישועות מקדם. בהניחך שלוחים, בתתך מכות לציפים. תחדה, תחדש. ל"ש רנן וכו', ל"ש מעותד לשיר חדש בזמן הגאולה, כענין שירו לה' שיר חדש (תהלים צו א).

טכס, תקון, ורצונו ל"ש מתוקן הוא לנפלאות לכן נתיחדת בו משירי הודאות, כ' ומשירי אהודנו (תהלים כח). יומם וכו', עש"ה יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי (תהלי' מב), ואמרו עליו (ע"ז דף ג), ביום הקב"ה עוסק בחסד לדון ולזון את העולם ובלילה הוא יושב ושומע שירה וכו', וזהו שיסד ובלילה לשיר

ליל שמורים'ס זאַממטליכע געשיכטע איזט איער אויז דער היילינגען שריפט צוזאַממעןגעטראַגען; עס מאַנגעלט ניכטס פֿאָן אַללען, וואַס געשאַה א"ד כ"פ"פ.

ל"ש איזט צו וואונדערטהאַטען געשיקקט; ישראל'ס צערשטרייטע ווערדען ווידער געזאַממעלט ווערדען א"ר כ"פ"פ.

ל"ש מאָכטען איהרע מיינע וואָרטע געפֿעהליג זיין, איהר, דער אַלל דאַז הייל בעווירקט, א"ר כ"פ"פ.

ל"ש האַזט דוא אונז איינזט ערקוויקקט; וויר דאַנקען דיר, אָ הערר, א"ד כ"פ"פ!

ל"ש ווירזט דוא אונז מיט נייעם הייל ערפֿרייען, וויר ווערדען דיר דאַן עוויג דאַנקען א"ר כ"פ"פ.

ל"ש ווירזט דוא אונזערן יובעלגעזאַנג ערנייערן; דאַן זאָללען דיינעם הייליגען נאַמען נאָך ניא געהאָרטע דאַנקליעדער ערטאָנען א"ר כ"פ"פ.

ליל שמורים, פראַנגענד מיט וואונדערטהאַטען, לאָבפרייזט דיין איינינגעז, עוויגעז וועזען! דען טאַג האַזט דוא בעשטיממט צור גנאַדע אונד דיא נאַכט, ליעדער אַנצוהערען

כְּלוּלַיִךְ אָז בֶּאֱמוּנָה רוּחֵךְ הִסַּדְתְּ · מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים עֹז יִסַּדְתְּ׃ בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם ·

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא · מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה׃

לֵיל שִׁמֻּרִים, מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ חַי וְקַיָּם · נִפְתַּח שִׁבְחֲךָ בִּלְשׁוֹן עָתִיד וְנִסְתַּיֵּם · סֹבּוּ לְיָמִין

מתועדת. כלוליך, ישראל, כענין אהבת כלולותיך (ירמי' ב ב). באמונה רוחך הסדת, בזכות האמונה יסדת בם רוח קדשך, כאמרם ז"ל בילקוט ויאמינו בה' וגו' בזכות האמונה שרתה עליהם רוח הקדש ואמרו שירה אז ישיר משה ובני ישראל וכו', ואפילו עוללים ויונקים אמרו שיר, כדאי' בסוט' דף ל' ב'. הִסַּדְתְּ, כ"כ בכ"י ונכון הוא בעבור שהס' מאותיות השריקה, כמו שפירשנו היטב בבראשית כ"א כ"ח אלא וילכו אברהם, ע"ש, וכמו שתאמר מן יצב הִצַּבְתְּ, כן תאמר מן יסד הִסַּדְתְּ.

מלכותך וכו', בניך ראו מלכותך חי וקים ופתחו לשבחך בל' עתיד אז ישיר, כמ"ש ז"ל, שר לא נאמר אלא ישיר לעתיד לבוא, וכן בסיום השירה אמרו ה' ימלוך לע"ו, וזהו ונסתים, שהפתיחה גם הסיום היו בל' עתיד לרמוז על הע"ל, וכדאיתא בילקוט, אמר ר"ש אלו אמרו ישראל בים ה' מלך ע"ו לא היתה אומה שולטת בהם לעולם אלא אמרו ה' ימלוך לעתיד לבוא, עכ"ל, ובלשון הזה בעצמו יסד בשירה ליום אחרון דפסח ובל' עתיד פתחה וסיימה להעד, ה' ימלוך לעולם ועד. והמפרש הוסיף דברים על לשון המאמר מדליה ודחק כדי לקים פרושו, והנכון מה שבארתי. סבו, הביטו, ונופל לשון סבה על ההבטה בעתיד, כמו סכה נרה"ק.

אַנגעהאָרען. איינזט בעגייזטערטע דער מאַכטיגע גלויבע דיינע פערזאַמלטע (ישראל); זעלבזט קינדער אונד זייגלינגע האָבען דיינען רוהם פּראַכטי־ האָקקענד, יובלענד אונד ווענצפּאָנז, אונד לויט שפּראַך: „ווער איזט אונטער דען מאַכטען, אָ עוויגער, וויא דוא?!" א"ז"וו.

ליל שמורים זאַהען עז דיינע זאַהנע, עוויגער, דיין רייך, דאַז פיר אונד פיר וואַהרט; דאַרום בעגאַננען זיא איהר ליעד אין שפּריכען דער קינפ־ טיגען צייט*) אונד זאָ בעשלאָסען זיא'ז אויך; זיא טויטען צור רעכטען פאַן

*) אין אויזדריקקען, דיא מעהר בעצוג אויפ'ז צוקינפטיגע אַלז אויפ'ז געגענוואַרטיגע האַטטען.

מֹשֶׁה בּוֹקֵעַ יָם. וְהֵנִיף יָדוֹ עַל הַנָּהָר בַּעְיָם:
זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ.
יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:
לֵיל שִׁמֻּרִים, עָטוּר פִּלְאֵי צִדְקָךְ בִּצְבָא
וָאוֹת. קִרְבָתְךָ לִי טוֹב יְשׁוּעוֹת הַבָּאוֹת.
שַׁתִּי בְךָ מַחְסִי בְּמַלְאֲכוּת הַנִּבָּאוֹת. מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ יְיָ צְבָאוֹת:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל: (כ"א בא"י מלך צור ישרא' וגוא.)
הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ
עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ
לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב
ויגון

והניף ידו וגו' פסוק הוא בישעי' י"א ט"ו והוא מדבר על הגאולה העתידה, ורצונו שהסתכלו לימין משה בוקע ים שעתיד הוא להניף ידו על נהר פרת בזמן קבוץ הגליות. ע"ש פי' רש"י.

ל"ש עטור וכו', מובחר בפלאי לדקדק כי הרבה נסים נעשו בו במדובר. בצבא, בישראל. ואות, סמן הוא לעתיד על קרבתך לי וכו', ומיוסד ע"פ בתהלים ע"ג כ"ח ואני קרבת אלהים לי טוב שתי בה' אלהים מחסי לספר כל מלאכותיך, ואמרו עליו בילקוט לפי ששאלו את בלעם היש לנו קץ של ישועה? אמר להן הן ורחוק הוא, שאלו לנביאי ישראל ואמרו קרוב הוא וכו'. במלאכות הנבאות, בנביאים המתנבאים במלאכות ה' (חגי א' י"ג).

פאָן משה, דעם מעערשפאַלטער, זאַהען, דאַס זיך אײַנסט זײַנע האַנד איבער מעהרערע פֿליססע שטרעקקען ווירד, אונד ריעפֿען: „דיעז איזט דער פֿעלז אונזערעז הייל!" דאַן שפראַכען זיא: „דער עוויגע ווירד איממער אונד עוויג רעגיערען!" א.ז.וו.

ליל שמורים, בעקראָנט איין ישראל מיט זאָ פֿיעלען טהאַטען דיינער גערעכטיגקייט, איזט איינע פֿאָרבעדייטונג אונזערעז קינפֿטיגען הייל. עז איזט ניכט מעהר פֿערן, דאַז עוויגע גוט! וויר האָבען אונפֿערגיכט אויף דיך, אויף דיך ווייזאַגענדען דער אונטריגליכען פראָפֿעטען: „ישראל'ז קאָניג אונד זיין ערלאָזער איזט ער, דער עוויגע, צבאות!" געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, דער ישראל ערלאָזט!

וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם· וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ:

מיוסד ע"פ א"ל ב"ם, ובסוף חתום מאיר חזק.

אוֹר יוֹם הֶנֶף סְפִירָה הָכְשְׁרָה בִּנְגֹהִים· לְצִיּוֹן נִדָּחָה קָרוּא דְּרוּשָׁה עֲלוֹת גְּהִים· בִּנְיָן מְפֹאָר כְּרַךְ מַחְמַד לֵב וְגֵהִים· מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן בְּעֶשֶׂר מַעֲלוֹת קֹדֶשׁ גְּבֹהִים· גִּיל לְבָבוֹת לְבָנוֹן הַמְלַבֵּן נִצּוֹחִים שְׁלוּהִים· נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים: דְּרִישׁוּת לִדְרוֹשׁ בְּשִׁכְנְךָ מְקוֹם כִּפּוּר שְׁלָמִים· סְלוּלֵי צִיּוֹן מְבַקְשִׁים תַּפְקִידָם הָרֵם מִכְשׁוֹלִים· הֲמוֹן חוֹגֵג עֲלוֹת יֵרָאֶה הַתָּר שַׁלְשְׁלִים· עֵת כִּי בָא לְחֶנְנָהּ בְּלִי רִשׁוּלִים· וּמְהַקְרוֹב לָהּ בִּכּוּרֵי נְדָבָה לְהַקְרִיב בְּטֹהַר

באור לאור יום הנף לרבינו הגדול הגאון המפורסם מוהר"ר נח חיים צבי נר"ו, איתן מושבו כעת על כסא ההוראה בק"ק המבורג יע"א ולפנים בק"ק מגנצא יע"א.

אור יום הנף, לילה הקודמת ליום הנף כמו אור לארבעה. (הֵנֶף כ"ב נב' כ"י וכנון הוא). ספירה הוכשרה בנוגהים, ע"פ מאמרם במנחות דף ס"ו, קציר' וספירה בליל', ואומרו בנוגהים כפי דעת התו' שם דביום סמוך לחשיכה עדיף. לציון נדחה קרוא דרושה, כי הספירה בזמננו זכר למקדש כמאמרם שם וכמאמר ר"י בסוכה, מנ"ל דעבדינן זכר למקדש? דא"ק כי אעלה ארוכה .... כי נדחה ציון דורש אין לה, מכלל דבעי דרישה, וכנגד אעלה ארוכה אמר עלות גהים מל' לא יגהה מזור (הושע ה' י"ג). בנין וכו' מחמד לב, וגהים פי' עינים כמו עששו גוהי. משכני עליון בעשר מעלות וכו', כמו עשר קדושות במתניתין פ"ק דכלים מוכח אותה בל' מעלות פ' טרף בקלפי (דף מ"ד ב') ש"מ מעלות דאורייתא. גיל לבבות לבנון המלבן, כמאמר ריב"ז בפ' הנ"ל למה נקרא שמו לבנון וכו'. נצוחים שלוהים, זדונות ושגגות. נכבדות מדובר וכו', פסוק בתהלי' (פ"ז ג'). דרישות לדרוש וכו', ע"פ מאמרם בפסיקתא (ילקוט דף רע"ד ע"ג), יכול תמתין עד שיאמר לך נביא? ת"ל לשכנו וכו' דרוש ואתה מוצא! (א"ה, עיין בסנהדרין דף י"א ב'. שלוהים, שגגות.) סלולי, דרכי ציון השוממים מבקשים הנפקד עליהם להרים מכשול עמם, כנאמר סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי (ישעי' נז יג), למען יבאו עלות המון חוגג מפתות אסירי התקוה עת שיבוא לחננה מהר חיש ולהקריב

שולים· פצחו רננו יחדו חרבות ירושלים: זרזו להקדים שלוחים דייני גיא נבואות· צאת מבערב עשות כריכות מאביבי תבואות· חול ושבת ברבים מלאכותיו בשלוש באות· קבצו עיירות הסמוכות עסק גדול לנאות· חשכה קצרוהו ונתנוהו בקופה ולעזרה מובאות· מה ידידות משכנותיך יי צבאות: טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו לאמר· רבה עמרים במדבר כנגדם אחד לתמר· יהבט ונתן לאבוב האור בכלו לגמר· שטחוהו בעזרה עמלו לרוח חיים לכמר· כמה כברי מור לסנטר הלז

בכורי כדבש בטוהר טומאת שולים ואז פצחו וכו'. זרזו וכו', עתה מתחיל לספר סדר הקצירה ע"פ מתניתין דפרק ר' ישמעאל דף ס"ה שלוחי ב"ד יוצאין מעי"ט וכו'. חול ושבת ברבים וכו', ע"פ מחלוקת תנאים ר"פ הנ"ל וחכ"א אחד שבת ואחד חול וכו'. קבצו עיירות, שם במתניתין. חשכה קצרוהו וכו', במשנה אחרי'. מה ידידות וכו', פסוק בתהלי' פ"ד. טובה כפולה וכו', רבה עומרים וכו', יתכן ע"פ מאמר ר' בני' בפסיקתא הובא בילקוט פ' בשלח, אמר הקב"ה לישראל בני כשהייתי נותן לכם.... לכל אחד עומר לגלגולת ועכשו שאתם נותנים את העומר אין לי אלא עומר אחד בשביל כלכם. ולתמור, (טעמו לתמורה) מלשון לא יחליפנו ולא ימיר. יהבט ונתן וכו', מבואר במשנה דמנחות נתנוהו לאבוב וכו' שיהא האור שולט בכלו. שטחוהו בעזרה, גם זה שם במשנה והרוח מנשבת בו, ועמלו חיים לכמור, ע"פ מאמר ר' לוי שם בפסיקתא על משנה זו, הרי שעמלת וזרעת .... אם אינו מוליך לך רוח שתזרה מהיכן אותו האיש חי? — לכמור, לשון חמום כמו כומר של זיתים בב"מ דף ע"ד ובתוס' שם דכמור מלאכה בידי שמים כמו מטרא וסמכו לעמלו ברוח לזרות שממנו תוצאות חיים, כמאמר ר"ל הנ"ל. כמה כברי וכו', ע"פ מאמר ר"ש בן חלפתא לבנו, שם דף פ"ו. שבעות חקות וכו', מקרא בנבואת ירמי' (ה כד) ומאמר ר"א בפסיקתא הנ"ל. ישמור לנו מן השרב וכו', והימתי? בשבעה שבועות שבין פסח לעצרת. (א"ה, שני המאמרים יתקשרו היטב ע"פ המאמר בפסיקתא והובא בילקוט על מקומו וז"ל, ולא אמרו נירא נא את ה' אלהינו הנותן גשם יורה ומלקוש בעתו, יהב לכון כלה לית אנון צריכין לי', מן כדין שבועו' קציר ישמר לנו, ישמר לנו מן השרב ומן הרוחות הקשים, אמר ר"י בן לוי סנטרך (*Senator* שומר שלך) אנא, לית את יהב לי סנטרותי (שכר שמירתי)? עכ"ל, וכנגד זה יסד כמה כברי מור ראוים לזמור לסנטר הלז שהרי שבועות חקות קציר לנו ישמור וראוי לתת לו סנטרותיה. ולזמור, טעמו לכרות כמו לא תזמור, כי המור צמח הוא.)

לזמר· שבעות חקות קציר לנו ישמר: תכן בלת וצבור ונגרם בלי חסרון· בשלש עשרה נפה יוציאו ממנו עשרון· נתן שמנו ולבונתו יצק ובלל בהדרון· הניף והגיש קמץ ומלח והקטיר הזכרון· מזר שלחן גבה זכו בשירי הדורון· כל זכר בבני אהרן: קרב העמר שוקי ירושלים בפרות מעטרים· בזריזות בית דין מחצות רחוקים מתרים· מרחוק את יי מעזכם זכרו מזכירים ונוהרים· ירושלם הבנויה תעלה על לבבכם נמהרים· חזקו ותזכו לשמוע שיר ישורר להרים· הר בית יי בראש ההרים: לביתך נאוה קדש נוה תהלה חומל· בית יער הלבנון מלבלב מגדים וגומל· זהב פרוים פרות פרחיו עוד מהאמל· לזרעו של יצחק חסד ביום הגמל· ארוממך בעטור בכורי בקלתות מזהבות ולא בתורמל· כבוד

תכן וכו', ברייתא בפסחים ל"ו מנחת העומר לותתין ולוברין אותה. ונגרס וכו', משנה במנחות ס"ו נתנוהו לרחים וכו'. נתן שמנו וכו', שם ס"א. מזר שולחן וכו', הכל במשנה שם. קרב העומר, שם במשנה. בזריזות ב"ד וכו', משנה בדף ס"א מ"מ הרחוקים וכו' שאין ב"ד מתעצלין. מרחוק את ה' וכו', מבואר מעצמו. (א"ה, שיר ישורר להרים הר בית ה' וכו', הכוונה בו כי הר בית ה' בעצמו ירים שיר וישורר בראש ההרים כדאי' בשוחר טוב מזמור פ"ז אמר ר' פנחס עתיד הקב"ה להביא לסיני ולתבור ולכרמל ולתן ירושלים בראשן שנאמר נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים (ישעי' ב ב), ולא עוד אלא שעתיד להיות מזמר והן עונין אחריו שירין וזמירין, שנא' ונשא מגבעות (שם) וכתיב וכנני' שר הלויים במשא יסור במשא (ד"ה א' ט"ו כ"ב וע"ש פי' רש"י). לביתך וכו', מתפלל אל האומר לעשות בית נאות קדשו לנוה תהלה כמאמר ר"א בן פדא סוטה דף ט' אל תקרא נאוה אלא נוה תהלה וכו' שלא שלטו שונאיהם וכו'. בית יער וכו', מאמר ר"ז בר טוביה יומא ל"ט (ובמ"ר פ' יא), יגימל מל' ויגמול שקדים. זהב וכו', פרות פרחי זהב העתידים לחזור לא יאמלו עוד כפרא לבנון האמלל. לזרעו וכו', כדדרש רב עוירא פסחים קי"ט מאי דכתיב ויגדל וכו'. ארוממך וכו', משנה פ"ג דביכורים העשירי' מביאים וכו'. ולא בתורמל, הוא כלי פחות הערך כמו הרועה בתורמילו וגם הסלים נותנים לכהנים ונתר עניא וכו' סוף פרק הגזול. כבוד וכו',

פסוק

הַלְּבָנוֹן נִתַּן לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל: יִרְאָה כִּפַּת הַמּוֹקֵד תַּשְׁלוּם
שָׁלֵם סְבִיבַיִךְ. שְׁמֵךְ כְּשֵׁם מַלְכֵּךְ שְׁעָרַיִךְ כְּשִׁבְטַיִךְ
בַּהֲסִבַּיִךְ. הָעֵת כַּעֲדִי תִלְבְּשִׁי הֲדַר סָבִיךְ בִּמְסִבַּיִךְ.
שִׁירוֹת כֹּהֲנַיִךְ בַּאֲבִיבַיִךְ. נְעִימוֹת לְוִיַּיִךְ בְּאַבּוּבַיִךְ. עוֹד
תַּעְדִּי תֻפַּיִךְ. טְלוּל רוֹבַיִךְ בִּרְחוֹבַיִךְ. שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם
יְרוּשָׁלָיִם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ: יְתֵרָה הִבָּתֵךְ יְרוּשָׁלַיִם בְּנוּי
שִׁבְעִים שְׁמוֹתַיִךְ. כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ הָפְקְדוּ שׁוֹמְרֵי
חוֹמוֹתַיִךְ. מַזְכִּירִים לְרַחֲמֵךְ וּלְשׁוּמֵךְ תְּהִלָּה בָּאָרֶץ לְיַשֵּׁב
שׁוֹמֲמוֹתַיִךְ. בְּאַחֲוָה וּבְרֵעוּת וּמִקְדַּשׁ אֵל בְּרָמָה
גְוִיּוֹתַיִךְ. אֲדַבְּרָה וַאֲבַקְשָׁה טוֹב וְשָׁלוֹם בָּאֵר מְנוֹתַיִךְ.
יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

הש"ץ אומר חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל

פסוק בנבואת ישעי' ל"ה. יראה וכו', משנה בתמיד בית המוקד כפה. תשלום שלם וכו', יראה ע"פ נבואת יחזקאל בסופו, סביב י"ח אלף, וכנגד מאמרם ע"ז בסוכה מ"ה, תמני' סרי אלפי וכו' קראו תשלום שלם. שמך .... שעריך וכו', כמאמר בנבואת יחזקאל י"ב, שערים בשם שבטי יה נקראים ושם העיר על שמו ית'. העת בעדי .... הדר וכו', רומז לסנהדרין המסובין כעגולת חצי גורן. עוד תעדי וכו', כנבואת ירמי' (לא ד) ויצאת במחול משחקים. טלול רוביך, רקידת ילדיך, כנבואת זכרי' (ח ה) ורחובות העיר וגו'. שירות וכו', בסדר הבאת בכורים, ודברו הלוים בשיר והוא אבוב של קנה, כדאי' בערכין. (בנוי שבעים שמותיך, בבמדבר רבה פ' י"ד על פסוק שבעים שקל, כנגד שבעי' שמו' שיש להקב"ה, שבעים שמות לישראל, ע' שמו' לתורה, ע' שמות לירושלים. ועיין בבעל הטורי' פ' בהעלותך.)

עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

(כשחל י"ט במוצאי שבת מוסיפין זה:)

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה. וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל׃ וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ׃ הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃)

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן׃ אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה׃ זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים · חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ · וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ

רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ: וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

קדיש שלם, עמר, עלינו, קדיש יתום, יגדל·

דיני ספירת העמר·

ליל ב׳ של פסח אחר קדיש תתקבל מתחיל הש״ץ לברך ברכת העומר בקול רם, וחייבים לברך ולספור מעומד. (ואם עבר מיושב יצא.)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר: הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר*): (נ״א בָּעֹמֶר:)

יהי

*) שאלני חכם אחד מה זה שאנו אומרים על ספירת העומר, על מקרא מגלה, על מצות תפלין ודומיהן, והלא הרא״ש בפרושו לברכות ב׳ י״ו הביא ליסוד כי כל צווי עם מלת על הוא לא תעשה, ורצונו

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

ואומרים מזמור ס"ז, למנצח בנגינות מזמור שיר אלהים יחננו וכו'. וכן בכל לילה קודם הספירה יברך, ואחריה יאמר יהי רצון והמזמור הנ"ל. ויאמר שני ימים, שלשה ארבעה חמשה ששה שבעה שְׁמוֹנָה (בקמץ) תשעה עשרה ימים, כולם בתוספת ה', כמנהג המספר על ל' זכר, ובכולם יאמר ימים בלשון רבים, אבל מאחד עשר ואילך יאמר יום בלשון יחיד, כי כן מנהג הלשון בכל המקרא לחבר הנספר אל מספר האחדות בלשון רבים ואל העשרו' בלשון יחיד, וכשמגיע לשבעה ימים יאמר היום שבעה ימים שהם שבוע אחד לעומר, ובשמיני יאמר היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד לעומר וע"ד זה מונה וסופר הימים והשבועות, וכשיגיע לי"ד יאמר היום ארבעה עשר יום (לא ימים, כנראה מלשון הש"ע) שהם שני שבועות לעומר וכן כלם ע"ז הדרך, והגאון מהור"ר יעב"ץ כתב, שי"ל היום שבעה ימים לעומר שהם שבוע אחד, היום שמונה ימים לעומר שהם שבוע אחד ויום אחד, וכן ביתר הספירות לעולם יש להסמיך הימים לעומר, והוא המוסכם מכל הדיקנים וכן ע"פ האר"י ז"ל.

ליל מוצאי שבת נהגינן לספור קודם הבדלה ובמקום שאין מבדילין בב"ה סופרין קודם שאמרו ויתן לך דאין לספור אותו אלא אחר קדיש תתקבל. ליל שבת וליל י"ט מברכים וסופרים אחר קדוש בב"ה, וכשחל י"ט האחרון של פסח במוצאי שבת דאז אומר קדוש והבדלה בפעם אחת יש לספור קודם שמברכין על הכוס בב"ה, והרב בעל ט"ז כתב דבלילה שבין ז' של פסח ליו"ט ח' של פסח אפילו בחול יש לספור קודם קדוש, וכן נוהגין בפ"פ דמיין. שכח ולא ספר בלילה, יספור ביום בלא ברכה; ואם שכח ולא מנה לא בלילה ולא ביום ימנה בלילה שלאחריו ויאמר היום כך ואתמול כך, בברכה אחת, כ"כ אבודרהם בשם הרא"ש ז"ל, ואין מורין כן. וכתב התשב"ץ, מותר לברך ברכת העומר בין השמשות משום דספיקא דרבנן לקולא וספירת העומר בזמן הזה דרבנן, וכ"כ הר"י ז"ל.

שהיא אזהרה לבלתי עשות דבר ולפ"ז יהי' נוסח ברכותינו הפך הכוונה? והשיבותיו, ולטעמך קשין קראי: ויצוך על ישראל (ד"ה א כב יג) ותצוהו על מרדכי (אסתר ד ה) ודומיהם, וכי הכי לשון אזהרה נינהו? אכן הדין דין אמת אבל צריך לגדר והוא זה: צווי עם מלת על היא לא תעשה, בד"א כשמלת על משמשת על המצווה, רצוני על הענין שאליו בא הצווי, אבל כשהיא משמשת על המצוה, רצוני על הענין שבעבורו בא הצווי, אז הצווי הוא גזרה על אודות הדבר ההוא (עיין בספר המצות להרמב"ם שרש ח'). והשתא לא קשה מידי, והדברים ברורים. ונראה שאין אנו מברכים במלת על כ"א כשיש שם צווי על אודות העשיי' ההיא ולא תושלם העשייה כ"א באופן מן האופנים, אבל כשתושלם העשייה בכל אופן שתעשה, לא יפול עליה ל' על. עיין אבודרהם דף י' ע"א.

כפולין וכק"ק אשכנז מתחיל המזן האל, אבל בכפפר"מ ובנותיה מתחיל הגבור.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ׃ הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ׃

הַגִּבּוֹר

לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ׃ הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא׃
שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ׃ וְכָתוּב
רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל׃ וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ׃
וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם׃ וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ׃

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ׃

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים׃ הש"ץ אומר ח"ק.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ

וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

וועהרענד דער חזן ברכו זאגט,

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו״ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל:

זאגט קהל יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

מיוסד ע״ס א״ב, ובסוף חתום שם המחבר משלם ברבי קלונימוס הזק.

אָפִיק רֶנֶן וְשִׁירִים· לְנוֹשְׂאֵי עַל גְּשָׁרִים· אֲשׁוֹרֵר בְּעֻזִּי שָׁרִים· שִׁיר הַשִּׁירִים: אָיוֹם שִׁבַּע שׁוֹקְקוֹת· נְחָנִי עֲסִיסוֹ לְהַשְׁקוֹת· אִלְּפַנִי דַת בִּנְשִׁיקוֹת· יַשְׁקֵנִי

א. אָפִיק, כ״כ בכ״י קמץ ורפה ונכון הוא, מן ויפק רלון (משלי יב ב). לנושאי וכו׳, שמו׳ י״ט ד׳. איום, נראה שהוא תאר הפעל להורות על השביעה בשפע רב, ודוחק הוא לאמר שהוא תאר לש״י ית׳ כי אין נכון לתארו באימה בשביל פעולת ההשבעה, כמבואר מדברי החבר לכוזרי מאמר ב׳ סי׳ ב׳ ובמורה בראשון פרק נ״ד. נחני, לה׳

דיעזער פיוט איזט וויא יענער פֿאָן געזעטערן איינגעריכֿטעט. זיעהע דאָזעלבזט.

א. איך וויל ליעדער שטיממען אונד לאָבגעזאַנגע דעם, דער איך אויף אַדלערזפֿיטטיגען טרוג, איהם וויל איך זינגען, וויא יענע מאָכֿטיגען זאַנגער, איין אמהעז ליעד.

א. ער, דאַז מאָכֿטיגע לאַבוזאַל דער לעבֿלענדען, ער האָט דיך געפֿיהרט לון גענוסע זייגעז נעקטאַרז, ליעברייך איך איהן געזעטלע אונטעררייכֿטעט — ער קיסטע*)

*) אונטער קיסען וויד איגדליכֿער אונטערריכֿט פֿערשטאַנדען.

מִנְּשִׁיקוֹת: בַּטְתָּה לְאוֹת מַאֲמִינֶיךָ· הַמְּטַרֶּתָ לָמוֹ מַגִּיךָ· בְּחַרְתָּם הִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּאָמְנֶךָ· לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ: בְּהַקְתָּ אוֹר שְׁחָרֶיךָ· זָרוּעַ לְאֹם מְשַׁחֲרֶיךָ· בּוֹאִי בְּנִצּוֹת לְשַׁחֲרֶיךָ· מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ: גֵּאֶה עֲדוּי גַּאֲוָה· עֲבוֹר בְּרָאשֵׁי הַתְּאֲוָה· גּוֹרָלִי הַשַּׁפִּיר וְהַנָּוָה· שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה: גִּלֵּף לְחוֹת חָרֶת· יְקָרָה מִסַּחַר וְסֹחֶרֶת· גְּאָנִי וְלֹא לְאַחֶרֶת· אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת: דִּלֵּג קֵץ לְהַבְדִּילִי· מִמְּשׁוּלֵי מַר מִדְּלִי· דִּגְּלַנִי וְשָׂח לְגַדְּלִי·

סיני להשקות אותי עסיסו הוא מתיקות היין, ורומז לתורה, כענין ושתו ביין מסכתי (משלי ט). ישקני מנשיקות, מתרגמינן הוא מתמלל עמן אפין באפין כגבר דנשק לחבריה. ב. בטת, כמו הבטת, ל' ראיה. לאות מאמיניך, עיפות של ישראל המאמינים בך. באמנך, בתורה כענין ואהיה אצלו אמון (משלי ח'). לריח וכו', כפרש"י, בהקת, הגהת אור השחר שלך לאום משחריך ודורשיך, כענין אור זרוע לצדיק (תהלי' צ"ז י"א). בואי וכו', ועתה בבואי בנצות לשחר פניך משכני אחריך כמאז. בנצות, בחוזק, מן נוצחים להעביד את העם (ד"ה ב, ב יח). ג. עבור בראשי וכו', דכתיב וה' הולך לפניהם (שמות יג כא) וכן בגאולה העתידה כתוב וה' בראשם (מיכה ב יג). גורלי השפיר והנוה, באר לי גורל שפיר ונאה וירמוז לתורה עפ"ה אתה תומיך גורלי אף נחלת שפרה עלי (תהלים טז) וכמו שאמרו עליו בילקוט. שחורה וכו', אע"פ שהייתי שחורה במצרים במקלת מעשים רעים מ"מ נאוה הייתי בשמירת הברית ויחוד השם, כפי' ראב"ע. גלף וכו', חקק על הלוחות התורה שהיא יקרה מדר וסוחרת. גאני, רוממני בגאון התורה. ד. דלג קץ, כמנין ק"ץ וכמו שאז"ל. להבדילי ממשולי וכו', דכתיב הן גוים כמר מדלי

איך. ב. זיא וואַרען ערשטַטטעט, דיינע טרייען, דוא זַאהזט עז אונד זיעהעזט מן רעגנען. דוא הַאזט זיא ערקאָרען, דאַס זיא זיך ערגאָטצען מיט דיינעם נאַגזינגע[1]), מיט דיינען זיעבליכדופטענדען באַלזאַמען. ב. מיט דעם שטראַהל דעס מאָרגענס האַזט דוא ערלייכטעט דיינע נאַליאָן, דיא דיך גזוכט; איך קאָממע נון, זוכע מיט זעהנזוכט דיך, אָ, צייך מיך דיר נאַך! ג. ער, דער אַללערהאַבענע, מיט מאַיעזטאַט אומגעבען, איהם געפיעל'ז, אַן מיינע שפיצע צו טרעטען; ער בעשיעד מיר דאַס שאָנזטע לאָאָז! שוואַרץ וואַר איך צוואַר, דאָך ניעדליך. ג. ער הויטע אין טאַפעלן איין דאַז גזעטץ, טאָטלבאַרער אַלז דל אונד סוחרת[2]); זאָנזט קיינע הוב ער האָך! אָ, טויעט ניכט זאָ פערעכטליך אויף איך, וויל איך שוואַרצליך בין! ד. דאַז ציעל מיינער בעפרייאונג האַט ער בעשלייניגט, פאָן דען היידען איך געזאָנדערט, וויא דען טראָפפען פאָם אייאער; ער אונטערטע איך אונד שפראַך: „דיך וויל איך
צור

[1]) נאַגזינגן, דיא תורה, זיעהע אין באור. [2]) טאָטלבאַרע ערעלשטיינע.

הגידה לי: דרור קרא לפדעי. כאב מיסרי ומידעי. דרבן כבקר רדעי. אם לא תדעי: הניס ים וקרעו. וצר בסאסאה פרעו. הקדים פניו והכריעו. לססתי ברכבי פרעה: הבינני סודי סתרים. ענדני שלוש כתרים. השמיע למנחת תורים. נאוו לחייך בתורים: ותר די זהב. אויבי זקר טהב. והעניק לזרע אהב. תורי זהב: וזכר ברית סבו. ומפלשת

(ישעי' מ טז). דגלני, בדגלים. דרור, חירות. לפדעי, לפצעי, תרגום של פצע פדעא. דרבן וכו', הי' מרדע אותי להישרני הדרך כמו שמישרין הבקר בדרבן, ודרבן ומרדע מבואר ביותר דאתמול אות ד'. ה בסאסאה (ישעי' כז ח), במדה שמדד פרע לו, הטביע ונטבע. הקדים פניו, של צר וקפאו רגליו עד שכרע ונפל, וכמו שפירש"י, קדמה פניו הכריעהו (תהלי' יז יג). לססתי וכו', כפירש"י. ענדני, קשר לי. שלש כתרים, כתר תורה וכהונה ומלכות, וכאמרם (שבת דף פ"ח) בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע וכו', ועיין בפ' הרב מהרש"א בא"ח. למנחת תורים, לישראל המקריבים תורים לריח ניחוח השמיע נאוו לחייך בתורים, וכמו שאמרו בשיר רבה. נאוו לחייך, אלו הרבנים. בתורים, בשתי תורות. ו ותר די זהב, הי' מוותר לי די זהב בבזת מצרים. אויבי זקר טהב, הקפיאם לקרקע הים. ובכ"י כתיב טהב, ועניינו קרקע כמו טחב. והעניק, לזרע אברהם אוהבו תורי זהב בבזת הים. ברית סבו, הברית של אותו הזקן אברהם, וכמו שאמרו רז"ל, ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא (שמות יג יז), קרובה השבועה שנשבע אברהם אבינו לאבימלך מלך פלשתים אם תשקור לי ולניני ולנכדי, ועדין

נור מאכטיגען כאלדאן בילדען, זאגע נור! ד. „דוא ביזט פרייא, ריעף ער, „איך האבע דיך געהיילט! דאך ווערד' איך וויא איין פאטער דיך בעשטראפען, דיא גייסעל דיך פיהלען לאסען, זא דוא ווירזט אונפארזיכטיג זיין.” ה. ער ספאלטעטע דאז מעער, עז פלאה, פערגאלט דעם טיראננען מיט גלייכעם מאסע, קאם איהם צופאר — ער שטירצטע פרעה מיט זיינעם קריעגז־ געשפאן. ו. ער ווייהטע מיך איין אין זיינע טיעפשטען געהיימניססע, שמיקטע מיך מיט דרייפאכער קראנע; איך אפפערטע טורטעלטויבען איהם; דא ריעף ער: „שאן זינד דיינע וואנגען איהם געוועטצע!” ז. איינע גאלדענע מענגע האט ער מיר פרייגעגעבען; ער שטירצטע צו באדען דיא פרעפלער אונד שמיקטע דיא זאהנע זיינעז ליעבלינגז (אברהם) מיט גאלדענעם געשמיידע! ח. ער דאכטע דען בונד דעז אלטפאטערז*), פיהרטע זיין פאלק אונן רעו; נאר

פלשתים

*) אברהם האטטע איין בינדניס מיט פלשתים'ז קאניג געשלאססען; דאהער מוסטען ישראל דיעזען אומוועג מאכען. זיעהע איין באור.

עִם הֶסִבּוֹ· וְנִכַּח סִין סִבְּבוֹ· עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ:
זְכוּת עָקוּד מוֹר· אֵץ רַחֲמִים לִכְמוֹר· וְזַלְעֵף בְּשַׂר חֲמוֹר·
צְרוֹר הַמֹּר: זִכְרוֹן מֹשְׁלֵי אֵפֶר· חַק בְּגִינָם בְּסֵפֶר·
זָרִים תֵּת כֹּפֶר· אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר: חָבַשׁ מַחַץ טְרִיָּתִי·
כִּסָּה עֵרוֹם עֶרְיָתִי· חִבְּבַנִי כְּשָׁע גַּעְיָתִי· הִנָּךְ יָפָה
רַעְיָתִי: חִבֵּל עֹל רוֹדִי· נָגַף שׁוֹלְלֵי רְדִידִי· חִדַּשְׁתִּי
שִׁיר לִידִידִי· הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי: טָהוֹר פַּעֲנַח רָזִים·
חַכְמֵי מִדּוֹת מַפְרִיזִים· טַעֲמֵי תוֹרוֹת חוֹרְזִים· קוֹרוֹת

כבדו קיים, לכן ויסב אלהים את העם וגו', וזהו ומפלאת עם הסבו. ז זכות וכו', בזכותו של יצחק שנעקד על הר המוריה טהר הקץ כי נכמרו רחמיו. זלעף, שרף, ל' רוח זלעפות (תהלי' יא). בשר חמור, מצרים אשר בשר חמורים בשרם (יחזקאל כג כ). צרור המור, כנוי להקב"ה, או ירמוז ליצחק שנכלל על הר המורי' וכמו שמתורגם הא' קרא בשיר השירים, וטעם המאמר זלעף בשר חמור בזכות צרור המור, ויהי' כפל הענין במלות שונות. זכרון וכו', בזכותם של אבות שהמשילו את עצמם לעפר ואפר בגינם חק הקב"ה בספר הנביאים לתת זרים כופר תחת ישראל, כדכתיב נתתי כפרך מצרים (ישעי' מג ג). אשכול הכופר, כנוי להקב"ה, איש שהכל שלו, כדאי' בשבת דף פ"ח ובילקוט. ח חבש מחץ טריתי, רפא מכה טרי' שלי (ישעי' א ו). כסה וכו', כדכתיב ואכסה ערותך (יחזקאל יו ח). עול רודי, עולו של רודה אותי, לשון לא תרדה בו בפרך (ויקרא כה). רדידי, צעיפי. ט טהור, הקב"ה. פענח רזים, גלה סודות אל חכמים שלי המפריזין ומרחיבין מדות ע"י גדרים וסייגים ועיין בפי' רש"י במס' כ"ש דף ס"ע ב'. חֲכָמַי, כ"כ בנ' כ"י. חורזי', מסדרים. קורות בתינו ארזים, אלו הסופרים

פלשתים תערוכן, ליעס ער זיין געגענאיבער איק קרייזע לאגערן, אין דעז לירקעלז איטטע ער זעלבזט, דער קאניג! ז. אייגעדענק דער אוגסאלר דעז אאלטיגען דולדערז אויף מור (יצחק), ענטבראנגטע זיינע לארטליבקייט; דיח חונקייטען (מצרים) וואורדען אויפגעריעבען, יענעז געבונדנען אאלבען אויף מוריה'ז געבירגע. ז. אייגעדענק דער דעמוטה איינער אורפאטער, האט ער עז איג'ז בוך אויפגעצייכנעט, באגראהרען אן איינער שטעללע פרייזלוגעז בען, ער, דער אשכול הכופר*)! ח. ער זעלבזט האט איינע וואונדען פערבונדען, איינע בלאסע בעדעקקט! ליעברייך ווענדעטע ער זיך בייח איינעם פלעהען אונד שפראך: „שאן ביזט דוא, איינע געטרייע!" ח ער צערבראך דאז יאך, זאג איר איינע טרייבער אויפגעלעגט, ער בעאדיגטע דיא רייבער איינעז שמוקקעז, איך זאנג איתם איין נאך ניא געהארטעז ליעד: „שאן ביזט דוא, איין ליעבער!" ט. דער אאללערהייליגזטע, ער אפפענבארטע געהיימניסע איינען וויזען, דען זיטטענפערז בעסטערן; זיא ארדנעטען געטאאקקפאלל דיא געזעטצע, זיא, דיא צערדערן פאן איינעז

*) איין בייגאמע דעז אאללגערעכטעטן.

בתינו ארזים: טוב ערה מגוללת· עגלה גוי מפצלת·
טלאיו סך כבחוצלת· אני חבצלת: ישרני מעקוש
והיהים· חשכני מבול שוחחים· יקרני בגיא צחיחים·
כשושנה בין החוחים: יושבי נוף כגער· חית קנה
יגער· יחלצני ממכרסם מיער· כתפוח בעצי היער:
כגבור מתרונן מיין· יקץ והריק יין· כהני לנסך יין·
הביאני אל בית היין: כפות משיחכם בוששות·

כדאיתא עליו במדרש. טוב ערה מגוללת, טוב זה הקב"ה. ערה, הריק, כמו וקיר ערה מגן (ישעי' כב ו), כפי' רש"י, ונקרא מצרים, מגוללת ע"ש וינצלו את מצרים (שמות י"ב ל"ו). עגלה, תאר למצרים, כדכתיב עגלה יפה פיה מצרים (ירמיה מו כ), והיא היתה מפצלת גוי, ל' ויפצל בהן פצלות (בראשית ל לז). טלאיו, בניו היה הקב"ה מסכך כבחוצלת, והוא כסוי ומפה עשוי' מיריעות מחוברים בגמי, כדאיתא במסכת סוכה דף כ' ב'. והיהים, ויש גורסים זחיחים, ושניהם ל' גאות וגסות הרוח, עיין בערוך ערך זהה וזחח. ומצרים נקראו כן, כדכתיב אזכיר רהב (תהלי' פ"ז) וכתיב כמעשה ארץ מצרים לא תעשו (ויקרא י"ח ג'), וזה טעם ישרני מעקוש והיהים. חשכני, נש', לשון מניעה. מבול שוחחים, מהמשתחוים לבול עץ (ישעיה מ"ד י"ט). יקרני, הוקירני וכבדני במדבר ארץ לציה, או יהיה גיא צחיחה ארץ מצרים כפי' רש"י על אך סוררים שכנו צחיחה (תהלים ס"ח ז'). כגער, ל' השחתה, דוגמת הנני גוער לכם את הזרע (מלאכי ב'), וטעמו כאשר גער יושבי נוף כן יגער כדכתיב גער חית קנה (תהלי' ס"ח), עיין שם רש"י. יחלצני, יוציאני. ממכרסם מיער (תהלים פ'), שאני בתוכו כתפוח. כגבור וכו', עש"ה ויקץ כישן אדני כגבור מתרונן מיין (תהלי' עח סה). בית היין, בית נסוך היין

מיינעס הויזעס געבעלקע. ט. דער אללגיטיגע, ער האט עגלה*) דאס מיך זאָ זעהר געקוועהלט, ריין אויסגעלעערט, זיינע פֿראַוען און מאַננער אַבער נאַהם ער אונטער דען שוטץ זיינער טעפפיכע אויף — ריינענד וואַר דאַ מיין אַנבליק גלייך דעם איינער נאַרציסע. י. ער האַט מיך הערויס געלייטעט אויס דען אירווענגען דער איבערמיטהיגען (מצרים), היעלט מיך אַב פֿאָן שענדליכען גאָטצענדיענסט, ווירדיגטע מיך אין דיררען לאַנדע, וויא איינע ראָזע אונטער דאָרנען. י. ער האַט דיא בעוואָהנער נוף'ס פֿערטילגט, עבענזאָ ווירד ער דאס געשילפֿטע איים? טילפֿע פֿער־טילגען; כ. ער ווירד מיך הערויסרייסען אויס דעם דורכוויהלטען וואַל־דע, וויא איינען אַפּפֿעלבוים אויס וואַלדעס געהעלצע. כ. „אייפֿער ער־וואַכט געהט זעהר נאַנגעהען!" — זאָ האַבען דיא באַרדיגטיגען איך; איהרע

*) איין ביינאַמע מצרים'ס.

חֵרְפוּנִי טוּחֵי עֲשָׁשׁוֹת· כְּלַפִּיד אֵשׁ בַּחֲשָׁשׁוֹת· סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת: לִי יִשְׁקוֹד לְדָרְשִׁי· מִכַּף מְשַׁדְּדַי וְחוֹרְשַׁי· לְהַרְבִּיצֵנִי בִּנְוֵה מִדְרָשִׁי· שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי: לִסְבּוֹל עֹל גָּלוּתְכֶם· בְּלִי לִדְחוֹק גְּאֻלַּתְכֶם· לְהָחִישׁ יֶשַׁע בְּעִתְּכֶם· הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם: מֵרִים רֹאשִׁי וּכְבוֹדִי· לֶקַח טוֹב הִזְבִּידִי· מַלְאָכָיו צִוָּה לְדַדִּי· קוֹל דּוֹדִי: מִגַּר

הוא בית ה'. טוחי עששות, טוחי עינים חרפוני לאמר, כפות רגלי מאיתכם בוששו ומתאחרות! ודבריהם בוערות בלבי כלפיד אש הבוער בחששות הוא הקש הדק (ישעיה ה' כ"ד), לכן אני צריך סמיכה באשישות, ויותר נראה שתבת באשישות הוא מגזרת אש לדעת הפייטן, דוגמ' והתאששו (ישעי' מו ח) לדעת הרד"ק בשרשים, וטעמו שהם סומכין אותי באש מתלקחת כזאת, ועד"ז תרגמתי. לי ישקוד, ימהר, לדרשי, לפקדני ולהוציאני מכף משדדי וחורשי, ל' יחרוש וישדד אדמתו (ישעיה כח כד) וכתיב בש', וטעמו כטעם על גבי חרשו חורשים (תהלים קכט). להרביצני בנוה מדרשי, כדכתיב שם תרבצנה בנוה טוב (יחזקאל לד יד), ונוה מדרשי היא ציון עיר דרושה כדכתיב ולך יקרא דרושה (ישעי' סב יב). לסבול .... בלי לדחוק וכו', מבואר ע"פ מאמרם בכתובות דף קי"א, ג' שבועות הללו למה? א' שלא יעלו ישראל בחומה (כיד חזקה), וא' שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו בעכו"ם, וא' שהשביע הקב"ה את העכו"ם שלא ישתעבדו בישראל יותר מדאי, ור"י וכו', ור' זירא מבעי ליה לכדדרש לוי דאמר, ו' שבועות הללו למה? ג' הני דאמרן, אידך שלא יגלו את הקץ, שלא ידחקו את הקץ (פירש"י שלא ירבו בתחנונים יותר מדאי, ויש גורסים שלא ירחקו את הקץ), וע"פ הגירסא הזאת ייסד הפייטן בזולת דאתמול, עתר לשלש בכפלים וכו', ועל שתי הגירסות רמז ביוצר דאתמול באמרו שם אות ר' רחוק דחוק אתכם, השבעתי אתכם) ושלא יגלו הסוד לעכו"ם (פירש"י אמרי לה סוד העיבור ואמרי לה סוד טעמי התורה, וכנגד שלא ידחקו יסד הפייטן לסבול בלי לדחוק ולהחיש את הישועה. מ לקח טוב, התורה. מלאכיו בו לדדי, ע"פ מאמרם שבת דף פ"ח, אמר ר"י ב"ל בכל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מילין והיו מלאכי השרת מדדין אותן שנאמר מלאכי צבאות ידודון (תהלים סח) א"ת ידודון אלא ידדון (פי' רש"י מדדין, מסייעין אותם להתקרב מעט מעט

מיינע וואָרטע גינד איר וויא פֿלאַממע דעם שטראָה, פֿערלעהרענדע אונ־טערהאַלטונג! ל. באַלד ווירד ער איך בעזוכען, ענטרייסען איך דער גע־וואַלט מיינער בייגער; ער ווירד איך לאַגערן אין יענע ערוויינשטע פֿלור, אונד זיינע ליעבע ווירד שטיטצען מיין הויפט. ל. „דולדעט דאַז יאָך אייערער דראַנג־זאַלז, זאָ שפּראַך איין ליעבער, „ערוואַרטעט אייערע ערלאָזונג ניכט, אום דען צייט־פונקט דעז הייליגטהומס צו בעשלייניגען, איך בעשוואָרע אייך!" מ. ער, איין רואַן אונד מיינע עהרע, ער האַט איר דיא בעסטען געזעטצע געגעבען, ער האַט זיי־נען ענגעלן בעפֿאָהלען, איך הילפֿרייכען צור שטיצע מיינע געליעבטען. מ. זיין

גרינג

בְּאַף מַעֲצִיבִי׃ נִחֲלַנִי חֶמְדַת צְבִי׃ מְדַמֶּה לְעֹפֶר נְצִיבִי׃ דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי: גַּעַר מֵצַר לִי׃ עָנָנִי בַּצַּר לִי׃ נִינַי חָסוּ בְּצִלִּי׃ עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי: נְגִידִים לִי דִּבֵּר׃ שִׁבְעָה קוֹלוֹת כַּמִּדְבָּר׃ נִטְפֵי מוֹר הֶעֱבַר׃ כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר: סָבַת שַׁוְעִי וַיִּרֶץ׃ שָׁלַח גּוֹדְרֵי פֶּרֶץ׃ סוֹנִים חִבֵּל בְּמֶרֶץ׃ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ: סוּגָה

עוער

שהיו אלשין, כאשה המדדה את בנה בתחלת הלוכו). מגר, הפיל. חמדת צבי, א"י. כצבי, הקב"ה שהוא נציב ואלוף שלי היה מדמה עצמו לעופר ולצבי לדלג על ההרים, מהר חורב להר סיני. נ נער וכו', דכתיב וינער ה' את מצרים (שמות י"ד כ"ז). נגידים, דברים נגידים, עש"ה שמעו כי נגידים אדבר (משלי ח ו), ואמרו במסכ' שבת דף פ"ח, למה נמשלו ד"ת לנגיד? לומר לך וכו'. שבעה קולות, כדאי' בילמדנו ובילקוט תהלים כ"ט שבעה קולות במתן תורה, ויהי קולות וברקים, וקול שופר, ויהי קול השופר, והאלהים יעננו בקול, וכל העם רואים את הקולות, ואת קול השופר, ויענו כל העם קול אחד, וכן דוד הוא אומר שבע ביום הללתיך. נטפי מור העבר, רומז למאמרם במס' שבת דף פ"ח ב', כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה הי' נתמלא כל העולם כולו בשמים, והיה הקב"ה מוציא רוח מאוצרותיו והעביר ראשון ראשון דכתיב שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר (שיר ה יג) א"ת שושנים אלא ששונים, ע"כ, ודרש כן מדלא כתיב כשושנים כנ' כאמרו בערוגת, ודרש עובר ל' העברה וזה טעם נטפי מור העבר. הסתו, כתרגומו, זמן שעבודא, ואפשר שנקראו ימי הסתו אותן הימים שהיו בהם בלא תורה. ס וירץ, ל' רצון. גודרי פרץ, משה ואהרן. סונים, מצרים חבל בחוזק, ל' תחבל וחבל נמרץ (מיכה ב י). הנצנים נראו בארץ, מרמז למשה ואהרן כפי' רש"י והמתרגם. סוגה, ישראל המכונה

גריגן שטירלטע איינע קוואָלער, זיינע געוואָגענהייט רייזטע איר דאַז בעזטע לאַנד איין, איין הירש גלייך דעם הינפּפענדרען ע"פ"ה, איינעם רע־הע וואַר איין ליעבער גלייך. נ. איינע בעלייריגער האַט ער אין דיזן טיעפע פערזונקט, איך ערהאָרט אין איינער נאָטה. „איינע קינדער, שפראַך ער, „שיטצע איך אונטער איינען פֿכראַך!' : אַ אַנטוואָרטעטע איין ליעבער איר. נ. ער אונטעררייכטע איך מיט פֿאָרטרעפֿליכען רעדען — זיעבען שטיממען ערטאָנטען דריין — דיא וויררהען דופטעטען אַבוועכזעלנ־דע געריכטע, דען דער ווינטער וואַר פֿאָרחיבער. ס. ער פערלאַנגן ווין פֿלעהען אונד וואַללפֿאַהרטע איר, זאַנדטע טיכטיגע מאָננער, דענ פֿרעפֿעל אויזבריך איינצואַהלטען; דיא סוינים*) ווורדען גאָנצליך צערשטאָרט, עבען אַלז דיא וויסע בליטהע אין לאַנדע זיך צייגטע. ס. בעטייבט

שטאַנדען

*) סוינים, מצרים.

עִוְעֵו מוֹגֶיהָ· מוֹף כַּדּוֹנַג לְמוֹגְגֶיהָ· סֹעֲרָה מֵאֲנָחָה לַהֲפִיגָהּ· הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ: עִזִּים שָׁת בַּסֶּלַע· רָאשֵׁי תַנִּינִים לְקַלַּע· עֲלוֹת פְּדוּיָה לְצֶלַע· יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע: עִזּוּז הִדְרִיךְ בַּנְּעָלִים· יוֹפִי פְּעָמַי נְעָלִים· עָרַף קָמַי בִּשְׁעָלִים· אֶחֱזוּ לָנוּ שֻׁעָלִים: פָּץ לִי מַחֲשִׁילַי·

סוגה בשושנים (שיר ז ג) כפי' רש"י. עִוְעֵו, כ"כ נב' כ"י והוא פעל עבר לשון טרדה וערבוב מן רוח עועי' (ישעי' יט יד). מוגיה. ל' הנעה וטלטול מן ושמתיך ביד מוגיך (ישעי' נא כג). מוף, מצרים. למוגגיה, ל' מסיסה מן ותמוגגני תושיה (איוב ל כב). סוערה, כנוי לישראל עניה סוערה (ישעי' נד). להפיגה, ל' הוצאה, מן ויפג לבו (בראשית מה כו), ושעור המאמר, ישראל הי' מעועו מוגים שלה, ומוף נעשה כדונג להיות נמס לפני אותן שהיה ממוגג וממסס מלפנים ועני' סוערה הוצאת מאנחה בעבור שהתאנה חנטה פגיה, וכמו שפי' רש"י בשרים שבכם חנטו והכלו לפני מעשים טובים, או טעמו כמו שתרגמו המתרגם כנשתא דישראל דמתילא לבכורי תאנין פתחת פומה ואמרת שירתא על ימא דסוף. ע עזים, מים עזים שת בסלע, והמאמר מיוסד ע"ה אתה פוררת בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים (תהלים עד יג) ואמרו במכילתא והובא בילקוט בסוף חבקוק, עשרה נסים נעשו לאבותינו על הים, נקרעו המים ונעשו כמין כפה, נחלק לשנים, נעשה יבשה, נעשה כמין טיט, נעשה פרורין שנא' אתה פוררת בעזך ים, נעשה סלעים שנאמר שברת ראשי תנינים על המים, נעשה גזרים, נעשה ערמות, נעשה כמין נד, יצאו להם מים מתוקין מתוך מים מלוחים, קפא הים משני חלקים ונעשה כמין בילוס של זכוכית (חתיכות רחבות של זכוכית שעושין לחלונות, והוא בלוסא (βωλος) הנזכר במס' שבת דף קנ"ד ב'). עלות פדוי' לצלע, שיעלו ישראל אל צד השני של ים. צלע, היא צד כל דבר. יונתי בחגוי הסלע, בים שנעשה כסלע, כמדובר, ויתכן שיבואר גם זה ע"ד שבארתיו ביוצר דאתמול. עזוז, הקב"ה שהוא עזוז וגבור. יופי וכו', כנוי לישראל עש"ה מה יפו פעמיך בנעלים (שיר ז ב). ערף, ל' וערפתו (שמות יג יג). קמי, מתקוממי. בשעלים, בשעלי הים. אחזו לנו שועלים, מבואר ביוצר דאתמול. פ פץ, דבר, ל' פוצה פה (ישעי' י יד). מחלישי, מעיק ומצר לי, ל' מהדק וחשל (דניאל ב' מ'), ע"פ רש"י;

שטאַנדען זיא דאַ, ישראל'ס בעדריקקער, אוף צערפֿלאָס וויא וואַכס; דיא בעדראַנגטען (ישראל) ווארדען בעפֿרייט, עבען אַלס דער פֿייגענבוים זיינע פֿייגליין געטריעבען. ע. מעערעספֿלוטהען האַט ער אין פֿעלזען פֿערוואַנדעלט, צערשמעטטערט דאַראַן דער קראָקאָדיללע שעֶדעל; דאַס ערלעטטעטע פֿאָלק בעשטיעג דיא קיסטע — איין טייבכען אין דער פֿעלזענריטצע. — ע. דער אַלמעכטיגע פֿיהרטע אין טראָקקענען פֿוסעס דורך, אין שאָנער שוהע טריטטע, ערגריף ביי'ם נאַקקען דען פֿיינד אונד טויכטע איהן אונטער. היער ווארדען זיא געפֿאַנגען, דיא שלויען פֿיכזע! פ. מיינע אונטערדריקקער שפרעכען איר האָהן: „וואַס היסט דיר דיין געלויבטער מעהר אַלס דער אנדרע?" — „ער האַט מיך אויס קאָטה אונד זומפף ערעטטעט!

דיעס

מַה דּוֹדֵךְ מִשֶּׁלִּי· פּוֹצִי מֵרֶפֶשׁ וּמִדְּלִי· דּוֹדִי לִי: פִּלַּלְתִּי לְנוֹרָא וְאָיוֹם· רְאוֹת כָּמוּס יוֹם· פְּקַחְקוֹחַ אֲסִירַיִךְ לְפִדְיוֹם· עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם: צָעַקְתִּי לַצּוּר מִמַּכְאֹבִי· מָתַי תְּהִי חִתּוּל מַכְאוֹבִי· צְפוֹת בְּאָבְדַן מֻרְכָּבִי· עַל מִשְׁכָּבִי: צַחֲנָתִי הָתֵם נָא· שׁוּר מֵרֹאשׁ אֲמָנָה· צִיּוֹן קִרְיָה נֶאֱמָנָה· אָקוּמָה נָּא: קִוִּיתִי לְמַשְׁפִּיל וּמֵרִים· לְהַפְשִׁי כְּאָז מֵחֲמוֹרִים· קוֹבֶלֶת מֵאֲרָיוֹת וּנְמֵרִים· מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים: קְרָנוֹת עֶשֶׂר שִׁבַּרְתִּי· לְאֻמִּים תַּחְתֶּיךָ

וטעם המאמר אויבי מקנטר אותי לאמר מה דודך מדוד ? ואני משיבו דודי הוא הפועל אותי מרפש ומדלי. פוצי, ל' הצלה כמו פצני והצילני (תהלי' קמד), ורפש ודלי הוא רפש וטיט ל' מיא דדלו ועכירי (שבת דף קח א), ומ' מדלי בחירק בנ' כ"י. ראות כמוס יום, לראות היום הכמוס עמו דכתיב הלא הוא כמוס עמדי (דברי' לב לד). פקחקוח וכו', עפ"ה ולאסירים פקחקוח (ישעי' סא א) וענינו פתוח המאסר. עד שיפוח היום, טרם שיתחמם היום יום הדין דכתיב הנה יום בא בוער כתנור (מלאכי ג יט) וכן אמרו בילקוט. צ חתול, לשון חבישה ורפואה, כמו לשום חתול לחבשה (יחזקאל ל כא). לצפות, לראות. מורכבי, מורכב על כוחי, כענין הרכבת אנוש לראשנו (תהלי' סו יב). על משכבי, בלילה, במחשך הגלות. צחנתי, זוהמתי, כלומר קלוני, ל' ועלה באשו ותעל צחנתו (יואל ב כ), והוא כענין סחי ומאוס תשימנו בקרב העמים (איכה ג). שור מראש אמנה, הסתכל מראשית האמונה שהאמנתי בך, כפירש"י שיר ד' ח'. ק להפשי כאז מחמורי', כמו שחפשני אז מעברי' המשולי' לחמורי' להיותם שטופי זמה, כן יחפשני בהיותי קובלת מאריות ונמרים והם בבל ויון החי' הראשונה והשלישי' שבמראה דניאל (ז, ד ו). מצאוני השומרי', פירש"י נבוכדנאצר מלך בבל וחיילותיו. קרנות עשר שברתי,

דיעז איזט מיין ליעבער מיר — פ. איהן בעטע איך אן, דען פֿורכטבארען!" אָ, לאס איהן ערשיינען, דען פֿערגעלטונגסטאג, לאזע דיא פֿעססעלן דיינער געבונדענען, בעפֿרייע זיא, בעפֿאָר יענער אללפֿערצעהרענדע טאָג ערגליהט! צ. צו מיינעם שעפֿפֿער שרייע איך: „אך, וואַן ווערדען מיינע ליידען איין ענדע נעהמען? וואַן ווערדען מיינע בעליידיגער אויפֿהאָרען, מיך צו בעאונרוהיגען נאַכטס אויף מיינער לאַגערשטאַטטע. צ. ענדע מיין איבעל! ערוואַגע מיינע טרייע פֿאָן יעהער — ציון, בורג דער טרייע! — אָ, לאַס מיך הינויף וואַללען!" ק. צו איהם האָפֿפֿע איך, ער איזט עס, דער ערניעדריגט אונד וויעדער ערהאָהט! ער האַט מיך איינסט דער געוואַלט דער אונקיישען (מצרים) ענטריססען, ער ווירד מיך אַבערמאַלס דעם ראַכען דער לעווען אונד טיגער ענטרייסען! יאַ, זיא האַבען מיך געטראָפֿפֿען, דיא מיר נאַכשטעללען! ק. „איך צערברעכע דאַס צעהנהאָרן*), אונטערווערפֿע נאַציאָנען דיר! (דיעזע געטטליכע שטיממע פֿערנאַהם איך

*) זיעהע מיין נאָטע אונד אין דניאל קאַפּ' 4 פֿערז 6.

הִדְבַּרְתִּי· קוֹלוֹ שִׁמְעוּנִי וְהָגְבַּרְתִּי· כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי: רוֹמַמְתִּי קֶרֶן נְגִידְכֶם· יֶשַׁע אָשִׁית מַדֵּיכֶם· רוֹגְנִים מִלְּגַלּוֹת סוֹדְכֶם· הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם: רַבָּתִי אָשִׂים בְּעוּלָה· מִכָּל עֲלָמוֹת לְעַלָּה· רְצוּיָה כְּרֵיחַ עוֹלָה· מִי זֹאת עֹלָה: שָׁרֵת בְּבֵית אוּלָמוֹ· אִפְּדַנִי שִׁבּוּץ יַהֲלוֹמוֹ· שְׁתִיָּה מִכְלַל עוֹלָמוֹ· הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה: שׁוֹאֲגֵי בְּקוֹל עָרֵב·

מאמר האל ית', ומרמז אל הח' הרביעית שהזכיר דניאל וקרנין עשר לי', ואיתא באגדת שמואל (א ב) וירם קרן משיחו, אותן עשר קרנות שנתנו לצדיקו של עולם שנא' וכל קרני רשעי' אגדע תרוממנה קרנות צדיק (תהלי' עה), אימתי הקב"ה מחזירן? כשירומם קרנו של משיח שנאמ' וירם קרן משיחו, ועיין במדרש תהלים בלשנא אחרינא, וזהו שסמך אחריו רוממתי קרן נגידכ' וכו'. לאומי' תחתך הדברתי, תהלי' מ"ז ד'. והוגברתי, ונתחזקתי והתגברתי. ר רוממתי וכו', כנגד שברתי דלעיל; ונגיד הוא המשיח כמבואר. מדיכם, לשון מדו בד (ויקרא ו ג), והוא כענין כי הלבישני בגדי ישע (ישעי' סא י). רוגנים מלגלות סודכם השבעתי אתכם, ו' שבועות השביע הקב"ה את ישראל וא' מהן שלא יגלו הסוד לעכו"ם, כמ"ש לעיל אות ל' מטעם רז"ל. ורוגנים, ל' ורוגנים ילמדו לקח (ישעיה כט כד) והם אנשי תועי רוח. רבתי, ירושלים שהיתה רבתי עם. אשים בעולה, כדכתיב ולך יקרא חפצי בה ולארצך בעולה (ישעיה סב ד), וכנגד חפצי בה אמר רצוי' וכו', שתהי רצוי' כריח עולה עד שיתמהו הרואים לאמר מי זאת עולה, ואמר מכל עלמות לעלה כנגד עד ישים את ירושלים תהלה בארץ (שם), ועלמות תאר לאומות ולקריות. ש שרת וכו', לשרת בבית אולמו אפדני וכו', וענין האולם ידוע מבנין שלמה (מ"א ז'). אפדני, חגר אותי באפוד משובץ בנופך ויהלום. שתיה, ל' יסוד כמו כי השתות יהרסון (תהלים י"א), ועיין בשרשים לרד"ק שרש שות. מכלל עולמו, כמו מציון מכלל יופי (תהלים נ ב). הנה מטתו שלשלמה, פי' רש"י

איך אונד וואַר געטראָזט, זאָגט וואָרע איך טאָן זאָגגעט ניכט מעהר!) ר. איירע פירזטען תאָרן הערבע איך אַך, בעקליידע איך מיט היילן; נור ענטדעקקט דען ווידערערן איירער געהיימניס ניכט, איך בעשוואָרע אייך! ר. איך ווערדע זיא ווידער בעמאַכנען, דיא זאָגט זאָ פֿאָלקרייכע שטאַדט (ירושלים), ווערדע זיא ערהאָהען נור ליעבע אַלער שטאָדטע, איך ווערדע איין וואָהלגעפֿאַללען אַן איהר האַבען, וויא אַן דעם אַנגענעהמען דופֿט דער בראַנדאָפּפֿער. „„ווער איזט דיעזע (ווירד מאַן פֿראַגען) „דיא זאָ האָך הערפֿאָררראַגט?"" ש. טילטיג לו זיינעם טעמפעלדיענסטע האָט ער מיך אויסגעזיערט מיט דעם מיט עדעלגעשטיינען בעזעטצטען אפוד. דיא גרונדפֿעזטע דעז וועלטאַללז וואַר דאַז רוהעבעטט פֿאָן שלמה*); ש. דאָרט וואורדע מיט ליעבליכער שטיממע אַנגעבעטעט זיין הייליגער, עוויגער וועזען

*) אונטער רוהעבעטט ווירד היער דאַז בה"ט, אונטער שלמה דער אַללמאַכטיגע, דאַז דער קאָניג דעז פֿריעדענז, פֿערשטאַנדען.

יְחוּד בֹּקֶר וָעֶרֶב· שְׁנוּן שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב· כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב: תַּלְפִּיּוֹת דְּבִיר הֵיכָלוֹ· כָּבוֹד אוֹמֵר כֻּלּוֹ· תַּעַף רְאֵם הִכְלִילוֹ· אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ: ת' תַּחְתָּנוֹ אִוָּה וְכוֹסֵף· לוֹ הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף· תָּאָיו רֶצֶף בְּכֶסֶף· עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף:

חזן. קהל וחזן.

צְאֶינָה וּרְאֶינָה· מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ מְכֻלָּל:

אוהל מועד והארון שהיו נושאים במדבר, ומלאכו במקרא שיכנה בית קדשי הקדשים בשם מטה, כדכתיב בסדר המטות (מ"ב יא ב), ע"ש פי' רש"י. ואמרו בילקוט למה נמשל ב"ה למטה? אלא וכו', וטעם המאמר הנה מטתו שלשלמה הוא שתית מכלל עולמו כלומר יעודו וקיומו של עולם והוא כענין שאמר הפייטן תאיו פסק לו מלאת ככי טרסקלו ביוכר דאתמול, ושלמה רומז למלך שהשלום שלו כמו שאמרו רז"ל. שואגי וכו', שם במקדש שואגים בקול ערב, ורומז למשוררים, ומיחדים שמו בוקר וערב, ושם משננים הבחורים ההלכות. ונקראה הבחרות שחרות בעבור שחרות השער וכן אמר שלמה כי הילדות והשחרות הבל (קהלת יא י). כלם אחזי חרב, מתרגמינן כולהון אחדין בפתגמי אוריתא דמתילין לחרבא. ת. תלפיות, הוא כוי שהכל מסתכלין בו כפי' רש"י שיר ג' ד' וכן פרשוהו במדרש, ואמר שדביר היכלו הוא תלפיות, ונקרא הבית החיצון היכל, והפנימי נקרא דביר כדכתיב ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם את ארון ברית ה' (מ"א ו יט). תעף ראם, ל' כתועפות ראם לו (במדבר כג כו) ענין גובה וחוזק. הכלילו, ל' כללו יפיך (יחזקאל כז ד). אפריון, בנין נכבד לדעת ראב"ע, ולדעת רש"י חופת סתר לכבוד, והמתרגם תרגמו היכל קודשא. תחתנו וכו', אל מקום תחתנו הוא בית ה' היה מתאוה וכוסף. לו, למקום תחתנו היה הזהב והכסף כי כל צפוי הבית וכל כליו עשה זהב וכסף כמבואר במקרא במלכים (א ז). תאיו, חדריו כמבואר ביוצר דאתמול. רצף, ל' רצפת בהט ושש (אסתר א ו), שענינו ענין הצעת אבנים בקרקע. בכוסף, בחמוד כמו שכיות החמדה (ישעי' ב יו), שטעמו רצפות חמודות, כמו שפרש"י.

צאינה וראינה וכו', גם הפיוט הזה מיוסד ע"ד חברו של אתמול, ואחר כל פסוק מפסוקי שה"ש חתום אות משמו משלם בירבי קלונימוס חזק. מלך ביפיו מוכלל, עש"ה מציון מכלל יופי אלהים הופיע (תהלי' נ ב), וכתיב כי מציון תצא תורה.

ווענן, פֿריה אונד שפֶּעט; דאָרט געניסען דיא שאָן שוואַרצלאָקקיגען קנאַבען געזעטצליכען אונטערריכט, אונד אַללע וואַרען מיט שווערטערן אויסגערישטעט. ת. רייצענד שאָן וואַר דער כאָר*) זיינעס טעמפעלס! דאָרט שפּראַך אַללעס: מאַיעסטעט! זיינעס ראֶאֵם'ס תאָכטערבענרע געוואַלט תאַטטע דאַס פּראַכטגעביידע, דאַס ער זיך ערבויט. ת. ער האַט עס לו זיינער רעזידענץ ערקאָרען, פֿאָנר זיין פֿערגניגען דאַראַן, פֿערציערטע עס רייך מיט גאָלד אונד זילבער, דאַס בעלעגע דער ליוטער — ענטציקקענד, דיא זיילען — פֿאָן מאַסיפֿען זילבער!

---

*) דער אַללערהייליגסטע אָרט איין טעמפעל.

הִנָּךְ יָפָה· שׁוּבָה מְחַלֶּקֶת שָׁלָל:
שִׁנַּיִךְ· לַחְתּוֹךְ פְּרָט וּכְלָל:
כְּחוּט הַשָּׁנִי· מְשׁוֹרֶרֶת לוֹ מַהֲלָל:
כְּמִגְדַּל דָּוִיד· בְּרוּם אָשְׁיוֹתָיו מְתֻלָּל:

שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, יָכִילוּ מְלֹא כָּל הֶחָלָל· עַד שֶׁיָּפוּחַ, רֵיחַ נִדְבָּכִין מְגֻלָּל· כֻּלָּךְ, בָּרָה כְּנוֹצְצִים כְּעֵין קָלָל· אִתִּי, יָפָתִי קִשּׁוּרַיִךְ לְהִתְכַּלָּל· לִבַּבְתִּנִי, וְאֵרַשְׂתִּיךְ נוֹגְשַׂיִךְ יִתְעוֹלָל· מַה יָּפוּ, מַעְגְּלוֹתַיִךְ וְאָרְחֵךְ סוֹלָל· נֹפֶת,

הנך יפה וכו', גם זה המאמר רומז לקבלת התורה והוא מיוסד ע"ה ונות בית תחלק שלל (תהלי' סח יג), המדבר בקבלת התורה, כמו שאמרו רז"ל, ואמר שובה כנגד נות בית, ומחלקת שלל כנגד תחלק שלל. וטעם שובה כטעם בשובה ונחת תושעון (ישעי' ל טו), שעניינו השקט ומנוחה. שניך לחתך וכו', בדאיתא במדרש, שניך אלו ת"ח כשם שאין כחו של אדם אלא בשניו כך אין כחן של ישראל אלא בת"ח. פרט וכלל, ממדות התורה. כחוט השני, שהוא נעים אף נאוה כן משוררת וכו', וכן אמרו במדרש כחוט השני שפתותיך זו השירה. אָשְׁיוֹתָיו, יסודותיו, ל' נפלו אשיותיה (ירמיה נ טו) והא' בק"ח. מתלל, הר גבוה ותלול (יחזקאל יז כב). שני שדיך, רומז לשני בדי ארון שלמלם שכינתו ביניהן וזהו יכילו מלא כל החלל, ורצונו כל חללו של עולם, והיה זה עד שיפוח וכו', כלומר כל עד שהיה מפיח ריח הקטרת מבית ה' שהיה בנוי נדבכין די אבן גלל ככתוב בעזרא ו' ד'. כלך ברה, כ"ה בנ' כ"י ונכון הוא, והמדפיסים החליפוהו בתיבת יפה בחשבם ליסבא דקרא עדיף, ולא שמו לבם על ראשי תבותיו והרסו שם המחבר, וטעם המאמר את כנסת ישראל כלך ברה ונקיה כמלאכי השרת, שנאמר עליהם ונוצצים כעין נחשת קלל (יחזקאל א ז), ורומז להא דאיתא בפרקי ר"א פ' מ"א כל אותו הדור זכו להיות כמלאכי השרת, לא ראו קרי וכו', וכולם היו מנוקים ממום. קשוריך להתכלל, ל' כלה קשוריה (ירמיה ב לב) ותקשרים ככלה (ישעי' מט יח), וטעמו, את כנסת ישראל יפתי אתי יתכלל קשוריך, כלומר אתקשר עמך כחתן את כלתו. וכבר כתבתי בפתיחת יוצר דאתמול כי המשיל כ"י לכלה והמקום לדודה, והקשור הזה היה ביום מתן תורה, וזהו שסמך אחריו לבבתני וארשתיך וכו'; וארשתיך לשון אירוסין, והוא עפ"ה וארשתיך לי (הושע ב כא). נוגשיך יתעולל, כל אחד מן נוגשיך יהיה לבוז ולקלון, לשון כי התעללת בי (במדבר כב). יִתְעוֹלָל, ל' נתפעל הוא, לכן פתוח הל' ונקמץ בהפסק והוא לקוח מן לְהִתְעוֹלֵל עלילות (תהלים קמ"א), שהוא בנר"י, לפי שהוא ל' התפעל. מה יפו מעגלותיך, כשתעלה לירושלים ואורחך נסלל ע"י תקון המסלה, כדכתיב והיתה מסלה לשאר עמו (ישעיה יא). נופת חכך זבד, כ"כ בנ"י ונכון הוא, והספרים הגורסי' נופת תטופנה חכך לא שמו על לב כי לא יתכן

להתחבר

חִכֵּךְ זֶבֶד קְדֻשָּׁה לִכְלָל· י׳לְרוֹמֵם לְגָדוֹל וּמְהֻלָּל· הַמֵּאִיר גַּיְא וְחָלָל:

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

להתחבר תטופנה עם חכך שזה ל׳ זכר יחיד וזה ל׳ נקבות רבות, וטעם המאמר נופת חכך כלומר דבש של חכך והיינו מתק לשונך הוא לכל זבד וחלק קדושה לרומם לגדול ומהולל וכו׳. ומצאתי בתנחומא, ר״א אומר נופת זה הדבש של צופים, יש דבש שהוא נקרא נופת צופים והוא מעולה מכל דבש שבעולם עכ״ל. ובמחזור גדול עם הדרת קודש בפי׳ נשמת כל ובקרב קדושים תתקדש כתוב בשם רוקח וז״ל, י״ב פעמים ק׳ ק׳ ק׳ בכל יום שחרית ביוצר בתפלה בעמידה ובא לציון במנחה, לכך י״ב תבות בפסוק נופת תטופנה, וכדרש במדרש חזית על קדושה, לכך יסד רבינו משלם באפיק, דנן נפת חכך זבד קדושה לכלל, י״ב פעמים אומר קדוש י״ב שבעים קדש י״ב קדשים מקיפין כ״ה ג׳ נימין וכו׳. ע״ש באורך.

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃
וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה· וְנוֹתְנִים
רְשׁוּת זֶה לָזֶה· לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה
וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה·
קָדוֹשׁ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

אופן. מיוסד על דרך א"ב.

גַּן נָעוּל, אִוָּה שׁוֹכֵן תַּרְשִׁישִׁים· שְׁלָחַיִךְ,
בָּחַר כְּעִירִין וְקַדִּישִׁין· נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם, גֹּמֶר
תִּמְרוֹתַיִךְ לְהֶעָשֵׁן· מַעְיָן, דָּלוּחַ גָּעַל
וְהֶאֱשִׁים׃ עוּרִי, הַמַּחְצֶבֶת רַהַב
לְגַזִּים· בָּאתִי, וְהוֹשַׁתְּ לִי דֶּרֶךְ בְּעַזִּים· אֲנִי
יְשֵׁנָה, זָךְ הֲגוּנִי בַּחֲרוּזִים· פָּשַׁטְתִּי,

גן נעול וכו', שעורו הקב"ה שהוא שוכן בין המלאכים שגויתם כתרשיש, כדכתיב בדניאל י' ו', הוא אוה ישראל המכונים גן נעול לפי שהיו גדורים מן ערוה כגן נעול ובזכות זה נגאלו, כדאית' במדרש חזית דף י"ח ע"ד, שלחיך וכו', מבואר באופן דאתמול, ויתכן שירמז למשה ולאהרן שלוחי השם ית' והם כמלאכי אלהים שנקראים עירין וקדישין בדניאל ד' י"ד, וכדאיתא בבראשית רבה פ' ס"ה, והנה מלאכי אלהים זה משה ואהרן וכו'. נרד וכרכום גמר וכו', הקטיר נרד וכרכום להעלות העשן בגובה כתמר, ורומז למתן תורה כי בכל דבור שיצא מפיו נתמלא כל העולם כלו בשמים, כמו שפרשתי לעיל ביוצר אות נ' אצל נטפי מור העבר. גמר, ל' הקטרה, בלשון ארמי ותלמוד, ואמר תמרותיך להעשן, עש"ה ותמרות עשן (יואל ג ג), והוא כענין עמוד העשן, וכן מצאנו בדברי רז"ל על העשן, משתעלה העשן תמרתו. מעין דלוח, מעין נרפש ועכור ל' ותדלח מים ברגליך (יחזקאל לב ב) ורומז בו לנימוסי מצרים עע"ז, שהם מעין נרפש, הפך תורת ה' שהיא מקור מים חיים. עורי המחצבת וכו', המאמר הזה מיוסד על הכתוב בישעי' (נא ט), עורי עורי לבשי עוז זרוע ה' הלא את היא המחצבת רהב השמה מעמקי ים דרך לעבור גאולים, ושעור המאמר, עורי (זרוע ה') המחצבת ים לגזרים כשבאתי והושת לי דרך במים עזים! רהב, שר של ים רהב שמו. אני ישנה וכו', בילקוט (שיר ה ב), אני ישנה, במצרים, שבאותו לילה הקב"ה שלח עליהם שינה ערבה וכו'. זך, הקב"ה. הגוני בחרוזים, היה מנאה ומיפה אותי בתכשיטים, כדכתיב וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום, (שמות יב לו). פשטתי וכו', אח"כ פשטתי תכשיטי בגלעי לפסל עץ תרזים, מן תרזה (ישעי' מד יד). אליתי, ל' אלי בתם (משלי כ"ה.

חֶלְיָתִי בְּבָרְעִי לִתְרוֹזִים: דּוֹדִי טִכְּסַנִי
תַּבְנִית מֶרְכָּבוֹ· קַמְתִּי, יִחַדְתִּיו כַּחֲצוּבֵי שַׁלְהֲבוֹ·
פָּתַחְתִּי, כְּבוֹדוֹ חָמַק מִלָּבֹא· מְצָאֻנִי, לוֹחֲמֵי
פְּצָעֻנִי בְּנָווֹ: הִשְׁבַּעְתִּי, מַחֲלָתִי לְדוֹדִי
לְחַוּוֹת· מַה דּוֹדֵךְ, נָמוּ אָלָתִי קַשְּׁבוֹת· דּוֹדִי,
סִלְסוּלוֹ בְּרִבֵּי רְבָבוֹת· רֹאשׁוֹ, עָטוּר רְכוּבוֹ
בָּעֲרָבוֹת: עֵינָיו כְּיוֹנִים, פּוֹנוֹת בְּכָל חֶבְיוֹנִים·
לְחָיָו כַּעֲרוּגַת, צוֹמְחוֹת כְּשֶׂם רִגְיוֹנִים· יָדָיו,
קְשׁוּטוֹת מְקַבְּלוֹת הֶגְיוֹנִים· שׁוֹקָיו, רָמוּ לַהֲדוֹךְ
גֵּאוֹנִים: ח' חִכּוֹ מַמְתַקִּים, שַׁעֲשׁוּעַ מִדְרָשׁ
וְחֻקִּים: קו"ח אָנָה הָלַךְ, שֶׁרַעְיָתוֹ מְדַקִּים
ושוחקים

כ"ה י"ב), ואמרז"ל במס' ע"א מדפלחו ישראל לעגל גלו אדעתיהו דניחו להו בכל ע"ז וכו'.

דודי טכסני וכו', מבואר ע"פ מה דאי' בשיר רבה על הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה, אמרה כנ"י הביאני הקב"ה למרתף גדול של יין זה סיני ושם ראיתי מיכאל ודגלו גבריאל ודגלו וראו עיני טקסים (תרגומו של דגל טקס) של מעלה ואהבתי אותם, באותה שעה אמר הקב"ה הואיל ורצונם של בני לחנות בדגלים יחנו בדגלים הה"ד איש על דגלו באותות. יחדתי, הייתי מיחד אותו דוגמת מלאכים אחוזי אש שלהבת, כדכתיב משרתיו אש לוהט, ואח"כ פתחתי לבי לע"ז ואז כבודו נסתר מלבוא ומצאוני לוחמי והיינו חיל נבוכדנאצר ופצעוני בבית המקדש שלו, וכדאית' בשיר רבה מצאוני השומרים בשעה שצרו על ירושלים כל מי שבורח היו מכין אותו ומפצעין ראשו וכו'. השבעתי, לא"ה, שיגידו ויחוו לדודי מחלתי שאני סובל בשביל אהבתו, וא"ה המשיבות אלתי ושבועתי כמו אלי, מה דודך שאתה נהרג ונצלב על ידו? ואני משיבם, דודי וכו', וטעם סלסלו שבחו. ברבי רבבות, של מלאכים כדכתיב בדניאל ז' י'. בכל חביונים, בכל מסתרים, ככתוב בזכרי' ד' י'. לחייו, דברות הר סיני. רגיון, ל' חמוד הוא, ורומז למאמרם ז"ל (שבת דף פח ב), כל דבור שיצא מפי הקב"ה הי' נתמלא כל העולם בשמים. ידיו קשוטות, כ"כ בכל כ"י וכן נכון דאל"כ יחסר הק' מא"ב. הגיונים, הגיון לב. להדוך גאונים, לרמוס הגאים, ל' והדוך רשעי' תחתם (איוב מ יב). חכו ממתקים, ע"י חקים ומצות שהלב משתעשע בהם, וכדאי' עליו במדרש ובפי' רש"י ז"ל אדם אומר לחברו אם לא תאכל בעצמך את המקבל שכר, יש חיך מתוק מזה? וכו'. אנה הלך וכו', אומרי' האומות לשחוק,

אנה

וְשׁוֹחֲקִים· הוֹדִי, תְּפוּצוֹתַי יְבַנֵּם מִמֶּרְחַקִּים· אֲנִי, תִּפְאַרְתּוֹ אֲשַׁנֵּן בְּלוֹהֲטִים הַמִּתְלַהֲקִים:

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָל חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים· בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ· לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ· כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל

אנה הלך דודך שהוא סובל שמדקי׳ ושותקים לעיתו? וכנ״י משיבה, דודי וכו׳, ואז אני אשנן תפארתו כשבורת מצרתיו אם לוהט. המתלהקים ל׳ להקת נביאים (ש״א יט כ).

יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א. וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֺתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:

במדבר ט״ו ל״ז ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם: יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבולע הא'.

ספרדי אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן וטוב ויפה הדבר הזה· על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

פולין אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר: ומתקן ומקבל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם ועד: אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו: לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קימת: ודבריו חיים וקימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

על הראשונים ועל האחרונים לעולם ועד חק ולא יעבור· אמת שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד: אתה הוא מלכנו מלך אבותינו אתה· למען שמך מהר לגאלנו כאשר גאלת את אבותינו: אמת מעולם שמך הגדול עלינו נקרא באהבה אין אלהים זולתך:

אודך

הפיוט הזה הוא וכוח בין הקב"ה שהוא הדוד לכנ"י רעיתו, והוא מיוסד על סדר א"ב בראשי חרוזיו הראשונים, וראשי החרוזים השניים משלם בירבי קלונימוס חזק, והחרוז השלישי הוא מפסוקי שיר השירים, אבל לא הלך על הסדר להתחיל במה שסיים בפיוט הקודם כי אם דלג על הפסוקים שבין אני לדודי ובין לא ידעתי נפשי שמתני, ובדרכו דרך רבינו שמעון בר יצחק בפיוטו לשבת חול המועד, ולא כן עשה הפייטן ליום ראשון אבל הוא עשה חרוזיו על כל פסוקי ש"ר עד תמם.

אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי · מוֹעֵד מִפֶּרֶךְ הִדְרַרְתָּנִי ·
לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי:
בְּחַרְתַּנִי סֶגֶל לְהַעֲמִית · שֻׁפַּר נַחֲלָתְךָ עוֹלָמִית ·
שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית:
גְּאַלְתִּיךְ מִלַּחַץ מְזַעִימַיִךְ · לָחוֹג חַגֵּי מַנְעִימַיִךְ ·
מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ:

א אודך כי עניתני, פסוק הוא בתהלים קי"ח כ"א, ותיבת עניתני מבנין הקל לכך הוא לשון מענה לא ל' ענוי. מועד, לעת מועד. מפרך, מעבודת פרך ממצרים. הדררתני, הוצאתני לחפשי להיות דרור. לא ידעתי וכו', מבואר ע"פ מה שדרשו עליו בשיר רבה, כשהיו ישראל במצרים משועבדין בטיט ולבנים היו מאוסין בעיני מצרים, וכשנעשו בני חורין ונגאלו ונעשו סגנים על כל באי עולם היו או"ה תמהים ואומרים אתמול הייתם עבדים בטיט ולבנים והיום נעשיתם בני חורין וסגנים! והיו ישראל משיבים כשם שאתם תמהים עלינו כך אנו תמהים על עצמנו וקראו על עצמן לא ידעתי נפשי שמתני. עכ"ל. ב סגל להעמית, לעם סגולה. נחלתך, ישראל, כדכתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו (דברי' לב ט). שולמית, תאר לישראל גם לירושלים על דעת המתרגם הארמי דוגמת מלך שלם (בראשי' יד יח), שת"א מלכא דירושלם כדכתי' ויהי בשלם סכו (תהלי' ע"ו ג'). ושעור המאמר אתה בחרתנו לעם סגולתך ולנחלתך לכן שפר נחלתך לאמור אלי שובי שובי ישראל, או שובי שובי אל ירושלים לדעת הארמי. ג גאלתיך — — לאגוד כדתי וכו', מתשובת האל ית'. מה יפו פעמיך, בעלותך

א איך דאנקע דיר, דען דוא האסט מיך ערהערט; דוא האסט מיך צור בעשטיממטען צייט פאטערליך פאן שקלאפען צום פרייען ערהאבען, דאס איך זעלבסט איך ניכט דאריין צו פינדען וואוסטע! ב דוא האסט מיך ערוועהלט, דיין אייגענעס פאלק צו זיין; יא, פאלגענדע דיין עוויגעז אייגענטהום! שפריך: „קעהרע היים, קעהרע היים, שולמית*)! ג איך האבע דיך בעפרייט פאן דרוקק דיינער פיינדע, האבע „דיך היכויף געפיהרט, דיינע ליעבליכען פעסטע צו פייערן — וויא שאן וואַרען דא דיינע

*) שולמית, ישראל.

דִּמְיוֹן מַשְׂכִּילַיִךְ יָזְהַר · מַרְאֵיהֶן בְּרָקִיעַ מֻנְהָר ·
שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר:

הִצְמַתִּי כָּל מַעֲבִידַיִךְ · בְּהִתְלוֹנְנִי בֵּין בַּדַּיִךְ ·
שְׁנֵי שָׁדַיִךְ:

וְכַחְתִּי צָרַיִךְ לֶעָשָׁן · יְדַעְתִּיךְ לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן ·
צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן:

זָעַבְתִּי קָמַיִךְ לְהַאֲמֵל · רְצַצְתִּים כְּקָנֶה קָמֵל ·
רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל:

לרגל כפי׳ רש״י ובדאיתא בסוכה דף מ״ט. ד דמיון משכיליך וכו׳, מיוסד ע״ה, והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע (דניאל י״ב ג׳), ואמרו עליו בסנהדרין דף כ״ב, והמשכילים יזהירו, זה דיין שדן דין אמת וכו׳, ושעורו דמותם וצלמם של משכילך היינו ת״ח יוזהר ומראיהן יהי ברקיע מונהר כלומר כזהר הרקיע, ושררך היינו ראש הישיבה יזהר כאגן הסהר, וכן תרגמו הארמי וריש מתיבתך כאגונא דסוהרא וכו׳. אגן הסהר, הוא עגול הלבנה, ולדעת רש״י שררך רומז לסנהדרין וכן איתא בתנחומא וכמש׳ סנהדרין דף ל״ז א׳ בשינוי מעט. ה הצמתי, ל׳ כריתה (תהלים ע״ג כ״ז). בין בדיך, בין שני בדי ארון שהיו בולטין ונראין כמין שני דדי אשה בדאיתא במסכת יומא דף נ״ד א׳. ו וכחתי, ייסרתי ל׳ יום צרה ותוכחה (ישעיה ל״ז ג׳). לעשן, לכלותם בעשן כענין ואויבי ה׳ כיקר כרים כלו (תהלים ל״ז כ׳). ידעתיך וכו׳, אבל אותך הכרתי ובחרתי להיות נושא אפוד וחושן. צוארך וכו׳, ירמוז לדוכן שהכהנים נושאי אפוד וחושן עולים לשם כמו שאמרתי בזולת דאתמול אות כ׳. ז זעבתי, גזרתי, מן ימי נזעכו (איוב י״ז א׳). להאמל, להכרית ולקלקל, נגזר מן אמולה לבתך (יחזקאל ט״ז ל׳). כקנה קמל, כקנה יבש ונקלץ. עיין פי׳ רש״י ישעי׳ י״ט ו׳. וכל המאמר מיוסד על מפלת האויבים והרמת ישראל כצאתם ממצרים, וזה ראשך עליך וכו׳, רכונו אויביך הכנעתי

„דיינע שריטטע! ד נאָך ווערדען זיא העלל גלאַנצען, דיינע וויזען, שיינען וויא דער
„ערלייכטעטע הימעל, דיינע סנהדרין וויא דער פאָללע מאָנד!
„ה דיינע בעדריקקער האַטטע איך פערטילגט, אַלז איך נאָך דאָרט רעזידירטע
„צווישען דען ביידען הייליגען שטאַנגען, דיינען צווייא הערפאָררראַגענדען שאָנהייטען!
„ו איך בעשטראַפטע דיינע פיינדע, ליעס זיא וויא רויך פערגעהען, דיך אַבער
„רישטעטע איך מיט אפוד אונד חושן[1]) אויז; זיעהע דאָרט, דיינען האָכהאַלזיגען
„שטאַנד[2]) וויא איין טהורם פאָן עלפענביין! ז דיינע ווידערזאַכער האַבע איך צו
„גרונדע געריכטעט, זיא שוואַנדען דאַהין וויא איין פערוועלקטער האַלם; דאָ
אַבער

[1]) וואַרען הייליגע קליידער דער כהנים. [2]) איין האָהער שטאַנד, וואָרויף דיא כהנים בייא פערריכטונג איהרעז דיענסטעז שטאַנדען.

חשֶׁר לַחְמִי הִטְעַמְתְּ׃ בְּשֹׂבַע שְׂמָחוֹת הִנְעַמְתְּ׃
מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ׃

טְווּי יְרִיעוֹת רִקַּמְתֵּךְ׃ יְדִידוּת שֶׁכֶן הֲקָמָתֵךְ׃
זֹאת קוֹמָתֵךְ׃

יַחַד רֵיחֵךְ תִּתַּמֵּר׃ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְתַמֵּר׃
אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר׃

כִּנַּסְתִּיךְ לְהָהָר הַטּוֹב׃ לִרְחוֹשׁ דָּבָר טוֹב׃
וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב׃

אבל אותך הרימותי והולכתיך בקומה זקופה כדכתיב ואשבור מטת עלכם ואולך אתכם קוממיו' (ויקר' כו יג), ובשיאו' הראש הוא הפך ההכנע' כמבואר בזולת דאתמול אות צ'. ח חושר לחמי, לחמי זקוק ונקי, ל' חשרת מים (ש"ב כ"ב י"ב), וכמו שפרשנו בנ"ך פרשה י"ג, ורומז אל המן שאכלו ישראל שהי' נקי ומזוקק ונבלע באיברי', בשובע שמחות הנעמת, עפ"ה שובע שמחות את פניך נעימות (תהלי' טז יא) וכדכתיב ובקר וראיתם את כבוד ה' (שמות טז ז) שהיו רואין כבוד אור פניו כמו שפירש"י מטעם רז"ל. ט טווי, ל' טוו ומטוה (שמות לה כה). ידידות שכן, ידידות משכן, כדכתיב מה ידידות משכנותיך (תהלי' פד ב), וטעם המאמר מטוה יריעו' העזים שרקמת לידידו' המשכן אשר הקמת זאת היתה עדות לקומתך שנמחל לך עון העגל, כמו שפרש"י ריש פקודי על משכן העדות, וכדאי' עליו במדרש רבות וילקוט. והמפרש אשר לפני פרש, זאת קומתך שזכית להקים המשכן על שהיית עומד בקומה זקופה ולא השתחוית לצלם נבוכדנאצר וכו', ואין לפי' הזה טעם, כי מה לעולי מצרים עם בני הגולה? י יחד ריחך וכו', ריחך כלו יחד קדש קדשים הוא והיינו ריח הקטרת וריח האיברים יחד היה מתמר ועולה לפני במשכן לריח ניחוח לזאת אמרתי אעלה בתמר, אעלה בקרבך בתמרות עשן שלך, כלומר אשכין שכינתי בקרבך. תומר ולתמר, שניהם לשון תמרות עשן, כמבואר לעיל באופן גן נעול. כ כנסתיך וכו', אח"כ כנסתי אותך לירושלים המכונה ההר הטוב כמו שפירש"י (דברי' ג' כ"ה). לרחוש דבר טוב, להגות

„אָבער, דאָ טרוגסט דיין הויפט האָך וויא כרמל. ח איך גאָב דיר מיינע רייגסטע
„שפייזע*) צו קאָזטען, דאָז גענאָססען דען וועניגען וואַנדערגאַנגס. וויא שאָן,
„וויא ליעבליך וואַרסט דו! ט טעפפיכע, פאָן דיינער געשיקקליכקייט געשפאָנגען
„אונד קינסטליך געווירקט, האָט דאָז מיינער ליעבליכען וואָהנונג געווייהט,
„דיא דו ערריכטעטעסט — זיא וואַר איין צייגע דיינער אויפרעכטהאַלטונג. —
„י דאָרט שטיעג מיר איינע אַנגענעהמע רויכוואָלקע אויף, דיינע היילינגען גאָבען, אונד
„איך בעשלאָס, אין דיעזער אויפשטייגענדען זיילע צו ערשיינען. כ איך האָבע דיך
„פערזעצט ביי יענען פּאָרטרעפליכען בערג אונד גאָב דיר דיא בעזטע לעהרע

*) דען מן.

לֶאֱגוֹד נִדָּחַי וּלְוָעֲדִי · וְלִרְאוֹת בְּקִרְיַת מוֹעֲדִי ·
אֲנִי לְדוֹדִי:
מָעוֹן נֶחֱרַשׁ כַּשָּׂדֶה · נָאוֹר מִזִּיוְךָ תֶּחֱדֶּה ·
לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה:
נָא שְׁאַג מִמְּרוֹמִים · יֵרְדוּ לַטֶּבַח רְאֵמִים ·
נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים:
סוּרָה בְּאוֹרְךָ תַּזְרִיחַ · מִנְחָתָהּ כְּקֶדֶם תָּרִיחַ ·
הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ:

בתורה, כדכתיב רחש לבי דבר טוב (תהלי' מ"ה ב') וחכך בעסק התורה מתוק כיין הטוב, ועניין המאמר כענין ויתן להם ארצות גוים בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצורו (תהלי' ק"ה), ויותר מסתבר כי ההר הטוב רומז להר סיני ואמר כנסתיך על שנתקבצו שם בלב אחד כאיש אחד, כמו שפי' רש"י על ויחן שם ישראל (שמות יט ב); או ירמוז על כפיית הר כגיגית שקבלו רז"ל. וחכך כיין הטוב, כנעשה ונשמע. ל לאגוד וכו', עכשו אומרת כנ"י לאמר, אחרי כל הטובות שגמל דודי אלי אני מייחל לדודי שישוב לאגוד נדחי באגודה אחת ולאסוף אותי עד שאוכל לראות בקרית מועדי היא ירושלים! לאגוד, ל' ויתקבצו בני בנימין ויהיו לאגודה אחת (ש"ב ב' כ"ה). אני לדודי, מייחל לו, כדפרישית, ודוגמתו אמרו בשיר רבה, אין תשוקתן של ישראל אלא לאביהם שבשמים דכתיב אני לדודי. ועיין ביפה תאר בב"ר פ' כ' סי' י"ו, ויתכן לפרש אני לדודי, אני לבדי לדודי ולא אומה אחרת לזאת בטחתי בו שיאגוד נדחי וכו'. מ מעון וכו', זה ציון דכתיב ציון שדה תחרש (ירמיה כו יח). נאור, תאר לאל ית' בתהלים ע"ו ה'. מזיוך תחדה, מזיו אור פניך תשמח המעון הנזכר, ל' תחדהו בשמחה את פניך (תהלי' כ"א ז'). נצא השדה, נצא מן הגלות אל ציון שנחרש כשדה. נ ראמים, תאר לפריצים. נשכימה לכרמים, פירש"י אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, וכן איתא במדרש חזית. וטעם המאמר שאג ממרומי' שירדו לאויבינו לטבח ואז נעבוד השכם והערב. ס סורה, תאר לכנ"י

„דיין גויוען[1]) וואר גוט וויא קעסטליכער וויין. ל יאַ, ער ווירד מיינע פֿערשטאָסענען ווידער איינזאַמעלן! איך ווערדע זיא ווידערזעהען, דיא שטאַדט מיינער שטיפֿטונג! מיינע צופֿערזיכט איזט ער, מיין געליעבטער! מ ערפֿרייע זיא ווידער, אָ אַללבעלייכטענדער! ערפֿרייע מיט דיינען ערקוויקקענדען שטראַהלען יענע וואָהנונג זאָ הערליכע וואָהנונג (ציון), יעטצט אָדע וויא אַקקערפֿעלד! קאָממע, מיין ליעבער, וויר וואָללען זו בעזוכען, דאָז פֿערוויסטעטע פֿעלד! נ אָ, ערטהיילע פֿאָן דיינער האָהע הערנאַב דען שפרוך, ערטהיילע איהן, דאָס זיא אויס קאָממען, דיא וויטהריכע; דאַן וואָללען וויר דיינע ווייכבערגע[2]) פֿלייסיג בעזוכען! ס בעטראַכטע זיא ווידער, דיא פֿעראַכטעטע (כנסת ישראל), מיט דיינעם ליכטע!

אַכטע

[1]) אונטער גויען ווירד דיא שפראַכע פֿערשטאַנדען. וויעהע אבן עזרא.
[2]) איין בילד דער אָפֿפֿענטליכען שטיפֿטונגען צור גאָטטעספֿערעהרונג.

עֲלוֹז בְּשִׂמְחַת אַרְמוֹנֵךְ · וְלָדוּץ בְּיוֹם חֲתוּנָּךְ ·
מִי יִתֶּנְךָ :

פְּרָזוֹת מוֹשַׁב צְבָאֵךְ · סֹבֵב כְּחָז נְבִיאֵךְ ·
אֶנְהָגֵךְ אֲבִיאֵךְ :

צִפְצוּף נֹעַם בְּדַרְשִׁי · חֲמוּדִים מִפָּז בְּפָרְשִׁי ·
שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי :

קֵץ אַהַב נִדְבַתְכֶם · וְמַנּוֹ מִלְּעוֹרֵר מְתֵיכֶם ·
הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם :

נגלות, ישעיה מ"ט כ"ח. הדודאים וכו', הצדיקים והפושעים שניהם נותנים ריח טוב. כן פירש"י, וכן איתא במדרש חזית ע"ש. ע מי יתנך, מוסב על עלוז ולדוץ כלומר מי יתנך שתשוב לעלות בשמחת ירושלים ולשמוח ביום חתונך אתנו, בדכתיב וגלתי בירושלים וששתי בעמי (ישעיה ס"ה י"ט) וכתיב שם ס"ב ה' ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך. פ פרזות וכו', שעורו, אנהגך אביאך לסבב פרזות מושב לבאך כחז נביאך, והיינו כנואת זכריה (ב' ח') אשר חזה, פרזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב. לבאך, ישראל. אנהגך, מן העליונים לתחתונים, כן איתא במדרש חזית והוא מתיישב על ל' הפייטן. צפצוף נעם, אמרי נועם של תורה, כלומר כשאהגה באמרי נועם החמודים מפז רב אז שמאלו תחת ראשי להיות למשען לי. ק קץ וכו', הקץ הנאהב לרוח נדבתכם וכו', וזיא מתשובת האל ית'. מְתֵיכֶם,

---

ומאכטע דאך דער דופט איהרע שפייזעאפפער דיר ווידער איין אנגענעהמער גערוך זיין ווית פֿארמאלז! דיא דודאים[1]) האֶבע ריעכען וואהל! ע אך, פיהרע אז הערבאן, דאז פֿריידענפֿעזט דיינעז נייען טעמפעלבויעז! דאס איהן קאמען, דען וואנגעפֿאלען טאג דיינער וויעדערפֿערמאהלונג[2])! אך, ווער גיבט דיך מיר ווידער! פ איך פֿיהרטע דיך, איך בראכטע דיך היין אן יענען אפֿפֿענען וואהנארט דיינעז העערעז, דאס איהן דיינע הערלינקייט אומגעבע נאך יענער פֿערהייסונג דיינעז פראפֿעטען[3]). צ אייגע איאמערוואהרענדע אונטערהאלטונג דארט זאלל דיא ערגרינדונג זיינער ליעבליכען לעהרע, דיא איזולעגונג זיינעז טאטלבארען געזעטלעז זיין. זיינע לינקע אונטערשטיצט מיין הויפט. ק „יאַ, איהר זאָלט עז ערדרייבען, דאז ליעז איירער עדעלמיטיגען ליעבע; נור איבעראייזט דען לייטפונקט ניכט, איך בעטוואָרע אייך!

זיה:

[1]) דודאים זינד נאך דער מיינונג איינינגער געלעהרטען איינע אַרט וואהלריעכענדער בלומען. דיא איינלעלכען אונטערשיידען זיך פֿאָרמאייגענדער איין אנגענעהמען אונג איהרעז גערוכעז איין מעהר אונד ווענינגער, דיא גאנצע אַרט אבער האט איינען אנגענעהמען גערוך אונד ווירד דאהער לזנן בילדע כנסת ישראל געבראַכט.

[2]) זיעהע דיא איינלייטונג לזנן יוצר פֿאָן געזעטרן.

[3]) זיעהע זכריה ב' ח'.

רְצוּצַת זָרִים וּרְעוּלָה· קוֹמְמִיּוּת הוֹלֶכֶת וּמִתְעַלָּה·

מִי זֹאת עוֹלָה:

שְׁעֵה שִׁיר מִכְתָּם· חֲשָׁבֵנִי מִזֵּדִים וְאֵיתָם·

שִׂימֵנִי כַחוֹתָם:

מ׳ תֹּקֶף עֹז אֲהָבִים· כַּל יִשְׁטְפוּן רְהָבִים·

מַיִם רַבִּים:

מַיִם רַבִּים תִּלַּלְתָּ עֲרֵמוֹת· אַדִּיר בִּמְרוֹמוֹת·

תָּשִׁית יָם לַחֲרָמוֹת· וְנָפִיק לָךְ רוֹמְמוֹת:

עוזרת·

כ"ב כנ"י המ' נשו"א, והוא לשון ויהי מתיו מספר (דברי' ל"ג ו) שעניינו אנשים, וטעם המאמר, השבעתי אתכם שלא יעוררו אנשיכם את זמן הקץ הנאהב, ויסודו על הכתוב השבעתי אתכם מה תעירו ומה תעוררו את האהבה (שיר ח ד) ועל מאמר רז"ל שהעתקתי לעיל בזוהר אות ל' שלא ידחקו את הקץ. ר רוכלת וכו', גם זאת מתשובות האל ית', וטעמו כנ"י שהיתה עד עכשו רחוקה מן זרים והיתה רעולה תהא הולכת קוממיו' עד שישתוממו עליה לאמר מי זאת עולה? רעולה, שכורת יין התרעלה (תהלי' ס'). ש שעה וכו', חוזרת כנ"י לאמר לדודה שעה אל שיר של מכתם וטעמו מך ותם כמו שפירשו רז"ל מכתם לדוד (תהלי' י"ו א') וע"ש פירש"י. חשבני וכו', ל' גם מזדים חשוך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ואמרו עליו במדרש, זדים אלו הזדונות ואיתם אלו תוקפי עברות. שימני כחותם, תחתמני על לבך שלא תשכחני. ת תוקף וכו', שעורו, האהבה העזה שיש לי לא ישטפון רהבים מים רבים, כלומר האומות (המכונים במים רבים) לא יבריחוני להמיר אהבתך לא ע"י חוזק ואימה ולא ע"י פתוי והסתה, כן פירש"י האי קרא וכן איתא בשיר רבה. מים רבים תללת ערמות, דכתיב נערמו מים (שמות טו ח). לחרמות, לגזרים ביום הגאולה, כדכתיב והחרים ה' את לשון ים מצרים (ישעיה י"א ט"ו) ואז נחדש לך שירות מעולות ורוממות.

ר „זיא זאָגט וויעדער אויפרעכט געהען, דיא ביזהער זאָ טיעף געבייגטע (כנסת ישראל), זיא זאָגט וויעדער עמפּאָרשטייגען, דאַס יעדער שטוינט: „„ווער איזט דיעזע, „דיא זאָ פּראַכטיג אויפשטייגט?““ נייגע, אָ געליעבטער, נייגע דיין אָהר דעם ליעדע דיינער פראַוען אונד בעדראָנגטען, בעהיטע זיא פאָר פרעפעל אונד פערדערבען אונד זעטצע זיא וויא איין זיעגעל אויף דיין הערץ! ת מאַכטיג איזט דיא ליעבעזגלוטה, שטראָמע נאַטען זיא ניכט, שטראָמע שטאַרקער פלוטהען! —

שטאַרקע פלוטהען טהירמטעזט דוא איינזט אונד טהיילטעזט זיא, אָ מאַכטיגער אין יענער האָהע! דוא ווירזט זיא אונז אבערמאַלז טהיילען; דאַן וואָללען וויר דיר ערהאַבענע דאַנקליעדער דיכטען.

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ׃ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָֹה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

שם המחבר משלם. עיין מ"ש בגאולה של אתמול.

בְּרַח דּוֹדִי אֶל מָכוֹן לְשִׁבְתָּךְ· וְאִם עָבַרְנוּ אֶת בְּרִיתָךְ· אָנָּא זְכוֹר אִוּוּי חֻפָּתָךְ· הָקֵם קוֹשְׁטְ מִלָּתָךְ· כּוֹנֵן מְשׂוֹשׂ קִרְיָתָךְ· הַעֲלוֹתָהּ עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתָךְ:

בְּרַח דּוֹדִי אֶל שָׁלֵם סֻכָּךְ· וְאִם תָּעִינוּ מִדַּרְכָּךְ· אָנָּא הָצֵץ מֵחֲרַכָּךְ· וְתוֹשִׁיעַ עַם עָנִי וּמְתֻכָּךְ· חֲמָתְךָ מֵהֶם לְשַׁכָּךְ· וּבְאֶבְרָתְךָ סֶלָה לְהִסְתּוֹכָךְ:

בְּרַח דּוֹדִי אֶל לִבְּךָ וְעֵינֶיךָ שָׁם· וְאִם זָנַחְנוּ טוּב מְרֻשָּׁם· אָנָּא שְׁמַע שַׁאֲגַת קוֹל צוֹרְרֶיךָ וְרִגְשָׁם· רַוֵּה מִדָּם גּוּשָׁם· וַעֲפָרָם מֵחֵלֶב יְדֻשָּׁם· וּפִגְרֵיהֶם יַעֲלֶה בָאְשָׁם:

חופתך, ציון, דכתיב אוה למושב לו (תהלי' קלב יג). הקם קושט מלתך, קיים אמתת דברך לכונן משוש קריך, כדכתיב עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהל' בארץ (ישעי' סב ז), וכתיב שם (סה יט) וגלתי בירושלי' וששתי בעמי. קושט, אמת.

אל שלם, אל ירושלים, כמבואר לעיל בזולת אות ב'. הצץ מחרכך, הבט מן השמים עליך מן החרכים (שיר ב' ט'). עם עני ומותכך, עם עני ונדכה, ל' רש ואיש תככים (משלי כ"ט י"ג) לדעת רד"ק, ודוגמתו פרשוהו בויקרא רבה פ' ל"ד. ובאברתך וכו', ל' באברתו יסך לך (תהלים צ"א ד').

אל לבך ועיניך שם, זה ב"ה כדכתיב והיו עיני ולבי שם כל הימים (מ"א ט' ג'). מרושם, ברוב ספרי הדפוס גם בכ"י כ"כ בר', ואולם בדפוס ישן מצאתי מרושם בר' וא"כ טעמו הרשום בכתב אמת. רוה מדם וכו', עש"ה (ישעי' לד ו) ובעבור החרוז החליף תיבת חלבם בתבת גושם שהוא קרוב לו בענין, ל' גוש עפר (איוב ז ה) ואמר ידושם במקום ידושן, בחלוף המ' בנ' ודוגמתו במקרא כידוע לבעלי הלשון. ופגריהם וגו' ככתוב שם (ישעי' ל"ד ג'). באשם, ענינו סרחונם.

איילע, אָ געליעבטער, נאך יענער ערקאָרענען וואָהנונג! אונד האַבען וויר אויך דיינען בונד פערלעטצט, אָ, זאָ געדענקע דיינער אהלגעליעבטען צעלטען! בעשטעטיגע דיינע אונטריגליכע פערהייסונג, דיא וואָננע דיינער רעזידענץ וויעדער צו בעגרינדען אונד זיא צור פאָרציגליכסטען דיינער פראָהליכקייטען צו ערהעבען!

איילע, אָ געליעבטער, נאַך שלם, דענן אָרטע דיינער היטטע! אונד זינד וויר אויך אירוועגע געראַטהען, אָ, זאָ שויע דורך דיינער היזאמען פענסטער אונד בעמיטליידע איין אַרמעס אונד זעהר בעדריקקטעס פאָלק! בעזאַנפטיגע דיינען גרימם, נימם עס וויעדער אונטער דיינער פליגעל שירמען!

איילע, אָ געליעבטער, נאַך יענען אָרטע, וואָהין דיין הערץ אונד אויגע זיך זעהנען (מלכי' א' ט' ג')! אונד זינד וויר אויך פאָן דיינער גוטען פאָרשריפט אַבגעוויכען, אָ, זאָ ערוואָגע דאַס געבריול אונד ווילדע טאָבען דיינער פיינדע דאָרט! — טרענקע איהר לאַנד מיט איהרען בלוטע אונד איהר ערדרייך דינגע מיט איהרען אייגנען פעטטע, דאַס זיך וויט פערברייטע, דער געשטאַנק איהרער לייכנאַמע!

בְּרַח דּוֹדִי אֶל מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן׃ וְאִם בָּגַדְנוּ כְּבַחֲשׁוֹן׃ אָנָּא סְכוּת צָקוּן לַחֲשׁוֹן׃ דַּלּוּתִי מִטְּבוֹעַ רִפְשׁוֹן׃ גְּאַל נְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן׃ כְּאָז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים׃ וְתָבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי

מרום מראשון, זה ב"ה, ככתוב מרום מראשון מקום מקדשנו (ירמי' יז ב). סכות, הקשיבה. צקון לחשון, ל' צקון לחש (ישעי' כו יו), ועניינו שפיכת שיח, דוגמת ולפני ה' ישפוך שיחו (תהלי' קב א), הרי לך שבעל התפלה נופל ל' שפיכה וליקה

אײלע, אָ געליעבטער, נאך יענער פאָן יעהער אױסערוועהלטען שטאַדט ! אונד האָבען וויר אויך טרייולאָז געהאַנדעלט, אָ, זאָ פערניםם דאָז הייליגע זייפצען אייניגער לייזענדען אויז דעם אָפען, וואָרין ער פערזענקט וואָרדען ! ערלעזע איין פאָלק, דאָז דיך האַלבטאָדטלענגט ווי דען פאַטער אים מאָרגען! ערלעזע עס, וויא דו עס דאַמאָהלז ערלעזעטעסט, אַם ערזטען דער מאָנאַטע !

דער פֿאָטער האַלבען אויפֿט דו דען קינדערן, ברינגסט ערלעזונג איהרען ספּאָטעזעטען ענקעלן: געלאָבט זייסט דו, עוויגער, דער ישראל ערלעזעטע!

לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמְוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דְוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלְוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· אֶת־יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה· זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ· לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים· חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ

אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:
וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בקצת קהלות עולים הכהנים לדוכן וסדרו תמצא בסוף המחזור.

לש"ץ אֱ"וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל

כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה: פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם· עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ· עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ· לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

חזרת התפלה לשליח צבור·

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן:

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים· וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים· אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים· לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים:

מיוסד ע"פ א"ב.

ק' אֲסִירִים אֲשֶׁר בַּכֹּשֶׁר שִׁעֲשַׁעְתָּ • בְּעֶנֶם שַׁוַע
צְקוּנָם שַׁעְתָּ • גּוֹי וֵאלֹהָיו יַחַד הוֹשַׁעְתָּ • דִּלַּגְתָּ
קֵץ וְאוֹתָם נוֹשַׁעְתָּ: הָמְשְׁכוּ אַחֲרֶיךָ בַּמִּדְבָּר
כִּבְהֵמָה • וְצוֹרְרֵיהֶם הֵמַמְתָּ בְּשִׁלּוּשׁ מְהוּמָה •
זָעְמוּ בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת בְּאַף וּבְחֵימָה • חֲנוּנֶיךָ
בְּפָסוֹחַ וְגָנוֹן לְרַחֲמָה: טֶרֶם חָמְצָה חֲרָרָה
חָפְזוּ לָצֵאת בְּכִישׁוֹר • יָצְאוּ לְקֵץ רָץ דּוֹד רַךְ
לְתָשׁוּר • ק' כּוֹנַנְתָּ כְּבֶן חַג בַּעֲבוֹתוֹת קָשׁוֹר •
לַהֲגוֹת בּוֹ בְּקֵץ עֵרֶךְ עִנְיַן שׁוֹר:

אהבוך

אסירים, ישראל שהיו אסירים במצרים. בכושר, בחדש שהוא כשר להולכי דרכים זה ניסן, כמו שפי' רש"י על מוציא אסירים בכושרות (תהלי' סח ו). שעשעת, השמחת. בענם, במצרים. ענם, מבני מצרים כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשי' י יג). שוע לקונם, שפיכת תפלתם. שוע, הוא ל' תפלה וצקון ל' שפיכה. גוי ואלהיו יחד הושעת, דכתיב אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו (ש"ב ז כג) ואמרו עליו בשמו' רבה פ' ט"ו, ר"מ אומר לי ולכם הי' הגאולה כביכול אני נפדיתי עמכם. ועיין מ"ש לקמן בסלוק. דלגת קץ, מנין ק"ץ שנה מארבע מאות לרד"ו. המשכו אחריך, דכתי' בחבלי אדם אמשכם (הושע יא ד). כבהמה במדבר, דכתיב וינהגם כעדר במדבר (תהלי' עח נב). בשלוש מהומה, במהומה המשולשת באופנים, כדאיתא במכילתא והביאו השמעוני בפסוק תהומות יכסימו וז"ל, הרשעים שבהם היו מטורפים כקש, הבינונים כאבן, והפקחים בעופרת. עכ"ל. ולשון מהומה וטרוף אחת היא. זועמו, כזעמו. בפסוח וגנון, בחמלה והגנה, ל' גנון והציל פסוח והמליט (ישעי' לא ה). חופזו. ישראל נחפזו מן המצרים, כדכתיב ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם — וישא העם את בצקו טרם יחמץ (שמות יב לג). בכישור, בזכות אברהם, וכמאמר ר' אלעזר בן עקיבא על פסוק מוציא אסירים בכושרות (תהלים סח ו), והביאו הילקוט. יצאו לקץ רץ, ירמוז אל ק"ץ שנה שדלג על הקץ. דוד, זה אברהם שנקרא ידיד כמו שאמרו רז"ל (מנחות דף נג ב), והנה יצא ישראל באותו זמן אשר רץ אברהם לתשור תשורת רך וטוב למלאכי' שבאו אליו כדכתיב ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב — ויתן לפניהם (בראשי' יח) ואותו מעשה בפסח היה כמו שאמרו רז"ל. כונת וכו', לכן לזכר אותו בן בקר של אברהם צוית בכוון לקשור חג (קרבן) בעבותות כדכתיב אסרו חג בעבותים (תהלי' קיח). ולהגות בו בקץ, כלומר לעסוק בו בזמן נערך ענין שור, והיינו שקורין בתורה פ' שור או כשב וכו' שבא בו ענין הערכת שור,

ודוגמתו

ק' אֲהֵבוּךָ אוֹהֲבֶיךָ אוֹתָם חֲנוֹן· כְּהַר הַלְּבָנוֹן· ק' בְּפָסוֹחַ וְגָנוֹן· בַּעֲדָם תָּגוֹן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים:

ק' מָה אֵילוּ פִּלְאֵי נִסֶּיךָ· מִתְנוֹסֵס בָּם אֶת מְנוּסֶּיךָ· נָאוֹר רַחֲמֶיךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ· נִפְלָאִים יַתֵּר אֶת עֲמוּסֶיךָ: סוֹךְ מֶסֶךְ רַעַל לְלוּדִים מַסַּכְתָּ· שִׂיחַ נוֹאֲקֶיךָ עֵת שָׁם הִסְכַּתָּ· עִבְרִים בְּאֶבְרָתְךָ סַכֹּתָ· עִוְּרִים בְּעֶבְרָתְךָ חָשַׁבְתָּ: פַּצְתָּ תְּנוּךְ הַטּוּ וְאַל תֶּחֶטְאוּ· פְּסִילֵי פּוֹרְכִים

ודוגמתו בכן זכרון טוב אהב וכו' דלקמן בפיוט אז על כל. אוהביך, ישראל האוהבים אותך והנאהבים ממך. בהר הלבנון, בירושלים.

מה אילו, מה נזכו ל' כגבר אין איל (תהלים פח ה). מתנוסס בם וכו', כ"כ בנ' כ"י, וטעמו, מה נזכו פלאי נסיך שהיית מתנוסס ומרומם בם את ישראל מנוסיך! מתנוסס, ל' הרמה כמו נתת ליראיך נס להתנוסס (תהלי' ס ו). מנוסיך, ישראל שנתנסו ועמדו בכמה נסיונות. נאור, תאר לאל ית' בתהלי' ע"ו ה' והוא כענין ונהורא עמיה שרא (דניאל ב כב). נפלאים יתר, כ"כ בנ' כ"י, והוא פעל נגזר מן יותר, וטעם המאמר אתה נאור ברחמיך על כל מעשיך טוב לעשות נפלאים יותר עם עמוסיך היינו ישראל, עש"ה העמוסים מני בטן (ישעי' מו ג). סוך מסך רעל, ממסך של מסך כוס התרעלה מסכת ללודים והיינו למצרים דכתיב ומצרים ילד את לודים (בראשי' י יג). סוך ומסך ומסכת, כלם לשון מזיגה ותערובות הן, כמו מסכה יינה (משלי ט ב). שיח נואקיך, תפלת הנועקים לך. הסכת, הקשבת. באברתך סכות, ל' באברתו יסך לך (תהלים צא ד). עורים, מצרים אשר עת מראות עיניהם. בעברתך חשבת, בחמתך חדלת אותם מן העולם. פצת, אמרת. תנוך הטו וכו', הטו אוזן ואל תחטאו בטלותי אשר אנכי מצוה אתכם, והיינו לקחת צאן לפסח ולשחוט

את

לעמם להטו· י'צאן לפסח משכו ושחטו·
צדקו אותו ואת בנו ביום אחד בל תשחטו:
י'מחשבותיך לרחמנו· מפעלותיך לרוממנו·
י'מעורר רדומנו· מרעיף מרוממנו:

ברוך אתה יי מחיה המתים:

י'קמי קהלך· קצפת בחילך· קפצת חמש
מאות מהלך· קנות לך עם מיחלך: רשפת
צרים· רבוע מכות צוררים· ראה יראו כן

את תועבת מצרים לעיניהם, וזהו פסילי פורכים וכו', והיינו פסילי מצרים המעבידים אתכם בפרך והלהוטים לעומת אותן הפסילים, מאותן הפסילים משכו וקחו לכם צאן לפסח ואל תיראו מהם כמו שאמרתם הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלונו (שמות ח כב). וע"ש פרש"י ז"ל. צדקו אותו וכו', כלומר אע"פ שצויתי לכם לזבוח את תועבת מצרים מ"מ הצדיקו מצות אותו ואת בנו. ובעל המחבר נחלת יעקב, ה"ה הרבני החכם השלם מוהר"ר יאקב נ"ב נר"ו פירש לי אופן קשור שני המאמרים ע"פ מתניתין דחולין דף פ"ג א', בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו אמה מכרתי לשחוט בתה מכרתי לשחוט ואלו הן עי"ט האחרון של חג ועי"ט הראשון של פסח וכו', ופרש"י לפי שבזמנים הללו הלוקח בהמה מסתמא שוחטה מיד וכו'. עוד שם בגמרא ע"ב, רבי אומר יום אחד מיוחד טעון כרוז, מכאן אמרו בד' פרקים בשנה ופי' רש"י ימים מיוחדים יש בשנה דהיינו ד' פרקים שאתה מוזהר להכריז אמה מכרתי לשחוט, קרי בי' לא תשחיטו לא תגרום לה להשחט בימים הללו. ע"כ. וזהו שאמר צאן לפסח משכו ושחטו שכל אחד יקח פסח לשחוט וכיון שכולם שוחטים ביום אחד לכן צדקו אותו ואת בנו כלומר שתכריזו ותודיעו ללוקחים, אמה או בתה מכרתי היום כדי שלא יבואו לעבור על לאו דאותו ואת בנו. עכ"ל. מעורר רדומינו, אתה הוא המעורר נרדמים בטל של תחיה וזהו מרעיף מרוממנו, וטעמו אתה הוא המרעיף טל של תחיה המרומם ומקים אותנו מן העפר, ל' הרעיפו שמים (ישעי' מה ח).

קמי קהלך, אויבים של עמך. בחילך, בכחך. קצפת חמש מאות מהלך, מן השמים לארץ מהלך ה' מאות שנה, כמו שאמרו רז"ל וכתיב ועברתי בארץ מצרים (שמות יב יב) אני ולא מלאך, וכתיב ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה (דברים ד כ) וזהו קנות לך עם מיחליך. רשפת צרים, כענין ישלח בם חרון אפו וגו' (תהלים עח מט), ואמר ר"א מכאן שכל מכה ומכה היתה של ד' מכות, וזהו רבוע מכות צוררים, כלומר המכות היו מקופלים בכפל ארבעה. צוררים, לשון צרור הכסף (משלי ז כ) שהוא ענין קפול וצריבה. ראה יראו בן צורים, כמאמר

צָרִים׃ רוֹמֵם צוֹרִים בְּשִׁלּוּחַ צִירִים׃ שַׁחַת מְשׁוּלֵי קַשׁ בְּאֹסֶר׃ שְׁלוֹם קַרְנוֹת עֶשֶׂר׃ שַׁלְהֲבָם כְּאָכְלוֹ קַשׁ בְּחֹסֶר׃ שְׁטַר תַּכְלִית מַכּוֹת עֶשֶׂר׃ תַּמּוּ בְּרוּחַ זַלְעָפוֹת׃ תְּמִימִים כְּיָצְאוּ בְּתוֹעָפוֹת׃ ס׳ תְּחַזֵּק יָדַיִם רָפוֹת׃ תִּפְסוֹחַ עָלֵינוּ כְּצִפֳּרִים עָפוֹת׃

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃
וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא׃

עֵרֶב אֲשֶׁר עָלָה אֶת עַם הֵסַבֹּתָ׃ בְּכָשְׁלוֹ

תנחומא על פסוק כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צור (ישעי' כ"ג ה'), אמר ר"א בן פדת כשם שהביא הקב"ה על מצרים עשר מכות כן הוא עתיד להביא על אומה זו, דאמר ר"א, כל צר שבמקרא אשר על אומה זו הוא מדבר וכו'. רומם צורים, רומם ירושלים, עפ"ה הנני אליך צור המישור (ירמי' כא יג), ועי"ש פי' רד"ק. בשלוח צירים, ע"י שלוח צירים המבשרים מפלתו, ועי"ד שאמרו רז"ל, אמלאה החרבה אם מלאה זו חרבה זו. וכל המאמרים האלה מיוסדים על נבואת עובדי' שאמר, כה אמר ה' לאדום שמועה שמענו מאת ה' וציר בגוים שלח קומו ונקומה עלי' למלחמה....והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה' דבר. וזה טעם בשלוח צירים, וזהו שחת משולי קש (היינו עשו) באוסר ע"י להבה של בית יוסף שהיה אסור במצרים. שלום קרנות וכו', שלום הוא לשון השלמה וכליון, וקרנות עשר הוא תאר אל החיה הרביעית שראה דניאל (ז' ז') והיא רומזת אל אדום. ועיין לעיל ביוצר אות ק'. שלהבם כאכלו וכו', כשיהיו נאכלים ונשרפים (כדכתיב בם ודלקו בהם ואכלם) יעלה שלהבת שלהם כשלהבת הקש החסר לחות, כלומר כקש יבש, וכדכתיב אכלו כקש יבש מלא (נחום א י) ולא ישאר אחריו לא פאס ולא דשן וזה כנגד ולא יהיה שריד לבית עשו, וזאת יהיה תכלית פרעון השטר של מכות עשר המחויבים לבוא עליהם כמבואר במה שקדם. תמו ברוח זלעפות, המצרים תמו כאשר יצאו התמימים בתועפות עוז. תחזק, עפ"ה חזקו ידים רפות אמרו לנמהרי לב חזקו אל תיראו הנה אלהיכם נקם יבוא גמול אלהים הוא יבוא ויושיעכם (ישעי' לה ג). תפסוח וכו', כדכתיב (שם לא ה) כצפרים עפות כן יגן ה' צבאות על ירושלים גנון והציל פסוח והמליט.

ערב אשר עלה וכו', כדכתיב וגם ערב רב עלה אתם (שמות יב לח). את עם הסבבת, עם העם אשר הסבבת דרך המדבר ים סוף. בכשלו, של ערב רב נוקשו גם

עמך

גוֹקְשׁוּ עֲשׂוֹת זָרוֹת תִּעַבְתָּ׃ וּמִכִּסְלֵי כּוּר הֵם
לְךָ חָצַבְתָּ׃ וּכְתוֹעַ הָאֲסַפְסוּף בְּלִי לְתְעוֹת
צִוִּיתָ׃ וּמֵאָז מַכְאוֹב כְּדַעְתָּהּ הִבְלַגְתָּ וְהִרְהַבְתָּ׃
וּלְהַעֲלוֹת תַּעַל לְתַאַל תָּאַבְתָּ׃ וּכְתַבְנִית אֲשֶׁר
הֱמִירוּךָ לְעֵין כֹּל חִבַּבְתָּ׃ שׁוֹר בְּעַד שׁוֹר
לְתְשׁוּר הֵסַבְתָּ׃ וְעַל כָּל תְּשׁוּרָה תְּשׁוּרוֹ
שִׂגַּבְתָּ׃ שִׁמְצָם הֶעֱבַרְתָּ׃ דָּפִים הִצְלַלְתָּ׃
קִצְפָּם הִשְׁבַּתָּ׃ לְהִתְלָם הֶחֱשַׁבְתָּ׃ וְיֶשְׁעָם קֵרַבְתָּ׃
בְּוַעֲדָם נִצַּבְתָּ׃ וּבְקִרְבָּם נִשְׂגַּבְתָּ וְנִתְקַדַּשְׁתָּ׃

חי

עמך בעשיית עבודה זרה אשר תעבת והיינו העגל. ומכסלי כור, ומטעות מצרים חצבת אותם להיות לך לעם כדכתי' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה (דברים ד כ), ואמר ל' חצבת בעבור שכבר היו משוקעים בכסלי מצרים כמו שאמרו רז"ל. וכתוע וכו', צוית אותם בלי יתעו עוד כתעות האספסוף שהיינו ערב רב, כפי' רש"י, והאספסוף אשר בקרבו (במדבר יא ד). ומאז מכאוב כדעתה, ב"כ בב' כ"י והוא עש"ה ראה ראיתי וגו' כי ידעתי את מכאוביו וגו' (שמו' ג ז) ואמרו עליו ברכות, ראיתי, זה מעשה העגל, כי ידעתי את מכאוביו, אע"פ שידעתי את מכאוביו שעתיד להכעיסני מ"מ וארד להצילו וגו', וזה שאמר איוב (יא יא), כי הוא ידע מתי שוא וירא און ולא יתבונן, ידע הקב"ה העם העתידים לעשות שוא אלא וירא און ולא יתבונן עכ"ל, וזה שיסד הפייטן ומאז מכאוב כדעתה הבלגת והרהבת, כלומר כאשר ידעת מאז מכאוביו הבלגת והרהבת בנפשך עוז לבלתי התבונן בו. הבלגת, ל' חזוק, כמו המבליג שוד (עמוס ה ט). והרהבת, ב"כ בב' כ"י וגם הוא ל' חוזק ואומץ והתאפקות כמו תרהיבני בנפשי עוז (תהלי' קלח ג). תעל, ל' רפואה. לתאל, לתאלתם של ישרא' ל' תאלתך להם (איכה ג), וכתבנית וכו', הטעם, חבבת לעין כל כתבנית עגל אשר עשו בצוותך להם קח לך עגל בן בקר (ויקר' ט ב) וזהו שור בעד שור לתשור הסבת כלומר הסבית שיביאו תשורת שור בעד שור. שגבת, הגדלת ורוממת, ל' אשגבהו כי ידע שמי (תהלי' צא). שמצם, דבתם ל' לשמצה בקמיהם (שמות לב כה). דפים הצללת, חרפתם כסית, הצללת היית מצל עליו ל' צל. קצפם, הקצף שהי' לך עליהם השבת כדכתיב שם וינחם ה' על הרעה (שמו' לב). לתתלם, לחבש אותם לשון לתת רפואות לשום תתול לחבשה (יחזקא' ל' כ"א). וישעם קרבת, צוית להם לעשות המשכן כמבואר לעיל בזולת אות ט'. ובועדם נצבת, להשכין שכינתך בתוכם כדכתיב וירא כבוד ה' אל כל העם (ויקרא ט כג) וזהו ובקרבם נשגבת ונתקדשת אתה שאתה הוא חי וקיים וכו'. גם יתכן שירמוז בו אל מאמר האל ית' בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד.

חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

שם המחבר אלעזר בירבי קליר.

אָז עַל כָּל חַיְתוֹ יַעַר נִשֵּׂאתָ שׁוֹר· וְעַל כָּל נִיחֹחַ עֹלִית תְּשׁוּרַת שׁוֹר· לִיצִיר כַּף רָצִיתָ בַּהֲטָבַת פַּר שׁוֹר· לְחַוּוֹת כִּי בְהַרְרֵי אֶלֶף כּוֹנַן כֹּחַ שׁוֹר: עֹלֶה וַיְזַהֵם שֵׁמוֹת חֲמִשָּׁה· עֵגֶל פַּר אֶלֶף שׁוֹר בָּקָר כְּדַת חֲמִשָּׁה· זְמַן כִּפּוּר בְּעַד נֶפֶשׁ נְקוּבַת חֲמִשָּׁה· נֶפֶשׁ רוּחַ חַיָּה נְשָׁמָה יְחִידָה מֵחֲמִשָּׁה: רָץ אֶל בָּקָר אָב בְּזֶה מוֹעֵד· עֵת אֲשֶׁר גְּדוּדִים לְהַזְמִין וָעֵד· בְּבֵן זִכְרוֹן שׁוֹר אֶהְגֶּה בְּזֶה מוֹעֵד· שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז לִהְיוֹת לִי לָעֵד: יוֹקְשִׁים כְּהִתְעוּ זוּ בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל· רַבִּים עָלְצוּ וּפָצוּ אֵין יְשׁוּעָתָה לְסֶגֶל· רָם כְּחָפֵץ

אז על כל חיתו יער נשאת שור וכו', לעשותו מחבר הקרבנות. ליציר כף וכו', לאדם הראשון יציר כפיך נתרצית בהטבת פר שור, כמו שאמרו רז"ל (ע"ז דף ח) על פסוק ותיטב לה' משור פר (תהלי' סט לב). לחוות וכו', להגיד כי בהררי אלף שהיו לו לאדם הראשון לקחת איזה בעל חי שירצה כונן כח שור לקרבן. עולה ויזהם וכו', ה' שמות לשור, ה' ספרים לתורה וה' שמות לנפש, ונזמן השור לכפר בעד הנפש. רץ אל בקר אב, אברהם אבינו. בזה מועד, בפסח באו אליו המלאכים. גדודים, הולכי שיירות. עיין פי' רש"י בראשית י"ח ח'. אהג בזה מועד, אהגה ואעסוק בזה המועד בזכרון שור לקרוא בתורה פרשת שור או כשב וכו' להיות לי לעד זכותו של אברה', וכדאית' ברבות וז"ל, ואל הבקר רץ אברהם, אמר ר"ל, רץ לקדם אותה אומה שכתוב בה אפרים עגלה מלומדה אוהבתי לדוש (הושע י יא), ופי' רש"י להקדים להם דבר שיהיו מתכפרין בו. יוקשים. ערב-רב. בהתעו, כאשר התעו עם זו במעשה העגל. רבים עלצו, האומות עלצו ואמרו אין ישועתה וכו', כדאיתא במדרש על פסוק רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלהים סלה (תהלי' ג) רבנין פתרין קריא באו"ה; ולמה קורא אותם רבי'? ע"ש הוי עמים רבים (ישעי' יז יב), אומרים לנפשי, אומרים לישראל, אומה ששמעה מאלהים לא יהיה לך אלהים אחרים, לסוף מ' אמרה לעגל אלה אלהיך ישראל — אין ישועתה לו באלהים סלה; אמרו ישראל ואתה ה' מגן בעדי וכו'. רם, הקב"ה. מלומדת עגל, ישראל, כמבואר

לְהַצְדִּיק מְלֻמֶּדֶת עֵגֶל· חַק בְּלֶדֶת שׁוֹר בְּלִי לְהַזְכִּיר עֵגֶל: בִּטּוּ מָרֵי דְלֵי רוֹעַ דִּבָּה קָשׁוּר· בְּעַם הַמְּמִירִים כָּבוֹד בְּתַבְנִית שׁוֹר· יָהּ הוֹדִיעָמוֹ כִּי נָחָם בְּאֹרַח מִישׁוֹר· לְכָל עוֹרְכֵי שַׁי הִקְדִּים קָרְבַּן שׁוֹר: קוֹל צִפְצְפָה יוֹנַת אֵלֶם אֵיךְ כִּי יִבְחַר· בְּקוֹל עֲנוֹת אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי חַג לַיָי מָחָר· לְפִידָה נָתַן שׁוּעַ בְּלִי עוֹד לְהִתְחַר· כִּי תָמוּר חַג מָחָר חֲגִיגַת שׁוֹר לְחַג בָּחָר: יוֹקֵשׁ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תָּעוּ בִלְעָדַי· יְכֻפַּר אֵלֶּה בְּאֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי· ה׳ רִצּוּי שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה יַגִּישׁוּ עָדַי· וְאֶזְכְּרָה לָמוֹ בְּרִית שְׁלֹשֶׁת עֵדַי:

כמבואר בסמוך. חק, חקק. בלי להזכיר עגל, כדאי׳ בויקר׳ רבה פ׳ כ״ז, שור או כשב או עז. וכי שור נולד והלא עגל נולד? אלא מפני שעשו להם עגל מסכה לפיכך קראו הכתוב שור ולא עגל, ע״ש ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון (יחזקאל כט יו) עכ״ל. בטו מרי דלי וכו׳, כ״כ בב׳ כ״י. אמרו האומות המשלים למר מדלי לקשו׳ ולאדק הדבה הרעה בעם הממירים וכו׳, יה להודיעמו כי נחם ונהג אותם באורח מישור הקדים קרבן שור לכל עורכי־שי, וכדאי׳ בויקרא רבה פ׳ כ״ז וז״ל, וכי מה ראה לעשות שור ראש לכל הקרבנות? אמר ר״ל משל למטרונה שיצא עלי׳ שם רע עם א׳ וכו׳ והושיבו בראש וכו׳, כך או״ה מונין לישראל ואומרין להם עשית׳ העגל ובדק הקב״ה ולא מצא בהם ממש לפיכך נעשה שור ראש לכל הקרבנות עכ״ל. כי נחם, המ׳ לכנוי הרבים דוגמת ולא נחם אלהים (שמות יג יז). קול צפצפה יונת אלם, כנסת ישראל המכונה יונת אלם מצפצפת בקול לאמר איך כי וכו׳. שְׁמַעְתִּי, כ״כ בב׳ כ״י ונכון הוא כי הוא פועל יוצא. לפידה נתן שוע, לאיד ושבר שלה נתן תשועה שבלי יתחרו בם עוד האומות, כי תמור וכו׳. לפידה נתן שוע, ל׳ אם בפידו להן שוע (איוב ל כד) כפי׳ רד״ק בשרש שוע, וגם לרז״ל במס׳ ע״ז דף ד׳ א׳ יהי׳ שוע ל׳ תשועה. יוקש אלה וכו׳, המוקש והכשלון של דבור אלה אלהיך יכופר ע״י אלה הם מועדי. רצוי שלשת אלה, ג׳ פעמים כתיב בפ׳ המועדות ל׳ אלה, ב׳ פעמים אלה מועדי ה׳ ואחד אלה הם מועדי וזהו רצוי שלשת אלה יגישו לפני ואזכרה למו ברית שלשת עדי שלשת האבות שהעידו אל אחדותי. ועוד יש לפרש רצוי שלשת אלה היינו שור או כשב או עז יגישו עדי להזכיר להם ברית האבות, וכדאי׳ בויקר׳ רבה פ׳ כ״ז שור או כשב או עז, שור בזכות אברהם שנאמר ואל הבקר רץ אברהם, כשב בזכות יצחק דכתיב וירא והנה איל, עז בזכות יעקב דכתיב וקח לי משם שני גדיי עזים.

אל נא וכו'. לפי שהארכנו בקרובות ולא אמרנו הקדושה כמו בכל יום לכן אומר זה במקום נעריצך שהיא הקדושה. כ"כ של"ה בסדורו שער השמים.

אֵל נָא, לְעוֹלָם תֻּעֲרָץ. וּלְעוֹלָם תֻּקְדָּשׁ. וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא: הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. מַלְכוּתוֹ נֶצַח. נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ. סַפְּרוּ עֻזּוֹ. פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו. קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ. רוֹן שִׁיר וָשֶׁבַח תֹּקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ:

בקלת קסלות מדלגים זה ומתחילים ובכן ואמרתם זבח פסח.

וּבְכֵן, שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד:

ע"ס א"ב.

שׁוֹר אֲשֶׁר מֵאָז עֲלֵי עֹפֶר פָּסַח. בְּמַקְרִין וּמַפְרִיס תֵּת כָּפְרוֹ שָׂח.
גְּמוּלָיו צוּר צָו עָלֵימוֹ לִפְסֹחַ. בְּאֹמֶר וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא
לַיְיָ אֲשֶׁר פָּסַח: שׁוֹר.

שׁוֹר דָּרַשׁ אָב לְהַאֲרִיחַ קְרוּאֵי אֵל. הֵכִין עֲגוּת מֵאָז לְהַמְּשָׁכוּ אַחֲרֵי אֵל.
וּבְצִדְקוֹ חָפְשׁוּ יִשְׁרֵי אֵל. אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: שׁוֹר.

שׁוֹר וָעַם יְחוּמֵי אֲרַם נַהֲרָיִם. חִיְּבוּ בְּתַבְנִיתוֹ לָשׁוּב אֲחוֹרַיִם. טוּב
זָכַר לָמוֹ יוֹשֵׁב כְּחֹם צָהֳרָיִם. בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם: שׁוֹר.

שׁוֹר יְמֻּן מַעֲשֵׂה שׁוֹר בּוֹ לְהַצִּיל. כּוּנוֹ בְּמִלּוּאִים פְּסוּחִים בּוֹ לְהַצִּיל.
לְהָגֵן לְמַלֵּט לִפְסוֹחַ וּלְהַצִּיל. כְּמוֹ בְּחָם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל: שׁוֹר.

שׁוֹר מְכַפֵּר בֶּעָשׂוֹר מְשׁוּחִים בּוֹ כְּחָיְבוּ. נֶעְלַם דָּבָר בָּעֵדָה בּוֹ יֶאֱהָבוּ.
סְלִיחָה מָצְאוּ בוֹ שׁוֹבְבִים כְּהֶעֱווּ. וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ: שׁוֹר.

שׁוֹר עֲלֵי מְשׁוֹרְרִים בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ. פִּשְׁעָם לִמְחוֹל לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ. צֶדֶק
הֱיוֹת רֹאשׁ לְנִיחֲחֵי קֹדֶשׁ. בְּאֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ: שׁוֹר.

שׁוֹר קָצַב לְחַג וָכֶשֶׂב וָעֵז בְּמִלֵּל. רָנַן עָלֵימוֹ קְרִיאַת הַלֵּל. שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת
גְּבוּרוֹת בָּם לְמַלֵּל. תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל: שׁוֹר.

שור אשר מאז וכו', ירמז לשור שהקריב אדם הראשון שקרנותיו קודמות לפרסותיו. גמוליו, בניו. שור דרש אב וכו', אברהם אבינו דרש אחר שור להאריח המלאכי' ואותו מעשה הכין עיגות לישראל הנמשכים אחרי אל ובצדקו נעשו חפשים. שור ועם וכו', מעשה העגל הביא שעם השם ית' על בני אברהם אשר בא מארם נהרים עד שנתחייבו בעבורו לשוב לגלות, אבל האל הטוב זכר להם זכות אברהם. שור ימן וכו', השור שהקריבו בשמיני למלואי' הי' מוזמן לכפר על מעשה העגל. שור מכפר בעשור, ביה"כ. משוחים, כהנים. נעלם דבר, פר של העלם דבר, מצאו בו המודים סליחה על עוונם. משוררים, לויים. צדק היות ראש, כמבואר בפיוט הקודם. שלש כתות, הפסח נשחט בשלש כתות שהשמיעו תודה וקול זמרה.

ובכן

יוֹצְאֵי חִפָּזוֹן. סִפְּקָם מָזוֹן. לָשֹׂבַע וְלֹא לְרָזוֹן. קָדוֹשׁ:

וּבְכֵן, וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

מיוסד ע"פ א"ב.

אֹמֶץ גְּבוּרוֹתֶיךָ הִפְלֵאתָ בַּפֶּסַח:
בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשֵּׂאתָ פֶּסַח:
גִּלִּיתָ לְאֶזְרָחִי חֲצוֹת לֵיל פֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

דְּלָתָיו דָּפַקְתָּ כְּחֹם הַיּוֹם בַּפֶּסַח:
הִסְעִיד נוֹצְצִים עֻגוֹת מַצּוֹת בַּפֶּסַח:
ואל

ובכן ואמרתם זבח פסח, ענינו, ומעשיו תספרו עניני חג הפסח, כלומר מן הנסים שנעשו בו. זבח וחג שניהם נופלים על הקרבן בהנחתם הראשונה, ובהנחה השני' יתואר בהם המועד עצמו בעבור הקרבן הבא בו.

אמץ גבורתך הפלאת, לאבותינו. בראש כל וכו', פסח נכתב ראשון למועדים אחר שבת בפ' אמור, ולדעת האומר בניסן נברא העולם הנה הוא ראש המועדים. גלית לאזרחי, לאברהם הנקרא איתן האזרחי (בתהלים פ"ט א') על שבא מארץ מזרח, גלית לו מה לעשות לבניו לעתיד בחצות ליל חג פסח, ואימתי גילה לו? בברית בין הבתרים, והמראה ההוא בליל פסח היה, כדאיתא בפרקי ר"א פ' כ"ח. דלתיו דפקת וכו', שנאמר וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחם היום (בראשית יח א) והמעשה ההוא בפסח היה כמו שפירש"י מטעם רז"ל. הסעיד נוצצים וכו', האכיל למלאכים עגות מצות כדכתיב שם, ונקראו המלאכים נוצצים כדכתיב ונוצצים כעין נחשת קלל (יחזק' א) ע"ש

נון שפרעכט פֿאַן פסח־פֿעסטע!

א דאַז פֿערמאָגען דיינער קראַפֿט האַזט דוא וואונדערבאַר געצייגט אַן פסח;
ב דאַרום זעטצטעזט דוא אויך צו אַללער פֿעסטע ערזטעז דאַז פֿעסט פֿאַן פסח.
ג דעם מאָרגענלאָנדער (אברהם) האַזט דוא ענטדעקקט דיא וואונדערדייבע מיטטערנאַכט פֿאַן פסח.

זאָ שפרעכט פֿאַן פסחפֿעסטע!

ד דוא בעזוכטעזט איהן (אברהם) אַן הייסען מיטטאַג אַן פסח;
ה ער בעוירטהעטע דיא ענגעל גאַטטעז מיט אונגעזייערטען קוכען אַן פסח

מוזד

וְאֶל הַבָּקָר רָץ זֵכֶר לְשׁוֹר עֵרֶךְ פֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

זֹעֲמוּ סְדוֹמִים וְלֹהֲטוּ בָּאֵשׁ פֶּסַח:

חֻלַּץ לוֹט מֵהֶם וּמַצּוֹת אָפָה בְּקֵץ פֶּסַח:

טִאטֵאתָ אַדְמַת מוֹף וְנוֹף בְּעָבְרְךָ בַּפֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

יָהּ רֹאשׁ כָּל אוֹן מָחַצְתָּ בְּלֵיל שִׁמּוּר פֶּסַח:

כַּבִּיר עַל בֵּן בְּכוֹר פָּסַחְתָּ בְּדַם פֶּסַח:

לבלתי

שהם כלולי אש. ו. זכר לשור ערך פסח, מבואר לעיל דף 93, בד"ה רץ אל בקר אב בזה מועד. זועמו סדומים, כשפך עליהם זעם ה' ונשרפו בלהט אש בפסח, אבל לוט חולץ ונוצל מהם בשביל שהיה זהיר בהכנסת אורחים, וזהו ומצות אפה בקץ פסח, בזמן פסח היה המעשה הזה כמו שפירש"י (בראשית יט ג). טאטאת, עש"ה וטאטאתיה במטאטא השמד (ישעיה יד כג), והוא הכלי שמכבדין ומנקין בו הבית, ופירוש טאטאת אדמת מוף ונוף, היית מכבד ומנקה אדמת מוף ונוף בעברך בה בפסח להכות בכוריהם מאדם ועד בהמה כדכתיב וכל בכור בהמה (שמות יא ה) ונתרוקנו בזה גם מנכסיהון. מוף ונוף, שם ערים בארץ מצרים. יה ראש כל און, ראש כל בכור מאלת, כדכתיב ויך כל בכור במצרים ראשית אונים (תהלים עח נא). כביר, הקב"ה שהוא כביר כח, וענין כביר עולם ורבוי, על בן בכור, על ישראל שנאמר בני בכורי ישראל (שמות ד כב).

ו אויך ליעס איהנען אייליגסט איין רינד צובערייטען — איין פֿאָרבילד דעס אָפּפערטהיערס אַם פסח.

זאָ שפרעכט פֿאָם פסחפֿעסטע!

ז דיא געשטראַפֿטען סדומים פֿערגינגען אין פֿייערפֿלאַממען אַם פסח;

ח נור לוט ווארדע געררעטטעט — ער האַטטע דען ענגעלן אונגעזייערטע קוכען געבאַקקען אַם פסח.

ט מוף אונד נוף[1]) האַסט דו ריין אויסגעלעערט, אַלס דו אין איהנען אומהערצאָגסט אין דער נאַכט פֿאָן פסח.

זאָ שפרעכט פֿאָם פסחפֿעסטע!

י דו, אָ מאַכטיגער, האַסט דאַס האַופט יעדעס ערסטגעבאָרנען צערשמעטטערט אין דער בעוואַכטעטען נאַכט פֿאָן פסח;

כ אָבער דיינען ערסטגעבאָרנען[2]) האַסט דו, אָ האָפֿעראַגענדער, איבערשריטטען, וועגען דעס אָפּפערבלוטס פֿאָן פסח,

וואָמיט

---

[1]) מוף אונד נוף זינד פראָפֿינצען אין מצרים. [2]) ישראל.

לְבִלְתִּי תֵּת מַשְׁחִית לָבֹא בִּפְתָחַי בַּפֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

מְסֻגֶּרֶת סֻגָּרָה בְּעִתּוֹתֵי פֶּסַח:

נִשְׁמְדָה מִדְיָן בִּצְלִיל שְׂעוֹרֵי עֹמֶר פֶּסַח:

שֹׂרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פּוּל וְלוּד בִּיקַד יְקוֹד פֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמוֹד עַד גָּעָה עוֹנַת פֶּסַח:

פס

מסוגרת, יריחו שהיתה מסוגרת שנאמר ויריחו סוגרת ומסוגרת מפני בני ישראל (יהושע ו). סוגרה, נמסרה בעת פסח דכתיב לעיל מניה ויעשו בני ישראל את הפסח בי"ד יום לחדש בערב בערבות יריחו. סוגרה, נמסרה, ל' לא תסגיר עבד אל אדוניו (דברי' כג) הסגירוני בעלי קעילה (ש"א כ"ג). נשמדה מדין בצליל וכו', מבואר לעיל במערכית אות ס', ופירוש צליל עוגה ונקראת כן לפי שהיא נאפת על גבי גחלים כמו הצלי. שורפו משמני פול ולוד, הם גבורים של סנחריב מלך אשור שנא' בא פול מלך אשור על הארץ (מ"ב טו) וכתיב ישלח האדון ה' צבאות במשמניו רזון ותחת כבודו יקד יקוד כיקוד אש (ישעיה י) וכתיב בתריה והיה אור ישראל לאש וקדושו ללהבה, אור ישראל זה ליל ט"ו בניסן שהוא שמור לבני ישראל ובאותו לילה נשרפו, וקדושו ללהבה, זה אשו של גבריאל שנאמר (מ"ב יט) ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור. עוד היום בנוב לעמוד, פסוק הוא בישעי' י' ל"ב, וע"ש פי' רש"י והמאמר הזה מחובר עם שלמעלה, ועיין מה שכתבתי לעיל במערכית.

ל וואָריט אייגע טהירען בעצייכנעט וואָרדען, דאָס ניכט הינייגטרעטען דורפטע דער פערדערבער אַם פסח.

זאָ שפרעכט פאָם פסחפעסטע!

מ דיא איינגעשלאָססענע שטאָדט (יריחו) גינג איבער אַם פסח;

נ מדין ווורדע אויפגעריעבען פערמיטטעלסט דעס גערסטענקוכענס פאָם עומר[1]) אַם פסח.

ש פול'ס אונד לוד'ס פירסטען פערבראַננטען עבען צור צייט, אַלס דאַס אָפּפער דופטעטע אַם פסח.

זאָ שפרעכט פאָם פסחפעסטע!

ע ער (דער קאָניג) וואָללטע נאָך איינען טאָג צו נוב[2]), ביז זיא ערנאַכטען, דיא צייט פאָם פסח.

איינע

[1]) זיעהע אים נאַחור. [2]) נוב, זיעהע ישעי' קאַפּיטעל י' פּ' ל"ב.

פַּס יַד כָּתְבָה לְקַעֲקֵעַ צוּל בַּפֶּסַח:
צָפֹה הַצָּפִית עָרוֹךְ הַשֻּׁלְחָן בַּפֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

קָהָל כִּנְּסָה הֲדַסָּה לְשַׁלֵּשׁ צוֹם בַּפֶּסַח:
רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מָחַצְתָּ בְּעֵץ חֲמִשִּׁים בַּפֶּסַח:
שְׁתֵּי אֵלֶּה רֶגַע תָּבִיא לְעוּצִית בַּפֶּסַח:
תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינְךָ כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג פֶּסַח:

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

פך גער, עד אשר הגיעה. פס יד, כף יד כתבה לבלשאצר. לקעקע צול, לעקור שרשה של בבל שנקראת צולה שנאמר האומר לצולה חרבי (ישעי' מד), וגם המאמר הזה מבואר לעיל במערבית. צפה הצפית, גם זה מבואר שם. ק. הדסה, היא אסתר. לשלש צום בפסח, כמו שאמרו רז"ל ויעבור מרדכי (אסתר ד) מלמד שעבר י"ט ראשון של פסח בתענית. ראש מבית רשע זה המן הנולד מאגג. שתי אלה וכו', מיוסד על נבואת אדום האמורה בישעיה מ"ז ח', ועתה שמעי זאת עדינה וגו' ותבאנה לך שתי אלה רגע ביום אחד שכול ואלמון, כלומר כנקמת מצרים ברגע חצי לילה כן תהי נקמתו של אדום, דק"ל בניסן עתידין ליגאל. עוצית, בת אדום יושבת בארץ עוץ (איכה ד) וכתיב בבני עשו ובני דישן עוץ (בראשית לו כח), וכמו שתאמר מן כוש כושי וכושית כן תאמר מן עוץ עוצי ועוצית. תעוז ידך, לגאלנו בליל חג פסח.

פ איינע אויסגעשטרעקטע האנד שריעב אין דען אונטערגאנג בבל'ס[1]) אם פסח,
צ עבען אלס דיא קעניגליכע טאפעל פראכטפאלל צובערייטעט ווארדע אם פסח.
זא שפרעכט פאם פסחפעסטע!
ק הדסה[2]) פערזאממעלטע איהר קווארטאללס פאלק צו איינעם דרייטאגיגען פאסטען אם פסח;
ר דא לעסטעט דאס דען הויפטפיינד[3]) אויף דעם פונפציג עללען האהען גאלגען איינריכטען אם פסח —
ש איינסט ווירד אויך קאממען דער אויגענבליק, אין וועלכעם דאס יענען דאפפעלטען אונגליקספאלל[4]) איבער עוצית[5]) בריגען ווירד אם פסח;
ת דיינע האנד ווירד דאן זיעגרייך, דיינע רעכטע ערהאבען זיין, וויא אין יענער נאכט, אין וועלכער פאן דיר איינגעזעטצט ווארדע דאס פעסט פאן פסח!
זא שפרעכט פאם פסחפעסטע!

כון

---

[1]) איין בייגאמע דעס רייכס בבל. זיעהע אין דיעזעם קאפיטעל ה'.
[2]) אסתר. [3]) המן. [4]) זיעהע ישעי' מ"ז ט'. [5]) אדום.

ובכן, ולך תעלה קדשה כי אתה קדוש ישראל ומושיע:

בעשר מכות פתרוסים הפרכת· וארכא למו הארכת·
לשלח בלי עכוב עם אשר בררת· וכמה פעמים במו
הערת· ובאלה כמה בם התרת· וכליון עליהם לא
גמרת· עד כי גמרו רשעם כאשר גזרת· ונאצו למול
ציר אשר בחרת· וגם מי יי אשר אמרת· לשלח את
העם אשר דברת· ואתה לעמם קנאה אזרת· וכגבור
מתרונן משנה הערת· כלי קרב חגרת· בארצם עברת·

בעשר מכות פתרוסים, ממשפחת מצרים (בראשית י יד). הפרכת, רצצת, והוא פעל נגזר מן בפרך (שמות א ט), והוא נוהג בל' ארמי ובדברי רז"ל. וארכא, ל' הארכה, כמו הן תהוה ארכא לשלותך (דניאל ד כד). וארכא למו הארכת .... וכליון עליהם .... עד כי גמרו רשעם וכו', כל זה מבואר בתנחומא בפ' בשלח ובילקוט ברמז רמ"ז, והכי איתא התם: ימינך ה' נאדרי בכח, ימינך פשוטה לקבל שבים שנתת ארכא לדור המבול לעשות תשובה ולא גמרת עליהן כליון עד שהשלימו רשעתן לפניך, וכן אנשי המגדל נתת להן ארכ' .... וכן אנשי סדום .... וכן במצרים לקו במכות אולי יעשו תשובה וכיון שלא עשו תשובה לא נשאר בהם עד אחד. עכ"ל. אשר בררת, אשר בחרת, וכנ' כ"י כתיב אשר ברכת. התרת, ל' התראה. עד כי גמרו רשעם, עד שהשלימו רשעתן וכמאמר התנחומא. ציר, שליח השם הוא משה רבינו. וכגבור מתרונן וכו', עפ"ה ויקץ כישן ה' כגבור מתרונן מיין (תהלי' עח סה). רכבוהם

ובכן. נון זאָלל זיא דיר אויפשטייגען דיא היילינגונג,
דען דוא ביזט ישראל'ס הייל' אונד הילפע!

בעשר. מיט צעהן פלאגען האסט דוא דיא פתרוסים*) געוואלטהאטיג אויפ־געריעבען. לאנגע ווארטעסט דוא איהנען נאכזיכטסוואלל, דאס זיא דיין ערקאָר־נעס פאָלק אונגעהינדערט אבציעהען לאססען; אפט האסט דוא עס איה־נען פאָרהער געזאגט, וויעדערהאָלטעס דיינע ווארנונג גאב, אונד בעשלאססעס איהרען גאנצליכען אונטערגאנג ניכט, אלז ביז דאס מאאס איהרער פרעפעל־טהאטען — נאך דיינעם ראטהשלוס — איבערפאללט וואר. זיא האבען געגען דיא ערקאָרענען באָטען געשמאהט: „ווער איזט דער גאָטט, דען דוא וואהנסט, דעם וויר דיעס פאָלק הינשיקקען מאָגען?" זאָ לאסטערטען זיא. — נון שטייגסט דוא אין אייפער ווידער זיא, אונד וויא איין העלד טרונקען יויבלט, זאָ ערוואכסט דוא פאָן דער לאנגמוטה, לעגסט וואפפען אן, דורכפאָהרסט איהר

*) מצרים.

בְּכוֹרֵיהֶם פִּגַּרְתָּ· וְהֶבְיֵהֶם שִׁבַּרְתָּ· רֵאשִׁית אוֹנָם הִדְבַּרְתָּ· בְּשׁוֹפְטֵיהֶם שְׁפָטִים עָשִׂיתָ· לַיְלָה חַצְתָּ· רֹאשׁ מָחַצְתָּ· תַּנִּין רִעַצְתָּ· רֹאשׁ לִוְיָתָן רִצַּצְתָּ· בְּבָל גַּיְא אוֹתוֹ הֶפַצְתָּ· לְמַעַן סַפֵּר שִׁמְךָ עֻצְתָּ· חֲמֵשׁ מֵאוֹת מַהֲלָךְ רַצְתָּ· וּלְסוֹף בַּסּוּף לַחְמוֹ נִפַּצְתָּ· וְכָל שְׁאוֹנוֹ בְּסַאסְאָה לָחַצְתָּ· וְעַל הָרִים קָפַצְתָּ· וּלְיֵשַׁע עַמְּךָ יָצָאתָ· וְאוֹתָם בִּזְרוֹעַ הוֹצֵאתָ· וְכָל הֲמוֹנֵי חָם כְּחוֹחִים הִצַּתָּ· כִּי כְּמִדָּתָם

הראשים שבהם כדאית' במכילתא והובא בילקוט בתהלי' ק"ה, ויך כל בכור במצרים, אמר רב אחא בר חנא, בכור לאיש בכור לאשה בכור לבהמה וכל בית שלא הי' שם בכור היה הורג לאפוטרופוס שלו, כענין שאומרי הראש כי לא היה בכור וישימהו אביהו לראש (ד"ה א' כ"ו י') וכן פי' רש"י בשמות י"ב ל' ע"ש. ראשית אונם, בכור לאיש אע"פ שאינו בכור לאשה. הדברת, פעל נגזר מן דבר וטעמו ראשית אונם המתה בדבר, ודוגמתו ותדבר את כל זרע הממלכה (ד"ה ב' כ"ב י'). בשופטיהם, באליליהם כדכתיב ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים (שמות י"ג י"ב), ונקראו שופטים לפי מחשבת עובדיהם. ראש מחצת, דכתיב מחצת ראש מבית רשע (חבקוק ג יג). תנין רעצת וכו', דכתיב שברת ראשי תנינים על המים אתה רצצת ראשי לויתן (תהלי' עד יג), ותנין תאר למצרים וראש לויתן תאר לפרעה כמו שפרש"י ז"ל. בבל גיא, בכל הארץ. חמש מאות מהלך, מן השמים לארץ מהלך ת"ק שנה כמ"ש רז"ל. בסוף, בים סוף. לחמו, בשרו כמו ולחמם כגללים (צפני' א יז). שאונו, המונו. בסאסאה, כדכתי' בסאסאה בשלחה תריבנה (ישעי' כז ח), והי' ר"מ אומר מנין שבמדה שאדם מודד מודדין לו? שנא' בסאסאה בשלחה תריבנה (סוטה דף ח ב). ועל ההרים קפצת, כדכתי' בשיר השירים (ב ח) על מדלג על ההרי'. כחוחים הצית, כקוצים שרפת.

זַכר, ומחַבֿוּט זייכנאַמע אויז איהרען ערזטגעבאָרנען, בייגט דאַז האופט איה־רעז שטאָלצעז, שלאָגזט איהרער קראַפֿטע ערזטלינגזפֿרוכט אונד זעלבזט אַן איהרען געטטערן איבזט דוא שטראַפֿגעריכטע. דוא טהיילטעזט דיא נאַכט, שלוגזט אויפ'ז האופט, צערקוועטשטעזט דאַז אונגעהייער, צערמעטטער־טעזט דעז קראָקאָדיללען האופט אונד צערטרייטעזט אין גאַנזע טהאָלער איהן, דאַמיט אַן דיינען נאַמען וועיט ערצאַהלע. איינע ענטפֿערנונג פֿאָן פֿינפֿהונדערטיאַהריגער רייזע האַזט דוא שנעלל איבערשריטטען, אום איהן דאָרט אַם שילפֿמעער נאַך דען לעצטען שטרייך צו פֿערזעטצען אונד זיין גאַנ־צעז העערגעטיממעל פֿערדיענטערמאַסען היניינצושטירצען. שנעלל האַזט דוא איבער בערגע געזעטצט, איילטעזט הערבייא צור הילפֿע דיינעז פֿאָלקעז אונד בעפֿרייטעזט עז מיט מאַכטיגען אַרמע; אַבער דיא העערעזמענגע מס'ז*) ווארדע וויא דאָרנען פֿאָן פֿייער פֿערצעהרט. דוא האַזט איהנען — צו צאָלער וועזען בייאשפיעל — נאַך איהרען אייגנען מאַאַסע געמעססען,

אונד

*) מס, מצרים.

לָמוֹ מָדַדְתָּ· וְכָל הַיְקוּם בָּם לִמַּדְתָּ· וּכְמוֹ עָנוּ עַם אֲשֶׁר חָמַדְתָּ· בָּהּ בְּמִדָּה אוֹתָם הִשְׁמַדְתָּ:

הֵם שָׁפְכוּ כַּמַּיִם דַּם עוֹלְלֵיהֶם·

לָכֵן לְדָם נֶהֶפְכוּ נוֹזְלֵיהֶם:

הֵם מֵעֲכוּם לְמַעַן הַשְׁחִיתָם·

לָכֵן עָלְתָה צְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם:

הֵם לְחָצוּם בֶּעָפָר וָחֹמֶר לִלְבּוֹן לְבֵנִים·

לָכֵן הוּמַר עֲפָרָם לְכִנִּים:

הֵם הֶגְלוּם לְהָבִיא חַיּוֹת לְהַצְדָּאוֹת·

וכל היקום, כל בני אדם למדת בם שישמעו ויראו וכדכתיב אז נבהלו אלופי אדום.
הם שפכו וכו'. עתה מונה העשר מכות על הסדר ומפרש מה מדה כנגד מדה שהיתה בם, ואמר שהפיכת מימיהם לדם היתה בעבור שהם שפכו כמים דם עוללי ישראל, וזה ידוע ממאמרם ז"ל על וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל. הם מעכום וכו', כתב המפרש, שנתנו אותם תוך הבנין והבליעום וכו', ואין פרושו מיושב על הלשון, ועוד מאי מדה כנגד מדה יש בו? והנראה לי נכון הוא שמלת מעכו הוא לשון ומעוך וכתות (ויקרא כ"ב כ"ד), שטעמו סרים הבצים, ועניני הם מעכו בציהם של ישראל שלא יולידו עוד לפיכך עלתה צפרדע בהם ושחיתו כלי הזרע שלהם וצומתין את ביציהם, כמו שפי' רש"י ז"ל בפי' על וצפרדע ותשחיתם (תהלי' עח מה), שהיו צומתין את ביציהם, וכן איתא בשמות רבה פ' י' דף קכ"ז ג', ובפ' ט"ו דף קל"ג ב'. הם לחצום בעפר וכו', ביסוד העפר חטאו וביסוד העפר נדונו שנהפך עפרם לכנים והיו חופרים למצוא עפר ולא מצאו, כדאיתא במדרש. הם הגלום, ליערות. להביא חיות להצדאות, להביא כל מיני חיות לשחק בהם כדאיתא במדרש

אונד זאָ וויא זיא דיין געליעבטעז פֿאָלק געקוועלט, עבען זאָ ווארדען זיא אויך גלייכערמאַסען בעשטראַפֿט:
זיא האַבען וויא וואַססער דאַז בלוט יענער קינדער פֿערגאָססען,
דאַרום ווארדע דאַז וואַססער איהרער פֿליססע אין בלוט פֿערוואַנדעלט;
זיא האַבען יענע ענטמאַננט, אום איהרען קיים אויזצוראָטטען,
דאַרום ווארדע איהר אייגענער קיים דורך צפרדע*) אויזגעראָטטעט;
זיא האַבען זיא צור אַרבייט אין שטויב אונד ערדע, ציעגעל צו שטרייכען, אַנגעהאַלטען,
דאַרום פֿערוואַנדעלטע אין אונגעציעפֿער איהר ערדרייך זיך;
זיא האַבען זיא הינויזגעטריעבען, געווילד צור העטצע בייצובריגגען,
דאַרום

*) צפרדע וואַר נאַך דער טראַדיציאָן איינע אַרט טהיערכען, דיא זעלבסט אין דען קאָרפער זיך היניינדראַנגטען אונד דיא געשלעכטסטהיילע פֿערדאַרבען. באור.

לָכֵן עָרוֹב בָּא בִּגְבוּלָם לְהַצְּדוֹת׃
הֵם הֱשִׁיתוּם כְּמוֹ חַלְלֵי קֶבֶר·
לָכֵן חַיָּתָם סֻגְּרָה לַדֶּבֶר׃
הֵם אֲסָרוּם לְהָבִיא רְבוּעוֹת·
לָכֵן מַס חֲמוּדָם בַּאֲבַעְבֻּעוֹת׃
הֵם הֶעֱבִידוּם בְּחֹם וָנֶשֶׁף·
לָכֵן סֻגַּר מִקְנֵיהֶם לְבָרָד וְגַם רֶשֶׁף׃
הֵם גָּאוּ בְּמֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה· לָכֵן לֹא הָיָה כֵן אַרְבֶּה׃

והובא בשמעוני וז"ל, ערוב למה בא? לפי שאמרו להם לישראל לאו והביאו לנו דובים ואריו' ונעשה קניגיות (קניגיא [κυνηγία], מלה יונית, ובל"א יאַגד, העטצע) ונשחקה בהם כמו שאנו רוצי' לפיכך הביא עליהם כל חיה רעה. עכ"ל. להצדאו', הוא ל' צידה, הענוי' לשחוק ולשעשוע. עין תלעג לאב (משלי ל יז) מתרגמינן עינא דמבדיא לאב — ויש נוסחאות מלאתי דמבדיא בר', וע"פ הגירסא הזאת מלאתי וראיתי במחזור א' כ"י שגרס גם כאן להכלאות בר'. להצדות, ל' שממה ואורבן בלשון ארמי. כמו חללי קבר, שאמום חפשי כמתים. לכן חייתם וכו', בדכתיב חייתם לדבר הסגיר (תהלי' עח נ). חיית', מקניהם, ואף בהמה בכלל חיה דכתיב זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה (ויקרא יא ב). הם אסרום להביא רבועות, כ"כ בנ' כ"י וטעמו שמנעום מתשמיש; רבועות ל' את רובע ישראל (במדבר כג י), ע"ש רש"י. מס חמודם, נתבטלה תאותם, ל' ותמס כעש חמודו (תהלי' לט יב), וכמו שכתב בעל כלי יקר בעבור שמנעו ישראל מן התשמיש לכן הובו בשחין אבעבועות שהתשמיש קשה לו. לברד וגם רשף, כדכתיב ויסגר לברד בעירם ומקניהם לרשפים (תהלי' עח מח), ע"ש פרש"י. הם גאו במלך אין לארבה וכו', מה שפי' המפרש איננו מיושב לא על הלשון ולא על הענין, גם איננו נכון לפרש המכה שכבר עברה עם החטא שעתידים הם לחטוא, והנראה נכון שטעמו הם גאו וכחשו אף בהשגחה בכלל ואף בפרט על ישראל להיותם אומה שפלה

דאַרום וואורדע איהר לאַנד דורך אַללערלייא געווילד פערהעערט;
זיא האַבען זיא אַלז טאָדעסווירדיגע ערקלאֶהרט,
דאַרום וואורדע איהר פיעה דער פעזט איבערגעבען;
זיא האַבען דיא פאָרטפּפלאַנצונג יענער לו העממען געזוכט,
דאַרום וואורדען זיא דורך בלאַזענענטצינדונגען איהרער אַנשוועללען קראַפט בערויבט;
זיא האַבען זיא בייא זאָננענהיטצע אונד אונוועטטער צור אַרבייט געצוואונגען,
דאַרום וואורדע איהר פיעה דעם אונגעוויטטער אונד דען פלאַממען פרייזגעגעבען;
זיא וואַגטען איבערמיטהיג: קיינע פאָרזעהונג רעגיערט דיעזע היישרעקקען*)!
דאַרום איבערפיעל זיא איינע היישרעקקענמענגע, בייאשפיעללאָז;
זיא

*) זאָ נאַננטען זיא ישראל אויז פעראַכטונג.

הֵם הֶאֱפִילוּ בָּרָה כַּשֶּׁמֶשׁ·
לָכֵן חָשַׁךְ אוֹרָם לָאֶמֶשׁ:
הֵן יָעֲצוּ לְאַבֵּד בֵּן בְּכוֹר·
לָכֵן חֲצוֹת לַיְלָה נְגַף בָּם כָּל בְּכוֹר:
הֵם זָמְמוּ לְאַבְּדָם בַּמַּיִם· לָכֵן בָּאוּ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם:
וְאַתָּה פָּסַחְתָּ בַּחֲצִי לֵיל עַל פְּתָחִים· בְּאָכְלָם זִבְחֵי פְסָחִים· וּבְעֶצֶם הַיּוֹם הוֹצֵאתָם שְׂמֵחִים· לְעֵין פַּתְרוּסִים וְכַסְלוּחִים· וְהֻצָּתוּ כְּקוֹצִים כְּסוּחִים· וְשׁוֹשַׁנִּים כְּלֻקָּטוּ

בעיניהם, ואמרו שהכל כתון תחת המקרה, והאומות החשובות ומכ"ש השפלות כישרא׳ הם כארבה אשר אין עליו שוטר ומושל משגיח ואעפ"כ מסודרים עניניו בתכלית הסדור וכמאמר שלמה במשלי ל׳ כ"ז, מלך אין לארבה ויצא חוצץ כלו, וכמוהו עניני בני אדם מסודרים בלי משגיח ולית דין ולית דיין, וזה טעם הם גאו במלך אין לארבה ובענין שאמר חבקוק (א יד), ותעשה אדם כדגי הים כרמש לא מושל בו, ובעבור שלקחו הקדמת הדרוש הנפסד מן הארבה לכן העניש השגחתו ית׳ בארבה להודיעם כי נסרחה חכמתם. הם האפילו וכו׳, כדאית׳ בילקוט, הם חשבו לאסור אותם בבית האסורים. (מקום חשך) לכן הביא עליהם חשך. ברה כשמש, תאר לישראל. לכן חשך אורם לאמש, כ"כ בב"י. לאמש, לחשך עב, כ׳ אמש שואה ומשואה (איוב ל ג). בן בכור, בני בכורי ישראל (שמות ד כב). באש ובמים, שהרתיח הקב"ה עליהם את מי הים כמו שאמרו רז"ל.

ואתה. פתרוסים וכסלוחים, ממשפחת מצרים (בראשית י יד). והוצאתו, נשרפו באש מתלקחת שבתוך הברד. כקוצים כסוחים, עש"ה קוצים כסוחים באש יצתו (ישעי׳ לג יב), והנשרף בנקל יקרא כסוח. ושושנים בלקטו, אלו ישראל.

זיא האַבען דען גלאַנץ דער זאָננענרייכען (ישרא׳) צו פערדונקעלן געזוכט,
דאַרום האַט איהרע זאָננע זיך אין פינסטערניס פערוואַנדעלט;
זיא האַבען יענע ערזטגעבאָרנען*) צו פערטילגען געטראַכטעט,
דאַרום וואורד׳ איהנען אין יענער מיטטערנאַכט יעדער ערזטגעבאָרנע פערטילגט;
איהר ערזטער אַנשלאַג וואַר, יענע דורך וואַססער אומצובריגגען,
דאַרום זינד זיא אַן ענדע דורך פייער אונד וואַססער אומגעקאָממען.
דוא האַסט אין יענער שרעקקליכען מיטטערנאַכט דיא טהירען דיינער שאָנענד איבערשריטטען, אַלז זיא עבען דאַז פּסח־אָפּפער אַסען — דוא האַסט זיא בייא העללעם טאַגע פריידיג הערויזגעפיהרט. דיא פתרוסים אונד כסלוחים זאַהען עז אונד לאָדערטען אין פלאַממען אויף, וויא דיררעס געניסט. אַלז נון ישראל, דעןראָזען פערגלייכבאַר, אויז דען דאָרנען (מצרים) געפפליקקט

---

*) זיעהע שמות קאַפּיטעל 4 פערז 22.

מִבֵּין הַחוֹחִים· רֶנֶן וְהַלֵּל וְשִׁיר מְשׂוֹחֲחִים· רְנָנוֹת לְךָ מְשִׂיחִים· תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה פּוֹצְחִים: וְאַתָּה בְּשִׂמְחָתָם שָׂמַחְתָּ· וּבִישׁוּעָתָם נוֹשַׁעְתָּ· וּבְכָל צָרָתָם צַרְתָּ· בְּבֵן קְצָם קָצַרְתָּ: וּכְמוֹ הָיוּ בֵּין הַחוֹחִים· לְנֶאֱמַן בַּיִת נִגְלֵיתָ בַּסְּנֶה בְּחוֹחִים: וּכְמוֹ לְחָצוּ בִּלְבֵנִים וָחֹמֶר· כֵּן נִגְלֵיתָ בִּלְבְנַת סַפִּיר בָּאֹמֶר: וּכְהוֹצֵאתָם מִתַּחַת סִבְלוֹת· אִתָּם

השוחים, אלו א"ה כדכתיב כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות (שיר ב ב), ואמרו עליו בשיר רבה, מה שושנה זו כשהיא סבוכה בין החוחים קשה לבעלה ללקטה כך גאולתן של ישראל היתה קשה לפני הקב"ה וכו', וזהו טעם ללוקטו וכן אי' בשמות רבה פ' ב'. משוחחים ומשיחים, שניהם ל' דבור כמו במעשה ידיך אשוחח (תהלי' קמג) והקיצות היא תשיחך (משלי ו כב). פוצחים, ל' הרמת קול בזמרה כמו פצחי רנה (ישעי' נד א). ובישועתם נושעת, כדכתיב אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' (דברים לג כט), ואמרו בתנחומא וילקוט זכרי' ע' ברמז תקע"ז, נושע לה' אין כתיב כאן אלא בה', משל לאדם שיש לו סאה של מעשר שני, מהו עושה? נותן מעות ופודה אותה, כך ישראל כביכול במה הם נפדים? בהקב"ה, עם נושע בה', וכן ויושע ה' ביום ההוא, ויושע ה' כתיב, כביכול כשישראל בצרה אף הוא עמהם שנא' בכל צרתם לו צר וכתיב עמו אנכי בצרה, וכתיב שם דרך ארצנו ישע אלהים וכו'. עכ"ל. וכמוהו אמרו במס' מגילה דף כ"ט א', ושב ה' אלהיך וכו'. ועיין עוד בבאורי להושענא לגוחה מצוינת ויושע. וכמו היו וכו', כמבוא' בילקוט פ' שמות ברמז קס"ט ובשמות רבה פ' ב', למה מתוך הסנה ולא מתוך אילן אחר? אמר הקב"ה עמו אנכי בצרה והם נתונים בשעבוד ואני נגלה מתוך אילן אחר? לפיכך מתוך הסנה שהוא מלא קוצים עכ"ל. ועיין בפרקי דר"א פ' מ'. בלבנת ספיר באומר, במאמר עשרת הדברים נגלית בלבנת ספיר זכר לשעבוד ישראל בחומר ובלבנים, כדכתיב ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וגו' (שמות כד י) ות"י ותחות אפיפורין דרגלוי דמייתא תחות כורסיי' הוה כעובד אבן ספירינון מדכר

פּפֿליקט וואַרען, דאַ בראַכען זיא אין געזאַנגע אויס, אין פּזאַלמען אונד ליעדער; פֿראָהלאָקקענד זאַנגען זיא אונד יובעלטען דיר דאַנק. זעלבסט דוא נאַהמסט אַנטהייל אַן איהרער פֿריידע, אונד אין איהרעם וואָהל פֿאַנדעסט דוא גלייכזאַם אייגענעס וואָהל. אויך אַן איהרען ליידען נאַהמסט דוא איממער אַנטהייל — דאַהער דוא איהרער ליידען פֿריסט אַבגעקירצט האַסט. — זיא זאַסען אין מצרים צווישען דאָרנען, אונד דוא ערשיענסט דיינעם אויזגעטרייען (משה) צווישען געדאָרן אים דאָרנבושע. זיא וואורדען מיט אַרבייט אין לעהם אונד לבנים געקוועהלט; זאָ ערשיענסט דוא אויך בייא יענער פֿייערליכען רעדע אין לבנת ספיר*). דוא האַסט זיא אונטער דער לאַסט הערפֿאָרגעלאַנגען אונד דוא לאַגסט מיט איהנען.

זיא

*) אַללע דיעזע בעגעבענהייטען, דיא היער ערוואָהנט ווערדען, זינד פֿאָלל־שטאַנדיג אים באור ערקלאָרט וואָרדען. זיעהע דאָזעלבסט.

הוֹצֵאתָ מִסִּבְלוֹת: וּכְהוּבָאוּ בָבֶלָה · לְמַעֲנָם שִׁלַּחְתָּ בָבֶלָה: וּכְנִדּוּ לְעֵילָם · כִּסְאֲךָ הוּשָׂם בְּעֵילָם: וּכְנָעוּ לְיָוָן · עוֹרַרְתָּ בּוֹא לְיָוָן: וְכִגְלוֹתָם לְשֵׂעִיר · אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר: וּבְשׁוּבָם מֵאֱדוֹם · אִתָּם תָּבֹא אֱדוֹם · כָּאָמוּר מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם: וּבְבוֹאֲךָ לְדַלְתֵי לְבָנוֹן · אִתְּךָ יָבֹאוּ לַלְּבָנוֹן: כִּי מֵרֶחֶם אוֹתָם נָשָׂאתָ · וּמִבֶּטֶן אוֹתָם הֶעֱמַסְתָּ · כְּרֵעִים וְאַחִים הֵם לְךָ הִתְאַמְתָּ · בִּרְדְתָם לְחָם עִמָּם

שעבודא דשעבידו מצראי ית בני ישראל בטינא ובלבנין וכו', וכן פי' רש"י וכן איתא בילקוט ברמז תש"ל. אתם הוצאת מסבלות, כדאמרן בסמוך, וכן ייסד, כהוצאת מאמר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם, נקוד וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם, והמאמרים האלה מבוארין על הסדר בשמות רבה פ' ט"ו דף קל"א ב' ובמס' מגילה דף כ"ט א'. וכהובאו בבלה, לגלות בבל. למענכם וכו', דכתיב למענכם שלחתי בבלה (ישעי' מג יד). לעילם, זו גלות מדי שנאמר עלי עילם צורי מדי (ישעי' כא ב). כסאך וכו', דכתיב ושמתי כסאי בעילם (ירמי' מט לח). אלי קורא משעיר, ישעי' כ"א י"א. אתם תבוא אדום, כנגד אדום, כאמור, מי זה בא מאדום, חמוץ בגדים מבצרה? מדוע אדום ללבושך (ישעי' סג)? לדלתי לבנון, לדלתי בית המקדש, אתך יבואו ללבנון, כדכתיב אתי מלבנון תבואי (שיר ד ח), ואמרו עליו במדרש חזית, לכשתחזרו לבית הבחירה בקרוב אני עמכם, הה"ד אתי מלבנון כלה, אמר ר"ל לא הי' צריך לומר אלא אתי ללבנון ואת אמרת מלבנון? אלא בתחלה הוא נוער מבית המקדש ואח"כ הוא פורע וכו', ועיין עוד שמות רבה פ' כ"ג דף ק"מ א'. כי מרחם ..... ומבטן וכו', כדכתיב בית ישראל העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם (ישעי' מו ג). התאמת, הזדווגת, לשון תאומים. לחם, למצרים.

זיא וואורדען נאַך בבל געפֿיהרט, אונד דוא פֿאָלגטעסט איהנען נאַך, זיא וואורדען נאַך עילם פֿערטריעבען, דאַ שלוגסט דוא דיינען טהראָן אין עילם אויף, זיא וואורדען דען גריעכען אונטערווירפֿיג געמאַכט, אונד דוא שיקקטעסט דיך אַן, נאַך גריעכענ־לאַנד צו ציעהען. זיא זינד נאַך שעיר פֿערטריעבען וואָרדען, דאַ ריעף מיר איינע שטיממע צו אויס שעיר — אונד קעהרען זיא איינסט אויס אדום צוריק, זאָ קאָממסט דוא מיט איהנען צוריק אין ראָטהעם געוואַנדע — וויא עס בייא'ם פּראָ־פֿעטען*) הייסט: „ווער איזט'ס, דער קאָממט אויס אדום?" א.ז.וו. — אונד ווען דוא וויעדער דיא פּפֿאָרטען לבנון'ס בעזוכסט, דאַן ציעהען זיא מיט דיר אין נאַך לבנון. דען זיא האַסט דוא פֿאָן מוטטערלייבע אַן געהאָבען, געטראַגען פֿאָן איהרער געבורט אַן; דוא האַסט דיך מיט איהנען וויא מיט בוזענפֿריינדען, וויא מיט ברידערן פֿערהייגט. אַלז זיא נאַך מס היכאַבגעלאַנגען, לאַנגסט דוא מיט איהנען הינאַב אונד מיט דיר דיינע הייליגען שאַרען אַללע; זיא גינגען וויעדער הינויף,

אונד

---

*) זיעהע ישעי', קאַפּיטעל 63 פֿערז 1.

רַדְתָּ׃ וְכָל מַחֲנֶיךָ הוֹרַדְתָּ׃ וּבַעֲלוֹתָם אִתָּם עָלִיתָ׃ וְכָל
מְשָׁרְתֶיךָ הֶעֱלִיתָה׃ וּבְצֵאתָם יָצָאתָ׃ וּבְעִנּוּיָם נִמְצֵאתָ׃
וּבְנוּחָם מְנוּחָה מָצָאתָ׃ וְצִבְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר בְּמַעְלָה הוֹצֵאתָ׃
לְהוֹדִיעָם כִּי בָמוֹ נִרְצֵיתָ׃ וּבִשְׁבִילָם גֵּיא וָדֹק יָצַרְתָּ׃
וּבְקִרְבָּם נִתְקַדַּשְׁתָּ׃ וְנִשְׂגַּבְתָּ וְנֶעֱרַצְתָּ׃ וְנִתְהַדַּרְתָּ
וְנִתְאַדַּרְתָּ׃ וְכִפְאֵר מַעְלָה פֵּאַרְתָּם אִמַּצְתָּ׃ וּבְשִׁירוֹת רוּם
שִׁירָתָם חָפַצְתָּ׃ וְכִקְדֻשַּׁת מָרוֹם קְדֻשָּׁתָם הֱיוֹת פָּצְתָּ׃
וּבְכִנּוּי שֵׁם גָּבֹהַּ שְׁמוֹתָם חָצַצְתָּ׃ אֵלִים בְּשֵׁם אֵלִים׃
אֱלֹהִים בְּשֵׁם אֱלֹהִים׃ בָּנִים בְּשֵׁם בָּנִים׃ מַחֲנוֹת בְּשֵׁם
מַחֲנוֹת׃ מְחִיצוֹת בְּשֵׁם מְחִיצוֹת׃ שֵׁמוֹת בְּשֵׁם שֵׁמוֹת׃
אֵין כָּאֵל בְּשֵׁם מִיכָאֵל׃ גִּבּוֹרֵי אֵל בְּשֵׁם גַּבְרִיאֵל׃ בְּנֵי יַעֲקֹב

ובשירות רום, מלאכי מעלה. ובקדושת מלאכי מרום אמרת להיות קדושתם של ישראל. פצת, אמרת. חצצת, ל' חלוקה והבדלה שהבדלת אותם לכנות שמותם בשם גבוה, כגון אלים יתוארו בו המלאכים וישראל (ישעי' ס"א ג'), וכן אלהים (תהלים פב ו) וכן בנים (דברים יד א) ובמלאכים כתיב ויריעו כל בני אלהים (איוב לח ז) וכדאיתא בתנחומא ריש פ' קדושים. מחנות וכו', ישראל נקראו מחנות ה' בד"ה ב' ל"א ב', וכן המלאכים כמו מחנה אלהים זה (בראשית לב ג). ודע כי כל הפיוט הזה הוא מתוקן ע"ד ול' הקדושה של פ' פרה, ונראה כי משורר אחד לשניהם. מחנות .... מחילות .... שמות וכו', על הסדר הזה הם כתובים בשני כ"י אשר לי וכן נכון כי בתחלה הי' מונה כנוי השמות ועכשיו הוא מונה שמות עצמים כמיכא' וגבריאל ויעקב. אין כאל בשם מיכאל, כדאי' בב"ר פ' ע"ח, ר' ברכי' בשם ר' סימון

אונד דוא גינגסט מיט איהנען, אונד מיט דיר דער זאַממטליכע כאָר דיינער דיענער־שאַפט. ביים איהרער בעפרייאונג לאָגסט דוא אויס, ביים איהרען לייזען וואַרסט דוא צוגעגען אונד אין איהרער רוהע פֿאַנדעסט דוא גלייכזאַם אייגנע רוהע. זעלבסט דיין היממלישעז העער ליעססעסט דוא אויסציעהען, דאַמיט עס וויססע, דאַס דוא דיין וואָהלגעפֿאַללען אַן ישראל האַסט. ערדע אונד היממעל האַסט דוא איהרעטוועגען ערשאַפֿפֿען; אין איהרער מיטטע ווירסט דוא געהייליגט, דאָך ערהאָבען, דאָך גערייהמט, פֿערהערליכט אונד מאָכטיג געפריעזען. דוא האַסט איהרע ווירדע בעגריינדעט, גלייך דער ווירדע יענער ערהאַבענען, לייזט וואָהלגעפֿאַללען אַן איהרען ליעדערן וויא אַן דען ליעדערן דער אָבערן אונד שפּריכסט זיא הייליג, יענענען אָבערוועלטנערן גלייך. דוא האַסט זיא מיט ערהאַבענען ביינאַמען אויסגעצייכנעט: אלים נאָך יענען אלים, אלהים נאָך אלהים, בנים נאָך יענען בנים, מחנות נאָך דען הייליגען מחנות, מחילות נאָך דען הייליגען מחילות; אויך מיט אייגענען נאַמען נאָך יענען אייגענען נאַמען: אין כאל נאָך מיכאל, גבורי אל נאָך גבריאל

בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. קְדוֹשׁ יַעֲקֹב בְּשֵׁם קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. מְשַׁלְּשֵׁי קָדוֹשׁ בְּשֵׁם מְשַׁלְּשֵׁי קָדוֹשׁ:

ח' כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר.

קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח' אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קו"ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח' מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ

נקדיש

אמר אין כאל ישרון (דברים לג כו), אין כאל, ומי כאל? ישרון, ישראל סבא, וכן איתא בבמדבר רבה פ' ב' דף רי"א ד', למה נקרא שמו מיכאל? בשעה שעברו ישראל בים פתח משה בשירה מי כמכה וגו', וכשסיים התורה אמר אין כאל ישרון, מי כמוכה, אין כאל, הרי מיכאל וכו'. ולמה נקרא שמו גבריאל? ביהודה כתיב וכו', וכתיב ויקרא שמו פלא יועץ אל גבור (ישעי' ט ה) הרי גבריאל. בני יעקב, ישראל מתיחסים אחר יעקב, וכן הש"י, דכתיב ישגבך שם אלהי יעקב (תהלי' כ ב) וכתיב והקדישו את קדוש יעקב (ישעי' כט כג). משלשי קדוש, ישראל הם משלשי קדוש דוגמת המלאכים משלשי קדוש ככתוב וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש וגו' (ישעי' ו ג).

גבריאל, זאָהנע יעקב'ס: נאָך דעם נאָמען יעקב'ס, דיא היילינגען יעקב'ס נאָך דעם היילינגען יעקב'ס. זיא רופען דרייאמאהל היילינג, גלייך דען ענגעלן — זאָ וויא עס בייא דיינעם פראָפעטען הייסט: אונד איינער ריעף דעם אנדערן צו:

„היילינג, היילינג, היילינג איזט דער עוויגע צבאות!

„פאָלל איזט דיא גאַנצע ערדע זיינער מאַיעסטעט" אונ"ז.

נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי
אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו וכו' ומתפללי' הלל וכו' כדלעיל ומוציאים ב' ס"ת וקוראי' בראשון בפ' אמור שור או כשב וכו', ומתחלק לה' גברי. כהן עד אני יי. לוי עד לא תעשו. ישראל עד אני יי אלהיכם. רביעי עד שבתכם. חמישי גומר עד אל בני ישראל.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז כִּי
יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה
יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָה: וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא
תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד: וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה
לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחוּ: בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־
בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי
יְהוָה: וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם: הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: פ לוי.
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי
קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי: שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא
תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הִוא לַיהוָה בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: פ
אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם
בְּמוֹעֲדָם: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין
הָעַרְבָּיִם פֶּסַח לַיהוָה: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג
הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ פ ישראל.
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם
וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית
קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְהֵנִיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לִרְצֹנְכֶם
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן׃ וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם
אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה׃ וּמִנְחָתוֹ
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשֶּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ
וְנִסְכֹּה* יַיִן רְבִיעִת הַהִין׃ וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ
עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֲבִיאֲכֶם אֶת־קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ ס וּסְפַרְתֶּם
לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה
שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה׃ עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת
הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה
לַיהוָה׃ מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ° לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַיהוָה׃
וְהִקְרַבְתֶּם עַל־הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה
וּפַר בֶּן־בָּקָר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃ וַעֲשִׂיתֶם שְׂעִיר־עִזִּים
אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח שְׁלָמִים׃ וְהֵנִיף
הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכֻּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל־
שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן׃ וּקְרָאתֶם בְּעֶצֶם
הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא
תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם׃

*) ונסכו ק׳. °) תביאו, א׳ דגוש.

ובקצרכם את־קציר ארצכם לא־תכלה פאת שדך
בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם
אני יהוה אלהיכם׃ פ רביעי.
וידבר יהוה אל־משה לאמר׃ דבר אל־בני ישראל
לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון
זכרון תרועה מקרא־קדש׃ כל־מלאכת עבדה לא תעשו
והקרבתם אשה ליהוה׃ ס וידבר יהוה אל־משה
לאמר׃ אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים
הוא מקרא־קדש יהיה לכם ועניתם את־נפשתיכם
והקרבתם אשה ליהוה׃ וכל־מלאכה לא תעשו בעצם
היום הזה כי יום כפרים הוא לכפר עליכם לפני יהוה
אלהיכם׃ כי כל־הנפש אשר לא־תענה בעצם היום הזה
ונכרתה מעמיה׃ וכל־הנפש אשר תעשה כל־מלאכה
בעצם היום הזה והאבדתי את־הנפש ההוא מקרב עמה׃
כל־מלאכה לא תעשו חקת עולם לדרתיכם בכל
משבתיכם׃ שבת שבתון הוא לכם ועניתם את־
נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד־ערב
תשבתו שבתכם׃ פ חמישי.
וידבר יהוה אל־משה לאמר׃ דבר אל־בני ישראל לאמר
בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות שבעת
ימים ליהוה׃ ביום הראשון מקרא־קדש כל־מלאכת
עבדה לא תעשו׃ שבעת ימים תקריבו אשה ליהוה ביום
השמיני מקרא־קדש יהיה לכם והקרבתם אשה ליהוה
עצרת הוא כל־מלאכת עבדה לא תעשו׃ אלה מועדי

יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ מִלְּבַד שַׁבְּתֹת יְהוָה וּמִלְּבַד מַתְּנוֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה׃ אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן׃ וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים׃ וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ׃ בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת׃ לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ

מניחים ס"ת ב' אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת ב' וקוראים בו למפטיר בפ' פינחס.

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה׃ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים

לָאַ֖יִל תַּעֲשֽׂוּ׃ עִשָּׂר֣וֹן עִשָּׂר֔וֹן תַּעֲשֶׂ֖ה לַכֶּ֣בֶשׂ הָאֶחָ֑ד לְשִׁבְעַ֖ת הַכְּבָשִֽׂים׃ וּשְׂעִ֥יר חַטָּ֖את אֶחָ֑ד לְכַפֵּ֖ר עֲלֵיכֶֽם׃ מִלְּבַד֙ עֹלַ֣ת הַבֹּ֔קֶר אֲשֶׁ֖ר לְעֹלַ֣ת הַתָּמִ֑יד תַּעֲשׂ֖וּ אֶת־אֵֽלֶּה׃ כָּאֵ֜לֶּה תַּעֲשׂ֤וּ לַיּוֹם֙ שִׁבְעַ֣ת יָמִ֔ים לֶ֛חֶם אִשֵּׁ֥ה רֵֽיחַ־נִיחֹ֖חַ לַֽיהֹוָ֑ה עַל־עוֹלַ֧ת הַתָּמִ֛יד יֵעָשֶׂ֖ה וְנִסְכּֽוֹ׃ וּבַיּוֹם֙ הַשְּׁבִיעִ֔י מִקְרָא־קֹ֖דֶשׁ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֥א תַעֲשֽׂוּ׃

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מניחים נגד הכתב של ס"ת ואומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה, אחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

כתוב במנהגי מהרא"ט: „מפטיר ליום שני וישלח המלך." ובסדר ההפטרות לפי מנהג ק"ק פפד"מ שנדפס מקרוב כתוב: „מפטירין במלכים ב' סי' כ"ג מן וישלח המלך עד ואחריו לא קם כמוהו." ואנו לא שמענו ולא ראינו כן מעולם באחד מן הסדורים, וכל קהלות ספרד ופולין ואשכנז, ועמהם פפד"מ, נוהגים לדלג י"א פסוקים באמצע, וכ"כ החכם אבודרהם ז"ל: „ומפטירין במלכים וישלח המלך עד כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם, ומדלג ומתחיל ויצו המלך את כל העם עד ואחריו לא קם כמוהו." וכן נוהגים.

הפטרה יום שני של פסח, במלכים ב' סימן כ"ג.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיַּאַסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה א
וִירוּשָׁלִָם׃ וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ ב
יְהוּדָה וְכָל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ אִתּוֹ וְהַכֹּהֲנִים
וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּקְרָא
בְאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא
בְּבֵית יְהוָה׃ וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרֹת ג
אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת אַחַר יְהוָה
וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְאֶת־עֵדְוֹתָיו וְאֶת־חֻקֹּתָיו
בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהָקִים אֶת־דִּבְרֵי
הַבְּרִית הַזֹּאת הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה
וַיַּעֲמֹד כָּל־הָעָם בַּבְּרִית׃

ג. על העמוד, ת"י על אסטוונא, ופירוש סטיו (στοά) ספסל שיושבין בו השרים הגדולים, ולדעתו יהי' פרוש עמוד שהיה באותו הסטיו מקום מוכן לעמוד שם המלך ולפיכך נקרא עמוד, וכן בד"ה ב' ל"ד ויעמוד המלך על עמדו, כלומר במקום הראוי לו ושהוא רגיל לעמוד בו. עדותיו, בהנעת הו' והפכה בו ע' הפעל לל' הפעל דוגמת עולה ועלוה; ולא יתכן לאמר שיהיה ו' של עדותיו ו' הרבות, כמו עֵדְוֹתֶיךָ, הנזכר, כי לא מצאנו ו' הרבות נראת. ויעמוד כל העם, ת"י וקבולו כל עמא עליהון קיימא, ופרוש ויעמוד נתחזקו בקבלת הברית לקיימו, וכן היעמוד לבך (יחזקאל כב יד).

*) א. דער קעניג שיקקטע אונד ליעס אללע אעלטעסטען אויס יהודה אונד ירושלם פערזאממעלן, ב. גינג דאן הינויף נאך דעם טעמפעל דעס עוויגען, מיט איהם גאנץ יהודה אונד אללע איינוואהנער ירושלם'ס, דיא פריעסטער, פראפעטען, וויא אויך דאס זאממטליכע פאלק פאן קליין ביז גראס; דיעזען לאס ער אללע ווארטע אויס דעם בוכע דעס בונדעס פאר, וועלכעס אים טעמפעל דעס עוויגען געפונדען ווארדען וואר. ג. דער קעניג שטאנד אויף דעם פפיילער אונד מאכטע איינען בונד פאר דעם עוויגען, איהם צו פאלגען, זיינע געבאטע, צייגניסע אונד געזעטצע מיט גאנצעם הערצען אונד גאנצער זעעלע צו בעאבאכטען אונד דיא ווארטע דעס בונדעס צו ערפיללען, וועלכע אין דיעזעם בוכע פערצייכנעט זינד, אונד דאס גאנצע פאלק טראט דעם בונדע ביי.

דער

*) דיעזע איבערזעטצונג איזט פאן איינעם מיינער פריינדע געארבייטעט.

בקהלת קהלות מתחילים בכאן.

ד וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶת־
כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה וְאֶת־שֹׁמְרֵי הַסַּף לְהוֹצִיא
מֵהֵיכַל יְהוָה אֵת כָּל־הַכֵּלִים הָעֲשׂוּיִם לַבַּעַל
וְלָאֲשֵׁרָה וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם וַיִּשְׂרְפֵם מִחוּץ
לִירוּשָׁלַםִ בְּשַׁדְמוֹת קִדְרוֹן וְנָשָׂא אֶת־עֲפָרָם
ה בֵּית־אֵל׃ וְהִשְׁבִּית אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתְנוּ
מַלְכֵי יְהוּדָה וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה
וּמְסִבֵּי יְרוּשָׁלָםִ וְאֶת־הַמְקַטְּרִים לַבַּעַל
לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וְלַמַּזָּלוֹת וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם׃
ו וַיֹּצֵא אֶת־הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה מִחוּץ
לירושלם

ד. ואת כהני המשנה, שהיו שניים לכ"ג, ובת"י וית סגן כהניא, כ"כ רד"ק ורש"י. ועיין מה שפרשתי אצל במרכבת המשנה (בראשית מ"א מ"ג). שומרי הסף, הוא שם כלל לכלי השרת, וכן פירש"י, אמרכלין הממונים על צרכי הבית. בשדמות קדרון, ת"י במישר קדרון. ה. והשבית את הכמרים, בטל כהנים עובדי ע"ז. ונקראו כמרי' על שהם לבושי שחורי', מענין עורינו כתנור נכמרו (איכה ה), וגם הכהנים הנזכרי' למטה בענין הם עובדי ע"ז אך שהם משתנים בלבושיהם, ואולם בצפני' א' ד' את שם הכמרים עם הכהני', ת"י פלחיהון עם כומריהון. ויקטר, כל אחד מהמלכים קטר בבמות. ומסבי, כמו ובמסבי. ואת המקטרי', פירושו והשבית גם את המקטרי' וכו'. ו. וידק לעפר, עפר יקרא הדק ברוב. בני העם, העם שהיו עובדים להם

ד. דער קאָניג בעפאַהל פאָן דעם האָהענפריעסטער חלקיהו, דען פריעסטערן פאָם צווייטען ראַנגע אונד דען טהירהיטערן, אויז דעם טעמפעל דעס עוויגען אַללע געראַטהשאַפטען וועגצושאַפפען, דיא מאַן דעם באַל, דער אַשירה אונד דעם גאַנצען הימלישען העערע געמאַכט האַטטע; ער ליעס זיא אויסערהאַלב ירושלם'ס, אין דער עבענע קדרון, פערברענגען אונד דיא אַשע נאַך בית אל פיהרען. ה. ער שאַפפטע אויך דיא פפאַפפען אַב, דיא, פאָן יהודה'ס קאָניגען איינגעזעטצט, אויף דען אַנהאָהען אין דען שטאַדטען יהודה'ס אונד אין דען געגענדען ירושלם'ס געריייכערט האַטטען, וויא אויך דיא ווייהרויכאָפפער דעם באַל, דער זאָננע, דעם מאָנדע אונד דעם גאַנצען הימלישען העערע. ו. ער ליעס אויך דען

אַזין

לִירוּשָׁלַ͏ִם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף אֹתָהּ בְּנַחַל
קִדְרוֹן וַיָּדֶק לְעָפָר וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרָהּ עַל־קֶבֶר
בְּנֵי הָעָם׃ וַיִּתֹּץ אֶת־בָּתֵּי הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית ז
יְהוָה אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֹרְגוֹת שָׁם בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה׃
וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיְטַמֵּא ח
אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר קִטְּרוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים
מִגֶּבַע עַד־בְּאֵר שָׁבַע וְנָתַץ אֶת־בָּמוֹת
הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר־פֶּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ שַׂר־הָעִיר
אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאול אִישׁ בְּשַׁעַר הָעִיר׃ אַךְ לֹא ט
יַעֲלוּ כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל־מִזְבַּח יְהוָה בִּירוּשָׁלָ͏ִם
כִּי

בחייהם הוליך עפר השרפה על קבריהם לבזיונם. ז. בתי הקדשים, בתי הזמה, כדכתיב וגם קדש היה בארץ (מ"א יד כד). ואם תרצה לדעת ענין התועבה הזאת תדרשנו מעל פי' החכם רא"ע לספר חגי. הנשים אורגות שם בתים, הנשים היו אורגות שם יריעות להיות בתים לאשרה, כמו לבתים לבדים (שמות כה כז). ח. ויבא את כל הכהנים, כבר באר בספר יחזקאל כי הכהנים בני צדוק הם אשר לא עבדו ע"ז אך באחר הכהנים חטאו בחטאת בני יהודה. ויטמא, שם בהם דבר טומאה. ט. אך לא יעלו, הכהנים שקטרו בבמות לע"ז לא יעלו עוד לשרת אל מזבח ה' כי

אַן אויז דעם טעמפעל דעז עוויגען אויסערהאַלב ירושלם נאַך דעם גרונדע קדרון בריגגען, ליעס איהן דאַזעלבסט צור ריינען אַשע פערברעננען, וועלכע ער אויך אויף דיא גרעבער דעז פאָלקעז שטרייען ליעס. ז. ער ליעס אויך דיא געמאַכער דער גייזען ביבען, אים טעמפעל דעז עוויגען, ניעדעררייסען, אין וועלכען דיא ווייבער וואַהנגע פיר דען האַין וועבטען. ח. היערויף ליעס ער אַללע פריעסטער אויז דען שטאַדטען יהודה'ז צוזאַממענבריגגען, ענטווייהטע דיא אָפפערהאָהען, אויף וועלכען דיא פריעסטער גערייכערט האַטטען, פאָן גבע ביז באר שבע, צערשטאָרטע אויך דיא אָפפערהאָהען אַן דען טהאָרען אונד דיא אַן דער פפאָרטע דעז שטאַדטהאַלטערז יהושע, לינקז בייאַם איינגאַנג דעז שטאַדטטהאָרעז. ט. דיא דען אָפפערהאָהען געווידמעטען פריעסטער דורפטען נון ניכט מעהר היגויפשטייגען צום אַלטאַר דעז עוויגען אין ירושלם; בלאָס דיא אונגעזייערטען קוכען גענאָססען זיא פערנער אונטער איהרען ברידערן.

כא כִּי אִם־אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃ וַיְצַו הַמֶּלֶךְ
אֶת־כָּל־הָעָם לֵאמֹר עֲשׂוּ פֶסַח לַיהוָה
כב אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר הַבְּרִית הַזֶּה׃ כִּי לֹא
נַעֲשָׂה כַּפֶּסַח הַזֶּה מִימֵי הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ
אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכֹל יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי
כג יְהוּדָה׃ כִּי אִם־בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ
יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה לַיהוָה בִּירוּשָׁלִָם׃
כד וְגַם אֶת־הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים וְאֶת־
הַתְּרָפִים וְאֶת־הַגִּלֻּלִים וְאֵת כָּל־הַשִּׁקֻּצִים
אֲשֶׁר נִרְאוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם בִּעֵר
יֹאשִׁיָּהוּ לְמַעַן הָקִים אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה

אם אכלו מצות, ופירשו רז"ל הרי הם כבעלי מומין חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין, ומה שאומר מצות פי' מנחות שהיו באות מצות, וה"ה לכל הקדשים. כב. כי לא נעשה כפסח הזה וגו', הנכון שבפרושים הוא אשר פי' רבינו אלעזר בר משולם זצ"ל, כי מעולם לא נעשה פסח כמוהו שיתנו המלך והשרים בהמות לפסחים די ספוקם ובקר לשלמי חגיגה ולא ללוים להכין להם ולשלוח לכל איש ואיש לפי אכלו, כמפורש כל זה בדברי הימים ב' סי' ל"ה, אלא שכאן קצר הספור. כד. האבות ואת הידעונים וגו', אמרו רז"ל, בעל אוב זה המעלה מבין הפרקים ומבין אצילי ידיו; ידעוני, זה המכניס בפיו עצם של חיה ששמה ידוע ומדבר מאליו. התרפים. ענין התרפים פרשתי אצל ותגנב רחל את התרפים (בראשית לא יט).

כא. דער קעניג בעפאהל דעם גאנצען פאלקע ווא פאלגט: מאכעט דאס פסח־אפפער דעם עוויגען, אייערם גאטט, צו עהרען, זאָ וויא עס אין דיעזעם בוכע דעז בונדעז בעשריעבען איזט. כב. דען איין זאָלכעז פסח איזט זייט דער צייט דער ריכטער, וועלכע דיא ישראל געריכטעט האטטען, ניכט געמאכט וואָרדען, אויך ניכט וואָהרענד דער גאנצען צייט דער קעניגע ישראל'ז אונד יהודה'ז; כג. נור אים אכטצעהנטען רעגיערונגזיאהרע דעז קעניגז יאשיהו איזט איין זאָלכעז פסח דעם עוויגען צו עהרען אין ירושלים געמאכט וואָרדען. כד. אויך אללע טאָדטענבעשוועהרער, לייכענדייטער, געטצענבילדער, שייזאלן אונד גרייעל, דיא אים לאנדע יהודה אונד ירושלים צו זעהען וואָרען, ראָטטעטע יאשיהו אויז, אום דיא ווארטע אין ערפיללונג צו בריינגען, דיא

הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר מָצָא חִלְקִיָּהוּ
הַכֹּהֵן בֵּית יְהוָה׃ וְכָמֹהוּ לֹא־הָיָה לְפָנָיו כה
מֶלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁב אֶל־יְהוָה בְּכָל־לְבָבוֹ
וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מְאֹדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה
וְאַחֲרָיו לֹא־קָם כָּמֹהוּ׃

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּא״י הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה

לכבוד

דיא אים בוכע פערצייכנעט זינד, וועלכע דער פריעסטער חלקיהו אים טעמפעל דעז עוויגען געפונדען האטטע. כה. פאָר זיינער צייט וואַר ניא איין קעֶניג זיינעזגלייכען, דער זאָ צום עוויגען צוריקגעקעהרט וועֶרע פאָן גאַנצעם הערצען אונד גאַנצער זעעלע אונד מיט גאַנצעם פערמעֶגען, גאַנץ נאַך דער לעהרע משה'ס; — אויך נאַך זיינער צייט, וואַר ניא איין זאָלכער.

לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

אשרי, יהללו, וגומרים תפלת מוסף כדאתמול אלא שמדלגים משיב הרוח.

למנחה נכנסים לבה"כ ומתפללים אשרי ובא לציון וש"ע וח"ק כדאתמול.

לערבית במוצאי י"ט לחה"מ בימי החול אומרים והוא רחום וכו', ומתפללים ש"ע של חול ואומרים אתה חוננתנו בחונן הדעת ויעלה ויבוא בעבודה, ואחר התפלה אומר הש"ץ קדיש שלם ומברכים על ספירת העומר וסופרים: היום שני ימים לעומר, ומבדילים על הכוס, המבדיל בין קדש לחול, אבל אין מברכים לא על הנר ולא על הבשמים, ואומרים עלינו וקדיש יתום.

ובמוצאי י"ט לשבת מתחילים ברכו וכו', ומתפללים כמו בשבת חה"מ, ויכלו ומגן אבות, ואין מזכירים בו של י"ט ואין חותמים רק בשל שבת (ובענין במה מדליקין נחלקו' הקהלות במנהגיהם יש שאומרי' אותו ויש שא"א) עלינו, קדיש יתום.

כל ימי חול המועד משפט אחד להם, רק בקריאת התורה הן חלוקין, ומתפללין בהם כסדר שמתפללין בחול רק שא"א מזמור לתודה (ובק"ק מדלגין רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילין הריעו לה' וגו'). ובתפלת ש"ע אומרין יעלה ויבוא בעבודה ואם לא אמרו מחזירין אותו. והש"ץ חוזר התפלה, וחולצין התפילין קודם הלל, וקורין הלל בדלוג, קדיש שלם, ומוציאין ב' ס"ת וקורין בראשון ג' גברי, וגוללין ס"ת א', פותחין ס"ת ב' וקורין רביעי בפ' פנחס והקרבתם ע"ס פיסקא כל מלאכת עבודה לא תעשו, ומניחין ס"ת לראשון אצלו ואומרין חצי קדיש על שניהם ואח"כ גוללין ס"ת ב' ואומרין יהללו ומזמור ומחזירין להיכל. אשרי ובא לציון, חצי קדיש, תפלת מוסף של י"ט ופסוקי והקרבתם, והש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת כקדש וגומר הסדר כדרכו בחול. שיר ומזמור כל מקום לפי מנהגו.

וזהו חלוף הקריאה לימי חה"מ.

ביום א' דחה"מ (י"ז ניסן) קורין בס"ת א' בס' בא אל פרעה פ' קדש לי כל בכור.
ביום ב' דחה"מ (י"ח ניסן) קורין בס"ת א' בס' משפטים פ' אם כסף תלוה.
ביום ג' דחה"מ (י"ט ניסן) קורין בס"ת א' בס' כי תשא פ' פסל לך. ואם הוא שבת מתחילין ראה אתה אומר.
ביום ד' דחה"מ (כ' ניסן) קורין בס"ת א' בסדר בהעלותך וידבר ה' אל משה במדבר סיני.

ואם חל יום א' דחה"מ בשבת קורין של שבת חה"מ בסדר כי תשא פ' ויאמר ה' אל משה ראה אתה אומר אלי. וביום שני של חה"מ קורין של יום ראשון בס' בא פ' קדש. וביום שלישי קורין של יום שני בסדר משפטים אם כסף תלוה. וביום הרביעי קורין של יום רביעי בס' בהעלותך פ' וידבר ה' אל משה במדבר סיני.

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי׃
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי. חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ. כִּי עַל עַבְדּוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ׃
אֱלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם. וּבַמָּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם׃
אִלּוּ הָרִים לְמַעֲרָכָה. וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן בַּכֹּל עֲרוּכָה׃
וְאִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים. נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים׃
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְכוּסִים. דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃
וְכַחוֹל סֹלֶת דָּשֵׁן וְשָׁמֵן. בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן׃
וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים. וְלִקְטוֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃
(וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת. יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת׃)
(וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים. עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים׃)
וְיַיִן כְּמִטַּר הַשָּׁמַיִם. וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם׃
וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים. לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בִּכְנַף רְנָנִים׃
וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים. כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים׃
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם. וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם׃
וְכָל הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻּלָּהּ. אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה׃
הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד. וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם אֶל הַכָּבוֹד׃
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ. וּבַמֶּה נִכַּף לַאֲדוֹנֵנוּ׃
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַּבְּדֶךָ. כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים. נִמְאָס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים׃
וְאֵין לְעַבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדֶךָ. לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ׃
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלַי. כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלַי׃
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חִיַּבְתַּנִי. כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי׃
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְּמוּלֶיךָ. כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ׃
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ. אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ׃
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה נָא כְמוֹ. לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ׃
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ. לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ׃
יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדֶךָ. וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ׃
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ. וַחֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ׃

וְאֵיךְ נַעֲבֹד וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ· וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה· כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה:
וּמַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה· וַאֲנַחְנוּ עַל אֲדָמָה טְמֵאָה:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ· וַאֲנִי בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ:
כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ· וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ:
עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם· לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם:
מָה שָּׁאַלְתִּי וּמָה דָּרַשְׁתִּי· מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי:
לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב· הִנֵּה שָׁמוֹעַ מִזֶּבַח טוֹב:
וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה· זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה:
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ· חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ:
מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי· וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינָי· וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי:
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ· יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ:
וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדָיוֹתֶךָ· וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אַחְבִּירָה· אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה:
וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה· הֲיָכוֹל אוֹכַל דַּבֵּר מְאוּמָה:
כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ· וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ:
חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ· שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנֻהוּ:
עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת· גָּדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר· וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ· וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידֶךָ:
חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֶךָ· וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יַצִּיעֶךָ:
גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ· וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ:
אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שִׁבְחֶךָ· וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֶךָ:
וְאֵין יוֹדֵעַ כִּלְעֶרְכֶּךָ· שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ:
עַל כֵּן תְּבֹרַךְ כָּרָאוּי לָךְ· כְּפִי קָדְשְׁךָ כְּבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ:
וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל אֱיָלוּתָם· כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם:
יוֹדוּ פִלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם· וְיַאַדִּירוּךָ קוֹלוֹת מַיִם:
וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ· יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ:

אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים. וְיִשְׁתַּחֲווּ כָּל הָאֻמִּים:
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ. כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם. אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
ברוך אתה יחיד ומיוחד ה׳ אחד ושמו אחד:

ליום שני.

וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ. אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ:
דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפְּרָה. מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עֲרוֹךְ בְּסֵפֶר. אַגִּידָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר:
חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא. וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה:
וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר. וּמִסְפַּר שָׁנָיו לֹא יֵחָקֵר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ. בְּצִבְאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ. וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ:
נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יֵדָע. וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע:
וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּכְמַתְכֻּנְתּוֹ:
אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ. לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ:
יְבֻלָּע כִּי לֹא יֵדַע עֶרְכּוֹ. אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ:
וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי. וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטוֹא וְחִכִּי:
אֲסַפְּרָה לְאֶחָי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל. וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל:
כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים. מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים:
וְאָמַרְתָּ עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי:
בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי. לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי:
וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר. כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר:
תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
וַאֲבָרֶכְכָה בְּכָל עִנְיָנַי. וּבְכָל לְבָבִי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי:
גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ. וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְּהִלָּתֶךָ:
כִּי פִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ:
(וְאָמְרָה נָּא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ. וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:)
וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ. חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה. עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ:

כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם. אֱלִילִים אִלְּמִים רוּחַ אֵין בָּהֶם:
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים. וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים:
וּבְעֵת צָרָה אָז יִתְפַּלֵּלוּ. וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
דּוֹרְשִׁים בְּכָל לֵב לְרוּחַ אֵין כּוֹ. וְקָרוֹב יְיָ אֶל עַם קְרוֹבוֹ:
הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנַחְנוּ:
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ. נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
כַּצַּר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ:
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
עַד אַתָּה כָּךְ וּכִבְכוֹדֶךָ. וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ. וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ:
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתָךְ. לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ:
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדֶּךָ. נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ:
וְהִנֵּנוּ עַל יִחוּדֶךָ. יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ:
כְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ. שָׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ:
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ. וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית. וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית:
אֵין קֵצֶה אֶל גַּבְהוּתֶךָ. וְאֵין סוֹף לְעֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ:
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה. עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה:
אֵין צַד וְצֵלָע יַצְלִיעוּךָ. וְרוֹחַב וְאֹרֶךְ (נ״א ועומק) לֹא יְמַצְעוּךָ:
(אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ. וְאֵין תּוֹךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ:)
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֲךָ. וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֲךָ:
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע. וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה. וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹל בָּרָאתָ:

לְיוֹם שְׁלִישִׁי.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ:
אַתָּה בוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ. אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ:
אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּכַלֶּה. אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה:

וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה׃ וְעַל יְדֵי נְבִיאֶךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ׃
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מַתָּה. מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה׃
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ׃ מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חֻלֵּיתָ׃
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ׃
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה׃ מֵאֲשֶׁר כָּךְ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ׃
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה. מֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְנַנֶּה׃
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ׃ חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ׃
לֹא יָחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת׃
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וְעֶצֶב. וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל דְּבַר קֶצֶב׃
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֶשֶׁם. אַף לֹא תִדְמֶה אֶל כָּל נֹשֶׁם׃
כָּל הַיְצוּרִים גְּבוּל סִבַּבְתָּם׃ אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם׃
כִּי הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שַׂמְתָּם. וְלִימֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם׃
וּלְךָ אֵין גְּבוּל וּלְיָמֶיךָ׃ וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעַצְמֶךָ׃
עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל. לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל׃
הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ׃ וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ׃
כִּי מֵהֶם כָּל יְצִיר הָיִיתָ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ׃
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים׃ אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ שְׂרוּכִים׃
כָּל אֲשֶׁר הָיָה בָרִאשׁוֹנָה. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָאַחֲרוֹנָה׃
כָּל הַיְצוּרִים וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם׃ וְכָל דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם׃
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם. וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם׃
אַתָּה בְרָאתָם וְלִבְּךָ עֲרָכָם. לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם׃
הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם. כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם׃
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וְסֵתֶר׃ לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר׃
אֶת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא. בְּלִי נְטוֹת אֲלֵיהֶם בְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה׃
כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה׃ לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה וְאֵינְךָ נִלְאֶה׃
כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד. עַל כֹּל תְּדַבֵּר בְּרֶגַע אֶחָד׃
תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל הַקּוֹלוֹת׃ זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל הַתְּפִלּוֹת׃
אַף תָּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל לְבָבֵיהֶם׃
וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ׃ וְלֹא תִתְמַהְמַהּ עַל עֲצָתֶךָ׃

אצל

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזֵרָתֶךָ. לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרִיאָתֶךָ:

וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר · מִבְּלִי עוֹדֵף וּמִבְּלִי חוֹסֵר:

מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֹאבֵד. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִכָּבֵד:

כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת · וְאֵין מִי מוֹחֶה בְיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת:

יְכוֹלֶת יְיָ בְּחֶפְצוֹ קְשׁוּרָה. וּבִרְצוֹת יְיָ לֹא אֲחֵרָה:

אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחַד · עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יָחַד:

אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם:

חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ · אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ:

וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֶךָ. דְּבַר סוֹד וְסֵתֶר לְהוֹדִיעֶךָ:

כִּי מִמְּךָ כָּל סוֹד יִגָּלֶה · בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל יְצִיר יַעֲלֶה:

בְּלֵב כָּל נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא. מִפִּינוּ עָתָק לֹא יֵצֵא:

בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֵחָצֶה · לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פּוֹצֶה:

בְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְאֵין בּוֹ רְוָחוֹת. אֵין לוֹ שִׂיחוֹת בּוֹ מוֹכִיחוֹת:

לְמֵרָחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ · לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:

אֲגוּדִים אֲחוּדִים תּוֹךְ וְסוֹף וָרֹאשׁ. פֶּה וָלֵב אֶבְלוֹם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ:

גֹּבַהּ וְעֹמֶק נְעוּצִים כְּסוֹבֵב · חֲכַם לֵב וְנָבוֹן לֹא יְלֻבֵּב:

סוֹבֵב (נ״א סובל) הַכֹּל וּמָלֵא אֶת כֹּל. וּבִהְיוֹת הַכֹּל אַתָּה בַכֹּל:

אֵין עָלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ · אֵין חוּץ לָךְ וְאֵין בֵּינוֹתֶךָ:

אֵין מַרְאֶה וָגַב לְאַחוּדְךָ. וְאֵין גּוּף לְעוֹצֶם יִחוּדְךָ:

וְאֵין בְּתָוֶךְ מִמְּךָ נִבְדַּל · וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ נֶחְדַּל:

וְאֵינְךָ נֶאֱצַל מִכֹּל וְנִבְדַּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ וְנֶחְדַּל:

מִקְרֶה וְשִׁנּוּי אֵין בְּךָ נִמְצָא · וְלֹא זְמַן וָעֶרֶב וְלֹא כָּל שֶׁמְּצָא:

כָּל זְמַן וְכָל עֵת אַתָּה מְכִינָם. אַתָּה עוֹרְכָם וְאַתָּה מְשַׁנָּם:

כָּל מַדָּע לֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ · אֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתְךָ:

כְּמִדָּתְךָ חָכְמָתֶךָ. כְּגָדְלָתְךָ תְּבוּנָתֶךָ:

חָכָם אַתָּה מֵאֵלֶיךָ · חַי מֵעַצְמְךָ וְאֵין כְּגִילֶיךָ:

זוּלַת חָכְמָתְךָ אֵין חָכְמָה. בִּלְתִּי בִינָתְךָ אֵין מְזִמָּה:

חָלַקְתָּ בְּלֵב חֲכָמִים שֵׂכֶל · וְרוּחֲךָ תְּמַלְּאֵם וְדַעְתָּם תַּשְׂכֵּל:

מִבַּלְעֲדֵי כֹחֲךָ אֵין גְּבוּרָה. וּמִבַּלְעֲדֵי עֻזְּךָ אֵין עֶזְרָה:

אין

אֵין נִכְבָּד כִּי אִם כְּבֵדָתוֹ׃ וְאֵין גָּדוֹל כִּי אִם גְּדֻלָּתוֹ׃
כָּל יָקָר וְכָל טוּב מִיָּדְךָ. לַאֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ עֲשׂוֹת חֲסָדֶיךָ׃
אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתֶךָ׃ וְאֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתֶךָ׃
אֵין עוֹד זוּלַת הֲוָיָתֶךָ. חַי וְכֹל תּוּכַל וְאֵין בִּלְתֶּךָ׃
וְלִפְנֵי הַכֹּל כֹּל הָיִיתָ׃ וּבִהְיוֹת הַכֹּל כֹּל מִלֵּאתָ׃
לֹא לְחָצוּךְ וְלֹא הֵטוּךְ יְצוּרֶיךָ אַף לֹא מִעֲטוּךְ׃
בַּעֲשׂוֹתְךָ כֹּל לֹא נִבְדַּלְתָּ׃ מִתּוֹךְ מְלַאכְתְּךָ לֹא נֶחְדַּלְתָּ׃
בַּעֲשׂוֹתְךָ אֶת הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַמָּיִם׃
לֹא קֵרְבוּךָ וְלֹא רִחֲקוּךָ׃ כִּי כָל קִירוֹת לֹא יְחַלְּקוּךָ׃
זֶרֶם מַיִם לֹא יִשְׁטְפֶךָּ. וְרוּחַ כַּבִּיר לֹא יְהַדְּפֶךָּ׃
אַף כָּל טִנּוֹפֶת לֹא תְטַנְּפֶךָ׃ אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ לֹא תִשְׂרְפֶךָ׃
לַהֲוָיָתְךָ אֵין חִסָּרוֹן. וּלְיִחוּדְךָ אֵין יִתְרוֹן׃
כְּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה׃ חוֹסֵר וְעוֹדֵף בְּךָ לֹא יִהְיֶה׃
וְשִׁמְךָ מְעִידְךָ כִּי הָיִיתָ. וְהֹוֶה וְתִהְיֶה וּבַכֹּל אָתָּה׃
הֹוֶה לְעוֹלָם וְכֵן נוֹדַעְתָּ׃ נְעִידְךָ וְכֵן בְּךָ הָעֵידוֹתָ׃
שֶׁאַתָּה הוּא וְהֹוֶה בַּכֹּל. שֶׁלְּךָ הַכֹּל וּמִמְּךָ הַכֹּל׃
שְׁמוֹת יְקָרְךָ יַעֲנוּ וְיָעִידוּ׃ בִּתְקֹף יְקָרְךָ בְּךָ יַסְהִידוּ׃

ליום רביעי.

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי. אֲגַוֶּה אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃
אֲיַחֵד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּכָל יוֹם פַּעֲמָיִם׃
אֵל חַי אֶחָד הוּא בְּרָאָנוּ. אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אָב לְכֻלָּנוּ׃
אֲדוֹנֵנוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ׃ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃
אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא. לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה׃
אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיַּי׃ עָלָיו תְּלוּיִם כָּל מַאֲוַיַּי׃
אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים. לֹא יָכִילוּ זַעֲמוֹ גוֹיִם (וְאִיִּים)׃
אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים׃ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים׃
אֱלֹהַּ עוֹשִׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי. אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי׃
בּוֹרֵא כֹּל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל׃ בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר. מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר:
גָּאֹה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים. עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים:
גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה. מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא:
גָּבוֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשֵׂא. וּגְדָל כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה:
גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ בִּגְבוּרָה. אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא:
דּוֹדִי דָּגוּל הוּא מֵרְבָבָה. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה:
דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין:
הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו. הָדוּר הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו:
הוּא אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל:
וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד. יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
(וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ. לְהִלָּחֵם מִלְחֲמְתֵּנוּ:)
זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים. כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים:
זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ. וְזִמְרָת יָהּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל. חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל:
חַי הָעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי. חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי:
טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה:
יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ. יְדִידֵי יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ:
יוֹעֵץ וְגוֹזֵר מִי יְפִירֶנָּה. וְיִתְהַתּוֹף וְיִפְעַל מִי יְשִׁיבֶנָּה:
(יָפֶה דוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ. יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן כְּשׁוּבוֹ:)
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת:
(כְּנֶשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. נָשָׂא עֲבָדָיו וְיַשֵּׁר הֲדוּרִים:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל. כְּרָקָב וּכְעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנָחַל:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שׁוֹקֵד. דְּבָרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד:)
כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל. כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל:
(כְּאֶרֶז בָּחוּר בִּגְדֻלָּתוֹ. כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן עַנְוְתָנוּתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בְּרֵיחוֹ עוֹז אַהֲבָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. כֵּן דּוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שָׁעַר:)
(כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל. נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל:)
(כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי. אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי:)

(כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירֶנּוּ. הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ:
(כְּאַרְיֵה יִשְׁאַג וְכִכְפִיר יִנְהָם. אַל יִהְיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִדְהָם:
(כְּרוֹעֶה גִּבּוֹר אֲשֶׁר לֹא יוּכָל. צֹאנוֹ לְהַצִּיל וְהָיָה לְמַאֲכָל:
(כְּגִבּוֹר אֵין אֱיָל וּכְאוֹרֵחַ. גָּם וּבוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ:
(כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכִכְפִיר לְעֹזְבָיו. כְּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו:
(כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת. וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זַיִת:
(כְּשָׁמִיר וְשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן:
(כְּגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא. כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ:
(כְּנֶשֶׁר יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו. וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְיַחֲלָיו:
כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן. וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְגַגֵּן:
(לְבַדּוֹ (יְיָ) הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת:
לִצְבִי וְעוֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי. כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:
לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הַדּוּרִים. וַיִּנַּשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים:
לְעוֹלָם חֶלְקִי הוּא וְצוּר לְבָבִי. כָּלָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי:
(לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת:
מָקוֹם אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ. וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ:
מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי. צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי:
מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי. מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ מָנוּסִי:
מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגָּב לָנוּ. הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי. מִבְטָח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי:
מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לְצָרָה. הוֹשַׁע (יְיָ) כִּי יָדְךָ לֹא קָצְרָה:
מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל:
מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה. לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה:
מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. אַשְׁרֵי אָדָם אֲשֶׁר עוֹז לוֹ בּוֹ:
נָבָר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא. נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה:
נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ:
נֵצַח יְשֻׁרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן. מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן:
נִפְלָא עַל כָּל הַנִּפְלָאִים. וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל הַנִּשָּׂאִים:

נִקְדָּשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי. נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי:
נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵימָה. לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה:
נֵרִי יְיָ בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלִי דְּבָרוֹ:
סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי. סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא פִּשְׁעִי:
סַהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי. סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי:
סַלְעֵנוּ (יְיָ) וּמְצוּדָתֵנוּ. עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ:
עִזּוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי. עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי:
עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר. אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר:
עַד מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו. שׁוֹמֵר בְּרִית וְחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו:
פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ. הוּא יִפְדֶּה יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ:
פַּחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ. עַל צָרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ:
פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק. כָּל לְבָבוֹת לוֹ אֶתֵּן צֶדֶק:
צְרוֹר הַמּוֹר אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר. נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כּוֹפֶר:
צַח וְאָדוֹם דּוֹד בִּצְבָאָיו אוֹת. עַל כֵּן נִקְרָא יְיָ צְבָאוֹת:
צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים. אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים:
צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:
קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת. כִּתּוֹת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת:
קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא. מָרָא דְאַרְעָא וּמָרָא דִשְׁמַיָּא:
קוֹנִי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו. קֶרֶן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו:
רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל רוֹאֶה. כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה:
רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל. וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל:
רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ. לִשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ:
רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים. מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וְנֶחֱמָדִים:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד:
שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל דָּר וְדָר. לֵיהּ אֲנָא מְשַׁבַּח מְרוֹמֵם וּמְהַדַּר:
שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים. שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים:
שַׂגִּיא כֹּחַ לֹא מְצָאנוּהוּ. יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמוֹהוּ:
שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם. כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם:
שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. תּוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כַּכְּפִיר וּכְאַרְיֵה:

שַׁדַּי מְאוֹרֵי מַלְכִּי וְאֵלִי· הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְלִי:
תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים. הַשָּׂרִינִים שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים (נ"א רֵעִים):
תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם· וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לְהָמָּם:
תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל. תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל:
תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי· תַּאֲוַת נַפְשִׁי וּתְשׁוּקָתִי:
תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי. מִמְּעֵי אִמִּי גּוֹחִי וְגוֹזִי:
תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד· כָּל הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד:

ליום חמישי·

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה. נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בּוֹרֵא:
מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ· וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ:
לֹא לִמְּדוּךָ חָכְמָתֶךָ. וְלֹא הֱבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ:
לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתֶךָ· וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
לְעוֹלָם יְהִי לְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים· תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים:
וְכָבוֹד וְגַם כָּל יְקָר מֵאִתָּךְ. וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ:
אַתָּה תָּעִיד בְּיִחוּדֶךָ· וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ:
לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימָךְ· וּבִמְלַאכְתֶּךָ אֵין זָר עִמָּךְ:
לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ. בְּחֶשְׁבְּךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְבוֹנוֹתָ:
מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ· וּמִלִּבְּךָ כָּל פְּעֻלּוֹתֶיךָ:
קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ. וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדַעְנוּ.
שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ· לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ:
לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לְחַצְתָּ. וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ:
כִּי הָיִיתָ לִפְנֵי הַכֹּל· וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל:
כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ. כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ:
וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ· וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ:
וְלֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה. וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה:
וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל. רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיוּחָד. יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה כְּמְלַאכְתֶּךָ. כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ:

אֵין יְצִיר זוּלַת יְצִירָתֶךָ. וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתֶךָ (נ״א מלאכתך):

כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּעֲשֶׂה בַכֹּל. כִּי אַתָּה נַעֲלֵיתָ עַל כֹּל:

אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ. כִּי אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶלֶא. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִפָּלֵא:

מִי כָמוֹךָ נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֱלֹהִים לְבַדְּךָ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת:

אֵין אוֹתוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹתֶיךָ. אַף אֵין מוֹפֵת כְּמוֹ מוֹפְתֶיךָ:

אֵין תְּבוּנָה כִּתְבוּנָתֶךָ. אֵין גְּדֻלָּה כִּגְדֻלָּתֶךָ:

כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וְגָבְהוּ דַּרְכֵי אָרְחוֹתֶיךָ:

אֵין גַּאֲוָה כְּמוֹ גַּאֲוָתֶךָ. אַף אֵין עֲנָוָה כְּעַנְוָתֶךָ:

אֵין קְדֻשָּׁה כִּקְדֻשָּׁתֶךָ. אֵין קְרֵבוּת כְּמוֹ קְרֵבוּתֶךָ:

אֵין צְדָקָה כְּמוֹ צִדְקָתֶךָ. אֵין תְּשׁוּעָה כִּתְשׁוּעָתֶךָ:

אֵין זְרוֹעַ כִּזְרוֹעוֹתֶיךָ. אֵין קוֹל כְּרַעַם גְּבוּרוֹתֶיךָ:

אֵין רַחֲמִים כְּרַחֲמָנוּתֶיךָ. אֵין חֲנִינוּת כַּחֲנִינוּתֶךָ:

אֵין אֱלָהוּת כֵּאלָהוּתֶךָ. וְאֵין מַפְלִיא כְּשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:

כִּי שְׁמוּתֶיךָ אֵלִים מְרוּצִים. בְּזָכְרְךָ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים:

וְאַשָּׁף וְחַרְטוֹם לֹא יְלַחְצוּךָ. וְכָל שֵׁם וְלַהַט לֹא יְנַצְּחוּךָ:

לֹא יְנַצְּחוּךָ כָּל הַחֲכָמִים. כָּל הַקּוֹסְמִים וְהַחַרְטֻמִּים:

אַתָּה מֵשִׁיב לְאָחוֹר חֲכָמִים. לֹא יוּכְלוּ לְךָ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים:

לְהָשִׁיב לְאָחוֹר מְזִמּוֹתֶיךָ. לְהָפֵר עֲצַת סוֹד גְּזֵרָתֶךָ:

מֵרְצוֹנְךָ לֹא יַעֲבִירוּךָ. לֹא יְמַהֲרוּךָ וְלֹא יְאַחֲרוּךָ:

עֲצָתְךָ תָּפֵר עֲצַת כָּל יוֹעֲצִים. וְעָזְךָ מַחְלִישׁ לֵב אַמִּיצִים:

אַתָּה מְצַוֶּה וּפַחְדְּךָ מַשְׁוֶה. וְאֵין עָלֶיךָ פָּקִיד מְצַוֶּה:

אַתָּה מְקַוֶּה וְאֵינְךָ מְקַוֶּה. לְךָ כָּל מְקַוֶּה נֶפֶשׁ תִּרְוֶה:

וְכָל הַיְצוּרִים וְכָל עִנְיָנָם. וְכָל יְקָר אֲשֶׁר בְּךָ אֵין דִּמְיוֹנָם:

לֹא מַחְשְׁבוֹתָם מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. כִּי אֵין בּוֹרֵא זוּלָתֶךָ:

וְאֵין דִּמְיוֹן נִפְלָא אֱלֹהֵינוּ. וְאֵין חֵקֶר בְּשֹׂגֶב אֲדוֹנֵנוּ:

סָתוּר מִכָּל סָתוּר וְעָמוּם. מִכָּל עָמוּם וּמִכָּל כָּמוּם:

רַק מִכָּל דַּק וְצָפוּן מִכֹּל. צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל יָכוֹל:
נִשְׂגָּב מִכָּל נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם. מִכָּל נֶעְלָם וּשְׁמוֹ לְעוֹלָם:
גָּבוֹהַּ מִכָּל גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן. מִכָּל עֶלְיוֹן וּמִכָּל חֶבְיוֹן:
חָבוּי וְעָמוֹק מִכָּל עָמוֹק. לֵב כָּל דַּעַת עָלָיו חָמוּק:
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה. יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל מְאוּמָה:
לֹא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמָּה. לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמֶה:
מִקְרֶה וַעֲרְעֵר וְשִׁנּוּי וְטָפֵל. וְחֶבֶר וּמִסְמַךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל:
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וְצֶבַע. וְלֹא כָּל טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע:
לָכֵן נְבוֹכוֹת כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת. וְנִבְהָלוֹת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת:
וְכָל שַׂרְעַפִּים וְכָל הַרְהוּרִים. נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁיעוּרִים:
מִלְּשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְּהַגְבִּילֵהוּ. מִלְּתָאֲרֵהוּ וּמִלְּפַרְסְמֵהוּ:
בְּכָל שִׂכְלֵנוּ תַּשִּׂיגֵהוּ. בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא:
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ. אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ:
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד. חַי וְכֹל יוּכַל וְחָכָם מְיוּחָד:
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֶם. עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם:
כַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָל מְאוּם אֶת כֹּל. יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹל יָכוֹל:
כַּאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם:
בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּחַדְּשׁוֹ כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם:
כַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֶם לְכֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי (וְקַיָּם) לְעוֹלָם:
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ. בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְּסִפּוּרֵנוּ:
לְמַמֵּשׁ וְגוֹדֶשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ. לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ:
וְלֹא נְחַשְּׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב. וְלֹא לְמִין וְכָל אוֹן וּלְכָל נִקְצָב:
כָּל* הַנִּבְרָאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים. וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים:
וְשֶׁבַע כַּמְּיוֹת וְשֵׁשֶׁת נִדּוֹת. וְשָׁלֹשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת:
הֵן כַּבּוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד. כִּי הוּא בְּרָאָם כֻּלָּם יָחַד:
כֻּלָּם יִבְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ. הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ:
וְאַתָּה תַעֲמוֹד וּתְבַלֶּה כֻּלָּם. כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם:

---

*)כל הנראי' וכו' הל' הזה בעצמו הוא ל' ר' סעדי' גאון ז"ל במאמר שני מספרו האמונות, ובאלו המפרשים כולם לעמוד על סודו להעדר ידיעתם בחכמת ההגיון, לכן אבארהו: ידוע

כי

אַתָּה לְבַדְּךָ יוֹצֵר כֹּל הוּא. וְלֹא יִדְמֶה מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂהוּ:
כָּל הָאֲרָצוֹת לֹא יְכִילוּךָ · וְאַף שָׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ:
אָז (נ"א אַף) יָחִילוּ מַיִם חַיִּים. מִפָּנֶיךָ אֱלֹהִים חַיִּים:
רָעֲשָׁה אֶרֶץ וְנָסוּ מָיִם · וְנָטְפוּ (מַיִם) מִן הַשָּׁמָיִם:
נוֹטֶה לְבַדְּךָ הַשָּׁמַיִם. רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם:
עָשִׂיתָ כָּל חֶפְצְךָ לְבַדֶּךָ · וְלֹא נִצְרַכְתָּ עֵזֶר כְּנֶגְדֶּךָ:
סוֹעֵד אֵין מִי יִסְעָדְךָ. הַכֹּל מִמְּךָ וּמִיָּדְךָ:
כֹּחֲךָ אָז כֵּן עַתָּה וְדַעְתְּךָ · וּלְעוֹלָם כָּל כְּבוֹדְךָ אִתָּךְ:
וְלֹא יָעַפְתָּ וְלֹא יָגַעְתָּ. כִּי בִמְלַאכְתְּךָ לֹא עָמַלְתָּ:
כִּי בִדְבָרְךָ כָּל יְצוּרֶיךָ · וּמַעֲשֵׂה חֶפְצְךָ בְּמַאֲמָרֶיךָ:
וְלֹא אִחַרְתּוֹ וְלֹא מִהַרְתּוֹ. הַכֹּל עֲשִׂיתוֹ יָפֶה בְּעִתּוֹ:
מִבְּלִי מְאוּמָה כֹּל חִדַּשְׁתָּ · וְאֶת הַכֹּל בְּלִי כֹל (נ"א כלי) פָּעָלְתָּ:
וְעַל לֹא יְסוֹד הַכֹּל יָסַדְתָּ. בִּרְצוֹן רוּחֲךָ כֹּל תָּלִיתָ:
זְרוֹעוֹת עוֹלָם אֶת כֹּל נוֹשְׂאוֹת · מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְאֵינָם נִלְאוֹת:
בְּעֵינֶיךָ לֹא דָבָר הוּקְשָׁה. רְצוֹנְךָ כָּל דְּבַר רוּחֲךָ עוֹשָׂה:
לִפְעֻלָּתְךָ לֹא דִמִּיתָ · אֶל כָּל תּוֹאַר לֹא שִׁוִּיתָ:
וְלֹא קָדְמָה לִמְלַאכְתְּךָ מְלָאכָה. חָכְמָתְךָ הִיא הַכֹּל עָרְכָה:
לִרְצוֹנְךָ לֹא קִדְּמוּ וְאִחֲרוּ · וְעַל חֶפְצְךָ לֹא נוֹסְפוּ וְחָסְרוּ:
מִכָּל חֶפְצְךָ לֹא שָׁכַחְתָּ. וְדָבָר אֶחָד לֹא חָסַרְתָּ:
לֹא הֶחֱסַרְתָּ וְלֹא הֶעֱדַפְתָּ · וְדָבָר רֵק בָּם לֹא פָעָלְתָּ:
אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וּמִי הִתְעִיבָם. וְשֶׁמֶץ דָּבָר לֹא נִמְצָא בָם:
הַחִלּוֹתָ בְּחָכְמָה עֲשִׂיתָם · בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת כִּלִּיתָם:
מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עֲשׂוּיִם. בֶּאֱמֶת וּבְיוֹשֶׁר וְטוֹב רְאוּיִם:

כי כל הנמצאים לא ימלטו מהיותם או עצם או מקרה, ומבואר בהגיון להרמב"ם שער י' וברוח חן לאבן תבון פ"י ובפירושו למלות זרות למורה כי הסוגים העליוני' לכל הנמצאי' הם י' מיני' אשר קראו עשר' מאמרות, והסוג העליון והראשון הוא העצם, והתשעה המקרים הם מקרים המשיגים לעצם והם הכמות והאיכות והמצטרף והאנה והמצב והמתי הוא הזמן והלו הוא הקנין והפועל והמתפעל; ויאמר בן רשד כי במאמר הכמות מצאו שבעה מיני' והם המספר, והגשם, והשטח, והקו, והמאמרים, והזמן, והמקום; ומספר מיני הפועל והמתפעל הם ששה, כמספר מיני התנועות והנדידות המשיגים לעצם בהשתנותו, שנים מהם במאמר העצם והם ההווי' וההפסד שהם שנוי ימצאו בעצם

ונד

הקדמת במעשי ידיך · רוב רחמיך וחסדיך :
כי רחמיך וחסדיך . הלא מעולם על עבדיך :
ועד לא כל חי הוכן לכלכל . לפני אוכל תתן אכל :
ומזון ומכון תעשה כפי כל . צרכי הכל כאשר לכל :
שלשת ימים הראשונים · אז הכינותם לאחרונים :
אז עטית אור כשלמה . אדר מאורות ממול שלמה :
בטרם כל יצור מאוד גדלת · ואחר כל מאוד נתגדלת :
אז כאין לבוש הוד והדר לובש . עד לא אורג גאות לבש :
אור כשלמה וכמעיל עוטה · שמים כיריעה נוטה :
עשית בם לאורים דרכים . ורצוא ושוב בנחת מהלכים :
הבדלת בין מים למים · במתיחת רקיע השמים :
מזונות מעונות לשרץ מים . ועוף יעופף על (פני רקיע) השמים :
עשב וחציר לבשר אדמה · מאכל לחיה ולכל בהמה :
בקרן שמן גן נטעת . אל האדם אשר עשית :
עזר כנגדו עשית לו · די מחסורו אשר יחסר לו :
כל מעשיך בידו תתה . ותחת רגליו הכל שתה :
להעלות מהם בקר וצאן · על מזבחך יעלו לרצון :
עשית לו כתונת לשרת . להדרת קודש ולתפארת :
שמת בקרבו חכמת אלהים · כי יצרתו לך בצלם אלהים :
לא מנעת על פני אדמה . צרכי אדם וכלם בחכמה :
מעשיך מאד רבו וגדלו · ושמך יי כלם יהללו :
רבו וגדלו מאד מעשיך . יודוך יי כל מעשיך :
כל פעלת למענך · ולכבודך כל קנינך :

מצד עצמו והוא שיפשוט צורה וילבוש צורה אחרת וכשתנה מעצם אל עצם אחר , ושני מהם במאמר הכמות והם הצמיחה והיינו השינוי מקטנות לגדלות, וההיתוך והוא שינוי מגדלות לקטנות , ואחד במאמר האיכות והוא השינוי בתכונותיו ממראה אל מראה או מקור אל חום וכדומה , והוא הנקרא שינוי בסתם , ואחד מהם במאמר האנה והוא ההעתק ממקום אל מקום ; ויאמר עוד כי לכל גזירה ר"ל לכל מאמר גוזר וחותך יתכנו ג' מיני ביאור, ביאור בגדר והוא אשר יתקבר מסוג והבדל כאמרנו האדם הוא חי מדבר, וביאור בחוק והוא המתקבר מסוג וסגולה או מקרה כאמרנו האדם הוא חי צוחק או חי כותב וכדומה, וביאור אינו לא בגדר ולא בחק והוא המתקבר ממין ומקרה כאמרנו

בראובן

אָז כַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ. יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ:
וְעַל כָּל פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה. חֲסִידֶיךָ בְּכָל עֵת יְבָרְכוּכָה:
בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם. אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ. רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:
וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ. לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ:
עַל כָּל אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹת בָּהֶם. שְׁפָטִים גְּדֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם:
כְּבָקְעֲךָ יַם סוּף עַמְּךָ רָאוּ. הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ:
נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לָךְ. שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גָּדְלָךְ:
וְהִמְטַרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם. וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם:
יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר. בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבָר:
תַּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם. וּבְעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מָיִם:
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים. יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים:
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת. אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת:
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן. וּמֵחַלָּמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן:
בְּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ. וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ:
וַתֹּאמַר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ. יָמִים צֵדָה בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ:
כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק. אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק:
וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמֵּרוּ. לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ:
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ. יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ:
הֱטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים. כֵּן תֵּיטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים:
יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ:
אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵיטִיב. וְנוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵיטִיב:
יְיָ תִּבְנֶה עִירְךָ מְהֵרָה. כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא:
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ. וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ:
זִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבָּחָה. וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה:

כראובן שהוא אדם לבן או סופר מהיר; ושלש עתות הם החולף וההוה והעתיד, ושלש מדות הם הם הידועות בשם ג' רחקים שהם האורך והרוחב והעומק, והם צורת הקו והשטח והגשם; והנה הענינים הנזכרים הם מקיפים כל הנמצאות עם משיגיהם ומשיגי משיגיהם וכולם שינויים בגשמים ובמקריהם לכן אין גם אחד מהם בבורא ית' כי הוא בורא כל עצם וכל מקרה והוא מרומם מכל שינוי והשתנות ואין כח ברעיון לתפוס בו כל מאומה.

וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:
וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ · הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ:
בְּחַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה · עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:
וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבֹרָךְ · כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ:
וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי · וַאֲבָרְכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם · מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם · וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ: עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא: וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

שיר הכבוד·

בשמותחים ארון הקדש לאנעים זמירות יש לאמר ד' פסוקים אלו:

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד:
מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה:
שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד:
מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה:

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג · כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶיךָ · לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ · הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת · וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:

יע"ס א"ב.

אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ · אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ · דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ · כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

דִּמּוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ · וַיְּשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:

הִמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת. הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:

וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת · וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:

זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:

חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ · הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:

טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא. וּקְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:

יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי · וְהוּא יִהְיֶה לִּי לַעֲטֶרֶת צְבִי:

כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ. וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:

לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה · אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:

מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת. קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:

נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ · יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:

סְגֻלָּתוֹ תְּהִי בְיָדוֹ עֲטֶרֶת. וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:

עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם · מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם:

פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו. וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:

צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם · פּוּרָה בְדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:

קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו. תְּמוּנַת יְיָ לְנֶגֶד עֵינָיו:

רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר · יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר:

רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ. דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ:

שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ · וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:

תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת. וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת:

תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ · כַּשִּׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:

בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:

וּבְבִרְכָתִי תְנַעֲנַע לִי רֹאשׁ · וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ:

יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ. כִּי נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

כשהכהן אומר ומפני חטאנו תאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכל טפה וטפה קרי שיצא ממני לבטלה ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא במקום מצוה בין באונס ובין ברצון והנשמות העשוקות בקליפות הנפוצים מארבע כנפות הארץ והנשמות דאזלין ערטלאין הנפזרים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית מקדשנו וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו תפליטם הקליפות כל הניצוצות הקדושות שבעולם ויחזרו לקבצם בקדושה שנית וקרב פזורנו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ ויקוים בנו מקרא שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך ויקוים בנו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל ימי עולם בכח השם הקדוש הזה בי"ט ובשם הקדוש הזה חב"ו היוצא מפסוק "חיל "בלע "ויקיאנו שתחזירם למקום קדושה ויגאלנו גאולת עולם לחבר האוהל להיות אחד:

אין נשיאת כפים בפחות מעשרה והכהנים מן המנין. אפי' מתפללין בבית שאין שם ס"ת נושאין כפיהם. נתפשט המנהג באלו המדינות שאין הכהנים נושאים כפיהם אלא בימים טובים שהם ימי שמחה וטוב לב שאז יברך כי צריך שיהיה המברך בשמחה, ומטעם זה האבל אינו נושא את כפיו, וצריך האבל לצאת מב"הכ כשהכהנים רוחצין ידיהם לעלות לדוכן, שלא יהא בב"הכ כשהש"ץ קורא כהנים שלא יעבור בג' עשה. כהן שעומד בתפלה והחזן מגיע לרצה פוסק ועולה, ואם יש שם כהנים אחרים אינו פוסק. לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים. ואע"פ שנטל ידיו שחרית חוזר ונוטל ידיו. והלוי יצוק מים על ידיו, אם אין לוי בב"הכ ישפכו הבכורים המים על ידיהם, ואם אין בכור בב"הכ ולא לוי ישפוך הכהן עצמו על ידיו ולא ישראל. כשמתחיל הש"ץ רצה יעקרו הכהנים שבב"הכ רגליהם לעלות לדוכן, וכשעומדין על הדוכן יאמרו זה.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה הברכה הזאת

לכהנים: שצויתנו לברך את עמך ישראל | להעם: שצוית הכהנים לברכנו

ברכה שלמה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם:

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה מפי הציבור אמן שלאחר הטוב שמך וכו' כדי שיענו הציבור אמן על תרווייהו. ועומדים הכהנים עם פניהם כלפי היכל עד שיתחיל הש"ץ כהנים בקול רם ואז מחזירין פניהם כלפי העם ולא יחזירו פניהם בין בתחלה בין בסוף אלא דרך ימין ומברכין.

ומגביהין ידיהם כנגד כתפיהם ופושטין ידיהם וחולקין אצבעותיהן, ומכוונין לעשות ה' אוירים בין שני אצבעות לשני אצבעות אויר אחד ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל לקיים מציץ מן החרכים. אין לכהנים לנגן אלא ניגון אחד מתחלה ועד סוף, כדי שלא יבואו לידי טירוף דעת. בשעה שהכהנים מברכין את העם לא יביטו ולא יסיחו דעתם אלא יהא פניהם כלפי מטה כמו שעומדין בתפלה. אלו עקומות שהכהנים הופכין פניהם

נדרוס ולנפון: יברכך. וישמרך. אליך. לך. שלום.
וצריך הכהן לכוון במלת יברכך שהאל ית"ש ישפיע חכמה על ישראל. ובמלת וישמרך יכוין שהאל ית"ש יתן בנים לישראל. ובמלת יאר יכוין שהאל ית"ש יוסיף קיים לישראל. ובמלת ויחנך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בנשיאת חן. ובמלות ישא ה' פניו אליך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בעושר וממשלה. ובמלות וישם לך שלום יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בברכת שלום כמשמעו.

ע"כ מצאתי כוונות האלו כתובים בשם ספר יצירה, ונראה שעל כן נהגו קדמונינו להאריך קצת בניגונים לכוין כל אלה והם כוונות הפשוטות שכל כהן יכול לכוין בזה, ומי שבא בסוד ה' ימצא כוונות גדולות על פי הסדר בכתבי האר"י ז"ל.

וכל אדם יכוין לברכת כהנים ויהא פניו כלפי הכהנים ולא יסתכל בהם. והאנשים הנוהגים לאמר פסוקים מעין כל מלה ומלה של ברכה יהיו נזהרים לאמרם בשעה שהש"ץ מנגן דוקא אבל לא כשהכהני' מנגנים. והש"ץ מקרא את הכהנים מלה במלה עד שסיימו פסוק ראשון, ואז הקהל עונין אמן, וכן אחר פסוק שני ואחר פסוק שלישי:

רצה לש"ץ.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְתֶעֱרַב* עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הש"ץ מסיים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד: מודים וכו'.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

---

*) ותערב עליך כצ"ל, כמש"כ הקכם ראב"ע בצחות דף כ"ט נ', וכ"כ ווי"צ.

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :

בע"ה וי"כ וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ :

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו ס"ץ בקול כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר :

והכהנים מברכין בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה :

ס"ץ מקרא.

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :

יְיָ יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ :

וְיִשְׁמְרֶךָ שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ : כשהכהני' מנגני' וישמרך אומרי' זה.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק . וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע . וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי : אמן.

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה :

יְיָ יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת :

פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי :

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל
יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רכש"ע.

יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ.
וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־
יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־
אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח
וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם שָׁלוֹם׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלא שלום הרבון רק יאמר זה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויהרהר השמות האלה במחשבתו ואל יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי

נשמעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן כלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך. ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי

(וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי)

בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ

הכהנים יזהרו בנעילת מנעליהם שלא יגעו בהם בידים ואם נגעו יחזרו ליטול ידיהם.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

למשוך ידיה' פֿאָן דען מין ווין נאָכגעדרוקטן מחזורי' אשר קללת החרמות רבוצה עליה'.

כרוז שהוכרז בק"ק פ"פ דמיין יע"א בשם האב"ד רבינו הזקן הגאון המפורס' החסיד והעניו מופת דורינו וכליל' תפארתנו אדונינו מורינו ורבינו מוהר"ר פינחס הלוי איש הורוויץ זצוק"ל.

שמעו נא אחינו בני ישראל!

עז איזט בעקאַנט אויסגערופֿן בשם הגאון אב"ד כר"ו, אחר דאָס איש אחד דורך אָפֿענטליכן דרוק בעקאַננט געמאַכט האָט דאָס ער המחזורים הנחמדים הנדפסי' ברעדלהיים עם הביאור והפירוש אשכנזי אשר ייסד התורני הר"ר וואלף היידנהיים נאָכדרוקען וויל, אויך וועלכע מחזורים הגאון אב"ד כר"ו בחדש אלול תקס"ג העבר לא לבד הסכמה וחרם געגעבן האָט שלא ישיג שום אדם גבולם לדפוס או להדפיס אותם משך כ"ה שני', אף גם זאת האָט הגאון אב"ד כר"ו אויך ההסכמות והחרמות מכמה גאוני ארץ אשר קדמיהו בהסכמותיהם, ה"ה הרב הגאון מוהר"ר נח חיים צבי זצ"ל, אשר הי' אב"ד בק"ק א"ה"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק ראָטטערדאַם מוהר"ר ארי' ליב ברעסלוי כר"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק האַגוי מוהר"ר משה טובי' כר"ו, והרב הגאון אשר הי' יושב מקדם על כס ההוראה בק"ק פפ"דא מוהר"ר נפתלי הירש לבית קאַצנאילנבאָגען כר"ו.

כל אלה דברי ההסכמות והחרמות האָט הגאון אב"ד כר"ו דורכגעגעהן אונד עס חרם שלו מאשר ומקיים געוועזן. ואחריהם החזיקו אב"ד דק"ק א"ה"ו ה"ה הרב הגאון מוהר"ר צבי הירש מזאַמשט כר"ו, ואב"ד דק"ק לונדן הרב הגאון מוהר"ר שלמה כר"ו בן הגאון מוהר"ר צבי זצ"ל, ואב"ד דק"ק פפ"דא הרב הגאון מוהר"ר יהודה ליב מרגליות כר"ו.

ע"כ לאָסט הרב הגאון אב"ד כר"ו עוד פעם מכריז ומודיע זיין בחרם הגדול כחרם יהושע ב"נ דאָס זיך קיינר אונטרשטעהן זאָלל לא ע"י גירי' וגירי גירי דילי' המחזורי' הנ"ל בשום אופן נאָכצודרוקן, ולא לבד זאָלל החרם הנ"ל על המדפיס אלליין, זאָנדערן וועד נור איין מסייע דאַזו זיין אחוג לתמוך יד עוברי עבירה וחרמים, ומכ"שכ וועד זיך אויך זאָלכע מחזורים פרשאַפֿפֿען ערירט אָדר קאמכט אָדר זאָלכע קויפֿן ווייל כאמור בפירוש בהסכמות מגאוני ארץ הנ"ל שהחרם יחול לא לבד על המדפיס והמסייעי' לו והמתעסקי' עמו כ"א גם על הקונה אותם, ומי שיעבור על זה ענוש יענש כעכן אשר מעל בחרם ויחולו עליו כל האלות והקללות הכתובות בספר התורה הזאת, וכל ישרא' ישמעו וייראו ולא יזידון לעשות כדבר הרע הזה, ויהיו נקיים ,ותבוא עליהם ברכת טוב.

אזהרה אחר אזהרה

לרבינו הגדול הגאון האמתי עטרת תפארת ישראל אב"ד ור"מ דק"ק פפ"דמ יע"א בנו של הרב הגאון הנ"ל·

ואלה מוסיף על הראשוני'. יען כי שמענו בקול מבשר ממדפים אחד עם בעל הגהה שלו אשר הודיעו לרבים איך שהמה נכנסו למלאכה להדפיס המחזורים הנ"ל בלי רשות החכם המחבר כרו' ובדו לעצמ' התרות במקו' איסור ושמא יתפתו מן בני עמנו ע"ד דברי שוא ומדוחים ויבואו לקחת מן המחזורים מהדפסה האסור' וילכדו ח"ו במצודות החרמות והשמתות הפרושות עליהם, ראיתי שמוטל עלי ועל כל העומד בפרץ להודיע לרבים כי ההסכמות והחרמות הנ"ל כולם בתקפם עומדים בכל מקום ואין רשות לשום אדם לעבור עליהם בשום אמתלא שבעולם, והנני מזהיר לבלתי קחת מן המחזורים הנ"ל הנדפסים שלא ברשות, ושלא להיות בהם שום עסק המתפלל מתוכם תפלתו תהי' לחטאה ולשומעים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב·

פה ק"ק פפ"דמ יע"א יו' ב' ר' אלול תקס"ז לפ"ק· d. 7. Sept. 1807.

הק' צבי הירש הלוי איש הורוויץ·

ספר
קרובות
הוא
מחזור

מסודר בשלמות הסדור ומדויק בתכלית הדיוק

מאתי

וואלף בר״ש … היידענהיים

רעדלהיים

בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם.

מחזור

ליום שביעי ושמיני של פסח
ולשבת חה"מ

לבני פולין פיהם ומעהרין יצ"ו.

מדויק היטיב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזית.

וכל הענינים הנהוגים בעת הזאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת.

רעדעלהיים

שנת תקצ"ב לפ"ק.

(מהדורא תמינאה.)

נייע, דורכאויז פערבעסערטע אונד פערמעהרטע אָריגינאלאויפלאגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey von W. Heidenheim. 1832.

סדר חול המועד·

כל ימי **חול המועד** משפט אחד להם, רק בקריאת התורה הן חלוקין, ומתפללין בהם כסדר שמתפללין בחול רק שא"א מזמור לתודה (ובק"ק מדלגין רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילין הריעו לה' וגו'). ובתפלת ש"ע אומרין יעלה ויבוא בעבודה ואם לא אמרו מחזירין אותו. והש"ץ חוזר התפלה, וחולצין התפילין קודם הלל, וקורין הלל בדילוג, קדיש שלם, ומוציאין ב' ס"ת וקורין בראשון ג' גברי, וגוללין ס"ת א', פותחין ס"ת ב' וקורין רביעי בפ' פנחס והקרבתם ע"ס פיסקא כל מלאכת עבודה לא תעשו, ומניחין ס"ת ראשון אצלו ואומרין חצי קדיש על שניהם ואח"כ גוללין ס"ת ב' ואומרין יהללו ומזמור ומחזירין להיכל. אשרי ובא לציון, חצי קדיש, תפלת מוסף של י"ט ופסוקי והקרבתם, והש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נקדש וגומר הסדר כדרכו בחול. שיר ומזמור כל מקום לפי מנהגו. וברוב הקהלות נוהגים לומר ביום ג' דפסח מזמור ע"ח. ביום ד' דפסח מזמור ק"ו. ביום ה' דפסח מזמור ק"ז. ביום ו' דפסח **קל"ה הללויה הללו את שם ה'** וגו' תמצאהו בסדר שחרית.

וזהו חילוף הקריאה לימי חה"ם.

ביום א' דחה"מ (י"ז ניסן) קורין בס"ת א' בס' בא אל פרעה פ' קדש לי כל בכור.
ביום ב' דחה"מ (י"ח ניסן) קורין בס"ת א' בס' משפטים פ' אם כסף תלוה.
ביום ג' דחה"מ (י"ט ניסן) קורין בס"ת א' בס' כי תשא פ' פסל לך. ואם הוא שבת מתחילין ראה אתה אומר.

ביום ד' דחה"מ (כ' ניסן) קורין בס"ת א' בסדר בהעלותך וידבר ה' אל משה במדבר סיני.

ואם חל יום א' דחה"מ בשבת קורין של שבת חה"מ בסדר כי תשא פ' ויאמר ה' אל משה ראה אתה אומר אלי. וביום שני של חה"מ קורין של יום ראשון בס' בא פ' קדש. וביום שלישי קורין של יום שני בסדר משפטים אם כסף תלוה. וביום הרביעי קורין של יום רביעי בס' בהעלותך פ' וידבר ה' אל משה במדבר סיני.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמ״ה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלּוֹתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר
רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ
כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ
וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר
מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־
דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי
כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ
אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד
בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת
יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ: הש״ץ אומר ח״ק ואח״כ מתפללין תפלה בלחש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּ״א יְיָ אֱ״וֵא״א אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר
חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר ק'ו'ה קָדוֹשׁ׃ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ ס' לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ ק'ו'ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ ס' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר׃ ק'ו'ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃ ס' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּ'אַ'יְ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת׃

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃ בָּ'אַ'יְ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה׃

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל׃

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה׃ וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־מִינֵי

תְּבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת· בָּא״יְ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁפָר גָּדֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ
יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ· בָּא״יְ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ
יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים
וְצַדְּקֵנוּ בְּמִשְׁפָּט· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ
וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר
וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּא״יְ שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת
וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד
מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם· בָּא״יְ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים
וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה·
וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ· כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב
אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה
תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מורים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ

יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

עֵרוּב תַּבְשִׁילִין·

י"ט אחרון לא יחול כ"א באחד מימי בדו"ז, ואם חל ביום ו' אז צריכים לעשות עירוב תבשילין קודם י"ט וכך מעשהו, לוקחין מצה שלמה וכזית תבשיל, או בשר או ביצה צלוי' ומניחין אותם על המצה; ובעל הבית או מי שעשה העירוב בשבילו יתן העירוב לחבירו שאינו סומך על שולחנו, שיזכה בעירוב זה ג"כ לשאר ישראלים הדרים בעיר הזאת שאכלו ולא עשו עירוב, וצריך הזוכה להגביה העירוב טפח ממקום שהוא מונח עליו, וחוזר בעל הבית ונוטלו מיד הזוכה ומברך:

בָּ"אַ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב: בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְמֵיפָא וּלְבַשָּׁלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא וּלְמֶעְבַּד כָּל־צָרְכָנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנוּ וּלְכָל־הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

ווער קיין להק פֿערשטעהט, דער מאַג אויך אויף דייטש זאָגען:
דורך דיעזען ערוב זייא עז אונז ערלויבט, צו באַקקען, צו קאָכען, שפייזע וואַרם צו ערהאַלטען, ליכטער אַנצוצינדען אונד איבערהויפט אַללעז נאָטהיגע פֿאָן י"ט אויף שבת צו פֿעררישטען, זאָ וואָהל אונז, אַלז יעדעם, דער אין דיעזער אָרטע וואָהנט.

קַבָּלַת שַׁבָּת·

צה ח' לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ:
ק' נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ:
ח' כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים:
ק' אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ:
ח' אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ:
ק' בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשֵׂנוּ:

ח׳ כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: ק׳ אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם
כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר: ח׳ אֲשֶׁר נִסּוּנִי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָעֳלִי: ק׳ אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם
לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי: ק׳וח׳ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי
אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי:

צו ח׳ שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ:
ק׳ שִׁירוּ לַיְיָ בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ:
ח׳ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו:
ק׳ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־
אֱלֹהִים: ח׳ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם
עָשָׂה: ק׳ הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ:
ח׳ הָבוּ לַיְיָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז:
ק׳ הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו:
ח׳ הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־
הָאָרֶץ: ק׳ אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים: ח׳ יִשְׂמְחוּ
הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ: ק׳ יַעֲלֹז
שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר:
ק׳וח׳ לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ:

צז ח' יי מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים:
ק' ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו:
ח' אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו: ק' האירו
ברקיו תבל ראתה ותחל הארץ: ח' הרים
כדונג נמסו מלפני יי מלפני אדון כל־הארץ:
ק' הגידו השמים צדקו וראו כל־העמים כבודו:
ח' יבשו כל־עבדי פסל המתהללים באלילים
השתחוו־לו כל־אלהים: ק' שמעה ותשמח
ציון ותגלנה בנות יהודה למען משפטיך יי:
ח' כי־אתה יי עליון על־כל־הארץ מאד נעלית
על־כל־אלהים: ק' אהבי יי שנאו רע שמר
נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם: ח' אור־
זרע לצדיק ולישרי־לב שמחה: ק' וח' שמחו
צדיקים ביי והודו לזכר קדשו:

צח ח' מזמור שירו ליי שיר חדש כי־נפלאות
עשה הושיעה־לו ימינו וזרוע קדשו: ק' הודיע
יי ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו: ח' זכר
חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל־אפסי־
ארץ את ישועת אלהינו: ק' הריעו ליי כל־
הארץ פצחו ורננו וזמרו: ח' זמרו ליי בכנור
בכנור וקול זמרה: ק' בחצצרות וקול שופר

*) שנאו רע הר' בקמץ בס"מ וכ"י וכמשפט העול' ויורד ש"ס לו כח לשבות הנקוד כמו המתג וס"פ, וכמו שכתבתי בספרי משפטי טעמי אמ"ת.

הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ: ח׳ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ק׳ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד
הָרִים יְרַנֵּנוּ: ק׳וח׳ לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ
יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים:
צט ח׳ יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט
הָאָרֶץ: ק׳ יְיָ בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־
הָעַמִּים: ח׳ יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא:
ק׳ וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ: ח׳ רוֹמְמוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא:
ק׳ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ
קֹרְאִים אֶל־יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם: ח׳ בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ: ק׳ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־
עֲלִילוֹתָם: ק׳וח׳ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
כט ח׳ מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָֹה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ
לַיהוָֹה כָּבוֹד וָעֹז: ק׳ הָבוּ לַיהוָֹה כְּבוֹד שְׁמוֹ
הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָֹה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: ח׳ קוֹל יְהוָֹה עַל־
הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָֹה עַל־מַיִם רַבִּים:
ק׳ קוֹל־יְהוָֹה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָֹה בֶּהָדָר: ח׳ קוֹל יְהוָֹה

---

*) קראִים, הר׳ נקראת בחירק והא׳ נעלם.

שבר ארזים וישבר יהוה את־ארזי הלבנון: ק׳ וירקידם כמו־עגל לבנון ושריון כמו בן־ראמים: ח׳ קול־יהוה חצב להבות אש: ק׳ קול יהוה יחיל מדבר יחיל יהוה מדבר קדש: ח׳ קול יהוה יחולל אילות ויחשף יערות ובהיכלו כלו אמר כבוד: ק׳ יהוה למבול ישב וישב יהוה מלך לעולם: ק׳ וח׳ יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את־עמו בשלום:

סי׳ן מנגן בנעימה. להר״ר המקובל שלמה הלוי.

לכה דודי לקראת כלה · פני שבת נקבלה: לכה

שמור וזכור בדבור אחד · השמיענו אל המיחד · יי אחד ושמו אחד · לשם ולתפארת ולתהלה: לכה

לקראת שבת לכו ונלכה · כי היא מקור הברכה · מראש מקדם נסוכה · סוף מעשה במחשבה תחלה: לכה

מקדש מלך עיר מלוכה · קומי צאי מתוך ההפכה · רב לך שבת בעמק הבכא · והוא יחמול עליך חמלה: לכה

התנערי מעפר קומי · לבשי בגדי תפארתך עמי · על־יד בן־ישי בית הלחמי · קרבה אל־נפשי גאלה: לכה

התעוררי התעוררי · כי בא אורך קומי אורי · עורי עורי שיר דברי · כבוד יי עליך נגלה: לכה

לא תבשי ולא תכלמי · מה תשתוחחי ומה תהמי · בך יחסו עניי עמי · ונבנתה עיר על־תלה: לכה

והיו למשסה שאסיך · ורחקו כל־מבלעיך · ישיש עליך

 אלהיך

אֱלֹהָיִךְ · כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה: לכה
יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי · וְאֶת־יְיָ תַּעֲרִיצִי · עַל יַד־אִישׁ בֶּן
פַּרְצִי · וְנִשְׂמְחָה וְנָגִילָה: לכה
בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ · גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה ·
תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה · בּוֹאִי כַלָּה · בּוֹאִי כַלָּה: לכה

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַלָתָה בּוֹ: ק׳

צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן
תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת · יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם:
מִקֹּלוֹת · מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ · נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה*־קֹּדֶשׁ יְהוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים: *) מפיק א׳. קדיש יתום.

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה,

ח' בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

ק' וח' בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעֹלָם וָעֶד

והקהל עונים יתברך.

ק' יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת־הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת־הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אוֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ. אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

הפיוט הזה הולך ע"ס א"ב, אלא שהקדים בראש כל אות תיבה אחת או שתים מפסוקי שירת ויושע ה', והאותיות המסרים כאן השלים בתשלום הפיוט פסח אמיצים וכו',

וַיּוֹשַׁע יְיָ, אוֹם לְמוֹשָׁעוֹת.
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל, בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת.

באור.

ויושע ה'. אום, ישראל. למושעות, ל' האל לנו אל למושעות (תהילי' סח כא). בפרוע פרעות, כנקמו נקמות בשונאיו, ל' בפרוע פרעות בישראל (שופטים ה ב) שפירש רד"ק בהנקם נקמות כי כן ת"א כתו' נקמת בני ישראל (במדבר לא ב) אתפרע פורענות בני

ויושע. דער עוויגע ערראטטעטע דאז אונז הייפע פֿעהענדע פֿאָלק ;
ישראל זאה שטראפֿגעריכטע אן זיינען פֿיינדען ;

אָז יָשִׁיר, גִּלָּה חוֹסֶן יְשׁוּעוֹת׃
עֻזִּי, דָּגוּל גִּיהַ וְאִישׁוֹן לְהַשְׁעוֹת׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים׃

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל־כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃ וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים׃

יְיָ הֵכִין כְּלֵי מִלְחָמָה׃
מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה, וְשָׁלִישָׁיו נִהַג בִּמְהוּמָה׃

ישראל, ול' פרעון ופרענות ידוע מדברי רז"ל שהוא ל' תשלומין והשבת גמול. אז ישיר גלה וכו' טעמו אז ישיר משה הוא הא"ש אשר גלה חוסן ישועות הייכו התורה שהיא חוזק ישועתיכו, והוא עפ"ה אמונת עתך חוסן ישועות (ישעי' לג ו) והוא כדרש על תורה שבע"פ במס' שבת דף ל"א א'. עזי דגול וכו', אחר שהזכיר זאת התורה אשר שם משה חזר לתהלה בעזי דגול שטעמו עוז של דגול כלומר תורת ה' כי עזי הייכו תורה ודגול תאר לאל ית' וכמו שאמרו רז"ל עזי וזמרת יה, אין עזי אלא תורה שכאמר ה' עוז לעמו יתן (תהלי' כ) ואמרו עוד על פסוק דודי צח ואדו' דגול מרבב' (שיר ה י) שרומז על התגלתו בסיני שהי' דגול ומוקף מרכבות מלאכים כדכתיב ואתה מרבבות קדש (דברים לג ב) וכן פירש"י ז"ל, וטעם גיה ואישון, אור וחשך הייכו יומם וליל', וטע' להשעות להגות כדכתיב ואשעה בחוקיך תמיד (תהלי' קיט קיז), ושני המאמרים נחברים, אז ישיר (משה) אשר גלה חוסן ישועות הוא עזי דגול כלומר תורת ה' להגות בו יומם ולילה כדכתיב והגית בו יומם ולילה (יהושע א ח): או יהי' עזי דגול תאר לאל ית' וטעם להשעות להעביר כ' ועיניו השע (ישעי' ו י) כענין ומעביר יום ומביא לילה. ה' הכין כלי מלחמה, איתא במכילתא והובא בילקוט פ' בשלח רמז רמ"ו ה' איש

דא זאנג דער אפפענבארער אויזערעז אחבטיגען הייל (משה):
איין זיינג איזט דער אללבעהערשער; דער טיידער לווטען טאג אונד נאכט.
געלאכט זייט דוא עוויגער, דער דיא אבענדע דאממערן לאסט.
ה' דער עוויגע זעלבזט ריזטעטע וואפפען דעז קריעגז אויז:
ער בראכטע אין פערווירונג דאז קריעגזגעטפאן דער פיינדע ; אבערן,

תְּהוֹמוֹת, זְמַנָּם בְּאַף וּבְחֵמָה׃
יְמִינְךָ, חֶבֶל נַחֲלָתְךָ רִחֲמָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו' ד'.
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד׃
בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

דברים י"א. וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה

לבבכם

עלחמ' מגיד שנגל' עליה' הקב"ה בכל כלי זין וכו'. תהומו' זמנם באף וחימה, הקב"ה העלה עליהם תהום העליון ותהום התחתון והיו נלחמים בהם באף וחימה ובכל מיני פורעניות כדאיתא שם בילקוט. חבל נחלתך, ישראל חבל נחלתך, ריחמה ימינך.

אונד גאב עס דען ווינטהענדען פלוטהען לאנג שפיעלע איהרער וועללען הין.
דאס ערבע דיינעס אייגענטהומס אבער (ישראל), שאנטע דיינע רעכטע, גאטט!
געלאבט זייסט דוא עוויגער, דער זיין פאלק ישראל ליעבט.

לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:
במדבר טו וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לחבר אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע הא׳.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי
הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל
עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד־מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ
מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ

וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל־בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל־כָּל־שׂוֹנְאֵינוּ: הָעֹשֶׂה־לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי־חָם: הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום יוסף בר יעקב.

פֶּסַח אֱמוּנִים שִׁיר שׁוֹרְרוּהוּ,
וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא· פֶּסַח מִצְרָיִם:

פסח אמונים וכו', הפייטן מונה והולך כל הניסים שנעשו בגאולת מצרים וכנגדו ניסי' והגבורו' שהוא עתיד לעשו' לנו ויסדו על הכתו' כימי צאתך מארץ מצרי' אראנו נפלאות (מיכה ז טו) ועל הכתוב כאשר שמע למצרי' יחילו כשמע צור (ישעי' כג ה) וכמו

א אין פסח זאָגען זיינע טרייען איהם זייערן דאַנקגעזאַנג;
דען ער, דער עוויגע, ערכעטטעטע זיא אין דיעזען טאַגע. פסח מצרים*).

דער

*) פסח מצרים. פסח לעתיד. דיעזע ביידען אויסדריקקע שליעססען וועכזעלווייזע

פֶּסַח בַּת קוֹל יִשָּׁמַע מִמְּרוֹמִים,
יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיְיָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח גְּאוּלִים עָבְרוּ בְּמַשְׂאַת יָד,
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד, פֶּסַח מִצְרָיִם:
פֶּסַח דָּגוּל בְּעוֹז כְּבוֹדוֹ,
יוֹסִיף אֲדֹנָי שֵׁנִית יָדוֹ, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח הֲמוֹן חֲיָלָיו בְּטוּב דַּיָּם,
הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פסח

שפירשוהו במדרש, ולכן העמיד פסח מצרים מול פסח לעתיד זה לעומת זה כי בניסן נגאלנו ובניסן אנו עתידין להגאל, וכן יעשה לנו כל הניסים האלה, המונים, ישראל. ישראל נושע וגו', ישעי' מ"ה י"ז, ואמרו בתנחומא סוף פ' אחרי אמר הקב"ה בעה"ז הייתם נושעים ע"י בני אדם אבל לעתיד לבוא אני בעצמי גואל אתכם ושוב אין אתם משתעבדים שנא' ישראל נושע בה'. במשאת יד, ביד רמה. דגול הקב"ה. יוסיף אדני שנית ידו, ישעי' י"א י"א. המון חיליו, ישראל, בטוב דים, מלאים כל טוב די ספוקם.

ב אַלס פסח ווירד דער ווידערהאַלל איינער היממלישען שטיממע פערנאָממען ווערדען:
ישראל זאָלל רעטטונג פינדען ביי'ם עוויגען! רעטטונג פיר עוויג! פסח לעתיד.
ג אַלס פסח וואַנדערטען דיא בעפרייטען, מיט אויפגעהאָבענער האַנד*);
ישראל זאַה דיא אַללמאַכט גאָטטעס. פ"מ.
ד אַלס פסח ווירד דער אַללבעהערשער אויס גלאַנצע זיינער מאַיעסטעט ערשיינען
אונד אַבערמאַלס זיינע אַללמאַכט צייגען. פ"ל.
ה אַלס פסח פיהרטע ער זיינע העערעס שאַאַר וואָהל בעגיטערט,
טראָקקענען פוסעס דורך דאַס מעער. פ"מ.

אַלס

דיא פערזע וואָפאָן דער ערסטע איממער פאָן דען אַנדערן שפריכט, דיא געשעהן זינד אַלס פסח אין מצרים, אונד דער אַנדערע פאָן דענען דיא איינזט אַן איינעם פסח געשעהן ווערדען; יענער שליעסט זיך איממער מיט פסח מצרים, דאַס הייסט: דיעזעס געשאַה אַלס פסח אין מצרים; דיעזער אַבער שליעסט זיך מיט פסח לעתיד, אונד הייסט, דיעזעס ווירד אַן איינעם קינפטיגען פסח געשעהן. דיא גאַנצע אָרדנונג דעס געדיכטעס צייגט, דאַס נור דיעזע ביידען אויסדריקקע פיר דאַס קהל בעשטיממט זינד, דיא פערזע אַבער פיר דען חזן.

*) דאַס הייסט פרייא אונד אָפפענטליך.

פֶּסַח וְהֵנִיף יָדוֹ בְּרוּחַ בַּעְיָם,
וְהֶחֱרִים יְיָ אֶת לְשׁוֹנָם, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח זִלְעַף בְּמִכְתָּב שְׁנָן,
מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן, פֶּסַח מִצְרָיִם:
פֶּסַח חִדּוּשׁ מוֹפֵת עֲלֵי יָשָׁן,
דָּם וָאֵשׁ וְתִמְרוֹת עָשָׁן, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח טִכֵּס בְּצָרָיו לְהַחֲרִימָה,

ובני

והניף ידו ברוח בעים והחרים וכו', כדכתיב שם (פסוק טו) והחרים ה' את לשון ים מצרים והניף ידו על הנהר בעים רוחו וגו' והיינו לעתיד. זלעף, ל' מהומה או ל' שרפה כדכתיב אש וגפרית ורוח זלעפות (תהלים יא ו). במכתב שנן, כ"כ נכ"י, וטעמו בכתב מפורש, ל' ושננתם לבניך (דברים ו ז). ויסודו בלשון ארמי כתב נשתון (עזרא ד) ופירשוהו כתב מפורש והוא מגזרת שון ושנן והתמלא בו ת' ההתפעל בעבור הש' דוגמת ואשת מדינים נשתוה (משלי כז טו) שהוא מן שוה כן נשתון מן שון ולפעמים יפול הע' ויכפל הל' כידוע מדרך הדקדוק. ויתכן שרומז במכתב שנן למטה האלהים שהיה חקוק עליו שם המפורש, גם יתכן שרומז אל כתב הדת שנתנה להומם בעמוד אש וענן, וכענין גם זאת מעם ה' צבאות יצאה הפליא עצה (ישעיה כח כט). חדוש מופת עלי ישן דם ואש ותמרות עשן, כ"כ בכ"י וד"י, וטעמו שלעתיד יחדש מופת חדש על הישן ככתוב בנבואת יואל (ג ג) ונתתי מופתים בשמים ובארץ דם ואש ותמרות עשן השמש יהפך לחשך והירח לדם וגו', ואמרו בתנחומא פרשת בא ז"ל: כל מכות שהביא הקב"ה במצרים הוא עתיד להביא על צור שנאמר כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צור (ישעי' כ"ג ה') במצרים הכה בדם, בצור ונתתי מופתים בשמים ובארץ דם ואש וגו' השמש יהפך לחשך והירח לדם וכו' עכ"ל. טכס בצריו, בא בצריו

ו אַין פסח ווירד ער שווענקען זיינע האַנד געגען דען ברויזענדען שטראָם אונד אויזדאָררען דיא מעערעזונגע. פ"ל.

ז אַין פסח וואַרד דער בעפעהל ערטהיילט, מצרים'ז לאַגער דורך פייער אונד רויך אויפצורייבען. פ"מ.

ח אַין פסח ווערדען נייע וואונדערצייכען ערשיינען: בלוט, פייער אונד רויכדאַמפף*) ! פ"ל.

ט אַין פסח טראַך ער זיינע פיינדע אונד בייגטע זיך,

ישראל

*) נאַך דער פראָפעצייהונג פאָן יואל קאַפיטעל 3 פ' 3.

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, פֶּסַח מִצְרָיִם:
פֶּסַח יֶשַׁע וְתַעֲצוּם שָׁלוֹם,
בְּשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח כְּלִיל עֲנָמִים לְהַצְמִית,
כִּי אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת, פֶּסַח מִצְרָיִם:
פֶּסַח לְאֻמִּים יֶהְגּוּ רִיק לְנֶגְפָּה.
וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פסח

בטכסיסי מלחמה כדאיתא במדרש והובא בפי' רש"י בפסוק הנני משליח בך (שמות ח' י"ז). ישע ותעצום שלום, כ"כ בכ"י. בשמחה תצאו ובשלום, ישעי' נ"ה י"ב. כליל ענמים להצמית, כלילם ופארם של מצרים להכרת והיינו הבכורות ראשית אונם. או יהיה מעם כליל כמו והאלילים כליל יחלוף (ישעיה ב יח), וענמים מבני מצרים כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י' י"ג), ולקח החלק בעד הכל כמנהג הלשון. לאומים וכו'. עפ"ה למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק (תהלים ב'). וזאת תהיה וכו', פסוק הוא בזכריה י"ד י"ב, ואמרו עליו בתנחומא והובא גם בילקוט וז"ל: אמר ר"ל אוי להם לרשעים שהם מעמיקים עצות על ישראל וכו' ואף גוג ומגוג עתיד לומר כן, שוטים היו הראשונים לא היו יודעים שיש להם פטרון בשמים אני איני עושה כן אלא בתחלה אזדווג לפטרונם ואח"כ אזדווג להם, הה"ד למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו, ואמר לו הקב"ה, רשע, לי באת להזדווג! חייך, שאני עושה עמך מלחמה! שנאמר ה' כגבור יצא ואומר ויצא ה' ונלחם בגוים ההם וגו' וזאת תהיה המגפה וגו' עכ"ל; וע"פ הדברים האלה דברי הפייטן

ישראל אבער זאָגען אויז מיט געשוואונגענער האַנד. פ"מ.

, אַז פסח ווירד היילונג אונד מאַכטיגער פריעדע אויפבליהען, איהר ווערדעט מיט פריידען ציעהען אונד אין פריעדען. פ"ל.

כ אַז פסח האַט ער דיא זאָהנע דער ענמים[1]) גאַנצליך אויסגעריבען; עס וואַר קיין הויז, וואָרין ניכט איין לייכנאַם אַנגעטראָפען וואַר. פ"מ.

ל אַז פסח ווערדען דיא היידען אייטעל איהרען טאַנדליכען ראַטה פערגעבענס פפלעגען; דיעזעס ווירד איהרע פּלאַגע זיין[2]). פ"ל.

אַז

[1]) ענמים, מצרים.

[2]) זיעהע אויך באור אונד אין זכריה קאַפיטעל 14 פ' 12.

פֶּסַח מִלּוּי שְׁעָרִים פָּתַח,
וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח, פֶּסַח מִצְרָיִם:
פֶּסַח נוֹרָאוֹת עִזּוּז רַב וְשַׁלִּיט,
גָּנוֹן וְהִצִּיל פָּסוֹחַ וְהִמְלִיט, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח סְגוּלִים לְמַטַּע שִׂירָיִם.
כִּי יְיָ נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרָיִם, פֶּסַח מִצְרָיִם:
פֶּסַח עָתִיד לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִם,
וְיָצָא יְיָ וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח פְּתִיחַת קוֹל עָנְתָה נְבִיאָה,

שירו

מבוארים ונתבררים. מלוי שערים, שערים סגורים ומהודקים בחלל הפתח. ובעבור שהשערים המהודקים יפה ממלאים את כל חלל הפתח נופל עליהם לשון מלוי, דוגמת ומלאת בו מלואת אבן (שמות כח יז) וכמו שפי' עליו רש"י ז"ל; וכל לשון מילוי נופל גם על הממלא גם על המתמלא, וכן לשון חסרון נופל על המחסר ועל המתחסר, כמו שפירשנו בתורת אלהים מפורש בראשית י"א כ"ח. גנון והציל וכו', עש"ה, כצפרים עפות כן יגן ה' צבאות על ירושלים גנון והציל פסוח והמליט (ישעיה לא ה). סגולים למטע שירים, אותן שירים שלא מתו בג' ימי אפלה היו מסוגלים למטע ה', שנאמר תביאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו'. עתיד, מעותד. ויצא ה' וכו', זכריה י"ד ג'. פתיחת קול ענתה נביאה, טעמו מרים הנביאה לא ענתה כ"א פתיחת השירה, וגמר השירה יהיה לעתיד. ובכ"י גרס פתיחת קול

ם אַם פסח האַט ער דיא וואָהלפערוואָהרטען טהירען דער מצרים געאָפֿענעט, ישראל'ס טהירען אַבער איבערטריטטען. פ"מ.

ג אַם פסח ווירד ער, דער הערר אונד רעגענט, אייגענט פֿורכטבאַרע אונד אַלמעכטיגע טהאַטען אויזאיבען, זיין פֿאָלק אַבער ווירד ער דעקקען אונד שיטצען, רעטטען אונד בעפֿרייען. פ"ל.

ם אַם פסח האַט ער דען רעסט זיינעס פֿאָלקעס צו זיינעם אייגענטהום ערקאָהרען; דער עוויגע צעבאָט שטריטט פֿיר זיא אין מצרים. פ"מ.

ע אַם פסח ווערדען דיא אין איהרער געפֿאַנגענשאַפֿט שמאַכטענדען בעפֿרייט ווערדען; דער עוויגע צעבאָט ווירד אויזציעהען אונד דיא היידען בעקאַמפֿען. פ"ל.

פ אַם פסח האַט דיא פּראָפֿעטין (מרים) דען וועטטגעזאַנג בעגאָננען: „זינגט

שִׁירוּ לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח צָפוּי בְּאוֹת אֲשֶׁר נַעֲשָׂה,

זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵאוּת עָשָׂה, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח קִדֵּר לְצָרָיו מְאוֹרֵי אוֹר,

וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח רָצוּי בְּמַאֲמַר צוּרֵךְ,

קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח שִׁבְּחוּהוּ בְּעוֹז תַּעֲצוּמוֹ,

כִּי פָקַד יְיָ אֶת עַמּוֹ, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פסח

עניית כבואה. צפוי באות אשר נעשה, כך כתוב בכתב יד, וטעמו, צפוי באות אשר נעשה בשירת הים, שאנו עתידים לזמר לו על כי גאות עשה, והיינו בעבור שנכפל תיבת גאה דכתיב כי גאה גאה, ואמרו עליו בילקוט גאה ועתיד להתגאות, וזהו זמרו ה' כי גאות עשה (ישעיה י"ב ה'). קדר, לשון שמש וירח קדרו (יואל ב' י'), שטעמו הוחשכו, ורומז לחשך אפלה. רצוי, לשון רצון. במאמר צורך, במאמרו של הקב"ה צור שלך, שאמר קומי אורי כי בא אורך (ישעי' ס' א'). כי פקד ה' את עמו, כצ"ל, וכדכתיב במגלת רות א' ו', וכן כל החרוזים מסיימים על לשון הכתוב ממש, אבל כי גאל ה' את עמו לא מצאתי בכל המקרא, כי לשון המקרא בישעיה מ"ד כ"ג הוא

„זינגט דעם עוויגען, דער האָכערהאַבען זיך צייגט!" פ"מ.

צ אַמן פסח, בעגלייכענט מיט וואונדערן, ווירד דער געזאַנג פאָלֿענדעט ווערדען: „זינגט דעם עוויגען, דער האָכערהאַבען זיך געצייגט!" פ"ל.

ק אַמן פסח האַט ער זיינען פֿיינדען דאַז זאָננענליכט פֿערפֿינזטערט; אַלֿען קינדערן ישראל': אַבער שיען ליכט. פ"מ.

ר אַמן פסח ווירזט דוא דען וואָננערוף דיינעז טאָפפֿערז פֿערנעהמען: „אויף, ערהייטערע דיך! דיין ליכט בריכט הערפֿאָר!" פ"ל.

ש אַמן פסח ווארדע זיינע אַלֿוואַלֿט געריהמט, דען דער עוויגע האַטטע זיין פֿאָלק בעפֿרייט. פ"מ.

אַמן

י׳ פֶּסַח תְּקוֹף תְּהִלּוֹת רִשׁוּמוֹ,
גּוֹאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח יוֹסִיף עַל יְשׁוּעוֹת יְשׁוּעָה. בְּרִיתוֹ יִזְכּוֹר
לְהוֹשִׁיעָה. עַם קְרוֹבוֹ בְּאַהַב לְהִוָּשֵׁעָה.
כַּאֲשֶׁר שֵׁמַע לְמִצְרַיִם לְצוֹר נִשְׁמָעָה:
בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם.

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָֹה מִי כָּמֹכָה
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא:
מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה:

וברוב

כי גאל ה' עמו, בחסרון מלת את. גואלנו ה' צבאות שמו. כ"ה בישעי' מ"ז ד'.
פסח. בריתו יזכור להושיעה, כמאמר הכתוב וזכרתי אני את בריתי אותך בימי נעוריך (יחזקאל טז ס). עם קרובו, ישראל שנאמר לבני ישראל עם קרובו (תהלים קמ"ח). כאהב, באהבה. כאשר שמע למצרים וכו', פסוק הוא בישעי' כ"ג ה', ועיין בילקוט וברכות פ' ואלה סוף פ' ט' ובלשון התנחומא שהעתקתי לעיל אות ח'.

ח אין **פסח** ווירד זיינער אללמאכט רוהם געפריזען ווערדען: „אונזער ערלעזער, עוויגער, **צבאות** איזט זיין נאמע!" פ"ל.

פסח. אין **פסח** ווירד ער איינזט אונזער הייל פערדאפפעלן; ער ווירד זיך זיינעז בונדעז נאך הייליג ערחיננערן, זיינעם פערוואנדטען פאלקע מיט ליעבע בייזשטעהן. וואז מאן פאן **מצרים** פערנאהמען, ווירד אויך איינזט פאן **צור** פערנאהמען ווערדען.

פראהלאקקענד, יובלענד אונד וואנגעפאנגען שפראך דארט אללעז:

מי כמכה. „ווער איזט אונטער דען מאכטען וויא דוא, א עוויגער?
ווער איזט פערהעררליכט מיט הייליגקייט וויא דוא?
פורכטבאר איזט לאבע, וואונדערטהאטער! —"

זיא האבען דיינע רעגיערונג געזעהען, דיינע זאהנע,
אלז דא: מעער פאר **משה** זיך געטהיילט.

וברוב

וּבְרוֹב טוּבְךָ נָחִיתָ יְדִידִים׃
וּבְרוּחַ יָם עָבְרוּ גְדוּדִים׃
אָמַר כּוֹשֵׁל לְהַצְלִיל נְדוּדִים׃
נָשַׁפְתָּ, לִהְיוֹת בְּסַאסְאָה נִמְדָּדִים׃
זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ׃
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃
וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב
וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃
מִי כָמֹכָה מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃
נָטִיתָ נוֹאֲצֶיךָ בְּזַעַם וְעֶבְרָה׃

נחית

וברוב. עברו גדודים, עברו בגדוד וחיל. אמר כושל להצליל נדודים, צ"ל כנ"י והוא עיקר, וטעמו הכושל היינו פרעה שרצה להכשיל ישראל אמר בלבו להצליל ולהשקיע בים את ישראל שהיו נדודים כצפור נודד מן קן, והיינו כשצוה השם ית' שישובו ויחנו לפני פי החירות ראה פרעה שהם נדודים ואמר נבוכים הם בארץ ואמר לרדוף אחריהם ולהטביע' בים — כמבואר בכתובים — ונשף השם יתברך ברוחו, וטבעו בים, כדכתיב, נשפת ברוחך כסמו ים; ושלם להם מדה כנגד מדה; הם חשבו להטביע וטבעו. וזהו שיסד, נשפת להיות בסאסאה נמדדים, והוא עפ"ה, בסאסאה בשלחה תריבנו הגה ברוחו הקשה (ישעי' כז ח), והי' אומר עליו ר"מ, שמדה שאדם מודד מודדין לו (סנהדרין קח ב).
מי. משגב לעתות וכו', פסוק הוא בתהלים ט' י'. נואציך, פרעה וחילו. בזעם

וברוב. דורך דיינע גראָססע מאַיעסטעט האַט דאַס דיינע ליעבען געלייטעט ;
זיא וואַנדערטען איין העערען דורך דאַס ברויזענדע מעער.
היער, וואָהנטע דער טאָהר, היער וויל איך זיא פֿערזענקען, דיא לאַנדשטרייכער! —
אַבער דאַס בלייזעט מיט דיינעם האויכע —
ער זאַנק, אונד ווארדע זיינעם פֿרעפֿעל געמעסס בעלאָהנט.
„דיעזעס מאַאַס דער פֿרעפֿעל אונזערער הייל!" זאָ
ערטאָנטע איינער יעדען מונד, אונד אַללער ריעף:
„דער אונענדליכע, ער ווירד אימממער אונד עוויג רעגיערען!"
מי. ווער איזט וויא דאַ, איין שוטץ צור צייט דעס טריבזאַלס?
געדעמיטהיגט האַט דיין ערגרימטער צאָרן דיינע ערלירנער ;

נָהִיתָ סְגֻלָּתֶךָ בִּזְרוֹעַ גְּבוּרָה·
שָׁמְעוּ עַמִּים גְּאֻלָּתְךָ לְהַגְבִּירָה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ: (עיין מ"א או"ח סי' רל"ו).

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ
לחיים

ועברה שנאמר ישלח בם חרון אפו עברה וזעם (תהלים ע"ח מ"ט).
סגולתך, ישראל עם סגולתך.

דיינע געליעבטען לייטעטע זאַנפט דיין אַללמעכטיגער אַרם.
דיא פֿעלקער פֿערנאַהמען דיינע בעפֿרייאונג אונד שטוינטען!

געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, קעניג, ישראל'ס שוטץ אונד ערלעזער!

השכיבנו. לאַס אונס, אָ גאָטט, אונזער גאָטט, אין פֿריעדען שלאַפֿען געהען אונד וויעדער אויפֿשטעהען. ברייטע דיא דעקקע דיינעס פֿריעדענס איבער אונס, פֿערפֿאָללקאָממנע אונס דורך דיינען גוטען ראַטה אונד היילע אונס, דיינעס נאַמענס האַלבען; בעשיטצע אונס, ווענדע אַב פֿאָן אונס פֿיינד, פעסט, קריעג, הונגער אונד קוממער; פֿערטרייבע דען זאַטאַן פֿאָן אַללען זייטען אונד בירג' אונס אונטער דיינער פֿליגעל שאַטטען. דען דוא, אַללמעכטיגער, ביסט אונזער בעוואַהרער אונד רעטטער! דוא, אַללמעכטיגער, ביסט איין גנעדיגער אונד ערבאַרמונגספֿאָללער קעניג.
וואַכע

לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם· וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ:

אָז נִבְהֲלוּ פְּחוּזֵי דִינִים·
תִּפֹּל עֲלֵיהֶם צְוָחוֹת וּמְדָנִים·
תְּבִיאֵמוֹ קְדוֹשֶׁיךָ רֶגֶשׁ מְעוֹנִים·
יְיָ יִמְלֹךְ שׁוֹמֵר תְּשׁוּעַת אֱמוּנִים:

ברוך

אז. נבהלו פחוזי דינים, כדכתיב אז נבהלו אלופי אדום, ובעבור שהאלופים הם היושבים על מדין והם היו קלים ונמהרים בדין הפך הראוי להיות מתונים בדין לכן קראם דרך לעג פחוזי דינים כלומר קלי ומהירי הדינים, והוא מלשון אנשים ריקים ופוחזים (שופטים ט ד) שענינו קלים ונמהרים ומגזרת פחז כמים (בראשית מט ד). צווחות ומדנים, ל' שנאמר תעורר מדנים (משלי י' י"ב). תביאמו וכו', שיעורו, קדושיך ישראל תביא אותם ברגש ובמהירות אל מעונים שלהם ועש"ה תביאמו ותטעמו וגו'. שומר תשועת אמונים, טעמו ה' ימלוך לעתיד שהוא שומר התשועה לאמונים היינו בני ישראל, ורומז למאמרם ז"ל ה' מלך לא נאמר אלא ה' ימלוך לעתיד לבוא, והוא עש"ה אמונים נוצר ה' (תהלים לא כד) וכמו שפי' עליו רש"י ז"ל שומר שהוא את המאמינים בישועתו וסומכין עליו, גם יתכן שהוא עש"ה גוי צדיק שומר אמונים (ישעי' כ"ו ב') וכדאי' עליו בתנחומא פ' בשלח גדולה אמונה שבזכות אמונה שרתה עליהם שכינה ואמרו שירה שנאמר ויאמינו בה' וכתיב ויאמינו בדבריו ישירו תהלתו, ואין הגליות עתידין להגאל אלא בשכר אמונה שהאמינו אבותינו בעולם הזה שכולו לילות כדכתיב ואמונתך בלילות וכתיב וצדיק באמונתו יחי' וכו'.

וואַלטע איבער אונסער אויסגעהען אונד אַנקאָממען, דאַס עס צום לעבען
אונד צום פֿריעדען פֿאָן נון אַן ביס אין עוויגקייט, אונד ברייטע
איבער אונס דיא דעקקע דיינעס פֿריעדענס.

אז. דאָרט ערבעבטען יענע האַסטיגען ריכֿטער,
נאַך איבערפֿיעל זיא אונד האַדער,
אַלס דוא דיינע געהייליגטען (ישראל) הינגעפֿיהרט נאַך איהרען רוהעשטאֶטטען.
„דער עוויגע רעגיערט אימממערדאַר!" ער, דער בעוואַהרער פֿאָן זיינער
געטרייען הייל.

קודם שיכנס לבה״כנ ישהה מעט בעזרת בה״כנ ויאמר:
בעפאר מאן אין דיא שולע געהט, זאגט מאן:

וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃

אז ילך בכתת ולא בפתע פתאו׳ ויאמר: דאן געהט מאן מיט אנשטאנד היניין אונד זאגט:

בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ׃

כשיכנס לבה״כנ יאמר: נאך דעם איינטריטט אין דיא שולע זאגט מאן:

מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃ וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃ יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃ וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֶבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשִׂי׃ וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃

בקשה לר׳ שלמה בן גבירול. ג׳ תנועות ויתד וג׳ תנועות.

שַׁחַר אֲבַקֶּשְׁךָ. צוּרִי וּמִשְׂגַּבִּי אֶעֱרוֹךְ לְפָנֶיךָ. שַׁחְרִי וְגַם־עַרְבִּי:
לִפְנֵי גְדֻלָּתְךָ. אֶעְמֹד וְאֶבָּהֵל כִּי־עֵינְךָ תִרְאֶה. כָּל־מַחְשְׁבוֹת לִבִּי:
מַה־זֶּה אֲשֶׁר יוּכַל. הַלֵּב וְהַלָּשׁוֹן לַעֲשׂוֹת וּמַה־כֹּחִי. רוּחִי בְּתוֹךְ קִרְבִּי:
הִנֵּה לְךָ תִיטַב. זִמְרַת אֱנוֹשׁ עַל־כֵּן אוֹדְךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה. נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ בִּי:

אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי׃ אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ׃ וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃ שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃ יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃ אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל־אֲדֹנָי* אֶתְחַנָּן׃ הָאִירָה

פניך

---

*) אדני, כ״ה בכל כ״י וגם נמצא בסדור קל״ד וודאין, וכן העיד הגאון בן חפני כונת בס׳ אבודרהם וכן העלה חמ״ש.

פָּנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה
תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה[1] תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־
דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי:
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל
שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי
בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל
הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2]
בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

שיר מן ב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות בדלת וכן בסוגר, ובתוכו רצוף י״ג העקרים על סדר י״ג כתובים הנרשמים.

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ:
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־ אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ:
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ:
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ נוֹתֵן לְרָשָׁע רַע כְּרִשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב־חַסְדּוֹ בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

---

[1]) שִׁמְעָה כנ״ל ומסור עלי׳ לי׳ ק״מ. [2]) בְמִישׁוֹר פליגי ביה הסופרים והספרים יש מדגישין הב׳ ויש מרפים. וככל דברתי בו בחומש מאור עינים אצל כי במקלי עברתי (בראשי׳ לב י) ואצל ויחנו במדבר צין (במדבר לג לו).

[3]) גומל לאיש וכו׳, שעורו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו. וז״ה בע״ת אלו מעתיק דברים ללא הועיל.

שיר מורכב מיתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ· בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל· אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל· לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה· וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי· לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית· וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי· וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי· מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי· בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי· יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי' המלות מה שמוציא בשפתיו, ובהזכירו שם הוי' ב"ה יכוין פי' קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין בכתיבתו שהוא היה הוה ויהיה, ובהזכירו שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בהרבה קהלות אשכנז מתפללים כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׁוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּא״יְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרַאְיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

נק"ק מיץ מוסיפים בא"י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין א"ח סי' מו):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רַע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל־דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ׃ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃ בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה׃ זֶרַע יִצְחָק

יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רש"ל סי' נוהג לומ' כאן כל הפרש' הראשונ' של ק"ש, מפני שלפעמי' כשאומרי' קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק"ש.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּ"אַ"יְ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קֹוֶיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ· אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם · וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה · אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ׃

בק"ק אשכנז אומרים כאן ברכו' התור', יברכך, אלו דברי', ויש שא"א הפסוקי' והמשנ'.

שמות ל'

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם׃ וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃ בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃ וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ׃ וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר׃

במדב' כ"ח

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ׃ וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד׃ אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין׃ עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה׃ וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם׃ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃ וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃ וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה׃ וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטיב היטב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין. עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת רבי נחוניה בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה· אבג״יתץ

קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא· קרע״שטן

נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם· נגד״יכש

בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם· בטר״צתג

חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ· חקב״טנע

יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ· יגל״פזק

שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת· שקו״צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

פרשת מוספין במדבר כ״ח ט׳. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

איזהו מקומן פוס׳ במקו׳ למוד, וכן ברייתא׳ דר׳ ישמעא׳ לכן צריך ללמדו איכין הפי׳. זבחים פ״ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשֶׁן: ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת: כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית· מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי· וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת: ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי

מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:
ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת· אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת
אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם
מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי· שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע· וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים
מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:
ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע· וְנֶאֱכָלִין בְּכָל
הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם
מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם
וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן
בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם
נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת· וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד:
שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד·
הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה
נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה· מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב
אֶחָד· וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים· מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט

וּכְלָל׃ כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט׃ מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט׃ וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל׃ כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא׃ כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר׃ כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר׃ כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ׃ דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ׃ וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ׃ וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם׃

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃

נוטלים הטלית ומתעטפים מעומד, ויברך׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת׃

ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד׳ פסוקים אלו׃

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃
מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃

ברוך שאמר יש לנגן בקול נעים, וצריך לאמרו בעמידה, וידקדק בקריאתו כמו גבי ק"ש. ואסור להפסיק מתחלת ב"ש עד לאחר י"ש, ואפילו לצורך מצוה, אבל לקדושה ולברכו דהיינו לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולתיבות מודים אנחנו לך, ולקדיש דהיינו לומר יהא שמי' רבא עד יתברך, וגם לעניית אמן אחר דאמירן בעלמא ולעניית אמן אחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, מפסיק, אבל לשאר אמן לא יפסיק.

אם בא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמר' אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואח"כ תהל' לדוד עד מעת' ועד עולם הללוי', ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללוי', ואח"כ הללו אל בקדשו עד כל הנשמ' תהלל יה הללוי', ואח"כ ישתבח, ואם יש לו שהות יותר יאמר הודו לה' עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי יושבי כדי שיתפלל עם הצבור. ואם אין שהות כלל לא יאמר רק ברוך שאמר ותהל' לדוד וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר אור ואין שהות לומר אפילו בדלוג יתחיל ברכת יוצר אור ויקרא ק"ש עם ברכותי' ויתפלל י"ח עם הצבור ואחר י"ח יתחיל הודו לה' וכו' עד ישתבח ולא יאמר ישתבח, ויש אנשים שבאים לבית הכנסת והצבור מתחילין יוצר אור המה ג"כ מתחילים ישתבח עמהם וזה איסור גמור כי ישתבח נתקן להיות סוף פסוקי דזמרה וברוך שאמר הוא ההתחלה וא"כ אם לא אמר קצת פסוקי דזמרה האיך יאמר ישתבח? לכן טוב ונכון להתחיל יוצר אור.

אם בא לבה"כ ובתוך שיבדוק הציצי' מתחילין הצבו' יוצר אור טוב שיתפלל עם הצבור ולא יבדוק הציצי' ויסמוך על הרוב וחזקתו בדוק. ויאחז הב' ציצי' שלפניו בידו השמאלית בשעת אמירת ב"ש וכשיסיי' בתשבחות ינשקם ויניחם בנחת מידו.

כתוב בשל"ה, קודם ברוך שאמר צריך לאמר בפה מלא:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם· בָּרוּךְ הוּא· בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית· בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה· בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם· בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ· בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת· בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו· בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח· בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו· וּבְשִׁירֵי

דָּוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים׃ מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת׃

דה״א ט״ז ח׳

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ׃ דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ׃ זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃ הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃ לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃ שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד
וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ
מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא
לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
וְהַלֵּל לַייָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז

לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים:
נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל־נְקָמוֹת
יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ
הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים: לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה
אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם
עַד־הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַייָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ
הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ
בָטָחְנוּ: יְהִי־חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:
הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ: קוּמָה
עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:
וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
אָשִׁירָה לַייָ כִּי גָמַל עָלָי:

ראיתי בספר המנהיג לאבן הירחי שאמר: בצרפת נהגו לדלוג בשבתות וי"ט מזמור לתודה וכן בדין שהיו אומרין אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאין ד' הצריכין להודות ואינה קריבה בשבת וי"ט דנדרים ונדבות אין קריבין בהם, אבל בפרובינצא וספרד אומרין אותו ולא יתכן, עכ"ל, והר"ד אבודרהם ייסד מנהג ספרד, אכן מנהגנו שלא לאמרו לא בשבת וי"ט וערב י"כ גם לא בע"פ וחה"מ של פסח, אכן בק"ק מדלגי' רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילי' הריעו ליי וגו'.

בשבת ובי"ט מוסיפים מזמורים אלו ובפולין וק"ק אשכנז גם בהושענא רבא.

יט
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת
יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב
רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:
לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:
גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ:
זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ:
חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ:

יִרְאוּ אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃
מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃
סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃
עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃
פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃
קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃
שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃
פֹּדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ׃
צ תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ
בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא
וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם
אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ
בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃
כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ
עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ
שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם

*) הר' נקראת במלאפום והא' נעלם. °) שתה ק'.

בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ: צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וכו'.

קלה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל אֱלֹהִים: כֹּל אֲשֶׁר

חפץ יהוה עשה בשמים ובארץ בימים וכל־תהמות:
מעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא רוח
מאוצרותיו: שהכה בכורי מצרים מאדם עד־בהמה:
שלח ׀ אותת ומפתים בתוככי מצרים בפרעה ובכל־
עבדיו: שהכה גוים רבים והרג מלכים עצומים: לסיחון
מלך האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען:
ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו: יהוה שמך לעולם
יהוה זכרך לדר־ודר: כי־ידין יהוה עמו ועל־עבדיו יתנחם:
עצבי הגוים כסף וזהב מעשה ידי אדם: פה־להם ולא
ידברו עינים להם ולא יראו: אזנים להם ולא יאזינו אף
אין־יש־רוח בפיהם: כמוהם יהיו עשיהם כל אשר־בטח
בהם: בית ישראל ברכו את־יהוה בית אהרן ברכו
את־יהוה: בית הלוי ברכו את־יהוה יראי יהוה ברכו
את־יהוה: ברוך יהוה ׀ מציון שכן ירושלם הללויה:

הודו, זה הוא הלל הגדול, והלל של ר"ח וי"ט הוא הלל המצרי. ברכות דף ד' וכ"ו ופסחים קי"ח.

קלן הודו ליהוה כי־טוב   כי לעולם חסדו:
הודו לאלהי האלהים   כי לעולם חסדו:
הודו לאדני האדנים   כי לעולם חסדו:
לעשה נפלאות גדלות לבדו   כי לעולם חסדו:
לעשה השמים בתבונה   כי לעולם חסדו:
לרקע הארץ על־המים   כי לעולם חסדו:
לעשה אורים גדלים   כי לעולם חסדו:
את־השמש לממשלת ביום   כי לעולם חסדו:
את־הירח וכוכבים לממשלות בלילה   כי לעולם חסדו:
למכה מצרים בבכוריהם   כי לעולם חסדו:

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ׃
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה׃ כִּי־יָשָׁר דְּבַר־
יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃ אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ׃ בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־
צְבָאָם׃ כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃ יִירְאוּ
מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃ יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהֹוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהֹוָה אֱלֹהָיו הָעָם׀ בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהֹוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם:
מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד
לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל
גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ
לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהֹוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהֹוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:
יְהִי־חַסְדְּךָ יְהֹוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:
צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהֹוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהֹוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהֹוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהֹוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהֹוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהֹוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהֹוָה צוּרִי וְלֹא־עַלָתָה בּוֹ: עַוְ׳ ק׳
צג יְהֹוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהֹוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן

תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ׀ יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים: *) מפיק א'.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם ׀ יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי ׀ לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם ׀ יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

*) נאוה קדש הנ' נקמץ והא' כת"פ פסק' דגוש נכ"י מדויק וד"י וכן עיקר וכ"ב רד"ס.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃

גָּדוֹל יְהוָֹה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃

דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃

הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃

וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלּוֹתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ יתיר ו'.

זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃

חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָֹה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ יתיר ו'.

טוֹב־יְהוָֹה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃

יוֹדוּךָ יְהוָֹה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃

כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃

לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃

מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃

סוֹמֵךְ יְהוָֹה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃

עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃

פּוֹתֵחַ* אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃

צַדִּיק יְהוָֹה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃

קָרוֹב יְהוָֹה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃

רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃

שׁוֹמֵר יְהוָֹה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃

*) פותח את ידך ר"ת פאי במנין כוזו אדני וס"ת חתך והוא שם של פרנסה.

תְּהִלַּת יְהֹוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
קע"ו י"ס וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהֹוָה׃ אֲהַלְלָה יְהֹוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃ תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהֹוָה אֱלֹהָיו׃ עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהֹוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃ יְהֹוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהֹוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהֹוָה אֹהֵב צַדִּיקִים׃ יְהֹוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְהֹוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה׃ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהֹוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃ מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהֹוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃ עֱנוּ לַיהֹוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃ הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃ נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ רוֹצֶה יְהֹוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהֹוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃ כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן ׀ לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ: *) דבריו ק׳.

קמח הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר ׀ מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים: יְהַלְלוּ ׀ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן ׀ לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: *) צבאיו ק׳.

קמט הַלְלוּיָהּ ׀ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ

עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃ רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃ לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃ לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ׃

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃ הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃ הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃ הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃ כ״ה ת״ה׃

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם הַלְלוּיָהּ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו׳. ד״ה א׳ כ״ט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ נחמי׳ ט׳ אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְּׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך לאמרה מעומד בשמחה ובכוונה וכנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר   אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה   סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה   זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ   אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ:   יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
שְׁמוֹ:   מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם   וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ   יְמִינְךָ
יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם: אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים:
כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן
לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד׃ מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל׃ וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃ אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים׃ אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת הַמְּהֻלָּל בְּרֹב* הַתִּשְׁבָּחוֹת הַמְנַהֵג° עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים׃ וַיְיָ לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן׃ הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ* נִרְדָּמִים וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים׃ וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים׃ לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים׃ אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ׃ וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ׃ וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם׃ וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת׃ אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ וּלְבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ׃ עַל־אַחַת מֵאָלֶף

---

*) ברוב התשבחות, טעמו בריבוי התשבחות, כלומר בכל התשבחות ואף שהם רבים, וזה שימוש מלת רוב בלשון עברי להורות על ריבוי הכלל, וזה טעם ורוב עצמותי הפחיד (איוב ד׳ י״ד), כבוד עשרו ורוב בניו (אסתר ה׳ י״א) ריבוי בניו, ואמנם רז״ל הרגילו להשתמש בו בענין אחר באמרם רובו ככולו, והוצרכתי להעיר כאן על הענין הזה להניח דעת המתקשים בזה.

°) המנהג, המ׳ רפה כמו המטהר (ויקר׳ יד י״א) וכן משפט הלשון לפרשו הם׳ כשפ׳ הפעל נפתח. *) והמקיץ כ״י והמעיר.

אלף אלפי אלפים ורבי° רבבות פעמים הטובות
שעשית עם־אבותינו ועמנו: ממצרים גאלתנו
יי אלהינו ומבית עבדים פדיתנו ברעב זנתנו
ובשבע כלכלתנו · מחרב הצלתנו · ומדבר
מלטתנו ומחלים רעים ונאמנים דליתנו: עד־
הנה עזרונו רחמיך · ולא־עזבונו חסדיך · ואל־
תטשנו יי אלהינו לנצח: על־כן אברים שפלגת
בנו · ורוח ונשמה שנפחת באפינו ולשון אשר
שמת בפינו: הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו
וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו את־שמך
מלכנו: כי כל־פה לך יודה · וכל־לשון לך
תשבע · וכל־ברך לך תכרע · וכל־קומה
לפניך תשתחוה · וכל־לבבות ייראוך · וכל־
קרב וכליות יזמרו לשמך · כדבר שכתוב כל
עצמותי תאמרנה יי מי כמוך · מציל עני מחזק
ממנו ועני ואביון מגזלו: מי ידמה־לך ומי
ישוה־לך ומי יערך־לך · האל הגדול הגבור
והנורא אל עליון קנה שמים וארץ: נהללך
ונשבחך ונפארך ונברך את־שם קדשך ·
כאמור לדוד ברכי נפשי את־יי וכל־קרבי
את־שם קדשו:

°) ורבי כ״א ורבו רבבות רבבות · הטובות.

אם שבת חה"ם פאנגט דער חזן שוכן עד אן אונד זינגט אלעז בניגון שבת, נק"ק אבער ווירד אם שבת חה"מ וויא אם י"ט אנגעפאנגען אונד אלעז בניגון י"ט געזונגען.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ׃ הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ׃

*הַגִּבּוֹר

לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ׃ הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא׃

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל· וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ· וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם· וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ׃

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ׃

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים׃ הש"ץ אומר ח"ק.

---

*) נפולין מתחילים האל ובאשכנז הגבור.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

וואָהרענד דער חזן ברכו זאָגט,

ס׳ בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

ק״ס בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל׃

זאָגט קהל יתברך׃

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי׃

ויושע

---

*) אור עולם באוצר חיים, מחובר אל מעלה יוצר אור וכו׳ ואמר שאור עולם הוא האור שנברא מששת ימי בראשית הוא נגנז באוצר חיים כמו שאמרו רז״ל שאין העולם כדאי להשתמש בו ונגנז לצדיקים לעתיד לבוא לעולם שכולו חיים, ועיין בב״ר פ׳ ג׳ וביפה תאר סי׳ א׳ וסי׳ ו׳ וז׳ ועוד שם בפ׳ ר״א, וכן פתח הפייטן ביוצר להפסקה שכי׳ אורות מאופל הוציא מהודו וכו׳, ואפשר כי אורות מאופל קאי על אור המאורות, וקרא לאור הגנוז אור עולם להיותו קיים לעולם כדאי׳ בסדר א״ז פרק כ״א ולאור המשמש אצלינו אורות בלשון רבים כמ״ש הכתוב יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ.

*) אַף שַׁבָּת ווירד כלוג הקהלות יוצר ואופן וזולת פַּאָן
שבת חה"מ געזאָגט, וויא היער אוגטען שטעהט.

כראשי הטורים חתום שמעון בר יצחק חזק ואמץ אמן, אלא שהקדים כראש כל חרוז תיבה אחת מראשי' פסוקי שירת הים, והסיום יתום על ל' המזמור בצאת ישראל ממצרים וגו'.

וַיּוֹשַׁע שׁוֹשַׁנֵּי פֶרַח מַזְרִיחַ מְאוֹרִים· שְׁמָרָם כְּאִישׁוֹן כְּרָדְפוּ אֲחוֹרַיִם· בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: וַיַּרְא מְשַׂסַּת מְסְתּוֹלֵל בּוֹ

באור.

ויושע, שושני פרח, שושנה המוציאה פרח והוא תאר לכנסת ישראל, כדכתיב, כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות (שיר ב), ובמדרש אזית תמלא לו טעמים רבים; וכתיב, אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה (הושע י"ד ו'). מזריח מאורים, תאר להקב"ה, שהוא מזריח המאורות, וטעם המאמר, הקב"ה הושיע את ישראל ושמרם כאישון, כאשר פי אחריהם פרעה וחילו. כְּרָדְפִי, כ"כ בכ"י וכן עיקר. משסת, לשון מי נתן למשסה יעקב (ישעי' מב כד) ענין מרמס או בזה ושמס. מסתולל בו, כדכתיב, עודך

תרגום אשכנזי.

ויושע. ער, דער ערלייכטער דער היממעלסליכטער, עררעטטעטע דיא אויס= קייאענדע ראָזע (ישראל), בעוואַהרטע זיא וויא דאַז אויגענבליק, אַלז געפּאַהר איהן ריקקען דראָהטע, אַלז ישראל אויזצאָג אויז מצרים. ער זאַה דען אונטערי

יוצר לשבת חול המועד·

*) מיוסד ע"פ א"ב מרובע כראשי החרוזות, וכראשי החרוזות השניות חתום שמעון בר יצחק יגדל בתורה ובמצות ובמעשים טובים אמן סלה.

אֲהוּבֶיךָ אֲהֵבוּךָ מֵישָׁרִים· שִׁירָתְךָ נוֹגְנִים וְשׁוֹרְרִים· אַחֲרֵימוֹ קִדְּמוּ שָׂרִים· שִׁיר הַשִּׁירִים: אֱמוּנַת עִתֵּי חִקּוֹת· מִפֶּה אֶל פֶּה נֶעְתָּקוֹת· אֲמָרוֹתָיו חִכּוֹ מַמְתִּיקוֹת· יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת: בַּעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת לַהֲמוֹנֶיךָ· עַזִּים נָסוּ מִפָּנֶיךָ· בָּאוּרִים כִּבְרוּךְ מְרַנְּנֶיךָ· לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ: בְּחוּרֵי רַחַם מְשַׁחֲרֶיךָ· וְוָעֲדוּ לִקְרַאת דְּבָרֶיךָ· בְּאַהַב הֱבִיאַנִי חֲדָרֶיךָ· כְּשֶׁכְּנִי אַחֲרֶיךָ: גִּדַּלְנִי וְרוֹמַמְנִי לְתַאֲוָה· נִגְעַמְתִּי בְּשִׁמּוּר

כּוֹ לְהַלְעֵז· מְמֻשָּׁךְ מִפֶּרֶךְ בְּיָד רָמָה לְהָעֵז· בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז: אָז יָשִׁיר עָנָו וְסִיעָתוֹ לְהַקְדִּישׁוֹ· עֱזוּז יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ· הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ:

שִׁמְךָ עַל כֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ· מוֹשָׁבְךָ בָּרוּם וְהִלּוּכְךָ בַּקֹּדֶשׁ· עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹּדֶשׁ· קָדוֹשׁ:

עזי

מסתולל בעמי לבלתי שלחם (שמות ט יז). להלעז, ל' לעז ידוע מדברי רז"ל, ואמרו (פסחים דף כח א), ולעזו עליהם כל המדינה ואמרו, סימיכו לא ראיכו כך. הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך (משלי ד כד) פי' רש"י, אל תעשה דבר שילעיזו בו הבריות ויעקימו עליך פיהם. ממושך ומפרך, ישראל שהיו ממושכים ומורטים מעבודת פרך, ל', גוי ממושך ומורט (ישעיה יח ב). ביד רמה להעז, לקנן ולאסוף אומה ביד רמה, ל' שלח העז את מקנך (שמות ט יט). מעם לועז, עם שפת ל' אחר שאינו לה"ק. ענו

דריקקענד: שטייגענדען שטאָלז אונד בעטאָס, מיט געשוואונגענער האַנד דיא בעדריקקטען זו בעפרייען, יעקב'ז הויז פאָן בארבאַרען פֿאָלקע. דאַ זאַנג איהם דער זאַנפֿטמיטהיגע (משה) אונד זיין כאָר איין היילגעז ליעד, בעזאַנג זיינער אַללמאַכט רעכטע, דען אַרם זיינער היילגקייט, יהודה'ז שטאַמם זיין היילגטהום.

שמך. האָכגעריהמט איבער אַללעז איזט דיין נאַמע, אונד היילג, דיין טהראָן אין יענער האָהע, דיין איינצוג איז'ם היילגטהום! דיין צייגניס בלייבט אימער טריי, דיינען טעמפעל ציערט היילגקייט! קדוש.

יוצר לשבת חול המועד.

מִצְוָה· גָּדֵר בְּשׁוּמִי עִוָּה· שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה: גַּפֵּי מְרוֹמֵי קֶרֶת· בָּרַדְתִּי מֵהְיוֹת גְּבֶרֶת· גְּאָלִי חַי אֲנִי מֻזְכֶּרֶת· אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת: דִּבַּרְתִּי בְּכַפִּי לִמְחוֹלְלִי· רִבְצוֹ בְּצָהֳרַ לְהַשְׂכִּילִי· דּוֹדִי פּוֹדִי וְגוֹאֲלִי· הַגִּידָה לִּי: דַּרְכֵי הוֹרִים דְּעִי· יוֹנֶקֶת חֶמֶד מַטָּעִי· דִּירַת מִשְׁכְּנוֹתָם תֵּדְעִי· אִם לֹא תֵדְעִי: הַפְּלֵא וָפֶלֶא הֶרְאֵיתִי· צֵאתִי לְיֵשַׁע רַעְיָתִי· הֲמוֹן לוּדָה הִתְעֵיתִי· לְסֻסָתִי: הִקְשַׁרְתִּי יָפִי כְּתָרִים· חֶמְדַּת נִצּוּל

מצרים

עזיו וזמרת יה שוררו לו מקהלותיו· ושוו הוד והדר בתהלותיו· ישראל ממשלותיו: יי נגלה לעמו היות מנום· נוזלים צגו כמו נד לכנום· הים ראה וינום: מרכבות בוגד בלעו בסוף ושיחור· בנהרים חרה אפו ונהפכו סחרחור· הירדן יסב לאחור: תהמות רגזו ויהמו גלים· ראוך מים מאימתך חלים·

ושיעתו, משה ובני ישראל. מרכבות בוגד, מרכבות פרעה. בסוף, בים סוף. ושיחור, הוא נהר מצרים, כדכתיב, מה לך לדרך מצרים לשתות מי שיחור (ירמיה ב' י"ח). בנהרים וכו', כמש"א ז"ל, ויבקעו המים, כל מימות שבעולם נבקעו, וכתיב, הבנהרים חרה ה' אם בנהרים אפך (חבקוק ג ח); ואמרו בשוחר טוב, וכי מה עונו של ירדן ומה איכפת לו? וכי בירדן היו עומדים? אלא מכאן אתה למד שאם ברח ראש האומניות ברחה כל האומנות; כיון שראה הירדן שברח הים אף הוא ברח. תהומות רגזו וכו', ראוך מים וכו', עה"כ, ראוך מים יחילו (תהלים ע"ז י"ז), וכדאיתא בפרקי דר"א פמ"ב.

עזי. מיין זיעג, מיין זאַיטענשפיעל איזט יה! זאָ זאַנג איהם זיין כאָר. הואָך לאָבזינגט איהם אונד מאַיעזטעט ישראל זיין רייך. דער עוויגע אָפפֿענבאַרטע זיינעם פֿאָלקע זיך נון סעלבסט; פֿליעסענדעז געוואַססער שטאַנד אויפֿרעכט וויא איינע וואַנד, דאַז וועלטמעער זאַה אונד פֿלאָה! דעז טריינאָזען (פרעה) קריעגזגעשפאַן זאַנק אינז שילפֿמעער אונד שיחור*). ענטפֿלאַממט איזט דעז עוויגען צאָרן איבער שטראָמע, דאַ ווירבעלן זיא, דער ירדן וויכט צוריקק, פֿלוטהען שפרודעלן, וואַגען ערברויזען; זיא זאַהען דיינען צאָרנבליקק, דיא געוואַססער, אונד ערבעבען. בערגע ענטפֿלאָהען

---

*) שיחור, נילפֿלוס.

יוצר לשבת חול המועד.

מצרים· הקימותי ברית בתרים· גאו לחיה בתורים:
ואלי קרבתיך באהב· קול השמעתיך מלהב· ותעדי עדי
מצהב· תורי זהב: ועם בחרתי בו· יצא שכל מלבו·
והמיר כבוד משגבו· עד שהמלך במסבו: זעף אשא

לכמור

הֶהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים: יְמִינְךָ יֶשַׁע הֶחִישָׁה בְּעֵת רָצוֹן. יִרְעֲשׁוּ הֶהָרִים וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן. גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן: וּבְרֹב צִדְקָתְךָ מַפַּלְתָּם תְּקָנוּם. צוּלָה חֳרָבָה וְנַהֲרוֹתֶיהָ תְּאָנוּם. מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס: וּבְרוּחַ חֲזָקָה סֵעַרְתָּם

ימינך ישע הֶחִישָׁה, כ"ה בכל כ"י וספרי הדפוס ולשון הוה הוא, וכן, ירעשו ההרים. מפלתם תקנום, ונהרותיה תאנום, כולם לשון הוה הם ונופלים על עבר שהיה לשעתו. צולה וכו', עפ"ה, שאומר לצולה חרבי ונהרותיך אוביש (ישעיה מד כז). חרבה, ל' ציווי והא' בק"מ. סערתם שאחזור, הפלתם שביב ברוח סערה, כדכתיב, ויולך ה' את הים ברוח קדים וכו' (שמות יד כא). חומה ומסלה וכו', עפ"ה, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, וכתיב, והיתה מסלה לשאר עמו כיום עלותו מארץ

וויא וואונדער. דיינע רעכטע בעשלייניגט רעטטונג צור גנאדענצייט; דיא בערגע טאנצען, איהרע פפיילער וואנקען, אונד היגעל היפפען וויא לאממער! דיין אללמעכטיגער גערעכטיגקייטזאייפער האט דען אונ־טערגאנג יענער (מצרים) בעשלאססען; נון ציעסעט דא דיא טיעפע ער־שראקקען אונד העממעט דער פלוטע לויף. וואס וואר דיר, וועלט־מעער, דאס דוא פלאהעסט? — איין אללמעכטיגער שטורם ווירבעלטע דיא

יוצר לשבת חול המועד.

לְכָמוֹר. גַּעַל פֶּשַׁע לִשְׁמוֹר. זִמַּת אִוֶּלֶת לִזְמוֹר. צְרוֹר הַמֹּר: זַעַם עֶצֶר עֹפֶר. דּוֹפִי צַחַן כֹּפֶר. זִכְרוֹן כָּתוּב בַּסֵּפֶר. אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר: חֹבֶשׁ חָשׁ וּתְרוּפָה. לְכַנְפֵי כֶסֶף נֶחְפָּה. חֵן וָחֶסֶד מֵרְעָפָה. הִנָּךְ יָפָה: חַנּוּן מֵשִׂים פֶּה. בְּרֹגֶז רַחֵם מְצַפֶּה. חֵי סֵתֶר צוֹפֶה. הִנָּךְ יָפֶה: טִירַת מְצוּקֵי גְעָזִים. תֹּאַר אֵיתָנֵי חֲרוּזִים. מֶכֶם זְרוֹעֵי מְפֻזָּזִים. קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים: טֹרַח עַל סוֹבֶלֶת: וְלֹא נִבְזְבָה תוֹחֶלֶת. טָמוּן וְסָפוּן מְנֻצֶּלֶת. אֲנִי חֲבַצֶּלֶת: יָקָר נֶעֱרָב כְּנִיחוֹחִים. רַחַשׁ תַּחַן נֶאֱנָחִים. יִדְעֵם בְּגֵיא בַּמְּלוּחִים. כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים:

סְחַרְחוֹר · חוֹמָה וּמְסִלָּה לְעַמְּךָ תִּבְחוֹר · הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר: אָמַר קִבֵּץ כְּעָמִיר שָׂרֵי אֱוִילִים · קָלַע נַפְשׁוֹתָם חֶפְצוֹ לְהַשְׁלִים · הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים: נָשַׁפְתָּ חֲמָתְךָ תִּבְעַר פְּנִימִי וְחִיצוֹן · חֶלֶד הִתְפּוֹרְרָה תָּוֶךְ וְקִיצוֹן · גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן:

מצרים (ישעי' יט טז), אמר וכו', האויב אמר וקבץ כעמיר שרי מצרים אשר מסרו נפשותם להיות קלועות כים, כדי להשלים חפצו של מלכם, ורקדו באילים אל תוך הים על פי פרעה, כדכתיב, וירדפו מצרים ויבואו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים (שמות יד כג), וההרים הוא משל על השרים והשלטונים, כידוע מן הכתוב וממאמרי רז"ל, ואמר קבץ כעמיר, עש"ה, קבצם כעמיר גרנה (מיכה ד יב), וקראם שרי אוילים, עש"ה, אך אוילים שרי צוען (ישעיה יט יא), כן נראה לפרש המאמר הזה. והמפרש אשר לפני פירש, חפצו להשלים, חפצו של הקב"ה, ופירוש ההרים כמשמעו. פנימי וחיצון, מבית ומבחוץ; כי גם אותן שנשארו במצרים ולא יצאו חוצה לרדוף גם הם נלקו, כדכתיב, כי ה' נלחם להם במצרים (שמות י"ד כ"ה) וכמו שפירש"י ז"ל. חלד, הארץ. התפוררה, ל' פור התפוררה ארץ (ישעי' כד יט). זמיר עריצים וכו', ומורות

פֿלוטהען אויף; זיא ערשטאַררטען אויפֿרעכט אונד באַנגטען דיעזען פֿאָלקע דורכגאַנגע — דער ירדן וויך צוריקק! קוים האַטטע דער קעָניג (פרעה) דען וואונש געאייסערט, שאָן פֿערזאַממעלטען צור פֿערפֿאָלגונג זיך דיא טהאָריכטען פֿירזטען, אונד גאַבען איהר לעבען הין צור ערפֿיללונג דעס טיראַננענוואונשעס. איהר היפּפֿטעט וויא ווידדער, איהר הֶהען! אַבער דאַ ליעסעסט דיינען צאָרן ווידער זיא ענטפֿלאַממען; ער פֿערצעהרטע פֿאָן איננען אונד אויסען, ערדע ־ ענדען וואַנקטען, היגעל ליט־

יוצר לשבת חול המועד.

יוֹרְשֵׁי הַר לְמִצְעָר · הִכִּיר וְאָהַב מִנֹּעַר · יְחַדוּהוּ זָקֵן וָנַעַר · כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיָּעַר: כִּלְכְּלַנִי בְּצִיָּה מְסֻבֶּבֶת · וְנִפְרַע נְשִׁיוֹן מְגַנֶּבֶת · כְּנָסַנִי לְאֶרֶץ נוֹשָׁבֶת · הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית: כִּלְּלַנִי בְּעוֹז מִדְרָשׁוֹת · בְּשִׁבְעִים פָּנִים נִדְרָשׁוֹת · כְּבוֹדָם חֲקוֹר מִלְּהַחֲשׁוֹת · סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת: לֹא עֲזָבַנִי לְנַטְּשִׁי · מְגִנֵּי וּמֵרִים רֹאשִׁי · לוֹדִים מֵרְרוּ בְּקוֹשִׁי · שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי:

מי כמכה זמיר עריצים יענה במרץ· זרועך חשפת והתמוטטה הארץ· מלפני ארון חולי ארץ: נטית קשתך ראש פרזיו לנקוב· קריות ומבצרים נחשבו לרקוב· מלפני אלוה יעקב: נחית ונהלת עם עמוסי מעים· ולא מנעת מפיהם

של רשעים יענה ויכניע במהרה. או ישית טעמו, המון עריצים, וכפי' ראב"ע על זמיר עריצים יענה (ישעיה כה ה). במרץ, במהרה, או בחוזק, ל' ואכל נמרץ (מיכה ב י). זרועך חשפת, כענין, חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י). נטית וכו', עפ"ה, ערי' תעור קשתך וגו' נקבת במטיו ראש פרזיו (חבקוק ג) ות"י, גברי ראשי משריית פרעה וכו'. עמוסי מעיים, העמוסים מני בטן (ישעי' מו ג). ולא מנעת, דכתיב, ודגן שמים נתן למו (תהלים עח כד)

טערטען וויא זאהמער! ווער גלייכט דיר, דאמפפער דעז טיראננענ-טריומפז? דא האסט דיינען אללגעוואלטיגען ארם געלייגט, דיא ערדע וואנקטע! פאר דעם הערר ן ערבעבע, ערדע! דא שלייערטעסט דיין געשאס, ענ דורכבאהרטע דעז הערערז הויפט, שטארטע פעראכ-טערטען אונד פעטען פאר דעם גאטט יעקבז. אבער דיין פאלק געליעבטעז פאלק האסט דא געלייטעט, געפיהרט, דא ענטלאגסט איהרעם מונדע

יוצר לשבת חול המועד.

לנחץ קץ ישעכם· צאת מאסר כבליכם· להמתין בא עתכם· השבעתי אתכם: מסבל על רודי· ועדני צור פודי· ממהר ישע בעדי· קול דודי: מקצר זמן אבי· תת צרי למכאובי· מדלג מקפץ להאהיבי· דומה דודי לצבי: נגרשה סאת שודדי· והגיע עת מועדי· נסעי נא והכבדי· ענה דודי: נגדע על ונשבר· באין מחסור דבר· נאמן רועה גבר· כי הנה הסתו עבר: שרי מופת נבראו· מליצי ישר נקראו· סוררים תמהו בראו· הנצנים נראו: סבב עגלה הורגיה· עבותיה לקצץ ושגיה· סוף להשבית סיגיה

מִפִּיהֶם רְנַן שָׁמַיִם· הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם: שָׁמְעוּ אָמְצְךָ כָּל אַפְסֵי תְהוֹמַיִם· אֲדֶר הוֹדְךָ עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם· בְּתַתְּךָ הַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם: אָז מָצְאוּ אָבוֹת חֵן וּבְצִלְּךָ לָנוּ· אָנָּא הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ· לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ: תְּפַלֵּל צָרָה בַּעֲדִינָה מֵאֱנוֹשׁ לֶאֱבוֹד· צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יעקב

אפסי תהומים, אפסי ארץ. אדר הודך, כ״כ בכ״י וכן עיקר, כי לשני אלפין אנו צריכים כאן, ככל שיטי הבתים המתחילים על אותיות שוות, כמו שכתבנו בתחלת הפיוט. והלך לנו, התלוננו. בעדינה, תאר לכשדים בישעיה מ״ז ח׳.

ניכט דיא הימעלסקראַפט אונד וואַנדעלטעסט איהן פעלז אין וואַססער! דיינע אַללמאַכט פערנאַהמען דיא לאַנדעספירסטען, האָרטען דיינער מאַיעסטעט פרייז איבער ערד׳ אונד הימעל, וויא דוא פערוואַנדעלט קיזעלשטיין אין קוועללען! יאַ, אונזערן פאָטערן וואַרעסט דוא געוואָגען, זיא פאַנדען אונטער דיינעם שאַטטען שוץ. אָ, זיעה דאָך דיין פאָלק, אונז אַללע אַן; ניכט אונזערט האַלבען, גאָטט, ניכט אונזערטהאַלבען! פעראָרדנע הילפע פיר יעקב׳:

לשבת חול המועד.

סִיגָיהָ· הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ: עוֹז תּוּשִׁיָּה מִלְּגַלַּע· סָבִיב הֻגְבָּלוּ בְּצֶלַע· עָמְדָה בְּמִישׁוֹר מִלְּקַלַּע· יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע: עֲוִילִים הוּצְעוּ חֲלָלִים· יְצִיאֵי עֲקְרַבֵּי אֲמֻלָּלִים· עוֹמְדִים לְנֶגֶב נֶחֱשָׁלִים· אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים: פָּרַשׂ עָנָן לְהַאֲהִילִי· מַגִּיהַּ בְּלֵיל הִלִּי· פִּנּוּקִים שָׁלֹשׁ הֶאֱכִילִי· דּוֹדִי לִי: פְּעֻלַּת שָׂכָר קָפוּחַ· מְפַלְּתִי כִּנְאֹד נָפוּחַ· פִּלַּצְתִּי בִּשְׂאֵת וְסַפּוּחַ· עַד שֶׁיָּפוּחַ: צִפִּיתִי עֹצֶב בִּי· וָתִיק רִחַק מִקִּרְבִּי· צַגְתִּי לְבַקֵּשׁ אוֹהֲבִי· עַל מִשְׁכָּבִי: צִיר עֲלוֹת בִּתְחִנָּה· בַּקֵּשׁ כִּפּוּר לְמִי מָנָה· צְעוֹק וְחַלּוֹת אָנָּא· אָקוּמָה נָּא: קָשְׁרוּ לְוִיִּם

יעקב ביראה אותך לעבוד· כי לשמך תן כבוד: תבאמו· אגודים יחד למכון שבתך· ותטעמו בהר צבי קדש נחלתך· על חסדך על אמתך: יי מקויך מקבלים על מלכותך עליהם

זאהנע, דאס זיא איך טעמפעל דיר עהרפורכטפאלל דיענען מאגען! גיב דיינעם נאמען עהרע! ברינג' זיא הין, פֿיערחייגט, אין יענען זיטץ, דען דוא זור וואהנונג דיר איינגעריכטעט, פפלאנצע זיא אין דיין אנמוטהיגעז, הייליגעז ערבגוטז בירגע איין, אום דיינער גיטע, דיינער וואהרהייט ווילען, עוויגער! דיא דיינער האררען, אונטערווערפען וויליג זיך דעם דיענטע דיינער רעגיערונג; אָ,

---

לשבת חול המועד

קשורים· יופי תמים ואורים· קומם להכות בוערים· מצאוני השמרים: קבל מרום תפלתי· מחל פשע חטאתי· קרבתו שת בעדתי· כמעט שעברתי: ראו בחרתי בכם· אל תנחצו יציאתכם· ראות בציה עתותיכם· השבעתי אתכם: רמה קרן סגלה· ממדבר יצאה נדגלה· רוזנים נוסדו למללה· מי זאת עלה: שכן באדם שכינתו· נכללה מציון יפעתו· שתת אבן שתיתו· הנה מטתו: שלמים ועולות לקרב· סדר בקר וערב· שת כהני להתקרב· כלם אחזי חרב: תכן ארון מכלולו· לוחות מונחות בצלו· תבנית כרובים להאהילו· אפריון עשה לו: ס׳ תעודה נתונה בכסף· המון עם בהתאסף· תאר ספרה בכסף· עמודיו עשה כסף:

חזן. סמ״ח שמעון בר יצחק חזק בתורה אמן סלה. קו״ח.

צאינה וראינה· שור בעטרה המעטרת:

הנך

עֲלֵיהֶם. נָא הֱיֵה סֵתֶר לָמוֹ מִפְּנֵי שׁוֹדְדֵיהֶם. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם: כִּי בָא נוֹגֵשׂ וְכָל חֵילוֹ בַּמָּיִם. נָא שִׁית אוֹיְבֶיךָ למורש

היה סתר וכו', עפ"ה בישעי' י"ו ד'. נוגש, פרעה. נא שית אויביך למורש

זייא איהר שוטץ, רעטטע פאָר פערפאָלגונג זיא! וואָס זאָללען היידען שפרע־כען: „וואָ איזט דען איהר גאָטט?" דוא האַסט יענען אונטערדריקקער (פרעה) זאַמט זיינען העערע אין דען שטרודעל געשטירצט; זאָ שטירצע

לשבת חול המועד

קו"ח.	חזן.
מוֹר וּלְבוֹנָה מְקֻטֶּרֶת:	הִנָּךְ יָפָה
עוֹרְכֵי טַעְמֵי מַסֹּרֶת:	שִׁנַּיִךְ
וְתֶק שִׂפְתוֹתַיִךְ מְדַבֶּרֶת:	כְּחוּט הַשָּׁנִי
נוֹשְׂקֵי הַגִּבּוֹרִים בְּאֱזוֹרֶת:	כְּמִגְדַּל דָּוִד

ק' שְׁנֵי שָׂדַיִךְ, בְּמַלְכוּת וּכְהֻנָּה מְכֻתֶּרֶת. עַד שֶׁיָּפוּחַ, רֶגֶשׁ הַמּוּלָה עוֹבֶרֶת. כֻּלָּךְ יָפָה, יְפֵיפִית לִהְיוֹת גְּבֶרֶת. אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה, צַעֲדִי טוֹטֶפֶת מְקֻשֶּׁרֶת. לִבַּבְתִּנִי חֹסֶן יְקָרֵי מַזֶּכֶרֶת. מַה יָּפוּ, קִשּׁוּטַיִךְ בְּעֹז וְתִפְאֶרֶת. נֹפֶת, חִכֵּךְ הָרִים עוֹקֶרֶת. גַּן נָעוּל, זוֹרַעַת חֶסֶד וְקוֹצֶרֶת. שְׁלָחַיִךְ, קְבוּצֵי סַלְסוּל מַגְבֶּרֶת. נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם בְּשׁוּמֵךְ בְּאַפֵּי קְטֹרֶת. מַעְיַן גַּנִּים, תְּעוּדָה דּוֹרֶשֶׁת וְגוֹמֶרֶת. עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי, לְהַעֲלוֹת תְּמוּרֶת. בָּאתִי לְגַנִּי, רְאוֹת גֻּלַּת הַכּוֹתֶרֶת. אֲנִי יְשֵׁנָה, הַלֵּב עֵר בְּמִשְׁמֶרֶת. פָּשַׁטְתִּי, אֶדֶר כְּתֹנֶת משוזרת

לְמוֹרַשׁ קִפּוֹד וְאַגְמֵי מָיִם· וְיֵדְעוּ כִּי אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וֵאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמָיִם:

ה׳כְּהִפְלֵאתָ לְדוֹר רִאשׁוֹן רוֹב נִסֶּיךָ· הַפְלֵא עִם אַחֲרוֹנִים מְחַכֶּיךָ וְחוֹסֶיךָ· וְכָל פֶּה יְהַלֶּלְךָ מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ· קָדוֹשׁ:

המאיר

קיפוד וכו׳, כלשון ישעיה יד כ״ג, וקיפוד לדעת רש״י שם הוא הנקרא בל״א איגעל, ולדעת רד״ק שם הוא הנקרא בל״א שילדקרעטע, והר״ש והרע״ב בפרושו לכלאים פרק ח׳ משנה ה׳ מסכים לפי׳ רש״י ז״ל; ואולם בישעי׳ ל״ד י״א פי׳ רש״י שהוא עוף הפורח בלילה, לוא״ט (*chouette*) בלע״ז (ובל״א איילע), וכן פי׳ רד״ק בשרשו והוא מתנגד למאמ״ס ז״ל (ברכות דף נז ב), כל מיני חיות יפות לחלום חוץ מן הפיל והקוף והקיפוד, ואפשר שהוא שם לעוף גם לחיה ידועה.

דיינע האַסער אָדע, וואַנדלע אין איגעוואָהנונגען איהרע שטעדטע אונד אין וואַססערוויסטע — דאַמיט זיא ערקעננען מאָגען, דאַס וויר דיין פאָלק זינד אונד דוא אונזער שוטזגאָט ביזט.

כהפלאת. דען פריהערן געשלעכטערן לייגטעסט דו דיינער וואונדער מענגע; אָ, לייגע אויך דערען שפּעטערן, דיא דיינער האַררען אונד האָפפען! דאַן ווירד אַללער מונד דיך פּרייזען: „ויא גראָס, וויא פיעל זינד דיינע וואונדערטהאַטען, קדוש!׳

לשבת חול המועד

מְשׁוֹרֶרֶת· דּוֹדִי, מוֹשִׁיעַ פְּלֵטַת הַנִּשְׁאֶרֶת· קַמְתִּי, נִצּוּחַ קְדֻשָּׁתוֹ מְסַפֶּרֶת· פָּתַחְתִּי, סִגּוּב תְּהִלָּתוֹ מְזַמֶּרֶת· מְצָאֻנִי, לְיִשְׁעוֹ מְקַוָּה וּמְסַבֶּרֶת· הִשְׁבַּעְתִּי, הֲמוֹן מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת· ה׳מַה דּוֹדֵךְ, שְׁאֵלוּנִי תָּמִיד מְחַטֶּטֶת וּמַאֲמֶרֶת· בַּעֲרֵץ וְנִשְׂגָּב תִּכֵּן שְׁחָקִים בַּזֶּרֶת· הַנַּעֲרָץ בְּשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה הַמְאֻשֶּׁרֶת:

הכל

כחול.

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין

בשבת.

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ. וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל. הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח: וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ. מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו. שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ. אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה: גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם. דַּעַת וּתְבוּנָה סֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה: זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ. חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל: כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם. לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ. נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם: שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם. עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ. צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ: קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים

בחול.

וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ,

בשבת.

לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל. הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ,

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

כרוב קהלות אומרים אופן זה.
שם המחבר יעקב.

ידועי שם· בבור גשם· ובנקיון רעיונים: עת פלטו· ונתמלטו· מכור ברזל סויונים: קול נופפו· ולארופפו· כמו אבות כן בנים: בכן יחד· קול אחד· כי צור שוכן מעונים: הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים:

עדת ענמים· עבור עגומים· עליהם מרום הרעים: ושפטם· וחבטם· בעשרה נגעים: וישמם· וישימם· בלב ימים נטבעים: ונצלו· ונגאלו· פליטי המון נושעים: אז שוררו· ואז פארו· בזמרים וברננים: הוא אלהי וכו'.

קבל מרומו· יום ביומו· כן יברכו

בקלת קהלות אומרים אופן זה.
ע"ס א"ב אחר ראשי פסוקי השירה.

ויושע יי אמונה אימה אחת. וירא בצרתה ומפריכה יחת. אז גאלה מפרך ורוחה נחת. וצח נצח נצחים· וצחצח צחצוח מצחצחים. אצוו פוצחים ומנצחים. למרום וקדוש: עזי דאה כבחור על ימה. יי המפאר בפי כל הנשמה· מרכבות פרעה וחילותיו שקע בתהומה: תהומות זחלו וחלו מאימתך. ימינך חילה בכח הדרתך. וברוב טובך נהגת רעיתך: וברוח יהיר ועזעת ים סוף. אמר כביר להמם בשסוף. נשפת למעני בימין חשוף: מי כמוך מללו במלל. נטית נגדם פגרם לחלל. נחית

איפן לשבת חול המועד

שמעון בר יצחקבר אבונא אתום בראשי החרוזי' הראשונות, ובסוף'הקטן יזכה לחיי עד אמן.

דודי, שליט בכל מפעל· הכל למענהו פעל· מרבבה דגול ומועל· קדוש במטה ובמעל: ראשו, עטור פז כתר· טהור צופה כל סתר· ומאזין לקול עתר· נערץ בשפת יתר: עיניו, נגדו ישירו חוזים· יה חכם הרזים· בחור נעים כארזים· זך עושה חזיזים: לחיו, רקח מגדלות בשמים· כביר משיב טעמים· ישר אמריו נעימים· הגיוניו בין מחכמים: ידיו· צדק ומשפט מפלאים· לגלילי תרשיש ממלאים· חילי צבאיו נוראים· חתים ומפניו

שם כבודו: וכשמעם. כן ברעם.
מאחרי פרגודו: יסגודון. ויקודון.
מחזות שכינת הודו: ומי יחזה.
זה או זה. נסתר בעבי ענגים: הוא.
והחיות. ברום עליות. כס
יקרו תשאנה: בכנפיהן. גביהן.
וגויותיהן תכסינה: בקול נושקן.
בהחזיקן. בכנפיהם תרימינה:
בעת עמדם. במעמדם. כנפיהם

סגולים עוזך למלל: שמעו
עמים וברתת רופפו. אז
פלילמו ברעד ולעפו. תפל
צוחה עליהם ויחדיו יסופו:
תביאמו קרית חנה דוד. אל
רם ונשא תדביר. יי ימלך
שם תפארתך. ושם הרשעה
תאביד: והחיות ישוררו
וכרבים יפארו ושרפים ירנו
ואראלים יברכו פני כל חיה
ואופן וכרוב:

לעמת

תרפינה: גם בלכתם. לעמתם. ילכו האופנים: הוא אהי וגו'.
בני סגלה. מתהלה. המה ישגבו במטה: ברום קולם.
אדון עולם. אשר אור לבש ועטה: ואז המלה. מלמעלה.
יעריצוהו במבטא: חבורת אל. כנגד אל: מסדרים
כמו שיטה: אל מפארים. ומהדרים. והם אומרים.
וגם עונים: הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים:

והחיות ישוררו וכרובים יפארו ושרפים ירנו
ואראלים יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב

לעמת

אופן לשבת חול המועד

יראים: שוקיו, קומת עמודי שש. יסוד עולם להתאשש.
בשביעי למעלה משש. יפה כסאו לישש: חכו רבי תורות
וחקים. יחודו בתבל ובשחקים. אדירי חשמלי ברקים.
עצם קדשתו מפיקים: ס' אנה, ברוך ומברך שמו.
דורשים אראלי מרומו. וזה אל זה קורא נואמו. אמר
קדוש בשלשמו: קו"ח דודי, נותן לעמו עוז. מפימו יתברך
במעוז. אני, אחזק תהלה ועוז. נעם לשם מגדל עוז:

והחיות ישוררו וכרובים יפארו ושרפים ירנו
ואראלים יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב

לעמת

לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ. לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד סומר אל מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־

נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם
לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ
בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־
נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ:
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ

ובקומך: וכתבתם על־מזוזות ביתך
ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם
על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם
לתת להם כימי השמים על־הארץ:
במדבר ט״ו ל״ז ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־
בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת
על־כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על־ציצת
הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת
וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה
ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם
ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים אחריהם:
למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם
קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם
אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות
לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם: יש לחבר אלהיכ׳ לאמת.

ספרד אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן וטוב ויפה הדבר הזה· על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

פולין אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר: ומתקן ומקבל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם ועד: אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו: לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קימת: ודבריו חיים וקימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר. אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה. לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

זולת ליום שביעי של פסח.

מיוסד ע"פ א"ב, וגם המחבר חתום בסוף, שמעון בר יצחק חזק.

*אִי פַתְרוֹס בְּעָבְרְךָ רֹאשׁ תַּנִּין לְהָרֵשׁ. בְּמִלֹּאת שְׁפָכוֹ שְׁאוֹנוֹ מוֹד בְּגָרֵשׁ. בְּאוֹכְלֵי פְּסָחִים נִתְקַדַּשְׁתָּ בְּשִׁיר לְחָדֵשׁ. הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם בְּלֵיל חַג הִתְקַדֵּשׁ: גָּזוּ בְּעֻזִּים צְבָאוֹת יִשְׁרֵי אֵל. הִפְלֵאתָ לָמוֹ צְדָקָה כְּהַרְרֵי אֵל. דּוֹלְקִימוֹ נִשְׁפְּטָתָ תְּהוֹם רַבָּה לְהִתְאַל. אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: הֵן עַל הַבְּאֵר שׁוֹרְרוּ בַּעֲלִיזוּת. בְּהַשְׁקָת הָרִים אֶת וָהֵב לַחֲזוּת. וּבְסֵפֶר מִלְחֲמוֹת רְשׁוּמָה בְּשִׁיטֵי חֲרוּזוֹת. אָז יָשִׁיר

יִשְׂרָאֵל

זולת לשבת חול המועד.

ע"פ א"ב כפלים בראשי החרוזים' הכפלים' וכפלים בסופיו' סימן' שמעון בר יצחק חזק ואמץ:

אֵלֶּה וְכָאֵלֶּה הֶרְאֵיתַנִי. שָׁמְעָה אָזְנִי וְהֵבַנְתַּנִי. לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי: בְּבוֹאֲךָ לְהָדִיץ דְּאֵבִי. מֶלֶל פְּצַתָּ לְהֵיטִיבִי. שׁוּבִי שׁוּבִי: גֵּיא חִזָּיוֹן תְּחוּמֶיךָ. עֲלוֹתֶךָ לְהַגִּישׁ שְׁלָמֶיךָ. מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ: דְּגָלֶיךָ יַזְהִיר כְּזֹהַר. וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר: הֲדַר כְּהוּן אֲפוּדֶיךָ. נֹעַם מַלְכוּת כְּבוּדֶיךָ. שְׁנֵי שָׁדַיִךְ: וְנַחַת שֻׁלְחַן דֶּשֶׁן. בְּנֵכַח מְנוֹרָה לְדַשֵּׁן. צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן: וְבוּל קֹדֶשׁ הִלּוּלַיִךְ. רֶפֶד

יָפִי

*) אי פתרום. נאטע אונד איבערזעצונג זיעהע אין אחרון של פסח דף 89.

יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת: זֹהַר שֶׁמֶשׁ הַדְּמִים דּוֹרִי וּמַאֲמִירִי. וְיָרֵחַ הֶעֱמִיד כְּיוֹם תָּמִים תְּמוּרִי. חֲקוּקָה בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר שִׁירַת מִזְמוֹרִי. אָז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ לַיְיָ בְּיוֹם תֵּת יְיָ אֶת הָאֱמֹרִי: טָפְשׁוּ חָנֵף מְלָכִים מִמּוֹקְשֵׁי עָם. וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל וְצִוָּה לְהוֹשִׁיעָם. יָבִין וּנְגִיד חֲרֹשֶׁת לְמַפָּלָה הִכְנִיעָם. וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן אֲבִינֹעַם: כְּלָל וְהֻקַּם עָל בַּמְּלָכִים לְהִתְאַשְּׁרָה. וּזְמִירוֹת הַנְּעִים וְהִלֵּךְ אֹרַח יְשָׁרָה. לְעֵת זִקְנָתוֹ הוֹסִיף שֶׁבַח לְשָׁרְרָה. וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיְיָ אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה: מָסַר הָאָב לִבְנוֹ צָרְכֵי בִנְיָן לְהַזְבִּיד. לִמְצוֹא מָקוֹם נַפְשׁוֹ בְּנֶגֶד הֶעֱבִיד. נִקְרָא עַל שְׁמוֹ כִּי בְמַשָּׂאוֹ הִכְבִּיד. מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: שְׂמָחוֹת רַבּוּ וְהֻגָּה כָּל מַאֲפֵל. בִּיסוֹד

יְפִי מִכְלוּלֵיךְ. רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ: חַיִל לִמְאוֹד עָצַמְתְּ. בְּרַבֵּי תוֹרוֹת נִתְחַכַּמְתְּ. מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ: טַבָּסִים נוֹי תְּהִלָּתֵךְ. יִתְאַוּוּ לְאֻמִּים לִרְאוּתֵךְ. זֹאת קוֹמָתֵךְ: יְדוּעַיִךְ נְטוּעִים כְּמַסְמְרֵי. צְנוּעִים בְּכָל מִשְׁמָר. אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר: כַּתּוֹרָה בְּשֵׂכֶל טוֹב. חֲמוּדָה מִזָּהָב טוֹב. וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב: לָאֵל אֲקַוֶּה לְסַעֲדִי. קְדוֹשִׁי פּוֹדִי וּכְבוֹדִי. אֲנִי לְדוֹדִי: מְפֻזֶּרֶת מִקָּצֶה לְקָצֶה. חַנּוּן סְגוּרֶיהָ הַיְצֵא. לְכָה דוֹדִי נֵצֵא: נַהֵל מְעוּטֵי עֲמָמִים. זָרַח אוֹרְךָ לַעֲמוּמִים. נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים: שׂוֹשׂ מְסִבָּה לְהַאֲרִיחַ. קוֹל קוֹרֵא לְהַצְרִיחַ. הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ: עִמְּךָ בְּוַעַד לְהַאֲהִילִי. וְלָבֹא בְּשִׂמְחַת גִּילִי. מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי: פַּנּוֹת דֶּרֶךְ כְּבוֹאֲךָ. אֶל מְכוֹנְךָ וּמִקְרָאֲךָ. אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ: צֵאת מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי.

ליום שביעי.

הבית נבצר כהן ועפל.
עלות וזבחים לרב ושלמים
להטפל. אז אמר שלמה
יי אמר לשכן בערפל: פגרו
שעיר ועמון ומואב חיל
מדני. במעלה הציץ ראות
ישועת יי. צרבו למשחית
איש ברעהו לעיני. נקהלו
לעמק ברכה כי שם ברכו
את יי: קול שירות תשע
שמענו במרץ. והעשירית
עוד נשמע מכנף הארץ.
רנו שמים והריעו תחתיות
ארץ. שירו ליי שיר חדש
תהלתו בקצה הארץ:
שירות אלה לשון שירה
מיסדים. כי תשועתם
כיולדה לבוא צרות
ומספדים. תקף שיר
אחרון כזכרים לא יולדים.
שירו ליי שיר חדש תהלתו
בקהל חסידים: פ' שעבוד
מלכיות עקר ונסים מרבים.
בראת מפלתם ישמחו איים
רבים

לשבת חה"מ.

מבין מעבידי בקושי.
שמאלו תחת ראשי: קורת
מועד עתכם. ציון עלות
קריתכם. השבעתי אתכם:
רואי מופתי הגאלה. אמר
יענו במלה. מי זאת עלה:
קו"ה שוכני בגיא גלותם.
מהר מאתך תהלתם.
שימנו כחתם: תקף עז
אהבים. נגן שירים ערבים.
כעל מים רבים:

חתום שם המחבר שמעון בר יצחק.

פ' מים רבים, שמת
נתיבה. אחות, משכת לך
באהבה. אם ענתי ונפשי
תאבה. אני חומה, ושדי
לאין קצבה. כרם, נעים
ונחלה חשובה. כרמי, בזוו
ושמוני חרבה. היושבת,
רבוצה וישע מקוה.
ברח, ישע הפלא דגול
מרבבה: דודי, צור נערץ
באלפי רבבה. ודמה לך,
חי כעל מי תהום רבה.
קדושים

ליום שביעי.

רַבִּים· יְצִיאַת חָנֵם קָרוֹא
בְּטֶפֶל נֶאֱהָבִים· חֲוֵק קְדֻשָּׁתָךְ
כְּעַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים:

לשבת חה"מ.

קְדוֹשִׁים שִׁבְּחוּךָ שִׁירָה
עֲרֵבָה· בְּגִילָה בְּרִנָּה
בְּשִׂמְחָה רַבָּה:

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ· מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ· יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל

(גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

נלוג אשכנז ווירד יום ליב ש"ח ניכט געזאגט, זאנ־
דערן ברוך אתה יי׳ גאל ישראל מוגד שמונה עשרה.

גאולה ליום שביעי.

חתום בו יהודה הלוי.

יוֹם לְיַבָּשָׁה · נֶהֶפְכוּ
מְצוּלִים · שִׁירָה חֲדָשָׁה
שִׁבְּחוּ גְאוּלִים: הִטְבַּעְתָּ
בְּתַרְמִית · רַגְלֵי בַת עֲנָמִית ·
וּפַעֲמֵי שׁוּלַמִּית · יָפוּ בַנְּעָלִים ·
שירה חדשה שבחו גאולים: וְכָל
רוֹאֵי יְשֻׁרוּן · בְּבֵית הוֹדִי
יְשׁוֹרְרוּן · אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן ·
וְאוֹיְבֵינוּ פְּלִילִים · שירה
חדשה שבחו גאולים: דְּגָלַי כֵּן
תָּרִים · עַל הַנִּשְׁאָרִים ·
וּתְלַקֵּט נִפְזָרִים · כִּמְלַקֵּט
שִׁבֳּלִים · שירה חדשה שבחו
גאולים: הַבָּאִים עִמְּךָ · בִּבְרִית
חוֹתָמְךָ · וּמִבֶּטֶן לְשִׁמְךָ ·
הֵמָּה נִמּוֹלִים: שירה חדשה
שבחו גאולים: הַרְאֵה אוֹתוֹתָם ·
לְכָל רוֹאֵי אוֹתָם · וְעַל
כַּנְפֵי כְסוּתָם · יַעֲשׂוּ גְדִילִים ·
שירה חדשה שבחו גאולים: לְמִי
זֹאת נִרְשֶׁמֶת · הַכֶּר נָא
דְּבַר אֱמֶת · לְמִי הַחוֹתֶמֶת ·
וּלְמִי הַפְּתִילִים · שירה חדשה

שבחו

גאולה לשבת חול המועד.

חתום בו שמעון

בְּרַח דּוֹדִי אֶל שַׁאֲנָן נָוֶה ·
וְאִם הֶלְאֵינוּ הֶרֶךְ הַעֲוֵה ·
הִנֵּה לָקִינוּ בְּכָל מַדְוֶה ·
וְאַתָּה יְיָ מָעוֹז וּמִקְוֶה ·
עָלֶיךָ כָּל הַיּוֹם נְקַוֶּה ·
לְגָאֳלֵנוּ וּלְשִׁיתֵנוּ כְּגַן רָוֶה:
בְּרַח דּוֹדִי אֶל מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ ·
וְאִם עֲוֹנוֹת עָבְרוּ רֹאשֵׁנוּ ·
הִנֵּה בָאָה בַבַּרְזֶל נַפְשֵׁנוּ ·
וְאַתָּה יְיָ גֹּאֲלֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ ·
עָלֶיךָ נִשְׁפּוֹךְ שִׂיחַ רַחֲשֵׁנוּ ·
לְגָאֳלֵנוּ מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ
לְהַחְפִּישֵׁנוּ:
בְּרַח דּוֹדִי אֶל עִיר צִדְקֵנוּ ·
וְאִם לֹא שָׁמַעְנוּ לְקוֹל
מַצְדִּיקֵנוּ · הִנֵּה אֲבָלוּנוּ בְּכָל
פֶּה מַדִּיקֵנוּ · וְאַתָּה יְיָ שׁוֹפְטֵנוּ
מְחֹקְקֵנוּ · עָלֶיךָ נַשְׁלִיךְ יְהַב
חֶלְקֵנוּ · לְגָאֳלֵנוּ בְּהַשְׁקֵט
וּבְבִטְחָה לְהַחֲזִיקֵנוּ:
בְּרַח דּוֹדִי אֶל וַעַד הַזְּבוּל ·
וְאִם עָלֶיךָ שָׁבַרְנוּ בְּלִי סָבוּל ·
הִנֵּה לָקִינוּ בְּכָל מִינֵי חִבּוּל ·

ואתה

ליום שביעי.

שבחו גאולים: וְשׁוּב שְׁנִירַת לְקַדְּשָׁהּ. וְאַל תּוֹסִיף לְגָרְשָׁהּ. וְהַעֲלֵה אוֹר שִׁמְשָׁהּ. וְנָסוּ הַצְּלָלִים. שירה חדשה שבחו גאולים: יְדִידִים רוֹמְמוּךָ. בְּשִׁירָה קִדְּמוּךָ. מִי כָמֹכָה יְיָ בָּאֵלִם. שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים:

לשבת חה"מ.

וְאַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ אָבוּל. עָלֶיךָ נִסְבִּיר לְהַתִּיר כָּבוּל. לְגָאֳלֵנוּ וּלְהִתְגַּדֵּל מֵעַל לִגְבוּל: בְּרַח דּוֹדִי אֵל נְשָׂא מִגְּבָעוֹת. וְאִם זָדְנוּ כִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת. הִנֵּה הִשִּׂיגוּנוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת. וְאַתָּה יְיָ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. עָלֶיךָ נִשְׁפּוֹךְ שִׂיחַ שַׁוְעוֹת. לְגָאֳלֵנוּ וּלְעַטְּרֵנוּ כּוֹבַע יְשׁוּעוֹת:

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים. וְתָבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

בשבת חה"מ ווירד דאַז היערהזנטען שטעהענדע ישמח משה געזאָגט.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ: וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השב׳ הזה ואת יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵטָה

לטובה

לשבת חול המועד.

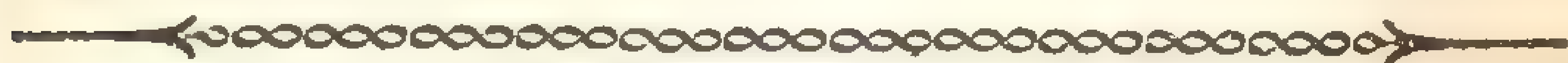
יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לוֹ · כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ · בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר־סִינַי · וּשְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ · וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת שַׁבָּת · וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָֹה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ: וְלֹא נְתַתּוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת · וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ מַלְכֵּנוּ לְעוֹבְדֵי פְסִילִים · וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרֵלִים · כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה · לְזֶרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בָּחָרְתָּ · עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי

לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה · וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה · וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים · חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ ושמחנו

לשבת חול המועד.

כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ · וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְּקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ ·

וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ׃ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

ותחזינה

לשבת חול המועד.

וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ׃ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ׃ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה׃ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים׃ חוּס וְחָנֵּנוּ׃ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ׃ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ׃ בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

ועל

לשבת חול המועד.

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

נ״א אֱ״וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בקלת קהלות עולים הכהנים לדוכן וסדרו תמלא בסוף המחזור.

ג״ז אֱ״ֵן אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כל

לשבת חול המועד.

כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

בשבת חה״מ אין אומרים קרובות, והש״ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נקדש, וגומר כל סדר שבת, ואח״כ אומרים הלל ושיר השירים.

נקדש

כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אלהי

לשבת חול המועד.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל־יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר׃

ק׳ וי׳ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

ח׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃

ק׳ וי׳ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

ח׳ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן׃ תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים׃ וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ׃

ק׳ וי׳ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

ישמח משה וכו׳, וזמ״ב הלל ושיר השירים, לקמן דף נ״ד.

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם ובשנים קדמוניות.
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

חזרת התפלה לשליח צבור·

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים· וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים· אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים· לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים:

ווען אחרון דפסח אין שבת איזט, ווירד אין שביעי אנשטאטט אותותיך אימת נוראותיך געזאגט, וועלכעז אין אחרון דפסח צו פינדען איזט. בק"ק ווירד איממער אימת אין ערשטען טאג אותותיך אין זיעבענטען טאג געזאגט.

מיוסד ע"פ א"ב, ובסוף חתום שמעון בר יצחק.

אוֹתוֹתֶיךָ רָאִינוּ אָז בְּעַיִן· בַּעֲטוֹתְךָ כַּמְּעִיל תלבושת

אותותיך ראינו וכו', כדכתיב, אשר עשה אתך את הגדולות ואת הנוראות האלה

אותותיך. דאמאלז זאהען וויר אויגענשיינליך דיינע וואנדערטהאטען, אלז דוח קריעגעריזטונג

תלבשת זין· גוים נגדך היו כאין· רחו ונפלו כשכורי יין: הנאוה הוצאת מאסור כבל· ושכמה הוסר מענוי סבל· זר תנין מנאץ ומנבל· חפזו אחריה להשחית ולחבל: טסו אגפיו כנשר למהר· יעצו אביריו בחיל לדהר· כסיל באולת שנה להתיהר· לא ידע להבין ולהזהר: מחנהו קבץ וכל יועציו· נכבדיו שריו וגם מליציו· סעו כאחרת בהשאת

מפלציו

אשר ראו עיניך (דברים י׳ כ״א). בעזותך וכו׳, מבואר בדבריהם ז״ל, הובא בילקוט בשלח ברמז רע״ו: ה׳ איש מלחמה מגיד שנגלה עליהם הקב״ה בכל כלי זיין, נגלה עליהם כגבור חגור חרב שנאמר חגור חרבך על ירך גבור (תהלים מה), נגלה כפרש שנאמר וירכב על כרוב (שם יח), נגלה בשריון וכובע שנאמ׳ וילבש צדק׳ כשריון (ישע׳ נט יז), נגלה בחנית נגה ברקת וכו׳. הנאוה, תאר לישראל עפ״ה שחורה אני ונאוה (שיר א). תנין, תאר לפרעה ביחזקאל כ״ט ג׳. טסו, פרחו במהירות, מן כנשר יעוט עלי אכל (איוב ט׳ כ״ו). אגפיו, חיילותיו כמו ועל אגפיו (יחזקאל לח). אביריו בחיל לדהר, ל׳ מדהרות דהרות אביריו (שופטים ה׳ כ״ב). כסיל, פרעה שנה באולתו לרדוף אחרי ישראל, אף שכבר לקה במצרים, והיה עושה זאת כדי להתיהר ולהתגאות, ושלמה אמר, ככלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו (משלי כו יא), ולכן העיקר שָׁנָה, וכ״כ בכל כ״י, וכן כל ל׳ שניות בבנין הקל. סעו כאחת, נסעו בלב אחד. בהשאת מפלציו, בפתוי יראתו היינו אליליו, וכמו שפי׳ רש״י בפסוק וישובו ויחנו לפני פי החירות (שמות י״ד), ל׳ תפלצתך השיא אותך (ירמי׳ מט יו).

קריעגעריזטונג וויא איינע מאכטע אנגעלעגט; דיא היידען וואָרען דיר איין ניכטס, זיא וואנקטען, טאָרעלטען, וויא פֿאָן ווין בעטרונקען. הנאוה, דיינע אנמוטהפֿאָללע (ישראל) בעפֿרייטעסט דוא פֿאָן באנד דער פֿעסעלן, ענטלאַסטעטעסט איהרע קוואַלבעלאַסטעטען שולטערן, רעטטעטעסט זיא, דאַ דער אונדאַנקבאַרע, ניעדערטרעכטיגע טיראַן (פרעה) וויא איין אונגעהייער איהר נאַכאיילטע, זיא צו פֿערדערבען, צו צערפֿלייטען. טסו. ער ליעס זיינע העערעספֿליגעל מיט אדלערספֿלוג הערבייאייקקען, פֿיהרטע זיינע העלדען אַן איין געשלאָססנען רייהען; דער טהאָר וויעדערהאָלטע זיינע טהאָרהייט מיט איבערמוטה, וואַר אונפֿערנינפֿטיג אונד בעדאַכטע ניכט, וואַס בעהוטער גוט טעהען. מחנהו. ער זאַממעלטע זיין העער אונד זיינען גאַנצען ראַטה, זיינע פֿאָרנעהמען, זיינע פֿירזטען אונד רעדנער; פֿערפֿיהרט פֿאָן איהרען גאָטצען, צאָגען

זיא

מפלציו· ערוכי מלחמה נוספו נקבציו: פחזו כמים בלי להותיר· צבאות קדש לרדוף ולהכתיר· קדוש סבבתם דרך להאתיר· רחפתם בצלך ובמגנך להסתיר: שלחת בצרים חרי וזעם· שמרת באברתך יפיפי פעם: ח׳ תקף פלאות הפלאת בנעם· תגין בעת שלח את העם:

ק׳ אזני שמעו מופתי עניניך· ונצח ברכתיך יזכירו צפוניך· ח׳ חפצת לפסוח ולהגן המונך· קדוש הגן חפוץ לגונני במגנך: ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע· מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך

להאתיר, כ״כ בכ״י והוא ל׳ דרך האתרים (במדבר כ״א א׳), וי״ג להתיר, והענין אחד מגזרת ויתירו בית יוסף בבית אל (שופטים א׳ כ״ג), וטעם המאמר, אתה הקדוש סבבת להאתיר להם דרך, כדכתיב, ויסב אלהים את העם (שמות י״ג י״ח). רחפתם, ל׳ על גוזליו ירחף (דברים ל״ב י״א). יפיפי פעם, ישראל היפים מכל פעמיהם כדכתיב מה יפו פעמיך (ש״ה ז׳ ב׳) וכדדרש רבא (סוכה מ״ט ב׳), מה יפו פעמותיך של ישראל וכו׳.

זיא פערהיינט אונד פערמעהרטען דען הויפען דער אויזגערישטעטען קריעגס=מאננער, פחזו. שטירצטען וויא פלוטהען הערמן, וואחנענד, דעז היילגען העער (ישראל) איינצושליסען, איינצושליעסען אונד גענצליך אויפצוריבען. אבער דוא, היילגער, ליעסעסט עס איינען אומוועג ציעהען, נאהאסט עס אין דיי=נען שוטץ אונד בארגסט עס אונטער דיינעם שירם. שלחת. דענן פיינדע שיק=טעסט דוא דיינען ענטפלאהעטען נאך נאך; דיא שאן טרייטענדען (ישראל) בע=וואהרטעסט דוא אונטער דיינער פליגעל שוטץ, טהאטעסט וואונדער איהנען. אמאכ=טיגע וואונדערטהאטען האסט דוא אויזגעאיבט, אלז דאז אונגעהייער (פרעה) דיין פאלק ציעהען ליעס. אזני. וויר האבען דיינע וואונדערדינגע פערנאמ=מען! דיא דוא געבארגען האסט (ישראל), ווערדען דאראן דענקען אונד דיך עוויג לאבען; דוא פאנדעסט לוסט דאראן, דיינע געמיינדע צו שאנען אונד צו שיטצען; אה, מאכטע עס דיר, היילגער, עבען זא געפעלליג זיין, אויך אונז צו שיטצען! געלאבט זייסט דוא, עוויגער, שילד אברהם׳ס!

חרגלת

נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה· ונאמן אתה להחיות מתים·

הפיוט הזה עשאו המחבר בסי' תשר"ק לפי שיסודו על גאולת מצרים על שם הפסוק בזכרי' י' פסוק ח', אשרקה להם ואקבצם.

תרגלת עמוסים ממצרים בצאתם· שרים כחוללים ומברכים במקהלותם· רודפיהם במצולות ים האבדתם· קנויך קחת על זרועותם: צוענים אשר נאספו למלחמה· פגריהם הממת ונגרפו הימה· עשר מכות הכו במצרימה· ספו באחת עשר ביד הרמה: נבקה רוחם ונבלעה עצתם· מסך עועים נמסכו להתעותם· לבם נמס ונמקו גויתם· כלו בבהלות המון שאריתם: יזמו לרדוף

תרגלת. נהגת, כמו ואנכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג). עמוסים, ישראל ע"ש, העמוסים מני בטן (ישעי' מו ג). צוענים, מצרים. ספו, נכרתו, ל' ספו תמו תהלי' עג יט). באחת עשר, טביעתם בים. נבקה וכו', ע"ש ונבקה רוח מצרים ועצתו אבלע (ישעי' יט ג), וע"ש ה' מסך בקרבה רוח עועים והתעו את מצרים (שם פסוק יד).

תרגלת. דיינע האָכגעשעצטען (ישראל) האָסט דוא זעלבסט געלייטעט אויף איהרעם צוגע אויס מצרים, אונד אָבזינגענדע כאָרע ערטאָנטען וויא פּאַוקענשפּיעל. איהרע פערפאָלגער פערדאַממטעסט דוא צו דעס מעערעס טיעפען, דיינע ערקאָרענען אַבער טרוגעסט דוא אויף דען אַרמען. צוענים. צוען'ס געשלעכטער, צום קאַמפפע פערזאַממעלט, שטירצטען, אונד איהרע לייכנאַמע וואורדען דער וועללען שפּיעל, צעהן עמפּפינדליכע שטרייכע האַטטען זיא אין מצרים שאָן געטראָפפען, אַבער גענצליך אויפגעריעבען האַט דער איילפ־טע זיא מיט האָכאויסהאָלענדער האַנד. נבקה. נון זאַנק איהר שטאָלצער מוטה, איהר אַנשלאַג וואַרד פעראייטעלט, איין שווינדעלגייסט ערגאָס זיך אין זיא, זיא טוימעלטען, איהר הערץ שמאָלץ, איהר קערפּער צערגינג, אונד שרעקליך שוואַנד דאַהין דער הויפען איהרער איבערערעסטע. יזמו. דיינע בעפרייטען איינצוהאָלען

וּלְהָסִיר כֶּתֶר. טֹרַח עֲבֹדָה וְנִצּוּל חֶתֶר.
חֲזָקָה לְהוֹסִיף שְׁבוּעַת בֶּתֶר. זְהָבֵי תוֹרִים
וּנְקֻדַּת יֶתֶר: וְטֶרֶם הַגָּעַת עִתּוֹתֵי דוֹדִים.
הָפְכוּ בַּקְּרָב אֶפְרָתִים יְדִידִים. דִּגְלָם כְּחָפְזוּ
גְּאֻלָּתָם לְהַקְדִּים. גְּדָעוּם אַנְשֵׁי גַת הַנּוֹלָדִים:
בַּעֲבוּר זֹאת הֵסַבּוּ מִדֶּרֶךְ. בְּמַפַּלְתָּם מֵרְאוֹת
לְיָרְאָם בְּמֹרֶךְ. ה' אִמַּצְתָּ וְחִזַּקְתָּ כּוֹשְׁלֵי בֶרֶךְ.
אֲשׁוּרֵינוּ כּוֹנַנְתָּ בַּהֲסִבַּת דֶּרֶךְ:

ולהסיר כתר, להסיר מישראל כתרם לבלתי היותם עוד חפשים. טורח עבודה, ולהסיר מעליהם עולם העבודה להעמיסו על ישראל. וניצול חתר, ולהסיר מישראל ביזת מצרים שנצלו במחתור כדכתיב וישאלו ממצרים כלי כסף וגו' וינצלו את מצרים (שמות יב לה) וכתיב מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו (שם יד ה). חזקה וכו', טעמו שבועת בתר היינו השבועה שנשבע הקב"ה לאברהם בין הבתרים חזקה להוסיף לישראל ע"י זהבי תורים ונקודות יתר והיינו בזת הים כמפורש בקבלה תורי זהב נעשה לך עם נקודת הכסף (ש"ה א יא) וכמו שאחז"ל גדולה היתה בזת הים מבזת מצרים. וטרם הגעת וכו', מבואר ע"פ הכתוב ובני אפרים שותלח וכו' והרגום אנשי גת הנולדים בארץ (דה"א ז כא) ואמרו ז"ל בשמות רבה פ' כ', שבטו של אפרים חפזו ומהרו לצאת ממצרים קודם שהגיע הקץ ועמדו עליהם אנשי גת והרגו מהם ל' רבוא והיו עצמותיהם שטוחים בדרך; אמר הקב"ה אם יראו בני עצמות אחיהם שטוחים בדרך יחזרו לאחוריהם לכן ויסב אלהים את העם כדי שלא יראו עצמות אחיהם מושלכים בדרך ויחזרו למצרים.

איינצוהאָלען, זו שאָנדען אונד איהנען דאָס דורך איהראַמע אַרבייט ער= וואָרבענע גוט צו רויבען, דאַס וואַר דעס פיינדעס טאָדליכער פּלאַן! אַללײן דיינע פֿערהייסונג דאָרט צווישען דען צערשטיקקטען טהיילען*) איבער= וואָג, אונד איבערהייפֿטע זיך היער מיט גאָלדנען געשמיידע אונד קליינאָדיען דיא פֿיללע! ובטרם. נאָך וואַר דער צייטפונקט דער בעפֿרייאונג ניכט דאַ, אַלז אייניגע דער תאָרע שטאַם אפרת אין קריעגעריזונג אויזלאָג. דיעזער שטאַם דאַכטע זיינע ערלאָזונג שלייניג צו ערצווינגען, אונד פֿיעל — דיא איינגעבאָרנען פֿאָן גת האַבען איהן אויפֿגעריעבען — בעבור. דאַרום פֿיהרטעזט דוא דיינע בעפֿרייטען דורך אומוועגע, דאַמיט זיא יענע געפֿאַללענען ניכט זעהען אונד פֿערלאַגען מאָכטען. (חזן) מוטה אונד טאַפּפֿערקייט פֿערליעהעזט דו דען געבייגטען קניען; דוא לייטעזט אונז איינען אומוועג ציעהען אונד שיצטעזט אונז זיכערן פּפאַד.

אשורי

*) זיעהע אין ס' בראשית קאַפּיטעל 15.

ק' אַשׁוּרֵי שָׁמַרְתָּ עֵקֶב צִדְקוֹתֶיךָ · וְנֹגַהּ כָּאוֹר פְּאֵרְתָּנוּ בְּאַהֲבָתֶךָ · ח' בַּעֲבוּר אוֹהֲבֶיךָ שׁוֹמְרֵי בְרִיתֶךָ · תְּשַׁמְּרֵנוּ וּתְחַיֵּנוּ בְּטַל תְּחִיָּתֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

כוונת הפייטן להודיע אופן הגאולה במצרים ומתפלל על העתיד. וחתום שמעון בר יצחק.

ק' שִׁבְטֵי יָהּ הוֹצֵאתָ לְפִדְיוֹם · שְׁלֵמִים בְּצָהֳרַיִם בְּעֶצֶם הַיּוֹם · שַׁדַּי כְּמוֹ כֵן הָחִישׁ בִּצְבְיוֹן · שְׁנַת שִׁלּוּמִים לְרִיב צִיּוֹן: מִגַּרְתָּ וְנֵאַרְתָּ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע · מַכְבִּיד אָזְנָיו וְעֵינָיו הָשַׁע · מַהֲלוּמוֹת וְכַחְתָּ לְגֵו נִפְשַׁע · מָחַצְתָּ רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע: עוּרִי עוּרִי זְרוֹעַ יַד הַגְּדוֹלָה · עֲדִינָה תִּמְחַץ וְשִׁיתָהּ כָּלָה · עֶרְיָה תֵעוֹר מֵאֱנוֹשׁ לְהַלְלָה · עָרוֹת יְסוֹד עַד צַוָּאר סֶלָה: וּבְצֵאתְךָ לְיֵשַׁע בְּעֹז אָזוּר · וְצֹאן יָדְךָ בַּעֲדֵי נָזוּר · וְעוֹיְנִים נִפְרְדוּ כְּאֵפֶר פָּזוּר · וְכָשַׁל עוֹזֵר וְנָפַל עָזוּר: נָאוֹר בִּרְאוֹתְךָ בְּדָם מִתְבּוֹסֵס · נָגַפְתָּ פּוֹרְכִים פֵּרָיִם

שבטי יה, ישראל. בצביון, ברצון. מגרת ונארת, שניהם ל' ביטול והשבתה. מהלומות, מכות. וכחת, הוכחת. עדינה, בבל. מאנוש וכו' עריה וכו' ערות יסוד וכו' (חבקוק) ג יג. ועוינים, שונאים ל' ויהי שאול עוין את דוד (ש"א יח ט). וכשל עוזר, הוא שר מצרי'. ונפל עזור, מצרי' וכמו שאז"ל וכן איתא בילק ט ברמז רמ"ח. נאור, אדיר לשון ית' כדכתיב נאור אתה אדיר (תהלי' עו ה). בראותך וכו', כשראית ישראל מתבוסס בדם פסח ומילה אז נגפת למצרים המעבידים ישראל בעבודת פרך,

---

אשורי. יה, דיינע גערעכטיגקייט מע' אונז זיכערן פפאַהר, דיינע ליעבע שטראהלטע אונז וויא מיטטאַגגליכט ! אָ, מאַכטעסט דוא אונז פערנער ערהאַלטען, דיינער ליעבען, דיינער פֿערטראַוטען האַלבען, אונד בעלעבען מיט דיינעם האַלבעלעבענדען טהויע ! געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, דער דיא טאָדטען בעלעבט !

לְקוֹסֵם׃ נֶפֶשׁ וּבָשָׂר כִּמְסוֹס נוֹסֵס׃ נָתַתָּ
לִירֵאֶיךָ נֵס לְהִתְנוֹסֵס׃ בִּיטָּה וּמִהֵר שְׁנַת
גְּאוּלִים׃ בֶּגֶד בּוֹגְדִים וְחֵלֶף אֱלִילִים׃ בְּטוֹפְלֵי
שֶׁקֶר הַפֵּל חֲלָלִים׃ בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפוֹל
מִגְדָּלִים׃ רַחֵם וַחֲמוֹל בֵּן יַקִּיר׃ רַוֵּה נֶפֶשׁ
שׁוֹקֵקָה לְהָקִיר׃ רְאֵה כִּי גָבְרָה יַד הַמַּדְקִיר׃
רוּחַ עָרִיצִים כְּזֶרֶם קִיר׃ יוֹם יוֹם נְצַפֶּה גְאֻלָּתֵנוּ׃
יָגַעְנוּ בְּקָרְאֵנוּ נִחַר גְּרוֹנֵנוּ׃ יָד אָזְלָה וַתָּשׁ כֹּחֵנוּ׃
יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ׃ צֹאנְךָ פְּקוֹד וְהָשֵׁב תְּפוּצָתוֹ׃
צְפֵה כִּי שָׁדְדָה מַרְעִיתוֹ׃ צַמֵּת עוֹיֵן בָּתָה
לַהֲשִׁיתוֹ׃ צִיצַת נוֹבֵל צְבִי תִפְאַרְתּוֹ׃ חֻפְּשׁוּ
עַם מִפֶּרֶךְ בְּכֹסֶף׃ חֲשׁוּקֵי חֶמֶד זָהָב וָכֶסֶף׃
חֵרוּת הַמְצִיאוּ וְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּחֹסֶף׃ חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם

להברית פי בטנם. מתבוסס, ל' ואראך מתבוססת בדמיך (יחזקאל טז ו), ואמרו רז"ל שהוא רומז לדם מילה. לקוסם, ל' ואת פריה יקוסס (יחזקאל יז ט). נפש ובשר כמסוס נוסס, עז"ה מנפש ועד בשר יכלה והיה כמסוס נוסס (ישעיה י יח) וטעמו, כדבר הנמסס ונעשה דק דק ע"י הנוסס והוא התולעת הנקרא סס כדכתיב וכאמר יאכלם סס (ישעי' נא ח). נתת ליריאיך וכו', תהלים ס' ו'. בן יקיר, ישראל המכונה בשם אפרים, כדכתיב הבן יקיר לי אפרים (ירמי' לא כ). נפש שוקקה, נפש המשתוקקת ומתאוה. להקיר מחומו, ל' כהקיר בור מימיה (ירמי' ו ז). המדקיר, ל' יש בוטה כמדקרות חרב (משלי יב יח). רוח עריצים וכו', ישעי' כ"ה ד'. כי שדדה מרעיתם, עז"ה כי שדד ה' את מרעיתם (ירמי' כה לו). צמת, הכרת. עוין, שונא. בתה, ל' חורבן, כמו ואשיתהו בתה (ישעי' ה ו). ציצת נובל וכו', נוסב על בתה להשיתו, ופסוק הוא בישעיה כ"ח ד'. חופשו עם וכו', טעמו אז במצרים הוחפשו עם מעבודת פרך. בכוסף חשוקים, נחמדים של זהב וכסף. חשוקי, לשון וחשוקיהם כסף (שמות כ"ז י') שהוא ל' חגורה. בחוסף, בגלוי לעין כל, כלומר השמיענו בגלוי מה שייעדת ע"י נביאך, כאמור חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו (ישעי' נ"ג ג'). בחוסף, ל' חשף ה' את זרוע (שם נב י) מחשוף הלבן (בראשי' ל לז) ובן דרך רז"ל, לכתוב ס' מקום ש' ובן אמרו, זכן אחד חולקה

תִּגָּאֵלוּ וְלֹא בְכֶסֶף: קְהִלּוֹת יַעֲקֹב בְּשֵׁם יִקְרָאוּךָ• קִוִּינוּ לוֹ לָז לְלָז יִרְאוּךָ• ה׳ קְדֻשָּׁתְךָ יַעֲרִיצוּ וּבְרוֹן יְנַשְּׂאוּךָ• קִרְיַת גּוֹיִם עָרִיצִים יִירָאוּךָ:

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

קו״ח כְּעַל גְּמוּלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם• לְחֵיק זֵדִים לֹא יָדְעוּ הַכְּלִם• לְאִיִּים גְּמוּל יְשַׁלֵּם• קָדוֹשׁ:

כוונת הפייטן להזכיר כל המכעיסים את ה׳ מדור אנוש עד המן; ותתו׳ שהסמ״ח נראשי החרוזות: אני שמעון בר יצחק בר אבון חזק ואמץ בתורה.

ק׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים אַדִּירִים• מְאוֹד מַעֲשָׂיו נָאִים וַהֲדוּרִים• בְּתִתּוֹ אוֹת וּמוֹפֵת בְּצִרִים: נֶהֱרָגִים הוֹרְגִים אֶת הוֹרְגֵיהֶם• וְנִצְלָבִים צוֹלְבִים אֶת צוֹלְבֵיהֶם• וְנִשְׁקָעִים שׁוֹקְעִים

חולקה ותספתה (ירושלמי דכ״מ כב). בשם יקראך קוינו לו לז ללז יראוך, כ״כ בכל כ״י וכן עיקר, ורומז למאמרם ז״ל סוף מס׳ תענית: אמר ר״א עתיד הקב״ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו (ישעי׳ כה ט). עכ״ל. ופי׳ רש״י, כל אחד ואחד מראה הקב״ה באצבעו ואומר הנה אלהינו זה וגומר; וכן איתא בשמות רבה סוף פ׳ כ״ג. קרית גוים וכו׳, ישעי׳ כ״ה ג׳.

כעל גמולות וכו׳, עפ״ה כעל גמולות כעל ישלם חמה לצריו גמול לאויביו לאיים גמול ישלם (ישעי׳ נט יח) ע״ש פי׳ רש״י. לא ידעו הכלם, שעושים תועבה ולא יבושו ולא יכלמו, כדכתיב כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו והכלם לא ידעו (ירמי׳ ח׳ י״ב).

אמרו לאלהים אדירי׳, ל׳ מי יצילנו מיד האלהי׳ האדירי׳ (ש״א ד ח), ואמרו במדרש סוף מגלת אסתר, אמרו לאלהים מה נורא מעשיך (תהלי׳ סו), מה דחילין אינון מנגניא דידך (תמהונות שלך)! שנהרגים הורגים את הורגיהם והנצלבי׳ צולבים את צולביהם והמשוקעים בים משקיעים את משקיעיהם וכו׳. יהירים, תאר למצרים שהיו גאי

אמרו. פרייזט דען אללמעכטיגען, זיינע טהאטען זינד אללע פרייזווירדיג אונד רוהמפאלל. ער איבט וואונדערגעריכטע אויז אן זיינען פיינדען; מערדער ווערדען ערמארדעט, הענקער געהענגט, ערטרענקער ערטרענקט. דיא איבערמיטהיגען אללע

אֶת שׁוֹקְעֵיהֶם: יְהִירִים אֲשֶׁר זָדוּ בְּזָדוֹן· נִמְדְּדוּ בְּסַאסְּאָה כְּפָעֳלָם לָדוֹן· וְהוּרַד גְּאוֹנָם שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן: שְׁטוּפֵי זַעַם נִשְׁכְּחֵי רֶגֶל· הָהְפַּךְ עֲלֵיהֶם בַּלָּהוֹת לְגַלְגֶּל· כְּהוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם אֱלִיל וּלְרַגֵּל: מָרוֹם קָרָא לְמֵי הַיָּם· וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם פָּתַח בְּעָיָם· וַיִּמַח יְקוּמָם בְּשֶׁטֶף דָּכְיָם: עֲלֵיהֶם סִדְרֵי בְרֵאשִׁית נִשְׁתַּנּוּ· בְּשַׁחֲתָם אֶת דַּרְכָּם נִתְגַּנּוּ· בְּרוֹתְחִין קִלְקְלוּ

הלוא. זדו בזדון וכו', כדכתיב כי בדבר אשר זדו עליהם (שמות יח יא) וכמו שפירשו רז"ל בקדרה שבשלו בה נתבשלו; במים דמו לאבדם ובמים נאבדו, וכן אמרו (סוטה דף ח' א') היה ר"מ אומר מנין שבמדה שאדם מודד מודדין לו? שנאמר בסאסאה בשלחה תריבנה (ישעי' כ"ז ח') וכו'; ויותר מסתבר כי המאמר יהירים אשר זדו וכו' הוא מאמר כולל אל המאמרים הפרטיים הבאים אחריו, ואמר בתחילה בדרך כלל כי כל היהירים אשר היו מעולם כולם נשתלמו במדה כנגד מדה ואח"כ פורט אותם אחד לאחד. וכן איתא בתנחומא פ' בשלח וילקוט ברמז רמ"ג פסוק אשירה לה' כי גאה גאה, גאה על כל המתגאים, שבכל המתגאים במה שהם מתגאים בו נפרע מהם. דור המבול נתגאו וכו', וכן אתה מוצא באנשי המגדול שבמה שנתגאו בו נפרע מהם, וכן אתה מוצא באנשי סדום שבמה שנתגאו בו נפרע מהם שנאמר פרץ נחל מעם גר הנשכחים מני רגל (איוב כח ד) שהשכחו תורת רגלי אורחים מארצם וכו' וכן אתה מוצא במצרים וכו', וכן בסנחריב ובנבוכדנאצר ובנגיד צור וכו' ללמדך שבכל המתגאים במה שנתגאו נפרע מהם. עכ"ל. ובבמדבר רבה פ' ט' נשנה הענין הזה ביתר ביאור, ועל המאמר הזה הוסדו כל דברי הפיוט הזה. שטופי זעם נשכחי רגל, רומז לדור אנוש ולדור המבול שנשטפו בזעם מי הים ונשכחו מני רגל. לגלגל, בשביל גלגל העין שחטאו בו; כדאיתא בפרק חלק דף ק"ח א'. כהוחל לקרוא וכו', כאשר החלו לקרוא ולהתפלל בשם אליל ולרגל אחריו כלומר ללכת אחריו והוא עפ"י אז הוחל לקרוא בשם ה' (בראשית ד' כ"ו) וכמו שפירש רש"י. מרום, הקב"ה. בעים, בכח. סדרי בראשית וכו', ברותחין וכו', כמו שאמרו

אַלזע, דיא יע שטאָלצירט, וואורדען איהרען טהאַטען געמאֶס בעשטראַפֿט; איהר שטאָלץ פֿוהר צור גרופֿט הינאַב אינ׳ז פֿערדערבען. דורך ברויזענדע פֿלוטהען וואורדע דאַז אַנדענקען יענער (דור המבול) פֿערטילגט; זיא ערגריף שרעקקען אום אונד אום, אַלז זיא אַנגעפֿאַנגען, געֶטצען צו פֿערעהרען אונד איהנען נאַכצולויפֿען. דער אַללערהאַבענסטע ריעף דיא געוואֶססער דעז מעערעז הערבייא, אָפֿפֿנעטע דיא שלייסען דעז הימעלז אונד פֿערטילגטע יעדעז וועזען דורך דער פֿלוטהען אונגעשטים. פֿאָן מאָרגען

וּבְרוֹתְחִין נִדּוֹנוּ: וּבִנְסוֹעַ מִקֶּדֶם יוֹשְׁבֵי שִׁנְעָר · בְּבִנְיַן הַמִּגְדָּל לִבָּם נִבְעָר · וַיָּזֹמּוּ לְהַגְבִּיהוֹ לְאֵין מִשְׁעָר: נוֹעֲצוּ לֵב וְנוֹסְדוּ מְזִמּוֹת · אִם נִצְטָרֵךְ לְטִפֵּי מֵימוֹת · נַעֲלֶה לָרָקִיעַ וְנַכֶּנּוּ בְּקַרְדֻּמּוֹת: בָּלַל לְשׁוֹנָם וְחִלְּשָׁם וְהִתִּישָׁם · וּבִנְיָנָם הִשְׁחִית עֲבוּר לְבִישָׁם · וַיָּפֶץ יְיָ אֹתָם מִשָּׁם: רָעִים בְּגוּפָם וְחַטָּאִים בִּמְאוֹדָם · גְּאוֹן שִׂבְעַת לֶחֶם הָיָה יְסוֹדָם · וְעָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה יָדָם: יָהּ בִּרְאוֹת כְּנִתְמַלֵּא סִפְקָם ·

פחים

ז"ל סנהדרין (דף קח ב), ויהי לשבעת הימים, שהגה עליהם הקב"ה סדרי בראשי', שהיתה חמה יוצאת ממערב ושוקעת במזרח. אמר רב חסדא, ברותחין קלקלו וכו' עכ"ל. ובנסוע וכו', כדכתיב, ויהי בנסעם מקדם (בראשי' יא ב) ואמרו רז"ל, שנסעו מקדמונו של עולם ואמרו לא כל הימנו שיבור לו העליונים ויתן לנו התחתונים! נעלה לרקיע ונכה אותו בקרדומות וכו'. כדאיתא בילמדנו פ' נח גם בפ' חלק דף ק"ט א'. רעים בגופם, היינו אנשי סדום, כדכתיב, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד (בראשית יג יג) ואמרו רז"ל, רעים בגופם וחטאים בממונם. גאון שבעת לחם וכו', כדכתיב, הנה זה היה עון סדום אחותך גאון שבעת לחם ושלות השקט היה לה ולבנותיה ויד עני ואביון לא החזיקה (יחזקאל יו מט). כנתמלא ספקם, כהתמלאות סאתם די ספוקם, ל' במלאות ספקו יצר לו (איוב כ כב) וגם הפסוק

אמרגען הערגעלאגען קאמען דיא בעזיטצער שנער'ז; דיא בעגיערדע, איינען וואלקענטיגען טהורם צו בויען, ענטפלאממטע איהר שטאלצעז הערץ. זיא בעגאננען איהן אין יענע אונערמעסליכע האהע היניויפצופיהרען, דען זיא האטטען טיקקע איין אערלען: „בעדירפען וויר דעז רעגענז טראפפען, זא שטייגען וויר היניויף אונד הויען דען הימעל איין!" — זא וואהנטען זיא — אבער דער עוויגע פערווירטע איהרע שפראכע, בענאהם איהנען קראפט אונד מוטה, צערשטאהרטע דאז געביידע, איהנען צור שאנדע, אונד צערשטרייטע זיא פאלענדז פאן דא. אן לייב אונד זעעלע פערדארבען וואהרען דיא בעוואהנער סדום'ז, האפפארט אונד שוועלגעריא וואר איהר וועזען, זיא רייצטען דען ארמען ניכטז, ענטזאגטען דען דירפטיגען איהרע האנד. גאטט זאה דאז אמאס איהרער פרעפעלן פאלל אונד

פחים ורוח זלעפות השיקם· תחת רשעים
ספקם: צדקת אזרח ארון זכר· ובן אחיו
נמלט מלהתמכר· בשחת אלהים את ערי
הככר: חרפו וגדפו מלאכי תלגת· בצווי
אדוניהם לגדל לעגת· ומלאך יצא ובעטם
כגת: קנוא גלחו בתער השכירה· בעברי נהר
מלך אשורה· ולא נותר בם כי אם עשרה:
בהשתחותו לנסרוך דרכו ירט· ובניו הכוהו

הזה דרשו על אנשי סדום, כמבואר שם בפי' רש"י ז"ל. השיקם, כלאם אתם, ל' נושקי רומי קשת (תהלי' עח ט) וי"ג השיקם בש' ל' הבערה כמו, והשיקו בנשק ומגן (יחזקאל לט ט). תחת רשעים ספקם, ל"ה באיוב ל"ד כ"ו, וגם הוא נדרש על אנשי סדום ע"ש פירש"י. אזרח, אברהם. בן אחיו, לוט. מלהתמכר, מלהמסר ביד המשחית. וימכרם ביד אויביהם (שופטים ב יד) ת"י, ומסרינון. חרפו וגדפו מלאכי תלגת, מלאכי מלך אשור חרפו את ה' כמבואר בישעי' ל"ז מעש' סנחריב וחזקי', ותלגת הוא תגלת פלנאסר, הנקרא גם תלגת פלנסר בד"ה א' ה' פסוק ו' ופסוק כ"ו גם בד"ה ב' כ"ח פסוק כ'. ואפשר שתלגת היינו סנחריב, או שיהי' תלגת ותגלת שם תאר למלכי אשור כפרעה למלכי מצרים ואדני צדק למלכי ירושלים. לעגת, ל' לעג וקלס. ומלאך יצא, כדכתיב שם בישעי', ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור. ובעטם כגת, דרך אותם כדורכים ענבים בגת. קנוא, הקב"ה אל קנא, גלחו בתער השכירה, כמו שהתנבא עליו ישעי' (ז כ): ביום ההוא יגלח אדני בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור וגו'. ולא נותר בם כ"א עשרה, כדאיתא בפ' חלק דף צ"ה ב', כמה נשתייר מהם? רב אמר עשרה שנאמר ושאר עץ יערו מספר יהיו ונער יכתבם (ישעי' י יט). כמה נער יכול לכתוב? עשרה. בהשתחוותו לנסרוך וכו', כדכתיב, ויהי הוא

ליעס זיא דורך פֿלאממע אונד גלוטווינד פֿערלעהרען. — נאך זינד דיא שטעללען, וואָ דיא פֿרעפֿלער געוואָהנט, דענקמאֶלער איהרעס אונטערגאַנגעס. — נור (לוט), דער ברודערזאָהן דעס פֿראָממען מארגענלאֶנדערס (אברהם), ווארדע היער גערעטטעט, איהם דאַכטע גאָטט דיא פֿראָממיגקייט זיינעס אָהיימס אונד שאָנטע איהן, אַלס ער דיא שטאֶדטע דעס קרייזעס פֿערדערבטע. דאָרט שאָנדעטען אונד לאֶסטערטען תלגת'ס באָטען! אויף בעפֿעהל איהרעס העררן שפראַכען זיא האָהן ישראל'ס היילינגען; דאַ קאַם איין ענגעל אונד ריעב זיא אויף זאַממט איהרען מאֶכטיגען קריעגסהעער. גאָטט, דער אייפֿער-פֿאָללע, ראַזירטע — מיט וואָהלגעוועטצטען שערמעססער — דיא פֿאֶלקער יענ-זייטס דעס שטראָמעס, דיא אשור'ס קאָניג אַנגעפֿיהרט, אונד עס בליעבען פֿאָן אַללען נור צעהן איבריג. דער קאָניג זעלבסט פֿליכטעטע נאַך דעם טעמפעל, זיינען געֶטצען נסרוך היער אַנצובעטען; דאַ בראַכטען איהן זיינע אייגנען זאֶהנע

בְּזִין מְמֹרָט· וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט: רָם
וְנִתְגַּדֵּל כַּמַּשּׂוֹר עַל מְנִיפוֹ· וְאָמַר לַעֲלוֹת עַל
מְרוֹמֵי גַפּוֹ· כִּי פָקַד עָלָיו חֲרוֹן אַפּוֹ: אָדוֹן הֱסִירוֹ
מִמְּלוֹךְ בִּמְלוּכָה· וּמִבְּנֵי אָדָם טְרָדוֹ לְשַׁלְּכָה·
עִם בְּהֵמוֹת שֶׁבַע לְהַלְּכָה: בְּבוֹא פְקוּדָתוֹ
נִסְחַף פִּגְרוֹ· וּכְנֵצֶר נִתְעָב הָשְׁלַךְ מִקִּבְרוֹ·
כְּפֶגֶר מוּבָס הֻבְאַשׁ בְּשָׂרוֹ: וּבְעַזּוּת פָּנִים הֵעִיז
בֵּלְטְשַׁאצַּר· וְצִוָּה וְהוֹצִיא מִן הָאוֹצָר· כֵּלִים
אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר: נִתְגָּאָה לִשְׁתּוֹת בָּם

משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכוהו בחרב והמה נמלטו ארץ אררט (ישעי' לז לח). משור על מניפו, לשון הכתוב, אם יתגדל המשור על מניפו (ישעיה י טו) וירמוז לנבוכדנאצר, שהי' מתגאה על יוצרו ואמר, אעלה על במתי עב אדמה לעליון (ישעיה יד טו); ועל כי נתגאה לכן הסירו הקב"ה ממלוכה וטרדו מן בני אדם והשליכו אל היער ודר שם שבע שנים ואכל עשב עם חיות השדה כמבואר כל זה בדניאל סימן ד'. בבוא פקודתו, עת פקודתו למות נסחף פגרו והשלך מקברו כמו שהתנבא עליו ישעיה (יד יט) ואתה השלכת מקברך כנצר נתעב וגו', וכן נעשה לו ע"י אויל מרודך בנו כמו שבא הקבלה. ובעזות פנים העיז בלטשאצר וכו', כמבואר כל זה בדניאל סימן ה'.

מיט דעם שווערטע אוס אונד רעטטעטען זיך דורך דיא פלוכט נאך דעם לאנדע אררט[1]). דער מאכטיגע פעלקערבענדיגער וואר איינע זעגע אין דער אללוואלט האנד אונד טהאט שטאלץ געגען דען, דער זיא רעגיערטע[2]). ער וואגטע, ביז אין דיא וואלקען זיך היניויפצושווינגען; דא טראף איהן דער צארן דעס הערן, שטירצטע איהן פאן טהראנע הערב, פערבאננטע אויז דער מענשליכען געזעלל-שאפט איהן אונד ליעס איהן זיעבען פאללע יאהרע אונטער דען ווילדען טהיערען וואנדערן[3]). נאך זייגעם טאדע ווארדע זיין לייכנאם געשלייפט; ער ווארדע אויסגעגראבען, אויז דעם גראבע געריססען אונד וויא איין אאז לאנג טייגאל היגעווארפען[4]). רעמאוזגעמאכטעט ערפרעכטע זיין זאהן בלטשאצר זיך, דיא היילינגען געפעססע, דיא זיין פאטער נבוכדנאצר דעם טעמפעל געראובט, צו ענטווייהען; שטאלץ בעדיענטע ער זיך דערען ביי'ם מאהלע, רייכטע טראנק
דארין

---

[1]) זיעהע דיעזע גאנצע געשיכטע אין ישעי' קאפיטעל 37. [2]) דאזעלבסט קאפיטעל 10 פערז 15. [3]) אין דניאל קאפיטעל 4. [4]) אין ישעי' קאפיטעל 14.

תירושיו· הוא ושריו ועבדיו ונשיו ופלגשיו·
ופסת יד כתבה פרושיו: חמודות באר לו
האותיות· כי קצף עליו רב העליליות· ובו
בלילה נהרג בשאיות: זד אגגי להרוג ולאבד·
בנים אשר בם אב מתכבד· פתאם היה ככלי
אובד: קיץ עץ משנה לתלות· ולעצמו הכינו
עליו להתלות· ויהודי עש מלחמה בתחבלות:
ובגומץ אשר חפר נשדד· ובסאה אשר מדד
המדד· וענו עליו הידד הידד: אמנם כל אלו
המכעיסים· היה להם על לב להשים· להערים

ולהוסר

חמודות, תאר לדניאל איש חמודות. באר לו האותיות, כמבואר שם. אגגי, המן בן המדתא האגגי ומבוארים ענייניו במגלת אסתר. וענו עליו הידד הידד, עפ"ה וענו עליך הידד (ירמי' נ"א יד), והידד הוא מלת הקריאה והצעקה אל השמחה.

דארין זיינען פירסטען, זיינען בעדיענטען, זיינען פֿרויען אונד נעבענפֿרויען. דא קאם אויסגעשטרעקט איינע האנד אונד מאלטע שריפטציגע אן דיא וואנד*)؛ דער האלדע (דניאל) ערקלערטע איהם דיא שריפט, דיא דען נאמען דעס אללמעכטיגען פערקינדעט האטטע, אונד נאך איין דרייזעהן נאכט קאם ער אום, נאכדעם דיא שטאדט ערשטירמט ווארדען. איין קעניגגינשטליגג אויס דעם שטאמם אגג (המן) ערקיהנטע זיך איינסט, איין פאלק געזאמטעטער קינדער, דיא דעסען פאטער עהרע אגאבען, אויזלאררטעטען, אבער פלעטצליך פיעל ער אונד וואורדע געהאנגט וויא פערדאמנונגס גערעכט. ער האט איינען גאלגען פיר דען מארדאך (מרדכי) בערייטעט, אבער ער וואר פיר איהן זעלבסט בערייטעט; מרדכי אויז דעם שטאמם יהודה איבערוואנד זיינע ראנקע מיט ליסט, ער פיעל זעלבסט אין דיא גרובע, דיא ער געגראבען, איהן טראף דאס לאס, דאס ער אנדערן בעשטימט, אונד אללעס יובעלטע דאן הידד! הידד**)! ווארליך, דיעזע פרעפלער האטטען עס וואהל צו הערצען נעהמען זאללען, האטטען קאננען

קלוג

*) דניאל קאפיטעל 5. **) הידד, איין יובעלגעשריי.

וּלְהוּסַר מִמֶּלֶךְ חֲנֵסִים: מֵאֵן לְשַׁלַּח עַם הֲמוֹנַי.
וְשָׁאַג וְאָמַר מִי יְיָ. לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ: צוּר נְגָפוֹ
בְּעֶשֶׂר לְהַכּוֹ. וּבַעֲבוּר זֹאת הֶעֱמִידוֹ וְהֶאֱרִיכוֹ.
לְהוֹדִיעַ לַכֹּל מָה הִגִּיעוֹ בְכֹה: בַּחֲבֻרוֹת וּפְצָעִים
אוֹתוֹ אִלַּח. וּבִירִיַּת הַצִּיר כְּבוֹדוֹ פִּלַּח. וְאַחֲרֵי
כֵן חֲזָקָה יָדוֹ לְשַׁלַּח: תְּהוֹם מִצְרַיִם עַד לֹא
הִרְחִיקוּ. הוּא וַעֲבָדָיו עֵצָה הֶעֱמִיקוּ. לִרְדּוֹף
אַחֲרֵיהֶם מָגֵן הֶחֱזִיקוּ: וְצוּר נַעֲרָץ בְּסוֹד
קְדוֹשִׁים רַבָּה. שָׁת אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה. כַּיָּם נָתַן
דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה: רֶסֶן מַתְעֶה הִרְסִין
עֲנָמִים. וְנִהֲגָם בִּכְבֵדוּת לְגַלֵּי הוּמִים. וְצָלְלוּ
כַּעוֹפֶרֶת בְּעִמְקֵי יַמִּים: הוֹלְכֵי נְתִיבוֹת בְּמַעֲמַקֵּי
מים

חנסים, מצרים, כדכתיב, מלאכיו חנס הגיעו (ישעי' ל ד). אלח, קלקל, ל' יחדו נאלחו (תהלי' יד ג). פלח, בקע, כמו, עד יפלח חץ כבודו (משלי ז כג). רסן מתעה, ע"ה, ורסן מתעה על לחיי עמים (ישעיה ל כח). ענמים, מבני מצרים.

קלוג ווערדען דורך דאס, וואס דעם קעניגע דער חנסים (מצרים) געשעהען. דיעזער ווייגערטע זיך, דאס פאלק מיינער געמיינדע ציעהען צו לאסען, אונד ריעף לויט: „ווער מיזט גאטט? איך קעננע גאטט ניכט!" דא פערזעטצטע איהם דער אללמאכטיגע צעהן שטרייכע אונד ערהיעלט איהן דאבייא אם לעבען, דאמיט ער דער וועלט פערקינדען מעגע, וואס איהם געשעהען. פיעלע עמפפינדליכע שטרייכע ערהיעלט ער, ווארדע ביז אינ'ז הערץ פערוואונדעט, דאן דראנג ער אויף דיא בעפרייאונג דעז פאלקעז. קוים האטטען דיא בעפרייטען נאך מצרים'ז געביעט פערלאססען, זא ענטשלאסס ער זיך מיט זיינער דיענערשאפט, דאז געוועהר צו ערגרייפען אונד זיא וויעדער איינצוהאלען. אבער דער אללמאכטיגע, דער פורכטבארע אים גראססען ראטהע דער הייליגען ענגעל, וואנדעלטע דאז מעער אין פעסטען באדען. שויף איינע באהן אין פלוטהען, אונד אין געוואלטיגען געוואססערן איינען פפאד. דען ענמים (מצרים) האט ער איינען צוים אנגעלעגט, זיא מיט בעשווערדען צוגע אין ברויזענדע וועללען היניינגעטריעבען; נון זאנד זיא וויא בלייא אין דעז מעערעז טיעפע געזונקען. יעצט אבער (ישראל), דיא
אויף

מַיִם· שַׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם· אֲשֶׁר נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרָיִם: מֵאָז וְהָלְאָה הָקְבַּע לַדּוֹרוֹת· לְסַפֵּר לָעַד כֹּחַ וּגְבוּרוֹת· וּלְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּשִׁירוֹת:

כוונת הפייטן להזכיר שבח והודאת השם יתברך לעמו ישראל, ועשה הפיוט פעם בא"ב ופעם בתשר"ק, ושם המחבר חתום בסוף א"ב ראשון, שמעון בר יצחק, ועוד כמה פעמים חתום בראשי המלות.

ח׳ וּבְכֵן, וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא:

פיוסד ע"פ א"ב.

אֵילֵי הַצֶּדֶק יְדוּעִים· בָּנִים מְגֻדָּלִים כִּנְטִיעִים· גֶּזַע תִּפְאֶרֶת מַטָּעִים· דְּבוּקִים וַחֲשׁוּקִים דַּרְדָּעִים· הַגּוֹיִם הֲגוּנִים וְנִשְׁמָעִים· וָתִיקִים נִבְחָרִים מִשִּׁבְעִים· זַרְעָם בַּגּוֹיִם נוֹדָעִים· חֲמוּדִים וּמַעֲשֵׂיהֶם נָעִים· טוֹבִים בארצות

אלי הצדק ידועים, תאר לישראל הידועים לאילי הצדק, כדכתיב, וקורא להם אילי הצדק מטע ה׳ להתפאר (ישעי׳ סא ג), וזהו גזע תפארת מטעים, וכנגד אשר בנינו כנטיעים מגודלים (תהלי׳ קמד יב) בכה אותם בנים מגודלים כנטיעים. דבוקים וחשוקים, שניה׳ לשון חבור וקשור, כמו, וחשוקיהם כסף (שמו׳ כז י), ודרדעים היינו דור המדבר המכונה דרדעים כפי׳ רש"י מ"א ה׳ י"א, והם דבוקים בהקב"ה, כדכתיב, כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל (ירמיה יג יא). הַגּוֹיִם, הגונים, כן גרס בכ"י וכן עיקר ובפל ל׳ הוא. משבעים, משבעים אומות. טובים

אויף געבאָטענען וועגע דיא טיעפֿע דורכֿדרינגען, פריעזען אונד דאַנקטען דעם איואַעזטהרהָגער, דער פֿיר זיא אויט מצרים געטטריטטען. פֿאָן כון אַן ווארדע עז דען קינפֿטיגען געשלעכֿטערן צום געזעטצע געמאַכֿט, אימאער דיעזע וואונדערטהאַטען דער אַללמאַכֿט צו ערצאַהלען, אונד וויעדערהאָלט דען אויזצוג פֿאָן מצרים צו בעזינגען:

וואָהלאַן, אַן דיעזעם טאַגע האַט דער עוויגע ערדעטטעט!

איין בעריהמטעז, טוגענדהאַפֿטעז פֿאָלק, יאֶהנע, דיא וויא טאַסלינגע אויפֿגעוואַכֿזען, איין שטאַם פֿאָן פרעכֿטיגען ווחוכֿז, אייגע אַן דיעזן געזעטץ פֿעזט האַנגענדע, גוטדענקענדע, עדלע אונד פֿאָלגזאַמע נאַטיאָן, ערקאָרענע ביעדערמאֶננער אויז זיעבציג שטאַמען, דערען זאַמען אונטער דען פֿעלקערן בעריהמט, הולדרייכֿע, וואָהלטהאָטיגע

בארצות מודעים· יודעים ידועים ומיודעים· כחותם בזרוע נקבעים· למודי נסים ונושעים:

נושעים מבין קצרי יד· תתה למו שם ויד·

ויירא ישראל את היד:

מחוללת תנין בגערה· נותנת בים מעברה· סוערת גלים בסערה· עורכת מסלה ישרה· פלאות ונוראות מאדירה· צוללת קמים בגבורה· קנאת מלחמת מעירה· רהב מחצבת בעברה· שולפת חרב מתערה· תמתו להושיע מצרה:

מצרה

בארצות מודעים, כ"ה בכל כ"י וכן עקר. יודעים וכו', הם יודעים את ה' והם גם הם ידועים ומיודעים אצלו. ל' עם יודעי אלהיו (דניאל יא לב) ול' אצלו קרובי ומיודעי שכחוני (איוב י"ט י"ד), והם נקבעים בזרוע שלו כביכול כחותם; כמו שאמרו ז"ל על פסוק, שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך (שיר ח ו) וכדאיתא במדבר רבה פ' ה'. קצרי יד, מצרים היו קצרי יד כלומר חלושים ותש כח, ל' ויושביהן קצרי יד (מ"ב יט כו). תתה למו, נתת להם לישראל.

מחוללת תנין וכו', מוסב על וירא אלהים את היד, וטעמו, וירא ישראל את היד, המחוללת תנין, והוא עפ"ה, הלא את היא המחצבת רהב מחוללת תנין (ישעיה נא יט) ות"י, שליתי פרעה ומשיריתיה דהוו תקפין כתנינא. נותנת בים מעברה וכו', עפ"ה שם, הלא את היא המחרבת ים מי תהום רבה השמה מעמקי ים דרך לעבור גאולים. קנאת מלחמת מעירה, עפ"ה, כאיש מלחמות יעיר קנאה (שם מב יג). רהב מחצבת, ע"ש הלא את היא המחצבת רהב (שם נ"א ט'). שולפת וכו', ל' ויקח את חרבו וישלפה מתערה (ש"א יז נא) ועפ"ה, אני ה' הוצאתי חרבי מתערה (יחזקאל כא י). תמתו, תאר לישראל.

וואָהלטהאָטיגע, דערען גיטע אין אַללען לאַנדערן בעקאַננט, וויזע, בעקאַננטע אונד בעריהמטע מאַננער, דיא דער גאָטטהייט אויף דעם אַרם וויא איין זיעגעל זיטצען, אונד מאַנכעזמאַהל אויף וואונדערבאַרע אַרט גערעטטעט ווארדען;

זיא ווארדען פאָן דער האַנד דעז פיינדעז גערעטטעט, אונד ערוואַרבען רוהם אונד מאַכט — אַזן ישראל זאַה דער אַללמאַכט האַנד,

וויא זיא דען דראַכען (פרעה) פערוואונדעט, וויא זיא איהם מעערע אייגען פֿאַאַר געמאַכט, דורך שטורם דיא וועללען-היגעטריעבען אונד איינע באַהן געעבנעט, וויא זיא וואונדערבאַרע אונד פורכטבאַרע טהאַטען אויזגעאיבט, וויא זיא מיט אַללז געוואַלט פערזענקט דען צום קאַמפף אויזגעריזטעטען פיינד, וויא זיא דען שטאָלץ דער איבערמיטהיגען (מצרים) געדעמיטהיגט, אונד מיט ענטבלאָסטעם שווערטע דען פראָממען (ישראל) אויז דער נאָטה געהאָלפען!

מִצָּרָה נִצְּלוּ עַם אֵל · וְהִגִּידוּ צִדְקָתוֹ כְּהַרְרֵי אֵל ·

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

מיוסד ע״פ שכמ״ח שמעון בר יצחק.

שֶׁבַח וְהוֹדָאָה מְעֻלָּה · מַלְכוּת שְׂרָרָה וּמֶמְשָׁלָה · עוֹז וְתַעֲצוּמוֹת לָאֱיָלָה · וְרוֹמֵמוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה · נֶצַח גְּבוּרָה וּגְדֻלָּה · בְּרָכָה וְשִׁירָה מְהֻלָּלָה · רִנָּה וְזִמְרָה וְצָהֳלָה · יִחוּד קְדֻשָּׁה וּתְהִלָּה · צְפִירָה וְתִפְאֶרֶת לְסַלְסְלָה · חָסִיד לִמְאֹד נַעֲלָה · קוֹל תּוֹדָה לְצַלְצְלָה · נֵזֶר וַעֲטָרָה לְכַלְלָה:

לְכַלְלָה בְּרוֹן וְהוֹדָיָה · לְצוּר הָעוֹנֶה בַּמֶּרְחַבְיָה ·

עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ:

מיוסד ע״פ תשר״ק.

תָּמַךְ בְּמַעְגְּלוֹתָיו אֲשׁוּרַי · שִׁחֵת בַּחֲמָתוֹ צוֹרְרַי ·

ראתה

שבח וכו׳, מחובר עם אז ישיר הקודם לו. לאילה, לחזק. צפירה, נזר. לסלסלה, לרומם, ל׳ סלסלה (משלי ד׳ ח׳). לצלצלה, פעל נגזר מן הללוהו בצלצלי שמע (תהלים ק״נ) וטעמו כמו לסלסלה בחילוף הס׳ והצ׳. לכללה, ל׳ בניך כללו יפיך (יחזקאל כ״ז ד׳) ענין כלילת היופי.

תמך וכו׳, עז״ה, תמוך אשורי במעגלותיך (תהלי׳ יז ה). ראתה וכו׳, כמו, ותבט

דעם פֿאָלקע גאָטטעס האַט ער אויז דער נאָטה געהאָלפֿען, אונד זיינע גערעכטיגקייטסליעבע ווורדע אַללענטהאַלבען קונד, וויא גאָטטעס געבירגע. אָז דאַמאַהלז זאַנג משה אונד דיא קינדער ישראל׳ז.

ערהאַבנע לאָב, אונד דאַנקליעדער, רייך, לעבטער אונד רעגיערונג, זיעג אַללגעוואַלט, ערהאַבענהייט, עוויגקייט, מאַכט אונד גראָסע געליעהען דיר; געזאַנג, זאַיטענשפּיעל אונד פֿריידענרוף ערטאָנען דיינער הייליגענפּריזונגען איינהייט, דיינער הערלליכקייט אונד מאַיעזטאַט. אָ דוא אַללגיטיגער, אַללער האַבענער, דאַנקליעדער, קראָנע אונד דיאַדעם געליעהען נור דיר!

זיעגעזליעד אונד היימנע געליעהען איהם, דעם מאַכטיגען,

דער דעם פֿלעהענדען אַנטוואָרט אונד רוהם פֿערשאַפֿפֿט.

אָזן מיין זיעג, מיין זאַיטענשפּיעל איזט יָהּ!

ער האַט מיינען פֿוס פֿעסטגעשטעללט אין זיינען סטייגען; מיינע פֿיינדע האַט זיין נאָרן

רָאֲתָה עֵינִי בְּשׁוּרָי · קָמַי הִכְרִיעוּ וְשׁוֹרְרָי · צוּר עוֹלָמִים בְּעוֹזְרָי · פִּתַּח מִמַּסְגֵּר אֲסִירָי · עוֹיְנַי וּמַפְרִיכַי וְצוֹרְרָי · סְגָרוּ הֱיוֹתָם בְּעוֹכְרָי · נֶצַח יְנַצְּחוּהוּ אַדִּירָי · מְלַמְּדַי וּמַשְׂכִּילַי וְסוֹפְרָי:

וְסוֹפְרַי רוֹמְמוּ יְמִין רוֹמֵמָה · כִּי לַיְיָ הַמִּלְחָמָה · יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה:

לוֹבֵשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן · כֹּחַ וּגְבוּרָה מְזֻיָּן · יוֹדֵעַ וָעֵד וְדַיָּן · טַכְסִיסֵי מַלְכוּת מְצֻיָּן · חָצָה וְדִלֵּג מִנְיָן · זְמַן שִׁעְבּוּד תִּנְיָן · וּבִרְכוּשׁ מִקְנֶה וְקִנְיָן · הוֹצִיא צְבָאוֹתָיו בְּמִנְיָן

עיני בשורי (תהלי' צב יב). קמי ושוררי, אויבי ושונאי. עויני, ל' שונא, כמו ויהי שאול עוין את דוד (ש"א י"ח ט'). ומפריכי, המעבידים בי בפרך. סוגרו, כולם נמסרו למסגר ע' בור בעבור שהיו בעוכרי, ל' וסוגרו על מסגר (ישעי' כד כב). אבל אדירי ומלמדי וכו' ינצחו לצור עולמים לנצח. ינצחוהו, ל' למנצח בנגינות (תהלים ד' א'). אדירי, ראשים שלי, כמו ואת האדירים ואת המושלים (ד"ה ב' כ"ג כ').

לובש צדקה כשרין, ל"ה בישעי' נ"ט י"ז, ומחובר עם שלפניו ה' איש מלחמה, לובש צדקה כשריון והוא מזוין בכח וגבורה וכו'. חצה ודלג וכו', טעמו דלג וחצה את

נאַרן אויפגעריבען; מיין אויגע זאַה נון אַן מיינען פֿערראָטערן, וויא זיא שטירצטען, מיינע ווידערזאַכער, דיא טאָדעספֿראָכטען. ער, דער ונזער טענטמאָפּפער, שטאַנד מיר ביא, אָפּפֿנעטע דיא באַנדע מיינער פֿעסטען, באָנדיגטע מיינע אויסגאָנגער, דיא מיך געדריקקט, בעזיעגט אונד זעהר געקוועלט. עוויגען דאַנק בראַכטען איהם מיינע רעגענטען, מיינע לעהרער, מיינע אונטערווייזער אונד שריפֿטגעלעהרטען.

מיינע שריפֿטגעלעהרטען ריהמטען זיינע ערהאַבענע רעכטע: „דען עווי־
גען איזט דער קאַמפף! אַן דער עוויגע איזט הערר דעז קריעגז!"

מיט גערעכטיגקייט בעפאַנצערט, מיט קראַפֿט אונד אַללגעוואַלט אויסגערוסטעט, אַללוויסענד, צייגע אונד ריכטער, קאָניגליך געשמיקקט — ער האַט דאַז צייטמאַס דער דיענסטבאַרקייט געטהיילט, דיא האַלפֿטע דאַהינגעשווינדען לאַססען*) אונד דאַן מיט גראָסען רייכטהומן אונד גוט הערויזגעפֿיהרט זיין צאַהלרייכעז העער!

ער

*) נאַך יענער פֿערהייסונג אין בראשית קאַפּיטעל 15 פֿערז 13 האַטטען ישראל פֿיערהונדערט יאַהרע דיענסטבאַר זיין זאָללען אונד וואַרען עז נור צוויא־הונדערט אונד צעהן יאַהרע, אַלזאָ אונגעפֿאַהר דיא האַלפֿטע דער צייט.

במנין· הרך חומות בנין· גזרים הסליל בענין·
בשומו מעמקי ים· ארח ומסלול מסים:
מסים להעביר כל חילו· וינער באמץ גדלו·
מרכבות פרעה וחילו:

מיוסד ע"פ א"ב.

אבד ושבר וכלם· באש ובמהמרות הפילם· גלים
כסו קהלם· דעכו כפשתה כלם· הסיר אופני גלגלם·
ונהגם בכבדות להכשילם· זרמו עבות למולם· חצציך
הלכו לשכלם· טבעו בבוץ רגלם· ישוב בראשם
עמלם· כרעו קרסו בנפלם· להסיר מעליהם צלם:

צלם

מנין זמן שעבודם משנה, כי זמן השעבוד אשר נגזר עליהם ה' משנה מאשר נשתעבדו, כי לא נשתעבדו כ"א רד"ו שנה, והגזירה היתה ארבע מאות שנה; אהיה לך למשנה (ש"א כ"ג י"ז) מתורגם, אהי לך לתנין.

באש ובמהמרות, ל' בא"ש יפילם, במהמרות בל יקומו (תהלים קמ יא). דעכו וכו', ל' דעכו כפשתה כבו (ישעי' מג יז) דעכו כאש קוצים (תהלי' קיח ב) וע"ש פירש"י ז"ל. זרמו וכו', טעמו נזרמו מים עבות למולם, גם חצציך הלכו לשכלם, והוא עפ"ה זרמו מי' עבו' קול נתנו שחקי' אף חצציך יתהלכו (תהלי' עז יח), והיינו כשנגל' הקב"ה על הים כמו שפי' שם רש"י ז"ל, וחצציך, כמו חציך ורומז אל הברק. טבעו וכו', ל' הטבעו בבץ רגלך (ירמי' לח כב). כרעו קרסו, ל' קרסו כרעו יחדו (ישעי' מו ב) ענין כפיפה.

ער האט איהנען אויז געוואססערן מויערן אויפגעפיהרט אונד גרייאומיגע שטראססען געמאכט, ער האט אין דעז מעערעז טיעפען איינען בעקוועמען וועג געבאהנט.

אויף בעקוועמען וועג האט ער זיין העער דורך דאז מעער
געפיהרט אונד מיט אללגעוואלט היניין געשליידערט
דען פרעה'ז קריעגעשפאן אונד העערעזמאכט.

ער האט זיא צערשטיקקט, צערמאלמט אונד גענצליך אויפגעריעבען, ער האט זיא אין פייערגלוט געשטירצט אונד אין טיעפע גריפטע; איין הויפע ווארדע פאן וועללען פערשלונגען, איין אנדרער לאדערטע אין פייער אויף וויא פעך. ער האט דיא רעדער פאן איהרען וואגען געזאנדערט אונד זיא מיט בעשווערטען צוגע געפיהרט, דאס זיא שטירצטען; היער שטראמטען איהנען גלוטהען ענטגעגען אונד דארט זענקטען זיך שמעטטערנדע בליטצע אויף זיא הערנאב; איהר פום פערגאנג אין טאהנען, איהר קאפף ווארדע פאם אונגליקק געטראפפען, זיא וואנקטען אונד פיעלען — איהר שאטטען וואר פאן איהנען געוויכען*).

*) דאז הייסט זיא האטטען קיינען מוטה מעהר.

צִלָּם הוּסַר וְנִזְעָמוּ· וּבוֹשׁוּ וְגַם נִכְלָמוּ·
תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ:

מִשְׁבָּרִים נִתְחַטְּאוּ וְגַלִּים· נֶגֶד שָׂרֵי אֱוִילִים·
סוֹעֲרִים הוֹמִים וּמִתְנַטְּלִים· עוֹזְרֵי רַהַב מַפִּילִים·
פִּגְרֵיהֶם הֻצְּעוּ חֲלָלִים· צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת מִסְתּוֹלֲלִים·
קְנוּיִם עָבְרוּ גְּאוּלִים· רוֹמֵמוֹת יְמִינְךָ מַגְדִּילִים· שָׁרִים
מְתוֹפְפִים כְּחוֹלֲלִים· תִּשְׁבָּחוֹת וְשִׁירִים וְהִלּוּלִים:
וְהִלּוּלִים לְתוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי· וְעַל מְשַׂנְאַי לְהַגְבִּירִי·
יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי:

מיוסד ע״פ שהמ״ח שמעון בר יצחק.

שָׁתְתָה עוֹלָם בְּבִנְיָנֶיךָ· מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ· עֶלְיוֹן
שמת

צלם הוסר, מגין שלהם שהיה מציל ומסיך עליהם.
משברים וכו׳, משברי הים וגליו נתחטאו ונזדקו נגד שרי אוילים וכו׳, והוא עפ״ה משברי׳ יתחטאו (איוב מא יז), ל׳ אך במי נדה יתחטא (במדבר לא כג) שטעמו במי הזיה יתכזה. ומתנטלים, ומתנשאים. עוזרי רהב. עוזרי מצרים. מסתוללים, תאר למצרים, עפ״ה עודך מסתולל בעמי (שמות ט יז). קנויים, תאר לישראל, אשר לקח ה׳ לו לעם. שרים, המשוררים. מתופפים, מקישים בתופים. כחוללים, כמחוללים, ל׳ ושרים כחוללים (תהלים פז ז), ול׳ מתופפות על לבבהן (נחום ב׳ ח׳).
שתתה וכו׳, מחובר עם ימינך ה׳, וטעם שתתה יסדה, מגזרת והיו שתתיה

איהר שאטטען וואר פאן איהנען געוויכען, דא שטאנדען זיא, פערלאססען,
אין שאנדע אונד שמאך; נון דער אבגרונד בעדעקקטע זיא!
זיא וואורדען פאן פלוטהען הינוועגגעשפיהלט אונד פאן וועללען. ווידער דיא פירשטען אוילים (מצרים) עמפארטען זיך דיא שאבענד ברויזענדען געוואססער, שטירצטען דיא געהילפען דעז וואטהריכז (פרעה) אונד צערטרייטען שפיהלענד איהרע לייכנאמע; דא זאנקען זיא וויא בליי, דיא טיראננען. דיינע ערקאהרנען אבער לאגען פרייא הינדורך, ריהמטען דיינע ערהאבענע רעכטע, אונד פויקען אונד פלאטענשפיעל בעגלייטעטען דער זאנגער לאבגעזאנגע אונד דאנקליעדער.
דאנקליעדער ערטאנטען איהם, דער מיינע האפפנונג אונד מיין טראָזט!
ער ליעס מיך איבער מיינע פיינדע טריומפירען! א׳ דיינע רעכטע,
עוויגער, איזט פערהערליכט;
זיא האט דאז וועלטגעביידע געגרינדעט. פאָלל איזט דיא גאנצע ערדע
פאָן

שַׁמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ וְהוֹד וְהָדָר לְפָנֶיךָ׃ נְעִימוֹת נֶצַח בִּימִינֶךָ׃ בְּצֵאתְךָ לְיֵשַׁע בָּנֶיךָ׃ רָעֲשׁוּ הָרִים מִפָּנֶיךָ׃ יָחִילוּ מַיִם מֵחֲרוֹנֶךָ׃ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ׃ חַיִל וְיֶשַׁע לַהֲמוֹנֶיךָ׃ יי׳ קַנּוֹא וְנוֹקֵם לְשׂוֹטְנֶיךָ׃ כִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ׃

יְמִינְךָ הַגְּבָרָה שׂוֹנְאֶיךָ לַהֲרוֹס׃ וְאוֹתִי בֶּאֱמוּנָה לֶאֱרוֹס׃ וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס׃

ע״פ׳ תשר״ק.

תַּלְמִיד לוֹמֵד וּמְלַמְּדוֹ׃ שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל וּפְקִידוֹ׃ רַכָּב סוּסוֹ וּפִרְדּוֹ׃ קָרוֹב וְגוֹאֲלוֹ וְדוֹדוֹ׃ צָעִיר וְיָשִׁישׁ וּמְכַבְּדוֹ׃ פּוֹעֵל וְאִכָּר וְצִמְדּוֹ׃ עָשִׁיר וְרֵיעוֹ וִידִידוֹ׃ שָׂכִיר וְשׂוֹכֵר וּמְשַׁחֲדוֹ׃ נָדִיב וְנִינוֹ וְנֶכְדּוֹ׃ מְשָׁרֵת אֲדוֹנוֹ וְעַבְדּוֹ׃

לאברון

מדכאים (ישעי׳ י״ט י׳). באמונה לארוס, עפ״ה וארשתיך לי באמונה (הושע ב׳ כ״ב).

תלמוד. ואכר וצמדו, עפ״ה ונפצתי בך אכר וצמדו (ירמי׳ נ״א כ״ג), וטעמו, החורש וצמד בקר שלו. ומשחדו, הוא המזרז הפועלים למלאכה בדברי פתוי והוא שוחד דברים.

פאָן דיינען גיטערן; יענע האָהע האַט דאז דיר נור וואָהנונג ערקאָרען, פאָר דיינעם אַנטליטץ אייזט מאַיעסטעט אונד פראַכט, עוויגע זעליגקייט אין דיינער רעכ־טען. אַלז דאז אויגעלאָגען לוכן היילע דיינער זאָהנע, דאַ וואַנקטען דיא בערגע פאָר דיר, דיא וואַסער בעבטען פאָר דיינעם בליקק; דיינע רעכטע וואַר פאָללער גע־רעכטיגקייט לום הייל אונד וואָהל דיינער געמיינדע, פאָללער אייפער אונד ראַכע געגען דיינע ווידערזאַכער. איך האַט זיא געשטיטלט, דיינע רעכטע.

דיינע רעכטע האַט טריומפירט! זיא האַט דיא פיינדע
לערטרעטט אונד מיך מיט דעם גלויבען פערמאָהלט.
אין דורך דיינע גראָסע מאַיעסטעט האַסט דוא לערמאַלמט

דען שילער, לעהרלינג אונד לעהרמייסטער, דען פאַטראָן נעבסט פאַמיליע אונד אַנפערוואַנדטען, דען יינגלינג, דען גרייז נעבסט זיינעם פערעהרער, דען טאַגלאָהנער, דען בויערן נעבסט זיינעם געשפאַן, דען רייכען נעבסט זיינעם גענאָס־שאַפטער אונד ליעבלינג, דען מיעטהלינג אונד דען מיעטהער נעבסט זיינעם אויפ־זעהער, דען אַנגעזעהענן נעבסט ענקעל אונד אורענקעל, דען בעדיענטען נעבסט העררן

לַאֲבַדּוֹן הוּרַד כְּבוֹדוֹ· הַפֶּרַע וְכָל הַבָּא בְיָדוֹ:
בְּיָדוֹ כָּל חֵיל מִצְרַיִם· בָּאוּ בָאֵשׁ וּבַמַּיִם·
וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם:
לָכְדוּ פְּנֵי תְהוֹמוֹת· כָּאֶבֶן נִתְחַבְּאוּ מֵימוֹרוֹת· יָשְׁרוּ
מְסִלּוֹת רָמוֹת· טִירוֹת גְּבוֹהוֹת כְּחוֹמוֹת· חָזוּ מַלְכֵי
אֲדָמוֹת· זָעוּ וְנִתְפַּלְּצוּ בְּאֵימוֹת· וְנָתְנוּ לָאֵל רוֹמֵמוֹת·
הַנּוֹתֵן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת· דִּקְדֵּק בַּצָּרִים נְקָמוֹת· גָּבַר וְהִשְׁבִּית
מִלְחָמוֹת· בָּאֶרֶץ שָׂם שַׁמּוֹת· אֲדִירוּהוּ שִׁירוֹת נְעִימוֹת:
נְעִימוֹת לְשַׁבֵּחַ וְלַעֲדוֹף· בְּהַפִּילוֹ צַר לִנְדּוֹף·
אָמַר אוֹיֵב אֶרְדּוֹף:

אויבים

הפרע, תאר לפרעה מלך מצרים, ככתוב בירמי׳ מ״ד ל׳, הנני נותן את פרעה חפרע מלך מצרים. ובתנחומא פ׳ וארא דף כ״א ב׳ גם בשמות רבה פ׳ ח׳ דרשו, כאלו כתוב הפרע נא׳, וכן כתב שם רש״י בפירושו: א׳ זו משמשת במקום ה׳, וכ״כ רד״ק; ובכל ספרי הדפוס וכ״י הגירסא כאן הפרע וכל הבא בידו, ויותר מסתבר לגרוס חפרע נא׳ כלשון הכתוב.

לכדו וכו׳, עפ״ה כאבן מים יתחבאו ופני תהום יתלכדו (איוב לח ל). ישרו מסלות רמות, טירות וכו׳, עפ״ה ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם חומה.

אונד סקלאַפען. זאָוואָהל זאַנקען זיא אין דיא גרופט, הפרע (דער קעניג) מיט אַללען, וואַז ער מיטגעפיהרט.

ער האַטטע מיטגעפיהרט מצרים׳ז זאָממטליכע העער
אונד אַללע קאַמען אין פייערזגלוטה, אין וואַססערנאָטה —
אוּז פאָכען הויכע דיינער נאַזע טהירמטען זיך וואַססער עמפאָר!

דיא פלוטהען ווארדען פעזט, דיא וואַססער געהאַרטעט וויא שטיין; עז ווארדע איין וועג געבאַהנט, אונד וואַנדע ערהאָבען זיך אויף ביידען זייטען. דיא ערדענקאָניגע זאַהען׳ז מיט בעבען אונד טרעקקליכען ענטזעטצען אונד בעטעטען דען אַללמאַכטיגען אַן, דער זאָלכע אַללגעוואַלט אויזגעאיבט, דער אַן זיינען פיינדען זיך זאָ זעהר געראַכט, דער מאַכטיג דעם קריעגע געשטייערט אונד אויף דער ערדע זאָגאַר איינע אויזוואָהלונג געשאַפפט! איהם ערטאָנען ליעבליכע ליעדער.

ליעבליכע ליעדער, דאַנקגעזאַנגע ערטאָנטען איהם, אַלז ער דען פיינד דאַהינגעשטרעקקט. — אַלז „איך פערפאָלגע זיא!" שפראַך דער פיינד.
אין

בצרה גננתם ותפלטמו · ובפורכיהם ראו עינימו ·

נטית ימינך תבלעמו:

ע"פ תשר"ק.

תהום זרקן ליבשת · שור זו בפגרי חשופי שת · רועדת תבל ומרגשת · קברם אינה מבקשת · צווחה ופתחה בארשת · פחדה מהכלם בבושת · עת לדין מתבקשת · שיח מה רוחשת · נזכרת הבל ונרעשת · מקדם נארת ונחלשת · בראותה ימינך מאששת · אז ערבה לגשת:

לגשת לבלוע אום הלזו · וידידים עברו וגזו ·

נחית

תהום זרקן וכו', הים הי' זורק המצרים ליבשה כדי שיבוזו ויטלו עם זו היינו ישראל, בפגרי חשופי שת היינו מצרים, שנאמר וחשופי שת ערות מצרי' (ישעי' כ ד). וכל המאמר הזה מיוסד על מאמר' ז"ל במכילת' והובא בילקוט בשלח ברמז רנ"א וז"ל: נטית ימינך תבלעמו ארץ, מגיד שהי' זורקן ליבשה ויבשה זורקן לים, אמרה היבשה, ומה אם בשעה שלא קבלתי אלא דמו של הבל יחידי נאמר לי ארורה האדמה בעבורך, ועכשיו היאך אני יכולה לקבל דמן של כל אלו אוכלוסין! עד שנשבע לה הקב"ה שאינו מעמידה בדין, שנאמר נטית ימינך, ואין ימין אלא שבועה, שנאמר נשבע ה' בימינו. עכ"ל. והן הן דברי הפייטן. ימינך מאוששת, ימינך מתגברת ומחזקת, והיינו נטיית הימין בשבועה. אום הלזו, מצרים. וידידים, ישראל.

אין דער נאָטה וואַרסט דו שוטץ אונד צופֿלוכט איהנען —

איהרע אויגען זאַהען זאַט אַן איהרען קוואַלערן —

אלז דו נייגטעסט דיינע רעכטע הין — זיא פֿערשלאַנגען!

דער אַבגרונד שליידערטע זיא אויף דעס מעערעס אופֿער הין; היער זאַה דיין פֿאָלק דיא לייכנאַמע דער אונפֿערשאַמטען (מצרים) צערשטרייט. דאַס ערדרייך בעבטע פֿערצאַגט צוריק אונד ווייגערטע איהנען דיא גראַבשטעטטע; עס אייסערטע לויט זיינע בעזאָרגניסע פֿאָר פֿאָרווירפֿען, דיא איהם איינסט צור צייט דעס יינגסטען געריכטעס געמאַכט ווערדען קאָננטען, ווען עס צור פֿעראַנטוואָרטונג זאָללטע געצאָגען ווערדען; עס ערינערטע זיך דעס פֿלוכס, וועלכער דיא ערדע געטראָפֿען, אַלס זיא איינסט הבל אויפֿגענאָממען*). דאַ ווינקטעסט דו איהם מיט דיינער רעכטען צו — נון טראַט עס הערבייא.

עס טראַט הערבייא אונד פֿערשלאַנג דאַס היינגעוואָרפֿענע פֿאָלק, וואָהרענד דיין געליעבטעס פֿאָלק דאַס מעער דורכצאָג.

נון

---

*) זיעהע אין בראשית קאַפּיטעל 4 פֿערס 11.

נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ:

לֹא כְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם· כִּי אִם בְּחַסְדְּךָ עֲלֵיהֶם· יִדַּעְתָּ לְכָל אוֹיְבֵיהֶם· טוּבְךָ וְחַסְדְּךָ עֲלֵיהֶם· חֹק שְׁבוּעַת אֲבוֹתֵיהֶם· זָכַרְתָּ לִפְדוֹתָם מִמְּעַנֵּיהֶם· וּבְעַמּוּד עָנָן לִפְנֵיהֶם· הָלַכְתָּ וְנִהַלְתָּ שִׁבְטֵיהֶם· דָּתְךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם· גְּבוּרוֹת פָּעַלְתָּ לְמַעֲנֵיהֶם· בַּעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת לְעֵינֵיהֶם· אֶפְפוּ חַתַּת כָּל שׁוֹמְעֵיהֶם:

שׁוֹמְעֵיהֶם מִשְׁמַנָּם יֵרָזוּן· וּבְעָתָה וּפַלָּצוּת יֹאחֵזוּן·

שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן:

מיוסד ע״פ א״ב עד אות מ׳.

אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים וְנִסִּים· בְּהוֹצִיאֲךָ מִפֶּרֶךְ אֲנוּסִים· גָּאַלְתָּ בִּזְרוֹעַ חוֹסִים· דְּרוֹר קָרָאתָ לַעֲמוּסִים·

הוצאתם

אפפו חתת, יאחזון חיל, כדכתיב: שמעו עמים ירגזון וגו׳. וחתת ענינו חיל ורעדה, כדכתיב, תראו חתת ותיראו (איוב ו כא). משמנם ירזון, כענה כאוסים שמשן שלהם נעכור הפחד, והוא ענ״ה, ומשמן בשרו ירזה (ישעיה יז ד) אנוסי׳, ישראל, שנאנסו לעבוד׳ פרך. לעמוסי׳, ישראל, העמוסי׳ מני בטן (ישעי׳ מו ג).

חזן כון פיהרטעזט דוח מיט דייכער גנחדע דיעזעז פחלק.
ניכט וועגען חיהרעז פערדיעכזטעז — חייז בלחמער הולד ליגטעזט דוח חללען חיהרען פייכדען, וויח דוח חיהכען גיטיג חוכד גנחדיג ביזט. דוח דחכטעזט חן דחז, וחז דוח חיהרען פחרעלטערן חיידליך פערהייסען, חוכד בעפרייטעזט זיח פחן חיהרען בעדריקקערן, גיכגזט חיט חייכער וולקענזייולע פחר חיהכען הער, פיהרעזטעזט חוכד לייטעטעזט חיהרע זטחממע, חחכטעזט חיהכען דייכע געזעטלע קוכד, חיבטעזט חיהרעכטהחלבען חחכטיגע טהחטען חויז, טחחטעזט פורכטבחרע וווכדער פחר חיהרען חויגען, דחס חללע ערבעבטען, דיח חיהרער פערכחחמען.

דיח חיהרער פערכחחמען, לחגטען, חוכד טרעקקען עכטזעטלען
ערגריף זיח; חזן פחלקער החרטען עז, חוכד בעבטען!

לייכען, וווכדערטהחטען החזט דוח חויזגעחיבט, חלז דוח דיח חוכטערדריקקטען חויז דער טקלחפערייח בעפרייט; דוח החזט זיח ערלחזט געוחלטיגליך, דיח דיר פערטרויט, ריעפזט פרייחייט לו דייכען חחנגעטחטלטען, פיהרטעזט זיח

הוֹצֵאתָם בִּרְכוּשׁ שָׂשִׂים · וַיְנַצְּלוּ אֶת אֶרֶץ חֲנֵסִים ·
זֵדוֹנִים וְשָׂרֵי מִסִּים · תֵּילָם בְּרַגְלָם רְמוּסִים · טָבְעוּ
וְצָלֲלוּ פַּתְרוּסִים · יַמִּים עֲלֵיהֶם מְכַסִּים · כִּקְדוֹחַ אֵשׁ
הֲמָסִים · לָבְשׁוּ חֲרָדוֹת מַכְעִיסִים :

מַכְעִיסִים יָשְׁבוּ בָּדָד לַהֲדוֹם · כִּי נִכְרְתוּ צָרִים מֵהֲדוֹם ·

אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם :

מיוסד ע"פ א"ב.

אַלּוּפֵי אֲדוֹמִים וּמוֹאֲבִים · בִּרְעָדָה וּבִדְאָגָה כּוֹאֲבִים ·
גָּרֵי כְנַעַן הַיּוֹשְׁבִים · דָּמוּ בְּמַפּוֹלֶת לְהָבִים · הַגּוֹי
הָעַז הַחֲשׁוּבִים · וּמַמְלָכוֹת אֶשְׁכָּרִים מְשִׁיבִים · זְעוּכִים
רְמוּסִים וְנִסְחָבִים · חֲשׁוּכִים וְכַפִּשְׁתָּה כָבִים · טְבוּעִים
בגלי

ארץ חנסים, ארץ מצרים, וחנס מגבול מצרים כדכתיב, ומלאכיו חנס יגיעו (ישעי' ל ד). וצללו, וטבעו בים. פתרוסי', מבני מצרים, כדכתיב, ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים ואת פתרוסים ואת כסלוחים (בראשי' י יג). כקדוח אש המסים, פסוק הוא בישעי' ס"ד א' ומדבר על מפלת מצרים כמו שפי' עליו רש"י ז"ל. מהדום, כנוי לארץ, ע"ש, השמים כסאי והארץ הדום רגלי (ישעי' סו א).

דמי, התאבלו וישבו דומם, ל', דמו יושבי אי (ישעי' כג ב). להבים, מבני מצרי'. הגוי העז וכו', טעמו, מצרי' אשר הי' העז והחשוב עד שאשר המלכים היו משיבים לו אשכר ומנחה, ועתה במפלתם דמו יתר המלכי' כאדו' ומואב וכנען. זעוכים, ל' כליון כמו ימי נזעכו (איו' יז א) ונחלף הז' בד' אמרו דעכו כפשתה כבו (ישעי' מג יז).

פריידיג הערויז מיט גראָסען רייכטהומן. זיא האַטטען דאַז לאַנד דער חנסי' (מצרי') איין אייזגעלעערט אונד מיט פיסען דאַז גוט דער פּלאָגטע אונד דער בעאַמטען דער פראָהנדיענסטע צערטרעטען. דיא זאָהנע פאָן פתרוס (מצרי') ערטראַנקען, פערזאַנקען, דאַז מעער בעדעקטע זיא. שנעלל, וויא פלאַממען איבער דירנען געגאָסען, פערברייטעטע יעטצט איין שרעקקען זיך איבער אַללע גאָטט-ערצירנער.

אַללע גאָטט-ערצירנער זאַסען אין איינזאַמקייט אונד שווייגענד,
דען דיא פיינדע אַללע וואורדען פאָן דער ערדע פערטילגט,
אונ פלאָטצליך ערשראַקען דיא שטאַמהעררען אדום'ז,

דיא שטאַמהעררען פאָן אדום אונד מואב טרויערטען אין באַנגער בעזאָרגניס; כנען'ז בעוואָהנער זאַסען נאַכדענקענד איבער דער להבי' (מצרי') שטורץ. וויא איזט עז געפאַללען, דאַז מאַכטיגע, האָכבעריהמטע פאָלק, דענן אַללע רייכע שטייערבאַר וואַרען! דאַ ליעגט עז, צערטרעטען, פערלעררט אונד ענטשטאַלטעט וויא ערלאָשענער פלאַכז,
אונטער

בְּגַלֵּי רְהָבִים · יִמְתְּקוּ לָמוֹ רְגָבִים · כְּמוֹ כֵן גַּם הֵם נֶחֱרָבִים · לְיוֹם תּוֹכֵחָה קְרוֹבִים:

קְרוֹבִים וּרְחוֹקִים אֲחָזוּ בְּעָתָה · וְצוּר עִתְּדָם לְמַחְתָּה · תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה:

מֵרוֹמְמוּתֶךָ נָדְדוּ עַמִּים · נוֹאֲלוּ שָׂרִים וַחֲכָמִים · שָׂמוּ יָד לְפֶה וְנֶאֱלָמִים · עֲגוּמִים בְּפָנִים נִזְעָמִים · פֶּן יִקְרָאֵם כַּעֲנָמִים · צִירִים אֲחָזוּם מִמִּתְקוֹמְמִים · קְרוּאִים וּלְקוּחִים מֵעֲמָמִים · רָצוּ וְנִמְשְׁכוּ מְשֻׁלָּמִים · שַׁדַּי הוֹלִיכָם שְׁלֵמִים · תִּרְגְּלָם נְשָׂאָם לְבֵית עוֹלָמִים:

עוֹלָמִים הִנְחַלְתָּ לִסְגֻלָּתֶךָ · וְכַנֶּשֶׁר נְשָׂאתָם בְּאֶבְרָתֶךָ · תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתֶךָ:

ארבעה

בגלי רהבים, בגלי הים. רגבים, מגרפות עפר, כמו, מתקו לו רגבי נחל (איוב כא לג). נואלו, נשמטו. כענמים. כבני מצרים. קרואים, אמר לישראל שנקראו מקוראיו של הקב"ה, כדכתיב, וישראל מקוראי (ישעיה מח יב). משלמים, בשלום. תרגלם, הנהיגם, כמו, ואנכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג).

אונטער דען פֿלוטהען טיעף מיט קיעז בעדעקקט — זאָ דראַנגטען זיא אונד נאַגטען אויך איהרען שאַאַז; זיא זאַהען דען טאַג דער בעסטראַפֿונג אין דער נאָהע.

דער נאָהע אונד דער פֿערנע האַטטע זיך שרעקקען בעמייזטערט; דער אַללמאַכ־טיגע האַטטע דען אונטערגאַנג אַללער בעשטיממט — האָן אַנגזט איבערפֿיעל זיא.

דיא פֿעלקער ערבעבטען, אַלז דוא דיך ערהובזט, דיא פֿירזטען אונד וויזען שטאַגרען בעטייבט, לעגטען דיא האַנד אויף דען מונד אונד פֿערשטוממטען, קוממער דעקק־טע איהר אַנגעזיכט אונד בעטריבניס, דער ענמים אונגליקק אַהנטע איהנען, אונד אַנגזטוועה ערגריף זיא; זיא זאַהען, וויא דיינע ערקאָרנען שנעלל הערראַנלאַנגען, וויא זיא פֿאָן דיר, אַללמאַכטיגער, געפֿיהרט, געלייטעט ווורדען נאַך יענעם הויזע (בית המקדש), צור עוויגען וואָהנונג*).

איינע עוויגע וואָהנונג האַזט דוא דיינען געליעבטען פֿער־הייסען אונד זיא אויף אַדלערפֿיטטיגען היכלוגעטראַגען.

א׳ דוא האַזט זיא היגעבראַכט אונד איינגעפֿלאַנצט אין דיין ערבגעבירגע.

פֿיערען

---

*) דאַז בית המקדש.

מיוסד ע"פ א"ב.

אַרְבָּעָה נִקְרְאוּ נַחֲלָה· בְּחֵפֶץ וּבְאַהֲבָה כְּלוּלָה· גְּבוּל אֶרֶץ הַמְּעֻלָּה· דִּירַת בִּנְיַן זְבוּלָה· הַנְּתוּנָה מִימִין הַגְּדוֹלָה· וּמְקַבְּלֶיהָ בְּרֶתֶת וְחִילָה· זֶה הַיּוֹם נָגִילָה· חֵרוּת הַמְצִיא לִסְגֻלָּה· טְרוּדִים עַתָּה בַּגּוֹלָה· יְזָמְנוּ לְיוֹם גְּאֻלָּה· כַּאֲשֶׁר שֵׁמַע לְעֶגְלָה· לְאוֹיְבָיו יַעֲשֶׂה כָלָה:

כָּלָה וְנֶחֱרָצָה לְהָרֵעַ· בְּיוֹם כִּי אֶקַּח מוֹעֵד·

יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

מְלוּכָה וּגְבוּרָה שֶׁלּוֹ· נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדוֹם רַגְלוֹ· שִׂמְחַת עוֹלָם בְּהַגְדִּילוֹ: עֲלֵי בְּאַהַב בְּהַדְגִּילוֹ· פִּנּוֹת אוֹיֵב וּלְהַשְׁפִּילוֹ· צֹאנוֹ לִרְעוֹת בְּצִלּוֹ· קַרְנוֹת רְשָׁעִים בְּהַפִּילוֹ· רוֹמְמוֹתָיו לְהַגִּיד וְחֵילוֹ· שֶׁכֶם אֶחָד לַעֲבוֹר לוֹ· תֵּבֵל וּמְלוֹאָהּ לְהַלְלוֹ:

ארבעה נקראו נחלה וכו', מיוסד על מאמר' ז"ל, ד' נקראו נחלה, ישראל, שנא' והם עמך ונחלתך, א"י, שנא', בארץ אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה, בה"מ, שנא', בהר נחלתך, התור', שנא', וממתנ' נחליאל, אמר הקב"ה, יבואו ישראל שנקראו נחלה לארץ שנקראת נחל', ויבנו בה"מ שנקרא נחלה בזכות התורה שנקראת נחלה, עכ"ל. והפייטן מנה תחלה א"י ואח"כ ב"ה שהוא דירת בנין זבול, ואח"כ התורה הנתונה מימין הגדולה, ואח"כ ישראל מקבלי התורה ברתת וחילה. כאשר שמע לעגלה וכו', עפ"ה, כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צר (ישעי' כג ה), ועגלה אמר למצרים, כדכתיב, עגלה יפיפיה מצרים (ירמיה מו כ).

פיערן לעגטע גאָטט דען נאַמען ערבע בייא, דאַז ער מיט לוסט אונד ליעבע אויפגענאָממען: דעם געלאָבטען לאַנדע, דעם היילוגען טעמפעל, דעם גאָטטליכען געזעטצבוך, אונד דענען, דיא עז אַנגענאָממען (ישראל). לאַסט אונז הייטע פראָהליך זיין! אַן דיעזעם טאַגע האַט ער איינזט זיין געליעבטעז פאָלק ערלאָזט! ער ווירד עז אַבערמאַלז ערלאָזען.

ער ווירד עז אַבערמאַלז ערלאָזען, נאָך לייטפונקט, דען ער זיך
ערזעהען. אלז דער עוויגע ווירד איממער אונד עוויג רעגיערען!

זיין איזט רייך אונד מאַכט; וויר ווערדען איינזט וויעדער הינוואַללען, דאָרט צו זיינעם פוסעז שעממעל (בית המקדש). אַ עוויגע וואָננע, ער ניממט אונז איינזט מיט ליעבע וויעדער אויף, שאַפפט זיינע ווידערזאַכער הינוועג אונד לאָסט זיינע לאַממער אונטער זיינען שאַטטען ווידען, ער בריכט דיא הערנער דער פרעפלער אונד צייגט איהנען זיינע האָהייט אונד אַללגעוואַלט! דאַן ווירד אַללעז איינסטימיג איהם אַללין אַנבעטען, דיא ערדע, אונד וואַז זיא פיללט, איהן אַללין האָכפרייזען,

לְהַלֵּלוֹ יְחוּדוֹ לְהַעֲרִיץ׃ יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ׃

מיוסד ע"פ א"ב תשר"ק ובסופו שמעון בר יצחק חזק ואמץ.

שֵׁם יִקָּרֵא כִּכְתִיבָתוֹ׃ מֵחֶצְיוֹ תִּתְמַלֵּא תֵבָתוֹ׃ עוֹד תִּתְנַשֵּׂא מַלְכוּתוֹ׃ וְכִסְאוֹ יִכּוֹן בִּמְלֵאָתוֹ׃ גֶּבְהֵי שֵׂעִיר בְּהַכּוֹתוֹ׃ בְּאוֹיְבָיו יִתֵּן נִקְמָתוֹ׃ רְבוֹת מוֹפְתֵי גְבוּרָתוֹ׃ יִתְקַע בַּשּׁוֹפָר בִּסְעָרָתוֹ׃ חזן צִיּוֹן יְקַנֵּא בְּקִנְאָתוֹ׃ חַיַּת קָנֶה בְּגַעֲרָתוֹ׃ קִרְיַת מֶלֶךְ בִּגְבוּרָתוֹ׃ חֶבְיוֹן עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ׃ זְרוּיִם בְּקַצְוֵי אַדְמָתוֹ׃ קְבוּצִים בְּבֵית תִּפְאַרְתּוֹ׃ וְשָׁם נְשׁוֹרֵר תְּהִלָּתוֹ׃ אֱמֶץ חַסְדּוֹ וְצִדְקָתוֹ׃ מוֹרֶה צֶדֶק לַעֲדָתוֹ׃ בְּתוֹכָם יַצִּיב שְׁכִינָתוֹ׃

שם יקרא ככתיבתו, לעתיד לבוא, כשיהי' ה' למלך על כל הארץ, יקרא השם ככתיבתו, ולא כמו שהוא נקרא עתה באדני, כמו שאמרו ז"ל בקדושין דף ע"א א'. מחציו תתמלא תבתו, כאמר' ז"ל, כל זמן שזרעו של עמלק קים, אין השם שלם ואין הכסא שלם, שנא', כי יד על כס יה (שמו' יז טו) כמו שפירש עליו רש"י ז"ל. יתקע בשופר בסערתו, עש"ה, ואדני אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן (זכרי' ט יד). חית קנה בגערתו, עש"ה, גער חית קנה (תהלים סח לא). קרית מלך, ירושלים קרית מלך רב, והיא חביון עזו ותפארתו. זרוים בקצוי אדמתו, הנפוצים בקצוי ארץ, היינו ישראל, יקבצו בבית תפארתו.

האָכפרייזען זיינע פֿורכטבאַרע איינהייט! דער עוויגע רעגיערט, פֿראָה איזט דיא ערדע! אלז דער עוויגע ווירד קעֶניג זיין איבער דיא גאַנצע ערדע!

דאַן ווירד זיין איינציגער נאַמע פֿאָללקאָממען זיין, וויא ער פֿאָרגעשריעבען, אויך אויזגעשפראָכען ווערדען*); זיין רייך ווירד דאַן ערהאַבען, זיין טהראָן אונערשיט־טערט שטעהן. ער ווירד מיט דעם שופר שטירמען, ווירד זיך ציון'ז אַננעהמען. דיא קעֶניגזשטאַדט אין איהרער פראַכט אונד מאַיעזטעֶט ווידער ערבויען, דיא צער־שטרייטען (ישראל) אויז אַללען ערד־ענדען זאַממעלן אונד היניינפֿיהרען אין דאַז הויז זיינער מאַיעזטעֶט (בית המקדש); דאָרט ווערדען וויר זיינע רוהם בעזינגען, זיינע גראָסע גנאַדע אונד גיטע. ער זעלבזט ווירד זיינע געמיינדע מיט טוגענדען בע־לעהרען, זיינע מאַיעזטעֶט ווירד אין איהרער מיטטע רעזידירען.

רעזידירען

---

*) אויסער דעם טעמפעל וואַר עז ניכט ערלויבט, דען אייגענטליכען הייליגען נאַמען נאַך אָרדנונג דער בוכשטאַבען אויזצושפרעכען.

שכינתו עמנו להתאחד· ואותנו יעשה לגוי אחד·
ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:

ובכן ולך תעלה קדשה כי אתה קדוש ישראל ומושיע:

סלוק.

חסדי יי אזכיר תהלות יי· כעל כל אשר גמלנו יי· ורב טוב לבית איתני· אשר גמלנו כרחמיו וכרוב חסדיו לעיני· ויאמר אך עמי המה ובני· בנים לא ישקרו נאמני· בני אמוני בני בחוני· ויהי להם למושיע מיגוני· בכל צרתם לו צר בעניני· ומלאך פניו הושיע המוני· באהבתו ובחמלתו גאלם ממעני· וינטלם וינשאם עד הנה עזרנו יי: ולא הסיר

חסדי ה' אזכיר וכו' עד וינטלם וינשאם, מיוסד בנבואת ישעי' ס"ג. לבית איתני, היינו בני ישראל, היוצאים מבית האיתנים, היינו האבות, כמבואר במס' ר"ה דף י"א א'.

רעגירען ווירד אין אונז זיינע מאיעסטעט, ער ווירד אונז צו איינעם איינציגען פאלק מאכען. דאן ווירד דער עוויגע איינציג אונד זיין נאמע איינציג זיין.

נון זאלל זיא דיר אויפשטייגען, דיא הייליגונג,
דען דוא ביזט ישראל'ס הייל אונד הילפע!

*) חסדי. איך וויל דיא גנאדע אללר דעס העררן, דען רוהם דעס עוויגען פרייזען, וויל ער זא פיעלע גיטע אונז, גנאדע גיטע דעם הויזע אונזערער פאטער ערצייגט. דורך זיין ערבארמען אונד זיינע גרענצענלאזע הולד ליעס ער זא פיעל אונז אנגעדייהען. זיא זינד יא נון מיין פאלק, שפראך ער, זינד קינדער אהנע טרוג, מיר געטרייא, קינדער מיינער געטרייען, זאהנע מיינער ערפראבטען. אויז אללען טריבזאלען האלף ער איהנען, אלז פיהלטע ער איהר ליידען מיט, זיין ענגעל שטאנד איינעם פאלקע איממער בייא, אונד אללער ארטען, וואָ זיא היגגעטריעבען ווארדען, ענטצאָג ער איהנען זיינע גיטע ניכט; זיא ווארדען ניכט פאָן איהם פערוואָרפען, ניכט דורך איבערדרוס

---

*) דיא איבערזעטצונג פאָן דיעזען סלוק ערהיעלט איך פאָן איינעם פריינדע, דעם איבערזעטצער פאָן אתיתי לחננך אונד דער סליחות לכל נדרי.

חסרו מהם בכל מקום גלותם · ולא מאסם
ולא געלם לכלותם · גלו תחלה למצרים
בשבעים נפשותם · ויפרו וירבו במאד מאד
להרבותם · ויתחכמו עליהם פוטים
להשחיתם · הפך לבם לשנאתם · ולהתנכל
בסבלותם · ויעבידום בפרך בכל עבודתם ·
וישימו עליהם שרי מסים לענותם · ויצעקו אל
יי בצר להם ממצוקותם · ולמעון קדשו
השמימה עלתה שועתם · ויקם להם מושיעים
להושיעם מצרתם · שלח משה ואהרן אשר
בחר בהם ובשליחותם · ושם במצרים
אותותיו ומופתיו להראותם · ויהפוך לדם
יאריהם וכל נהרותם · הפך את מימיהם לדם

גלו תחלה למצרים וכו', כל הענין הזה מבואר בתורה, וכל לשון המלות הנה לקוח מס' תהלים מזמור ע"ח; תרגמנו מאס. פוטים, מבני חם אבי מצרים.

איבערדרוס אויפגעריעבען. זא ווארדען איהרער זיעבציג אנפאנגז נאך מצרים געטריעבען; זיא פערמעהרטען זיך היער אונד פערשטארקטען זיך אין גראססער מענגע, נון דאכטען דיא פוטים (מצרים), זיא דורך ליסט אויזצוראטטען — איהר הערץ ווארדע אומגעדרעהט, יענע פאנגן צו האססען אונד עס מיט הינטער־ליסט דורך ארבייט צו דריקקען; זיא טריעבען זיא צור ארבייט מיט אללער שטרענגע אן, מאן זעטצטע איבער זיא בעאמטע, אום זיא צו אונטערדריקקען. היער שריען זיא צום עוויגען אין איהרער נאטה, איהר וועהקלאגען שטיעג צור וואהנונג דעס העררן גען הימעל; ער שטעללטע איהנען העלפער דאר, פאן איהרעם דרוקק זיא צו בעפרייען, ער זאנדטע משה אונד אהרן, דיא ער דאצו ערקארען. אין מצרים ליעס ער צייכען אונד וואונדערטהאטען צייגען; איהרע וייהער זאמט דען פליססען פערוואנדעלטע ער אין בלוט, אויך אללע וואססער ווארדען
בלוט

וימת את דגתם · אמר ויבא ערוב וכנים בכל
עפרותם · ושלח בם ערוב ויאכלם וצפרדע
והשחיתם · ויתן לחסיל יבולם ולארבה
תבואתם · ויאכל כל עשב בארצם וכל פרי
אדמתם · ויהרג בברד גפנם ובחנמל
שקמתם · ויסגר לברד בעירם ולרשפים
בהמתם · ושלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה
להבעיתם · ומלאכי רעים היו במשלחתם ·
ולא חשך ממות נפשם וחיתם · ויך כל בכור
במצרים ואוני ראשיתם · ויוציאם בכסף וזהב
ואין כושל במחנותם · נפל פחדם על מצרים
ושמחו בצאתם · פרש ענן למסך ואש להאיר
אפלתם · ויוצא עמו בששון בחיריו ברנתם ·

ויסעו

בלוט, זאָ דאַס איהרע פֿישע אַללע שטאַרבען. ער שפּראַך — אונד עס שוואַרמטע פֿאָן געוויל, אונד אונגעציעפֿער פֿיללטע איהרע געפֿילדע; ער ליעס פֿאָן אַללערלייא געוויל זיא פֿרעסען, אונד קראָקאָדיללע זיא פֿערלעהרען. ער גאַב דעם ערד־קרעבז איהר געוואַכּז, דעם הייששרעקק איהרע פֿריכטע הין; דיא פֿראַסען אַללעז קרויט אים לאַנדע, זאַמאַט אַללער פֿרוכט דער פֿעלדער. ער ליעס האַגעל איהרען ווינשטאָקק טאָדטען אונד איהרע פֿייגענבייאַמע פֿראָסט. איהר פֿיעה גאַב ער דעם האַגעלשלאַג, רויבפֿאָגעלן איהרע לעבענסמיטטעל פרייז, ליעס זייכען גריף איבער זיא אויז, וואוטה, צאָרן אונד אַנגזט, זיא צו שרעקקען, זאַמאַט שאַארען בעאָזער ענגעל; פֿערזאַגטע דעם טאָדע איהר דאַזיין אונד לעבען ניכט, שלוג אַללע ערזטגעבורט מצרים'ז, דיא ערזטלינגע איהרער יוגענדקראַפֿט; פֿיהרטע זיין פֿאָלק הערויז מיט זילבער אונד גאָלד — קיין שוואַכּליינג וואַר אים גאַנצען לאַגער. איהר שרעקקען פֿיעל איבער גאַנז מצרים, זאָ דאַס איהר אויזצוג זיא פֿרייטע. ער בריישעטע נור דעקקע איינע וואָלקע, דעז נאַכטז קיין פֿייער אויז, צו לייכטען; זאָ פֿיהרטע ער זיין פֿאָלק מיט וואָננע, זיינע אויזערוואָהלטען

ויסעו מרעמסס לסכות ומסכות לאתם ·
ומאתם לפני פי החירות היתה חניתם · בין
מגדל ובין הים באמצעיתם · לפני בעל צפון
הנשאר מכל אלילי פחזותם · ולמה נשאר
הוא כדי להשיאם ולהטעותם · שיאמרו
קשה יראתם שלא לקתה כמותם · שם חנו
ביום השלישי לנסיעתם · וברביעי מתקנים
כליהם ומציעין בהמתם · ואמרו להם
האוקטורין במלתם · הגעתם תחום אשר
קבעו לכם צענים בטובתם · אשר אמרתם
דרך שלשת ימים נלך ונשוב לעבודתם ·
וגאולים השיבו לא יצאנו ברשותם · כי אם

ביד

כדי להשיאם וכו', מבואר בפירש"י, בפסוק וישובו לפני פי החירות, (שמות י"ד ב'). האוקטרין, בתיירי', בשלח פרע' עמהם, וכל הענין הזה מבוא' בילקוט בשלח נרמז ר"ל.

אויערוואַהלטען אין פֿאָלגען פֿראָהלאָקקען אויז. זיא ריקקטען פֿאָן רעמסס נאַך סכות, פֿאָן סכות נאַך איתם אונד פֿאָן דאַ נאַך פי החירות פֿאָר אונד צוגען צווישען מגדול אונד דעם מעערע, בעל צפון געגענאיבער, איהר לאַגער' אויף — בעל צפון וואַר דאַז איינציגע געטצענבילד, וועלכעז פֿאָן מאָזען געטצען דער מצרים איבריג געבליעבען — דער הערר ליעס עז דאַרום שטעהען, אום זיא מעהר צו רייצען אונד איררע צו פֿיהרען, דאַמיט זיא אין אייפֿער וואַגען מאַכטען, דיעזעז זייא, וויל עז צו פֿורכטבאַר, ניכט וויא זיינעז גלייכען פֿערטילגט וואָרדען. היער רוהעטען זיא אַם דריטטען טאַגע פֿאָן איהרעם מאַרשע אויז, בערייטעטען אַם פֿיערטען איהרע געראַטהע אונד בראַכטען איהר פֿיעה אינ'ז געטירר. דאָרט שפראַכען איהרע בעגלייטער, מיט וואָרטען איהרער אַרט, צו איהנען: „איהר האַבט נון דאַז ציעל עררייכט, דאַז דיא צוענימען אייך פֿערגאָננט, דען איהר וואָללטעט אויף דרייא טאַגע רייזען אונד דאַן צוריקק צור אַרבייט קעהרען". זיר זינד, שפראַכען דיא ערלאָזטען — ניכט מיט יענער גונזט,

כיד רמה בעל כרחם שלא בטובתם · והם
ענו רוצים ולא רוצים איש כפי שיחתם · סופכם
לקים דבר מלכות ולא לעבור על דעתם ·
ועמדו עליהם והכום ופצעום והרגו מקצתם ·
והם הלכו והגידו לפרעה כל קורותם · ויהפך
לבו ולבב עמו לרדוף אותם · ויאמרו מה זאת
עשינו וישמו על עקב בשתם · ואמרו נבכים
הם ועבטו ארחותם · נרדפה אחריהם ונראה
ברעתם · ויאסור את רכבו בעצמו כדי לזרזם
ולפתותם · ואת עמו לקח עמו בדברים
לרמותם · דרך מלכים להתנהג אחרי
חילותם · ואני אקדים ראשון להלחם
במלחמתם · דרך מלכים לטול הלק ראשית
בוזתם

צוענים, מצרים. והם ענו רוצים וכו', המוקטורין ענו להם: בין ברצונכם בין שלא ברצונכם, סופכם לקיים דברי מלכות. ועמדו עליהם, ישראל עמדו עליהם. וישמו

פֿיעלמעהר דורך שטארקע מאכט, געגען דען ווילען, אויגעלאגען. „וואללעט אָדער ניכט — שפראכען יענע ווידער — „שפרעכט, וויא איהר וואללט, אבער ענדע מוסט איהר דאך דעם בעפעהלע דעס קעניגס פֿאלגען." ישראל מאכטען זיך איבער זיא הער, פֿערוואונדעטען אונד טאדטעטען איינינע. יענע פֿלאהען צו פרעה הין, ערצאהלטען, וואס איהנען צוגעקאממען. זאגלייך אנדערטע זיך פרעה'ס אונד זיינער דיענער געזיננונג; זיא בעשלאססען, ישראל נאכצוזעטצען. וואס האבען וויר געטהאן — זיא שטוינטען וועגען דיעזער שאנדע, אונד שפראכען: יענע זינד פֿעראירט, זיא פֿערקעננען איהרען רעכטען וועג; לאסט אונס איהנען נאכזעטצען, וויר ווערדען זיא אים עלענדע פֿינדען! פרעה, אום יענע אנצו צופֿיהרען אונד צו איבעררעדען, בעשפאננטע זעלבסט זיינען וואגען אונד ריס זיין גאנצעס העער דורך שמייכעלווארטע הין.— אנדערע קעניגע — שפראך ער — פֿאלגען איהרעם העערע נאך, איך אבער וויל אן איהרער שפיצע שטרייטען; אנדערע קעניגע נעהמען דען בעסטען טהייל דער ביוטע, איך אבער טהיילע גלייך מיט
איך

בּוֹתָכֶם׃ וַאֲנִי אֲשַׁוֶּה עִמָּכֶם בִּשְׁלַל צִבְעֵי
רִקְמָתְכֶם׃ וְעוֹד אֶפְתַּח אוֹצְרוֹתַי וּקְחוּ כָּל
שְׂכִיּוֹת הֶמְדָּתָם׃ מִיַּד יָצְאוּ כֻּלָּם בְּלֵב שָׁלֵם
וְעָרְכוּ מַעַרְכוֹתָם׃ וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר
עִם כָּל כְּלֵי מַשְׁחִיתָם׃ וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם עִמָּהֶם
בְּעֶזְרָתָם׃ וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָכֶם חוֹנִים עַל הַיָּם
בְּמַקְהֲלוֹתָם׃ וְנָשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ צָרֵיהֶם
בְּקִרְבָתָם׃ חִיל וּרְתֵת שָׁם אֲחָזָתָם׃ וַיִּצְעֲקוּ
בִּתְפִלָּה וְתָפְשׂוּ אָמְנוּת אֲבוֹתָם׃ וְגוֹאֲלָם חָזָק
וְנוֹקֵם נִקְמָתָם׃ וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת
רִנָּתָם׃ וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ וַיִּגְאָלֵם מִצָּרָתָם׃
מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְאֵשׁ גַּחֲלָתָם׃
וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב לַהֲמוּתָם׃
וַיִּגְעַר בְּיַם סוּף וַיֶּחֱרַב וַיּוֹלִיכֵם בִּתְהוֹמוֹת

על עקב בשתם, לשון הכתוב בתהלים מ׳ ט״ו. מנוגה נגדו וכו׳, תהלים י״ח.

איך, זעלבזט דיא קֶעזטליך געשטיקקטען געוואַנדער; איבערדיעז אֶפנע איך מיינע שאַטצע אויך, איהר נעהמט אַללע קאָזטבאַרקייטען הין. אויף דער שטעללע זאָגען מיט פאָללעם הערצען אַללע אין פאָללער ריזטונג אויז, געזאָנדערט אויז ערלעזענע קריעגזוואַגען נאַהם ער, וואָהל אויזגערישטעט, אויך אַללע געשפאַננע מצרים'ז צור הילפע מיט; זיא האָלטען זיא בייזאַממען אַם מעערע געלאַגערט איין. אַלז דיעזע נון דיא פיינדע אַנגעריקקט קאָממען זאַהען, איבערפיעל אַנגזט אונד בעשטירצונג זיא; זיא שריען היער אין אַנדאַכט, נאַך אַרט אונד וויזע איהרער פאַטער. איהר מאַכטיגער ערלאָזער אונד ראַכער האָרטע היער איהר וועהקלאַגען אונד זאַה איהרע נאָטה, ער האַלף אונד ערלאָזטע אוס זיינער זעלבזט ווילען זיא. אויז ליכטגלאַנץ געגענאיבער פוהרען האַגעל אונד פייער בליטצע, ער וואַרף פפיילע אונד צערשטרייטע זיא, דאָם בליטצע האַב אונד פערווירטע זיא. האַרט פוהר ער דאַז שילפמעער אַן, אונד שנעלל וואַר עז טראָקקען; ער פיהרטע אויף דער טיעפע וויא אויף געבאַהנטען וועגע זיא. היער

כמסלתם. ושבטי יה עמדו על הים לירד
בירידתם. ושם בנימן צעיר רודם ושרי יהודה
רגמתם. וכלם עברו ביבשה במים עזים
נתיבתם. והמים להם חמה מימינם ומשמאלם
בהליכתם. ורסן מתעה על לחיי עגמים
להביאם במים לכלותם. ונהגם בכבדות ויסר
את אופני מרכבותם. וישובו המים ויכסו את
הרכב ואת הפרשים בשטיפתם. וניער פרעה
וחילו בים סוף וכל צבאותם. ויכסו מים צריהם
אחד מהם לא נותר בשאריתם. וידידים עברו
וגזו וראו פגרי שונאיהם במפלתם. ויאמינו
בדבריו וישירו תהלתו בישועתם: ואלו כל
הימים דיו ואגמים קולמוסים. ובני אדם
לבלרים

ושם בנימין צעיר וכו׳, ל״ה בתהלים ס״ח כ״ח, וכמבואר שם בפי׳ רש״י ובשוחר טוב מזמור ק״ו. עגמים, עכורים. ואלו כל הימים וכו׳, מסכת שבת דף י״א א׳.

שטעללטען דיא שטאממע גאָטטעס אַם מעערע זיך, דער אָרדנונג נאַך דורכצו-
ציהען. בנימין, דער יינגסטע, פיהרטע אַן, דיא פירסטען יהודה'ס אבער פורר-
פורגעוואַנדט; זיא לאַגען אַללע אויף טראָקקענעם, אויף פפאַדען דורך מאַכטיגע
פלוטהען, וועלכע איהנען רעכטס אונד לינקס אין איהרעם צוגע צור מויער דיענטען.
איינען ליגען נעגטע דער עוויגע דעם קיניגע דער מצרים אַן, אום אין פערווירונג
זיא אים וואַססער אומצוברינגען. ער פיהרטע זיא מיט בעשווערליכעם צוגע,
אינדעם דיא רעדער זיך פאָן וואַגען טרעננטען; פּלאָטצליך שטראָמטע דאַס
וואַססער צוריק, איבערשוועממטע געשפּאַן אונד רייטער מיט העפטיגער פלוטה.
דאַ שטירצטע פרעה אונד זיין העער מיט גאַנצען שאַארען אינ'ס שילפמעער;
דאַ דעקקטען פלוטהען דיא קוועלער, דאַס קיינער פאָן איהנען איבריג בליעב.
דיא ליעבלינגע אַבער לאַגען זיכער הינדורך אונד זאַהען דיא לייכנאַמע איהרער
געטעדטעטען פיינדע, גלויבטען אַן דעס עוויגען וואָרט אונד שטיממטען פיר דיעזע
רעטטונג איהם לאָבגעזאַנגע אַן. וועהרען אַללע מעער דינטע, אַללע טייכע פעדערן,
אַללע

לַבְּלָרִים וִירִיעוֹת אֲרָצוֹת פְּרוּסִים. וְכָל שַׂעֲרוֹת אָדָם פִּיּוֹת וּלְשׁוֹנוֹת מְקַלְּסִים. אֵינָן מַסְפִּיקִין לַחֲקוֹר פְּלָאוֹת וְנִסִּים. אַחַת מֵאֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת הַנַּעֲשִׂים. אֲשֶׁר פָּעַל אָדוֹן לַעַם מִבֶּטֶן עֲמוּסִים. כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר בְּנִסִּים מִתְנוֹסְסִים. אוֹ הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב שׁוֹסִים. בְּמַסּוֹת בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה נֶהֱרָסִים. כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ אָדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים:

חַסְדֵי יְיָ כִּי לֹא תָמְנוּ. וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו מִמֶּנּוּ. יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ. בְּמִצְרַיִם נִגְלָה עֲבוּר לְגָאֳלֵנוּ. וּבְכָל צָרָה עִמָּנוּ לְהוֹשִׁיעֵנוּ. לֹא מְאָסָנוּ וְלֹא גְעָלָנוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. וְלֹא עָשָׂה

עמנו

מקלסים, משבחי'. שוסים, בוזזים; ויתנ' ביד שוסים (שופטי' ב יד), ת"י: ביד בוזזין.
חסדי ה' וכו', לשון הכתוב איכה ג' כ"ב. יום יום וכו', תהלים ס"ח כ'.

אַללע מענשען שרייבער אונד אַללע פעדער ראָללען, אונד לעבענדע צונגען אַללע האָרע דער מענשען, וואַהרליך, זיא פֿערמאָכטען ניכט, איינען טהייל דער מיריאַדען טויזענד װונדערטהאַטען צו שילדערן, דיא דער הערר דיעזעם פֿאָלקע פֿאָן מוטטערלייבע אַן ערצייגט! װאָ איזט נאָך זאָלך איין גראָסעס פֿאָלק, דאַס זאָ דורך פֿערזוכע ערפּראָבט װאָרדען? אָדער האַט איינע גאָטטהייט יע אונטערנאָממען, זיך אויס דער מיטטע פֿאָן רייבערן איין פֿאָלק הערויסצונעהמען דורך פֿערזוכונגען, צייכען, װונדער אונד פֿערהעערענדע קריעגע, זאָװיא דימיטיגונגען, װעלכע דער הערר אַללער װערקע פֿיר אונס געטהאַן?

חסדי. ניא הערט גאָטטעס גיטע אויף, ניא ענטציעהט ער זיין ערבאַרמען אונס; טעגליך איבערהייפֿט ער אונס מיט מילדע, ער איזט איין גאָטט, דער אימער הילפֿט. אין מצרים אָפֿפֿענבאַרטע ער זיך, אונס צו ערלעזען, אין יעדער נאָטה שטאַנד ער מיט זיינער הילפֿע אונס בייא, פֿערװאַרף אונס ניכט, װאַרדע ניכט אונזער איבערדריסיג, אונז:

עמנו כלה כחטאתינו • ובכל עת ידו נטויה עלינו • בגלות שנער שלח למעננו • ובעילם שם כסאו לרחמנו • ובעבדתנו לא עזבנו אלהינו • ויט עלינו חסד לפני שובינו • לתת לנו מחיה ולרומם בית מאוינו • גרנו משך עם קדר לשכנינו • ולא עשה כלה עם שאריתנו • ובארץ נכריה כמעט שכנה דומה נפשנו • לולי יי שהיה בעזרתנו • כי בכל פה אכלונו להדיקנו • ועלם הכבד הכבידו עלינו • עד יערה ממרום רוח לנחמנו • כי יי שופטנו יי

מחוקקנו

שנער, בבל. שלח למעננו, שנאמר למענכם שלחתי בבלה (ישעי' מ"ג י"ד). וכתיב ושמתי כסאי בעילם (ירמיה מ"ט ל"ח), וזהו, ובעילם שם כסאו וכו'. וכל המאמר הזה מיוסד על מאמרם ז"ל במס' מגילה דף כ"ט א' וש"ר פ' ט"ו. ובעבדתנו, ויט, לתת, עז"ה, גם בעבדתנו וגו' (עזרא ט' ט'). גרנו משך, עז"ה, כי גרתי משך (תהלים ק"כ). ובארץ, לולי, עז"ה, לולי ה' עזרתה לי, כמעט שכנה דומה נפשי, שם צ"ד י"ז. עד יערה וכו', ישעיה ל"ב ט"ו. כי ה',

אונז אויפצוריבען, אונד בעטראכטעט אונז ניא נאך אונזרער זינדען מאאס, איממער האלט ער זיינע האנד איבער אונז. אין אונזרער געפאנגענשאפט אין שנער אייטע ער שנעלל צו הילפע אונז, שלוג זיינען טהראן אין עילם אויף, אונז צו גונסטען. ער, אונזער גאטט, פערליעס אונז ניכט אין אונזרער שקלאפעריי, מאכטע זעלבסט אונזרע טרייבער אונז געוואגען, דאס זיא אונז נאהרונג רייכטען אונד וויעדער ערהאבען דאס הויז אונזרער וואהנונג (בית המקדש*). אלס וויר אין משך וואהנטען, נאכבארן קדר'ס וואַרען, ליעס ער אונזערן איבעררעסט ניכט אונטערגעהען; אונד אין יענעם לאנדע דער פרעמדען — שטיללע אונז דער הערר ניכט בייא, וויר וואהנטען שאן אים רייך דער שטיללע! דארט שפערטע אללעס דען ראכען אויף, אונז צו פערטילגען, אללעס בעלאגערטע אונז מיט שווערעם יאכע, ביז עס דעם היממעל ענדליך אונז צו טראסטען געפאללען; דען דער עוויגע איסט אונזער ריכטער, דער עוויגע אונזער געזעצגעבער,

דער

*) זיעהע אין עזרא קאפיטעל 9 פערז 9.

מְחוֹקְקֵנוּ· יְיָ מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ· קוֹל גְּאֻלָּה יִשָּׁמַע בְּאַרְצֵנוּ· יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ· הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ· וְלֹא נָסוֹג אָחוֹר מִמְּךָ וּתְחַיֵּינוּ· תְּמַהֵר לִשְׁכּוֹן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ· וְיָבֹא מְבַשֵּׂר שָׁלוֹם לְבַשְּׂרֵנוּ· וְיִשְׂאוּ קוֹל לְרַנֵּן כָּל צוֹפֵינוּ· בַּבֹּקֶר חַסְדְּךָ שַׂבְּעֵנוּ· וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ· וְכִימוֹת עִנִּיתָנוּ שַׂמְּחֵנוּ· וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ· הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ· וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ· יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנוּ· וּנְהַלְלָה שִׁמְךָ בְּשִׁיר וּנְגַדְּלֶנּוּ· כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן בְּיָמֵינוּ· וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה

ובהם

ה' מלכנו, שם ל"ג כ"ב. ה' חננו וכו', שם ל"ג ב'. ולא נסוג וכו', עש"ה תהלים פ' י"ט. תמהר לשכון כבוד, עש"ה תהלים פ"ה י'. ויבא, וישאו, עש"ה, מה נאוו על ההרים רגלי מבשר וגו' (ישעי' נב ז). בבקר, ונרננה, וכימות, ומעשה, עש"ה, שבענו בבקר חסדך וגו' (תהלים צ). הושיעה, שם ס' ז'. ומתהומות, שם ע"א כ'. ישועתך, ונהללה, שם ס"ט ל' ול"א. כי אלהים, ויבנה,

---

דער עוויגע אונזער קעניג, ער אונזער רעטטער. לאס דיא שטיממע דער ערלאזונג אין אונזערם לאנדע ערשאללען! א הערר, זייא אונז גנעדיג, נור צו דיר האררען וויר! לאס מיט יעדעם מארגען זייע קראפט, זייעז הייל אויפבליהען! ניא ווערדען וויר פאן דיר וויכען! בעלעבע אונז וויעדער! לאס הערליכקייט באלד וויעדער אין אונזערם לאנדע וואהנען! זענדע איינען פריעדענז באטען, דאס ער עז אונז פערקינדע, דאס אללע אונזערע וואכטער יובעלנד איהרע שטיממע ערהעבען! ערפיללע אונז פריה מיט דיינער הולד, זא ריהמען וויר פראהלאקקענד אונזער לעבענלאנג! ערפרייע אונז נון זא לאנגע לייט, אלז דוא אונז פלאגטעסט! לאס וואונדער האנדע ווערק געלינגען, לאס אונז דיינע רעכטע בייאשטעהען, וואלפאהרע אונז! לייך אויז דער ערדע טיעפע אונז הערויף אונד זעטצע דיינע הילפע האך עמפאר! דאן לאבען דיינען נאמען וויר אין איינעם ליעדע אונד עהרען איהן האך. יא, גאטט ווירד ציון'ז העלפער זיין אין אונזערן טאגען, ווירד אויפבויען יהודה'ז שטאדטע, דאס וויר זיא בעזעטצען, אונד זיינער·

זבחם יושיבנו· וזרע עבדיו ואוהבי שמו בהם
ישכנו· ומבשן וממצלות ים עת תעלנו· עוזה
אלהים זו פעלת לנו· השם בחיים נפשנו· ולא
נתן למוט רגלינו· כי בחנתנו ככסף לצרפנו·
הבאתנו במצודה שמת מועקה במתנינו·
הרכבת אנוש לראשנו· באנו באש ובמים
לרויה תוציאנו· תחננו ותברכנו ותאיר פניך
אלינו· תאיר נרנו ותגיה חשכנו· חזה ציון
קרית מועדינו· ס׳ כי אם שם אדיר יי׳ אדוננו·
חרבות ירושלם יפצחו רננו· כי נחם יי׳ ציון
בית מקדשנו· חשף זרוע קדשו לנקום
נקמתנו· וראו כל אפסי ארץ את ישועת
אלהינו

וזרע, זס פסוק ל״ו וכ״ז. ומבזן, עז״ה, חמר ה׳ מבזן וכו׳, זס ס״ח כ״ד. עוזה וכו׳, זס פסוק כ״ט. הזס, ולח, כי, הבחתנו, הרכבת, בחנו, זס ס״ו. תחננו וכו׳, עז״ה, חלהים יחננו וגו׳, זס ס״ו. תחיר נרני, עז״ה, כי חתה תחיר נרי וגו׳ זס י״ח כ״ט. חזה, כי חס, יזעיה ל״ג כ׳ וכ״ח. חרבות, כי חזף, ורחו, זס נ״ב ט׳.

זיינער קנעכטע זאַמען, דיח פריינדע זיינעג נאַמענג, זיח בעוואַכגען. חעבע חוי: בזן, חויג מעערעזטיעפען חונג הערויג! בעפעזטיגע. אָ הערר, דאַג ריין, דאַג דוח פיר חונג געטטיפטעט, דוח, דער לוך בעסערן לעבען חונג ערהאַל־ טען, דער חונזערן פוס ניכט גלייטען ליעס, דוח ערפראָבטעזט חונג לייטער־ טעזט וויח זילבער חונג, חאַזט חונג פערזטריקקט חין טלינגען, חונזערן לענ־ דען לאַזטען חנגעהענגט, ליעסעזט מענזען פאַהרען חיבער חונג, ברחַכטעזט חונג חין פייער־חונד חין וואַסערבאַטה חונד לאָגזט לוך פריידענחַולע חונג הערויג. זאָ בעגנאַדיגע חונד זעגנע חונג! לאַס דיין אַנטליטן חונג ערלייכטען, ערי לייכטע חונזרע לייכטע, מאַכ׳ חונזערע פינזטערניס לו ליכט! בליקקע חויף ליון, דיח זטאַדט חונזרער פעזטע! — יאַ, ער ווירד זיך דאָרט לייגען, דער אַללמאַכטיגע, דער עוויגע, חונזער גאָטט! ירושלים׳ג טריממער חאַללען חונג־ רע לאָבגעזאַנגע ווידער; דען גאָטט טראָזטעט ליון, דאַג הויז חונזרעג חייליג־ טהומג, לייגט זיינען חייליגען אָרם חונד ראַכט חונג, דאָ ווערדען דיח ערדענ־ גרענלען

אֱלֹהֵינוּ׃ כְּשׁוּבוֹ עִמָּנוּ מִגָּלוּתֵנוּ׃ וְיַצְמִחַ צֶמַח צַדִּיק לַעֲדָתֵנוּ׃ וְזֶה שְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרְאוֹ יְיָ צִדְקֵנוּ׃ וְאָז תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדֵּשׁ׃ אֵלִי מַלְכִּי בַּקֹּדֶשׁ׃ נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ׃ אֱלֹהִים דַּרְכְּךָ בַּקֹּדֶשׁ׃ מִי כָמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ׃ הַנַּעֲרָץ בְּאֶרְאֶלֵּי קֹדֶשׁ׃ וִיהַלְלוּךָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃ וְיִשְׁתַּחֲווּ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ׃ אֶרְאֶלִּים וְחַשְׁמַלֵּי קֹדֶשׁ׃ יַקְדִּישׁוּ וְיַעֲרִיצוּ בַּקֹּדֶשׁ׃ וְקוֹל כַּנְפֵי חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ׃ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים בַּקֹּדֶשׁ׃ וְקוֹל אוֹפַנֵּי הַקֹּדֶשׁ׃ לְעֻמָּתָם מִנַּשְּׂאִים בַּקֹּדֶשׁ׃ קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בַּקֹּדֶשׁ׃ וְקוֹל דְּמָמָה דַקָּה בַּקֹּדֶשׁ׃ קוֹרְאִים זֶה לָזֶה׃ וְשׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה׃

וצמח, ע״ש והקימותי לדוד צמח צדיק, וזה שמו, ירמיה כ״ג ה׳ ו׳. נורא, ע״ש נורא אלהים ממקדשך, תהלי׳ ס״ח ל״ו. אלהים, שם ע״ז י״ד. מי כמוך, שמות ט״ו י״א. הנערץ, ע״ש, אל נערץ בסוד קדושים, תהלי׳ פ״ט ח׳. באראלים וכו׳ עד סוף הפיוט הם עניני המרכבה שבמראת יחזקאל סי׳ א׳, ועיין בפרקי דר״א פרק ד׳.

גרינענדען אויע דיא הופֿע אונזערעס הערן זעהן, וויא ער גלייכזאם זעלבסט מיט אונז אויזציעהט, אונזערם פֿאלקע איינען גערעכֿטען העלפֿער שיקקט, דען מאן נעננען ווירד הערר אונזערער גערעכֿטיגקייט. דאן ווירסט דוא דיך הייליגטהום פֿערהערליכֿט אונד געהייליגט, איין גאָטט, איין קעניג! פֿורכֿטבארער לייזט דוא דיך אויש דיינען הייליגטהימערן, דיינען וואנדעל, גאָטט, איזט הייליגען! ווער איזט פֿערהערליכֿט מיט הייליגקייט וויא דוא, דוא, דער שרעקקען דער הייליגען אראלים? דיך פרייזען זיא, הייליג געשמיקקט, אונד בעטען דיך אן אויף דעם הייליגען בערג. אראלים אונד הייליגע חשמלים פרייזען דיך הייליג, דורכדרונגען פֿאן היי= ליגעם שויער, דיא שטיממע דער פֿליגעל דער הייליגען חיות רויזט וויא דיא שטיממע שטירמענדער פֿלוטהען אים הייליגטהום; איהנען געגענאיבער ערהעבט זיך אים הייליגטהום דיא שטיממע דער הייליגען אופנים — איינע מעכֿטיגע דאָננערשטיממע אונד איינע לייזע, הייליגע שטילע —. אין וועכֿזעלכֿערען רופֿען זיא איינאנדער צו; דיעזע פֿראגען יענע, אונד

ונרשים וזה מזה· וזה לעמת זה· וזה כנגד זה· וזה מול זה· מזה ומזה· משלשים בשלוש קדוש:

ח׳ ככתוב על יד נביאך· וקרא זה אל זה ואמר·

קו״ח קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל־הארץ כבודו:

ח׳ אז בקול רעש גדול אדיר וחזק משמיעים קול מתנשאים לעמת שרפים לעמתם ברוך יאמרו: קו״ח ברוך כבוד יי ממקומו: ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך מתי תמלך בציון בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון: תתגדל ותתקדש בתוך ירושלים עירך לדור ודור ולנצח נצחים: ועינינו תראינה מלכותך כדבר האמור בשירי עזך על ידי דוד משיח צדקך: קו״ח ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה:

ח׳ לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדשתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה: ברוך אתה יי האל הקדוש:

בי״ט אתה בחרתנו וכו׳ (ובשבת חה״מ ישמח משה וכו׳, תמצא לעיל דף כ״ט).

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרוא את־ההלל:

קי״ג הללויה· הללו עבדי יי הללו את־שם יי: יהי שם יי מברך מעתה ועד־עולם: ממזרח־שמש עד־מבואו מהלל שם יי: רם על־כל־גוים יי על־השמים כבודו: מי כיי אלהינו המגביהי לשבת: המשפילי לראות בשמים

יענע ערוויבען דיעזען, דיעזע שטעהען יענען ענטגעגען, אונד יענע דיעזען צוגעווענדעט, היער איין כאר, דארט איין כאר, אונד זאָ דיעזעס אונד זאָ יענעס ערשאַללט דאָז דרייאַמאַל הייליג. — זאָ הייסט עס בייא דיינעם פראָפעטען (ישעיה): „אונד איינער ריעף דעם אנדערן צו: „הייליג, הייליג, הייליג איזט דער עוויגע צבאות! פאָלל איזט דיא גאנצע ערדע זיינער מאַיעסטעט!““ ח״נ.

וּבָאָרֶץ׃ מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃
לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ מוֹשִׁיבִי
עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ׃
קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
לֹעֵז׃ הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל
מַמְשְׁלוֹתָיו׃ הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃
יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־
בֵּית אַהֲרֹן׃ יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם־
הַגְּדֹלִים׃ יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃
בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ הַשָּׁמַיִם
שָׁמַיִם לַייָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃ לֹא־
הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ
נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃
מָה־אָשִׁיב לַייָ כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃ כּוֹס־יְשׁוּעוֹת
אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־
נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃
אָנָּה יְיָ כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ

פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ
אֶקְרָא: נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ:
בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:
ק״י הַלְלוּ אֶת־יְיָ כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים:
כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קי״ח
ס׳ הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק׳ הודו
ס׳ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק׳ הודו
ס׳ יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק׳ הודו
ס׳ יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק׳ הודו

מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחַב יָהּ: יְיָ לִי לֹא
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי
אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם:
טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים: כָּל־גּוֹיִם
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי
בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ
קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל
וַייָ עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: קוֹל
רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל:
יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: לֹא־אָמוּת כִּי־
אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת
לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא בָם
אוֹדֶה יָהּ: זֶה־הַשַּׁעַר לַייָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ:

אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ אודך
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה׃ אבן
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃ מאת
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃ זה

החזן מנגן אנא והקהל עונה. החזן חוזר ומנגן אנא והקהל עונה.

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא׃ אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא׃

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ׃ ברוך
אֵל · יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת
הַמִּזְבֵּחַ׃ א׳ אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃ א׳
הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הודו

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל מַעֲשֶׂיךָ · וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת׃

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא · יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

חגן שבת ווירד שיר השירים געזאגט.

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה: יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן: לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ: מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ: שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה: אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי: הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ: אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים: לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי: נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים· תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף: עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ: צְרוֹר הַמֹּר׀ דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין: אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר׀ דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי: הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים: הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה: קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַחִיטֵנוּ* בְּרוֹתִים: אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים: כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין

*) רהיטנו ק׳.

הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי
בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי:
הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה: סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת
רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי: שְׂמֹאלוֹ תַּחַת
לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ
בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ: קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל
הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת: דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר
הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת
מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים: עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי
וּלְכִי לָךְ: כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ: הַנִּצָּנִים
נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ:
הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָכִי*
רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ: יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה
הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב
וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה: אֶחֱזוּ לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים
כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר: דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים:
עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ
לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בָתֶר: עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו: אָקוּמָה נָּא
וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו: מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים
בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם: כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם
עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד

*) לך ק׳. °) יתיר י׳.

שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם
בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם
תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר
כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מוֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃
הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי
יִשְׂרָאֵל׃ כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל
יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃ אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי
הַלְּבָנוֹן׃ עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן
תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ׃ צְאֶינָה וּרְאֶינָה* בְּנוֹת
צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ
וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃ הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים
מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃
שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת
וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃ כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה
כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ
בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבֹּרִים׃
שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר וְאֶל
גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃ כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃ אִתִּי מִלְּבָנוֹן
כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ
שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים׃ לִבַּבְתִּנִי
אֲחֹתִי כַלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַד° מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃
מַה יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַלָּה מַה טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ
מִכָּל בְּשָׂמִים׃ נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ וְחָלָב

*) וראֶינה הא׳ נגלי, מכלול. °) באחת ק׳.

תחת

תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃ גַּן נָעוּל אֲחֹתִי
כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם׃ שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי
מְגָדִים כְּפָרִים עִם נְרָדִים׃ מלי נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן
עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃ מַעְיַן
גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים מִן לְבָנוֹן׃ עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי
תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי
מְגָדָיו׃ בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי
אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים
שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים׃ אֲנִי יְשֵׁנָה* וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק
פִּתְחִי לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל
קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃ פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה
רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם׃ דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר
וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃ קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ מוֹר
וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל׃ פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי
וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא
מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃ מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים
בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃
הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה
תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃ מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה
בַּנָּשִׁים מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם
דָּגוּל מֵרְבָבָה׃ רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת
כָּעוֹרֵב׃ עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת
עַל מִלֵּאת׃ לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים
שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃ יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב

*) ישינה מ"י עפ"ס ומכלול.

מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃
שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן
בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃ חִכּוֹ מַמְתַקִּים* וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה
רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה
פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃ דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם
לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי
הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה
כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃ הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם
הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ
כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת
וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃ כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃
שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין
מִסְפָּר׃ אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה
הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים
וַיְהַלְלוּהָ׃ מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה
כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃ אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי
הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃ לֹא יָדַעְתִּי
נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב׃ שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית
שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת
הַמַּחֲנָיִם׃ מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ
כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃ שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר
הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ שְׁנֵי שָׁדַיִךְ
כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה׃ צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ
בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן

*) מַמְתַקִּים, תת׳ רפה כחבירו וע״ע מַרְבַדִּים·

צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃ רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃ מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃ זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃ אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃ וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃ לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃ נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ׃ הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃ מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבֻזוּ לִי׃ אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי׃ שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃ שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה׃ מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ׃ אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ׃ אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז׃ אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם׃

כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף: כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ: הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי: בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים: קדיש יתום.

סכום פסוקי דספר שיר השירים מאה ושבעה עשר,
וסמנו אשר דבר טוב על המלך וחציו נרד וכרכם.

סדר הוצאת ספר התורה·

בקצת קהלות אומרים:

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם:
כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס"ת ואומרים:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם:

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

תפלה מסערי ציון לומר בשעת הוצאת ס"ת.

יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: ג"פ

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי לִי עַבְדְּךָ פ' בר פלונית אֲמָתֶךָ וְזַכֵּנִי (ואת אשתי ובני ובנותי) לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם· וּמַלְּטֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע· וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ· וְזַכֵּנוּ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ עָלֵינוּ· וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ·

רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה. רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ. וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ. וְקַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים. וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לָעוֹלָם. וְהַבּוֹטֵחַ בַּיְיָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנְהוּ אָמֵן:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג"פ.

דיא ווייבער זאגען דיעזעז רבונו של עולם.

הערר דעז וועלטאללז! ערפיללע מיינע הערצענזווינשע צום גוטען, וויללפאהרע מיר אונד געוואהרע מיינע ביטטע, מיר, דיינער מאגד[1] N. N. טאכטער[2] N. N. דיינער מאגד, פערלייהע פאהיגקייט מיר, מיינעם מאננע, מיינען זאהנען אונד טאכטערן, דיינען וויללען מיט אויפריכטיגעם הערצען צו טהון, אונד בעפרייע מיך פאן לאסטערהאפטען בעגיערדען! לאס דיינע לעהרע אונזערן אנטהייל זיין; מאכע אונז צור אויפנאהמע דיינער שכינה עמפפאנגליך; בעשטראהלע אונז מיט דעם גייסטע דער וויזהייט אונד איינזיכט; דאס מאן אונז ערפיללט ווערדע יענע פערהייסונג: „אונד עז ווירד אויף איהם רוהען דער גייסט גאטטעז, דער גייסט דער וויזהייט אונד איינזיכט, דער גייסט דעז ראטהעז אונד דער שטארקע, דער גייסט דער ערקענטניס אונד פורכט גאטטעז". זא זייא עז אויך דיין ווילע, עוויגער, אונזער גאטט אונד אונזערער פאטער, אונז פאהיגקייט צו פערלייהען, דיר וואהלגעפעלליגע האנדלונגען אויזצואיבען, אונד דען וועג דער טוגענד צו וואנדעלן! הייליגע אונז דורך דיינע געבאטע, דאמיט אונז יענעז גליקזעליגע לאנגע לעבען, דאז לעבען דער קינפטיגען וועלט, צו טהייל ווערדע. בעוואהרע אונז פאר איבעלטהאטען אונד פאר אונגליקליכען געשיק־קען, דיא אונזערן ערדבאדען צו וויילען טרעפפען! ווער גאטט פערטרויט, דען אומגיבט גנאדע אום אונד אום.

יהיו לרצון. מאגען וואהלגעפאללען דיר דיא רעדען מיינעז מונדעז, דיא געדאנקען מיינעז הערצענז דיר, עוויגער, מיין הארט אונד ערלאזער! אמן סלה:

היערויף ווירד ואני תפלתי דרייםאהל געזאגט.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין

---

[1]) מיער נעננט מאן זיינען אייגענען נאמען. [2]) היער דען נאמען זיינער מוטטער.

בְּמַכּוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא. וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תּוּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי. וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

(הש"ץ אומר בקול רם) **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:**

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

הש"ץ לוקח ס"ת ואומר **גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:**
והקהל עונים

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

ומצוה על כל אחד לחבק ולנשק הס"ת כשהיא עוברת לפניו, ואם יזדמן לו רוק בפיו ירוק ואח"כ ינשק אבל לא ינשק ולרוק אח"כ.

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

כדרך סליכתו אומרים אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ

מן השעות הרעות ויגער ביצר הרע מן הנשואים ויחון אותנו לפליטת עולמים וימלא משאלותינו במדה טובה ישועה ורחמים:

כשגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:

ויעזור ויגן ויושיע לכל החוסים בו ונאמר אמן: הכל הבו גודל לאלהינו ותנו כבוד לתורה כהן קרב. יעמוד (פלוני בר פלוני הכהן): ברוך שנתן תורה לעמו ישראל בקדשתו: תורת יי תמימה משיבת נפש עדות יי נאמנה מחכימת פתי: פקודי יי ישרים משמחי לב מצות יי ברה מאירת עינים: יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום: האל תמים דרכו אמרת יי צרופה מגן הוא לכל החסים בו:

קהל ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום:

העול' לתור' יאחז בשתי ידיו בידיעו' התור' ע"י מפה של ס"ת, וקוד' הברכ' פותח הספר ורוא' הפסוק שצרי' להתחיל בו וינשק הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה.

פתח בברכה חיבר דיח ס"ת: ברכו את יי המברך:

והעם עונים ברוך יי המברך לעולם ועד: וחוזר המברך ב"י ה"ל"ו.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה יי נותן התורה:

כשמתחיל הקורא לקרו' בתור' יסיר ידו השמאלית מהס"ת וישאר יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריא', וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

נחב"ג ברכה ב"א יי אלהינו מלך העולם אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו. ברוך אתה יי נותן התורה:

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא, אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק ואונס, אבל בלאו הכי אין לצאת.

*) והוצאי' בס"ת א' פ' בשלח עד כי אני ה' רופאך ומתחלק לה' גברי ובשב' מתחלק לז'.

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים

---

*) בשבת חול המועד קוראים בפ' כי תשא ומתחלק לז' גברי.

ויאמר משה אל יהוה ראה אתה אמר אלי העל את העם

פלשתים כי קרוב הוא כי ׀ אמר אלהים פן־ינחם העם
בראתם מלחמה ושבו מצרימה: ויסב אלהים ׀ את־העם
דרך המדבר ים־סוף וחמשים עלו בני־ישראל מארץ
מצרים: ויקח משה את־עצמות יוסף עמו כי השבע
השביע את־בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם
והעליתם את־עצמתי מזה אתכם: (בשבת לוי) ויסעו
מסכת ויחנו באתם בקצה המדבר: ויהוה הלך לפניהם
יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר
להם ללכת יומם ולילה: לא־ימיש עמוד הענן יומם
ועמוד האש לילה לפני העם: פ לוי (בשבת ג).
וידבר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל וישבו
ויחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל צפן
נכחו תחנו על־הים: ואמר פרעה לבני ישראל נבכים
הם בארץ סגר עליהם המדבר: וחזקתי את־לב־פרעה
ורדף

בשבת חול המועד.

העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר־תשלח עמי ואתה
אמרת ידעתיך בשם וגם־מצאת חן בעיני: ועתה אם־נא
מצאתי חן בעיניך הודעני נא את־דרכך ואדעך למען
אמצא־חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה: ויאמר פני ילכו
והנחתי לך: ויאמר אליו אם־אין פניך הלכים אל־תעלנו
מזה: ובמה ׀ יודע אפוא כי־מצאתי חן בעיניך אני ועמך
הלוא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל־העם אשר
על

וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם
כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ־כֵן׃ (כשבת ד׳) וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם
כִּי בָרַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ
מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי־שִׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ׃ וַיֶּאְסֹר
אֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ׃ וַיִּקַּח שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב
בָּחוּר וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם וְשָׁלִשִׁם עַל־כֻּלּוֹ׃ וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־
לֵב פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה׃ ג (כשבת ה׳). וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם
אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם חֹנִים עַל־הַיָּם כָּל־סוּס רֶכֶב פַּרְעֹה
וּפָרָשָׁיו וְחֵילוֹ עַל־פִּי הַחִירֹת לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן׃ וּפַרְעֹה
הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ
אַחֲרֵיהֶם וַיִּירְאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה׃
וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה הֲמִבְּלִי אֵין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ
לָמוּת בַּמִּדְבָּר מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם׃
הֲלֹא־זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְמִצְרַיִם לֵאמֹר חֲדַל
מִמֶּנּוּ וְנַעַבְדָה אֶת־מִצְרָיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבֹד אֶת־מִצְרַיִם

בשבת חול המועד.

עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ פ לוי. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה גַּם אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי וָאֵדָעֲךָ
בְּשֵׁם׃ וַיֹּאמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת־כְּבֹדֶךָ׃ וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר
כָּל־טוּבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחַנֹּתִי
אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן וְרִחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם׃ ג. וַיֹּאמֶר לֹא
תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנָי כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה

מִמֻּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ
הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי
אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תֹסִפוּ לִרְאֹתָם עוֹד
עַד־עוֹלָם: יְהוָה יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן: פ ד (נסכת ו).
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מַה־תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ· וְאַתָּה הָרֵם אֶת־מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־
הַיָּם וּבְקָעֵהוּ וְיָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה: וַאֲנִי
הִנְנִי מְחַזֵּק אֶת־לֵב מִצְרַיִם וְיָבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה
בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו: וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־
אֲנִי יְהוָה בְּהִכָּבְדִי בְּפַרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו: וַיִּסַּע מַלְאַךְ
הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע
עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם: וַיָּבֹא בֵּין ׀ מַחֲנֵה
מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֶר אֶת־
הַלָּיְלָה וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה כָּל־הַלָּיְלָה: וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ
עַל־הַיָּם וַיּוֹלֶךְ יְהוָה ׀ אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל־הַלַּיְלָה

בשבת חול המועד

הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר: וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי
וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד־עָבְרִי: וַהֲסִרֹתִי
אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ: ד׳ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי
עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים
אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר אֶל־הַר סִינַי
וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־

וַיָּשֶׂם אֶת־הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם׃ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם
וּמִשְּׂמֹאלָם׃ וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כֹּל סוּס
פַּרְעֹה רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל־תּוֹךְ הַיָּם׃ וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר
וַיַּשְׁקֵף יְהוָה אֶל־מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהָם אֵת
מַחֲנֵה מִצְרָיִם׃ וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדֻת
וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחָם לָהֶם
בְּמִצְרָיִם׃ חמישי (בשבת ו). פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
נְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וְיָשֻׁבוּ הַמַּיִם עַל־מִצְרַיִם עַל־רִכְבּוֹ
וְעַל־פָּרָשָׁיו׃ וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת
בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וּמִצְרַיִם נָסִים לִקְרָאתוֹ וַיְנַעֵר יְהוָה אֶת־
מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם׃ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם וַיְכַסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־
הַפָּרָשִׁים לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא־
נִשְׁאַר בָּהֶם עַד־אֶחָד׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה
בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃

בשבת חול המועד

אִישׁ אַל־יֵרָא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל־יִרְעוּ אֶל־
מוּל הָהָר הַהוּא׃ חמישי וַיִּפְסֹל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים
וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים׃ וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב
עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה׃ וַיַּעֲבֹר יְהוָה ׀ עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא
יְהוָה ׀ יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֺן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה

*) נ' רבתי.

וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם׃ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם
אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃

פ

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר | אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה | סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃ | עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה | זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ | אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃ | יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
שְׁמוֹ׃ | מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם | וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃ תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן׃ | יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ | יְמִינְךָ
יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃ | וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

בשבת חול המועד

פֹּקֵד ׀ עֲוֺן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־
רִבֵּעִים׃ וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר אִם־נָא
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־
קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֺנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃
וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת
אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל־הָעָם
אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי־נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ׃ שְׁמָר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם: אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־

בשבת חול המועד

מְצַוְּךָ הַיּוֹם הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי: הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא עָלֶיהָ פֶּן־יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבֶּךָ: כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתָם תִּתֹּצוּן וְאֶת־מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן וְאֶת־אֲשֵׁרָיו תִּכְרֹתוּן: כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר* כִּי יְהוָה קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הוּא: פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ וְזָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ:

*) ר' רבתי.

עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ׃ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ כִּי
בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְהוָה עֲלֵהֶם
אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם׃

פ

וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת־הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ כָל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלֹת׃ וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃ ס וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מָיִם׃ וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ

בשבת חול המועד.

וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְנֹתָיו אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בָּנֶיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן׃ אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ׃ ו אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם׃ כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לִי וְכָל־מִקְנְךָ תִּזָּכָר פֶּטֶר שׁוֹר וָשֶׂה׃ וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּפְדֶּה וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת׃ וְחַג שָׁבֻעֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף

מָרָה: וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נִּשְׁתֶּה: וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ: וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ: ס

מניחים ס"ת ב' אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת ב' וקוראים בו למפטיר בפ' פינחס.

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל תַּעֲשׂוּ: עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה: כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלַת

בשבת חול המועד

תְּקוּפַת הַשָּׁנָה: שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי הָאָדֹן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלֶךָ וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ אֶת־אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: לֹא־תִשְׁחַט עַל־חָמֵץ דַּם־זִבְחִי וְלֹא־יָלִין לַבֹּקֶר זֶבַח חַג הַפָּסַח: רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: פ

למפטיר והקרבתם, זעה ווית היער אבען מטעהט.

התמיד יעשה ונסכו: וביום השביעי מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא תעשו:

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת שביעים נגד הכתב של ס"ת ואומרים:

וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל על פי יי ביד משה: עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר: דרכיה דרכי נעם וכל נתיבתיה שלום: ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד: יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

קודם קריאת ההפטרה, אחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת ברוך אתה יי הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו ובנביאי האמת וצדק:

*) הפטרת יום שביעי של פסח

בשמואל ב' סימן כ"ב.

א וידבר דוד ליהוה את־דברי השירה הזאת ביום הציל
יהוה אתו מכף כל־איביו ומכף שאול: ב ויאמר יהוה
סלעי

באור.

א וידבר דוד, כמו וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת (דברי' ל"א ל). ודע שבש"ס של כ"ד את דברי השירה דאוריתא בטעם עפחא מרכא גם הוא כתברו זה, וכן עקר. השירה, סדור דברים קרוי שיר'. ומכף שאול, הקשה שבאויביו. ב ה' סלעי ומצדתי, שניהם ענין חוזק, כי ברוב יהיו הבניינים החזקים על שן סלע, והמצודה הוא הבנין החזק. ומפלטי לי, ר"ל ומציל אותי מהרעות אשר אני בהם, והרצון

תרגום אשכנזי.

א דוד זאנג דעסן עוויגען צו עהרען פאלגענדעס געריכט — דא גאטט איהן פאן אללען זיינען פיינדען, בעזאנדערס פאן דער האנד שאולס גערעטטעט האטטע — ב דא זאנג ער: עוויגער, מיין שוטצפעלז, מיינע פעסטע, מיין עררעטטער! גאטט

*) דיא הפטרה לשבת חול המועד איזט צו פינדען בלאט ס"ח.

סלעי ומצדתי ומפלטי־לי: אלהי צורי אחסה־בו מגני ג
וקרן ישעי משגבי ומנוסי מישעי מחמס תשעני: מהלל ד
אקרא יהוה ומאיבי אושע: כי אפפני משברי־מות נחלי ה
בליעל יבעתני: חבלי שאול סבני קדמני מקשי־מות: ו
בצר־לי אקרא יהוה ואל־אלהי אקרא וישמע מהיכלו ז
קולי ושועתי באזניו: ו*תגעש ותרעש הארץ מוסדות ח
השמים

*) ויתגעש ק'.

בזה ה' לי סלעי ומצודתי ולא אצטרך למקום חזק ולמציל אחר. ומפלטי, הל' רבה. ג אלהי צורי, אלהי חזקי. וקרן ישעי, ותוקף ישעי; והמשיל התוקף לקרן, כי הוא כלי לבעל הקרנים להסיר ממנו כל מזיק, ולפי שהוא ישתמש בה ג"כ להזיק, וזה דבר לא יתכן ליחס לשם ית', אמר, קרן ישעי, שהוא להושיע ולהציל מהרע, כי הש"י לא יעשה רע, אם לא מצד מה שהוא טוב. ומנוסי, כמו שינוס האדם אל המקום הידוע לו שיתכן לו שימלט בו, כי אין לו מנוס זולתי אל הש"י. ד מהלל וגו', אקר' ואושע, ל' הווה הם, וזה פירושו: כשאני קור' להש"י שיושיעני, ומסדר שבחו קוד' התפל' כמשפט, אני מתאר אותו במהולל, כאילו כבר נעשה הדבר אשר הישועה עליו, וכן הוא באמת, כי מאויבי אושע אח"כ, וזה תמיד, לא נפל גם אחד. ה אפפוני, פסוק זה והבאים אחריו הם כדמות באור או כתיבת טעם אל הענין הנזכר, כי מזה הוליד כל הנזכר למעלה, ולכן פתח במלת כי, שהוא כתיבת טעם. משברי מות, גלים המביאי' מות, ומלאכו גלי הים נקראי' משברי', כל משבריך וגליך עלי עברו (תהלי' מב ח), וטע' אפפוני לדעתי הוא פעל נגזר מן אף, וטעמו: באו אלי באפס, ולכן לא מצאנו הפעל הזה כ"א לרע', וכן טעם כי אפפו עלי רעות (תהלי' מ יג). ונחלי בליעל, נחלי רשע. והנה קרא נחלי רשע הנחלים השוטפים ורבים בכח, וזה כולו משל על הרעות הגדולות. גם יתכן לפרש נחלי בליעל, חבורת אנשי בליעל, מל' נחיל של דבורים הידוע בדברי רז"ל, והפירוש הזה מסתבר יותר אחרי שלא מצאנו לשון בליעל, כ"א אצל בני אדם. ו חבלי שאול, כאבי שאול, כי הח' בסגול, כלומר, כאבים גדולים המביאים לשאול ולמות. קדמוני מוקשי מות, המוקשים אשר שת המות לי קדמו לכוונתי. והרצון בו, האויבים קדמו אותי לבוא בדרכי מוקשים המוליכים אל מות. ז בצר לי אקרא ה', המשגיח בפועל הנסים. ואל אלהי, המנהיג אותי ומנהיג הטבע. ושועתי באזניו, באה באזניו, כלומר, שקבל אותה, דוגמת ידבר נא עבדך דבר באזני אדני (בראשי' מד יח) ופירש"י, יכנסו דברי באזניך. ח ויתגעש ותרעש הארץ וגו',

---

גאָטט, מיין האָרט, אויף דען איך טרויע, מיין שילד, מיינעס היילס האָרן, מיינע בורג, מיינע צופלוכט, מיין העלפער, דער פאָר געוואַלט מיך שיטצט! ד „געלאָבט, ריעף איך, „זייא גאָטט!" אונד וואַר פאָן פיינד ערלאָזט. ה שאָן אומפינגען מיך דעס טאָדעס וועללען, דיא שטראָמע דער אונטערוועלט שרעקקטען מיך שאָן, ו דער האָללע באַנדע אומשטריקקטען מיך, איך וואַר פאָן שלינגען דעס טאָדעס ערגריפפען — ז אַבער אין דער אַנגסט רופ' איך צו דעם הערן, שריי' אינניג צו מיינעם גאָטט — ער האָרט מיין פלעהן אויס זיינעם טעמפעל, מיין געבעט דרינגט אין זיין אָהרען. ח דיא ערדע בעבטע, וואַר ערשיטטערט,

ט הַשָּׁמַיִם יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה לוֹ׃ עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ
י מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל
יא תַּחַת רַגְלָיו׃ וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּרָא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
יב וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבֹתָיו סֻכּוֹת חַשְׁרַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים׃
יג מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ בָּעֲרוּ גַּחֲלֵי־אֵשׁ׃ יַרְעֵם מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן
יד
טו יִתֵּן קוֹלוֹ׃ וַיִּשְׁלַח חִצִּים וַיְפִיצֵם בָּרָק וַיְהֻמֹּם*׃ וַיֵּרָאוּ אֲפִקֵי
טז
יָם יִגָּלוּ מֹסְדוֹת תֵּבֵל בְּגַעֲרַת יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפּוֹ׃
יז
יח יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃ יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי

*) ויהם ק'.

עז

ראש המקרא מחובר אל סופו, עם כי חרה לו, וכי זה משמש לשון כאשר, וטעם הכפל ויתגעש ותרעש כי הגעש יור' על זעזוע בסתר ונחבא בעומק הארץ, והרעש יורה על התנועה החזקה הרעשית בשטח הארץ. מוסדות השמים, ובס' תהלים אמר תמורתו, מוסדי הרים, והענין אחד, כי מוסדו' השמים הם הרי' הגדולי', אשר ראשם מגיע השמימה, ונראה כאילו השמים נשענים עליהם. ירגזו, יתנועעו וירעדו מפני הפחד. ט עלה עשן באפו, כן דרך הכועס, ע"י שהגוף מתחמם, יוצא עשן מנחיריו, וזהו כל ל' חרון אף, שהאף נוחר ומעל' הבל. וזהו כלו משל על נקמת ה' באויביו והצלתו מהם. י ויט, הטעם, שירדה הגזירה על האויבים מן השמים מאת השם הנכבד. יא וירכב, הטעם רדת הגזירות במהירות בלי התמהמה ועכוב. כרוב, ידוע הוא ממראה יחזק'. ובמדרש תהלי' אמרו: וירכב על כרוב, מהיכן הביאו? מבין גלגלי המרכב'. יב חשרת מים, קשור העבים במים, לשון וחשוקיהם וחשוריהם (מ"א ז לג). יג מנוגה נגדו וכו', עתה יספר ענין הברק והרעם. יד ירעם, ל' רעם. טו חצים, ירמוז לקרני הברקים. טז אפיקי ים, מעמקי ים, וכן ת"י: עומקי ימא. מנשמת, מנשיבת. יז ישלח ממרום, ישלח ידו ממרום. ימשני, לשון כי מן המים משיתיהו,

---

עש וואַנקטען דעש היממעלש פפֿיילער, זיא ערבעבטען, דאַ ער צאָרניג וואַרד, ט דאַמפֿף שטיעג אויף, אַלש ער ערגרימטע, אויש זיינעם מונדע צעהרענדער פֿייער, גלוטהפֿלאַממ' לאָדערטע דאַפֿאָן. י ער נייגטע דען היממעל, פֿוהר הערניעדער, אונטער זיינען פֿיסען דיסטערעש געוואָלק, יא ער פֿאָהרט אויף כרובש ריקקען, פֿליעגט דאַהער, ערשיינט אויף פֿליגעלן דעש ווינדעש, יב מאַכט פֿינשטערניש זיך צום געצעלטע, פֿלוטהען פֿעשטע, וואָלק' אויף וואָלקען! יג אויש ליכטגלאַנץ געגענאיבער ענטברעננט פֿלאַממענדער בליטץ. יד דער עוויגע דאָנערט פֿאָם היממעל הערַאב, דער האָכֿשטע לעשט זיינע שטיממע טאָ־נען, טו ווירפֿט פפֿיילע, שטרייעט אומהער, שליידערט בליטצע הין; טז זיכטבאַר ווירד דעש מעערעש אורקוועלל, אויפֿגעדעקקט דער ערדע גרונד, דורך דעש עוויגען דראָהען, דורך דען אָדעם זיינעש צאָרנהויכש. יז מיר רייכֿט ער אויש דער האָהע זיינע האַנד, ערגרייפֿט אונד ציעהעט מיך אויש ברויזענדען פֿלוטהען, יח ערעטטעט, מיך פֿאָן ווידערזאַכערן, מיר צו מאַכֿטיג.

עָז מִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃ יְקַדְּמֻנִי בְּיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה יט
מִשְׁעָן לִי׃ וַיֹּצֵא לַמֶּרְחָב אֹתִי יְחַלְּצֵנִי כִּי־חָפֵץ בִּי׃ יִגְמְלֵנִי כ כא
יְהוָה כְּצִדְקָתִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃ כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה כב
וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ כִּי כָל־מִשְׁפָּטָו* לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־ כג
אָסוּר מִמֶּנָּה׃ וָאֶהְיֶה תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה מֵעֲוֹנִי׃ וַיָּשֶׁב כד כה
יְהוָה לִי כְּצִדְקָתִי כְּבֹרִי לְנֶגֶד עֵינָיו׃ עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד כו
עִם־גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם׃ עִם־נָבָר תִּתָּבָר וְעִם־עִקֵּשׁ כז

*) משפטיו ק'.

תתפל

(שמות כ י). יט יקדמוני ביום אידי, אויבי היו מקדימין לבוא עלי ביום אידי, והיינו בעת שהיתה המערכת בנגוד אליו. כ, למרחב, למקום רחב, והוא הפך המצר. יחלצני, יוציאני. כא כבר ידי, ת"י, כברירות ידי, לשון בר לבב, וכענין ובנקיון כפי עשיתי זאת (בראשי' כ ה), ובעבור היות רוב המעשים בידים הזכיר עמהם בור ונקיון. כב כי שמרתי דרכי ה', מצות עשה. ולא רשעתי מאלהי, מדרכי אלהי, לעבור על מצות לא תעשה, ודרכי, הנזכר, עומד במקום שנים, והרשע הוא הנטיי' מדרך ה', כמו שהצדק הוא הליכה בדרכיו. כג כי כל משפטיו לנגדי, שמתי אותם תמיד לנגד עיני. וחקותיו, גם כל אחת מחקותיו לנגדי תמיד לא אסור מחוקה אחת. כד ואהיה תמים לו, שלא לפקפק ולחקור בחקותיו שאין להם טעם, להיות החקירה בהם מסוכנת, ובזה הייתי נשמר מעון. כה לנגד עיניו, שהוא לבדו יודע צדקתי ובורי ותמימתי. כו כז עם חסיד וגו'. דע, שהאנשים ב' סוגים, טובים ורעים, ואולם הטובים ג' מינים, אם בדיניהם שאינם ראוים לעונש, כי לא פעלו עולה, ואם במעשיהם כי עשו צדקות; ובכלם ג' סוגים, צדיק עושה צדקות, צדיק בדינו, ורשע, והעושה לפנים משורת הדין, יקרא בלשוננו בפרט בשם חסיד, ועליו אמר, עם חסיד תתחסד, אמנם הצדיק כפי היושר קראו תמים, ועליו אמר עם גבור תמים תתמם, והצדיק בדינו קראו נבר, כי זך הוא בלי פשע, ועליו אמר ועם נבר תתבר, ואולם הרשע בכלל קראו עקש, יכלול בו הנגיד לכל אלה המדות אשר בצדיק, כי פי' עקש בלתי שוה, ועליו אמר ועם עקש תתפל, והכוונה בכל זה כי הוא נותן לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו.

יט זיא איבערפיעלען מיך אין אונפאַללשוואַנגערן טאַגען — אַבער גאָטט וואַרד מיינע צופערזיכט, כ ער פיהרט מיך אויס אין ווייטען רוים, עררעטטעטע מיך — דען ער האַט לוסט אַן מיר. כא גאָטט טהוט מיר וואָהל נאַך מיינער פראָממיגקייט, בעלאָהנעט מיינער האֶנדע ריינהייט. כב דען איך האַלטע דיא וועגע דעס העררן, בין ניכט רוכלאָס ווידער מיינען גאָטט. כג זיינע רעכטע האַב' איך שטעטס פאָר אויגען אונד ווייכע ניא פאָן זיי־נען לעהרען, כד איין הערץ איזט אונגעטהיילט מיט איהם, איך היטע מיך פאָר איבערטרעטונג; כה דאַרום פערגילט דער הערר נאַך מיינער אונשולד מיר, נאַך מיינער האֶנדע ריינינקייט פאָר זיינען אויגען! — כו דוא ביזט דעם גיטיגען אַלגיטיג, דעם טרייהגעזינכטען טרייהגעזינכט, כז פערפאָהרט מיט ריינען

כח תִּתַּפָּל: וְאֶת־עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ עַל־רָמִים תַּשְׁפִּיל:
כט ל כִּי־אַתָּה נֵירִי יְהֹוָה וַיהֹוָה יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי: כִּי בְכָה אָרוּץ גְּדוּד
לא בֵּאלֹהַי אֲדַלֶּג־שׁוּר: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהֹוָה צְרוּפָה
לב מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ: כִּי מִי־אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְהֹוָה וּמִי
לג צוּר מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ: הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל וַיַּתֵּר תָּמִים דַּרְכּוֹ*:
לד לה מְשַׁוֶּה רַגְלָיו° כָּאַיָּלוֹת וְעַל־בָּמֹתַי יַעֲמִדֵנִי: מְלַמֵּד יָדַי

*) דרכי ק'. °) רגלי ק'. למלחמה

כח ואת עם עני, עם נכנע. ועיניך וגו', שעורו, ועיניך תשפיל על כל רמים, לענין בדיניהם; ואמר תשפיל, כענין וירד ה' לראות את העיר, כי רם על כל רמים ה'. כט נירי, ע"י כתיב. יגיה, מגזרת נוגה ל' אורה. ל ארוץ, מבעלי עלומי הע'. וכן כעשפטו בשוק, והוא לשון מרוצה, כאבירו, אדלג שור; ובניהם ל' הווה הם, וטעם בך, בסמך ארוץ אחרי הגדוד. לא תמי' דרכו, שלם ומגיע אל התכלי' לעולם. צרופה, מזוקקת מכל סיגים. לב צור, תקיף. לג האל מעוזי חיל, האל הוא מעוזי לתת לי חיל. וכתוב בו' עם הדגש. ויתר, המפרשים פרשוהו בדרך רחוק, מן מתיר אסורים, לשון פתיחה, או מן לנתר בהן על הארץ, לשון קפיצה; והנכון בעיני, שהוא מגזרת אל ארץ אשר תרתי להם (יחזק' כ ו), שעניני, הכנתי ותקנת להם, וכן ת"י ויתר, ותקן, והוא מבעלי עלומי הע' ומבנין הפעיל; ולא יקשה לך פתחות הי', כי כמוהו: יַפִּית אתנם (מ"ב יח לב וישעי' לו יח), במקום יָסִית, ועוד אחרי' כמוהם ככתוב במכלול לרד"ק; ונראה, כי כמוהו, ראה ויתר גוים (חבקוק ג'), כי אחר שאמר, לפניו ילך דבר וגו', שרוצה בו לגרש שבעה עממים, כפי' הראב"ע, אמר, עמד וימודד ארץ, וירמוז אל מאמר השם ית' לאברהם, לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרי' עד הנהר הגדול נהר פרת, את הקני וכו', הנה נמדדה הארץ כלה במיועד' לישראל וזהו, עמד וימודד ארץ; ואמר עוד, ראה ויתר גוים, שטעמו, התבונן לתור דרך לישראל, ואח"כ אמר, ויתפוצצו הררי עד, ירמוז בו גרוש האומות החזקים יושבי הארץ מעולם; ובמה מקומו' כנתוב יבנה האומו' התקיפים בשם הר וגבעה. לד משוה רגלי כאילו', רגלי הנקבות עומדות ביותר מכל הזכרים; וי"ת, משוי ריגלי קלילין כאילתא, ורצונו שהי' כל הערון, ולא יכלו הרודפים להשיגו, עד בואו אל במותיו בטח. לה מלמד,

---

ריין, ביזט טיקקעבאהלען אונפערגאנגליך; כח דען אונטערדריקקטען שטעהזט דוא ביא, בליקקעזט אויף שטאלצע אונד ערניעדריגזט זיא. כט דוא ביזט מיינע לייכטע, עוויגער! דער הערר מאכט פינזטערניס צו ליכטע מיר. ל מיט דיר דורכברעכ' איך קריעגעזשאר, מיט מיינעם גאטטע זעטצ' איך איבער מויער. לא ער, גאָטט, זיין וועג איזט וואנדעלאָז, דעז הערן פערהייסונג ריין דורכלייטערט, אללען, דיא איהר טרויען, איזט ער איין שילד. לב דען ווער איזט אויסער דיעזעם הערן איין גאטט? ווער אָהנע אונזערן גאָטט איין האָרט? לג דען גאָטט, דער זיעגעזמאכט מיר איזט, דער איינען וואנדעלאָזען וועג מיר באהנט, לד באלד מיינען פוס דען הירשען גלייך בעפליגעלט; באלד איך אויף מיינען האָהען זיכער שטעהן! לה ער איבט צום קאמפפע מיינע האנדע, לעהרט מיינען אַרם דען

עהרנען

למלחמה ונחת קשת־נחושה זרעתי: ותתן־לי מגן ישעך לו
וענתך תרבני: תרחיב צעדי תחתני ולא מעדו קרסלי: לז
ארדפה איבי ואשמידם ולא אשוב עד־כלותם: ואכלם לח לט
ואמחצם ולא יקומון ויפלו תחת רגלי: ותזרני חיל מ
למלחמה תכריע קמי תחתני: ואיבי תתה לי ערף מא
משנאי ואצמיתם: ישעו ואין משיע אל־יהוה ולא ענם: מב
ואשחקם כעפר־ארץ כטיט־חוצות אדקם ארקעם: מג
ותפלטני מריבי עמי תשמרני לראש גוים עם לא־ידעתי מד
יעבדני: בני־נכר יתכחשו־לי לשמוע אזן ישמעו לי: בני מה מו
נכר יבלו ויחגרו ממסגרותם: חי־יהוה וברוך צורי וירם מז

לשון הרגל ואמון, שיהי' לו אמון ידים למלחמה. ונחת, דקדוקו מבואר היטב בפי' רש"י בתהלי' ועוד בתהלי' ל"ח ג', אלל כי חציך נחתו בי. לו ענתך תרבני, לשון ענוה. כאשר בתהלים. לז תרחיב צעדי תחתני, המרחיב לצעדיו אינו נוח לפול. קרסולי, הם הרגלים מן האסתוילין (שקוראים קנילייא בלע"ז ובל"א טיעביין) ולמטה. מ יתזרני, כמו ותאזרני. מא תתה לי. נתתה לי. ואצמיתם, הו' בקמ"ץ בכ"י וס"מ, וכ"כ מ"ש. מב ישעו, יפנו. מג ואשחקם. ה"י, ודושתיכון, ל' ושחקת ממנה הדק (שמות ל). אדיקם, אעשם דק לעפר. ארקעם, ארמסם. מד עמי כמו עמים. יעבדני, א"ו, והד נקנון. מה יתכחשו לי, מחמת יראה יאמרו לי כזבים, מו יבולו, ילאו, ל' עלה נבל (ירמי' ח יג). ויחגרו, לשון פסחים. ממסגרותיהם. מקומי יסורי מסגר שאני מיסרן בהם, מז חי ה', ר"ל, ה' העוזר אותי,

עהרנען בחגען ונעקען. לו נון טהייע געבען דוא מיר דיין הייל, ונעמעגט דיך הערחב, מיך גראם צו מאכען, לז וויטערעט מיינע טריטטע אונטער מיר, דאס מיין געלענק ניכט קראפטלאז ווירד. לח נון זעטז' איך מיינען פיינדען נאך אונד רעטטע זיא אויז. אונד לאס' ניכט אב, ביז איך זיא אויפגעריעבען. לט איך פערטילגע, הויע זיא ניעדער — זיא קאמען ניכט אויף, סטירצען אין צו מיינען פיסען! מ זא האטט דוא איך צום קאמפף געריזטעט, זא בייגזט דוא מיינע ווידערזאכער אונטער איך, מא זא ווענדעט דוא מיר צו דען פיינדען נאקקען אונד מיינע האססער, דאס איך זיא בהענדיגע. מב זיא ווענדען זיך — ניעמאנד הילפט — צו גאטט עמפאר — דער הערט זיא ניכט. מג נון צערשטאס' איך זיא ווית ערדענשטויב, צערטרעטע, צערמאלמע זיא ווית גאססענקאטה. מד דוא טיטלעזט איך פאר פאלקסמייטעריית, ערהאלטעזט איך צום הויפט ענטפערנטער רייכע, מיר אונבעקאננטע פאלק דיענט מיר, מה דער בארבארען זאהנע שמייכלען מיר, זינד אויפ'ז געריכט מיר אונטערטהאן — מו דיא זאהנע דער בארבארייא פערשמאכטען, ציטטערן אויז איהרען פעזטען הערפאר. — מז עווינ לעבט דער הערר!

מח אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעִי׃ הָאֵל הַנֹּתֵן נְקָמֹת לִי וּמוֹרִיד עַמִּים
מט תַּחְתֵּנִי׃ וּמוֹצִיאִי מֵאֹיְבָי וּמִקָּמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים
נ נא תַּצִּילֵנִי׃ עַל־כֵּן אוֹדְךָ יְהוָה בַּגּוֹיִם וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר׃ מִגְדִּיל*
יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה־חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ
עַד־עוֹלָם׃ *) מגדול ק'

והמפטיר יברך ברכות האחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּא״י הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

הוא חי וקים. וברוך צורי, צורי ותקפי הוא ברוך על כל ברכה ותהלה, ולזה אין לי לירא שיחדל עזרו ממני, והאלהים שהוא תוקף ישעי הוא רם על כל רמים, ולזה לא אירא שתקצר ידו מלהושיעני. מט ומקמי תרוממני, הרוממני ומגביהני, שלא תחול בי ידם. נא מגדול, שם דבר הוא, ומוסב על ולשמך אזמר, הקודם לו, וטעמו, אזמר לשמך שהוא מגדול ומשגב ישועות מלכו, וכן כתיב, מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב (משלי יח י).

פרייז מיינעם הארטע, פערהערליכונג דעם גאטטע מיינעס היילז, מח דעם גאטטע, דער מיר ראכע גיבט אונד צווינגט פעלקער אונטער מיך, מט דער מיך מיינען פיינדען ענטרייסט, מיך איבער עמפערערן זיגען לעסט, פאן יענעם אונגערעכטען מאננע רעטטעט! נ דרום דאנק' איך דיר, עוויגער, אונטער דען היידען, אונד ריהמע דיר איין זאיטענשפיעל, נא דיר, דער זיינעז קעניגע רעטטונגזטהורם איזט, דער וואהלטהוט זיינעם געזאלבטען, דוד אונד זיינער זאמען עוויגליך!

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם השבת הזה ויום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדשה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה: לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

הפטרת לשבת חול המועד·

ביחזקאל סמן ל"ז, היתה עלי· ויש קהלות מוסיפים כאן:

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבֶּה אֹתָם כַּצֹּאן אָדָם: כְּצֹאן קָדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַםִ בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָֹה:

כרוב הקהלות מתחילים כאן:

הָיְתָה עָלַי יַד־יְהוָֹה וַיּוֹצִאֵנִי בְרוּחַ יְהוָֹה וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת: וְהֶעֱבִירַנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל־פְּנֵי הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה אַתָּה יָדָעְתָּ: וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל־הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָֹה: כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהֹוִה לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי

מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם: וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גִּידִים וְהַעֲלֵתִי
עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם
וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי וַיְהִי־קוֹל
כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה־רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל־עַצְמוֹ:
וְרָאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גִּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר
מִלְמָעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם: וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל־הָרוּחַ
הִנָּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־הָרוּחַ כֹּה־אָמַר ׀ אֲדֹנָי יֱהוִֹה
מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי בַּהֲרוּגִים הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ:
וְהִנַּבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיִּחְיוּ וַיַּעַמְדוּ עַל־
רַגְלֵיהֶם חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הָעֲצָמוֹת
הָאֵלֶּה כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הִנֵּה אֹמְרִים יָבְשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ
וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ: לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם
כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם
וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־
אַדְמַת יִשְׂרָאֵל: וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּפִתְחִי אֶת־
קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי: וְנָתַתִּי
רוּחִי בָכֶם וִחְיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל־אַדְמַתְכֶם
וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְהוָה:

בקלת קהלת מיסיפים זה:

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ עֵץ
אֶחָד וּכְתֹב עָלָיו לִיהוּדָה וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו* וּלְקַח עֵץ
אֶחָד וּכְתוֹב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
חֲבֵרָו: וְקָרַב אֹתָם אֶחָד אֶל־אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ
לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ:

*) חבריו ק'

המפטיר יברך ברכות לאחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּא יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

בשבת חה"מ אין מזכירים של י"ט לא באמצע ולא בחתימה.

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת. עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

לשבת.

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא: זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא. זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא. דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְּבָבֶל. לְרֵישֵׁי

כַלֵּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי דִי בָבָא: לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן. וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין. רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְכוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן. וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן. כָּל זְמַן וְעִדָּן. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת־כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ. הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם. וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה. וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל. וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן:

בשבת חה״מ אומרים הנותן תשועה וכו׳. אשרי וכו׳.

ספ"ת לוקח ס"ת בידו לסוליכו מן סבימס ולסלכינו בסיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ ׃

וקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם ׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ ׃

כ"ט בשבת.

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז ׃ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ ׃ קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים ׃ קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר ׃ קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן ׃ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים ׃ קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ ׃ קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ ׃ קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד ׃ יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם ׃ יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם ׃

כ"ד בי"ט בשחל בחול.

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ ׃ כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ ׃ מִי־יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ ׃ נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה ׃ יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ ׃ זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה ׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה ׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ׃ מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה ׃

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל ׃ קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ ׃ כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ ׃ כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ ׃ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר ׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם ׃ הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם ׃

הש"ץ אומר חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַ"יְ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד (שכל) שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו"ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח' כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קו"ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: ח' מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים: קו"ה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: ח' אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: קו"ה אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

ח' אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: ח' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קו"ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ: לדור ודור וגו'.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ומוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השב׳ הזה ואת יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת מוּסַף יוֹם

חג המצות הזה נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור:

לשבת וביום השבת שני־כבשים בני־שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד ונסכה:

(זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור ליתא בכ״י וס״מ ואין לאמרו וכ״כ יעב״ץ).

והקרבתם אשה עלה ליי פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם:

ומנחתם ונסכיהם כמדבר שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל· ועשרון לכבש ויין כנסכו· ושעיר לכפר· ושני תמידים כהלכתם:

לשבת ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג עם מקדשי שביעי· כלם ישבעו ויתענגו מטובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו שובה אלינו בהמון רחמיך בגלל אבות שעשו רצונך בנה ביתך כבתחלה וכונן מקדשך על מכונו והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו והשב כהנים לעבודתם ולוים לשירם לזמרם והשב ישראל לנויהם ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בשלש פעמי רגלנו ככתוב בתורתך שלוש פעמים בשנה יראה כל־זכורך את־פני

יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ· וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

סדר דוכן וכו׳ תמלא בסוף המחזור.

בש״ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה: פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

הש״ץ חוזר התפלה בקול.

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. אֵין כַּאדוֹנֵינוּ. אֵין כְּמַלְכֵּנוּ. אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: מִי כֵאלֹהֵינוּ. מִי כַאדוֹנֵינוּ. מִי כְמַלְכֵּנוּ. מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ: נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ. נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ. נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ. נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ: בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ. בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ. בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ. אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ. אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ. אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים:

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה: מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה: הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר. וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה. וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק: מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע (הַקָּב). מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת

הַצִּפֹּרֶן, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה: יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

מסכה סוף מס' תמיד, וסופרים פי"ח.

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים, לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: (כ"ד)

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים,

גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: (מ"ח)

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים,

אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפּוֹט: (פ"ב)

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים, אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: (צ"ד)

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִי', הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: (פא)

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים, יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: (צ"ג)

בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: (צ"ב)

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

בשביעי של פסח אחר שיר של יום אומרין מזמור קי"ד בצאת ישראל ממצרים וכו' תמלא בהלל, ובשמיני אחר שיר של יום אומרין מזמור פ' ולמנצח שיר מזמור הריעו וכו'.

למנחה נכנסים לביהכ"נ ואומרין אשרי ובא לציון וכו'.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה. תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִנְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא

וּשְׁמַעִית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: ח"ק.

יו"לשנה וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

וקורלים בתורה ומחזירים ספר תורה להיכל ואומרים ה"ק. ומתפללים, והש"ץ חוזר התפלה, קדיש תתקבל, עלינו.

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ: ק"ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים

והקהל עונים יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר · וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

הפיוט הזה הלוך ילך ע"פ א"ב; אלא שהקדים לכל חרוז תיבה אחת משירת ויושע, ולא השלים הא"ב כולו, אבל התחיל בניין הפיוט פסח אוגלו וכו' עד פסח חזיון שירה ומכאן ואילך השלים הא"ב על הסדר.

וַיּוֹשַׁע אֹמֶן אֶשְׁכְּלוֹת קֹדֶשׁ פֶּרַח תְּהִלָּה · וַיַּרְא בְּעִנּוּי וְקוֹשִׁי נוֹרָא עֲלִילָה · אָז גְּדֻלָּתוֹ הִפְלִיא וְהֵאִיר אֲפֵלָה · אֱלוֹהַּ עוֹשִׂי נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

ויושע · אומן. כ"כ בכ"י כגר"י, וה"כ הוא תאר לש"י ית' שנשא את ישראל כאשר ישא האומן את היונק, ואשכלות קדש ופרח תהלה שניה' תארי' לישראל עה"ה וקרא להם אילי הצדק מטע ה' להתפאר (ישעי' סא ג). אלוה עושי וגו' פסוק הוא באיוב ל"ה י'.

ויושע. דער עוויגע רעטטעטע דען היילינען וויינשטאָקק, דען ער זא זיינען רוהמע ערלאָגען; ער, דער פֿורכטבאַרע אין זיינען טהאַטען, זאַה דיא קוואַל אונד דען דרוקק זיינער ערקאָרנען, דאַ לייגטע ער זיך גראָס, וואונדערבאַר אונד טויף איהנען ליכט איין פֿינסטערן; איהנן, דענן מאַכטיגען, וויינעך טהָטפֿער, שטיממטען זיא ליעדער אין דער נאַכט. געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, דער דיא אַבענדע דאַממערן לאָסט!

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים:

עֻזֵּי הָרִים דִּלֵּג כְּזָכְרוֹ בְּרִית אָבוֹת וָחֶסֶד. וּגְבָעוֹת קִפֵּץ טָהוֹר כָּל יֹשֶׁר. זֶרַע אַהֲבַת חוֹלַת שֶׁמַע לְהִוָּסֵר. וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךָ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךָ חָסֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

דברים ו' ד'.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

עזי הרים וכו', עש"ה מדלג על ההרי' מקפץ על הגבעו' (שיר ב ח). ואמרו במכילת', מדלג על ההרים בזכות אבות מקפץ על הגבעות בזכות האמהות. זרע אהבת חולת שמע, ישראל, עש"ה כי חולת אהב' אני (שם) וכשדרש עליו ר' יצחק, בראשונה כשהיתה פרוטה מצוי' אדם מתאו' דבר משנ' דבר הלכה דבר תלמוד, ועכשיו שאין הפרוט' מצוי' וביותר שאנו חולים מן המלכיות אדם מתאו' לשמוע דבר מקרא דבר אגד' עכ"ל. ואהב' עולם וגו' פסו' הוא בירמי' ל"א ג'.

עזי. מיין רעטטער היפפטע איבער בערגע, אַלז ער דעס בונדעס מיט מיינען פֿעֶטערן געדאַכטע אונד וויהרער טרייע! איבער היגעל שפראַנג ער, דער היילינגע וועלטענטשֶפפער, אונד בעגרינדעטע דאַס וואָהל זיינער ליעבעקראַנקען (ישראל). עוויג ליעבט איך דיך — זאָ שפראַך ער — דאַרום שטראֶמט מיינע גיטע דיר. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, דער זיין פֿאָלק ישראל ליעבט!

דברים י״א י״ג והיה אם־שמע תשמעו אל־מצותי אשר אנכי מצוה
אתכם היום לאהבה את־יהוה אלהיכם ולעבדו בכל־
לבבכם ובכל־נפשכם: ונתתי מטר־ארצכם בעתו יורה
ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתתי עשב
בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן־יפתה
לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם
להם: וחרה אף־יהוה בכם ועצר את־השמים ולא־יהיה
מטר והאדמה לא תתן את־יבולה ואבדתם מהרה מעל
הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את־דברי
אלה על־לבבכם ועל־נפשכם וקשרתם אתם לאות על־
ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את־
בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
ובשכבך ובקומך: וכתבתם על־מזוזות ביתך ובשעריך:
למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע
יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:
במדבר ט״ו ל״ז ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל
ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם
ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת
וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם
ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם
זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי
והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר
הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני
יהוה אלהיכם: יש לסמוך אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע הא'.

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו כי הוא יי אלהינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו הפודנו מיד מלכים מלכנו הגואלנו מכף כל־העריצים האל הנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל־אויבי נפשנו העושה גדלות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר, השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו המדריכנו על במות איבינו וירם קרננו על כל שנאינו העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותת ומופתים באדמת בני חם המכה בעברתו כל־בכורי מצרים ויוצא את־עמו ישראל מתוכם לחרות עולם: המעביר בניו בין גזרי ים־סוף את־רודפיהם ואת־שונאיהם בתהומות טבע: וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום יקותיאל בר יוסף.

פסח א אשרו באור החיים לאור.
ולכל בני ישראל היה אור, פסח מצרים:
פסח ב באות זה עוד להתברך.
קומי אורי כי בא אורך, פסח לעתיד:
פסח ג גאולים אז הללוהו.

ויושע

פסח. אשרו וכו', כתאשרו ישראל לאור באור החיים, כלומר באור של אורך החיים כי בכל מקום שהי' ישראל נכנס הי' האור נכנס עמו כדאי' ברכות וזהו ולכל בני ישראל וגו'. באות זה, של אור עתידים עוד להתברך שנא' קומי אורי וגו' (ישעי' ס א).

א אַם פסח לייכטעטע דען גליקליכען עוויגע ליכט; אַללען קינדערן ישראל'ס שיין ליכט. פסח מצרים*).

ב אַם פסח ווערדען זיא חבֿרות'ס מיט גלויבען וואונדער בעגליקט ווערדען; „אויף, ערהייטערע דיך! דיין ליכט בריכט הערפאָר!" פסח לעתיד*).

ג אַם פסח דאַנקטען זיינע ערלעזטען איהם, דעם ער, דער עוויגע, ערטעטעטע זיא

---

*) זיעהע דיא אַנמערקונג איבער דאַז מערבית פאַר געזעטצען.

וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח דָּגוּל יָחִישׁ יְשַׁעֵנוּ.

יְיָ מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח הֻמְרְרוּ בְּקוֹשִׁי וְנִלְאוּ.

מִמָּהֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח וְיוֹם נָקָם תִּרְאוּ.

כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח זַכִּים אִמָּה לְעָצְמָה.

וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח חוֹכָיו טוּבוֹ לְהַנְחִילֵם.

וְעַל מַבּוּעֵי מַיִם יְנַהֲלֵם, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח טָהוֹר עֲנָוָתוֹ הִרְבָּה עֲלֵיהֶם.

וַיי

דגול, הקב"ה דגול מרבבה. ה' מלכנו וגו', ישעי' ל"ג כ"ב. הומררו, אנח' וימררו את חייהם. כי בשמחה תצאו, ישעי' נ"ה י"ב. זכים, ישראל. חומה לעצמה, כתירא, לעמוד. חוכיו, ישראל המחכים לו. ועל מבועי וגו', ישעי' מ"ט י'. טהור, הקב"ה.

זיא אַן דיעזעם טאַגע. פסח מצרים.

ד אַן פסח ווירד ער, דער אַללבעהערשער, אונזער הייל בעשלייניגען; דען דער עוויגע איזט אונזער קעניג, ער ווירד אונז העלפען. פסח לעתיד.

ה אַן פסח וואורדע איהנען דורך שווערע אונד לאַנגוויעריגע אַרבייט דאַז לעבען ביטטער געמאַכט, אונד אַן פסחמאָרגען צאָגען זיא אויז. פסח מצרים.

ו אַן פסח ווירד איין טאַג דער ראַכע ערשיינען, אונד איהר ווערדעט מיט פריידען ציעהען. פסח לעתיד.

ז אַן פסח גערעטטעטען דיא פראָממען אין גראָססע אַנגזט, דאַ דיענטען דיא וואַססער איהנען צור מויער. פסח מצרים.

ח אַן פסח ווירד זיינע גיטע זיינע פערטרויטען ערפרייטען אונד זיא לייטען צו וואַססערקוועללען. פסח לעתיד.

ט אַן פסח צייגטע דער הייליגע איהנען גראָססע זאַנפטמוטה; ער זעלבזט,

וַיְיָ הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח יָעִיר נְאֻם חֶזְיוֹנָי׃

כִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יְיָ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח כָּרָאוּי עָנְתָה נְבִיאָה׃

שִׁירוּ לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח לוֹעֲגָיו יִהְיוּ לִמְשִׁסָּה׃

זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵאוּת עָשָׂה, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח מוּנְעָם שִׁיר הוֹדָיָה׃

עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח נַגֵּן שִׁיר הֲמוֹנָי׃

כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח סְגֻלִּים לָשׁוּב לִמְאוּיָם׃

הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פסח

נאום חזיוני, מאמר חוזי שאמר כי הולך וגו' שם נ"ב י"ב. כראוי ענתה וגו', לועגיו יהי וכו', מבואר במערבית דאתמול ד"ה פסח פתיחת וכו', כי עזי וזמרת וגו', שם י"ב ב'.

דער עוויגע, גינג פאר איהנען הער. פסח מצרים.

י אם פסח ווירד ער דיא פערהייסונג דער פראפעטען אין ערפיללונג ברינגען.
דער עוויגע זעלבסט ווירד פאר אייך הערציהען. פסח לעתיד.

כ אם פסח בעגאן דיא פראפעטין (מרים) דען וועטטגעזאנג: „זינגט
דעם עוויגען, דער האך ערהאבען זיך צייגט. פסח מצרים.

ל אם פסח ווירד ער זיינע לעסטערער בענדיגען; דאן זינגט דעם עוויגען,
דער האך ערהאבען זיך געצייגט! פסח לעתיד.

מ אם פסח ערטאָנט דער ליעבליכע דאנקגעזאנג: מיין זיעג, מיין
זאיטענשפיעל איזט יה! פסח מצרים.

נ אם פסח ווירד דער אנדעכטיגע געזאנג זיינער געמיינדע ערטאָנען: „מיין
זיעג, מיין זאיטענשפיעל איזט יה, דער עוויגע!" פסח לעתיד.

ס אם פסח לאג דאז געליעבטע פאָלק נאך דעם אָרט זיינער וואָננע
אונד לאג אויף טראקענעם וועגע דורך דאז מעער. פסח מצרים.

פֶּסַח עָתִיד לְהָשִׁיב שְׁבָיִם·
מֵחֲמַת וּמֵאִיֵּי הַיָּם, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח פּוֹרְכִים נָסוּ לִפְנֵיהֶם·
כִּי יְיָ נִלְחָם לָהֶם, פֶּסַח מִצְרָיִם:
פֶּסַח צָרוֹת עַמּוֹ יָסִיר וְנִחַם·
וְיָצָא יְיָ וְנִלְחַם, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח קֶרֶן נָאוֹר הֵרְעָם·
וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם עַל הָעָם, פֶּסַח מִצְרָיִם:
פֶּסַח רוּחַ עָרִיצִים לְהַנְשִׁים·
יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים, פֶּסַח לֶעָתִיד:
פֶּסַח שְׁאֵרָם נִמַּק וְנִבְחַר·

לא

מחמת ומאיי הים, שם י"א י"א. פורכים, מצריים שהיו מעבידים ישראל בפרך. ויצא ה' ונלחם, זכרי' י"ד ג'. קרן, ענין כריתה וגזירה כ' הרן מצפן בא (ירמי' מו כ). נאור, תאר לאל ית' עפ"ה נאור אתה אדיר (תילי' עו ה), הרעם. כתתם ושברם כ' תרועם בשבט ברזל (שם ב ט), וטעם המאמר הקב"ה הכרית ושבר אותם. להנשים, פעל נגזר מן נשמה ע"ד לדשנו (שמו' כז ג). יחזיקו עשרה אנשים, זכרי' ח' כ"ג. שארם נמק, בשרם נמס, כ' המק בשרו ועיניו תמקנה (זכרי' יד יב).

ע אַלס פסח ווערדען זייגע געפאַנגענע צוריקקעהרען פאָן חמת אונד דען אינזעלן דעז מעערעז. פסח לעתיד.

פ אַלס פסח פלאָהען איהרע בעדריקקער, דען דער עוויגע שטריטט פיר זיא מיט מצרים. פסח מצרים.

צ אַלס פסח ווירד ער זיין פאָלק פאָן דראַנגזאַל בעפרייען; דער עוויגע זעלבזט ווירד אויזציעהען אונד קאַמפפען. פסח לעתיד.

ק אַלס פסח ליעס דער אַללווייטענדע דיא מצרים פאָן אונגליק טרעפפען; דאַ טריעב מצרים מיט געוואַלט דאַז פאָלק. פסח מצרים.

ר אַלס פסח ווירד דען אַנגסטיגענדען דער מוטה ענטפאַללען; צעהען מאַננער ווערדען זיך פעסטהאַלטען* —. פסח לעתיד.

ש אַלס פסח ווורדע מצרים צערפלייטט אונד אויפגעריעבען, ניעמאַנד בליעב

---

*) זיעהע דיא פראָפעצייהונג זכריה קאַפיטעל 8 פער: 23.

לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח תִּתֵּן יְשׁוּעוֹת חוֹסָיו·

וְלֹא יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח תּוֹפְפוּ יוֹנְקִים לְיַחֲדוּהוּ·

זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח יְקָרִים יֹאמְרוּ כָּזֶה·

הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח קְדֻשָּׁה נְקֵבָה בַּעֲלִיזוּת·

אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח וְגֶבֶר יְסוֹבֵב וְיוּקְדַּשׁ·

שִׁירוּ לַיָי שִׁיר חָדָשׁ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח תְּבִיעַת עִנּוּי קְפַצְתָּ·

ולא יהי' שריד וגו' עובדי' א' י"ח. תופפו יונקים, אף היונקים היו מכים בתוף והיו מייחדים שמו ית' ואמרו זה אלי שהיו מראים אותו באצבע כמו שאחז"ל. יקרים, צדיקים. יאמרו, לעתיד. קדושה, רוח הקדש. נקבה, שירה בלשון נקבה כדכתיב את השירה הזאת, אבל לעתיד יסובב לגבר שישוררו שיר בלשון זכר כמו שנא' שירו לה' שיר חדש (תילי' צו א) ועיין מה שכתבתי בסוף פיוט אז פתרוס. תביעת עינוי קפצת,

---

פאָן איהנען איבריג, ניכט איינער. פסח מצרים.

ת אַן פסח ווירזט דאס דיין הייל זענדען דענען, דיא דיינער האַררען,
אונד דעם האוזע עשו וויר ניכט איבריגבלייבען[1]. פסח לעתיד.

ת אַן פסח האַבען אייגע זייגלינגע זיינע הייליגקייט בעזונגען: דיעזער איזט
מיין גאָטט, איהן וויל איך ריהמען: ״פסח מצרים.

י אַן פסח ווערדען דיא ווירדיגען עבען זאָ זינגען: זיעהע, אונזער גאָטט
איזט דיעזער! פסח לעתיד.

ק אַן פסח זאַנגען זיא דען הייליגען געזאַנג אונד גאַבען איהם דען
וויבליכען נאַמען שירה. פסח מצרים.

ו אַן פסח ווערדען זיא איינזט איהרען הייליגען געזאַנג מאֶננליך נענ־
נען: „זינגט דעם עוויגען איינען נייען שיר"[2]. פסח לעתיד.

ת אַן פסח אייטעזט דאס הערבייא, פאָן דראַנגזאַלען אונד קערקער צו

---

[1]) נאַך דער פראָפעצייהונג עובדי' קאַפיטעל 1 פער: 18. [2]) זיעהע איבן בתור.

וּמְבִיאַת כֶּלֶא עַם זוּ קָנִיתָ, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח יַחֲשׂוֹף זְרוֹעוֹ וְתַעֲצוּמוֹ ·

לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח אוֹהֲבָיו הוֹצִיא צָהֳרָיִם ·

וַיָּהָם אֶת מַחֲנֵה מִצְרָיִם, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח לְהָשִׁיב לְקָמָיו גְּמוּלֵיהֶם ·

מְהוּמַת יְיָ רַבָּה בָּהֶם, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח בִּרְאוֹתָם גָּמוֹ לְסַלְסְלָה ·

אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, פֶּסַח מִצְרָיִם:

פֶּסַח רְווֹת בְּזִיו כְּבוֹדוֹ ·

יוֹסִיף אֲדֹנָי שֵׁנִית יָדוֹ, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פסח

קפלת לתבוע עכוי עמך, וטעם קפלת על מהירת הקץ וכמ"ד קומי השעבוד השלים המכין. יחשוף וכו' ע"ה חשף ה' את זרוע קדשו (ישעי' נב י). לקנות וגו', שם י"א י"א. להשיב לקמיו גמוליהם, ככתוב ישעיה (לה ד) הנה אלהיכם נקם יבוא גמול אלהים. מהומת ה' וגו', זכריה י"ד י"ג. בראותם גמו וכו', שיעורו בראותם את היד הגדולה גמו לסלסלה ולשורר כדכתיב וירא ישראל את היד הגדולה אז ישיר משה ובני ישראל. גמו כמו גאמו בהעלם הא' והוא מורגל בדברי רז"ל. רוות וכו', טעמו להשביע ולרוות בזיו כבודו את

בעפֿרייען אין פֿאַלק, דאַז דאָס דיר ערוואָרבען. פסח מצרים.

י מאַן פסח ווירד ער זיינען וואָכטיגען אַרם לייגען אונד ווירד ער־
ווערבען דען איבערעבט זיינעז פֿאָלקז. פסח לעתיד.

א מאַן פסח ביי'ן העלען מיטטאַג האָט ער זיינע געליעבטען הערויזגעפֿיהרט
אונד מצרים'ז לאַגער אין פֿערווירונג געבראַכט. פסח מצרים.

ל מאַן פסח ווירד ער זיינען ווידערזאַכערן פֿערגעלטען; דיא בעשטירצונג
פֿאָן גאָט ווירד גראָס זיין אונטער איהנען*). פסח לעתיד.

ב מאַן פסח ברזכען זיא ווייז אין לאָבגעזאַנגע, אַלז זיא דיא גראָסע מאַכט זאַהען פ"מ.

ר מאַן פסח ווירד דער הערר זיא מיט דעם גלאַנצע זיינער מאַיעסטעט
בעשטראַהלען אונד איהנען אבערמאַלז זיינע מאַכט צייגען. פסח לעתיד.

---

*) נאַך דער פֿראַנצעזישען זכרי' קאַפיטעל 14 פֿערז 13.

פֶּסַח חִזָּיוֹן שִׁירָה קִדְּמוּ לְנֶעְלָם·
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם, פֶּסַח מִצְרָיִם:
ה׳פֶּסַח בְּצִיּוֹן יְשׁוֹרְרוּ לְגוֹאֲלָם·
יִמְלֹךְ יְיָ לְעֹלָם, פֶּסַח לֶעָתִיד:

פֶּסַח טַכְסִיסֵי הוֹד מְאֻשֶּׁרֶת לְהִגָּאֵל· יְדִידֶיךָ הוֹשַׁעְתָּ שַׁעֲשַׁעְתָּ יִשְׂרָאֵל· כּוֹשֶׁר לְקוֹחֶיךָ חָזוּ מִפְעֲלוֹת אֵל· אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם·
מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא· מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה:
מִי, מִלֵּל נוֹי כֹּחַ סִפּוּר מְלַאכְתּוֹ· סִלְסוּל תִּפְאַרְתּוֹ

ישראל, יוסיף אדני שנית ידו, והוא עפ"ה ישעי' י"א י"א וס"ו י"א. חזיון שירה, שירה נבואית, והטעם כי כבר קדמו ישראל לשורר לאל הנעלם שירה נבואית באמרם ה' ימלוך לעולם בלשון עתיד שהתנבאו שישוררו עוד לעתיד, וזהו פסח בציון ישוררו וכו' והיינו לעתיד שנאמר ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון לדור ודור (תלי' קמ"ו י'). טכסיסי הוד, טכסיסי מלכות. מאושרת, ישראל, והטעם כי לגאול ישראל בא הקב"ה להלחם בצריהם בטכסיסי מלכות כמבואר בברכות ובפי' רש"י שמות ח' י"ג. כושר, בזמן כושר היינו בניסן. לקוחיך,

---

ה אַן פסח זאַגען זיא דעם אוננעננבאַרען אין גייסטע דער פראָפעצייהונג: „דער עוויגע ווירד עוויג רעגיערען.״ פסח מצרים.

ב אַן פסח ווערדען זיא איינזט אין ציון איהרען ערלעזער זינגען: „דער עוויגע רעגיערט עוויגליך!״ פסח לעתיד.

ט אַן פסח בעפרייעטעזט דאַ דיין גליקקליכגעפרייזענעז פאָלק נאַך דער קעניגע זיטטע, האַלפסט דיינען ליעבען אונד אונטערהיעלטעזט דיא פראָמען מיט ערגאָטצליכקייטען. אין פריהלינג האַט דאַ זיא צו דיר גענאָהען, זיא זאַהען דיא וואונדער דיינער מאַכט; דאַ זאַנג משה אונד דיא קינדער ישראל׳ז פראָהלאָקקענד, יובעלנד אונד וואָננעפאָלל, אונד אללעז שפראַך; „ווער איזט אונטער דען מאַכטען, אָ עוויגער, וויא דאַ!״ א״ו.

מי. ווער איזט פערמאָגענד, דאַז פראַכטפאָללע זיינער מאַכטיגען טהאַטען צו

תִּפְאַרְתּוֹ בְּעֻזִּים הִדְרִיךְ הֲלִיכָתוֹ· עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים שִׁבְּחוּהוּ וְצָפוּ מְסִלָּתוֹ· גְּבוּרוֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ:

יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:

נָחִיתָ פְּנִינֶיךָ בְּעֻזְּךָ עַמְּךָ לְהִתְנָאוֹת· צוֹרְרֵיהֶם הֲמַמְתָּ בְּמַכּוֹת לְהַלְאוֹת· קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים מִסֵּבֶל וּתְלָאוֹת· גּוֹאֲלָם שְׁמוֹ יְיָ צְבָאוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ

למען

ישראל שלקחת לך לעם. שלבוש תפארתו, שבח תפארתו, בעוזים, בעזים עוזים. וצפו מסלתו, ורמז הליכתו כדכתיב ראו הליכותיך אלהים (תלים סח כה), וכתיב גבי' במקהלות ברכו אלהים וכמו שדרשוהו במסכת ברכות דף נ"א, ואמרו עוד ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וישעי' וכו'; וזהו גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, ופסוק הוא בתלים קמ"ה י"ב.

נחית פניניך, אלו דברי התורה עה"כ יקרה היא מפנינים (משלי ג טו). בעוזך, אין עוז אלא תורה ואין עוז אלא מלכות, וכן אמרו במדרש נהלת בעוזך בזכות התורה ובזכות מלכות בית דוד שהן עתידין לקבל, וטעם המאמר, נחית והולכת פניניך כדי להתנאות עמך בעוזך.

ערלאַהלען ? ווער דען רוהמט זייגער הערליכקייט, אַלז ער זייגען וועג דורך ברויזענדע פֿלוטהען נאַהם ? — זייגע זייגלינגע אונד קינדער דאַנקטען איהם דאָרט, זיא שויטען זייגע באַהן, זייגע אַללמאַכט, דיא הערליכקייט אונד פּראַכט זייגעז רייכעז. „דיעזעז איזט דער פֿעלז אונזרעז הייליז!" ריעפֿען זיא אויז אונד שפראַכען: „דער עוויגע ווירד איממער אונד עוויג רעגיערען!"

נחית. דוא האַזט דיין ליעבליכעז פֿאָלק געלייטעט אונד מיט דיינען זיעג אויזגעריזטעט, זייגע פֿיינדע האַזט דוא לערריטטעט דורך עמפֿפֿינדליכע שטרייכע, אויך דעגען דיא אויז דרוק אונד לאַזט דער איינהייט דעז הייליגען ישראלז הולדיגען, איזט ער ערלאָזער; זיין נאַמע איזט עוויגער, צבאות! געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, קאָניג, ישראל'ז האָרט אונד ערלאָזער!

בחסדך

לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃

בְּחַסְדְּךָ, רוֹמַמְתָּ קֶרֶן עַמֶּךָ יָצְאוּ מְרֻוָּחִים׃ שֶׁבַח וּרְנָנוֹת לְשִׁמְךָ מְסַלְּדִים וּמְשַׁבְּחִים׃ תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ עִיר מְנוּחִים׃ בִּנְוֵה שָׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטָחִים׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם׃

לשבת. וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָֹה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְיָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

חצי קדיש. אדני

רוממת קרן עמך, עפ"י וירם קרן לעמו (תהלים קמ"ח). מסלדים, ל' ואסלדה בחילה (איוב ו י) ופתרונו לפי ענינו ל' תפלה. עיר מנוחים, ציון ובית המקדש כדכתיב כי בחר ה' בציון אוה למושב לו זאת מנוחתי עדי עד (תהלים קלב) וכתיב לבנות בית מנוחה (דה"א כח ב). בנוה שלום וכו', כדכתיב וישב עמי בנוה שלום ובמשכנות מבטחים ובמנוחות שאננות (ישעי' לב יח).

בחסדך. מיט דיינער גנאַדע האַסט דוּ דאַס האָרן דיינעס פאָלקעס עמפאָר געהאָבען; זיא לאָגען פרייא אויס אונד דאַנקטען, אונד לאָבטען דיינען היילִיגען נאַמען. דוּ בריינגסט זיא היין, פערזאַמעלסט זיא אין איין שטאָדטע דער רוהע, אין היטער דעס פריעדענס אונד אין זיכערע וואָהנונגען.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

(כשחל י"ט במוצאי שבת מוסיפין זה:)

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה. וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל· וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ· הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השב' הזה ואת יום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ באהבה מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ· וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ· לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ· וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ· וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ

רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃ וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

בשבת אומרים ויכלו והברכה קהלות אומרים גם מגן אבות.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

ח׳ בָּא׳ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

ק׳ מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ מְחַיֶּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת

אל ההודאות אדון השלום מקדש השבת ומברך שביעי ומניח בקדשה לעם מדשני ענג. זכר למעשה בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך ושמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך. וינוחו בה ישראל מקדשי שמך. ברוך אתה יי מקדש השבת:

ליל שבת וי"ט מברכי' וסופרי' אחר קדוש בבהכ"נ וכשחל י"ט האחרון במ"ש דאז אומר קידוש והבדל' בפע' אחת, יש לספור קודם שמברכי' על הכוס בבהכ"נ. והרב בעלט"ז כת' דבליל שבין ז' ושמיני ש"פ אפילו בחול יש לספו' קודם קידוש. וכ"כ בפפר"מ.

בקידוש שמקדשין על השולחן אומרין תחלה יום הששי כשחל בשבת.

סברי... ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו. ותתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות למנוחה ו מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום השבת הזה ואת יום

חג המצות הזה. זמן חרותנו

באהבה מקרא קדש זכר ליציאת מצרים. כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים ושבת ומועדי קדשך באהבה וברצון בשמחה ובששון הנחלתנו. ברוך אתה יי מקדש השבת וישרא' והזמנים:

במוצאי שבת מוסיפין נר והבדלה. סימן מוצאי שבת יקנה"ז

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא מאורי האש: ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המבדיל בין קדש לחול בין אור לחשך בין ישראל לעמים. בין יום השביעי לששת ימי המעשה. בין קדשת שבת לקדשת יום טוב הבדלת. ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת. הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדשתך. ב"א יי המבדיל בין קדש לקדש:

עלינו, קדיש יתום, יגדל.

זאָוויא' בעשטימט כסדר וויא געשטערן, זאָגט אור עולם, אונד נאָכהער דיעזעז יוצר. אַם שבת ווירד נוך הקסלות יוצר, אופן אונד זולת פֿאָן שבת חול המועד געזאָגט.

מיוסד ע"פ א"ב מרובע, וסיום כל אות על ראשי פסוקים של שירת הים.

אתה הארת יומם ולילה לפני מחני. אחרי רדפו מרכבות מעני. אבדת גופם על שפת ים ראו עיני. אמונים שוררו ביום ההוא. ויושע יי: ברית בתרים הזהיר דין וגואל. בנטותו זרועו וגדלת יד האל. בכן עם יראיו האמינו בו כי הוא אל. בלועי גיא ים סוף. וירא ישראל: גאולים כיצאו מכור לחרות חפושה. גשו לים סוף ולמות אנושה. גאים רדפו ואבדו בגלי ים חלושה. גאה גאה

באור.

אתה הארת וכו', כדכתיב, וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם (שמות יג כא). אחרי רדפו, כדכתיב, וירדפו מצרים אחריהם (שם יד ט). ברית בתרים הזהיר וכו', כבר בברית ב"ה הזהיר להיות דין וגואל כדכתיב שם, וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (בראשי' טו יד). בלועי גיא ים סוף, מצרים שהיו בלועים בגיא הים ראו ישראל, כי הים הי' זורקן ליבשה. חפושה, כ"כ בשני כ"י בסגול וכן אנושה, חלושה, וכן נראה בעבור האחרון משה, ומצאנו שמות בסגול על הה', כמו עלפה (יחזק' לא טו) תפתה (ישעי' ל לג), וחפושה ענינו חופש וחרות. ולמות אנושה, היו אולים מחלת מות בעבור היראה כדכתיב, וייראו מאד ויצעקו בני ישראל (שמות יד י), ל' אנושה מכותיה (מיכה א ט). חלושה, ל' חולש על גוים (ישעי' יד יב) ענין זריקה והשלכה.

תרגום אשכנזי.

אתה. דוא שאָבשט ביינאַהע איינען העללע פֿאַקקעל דעז טאַגעז, אונד לייכטעטעסט אויך דעז נאַכטס; אונד ריקקען וואורדע עז פֿערפֿאָלגט פֿאָן דעז פֿיינדעז רייטעריי, אבער — אַם אופֿער דעז מעערעז, דאָרט שאַהען מיינע אויגען זיא היינגעשטרעקקט! אַן דיעזעם טאַגע זאַנגען דיא טרייען: „דער עוויגע האַט זיא געררעטטעט!" ב. דאַם בייא דעם בינדניס צווישען דען צערשטיקקטען טהיילען*) האַט ער בעטהייערט, איינעז ריכטער אונד ערלאָזער צו זיין; יעטצט שוואַנג ער זיינען אַללמאַכ־טיגען אַרם, צייגטע דיא געוואַלט זיינער אַללמאַכטיגען האַנד, אונד פֿערטרויטע זיין פֿראָממעז פֿאָלק ישראל אונד זאַה זיינע פֿיינדע פֿאָן שילפֿמעער פֿערשלונגען. ג. פֿאָן פֿעססעלן בעפֿרייט, נאַהען דיא ערלאָזטען אונד ריקקטען ביז צום שילפֿמעער היין. היער געריעטהען זיא אין טאָדעזאַנגשט; דאַז שטאָלזע מצרים אין ריקקען בעדראָהטע זיא; אַבער — אין דעז מעערעז וועללען פֿאַנד עז זיינען אונטערגאַנג.

כזן

---

*) ברית בין הבתרים. זיעהע אין פ' לך לך.

שִׁיר יְשׁוּעָה, אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה: דָּפַק פִּתְחֵי יְשֵׁנָה בְּנֶפֶשׁ בְּזוּיָה. דְּרוֹר נָחַת מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת עֲטוּיָה. הוֹדָהּ הוֹצִיאָהּ בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה. דּוֹבְבוּ יוֹנְקִים זֶה אֵלִי, עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ: הָלְכוּ בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה. הוֹלְכִים בַּתְּהוֹמוֹת כְּבַבִּקְעָה אָדָם וּבְהֵמָה. הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְעִמּוֹ בְּאַף וּבְחֵימָה. הֲדוּרִים שִׁבְּחוּ לִשְׁמוֹ וְנָמוּ, יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה: וַיְחַזֵּק לִבּוֹ לִרְדּוֹף עִם כָּל צְבָא קְהָלוֹ. וְשֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר לָקַח לוֹ. וַיּוֹרֵם בְּחִצֵּי אֵשׁ וְהָמָם וְהִבְהִילוֹ. וְטֻבְּעוּ בְיַם סוּף, מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ: זָמְמוּ פֶּן יִרְבֶּה יוֹעֲצֵי תוֹלָלֵימוֹ. זָדוּ בְּפֶרֶךְ וְהִכְבִּידוּ עֻלֵּימוֹ. זָדוֹן מַחְשְׁבוֹתָם

דפק וכו', הקב"ה הי' דופק על פתחי ישראל, אשר היתה ישנה במצרים בנפש בזויה, דכתיב אני ישנה קול דודי דופק (שיר ה ב). דובבו יונקים וכו', מבואר ע"פ מאמרם ז"ל במסכת סוטה דף ל' ב'. הוליכם וכו', עפ"ה מוליכם בתהומות כבהמה בבקעה תרד רוח ה' תניחנו כן נהגת עמך לעשות לך שם תפארת (ישעי' סג יג). הדורים, תאר לישראל. ויורם, ירה בהם והוא עפ"ה ויורם אלהים חץ פתאום (תהלי' סד ח). זממו וכו', ביאורו יועצי תוללמו המהוללים בם זממו פן ירבה. תוללימו, ל' כי שם שאלונו שובינו דברי שיר ותוללינו שמחה (תהלי' קלז ג), וטעמו המהוללים ומתעתעים בנו, כפי' רש"י.

נון זאַנג משה דעם אַללערהאַבענזטען איין זיעגעסליעד. ד. אַלז זיינע געליעבטען (ישראל) שמאַכטענד אונד בעטריבטער זעעלע אין דער שקלאַפֿעריי נאָך שליע־פֿען, האַטטע ער שאָן אַן איהרע טהירע געפּאָכט אונד איהנען זיסע פֿרייהייט פֿערהייסען! נון קאַם ער, איהר ליעבער, אונד פֿיהרטע זיא הערויס מיט אויסגע־שטרעקקטעם אַרמע! איהן ערקאַננטען זעלבסט איהרע זייגלינגע אונד לאַללטען איהם צו: „אונזער גאָטט איזט דיעזער! זיעג אונד זאַיטענשפּיעל איזט יָה!" ה. נון גינגען זיא טראָקקענען פֿוסעס דורך דאַס מעער, דיא וואַססער וואַרען וואַנדע איהנען. מענש אונד פֿיעה האַט ער דורך פֿלוטהען וויא איבער איינע עבנע געפֿיהרט; איהרע פֿערפֿאָלגער טראַף צאָרן אונד וואוטה. דיא איבערווינדער בעזאַנגען זיינען רוהם אונד ריעפֿען: „דער עוויגע איזט העדר דעס קריעגס!" ו. איין פֿער־שטאָקקטעס הערץ האַטטע פרעה אונד זיינע העערעסהויפֿען אַנגעטריעבען, ישראל צו פֿערפֿאָלגען; זעכסהונדערט יונגע קריעגער צאָגען מיט איהם אויס. אַבער פֿייערפֿפֿיילע וואורדען אויף זיא הערבגעשאָססען אונד בראַכטען זיא אין פֿערווירדונג אונד ענטזעטצען; זיא זאַנקען אַללעזאַמט אינ'ס טיעפֿמעער, פרעה'ס קריעגס־געשפּאַן אונד העער. ז. זיא קאָננטען מייסט מעכטיג ווערדען — זאָ אַרגוואָהנטען פרעה'ס: טהאָריכטע ראַטהע אונד צוואַנגען ישראל צור האַרטען אַרבייט אונד בעלאַסטעטען זיא מיט שווערען יאָכע, אַבער איהר פֿרעפֿעלהאַפֿטער

נֶהְפַּךְ עֲלֵימוֹ · זוֹרְקֵי יְלוּד בַּמַּיִם, תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוֹ: חָתַם
עַל הָרֵי בָתֶר נִקְמַת דִּינָי · חֵבֶל נוֹגְשַׂי וְדָן דִּינָי · חֻלְּקוּ בְגַלֵּי
יָם פִּגְרֵי מְדָנַי · הוּנַקְתָּנִי בְּכֹחַ נֶאְדָּרִי, יְמִינְךָ יְיָ: טֻמְּנוּ בְּנֶגֶף
בְּכוֹרֵי שׂוֹטְנֶיךָ · טֹרְפוּ פַּעֲמֵי רוֹדְפֵי הֲמוֹנֶיךָ · טָבְעוּ
בִּלְבוֹתֵי יָם צוֹרְרֵי אֱמוּנֶיךָ · טֹאטְאוּ קָמֶיךָ בַּחֲרוֹנְךָ, וּבְרֹב
גְּאוֹנְךָ: יָרִיתָ בָּאֵשׁ וְעָנָן חִצֵּי רְשָׁפֶיךָ · יָרְדוּ עַל מַחֲנוֹת
צְבָא מְחָרְפֶיךָ · יַעַן כִּי רָדְפוּ אַחַר עַם מְצַפֶּיךָ · יִקַּפְתָּ
תְּהוֹם כְּקֶרַח, וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ: כִּנֵּס כָּל עַמּוֹ יָהִיר חֲסַר לֵב ·
כַּעֲסוֹ הֵעִיר לִרְדּוֹף כְּדוֹב אוֹרֵב · כְּחָפַר בּוֹר לִנְפּוֹל בּוֹ הָיֵב ·
כָּלָה לְהוֹרִישׁ שׂוֹר וָשֶׂה, אָמַר אוֹיֵב: לִשְׁפּוֹט זֵדִים לַמַּבּוּל

חותם וכו', כבר נחתם בברית בין הבתרי' נקמת מדיני כדכתי' שם, וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי (בראשי' טו יד). טומנו, ירדו לטמיון ולקבר. טאטאו, ל' וטאטאתי' במטאטא השמד (ישעי' יד כג). רשפיך, ל' רשפי קשת (תהלי' עו ד), וע"ש פי' רש"י ז"ל. יקפת, הקרשת והקפאת, כגזרת קפאו תהומות אף שאיננו משרשו. יהיר, תאר

פַֿרַאָהס ווארדע אַן איהנען זעלבסט אויסגעפֿיהרט; זיא וואָללטען איינע געבור־
טען האַללע ערטרענקען, אונד נון ווארדען זיא זעלבסט פֿאָן פֿלוטהען בעדעקקט.
ח. דאָרט אויף דעם געבירגע נהר*) ווארדע שאָן ראַכע איינען ווידער־
שטרייטערן בעשלאָססען, אונד יעטצט אין ערפֿיללונג געבראַכט. ער האַט זיך
זייכער רעכטע:מַכע אַנגענאָממען, אונד איינע גייער געזעטטיגט; דיא לייכ־
נאַמע דיינער האַדערער ווארדען דען וועללען דעס מעערעס צו טהייל. איך האַבע
דיך ערהאַלטען מיט דער פֿערהעררליכטען קראַפֿט דיינער רעכטען, אָ עוויגער!
ט. זיא ווארדען דעם טאָדע צור בייטע, דיא ערזטגעבאָרנען דיינער ווידער־
שטרעבער, דיא טריטטע דער פֿערפֿאָלגער דיינער געמיינדע וואַנקטען, זיא
שטירצטען אין דיא מיטטע דעס מעערעס, דיא בעליידיגער דיינער טרייען; דיין
גרימם ריעב זיא אויף, דיא ווידערזאַכער, אונד דיא גרעססע דיינער מאַיעסטעט!
י. פֿייער אונד געוועלק, דיא פֿפֿייללע דיינעס געשאָססעס האַסט דוא הינגעשליי־
דערט, זיא טראַפֿען דיא לאַגער פֿאָן דיינעס העערעס שענדער. דאַרום, דאַס זיא איין
פֿאָלק פֿערפֿאָלגטען, דאַס נור אויף דיך האַררעט, דאַרום ווארדען דיא
פֿלוטהען פֿעסט וויא איין, פֿאָן האויכע דיינער נאַזע. כ. אַללע זיין פֿאָלק
האַט ער אויפגעבאָטען, דער שטאָלזע טהאָר (פרעה)! פֿאָללער אייפֿער
פֿערפֿאָלגטע ער, וויא איין לויערנדער בער! (ער האַט איינע גרובע גע־
גראַבען אונד שטירצטע זעלבסט הינאיין) „אַללע וויל איך זיא אויפרייבען,
נאַך: אונד נעהמען!" זאָ שפּראַך דער פֿיינד. ל. אַבער דוא, דער צור זינדפֿלוטה
אויף

*) ברית בין הבתרים. זיעהע אין פ' לך לך.

יָשַׁבְתָּ· לְאַדִּירֵי מַיִם כְּדָגִים לָרֶשֶׁת אָסַפְתָּ· לְלוֹחֲצֵי עַמְּךָ
מַכּוֹת עַל מַכּוֹת הוֹסַפְתָּ· לְכַסּוֹתָם מֵי יַם סוּף, בְּרוּחֲךָ
נָשַׁפְתָּ: מוּשָׁעֵי יַם סוּף בְּשִׁירָה קִדְּמוּךָ· מְסַפְּרִים מַעֲשֶׂיךָ
וְהֶגֶן הִנְעִימוּךָ· מְנַשְּׂאִים כְּבוֹדְךָ בְּהִלּוּל רוֹמְמוּךָ· מְשַׁבְּחִים
לְשִׁמְךָ וְנָמוּ, יְיָ מִי כָמוֹךָ: נֶאֱנָחוּ מֵעֲבֹדוֹת וְאֹזֶן הִטִּיתָ·
נְקָמָה לָבַשְׁתָּ וְקִנְאָה עָטִיתָ· נוֹגְשֵׂימוֹ נִעַרְתָּ וְכִלָּם
טֵאטֵאתָ· נִבְלָתָם לִבְלוֹעַ גַּיְא, יְמִינְךָ נָטִיתָ: סוֹבְלֵי עַל
כֹּבֶד לַחֲצָם רָאִיתָ· סְגוּרֵי כוּר בַּרְזֶל מִתּוֹכָם הוֹצֵאתָ·
סוֹטְנֵימוֹ נִעַרְתָּ וְלִתְהוֹם דְּחִיתָ· סְמוּכִים עַל שֵׁם קָדְשְׁךָ,
בְּחַסְדְּךָ נָחִיתָ: עוֹרֵר סְעָרָה בְּשַׁאֲגַת רְעָמִים· עוֹכֵר זֵדִים
בְּמִשְׁבְּרֵי יַמִּים· עָרַץ גֵּאִים וְהִשְׁפִּיל רָמִים· עֲלִילוֹת נִסֵּי
נוֹרְאוֹתֶיךָ, שָׁמְעוּ עַמִּים: פְּדוּיִם כְּיָצְאוּ לְחֵרוּת לְגוֹאֲלָם

לפרעה. נבלתם לבלוע גיא ימינך נטית, מבואר לעיל. עורר סערה, תאר לאל ית'.

אויף דעם טהראָנע געזעססען, דיא פֿרעפֿלער צו ריכטען, דאַ האַטטעסט זיא צו דען אָהנמעכטיגען געוואָססערן, וויא פֿישע צום נעטצע צוזאַממענגעראָפֿפֿט; טטרייכע אויף סטרייכע פֿאָלגטען אויף דיא בעדריקקער דיינעס פֿאָלקס; דיא וואַססער דעס שילפֿמעערס וואָללטען זיא נון גאַנץ בעדעקקען, דאַרום בליעזעסט דוא מיט דיינעם הויכע! מ. נון ערטאָנטע דער געזאַנג דער בעפֿרייטען אויס דעם שילפֿמעערע; זיא ערצאָהלטען דיינע טהאַטען אין אייגעם ליעבליכען ליעד, ערהאָבען דיינע העררליכקייט אונד לאָבטען דיך האָך, זיא ריהמטען דיינען נאַמען אונד ריעפֿען: „עוויגער, ווער איזט וויא דוא?" נ. אויס איהרער קנעכטשאַפֿט האָבען זיא צו דיר היננויפֿגעזייפֿצט, אונד דוא האַזט איהנען דיין אָהר גענייגט; דוא לעגטעסט ראַכע געוואַנד דער ראַכע אַן, שטיעגסט אין אייפֿער, שטירצטעסט דיא קוועהלער אונד ריעבסט זיא גאַנץ אויף. דוא נייגטעסט דיינע האַנד — דיא ערדע פֿערשלאַנג איהרע לייכנאַמע. ס. מיט שווערעם יאָכע וואַרען דיינע זאָהנע בעלאַסטעט; דוא זאַהסט איהר דראַנגזאַל, דען אייזערנען קערקער, וואָרין זיא געפֿעססעלט וואַרען, אונד לאָגסט זיא הערויס, שטירצטעסט איהרע ווידערשטרייטער אונד שטיעססעסט זיא אין דען אַבגרונדס טיעפֿע — אָבער דיא דיינעם היילינגען נאַמען פֿערטרויטען, האַסט דוא געלייטעט מיט דיינער גנאַדע. ע. ער, דער ערדעגער דעס שטורמס אונד דעס דאָננערגעברילז, ער האַט זיא געבאָנדיגט, דיא טירננען, אין דען וועללען דעס מעערס, ער האַט זיא געבייגט, דיא שטאָלזען, אונד ערניעדריגט דיא האָכמיטהיגען. — דיעזע דיינע שרעקקליכען וואונדערטהאַטען האָבען דיא פֿאָלקער פֿערנאָממען. — פ. וואָהרענד דיא ערלאָזטען פֿרייהייטזלוגע פֿרידיג איהרעם בעפֿרייער זאַנגען

הַלְלוּ· פְּזוּרֵי כְנַעַן רָגְזוּ וְחָלוּ· פַּאֲתֵי מוֹאָב רָעֲדוּ וְחַלְחָלוּ·
פַּחֲתֵי אַלּוּפֵי אֱדוֹם, אָז נִבְהֲלוּ: צִיר חִנֵּן לְהָנִיא עוֹבְדֵי
פְסִילֵיהֶם· צְוָחוֹת פִּימוֹ לְדוֹם כְּאַבְנֵי אֱלִילֵיהֶם· צֹאנְךָ
לְהַעֲבִיר עַד גְּבוּלֵיהֶם· צוּקַת אֵימָתָה וָפַחַד, תִּפֹּל עֲלֵיהֶם:
קְהִלּוֹת אִישׁ תָּם בִּרְכַּת אָב תַּשְׂבִּיעֵמוֹ· קָמֵיהֶם תַּפִּיל
וּמִיָּדָם תּוֹשִׁיעֵמוֹ· קַבֵּץ פְּזוּרִים וּבְמִרְעֶה טוֹב תַּרְעֵמוֹ·
קִרְיַת הַר נַחֲלָתְךָ, תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ: רַחֲבַת יָדַיִם גָּעַר
וְהַרְעֵד· רָפוּת יָדַיִם לְהַעֲבִיר בָּהּ צוּר וָעֵד· רָז הַמְּלוּכָה
יְשֻׁרוּן לְהָעֵד· רֶנֶן וְשִׁירָה שׁוֹרְרוּ, יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
שָׁאַג אֵל כְּאַרְיֵה וְחָשַׂף זְרוֹעוֹ· שִׁפְעַת יַם סוּף חָרַב וְהִבְקִיעוֹ·
שִׁדְּפוּ בְּרוּחַ קָדִים וְהִכְרִיעוֹ· שָׁב וַיְכַס רִכְבּוֹ וְחֵילוֹ, כִּי בָא

פחתי, ל' פחות וסגנים (יחזקאל כג ו). ציר, משה רבינו ציר נאמן. חנן להניא, התפלל לבטל עובדי פסיליה', דכתיב והיה כאשר ירים משה ידו (שמות יז יא). איש תם, יעקב. רחבת ידים, צור המעטירה. רפות ידים, עפ"ה לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים וסמוך לי' להכרית לצור ולצידון כל שריד עוזר (ירמי' מז ג). שפעת ים סוף, רבוי מי ים סוף. חרב והבקיעו, עפ"ה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים (שמות יד כא), וכתיב גם ויולך ה' את הים ברוח קדים וגו' וזהו שדפו ברוח קדים כלומ' חבטו-

זאַגען, גראָססען אונד מעכטיגסטען זיך דיא איינוואָהנער כנען'ס, מואב'ס פירסטען בעבטען אונד ציטטערטען, דיא עדלען שטאַממפירסטען אדום'ס ערשראַקקען. צ. דער טרייע באָטע (משה) פלעהטע אום דיא פערניכטונג דער געצענדיענער, דאַס זיא פערשטוממען מעכטען, וויא איהרע שטיינערנען בילדער. דוא פיהרטעסט דיינע העערדע געגען איהרע גרענצען הין, דאַ איבערפיעל זיא באַנגע פורכט אונד אַנגסט ק. מיט דעס פאַטערס זעגען פערגניגסט דוא דיין געמיינדע דעס פראָממען מאַננעס (יעקב), שטרעקסט איהרע ווידערזאַכער ניעדער אונד רעטטעסט זיא פאָן איהרער האַנד; געזאַממעלט אונד אויף גוטער ווידע דאָרט נאַך דער שטאַדט דיינעס ערבגעבירגעס ברינגסט דוא זיא הין אונד פפלאַנצעסט זיא איין. ר. איינע ווייטאויסגעדעהנטע מאַכט טרעקסט דוא, בעשטראַפסט זיא מיט אונמאַכט; פיר ישרון וואַר דאַס רייך בעשטיממט; דאַ זאַנגען זיא פראָהלאָקקענד: ,,דער עוויגע ווירד איממער אונד עוויג רעגירען!" ש. וויא איין לעווע ברילטע זיינע מעכטיגע שטיממע, ער ענטבלעסטע זיינען האָלגעוואַלטיגען אַרם, דאַ צערטהיילטע זיך דער שוואַלל דער פלוטהען דער בינזענזעע אונד צייגטע פעסטען באָדען. איין העפטיגער אָסטווינד האַט איהן געפייטשט אונד הינגעטריעבען; דאָך ער קאַם צוריק אונד דעקקטע קריעגער, געשפאַנן אונד העער, אַלז פרעה'ס פפערדע מיט איהנען היניינגעגאַנגען. ת. דיא

סוּס פַּרְעֹה: ט׳ תֹּקֶף בֵּית יַעֲקֹב אַדֶּרֶת עַמִּים. תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשָׁם וַעֲטֶרֶת עֲדָיִם. תּוֹפְפוּ בִּמְחוֹלוֹת כְּיָצְאוּ מִן הַיָּם. תְּעוּדָה שִׁירָה נָמָה, וַתִּקַּח מִרְיָם:

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ

והכהו ברוח קדים ל׳ ובשדופות קדים (בראשי׳ מא ו). והכריעו, הכניעו. תוקף וכו׳, המאמר הזה הוא קשה הבאור, לא ראשו סופו ולא סופו ראשו, ועוד שלא מצאנו שתופפו במחולות כ״א הנשים ואין להם זכר במאמר הזה, ונראה כי בית יעקב רומז לנשים וכמו שאמרו רז״ל, כה תאמר לבית יעקב (שמות יט ג) אלו הנשים, והפייטן אומר תוקף בית יעקב רצונו זאת קישוט והיינו הצדקניות שבהן וכמו שפי׳ רש״י ז״ל על ותצאנה כל הנשי׳ אחרי׳ בתפים (שמו׳ טו כ), ובי מאיכן היו להן תפים? מובטחות היו הצדקניו׳ שבדור שהקב״ה עושה להם נסים והוציאו תופים ממצרי׳. עכ״ל. ומצאנו עוד שהצדקנית נקרא׳ עטרת בעלה, כדכתי׳ אשת חיל עטר׳ בעל׳ (משלי יב ד), ונקרא׳ גם תפאר׳, כדכתי׳ כתפארת אדם לשבת בית (ישעי׳ מד יג). ואחרי הידיעות האלה מבוארים דברי הפייטן בטוב טעם ודעת, ורצונו הנשי׳ הצדקניות שהם תוקף בית יעקב ואדרתם ותפארתם ועטרת עדים תופפו במחולות וכו׳. תעודה, ל׳ לתורה ולתעודה (ישעי׳ ח כ), ל׳ עדות. נמה, אמרה והיינו מרים, כדכתיב ותקח מרים את התף וגו׳.

שטיטצען פֿאָן הויזע יעקב׳ס*), דיא געוואַנדער זיינער פּראַכט*), דיא שאָנהייטען זיינעס הויפּטעס*) אונד דיא ציערדען זיינער קראָנע*) ריהרטען מיט דיא פּויקען לאנג טאַנץ, אַלס זיא אויס דעם מעערע הערפֿאָרגינגען, אונד זאַנגען איהרען וועטטגעזאַנג, אַנגעשטימט פֿאָן מרים.

---

*) אונטער דיעזען אויסדריקקען ווערדען דיא פֿראָממען הויזמיטטער ישראל׳ס פֿערשטאַנדען.

לעד מלכנו יוצר משרתים ואשר משרתיו כלם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלהים חיים ומלך עולם: כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים וכלם עושים באימה וביראה רצון קונם וכלם פותחים את פיהם בקדשה ובטהרה בשירה ובזמרה ומברכים ומשבחים ומפארים ומעריצים ומקדישים וממליכים

את־שם האל המלך הגדול הגבור והנורא קדוש הוא: וכלם מקבלים עליהם על מלכות שמים זה מזה ונותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה קדשה כלם כאחד עונים ואומרים ביראה:

קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו:

איפן. שם המחבר חתום משה בר יצחק.

מחוללת, מהוללת, נאדרי על מוקדם. שלהבת, מהבהבת, מחצבת כמו נאדם. המון עפים, מתרופפים, מכחה במעמדם. רום טפחה, ואף בשיחה, נוטיהם

מחוללת וכו', מיוסד ע"ה ימינך ה' נאדרי וע"ה עורי לבשי עוז זרוע ה' הלא את היא המחצבת רהב המחוללת תנין (ישעי' נא ט), עתה ידעת כי מחוללת גם נאדרי שתיהם תארים לימינו ית', ורהב תאר למצרים על שהיו גסי הרוח כפי' רש"י, ואמרו בויקר' רבה פ' ו' דף קע"ג ג' אמר ר"ל נימוס קילוסין הי' שכל המתגאה אינו נידון אלא באש שנא' היא העולה על מוקדה (ויקר' ו ב) פרעה הרשע ע"י שנתגאה ואמר מי ה' אשר אשמע בקולו (שמו' ה ב) לא נידון אלא באש שנאמ' ויהי ברד ואש מתלקחת (שמות ט כד) וכו' עכ"ל, ותיבת מהוללת גם היא תאר למצרים את לפי שהיתה מהוללת בגוים או לפי שהיתה מתהללת ומתפארת בגאות אשר לזאת נקראת רהב, ויש ספרים גורסים גם כאן מהללת בפתח ויהי' טעמו ממש כטעם רהב שהוא שם תאר למצרים, וע"פ הדברים האלה דברי הפייטן מבוארין בטוב טעם ודעת ושיעור המאמ' ימין ה' הנאדרי היא מחוללת מהללת על מוקדם, כלומר היא המחוללת הגאותנים על מוקדם שכל המתגאה נידון באש כמבואר, שלהבת וכו', ימינו היא המהבהבת שלהבת והמחצבת כמו אש מוקדם, ונקט לשון מחצבת כלשון המקרא את היא המחצבת רהב, ומחצבו ל' חציבה על האש כדכתיב קול ה' חוצב להבות אש (תילי' כט). המון עפים וכו', המון מלאכים מעופפים גם המה מתרופפים ומרעידים במעמדם מכחה של ימין ה', מתרופפים ל' עמודי שמי' ירופפו (איו' כו יא). רום טפחה, ימינו ית' טפחה ויסדה רום שמים כדכתיב וימינו טפחה שמים (ישעי' מח יג). ואף בשיחה, ואף בדיבור נתייסדו כדכתיב בדבר ה' שמים נעשו

וְתַפְקִידָם · תִּמְצָא שְׂנוּא, טִבְּעָה נוֹא, בְּעֵת רָפְתָה יָדָם · וּבְאֵימָה, צָבָא רוֹמָה · מְשַׁלְּשִׁים קְדֻשָּׁה בְּמַעֲמָדָם: יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: וּמִתְחַדְּשִׁים, וּמִתְאַשְּׁשִׁים, שׂוֹרְפִים כֹּל בְּלַפִּידָם · בִּרְעָדוֹת, וּבִקְדוֹת, מִשְׁתַּחֲוִים לְצוּר הוֹדָם · רוֹמְמוֹת אֵל, יִשְׂרָאֵל, מַעֲרִיבִים בְּסִלּוּדָם · יוֹם שִׁירָה, וְלֵיל זִמְרָה, בְּגִילָה וּבְכָל מְאֹדָם: יוֹדוּ: צִבְאוֹת הֲדוֹם, לְצַח וְאָדוֹם, יַעֲלִיצוּ נִפְלָאִים · חֵקֶר אֵין, סְאוֹן סוֹאֵן, וְגַם מַעֲשָׂיו נוֹרָאִים · קָרוֹב הוּא, לְקוֹרְאָיו, וּמוֹשִׁיעַ לְנִדְכָּאִים · תּוֹעֵי הֲמוֹן, בִּישִׁימוֹן, עִיר מוֹשָׁב לֹא מוֹצְאִים · יוֹם שִׁירָה, וְלֵיל זִמְרָה, בְּגִילָה וּבְכָל מְאֹדָם: יוֹדוּ: יָמִין וּשְׂמֹאל, לְהַלְאָה מוּל, צַד הוֹלְכִים וּבָאִים · לֹא יָדְעוּ, מַה יִּרְעוּ, וּרְעֵבִים וְגַם צְמֵאִים · וּבְחָזְקָה, מִמְּצוּקָה, קָרְאוּ לְשׂוֹנֵא גֵּאִים · וּבִמְהֵרָה, הָעֲתִירָה, נִתְקַבְּלָה פְּרוֹס דָּאִים · הִשְׂבִּיעָם, בַּל יִנְעַם, חֵלֶף יְסַפְּרוּ בְּעוֹדָם: יוֹדוּ:

בק״ק אומרי׳ אופן זה, וכל החרוזי׳ מתחילי׳ בל׳ ואחריו אות א׳ מנ״הט בנימין.

לְבַעַל הַתִּפְאֶרֶת, מְתַכֵּן רוֹם בַּזֶּרֶת, מַעֲצִּטִים אַדֶּרֶת, מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, נוֹחִים לוֹ לְתִשְׁחוֹרֶת, כַּהֲלָכָה וּמַסּוֹרֶת, וַאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, תְּהִלָּה בְּפִי סוֹדֶרֶת: לְנִקְרָא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן, מֶלֶךְ אַדִּירִירוֹן, מַבִּיעִים

ונורא פיו כל (כמ״ש תילים ל״ג ה׳). תמצא שנוא וכו׳, כדכתיב ימינך תמצא שונאיך (תילי׳ כ״א ט׳), טבעה נוא, גם היא טבעה מצרים בים, נוא שם מחוז במצרי׳. ובאימה וכו׳, עתה מספר ענין הקדוש׳. יודו לה׳ וגו׳ פסוק הוא בתילי׳ ק״ז ומוכח שם ד׳ שצריכי׳ להודות והם יורדי הים והולכי מדברות והחבוש בבית האסורים ומי שהי׳ חולה ונתרפא, ועל ארבעתן היו ישראל צריכי׳ להודות בצאתם ממצרי׳ כדאי׳ עליו בשוחר טוב. ומתאששין, ומתחזקין. שורפים, שרפי מעלה. מעריבים, כ״כ בכל הדפוסים בבי״ת וא״כ הוא לשון ערבות וכטעם והערב נא ה׳ אלהינו. בסילודם, בתושבחתם. חקר וכו׳, הוא סואן סאון לאין חקר, כלומ׳ משלם מדה כנגד מד׳. תועי וכו׳ עש״ה שם תעו במדבר רעבים גם צמאי׳ וכו׳, ורמוז על תלונות בני ישראל מי יאכילנו בשר. ובחזקה וכו׳, טעמו ממצוקה קראו בחזקה להקב״ה השונא גאים ובמהרה נתקבלה העתירה לפרוס להם דאי׳ היינו מעופפי׳ ורמוז על השלו דכתי׳ ורוח נסע מאת ה׳ ויגז שלוי׳ מן הי׳ (במדב׳ י״א ל״א). השביעם בל ינעם, השביעם אכל בבלי נועם שאחרי הבשר עודנו בין שיניה׳ ואף חרה בעם וגו׳ (במדב׳ י״א לג). חלף יספרו בעודם, בשביל שיספרו בעודם את כל מעשה ה׳.

סֶלֶד וָרוֹן, בְּיֹשֶׁר וְכִשְׁרוֹן, וְאִתָּם מְטַטְרוֹן, פִּסְקוֹן אִטְמוֹן סִגְרוֹן, וַאֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן, מִשְׁתַּחֲוֶה פְּנֵי אָרוֹן: לְיָהּ חוֹצֵב לֶהָבָה. נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה, וְעִירֵי מֶרְכָּבָה, וְקַדִּישֵׁי שַׁלְהֶבָה, מִתְגַּבְּרִים לְהַקְשִׁיבָה, קְדֻשָּׁה כְּאַחַת חֲטִיבָה, וַאֲנִי חוֹלַת אַהֲבָה, בְּקָשָׁה כְּשֵׁי עֲרֵבָה: לְמַפְלִיא פְלָאוֹת, אֲדוֹן כָּל הַנִּפְלָאוֹת, כִּתִּים וַחֲיָלוֹת, בְּחַדְרֵי הֵיכָלוֹת, רוֹעֲשִׁים בְּקוֹלוֹת. נוֹעָדִים בְּמַקְהֵלוֹת, וַאֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת, תִּשְׁבָּחוֹת וּתְהִלּוֹת: לְנֶאֱמָן בִּבְרִיתוֹ, וְקַיָּם בִּשְׁבוּעָתוֹ, חַשְׁמַלֵּי שֵׁרוּתוֹ, מִתְהַלְּלִים מִשְּׂאֵתוֹ, מִתְנַטְּלִים מֵאֵימָתוֹ, מַגִּידִים אֱלָהוּתוֹ, וַאֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ:

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָּל חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים. בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ. לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ

נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע
כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל
יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֺתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־

בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:
במדבר טו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לנרוך שהיכם לאמת, לכן יתן רוח מעט שלא יבולע הא'.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד
וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר: וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה
עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן
יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ
וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים
וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל
בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:
עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חֹק וְלֹא
יַעֲבוֹר· אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם
וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה· לְמַעַן שִׁמְךָ
מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

מיוסד ע"פ א"ב וגם המחבר חתום לבסוף שמעון בר יצחק.

אִי פַתְרוֹס בְּעָבְרְךָ רֹאשׁ תַּנִּין לְהָדֵשׁ· בִּמְלֹאת סִפְקוֹ
שְׁאוֹנוֹ מוֹד בְּגֹדֶשׁ· בְּאוֹכְלֵי פְסָחִים נִתְקַדַּשְׁתָּ בְּשִׁיר
לְחַדֵּשׁ· הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל חַג הִתְקַדֵּשׁ: גָּזוּ בְּעַזִּים
צְבָאוֹת יִשְׁרֵי אֵל· הִפְלֵאתָ לָמוֹ צְדָקָה כְּהַרְרֵי אֵל·
דּוֹלְקֵימוֹ נִשְׁפַּטְתָּ תְּהוֹם רַבָּה לְהִתְאֵל· אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: הֵן עַל הַבְּאֵר שׁוֹרְרוּ בַּעֲלִיזוּת· בְּהַשָּׁקַת
הָרִים אֶת וָהֵב לַחֲזוֹת· וּבְסֵפֶר מִלְחָמוֹת רְשׁוּמָה בִּשְׁתֵּי

אי פתרוס וכו', הפיוט הזה הוסד על מאמרם ז"ל במכילתא והובא בתנחומא פ' בשלח וילקוט ברמז רמ"ב, עשר שירות הן וכו' והפייטן מנהג על הסדר. פתרוס, שם מחוז בארץ מצרים, כמבואר מדברי ישעיה י"א י"א וירמיה מ"ד א' ויחזקאל כ"ט י"ד ול' י"ד, ונקרא כן על שם פתרוסים מבני מצרים כמבואר בס' בראשית י' י"ג ומדרך הלשון לקחת החלק בעד הכל. ראש תנין, כל ראש של מצרים, ככתוב, שברת ראשי תנינים על המים (תהלי' עד יג) ובפי' רש"י ז"ל וירמוז למכת בכורים. להדש, לשון דישה ודריסה. במלאת ספקו, ע"ה במלאת ספקו יצר לו (איוב כ כב) ואמרו עליו (ערכין טו א) אין הקב"ה נפרע מן האדם עד שתתמלא סאתו, וטעם הענין במלאת ספקו של פרעה אז נתמודד לו המון עוונותיו במדה גדושה כלו' שנפרע ממנו בהרבה פורעניות. וגודש הוא התוספת העולה למעלה על מלאת המדה. באוכלי פסחים, בישראל. נתקדשת וכו', שאמרו הלל על הפסח כמו שלמדו רז"ל מן הכתוב השיר יהיה לכם וגו' (ישעי' ל כט) ע"ש פירש"י ז"ל. גזו בעזים, עברו במים עזי'. דולקימו, רודפיהם. להתאל, פעל נגזר מן תאלתך להם (איכה ג), מגזר' אלה, והה' נוסף לתקון השם ונשתרש בו עד שעשו ממנו פעל, וכן אחז"ל תורמין ויתרום, מן שם דבר תרומה משרש רום. בהשקת הרים וכו', נתבאר ע"פ פי'

אי. דוא דורכפֿורזט דיא אינזעל פתרוס, דאַז דראַכֿענהויפט צו צערטרעטען; דאַז מאַאס זיינער פֿערברעכען גרייעלטהאַטען וואַר פֿאָלל, אונד אין איבערפֿאָללען מאַאסע האַזט דוא איהנען פֿערגעלטונג צוגעמעססען. דאַ פריעזען היילִיג דיך, (ישראל) דיא דאַז פסחאָפפֿער גענאָססען, אין איינען ליעדע, כייהעגעדיכֿטעט. „איהר ווערדעט אַבערמאַלז זינגען, זאָ זאַגט יענע פראָפֿעצייהונג[1]), "וויא אין דער איינווייהונגסנאַכֿט דעז פסחפֿעזטעז." דורך מעערעזפֿלוטהען רייזטע דאַז פֿראָממע געטטעסהעער; דוא לייטעטעסט זיא איהנען וואונדערבאַר אונד האָך וויא געטטעסגעבירגע! איהרע פֿערפֿאָלגער האַזט דוא גע- ריכֿטעט, פֿערדאַממט אין דעז אַבגרונדעז טיעפֿע! דאַ זאַנגען משה אונד ישראל'ז זעהנע. — אויך בייא יענעם ברוננען[2]) ערטאָנטען פֿריידענ- ליעדער; דאָרט זאַהען זיא, וויא בערגע צוזאַממענריקקטען אונד איהרע בעקריע- גער צערקוועטשטען. — אים בוכֿע דער קריעגע איזט דיעזע וואונדערגעשיכֿטע

אין

---

[1]) זיעהע אין ישעי' קאַפּיטעל 30 פֿערז 29. [2]) זיעהע אים באור.

הרוזות· אז ישיר ישראל את השירה הזאת: זהר שמש
הדמים דודי ומאמירי· וירח העמיד כיום תמים תמורי·
חקוקה בספר הישר שירת מזמורי· אז ידבר יהושע ליי
ביום תת יי את האמורי: טפשו חנף מלכו ממוקשי עם·
ושבו ושחרו אל וצוה להושיעם· יבין ונגיד חרשת
למפלה הכניעם· ותשר דבורה וברק בן אבינעם: כלל
והקם על במלכים להתאשרה· זמירות הנעים והלך
ארח ישרה· לעת זקנתו הוסיף שבח לשוררה· וידבר
דוד ליי את דברי השירה: מסר האב לבנו צרכי בנין

רש"י בפ' חקת בפסוק על כן יאמר וגו' ואשד הנחלי' וגו' ומשם באר' וגו' אז ישיר וכו' (במדבר כא טו עז יז) ע"ש. זוהר שמש וכו', הקב"ה שהוא דודי ומאמירי, הדמים זוהר השמש, גם העמיד הירח וכו', כדכתיב, וידום השמש וירח עמד וגו' הלא היא כתובה על ספר הישר וגו' כיום תמים (יהושע י יג). טפשו וכו', עש"ה, ממלוך אדם חנף ממוקשי עם (איוב לד ל), ואמרו עליו במגל' אסתר רבה (דף קיז ב), בשעה שהמלך חנף ומושל על הבריות, ממוקשי עם, מן קשותיהון וחוביהון דבריתא, די לא עבדין רעותי' דברי עלמא עכ"ל; וטפשו טעמו תעאו. ושבו ושחרו וכו', כל זה מבואר בס' שופטים סי' ד'. כולל, כתעטר. והוקם על וכו', שנא', נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על, ונעים זמירות (ש"ב כג א). וידבר דוד וכו', שם כ"ב א'. מסר האב, דוד מסר לבנו שלמה כל צרכי הבנין למחלקותיו כדכתי', ויתן לשלמה בנו את תבנית האולם וגו' ולמחלקות הכהנים והלוים וגו', (דה"א כח,

אין פערזען בעלייכטעט — דא זאנג ישראל איינען וועטטגעזאנג. אלז איין פריינד אונד געליעבטער דעם זאנגענגליכטע דארט צו שווייגען בעפאהל, דען לויף דער וואנדרנז העממטע איינען גאנצען טאג[1]), אויך דא ערטאנטע ליט איין לאבגע= זאנג — ער איזט איזן ספר הישר אויפגעצייכנעט — יהושע היעלט דעם עווי= גען צו עהרען איינע רעדע, אלז ער, דער עוויגע, דען אמורי געשטירצט. איינגט, אלז טתארהייט דער שאייכעלייח פראהנטע, דא בעטטיעגען פאלקזבעדריקקער דען טהראן; דאז פאלק, אין זיך געקעהרט, פלעה= טע וויעדער דען אללמאכטיגען אן, ער געוואהרטע רעטטונג איהנען, שטירצטע יבין אונד חרושת'ז פירשטען. כון זאנגען דבורה אונד ברק, דער זאהן אבינועס':[2]).
אויך דער געקראנטע טהראנבעשטייגער, דער גליקקליכגעפריעזנע אונטער דען קאניגען (דוד), זאנג אמאך ליעבליכע ליעד אונד וואנדעלטע איזן וועגע דער פראממיגקייט; אין זיינעם אלטער נאך זאנג ער איין אאכטיגעז לאבגע= דיכט — דעם עוויגען צו עהרען זאנג דוד יענעז געטטליכע ליעד. פאטער דוד איבערליעפערטע אויך זיינעם זאהן (שלמ') אללעז ערפארדערליכע צום טעמפעלבויא;
אמאכע

[1]) יהושע קאפיטעל 10 פערז 12. [2]) זיעהע אין ס' שופטים קאפ' 4.

להזביד· למצוא מקום נפשו בגדד העביד· נקרא על שמו כי במשאו הכביד· מזמור שיר חנכת הבית לדוד: שמחות רבו והגה כל מאפל· ביסוד הבית נבצר בחן ועפל· עולות וזבחים לרב ושלמים להטפל· אז אמר שלמה יי אמר לשכן בערפל: פגרו שעיר ועמון ומואב

יא יב יג), וזבד הוא לשון חלק ומחלקו׳. למצוא מקום נפשו בגדד העביד, כ״כ בנבל כ״י, וטעמו, כדי למצוא מקום לה׳, העביד נפשו בגדד שנה ועל אשר כי במשאו של בה״מ הכביד עצמו ונתן נפשו עליו, לכן נקרא על שמו. וכל׳ הזה אית׳ בבמדב׳ רב׳ פ׳ י״ב דף רמ״ע א׳ וז״ל, אין הקב״ה מקפח שכר כל ברי׳. כל מקום שאדם יגע ונתן נפשו על הדבר אין הקב״ה מקפח שכרו, ורבונך לידע, שלמ׳ בנה בהמ״ק שנא׳, ויבן שלמ׳ את הבית ויכלהו (מ״א ו יד) בשביל שנתן דוד נפשו על בהמ״ק שנבנ׳ שנא׳ זכור ה׳ לדוד את כל ענותו וגו׳ אם אבא באהל ביתי וגו׳ אם אתן שנת לעיני וגו׳ עד אמצא מקום לה׳ וגו׳ (תהלי׳ קלב) ולא קפח הקב״ה שכרו אלא הכתיבו על שמו, מזמור שיר חנכת הבית לדוד, לשלמה אין כתיב כאן אלא לדוד הוי נוצר תאנה יאכל פרי׳. עכ״ל. ובתנחומא פ׳ בשלח מוסיף עוד ואומר, ראה מה כתיב בו, ועתה ראה ביתך דוד (מ״א יב יו), הא לפי שנתן נפשו עליו נקראת על שמו, עכ״ל. שמחות רבו וכו׳, בחנכת הבית רבו השמחו׳ בדבתי׳, וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב (מ״א ח סו). והוגה כל מאפל, והוסר כל אפלה, כי בבנין בהמ״ק נתוסף אור בכוכבים; והוגה ל׳ נוגה, או ל׳ כאשר הוגה מן המסלה (ש״ב כ יג) ענין הסרה, וטעמו והוסר כל מאפל. בוחן ועופל, מבצר ומשגב, ל׳ עופל ובחן הי׳ (ישעי׳ לב יד). ושלמים להטפל, גם שלמי׳ נטפלו על העולות וזבחים שהביאו לרוב כמבואר שם במלכי׳ ובד״ה א׳ סי׳ ה׳. אז אמר שלמה וגו׳, (מ״א ח יב ודה״ב ו א) והיו שם הלוים משוררים להלל ולהודות לה׳ ככתוב, והלוים המשוררים וגו׳ (דה״ב ה יב יג). פגרו שעיר ועמון וכו׳, כל זה מבואר בד״ה ב׳ סי׳ כ׳, כשבאו בני עמון ומואב למלחמה על יהושפט ויאמר להם ה׳ לא תיראו מחר רדו עליהם הנם עולים במעלה הציץ ומצאתם אות׳ בתוך הנחל וגו׳ עמדו וראו את ישועת ה׳ עמכם וגו׳, וכתיב שם, ויהודה בא על המצפה למדבר, ויפנו אל

מאַנכע שלאַפלאָזע נאַכט האַט איהנען דיעזער פֿאָרזאַטץ, דעם עוויגען איין הויז צו גרינ־דען, פֿערורזאַכט, דאַרום ווירד אויך דיא אויפֿפֿיהרונג דיעזעז שווערען אונטער־נעהמענז[1]) נאַך זיינעם נאַמען גענאַננט. זאָ הייסט עז דאָרט: ,,איין פּזאַלם, אַבּ־זינגען בייא דער איינווייהונג דעז טעמפּעלז דוד'ז[2]). אָ, וועלכע פֿריידע, וועלכע הייטערקייט! דיא בעגרינדונג דעז טעמפּעלז וואַר פֿעסטע אונד בורג איהנען; בראַנדאָפּפֿער אונד שפּייזעאָפּפֿער ווורדען צו דאַרגעבראַכט אין מענגע נעבסט פֿריידענאָפּפֿערן! דאַ שפּראַך שלמה: ,,דער עוויגע האַט'ז פֿערהייסען, היער אים דונקעל צו רעגירען''[3]). אויך דאָרט, וואָ דיא העערע איינער בעקריעגער, שעיר, עמון אונד מואב אויזגעקאָממען, ווורדע אַם שטייגע, דער נאַך ציץ הינויפֿ־
פֿיהרט

---

[1]) דער טעמפעל ווורדע פֿאָן שלמה ערבויט. [2]) תהלים קאַפּיטעל 30.
[3]) מלכים א' קאַפּיטעל 8 פֿערז 12.

חיל מדני· במעלה הציץ ראות ישועת יי· צרבו למשחית איש ברעהו לעיני· נקהלו לעמק ברכה כי שם ברכו את יי: קול שירות תשע שמענו במרץ· והעשירית עוד נשמע מכנף הארץ· רנו שמים והריעו תחתיות ארץ· שירו ליי שיר חדש תהלתו בקצה הארץ: שירות אלה לשון שירה מיסדים· כי תשועתם

ההמון, והנה פגרים נופלים ארצה וגו' וזה פגרו שעיר וכו'. חיל מדני, חיל שוטני ולוחמי. במעלה הציץ, שם מקום שנפלו שם. צרבו למשחית וכו'. שם פסוק כ"ג, ופירוש צורבו נתבערו ונכרתו, והית' לבער (ישעי' ו יג) ת"י והי' לצרבא. נקהלו לעמק ברכה, מבואר שם בד"ה פסוק כ"ו. במרץ, בחוזק. עוד נשמע, לעתיד. רנו וכו' ישעי' מ"ד כ"ג. שירו לה' וגו', ישעי' מ"ב י', וקאי אלעתיד, וכתיב בי' שיר חדש לשון זכר ובאחרים שעברו כתיב שירה ל' נקבה, וזהו שאמר, שירות אלה לשון שירה מיוסדי' וכו', וכן איתא בשמות רבה פ' כ"ג ובתנחומ' פ' בשלח וילקוט רמ"ב, כל השירות שעברו קרויות בל' נקבה כשם שהנקבה יולדת וחוזרת ויולדת, כך התשועות שעברו הי' אחריהן שעבוד אבל התשועה העתידה לבוא קרוי' בל' זכר שנא' שאו נא וראו אם יולד זכר (ירמי' ל ו). כשם שאין הזכר יולד כל התשוע' העתידה לבוא אין אחריה שעבוד שנא' ישראל נושע בה' תשועת עולמים (ישעי' מה יז). עכ"ל. ואמרו עוד בשיר רבה בפסוק שחורה אני ונאוה, ר' ברכי' בשם רשב"ן אמר, כמשלו ישראל כנקבה, מה נקבה זו נוטלת עישור נכסי' מאבי' ויוצאה, כך ירשו ישראל ארץ ז' עממים שהוא עישור שבעים אומות, וע"י שירשו ישראל בנקבה, אמרו שירה בלשון נקבה שנא', אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה', אבל לע"ל הן עתידין לירש כזכר, היורש כל נכסי אביו, הה"ד, מפאת קדימה עד פאת יהודה אחד דן אחד אשר אחד (סוף ס' יחזק') וכלהון כך, והן אומרין בלשון זכר שנא', שירו לה' שיר חדש (תהלים צו א), שירה חדשה אין כתיב כאן את שיר חדש, ר' ברכיה וריב"ל, למה נמשלו ישראל כנקבה? מה נקבה זו טוענת ופורקת, טוענת ופורקת וחוזרת ופורקת ושוב אינה טוענת כך ישראל משתעבדין ונגאלים וחוזרין ונגאלין ושוב אין משתעבדין לעולם. בעה"ז, ע"י שצרתן צרת נקבה יולדת, הן אומרין שירה לפניו בלשון נקבה, אבל לעה"ב, שצרתן אין צרת יולדת, הן אומרין

פיהרט[1]), דיא הילפע דעז מאַכטאַטיגען זיכטבאַר; דיא פיינדע געריעטהען אין פערווירוננג, אונד איך זאַה, וויא זיא זיך אונטעראיינאַנדער געגענזייטיג אויפריעבען. נון זאַממעלטע זיך איין כאָר איס טהאַל ברכה אונד דאַנקטע דאַנקבאַר דעם עוויגען[2]). דיא שטיממע פאָן נייען מאַכטיגען לאָבגעזאַנגען האַבען וויר בערייטס געהערט, דיא שטיממע דעס לעצטען ווערדען וויר הייטט אויס מונדע ערד; ענדען ערשאַללען הערען[3]): „פראָהלאָקקעט, איהר היממעל! יובעלט, איהר ערדענטיעפען! זינגט דעם עוויגען איין נייעס ליעד, זיינען רוהם, פאָן דער ערדע ענדע!" דיעזען געזאַנגען מאָזען ווירדע דער ווייבליבע נאַמען שירה בייגעלעגט, דען דאַ זיי,

דאַ

---

[1], [2]) זיעהע איך וויטער בוך דברי הימים קאַפיטעל 20 פערז 12 אונד 16.
[3]) נאַך דער פראָפעציהונג ישעי' קאַפיטעל 44 פ' 23 אונד 42 פערז 10.

כַּיּוֹלֵדָה לָבוֹא צָרוֹת וּמִסְפָּדִים. תִּקֵּף שִׁיר אַחֲרוֹן כִּזְכָרִים לֹא יוֹלְדִים. שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים:

פ׳ שִׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת עִקָּר וְנִסִּים מְרֻבִּים. בִּרְאוֹת מַפַּלְתָּם יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים. יְצִיאַת חָנֵס קְרוֹא בְּטֶפֶל נֶאֱהָבִים. חִזּוּק קְדֻשָּׁתְךָ כְּעַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים:

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

בלשון זכר, הה"ד, ביום ההוא יושר השיר הזה (ישעי' כו א) עכ"ל. שעבוד מלכיות וכו', כאמרם ז"ל (ברכו' יב ב) לע"ל יהי' שעבוד מלכיו' עקר, ויציאת מצרים טפל לו. חנס, שם מחוז במצרי' כנזכר בישעי' ל' ד'. נאהבים, אמר לישראל; וכן אהובים.

דאָ זיא בעזאַנגען, וואַר דער ענטבינדונג איינער געבאָהרענין צו פערגלייכען, דיא שמערצען האַרטען שאָן אויף קינפטיגע געבורט; אַבער דענן ועטצטערן, אונצוקינפטיגען געזאַנג ווירד דער אונענדליכע נאַמע שיר בייגעלעגט, ער אויט פאָן אונענדליכער אַרט, „זינגט דעם עוויגען איינען נייען ליד, זינגען רוהם איהן כאָרע זייגער פראָממען!"

מי כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת
עשה פלא: שירה חדשה שבחו גאולים לשמך על שפת
הים יחד כלם הודו והמליכו ואמרו. יי ימלך לעלם ועד:
צור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאמך יהודה וישראל
(גאלנו יי צבאות שמו קדוש ישראל) ברוך אתה יי גאל ישראל:

מאַן בעטעט נון תפלת לחש וויא געשטערן. זיעהע דף כ"ע.

חזרת התפלה לשליח צבור.

בלחש אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה. מלך עוזר ומושיע ומגן:

מסוד חכמים ונבונים. ומלמד דעת מבינים. אפתחה פי בשיר ורננים. להודות ולהלל פני שוכן מעונים:

ווען אחרון של פסח אַן שבת איזט, זאָגט מאַן איין אַנשטאַלט קסלות אותותיך, דאַז קרובות פאַן געשטערן, זיעהע דף ל"ג.

מיוסד ע"פ א"ב, והוא מיוסד רבינו משה ב"ר קלונימוס.

אימת נוראותיך בשדה צוען כהשלחת. בער כסלן בציר אשר שלחת. גוי מקרב גוי במסות לקחת. דבריך

אימת נוראותיך. לשון מורא. בער כסלן, כ"כ בכל כתבי יד ודפוסים ישנים, לכן אין לפרש בער כמו קלף, פעל עבר, כמו שפי' המפרש, גם אין הנ' לכינוי, כמו שחשב, שא"כ יהי' הל' קמוץ, ואול' עקר מרובו, להיו' בער תאר לפרע', וכדכתיב, אך אוילים שרי צוען חכמי יועצי פרעה עצה נבערה (ישעי' יט יא), והכ' של כסלן שמוש והתבה נגזרת מן סלון ממאיר (יחזק' כח כד), והפייטן עשה ממנו פעל עבר מבנין הדגש, ומלאכו, ויסלו עלי דרכם (איוב יט יא) ממנו, כמו שפרש עליו הראב"ע וכמו שכתוב בשרשי' שרש סלל, וטעם כסלן, כאשר הפרים בדברי הדודין בציר אשר שלחת. גוי מקרב וכו', שעורו, לקחת גוי מקרב גוי במסו', כדי להקי' דבריך

אימת. טרעקקענפאָללע טהאַטען האַט דוא איין לוען': געפילדרען אויזגעאיבט, אַלז דער טהאָר (פרעס) דיינען געזאַנדטען (עשה) פערהאָהנטע. דוא האַסט איין פאָלק אויז מיטען אַנדערן פאָלקע דורך וואונדערגלייכען הערויזגענאָממען, דיין וואָרט

לְהָקִים כְּמוֹ לְאָב הִבְטַחְתָּ: הֵעֵז יָהִיר וְנִאֵץ מוּל שְׁלוּחֶךָ· וְגַם מִי יְיָ אֲשֶׁר שְׁלָחֶךָ· זַעַם וְעֶבְרָה בּוֹ בְּאַף בְּשַׁלְּחֶךָ· חָזַר בְּעַל כָּרְחוֹ עֲשׂוֹת מִשְׁלָחֶךָ: טָפַשׁ לִבּוֹ וְנִבְעַר אַחֲרֵי זֹאת· יָעַץ רְדוֹף אַחֲרֵימוֹ לָבוֹז בִּזּוֹת· כְּלֵי קְרָב נָשָׂא וַחֲרָבוֹת שְׁחוּזוֹת· לְהָשִׁיב לַעֲבֹדוֹת אֹם נָאוָה בַּחֲרוּזוֹת: מוֹעֵד שְׁלֹשֶׁת יָמִים חִכָּה לַחֲזוֹר· נֶהֱפַּךְ לִבּוֹ כְּלֹא אָבוּ חֲזוֹר· סְפוּנֵי גְנָזָיו פִּנָּה לַחֲיָלוֹתָיו לִבְזוֹר· עֲבוּר בְּכָל לֵב אוֹתוֹ לַעֲזוֹר: פָּרָשַׁת דְּרָכִים כְּגַע עַם מְשֻׁלָּח· צְדָדָם מֵאֹרַח פְּלֶשֶׁת טוֹב וְסַלָּח· ח׳ קַלְגַּסִּים מֵרְאוֹת עַצְמוֹת זֶבֶד וְשׁוּתֶלַח· רִחֲקָם מִדֶּרֶךְ אוֹתָם צָר בְּשַׁלַּח:

ק׳ עַבְדּוֹ שָׁלַח לְהוֹצִיא עַמּוֹ בְּשָׂשׂוֹן· שׁוֹדְדֵיהֶם שָׁת כָּם

כמו שהבטחת לאב הוא אברה'. יהיר, אמר לפרעה. זעם וכו', דכתי' ישלח בם חרון אפו עברה וזעם (תהלי' עח כט). שחוזות, מחודדו'. אום נאוה בחרוזו', ישרא', עש"ה, נאוו לחייך בחרוזי' (שיר א י). לבזור, לפזר, כמו ורכוש להם יבזור (דניא' יא כד). פרשת דרכי' וגו', טעמו, כאשר הגיע עם משולח, היינו ישרא', אל פרשת דרכי' שהדרך הא' פונ' אל ארץ פלשתים והאחרת אל המדבר לדרש הקב"ה והסיבם דרך ארץ פלשתים שלא יראו החיילו' עצמו' של זבד ושותלח שנהרגו עם בני אפרי', כדכתי', וזבד בנו ושותלח בנו והרגום אנשי גת (ד"ה א ז כא), כמבוא' בקרובו' דאתמול. קלגסים, המון וחיל. עבדו, משה רבנו כדכתי', שלח מש' עבדו וגו' ויוצא עמו בששון וגו' (תהלי' קה).

זו ערפֿילען, דאַז דוא דעם פֿאַטער (אברהם) צוגעזיכערט. דער איבערמוטה דעס שטאָלצען ערקלערטע דיינען געזאַנדטען; ער אַנטוואָרטעטע: „ווער איזט דער עוויגע, דער דיך געזאַנדט?“ — דאַ ליעסעסט דוא צאָרניג גריממ אונד וואוטה איבער איהן לאָז, זיא נאַטהיגטען איהן, צו טהון, וואַס דוא איהם געבאָטען. אַבער זיין פֿערשטאָקקטעס הערץ פֿיהרטע נאַכהער איהן צו זיינער טהאָרהייט צוריק אונד ריעטה איהם, דיע בעפֿרייטען איינצוהאָלען, אונד בייטע צו מאַכען; ער ערגריף קריעגסגעראַטהע אונד שווערטער, שאַרפֿגעוועטצט, צור קנעכטשאַפֿט צוריקצופֿיהרען איין ניעדליך געשמיקקטעס פֿאָלק. דריא טאַגע האַטטע ער אויף דעס פֿאָלקעס ווידערקונפֿט געהאַררט, אונד זיא קאַמען ניכט; נון אַנדערטע ער זיינע געזיננונג. ער אֶפֿפֿ־נעטע זיינע שטאַלע, פֿערהיעס זיינען העערע זיא צור בייטע, דאַס זיא איהנען טרייליך בייזושטעהן מאָכטען. אַז: דאַס בעפֿרייטע פֿאָלק אַם שיידעוועג אַנגע־קאָממען, לענקטע דער אַללגיטיגע עס פֿאָן וועגע, דער נאַך פלשתי' פֿיהרט, אַב, דאַמיט דיא קריעגער ניכט דיא געריפּפּע איהרער מיט זבד אונד שותלח געפֿאַללענען ברידער זעהען אונד פֿערזאַגען מאָכטען; ער האַט זיא וויט פֿאָן וועגע אַבגע־פֿיהרט, נאַכדעם זיא דער פֿיינד האַטטע ציעהען לאַססען.

עבדו. ער האַט זיינען דיענער (משה) געזאַנדט, זיין פֿאָלק מיט פֿריידען הערויז־

מַכּוֹת אָסוֹן: ת׳ תָּמִים זָכַר מְנֻסֶּה וְנִמְצָא חָסוֹן· תּוֹלְדוֹתָיו לְהָגֵן נַחֲלַת אָב לַחֲסוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים:

מיוסד ע״פ תשר״ק.

תַּחְבּוּלוֹת עָשׂ רַב עֵצָה וּגְבוּרָה· שׁוֹכְנֵי חֶלֶד לְלַמֵּד חָכְמָה מִגְּבוּרָה· רֶסֶן מַתְעֶה הִרְסִין שַׂר הַבִּירָה· קְהָלָיו לְהַקְהִיל לִרְדּוֹף יָפָה וּבָרָה: צָלוּל כְּחָבוּ מַשְׁלִיכֵי יְאוֹר זְכָרִים· פּוֹרֵעַ פִּלְשָׁם סוּף הֱיוֹת סְכוּרִים· עֵצוֹת מֵרָחוֹק

תמים וכו׳, הקב״ה זכר אברה׳ שהי׳ תמים ומנוסה בנסיונו׳ ונמצא חסון ונאמן, והוא עש״ה, כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו (שם). לחסון, לרשת. וכל לשון ירושה מתורגם בלשון חוסן. ונחלת אב, הייכו נחלת אברה׳ המיועדת לבניו, כמבוא׳ בפ׳ לך לך. והמפרש פרשו על נחלת יעקב, ואיננו נכון, שא״כ אין החתימה מעין הברכה.

תחבולות וכו׳, טעמו, הקב״ה רב עצה וגבורה עשה תחבולות, כדי ללמד שוכני תבל וכו׳. רסן מתעה, ישעי׳ ל׳ כ״ח. שר הבירה, פרעה, וירמוז למאמרו ית׳, וישובו ויחנו (שמות יד ב), כדי להטעות את פרעה כמו שפירש״י ז״ל. יפה וברה, ישראל. צלול וכו׳, טעמו כאשר נתחייבו המצרים צלול וטביעה על שהשליכו ביאור זכרי ישראל. פורע וכו׳, הקב״ה, הפורע ומשלם מדה כנגד מדה שקל ושלם להם במדתם להסגיר׳ בים סוף. פלש, נש׳, ל׳ פלס מעגל רגלך (משלי ד). וי״ג פלש, ל׳ התגלגלות. עצות וכו׳, כפרש״י ישעי׳ כ״ה א׳.

זופיחרען חונד דיח רייבער זו גייסען מיט טחָדליכען טטרייכען. גחָטט געדחַכטע דעז ערפרחָבטען, טטחַנדחַפטען פחָטערז (חברהם) חונד מיטלטע דעסען ספרחָסען, חום זיח חין דעז פחָטערז ערבע חיינזוזעטזען.

תחבולות. חַבזיכטליך חחַט דער הערר דעז רחַטהז חונד דער מחַכט דען פיינד בעקחָמפפט! ער וומָללטע דיח בעוומחָנער דער חונטערוועלט בעלעהרען, דחַס וויזהייט מחַכטיגער חיזט חַלז געוואַלט. ער החַט דעם טטחַטזרעגענטען דען זויק דעז חיררטהומז חַנגעלעגט חונד חיהן חינגעריסען, זיין הערר זו זחַממעלן, חונד — זו זייכעם חונטערגחַנג — דיח טחֶנע חונד רייכע (ישראל) זו פערפחָלגען. זיח וומַרען דעז ערטרחָנקענז טולדיג, זיח, דיח מייכע קנחַבען חין דען פלוס געווחָרפען, דחַרום החַט חויך דער פערגעלטער זיח דער חָפפנען זעע פרייזגעגעבען; ער חחַט טרייזליך פחָללפיחרט, וומַז ער חין יענער פערנען צייט פיר זיין חַנערקחַננטעז פחָלק בעז טומסען

אמן לעם נכרים. שיח אשר שח לשרש בכורים: נואלו
שרי צען עצה נבערה. מצעדי זאת שגת להפיצה
בסערה. לולי אל שהוציא חרבו מתערה. כרתו יערה
ובערו בה הבערה: יושב בשמים שחק והלעיג למו.
טכסים גיסיו כגיסו לצאת עלימו. חז כי בא יום גמולימו.
זאת תחת זאת נקמת עוללימו: ולעשות בהם משפט
הכתוב בחסוף. השב גמולם כזדו בעם הכסוף. יו' הרך
הסב לגאולי בזרוע חשוף. גלגלם המדברה דרך ים סוף:

ק' מעלליו, בקהל עם תמיד ארנן. בבקר
להגיד חסדו ואמונתו בהתלונן. ח' אורות
טללי תחי מנו אתחונן. אטומים להחיות עם
בצלו

לעם נכרי', לישראל. ול"ה, כן אכיר את גלו' יהוד' (ירמי' כד ה). שיח, ל' דבור. לשרש בכורי', לאברה', עפ"ה, כבכור' בתאנ' בראשיתה ראיתי אבותיכם (הושע ט י). זאת, ישראל. שגת, לשגת, כדכתי', אמר אויב ארדוף א ש יג. טכסים גיסיו כגיסו, תקון גדודיו כהתגודדו. חז, ראה. בחסוף, בגלוי. בעם הכסוף, בישראל עם הנכסף והנחמד. בזרוע חשוף, בזרוע מגול', כלומ' ביד רמ'. גלגל', הסיבם. אורו', גשמי'. אטומי', טמוני' בקבר.

לאסען, וואס ער דעם שטאממפאטער זיינעז ערזטלינגזפאלקז פערהייסען. שאן דיזען רעטטע אבען לוטן'ז טהאריכטע פירזטען געפאנגען, דאז העערעזפאלק איינצונעהמען אונד עז אין שטורם צו צערשטרייען. האטטע ניכט דיא אללמאכט זעלבזט דאז שווערט ווידער זיא געצאגען, וואהרליך, זיא האטטען דען גאנצען וואלד (ישראל'ז העער) אויסראטטען אונד אין פייער אויפלאדערן לאססען! אבער דער אים הימעל טהראנט, לאכטע אונד זאה איט שפאטט אויף זיא הערנאב, אלז זיא איט געזאממעלטען שאארען ווידער ישראל צאגען; ער זאה, דאס נון געקאממען דער פערגעלטונגזטאג, איינע יוגענד אן איהרער יוגענד צו רעכען, דאז איבער זיא געשפראכענע אורטהייל אויזצואיבען אונד איהנען צו פערגעלטען נאך דען פרעפעלן, דיא זיא אן איינעם אנמוטהזפאללען פאלקע אויזגעאיבט; דארום ליעס ער יענע, דיא ער איט ענטבלאסטעם ארמע בעפרייט, איינען אויזוועג ליעהען אונד לענקטע איהרען וועג דורך דיא וויסטע צור בינזענזעע הין.

מעלליו. אין פערזאממעלטען כארען ווערדע איך איממער זיינע טהאטען בעזינגען, דעז מארגענז זיינע גיטע ריהמען, דעז אבענדז זיינע טרייע. איך ווערדע דאז טרייפאלן דעז אללבעלעבענדען טהויעז פאן איהם ערפלעהען, נור

בצלו מתלונן: ברוך אתה יי מחיה המתים:

מיוסד ע"פ א"ת ב"ש, ובתשלומו חתום חננא קלונימוס.

ק' איום ונורא מי לא יראך· תועי לב לא הכירו מוראך· בחורי און ופיבסת דין בהראך· שומעי שמעך רגזו וחלו ממוראך: גדל נוראותיך מי יוכל לספר· רבו עד למאוד ועצמו מספר· דיו הים וכל יציר סופר· קצת (נוראותיו) לא יוכלו לחק בספר: הלוך חמש מאות קפצת ממעוניך· צורריך הצמת בהרעו בטלאי ענך· ובמחמדי בטנם לא חסה עינך· פטרי רחם וראשי און בענך: ועכם בעשר

איום ונורא. און ופיבסת, שם מקומות גבוהים במצרים ביחזקאל פ' ל' י"ז. הלוך חמש מאות, מהמים לארץ ה' מאות פרסה. בטלאי ענך, בעדרי צאנך. ראשי און, ראשית אונם. ועכם, הכריתם, כמו ימי נזעכו (איוב י"ז א'). בעשר

ווידערבעלעבונג דער טאָדטען דעז פֿאָלקז, דאַז זיך אונטער זיינעם שאַטטען בירגט. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, דער דיא טאָדטען בעלעבט!

איום. שרעקקליכער, עהרפֿורכטווערטהער, ווער מאַג דיך ניכט עהרפֿירכטען? דיא פֿערשטאָקקטען ערקאַננטען דיינע פֿורכטבאַרקייט ניכט, ביז דוא שטראַפֿגעריכטע אַן דען יינגלינגען פֿאָן און אונד פיבסת*) אויזגעאיבט; דאַ פֿערנאַהמען זיא דיינען רוף אונד ציטטערטען אונד בעבטען פֿאָר פֿורכט. ווער פֿערמאַג דיינע גרעסע, שרעקקליכען טהאַטען צו ערצעהלען? זיא זינד מאַכטיג פֿיעל אונד איבערשרייטען יעדע צאַהל! וואָרע אויך דיעזעז דאַז וועלטמעער אונד אַללע געשעפֿפֿע שרייבער — אויך נור איינען טהייל פֿאָן דיינען פֿורכטבאַרען טהאַטען וואָרע איהנען אונמעגליך אויפֿצושרייבען! איינע רייזע פֿאָן פֿינפֿהונדערט יאַהרען — פֿאָן דיינעם היממעל צור ערדע — האַסט דוא שנעלל געמאַכט, דיא פֿיינדע אויזצורעטטען, דיא דען לעממערן דיינער העערדע ליידעז געטהאַן. דוא שאָנטעסט ניכט איהרער צערטליכען לייבעספֿרוכט, אַלז דוא דיא ערזטגעבאָרנען אונד דיא הייפטער פֿאָן און*) צו קוועלען בעשלאָססען. איינער דער

פֿינפֿע

---

*) פראָפֿינצען אין מצרים. דער דיכטער נימט איינען טהייל פֿיר'ז גאַנצע אַן.

בחמש יד הגדולה· עולות אחת לחמש בעבות גדלה· חשפו זרוע אשר מאד גדלה· סעפם על אחת חמש בגדולה: טבועים ביון מצול בתלול הגשיר· נגף אבן הסר ועקוב הישיר· פ׳ ישע מציון שלח וחדש נשיר· כתר לך לתן כאז ישיר:

ק׳ חרשו יושבי חרשת לאבד יפה וברה· נתוש ואבד שם ושאר בגבורה· פ׳ נחל קישון גרפם וזרועם נשברה· אז לבשה רוח ושרה דבורה:

וכו׳, נעשו מכות בחומש היד הגדולה, כלומר בחמישית של היד והיינו באצבע אחת; וכל מכה אחת היתה עולה לחמש להיותה בעבות גדלה, כי כל מכה היתה של חמש מכות והרי באצבע א׳ חמשים מכות ונמצא כי בחשפו זרוע הגדולה שהיא ה׳ אצבעות יהיו המכות מכופלים חמש בידו הגדולה, וזה לדעת ר׳ עקיבא. חשפו, גלותו. סעפם, הכריתם. טבועים וכו׳, עכשיו מתפלל הפייטן על הגלות שאנו שקועים בתוכו ודמה כאלו אנו טבועים ביון מצול, ומתפלל שיעשה הקב״ה גשר גבוה ותלול כדי שנוכל לעלות בו מתוך המצולה, ויסיר אבן נגף ויישיר העקוב כמו שהתנבא (ישעיה מ׳ ג׳), קול קורא במדבר פנו דרך ה׳ ישרו בערבה מסלה לאלהינו. כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו והיה העקוב למישור וגו׳.

חרשו, חשבו. יושבי חרשת, יבין וסיסרא היושב בחרושת הגוים (שופטים ד ב). יפה וברה, ישראל. נתוש, לנתוש ולנתוץ. נחל קישון גרפם, כדכתיב שם ה׳ כ״א.

פינפע*) פאן דער אללמאכט האנד פערזעצטע איהנען צעהן שטרייכע, יעדער שטרייך וואר פינפפאך; נון טראף זיא דיא גאנצע האנד זיינער אללמאכט, אונד דיא זוממע דער שטרייכע וואר פינפפאלטיג. — א, העבע ער הערויס! ציעהע אויך יעטצט איין פאלק, דאס טיעף אין מאדער געזונקען! רייסע הינוועג דען שטיין דעס אנשטאססעס אונד עבנע דיא רעכטע באהן! זענדע הילפע אויס ציון, דאן וואללען וויר מיט איינעם ליעדע דיך קרענען, אונד זינגען וויא דמאלס!

חרשו. איינסט האטטען דיא בעוואהנער פאן חרושת דען טאדטליכען פלאן, דיין שאנעס אונד ריינעס פאלק צו גרונדע צו ריכטען, דעססען נאמען אונד אנדענקען אויסצוראטטען אונד צו פערניכטען; אבער דער שטראם קישון שפיהלטע זיא הינוועג. איהרע געוואלט ציטטערטע — דא וואורד דבורה בעגייסטערט אונד זאנג איין לאבגעדיכט**).

קם

---

*) מיט איינעם פאן דען פינף פינגערן. זיעהע איין נאור. **) שופטים קאפ. 5.

ק׳ קָם עַל רַבּוֹ קָמָיו לְלָזוֹת· לְחַמּוֹת לוֹחֲמָיו
וְהִכְנַעְתָּ אוֹתָם לְהַבְזוֹת: ח׳ נֹעַם וּזְמִירוֹת בִּטָּה
לְךָ לְהַזּוֹת· יַחַד וְשָׁר אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת:
ק׳ מִכְלַל יוֹפִי עַל מִשְׁפָּטוֹ יְחֻדָּשׁ· וְעוֹד נָוְךָ בּוֹ
בְּקֶדֶם יִתְחַדָּשׁ· ח׳ שִׂיאוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה יָרוּם
וְיֻגְדָּשׁ· סֶלָה בְּתוֹכוֹ נָשִׁיר שִׁיר חָדָשׁ:
יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

אדני

קם על, הגבר אשר הוקם על והיינו דוד, כדכתיב, נאם הגבר הוקם על (ש״ב כ״ג א׳). רבו קמיו, כמו שאמר, מה רבו צרי רבים קמים עלי (תהלים ג ב) והיו מליזים עליו בלזות שפתים כמבואר במזמור. נועם זמירות, נעימות. בטה, פעל עבר מגזרת לבטא בשפתים (ויקרא ה׳ ד׳) ומצאנוהו גם בה״א בסוף, יש בוטה (משלי י״ב י״ח). להזות, מגזרת בן יזה גויםרבים (ישעיה נ״ב ט״ו), ופירשו, שהוא ל׳ דבור ובענין תזל כטל אמרתי (דברים ל״ב ב׳), והשאלה וההזאה קרובים בענין, וכן, ועלימו תטוף מלתי (איוב כ״ט כ״ב). יחד ושר, כ״ה בכ״י וכן עיקר, כי לאות י׳ של קלונימוס אנו צריכים כאן. את השירה הזאת, הכתובה בס׳ תהלים מזמור י״ח.

מכלל יופי, ציון מכלל יופי (תהלים נ׳ ב׳). ועוד נוך, משכן כבודך. ועוד, מגזרת אוהל מועד. נוך, דירתך כמו ופקדת נוך ולא תחטא (איוב ה כד). שיאו, רוממתו כמו אם יעלה לשמים שיאו (איוב כ׳ ו׳), והוא עש״ה והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה׳ בראש ההרים ונשא מגבעות (ישעיה ב׳ ב׳). ויוגדש, גם זה ל׳ גבהות, נגזר מן גדיש, ורז״ל עשו ממני פעל, באמרם: המגדיש (מס׳ ב״ק דף כ״ט א׳) ואמרו עוד, גדוש ונגדש ודומיהן.

קם. דער האהע טהראָנבעשטייגער (דוד) האטטע פֿיעלע ווידערזאַכער דיא איהן פֿערהאַכֿטעטען; דוא האַזט זיא מיט פֿעראַכֿטונג געטראָפֿפֿען אונד וויהרען שטאָלז געבייגט. אויז זייכען ליפפען פֿלאָס מאַנך ליעבליכֿער געזאַנג; דיר האַט ער לוגעהייגנעט אונד געזונגען יענעז גאָטטליכֿע ליעד (תהלים י״ח).

מכלל. ציון, דיא קראָנע דער שאָנהייט, ווירזט דוא איינזט ערנייערן אונד זיא לו דיינער רעזידענץ ערקיעזען, וויא פֿאָרמאַלז; איהר גלאַנץ ווירד האָך איבער אַללעז שטראַהלען; דאַן זינגען וויר דאָרט איין נאָך ניא געהאָרטעז ליעד.
ימלוך. דער העדר רעגיערט עוויגליך, דיין גאָטט דורך אַללע לייטען, ציון! הללויה!
ואתה. דאָ, הייליגער, טהראָנזט איבער לאָבגעזאַנגען ישראל׳ז! אל נא.

ק' אדני חלד עד לא טבועים · וטרם תלולי רום לאהל קבועים · מאז העלה במחשבת דגלי רבועים · היות לו מכל אום תבועים · ובהמלך לבראת יציר ראש טבעים · בעדם חלו מלך ומשרתיו מצביעים · ומאז בחלקו עלו מהלשים שבעים · וסגלם לו לחבל נחלה מקבעים · וכחבו גרות ועגוי וקבעום קובעים · נתגלגלו רחמיו לסוף שלשים שבועים · ויט חסד על בני רבעים · והטה אזן וסכת שיח משועים · ויקץ כישן ויך צריו בגוועים · הכה ופצוע בכל מכה ואבעבועים · ואחרי כן שלחום ברכוש גדול שבעים · בצאן ובכסף ובזהב ובכל מיני צבעים · ועוד מסך בקרבם רוח עועים ·

ויסיתם

אדני חלד, יסודי ארץ. טבועים, מיוסדים. תלולי רום, גבהי שמים. כי הר גבוה ותלול (יחזקאל י"ז כ"ב). דגלי רבועים, ישראל המרובעים בדגלים, עיין פי' רש"י במדבר כ"ג י'. ובהמלך, ובהתיעצו בפמליא של מעלה, לברוא אדם הראשון, שהוא יציר ראש טבועים וכל הבריות הוטבעו בחותמו. בעדם, בעד ישראל. חלו, התחילו. מלך ומשרתיו, הקב"ה ופמליא שלו. מצביעים, מטילים גורל; והלשון ידוע בדברי רבותינו ז"ל באמרם אמר להם הצביעו (יומא ריש פרק ב'). מהלשים, מגורלות, ובדברי רז"ל: מטילין חלשים על הקדשים, ואמרו: חלשין ליבנא דפוריא הוא, דכתיב, חולש על גוים (ישעי' י"ד י"ב) ואמר ר' וכו' (שבת דף קמ"ט ב'). שבעים, ע' אומות. וסגלם לו, לקחם לו לעם סגולה והקביעם למנת נחלתו. וכחבו, וכאשר נתחייבו. וקבעום קובעים, וחטפו אותם החומסים, כי אתם קובעים אותי (מלאכי ג'). שלשים שבועים, שלשים שמטות והיינו רד"ו שנה במצרים. בני רבעים, ישראל עס"ה ומספר את רובע ישראל (במדבר כ"ג י'). וסכת, והקשיב, לשון הסכת ושמע ישראל (דברים כ"ז ט'). בגוועים, בגויעת מיתות. ועוד מסך וכו', כדכתיב, ה' מסך בקרבה רוח עועים (ישעיה י"ט י"ד).

בשבל

וַיְסִיתֵם רְדוֹף אַחֲרֵימוֹ בִּשְׁרְיוֹנוֹת וְכוֹבָעִים· וְאָז
עָלְתָה חֲמָתוֹ וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹנָם וְשִׁקְּעָם
בְּטִבּוּעִים· וְנָפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ כְּשֶׁבֶר נֵבֶל לְמַבּוּעִים:

קו"ח בִּגְזֵרַת

חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

מו"ק חֲכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ· מִי יוּכַל אֵלָיו
לְנָכְחַ· אֲשֶׁר בְּיָדוֹ הַגְּבוּרָה וְהַכֹּחַ· קָדוֹשׁ:

שם המחבר חתום בראשי החרוזות משה ברבי קלונימוס.

מַה מּוֹעִיל רֶשַׁע בְּעָלָיו· וּמַה יַּעֲזוֹר בְּמַעֲלָלָיו:
פְּנֵי מְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמִפְעָלָיו: מֶרֶד הֲיוּכַל עֲרוּךְ
חֹמֶר· נֹכַח יוֹצֵר כֹּל בְּאֹמֶר· רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ
בְּיָדוֹ שׁוֹמֵר: שִׁכְּנוֹ שָׁת בְּרוּם עוֹלָם· מֶמְשַׁלְתּוֹ

כשבר נבל למבועים, כענין ותשבר כד על המבוע (קהלת יב ו). בגזרת חי וכו', כל הנ"ל נעשה בגזרת חי וקים וכו'.

חכם לבב וכו' עפ"ה, חכם לבב ואמיץ כח מי הקשה אליו וישלם (איוב ט ד) ורז"ל דרשוהו על פרעה שהקשה לבו ונלקה. לנכוח, להתוכח.

מה מועיל וכו', הפייטן מונה והולך המכעיסים שקדמו לפרעה, ואיך נעשה בהם דין והוא ראה ולא לקח מוסר לסכלותו וגאותו; והחרוזים הראשונים הם כדמות הלעג אל הגאים, וכמו שכתבתי בפיוט אמרו לאלהים, בקרובות דאתמול ע"ש. היוכל ערוך חומר, כ"ה בכל כ"י ועיקר, כי כל בתי הפיוט בנוי מן ד' ד' אבנים, דוק ותמצא; וטעמו: היוכל האדם שהוא ערוך חומר, למרוד נוכח יוצר כל באומר, השומר בידו רוחו ונשמתו. מי הקשה אליו וישלם,

---

חכם. ער איזט וויזען הערצענז אונד פאָן איבערוועגענער קראַפט — ווער קאַן זיך איהם ווידערזעטצען, אין דעססען האַנד דיא אַללגעוואַלט אונד אַללמאַכט? קדוש!

מה. קאַן וואַז דענן בעזעוויכט דיא באָזהייט ניטצען? וואַז דענן וויטהען דיך דיא פרעפעלטהאַטען פאָר דעם אַנגעזיכטע דעססען, דער יעדען נאַך פערדיענזט פערגילט? קאַן איין לעהמערנעז געשעפף זיך ווידער דען אויפלעהנען, דער דאַז וועלטאַלל מיט איינעם וואָרטע ערשאַפפען, דער גייזט אונד זעעלע אין זיינער האַנד בעוואַהרט? — — ער האַט זיינע וואָהנונג אין יענער האָהע אויפגעשלאַגען, ער טהראָנעט איבער דיא גאַנצע

עַל כָּל הָעוֹלָם· מִי הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם: שָׁלִישִׁים
פָּתְחוּ רִאשׁוֹן לְקַלְקֵל· אָצוּ סְלוֹל אֹרַח לְעַקֵּל·
שֵׁם אֵל בֶּאֱלִיל לְהָקֵל: הַעַל פָּרְצוּ גֶּדֶר
עוֹלָם· פֶּרֶץ מֵי הַיָּם בִּגְבוּלָם· וְשִׁטְּפָם וְאִבְּדָם
מִן הָעוֹלָם: הֶרְאָם בָּם דִּין לְדוֹרוֹת· לְבִלְתִּי
פְלוֹחַ לְכָל יְצִירוֹת· כִּי אִם לְקוֹרֵא הַדּוֹרוֹת:
בַּעֲלֵי זְרוֹעַ הֵחֵלּוּ לָרוֹב· וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר
מִקָּרוֹב· כְּמִלֵּא בָּתֵּיהֶם טוֹבוֹת רוֹב: בָּעֲטוּ
בְּאֵד עוֹלֶה מִן הָאָרֶץ· וְנִאֲצוּ לְמַמְטִיר עַל
הָאָרֶץ· מַה לָּנוּ לְמִטְרוֹת עָרֶץ: רָם מְתַחְדִּין
בהם

מי הקשה לנו כנגדו וישלם? ופסוק הוא באיוב ט' ד'. שלישים, דור שלישי לאדם, והיינו דור אנוש שם התחלו ראשון לקלקל ומהרו לעקל הדרך הישר, כדכתיב, אז הוחל לקרוא בשם ה' (בראשית ד' כ"ו) שהתחילו לקרוא האלילים בשם ה', ונענשו שעלו מי הים והציפו שליש של עולם כמו שבא בקבלה, ועל שפרצו גדר עולם לכן פרץ וכו'. העל פרצו, כ"כ בכ"י ועיקר. בעלי זרוע, דור המבול בעלי זרוע היו. החלו לרוב, כדכתיב, ויהי כי החל האדם לרוב וגו' (בראשית ו' א'). ויאמרו לאל וכו', ככתוב, האומרים לאל סור ממנו, והוא מלא בתיהם טוב וגו' (איוב כ"ב י"ז) ועל אנשי דור המבול מדבר. בעטו באד עולה מן הארץ וכו', כן איתא בבראשית רבה פרשה י"ג

גאנצע וועלט! ווער האט אונגעשטראפט זיך איהם נאך ווידערזעטצט? — אנזעהנליכע מאננער וואָרען יענע, דיא צוערשט דען געבאָהנטען וועג פערדאָרבען אונד דען נאמען דער גאָטטהייט דורך געטצענבילדער הערא‍בגעווירדיגט; זיא האבען דען צוין דער וועלט דורכבראָכען, דאַרום האבען אויך דיא געוועססער דעס מעערעס דיא דאממע איהרער גרענצע דורכבראָכען, זיא ווענגעשפיהלט אונד פאָן דער ערדע פערטילגט, דאַראויף דיא צוקינפטיגען געשלעכטער דאַס רעכט בעהערציגען אונד וויסען מאָגען, דאַס עס אונערלויבט זייא, אירגענד איין וועזען געטטליך צו פערעהרען, אויסער דעם עוויגען, דער דיא געשלעכטער פאָן אנבעגין הערפאָרגערופען. אַלס יענע געוואַלטטהעטיגען אַנגעפאַנגען, מאַכטיג צו ווערדען, באָטען זיא דער אַללמאַכט טראָטץ, דיא איהרע הייזער מיט זעגען אָנגעפיללט; זיא פעראַכטעטען דיא פאָן דער ערדע אויפשטייגענדען דינסטע אונד ערלינגטען דען זענדער דעס רעגענס. וואַס זאָללען אונס דיא רעגענ־
פלוטהען

בָּהֶם׃ וּמִטְרוֹת עֹז שָׁפַךְ עֲלֵיהֶם וַיִּמַח אֶת כָּל
יְקוּמֵיהֶם׃ רָמָה רוּחַ יוֹשְׁבֵי שִׁנְעָר. וְלַעֲלוֹת
לַשַּׁחַק לִבָּם נִבְעָר. וְהֱפִיצָם בְּרוּחַ סוֹעָה וָסָעַר׃
כַּד בְּכַד פֶּרַע שְׁאוֹנָם. וְנֶפֶץ מוּל נֶפֶץ דָּנָם.
וּבָטְלָה עֲצָתָם כְּפֶלֶג לְשׁוֹנָם׃ כַּאֲשֶׁר הֵם
בְּשָׂפָה זָרוּ. וּבַאֲגֻדָּה אַחַת כֻּלָּם נוֹעָדוּ. בְּלַל
לְשׁוֹנָם וּמִשָּׁם נִפְרָדוּ׃ יָקְשׁוּ צָרֵי עַיִן בְּבֶצַע.
וּמֵאֲנוּ פְּרוּסָה לָרָעֵב לִבְצֹעַ. וְהֶאֱרִיכוּ וְקִצְּרוּ
אֶת הַמַּצָּע׃ יָד קָפְצוּ מֵעָנִי וָדַל. וְעוֹבֵר אֹרַח
מֵעֲלֵיהֶם חָדַל. וְכָבֵד חֵטְא וְעָוֹן גָּדַל׃ קִלְקְלוּ

ובפרקי ר"א פ' כ"ד. רמה רוח יושבי שנער, בוני המגדל גסי רוח היו, כאשר בארתי בקרובות דאתמול בפיוט אמרו לאלהים. כד בכד, במדה כנגד מדה. ונפץ מול נפץ, הם אמרו, פן נפוץ, והקב"ה הפיצם משם. יקשו צרי עין, אנשי סדום צרי עין, נוקשו בבצע כסף כמבואר בנבואת יחזקאל (ט"ז מ"ט). והאריכו וקצרו את המצע, גם זה מבואר בדברי אגדה ובפרט בס' הישר ע"ש.

פֿלוטהען? — זאָ שפּראַכען זיא — דער אַללערהאָכזטע איבטע שטראַפֿ-
געריכטע אַן איהנען אויז, שיטטעטע רעגענגיססע איבער זיא אונד פֿער-
טילגטע אַללע איהרדישע וועזען. האָכמוטה איבערנאַהם דיא בעוואָהנער
שנער'ז אונד ענטפֿלאַממטע דיא בעגיערדע אין איהרען הערצען, איינען
טהורם ביז גען היממעל אויפֿצופֿיהרען; אַבער איין שטורם צערשטריי-
טע זיא, אונד זיא וואורדען אין פֿלוגע איהרעז אויפֿרוהרז בעשטראַפֿט.
זיא האַבען צערשטרייאונג געפֿירכטעט, אונד צערשטרייאונג וואַרד איהר לאָהן;
איהר אַנשלאַג וואורדע פֿעראייטעלט דורך פֿערוויררונג איהרער שפּראַכע.
שטאָלץ אויף איהרע שפּראַכע, ראָטטעטען זיא זיך צוזאַממען אונד וואָללטען
איהרער צערשטרייאונג פֿאָרבייגען; גאָטט פֿערוויררטע איהרע שפּראַכע,
אונד צערשטרייטע זיא פֿאָלגענדז פֿאָן דאַ. אַבזוכט וואַר דיא זינדע יענער
אייגענניטציגען (פֿאָן סדום); זיא ענטזאָגען דעם הונגריגען דאַז בראָד, דעם
וואַנדערער דאַז לאַגער, איהרע האַנד פֿערשלאָססען זיא דעם נאָטהליידענ-
דען אונד אַרמען אונד פֿערטרייבטען דען וואַנדערער אויז איהרעם לאַנ-
דע. איהרע זינדע וואַר שווער אונד גראָס איהר פֿערברעכען; זיא
האַבען דיא שפֿאָדע דעז רעכטז פֿערדרעהט, דאַרום האָט אויך גאָטט דיא
נאַטור זייגעז וואָהלטהאָטיגען בעהאַלטערז (דען היממעל) אין בעצוג

אויף

צַעֲדֵי יָשָׁר לְסַלֵּף· וְאוֹצָרוֹ הַטּוֹב עֲלֵיהֶם חִלֵּף·
וַהֲפָכָם מִשֹּׁרֶשׁ דּוֹרוֹת לְאַלֵּף: קַחַת מוּסָר
מֵאֲנוּ צֹעֲנִים· וְלֹא לָמְדוּ דַעַת מִקַּדְמוֹנִים·
הֵרֵעוּ מִכֹּל אֲשֶׁר לְפָנִים: לָחֲצוּ בְּמֶרֶר זֶרַע
חֲסִידָיו· וְגָזְרוּ גְזֵרוֹת לִבְנֵי יְדִידָיו· וַיַּרְא יְיָ וַיְעוֹרֵר
חֲסָדָיו: לְמַלֹּאת דְּבָרוֹ וּלְהָחִישׁ עֶזְרָה· אָחוֹר
הֵשִׁיב חֶשְׁבּוֹן גְּזֵרָה· וְעַל תַּנִּין שָׁפַךְ עֶבְרָה: וְלֹא
בְּכֹחַ לְפִי הַגְּדֻלָּה· הֵחֵל בְּבַעֲלֵי זְרוֹעַ תְּחִלָּה·
כִּי אִם בַּעֲנָוָה גְדוֹלָה: וְאוֹת וּמוֹפֵת שָׁלַח

ואוצרו הטוב וכו', שהמטיר עליהם גפרית ואש חלף גשם, שהוא אוצרו הטוב, כדכתיב, יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וגו' (דברים כח יב). והפכם משרש, כדכתיב, ויהפך את הערים האל (בראשית יט כה); ובאה הקבלה: ארבעתם יושבות בסלע אחד והפכן מלמעלה למטה. דורות לאלף, כדי ללמד לדורות הבאים שלא יזידו עוד. קחת מוסר מאנו צוענים, היינו מצרים, מאנו לקחת מוסר. ולהחיש עזרה אחור השיב וכו', כי הגזרה של ארבע מאות שנה התחיל למנות מלידת יצחק, וזה כדי להחיש עזרה. תנין, פרעה. ולא בכח וכו', טעמו, ולא החל בכח תחלה לפי גדולתו, ובדרך בעלי זרוע

אויך זיא געאָנדערט*) אונד איהרע שטאָדטע אויז דער וואורצעל אומגע־
קעהרט, דען קינפטיגען געשלעכטערן צור לעהרע. אַללײן דיא בעוואָהנער
צוען'ס (מצרים) נאַהמען קײנע לעהרע אַן, דיא געשיכטע דער פאָרוועלט
קאָננטע זיא ניכט ווייזע מאַכען; איהרע פרעפעלטהאַטען איבערשטיגען
דיא ביזהעריגען אַללע. זיא קוואָלטען ביטטערליך דיא קינדער דער גאָטטעס־
פירכטיגען אונד ערוויעסען אונכבע פערפיגונג וויעדער דיא נאַכע זיינער געליעב־
טען. דיעז זאַה דער עוויגע, אונד זיין מיטלייד וואַרד רעגע. ער האַט צור ער־
פילונג זיינער פערהייסונג אונד צור בעשלייניגונג דער הילפע דען אַנפאַנגספונקט
דעז בעשטיממטען צייטמאַסעז**) צוריקגעזעצט אונד ערנאַם זיינען גרים
איבער דאַז דראַנגענהויפט (פרעה). דאָך גריף ער וויהן ניכט אַנפאַנגז גלייך
מיט זיינער איבערלעגענען קראַפט, נאַך אַרט דער מאַכטיגען, אַן, זאָנדערן
מיט גראָסטער זאַנפטמוטה. ער ליעס פאָרהער פאָר זיינען אַנגעזיכטע מאַנכע
וואונדער

*) דער וואָהלטהאָטיגע רעגען פערוואַנדעלטע זיך אין פייער אונד שוועפעל. זיעהע אין בראשית קאַפיטעל 19 פערז 24.
**) דיא פיערהונדערטיאָהריגע קנעכטשאַפט, דיא פיר דיא נאַכקאָממען אברהם'ז בעשטיממט וואַר.

לְהַרְאוֹת· וְהִקְשָׁה עָרְפּוֹ וְהִכְבִּיד תְּלָאוֹת· אָז הִכָּהוּ מַכּוֹת נוֹרָאוֹת: גָּאוֹר אַף לְפִי חֲמָתוֹ· לֹא עִבַּר דִּין אֲמִתּוֹ· כִּי אִם כְּיֹשֶׁר מִדָּתוֹ: נֶגַע אֲשֶׁר בְּסוֹף הִבְעִיתוֹ· בּוֹ הִקְדִּים תְּחִלָּה לְהַתְרוֹתוֹ· וּמִקֵּץ לְקֵץ הֶאֱרִיךְ עֶבְרָתוֹ: יָהּ מַכָּה לֹא הִכָּהוּ· עַד שֶׁלֹּא קָדַם וְהִתְרָהוּ· וְאַחֲרֵי כֵן שָׁלַח וְהִלְקָהוּ: יֶרַח הַקָּצַב לְכָל מַכָּה· וּשְׁלֹשֶׁת חֲלָקִים הֵעִיד וְחִכָּה· וּרְבִיעִית הַחֹדֶשׁ שִׁמְשָׁה הַמַּכָּה: מָחַץ בּוֹ מְחָצוֹת תֵּשַׁע· וְלֹא נִכְנַע וְלֹא שָׁע· וּבָעֲשִׂירִית נִשְׁבַּר

הנופלים פתאום על אויבם והורגים אותו; אבל הקב"ה לא עשה כן, אלא התרה אותו קודם שלוח המכה. לא עבר דין אמיתו, כלומר לא הי' עובר על אמיתת הדין לענשו יותר מכדי רשעתו כי אם כיושר מדתו. נגע אשר בסוף הבעיתו, היינו מכת בכורות, בו הקדים תחלה להתרותו, כדכתיב, כה אמר ה' בני בכורי ישראל. ואומר אליך שלח את בני ויעבדני ותמאן לשלחו הנה אנכי הורג את בנך בכורך (שמות ד כג). וכמו שפי' עליו רש"י ז"ל. יה מכה וכו', מבואר במקרא. ירח הקצב וכו', מבואר בדברי רז"ל ובפירוש רש"י ז"ל אבל וימלא שבעת ימים (שמות ז כה). העיד וחכה, כ"כ בכ"י וכן עיקר, ל' המתנה; ובכל ספרי הדפוס

וואונדער אונד צייכען טהון; אבער דאז אונגעהייער וואר אייזערנער הארטנעקי־ קיגער אונד ערטווערטע דען דרוקק איזזערפֿאָרט. דאָז ערזטע פֿאָלגטע ער עז מיט פֿירכֿטערליכֿען פֿאָלגען; 'ער גאַב זיינען געדעכֿטען צאָרן צאָז, איבערטריטט אַבער דיא טערענגע דער גערעכֿטיגקייט ניכֿט, זאָנדערן בעאָבאַכֿטעטע גענויא דאַז מאַאַס דער רעכֿטליכקייט. דיא לעטצטע פֿאַלגע (מכת בכורות), דיא פרעה זאָ זעהר געשרעקקט, האַט איהם צוערזט אַנגעצייגט אונד איהן דאַרובֿן געוואַרנט; גאָטט האַט זיינען צאָרן פֿאָן צייט צו צייט צוריקקגעהאַלטען אונד דען פרעה ניא געשלאַגען, בעפֿאָר ער איהן געוואַרנט האַטטע; נאַכֿהער ערזט טראַף ער איהן. צו יעדער פֿאָלגע ווורדע דיא צייטפֿריזט איינעז מאָנאַטז פֿעזטגעזעטצט; דרייא פֿיערטעל מאָנאַט האַט ער איהן געוואַרנט אונד אויף זיינע בעסערונג געהאָפֿפֿט, אונד איין פֿיערטעל מאָנאַט לאָנג ער דיא פֿאָלגע אַנהאַלטען. נייון עמפפֿינדליכֿע וואונ־ דען האַטטע ער איהנן בערייטז שאָן בייאגעבראַכֿט, אַבער נאָך גינג ער ניכֿט אין זיך אונד קעהרטע זיך ניכֿט דאַראַן; בייא דער צעהנטען ערזט

מַטֵּה הָרֶשַׁע: מֵעֶרֶשׂ יָצְאוּ קָם לַיְלָה׃ וּבְאֶרֶץ פַּתְרוֹס צְוָחָה גְדוֹלָה׃ מֵאֵין בַּיִת בְּלֹא יְלָלָה: וּפֶה שֶׁאָמַר לֹא אֲשַׁלַּח׃ הוּא הַפֶּה חִנֵּן לְשַׁלַּח׃ (עָנָה כְּנֶאֱלָח) קוּמוּ צְאוּ כְּדַבֶּרְכֶם לְפָלָח: וְלָמָּה זֶה לַחֲשׁוּבֵי כְּאַיִן׃ לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב אַיִן׃ מְתֹרִים כְּנוֹגֵעַ בְּבָבַת עָיִן: שֵׂכֶל זֹאת לֹא יָבִינוּ׃ פּוּטִים אֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה הִתְקִינוּ׃ כְּעִקְּלוּ בְּסוֹף כָּךְ נִדּוֹנוּ: י׳ שֵׂעִיר וּטְפוּלָיו אֲשֶׁר לְחָרְבָּה׃ נִתְכַּוְּנוּ מֵרֹאשׁ וְעַד קִצְבָּה׃ מַה יַּעֲשׂוּ בְּלַהַט הַיּוֹם הַבָּא:

בהרבה קהלות, גם בספר"מ, א"א זה.

חז"ק בַּעֲטוּתוֹ קִנְאָה בְּלָבְשׁוֹ נָקָם׃ לְהָרִיעַ וּלְהַצְרִיחַ מִקָּמָיו לְהִתְנַקָּם׃ שִׁבְעָתַיִם יָשִׁיב אֶל חֵיקָם׃ קָדוֹשׁ:

בקצת קהלות אומרים אל נא, אבל בכל כ"י ודפוסי' ישני' איננו, גם בספר"מ אין אומרים אותו, ונכון שלא לאמרו, מפני שמעשה ידיו של הקב"ה טבעו בים וכו'.

אֵל נָא, לְעוֹלָם תֻּעֲרָץ. וּלְעוֹלָם תֻּקְדָּשׁ. וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא: הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ

מלכי

שבשו והחליפו הא' בה'. הוא הפה חנן לשלח, קומו לאו וכו', כן הגירסא בד"י וכן עיקר, כי כל בתי הפיוט על ד' אבנים נבנו, כמו שהערותי בתחלת הפיוט. לפלח, לעבוד. לחשובי כאין, עש"ה, כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו (ישעיה מ יז). מותרים, ל' התראה, שהותרו על ישראל, כדכתיב, הנגע בכם נגע בבת עינו (זכרי' ב יב). פוטים, מצרים. בתחל, בתחלה. התקינו, היו עושים בתקונו והושיבו ישראל במיטב הארץ, ובסוף קלקלו, להעבידם בפרך; וכן נדונו ונענשו, כי המכות היו הולכים וכבדים.

צערבראך דער צעפטער דער באָזהייט. שנעלל שפראנג ער נאכט: אויף: זיינעם רוהע־בעטט, איין יאממערליך געשריי ערשאלל דורך דאס גאנץ פתרוס, קיין הויז וואר פאָן יאממער פרייא. נון אנדערטע זיך דיא שפראכע, אונד דער וונד, דער פאראָ־הער געשפראָכען: „איך לאססע זיא ניכט ציעהען!" עבען דיעזער מונד פלעהטע אונד שפראך: „אויף, ציעהט אין אונד דיענט אייערן גאָטט, וויא איהר פערלאנגט!"

מַלְכֵי הַמְּלָכִים. מַלְכוּתוֹ נֶצַח. נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ. סַפְּרוּ עֻזּוֹ. פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו. קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ. רוֹן שִׁיר וָשֶׁבַח תֹּקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ:

סדר.

בוונת הפייטן להגיד נפלאות האל בגאולת מצרי', וסוף כל בית פסוק מהשיר, ויסד כל ראשי אותיות החרוזות על סדר א"ב ואח"כ בתשר"ק, ושהט"ת משה ברבי קלונימוס הקטן חתום בר"ת השני' של החרוזים הקטנים.

מיוסד ע"פ א"ב. ח' וּבְכֵן, וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא:

אֲצוּלִים מִפֶּרֶךְ סְוֵנִים. בְּחֹזֶק יָד וְנִסְיוֹנִים. גּוֹי שׁוֹמֵר אֱמוּנִים. דֵּעָה וְחָכְמָה חֲנוּנִים. הַהוֹגִים בִּיקָרָה מִפְּנִינִים. וּמִצְוֹתֶיהָ וְהוֹרָיוֹתֶיהָ מְבִינִים. זְמִירוֹת לָאֵל נוֹתְנִים. חֶבֶל נַחֲלָתוֹ מְכֻוָּנִים. טְפוּלִים בּוֹ וְעָלָיו נִשְׁעָנִים. יוֹדְעִים מַה פָּעַל דַּר מְעוֹנִים. כָּאֵזוֹר בְּמָתְנַיִם נְתוּנִים. לוֹ דְּבֵקִים וּבְצִלּוֹ לָנִים:

לנים

אצולים וכו', מוסב על ויושע ה'; וטעם אצולים, פרושים ונמלטים, והוא תאר לישראל. סונים, יושבי סונה והוא בגבול מצרים, כדכתיב, ממגדל סונה ועד גבול כוש (יחזקאל כט י). גוי וכו', ישראל, כדכתיב, פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים (ישעי' כו ב). ביקרה מפנינים, בתורת ה'. חבל נחלתו מכונים, שנאמר, יעקב חבל נחלתו (דברי' לב ט). טפולים, דבוקים. יודעים וכו', דכתיב, כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל (במדבר כ"ג). כאזור וכו', ע"ה, כאשר ידבק האזור על מתני איש, כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל (ירמיה יג יא). ובצלו לנים, ע"ה, בצל שדי יתלונן (תהלים צ"א).

וואָהרליך, אַן דיעזעם טאָגע האָט דער עוויגע ערלעטטעט!

אצולים. איין פאָלק, דאַז ער מיט שטאַרקער האַנד אונד וואונדערצייכען אויז דער שקלאַפעריי געפיהרט, איין אונוואַנדעלבאַר טרייעז, פערטרויענספעסטיגעז, ווייזעז אונד האָלדעז פאָלק, דאַז זיך מיט דעם האָכשטאַטצבאַרען געזעטצע בעשעפטיגט, דעססען געבאָטע אונד לעהרען בעהערציגט אונד ליעדער דעם אַללמאַכטיגען זינגט, דער עז דען אַנטהייל זיינער ערבבעזיצונג גענאַננט, איינע איהם אַנהאַנגליכע אונד פערטרויטע נאַציאָן, דיא נור זיינט ערפאָהרט, וואַז ער, דער הימעלסבעוואָהנער, איהרעטוועגען געטהאַן, אונד ווי דער גורט אַן דעז מאַננעז לענדען, זאָ שליעסט זיא זיך דער גאָטטהייט אַן אונד בירגט זיך אין איהרעם שאַטטען.

איין

לָנִים, מִסְתּוֹפְפִים בְּצֵל יְיָ מְשׁוּכִים אַחֲרֶיךָ. וּבְצוֹרְרֵיהֶם גִּלְהֶם הָאֵל. **וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל:**

מוֹתַחַת גָּבְהֵי מְרוֹמִים. נוֹטַעַת אַדְנֵי הֲדוֹמִים. סוֹעֶרֶת שְׁאוֹן יַמִּים. עוֹרֶפֶת הֲמוֹן קָמִים. פּוֹרַעַת דִּין עֲנָמִים. צוֹדָה מְחַבְּלִים כְּרָמִים. קוֹלַעַת עַד צֵית רָמִים. רוֹטֶשֶׁת עַד חוּג תְּהוֹמִים. שׁוֹפֶטֶת דִּין יְתוֹמִים. תְּהִלָּתוֹ תָּמִיד הָיוּ נוֹאֲמִים:

נוֹאֲמִים, שְׁלוֹל חֵילָם בְּלֵב מַקְשֶׁה. כְּסִכְּרוֹ בְּיַד אֲדוֹנִים קָשֶׁה. **אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה:**

מסתופפים, דרים, כמו, הסתופף בבית אלהי (תהלים פד). משוכים וכו׳, עש״ה משכני אחריך נרוצה (שיר א).

מותחת גבהי וכו׳, מחובר עם וירא ישראל, כלומר, ישראל ראה מותחת גבהי מרומים, והיינו ידו של הקב״ה, שהיא מתחה והמשיכה השמים, והיא נטעה ויסדה יסודי הארץ, כדכתיב, הנוטה כדוק שמים וימתחם כאהל לשבת (ישעי׳ מ כב) וכתיב, אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (שם מח יג), והיא סוערת שאון ימים, והיא טורפת וכו׳. ענמים, מצרים. צודה וכו׳, ידו היא מצודדת המצרים, המחבלים כרם ה׳ צבאות בית ישראל. קולעת, ל׳ קולע באבן (שופטים כ יו), ענין השלכה. עד צית רמים, עד לב השמים, ת״י עד צית שמיא. רוטשת, משברת ומכתתת. נואמים, אומרים. נואמים שלול וכו׳, ישראל היו אומרים, לשלול שלל קשי לב. כסכרו ביד אדונים קשה, כלומר, כאשר נמסרו בידי המלאכים האכזרים, כדאי׳ בילקוט ברמז רל״ז, אז ישיר משה, והוא עש״ה, וסכרתי את מצרים ביד אדונים קשה (ישעי׳ יט ד).

אין דער אָהנמאַכט שטאַטטען פֿאַנדען טוטן אונד טירק זיא, דיא איהנן, דענן אָהנמאַכטיגען, נאַכגעפֿאָלגט; ער זעהעט, דער אָהנמאַכטיגע, האַט איהרע פֿיינדע בעקאַמפֿט — אונ ישראל זאַה

דיא האַנד, דיא יענע אונערמעסליכען האַללען אויפגעשפאַננט אונד דיא גרונדפֿעסטע דער ערדע איינגעזעצט, דיא דיא וועלטמאַסען אויפגעטירמט אונד דיא טאָבענדען פֿיינדע בעזיגט — זיא האַט שטראַפֿגעריכטע אויסגעאיבט אן דען ענמים (מצרים), וויל זיא ליסטיג דען ווייגאַרטען (ישראל) צו פֿערדערבען געטראַכטעט, זיא האַט זיא היזמעלאַן געשליידערט אונד געזענקט אין דען אַבגרונד טיעפֿע, זיא האַט דען וואַיזען (ישראל) רעכט פֿערשאַפֿפֿט, דאַס זיא פֿאָרטאַן איממער פֿאָן רוהמע געזאַנג שפּרעכען.

פֿאָן רוהמע געזאַנג שפּראַכען זיא, אַלז ער איהנען דאַז גוט דער פֿערשטאָקקטען צור בייטע גאָב, אונד דיא פֿיינדע דער געוואַלט זאַמטיגער טיראַננען איבערליפֿערטע*). דאַן דאַמאַלז זאַנג משה דאַנק

---

*) דיא מצרים וואורדען דען האַנדען ענגעלן פּרייזגעגעבען.

מיוסד ע"פ תשר"ק.

תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה. שֶׁבַח וְהַלֵּל וּצְפִירָה. רוֹן וָעוֹז וְתִפְאָרָה. קוֹל אוֹמְרִים אָשִׁירָה. צִלְצוּל לְדָר בִּנְהוֹרָא. פּוֹדֶה וּמֵחִישׁ עֶזְרָה. עוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. סוֹכֵת מֵעַמּוֹ עֲתִירָה. נוֹתֵן תְּשׁוּעָה לְעַם נִבְרָא. מַצְלִיל קָמֵיהֶם בְּעֶבְרָה:

בְּעֶבְרָה הֵשַׁח יְפֵה פִיָּה. וְדִלַּנִי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה.

עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ:

לוֹ חִכְּתָה נַפְשִׁי. כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי. יוֹדֵעַ בְּצָר נַפְשִׁי. טָס עַל עָב קַל לְהַנְפִּישִׁי. חָמַל עָלַי וְשָׁע רַחֲשִׁי. זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְהַחְפִּישִׁי. וַיַּעֲלֵנִי מִטִּיט רִפְשִׁי. הַמּוֹצִיאִי מִמַּסְגֵּר לַחָפְשִׁי. דָּעַךְ וְצִמֵּת מְבָאִישִׁי. גִּלָּה כְבוֹדוֹ עָלַי לְדָרְשִׁי.

בצר

תודה וכו', מחובר עם אז ישיר משה. וצפירה, ל' ולצפירת תפארה (ישעיה כח ה), ות"י, ולכתרא דתושבחא. צלצול, ל' ובמנענעים ובצלצלים (ש"ב ו ה) וטעמו כמו סלסול, ל' הדור וכבוד. מצליל, מטביע. השח, השפיל. יפה פיה, תאר למצרים. ודלני, ורוממני. טס, פרח ונף. ושע רחשי, ויפנה אל תפלתי. להחפישי, להוציאני חפשי. דעך, הכרית.

דאַנק אונד פֿריידענליעד, לאָב, פרייז אונד הערליכקייט, יובעל, הערשאַפֿט אונד מאַיעסטעט טאָנטען איהם פֿריידענגעזאַנג אויס רוהמע רעדען, דער איהן ליבטע מאַכט, דער ערלעזט אונד היוֹלפֿע בעשלייניגט, דער אַנטוואָרטעט צור צייט דער נאָטה, דער זיינעס פֿאָלקעס געבעטע פֿערנימט, דער היוֹלפֿע זענדעט זיינען ערוואָרבענען פֿאָלקע אונד דעסטען פֿיינדע גריממיג אין דיא טיעפֿע פֿערזענקט.

מיט גריממ האַט ער דאַז גלאַנצענדע מצרים אין דיא טיעפֿע פֿערזענקט;
מיך האַט ער עמפּאָרגעהאָבען אויז אונטערירדישען גריפֿטען.
מיין זיעג, מיין זאַיטענשפּיעל איזט יה!

צו איהם זעהנטע מיינע זעעלע, ער איזט מיינע עהרע אונד העבט מיין הויפּט עמפּאָר, ווייס, וואַז מיינע זעעלע קוואַלט, אונד פֿליעגט אויף ליכטען וואָלקען הער, מיך צו בערוהיגען. ער האַט זיך מיינער ערבאַרמט אונד מיין געבעט ערהאָרט, וואַר איינגעדענק זיינער גנאַדע אונד טרייע אונד בעפֿרייטע מיך; ער האָב מיך אויז דעם מאָדער, פֿיהרטע אויז דעם פֿעסטען מיך צור פֿרייהייט, פֿערניכטעטע מיינע האַסער אונד ריכטעטע זיך גנעדיג אין. מיר שטראַהלטע זיינע מאַיעסטאַט, דאַ איך איהן געזוכט; אין

דער

בַּצַּר לִי קְרָאתִיו וְלֹא נְטָשַׁנִי· אֱיָלִי וְחֵילִי וְלֹא בָזָה לַחֲשִׁי:
לַחֲשִׁי· בָּן וַיֵּצֵא בְחֵימָה· מוּל צָר לְהִלָּחֲמָה·
יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה:

מיוסד ע"פ א"ב.

אָזַר עוֹז וְעָט קִנְאָה· בְּשִׁרְיוֹן וְכוֹבַע נִרְאָה· גֵּאוּת לָבֵשׁ וְנִתְגָּאָה· דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וּבְרַק חֲנִית הֶרְאָה· הִרְעִים רַעַשׁ וְקוֹל תְּשׁוּאָה· וַתִּתְגָּעַשׁ וַתִּרְעַשׁ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ· זִלְעֵף פּוּט וְלוּד בִּמְשׁוֹאָה· חָרוֹב וְהֶחֱרִיב בְּלִי רְפוּאָה· טָרַף זְרוֹעַ וְקָדְקֹד וּפֵאָה· יַחַד שׁוֹעַ וְקוֹעַ וְשַׂר מֵאָה· כֻּלָּם גָּעַר בְּבַלָּאָה· לַעֲבוּר אוֹם הַנַּהֲלָאָה:

הַנַּהֲלָאָה· רָחַף בְּצִלּוֹ· וְצָר בְּתוֹךְ יָם הִצְלִילוֹ·
מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ:

מחנה

אילי וחילי, כתן לי אילות וחיל; וכניהם ל' תוקף וחוזק.
זלעף, הרעיד. במשואה, ברעדה. וקדקד ופאה, משל על השרי' והשלטונים, וכן שוע וקוע, ולשון הכתוב הוא ביחזקאל כ"ג כ"ג וכפירש"י ז"ל. בבלאה, במסגר הים, ל' בית כלא. אום הנהלאה, אמר לישראל במיכה ד' ז'. רחף ל' על גוזליו ירחף (דברי' לב יא).

דער נאָטה האַטטע איך איהן גערופען, אונד ער פערליעס איך ניכט, ער פערליעה מיר מאַכט אונד שטאַרקע אונד פעראַכטעטע איין פלעהען ניכט.

איין פלעהען פערנאַהם ער אונד לאַג גריוואויג אוי, דען פיינד צו בעקעמפפען. אין דער עוויגע איזט הערר דעז קריעגז!

מיט זיעג אויסגירטעט, מיט אייפער אומוואונדען, שטיעג ער אין פאַנצער אונד העלם אונד לענגטע אַן זיין געוואַנד, דיא מאַיעסטעט, אונד דריקקטע זיינען בויגען נעב אונד שלייודערטע זיינען פלאַממענדען טפעער. עז דאָנערטע, עז שטירמטע אונגעשטיהן, אונד קראַכענד וואַנקטע דיא ערדע אונד וואַז זיא פילט. פוט אונד לוד אַטמעט ער אין שטורם פערהעערט, אונהיילבאַר פערוואונדעט אונד פערלעהרט אַרם אונד טייטעל אונד היפטע. שוע אונד קוע אונד דער פירזטען אונדערעטע האַט ער אַללע אין דיא פלוטהען גע־שטירצט, צור ערנעטטונג זיינעז ערוויהלטען פאָלקעז.

דאַז ערוויהלטע פאָלק שוועבט ער אונטער זיינען פיטטיגען אונד שליידערטע דען פיינד מיט איהם — אין פרעה'ז קריעגזגעשפאַן אונד העער.

דעז

מַחֲנֵה צָר וְכָל שְׁאוֹנוֹ · נָגִיד וְנוֹשֵׂא כְּלֵי זֵינוֹ · שַׂר כָּל פֶּלֶךְ וָפֶלֶךְ וּלְגְיוֹנוֹ · עָטוּר כּוֹבַע וְלָבוּשׁ שִׁרְיוֹנוֹ · פָּרָשׁ וְרַכָּב מְצֻמֶּדֶת עַל מָתְנוֹ · צוֹעֵד בְּרֶגֶל וְקוֹלֵעַ בְּאַבְנוֹ · קָצִין וְנִקְלֶה וְעַבְדּוֹ וַאֲדוֹנוֹ · רוֹמֵי קֶשֶׁת וְאִטֵּר יַד יְמִינוֹ · שָׁם פַּרְעֹה וְכָל הֲמוֹנוֹ · תַּמּוּ נִכְרְתוּ וְהוּרַד שְׁאוֹל גְּאוֹנוֹ:

גְּאוֹנוֹ בֻּלַּע וּשְׁאוֹנוֹ נֶחֱרָמוּ · וַיַּחַד כֻּלָּם נֶהֱמָמוּ ·

תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ:

מיוסד ע"פ תשר"ק.

תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קָרָא · שְׁאוֹן סוּף לְעֻמָּתָם נִתְגָּרָה · רַעַם וָרַעַשׁ וְקוֹל עֶבְרָה · קָדִים וְסוּפָה וּסְעָרָה · צִנּוֹרוֹת מִפֹּה וּמִפֹּה מְקַלְּחִין בִּגְבוּרָה · פְּלָגִים יִבְלֵי נְהָרָה · עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה · סָבִיב בִּעֲתוּהוּ צָר עִם כָּל שְׁיָרָה · נִשְׁקְעוּ כֻּלָּם יחד

ולגיונו, וצבאו. ואטר יד ימינו, לשון הכתוב, איש בחור אטר יד ימינו כל זה קולע באבן (שופטים כ טז).

תהום וכו', כדאיתא במכילתא, תהומות יכסימו וכו', וכי תהומות יש שם, והלא עשנות היא? אלא מלמד שעלה תהום העליון ותהום התחתון והיו המים נלחמים בהם בכל מיני פורעניות, לכן נאמר, תהומות יכסימו. פלגים יבלי נהרה, לשון פלגים יבלי מים (ישעיה ל כה) ות"י,

---

דען פֿיינדעס גאַנצעס העער אונד געטיממעל, דער עדלע אונד זיין וואַפֿפֿענטראָגער, דער פֿירסט יעדער פּראָפֿינץ נעבסט זיינער שאַאַר, וואַס העלם געטראָגען אונד פּאַנצער אַנגעלאָגען, רייטער אונד קוטשער מיט איהרען וואַפֿפֿען אויף דיא לענדען, פֿוסבאָלק אונד שטיינשליידערער, דער אָרמע אונד ניעדריגע, קנעכט אונד הערר, דער באָגענשיטצע אונד דער מאַן זיינער רעכטען געוואָפֿנעטע, אַללע, פּרעה נעבסט זיינען גאַנצען העערעסהויפֿען, זיא שוואַנדען דאַהין, אונד איהרע האָהייט זאַנק צור גרופֿט הינאַב.

איהרע האָהייט פֿערזאַנק, איהר שטאָלץ פֿערגינג, זיא וואורדען
אַללע צערטריטטעט, אין פֿלוטהען בעדעקקטען זיא.

פֿלוטהען שטיעסען געגען פֿלוטהען, וועללען געגען וועללען, איינע דאָננערנדע, שאָבענדע אונד וויטהענדע שטירמע פֿאָן אָסטווינד, אונגעוויטטער אונד שטורם — היער אונד דאָרט שוואָללען שטראָמע אַן מיט אונגעשטים, אונד באַכע אונד פֿליססע, גריממיג, וויטהענד אונד טאָבענד, זיא אומפֿאַססטען שרעקקליך דען פֿיינד מיט זיינער

יַחַד כַּאֲבָרָה· מִבְּלִי הוֹתִיר מוֹלִיךְ בְּשׂוֹרָה:

בְּשׂוֹרָה, יָצְאָה וְהָלוּ כָּל בַּעֲלֵי מְדָנַי· וְאִדְּרוּהוּ יַחַד צִיר וְכָל הֲמוֹנָי· יְמִינְךָ יְיָ:

לְמַעַן סַפֵּר בְּכָל גֵּיא שְׁמֶךָ· כְּחֲךָ הֶרְאֵיתָ בְּמִתְקוֹמְמֶיךָ· יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ· טִבְחָה לָשִׁית בְּקָמֶיךָ· חָשַׂפְתָּ יְמִין תַּעֲצוּמֶיךָ· זְרוֹת כַּמּוֹץ לוֹחֲמֶיךָ· וַתְּנָהוֹם בְּשַׁאֲגַת וְנַהֲמֶיךָ· הֲמוֹן הוֹמִים לְעֻמֶּךָ· דִּין גָּמוּר דַּנְתָּ כִּנְאֻמֶּךָ· גּוֹי הַמַּעֲבִיר רַחוּמֶיךָ· בְּכָל גּוֹיִם נִשְׁמַע נִקְמֶךָ· אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְעַמֶּךָ:

לְעַמְּךָ, קוֹלָם הִסְכַּיְתָּ מִמְּעוֹנְךָ· וְרֹדְפֵיהֶם הִכְנַעְתָּ בַּחֲרוֹנְךָ· וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ:

אדר

פלידי נגדי מיין. לר, המלאך המשחית. כאברה, כעופרת. בשורה יצאה, מעלמה יצאה הבשורה. ואדרוהו, שבחוהו. ציר, מצה רבינו.

בכל גיא, בכל הארץ. טבחה, הריגה. חשפת, גלית. זרות כמוץ, לפזור כמוץ. גוי המעביר רחומיך, כ״כ בכל כ״י וד״י, וטעמו: גוי המעביר מדת הרחמנות מעל פניו; כענין ושחת רחמיו (עמוס א יא).

זיינער רעכטע, שנעקטען חיהן וויח בליטץ היכחב, חונד ליעסען קיינען חיבריג, דער בחטשחפט בריינגען קחננטע.

דיח בחטשחפט קחם חונד טרעקקטע חללע זיינע ווידערזחכער.
דער געטטליכע בחטע (משה) חונד דיח גחנצע געמיינדע פעריי
הערהערליכטען חין דיינע רעכטע, חָ עוויגער!

דחמיט דיין רוהם חין דער גחנצען וועלט קונד ווערדע, החסט דוח דיינע חללגעווחלט דען פיינדען געצייגט; דוח זעלבסט לחגסט חויז צור היללפע דיינעס פחלקעס חונד ריכטעטעסט חיינע טרעקקליכע ניעדערלחגע חן חונטער דיינען ווידערזחכערן. דוח החסט דיח רעכטע דיינער חללגעווחלט ענטבלעסט חונד דיינע ווידערזחכער צערטרעטט וויח ספרייח — ווית דיינער מחכטיגען דחננערשטיממע החסט דוח פערטייבט דיח רחטטע, דיח ווידער דיך געטחבט; דוח החסט, דיינער פערהייסונג געמחס, טרייליך בעשטרחפט חיין חונבחרמהערציגעס פחלק. חונטער חללען פחלקערן ערטחללט דיח רחכע, דיח דוח פיר דיין פחלק חויסגעחיבט.

דיינעס פחלקעס שטיממע החסט דוח פערנחממען חויז דיינער הייליגען וואָהנונג חונד חיהרע פערפחלגער געדעמיטהיגט דורך דיינען גרימם חונד מיט דיינער גרחססען מחיעסטעט!

מיוסד ע"פ א"ב.

אַדֶּר גֵּאוּת לָבַשְׁתָּ· בְּעֻזְּךָ יָם כְּפַרְתָּ· גַּאֲוַת עָרִיצִים הִשְׁפַּלְתָּ· דִּכְאוּת דַּלִּים רוֹמַמְתָּ· הֲלֹא מֵיַם סוּף הוֹבַשְׁתָּ· וּבְמַעֲמַקֵּי יָם דֶּרֶךְ שַׂמְתָּ· זַכִּים בּוֹ הֶעֱבַרְתָּ· חֲנֵפִים בְּתוֹכוֹ שִׁקַּעְתָּ· טִבְעֲךָ בָּעוֹלָם הוֹדַעְתָּ· יִרְאָתְךָ עַל פְּנֵי כָל הָעַמִּים פַּתָּה· כַּסְלֻחִים עֵת הִכְנַעְתָּ· לְבַדְּךָ עַל כָּל אֱלֹהִים נִתְגַּדַּלְתָּ:

נִתְגַּדַּלְתָּ, לִשְׁבּוֹר רָאשֵׁי תַנִּינִים בְּתָקְפֶּךָ· וְהִסְעַרְתָּ לֵב יָם בְּזַעְפֶּךָ· וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ:

מִפֹּה וּמִפֹּה עֲרֵמוֹת· נוֹזְלִים נִצְּבוּ כְּחוֹמוֹת· סָעֲרוּ וְקָפְאוּ תְהֹמוֹת· עָמְדוּ צְרוּרִים כַּחֵמוֹת· פָּנוּ כֵן וְכֵן

שליש

כסלוחים, מצרים. נתגדלת לשבור ראשי וכו', כ"כ בכל כ"י וד"י וכן עיקר, שהרי לאות ל' אנו צריכים כאן לחתימת שם המחבר, כמו שכתבתי בראש הפיוט.

עמדו צרורים כחומות, עמדו כאלו הם צרורים בנאד, וכן דרשו במדבר רבה פ' י"ב דף רמ"ע ב' על נצבו כמו נד, ודרשו נד כמו נאד, וכן איתא במכות דר' נתן בפר' עשרה; עיין בשוחר טוב במזמור קל"ו. פנו כאן וכאן וכו', בילקוט סוף חבקוק על פסוק נקבת במטיו ראשו, י' נסים נעשו לאבותינו על הים: נבקעו ונעשו כמין כפה, נחלק לשנים, קפא הים משני חלקים ונעשה כמין בולוס של זכוכית וכו'. ובמדבר רבה פ' ט' דף ר"ל ב' איתא, הקפא שליש של ים, שנאמ', קפאו תהומו' בלב ים, והלב שליש של אדם. ע"כ. ומשני המאמרים האלה נראה, כי שליש מי הים

דאַז געוואַנד דער האָהייט האַסט דוא אַנגעלעגט, דאַ דוא דורך דיינע מאַכט דאַז מעער צערטרעננט, האַסט דיא שטאָלצען איבערמיטהיגען ערניעדריגט, דיא אַרמען ניעדערגעשלאַגענען עמפּאָרגעהאָבען, האַסט דיא געוועסער דער בינזע= נען אויסגעטראָקקנעט אונד אין דער טיעפע דעס מעערעס איינען וועג גע= מאַכט, דיינע פֿראָממען דורכצופֿיהרען אונד דיא הייכלער צו פֿערזענקען, האַסט דיינען רוהם דער גאַנצען וועלט קונד געמאַכט אונד דיינען שרעקקען איבער אַללע נאַציאָנען פֿערברייטעט, האַסט דיא כסלוחים געדעמיטהיגט, אונד גע= צייגט, דאַס דוא אַללעין גאָטט, איבער אַללע געטטערוועזען האָכערהאַבען.

האָכערהאַבען האַסט דוא דורך דיינע מאַכט דיא הייפּטער דער מעערעזונגעהייער צערשמעטטערט, דאַז שטירמישע מעער אויפֿ= געריגט דורך דיינען צאָרן האָך אונד דורך דען האַוך דיינער נאַזע.

אויף ביידען זייטען טהירמטען זיך דיא געוועסער אונד שטאַנדען אויפֿגערעכט וויא וועננדע; דיא פֿלוטהען, פֿאָן שטורם געטריעבען, ווארדען פֿעזט אונד שטאַנ= דען צוזאַממענגעפּרעסט וויא אין שלייכען. איין דריטטעל דעס פֿעזטען געוועסער= שטיעג

שְׁלִישׁ רוּם מֵימוֹת· צָעוּ הַנּוֹתָרִים לְמִדְרַס פְּעָמוֹת· קָרְעוּ אֶת שֶׁבִּנְהָרִים וַאֲגַמּוֹת· רַבָּה בּוֹר וְשִׁיחַ וְנִקְרַת אֲדָמוֹת· שְׁאוּבִים אַף שֶׁהָיוּ בְּכָל מְקוֹמוֹת· תְּוְכוּ יַחַד בִּגְזֵרַת לוֹבֵשׁ נְקָמוֹת:

נְקָמוֹת, וְקִנְאָה יָעַט שׂוֹנְאָיו לַהֲדוֹף· כְּמוֹ לְשֶׁעָבַר עֵת לִנְדּוֹף· **אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף:**

מיוסד ע"פ תשר"ק.

תַּעֲלוּלֵי צָר וְרוֹעַ מַעֲלָלֵיהוּ· שֶׁקֶט וְשָׁלֵו לֹא הִנִּיחוּהוּ· רוּחַ עָרִיצִים הִתְעָהוּ· קִיאוֹ לָשׁוּב וּלְבַלְּעֵהוּ· צוּר עֲבוּר לִגְבוּת שְׁטַר נִשְׁיֵהוּ· פִּלֵּג לִבּוֹ וְהִשְׁגָּהוּ· עִם הַנִּתָּק מִמְּתַלְּעוֹת פִּיהוּ· שָׂח אֶרְדּוֹף אַשִּׂיג וַאֲכַלֵּהוּ· נִפְרַע סְאָה בִסְאָה בְּרִשְׁעֵהוּ· מָדַד לוֹ כְּנֶגֶד מִדּוֹתֵיהוּ:

נקפא ועלה למעלה לחומה על שני הצדדים ונעשה כמין כותל ושני שלישים היו למדרס פעמות. צעו, ל' צועה ברב כחו (ישעיה סג א), שענינו חגור וכאזור, ונאמר הלשון על המים הנקרשים ודבוקים. קורעו וכו', כשאז"ל, ויבקעו המים כל מימות שבעולם. בור ושיח, נש', כמו, כרו לפני שיחה (תהלים נז ז). תוכו, התוכו, נקבצו בתוך. תעלולי צר, מעשיו ומנהגיו של הצורר ורוע מעלליו לא הניחוהו להיות יושב ושקט ושלו, והוא כענין, והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל (ישעיה נז). והשגהו, ל' שגיון של אמר.

שטיעג רעכטס אונד לינקס אויף, דיא איבריגען טהיילע בליעבען אלס פוסבאדען. אויך אללע וואסער דער איבריגען שטראמע אונד זעען וואורדען געשפאלטען; זעלבסט דיא וואסער דער גרובען, דער טייכע אונד דער פעלדפליסע, נעבסט דענען אין דען שאפפאייערן, וואס זיא איממער שטאנדען. טהיילטען זיך אללענטהאלבען אויף דאס געהייס דעס העררן אין געוואנד דער ראכע.

אין געוואנד דער ראכע אונד דעס אייפערס לאג ער אברואהלס אויז, זיינע פיינדע צו צערטרעטען. אלז דער פיינד שפראך: איך פערפאלגע —

דעס פיינדעס פערוועגענהייט אונד באָסארטיגקייט ליעסען איהם וועדער ראסט נאך רוהע; זיין קיהנער מוטה לייטעטע איהן! צו זיינען שאנדליכען פלאנען צוריק. דער אללמאכטיגע וואלטע איהן פערטילגען בעשטראפען, דארום האט ער איהם זיינע געזיננונג געאנדערט אונד איהן אירדע געפיהרט. — איין פאלק, דאס זיינען ראכען ענטריסען ווארדען, וואהנטע ער צו פערפאלגען, אייגלאס האלטען אונד אויפצוריייבען; אבער דער אללמאכטיגע בעשטראפטע איהן זיינען פרעפעל געוואלט אונד פערגאלט איהם נאך זיינער באָסארטיגקייט.

נאך

מדותיהו. נאץ מי יי מול שלוחך. גררתו במי ים
להודיעו כחך. נשפת ברוחך.

להשיב ים לאיתנו. כפנות בקר לעננו. ים הגדול
פרץ מאוגנו. טרף זה בזה להגביר שאונו. היכל אחד
ואחד בעוד ישנו. זלעף רוחו בתוך נדנו. ויעלם עד רום
מעונו. הורידם למטה בדכיות עשונו. דבק סוס ברכב
והשמיט אופנו. גררם ככבר במתג רסנו. בלב ים
הביאם בעצם אונו. אכלו כקש יבש בחרונו:

בחרונו. ירה בים אוילים. ושוררו לו בני אלים.

מי כמכה באלם:

מיוסד ע"פ א"ב.

אלה על כל אלהים. בורא עמק ורום גבהים. גוזר
ים

מאוגנו, משפתו. בתוך נדנו, בתוך גופו, כי הגוף נדן לנפש. בדכיות, ל׳, כמו נהרות ד כ י ם (תהלים כג). עשונו, תוקף מימותיו.

נאך זיינער בעהארטיגקייט לעסטערטע ער ווידער דיינען געזאנדטען (משה) אונד שפראך: ווער איזט דער עוויגע? — דא שלייפטעסט דוא איהן אין דעם מעערעס פלוטהען אונד צייגטעסט איהנען דיינע מאכט!

אזן דוא בלאזעסט מיט דיינעם הויכען

פיהרטעסט דאס מעער צו זיינער פאריגען געוואלט צוריק, אלס דער מארגען אנבראך; דאס שטירמישע וואלטמעער איבערשטיעג זיינע אופער, וואגען ראללטען איבער וואגען מיט שרעקקליכען געבריזל. נאך וואררען דיא פיינדע אם לעבען, נאך אטהמעטען זיא — דא הוב דער אללמאכטיגע זיא היממעלהאך אונד שלייודערטע זיא טיעף אין שטרודעלנדע שלינדע. פעסט שלאס ער דאס פפערד אן דען וואגען, זאנדערטע דיא רעדער אב, ערגריף דען צוים, שלייפטע מיט בעשווערטען לויפע אונד ריס זיא מיט דער געוואלט זיינער שטארקע אין דיא מיטטע דעס מעערעס, אונד ווא שטאפפעלן פערלעהרטע זיא זיין ענטבראננטער צארן.

זיין ענטבראננטער צארן האט דיא טהארען אינס מעער געשלייודערט; דא זאנגען איהנען דיא זעהנע דער מאכטיגען: ח׳„ווער איזט אונטער דען מאכטיגען וויא דוא?"

דער גאטטער גאט, דער שאפפער דער טיעפען אונד היממעלזהאהען, ער
לערבריכט

ים גליו לבל יהו זוהים· דק וחלד מאימתו נרהים·
האומר לחרס וזהריו כהים· וחותם בעד הלים ולא
מגיהים· זקים וברקים ממנו נשלחים· חשים בשליחותו
ולא שוהים· טכס גלגל קבוע ומזלות צומחים· יחד
כסיל וכימה עמם זורחים· כון עש בצפון ועקרב
בדרום מונחים· ליחוד שמו כלם מוכיחים:

מוכיחים, מעשיך. אהבת אמוניך· לבלוע לוחצי
המוניך· נטית ימינך:

מומתים ולא מתים בעודם· נפשותם עדין צרורות
בחלדם· סער סוף ליבשת לידם· עיפתה אף היא קלעתם
לבית

זוהים, מתגאים, ול' תלמוד הוא, כדאית' בערוך ערך זהה. דוק וחלד, שמים וארץ. נרהים, מתפחדים, כמו, אל תפחדו ואל תרהו (ישעי' מד ח). האומר לחרס וכו', עפ"ה, האומר לחרס ולא יזרח ובעד כוכבים יחתום (איוב ט' ז); וזהו חותם בעד הילי' והיינו כוכבי אור. הילים, מגזרת כי כוכבי השמים וכסיליהם לא יהלו אורם (ישעיה יג י). מגיהים, מאירים, ל' יגיה חשכי (תהלים יח כט). זקים. להבות אש (משלי כו יח). חשים, ממהרי'. ולא שוהים, ולא מתמהמי'. טכס. תקן כסיל וכימה וכו'. כון עש, עפ"ה, עושה עש כסיל וכימה וחדרי תימן (איוב ט ט), ועניינם מבואר במס' ברכות דף נ"ח ב', ובפסחי' דף צ"ד ב'. בחלדם, בגופם. לידם, לזורקם. עיפתה, תאר לארץ, כמו, ארץ עיפתה כמו

פֿערבריכט דיא שטראַהלען פֿערדערבען! הייססע אונד ערדע טרעקנט זיינע פֿורכטבאַרקייט; ער טילגט דיא מענגע, אונד איהרע שטראַהלען פֿערשווינדען, ער פֿערזיעגעלט דער שטערנע גלאַנץ, זיא פֿונקעלן ניכט מעהר, ער זענדעט בליטצע אונד דאָננער, זיא פֿעררינטען דיא באָטשאַפֿט אונפֿערציגליך שנעלל. דיא הייערשאַאַרען האַט ער איינגעזעטצט אונד בעפֿעסטיגט, אין איהנען פֿאָללפֿיהרען דיא שטערנבילדער איהרען לויף; דאָרט שטראַהלט דער אָריאָן אונד היער דאַס זיעבען בעגעסטירן. ער האַט דען פֿאָלאַרשטערן אים נאָרדען אונד דיא וואַססערשלאַנגע אים זידען געלאַגערט; זיא זינד דער איינהייט זיינעס נאַמענס צייגען.

צייגען דיינער ליעבע לו דיינען געטרייען זינד דיינע טהאַטען אַללע.
דאָ האַט זיא ערטרינקט, דיא דיינע געמיינדע געדריקקט,
דען דוא נייגטעסט דיינע רעכטע! —

שטערבענדע וואַרען זיא שאָן, אַבער ניכט טאָדט; נאָך האַפֿטעטע דיא זעעלע אין איהרעם לייבע, אַלז זיא דאַס שטירמישע וואַססער אַנס לאַנד וואַרף. דיא ערדע פֿאָדערטע

לְבֵית מְצוֹדָם · פְּצוּעִים וְנִפְצָעִים וּמְפֻלָּח כְּבֵדָם · צְנוּפִים כַּדּוּר עִם מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדָם · קָרוּעַ וְרָקוּעַ נֶחֱרִים בַּעֲדָם · רִיב וּמַצָּה נִתְגָּרוּ עַל יָדָם · פ' שַׁדַּי הַמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו לְהַאֲבִידָם · שַׁת יְמִינוֹ לָאָרֶץ לִגְמוֹל לָהֶם חֲסָדִים · תָּפְתֶּה פָּעֲרָה פִּיהָ וּבָלְעָה הוֹדָם · תּוֹחַתְתּוֹ יַחַד וְעִמָּם רֶכֶב וְסוּס נִרְדָּם :

נִרְדָּם, וְאָבַד שְׁאוֹן בּוֹגְדֶיךָ · וּבְנֵי זֶרַע חֲסִידֶיךָ ·

נָחִיתָ בְחַסְדֶּךָ :

מיוסד ע"פ א"ב.

אֹרַח עוֹלָם עֲלֵיהֶם בְּאַהַב שִׁנִּיתָ · בְּנֵי עֲבָדֶיךָ כְּדַרְכְּךָ

אופל (איוב י כב). כבדם, בקוע הכבד, ל' יפלח חץ כבדו (משלי ז כג). צנופים כדור, ל' צנוף יצנפך צנפה כדור (ישעי' כב יח). עיין פירש"י ורד"ק. קרוע ורקוע, הים והארץ היו נאדים ומריבים בעדם, כי הים הי' זורקן ליבשת והארץ לא רצתה לתת להם קבר, כמבואר לעיל דף מ"ד ב'. ונקראה הארץ רקוע, כי היא מורקעת על המים, כדכתיב, לרוקע הארץ על המים. ונאדים, מגורת, בני אמי נחרו בי (שיר א ו). שדי המשלם וכו', כמו שאמרו רז"ל, הקב"ה משלם לשונאיו שכר מצותם בעה"ז, כדי להאבידם מן עה"ב. לכן שת ימינו וכו', עיין לעיל דף מ"ד ב'. לגמול להם חסדים, בעבור שאמרו, ה' הצדיק, מכאן זכו לקבורה. תפתה, גיהנם. תוחתתו, כעל נגזר מן תחתית, ונוספה בו הת' וכמו שנוספה בתבת בעותיך צמתתוני (תהלי' פח יז), שהוא ל' צמיתה לדעת המפרשים ולדעת רד"ק כמכלול בשער השלישי. ולדעתי התבה נגזרת מן והארץ לא תמכר לצמיתות, ונשתרש בו הת', עד שאמרו, צמתתוני; וטעם המאמר, בעותיך כבר היו לי לצמיתות ולחלוטין, שהרי סבוני כמים כל היום בלי הפסק, עד שידמו לי לקנין מוחלט.

אורח עולם עליהם וכו', טעמו, בעבור אהבתך לישראל שנית מנהג העולם, וכמו שאז"ל בשמו' רב' פ' כ': ולא נחם אלהי' דרך ארץ, שלא נהג עמם כדרך כל הארץ. היאך?

שלײדערטע זיא דעם שטרודעל צוריק, פערלעטצט, בעשעדיגט אונד פערוואונ-דעט; זיא שפיעלטען מיט איהנען אונד איהרען פראכטגעשפאן וויא מיט איינען באללען; לאנד אונד זעע געריעטהען אין צווייט, אונד צאנק אונד האדער ענטש-טאנדען איהרענטהאלבען*) — דא ווינקטע דער אללמאכטיגע — דער זיינע פיינדע היניעדען צור עוויגען פערדאממונג בעלאהנט — ער ווינקטע דער ערדע צו, דאס זיא איהנען פערגעלטען מאכטע, וואס זיא איינסט גוטעס געטהאן; נון עפפנעטע דיא גרופט איהרען ראכען אונד פערשלאנג דער שטאלצען ראטטע, זיא זאנק נעבסט וואגען אונד ראס אונד ענטשליעף.

זיא ענטשליעף דעז אונטערגאנגס, דיא ראטטע דער טיראננען; דיא זאהנע דיינער טרייען אבער האסט פיהרטעסט דוא מיט דיינער גנאדע.

אויז ליעבע צו איהנען האסט דוא דען לויף דער וועלט געאנדערט. דיא זאהנע דיינער

---

*) וועדער לאנד נאך וואסער וואלטען דיא פרעפלער אויפנעהמען.

אֲדוֹנִים הִנְחֵיתָ· גְּעְגּוּעִים כְּאָב לַבָּנִים לָמוֹ עָשִׂיתָ· דְּבַשׁ מִסֶּלַע אוֹתָם הֵינַקְתָּ· הִרְחַצְתָּ וְהִלְבַּשְׁתָּ וְהִנְעַלְתָּ וְסַכְתָּ· וּבְסֹלֶת וּדְבָשׁ וָשֶׁמֶן אוֹתָם הִרְבֵּיתָ· זֶה בְּעַמּוּד עָנָן הִנְחֵיתָ· חֹשֶׁךְ בְּעַמּוּד אֵשׁ כְּמַנְהִיר נַעֲשֵׂיתָ· טַל מִתַּחַת וְלֶחֶם מִמַּעַל לָמוֹ הֶחֱשַׁרְתָּ· יְאוֹרִים לִצְמָאָם מִצּוּר הוֹצֵאתָ· כְּנַסְתָּם לְהַר חֶמֶד וּמִצְוֹת וְחֻקִּים הוֹרֵיתָ· לְמַעַנְךָ כְּגֹדֶל חַסְדְּךָ לִנְוֵה קָדְשְׁךָ נֵחִיתָ:

נֵחִיתָ, סְגוּלֶיךָ יָם כְּגָזוֹן· וְצוֹרְרֵיהֶם צִירִים כַּיּוֹלֵדָה אֲחָזוּן· שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן:

מִקּוֹל מַפֶּלֶת שְׁאוֹן פּוֹרְכִים· נִרְעֲשׁוּ אִיִּים וְיוֹשְׁבֵי כְרַכִים

דרך כל הארץ, מי שקונה עבדים, קונה אותם על מנת שיהיו מרחיצין אותו וסכין אותו ומלבישין אותו וטוענין אותו ומאירין לפניו; אבל הקב"ה לא עשה כן, אלא שהיה מרחיצן וסך אותן ומלבישן וכושאן ומאיר לפניהם, שנא', וארחצך מים ואסוכך בשמן ואלבישך רקמה וגו' (יחזקאל ט"ז ט'). וכנה המאמר הזה בשינוי מעט שם פ' כ"ה דף קמ"ב א'. געגועים, שעשועים. הנקת, היית מיניק אותם. הרחצת וכו', כמבואר בנבואת יחזקאל י"ו. החשרת, המטרת, ל' ומחשורות מים ע"ג קרקע (תענית ט' ב'). להר חמד, זה סיני. ים כגזון, כאשר עברו את הים.
פורכים, תאר למצרים שהעבידו את ישראל בפרך, והוא עפ"ה ביחזקאל ל"א ט"ז,

---

דיינער קנעכטע ליעסעסט דוא וויא פֿריהערן רייזען, שופֿסט איהנען ערגעטצליכ־קייטען, וויא איין פֿאַטער דען זֶהנען, ליעסעסט זיא האָניג אויז דעם פֿעלזען זויגען; האַסט זיא געבאַדעט, בעקליידעט, בעשוהעט אונד געזאַלבט אונד מיט זעממעל אונד האָניג אונד אָל ערנאָהרעט; דעז טאַגעז האַסט דוא זיא מיט איינער וואָלקענזייולע געלייטעט, אונד איין פֿינסטערן נאַכטען געלייכטעט מיט איינער פֿייערזייולע; ליעסעסט טהויא אויפֿשטייגען, שפייזעטעסט זיא מיט היממעלי־קאָסט אונד טרענקטעסט איהרען דורשט מיט קוועללען, דיא דעם פֿעלזען ענט־שפרונגען; פֿערזאַממעלטעסט זיא אויף יענעם ערקאָרענען בערג (סיני), בע־לעהרטעסט זיא מיט דיינען געבאָטען אונד געזעטצען אונד פֿיהרטעסט זיא מיט דיינער גנאַדען נאַך יענער וואָהנונג דיינער הייליגקייט.

דיינע געליעבטען האַסט דוא דורך דאַז מעער געפֿיהרט; דאַן ערגריף באַנגיגקייט איהרע פֿיינדע, גלייך איינער געבאָהרערין — ה' פֿאָלקער האָרטען עז אונד בעבטען.

איין ענטזעטצליכעז געבריולל ערהעבטע דער שטורץ דער טיראַננענראָטטע, דיא איינוואָהנער ערבעבטען דאַפֿאָן אונד דיא בורגבעוואָהנער. אונזין פֿאָלגטען דיא רעטטע,

איינע

כרבים· סלעמו סוד נמלכים· עלפו ונמוגו אחור נסיכים· פחות וסגנים נמרכים· צור וצידון וכל גלילי פלשת נבכים· קצין ורש ואיש תככים· רטט החזיקו וכמים נשפכים· שממו עליהם הולכי דרכים· תמהון קמו מכסאותם מלכים:

מלכים, הוללו והרעלו· ושעיר וזמי וארודי חלחלו·
אז נבהלו:

ע"פ תשר"ק.

תימן וישביו נפוגים· שברון לב ורפיון ידים משיגים· רבי מואב מתמוגגים· קינים ונהי בפיהם הוגים· צעיר חם וכל אליו זוגים· פחדו ורעדו וכדונג נמוגים· ערקי וסיני כשכור הוגים· סועה וסער בם מנהיגים· נבערו כלם ונעשו שוגים· מדממים לארץ ישבו נוגים:

סולעמו סוד נמלכי', נבלעו עצת היועצים; בלע אדוני, מתרגמינן, סלעם אדני; ועצתו אבלע (ישעיה יט ג), ותכימהון אסלעם. וכן רז"ל בליעה מתורגם בל' סלעם, וטעם כולם השחתת העצה. עלפו, ל' בניך עלפו (ישעי' נא כ), והעלוף היא המולשה, אשר יקרה לאדם, עד שכמעט תצא רוחו. נמרכים, נחלשי'. איש תככי', איש שאינו לא קצין ולא רש אבל הוא בתוך ביניהם. רטט, רתת. הוללו, נעשה כהוללים ושוטים. והרעלו. והוכו בתמהון לבב, ל' והברושים הרעלו (נחום ב ד). ושעיר וזמי ואלודי, שמות אומות הם.

תימן, אופי תימן. נפוגי', נפוג לבם. רבי מואב. שרי מואב. מתמוגגי', ל' נמוגו כל יושבי כנען. וכדונג נמוגי', וכשעו' מכמססי'. ערקי וסיני, מבני כנען. נוגי', כאבתי'.

ווייזע אָהנמאַכט ערגריף דיא פירשטען, אונד זיא זאַנקען ריקלינגז, דיא פאַשאַ'ז אונד עדלען ערמאַטטעטען, צור אונד צידון אונד דער גאַנצע קרייז פלשת ליעפען איררינג אומהער, איבער דען רייכען, אַרמען אונד מיטטעל= מאַן ערגאָסס שרעקקען זיך וויא וואַססער, דיא וואַנדערער שטוינטען, אונד בעטייבט ענטפוהרען איהרען טהראָנע קאָניגע.

קאָניגע וואַרען בעטייבט אונד זיננלאָז, אונד שעיר אונד זימי אונד ארודי בע= שטירצט; א'איין פלאָטצליכער שרעקקען האַטטע זיך איהרער בעמאַכטיגט.

תימן נעבזט דעסען איינוואָהנערן וואַרד באַנגע, הערצברעכען אונד שוואַכע ער= גריף זיא, מואב'ז פירשטען פערלאַנגטען? אונד זייפצטען אַך אונד וועה, דיא כנאַב= קאָוומען פאָן חם נעבזט דערען אַנהאַנג ליטטערטען אונד בעבטען אונד צערפלאָססען וויא וואַכס, ערקי אונד סיני טוימעלטען וויא בעטרונקען, פאָן ווירבעל אונד שטורם געטריעבען; זיא וואַרען אַללע בעטהאָרט אונד זינג= לאָז אונד וואַרפען זיך צור ערדע שווייגענד אונד טרויערנד.

נוּגִים, קְטַנִּים וּגְדוֹלִים כְּאֶחָד · וּבָאוּ כֵּן עַתָּה כָּל צוֹרְרֶיךָ יַחַד · תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד:

לְמַעַן לָמוֹג לְבָבֵיהֶם · כּוֹס חֲמָתְךָ מְסוֹךְ בִּגְוִיֵּהֶם · יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בָהֶם · טֵרוּף דַּעַת בִּלְבָבֵיהֶם · חַלְחָלָה וּמַעַד עַל מָתְנֵיהֶם · זִיעַ וּרְתֵת בְּכָל אֵיבְרֵיהֶם · וְכָשְׁלוּ מֵהֶם וּבָהֶם · הֹוָה עַל הֹוָה תָּבֹא עֲלֵיהֶם · דּוֹמָם יֵשְׁבוּ תַּחְתֵּיהֶם · גַּעַר מְלֵאִים וְאֵין מַרְפֵּא לָהֶם · בָּנֶיךָ עַד יַעַבְרוּ לִגְבוּלֵיהֶם · אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם:

לַאֲבוֹתֵיהֶם טוֹב פָּצְתָ מָלֵא לְבָנֵימוֹ · וְאֶל הַר מְרוֹם מַאֲוַיֵּימוֹ · תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ:

מיוסד ע"ס א"ב.

אֶרֶץ מִכָּל אֲרָצוֹת עִשּׂוּר מְפֹרָשָׁה · בְּעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת מְקֻדָּשָׁה · גַּם עוֹד מִמֶּנָּה מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר מְנַת גָּבְהָּ

הפרשה

הוה על הוה, שבר על שבר. דומם, לשון דומי' כאלם. געה, געית ה'. ארץ מכל ארצות וכו', מחובר אל שלמעלה, תבאמו ותטעמו אל ארץ, המפורשה מכל ארצות.

טרויערנד וואַר קליין אונד גראָס; זאָ ווערדען דיינע פיינדע
אַללע, אָן אַנגסט אונד אונד פורכט ווירד איבער זיא פאַללען!

לאָ איהרעז הערצענז באַנגיגקייט מענגגט דאָ אייטען דיינעז צאָרנעז קעלך; פורכט אונד ציטטערן וואַנדעלט זיא אַן, העפטיגעז פאַללען איהר הערץ, שרעקקען אונד בעבען איהרע גליעדער, אונד אַנגסטשוויים דרינגט אויז אַללען גליעדערן, זיא שטירצען, איינער איבער דען אַנדערן, אונפאַלל טריפפט זיא איבער אונפאַלל, זיא ווערפען זיך צור ערדע שטוס אונד קוואַערפאַלל, זאַהגע הייל, ביז דיינע זאָהנע איהרע גרענצען איבעראיבער געלאַנגען נאַך יענען לאַנדע, דאַז דוא איהרען פאַטערן צוגעשוואָרען.

דען פאַטערן האַזט דוא גוטעז פערשפראָכען, דוא ערפיללזט דיינע פערהייסונג דען זאָהנען, בריננגזט זיא נאַך יענעם האָהען געבירגע איהרער וואָננע, אָן דוא בריננגזט זיא היין אונד פפלאַנצעזט זיא איין

אין יענעז אויז אַללען לאַנדערן לובען לעהנטען אַבגעזאָנדערטע אונד מיט לעהנערלייא הייליגקייטען געהייליגטע לאַנד, אויז דעם אַבעראַללעז, לור העבע דיעז אַללערהאָכזטען, דער לעהנטע פאָן דעם לעהנטען אַבגעזאָנדערט וואַרד, דער

אָרט

הַפְּרָשָׁה · דִּירַת יְבוּסִי הִיא הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה · הָעֲלָה מֵאָז בְּמַחֲשֶׁבֶת עַד לֹא קְרָאת יַבָּשָׁה · וְתָמִיד עֵינֵי אֱלֹהִים בָּהּ לְדָרְשָׁה · וְמָנָה לוֹ לָכֶם שֶׁבֶת וּלְיִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁה · חֲנוֹת בְּתוֹכָהּ סֻכּוֹת מֵהֶם לְחִישָׁה · טְלָלִים בְּצֵל מֵחֹרֶב מְצוֹא נְפִישָׁה · יַחַד לְחָשְׁבֵם מְזֹרֶם וְרוּחַ קָשָׁה · כָּל נֶגַע וְכָל מַכָּה אֲנוּשָׁה · לְהָסִיר מֵאָם מְשֻׁלָּשָׁה:

מְשֻׁלָּשָׁה נִבְּטָה בְּרוּחַ לְהָרְעֵד · וּבִלְשׁוֹן עָתִיד פָּתְחָה וְסִיְּמָה לְהָעֵד · יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

מַלְכוּת עַד לֹא קֶדֶם קְדוּמָה · נֵצַח נְצָחִים מְקֻיָּמָה · סוֹף

וקדם

עשר והמקדש נעשר קדושות, כדאיתא במס' כלים פרק א'. גם עוד ממנה וכו', כלומר, מן א"י, שהיא מעשר של אחר ארצות, הופרש עוד מעשר מן המעשר לחלק גבוה, והיינו דירת יבוסי, הוא הגירן שקנה דוד מן היבוסי ושם נבנה ירושלים. ואמרו בפרקי דר"א פ"ג: י' דברים עלו במחשבה ביום ראשון, ירושלים ורוחות אבות וכו', וזה הועלה מאז במחשבת וכו'. ועיין גם בילקוט פ' עקב ברמז תתמ"ג. חנות בתוכה וכו', לשכון בתוכה ולהאזין תפלת ישראל. נפישה, מנוחה ונחת. מאום משולשה, כהנים לוים וישראלים. נבטה ברוח, הביטה ברוח הקודש, ופתחה השירה בלשון עתיד, אז ישיר משה, גם סימה בל' עתיד, ה' ימלוך לעולם ועד, לרמז על השירה שלעתיד, וכמו שאז"ל. להרעד, כ"כ נב' כ"י.
מלכות עד לא קדם וכו', מלכות שהיתה מראש ומקדם, תתקיים לנצח נצחים.

ארט, וואָ יבוס געוואָהנט, אָדער דיא היילִיגע שטאָדט (ירושלים); דיעזע וואורדע שאָן איין אַנזאָהג געבראַכט פאָר ערשאַפפונג דער ערדע, אויך זיא האַטטע גאָטט בעשטאַנדיג זיין אויגענמערק. ער האַט זיא פיר זיך צום טהראָנע אונד פיר ישראל צום ערבע בעשטיממט, דאַרין צו רעזידירען, דיא געבעטע יענער אַנצוהאָרען אונד זיא בייא ברעננענדער היטצע צו בעשאַטטען, צו ערקאַלטען אונד צו שיטצען פאָר פלוטהען אונד שטורם, אונד אַללע פּלאַגען אונד אַללע שמערצליכע אונפאַללע אַבצואווענדען פאָן דעם געדריטטעטען פאָלקע*)

דאַז געדריטטעטע פאָלק שויטע איין גייסטע דער פראָפעצייהונג; דאַרום בעגאַן עז זיין ליעד אין דיא צוקונפט אונד שלאָס עז אויך זאָ**): אוז „דער עוויגע ווירד הערשען אונד עוויג רעגיערען".

איין רייך, דאַז פאָר אַנבעגין שאָן וואַר, בעשטעהט אויך אונד פיר; וואַז

ענדע

---

*) ישראל הייסט איין געדריטטעטעז פאָלק, ווייל עז אויז דרייא שטאַנדען, כהנים, לוים אונד ישראלים, בעשטעהט. **) זיעהע אים באור.

וקדם ותוך עצומה· עד עלמי עד מסימה· פוטים כבלה במהומה· צניף מלוכה המליכוהו דגלי איומה· קומו לעד הומה להוממה· רום ותחת ימליכוהו באימה· שמים יפצחו רנן נעימה· תהלתו יתנו כל מלכי אדמה:

ח' אז יהפוך אל עמים שפה ברורה יחד· לקרא כלם בשם המיחד· וימאסון איש אלילי כספו ואיש אלילי זהבו בכחד· ויטו שכם אחד לעבדו בפחד:

בפחד וברעד ימליכוהו גוי אחד· ואותנו יעשה לגוי אחד·

ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:

סלוק.

ובכן ולך תעלה קדשה כי אתה קדוש ישראל ומושיע:

אמן

פוטים כבלה וכו', כאשר כלה במהומה הפוטים, הם המצריים, אז צניף מלוכה המליכוהו ישראל, הנקראים דגלי איומה, ובעת קומו לעד להומם דומה, אז ימליכוהו באימה רום ותחת, והיינו שמים וארץ. וכל המאמר הזה מיוסד על כוונת צפניה (ג'), לכן חכו לי נאם ה' ליום קומי לעד, כי משפטי לאסוף גוים וגו', כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה, לקרא כלם בשם ה', לעבדו שכם אחד וכו'. וכתיב, משא דומה, אלי קורא משעיר וגו' (ישעי' כא יא). וכתיב, והי' ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכרי' יד ט).

ענדע, אונטערגאנג אונד מיטטע אין זיך שליעסט, דויערט אין עוויגקייט. אלז ער דיא געטצענדיענער פאן פוס אויף שטורצן אויסגעריעבען, דא הולדיגטע איהם ווייגע פורכטבארע נאציאן מיט פליעגענדער פאהנע, אונד שטעהט ער איינסט צום געריכ־טע אויף, דומה צו בענדיגען, דאן ווערדען הימעל אונד ערדע אין פורכט איהם הולדיגען; דיא הימעל ווערדען ליעבליכע ליעדער אנשטימען, אונד פרייזען דיא ערדענקעניגע זיינען רוהם. דאן ווירד ער דיא ליפפען דער פעלקער אענדערן אין ריינע שפראכע, דאס זיא אללע דען נאמען דעס איינציגען ווערדען אנרופען, איהרע געטצען אויס זילבער אונד גאלד פעראכטונגספאלל פעראבשייען אונד איינמיטהיג איהם אללען עהרפורכטספאלל דיענען ווערדען.

עהרפורכטספאלל אונד בעבענד ווירד איהם הולדיגען איינע איינציגע נאציאן, ער ווירד אונס צו איינער איינציגען נאציאן מאכען; דאן ווירד דער עוויגע איינציג אונד זיין נאמע איינציג זיין!

נון נאהע זיך דיר אויפשטייגען, דיא הייליגונג,
דען דוא ביזט ישראל'ס הייל אונד הילפע!

כוונת הפייטן, להודיע, אעפ"י שהרבה בשבח רבון עלמא, וכדי שלא לתת פ"פ לבעל דין לחלוק ולומר סיימתינהו שבחא דמרא, לכן התחיל להכני' הפרכא ולומר, שהן מלך גדלת הכותן ושפע רב שמשפיע, והן מלך ליאו' המקבל וקבלתו שפע יותר מן הראוי לו, א"א להספיק שבת וגם לא לבא לתכלית ספור הנעשה.

אומץ גבורותיך מי ימלל, ומי יעצר כח שבחך למלל, אלו פינו מלא כים שירה והלל, וכל שערות ראשנו לשונות להתפלל, ובם אנו עסוקים יומם וליל, לא נוכל להספיק מלל, על אחת מרבי רבבות שמך להלל, אשר הפלאת וחשבת להתעולל, על עם אשר לך מתחולל. בטרם הרים ילדו וארץ תחולל, חשקתם לשמך באהב לכלל, היות לך לבנים ואתה למו מחולל, בצל ידך אותם לטלל, על כל עם ולשון ראשם להתלל, בארח חיים אותם להסלל, בלי להחליפם באמה אחרת אותם לחלל, להתפאר בם והם בך להתהלל: כי מי אלה זולתך בעליונים

אומץ. וכו', בעבור שהאריך עד הנה בשבחות של הקב"ה לכן יסד זה הסלוק, לאמר, שאין כח בנברא לשבחו כראוי, וכענין שאמר דוד, מי ימלל גבורות ה'. מתחולל, ל', דום לה' והתחולל לו (תהלי' לז). בטרם הרים וכו', ישראל עלו במחשבה קודם הבריאה. באהב לכלל, לתת כלילת האהבה על ראשם. מחולל, יוצר. לטלל, לסכך. להתלל, לרומם. להסלל, להדריכם.

אומץ. דאַז פֿערמאָגען דיינער אַללגעוואַלט, ווער קאַן עז אויזשפּרעכען? ווער פֿערמאַג דיינען רוהם צו ערצעהלען? פֿילטען אויך לידער אונזר געזאַנגע אונזער מונד, וויא וואַססער דאַז וועלטמעער, אונד וואָרען אויך אַללע האַארע אונזרעז הויפטעז שפּרעכענדע צונגען, בעשעֶפֿטיגט טאַג אונד נאַכט, דיינען רוהם צו פּרייזען, וואַהרליך, וויר וואָרען ניכט פֿערמאָגענד, אויך וואָרטען דען רוהם איינער איינציגען טהאַט דער מיריאַדען טויזענדע געהעֶריג צו פּרייזען, דיא דוא וואונדערבאַר אויזגעפֿיהרט פֿיר איין פֿאָלק, דאַז דיינער האַררעט! עהע דען דיא בערגע געלייגט אונד געשאַפֿפֿען ווארדע דיא עררדע, דאַכטעסט דוא שאָן, דיעזעז פֿאָלק דיר איינזט ליעבריך אַלז זעֶהנע צו ערקיעזען אונד איהר פֿאַטער צו זיין, זיא מיט דעם שאַטטען דיינער טוטלעז צו דעקקען, איהר הויפט עמפּאָרצוהעבען איבער יעדע נאַציאָן אונד שפּראַכע, זיא איהם וועגע דעז לעבענז צו לייטען, זיא געגען קיינע אַנדערע נאַציאָן צו פֿערטוישען אונד זיא צו ערהאַלטען צו דיינעז רוהמעז פּרייז. וואָ איזט איינע גאָטטהייט

אין

בָּעֶלְיוֹנִים, וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בַּתַּחְתּוֹנִים, אֲשֶׁר הָלְכוּ אֱלֹהִים לִפְדּוֹתָם מִמְּעַנִּים, בְּמַסּוֹת בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים מְשֻׁנִּים, כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, לִבְנֵי שְׁלֹשֶׁת אֵיתָנִים, אֲשֶׁר בִּשְׁבִילָם טַסְתָּ מִמְּעוֹנִים, בִּרְכוּב כְּרוּב וְרוּחַ וַעֲנָנִים, וְנִגְלֵיתָ בִּכְבוֹדְךָ בְּאַדְמַת צֹעֲנִים, וְנָעוּ מִלְּפָנֶיךָ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים, וְלֵב מִצְרַיִם הִמְסֵיתָ בְּדִבְיוֹנִים, בְּמַכּוֹת גְּדֹלוֹת וָחֳלָיִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, וַתּוֹצִיא אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִקֶּרֶב מוֹנִים, כְּעֹבֶר הַנִּשְׁמָט מֵרֶחֶם בְּתוֹךְ זְמַנִּים. בְּלֹא פְגַם וְנֶזֶק וְצַעַר בָּנִים, וְשֶׁלֹּא לִתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה לַמִּינִים, לוֹמַר כְּעֶבֶד שֶׁבָּרַח מֵאֲדוֹנָיו כֵּן בָּרְחוּ אֱמוּנִים. וְלֹא הוֹצֵאתָם בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם יְשֵׁנִים, כִּי אִם לְאוֹר הַבֹּקֶר

לְעֵין

שלשת איתנים, שלשת האבות. טסת, מהרת, ל' כנשר יטוש עלי אכל (איוב ט כו). ברכוב כרוב, כדכתיב, וירכב על כרוב (תהלי' יח יא). מעונים, מצרי'. ונעו מלפניך וכו', דכתיב, הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרי' ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס בקרבו (ישעי' יט א). בדביונים, בדאבון נפש. מקרב מונים, ל' אונאה, והוא תאר למצרי', שהונו את ישראל. כעובר הנשמט וכו', כן איתא בשוחר טוב והובא

אים הימעל אויסער דיר, אונד וואָ אויף ערדען איין איינציגעס פאָלק וויא דיין פאָלק ישראל, פיר וועלכעס זיך איינע אללמאַכט פערווענדעט, עס פאָן זיינען בעליידיגערן צו בעפרייען, דורך מאַנכערלייא פערזוכונגען אונד צייכען אונד וואונדערטהאַטען, זאָוויא דוא, הערר דער הערען, געטהאַן פיר דיא זאָהנע דער דרייא שטאַמפאַטערן*)! איהרענטהאַלבען פוהרסט דוא אויס דיינער היימאַליטען וואָהנונג אויף דעם ריקקען איינעס כרוב'ס הערנאַב אונד אויף פליגעלן דער ווינדע אונד וואָלקען, אונד אָפפענבאַרטעסט דיינע הערליכקייט אים לאַנדע מצרים, דאַס דיא אָזרים אונד זאַנגעבילדער ערבעבטען פאָר דיינעם אַנגעזיכטע; דאַס האַט דאַז הערץ דער מצרים בעטריבט דורך גראָסע פּלאַגען, דורך מאַנכאַרטיגע אונד אַנהאַלטענדע קראַנקהייטען, אונד צאָגסט דיין פאָלק ישראל אויס דער שפּעטטער מיטטע, וויא איין געשיקקטער אַרצט דען עמבריאָ פאָר דער צייט דעם מוטטערלייבע ענטרייסט, אָהנע פעהל, אָהנע שאַדען אונד אָהנע וועהען. אויך וואָלטעסט דוא דען שפּעטטערן קיינען אַנלאַס געבען, צו זאַגען, דיינע טרייען זייען ענטלאָפען, וויא שקלאַפען דעם הערן ענטלאָפען; דאַרום האַסט דוא זיא ניכט צור צייט, ווען דיא מענשען שלאַפען, הערויס געפיהרט.

---

*) אונזערע אורפעטער, אברהם, יצחק אונד יעקב.

לְעֵין כָּל הֲמוֹנִים, כְּתוֹעֲפוֹת רְאֵם רָמִים וְעֶלְיוֹנִים, וְעַל כַּנְפֵי נֶשֶׁר נִטְעָנִים, שִׁיר וָשֶׁבַח וְהַלֵּל רוֹנְנִים, בְּתוֹף וְכִנּוֹר וְעֻגָב וּמִנִּים, וּלְקַיֵּם דְּבַרְךָ אֲשֶׁר עַצְתְּךָ לְרֹאשׁ מַאֲמִינִים, לֹא הוֹצֵאתָם בְּפַחֵי נֶפֶשׁ רֵיקָנִים, כִּי אִם מְלֵאִים כָּל טוּב פַּרְמוֹנִים, כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וְטוֹבוֹת אֲבָנִים, וּבִגְדֵי חֹפֶשׁ וְרִקְמַת צִבְעוֹנִים, כְּדֵי לְשַׁלֵּם שְׂכַר שִׁעְבּוּד חֹמֶר וּלְבֵנִים, חוֹפַפְתָּם בְּטִלּוּל שִׁבְעַת עֲנָנִים, מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה וּמֵאַרְבַּע רוּחוֹת גְּנוּנִים, לְהַשְׁכֵּב מִזֶּרֶם וְחֹרֶב וְצִנִּים, וּמִפְּנֵי חַיּוֹת וּנְשִׁיכַת צִפְעוֹנִים. וְעָנָן בְּעֵין כְּבוֹדְךָ מְהַלֵּךְ לְפָנִים, בֶּעָנָן יוֹמָם לַנְחוֹתָם נְתִיבוֹת מְתֻקָּנִים, וּבְאֵשׁ לַיְלָה בְּלִי לְהִכָּשֵׁל בְּאִישׁוֹנִים, מְנָוֶה טוֹב לְנָוֶה טוֹב נוֹסְעִים וְחוֹנִים, לֹא

צמאים

בילקוט פ' ואתחנן ברמז תתכ"ו. לראש מאמינים, אברהם אבינו. חופפתם, היית חופף ומסכך עליהם בסכך של ז' עננים, כדאיתא בילקוט פ' בשלח ברמז רכ"ח ובבמדבר רבה פרשה א': שבעה ענני כבוד היו מקיפין אותם; ד' לד' רוחות העולם, ואחד מלמעלן ואחד מלמטן ואחד שהיה מהלך לפניהם לחוק ג' ימים, והיה מכה לפניהם את הנחשים ואת העקרבים ואת השרפים ואת הסלעים ואם היה מקום נמוך היה מגביהו וכו'. באישונים, באישון לילה.

געפֿיהרט, זאָנדערן בייא העללען טאַגעסליכטע, פֿאָר אַללער אויגען אונד מיט דער האָכשטערבעבענדען געוואַלט איינעס ראֵם'ס. זיא ווארדען אויף אַדלערס־פֿליגעלן הערויזגעטראַגען, אונטער ליעדערן, לאָב־אונד דאַנקגעזאַנגען, אונטער פויקען־אונד האַרפֿענקלאַנג, אונטער פֿלאָטען־אונד זאַיטענשפיעל. דאַ וואָללטעסט דיין וואָרט ערפֿיללען, דאַס דו דעם פֿאַטער דער רעכטגלייביגען (אברהם) פֿערהייסען, דאַרום ליעססעסט דו זיא ניכט אונטהאַטיג אונד לעער הערויזגעהן, זאָנדערן פֿאָלל אונד וואָהל־בעגיטערט מיט זילבערגעשיררע אונד עדעלגעשטיינען אונד קאָסטליכען געוואַנדערן, רייך געשמיקקט, אום איהנען איהרע אַרבייט, דיא זיא אין לעהם אונד ציעגעלן גע־טהאַן, צו בעצאַהלען. דו נאַהמסט זיא אין שוטץ אונד דעקקטעסט זיא מיט זיעבען וואָלקען, דאַמיט זיא פֿאָן אָבען אונד אונטען פֿאָן פֿיער זייטען געשיטצט וואַרען פֿאָר איבערשוועממונגען אונד היטצע אונד קעלטע; איינע וואָלקע אַבער דיענטע צור פֿערטרייבונג ווילדער טהיערע אונד גיפֿטיגער שלאַנגען. דיינע הערליכקייט גינג זיכטבאַר פֿאָר איהנען הער אין איינער וואָלקענזייולע דעס טאַגס, זיא דען רעכטען וועג צו פֿיהרען, אונד אין איינער פֿייערזייולע דעס נאַכטס, דאַמיט זיא ניכט אין פֿינ־סטערן שטרויכעלן. זיא לאַגען פֿאָן איינער גוטען רוהעשטאַטטע צור אַנדערן אונד

ראַסטעטען

צמאים ולא מכפנים, כי מרחמם ינהגם על מבועי שמנים, והוא ינהלם על מבועי עינים, ושר נוא יושב על מפתן ארמונים, מצפה יד דרך לימים הנתנים, והנה כתב אליו מארץ תימנים, ושומרים שהפקיד עליהם ממנים, התחילו כזאת אליו מתנים, והראוהו פצעים שפצעום פרחי נאמנים, וצוח וי וי וכל עבדיו אחריו עונים, ונמו מה זאת עשינו כסכלונים, כי שלחנו עבדים שתחת ידינו מכודנים, מי ירמס לנו חמר ומי יחזיק לנו מלבנים, מי יבנה לנו חומות ובנינים. העת יגדילו עלינו שכנים, וגם המלכים שמס לנו נותנים. שוב לא יהיו אלינו פונים, כי יאמרו הנה עבדים שתחת ידיהם נתונים, הם פשעו בם ובהם לא סופנים, אף כי אנחנו

חורי

מוכפנים, רעבים. ושר נוא, שר של מצרים, היינו פרעה. לימי' הנתני', למועד שלשת ימי', אשר ייעד להם לשוב. מתנים, מספרים. פרחי נאמני', בני אברהם יצחק ויעקב. ונמו, ואמרו. כסכלונים, כסכלים ועפשי'. מכודני', משועבדים. לא סופנים, אינם

ראַסטעטען פֿריעדליך אונד וואורדען וועדער פֿאָן דורסט נאָך פֿאָן הונגער געדריקקט, דען איהר געליעבטער פֿיהרטע זיא בייא שטראָמען אֶלס אונד ליעטעטע זיא בייא וואַססערקוועללען. מיטטלערוויילע זאַס מצרים'ס קאָניג אַן איינגאַנג זיינעס פּאַלאַסטעס, אויף דיא שטראַסע שויענד אונד האַררענד אויף דערען צוריקקונפֿט צור בעשטיממטען צייט. דאַ קאַמען איינע באָטשאַפֿט אויס תימנלאַנד, אויך דיא בעגלייטער, דיא ער מיטגעגעבען, קאַמען אונד ערצעהל־טען איהם דיעס אונד יענעס אונד צייגטען איהם דיא וואונדען, דיא זיא פֿאָן דען טרייאגעפריעזגען זאָהנען ערהאַלטען. דאַ שריע ער: „וועהע! וועהע!" זיינע דיענערשאַפֿט שטיממטע דאַריין אונד שפּראַך: „אַ, וועלכע טהאָרהייט האַבען וויר בעגאַנגען, אונזערע שקלאַפֿען אונד לייבאייגנע צו בעפֿרייען! ווער ווירד אונס נון לעהם שטאַמפֿפֿען אונד ווער אונס ציעגעל שטריי־כען? ווער מויערן אונד הייזער בויען? אונזערע נאַכבאַרן ווערדען נון איבער אונס שטאָלצירען, אונד יענע קאָניגע, דיא אונס ביזהער טריבוט געגעבען, ווערדען אונס ניכט מעהר אַכטען, זיא ווערדען זאַגען: „ „זיעהע, „שקלאַפֿען, דיא אין איהרער געוואַלט וואַרען, האַבען זיך ווידער זיא עמאַנ־„ציפּירט אונד זיא הערראַבגעווירדיגט, אונד וויר, דענן אַנדערע עדלע אונד

פֿירסטען

חוֹרֵי הָאָרֶץ וּקְצִינִים, וּבְכֵן שָׁלַח וְקִבֵּץ אֶת כָּל חַרְטֻמֵּי
מִצְרַיִם וְאִצְטַגְנִינִים, וְגַם אֶת הָאוֹבוֹת וְאֶת הַיִּדְּעוֹנִים,
וַיִּוָּעַץ בָּם וּבִזְקֵנִים, וַיֵּצְאוּ כֻלָּם בְּעֵצָה אַחַת מְכֻוָּנִים,
לִרְדּוֹף אַחֲרֵיהֶם וּלְבַלְּעָם כְּתַנִּינִים, וַיְצַו וַיַּעֲבִירוּ קוֹל
בְּאֶרֶץ סְוֵנִים. כָּל שׁוֹלֵף חֶרֶב הֱיוֹת מוּכָנִים, וַיֵּאָסְפוּ כֻלָּם
כְּאִישׁ אֶחָד מְזֻמָּנִים. וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְהַסְּגָנִים,
וְאַנְשֵׁי הַצָּבָא אִישׁ וְאִישׁ בִּכְלֵי זְיָנִים, אָז פָּתַח אוֹצְרוֹת גִּנְזֵי
מַטְמוֹנִים, אֲשֶׁר גָּנַז הוּא וּמְלָכִים קַדְמוֹנִים וְהוֹצִיא כְּלֵי
יְקָר וְדַרְכְּמוֹנִים, וְחִלֵּק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הֲגוּנִים,
וְשִׁדְּלָם בִּדְבָרִים וְהִסְבִּיר לָמוֹ פָּנִים, וְכֹה אָמַר לָהֶם בְּשִׂיחַ
מַעֲנִים, מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ כָּל הָעָם בּוֹזְזִים וּלְפָנָיו נוֹתְנִים,
וַאֲנִי כְּאֶחָד מִכֶּם אֶטּוֹל מָנִים. מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ עֲבָדָיו
יוצאים

מוטמנים הם. ואדרכונים, שם מטבע הוא, כנזכר בעזרא ח' כ"ז. וי"ג דרכמונים והוא הנזכר שם ב' ס"ט. ובקצת ספרים חדשים הדפיסו אדרכמונים, וזה שיבוש ואין לו מציאות במקרא. כפי הגונים, כפי הראוי. ושדלם, פתה אותם.

פירשטען —". נון שיקקטע ער אונד ליעס שנעלל פערזאממעלן אללע חרטומים אין לאנדע מצרים אונד אללע שטערנדייטער, אללע שאטטענבעשווערער אונד צייכענ־דייטער, אונד פפלעגטע ראטה מיט איהנען אונד דען אלטעסטען; זיא בעשלאססען איינמיטהיג, אויסצוציעהען, איהנען נאכצוזעטצען אונד זיא מיט דראכענוווטה צו פערשלינגען. ער ערטהיילטע דען בעפעהל, ליעס אין גאנצען לאנדע פערקינ־דען, דאס יעדער קריעגער אינ'ס געוועהר טראטע. איינמיטהיג זאממעלטען זיך אונד שטאנדען אין בערייטשאפט זאטראפען, פאשא'ס אונד פירשטען אונד אללע קריעגער מיט דען וואפפען אין דער האנד. נון טראט ער אויף, אפפנעטע אללע קאממערן דער שאטצע, דיא פאן איהרען אונד זיינען פארפאהרען געזאממעלט וואר־דען, נאהם הערויס קאסטבארע געראטהע אונד דראכמען*) אונד פערטהיילטע זיא אונ־טער איהנען נאך שטאנדעסגעביהר, שמייכעלטע איהנען מיט ווארטען, ווארין איהנען פריינדליכע בליקקע צו אונד שפראך מיט הערראבלאססונג פאלגענדע ווארטע: „איין קעניג האט דאס רעכט, צו וואלטען איבער דעס פאלקעס בייטע, איך אבער טהיילע מיט אייך אין גלייכע טהיילע; פערנער איזט עס דעס קעניגס רעכט, זיין געפאלגע אן
דיא

*) נאמע איינער גאלדזארטע.

יוצאים ראשונים, ואני אצא ראשון ואתם צאו אחרונים, משפט המלך עבדיו אוסרים מרכבתו ומתקנים, ואני בעצמי אאסור רכבי ואשים רסנים, ונתרצו יחד גדולים וקטנים, וישימו כובע על ראשיהם ולבשו שריונים, ויחגרו איש חרבו ונטלו כידונים· ויקחו איש רמח בידו ויחזיקו מגנים, ונשאו קשת ומלאו שלטיהם חצים שנונים, והקלעים איש קלעו בידו לקלע באבנים, ויצאו יחד בלב שלם ובצביונים, ולא נכשל אחד מהם ולא ארעוהו סמנים, לבלתי לנחש לשוב למלונים, כי חקות העמים מנחשים ומעוננים, ואיש ישראל על שפת ים חונים, וישאו עיניהם והנה מצרים נוסעים כעננים, ואין מקום לנוס לא לאחור ולא לפנים, ואף לא מדפנות מפני חיות ופתנים, ויצעקו אל יי והפילו לפניו תחנונים, וימצא להם המצוי בכל עדנים, ויגער בים סוף וחרבו זידונים,

כידונים, מין ממיני הרמחים. ובצביונים, וברצון שלם. זידונים, המים הזידונים.

דיא שפיטצע צו שטעללען, איך אבער ווערדע מיך אן דיא שפיטצע שטעללען אונד איהר בלייבט אונז ריקקען; פערנער מוסטע עז איין רעכט דעז קאָניגז, זיינען קריעגזוואַגען פאָן זיינען פאָלקע בעשפאַננען אונד אויזגעריסטעט צו לאַססען, איך אבער שפאַננע אונד שטעללע זעלבסט." היערויף וואַרען זיא אַללע בערייטוויללינג, גראָס אונד קליין, זעטצטען העלמע אויף, שטיעגען אין פאַנצער, אומגירטעטען זיך מיט שווערטערן אונד האָבען לאַנצען, יעדער נאַהם איינען שפיעס אין זיינע האַנד, ערגריף איינען שילד, פאַסטע איינען באָגען אונד פיללטע דען קאָכער מיט שפיטציגען פפיילען; דיא שטיינשליידע־רער נאַהמען אויך איהרע שליידער מיט. זאָ לאָגען זיא אויז, איינמיטהיג אונד פאָללער בעגיערדע; קיינער פאָן איהנען טרויערטע, אונד קיינעם ווידערפוהר איין וויררי־געז לייכען, דאַמיט קיינע אהנונג זיא צוריקקפיהרע — דען אהנונגזוועזען אונד לייכענדייטונג וואַר דען היידען געוועזען. אלז ישראל אַם אופער דעז מעערעז לאַגערטען, האָבען זיא איהרע אויגען אויף אונד זאַהן מצרי' וויא איינע וואָלקע איהנען נאַכציעהען. זאָ האַטטען זיא קיינען רעטטונגזאָרט, ווערער פאָן הינטען נאָך פאָן פאָרן — אויך ניכט זייטוואַרטז, וועגען דעז געווילדעז אונד גיפטיגער שלאַנגען. דאַ שריען זיא צום עוויגען היננויף אונד פלעהטען איהן אַן; דער הערר, דען מאַן צו אַללען צייטען פינדעט, וויללפאַהרטע איהנען, דראָהטע דעם שילפמעער אונד דאַז געוועסער פערזיעגטע

וַיֵּלְכוּ בִתְהוֹמוֹת כְּבַעַל דְּרָכִים מְפֻנִּים · מִזֶּה וּמִזֶּה הֶעֱלָה אִילָנוֹת טְעוּנִים, וּבְתוֹךְ תְּהוֹמוֹת הִמְתִּיק לָמוֹ מַעְיָנִים, וְעָשָׁן לִפְנֵיהֶם קְטֹרֶת סַמָּנִים, וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז חֶפְצָם שַׁאֲנַנִּים, וְכַעֲלוֹת לְצַד זֶה עַל שְׂפַת יָם כֵּנִים, בָּאוּ מִצַּד זֶה בְּתוֹךְ יָם סוֹנִים, תְּחִלָּה בְּרָצוֹן וְסוֹף בְּרֶסֶן מְרֻסָּנִים, כִּי סִדְרֵי בְרֵאשִׁית עֲלֵיהֶם מִשְׁתַּנִּים, דֶּרֶךְ אֶרֶץ סוּסִים מוֹשְׁכִים אוֹפַנִּים, וְנֶהְפַּךְ בָּם וְנִמְשְׁכוּ סוּסִים אַחַר הַסַּדָּנִים, דֶּרֶךְ אֶרֶץ מָקוֹם שֶׁרַכָּב מַנְהִיג שָׁם מוֹשְׁכִים וּפוֹנִים, וְכַן מַנְהִיג וּמוֹשֵׁךְ בְּעַל כָּרְחָם נִפְנִים, וּבָאוּ לְתוֹךְ יָם בְּאֶמְצַע שְׁאוֹנִים, וְהִנֵּה כְּבוֹד יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בְּרוֹב לִגְיוֹנִים, וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיֵּדֶא מוּל בַּעֲלֵי מְדָנִים, וְעִמּוֹ שַׂרְפֵי הַקֹּדֶשׁ וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, וְאֶלֶף אַלְפִין וְרִבּוֹ רִבְבָן גְּדוּדֵי שַׁאֲנַנִּים, וְרֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וְכָל הֲמוֹנִים ·

כמראה

כנים, תאר לישראל, ל' כנים אתם (בראשי' מב), וי"ג בָּנִים. סוניס, מצרי'. הסדני',

---

פֿערזיעגטע, דאַ גינגען זיא דורך אַבגרינדע וויא איבער געבאַהנטע שטראַסען. אויף ביידען זייטען ליעס ער שנעלל פרוכטבייאע אויפשטייגען אונד אויס דעם אַבגרונדע טיעפע זיסע וואַסערקוועללען ענטשפּרינגען, פאָר איהנען הער ליעס ער וואָהלריעכענדע געווירצע דופטען, אונד זאָ פיהרטע ער זיא פערגניגט לאַנג ליעלע איהרעס וואונשעס. אַלס נון דיא פֿראַמען (ישראל) אויף דיעזער זייטע דאַס אופער דעס מעערעס בעשטיעגען, גינגען דיא פֿיינדע (מצרי') פאָן יענער זייטע אינ'ס מעער הינין; אַנפאַנגס וואַר עס פרייוויליג, דאַן אַבער וואורדען זיא וויא פאָן איינעם לויאע הינייגעריסען. דען איהרענטהאַלבען וואורדע דער וועלט־לויף געאַנדערט; נאַך דעם געזעצע לויף ווירד דער וואַגען פאָן דען פפערדען געצאָגען, היער וואַר עס אומגעקעהרט — דיא פפערדע וואורדען פאָם וואַגען געצאָגען; נאַך דעם געזעצע לויף ציעהען דיא פפערדע, וואָהין זיא דער קוטשער לענקט, היער אַבער וואורדען קוטשער אונד פפערדע מיט געוואַלט צוריקגעלענקט אונד זאָ קאַמען זיא אין מיטטע פערזאַמעלטער פלוטהען. נון קאַם דיא הערלליכקייט דעס עוויגען, ישראל'ס גאָטט, מיט מיינער לעגיאָנענאַהנליכע אַנגעשלאָגען, ער פוהר אויף כרוב'ס ריקקען אונד שטאַט ווידער דיא קריעגסמאַננער, זיין געפאָלגע וואַרען היילינגע שרפים, חיות אונד אופנים אונד טויזענדמאַל טויזענד, אונד מיריאַדענמאַל מיריאַדען העערע פאָן מלאכים אונד פייערוואַגען אונד פייער־

כְּמַרְאֶה אֲשֶׁר רָאָה צִיר בְּחֶזְיוֹנִים, סוּסִים אֲדֻמִּים וְסוּסִים שְׁחוֹרִים שְׂרֻקִּים וּלְבָנִים, וַיַּחֲנוּ אֵלֶּה נֹכַח אֵלֶּה אֲפוּנִים, מַחֲנֶה אֵשׁ מוּל מַחֲנֵה קַשׁ פָּנִים בְּפָנִים, וּלְפִי שָׁעָה הִרְגִּישׁוּ כָּל צְבָא מְעוֹנִים, בִּזְרוֹעַ עֻזּוֹ נִלְחָם רַב אוֹנִים, לֹא בְּעֹצֶם יַד חֵיל שׁוֹטְנִים, הֲלֹא הַנְּפִילִים וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם מְכֻנִּים, מֵרוּחַ אַפּוֹ כָּלוּ וְהִנָּם טְמוּנִים, וְאַף כִּי מְשׁוּלִים לְמִשְׁעֶנֶת קָנִים, אֲשֶׁר הֶבֶל וָרִיק לְעֶזְרָה מְתֻקָּנִים, כִּי אִם לְהוֹדִיעַ חִבַּת אָב לְבָנִים, וַיַּרְעֵם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ עַל גְּאוֹנִים, וַיָּרָץ לִקְרָאתָם בְּמָגֵן וְצִנִּים, וַיַּדְרִיכֵם בְּאַפּוֹ וַיִּרְמְסֵם בַּחֲמָתוֹ כְּחֹמֶר טִינִים, וְהִדִּישָׁם כְּהִדּוּשׁ מַתְבֵּן בְּמוֹ מַדְמֵנִים,

כמראה, כמראות אשר ראה פרעה (שם מו ה) ת״י, בהדסה. ציר, זכרי׳ הנביא ראה בחזיון סוסים אדומי׳ שרוקים ולבני׳ (זכרי׳ א ח). שְׂרֻקִּים בש׳, ופירושו, נקודים במראה אדום ולבן ושחור. אפונים, ערוכים. מחנה קש, כן כתוב בכל כ״י וד״י. הרגישו, התאספו. רב אונים, הקב״ה. לא בעוצם וכו׳. כלומר, לא בעבור עוצם יד חיל השוטנים נלחם גם הקב״ה בזרוע, שהרי המכונים נפילים ואנשי השם כלו מרוח אפו והם טמונים. ומכש״כ מצרים שנמשלו למשענת קנה רצוץ ולהבל וריק, כדכתיב, וידעו יושבי מצרים כי אני ה׳ יען היותם משענת קנה לבית ישראל (יחזקאל כט ו); וכתיב, הנה בטחת על משענת הקנה הרצוץ הזה על מצרים (ישעי׳ לו ו); וכתיב, ומצרים הבל וריק יעזורו (שם ל׳ ז). כי אם וכו׳, הקב״ה נלחם גם בעצמו, כדי להודיע חבתו לישראל. כהדוש מתבן במו מדמנים,

פפערדע פֿערשיעדענער געשטאַלטען, זאָ וויא זיא יענער פראָפעט*) איינסט געזעהען, ראָטהע פפערדע אונד שוואַרצע אונד שעקקיגע אונד וויסע. דיא העערע אַנגערטען איינאַנדער געגענאיבער — איין פייערהעער אַנגערטע זיך איינעם דעם שטראָה פערגלייכבאַרען העערע געגענאיבער! — היער וואַרען אַללע היממלישע העערע פערזאַממעלט. דער אַללמאַכטיגע גלויבט שטאַנד דאַ מיט ענטבלאָססטעם אַרמע זיינער אַללגעוואַלט — ניכט אום דען מאַכטיגען פיינד צו בעקאַמפפען, וואַר דיעזע שרעקקליכע אויפגעבאָט — יענע ריעזען אונד בעריהמטע העלדען פערגינגען יאַ פאָן אויבע זיינער נאַזע, וויא פיעל ווייטער דיא שוואַכען מצרים, דיא דעם שילפע גליכען. דיא אייטעלקייט אונד טאָהר צו הילפמיטטעלן געוואַנדט! — זאָנדערן אום זיינען זאָהנען זיינע אַללמאַכטיגע ליעבע צו צייגען, דאַרום ראַננטע ער מיט זיינער אַללמאַכטיגען שטיממע אויף דיא שטאָלצען הערען, לאָג ווידער זיא מיט שילד אונד וואַפפען אונד צערטראַט זיא אין צאָרן אונד צערמאַלמטע איהן גריממע זיא וויא גאַססענקאָטה אונד צערשטאַמפפטע זיא, וויא מאַן שטראָה אונטער צעהן שטאַמפפט

*) זכרי׳ קאַפיטעל 1 פערז 8.

ואז שר ים עם שר חם יחד נדונים, זה לעמת זה נאבקו
במעונים, ויחזק רהב על שר אוינים, וישליכהו ארצה
וירמסהו בעזרת הדר אופנים, ועם זו בשורם באלה דינים,
עוזר ועזור בקו נדונים. פתחו פיהם בשיר וברננים, עזי
וזמרת יה פצחו ברנונים, לרם על רמים ומתגאה על
גותנים, לשומע אנקת אביונים, למשפיל רמים ומרים
מסכנים, וקדמו שרים אחר נוגנים, ובתוך עלמות
תופפו נגונים, ואחר כך הורשו שנאנים: ככתוב וכו'.

קדושה, הלל, אנ"ו וויא געסטערן.

עשר

לשון הכתוב הוא בישעיה כ"ה י'. ויחזק רהב, שר של ים רהב שמו. שר אוינים,
שר מצרים. עוזר, שר של מצרים. ועזור, מצרים. וקדמו שרים וכו'. פסוק
בתהלים ס"ח; ואמרו עליו בתנחומא ובשמות רבה פ' כ"ג והובא בילקוט בפסוק
אז ישיר: אמר ר' חייא, קדמו שרים, אלו ישראל, אחר נוגנים, אלו המלאכים,
בתוך עלמות תופפות. אלו הנשים. אמר ר' לוי, השמים, לא אקבל דבר זה!
אלא הנשים קלסו תחלה, דכתיב, בתוך עלמות תופפות; הנשים בתוך.
התחילו מלאכי השרת להתרעם וכו' עכ"ל, וזה מטעם הפייטן. וקדמו שרים,
היינו ישראל, ואחר כך הנוגנים, היינו המלאכים. ובאמצע ובתוך היו העלמות
תופפות הנגוני', ואח"כ הורשו השנאנים, לאחר שסיימו הנשים שירתם.

שטאמפפט. יעטצט בעגאנן דער קאמפף צווישען דעם שוטצענגעל דעס מעערעס
אונד דעם שוטצענגעל אס'ס; זיא גריפפען איינאנדער אן אין איהרען
הימלישען וואהנונגען. רהב*) איבערוואנד מצרים'ס שוטצענגעל אונד ווארף
איהן, מיט הילפע דעס אופניםבעוועגערס, צו באדען. אלס ישראל דיעזע
שטראפגעריכטע זאהען, וויא פערטהיידיגער נעבסט פערטהיידיגטען צוגלייך
געריכטעט ווורדען, בראכען זיא אויס אין ליעדער אונד לאבגעזאנגע: „מיין
זיעג, מיין זאיטענשפיעל איזט יה!" זא זאנגען זיא איהם, דעם אללערהאכסטען,
אללערהאבענסטען, דער דאס זייפצען דער געפלאגטען פערנימט. דיא האהען
ערניעדריגט אונד דיא דעמיטהיגען ערהאהעט! — דיא זענגער שטיממטען צו־
ערסט, דאן זאיטענשפיעלער, אומגעבען פאן פויקענשלאגערינגען — נון פאלג־
טען דיא היילגען שנאנים.

---

*) רהב, זא הייסט דער שוטצענגעל דעס מעערעס.

קורין בס״ת א׳ בפ׳ ראה. בשבת מתחילים עשר תעשר ומתחלקים לז׳ גברי, ובחול מתחילים לקמן כל הבכור ומתחלקים ה׳ גברי.

עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל־תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה
שָׁנָה׃ וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת
בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־
הַיָּמִים׃ וְכִי־יִרְבֶּה מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ כִּי־
יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ
שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ וְנָתַתָּה בַּכָּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף
בְּיָדְךָ וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃
וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן
וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָּׁם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ לֹא
תַעַזְבֶנּוּ כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ׃ ס מִקְצֵה ׀
שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה
הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ׃ וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין־לוֹ חֵלֶק
וְנַחֲלָה עִמָּךְ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְאָכְלוּ
וְשָׂבֵעוּ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה׃ ס לוי מִקֵּץ שֶׁבַע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה׃
וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל־בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה
בְּרֵעֵהוּ לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה
לַיהוָה׃ אֶת־הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אָחִיךָ
תַּשְׁמֵט יָדֶךָ׃ אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה־בְּךָ אֶבְיוֹן כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ
יְהוָה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן־לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ׃

רק אם־שמוע תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות
את־כל־המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום: כי־יהוה
אלהיך ברכך כאשר דבר־לך והעבטת גוים רבים ואתה
לא תעבט ומשלת בגוים רבים ובך לא ימשלו: ס כי־
יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר־
יהוה אלהיך נתן לך לא תאמץ את־לבבך ולא תקפץ
את־ידך מאחיך האביון: כי־פתח תפתח את־ידך לו
והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו: השמר לך
פן־יהיה דבר עם־לבבך בליעל לאמר קרבה שנת־השבע
שנת השמטה ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו
וקרא עליך אל־יהוה והיה בך חטא: נתון תתן לו ולא־
ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך יהוה
אלהיך בכל־מעשך ובכל משלח ידך: כי לא־יחדל
אביון מקרב הארץ על־כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח
את־ידך לאחיך לעניך ולאבינך בארצך: ס כי־ימכר
לך אחיך העברי או העבריה ועבדך שש שנים ובשנה
השביעת תשלחנו חפשי מעמך: וכי־תשלחנו חפשי
מעמך לא תשלחנו ריקם: העניק תעניק לו מצאנך
ומגרנך ומיקבך אשר ברכך יהוה אלהיך תתן־לו: וזכרת
כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך יהוה אלהיך על־כן
אנכי מצוך את־הדבר הזה היום: והיה כי־יאמר אליך
לא אצא מעמך כי אהבך ואת־ביתך כי־טוב לו עמך:
ולקחת את־המרצע ונתתה באזנו ובדלת והיה לך עבד
עולם ואף לאמתך תעשה־כן: לא־יקשה בעינך בשלחך

אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים
וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃ פ ישראל.

בחול מתחילים כאן.

כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ׃
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
יְהוָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ וְכִי־יִהְיֶה בוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם
רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא
וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃ רַק אֶת־דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל־
הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃ פ ב ובשבת ד.
שָׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה׃
וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
יְהוָה לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃ לֹא־תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים
תֹּאכַל־עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃
ג ובשבת ה. וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת
יָמִים וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
לַבֹּקֶר׃ לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת־הַפָּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעָרֶב כְּבוֹא
הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם׃ וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶיךָ׃
שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת לַיהוָה

אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה: ס ד (וכשבת ו). שִׁבְעָה
שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר־לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר
שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת: וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ
וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה
אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ
שָׁם: וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרָיִם וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה: פ ה (וכשבת ז).

חַג הַסֻּכֹּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ
וּמִיִּקְבֶךָ: וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ
וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: שִׁבְעַת
יָמִים תָּחֹג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה כִּי
יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל תְּבוּאָתְךָ וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ: שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים ׀ בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ
אֶת־פְּנֵי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג
הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְהוָה רֵיקָם:
אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ: ס

מניחים ס"ת ב' אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת ב' וקורים בו למפטיר בפ' פינחס.

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל
אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: וּמִנְחָתָם
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
לָאַיִל תַּעֲשׂוּ: עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת

הַכְּבָשִׂים: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלְּבַד עֹלַת
הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה: כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ
לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלַת
הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ: וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים ס"ת מניעין נגד הכתב של ס"ת ואומרים:
וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ
חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה ואחר שגמר הגולל יברך המפטיר ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם
הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַבּוֹחֵר
בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי
הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

הפטרת יום אחרון של פסח.

בישעיהו סמן י' פסוק ל"ב.

לב. עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד יְנֹפֵף יָדוֹ הַר בֵּית־צִיּוֹן
גבעת

*) בת ק'.

באור.

(לב) עוד היום וכו', פירש"י מטעם רז"ל, כל הדרך הזה נתלבט, כדי לעמוד בעוד היום, לפי שאמרו לו אצטגניניו, אם תלחם בה היום תכבשנה; וכשעמד בנוב ירא

תרגום אשכנזי.

(לב) עוד. היטע נאך אין נוב איינצוטרעפען! — שטאָהן הענדע ציון'ז בערג
זייגע

גבעת ירושלם: הנה האדון יהוה צבאות לג
מסעף פארה במערצה ורמי הקומה גדעים
והגבהים ישפלו: ונקף סבכי היער בברזל לד
והלבנון באדיר יפול: ויצא חטר מגזע ישי ונצר יא א

מבאור

את ירושלים קטנה לא חש לדברי אילטגניו והתחיל להניף ידו בגאוה: ובי על עיר כזו הרגשתי כל החיילות הללו? לינו פה הלילה ולמחר ישליך בה איש אבנו. הר בת ציון, להר בת ציון; עכ"ל רש"י ז"ל. ואולם לפי פשוטו נראה, כי כל המאמר דרך התול ולחוק על מהירתו לבוא בעוד היום בנוב ויאמר, כי לבוא התיגע, כי הר בת ציון ישחק ילעג לו ויכופף אליו ידו וגבורתו והיינו גבעת ירושלים שהוא תקפו וחזקו, והוא כענין שאמר: בזה לך לעגה לך בתולת בת ציון אחריך ראש הניע' בת ירושלים (לקמן ל"ז כ"ב); י ד ו, ת ק פ ו וגבורתו. והרבה לשונות נופלים על ל' יד, והמפרש יתקן הלשון אחר ענין הדבור, כמו שפי' רש"י אל וירא ישראל את היד הגדולה (שמות יד לא) גם בפ' במדבר ב' י"ז; גם הבנין התציב שהציב אבשלום נקרא יד אבשלום (ש"ב י"ח י"ח). לג הנה האדון וכו', סנחריב אשר שאין עליו אדון כמו שאמר: בכח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבונותי, ואמר הנביא: הנה האדון ה' צבאות מעלה ומטה הוא יפיל כבא עלך אשיר, והמשיל מחנהו ליער מלא עצים גבוהים ואמר, שהשם ית' יכרית הסעיפים וכו'. מסעף פארה במערצה, מפשח פארות עיקר ענפי אילנות. במערצה, במשיר המקצץ ענפי', ומ ס ע ף הוא ל' מקצץ ענפים איזברנקי"ר בלע"ז*), כמו וכלה סעיפיה (לקמן כ"ז י'), בסעפיה פוריה, לקמן י"ז ו'. במערצה, בכלי משחית העץ וזוכר אותם, ל' רש"י ז"ל. ורמי הקומה, משל על המלכים והשרים. גדעים, אין ל' גדוע נופל אלא באילנות ודבר קשה. לד ונקף, לשון כפעל, ואף זה ל' קלילה, כמו כנוקף זית (לקמן י"ז ו'). סבכי היער. האילנות המסובכים. והלבנון, עובי יערו. וברעל הן מרבית חיילותיו. באדיר, בברזל אדיר, והנה בברזל מוסף עצמו ואחר עמו ורש"י פי' באדיר ע"י מלאך. א חוטר, מטה בלשון ארמי ור"ל שבט מלוכה. מגזע, בסגול בכ"י של כ"ד וב"ב רד"ק בשרשו, ויקרא גזע מה שנשאר על הארץ אחר כריתת העץ, והשרש הוא הנשאר תחת הארץ ואמר הנביא, כי משרש ישי ומגזעו יצא עוד חוטר ונצר ויהיה עוד מלך על ישראל כבתחלה

זיינע פעסטע, ירושלים'ס היגעל עמפאר! לג זיעהע, דער העררר, דער עוויגע, צבאות, ענטאסטעט דאס בליטהענפאללע געצוויגע מיט דער אקסט; האכר שטאממע ווערדען ניעדערגעהויען, עמפארראגענדע געפאללט; לד דענן וואלדעס געביטע שטירצט הונטער דעם שטאהל, דער לבנון זינקט הונטער דעם מאכטיגען.
א אבער דעם שטאממע ישי ענטשפריסט איין שפרעסליגג, איין שפראססע קייםט
חויג

*) ésbrancher (ענטאסטען); כי branche (אסט) הוא שם לענף ובתוספת é (ענט) נראהו טעמו כסרת הענף, וכן בל' עברי סעיף הוא שם לענף, ובבנין הדגוש יהי' טעמו הסרת הענף. ועמ"ש בפרושי על הולך עריירי (בראשית טו ב).

ב מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה׃ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ
חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת
ג יְהוָה׃ וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְהוָה וְלֹא־לְמַרְאֵה עֵינָיו
ד יִשְׁפּוֹט וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ׃ וְשָׁפַט בְּצֶדֶק
דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי־אָרֶץ וְהִכָּה־אֶרֶץ
ה בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע׃ וְהָיָה צֶדֶק
ו אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃ וְגָר זְאֵב

ויותר ממה שהיה, וטעם כלה יונק אילן. נֵצֶר, בחמש נקודות. רד"ק בשרשו. ב וְנָחָה, ע"מ וְשָׁבָה, מהשניי' הנראים, והנה אמר רוח ה' ואח"כ פרש, כי רוח ה' היא רוח חכמה ובינה וכו', וחכמה הוא הדבר שילמדהו האדם וידענו ויהי בו מזומן בכל עת, ובינה התבוננות האדם במה שלא למד ממה שלמד, ועצה היא הידיעה והרגילות במוסרים ובדרכי בני העולם זה עם זה, ודעת ויראת ה' שניהם סמוכים על ה' ית', ר"ל, שידע השם ויירא ממנו. עיין עוד בפ' ראב"ע שמות ל"א ג' בפסוק ואמלא אותו. ג והריחו, פעמים תטעה הרגשת האוזן שתשמע ואין קול, גם העין תטעה שיראה לה הנה שהוא כן, רק הרגשת הריח לא תטעה, ועוד שהרגשת הריח רוחני' והתיב' נגזרת מן רוח, והרגשת יתר החושי' גופנית, לזה אמר: והריחו ביראת ה', כאילו יריח הדבר ביראת השם שיש לו ולא ישפוט כאשר יראה לעיניו ולא כאשר ישמע, כי יתכן להיות עדות העדים שקר, ואלה התוכחות והמשפטים הם במשפט המלוכה, וכן פי' הרד"ק: והריחו ביראת ה', כלומר במעט הבנ' ירגיש בני האדם הטובים והרעים ולא יצטרך למראה עינים ולמשמע אזנים בשפטו בני אדם. וכן פירשוהו רז"ל בסנהדרין דף צ"ג ב'. ד ושפט בצדק דלים, כמשפט התורה, שלא יהדר פני דל. במישור, לשון נוח ורך. בשבט פיו, פיו יהי' כמו שבט לרשעי' כי יקללם וימותו כמו שכתוב לצדיק: ותגזר אומר ויקם לך (איוב כב כח) ואמר: כל אשר ידבר בוא יבוא (ש"א ט' ו'), וכן כתיב באלישע: ויקללם בשם ה' ותבאנה שתים דובים מן היער וגו' (מ"ב ב כד). ה והי' צדק וגו', הצדק והאמונה יהיו דבקים בו כאזור, וי"ת ויהון צדיקיא סחור סחור לי'. ו וגר זאב

אויז זיינען וואורצעלן; ב אויף איהם רוהט גאָטטעס גייסט, גייסט דער ווייזהייט אונד איינזיכט גייסט דעס ראַטהעס אונד דער טאַפּפֿערקייט, גייסט דער ער־קענטניס אונד פֿורכט גאָטטעס. ג בעגאַבט מיט אונטריגליכען געפֿיהל פֿיר גאָטטעספֿורכט, ווירד ער ניכט נאַך אויגענשיינע ריכטען, ניכט נאַך געהאָר דער אָהרען ענטשיידען; ד נאַך גערעכטיגקייט ווירד ער דיא אַרמען ריכטען, נאַך בילליגקייט ענטשיידען פֿיר דיא זאַנפֿטמיטהיגען דער ערדע; ציכטיגען ווירד ער דיא ערדענזאָהנע דורך צויבערקראַפֿט זיינעס וואָרטעס, אונד דורך זיינער ליפּפּען גייסט היננטעררעקקען דען פֿרעפֿלער. ה גערעכטיגקייט ווירד דער גורט זיינער לענדען זיין אונד טרייע זיינער היפֿטען גירטעל. ו דאַן ווירד דער וואָלף ביים לאַממע האַלטען,

דער

עם־כבש ונמר עם־גדי ירבץ ועגל וכפיר
ומריא יחדו ונער קטן נהג בם׃ ופרה ודב ז
תרעינה יחדו ירבצו ילדיהן ואריה כבקר
יאכל־תבן׃ ושעשע יונק על־חר פתן ועל ח
מאורת צפעוני גמול ידו הדה׃ לא־ירעו ולא־ ט
ישחיתו בכל־הר קדשי כי־מלאה הארץ דעה
את־יהוה כמים לים מכסים׃ והיה ביום ההוא י
שרש ישי אשר עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו

וגו', ר"ל, מהשלום שיהיה בימיו. או שהוא כפשוטו, כי בימות המשיח יתחלף טבע החיות וישוב למה שהיתה בתחלת הבריאה, עיין בפי' רד"ק. ומריא, שור פטם. ז ודוב, היא הנקבה. יאכל תבן, כאילו ישיר מנהג תולדתו ולא יזיק לטרוף. ח ושעשע, ושחק, ובטעם הזה התיבה כפולה לעולם. חור, הפה או הנקב, ומאורת, העין שהיא בעלת אור. ורש"י פי' חור עפר שהנחש מקנן בתוכו, וכן מאורות ל' נקב וחור עיין עליו. גמול, תנוק הגמול משדי אמו. ידו הדה, ת"י: ידוהי יושיט, כמו הד הרים (יחזקאל ז' ז') וכמו הידד (ישעי' ט"ז י'), שהוא ל' הרמת קול, אף זה ל' הרמת יד, וה' אחרונה באה בתוכו יסוד נופל כמו עשה בנה קנה, רש"י. ולי נראה ידו הדה טעמו שירו ירים, וכמו שבארתי בטוב בהפטרת יום ב' של שבועות ע"ש; והדה ל' הרמת קול כפי' רש"י. או יהיה פעל נגזר משם דבר יָדָה, ובאה הה' תמורת הי', מו שכתב עליו הראב"ע, וזכר פתן וצפעוני שהם הרעים שבמיני הנחש. ט. לא ירעו, הפתן והצפעוני, כאילו כל א"י מלאה דעת את ה', כי יודע הוא השם לא ישחית לעולם רק יבנה ויתקן. כמים לים מכסים, הדעות תרבינה כמו אשר יכסו המים על ים שלא יפסיקו רק תוספנה. י שרש ישי, ת"י בר בריה דישי, וכן פי' רד"ק: היוצא משרש ישי, ופי' אשר עומד אשר יהי' עומד ביום ההוא וכו' ע"ש. ול"נ שרש ישי כמשמעו, השרש הנשאר בהרץ שהוא סמן לקיום המלוכה וכמ"ש דניאל (ד כג): ודי אמרו למשבק עיקר

דער טיגער זיך בייא'ם בעקקליין לאגערן, אונד קאלב אונד פארר אונד פיה זעטער שטיער צוזאממענהאלטען — איין קליינער קנאבע ווירד זיא לייטען — ז אונד קוה אונד בערין אויף איינער ווידע אין אייניגקייט איהרע יונגען לאגערן; דער לעווע ווירד, דעם רינדע גלייך, פוטטער טראכטן זיך נאהרען, ח אונד שפיעלען ווירד דער זייגלינג אויף דעם נאטטערלאך, אונד איבער באזיליסקענהעהלע זיין ליעבליך טריללערן דער ענטוועהנטע קנאבע. ט זיא ווערדען ניכט שאדען, ניכט פערלעטצען אויף מיינעם גאנצען הייליגען בערגע; דען ערקעננטניס גאטטעס ווירד דיא ערדע פיללען, וויא געוואססער דעס מעערעס טיעפע דעקקען. י אן יענעם טאגע ווירד (דער שפראססע) דער וואורצעל ישי צום הערעצייכען שטעהן, צו איהם ווערדען נאציאנען

זיך

יא וְהָיְתָה מְנֻחָתוֹ כָּבוֹד׃ וְהָיָה ׀ בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף
אֲדֹנָי ׀ שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת־שְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר
יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפַּתְרוֹס וּמִכּוּשׁ
יב וּמֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי הַיָּם׃ וְנָשָׂא
נֵס לַגּוֹיִם וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה
יג יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ וְסָרָה קִנְאַת
אֶפְרַיִם וְצֹרְרֵי יְהוּדָה יִכָּרֵתוּ אֶפְרַיִם לֹא־יְקַנֵּא
יד אֶת־יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא־יָצֹר אֶת־אֶפְרָיִם׃ וְעָפוּ

שרשוהי די מלכותך לך קימא וגו׳. וטעם אשר עומד כמשמעו, כי עקר שרשוהי בארעא שבקו, וזהו טעם והיתה מנוחתו כבוד. ומ״א והיה ביום ההוא, היינו והיה ביום ההוא שבפסוק אחריו ובעבור מלוי הארוך של שרש ישי הוצרך לכפלו, כמ״ש הרמב״ן בפירושו על והיו המים אשר תקח (שמות ד). לנס עמים, להיות עמים מרימים נס להקבץ אליו. כבוד, ככבוד, וכן הנעלה בית ה׳ (מ״ב י״ו ח׳) וכן ת״י: ויהי אתר בית מקרוהי ביקר. יא שנית, כנגד גאולת מצרים. יב ונשא נס, השם ישא נס לכל הגוים, שיראוהו ישראל וישובו אל ארצם. נדחי ישראל, עשרת השבטים; גם הזכיר נפוצות יהודה. יג וסרה וכו׳, שלא יקנא אפרים, בעבור שהמשיח הוא ממשפחת יהודה ויהודה לא יצור את אפרים, להשיב להם גמולם בימי פקח. יד ועפו, ישראל. בכתף פלשתים, אל עבר פלשתים אשר הם במערבה של א״י ויכבשו את ארצם, ע״כ כ׳ רש״י כפי שמצאתיו בכתב יד. ובספרי הדפוס הוסיפו פלשתים: ועפו, וירוצו, וכן ת״י: ויתחברון כתף חד על פלשתאי. עכ״ל. וזהו שבוש, והפרש גדול יש בין פירושו לבין ת״י, שלפי פרושו יהי׳ ועפו ל׳ התעופפות ומהירות התנועה וכדעת רד״ק, גם בכתף פלשתים מחובר וטעמו אל עבר פלשתים, ולדעת יונתן יהי׳ ועפו ל׳ חבור והוא מקושר עם בכתף, וטעמו, ישראל יתחברו בכתף ושכם אחד על פלשתים, וכן כתב הרמב״ם, כי ועפו ל׳ חבור הוא ודמהו אל ל׳ התלמוד (חגיג׳ דף טו א) שאמרו: אין למעלה לא עורף ולא עיפוי, ופירש עיפוי חבור, כמו שגלה

זיך ווענדען; זיינע רוהע ווירד עהרענפאָלל זיין. יא אַן יענעם טאַגע ווירד דער הערר אבערמאָהלס זיינע האַנד אויסשטרעקקען, דען רעסט זיינעס פאָלקעס צו ערווערבען, דען איבעררעסט אויס אשור אונד מצרים, אויס פתרוס, כוש אונד עילם אונד שנער אונד חמת אונד דען אינזעלן דעס מעערעס, יב ער ווירד דען נאַציאָנען איין הערצייכען ערהעבען, אויסגעהעווען ישראל׳ס פערשטאָסענע אונד יהודה׳ס צערשטרייטע זאַמעלן אויס דען פיער ענדען דער ערדע. יג דאַן ווירד פערשווינדען אפרים׳ס אייפערזוכט, אונד יהודה׳ס פיינדזעליגקייטע ווערדען פערגעהען, נימערמעהר ווירד אפרים יהודה בענייִדען, אונד יהודה ניכט מעהר אפרים בעפיינדען; יד פער-

בְכָתֵף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבֹזּוּ אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם
אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן
מִשְׁמַעְתָּם׃ וְהֶחֱרִים יְהוָה אֵת לְשׁוֹן יָם־מִצְרַיִם טו
וְהֵנִיף יָדוֹ עַל־הַנָּהָר בַּעְיָם רוּחוֹ וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה
נְחָלִים וְהִדְרִיךְ בַּנְּעָלִים׃ וְהָיְתָה מְסִלָּה לִשְׁאָר טז
עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר כַּאֲשֶׁר הָיְתָה
לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וְאָמַרְתָּ יב א
בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוָה כִּי אָנַפְתָּ בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ
וּתְנַחֲמֵנִי׃ הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד ב
כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃

דעתו ביסוד השלישי אשר ייסד במשנת כל ישראל בפ' חלק. וכן מסתבר שאיננו מגזרת עוף והמעופפת, שאילו כן היתה הנגינה ראויה להיות מלעיל אצל הע', כמשפט בעלי עלומי הע', ואנחנו מצאנוהו מלרע בכל ספרי הדפוס וכ"י וזה דרך זר, ואם הוא מגזרת עפה הוא בא כדין. אדום ומואב, כנגה. ובני עמון, לפונה. ידם, רשותם. משמעתם, ישמרו אל משמעתם. טו והחרים, ליבשו כדי שיעברו בו גליות ישראל ממצרים. על הנהר, נהר פרת לעבור בו גליות אשור. בעים רוחו, אין לו דמיון במקרא, ולפי הענין יפתר: בחוזק רוחו. והדריך, פעל יוצא לשנים פעולים. א ואמרת, הה' לכנסת ישראל הם השבים אל ארצם. כי אנפת בי, והגליתני וכפר גלותי עלי ועתה נרצה עווני וישוב אפך ותנחמני. ב הנה אל ישועתי, אל הוא ישועתי לכן אבטח, אשכן בטח. עזי וזמרת יה, לדעת

איינזט ווערדען זיא ווידער פלשתים ליעהען געגען אבענד, איינמיטהיג איבערפאללען דיא זאהנע דעס מארגענס, איבער אדום אונד מואב ווירד איהרע געוואלט זיך ערשטרעקקען, אונד איבער דיא זאהנע עמון'ס איהרע באטמאסיגקייט. טו דער עוויגע ווירד פערבאננען דיא צונגע מצרים'ס, ווירד שווינגען זיינע האנד געגען דען שטראם אין ברויזען זיינעס שטורמס: אונד אין זיעבען בעכע איהן צערטהיילען; אין שוהען ווירד מאן איהן דורכ־געהן. טז דאנן איבעררעסטע זיינעס פאלקס, יענען איבעררעסטע אויס אשור, ווירד געבאהנטער וועג זיין, וויא ער איינסט דען קינדערן ישראל'ס וואר, אלז זיא אוס מצרים הערויף געלאנגען. א דאן ווירסט דוא זאגען: איך לאבע פרייזע דיך, עוויגער! דוא האסט דיינען צארן אויסגעלאססען ווידער מיך, נון איזט ער בעזאנפטיגט, אונד דוא טרעסטעסט מיך וויעדער! ב זעהט, דער אללמאכטיגע איזט מיין הייל, איך בין געטראסטען מוטהעס, פירכטע ניכטס! מיין זיעג, מיין זאיטענשפיעל איזט יה, דער עוויגע! ער וואר ערראטטונג מיר!"

ג וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃
ד וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ׃
ה זַמְּרוּ יְהוָה כִּי גֵאוּת עָשָׂה מֻידַעַת* זֹאת בְּכָל־
ו הָאָרֶץ׃ צַהֲלִי וָרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל
בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ *) מוּדַעַת ק׳

המפטיר יברך. ברכות לאחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים
צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר
וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם
כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה· בָּא״יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃
רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃
שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית
דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר

רש״י יהיה עזי כמו עוז, וזמרת דבוק אל יה, ויהי כמו הי׳, וצריך בראיות; ובפרושו לפ׳ בשלח באר הענין ביתר באור, וגם פרשנוהו. ג ושאבתם מים בששון, משל שיתענגו כצמא בשאבו מים. ממעיני, הע׳ נפתח. ד ואמרתם, זה לזה. עלילותיו, מעלליו ומעשיו. הזכירו, הזכירו לשבח שמו, כי נשגב הוא לבדו. ה זמרו ה׳, ת״י: שבחו קדם ה׳. מודעת, פעול מהבנין הכבד הנוסף, מגזרת ידע. ו צהלי, הגביהי קולך בעליזות. כי גדול בקרבך, כי הקב״ה בקרבך והוא קדוש ישראל; ודוגמתו רני בת ציון ה׳ בקרבך וכו׳, (צפניה ג). גדול, תאר לאל יתברך, כדכתיב, כי גדול ה׳ ומהלל מאוד.

ג אונד שעפפט איהר אייגנט וואָננעפאָלל אויז דען היילען קוועללען,
ד דאַן ווערדעט איהר זאַגען: „דאַנקעט דעם עוויגען, פֿערקינדעט זיינען נאַמען, מאַכט דען פֿעלקערן זיינען נאַמען קונד, ריהמט זיינען נאַמען
ווייט, ער איזט גלאָרוואָללטיג; ה לאָבזינגט דעם עוויגען, דער האָכערהאַבען זיך געצייגט! קונד זייא עז דער גאַנצען ערדע! ו פֿראָהלאָקקע, יובלע, ציון׳ס בירגערין, דער גראָססע אין דיר, דער היילגע ישראל׳ס!"

וְלֹא יְנַחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ · כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם השבת הזה ויום חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדשה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת · עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

בשבת אומרים יקום פורקן תמלא לעיל דף ס"ט.

סדר מתנת יד·

אחר שסיים המפטיר ברכה אחרונה (ואחר יקום פורקן בשבת) החזן שבקהל הולך אצל כל אחד ואחד וס"ת בידו ומברך לכל זכר ואומר:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה, הוא יברך את (ר"פ נר"פ), בעבור שיתן מתנת ידו לכבוד המקום ולכבוד התורה ולכבוד הרגל, בשכר זה הקב"ה ישמרהו ויצילהו מכל צרה וצוקה, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו ויברכהו ויזכהו לעלות לרגל עם כל ישראל אמן:

וכן במי שברך שמברך הש"ץ אל הקרואים לתורה מזכיר לכבוד היום ולכבוד הרגל, ומסיים ויזכהו לעלות לרגל וכו'.

בפולין ופיהם ובהרבה קהלות אשכנז נוהגים להזכיר נשמות ואומרים.

בעבור נשמת האב.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אַבָּא מוֹרִי (פלוני בר פלונית) שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדוֹ בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת האם.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אִמִּי מוֹרָתִי (פלונית בת פלונית) שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָהּ בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשָׁהּ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת אב ואם הזקנים ויתר הקרובים.

יזכור אלהים נשמת אבי ואמי זקני וזקנותי דודי ודודתי אחי ואחיותי בין מצד אבי בין מצד אמי שהלכו לעולמם בעבור שאני נודר צדקת בעדם בשכר זה תהיינה נפשותם צרורות בצרור החיים עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה ועם שאר צדיקים וצדקניות שבגן עדן ונאמר אמן:

בעבור נשמת המומתים על קדושת הש"י.

יזכור אלהים נשמת (פלוני בר פלונית) ונשמת כל קרובי וקרובותי הן מצד אבי הן מצד אמי שהומתו הן שנהרגו הן שנשחטו ושנשרפו ושנטבעו ושנחנקו על קדוש השם בעבור שאתן צדקה בעד הזכרת נשמותיהם בשכר זה תהיינה נפשותיהם צרורות בצרור החיים עם נשמותיהם של אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה ועם שאר צדיקים וצדקניות שבגן עדן ונאמר אמן:

בק"ק אומר הש"ץ אל מלא רחמים, ומזכירין נשמות הקדושי' ואומרי' אב הרחמים.

אב הרחמים שוכן מרומים. ברחמיו העצומים. הוא יפקוד ברחמים. החסידים והישרים והתמימים. קהלות הקדש שמסרו נפשם על קדשת השם. הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו. מנשרים קלו ומאריות גברו. לעשות רצון קונם וחפץ צורם: יזכרם אלהינו לטובה. עם שאר צדיקי עולם. וינקום מאויבנו (נ"י לעינינו) נקמת דם עבדיו השפוך: ככתוב בתורת משה איש האלהים. הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום. ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו: ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר. ונקיתי דמם לא נקיתי. ויי שכן בציון: ובכתבי הקדש נאמר. למה יאמרו הגוים איה אלהיהם: יודע בגוים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך: ואומר כי דורש דמים אותם זכר לא שכח צעקת ענוים: ואומר ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה: מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש:

אשרי, יהללו, תפלת מוסף כדאתמול.

למנחה נכנסים לבהכ"נ ואומרים אשרי ובא לציון, ומתפללים כדאתמול.

לערבית מתפללין ערבית כמו במ"ש ומבדילין בתפלה וכן על הכוס כמו שמבדילין במ"ש, אלא שאין אומרין אליהו הנביא וגם אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים, מה שאין כן במ"ש אז מזכירין אלי' הנביא ומברכין על הנר ועל הבשמים ככל שארי מ"ש.

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי:
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי. חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי:
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ. כִּי עַל עַבְדּוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ:
אֱלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם. וּבַמָּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם:
אִלּוּ הָרִים לְמַעֲרָכָה. וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן בְּכָל עֲרוּכָה:
וְאִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים. נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים:
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְבוּסִים. דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים:
וְכַחוֹל סֹלֶת דָּשֵׁן וְשָׁמֵן. בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן:
וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים. וְלִקְטוֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:
(וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת. יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת:)
(וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים. עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים:)
וְיַיִן כִּמְטַר הַשָּׁמַיִם. וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם:
וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים. לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בִּכְנַף רְנָנִים:
וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים. כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים:
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם. וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם:
וְכָל הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻּלָּהּ. אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה:
הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד. וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם אֶל הַכָּבוֹד:
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ. וּבַמֶּה נִכַּף לַאֲדוֹנֵנוּ:
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַּבְּדֶךָ. כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ:
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים. נִמְאָס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים:
וְאֵין לְעַבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדֶךָ. לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ:
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלַי. כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלָי:
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חָיַבְתִּי. כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי:
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְמוּלֶיךָ. כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ:
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ. אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ:
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה נָּא כְּמוֹ. לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ:
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ. לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ:
יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדֶךָ. וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ:
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ. נַחְפֵּצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:

וְאֵיךְ נַעֲבֹד וְאֵין לָאֵל יָדֵנוּ · וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה. כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה:
וּמַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה · וַאֲנַחְנוּ עַל אֲדָמָה טְמֵאָה:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ. וַאֲנִי בָאתִי כִּדְבָרֶיךָ:
כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ · וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ:
עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם. לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם:
מַה שָּׁאַלְתִּי וּמַה דָּרַשְׁתִּי · מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי:
לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב. הִנֵּה שְׁמוֹעַ מִזֶּבַח טוֹב:
וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה · זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה:
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ. חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ:
מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי · וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינָי. וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי:
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ · יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ:
וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדָיוֹתֶךָ. וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אַחְבִּירָה · אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה:
וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה. הֲיָכוֹל אוֹכַל דַּבֵּר מְאוּמָה:
כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ · וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ:
חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ. שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ:
עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת · גָּדוֹל אַתָּה וְעוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר. וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ · וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידֶךָ:
חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֲךָ. וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יַצִּיעֶךָ:
גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ · וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ:
אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שִׁבְחֶךָ. וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֶךָ:
וְאֵין יוֹדֵעַ בִּלְעָדֶיךָ · שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ:
עַל כֵּן תְּבֹרָךְ כָּרָאוּי לָךְ. כְּפִי קָדְשְׁךָ כְּבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ:
וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל אֱיָלוּתָם · כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם:
יוֹדוּ פִלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם. וִיאַדְּרוּךָ קוֹלוֹת מַיִם:
וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ. יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ:

אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים. וִישַׁבְּחוּךָ כָּל הָאֻמִּים:
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ. כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם. אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
ברוך אתה יחיד ומיוחד ה׳ אחד ושמו אחד:

ליום שני.

וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ. אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ:
דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפְּרָה. מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עָרוֹךְ בַּסֵּפֶר. אַגִּידָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר:
חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא. וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה:
וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר. וּמִסְפַּר שָׁנָיו לֹא יֵחָקֵר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ. בְּצִבְאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ. וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ:
נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יֵדַע. וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע:
וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ:
אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ. לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ:
יְבֻלַּע כִּי לֹא יֵדַע עֶרְכּוֹ. אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ:
וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי. וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטוֹא וְחִכִּי:
אֲסַפְּרָה לְאֶחָי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל. וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל:
כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים. מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים:
וְאָמַרְתָּ עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי:
בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי. לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי:
וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר. כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר:
תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
וַאֲבָרֶכְכָה בְּכָל עִנְיָנַי. וּבְכָל לְבָבִי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי:
גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ. וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְּהִלָּתֶךָ:
כִּי פִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ:
(וְאֹמְרָה נָּא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ. וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:)
וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ. חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה. עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ:

כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם· אֱלִילִים אִלְּמִים רוּחַ אֵין בָּהֶם:
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים· וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים:
וּבְעֵת צָרָה אָז יִתְפַּלָּלוּ· וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
דּוֹרְשִׁים בְּכָל לֵב לְרוּחַ אֵין בּוֹ· וְקָרוֹב יְיָ אֶל עַם קְרוֹבוֹ:
הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ· הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנָחְנוּ:
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ· נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
כַּצַּר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ· כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ:
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ· וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
עַד אַתָּה בְּךָ וּבִכְבוֹדֶךָ· וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ· וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ:
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתְךָ· לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ:
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדֶּךָ· נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ:
וְהִנֵּנוּ עַל יִחוּדֶךָ· יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ:
בְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ· שָׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ· עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ:
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ· וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית. וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית:
אֵין קִצָּה אֶל גַּבְהוּתֶךָ· וְאֵין סוֹף לְעֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ:
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה. עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה:
אֵין צַד וְצֶלַע יַצְלִיעוּךָ· וְרוֹחַב וְאֹרֶךְ (נ״א ועומק) לֹא יִמְצְעוּךָ:
(אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ· וְאֵין תּוֹךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ:)
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֶךָ· וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֶךָ:
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע· וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה· וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹּל בָּרָאתָ:

ליום שלישי.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ:
אַתָּה בוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ. אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ:
אַתָּה מֵמִית וְאֵת כֹּל תְּבַלֶּה. אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה:

וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה· וְעַל יְדֵי נְבִיאֶךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ:
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מֵתָה. מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה:
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ· מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חָלִיתָ:
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ:
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה· מֵאֲשֶׁר כָּךְ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ:
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה. מֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְגַּנֶּה:
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ· חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ:
לֹא יָחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וְעֶצֶב. וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל דְּבַר קֶצֶב:
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֶּשֶׁם. אַף לֹא תִדְמֶה אֶל כָּל גֶּשֶׁם:
כָּל הַיְצוּרִים גְּבוּל סִבַּבְתָּם· אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם:
כִּי הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שַׂמְתָּם. וְלִימֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם:
וּלְךָ אֵין גְּבוּל וּלְיָמֶיךָ· וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעַצְמֶךָ:
עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל. לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל:
הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ· וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ:
כִּי טֶרֶם כָּל יְצִיר הָיִיתָ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ:
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים· אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ שְׂרוּכִים:
כָּל אֲשֶׁר הָיָה בָרִאשׁוֹנָה. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָאַחֲרוֹנָה:
כָּל הַיְצוּרִים וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם· וְכָל דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם:
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם. וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם:
אַתָּה בְרָאתָם וְלִבְּךָ עֲרָכָם. לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם:
הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם. כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם:
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וְסֵתֶר· לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר:
אֶת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא. בְּלִי נְטוֹת אֲלֵיהֶם כְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה:
כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה· לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה וְאֵינְךָ נִלְאֶה:
כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד. עַל כֹּל תְּדַבֵּר בְּרֶגַע אֶחָד:
תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל הַקּוֹלוֹת· זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל הַתְּפִלּוֹת:
אַף תָּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל לְבָבֵיהֶם:
וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ· וְלֹא תִתְמַהְמַהּ עַל עֲצָתֶךָ:

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזֵרָתֶךָ. לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרִיאָתֶךָ:
וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר. מִבְּלִי עוֹדֵף וּמִבְּלִי חוֹסֵר:
מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֹאבֵד. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִכָּבֵד:
כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת. וְאֵין מִי מוֹחֶה בְיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת:
יְכוֹלֶת יְיָ בְּחֶפְצוֹ קְשׁוּרָה. וּבִרְצוֹת יְיָ לֹא אַחֶרָה:
אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחַד. עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יַחַד:
אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם:
חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ. אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ:
וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֶךָ. דְּבַר סוֹד וְסֵתֶר לְהוֹדִיעֶךָ:
כִּי מִמְּךָ כָּל סוֹד יִגָּלֶה. בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל יְצִיר יַעֲלֶה:
בְּלֵב כָּל נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא. מִמֶּנּוּ עָתָק לֹא יֵצֵא:
בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֵחָצֶה. לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פוֹצֶה:
בְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְאֵין בּוֹ רְוָחוֹת. אֵין לוֹ שִׂיחוֹת בּוֹ מוֹכִיחוֹת:
לְמֵרָחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ. לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:
אֲגוּדִים אֲחוּדִים תּוֹךְ וְסוֹף וָרֹאשׁ. פֶּה וָלֵב אֶבְלוֹם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ:
גֹּבַהּ וְעֹמֶק נְעוּצִים כְּסוֹבֵב. חֲכַם לֵב וְנָבוֹן לֹא יְלַבֵּב:
סוֹבֵב (נ"א סובל) הַכֹּל וּמָלֵא אֶת כֹּל. וּבִהְיוֹת הַכֹּל אַתָּה בַכֹּל:
אֵין עָלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ. אֵין חוּץ לְךָ וְאֵין בֵּינוֹתֶיךָ:
אֵין מַרְאֶה וָגַב לְאַחוּדֶךָ. וְאֵין גּוּף לְעוֹצֶם יִחוּדֶךָ:
וְאֵין בְּתוֹכְךָ מִמְּךָ נִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רַק מִמְּךָ נֶחְדָּל:
וְאֵינְךָ נֶאֱצָל מִכֹּל וְנִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ וְנֶחְדָּל:
מִקְרֶה וְשִׁנּוּי אֵין בְּךָ נִמְצָא. וְלֹא זְמָן וָעֶרַע וְלֹא כָּל שֶׁמֶץ:
כָּל זְמָן וְכָל עֵת אַתָּה מְכִינָם. אַתָּה עוֹרְכָם וְאַתָּה מְשַׁנָּם:
כָּל מַדָּע לֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ. אֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתְךָ:
כְּמִדָּתֶךָ חָכְמָתֶךָ. כִּגְדֻלָּתְךָ תְּבוּנָתֶךָ:
חָכָם אַתָּה מֵאֵלֶיךָ. חַי מֵעַצְמְךָ וְאֵין כְּגִילֶיךָ:
זוּלַת חָכְמָתְךָ אֵין חָכְמָה. בִּלְתִּי בִינָתְךָ אֵין מְזִמָּה:
חִלַּקְתָּ בְּלֵב חֲכָמִים שֵׂכֶל. וְרוּחֲךָ תְּמַלְּאֵם וְדַעְתָּם תַּשְׂכֵּל:
מִבַּלְעֲדֵי כֹחֲךָ אֵין גְּבוּרָה. וּמִבַּלְעֲדֵי עֻזְּךָ אֵין עֶזְרָה:

אין

אֵין נִכְבָּד כִּי אִם כְּבֵדָתוֹ· וְאֵין גָּדוֹל כִּי אִם גְּדֻלָּתוֹ:
כָּל יְקָר וְכָל טוּב מִיָּדֶךָ. לַאֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ עֲשׂוֹת חֲסָדֶיךָ:
אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתֶךָ· וְאֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתֶךָ:
אֵין עוֹד זוּלַת הֲוָיָתֶךָ. חַי וְכֹל תּוּכָל וְאֵין כִּלְתֶּךָ:
וְלִפְנֵי הַכֹּל כֹּל הָיִיתָ· וּבִהְיוֹת הַכֹּל כֹּל מִלֵּאתָ:
לֹא לְחָצוּף וְלֹא הֵטוּף יְצוּרֶיךָ אַף לֹא מְעַטּוּף:
בַּעֲשׂוֹתְךָ כֹּל לֹא נִבְדַּלְתָּ· מִתּוֹךְ מְלַאכְתְּךָ לֹא נֶחְדַּלְתָּ:
כַּעֲשׂוֹתְךָ אֶת הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַמָּיִם:
לֹא קֵרְבוּךָ וְלֹא רִחֲקוּךָ· כִּי כָל קִירוֹת לֹא יְחַלְּקוּךָ:
זֶרֶם מַיִם לֹא יִשְׁטְפֶךָּ. וְרוּחַ כַּבִּיר לֹא יְהָדְפֶךָּ:
אַף כָּל טִנּוֹפֶת לֹא תְטַנְּפֶךָּ· אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ לֹא תִשְׂרְפֶךָּ:
לַהֲוָיָתְךָ אֵין חִסָּרוֹן. וּלְיִחוּדְךָ אֵין יִתָּרוֹן:
כְּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה. חוֹסֵר וְעוֹדֵף בְּךָ לֹא יִהְיֶה:
וְשִׁמְךָ מְעִידְךָ כִּי הָיִיתָ. וְהֹוֶה וְתִהְיֶה וּבַכֹּל אַתָּה:
הֹוֶה לְעוֹלָם וְכֵן נוֹדַעְתָּ· נְעִידְךָ וְכֵן בְּךָ הָעִידוֹתָ:
שֶׁאַתָּה הוּא וְהֹוֶה בַּכֹּל. שֶׁלְּךָ הַכֹּל וּמִמְּךָ הַכֹּל:
שְׁמוֹת יְקָרְךָ יַעֲנוּ וְיָעִידוּ· בְּתוֹקֶף יְקָרְךָ בְּךָ יַסְהִידוּ:

לְיוֹם רְבִיעִי.

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי. אַנְוֶה אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי:
אֲיַחֵד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּכָל יוֹם פַּעֲמָיִם:
אֵל חַי אֶחָד הוּא בְּרָאָנוּ. אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אָב לְכֻלָּנוּ:
אֲדוֹנֵנוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ· מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:
אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא. לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה:
אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיַּי. עָלָיו תְּלוּיִם כָּל מַאֲוַיַּי:
אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים. לֹא יָכִילוּ זַעְמוֹ גוֹיִם (וְאִיִּים):
אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים. אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים:
אֱלֹהַּ עוֹשַׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי. אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי:
בּוֹרֵא כֹּל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל· בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר. מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר:
גֵּאֶה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים. עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים:
גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה. מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא:
גָּבוֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשֵׂא. וּגְדָל כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה:
גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ בִּגְבוּרָה. אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא:
דּוֹדִי דָּגוּל הוּא מֶרְכָּבָה. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה:
דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין:
הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו. הָדוּר הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו:
הוּא אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל:
וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד. יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
(וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ. לְהִלָּחֵם מִלְחֲמֹתֵנוּ:)
זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים. כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים:
זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ. וְזִמְרָת יָהּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל. חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל:
חַי הָעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי. חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי:
טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה:
יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ. יְדִידֵי יְדִידוּת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ:
יוֹעֵץ וְגוֹזֵר מִי יְפִירֶנָּה. וְיַחְתּוֹף וְיִפְעַל מִי יְשִׁיבֶנָּה:
(יָפֶה דוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ. יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ:)
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת:
(כְּנֶשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. נָשָׂא עֲבָדָיו וַיָּשֶׁר הֲדוּרִים:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל. כְּרָקָב וּכְעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנַחַל:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שׁוֹקֵד. דְּבָרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד:)
כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל. כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל:
(כְּאֶרֶז בָּחוּר בִּגְדֻלָּתוֹ. כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן עִנְוְתָנוּתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בְּרֵיחוֹ עוֹז אַהֲבָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. כֵּן דּוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שָׁעַר:)
(כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל. נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל:)
(כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי. אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי:)

(כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירֶנּוּ. הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ:)
(כְּאַרְיֵה יִשְׁאַג וְכַכְּפִיר יִנְהָם. אַל יִהְיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִדְהָם:)
(כְּרוֹעֶה גִּבּוֹר אֲשֶׁר לֹא יוּכָל. צֹאנוֹ לְהַצִּיל וְהָיָה לְמַאֲכָל:)
(כְּגִבּוֹר אֵין אֱיָל וּכְאוֹרֵחַ. נָם וּכוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ:)
(כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכַכְּפִיר לְעוֹזְבָיו. כְּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו:)
(כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת. וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זַיִת:)
(כְּשָׁמִיר וְשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן:)
(כְּגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא. כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ:)
(כְּנֶשֶׁר יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו. וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְיַחֲלָיו:)
כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן. וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְנַגֵּן:
(לְבַדּוֹ (יְיָ) הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת:)
לִצְבִי וְעוֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי. כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:
לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הֲדוּרִים. וַיִּנַּשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים:
לְעוֹלָם חֶלְקִי הוּא וְצוּר לְבָבִי. כָּלָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי:
(לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת:)
מָקוֹם אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ. וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ:
מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי. צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי:
מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי. מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ מָנוּסִי:
מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגָּב לָנוּ. הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי. מִבְטָח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי:
מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לְצָרָה. הוֹשַׁע (יְיָ) כִּי יָדְךָ לֹא קָצָרָה:
מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל:
מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה. לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה:
מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ. אַשְׁרֵי אָדָם אֲשֶׁר עוֹז לוֹ בוֹ:
נָבָר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא. נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה:
נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ:
נֵצַח יְשׁוּרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן. מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן:
נִפְלָא עַל כָּל הַנִּפְלָאִים. וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל הַנִּשָּׂאִים:

נִקְדָּשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי. נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי:
נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵימָה. לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה:
גַּרֵי יְיָ כְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלֵי דְּבָרוֹ:
סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי. סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא פִּשְׁעִי:
סַהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי. סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי:
סַלְעֵנוּ (יְיָ) וּמְצוּדָתֵנוּ. עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ:
עִזּוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי. עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי:
עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר. אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר:
עַד מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו. שׁוֹמֵר בְּרִית וָחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו:
פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ. הוּא יִפְדֶּה יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ:
פַּחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ. עַל צָרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ:
פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק. כָּל לְבָבוֹת לוֹ אֶתֵּן צֶדֶק:
צְרוֹר הַמּוֹר אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר. נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כּוֹפֶר:
צַח וְאָדוֹם דּוֹד בִּצְבָאָיו אוֹת. עַל כֵּן נִקְרָא יְיָ צְבָאוֹת:
צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים. אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים:
צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:
קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת. כִּתּוֹת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת:
קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא. מָרָא דְאַרְעָא וּמָרָא דִשְׁמַיָּא:
קוֹנִי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו. קֶרֶן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו:
רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל רוֹאֶה. כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה:
רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל. וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל:
רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ. לִשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ:
רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים. מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וְנֶחֱמָדִים:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וָעֶד עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד:
שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל דָּר וְדָר. לֵיהּ אֲנָא מְשַׁבַּח מְרוֹמֵם וּמְהַדָּר:
שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים. שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים:
שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ. יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמֹהוּ:
שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם. כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם:
שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. תּוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כַּכְּפִיר וּכְאַרְיֵה:

שַׁדַּי מְאוֹרִי מַלְכִּי וְאֵלִי. הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְּלִי:
תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים. הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים (נ"א רֵעִים):
תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם. וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לַהֲמָם:
תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל. תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל:
תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי. תַּאֲוַת נַפְשִׁי וּתְשׁוּקָתִי:
תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי. מִמְּעֵי אִמִּי גּוֹחִי וְגוֹזִי:
תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד. כָּל הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד:

ליום חמישי.

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה. נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בוֹרֵא:
מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ. וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ:
לֹא לִמְדוּךָ חָכְמָתֶךָ. וְלֹא הֲבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ:
לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתֶךָ. וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
לְעוֹלָם יְהִי לְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים:
וְכָבוֹד וְגַם כָּל יְקָר מֵאִתָּךְ. וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ:
אַתָּה תָּעִיד בְּיִחוּדֶךָ. וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ:
לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימָךְ. וּבִמְלַאכְתֶּךָ אֵין זָר עִמָּךְ:
לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ. בְּחַדֶּשְׁךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְבוֹנוֹתָ:
מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וּמִלִּבְּךָ כָּל פְּעֻלּוֹתֶיךָ:
קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ. וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדַעְנוּ.
שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ:
לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לְחַצְתָּ. וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ:
כִּי הָיִיתָ לִפְנֵי הַכֹּל. וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל:
כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ. כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ:
וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ. וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ:
וְלֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה. וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה:
וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל. רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיוּחָד. יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה כִּמְלַאכְתֶּךָ · כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ:

אֵין יָצִיר זוּלַת יְצִירָתֶךָ. וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתֶךָ (נ״א מלאכתך):

כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּעֲשֶׂה בַכֹּל · כִּי אַתָּה נַעֲלֵיתָ עַל כֹּל:

אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ. כִּי אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶלֶא · וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִפָּלֵא:

מִי כָמוֹךָ נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֱלֹהִים לְבַדְּךָ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת:

אֵין אוֹתוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹתֶיךָ · אַף אֵין מוֹפֵת כְּמוֹ מוֹפְתֶיךָ:

אֵין תְּבוּנָה כִּתְבוּנָתֶךָ. אֵין גְּדֻלָּה כִּגְדֻלָּתֶךָ:

כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ · וְגָבְהוּ דַרְכֵי אָרְחוֹתֶיךָ:

אֵין גַּאֲוָה כְּמוֹ גַאֲוָתֶךָ. אַף אֵין עֲנָוָה כְּעַנְוָתֶךָ:

אֵין קְדֻשָּׁה כִּקְדֻשָּׁתֶךָ · אֵין קְרֵבוּת כְּמוֹ קְרֵבוּתֶךָ:

אֵין צְדָקָה כְּמוֹ צִדְקָתֶךָ. אֵין תְּשׁוּעָה כִּתְשׁוּעָתֶךָ:

אֵין זְרוֹעַ כִּזְרוֹעוֹתֶיךָ · אֵין קוֹל כְּרַעַם גְּבוּרוֹתֶיךָ:

אֵין רַחֲמִים כְּרַחֲמָנוּתֶיךָ. אֵין חֲנִינוּת כַּחֲנִינוּתֶךָ:

אֵין אֱלָהוּת כֵּאלָהוּתֶךָ · וְאֵין מַפְלִיא כְּשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:

כִּי שְׁמוּעוֹתֶיךָ אֵלִים מְרוּצִים. כְּזִכְרְךָ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים:

וְאַשָּׁף וְחַרְטוֹם לֹא יְלַחְצוּךָ · וְכָל שֵׁם וְלַהַט לֹא יְנַצְּחוּךָ:

לֹא יְנַצְּחוּךָ כָּל הַחֲכָמִים. כָּל הַקּוֹסְמִים וְהַחַרְטֻמִּים:

אַתָּה מֵשִׁיב לְאָחוֹר חֲכָמִים · לֹא יוּכְלוּ לְךָ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים:

לְהָשִׁיב לְאָחוֹר מְזִמּוֹתֶיךָ. לְהָפֵר עֲצַת סוֹד גְּזֵרָתֶךָ:

מֵרְצוֹנְךָ לֹא יַעֲבִירוּךָ · לֹא יְמַהֲרוּךָ וְלֹא יְאַחֲרוּךָ:

עֲצָתְךָ תָּפֵר עֲצַת כָּל יוֹעֲצִים. וְעֻזְּךָ מַחְלִישׁ לֵב אַמִּיצִים:

אַתָּה מְצַוֶּה וּפַחְדְּךָ מַשְׁוֶה · וְאֵין עָלֶיךָ פָּקִיד מְצַוֶּה:

אַתָּה מְקַוֶּה וְאֵינְךָ מְקַוֶּה. לְךָ כָּל מְקַוֶּה נֶפֶשׁ תִּרְוֶה:

וְכָל הַיְצוּרִים וְכָל עִנְיָנָם · וְכָל יְקָר אֲשֶׁר בְּךָ אֵין דִּמְיוֹנָם:

לֹא מַחְשְׁבוֹתָם מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. כִּי אֵין בּוֹרֵא זוּלָתֶךָ:

וְאֵין דִּמְיוֹן נִפְלָא אֱלֹהֵינוּ · וְאֵין חֵקֶר נִשְׂגָּב אֲדוֹנֵנוּ:

סָתוּר מִכָּל סָתוּר וְעָמוֹס. מִכָּל עָמוּס וּמִכָּל כָּמוּס:

דַּק מִכָּל דַּק וְצָפוּן מִכֹּל. צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל יָכוֹל:
נִשְׂגָּב מִכָּל נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם. מִכָּל נֶעְלָם וּשְׁמוֹ לְעוֹלָם:
גָּבוֹהַּ מִכָּל גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן. מִכָּל עֶלְיוֹן וּמִכָּל חֶבְיוֹן:
חָבוּי וְעָמוֹק מִכָּל עָמוֹק. לֵב כָּל דַּעַת עָלָיו חָמוּק:
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה. יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל מְאוּמָה:
לֹא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמֶּה. לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמֶה:
מִקְרֶה וְרַעַר וְשִׁנּוּי וְטָפֵל. וְחֶבֶר וּמִסְמַךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל:
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וְצֶבַע. וְלֹא כָּל טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע:
לָכֵן נְבוֹכוֹת כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת. וְנִבְהָלוֹת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת:
וְכָל שַׂרְעַפִּים וְכָל הַרְהוֹרִים. נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁיעוּרִים:
מִלְּשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְּהַגְבִּילֵהוּ. מִלְּתָאֲרֵהוּ וּמִלְּפַרְסְמֵהוּ:
בְּכָל שִׂכְלֵנוּ חִפַּשְׂנוּהוּ. בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא:
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ. אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ:
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד. חַי וְכֹל יוּכַל וְחָכָם מְיוּחָד:
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֵם. עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם:
כַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָל מְאוּם אֶת כֹּל. יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹּל יָכוֹל:
כַּאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם:
בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּחַדְּשׁוֹ כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם:
כַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֵם לְכֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי (וְקַיָּם) לְעוֹלָם:
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ. בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְּסִפּוּרֵנוּ:
לְמַמֵּשׁ וְגוֹדֶשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ. לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ:
וְלֹא נַחְשְׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב. וְלֹא לְמִין וְכָל אוֹן וּלְכָל נִקְצָב:
כָּל* הַנִּרְאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים. וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים:
וְשֶׁבַע כַּמִּיּוֹת וְשֵׁשֶׁת נִדּוֹת. וְשָׁלשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת:
הֵן בַּבּוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד. כִּי הוּא בְּרָאָם כֻּלָּם יָחַד:
כֻּלָּם יִבְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ. הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ:
וְאַתָּה תַעֲמוֹד וּתְבַלֶּה כֻּלָּם. כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם:

---

*) כל הנראי' וכו' הל' הזה בעצמו הוא ל' ר' סעדי' גאון ז"ל במאמר שני מספרו האמונו', וכלאו המפרשים כולם לעמוד על סודו להעדר ידיעתם בחכמת ההגיון, לכן אבארהו: ידוע

כי

אַתָּה לְבַדְּךָ יוֹצֵר כֹּל הוּא. וְלֹא יִדְמֶה מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂהוּ׃
כָּל הָאֲרָצוֹת לֹא יְכִילוּךָ ׃ וְאַף שָׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ׃
אָז (נ״א אַף) יָחִילוּ מַיִם חַיִּים. מִפָּנֶיךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃
רָעֲשָׁה אֶרֶץ וְנָסוּ מָיִם ׃ וְנָטְפוּ (מַיִם) מִן הַשָּׁמָיִם׃
נוֹטֶה לְבַדְּךָ הַשָּׁמַיִם. רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם׃
עָשִׂיתָ כָּל חֶפְצְךָ לְבַדְּךָ ׃ וְלֹא נִצְרַכְתָּ עֵזֶר כְּנֶגְדְּךָ׃
סוֹעֵד אֵין מִי יִסְעָדְךָ. הַכֹּל מִמְּךָ וּמִיָּדְךָ׃
כְּכֹחֲךָ אָז כֵּן עַתָּה וְדַעְתָּךְ ׃ וּלְעוֹלָם כָּל כְּבוֹדְךָ אִתָּךְ׃
וְלֹא יָעַפְתָּ וְלֹא יָגַעְתָּ. כִּי בִמְלַאכְתְּךָ לֹא עָמַלְתָּ׃
כִּי בִדְבָרְךָ כָּל יְצוּרֶיךָ ׃ וּמַעֲשֵׂה חֶפְצְךָ בְּמַאֲמָרֶיךָ׃
וְלֹא אִחַרְתּוֹ וְלֹא מִהַרְתּוֹ. הַכֹּל עֲשִׂיתוֹ יָפֶה בְּעִתּוֹ׃
מִבְּלִי מְאוּמָה כֹּל חִדַּשְׁתָּ ׃ וְאֶת הַכֹּל בְּלִי כֹל (נ״א כלי) פָּעָלְתָּ׃
וְעַל לֹא יְסוֹד הַכֹּל יָסַדְתָּ. בִּרְצוֹן רוּחֲךָ כֹּל תָּלִיתָ׃
זְרוֹעוֹת עוֹלָם אֶת כֹּל נוֹשְׂאוֹת ׃ מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְאֵינָם נִלְאוֹת׃
בְּעֵינֶיךָ לֹא דָבָר הוּקְשָׁה. רְצוֹנְךָ כָּל דְּבַר רוּחֲךָ עוֹשָׂה׃
לִפְעֻלָּתְךָ לֹא דִמִּיתָ ׃ אֶל כָּל תּוֹאַר לֹא שָׁוִיתָ׃
וְלֹא קָדְמָה לִמְלַאכְתְּךָ מְלָאכָה. חָכְמָתְךָ הִיא הַכֹּל עָרְכָה׃
לִרְצוֹנְךָ לֹא קִדְּמוּ וְאִחֲרוּ ׃ וְעַל חֶפְצְךָ לֹא נוֹסְפוּ וְחָסֵרוּ׃
מִכָּל חֶפְצְךָ לֹא שָׁכַחְתָּ. וְדָבָר אֶחָד לֹא חָסַרְתָּ׃
לֹא הֶחֱסַרְתָּ וְלֹא הֶעֱדַפְתָּ ׃ וְדָבָר רֵק בָּם לֹא פָעָלְתָּ׃
אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וּמִי הִתְעִיבָם. וְשֶׁמֶץ דָּבָר לֹא נִמְצָא בָם׃
הַחִלּוֹתָ בְּחָכְמָה עֲשִׂיתָם ׃ בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת כִּלִּיתָם׃
מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עֲשׂוּיִם. בֶּאֱמֶת וּבְיוֹשֶׁר וְטוֹב רְאוּיִם׃

כי כל הנמצאים לא ימלטו מהיותם או עצם או מקרה, ומבואר בהגיון להרמב״ם שער י׳ וברוח חן לאבן תבון פ״י ובפירושו למלות זרות למורה כי הסוגים העליוני׳ לכל הנמצאי׳ הם י׳ מיני׳ אשר קראו עשר׳ מאמרות, והסוג העליון והראשון הוא העצם, והתשעה האחרים הם מקרים המשיגים לעצם והם הכמות והאיכות והמצטרף והאנה והמצב והמתי הוא הזמן והלו הוא הקנין והפועל והמתפעל; ויאמר בן רשד כי במאמר הכמות נמצא שבעה מיני׳ והם המספר, והגשם, והשטח, והקו, והמאמרים, והזמן, והמקום; ומספר מיני הפועל והמתפעל הם ששה, כמספר מיני התנועות והנדידות המשיגים לעצם בהשתנותו, שנים מהם במאמר העצם והם ההווי׳ וההפסד שהם שנוי ימצאו בעצם

ונגד

הִקְדַּמְתָּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ· רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:
כִּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ. הֲלֹא מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ:
וְעַד לֹא כָּל חַי הוּכַן לְכַלְכֵּל. לִפְנֵי אוֹכֵל תִּתֵּן אֹכֶל:
וּמָזוֹן וּמָכוֹן תַּעֲשֶׂה בְּפִי כֹל. צָרְכֵי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל:
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים· אָז הֲכִינוֹתָם לָאַחֲרוֹנִים:
אָז עָטִיתָ אוֹר כַּשַּׂלְמָה. אֶדֶר מְאוֹרוֹת מִמּוּל שַׂלְמָה:
בְּטֶרֶם כָּל יְצוּר מְאוֹד גָּדַלְתָּ· וְאַחַר כֹּל מְאוֹד נִתְגַּדַּלְתָּ:
אָז בְּאֵין לְבוּשׁ הוֹד וְהָדָר לוּבֵשׁ. עַד לֹא אוֹרֵג גֵּאוּת לָבֵשׁ:
אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכִמְעִיל עוֹטֶה· שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה נוֹטֶה:
עָשִׂיתָ בָּם לְאוֹרִים דְּרָכִים. וְרָצוֹא וָשׁוֹב בְּנַחַת מְהַלְּכִים:
הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם לְמָיִם· בִּמְתִיחַת רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם:
מְזוֹנוֹת מְעוֹנוֹת לְשֶׁרֶץ מָיִם. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל (פְּנֵי רְקִיעַ) הַשָּׁמָיִם:
עֵשֶׂב וְחָצִיר לְבְשָׁה אֲדָמָה· מַאֲכָל לְחַיָּה וּלְכָל בְּהֵמָה:
בְּקֶרֶן שֶׁמֶן גַּן נָטַעְתָּ. אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ:
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עָשִׂיתָ לּוֹ· דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ:
כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּיָדוֹ תַּתָּה. וְתַחַת רַגְלָיו הַכֹּל שַׁתָּה:
לְהַעֲלוֹת מֵהֶם בָּקָר וָצֹאן· עַל מִזְבַּחֲךָ יַעֲלוּ לְרָצוֹן:
עָשִׂיתָ לּוֹ כְּתוֹנֶת לְשָׁרֵת: לְהַדְרַת קוֹדֶשׁ וּלְתִפְאָרֶת:
שַׂמְתָּ בְּקִרְבּוֹ חָכְמַת אֱלֹהִים· כִּי יְצַרְתּוֹ לְךָ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים:
לֹא מָנַעְתָּ עַל פְּנֵי אֲדָמָה. צָרְכֵי אָדָם וְכֻלָּם בְּחָכְמָה:
מַעֲשֶׂיךָ מְאֹד רַבּוּ וְגָדְלוּ· וְשִׁמְךָ יְיָ כֻּלָּם יְהַלֵּלוּ:
רַבּוּ וְגָדְלוּ מְאֹד מַעֲשֶׂיךָ. יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ:
כֹּל פָּעַלְתָּ לְמַעֲנֶךָ· וְלִכְבוֹדְךָ כָּל קִנְיָנֶךָ:

מלך עצמו והוא שיפשוט צורה וילבוש צורה אחרת ונעתקה מעצם אל עצם אחר, ושני' מהם במאמר הכמות והם הצמיחה והיינו השינוי מקטנות לגדלות, וההיתוך והוא שינוי מגדלות לקטנות, ואחד במאמר האיכות והוא השינוי בתכונותיו ממראה אל מראה או מקור אל חום וכדומה, והוא הנקרא שינוי בשתם, ואחד מהם במאמר האנה והוא ההעתק ממקום אל מקום; ויאמר עוד כי לכל גזירה ר"ל לכל מאמר גוזר וזותך יתכנו ג' מיני ביאור, ביאור בגדר והוא אשר יתקבץ מסוג והבדל כאמרנו האדם הוא חי מדבר, וביאור בחוק והוא המתקבץ מסוג וסגולה או מקרה כאמרנו האדם הוא חי צוחק או חי כותב וכדומה, וביאור אינו לא בגדר ולא בחק והוא המתקבץ ממין ומקרה כאמרנו

בראונן

אָז כַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ· יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ׃
וְעַל כָּל פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה· חֲסִידֶיךָ בְּכָל עֵת יְבָרְכוּכָה׃
בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם· אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם׃
כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ· רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ׃
וּבְמִצְרַיִם הִפְלֵאתָ· לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ׃
עַל כָּל אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹת בָּהֶם· שְׁפָטִים גְּדֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם׃
בְּבָקְעֲךָ יַם סוּף עַמְּךָ רָאוּ· הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ׃
נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לָךְ· שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גָּדְלָךְ׃
וְדִבַּרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם· וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם׃
יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר· בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבַר׃
תַּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם· וְכֶעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מָיִם׃
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים· יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים׃
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת· אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת׃
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן· וּמֵחַלָּמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן׃
בְּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ· וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ׃
וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ· יָמִים צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ׃
כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק· אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק׃
וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמֵּרוּ· לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ׃
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ· יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ׃
הֵטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים· כֵּן תֵּטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים׃
יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ· כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ׃
אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵטִיב· וְנוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵטִיב׃
יְיָ תִּבְנֶה עִירְךָ מְהֵרָה· כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא׃
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ· וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ׃
זִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבְּחָה· וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה׃

כראובן שהוא אדם לבן או סופר מהיר; ושלש עתות הם החולף וההוה והעתיד, ושלש מדות הם הם הידועות בשם ג' רחקים שהם האורך והרוחב והעומק, והם צורת הקו והשטח והגשם; והנה הענינים הנזכרים הם מקיפים כל הנמצאות עם משיגיהם ומשיגי משיגיהם וכולם שנויים בגשמים ובמקריהם לכן אין גם אחד מהם בבורא ית' כי הוא בורא כל עצם וכל מקרה והוא מרומם מכל שינוי והשתנות ואין כח ברעיון לתפוש בו כל מאומה·

וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ׃
וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ · הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ׃
בְּחַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה · עַל עַמְּךָ בִּרְכָתֶךָ סֶּלָה׃
וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבֹרָךְ · כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ׃
וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי · וַאֲבָרְכְכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי׃
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם · מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם׃

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם · וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ׃ עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא׃ וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃ וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ׃ וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם׃

שיר הכבוד·

בשפותחים ארון הקדש לאנעים זמירות יש לאמר ד' פסוקים אלו.

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד׃
מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה׃
שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד׃
מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה׃

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג · כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג׃
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶיךָ · לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ׃
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ · הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ׃
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת · וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת׃

יג"ס א"ב.

אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ · אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ׃
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ · דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ׃
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ · כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ׃

דמו אותך ולא כפי ישך· וישוך לפי מעשיך:
המשילוך ברוב חזיונות. הנך אחד בכל דמיונות:
ויחזו בך זקנה ובחרות· ושער ראשך בשיבה ושחרות:
זקנה ביום דין ובחרות ביום קרב. כאיש מלחמות ידיו לו רב:
חבש כובע ישועה בראשו· הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו:
טללי אורות ראשו נמלא. וקוצותיו רסיסי לילה:
יתפאר בי כי חפץ בי· והוא יהיה לי לעטרת צבי:
כתם טהור פז דמות ראשו. וחק על מצח כבוד שם קדשו:
לחן ולכבוד צבי תפארה· אמתו לו עטרה עטרה:
מחלפות ראשו כבימי בחרות. קוצותיו תלתלים שחורות:
נוה הצדק צבי תפארתו· יעלה נא על ראש שמחתו:
סגלתו תהי בידו עטרת. וצניף מלוכה צבי תפארת:
עמוסים נשאם עטרת ענדם· מאשר יקרו בעיניו כבדם:
פארו עלי ופארי עליו. וקרוב אלי בקראי אליו:
צח ואדום ללבושו אדום· פורה בדרכו בבואו מאדום:
קשר תפלין הראה לענו. תמונת יי לנגד עיניו:
רוצה בעמו ענוים יפאר· יושב תהלות בם להתפאר:
ראש דברך אמת קורא מראש. דור ודור עם דורשך דרוש:
שית המון שירי נא עליך· ורנתי תקרב אליך:
תהלתי תהי לראשך עטרת. ותפלתי תכון קטרת:
תיקר שירת רש בעיניך· כשיר יושר על קרבניך:
ברכתי תעלה לראש משביר. מחולל ומוליד צדיק כביר:
ובברכתי תנענע לי ראש· ואותה קח לך כבשמים ראש:
יערב נא שיחי עליך. כי נפשי תערוג אליך:

סדר נשיאת כפים·

כשהחזן אומר ומפני חטאנו תאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכל טפה וטפה קרי שיצא ממני לבטלה ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא במקום מצוה בין באונס ובין ברצון והנשמות העשוקות בקליפות הנפוצים מארבע כנפות הארץ והנשמות ראזלין ערטלאין הנפזרים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית מקדשנו וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו תפליטם הקליפות כל הניצוצות הקדושות שבעולם ויחזרו לקבצם בקדושה שנית וקרב פזורנו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ ויקוים בנו מקרא שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך ויקוים בנו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל ימי עולם בכח השם הקדוש הזה בי"ט ובשם הקדוש הזה חב"ו היוצא מפסוק 'חיל 'בלע 'ויקיאנו שתחזירם למקום קדושה ויגאלנו גאולת עולם לחבר האוהל להיות אחד:

אין נשיאת כפים בפחות מעשרה והכהנים מן המנין. אפי' מתפללין בבית שאין שם ס"ת נושאין כפיהם. נתפשט המנהג באלו המדינות שאין הכהנים נושאים כפיהם אלא בימים טובים שהם ימי שמחה וטוב לב הוא יברך כי צריך שיהיה המברך בשמחה, ומטעם זה האבל אינו נושא את כפיו, וצריך האבל לצאת מבה"כ כשהכהנים רוחצין ידיהם לעלות לדוכן, שלא יהא בב"הכ כשהש"ץ קורא כהנים שלא יעבור בג' עשה. כהן שעומד בתפלה והחזן מגיע לרצה פוסק ועולה, ואם יש שם כהנים אחרים אינו פוסק. לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים. ואע"פ שנטל ידיו שחרית חוזר ונוטל ידיו. והלוי יצק מים על ידיו, אם אין לוי בב"הכ ישפכו הבכורים המים על ידיהם, ואם אין בכור בב"הכ ולא לוי ישפוך הכהן עצמו על ידיו ולא ישראל. כשמתחיל הש"ץ רצה יעקרו הכהנים שבב"הכ רגליהם לעלות לדוכן, וכשעומדין על הדוכן יאמרו זה.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה הברכה הזאת

לכהנים | להעם

שצויתנו לברך את עמך ישראל | שצוית הכהנים לברכנו

ברכה שלמה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם:

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה מפי הציבור אמן שלאחר הטוב שמך וכו' כדי שיענו הציבור אמן על תרווייהו. ועומדים הכהנים עם פניהם כלפי היכל עד שיתחיל הש"ץ כהנים בקול רם ואז מחזירין פניהם כלפי העם ולא יחזירו פניהם בין בתחלה בין בסוף אלא דרך ימין ומברכין.

ומגביהין ידיהם כנגד כתפיהם ופושטין ידיהם וחולקין אצבעותיהן, ומכוונין לעשות ה' אוירים בין שני אצבעות לשני אצבעות אויר אחד ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל לקיים מציץ מן החרכים. אין לכהנים לנגן אלא ניגון אחד מתחלה ועד סוף, כדי שלא יבואו לידי טירוף דעת. בשעה שהכהנים מברכין את העם לא יביטו ולא יסיחו דעתם אלא יהא פניהם כלפי מטה כמו שעומדין בתפלה. אלו עונות שהכהנים הופכין פניהם

לדרום ולצפון: **יברכך. וישמרך. אליך. לך. שלום.**

וצריך הכהן לכוון במלת יברכך שהאל ית"ש ישפיע חכמה על ישראל. ובמלת וישמרך יכוין שהאל ית"ש יתן בנים לישראל. ובמלת יאר יכוין שהאל ית"ש יוסיף קיים לישראל. ובמלת ויחנך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בנשיאת חן. ובמלות ישא ה' פניו אליך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בעושר וממשלה. ובמלות וישם לך שלום יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בברכת שלום כמשמעו.

ע"כ מצאתי כוונות האלו כתובים בשם ספר יצירה, ונראה שעל כן נהגו קדמונינו להאריך קצת בניגונים לכוין כל אלה והם כוונות הפשוטות שכל כהן יכול לכוין בזה, ומי שבא בסוד ה' ימצא כוונות גדולות על פי הסדר בכתבי האר"י ז"ל.

וכל אדם יכוין לברכת כהנים ויהא פניו כלפי הכהנים ולא יסתכל בהם. והאנשים הנוהגים לאמר פסוקים מעין כל מלה ומלה של ברכה יהיו נזהרים לאמרם בשעה שהש"ץ מנגן דוקא אבל לא כשהכהני' מנגנים. והש"ץ מקרא את הכהנים מלה במלה עד שסיימו פסוק ראשון, ואז הקהל עונין אמן, וכן אחר פסוק שני ואחר פסוק שלישי:

רצה לש"ץ.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הש"ץ מסיים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד: מודים וכו'.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

---

*) ותערב עליך כצ"ל, כמש"כ הקכס ראב"ע נפאות דף כ"ט ב', וכ"כ ווי"צ.

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

נר"ה וי"כ וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו ס"ץ בקול כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר:

והכהנים מברכין בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

ס"ץ מקרא.

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

יְיָ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

וְיִשְׁמְרֶךָ שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: כשהכהני' מנגני' וישמרך אומרי' זה.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלָי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק · וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע · וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי: אמן.

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:

יְיָ יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:

פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:

אֵלֶיךָ — אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ — הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש״ע.

יִשָּׂא — יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ. וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ — יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו — אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ — אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם — וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ — לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם — שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלא שלום ה״רבון רק יאמר זה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויכרסר השמות האלה במחשבתו ואל יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי

נשמעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלביש[ו] אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן כלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך. ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי (וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי) בטוב ובנעימות כרוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ

הכהנים יזהרו בנעילת מנעליהם שלא יגעו גם בידים ואם נגעו יחזרו ליטול ידיהם.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

למשוך ידיה' פאן דען אין וויא נאכגעדרוקטן מחזורי' אשר קללת החרמות רבולה עליה'.

כרוז שהוכרז בק"ק פ"פ דמיין יע"א בשם האב"ד רבינו הזקן הגאון המפורסם' החסיד והעני
טופח דוריט וכליל' תפארתנו אדונינו מורינו ורבינו מוהר"ר פינחס הלוי איש הורוויץ זצוק"ל

שמעו נא אחינו בני ישראל!

ענ איזט בעקאננט אויסגורופן בשם הגאון אב"ד כר"ו, מאחר דאס איש אחד דורך אפפענטליכן דרוק בעקאננט געמאכט האט דאס ער המחזורים הנחמדים הנדפסי' ברעדלהיים עם הביאור והפירוש אשכנזי אשר ייסד התורני הר"ר וואלף היידנהיים נאכדרוקן וויל· חויך וועלכע מחזורים הגאון אב"ד כר"ו בחדש אלול תקס"ג העבר לא לבד הסכמה וחרם געגעבן האט שלא ישיג שום אדם גבולם לדפום או להדפיס אותם משך כ"ה שני', אף גם זאת האט הגאון אב"ד כר"ו אויך ההסכמות והחרמות מכמה גאוני ארץ אשר קדמיהו בהסכמותיהם, כ"ה הרב הגאון מוהר"ר נח חיים צבי זצ"ל, אשר הי' אב"ד בק"ק א"ה"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק ראטטערדאם מוהר"ר ארי' ליב ברעסלוי כר"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק האנוי מוהר"ר משה טובי' כר"ו, והרב הגאון אשר הי' יושב מקדם על כס ההוראה בק"ק פפ"דא מוהר"ר נפתלי הירש לבית קאצנאילנבאגען כר"ו.

כל אלה דברי ההסכמות והחרמות האט הגאון אב"ד כר"ו דורכגעזעהן אונד עס חרם של מאשר ומקיים געוועזן. ואחריהם החזיקו אב"ד דק"ק א"ה"ו כ"ה הרב הגאון מוהר"ר צבי הירש מזאמשט כר"ו, ואב"ד דק"ק לונדן הרב הגאון מוהר"ר שלמה כר"ו בן הגאון מוהר"ר צבי זצ"ל, ואב"ד דק"ק פפ"דא הרב הגאון מוהר"ר יהודה ליב מרגליות כר"ו.

ע"כ לאסט הרב הגאון אב"ד כר"ו עוד פעם מכריז ומודיע זיין בחרם הגדול כחרם יהושע ב"נ דאס זיך קיינר אונטרשטעהן זאלל לא ע"י גירי' וגירי גירי דילי' המחזורי' הנ"ל בשום אופן נאכצודרוקן, ולא לבד זאלל החרם הנ"ל על המדפיס חל זיין, זאנדערן ווער נור איין מסייע דאצו זיין מאג למחוק יד עוברי עבירה ומרמים, ומכ"שכ ווער זיך אויך זאלכע מחזורים פרעכנאמערירט אדער קאמכט אדער זאלכע קויפן וויא כאמור בפירוש בהסכמות מגאוני ארץ הנ"ל שהחרם יחול לא לבד על המדפיס והמסייעי' והמתעסקי' עמו כ"א גם על הקונה אותם ומי שיעבור על זה ענוש יענש כעכן אשר מעל בחרם ויחולו עליו כל האלות והקללות הכתובות בספר התורה הזאת, וכל ישראל ישמעו ויראו ולא יזידון לעשות כדבר הרע הזה ויהיו נקיים ותבוא עליהם ברכת טוב.

אזהרה אחר אזהרה

לרבינו הגדול הגאון האמתי עטרת תפארת ישראל אב"ד ור"מ דק"ק פפ"דמ יע"א בנו של הרב הגאון הנ"ל·

ואלה מוסיף על הראשוני'. יען כי שמענו בקול מבשר ממדפים אחד עם בעל הגהה שי אשר הודיעו לרבים איך שהמה נכנסו למלאכה להדפים המחזורים הנ"ל בלי רשות החכם המחב· כרו' ובדו לעצמ' התרות במקו' איסור ושמא יתפתו מן בני עמנו על דברי שוא ומדוחים ויבואו לקחי מן המחזורים מהדפסה האסור' וילכדו ח"ו במלודות החרמות והשמתות הפרושות עליהם ראיתי שמוטל עלי ועל כל העומד בפרץ להודיע לרבים כי ההסכמות והחרמות הנ"ל כול בתקפם עומדים בכל מקום ואין רשות לשום אדם לעבור עליהם בשום אמתלא שבעולם, והנני מזהיר לבלתי קחת מן המחזורים הנ"ל הנדפסים שלא ברשות, ושלא להיות נהם שום ע... המתפלל מתוכם תפלתו תהי' לחטאה ולשומעים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב·

פה ק"ק פפ"דמ יע"א יו' ב' ר' אלול תקס"ז לפ"ק· d. 7. Sept. 1807.

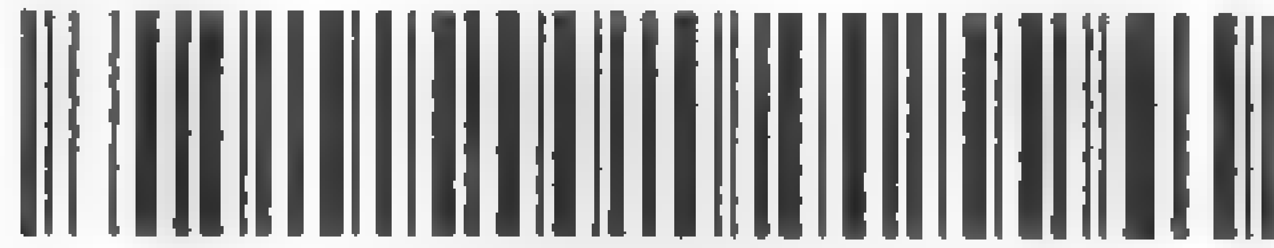
הק' צבי הירש הלוי איש הורוויץ·

60984 81800

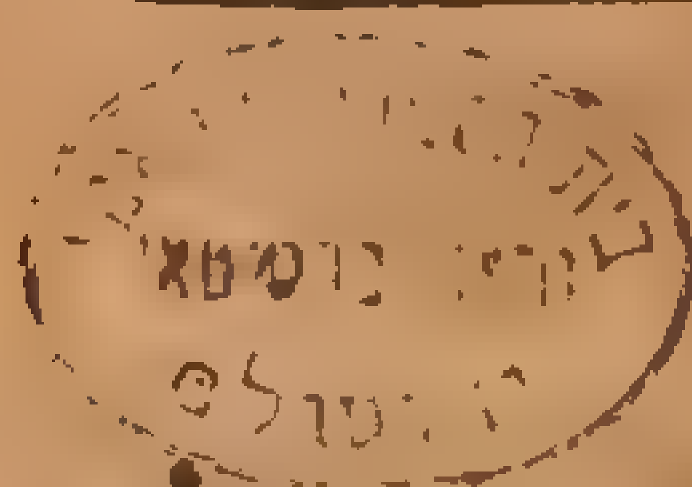
ספר
קרובות
הוא
מחזור

סודר בשלמות הסדור ומדויק בתכלית הדיוק

מאתי

וואלף בן שמשון איש היידנהיים

רעדעלהיים

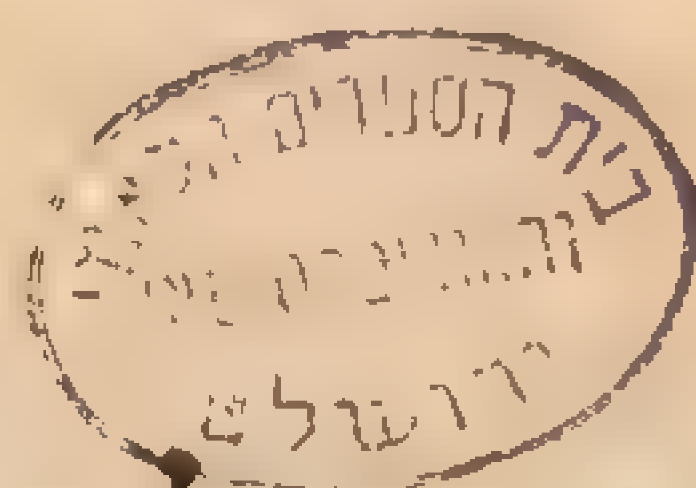
בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם.

מחזור

לחג השבעות

מדויק היטב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזית.

וכל הענינים הנהוגים בעת הזאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת.

רעדעלהיים

שנת תקצ"ב לפ"ק

(מהדורא תמינאה.)

נייע, דורכאויז פערבעסערטע אונד פערמעהרטע אָריגינאַלאויפלאַגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey von W. Heidenheim. 1832.

קצת דינים והנהגות,

לקוחים מסדור מוהר"ר הגאון יעב"ץ יצ"ל.

ביום חמישים לספירת העומר (לפי סדר קביעתנו בגלות הוא לעולם ששה בסיון ואינו אל כ"א כאחד מימי אוב"ד) הוא חג השבועות. ונוהגין קודם י"ט לשטוח עשבים זכר למ"ת שהי' בהר ירוק כמ"ש אל ירעו אל מול ההר, ואם חל שבועות ביום א' כ"ל קודם כניסת שבת. גם נוהגין להעמיד ענפי אילנות, לפי שבו נידונין פירות האילן, כדי שיתפללו עליהן. ומרבין במיני פרחים המריחים לשמחת הי"ט הזה. י"א שמאחרין להתפלל עד שתחשך, והוא דקדוק אלוש מתודש מן האחרונים ומי שמקדים להתפלל בשעור שמוסיפין מחול על הקדש ה"ז זריז ונשכר בקיום מצות ומתקיים זה וזה בידו, כי מ"מ בעוד שמתפללין כבר הוא לילה, ועיקר הקפידא למאן דחש לה היא שלא לאכול קודם הלילה.

בחג השבועות אומרים זמן מתן תורתנו (אע"פ שמ"ת הי' בנ"א לספירה מ"מ לקביעותנו שאייר חסר לעול' הוא ו' בסיון שבו נתנה תורה איבא דחכמי') כ"כ יעב"ץ.

וראיתי להחכם אבן שועב בדרשותיו על התורה (שנדפסו בעיר קרקא) שכתב שם בדף כ"ט סוף ע"א שלכך אין אנו אומרים יום מתן תורתנו כמו בראש השנה או ביום הכפורים שהם יום אחד שאנו מזכירים היום ואין אנו אומרים זמן תרועתנו או זמן סליחתנו אלא יום תרועה יום סליחה אבל בפסח וסכות שהם שבעת ימים כמשכים אנו אומרי' זמן חרותנו זמן שמחתנו ובכאן היה לו לומר יום מתן תורתנו אלא בעבור שאיננו מתן תורה ממש אנו אומרים זמן כי מיום ג' עלה משה להר ונתעסק בקבלתה ימים רבים מן ההר אל העם ומן העם אל ההר ולכן אנו מזכירים זמן כי יום החמשים הוא זמן מתן תורה ואם לא נתנה עד יום אחד וחמשים אבל בעבור קדושת היום הנכנד שיש בו מלך אחד אנו מזכירים בו גם מתן תורה שהיה ג"כ בו ולכן לא הזכירה התורה בזה החג מ"ת אלא חג שבועות ולא אמר כי בו נתתי לכם תורתי כמו שאמר בפסח כי ביום הזה הוצאתי ובסכות כי בסכות הושבתי עכ"ל.

בכל התפשט המנהג עפמ"ה והאר"י להיות נעורים בליל זה לעסוק בתורה, אמנם הנעורים יזהרו שלא יעסקו בדברי בטלה ואצ"ל בשחוק וקלות ראש כי אז נאה להם השינה והנאה לעולם, ומי שאינו בטוח בעצמו שלא יערד בתפלתו למחר כשלא יישן כל הלילה מוטב שיישן קצת כדי שלא יצא שכרו בהפסדו. ע"פ מנהגי האר"י ז"ל אסור בתש"ה לילה זה.

סדר ערוב תבשילין ודיניו.

י"ט שחל בע"ש לא יבשלו בתחלה לשבת הקדרה בפ"ע, אבל מבשל כמה קדרות לי"ט ואם הותיר, הותיר לשבת, אכן ע"י עירוב מבשל בתחל' לשבת. עירוב זה עושין אותו בפת ותבשיל, ואם לא עשאו אלא מתבשיל לבד מותר, ושיעורו בכזית בין לאחד בין למאה, (ויש מצריכין בפת כביצה וכן נוהגין לכתחלה.) מצוה על כל אדם לערב, וגדול העיר מערב על כל בני עירו כדי שיסמוך עליו מי ששכח או נאנס או אבד עירובו. המערב לאחרי' צריך לזכות להם ע"י אחר, ואחר שהגביה הזוכה חוזר המזכה ונוטלו בידו ומברך:

בָּ"אַ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב: בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְמֵפֵא וּלְבַשָּׁלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא וּלְמֶעְבַּד כָּל־צָרְכָּנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנוּ וּלְכָל־הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

גם אלה לחכמים חכמי הדור גאוני הזמן נר״ו אשר באו בחרמיהם ובהסכמותיהם על אודות ס׳ קרובות הוא המחזור עם באור ות״א אשר זכנו ה׳ להחל גם לכלות*.

האירו מול עבר פני כשושר מאד מזהירים, ספרי קדש לכל המועדים מחזורים, שנדפסו והוגהו ע״י התורני הרבני המופלא המדקדק מוהר״ר וואלף היידענהיים ופירש מאהבה פירוש קצר בלשון הקדש וגם בלשון אשכנז בכתב לאנשים ונשים אשר קצרה ידם להבין לשון הקדש, ולירך עמו מצרף לכסף מולא המדפיס האלוף כהר״ר ברוך בשוויץ, וראיתי יופי המלאכה כל טוב לא נעדר, ואלקם ביעקב שיהיו בכרך קטן דבר בעתו מה טוב שיהיו קלים להביאם לבית ה׳, וכבר סמכו ידיהם רבנים גאוני הדור ושבחוהו רבנים דשפיר עביד, אף אנא כקיטנא בשיפולי גלימא דרבנן ואימא דשפירא מילתא באנפי ורוא חכמה נוחה מספרים אלו המאירים כספירים, ובדעתם כן דעתי לגזור בגזירת נח״ש בלטותא דרבנן בשמתא ליהוי מי שיערב לו לדפוס פו להדפיס מחזורים עם פירוש שהוסיף התורני מוהר״ר וואלף הנ״ל או פירוש בל״א כלשונו או כדוגמתו משך זמן ועידן שקבעו הגאונים אשר קדמוני בהסכמותיהם בלתי ידיעת המשותפים הנ״ל, ובכלל השמתא גם המסייעים אל הדפסת מחזורים כאלה זולתם גם הקונים מהם, והשמרה פי חכמים בעלה נבול יבול והשומעים ברכות על ראשם יחולו ובכל אשר יפנו יצליחו וישכילו, הכ״ד הכותב היום יום שהוכפל כי טוב לסדר כה תאמר לבית יעקב וגו׳, ע״ו שנת תקס״ה לפ״ק. אַלטונאַ יע״א.

הק׳ צבי הירש מזאַמשט,

הנה מאז יצא הקול במחנה העברים מבשר רב טוב לבית ישראל לאמור הנה כבר משרשינו יפרח ה״ה התורני הרבני המופלא המושלם המדקדק הגדול חכם וסופר מוהר״ר וואלף בר שמשון היידנהיים יצ״ו אשר החל להיות המשביר לעם ה׳ יודעי לשון אשכנזי בשום שכל וטוב טעם בתרגום אשכנזית ויבאר היטב את לשון הפיוטים מאנשי שם אשר בארץ מכמה מאות שנים קדושי עליון זלה״ה, והוא אזן וחקר ותקן לסקל כל המכשולים בתפלות ופיוטים מראשית השנה עד אחרית שנה אשר השחיתו המדפיסים והתעיבו את נועם מליצותיהם עד עתה, ויפג לבי כי לא האמין לשמוע יען אמרתי המלאכה כזה איש אשר יפליא לעשות באור חדש ותרגום יפה אף נעים בלשון עם ועם כל כיוצא בזה גבלו למו הראשונים אשר במחזה שדי חזו ידעו ויבינו כל פעל ה׳ למענהו איש איש כפי מעלתו והשגתו בסוד ה׳ עלי אהלו שם בספר לזכרון יום ליום יביע אם לפני ה׳ ישפוך שיחו ותשב עם קונהו, מי בדורנו זה האיש נקי כפים ובר לבב יאמר זכיתי לבי הנה בסודם תבוא נפשי ובלשון אחרת אדבר ואעתיקהו? היעלה זאת על דעת אנוש אנוש, ומי יתן ואדעהו! הלא בזמנינו זה האיש משה אשר ידענו מה היה לו יד בכל חכמה ומדע, איש רגל על לשונו לא קם כמוהו, וייף בגדלו בהעתקת ס׳ התורה הזאת, וס׳ תהלים מעשי ידיו כוננהו, כמה כבדה העבודה הזאת עליו מאז החל את כל אשר חשב לעשות עד אם כלה מעשהו! ואם כן הנגלות לנו ולבנינו, אף פי הנסתרות לה׳; לו יהי כי יש בקרבנו איש אשר החל רוח ה׳ לפעמו ובכל מתום

*) ויתר דברי ההסכמות והמליצות מגאוני הזמן נר״ו הלא המה כפולים אנה ואנה בחלקי המחזורים זעיר שם זעיר שם.

לא עממוהו, כתשיג ידו לעשות חיל לתרגם בלשון העמים והיה לבאר כל נעלם ולהסיר מכסהו? כן שויתי ודוממתי כל הימים כי הוא הנמנע לתרגם את כל; עד אשר כפולו התולה אלו המחזורים עם המחברת סביב אשר מקרוב זה איזה שבועות באו במדינתנו, והנה אגרת סופר שלוחה אלי על יד אחד ממאהבי מאת החכם המחבר הנ"ל למען שיתי גם אותיותי בהסכמה ובלשונא דרבנן כמשפט, ונהפתתי לקרות השער לו יפתח פיהו משתומם הייתי על המראה כאדם אשר יהיה לעינים הלום ראיתי אחרי רואי כי כל מחשבותי מחשבותיו ודרכיו דרכי, שמר רגליו מלבד לעלות אל הר ה' ונגוע בקלהו לתרגם הפיוטים כתנם חכם ומבין מדעתו איש האלהים לו ולמשכהו אשר גלה טפח וכסה טפחיים ברזין עילאין — וזאת סבה כי באו לפעמים בלשון סתים אין בינה בתוספת ומגרעת משונה ממשפט השירים והמליצות לעיני ההמון אשר לא ידעו ולא יבינו בשנותו את טעמו, המה ראו כן תמהו — על כן היטב אשר דבר המחבר בהקדמת משפט המחזור ומעשהו באומרו שם סי' ע' „הענינים המלאים להם דינים והלכות או שהם רומזות לסודות עמוקות לא יכילם לב עמי הארץ, גם אותם הנחתי בלא תרגום לבלתי תת יד למתעקש ולאיש כסיל החכם בעיניו", עכ"ל, סגר הדלת בעדו ולא יתן המשחית לבוא כי ילאה למצוא פתח השער לפני ה'. הנה עתה ידעתי משפט האיש ואת שיחו, וכי עם אלהיו נאמנה רוחו, אורך ימים ישביעהו, כי בזה הרים קרן קדמונינו בהראותו עולם כחם וגבורתם בלאות שפתם ובלילות יופי המליצה כי היה לאל ידם לדבר לשון מדברת גדולות בכל אות נפשם להשמיע במרום קולם נגד כל מנין שפה ברורה להקיץ הלבבות מתרדמת השינה והבלי הזמן אשר ישובבנהו. מה רב טובו של המחבר אשר עשה לפעולת אדם בדבר שפתיו הן בתרגום אשכנזית והן בביאור כל מלה זרה ומקור המאמרים והמדרשים אשר אתר אחריהן להביאן במקומן ברב בקיאותו וקנאת סופרים אשר קנאתהו לברר וללבן דברי חכמים וחידותם בהגהה מדויקת כאטרת ה' צרפתהו, לזאת נשאתי פניו למלאות שאלתו להיות נטפל לעושי מצוה, ואם אמנם ידעתי גם ידעתי כי רב לו ביקר סהדותא ותוקף גזירתם דהנהו רבנן קשישאי גאוני זמנינו יהיה נועם ה' עליהם, אשר נודעו בשערים גדולת ערכם אם בזקנם בחכמה ואם בירא̈ה דמלתא זוטרתא לגבייהו, ושפל רוח כי יתמוך כבוד במה נחשב הוא, עם כל זה לא חשכתי להשלים חפץ המחבר אשר ירה בלבי אש האהבה אהבת האמת והטוב, ולנגד זקני העם אשר אנכי היום עבד למו כבד אכבדהו, למען ידע כל איש אשר קרבת אלהים יחפץ הכי קרא שמו קרובות כי קרוב לנו כהיום הדבר בלבבינו ולב חכם ישכיל פיהו, תפלה לעני כי יעטוף בכל לשון שהוא שומע יעתר אל אלוה וירצהו, והנני עונה אמן על כל אשר גזרו אומר בגזירת נח"ש מרי אורייתא גאוני הדור המפורסמים, לא ידעך נרם, בהסכמותיהם על כל איש אשר ישלח ידו במלאכת רעהו להשיג גבולו באחד מן האופנים המזיקים הלכד ילכד ברשת החרם לא יעשה פרי נבל תבול עלהו, והתומכים את ידיהו, ואלה יעמדו על הברכה התומכים ידי המחבר הנ"ל להפיק רצון מאויו בעבודת הקודש כי נזכה גם יחד לקרוא בשפה ברורה את שם ה' בבית התפלה אשר יקרא לכל העמים ונראה אותו וזאת נוהו. הכ"ד עבד נרצע לעבדי ה' מצפה לתשועתו את עמו, ויתקדש שמו בעולמו.

יום ו' עש"ק ח"י שבט אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד לפ"ק פה ק"ק לונדון יע"א.

שלמה בן הגאון מוה"ר צבי ז"ל חונה פה ק"ק הנ"ל והמדינה יע"א.

נדרשתי לאשר שאל מאתי הרבני המדקדק הגדול אדם יקר הרון וחכם מפורסם כהר"ר וואלף היידנהיים שאשית ידי אף אני עם הרבנים הגאונים אשר נתנו עידיהם והסכימו על הדפסת המחזורים אשר בחר ותרגם החכם הנ"ל, ועיינתי במקומות רבות בביאורו וראיתי והנה הכל יפה עשה מטעמים כאשר אהבתי, ממולא הדברים לא חדל להשכיל להטיב לבאר כפי הכוונה האמיתית אשר כיוון בהם הפייטן, ושלא ביאורו בלשון ערומים שליא המלפון דברים היוצאים מלב חכם משכיל לדבר לאות די ספוק ההודעה לקורא מה שבנפש המנאר, והכל בקוצר מילים המחזיקים הרבה, וכבר נאמר כי הקוצר יקר לעולם וכל מאריך טרחא, וביותר בבאור הפיוטים הקיצור בו משובח ומפואר כי לפעמים איש מהר ירדוף הקורא בהרים הש"ץ קולו בסוף הפרק, ואז הקורא יירא מהביט בפירושים המאריכים, פן ילאה ממצוא חפצו ודבר דבר; על כל אלה ביאורו של החכם המדקדק הנ"ל מצא חן בעיני ואמינא לפעלא טבא יישר. כפי עמל מעמל נפשו ישבע ויאכל פרי מגדיו. והנני מצטרף בצירוף דרבנן עם כבוד הרבנים הגאונים אשר קדמוני להטיל גודא ולאסור איסר על כל המדפיסים והנלוים עליהם שלא ישיגו גבול המשותפים ה"ה החכם הנ"ל ומשותפו האלוף הר"ר ברוך בשוויץ להדפיס המחזורים האלו עם הביאור ופי' האשכנזי ולא הביאור לבד אף לא הפי' לבד לא כולו ולא מקצתו ולא בשום אופן שיזיק להחכם הנ"ל ומשותפו במשך הזמן שקבעו הרבנים הגאונים אשר קדמוני בהסכמותיהם ולשומעים יונעם ותבוא עליהם ברכת טוב. כ"ד היום יום וי"ו עש"ק כ"א אדר שני שנת ביאור טוב ונחמד ונעים מאד לפ"ק.

הק' יהודא ליב מרגליות
הא"פ ק"ק פפד"א.

ואלה דברי הרב בעל תקון סופרים ומבאר לס' נתיבות השלום ה"ה החכם הגדול המדקדק והמליץ המפורסם לשם ולתהלה מוהר"ר שלמה דובנא נר"ו למעלת ותהלות המחזורים האלה.

אמר שמ"ד לקראת צמא (למי החכמה) התיו מים, ממבוע חכמת המשכיל ונבון התורני כהר"ר בנימין וואלף בהר"ר שמשון איש היידנהיים יצ"ו, אשר ידעתיו מאז הייתי בק"ק פפד"מ לפני י"ז שנה, ראיתי בימי בחורותיו מלא דבר בחכמות ובלשונות ומדקדק עצום בלשה"ק, גם בתלמוד ומדרשים ובאגדה, ידו רבה, השתעשעתי אז בחברתו הנעימה, עת כי דברנו על ענינים שונים בחכמת הלשון, ויוצא פרח תבונתו ויצץ חכמתו. ועכשיו יותר אחרי רואי כי הבשילו אשכלותיו ענבים, וישקה מיינו הטוב לכל צמא, ותחת מים הביא יין, בהדפיסו המחזור מ"א ומ"פ בבית דפוסו הנאה. וראיתי כי טוב עשה בג' ענינים, ואפרטם אחד אחד;

א הגהות הטעיות שבמחזורים אשר מדור לדור רבו מאוד, מחסרון ידיעת דקדוק הלשון למגיהים שעברו, גם משגגת המדפיסים, והוא הגיהם ממחזורים ישנים כ"י, אשר א' מהם ראיתי בהיותי בפ"ב כתוב על קלף בשנת י"ח לאלף הששי, וגם ממחזורים דפוסים ישנים. והנה יש בידי ג"כ מחזור מדפוס ישן, וגם יש אצלי מחזור כ"י על קלף עם פירוש בב' כרכים חין 1/4, (ולא נודע לי זמן כתיבתו, כי לא נכתב בו, אך מצאתי בסופו רשימה מא' שכתב שבן נולד לו בשנת רפ"ג, אך זמן כתיבת המחזור הרבה קודם זה, ויש בו ג"כ פיוטים שלא נודעו לנו), וראיתי בהם הרבה מההגהות שהגי' הה' וואלף הנ"ל שנכתבו בם כהוגן.

ב הבאור הנאמר המראה מקום כל תיבה ולשון הפיוט מדרכי הלשון וממקראי קדש ומראה מקור כל ענין וענין מאיזה מדרש או אגדה יצא מה שלא עשו כן המבארים הקדמונים כ"א מעט מזעיר ועל דרך רמז לבד, ומה יקרו לי אמריו הנכוחים במוסף יום א' של ר"ה בפיוט אנסיכה מלכי, בבאתו ליש׳ ר"א הקליר נגד הראב"ע בקהלת אשר הרבה ללעוג עליו, ושרי לי' מארי' לראב"ע כי נתן יד למשמאילים לתלות עצמם באילן גדול כמוהו, ועם כל גדולת הראב"ע וחכמתו, אומר אני, מי יגלה עפר מעיניך לראות כי יעמוד ש' שנה אחריך האר"י ז"ל אשר רוח ה' דבר בו כנודע ומפורס', והי' ג"כ חריף עצום בנגל' תלמידו של הגאון מוהר"ר בצלאל אשכנזי ז"ל, ואם שלא נראה ממנו חבור בנגלה, יראה הרואה בספר תמת ישרים (הנדפס בוויניציאה שנת שב"נ ½) בהקדמ', שאחר פטירתו ראו בספרי רב אלפסי שלו חדושים רבים כתובים בגליונות, קראם מרנו הנ"ל וקראם שלו, ועל כל חדוש כתוב שם בעליו עליו. וידו חלקתה לו גם במלאכת השיר, כאשר נראה בג' שירים שעש' לג' סעודות שבת, וחתם שמו ושם אביו ומשפחתו בראשי הבתים, והמה יפים בחרוזי' ובמשקל היתדות והתנועות, ובלשון ארמי שאיננו רגיל כ"כ על לשוננו כלה"ק, וכלל בם בקוצר לשונו הכונות של ג' הסעודות. ועם שהי' ספרדי מלידה מבטן ומהריון, כי תואר אשכנזי שמתואר בו, לא ממנו הוא, רק מאבותיו ואבות אבותיו שבאו לשכון כבוד בארצנו (כי משפחת לוריא איננ' משפחה ספרדית, כי לא נמצאת ביניהם, רק משפחה אשכנזית ופולוניא), אבל הוא ז"ל נולד בצפת ובילדותו ירד למצרים אצל דודו ונתגדל שם, עד שנ' אחת ואיזה חדשים קודם פטירתו חזר לצפת למסור רזי הקבל' למוה' חיים ויטל ז"ל, ונפטר שם, ולפי שהיה ספרדי, לכן כל מנהגיו היו כמנהג הספרדים, וכן יסד כל כונותיו על התפלות כמ"ס, עם כל זה בפיוטי' עזב פיוטי הספרדים ובחר בפיוטי האשכנזי', באמרו שהמ' מיוסדים ע"פ הקבלה הנכונה האמתית, ובפרט פיוטי הקליר, חוץ מסדר עבודת מוסף יו"כ, שהוא מר' משולם ב"ר קלונימוס, עזב אותו, ובחר בסדר אתה כוננת של הספרדים, והעמיד עליו כונותיו, כי סדרו יוסי בן יוסי כה"ג, מהכהנים הגדולים ששמשו בבית שני כמו שכתבו בשם בעל העיטור, ואין בו לא חרוז ולא

משקל, רק כמו פסוקים קצרים כפסוקי תנ"ך, רק א"ב ותשר"ק וא"ב כראשי פסוקיו, שגם במקרא נמצאו מזמורים מיוסדים על א"ב בתהלים ומשלי ומגלת קנות, כי החרוזים ומקצב התנועות אינם עצמים לשירי לה"ק, שאינם משקיפים רק על עומק הכונה, ולא על היופי להשמעות האוזן, ועדיין לא הי' שווי החרוז כפרץ בזמן בית שני, ואף בזמן חכמי התלמוד, כנראה בברכות בתחנות שאמרו קצת האמוראי' אחר תפלת ש"ע, וכן במ"ק הספדות הספדנים, כולם המה מיוסדי' על דרך מליצות המקרא, והחרוזים ומשקלי התנועות למדנו משירי הערביים והיונים בזמן מאוחר בימי רב האי גאון (שהוא הי' הגאון האחרון), או קודם לזה מעט וכמש"כ ידידי הר"ר וואלף נר"ו בסוף מאמרו על הפיוטי' והפייטני', וגם זה לראי' כי כן משפטו תרץ שר"א הקליר לא הי' תנא או אמורא, אבל הי' גדול בתור' ומקובל נאמן, ולכן בחר האר"י ז"ל בפיוטיו יותר מפיוטי הספרדי'. ע"כ אומר אני אל ידידי כה' וואלף המנאר ייסר כחך ששברת טענות הראב"ע ז"ל, ונפלת עוללי ראיותיו אל הסלע. ועל הזרים הרבים הנמצאי' בפיוטי' היוצאי' מאוד מדרכי לשון הקדש, אחשוב אני להסיר התלונה דרך כלל: ואומר כי כמו שאמרו חז"ל בחולין (דף קל"ז ע"ב) גבי רחלים ורחלות לשון תורה לעצמה ולשון חכמים לעצמן, עם שהי' יכיל כאן לשמור לשון הכתוב, עכ"ז שנה, ואמר לו הסבה בזה כי הוא במעט לשון אחר, וכן השרישו רז"ל במשנה שרשי' אחרים שאינם מלשון המקרא, כמו תרומה ששרשו רום, והפעל בקל רם ובהפעיל הרים ירימו, והתי"ו במלת תרומה נוספת כדרכה בשמות הנגזרים מן הפעלים ע"מ תנופה תשובה, וחז"ל השרישו התי"ו ואמרו תרם יתרום במקום הרים ירים ולא עשו כן במלו' תנופה תשובה לומר תנף יתנוף תשב יתשוב, רק הניף יניף השיב ישיב, כדרך לשון המקרא וכן במלת התחיל השרישו התי"ו, ולפי דרך המקרא הראוי החל ודעתם רחבה מדעתנו, וכבר העיר על זה הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות בתחלת מסכת תרומות ואמר שם כי עקר כלה לשון מן הלשונות הוא חוזר למה שמדברים בו בעלי אותו הלשון ומה שנשמע מהם, ואלו בעלי המשנה בלי ספק עברים היו במקומן בארץ הצבי ונשמע מהם ל' תרם וכו נשתמשו, הנה זו ראי' שהוא מקובל בל' ושזו המלה ל' מלשונו' העבריים. על זה הדרך תהי' תשובת' לכל מי שיאמר מן האחרונים שלשון המשנה אינו כי אם שהם נשתמשו במלות שאינן כראוי בלשון וזה העקר שזכרתי אמיתי אצל החכמי' השלמים המדברי' על הדברים הכוללים כל הלשונות כלם עכ"ל, ובחולין (דף כב ע"א) על המשנה כשר בתורין כתב רש"י ז"ל, תורין, ל' משנה, כי בכתוב הוא תורים. כן אחשוב שהפייטנים בחרו ג"כ דרך לעצמם, ולפי דעתי הי' בעבור שעקר הפיוטים בנוי' על ההגדות והמדרשים, ויש בהם הרבה מלות שאינם נמצאים במקרא, לכן נשאו את שמותם על שפתם, כמ"ש הרמב"ם ז"ל בהקדמת ספר המצות שלו שהתנצל שלא חבר ספרו בלשון המקרא בעבור שהוא קצר בידנו ואין לנו רק מה שנמצא בכ"ד ספרים, לכן חברו בלשון משנה, וכן הפייטנים עשו פעלים משמות ומלים וכן להפך, הכל לסבה זאת, גם אם נצטרך עוד דברי האר"י ז"ל שכוונו בם רזי

הקבלה, לא יקשו עוד עלינו השבושים הרבים. והנה ר"א הקליר בקרובות לפורים בפיוט המתחיל אותו מכהלת, אמר שם ובעא אחד נותתו, ר"ל שנתלו בעץ אחד. ומי לא ירגיש זאת שהכונה שבה מלשון הכתוב שאמר ויתלו את המן על העץ, ולמה לא אמר ובעץ אחד, ובפרט שהתואר אחד הוא לה"ק, ובארמי הוא חד או חדא, ואולי כיון לשם ע"ב (כמספר אע עם הכולל) שהוא בחסד והכונה שלא היו ישראל ראוים לאותו הנס, אם בעבור שהשתחוו לצלם בימי נ"נ, או שנהנו מסעודת אחשורש (כמ"ש במגילה), רק הא-ל בחסדו אשר ימינו פשוטה לקבל שבים, קבל תשובתם וזכו לנס, ואולי כיון הקליר לענין אחר אשר לא ידעתי*.

ג ההעתקה הנחמדת בל"א, אשר ההעתקות שנעתקו עד הנה אין בהם לא נועם ולא יופי כ"א לשון המוני, גם לא ידעו לחבר הענינים, ושמו כל ענין וענין בודד לעצמו, והנה יש בדורות האלו חכמי עמים הלומדים לשה"ק במדרשיהם על בוריו, וכאשר ראו הפיוטים היו הענינים זרים בעיניהם, וכאשר הביטו אל ההעתקה האשכנזית, היתה יותר זרה להם מלשון הפיוטים, ולא עוד אלא גם קצת מבני עמנו המתרפקים אליהם ולמדו לשונותיהם ע"פ צחותם, גם הם הפכו עורף אל ההעתקה הנ"ל ואל הפיוטים. והנה הרמב"ם ז"ל כתב במשנה תורה שלו שק"ש נאמרת בכל לשון וספק בחכמי' הוסיף בזה"ל, והקורא בכל ל' צריך להזהר מדברי שיבוש שבאותו הלשון ומדקדק באותו הלשון כמו שמדקדק בלשון הקודש עכ"ל, ועם שהראב"ד ז"ל בהשגותיו לא רצה לקבל דבריו אלה, הנה כבר השיב עליו בעל הכ"מ ע"ש. והנה חז"ל בסוט' (פ"ז ע"ה) למדו ממלות באר היטב, שכתבו את התורה על האבנים בשבעים לשון, ופי' ר"ע מברטנורה הטעם כדי שכל הרוצה ללמדה יבוא וילמוד שלא יהיה פתחון פה לאומות לומר לא היה לנו מהיכן ללמוד, וכן פי' רש"י בגמ' (שם דף לה ע"ב), וכן משמע שם בברייתא'. והנה בלי ספק אדוננו משה רבינו ע"ה מבחר מין האנושי, הי' מכיר כל ע' הלשונות בצחותן ויופין, שאפי' הסנהדרין שבכל דור הי' צריכין להכיר ע' לשון, ובלי ספק כשהעתיק התורה על האבנים בע' ל' העתיקם ע"פ צחותם ודקדוקם, כדי שלא תתבטל הכונה הכללית בהעתקה, כי בזולת זה לא תערב ההעתקה בעיני חכמי עם ועם, ויאמרו באר"ש לא מטוהר' משבושי', ועדיין יהי פתחון פה לאומות. ולכן הטיב ידידי כהר"ר וואלף נר"ו בהעתקתו הנחמדת יהי אלקיו עמו ויעל על במתי ההצלחות, וישיג שובע שמחות.

---

*) אמר וואָלף היידנהיים, כבר כתבתי שם בבאורי שכונת הפייטן בל' זה לרמוז אל הא דאיתא בפרקי דר"א פ' נ' ובילקוט מגילה בסוף רמז תרנ"ו שהי' לו להמן בביתו עץ מבית קדשי קדשים לתלות עליו את מרדכי ונתקיים בו יתנסח אע מן ביתי' (עזרא ו יא) ע"ש.

והנה ידידי בקש ממני לשום עיני ועיוני על חבורו אם להשיג או להסכים, ותמהתי עליו לאמור, מי אנכי? ומה מני יהלוך? הלא הרבנים המפורסמים אשר קטנם עבה ממתני כבר הסכימו ורצו את מעשיו, ואיך יאות קטן הערך כמוני למלאות דבריהם, גם לא יאות לי הסכמה, כי אינני מרבני העם, כי למליץ ומדקדק יאות השירה והזמרה, ולרבנים יאות ההסכמה, וכמה גדול מהשירה, כי מלבד שתפאר את החבור, עוד תגזור ותענוש למשיגי גבול, לא כן השירה. כי דברה בנחת לשבח את הספר ולברך את המחבר, אין בה לא גזירה, לא צווי ולא אזהרה. גם לערוך היום שיר קשה אצלי, כי כבר זקנתי, וישחו כל בנות השיר, ואין רצוני עוד להתחתן בהן; אולם בטלתי רצוני מפני רצונו, גם נזכרתי משיר קטן שכתבתי בקונטרס יובל ונעמן (הוא חבר קטן ע"ד מליצת המקרא ממש, כתבתיו בימי עלומי בעוד כחי רעננה), על ענין חשק המשפיע בחכמות כי בעת כי ימצאו מבקשים לשומע חכמותיו יתרבה, אולם עת יכבידו אוזן משמוע יתמעט גם שפע המשפיע, ולהב חשקו יכבה. וכתבתי שם שיר קטן על ענין זה (והוא ע"פ יתד ושש תנועות בדלת וכן בסוגר), וזהו:

חֲלֵב דַּדִּים מַהֵר יִיבָשׁ, בְּעֵת יֶחְסַר יוֹנֵק אוֹתָם;
וְאוּלָם עֵת כִּי יִמָּצֵא, הֲלוֹא הֶחָלָב יִתְגַּבָּר.
מְקוֹר חָכְמָה זוּלַת דּוֹרֵשׁ וְחוֹקֵר הִנֵּה הוּא נִסְתָּם;
אֲבָל יִפָּתֵחַ, עֵת כִּי יְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ אִישׁ נָבָר.

והנה בסוף סוטה אמרו, בעקבות משיחא אין דורש ואין מבקש, והכונה המורגלת בפי כל היא על מקבל החכמה, והוא כפל לשון במלות שונות, והוא נאות בפי לשון המקרא שבו כונת הדרישה על התלמיד לקבל מהרב כמו ותלך לדרוש את ה', ת"א לקבל אולפני וכן ת"א על לדרוש אלקים דיתרו, אולם לפי מה שהבינותי בלשון המשנה הכונה על הרב המלמד לעם תורה כמ"ש היה דורש כל היום כולו וכן גבי ר"ג וראב"ע שר"ג היה דורש שלשה שבתות וראב"ע שבת א', תהיה הכונה לדעתי אין דורש ללמד לעם לפי שאין מבקש ללמוד, ואיננו כפול בל', רק שהב' סבה לא'.

ולכן כדי להלהיב לבות העם, ועי"ז גם המחבר יפיק עוד תבונות, אמרתי לחדש כבשר נעורי, ואפנה עוד הפעם אל בנות השיר, ושוררתי השיר הקטן המוצג פה, לכלול בו אלו הג' מעלות שהזכרתי. ואען ואומר:

(שיר פשוט מן י"א תנועות, והשוא לא נחשב בין נא ובין נע.)

אִם קַדְמוֹנִים בַּפִּיּוּטִים חָקְרוּ,
בָּאֵר כַּוָּנָתָם שָׂמוּ עֵינֵימוֹ,
מִמֶּרְכַּז עִנְיָנָם הֶלְאָה עָבָרוּ,
כִּי אֶל הַמָּקוֹר לֹא שָׁתוּ פָּנֵימוֹ;

גַּם לִלְשׁוֹן לַעַז מְלִיצֵיהֶם הֶעְתִּיקוּ,
אוּלָם דַּרְכֵי הַלָּשׁוֹן לֹא יָדָעוּ;
עַל כֵּן אִמְרוֹתָם זֶה מִזֶּה הִרְחִיקוּ,
אֵין טַעַם בִּלְשׁוֹנָם נָדוּ גַּם נָעוּ —

מִי יְסַפֵּר הַטָּעֻיוֹת, בָּם נָפָלוּ
מֵחֶסְרוֹן מַגִּיהִים? כָּאַרְבֶּה רַבּוּ!
גַּם מִשְּׁגְגַת מַדְפִּיסִים, בָּם כָּשָׁלוּ —
לָכֵן מִקָּצֶה אֶל קָצֶה נָסַבּוּ.

עַד כִּי שַׁקַּמְתָּ, בִּנְיָמִן, שַׁקַּמְתָּ,
לִמְצוֹא מָזוֹר וּתְרוּפָה אֶל כָּל אֵלּוּ!
הִגַּהְתָּ — גַּם בֵּאַרְתָּ — אַף תִּרְגַּמְתָּ —
עַתָּה הַשִּׁבּוּשִׁים כַּסּוּף קָמָלוּ!

עַל זֶה חַכְמֵי עַמִּים יֹאמְרוּ: אַשְׁרֶיךָ!
וּנְבוֹנֵי עַמִּי עָלֶיךָ יָגִילוּ;
עֵת כִּי יִרְאוּ מַחְמַדֵּי בֵאוּרֶיךָ
אֶת בִּרְכָתָם אֵלֶיךָ שַׁי יוֹבִילוּ.

אִם לִשְׁמוֹעַ חָכְמָה מִמְּךָ יָאִיצוּ,
חַכְמֵי עָם וָעָם וּנְבוֹנֵי עַמֶּךָ,
הִנֵּה הַמּוֹשְׁלִים עָלֶיךָ יַמְלִיצוּ,
כִּי אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִן בַּעֲמָמֶיךָ!

תמו דברי אוהב דבק מאח,

שלמה מרובנא

רבתי.

אמר המבאר והמתרגם:

אחרי התהלה וההודאה לא' ית' אשר זכני להחל גם לכלות ס' קרובות לתשעת מחלקותיו ויתן את ביאורי ותרגומי לחן בעיני חכמי הדור ומשכילי בני עמנו יצ"ו, כנראה מתוך הסכמותיהם ומכתבי מליצותיהם, אחלה פניו לחזקני ולאמצני לכלות גם יתר החבורים אשר יעדתי ואשר כבר החלותי בהם, ולולי המון התלאות והטרדות אשר סבבוני ואכלו חצי עתותי כי עתה כבר נשלמו מקצתם, אכן בחסדו אבטח ועל טובו אשאן, כי הוא הנותן כח לברי לבב ותעשינה ידיהם תושיה.

ואולם הסבה אשר הביאתני לבוא אל מלאכה רבה וגדולה כזאת ולעמוס עלי את כל המשא הכבד הזה הלא היא קנאת כבוד הפייטנים ראשי עמנו נ"ע וקדושת שבעתם המקובלת באומתנו עד שיהגו בפיוטיהם כל קהל עדת ישראל בצרפת ואיטליא ובאשכנז ובפולין והמדינות הכלולים עליהם. ורבת שבעה לה נפשי הלעג המתפרצים בעם בהתפיאם בפחזותם דברים אשר לא כן על מחברי הפיוטים ועל מקבליהם אבותינו הקדושים אשר בארץ המה לאמור: עלגי לשון הם ואין בפיהם לא נאות ולא נעימות, וברעיונם לא דעת ולא תבונה; ובאשר נענה להם לאמור: הן גבהו דרכי הפייטנים מדרכיכם ומחשבותם ממחשבותיכם, ישחקו עלינו בהשענם על משענת קנה רצוץ מן הפירושים וההעתקות האשכנזיות המתנבאים לרוח ויחזו משאות שוא ומדוחים, קול דברים אנחנו שומעים ותמונת תבונה אין בהם. לזאת הציקתני רוח בטני והטיתי שכמי לסבול התלאות הרבות ההנה אשר מצאוני. ורבצתי תחת משא העבודה הקשה הזאת זה שנים, גם פעמים רבות הייתי מתחרט על אשר החילותי לעשות, כי מלבד קושי שעבוד המלאכה עוד החמס קם למטה רשע קנאת חמס אנשי און אשר התגודדו בתרמית לפרוץ גדרי ולהשחית את יבולי, וכמעט נטיו רגלי והשיבותי אחור ימיני באמצע המלאכה לולי הקימוני ריעי ואוהבי אנשי אמת אוהבי החכמה והמדע, ובראשם גבר חכם בעוז ה"ה האלוף התורני החכם השלם המפורסם הה"ר וואלף ברײדנבאך נר"ו הוא האיש המהולל מאשר פעל ועשה רב טוב לבית ישראל, הוא האיש אשר התאמץ בכל עוז להסיר מעלינו עול חרפת המכסים אשר כדו לעדינו בכל ארצותינו זה כמה מאות שנים, וה' נתן את חנו בעיני העמים והשרים ויעשו לו ככל אשר חפץ, ועודו על משמרת נדיבתו הוא עומד לדבר טוב על עמו בית ישראל להכין להם מרגוע ולהשיב נפשם, ויהי נועם ה' עליו לברך מעשי ידיו ולהעלותו על במתי ההצלחה! הן זה האיש היקר אשר ידו תמכתני וזרועו אמצני; גם הוא הקל מעלי טרחת ההעתקה ורוח מבינתו עשה גם הוא מטעמים בהעתקת איזה פיוטים כגון בפיוט אתיתי לחננך ובסלוק ליום שביעי של פסח ובסליחות לכל נדרי, ובכל מקום שכתבתי עליהם כי נתונים המה לי מאחד ממאהבי לו הם וידיו כוננו אותם; ואתה המעיין כאשר תמצא דבר טוב בחיבורי זה אשר ייטב לבך ותברכני נפשך, ברכהו גם הוא, כי לולי הוא לא באו לידך כל אלה.

ועתה באתי למלאות דברי אשר דברתי מאז בזכרון השמות הנהוגים בפי הפייטנים ומפרשיהם, ואבאר אותם כאשר תשיג ידי, ואף כי הרבה מהם מבוארים בעצמם, מ"מ אזכירם, כדי שיהיו ערוכים ושמורים לכל מבקשיהם.

מחזור, השם הזה ידעו האחרונים וכינו בו הספר אשר נקבצו בו כל התפלות והפיוטים מראשית השנה עד אחרית שנה, והלשון לקוח מלשון מחזור השנים לתקופות ידועות, והוא מלשון חזרה בעבור שוב המנהג אל הנקודה שהחל בו.

פיוט, שם נופל על כל מאמר והגדה העשויי' ע"פ חקי המליצה, והשם הזה לוקח מלשון יוני ורומי (*Poësis*), וקבוצו: פיוטים, ומחבר הפיוט הוא הפייטן (*poëta*) וקבוצו פייטנים. וכבר מצאנו השם הזה בדברי רז"ל כנזכר לקמן.

קרובות, השם הזה יגדור הפיוטים הבאים באמצע התפלה דוקא לא זולתם, ואמרו בשיר רבה כד דמך ר' אלעזר ב"ר שמעון היה דורו קורא עליו מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל, דהוי ר"א בר"ש קראוי (בעל מקרא) ותנוי (בעל משנה) וקריבוי (בעל קרובות) ופייטוי (בעל פיוטים) עכ"ל, ודוגמתו אמרו בויקרא רבה פ' ל' בפסוק ולקחתם לכם דהוי ר"א בר"ש קרוי ותנוי פייטן ודרשן עכ"ל לפי גירסת ספרינו ואולם בעל הערוך בערך פיוט ובערך קרב גרס קרוי ותנוי קרוב ופייטן, ויאמר הרב בעל יפה תאר, במדרש חזית גרס וקרובוי ופייטוי ולפ"ז תרווייהו מענין אחד דקרובי מלשון קרובות והם הפייטנים המיועדים על סדר התפלות כמנהג האשכנזים, ואפשר דפייטוי היינו מן שאר פיוטים שאינן ע"ס התפלות עכ"ל, ועוד מצאתי במדרש חזית בפסוק ראשו כתם פז גם בויקרא רבה פרשה י"ט ר' אלכסנדרי קרובה, ור"ל בעל קרובות, ועוד בב"ר פ' מ"ט גם בירושלמי דברכות ר' זעירא הוי סמוך לקרובה כדי שיהיה שומע תחלה וסוף, ומן הל' הזה משמע שהיו קורין לש"ץ קרובה, ועוד מצאתי שם ר' יוחנן בשם ר' מנחם דמן גליא זה שעבר לפני התיבה אין אומרין לו בא והתפלל אלא בא וקרב, עשה קרבנינו עשה צרכינו עשה מלחמותינו פיים בעדנו עכ"ל, ויאמר החכם אבודרהם דף מ"ז א' ומזה הטעם נקראו הפיוטים שאומר הש"ץ באמצע התפלה קרובות (ר"ל בתפלות העמידה), ואפשר שנקראו כן מפני שאומרין אותם בקרב התפלות ובאמצעם עכ"ל וכ"כ בעל אליה רבה סי' נ"ג ס"ק כ"ג לא יקרא קרובות כ"א אותן שאומרין בתוך התפלה עכ"ל, ואגב גררא למדנו שעיקרו קרובות בתי"ו וכ"כ בהדיא ר"א הלוי בנימוק שרש עתר וז"ל בזאת הטעה נשתבשו האשכנזים וקוראים הפיוטים שאומרים בשבתות וי"ט קרובץ ואומרין שהוא ר"ת קול רנה וישועה באהלי צדיקים וכבר השיבותי עליהם בספר התשבי וכתבתי שם איך בא להם זה השיבוש, והכלל כי טעות הוא לומר קרובץ ואינו אלא קרובות לפי שמקריבין אותן אל התפלה עכ"ל, ובתוך הקרובות יבואו הפיוטים הסדר והסלוק ויקראו סדר הפיוט המדבר מסדר היום כגון אנסיכה מלכי וחביריו לר"ה א' ואהללה וחביריו לר"ה ב' ואמיץ כח למוסף י"כ שבו סדר העבודה, והפיוט האחרון שבקרובות הוא הסלוק וכן קראו ר"ת בתוס' במס' חולין דף ק"ע ב'. ובעבור שהקרובות הם עיקר הפיוטים לכן קראנו חיבורנו זה על שמו ס' קרובות.

ואולם הפיוטים האמורים בברכות ק"ש תחל' וסוף נקראו על שם הברכה היא, ויקראו יוצר אל הפיוט הבא בברכת יוצר אור, והבא בקדושת יוצר אלא והאופנים יקראו על שמו אופן, והמתוקן ליוצר במאורות יקראו מאורה ויאמרו אהבה באהבה רבה, ויאמרו זולת אלא אין אלהים זולתך, והבא קודם ברכת גאל ישראל יקראו גאולה, וכל הפיוטים הנזכרים כולם בברכות ק"ש ובתפלה, ולא מצאנו פיוטים בתוך הזמירות שבין ברוך שאמר לישתבח חוץ מנשמת. ויאמר הרב אבן הירחי בספרו המנהיג הלכות תפלה סי' כ"ח הא דאמר ר"י אמר שמואל לעולם אל ישאל אדם צרכיו לא בג' ראשונות ולא בג' אחרונות כתב רבי יעקב מ"כ דוקא בצרכי יחיד הוא דאמר כן אבל צרכי רבים שואלין ותדע שכן הוא שהרי כל עיקרן של ג' ראשונות וג' אחרונות לצרכי רבים נינהו, ומטעם זה נהגו כל ישראל לומר באבות זכרנו לחיים ובגבורות מי כמוך ובקדושה ובכן ובכן ובכן ובאחרונות בהודאה וכתוב לחיים ובשים שלום בספר חיים מר"ה עד יה"כ וכן מנהג כל ישראל לומר קרובות שיסדו המשוררים בשלוש ראשונות, וכן ביוצר אור יוצרות ואהבה באהבת עולם וזולת באמת ויליב ומי כמוך סמוך לסופו מקום שנהגו להאריך הכל כמנהג המדינה ואין בזה הפסק כלל. עכ"ל.

והפיוטים שאומרים בערבית נקראו מעריבים ע"ש הראשון הבא בברכת המעריב ערבים ויתכן לקרוא כל אחד בשם הברכה אשר הוא בו אלא שלא מצאנום חלוקים בשמות זולת הפיוט האחרון הבא לפעמים לדבר בענין הבאת המעשרות והביכורים כגון אור יום הנף לפסח, ואשריך ישראל לשבועות, לאלה יקראו בשם ביכור ע"ש הביכורים.

ויש פיוטים המכונים בשם סליחות והם ידועים מעניכם, ויקראו הסליחה שמזכירים בה מעשה העקידה בשם עקידה על שם המאורע, ויקרא לסליחה מיוחדת פזמון ויאמר התשבי שהוא לשון לעקה כי כן תרגום ויען איוב ופזים איוב עכ"ל ואנחנו לא מצאנו כן בשום תרגום, גם לא ידענו טעם לצעקה בסליחה זולת סליחה, ואולם המעיין בסדר והילוך הפזמונים ימצא כי הטור האחרון מן הבית הראשון הוא חוזר ושב בכל סיומי הבתים כגון בפזמון שופט כל הארץ שביתו הראשון מסיים עולת הבקר אשר לעולת התמיד והוא חוזר ושב בכל סיומי הבתים וכן בפזמון לערב י"כ כל בתיו מסיימין מחר יהיה האות הזה, ועד"ז הוסדו כל הפזמונים ובזה הם נבדלים מסליחות זולתם, וראיתי בקצת סדר סליחות שחסרו החרוז האחרון הזה באמצע מקצת הפזמונים ולא יפה עשו כי לא כן דעת מסדרו ומייסדו, וכל פיוט ההולך על זה הסדר נקרא בשם פזמון (ψαλμός) וכ"כ בסוף ס' מהלך להר"יקמחי בדיכי השירי׳:„והמין העשירי הוא מורכב משתי תנועות וכו' והוא על משקל פזמון ומהמין הזה מה שחבר הראב"ע כי אשמרה שבת אל ישמרני וכו'." עכ"ל. ובעבור שבכל הסליחות המה בעלי ארבע טורים, לכן יקראו שלישיה לבעל שלש טורים ויקראו שניה לבעל שני טורים, ואולם שלמונית הוא שם אל נועם הפיוט לקוח מנועם פיוט שתחלתו שלמונית אשר הי' ידוע ומקובל להם והיו מלייכים בשם זה הפיוטים הנוגנים בנועמו, ומה שיורה על אמתת זה הוא מה שמצאנו לפעמים רשום למעלה בנגון שלמונית, וזה דבר הראב"ע בפי' תהלים מזמור ז' כי כן היה מנהג כותבי הפיוטים לכתוב למעלה בתחלת עור הפיוט נועם פיוט ידוע, והמעיין בפיוטים המכונים בשם זה ימצא כולם ארוכי הטורים בעלי חמש תיבות לכן יערבו לנועם מיוחד.

ובענין תרגומי דרכתי בדרך אשר הורה לנו איש אלהים קדוש רבנו הגדול הרמב"ם ז"ל באומרו באחד מאגרותיו להחכם ר' שמואל אבן תבון וז"ל:

„ואני אגיד לך הכל אחר שאזכיר לך כלל אחד, והוא שכל מי שירצה להעתיק מלשון אל ל' ויכוון לתרגם המלה האחת במלה אחת גם כן וישמור ג"כ סדר המאמר וסדר הדברים יטרח מאוד ותבוא העתקתו מסופקת ומשובשת ביותר ואין ראוי לעשות כן, אבל צריך למעתיק מלשון אל ל' שיבין הענין תחלה ואח"כ יספר ויפרש במה שיובן ממנו הענין ההוא בלשון ההוא ויבאר היטב ואי אפשר לו מבלתי שיקדים ויאחר, יספר מלה אחת במלות רבות ויספר מלות רבות במלה אחת, ויחסר תיבות ויוסיף תיבות עד שיסודר הענין ויבואר יפה, ויובן הלשון לפי הלשון ההוא אשר יעתיק אלי', וכן עשה חנין בן יצחק בספרי גאליינוס, ועשה יצחק בנו ג"כ בספרי ארסטו, ועל כן באו כל פירושיהם מבוארי' ביותר, ולכן ראוי לנו שנתעסק בהם לבדם ונניח זולתם, וכן ראוי לישיבה המעולה לעשות בכל מה שתתרגמהו ותעתיקהו לאדונים ההם וכו', "עכ"ל.

וזהו יסוד גדול לכל מתרגם, גם אונקלוס שמר הדרך הזה להוסיף ולגרוע תיבות לפי היאות בל' ארמי. ואת בנימן, (בראשי' מג טו) תרגם ודברו ית בנימן הוסיף מלת ודברו מטעם שפי' עליו רש"י ז"ל, גם בפסוק שובה ה' רבבות אלפי ישראל (במדב' י לו) הוסיף ג' תיבות לכוון הענין, וכן במקומות זולתם אין מספר, כי מלאכת התרגום בעצמה היא מלאכ' רבה וכבדה מאוד ויותר מלשון עברי אל לשון אשכנז אשר שני הלשונות רחוקות גם במלותיהם גם בשימושיהם גם במליצותיהם כרחוק מזרח ממערב, ואף כי לשון הפייטנים אשר כל דבריהם הינם כ"א רמזים! ומי לנו גדול במלאכת העתקה האשכנזית מהחכם המפורסם מוהר"ר משה בן מנחם ז"ל? גם הוא תרגם רק קינה אחת המתחלת ציון הלא תשאלי וכו' ועזב שם שני מאמרים לבלתי העתיקם ולא מפני קוצר ידו כי אם בעבור שלא יאותו אל ל' ומליצת אשכנז וכמו שגלה דעתו אל החכם המבאר רש"ד כר"ו בכתובו שם על מקומו. ואם כן קרה לגדול המתרגמים אשר נשאו לבו לתרגם רק פיוט אחד ולא יאבה לו הלשון, מה יקרה לכל זולתו הנכנס לתרגם הפיוטים כולם איש לא נעדר הלא יכלם ויאלם! — ודי בהערה זאת לכל חכם לב.

ואם תצטרף עם דברי אלה את כל הדברים אשר כתבתי על אודות הפיוטים בשארית החלקים האלה, יהי לך כנפשך שבעך לדעת עיקרם ויסודם ועל מה אדניהם הוטבעו. ודי בזה לעת כזאת. ואולם בספר מבוא הפיוטים, אשר יעדתי לחבר שם אתן את דודי הפיוטי' לך, ושם אדבר דרך כלל מחכמת המליצ' ועל דרך פרט משירי העברים חדשים גם ישנים, וה' אלהים יעזר לי להוציאו לאור.

ותשלם מלאכת החלק הזה ועמו ס' **קרובות**
כלו לתשערת מחלקותיו בחדש האביב בשנת
ה' אלפים וחמש מאות וששים וחמש ליצירה.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמ״ה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּ״אַ״יְיָ אֱ״וֵא״אֲ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה יי מגן אברהם:
אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע. מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה יי מחיה המתים:

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה:

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה

נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותו בשמי מרום ככתוב על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קו"ה קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו: ח' לעמתם ברוך יאמרו. קו"ה ברוך כבוד יי ממקומו: ח' ובדברי קדשך כתוב לאמר. קו"ה ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה: ח' לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדשתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה.

ברוך אתה יי האל הקדוש:

אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה חננו מאתך דעה בינה והשכל. ברוך אתה יי חונן הדעת:
השיבנו אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלמה לפניך. ב"א יי הרוצה בתשובה:
סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו כי מוחל וסולח אתה. ברוך אתה יי חנון המרבה לסלוח:
ראה בעניינו וריבה ריבנו וגאלנו מהרה למען שמך כי גואל חזק אתה. ברוך אתה יי גואל ישראל:
רפאנו יי ונרפא הושיענו ונושעה כי תהלתנו אתה. והעלה רפואה שלמה לכל מכותינו כי אל מלך רופא נאמן ורחמן אתה. ברוך אתה יי רופא חולי עמו ישראל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־מִינֵי
תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת· בָּ״אַ״יְ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:
תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ
יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ· בָּ״אַ״יְ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:
הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ
יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים
וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:
וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ
וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר
וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּ״אַ״יְ שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:
עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת
וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:
וְלִירוּשָׁלַםִ עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד
מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָםִ:
אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם· בָּ״אַ״יְ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:
שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים
וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה·
וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ· כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:
רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב
אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה

תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃
וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה
לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ
הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ
וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ
רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ.
וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃
וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא
מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

הש"ץ חוזר התפלה בקול ואומר ק"ת.

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה,

ברכו את יי המברך:
קו"ח

ברוך יי המבורך לעולם ועד:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים

והקהל עונים יתברך.

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים סלו לרכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו. ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה:

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם:

ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו בורא יום ולילה גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור· ומעביר יום ומביא לילה ומבדיל בין יום ובין לילה יי צבאות שמו אל חי וקים תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד·

הפיוט הזה הוסד ע"פ א"ב, אלא שהקדים בראש כל אות ואות תבה אחת מפסוקי הדברות והתחיל מן וירד משה מן ההר אל העם וגו' (שמו' יט כה) ונשלום הא"ב חתום שם המחבר יוסף הקטן בר שמואל.

וירד, אביר יעקב נורא עלילה·
וידבר, בטוי עשרת הדברות בהמולה·

אנכי

באור.

וירד אביר יעקב נורא עלילה, שניהם תארים לאל יתברך, כדכתיב וגואלך אביר יעקב (ישעיה מט כו) וכתיב לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה (תהלים סו ה). בטוי, דבור ל' לבטא בשפתים (ויקרא ה ד). בהמולה, בקול המולה, כדכתיב קול גדול ולא יסף (דברים ה כב), ואמרו עליו בשמות רבה סוף פ' ב"ח, ר"י אומר קול אחד נחלק לז' קולות והם נחלקים לע' לשונות; ואמרו במדרש הנעלם פ' ויקרא, גם בפסיקתא: עשר דברות כנגד עשרה מאמרות ודבור אנכי נגד מאמר יהי אור, וזהו לשון

תרגום אשכנזי.

וירד. יעקב'ז אללמאכטיגער, ער. דער פורכטבארע אין זיינען טהאטען, ליעס זיך הערב אונד שפראך מיט לויטער שטיממע דער שפרוך דען צעהען געבאט:

אנכי

אָנֹכִי, גִּלָּה וְהֵאִיר לְעַמּוֹ תְּחִלָּה.
דוֹר מַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים:

לֹא יִהְיֶה לְךָ, הֶבֶל תַּבְנִית אֱלִיל נִכְלָם.
לֹא תִשָּׂא, וְתָמִיר קְדֻשַּׁת שֵׁם נֶעְלָם.
זָכוֹר, זְרִיזוּת מִשְׁפְּטֵי נֹעַם וְסִלְסוּלָם.

חנון

אנכי גלה והאיר לעמו תחלה, וכתיב לשם ויהי ערב וגו' וזהו דור מעביר יום וכו'. לא. אליל נכלם, ע"ז המכלמת מבקשיה, כענין בושו וגם נכלמו כלם יחד הלכו בכלמה חרשי צירים (ישעי' מה יו). קדשת שם נעלם, שמו של הקב"ה ואמרו רז"ל זה שמי לעלם כתיב, והנשבע לשקר מתיר קדושת השם. זכור וריזות, כן כתוב בכתב יד ובדפוסים ישנים וכן עיקר כי באות ז' קמוצה ואין מלת זכור מן המנין כי הוא תחלת הדבור השלישי שהוא זכור את יום השבת, ועל שביתת שבת יסד זכור זריזות וטעמו לזכור ולהיות זריז במשפטי שבת שנקרא נועם ועונג כדכתיב וקראת לשבת ענג וכבדתו (ישעי' נח יג) וסלסול הוא ל' כבוד כדכתיב סלסלה ותרוממך (משלי ד ח).

אנכי[1]). איך בין דאס עוויגע וועזען! דיעזע אָפפענבאַרונג וואר דאס ערשטע, וואָמיט ער זיין פאָלק בעגליקטע. ער, דער אַללגעליעבטע איינציג, דער דען טאַג הינוועגפיהרט אונד דיא נאַכט הערבייבריננגט. געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, דער דיא אַבענדע דאַממערן לאֶסט!

לא[2]). דוא זאָללסט קיינע טאַנדעלייען האַבען, געשטאַלטען טאַנדעלנדער גאָטצענבילדער! [3]) דוא זאָללסט ניכט פערגעבליך אויסשפרעכען, ניכט ענטווייהען דען אונערפאָרשליכען הייליגען נאַמען! [4]) דאַס געזעטץ דעס רוהעטאַגעס (שבת) אונד דעסען פערעהרונג זייא דיר אימער אין אַנדענקען!

---

[1]) ערסטעס געבאָט. [2]) צווייטעס. [3]) דריטטעס. [4]) פיערטעס געבאָט.

חַנּוּן יִזְכּוֹר לָנוּ אַהֲבַת עוֹלָם: בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ

חנון וגו׳, הוסף כנגד הכתוב בס׳ ישעי׳ בשכר שמירת שב׳ והאכלתיך נחלת יעקב אביך.

דער אַללגנאֶדיגע ווירד אונז דאַפֿיר יענע פֿערהייסענע עוויגע ליעבע גדענקען.
געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, דער זיין פֿאָלק ישראל ליעבט!

וּֽבְשָׁכְבְּךָ֖ וּבְקוּמֶֽךָ: וּכְתַבְתָּ֛ם עַל־מְזוּז֥וֹת בֵּיתֶ֖ךָ וּבִשְׁעָרֶֽיךָ:
לְמַ֨עַן יִרְבּ֤וּ יְמֵיכֶם֙ וִימֵ֣י בְנֵיכֶ֔ם עַ֚ל הָֽאֲדָמָ֔ה אֲשֶׁ֨ר נִשְׁבַּ֧ע
יְהוָ֛ה לַאֲבֹתֵיכֶ֖ם לָתֵ֣ת לָהֶ֑ם כִּימֵ֥י הַשָּׁמַ֖יִם עַל־הָאָֽרֶץ:
במדבר ט״ו וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר: דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙
וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם וְעָשׂ֨וּ לָהֶ֥ם צִיצִ֛ת עַל־כַּנְפֵ֥י בִגְדֵיהֶ֖ם לְדֹרֹתָ֑ם
וְנָֽתְנ֛וּ עַל־צִיצִ֥ת הַכָּנָ֖ף פְּתִ֥יל תְּכֵֽלֶת: וְהָיָ֣ה לָכֶם֮ לְצִיצִת֒
וּרְאִיתֶ֣ם אֹת֗וֹ וּזְכַרְתֶּם֙ אֶת־כָּל־מִצְוֹ֣ת יְהוָ֔ה וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֹתָ֑ם
וְלֹֽא־תָת֜וּרוּ אַחֲרֵ֤י לְבַבְכֶם֙ וְאַחֲרֵ֣י עֵינֵיכֶ֔ם אֲשֶׁר־אַתֶּ֥ם
זֹנִ֖ים אַחֲרֵיהֶֽם: לְמַ֣עַן תִּזְכְּר֔וּ וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָ֑י
וִהְיִיתֶ֥ם קְדֹשִׁ֖ים לֵאלֹהֵיכֶֽם: אֲנִ֞י יְהוָ֣ה אֱלֹֽהֵיכֶ֗ם אֲשֶׁ֨ר
הוֹצֵ֤אתִי אֶתְכֶם֙ מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם לִהְי֥וֹת לָכֶ֖ם לֵאלֹהִ֑ים אֲנִ֖י
יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם: יש לברך אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע האל״ף.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין
זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ
הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ
וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין
חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר, הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן
לַמּוֹט רַגְלֵנוּ הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל
שׂוֹנְאֵינוּ, הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים
בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא
אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין
גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת
טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ
בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה·

לתשלום הא"ב מן אות ט' ואילך.

טוֹבִיָּה לַמָּרוֹם עָלָה · וְהוֹרִיד דַּת כְּלוּלָה · בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת:
יָרַד צוּר בְּעַצְמוֹ · וְנָתַן עוֹז לְעַמּוֹ · בִּרְעָמִים וּזְוָעוֹת:
כָּל עֲצֵי הַיַּעַר · אֲחָזוּם חִיל וָסַעַר · וְהָרִים וּגְבָעוֹת:
לִמֵּד לְעַם קְדשִׁים · סֵדֶר תְּקוּפוֹת וְחֳדָשִׁים · וְחֶשְׁבּוֹן הַשָּׁעוֹת:
מִכָּל אוֹם חִבְּבָם · וּלְהַר סִינַי קֵרְבָם · אֵל לְמוֹשָׁעוֹת:
נְשָׂאָם בְּכַנְפֵי נְשָׁרִים · שׁוֹכֵן בְּרוּם אֲוִרִים · וּמִתַּחַת זְרוֹעוֹת:
סוֹרְרִים בְּעֵת שָׁמְעָם · צְבִי תִּפְאֶרֶת עָם · יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת:
עֲלוּבִים חָפוּ רֹאשָׁם · וְלַהֲרָגָה צוּר הִקְדִּישָׁם · בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת:

טוביה. זה משה כדאי' במס' סוטה דף י"ב א'. למרום עלה, שנאמ' ומשה עלה אל האלהים. צור, הקב"ה. ברעמי' וזועות, עש"ה ויהי קולות וברקים וגו' (שמו' יט טז) ואמרו עליו במכילתא; קולות קול קולות מינים משונים זה מזה, וברקים ברק ברקים משונים זה מזה, ואמרו עוד ויתיצבו בתחתית ההר מלמד שהיו מתיראין מפני המזיקין ומפני הזועות ומפני הרעמים ומפני הברקים. כל עצי וכו', כדכתיב קול ה' שובר ארזים וגו' ובמתן תורה משתעי כדכתיב בסוף ה' עוז לעמו יתן (תהלי' כט) כן פי' רש"י ז"ל, וכל זה מבואר בפרקי דר"א פרק מ"א. והרים וגבעות, כדכתיב הרים נזלו מפני ה' (שופטים ה ה). למד לעם קדושים סדר תקופות וכו', כדכתיב החדש הזה לכם וכדאי' עליו בפסיקתא והובא בילקוט פ' בא. נשאם בכנפי נשרים, עש"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט ד) וכמו שפי' רש"י ז"ל. סוררים, שלא קבלו התורה, והוא עש"ה אך סוררים שכנו צחיחה (תהלי' סח ז) ואז"ל בבמדבר רבה פ' ג' דף רי"ג צחיחה למאה בלא תורה. ירגזון יריעות, כדכתיב ירגזון יריעות ארץ מדין (חבקוק ג ז). עלובים, חפו ראשם כעלובים. ולהרגה וכו', כדכתיב שם בחבקוק ראה ויתר גוים וכאמרם ז"ל בפרוע פרעות, ל"ה שופטים ה' ב' והוא ל' פרעון או ל' גילוי או ל' ביטול.

ט. טוביה (משה) בעשטיעג דען היממעל אונד בראַכטע עש הערַאב, דאַש פרייזליעד געזעטזט, אַם פֿעשט שבועות. י. דער שאֶפּפֿער זעלבשט ליעס זיך הערַאב אונד ערטהיילטע דען פרייז זיינעם פֿאָלקע אונטער דאָננער אונד בעבענדעם שאַלל. כ. שרעקקען אונד בעבען ערגריף דעש וואַלדעש בייםע אונד בערגע אונד היגעל. ל. ער לעהרטע איין געהייליגטעש פֿאָלק דיא אָרדנונג דעש זאָננען- אונד מאָנדעלויפֿש אונד דיא בערעכנונג דער שטונדען. מ. איבער אַללע פֿעֶלקער ליעבט' ער זיא, פֿיהרטע זום בערג סיני זיא היין, דער גאָטט דעש היילש! נ. אויף אַדלערפֿליגעלן טרוג ער זיא, ער, דער בעוואָהנער דעש אונערמעסליכען רוימש, דער ערהאַלטער דער אונטערוועלטען! ס. היידען פֿערנאַהמען דעש מאַיעשטעטישען פֿאָלקש קראָנונג בעבענד אונטער איהרען היטטען — ע. זיא פֿערהיללטען בעשעמט איהר הויפט. דער שאָפּפֿער האַט זיא פרייז געגעבען, אַלש ער זיך דאָרט אָפֿפֿענטליך געצייגט.

פְּרִישַׂת הוֹד שַׂלְמָה. וְרִקְוּעַת גַּבָּהּ אֲדָמָה. שְׁתֵּיהֶן נוֹגְעוֹת:
צַדִּיק הַר כָּפָה. עֲלֵי נָאוָה וְיָפָה. כְּגִיגִית וְכִירִיעוֹת:
קָשְׁבוּ עַם בְּחִירִים. חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים. לְאֹזֶן הַשְׁמָעַת:
רָם בְּחַסְדּוֹ שְׁמָרָם. מִכַּף כָּל צוֹרְרָם. וּמִגְּזֵרוֹת רָעוֹת:
שָׁלַח אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים. וְהִנְחִילָם דָּתוֹת חֲרוּתִים. בְּחָכְמָה וּבְדֵעוֹת:
ס' תִּפְאַרְתָּם הִגְדִּיל לְמַעְלָה. לְתִתָּם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה. בְּבִרְכַּת כּוֹס יְשׁוּעוֹת:

יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת הֶרְאָם פּוֹדֶה וְגוֹאֵל. וְעִטְּרָם וְהִנָּם בְּדַת יְקוּתִיאֵל. שׂוֹחֲחִים רֶנֶן וְהוֹדָיָה לָאֵל. פֵּאֲרוּ וְשִׁבְּחוּ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

פרישת הוד שלמה, כינוי לשמים. ורקועת וכו', כינוי לארץ. שתיהן נוגעות, כמו שפי' רש"י על וירד ה' על הר סיני, שהרכין שמים ושמי השמים והציען על גבי הר סיני. ועיין בפרקי דר"א פ' מ"א. צדיק, הקב"ה. הר כפה, כמו שאמרו ז"ל (שבת דף פ"ח) ויתיצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית וכו'. נאוה. ויפה, תאר לכנסת ישראל. חרותים, ע"ש חרות על הלוחות.
והנום, כ' נאוה ויפה. בדת יקותיאל, בתורת משה. שוחחים, ל' שיח ודבור.

פ. דער ווייטאויסגעשפאננטע אויסגעדעהנטע הימעל! אונד איין היגעל אויף דער ערדפלאכע (דער בערג סיני), בעריהרטען איינאנדער. צ. דער אַלגערעכטע שטירצטע איבער דען בערג (סיני) דאס האלדע אונד שאנע פאלק, ווי איינען מאנטעל; דא שטאנדען זיא ווי אונטער איינעם באלדאכין. ק. דיא אויסערוועהלטע נאציאן פערנאהם גראדע געזעטצע אונד רעכטע מיט אויפהארכענדען אוהרען. ר. דעס אללערהאבענסטען גיטע שיטצטע זיא פאר דעם אנגריפפע איהרער בעליידיגער אונד בעזען פערהענגניסען. ש. ער ליעס צייכען אונד וואונדער, אונד איבערליעפערטע איהר געהייליגטע טאפלען דעס געזעטצעס, פאלל פאן ווייסהייט אונד קענטניססען. ת. דאך האט ער איהרען גלאנץ, אויך איהר נאמען אונד רוהם דורך דען זעגנענדען בעכער דעס הייללס.
גראָסעס הייל לייגטע איהר דער ערלעזער אונד בעפרייער; ער קרוינטע אונד ציערטע זיא מיט דעם געזעטצע יקותיאל'ס (משה). געזאנג אונד דאנק טאָנען אללע אנדעכטיגען יובעלטען אונד פריעזען משה אונד דיא קינדער ישראל'ס: פראהלאָקקענד, יובלענד אונד וואָננעפאָלל, אונד אללעס שפראך: ווער איזט אונטער דען מאכטען וויא דוא, אָ עוויגער! אג"ו.

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָֹה מִי כָּמֹכָה
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא:
מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה:
כַּבֵּד, הוֹרֶיךָ בְּדִבּוּר חֲמִישִׁי הִשְׁמִיעָם·
לֹא תִרְצָח, קְרוּצֵי חֹמֶר לְהַכְרִית בְּזַעַם·
לֹא תִנְאָף, טוֹבַת חֵן וְסָרַת טָעַם·
נֵצַח צוּר יִשְׁעֲךָ הַמְלִיכֻהוּ בְּרוֹב עָם:
זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ· יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:
לֹא תִגְנוֹב, בְּמִסְתָּרִים· לֵישֵׁב בְּמַאֲרַב חֲצֵרִים·
לֹא תַעֲנֶה, רֵיעַ חָמָס הֱיוֹת עֵד שְׁקָרִים·
לֹא תַחְמוֹד, שִׁפְעַת רֵיעַ וַחֲפָצִים יְקָרִים·

כבד הוריך, אביך ואמך. קרוצי חמר, בני אדם עפ"י מאמר קורצתי גם אני (איוב לג ו). טובת חן וכו', תאר לאשה מנאפת.
לא תגנוב במסתרים. כל ל' גניבה נופל על הלקיחה בסתר; ויגנוב יעקב ת"א. וכסי, ותגנוב את לבבי וכסיתא. רֵיַעַ חמס כ"כ בכ"י והוא עיקר. שפעת ריע, מה שהשפיע ה' לרעך.

כבד. [5]פֿערעהרע, דיא דיך געצייגט! זאָ לויטעט דאַז פֿינפֿטע געבאָט. [6]דאַז זעקזטע קיין אירדישעז וועזען באָזהאַפֿטערווייזע אומברינגען. [7]דאַז זיעבענטע דיך פֿאַסט רייצע איינעז אונקײשען ווייבעז ניכט פֿערפֿיהרען לאַססען. דיעז זינד בע־פֿעהלע דעז אונענדליכען, דעז שאָפֿפֿערז דיינעז היילז! איהם הולדיגע אונטער פֿראָהלאָקקונגען! „דיעז איזט דער האָרט אונזערעז היילז!" זאָ ריעפֿען זיא דאָרט אונד שפּראַכען: דער אונענדליכע ווירד איממער אונד עוויג רעגיערען!
לא. [8]דאַז אַכטע ניכט שטעהלען, נאַך העהלען לויערן אונד הינטערהאַלט דער האַבע. [9]דאַז נײנטע ווידער דיינען נעבענטען ניכטז אונריכטיג אויזזאַגען, אַלז פֿאַלשער צייגע. [10]דאַז צעהנטע נאַך דיינעז נעבענטען איבערפֿלוס אונד קאָסטבאַרקייטען ניכט לויסטערן זיין. ישראל'ז קאָניג אונד ערלאָזער וואָהרט
פֿיר

5) פֿינפֿטע. 6) זעכזטע. 7) זיעבענטע. 8) אַכטע.
9) נײנטע. 10) צעהנטע געבאָט.

מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ קַיָּם לְדוֹר דּוֹרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל: (כ"א מלך צור ישרא' וגואלו):

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ:

וְכָל הָעָם רוֹאִים, וְשׁוֹמְעִים אֶת הַקּוֹלוֹת.
אֲגוּדִים יַחַד לְקַבֵּל חֲמוּרוֹת וְקַלּוֹת.
לְבֶטַח הוֹשִׁיבָם עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת.
כֵּן יִפְרוֹשׂ שְׁלוֹמוֹ עַל כָּל מַקְהֵלוֹת:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְיָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

הש"ץ אומר חצי קדיש.

וכל העם רואים ושומעים את הקולות, כדאי' בפרקי דר"א פ' מ"א שהיו רואים את הקול יוצא מפי הגבורה בברקים ורעמים וכו'. אגודים יחד וכו' כדכתיב כל העם יחדו, שהשוו כלם בלב אחד.

פיר אונד פיר. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, דער ישראל ערלאָזטע!

ובל. דיא גאַנצע נאַציאָן עמפפאַנד אונד פערנאַהם דיא דאָנגערשטימען, זאַמטליך וואַרען זיא איינמיטהיג, אַנגעזעהען דיא שווערען זאָוואָהל אַלז דיא לייכט צו בעפאָלגענדען געבאָטע. דער פערריכטער גראָסער טהאַטען זעטצטע זיא אין זיכערע רוהע; מאָגע דאָך איבער אַללע געמיינדען עבען זאָ זיין פריעדע וואַלטען! געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, דער דיא דעקקע דעז פריעדענז אויזברייטעט איבער אונז, איבער זיין גאַנצעז פאָלק ישראל אונד איבער ירושלים!

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

(כשחל י"ט במוצאי שבת מוסיפין זה:)

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה· וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל· וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ· הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· אֶת־יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה· זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ· מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ · וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ ·

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

הש"ץ אומר קדיש תתקבל.

מקדשין בבה"כ, ובבית על השולחן.

סברי... בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

במוצאי שבת מוסיפין נר והבדלה. חנן מוצאי שבת זאגט מאן חויך דיעזעס.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

בָּא״יְ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם. וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ״א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר). אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהֹוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: קדיש יתום.

קודם שיכנס לבה״כנ יאמר מעט בעזרת בה״כנ ויאמר:
בעפֿאָר מאַן אין דיא שולע געהט, זאַגט מאַן:

ואני ברב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל־היכל קדשך ביראתך:

אז ילך בכנסת ולא בפתע פתאום יאמר: דאַן געהט מאַן מיט אַנשטאַנד הינײַן אונד זאַגט:

בבית אלהים נהלך ברגש:

כשיכנס לבה״כנ יאמר: נאָך דעם איינטריט אין דיא שולע זאַגט מאַן:

מה־טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל: ואני ברב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל־היכל קדשך ביראתך: יי אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך: ואני אשתחוה ואכרעה אברכה לפני־יי עשי: ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני באמת ישעך:

בקשה לר׳ שלמה בן גבירול. כ׳ תנועות ויתד וכ׳ תנועות.

שחר אבקשך. צורי ומשגבי אערוך לפניך. שחרי וגם־ערבי:
לפני גדלתך. אעמד ואבהל כי־עינך תראה. כל־מחשבות לבי:
מה־זה אשר יוכל. הלב והלשון לעשות ומה־כחי. רוחי בתוך קרבי:
הנה לך תיטב. זמרת אנוש על־כן אודך בעוד תהיה. נשמת אלוה בי:

אני קראתיך כי־תענני אל הט־אזנך לי שמע אמרתי: אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך: ואני עליך בטחתי יי אמרתי אלהי אתה: שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי אל־דביר קדשך: יי אלהי שועתי אליך ותרפאני: אליך יי אקרא ואל־אדני* אתחנן: האירה

פניך

*) אדני, כ״ה בכל כ״י וגם נמצא בסדר קל״ד וודאי, וכן העיד הגאון בן חפני הובא בס׳ אבודרהם וכן העלה חמ״ש.

פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי... פְּנֵי עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃ כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃ שְׁמָעָה תְּפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃ שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי׃

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ׃ שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃ הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃ יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה׃ אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי׃ רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2] בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ׃

שיר מן ב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות בדלת וכן בסוגר, ובתוכו רצוף י״ג העקרים על סדר י״ג כתובים הנרשמים.

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח	נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ׃
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ	נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ׃
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף	לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ׃
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא	רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ׃
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר	יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ׃
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־	אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ׃
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד	נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ׃
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל	עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ׃
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר	דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ׃
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ	מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ׃
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ	נוֹתֵן לְרָשָׁע רָע כְּרִשְׁעָתוֹ׃
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ	לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ׃
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב חַסְדּוֹ	בָּרוּךְ עֲדֵי עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ׃

[1]) שַׁוְעָה כב״ל ומסור עלי׳ לי׳ ק״מ. [2]) בְּמִישׁוֹר פליגי ביה הסופרים והספרים יש מדגישין הב׳ ויש מרפים. והכל דבלתי בו כמוצא מאור עינים אלל כי במקלי עברתי (בראשי׳ לב י) ואלל ויחנו במדבר צין (במדבר לג לו).

[3]) גומל לאיש וכו׳, שעורו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו. רז״ה בנ״ת אלו סעתיל דברים ללא הועיל.

שיר מורכב מיתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ· בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל· אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל· לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה· וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי· לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית· וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי· וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי· מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי· בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי· יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי' המלות מה שמוציא בשפתיו, וכשמזכיר שם הוי' ב"ה יכוין פי' קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין כתיבתו שהוא הי' הוה ויהי', וכשמזכיר שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בסדרי קהלות אשכנז מתחילים כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּא"יְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבוֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

נק"ק מיץ מוסיפים בא"י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין א"ח סי' מו):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רַע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רַע וּמֵחָבֵר רַע וּמִשָּׁכֵן רַע וּמִפֶּגַע רַע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ׃ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃ בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה׃ זֶרַע יִצְחָק

יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן׃

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ׃ אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

רש"ל סי' נוהג לומ' כאן כל הפרש' הראשונ' של ק"ש, משום שלפעמי' כשאומרי' קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק"ש.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּא״יְ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים׃

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קֹוֶיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ· אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר בָּם · וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה · אָבִינוּ
שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא
עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא
אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה
בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

בק"ק אשכנז אומרים כאן ברכו' התור', יברכך, אלו דברי', ויש שא"א הפסוקי' והמשנ'.

שמות ל'.
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ
נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ
וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא
יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה:
וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם
לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם: וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד
יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־
הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו
וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:

במדב' כ"ח
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צַו אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי
לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי
בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר
תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

שנים

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד׃ אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין׃ עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה׃ וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם· כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃ וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃ וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה׃ וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטב היטב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין. עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת לרבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה. אבג"יתץ

קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא. קרע"שטן

נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם. נגד"יכש

בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם. בטר"צתג

חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ. חקב"טנע

יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ. יגל"פזק

שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת. שקו"צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

בשבת מוסיפין:

במדבר כ״חט׳. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

איזהו מקומן הוא נתקן למוד, וכן כרייתא דר׳ ישמעאל לכן לריך ללמדו איכין הפי׳. זכמים פ״ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁלִּזְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן פַּר וְשָׂעִיר שֶׁלְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשֶׁן: ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁלְּמוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת: כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית· מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי· וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת: ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי

מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים׃
ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת· אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת
אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם
מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי· שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע· וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים
מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת׃
ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע· וְנֶאֱכָלִין בְּכָל
הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת׃ הַמּוּרָם
מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם
וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם׃ ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן
בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד׃ הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם
נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם׃ ח הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת· וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד׃
שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד·
הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָיו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי׃

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת׃ מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה· מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד· וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים· מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט

וּכְלָל· כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט· מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט· וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ· דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ· וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ· וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

נוטלים הטלית ומתעטפים מעומד, ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת:

ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד׳ פסוקים אלו:

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן:
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם:
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר:
מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב:

ברוך שאמר יש לנגן בקול נעים, וצריך לאמרו בעמידה, וידקדק בקריאתו כמו גבי ק"ש. ואסור להפסיק מתחילת ב"ש עד לאחר י"ח, ואפילו לצורך מצוה, אבל לקדושה ולברכו דהיינו לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולתיבות מודים אנחנו לך, ולקדיש דהיינו לומר יהא שמי' רבא עד יתברך, וגם לענות אמן אחר דאמירן בעלמא ולענות אמן אחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, מפסיק, אבל לשאר אמן לא יפסיק.

אם בא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמר' אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואח"כ תהל' לדוד עד מעת' ועד עולם הללוי', ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללוי', ואח"כ הללו אל בקדשו עד כל הנשמ' תהלל יה הללוי', ואח"כ ישתבח, ואם יש לו שהות יותר יאמר הודו לה' עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי יושבי כדי שיתפלל עם הצבור. ואם אין שהות כלל לא יאמר רק ברוך שאמר ותהל' לדוד וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר אור ואין שהות לומר אפילו בדלוג יתחיל ברכת יוצר אור ויקרא ק"ש עם ברכותי' ויתפלל י"ח עם הצבור ואחר י"ח יתחיל הודו לה' וכו' עד ישתבח ולא יאמר ישתבח, ויש אנשים כשבאים לבית הכנסת והצבור מתחילין יוצר אור המה ג"כ מתחילים ישתבח עמהם וזה איסור גמור כי ישתבח נתקן להיות סוף פסוקי דזמרה וברוך שאמר הוא ההתחלה וא"כ אם לא אמר קצת פסוקי דזמרה האיך יאמר ישתבח? לכן טוב ונכון להתחיל יוצר אור.

אם בא לבה"כ ובתוך שיבדוק הציצי' מתחילין הצבו' יוצר אור טוב שיתפלל עם הצבור ולא יבדוק הציצי' ויסמוך על הרוב וחזקתו בדוק. ויאחז הב' ציצי' שלפניו בידו הימנית בשעת אמירת ב"ש וכשיסיי' בתשבחות ינשקם ויניחם בנחת מידו.

כתוב בשל"ה, קודם ברוך שאמר צריך לאמר בפה מלא:
הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם· בָּרוּךְ הוּא· בָּרוּךְ
עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית· בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה· בָּרוּךְ
גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם· בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ· בָּרוּךְ
מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת· בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב
לִירֵאָיו· בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח· בָּרוּךְ פּוֹדֶה
וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם· הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו· וּבְשִׁירֵי

דָּוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים׃ מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת׃

דה״א ט״ז.

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ׃ דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ׃ זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃ הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק׃ וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃ לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃ שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד
וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַיְיָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ
מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא
לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
וְהַלֵּל לַיְיָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז

לאלהים

לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים:
נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל־נְקָמוֹת
יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ
הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים: לַיְיָ הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה
אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם
עַד־הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיְיָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ
הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ
בָטָחְנוּ: יְהִי־חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:
הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ: קוּמָה
עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:
וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
אָשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָמַל עָלָי:

ראיתי בספר המנהיג לאבן הירחי שאמר: בצרפת נהגו לדלג בשבתות וי"ט מזמור לתודה וכן בדין שהיו אומרין אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאין ד' הצריכין להודות ואיכה קריבה בשבת וי"ט דנדרים ונדבות אין קריבין בהם, אבל בפרובנצא וספרד אומרין אותו ולא יתכן, עכ"ל, והר"ד אבודרהם יישב מנהג ספרד, אבל מנהגנו שלא לאמרו לא בשבת וי"ט וערב י"כ גם לא בע"פ וחה"מ של פסח, אבל בק"ק מדלגי' רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילי' הריעו ליי וגו'.

בשבת וביו"ט מוסיפים מזמורים אלו וכמולין וק"ק אשכנז גם בהושענא רבא.

יט
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת
יְהוָֹה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָֹה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָֹה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָֹה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָֹה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יְהוָֹה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב
רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָֹה צוּרִי וְגֹאֲלִי:
לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָֹה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּיהוָֹה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:
גַּדְּלוּ לַיהוָֹה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָֹה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ:
זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָֹה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ:
חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָֹה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָֹה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ:

יְראוּ אֶת־יְהֹוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו:
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהֹוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב:
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהֹוָה אֲלַמֶּדְכֶם:
מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב:
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה:
סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ:
עֵינֵי יְהֹוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם:
פְּנֵי יְהֹוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם:
צָעֲקוּ וַיהֹוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם:
קָרוֹב יְהֹוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ:
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהֹוָה:
שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה:
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ:
פֹּדֶה יְהֹוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ:

צ תְּפִלָּה לְמשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ
בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא
וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם
אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ
בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ:
כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּ° עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ
עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ
שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם

*) סר' נקראת במלאפום והא' נעלם. °) שתה ק'.

בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וכו׳.

קלה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל אֱלֹהִים: כֹּל אֲשֶׁר

חָפֵץ יְהֹוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהוֹמוֹת:
מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ
מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה:
שָׁלַח ׀ אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־
עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן:
וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהֹוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
יְהֹוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יָדִין יְהֹוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם:
עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא
יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף
אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ
בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהֹוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ
אֶת־יְהֹוָה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהֹוָה יִרְאֵי יְהֹוָה בָּרְכוּ
אֶת־יְהֹוָה: בָּרוּךְ יְהֹוָה ׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:

הודו, זה הוא הלל הגדול, וההלל של ר"ח וי"ט הוא הלל המצרי. ברכות דף ד׳ וכ"ו ופסחים קי"ח.

קלו הוֹדוּ לַיהֹוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ:
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי־יָשָׁר דְּבַר־
יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־
צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ
מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם ׀ בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם:
מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד
לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל
גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ
לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:
יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:
צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַלָתָה בּוֹ:
צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן

תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת׀ יְהֹוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהֹוָה: עֵדֹתֶיךָ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ* יְהֹוָה לְאֹרֶךְ יָמִים: *) מפיק א'.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם׀ יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי׀ לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם׀ יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

*) נאוה קדש הנ' נקמץ והא' נס"פ ופסק' דגוש נכ"י מדויק וד"י וכן עיקר וכ"כ לד"ס.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃

גָּדוֹל יְהוָֹה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃

דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃

הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃

וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּוֹתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ יתיר ו'.

זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃

חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָֹה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדוֹל־חָסֶד׃ יתיר ו'.

טוֹב־יְהוָֹה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃

יוֹדוּךָ יְהוָֹה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃

כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃

לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃

מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃

סוֹמֵךְ יְהוָֹה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃

עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃

פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ* וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃

צַדִּיק יְהוָֹה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃

קָרוֹב יְהוָֹה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃

רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃

שׁוֹמֵר יְהוָֹה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃

*) פותח את ידך ר"ת פאי כמנין הויה אדני וס"ת חתך והוא שם של פרנסה.

תְּהִלַּת יְהֹוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
קט"ו י"ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהֹוָה: אֲהַלְלָה יְהֹוָה בְּחַיָּי
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין
לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ
עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהֹוָה אֱלֹהָיו:
עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר
אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהֹוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהֹוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהֹוָה זֹקֵף כְּפוּפִים
יְהֹוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהֹוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה
יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהֹוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה:
בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהֹוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב
וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת
יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר:
מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהֹוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ: עֱנוּ לַיהֹוָה
בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים
הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה
לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ
לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהֹוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־
הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהֹוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ
עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד:
יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָו
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן׀ לְכָל־גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ: *) דבריו ק׳.

קמח הַלְלוּיָהּ׀ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו:
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר׀ מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן
וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ:
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים
וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־
נְעָרִים: יְהַלְלוּ׀ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן׀ לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: *) צבאיו ק׳.

קמט הַלְלוּיָהּ׀ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם:
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהוָה
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ

עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כ״ה״ת״י״ה:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו'.
ד״ה א׳ כ״ט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: נחמי׳ ט׳ אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ
שְּׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ
הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק
אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ
עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו
וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם
כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה
וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:
וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם
אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך לאמרה מעומד בשמחה ובכוונה ובנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂר׳ אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר   אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה   סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה   זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ   אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ:   יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
שְׁמוֹ:   מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם   וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ   יְמִינְךָ
יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם: אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישרא׳ הלכו ביבשה בתוך הים:

כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן
לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָ׳ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד׃ מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל׃ וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃ אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים׃ אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת הַמְהֻלָּל בְּרֹב* הַתִּשְׁבָּחוֹת הַמְנַהֵג° עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים׃ וַיְיָ לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן׃ הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ* נִרְדָּמִים וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים׃ וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים׃ לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים׃ אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ׃ וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ׃ וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם׃ וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת׃ אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ׃ עַל־אַחַת מֵאָלֶף

---

*) ברוב התשבחות, טעמו בריבוי התשבחות, כלומר בכל התשבחות ואף שהם רבים, וזה שימוש מלת רוב בלשון עברי להורות על ריבוי הכלל, וזה טעם ורוב עצמותי הפחיד (איוב ד' י"ד), כבוד עשרו ורוב בניו (אסתר ה' י"א) ריבוי בניו, ואמנם רז"ל הרגילו להשתמש בו בענין אחר באמרם רובו ככולו, והוצרכתי להעיר כאן על הענין הזה להכיר דעת המתקשים בזה.

°) המנהג, המ' רפה כמו המטהר (ויקרא י"ד י"א) וכן משפט הלשון להרפות המ' כשהפ' הפעל נפתח.

*) והמקיץ כ"י והמעיר.

אלף אלפי אלפים ורבי° רבבות פעמים הטובות שעשית עם־אבותינו ועמנו: ממצרים גאלתנו יי אלהינו ומבית עבדים פדיתנו ברעב זנתנו ובשבע כלכלתנו · מחרב הצלתנו · ומדבר מלטתנו ומחלים רעים ונאמנים דליתנו: עד־הנה עזרונו רחמיך · ולא־עזבונו חסדיך · ואל־תטשנו יי אלהינו לנצח: על־כן אברים שפלגת בנו · ורוח ונשמה שנפחת באפינו ולשון אשר שמת בפינו: הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו את־שמך מלכנו: כי כל־פה לך יודה · וכל־לשון לך תשבע · וכל־ברך לך תכרע · וכל־קומה לפניך תשתחוה · וכל־לבבות ייראוך · וכל־קרב וכליות יזמרו לשמך · כדבר שכתוב כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך · מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו: מי ידמה־לך ומי ישוה־לך ומי יערך־לך · האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קנה שמים וארץ: נהללך ונשבחך ונפארך ונברך את־שם קדשך · כאמור לדוד ברכי נפשי את־יי וכל־קרבי את־שם קדשו:

האל

°) ורבי נ"א ורבו רבבות הטובות.

הָאֵל

בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ׃ הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ׃ הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ׃ הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא׃

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיָי לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל· וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ· וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם· וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ׃

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יָי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ׃

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יָי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יָי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים׃ הש״ץ אומר ח״ק.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

וואַהרענד דער חזן ברכו זאַגט,

ח' בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

ק"ס בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל׃

זאַגט קהל יתברך

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

*) אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי׃

---

[2]) אור עולם באוצר חיים, מאוצר שלמעלה יוצר אור וכו' ואמר שאור עולם הוא האור שנברא מששת ימי בראשית הוא נגנז באוצר חיים כמו שאמרו לפי שאין העולם כדאי להשתמש בו ונגנז לצדיקים לעתיד לבוא לעולם שכולו חיים, ועיין בב"ר פ' ג' וביפה תאר סי' א' וסי' ו' וז' ועוד שם בפ' ר"א, וכן פתח הפייטן ביוצר להפסקה שני' אורות מאופל הזריח מהודו וכו', ואפשר כי אורות מאופל קאי על אור המאורות, וקרא לאור הגנוז אור עולם להיותו קיים לעולם, כדאי' בסדר א"ז פרק כ"א ולאור השמש אמרינן אורות בלשון רבים כמ"ש הכתוב יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ.

מיוסד ע"ס א"ב משולש בכל חרוז וכל החרוזים מסיימים על ל' הכתוב מפסוקי ה' קנני ראשית דרכו וגו' שבמשלי סימן ח', ונחתם כא"ב חתום שם המחבר שמעון בר יצחק.

אָדוֹן אִמְּנַנִי· אֶצְלוֹ שִׁכְּנַנִי· אָדָם הִקְנַנִי· יְיָ
קָנָנִי: בִּנְיָן בְּעָרְכּוֹ· כִּי עֵץ צָרְכּוֹ· בְּשַׁעֲשׁוּעַ
בִּרְכּוֹ· רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ: גַּשְׁתִּי לְרַגְלָיו· גַּרְתִּי
בִּצְלָלָיו· גַּעְגּוּעַי עָלָיו· קֶדֶם מִפְעָלָיו: דָּתוֹתַי
עֲלָם· דּוֹדַי לְהוֹעִילָם· דַּעַת הַנֶּעְלָם· מֵאָז
מֵעוֹלָם: הֲגִיגִי לֶאֱרוֹשׁ· הַמְזֻקָּק לִפְרוֹשׁ·

הנפלא

באור.

א. אדון אמנני וכו', כל הפיוט הזה ממהלל התורה שהיא עיקר החכמה והיא ראשית כל ואחרית הכל ונמצאת בכל ונעלמת מכל, ויסודו על הכתובים ה' קנני ראשית דרכו וגו' שבמשלי סי' ח' וכמו שפירשום רז"ל. אדם הקנני, לבן אדם נתנני לקנין וירמוז למאמרם ז"ל שבשעת נתינת התורה קטרגו המלאכים ואמרו לפניו ית' מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו והחזיר להם הקב"ה תשוב' כמבואר במדרש תהלי' מזמור ח'. ב. בנין, בריאת העולם. עץ. החיים כדאי' בפרקי דר"א פ"ג ויבואר לקמן אות ס'. בשעשוע ברכו, עש"ה ואהי' שעשועים יום יום (שם במשלי). ג. גשתי לרגליו, בכל מקום שהלך גשתי אליו. לרגליו, להליכותיו. ד. דתותי עלם. ל' העלמה שהעלים והצפין דתותי להועיל בהם לדודי, ויתכן שרמז במלת דודי אל דברי סופרים כמאמרם ז"ל במס' ע"ז דף ל"ה א' ויהי דודי נרדף עם דתותי. ה. הגיגי, מחשבתי והיינו התורה שהיא מחשבת החכמה, ל' בינה הגיגי. לארוש, לדבר ל' ארשת שפתיו (תהלי' כא ד). המזוקק וכו', שיעורו לדרוש ולפרוש התורה המזוקקה והנפלאה, ל' אמרות ה' אמרות

תרגום אשכנזי.

א אדון. *איך בין איין לאַגוינג דעז הערַרן, זיינער הויזגענאָססען איינע ; איך גאָב ער דעם מענשען צום ערווערב, איין שאָפפער, גאָטט. ב. אַלז ער זיין וועלט-געביידע ענטוואַרף, לאָג ער מיך צו גרונדע, אונד אונטער דען האָלדען לאַגוינגען זיינעז שאַפפענז וואַר איך דיא פֿאָרנעהמסטע זיינער אונטערהאַלטונג. ג. איהם פֿאָלגטע איך אויף דעם פֿוסע, וויילטע אונטער זיינעם צעלטע, וואַר זיינע ערגעטצונג, זיינער ווערקע ערזטעז. ד. מיינע געזעטצע האַט ער אויפבעוואַהרט, זיינען געזעטצלינגען צום היילע ; איינע געהיימע וויסענשאַפט פֿאָן יע, פֿאָן עוויגקייט הער. ה. בעגריפפע אויפצולעזען, דיא ריינסטע וואַהרהייט צו ערגרינדען. דאַז

אונבעגרייפֿליכסטע

---

*) רעדע דער תורה, אַלז אינבעגריף אַללער ווייזהייט.

הנפלא לדרוש· נסכתי מראש: ואהיה בארץ·
ושעשוע ירץ· וקדמוני במרץ· מקדמי ארץ:
זהר גבללתי· זכיות נבללתי· ואת נתהללתי·
באין תהומות חוללתי: חקר עונות· חלל
ומעונות· חקק בי ענינות· באין מעינות: טפוחי
שמים· טפסרי אש ומים· טרמני יומים·
נכבדי מים: יקרותי נבעו· יתדותי נקבעו·
יריעותי רבעו· בטרם הרים הטבעו: כללות

טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים (תהלים יב ז). ו. בארץ, בשמים. ירץ, ירצה. במרץ, במרוצה. ז. זוהר, ל' זהירות ואחות וכן זכיות ל' זכות וטהרה, והמדה התירה שהיא כלולה מזהירות וכלולה מזכות ובענין אמרות ה' אמרות טהורות וכו', ואז"ל רצה הקב"ה לזכות את ישראל וכו'. זאת, כזאת. ח עונות, ל' עת ועונה. חלל, חללו של עולם. ומעונות, השמים. חק בי ענינות, חקק בי כל עניני העול', שנתן להם חוקים כאשר יובלון שמה. ט. טפוחי שמים. עפ"ה וימיני טפחה שמים (ישעי' מח יג). טפסרי אש ומים, שרים בלולים מאש ומים והיינו המלאכים. טרמני, ל' קדימה והוא פעל נגזר ממלת טרם. יומים, ל' אלפים שנה שהתורה קדמה לעולם כמו שאז"ל. י. יקרותי, לפי ענינו הוא ל' מקור, ונבעו ל' מעין נובע ויהי' יקור ומקור ע"ד יקום ומקום, או שיהיה יקרותי ל' פנת יקרת מוסד (ישעי' כח טז) וטעמו יסודותי, ונבעו ל' גילוי כמו נבעו מצפוניו (עובדי' א ו). כ. כללות, התבמה הי ציור הבריאה בכלל ובפרט ויתכן שירמוז אל כללות ופרטות שבתורה, והנראה יותר נכון בקיצור והמשך המאמר הקצר הזה הוא ע"פ מה דאי' ברכות דף כנ"ד א' ודף רע"ב א'

אונבעגרייפליכסטע זו ערפארשען, וואר איין מאל פאן יעהער. ו. אויף היממעלן האט' איך מיינען אויפענטהאלט; מיינע מאכטע רייזטע איהן; איך האט ער פריהער הערפארגעבראכט, פאר דער ערדע אורזייט. ז. איך בין דער ריינהייט אינבעגריף אללע אוסע פאן קלארהייטען. יא, איך קאן איך ריהמען: פאר מיינער געבורט וואהרען יענע פלוטהען נאך ניכט ח. דאס אינגעטהיילטע דער ציט, דעס רוימס אונד יענער וואלבונג האט ער וועזענטליך דורך איך בעשטיממט, אלז נאך ניכטס הערפארגינגקוואללען; ט. יענע וויטאויסגעשפאנטען היממעל, זאממט דערען פייערי אונד וואססערוועזען, ענטשטאנדען צווייטויזענד יאהרע נאך מיר, נעבסט דען וואססערמאססען. י. מיינע גרונדשטיינע וואהרען איינגעזעגט, מיינע פפיילער בעפעסטיגט, מיינע טעפפיכע אויסגעשפאננט, בעפאר נאך בערגע איינגעזענקט ווורדען. כ. איך בין דאס אלל-איינס גאנצען, דא וויא דאס פארוועזען אין יעדעס איינצעלנען

נִכְלַלְתִּי· כֵּן פְּרָט נִתְלַלְתִּי· כְּמִדָּתִי נִגְלַלְתִּי·
לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי: לִי שָׁת מוֹעֵצוֹת· לָרוּץ
בְּרִיצוֹת· לֹא עָשָׂה קְצוֹת· אֶרֶץ וְחוּצוֹת:
מְצוּתִי לְקַבֵּל· מָנֶה וָהֶבֶל· מְדֻבָּקִים לֹא גֻבַּל·
וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל: נוֹי שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם· נֹעַם

תרי"ג אותיות יש מן אנכי עד אשר לרעך כנגד תרי"ג מצות. ושבעה אותיות יתירות כנגד ז' ימי בראשית ללמדך שכל העולם לא נברא אלא בזכות התורה עכ"ל. ואמרו עוד במס' פסחים דף נ"ד א' התורה אחד משבעה דברים שנבראו קודם שנברא העולם, וזהו מטעם הפייטן: כללות נכללתי, והרצון כלל המצות שאני נכלל מהם והיינו תרי"ג, כן פרט נתללתי, כן פרטי האותיות הנקראים בי מאנכי עד אשר לרעך, ואולם במדתי שאני בו עכשו תר"ך אותיות נגללתי ונתקפלתי מהם לפי שלפני גבעות חוללתי קודם שבעת ימי בראשית. נתללתי, ל' קוצותיו תלתלים ענין קיבוץ, ונגללתי ל' גלילה וקיפול או ל' התגלגלות על הדבר. ל. לי שת מועצות, כדכתי' אני עצה לי בינה. וכתיב הלא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת (משלי כב כ). לרוץ בריצות, עפ"ה ואהי' שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת. לא עשה קצות, כצ"ל שהרי לאות ל. מצותי אנו צריכים. מ. מנה והבל, תאר לישראל מנת חבלו יע', ויש ספרים מנקדים מָנֶה בסגול הנ' וא"כ הוא ל' מנין או משקל כמו המנה יהי' לכם (יחזקאל מה יב), והבל הוא ל' מדה כידוע והרצון כי המשקלים והמדות יקבלו מצות החכמה ובמאמר איוב (כח) והחכמה מאין תמצא וגו' אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה וכתיב מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן וכל בשליש עפר הארץ ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים (ישע' מ יב), וכבר העמיק הרחיב לדבר בזה הפייטן בסילוק לפ' שקלים. מדובקים, צרורות הארץ המדובקים והוא עפ"ה בצקת עפר למוצק ורגבים ידבקו (איוב לח לח). ול' גיבל נופל על פסולת האבנים ועל בלילה ועירוב בחומר וטיט לעשות מעשה מה. וראש עפרות תבל, וראשית הייצור, או שהוא כינוי לאד"ה כפי' רש"י ז"ל. נ. נוי שלשים ושתים, ירמיז אל ל"ב נתיבות פליאות החכמה המבוארים בס' יצירה ובנגדם ל"ב מדות של ר"א בר"י הגלילי

איינגעשלאָסען; איך בין איינגעטראָנקט נאָך מיינעם אייגענען מאַאַסטע אונד וואַר שאָן, עהע היגעל נאָך וואַרען. ל. מיר האַט ער ויזעטאַע איינגעטעהייט, לום ענטליקקען, ער האַטטע נאָך ניכטס ערשאַפפען, וועדער דען ערדבאַלל נאָך דעססען אויסריס. מ. מיינען געזעטצען זינד אונטערוואָרפען דיא שווערע אונד דיא גרעססע; אָהנע מיך האַטטען דיעזע שאָללען זיך ניכט געבאַללט, נאָך דער הויפטשטאָף דעז ערדענ־קלאָסעז. נ. צווייאונדדרייסיג ציערליכע אונד אַנמוטהיגע פּפאַדע* האַט
ער

*) אין דער מיסטיק הייסט דיא ווייזהייט 32 גאַנגע אָדער אויספליסע, עבען זאָ האַט דיא תורה צווייאונדדרייסיג צוואָגיזען. זיעהע אים באור.

נתיבותים· נהר בי שפתים· בהבינו שמים:
ספונות הראני· סודו קראני· סמך לגאוני·
שם אני: עצתי תחוג· עולם נחוג· ענד במחוג·
בחקו חוג: פצומה להום· פקד קר וחם· פלס
לתהום· על פני תהום: צופיה למרחקים·

שהתורה נדרשת בהם, והרמב"ם במלות הגיון פ"ז קרא להם הקשי הדינים התורים. נועם נתיבותים, עש"ה דרכי' דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום. שפתים, ל' אם תשכבון בין שפתים (תהלי' סח יד) וברכות דף קי"ג ב' אמרו אילו התלמידי' שיושבין לפני חכמים בארץ. ס. ספונות, ענינים ספונים ויקרים. סודו. התורה נקראת סוד ה' (תהלים כה יד). סמך לגאוני, לגאון שלי הוא הקב"ה. כי בחכמה יסד כל ועל החכמה נסמכה הבריאה כולה כדכתי' ה' בחכמה יסד ארץ וגו' (משלי ג יט), אלהים הבין דרכה (איוב כח כג) פי' רש"י נסתכל בה וברא את העולם באותיותיה כסדרן ומשקלן יצר כל היצורים כאשר כתב בסוד ס' יצירה עכ"ל, וכן ת"י בראשי' ברא אלהים בחוכמתא ברא, ובב"ר ריש פ' בראשית ואהי' אצלו אמון, התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, בנוהג שבעולם מלך ב"ו בונה פלטין אינו בונה אותו מדעת עצמו אלא מדעת האומן והאומן אינו בונה אותו מדעת עצמו אלא דפתראות ופנקסאות יש לו לדעת האיך הוא עושה חדרים היאך הוא עושה פשפשין כך הי' הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם והתורה אמרה בראשית ברא אלהים ואין ראשית אלא תורה היך מה דאת אומר ה' קנני ראשית דרכו. ע. תחוג, תרמוז ל' במחוג משתעי (ברכו' דף מו ב) וטעמו עלתי תרמוז איך שהעולם יהא כהוג וי"ג תהוג ל' הגיון. ענד במחוג, הקיף במחוגה. ל' ענדם על גרגרותיך (משלי ו כא) ול' ובמחוגה יתארהו (ישעי' מד יג) והוא שם לכלי שמתארין בו העגולה, והעגולה עצמה נקראת חוג. פ. פצומה, תאר לארץ בעבור השברים אשר לה עש"ה הרעשת ארץ פצמתה רפה שברי' (תהלי' ס ד). להום, לרפאות ל' הימום היא בריכה בבראשית רבה פ' מ"ה שפרשוהו ל' רפואה, וטעמו כדי לרפאות הארץ מתשלומי' היתה פקודתו על קול ומום שהם רפואה לארץ כאשר יעידו חכמי הטבע, גם פלס לתהום על פני תהום שלא יציפו העולם כדכתיב מי מדד בשעלו מים (ישעי' מ יב) וכתיב לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה (איוב כח כה). צ. צופי' למרחקים, אני החכמה צופי' אני למרחקים וכפלופי מלאכים משמחים בכל

ער איינגעראַהב איינער גרענצלען בעזייטיגט, אַלז ער דיא הימעל בערייטעטע;
ס. איר האַט ער פֿערבאָרגענהייטען אָפֿפֿענבאַהרט, איך נאַננטע ער זיין געהיימניס.
דער גרונדריס צור שאָפּפֿונג וואַר איך פֿיר זיינע געטטליכע מאַיעסטעט דאָרט; ע. איין
ראַטה וואַר איהם איין צירק צור בעסטיממונג דער וועלטאָרדנונג; איך האַט ער
שטאַטט דעס צירקעלס געברויכט, אַלז ער דען אומריס דער וועלט געצייכנעט.
פ. צור ערהאַלטונג דער ערדע האַט ער פֿעראָנדערליכע יאַהרעסצייטען איינגעזעצט,
אונד אַבגעוואָגען דיא פֿלוטהען אויף דער פֿלאַכע דעס אַבגרונדעס. צ. איך בין דיא
זעהערין

צפצופי משחקים · צעדי לא דוחקים · באמצו שחקים: קבועם מזוז: קדירתם לחזיז · קרישתם לפזוז · ממעל בעזוז: רוגעים בנהום · רגבים יגיחום · רתק חול לתהום · עינות תהום: שוה ארקו · שפר מתקו · שב בהנתקו · בשומו

מקום ל' המצפצפים והמהגים (ישעי' ח יט). צעדי לא דוחקים ענין בלכתך לא יצר צעדך (משלי ד יב) והרצון כי השמי' גם הארץ מעידים על חכמת הבורא ית'. ק. קבועם מזוז, שלא יזוזו ויזדעזעו. קדירתם, ל' נתקדרו השמים בעבים. לחזיז, פעל נגזר מן ודרך לחזיז קולות (איוב לח כה) שהרצון בו ענן ועב או שיהי' קדירתם ל' קדירה וקערה והרצון שקערורית השמים מוכן לאסוף החזיזים. קרישתם, כמו שאז"ל יהי רקיע יחזק הרקיע לחים היו ונקרשו. לפזוז, לחזק כמו ויפוזו זרועי ידיו. ר. רוגעים בנהום, כינוי לגלי הים ל' וינהום עליו כנהמת ים (ישעיה ה ל) ול' רגע הים ויהמו גליו (שם נא טו). רגבים יגיחום, כ"כ בקצת ספרים נח' וא"כ הוא ל' מלחמה כי כן כל ל' מלחמה מתורגם גיחת קרב ועעמו כי הרגבים שסביבת הים יגיחו אתם מלחמה ולא יניחום לעבור, ובקצת ספרים כתיב יגיהום בה' ויהי' טעמו יסירו וישיבו אותם לאחור, ל' כאשר הוגה מן המסלה (ש"ב כ יג). רתק חול לתהום, הקיף בשלשלאות ורתוקות של חול סביב לים שלא יוכלו המים לעבור וכדכתיב אשר שמתי חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו ויהמו גליו ולא יעברנהו (ירמי' ה כב). רתק, פעל נגזר מן ורתוקות כסף צורף (ישעי' מ יט) שענינו שלשלאות. עינות תהום, בע' בחירק בכל כ"י ובעדות ר"דק שקל פיל, גם במסרה מסר עליו לית ואילו בצרי אית דכוותי'. ש. שוה ארקו, ע"י שרתק חול לתהום השוה ארצו כמו הלא אם שוה פני' (ישעי' כח כה), או שקאי על קרקע הים וטעמו שנתן לים קרקע טוב ושוה לו לפי תכונתו ל' פרי ישוה לו (הושע י א) וידוע כי קרקע הים משונה מקרקע היבשה לפי טבעו. מתקו, תכונתו כמו החדלתי את מתקי (שופטי' ט יא), ואי קאי על תכונות הים ירמוז אל הבריאות שבו מדומם וצומח וחי. שב בהנתקו, הים בהנתקו מיסודו בשוא גליו ישיב לאחור בעל כרחו בעבור כי חק שם לים, ויתכן שירמוז אל ההליכה והחזירה התמידית אשר לים והנה בהליכתו ידמה כאלו הוא רוצה ללכת לו חוץ מגבולו אל מקום אחר והוא מוכרח לשוב בשומו לים חקו חק עולם

זעהערין דער וויטבעוואָהנטען וועלט, זיינע פרעדיגטען זינד אונערגעטלענד ; זויך וואַרען זיינע טריטטע ניכט ענגע, דאַ ער יענע הימעל אויזגעדעהנט. ק. זיא רוהען אויף אונערשיטטערליכען פפיילערן ; אין איהרער בלויען טראַכט בילדען וואָלקען זיך, וועלן פייכטיגקייטען גערינגען אונד שטאָקקען אין יענער האָהע. ר. ברויזענד סטירמען דאָרט וואָגען הערען, אונד בעגעגנען דער קיסטע אים טרעקקליכען קאַמפפע ; אַבער ער האַט עס מיט זאַנדהיגעלן אומשטעטט, דאַז אונערמעסליכע מעער ; דאַ סייטערן דעס אַבגרונדס עמפאָרטע קוועללען, ש. זיא ווייכען ציטטערנד נאָך איהרעם גרונדע צוריק, אין דען שראַנקען דער איהריגען ; דאַז געטרעננטע געוואַססערלענט וויעדר איין, וויל ער דעם מעערע שראַנקען געזעטצט.

זאָ

לים חקו: תבל בשכללו· תושיה שת שכלו· תכונים קדם מלא· ומים לא: שתות חברו· מלואם הגברו· עבודתו יגברו· ופיו לא יעבורו: יו ועל נאמני ארץ· בריתו התריץ· צדקם חשוך קרץ· בחוקו מוסדי ארץ:

שהמ"ח שמעון בר יצחק חזק חתום בראשי החרוזי' אלא שהקדים בראש כל חרוז תיבה אחת מפסוקי ואהיה אצלו אמון וכו', במשלי סי' ח'·

קהל וחזן		חזן
בחביון עוז ארמון:	שכונה·	ואהיה
בתוך גנזיו לטמון:	מיוחדת·	אצלו
אמון		

ולא יעברוהו. ת. בשכללו, בכלותו. תושיה, כינוי לתורה ולחכמה. שת, ייסד. מלא, בכל ספרינו המ' בשוא לכן הוא ל' מילוי, ויתכן שירמוז אל דעת האומר כי היו שם גשמים רוחניים קדמוניים המכונים בלשונם Atomen; והיא הדעת השני אחר ביטל רבינו סעדיה הגאון ז"ל בספרו האמונות והדעות מאמר א', והמים גם הם כינוי ליסוד ותומר ראשון כמבואר בדבר החבר למלך בוזר מאמר ד' סי' כ"ה, ולזה רמז הפייטן כי התכונים מלא קדם והם הגשמים הקדמונים הנזכרים גם התכונים בשם מים לא היו עדיין וכולם נבראו בתורה. שתות, יסודות כמו כי השתות יהרסון (תהלים יא ג). ועל נאמני ארץ, צדיקי הדור. בריתו התרץ, ייסד העולם ועליהם הוא עומד במישור, תרגום של מישור תריצותיה. צדקם חשוך קרץ, הצדיקים עוצרים ההשחתה מן העולם כי הם מליצים לעולם. ועיין בביאורי לפיוט אופד מאז למוסף יום א' דר"ה·
ואהיה שכונה וכו', גם זה ממהלל התורה וכמוש"ז"ל בב"ר פ' א' ואהי' אצלו אמון, אמון פדגוג, אמון מוצנע, אמון מכוסה, אמון רבתא וכו'. מיוחדת בתוך גנזיו

ת. זא האט ער דיא וועלט פאללענדעט, זיינע געזעטצליכע פערנונפט גריגדעטע אויף וויזהייט זיך; וואז אהן וועלטשטאף, וואז אהן וואססער נענגט, וואר נאך ניכט. שתות. ער האט דיא עלעמענטע צוזאממענגעפיגט, איהרען בעשטאנד= טהייען פעסטיגקייט פערליעהען; זא בייבען זיא איהרער בעשטיממונג געטרייא אונד איבערטרעטען ניכט געזעטצע געהייס. ועל. אבער, נור אויף דען רעדליכען דער ערדע האפטעט דיעזע גאנצע שטאפפונג; איהרע טוגענדען זינד'ז, דיא זיא פאר צערריטטונג בעוואהרען, איהרע טוגענדען זינד דיא גרונדפעסטע, וואראוף ער דיא פפיילער דער ערדע געשטיצט.
איך וואר דיא בעוואהנערין דעז איננערזטען געמאכ'ז: זייגעז פראכטגעביידעז, וואר זיינע איינציגע, אויפבעוואהרט אין דער קאממער זייגער שאטצע.
איך

חזן: קהל:

אָמוֹן עֲמוּסָה· מִלּוּי מִצְוֹת כָּרִמּוֹן:

וָאֶהְיֶה וְעוּדָה· לְגִינֵי פִּצֵּל לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן:

חזן וקהל

שַׁעֲשׁוּעִים, נַחֲלִיאֵל מַתָּנָה מִמִּדְבָּר לִזְמוֹן·
יוֹם, בָּאוּ לְסִינַי נוֹחֲלֵי דָּת אָמוֹן·
יוֹם, רָדוּ מַלְאֲכֵי צְבָאוֹת בֶּהָמוֹן·
מְשַׂחֶקֶת, יְדִידוּת עָל נִשְׁמַעַת כְּפַעֲמוֹן·
לְפָנָיו, צָגוּ מְלָכִים בְּפָרֵשׂ בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן·
בְּכָל עֵת, חָשְׁבוּ מִישֶׁר מוֹאָב וְעַמּוֹן·

משחקת

לטמון, התורה היתה מיוחדת להיות טמונה בתוך גנזיו עד זמן מועד וכמו שאז"ל במס' שבת דף פ"ח ב' אמרו המלאכים לפני הקב"ה חמדה גנוזה שגנוזה לך ששת ימי בראשית תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש לתנה לבשר ודם? וכו'. ועודה, ל' ייעוד ואירוסין, מיועדת ומאורסה לבניו של יעקב אשר פלל לח ולוז וערמון וכמו שאז"ל תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב א"ת מורשה אלא מאורסה בחלוף הש' בש'. שעשועים נחליאל וכו', טעמו התורה שהיא נחלת אל ושעשועיו נתנה מתנה לישראל ממדבר כדי שתהא מזומנת לכל שכל הרוצה ליטול יבוא ויטול, וכמו שאז"ל על פסוק וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות (במדבר כ"א י"ח). יום רדו מלאכי צבאות, עש"ה רכב אלהים רבותים אלפי שנאן (תהלי' ס"ח י"ח). ואז"ל בפרקי דר"א פ' מ"ז כשירד הקב"ה ליתן תורה לישראל ירדו עמו ס' רבוא של מלאכי השרת ועטרו את ישראל וכו'. משחקת ידידות על, ששון ושמחה שהיתה משחקת כנסת ישראל האהובה למעלה נשמעת בפעמון. ידידות על, אהובה למעלה כמו נאם הגבר הוקם על (ש"ב כ"ג א'). לפניו צגו מלכים וכו'. עש"ה בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון (תהלי' ס"ח ט"ו) וכמו שפרשו רש"י ז"ל כשפרש הקב"ה לפניהם תורתו אשר המלכים היינו תלמידי חכמים כשלגים ונתלבנים בה בארץ צלמות וחושך. ע"ש. בכל עת חשבו מיושר מואב ועמון, היו מונעים עצמם מלקיים שבע המצות שנתנו להם

איך גענאם זיינע ערליעהונג, וואר זיינע אונטערריכטע פלאנז וויא איין געשאלטעס האזעל, ווורדע דאן פערלאבט מיט דען ענקעלן דעס שטאמבעטהלערס (יעקב*).

*) זיעהע אין ס' בראשית קאפיטעל 30 פערז 37.

משחקת, קלקלון פארן ובוז ואדמון •
ברתבל, המרוני קבלוני הולכי יליל ישמון •
ארצו, זרח אורי ונדף ריחי כאפרסמון •
ושעשעי, קדשו חורב ונדו תבור וחרמון •
ה׳ארת, אלהי קדשה וכבוד כל ישימון •
בני, מעלה מוראו יעריצון ויעצימון •
אדם, נצח תהלתו יקדישון וירוממון •

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים ובטובו מחדש בכל־יום תמיד מעשה בראשית: מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך: המלך המרומם לבדו מאז המשבח והמפאר והמתנשא מימות עולם: אלהי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו אדון

משחקת קלקלון וכו', התורה היתה לשחוק באהל פארן ובוז ואדמון כדאי' במס' ע"ז דף ב' על פסוק וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן (דברים ל"ג ב') מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן? אמר ר"י מלמד שהחזירה הקב"ה לתורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה עד שבאו ישראל וקבלוה וכו', והוא מבואר יותר בילקוט פ' וזאת הברכה. קלקלון, אחר לאהל של יריעות והוא כמלא בתלמוד ע"ז דף כ"א ב' כל שהוא לפנים מן הקלקלון. פארן, היינו ישמעאל עה"ה וישב במדבר פארן, ובוז הוא ממשפחת נחור כדכתיב את עוץ בכורו ואת בוז אחיו (בראשית כ"ב כ"א) וכתיב אליהוא בן ברכאל הבוזי (איוב ל"ב א'). ואדמון, עשו ע"ש ויצא הראשון אדמוני. הולכי יליל ישימון, ישראל שהלכו במדבר יליל ישימון. ארצו זרח אורי, התורה נקראת אור כדכתיב כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו' כ"ג) והיא זרחה בארצו של הקב"ה והיינו התבל כדכתיב משחקת בתבל ארצו (שם ח' ל"א). ונדף ריחי כאפרסמון, כמו שאז"ל כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה הי' נתמלא כל העולם כולו בשמים וכו', במס' שבת דף פ"ח ב'. ושעשועי, ילדי שעשועים שלי היינו ישראל קדשו חורב כדכתיב הגבל את ההר וקדשתו. ונדו תבור וחרמון, הר תבור וחרמון כששמעו שבאו ישרא' אל הר האלהים חורבה לקבל התורה עליו נתקנאו בו ונדו ממקומם אל הר סיני כדי שתנתן תורה עליהם כדאי' במס' מגילה דף כ"ט א' והוא יותר מבואר בבראשית רבה ריש פ' צ"ט. כל ישימון, כל הברואים ישימו קדושה וכבוד לאלוה וכדכתיב ישימו לה' כבוד ותהלתו באיים יגידו (ישעיה מ"ב י"ב). בני מעלה, המלאכים. מוראו יעריצון, עה"כ את ה' צבאות אותו תקדישו והוא מוראכם והוא מעריצכם (ישעי' ח' י"ג). ויעצימון, יתנו לו התעצומות. אדם, בני אדם.

עזנו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו: אל ברוך גדול
דעה הכין ופעל זהרי חמה טוב יצר כבוד לשמו: מאורות
נתן סביבות עזו: פנות צבאיו קדושים רוממי שדי תמיד
מספרים כבוד־אל וקדשתו: תתברך יי אלהינו על־שבח
מעשה ידיך ועל־מאורי־אור שעשית יפארוך סלה:
תתברך צורנו מלכנו וגאלנו בורא קדושים ישתבח שמך
לעד מלכנו יוצר משרתים ואשר משרתיו כלם עומדים
ברום עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלהים חיים
ומלך עולם: כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים
וכלם עשים באימה וביראה רצון קונם וכלם פותחים
את פיהם בקדשה ובטהרה בשירה ובזמרה ומברכים
ומשבחים ומפארים ומעריצים ומקדישים וממליכים
את־שם האל המלך הגדול הגבור והנורא קדוש הוא:
וכלם מקבלים עליהם על מלכות שמים זה מזה ונותנים
רשות זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח בשפה ברורה
ובנעימה קדשה כלם כאחד עונים ואומרים ביראה:
קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל־הארץ כבודו:

אופן.

שם המחבר חתום בראשי החרוזים שמעון, אלא שהקדים בראש כל חרוז תבה אחת או שתים מפסוק ועתה בנים שמעו לי וכו'.

ועתה בנים, שירו למלך בתפארת מפאר. ברקמי
שיר מעטף ומעטר ומתאר. בהוד
והדר

ועתה בתפארת מפואר, המפואר בתפארת. ברקמי שיר מעוטף וכו', כמו שאז"ל סנדלפון מקשר תפלתן של ישראל ועושה ממנה עטרה לראשו ית'. ומתואר, גם

וְהָדָר וָשֶׁבַח מְבֹאָר· בַּעֲטֶרֶת גֵּאוּת וְכֶתֶר נוֹרָא יִתְפָּאַר:

שִׁמְעוּ לִי, מַלְּלוּ· עֱזוּז נוֹרָא פִּלְאֵי גָדְלוֹ· שֶׁשְּׁמוֹ עָרֵב לוֹ· וְזִכְרוֹ נָעִים לְהַלְלוֹ· וְהֵיכָלוֹ נֶחְמָד לוֹ· וּכְבוֹדוֹ נֶהְדָּר לוֹ· וְהוֹדוֹ נָאֶה לוֹ· וּמְשָׁרְתָיו מַנְעִימִים לוֹ:

וְאַשְׁרֵי, עֲבָדָיו הַמַּשְׁמִיעִים בְּקוֹל שִׁבְחוֹ· כִּי עֲרֵבִים לְפָנָיו וּמְקֻבָּלִים נִכְחוֹ· קו״י שַׁמְעִיאֵל הַשָּׂר מַשְׁמִיעָם בְּכֹחוֹ· לְשַׁתֵּק הֲמוֹן מַעֲלָה בְּרוֹן בְּנֵי אֶזְרָחוֹ:

דְּרָכַי, וְחוֹבַי תֵּת קְדֻשָּׁה לַמְקָרֶה אוּרִים· הַמְשֻׂגָּב וּמְכֻתָּר בְּכִתְרֵי בְּרוּרִים· פְּאֵר מְלָכִים תְּהִלָּה לִבְרוּרִים· מִפַּחְדּוֹ יָחִילוּ אֵיתָנִים וְצוּרִים:

ק״י יִשְׁמְרוּ, נִכְסָפִים בַּחֲצֵרוֹת מְעַט מִקְדָּשׁוֹ· בְּפַחַד וְיִרְאָה לְהַעֲרִיצוֹ וּלְהַקְדִּישׁוֹ:

הוא ל' עטור וסבוב כמו ותאר הגבול (יהושע ט"ו ט') או שהוא ל' יפוי. בעטרת וכו', שעורו בעטרת גאות וכתר יתפאר אל נורא, ואמר עטרת גאות עש"ה ה' מלך גאות לבש, ועש"ה הוי עטרת גאות (ישעי' כ"ח א'). שמעו לי מללו, שמעו לי למלל לו ולספר עזוז נורא וכו'. ששמו ערב לו וזכרו וכו', כענין לשמך ולזכרך תאות נפש (ישעי' כ"ו ח'). ואשרי עבדיו, בני מעלה. שמעיאל השר, המלאך הממונה להשמיע תפלת ישראל. משמיעם בכחו, מכריז להם למלאכים בכחו לשתק אותם עד שיגמרו ישראל שירתם כדכתיב ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים (איוב ל"ח ז') ואמרו עליו במס' חולין דף צ"א ב' אין המלאכים אומרין שירה למעלה עד שאמרו ישראל למטה. בני אזרחו, בני אברהם המכונה איתן האזרחי. דרכי וחובי, כן דרכי והוא חוב עלי לתת קדושה להקב"ה המקרה אורים, ל' המקרה במים עליותיו (תהלים ק"ד ג'). לברורים, לנבחרים ולחשובים. מפחדו יחילו איתנים וצורים, כענין ראוך יחילו הרים (חבקוק ג' י') וכענין חמתו נתכה כאש והצורים נתצו ממנו (נחום א' ו'). ישמרו בכספים וכו', טעמו ישראל הנכספים לחצרות בה"כ שהוא מקדש מעט ישמרו להעריצו ולהקדישו בפחד

קו"ח אחר שתי תבות מזכירים שם קדשו ·
להודיע לכל כי הם זרע קדושו :

והחיות ישוררו וכרבים יפארו ושרפים ירנו ואראלים
יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב לעמת שרפים לעמתם
משבחים ואומרים · ברוך כבוד־יי ממקומו :

לאל ברוך נעימות יתנו · למלך אל חי וקים זמירות יאמרו
ותשבחות ישמיעו · כי הוא לבדו פועל גבורות עשה
חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא
רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו
בכל־יום תמיד מעשה בראשית : כאמור לעשה
אורים גדלים כי לעולם חסדו : אור חדש על־ציון תאיר
ונזכה כלנו מהרה לאורו · ברוך אתה יי יוצר המאורות :

אהבה רבה אהבתנו יי אלהינו חמלה גדולה ויתרה
חמלת עלינו אבינו מלכנו בעבור אבותינו שבטחו בך
ותלמדם חקי חיים כן תחננו ותלמדנו : אבינו האב
הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל
לשמע ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקים את־כל־דברי
תלמוד תורתך באהבה : והאר עינינו בתורתך ודבק
לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה שמך ולא־
נבוש לעולם ועד : כי בשם קדשך הגדול והנורא בטחנו

נגילה

ויראה. אחר שתי תיבות וכו', כדאי' שם במסכת חולין דף צ"א ב' חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת, שישראל מזכירים את השם אחר שתי תיבות שנאמר שמע ישראל ה' וגו' והמלאכים אין מזכירין אותו אלא אחר ג' תיבות כדכתיב קדוש קדוש ה' צבאות.

נָגִֽילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶֽךָ׃ וַהֲבִיאֵֽנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע
כַּנְפוֹת הָאָֽרֶץ וְתוֹלִיכֵֽנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵֽנוּ׃ כִּי אֵל פּוֹעֵל
יְשׁוּעוֹת אָֽתָּה וּבָֽנוּ בָחַֽרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵֽרַבְתָּֽנוּ לְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל סֶֽלָה בֶּֽאֱמֶת ∙ לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה׃ בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה׃ יחיד אומר א׳ מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ∙ אֶחָד׃

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶֽךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵֽלֶּה אֲשֶׁר אָֽנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶֽךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּֽבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶֽךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶֽיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶֽיךָ׃

דברים י״א י״ג. וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָֽנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָֽתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָֽסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶֽךָ׃ וְנָֽתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָֽעְתָּ׃ הִשָּֽׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶֽם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָֽרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶֽם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵֽלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶֽם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־

בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על־מזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:

במדבר ט״ו ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם: יש לברך אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע האל״ף.

ספרד אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן וטוב ויפה הדבר הזה· על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

פולין אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר: ומתקן ומקבל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם ועד: אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו: לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קימת: ודבריו חיים וקימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

על הראשונים ועל האחרונים לעולם ועד חק ולא יעבור· אמת שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם

וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה· לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

שם המחבר שמעון בר יצחק חזק ואמץ חתום בראשי החרוזים אלא שהקדים בראש כל חרוז ראשי הכתובים מעשרת הדברים, וכל חרוז מסיים על לשון הכתוב מפסוקי שמעו מוסר וגו' שבמשלי סי' ח'.

אָנֹכִי, שִׁמַּעְתָּ וְנִתְאַיַּמְנוּ· קַבְּלוּ מַלְכוּתִי וְלֹא תֶאְשָׁמוּ· שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ: לֹא יִהְיֶה, מִקְוֶכֶם זָר וְתָרֵעוּ· וּמֵעֲבוֹדָתִי בַּל תִּגְרָעוּ· וְאַל תִּפְרָעוּ:

אנכי שמעת, השמעת. ונתאימו, לי אימה, נתחלחלו ונרתעו בשמעם הדבור כמו שאז"ל במס' שבת דף פ"ח ב' וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק שהיו נרתעין לאחוריהם י"ב מיל וכו'. ועוד יש לפרש ונתאיימו ל' אום ואומה שנעשו לו לאום ע"י קבלת אלהותו וזהו שסמך אחריו קבלו מלכותי. ולא תאשמו, ולא תתחרטו לאמר אשמנו כי קבלנו מלכותך דוגמת ולא יאשמו כל החוסים בו (תהלים ל"ד כ"ג) וכפי' רש"י ז"ל. שמעו מוסר וחכמו, לשון הכתוב במשלי סי' ח' פסוק ל"ג, וכמו שבפיוט הקודם התחיל כל חרוזיו בלשון הכתוב ואתה בנים שמעו לי ואשרי דרכי ישמרו, כן בפיוט הזה חתם כל חרוזיו על לשון הכתובים שאחריו והם שמעו מוסר וחכמו ואל תפרעו אשרי אדם .... עד חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה שהוא פסוק ראשון שבסי' ט'. ואתה תוכל לשפוט במישור האיך שבשו המדפיסים בסיומי החרוזים האלה והוסיפו תיבת וחכמו בסיום דבור לא יהי' והוא כבר בא בחרוז הקודם, גם בדבור לא תחמוד חתמו חכמות נשים בנתה ביתה — נשים מה בעי הכא? ולשון הכתוב הוא חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה ועליו בנה דבור לא תחמוד וחרוז וכל קנינך, אלא שנתחלף להם הכתוב הזה עם הכתוב שם סי' י"ד והוא שבוש גמור אשר שבשו המדפיסים, ובכל כ"י איננו. לא יהיה מקוכם זר, מקוה ישראל הוא ה' ית' כדכתיב מקוה ישראל מושיעו בעת צרה (ירמי' י"ד ח') לזאת אמר לא יהי' מקוכם אל זר. ותרעו, הפך ה' ית' שהיא מושיע בעת צרה. ומעבודתי בל תגרעו ואל תפרעו, כנ"ל כמ"ש בסמוך, וטעם ואל תפרעו אל תבטלו מעבודתי; או שהוא מלשון רז"ל הקורא למפרע והטעם שלא תגרעו מעבודתי אף לא תפרעו אותה להקדים המאוחר ולאחר המוקדם כהפוך הסדר

אנכי[1]). איך בין דאָס עוויגע וועזען — ריעפֿט דוח, דאָס זיא ערבעבטען — הולדיגט אייער רעגיערונג! עס ווירד אייך ניכט גערייען; זייד געהאָרזאַם אונד ווייזע!
[2]) זעטצט אייער פֿערטרויען ניכט אויף פֿרעמדע געטטער, עס מעכט' אייך איבעל בעקאָממען! בעפֿלייסיגט אייך מיינעס דיענסטעס אונאונטערבראָכען!

לא

[1]) ערסטעס געבאָט. [2]) צווייטעס געבאָט.

לֹא תִשָּׂא, עֲנֹשׁ לְחַלְלִי׳ וְתִנָּצֵל מִמַּכְאוֹב
וּמֵחֳלִי׳ אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי׃

זָכוֹר, וְשָׁמוֹר אֶת יוֹם׳ וְתִמְצָא כֹּפֶר
וּפִדְיוֹם׳ לִשְׁקֹד עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם׃

כַּבֵּד, נָא הוֹרֶיךָ בְּמִבְטָחַי׳ וְתַאֲרִיךְ יָמִים
וְתִהְיֶה חַי׳ לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פְּתָחַי׃

לֹא תִרְצָח, בְּנֶפֶשׁ מְחַיִּים׳ וִיהִי חֶלְקְךָ בַּחַיִּים׳
כִּי מֹצְאִי מָצָא חַיִּים׃

הפלוה לכם. לא תשא עונש לחללי, לא תשא עליך עונש של חילול השם שהנשבע לשוא מחלל השם כדכתיב ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהיך (ויקרא יט יב). ותנצל ממכאוב ומחלי, כי לא ינקה ה׳ את אשר ישא את שמו לשוא וכתיב ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו את עציו ואת אבניו (זכרי׳ ה ד). זכור ושמור, שניהם בדבור אחד נאמרו. את יום, היום מיוחד הוא שבת, ואמרו רז״ל במס׳ שבת דף קי״ח אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות מיד הן נגאלין שנאמר כה אמר ה׳ לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו׳ וכתיב בתריה והביאותם אל הר קדשי (ישעי׳ נו ז) וזה טעם תמצא כפר ופדיום, לשקוד על דלתותי יום יום. במבטחי, בשומך בטחונך כי אם יגיע לך היזק מכבודם אמלא לך. ותאריך ימים, כדכתיב למען יאריכון ימיך. ותהיה חי, בריא ושלם, והוא כנגד ולמען ייטב לך. לשמור וכו׳ שתזכה לשמור מזוזת פתחי ולעבוד עבודתי. ויהי חלקך בחיים, כי אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם (תהלים נה כד) ואשמתם משתכח ולא ליהוי להו בנין רבנן כדאיתא במסכת סנהדרין דף ק״ו ב׳, וזה טעם כי מוצאי מצא חיים, ואפשר שהרצון בחיים בחיי העולם הבא וכדאיתא בדברים רבה סוף ק״כ ע״ג שופך דם האדם באדם דמו ישפך אמר ר׳ לוי והרי

[3]) לאַס דיר ניכט דיא ענטווייהונג מיינעס נאַמענס צו שולדען קאָממען, דאַמיט דיך ניכט טרעפפע קוואַאל אונד קראַנקהייט. הייל דעם ערדענזאָהן, דער מיר פאָלגט.

[4]) ערינגערע דיך דעס רוהעטאַגעס אונד נימם איהן וואָהל אין אַכט! דאַן פינדעסט דו גנאַדע אונד הייל, מיינע פפאָרטען צו בעוואַכען טאַגטעגליך.

[5]) פערעהרע דיינע ערלייגער, דאַן לעבסט דו — בייא מיינער טרייע — לאַנגע, אונד בלייבסט געזונד, צו וואַרטען דיא פפאָרטען מיינער טהאָרע.

[6]) מאָרדע קיינע לעבענדיגע זעעלע, דאַן האַסט דו אַנשפרוך אויף לעבען. וועָר מיך עררייכט, עררייכט עוויגעס לעבען.

[3]) דריטטעס, [4]) פיערטעס, [5]) פינפטעס, [6]) זעכסטעס געבאָט.

הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאַלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ· מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ· יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל· (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל·) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃ אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן׃ אֶת־יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה׃ זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ׃ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ׃ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ׃ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה׃ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים׃ חוּס וְחָנֵּנוּ׃ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ׃ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ

וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ· וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם· הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בקצת קהלות עולים הכהנים לדוכן וסדרו תמצא בסוף המחזור.

לש"ץ אֱ"וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם· עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

חזרת התפלה לשליח צבור·

בלחש. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בקול. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן:

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים· וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים· אֶפְתְּחָה פִי בְּשִׁיר וּרְנָנִים· לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים:

אין פיוטען קהלות אשכנז, זאָ וויא בדוב קהלות פולין וביהם ואיטליא, ווירד אַן ערזטען טאַג דאַז קרובות **ארץ מטה** פאַן צווייטען טאַג געזאַגט.

ע"פ א"ב.

אֹרַח חַיִּים מוּסַר תּוֹכַחַת · בְּתַתְּךָ לְנוֹשָׁעִים בְּשׁוּבָה וָנַחַת · גָּעֲשׁוּ עַמּוּדֵי רוּם וָתַחַת · דְּבֵקֶיךָ בְּבוֹאָם מַתָּנוֹת לָקַחַת: הִסַּעְתָּ עַם כַּצֹּאן לַנְחוֹת · וְנִהַגְתָּם כָּעֵדֶר בְּשֹׂבַע שְׂמָחוֹת · זִכִּיתָם לַתּוֹרָה בְּאַהַב לְהֵאָחוֹת · חֹדֶשׁ שְׁלִישִׁי בְּצֵאתָם לִרְוָחוֹת: טֶרֶם נִגְלֵיתָה בְּשֵׂעִיר וּפָארָן · יְדַעְתָּם חֻקֶּיךָ עָנְשָׁן וּשְׂכָרָן · כִּרְאוֹתְךָ

כי

אורח חיים וכו', כינוי לתורה עש"ה ודרך חיים תוכחת מוסר (משלי ו כג) לנושעים בשובה ונחת, כינוי לישראל, והוא עש"ה בשובה ונחת תושעון (ישעי' ל טו). געשו, התגעשו ונרעדו. עמודי רום ותחת, עמודי שמים וארץ, שנא' ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו וגו' (שופטים ה' ד'). וכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה (תהלים ע"ו ט'). דבקיך, ישראל הדבקים בך. מתנות לקחת, דכתיב עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם (תהלים ס"ח י"ט) ובמתן תורה משתעי קרא. הסעת וכו', שנא' ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר (תהלים ע"ח נ"ב). באהב, באהבה. להאחות, להתחבר באחוה, והוא פעל נגזר מן אח ואחוה ונמצא לרוב בדברי רז"ל. טרם, קודם לכן. נגלית בשעיר ופארן, כדאית' במס' ע"ז דף ב' ב' וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן (דברי' ל"ג ב') מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן? אמר ר"י מלמד שהחזיר הקב"ה לתורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה

אורח. דיא פפאַדע דער גליקזעליגקייט האַזט דוא — דורך ערמאַהנונגען צור זיטטליכקייט — איינעם פאָלקע געצייגט, דעם דוא זאַנפטע אונד געלינדע זיינע פעסטען געלאָזט. דיא פפיילער דער הימעל אונד דער ערדע ערבעבטען, אַלז דיינע נאַהענדער הערנאַנקאַמען, דאַז געטטליכע געשענק (דיא תורה) צו עמפפאַנגען. דוא ליעססעסט איין פאָלק וויא שאַפע ציעהען, פיהרטעסט עס וויא העערדען וואַנדערנד אונד בעזגליקקטעסט עס דאַן מיט דיינער ליעבעפאָללען לעהרע, אַן דריטטען מאָנאַט, נאַכדעם עס צור פרייהייט הינגעלאַנגען. צוערסט ערשיענסט דוא איהן אַנדערע שעיר אונד פארן אונד מאַכטעסט דאַזעלבסט דיינע געזעטצע, דעמען בעטטראַכטונגען אונד בעאָבאַכטונגען בעקאַננט; אַללײן דוא זאַהסט,

וויא

כי מאנו לשמרן· לא חשבתם וראית להתירן:
ממדבר נתנה מקום הפקר· נגד השמש
לעין כל סוקר· סוררים שכנו צחיחה
להתעקר· עת יבואו במשפט להתחקר:
פיך לא דבר במסתרים· צדק דובר מגיד
מישרים· קולות ולפידים וברקים בוערים·
ראו ותמהו מלכים ושרים: שלישים כתבת

וכו'. ועיין עוד בפרקי דר"א פרק מ"א. וראית להתירן, שנא' עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים (חבקוק ג ו) ואמר ר"א מה ראה? ראה שבע מצות שקבלו עליהם ולא קיימם עמד והתירן וכו' (ב"ק דף לח א). ממדבר מתנה וכו', כמו שאז"ל מאי דכתיב וממדבר מתנה וממתנה נחליאל (במדבר כא כ)? כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהיא מופקרת לכל, תורה נתנה לו במתנה וכו', במסכת נדרים דף נ"ה א', ואמרו עוד שלכך נתנה במדבר מקום הפקר שכל הרוצה ליטול יבוא ויטול. לעין כל סוקר, לעין כל רואה. סוררים וכו', עפ"ה אך סוררים שכנו צחיחה (תהלים סח ז). להתעקר, כדי שיתעקרו עת יבואו וכו' כדאיתא בריש מס' ע"ז. פיך לא דבר במסתרים, כדכתיב לא מראש בסתר דברתי (ישעיה מח טז). צדק דובר וכו', ישעי' מ"ה י"ט. ראו ותמהו וכו', עפ"ה המה ראו כן תמהו (תהלי' מח ו). שלישים כתבת לעם משולשי שלשת וכו', כדאיתא בתנחומא פ' וארא דף ל"ה ד' וז"ל בחדש השלישי זה שאמר הכתוב הלא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת (משלי כב כ) זו תורה שאותיותיה משולשים א' ב' ג' והכל היה משולש תורה משולשת תורה נביאים וכתובים, משנה משולשת תלמוד הלכות ואגדות, הסרסור משולש מרים אהרן ומשה, תפלה משולשת ערב ובקר וצהרים, קדושה משולשת קדוש קדוש קדוש, ישראל משולשים כהנים לוים וישראלים, משה אותיותיו משולשים משבט לוי שאותיותיו משולשים, מזרע אברהם יצחק ויעקב אבות שלשה, בחדש משולש ניסן אייר

ווא מאַן זיך דאָרט וויגערטע, זיא אַנצונעהמען, אונד דאָ ענטליעסעסט זיא מיט פֿעראַכטונג. אויך איינער פֿרייען, געמיינשאַפֿטליכען היידע, בייא העללען טאַגע אונד פֿאָר אַללער אויגען האַזט דוא דיין גאָטטליכעז געזעטז פֿאָרגעטראַגען, יענען זיטטענלאָזען דיררעבעוואָהנערן צום נאַכטהייל, דאַמיט זיא איינזט איהרעז בעטראַגענז האַלבען פֿאָר געריכט געלאָגען ווערדען קאָננען. דיין מונד האַט ניכט געהיים געשפּראָכען; געראַכטיגקייט פֿערקינדעטעזט דוא אונד טוגענדען אונטער־דאָננערשטיממען אונד פֿלאַממענדען בליטצען, דאַס עז דיא קאָניגע אונד פֿירזטען עמפּפֿאַנדען אונד אין בעטייבונג געריעטהען. איין געדריטטעז לעהרבוך*)

---

*) אין דרייא אַבטהיילען, תורה, נביאים אונד כתובים.

לַעַם מְשֻׁלָּשִׁי · שִׁלַּשְׁתָּ שָׁלִישׁ מִשֵּׁבֶט שְׁלִישִׁי ·
י' תְּמִימָה וּבָרָה מְשִׁיבַת נַפְשִׁי · תָּמַכְתָּ לְהַנְחִילִי בְּיֶרַח שְׁלִישִׁי:

ק' מֵישָׁרִים כָּל מַעְגְּלֵי טוּבוֹ · הִשְׁמִיעַ מִפִּיו לָעַם קְרוֹבוֹ ·
י' לַהֲבוֹת אֵשׁ בְּקוֹל בְּחָצְבוֹ · מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ·

מיוסד ע"פ תשר"ק.

ק' תָּמְכוּ כָבוֹד נוֹחֲלֵי תְעוּדָה · שֶׁתָּפוּ בְּמַתַּן

יקרה

סיון, על הר סיני שאותיותיו משולשים, ויחנו במדבר לשלשה ימים וכו' עכ"ל. ובילקוט פ' יתרו בפסוק וישלח משה את חתנו הוסיף דבר ואמר ומשה שלישי ביניהם אהרן עומד בין ה' וביניהם ונצפן ג' ירחים שנאמר ותצפנהו שלשה ירחים. התמימה וברה, תאר לתורה עפ"ה תורת ה' תמימה .... מצות ה' ברה וגו' (תהלים יט ח).

תמכו כבוד, ל' אשת חן תתמוך כבוד (משלי יא טז) ועפ"ה עושר וכבוד אתי (שם ח יח).

פֿיר איין געדריטטעז פֿאָלק[1]) האַסט דוא ניעדערגעשריעבען, אונד דורך פֿערמיטטלער דען דריטטען דעז דריטטען שטאַממעז[2]) ערקאָרען, איר דיעזעז פֿאָלקשטאַממעס, רייגע אונד וואָהלגעמערקטע לעהרבוך צו איבעררייכען אַם דריטטען דער מאָנאַטע.

מישרים. געראַדע אונד האָהע וועגע, דיא זיינע גיטע פֿאָרגעצייכנעט; זיין מונד ליעס זיא איהם פֿערוואַנדטעז פֿאָלק פֿערנעהמען אונטער פֿייער־פֿלאַממען אונד דאָננערטאָנען — ער איזט איין שילד אַללען, דיא איהם טרויען.

תמכו. עוויגער רוהם קרענטע דיא ערבען דעז געזעטזעז; זיא איבערנאַהמען

---

[1]) דאַז אויז דרייא קלאַססען בעשטעהט, כהנים לוים אונד ישראלים.
[2]) משה וואַר דער דריטטע זיינער געשוויסטער, אויז דעם שטאַממע לוי, דעם דריטטען דער צוועלף שטאַממע ישראל'ז.

יקרה וחמודה רצויה חשוקה מכל כלי חמדה·
קרואה בת מלך כבודה· ציר נאמן קראת
לעלת· פניניך בארתו חמורות וקלות· ענשין
ואזהרות פרטות וכללות· שכר המצות ושלום
גמולות: נמת לו כה תאמר· מלפחורת
ומלהוסיף מאמר· לנשים בלשון רכה לומר·
כבד הדקדוק לאנשים לגמר· ירד מן ההר
והשמיעם· טעמי מתק ואמרי נעם· חברו
והשוו כאחד במדעם· זרזו להקדים מעש
למשמעם: ובשלישי ליום התקדשם בו·

הקדים

חמודה, תורה. שותפו, כל ישראל נעשו שותפין לתורה. ציר נאמן, משה. פניניך, כנוי לתורה, עש"ה יקרה היא מפנינים (משלי ג טו). נמתה לו כה תאמר וכו', אמרת לו כה תאמר אל בית יעקב ותגיד לבני ישראל (שמות יט ג) ואמרו רבותינו ז"ל כה תאמר בלשון רכה לנשים ותגד דברים הקשים כגידים לאנשים, והיינו כובד דקדוקי המצוות. חוברו והושוו כאחד וכו', שנאמר ויען כל העם קול אחד (שמות כד ג). זורזו להקדים וכו', הקדימו נעשה לנשמע, שנאמר שם (פסוק ז') כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

זיא געמיינשאַפטליך, דיא הערליכע אונד פרייליכע גאַבע, דיא געפאַלליגע, אַללבעליעבטע, האָכבעריהמטע אונד עהרענווערטהע קאָניגסטאָכטער! — משה, דיינען געטרייען באָטען, האַטטעסט דוא הינויפגערופען צו דיר, אונד איהם ערקלאָהרט דיא שווער אונד לייכט צו בעגרייפענדען געבאָטע, דיא בע־שטראַפונגען ביא איבערטרעטונג איינצעלנער אָדער זאָממטליכער פערבאָטע, זאָ וויא דיא בעלאָהנונג אונד פערגעלטונג ביא בעפאָלגונג דער געבאָטע. דא שפראַכסט צו איהם: עבענזאָ מוסט דוא זאַגען — זאַנפטע אַבקירצונג אונד זאַנפטע זאַטצען; מיט דעם וויבליכען געשלעכטע שפריכסט דוא זאַנפט, דען מאַננערן אַבער טהעַלסט דוא אַללעס אויפ'ס גענויעסטע איין! — ער קאַם פאָם בערגע צוריק אונד בערייטעטע דאַז פאָלק צו אַנגענעהמען פעראָרדנונגען אונד ליעבליכען אויספרעגען פאָר; זיא טראַטען צוזאַממען, אונד הערצאיניגליך, אַללע צוידערן געלאָבטען זיא געמיינזאַם, בעפאָר זיא נאָך דען אינהאַלט אַנגעהאָרט האַטטען. אַם דריטטען טאַגע טראַט דיא ערטיילונג איהרעז קאָניגז צוערסט אַן

הִקְדִּים עַל יָדָם מֶלֶךְ בִּמְסִבּוֹ • דֶּרֶךְ תַּלְמִיד לְהַמְתִּין לְרַבּוֹ • גְּדֻלָּתוֹ הִפְלִיא לְזֶרַע אוֹהֲבוֹ׃ בְּנָסְעָם מִיַּם סוּף אֲגוּדִים • בְּרִיב וּמַצָּה נוֹסְעִים וְעוֹמְדִים • י׳ אֲזַי בְּעֵת נָסְעוּ מֵרְפִידִים • אֶל סִינַי בָּאוּ כְּאֶחָד אֲחוּדִים׃

ק׳ הַלְלוּיָהּ כִּי הוּא הָיָה וְיִהְיֶה • בְּגֶשֶׁם נְדָבוֹת אוֹתָנוּ יְחַיֶּה • ה׳ לְפָנָיו יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה • וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

כונת הפייטן להודיע מעשה מ"ת ומתוס הפתגר במו מרוז' בכל בית שמעון בר יצחק.

ק׳ שְׁלֵמִים בַּחֲנוֹתָם נֶגֶד הָהָרָה • שָׁוִים וּנְכוֹנִים

ברות

הקדים על ידם וכו', כמבואר בפי' רש"י ויהי ביום השלישי (שם יט טז). בריב ומצה וכו', בשעת נסיעתם היה תמיד ריב ומצה ביניהם אבל כבואם אל הר סיני הושוו כולם בדעה אחת כדכתיב ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר (שמות יט ב) ואז"ל ויחן כאיש אחד בלב אחד אבל שאר כל החניות בתרעומות ובמחלוקת. ולדיק וגו', חבקוק ב' ד'.
שלמים. ישראל שהיו שלמים בתמוכה ושלמי' בבריאותן וכמו שאז"ל על וכל העם רואי'

בעשטיממטען אָרטע איין. דער אָרדנונג צופֿאָלגע האַטטען דיא לעהרלינגע אויף דען לעהרער וואַרטען זאָללען; אַללײן דיא געטטליכע האָהייט וואָללטע זיך אויף איינע זעלטענע אַרט דעם זאַאמען זיינעז ליעבלינגז (אברהם) ציי גען. אין איינינקייט וואַרען זיא פֿאָם ים סוף אַבגעצאָגען; האַדער אונד צאַנק האַטטען בייא איהרען צוגען אַבגעוועכסעלט — אין רפידים פֿעראייניגטען זיא זיך וויעדער אונד קאַמען איינינג זיננעז היער אַן סיני אַן.

הללויה. לאָבעט דען אַללמאַכטיגען! ער איזט אונפֿעראַנדערליך, עוויג! איינזט ווירד ער אונז וויעדעראויפֿלעבען לאַססען פֿערמיטטעלזט איינעז מילדען רעגענז! וויר ווערדען פֿאָר זיינעם אַנגעזיכטע אויפֿערשטעהען אונד לעבען — דורך דען גלויבען ערוואַכט דער פֿראָממע צום לעבען אויף. געלאָבט זייזט דוא, גאָטט, בעלעבער דער טאָדטען!

שלמים. אַלז דיא פֿעראייניגטען זיך דעם בערגע געגענאיבער לאַגערטען

ברוח נשברה· שמעתם חקיך ערוכה
ושמורה· שמעה עמי ואדברה: מצות וחקים
דת ודין· משם למדו מאמצי הדין· מדשן
ביתך זכו להעדין· משמים השמעת דין:
עד לא נגלה למצוקי ארץ· עבר וזרח והופיע
בארץ· עמים משם נפרצו פרץ· עמד וימדד
ארץ: ומרבבות קדש אתה במצעד· ולעם
קרובו מסיני נועד· ועמודי תבל געשו להרעד·
ויתפוצצו הררי עד: נקבצו לאמים רגש
בשמעם· נאספו לקוסם לשאלו מה טעם·
נאם השיבם על מה זה הרעם· נתן עז

(שמות כ יט). שמעה עמי ואדברה, לשון הכתוב בתהלים נ' ז'. וכן כל סיומי החרוזים שבפיוט כולם הם על לשון הכתוב ממש. משמים וכו', שם ע"ו ט'. למצוקי ארץ, לישראל ע"ש שעליהם נתקיים העולם בקבלם התורה. עבר וזרח וכו', בארתיו בסמוך בפיוט אורח חיים באות ט'. עמד וכו', גם זה מבואר שם. ויתפוצצו הררי עד, סיפיה דקרא של עמד וימודד ארץ וגו' (חבקוק ג ה). נקבצו לאומים וכו', כל זה מבואר במכילתא והובא בילקוט פ' יתרו בפסוק אנכי ברמז רפ"ו. לקוסם, לבלעם. נותן עוז וגו',

---

אונד איינעס זיננעס אירע אונטערטהאניגע בערייטוויליגקייט אייסערטען, ליעססט דוא זיא פערנעהמען דיינע וואהלגעארדנעטען אונד בעפאלגונגסווירדיגען געזעטצע: „הערע, מיין פאלק, איך רעדע!" — היער ערפוהרען זיא רעכטסקראפטיגע געבאטע, געזעטצע, פעראָרדנונגען אונד רעכטע — פאן פריידענמאהלע דיינעס הויזעס געניססען זיא וואנגע; פאן היממעל הערב ליעססעסט דוא רעכטע הערען. — נאך האטטע ער זיך ניכט דען פראממען דער ערדע (ישראל) געאָפפענבארט, אלס זיינע ערשיינונג דורכס לאנד לאג; ער מערקטע דיא זיטטענלאזיגקייט דער היידען אונד בעשלאס, דאס לאנד פיר איין געזיטטעטערעס פאלק אויסצוזונדערן. נון קאם ער אונטער מיריאדען הייליגען הערנגעצאָגען אונד ערשיען פאן סיני זיינעם פערוואנדטען פאלקע; דא וואנקטע דיא גרונדפעסטע דער ערדע אונד עוויגעס געבירג ערבעבטע. פאלקער פערנאהמען דאס שרעקקליכע געטאזע; זיא זאממעלטען זיך ביים דעם בעריהמטען דרואידען (בלעם), פראגענד: וואס אורזאכע? — „גאטט גיבט זיינעם

וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם: בַּנְתָּה מֵרָחוֹק לְנוֹחֲלֵי תְעוּדָה· בְּשֶׁלֶם יִסַּדְתָּ עַל אֶרֶץ אֲגֻדָּה: בְּבֵן נַעֲבָדְךָ בְּגִיל וּרְעָדָה· בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה: רְדִתְּךָ לְסִינַי בָּאֵלִים בּוֹעֲרִים· רֶשֶׁף לְרַגְלֶיךָ יָצָא בְּהַדּוּרִים· רוֹעֲדִים נְמוֹגִים כָּל יְצוּרִים· רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים: יָרְאָה וְחָלָה מִתְנָאָה הָאָרֶץ· יָזְמָה פֶּן תֵּהָפֵךְ לְתֹהוּ בְּחֶרֶץ· יִסְּדוּ עַמּוּדֶיהָ בְּאָנֹכִי בְּמֶרֶץ· יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ: צִבְאוֹת קֹדֶשׁ אֲחָזוּם בְּעָתָה· צֶלַע כְּגִיגִית

תהלים ס"ח ל"ו. בסוד ישרים, שם קי"א א'. באלים בוערים, במלאכים בוערים כאש. רשף לרגלך, עפ"ה ויצא רשף לרגליו (חבקוק ג ה) ע"ש פי' רש"י. ראוך יחילו הרים, שם פסוק ט'. יראה וחלה וכו', כמבואר במס' שבת דף פ"ח א' מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה (תהלים עו ט)? אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה? אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה. ולמה יראה? כדדריש ר"ל תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלין התורה אתם מתקיימים ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו וכו'. יזמה, חשבה. בחרץ, בכליון. יוסדו עמודים באנכי וכו', בדבור אנכי נתיסדו עמודי העולם במרץ וחוזק. יודוך וגו', תהלים קל"ח ד'. צבאות קודש, ישראל. צלע, חלק ההר. כגיגית וכו', שכפה עליהם הר כגיגית ואמר אם תקבלו התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, כמבואר שם במס'

פֿאַוקע זיעג אונד קראַפֿט, (דאַז געזעטז), אַנטוואָרטעטע ער; דאַהער דיעזע טרעקקליכֿען דאַננערטטיממען." אַך אַנבעטען טאָן וואַגען דיעזע אונטע- זטאַטערבען אין דיינעם שאָפּֿפֿונגספּלאַן; אונהערעטאַהאָבען האַסט דו דיא באַנדע דער ערדע בעפֿעסטיגט; דאַרום מוסט עז אונזרע פֿפֿליכֿט, דיר עהרפֿורכֿטספֿאָלל אונד מיט ציטטערן צו הולדיגען אין רעסטע פֿאָללער פֿערזאַממלונגען. דאַ האַסט דיך אויף דען סיני הערנבגעלאַססען אונטער פֿייערלעגיאָנען, אונד בליטצע פֿלאַממטען דעם צוגע פֿאָראַן. אַללע וועלט- געשאָפּֿפֿע ציטטערטען אונד בערגע ענטפֿוהרען בייא דיינעם אַנבליקק; מיט באַנגיגקייט זאַה עז דיא ערדע אונד אַהנטע איהרען אונטערגאַנג; אַבער איהרע פֿפֿיילער ערהיעלטען פֿעזטיגקייט, נאַכֿדעם דאַז דיא צעהען געבאָטע אויזגעספּראָכֿען, אונד דיא פֿירזטען דער ערדע דאַנקטען דיר. אַבער וועלכֿע אַנגזט ערגריף דאַז הייליגע העער (ישראל), אַלז דאַז פֿאָטצליך דען בערג איינעם באָטטיך דראָהענד איבער זיא היעלטעזט! בעבענד אונד

עֲלֵיהֶם כָּפָפְתָּ· צְרוּפָה קִבְּלוּ בְּמָגוֹר וְאֵימָתָה·
צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ: חָשׁוּ הָרִים לְקַבֵּל
שְׁכִינָתוֹ· חֲפֵצִים לְהִתְעַלּוֹת בִּיקַר תִּפְאַרְתּוֹ·
חִבֵּב חוֹרֵב מֵהָרֵי אַדְמָתוֹ· חָמַד אֱלֹהִים
לְשִׁבְתּוֹ: קָרָאתָ לֶעָנָו מֵרוֹם גְּבֹהִים: לְהַנְחִיל
תְּעוּדָה לְעַם כְּמֵהִים· ח׳ מְאוֹד נַעֲלֵיתָ עַל
כָּל אֱלֹהִים· וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים:
יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

אִם לֹא אֲמָרֶיךָ הַנְּעִימִים· חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
לא

שנת. צרופה, התורה, ע"ש כל אמרת אלוה צרופה. במגור, ברעדה. צופיה וגו', סוף משלי ופי' רש"י התורה מלמדתם דרך הטוב לפרוש מן העבירה. חשו הרים וכו', כבר ביארתיו לעיל בסוף יוצר בהרוש ובשבועי קדשו חורב וכו'. חמד וגו', תהלים ס"ח י"ז. מרום גבוהים, ממרומים הגבוהים. לעם כמהים, לישראל המשוקים, ל' כמה לך בשרי (תהלים סג ב).

אם לא וכו', כמו שכתבתי בסמוך מטעם רז"ל שתנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית שלא יתקיימו כ"א בתנאי שיקבלו ישראל התורה, וכן אמרו במס' פסחים דף ס"ח ב' אמר אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה

שוידערנד הולדיגטען זיא דא דער אונבעפלעקקטען (תורה), דער שארפבליקי-
קינדען פערוואלטערין דעז אויזוועזענז. זעלבזט דיא בערגע האבען געוועטט-
אייפערט אום דיא אויפנאהמע דער שכינה, אונד יעדער בעשטרעבטע זיך
אום זיינער מאיעזטעט הערדליכקייט; אבער ער האטטע אונטער אללען
בערגען דער ערדע דען חורב אויזערזעהען; איהן ערקאר צו זיינעם זיטצע גאטט.
אויף יענער אנהעהע האט דיא דען זאנפטמיטהיגען (משה) גערופען, אונד דיין
צייגניס דעם בעגיעריגען פאלקע צו איבערברינגען — האכערהאבען האסט דיא דיך
געלייגט איבער אללע געטטערוועזען — אונד משה בעשטיעג דען געטטליכען בערג.
ימלוך. דער העדר רעגיערט עוויגליך, דיין גאטט דורך אללע צייטען, ציון! הללויה.
ואתה. דוא, אללערהייליגסטער, טהראנסט אונטער לאבגעזאנגען ישראל'ז אל נא.
אם. וואהרען ניכט דיינע האלדען געבאטע, זא האטטען דיא געזעטצע דער

לֹא מִתְקַיְּמִים · וְהִנְחַלְתָּם מוֹרָשָׁה לִמְעוּטֵי
עַמִּים · מֵאַהֲבָתְךָ אוֹתָם וּבְזֹכֶר שְׁבוּעַת
קְדוּמִים · וּמְאֹד הִתְאַוָּה לָמוֹ לִהְיוֹת שְׁלֵמִים ·
וּבְמִשְׁפְּטֵי חֻקֶּיךָ לֵב וָדַעַת מְשִׂימִים · וּבְסוֹד
יְרֵאֶיךָ יָשִׁיבוּ טְעָמִים · בְּרִיתְךָ לִנְטוֹר לֶכֶת
בְּדֶרֶךְ תְּמִימִים · וּבְעֵת הִשְׁמַעְתָּם חֻקֶּיךָ
הַתְּמִימִים · עָמְדוּ בְּמוֹרָא כְּאֶחָד מֻשְׁלָמִים ·
וְנִגְלָה לָמוֹ רָז מַלְאֲכֵי מְרוֹמִים · עָשׂוּ לִשְׁמִיעָה
הֱיוֹת מַקְדִּימִים · וְנַמְתָּ מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה
לְעוֹלָמִים · לְיִרְאָה אוֹתִי לְטוֹב לָהֶם כָּל הַיָּמִים ·

לו

חקות שמים וארץ לא שמתי (ירמי' לג כה). למעוטי עמים מאהבתך וכו', כדכתיב לא מרבכם .... כי אתם המעט מכל העמים; כי מאהבת ה' אתכם ומשמרו את השבועה אשר נשבע לאבותיכם (דברים ז ז). ונגלה למו רז וכו', כדאי' במסכת שבת דף פ"ח א' אמר ר"א בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גלה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו וכו'. ונמת, ואמרת. מי יתן וכו', ל"ה מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי .... למען ייטב להם ולבניהם לעולם

הימעל אונד דער ערדע קיינען בעשטאַנד. דאס האַט זיא דעם אינדערלאַהאַלריבען פֿאָלקע איבערטראַגען אויס ליעבע צו איהם אונד אין געמעסהייט דעס איידעס מיט דען פֿאַטערן. עס וואַר דיין אינניגסטער וואונש, זיא איהר אונמאַנגעל־האַפֿט אויפֿטרעטען צו זעהן, דאַמיט זיא דעזטאָ אויפֿמערקזאַמער מיט הערץ אונד גייסט דיא רעכטע דיינער געזעצע אַנהאָרען אונד אין פֿראָממער זאַמאונג וואָהלבעדאַכטיג אַנטוואָרטען מאָכטען, דיינען בונד צו היטען אונד אין וועגע דעס רעכטס צו וואַנדלן. נון ליעסעסט דו זיא דיינע טראַדיציאָנען געזעצע פֿערנעהמען, אַלס זיא פֿאָללער עהרפֿורכט אונד געזונד אַן לייב אונד זעעלע דאַסטאַנדען. היערבייא האַבען זיא איינע געהיימע זיטטע, דיא זאָנסט נור אונטער היממלישען כאָרען איבליך וואַר, בעאָבאַכטעט, נעמליך זיא ריפֿען לויטעס: „ויר וואָללען דיינע געבאָטע ת אַ ן ט ע ן" אונד דאַן ערסט: „ויר וואָללען זיא אַנהאָרען!„ היערדורך זעגטעסט דו, ווען דאָך דיעזעס הערץ איממער פֿאָרט בייא איהנען בליעבע, איך צו פֿירכטען, דאַמיט עס איהנען וואָהלגעהען מאָכטע! יאָ, דאַס איין פֿאָלק געהאָרזאַמע בליעבע, אין איינען וועגען וואַנדעלטע

אונד

לו עמי שומע לי ובדרכי מסוימים · ויצדקו
ויתהללו בלי היות אשמים · כמעט מפניהם
אכניע שוטמים · ואשיב ידי על אויבים וקמים ·
ח׳ ישראל נושע ביי תשועת עולמים · לא
בושים ולא נכלמים · ואתה ארון הצור תמים ·
באור פניך יהלכון לארך ימים · פתח דבריך
הבינם בחכומים · ותזכם להיות חיים וקימים ·
ובתוכם תשכון רם על רמים ·

חי וקים נורא ומרום וקדוש:

סו״ק ויקם עדות ביעקב · ותורה שם בישראל
לנקוב · מורשה קהלת יעקב · קדוש:

שבוית

דברי׳ ה כו). לו עמי וכו׳, לשון הכתוב בתהלים פ״א י״ד. כמעט וכו׳, ואשיב ידי וכו׳, ל״ה גם בתהלים. ישראל נושע וכו׳, ישעיה מ״ה י״ז.

ויקם עדות וגו׳, תהלי׳ ע״ח ה׳. לנקוב, לפרש, מורשה קהלת יעקב, דברי׳ ל״ג ד׳.

אונד טוגענדהאַפט אונד טאַדעללאָז האַנדעלטע! כאָר וואָללטע איך זיא באַנדיגען, דיא פיינדע, אונד מיינע האַנד געגען האַסער אונד ווידערזאַכער קעהרען. ישראל ווירדע הילפע פינדען בייא גאָטט, עוויגע הילפע! זיא ווירדען ניממער בעשאָמט, ניממער צו שאַנדען ווערדען. אָ דוא, הערר, שאָפפער אַללער פאָללקאָממענ־הייטען! אָ, לאַס זיא וואַנדעלן אים ליכטע דיינעס אַנטליטצעס איממערדאַר! גיב איהנען וויזהייט, דיא איינזייטונג דיינער וואָרטע גרינדליך צו פער־שטעהן, געוואָהרע איהנען לעבען אונד דויער אונד מאַכע דיינע רעזידענץ אין איהנען, אָ אַללערהעכסטער,

ח׳ זעלבסטלעבענדער, זעלבסטשטאַנדיגער,
פורכטבאַרער, ערהאַבענער אונד הייליגער!

ויקם. ער זעטצטע צייגניסע איין אין יעקב אונד פעראָרדנונגען אין ישראל צום ערבטהייל דער געמיינדע יעקב׳ס. קדוש.

סם המחבר שמעון בר אבון חזק.

ק׳שְׁבוּיַת מָרוֹם לָקְחָה כְּהַיּוֹם· מִצְוֹתֶיהָ
וְהוֹרָיוֹתֶיהָ מִפִּי אָיוֹם· מִמִּדְבָּר נְתוּנָה לְיוֹצְאֵי
פִדְיוֹם: מַאֲמָר וְצִוּוּי וְעֹנֶשׁ וְאַזְהָרָה· חֹק
וּמִשְׁפָּט בְּרִית וְתוֹרָה· נֹעַם הֶגֶה דִּבְּרוֹת
עֲשָׂרָה: עֲרוּכִים יַחַד זֶה אַחַר זֶה· וּצְמוּדִים
מֵחֲזֶה אֶל מַחֲזֶה· לוּחוֹת כְּתוּבִים מִזֶּה וּמִזֶּה:
וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים לְאַשְּׁשָׁה· חֲקָקָם זֶה
כְּנֶגֶד זֶה לִדְרָשָׁה· כּוֹנָם וְהִתָּם חֲמִשָּׁה מוּל
חֲמִשָּׁה: נֹעַם אָנֹכִי הִשְׁמִיעַ בְּמַאֲמָר· כְּנֶגְדּוֹ
לֹא תִרְצַח הִזְהִיר בְּמִשְׁמָר· זֶה עַל זֶה לְהָבִין

שבוית מרום, התורה שהיתה כשבויה במרום עד זמן נתינתה, והוא עפ״ה עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם (תהלים סח יט) וכפי׳ רש״י, כהיום, בששה בסיון. ערוכים יחד זה אחר זה וכו׳, כל המאמר הזה בענין איכות כתיבת הדברות על שני לוחות אבנים חמשה מול חמשה הוא מבואר במכילתא והובא בילקוט פ׳ יתרו ברמז רכ״ט ע״ש ובירושלמי דשקלים פרק ששי כז״ל יש מי שאמר ה׳ על לוח זה וה׳ על לוח זה וע״ש ביפה מראה. וצמודים מחזה אל מחזה, כ״ה במלאכים א׳ ז׳ ד׳ וע״ש פי׳ רש״י, אלא שבמקרא זה הם׳ בסגול והז׳ בקמץ ובה מוכרחים אנו לנקד הז׳ בסגול בעבור החרוז. לאששה, לחזקה. לדרשה, כדי לדרוש היחוס שביניהם וכמו שמפרש ואזיל. כונם, הי׳ מכוון אותם. והתום, והרשימם,

---

שבוית. היטע ווארדע זיא ערהאבערט, דיא פאן הימעל ערבייטעטע (תורה), פאלז דער געטטליכען געבאטע אונד לעהרען, אונד ווארדע דעגן פרייען פאלקע אין דער וויסטע איבערגעבען. בעפעהלע אונד געבאטע, פערבאטע אונד ערמאהנונגען, געזעטצע אונד רעכטע, בינדניסע אונד לעהרען, זינד ; אונד דענקשפריכע ענטהיעלטען דיא לעהן טפריכע געטטעז. זיא פאלגטען נאך אָרדנונג אויפאיינאנדער אונד שטאנדען בעליעהונגווייזע נעבענאיינאנדער אויף לוייא שטיינערנען טאפעלן, בעשריעבען אויף דיזער אונד יענער זייטע. דיא טריפט וואר געטטעז טריפט, אויפערוועזליך, ער גראבט האטטע זיא איינגעגראבען אונד טפרוך געגען טפרוך, פינף אונד פינף, נאך איהרער פערוואנדטשאפט, נעבענאיינאנדער געשטעללט. היער שטאנד דאז ערזטע געבאט פאן דער אנערקעננונג זיינער געטטהייט, געגענאיבער פאלגטע דאז פערבאט צו מארדען ; איינע אנשפיעלונג, דאס דורך מארדען דאז עבענבילד געטטעז

וְלִגְמָר: בְּהִכָּשֵׁל יְצוּרִים לִשְׁפֹּךְ דָּם· כְּאִלּוּ מְמַעֲטִים דְּמוּת בַּהֲוָיָם· כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם: רָמַז לֹא יִהְיֶה בַּשֵּׁנִי דִבּוּר· כְּנֶגְדּוֹ לֹא תִנְאָף הִזְהִיר לְצִבּוּר· עַל אָפְנָיו דָּבָר דִּבּוּר: יַגִּיד וְיוֹכִיחַ עֲלֵי כּוֹפְרִים· דּוֹמִים לְאִשָּׁה מְנָאֶפֶת מֵאֲחֵרִים· תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת זָרִים: צִוָּה לֹא תִשָּׂא לַשָּׁוְא שֵׁם כְּלָיוֹת חוֹקֵר· כְּנֶגְדּוֹ לֹא תִגְנֹב הִזְהִיר לְהִתְיַקֵּר· הֲגָנֹב רָצֹחַ וְנָאֹף וְהִשָּׁבֵעַ לַשָּׁקֶר: חִוָּה זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת· כְּנֶגְדּוֹ לֹא תַעֲנֶה הִזְהִיר בְּמַשִּׁיבַת· פֶּן תְּשַׁקֵּר וְתוֹצִיא דִבַּת: קְרִיאָתָם יוֹכִיחַ לָז לְלָז לָדוּן· כָּל מְחַלֵּל יוֹם קֹדֶשׁ בְּזָדוֹן· כְּאִלּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר

ל' והתוית תו (יחזקאל ט ד). כנגדו לא תגנוב וכו', כן איתא במכילתא מגיד הכתוב כל מי שהוא גונב סופו לבוא לידי שבועת שוא שנא' הגנוב רצוח ונאוף והשבע לשקר (ירמיה ז ט). פן תשקר ותוציא דבת וכו', זה לשון המכילתא מגיד הכתוב שכל מי שהוא מחלל שבת מעיד לפני הקב"ה שלא ברא עולמו לששה ימים ולא נח בשביעי, וכל מי שמשמר את השבת מעיד לפני המקום שברא עולמו לששה ימים ונח ביום השביעי שנאמר ואתם עדי נאם

האָבּנט בעליידיגט ווירד, דען איין עבענבילדע גאָטטעס האָט ער דען מענשען געמאַכט. אים צווייטען וואַר דער געֶטצענדיענסט פערבאָטען אונד געגענאיבער דער עהעברוך; דער געֶטצענדיענער בעגעהט איינע אונטרייע גלייך דער עהעברעכערין, דיא נעבען איהרעם מאַננע פרעמדע אַננימט. נון פֿאָלגטע דאַז פערבאָט, דען היילינען נאַמען דעז אַללוויסענדען פֿערגעבליך אויסצוספרעכען אונד נעבען איהם דאַז פערבאָט, צו שטעהלען, וויל שטעהלען, מאָרדען, עהעברעכען אונד פֿאַלש שווערען אויף איינאַנדער פֿאָלגענדע לאַסטער זינד. נון פֿאָלגטע דאַז געבאָט: „ערינערע דיך שטעטס דעס רוהעטאַגעס!" אונד איהם געגענאיבער דאַז פֿערבאָט: „דוּ זאָללסט ניכט פֿאַלש צייגען." היערויס ווירד געפֿאָלגערט, דאַס דער מוטהווילליגע ענטווייהער

בארון: בשמור יציר שבת מחלל· מעיד כי
לששה עולם שכלל· ואתם עדי נאם יי ואני
אל: רשם מצות כבד לעם נברא· אב ואם
מכבד במורא· משמועה רעה לא יירא:
אמר לא תחמד שת לנגדו· בית רע
ואמתו ועבדו· שורו וחמורו וכל כבודו: באר
מאמר למאמר למולו· יגיד על החומד
להכשילו· סופו להוליד בן שהוא מקללו:
ואלו עשרת הדברות הכלולות· נחרתו על
הלחות המעלות· ומפה אל פה השמעו
בקולות: נבונים שלהבו מלהב המשמע·

והשמיעו

ה' ואני אל (ישעי' מג י). רשם מצות כבד וכו', במכילתא, כתיב כבד וכנגדו לא תחמוד מגיד הכתוב שכל מי שהוא חומד סופו להוליד בן מקלל לאביו ומכבד למי שאינו אביו, לכך נתנו עשרת הדברות ה' על לוח זה וה' על לוח זה וכו'. נחרתו, שנא' חרות על הלחות (שמות לב טז). נבונים, ישראל. שלהבו, נתחממו, ל' שלהבת.

ענטווייהער דעס היילגען רוהעטאגעס גלייכזאם אלס איין פֿאלשער צייגע געגען דען הערן אויפֿטריטט, וויל דאס פֿייערן דעס רוהעטאגעס אלס צייגניס אנגעזעהן ווירד, דאס גאטט אין זעכס טאגען דאס וועלטגעבייֿדע פֿאללענדעט אונד אם זיעבענטען גערוהעט האט. „איהר זייד מיר צייגען, שפּראך גאטט, „דאס איך דער וועלטשאפּפֿער בין!" — נון עמפּפֿאהל ער האכאכטונג אונד פֿערעהרונג דער עלטערן, מיט דער פֿערזיכערונג, דאס דאס געהארזאמע קינד ביי אללען שרעקקליכען געריכטען פֿורכטלאס זיין קאן; געגענאיבער פֿאלגטע דאס פֿערבאט, ניכט ליסטערן צו זיין, ווערער נאך דעס נאכסטען הויס, נאך מאגד, נאך קנעכט, נאך אָכס, נאך עזעל, אָדער זאנסטיגען בעזיטצונגען זיינעס נעבענמענשען. דיא שלוספֿאלגע דיעזער ביידען איינאנדער געגענאיבער שטעהענדען שפּריכע פֿערקינדעט דעם ליסטערנען איינען אונגעהארזאמען זאהן, דער איהם פֿלוכען ווירד. דיעזע צעהען אללאומפֿאססענדע, אין עדלע טאפֿעלן איינגעהויענע שפּריכע ווארדען אויך מינדליך אויזגעשפּראכען אונד ווארען לויט פֿערנעהמ-ליך. דיא פֿערנינפֿטיגען צוהארער, בעטייבט פֿאן דען פֿלאממענדען שטימען,

וְהִשְׁמִיעוּ אֵין יְכֹלֶת לִשְׁמֹעַ׃ קְרַב אַתָּה וּשְׁמָע׃
חַי הוֹדָה לַאֲשֶׁר אָמְרוּ׃ זָכוּ קְדוֹשִׁים וּמִשָּׁם
נִתְאַשְּׁרוּ׃ כֻּנָּם הֵטִיבוּ אֶת אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃

ויקם עדות ביעקב. ותורה שם בישראל לנקוב. מורשה קהלת יעקב. קדוש.

יש מקומות שא"א אל נא.

אֵל נָא, לְעוֹלָם תֻּעֲרָץ. וּלְעוֹלָם תֻּקְדָּשׁ. וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא׃ הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. מַלְכוּתוֹ נֶצַח. נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ. סַפְּרוּ עֻזּוֹ. פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו. קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ. רֹן שִׁיר וָשֶׁבַח תֹּקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ׃

קו"א כַּאֲשֶׁר נִגְלֵיתָה לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה׃ כֵּן נִזְכֶּה שְׁכִינָתְךָ לַחֲזוֹת. וְנֹאמַר הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה. קָדוֹשׁ׃

כוונת הפייטן להודיע שבח התורה ותהלתה בקדימתה ומעלה, וטעם למה נתאחרה נתינתה עד משה ולא נתנה לאדם או לאחר דורות עד משה והאלו היא מתפארת בעצמה. — וכמעט כל דבריו נתפרשו כבר, כי כל דבריו בלשון לא ולשון מקרא. וחתם הפייטן שמו שמעון בר יצחק חזק ואמץ בראשי בתי החרוזות, אשר כל בית מן י"ב חרוזות וחסרים היו ד' בתים מחתימה זאת והם ב' י' ח' ו', שבחרוזות אלו מזכיר דופי שנמצא בכל אחד מן הקדומים. אבל בעבור שהן נמצאות במחזורים הקדמונים ראוי להדפיסם.

וּבְכֵן יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ׃

שַׁעֲשׁוּעַ יוֹם יוֹם מֵרֹאשׁ אֲמָנָה׃ קֶדֶם מִפְּעָלָיו אַלְפַּיִם שָׁנָה

יכולת לשמע, כדכתיב ועתה למה נמות כי תאכלנו האש וגו' קרב אתה ושמע וגו' (דברים ה כב). חי, הקב"ה. הודה לאשר אמרו וכו', שנאמר ויאמר ה' אלי ... הטיבו כל אשר דברו (שם ה כה). זכו קדושים וכו', כמו שאז"ל משם זכו ישראל להעמיד מהם נביאים. נתאשרו, נעשו מאושרים, ל' אשרי האיש.

ובכן ה' קנני וכו', גם הפיוט הזה הומד על הכתובים שבמשלי סי' ח' דוגמת הפיוט אדון אמנני שאומרין ליוצר, ועניין שניהם שוה מעהלל התור' והחכמה, לכן עיין שם בבאורי.

שעשוע יום יום, כתור' שהיתה שעשועו ובאמנה אתו מראש שנאמר ואהי' אצלו

ריעפֿען דעם משה צו: „וויר זינד אַנגעאַכטיג, ווייטער צו הערען; טריטט דוא היגצו אונד הערע!" — גאָטט געפֿיעלען דיעזע ווערטע, ער נאַננטע זיא הייליג, פריעז זיא גליקקליך אונד שפראַך: „זיא האַבען וואָהל געדעדעט!"

שָׁנָה׃ אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ · בִּימִינוֹ חֲקוּקָה וּבְחֵיקוֹ נְתוּנָה · הֲלֹא חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה · בְּרֹאשׁ מְרוֹמִים קוֹלָהּ נָתְנָה · אֲלֵיכֶם אֶקְרָא בַּעֲלֵי אֱמוּנָה · שִׁמְעוּ כִּי נְגִידִים אֲדַבֵּר לַהֲבִינָה · מִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים וּנְכוֹנָה · בְּצֶדֶק כָּל אִמְרֵי פִי בְּלִי תוֹאֲנָה · כֻּלָּם נְכֹחִים לְיוֹדְעֵי בִינָה · קְחוּ מוּסָרִי וְאַל כֶּסֶף וּתְבוּנָה:

מִקַּדְמֵי קֶדֶם מֵרֹאשׁ נִסַּכְתִּי · בְּאֵין תְּהוֹם וּמַעְיָן נִתְהַלָּלְתִּי · בְּטֶרֶם הַר וָגֶבַע נִתְחוֹלָלְתִּי · בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם הָיִיתִי · בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים עִמּוֹ נִמְצֵאתִי · אֲנִי חָכְמָה עָרְמָה שָׁכַנְתִּי · מְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי וְאוֹהֲבַי אָהָבְתִּי · מֵחָרוּץ וּמִפָּז נִבְחָרָה תְּבוּאָתִי · בְּאֹרַח צְדָקָה וּמִשְׁפָּט הִתְהַלַּכְתִּי · יָסוּרוּ אֵלַי חֲסַר לֵב וָפֶתִי · לִלְחוֹם בְּלַחֲמִי וְלִשְׁתּוֹת יֵין מָסָכְתִּי · כִּי עֹשֶׁר וְכָבוֹד נִמְצָא אִתִּי:

עֲצָתוֹ מֵרָחוֹק אֹמֶן לְאָמְנִי · חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ שָׂם

אמון ואהיה שעשועים יום יום (משלי ח) ואמר ר"ש בן לקיש שני אלפים שנה קדמה התורה לברייתו של עולם שנא' ואהיה שעשועים יום יום, ויומו של הקב"ה אלף שנים שנאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול וכו', כדאיתא בבראשית רבה פ' ח' ובתנחומא פ' וישב דף י"ח א'. אז ראה ויספרה, ל"ה באיוב כ"ח כ"ז וע"ש פי' רש"י ז"ל. בימינו חקוקה, כדאיתא באותיות דר"ע כ"ב אותיות שבהם נתנה התורה כולם הם חקוקים בעט שלהבת על כתר נורא של הקב"ה וכו'. ובחיקו נתונה, כדאי' באבות דר' נתן פ' ל' דף ח' א' ר' יוסי הגלילי אומר תשע מאות ושבעים וארבע דורות קודם שנברא העולם היתה תורה כתובה ומונחת בחיקו של הקב"ה ואומרת שירה של המלאכים וכו'. הלא חכמה תקרא וכו', עד סוף החרוז, כולו מבואר מלשון הכתובים שם במשלי סי' ח' וסי' ג'.

מקדמי קדם וכו', גם הפסקא הזאת כולה לקוחה ונקבצה מלשון הכתובים שם והמה מבוארים על מקומם.

עצתו מרחוק אמן לאמני, עפ"ה עצות מרחוק אמונה אומן (ישעיה כה א) ואמרה התורה כי כבר מרחוק קודם הבריאה היתה עצתו לאמני. חקות שמים וארץ וכו', כדאי' במס' פסחים דף ס"ח ב' אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (ירמי' לג כה), ואמרו עוד בראשית ברא אלהים בזכות התורה שנקראת ראשית שנאמר ה' קנני ראשית דרכו, וזהו ראשית דרכו בחסד קנני, ואמר כאשר עפ"ה עולם חסד יבנה (תהלים פ"ט ג').

לְמַעֲנִי· רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ בְּחֶסֶד קְנָנִי· וּמִצּוּף דְּבַשׁ וְנֹפֶת
הִמְתִּיקָנִי· זָהָב וּפְנִינִים לֹא־יַעַרְכוּנִי· כִּי כָל בֵּיתִי לָבוּשׁ
שָׁנִי· לִוְיַת חֵן וּרְפְאוּת נְתָנָנִי· יָדַי וְכַפַּי לִפְרוֹשׂ לֶעָנִי· פִּי
פָּתוּחַ בְּחָכְמָה וּבְשֵׂכֶל חִכְּמַנִי· וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנִי·
טָבוּחַ טִבְחִי וְעָרוּךְ שֻׁלְחָנִי· אֹרֶךְ יָמִים וְכָבוֹד
בִּשְׂמֹאלִי וּבִימִינִי:

וּבַעֲצָתִי נוֹעַץ רוֹכֵב כְּרוּבִים: מִמַּדֵּי אֶרֶץ שָׁם וְרִבֵּק

מצוף דבש וכו', עש"ה הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים (תהלים יט). זהב ופנינים לא יערכוני, עש"ה לא יערכנה זהב וזכוכית ומשך חכמה מפנינים (איוב כח, יז ויח). כי כל ביתי לבוש שני, ל"ה בפרשת אשת חיל מי ימצא שבסוף ס' משלי וכולה נדרשת על התורה כפי' רש"י שם, ובמדרש משלי אשת חיל זה התורה, ורחוק מפנינים שהיתה לפני ולפנים וזכה משה והורידה לישראל וכו', לא תירא לביתה משלג זו גיהנם, כי כל ביתה לבוש שנים, זה דם המילה אמר הקב"ה מי מציל את בני משם לוהט? הוי אומר זו המילה. ויעוין רבינו בחיי בפ' לך לך בפסוק והיתה בריתי בבשרכם גם בסוף הפרשה על בהמולו בשר ערלתו. לוית חן וכו', עש"ה כי לוית חן הם לראשך (משלי א ט) ועש"ה רפאות תהי לשרך (שם ג ח). ידי וכפי וכו' עש"ה שם בפ' אשת חיל כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון ועי"ש פי' רש"י. פי פתוח וכו' עש"ה שם פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. טבוח טבחי וכו' עש"ה טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה (משלי ט ב). ארך ימים וכו' עש"ה ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד (שם ג יו).

ובעצתי נועץ וכו', עיין מ"ש לעיל ביוצר אדון אמנני אות ס', ובתנחומא ריש פ' בראשית, ה' בחכמה יסד ארץ, כשברא הקב"ה את עולמו נתיעץ בתור' וברא את העולם שנא' לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה (משלי ח יד) והתורה במה היתה כתובה? היתה על גבי אש לבנה באש שחורה שנא' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב (שיר ה יא) מה קווצותיו תלתלים? על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות. כיצד? כתוב בה לא תחללו את שם קדשי אם אתה עושה ח' ה' אתה מחריב את העולם, כל הנשמה תהלל יה אם אתה עושה ה' ח' אתה מחריב את העולם, שמע ישראל וכו', אם אות אחת כך כל שכן התיבה כולה לכך נאמר קווצותיו תלתלים, לפיכך דוד מקלס ואומר רחבה מצותך מאוד ואומר ארוכה מארץ מדה וגו', והוא היה אומן לכל מעשה בראשית שנאמר ואהיה אצלו אמון, א"ת אמון אלא אומן, ובה נטה שמים ויסד ארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה וגו' ובה סתם ים אוקינוס שלא יצא וישטוף את העולם שנאמר האותי לא תיראו נאם ה' וגו' ובה כבש את התהום שלא יצף את העולם שנאמר בחקו חוג על פני תהום ובה ברא חמה ולבנה שנאמר כה אמר ה' נותן שמש לאור יומם חקות ירח וכוכבים לאור לילה רוגע הים ויהמו גליו ה' צבאות שמו (ירמיה לא לה) הא למדת שהעולם לא נתייסד אלא על התורה והקב"ה נתנה לישראל שיתעסקו בה; בשביל עסקי התורה העולם עומד שכן אמרה חנה כי לה' מצוקי ארץ (ש"א ב ח) וכו' עכ"ל. ועל דברי המאמר הזה נתייסדו רוב הפיוטים אשר לפנינו. ממדי ארץ שם וכו', עש"ה מי שם ממדיה כי תדע

רְגָבִים׃ שָׁמַיִם נָטָה וְשָׁם סִתְרוֹ עָבִים׃ שֶׁמֶשׁ הִזְרִיחַ וְצָר יָרֵחַ וְכוֹכָבִים׃ וְהִדְשִׁיא וְהִזְרִיחַ אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים׃ וְהִשְׁרִיץ דָּגִים וְעוֹפוֹת וַחֲגָבִים׃ וְחַיָּה וּבְהֵמָה וְכָל פָּרִים וְרָבִים׃ וַיִּצֶר בְּכַפּוֹ רֹאשׁ לְכָל נְצִיבִים׃ בְּהִבָּרְאוֹ כּוֹנְנוּ תֻּפִּים וּנְקָבִים׃ וּמְעַט מֵאֱלֹהִים חִסְּרוֹ בָּאֲהָבִים׃ וְכָבוֹד וְהָדָר עִטְּרוֹ בְּשִׂגּוּבִים׃ וְהִמְשִׁילוֹ בְּמַעֲשָׂיו הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים׃

נֹעַם אֶבֶן יְקָרָה שָׁת מְסֻכָּתוֹ׃ בְּצַלְמוֹ רִקְמוֹ וְהִפְאִיר תְּמוּנָתוֹ׃ וּמִקָּצֶה עַד קָצֶה הֵקִים קוֹמָתוֹ׃ וְחָלַק לוֹ מִשֵּׂכֶל תְּבוּנָתוֹ׃ וּבְמִלַּת לָשׁוֹן הִפְלָא דִּבְרָתוֹ׃ וַיִּקְרָא שֵׁמוֹת לְכָל בְּרִיָּתוֹ׃ וְעַל כָּל יְצוּרִים הָיְתָה אֵימָתוֹ׃ וּבְעֵדֶן גַּן הָיְתָה חֲנָיָתוֹ׃ וּלְהַמְתִּיקֵנִי בְּפִיו הָיְתָה תַּאֲוָתוֹ׃ עֵקֶב הֱיוֹתוֹ רֹאשׁ עַפְרוֹת אַדְמָתוֹ׃ חֻקּוֹתַי וְתוֹרוֹתַי לַהֲגוֹת בְּאִמְרָתוֹ׃ וְנֹעַם מִשְׁפָּטַי צִדְקִי לְחַוּוֹתוֹ׃

(איוב לח ה) וע"ש בקשת עפר למוצק ורגבים ידבקו (שם פסוק לח). שמים נטה וכו', כולם נבראו בתורה כדאמרן. וכל פרים ורבים, כל בעלי חיים שנא' עליהם פרו ורבו. ראש לכל נציבים, אדם הראשון מבחר יציר כפיו וראש לכל היקום. נציבים, יקומים כי קימה ונציבה אחת היא ואין הפרש בין לשון ויקם מצבה לויצב מצבה, ושתי הלשונות שוות בשמוש המקרא. בהבראו כוננו תופים ונקבים וכו', בפרקי דר"א פרק י"ב עשר חופות עשה הקב"ה לאדם הראשון בגן עדן שנא' בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתיך אודם פטדה ויהלום תרשיש שהם וישפה ספיר נופך וברקת וזהב מלאכת תפיך ונקביך בך ביום הבראך כוננו (יחזק' כח יג) הרי אלו עשר חופות והי' המלאכי' מתופפים בתפים ומרקדים כנקבות שנא' מלאכת תפיך ונקביך בך ביום הבראך כוננו, ביום שנברא אדם הראשון וכו' עכ"ל. ומעט מאלהים וכו', שנא' ותחסרהו מעט מאלהים (תהלים ח', ו' וז').

נעם אבן יקרה שת מסכתו, עשה חופתו מנעם אבן יקרה וכדאמרן; ובפרקי דר"א פי"א במקום טהור הי' בטבור הארץ הי' ורקמו ותקנו ויפח באפיו נשמת חיים ועמד על רגליו והי' מסתכל כלפי מעל' ומטה והי' קומתו מסוף העולם ועד סופו שנא' אחור וקדם צרתני (תהלים קלט ה) וכו' עכ"ל. וכן אי' במס' חגיג' דף י"ב א' וסנהדרין דף ל"ח ב'. וחלק לו וכו', ע"ש ויפח באפיו נשמת חיים. ובמלת לשון וכו', הלשון הזה לקוח מס' יצירה פ"א שהזכיר שם מלת לשון ומלת המעור, ויש מדגישים הל' מלשון כי אין מלה בלשוני (תהלי' קלט ד) ויש מרפים אותו ואמרו שהוא ל' מילה שנימול לשונו בתת לו כח הדיבור וכן מסתבר. ולהמתיקני כפיו היתה תאותו, הקב"ה הי' חפץ לתת אותי לאדם ולהמתיק אותי בפיו.

בְּשׂוּרִי מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ · לֹא שָׁמַר צִוּוּי וַיְפִירֵהוּ · בִּיקָר לֹא לָן וַיְגָרְשֵׁהוּ · וְנִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמָה מִקְרֵהוּ · בְּאָכְלוֹ מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוָּהוּ · לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ וּלְטַעֲמֵהוּ · וְהִרְצֵיתִי אֲמָרַי לִפְנֵי בוֹרְאֵהוּ · לֹא חָפַצְתִּי בוֹ כִּי מְרִי הוּא · בְּמִפְקָד אֶחָד לֹא עָמַד לְקַיְּמֵהוּ · וּבִקְצוֹת תַּלְתַּלַּי אֵיךְ יַעֲמוֹד הוּא · כַּחֲסַר לֵב יָמוּת בְּלִי לְהַחֲיֵהוּ · לֹא נוּכַל לְהִדָּבֵק אֲנִי וָהוּא:

רַבּוּ שָׁנִים וְהָלְכוּ דוֹרוֹת · אֲנִי הָיִיתִי אֲצוּרָה בִּמְרוֹמֵי דִירוֹת · בֵּין אֶרְאֶלֵּי טֹהַר אִמְרוֹתַי טְהוֹרוֹת · וְעָמַד אִישׁ צַדִּיק תָּמִים בְּדוֹרוֹת · מְיַשֵּׁר מַעְגָּל וּמְסִילּוֹת יְשָׁרוֹת · אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ בְּכַשְׁרוּת · מְנַחֵם מִמַּעַשׂ וּמֵעֶצֶב מְאֵרוֹת · וּבְשֶׁטֶף זַעַם נֶחֱלַץ מִצָּרוֹת · בְּצֵאתוֹ לִרְוָחָה מִתּוֹךְ מַסְגֵּרוֹת · הִקְרִיב קָרְבָּן מִנְחָה וּתְשׁוּרוֹת · מִכָּל חַיָּה וּבְהֵמָה וְעוֹפוֹת טְהוֹרוֹת · וְרָצָה לְדַבְּקוֹ בִּי אִמְרוֹתַי לְהוֹרוֹת:

יוֹם נִשְׁתַּכֵּר נִפְרְדָה תַאֲוָתוֹ · מִמַּטְּעֵי כַּרְמוֹ הִרְוָה שְׁתִיָּתוֹ · וְנִתְגַּל בְּאָהֳלוֹ וְגִלָּה נַבְלוּתוֹ · וּבְנוֹ נִכְנַס וְרָאָה עֶרְוָתוֹ · וַיִּיקֶץ מִיֵּינוֹ וְאֵרְרוֹ בְּקִלְלָתוֹ · עֶבֶד עֲבָדִים לְאֶחָיו

בשורי, בראותי. ביקר וכו׳ עש״ה ביקר בל ילין (תהלים מט יג) וכדאיתא בסנהדרין דף ל״ח ב׳. ובקצות תלתלי, בתורה שיש בכל קוץ וקוץ תלי תלים הלכות, כמו שאחז״ל במס׳ עירובין דף כ״א ב׳. במפקד אחד, כן אי׳ בתנחומא סוף פ׳ שמיני ; ול״ע בב״ר פ׳ כ״ד, שאמר, שש מצות נתתי לו ולא היה יכול לעמוד בהם וכו׳ עכ״ל. ואולם בפי׳ רש״י ז״ל שם גרס שתי מצוות נתתי מצות עשה ומצות לא תעשה דכתיב ויצו על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל הרי מצות עשה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו הרי מצות לא תעשה ולא עמד בהן והאיך אני נותן לו תרי״ג ? וכו׳ עכ״ל. — ויתכן כי שניהם כלולים במפקד אחד שלשון מפקד כולל עשה ולא תעשה.

רבו שנים וכו׳, עשרה דורות מאדם עד נח. אצורה, טמונה באוצר. במרומי דירות, בדירות מרומי׳. איש צדיק תמים, נח׳ מנחם וכו׳, עש״ה זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמ׳ אשר אררה ה׳ (בראשי׳ ה כט). ובשטף זעם, מי המבול ששטפו בזעם. מתוך מסגרו׳, מן התיב׳ שנסגר שם כמ״ש ויסגור ה׳ בעדו. ורצה, הקב״ה.

יום נשתכר נפרדה תאותו וכו׳. ענין נח בשכרותו כלו מבואר שם בכתובים.

היותו· בעשותו ככה מאסתיו לשנאתו· ונמתי לצורי לא אחפוץ קרבתו: כי בשכרותו יצא מדעתו· ויפר חקי ויקרב מיתתו· לץ היין המה בשתותו· כל שגה בו לא ירבה חכמתו:

צדק לעשרים העיר ממזרח· בוראו הכיר לשלש איתן האזרח· וכתת ושבר אלילי תרח· ומבין חשכים אורו זרח· ומבית מולדתו גלה וברח· והצליח בלכתו וכחבצלת פרח· אשל נטע והעוברים הארח· ובקצוי ארץ ריחו הירח· ותועי דרך הסליל בארח· יתן לפניו גוים ומלכים הברח· ושמר תורות ובמצות טרח· וגבר כצאת השמש מן המזרח:

חבב ונחשב בשמרו אמונה· בנסיונות עשר נצרף לבחנה· ומצא שכר בטנו למאה שנה· והתחיל במצוה נתנה לשמונה· וגם צור בא עת והגיעה עונה· אמון שעשועים להנתן במתנה· וגם אני נרציתי בו להתחתנה· לולי גם במה אדע כי אירשנה· ושאל אות להודיעו נכונה· וגרם גרות ארבע מאות שנה· בפרך לענות עדת מי מנה· אז חדלתי בארץ לשכנה:

קם בנו תחתיו והושת לשרים· בדרכי הורו הלך

לץ היין וכו׳, עפ״ה לץ היין הומה שכר וכל שגה בו לא יחכם (משלי כ א) והוא כדרש על נח בבמדבר רבה פ׳ ט׳ דף רל״ז ד׳.

צדק לעשרים וכו׳, טעמו איש צדק העיר ממזרח לעשרים דורות, וירמוז לאברהם שקם עשרים דורות אחר נח, ועפ״ה מי העיר ממזרח צדק (ישעי׳ מא ב) ועיין בשוחר טוב מזמור ק״י ובב״ר פ׳ ע״ג. בוראו הכיר לשלש וכו׳, כדאי׳ במס׳ נדרים דף ל״ב בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו. איתן האזרח, תאר לאברהם בתהלי׳ פ״ט. אשל נטע והעוברים הארח, כמו שדרשו ז״ל על ויטע אשל וכן אי׳ בשוחר טוב.

חובב, ל׳ אהבה וחבה והוא עפ״ה כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו׳. וגם צור, ואמר הקב״ה. אמון שעשועי׳, כנוי לתורה. לולי גם וכו׳, כמבואר בכתובים ובמס׳ נדרי׳ שם.

קם בנו, יצחק. והושת לשרים, נעשה שר וגדול באחד השרים. הורו, אביו.

במישרים · לעשות צדקה ומשפטים ישרים · וכקרבן ניחח העלה בברורים · ונרצה ככליל ושלמי אמורים · וזרע ומצא מאה שערים · והצליח והשכיל והנעים אמרים · וחפץ להגדילו בתורת מוסרים · וגם אני אהבתיו וחמדתיו מנעורים · לולי שאתו פני עוכר בעוכרים · ובעשנו געשן והכהה מאורים · בעבורו נמנעתי להודע בשערים:

חביון עז שכנתי במחמד · לארץ לא ירדתי להתלמד · ועמד איש תם ותאותי חמד · ישב אהלים עתותי להתמד · ברכה ירש ולגביר העמד: זרעו להרבות כחול לא ימד · ורוח נדיבה סמכתהו להצמד · בתמו הלך ובבשרו עמד: יוצרו אהבו ובעיני נחמד · ויורני הנה זה נעים ונחמד · ונאה לו בהגיונך ללמד · יתמוך לבו דבריך ובסודך יעמד:

זך היה ונבר ואיש אמונה · וראוי להשתעשע במתן צפונה · אבל לא שקט ולא הפנה: בבית אביו לא נח מתלונה · אחיו מתנחם להרגו בשטנה · עמד מפניו וילך פדנה · במקלו עבר ויבא חרנה: באשה שמר עשרים שנה · בגדול בנים נטרה באנינה · נמכר פרת לתאלה ולמגנה · ובשני הרעבון ירד גושנה · לכן לא נפלתי בגורלו למנה:

בברורי', בטהרה ובבירור'. וחפץ, הקב"ה חפץ, לולי שאתו, כדאיתא במס' מגילה דף כ"א א'. ובעשנו וכו', כדאי' בתנחומא ובפרש"י על ותכהינה עיניו (בראשית כז א).

חביון עז, עפ"ה ושם חביון עזו (חבקוק ג ג); וע"ש פי' רש"י. איש תם, יעקב.

זך היה, יעקב. ונבר, בר לבב. ולא הופנה, לא הי' לו פנאי. נטרה באנינה, שהיה לו טורח וצער גידול בנים. וי"ג טרח באמנה, ל' באמנה אתו (אסתר ב כ). פורת, יוסף. לתאלה ולמגנה, ל' תתן להם מגנת לב, תאלתך להם (איכה ג סה).

קרב מועד והגיע זמן · ושר בעניי עם לא אלמן · ויקם מושיע רועה נאמן · תחלת צאתו מצרי טמן · ויך במצרים כל אליל וחמן · ויכחד כל גבור שר ומשמן · והגיה אור והאיר אשמן · אסירי עוני לישע זמן · ים העבירם והסיעם לתחומן · והגיז למו שלו והמטירם מן · הכה צור ויזובו מימן · ואוה להנחילם מעשי ידי אמן:

ובירח השלישי לחפש לצאתם · באו לחורב כל מקהלותם · ונגד ההר היתה חניתם · הסכימו דעתם והשוו עצתם · ומשה עלה והושם כחותם · ונצטוה לך אל העם וקדשתם · היום ומחר צוה פרישתם · ויום אחד הוסיף לטהרתם · וסדר ענינם ומצות הגבלתם · ובנה מזבח וכרת בריתם · והקים מצבות כנגד שבטיתם · ויקדש את העם ויכבסו שמלתם:

אזי בשלישי בהיות בקרו · מלך במסבו הופיע ביקרו · רבותים אלפי שנאן משנני פארו · ויהי קלת וברקים והזריח אורו · קולו בכחו וקולו בהדרו · ורוח סערה עושה דברו · וענן כבד כסה על הרו · והצורים נתצו הרים בעקרו · הולך וחזק קול שופרו · חוצב להבות ארזים בשברו · קול יי יחיל מדברו · וכלו אומר כבוד בפאר דבירו:

קרב מועד וכו', אחר כך קרב המועד לנתינת התורה. אליל וחמן, לשון והכרתי את חמניכם (ויקרא כו ל). ומשמן, איש בריא ושמן, מן ויהרוג במשמניהם (תהלים עח לא), והמ' הראשון בחירק. והגיה, והאיר, ל' נוגה. אשמן, חושך, ל' באשמנים כמתים (ישעיה נט י).

ובירח השלישי, בחדש השלישי. הסכימו דעת וכו', כמבואר לעיל בסוף פיוט תמכו כבוד.

אזי בשלישי וכו' גם זה מבואר שם אלא הקדים על ידם מלך במשכנו, וכל המאמר מבואר.

מִתְפָּאֶרֶת הָיִיתִי בְּיוֹם חֲתֻנָּתִי · הִנֵּה בָּא קִצִּי וְהִגִּיעַ עִתִּי · לְהוֹדִיעַ יָפְיִי וּלְהַגִּיד תִּפְאַרְתִּי · יֵצֵא טִבְעִי וְתִתְעַלֶּה חֻפָּתִי · יֵדְעוּ הַכֹּל מַה מְּלַאכְתִּי · צֶדֶק וּמִשְׁפָּט בְּתוֹךְ נְתִיבָתִי · עֹמֶק חָכְמָתִי וְסוֹד בִּינָתִי · יָבִינוּ שְׂכָרִי וְעָנְשִׁי וְאַזְהָרָתִי · עֵרֶךְ שֻׁלְחָנִי וְסֵדֶר מִסְגַּרְתִּי · תִּקּוּן אֶצְבְּעוֹתַי וְרַב פְּעֻלָּתִי · כִּי עַד עַתָּה בַּמְּרוֹמִים שָׁכַנְתִּי · וְהַיּוֹם בָּאָדָם מַתָּנוֹת לָקַחְתִּי:

צִיר אֱמוּנִים נִתְעַלָּה בִּבְחִירִים · כְּצִנַּת שֶׁלֶג בְּיוֹם קְצִירִים · חָכָם עָלָה לְעִיר גִּבּוֹרִים · וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה לַהֲדוּרִים · אֲמָרִים נְעִימִים מְפֻנִּינִים יְקָרִים · וְקִבְּלָם מִימִין יוֹצֵר הָרִים · וְצִבְאוֹת קֹדֶשׁ עוֹנִים וְאוֹמְרִים · טֶרֶם נִשְׁמַע אָנוּ שׁוֹמְרִים · וְשָׁמְעוּ מִפִּיו עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים · וּפָחֲדוּ וְרָעֲדוּ מֵרְעָמִים כַּבִּירִים · וּפָתְחוּ וְעָנוּ כָּל הַיְצוּרִים · יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן וּמִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים: ח׳ וַיִּשְׂמְחוּ כָּל הָעָם · בְּשִׂמְחַת אִמְרֵי נֹעַם · וְנִתְמַנָּה צִיר רֹעַם ·

וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם:

כוונת הפייטן לזכור כל עשרת הדברות, וטרם כל דבור יודיע קווצות תלתלי דיניו בשתי בתים. והקדים בפסוק וירד משה ובפסוק וידבר אלהים, וזו כלל שבה כולל את עשרת הדברות. וקווצות הדינים הזכירם בכל דבור ודבור בבתים ובחרוזות באל"ף בי"ת ובתשר"ק כראשי תבות החרוזות. ובסוף הדברות חתום שמו שמעון בר יצחק חזק.

ח׳ וּבְכֵן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם:

אלוף

ביום חתונתי, שנתחתנתי עם ישראל. עתי, עת דודים. באדם וכו', תהלי' ס"ח י"ט. ציר אמונים, משה רבינו שליח נאמן. כצנת שלג וכו', עפ"ה כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשולחיו (משלי כה יג). חכם עלה וכו', עפ"ה עיר גבורים עלה חכם וירד עז מבטחה (משלי כא כב); ועי' פי' רש"י.

מיוסד ע"פ א"ב. סדר.

אלוף מסבל בהוד אפודים · בידיו גלילי זהב עמודים · גרון ענוק לשון למודים · דברים דבורים באופן שקודים · המשולים לשלש משקים נחמדים · ובפחות שבכלים נשמרים ועומדים · זונחים הגבה ולנמוך יורדים · חיים ורפאות למוצאיהם מעמידים · טהר בעליל שבעתים מנקדים · יקרים מזהב ומפנינים נחמדים · כל חפצים לנגדם בל נמדדים · לקח טוב ומוסר מגידים · מתק

אלוף מסובל וכו', מוסב על ויגד מזה ואמר עליו שהיה אלוף ושר מסובל ועמוס באפודי הוד וירמוז לקרני הוד שזכה בקבלת הלוחות, והפייטן תפש לשון הכתוב אלופינו מסובלים (תהלים קמד יד) לרמוז עוד מה שאז"ל ברכות דף י"ז אלופינו מסובלים בתורה, מסובלים במצות. בידיו גלילי זהב עמודים, כ"כ בכ"י והוא עיקר וירמוז לשני לוחות אבנים שהיו דומים לשני גלילי עמודים ועיין פי' רש"י על ידיו גלילי זהב (שיר ה יד). גרון ענוק, עפ"ה וענקים לגרגרותיך (משלי א ט). דברים דבורים וכו', ל' דבר דבור על אפניו (שם כה יא). שקודים, ל' משוקדים כפתוריה ופרחיה. ובכ"י שקודים כתיב, בש' שמאל, וא"כ הוא מל' נשקד עול פשעי (איכ' א יד) שתרגימו אתיקר. המשולים לשלש משקים וכו', במסכת תענית דף ז' א': אמר רחב"א למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב הוי כל צמא לכו למים? לומר לך מה מים מניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה; וא"ר אושעיא למה נמשלו ד"ת בג' משקים הללו במים ויין וחלב? לומר לך מה שלשה משקין הללו אין מתקיימין אלא בפחות שבכלים אף ד"ת אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה וכו'. חיים ורפאות וכו', שנאמר כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא (משלי ד כב). טוהר בעליל וכו', עפ"ה אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים (תהלים יב) וכמאן דאמר שבעה ספרי תורה (שבת קט"ז), והו מנקדים שטעמו משמנים. יקרים וכו', על שם הכתוב יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה (משלי ג טו). מתק

אלוף. איהן, דען אבגעלעהרטען פירזטען, אוסטראהלטע פייערגלאנץ; ער האטטע דיא גאלדנען געזעטצטאפעלן אין זיינען הענדען. איינע ליעבליכע שטיממע, איינע בערעדטע צונגע שפראך זיא אויז, דיא דען געגענשטאנדען וואהלאנגעמעססענע ווארטע גאבען. זיא גלייכען דען דרייערליי ליעבליכען געטראנקען, (וואססער, וויין אונד מילך), דיא זיך בעססער האלטען אין גערינגען געפעססען, דיא דאז אהנע טייען אונד דאז ניעדריגע זוכען. לעבען געוואהרען זיא אונד הייל דענען, דיא זיא איננע האבען; זיא זינד ריין, זיעבענפאך געלייטערט, ווירדיגער אלז גאלד, שאטצבארער אלז פערלען, אונד אללע קאסטבארקייטען האבען געגען זיא קיינען ווערטה. זיא פערקינדען פאטערפפליכטע לעהרען אונד ערמאהנען צור זיטטליכקייט;

וּמַרְפֵּא לַעֲצָמוֹת וְגִידִים · נְתוּנִים מֵאֵשׁ וְכָאֵשׁ יוֹקְדִים · סַם חַיִּים לְבָהֶם מִתְכַּבְּדִים · עוֹזְבֵיהֶם עוֹזְבִים וְחוֹבְקֵיהֶם מְכַבְּדִים · פִּלְפּוּלָם בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִתְלַמְּדִים · צוֹרְפֵיהֶם מוֹשִׁיבִים בֵּין נְגִידִים · ח' קוֹנֵיהֶם לְחַיֵּי עוֹלָם עֲתִידִים · רַב טוּב הַצָּפוּן לַחֲסִידִים · שׁוֹמְרֵיהֶם יִנָּצְלוּ מִכָּל פְּחָדִים · תּוֹמְכֵיהֶם מְאֻשָּׁרִים וּבוֹזֵיהֶם מְלַפְּדִים:

מְלַפְּדִים לַפִּידִים וּבְרָקִים נוֹגְהִים · בְּתִתּוֹ קוֹל עֹז מִשְּׁמֵי גְבֹהִים: ח' וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים:

ע"פ תשר"ק.

תַּחְתִּיּוֹת אֶרֶץ כַּדּוֹנַג נְמַקִּים · שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם

ומרפא וכו', עש"ה רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך (שם), ונאמר מתוק לנפש ומרפא לעצם (שם טז כד). נתונים מאש, שנאמר אש דת למו. וכאש יוקדים, שנא' הלא כה דברי כאש. סם חיים וכו', שנאמר עץ חיים היא (משלי ג). עוזביהם וכו', עש"ה אל תעזבה ותשמרך .... סלסלה ותרוממך תכבדך כי תחבקנה (שם ד). פלפולם בשלש עשרה וכו', י"ג מדות של ר' ישמעאל שהתורה נדרשת בהן. צורפיהם וכו', דברי התורה מושיבים צורפיהם בין נגידים ומזמנים קוניהם לחיי ע"ה. רב טוב וכו', עש"ה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך (תהלים לא כ). שומריהם יוצלו וכו', שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ח ה). תומכיהם מאשרים וכו', שנאמר ותומכיה מאשר (משלי ג יח). ובוזיהם מלפדים, מבערים אותם בלפיד אש. מלפדים לפידים וכו', הלפידים היו מלפדים והברקים נוגהים בתתו קול עוז וכו'.

תחתיות ארץ וכו', בשעת מתן תורה חרדו ופחדו שמים והארץ. כדונג

אנגענעהם זינד זיא אונד הייזאמען פיר מארק אונד געביינע. זיא שטאממען פאן פייער אונד זינד אללדורכדרינגענד גלייך דעם פייער; איהרען פערעהרערן געוואהרען זיא לעבענסארצנייא, פעראכטען איהרע פעראכטער, אונד פערעהרען, דיא זיא שאטצען. דורך דרייצעהן ארגומענטע ווערדען דיא שטרייטיגען פונקטע אין איהנען ערערטערט; דיא זיא אויפהעללען, ווערדען אונטער פירסטען געזעטצט, אונד דיא זיך איינע פערטיגקייט דארין ערווערבען, רייפען צום עוויגען לעבען, אונד אנשטיגעז גוט הארי רעט דער פראממען. דיא געטטעז ווארטע היטען, טריפפט קיין אונגליקק; זעליג זינד, דיא זיך פעסט אן זיא האלטען — איהרע פעראכטער לאדערן אויף אין פייערפלאממען.

אין פייערפלאממען אונד בליטצשטראהלען ערטאנן דיא שטיממע דער אללמאכט
אויז יענען אונערמעסליכען האהען, א'אונד גאטט — שפראך —
דא לערפלאממען דער ערדע טיעפען וויא וואכז, אונד דיא עוויגען, אונערשיט־

הַמְּצוּקִים · רַבּוּ רְעָמִים וְגָבְרוּ זִקִּים · קוֹלֵי קוֹלוֹת מְשֻׁנִּים וַחֲזָקִים · צִפְצוּף הַדִּבּוּר כְּנִיצוֹצֵי בְרָקִים · פַּטִּישׁ מְפוֹצֵץ סַלְעֵי נְקִיקִים · עוֹרֵךְ אַחַת וּשְׁתַּיִם מִתְחַלְּקִים · סוֹד יְרֵאִים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִים · נוֹתְנֵי קוֹל שׁוֹפָר מִתְחַזְּקִים · מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהַכֹּל שׁוֹתְקִים · לְעַמּוֹ הִנְחִיל מִדְּבַשׁ מְתוּקִים · כֹּשֶׁר אֱמוּנַת עִתִּים חֲשׁוּקִים · יִדִיעַת חֹסֶן וִישׁוּעַת נְזִיקִים · טַעְמֵי חָכְמָה וָדַעַת מְפִיקִים · הִנָּם נְתָנָם גּוֹזֵר וּמֵקִים · זִכָּם בְּמַתָּנָה לְבוֹ דְּבֵקִים · וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים וְחִכּוֹ

ממתקים

נמקים, כשעוה נתמסמסו כדכתיב הרים כדונג נמסו (תהלי' צז ה). ובעבור החרוז אמר נמקים מקום נמסים וטעמם שוה כמו ובם אנחנו נמקים (יחזקאל לג י), שטעמו נמסים. שחו גבעות עולם, ל"ה בחבקוק ג'. המצוקים, החזקים. קולי קולות וכו', כדאי' במכילתא ויהי קולות וברקים וגו', קול קולות מיני קולות משונות זה מזה וברקים ברק ברקים משונים זה מזה. לפצוף הדבור וכו', כדאיתא בפרקי דר"א פ' מ"א, ישראל שמעו קולו של הקב"ה ורואו את הקול יוצא מפי הגבורה בברקים ורעמים שנאמר וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים. פטיש מפוצץ וכו', שנא' הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע (ירמי' כג כט). עורך אחת וכו', שנאמר אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי (תהלים סב יב) וע"ש פי' רש"י ז"ל. כושר אמונת עתים וכו', עש"ה והיה אמונת עתיך חסן ישועת חכמת ודעת יראת ה' היא אוצרו (ישעיה לג ו), ואז"ל במסכת שבת דף ל"א: אמונת זה סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חסן זה סדר נשים, ישועת זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות, ואפילו הכי יראת ה' היא אוצרו עכ"ל, והרצון בו שכולם נתנו למשה מסיני, וכדאי' בויקר' רבה פ' כ"ב. וכלו מחמדים וכו', תאר לש"ית, עיין ש"ר פ' י"ז דף קל"ו ב' ובמדב' רבה פ' ע' דף רל"ו ב'.

טרויבען היגעל זאַנקען. דאַז דאָננערן ווארדע שטאַרקער אונד העפטיגער דאַז בליטצען, שטיממען פאָלגטען אויף שטיממען, מאַננִגפֿאַלטיגער אונד מֶעכטיגער; דיא טאָנע דעס אַללגעוואַלטיגען שפּרוכעס בילדעטען בליטצ-שטראַהלען אונד לעראַמאַטען פֿונקענשטיקקע. נור איין שפּרוך ענט-פֿוהר דעם גאָטטליכען מונדע, אַבער פֿאָן דאָפּפּעלטעם געהאַלטע: גרונד-בעגריפֿפֿע דער גאָטטעספֿערעהרונג אונד דער גערעכטען געזעטצע. דיא שופֿרשטיממען ווארדען אימממער שטאַרקער, ביז משה זו שפּרעכען בעגאַן, אונד אַללעז שוויעג. ער איבערליעפֿערטע פֿראָממענדע גלויבענזאַרטיקעל, ליעבליכער אַלז האָניג, לייטליכע פֿייערטאַגע, הייליגע רעכטע דער עהען, היילזאַמע רעכטזלעהרען, ווייזע אָפּפֿערגעזעטצע אונד פֿערניכפֿטיגע רייניגונגזלעהרען. דער אַללפֿעראָמעגענדע האַט זיא איהנען איבערליעפֿערט, אום זיינע געטרייען דאַמיט זו בעשענקען. ער, דער אַללגעליעבטע, זיעם לערנט

דען

ממתקים · השמיע אנכי בראש פרקים · דרך בעשותו
במים עמוקים · גבור נגלה ונלחם במצוקים · בתתו
בסיני דתות וחקים · אזי כרחמן נגלה משחקים:
משחקים הברקת נגהיך · והשמעת לעם כמהיך ·
ס' אנכי יי אלהיך:

מיוסד ע"פ א"ב.

ארץ עשיתי ואדם בראתי · בריח ודלתים לים שמתי ·
גלית שחר ונשף ובקר צויתי · דרך לחזיזקולות פלגתי ·
האור והחשך במקומם שכנתי · והארץ ומלואה לכבודי

דרך בעשותו וכו', כמו שאז"ל והובא בפי' רש"י בפסוק אנכי ה' אלהיך לפי שנגלה בים כגבור מלחמה ונגלה בסיני כזקן מלא רחמים הואיל ואני משתנה במראות אל תאמרו שתי רשויות הם אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ועל הים וכו' וע"ש. במצוקים, תאר למי הים האדירים. הברקת נגהיך, שלחת נוגה ואור שלך כברקים, ל' לנוגה ברק חניתך (חבקוק ג). כמהיך, חושקיך, ל' כמה לך בשרי (תהלי' סג ב).

ארץ עשיתי וכו', מוסב על ה' אלהיך, והוא עש"ה אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי (ישעי' מה יב). בריח וכו', עש"ה ויסך בדלתים ים .... וכתיב שם ואשים בריח ודלתים (איוב לח). גלית שחר וכו', עש"ה עושה שחר עיפה (עמוס ד יג) ועש"ה המימיך צוית בקר ידעת שחר מקומו (איוב לח יב). דרך לחזיז וכו', עש"ה מי פלג לשטף תעלה ודרך לחזיז קולות (שם לח כה). האור והחשך וכו', עש"ה אי זה הדרך ישכן אור וחושך אי זה מקומו (שם לח יט). והארץ וכו', עש"ה בישעיה מ"ג ז'.

דען שפרוך: „איך בין עס, דער עוויגע, דיין גאָטט, דער איך דיך אויס דעם לאַנדע מצרים געפיהרט האַבע"*), פערנעהמען; דאָרט, אַלס ער איינען וועג דורך טיעפעס געוואַססער באַהנטע, צייגטע ער זיך אין געשטאַלט איינעס מאַכטיגען קריעגסהעלדען; היער אַבער, אויף דעם סיני, וואָ ער געזעטצע אונד רעכטע פעראָרדנעטע, דאַ ערשיען ער אונטער דער געשטאַלט איינעס ערבאַרמונגספאָללען גרייזעס.

אויס דען הימעלן ליעסעסט דו דיין פייער בליטצען אונד דיין אויפמערקזאַמעס פאָלק פערנעהמען: א'. איך בין'ס, דער עוויגע, דיין גאָטט!

ארץ. איך האַבע דיא ערדע ערשאַפפען אונד איינען מענשען הערפאָרגעבראַכט; איך האַבע דיא ריעגעל אונד דיא שלייסען דעס מעערעס געמאַכט; איך דעקקטע דען מאָרגען אויף, אויף מיין געהייס דאָממערט עס אונד טאַגט; איך לייטע דעס דאָננערס בליטץ אויף רעכטער באַהן! איך האַבע דעם ליכטע אונד דער פינסטערניס איהרע הערבערגע אַנגעוויעזען, אונד דיא ערדע מיט אַללעם, וואַס

זיא

---

*) דאַס הייסט: איך, דאַס עוויגע וועזען, דאַס דיר יעטצט אַלס געזעטצגעבער ערשיינט, בין עבענדאַסזעלבע וועזען, דאַס דיר אונטער דער ערשיינונג אַלס רעטטער בעקאַננט איסט.

יָצַרְתִּי · זְרִיחַת מַזָּרוֹת בְּעִתָּם הוֹצֵאתִי · חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִשְׁטָרָם שַׂמְתִּי · טוֹפְלֵי שֶׁקֶר בְּשֶׁטֶף הֶאֱבַדְתִּי · יוֹרְדֵי בִקְעָה לְשׁוֹנָם בָּלַלְתִּי · כְּדָרְלָעֹמֶר וְעוֹזְרָיו הִכֵּיתִי · לְעֵמֶק שָׁוֵה לַיְלָה חִלַּקְתִּי · מוֹרִיָּה עֲקֵדַת יָחִיד רָאִיתִי · נֶדֶר נָדַרְתִּי כִּי נִשְׁבַּעְתִּי · שָׂר אֶל מַלְאָךְ בְּעֶזְרוֹ הָיִיתִי · עִמּוֹ מִדַּבֵּר לְרוֹדְפוֹ הִזְהַרְתִּי · פַּתְרוּסִים בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת מָחַצְתִּי · צִבְאוֹתֵיכֶם בְּעֶצֶם הַיּוֹם גָּאַלְתִּי · קָרַעְתִּי יַם סוּף וְאֶתְכֶם הֶעֱבַרְתִּי · רְאִיתֶם בְּעֵינֵיכֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי · שָׁדַדְתִּי מְזַנֵּב וְחֵילוֹ הֶחֱלַשְׁתִּי · שַׁבַּת קֹדֶשׁ לָכֶם הִנְחַלְתִּי · תִּרְגַּלְתִּי וּבְכַנְפֵי נֶשֶׁר נְשָׂאתִי · תֹּקֶף שָׁלֹשׁ מַתָּנוֹת לָכֶם נָתַתִּי:

זריחת מזרות וכו', עפ"ה באיוב ל"ח ל"ב. טופלי שקר, דור המבול. יורדי בקעה, כנוי לבוני המגדל, ע"פ וימצאו בקעה (בראשית יא ב). לעמק שוה וכו', עפ"ה באברהם ויחלק עליהם לילה וגו' (שם יד טו). עקדת יחיד, יצחק. שר אל מלאך, יעקב, ע"פ וישר אל מלאך ויוכל (הושע יב ה). עמו מדבר וכו', כדכתיב השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע (בראשית לא כט). פתרוסים, בני מצרים. שדדתי מזנב, עמלק, עפ"ה ויזנב בך כל הנחשלים אחריך (דברים כה יח), ועפ"ה ויחלוש יהושע את עמלק (שמות יז יג). תרגלתי וכו', עפ"ה ואנכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג) וע"פ ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט ד). תוקף שלש מתנות, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות.

זיא פֿיזט, ערשאפֿפֿען צו מיינער עהרע. איך פֿיהרטע זיא אויף, דיא ליכטען שטערנע, צור בעשטיממטען צייט, אונד דעס הימעלס געזעטצע אונד רעגימענט האב' איך פֿעסטגעזעטצט. איך בינ'ס, דער יענע לוגענווייזע איבערשוועממונג געבראכט צום אונטערגאנג יענער זינדערראטטע. איך האבע דיא שפראכע דער בעוואהנער יענער עבענע פֿערווירט; איך שלוג כדרלעומר זאמט זיינען וואפֿפֿענברידערן אונד פֿערפֿאלגטע זיא געגן עמק ש"ה דיא האלבע נאכט; איך זאה אויף דעם בערגע מוריה, וויא דער פֿאטער זיינען איינציגען זאהן צום אפֿפֿער בערייטעטע, אונד דארט טהאט איך איין געליבדע, שוואור בייא מיר זעלבסט; איך וואר דער ביישטאנד יעקב'ס, אלז ער מיט דעם ענגעל ראנג; איך ווארנטע זיינען פֿערפֿאלגער, לבן, איהם ניכטס צו לייד צו טהון; איך שלוג דיא פתרסים (מצרים) מיט צעהן שטראפֿען; איך האבע אייערע העערע בייא העללעם טאגע בעפֿרייט; איך האבע דאס מעער געשפאלטען אונד אייך הינדורכגעפֿיהרט — איהר האבט מיט אויגען געזעהען, וואס איך געטהאן — איך האבע אייערן פֿערפֿאלגער עמלק געשטירצט אונד זיין העער אויפֿגעריעבען — איך האבע אייך דען הייליגען רוהעטאג (שבת) געשענקט. איך האבע אייך געלייטעט, אויף אדלערפֿליגעלן געטראגען אונד — איין דרייפֿאכעס מאכטיגעס געשענק געגעבען.

נָתַתִּי לְךָ תּוֹכְחוֹת מוּסָרִים · הִשָּׁמֶר לְבַל תַּטֶּה אֲשׁוּרִים ·

ע״פ תשר״ק. ח׳ לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים :

תַּעְתּוּעִים הֵמָּה מוּסַר הֲבָלִים · שַׁחַר אֵין לָמוֹ וְלֹא מוֹעִילִים · רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם לִבָּם הֲתוּלִים · קֶצֶף מוֹסִיפִים וְחֵימָה מַגְדִּילִים · צוּרַת חַמָּה וּלְבָנָה נוֹטְלִים · פִּלְשֵׁי עָב וְתַבְנִית מַזָּלִים · עֲצַבִּים כִּתְבוּנָם מַעֲשֵׂה כַשִּׁילִים · סוֹגְדִים לָהֶם וַאֲלֵיהֶם מִתְפַּלְּלִים · נוֹתְנִים לָהֶם כָּבוֹד וְהִלּוּלִים · מִשְׁתַּחֲוִים לָמוֹ וּמִשְׁאֲלָתָם שׁוֹאֲלִים · לֹא יָשִׁיבוּ לְלִבָּם וְאֵינָם מַשְׂכִּילִים · כִּי יִרְאָתָם פְּגָרִים אֻמְלָלִים · יִצְעֲקוּ אֲלֵיהֶם וְאֵינָם נִצּוֹלִים · טָחוּ עֵינֵיהֶם וְלִבּוֹתָם סְכָלִים · חוֹכִים יְשׁוּעָה מֵאִטִּים וֶאֱלִילִים · זְנוּחִים תְּעוּבִים שִׁקּוּצִים וְגִלּוּלִים · וְחֵלֶק

תוכחות מוסרים, משלי ו׳ כ״ג. לבל תטה אשורים, שלא תטה אשוריך מן הדרך הישר, ל׳ ותט אשורנו מני ארחך (תהלים מד יט).

תעתועים המה, אלהים אחרי׳ כדכתי׳ הבל המה מעשה תעתועים וגו׳ (ירמי׳ י טו), וכתיב מוסר הבלים עץ הוא (שם פסוק ח׳). שחר וכו׳, עפ״ה אשר אין לו שחר (ישעי׳ ח כ), ועפ״ה הבל ואין בם מועיל (ירמי׳ טז יט). לבם התולים, כדכתיב רעה אפר לב הותל הטהו (ישעי׳ מד כ). קצף מוסיפים וכו׳, כדכתיב ויהי קצף על יהודה (ד״ה ב כד יח). פלשי עב, ל׳ מפלשי עב (איוב לז טז). עצבים כתבונם, עפ״ה בהושע י״ג ב׳. סוגדים, משתחוים. אטים, אחד מן השמות של ע״ז הנזכר בישעי׳ י״ט ג׳. וחלק יעקב וכו׳, עפ״ה לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא (ירמי׳ י טז).

געגעבען האבע איך דיר ערפראבטע זיטטענלעהרען : נימם דיך וואהל אין אכט, וויכע ניכט פאם פפאדע ! א׳. נימם דיר קיינע פרעמדע געטטער אן !

תעתועים. טאנדעלייען, אייטלע וועזען זינד זיא, אייטעלע אונד אונניטצע דינגע ; נור געטייטעטע הערצען זוכען זיא אונד ליעהען איבער זיך דען גאטטליכען אונווילען אונד זייגען אשטיגען צארן ; זיא נעהמען דאז ביולד דער זאננע אדער דעז מאנדעז, אדער אירגענד איינע וואלקע ; אדער פלאנעטענגעשטאלט, אדער אויך זעלבזטגעמאכטע געשניטצטע גאטצען, בוקקען זיך, בעטען זיא אן, פערעהרען זיא, פאללען הין אונד פלעהען אום ערפיללונג איהרער וויגשע, אהנע צו בעדענקען, דאס דיעזע גאטצען לעבלאזע, אונמאכטיגע קלעצער זינד, דיא איהרע אנבעטער ניכט רעטטען קאננען. בלינדע אויגען נור אונד פערשטאקקטע הערצען האררען אויף הילפע דער טייזונגע, דיא איהרע טהארהייט זיך זעלבזט געמאכט ;

יעקב יוצר הכל אלים. המון מים נותן ונשיאים עולים. דברו מקים ועצתו ישלים. גוער בים ויהמו גלים. בו תדבקו ועדיו היו מיחלים. אויביכם יפיל חללים הללים: חללים אפיל כל שוכחי השם. השמר פן תכשל ותאשם.

י׳ לא תשא את שם:

ע"פ א"ב.

אמתי שמו המפרש בשבעים. בו נוסדו ארצות ונטעו רקיעים. גבולות ארץ ורוחות מרבעים. דבקו בחותמו

המון מים וכו', ככתוב שם פסוק י"ג. דברו מקים וכו', כדכתיב מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים (ישעיה מד כו). גוער וכו', כדכתיב רוגע הים ויהמו גליו (ישעיה נא טו), ות"י דכזיף בימא, ופירש אותו כמו גוער בהפוך אותיות, ע"ד כבש וכשב, ככתוב במכלול.

אמתי שמו, מחובר עם לא תשא, וטעמו לא תשא שמו האמתי וכו'. המפורש בשבעי', פי' המפרש לאו דוקא ע' כי ע"ב הם ויוצאים מן ג' פסוקים ויסע ויבא ויט, אף שכן דרך הזוכרים השבונות אינם משגיחים בפרוטרוט, ואמר שבעים בעבור החרוז, והנה מלבד שפרושו זה דחוק מאוד (שיאמר שבעי' במקו' שנים ושבעים גם כאן גם לקמן באזהרת ראשית נקר' שמות שבעים וכו') הנה הוא בטל מצד עצמו שאלו כן לא יהי' עובר על לא תשא כ"א הנשבע בשם המיוחד דוקא ובהדיא תניא (בת"כ פ' קדושי') יכול לא יהיו חייבין אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין (כגון שדי צבאות וכל דדמי להון) תלמוד לומר בשמי בכל שמות שיש לי, עכ"ל וכן איתא בסמ"ג בלאוין סי' רל"ע, ואולם הפרוש האמתי והברור יתבאר ע"פ מה דאי' בבמדבר רבה פ' י"ד וז"ל שבעים שקל כנגד שבעים שמות שיש לו להקב"ה וכו', עכ"ל, ושבעים שמותיו ית' הלא הם כתובים בפי' בעל הטורי' לפ' בהעלותך והזכרתים בסלוק ליום אחר ע"ש, וכולם תארים רומזים עליו ית' והשם המיוחד אינו מן המנין כי הוא סודם ויסודם כדמות האחד במספר, וזהו מטעם הפייטן לא תשא את שמו האמתי המפורש בשבעים שמות, והיינו כל הכנויים הרומזים אליו ית' והם שבעים בכלם אסור להשבע. בו, בשמו האמתי נוסדו ארצות וכו', וכדאי' במס' מנחות דף כ"ט ב' ע"ב. ורוחות מרובעים,

---

אבער יעקב'ס אנטהייל איזט דער וועלטענשאפפער, דער אללמאכטיגע גאטט, דער דען רעגען זענדעט אונד דיא וואלקען טרייבט, דער זיינע פערהייסונג בעשטאטיגט אונד זיינען ראטהשלוס פאללפיהרט, דער דיא טאבענדען מעערעס וואגען צור רוהע שטילט, איהם זאללט איהר אנהאנגען אונד האררען צו איהם; דאן שטרעקקט ער אייערע פיינדע הין אין הויפען לייכנאמע.

אין הויפען לייכנאמע ווערדע איך שטרעקקען אללע גאטטפערגעססענע. נימם דיך אין אכט, דאס דיר ניכטס צו שולדען קאממע

ח'. נעננע איהן ניכט פערגעבליך, דען הייליגען נאמען,

אמתי. דען וואהרען, דורך זיעבציג אייגענשאפטסווערטער אנגעדייטעטען נאמען — אין איהם ליעגט דער ערדע אורגרונד אונד דעס אויסגעדעהנטען הימעלס, דער ערדע גרענצען נעבסט דען פיער ווינדען האפטען פעסט אן זיינעם זיעגעל;

הֱוִית נִקְבָּעִים · הַזְּכַר עַל הַיָּם וְנַעֲשָׂה בְקִיעִים · וְעַל הַמַּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים · זֵכֶר קָדְשׁוֹ בּוֹ יָרוּצוּ נוֹשָׁעִים · חוֹצֵב לֶהָבוֹת וּמְפוֹצֵץ סְלָעִים · טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָעִים · יְצוּרָיו בּוֹחֵן בְּכָל עִתִּים וּרְגָעִים · כַּלּוֹת בְּחֵמָה בּוֹ נִפְשָׁעִים · לְהָבִיא שֶׁבֶר לְחַטָּאִים וּפוֹשְׁעִים · מְפִירֵי חֹק וְלַשֶּׁקֶר נִשְׁבָּעִים · נִלְכָּדִים בַּעֲוֹנָם וּבִזְדוֹנָם נִתְבָּעִים · שׂוֹנְאֵי תוֹכֵחוֹת וּמוּסָר פּוֹרְעִים · עֲבָרוֹת יוּבָלוּ וּבְרֹגֶז שְׂבֵעִים · פּוֹקֵד עָוֹן אָבוֹת עַל שִׁלֵּשִׁים וְרִבֵּעִים · צוֹמֵת לַבְּקָרִים כָּל רְשָׁעִים · יְיָ קַנּוֹא וְנוֹקֵם וְקוֹבֵעַ קוֹבְעִים · רוֹאֶה וְצוֹפֶה טוֹבִים וְרָעִים · שְׁמוֹר וְהִזָּהֵר מֵאֹרֵר פְּגָעִים · תִּתְיָרֵא

ד' רוחות העולם. הזכר, שמו האמתי הנזכר על הים ויבקעו המים כדאי' בדברים רבה ובמדרש תהלים הים ראה וינוס, מה ראה? ר' נהוראי אומר שם המפורש ראה חקוק על המטה ונקרע. ועל המים וכו', שנא' קול ה' על המים אל הכבוד הרעים (תהלי' כט). זכר קדשו וכו', עפ"ה מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב (משלי יח י). טהור וכו', ככתוב טהור עינים מראות רע (חבקוק א יג). יצוריו וכו', ככתוב ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו (איוב ז יח). להביא שבר וכו', עפ"ה ושבר פושעים וחטאים יחדו (ישעי' א כח). עברות יובלו, ליום הקצף והחרון מובאים, כדכתיב ליום עברות יובלו (איוב כא ל). צומת וכו', כדכתי' לבקרים אצמית כל רשעי ארץ (תהלי' קא ח). וקובע קובעים, ועושק העושקים, והוא עפ"ה וקבע את קובעיהם (משלי כב כג). רואה וכו', עפ"ה בכל מקום עיני ה' צופות רעים וטובים (שם טו ג). שמור והזהר מארר פגעים, שלא יפגיעך מארה וקללה, ובענין שנאמר זאת האלה היוצאת .... ובאה אל בית

ביי'ם מעערע ווארד' ער אויזגעשפראָכען, אונד עז טהיילטע זיך — איבער פֿלוטהען דאָננערטע גאָטט דער עהרע. דער נאַמע זיינער היילינקייט איזט איינע פֿעזטע, אין איהן פֿליכטען דיא הילפֿע זוכענדען. ער ווירפֿט פֿלאַממענדען בליטז אונד פֿעלז, זענגטיקקע צערשמעטטערן. זיין בליקק איזט ריין, קאַנן קיין אונהייל זעהען; זיינע געשאָפֿפֿע פריפֿט ער צו אַללען צייטען, אין יעדעם אויגענבליקק; זיין גרים רייבט פֿרעפֿלער אויף, בריגגט אונגליקק איבער זינדער אונד פֿערברעכער; געזעטלאָזע-רער אונד זיטטענלאָזע פֿאַללען אין איהרער זינדען נעטצע, אונד איהר מוטהוויללע ווירד געאַהנדעט. פֿיינדע דער זיטטליכקייט אונד פֿעראַכטער דער גוטען צוכט פֿאַהרען צור גרופֿט היגאב קוואמערזאַמט; ער אַהנדעט פֿערברעכען איבער דאַז דריטטע אונד פֿיערטע געשלעכט; מיט יעדעם מאָרגען ראָטטעט ער בעזעוויכטער אויז. ער איזט איין אייפֿערפֿאָללער ראַכער אונד פֿערטרייבער דער געוואַלטטהאַ-טיגען מאַכט, ער זיעהט אונד טויט דער מענשען וואַנדעל אונד איבעלטהאַטען. היטע דיך אונד נימם דיך וואָהל אין אַכט, דאַס דיך ניכט טרעפֿפֿע דעז טיקקואַלז פֿלוך.

מִלִּשָּׂא לַשָּׁוְא שֵׁם תְּמִים דֵּעִים:

תְּמִים דֵּעִים דִּבֵּר בְּקָדְשׁוֹ· וְהִזְהִיר עַל מוֹרָא מִקְדָּשׁוֹ·

ח׳ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ:

ע״פ תשר״ק.

תַּשְׁלוּם כָּל מַעַשׂ וּגְמַר מְלָאכָה· שַׁבַּת מְנוּחָה וְקִדּוּשׁ בְּרָכָה· רֶגֶל לְהָשִׁיב וּלְמָעֵט הֲלִיכָה· קָרוּי עֹנֶג לְכַבְּדוֹ כַּהֲלָכָה· צַעַד תְּחוּמָיו אַלְפַּיִם לְלֶכֶת· פְּסִיעָה גַסָּה כּוֹ בְּלִי לְהַלֵּכָה· עֵרֶךְ הֲכָנָתוֹ בַּשִּׁשִּׁי לְעָרְכָה· סְעוּדוֹת שָׁלֹשׁ מִצְוָתוֹ עֲרוּכָה· נִכְפַּל כְּלַחְמוֹ לַעֲנֻגָּה וְרַבָּה· מִמָּרָה נִתַּן כַּדָּת וְכַהֲלָכָה· לְאוֹת הוּשַׂם עָלָיו לְסָמְכָה· כִּי לְשִׁשָּׁה מלאכתו

הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו וכו׳ (זכרי׳ ה ג). תמים דעים, הקב״ה, עש״ה תמים דעות עמך (איוב לו ד).

תשלום כל מעש, כל מעשה. רגל להשיב וכו׳, עש״ה אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת עונג לקדוש ה׳ מכובד וכבדתו מעשות דרכיך וגו׳ (ישעי׳ נח יג) וכמו שדרשו ז״ל במס׳ שבת דף קי״ג א׳ שלא ללכת פסיעה גסה. ערך הכנתו וכו׳, שנאמר והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה (שמות טז ה). לענגה ורבה, תאר לישראל. ממרה נתן וכו׳, כמו שפי׳ רש״י על שם שם לו חק ומשפט (שם טו כה). לאות הושם וכו׳, ככתוב ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים עשה ה׳ וגו׳.

האַבע פאָרזיכט, אונד נעננע איהן ניכט, דען היילינגען נאמען דעס אַללוויסענדען! דער אַללוויסענדע זעלבסט האַט זיא אַנגעפריזען, זיינע היילינגקייט, ער האַט עז טהַייער עמפפאָהלען, עהרפורכט געגען זיין היילינגטהום צו האַבען.

ח׳. זייא דעס רוהעטאַגעס (שבת) איינגעדענק, איהן צו היילינגען!

תשלום. ער איזט דער טאַג דעס בעשלוססעס אַללער אַרבייט אונד דער פאָלענדונג אַללער ווערקע; ער איזט דער פערגניגליכקייט געווייהט אונד געהייליגט דעסען זעגען; אַן איהם זאָלל מאַן זיך דעס געהענס אונד לויפענס ענטהאַלטען; ער הייסט וואָננעטאַג, איהם געביהרט געהעריגע פערעהרונג. איינע שטרעקקע פאָן צוויי טויזענד טריטטען איזט דאַס ערלויבטע געמאַאס; אין ווייטאויסגעדעהנטען טריטטען דאַרף מאַן אַן שבת ניכט געהען. אַם פרייטאַג מוס דיא פאָרבערייטונג אויף שבת געשעהען; מאַן איזט צו דרייא מאַהלצייטען אַן שבת פערפפליכטעט. אַן איהם פאַנד יעגליכער פאָן פאָלקע זיינען אַנטהייל מן דאָפפעלט. שאָן איהם צוגער צו מרה ערהיעלט דאַס פאָלק דיא זאַממטליכען געזעטצע פיר שבת. ער איזט צום אונטריגליכען ליעבען איינגעזעטצט וואָרדען, דאַס גאָטט אין זעכס טאַגען

מְלַאכְתּוֹ נֶעֶרְכָה· יְצִיאוֹתָיו וּרְשֻׁיּוֹתָיו בְּלִי לְהַפְּכָה· טֹרַח מַשָּׂא בּוֹ לְחַשְׂכָה· חִלּוּל מֵזִיד לִסְקִילָה לְמָשְׁכָה· זְכִירָה וּשְׁמִירָה עֲדָיו תְּנוּכָה· וּמֵעֵין הָעוֹלָם הַבָּא מְתַקְּנוֹ לַחֲנֻכָּה· הַנּוֹצְרוֹ יִנָּצֵל מִשְּׁלוֹשׁ מְבוּכָה· דִּין עָנְשׁוֹ וְאַזְהָרָתוֹ חֲתוּכָה· גְּמוּל מַשְׂכֻּרְתּוֹ מֵאִתִּי תְּמוּכָה· בֵּינִי וּבֵין אֹם הַמְבֹרָכָה· אוֹת שַׂמְתִּי כִּי לִי הַמַּמְלָכָה:

הַמַּמְלָכָה הַמְלִיכֵנִי כְּנָאֳמָךְ· וְתִזְכֶּה לְאֹרֶךְ יָמֶיךָ·

ח' כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ:

ע"פ א"ב.

אָמֵן וּמֵינֶקֶת בְּךָ מִתְעַסְּקִים· בְּשֶׁלְּךָ תְּחִלָּה כָּאֵזוֹר דְּבֵקִים· גְּעִיַּת שֶׁוַע וְתַחַן מְפִיקִים· דּוֹרְשִׁים לְצוּרָם הֱיוֹת

לחשכה, לחשוך ולמנוע. למשכה, למשוך ולהוציא לסקילה. עדיו תנוכה, פי' המפרש ל' תנוך האוזן שהוא הגדר האמצעי. ודע שבכ"י של י"ח כתיב עֲדָיִי הע' בצר"י ל' עדות. ולכל הגרסאות הדבור קשה. ולי נראה שפי' תנוכה תקום והוא לקוח ממאמר' בכריתות ג' ב', שבת וע"ז תני יתהון בנכיהון, ע"ש פירש"י גם בערוך ערך נך הראשון. הנוצרו, השומר שבת ינצל מג' פורעניות חבלו של משיח ומלחמת גוג ומגוג ומדינה של גיהנם. כדאי' במס' שבת דף קי"ח א'. חתוכה, חרוצה, ל' נחתך על עמך (דניאל ט כד). אומן ומינקת, אב ואם. געית שוע ותחן, צעקת תפלה ותחנה, ל' הלוך וגעו

זיינע ווערקע פאָללענדעט האַט. דאַן שבת איזט'ס אונערלויבט, אויך נור עטוואַס אויס איינעם אומשראַנקטען געביעט אין איין אונאומשראַנקטעס, אָדער אומגעקעהרט, צו טראַגען, אונד דורכאויס קיינע לאַסטען צו טראַגען. דער מוטהווילליגע ענטווייהער דעס רוהעטאַגעס ווירד צור שטייניגונג אויסגעפיהרט. דעס שבת'ס איינגעדענק צו זיין, אָדער דען שבת היטען, ביידע געבאָטע זינד פאָן גלייכעם אינהאַלט. שבת איזט איין פאָרגעשמאַקק דעס צוקינפטיגען לעבענס; ווער איהן רעכט האַלט, ווירד פאָן דען דריי דראַנגזאַלען, דיא דער וועלט בעפאָרשטעהן, עררעטטעט. איך האַבע דיא שטראַפע פיר דען ענטווייהער דעס רוהעטאַגעס בעשטיממט — שפריכט גאָטט — אויך זיכרע איך דעם הייליגער בעלאָהנונג צו. איך האַבע דען שבת איינגעזעצט צווישען מיר אונד איינעם געזעגנעטען פאָלקע, צום צייכען, דאַס איך בין דער וועלטרעגענט.

דער וועלטרעגענט בין איך! האָלדיגע מיר, וויא דוא פערשפּראָכען, דאַן ווירסט דוא לאַנגע לעבען. ח'. עהרע דיינען פאַטער אונד דיינע מוטטער!

אומן. דיינע פפלעגע אונד ערהאַלטונג האַט ביידע בעשעפטיגט; דוא וואַרסט איהר ערסטעס אַנליעגען. זיא האַבען מאַנכעס אינבריּנסטיגע געבעט צו גאָטט געשיקט, דען שעפפער אָפט אַנגעפלעהט, דעס גליקקעס האַלבען דיך צו וואַרטען.

בן חובקים · השתפו שניהם עמו עסוקים · ונוצרת
ונולדת לעתי חקים · זכוך והביאוך בברית להקים ·
חבקוך ברכים ושדים מניקים · טרף חקך זנים ומשקים ·
יגיעת עמלם עמך מחלקים · כשר ומוסר מחנכים
ומחזקים · לשון למודים ודברים עתיקים · מתקנים לך
עזר ולהשיאך זוקקים · נושאים פלל עבורך ולא זועקים ·
סמכם במאכל ובמשתה ובתפנוקים · ענדם בכסות
נקיה בחשוקים · פנה לגערתם לבל יהו מצוקים · צפה
למוסרם ולא תרהב רקים · קים כבודם ומוראם כחקים ·
רבות ארך ימים ומעון מנקים · שום לכבודו ולמוראו

גוזר

(ב"א ו יב). זכוך. לחיי ע"ה שהביאוך בברית קדש. טרף חקך, ל' הטריפני לחם חקי (משלי ל ח). כושר ומוסר, כ"כ בכל כ"י. ודברים עתיקים, דברי תורה. עזר, כנוי לאשה, ע"ש אעשה לו עזר כנגדו. סמכם במאכל וכו', כלומר אחרי שהם עשו לך כל אלה לכן גם אתה תגמול גמולם לסמכם במאכל ובמשתה וכו'. בחשוקים, ל' וחשוקיהם כסף (שמות כז י) שהוא ענין חגורה כפי' רש"י. מצוקים, ל' צר ומצוק (תהלים קיט קמג). שום לכבודו וכו', הקב"ה הגוזר ומקים המצוה כבוד אב ואם ומוראם לכבודו ולמוראו, כדאי'

זיא זינד ביידע טהיילהאבער דיינעס זיינס. נאכדעם דוא נון געשאפפען אונד צור בעסטיממטען צייט ערצייגט ווארדען, האבען זיא אויך פֿיר דיינע זעליגקייט גע- זארגט אונד דיך אין דאס געטטליכע בינדניס געבראכט. זיא האבען דיך אין איהרען ארמען געטראגען, אונד דיינער מוטטער ברוסט האט דיך גענאהרט ; זיא האבען דיך געפפלעגט מיט שפייז' אונד טראנק, זיא האבען מיט דיר געטהיילט, וואס איהר אונגעראווידעטער פֿלייס ערשפארט ; זיא האבען דיר איינע גוטע ערציעהונג געגעבען ; זיא האבען דיך וואהל שפרעכען געלעהרט אונד דיר אונטעררישט געגע- בען אין דען געזעטצען. איהרע זארגפאלט גינג אויך דאהין, דיר איינע געהילפֿין צו שאפֿפֿען אונד דיך צו פֿערעהליכען. דיינעטהאלבען העבען זיא איהרע האנדע אנ- דאכטזאם אונד פֿלעהטען דען אללמאכטיגען אן. א, זייא אויך דוא איינע שטיטצע איהנען! פֿערזארג' אויך זיא מיט שפייז' אונד טראנק אונד בעקוועהמליכקייטען ; קלייד' אויך זיא ריין אונד אנשטענדיג ; האבע נאכזיכט מיט איהנען, דאמיט זיא זיך ניכט ערגערן ! נימם איהרע שטראפֿרעדען אן אונד גיב דיך מיט טענדע- לייען ניכט אב. זיא צו פֿערעהרען אונד הָכצואכטען, זייא דיר איין אונוואנדעל- בארעס געזעטץ ; דאן ווירסט דוא איין האהעס אלטער ערלייכען אין דיינער אונשולד. גאטט האט דיא עהרפֿורכט דער עלטערן דער זייניגען גלייכגעזעטצט

אונד

גוזר ומקים· תחת כן הודוהו מלכי ארקים:
ארקים וגבוהים יפר בפצח· קבל מוראו ואל תעיז מצח·
ח׳ לא תרצח:

ע״פ תשר״ק.

תוכחת אהב מוסר יראים: שמור והזהר מפתויי חטאים· רגליהם רצים ולרע מובאים: קשר קושרים להפיל חלכאים· צרים בעמקי שאול קרואים· פוערת לבלי חוק באים· עצבת נותנים וכשל ממציאים· שפתותיהם ארב דם ממלאים· נחלת אולת ינחלו פתאים· משובתם תהרגם כתחלואים· לא תאבה לעצת

במס׳ קידושין דף ל׳ ב׳, ואמרו עוד שם דף ל״א א׳ מאי דכתיב יודוך ה׳ כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך (תהלי׳ קל״ח ד)? בשעה שאמר הקב״ה אנכי ולא יהיה לך אמרו או״ה לכבוד עצמו הוא דורש, כיון שאמר כבד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות וכו׳, וזהו מטעם הפייטן תחת כן הודוהו מלכי ארקים. ארקים וגבוהים. ארץ ושמים. בפצח, בפציחת פיו, כדכתיב בדבר ה׳ שמים נעשו.

תוכחת אהב וכו׳, עפ״ה בני אם יפתוך חטאים אל תובא וגו׳ רגליהם לרע ירוצו וגו׳ (משלי א). בעמקי שאול קרואים, עפ״ה בעמקי שאול קרואי׳ (שם ט יח). פוערת לבלי חק, כינוי לגיהנם עפ״ה לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק (ישעי׳ ה׳ י״ד). עצבת נותנים, עפ״ה קורץ עין יתן עצבת (משלי י׳ י׳). נחלת אולת וכו׳, עפ״ה נחלו פתאים אולת (שם י״ד י״ח). משובתם וכו׳, עפ״ה שם א׳ ל״ב.

אונד עבען דאראום האלדיגטען איהנן דיא קעניגע דער ערדע*).
דער ערדע גרונדלאגע אונד דער היממעל האט זיין וואָרט בעפע-
סטיגט; ערקעננע זיא, זיינע מאַיעסטעט, זייא ניכט שטאַררזיננינג!
ח׳. בעגעהע קיינע מאָרדטהאַט!

תוכחת. נימם זיא וויליג אן, דיא ערמאַהנונגען אונד שטראַפרעדען דער גאָטטעספירכטיגען. היטע דיך! זייא פאָרזיכטיג! לאס דיך דיא שמייכעלייא דער זינדער ניכט פערפיהרען! איהרע פיסע זינד בעהענד, לום בעזען צו לויפען. זיא פערבינדען זיך אין דער אַבזיכט, דיא אונשולד צו שטירצען; אַבער זיא זעלבסט, דיא וויכטע, שטירצען אין דיא טיעפע דער אונ-ערמעסליכען גרופט. זיא טראַכטען, אונהייל צו שטיפטען אונד אונגליקק צו פערברייטען, נאַכשטעללונג איזט איהר לאָזונגסוואָרט. דיא טהאָרען! איהר אַנטהייל איזט טהאָרהייט, איהרע אונבעזאָננענהייט ברינגט זיא אום מיטטעל-לאַנגוויעריגער קראַנקהייטען. פאָלגע יא ניכט דעם ראַטהע דיעזער פער-

*) זיעהע אובן באור.

נשנאים · כי כחציר ימלו וכדשאים · יהירים אשר
ברצח חוטאים · טרח גזרתם עלי משיאים · חנפים
ארץ בדם מטמאים · זהר שכינתי מתוכם מוציאים ·
ועל ידי חללים הנמצאים · העגלה הערופה בנחל
מביאים · דם שופכים בשוגג בלא רואים · גולים לערי
מקלט הנקראים · בהזידם להרוג בצלם ברואים ·
אתה תבער הדם לעין כל רואים:

ראים יזהרו להשמר מאף · שמור מצוה ולהבל אל תשאף ·
ז' לא תנאף:

ע"פ א"ב·

אשת כסילות הומיה וסוררת · ביתה הרחק כי נפשות

כי כחציר וכו' עז"ה בתהלים ל"ז ב'. יהירים, גאים. טורח גזירתם וכו', כמו שאז"ל לא דיין לרשעים שהם מכעיסין אותו אלא שמטריחין אותי ועומסים עלי משא להביא עליהם גזירות כדי להוציא שכינתי מתוכם שבעון שפיכת דמים שכינה מסתלקת מישראל שנאמר ולא תחניפו את הארץ וגו' ולא תטמאו וגו' (במדבר ל"ה ל"ג) ואמרו בספרי אל תרגומו שתהא הארץ מחנפת לכם שלא תוציא פירות, ועיין בפירוש הכתוב הזה להרמב"ן ז"ל וגם מבואר יותר, והעתקתי דבריו לקמן דף פ"ד בזולת אבכי גדול. הנקראים, המזומנים, לשון מקראי קדש ול' והקריתם (במדבר לה יא). בצלם ברואים, ע"ש כי בצלם אלהים עשה את האדם·
אשת כסילות וכו' עז"ה במשלי ט' י"ג. ביתה וכו' עז"ה שם ה' ח'.

האַסטען; זיא וועלקען הין וויא גראַז אונד בלומען. איבערמיטהיגע, דיא פֿרע־פֿעלטהאַט אויזאיבען, בירדען איר דיא לאַסט איהרעס געשיקקעס אויף; זיא בעפֿלעקקען דאַס לאַנד, פֿערוואונרייניגען עס דורך בלוטשולד אונד פֿעראַנלאַסטען מיך, דער גאָטט, מיינער שכינה אויז איהרער מיטטע הערויזצוציעהען ·:· ביי ערייגנונג איינעז געפֿונדענען טאָדטען קערפערז זאָלל דיא צערעמאָניע מיט דעם עגלה ערופה אים טהאַלע פֿאָרגענאָממען ווערדען; פֿיר דען אונפֿאָרזעטצליכען אונד אָהנע לייגען געשעהענען טאָדטשלאַג זינד דיא אויזגעוויעזענען פֿריי־שטאַדטע בעשטיממט; ביי איינעם פֿאָרזעטצליכען טאָדטשלאַג אַבער, דער אַן איינעם אים עבענבילד גאָטטעז ערשאַפֿפֿענען וועזען אויזגעאיבט וואָרדען, ביזט דוא געהאַלטען, דאַז בלוט צו ראַכען אונד דען מאָרדער עקזעמפּלאַריש צו בעשטראַפֿען פֿאָר דען אויגען אַללער צושויער.

אַללע צושויער ווערדען דאַדורך געוואַרנט, אונד זיך פֿאָר באָז־
הייט צו היטען — היטע דאַז געבאָט, אַכטע ניכט נאַך
טאַנד. ז'. דוא זאָללסט ניכט עהעברעכען!

אשת. מיידע דאַז הויז איינער טהאָריכטען, אויזגעלאַססענען אונד טרייאלאָזען פֿרויא; עז האַט שאָן מאַנכע רייכע זעעלע געטריבט. זיא אונטערהאָלט גלוט אין

עוברת · גחלים בחיק מחתה ומבערת · דרכיה שאול
ומות חודרת · הולך אחריה לטבח מוסרת · וכעכס אל
מוסר אויל מיסרת · זעם מרבה ועצב ממהרת · חמת
גבר ושנאה מעוררת · טיף נפת בשפתיה מדברת · יום
אחריתה כלענה ממררת · כי אין האיש בביתו אומרת ·
ליד שערים לפי קרת · מודע תקרא לבינה המאשרת ·
נצח עדי עד עליך משמרת · שמח באשת נעוריך
המחברת · עמה תתרפק ולא באחרת · פוצת מעינותיך
חוצה עוברת · צמחים תרבה לשם ולתפארת · קדש
עצמך בפרישות אדרת · רצה לעשות משמרת
למשמרת · שמע מוסר וענדהו לגרגרת · תתן
לראשך לוית חן ועטרת:

ועטרת תנחל ובשיבה תנוב · אם תשמור הון מלגנוב ·

ח׳ לא תגנוב:

גחלים. וכו׳, שם ו׳ כ״ז, דרכיה וכו׳, שם ו׳ כ״ז, הולך וכו׳, שם ז׳ כ״ג, וכן כל המאמר הזה לקוח מן הפרשיות שם המדברות באשה זרה. פוצת מעינך, ל׳ יפוצו מעינותיך (שם ה טז). צמחים, כינוי לבנים. קדש עצמך וכו׳, כמו שאז״ל קדש עצמך במותר לך. משמרת למשמרת, כמו שאז״ל יבמות דף כ״א א׳ ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי. תתן לראשך וכו׳, ל״ה שם ד׳ ט׳. ובשיבה תנוב, ל׳ עוד ינובון בשיבה (תהלים צב טו).

איהרען שריטטע אונד פערלעהרענד פייער. דער וועג, דער צו איהר פיהרט, איזט דער גראַדע וועג צור העללע, צום טאָד! דיא איהר פאָלגען, לאַכט זיא צור שלאַכטבאַנק, וויא דיא קלאַפפערשלאַנגע דען טהיערען צו זייגען וועהע טהוט. זיא גיעסט קוועער אונד אַרגערניס אונד ענטפלאַממט דעז מאַננעז וואוטה אונד האַס. איהרען וואָרטע ענטפליעסט האָניגזייים בייא'ם אַנבעגין, אַם ענדע אַבער ביטטערע גאַללע. זיא דיא ווייזהייט צור פריינדין אונד פאָלגע דער פערנונפט; לאַססע זיא דיך לייטען, דאַן ביזט דו געשיטצט פאָר עוויגע לייטען. געהאָרכע אונד לעבע ציכטיג; דיא זיטטליכקייט איזט דיר איינע צירדע אויף דיינעם האַלזע אונד אויף דיינעם הויפטע איין האָהער שמוק אונד קראַנץ.

איינען קראַנץ היגטערלאָססעט דאַ אונד בלייבט נאָך איין שפעטע-
זטען אַלטער, ווען דו דיך איין אַכט נימסט, קיין פרעמדעז גוט
צו ענטווענדען. ח׳. דו זאָללסט ניכט שטעהלען!

ע"פ תשר"ק.

תְּתָעֵב מְתֵי גַנָּבִים וְסִיעָתָם· שׁוֹלְלִים וְחוֹמְסִים כָּל עִמָּם· רַחֵק מֵעֹשֶׁק וֶהֱיֵה תָם· קַשֵּׁט מַעֲבָדֶיךָ וְהַצְדֵּק אוֹתָם· צַפֵּה לַחֲכָמִים וֶאֱלַף אָרְחוֹתָם· פְּעֻלַּת צְדָקָה לְחַיִּים תְּבוּאָתָם· עִקְּשִׁים הַרְחֵק הַמְעַקְּלִים נְתִיבָתָם· שִׂפְתוֹתֵיהֶם דּוֹלְקִים וּבְלִבָּם רָעָתָם· נָכוֹנוּ שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת לִגְוִיָּתָם· מָדוֹן מְשַׁלְּחִים וּמַצָּה אַהֲבָתָם· לֹא יַחֲרְכוּ רְמִיָּה צֵידָתָם· כִּי אָוֶן וְעָמָל תַּחַת שְׂפָתָם· יוֹם יִלָּכֵדוּ בּוֹגְדִים בְּהַוָּתָם· טוֹרְפִים בַּנֹּעַר וּבַקְּדֵשִׁים חַיָּתָם· חוֹלְקִים עִם גַּנָּב שׂוֹנְאֵי נַפְשׁוֹתָם· זֶה דַּרְכָּם וְלַהֶבֶל אַחֲרִיתָם· וְאַל תְּאַשֵּׁר בִּלְוִזֵי מַעְגְּלוֹתָם· הִזָּהֵר פֶּן תִּלָּכֵד בִּמְצוּדָתָם· דִּין אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה הַשְׁלָמָתָם· גְּנֵבָה

התעב מתי גנבים, אנשי גנבים, ל' מתי מספר. וסיעתם, וחבורתם. פעולה לצדקה וכו', עפ"ה פעולת צדיק לחיים תבואת רשע לחטאת (משלי י' ט"ז). שפתיהם וכו', עפ"ה שפתים דולקים ולב רע (שם כ"ו כ"ג). נכונו וכו' עפ"ה נכונו ללצים שפטים ומהלמות לגו כסילים (שם י"ט כ"ט). מדון משלחים, עפ"ה מדינים ישלח (שם ו' י"ד) ועפ"ה אוהב פשע אוהב מצה (שם י"ז י"ט). לא יחרכו וכו', שם י"ב כ"ז. יום ילכדו וכו', שם י"א ו'. טורפים, בנוער וכו', עפ"ה תמות בנוער נפשם וחייתם בקדשים (איוב לו יד). חולקים וכו', עפ"ה במשלי כ"ט כ"ד. ואל תאשר, ואל תדריך. בלוזי מעגלותם. במי שמעגלותם נלוזים ואורחותיהם עקשים והוא עפ"ה במשלי ב' ט"ו. גניבה, תשלומי הגניבה.

תתעב. פֿעראַבשייע דיא דיעבעסבאַנדען אונד איהרע געהילפֿען; טהוע ניעמאַנדען אונרעכט, אונד זייא רעדליך; שמיקקע דיינע האַנדלונגען דורך גערעכטיגקייט טהוע אויף דיא ווייזען, אונד לערנע איהרען וואַנדעל; דער טוגענד לאָהן, איהרע ערנטע, איזט גליקקזעליגעס לעבען. האַלטע דיך פֿערן פֿאָן הינטערלי-סטיגען, דיא ניא דען געראַדען וועג געהען. איהרע ליפפען גליהען, אונד באָזהייט נאַהרט איהר הערץ; אַבער זיא בערייטען זיך גייסעלן פֿיר איהרען לייב, נאַנקייליגע אונד האַדערליעבענדע געניעסען ניכט דען פֿאַנג איהרעס בעטרוגעס, דען זיא דורך באָזהייט אונד פֿערלייאַדעריטע ליפפען ערהאַשט; איינסט קאָממט דער טאַג, זיא ווערדען אויף דער טהאַט ערטאַפפט, דאַן וועהע איהנען! — ווער נור דען ענטפֿערנטעסטען אַנטהייל אַן דיעבען נימט, דער איזט איין פֿיינד זיינער זעלבּזט, אויף איהן האַררט שאַנד' אונד שמאַך. געהע ניכט אין דיעזען געפֿעהר-טען וועגע אונד גיב אַכט, דאַס זיא דיך ניכט אין איהרע נעטצע שלינגען. דאַס געזעטץ פֿערדאַממט דען דיעב צור פֿיער, ביז פֿינפֿפאַכען בעצאַהלונג, אונד ווען

אין למו נמכרים בגנבתם. בני אל תלך בדרך אתם. את רגלך מנע מנתיבתם:

מנתיבתם חשוך וזל תתגנה. ורעה אליך לא תאנה. ח' לא תענה:

ע"פ א"ב.

אמרי כזב ומען כחשים. בניב שפתיך בל יהיו ארושים. גם אוילים אשר מחרישים. דומים ונחשבים לחכמי חרשים. הולכי רכיל שלשה מענשים. ונאמני רוח מכסים ומחשים. זה חלק מלשנים המרגישים. חצי גבור שנונים קשים. טומני פח כשך יוקשים. יועצי מרמה וכזב מלחשים. כמדקרות חרב בוטים מנקשים. לשון חכמים מרפא מגישים. מפרי פיהם ישבעו

אמרי כזב ומען כחשים, ומענה שקר, ל' ויכחשו אויביך לך. ארושים, אמורים, ל' וארשת שפתיו (תהלים כא ג). גם אוילים וכו', כדכתיב גם אויל מחריש חכם יחשב (משלי י כח). לחכמי חרשים. (ישעיה ג ג) עיין שם פי' רש"י. שלשה מענשים, כמו שאמרו רז"ל ג' לשון הרע הורגתן האומרו והמקבלו ומי שנאמר עליו. חצי גבור וכו', לשון הרע הורגת מרחוק כמו חצי גבור שנונים ככתיב חצי גבור שנונים (תהלים קכ) וכפירוש רש"י. פח, מלודה ורשת. כשך יוקשים, ל"ה בירמיה ה' כ"ו וע"ש פי' רש"י. כמדקרות וכו', כדכתיב יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא (משלי יב ח). מפרי פיהם וכו',

---

זיא ניכט זא פֿיעל האבען, זא ווערדען זיא איהרעס דיעבשטאהלס האלבען פֿערקויפֿט. מיין זאהן! געהע ניכט אויף איינעם וועגע מיט איהנען, ציעהע דיינען פֿוס צוריקק פֿאן איהרען פֿפֿאדע!

פֿאן איהרען פֿפֿאדע ווייכע אונד ווירדיגע דיך ניכט הערהאב! דאן ווירד דיר קיין איבעל וויעדערפֿאהרען. ח'. דוא זאללסט ניכט פֿאלש צייגען.

אמרי. ליגענרעדען אונד פֿאלשע בעריכטע זאללען ניע דיינען ליפפען ענט- פֿאהרען. דאס שוויגען גיבט זעלבסט דעם טהארען דען אנשיין איינעס ווייזען; דער מאהרענבלעזער בריגגט אונהייל איבער דרייא פערזאנען — *) טרייע גע- מיטהער פֿערהעהלען אונד שוויגען. קלאטשהאפֿטע צונגען זינד געפֿאהרליכער אלז אבגעדריקטע שפיטצע פֿפֿיילען דעז העלדען; איהרע נעטצע ליעגען טיעף פֿער- בארגען צום שטריקען. זיא דיכטען ארגליסט, ליספען ליעגען, שטעכענד וויא דאלכע. דיא צונגע דער ווייזען בריגגט הייל, אונד איהרער ליפפען פֿרוכט איזט

ווענטעני

---

*) איבער זיך, איבער דיא פערזאן, פֿאן דער, אונד איבער דיא, צו דער ער טראגט.

אֲנָשִׁים · נִרְגָּן דְּבָרָיו כְּמִתְלַהֲמִים הָשִׁים · שְׂפַת אֱמֶת יִכּוֹן בִּישִׁישִׁים · עַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן טִפְּשִׁים · פּוֹשְׂקֵי שָׂפָה מְחִתָּה עֲנוּשִׁים · צָרוֹת רוֹדְפִים וָעֹנֶשׁ מְבַקְשִׁים · קָמִים לְהָעֵד חָמָס וְלֹא בוֹשִׁים · רוּחָם יוֹצִיאוּ כְּסִילִים אֲנוּשִׁים · שֶׁקֶר בְּהָעִידָם יָזְמוּ בְּפֵרוּשִׁים · תַּעֲשֶׂה לָמוֹ כִּזְמוֹתָם לְהַאֲשִׁים:

לְהַאֲשִׁים מְנַע עַצְמְךָ לִתְמוֹד · וָנֶצַח לְפָנַי תַּעֲמוֹד · ה׳ לֹא תַחְמוֹד:

סכמ"ח שמעון בר יצחק חזק.

שְׁכֵן רֵעֲךָ בֵּיתוֹ וְאָהֳלוֹ · מִקְנֵהוּ וְקִנְיָנוֹ וְכָל חֵילוֹ · עַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ שָׂדֵהוּ וּגְבוּלוֹ · וְשׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ · נִטְעוֹ וְכַרְמוֹ גַּנּוֹ וּשְׁבִילוֹ · בְּעִירוֹ וְעֵצָיו פֵּרוֹתָיו וִיבוּלוֹ · רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו

כדכתיב מפרי פי איש ישבע טוב (שם יב יד). נרגן וכו׳, כדכתיב דברי נרגן כמתלהמים (שם יח ח). שפת אמת וכו׳, כדכתיב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר (שם יב יט). פושקי שפה וכו׳, עפ"ה ופושק שפתיו מחתה לו (שם יג ג). רוחם וכו׳, עפ"ה כל רוחו יוציא כסיל (שם כ"ט י"א). תעשה למו וכו׳, עפ"ה ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו (דברים יט יט). לתמוד, בתמידות.
שכן רעך, מחובר עם לא תחמוד וטעם שכן שכונת לכן הוא דבוק. והפייטן מונה

מענשענערקוויקענד. דער שוואַטצלער געפּלוידער איזט קוואַלענד; איינע וואַהרה האַפטע ליפּפּע פינדעט אויפנאַהמע אונטער דען ווייזען; דיא צונגע דער טהאָרען ווירד קיינן פערנאָממען. וויט שפּעררען זיא דאַז מויל אויף, דיא שטראַפבאַרען ליגנער, אום אונהייל אויזצוברייטן; זיא טרייבען עלענד אונד זוכען ליידען. זיא זינד אונפערשאַמט גענוג, איינען אַנגעזיכט בעזהאַפטע ליגען צו לייגען, אונד פערראַטהען נעבזט איהרעם האַזען וואָללען ניעדערטרעכטיגע טהאָרהייט. ווירד מאַן איהר ליגנים אַלז פאַלש ערוויזען, זאָ ביזט דוא געהאַלטען, איהנען עבען דאַז צו טהון, וואַז זיא איין אַנשלאַג געהאַבט, יעמאַנדען צו טהון דורך איינע אַנקלאַגע.
איין פערטוגנען זאַם ניא אויף דיך קאָממען; דאַן ווירזט דוא עוויג פאָר ווייזען אַנגעזיכט שטעהען. ה׳. דוא זאָללזט דיך ניכט געלוסטען לאַססען.

שכן. דיינעס נאַכבאַרן הויז אָדער צעלט, דעססען גיטער, גרונדשטיקקע אָדער זאַנזטיגעס אייגענטהום, דעססען שקלאַפען אָדער שקלאַפיננען, פעלד אונד געמאַרק, דעססען אָכזען, עזעל אונד דערגלייכען, דעססען פפלאַנצשטאָקק, וויינבערג, גאַר־טען אונד גאַנגע, דעססען וויעזע, בוישטיקק, פריכטע אָדער געטריידע, דעססען

וּפָרָשָׁיו יַעֲרוֹ וְכַרְמִלּוֹ · יְקַר כַּסְפּוֹ וּזְהָבוֹ וְנֹעַם גָּדְלוֹ · צֹאנוֹ וַאֲלָפָיו מַשְׁקֵהוּ וּמַאֲכָלוֹ: חֶבְרָתוֹ וְכָל מַחֲמַדֵּי מִכְלָלוֹ:

פ׳ קָרוּץ מֵחֹמֶר מַה מּוֹעִילוֹ · חוֹמֵד וּמִתְאַוֶּה אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ · זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵינוֹ שֶׁלּוֹ · קִנְיָן שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ לָמָּה הוּא לוֹ · יָבִין וְיַשְׂכִּיל בְּדֵעוֹ וְשִׂכְלוֹ · יִשְׂמַח וְיָעוֹז בְּמַתַּת גּוֹרָלוֹ: גּוֹרָלוֹ הִנְחִיל אֵל לִירֵאִים · בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים וְלַפִּידִים נוֹרָאִים ·

וְכָל הָעָם רוֹאִים:

פ׳ וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

סלוק וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַנִּרְאֶה וְהַנִּשְׁמָע · וְשׁוֹמְעִים אֶת הַנִּשְׁמָע וְהַנִּרְאֶה · כְּשֶׁהַדִּבּוּר

ופירש כמה מעניני החמדה. קרוץ מחומר, אמר לאדם ע"ה מאמר קרצתי גם אני (איוב לג ו). זה שיש לו אינו שלו, כי אינו דבוק בו ובקל יאבד ממנו. קנין שאינו שלו, כלומ' מה שיש לו מקניני' המדומי' שאינם שלו באמת. למה הוא לו, לתכלי' מה הוא לו?

וכל העם רואים וכו', כל הפיוט הזה היסד על לשון המכילתא הובא בילקוט פ' יתרו ברמז ש' וז"ל וכל העם רואים את הקולות, רואים את הנראה ושומעים את הנשמע, ראו דבור של אש יוצא מפי הגבורה ונחצב על הלוחות שנא' קול ה' חוצב להבות אש (תהלי' כט) עכ"ל. ונראה שהגירסא משובשת וצ"ל רואים את הנשמע ושומעין את הנראה, וכלשון זה העתיק רש"י ז"ל בפירושו על התורה, וכן איתא בפרקי דר"א פ' מ"א ר"י אומר אדם מדבר עם חברו הוא נראה, וקולו אינו נראה, וישראל שמעו קולו של הקב"ה וראו את הקול יוצא מפי הגבורה בברקים ורעמים שנאמר וכל העם רואים את הקולות עכ"ל.

וואגען אונד געשפאן, וואהנונג אדער טריפטען, דעססען קאסטבארקייטען אן זילבער אדער גאלד אדער עדעלגעשטיינען, דעססען שאאפע, רינדער, טראנק אונד שפייזע, דעססען געהילפין, אדער וואס איהם זאנסט טהייער זיין מאג; ס'. וואס קאן דיעס אללעס דעם ערדענזאהן פראממען? ער וויכסט אונד זעטעט, וואס ניכט איהם געהאָרט; געש הארט דאך דאס, וואס ער האט, ניכט איהם! וואזו בעניצט ער עס, דיעס אונ־אייגענטליכע אייגענטהום? א וואלטע ער דאך וויזע זיין אונד דיעזעס רייפליך איבערלעגען! דאן ווירד ער געוויס פראה אונד פערגניגט זיין מיט דעם, וואס איהם בעשיעדען זיין לאאס.

זיין לאאס האט גאט בעשיעדען זייגען פראממען אונטער דאנער אונד בליטץ אונד פירכטערליכען פלאממען. אונד זאממטליכעס פאלק זאה עס.

ובכן. נון זאלל זיא דיר אויפשטייגען, דיא היילינונג,
דען דוא ביזט ישראל'ז הייל אונד הילפע.

וכל. זאממטליכעס פאלק זאה נעבענס דעם זיכטבארען אויך דאס האָרבארע, אונד האָרטע נעבענס דעם האָרבארען אויך דאס זיכטבארע. יעגליכער שפרוך, דער

יוֹצֵא מִפִּי הַגְּבוּרָה· וְנֶחְצָב עַל הַלֻּחוֹת
בְּתִפְאָרָה· קוֹל קוֹלֵי קוֹלוֹת וְרוּחַ סְעָרָה· וְלַפִּיד
לַפִּידִים וְלַפִּידֵי אֵשׁ בּוֹעֲרָה· קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ וְקוֹל
יְיָ בֶּהָדָרָה· מְפָרֵשׁ אֶת הַדִּבּוּר לְבָאֲרָה·
יְסוֹבְבֶנְהוּ יְבוֹנְנֵהוּ סִתְרֵי תוֹרָה· וַיַּרְא הָעָם
וַיָּנֻעוּ לִבָּם לְשַׁבְּרָה· וַיַּעַמְדוּ מֵרָחוֹק מִילִין
שְׁנַיִם וַעֲשָׂרָה· וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת יָרְדוּ לְסַיְּעָם

ונחצב על הלוחות. הדבור היה נחצב ונחקק על הלוחות מאליו כדאי' בשיר רבה בפסוק ישקני מנשיקות פיהו ע"ש. קול קולי קולות וכו', גם זה שם במכילתא וז"ל וכל העם רואים את הקולות, קול קולי קולות ולפיד לפידי לפידים, וכמה קולות היו וכמה לפידים היו אלא משמיעין את האדם כפי כחו שנא' קול ה' בכח קול ה' בהדר, עכ"ל; והרצון בו שהקב"ה היה משמיע קול כח שלו בכמה קולות כפי כחו של אדם לסבול, וכן אית' בתנחומא סוף פ' שמות וז"ל והמן כזרע גד וכו' אמר ר' יוסי בר חנינא ומה אם המן שהי' מין אחד נהפך למינין הרבה בשביל צורך כל אחד ואחד, הקול שהיה בו כח על אחת כמה וכמה שהי' משתנה לכל אחד ואחד שלא יזוקו, ומנין שהקול נחלק לקולות הרבה שלא יזוקו? שנאמר וכל העם רואים את הקולות הקול אין כתיב כאן אלא את הקולות הוי ירעם אל בקולו נפלאות (איוב לז ה) עכ"ל והדבר מבואר יותר שם ריש פ' דברים ע"ש, ובזה מתבארין דברי הפייטן. מפרש את הדבור וכו', גם הלשון הזה שם במכילתא: ד"א להודיע שבחן של ישראל שכשעמדו כולן לפני הר סיני לקבל את התורה היו שומעים את הדיבור ומפרשים אותו שנא' יסובבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו (דברים לב י) שמבין שהיה הדיבור יוצא היו מפרשים אותו עכ"ל ובשיר רבה בפסוק הנ"ל הדיבור עצמו היה מחזיר על כל אחד ואחד ואמר לו מקבלני אתה עליך כך וכך מצות יש בי כך וכך דינין יש בי כך וכך עונשין כך וכך גזירות כך וכך קלין וחמורין כך וכך מתן שכר והוא אומר הן מיד הדבור נושקו על פיו ובילקוט האזינו רמז תתקמ"ג יסובבנהו לפני הר סיני, יבוננהו בעשר דברות מלמד שהיה הדבור יוצא מפי הקב"ה והיה סובב כל המחנה והיו ישראל מסתכלין בו ויודעין

דענן אונטער דעם אַללמאַכטיגען ענטפֿוהר, היעבט זיך זעלבסט אויף דיא פּראַכט-טאַפֿעלן איין; יעגליכער דאָננערנדע שטיממען פֿאָן אַללערלייא אַרט, אונד ברויזענדע שטירמע, אונד בליצטע אַללערלייא פֿלאַממענדע שטראַהל-לען. — דיא שטיממע דעס העררן, געוואַלטיג — דיא שטיממע דעס הערן, פּראַכטפֿאָלל — זיא זעלבסט פֿערשטאַנדיגטע זיך דייטליך; זיא אומגאַב דאַס גאַנצע לאַגער אונד ווייהטע יעדען איין דער לעהרע געהיימניססע איין. דאַס פֿאָלק עמפּפֿאַנד'ס, דאַס הערץ שאַוטע, אונד זיא בעבטען אויף צוועלף מייל* צוריק. דאַ קאַמען באָטען גאָטטעס אויס איהרען הימעלן
הערַאב

*) מיל (mille) איינע איטאַליעניסע מייל — פֿערמאָגס פֿאָן 18 מינוטען.

מִשְּׁמֵי שִׁפְרָה· וּמַלְאֲכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן בַּהֲלִיכָה
יִדֹּדוּן בַּחֲזִירָה· וְלֹא הֵם בִּלְבָד כִּי אִם עוֹטֶה
אוֹרָה· שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי
לְהָעֲזָרָה· וְנִשְׁתַּלְהֲבוּ מִכֹּחַ הָאֵשׁ וְרוּחָם
עָבְרָה· וְעַנְנֵי כָבוֹד הִזִּילוּ טַלְלֵי אוֹרָה· אֶרֶץ
רָעֲשָׁה וְגַם שָׁמַיִם נָטְפוּ לַחֲשְׁרָה· גֶּשֶׁם נְדָבוֹת
תָּנִיף אֱלֹהִים לְיָפָה וּבָרָה· נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה
כּוֹנַנְתָּהּ לְשָׁמְרָה· וּכְמוֹצֵא שָׁלָל רָב שָׂשׂוּ

כמה מדרש יש בו וכמה הלכות יש בו וכמה קלין וחומרין יש בו וכמה ג"ש בו וכו' (עיין בת"י בפסוק אנכי). יצרנהו כאישון עינו, הולכין י"ב מיל וחוזרין י"ב מיל על כל דבור ודבור ולא היו נרתעין מקול הלפיד עכ"ל, ולעיל דף ל"ב א' העתקתי מאמר מתייחס לזה ע"ש, ועוד שם בפ' יתרו ברמז ש' וירא העם וינועו, אין נוע אלא זיע, ויעמדו מרחוק חוץ לשנים עשר מיל, מגיד שהיו ישראל נרתעים לאחוריהם י"ב מיל וחוזרין לפניהם י"ב מיל, כ"ד מיל על כל דבור ודבור, נמצאו מהלכים באותו יום ר"מ מיל באותה שעה אמר הקב"ה למלאכי השרת רדו וסייעו את אחיכם שנאמר מלאכי צבאות ידודון ידודון (תהלים סח) ידודון בהליכה ידודון בחזירה, ולא מ"ה בלבד אלא אף הקב"ה שנאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיר ב ו), ריב"א אומר לפי שהיו ישראל משולהבים מחמת האש של מעלה אמר הקב"ה לענני כבוד הזילו טל של חיים על בני שנאמר ה' בצאתך משעיר וגו' ואומר גשם נדבות תניף אלהים (תהלים סח) וכו' עכ"ל, והן הן בעצמן דברי הפייטן, ועיין במסכת שבת דף פ"ח ב'. ודע שבספרי הדפוס ישנו איזה תיבות נוספות שאין להם שייכות לכאן ובכל כתבי יד אינן וגם בלשון המדרש הנזכר אין להם זכר לכן הסירותים. ונשתלהבו, פעל נגזר מן שלהבת. ורוחם, נשמתם. לחשרה, ל' חשרת מים (ש"ב כ"ב י"ב) ומפרשינן במסכת תענית דף ט' ב' מים היורדים לארץ כאילו הם מנוקים בכברה. ליפה וברה, תאר לישראל עש"ה יפה כלבנה ברה כחמה (שיר ו י).

הערהב, איהנען בייצושטעהען, אונד ענגעלקאָרע גאָנגעלטען זיא, וויא זיא הין אונד וויא זיא הער געוואַנקט. ניכט נור ענגעל, אויך דער אַללבעלייכטענדע אים ליכטגעוואַנדע, ער זעלבסט ליעס זיך צו מיר הערהב; זיינע לינקע אונטערשטיטצטע מיין הויפט, אונד זיינע רעכטע אומשלאַנג מיך. דאַז מעכטיגע פייער האַטטע זיא שמאַכטען געמאַכט, איהרע זעעלע בעגאַן צו פערגעהען; דאַ טרייפעלטען דיא וואָלקען באַלזאַמיטען טהויא; איין אַנגענעהמער דופט שטיעג פאָן דער ערדע אויף אונד דיא היממעל טראָפפטען. איינען מילדען רעגען ליעסעסט דו, אָ גאָטט, הערהב אונד ערקוויקטעסט דיין לעכצענדעס ערבגוט (ישראל). זיא פרייטען זיך דער פער־הייסונג דיינער לעהרען, וויא דער פינדער גראָסער בייטע. „וויר וואָללען פאָלגען

בַּאֲמִירָה טְהוֹרָה· וְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הִשְׁמִיעוּ בַּאֲמִירָה· וְלֹא הָיָה בָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל יוֹתֵר מִדִּבְּרוֹת עֲשָׂרָה· וְנָמוּ לְרוֹעָם קְרַב אַתָּה וּשְׁמַע אֲמִירָה· כִּי אִם יֹסְפִים אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ נָמוּת מְהֵרָה· וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוֹדָה לְדִבְרֵיהֶם בְּעֵינָיו לְיַשְּׁרָה· וּמִשָּׁם זָכוּ לְהַעֲמִיד נְבִיאִים לְהִתְאַשְּׁרָה· וְגַם מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְבָחֳרָה· אִלּוּ אֶפְשַׁר לְבַלַּע הַמָּוֶת וּלְהַעֲבִירָה· אֲבָל אִי אֶפְשַׁר שֶׁכְּבָר נִגְזְרָה גְזֵרָה· וְעַל תְּנַאי כַּךְ עָמְדוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה· אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם לְהִתְפָּאֲרָה· חִבַּלְתֶּם מַעֲשֵׂיכֶם אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן בְּעֶבְרָה· וּמֹשֶׁה מְזָרֵז וּמְפַיֵּס לְכָל שׁוּרָה וְשׁוּרָה· וְהַכָּתוּב מְשַׁבְּחוֹ וְהַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם יוֹתֵר מִשַּׁלִּיטִים עֲשָׂרָה· וְאָמַר

ונמו, ואמרו. לרועם, משה רבינו רועה שלהם. קרב אתה וכו', עש"ה בל' ואתחנן אם יוספים אנחנו וגו' קרב אתה וגו'. ורוח הקדש הודה לדבריהם וכו'. משם זכו וכו' כל זה מבואר ע"פ מאמרם ז"ל והובא בילקוט פ' יתרו ברמז ש"א קרב אתה ושמע מאותה שעה זכו ישראל להעמיד להם נביאים וכו' ויאמר ה' אלי היטיבו כל אשר דברו, אשרי בני אדם שהמקום הודה לדבריהם וכו' מי יתן והיה לבבם זה להם, אלו אפשר להעביר מלאך המות הייתי מעבירו אלא שכבר נגזרה גזירה, ר"י אומר על תנאי כך עמדו ישראל לפני הר סיני שלא ישלוט בהם מלאך המות שנאמר אני אמרתי אלהים ובני עליון כלכם; חבלתם מעשיכם, אכן כאדם תמותון (תהלים פב ו) עכ"ל ועיין גם בשמות רבה ריש פ' ל"ג. ומשה מזרז וכו', גם זה הלשון במכילתא שם. והחכמה תעוז וכו', ל"ה בקהלת ז' י"ט, ועיין

אונד געהאָרכען" — ריעפען זיא פריידיג — אַבער איהרע קראַפט האַטטע זיא פערלאַססען; עס וואַר איהנען אונמאָגליך, מעהר אַלס דיא 10 געבאָטע צו פאַססען. דאַ שפראַכען זיא צו איהרעם הירטען: טריטט דוא הערביי אונד הערע ווייטער; וויר שטערבען, ווען וויר פערנער פערנעהמען. משה

לָהֶם אַל תִּירְאוּ מִן הָאֵשׁ וּמִן הַסְּעָרָה׃ כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא וּלְגַדֵּל לָכֶם עֲטָרָה׃ וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה עַל פְּנֵיכֶם יִרְאָה טְהוֹרָה׃ סִמָּן טוֹב בָּאָדָם שֶׁהוּא בַּיְשָׁן וְרוּחוֹ נִשְׁבָּרָה׃ שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא עָנָו עִמּוֹ שְׁכִינָה שׁוֹרָה׃ אֶשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְעֶזְרָה׃ וְאֶל זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי וּנְכֵה רוּחַ לְהֵעָתְרָה׃ אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בַצָּרָה׃ וְעָנָו נִכְנַס לִפְנִים מִשָּׁלֹשׁ מְחִיצוֹת׃ חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל נְחוּצוֹת׃ עָנָן לִפְנִים וַעֲרָפֶל לִפְנַי וְלִפְנִים וְחֹשֶׁךְ בַּחוּצוֹת׃ וְסִבֵּר לוֹ פָּנִים לְהִתְרַצּוֹת׃ וְקִבְּלוּ עַל יָדוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת קְבוּצוֹת׃ וְנָתַן נַפְשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה בְּדֵעַת וּבְמוֹעֵצוֹת׃ וְלָכֵן נִקְרֵאת עַל

עליו בילקו'. כי לבעבו' נסות אתכ' וגו', זה במכילתא לנסות אתכם לגדל אתכ' בין האומו' כנס הזה של ספינה עכ"ל. ועני נכנס וכו'. גם זה זה ומשה נגש אל הערפל, לפנים מג' מחיצות חשך ענן וערפל, חשך מבחוץ ענן מבפנים וערפל מלפני ולפנים.

אַנטוואָרטעטע: לאַסט אייך ניכט באַנגע זיין וועגען דעס פייערס אונד דעס שטורמס; דאַרום איזט ער וואָהלטעטיג ערשיענען, אום אייך דאָך צו קרענצען אונד דיא ריינע גאָטטעספורכט אויף אייער אַנגעזיכט צו פרעגען. בעשיידענהייט איזט דעס מענשען ריהמליכעס צייכען, נור איהן זאַנפטמיטהיגען רוהט דיא שכינה. „איך וואָהנע איהן געבייגטען אונד צערקנירשטען געמיטהע — שפריכט גאָטט — טוי' אויף דאָס געבעט דעס אַרמען אונד דעס זאַנפטמיטהיגען, ענטרייס' איהן דער געפאַהר, זעטצע איהן אין עהרען אונד בין זיין בייאשטאַנד אין דער נאָטה." ∴ דער זאַנפטמיטהיגע משה האַט דרייא טיידעוואַנדע, פינסטערניס, וואָלקען אונד נעבעל דורכדרונגען. וואָלקען וואַרען דיא אינטערע, נעבעל דיא אינגערע אונד פינסטערניס דיא אייסערע טיידעוואַנד. ער וואורדע פריינדליך עמפפאַנגען, אונד דורך זיינע האַנד ערהיעלטען וויר איינע זאַמאַלונג פאָן זעכזהונדערט אונד דרייצעהן געבאָטע. ער האַטטע זיך גאַנץ דער לעהרע געוויהעט, זיא וואַר דער בעשטאַנדיגע געגענשטאַנד זיינער געדאַנקען אונד זיינער אויפמערקזאַמקייט, דאַרום ווירד איהר אויך, אין איהרען גאַנצען

שִׁמְעוּ תַלְתַּלֶּיהָ קְוֻצּוֹת · זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר עָמַד בִּפְרָצוֹת · אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחוֹרֵב הַר הַנִּבְחָר מֵהָרֵי אֲרָצוֹת · חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים וְתוֹרוֹת לִהְיוֹת נִמְלָצוֹת: וְכָל הַדּוֹר הַהוּא אֲשֶׁר שָׁמְעוּ קוֹלוֹ · זָכוּ לִהְיוֹת כְּמַלְאֲכֵי זְבוּלוֹ · עָלָיו נִתְרַפְּקוּ וְהָיוּ בְּצִלּוֹ · וְנָתַן בְּתוֹכָם מִשְׁכָּנוֹ וְאָהֳלוֹ · וְהֶרְאָם וְהִרְבָּם לְהַרְאוֹתָם מוֹפְתֵי מִפְעָלוֹ · וְיָדוֹ הַחֲזָקָה וּכְבוֹדוֹ וְגָדְלוֹ · וּבְשׁוּב רוּחָם לְאוֹצַר מִכְלָלוֹ · לֹא שָׁלְטָה בִּבְשָׂרָם רִמָּה לְאָכְלוֹ · אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה הִדְרִיכָם שְׁבִילוֹ · וְלָעוֹלָם הַבָּא יֵאָסְפוּ לוֹ · וַעֲלֵיהֶם הַכָּתוּב אוֹמֵר מִלּוּלוֹ · אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ · וּבְיוֹם זֶה הִשְׁמִיעַ אֶת הוֹד קוֹלוֹ · וְכָל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל

נתן כפנו וכו' גם זה ל' המכילתא הובא בילקוט סוף ספר מלאכי. וכל הדור ההוא וכו',

---

אומפאַנג, זיין נאַמע בייגעלעגט: „געדענקט דער לעהרע מיינעז קנעכטעז משה, אייערעז עררעטטערז, זאַגט דער פראָפעט מלאכי, דיא איך איהם אויף דעם ערקאָרנען בערגע חורב געבאָטען; געזעטצע, רעכטע אונד פאָרטרעפליכע לעהרען! ·:· יענע זאַממטליכען געשלעכטער, דיא זיינע געטטליכע שטיממע פערנאָממען, ווארדען פערקלעהרט גלייך דען היממלישען ענגעלן. גאָטט וואַר איהר שוטץ אונד שירם, אונד ליעס וואָהנען אין איהנען זיינע געטטליכע מאַיעסטעט, ער האַטטע איהנען פיעלע וואונדערטהאַטען געצייגט, זיינען מאַכטיגען אַרם, זיינע העררליכקייט אונד מאַכט; צולעטצט גאַבען זיא דעם היממעל איהרען גייזט צוריק; איהר פערקלעהרטער לייב רוהט זאַנפט אין דער ערדע, אונד קיין וואורם וואַגט עז, איהן צו בעאונרוהיגען. דיא זעליגען! אויך דיעזער וועלט האַט זיא דיא אַללמאַכט אין איהרעם .וועגע געלייטעט אונד דאַן צור זעליגקייט בייא זיך אויפגענאָממען אין יענער וועלט. פאָן איהנען זאַגט דער הייליגע זאַנגער: „וואָהל דעם פאָלקע, דעם עז זאָ ערגעהט!" הייטע איזט דער טאַג, אַן וועלכעם דער אַללמאַכטיגע האַט פערנעהמען לאַסען זיינע מאַיעסטעטיסע שטיממע; דאַ ברעכען זיא אויז אין לאָבגעזאַנגען, דיא ערדענבעוואָהנער אַללע,

פצחו הלולו· ומלאכי מעלה הנעימו מהללו·
ובהיכלו כבוד אומר כלו· שרפים ואופנים וזיקי
השמלו· קדשה ותהלה קדמו לסלסלו· וחיות
הקדש אשר עליהם סבלו· נראים נושאים
ונשאים בחילו· ונהר דינור העובר למולו· נותן
עוז וגדלה להללו· ומאז מקדישים חבל גורלו·
יום יום ינשאוהו וירוממוהו קהלו· אילי מעלה
אינם מעריצים לו· עד יקדישוהו העם אשר
בחר לו· אלו אחר אלו מאדירים צלצולו·
ושלוש קדשה ישלשו לו· הרי מעלה עם הרי
מטה קוראים ומשלשים להקדיש לו:

כל הענין הזה לקוח מפרקי דר"א פרק מ"א ע"ש. סבלו, משאו של כסא כבודו. נראים נושאים וכו' ונהר דינור וכו', כל זה בפרקי דר"א פ"ד. אילי מעלה אינם מעריצים לו עד וכו', כמו שאז"ל (חולין דף צא ב) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים (איוב לח ז) משקלסו אותו זרעו של יעקב שנמשלו לכוכבים דכתיב ומצדיקי הרבים ככוכבים (דניאל יב) אחר כך ויריעו כל בני אלהים, וכן אי' בב"ר סוף פ' ס"ה. כלכלו, סלסלו בחילוף אותיות השריקה.

הימעלסקאָרע שטיממען אַן איהרע לאָבליעדער, אונד אין זיינעם פּאַלאַסטע שפּראַך אַללעס מאַיעסטעט. דיא שרפים אונד אופנים נעבסט דען פייערפליעהענדען חשמלים מאַכטען דען אַנפאַנג, דען רוהם זיינער הייליגקייט מיט צו פערקינדען, דיא הייליגען חיות — דיא שיינבאַרען טראַגער פאָן זיינער מאַיעסטעט טהראָן — אונד דער איהנען געגענאיבער ברויזענדע פייערשטראָם פאָלגטען נאַך, דיא אַללגעוואַלט זיינער אַללמאַכט צו פרייזען. זייטדעם אַבער זיינע איהם איגענע נאַציאָן איהן צו הייליגען אונד איהן טעגליך איין קאָרע האַללעלופרייזען בעגאָננען, זייטדעם איזט עס דען הימעלסקאָרען ניכט ערלויבט, איהרע לידער אַנצושטיממען, ביז איהן צופאָר געהייליגט זיין ערקאָרענעס פאָלק; נאַך דיעזעם שטיממען יענע דאַס דרייפאַך הייליג! דיא בעוואָהנער דער הימעל נעבסט דען ערדענבעוואָהנערן רופען דרייפאַך מיט: „הייליג!" דאָ הייסט עס בייא דיינעם פּראָפעטען (ישעי'): „אונד איינער ריעף דעם אַנדערן צו: הייליג, הייליג, הייליג איזט דער עוויגע צבאות! פאָלל איזט דיא גאַנצע ערדע זיינער מאַיעסטעט!" אג"וו.

ש״ץ כַּכָּתוּב עַל־יַד נְבִיאֶךָ׃ וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר׃

קו״ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

ש״ץ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ ק״וח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן׃ תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים׃ וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ׃ ק״וח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

ש״ץ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אתה בחרתנו וכו׳ תמצא לעיל בדף י״א. ואח״כ גומרים את ההלל ומברכים תחלה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת־הַהַלֵּל׃ *)

קי״ג הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ׃ רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃ מִי כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃ הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃ מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃ לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ׃

---

*) ההלל כן עיקר בה׳ הידיעה ברא״ש וכן הוא בתלמוד בכל מקום וכן ברמב״ם, בי״ב מי״א לברכות וכן בס׳ המנהיג לרא״ב״ן הירחי ובס׳ המפוא׳ בדיני ר״ח ובאבודרהם וכ״ה בכל סדורי הספרדים גם בכל סדורי האשכנזים הקדמונים וכ״י וכן בסדור של ר״ה ש״ן של שנת ש״ך גם במחזור מ״א דפוס וויניציא של שנת ש״ס ובאחרים זולת׳ אלא שהמדפיסי׳ האחרוני׳ השתבשו ונשתרבב השבוש בכל הסדורי׳ הקדשי׳.

קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
לֹעֵז: הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל
מַמְשְׁלוֹתָיו: הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר:
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן:
מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר:
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן:
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַ יַעֲקֹב:
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם:
קטו לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־
אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ
בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה
יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף־לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם
וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם:
כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח
בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם
וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:

יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־
בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם־
הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם:
בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם

°) אף לפי עדו' רש"י ז"ל בתהלי' קל"ה ולפי מה שמסר שם בגליון המס"ק נ"ל כאן אַף בקמץ, אכן לפי עדות בן אשר וכמה מסרות העיקר בפתח.

שָׁמַיִם לַייָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃ לֹא
הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ
נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

קטז אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע ׀ יְיָ אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ כִּי־הִטָּה
אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ אֲפָפוּנִי ׀ חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל
מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ וּבְשֵׁם־יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְּטָה
נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאיִם* יְיָ
דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי׃
כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי׃
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃ הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר
אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃ אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃

מָה־אָשִׁיב לַייָ כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃ כּוֹס־יְשׁוּעוֹת
אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־°
נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃
אָנָּה יְיָ כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ
פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃ לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ
אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
בְּחַצְרוֹת ׀ בֵּית יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ׃

קיז הַלְלוּ אֶת־יְיָ כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃
כִּי גָבַר עָלֵינוּ ׀ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

קיח הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו
ק׳ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו

*) פתאים, הא׳ נעלם והחירק נקראת תחת הי׳. °) נגדה הד׳ רפה.

ס' יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק' הודו
ס' יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק' הודו
מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחַבְיָהּ: יְיָ לִי לֹא
אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי
אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם:
טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים: כָּל גּוֹיִם
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי
בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ
קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל
וַייָ עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: קוֹל
רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל:
יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: לֹא אָמוּת כִּי
אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת
לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם
אוֹדֶה יָהּ: זֶה הַשַּׁעַר לַייָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ:
אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה: אודך
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: אבן
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: מאת
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

החזן מנגן אנא והקהל עונה.
אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא:

החזן חוזר ומנגן אנא והקהל עונה.
אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא:

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ: ברוך
אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת
הַמִּזְבֵּחַ: א׳ אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: א׳
הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: הודו
יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל מַעֲשֶׂיךָ · וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי
רְצוֹנֶךָ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ
וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ כִּי לְךָ
טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ
וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ
אָמֵן· יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא· יִתְבָּרַךְ
וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא
וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:
ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי
בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

בקצת קהלות אומרים:

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם: כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס"ת ואומרים:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

תפלה מזעירי ציון לומר בשעת הוצאת ס"ת.

יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֺן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: ג"פ

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי לִי עַבְדְּךָ פ' בר פלונית אֲמָתֶךָ וְזַכֵּנִי (ואת אשתי ובני ובנותי) לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. וּמַלְּטֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. וְזַכֵּנוּ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ עָלֵינוּ. וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ. רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה. רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ. וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ. וְקַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים. וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לְעוֹלָם. וְהַבּוֹטֵחַ בַּיְיָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנְהוּ אָמֵן:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג"פ.

דיא וויבער זאגען דיעזעז **רבונו של עולם**.

הערר דעז וועלטאללז! ערפיללע מיינע הערצענזווינשע נאך גוטען, וויללפאהרע מיר אונד געוואהרע מיינע ביטטע, מיר, דיינער מאגד[1] א. א. טאכטער[2] א. א: דיינער מאגד, פערלייהע פאהיגקייט מיר, מיינעם מאננע, מיינען זאהנען אונד טאכטערן, דיינען ווילען מיט אויפריכטיגעם הערצען צו טהון, אונד בעפרייע מיך פאן לאזטערהאפטען בעגיערדען! לאס דיינע לעהרע אונזער אנטהייל זיין; מאכע אונז צור אויפנאהמע דיינער שכינה עמפפאנגליך; בעטטראהלע אונז מיט דעם גייזט דער ווייזהייט אונד איינזיכט; דאס אן אונז ערפיללט ווערדע יענע פערהייסונג: „אונד עז ווירד אויף איהם רוהען דער גייזט גאטטעז, דער גייזט דער ווייזהייט אונד איינזיכט, דער גייזט דעז ראטהעז אונד דער שטארקע, דער גייזט דער ערקענטניס אונד פורכט גאטטעז". זא זייא עז אויך דיין ווילע, עוויגער, אונזער גאטט אונד גאטט אונזערער פאטער, אונז פאהיגקייט צו פערלייהען, דיר וואהלגעפאלליגע האנדלונגען אויזצואיבען, אונד דען וועג דער טוגענד צו וואנדעלן! היילינע אונז דורך דיינע געבאטע, דאמיט אונז יענעז גליקזעליגע לאנגע לעבען, דאז לעבען דער קינפטיגען וועלט, צו טהייל ווערדע. בעוואהרע אונז פאר איבעלטהאטען אונד פאר אונגליקליכען געשיקקען, דיא אונזערן ערדבאדען צו ווייזען טרעפפען! ווער גאטט פערטרויט, דען אומגיבט גנאדע אום אונד אום.

יהיו לרצון. מאהל מאגען דיר געפאללען דיא רעדען מיינעז מונדעז, דיא געדאנקען מיינעז הערצענז דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד ערלאזער! אמן סלה.

היערויף ווירד **ואני תפלתי** דרייא מאהל געזאגט.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג"פ.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵא לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִךְ לָן חַיִּין בְּטִבוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְּשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא. וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי. וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטָב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

---

1) היער נעננט מאן זיינען אייגענען נאמען. 2) היער דען נאמען זיינער מוטטער.

המוציא ס"ת נוטלו ביד ימינו וש"ץ מקבלו בב' ידיו ומחזירו לימין ועומד לפני ההיכל ואומ' בקול רם גדלו, ובפולין וקצת קהלות אשכנז אומר הש"ץ שמע ישראל ואחריו הקהל:

הש"ץ אומר בקול רם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

הש"ץ לוקח ס"ת ואומר גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

והקהל עונים

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדוֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

מגבי' הספר בידו למעלה והולך עם הס"ת ופונה דרך ימינו ועולה עמו למגדל שקורין אסן, וכל מי שס"ת עובר לפניו חייב לעמוד מפניו ולחבקו בשתי ידיו אם אפשר לו ולנשקו בפה מלא, נזדמן לו רוק בפיו ירוק תחלה בהפוך פניו אל הצד ואח"כ ינשק, ולא ינשק ואח"כ ירוק. (וצריך להשגיח על הילדי' הקטנים כשבאים לנשק הס"ת שלא יהיו מלוכלכים בצואת החוטם ורירי הפה אלא ינקו אותם תחלה יפה שלא יהי' עונש למביאיהם.) וכל הפוגע בס"ת צריך ללוותו עד הבימה, ובדרך הליכתו אומרים:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

בדרך הליכתו אומרים אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

כהגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל

לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמֹד (פלוני בר פלוני הכהן):
בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

כשעול' לתור' יאחז בשתי ידיו ביריעו' התור' ע"י מפה של ס"ת, ויקוד' הברכ' פותח הספר ורוא' הפסוק שצרי' להתחיל בו וינשק הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה. והופך פניו לצד שמאל ומברך בקול

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך ב"ה ל"ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וכשמתחיל הקורא לקרו' בתור' יסיר ידו השמאלית מהס"ת ויאחז יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריא', וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא, אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק ואונס, אבל בלאו הכי אין לצאת.

וקוראים בפ' יתרו בחדש השלישי ומתחלק לה' גברי.

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי:

אקדמות

אקדמות. כוונת הפייטן הזה להגיד שבח רבון עלמא בבריאת עולם ובבאו' מעלה ומשם ירד לבאות מטה בהודיע חוזק אמונתם נגד המסיתים כנראה מתשובתם להם; ויכוח האומות; והבטחון לרב טוב הצפון, וקצת איכותו ומהותו ברמז. ועשאו המחבר בל' ארמי. ולרוב חשיבות הפיוט אנו מפסיקים בו בקריאת התורה (ויש חולקים עיין ט"ז א"ח סי' תצ"ד ובסדור הגאון יעב"ץ) וקלא דלא פסיק כי רב מעשהו שבא המחבר לכך (הלא הוא כתוב במעשה נסים דק"ק ווירמייסא); ואם קבלה היא נקבל, אמנם אין ראיה ומופת ע"ז ואין משגיחין בבת קול, ואמרתי איני יודע והבחנתיו. ושמעתי, שזה המחבר היה רבי מאיר שליח צבור. ובתשלום א"ב חתום שמו מאיר ביר רבי יצחק יגדל בתורה ובמעשים טובים אמן וחזק ואמץ.
(או"ה המבאר והמתרגם: בקונטרס מיוחד שחברתי והדפסתי בסוף ס' שמות על דבר שינוי הנקודות וטעמים שבעשרת הדברות, דברתי גם כן אודות הפיוט הזה ושם גליתי יסודותיו וסודותיו. ע"ש.)

אַ קְדָמוּת מִלִּין וְשָׁרָיוּת שׁוּתָא ·
אַוְלָא שָׁקִילְנָא הַרְמָן וּרְשׁוּתָא:
בְּ בָבֵי תְּרֵי וּתְלָת דְּאֶפְתַּח בְּנַקְשׁוּתָא ·
בְּבָרֵי דְּבָרֵי וְטָרֵי עֲדֵי לְקַשִּׁישׁוּתָא:
גְּ בוּרָן עָלְמִין לֵיהּ וְלָא סְפֵק פְּרִישׁוּתָא ·
גְּ וִיל אִלּוּ רְקִיעֵי קְנֵי כָּל חוּרְשָׁתָא:
דְּ יוֹ אִלּוּ יַמֵּי וְכָל מֵי כְנִישׁוּתָא ·

דיו־י

אקדמות. הפיוט הזה הוא רשות לעשרת הדברות, וטעם אקדמות מילין ראשית הדברים והיינו עשרת הדברים. ושריות שותא, ופתיחת המאמר האלהי רצונו מאמר הדברות. אולא, תחלה. הרמן, ל' הסכמה והוא מורגל מאוד בפי רז"ל הרמונא דמלכא, גם בלשון יוני ורומי כך שמו: *Harmonia* והונח ראשונה על הסכמת הקולות בנגינה ואח"כ נשתרבב על כל ענין הסכמה בדעת ובמעשים ובל"א: איבערא איינסטיממונג, צוזאממענשטיממונג, ורשותא, ענינו ידוע, ועיין פי' רש"י עזרא ג' ז', ורד"ק שרש רשה. בבבי, ל' שער ופתח באמרים ז"ל טרף אבבא, וכן בבא קמא בבא מציעא בבא בתרא שטעמם שער כי כן מדרך הקדמונים לחלק ספריהם אל שערים והשערים לפרקים, וטעם בבבי תרי ותלת בפתיחה של שנים או שלשה מאמרים אטול רשות. בנקשותא, ל' וארכבתה דא לדא נקשן (דניאל ה ו) מחמת הבהלה והרעד. בברי, ל' ברירות וטהרה וקדושה, ור"ל אפתח לדבר מקדושת הבורא ית'. וטרי, ונושא. עדי, ל' עולם ונצחות היא. לקשישותא, לזקנות, והוא עפ"ה בישעי' מ"ו ד' וכדאי' עליו בשמו' רבה סוף פ' ל"ו ובויקר' סוף פ' ד'. גויל, יריעה לכתוב עליו והוא מל' המקרא קח לך ג ל י ו ן (ישעי' ח א) וממנו מ ג י ל ה וכן בל"א ראללע וכולם ל' גלילה וקפול הם. מי כנישתא, מקוה מים.

א אהן אנפאנג דער שפריכע[1]), בעפאר איך זיא צו לעזען בעגיננע,
צוערזט ביטט' איך אום גענעהמיגונג, אום ערלויבניס.[2])
ב מיט איניגען ווארטען וויל איך זיא איינלייטען, אונד שפרעכען טיכטערן פאן דער הייליגקייט דעז שאפפערז, דעז ערהאלטערז דער וועלטען ביז אינ'ז גרויע אלטער.
ג ער בעזיטצט אונענדליכע קראפט, אונאויזשפרעכליכע! —
וואָרען אויך דיא פירמאמענטע ראָללען, אונד פעדערן זאממטליכע גערעהרע
ד אונד דינטע דאז וועלטמעער אונד אללע געוועססער דער זעען

אונד

---

[1]) דער שפריכע גאטטעז אָדער דער צעהן געבאָטע, דיא יעטצט פאָר=געלעזען ווערדען זאָללען.

[2]) זאָלכע הייליגע שפריכע דעז האָכזטען וועזענז מיט מענשליכען ליפפען נאכצושפרעכען.

דַיָּרֵי אַרְעָא סָפְרֵי וְרָשְׁמֵי רַשְׁוָתָא:

הֲדַר מָרֵי שְׁמַיָּא וְשַׁלִּיט בְּיַבֶּשְׁתָּא·

הֲקֵים עָלְמָא יְחִידָאי וְכַבְּשֵׁיהּ בְּכַבְּשׁוּתָא:

ו בְלָא לֵאוּ שַׁכְלְלֵיהּ וּבְלָא תְשָׁשׁוּתָא·

ו בְאָתָא קַלִּילָא דְּלֵית בַּהּ מְשָׁשׁוּתָא:

ז מִין כָּל עֲבִידְתֵּיהּ בְּהַךְ יוֹמֵי שַׁתָּא·

ז הוֹר יְקָרֵיהּ עֲלִי· עֲלֵי כֻרְסְיֵהּ דְּאֶשָּׁתָא:

חֵיל אֶלֶף אַלְפִין וְרִבּוֹא לְשַׁמְּשׁוּתָא·

חַדְתִּין נְבוֹט לְצַפְרִין סַגִּיאָה טְרָשׁוּתָא:

וכבשי' בכבשותא, והעלימו בהעלמה וכפי' רש"י על גם את העולם נתן בלבם (קהל' ג יא) חסר כתיב לשון העלמה ע"ש. ובלא לאו ובלא תששותא, בלא עמל ובלא יגיעה. שכלליה, השלימו. ובאתא קלילא, באות קל וכדאי' במדרש תהלי' ס"ב העולם הזה נברא בה' מה ה' כשאד' מוציאה מתוך פיו אין בה לא ריחוש שפתים ולא חריכת לשון כך בלא עמל ובלא יגיעה ברא הקב"ה את עולמו שנא' בדבר ה' שמים נעשו עכ"ל; וכבר ידענו כי שם עולם בל' רז"ל כולל השמים והארץ וכל צבאם. חיל אלף אלפין וכו', ל"ה בדניאל ז' י' ואמרו ז"ל בחגיגה דף י"ג אלף אלפין למספר גדוד אחד אבל לגדודיו אין מספר. ורבוא, מספר של עשרת אלפים יקרא רבוא, ולפעמים יורה על הרבוי לבד בלי מספר. חדתין וכו', עפ"ה חדשים לבקרים רבה אמונתך (איכה ג כג) ואמרו ז"ל חגיג' דף י"ד א' בכל יום ויום נבראים מלאכי השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובטלי שנא' חדשים לבקרים רבה אמונתך, ופי' רש"י ז"ל רבה אמונתך רבה תהלתך עליהם עכ"ל וע"ש בתוס' דף י"ג ב' ובבראשית רבה ריש פ' ע"ח, ואמרו שמיזרין לנהר דינור ע"ש. נבוט, לשון יציאה וצמיחה. סגיאה טרשותא, הוא כמו רבה אמונתך כי טרש בלשון רז"ל הוא לשון חוזק וקיום וכן אמונה בלשון עברי, ומה שכתב המפרש כי תרגומו של אמונתך מטרשא, לא ידעתי אנה מצא כן, כי כל לשון אמונה

אונד אללע ערדבעוואָהנער טריפֿטקונדיגע אונד פֿערטיגע טרייבער —

ה אונבעשרייבליך, דיא מאַיעסטעֶט דעס היממעלרעגענטן, דעס הערךן דעס ערדבאַללס!

ער האַט עס אללײן אויסגעפֿיהרט, דאַס וועלטאַלל, דאַס אונערפֿאָרשליכע,

ו אונד אָהנע מיהע, אונד אָהנע מידיגקייט פֿאָללענדעט,

מיט איינעם איינפֿאַכען לויטע נור, מיט איינעם אונאָרגאַניטען הויכע.

ז אין זעכס טאַגען האַט ער עס פֿאָללפֿיהרט, דיעס גאַנצע מייסטערווערק

אונד געזעטצט זיינער מאַיעסטעֶט הערךליכקייט אויף זיינען פֿייערטהראָן!

ח לעגיאָנען פֿאָן טויזענדמאַל טויזענד אונד מיריאַדען שטעהן איהם צו געבאָטע

אונד יעדער מאָרגען בריינגט נייע וועזען צו זיינעס רוהמעס פרייז.

דיא

ט פי יקידין (נ״א יקירין) שרפין כלול גפי שתא.
טעם עד יתיהב להון שתיקין באדשתא:
י קבלון דין מן דין שוי דלא בששתא.
י קר מלי כל ארעא לתלותי קדשתא:
כ קל מן קדם שדי כקל מי נפישותא.
כ רובין קבל גלגלין מרוממין באוושתא:
ל מחזי באנפא עין כות גירי קשתא.
ל כל אתר דמשתלחין זריזין באשותא:

שנמקרא מתורגם בל׳ הימנות או קיום. יקידין, וי״ג יקירין. כלול גפי שתא, המעוטפים בשש כנפים. טעם ל׳ רשות. באדשתא, ל׳ שתיקה, ששותקין עד שנתן להם רשות וכן אומרים ביוצר ונותני׳ רשות זה לזה וזה שייסד יקבלון דין מן דין וכו׳ הוא תרגומו של וקרא זה אל זה. שוי דלא בששתא, אודים בלי עיכוב, עיין בערוך ערך שו השני. ובכ״י גרס דלא שוי בששתא ויהיה טעמו שלא לשום עיכוב, וכן איתא בס׳ היכלות ברתת ובזיע משרתים אותו מתבהלין בגזיר׳ בפה אחד אין בהם מוקדם ומאוחר וכו. יקר מלי וכו׳, מלא כל הארץ כבודו. לתלותא קדושתא, לשלש קדושה קדוש קדוש קדוש ה׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו והשרפי׳ אומרין כן, במס׳ חולין דף צ״א ב׳. כקל וכו׳, עפ״ה כקול מים רבים כקול שדי (יחזקאל א כד). כרובין קבל גלגלין, חיות לעומת אופנים והוא עפ״ה שם והאופנים לעומתם (שם יט) וכרובים היינו חיות וגלגלים היינו אופנים. מרוממין באושתא, ע״ש קול רעש גדול. למחזי באנפא, לראות בפנים. עין כות גירא קשתא, מראה דמות נוגה הקשת, ועפ״ה שם כמראה הקשת אשר יהי׳ בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה׳. באשותא, במהרה, והמפרש כתב. ויעף אלו מתורגם ואשתוי לותי, והלשון הזה לקוח מערוך ערך שו ובלי ספק שגירסא מוטעת נזדמנה לו כי כל לשון התעופפות מתורגם ואישתדי בד׳ דוק ותמצא. מברכין בריך יקריה וכו׳, הכרובים והגלגלין והיינו האופנים והחיות מברכין ברוך כבוד ה׳ ממקומו, וכדאיתא במס׳ חולין דף צ״ב א׳ וע״ש בתוס׳.

ט. דיא האָכווירדיגען שרפים, דיא זעכזגעפיעדערטען מיט זעכז פליגעלן, האַררען לויטענד דעז בעפעהלז אין פייערליכער שטילע.
י. אונד ענגסטליך אונד פֿייערליך רופט יעצט איינער דעם אַנדערן צו:
„פֿאָלל איזט דאַז וועלטאַלל דער מאַיעזטאֶט דעז דרייאמאַלהייליגען!"
כ. ווי דיא שטיממע דעז אַללמאַכטיגען, ווי דאַז ברויזען געדרונגענער שטראָמע, מיט שרעקליכען געטאָזע, ערהעבען זיך וועכזעלנד זיך כרובים אונד גלגלים*),
ל. עמפאָרשוועבענד געגען דאַז רעגענבאָגענפאַרביג שיינענדע אַנטליטץ, דען בעשטיממונגזאָרט איהרער זענדונג, אַנלאַנגענד

*) נאַמען פערשיעדענער לעגיאָנען היממלישער כאָרע.

מְבָרְכִין בְּרִיךְ יְקָרֵיהּ בְּכָל לְשָׁן לְחִישׁוּתָא·
מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ דְּלָא צָרִיךְ בְּחִישׁוּתָא:
גְּ הִים כָּל חֵיל מְרוֹמָא מְקַלְּסִין בַּחֲשַׁשְׁתָּא·
נְ הִירָא מַלְכוּתֵיהּ לְדָר וְדָר לְאַפְרַשְׁתָּא:
סְ דִירָא בְּהוֹן קְדֻשְׁתָּא וְכַד חָלְפָא שַׁעְתָּא:
סִ יוּמָא דִלְעָלַם וְאוּף לָא לִשְׁבוּעֲתָא:
עֲ דַב יְקַר אַחְסַנְתֵּיהּ חֲבִיבִין דִּבְקַבְעָתָא·
עֲ בִידִין לֵיהּ חֲטִבָה בְּרִנָּה וּשְׁקַעְתָּא:
פְּ רִישָׁן לְמָנָתֵיהּ לְמֶעֱבַד לֵיהּ רְעוּתָא·

לחישותא, סודי בחישותא, חיפוש, כי מלא כל הארץ כבודו. גהים, המון ור"ל שארא חילא מרומא אומרים ימלוך ה' לעולם וכו'. בחששתא, ברעד. נהירא מלכותיה, הדר מלכותיה. לאפרשתא, לכלא ת"י לאפרש. וכד חלפא שעתא, וכאשר עבר העת מלומר שירה אז כבר הגיע מיועט לעולם כי לא ישובו עוד לומר שירה ואף לא לשבועה והיינו לשבע שנים כי חוזרין הם לנהר דינור וכמו שבארתי לעיל אות ח' וזהו שאמרו ז"ל במס' חולין דף צ"א ב' חביבין ישראל יותר ממלאכי השרת שישראל אומרין שירה בכל שעה ומלאכי השרת אינן אומרין אלא פעם אחת ביום ואמרי לה פעם בשבועה ואמרי לה פעם אחת ביובל ואמרי לה פעם אחת בעולם וכו', וכנגד זה ייסד הפייטן סיומא דלעלם ואף לא לשבועתא. עדב יקר אחסנתיה, גורל חבל נחלתו היינו ישראל חביבין מש"ה דבקביעות משבחין ליה בזריחת השמש ובשקיעותו ר"ל בכל שעה מה שאין רשאין המלאכים. חטיבה, לשון שבח וכמאמרם ז"ל במסכת חגיגה דף ג' אמר הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם הזה שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם הבא דכתיב מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ עכ"ל וגם גירסת הגאון בערוך ערך חטב בעולם הזה ובעוה"ב. פרישן למנתיה, פרושי' ונבדלים לחלקו יתברך כדכתיב יעקב חבל נחלתו. רעותא, רצון.

מ. אונד בעגעדייענד: „פרייז זיינער אַללמאַכט! פרייז פֿאָן יעדער הייליגען צונגע, פֿאָן יעדעם אָרטע, דען זיינע הערליכקייט פֿיללט! זיא איזט אַללגעגענוואַרטיג!"

נ. אונד זאַממטליכע כאָרע דער הימלישען לעגיאָנען ערוויעדערן בעבענד: „זיינעס רייכעס גלאָריע דויערט פֿיר אונד פֿיר אין עוויגקייט!"

ס. נאך פֿאָללענדונג דיעזער בעגעדייאונג אונד נאך פֿערלויף דיעזער צייט פֿערשטוממען זיא אַללצומאַהל, אונד נימערמעהר קאָממט דיא רייהע אַן זיא.

ע. שאַטצבאַרער איזט דאַז פֿאָלק, דאַז ער צום אייגענטהומע ערקאָרען, בעשטאַנדיג מאַג דיעזעז זיינע הייליגקייט פּרייזען, ביי'ם אויפֿ- אונד ניעדערגאַנג;

פ. ער האַט עז אויזערלעזען פֿיר זיך זעלבסט, דאַס עז איהם גענעהמע טהוע

פְּרִישְׁתֵּי שְׁבָחֵיהּ יְחַוּוֹן בְּשָׁעוּתָא:
צְבִי וְחַמִּיד וְרַגִּיג דִּילְאוֹן בְּלָעוּתָא·
צְלוֹתְהוֹן בְּכֵן מְקַבֵּל וְהַנְיָא בָעוּתָא:
קְטִירָא לְחַי עָלְמָא בְּתָגָא בִּשְׁבוּעֲתָא·
קְבֵל יְקַר טוֹטַפְתָּא יְתִיבָא בִּקְבִיעֲתָא:
רְשִׁימָא הִיא גוּפָא בְּחָכְמְתָא וּבְדַעְתָּא·
רְבוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל קָרָאֵי בִשְׁמַעְתָּא:
שְׁבַח רִבּוֹן עָלְמָא אֲמִירָא דְכַוָּתָא·
שְׁפַר עֲלַי (נ"א עלה) לְחַוָּיֵהּ בְּאַפֵּי מַלְכְּוָתָא:

פרישתי שבחיה, כ"כ בכ"י תרגום של נפלאות פרישות. יחוון, יספרו. בשעותא, בכל שעה. צבי וחמיד ורגיג, שלשתם ל' חשק וחמדה ושלשתם תארים אל התורה הנאהבת והנחמדה, הנחמדים מזהב (תהלים יט) מתירגם דרגיגי מדהב, והמאמר מחובר עם הקודם הקב"ה הבדיל ישראל לחלקו לעשות רצונו ולספר פלאות שבחו ולהגות בתורה הנחמדה. דילאון, כ"כ בכ"י ועיקר, וטעמו שילאו, ל' ליאות. בלעותא, ביגיעה. צלותהון, תפלתן. בכן. בעבור שיגעו בתורה. והניא בעותא, ומועלת התפלה שתהא מקובלת. קטירא, קשורה. בתגא, בכתר. בשבועתא, כמו שאחז"ל בס' היכלות מלאך עומד אחר המרכבה ונוטל תפלתן של ישראל ומשביע אותן והולכין לראש הכבוד, וכן אמרו ז"ל במס' חגיג' דף י"ג ב'. וכן ייסד בעל שיר היחוד בשיר הכבוד תהלתי תהי לראשך עטרת וכו', והמאמר הזה הובא גם בשמות רבה פ' כ"א דף קל"ח ג' בשינוי מעט. קבל יקר טוטפתא, לעומת פאר התפילין. יתיבא, יושבת וכמו שאז"ל (ברכות דף ו) מנין הקב"ה מניח תפילין? וכו' ואמרו עוד תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו? ומי כעמך ישראל וכו' וזהו רשימא היא גופא וכו'. רבותהון, חשיבותם. קראי בשמעתא, הקוראים שמע ישראל ועושים אותו חטיבה אחת בעול'. אמירא דכוותא, אמירה כמות' כלומ' אמיר' של שבח נאה גם לי לספר עליו. שפר עלי לחוויה, נאה לי לספר. באפי מלכותא, בפני המלאכים מלכי ארץ השואלים

דאַס שטעטס עס פֿערקינדע זיינעס רוהמעס וואונדערטהאַטען, אונד מייסטערוואַהרענד
צ. זיך מיט דעגן אַנגענעהמען, ליעבליכען אונד אַנמוטהיגען געזעטצע בעשעֿפֿטיגע.
דאַן נימט ער אויך דעמען געבעטע מיט וואָהלגעפֿאַללען אַן;
ק. איין ענגעל נימט זיא אויף, בילדעט דאַראויס איין דיאַדעם,
צו שמיקקען דאַמיט דעס וועלטענראַלטערס הייליגעס הויפט,
ר. מיט דער אומשריפֿט: „איינע ווייזע, פֿערנינפֿטיגע
אונד גראָסע נאַציאָן איזט ישראל; זיא הולדיגט דעגן איינציגען!"
ש. דעס וועלטרעגענטען פרייז — דעגן טפרולע געציעֶם —
ציעמט עס מיר, זיט צו פֿערקינדען, אין געגענוואַרט דער ערדענקאָניגע.

תָּאֵין וּמִתְכַּנְשִׁין כְּחֵיזוּ אִדְוָתָא·
תְּמֵהִין וְשָׁיְלִין לֵיהּ בְּעֵסֶק אַתְוָתָא:
מְנָן וּמָאן הוּא רְחִימָךְ שַׁפִּירָא בְּרֵיוָתָא·
אֲרוּם בְּגִינֵיהּ סָפִית מְדוֹר אַרְיְוָתָא:
יְ קָרָא וְיָאֶה אַתְּ אִין תְּעַרְבִי לְמַרְוָתָא·
רְ עוּתֵךְ נַעֲבֵיד לִיךְ בְּכָל אַתְוָתָא:
בְּ חָכְמְתָא מְתִיבָתָא לְהוֹן קְצָת לְהוֹדָעוּתָא·
יְ דַעְתּוּן חַכִּמִין לֵיהּ בְּאִשְׁתְּמוֹדָעוּתָא:
רְ בוּתְכוֹן מָה חֲשִׁיבָה קֳבֵל הַהִיא שְׁבַחְתָּא·

על אודותיו כמו שמספר והולך. תאין ומתכנשין, באים ומתאספים. כחיזו אדותא, כדמות גלי הים. תמהין ושיילין, מתמיהים ושואלים. לה, על אודותיו. אתותא, האותות. מנן ומאן הוא רחימך, כך היו האומות שואלין את ישראל: מה אלהיכם מכל אלהים שכך אתם נהרגים ונצלבים עליו? עיין פי' רש"י בפסוק מה דודך מדוד היפה בנשים (שיר ה ט). שפירא בריותא, יפת המראה, והוא במקום היפה בנשים שבכתוב. ארום בגיניה, כי למענו. ספית מדור אריותא, באתרת הסתופף במעונות אריות, וירמוז לבבל ומדי ועש"ס ממעונות אריות (שיר ד ח) ובדאי' עליו בשמות רבה פ' כ"ג דף ק"ע א'. אין תערבי למרותא, אם תתערב עמנו לקבל מלכות שלנו ואז רעותך ולבונך נעביד לך בכל מקום ואתר. וכל הדיבור הזה מבואר בבמדבר רבה פ' ב'. בחכמתא מתיבתא, כ"י משיבה להם בחכמה וכו', ענין התשובה מבוארת שם ברכות. ידעתון חכמין ליה באשתמודעותא. תדעון אתם היודעים אותו בהתכרות, עיין פי' רמב"ן בפ' בא בפסוק כל בן נכר.

ת. דאָרט טראַטען זיא שטאָלץ אויף, שטירמטען איינהער וויא פערערוואָגען*)
אונד ערקונדיגטען אֶהֶניג זיא נאַך איהם אונד זיינען וואונדערטהאַטען:
מ. „וואַז, אונד ווער איזט דיין טרויטער, דוא שטאָלצע שאָנע,
א. אום דעססענטוויללען דוא זאָ זעהר דולדעסט?
י. ווירדיגער וואָרעסט דוא אונד שאָנער, ווען דוא אונזרער האָהייט הולדיגטעסט,
ר. דאַן וואָללטען וויר דיר געניגע טהון אָללענטהאַלבען."
ב. וואָהלבעראַטען גאַב איך איהנען מיינע קלוגע קונדע צוריק:
י. יאָ, וויססעט איהר, דיא איהר איהן פערניכטענד אויסקענט,
ר. וויא אונבעדייטענד איירע האָהייט צו אַכטען, אין פערגלייך יענער האָהע,

*) דיא קאָניגע פאָן בבל אונד מדי. זיעהע אים באור.

רְבוּתָא דְיַעְבֵּד לִי כַּד מָטְיָא יְשׁוּעֲתָא:
בְּמֵיתֵי לִי נְהוֹרָא וְתַחֲפֵי לְכוֹן בַּהֲתָא.
יְקָרֵיהּ כַּד אִתְגְּלֵי בְּתָקְפָא וּבְגֵיוָתָא:
יְשַׁלֵּם גְּמֻלַיָּא לְסַנְאֵי וְנַגְוָתָא.
צִדְקָתָא לְעַם חַבִּיב וְסַגִּי זַכְוָתָא:
חֶדְוּ שְׁלֵמָא בְּמֵיתֵי וּמָנָא (נ"א ומנא) דַכְיָתָא.
קִרְיָתָא דִירוּשְׁלֵם כַּד יְכַנֵּשׁ גַּלְוָתָא:
יְקָרֵיהּ מַטִּיל עֲלַהּ בְּיוֹמֵי וְלֵילְוָתָא.
גְּנוּנֵיהּ לְמֶעְבַּד בַּהּ בְּתֻשְׁבְּחָן כְּלִילָתָא:
דְּזֵהוֹר עֲנָנַיָּא לְמִשְׁפַּר כִּילָתָא.

רבותא, גדולה. כד מטיא ישועתא, כ"כ בכ"י וכן עיקר, כי אין מדרך הפייטן לחלוק תיבה אחת פעמים. במיתי, בבוא. ותחפי לכון בהתא, ותכסה לכם בושה, תכסך בושה (עובדי' א י) ת"י תחפינך בהתא, וי"ג בהתא בב' ל' בהה עיין סנהדרין דף צ"ח א': איעתי אתי משיחא? לכי חפי להו חשוכא וכו. ובגיותא, כ"כ בכ"י ועיקר, מטעם שכתבתי בסמוך. לסנאי ונגותא, לשונאים ולאיי הים והיינו צור היושבת באיי הים שת"י נגוותא דימא, ומצאנו כי צור נקרא בשם אי כגון מלכי תרשיש ואיים (תהלים עב י) ע"ש פי' רש"י ז"ל. צדקתא, מוסב על ישלם. וסגיא זכותא, ורב זכות. וגם זה תואר לישראל כלומר עם חביב ורב זכות. חדו חדוה ושמחה. במיתי, בבוא. ומנא דכייתא, וכלים טהורים. כד יכנש גלותא, כאשר יקבץ הגליות. מטיל עליה, מגין על גלות ירושלים. גנוניה, חפתו, יוצא מחופתו (תהלי' יט ו) מתורגם מגנוניה, והטעם שתהי' שכינתו שורה בתוכה. דזהיר ענניא, של זוהר עננים. למשפר כילתא, ליפות החופה.

ר. יענער גראָסע, דא וועלכער ער איך עמפפאָרהעבט איינזט,
ב. ווען ער מיר אויפגעהן לעסט זיין ליכט — איך אויסגעבעלט פינסטערניס —
י. ווען ער אין זיינער מאַיעסטעט גלאַנץ ערשיינט מעכטיג אונד פראַכטפאָלל,
י. דאַן פערגילט ער זיינען פיינדען אונד יענען איינוואָהנערן
צ. אונד בעלאָהנט איינע האָלדע אונד טוגענדהאַפטע נאַציאָן;
ח. דאַן קעהרט פאָללע פריידע צוריק אונד ריינע וואָננע
ק. נאַך זיינער רעזידענץ ירושלם, דאַ דיא אויסגעוואַנדערטען ווידער הייםגעקעהרט;
י. זיינע הערלליכקייט וואַלטעט דאַן איבער איהר טאַג אונד נאַכט;
ג. אין איהר ווערדען רייהענטאַנצע אויפגעפיהרט, פאָן לאָבגעזאַנגען בעגלייטעט,
ד. אונטער פראַכטפאָללען, געבילדעט אויז קריסטאַללוואָלקען,

לְ פּוּמֵיהּ דַּעֲבִידְתָּא עָבְדִין מְטַלַּלְתָּא:
בְּ תַכְתְּקֵי דְּהַב פִּיזָא וְשַׁבַע מַעֲלָתָא.
תְּ חִימִין צַדִּיקֵי קֳדָם רַב פַּעֲלָתָא:
וְ רֵיוֵיהוֹן דָּמֵי לְשָׁבְעָא חֶדְוָתָא.
רְ קִיעָא בְּזִיהוֹרֵיהּ וְכוֹכְבֵי זִיוָתָא:
הֲ דָרָא דְּלָא אֶפְשַׁר לְמִפְרַט בְּשִׂפְוָתָא.
וְ לָא אִשְׁתְּמַע וְחָמֵי נְבִיאָן חֶזְוָתָא:
בְּ לָא שָׁלְטָא בֵהּ עֵין בְּגוֹ עֵדֶן גִּנְּתָא.

לפומה דעבידתא, לפי מעשיו של כל צדיק. עבידן מטללתא, עושים החופה וכמו שאמרו ז"ל (ב"ב דף עה) אמר ר"י עתיד הקב"ה לעשות לכל צדיק וצדיק שבע חופות בג"ע שנאמר... כי על כל כבוד חפה אר"י מלמד שכל צדיק וצדיק הקב"ה עושה לו חופה לפי כבודו וכו' עכ"ל. בתכתקי, כצ"ל עיין בערוך ע"ך תכתק וטעמו כסאות. דהב פיזא, זהב פז. ושבע מעלתא, שבע חופות כדאמרן. תחימין, נגבלים ונתחמים. קדם רב פעלתא, לפני הקב"ה רב העליליה. וריויהון דמי, ומראיתם דומה. לשבעה חדותא, לשבעה שמחות וי"ג נשׂ וכמו שחז"ל בשוחר טוב מזמור ט"ז שׂבע שמחות את פניך א"ת שׂבע אלא שֶׁבַע אלו ז' כתות של צדיקים שעתידין לראות פני שכינה לע"ה עכ"ל, ובכ"י גרס לשבעה חזוותא בז' ל' מראה, ובכ"י אחר שבעא נשׂ ומסתבר. רקיעא בזיהוריה וכו', עש"ה והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג), וטעם כוכבי זיותא, כוכבי אור. הדרא דלא אפשר וכו', יקר שלא אפשר לפרש בשפתים ולא נשמע ולא נראה אל כל נביא כמראה, וכן אמרו ז"ל ברכות דף ל"ד וסנהדרין דף צ"ט א' כל הנביאים כולם לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לע"ה עין לא ראתה אלהי' זולתך (ישעי' סד ד), מאי עין לא ראתה? אמר ר"י ב"ל זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, רשב"ג אומר זה עדן שלא שלטה בו עין בריה, אי הכי אדם היכן הוה? בגן, שמא תאמר גן זה עדן, ת"ל ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן גן לחוד ועדן לחוד עכ"ל. ונגד זה

ל. נאַך פֿערהעֶלטניס דער פֿערדיענסטע ווערדען טהראָנהיממעל
ב. נעבסט גאָלדענען טהראָנען פֿאָן זיעבען שטופֿען
ת. אַללען פֿראָממען אַנגעוויעזען פֿאָם פֿערגעלטער דער טהאַטען;
ו. איהר אַנגעזיכט, פֿערגניגט אונד וואָננעזאַטט, גלייכט
ר. דעם הייטערן הימעל, אונד דען ליכטען שטערנען —
ה. איין אַנבליק, דען קיינע שפּראַכע צו שילדערן פֿערמאַג,
ו. דען קיין פּראָפֿעט געזעהען נאָך עמפּפֿונדען האַט.
ב. נאָך איזט קיינעס וועזענס בליק איינגעדרונגען אין יענע וואָננעגעפֿילדע,

מְטַיְּלֵי בֵּי חִנְגָּא לְבַהֲדֵי דִשְׁכִינְתָּא:
עֲלֵיהּ רַמְזֵי דֵין הוּא בְּרַם בְּאַמְתָּנוּתָא·
שַׁבַּרְנָא לֵיהּ בִּשְׁבְיָן תְּקוֹף הֵימָנוּתָא:
יְדַבֵּר לָן עָלְמִין עֲלֵמִין מְדַמּוּתָא·
מְנָת דִּילָן דְּמִלְקַדְמִין פָּרֵשׁ בְּאָרָמוּתָא:
טְלוּלֵהּ דְלִוְיָתָן וְתוֹר טוּר רָמוּתָא·

ייסד כלא שלטא בי' עין כגו עדן גנתא, גן לחוד ועדן לחוד. מטיילי בי חנגא, הצדיקים מטיילין במחול. לבהדי דשכנתא, בחברת השכינה, וכמו שאז"ל והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בג"ע. עלי' רמזי, עליו על הקב"ה ירמזו באצבע ויאמרו דין הוא וכו', והוא עפ"ה ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו וגו' (ישעיה כה י) ואמרו עליו במס' תענית דף ל"א אמר ר"א עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים בג"ע וכל אחד מראה עליו באצבע שנא' ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה עכ"ל. ובתנחומא לעולם הבא אני נגלה בכבודי על כל ישראל והם רואין אותי וחיים לעולם שנא'...ולא עוד אלא שהם מראים כבודי זה לזה באצבע שנא' ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה וכן הוא אומר כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות (תהלי' מח טו) עכ"ל, ובויקרא רבה סוף פ' י"א מסיים עלמות עולם שאין בו מות, עלמות בשני עולמות העה"ז והעה"ב, עלמות כאילין עולמתא כדכתיב בתוך עלמות תופפו' עכ"ל, ור"ל שהקב"ה יעשה מחול עם הצדיקים וינהגם כבתולה במחול. באמתנותא שבראא לי', במתינות והתמהמהות קוינו לו בשני'. בתקוף הימנותא, באמונה רבה. ידבר לן עלמין וכו', ינהגנו עלמות וכדאמרן בסמוך. עלמין מדמותא, כדמות העלמות במחול וכדאמרן. מנת דילן, מנה וחלק שלנו. פריס בארמותא, הפריס בהרמה. טלולא דלויתן, שחוק של לויתן עם שור הבר, לי' חוכא וטלולא. ותור טור רמותא, ושור של ההרים הרמים, תרגום של שור תור ותרגום של הר טור, והלויתן ושור הבר שניהם מפורשים באיוב סי' מ' פסוק ט"ו הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך וגו', והוא הנזכר בתהלים נ' בהמות בהררי אלף ותרגימו ותור בר דרעי בכל יומי טורין אלפין, ובאיוב ע' כ"ה תמשוך לויתן בחכה וגו', ועתיד הקב"ה לעשות בהם שחוק ושעשוע לצדיקים כדאיתא במס' ב"ב

מ. וואָ זיא לוסטוואַנדעלן, דיא זעליגען, בעגלייטעט פֿאָן דער מאַיעזטעֶט גאָטטעס!
ע. אויף איהן דייטענד ווערדען זיא אויזרופֿען: „האַ! ער איזט'ס, דעם וויר געדולדיג
ש. פֿערטרויט אין אונזרער געפֿאַנגענשאַפֿט מיט זאָ גראָססער שטאַנדהאַפֿטיגקייט;
י. יעטצט לייטעט ער אונז אין דיעזער עוויגקייט אונד וויר געניעסען עוויגע וואָננע,
מ. דיא ער לאַנג אַנטהייל אונז אַן אַנבעגין בעשיעדען!"
ט. נון בעגיננט איינע לוסטהעטצע צווישען לויתן אונד דעם ווילדען בערגשטיער*);

---

*) לויתן איזט דאַז גרעֶסטע וואַססערונגעטהייער; דער ווילדע בערגשטיער אָדער בהמות דאַז גרעֶסטע לאַנדונגעטהייער. פֿאָן ביידען פֿינדעט מאַן איינע בעשרייבונג אין איוב קאַפּ' 40; פֿאָללשטאֶנדיגער נאָך אין תלמוד. זיעהע אויך נאָך.

ז חָד בְּחָד כִּי סָבִיךְ וְעָבִיד קְרָבוּתָא:
בְּ קַרְנוֹהִי מְנַגַּח בְּהֵמוֹת בְּרְבוּתָא·
י קַרְטַע נוּן לְקִבְלֵיהּ בְּצִיצוֹי בִּגְבוּרְתָא:
מְקָרֵב לֵיהּ בָּרְיֵיהּ בְּחַרְבֵּיהּ רַבְרְבוּתָא·
אֲרִסְטוֹן לְצַדִּיקֵי יְתַקֵּן וְשֵׁירוּתָא:
מְסַחֲרִין עֲלֵי תַכֵּי דְּכַדְכֹּד וְגוּמַרְתָּא·
נְ גִידִין קַמֵּיהוֹן אֲפַרְסְמוֹן נַהֲרָתָא:
וּ מִתְפַּנְּקִין וְרָווּ בְּכַסֵּי רְוָיָתָא·

דף ע"ה א' אמר ר"י עתיד גבריאל לעשות קנוגי' (מלה יונית κυνήγια וכל"א העטצע) עם לויתן וכו' ואלמלא הקב"ה עוזרו... דכתיב העשו יגש חרבו ופי' רש"י בהמות כתיב והה"ד עם לויתן, ועיין ויקרא רבה סוף פ' כ"ב. וחד בחד כי סביך, כאשר ישתבכו יחד לויתן ושור הבר ויעשו מלחמה כדאמרן. יקרטע, ידלג. נון, התנין הוא לויתן. בציצוי, בסנפירין שלו ותרגום של סנפיר ציצין, ואמרו בויקרא רבה פ' י"ג ובתנחומא פ' שמיני בהמות ולויתן קניגיון של צדיקים לע"ל.... כיצד הם נשחטים? שניהם מזדווגין זה לזה שנא' אחד באחד יגשו בהמות נותן ללויתן בקרניו וקורעו, ולויתן נותן לבהמות בסנפיריו ונוחרו וכו' ע"ש. מקרב ליה בריה בחרביה, יקרב לו בוראו בחרבו הגדולה, והוא עפ"ה בשור הבר העושו יגש חרבו (איוב מ יט) שקאי גם אלויתן כמו שפי' רש"י שם במס' ב"ב. והנה מל' המדרש הנזכר נראה שהאחד ימית את חברו ומדברי התלמוד משמע שהקב"ה ימיתם וע"ש בחידושי אגדות למהרש"א ישוב על זה. ארסטון, סעוד (ἄριστον) בל"י, וכן איתא שם בויקרא רבה פ' הנ"ל א"ר"י ארסטון עתיד הקב"ה לעשות לעבדיו הצדיקים לע"ל וכו'. ושירותא, גם זה ל' סעודה ומשתה בל' ארמי. וארוחתו ארוחת תמיד (מ"ב כה ל) ת"י ושירותיה שירותא תדירא, וכתיב גבי לויתן יכרו עליו חברים (איוב מ' ל') שמתורגם יעבדון עליו חכימיא שירותא. מסחרין עלי תכי, מסובין על שולחנות של כדכוד ואבני אקדח, ושמתי כדכוד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח (ישעיה נד יב) ת"י לאבני גומר (gommarium). נגידין קמיהון, מושכים ונגרים לפניהם. ומתפנקין ורוו,

---

ו. זיח גרייפען אייננדער טאפפער אן אונד פיהרען אייכען בעלוטיגענדען קאמפף.
ב. מיט דען הערנערן פיהרט דאז בהמות זיינע טאדליכען שטאססע;
י. דעז מעערעז אונגעהייער שנעללט איהן טאדט מיט זיינען עהערנען פלאססען.
מ. זיח ערליגען אונד ווערדען דורך דעז שאפפערז אונגעהייערעז שווערט צערגליעדערט
א. אונד צובערייטעט צום קאסטליכען מאהלע פיר דיח זעליגען.
מ. היער זיטצען זיח אן רייהען, אום טישע פאן יאספיז אונד קארפונקעל
נ. נעבען באלזאמשטראמענדען באכען
ו. אונד לעבען ענטציקקט אויז פאללען פאקאלען

ח מר מרת דמבראשית נטיר בי נעותא:
ז כאין כד שמעתון שבח דא שירתא:
ק ביעין כן תהוון בהנהו חבורתא:
ו תזכון די תיתבון בעלא דרתא·
א רי תציתון למלוי דנפקין בהדרתא:
מ רומם הוא אלהין בקדמתא ובתריתא·
צ בי ואתרעי בן ומסר לן אוריתא: ⁘

ומתענגים ומשביעים בכוס רויה. חמר מרת, יין עסיס; וכעסיס (ישעיה מט כו) ת"י וכחמר מרת. דמבראשית נטיר בי נעותא, המשומר ביקב מששת ימי בראשית כנזכר בסמוך מטעם רז"ל. והנה בענין התענוגים האלה הם יהיו גופנים או רוחנים כבר הלאיכו לדבר בהם גדולי ישראל ה"ה הרמב"ם והרמב"ן והרשב"א והמהרש"א בחדושי אגדות שלו. ואולם הקשה שבפיוט הוא שמחברו חבר כל היעודים האלה על זמן קבוץ הגליות כפי הנראה ממליצתו, ורז"ל כבר הפרידו ביניהם כי על מקצתם אמרו לימות המשיח ועל מקצתם אמרו לע"ל ועל מקצתם לעה"ב, וברור הוא כי ימות המשיח אינו העה"ב ממה שאמרו כל הנביאים לא התנבאו אלא לימות המשיח אבל העה"ב עין לא ראתה וכו', ואמרו עוד במס' זבחים דף קי"ח כל היום אלו ימות המשיח ובין כתפיו זה העה"ב, הרי לך שהם שני עולמות, והפייטן ייעד כל הענינים לעולם אחד, ועוד קשה שלא הזכיר תחיית המתים כלל, ולא יכלתי לכוון דעתו בזה. זכאין וכו', עתה מיסב המחבר פניו אל העם ואומר אליהם: אתם הצדיקים, כאשר שמעתם שבח השירה זאת כן תהיו קבועים באות' החבורה! ותזכון די תתבון, ותזכו לשבת. בעלא דרתא, בשורה העליונה. ארי תציתון למלוי, כאשר תשמעו לדבריו יתברך. דנפקין בהדרתא, אשר יצאו בהדר כדכתיב קול ה' בהדר. לבי ואתרעי בן, חפץ ורצה בנו.

ח דעז קאָסטליכען וויינז, דער זייט דעם אַנבעגין אין בעערען אויפֿבעוואָהרט איזט*)

ז איהר האַבט איהן פֿערשטאַנדען, אָ פֿראָממע! דען ווערטה דיעזער תאַנגע;
ק אָ, מאַכטעט אויך איהר איינזט אויפֿגענאָממען ווערדען אין דיעזער זעליגען געזעללשאַפֿט!
ו יאַ, איהר ווערדעט זעליג זיטצען דאָרט, אין דער ערזטען רייהע,
א ווען איהר דען וואָרטען געהאָרכט, דיא מאַיעסטעטיש זיינען מונדע ענטפֿלאָססען.
מ האָכגעפריעזען זייא דער הערר, אַם אַנפֿאַנגע אונד אַם ענדע!
צ אויז ליעבע אונד נייגונג צו אונז האַט ער אונז דאַז געזעטץ איבערליעפֿערט.

---

*) דיא ביזהעריגע שילדערונג פֿאָן דעם גליקקליכען צושטאַנד איינעז קינפֿטיגען לעבענז ווירד פֿאָן דען מייזטען אונזערער געלעהרטען אַלז איינע אַללעגאָריע, דאַז הייסט, איינע אַנשויליכע דאַרשטעללונג איינער אונגעמיינען וואַהרהייט אונטער איינפֿאַכען זיננליכען בילדערן בעטראַכטעט. זיעהע איבריגענז אין מיינעם באַכור.

וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיִּחַן־
שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר׃ וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא
אֵלָיו יְהוָֹה מִן־הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגֵּיד
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם וָאֶשָּׂא
אֶתְכֶם עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי׃ וְעַתָּה אִם־
שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וִהְיִיתֶם לִי
סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ׃ וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי
מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ לוי וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיָּשֶׂם
לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָֹה׃ וַיַּעֲנוּ
כָל־הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָֹה נַעֲשֶׂה וַיָּשֶׁב
מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָֹה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה
הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי
עִמָּךְ וְגַם־בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם וַיַּגֵּד מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם
אֶל־יְהוָֹה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ אֶל־הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם
הַיּוֹם וּמָחָר וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃ וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
כִּי ׀ בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי יֵרֵד יְהוָֹה לְעֵינֵי כָל־הָעָם עַל־הַר סִינָי׃
וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם סָבִיב לֵאמֹר הִשָּׁמְרוּ לָכֶם עֲלוֹת בָּהָר
וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר מוֹת יוּמָת׃ לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד כִּי־
סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה אִם־בְּהֵמָה אִם־אִישׁ לֹא יִחְיֶה
בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר׃ ג וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר
אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃ וַיֹּאמֶר אֶל־
הָעָם הֱיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל־תִּגְּשׁוּ אֶל־אִשָּׁה׃ וַיְהִי
בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד

עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר
בַּמַּחֲנֶה׃ וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן־
הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר׃ וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי
אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד
כָּל־הָהָר מְאֹד׃ וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה
יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃ ד וַיֵּרֶד יְהוָה עַל־הַר סִינַי
אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל
מֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן־יֶהֶרְסוּ
אֶל־יְהוָה לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב׃ וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים
אֶל־יְהוָה יִתְקַדָּשׁוּ פֶּן־יִפְרֹץ בָּהֶם יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־
יְהוָה לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הַר סִינָי כִּי־אַתָּה הַעֵדֹתָה
בָּנוּ לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת־הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה
לֶךְ־רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אַל־
יֶהֶרְסוּ לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה פֶּן־יִפְרָץ־בָּם׃ וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל־
הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם׃ ס

בקלת הקהלות אומרין כאן ארכין וכו' ככתוב למטה בעמוד.

וידבר

מיוסד ע"ס א"ב.

אַרְכִּין יְיָ שְׁמַיָּא לְסִינַי וַאֲמַר לְמֹשֶׁה מְהֵימְנֵהּ תָּא סוּק׃
בְּנֵי פַלְטִין דִּידִי לָא יִבְהֲלוּנָךְ דִּכְבַשׁ יָתְהוֹן סָבָךְ מִן רֵישׁ׃
גּוּמְרִין דְּאַתּוּן הֲוַת נוּרֵהּ דְּנִמְרוֹד דְּלָא יְכִיל לְמִכְוָא רַגְלוֹי
דְּסָבָךְ׃ דַּבֵּק לֵית הוּא נוּרָא דְּמַלְאֲכֵי בָּךְ דְּעִמָּךְ אֶשָּׁא

אבלא

ארכין, כמא"ל, ויט שמים וירד, מלמד שהרכין הקב"ה השמים העליונים והציען על הר סיני. מהמניה, נאמן ביתו. תא סוק, בוא ועלה. בני פלטין דידי, בני היכלי (*Palatium*), והיינו המלאכים. סבך, זקינך אברהם. גומרין דאתון, גחלי כבשן. הוא נוריה דנמרוד, היה אש של נמרוד שהשליך את אברהם לתוך כבשן האש כמפורש בקבלה. דלא יכיל למכוה, שלא היה יכול להתחרך, דבק לית הוא נורא וכו', טעמו לא יכול להדביק בך אשם של מלאכים

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר׃ ס אָנֹכִי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
מִבֵּית עֲבָדִים׃ * לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי

*) אוו"ה, הדבור אנכי לעולם נקרא פסוק לעצמו וכן הי' מנהג קדמונינו ז"ל והוא עיקר וכמו שהוכחתי בראיות ברורות בקונטרס מיוחד שחברתי בסוף ס' שמות.

אכלא אשא: הא אנא מלביש לך פורפירון דידי דאין
קריב מלאכא תנגשנה בהון: וקבעית קרני הודא
בראשך דלית גבר דאתקריב לותך: זערא לא תהוי באפך
משה דלית את ידע מה חבתך עלי: חי וקים אנא דבראית
אקונך עד לא שכללית רומא ומוכא: טרוני מרומא
קמו להון תמהין דין אכסנאה הכא מאן הוא: יהיב
רשו לבשרא ודמא למקרב הכא ומאן כדו אנפרטין
(נ"א ומן כדו אנא אנפרטין): כד חמון מלאכיא דעני כדין
להון דין אכסנאה אנא מודע לכון: לענותנא דאיתקרי
משה רעיהון דבני מהימנה דביתי. מכו שמיא ורמת
ארעא ואשתכח דקאים בין חיותא: געו מלאכין ודחילו
אופנין וגלגלין כד חמון משה דקריב לערפלא: שערות
רישה

מלאכי, כי עמך אני אש אוכלה אש. פורפירון, לבוש מלכות בל"י (Purpur). וירמוז למה שאז"ל במס' שבת דף פ"ח מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו עליו. תנגשניה, ל' נגישה ודחיקה. זערא וכו', לא תהא קטן בעיניך. חי וקים אנא, ל' שבועה הוא וטעמו חי אני כי כבר בראתי איקונך טרם שכליתי שמים וארץ. רומא, שמים הרמים. ומוכא, הארץ השפלה. טרוני מרומא, שרי מעלה. דין אכסנאה, האורח הזה. רשו, רשות. ומאן כדו אנפרטין, כ"כ בכל ספרינו, ופירוש ומאן כדו ומי כזה, כי מאן תרגומו של מי וכדו תרגומו של כזה. ומצאתי בכ"י של י"א גרס ומן כדו אנא אנפרטין וכמ' בחירק, והגירסא הזאת מסתברת ופירושו ומן עכשו אנחנו המשרתים. אנפרטין (ὑπηρέται) שטעמו בל"י משרתים, עיין כתר כהונה בשרשו; ומדרך לשון ארמי להפיל הנ' כידוע וכן אמרו אפליון (πυλεῶν) גם אנפליון וכדומה. כד חמון, כאשר ראו. דעני כדין, שהשיב כזה, שהוא מפורש והולך. רעייהן דבני, רועה של בנים שלי. מהמניה דביתי, נאמן ביתי. מכו, הושפלו. געו, הזדעזעו.
דתחות

לא תעשה־לך פסל ׀ וכל־תמונה אשר בשמים ׀ ממעל
ואשר בארץ מתחת ואשר במים ׀ מתחת לארץ לא־
תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא
פקד עון אבת על־בנים על־שלשים ועל־רבעים לשנאי
ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי: ס לא
תשא את־שם־יהוה אלהיך לשוא כי לא ינקה יהוה
את אשר־ישא את־שמו לשוא: פ
זכור את־יום השבת לקדשו ששת ימים תעבד ועשית
כל־מלאכתך ויום השביעי שבת ׀ ליהוה אלהיך לא
תעשה כל־מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך
ובהמתך וגרך אשר בשעריך כי ששת־ימים עשה יהוה
את

רישה קמו להון כחדא דאקונין דיעקב הוא מוזקף
לקבליה: עול וקרב לך הכא רעיהון דבני צוח מן כרסיה
מלכא רמא: פסל לך תרין לוחין מן סנפרנון דתחות
כרסיה דמלכא חיא: צהיל הוה לבה דמשה וחדי דהוה לי
ניחום אפילגוס דידיה: קריבו מלאכיא לות כרסיה דקרים
ואמרין בבעו מנך דלא ישלוט בן רישא דכפא בחוטרה
תבר ואנן קשין ליה למנגשא: שדי אמר לה לא תדחל
משה דממרי יהוי לך בסעדך: תסב אוריתי ותחות לך
דלא אשכחית בנביאי מהימן כותך: וידבר אלהים וכו'.

דתחות כרסיה דמלכא חייא, שמתחת כסא כבודו יתברך. צהיל, לי שמחה. וחדי לי חדוה. אפילגוס, מליץ (ἐπίλογος) בל"י, קרים (κύριος) אדוני. רישא דכיפא, ראשו של סלע. בחוטרה תבר, במטהו שבר. ותחות, ותירד.

אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם
וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת
וַיְקַדְּשֵׁהוּ: ס כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכוּן
יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: ס לֹא־
תִּרְצָח: ס לֹא תִנְאָף: ס לֹא תִגְנֹב: ס לֹא־תַעֲנֶה
בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר: ס לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ ס לֹא־
תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר
לְרֵעֶךָ: פ ה

וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם
וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ
מֵרָחֹק: וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר־אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה
וְאַל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן־נָמוּת: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם
אַל־תִּירָאוּ כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר
תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל־פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ: וַיַּעֲמֹד
הָעָם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל־הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר־שָׁם
הָאֱלֹהִים: ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם:
לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם:
מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה־לִּי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־
שְׁלָמֶיךָ אֶת־צֹאנְךָ וְאֶת־בְּקָרֶךָ בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר
אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ: וְאִם־מִזְבַּח אֲבָנִים
תַּעֲשֶׂה־לִּי לֹא־תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ
וַתְּחַלְלֶהָ: וְלֹא־תַעֲלֶה בְמַעֲלֹת עַל־מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא־
תִגָּלֶה עֶרְוָתְךָ עָלָיו: פ

מניחים ס"ת ב' אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת ב' וקוראים בו למפטיר בפ' פינחס.

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד׃ עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַּעֲשׂוּ תְּמִימִם יִהְיוּ־לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם׃

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מביטין נגד הכתב של ס"ת ואומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה׃ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

קודם קריאת ההפטרה, אחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

ויהי

במס' מגלה דף ל"א א' כתב רש"י ז"ל הטעם להפטרת מעשה מרכבה בחג השבועות, על שם שנגלה הקב"ה היום הזה בסיני ברבי רבבות אלפי שנאן. — וראיתי בסדר ההפטרות לפי מנהג ק"ק פפד"מ, אשר נדפסו בק"ק אופיבאך ע"י ר' קלמן פוזנא, שכתב: „מפטירין ביחזקאל ויהי בשלשים שנה ברביעי וגו' עד סי' ג' פ' י"ב ברוך כבוד ה' ממקומו" עכ"ל. וזה שבוש גדול מאוד, ועוד שם שבושים כאלה בסמני יתר ההפטרות; לכן אין לסמוך עליו כלל וכלל. —

בתחלת יחזקאל: ויהי בשלשים שנה עד ואשמע קול מדבר ומסיים בפסוק ותשאני רוח מפרשה שלאחריה סי' ג' בפסוק י"ב.

א *וַיְהִי׀ בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּרְבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי
בְתוֹךְ־הַגּוֹלָה עַל־נְהַר־כְּבָר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה
ב מַרְאוֹת אֱלֹהִים׃ בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הִיא הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית
ג לְגָלוּת הַמֶּלֶךְ יוֹיָכִין׃ הָיֹה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יְחֶזְקֵאל
בֶּן־בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל־נְהַר־כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם
ד יַד־יְהוָה׃ וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן־הַצָּפוֹן עָנָן
גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל

א. ויהי, מלאכו תיבות ויהי בראשית הספרים אף במקום שאין להדביק ספר אל ספר, וכמוהו ויהי בימי שפוט השופטים, ויהי בימי אחשורוש, ורבים זולתם. בשלשים שנה, ליובל. ברביעי, בחדש הרביעי הוא חדש תמוז. הגולה ת"י בני גלותא. נהר כבר, יש פלוגתא ברבותינו ר' יודן אומר הוא פרת הוא כבר, רב הונא אומר פרת בפני עצמו כבר בפני עצמו עכ"ל, ולפי עדות גודלי הארצות מחכמי קדם הלא המה (אשר כתבו ספריהם זה קרוב לשני אלפים שנה) Strabo, Ptolmäus נהר יוצא מהר *Masio* נקרא כה־ים ושמו כבור ויורד ונופל תוך נהר פרת אצל העיר הנקראת אל כבור (Kabarda) על שמו עד היום הזה. ב. יויכין, הוא יהויכין וכן יונדב ויהונדב יונתן ויהונתן ודומיהם. ג היה היה, הראשון מקור והשני פעל עבר וכן דרך המקרא לכפול כמו ראה ראיתי, עלה נעלה ודומיהם, ועיין רש"י. אל יחזקאל בן בוזי וכו', וכן דרך לשון המקרא כשהאדם מדבר בעד עצמו פעם ודבר בלשון מדבר בעדו ופעם בזכירת שם עצמו כאלו הוא מדבר בעד זולתו, וידענו כי כל התורה כלה כתב משה מפי הגבורה ובמקצת הדבורים כתב ויאמר ה' אלי אבל ברובם ויאמר ה' אל משה, וכן תמצא ברוב דברי האל יתברך לנביאיו. יד ה', כל לשון יד האמורה בספר זה ובכל לשון נבואה אינו אלא ל' אכף שהנבואה תוקפתו על כרחו כאדם המשתגע דיסטרי"צא (*distraction*) בעגייטרונג, פערריקונג בלעז, רש"י; ור"ל יד ה' בשימוש מלת על אבל עם ב' השימוש הוא ל' הכאה כמו ותהי יד ה' בפלשתים (ש"א ז יג) ודומיהם. ד וארא וכו', כתב רד"ק בפתיחת הספר הזה וז"ל: „ואחר שרבותינו ז"ל הזהירו שלא לדרוש במעשה מרכבה אינני רשאי לכתוב בפי' הספר הזה מה שעלה בדעתי לפרש במרכבה כי אם אעשה כן אהיה כדורש אותה ברבים כי הפירוש הזה נמסר לכל לומד ספר, לפיכך .... ולא אפרש בפסוקי המרכבה אלא טעמי המלות מפסוק וארא עד סוף המרכבה". עכ"ל, וע"ש יותר. מתלקחת, בתוך הענן. ומתוכה, ת"י ומגו ענגא מגו עלעולא. כאין החשמל מתוך האש, ראיתי כעין חשמל הנראה מתוך האש, או יהיה מתוך האש באור על ומתוכה דוגמת ובלחם עמו עם מלך הצפון (דניאל א יח). כעין, ל' ועינו כעין הבדלח (במדבר יא ז). החשמל, איננו שם עצם

*) איניגע אונזערער חכמים האַבען דאַז אַפפענטליכע פאָרלעזען דיעזער הפטרה פערבאָטען, אַנדערע האַבען צוואַר דיא פאָרלעזונג אין דער אורשפּראַכע ערלויבט, אונטער

מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן ה
דְּמוּת אָדָם לָהֵנָּה: וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם ו
לְאַחַת לָהֶם: וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל ז
עֵגֶל וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל: וִידֵו* אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם ח
עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעְתָּם:
חֹבְרֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחוֹתָהּ כַּנְפֵיהֶם לֹא־יִסַּבּוּ בְלֶכְתָּן אִישׁ ט
אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ: וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה י
אֶל־הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּן
וּפְנֵי־נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן: וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְמָעְלָה יא
לְאִישׁ שְׁתַּיִם חֹבְרוֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֵת גְּוִיֹּתֵיהֶנָה:

*) וידי ק'.

ואיש

פרטי בעדות כה' שבראשו, ויאמר רש"י ז"ל חשמל לא נודע מה היא. החיות, ת"י בריין ור"ל בריאות. ז. רגל ישרה, ת"י ריגלין כיוונן, מכוונים זה כנגד זה. ונוצצים שתוך זהרוריתם דומה כאלו יוצאות מהם ניצוצות, ונוצצים איטעינ"צילאנט (étincellant) בלע"ז (בל"א פונקעלנד). כעין, כמראה. קלל, מזוקק ומאיר. ח. על ארבעת רבעיהם, לארבע רוחות העולם. לארבעתם, לכל ד' רוחות יש להם פנים וכנפים. ט. חוברות אשה אל אחותה כנפיהם, טעמו כנפיהם חוברות אשה אל אחותה כנפה של זו פרושה לצד כנפה של זו כמבואר ברש"י; וכנף הוא שם בל' נקבה בכל המקרא לכן נופל עליהם ל' אשה. איש אל עבר פניו ילכו, נראה שבבחינת המראה שאמר וזה מראיהן קראם איש ומדבר עליהם בלשון זכר פניהם וכנפיהם לרבעיהם בלכתם כי מראה שם דבר בלשון זכר כמו המראה הגדול הזה (שמות ג ג) וכן בדניאל כתוב והנה עומד לנגדי כמראה גבר וכו' הבן להלז את המראה (דניאל ח טו) אשתומם על המראה (שם כז), ובבחינת שהם חיות מדבר עליהן בל' נקבה כנפיהן רבעיהן בלכתן ודומיהם ולכן בתחלה הוצרך לומר וזה מראיהן בנ' כי הכינוי עונה על החיה אבל אחר שאמר וזה מראיהן ידבר עליהם פעם בבחינת המראה ופעם בבחינת החיה ואין בזה תפיסה. לא יסבו בלכתן, אין צריכות להסב פניהם כשהם רוצים ללכת שהרי יש להם פנים לכל צד לפיכך איש אל עבר פניו ילכו לצד פניו של אותה הרוח שהם רוצים ללכת ילכו. י. אל הימין, ת"י מימינא. ופני השור מהשמאל, ולהלן סי' י' פסוק י"ד אמר פני האחד פני הכרוב במקום שאמר כאן פני השור — ויאמר הראב"ע בפירושו לפ' תרומה אבל ועשית כרובים כי שם כרוב כולל לכל צורה וכו'. ורז"ל במס' חגיגה דף י"ג ב' תירצו באופן אחר ע"ש. ובתנחומא פ' אמור בפסקא שור או כשב או עז. יא. ופניהם, טעמו ופניהם להם כמו שנזכר, וכנפיהם היו פרודות למעלה מפניהם ומכסות אותן; כיצד? לאיש שתים חוברות וכו', עיין רש"י.

אונטער דער בעדינגונג, דיאזעלבע ווערדער צו איבערזעטצען, נאך צו ערקלערע

יב וְאִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת
יג יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן׃ וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי־
אֵשׁ בֹּעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת
יד וְנֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן־הָאֵשׁ יוֹצֵא בָרָק׃ וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב
טו כְּמַרְאֵה הַבָּזָק׃ וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ
טז אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו׃ מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם
כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ וּדְמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן וּמַרְאֵיהֶם
יז וּמַעֲשֵׂיהֶם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן׃ עַל־אַרְבַּעַת
יח רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן׃ וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם
יט וְיִרְאָה לָהֶם וְגַבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן׃ וּבְלֶכֶת

יב. אל עבר, אל צד. הרוח, הרצון וכן ת"י. יג. ודמות החיות מראיהם, ר"ל דמותם בבחינת מראיהם. היא מתהלכת בין החיות, המראה הזה מתהלכת בכל החיות. כן פי' רש"י ז"ל; ורד"ק אמר היא האש מתהלכת וכן ת"י. ולי נראה כי מלת היא שב על הדמות. נגה, זהרורית, שפלנדור"ש (*splendeur*) בלע"ז, ובל"א גלאנץ, שיממער. יד. רצוא ושוב, עיין רש"י. כמראה הבזק, פי' רש"י וגוון אש שלהם כגוון אש היוצא מבין החרסים שמזקקים זהב בכור בתוכן והאש שיוצאה משם לבוע' כגווני' עכ"ל וכן הגירסא בפי' רש"י בכי"י והלע"ז ד"יל אטינ"צילא (*de l' étincelle*) הכתוב בספרי הדפוס שהוא בל"א פונקען לית' שם ודין הוא כי אינכו מסכים עם פי' הרב ז"ל שפירשו חרסין דוגמת ויפקדם בבזק (ש"א י"א ח) שפירשו בו חרסין. טו. אופן, גלגל. בארץ, ברצפת הרקיע. לארבעת פניו, של האופן, כי הי' לו ד' פנים. ולפי הענין אנו למדין שהאופנים ארבעה הם. טז. כעין תרשיש, כגוון אבן טובה ששמה תרשיש, ולקמן י' ט' כעין אבן תרשיש, ושניהם ת"י אבן טבא, אבל לקמן כ"ח י"ג תרגמו כרום ימא כמו שת"א באבני חשן, ונראה שהוא אבן יש לה סגולת העוף הנזכר במס' ברכות דף ו' עוף אחד יש בכרכי הים ושמו כרום וכיון שהחמה זורחת מתהפך לכמה גוונים. כאשר יהי' האופן בתוך האופן, כאשר יהיה אופן קבוע בתוך האופן שתי וערב לפי שהם הולכות לכל עבר פניהם לארבע רוחות צריך שיהיה האופן מגלגל לארבע רוחותיו. יז. על ארבעת רבעיהן, ת"י על ארבעת סטריהון; ובשביל מעשה האופנים הוצרך לשנותם לאמר שאין האופנים מעכבים עליהם שאף הם עשויים לכך. יח. וגביהן, וגב יש להם. וגובה להם ויראה להם, מאויימים הם לרואה אותם. וגבותם, פי' רד"ק, שהוא כמו וגביהם אלא שזה מקובץ בלשון זכרים וזה בל' נקבות ומפני כפלו שנה המלה, עכ"ל. ויותר נכון פירש"י שפי' וגבותם א"י לו"ר שורציל"ש (*et leurs sourcils*) בלע"ז עכ"ל, והוא בל"א איהרע אויגענבראונען, והוא לשון גבות עינים וזה ההפרש שבין וגביהן לגבותם. מלאות עינים סביב,

---

דעסגלייכגעאַכטעט פֿיגורען וויר זאָוואָהל אַלטערע אַלז נייערע איבערזעטצונגען אין אַללען דייטשען ספרי נביאים ומחזורים אונד הפטרות. אויך איינערזייטז;

הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ
יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים׃ עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ כ
שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ כא
הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים׃ בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ וּבְהִנָּשְׂאָם
מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה
בָּאוֹפַנִּים׃ וּדְמוּת עַל־רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח כב
הַנּוֹרָא נָטוּי עַל־רָאשֵׁיהֶם מִלְמָעְלָה׃ וְתַחַת הָרָקִיעַ כג
כַּנְפֵיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחוֹתָהּ לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת
לָהֵנָּה וּלְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֵנָּה אֵת גְּוִיֹּתֵיהֶם׃
וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל־ כד
שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה בְּעָמְדָם
תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן׃ וַיְהִי־קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁם כה
בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן׃ וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־ כו
רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן־סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא
דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה׃ וָאֵרֶא ׀ כְּעֵין חַשְׁמַל כז
כְּמַרְאֵה־אֵשׁ בֵּית־לָהּ סָבִיב מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה

לראות לכל רוח שהרי לא יסבו בלכתן. יט. מעל הארץ, מעל רצפת הרקיע; וכן ת"י. כ. הרוח, הרצון של הקב"ה. שמה, לשם הרוח ללכת, אין צריך לאמר להם לכל זה לכו, שרוח של הקב"ה בחיות ורוח החי' באופנים. לָלֶכֶת, בסגול באתנח. כא. בלכתם, החיות. ילכו, האופנים. כב. הקרח הנורא, ת"י גליד חסין, גליא"ה פור"ט (*gelée forte*) בלע"ז, רש"י, ובל"א שטארקעס אייז. ורצונו שהתואר נורא יורה על ההפלגה; וכן דרך המקרא לומר נורא על ענין מופלג וחזק להיותו מעורר יראה בלב הרואה, וכן לעיל, ויראה להם. כג. ישרות, מכוונות. כד. כקול שדי, כקול אל יתברך הנקרא שדי, וכן אמר במראה השלישית כקול אל שדי. המולה, לשון שאון עם רב, וכן לקול המולה דירמי' י"א ט"ז, וי"ת קל מילוליהן ל' מלה. בעמדם תרפינה כנפיהן, בעמדם מלכת תרפינה כנפיהן מלהשמיע קול. כו. וממעל וכו'. כתב הרד"ק: „דמות כמראה אדם לא תרגמו יונתן." ובנוסחאות שלנו מצאנו לו תרגום. כז. וארא כעין חשמל, לא ניתן רשות להתבונן במקרא זה. רש"י. בית לה, מלפנים לה וכן ת"י מגיו לה. ויונתן

האבע דעננאך פיר ראטהזאמען עראכטעט, דיעזע הפטרה אונאיבערזעטצט צו לאססען.

וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה רָאִיתִי כְּמַרְאֵה־אֵשׁ וְנֹגַהּ לוֹ
כח סָבִיב׃ כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן
מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד־יְהוָה וָאֶרְאֶה
ג יב וָאֶפֹּל עַל־פָּנַי וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר׃ וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ
וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ׃

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּ״א יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת. עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

אשרי

תרגם הפסוק כן ומזית כעין חשמלא וכו' ולא אפשר לאסתכלא בי' ולרע וכו' כמו שנמצא בספרי הדפוס; ובנוסחא אחרת מצאתי ולא אפשר דלא לאסתכלא בי' ולרע יגי'.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם
שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד
אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְהוָֹה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:
דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ:
הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:
וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּוֹתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: יתיר ו׳.
זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָֹה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָוֹל־חָסֶד: יתיר ו׳.
טוֹב־יְהוָֹה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:
יוֹדוּךָ יְהוָֹה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ:
לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ:
מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר:
סוֹמֵךְ יְהוָֹה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים:
עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:
צַדִּיק יְהוָֹה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
קָרוֹב יְהוָֹה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת:
רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְהוָֹה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד:
תְּהִלַּת יְהוָֹה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הש"ץ לוקח ס"ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ:

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן· יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא· יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָֽנוּ יְיָ אֱלֹהֵֽינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן׃ אֶת־יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה׃ זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵֽנוּ׃ מִקְרָא קֹֽדֶשׁ זֵֽכֶר לִיצִיאַת מִצְרָֽיִם׃

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵֽינוּ גָּלִֽינוּ מֵאַרְצֵֽנוּ וְנִתְרַחַֽקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵֽנוּ וְאֵין אֲנַֽחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶֽיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵֽינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶֽךָ בַּבַּֽיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶֽׁךָ׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶֽיךָ יְיָ אֱלֹהֵֽינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵֽינוּ מֶֽלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵֽינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶֽיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִֽינוּ מַלְכֵּֽנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵֽינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵֽינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵֽינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵֽינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָֽרֶץ וַהֲבִיאֵֽנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַֽיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶֽיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵֽינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם׃ וְאֶת מוּסַף יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה׃ נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶֽיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנְךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַֽבְתָּ עָלֵֽינוּ בְּתוֹרָתֶֽךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּֽךָ מִפִּי כְבוֹדֶֽךָ כָּאָמוּר׃

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַייָ

בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מוֹדִים דְּרַבָּנָן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

לש״ז אֱ״וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם

וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

חזרת התפלה לשליח צבור.

בלחש. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בקול. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד (שכל) שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו"ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח' כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קו"ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: ח' מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה

שְׁמַע אוֹמְרִים: קו״ש שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: ח׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל־חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: קו״ש אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

ח׳ אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: ח׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קו״ש יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן. אֶת־יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ. מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַמְּשֻׁלַּחַת בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ

מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנְךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

מיוסד ע"פ א"ב.

ק' אַתָּה הִנְחַלְתָּ תּוֹרָה לְעַמֶּךָ · וּבָאָב אֶת בֵּין אוֹתָם יִסַּרְתָּ:

אחת. כתב המפרש אשר לפני וז"ל: „כל ימי גדלתי בין החכמים ולא יכולתי לעמוד על כוונת המחבר בסדר תרי"ג מצות שאמר, כי לא הלך על סדר התורה ולא כסדר שש הסדרים ולא ע"פ שום פוסק, וקשה מזה שבא לומר אתה הנחלת וכו' והכניס בהם גם מצות דרבנן, ושאלתי לחכמים ואין מגיד לי, ושמעתי כי שם המחבר הי' ר' אליה הזקן (במחזורי' חדשים הדפיסו בשבוש ר' אליעזר הזקן) מופלג בחכמה וזקנה, והי' בבית האסורים כשחבר הסדר הזה, ואולי לגודל חכמתו ובקיאותו וזכירתו העלה סדרו בע"פ בלי ספרים רבים ראויים למלאכה גדולה כזו וא"כ הוא תבוא דעתנו בשינוי הסדרים, ומאחר שבאנו לכלל זה יש לנו ללמוד זכות ולומר שסמך המחבר על לאו דלא תסור ולכן מנה גם מצות דרבנן, וחלק אותן לשמונה פרקים גדולים וכל פרק לשנים ועשרים קטנים, פרק אחד ע"ס א"ב ופרק אחד ע"ס תשר"ק וכן כולם". עכ"ל. אכן כבר כתבתי במאמרי על הפיוטים והפייטנים שאין אלו האזהרות לר' אליה הזקן בראיות ברורות, שאזהרות של רבינו אלי' תחלתן אמת יהגה חכי כמו שכתבו התוס' במס' סכה דף מ"ח א' ד"ה שכל המזבח וכו' והעתיקו שם חרוז שלם מאזהרותיו, ועוד חרוז אחר העתיקו במס' יומא ח' א' ד"ה דב"ע ובכורות דף כ' א' ד"ה וש"מ, ועוד חרוז שלישי במס' ב"ב דף קמ"ה ב'

בִּימִינְךָ כָּתַבְתָּ דִּבְּרוֹת חַיִּים · וּבְאֶצְבְּעוֹתֶיךָ חָקַקְתָּ תּוֹכְחוֹת מוּסָר: גֹּדֶל עֳנָשִׁין וְאַזְהָרוֹת הַרְבֵּה · מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה: דִּינֵי מָמוֹנוֹת וְדִינֵי נְפָשׁוֹת · וּנְתִינַת מוּם בְּנוֹתְנֵי מוּמִים: הַזְהָרַת שׁוֹפְטִים בְּכָל שֹׁחַד רָשָׁע לָמוּת · וְצַוָּאַת שׁוֹטְרִים לְבַל הַכֵּר פָּנִים: וּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת וּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן · וּשְׁבוּעַת הַעְלֵם דָּבָר וְשִׁלּוּם גָּזֵל וְהָשֵׁב אֲבֵדָה: זִקּוּק בֵּית דִּין בִּדְרִישָׁה וּבַחֲקִירָה · סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה

ד"ה ואין השביעית, גם בס' דעת זקנים לרבותינו בעלי התוס' בריש פ' וארא פסוק ויקח עמרם הועתק חרוז שלם מאזהרותיו ע"ש. ומכל אלו ברור שאין אזהרת שלנו לרבינו אלי' הזקן שאזהרותיו מתחילים אמת יהגה חכי וגם נעשו בחרוזים, ואזהרות שלנו תחלתם אתה הנחלת וגם אין בהם שום חרוז, לכן הדין עם רש"ל בתשובה שלו שרבינו שמעון הוא שייסד אזהרת אתה הנחלת והוא הי' בר סגולתו של ר' אליה הזקן שייסד אזהרות אמת יהגה חכי; ומה שהכניס הפייטן מצות דרבנן בכללם אין עליו תפיסה כלל כי הלך בשיטת בעל הלכות גדולות שגם הוא מונה נר חנוכה ומקרא מגלה והלל ודומיהם בכלל תרי"ג מצות, וכבר נחלקו בזה גדולי ישראל ה"ה הרמב"ם והרמב"ן בספר המצות בשורש הראשון, ע"ש ותראה נפלאות תמים דעים. וכן כתב לי במכתב ידידי התורני הרבני החכם השלם מוהר"ר יאקב נ"ב נר"ו: „עיינתי בהלכות גדולות ומצאתי בכמה מקומות סגנון אחד ולשון אחד לפייטן עם בעל הלכות, ואעתיק הנה איזה מקומות, בה"ג במצות עשה והחיאת אח והלוואת אביון והוא ממש לשון הפייטן בפסקא שנייה אות ה'; ועוד בה"ג וימים שמונה עשר ולילה אחד לגמור בהן את ההלל, והיא בעצמו לשון הפייטן בפסקא אחרונה אות ו' ועוד בה"ג מצות כהנים ללמוד לעשות יציקות ובלילות ופתיתות מליחות תנופות הגשות קמיצות הקטרה שחיטה ומליקה קבלה והזאות, וקרוב ללשון זה בפסקא שלישית אות ג'; ועוד בה"ג תקיעת שופר בר"ה וענוי ביה"כ, והוא בפסקא ראשונה אות ק', ובאלה רבות שתפס הפייטן בלשון בה"ג ובשיטתו הלך לבטח דרכו. ויאמר עוד החכם הנזכר מרגלא בפומי' דאנשי שהפייטן שכח למנות מצוה ראשונה והיא מצות פ"ו, ואנכי חקרתי ומצאתי שלא מנה מצוה אחרונה והיא כתיבת ס"ת, וזה פלא שישכח מצוה ראשונה ואחרונה, לכן נראה שאין שכחה לפני רוחב בינתו של המחבר רק שכללם במצוה אחת כדרכו בכל הפיוט הזה לכלל כמה מצות כאשר יבואר בפסקא א' אות ע' ופ' גם בפ"ד אות נ' עיין עליהם לכן י"ל שמצות פ"ו נכללה בדבריו בפסקא שנית אות נ' ומצות כתיבת ס"ת בפסקא ה' אות י' כמפורש עליהם ע"ש." עכ"ל. בימינך, ע"ש מימינו אש דת למו (דברים לג ב). ובאצבעותיך, ע"ש כתובים באצבע אלהים (שם ט י). ונתינת מום וכו', ע"ש כאשר עשה כן יעשה לו (ויקר' כד יט). כל שוחד וכו', עש"ה במדבר ל"ה ל"א. וצואת שוטרים וכו', ע"ש שופטים ושוטרים תתן לך .... לא תכירו פנים. ושבועת העדות, ע"ש ושמעה קול אלה והוא עד (ויקרא ה א), ושבועת הפקדון, שבועת ה' תהי' בין שניהם (שמות כב י). ושבועת העלם דבר, נפש כי תשבע לבטא בשפתים ונעלם ממנו (ויקרא ה ד). סנהדרי גדולה,

וְסַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה: חִזּוּק בֵּית דִּין בְּאַרְבַּע מִיתוֹת. עֲבָדָה
וַעֲבֵדָה וְעֹנֶשׁ שֶׁלָּהּ: טְרֵפָה לְהַשְׁלִיךְ וּנְבֵלָה לְמְכּוֹר
לְנָכְרִי. כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם שֶׁלֹּא לֶאֱכוֹל: יַיִן לְנַסֵּךְ וְשֶׁמֶן
לְהַדְלִיק. וְעִשָּׂרוֹן וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם גֶּרֶשׂ קָלִי וְכַרְמֶל: כֹּהֲנִים
לְשָׁרֵת וּלְוִיִּם לְשׁוֹרֵר. תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וְעָרֵי מִגְרָשׁ:
לְחָיַיִם וְהַזְּרוֹעַ וְהַקֵּבָה לָתֵת לַכֹּהֵן מֵאֵת הָעָם וּמֵאֵת זוֹבְחֵי
הַזֶּבַח. רֵאשִׁית הַגֵּז מִגִּזְזֵי צֹאן: מַעְשַׂר בְּהֵמָה וְקִדּוּשׁ
בְּכוֹרוֹת. וּפִדְיוֹן הַבֵּן וְנֶדֶר וְהֶקְדֵּשׁ: נֶטַע רְבָעִי וִדּוּי מַעֲשֵׂר.
מִקְרָא בִכּוּרִים בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת: שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה
לִשְׂמוֹחַ בֶּחָג. סֻכָּה וְלוּלָב וַעֲרָבָה וְנִסּוּךְ הַמָּיִם: עֲרָיוֹת
לְהַפְרִישׁ נִדָּה לְהַרְחִיק. חֲלִיצָה וְיִבּוּם וְסֵפֶר כְּרִיתוּת:
פָּרָשַׁת סוֹטָה וּפָרָשַׁת עֶגְלָה עֲרוּפָה. תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת
וּמִצְוַת צִיצִת: צֵאת כֹּהֲנִים לְבָרֵךְ קָהָל וְעֵדָה. וּפִקּוּד
לְוִיִּם לַעֲנוֹת בְּקוֹל רָם: קְרִיאַת מוֹעֲדִים וּזְמַנֵּי רְגָלִים.
תְּקִיעָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעִנּוּי נֶפֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים: רְגָלִים
לַעֲלוֹת בְּשִׁלּוּשׁ פַּעֲמֵי שָׁנָה. וּמַתְּנוֹת יָדַיִם מִבִּרְכוֹתֶיךָ:
שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת זְבָחִים וּנְסָכִים. נְדָרִים וּנְדָבוֹת חַטָּאוֹת

של ע"א בלשכת הגזית. וסנהדרי קטנה, של כ"ג בכל פלך ופלך. וידוי מעשר מקרא בכורים ברכות וקללות, שלשתם בפ' כי תבוא. עריות להפריש וכו', בכלל עריות י"ע לאוין מלבד נדה והרבעת בהמה ומשכב זכר שמנה המחבר בפרוש. פרשת סוטה ופרשת עגלה ערופה, בסוטה יש מ"ע אחת להביאה אל הכהן ושני מל"ת שלא יתן במנחתה לא שמן ולא לבונה, וכן בע"ע יש מ"ע ומל"ת אלא שהמחבר כללם יחד כדרכו. תקיעה בר"ה וענוי נפש ביה"כ, כתב המפרש, לקמן בפיוט אהל מועד חשיב ג"כ העברת שופר בר"ה וענוי נפש ביה"כ, אבל הגירסא הנכונה לקמן העברת שופר בי"כ והיינו ביובל עכ"ל, ובדקתי בכל כ"י ומצאתי הגירסא כבדפוס ויאשר הסכם הנזכר מהורר"י נר"ו שא"כ להגי' דיה"כ של יובל נמי קרוי ר"ה כדאיתא בערכין דף י"ב א', וענוי ביה"כ נמי אינו מיותר דכאן קחשיב העשה וכאן הל"ת, ועיין בס' אלה המצות סי' ש"ג וש"ו שהן שתי מצות ועד"ז יש ליישב דברי הפייטן בכמה מקומות שמנה מצוה אחת פעמים בעבור העשה והל"ת שבה.

ואשמות: פ׳תמידין ומוספין בשבתות ובחדשים ובמועדים· וכלי הקדש לשרת לפניו:

ע"פ תשר"ק.

תודה ומנחה כשבה ושעירה· תורים ובני יונה ועשירית האיפה: שמטים ויובלות וחשוב תקופות· וספירת העמר שבעה שבעות: רבית האכל ונשך הכסף· השמטת מלוה וגאלת ממכר: קריאת דרור ושלוח חפשי· חפיש הנרצע ביובל והאמה בסמן: צדק צדק לרדוף אמת ומשפט לעשות· פעלת שכיר בל תלין עד בקר: פליאת הדין ללמד מלשכת הגזית· ומיתת חנק לעשה בזדון: עשית מעקה לבל יפל הנופל· וערי מקלט לרוצח בבלי דעת: סדרי קרב ומשוח מלחמה· אזהרת שוטרים ושרי צבאות: נקיות לבית לבא לשמוח בכלה· מארס ובונה ונוטע ורך הלבב וקדוש מחנה מערות דבר: מוצא שפתים בדבר ושבועת האסר· ופצת פה בנדר להפר ולקים: לבישת שעטנז וכלאי הכרם· הרבעת בהמה והרכבת האילן: כתנות כבוד להלביש לכהנים· ואזהרת עבדה לבל יקרב כל זר: ידעונים להשמיר ואובות להכרית· להיות תמימים לקבל תמימה: טהרה ונקיות מלבא ממזר בקהל· עמוני

ומואבי

תודה וכו'. עשירית האיפה, על שבועת עדות והעלם דבר. והאמה בסמן, אף בסמן, מצא"כ העבד. פליאת הדין, כי יפלא ממך דבר. מלשכת הגזית, מקום סנהדרי גדולה. נקיות לבית, נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח וכו'. וקדוש מחנה מערות דבר, שנאמר והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר (דברים כג טו). להיות תמימים, תמים תהיה עם ה' אלהיך. לקבל תמימה, לקבל התורה התמימה. טהרה ונקיות וכו', בשביל טהרה ונקיות לא יבוא ממזר ועמוני וכו', וכמוהו גם מאמר השכל דבור שניעי ע"ש.

זריות

וּמוֹאָבִי פְּצוּעַ דַּכָּה וּכְרוּת שָׁפְכָה: חֲסִימָה וּפְרִיקָה וְתוֹכָחוֹת שִׂנְאָה · וְקִלְלַת חֵרֵשׁ וּמִכְשׁוֹל עִוֵּר: זְרִיזוּת לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא לַטָּהוֹר · וְשִׁקּוּץ חַיָּה וּבְהֵמָה טְמֵאָה הַמֻּבְדָּלָה לְטַמֵּא: וְאוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ בְּיוֹם אֶחָד · וְגִיד הַנָּשֶׁה וְאֵבֶר מִן הַחַי וּבָשָׂר בְּחָלָב: הַחְיָאַת אָח וְהַלְוָאַת אֶבְיוֹן · חֲבִילַת רֵחַיִם וָרֶכֶב וְהַשָּׁבַת הָעֲבוֹט: דִּבְרֵי הוֹדָיַת עָוֹן וְקָרְבַּן חַטָּאת · סְמִיכָה וּתְנוּפָה כַּפָּרָה וּסְלִיחָה: גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה טְרֵפָה וּשְׁבוּרָה וּשְׁבוּיָה · תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה · שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר: בִּעוּר חָמֵץ וַאֲכִילַת מַצָּה · זִכְרוֹן חֹק לָחוֹג כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים: י׳ אַף פָּרָשַׁת שְׁקָלִים לְהַזְכִּיר אוֹתָהּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה · וּפֻרְעָנוּת עֲמָלֵק וּפָרָה אֲדֻמָּה וְהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם:

ע״פ א״ב.

אַבְחָנַת מוּמִים מִלְּהַגִּישׁ בַּעַל מוּם · מוּמֵי אָדָם וּמוּמֵי בְהֵמָה: בְּרִית מֶלַח שֶׁלֹּא לְהַשְׁבִּית · לְהַקְרִיב אוֹתָהּ עַל כָּל קָרְבָּן: גַּם בְּלִילָה וּפְתִיתָה קְמִיצָה וְהַקְטָרָה · הַקְרָבָה וְהַגָּשָׁה קַבָּלָה וְהַזָּיָה: דִּין הַבְּכוֹר לִטּוֹל פִּי שְׁנַיִם · וּמִשְׁפַּט אִישׁ כִּי יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ: הַנִּצִּים יַחַד לָקוּץ כַּף שׁוֹלַחַת יָד בִּמְבוּשָׁיו · מְגָרֵה מָדוֹן · כְּלִי גֶבֶר עַל אִשָּׁה וְשִׂמְלַת אִשָּׁה עַל גָּבֶר: וְהַקְרָבַת גֵּרֵי צֶדֶק לָגוּר יַחַד · וּלְקַיֵּם חֻקִּים כִּמְחֻפְּשֵׂי מִפֶּרֶךְ צוֹעֲנִים · וְלָחוֹן גֵּרֵי שַׁעַר וּלְהַאֲכִילָם

זריזות להבדיל וכו' צריך לזרז עצמו לדעת להבדיל בין טמא לטהור ולשקץ הטמאים. החיאת אח, וחי אחיך עמך. דברי הודאת עון, שנאמר והתודו את עונם (ויקרא כו מ). זכרון חוק, זאת חקת הפסח. אף פרשת שקלים וכו', ענין ד' פרשיות מבואר ב' בתרא דמגילה.

י׳ אבחנת. מומים וגו', להבחין בקרבנות ובמקריביהם הכהנים שלא יהיו בעלי מומין. הנצים יחד וכו', עש"ה כי ינצו אנשים יחדו וגו' (דברים כה יא). מפרך צוענים, מעבודת פרך מצרים ועש"ה ואהבתם את הגר וגו' (דברים י יט). ולחון גרי שער,

נְבֵלוֹת: זְרִיקַת דָּם וְהַקְטֵר חֲלָבִים · לִשְׂרוֹף בָּאֵשׁ בַּבֹּקֶר
כָּל הַנֶּאֱכָלִים לְיוֹם אֶחָד: חֵרֶם וְחַלָּה וְשֶׁמֶן שְׂרֵפָה לָתֵת
לַכֹּהֵן · וְהָאָשָׁם הַמּוּשָׁב מִמִּי שֶׁאֵין לוֹ גּוֹאֵל: טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ
אָדָם לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי · וּבַל הוֹצָאַת בָּשָׂר חוּצָה וּשְׁבִירַת
הָעֶצֶם: יְצִיקַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ כֹּהֵן גָּדוֹל · לְמַלֵּא
יָדָיו לַכֹּהֵן תַּחַת אָבִיו: כָּל מַעֲשֵׂה יוֹם הַכִּפֻּרִים לַעֲשׂוֹתָן
כְּתִקְנָן · לְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ אַחַת בַּשָּׁנָה: לָקוּם מִפְּנֵי
שֵׂיבָה וְלֶהְדּוֹר פְּנֵי זָקֵן · אַזְהָרָה שֶׁלֹּא תֵלֵךְ רָכִיל וְשֶׁלֹּא
לַעֲמוֹד עַל דַּם רֵעַ: מִצְוַת דִּין הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ לְחַיְּבוֹ
בַּחֲמִשָּׁה דְבָרִים בְּנֶזֶק וְצַעַר וְרִפּוּי וְשֶׁבֶת וּבֹשֶׁת · וְנוֹגֵף
אִשָּׁה הָרָה לְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת · נְקִימָה וּנְטִירָה לְהַרְחִיק
מִלֵּב · וְשׁוֹכֵב עִם נֶחֱרֶפֶת לְהָבִיא אֵיל אָשָׁם: שֶׂרֶט לָנֶפֶשׁ
וּכְתֹבֶת קַעֲקַע · קָרְחַת וְהַקָּפַת רֹאשׁ וְהַשְׁחָתַת פְּאַת זָקָן:
עוֹרֵךְ וּמַפְלִיא בְּנֶדֶר וּתְמוּרַת בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה · אֶתְנַן זוֹנָה
וּמְחִיר כֶּלֶב לְתָעֵב מִדְּבִיר קֹדֶשׁ · פּוֹעֵל הַבָּא בְּקָמַת רֵעַ
שֶׁלֹּא לְהָנִיף חֶרְמֵשׁ · וְשָׂכִיר הַבָּא בְּכֶרֶם שֶׁלֹּא לִתֵּן אֶל כֶּלִי:
צַוָּאַת בּוֹצֵר הַכֶּרֶם לְהַשְׁאִיר עוֹלֵלוֹת · וְחוֹבֵט זֵיתִים שֶׁלֹּא
לְפָאֵר אַחֲרָיו: קָרֵב בַּחֲלַל חֶרֶב וְנוֹגֵעַ בְּמֵת אוֹ בְעֶצֶם אָדָם
אוֹ בְקֶבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים · לְהַזּוֹת עָלָיו מֵי הַנִּדָּה בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: רְאִיַּת נְגָעִים לְהַחְלִיט וּלְהַסְגִּיר ·
בַּהֶרֶת וְצָרֶבֶת שְׂאֵת וְסַפַּחַת: שְׁחִין וּמִכְוָה וְנִתְקֵי רֹאשׁ

דכתיב לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה, וגרי שער היינו הגרים בארץ שלא קבלו התורה, אבל גרי צדק שקבלו התורה. שמן שרפה, שמן של תרומה שנטמא קרוי שמן שרפה הואיל ולשרפה עומד שהרי אסור באכילה. והאשם המושב וכו', שנא' ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו האשם המושב לה' לכהן (במדבר ה ח). קָרְחַת והקפת ראש, כ"כ בכ"י של י"א וכן מסתבר וכמו שאז"ל במס' מכות דף כ, א': מנין לרבות כל הראש? ת"ל בראשם וכו' — ובכ"י אחרת גרס קָרַחַת וגבחת והקפת הראש וכו', ואיננו נכון, כי אין ענינם לכאן וכבר הזכירם הפייטן בסוף הפסקא.

וְזָקָן· קָרַחַת וְגַבַּחַת וְכָל כֹּהַק לְטַהֵר· ח׳ תּוֹרַת צֶמֶר וּפִשְׁתִּים בֶּגֶד הַשְּׁתִי וְהָעֵרֶב· לִקְרֹעַ וְלִשְׂרֹף וּלְכַבֵּס שֵׁנִית:

ע׳פ תשר״ק.

תּוֹצָאַת מְשָׁרֵת אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה· לְטַהֵר הַמְּצֹרָע בְּעֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּבִשְׁנִי תוֹלַעַת: שְׁחִיטַת צִפּוֹר אַחַת וְשִׁלּוּחַ אֶחָת· תִּגְלַחַת שְׂעַר רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגַבּוֹת עֵינָיו: רֹאשׁ בְּהוֹנוֹת יָדָיו וְרַגְלָיו לְהַצִּיק בִּשְׁמָנִים· וּתְנוּךְ אָזְנוֹ לְחַטֵּא בְּדָמִים: קִירוֹת בָּתִּים לְטַהֲרָם מִנֶּגַע· וַעֲפַר נְתִיצָה לְהַשְׁלִיךְ אֶל חוּץ: צַוָּאַת טֻמְאַת הַזָּב וְנַבְלוּת דָּוָה· זָבָה נִדָּה וְיוֹלֶדֶת לְטַהֲרָם בְּקָרְבָּן: פִּתּוּי לֵב אִישׁ אִם יֵרָאֶה קֶרִי· יָבֹא בַמַּיִם לִפְנוֹת עָרֶב: עַל רֹאשׁ כֹּהֲנִים שֶׁלֹּא לְהַעֲלוֹת פֶּרַע· וּבַל יַשְׁכִּירוּ נֶפֶשׁ עֵת יָבֹאוּ לָאֹהֶל: סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בְּנַפְשׁוֹת הַמַּיִם· וְעוֹף טָמֵא לְשַׁקֵּץ וְלֶאֱכוֹל מְנֻתָּר: נְתִיצַת פֶּסֶל וּמַצֵּבָה· וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה גִּלּוּלִים וּפְסִילִים בַּל יַעֲלוּ עַל לֵב: מוֹרָא וְכִבּוּד אָב וָאֵם· הַרְחָקַת חִמּוּד בָּתִּים וְתַאֲוַת נָשִׁים: לַעֲזוֹב שִׁכְחָה וּלְהַנִּיחַ פֵּאָה· לְהַשְׁאִיר לֶקֶט וּפֶרֶט (נ״א להפקיר לקט ופאה) לֶעָנִי וְלַגֵּר: כָּל חֹבֵר חֶבֶר וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים· מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף וּמַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ: יוֹצֵר שְׂנָאָם וְהֵם תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ· בַּל תִּדְרוֹשׁ מֵהֶם פֶּן לְשַׁחַת תּוּרָשׁ· טֶבֶל וְעָרְלָה וַדַּאי וּדְמַאי וּמְתֻקָּן (וְעֹשֶׁק גָּזֵל) וּתְשׂוּמַת יָד· וּבַל תֹּאכְלוּ עַל הַדָּם: חֹק שְׁמִירַת שַׁבָּת וּמוֹרָא מִקְדָּשׁ· וְקִדּוּשׁ הָאָרֶץ פֶּן תִּמָּלֵא זִמָּה: זְכוּת וּמִישׁוֹר לְהִתְהַלֵּךְ בָּמוֹ· וּנְתִיב יִרְאָה

תוצאת משרת אל מחוץ למחנה, שנאמר ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וגו׳. ונבלות דוה, כ״כ בכל כ״י ל׳ אגלה את נבלותה (הושע ב יב) שת״י קלנה. ודאי ודמאי ומתוקן, כתב המפרש: „דמאי אינו ממנין המצוות שהוא מדרבנן. ולפענ״ד שכוונה גם כן מה שאינו בכלל המצוות; שכוונה מתוקן, ומתוקן מה שלוה יש בו?״ — ויאמר החכם מהורר״י הנ״ל, שאין מזה תפיסה על הפייטן, שאלי

לַעֲשׂוֹתוֹ מֵאַהֲבָה: וְאָרְחוֹת יָפוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים: בְּלִי
לַעֲשׂוֹת עָוֶל בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה· הֱיוֹת לְצֶדֶק וּמִדּוֹת
לְהַאֲמִין· לְהַרְחִיק אֶבֶן וָאֶבֶן מִכִּיס אֵיפָה וְאֵיפָה מִבַּיִת:
דַּבַּת לָשׁוֹן הָרָע לְהַרְחִיק מִפֶּה· וְדוֹבֵר שָׁלוֹם אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ:
גְּרוּשָׁה וַחֲלָלָה זוֹנָה לְהַבְדִּיל מִשְּׁאָר כֹּהֲנִים· וְכֹהֵן גָּדוֹל
לָתֵת זַרְעוֹ בְּאִשָּׁה בְתוּלָה: בִּשְׁאֵרוֹ לֹא יִטַּמָּא בְּמֵת מִצְוָה
יִטַּמָּא· בְּנַפְשׁוֹת אָדָם וְלֹא בְּנַפְשׁוֹת בְּהֵמָה· ס׳ אָז יְלִידֵי
בֵיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְּלַחְמוֹ· אִם יִגַּע בְּטֻמְאָה וְיֹאכַל (נ״א ויגע)
בַּקֹּדֶשׁ הוּא יִכָּרֵת:

ע״פ א״ב.

אֶת שֵׁם הַמְיֻחָד שֶׁלֹּא לְקַלֵּל· וְשֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם אֱלֹהִים
אֲחֵרִים: בַּת כֹּהֵן כִּי תִזְנֶה מִיתָתָהּ בִּשְׂרֵפָה· וְאִם תְּחַלֵּל
זֶרַע לֹא תֹאכַל בַּקֹּדֶשׁ: גְּרִישַׁת טְמֵאִים אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה·
וְגוֹזֵל הַגֵּר וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וּמְעִילוֹת:
דִּבְרֵי נְזִירוּת לְטֻמְאָה וּלְתִגְלַחַת· וּמִלֶּאֱכֹל כָּל מִשְׁרַת גֶּפֶן
מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג: הַעֲבָרַת תַּעַר עַל כָּל בְּשַׂר לְוִיִּם· וּלְהָרִים
תְּרוּמָה מִמַּעֲשַׂר נַחֲלָתָם: וְכִסּוּי הַדָּם וּמַגָּע וּמַשָּׂא וְאֹהֶל
וְהֶסֵּט· וְאוֹנֵן וּטְבוּל יוֹם וּמְחֻסַּר כִּפּוּרִים: זְבִיחַת בָּשָׂר

מנה נמי נר חנוכה וקריאת מגילה והלל שהם מדרבנן אלא שאז״ל בשיטת בה״ג כמו שכתבנו בפתיחת הפיוט הזה; גם מה שמנה מתוקן נ״ל ע״פ מ״ש במכות ע״ז ב׳: יכול לא יהא חייב אלא על הטבל שלא הורם ממנו כל עיקר, נטלה ממנה תרומה גדולה ולא תרומה ומעשר, תרומה ומעשר, ולא מעשר ראשון ולא מ״ש ולא מ״ע מניין? ת״ל לא תוכל לאכול בשעריך וכו׳ ע״ש. וזה שכתב הפייטן, ומתוקן, ר״ל אע״פ שהוא מתוקן אך שלא ניטל ממנו אחד מן המעשרות אפ״ה אסור לאכול ממנו והוא בכלל טבל והאוכל ממנה לוקה. זרות ומיאור וכו׳. כתב המפרש: „כל זה אינו ממנין המצות רק מדות חסידות.״ ויאמר מהולל״י: „ול״נ שיש בזה מצות יקרות ונכבדות משרשי האמונה והוא יראת ואהבת המקום והם שתי מ״ע לאהוב אותו ולירוא מפניו ולהתפלל לפניו ולהשבע בשמו שהוא מכלל היראה כמו שכתב הרמב״ם בס״ה עשה ז׳ ויש עוד בכלל אהבה ללכת בדרכיו, ובכלל היראה יש ל״ת אחת והוא שלא לנקוב שום שם מהשמות הקדושים — הרי נכללו בתבות הללו כמה מצות!״

את שם המיוחד שלא לקלל, בשם המיוחד חייב סקילה ועל הכנויין בלאו.

לאכול בתאוה· ונביא השקר שלא לשמוע לו: חקירת עדים ומסית ומדיח· ועיר הנדחת לשרפה באש: טמאת ארבע ספקות וסוד השמועה· ומעשר ראשון וקרבן נשיאים: יופי חלק כחלק וממכר אבות· ופרשת המלך ומשיג גבול רעהו· כל עד זומם לענוש וגדילים לעשות· משפט אהובה ושנואה ובן סורר ומורה: לשלח הקן להביא יפת תאר· מצרי ואדומי עד דור שלישי: מילה ורחיצה דמי טמאה ודמי טהרה· ובל תסגיר עבד אל אדוניו· וקדש וקדשה ונוגב נפש מאחיו: נגיחה ונגיפה נשיכה רביצה ובעיטה· ודין יום או יומים וחפוש עבד כנעני בעינו או בשנו: ספוק נפל למשכב לרפאת שברו· ואם יתהלך בחוץ לתת שבתו: עברת הלקה ושלוח בעירה· והרג בערמה ונמצא במחתרת: פתח וכורה בור ברשות הרבים לשלם נזקי נופל· מפתה בתולה לשקול מהר ותופשה לשלם קנס: צואת בל קללת חרש שופט ונשיא· מלאה ודמע שלא לאחר: קול להריע בחצצרות ולהסיע מחנות· ומשים עלילת לענשו בממון· רחבה בגבולותיה להנחיל ארון לשבטים· ושלא תסב נחלה ממטה למטה אחר: שבועת שוא וחלול השם· ושכב עם בהמה והאשה הנרבעת לבהמה: ח׳ תועים בדרך להשיב לאח ולאויב· ואם רחוק ממנו תהי עמו עד דרישה:

ופרשת המלך, יש בפ' זו חמשה מל"ת ושתי מ"ע ואחת מהן שיכתוב לו המלך ס"ת מיוחד מלבד מה שמחויב כל אחד מישראל, וכן לשון ספר אלה המצות למהר"מ חאגיז בפ' שופטים: „וא"כ במלך כתיב וכתב לו את משנה התורה שמחויב לכתוב שני ס"ת אחת מה שמחויב כ"א מישראל ועוד אחת נוספת הרי כללה בזה מצות כתיבת ס"ת." וכן בעל הלכות גדולות לא מנה בכלל מ"ע שהו רק שיכתב לו המלך שני ס"ת. כנ"ל ליישב דעת הפייטן.

ע"פ תשר"ק.

תּוֹרָה לִשְׁמוֹר תְּעוּדָה לִנְצוֹר. תְּקוּת מְכַשֵּׁף לְסָקְלוֹ בָּאָבֶן: שֵׁמַע שָׁוְא שֶׁלֹּא לִשָּׂא. וְנָקִי וְצַדִּיק שֶׁלֹּא לַהֲרוֹג: רִיב דַּלִּים שֶׁלֹּא לְהַטּוֹת. אַחֲרֵי רַבִּים בַּל תְּהִי לְרָעוֹת: קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּבְנֵי אֱלֹהִים. לִקְרוֹא שָׁלוֹם בְּמִלְחָמָה וְשֶׁלֹּא לָקֹץ כָּל עֵץ מַאֲכָל: צֹאן פְּסָחִים שֶׁלֹּא לִזְבֹּחַ עַל חָמֵץ. נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ: פֶּן יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה. כְּצֵאת הָעֲבָדִים בַּל יוֹצִיאֶנָּה: עַם נָכְרִי לֹא יִמְשׁוֹל לְמָכְרָהּ. אָדוֹן אִם לֹא יְעָדָהּ יִפְדֶּנָּה הָאָב: שָׂמָהּ צֶלַע לְגִינוֹ כְּבַיִת. יְכַבֵּד אוֹתָהּ כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת: נַפְשׁוֹ אִם תִּתְאַוֶּה לִשָּׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת. שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרַע מִמֶּנָּה: מִשָּׁלֹשׁ אֵלֶּה אִם יִמְנָעֶנָּה. תֵּצֵא חִנָּם בְּלֹא מַתַּת כֶּסֶף: לֹא לְהִתְחַתֵּן בְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא לְחָנְנָם וְלֹא לִכְרוֹת בְּרִית עִמָּם. וְנִבְלַת חוֹטֵא נִתְלֶה בַּל תָּלִין עַל עֵץ: כִּנּוּס סַמָּנִים וְסֵדֶר פִּטּוּמִים. וְשֶׁמֶן מְמֻלָּח וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים: יְרִיעוֹת וְלֻלָאוֹת קְרָסִים וּקְרָשִׁים. וָוִים וּבְרִיחִים וְעַמּוּדִים וַאֲדָנִים וִיתֵדוֹת לַמִּשְׁכָּן: טֹהַר מִזְבַּח הַזָּהָב וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת. וּמִכְבָּר וְכַרְכֹּב וְסִירוֹתָיו לְדַשְּׁנוֹ: חִנּוּךְ מְנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ קָנֶיהָ גְּבִיעֶיהָ כַּפְתּוֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ. וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתּוֹתֶיהָ לַעֲשׂוֹת מִכִּכָּר זָהָב: זֵבֶד לֶחֶם הַפָּנִים לַעֲרוֹךְ עַל הַשֻּׁלְחָן. וְקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם מִן הַכִּיּוֹר: וְקַלְעֵי הֶחָצֵר וּשְׁתֵּי כְתֵפוֹת. בָּתִּים

תורה. תעודה, ל' עדות, כענין עדות ה' נאמנה. שמה צלע לגינו, אם נתן אותה לאשה לבני, חייב לכבד אותה כמשפט הבנות. שארה כסותה וכו', והן מצות עונה ועבמ"כ שלא יגרע מבת ישראל. וכ"כ הרמב"ם בלאוין רס"ב: ואזהרה האמורה תכלול כל שישא בת ישראל שלא יענה אותה בדבר מאלו הדברים עכ"ל, והיינו מטעם פ"ו לכן אסור למנוע העונה וא"כ במצוה זאת נכללה פ"ו. עכ"ל מוהרר"י סג"ל. ואינו נכון לדעתי כי אין איסור מניעת העונה מטעם חיובו בפ"ו שהרי כשכבר השלים חקו והוליד זכר ונקבה הנה הוא פטור מפ"ו ומ"מ חובת עונה עליו כשיש לו אשה. חנוך מנורה ונרותיה ....

לַבַּדִּים וּנְבוּב לֻחוֹת: הֲבָאַת הַבַּדִּים בְּטַבְּעוֹת הָאָרוֹן · מָסָךְ
וּמִכְסֶה לָאֹהֶל פָּרֹכֶת וְכַפֹּרֶת וּשְׁנֵי כְרוּבִים: דַּקָּה וְקִדָּה
קָנֶה וְקִנָּמוֹן · מוֹר נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה וּלְבוֹנָה לְרִקּוּחַ
בְּשָׂמִים: גַּם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא לְבָעֵר אֵשׁ: לְהַסִּיק עֲצֵי
הַמַּעֲרָכָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר: בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת ·
אוּרִים וְתוּמִּים אַרְבָּעָה טוּרִים: ח' אֵפוֹד וְחֹשֶׁן וּמְעִיל
וְצִיץ הַזָּהָב וְנֵזֶר הַקֹּדֶשׁ · כְּתֹנֶת וּמִכְנְסַיִם וּמִצְנֶפֶת
וְאַבְנֵט בַּד וּמִגְבָּעוֹת:

ע"פ א"ב.

אֹהֶל מוֹעֵד לִנְטוֹתוֹ בְּחֶסֶד · לְחַנְּכוֹ בְאִשִּׁים בְּיוֹם הֲקָמָתוֹ:
בְּמַחֲבַת וּבְמַרְחֶשֶׁת בְּחַלּוֹת וּבִרְקִיקִים בְּסֹלֶת בְּשֶׁמֶן
וּלְבוֹנָה וּבְאַזְכָּרָה · שֶׁלֹּא לְהַקְרִיב לַשֵּׁם כָּל שְׂאֹר וְכָל דְּבָשׁ ·
גַּם נָשִׂיא וּמְשׁוּחַ עֵדָה וְיָחִיד · אִם יֶחֶטְאוּ בְשׁוֹגֵג בְּקָרְבָּן יֵרָצוּ:

לעשות מכבר זהב, כדכתיב בפ' תרומה כ"ה ל"ט, וי"ג מכבר זהב ושבוש הוא כי אין המכבר זהב. וציץ הזהב ונזר הקדש, לדעת כל המפרשים היינו ציץ היינו נזר הקדש ולפ"ז יש לגרוס כאן כנזר הקדש בלא ו' נראה, אכן בכל ספרי הדפוס גם בכל כ"י גרס ונזר הקדש בו' לכן נראה שלדעת הפייטן הוא רבינו שמעון הגדול אין נזר הקדש אחר לציץ אבל הוא אחר של פתיל תכלת וכן אז"ל במס' חולין דף קל"ח א' תניא כפה של נמר היתה מונחת בראש כ"ג ועליה הציץ נתון לקיים מה שנאמר ושמת אותו על פתיל תכלת, ופי' רש"י כיפה קובע קטן, והערוך פי' חוטי דעמרא דגדלין מעשה עבות וכו' עכ"ל ויהי טעם פתיל כטעם חותמך ופתילך ליהודה שפירשו בו סודר הראש וכן פי' שם הרמב"ן: הפתיל הוא סודר קטן אשר יעטוף בו קצת הראש לפעמים וכו' עכ"ל, וקראו הכתוב פתיל תכלת על שם תוארו וקראו נזר הקדש על שם צורתו כי היה נזר של קדש שהוא הציץ שהיה מפותח עליו קדש לה', וזה טעם הקדש בה', ויקרא נזר ע"ש שהיה מקיף כל הראש משא"כ הציץ שלא יפול בו ל' נזר והיקף. ובזה יתיישבו הפסוקים, שבלווי אמר ועשית ציץ ונתת אותו על פתיל תכלת (שמות כח לז) והיינו על כיפה של נמר הנ"ל המכונה נזר הקדש בפסוק ונתת את נזר הקדש על המצנפת (שם כט ו) ולא הזכיר בפסוק זה פתיל תכלת כלל ובמקום שהזכיר פתיל תכלת לא נזכר עמו נזר הקדש כלל כי הוא והציץ אדוקים בו וזהו טעם ציץ נזר הקדש או ציץ הזהב נזר הקדש ודוק. ובכן הראתני בזה בתורת אלהים מפורש אשר כתבתי. וראיתי דבר תימה להחכם הרב ר"א מזרחי ז"ל בפירושו לפי' רש"י על מה שפי' מצנפת (שמות כח ד) כמין כיפת קובע וכו' וכתב הוא ז"ל שהוא כיפה של נמר שהזכירו בשלהי ראשית הגז וכו' ע"ש; וזה שגיאה גדולה, שהרי המצנפת של שש והכיפה של נמר — ומי יתן ואדע!

אהל מועד לנטותו בחסד, פי' המפרש: „בשביל שיהי' חסד לישראל מאבינו שבשמים."

למלך: דבר שמיעת קל אלה או ראה או ידע · אם לוא יגיד ונשא עונו: הוראת בין דין ושבועת בטוי ופר הבא על כל המצות · אשם ודאי ואשם תלוי: וקרבן אהרן ובניו לחצות בבקר ובערב · מרבכת תפיני מנחת כהן וכהנת · ופק מראה ונוצה מליקה והמצוה · והפשט ונתוח בבהמה ושסע ובל הבדלה בעוף: חלב ושתי הכליות ויותרת הכבד והעצה · שחיטת צאן בצפון והפשט צדה ואמורים: טמאת שרץ בבגד או בעור או בשק או בכל כלי עץ · ואכל ומשקה וכל זרע זרוע מעין ובור תנור וכירים: יגע בבשר קדש יקדש ומזה מדמה יכבס בגדיו · שבירה בכלי חרש מריקה ושטיפה בכלי נחשת: כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע · חגבים טמאים וחגבים טהורים: להרחיץ קרב וכרעים ולהניף חזה ושוק הימין · ופרים הנשרפים ושעיר המשתלח: מלקות ארבעים כדי רשעת איש · לזכות את הזכאי ולחיב את החיב: נערה המארסה כי תאנס · בועלה יסקל והיא תנקה: סדר עבורים (נ"א עבודים) להעניק לעבד ולאמה · ושלא לאמץ לב ושלא לקפוץ יד מעני ידל: עם זכר שלא לשכב · וכל שאר בשר להרחיק מגוף: פטר חמור לפדותו בשה · והעברת שופר בראש השנה · וענוי נפש ביום הכפרים: צאת עבד עברי בשנה השביעית: אם יאהב אדוניו יהיה לו עבד עולם עד שנת היובל: קדוש שנת החמשים ביובל · לשוב לאחזה ולמשפחה ולתת גאלה

ול"נ שנקט ל' כחסר בעבור הנדבות שהתנדבו כדכתיב וכל אשר נדבה רוחו הביאו את תרומת ה' (שמות לה כא). שלא להקריב לשם וכו', וי"ג שלא להקטיר לשם וכו'. סדר עבורים, עבור השנים. ונכ"י גרס עבודי' ויכי' טעמו הנהגת העבדו' כעבד ואמה.

לארץ שלא תמכר לצמיתות: ראשית דגן תירש ויצהר·
עשרים וארבע מתנות כהנה: שוחט ומעלה בחוץ לחיבו
כרת: חק עולם שלא לזבוח לשעירים: ״תעוב בן נכר
שלא לאכל בפסח· כהנים במומים לפסול ולוים בשנים:

ע"פ תשר"ק.

תשמח לוי ביום שמחתך ובל תונו איש את עמיתו וגר
ויתום ואלמנה: שם מלך ליחד שחרית וערבית· בתי
החצרים ובתי ערי חומה: רואה עור ומשגהו בדרך·
תשיגהו קללה הכתובה בספר: קולע ומכה רעהו בסתר·
שופך דם האדם באדם דמו ישפך: צווי על הסרום
שרוע וקלוט ומעוך וכתות ונתוק וכרות· ושלא לעבוד
בבכור שור ושלא לגוז בכור צאן: פנוי מעשר ראשון
מתוך הבית· ומעשר שני מן האוצר: על אזניך לתקן
יתד· לחפור ולכסות צאת מאכליך: ספיחי שביעית
ופרט כרם וזית· לשכיר ולתושב ויתרם לחיה: נצח
תשבות בהמתך ביום מנוחתך· וגר ועבד ואמה כמוך
ינוחו: מזבח אדמה לבנות באבנים שלמות· ולחוק
עליהם דת באר היטב: לתת ללוים מנת חלק בארץ· כי
בישראל לא ינחלו נחלה: כי ירבה הדרך לשאת מעשר
שני· יפדהו בכסף ויעלהו לעיר הקדש: יתן הכסף בכל
אות נפשו· בבקר ובצאן וביין ובשכר: טרף עשור תבואה
בשנה השלישית· להוציא ולהניח בשעריך להשביע

דלים

תשמח לוי ביום שמחתך, שנאמר ושמחת לפני ה' אלהיך אתה והלוי וגו' (דברי' ט"ז י"א). שם מלך וגו', ליחד שמו שחרית וערבית ולקבל עליו עול מלכות שמים. צווי על הסרום וגו', כדכתיב ומעוך וכתות .... ובארצכם לא תעשו (ויקרא כ"ב כ"ד)

דַּלִּים: חַלּוֹת פְּנֵי אֵל בְּשִׁבְעַת יְמֵי הֶחָג: בִּפְרִי עֵץ הָדָר
וּבְקִלּוּס עַרְבֵי נָחַל· זִמְרָה וְהַלֵּל לָתֵת בַּהֲדַס· וְרוֹב הוֹדָיוֹת
בְּכַפּוֹת תְּמָרִים: וְיָמִים שְׁמֹנָה עָשָׂר וְלַיְלָה אֶחָד לִגְמוֹר
בָּהֶם אֶת הַהַלֵּל וּבַגּוֹלָה עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם וּשְׁנֵי לֵילוֹת·
וְנֵר חֲנֻכָּה בְּעִתָּהּ כַּל תַּשְׁבִּית מֵאָהֳלֶיךָ· בְּרָכָה וְהוֹדָאָה
עַל הַמָּזוֹן בְּאָכְלְךָ וּבְשָׂבְעֶךָ: הַמְלִיכֵהוּ עָלֶיךָ כְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן·
אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם אֱלֹהִים· הוֹדַע
וְלֹא הוֹדַע וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדָה זָרָה וּשְׂעִירֵי רְגָלִים וּשְׂעִירֵי
רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וּשְׂעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים: דַּת הַמִּלּוּאִים
וּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים· וְשֶׁלֹּא לַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו:
שֶׁהָיְתָה דְּרָסָה חֲלָדָה הַגְרָמָה וְעִקּוּר: גַּם תְּרוּמַת בָּצֵק לָתֵת
לַכֹּהֵן· הַפִּגּוּל וְהַלָּן וְהַנּוֹתָר וְהַיּוֹצֵא וְהַטָּמֵא וְהַנִּשְׁחָט חוּץ
לִזְמַנּוֹ וְחוּץ לִמְקוֹמוֹ: נֶזֶק וַחֲצִי נֶזֶק· וְעֶשְׂרִים גֵּרָה:
וְכִשֶּׁקִּבְּלוּ פְּסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמָן· הַנִּתָּנִין לְמַעְלָה שֶׁנְּתָנָן
לְמַטָּה· וְהַנִּתָּנִין לְמַטָּה שֶׁנְּתָנָן לְמַעְלָה· הַנִּתָּנִין בִּפְנִים
שֶׁנְּתָנָן בַּחוּץ· וְהַנִּתָּנִין בַּחוּץ שֶׁנְּתָנָן בִּפְנִים· וְהַפֶּסַח
וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן אִם עָלוּ לֹא יֵרֵדוּ:
בְּבִיאָה וּבְכֶסֶף וּבִשְׁטָר לִקְנוֹת בָּהֶם אֶת הָאִשָּׁה· שְׂדֵה
אֲחֻזָּה וּשְׂדֵה מִקְנָה· רְשׁוּמוֹת קְמוּצוֹת פְּתוּחוֹת וּסְתוּמוֹת
נוֹטָרִיקוֹן קַלּוֹת וַחֲמוּרוֹת: אַזְכָּרַת מִקְרָא מְגִלָּה וַעֲצֶרֶת

וכפי' רש"י. רשומות וכו', רמוזות כמו שחז"ל דורשי רשומות היו אומרים וכו', במס' ברכות דף כ"ד א' וב"ב דף פ"ב א' וסנהדרין ק"ד ב'. קמוצות ופתוחות וסתומות, נראה שרומז בזה על מוסדי התנועות שהם שלשה כדבר האמר בס' הכוזרי מאמר ב' סי' פ' באמרו לדדי הדבור בעברית בדרך החלוקה משיגים קמוץ ופתיחה ושבר וגו'; וכ"כ הראב"ע בספרו מאזנים דף י"א ד"ה קמץ גדול, גם בריש ספרו צחות ע"ש, ואולם ל מה שקרא המחבר שבר והיינו החירק והכרי קרא הוא בשם סתומות להיות הכרתם ממוצעת בין הקמיצה והפתיח' והנה היא סתומ'; וכוונת הפייטן שגם הנקוד נמסר בסיני. ועי"ל כי פתוחות וסתומות היינו המבואר במס' שבת דף ק"ד נוטריקון. גם ענין זה מבואר שם

וְיוֹם טָבוֹחַ · רְאִיָּה חֲגִיגָה וְשִׂמְחָה וְהַקְהֵל וְתִקּוּן גָּדוֹל:

פ' אָז שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת · פֵּרוּשׁ עָנְשָׁן וּמַתַּן שְׂכָרָן · אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת מְזֻקָּקוֹת שִׁבְעָתָיִם · צְרוּפוֹת כַּכֶּסֶף וּבְחוּנוֹת כַּזָּהָב: אֲהוּבִים שְׁמָרוּם · עֲמוּסִים חֲקָרוּם · בְּכָל לֵב נְצָרוּם · בְּחָכְמָה דְרָשׁוּם: אֶת אֵלֶּה תִּזְכָּר לָנוּ אֱלֹהֵי מְעוֹנֵנוּ · וְתִרְצֶה לָנוּ וּתְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ:

עֶלְיוֹנִים שָׂשׂוּ וְתַחְתּוֹנִים עָלְזוּ · בְּקַבָּלַת תּוֹרָה הַכְּתוּבָה מִסִּינַי (נ"א בקבלת כלה כתובה חתן:) תְּאַר כַּלָּה מְאֹד נִתְעַלָּה · בְּקַבָּלַת יוֹם זֶה עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

דף ק"ה א'. קלות ותמורות, הענינים הנדרשים בקו"ח. ויום טבוח, הוא א"ח של עצרת מפני שהיה יום טבוח כשחל עצרת בשבת. ראיה חגיגה שמחה והקהל, עניינו מבואר. ותקון גדול, הוא הנזכר במס' סוכה דף כ"א במשנה ומתקנין שם תקון גדול.

אהובים, תאר לישראל ע"ש ואהבתי אתכם אמר ה'. עמוסים, גם זה תאר לישראל עש"ה העמוסים מני בטן (ישעי' מ"ו ג'). עליונים, מלאכים. ותחתונים, ב"א. בקבלת כלה כתובת חתן, כ"כ בכל כ"י והקב"ה הוא החתן וכנ"י הכלה והתורה היא הכתובה; וכן אמרו במכילתא ויוצא משה את העם לקראת האלהים כחתן זה שיוצא לקראת כלה.

קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך ושמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו בשמחה ובששון מועדי קדשך. וישמחו בך ישראל מקדשי שמך. ברוך אתה יי מקדש ישראל והזמנים:

רצה וכו', וסדר דוכן תמצא בסוף המחזור. וגומר התפלה ואומר קדיש שלם.

אין כאלהינו. אין כאדונינו. אין כמלכנו. אין כמושיענו: מי כאלהינו. מי כאדונינו. מי כמלכנו. מי כמושיענו: נודה לאלהינו. נודה לאדונינו. נודה למלכנו. נודה למושיענו: ברוך אלהינו. ברוך אדונינו. ברוך מלכנו. ברוך מושיענו: אתה הוא אלהינו. אתה הוא אדונינו. אתה הוא מלכנו. אתה הוא מושיענו: אתה הוא שהקטירו אבותינו לפניך את קטרת הסמים:

פטום הקטרת הצרי והצפרן והחלבנה והלבונה. משקל שבעים שבעים מנה: מור וקציעה שבלת נרד וכרכם משקל ששה עשר ששה עשר מנה. הקשט שנים עשר. וקלופה שלשה. וקנמון תשעה. ברית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין סאין תלתא וקבין תלתא. ואם אין לו יין קפריסין מביא חמר חורין עתיק: מלח סדומית רבע (הקב). מעלה

עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ· אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר· הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן· כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה: יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן· כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

משנה סוף מס' תמיד, וסופרים פי"ח.

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים, לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: (כ"ד)

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים,

גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: (מ"ח)

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים,

אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט: (פ"ב)

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים, אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: (צ"ד)

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים, הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: (פ"א)

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים, יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: (צ"ג)

בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: (צ"ב)

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא· תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב

שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם · וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ"א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ"א אַחֵר) · אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן · לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ · לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ · יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ · וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ · וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ · וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד · כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: קדיש יתום.

ואומרי' מזמור של יום ואחריו מזמור ס"ח, וביום שני מזמור כ"ט, הבו לה' בני אלים.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

קמה. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ

יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: ח"ק.

חצי קדיש, שמונה עשרה ווית 61 מעריב, והש"ץ חוזר. קדיש שלום עלינו, ק"י.

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה,

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו"ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים

והקהל עונים יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר· וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד·

אין אייניגען קהלות אשכנז וברוב קהלות פולין ווירד שטאַטט דיעזעז מערבית דאַז היערנאַכטען שטעהענדע ווירד געזאַגט.

אֵל אֱלֹהִים יְיָ דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ· בַּעֲשָׂרָה

אל אלהים וכו', ל"ה בתהלים נ' א' והזכיר הפסוק הזה בעבור היותם שבין בריאת העולם ובין נתינת התורה ובדאית' עליו בשוחר טוב, אל אלהים ה' דבר, למה הזכיר שמו של הקב"ה ג' פעמים? ללמדך שבשלש' שמות הללו ברא הקב"ה את עולמו כנגד שלש מדות שבהם נברא העולם ואלו הם החכמה והדעת והתבונה וכו', וכן הוא אומר (במתן תורה) כי ה' אלהיך אל קנא וכו', אל אלהים ה' שבהם ניתנה התור', אל אלהים ה' שבהם נברא העולם וכו' עכ"ל. בעשרה מאמרות, כמו שאז"ל (אבות פרק ה') בעשר' מאמרו' נברא העולם.

אל. דער גאָטטער גאָטט, דער עוויגע, שפראַך אונד ריעף דיא ערדע הערפאָר. דורך

מיוסד ע"פ א"ב, אלא שהקדים בראש כל אות תיבה אחת מראשי פסוקי הדברות מן וירד משה וכו'.

וַיֵּרֶד, אֱלֹהִים עַל הַר סִינַי· בֵּאֵר דָּת לִנְבוֹנַי· וַיְדַבֵּר, גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת לְעֵינַי· דָּגוּל מַעֲרִיב

מאמרות כלל עולם במרץ· גבולות ישב
בדברות עשרה בלי פרץ· אם לא בריתי
יומם ולילה לא שמתי חקות שמים וארץ:
ברוך אתה יי המעריב ערבים:

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת, תורה ומצוות
חקים ומשפטים אותנו למדת, על כן יי אלהינו בשכבנו
ובקומנו נשיח בחקיך, ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך
לעולם ועד, כי הם חיינו וארך ימינו ובהם נהגה יומם
ולילה· ואהבתך אל־תסיר ממנו לעולמים:

דברות עשרה כתב אל להמוני· הכליל בהם

כלל, השלים. במרץ, בתוקף ועוז. גבולות ישב בדברות עשרה וכו', כמו שאז"ל במסכת פסחים דף ס"ח ב' אמר ר"א אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (ירמי' לג כה) עכ"ל וזהו שמסיים אם לא בריתי וכו'.

דברות עשרה וכו' הכליל בהם תרי"ג פקודוני, בעשרת הדברות נכללו כל תרי"ג

דורך צעהן שפריכע האט ער דאז וועלטאלל הערפאָרגעבראכט[1], דורך צעהן געבאָטע האט ער עז בעגרינדעט[2]. וואָרען ניכט דיא טאפעלן מיינעז בונדעז — שפראך גאָטט — זאָ העטטען דיא עוויגען געזעטצע פאָן הימעל אונד ערדע אונד טאג אונד נאכט קיינען בעשטאנד. געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, דער דיא אבענדע דאממערן לאססט.

דברות. צעהן געבאָטע האט גאָטט זעלבזט פיר זיינע נאכקאָממען ניעדערגעשריעבען; אין

---

[1]) צעהן מאל הייסט עז אין דער שעפפונגזגעשיכטע: גאָטט שפראך עז ווערדע אָדער עז זייא אד"ג.

[2]) רעכט אונד גערעכטיגקייט, געזעטץ אונד אָרדנונג זינד דיא גרונדפעזטען דער וועלט. אין דעם נאכזטען פיוט פערגלייכט דער פערפאססער דיא 10 געבאָטע מיט דען 10 שפריכען בייא דער שעפפונג אונד פינדעט זיא פאראללעל.

שמשו מפני: ברוך אתה יי המעריב ערבים:

אהבת עולם וכו'.

אנכי, האל עשה פלא· והוצאתיך מבית כלא·

לא

שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פִּקּוּדָי · וּמֵאַהֲבָתָם נִגְלָה עַל הַר סִינָי · אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְיָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: יחיד אומר אל מלך נאמן:

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה · אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג. וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־

מצות כמו שמבאר הפייטן בפיוט הבא. ומאהבתם נגלה, שנאמר כי מאהבת ה׳ אתכם (דברי׳ ז ז.) אהבתי אתכם אמר ה׳, כ״ה במלאכי א׳ ב׳.

אין איהנען ליעגט דער גרונד דער זעכסהונדערט אונד דרייצעהן געבאָטע[3]. אויך ליעבע צו איהר ערטהיילט ער אויף דעם בערגע סיני[4]. „איך ליעבע אייך,״ זאָ שפראַך דער עוויגע. געלאָבט זייסט דו, עוויגער, דער זיין פאָלק ישראל ליעבט!

---

[3]) זאָממטליכע געבאָטע, געזעטצע, רעכטע, פעראָרדנונגען אונד לעהרען דעס גאָטטליכען בונדעס בעלויפען זיך אויף זעכסהונדערט אונד דרייצעהן. דער גרונד פאָן אללען ליעגט אין דען צעהן געבאָטען. זיעהע איבריגענס אויך באור.

לֹא יִהְיֶה לְךָ, זָדוֹן צִמְאָה לְהַעֲלֵה · חָשַׁקְתִּי בְּאַהֲבָה עָלֶיךָ לְהִגָּלֵה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: שמע ישראל וכו׳.

לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:
במדבר ט״ו וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לכוין אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע הא״ק.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין
זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ

הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֹשֶׂה גְּדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ: הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ: הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה

אין איינינגען קהלות אשכנז וברוב קהלות פולין ווירד שטאַטט דיעזעז אנכי דאַז היער אונטען שטעהענדע אימה געזאַגט.

ע"פ א"ב ותשר"ק וכל חרוז מסיי' על ל' הכתוב ממנו ונסיף חתו' אליעזר ברבי נתן.

אָנֹכִי רֹאשׁ לְדִבְּרוֹת הַבְּאִיר · פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר · בְּיוֹם

מתן

אנכי. דברי הפייטן הזה המה כדברי הספר החתום כי לא נאמר לנו איזה מן המצוות נכללו בדבור זה ואיזה מהן בזולתו, ומדוע נכללו בזה כך וכך מצות ובזולתו כך וכך דווקא, ולולי שהשאיר אחריו ברכה בספר מאמר השכל לא מצאנו ידינו ורגלינו בכל דברי הפיוט הזה, ואולם בספר הנזכר באר במעלות ודעת כל ענייני המצוות והאזהרות, בטעמים וסברות, נכונות וברורות. וע"ד וספר ומנה ושקל סך מצות היוצאות מכל דבור ודבור והמיוחסות אליהם עד שבכלל העשרה נכללו תרי"ג, ובעבור שהספר הנחמד הזה הוא גדול הכמות עם רב האיכות ולא יכולתי להעתיק אותו הנה, לכן הדפסתי אותו לבדו עם כמה תוספות והערות הנצרכות לשלימות ולהבנות הספר, וכי' כל מבקש ה' יקחהו וידביקהו בכלך הזה ודעת לנפשו ינעם. ועתה אפרש: אנכי ראש וכו', פתח דבריך יאיר. ל"ה נתהלי'

אנכי. „איך, דאַז עוויגע וועזען, בין דיין גאָטט! דיעזע ערזטע דער אָפּפּענ־באַרונגען וואַר דיא גרונדלאַגע דער איבריגען געבאָטע. דיינער וואָרטע ערזטעז

מיוסד ע"פ א"ב בראשי החרוזות.

אֵימָה נִכְתָּרָה · עֲדוּיָה וּמְעֻטָּרָה · בְּיוֹם מַתַּן תּוֹרָה: בְּחוּרָה מְעֻמָּמִים · בַּת שְׁלֹשֶׁת

התמימים

מַתַּן תּוֹרָה: בּוֹ נִכְלְלוּ שְׁמוֹנִים מִצְוֹת מִלְּנַשֶּׁה· תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה· מוֹרָשָׁה בְּרוּרָה: גְּבוֹהִים וְגֵאִים בְּמַאֲמַר רִאשׁוֹן נִפְרָשׁוּ· בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ· בְּרֵאשִׁית בָּרָא: דִּבֵּר בּוֹ חָמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר· כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר·

קי"ע וירמוז למה שאז"ל במכילתא והובא בילקוט יתרו בשעה שעמד המקום ואמר אנכי ה' אלהיך נתמלאו בתיהם מזיו השכינה וכו'. בו נכללו שמונים וכו', כולם מבוארים בס' מאמר השכל מדף י"א ואילך. גבוהים וגאים, כ"כ בכ"י נא' וטעמו השמים והארץ נבראו במאמר ראשון שנא' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ואמרו ז"ל בראשית נמי מאמר הוא. גבוהים כינוי לשמים וגאים כינוי לארץ, וכן מדרך הפייטני' לכנות הארץ בשם גיא בכמה מקומות ואין צריך להביא עדות על זה כי רבים הם. והפייטן רצה לפרש כאן היאך שבין כל מאמר ודבור אלא שקיצר מאד בלשונו כדרכו לכן דבריו צריכים ביאור, והנה מצאתי הענין הזה בשלשה מקומות: הא' בפסיקתא רבתא דף כ"ט ב', והב' במדרש הנעלם בפ' ויקרא, והג' והוא הלשון היותר צח וברור בלקוטי החכם ר' יוסף גיקאטילא אשר העתיק בעל באר מים חיים בחלק שני בספרו אשר קרא מקור חיים בסי' י"ט, ואעתיק הנה כל דבריו על סדר הפיוט ומתוכם יתבארו דברי הפייטן באר היטיב. וז"ל החכם הנזכר: אמרו ז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם; ומה"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות? דע כי מעשה בראשית הוא כלל ופרט, ע"ד כלל הוא מאמר אחד דכתיב בדבר ה' שמים נעשו (תהלי' לג ו), וע"ד פרט הם עשרה מאמרות למעשה בראשית והפרט בתוך הכלל, וכן הוא ע"ד האמת כשברא הקב"ה את עולמו רשם אותו בכחותיו כדי שיודו כל הנבראים על מהות שמו ומעלותיו ותעיד כל ברי' וברי' על שפע העליון שבא לה מאת הש"י, ולכן נברא בעשר' מאמרות כנגד עשר ספירות וכנגדם עשרת הדברות, ואור ישראל הי' שוקל אותם עשרה מאמרות כנגד עשרת הדברות בשקל הקדש ואמר: כתיב במ"ת אנכי ה' אלהיך וכתיב במעשה בראשית יהי אור ויהי אור בהאי דעת דקודשא ב"ה איקרא אור דכתיב ה' אורי וישעי (תהלים כז א). דבר בו חמש פעמים אור, כ"כ בספרינו, ובכ"י גרס דודי בא הבהיק בו חמשה אור, ור"ל ה' פעמי' כתיב אור במעשה בראשית כנגד חמשה חומשי תורה, ודבר זה מבואר היטב בבראשית רבה פ' ג' ע"ש. כי נר מצוה ותורה אור,

---

פֿערברייטעטע ליכט אַן טאַגע דער געזעטצגעבונג ; ב אויז דיעזען ווערדען אַכטציג לעהרען געפֿאָלגערט, לעהרען, דיא משה אונז געבראַכטע דורך דייגע איבערליעפֿערונג.
ג. היממעל אונד ערדע ענטשטאַנדען אויף דעז שאָפּפֿערז ערזטען שפרוך ; דורך דעז צווייטען וואָרט ענטוויקקעלטען דיא היממעל זיך, דיא ער אַן אַבהענגען ערטהאַפֿפֿען. ד פֿינפֿמאַל ווירד היער דעז ליכטעז ערוואַהנט. דאַז געבאָט איזט איינער לייכטע, דיא לעהרע איינעם ליכט פֿערגלייכבאַר — איינע אַנשפיעלונג אויף דיא פֿינף געזעטצ-ביכער

הַתְּמִימִים· מִפּוּט וְתָרָה: גְּרָרָה בְּרוֹב נִסִּים·

אדון

חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה: הִזְהִיר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֵל מִבַּלְעָדַי· כִּי אֲנִי אֵל נְאֻם יְיָ וְאַתֶּם עֵדָי· יָפָה וּבָרָה: וְשִׁשִּׁים מִצְוֹת כָּלוּל וְנִפְשָׁה· כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ נַעֲשֶׂה· הֵיטִיבָה דִּבֵּרָה: זִוֵּג לוֹ חֶלְקַת כַּבִּירִים· מַיִם רַבִּים אַדִּירִים· מִתְנַשְּׂאִים

ל"ה במשלי ו' כ"ג. ונכללו בו ששים מצות ונפשה, מה שכתב המפרש בזה הם דברי חלומות ורעיון רוח כי לא מחסרון יד המחבר יחסרו שם ששה מצות שא"כ לא יעלו מספר תרי"ג, ואולם החסרון הזה נעשה משגגת הסופרים או המדפיסים אשר השמיטו כמה דיבורים ועניינים מגוף הספר, וכבר השלמתי החסרון ותקנתי הקלקולים והוצאתיו לאור על נכון וכמו שהעירותי שם בהקדמה, ואולם ונפשה טעמו התפשטות ור"ל כי אף שדיבור אחד הוא מ"מ הוא מתפשט ומתחלק לששים מצות, ובכ"י גרס וששים מצות כלול ונפשה, ור"ל הדיבור כולל ומקיף ס' מצות. הטיבו דברה, הטיבו לדבר. דִּבֵּרָה מקור בתוספת ה'. זוג לו, חבר לו לדבור שני חלקת מים כבירים. וז"ל הרב רי"ג כתיב במ"ת לא יהי' לך אלהי' אחרי' על פני וכתיב במעשה בראשית יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, יהי רקיע אלו ישראל שהם חלקו של הקב"ה ואחזו לחלקם מדה הנקראת שמים וזהו שפעם אחת שאל ר' ייסא סבא לרבי אלעאי אמר לו האומות נתן להם הקב"ה תחת שרים ממונים עליהם הם שבעים שרים הסובבים כסא כבודו, ישראל באיזה מקום נתנם? שאל לו ויתן אותם אלהים ברקיע השמים, והאמת שאל לו בתוך המים בתוך ד"ת שנמשלו למים ולכן כשהם עוסקים בתורה אין כל אומה ולשון שולטת בהם ולא עין הרע כדגים הללו שהם בתוך המים תוך ממש שאין שום מצודה נכנסת שם ואפילו יצר הרע שהוא המצודה אם מקטרג שם התורה שומרת אותן שלא ילכדו במצודתו, ויהי מבדיל בין מים למים בין הקב"ה שהוא מי' חיים ובין ע"ז שהם בורות נשברי' אשר לא יכילו המים והם מים סרוחים מבוכסים ועל זה ישראל עומדים להבדיל בין מים למים עכ"ל: וכנה הע"ז בבור חלוכה והקב"ה למקור מים חיים נוזלים עש"ה אם ינתשו מים זרים קרים נוזלים

ביבער. ה „דוא זאָללסט קיינע גאָטטהייט אַנערקעננען אויסער מיר, דען איך בין גאָטט — שפריכט דער עוויגע — אונד דוא, שאָנע אונד האָלדע, ביזט מיר לייגע!" זאָ לויטעט דאַז צווייטע געבאָט. ו אין דיעזעם זינד זעכציג פערבאָטע ענטהאַלטען. וויר וואָללען געהאָרכען, ערוויעדערטע דאַז פאָלק, וואַז גאָטט געשפראָכען! וואָהל געשפראָכען! ז דיעזעם געבאָט ענטשפריכט יענער צווייטע שפרוך: „עז זייא איינע אַבטיילונג צווישען דען אירדישען וואַססערן אונד דעם אָבערן מעכטיגען געוואַססער." ח ערקעננע דען מעכטיגען אונטערשיעד צווישען איינעם געגראַבענען וואַססער;

אֲדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים· בָּאָה לְמִדְבָּרָה: דִּבֵּר עַל לִבָּהּ· יֹשֵׁב בְּכֶם רְבָבָה· עָדָיו לְהִתְחַבְּרָה: הֵרִיץ לָהּ שְׁלִישִׁי· בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי· לִיצִיאַת שֶׂה

בִּגְבוּרָה: חָצַב בּוֹר לְנוֹזְלִים אֵל תְּדַמֵּהוּ׃ כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא הוּא׃ בְּעוֹבְדֵי זָרָה: טַעַם לֹא תִשָּׂא שֵׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא׃ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּירָא׃ וְהוֹגֵי דַת יְקָרָה: יָסְדוּ בַּאֲדָנָיו אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה׃ תַּעֲבוֹרְנָה עַל יְדֵי מוֹנֶה׃ לַחֲכָמִים מְסוּרָה: כִּבְּדוּהוּ אַדִּירִים בִּפְנוֹתָם לְמִקְוֵיהֶם׃ אֵל מְקוֹם זֶה יָסַד לָהֶם׃ חֹק מְעֻבּוֹרָה: לְכַבְּדוֹ בְּגוּף נָקִי

(ירמי' יח יד) וע"ז אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות (שם ב יג). והוגי דת יקרה, היינו ת"ח ההוגים בתורה גם אותם תירא וכשאז"ל את ה' אלהיך לרבות ת"ח. יוסדו באדניו ארבעים ושמונה, מבויים בס' מאמר השכל בדבור ג', וכן כלם מבויים שם ע"פ הדברות עיין עליהם. לחכמים מסורה, כמו שאז"ל במס' תמורה דף כ' כי לא ינקה ה' ב"ד של מעלה אין מנקים אותו אבל ב"ד של מטה מלקין אותו ומנקים אתו. כבדוהו אדירים, המים האדירים כבדוהו כי הלכו למקויהם, וז"ל הרי"ג: כתיב במ"ת לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וכתיב במעשה בראשית יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד בוא וראה שכל הנשבע בשם הגדול לשקר כאילו מפריד אלוף בין הקב"ה ובין כנסת ישראל. וכל המדות אינן מתיישבות במקומן בדרך אותו עץ החיים הנקרא קו האמצעי כדכתיב ונרגן מפריד אלוף ואין אלוף אלא הקב"ה וכתיב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ולא תהיה פרוד בין שמים אל מקום אחד כאותו הנקרא אמת תשבע ולא לשקר ומאי שקרא היא שהולכים המים אל מקום אחד שאינו שלו עכ"ל. לכבודו

וואסערבעהעלטער, אונד דער קוועלע לעבענדיגער וואסער. דיא אורקוועלע, דער עוויגע, דיין גאָטט, איזט איין אייפערפאָ'זער גאָטט געגען געטצענדיענער. ט איך דריטטען בעפאָהל ער: „דוא זאָללסט ניכט פערגעבענס אויסשפרעכען דען פערהעררליכטען אונד פורכטבארען נאמען! דוא זאָללסט דען עוויגען דיינען גאָטט עהרפירכטען; אויך דיא בעפאָלענען דעס ווירדיגען געזעצעס." י אויך דיעזען גרונדע רוהען אַכט אונד פירציג דער געבאָטע; זיא ווארדען אַללע אויפגעצאָהלט אונד דען ווייזען איבערליעפערט. כ דעס טאַפפערן דריטי טען געהיים פערעהרטען דיא געוואַלטיגען וואסער; זיא וואַנדטען זיך נאַך איהרען זאַממעלפּלאַטץ, דענן אָרטע, דען ער פיר זיא בעשטיממט, איהן ניע צו איבערטרעטען. ל פערעהרט איהן ריין, נענגט איהן יאַ ניכט פערגעבענס,
דען

פּוֹרָה: וְחָמְדָה בְּצִלּוֹ חָסוֹת׃ וְהֵשִׁיבָה כֵּן לַעֲשׂוֹת׃ וְנִתְיַפְּתָה נְזוּרָה: זְמַנָּהּ רָם וְאָיוֹם׃ וְנִתְקַדְּשָׁה לִשְׁלֹשֶׁת יוֹם׃ כְּרָמֵיכֶם נוֹטֵרָה: חֲלָאִים
נתקשטה

וּמְלֻשָּׂא בוֹ · זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבוֹ · כֵּפֶל אַזְהָרָה: מִצְוַת זָכוֹר
וְשָׁמוֹר כְּאַחַת נֶאֱמָרוּ · לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ · זְכִירָה
וּשְׁמִירָה: נֶחֱרָתוּ בוֹ שִׁבְעִים וְחָמֵשׁ אֲמָרוֹת · אֲמָרוֹת יְיָ
אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת · פְּרִישׁוּת וְטָהֳרָה: סֵדֶר דְּשָׁאִים וּפֵרוֹת
לְכַבְּדֵהוּ · כֹּל פָּעַל יְיָ לַמַּעֲנֵהוּ · לִכְבוֹדוֹ בָּרָא: עֵרֶךְ עֵדֶן
מֵעֵין שַׁבָּת, לְהוֹגֵי תְּמִימָה נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת, מִצְוַת יְיָ בָּרָה:

בגוף נקי. לכבד שמו יתברך בגוף נקי הנשבע בב"ד שהוא מ"ע שנא' ובשמו תשבע, ושלא לישא בו בני אברהם כפל אזהרה, לא תשא ולא תשבעו בשמי לשקר. מצות זכור ושמור וכו', כתיב במ"ת זכור את יום השבת לקדשו וכתיב במ"ב תדשא הארץ דשא אימתי עץ ארץ החיים מעוטרת ומיכללת כמו הכלה הכלולה מהכל? הוי אומר ביום השבת כי אזי מתברכת ארץ ישראל ומתחברת למעלה (במדרש הנעלם פ' ויקרא גרם איתחברת כלה במלכא) להוציא דשאים וברכות ונשמות לעולם ואזי היא מריקה נשמות על בנים המזדווגים מערב שבת לערב שבת ועליהם הוא אומר כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי (ישעיה נו ד) מאי סריסים? אלו ת"ח שמסרסין עצמן כל השבוע וממתינים לשבת, ישמרו כמו דאת אומר ואביו שמר את הדבר, ועיין עוד בזוהר פ' יתרו בפסוק זכור. לסריסים אשר ישמרו, כטעם ואביו שמר את הדבר וזהו זכירה ושמירה וכדאמרן. סדר דשאים וכו',

---

דען היילוגען נאַמען, שפּראָסטען זיינעז געטרייען אַברהם'ז! דיעז האַט ער איינ־דאָפּפּעלט איינגעשאַרפֿט. מ. „עריננערע דיך שטעטז דעז רוהע־טאַגז! האַלטע דען שבת וואָהל!" זאָ לויטען דיא וואָרטע דעז פֿיערטען געבאָטעז. ביידע אויזדריקקע ענטהאַלטען איינערלייא; דעז רוהעטאַגז איינגעדענק צו זיין, אונד איהן געביהרענד צו פֿייערן. נ. דיעזעז געבאָט איזט דער איננבעגריף פֿאָן פֿינף אונד זיעבציג דער געלייטערטען וואָרטע גאָטטעז, עז איזט לויטער אונד ריין. ס. איהם גלייכפֿאָרמיג איזט יענער פֿיערטע שפּרוך: „דיא ערדע ברינגע אַללערלייא שפּראָסטען אונד פֿרוכטבייאזע הערפֿאָר." גאָטט ערשוף אַללעז צו זיינער פֿערהערליכונג, צו זיינעם רוהמע ע. ער האַט דאַז פּאַראַ־דיעז אַנגעלעגט; דאָרט פֿייערן זיא דען וואָננעשבת, זיא, דערען בעשטאַטיגונג היער דאַז זעעלענערקוויקקענדע געזעטץ, דיא ריינען לעהרען גאָטטעז וואַרען.
אַלז

נִתְקַשְּׁטָה · וּבְלָאוֹתֶיהָ פָּשְׁטָה · כְּמוֹר מְקֻטָּרָה:
טָהוֹר בְּאֵשׁ זָהַר · יָרַד לְרֹאשׁ הָהָר · וְנִזְדַּעְזְעָה
בָּרָה: יָשְׁבָה בִנְקִיקִים · מֵחֶרְדַּת הַבְּרָקִים ·
וּמִקּוֹל הַחֲבָרָה: כַּלָּה עֲדָיִים · וְנָכוֹנוּ שָׁרִים ·

פִּצַּת כַּבֵּד כְּהָשְׁמַע בְּתֶרֶץ · יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ · כִּי שָׁמְעוּ אֲמִירָה: צָמְדוּ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה בִּגְבוּלוֹ · כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה לוֹ · בַּעֲלוֹתוֹ הָהָרָה: קְבוּעַ לְהוֹרִים מְאוֹרִים חִבּוּר · עַל אָפְנָיו דָּבָר דִּבּוּר · בִּמְאוֹרוֹת לְהָאִירָה: רְחוּמֶיךָ מְנַהֲרֶיךָ הַשְׁווּ לְקוֹנֶךָ · כַּבֵּד אֶת יְיָ מֵהוֹנֶךָ: בְּכָבוֹד וּבְמוֹרָא: שִׁנֵּן לֹא תִרְצָח מֵהַצְרִיחַ הַדָּם · שׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם

כדאמרן. פצת כבד וכו' יודוך ה' כל מלכי ארץ, מבואר לעיל דף כ"ט א' ממאמר חז"ל. צמדו שבעים ושבעה בגבולו, כנ"ל וכן הוא בס' עמר השכל ולולי כן יחסרו שנים ממנין תרי"ג. קבוע להורים וכו', כתיב במ"ת כבד את אביך ואת אמך וכתיב במ"ב יהי מאורות ברקיע השמים אלו המאורות הם אביך ואמך, אביך זה השמש אמך זו ירח ואין שמש אלא הקב"ה שנא' כי שמש ומגן ה' צבאות (תהלים פד יב) ואין ירח אלא כנסת ישראל כדכתיב וירחך לא יאסף כי ה' יהיה לך לאור עולם (ישעיה ס כ) וכל זה הכל אחד עכ"ל. וי"ג קבוע מאורות להורים תיבול וגירסא הזאת מתיישבת יותר על הלשון. רחומיך מנהריך, אביך ואמך המרחמים אותך ומנהירים עיניך. השוו לקוניך וכו', כמו שאז"ל במס' קידושין דף ל' א' נאמר כבד את אביך ואת אמך ונאמר כבד את ה' מהונך השוה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום, נאמר איש אמו ואביו תיראו ונאמר את ה' אלהיך תירא השוה הכתוב מורא אב ואם למורא המקום וכו'. שנן, ל' דיבור כמו ושננתם לבניך. מהצריח הדם,

---

פ. אלז ער דאַ פֿינפֿטע געבאָט אויזשפּראַך: „עהרע דיינע עלטערן!" דאַ הולדיגטען איהנן דיא קעֶניגע דער ערדע;[4]) זיא האַטטען עז וואָהל בעהער־ציגט. צ. אינגערהאַלב דיעזעז געביעטעז ליעגען זיעבען אונד זיעבציג געבאָטע; גאָטט האַט זיא װירקליך דעם משה איבערליעפֿערט, אַלז ער אויף דען בערג סיני גינג. ק. יענער פֿינפֿטע שפּרוך: „עז ווערדען ליכטער אין דער אויז־דעהנונג דעז הימעלז," גלייכט דיעזעם געבאָטע אין אינזיכט דער בעלייכ־טונג. ר. דיינע עלטערן זינד דיינע בעלייכטער, זינד דיינעם שאָפֿפֿער אֶהנליך. פֿערעהרע גאָטט מיט דיינעם גוטע, האָכאַכטענד אונד עהרפֿורכטזפֿאָלל. ש. איך זענדעטען בעפֿאַהל ער: „דוא זאָללזט ניכט מאָרדען," ניכט אונז צורוק ביזט פֿערגיעסען; װער מענשענבלוט פֿערגיעסט, דעססען בלוט זאָלל דורך מענשען

[4]) אונטער עלטערן ווערדען ניכט נור דיא ערלייגער, זאָנדערן אויך אַללע אָבערע אונד פֿאָרגעזעצטע פֿערשטאַנדען.

לְיוֹנָה מְסֻתָּרָה: לִמְּדָהּ בַּמֶּה לְעָבְדוֹ · בְּכָל לִבָּהּ לְכַבְּדוֹ · וְהַדָּת נִפְתָּרָה: מָלְאָה פִּיהָ שְׂחוֹק · בְּיוֹם נְתִינַת חֹק · בְּכָל מְפֹאָרָה: נֶחֱמָדִים

ירשה

בָּאָדָם · דָּמוֹ לְהַגִּירָה: תֹּקֶף מִצְוֹת חֲמִשִּׁים בְּאָפְנָיו
הַטְּעָמִים · חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים · בְּלִבָּם לְדָקְרָה: תְּאֹם לוֹ
מְעוֹפְפִים וְשֶׁרֶץ הַמַּיִם · עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם · לַחֲבֵרִים
בֵּרָה (נ"א וְאָרַח לְחֶבְרָה): שֶׁלֹּא יִבְלַע גָּדוֹל לְקָטָן כַּדָּגִים · כִּי
עָיְפָה נַפְשִׁי לְהוֹרְגִים · מַחֲנִיפֵי אֲרוּרָה: רָמַז לֹא תִנְאָף

יחוסים

ל' צעקה כענין קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה. להגירה, ל' כמים הנגרים ארצה (ש"ב יד) ענין הזלה. לדקרה, ל' דקירה ונעיצת החרב. תאם לו, כ"כ בכ"י ועיקר וטעמו תיבת ל' תאומים. מעופפים ושרץ המים על פני וכו', פירושו שרץ המים ומעופפים על פני רקיע השמים וזה הפוך בעבור החרוז. וז"ל הרי"ג, כתוב במ"ת לא תרצח וכתיב במ"ב ישרצו המים שרץ נפש חיה, גם אתה לא תהרג אדם שנקרא כן דכתיב ויהי האדם לנפש חיה, ולא תהא כדגים שהגדולים אוכלים הקטנים עכ"ל. לחברים ברה, ל"ה יכרו עליו חברים (איוב מ ל) וטעמו לחברים וחכמים המשכיל והחכם ללמד ממנו שלא יבלע. ברה, ל' השכלה לדעת רש"י שם, ובכ"י גרס וארח לחברה והוא ל"ה באיוב ל"ד ו'. מחניפי ארורה, כענין שנא' ברציחה ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה כי הדם הוא יחניף את הארץ (במדב' לה לג) וכתיב ותחניפי ארץ בזנותיך וברעתך (ירמיה ג ב), וארורה תאר לארץ ע"ש ארורה האדמה בעבורך (בראשי' ג' יז) כי בעבור

מענשען ווידער פֿערגאָסען ווערדען! ת. אין דיעזען ליעגט דער גרונד פֿאָן פֿונפֿציג אֶהנליכען געבאָטען. דאַז שווערט, זאָ דער פֿרעפֿלער ווידער זיינען נעכ־סטען ציעהט, מוס צוריקק אין זיין הערץ געשטאָסען ווערדען. ת. דיעזען געבאָטע קאַן דער זעכסטע שפרוך: „דאַז וואַססער רעגע בעזעעלטעז טהיער אונד געפֿליגעל אָן דער אויזדעהנונג דעז הימעלז," צור זייטע געזעטצט ווערדען. ש. זייד ניכט וויא פֿישע, וואָ דער גרעססערע דען קליינערן פֿערטילגט. מערדער זינד איינעם געטטליכען וועזען צו ווידער, זיא טאָדטען דאַז צער־ ר. דאַז זיעבענטע געבאָט: „דוא זאָלזט ניכט עהעברעכען",
האַטטע

יְרֻשָּׁה · לִהְיוֹת לָהּ מוֹרָשָׁה · לִצְבִי וְתִפְאָרָה:
סִלְסוּל פְּנִינֶיהָ · חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ · עֵקֶב טוֹב
סַחְרָהּ: עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ · וּמָלְכָה שֵׁם חָנָּהּ ·
וְלִלְהוּם נִסְחָרָה: פְּתוּכֵי אֵשׁ וּמַיִם · יָרְדוּ מִן
הַשָּׁמַיִם · לְרַקֵּק בַּחֲבוּרָה: צוּרָה תּוֹךְ עִירוֹן ·

נודע

יְחוּסִים לְרוֹמְמוֹ· כִּי חֵלֶק יְיָ עַמּוֹ· נַחֲלַת שִׁפְרָה: קֶצֶב
חֲמִשִּׁים וּשְׁמֹנָה בּוֹ נוֹעֲדוּ· אֲשֶׁר חֲכָמִים יַגִּידוּ וְלֹא כִחֲדוּ·
לְעַלֵּם וּלְהַסְתִּירָה: צִוּוּי תּוֹצִיא הָאָרֶץ לְמוּלוֹ מִנָּה· נֶפֶשׁ
חַיָּה לְמִינָהּ· וְחַיְתוֹ יָעְרָה: פָּרְצוּ בְּטָהֳרָה מִפְּלֵי בְשָׂרוֹ
דבקו

הזאת נתקללה. יחוסים לרוממו, כדי לרומם ולגדל לו בנים מיוחסים כי חלק ה' עמו ונחלה יפה לכן צריכים להיות קדושים כדכתיב בסוף פ' עריות קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם וכמו שאמרו עליו רז"ל הוו פרושים מן העריות שבכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדוש'. לרוממי, לרומם לו ול' גידול הוא כמו בנים גדלתי ורוממתי (ישעי' א ב), וכינוי הו' במקום שימוש ל' כמו מספר צעדי אגידנו (איוב לא לז) אגיד לו. קצב, מנין. בו נועדו, בדבור זה נקבצו נ"ח מצוות והיינו כל איסורי ביאה והמתגלגלים על ידיהם כמבואר בספר מאמר השכל. לעלם ולהסתירה, כמו שאחז"ל אין דורשין בעריות בשלשה. צווי תוציא וכו', כתיב בנ"ת לא תנאף וכתיב כמ"כ תוציא הארץ נפש חי' למינה וחיתו ארץ למינה, שלא יבוא אדם על אשת חבירו שלא הוא מינה ולא היא בת זוגו ועל' כיוצא בזה כתיב תוציא הארץ נפש חי' למינה שלא תוליד האשה אלא מינה ומי היא מינה ? בן זוגה. למולו מנה, לנגדו הזמין, ל' אשר מנה את מאכלכם (דניאל א י). פרצו בטהרה וכו', מצאנו ל' פריצה בפריה ורביה כן ירבה וכן יפרוץ (שמות א יב) הזנו ולא יפרוצו (הושע ד י) ת"י יסגון בנין ולא יולדון, וטעם המאמ' מיני בעלי החיים כולם פרים ורבים בטהרה להיותם מתדבקים במינם כולם ולא יזדווג מין ב' שאינו מינו, וכן ראוי לכל איש מאישי מין האנושים שהוא בבחינת המין ממיני סוג החיים לפי המינה שנפש החי הוא חומר המדבר ולא מצאנו מינים במדבר כמו שמצאנום בחי לכן אישי האדם הם כנגד מיני החי, וזאת תורת ההשגחה לפי דעת תורתנו הקדושה כמו שכתב הרב רבינו המורה ז"ל סוף פי"ז מחלק ג' והזכם ר"י אלבו בעיקרים שלו מאמר ג' פי"א ע"ש, ועיין ע"ד בפי' אוהב משפט לאיוב פרק י"ד וט"ו, וטעם ידבקו כטעם ודבק באשתו. וכתר לבבריתה, ע"ד אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד) ולכאות

האַטטע נור אַבזיכט, זיך איינע עדלע נאַציאָן צו שטיפטען! דעז עוויגען טהייל איזט זיין פאָלק, עז איזט איהם איין קליינאָד. ק. אין דיעזעם געבאָטע זינד פינף אונד אַכטציג פעראָרדנונגען בעגריפפען; דיא וויזען וויסען זיא צו ענטוויקקעלן אונד אויפצו צולאָהלען. צ. ווית דיעזעם געבאָטע שטיממט דער זיעבענטע שפרוך איבעראיין: ,,דיא ערדע ברינגע בעזעעלטע טהיער הערפאָר, אויך געוועלד דעז וואַלדעז, יעדעז נאַך זיינער אַרט. פ. דיא פאָרטפפלאַנצונג איזט טהיעררייך אונז ריין, יעדע אַרט בלייבט

נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים· כִּי לוֹ הַגְּבוּרָה: קְצִיעוֹת
וַאֲהָלוֹת· מְבֻשָּׂמוֹת בְּשִׁיר וּתְהִלּוֹת· וְהֶסֵר
מקשרה

דָּבֵקוּ· אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבָּקוּ· כֶּתֶר לְהַכְתִּירָה: עֵרָבוֹן
רֵעֲךָ מִגְּנוֹב הִזְהִיר בְּקָדְשׁוֹ· חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ·
וּבְבֵיתוֹ מְאֵרָה: סְפִירַת תֵּשַׁע וַחֲמִשִּׁים בּוֹ תִּמָּצֶאנָה·
וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה· וּמִשָּׁם בְּאֵרָה: נִסְמַךְ לוֹ מַאֲמַר
נָתַתִּי לָכֶם לֶאֱכוֹל· כְּיֶרֶק עֵשֶׂב אֶת כֹּל· לָכֶם לְהַתִּירָה:
מֵהֶפְקֵר וְלֹא מִגְּנֵבָה תֹּאכְלוּ וּשְׂבַעְתֶּם· אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ
וְהִלַּלְתֶּם· שֵׁם הַנּוֹרָא: לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ שְׁקָרִים לְכָזוֹב·

המליצה אמר מפלי בשרו דבקו כלשון הכתוב באיוב מ"א ט"ו ור"ל מין במינו ובשרו. מפלין, ל' כפילות חתיכות כמו שפי' רש"י ז"ל, ובשרו, ל' קירבה ומשפחה כמו ומבשרך לא תתעלם (ישעי' נח ז). ערבון רעך, קנין רעך, וכינה הקנין בשם ערבון כי קניניו של אדם עורבים ערובתו. חולק עם גנב שונא נפשו, ל"ה במשלי כ"ט כ"ד. ובביתו מארה, שנאמר זאת האלה היוצאת וגו' ובאה אל בית הגנב וכלתו (זכריה ה). ספירת, מספר. ואיש תבונה ידלנה, כל"ל כלשון הכתוב משלי כ' ה'. ומשם בארה, ומשם לבאר אותם. נסמך לו וכו', ז"ל הרי"ג, כתיב במ"ת לא תגנוב וכתיב במ"ב הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע וגו', מה שנתתי לכם יהיה שלכם לא תגנובו מאחר עכ"ל, וזה טעם מהפקר ולא מגניבה וכו' ואמר ושבעתם אכול וכו' כלשון הכתוב יואל ב' כ"ו ואמר והללתם שם הנורא לרמז ♦ מה שאז"ל במס' ב"ק כ"ד א' הרי שגזל ובירך אין זה מברך אלא מנאץ. וכבר כתבתי לעיל כי לפי פשוטו לא תגנוב כולל כל עניני גניבה הנעשה בסתר יהיה ממון או נפשות. רעך ורע אביך אל

בלייבט בייא איהרער ארט. זא בלייבע אויך יעדער אהן בייא זיינעם אייגענטהום אונד טאסטע זיך מיט דער קראנע זיינעס אייגנען הויפטעס. ע. ניכטס פאן דיינעס נאכבארן האבע אונד גוט צו ענטווענדען, האט גאט אין נאטען בעפאהלען. ווער מיט דיעבען טהיילט, דער איזט זיך זעלבסט פיינד, אין זיינעם אויזע רוהט דער פלוך. ס. היערויז לאססען זיך דער געבאטע ניין אונד פונפציג פאלגערן; איין וויזער מאן ווירד זיא הערויסלייטען אונד דאראויז צו פערשטענדיגען וויססען. נ. דיעזען געבאטע קאן צוגעזעלט ווערדען יענער נאטע שפרוך: ,,איך איבערגעבע אייך אללע ערדענגעוועכזע צור שפייזע, זא וויא איך אייך דיא קרייטער דעס פעלדעס ערלויבע, אללע צו געניעססען." מ. פאן געמיינשאפטליכען דינגען, וואס קיין דיעבשטאהל שטאטט פינדעט, זאללט איהר אייך נעהרען; דאפאן קעננט איהר געניעססען צור גענוגע אונד דאנקן דאפיר דעם פורכטבארען, הייליגן נאמען. ל. ,,דוא זאללסט ווידער דיינען נאכבאטען קיין פאלש צייגניס, קיינע
ליגע

מִקְשָׁרָה: רַבּוֹת עָשׂוּ הֲמוֹנָה· וְאַתְּ עָלִית עַל
כֻּלָּנָה· בְּזֹאת מְאֻשָּׁרָה: שׁוֹשַׁנַּת עֲמָקִים· קִבְּלָה

מצות

רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזוֹב׃ תְּהִלָּתוֹ לְסַפְּרָה׃ כְּלוּלַת
חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם בּוֹ נִסְבָּם׃ יֵדַע לֵב חָכָם׃ בְּמִשְׁפָּט לְחָקְרָה׃
יְצִירַת אָדָם לְלֹא תַעֲנֶה הָקְבַּע׃ שֵׁשׁ הֵנָּה שָׂנֵא יְיָ וְשֶׁבַע׃
תִּעוּב נִקְרָא׃ טְפִיפַת שְׁטִים וְהוֹלְמִים תְּעַקֵּר׃ יָפִיחַ
כְּזָבִים עֵד שֶׁקֶר׃ כִּי דִּבֶּר סָרָה׃ חֶמְדַּת רֵעֲךָ בַּל תִּתְאַוֶּה׃
וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה׃ וּכְנָהָר לְהִתְגַּבְּרָה׃ זְבוּדִים אִתּוֹ חֲמִשִּׁים׃

תעוב, ל"ה במשלי כ"ו י', ואמרו ז"ל בויקרא רבה ריש פ' ו' ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד וגו' זהו שאמר הכתוב אל תהי עד חנם ברעך והפתית בשפתך (משלי כד כח) אל תהי עד חנם אלו ישראל שנא' ואתם עדי נאם ה' ואני אל (ישעי' מג יב) ברעך זה הקב"ה שנא' רעך ורע אביך אל תעזוב וגו' והפתית בשפתיך, מאחר שפתיתם אותו בסיני ואמרתם כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע וכו' ע"ש, וזהו שמסיים תהלתו לספרה. ואולם בכ"י גרס מדריכך ישרה. ידע לב חכם, כצ"ל כלשון הכתוב קהלת ח' ה'. יצירת אדם וכו', ז"ל הרי"ג, כתיב במ"ת לא תענה וכתיב במ"ב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, מי שהוא בצלם ודמות לא תעיד בו עדות שקר שכל המעיד בו שקר כאילו מעיד למעלה עכ"ל. שש הנה שנא ה', שנאמר שש הנה שנא ה' ושבע תועבת נפשו (משלי ו טז) וזהו ושבע תעוב נקרא, ובכללן יפיח כזבים עד שקר. טפיפת שטים והולמים, דברי שוא של אנשים שטים והולמים. טפיפת, ל' דבור מן והטף אל דרום (יחזק' כא ב). והולמים, מי שדבריהם כמתהלמים והיינו נרגן שנאמר דברי נרגן כמתלהמים (משלי יח ח) ולהם והלם אחד הוא כמו שפירש"י שם. חמדת רעך, הדברים החמודי' אשר לרעך בל תתאוה. והיית כגן רוה, ל"ה בישעי' נ"ח י"א. זבודים אתו, בתוכים ונחברים עמו, זבודים ל' זבד טוב (בראשי' ל כ) ע"ש פי' רמב"ן.

ליגע אויזזאַגען" — בעפאָהל ער איהן ניינטען — ער איזט יאַ דיין אונד דיינעז פאַטערז געגאָס, בעהייפּרע דיך פיעלמעהר, דעססען טוגענדען לו פערקינדען. כ. דיעזעז געבאָט אומפאַססט דער געבאָטע גאַנץ אונד פאָלפּאָלליג; איין וויזעז הערז קאַן אונד וויס זיך דורך לעהרזאַטצע לו ענטוויקקעלן. י. דער ניינטע שפּרוך, פאָן ערשאַפפונג דעז מענשען איהן עבענבילדע גאָטטעז, קאַן דיעזען געבאָטע גאָטטעז לור זייטע געזעטצט ווערדען. זעלבּ דינגע, זאַגט גאָטט, האַססע איך, דאַז זיעבענטע איזט מיר איין גרייל: ט. שטעררערדען אונד פערלייאומדונגען. ווער ווידער גאָטטעז עבענבילד ליגען שפּריכט אידער פאַלש לייגט, דער שפּריכט גאָטטעז לאַזטערונג. ח. האַבע קיינע בעגיערדע נאַך דיינעז נאָכזטען קאָזטבאַרקייטען, בעפיעהלט דאַז לעהנטע געבאָט, דאַן ווירזט דוא גערייהען וויא איין וואַססעררייכער גאַרטען אונד אַנטוועללענדער שטראָם. ז. מיט דיעזען זינד פערוואַנדט פיער אונד פונפּליג געבאָטע — דיא וואָרטע

דער

מִצְוֹת וְחֻקִּים׃ בִּכְתָב מְהֻדָּרָה׃ ז' תּוֹרָה מְנִיָּנָם׃

ושתים

וְאַרְבַּע לְמְנוֹת· דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת· נְטוּעִים כְּמַשְׂמְרָה: וּמַאֲמַר לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ· אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ· לְחַמּוֹד מְחֻבָּרָה: הֲלֹא אָצַל לְךָ עֵזֶר לְהִשָּׁעֵךְ· לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ· וְתִזְכֶּה לַעֲטָרָה:

י' דִּבּוּרֵי כָּל הַמִּצְוֹת בְּאָפְנֵי עֲשָׂרָה נִכְלָלוֹת· וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת· וְאֵשׁ בּוֹעֲרָה:

גוֹאֲלָם כְּזָקֵן בִּישִׁיבָה נִגְלָה לְכֻלָּם· בְּמֵאָנֹכִי עַד לְרֵעֶךָ

דברי חכמים וכו', ל"ה בקהלת י"ב י"א. ומאמר לא טוב וכו', הוא מחובר ללא תחמוד ונלמד בעבור היחס שביניהם והוא אחרי שהאציל לך ה' עזר להשען לכן לא תחמוד אשת רעך. ותזכה לעטרה, שימציא לך השם יתברך אשה לעטרת לך שנא' אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד).

גואלם, הקב"ה. כזקן בישיבה, כמו שפי' רש"י ז"ל אצל דבור אנכי. במאנכי עד לרעך אותיות מנין מצות הכלולים, נראה לגרוס עד אשר לרעך ובלשון זה איתא בבמדבר רבה פ' י"ג דף רכ"ד א', תרי"ג אותיו' יש מן אנכי עד אשר לרעך כנגד תרי"ג מצוות וז' אותיות יתרות כנגד ז' ימי בראשית ללמדך שכל העולם לא נברא אלא בזכו' התור' עכ"ל וכן אי' שם בפ' י"ח דף רע"ב א' תרי"ג מצות כנגד אותיות מן אנכי עד אשר לרעך לא פחות ולא יותר (זולת ז' כנגד ז' י"ב) וכולן נתנו למשה בסיני שבהם חקים ומשפטים תורה ומשנה תלמוד ואגדה עכ"ל, ולא לחנם דייק הדורש בלשונו לאמור עד אשר לרעך ולא אמר עד לרעך להורות כי שתי התיבות האלה שהם שבעה אותיות הם העודפים על תרי"ג לעומת ז' ימי בראשית. ובדרך הלצה נראה לומר כי לקח שתי התיבות האלה

דער וויזען האַבען גרונד, זינד פֿעזטגעפֿאַנלט. ו. יענער לעהרטע שפרוך: „עז איזט ניכט גוט, דאַס דער מענש אַללײן בלייבע, איך וויל איהם איינע געהילפֿין מאַכען", איזט דיעזעס געבאָטע פֿאָללקאָממען אויגגעמעסטען; ה. ער האַט דיר איינע געהילפֿין צו דיינער געמאַכליכקייט צוגעזעללט, געלוסטע ניכט דיינעס נעכסטען פֿרויא אונד מאַכע דיא קייטהייט דיר צו דיינעס הויפטעס צירדע. ד. זֶוואַמטליכע געבאָטע זינד דאָגאָך אין דען צעהן געבאָטען ענטהאַלטען. — דאַז גאַנצע פֿאָלק האַט זיא פֿערנאָממען אונטער דאָננערשטיממען אונד פֿייערפֿלאַממען.

וּשְׁתַּיִם בְּרֹאשׁ בִּנְיָנָם· כְּהוֹגֶן מְזֻהָרָה:
לֹא תִשָּׂא, טְבוּס שֵׁם נוֹרָא עֲלִילָה· יַחֵד שְׁמוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה: זָכוֹר· כְּלְכוֹל עֹנֶג לְכַפְּלָה· לְיוֹצְרָךְ תְּשׁוֹרֵר כְּעוֹבְרֵי מְצוּלָה:

אוֹתִיּוֹת מִנְיַן מִצְוֹת הַכְּלִילָם · אֲזַי כְּגִבּוֹר נִגְלָה וְשִׁבְּחוּהוּ עַם עוֹלָם · מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה וְאָמְרוּ כֻלָּם · בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה ·

אֱמוּנָה אֹמֶן שִׁבְעָה אוֹתִיּוֹת נוֹתָרוּ · לְעֻמַּת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נֶאֱמָרוּ · יִסַּדְתָּ עֹז יוֹנֵק עִם אִישׁ שֵׂיבָה שׁוֹרְרוּ · זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ: זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ ·

יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:

עצות

רומזות לז׳ י״ב בעבור שגמטריא שלהם בצירוף ז׳ אותיותיה׳ הוא גמטריא של שבעת יום דוק ותמצא. אזי כגבור וכו׳, אז כשגאלם נגלה כגבור וכמו שפי׳ רש״י שם. אמונה אומן, טעמו אכן אמת ואמונה הוא כי שבעה אותיו׳ וכו׳ וכלשון המדרש הנ״ל.

בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה ·

כַּבֵּד, מְאֹד אָבִיךָ וְאִמֶּךָ · נֶצַח יִרְבּוּ יָמֶיךָ · לֹא תִּרְצַח, סָרוּר בְּצַלְמִי וּבְגָלְמֶךָ · עֶלְיוֹן צוּרְךָ הַמְלִיכֵהוּ כִּנְאוּמֶךָ: זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:

עֻצּוֹת מֵרָחוֹק מִקְרָא אַחֲרוֹן מְעִידֵנוּ • זְכוּת לַעֲלוֹת לְצִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ • רְאוֹת מוֹפְתֵי גְאֻלָּה בְּבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ • לְגָאֳלֵנוּ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל ׃

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם • וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ ׃

בְּרֻבֵּי תוֹרוֹת נִתְחַכְּמוּ נְעִימִים • נִתְעַטְּרוּ נִכְתְּרוּ כתרים

עצות מרחוק, הוא ליצא דקרא של אמונה אומן (ישעי' כה א) וטעמו מה שיעצת מרחוק לגאלנו מקרא אחרון מעידו לנו, שכן המקרא האחרון שבנביאים הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו' בסוף מלאכי, והוא היה סוף הנביאים.

ברבי תורות, ברבוי תורות, והוא ע"ד שכתב לו רבי תורתי (הושע ח יב). נתחכמו, נעשו חכמים מחוכמים. נעימים, ישראל. נתעטרו וכו', כמו שאז"ל במס'

לֹא תִנְאָף, פְּעָמוֹת חוּצוֹת וּמַהֲלִיכוֹת • צוֹדוֹת נְפָשׁוֹת בְּשׁוּחוֹת עֲמוּקוֹת • לֹא תִגְנֹב, קְבוּצוֹת זָהָב חֲשׁוּקוֹת • רַחוּם יִגְאָלְךָ מִמְּצוּקוֹת ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ ׃

השכיבנו וגו' עד סכת שלומך.

לֹא תַעֲנֶה, שְׁקָרִים לַעֲנוֹת בְּעֵדוּתֶךָ •

כְּתָרִים מְסֻיָּמִים • נִתְאַשְּׁרוּ בְּמִי יִתֵּן לָהֶם לְטוֹב כָּל הַיָּמִים • יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיְיָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים:

מיוסד ע"פ א"ב, ובסוף חתום שמ"ח אליעזר ברבי נתן יגדל ויאמץ בתורה אמן ואמן, והשיטה האחרונה מכל חרוז חתום לעולם על ל' הכתוב ממש.

אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם סְגֻלָּתוֹ • בִּשְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת קִדַּשְׁךָ לִשְׁמוֹ בִּקְדֻשָּׁתוֹ • גּוֹרָלְךָ תּוֹמֵךְ וְחֶלְקוֹ אַתָּה וְחֶבֶל נַחֲלָתוֹ • דּוֹדֶיךָ אָהַב וְהִקְדִּימְךָ לְכָל יְסוֹדֵי אֲגֻדָּתוֹ • הַכָּתוּב מֵעִיד וּבְהֵא כָּתוּב שִׁטָּתוֹ • קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה: וְאֶרֶץ פְּרוּשָׁה בְּעֶשֶׂר מַעֲלוֹת מְקֻדָּשָׁה • זְכָם

שבת דף פ"ח בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ס' רבוא של מ"ה וקשרו לכל אחד ואחד ב' כתרים. נתאשרו, נעשו מאושרים במאמרו ית' כדכתיב מי יתן והיה לבבם זה להם וגו' (דברי' ה כו). ישראל נושע וכו', ל"ה ישעיה מ"ה י"ז.

אשריך. בשתי קדושות וכו', בויקרא רבה פ' כ"ד: בכל יום ויום העליונים מכתירים להקב"ה ג' קדושות. מה הקב"ה עושה? נותן כראשו אחת ושתים בראשם של ישראל הה"ד דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו, והתקדשתם והייתם קדושים עכ"ל. גורלך תומך, הוא תומך וסימך גורלך שנאמר אתה תומיך גורלי חבלים נפלו לי בנעימים (תהלים טז ה) ואמרו עליו בשוחר טוב הגורל הזה תמכני בסיני, חבלים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, אמר ר' פינחס הפלת גורלות על או"ה ושלי נמצא בנעימים בהנחל עליון גוים וכו', וזהו וחלקו אתה וחבל נחלתו. דודיך, ידידותיך. והקדימך לכל יסודי אגודתו, בבראשית רבה פ' ששה דברים קדמו לבריאת העולם יש מהם שנבראו ויש מהם שעלו במחשבה להבראות, התורה וכסא כבוד והאבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח וכו', איזה מהם קודם? ר"זב"כ אמר התורה קדמה .... ר"ה ור' ירמיה בשם ר"ש בר"י אמרו מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר וכו' עכ"ל, ואמרו עוד שם בראשית ברא אלהים בזכות ישראל שנקראו ראשית שנאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה (ירמיה ב ג) עכ"ל. ושני כמאמרים יתאחדו ולא יתפרדו והכוונה בהם כי ששת הדברים הם יסודי הבריאה, ויסוד היסודות ישראל, וזהו שדקדק הפייטן ואמר והקדימך לכל יסודי אגודתו כי חמשת הדברים הם יסודי העולם וישראל קדמו להם והנה הם יסודי היסודו'. ודקדק עוד ויאמר, הכתוב מעיד ובה' כתוב שיטתו וכו' ור"ל כי מן הכתוב הזה נעלמו יש עוד ראיה שישראל קדמו מדכתיב ראשית תבואתה בה' והיה ראוי תבואתו בו' כמשפט הכינוי לנסתר אלא שלכך כתב בה' לרמוז שישראל הם ראשית חמשת היסודות הנזכרים — וזה דקדוק נכון מאוד אף שבעל הדרש לא הזכירו בפירוש. ויש להטעים הענין עוד באמרנו שהבריאה תכונה בשם תנואה נהכטרפות אל הדברים הקדומים לה שהם סבת ההוויה. בעשר מעלות, כמפורש

תִּרְדּוֹף צֶדֶק בְּכָל אָרְחוֹתֶיךָ • לֹא תַחְמוֹר,

לעם מכל אם נפרשים בקדשה· חביבים בנים נוחלי דת מורשה· טנא בכורים משבח הארץ בזריזות להפרישה· יפה מצוה בשעתה בעתה להחישה: ביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה: כבוד הלבנון בית כפר אשכל· להעלות ולהביא מראשית פרי כל· מצות בכורים ראה תאנה רמון ואשכל: נבכר מבשל מסמנו להביא לאמרכל· סודר בכוריו להדרן ולעטרן מכל· ראשית כל בכורי כל וכל תרומת כל: עירו של מעמד מתכנסות כל העירות· פן יאהילו לנים ברחוב כל השירות· צהר עלה ממנה אומר קומה ונעלה ציון בשירות· קרובים מביאים תאנים וענבים בהדרות· רחוקים מביאים צמוקים וגרוגרות· טבות מאד כתאני הבכרות:

משנ' כלים פ"א מ"ו. מכל אום וכו', כדכתיב כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה' להיות לו לעם סגלה מכל העמים (דברים יד ב). משבח הארץ, מן ז' מינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל. בזריזות להפרישה, ראשון ראשון שבשל מפריש כדתנן בריש פ"ג דבכורים. ביום הבכורים וכו', ל"ה במדבר כ"ח כ"ו. כבוד הלבנון, לבנון בית המקדש כמו שאז"ל על ההר הטוב הזה והלבנון. בית כופר אשכול, ביתו של הקב"ה המתואר אשכול הכופר בשיר השירים וכמאמרם ז"ל במסכת שבת דף פ"ח. מראשית פרי כל, שנאמר ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו' (דברים כו ב). מצות בכורים רואה וכו', כ"כ בריש פ"ג דבכורים: אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה אשכול שבכר רמון שבכר קושרן בגמי ואומר הרי אלו בכורים וכו'. נבכר, כ"כ בכ"י וכן עקר לשון ביכור, ומה שאמר מבושל ר"ל מבושל מעט אע"פ שלא נתבשל כל צרכו שהרי יכול לקרות שם כשהם פגים. מסמנו, כ"כ בכ"י והוא ל' סמן והיינו שכורך עליו גמי או דבר אחר לסמן, ובספרינו מזמנו בז' ויהיה טעמו שהיה מזמינו לביכורים על ידי סמן. לאמרכול, הראש הממונה על הדבר נקרא אמרכול, וכאן ר"ל ראש המעמד כי לעירו היו מתכנסים. סודר בכוריו, כל אחד היה מסדר בכוריו בכלים והיה מהדרן ומעטרן מכל המינים הטובים והיפים להניחם למעלה. ראשית כל בכורי וכו', ל"ה ביחזקאל מ"ד ל'. עירו של מעמד וכו', שם משנה ב'. צוהר עולה וכו', שם משנה ג'. טובות מאד וכו', ל"ה בירמיה כ"ד ב'.

יופי צחות קנין עמיתך· בנוה משכנות השלום

שור הולך לפניהם וקרניו מצפות זהבי· תג זית בראשו
וחליל מכה להצביא· אזי כהגיעם בקרוב לקרית לביא·
לעטר בכוריהם שלוחים רצים לפניהם כצבי· יופי
תפארתו בשבעה כלים להביא· ראשית בכורי אדמתך
בית יי אלהיך תביא: עטרו בכוריהם יוצאים לקראתם
בשדה· זרזו לפי כבוד הנכנסים לצאת ולעדה· רצים
לשאול בשלומם סגנים ואמנים להחדה· באמר באכם
לשלום להרגילם לעתיד לדדה· רגילים היות לבוא
ולהביא ולחוג מועדה· וחג הקציר בכורי מעשיך אשר
תזרע בשדה: כהגיעם להר הבית אף המלך סלו מרים·
יחד בבואם לעזרה דברו הלוים בשירים· נואמים
ארוממך יי כי דליתני וגומרים· תורים וגוזלות שבצד
הסלים עולות להדרים· נותנים מה שבידם לכהנים וכל
הפרשה קורים· והניף הכהן אתם על לחם הבכרים:
יודע מקרין ואינו יודע מלהכסיפה· גבול קריאה מעצרת

תג זית, עטרת של זית. להצביא, להעלותם בצבא. לקרית לביא, תאר לירושלים בדכתיב אריאל קרית חנה דוד (ישעי' כט א) ע"ש פי' רש"י והיינו לביא והיינו ארי, או שיהיה טעמו עירו של דוד המכונה לביא. לעטר בכוריהם וכו', שם במשנה. יופי תפארתו, טעמו מצוה מן המובחר להביא הבכורים בשבעה כלים כל מין בכלי מיוחד כדאי' בתוספתא. עטרו בכוריהם וכו'. שם מ"ג. להרגילם לעתיד לדדה, שעל ידי זה שנתקבלו בסבר פנים יפות היו מרגילים לבוא לעתיד. לדדה, ל' הלוך, ותפס בלשון זה בעבור שמלתכיהו בעולי רגלים כדכתיב אדדם עד בית אלהים בקול רנה ותודה (תהלים מב ה) וע"ש פי' רש"י. כהגיעם להר הבית וכו', שם מ"ד. תורים וגוזלות שבצד הסלים וכו', היו תולים מצד הסלים תורים ובני יונה כדי לעטר את הביכורים והם היו עולות כדאי' שם מ"ה ובירושלמי, ועולות העוף נעשים בקרן דרומית מזרחית כדאיתא במשנה ה' פ"ו דזבחים וזהו עולים להדרים. יודע וכו', שם משנה ז'. מלהכסיפה, שלא לבייש את שאינו יודע. גבול

תשכב וערבה שנתך: ברוך אתה יי הפורש

סכת

ועד זמן אסיפה · דבר שמחה מאז והלאה לא חשופה · לא קורין ומביאים עד חנכה לעדפה · ומאז אין מביאים קדם יום הנפה · ממושבותיכם תביאו לחם תנופה : ומה יפו פעמיך בנעלים תאמי צביה · ישירו בעלותם שמחתי באומרים לי נלך בית יה · אומרים עומדות היו רגלינו בשערי בנויה · מזמרים בהר הבית הללו אל בקדשו בהנויה · צוהלים ורוננים בבואם לעזרה בהודיה · כל הנשמה תהלל יה הללויה : בהיות כל אלה תקפו משעני · תשורתי ומנחתי הולכת ומכפרת לפניו · ועתה אין זבח ואספו דורוני · רחקנו מעל גבולך ואין להתשירך בקרבני · השיבנו יי אליך ונעבדך כמאמר חזיוני · כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית יי : אריאל בהיותו במוסדו רבעיו מכפרים · מעת נחרב לא כפרו חובות

קריאה וכו', שם פ"א משנה ו'. מאז והלאה, מן החג ואילך עד חנוכה. לא חשופה, לא גלוי' לכן אין קורין אבל מ"מ מביאין עד חנוכה אבל מן אחר חנוכה ואילך אין מביאין עד עצרת וכל זה מבואר שם במשנה. יום הנפה, עצרת יום הנפת העומר. מה יפו פעמיך וכו', פסוק הוא בשיר השירים ז' ב' וכמו שאמרו עליו רז"ל במס' סכה דף מ"ט ב', מה יפו פעמותיהם של ישראל בשעה שעולים לרגל! ישירו בעלותם וכו', כל הענין הזה מבואר בירושלמי פ"ג דבכורי' בדרך היו אומרים שמחתי באומרים לי בית ה' נלך, בירושלם היו אומרים עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם, בהר הבית היו אומרים הללויה הללו אל בקדשו, בעזרה היו אומרים כל הנשמה תהלל יה. תקפו משעני, הדברים שהיו למשען לי היו חזקים ותקיפים. ואין להתשירך, להביא תשורה לך. כמאמר חזיוני, כמאמר הנבואה ישעי' ס"ו כ'. אריאל. תאר למקדש ע"ש המזבח. רבעיו מכפרים, פי' שמפרש: „ע"ש ונסכו רביעית ההין"; ואיננו נכון כי לא מלאנו בשום מקום שיהיה נסך רביעית ההין לכפרה גם אין טעם לומר רבעיו מכפרים כאלו לא הקריבו כ"א רבעים. ואולם הפי' האמתי הוא הכתוב המפורש ביחזקאל מ"ג ט"ז שנאמר שם והאריאל שתים עשרה ארך בשתים עשרה רחב

סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלם:

ושמרו

וּנְדָרִים· נִסּוּךְ נֶחֱשַׁב מְמַלֵּא גְרוֹן מוֹרִים· וְנִזְקָק לַחֲכָמִים כְּאִלּוּ בִכּוּרִים מֵרִים· מִקְרָא מָלֵא כָּתוּב רְאָיָה לַדְּבָרִים· וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם בִּכּוּרִים: אָפְסוּ דוֹבְרֵי בְגַאֲוָה אִישׁ צָרְכֵּנוּ שׁוֹאֵל· מָטוּ וּפַסּוּ אֱמוּנִים וְאֵין יָד לָאֵל· נַפְשֵׁנוּ תְאֵבָה וּמְצַפָּה לְבִיאַת גּוֹאֵל· חַזְּקֵנוּ וְאַמְּצֵנוּ בְּבִנְיַן אֲרִיאֵל· סְלוּל הַשָּׁלוֹם פְּרוֹס עַל עַמְּךָ הוֹאֵל· הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

לשבת. וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: חצי קדיש.

רבוע אל ארבעת רבעיו, וע"ש פי' רש"י; ואז"ל במס' ברכות דף כ"ה ובמנחות כ"ז א' בזמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר וכו', והן הן דברי הפייטן. נסוך נחשב וכו', ר"ל עכשו שאין בהמ"ק קיים נחשב כנסך וקרבן כשאנו ממלאים גרון מורי התורה ונזקקים לחכמים; ומקרא מלא ראי' לדברים שנא' ויבא לאיש האלהים לחם בכורים (מ"ב ד מב) ואז"ל במס' כתובות דף ק"ה וכי אלישע אוכל בכורים היה? אלא לומר לך המביא דורון לת"ח כאילו מקריב בכורים. אפסו דוברי בגאוה, הצדיקים, כמו שאז"ל במס' ברכות דף י"ז ב' כל העולם כולו נזון בצדקה (של הקב"ה) והם (הצדיקים) נזונים בזרוע (בזכות שבידם). אמונים, כשמואל הנביא שאמר ענו בי. סלול השלום וכו', לפרוש מסלת השלום על עמך הואל והתרצה! השקיפה וכו', ל"ה בדברי' כ"ו ט"ו.

לשבת. וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה· זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ· באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ· וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ· לִפְלֵטָה לְטוֹבָה

לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים· חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ· וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ· וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ· וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

הש״ץ אומר קדיש תתקבל כשחל בחול וכשחל בשבת אומרים ויכלו ומגן אבות׃

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

ח׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

יוֹם שַׁבָּת זָכוֹר הִשְׁמִיעַ בְּסִינַי׃ נָגִיד עֲלֵי יָמִים הוּא קוֹם מְשָׁחֵהוּ׃ וּמַעֲשֵׂה מֵאָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אֶחָת׃ בְּיוֹם זֶה לֹא תוּכַל עֲשׂוֹתוּ׃

ק׳ מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

ח׳ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ · וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת: ק״ת.

בקידוש שמקדשין על השלחן אומרין תחלה יום הששי כשחל בשבת.

סברי · · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו · וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יוֹם

חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה · זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ

באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם · כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים ושבת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

בָּא״י אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

עלינו, קדיש יתום, יגדל·

הָאֵל

בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ: הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ: הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ: הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ׃ וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיָי לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל׃ וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ׃ וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם׃ וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ׃

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יָי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יָי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יָי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: הש"ץ אומר ח"ק.

וועהרענד דער חזן ברכו זאגט,

ק׳ בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו״ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל

זאגט קהל יתברך׳

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

מיוסד ע״ס א״ב וחתום בו שמעון בר יצחק׳

אַיֶּלֶת אֲהָבִים מַתְּנַת סִינָי· אָמוֹן שַׁעֲשׁוּעִים מוֹרָשָׁה מִסִּינָי· בְּאוֹר תּוֹרָה אוֹר קְדֻשַּׁת סִינָי· בְּהֶחֱרִיד עַם סְבִיבוֹת סִינָי: הִשָּׁמְרוּ עַם בְּלִי נְגוֹעַ בָּהָר· וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר· קוֹלוֹת וּבְרָקִים מִן הָהָר· שָׁמְעוּ נִצָּבִים בְּתַחְתִּית הָהָר· יוֹצֵר אוֹר בְּעַמּוֹ יִבְחַר· קָדוֹשׁ:

אילת אהבים, תאר לתורה עפ״ה אילת אהבים ויעלת חן (משלי ה יט) וכמו שאז״ל במס׳ עירובין דף נ״ד ב׳ למה נמשלו דברי תור׳ לאילת? לומר לך מה אילה וכו׳ אףדברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה כשעה ראשונ׳, ויעלת חן שמעל׳ חן על לומדיה וכו׳. אמון שעשועים, גם זה תאר לתורה עפ״ה ואהי׳ אצלו אמון ואהי׳ שעשועים (משלי ח ל). באור תורה אור קדושת סיני, אור זה ל׳ פועל הוא כמו הבקר אור, והגורסים באור תורת אור הכוונה באור של תורת ה׳ הנקרא אור שנא׳ ה׳ אורי וישעי (תלי׳ כז).

אילת. ניעברייעלענד וואר דיא ערהאַלטענע גאַבע אויף דעם סיני, ערגעטצענד דאַז אונבערגיפערטע געשענק פאָן סיני, דאַז ליכט דעז געזעטצעז שטראַהלטע הייליג פאָן סיני, אַלז דאַז פאָלק הערום בעבטע אום דען סיני.

דעם פאָלקע ווארד פערבאָטען, צו בעריהרען דען בערג, אייגע דיכטע וואָלקע דעקקטע דען בערג, דאָננער אונד בליטצע ענטפֿוהרען דעם בערגע. האָרכענד שטאַנד עז אַם פֿוסע דעז בערגעז, אַלז דער טאָפפער דעז ליכטז צו זיינעם פאָלקע עז ערקאָרען, דער אַללערהייליגסטע!

גבר חכם עלה לסיני· גאה ברב כחו שכן
בסיני· דת משחקת יום יום לסיני· דעת
מחוה האירה הר סיני· הגביל גוי קדוש
תחתית סיני· הופיע בכבודו וקדש סיני· ויט
שמים וירד לסיני· ועמה שרי נהורא האירה
הר סיני· זעף בהרים ובחר בסיני· זהר אור
הזריח זה סיני· חשו גבנונים לקדם לסיני· חמד
אלהים לשבתו זה סיני· טהורה יראה השמיע
בסיני· טוב במאור טוב נגש לסיני· ירצדו הרים
אל מול סיני· יקבלו הלכה למשה מסיני: כלת

גבר חכם, זה משה ע"ה גבר חכם בעוז (משלי כד ה), ועש"ה עיר גבורים עלה חכם ויורד עוז מבטחה (שם כא כב) ואז"ל זה משה שעלה לבין המלאכים גבורי כח והוריד התורה שנקראה עוז. גאה, הקב"ה. דת משחקת, עש"ה ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו (משלי ח ל). דעת מחוה, התורה המחוה דעת כדכתיב ולילה ללילה יחוה דעת (תהלים יט) היא האירה הר סיני. זעף בהרים ובחר בסיני, שנאמר למה תרצדון הרים גבנונים ההר חמד אלהים לשבתו (תהלים ס"ח י"ז) ואז"ל במסכת מגלה דף כ"ט א' יצא בת קול ואמרה להם (לתבור וכרמל שבאו ממקומן, להנתן תורה עליהם) למה תרצדו דין עם סיני? כולכם בעלי מומין אתם אצל סיני כתיב הכא גבנונים וכתיב התם או גבן או דק; אמר רב אשי ש"מ האי מאן דיהיר בעל מום הוא, עכ"ל, וזהו שאמר אחריו חשו גבנונים וכו', שהיו חשים וממהרים לבוא וכן איתא בבראשית רבה ריש פ' נ"ט בשעה שבא הקב"ה ליתן תורה

דער ווייזע מאן (משה) בעשטיעג דען סיני, דער אללערהאכבענזטע לייגטע זיך מאכטיג אויף דעם סיני; ער האט עז מיטגעבראכט, דאז געזעטץ, דאז ערגאטצליכע, צום סיני; דאז זעעלענערקוויקענדע בעלייכטעטע דען בערג סיני. דאז פאלק שטאנד אן פוסע פאן סיני; דיא מאיעסטאט גאטטעז הייליגטע דען סיני, דער אללערהאכסטע נייגטע דען היממעל אונד פוהר הערניעדער אויף דען סיני, איין ליכטשטראהלן אומפאססטע איהן אויף דעם בערג סיני. שטאלצע בערגע האט ער פעראכטעט, אונד ערקארען דען סיני. איבער דיא גאנצע וועלט האט זיך דער גלאנץ דעז ליכטעז פערברייטעט פאן דיעזעם סיני. האכפראנגענדע בערגע זינד הערבייגעאיילט אונד האבען געוועטייפערט מיט דעם סיני; אבער גאטט האט לו זיינעם זיטצע ערקארען דיעזען סיני, אונד ריינע גאטטעספורכט ווארדע היער געפרעדיגט פאן סיני. דער גיטיגע (מש') מיט דעם שטאטן דעז הייליגען גזעטצעז נאהערטע זיך דעם סיני. משה אונטעררכטעטע דאז האלדע פאלק; משה

לבנון הזהיר משה· כתב שלישים למרם משה·
לערפל נגש משה· להשמיע לעם וירד משה:
מתוך האש אמר אלהים· מתוק האור בתורת
אלהים· נפת צופים נתן אלהים· נחמדים מזהב
ומפז וידבר אלהים: שמחת גוי קדוש במעשה
ידיך· סדרת לענו סוד שעשועך· על הר סיני
נגלית ברבבות אלפיך· ענית ואמרת אנכי ייי
אלהיך: פוררת ים בעזך ועליו דרכה רגלך·
פרית בלהבות אש אשר חצב קולך· צהרת

בסיני היו ההרים רצים ומדיינים אלו עם אלו זה אומר עלי תורה ניתנה וזה אומר עלי תורה ניתנה, תבור בא מבית אלים כרמל מאספמיא זה אומר אני נקראתי וזה אומר אני נקראתי, אמר הקב"ה למה תרצדון הרים גבנונים כולם הרים אלא כולכם גבנונים המד"א או גבן או דק כולכם נעשה ע"ז על ראשיכם אבל סיני שלא נעשה ע"ז עליו ההר חמד אלהים לשבתו עכ"ל. טוב, זה משה. במאור טוב, באור תורה הנקראת טוב שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם (משלי ד). ירצדו הרים, כדאמרן שכאשר נגש משה לסיני היו מדיינים ההרים כדי לקבל הלכה למשה מסיני. כלת לבנון, תאר לישראל עש"ה אתי מלבנון כלה (שיר ד ח). כתב שלישים, באורתי לעיל בקרובות אורח חיים דף י"ג א'. במעשה ידיך, הלוחות. לענו, משה. סוד שעשועך, סודות התורה שהיתה שעשועך. ברבבות אלפיך, עש"ה רכב אלהים רבותים אלפי שנאן (תילי' סח יח) וע"ש פי' רש"י. פרית וכו' צהרת וכו', שני המאמרים נקשרים וככה שעורם בלהבי אש אשר חצב קולך פרית וצהרת אור אל מקבלי לא יהיה לך, כי לכך פדה אותם כדי לקבל התורה. בלהבות אש וכו', עש"ה קול ה' חוצב להבות אש (תילים כט). צהרת, האירות ל' אורה מגזרת צהרים וזוהר

טריעב איהן דאז רייפהאלטיגע געזעטץ; משה דראנג היניין אינ'ז געוואָלק; משה ליעס דאז פאָלק דיא גאָטטליכען געבאָטע פערנעהמען. פייערפלאממען וואַרען דיא וואָרטע גאָטטעז; ליעבליך וואר דאז ליכט דער לעהרע גאָטטעז; זיססער האָניגזיים דיא געזעצע גאָטטעז; שטאַטלבארער אלז גאָלד אונד קאָסטליך ערץ וואַרען דיא שפריכע גאָטטעז. היילינגעז פאָלק האַט דוא מאָכטיג ערפרייעט מיט דעם ווערק דיינער האַנדע (דיא געזעטצטאפעלן), דוא האַזט דעם זאנפטמיטהיגען (משה) ערז געטלעכרע געהיימניסע אָפפענבארט, אַלז דוא אויף דעם בערג סיני מיט מיריאַדען היילינגען ערשיענען אונד לויט גערופען: „איך בין דער עוויגע, דיין גאָטט!" דוא האַזט דאַז מעער צערטרעננט, דיין פוס האַט דיא וואָגען צערטרעטען, האַזט דיין פאָלק נור פרייהייט געלייטעט מיט אייכער פייערזיילע, דיא דיינע שטימ־מע געבילדעט. דוא האַזט עז אויפגעקלאָרט דורך דיינע ליכטפלאַממען געבאָטע;
„דוא

אוֹר מְקַבְּלֵי לֹא יִהְיֶה לְךָ׃ צִוִּיתָ לֹא תִשָּׂא לַשָּׁוְא כְּבוֹד שְׁמִי בְּמִלּוּלֶךָ׃ קַדֵּשׁ זָכוֹר וְקַיֵּם שָׁמוֹר׃ קְהִלּוֹת יַעֲקֹב יַעֲנוּ מִזְמוֹר׃ רוּץ לְמִצְוַת כַּבֵּד וְאוֹר נְתִיבוֹתֶיהָ תִּגְמוֹר׃ רְאֵה לֹא תִרְצַח צֶלֶם צוּרְךָ וְעַצְמְךָ תִּשְׁמוֹר׃ שְׁסָרַע לֹא תִנְאָף זְנוּנֵי זִמָּה׃ שָׁמוֹר לֹא תִגְנֹב פֶּן תּוּשַׁת לִכְלִמָּה׃ תָּמִיד לֹא תַעֲנֶה בְּרֵעֲךָ עֵדוּת מְזִמָּה׃ תַּאֲוַת רֵעֲךָ לֹא תַחְמוֹד מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה׃

הִשָּׁמְרוּ עָם בְּלִי נְגוֹעַ בָּהָר׃ וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר׃ קוֹלוֹת וּבְרָקִים מִן הָהָר׃ שָׁמְעוּ נִצָּבִים בְּתַחְתִּית הָהָר׃ יוֹצֵר אוֹר בְּעַמּוֹ יִבְחַר׃ קָדוֹשׁ׃

וזוהר אחים ורעים דוגמת זעיר ולעיר זעק ולעק ידומיהם אלא שיש הבדל ביניהם בחוזק וחולשה וכבר הארכתי בענין זה בהוספותי על ס׳ לשון למודים. קדש זכור וקים שמור, במכילתא זכור את יום השבת לקדשו בברכה מכאן אמרו מקדשין על היין בכניסתו, אין לי אלא קדושה ליום קדושה ללילה מנין? ת״ל ושמרתם את השבת עכ״ל, ועיין במס׳ פסחים דף ק״ו ובפירוש התורה להרמב״ן ז״ל. קהלת יעקב יענו מזמור, שהיא מטעם זכור כמו שכתב הסמ״ג עשה כ״ט כן פירוש המקרא זכור את יום השבת בזכירת דברים של שבח וקידוש וכו׳ עכ״ל. ואור לנתיבותיה תגמור, תלמוד כל הלכות מצות כבוד עד היכן מגעת; או יהיה תגמור ענין גמר השלמה והטעם תשלים כל דרכי מצות כבוד, ואמר ואור נתיבותיה עפ״ה נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי (תלים קיט קה). צלם צורך, צלם אלהים. ועצמך תשמור, שלא תהרג. שס רע לא תנאף וכו׳, השמר מאשר ניאוף והנלל. פן תושת לכלימה, כענין כבושת גנב כי ימצא (ירמי׳ ב כו) וכתיב כאשר יתגנב העם הנכלמים (ש״ב יט ז).

„דוא זאָללסט קיינע פרעמדע געטטער האבען! דוא זאָללסט ניכט פערגעבענס
„אויסשפרעכען איינען עהרפֿאָללען נאמען! הייליגע דען שבת אונד האלטע
„איהן וואָהל. יעקב׳ס געמיינדע זאָלל איהן בעזינגען! בעטטרעבע דיך, דיא
„פפֿליכטען געגען דיינע עלטערן צו ערפֿיללען אונד איהנען אין אללעם גענוגע צו
„טהון! בעגעהע קיינע מאָרדטהאט; דאס עבענבילד דיינעס שעפפֿערס —
„דיין נעבענמענש, זייא דיר הייליג! שאָנדע דיינען לייב ניכט דורך אונ־
„צוכט! היטע דיך, יעמאנדען עטוואס צו שטעהלען, דאס דוא ניכט צו שאנדען
„ווערדעסט! ניע זאָללסט דוא געגען דיינען נעכסטען אלס פֿאלשער צייגע אויפֿ־
„טרעטען! לאס דיך ניכט געלוסטען, וואס דיינעם נעכסטען געהאָרט, עס זייא
„מענש אָדער פֿיעה. (דעם פֿאָלקע ווארד אונ״ז ווא האבען.)

כתול

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין

ופעל

כשבת

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ. וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל. הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח: וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ. מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו. שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ. אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה: גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם. דַּעַת וּתְבוּנָה סֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה: זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ. חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל: כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם. לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ. נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם: שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם. עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ. צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ: קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים

לו

בחול.

וּפָעַל וְזָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ,

בשבת.

לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל. הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ,

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה. וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה. לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה: קָדוֹשׁ ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ברוב קהלות אשכנז אומרים זה.

ארחות אראלים יקדישו בירדתו לסיני. מלא כל הארץ כבודו: ברואי בקרים ירעידו בבאו בסיני. מלא כל הארץ כבודו: כבודו נגלה על הר סיני. ומלכותו על הר סיני. אמון אצלו מתנת סיני. ודברות עשרה שמעו בסיני. מקבלי הלכה למשה מסיני: גנוזי גלגלים הללו בסיני. מלא כל הארץ כבודו: דגלי דבקים יאדירו בפלאו בסיני. מלא כל הארץ כבודו: הוגי הדורים מפארים בשוררו בסיני. מ"כ הארץ כבודו: ורצים ושבים מתיחדים

בהטותו

ברוב קהלות פולין וביהם אומרי' זה.

באור חוזר היבערזעטצונג ניה' אכן דף ו' ע"ב.

ועתה בנים שירו למלך בתפארת מפואר. ברקמי שיר מעטף ומעטר ומתאר. בהוד והדר ושבח מבאר. בעטרת גאות וכתר נורא יתפאר: שמעו לו מללו. עוז נורא פלאי גדלו. ששמו ערבו לו. וזכרו נעים להללו. והיכלו נחמד לו. וכבודו נהדר לו. והודו

נאה

ארחות אראלים, כתות מלאכים הנקראים אראלים. מלא כל הארץ כבודו, זאת הקדושה שהיו מקדישים ואומרים. ברואי בקרים, גם זה תאר למלאכים עפ"ה חדשים לבקרים ובמאמרם ז"ל שהעתקתי לעיל בהקדמות אות ח'. ירעדו, היו אומרים ברעד מכה"כ. גנוזי גלגלים, הגנוזים בגלגל ערבות והם נשמות של צדיקים ורוחות ונשמות שעתיד להבראות שכולם גנוזות בגלגל ערבות, כמאמרם ז"ל בחגיגה דף י"ב ב', וכולם עמדו שם במעמד הר סיני והללו להקב"ה, כמו שאז"ל במסכת שבועות דף ל"ט א'; וכן אמרו ז"ל בשוחר טוב מזמור ח' שאפילו עוברין שבמעי אמן הללוהו שנאמר מפי עוללים ויונקים יסדת עז, והם היו ערבים על אבותיהם. ע"ש באורך. דגלי דבקים, גם זה תאר למלאכים על שהם דבוקים ואחויים יחד ואין בהם קנאה ותחרות כמו שאז"ל. והמפרש פירשו על ישראל. בפלאו בסיני, כ"כ בכ"י, ור"ל בפתחו הדברות. בשוררו בסיני, כ"כ בכ"י א' ובכ"י אחר בשורו וטעמו כאשר ראוהו בסיני, ל' אשר שוררו אנשים (איוב לו כד) ול' ושור שחקים (שם לה ה). ורצים ושבים, כינוי למלאכים, ע"ש והחיות

רצוא

בְּהַטּוֹתוֹ בְּסִינָי. מ"כ הא' כבודו:
זִקֵּי זְהָרִים זָרְזוּ בְּהַשְׁגִּיחוֹ
בְּסִינָי: מלא כל הארץ כבודו:
חֲיָלֵי חַשְׁמַלִּים רָעֲשׁוּ
בְּסִינָי. מלא כל הארץ כבודו:
טַפְסְרֵי טְפוּחִים יְרַקְּדוּ
בְּסִינָי. מלא כל הארץ כבודו:
יְקָדִים יוֹקְדִים דָּצוּ בְּסִינָי.
מ"כ ה"כ: כְּתֵי כְרוּבִים נָעֲמוּ
בְּסִינָי. מ"כ ה' כבודו: לוֹהֲבֵי
לוֹהֲטִים רִנְּנוּ בְּסִינָי. מ"כ ה"כ:
מַלְאֲכֵי מְרוֹמִים נָשְׂאוּ
בְּהוֹפִיעוֹ בְּסִינָי. מ"כ ה כבודו:
נוֹצְצֵי נֹעַם הִמְלִיכוּהוּ
בְּהִגָּלוֹתוֹ בְּסִינָי. מ"כ ה כבודו:
סְבִיבֵי שְׂרָפִים סִלְסְלוּ
וְרוֹמְמוּ בְּסִינָי. מ"כ ה כבודו:
עִלְּזוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
בְּסִינָי. מ"כ הארץ כבודו: פְּנֵיהֶם
פְּחוּדִים יְחוֹפְפוּ לְחוֹפֵף

נָאוָה לוֹ. וּמְשָׁרְתָיו
מַנְעִימִים לוֹ: וַאֲשָׁרֵי
עֲבָדָיו הַמַּשְׁמִיעִים
בְּקוֹל שִׁבְחוֹ. כִּי עֲרֵבִים
לְפָנָיו וּמְקֻבָּלִים נִכְחוֹ:
קו"ח שַׁמְעִיאֵל הַשָּׂר
מַשְׁמִיעָם בְּכֹחוֹ.
לְשַׁתֵּק הֲמוֹן מַעֲלָה
בְּרוֹן בְּנֵי אֶזְרָחוֹ: דַּרְכֵי
וְחוֹבֵי תֵּת קְדֻשָּׁה
לַמְקֻדָּה אֲוֵרִים.
הַמְשֻׂגָּב וּמְבֹרָר
בְּכִתְרֵי כְתָרִים. פְּאֵר
מְלָכִים תְּהִלָּה
לִבְרוּרִים. מְפַחְדוֹ
יָחִילוּ אֵיתָנִים וְצוּרִים:
חזן: יִשְׁמְרוּ נִכְסָפִים

רלוא ושוב (יחזקאל א). זיקי זוהרים, גם זה כנוי למלאכים וכן כל יתר התארים הנזכרים כאן. ובכל פירשתי טעמן בפיוט אדירי איומה בקרובות ליום א' של ראש השנה ובפיוט כל שנאני שחק בקרובות ליום ב' דר"ה. בהשגיחו בסיני, כ"כ בכ"י, והוא מלשון ממכון שבתו השגיח (תהלים לג יד). דצו, שמחו, ל' דיצה וחדוה; וי"ג רצו בר'. כתי כרובים נעמו בסיני, כ"כ בכ"י. פניהם פוחדים, תאר למלאכים ע"ש ויראה להם (יחזקאל א יח). יחופפו לחופף

בְּסִינָי׃ מלא כל הארץ כבודו׃
צוּרַת צְנוּעִים יַצְנִיפוּ לְצוֹפֵף
בְּסִינָי׃ מ״כ״ה״כ׃ קְהַל קְדוֹשִׁים
קָמוּ בְּסִינָי׃ מ״כ״ה״כ׃ רָאוּ רֶכֶב
רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן בְּסִינָי׃
מ״כ״ה כבודו׃ קו״ח שַׁאַג שׁוֹפָרוֹת
שָׁמְעוּ בְּסִינָי׃ מ״כ הארץ כבודו׃
תּוֹרָה תְּמִימָה תִּכְבַּדְתָּם
בְּסִינָי׃ מלא כל הארץ כבודו׃

בַּחֲצְרוֹת מְעַט מִקְדָּשׁוֹ׃ כְּפַחַד וְיִרְאָה לְהַעֲרִיצוֹ וּלְהַקְדִּישׁוֹ׃

קו״ח אַחַר שְׁתֵּי תֵבוֹת מַזְכִּירִים שֵׁם קָדְשׁוֹ׃ לְהוֹדִיעַ לַכֹּל כִּי הֵם זֶרַע קְדוֹשׁוֹ׃

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָּל חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים׃ בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ׃ לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ׃ כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת׃

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ׃ אָבִינוּ הָאָב

בסיני, כ״כ בספרינו; אבל בכ״י גרס יחופפו בסיני, וטעם יחופפו יכתירו והוא מענין נגזר מן חפה ול׳ חופף עליו כל היום; וזהו לחופף בסיני, כטעם ורצון שוכני סנה והוא תואר להקב״ה השוכן בסיני. יצניפו, יעשו כניף עטרה להקב״ה המופף ונגלה בסיני. כופף ל׳ רמיזה והתגלות הוא.

הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן:

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה · אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה

וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ:
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:
במדבר ט״ו ל״ז וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת
עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם

וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לגרוף אהיכ׳ לאמת.

אשכנז אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה· עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

פולין אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר: וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר· אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה· לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

ברוב קהלות אשכנז אומרים זה.

אָנֹכִי גָּדוֹל בַּנּוֹעָדִים· גּוֹאַלְךָ מִבֵּית עֲבָדִים· דּוֹבֵר קוֹלוֹת וְלַפִּידִים: לֹא יִהְיֶה לְךָ

ברוב קהלות פולין וביהם אומרים זה.

*אָנֹכִי שִׁמַּעְתָּ וְנִתְאַמּוּ· קַבְּלוּ מַלְכוּתִי וְלֹא תֶאְשָׁמוּ· שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ: לֹא

יהיה

אנכי גדול בנועדים, אנכי הגדול בנועדים את ערבבות קדש ; וירמוז למה שחז״ל בספרי

*) כאור מוכר חיבערזעטצונג היעפֿאן זיעהע אבען דף ח׳ ע״ב.

לְךָ דְמוּת צֶלֶם וּתְמוּנָה·
הֶבֶל הֵמָּה מֵאֱמוּנָה· בִּלְעָדַי
אֵין בִּמְעוֹנָה: לֹא תִשָּׂא
הֶחָקִיק לַשֶּׁקֶר· צָעֲדֵי כָל
חוֹקֵר· קִנְאַת שְׁמוֹ יֵיקָר:
זָכוֹר וְשָׁמוֹר לְקַדְּשׁוֹ· כִּי בוֹ
שָׁבַת לְהַקְדִּישׁוֹ· וּבֵרְכוֹ
וְקִדְּשׁוֹ: כַּבֵּד זוֹרְעֶיךָ
בְּטָהֳרָה· וְיִפְרוּ צֶאֱצָאֶיךָ
מְהֵרָה· הָגוּת יִרְאַת יְיָ
טְהוֹרָה· לֹא תִרְצַח חֹמֶר
יוֹצֵר· מְמַלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר·
שָׁמַיִם פֶּן תֵּעָצֵר· וּבְרָעָה
תבצר

יִהְיֶה מְקַוֵּיכֶם זָר וְתָרֵעוּ·
וּמֵעֲבוֹדָתִי כָּל תִּגְרָעוּ· וְאַל
תִּפְרָעוּ: לֹא תִשָּׂא עֹנֶשׁ
לַחֲלָלַי· וְתִנָּצֵל מִמַּכְאוֹב
וּמֵחֳלִי· אַשְׁרֵי אָדָם שׁוֹמֵעַ
לִי: זָכוֹר וְשָׁמוֹר אֶת יוֹם·
וְתִמְצָא כֹּפֶר וּפִדְיוֹם·
לִשְׁקֹד עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם:
כַּבֵּד נָא הוֹרֶיךָ בְּמִבְטָחָי:
וְתַאֲרִיךְ יָמִים וְתִהְיֶה חָי·
לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פְּתָחָי· לֹא
תִרְצַח בְּנֶפֶשׁ מְחַיִּים· וִיהִי
חֶלְקְךָ בַּחַיִּים: כִּי מְצָאִי
מצא

בספרי והובא בילקוט פ׳ וזאת הברכה וז״ל: ואתה מרבבות קדש, מלך ב״ו יושב בפמליא שלו יש בה בני אדם נאים ממנו גדולי׳ ממנו גבורי׳ ממנו, מי שאמר והיה העול׳ אינו כן אלא ואתה מרבבות קדש אות היא ברבבות קדש. חקיק, השם הנכתב ואינו נקרא. צעדי כל חוקר, הקב״ה שהוא חוקר כל צעדי איש ייקר קנאת שמו כי לא ינקה ה׳ את אשר ישא שמו לשוא. כבד זורעיך וכו׳, כ״כ בב״י ועיקר, שהרי באות ז׳ קאימנא; וטעם זורעיך הוריך, וכמו שיקרא הבן זרע כן יקרא האב זורע. ויפרו צאצאיך וכו׳, ותזכה לרוב בנים ההוגים בתורה. לא תרצח חומר יוצר, עפ״ה אנחנו החומר ואתה יוצרנו (ישעי׳ סד ח). ממלא כפו קוצר, עפ״ה שלא מלא כפו קוצר (תהלי׳ קכט ז). ובב״י אחר גרס וימלא כפו קוצר וגירסא זאת מתיישבת יותר על הענין וטעם המאמר לא תרצח מעשה יוצר יתברך ויתברכו השנים ויהיה הקוצר ממלא כפו מתבואת הארץ, כי בעון רציחה נעצרו השמים והארץ לא תוציא פירותיה ויעותו בני אדם בשנת בצורת. וכן אמרו בספרי ולא תחניפו את הארץ כי הדם יחניף (במדבר לה לג) אל תגרמו שתהא הארץ מחנפת לכם עכ״ל. ויאמר הרמב״ן בפירושו, ענין החנופה הוא הנאמר בקללית, זרע רב תוציא השדה ומעט תאסוף, כרמים תטע ועבדת ויין לא תשתה, זיתים יהיו לך ושמן לא תסוך, כל עצך ופרי אדמתך יירש הצלצל, כי כל חנופה עשות הפך הנראה והנדמה׳ לעינים והוא ענש בארץ בע״ז ובשפיכות דמים ובגלוי עריות כמו שכת׳ הלא חנף תחנף הארץ (ירמי׳ ג א) והארץ חנפה תחת יושבי׳ (ישעי׳ כד ה) ותחניפי ארץ בזנותיך (ירמיה ג ב), וענין הטומאה שתהא הארץ טמאה ולא ישכון בה כבוד השם בהיות בה דם נקי שלא נתכפר

בדם

תִּבָּצֵר: לֹא תִנְאָף טֶרֶם
תִּכָּוֶה· וְנֵרְךָ תָּמִיד יִכְבֶּה·
טוֹב תֹּאכַל אִם תֹּאבֶה: לֹא
תִגְנֹב יְגִיעַ רֵעֶךָ· בּוֹ עַיִן
בַּהֲרִיעֶךָ· שְׂבַע מֵעֲמָלֶיךָ·
וְיִשְׁרַשׁ בָּאָרֶץ גִּזְעֶךָ: לֹא
תַעֲנֶה כָּזָב לְהָעֵד· עֵד מִפִּי
עֵד: כִּי אָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֵד:
לֹא תַחְמֹד (חֵלֶק) לֹא לָךְ· כִּי
שֶׁלְּךָ לֹא לָךְ· לָמָּה תִּתְאַוֶּה
דָּבָר לֹא מוֹעִילָךְ:

ס׳ וְכָל הָעָם מֵרָחוֹק עָמְדוּ·
נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע סָבִיב לְסִינַי
כְּנוֹעֲדוּ· וְעַל קְרִיעַת יַם
סוּף הוֹדוּ· וּלְצוּרָם יִחֲדוּ
וְנִתְיַחֲדוּ:

מְצָא חַיִּים: לֹא תִנְאַף רֶשֶׁף
כְּוִיּוֹנָי· מַרְחִיקָהּ יִשְׂבַּע עֲדָנַי
וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְיָ: לֹא תִגְנֹב
יְגִיעַ אִישׁ לְאִישׁוֹ: כִּי עֲמָלוֹ
לָרִיק יָחִישׁוּ: וְחֹטְאִי חֹמֵס
נַפְשׁוֹ: לֹא תַעֲנֶה צֶדֶק
לְעַוֵּת· מְלָשְׁנִי יִירַשׁ צַלְמָוֶת·
כָּל מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת: לֹא
תַחְמֹד חֲפָצִים הִרְבֵּיתָה·
תְּעוּדָה קֶשֶׁר אֲהַבָתָהּ·
חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ: ס׳ וְכָל
קִנְיָנֶיךָ שָׁבְעָה· יָקָר מְאֹד
טִבְעָהּ· חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ
שִׁבְעָה: חֲזַק וֶאֱמַץ בִּגְזֵרָה·
בְּיִרְאַת צוּרְךָ לְהִתְאַזֵּרָה·
וְהוּא יִהְיֶה לְךָ לְעֶזְרָה:

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם
אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ

כדם שופכו עכ"ל, וזהו מטעם הפייטן והוא מבואר. לא תנאף טרם תכוה, טעמו לא תביא עצמך לידי הרהור כמו שאחז"ל בגמ' נדה י"ג ב' וזהו טעם טרם תכוה כי הניאוף הוא הכויי' וכענין אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוינה (משלי ו כח). ונרך תמיד יכבה, וי"ג ונר אורך יכבה, וי"ג ונרך לא יכבה וענין כולם אחד. טוב תאכל וכו', עפ"ה אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו (ישעי' א' י"ט). בו עין בהריעך, שלא תרע עיניך בקניניו. שבע מעמלך וכו', כענין יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. וישרש בארץ גזעך, הפך קללת איוב על המוסד שאמר אם תטה אשורי מני הדרך ואחר עיני הלך לבי ובכפי דבק מאום אזרעה ואחר יאכל וצאצאי ישורשו (איוב לא ח). לא תחמוד חלק לא לך, וי"ג חפץ לא לך, וי"ג יגיע לא לך, ולי נראה לגרוס לא תחמוד לא לך כי לאות ל' אנו צריכין כאן. כי שלך וכו', מבואר לעיל דף ל"ב א'.

וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ
וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ
וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה
הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם
גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם
הָרָגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים
הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת
שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת
וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא
גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים
וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם
אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ· מֹשֶׁה וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:
מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָֹה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת
עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת
הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ· יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל
(גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל
עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת
וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר
וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן. אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ. באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ
קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

נס"ז אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

חזרת התפלה לשליח צבור·

אין פֿיעלען קהלות אשכנז, זאָ וויא בלוז קהלות פולין וביהם ואיטליא, ווירד מאַן צווייטען טאַג דאַז קרובות פֿאָן ערזטען טאַג אורח חיים געזאַגט·

בלחש. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בקול. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן:

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים· וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים· אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים· לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים:

אֶרֶץ מָטָה וְרָעֲשָׁה · בְּסַהַר שְׁלִישִׁי הִתְגָּעֲשָׁה ·
גְּרֵיהָ הַיָּתָם נִרְעָשָׁה · דּוֹר כְּשׁוּרָה וַתִּתְרָעֲשָׁה :
הוֹד אַפַּדְנוֹ נָטָה · וְעַל גַּבְנוּן אוֹתוֹ הִטָּה · זֶה סִינַי
גֵּאוּת עָטָה · חִידָתוֹ כְּעַל אֶבְרָה הֶעֱטָה : טָהַר
צוּף שְׁלִישִׁי · יְשָׁרִים הִרְגִּיל לְפִלְּשִׁי : ק׳ כָּתַב
שָׁלִישִׁים שִׁלְּשִׁי · לְעֵת גָּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי :

ארץ מטה ורעשה, הארץ התמוטטה ורעשה בנתינת התור׳ וכמאמרם ז״ל שהעתקתי בקרובות דאתמול דף ע״ו ב׳. בסהר, בחדש. גריה, הגרים בתוכו. איתם נרעשה, שלא יחזור העולם לתוהו ובוהו וכמאמר רז״ל הנ״ל. דור, תאר להקב״ה. בשורה, בראותה. אפדנו, אהלו, והוא תאר לשמים. ורומז למאמרם ז״ל שהרכין השמים על הר סיני וזהו ועל גבנון אותו הטה. ג ב נ ו ן, תאר להר סיני עש״ה הר אלהים הר בשן הר ג ב נ ו נ י ם הר בשן (תהלי׳ סח יו) וע״ש פי׳ רש״י ז״ל ובתנחומא והובא בילקוט תהלים רמז תשנ״ו, ששה שמות נקראו לו, הר אלהים הר בשן הר גבנון הר חמד הר חורב הר סיני וכו׳, ועיין במס׳ שבת דף פ״ט. גאות עטה גאות לבש כי שכן עליו כבוד ה׳. חידתו כעל אברה הועטה, נראה כי חידתו הוא ל׳ חודו של אילן (ב״ק דף פא א) ור״ל ראש ההר הי׳ מתנשא למעלה בשמים כאילו עף על כנפים ונתעטה בערפל וכן איתא בפרקי דר״א פרק מ״א בששה בסיון נגלה הקב״ה על ישראל בהר סיני וממקומו נתלש הר סיני ונפתחו השמים ונכנס ראש ההר בשמים וערפל מכסה את ההר והקב״ה יושב על כסאו ורגליו עומדות על הערפל שנאמר ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו (תהלי׳ יח) עכ״ל, גם יתכן לפרש חידתו כמו יחידתו ויהי׳ כינוי לישראל וירמוז על ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמו׳ יט ד). טוהר צוף שלישי, כנוי לתורה הטהורה והמתוקה מנופת צופים והיא משולשת כמו שבארתי בקרובות דאתמול דף י״ג א׳ ע״ש ובילקוט פ׳ יתרו בפסוק וישלח משה את חתנו הוסיף עלין על ל׳ התנחומא הנ״ל ואומר ומשה ש ל י ש י ביניהם שנאמר אנכי עומד בין ה׳ וביניכם. ישרים, גם זה כינוי לתורה ע״ש פקודי ה׳ ישרים (תהלי׳ יט). לפלשי, ל׳ התגלגלות ; ואם הוא כש׳ שמאל יהי׳ ל׳ גילוי. כתב שלשים שלשי, מבואר לעיל במקום הנ״ל. לעת געה, כאשר הגיע העת בחדש השלישי.

ארץ. דיא ערדע וואנקטע אונד בעבטע — אם דריטטען דער מאָנאַטע ערגריף זיא ציטטערן, איהר וואר אום דאז לעבען איהרער בעוואָהנער באַנגע; זיא האטטע דען אללמאַכטיגען איהן אַנלוגע געזעהען אונד ערבעבטע. ער האט זיינע פראַכט-וואָהנונג, דיא הימעל, הערניעדערגעזענקט אונד אויף דעז בערגעז גיפפעל אויפ-געשפאַננט. האָהייט אומוואַללענד סיני׳ז אין דען וואָלקען שוועבענדעז הויפט. דורך דען פֿערמיטטלער (משה) אונטערריכֿטעטע ער אייך אין דען רייזטען, לייבליכֿזטען אונד געאָרדנעטזטען געזעטצען. איינען דרייאטהייליגען שאַטץ האט ער איין דרייאטהייליגעז פֿאָלק געגעבען אם דריטטען דער מאָנאַטע.*)

---

*) זיעהע דיא אנמערקונג אָבען דף י״ג ב׳.

י׳ גּוֹרָלִי תְּמוֹךְ לְגוֹנְנִי • פֶּן בָּאתִי לְגַנִּי • י׳ עֶזְרִי וּמָגִנִּי • בְּמָגִנּוֹ לְגוֹנְנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ • מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךְ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה • וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים •

מִן הָהָר לִמְעוֹנָיו • מִהֵר וְקָרָא לֶעָנָיו • נִקְדַּשׁ שִׁבְעָה בַּעֲנָנָיו • נִהֲגוֹ לְפַעֲנֵחַ לוֹ עִנְיָנָיו: שַׂר וְנֶאֱמָן כְּהוּשַׁת לַבַּיִת • שָׁשׁ וְרָץ שְׁלוֹל נְוַת בָּיִת • עוֹדוֹ צָג בִּפְרוֹזְדוֹר הַבַּיִת • עֶלְיוֹנִים נָעֲלוּ בַּעֲדוֹ

בית

גורלי תמוך, עש״ה אתה תומיך גורלי (תהלים טז ה) וכמו שאמרו עליו רז״ל הגורל הזה תמכני בסיני והוא מגין עלי וזהו לגונני. פן, אמר. באתי לגני, שנאמר באתי לגני אחותי כלה (שיר ה א) ואמרו ז״ל באתי לגנוני.

מן ההר למעוניו מהר וכו׳, טעמו, הקב״ה הנקדש בשבע׳ רקיעים, מהר וקרא למשה מן ההר אל מעוניו השמים שהגיע על הר סיני וכן כתיב ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה׳ מן ההר (שמות יט ג). נהגו, הוליכו. לפענח, לגלות. נות בית, תאר לתורה עש״ה ונות בית תחלק שלל (תהלי׳ סח כ) ועש״ה ואהי׳ אצלו אמון (משלי ח). עודו צג, בעודו עומד. עליונים נעלו וגו׳, המלאכים נעלו בעדו ואמרו מה אנוש כי תזכרנו (תהלי׳ ח ה) והיו מדיינים שלא ליתן לו התור׳ כדאיתא עליו במדרש תהלים ובמס׳ שבת דף פ״ח.

גורלי. מיר האט ער דאס בעסטע לאָאס צו מיינער ווערהייט אנגעוויעזען; ער האט מיר פערהייסען, אין מיינער מיטטע צו רעזידירען — ער היטט מיין הייל אונד טייער, ער נימט מיך אין שוטז. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, שילד אברהם׳ס!

מן. פאָהן בערגע נאַך דען וואָהנונגען זיינער היילינקייט ריעף איינער דען אנפאטיטהיגען ער, דער געהייליגטע אין זיעבען הימעלן, אונד אונטערריכטעטע איהן אין זיינער געטהאָפפע געהייםניססע. ער וואורדע צום פערוואַלטער אונד הויז פערטרויטען איינגעזעטצט אונד — אָ וועלכע פריידע! וועלכע וואָננע! — דיא הויספערוואַלטערין (דיא תורה) ווארד איהם צו טהייל! אַלס ער נאָך אַם איינגאַנגע דעס הימעלס געשטאַנדען, האַטטען יענע האָהערן מאַכטע איהם דיא פפאָרטען

פערשלאָססען

בָּיִת: פָּצוּ מָה אֱנוֹשׁ לְהִזָּכֵר בִּמְעֻלָּה· פְּאֵר מִבְטֶחָה לְהוֹרִיד מִמְּעֻלָּה: ה׳ צָעַד וְגָבַר וְעָלָה וְנִתְעַלָּה· צִוָּה צוּר לְצִיר עֲלֵה וְגַשׁ וְעָלָה:

ק׳ אֱלֹהִים הִזִּיל מִשְׁחָקִים· בִּטֵּל אִמְרֵי חֻקִּים· ה׳ מִמֶּרְחַקִּים נְקוּקִים יָקִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

קָדוֹשׁ הוֹפִיעַ מִפָּארָן· רָד בְּאַלְפֵי שִׁנְאָן· סִין

השית

פאר מבטחה, כינוי לתורה עש"ה עיר גבורים עלה חכם וירד עוז מבטחה (משלי כא כב) ואמרו עליו בויקרא רבה פ' ל"א דף ר"א ג', עיר גבורים עלה חכם זה משה (שעלה לבין המלאכים גבורי כח) ויורד עוז מבטחה עוז זה תורה, מבטחה שבטחונה בה ומתן שכרה בצדה ורבנן אמרו מבטחה שכל מי שיגע בה בטוח שהוא גוזר ואחרים מקיימין. צעד, הלך. צוה צור לציר, צוה הקב"ה לציר נאמן שלו שיעלה ויגש ויעלה. אלהים הזיל משחקים, שנאמ' גשם נדבות תניף אלהים (תהלי' סח י) והיינו במתן תורה כמו שאז"ל במס' שבת דף פ"ח ב'. נקוקים יקים, המתים הטמונים בנקיקי סלעים גם אותם יקים באותו טל של תחיה.

קדוש, הקב"ה. הופיע מפארן, שנא' הופיע מהר פארן (דברי' לג ב). רד באלפי שנאן וכו', כל המאמר מיוסד על ל' הפסיקתא והובא בילקוט תהלים ברמז תשכ"ו וז"ל, רכב אלהים רבותים אלפי שנאן אדני בם סיני בקדש (תהלי' סח יח) אמר רבי אבדימי דמן חיפה שניתי במשנתי שירד עם הקב"ה לסיני כ"ב אלף של מלאכי השרת כמחנה לויים שצפה הקב"ה שהן עומדים במומיהן אלא שבטו של לוי, ד"א כ"ב אלף מרכבות וכולן ירדו שנוכים לכלות שונאיהם של ישראל אם לא יקבלו את התורה. אמר ר"א מהו אלפי שנאן? הנאים והמשובחים שבהם, אעפ"כ אדני בם מסוים ביניהם, מלך ב"ו יוצאין לקמפון כמה נאים כיוצא בו כמה קוזים כיוצא בו אבל הקב"ה אינו כן אלא בשעה שבא לסיני נטל עמו מלאכי השרת הנאים והמשובחים שבהן, אעפ"כ דודי צח ואדום. אמר ר"י בר סימון מה כתיב ביה? ואתה מרבבות קדש, אות הוא בתוך רבבות קדש שלו בשעה שבא לסיני וכו', ד"א רכב אלהים רבותים אמר ר"א בן פדת במקום שיש אוכלסין יש דוחק אבל בסיני אעפ"כ הי' מרווחין, אלפי שנאן כד"א שאנן מואב מנעוריו א"ל הקב"ה הארך הרחב קבל בני

פֿערזאָמען אונטער דעם רופֿע: „וואַז? איין ערדענזאָהן וואַגט עז איין דיעזען האַללען, צו ענטפֿיהרען דיא צירדע דער אָבֿעטיגען צור ערדע הינאַב?" — ער ריקקטע פֿאָר, איבערוואָלטיגטע, שטיעג אונד דראַנג הינאיין! דער וועלטשאָפּפֿער ריעף דעם געטרייען באָטען: הערויף! — ער טראַט הינצו אונד שוואַנג זיך אויפֿוואַרטז.

אלהים אויז דעם גאָטטליכֿען אונדע טרייפֿעלטען פֿאָן הימעל הערנאַב דיא וואָרטע דעז געזעטצעז, אַללבעלעבענד וויא טהויא, דורך וועלכֿען איינזט דיא גריפֿטענבעוואָהנער אויפֿערשטעהן. געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, טאָדטענבעלעבער!

קדוש. פֿאָן פארן הער ערשיען דער הייליגע; ער ליעס זיך הערנאַב מיט טויזענדען

דער

השית שאנן. ורתובו שנן. רם רד במרכבות
בעשרים ושנים אלף. להכתיר מטה ספור
בעשרים ושנים אלף: שנן בפארן ושעיר.
ואותם אל הסעיר: ואתה מרבבות קדש.
אדני בם סיני בקדש: ח' תורה חנכי. תושיה
אנכי. תכלית פץ אנכי. לכן פתח באנכי:
ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה:

ואתה

אדוניך, אדני בם (אדני כתיב בא"ד) טבלא יש על לבו של כל מלאך ומלאך ושמו של הקב"ה משותף עם שמו של כל מלאך מיכאל רפאל גבריאל אדני בם אדנותו בם ואל תאמר בהם בלבד אלא אף כשבא ליתן תורה לישראל בלשון הזה נתנה ופתח בסיני אנכי ה' אלהיך אדני בם אדנותו בם ע"כ פתח בלשון הזה עכ"ל. ועיין עוד בשמות רבה ריש פ' כ"ט ובפי' רבינו בחיי בפסוק אנכי, וע"פ הדברים האלה כל דברי הפייטן מבוארים. שין השית שאנן, שהיה מרויח לקבל כל האכלסין, כדאמרן. בעשרים ושנים אלף להכתיר וכו', כ"כ בכ"י ישן ועיקר ובלשון המדרש הנ"ל כ"ב אלף מרכבות, גם מלשון הפייטן עצמו מוכח כן שלא להרוס החרוז, ובלשון הזה בעצמו כתב לקמן בסמוך בסוף פיוט אז בכתב אשורית. שנן וכו', מבואר ע"פ מאמרם ז"ל שהעתקתי לעיל דף י"ב ב'. ואתה מרבבות קדש אדני בם וכו', כלשון המדרש הנ"ל. תורה חנכי, התורה חנכני. תושי'. כינוי לתורה. אנכי, אנכני ישרני ואזקני והוא פעל נגזר מן חומת אנך (עמוס ז ז) וכבר מצאנו גם לרז"ל שבנו ממנו פעל ואמרו שאנכן בתוספ' דכלים. תכלית פץ אנכי, נראה שרומז למאמר האל ית' ליעקב אנכי האל אלהי אביך אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה בראשי' מ"ו ג') וזה הי' המראה האחרון ודבר בו בלשון אנכי לכן פתח הדברות באנכי.

דער היימאטלאזען אמבטע, אונד לאגערטע אויף דעם סיני זיך, פאן וואו אויז ער זיינע געזעטצע לעהרטע. איינע לעגיאן פאן צוויא אונד צוואנציג טויזענד פאלגטע זיינער גאטטליכען מאיעסטעט צור קראנונג דעז שטאממעז לוי, דער עבענפאללז צוויא אונד צוואנציג טויזענד מיטגליעדער געצאהלט. אויך דיא פאלקערשאפטען פאן פארן אונד שעיר האטטע ער איינגעלאדען אבער מיט פערשמאהונג וויעדער ענטלאססען. דאן קאם ער מיט מיריאדען הייליגען ראטהערגעלאגען — קענגבאר אונטער איהנען וואר דער הערר אויף דעם סיני, מאיעסטעטיש! — ער גאב איר דיא תורה צור פיהרערין, דאז האלבטע גוט צו'ן איינגעבטהון. איינסט האט ער זיינע רעדע געשלאססען מיט דעם ווארטע אנכי; דארום בעגאן ער זיא היער מיט עבען דיעזעם ווארטע אנכי.*
ימלך. דער הערר רעגיערט עוויגליך; דיין גאטט דורך אללע צייטען, ציון! הללויה.

*) זיעהע אויך באור.

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

אָנֹכִי בְּשֵׁם אֵל שַׁדַּי· פַּצְתִּי מֵאָז לְעוֹלָמִי דַּי· וּבְבָשָׁן בֵּאַרְתִּיו בְּפֵרוּשׁ לִידִידַי· כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֹל מַלְכוּתִי עֲבָדַי· צִוִּיתִי לֹא יִהְיֶה לְךָ אֵל אַחֵר מִבַּלְעָדַי· לֹא תִשָּׂא שֵׁם לַשָּׁוְא וְתִנָּקֶה עָדַי· זָכוֹר וְשָׁמוֹר כִּי הֵם שְׁנֵי עֵדַי· כַּבֵּד אוֹמְנֶיךָ (נ"א הוֹרֶיךָ) כִּי כְבוֹדָם כְּבוֹדַי· לֹא תִרְצַח מִתֹּאַר מַעֲשֵׂה יָדַי· לֹא תִנְאָף אַף בְּסָפֵק פֶּן תֵּעָנֵשׁ בְּוַדַּאי· לֹא תִגְנֹב וְתִתְבָּרֵךְ עַד בְּלִי דַי· לֹא תַעֲנֶה עֵדוּת שקר

אנכי בשם אל שדי וכו', כן אי' במדרש על פסוק אני אל שדי (בראשי' י"ז א) אני הוא שאמרתי לעולמי די שאלמלא שאמרתי לשמים וארץ די עד עכשו היו מותחין והולכין, אני הוא, שאין העולם ומלואו כדאי לאלהותי עכ"ל. ובבשן, כינוי לסיני כי ששה שמות נקראו לו כמו שבארתי לעיל בפיוט ארץ מטה אות ה'. כי הם שני עדי, כמבואר לעיל י"ח א'. כבד אומניך, כ"כ בכל כ"י וכן נראה כדי לכלול במצוה זאת מצות כיבוד גדולי ישראל כמבואר בסמ"ג. כי כבודם כבודי, מבואר לעיל דף כ"ח ב'. לא תנאף בספק וכו', כמו שאז"ל במס' נדרים דף כ' אל תרבה שיחה עם אשה שסוף בא לידי נאוף. או שירצה לומר ספק

ואתה. דוא, אללערהייליגסטער, טהראָנסט אונטער לאָבגעזאַנגען ישראל'ס! אל נא.

אנכי. איך, דער איך אונטער דעם נאַמען אל שדי דעם פאָרטשרייטענדען ווערדען דער נאַטור איינהאַלט געטהאַן, ערקלאָרטע אויף בשן (סיני) מיינען וואַהרען נאַמען מיינען געליעבטען. דאָרט האַבען זיא געשוואָרען מיינער רעגיערונג געהולדיגט, אונד איך ערטהיילטע איהנען פאָלגענדע געבאָטע: דוא זאָללסט קיינע פרעמדע גאָטטהייט אַנערקעננען אויסער מיר. דוא זאָללסט מיינען נאַמען ניכט בייא איינער אונוואַהרהייט אויספרעכען אונד דיך שטראַפ־פאָללינג מאַכען. געדענקע אונד פייערע דען שבת, דיעזע זינד מיר צוויא צייגען. עהרע דיינע עלטערן; זיא עהרען הייסט אויך מיך עהרען. דוא זאָללסט ניכט מאָרדען, וואָס מיינע האַנדע אין מיינעם עבענבילד געשאַפֿט. מאַכע דיך קיינער אונצוכט פערדאַכטיג, דיא שטראַפע איזט אונצווייפעלהאַפט. דוא זאָללסט ניכט שטעהלען, דאַמיט דיך דעס זעגענס פילע טרעפפע. דוא זאָללסט קיין פאַלשעס צייגניס אויסזאַגען ווידער דיינען נעכסטען, דען צייגען מיינער גאָטטהייט. דיך

שֶׁקֶר בְּעֵדַי לֹא תַחְמֹד כִּי אִם מַחֲמַדַּי: אֵלֶּה הֵם סוֹדַי · מוֹרֵי שְׂרִידַי · מוֹעֲדֵי פְּקוּדַי · סַהֲדֵי מְעִידַי · כִּי אֵין בִּלְעָדַי · וַאֲנִי אֵל שַׁדַּי ·

הַיּוֹ קַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

שם המחבר בראשי החרוזות אלעזר בירבי קליר.

אָז בִּכְתָב אַשּׁוּרִית · וּבִלְשׁוֹן עִבְרִית · וּבְדִבּוּר מִצְרִית · הִנְחַלְתָּ לְבַת עִבְרִית: לְאָלֶף הִקְדַּמְתָּ בֵּית בִּיצִירַת בְּרֵאשִׁית · כִּי הוּכַן מֵאָז לְמַתַּן קִנְיַן רֵאשִׁית: עוֹלָם הוּכַן בְּאוֹת שֵׁנִי · כִּי יֵשׁ עוֹלָם שֵׁנִי · אָנֹכִי בְּאוֹת רִאשׁוֹן כִּי הוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי: זָע אָלֶף וַיֵּרֵא מוּל כִּסֵּא עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת · עַד שֶׁנִּתַּן תְּחִלָּה לַדִּבְּרוֹת: רוֹן דַּת אָנֹכִי בִּכְתָב

אשת איש. בעדי. בבני ישראל שהם עדי שנא' ואתם עדי נאם ה' (ישעי' מג י). כי אם מחמדי, התור' והמצות הנחמדים מותרי' לחמוד לעשותם. אלה הם סודי, מורי שרידי, מועדי פקודי, סהדי מעידי, כי אין בלעדי, ואני אל שדי, כ"כ בכ"י של י"ח ועיקר והכוונ' מבוארת כי אלה הדברות הם סודי ר"ל יסודות האמונה והם מורים על מציאתי שאני ראשון ועל שרידתי שאני אחרון והם כל העדות והפקודים, כמבואר במערבית, שכל תרי"ג מצות נכללים בדברות והם מסהידים ומעידים כי אין בלעדי וכו'.

אז בכתב אשורית ובלשון עברית, מצאנו מחלוקת בדברי רז"ל בענין הכתב שבו נכתבו הלוחות והתורה, ומפרשי דבריהם האריכו למעניתם והכלל העולה מדבריהם הוא שהי' כתב אשורית, עיין בתשובת הר"מ אל שקר פי' ע"ד וכ"כ הרמב"ם בפי' המשנה למס' ידים פ"ד ע"ש. ובדבור מצרית, כן אית' במדרש והובא בילקוט ברמז רפ"ו ואמר ר' נחמי' אנכי ל' מצרי הוא משל למלך וכו'. לאל"ף הקדמת בי"ת וכו', הקב"ה הקדים אות ב' לאות א' לפתוח התורה בב' לפי שבא' הוכן מאז קודם הבריא' לפתוח בו הדברות הנקראות קנין ראשית. זע אל"ף וכו', אות א' נזדעזע ופרחה לפני כסא כבודו ית' כ"ו דורות והיינו מעת הבריא' עד נתינת התור', כמבואר ברבות ריש פ' בראשי' ובאותיו' דר"ע. רון דת וכו',

---

זאָלסט ניכטס לוסטען, אַלס מיינע האָלדען געבאָטע. — דיעזעס זינד דיא עלעמענטע מיינער לעהרען אונד געזעטצע, מיינער לייגיסטע אונד בעפעהלע. זיא זינד דיא פערקינדער מיינער איינהייט אונד דיא צייגען, דאַס אויסער מיר ניכטס, אונד איך אַלליין בין דער אל שדי, דער

ח'. זעלבסטלעבענדע, זעלבסטשטאֶנדיגע,
פורכטבארע, ערהאַבענע אונד הייליגע!

נוֹטָרִיקוֹן נַחֲבֵאת· אָנֹכִי אֲנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יַהֲבִית· בֵּאֲרָהּ לְעַמּוֹ פָּנִים בְּפָנִים· עַל כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה פָּנִים: יָהּ רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ· הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ· לְאוֹהֲבֶיהָ וּלְשׁוֹמְרֶיהָ וַיְשַׁנֶּהָ וַיִּתְמְרָהּ: רָשַׁם לְמַפְרֵעַ אוֹתוֹתֶיהָ מַאֲמָרֶיהָ· יְהִיבָה כְּתִיבָה נְעִימִים אֲמָרֶיהָ: בִּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים חַיָּתָם עָלְפָה· כִּי הִסְכִּיתוּם מִפֶּה אֶל פֶּה· יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת וְלֹא כָל נְשִׁיקוֹת· סָחוּ אֶל יֶרֶד אוֹתָם מִיֵּין הָרֶקַח לְהַשְׁקוֹת: קְצוּבוֹת וּנְעִימוֹת· וּפִתֵּי מַחְכִּימוֹת· רְשׁוּמוֹת וַחֲתוּמוֹת· פְּתוּחוֹת וּסְתוּמוֹת: לְעַם אֲשֶׁר אָהֵב· בְּחִבָּה יָהַב· וְהִנְחִיל נֶחֱמָדִים מִזָּהָב· לְעַם לוֹ מְאֹהָב· יָהּ שׁוֹכֵן עֲרָבוֹת· רָד לְהַנְחִיל רְבָבוֹת· בְּעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף מַרְכָּבוֹת· אֲשֶׁר מֵאֵשׁ וְשֶׁלֶג חֲצוּבוֹת· רַחוּם הָדַר בַּשְּׁחָקִים· יִסַּד עֹז מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים· וּבִזְכוּת אַפְסֵי אֶרֶץ הֵקִים· זֵהֵר תּוֹרוֹת וְחֻקִּים:

אֵל נָא, לְעוֹלָם תְּעֻרָץ· וּלְעוֹלָם תֻּקְדָּשׁ· וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא: הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ· כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים· מַלְכוּתוֹ נֶצַח· נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ· סַפְּרוּ עֻזּוֹ· פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו· קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ· רֹן שִׁיר וָשֶׁבַח תֹּקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ:

ובכן

גם זה מבואר שם. תשעים ושמונה פנים, מ"ע להיתר ומ"ע לאיסור כמבואר בחידושי הריטב"א פ"ק דעירובין בדף י"ג ב' ע"ש. וישנה ויתמרה, שהי' אומר כל דבור בינו לבין עצמו שנים ושלש פעמי' כדאי' בתנחומ' פ' ויקהל וברכות ריש פ' כי תשא. בשנים הראשונים חייתם עלפה, בשתי דברות הראשונות יצאה נשמתם כמו שאז"ל במס' שבת דף פ"ח ב' ובשיר רבה בפסוק ישקני מנשיקות ר' יהושע אומר ב' דברות שמעו ישראל מפי הקב"ה אנכי ולא יהי' לך הה"ד ישקני מנשיקות ולא כל הנשיקות עכ"ל. סחו אל ירד, אמרו אל משה. רשומות וחתומות וכו', כאן מצאתי שלש גירסות: הא' הכתובה בפנים, והב' פתוחות וסתומות חקוקות ורשומות, והג' קמוצות סתומות רשומות וחתומות — ועיין מה שכתבתי בסוף אזהרת דאתתול דף מ"א ב'. רד להנחיל רבבות, ירד להנחיל לרבבות אלפי ישראל. בעשרים ושנים וכו', מבואר בדיבור הקדוש ד"ה קדוש הופיע. יסד עוז וכו', מבואר לעיל דף מ"ב א' ד"ה גנוזי גלגלים.

אלפים

כוונת המחבר לאמר כי התורה מתפארת בקדימתה ובמעלתה; וכותבה שנה, למה לא נתנה לא לאדם ולא לנח ולא לאבות רק למשה; וזכרה הויכוח על זה שרצה השם יתברך לתתה לכל אחד מאלו. ודוגמת זה נמצא בפיוט המתחיל שעשוע יום יום וכלם נתנו מרועה אחד.

ובכן יי קנני ראשית דרכו:

מיוסד ע"פ א"ב אלא שהקדים לכל חרוז איזה תיבות מפסוקי משלי סי' ח'.

יי קנני ראשית דרכו · אלפים שנה נמתקתי בחכו · עד לא מדד עולם רחבו וארכו · טרם מתח רום עד כה ועד כה · וקדם הכין כס רכב ארתכו · אני הייתי משתעשעת על ברכו · משחקת לפניו להללו ולברכו · משחקת בתבל אותי איום (נ"א היום) בערכו · להודיע לכל כי אין כערכו: (ואהיה אמון אצל אדון · ואהיה שעשועים יום יום · משחקת עד זה היום:)

קדם מפעליו מאז · בקדם קדמונים קדמתי מאז · קדם עמודי רום הייתי עמוד מאז · קדם פעל יסוד היה יסודי מאז · קדם אבן פנה הייתי אבן פנה מאז · קדם כל נסיכים הייתי נסוכה מאז · (ובהיות עולם מים במים הייתי חקוקה מאז) ובהיות עולם תהו ובהו הייתי כנר מאז · ובהיות חשך על פני תהום הייתי כמנורה מאז · קדם כל אלה הוא ואני היינו מאז:

והיה

אלפים שנה וכו', כל ענין הפסקא הזאת כבר מבואר בסדר דאתמול ע"ש. טרם מתח רום, קודם שהרקיע השמים הרמים. כס, בשמים. רכב ארתכו, מרכבת כבודו.

קדם מפעליו וכו', גם הפסקא הזאת כבר מבוארת לעיל בסדר גם בסוף יוצר. עמודי רום, עמודי השמים. יסוד, הארץ. אבן פנה, אבן שתיי' שממנה הושתת העולם. כל נסיכים, כל יועצים והיינו המלאכי' ונפשותם של צדיקים וזולתם כמבואר בילקוט בראשי' רמז י"ג. הייתי נסוכה מאז, הייתי יועצו תחלה כדאי' בפרקי דר"א פ"ג עד שלא נברא העולם נתיעץ הקב"ה בתורה ששמה תושיה לברוא את העולם; השיבה לו וכו', ועיין לעיל דף ג' ב'. והיה אמון וכו', ליתא בכ"י.

מעולם

(והיה אמון מהרהר למענה. ואמר בלבו אברא עלם בבינה בעבור אמנה:)

מעולם נסכתי מראש · גזרה שוה גזר בי מראש · לחקור ולדרוש · הכל מראש · מי יעלה בראש · מי יהיה בראש · מה שהיה מראש · הוא שיהיה בסוף לראש · נסיכי אדם נסכו בי מראש · ונסבתי למלכי המתנשא לכל לראש:

(והיה אליו בדברה. ונשתעשע בדבורה. ואמר בעבורה. אברא עולם להגבירה. ולהורות להסבירה):

מקדמי ארץ · (נ"א מקדומי ארץ ·) דברים שבעה קדמו לארץ · כסא רם ונשא קדם לשמי ערץ · כסא ישראל קדם לממלכות הארץ · אבות העולם קדמו למוסדי ארץ · שם משיח קדם לשמות אשר בארץ · גן עדן קדמה לעניי ארץ · ערוך מאתמול תפת קדם לרשעי ארץ · ישראל והתשובה קדמו ליושבי הארץ · ואני להם קדמתי מקדמי ארץ:

(והיה מלך במסבו. מהרהר במדת טובו. ואמר בלבו אברא עולם לישבו. בעבור ישובו:)

באין תהומות חוללתי · הארץ עד לא נתחוללה נתחוללתי · ובאין חשך על פני תהום הארתי והגהתי:

ובאין

מעולם. נסכתי מראש, ל' נסיכי בני אדם, או ל' עלה. גזרה שוה גזר בי מראש וכו', כענין צופה ומביט עד סוף כל הדורות. והי' אליו בדברה וכו', ליתא בכ"י.

מקדמי ארץ. דברים שבעה, וכו', הן הן המנויים בבראשית רבה פ' א' ובמס' פסחי' דף נ"ד א' ובפרקי דר"א פ"ג ובמד' משלי סי' ח' ולא ראי' זה כראי' זה וכ"ע, ועיין בבאורי לעיל דף ע"ג ב'. כסא ישראל, היינו מקדש. אבות העולם, הם מן עשר' דברי' שעלו במחשב' להבראות. בפרק דר"א הנ"ל, ועיין עוד בבראשי' רב' פ' א' ובבמדבר רב' דף קכ"ב. ערוך מאתמול, גיהנם עפ"ה בישעי' ל' ל"ג, והי' מלך וכו', ליתא בכ"י.

באין תהומות וכו', בפרק ג' מפרקי ר"א: ח' דברים נבראו ביום ראשון ואלו הן שמים

וארץ

וּבְאֵין קוֹרֵא תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם בְּפִיו נִקְרֵאתִי· וּבְעֵת נִבְקְעוּ בְּדַעְתּוֹ נִבְקְעוּ בְּדַעְתִּי· וּבִתְהוֹם רַבָּה מִשְׁפָּטַי מִלֵּאתִי· וַעֲלֵיהֶם חֹק חַגְתִּי וְנִגְלֵיתִי· וּבְתַנִּינִים אֲשֶׁר בִּתְהוֹמוֹת נִתְהַלָּלְתִּי:

בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵּי מָיִם· וּבְאֵין מַעְיָנוֹת מַעְיָנֵי נוֹבַעַת מָיִם· וּבְאֵין נְהָרוֹת נַהֲרֵי מוֹשֵׁךְ מָיִם· וּבְאֵין בְּאֵרוֹת בְּאֵרֵי נוֹבַעַת מָיִם· וּבְאֵין מְקוֹרוֹת מְקוֹרֵי חַיִּים מָיִם· וּבְאֵין מַיִם הָיִיתִי כִּבְרֵכַת מָיִם· וּבְאֵין מִקְוֵה מָיִם· מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ לְהַזּוֹת מִמִּקְוֵה מָיִם:

בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ· זָוִיּוֹת עוֹלָם בִּי נִטָּעוּ· הַרְרֵי יִשְׂרָאֵל בִּי נִתְקָעוּ· הַרְרֵי עַד בִּי נִתְיַדְּעוּ· הַרְרֵי אֵל בִּי נִתְוַדָּעוּ· בְּפֶלֶס וּבְמֹאזְנַיִם בִּי נִשְׁקְלוּ וְנוֹדָעוּ· תּוֹעֲפוֹת גָּבְהָם וּמֶחְקְרֵי יְסוֹדָם בִּי נִשְׁתַּמָּעוּ· וּבְהִוָּדְעִי בְּסִינַי כֻּלָּם נִזְדַּעְזָעוּ· וּלְהַר הַמּוֹרִיָּה כֻּלָּם נִכְרָעוּ· וְעַל מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ· בְּטַבַּעְתִּי אֶרֶץ וַאֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ:

לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי· חֵקֶר גִּבְעוֹת עוֹלָם נִתְחוֹלַלְתִּי· גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה אֲנִי חַלְתִּי· וְגִבְעָה נִשָּׂאָה אֲנִי

וארץ ואור ותושך ותוהו ובוהו ורוח ומים, וי"א אף יום ולילה (במקום אחר גרס אף מדת יום ולילה) וכו' ע"ש. ועליהם חוק חגתי ונגלתי, ל' בחקו חג על פני תהום (משלי ח כז), חוק חג על פני מים (איוב כו י).

באין וכו'. נִכְבַּדֵּי, כל"ל בעדות המסרת במסורה ג', דין ותרין בישעי' כ"ג, נכבדי ארץ. וכן העיד רד"ק במכלול בער בכין בפעל דף ס"א ב', וכ"כ במכלול יופי בשמו. מעיני נובעת מים, כינוי לתורה כמו שאחז"ל על הוי כל צמא לכו למים (ישעי' נ"ה א).

בטרם הרים וכו', זויות עולם, פנות העולם וחזקו. נתקעו, ל' תקע את אהלו (בראשי' לא כה). בפלס וכו', עז"ה ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים (ישעי' מ יב). תועפות גבהם. ל' כתועפות ראם לו (במדבר כג כב). נזדעזעו וכו' ולהר המוריה וכו', מבואר לעיל ביוצר אילת אהבים אות ח'.

לפני גבעות וכו'. אני חלתי, ל' לא חלתי ולא ילדתי (ישעי' כג ד).

עד

הוֹלַדְתִּי · וּגְבָעוֹת כְּנִשָּׂאוּ בִּצְדָקָה נִתְנַשֵּׂאתִי · וּלְכָל הַר וְגִבְעָה קַדְמָה גִּבַּעְתִּי · וּמִגִּבְעוֹתַי לְגִבְעוֹת עוֹלָם דִּלַּגְתִּי · וּמִגִּבְעוֹת עוֹלָם לְגִבְעַת סִינַי נִגְבַּלְתִּי:

עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת · טַבּוּר הָאָרֶץ וְטַבּוּר חוּצוֹת · טַבּוּרִי הָיָה מַשְׁתִּית אֶרֶץ וְחוּצוֹת · וּמִשְׁתִּיַּת טַבּוּרִי הוּשְׁתְּתוּ אֶרֶץ וְחוּצוֹת · מֵחֵיקִי אֶל חֵיק הָאָרֶץ וּמֵחֵיק הָאָרֶץ אֶל חֵיק הוּצוֹת · וּמִמַּשְׁתִּיתִי הָיָה מַשְׁתִּית הָאָרֶץ וְחוּצוֹת · כְּפִי תַחְרָא בֵּין אֶרֶץ וְחוּצוֹת:

וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל · יְצִיר אֲשֶׁר יָצַר רֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל · מִמֶּנּוּ הֵצִיק מְצוּקֵי תֵבֵל · וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל · כִּתְרוּמָה הוּרַם רֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל · כְּחַלָּה מֵעִסָּה הִפְרִישָׁם לְתֵבֵל · וּמִזְבַּח אֲדָמָה הָיָה רֹאשׁ לְתֵבֵל · מִגּוּשֵׁי הַשְׁלֵךְ עָפָר לְתֵבֵל · הִיא הָיְתָה רֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל:

בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי · כְּאֹהֶל עֵת טֶרֶם מְתָחָם יוֹתֵר מֵהֶם מְתָחַנִי · כְּדוֹק עֵת טֶרֶם נָטָם אֶצְלוֹ נְטָנִי · בִּימִין טֶרֶם טִפְּחָם מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת טִפְּחַנִי · וּבְזֶרֶת טֶרֶם תִּקְּנָם בָּהּ תִּקְּנַנִי · וְאֶצְבָּעוֹת טֶרֶם קְבָעָם בְּאֶצְבְּעוֹתָיו קְבָעַנִי

עד לא וכו', טבור הארץ, אמצע ארץ ישראל שהוא אמצע שאר ארצות הנקראות חוצות. משתית ארץ, יסוד הארץ ל' אבן שתיה שממנו הושתת העולם. מחיקי אל חיק הארץ, ל' ומחיק הארץ (יחזק' מג יד) שהוא ל' יסוד כפי' רש"י. כפי תחרא, כשפת השריון בין ארץ ישראל לשאר ארצות. ועיין בילקוט במשלי ברמז תתקמ"ג.

וראש עפרות תבל, כינוי לאדם הראשון. ממנו, מאדה"ר. מצוקי תבל, אבות העולם כמבואר לעיל בפסקא מקדמי ארץ. ומזבח אדמה, אדם הראשון נברא מעפר המזבח שהובחר מכל עפר הארץ.

בהכינו שמים וכו'. כדוק וכו' ל' הנוטה כדוק שמים וימתחם כאהל לשבת (ישעיה מ כב). בימין וכו', עש"ה וימיני טפחה שמים (ישעי' מח יג) וע"ש מימינו אש דת למו (דברים לג ב). בזרת, ושמים בזרת תכן (ישעי' מ יב). ולאצבעות, עש"ה כי אראה שמיך

קְבָעַנִי · וְעֵת אֲשֶׁר פֵּרְשָׂם כָּאֹהֶל כִּירִיעָה פֵּרְשַׂנִי · וְלִירִיעוֹתָם אָמַר דַּי וְלִירִיעוֹתַי לֹא אָמַר דַּיֵּינִי :

בְּחוּקוֹ חוּג עַל פְּנֵי תְהוֹם · לְמַעֲנִי חַק שְׁלֹשָׁה חֻקִּים עַל רוּם וְעַל תַּחַת וְעַל תְּהוֹם · בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ חֻקֵּי חָג עַל פְּנֵי תְהוֹם. בְּחֻקּוֹ אֶבֶן שְׁתִיָּה עַל פְּנֵי תְהוֹם · בְּחֻקּוֹ לִוְיָתָן עַל דַּלְתוֹת תְּהוֹם · בְּחֻקּוֹ אֶבֶן פִּנָּה שֶׁלֹּא יָצִיף לְעוֹלָם תְּהוֹם · בְּחֻקּוֹ חוּג חֻקֵּי כָּבוּשׁ עַל תְּהוֹם :

בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל · מִתְאַמֶּצֶת הָיִיתִי בִּמְרוֹמֵי מָעַל · בְּאַמְּצוֹ עֲרָבוֹת לִרְכוּבוֹ · הָיִיתִי רְכוּבוֹ · בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים לְעֻזּוֹ · הָיִיתִי מָעֻזּוֹ · בְּאַמְּצוֹ מְעוֹנָה בִּזְרוֹעוֹ · הָיִיתִי כְּקָמֵעַ עַל זְרוֹעוֹ · בְּאַמְּצוֹ זְבוּל לְקָדְשׁוֹ · הָיִיתִי זְבוּלָה בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ · בְּאַמְּצוֹ עֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו · הָיִיתִי מִשְׁתַּעֲשַׁעַת עַל אַרְכּוּבוֹת רַגְלָיו · בְּאַמְּצוֹ שָׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם · וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם · בְּאַמְּצוֹ כָּל אֵלֶּה אִמְּצַנִי נוֹטֶה שָׁמָיִם :

בַּעֲזוֹז עִינוֹת תְּהוֹם · גֶּעֱזְזָה מַעְיָנֵי מִמַּעְיְנוֹת תְּהוֹם · נִתְעַזְּזוּ מֵימַי מִמֵּימֵי תְהוֹם · בְּטֶרֶם גֶּעֱזְזוּ עַזִּים

שמיך מעשה אצבעותיך (תהלים ח ד). ולירעותם אמר די, כמבואר לעיל בד"ה אנכי בשם אל שדי ובב"ר סוף פ' ה'. ולירעותי לא אמר דיני, כענין לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאוד (תהלים קי"ט צ"ו).

בחוקו חוג וכו', כל הפסקא מבוארת במה שקדם. למעני חק, חקק ויסד.

באמצו שחקים וכו', הפייטן מונה כאן שבעת הרקיעים בשמותם שמנאום רז"ל במסכת חגיגה דף י"ב ב' אלא שקרא את המכון שבו ברד ושלג וקיטור וטללים בשם ערפל שתחת רגליו ואת הוילון ואת הרקיע קרא בשם שמים ושמי השמים. ערבות לרכובו, ע"ש סלו לרוכב בערבות (תהלים סח ה). שחקים לעוזו, ע"ש ועזו בשחקים (תהלים סח לה). מעונה בזרועו, ע"ש מעונה אלהי קדם ומתחת זרועות עולם (דברים לג כז). זבול לקדשו, ע"ש מזבול קדשך (ישעיה סג טו). ערפל תחת רגליו, עז"ה בתהלים י"ח י'.

בַּעֲזוֹז עִינוֹת תהום, הע' בחירק כמ"ש לעיל דף ד' א', וכולו מבואר.

עַזָּה הָיִיתִי עַל תְּהוֹם · בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ · שָׂם עֲלֵיהֶם חֻקִּי · וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ פִּיו · כֵּן לֹא יַעַבְרוּ עַל פִּי · וְנִשְׁתַּכְלַל עוֹלָם בְּמַאֲמַר פִּי שֶׁהָיִיתִי בְּפִיו:

בְּחוּקוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ · סָד בְּמוּסָדַי מוֹסְדֵי אָרֶץ · הֵמָּה הַיּוֹצְרִים הַיְצוּרִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ · וְיוֹשְׁבֵי נְטָעִים נְטִיעַת שׂוֹרֵק בָּאָרֶץ · לִנְטוֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסוֹד אָרֶץ · וּגְדֵרָה נַעֲשֵׂיתִי גֹּדֵר בָּאָרֶץ · וְעִם הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ מָלַךְ בִּי מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ · הִמְלִיכַנִי וְהִמְלַכְתִּיו עַד לֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ · וּמִיּוֹם דִּבֵּר וַיִּקְרָא אָרֶץ · קָרָא לִי רָאשֵׁי דוֹרוֹת אָרֶץ · ס' כנגון קָרָא לְאָדָם הַנּוֹצָר מֵאֶרֶץ · קָרָא לְנֹחַ אִישׁ צַדִּיק בָּאָרֶץ · קָרָא לְאַבְרָהָם מֵאֲצִילֵי אָרֶץ · קָרָא לְיִצְחָק הַזּוֹרֵעַ בָּאָרֶץ · קָרָא לְיַעֲקֹב הַנֶּחְתָּם בִּשְׁמֵי עֶרֶץ · קָרָא לִשְׁבָטִים לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ · וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שְׁאֵלַנִי יוֹצֵר הָאָרֶץ:

עָמַד אָדָם רֹאשׁ לִנְשָׁמוֹת · זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם רְשׁוּמוֹת: וְאָמַר אֵלֶיהָ הִנֵּה זֶה חָכָם מָלֵא חָכְמוֹת ·

בחוקו וכו'. סד במוסדי, ייסד ביסודות שלי. מוסדי הארץ המה היוצרים וכו', כל הפסקא הזאת מיוסדת על הכתוב המה היוצרים ויושבי נטעים וגדרה עם המלך במלאכתו ישבו שם (דה"א ד כג) וכמו שאמרו עליו בבראשית רבה פ' ח' ז"ל, בנפשותן של צדיקים נמלך הקב"ה כשברא עולמו שנא' המה היוצרים ע"ש וייצר ה' אלהים את האדם, יושבי נטעים ע"ש ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם, וגדרה ע"ש אשר שמתי חול גבול לים, עם המלך במלאכתו ישבו שם, עם מלך מלכי המלכים ב"ה במלאכת עולמו ישבו שם נפשותם של צדיקים שבהם נמלך הקב"ה וברא את העולם עכ"ל, וע"ש ביפה תאר; והן הן בעצמם דברי הפייטן המה היוצרים וכו' ר"ל נפשותם של צדיקים, ונטיעת שורק היינו גן עדן, וגדר בארץ היינו חול גבול לים שלא יצף העולם. ראשי דורות הארץ, היינו נח ואברהם ויצחק ויעקב והשבטים כמו שבאר הפייטן ענינם בפסקא הסמוכה.

קרא לאדם וכו', כולם בשם נקראו לציין על אודותם אם הם ראויים לקבלת התורה וזהו ועל כל אחד ואחד שאלני יוצר הארץ.

עמד אדם. זה ספר וכו', טעמו תולדותיו של אדם הלא הם רשומות על זה ספר. ואמר אליה, הקב"ה אמר לתורה. וכל הפסקא מבוארת במקרא.

בְּצֶלֶם וּבִדְמוּת אוֹתוֹ לְדַמּוֹת· כְּאַחַד מִמֶּנּוּ מְעֻלֶּה בָּאֵימוֹת· וּמוֹרָאוֹ עַל חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת· וְכֻלָּם יָצַרְתִּי עֲלֵי אֲדָמוֹת· וּבְדַעְתּוֹ קָרָא לָהֶן שֵׁמוֹת· וְאַחֲרֵי כֵן קָרָא שְׁמִי הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא בַּשֵּׁמוֹת:

כאן הושמט בפנים חרוזת אות ע' אחת שהשיבה תורה בגנות אדם הראשון, והדפסתי אותה לבדה במבוא המחזור בבירוף יתר הפיוטים הנמצאים הנה והנה במחזורים כתבי יד ישן והי' כל מבקש דבר ה' ידרשהו משם.

פֵּרַשׁ זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם· וְנִמְצָא דוֹר שְׁלִישִׁי דָּחוּף מִבְּנֵי אָדָם· כְּהוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם· וְקָם דּוֹר עֲשִׂירִי מְקַלְקֵל בָּאָדָם· וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם· וַיַּרְא יְיָ כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם· וַיֹּאמֶר יְיָ אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם· לוּלֵי נוֹלַד אִישׁ צַדִּיק בָּאָדָם· זֶה יְנַחֲמֵנוּ אוֹמְרִים מִלְמַעְלָה פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם· וּלְמַטָּה אוֹמְרִים זֶה יְנַחֲמֵנוּ בְּנֵי אָדָם: וְאָמַר אֵלֶיהָ הִנֵּה זֶה אָדָם תַּחַת אָדָם· וּמָצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

גם כאן הושמט בפנים חרוזת אות פ', וגם אותה תמצא במבוא המחזור אשר כתבתי.

צָץ מִמִּזְרָח וְכַשַּׁחַר עָלָה· וְנִקְרָא עַיִט פּוֹרֵחַ עַל פְּנֵי מַעְלָה· אַב הֲמוֹן נִקְרָא וְנִתְעַלָּה· וּבְעֶשֶׂר נִצְרַף וְלֹא נִמְצָא בוֹ עַוְלָה· עֲבוֹדָה זָרָה עַל יָדוֹ בָּטְלָה· וְקֵרַב רְחוֹקִים

לזכות

פרש זה ספר וכו', הקב"ה פרש זה ספרו של אדם הראשון שנמצאו בו כל תולדות האדם עד סוף כל הדורות כדאי' בבראשית רבה פ' כ"ד ונמצא דור שלישי והיינו דור אנוש דחוף ונטרד מבני אדם כי אז החלו לטעות אחר ע"ז מעשי ידי אדם. דור עשירי, דור המבול. זה ינחמנו וכו', ר"ל מלאכי מעלה שנאמר עליהם ודמות פניהם פני אדם (יחזקאל א י) אמרו על נח זה ינחמנו שהי' נח לשמים, וגם דרי מטה בני האדם אמרו עליו זה ינחמנו כי קודם שנולד נח זורעים חטים וקוצרין קוצים ודרדרים כיון שנולד נח חזר עולם לישובו ולא עוד אלא שקודם שנולד נח עושין מלאכה בידיהן ולכן כתיב מעצבון ידינו נולד נח התקין להם כלי מחרישה ומגלות וקרדומות וכל כלי מלאכה כדאי' עליו בתנחומא.

צץ ממזרח וכו', אברהם שנא' עליו מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגליו (ישעי'

לִזְכוּת מְנֻטָּלָה· הִכִּירַנִי וְהִכַּרְתִּיו בְּאַהֲבָה כְּלוּלָה: כְּדֵי הוּא לְךָ לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה· לִשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיךָ יוֹמָם וָלָיְלָה· הוֹרוֹת אֲשֶׁר זָכוּ לְפָנָיו לֹא זָכוּ לְמִילָה· וּמֵעֵת נִתְחַתְּמָה בּוֹ נִתְמַנָּה רֹאשׁ לְכָל תְּפִלָּה:

גם כאן הושמט בפנים חרוזת אות צ', ותמצאהו במקום הנזכר.

קָרְבָּן שָׁלֵם יְחִידוֹ נִמְצָא· כְּטֶנֶא בִכּוּרִים אָז נִרְצָה· כְּשֶׂה לָבֶטַח רָץ בִּמְרוּצָה· שְׁלֹשָׁה יָמִים טֹרַף וְנַפְשׁוֹ לֹא קָצָה· הִוָּעֲצִי נָא עַמִּי דַת מוֹעֵצָה· וְלִקְחִי אוֹתוֹ לְחֶפֶת עֲלִיצָה· לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתְךָ יָצָא· וּלְמַעֲנוֹ אֶרְאֶלָּם מִמְּחִיצָה· מַר צָעֲקוּ חוּצָה:

גם כאן נשמט אות ק'. קום מצאהו ממקום הנ"ל.

רְחַק אִישׁ שָׂדֶה וְקֵרַב אִישׁ תָּם· יֹשֵׁב אֹהָלִים בְּאָהֳלֵי רוּם נֶחְתָּם· וְגַם בַּמֶּרְכָּבָה תָּאֳרוֹ נֶחְתָּם· עוֹלִים בְּמַעֲלוֹתָם וְיוֹרְדִים בִּירִידָתָם· תְּמֵהִים עַל מַרְאֶה זֶה חוֹתָם: וְאָמַר אֵלֶיהָ הִנֵּה זֶה חוֹתָם יָפֶה מִכָּל חוֹתָם· חוֹתָמוֹת שְׁנֵים עָשָׂר נֶחְתְּמוּ מִזֶּה חוֹתָם· בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ טְבוּעִים בְּאֶחָד חוֹתָם· עַל לֵב וְעַל זְרוֹעַ לְמַעַנְךָ חֲתַמְתִּי חוֹתָם:

מא ב) ונאמר קורא ממזרח עיט (שם מא יא) וכמו שפירשו רש"י ז"ל. ובעשר נלכד, כנאן בעשר נסיונות. וקרב רחוקים, שהי' מכניסם תחת כנפי השכינה. נתמנה ראש לכל תפלה, אברהם תקן תפלת שחרית (ברכות דף כ"ו ב').

קרבן שלם יחידו נמצא, בנו יחידו יצחק. שלשה ימים טורף, ללכת להר המוריה שנא' ביום השלישי וישא אברהם את עיניו. לשוח בשדה לקראתך יצא, שתקן תפלת מנחה (שם). ולמענו אראלים וכו', כמו שאחז"ל על פסוק הן אראלי' צעקו חוצה (ישעי' לג ז).

רחק איש שדה, עשו איש שדה. איש תם, יעקב. באהלי רום, בשמים. וגם במרכבה תארו נחתם, דמות דיוקנו של יעקב נחקק בכסא כבוד. עולים וכו', המלאכים שהיו עולים ויורדים. חותמות שנים עשר, י"ב שבטי יה. בטבעת המלך וכו', כולם היו טבועים בחותם אחד בטבעת המלך הקב"ה, שהיו כולם צדיקים. למענך, אתה התורה למענך חתמתי חותם על זרועי ועל לבי וכענין שאמרו ז"ל: תפילין דמרא עלמא מאי כתיב בהו ? וכו'.

גם כאן נשמט חרוזת אות ר'. קחהו מן המקום אשר הוריתיך.

שָׁלְמוּ כָּל אֵלֶּה בַּעֲמוֹד עַם עוֹלָם· כְּשָׁלְמוּ אַלְפַּיִם עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא עוֹלָם· וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה מִשֶּׁנִּבְרָא עוֹלָם· אָמְרָה תוֹרָה זֶה מֹשֶׁה אֲשֶׁר נִקְרָאֶנּוּ מֵעוֹלָם· וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֲשֶׁר נִכְתָּב מֵעוֹלָם· הוּא יִירְשֵׁנִי מוֹרָשַׁת עוֹלָם· וְהוּא יִקָּחֵנִי מַתְּנַת עוֹלָם· וְכָל בָּאֵי עוֹלָם יַאֲמִינוּ בִי לְעוֹלָם:

וְהָיָה אֵל אֱמוּנָה, מְהַרְהֵר לְמַעֲנָהּ, וּמֵבִין
בַּחֲנִינָה, אֶבְרָא עוֹלָם בְּבִינָה, בַּעֲבוּר אֲמָנָה:

תּוֹלְדוֹת רוּם וְתַחַת בְּהִזְדַּעְזְעָם· וּבְשִׁבְעָה קוֹלוֹת כְּנִבְרְאוּ בְנָעֳם· שְׁתַּיִם זוּ שָׁמַעְנוּ שְׁמָעָם· וְלִשְׁתֵּי שְׁמִיעוֹת נֶחֱלַק קוֹל רַעַם· לַגּוֹיִם קוֹל זַעַם· וּלְיִשְׂרָאֵל קוֹל נֹעַם· וְאָמְרוּ הַכֹּל מַה זֶה קוֹל מֵרָעַם· הוֹלֵךְ וּמִתְגַּלְגֵּל כְּגַלְגַּלֵּי רַעַם· וְאָמַר לָהֶם יֶשׁ לִי טַעַם בֵּיגִי וּבֵין עָם· וְרֶכֶב רִבּוֹתַיִם נִתְכַּוְּנוּ מוּל עָם· וְשִׁבְעָה רְקִיעִים נָטוּ בְּזוּ עָם· כְּזֶרֶת אֲשֶׁר תִּכְּנָם בָּהּ קְרָעָם· וַיָּטָּם וַיַּסִּיעֵם מִמְּקוֹמָם וּמִמַּסָּעָם· וְהָיוּ נוֹטְפִים כְּשֶׁם מִזַּעַם· וְאָמְרוּ מַלְאֲכֵי

שלמו כל אלה, נשלמו כל אלה הדברים שבין הקב"ה לתורה בעמדם על זמן של ישראל הנקרא עם עולם בישעי' מ"ד ז' שבשבילם נברא העולם, והנה הויכוח הזה שבין הקב"ה כביכול לתורה היה בשעת בריאת התורה שקדמה לעולם אלפים שנה כידוע ממאמרי רז"ל שהעתקתי לעיל דף י"ט א' אלא שעשוע יום יום, וזהו כשלמו אלפים עד שלא נברא העולם ואלפים וארבע מאות וארבעים ושמונה משנברא העולם עד זמן נתינת התורה. וידבר ה' אל משה וכו', כן אמר' התורה כאשר כתוב כי וידבר ה' אל משה. והיה אל אמונה וכו', כאן מצאתי החרוז הזה בכ"י של י"ח והוא מקומו הנכון כי אחר שאמרה התורה יאמינו בי לעולם הי' הקב"ה מהרהר בתשובתה ואמר אברא העולם בעבור האמונה והכל נעשה בשביל האמונה כמו שאז"ל בשמות רבות פ' כ"ג על תשורי מראש אמנה (שיר ד ח).

תולדות וכו', תולדות שמי' וארץ. ובשבע' קולות, מבאר לעיל ובילקוט בתהלי' כ"ט. שתים וכו', שנא' אחת דבר אלהים שתים זו שמענו (תהלי' סב יב). והיו נוטפים, כדאי' בשב' דף פ"ח ב' כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העול' כולו בשמי'.

הַשָּׁרֵת מַה זֶּה הַטַּעַם. נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשׁוֹ הַמְּנֻעָם. אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם. וּבְכֵן אָמַר לֶעָנָו רֵד הָעֵד בָּעָם:

וַיִּשְׂמְחוּ כָּל הָעָם. בְּשִׂמְחַת אִמְרֵי נֹעַם. וּתְמֻנָה צִיר רוֹעַם. וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם:

ח׳ וּבְכֵן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם:

מיוסד ע"פ א"ב. סדר.

אִתּוֹ מִצְוֹת וְחֻקִּים. בָּאֵר הֵיטֵב חֲקוּקִים. גְּמוּלֵי חָלָב מְנִיקִים. דַּדֵּימוֹ חָכְמָה מְפִיקִים. הַשֶּׁפַע מְקוֹר מַיִם חַיִּים מְזַנְּקִים. וּמִנֹּפֶת צוּפִים וּמִדְּבַשׁ מְתוּקִים. זֹהַר לָעֵינַיִם מַבְהִיקִים. חֹבֵשׁ לַעֲצָמוֹת מַשְׁקִים. טוֹבִים יְשָׁרִים וְצַדִּיקִים. יְקָרִים מִפְּנִינִים וּמִכָּל חֲשׁוּקִים. כְּתַב אֶצְבַּע

אתו, עם משה הנזכר. באר היטב חקוקים, כתובים באר היטב ואמרו רז"ל במס' שבת דף פ"ח כל דבור הי' מתחלק לשבעים לשונות. גמולי חלב וכו', המשיל התורה לאשה מינקת ואמר דרך צחות כי איננה מינקת ליונקים כי אם לאנשים גמולי מחלב כי מוציאים מדדיה חכמה. וכן אמר שלמה דדיה ירווך בכל עת (משלי ה יט) ואמרו עליו רז"ל במס' עירובין דף נ"ד ב' מה דד זה כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב אף ד"ת כל זמן שאדם הוגה בהם מוצא בהם טעם. מפיקים, מוציאים ל' ויפק רצון (משלי ח לה). השפע וכו', שפע מקור חיים מזנקים ומקלחין ל' יזנק מן הבשן (דברים לג כב). ומנופת וכו', עפ"ה ומתוקים מדבש ונופת צופים (תהלים יט). זוהר לעינים, ע"ש מצות ה' ברה מאירת עינים (שם). מבהיקים, מזהירים ומופיעים והלשון ידוע בדברי רז"ל. חובש וכו', עפ"ה רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך (משלי ג ח), וחובש הוא ל' רפואה, ומשיקים מגזרת שקוי, וממנו ומוח עצמותיו ישקה (איוב כא כד). ומכל חפצים, כדכתיב יקרה היא מפנינים וכל חפציך (משלי ג טו). כתב אצבע, כדכתיב כתובים באצבע אלהים.

ובכן. נון גינג משה פאָם בערגע הערַאב צום פאָלקע.

אתו. ער האַטטע זיא ביא זיך, מיט דייטליכער שריפט געצייכנעט, דיא אורקונדען דער געבאָטע אונד געזעטצע, דיא אַמען דער זייגלינגע — אויז איהרען בריזטען ווירד ווייזהייט געזאָגען — זיא זינד שטראָמע לעבענדיגער וואַססער, זיסער אַלז האָניגזייים; זיא ערהייטערן דיא אויגען אונד היילען מאַרק אונד געביינע; גוט זינד זיא אונד גערעכט, עדלער אַלז עדעלגעשטיינע אונד שאַטצבאַרער אַלז אַללע קאָסטבאַרקייטען. ער האַט זיא אייגענהאַנדיג געשריבען,

שׁוֹכֵן שְׁחָקִים· לְנוֹצְרֵימוֹ מֵחֵטְא מְנַקִּים· מַצְדִּיקִים לְכָל בָּם עוֹסְקִים· נִדְבָּרֵימוֹ בְּסֵפֶר נֶחְקָקִים· סוֹפְרֵימוֹ בְּצֶדֶק מְחֹקְקִים· עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים· פְּאֵר לִוְיַת חֵן וַעֲנָקִים· צְדָקוֹת מְלֵאִים וְלֹא רֵקִים· קְדוּמִים טֶרֶם יְסוֹד אֲפִיקִים (נ"א אֲרָקִים)· רוֹם וָעֹמֶק בָּם הֵקִים· שִׁמְעָם לְשׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים· תּוֹצְאוֹתָם לְחֵיךְ מַמְתַּקִּים:

מַמְתַּקִּים דִּבְרֵי אֱלֹהִים· לְאוֹמְרֵי אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים·

ח' וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים:

ע"פ תשר"ק.

תִּתּוֹ קוֹל עֹז אֵל אֵלִים· שָׁלְהָבוּ לַפִּידֵי גֶחָלִים· רָצוּ בְּרָקִים קַלִּים· קוֹלוֹת הִרְעִימוּ גַלְגַּלִּים· צָרַח שׁוֹפָר מִמְּעֻלִּים· פְּצָמָה רְקֻעַת שְׁעוּלִים· עַמִּים אֲחָזוּם בֶּהָלִים·

לנוצרימו וכו', שנא' מזמה תשמור עליך וגו' (משלי ב יא). כדברימו, עפ"ה אז נדברו יראי ה'.... ויכתב ספר זכרון לפניו (מלאכי ג טז). סופרימו בצדק מחוקקים כ"כ בכ"י. עץ חיים .... פאר לוית וכו', עפ"ה שם במשלי. קדומים, מבואר לעיל. אפיקים, מים. רום ועומק, שמים וארץ. לשושנת עמקים, כנוי לישראל בשיר השירים ב' א'.

תתו קול עוז וכו', כשנתן קולו קול עוז נשתלהבו הלפידים והברקים רצו והגלגלים הרעימו וקול השופר צרח משמי מעלה והארץ התגעשה, וכל הענין מבואר. ממעולים, אמר לשמים. פצמה, ל' הרעשה ארץ פצמתה (תהלים ס ד). רקועת שעולים, אמר לארץ על שהיא נרקעת על המים כדכתיב לרוקע הארץ על

ער זעלבסט, דער אללערהעכסטע! איהרע פאלגער בעוואהרען זיא פאר פעהל-טריטטען, רעכטפערטיגען אללע, דיא זיך איהרער בעפלייסיגען, אונד דיא זיך מיט איהנען בעשעפטיגען, ווערדען אין דאס בוך דער טוגענד איינגעשריעבען. דיא וויזהייט איזט דער בוים דעס לעבענס, דעס הויפטעס אדלער שמוקק אונד ציערדע, דער איבבעגריף דער טוגענדען, דער עלעמענטען עלעמענט; דורך זיא האט דער אללמעכטיגע האהע אונד טיעפע בעגרינדעט. ער האט זיא היגעגעבען זיינעם אמן פוסע דעס בערגעס — וואו איינע ראזע אין טהאלע — שטעהענדען פאלקע, אונד זעליגער גענוס וואר איהרען גויסען זיא.

זיס ווארען דיא ווארטע גאטטעס דענען, דיא איהם ענטגעגען גערופען: „ניעמאנד איזט דיר אונטער געטטערוועזען גלייך!" ח' אונד גאטט שפראך.

תתו. ער ליעס זיא הערען, זיינע מאכטיגע שטיממע, דער געטטער גאטט! גלוט-פייער לאדערטע פלאממענד אויף, אונד בליטצשטראהלען דורכפאהרען שנעלל אונד דאננערשטיממען שטיראטענד דיא היממעל. דעס שופר'ס שרעקקליכער שאלל נעררים דיא פעסטע דער ערדע; מאכטיג ערגריף דיא פאלקערשאפטען אונד שרעקקען אונד

סַעַר צִירִים וַחֲבָלִים· נְהִי כַּיּוֹלֵדָה חָלִים· מְרַצְּדִים הָיוּ מְגֻבָּלִים· לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כַּעֲגָלִים· כַּרְמֶל וּבָשָׁן כְּמוֹ אֵילִים· יַחַד תָּבוֹר וְכָל תְּלוּלִים· טָרְחוּ בְּגַבְהָהּ וְנִמְצְאוּ פְּסוּלִים· חִירָם רוֹאֶה שְׁפָלִים· זֶה סִינַי כַּדָּךְ לֹא הִכְלִים· וְהִטָּה אֵלָיו זְבוּלִים· הֶעֱטִירוֹ עֲנָנִים וַעֲרָפֶלִים· דָּר בּוֹ בְּשִׁנְאַן אֶרְאֶלִים· גְּאוֹן קוֹלוֹ הִשְׁמִיעַ לְנִדְגָּלִים· בִּסְבִיב הָהָר נִגְבָּלִים· בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע דָּת מְקַבְּלִים· אִזְּנָם שָׁם רֹאשׁ מִלִּים· אָנֹכִי שָׁמַע לִכְלוּלִים:

לִכְלוּלִים הִשְׁמַעְתָּ מִלֶּיךָ· מִפּוֹצֵץ הָרִים קוֹלֶךָ· ה׳ אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

המים (תהלי' קלו) והמים נקראים שעולים על שם שהם נמדדים בשעלו ית' כדכתיב מי מדד בשעלו מים (ישעי' מ יב). נהי, ל' אנחה בכי ונהי (ירמי' ט ט). וחלים, ל' חיל כיולדה (שם ו כד). מרצדים וכו', מבואר לעיל ביוצר דף ע"ט א' ד"ה זעף בהרים. לבנון ושריון, גם הם רקדו שנא' וירקידם כמו עגל לבנון ושריון כמו בן ראמים תהלי' כט) וכן כרמל ובשן ותבור וכל ההרים באו לכאן והיו מתגאים בגבהם ולכן נפסלו וכל זה כבר בארתי לעיל ביוצר. וכל תלולים. ל' הר גבוה ותלול (יחזק' יז כב). זה סיני, סיני הי' היותר נמוך שבהרים ולכן נבחר כדאי' במס' סוט' דף ה' א'. זבולים, שמים. לנדגלים, לישראל שהיו חונים לדגליהם. אזנם, האזינם והשמיעם. לכלולים, אל המוכללים ונכתרים בכתרים כי כבר נתעטר כל אחד בשני כתרים כדאי' במס' שבת דף פ"ח א'. לכלולים, ל' כליל יופי (יחזקאל כח יב); או שהוא ל' אהבת כלולותיך (ירמי' ב ב) וכפי' רש"י שם ל' הכנסה לחופה.

ציטטערן אונד וועהקלאגטען, גלייך איינער באַנגען געבאָהרערין. טיעף איינגעזונקענע בערגע שפראַנגען, לבנון אונד שריון וויא קעלבער דאַהער, אונד כרמל אונד בשן וויא רעהע, אונד תבור אונד אַללע האָכגיפּפעל; אַבער זיא ווארדען צוריקגעוויזען, דיא טראָטצענדען האָהען; דעז אַללערהאַבענזטען בליקק וואַר אויף דען ניעדריגזטען געריכטעט. ער זעטצטע אויף דען סיני הערא̇ב; אויף איהן ברייטעטע ער זיינע היממעל אויז אונד קראָנטע דעססען הויפּט מיט וואָלקען אונד נעבעל. ער, דער איינציגע טהראָנער אונטער דען כאָרען פֿאָן אראלים, ליעס זיינע מאַיעזטעטישע שטיממע אויז; פֿריידיג פֿערנאַהמען זיא דאַז אום דען בערג געלאַגערטע פֿאָלק; עז האַטטע זיינע בערייטוויללינקייט צום עמפּפאַנג דעז געזעטצעז בעצייגט — אויפֿמערקזאַם האָרכטע עז אויף דער גאָטטליכען וואָרטע ערזטעז.

אנכי וואַר'ז, דאַז ער צוערזט האַט פֿערנעהמען לאַססען דיא צונגען. דיא צונגען האַט דוא פֿערנעהמען לאַססען דיין וואָרט. בערגע צערשפּליטטערטען בייא'ם שאַלל דער שטיממע: איך בין דער עוויגע, דיין גאָטט!

אשר

ע"פ א"ב.

אֲשֶׁר כָּל פָּעֳלוֹ תָּמִים · בּוֹנֶה מַעֲלוֹת בִּמְרוֹמִים · גּוֹדֵר תַּחְתִּיּוֹת הֲדוֹמִים · דֶּלֶת סוֹגֵר בְּעַד הוֹמִים · הַמַּזְרִיחַ מְאוֹרוֹת רָמִים · וּמַנְהִיגָם לֵילוֹת וְיָמִים · זִיקִים עוֹשֶׂה וּרְעָמִים · חוֹשֵׁר טְלָלִים וּגְשָׁמִים · טִיעוֹת מְגַדֵּל וְצִמְחֵי תְלָמִים · יוֹצֵר וּבוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמִים · כָּל רוּחוֹתָם בְּיָדִי שָׂמִים · לַחְמָם אָכִין בְּמַטְעַמִּים · מֵמִית וּמְחַיֶּה וַאֲנִי חַי לְעוֹלָמִים · נִסַּי גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים · סֶלָה לְעוֹלָמִים קַיָּמִים · עוֹזֶרְךָ בִּבְרִית אָבוֹת תְּמִימִים · פּוֹדְךָ מִסִּבְלוֹת עֲנָמִים · צִלְלָם בְּנִבְכֵי תְהוֹמִים · קוֹרֵעַ לְפָנֶיךָ יַמִּים · רוֹעֲךָ בְּמָן מַטְעַמִּים · שָׁקַדְתִּי לְבָחָרְךָ לִי מֵאֻמִּים · תַּרְתִּי לְסַגֻּלְּךָ לִי מֵעַמִּים:

מֵעַמִּים חַשְׁתִּי לְהַבְדִּילְךָ · תְּמוּרִי אֵל לֹא יִהְיֶה לָךְ ·

אשר כל פעלו תמים, ל"ס דברי' ל"ב ד'. בונה וכו', ל"ה עמוס ט' ו'. תחתיות הדומים, תחתיו' הארץ, ע"ש והארץ הדום רגלי (ישעי' סו א). הומים, מי הים והוא ע"ש ויסך בדלתים ים (איו' לח). חושר, ל' חשרת מים (ש"ב כב יב) ואז"ל שהוא מנק' אותן כמו שמנקין בכבר'. טיעות, נטיעות. תלמים, ל' תלמי שדי (הושע י"ד). ענמים, מצרי'. צללם, השקיעם, ל' צללו כעופרת. בנבכי תהומי', ל' נבכי ים (איו' לח יו).

אשר. דעססען טהון אָהנע פֿעהל, דער זיך זאָללער אויפֿגעבויט אין יענען האָהען, דער דיא אַבגרינדע דער ערדע בעגרענלט, דער דעם ברויזענדען מעערע שראַנקען געזעטלט, דער ליכטקוגעלן אין דען אונערמעסליכען רוים אייגגעזעטלט אונד נאַכט אונד טאַג טרייבט, דער בליטלע שאַפֿפֿט אונד דאָננער, דער טהויא אונד רעגען טריי־פֿעלן לעסט, דער בייאַע עמפּאָרבריגגט אונד פֿפֿלאַנלען ליעהט — איך, איך בין דער וועלטשאָפּפֿער, דער אַללע וועזען הערפֿאָרגעבראַכט, אונד מיינער האַנד עמפּפֿאַנגען זיא אַללע איהרע גייזטער; איך בערייטע פֿיר אַללע טאָדקראַנקהאַפֿטע ספייזען, איך טאָדטע אונד בעלעבע אויך ווידער, איך, דער עוויג לעבענדע! גראָס אונד מאַכטיג זינד מיינע וואונדער אונד דויערהאַפֿט אויך עוויגע צייטען. איך האַבע דיך געררעטטעט — לאָפֿאָלגע דעז בונדעז מיט דיינען פֿראָממען פֿאָטערן — האָבע דיך פֿאָן דער סקלאַפֿעריי דער ענמים (מצרים) בעפֿרייט אונד זיא אין דעז אַבגרונדעז שטרודעל פֿערזענקט. דיר האַב' איך דאַז מעער געשפּאַלטען, דיך האַב' איך גענאָהרט מיט וואָהלשמעקקענדען מאַן; דיך האַב' איך אויז אַללען נאַציאָנען ערקאָהרען אונד צו מיינער אייגנען נאַציאָן געוואָהלט אויז אַללען פֿאָלקערן.

אויז אַללען פֿאָלקערן האַב' איך דיך געזאָנדערט, פֿערקענע' אויך דאַז מיך ניכט;

ח' לא יהיה לך:

ע"פ תשר"ק.

תעות זורחים וצוללים. שקוץ תועבות וגלולים. ריק ותהו הם האלילים. קטב שעירי בעלים. צלמי מסכות ופסילים. פעלת תבנית כל סמלים. עצבי עובדי האמללים. סומים חרשים ולא ממללים. נשאים על כתף ונסבלים. מאומה להועיל לא יכולים. לא עוזרים ולא מצילים. כנפלם נשברים כנבלים. יבושו כל בם מתהללים. טועיהם לחשך מובלים. חגיהם מאוסים וגעולים. זבחיהם מרק פגולים. ונסכיהם יין תרעלים. חבליהם הפילו חללים. דתיהם חקות הבלים. גוים לתפת נדגלים (כ"א נגדלים). בני לבוראך תנה הלולים. אל תתן את שמו לחלולים:

תעות זורחים וצוללים, תעות תבנית אורות הזורחים בשמים או תעות תבנית כל דגה הצוללי' במצולות ים והוא עש"ה לא תעש' לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ וכו'. וכל הפסקא מבוארת בעצמה. גוים. גוייתם. לתופת, כנוי לגיהנם כישעי' ל' ל"ג. נדגלים, נאספו שם לדגליהם,

---

ח'. האלדיגע קיינען פרעמדען,

תעות. קיינען אידאָליטען, קיינען אירדישען בילד. האֶסליך, גראֶסליך, שייסליך, אייטעל אונד לעער זינד דיא גאֶטצענבילדער. דער טייפליס געפירכטעטע בעל, דיא געגאָססענען אונד געהויענען קאָלאָססען, דיא קינסטליך געסטאַלטעטען ריזענבילדער, וועלכע אַללע פאָן דען פערשטאָקקטען היידען פערעהרט ווערדען, זינד זאַממטליך בלינד, טויב אונד שטום! זיא מיססען אויף שולטערן געהאָבען אונד געטראַגען ווערדען, וויל זיא אונפערמאֶגענד זינד, זיך זעלבסט צו טראַגען; זיא זינד היילפלאָז אונד אונניטץ, פאַללען צור ערדע אונד ברעכען וויא אירדענע טאֶפפע. בעשאֶמט ווערדען אַללע, דיא זיך איהרער ריהמען אונד דיא איהנען נאַכהאַנגען, גלייטען אין פינסטערן. איהרע פעסטע זינד פעראֶכטליך אונד אַבשייליך, איהר שפייזעאָפפער זינד גרייעלזופפען אונד איהרע טראַנקאָפפער טוימעלוויין, איהרע צערעמאָניען זינד מענשענוויירגענד אונד איהרע געברייכע שאַנדליכע געזעטצע*), איהרע גאַנצע ראָטטע פאָהרט צור האֶללע הינאַב. דיין זאָהן, ברינגע דיינעם שאֶפפער רוהם, לאַס זיינען נאַמען ניכט ענטווייהען!

לאַס

---

*) דיא אַבשייליכען גרייעלטהאַטען, דיא ביא דען באַכּכאַנאַליען דער אַלטען היידען ריטואַלגעזעטצט וואַרען, זינד בעקאַננט.

לחלולים לא תתן את שם. וסור מרע פן תכשל ותאשם.

ס׳לא תשא את שם:

ע"פ א"ב.

את שם אדיר באדירים. ברוך זכרו לדור דורים. גחלי אש ממנו בוערים. דתו חרב ללה מפירים. המרעיש ארץ ומרגיז הרים. וגוער בים ומחריב קרים. ועמו לא יכילו יצורים. המתו מנתצת צורים. טוב לישרים ונוקם לצרים. יחתו ממנו אבירים. כלם מפחדו נסערים. לו משרתים ותארו לא שרים. מורא שמו לשוא לא תרים. נגעך בו ירעדו בך אברים. סור משבועת שקרים. ערוך בה אלות וארורים. פורעת מעור ומבשרים: צופרת כעוף ובאה בחדרים. קירות הופכת עם מקרים.

את שם אדיר, הקב"ה. קרים, מים קרים, או שטעמו מקורים והוא עפ"ה נגערתי אחריב ים אשים נהרות מדבר (ישעי' נ ב): לא שרים, לא מניעים, ל' אשורנו ולא קרוב (במדב' כד יז). פורעת וכו', כדכתיב זאת האלה היוצאת .... ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת אבניו (זכרי' ה ד). צופרת כעוף, פורחת וממהרת כעוף, ל' ישוב ויצפור (שופטים ז ג).

לאס איהן ניכט ענטווייהען, דען היילינגען נאמען! וויכע פאן באזען; דאס, קאנסטעסט דיך פערגעהען אונד פערשולדען!

ס'. דו זאָללסט זיינען נאמען ניכט אויסספרעכען,

את. דען נאמען דעס אללמעכטיגען, געבענעדייט זייא דעססען אנדענקען פיר אונד פיר! גלוטפייער*) ענטפלאממט זיינען מונדע; זיינע רעליגיאן איזט איין שווערט ווידער געזעטצעססטאָרער, ער ערשיטטערט דיא ערדע אונד צערטרימערט בערגע, ער שילט דאס מעער, אונד שטראָמע פערזיעגען; זיין דראָהען ערטראַגען זיינע געשאֶפפע ניכט, זיין צאָרן שמעלצט פעלזען. געגען רעדליכע איזט ער גיטיג אונד אייפערזאָם געגען ווידערזאַכער. זעלבסט דיא מאַיעסטעטיסטען מאֶכטע ציטטערן פאָר איהם אונד צאַגען פאָר זיינער פורכט; זיא זינד דיינע דיענער, זעהען אבער קיינע געשטאַלט. — נעננע ניכט פערגעבליך דען עהרפורכטסווערטהען נאמען; איין היילגער שויער דורכדרינגע אללע דיינע גליעדער ביים דעססען בענעננונג. פליעהע פאלשע שוורע, זיא ענטהאַלטען פלוך אונד אונגליקק, זיא צערנאַגען האָלץ אונד שטיין; פליגט וויא איין רויבפאָגעל שטיססען זיא אין דיינע געמאֶכער אונד צערשטאָרען געמייער אונד געבאֶלקע. ענטהאַלטע דיך דעס שוואֶרענס

---

*) דאס גאֶטטליכע געזעטץ. זיעהע דברים קאפיטעל ל"ג.

רַחֵק מִמֶּנָּה בְּכָל דְּבָרִים · שְׁמוֹר שְׁבוּעַת אִסָּר וּנְדָרִים ·
תִּירָא אֵל נוֹתֵן שַׁבָּת לַשּׁוֹמְרִים :
לַשּׁוֹמְרִים יוֹם שַׁבָּת נְפִישׁוֹ : עֲתִידִים בְּקֹדֶשׁ לְהַקְדִּישׁוֹ ·
ח׳ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ :

ע״פ תשר״ק.

תַּכְלִית כָּל פֹּעַל רוּם וְתַחְתּוֹנִים · שְׁבִיעִי לַיָּמִים הַנִּמְנִים · רִאשׁוֹן לְמִקְרָאֵי זְמַנִּים : קָדוֹשׁ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים : צְבִי קֹדֶשׁ שַׁבָּת שַׁאֲנַנִּים : פָּדַת מִדִּין יְצִיר מִלְּפָנִים · עָנְתָה שִׁירָה וְכִפְּרָה פָּנִים · סִימָה לְאוֹת וָעֵד בֵּין אָב לַבָּנִים ·

תכלית כל פועל, השבת היא תכלית וסוף של פעולת שמים וארץ. לכי קדש, שרצה בה הקב״ה וכמאמר ר״ע במס׳ סנהדרין דף ס״ה ב׳, שבת נמי דמרי לכי. שאננים, ל׳ שקט ושאנן וכמו שאז״ל בשוחר טוב מזמור צ״ב יום השבת יום ששבתו המזיקין מן העולם, יום שישבו עמו בשלום, יום ששבת מן המלחמות. פדת מדין וכו׳, כדאי׳ בפרקי דר״א פ׳ י״ט, בע״ש גורש ובא השבת ונעשה סניגור לאדה״ר, אמר לפניו, רבש״ע בששת ימי המעשה לא נהרג הרג בעול׳ ובי אתה מתחיל? זו היא קדושתו וזו היא ברכתו שנא׳ ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו, ובזכות יום השבת נצול אדם מדינה של גיהנם וראה אדם כחה של שבת אמר לא לחנם ברך הקב״ה את השבת וקדש אותו התחיל משורר ומזמר ליום השבת שנא׳ מזמור שיר ליום השבת עכ״ל וכן אי׳ בשוחר טוב מזמור צ״ב ומסיים שם בזה הלשון, כיון שראה האד׳ כחה של שבת בא אדם לומר הימנון (מלה יונית (Hymnus) וכל״ע מזמור במ ק ומ ו) לשבת מזמור שיר ליום השבת, אמר לו השבת לי אתה אומר הימנון? אני ואתה נאמר הימנון להקב״ה, שנא׳ טוב להודות לה׳ עכ״ל. וזה שייסד הפייטן ענתה שירה וכו׳. וכפרה פנים, שכפרה פני הקב״ה ולא הענש אדם הראשון. סוימו לאות, עפ״ה בינו ובין בני

טוארענג אין אללען דינגען; האלטע אבער, וואס דוא געשווארען אונד געלאבט האסט.
פירכטע גאטט, דער איינסט עוויגע זעליגקייט געוואהרט דען טוגענדהאפטען!
דען טוגענדהאפטען, דיא דען שבת פייערן, ווירד
עוויגע זעליגקייט צו טהייל אים אללערהייליגסטען.

ח׳. עראיננרע דיך סטעטס דעס רוהעטאגס, איהן צו היילינגען!

תכלית. ער איזט דער פאללענדונגסטאג אללער האהערן אונד ניעדריגען ווערקע; דער זיעבענטע טאג דער וואכע אונד ערסטע אללער פייערטאגע, ער איזט דעם העררן אללער הערדען געווייהט. דיעז איזט דער וויללע דעז אללערהייליגסטען, דאס מאן דען שבת רוהיג פייערע; ער איזט׳ז, דער איינזט דען ערסטען מענשען פאם געריכט בעפרייט*); ער שטיממטע זיין ליעד אן אונד בעזאנפטיגטע דען גאטטליכען אונוויללען. ער איזט נאך לייבען איינגעזעטצט צווישען דעם פאטער אים היממעל

אונד

*) זיעהע אים באור.

נְצוֹר יְצִיאוֹתֶיהָ כְּהוֹרוּ נְבוֹנִים · מַשָּׂא בְלִי לְהוֹצִיא מִבַּפְּנִים ·
לִמְחַלְלֶיהָ מִיתוֹת דָּנִים · כָּרֵת וּרְגִימַת אֲבָנִים · יְדוּעָה
הִיא לְךָ בְּמָן · מִיָּמִים קַדְמוֹנִים · טַעְמוֹ לֹא יָרַד בָּהּ מִמְּעוֹנִים ·
חוֹבְרֵי אוֹב בָּהּ לֹא נַעֲנִים · זָכוֹר כִּי בָהּ יִשְׁבּוֹת נְהַר צְפוּנִים ·
וְנַח בָּהּ מִמְּלֶאכֶת חוּץ וּפְנִים · הֲגֵה בָהּ לַיְיָ קְדֻשּׁוֹת וּרְנָנִים ·
דַּשֵּׁן עַל שֻׁלְחָנְךָ מַעֲדַנִּים · גַּם עֶבֶד וְאָמָה אֲשֶׁר לְךָ נִקְנִים ·
בָּהּ יָנוּחוּ עִמְּךָ בְּכָל פָּנִים · יְיָ הוֹרָה לְךָ לְכַבֵּד הוֹרִים וּזְקֵנִים:
וּזְקֵנִים הִנְעִימוּךָ מִיָּמֶיךָ · כַּבְּדֵם סֶלָה וְיִרְבּוּ יָמֶיךָ ·

ח׳ כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ:

ישראל אות היא לעולם (שמו׳ לא יז). טעמו, מזונו של מן, או י״ל שלא ירד טעמו בו בשבת אבל נמצא כדכתיב וירם תולעים ויבאש. חוברי אוב וכו׳, כתשובת ר״ע לטורנוס רופוס ששאל מי יימר דהאידנא שבת? א״ל נהר סמבטיון יוכיח (נהר אחד של אבנים ובכל ימות השבת שוטף והולך וביום השבת שוקט ונח) בעל אוב יוכיח (אינו עולה בשבת) עכ״ל וזהו חוברי אוב ל׳ וחובר חבר. ונהר צפונים, הוא נהר סמבטיון שמעבר לו צפונים עשרת השבטים. חוץ ופנים, שדה ובית. הגה בה, שנאמר טוב להודות לה׳. דשן על שולחנך וכו׳, ע״ש ונחת שולחנך מלא דשן (איוב לו יו) וע״ש וקראת לשבת עונג (ישעי׳ נח יד). בכל פנים, בכל עברים. הורים וזקנים, בכלל כבוד נכלל גם כבוד זקנים, כמבואר בסמ״ג ובס׳ מאמר השכל וכמו שאז״ל, זקן זה שקנה חכמ׳. וזקנים הנעימוך, הנעימו לך טעמי תורה.

אונד זיינען זאָהנען; ענטהאַלטע דיך דעס טראַגענס — נאַך פֿאָרשריפֿט דער ווייזען — קיינע לאַסט פֿאָן איינעם געביעטע אינ׳ס אַנדערע צו טראַגען. ווער דען שבת ענטהייליגט, האַט זיין לעבען פֿערווירקט; ער ציעהט זיך איינען פֿריהען טאָד צו, אָדער גאַר דאַס געריכטליכע שטייניגען. דער שבת איזט דיר אויס דען טאַגען דער פֿאָרוועלט געגנוגזאַם בעקאַננט דורך דען מן, דען דער הימעל אַן קיינעם שבת העראַבגעזענדעט. דיא טאָדטענבעשוואָרער ערהאַלטען קיינע קונדע אַם שבת. געדענקע, דאַס זעלבסט יענער אונבעגרייפֿליכע פֿלוס (זאַמבאַטיאָן גענאַננט) דען שבת פֿייערט — אויך דוא פֿייערע איהן אונד ענטהאַלטע דיך אַללער פֿעלד- אונד הויזאַרבייט, ווייהע איהן דעם אַללערהאָכסטען דורך הייליגע ליעדער אונד געזאַנגע, בערייטע דיינען טיש מיט שמאַקהאַפֿטען שפייזען; אויך דיינע לייבאייגענען, קנעכט אונד מאַגד אַללער אַרט, זאָללען אַם שבת ערהאָלונג פֿינדען בייא דיר. גאָטט האַט דיר דיא ווייזונג געגעבען, דאַס דוא פֿערעהרען זאָללסט דיינע עלטערן אונד דיינע אַלטעסטען.

דיינע אַלטעסטען זאָרגען פֿיר דיינע זעליגקייט; עהרע זיא
אימּמערדאַר, דאַן ווירסט דוא לאַנגע לעבען. ח׳. עהרע
דיינען פֿאַטער אונד דיינע מוטטער!

אֱזוֹן לְהוֹרֶיךָ בְּחִבּוּר אֱמוּנִים · בַּעֲתִירוֹת אוֹתְךָ קוֹנִים ·
גְּדָרוּךָ בִּבְרִית אֵיתָנִים · דֵּי חֲלֵב שָׁדַיִם לְךָ מְרַשְּׁנִים ·
הַמַּלְבִּישֶׁיךָ לְבוּשׁ עֲדָנִים · וּמַאֲכָלִים בְּפִיךָ נוֹתְנִים ·
זוֹעֲקִים בַּעַדְךָ תַּחֲנוּנִים · חַיָּתְךָ לְמוֹדֵר עֶלְיוֹנִים · טוֹעֲנֶיךָ
עַל שִׁכְמָם כְּאוֹמְנִים · יְגֵעֵי בְךָ שְׂבֵעֵי אוֹנִים · כְּאָב אִם
יִקְרָאֲךָ הֵם מִתְעַנִּים · לְיִרְאַת שַׁדַּי אוֹתְךָ מַפְנִים · מִצְוֹת
וְדָתוֹת לְךָ מְכוֹנְנִים · נַחֲלַת הוֹן וּבַיִת לְךָ מַקְנִים · סוֹמְכִים
לְךָ עֵזֶר וּמִתְחַתְּנִים · עֲשֵׂה חֶפְצָם וְלֹא תָעִיז פָּנִים · פֶּן
יַעֲמִידוּךָ לִפְנֵי דַיָּנִים · צְפֵה דַּת סוֹרֵר וּמוֹרֶה בַּבָּנִים · קָהָל
יִרְגְּמוּךָ בָּאֲבָנִים · רְאֵה פֶּן תַּעַזְבֵם לְעֵת זְקוּנִים · שָׁרְתֵם
כְּעֶבֶד לַאֲדוֹנִים · תְּפִלָּתָם קַח וְתַאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים :
וְשָׁנִים תַּאֲרִיךְ וְתִזְכֶּה פְּנֵי צַח · יְצִיר צֶלֶם אִם לֹא תִרְצָח ·

ח׳ לֹא תִרְצָח :

אזון. האזינה. בחבור אמונים, שחבורם הי' באמונה, הוא שהוא לך אומן שהתחברו יחד להיות אומניך. וכל הפסקא מבוארת בסדר דאתמול דף כ"ח א'. יציר צלם אם לא תרצח, שלא תעש' לו דבר שהוא כרצח בעצמותיו שלא לביישו ושלא לחרפו, וכשאז"ל, כל המבייש את חבירו כאילו שופך דמים וכן אמר דוד ברצח בעצמותי חרפוני צוררי (תהלים מב יא) לכן הם יוצאים מכלל לא תרצח וכן הורה בעל מאמר השכל.

אזון. געהאָרכע דיינען עלטערן, דעם געטרויטען פאַטר; זיא האַבען דיך פאָן גאָטט ערפלעהט; דיין פאַטער האַט דיר דאַס זיעגעל דעס גאָטטליכען בונדעס אויפגעדריקקט, דיינע מוטטער האַט דיא מילך איהרער בריזטע דיר געררייכט; זיא האַבען דיך אַנשטענדיג געקליידעט אונד דיר אונטערהאַלט פערשאַפפט; זיא האַבען אום דיינע ערהאַלטונג מאַנכע געבעטע גען הימעל געשיקקט; זיא האַבען אויף איהרען שולטערן דיך געטראַגען; זיא האַבען זיך פיעלע מיהע אום דיך געגעבען אונד מאַנכע אונגעמאַך ערדולדעט — ווא זעהר האַבען זיא זיך געגראֶמט, ווען דיך אירגענד איינע אונפּעשליכקייט בעפאַללען! — זיא האַבען דיך צור גאָטטעספורכט אַנגעהאַלטען אונד אין דען געבאָטען אונד רעכטען אונטעררריכטעט; זיא האַבען דיר גוט אונד הויז צו פערשאַפפען געוואוסט; איהרע אונטערשטיטצונג האַט דיר איינע געהילפין, איינע טרייע גאַטטין, פערשאַפפט. אָ, זייא ערקענטנליך! ווילפאַהרע אויך איהנען! קאָממע איהרען ווינשען צופאָר, דאַן ווירסט דוא גליקליך אונד לאַנגע לעבען.

לאַנגע לעבען ווירסט דוא אונד גאָטטעס אַנטליטץ הייטער זעהען, ווען דוא זיינען עבענבילדע ווירסט קיין לייד צוגעפיגט האַבען. ח' דוא זאָללסט ניכט מאָרדען!

ע"פ תשר"ק.

תּוּר וְסוּר מֵאַנְשֵׁי דָמִים· שׁוֹמְרִים בְּלִבָּם אֵיבָה וְשׁוֹטְמִים· רִשְׁעַת סוֹד מַעֲרִימִים· קַחַת נֶפֶשׁ צַדִּיק זוֹמְמִים· צוֹפְנִים וְאוֹרְבִים עַל תְּמִימִים· פַּח טוֹמְנִים לִמְיַשְּׁרִים פְּעָמִים· עַל דַּם רֵעַ בְּזָדוֹן קָמִים· שְׂאֵת כְּלֵי מָוֶת בְּאַף מְזֻעָמִים· נְקִי רוֹצְחִים בְּאֵין רַחֲמִים· מְאַבְּדִים מַעֲשֵׂה הַצּוּר תָּמִים· לְנִבְרָא בְּצַלְמוֹ לַשַּׁחַת הוֹמִים· כְּרֶגַע נְשָׁמָה מַשִּׁימִים· יִרְאַת אֵל בְּלִבָּם לֹא שָׂמִים· טוֹרְדִים נֶפֶשׁ לַמָּוֶת בְּלֹא יָמִים· חֲדַל מִלְּהַחֲנִיף גֵּיא בְּדָמִים· זְכוֹר כִּי יִזְעַק דָּם לִמְרוֹמִים· וְשׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם נִנְקָמִים· הֵן נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ מְשַׁלְּמִים· דִּין הֶרֶג לְנַפְשָׁם גּוֹרְמִים· גּוּר מִפְּנֵי חֶרֶב וְזַעְמִים· בְּרַח לְךָ מִגַּחֲלֵי רְתָמִים· אֲשׁוּרֶיךָ תַּצְעִיד בְּתָמִים׃

בְּתָמִים תֵּלֵךְ וְתִנָּצֵל מֵאַף· סוֹטָה אִם לֹא תִנְאָף·

ח׳ לֹא תִנְאָף׃

תורי הבט. וככר נשנה הענין לעיל דף כ"ט א'. מלהחניף וכו', עיין לעיל דף כ"ד ב'.

תור. שויח אויף! ווייכע פאן דען בלוטגיעריגען! זיח טראגען גראָלל אונד האַס איס הערצען, פפלעגען בחָזהייט אונד שפיעלען ראֶנקע, טראַכטען דעם גערעכטען נאַך דעם לעבען, לויטען אונד לויערן אויף דען פראָממען, לעגען שלינגען פיר דיח אונשולדיגוואַנדעלנדען, שטעללען דעם בלוטע איהרעז נעבענ־מענשען אוטהווילליג נאַך, טראַגען ווָרדגעוועהרע, פאַללען וויטהיג אַן אונד מאָרדען דיח אונשולד אָהנע ערבאַרמען, ריכטען זו גרונדע דעז שאָפפערז פאָללקאָממענסטעז ווערק אונד שיקקען זור גרופט דאַז געשאֶפף, זיין עבענ־בילד. איין אויגענבליקק — געשעהען איזט דער ווייכעלמאָרד! — גאָטטעז פורכט האַבען זיח פערבאַננט אויז איהרעם הערצען; זיח איבערליעפערן דעם טאָד אונרייפע זעעלען. — לאַס אַב! שאַנדע דיח ערדע ניכט דורך בלוטפערגיעסען; געדענקע, וויח דאַז בלוט זום היממעל שרייט! פערגאָסטענעז מענשענבלוט אום דורך מענשען גערעכט ווערדען; נור דיח זעעלע קאַן דיח זעעלע בעפריעדיגען. פירכטע דאַז שווערט דער ראַכע! פליעהע דיח האָללענגלוט! וואַנדלע איס פפאַדע דער אונשולד!

איס פפאַדע דער אונשולד וואַנדעלזט דוח, אונד זאָרגלאָז, ווען דוח דיח פערפיהרונג פליעהזט. ח'. דוח זאָללזט ניכט עהעברעכען!

אַל תִּתְעָרַב בִּמְנָאֲפִים · בִּמְגַלֵּי עֶרְיוֹת גּוּפִים ·
גּוֹיִם בְּתוֹעֲבוֹת מְטֻנָּפִים · דּוֹרְשֵׁי רָע וּמְבַקְשֵׁי כְשָׁפִים ·
הַמְטַמְּאִים אֶרֶץ וּמַחֲנִיפִים · וּמַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן מְסַלְּפִים ·
זַרְעָם לְשֵׁם אַחֵר מַחֲלִיפִים · חֲמַת אֵל וְקִצְפּוֹ מַאֲנִיפִים ·
טוּר עַצְמְךָ מִסּוֹטַת נֹאֲפִים · יָפְיָהּ אַל יַדִּיחֲךָ לִרְשָׁפִים ·
כָּל נוֹגְעֶיהָ בָּאוּר נִשְׂרָפִים · לְחַדְרֵי מָוֶת הֵם נִשְׁאָפִים ·
מֵעֲמַקֵּי שְׁאוֹל נֶהֱדָפִים · נוֹפְלִים לַשַּׁחַת וְלֹא נִזְקָפִים ·
שְׂמַח בְּחֶלְקְךָ בַּחַיִּים יָפִים · עִם לְקוּחָה לְּךָ וְהַכֹּל צוֹפִים ·
פּוֹרִיָּה תַּפְרִיחַ לְךָ עֲנָפִים · צְמוּדִים לְשֻׁלְחָנְךָ מַקִּיפִים ·

אל תתערב, להיות בחברת מנאפים. גוים, גופם. ומבקשי כשפים, הלמיד מכשפים ומנאפי' כי כן נלמדו במקרא במלאכי ג' ה' וכן במלכי' ב' ט' כ"ב עד זנוני איזבל אמך וכשפי' הרבים, וכמו שכתב הרב המורה ז"ל; כי כל התועבות האל עשו המנאפים במחשבם שע"י גלוי העריות יחול עליהם כח כוכב ידוע ויגיד להם עתידות ויעשו בו פלאות ויעוננו ויכשפו. המטמאים ארץ ומחניפי', גם בעון עריות תחניף הארץ כמבואר לעיל דף פ"ד ב'. ומעשה ידי אמן מסלפים, יש לפרשו ג"כ על תנופת הארץ שהם מסלפים ומעותים מעשי ידיו היינו הארץ שלא תוליא כראוי, והארץ נקראת מעשה ידיו כדכתיב אף ידי יסדה ארץ (ישעי' מח יג), או שירלה לומר שמסלפי' ומעותי' לערב מין בשאינו מינו וע"ד שבארתי לעיל במעריבית דף ע' ב'. זרעם לשם אחר מחליפים, כי לא יקרא שמם על זרעם כ"א שם בעל המנאפת. וכל הענין מבואר ע"פ פסוקי משלי סי' ו' ז' ט' בדברו על אשה המנאפת. טור, נטור ושמור. לרשפים, לרשפי אש, וכענין אם יהלך איש על הגחלי'. למודי' לשולחנך וגו', ע"ש בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך (תהלי' קכח).

אל. אחבע קיינע געמיינשאפט מיט אונלויכטיגען, מיט אונקייטען בלוטשאנדערן! זיא בעפלעקקען טייסליך איהרען קארפער; נור בעפריעדיגונג איהרער באָזען בעגיערדען בוהלען זיא נאך ליבעריייען; זיא פערהונרייניגען דאז ערדרייך, שאנדען עז אונד פערשטיימעלן דאז האנדעוועך דעז מייזטערז; זיא פערו פאלשען איהרע לייבעזפרוכט דורך פרעמדער נאמען אונד עררעגען דען גאטטעז ציבען אונוויללען אונד צארן. — היטע דיך, דאס זיא דיך ניכט פערפיהרע, דיא בוהלערין, לאס דיך איהרע שאָנהייט ניכט אינ'ז פייער לאקקען! בעריהרזט דוא זיא, דאן האט דיך שאן דיא פלאממע ערגריפפען, דאן האט דיך דער אָרקוס דעז טאדעז אומפאסט — ער שטירצט דיך אין דען שלונד דעז אבגרונדז, דוא פאללזט היגאב צור גרופט אונד שטעהזט ניא וויעדער אויף! בעגניגע דיך מיט דעם אנטהייל, דער דיר צום לעבענזגענוס בעשיערען, מיט דער גאטטין, דיא דיר פאר אללער אויגען צום אייגענטהום צוגעטהיילט ווארדען; זיא אוזט איין צווייגענרייכער שטאם, דער שפראָסען טרייבט אום דיינען טיש

תערונ

קדש הלולים לאל מצניפים · רנה בלבך אז מוסיפים ·
שתה מבורך מים כסופים · תעב גנבת מים טנופים:
טנופים מים לא תגנב · שמח בחלקך ובטוב תנוב ·
ח' לא תגנב:

ע"פ תשר"ק.

תרחק מחבורת גנבים · שודדים ללא למו אורבים · רואים באשנבי ערבים · קירות בחשך נוקבים · צודדים ובאים באשנבים · פעלת יגיע אחרים גונבים · עשירים ערומים מציבים · שבעים ללחם מרעיבים · נפשות מפיחים ומדאיבים · מארבים על דרכים יושבים · לגזול לכל עוברי נתיבים · כלי זין עליהם מלהיבים · יחד גם להרגם רוהבים · טעונו ובגדו שוללים כאויבים · חוטפים וטורפים כזאבים · זה עמלם לריק חוטבים · ומארה

מצניפים, מסתירים. תעב גנבת מים טנופים, הפך מאמר אשה זונה מים גנובים ימתקו (משלי ט יז). ובטוב תנוב, תעשה תנובה בטוב, ל' עוד ינובון בשיבה (תהלים צב).

תרחק וכו', כל הפסקא מבוארת בעצמה ונשנית לעיל דף ל' ב'. באשנבי ערבים, בחלונות הערב וכענין מאמר איוב, לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון ובלילה יהי כגנב ועין נואף .... חתר בחשך בתים וגו' (איוב כד).

הערונג. דיינע זאָהנע שטיממען דער גאָטטהייט הייליגע ליעדער, אונד דיא פֿריידע דיינעז הערצענז שטייגט. טרינקע אויז דיינער קוועללע ריינעז וואַססער; פֿעראַכטע דען גענוס דער געהייםען געוואַססער.

געוואַססער שלירפֿע ניכט; בעגניגע דיך מיט דעם דייניגען,
דאַן טרייבסט דוא נאָך אים אַלטער. ח' דוא זאָללסט ניכט שטעהלען.

תרחק. האַלטע דיך פֿערנע פֿאָן דען דיעבעסבאַנדען; זיא פּלינדערן אונד האַטען אונרעכטמעסיגעז גוט, זיא שויען אויז פֿאַלטען דער דעממערונג, אין פֿינסטערן דורכבאָהרען זיא וואַנדע, ברעכען פֿענסטער, שטייגען איין אונד שטעהלען אַנדערער פֿלייס, בריגגען רייכע נאַקקט צום בעטטעלשטאַב, אין הונגערנאָטה, דיא זאָנסט אים איבערפֿלוס געלעבט, אונד מאַנכע עדלע זעעלע אין יאַממער אונד עלענד; זיא שטעקקען אים היגטערהאַלט דער שטראַססען, בערויבען דיא פֿאָריבערגעהענדען, ריסטען זיך מיט מאָרדגעוועהר, דען אונשולדיגען וואַנדערער צו ווירגען, זיא נעהמען איהנען, דענן פֿיינדע גלייך, לאַוט אונד געוואַנד, אונד פֿאַללען אַן וויא רייסענדע וועלפֿע. אַבער עז פֿראָממט ניכט, דיעז רויבגעווערבע; זיא ציעהען דען פֿלוך איבער איהר

לבתיהם שואבים · הון ברכה אחרימו לא עוזבים · דברי
אלות עליהם קובים · גוים למהלומות מחיבים · בשתם
ברחובות מסובבים · אידם כבוא יראו רבים · אסוף
יגיעך הטובים · אכול ולנפשך יהו ערבים · אל תפנה
בני אל רהבים · ואל תהי עם שטי כזבים:

כזבים ברעך לא תענה · ורעה אליך לא תאנה ·
ח' לא תענה:

ע"פ א"ב.

אטום שפתיך מתפלוצים · בל תתחבר ללצים · גולשים
דברים נמרצים · דרדר זורעים עם קוצים · השוננים
לשונם כחצים · ופימו יפוצץ ניצוצים · זוממים און ומרמה
יועצים · חנפים ולרכל אצים · טפלות עדות שוא
פוצים · יהירים ובעין קורצים · כצפעוני נושכים ומוחצים ·

אטום שפתיך, הסגר וסתום שפתיך מדברי נבלות ועתקות ואון, ל' תפלצתך השיא אותך (ירמי' מט טז) שת"י עתקותך. גולשים, מגלים ומדברים. נמרצים ל' קללה נמרצת (מ"א ב ח). דרדר וכו', ל' וקוץ ודרדר תצמיח לך (בראשי' ג' י"ח) ור"ל שדבריהם הם כסלון ממאיר וכקוץ מכאיב ובעינן שננו לשונם כמו נחש (תהלים קמ ד). ולרגל אצים, ולרכילות ממהרים. יהירים, שנא' זד יהיר לץ שמו (משלי כא כד) ובפי' רש"י. ובעין קורצים, שנאמר הולך עקשות פה קורץ בעיניו (משלי ו יג). כצפעוני, ל' כנחש ישך וכצפעוני

אויז, לאַססען קיינען פֿערמאֶגענסוועגען צוריקק. אויף איהנען האַפֿטען אַללע ווערטע דעס פֿלוכעס, זיא האַבען איהרען קאֶרפּער דען הענקער פֿערשוואָרען, איהרען לייב דער שאַנדביהנע; איהרע שטראַפֿע איזט עקזעמפּלאַריש אין געגענוואַרט פֿיעלער צושויער. מיין זאָהן, האַלטע צו ראַטהע, וואָז דיין רעדליכער פֿלייס ערוואָרבען; דאָ קאַננסט עס געניעסען, עס בעקאָממט דיר וואָהל. שפּירע ניכט נאַך רייכטהימערן אונד האַלטע ניכט צו מיט דען גריבלערן נאַך פֿאַלט.

פֿאַלש זאָללסט דו ניע געגען דיינען נאֶכסטען זיין, דאַן ווירד דיך אויך
קיין אונגליקק טרעפֿפֿען. ח' דו זאָללסט ניכט פֿאַלש צייגען.

אטום. שליעסע דיינע ליפּפּען דען לאַסטעררעדען, מאַכע ניכט געזעלל-שאַפֿט מיט שפּאֶטטערן; זיא הויכען פֿרעכע ווארטע, שטרייען דען זאַאמען פֿאָן דאָרנען אונד דיזטעלן אויז, איהרע צונגען זינד שפּיטצע פֿפֿיילע, צעהרענד פֿייער שפּריטצט איהר מונד, איהרע געדאַנקען זינד ראַנקעפֿאָלל אונד איהרע ראַטהשלאֶגע טרוג; זיא זינד שמייכלער, פֿערטיגע הייכלער; איין פֿאַלשעז צייגניס צו געבען, איזט איהנען קינדערשפּיעל. פֿרעך איזט איהרע שטירנע, איהרע אויגען זינד פֿערראֶטהער, זיא בייסען וויא באַזיליסקען

לְרַע רָצִים וּלְאֵיד דָּצִים · מְדָנִים בֵּין אַחִים מְנַצִּים · נוֹתְנֵי מַחֲלֹקֶת וְגָדֵר פּוֹרְצִים · שְׂנוּאִים לָאֵל וּמְשֻׁקָּצִים · עֲתִידִים לִמְדוּרַת אֵשׁ וָעֵצִים · פָּעֳלָם עַל רֹאשָׁם קוֹבְצִים · צָרַעַת בְּעוֹרָם מְנַפְּצִים · קְלָלוֹת בִּבְשָׂרָם רוֹבְצִים · רֹאשׁ וְלַעֲנָה בְּכוֹסָם מָצִים · שְׁמוֹר לְשׁוֹנְךָ מִנְּאוּצִים · תְּתַעֵב תַּרְמִית שֶׁקֶר וְשִׁקּוּצִים:

שִׁקּוּצִים וּזְנוּת לֹא יְהִי מֵרֵעֲךָ · וּבְמְרֵעֲהֶ טוֹב הוּא יְרֵעֲךָ ·

ח׳ לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ:

ע״פ תשר״ק.

תַּחְמוּדוֹת בָּתִּים וְאֹהָלִים · שֶׁקֶר הַחֵן וְיוֹפִי הֲבָלִים · רֶשַׁע חוֹמְסִים וְגוֹזְלִים · קִנְיָן אֲשֶׁר קָנוּ עֲמֵלִים · צוֹפֶה עַיִן תַּאֲוַת שְׁלָלִים · פָּז וָכֶסֶף וְכָל בֶּצַע כְּלוּלִים · עָשׁ בְּגָדִים

יפריש (שם כג לב), וכתיב אם ישך הנחש בלא לחש ומה יתרון לבעל הלשון (קהלת י יא). דלים, שמחים. מדנים וכו׳, ל״ה במשלי ו׳ י״ט. מנצים, ל׳ וכי ינצו אנשים, ענין ריב ומצה. עתידים, מעותדים הם לאש של גיהנם. לרעת וכו׳, כמו שאחז״ל במסכת ערכין דף ט״ו ב׳ כל המספר ל״ה נגעים באים עליו. מצים, ל׳ מצילה, כמו שתית מצית (ישעי׳ נא יז).

תחמודות, שם דבר ע״מ תעלומות והוא כמו מחמודות. רשע חומסים וגוזלים, הפייטן מונה בפסקא הזאת חמס וגזל ועוד כמה דברים המסתעפים מן החמדה לכן הם בכלל לא תחמוד וכן עשה בעל מאמר השכל. בצע כלולים, ל׳ המה רוכליך במכלולים (יחזק׳ כז כד) והוא שם כלל לכל הדברים שהם למכלול ולתכשיט. עש בגדים, עש״ה והוא כרקב יבלה

געפֶֿהרליכע וואונדען. באָזהייט איזט איהר בעשטרעבען, איהרע פֿריידע אונ־היל; זיא שטיפֿטען לאַנג לוויעריגע ברידערן, לוויעדערנאַכט אונטערהאָלטען זיא אונד שטאָרען דיא גוטע אָרדנונג, זינד גאָטטפֿערהאַסטע, אַבשייליכע קרעאַטורען, פֿיר דיא דיא העָללע געשאַפֿפֿען איזט. איהר אונרעכט טריפֿפֿט איהרען אייגנען שייטעל, איהרע הויט ווירד מיט אויזזאַטץ, איהר לייב מיט פֿויל איבערצאָגען; איין געמיש פֿאָן גאַללע אונד ווערמוטה ווירד איהרעז בעכערז טראַנק. בעוואַהרע דיינע צונגע פֿאָר לאַסטערערדען, פֿערבאַנטייע טרוג, פֿאַלש אונד הינטערליסט.

הינטערליסט אונד אונטרייע זייען דיר קיינע געלעגענהייט, דאַן ווירדעט ער דיך אויך גוטען אויען. ח׳ דוא זאָללסט ניכט געלוסטען דיינעז נעכֿסטען הויז.

תחמודות. לוסטהייזער אונד גאָרטען אונד רייצענדע טאָנדעלייען, טאָנע אייטעל קייטען. דיא באָזהייט רויבט אונד שטיהלט, וואַז אַנדערע דורך פֿלייס ערוואָרבען. איין נייריגעז אויגע לויערט אונערזאֶטטליך גאָלד, זילבער אונד קאָסטבאַרקייטען.

ורקב כלים · שדה וכרם לרוח ננחלים · נפש וכל אשר
לה נוטלים · מלחמור אלה עין תעלים · למה תהיה
בפלילים · כסות אלמנה חובלים · יתומים הומסים ולא
חומלים · טורחים להשיג גבול עולים · חוטפים עניים
ודלים · זעת יגיע אחרים גוזלים · ונשך ותרבית מכפילים ·
הלא לקברות הם מובלים · דבר הון בידם לא מובילים ·
גחלים בקש אותם אוכלים · ביום עברה לא מצלים ·
אנשים אשר עולה פועלים · אלה הדברים בלא תחמוד
תלולים · אם תשמרם ולב לאל תשלים · ח׳ אז תצליח
בכל מפעלים · אורך יזהיר כמשכילים · אשר שני
עולמות נוחלים · ויאשרוך קטנים וגדולים:

כנגד אכלו עש (איוב יג כח). ורקב בלים, כ״כ בכ״י של י״א הכ׳ בלר״י וכן שאתנו והוא כפל ל׳ של בגדים, ועש ורקב גם הם אחים ורעים, ובכ״י אחר גרס כלים בכ׳ ע״ש כרקב יבלה והיננו מסתבר. וטעם המאמר כי העין הצופה וחומד קנין אחרים הוא כמו עש לבגדים וכמו הרקב לכלים מן הנפש ועד בשר יכלה וכמו שאז״ל במס׳ סוטה דף ט׳ א׳ הנותן עיניו במה שאינו שלו מה שמבקש אין ניתנין לו ומה שבידו נוטלים הימנו. למה תהיה בפלילים, כרא׳ שהוא מל׳ עון פלילים (איוב לא יא) וטעמו, למה תעמוס על עצמך עון פלילים? וכל יתר ענין הפסקא מבואר בעצמו.

עז אוזט איינע אָטטע איהן קלייד, איין וואורם איהן גערטהע. פעלדער אונד וויינגערטען, דיא עז אַן זיך געבראַכט, בעפריעדיגען עז ניכט. עז פערלעהרט דיא זעעלע איהר איבערפלוס דער גיטער. אָ ווענדע עז היכוועג, דיין אויגע, פאָן זאָלכען אָבעריכהייטען! זו וועלכען לוסטען וויללזט דוא אונטער דער קלאַסטע דער טעלוזיכטיגען זיין? זיא פפענדען דער וויטטווען געוואַנד, בעטטעהלען דיא וואַיזען אַחנע מיטלייד, שטרעבען, איהר געביעט זו ערווייטערן, פאַללען זעלבזט דען אַרמען אַן אונד דען דירפטיגען, רויבען, וואַז אַנדערע דורך שוויס אונד פלייס ערוואָרבען, בערייכערן זיך דורך ליגזען אונד וואוכער. אַללײן — ווערדען זיא דאַרום ניכט נור גרופט געטראַגען? פיהרען זיא עטוואַז מיט איהנ׳ז גראַב? דאַז האַללענפייער פערלעהרט זיא וויא שטראָה, איהן לאָרנטאַג פינדען זיא קיינע רעטטונג, דיא זאָלכע באָזהייט אויזגעאיבט ❖ בעאָלרטעט לאַנטער אַללע זינד פאָלגען דער ליטערנהייט; דאַז פערבאָט: „דוא זאָללזט ניכט געלייזטען!“ אונטערזאַגט זיא אַללע. ענטהאַלטזט דוא דיך דערען אונד פערהייגזט דיין הערז איט גאָטט, דאַן געלינגט דיר אַללז דיין טהון, דאַן שטראַהלט דיין ליכט וויא דאַז דער גליקקועליגען, דענען דיעזע אונד יענע וועלט זו טהייל געוואָרדען; דאַן פרייזען דיך זעליג קליין אונד גראָס.

גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים נָעוּ מִקּוֹלוֹת. וּנְשָׁמוֹת עָפוּ מִקּוֹלֵי קוֹלוֹת.
קו׳ח וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת:

ח׳ וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

סליק. אֵלֶּה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים. אֲשֶׁר נִתְּנוּ לְעַם חֲשׁוּקִים. בְּקוֹלוֹת וְשׁוֹפָרוֹת וְלַפִּידִים וּבְרָקִים. בְּרַעַשׁ וּבְרַעַד בְּאֵימָה וְזִיקִים. בִּנְשִׁיקָה מִפִּי שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. מְבֹאָרִים וּמְחֻזָּקִים. מְשׁוּלִים בְּכָל מֶתֶק אוֹכָלִים וּמַשְׁקִים: מִנֹּפֶת צוּפִים וּמִדְּבַשׁ מְתוּקִים. בְּתִשְׁעִים וּשְׁמֹנָה פָּנִים בְּפֵרוּשׁ חֲקוּקִים. בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָמֵא נֶחֱקָקִים. אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָהוֹר מֻחְשָׁקִים. מִנְיַן וְדִגְלוֹ נִדְרָשִׁים וְנֶחֱקָקִים. בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת זְקוּקִים. מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה בַּעֲשֵׂה לְהָקִים. וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ בְּלֹא תַעֲשֶׂה מִתְחַזְּקִים. בְּעֲלִיל

שבעתים

אלה העדות וכו', אלה העדות הנזכרים שבכללם כל העדות והחקים כמבואר במערבית. בנשיקה מפי וכו', עשרת הדברות וכל התורה כלה נתנו בנשיקה כמו שאז"ל במדרש חזית בפסוק ישקני מנשיקות פיהו (שיר א ב). מבוארים, כל דבור היה מבאר את עצמו כמה מצות וכמה דינים תלויים בו כמבואר שם וכמו שבארתי לעיל דף ל"ב ב'. משולים וכו', מבואר לעיל דף כ"ג ב'. בתשעים ושמונה וכו', בארתי לעיל דף כ' ב'. מנין ודגלו נדרשים, כמנין ודגלו עלי אהבה (שיר ב ד) שגמטריא שלו מ"ט, כך מ"ט פנים יש לכאן ולכאן. בשש מאות וכו', תרי"ג מצוות בכלל מהם רמ"ח מצות עשה

שבעתים מזוקקים· ושומרימו לעד לא נזוקים·
ולוית הן לראשם מעניקים· ולגרגרותם עטור
ענקים· משמחים לב ועינים מבהיקים· מתוק
לנפש ומרפא לעצם מפיקים· עץ חיים היא
למחזיקים· ובעלתה על דעתו לתן תורה
לעמו· בא מסיני בכבוד נאמו· וזרח משעיר
למו· וערך לא תרצח לפנימו· ועל כי בחרבם
הם חיימו· לא קבלו על תורה עלימו· ומהר
פארן הופיע למו· לא תגנב שנן במחנימו·
ועל כי בגנבות ובגזלות הם מפעלמו· לא
קבלו על תורה עלימו· ואתה מרבבות
קדש לתן עז לעמו· הם קבלו על תורה עלימו·
ונעשה לנשמע הקדימו· טרם נשמע נעשה
נמו· וצדקה בה נחשבה למו· ולשני כתרים
סימו· למלוכה ולכהנה וללויה אימו· ובעשרה
קדושים

כענין איבריו של אדם ובס״ה לא תעשה כמנין ימות החמה. ובעלתה .... עד ואתה מרבבות קודש כולו מבואר היטב בפרקי דר״א פרק מ״א ובמכילתא פ׳ יתרו פ״ה, וכבר העתקנו במה שקדם רוב דבריו הנה והנה. ולשני כתרים סימו, כדאיתא במסכת שבת דף פ״ח א׳, כי כל אחד מישראל נתעטר בשני כתרים כנגד נעשה ונשמע. למלוכה ולכהונה וללויה אימו, נעשו לאומה משולשת. ובעשרה קדושים קדשם לשמו, פי׳ המפרש אלו עשר קדושות שארץ ישראל מקודשת מכל ארצות וחשיב כולהו בריש מסכת כלים. ולא ידעתי מה ענין קדושות ארץ ישראל לקדושת ישראל והפייטן אמר שקידש את ישראל עצמן בעשרה קידושין ונראה לפי פשוטו שכוון אל עשרת הדברות שבהם קדשם לו לעם, או שירמוז לבא דאיתא בדברים רבה בסוף פרשת ואתחנן, בעשרה מקומות קרא הקב״ה לישראל כלה ואלו הן וכו׳, ויהיה קדשם לשון

קדושים קדשם אל לשמו · ובשבעים שמות
יחסם לאמו · ובשלש עשרה מדות תוצאותם
בקימו · וכלל שמם בשמו · וכאזור לחלץ
הדביקם לנעמו · ולסיני הטה שמי מרומו · וירד
הוא וכל קדושיו עמו · והגעיש והרעיש והרעיד
הרומו · ואחת בדברו החריד עולמו · ועשרים
וארבעה מיל מהלך נעו עמו · שתים זו
בהשמיעו נאמו: ורגזו וחלו כל באי עולם ·
מאימת חי העולם · ברדתו לדבר לעם עולם ·
רעשו אמות העולם · פחד קראם ורעד
הזחילם · חיל כיולדה הבהילם · נעו ורעדו וסר
צלם · ואצל קמואל באו כלם · לנחש בקסמי
קלקולם

קדושין, על דרך האיש מקדש את האשה. ובשבעים שמות יחסם לאומי, בשבעים שמות יחס הקב"ה את ישראל לו לעם, וכן איתא במדבר רבה פ' י"ד שבעים שקל בשקל הקדש כנגד שבעים שמות שיש לו להקב"ה, שבעים שמות לישראל וכו' עכ"ל ואינם מכוין שם, אבל בבעל הטורים בפ' בהעלתך מנה אותם אלא שחסרים שם שנים מן המנין כי נפרטן אינן כ"א ס"ח גם מנה רבים וזה ודאי טעות סופר כי לא מצאנו בכל המקרא שיקראו ישראל רבים לכן נראה ברור שזה צ"ל רעים והשנים החסרים הם אלהים ודודים ולמדתי כן ממדרש תנחומא בפ' קדושים דף ס"א סוף ע"ד שאמר וז"ל כל שם חביב שהיה להקב"ה בשם קרא את ישראל, קרא שמו אלהים וקרא לישראל אלהים שנאמר .... קרא לישראל חכם, קרא להם דודים שנאמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, קרא להם בחורים וכו' עכ"ל והרב בעל הטורים לא הזכיר במנינם ג' אלה לכן גזרתי שרבים צ"ל רעים והוספתי עליהם אלהים ודודים ויעלה המספר מכוון. ובשלש עשרה מדות וכו', פי' המפרש י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם ויש לפרש ג"כ י"ג מדות סליחה עכ"ל ולא ידעתי לכוונו על ל' הפיוט. וכלל שמם בשמו, ישראל טעמו ישר אל. וכאזור לחלץ וכו', וכאזור לחלצים כדכתיב כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל (ירמי' יג יא). לנעמו, כ"כ בב"י, ובספרינו לנאמו, כלומר לפי דבורו הנזכר. ועשרים וארבעה מיל וגו', עבוא' לעיל דף כ"ג א'. הזחילם, כ"כ בב"י ז' זחלתי ואירא (איו' לב ו). ואצל קמואל,

קלקולם. ושאלו לו מה זה בא לעולם. שמא היום למימיו הוזר עולם. יי למבול ישב לבוא לעולם. והשיב אותם כשאלם. יי עז לעמו יתן להנחילם. וכשמעם כך נמו כלם. יי יברך את עמו בשלום. ודתו להשכילם: בכל דור ודור ומנהיגיהם. אשר עמדו לפניהם. והעתידים לעמוד אחריהם. כלם העמדם בסיני עמהם. להודיעם כי דור דעה נחשק מכלהם. טוב טעם ודעת להשכיליהם. וכל מום לא היה בהם. כי שלמים ומשלמים היו כלהם. בהגלותו בסיני עליהם. ובפנים הרבה נראה להם. מדבר אנכי עם כל אחד ואחד מהם. פנים בפנים להראותיהם. פנים באימה למקרא למודיהם. פנים בינוניות למשנת ערכיהם. פנים שוחקות לתלמוד חכמיהם. פנים מסבירות לאגדות טעמיהם. כעתיק יומין וצח נדמה להם. נחמדים בהדר חמד ערך

לפניהם

אבל בלעם כמבואר כל הענין הזה במכילתא בפרשת בחדש השלישי וילקוט פ' יתרו ברמז רפ"ו. וכל דור ודור וכו', כמבואר לעיל דף פ"ב א'. וכל מום לא היה בהם, כמו שדרשו במכילתא בפרשת יתרו פ"ט שנתרפאו כל בעלי מומין בישראל בשעת מתן תורה. פנים בפנים וכו', כן איתא במסכת סופרים וילקוט התורה ברמז רפ"ו גם תת"ל: פנים בפנים דבר ה' עמכם, תני ר"ת ב"פ פנים תרי בפנים תרי הא ארבעה אפין, פנים של אימה למקרא פנים בינונית למשנה פנים שוחקות לתלמוד פנים

מסבירות

לפניהם· וחקים ומצות טובים ושכר אתנניהם·
אשר יעשה אתם האדם וחי בהם· כי חיים
הם למוצאיהם· למען ירבו ימיהם וימי בניהם:
ודבור אחד (נ"א ושתי דברות) מפיו במללו· שתים
זו בהשמיעו לקהלו· רחקו שנים עשר מיל
מפחד חילו· ופרחה נפשם ממשמע הוד קולו·
והעמיד ענני כבוד גדלו· וגשם נדבות הניפו
והזילו· וחיו ושבו שנים עשר מיל בתקף חילו·
ודברו לציר ואמרו לו· קרב אתה ושמע מלולו·
ודבר עמנו קנין פעלו· פן נמות מאימת קולו·
וישמע אל דברי קהלו· וייטב לפניו וגם ערב
לו· ויקרא לציר ולמרומו העלו· ובינו לבין עם,
שלישי עלו· והעמידו ונגש אל ערפלו· ופנים
בפנים דבר לו· וקרנים מידו לו· ידודון ידודון
רעשו למולו· ודברו לפני צור ואמרו לו· מה
אנוש כי תגדלו· ומה תחשבהו למקומנו

להעלו

מסבירות להגדה. ודבור אחד וכו', שנאמר אחת דבר אלהים שתים זו שמענו (תהלים ס"ב י"ב). רחקו שנים עשר מיל, כמבואר לעיל דף ל"ג א'. ופרחה נפשם .... והעמיד ענני כבוד וכו', כדאית' במסכת שבת דף פ"ח ב', כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה יצאה נשמתן של ישראל שנאמר נפשי יצאה בדברו. ומאחר שבדבור ראשון יצאה נשמתן, דבור שני היאך קבלוהו? הוריד טל שעתיד להחיות בו את המתים והחיה אותם שנאמר גשם נדבות תניף אלהים וכו' עכ"ל. ועיין עוד בפרקי דר"א פרק מ"א. בינו ובין עם שלישי העלו, העמיד אותו להיות שליש וסרסור ביניהם. ידודון, מלאכים ודברו וכו', מבואר ע"פ מה שכתבתי לעיל דף פ"ח א' מטעם רבותינו ז"ל.

להעלו· קנין שעשועים להנחילו· והשיבם
אל הניחו לו· מאז חשקתיו להגדילו· קנין
שעשועים לנחלו· ולהכנס לפני ולפנים
רשות נתתי לו· שבות מרום לתת לו· מנת
חלקו וגורלו· ללמד לבני כל אשר ידבר לו:
ומהר סיני קבלו תורה· לא מפי מלאך ולא
מפי שליח אמורה· כי אם מפי מלך עוטה
אורה· טהור עינים ויראתו טהורה· מפי
גבורתו לבחירו הורדה· דת באר היטב
מבארה· בדבור באמירה· בצווי באזהרה·
בתלמוד באגדה במשנה במקרא· בחקה
במצוה בברית גמורה· ערוכה בכל ושמורה·
וכל מצוה שבה כענין סדורה· להתברך
בהגיה בכל יום ברוך נותן התורה: ובאל"ף
שהיא לכל האותיות ראש· פתח באנכי
לדברות ראש· להודיע שהוא אלהי קדם
ראש· בראשית ראש· ובאחרית ראש·
ראשון ואחרון בסוף ובראש· צופה מה יהיה
בסוף מראש· ולמה באל"ף פתח בראש· כנגד
אלף דור שצפה מראש· לתן להם אמונת

ראש

וכן איתא בפרקי ר"א פרק מ"ו. ובא' שהיא לכל האותיות רא"ש וכו' עד סוף

ראש· לצוות להם דבר מראש· ועבר מהם
תשע מאות ושבעים וארבעה לפרוש· ולסוף
עשרים וששה דורות חשק תבואת ראש·
דבר צוה לאלף דור מראש· לנחול חק
נסוכת ראש· בר תעצומותיה לחקור
ולדרוש· להשתחוות ולכרוע ולקוד ראש·
לאל חי וקים המתנשא לכל לראש: ובשורם
צבאות אלים· כי למתן דת זכו סגולים·
ויכבדו בה נדגלים· נתנו שבח ותהלה לאל
אלים· והמון גדודים וכתי אראלים·
שיר ותשבחות מפארים ומהללים· ושרפים
ממעל להם עומדים ומעלים· וליושב
על כסא רם ונשא מגדילים· וצבאות גבורי
חילים· מנעימים שיר הלולים· ופאר כרובים
ורעש גלגלים· במתן אמון היו גילים·
ומלאכי אש ומים בלולים· בשמחת נות
בית מסלדים ומחלים· וזה אל זה קוראים
ושואלים· לקדוש וברוך תפארת מכללים·

רוממות

סוף המאמר, כולו לקוח מדברי הרבות מראשית פ"א ותדרשהו משם. ועבר מהם תשע מאות וכו', כן איתא במס' שבת דף פ"ח ב'. חוק נסוכת ראש, התורה הנסוכה מראש. ובשורם, ובראותם. סגולים, ישראל עם סגולתו. נדגלים, גם זה תאר לישראל החונים על דגלם. וכל יתר ענין הפיוט מבואר בעצמו וממה שקדם בבאורו בכמה מקומות.

רוֹמֵמוֹת לְמַלְכָּם מְמַלְּלִים· וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתָיו מַגְדִּילִים· וְשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה לְקָדוֹשׁ בַּקֹּדֶשׁ מַעֲלִים:

ח׳ כַּכָּתוּב עַל־יַד נְבִיאֶךָ· וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר·

קו״ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח׳ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

קו״ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו וכו׳ תמצא לעיל בדף פ״ו. וגומרים את ההלל ומברכים תפלה כדאתמול. קדיש תתקבל, ואח״כ אומרים מגלת רות*).

---

*) כתב הרב אבן הירחי בהלכות סכה סי׳ נ״ח וז״ל: „בעצרת נהגו לומר רות, שכתוב בו בתחלת קציר שעורים והוא זמן הקציר. ואני מצאתי טעם יפה, לפי שאבותינו לא קבלו את התורה ולא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה ורחיצת המים כדאמר בפ׳ החולץ; והיא נתגיירה כדכתיב כי אל אשר תלכי אלך וגו׳, ומתוך דברי תשובת רות אנו יודעין את דברי נעמי, שאמרה לה: אסור לן תחום שבת, באשר תלכי אלך. אסור לן ייחוד, באשר תליני אלין. אסור לן ע״ז, ואלהיך אלהי. מפקדינן בתרי״ג מצות, עמך עמי — כדאית׳ בפ׳ החולץ, וכן ישראל נתגיירו בקבלת התורה; על כן יתכן לומר ס׳ רות בעצרת. אב״ן.“

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ
מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי
בָנָיו: וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו
מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי מוֹאָב
וַיִּהְיוּ שָׁם: וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֵר הִיא וּשְׁנֵי
בָנֶיהָ: וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת שֵׁם הָאַחַת עָרְפָּה וְשֵׁם
הַשֵּׁנִית רוּת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים: וַיָּמֻתוּ גַם שְׁנֵיהֶם
מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וַתִּשָּׁאֵר הָאִשָּׁה מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ: וַתָּקָם
הִיא וְכַלֹּתֶיהָ וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה מוֹאָב
כִּי פָקַד יְהוָה אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם: וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה בַדֶּרֶךְ
לָשׁוּב אֶל אֶרֶץ יְהוּדָה: וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה
שֹּׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּהּ יַעֲשֶׂה* יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר
עֲשִׂיתֶם עִם הַמֵּתִים וְעִמָּדִי: יִתֵּן יְהוָה לָכֶם וּמְצֶאןָ מְנוּחָה
אִשָּׁה בֵּית אִישָׁהּ וַתִּשַּׁק לָהֶן וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה:
וַתֹּאמַרְנָה לָּהּ כִּי אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ: וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שֹׁבְנָה
בְנֹתַי לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי הַעוֹד לִי בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם
לַאֲנָשִׁים: שֹׁבְנָה בְנֹתַי לֵכְןָ כִּי זָקַנְתִּי מִהְיוֹת לְאִישׁ כִּי
אָמַרְתִּי יֶשׁ לִי תִקְוָה גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ וְגַם יָלַדְתִּי
בָנִים: הֲלָהֵן תְּשַׂבֵּרְנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדָּלוּ הֲלָהֵן תֵּעָגֵנָה
לְבִלְתִּי הֱיוֹת לְאִישׁ אַל בְּנֹתַי כִּי מַר לִי מְאֹד מִכֶּם כִּי יָצְאָה
בִי יַד יְהוָה: וַתִּשֶּׂנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד וַתִּשַּׁק עָרְפָּה
לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ: וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ
אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי אַחֲרֵי יְבִמְתֵּךְ: וַתֹּאמֶר רוּת

*) יַעַשׂ ק׳

אַל תִּפְגְּעִי בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי
אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי׃ בַּאֲשֶׁר
תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה יֹסִיף כִּי
הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ׃ וַתֵּרֶא כִּי מִתְאַמֶּצֶת הִיא לָלֶכֶת
אִתָּהּ וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ׃ וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאָנָה
בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְּבֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן
וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי׃ וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן אַל תִּקְרֶאנָה לִי
נָעֳמִי קְרֶאןָ לִי מָרָא כִּי הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד׃ אֲנִי מְלֵאָה
הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַיהוָה
עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע לִי׃ וַתָּשָׁב נָעֳמִי וְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ
עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית לֶחֶם בִּתְחִלַּת
קְצִיר שְׂעֹרִים׃ וּלְנָעֳמִי מֹידַע* לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל
מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז׃ וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה
אֶל נָעֳמִי אֵלְכָה נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקֳטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר
אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בִתִּי׃ וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט
בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר מִקְרֶהָ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז
אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ׃ וְהִנֵּה בֹעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם
וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה׃
וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃
וַיַּעַן הַנַּעַר הַנִּצָּב עַל הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמַר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא
הַשָּׁבָה עִם נָעֳמִי מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃ וַתֹּאמֶר אֲלַקֳטָה נָּא
וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמוֹד מֵאָז
הַבֹּקֶר וְעַד עַתָּה זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת מְעָט׃ וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל
רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם

*) מודע ק'.

לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם נַעֲרֹתָי: עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה
אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים
לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר
יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים: וַתִּפֹּל עַל פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר
אֵלָיו מַדּוּעַ מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה:
וַיַּעַן בֹּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ הֻגֵּד הֻגַּד לִי כֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית אֶת
חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת אִישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְאֶרֶץ
מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל עַם אֲשֶׁר לֹא יָדַעַתְּ תְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם:
יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו: וַתֹּאמֶר אֶמְצָא
חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל לֵב שִׁפְחָתֶךָ
וְאָנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶיךָ: וַיֹּאמֶר לָהּ בֹעַז לְעֵת
הָאֹכֶל גֹּשִׁי הֲלֹם וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ
וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקֹּצְרִים וַיִּצְבָּט לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע
וַתֹּתַר: וַתָּקָם לְלַקֵּט וַיְצַו בֹּעַז אֶת נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין
הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ: וְגַם שֹׁל תָּשֹׁלּוּ לָהּ מִן
הַצְּבָתִים וַעֲזַבְתֶּם וְלִקְּטָה וְלֹא תִגְעֲרוּ בָהּ: וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה
עַד הָעָרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר לִקֵּטָה וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים:
וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר וַתֵּרֶא חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר לִקֵּטָה וַתּוֹצֵא
וַתִּתֶּן לָהּ אֵת אֲשֶׁר הוֹתִרָה מִשָּׂבְעָהּ: וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ
אֵיפֹה לִקַּטְתְּ הַיּוֹם וְאָנָה עָשִׂית יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ וַתַּגֵּד
לַחֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בֹּעַז: וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא
לַיהוָה אֲשֶׁר לֹא עָזַב חַסְדּוֹ אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַמֵּתִים

ותאמר

וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא׃ (חצי הספר)
וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה גַּם כִּי אָמַר אֵלַי עִם הַנְּעָרִים אֲשֶׁר
לִי תִּדְבָּקִין עַד אִם כִּלּוּ אֵת כָּל הַקָּצִיר אֲשֶׁר לִי׃ וַתֹּאמֶר
נָעֳמִי אֶל רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם נַעֲרוֹתָיו וְלֹא
יִפְגְּעוּ בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר׃ וַתִּדְבַּק בְּנַעֲרוֹת בֹּעַז לְלַקֵּט
עַד כְּלוֹת קְצִיר הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים וַתֵּשֶׁב אֶת
חֲמוֹתָהּ׃ וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ לָךְ
מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב לָךְ׃ וְעַתָּה הֲלֹא בֹעַז מֹדַעְתָּנוּ אֲשֶׁר הָיִית
אֶת נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה הוּא זֹרֶה אֶת גֹּרֶן הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה׃
וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַךְ[1] עָלַיִךְ וְיָרַדְתְּי[2] הַגֹּרֶן אַל
תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃ וִיהִי בְשָׁכְבוֹ
וְיָדַעַתְּ אֶת הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב שָׁם וּבָאת וְגִלִּית מַרְגְּלֹתָיו
וְשָׁכָבְתְּי[3] וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין׃ וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ
כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמְרִי[*] אֶעֱשֶׂה׃ וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר
צִוַּתָּה חֲמוֹתָהּ׃ וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַּב
בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה וַתָּבֹא בַלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב׃ וַיְהִי
בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת
מַרְגְּלֹתָיו׃ וַיֹּאמֶר מִי אָתְּ וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ
וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ
לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי
לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים אִם דַּל וְאִם עָשִׁיר׃ וְעַתָּה בִּתִּי אַל
תִּירְאִי כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל שַׁעַר עַמִּי
כִּי אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ׃ וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי אִם[4] גֹאֵל אָנֹכִי וְגַם
יֵשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי׃ לִינִי[○] הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ

1) שמלתיך ק׳. 2) וירדת ק׳. 3) ושכבת ק׳. *) אלי ק׳. 4) אם כתיב ולא ק׳. ○) ל׳ רבתי.

טוֹב יִגְאָל וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי יְהֹוָה
שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר׃ וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָו[1] עַד הַבֹּקֶר וַתָּקָם
בְּטֶרֶום[2] יַכִּיר אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל יִוָּדַע כִּי בָאָה הָאִשָּׁה
הַגֹּרֶן׃ וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר עָלַיִךְ וְאֶחֳזִי בָהּ וַתֹּאחֶז
בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא הָעִיר׃ וַתָּבוֹא אֶל
חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד לָהּ אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
לָהּ הָאִישׁ׃ וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי
אָמַר[3] אַל תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל חֲמוֹתֵךְ׃ וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי
עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי אִם
כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם׃ וּבֹעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל
עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה פֹּה פְּלֹנִי אַלְמֹנִי
וַיָּסַר וַיֵּשֵׁב׃ וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ
פֹה וַיֵּשֵׁבוּ׃ וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ
לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי
אֶגְלֶה אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם
תִּגְאַל גְּאָל וְאִם לֹא יִגְאַל הַגִּידָה לִּי וְאֵדְעָ[4] כִּי אֵין זוּלָתְךָ
לִגְאוֹל וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃ וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם
קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֵשֶׁת
הַמֵּת קָנִיתִי[5] לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל
לֹא אוּכַל לִגְאָול[6] לִי פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי גְּאַל לְךָ אַתָּה
אֶת גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא אוּכַל לִגְאֹל׃ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל
עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ
וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז

[1]) מרגלותו חסר י׳. [2]) בטרום יתיר ו׳. [3]) אלי ק׳ ולא כתיב. [4]) וארעה ק׳.
[5]) קנית ק׳. [6]) לגאול יתיר ו׳.

קְנֵה לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ׃ וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים וְכָל הָעָם עֵדִים
אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לֶאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר
לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי׃ וְגַם אֶת רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת
מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ וְלֹא
יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים אַתֶּם
הַיּוֹם׃ וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן
יְהוָֹה אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ
שְׁתֵּיהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה חַיִל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא שֵׁם
בְּבֵית לָחֶם׃ וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר יָלְדָה תָמָר
לִיהוּדָה מִן הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָֹה לְךָ מִן הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃
וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת רוּת וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָֹה
לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן׃ וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶל נָעֳמִי בָּרוּךְ
יְהוָֹה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל׃
וְהָיָה לָךְ לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ וּלְכַלְכֵּל אֶת שֵׂיבָתֵךְ כִּי כַלָּתֵךְ אֲשֶׁר
אֲהֵבַתֶךְ יְלָדַתּוּ אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה לָךְ מִשִּׁבְעָה בָּנִים׃ וַתִּקַּח
נָעֳמִי אֶת הַיֶּלֶד וַתְּשִׁתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי לוֹ לְאֹמֶנֶת׃
וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֻלַּד בֵּן לְנָעֳמִי וַתִּקְרֶאנָה
שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי יִשַׁי אֲבִי דָוִד׃ וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פָּרֶץ
פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת חֶצְרוֹן׃ וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת רָם וְרָם הוֹלִיד
אֶת עַמִּינָדָב׃ וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד
אֶת שַׂלְמָה׃ וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת בֹּעַז וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת
עוֹבֵד׃ וְעֹבֵד הוֹלִיד אֶת יִשָׁי וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד׃

סכום פסוקי דספר רות שמונים וחמשה, וסמנו סורה שבה פה פלוני אלמני, וחציו והאמר רות המואביה.

קדיש יתום.

בקצת קהלות אומרים:

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָםִ:
כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס״ת ואומרים:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָםִ:
בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

תפלה מסערי ציון לאמר בשעת הוצאת ס״ת.

יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: ג״פ

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי לִי עַבְדְּךָ פ׳ בר פלונית אֲמָתֶךָ וְזַכֵּנִי (ואת אשתי ובני ובנותי) לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם· וּמַלְּטֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע· וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ· וְזַכֵּנוּ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ עָלֵינוּ· וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ· רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה· רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה· רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ· וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ· וְקַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא· וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים· וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לָעוֹלָם· וְהַבּוֹטֵחַ בַּיְיָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנְהוּ אָמֵן:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי.
וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג״פ.

דיא וויבער זאגען דיעזעס רבונו של עולם.

הערר דעס וועלטאללס! ערפיללע מיינע הערצענסוויאנשע צום גוטען, וויללפאהרע מיר אונד געוואהרע מיינע ביטטע, מיר, דיינער מאגד[1] .N. N טאכטער[2] .N. N דיינער מאגד, פערלייהע פאהיגקייט מיר, מיינעם מאננע, מיינען זאהנען אונד טאכטערן, דיינען וויללען מיט אויפריכטיגעם הערצען צו טהון, אונד בעפרייע מיך פאן זאטערהאפטען בעגיערדען! לאס דיינע לעהרע אונזער אנטהייל זיין; מאכע אונס צור אויפנאהמע דיינער שכינה עמפפאנגליך; בעטטראהלע אונס מיט דעם גייסט דער וויזהייט אונד איינזיכט; דאס אן אונס ערפיללט ווערדע יענע פערהייסונג: „אונד עס ווירד אויף איהם רוהען דער גייסט גאטטעס, דער גייסט דער וויזהייט אונד איינזיכט, דער גייסט דעס ראטהעס אונד דער שטארקע, דער גייסט דער ערקעננטניס אונד פורכט גאטטעס". זא זייא עס אויך דיין וויללע, עוויגער, אונזער גאטט אונד אונזערער פאטער, אונס פאהיגקייט צו פערלייהען, דיר וואהלגעפאלליגע האנדלונגען אויסצואיבען, אונד דען וועג דער טוגענד צו וואנדעלן! הייליגע אונס דורך דיינע געבאטע, דאמיט אונס יענעס גליקזעליגע לאנגע לעבען, דאס לעבען דער קינפטיגען וועלט, צו טהייל ווערדע. בעוואהרע אונס פאר איבעלטהאטען אונד פאר אונגליקקליכען געשיקקען, דיא אונזערן ערדבאדען צו וויילען טרעפפען! ווער גאטט פערטרויט, דען אומגיבט גנאדע אום אונד אום.

יהיו לרצון. מאגען אנגענעהם זיין דיר דיא רעדען מיינעס מונדעס, דיא געדאנקען מיינעס הערצענס דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד ערלאזער! אמן סלה.

היערויף ווירד ואני תפלתי דרייםאהל געזאגט.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג"פ.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפֻרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא: לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא. וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי. וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

---

[1]) היער נעננט מאן זיינען איגענען נאמען. [2]) היער דען נאמען זיינער מוטטער.

המוציא ס"ת נוטלו ביד ימינו וש"ץ מקבלו בב' ידיו ומחזירו לימין ועומד לפני ההיכל ואומ' בקול רם גדול, ובפולין ויקצת קהלות אשכנז אומר הש"ץ שמע ישראל ואחריו הקהל:
(הש"ץ אומר בקול רם) שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

אחד אלהינו גדול אדונינו קדוש (ונורא) שמו:

הש"ץ לוקח ס"ת ואומר גדלו ליי אתי. ונרוממה שמו יחדו:
והקהל עונים
לך יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש: רוממו יי אלהינו והשתחוו להדום רגליו קדוש הוא: רוממו יי אלהינו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יי אלהינו:

מגבי' הספר בידו למעלה והולך עם הס"ת ופונה דרך ימינו ועולה עמו למגדל שקורין אלמימר, וכל מי שס"ת עובר לפניו חייב לעמוד מפניו ולחבקו בשתי ידיו אם אפשר לו ולנשקו בפה מלא, כשזמן לו רוק בפיו ירוק תחלה בהפוך פניו אל הצד ואח"כ ינשק, ולא ינשק ואח"כ ירוק. (וצריך להשגיח על הילדי' הקטנים כשבאים לנשק הס"ת שלא יהיו מלוכלכים בצואת החוטם וריירי הפה אלא ינקו אותם תחלה יפה שלא יהי' עונש למביאיהם.) וכל הפוגע בס"ת צריך ללותו עד הבימה, ובדרך הליכתו אומרים:
על הכל יתגדל ויתקדש וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא: שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא: בעולמות שברא העולם הזה והעולם הבא: כרצונו וכרצון יראיו וכרצון כל בית ישראל: צור העולמים אדון כל הבריות אלוה כל הנפשות: היושב במרחבי מרום השוכן בשמי שמי קדם: קדשתו על החיות וקדשתו על כסא הכבוד: ובכן יתקדש שמך בנו יי אלהינו לעיני כל חי: ונאמר לפניו שיר חדש ככתוב: שירו לאלהים זמרו שמו סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו: ונראהו עין בעין בשובו אל נוהו ככתוב: כי עין בעין יראו בשוב יי ציון: ונאמר ונגלה כבוד יי וראו כל בשר יחדו כי פי יי דבר:

בדרך הליכתו אומרים אב הרחמים.
אב הרחמים הוא ירחם עם עמוסים ויזכור ברית איתנים ויציל נפשותינו מן השעות הרעות ויגער ביצר הרע מן הנשואים ויחון אותנו לפליטת עולמים וימלא משאלותינו במדה טובה ישועה ורחמים:

כשהגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:
ויעזור ויגן ויושיע לכל החוסים בו ונאמר אמן: הכל הבו גדל לאלהינו ותנו כבוד לתורה כהן קרב. יעמוד (פלוני בר פלוני הכהן):

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

העול' לתור' יאחז בשתי ידיו ביריעות התור' ע"י מפה של ס"ת, וקודם הברכ' פותח הספר ורוא' הפסוק שצריך להתחיל בו ויכסה הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה.

והופך פניו לצד שמאל ומברך בקול בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך ב"י"ה"ל"ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וכשמתחיל הקורא לקרו' בתור' יסיר ידו השמאלית מהס"ת וישאר יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריא', וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא, אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק ואונס, אבל בלאו הכי אין לצאת.

וקוראים בס"ת ראשון בפ' ראה, ובשבת מתחילים עשר תעשר ומתחלק לז' גברי, ובחול מתחילים לקמן כל הבכור ומתחלק לה' גברי. כמי שברך שמברך הש"ץ אל הקרואים לתורה נוהגים להזכיר לכבוד היום ולכבוד הרגל ומסיים ויזכהו לעלות לרגל עם כל ישראל וכו'.

עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל־תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה: וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־הַיָּמִים: וְכִי־יִרְבֶּה מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְנָתַתָּה בַּכָּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף

בְּיָדֶךָ וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃
וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן
וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָּׁם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ לֹא
תַעַזְבֶנּוּ כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ׃ ס מִקְצֵה ׀
שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה
הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ׃ וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין־לוֹ חֵלֶק
וְנַחֲלָה עִמָּךְ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְאָכְלוּ
וְשָׂבֵעוּ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה׃ ס לוי מִקֵּץ שֶׁבַע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה׃
וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל־בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה
בְּרֵעֵהוּ לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה
לַיהוָה׃ אֶת־הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אָחִיךָ
תַּשְׁמֵט יָדֶךָ׃ אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה־בְּךָ אֶבְיוֹן כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ
יְהוָה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן־לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ׃
רַק אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃ כִּי־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה
לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ׃ ס כִּי־
יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ
אֶת־יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן׃ כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ
וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ׃ הִשָּׁמֶר לְךָ
פֶּן־יִהְיֶה דָבָר עִם־לְבָבְךָ בְלִיַּעַל לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת־הַשֶּׁבַע

שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ
וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא־
יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל ׀ הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ׃ כִּי לֹא־יֶחְדַּל
אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח
אֶת־יָדְךָ לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ׃ ס כִּי־יִמָּכֵר
לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה
הַשְּׁבִיעִת תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ׃ וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי
מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם׃ הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ
וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן־לוֹ׃ וְזָכַרְתָּ
כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן
אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם׃ וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ
לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת־בֵּיתֶךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ׃
וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד
עוֹלָם וְאַף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן׃ לֹא־יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ בְּשַׁלֵּחֲךָ
אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים
וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃ פ ישראל.

בחול מתחילים כאן.

כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ׃
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
יְהוָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ וְכִי־יִהְיֶה בוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם
רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא
וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃ רַק אֶת־דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל־

הארץ תשפכנו כמים: פ ב. (וכנגנת ד.)
שמור את־חדש האביב ועשית פסח ליהוה אלהיך כי
בחדש האביב הוציאך יהוה אלהיך ממצרים לילה:
וזבחת פסח ליהוה אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר
יהוה לשכן שמו שם: לא־תאכל עליו חמץ שבעת ימים
תאכל־עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים
למען תזכר את־יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך:
ג (וכנגנת ה.) ולא־יראה לך שאר בכל־גבלך שבעת
ימים ולא־ילין מן־הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון
לבקר: לא תוכל לזבח את־הפסח באחד שעריך אשר־
יהוה אלהיך נתן לך: כי אם־אל־המקום אשר־יבחר
יהוה אלהיך לשכן שמו שם תזבח את־הפסח בערב כבוא
השמש מועד צאתך ממצרים: ובשלת ואכלת במקום
אשר יבחר יהוה אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך:
ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליהוה
אלהיך לא תעשה מלאכה: ס ד. (וכנגנת ו.) שבעה
שבעת תספר־לך מהחל חרמש בקמה תחל לספר
שבעה שבעות: ועשית חג שבעות ליהוה אלהיך
מסת נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך יהוה אלהיך:
ושמחת לפני יהוה אלהיך אתה ובנך ובתך ועבדך
ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה
אשר בקרבך במקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו
שם: וזכרת כי־עבד היית במצרים ושמרת ועשית
את־החקים האלה: פ ה. (וכנגנת ז.)

חַג הַסֻּכֹּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ: וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: שִׁבְעַת יָמִים תָּחֹג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל תְּבוּאָתְךָ וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ: שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים ׀ בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְהוָה רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ: ס

מניחים ס"ת ב' אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת ב' וקוראים בו למפטיר בפ' פינחס.

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה: וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד: עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַּעֲשׂוּ תְּמִימִם יִהְיוּ־לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם:

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מניחין כנגד הכתב של ס"ת ואומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה, אחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר

בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ
וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

הפטרת יום שני של שבועות בתרי עשר בחבקוק סמן ג׳.
והטעם כתב רש״י ז״ל במגילה דף ל״א א׳ לפי שמדבר במתן תורה.

וַיהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ:

כרוב קהלות אשכנז ואיטליא מתחילים כאן.

א׳ תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שִׁגְיֹנוֹת:

יהוה

בק״ק אומרי׳ זה אחר פסוק ראשון של הפטר׳, וי״א אתא ודוגמא תמלאהו במכות המתנו׳.

יְ צִיב פִּתְגָם. לְאָת וּדְגָם. בְּרִבּוֹ רִבְבָן עִירִין:
עֲ נֵי אֲנָא. בְּמִנְיָנָא. דְּפָסְלִין אַרְבְּעָא טוּרִין:
קֳדָמוֹהִי. לְגוֹ מוֹהִי. נְגִיד וּנְפִיק נְהַר דְּנוּרִין:
בְּ טוּר תַּלְגָּא. נְהוֹר שַׁרְגָּא. וְזִיקִין דְּנוּר וּבְעוּרִין:
בְּ רָא וּסְכָא. מַה בַּחֲשׁוֹכָא. וְעִמֵּהּ שַׁרְיָן נְהוֹרִין:
רְ חִיקִין צְפָא. בְּלָא שִׁטְפָּא. וְגַלְיָן לֵהּ דְּמִטַּמְּרִין:
בְּ עֵית מִנֵּהּ. יָת הַרְמָנֵהּ. וּבַתְרוֹהִי עֲדֵי גוּבְרִין:
י וּדְעֵי הִלְכְתָא. וּמַתְנִיתָא. וְתוֹסֶפְתָּא סִפְרָא וְסִפְרִין:
מֶלֶךְ חַיָּא. לְעָלְמַיָּא. יְמַגֵּן עַם לְהוֹן מְשַׁחֲרִין:
אֲמִיר עֲלֵיהוֹן. כְּחָלָא יְהוֹן. וְלָא יִתְמְנוּן הֵיךְ עַפְרִין:
יְ חַוְּרוּן כְּעַן. לְהוֹן בְּקָעַן. יְטוּפוּן נַעֲוֹהִי חַמְרִין:
רְ עוּתְהוֹן הַב. וְאַפֵּיהוֹן צְהַב. יְנַהֲרוּן כִּנְהַר צַפְרִין:
לִ י הַב תְּקוֹף. וְעֵינָךְ זְקוֹף. חֲזֵי עָרָךְ דְּבָךְ כַּפְרִין:
וִ יהוֹן כְּתִבְנָא. בְּגוֹ לִבְנָא. כְּאַבְנָא יִשְׁתְּקוּן חַפְרִין:
יְ הוֹנָתָן. גְּבַר עִנְוְתָן. בְּכֵן לֵהּ נִמְטֵי אַפְרִין:

א. תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות, תפלה הוא אחד מעשרה מיני זמר שנא׳

א. תפלה דעז פראפעטען חבקוק אויף שגיגות.

ב יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב
שָׁנִים חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם

בהם ס' תהלים, ונמנו שם מדרש שוחר טוב ובפי' רש"י בס' תהלים, וכן כל הפרשה הזאת נאמרה על דרך מליצת שירי דוד בנועם וכלי נגון, ולכן גם בה תמצא התבות המיוחדות לנועם וזמר וכלים כגון שגיון וסלה ולמנצח בנגינות מה שלא תמצא בספר זולתם בכל ספרי קדש. על שגיונות, כך שמו של כלי זמר ידוע, ואם היתה נעימות המזמור לפי שיר הראוי לכלי זה יתכן לקרוא המזמור בשם שגיון וזהו שגיון לדוד (תהלי' ז). ב. ה' שמעתי שמעך יראתי, לא נתפרש כאן מה שמועה שמע אבל היא הנבואה נתפרשת בסוף הפרשה שמעתי ותרגז בטני לקול צללו שפתי.... כי תאנה לא תפרח וגו' והיינו ביאת גדודי האויב המחריבים ארץ ומלואה והארץ לא תתן את יבולה ויבואו שני בצורת, ולקול פחדים אשר באזני הנביא התחלחל מאוד עד שקרא בקול: ה' שמעתי שמעך יראתי! ומרוב התעוררות לבבו אשר הי' מלא פחד ובהלה לא היו לו ידים לספר ענין השמועה על מתכונתו אבל העולה על רוחו ראשונה היה תפלה ובקשה לאל להחיות עמו בקרב שנות הצרות הבאות האלה, ויקרא ה' פעלך בקרב שנים וכו', ויהי כאשר התשוטטו מורשי לבבו אנה ואנה לתור אחר הרוחה כמנהג הנפש השוכן בתוך פחדים ואימה ויפן כה וכה על פני השנים הקדמוניות ויעברו על נפשו כל הקורות אשר מצאו את עמו מאז הי' לגוי וירא כי יד ה' היתה עם עמו להצילם מרעה בכל תהפוכות הזמן בדרך נפלא ונעלם וכי ה' הוא הנלחם להם במצרים ובסיחון ועוג ויתר המלכים העצומי' וכי הוא הנותן בים דרך ובירדן נתיבה וכאלה רבות עמו, ובאמצעית הבחינות האלה הנכללים בכתובים הבאים הוסב פחדתו אל תקוה ותוחלת ונתקררה דעתו ורוחו שב אליו בשומו בטחונו באל המושיע ואחרי אשר נחה שקטה נפשו חזר לתחלת דבורו לספר ענין השמועה אשר גרמה כל אלה וזהו שמעתי ותרגז בטני וגו' ובתוך הספור נתגדל בטחונו בה' ותרב תוחלתו עד שהיה שמח וטוב לב באמרו ואני בה' אעלוזה וגו', וזה סדר מליצת הנבואה הזאת והוא דרך הנאות אשר הוסד גם בחכמת ההלצה. פעלך, מאמנו ישראל נקראו פעלו ית', על בני ועל פעל ידי תצווני (ישעי' מה יא) ונקראו מעשה ידיו הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך (דברים לב ו) ועיין בביאורי להפטרת יום שני של ר"ה אבל כי יש שכר לפעולתך; והתפלל הנביא שיחיה ישראל בקרב שני הצרות המעותדות לבוא. בקרב שנים תודיע, בקרב השנים האלה תודיע לכל שהם פעולתך ואתה רוצה בקיומם כדרך הפועל המרחם על פעלו. ויתכן שיהי' תודיע מל' כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו (בראשי' יח יט) ענין אהבה וכמו

תרגום אשכנזי.

ב. גאָטט, איך האַבע זיא פֿערנאָממען, דיא קונדע*), טרעקקליך! —
גאָטט! ערהאַלטע דיין ווערק אין מיטטע דער יאַהרע!
אין מיטטע דער יאַהרע לאַס זיעבע,
אין צאָרנע ערבאַרמען אָבוואַלטען!

* * *

*) דיא קונדע דער הערננאַהענדען אונגליקקזוואַנגערן יאַהרע, וואָפֿאָן ווייטער פֿערז 15 אומשטאַנדליכער געשפּראָכען ווירד. זיעהע איבריגענז אין מיינעם באור.

תִּזְכּוֹר׃ אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן ג
סֶלָה כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ׃
וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם חֶבְיוֹן ד

שפירשו גם רש"י ז"ל עיין עליו וזהו ברוגז רחם תזכור. ג. אלוה מתימן וכו'. עתה החל לספר מקצת נוראותיו אשר פעל ועשה בשביל פועלו ישראל, ותימן מבני אדום כדכתיב בפ' וישלח ויהיו בני אליפז תימן אומר (בראשית לו יא), ודוגמתו פתח דוד אלהים בצאתך לפני עמך בצעדך בישימון סלה וגו' (תהלי' סח) וכן פתח משה ה' מסיני בא וזרח משעיר למו וגו' גם בשירת דבורה ה' בצאתך משעיר מצדה אדום וגו' והיינו שעיר והיינו אדום, ולפי הפשוט נראין דברי הראב"ע שלא בא להזכיר כאן גלוי שכינתו ית' כזקן מלא רחמים בשעת מתן תורה כ"א הגלותו בגבורות ונוראות במלחמות המלכים, עיין בפרושו לתהלים ס"ח גם בפי' מקור חיים לפ' וזאת הברכה. כסה שמים הודו, בהגלותו בהוד שכינתו יתברך. ותהלתו, ת"י ואמרי תושבחתי', וי"מ אותו ענין זוהר מן בהלו נרו עלי ראשי (איוב כט). ד. ונוגה כאור תהיה וגו', זה אחד מן המקראות היותר קשים גם בתבותיהם גם במליצותיהם גם בדקדוקם ואף אחר פירושי המפרשים. ונראה לי בו הוא שהנביא רצה לתת ציור מעט מגודל הודו ית' שהזכיר בפסוק הקודם כדי לתקנו באופן מה בלב השומע לזאת אמר ונוגה כאור תהיה מלת תהיה שב על הארץ הנזכרת ור"ל שאף שהיא גשם חשוך ואפל בטבעה תאיר ותזהר עד שתהי' נוגה כאור וזהו בסבת הקרנים הבולטים מיד הודו ית' אשר הופיעו לו לנוגה לכן יפיץ שפעת אורו, ואמר תהיה בלשון עתיד כמנהג המליצה כמו יעשו עגל בחורב (תהלי' קו יט) ומטעם שכתב הגאון ז"ל במאמר השלישי מספרו האמונות והדעות והחכם ראב"ע בספרו מאזנים ד"ה בינונים דף מ"ז א' וכמו שבארתיו בנמוקים וביותר בפרושי לפ' ויצא אבל ישקו העדרים (בראשית כט ג) ואומר כָּאוֹר בקמצות הכ' לרמז על האור הידוע והוא אור השמש או של שבעת הימים כדעת רש"י. ושם, תבה רומזת על מקום רחוק וגובה ומעלה וממנו נגזר שמים לדעת הראב"ע, לכן יהיה טעם ושם השמים הוא חביון עזו וכענין ועזו בשחקים (תהלים סח לה) והרצון שהוא נגלה ונעלם, נגלה מצד אורו הגלוי לעין כל ונעלם מצד עצמותו ית' עד שלא נוכל לתארהו בשום תאר ולא בשום ספור אמתי כ"א בלשון שם שהכוונה בו שהוא נמצא יש, וכל שארי הספורים אינם עליו באמת אבל יספרו בם עליו על צד הרחבת הלשון כמ"ש הגאון ז"ל במאמר האחדות, ויתכן עוד שמלת ושם רומזת על ההארה הנזכרת שבה חבוי ומעוטף עזו יתברך ומעטה לבושו הוא האור כדכתיב עוטה אור כשלמה (תהלים קד ב). חביון, שם דבר סמוך מגזרת חבה ענין כסוי ועטוף ע"מ והגיון לבי מגזרת הגה, ובעבור שהגלות נכח העוז לכך סמך אליו לפניו ילך דבר וכו' וכן דוד ייחס אבדון האויב אל זרוע עוזו כדכתיב בזרוע עוזך פזרת אויביך (תהלים פט יא).

ג. דיא מאַיעסטעט נאַהט פֿאָן תימן הער,
דער הייליגע פֿאָם בערגע פארן —
דיא הימעל הילט זיינע הערליכקייט,
אונד זיינעס גלאַנצעס וואַר דיא ערדע פֿאָלל —
ד. — זיא שיען, דער זאָננע גלייך, איין שטראַהלענבילד,
אַנגעפֿאַכט פֿאָן זיינער פֿייערהאַנד. —
דיעז איזט דיא הילע זיינער מאַיעסטעט.

ה ו עזה כ"ס עֻזֹּה׃ לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו׃ עָמַד ׀
וַיְמֹדֶד אֶרֶץ רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי־
ז עַד שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ׃ תַּחַת
אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ מִדְיָן׃

ה. לפניו ילך דבר וגו', ירמז על הכתוב את אימתי אשלח לפניך והמותי את כל העם אשר תבוא בהם .... ושלחתי את הצרעה לפניך וגרשה את הכנעני ואת החתי (שמות כג כז). רשף, ת"י שלהובית אשתא וטעמו מבואר בטוב בפי' רש"י לתהלי' ע"ו ד' ע"ש. ו. עמד וימודד ארץ, כל המפרשים פרשוהו ל' מדידה אבל לא יתכן לעקר מדקדק ל' עבר שאלו כן הי' לו לינקד וימדד כמו וימדדם בחבל, וימדד שני חבלים (ש"ב ח' ב') ועמק סכות אמדד (תהלי' ס ח) כמשפט פעלי הכפל בבנין הדגוש ובמקרא כל ל' הלול וחלול ורצון אשר הם מפעלי הכפל באמת שינואו לעולם ע"ד השלמים שהלל אחלל ארצן וכן בבנין התפעל מתהלל מתחלל ודוגמתם, אבל יהולל יחולל וירוצץ אינם מפעלי הכפל כ"א מן עלומי הע' שמשפטם לבוא ע"ד המרובע בבנין הדגוש וכן ההתפעל מתהולל מתחולל מתרוצץ והפרש גדול יש בטעם בין יהולל ליהלל ובין יחולל ליחלל וכבר באתי כל הענין הז' בטוב במפורש לפ' תולדו' אצל ויתרוצצו הבנים בקרבה עיין עליו, לכן ברור שאין וימודד כמו וימדד אבל הוא מגזרת מוט ומשרשו ויתמודד על הילד (מ"א יז כא) ומסתבר דעת יונתן שתרגם וימידד ארץ ואזיעת ארעא ל' הזדעזעות ואיננו רחוק לומר שזה בטעם עם וימוטט בחלוף הט' בד' להיותם ממוצא אחד וכטעם מוט התמוטטה ארץ (ישעי' כד יט). ויתר גוים, הקפיצם והעתיקם ממקומם, והוא פעל יוצא כי העומד ויתר ממקומו (איוב לז א) בבנין הקל. ועיין מה שפרשתי בהפטרה ליום שביעי של פסח על ויתר תמים דרכי. ויתפוצצו, ענין פזור מן כפטיש יפוצץ סלע (ירמי' כג כט). הררי עד, משל למלכי כנען וכן גבעת עולם. שחו, מן תחתיו שחחו עוזרי רהב (איוב ט יג) ויחסר הכפל כמשפט ובא מלרע. הליכות עולם לו, מהלכי עולם כלו שלו הם, לפיכך יעשה בהם כרצונו׃ ז. תחת און, טעמו במחיתת און ועמל. תחת, שם דבר מן תחת ע"מ חבל תמם אלא שנפתח בעבור הח' כמשפט; גם נכון הוא להיות זה רמז לדבר כושן רשעתים (שופטים ג') וארץ מדין על דבר גדעון בדברי החלום (שם ז') והאהל הוא פריסת היריעות ורגזו כשבא גדעון אליהם. וחתת

ה. זיינעם בליקק געהט טאָד פֿאָראַן,
צעהרענד פֿייער פֿאָלגט איהם נאַך!
ו. ער שטעהט — דער ערדבאַלל וואַנקט!
שויט — נאַציאָנען שווינדען,
אורגעבירגע צערשעללען,
עוויגע היגעל זינקען. —
דער וועלטען לויף איזט זיין!
ז. אין טאָדעזאַנגסט ערבליקק' איך כושן'ס היטטען,
מדין'ס צעלטע אין רעגער באַנגיגקייט*).

---

*) זיעהע אין שופטים קאַפּיטעל 3 אונד 7.

הֲבִנְהָרִים֙ חָרָ֣ה יְהוָ֔ה אִ֤ם בַּנְּהָרִים֙ אַפֶּ֔ךָ אִם־ ח
בַּיָּ֖ם עֶבְרָתֶ֑ךָ כִּ֤י תִרְכַּב֙ עַל־סוּסֶ֔יךָ מַרְכְּבֹתֶ֖יךָ
יְשׁוּעָֽה׃ עֶרְיָ֤ה תֵעוֹר֙ קַשְׁתֶּ֔ךָ שְׁבֻע֥וֹת מַטּ֖וֹת ט

ח. הבנהרים חרה ה׳, ירמוז לבקיעת הירדן. אם בים עברתיך, בקיעת ים סוף, ולא זכר הנסים על הסדר. כי תרכב על סוסיך, כנגד סוס פרעה, וידמה כי סוסיך רומז לגלי הים אשר דרך עליהם אשר בשיאם ובאונם ידמו לסוסים דוהרים, ודוגמתו הנה ה׳ רוכב על עב קל (ישעי׳ יט א) וכמו שאבאר עוד בסמוך. מרכבותיך ישועה, הפך מרכבו׳ פרעה האומללי׳, והלשון כי הישועה בעצמה היא מרכבותיך אשר אתה יושב בהן וכן מדרך המליץ להגשים הנבדלים ולהתיות הדומים והוא מין אחד ממאמרי המאמר אשר קראו בעלי החכמה בשם פערזאָניפֿיקאַציאָן (פערזאָנענדיכטונג) וכמוהו וכעב עברה ישועתי (איוב ל טו) כי כשלה ברחוב אמת (ישעי׳ נט יד) וממין הזה והאניה חשבה להשבר (יונה א ד) ורבים הם על כל פני המקרא וכן בכל לשון. ט. עריה תעור קשתך, גם במקרא זה נתחבטו המפרשים מאוד והנראה לי לפי פשוטו ולפי הלוך הלשון שהלשון בו שקשתות׳ תשים שממה רבה וחורבן גדול בהנלחמי׳ עמו, וערי׳ ותעור שניהם נופלים ביחוד על גלוי הבשת בהריסת הכסוי ונשתלשלה ההוראה על החורבן והשממה בכלל, ומזה ערו ערו עד היסוד בה (תהלים קלז ז) שהם ל׳ חורבן כמו שפי׳ עליו רש״י ז״ל והיינו התגלות היסוד בהריסת הבנין והתגלות השרש בעקירת הנטע. גם יתכן כי תעור ל׳ הרקה הוא מן ותער כדה (בראשית כד כ) כי בעריית האשפה נעשה הקשת ריק דוגמת אריק חרבי (שמות טו ט) ע״ש פרש״י ז״ל והכוונה כי חרבך ושממה תריק קשתו לאפיץ על הנלחמים עמי. שבועות מטות, הוא כפל ענין במלות שונות, שבועות הוא לעומת עריה ומטות לעומת קשתך, וענין שבועות גם הוא ל׳ חורבן וחרם וקללה כי במקום אחד מלאכו לאלה ולשבועה ובמקום אחר לאלה ולקללה כי הם אחים ורעים, והעד הנאמן במעש׳ יהונתן בן שאול שהכתוב אומר כי ירא העם את השבועה ויונתן לא שמע בהשביע אביו (ש״א יד כז) ולא מלאכו ל׳ שביעה כ״א ויואל שאול את העם לאמר ארור האיש וגו׳, ש״מ שעקר השבועה הוא המארה והארור והוא אחות השממה והחורבן, ותבת מטות הוא נרדף עם הקשת כי הוא שם לכלי זין עשוי ממטה עב וברזל חד בראשו והשתמשו בו הקדמונים במלחמתם לדקור בו בקרוב מקום ולירות אותו ברחוק מקום וידוע הוא בכלי קרב לאומות הקדמונים, והוא הנזכר עוד בסמוך נקבת במטיו ראש פרזיו, ומעתה עולה לשון המליצה כהוגן וככה שעורו:

עריה תעור קשתך
שבועות — מטות

ומלת תעיר עומדת במקום שנים כמשפט השירים. גם יתכן לפרש שבועות מטות כמו שבעת מטות וירלה בו שבעת האומו׳ שהם מטות כנען; ואל תתמה שיבוא שבועות מקום

ח. וויא? אויף שטראָמע צירנעט גאָטט?
ענטפֿלאַממען יענע שטראָמע דיינען גרים?
האַט דאַס וועלטמעער דיך ענטריסטעט? —
דוא ציהסט איינהער אויף דיינען ראָססען,
אויף דיינען וואַגען דעס טריומפֿס!
ט. דיין באָגען שליידערט פֿערדערבען אומהער,
פֿערהעערונגען דיינע שפּעערע! . . . .

י אֹמֶר סֶלָה נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ׃ רָאוּךָ יָחִילוּ
הָרִים זֶרֶם מַיִם עָבָר נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יָדֵיהוּ

שבעת כי כמוהו מצאנו חג שבועות ימים מצות יאכל (יחזק' מה כא) שתרגם יונתן שבעא יומין וכן פירשו רד"ק עיין עליו ; ולפ"ז יהי' טעם המאמר קשתך תשים שממה רבה כשבעת העממים, וטעם אומר סלה כפי' רש"י או כפי' ראב"ע; אבל לבי אומר לי כי תבת אומר במקום הזה לא יורה שום הוראה עצמית מעצם המאמר אבל הוא דומה לאחיו סלה ושניהם סמנים על נעימות השיר להרים או להשפיל וכדומה והם שוים בהוראתם אל הגיון סלה (תהלים ט יז) כי פתרון אחד לאומר והגיון ול' שניהם ל' דבור בין בפה בין בלב בידוע מענינם ; ומצאתי און לי בפי' הראב"ע בתהלים צ"ב באמרו עלי הגיון בכנור, הגיון נועם השיר או שם כלי הנגון עכ"ל ומה שיורה על אמתת זה כי לא מצאנו עוד התבה הזאת בכל המקרא זולת בס' תהלים כמו שלא מצאנו יתר התבות המורות על הנעימות ועל הכלים כ"א בו, ועוד ראי' כי המתרגמים הקדמונים הסורי והיוני לא תרגמוהו כלל כמנהגם בתבות כאלה שלא לתרגמם, ועיין עוד בסמוך בפסוק י"ג. נהרות תבקע ארץ, לדעת הראב"ע ת' תבקע לנוכח השם והארץ שהיא הנקועה היא הפעולה עד שתעשה כמו נהרות, ואפשר עוד שהת' לסי' הנסתרת ועונה על הארץ שהיא הפועלת המבקעת בה נהרות והיינו לקול פחד ה' וכענין פור התפוררה ארץ (ישעי' כד יט). י. ראוך, כענין ראתה ותחל הארץ (תהלי' צז). עבר, כענין הים ראה וינס (שם קיד), והמים היוצאים ממקומם נופל עליהם ל' העברה כמו ומים לא יעברו פיו (משלי ח) וטעם פיו שפתיו וגדותיו. נתן תהום קולו רום ידיהו נשא, לדעתי תהום ורום שניה' שמו' עצמיים לשתי קצות הבריא' זה לגובה העליון וזה לעומק התחתית ושניהם פועלים זה יתן קולו וזה יתן ידו, והכוונה כי הבריאה כלה מעומק הארץ עד שמי רום נתעוררה בהגלותו ית' לפני עמו התהום נתן קולו והיינו שאון ימים וכענין נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים (תהלי' צג), והרום נשא ידו ; ורש"י פי' נתן תהום קולו שבתוהו יושבי ארץ, רום ידיהו נשא לבא השמי' הודו לו, וגם לדעתו יהי' רום הפועל ופעולתו נשיאת ידו בהודא' דוגמת בנשאי ידי אל דביר קדשך (תהלי' כח ב) ואולם המעיין במקרא זה ימצא שהכוונה בו ששני נושאים מתחלפים יפעלו פעולה אחת בעינה כי רום הוא כנגד תהום ונשא לעומת נתן ונשאר א"כ ידיהו שיבוא לעמת קולו ולא ידענו היחס אשר ביניה' לכן נרא' לעקר פשוטו כי אין ידיהו במקו' הזה ל' יד ממש אבל הוא שם דבר של הודיה ל' תודה והלל, וכמוהו לדעתי ל' הודיה זה יאמר לה' אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו לה' (ישעי' מד ה) והמפרשי' נתקשו מאוד בכוונת כתיבת ידו לה' ולדעתי כן טעמו זה יכתוב שיר תודתו לה' וכן טעם גמול ידו הדה (ישעי' יא ח) ירים קול בשירו כי הדה ל' הרמת קול כמו שפי' עליו רש"י ז"ל. ולפי פירושי זה יהי' ל' המליצ' נאה ומסודר באופן נאות ונא מאוד וכבר מצאנו ל' נשא נופל על השיר כדכתי' ישאו בתוף ומחול (איוב כא יב) ועיין פי' רש"י בד"ה א' ט"ו כ"ב. ואולם לדקדוקו דע כי כבר כתב הראב"ע בצחות בשער השמות כי משקלי השמות רבים אין קץ להם ולא נמצאו במקרא לכל ענין לרובם כי מקצתם מצאנו לבד בנפרד ומקצתם

פֿליסע ענטשפּרודען דער בערשטענדען ערדע.
י. בייא דיינעם אַנבליקק ציטטערן בערגע —
ווילדע שטראָמע טרעטען אויז —
דיא טיעפֿע ברילט —
דיא האֶה' ערטאֶנט —

דיא

יא נָשָׂא׃ שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ
יב לְנֹגַהּ בְּרַק חֲנִיתֶךָ׃ בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף
יג תָּדוּשׁ גּוֹיִם׃ יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־
מְשִׁיחֶךָ מָחַצְתָּ רֹּאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת יְסוֹד
עַד

נקבוץ לבד ומהם בכנוי לבד. וידענו כי ידו גם ידהו שרשם ידה, לכן קרוב לשמוע שיש בלשון עברי שם דבר יָדֶה ע״מ קָנֶה, שָׂדֶה וחביריהם, שמהם נאמר בחבורם עם בנוי היחיד קָנוֹ שָׂדוֹ גם בתוספת ה׳ קָנֵהוּ שָׂדֵהוּ כמבואר בדייקות במקרא ובמכלול שקל פָּעֶה. ועל משקלם יכון לומר יָדוֹ גם יָדֵהוּ מלשון הודי׳, וזה ברור. יא. שמש ירח עמד זבולה, השמש גם הירח כל אחד עמד במעגל שלו. זבולה, הה׳ רפה שאיננו לכנוי אבל הוא במקום ל׳ בתחלת התיבה כפי׳ רש״י ז״ל, וירמוז לעמידת השמש באלי השמים במלחמת גבעון וגם השליך ה׳ על האויבים אבנים גדולות מן השמים והם מכונים בשם חצים וחניתים ולאורם הלכו ישראל. כן טעם הכתוב לדעת המפרשים. ול״נ טעם שמש ירח עמד זבולה, שעמדו במעגל שלהם תוהה ומשתומם על שפעת אור חציו ונוגה ברק חניתיו שהיה שבעתים כאור עצמם, וכן דרך בן אדם הרואה פתאו׳ ענין נפלא לא ראהו מאז להיו׳ עומד משתומם ומתנהל, וכן קרא לשמש ולירח שעמדו מתמהון המראה ולא הלכו עוד לאור עצמם כי הוא חשוך בערך האור הנפלא אשר ראו אבל יהלכו לאור אליך לנוגה ברק חניתך, וזה מליצה מפוארה מאוד. והענין ההבדל שבין נוגה וברק וזוהר ואור דע שלכל גשם המאורע יפה יש זיו מה והוא הנקרא זוהר (שיינער) והפכו הוא הכהה, והזיו היוצא מן הזהב הוא הברק (שטראַהל) ואם הוא יוצא מן האש יקרא בשם שביב, והאורה המסובבת מן הברק או מן האש היא הנקראת נוגה (שיין) והפכו האופל, ואולם אור סתם הוא שם כלל לכל ענין הגורם ראות עין והוא הפך החושך ולכן מצאנו שייחס הכתוב אור לנוגה כדכתיב ואורח צדיקים כאור נוגה (משלי ד יח). ויש לי פרוש נאה בכתוב הזה אלא שאין כאן מקום ביאורו. יב. בזעם תצעד ארץ, לגרש שבעה אומות וטעם תצעד תלך, אלא שהצעידה היא ההליכה בפסיעות שקולו׳ ונערכות. יג. מחצת ראש, כל ראש בית רשע, והר׳ דגוש. ערות, מקור והוא כמו לערות וטעמו להרוס ולגלות יסוד עירותם עד צוארם והם החומות הגבוהות והמגדלים הבולטים,

---

יא דיא זאָננע, שטאַררענד, נעבסט דעם מאָנדע,
וואַללען הין ביי׳ם פפייַלענגלאַנץ,
ביי׳ם בליטצעסשיממער דיינער לאַנצע.
יב צאָרניג שרייטעסט דוא איבער׳ס לאַנד,
צערשטאַמפפעסט גרימיג פֿאָלקערשטאַמטען.
יג זאָ ציעהסט דוא אויס צו דיינעס פֿאָלקעס רעטטונג,
זאָ צור רעטטונג דיינעס הייליגגעזאַלבטען;
צערשפאַלטעסט דעס וויטהריכס הויסעספיטצע,
צערשטאָרסט דער פֿעסטע גרונד נעבסט גיעבעל,

יד עַד־צַוָּאר סֶלָה׃ נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָו יִסְעֲרוּ
לַהֲפִיצֵנִי עֲלִיצֻתָם כְּמוֹ־לֶאֱכֹל עָנִי בַּמִּסְתָּר׃
טו דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ חֹמֶר מַיִם רַבִּים׃ שָׁמַעְתִּי
טז וַתִּרְגַּז בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי יָבוֹא רָקָב

שהם כאומר בבנינים, וכן על צוארנו נרדפנו (איכה ה). סלה, מלת הנגון שהיו המנגנים משלימים בו. כ"כ רד"ק בשרש סל ע"ש, וכן המנהג עוד היום במזמורי הערביים שיעמידו גם כמה פעמים מלת נח ומלת לה לתשלום הנועם לבד מבלי היות להם התלות בכוונת המאמר וזה ידוע לחכמי לשונם. יד. במטיו, הב' דגוש בדין ב' שוא"ת המשמשת על מ"ף ובמקצתן רפה. ועיין בחומש מאור עינים בפ' וישלח ל"ב י', כי במקלי. וטעם במטיו באמרתי לעיל, והו' שב על הרשע. פרזיו, עריו ועיירותיו, או שיהיה תאר לחיילותיו. יסערו להפיצני, במטיו אשר יסערו ברוח סער להפיצני גם נקבת ראשו, ונופל ל' סער על המט' לפי שהוא מצפצף ברוח כשמרימים אותו ומשמיע קול שריקה. טו. דרכת בים סוסיך, אין לפרש שהדריך סוסיו בים שא"כ הי' לו לומר הדרכת בבנין הפעיל, ועוד שלא ידענו מי ומי הם סוסיו עד שיכון לומר עליה' שהדריכם בים והנרא' שטעם דרכת בים כטעם ודורך על במותי ים (איוב ט ח), ויראה בו הגלים העולים ומתנשאים עד שחקים, ובעבור שהם בתנועה תמידית ברקידה ודלוג כידוע מטבעם לכן ידמו בהעברת הל' לסוסים דוהרי' ומרכבה מרקדה ויתשוב הרעיון כאלו כבוד יתברך רוכב עליהם וכענין הנה ה' רוכב על עב קל; וזהו מטעם הכתוב דרכת בים ר"ל בגלי הים שהם סוסיך. ודוגמת מליצה זאת מאמר שלמה משחקת בתבל ארצו (משלי ח לא) הרצון בו בתבל שהוא ארצו יתברך כי התבל כולו ארצו לא כארץ מצרים וארץ ישראל ודומיהם שהמובן מן ארץ אינו רק חלק מן התבל משא"כ בהשם יתברך כי כל הארצות הם ארצו. חמר מים רבים, גם זה רומז לגלי הים הנצבורים חמרים והם מרכבתו. טז. שמעתי ותרגז בטני וגו', אחרי ספרו את כל מעשה ה' הגדול והנורא אשר עשה לעמו שב רוחו עליו והחל לספר ענין השמועה אשר רמז עליה בתחלת הפרשה וכמו שכתבתי שם. בטני, רמז ללב כמו המו מעי לו (ירמי' לא) כי ללב יכון ל' הרוגז והחמי' והשמחה וההשקט לא לבטן ולמעים אך לפי שהלב בכללם יכנו לשונו' הלב עליהם. רד"ק. לקול צללו שפתי, לקול השמועה אזני רעד עד ששפתי נוקשות זו לזו וקול נשמע מהם. צללו, ל' מצלות הסוס (זכרי' יד כ). יבוא רקב בעצמי, ואפילו עצמי שהם הדבר הקשה אשר בגוף ירקבו

יד דורכבאָהרסט מיט אייגנן שפעערען דער האָרדען הייפטער,
דיא צערריטטונג איר איינהערגעשטייבערט,
דיא קָמיט מיט אינניגער פֿריידע דען אַרמען פֿערצעהרען!
טו דוא בענדיגעסט דיא וועללען — דיינע ראָססע —
האָכאויפגעטהירמטע מעערעסוואָגען!

טז איך האָב'ס געהאָרט, אונד העפטיג וואַללט'ס אין מיר! *)
נאָך קלאָפפערן מיינע ליפפען פאָן שאַלל דער שטיממע!
שאָן האַט דער מאָדער מיין געביין דורכוויהלט —

איך

---

*) זיעהע דיא אַנמערקונג אַם אַנפאַנגע דעס קאַפיטעלס.

בעצמי ותחתי ארגז אשר אנוח ליום צרה
יז לעלות לעם יגודנו׃ כי־תאנה לא־תפרח ואין
יבול בגפנים כחש מעשה־זית ושדמות לא־
עשה אכל גזר ממכלה צאן ואין בקר
יח ברפתים׃ ואני ביהוה אעלוזה אגילה באלהי

לזאת השמועה. ותחתי ארגז, במקומי אני מזדעזע. אשר אנוח ליום צרה, אשר מנוחתי זאת מוכנת ליום צרה. לעלות וכו', עיין רש"י. והנראה לי, אחרי שמצאנו שמדרך הכתוב לכנות ההצלחה באור והאיד בחושך ולכנות יציאת השמש בל' עליה ושקיעתה בל' ביאה והיום דבוק באור השמש לכן נכון לכנות עלית ההצלחה בעלית היום ושקיעתה בביאת היום, וזה טעם או יומו יבוא ונספה (ש"א כו י) כי ראה כי יבוא יומו (תהלים לז יג). והנה היום והעת נרדפים לכן יתכן לכנות הסרת ההצלחה גם בביאת העת וזה טעם וקרוב לבוא עתה וימיה לא ימשכו (ישעיה יג כב) והבן זה. ואחרי שלשון ביאת היום כנוי לשקיעת ההצלחה כאמור לכן עלית היום כנוי לעלית ההצלחה וזה מטעם הכתוב אשר לפנינו: אשר אנוח ליום צרה המעותד ל ע ל ו ת לעם יגודנו ר"ל לגודדי האויבים הוא ע ו ל ה והוא יום צרה לישראל. יגודנו, ל' גדוד לדעת המפרשים, וראוי הי' הד' להדגש כמשפט בעלי הכפל אך שבא הנו' תמורת הדגש, וכן בחברו גד גדוד יגודנו (בראשי' מט יט); ולפי דרכי יתכן, שאין יגודנו ל' גדוד אבל הוא מגזרת העורכי' לגד שולחן (ישעי' סה יא) שהוא שם של כוכב צדק המורה על ההצלחה, וכמוהו בא גד (בראשית ל יא), ובעבור שהשמש והכוכבים נגדיים לכן ביאת הכוכב הוא עלייתו הפך ביאת השמש שהוא שקיעתו, והפעולה הנגזרת מן גד הוא יגוד ויגודנו על משפטו, וזהו טעם גד גדוד יגודנו שבתחלה יצליח הגדוד עליו אבל הוא יגודנו ויצליחנו בעקב ובסוף. ע"ש בפי' הראב"ע. וכן טעם לעלות לעם יגודנו, שיהי' עולה לעם אשר יצליח, והבן. ואנכי תרגמתיו באופן סובל כל הפרושים. יז. כחש מעשה זית, כאלו לא היה זית בתולדתו. ושדמות, שדה לבן. ממכלה, דיר הצאן כמו ממכלאות צאן (תהלים עח ע) אלא שזה כתיב נח'. ברפתים, ידוע הוא בדברי רז"ל והוא בית הבקר. יח. ואני בה' אעלוזה, התחל ביראה וסיים בשמחה כי נכון לבו בטוח בה'.

איך וואַנק' אויף מיינער שטעטטע. —
קאַן רוהיג איך דעס יאַממערס האַררען,
דער מיינער פֿיינדע האָרדען גליקק צואֶבֿעט?
יז ווען נימער קנאָספט דער פֿייגענבוים,
מיט טרויבען נימער פּראַנגט דיא רעבע,
ווען זעלבזט דעס אָהלבוימס בליטהע טייששט,
ניכט שפייזע מעהר דאַס זאַאַטפֿעלד בריננגט,
ווען פֿריה דיא הירדע פֿאָן דען שטאַללען
אונד לעער דער שטאַלל פֿאָן רינדערן ווירד?
יח אַבער — מיינע ערגעטצונג איזט גאָטט!
ענטצִיקקענדע פֿריידע דער העררן מיינעס הייל!

יט יִשְׁעִי׃ יֱהוִֹה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי כָּֽאַיָּלוֹת
וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָֽי׃

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּ״אַיְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם השבת הזה ועל יום חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה

יט. אלהים ה' חילי, לכן לא אירא מרבבות עם ובכל תהפוכות הזמן רגלי קלות כאילות לרקוד בשמחה כי בטוח אני בו שידריכני על במותי. למנצח בנגינותי, לכן לוי המנצח בשיר בבית המקדש אנעים לו בנגינותי והלוי יתן קול כנגדן בכלי שיר. למנצח, כמה דאת אמר ויעמדו הלוים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת וגו' (עזרא ג ג). בנגינותי, הוא ל' נעימות קול להרים ולהשפיל. לשון רש"י ז"ל; משמע מיניה שאין נגינות שם לכלי השיר, כמו שחשבו רוב המפרשים, וכן עיקר, אלא שאין כאן מקום באורו.

יט דיא אַללמאַכט, גאָטט, איזט מיינע קראַפט!
פערלייהעט היפּפענדע פּיסע דען הירשען מיר
אונד לייטעט איבער מיך אויף מיינען האֶהען!

דעם טאָנקינסטלער מיינער געזאֶנגע. —

* *
*

שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדשה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

לשבת.

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא׃ זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא׃ זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא׃ לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא׃ דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְּבָבֶל׃ לְרֵישֵׁי כַלֵּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי דִי בָבָא׃ לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא׃ מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן׃ וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן׃

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא׃ לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין׃ רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא׃ מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְכוֹן יַפִּישׁ

חייכון ויסגא יומיכון ויתן ארכה לשניכון. ותתפרקון ותשתזבון מן כל־עקא ומן כל־מרעין בישין. מרן די בשמיא יהא בסעדכון. כל זמן ועדן. ונאמר אמן:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את־כל הקהל הקדוש הזה. עם כל־קהלות הקדש. הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם וכל־אשר־להם: ומי שמיחדים בתי כנסיות לתפלה. ומי שבאים בתוכם להתפלל. ומי שנותנים נר למאור ויין לקדוש ולהבדלה ופת לאורחים וצדקה לעניים וכל־מי שעוסקים בצרכי צבור באמונה הקדוש ברוך הוא ישלם שכרם ויסיר מהם כל־מחלה וירפא לכל־גופם ויסלח לכל־עונם וישלח ברכה והצלחה בכל־מעשה ידיהם עם כל־ישראל אחיהם ונאמר אמן:

סדר מתנת יד.

אחר שסיים המפטיר ברכה אחרונה (ואחר יקום פורקן בשבת) החזן שבקהל הולך אצל כל אחד ואחד וס"ת בידו ומברך לכל זכר ואומר:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה, הוא יברך את (ר"פ בר"פ), בעבור שיתן מתנת ידו לכבוד המקום ולכבוד התורה ולכבוד הרגל, בשכר זה הקדוש ברוך הוא ישמרהו ויצילהו מכל צרה וצוקה, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו ויברכהו ויזכהו לעלות לרגל עם כל ישראל אמן: אשרי

בפולין ובביהם ובהרבה קהלות אשכנז נוהגים להזכיר נשמות ואומרים.

בעבור נשמת האב.

יזכור אלהים נשמת אבא מורי (פלוני בר פלונית) שהלך לעולמו בעבור שאני נודר צדקה בעדו בשכר זה תהא נפשו צרורה בצרור החיים עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה ועם שאר צדיקים וצדקניות שבגן עדן ונאמר אמן:

בעבור נשמת האם.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אִמִּי מוֹרָתִי (פלונית בת פלונית) שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָהּ בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשָׁהּ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת אב ואם הזקנים ויתר הקרובים.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי וְאִמִּי זְקֵנַי וּזְקֵנוֹתַי דּוֹדַי וְדוֹדוֹתַי אַחַי וְאַחְיוֹתַי בֵּין מִצַּד אָבִי בֵּין מִצַּד אִמִּי שֶׁהָלְכוּ לְעוֹלָמָם בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָם בִּשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתָם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת המומתים על קדושת הש״י.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת (פלוני בר פלונית) וְנִשְׁמַת כָּל קְרוֹבַי וּקְרוֹבוֹתַי הֵן מִצַּד אָבִי הֵן מִצַּד אִמִּי שֶׁהוּמְתוּ הֵן שֶׁנֶּהֶרְגוּ הֵן שֶׁנִּשְׁחֲטוּ וְשֶׁנִּשְׂרְפוּ וְשֶׁנִּטְבְּעוּ וְשֶׁנֶּחֶנְקוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בַּעֲבוּר שֶׁאֶתֵּן צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמוֹתֵיהֶם בִּשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתֵיהֶם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בק״ק אומר הש״ץ א״ל מלא רחמים ומזכירין נשמות הקדושי׳ ואומרי׳ אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים שׁוֹכֵן מְרוֹמִים. בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים. הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים. הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים. קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם. הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ. מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ. לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם וְחֵפֶץ צוּרָם: יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה. עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם. וְיִנְקוֹם מֵאוֹיְבֵנוּ (נ״י לעינינו) נִקְמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ: כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם עֲבָדָיו יִקּוֹם. וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר. וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא נִקֵּיתִי. וַיי שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן: וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם: יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ. נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ: וְאוֹמֵר כִּי דוֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים: וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה: מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל כֵּן יָרִים רֹאשׁ: אשרי.

הש"ץ לוקח ס"ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר :

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ׃

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃

כ"ט בשבת.

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ׃ קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים׃ קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃ קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים׃ קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃ יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

כ"ד בי"ט כשחל בחול.

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃ מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃ נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃ יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃ זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים.

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.
נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד (שכל) שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ כַּכָּתוּב עַל־יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

ח׳ כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: ח׳ מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים: קו״ח שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: ח׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל־חַי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: קו״ח אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

ח׳ אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: ח׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קו״ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן. אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ. באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת מוּסַף יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור ליתא בכ"י וס"מ ואין לאמרו וכ"כ יעב"ץ.)

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַייָ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר • וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל • וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ • וְשָׂעִיר לְכַפֵּר • וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

לשב׳ יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי • כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ

וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

גש״ז אֱ״וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן

יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

הש״ץ חוזר התפלה עד ושני תמידים כהלכתם (ובשב׳ עד זכר למעשה בראשית) ע״פ א״ב. ואח״כ אומרין אזהרת.

אַזְהָרַת רֵאשִׁית לְעַמְּךָ נָתַתָּ· מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה: בְּמִסְפָּר בְּמִפְקָד הֵם שְׁלשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ· כְּנֶגֶד יְמוֹת הַחַמָּה: גַּם מִצְוֹת עֲשֵׂה מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה· כְּנֶגֶד אֵבָרִים שֶׁבָּאָדָם: חוֹק וָחֶלֶד הַעֲדֹתָ בָּנוּ· עַל עָנְשָׁן וּשְׂכָרָן הַחַיִּים וְהַמָּוֶת וְהַטּוֹב וְהָרָע: הוֹרֵיתָ לָנוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת· וְקָשַׁרְתָּ לָנוּ עֲשָׂרָה כְּתָרִים: וּבִשְׁנֵי לֻחוֹת חֲקַקְתָּם· וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הִנְחַלְתָּם· עַל יְדֵי נֶאֱמָן נְתַתָּם· וּבֵין שְׁנֵי כְרוּבִים הִנַּחְתָּם: זֵרוּז מִקְרָא וְתַרְגּוּם תּוֹרָה וּנְבִיאִים שְׁמוֹנָה· וּכְתוּבִים מְשֻׁלָּשִׁים אַחַד עָשָׂר: חִקְרֵי הֲלָכוֹת וּסְדָרִים שִׁשָּׁה· וַעֲלֵיהֶם תַּלְמוּד שְׁלשִׁים וְשִׁשָּׁה: טַעֲמֵי מְשָׁלוֹ שְׁלשֶׁת אֲלָפִים: וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאֶלֶף

אזהרת ראשית, אזהרת בגימטריא תרי״ג. חוק וחלד, שמים וארץ, העדת בנו, שנא׳ העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ (דברים ל יט). החיים והטוב וכו׳, שם ע״ו. עשרה כתרים, עשרת הדברות. תורה, חמשה ספרי תורה. ונביאים שמונה, במס׳ ב״ב דף י״ד ב׳ סדרן של נביאים יהושע שופטים שמואל מלכים ירמיה יחזקאל ישעיה ותרי עשר הרי ח׳. וכתובים משולשים, ר״ל עם כתובים הספרים משולשים. ובמס׳ ב״ב במקום הנזכר סדרן של כתובים רות תהלים איוב משלי קהלת שיר וקינות דניאל ומגלת אסתר עזרא (ונחמי׳ בכלל) ד״ה הרי י״א. חקרי הלכות וכו׳, ששה סדרי משנה שבהם מחקרי הלכות. ועליהם תלמוד שלשים וששה, ל״ו מסכתות שעליהם נמצאו תלמוד והם: ברכות, שבת, עירובין, פסחים, יומא, סוכה, ביצה, ר״ה, תענית, מגלה, מועד קטן, חגיגה, יבמות, כתובות, נדרים, נזיר, סוטה, גטין, קידושין, ב״ק, ב״מ, ב״ב, סנהדרין, מכות, שבועות, ע״ז, הוריות, זבחים, חולין, מנחות, בכורות, ערכין, תמורה, מעילה, כריתו׳, נדה, ועל זולתם לא נמצאו תלמוד חוץ מן תמיד שנסדר אחר רב אשי. טעמי משלו וכו׳, שנא׳ גבי שלמה וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף (מ״א ה׳ י״ב)

ואז״ל

ואלף: יחידה נתונה לששים רבוא: לעם אשר בחר משבעים לשונות: כתובה באותיות עשרים ושתים. וגם בשם המפורש בשבעים ושנים: לכל אחד ואחד שלשה כתרים. כתובים באצבע אלהים מעשה אדון: מלך הדרה ברוב נוראות. אזהרה בשם קדשו ובשם ישראל יכנה: נקרא שמות שבעים ועמו בחר משבעים. ושמו מעלה למעלה משבעים: סדרה בסמנים ובמסורות. ובדקדוקי חקירות. בדיני ממונות ודיני נפשות: עטיפת הזין צהלה ורנה יראה ונבואה הגיון ומליצה תפארת ושמחה: פרקי אגדות וערכי ענינות. דקדוקיהן ודקדוקי סופרים: צור כתבם בסוד שלישים ונתנם באהבה לזרע המקדש: קבלה שלישי בחדש השלישי. ונתנה יחד לזרע ישרון: ראשית ואחרית

ואז"ל במס' עירובין דף כ"א ב' מלמד שאמר על כל דבר ודבר של תורה ג' אלפים משל ועל כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים. יחידה, תואר לתורה. לכל אחד ואחד שלשה כתרים, ר"ל בכל ב"י ונראה שרומז על תגי האותיות הנקראים כתרי האותיות בגמ' מנחות דף כ"ט ב'. ובשם ישראל יכנה נקרא שמות שבעים, שבעים שמות לישראל ושבעים שמות להקב"ה כמבואר בסדר דאתמול דף כ"ו ב' ד"ה אמתי ונסלוק היום דף ק"ד א'. ושמו מעולה למעלה משבעים, מצאתי בפי' הרב חזקוני בפ' ואתחנן בפסוק שמע ישראל וז"ל מצינו באגדה: ע' של שמע תלוי לפי שהקב"ה נרא מעשיו בע' ע'; כיצד? ישראל אחד משבעים באומות, האומות אחד משבעים בבהמות, בהמות אחד מע' בעופות, עופות א' מע' שבדגים, דגים א' מע' שבשדים, שדים א' מע' שבמלאכים והקב"ה מלך על כולם; ועל זה יסד הפייט באזהרת ראשי' ושמו מעלה למעלה משבעים עכ"ל. בסמנים, כגון פתוחות וסתומות. ובמסורות, מסרת המקרא לדעת מנין כל תיבות ואותיות והחסר והמלא והקרי והכתיב וכדומה. עטיפת הזין, ר"ל לדעת איזה אותיות צריכים להיות מעוטפים בזיינין שהם התגים. צהלה ורנה יראה וכו', כולם מיני לשונות של י' נבואה הנמצאים במקרא. פרקי אגדות כגון מדרשי אגדות ופרקי דר"א. בסוד שלישים, עפ"ש הנה כתבתי לך שלישים (משלי כב כ) ור"ל שאין לך דבר שלא תמצא לו רמז וסוד באחד מן השלשה ספרים אם בתורה אם בנביאים ואם בכתובים. קבלה שלישי בחדש השלישי, ר"ל בכל כ"ו ר"ל משה השלישי לבטן כמבואר לעיל דף י"ג א'. ראשית ואחרית חקוק בתוכה, ר"ל שהכל כתוב וחקוק בתורה מראשית הבריאה עד אחרית העולם. שירה פתח עניו, משה רבינו פתח על זאת שירת האזינו השמים ובו כתובים כל העתידות אז שש וכו' מבואר לעיל.

חקוק בכתובה · והעיד עליהם שמים וארץ: שירה פתח עניו על זאת ואמר שירות הרבה · ופץ ואמר אין כאל ישרון: תורה תמימה הנחיל אדון לשבטים · כדי להכניסם בגן עדן לעולמי עולמים: תורה תמימה נתתי לכם · עמי ונחלתי קראתי אתכם · כדי שאתן לכם שכר טוב בעולם הזה וחלק טוב לעולם הבא: ח' כנגון דברי אמת וחקי צדק ושכל טוב ינחלו עושיהם לעולם ועד:

ס' אז שש מאות ושלש עשרה מצות · פרוש ענשן ומתן שכרן · אמרות טהורות מזקקות שבעתים, צרופות ככסף ובחונות כזהב: אהובים שמרום · עמוסים חקרום · בכל לב נצרום · בחכמה דרשום: את אלה תזכר לנו אלה מעוננו · ותרצה לנו ותמלא משאלותינו: עליונים ששו ותחתונים עלזו · בקבלת תורה הכתובה מסיני (נ"א בקבלת כלה כתובת חתן) · תאר כלה מאד נתעלה · בקבלת יום זה עשרת הדברים:

אלהינו ואלהי אבותינו וכו' תמלא כדף הקודם וגומרין התפלה. ק"ת, אין כאלהינו, עלינו, כדאתמול.

למנחה נכנסין לביהכ"נ ומתפללין כדאתמול, ואם הוא שבת מוסיפין ואני תפלתי וגו', ומוציאין ס"ת וקורין ג' בני אדם בפ' נשא, ומתפללין וגומרין התפלה כדאתמול.

לערבית במוצאי י"ט אומרין והוא רחום וכו' ומתפללין ש"ע של חול ואומרין אתה חוננתנו בחונן הדעת, ואחר התפלה אומר הש"ץ קדיש תתקבל ומבדילין על הכוס אבל לא על הנר ולא על הבשמים. עלינו, קדיש יתום. אבל במוצאי שבת מתפללין כבשארי מ"ש.

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי׃
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי׃ חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ. כִּי עַל עַבְדּוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ׃
אֱלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם׃ וּבַמָּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם׃
אִלּוּ הָרִים לְמַעֲרָכָה. וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן כְּכָל עֲרוּכָה׃
וְאִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים׃ נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים׃
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְכוּסִים דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃
וְכַחוֹל סֹלֶת דֶּשֶׁן וְשָׁמֶן. בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן׃
וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים. וְלִקְטוֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃
(וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת. יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת׃)
(וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים. עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים׃)
וְיַיִן כִּמְטַר הַשָּׁמַיִם׃ וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם׃
וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים. לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בִּכְנַף רְנָנִים׃
וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים׃ כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים׃
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם. וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם׃
וְכָל הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻּלָּה׃ אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה׃
הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד. וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם אֶל הַכָּבוֹד׃
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ׃ וּבַמֶּה נִכַּף לַאֲדוֹנֵנוּ׃
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַּבְּדֶךָ. כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים׃ נִמְאַס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים׃
וְאֵין לְעַבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדֶךָ. לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ׃
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלָי. כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלָי׃
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חָבְתִּי. כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי׃
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְּמוּלֶיךָ. כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ׃
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ. אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ׃
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה נָא כְמוֹ׃ לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ׃
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ. לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ׃
יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדֶךָ׃ וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ׃
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ. וַחֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ׃

וְאֵיךְ נַעֲבֹד וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ· וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה. כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה:
וּמַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה· וַאֲנַחְנוּ עַל אֲדָמָה טְמֵאָה:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ. וַאֲנִי בָאתִי כִּדְבָרֶיךָ:
כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ· וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ:
עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם. לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם:
מַה שָּׁאַלְתִּי וּמַה דָּרַשְׁתִּי· מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי:
לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב. הִנֵּה שְׁמוֹעַ מִזֶּבַח טוֹב:
וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה· זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה:
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ. חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ:
מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי· וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינַי. וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי:
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ· יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ:
וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדָיוֹתֶיךָ. וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אַחְבִּירָה· אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה:
וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה. הֲיָכוֹל אוּכַל דַּבֵּר מְאוּמָה:
כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ· וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ:
חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ. שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ:
עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת· גָּדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר. וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ· וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידֶךָ:
חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֲךָ. וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יַצִּיעֲךָ:
גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ· וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ:
אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שִׁבְחֶךָ. וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֶךָ:
וְאֵין יוֹדֵעַ בִּלְעָדֶיךָ· שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ:
עַל כֵּן תְּבֹרַךְ כָּרָאוּי לָךְ. כְּפִי קָדְשְׁךָ כְּבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ:
וּמִפִּי הַכֹּל כְּכָל אֱיָלוּתָם· כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם:
יוֹדוּ פִלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם. וִיאַדְּרוּךָ קוֹלוֹת מַיִם:
וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ. יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ:

אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים. וִישַׁבְּחוּךָ כָּל הָאֻמִּים:
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ. כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם. אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם:

ברוך אתה יחיד ומיוחד ה' אחד ושמו אחד:

ליום שני.

וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ. אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ:
דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפְּרָה. מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עֲרוֹךְ בַּסֵּפֶר. אַגִּידָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר:
חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא. וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה:
וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר. וּמִסְפַּר שָׁנָיו לֹא יֵחָקֵר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ. כְּצִבְאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידְךָ. וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ:
נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יֵדַע. וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע:
וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּבִמְתְכֻנְתּוֹ:
אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ. לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ:
יְבֻלָּע כִּי לֹא יֵדַע עֶרְכּוֹ. אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ:
וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי. וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטוֹא וְחִכִּי:
אֲסַפְּרָה לְאֶחָי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל. וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל:
כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים. מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים:
וְאָמַרְתָּ עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי:
בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי. לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי:
וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר. כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר:
תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
וַאֲבָרֶכְכָה בְּכָל עִנְיָנַי. וּבְכָל לִבִּי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי:
גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ. וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְּהִלָּתֶךָ:
כִּי פִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ:
(וְאֹמְרָה נָּא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ. וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:)
וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ. חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה. עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ:

כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם. אֱלִילִים אִלְּמִים רוּחַ אֵין בָּהֶם:
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים. וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים:
וּבְעֵת צָרָה אָז יִתְפַּלֲלוּ. וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
דּוֹרְשִׁים בְּכָל לֵב לְרוּחַ אֵין בּוֹ. וְקָרוֹב יְיָ אֶל עַם קְרוֹבוֹ:
הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנָחְנוּ:
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ. נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
כַּצּוּר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ:
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
עַד אַתָּה בְּךָ וּבִכְבוֹדֶךָ. וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ. וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ:
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתְךָ. לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ:
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדֶּךָ. נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ:
וְהִנְנוּ עַל יִחוּדֶךָ. יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ:
כְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ. שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ:
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ. וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית. וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית:
אֵין קִצְּה אֶל גַּבְהוּתֶךָ. וְאֵין סוֹף לְעֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ:
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה. עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה:
אֵין צַד וְצֵלַע יַצְלִיעוּךָ. וְרוֹחַב וְאֹרֶךְ (נ"א ועומק) לֹא יְמַצְּעוּךָ:
(אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ. וְאֵין תּוֹךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ:)
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֶךָ. וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֶךָ:
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע. וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה. וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹל בָּרָאתָ:

לְיוֹם שְׁלִישִׁי.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ:
אַתָּה בוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ. אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ:
אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּבַלֶּה. אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה:

וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה׃ וְעַל יְדֵי נְבִיאֲךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ׃
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מֵתָה. מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה׃
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ׃ מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חָלֵיתָ׃
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ׃
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה׃ מֵאֲשֶׁר בְּךָ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ׃
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה. מֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְגַּנֶּה׃
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ׃ חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ׃
לֹא יָחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת׃
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וְעֶצֶב. וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל דְּבַר קֶצֶב׃
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֶּשֶׁם. אַף לֹא תִדְמֶה אֶל כָּל נֶשֶׁם׃
כָּל הַיְּצוּרִים גְּבוּל סִבַּבְתָּם׃ אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם׃
כִּי הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שַׂמְתָּם. וְלִימֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם׃
וּלְךָ אֵין גְּבוּל וּלְיָמֶיךָ׃ וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעָצְמֶךָ׃
עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל. לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל׃
הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ׃ וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ׃
כִּי טֶרֶם כָּל יְצִיר הָיִיתָ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ׃
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים׃ אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ שְׂרוּכִים׃
כָּל אֲשֶׁר הָיָה בָרִאשׁוֹנָה. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָאַחֲרוֹנָה׃
כָּל הַיְּצוּרִים וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם׃ וְכָל דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם׃
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם. וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם׃
אַתָּה בְרָאתָם וְלִבְּךָ עֲרָכָם. לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם׃
הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם. כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם׃
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וָסֵתֶר׃ לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר׃
אֶת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא. בְּלִי נְטוֹת אֲלֵיהֶם בְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה׃
כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה׃ לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה וְאֵינְךָ נִלְאֶה׃
כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד. עַל כֹּל תְּדַבֵּר בְּרֶגַע אֶחָד׃
תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל הַקּוֹלוֹת׃ זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל הַתְּפִלּוֹת׃
אַף תָּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל לְבָבֵיהֶם׃
וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ׃ וְלֹא תִתְמַהְמַהּ עַל עֲצָתֶךָ׃

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזַרְתָּהּ. לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרִיאָתָהּ:
וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר. מִבְּלִי עוֹדֵף וּמִבְּלִי חוֹסֵר:
מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֹאבַד. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִכָּבֵד:
כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת. וְאֵין מִי מוֹחֶה בְּיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת:
יְכוֹלֶת יְיָ בְּחֶפְצוֹ קְשׁוּרָה. וּבִרְצוֹת יְיָ לֹא אַחֶרֶת:
אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחָד. עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יַחַד:
אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם:
חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ. אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ:
וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעָךְ. דְּבַר סוֹד וָסֵתֶר לְהוֹדִיעֲךָ:
כִּי מִמְּךָ כָּל סוֹד יִגָּלֶה. בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל יְצִיר יַעֲלֶה:
בְּלֵב כָּל נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא. מִמְּךָ עָתָק לֹא יֵצֵא:
בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֵחָצֶה. לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פּוֹצֶה:
בְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְאֵין בּוֹ רְוָחוֹת. אֵין לוֹ שִׂיחוֹת בּוֹ טוֹכִיחוֹת:
לְמֵרָחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ. לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:
אֲגוּדִים אֲחוּדִים תּוֹךְ וְסוֹף וָרֹאשׁ. פֶּה וָלֵב אֶבְלוֹם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ:
גֹּבַהּ וְעֹמֶק נְעוּצִים כְּסוֹבֵב. חֲכַם לֵב וְנָבוֹן לֹא יְלַבֵּב:
סוֹבֵב (נ"א סובל) הַכֹּל וּמָלֵא אֶת כֹּל. וּבִהְיוֹת הַכֹּל אַתָּה בַכֹּל:
אֵין עָלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ. אֵין חוּץ לָךְ וְאֵין בֵּינוֹתֶיךָ:
אֵין מַרְאֶה וָגַב לְאַחוֹדְךָ. וְאֵין גּוּף לְעוֹצֶם יִחוּדְךָ:
וְאֵין בְּתוֹכְךָ מִמְּךָ נִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ נֶחְדָּל:
וְאֵינְךָ נֶאֱצָל מִכֹּל וְנִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ וְנֶחְדָּל:
מִקְרֶה וְשִׁנּוּי אֵין בְּךָ נִמְצָא. וְלֹא זְמַן וְעֵרָעֵר וְלֹא כָּל שֶׁמָּצָא:
כָּל זְמָן וְכָל עֵת אַתָּה מְכִינָם. אַתָּה עוֹרְכָם וְאַתָּה מְשַׁנָּם:
כָּל מַדָּע לֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ. אֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתְךָ:
כְּמִדָּתְךָ חָכְמָתֶךָ. כִּגְדֻלָּתְךָ תְּבוּנָתֶךָ:
חָכָם אַתָּה מֵאֵלֶיךָ. חַי מֵעַצְמְךָ וְאֵין כְּגִילֶיךָ:
זוּלַת חָכְמָתְךָ אֵין חָכְמָה. בִּלְתִּי בִינָתְךָ אֵין מְזִמָּה:
הֵלַקְתָּ בְּלֵב חֲכָמִים שֵׂכֶל. וְרוּחֲךָ תְּמַלְּאֵם וְדַעְתָּם תַּשְׂכֵּל:
מִבַּלְעֲדֵי כֹחֲךָ אֵין גְּבוּרָה. וּמִבַּלְעֲדֵי עֻזְּךָ אֵין עֶזְרָה:

אֵין נִכְבָּד כִּי אִם כְּבֵדְתוֹ׃ וְאֵין גָּדוֹל כִּי אִם גְּדֻלָּתוֹ׃
כָּל יְקָר וְכָל טוּב מִיָּדֶךָ. לַאֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ עֲשׂוֹת חֲסָדֶיךָ׃
אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתֶךָ׃ וְאֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתֶךָ׃
אֵין עוֹד זוּלַת הֲוָיוֹתֶךָ. חַי וְכֹל תּוּכַל וְאֵין בִּלְתֶּךָ׃
וְלִפְנֵי הַכֹּל כֹּל הָיִיתָ׃ וּבִהְיוֹת הַכֹּל כֹּל מִלֵּאתָ׃
לֹא לַחֲצוֹךְ וְלֹא הַטּוֹךְ יְצוּרֶיךָ אַף לֹא מְעַטּוֹךְ׃
בַּעֲשׂוֹתְךָ כֹּל לֹא נִבְדַּלְתָּ׃ מִתּוֹךְ מְלַאכְתְּךָ לֹא נֶחְדַּלְתָּ׃
בַּעֲשׂוֹתְךָ אֶת הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַמָּיִם׃
לֹא קֵרְבוּךְ וְלֹא רִחֲקוּךְ׃ כִּי כָל קִירוֹת לֹא יְחַלְּקוּךְ׃
זֶרֶם מַיִם לֹא יִשְׁטְפֶךָ. וְרוּחַ כַּבִּיר לֹא יְהַדְּפֶךָ׃
אַף כָּל טִנּוֹפֶת לֹא תְטַנְּפֶךָ׃ אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ לֹא תִשְׂרְפֶךָ׃
לַהֲוָיוֹתְךָ אֵין חִסָּרוֹן. וּלְיִחוּדְךָ אֵין יִתְרוֹן׃
כְּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה. חוֹסֶר וְעוֹדֶף בְּךָ לֹא יִהְיֶה׃
וְשִׁמְךָ מְעִידְךָ כִּי הָיִיתָ. וְהֹוֶה וְתִהְיֶה וּבַכֹּל אָתָּה׃
הֹוֶה לְעוֹלָם וְכֵן נוֹדַעְתָּ׃ נְעִידְךָ וְכֵן בְּךָ הָעֵידוֹתָ׃
שֶׁאַתָּה הוּא וְהֹוֶה בַּכֹּל. שֶׁלְּךָ הַכֹּל וּמִמְּךָ הַכֹּל׃
שְׁמוֹת יְקָרְךָ יַעֲנוּ וְיָעִידוּ׃ בְּתוֹקֶף יְקָרְךָ בְּךָ יַסְהִידוּ׃

לְיוֹם רְבִיעִי.

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי. אֲנַוֶּה אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃
אֲיַחֵד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּכָל יוֹם פַּעֲמָיִם׃
אֵל חַי אֶחָד הוּא בְּרָאָנוּ. אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אָב לְכֻלָּנוּ׃
אֲדוֹנֵנוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ׃ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃
אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא. לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה׃
אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיַּי. עָלָיו תְּלוּיִם כָּל מַאֲוַיַּי׃
אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים. לֹא יָכִילוּ זַעְמוֹ גּוֹיִם (וְאִיִּים)׃
אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים. אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים׃
אֱלֹהַּ עוֹשַׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי. אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי׃
בּוֹרֵא כֹּל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל׃ בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר. מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר:
גֵּאֶה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים. עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים:
גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה. מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא:
גָּבוֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשֵׂא. וּגְדָל כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה:
גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ בִּגְבוּרָה. אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא:
דּוֹדִי דָּגוּל הוּא מֵרְבָבָה. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה:
דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין:
הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו. הָדוּר הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו:
הוּא אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל:
וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד. יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
(וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ. לְהִלָּחֵם מִלְחֲמוֹתֵינוּ:)
זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים. כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים:
זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ. וְזִמְרָת יָהּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל. חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל:
חַי הָעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי. חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי:
טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה:
יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ. יְדִידֵי יְדִידוּת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ:
יוֹעֵץ וְגוֹזֵר מִי יְפִירֶנָּה. וַיַּחְתּוֹף וַיִּפְעַל מִי יְשִׁיבֶנָּה:
(יָפֶה דוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ. יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן כְּשׁוּבוֹ:)
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת:
(כְּנֶשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. נָשָׂא עֲבָדָיו וְיִשֵּׁר הֲדוּרִים:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל. כְּרָקָב וּכְעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנָחַל:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שׁוֹקֵד. דְּבָרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד:)
כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל. כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל:
(כְּאֶרֶז בָּחוּר בִּגְדֻלָּתוֹ. כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן עַנְוְתָנוּתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ כְּרֵיחוֹ עוֹז אַהֲבָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. כֵּן דוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שָׂעַר:)
(כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל. נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל:)
(כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי. אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי:)

(כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירֶנּוּ. הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ:)
(כְּאַרְיֵה יִשְׁאַג וְכַכְּפִיר יִנְהָם. אַל יִהְיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִדְהָם:)
(כְּרוֹעֶה גִּבּוֹר אֲשֶׁר לֹא יוּכָל. צֹאנוֹ לְהַצִּיל וְהָיָה לְמַאֲכָל:)
(כְּגִבּוֹר אֵין אֱיָל וּכְאוֹרֵחַ. נָס וּכְוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ:)
(כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכַכְּפִיר לְעֹזְבָיו. כְּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו:)
(כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת. וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זַיִת:)
(כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן:)
(כְּגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא. כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ:)
(כְּנֶשֶׁר יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו. וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְיַחֲלָיו:)
כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן. וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְנַגֵּן:
(לְבַדּוֹ (יְיָ) הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת:)
לִצְבִי וְעוֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי. כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:
לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הַדּוּרִים. וַיִּנַשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים:
לְעוֹלָם חֶלְקִי הוּא וְצוּר לְבָבִי. כָּלָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי:
(לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת:)
מָקוֹם אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ. וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ:
מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי. צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי:
מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי. מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ מְנוּסִי:
מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגָּב לָנוּ. הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי. מִבְטַח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי:
מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לְצָרָה. הוֹשַׁע (יְיָ) כִּי יָדְךָ לֹא קָצְרָה:
מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל:
מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה. לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה:
מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. אַשְׁרֵי אָדָם אֲשֶׁר עוֹז לוֹ בוֹ:
נָבָר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא. נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה:
נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ:
נֵצַח יְשׁוּרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן. מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן:
נִפְלָא עַל כָּל הַנִּפְלָאִים. וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל הַנִּשָּׂאִים:

נִקְדָּשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי. נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי:

נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵימָה. לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה:

גֵּרִי יְיָ כְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלִי דְבָרוֹ:

סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי. סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא פִּשְׁעִי:

סַהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי. סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי:

סַלְעֵנוּ (יְיָ) וּמְצוּדָתֵנוּ. עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ:

עִזּוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי. עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי:

עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר. אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר:

עַד מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו. שׁוֹמֵר בְּרִית וָחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו:

פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ. הוּא יִפְדֶּה יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ:

פַּחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ. עַל צָרֵי בְנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ:

פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק. כָּל לְבָבוֹת לוֹ אֶתֵּן צֶדֶק:

צְרוֹר הַמֹּור אֶשְׁכּוֹל הַכֹּפֶר. נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כּוֹפֶר:

צַח וְאָדוֹם דּוֹד בִּצְבָאָיו אוֹת. עַל כֵּן נִקְרָא יְיָ צְבָאוֹת:

צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים. אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים:

צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת. כִּתּוֹת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת:

קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא. מָרָא דְאַרְעָא וּמָרָא דִשְׁמַיָּא:

קוֹנִי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו. קֶרֶן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו:

רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל רוֹאֶה. כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה:

רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל. וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל:

רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ. לִשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ:

רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים. מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וַחֲמוּדִים:

רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד:

שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל דָּר וְדָר. לֵיהּ אֲנָא מְשַׁבַּח מְרוֹמֵם וּמְהַדָּר:

שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים. שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים:

שַׂגִּיא כֹּחַ לֹא מְצָאנוּהוּ. יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמֹהוּ:

שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם. כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם:

שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. תּוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כַּכְּפִיר וּכְאַרְיֵה:

שַׁדַּי מְאוֹרִי מַלְכִּי וְאֵלִי · הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְלִי:
תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים. הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים (נ"א רֵעִים):
תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם · וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לְהֻמָּם:
תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל. תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל:
תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי · תַּאֲוַת נַפְשִׁי וּתְשׁוּקָתִי:
תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי. מִמְּעֵי אִמִּי גּוֹחִי וְגוֹזִי:
תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד · כָּל הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד:

ליום חמישי·

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה. נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בוֹרֵא:
מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ · וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ:
לֹא לִמְּדוּךָ חָכְמָתֶךָ. וְלֹא הֱבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ:
לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתֶךָ · וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
לְעוֹלָם יְהִי לְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים · תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים:
וְכָבוֹד וְגַם כָּל יְקָר מֵאִתָּךְ. וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ:
אַתָּה תָעִיד בְּיִחוּדֶךָ · וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ:
לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימָךְ · וּבִמְלַאכְתֶּךָ אֵין זָר עִמָּךְ:
לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ. בְּחֶשְׁבְּךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְכִינוּתָ:
מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ · וּמִלִּבְּךָ כָּל פְּעֻלּוֹתֶיךָ:
קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ. וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדָעְנוּ.
שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ · לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ:
לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לְחַצְתָּ. וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ:
כִּי הָיִיתָ לִפְנֵי הַכֹּל · וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל:
כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ. כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ:
וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ · וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ:
וְלֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה. וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה:
וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל. רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיוּחָד. יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה כְמַלַאכְתֶּךָ. כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ:

אֵין יְצִיר זוּלַת יְצִירָתֶךָ. וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתֶךָ (נ״א מלאכתך):

כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּעֲשֶׂה בַכֹּל. כִּי אַתָּה נַעֲלֵיתָ עַל כֹּל:

אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ. כִּי אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶּלֶא. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִפָּלֵא:

מִי כָמוֹךָ נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֱלֹהִים לְבַדְּךָ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת:

אֵין אוֹתוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹתֶיךָ. אַף אֵין מוֹפֵת כְּמוֹ מוֹפְתֶיךָ:

אֵין תְּבוּנָה כִּתְבוּנָתֶךָ. אֵין גְּדֻלָּה כִּגְדֻלָּתֶךָ:

כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וְגָבְהוּ דַּרְכֵי אָרְחוֹתֶיךָ:

אֵין גַּאֲוָה כְּמוֹ גַּאֲוָתֶךָ. אַף אֵין עֲנָוָה כְּעַנְוָתֶךָ:

אֵין קְדֻשָּׁה כִּקְדֻשָּׁתֶךָ. אֵין קְרֵבוּת כְּמוֹ קְרֵבוּתֶךָ:

אֵין צְדָקָה כְּמוֹ צִדְקָתֶךָ. אֵין תְּשׁוּעָה כִּתְשׁוּעָתֶךָ:

אֵין זְרוֹעַ כִּזְרוֹעוֹתֶיךָ. אֵין קוֹל כְּרַעַם גְּבוּרוֹתֶיךָ:

אֵין רַחֲמִים כְּרַחֲמָנוּתֶיךָ. אֵין חֲנִינוּת כַּחֲנִינוּתֶךָ:

אֵין אֱלָהוּת כֵּאלָהוּתֶךָ. וְאֵין מַפְלִיא כְּשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:

כִּי שְׁמוּעוֹתֶיךָ אֵלִים מְרוּצִּים. בְּזָכְרְךָ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים:

וְאַשָּׁף וְחַרְטוֹם לֹא יְלַחְצוּךָ. וְכָל שֵׁם וְלַהַט לֹא יְנַצְּחוּךָ:

לֹא יְנַצְּחוּךָ כָּל הַחֲכָמִים. כָּל הַקּוֹסְמִים וְהַחַרְטֻמִּים:

אַתָּה מֵשִׁיב לְאָחוֹר חֲכָמִים. לֹא יוּכְלוּ לְךָ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים:

לְהָשִׁיב לְאָחוֹר מְזִמּוֹתֶיךָ. לְהָפֵר עֲצַת סוֹד גְּזֵרָתֶךָ:

מֵרְצוֹנְךָ לֹא יַעֲבִירוּךָ. לֹא יְמַהֲרוּךָ וְלֹא יְאַחֲרוּךָ:

עֲצָתְךָ תָּפֵר עֲצַת כָּל יוֹעֲצִים. וְעֻזְּךָ מַחֲלִישׁ לֵב אַמִּיצִים:

אַתָּה מְצַוֶּה וּפְקֻדְּךָ מַשְׁוֶה. וְאֵין עָלֶיךָ פָּקִיד מְצַוֶּה:

אַתָּה מְקַוֶּה וְאֵינְךָ מְקֻוֶּה. לְךָ כָּל מְקַוֶּה נֶפֶשׁ תִּרְוֶה:

וְכָל הַיְצוּרִים וְכָל עִנְיָנָם. וְכָל יְקָר אֲשֶׁר בְּךָ אֵין דִּמְיוֹנָם:

לֹא מַחְשְׁבוֹתָם מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. כִּי אֵין בּוֹרֵא זוּלָתֶךָ:

וְאֵין דִּמְיוֹן נִפְלָא אֱלֹהֵינוּ. וְאֵין חֵקֶר נִשְׂגָּב אֲדוֹנֵנוּ:

סָתוּר מִכָּל סָתוּר וְעָמוּם. מִכָּל עָמוּם וּמִכָּל כָּמוּס:

דַּק מִכָּל דַּק וְצָפוּן מִכֹּל. צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל יָכוֹל:
נִשְׂגָּב מִכָּל נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם. מִכָּל נֶעְלָם וּשְׁמוֹ לְעוֹלָם:
גָּבוֹהַּ מִכָּל גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן. מִכָּל עֶלְיוֹן וּמִכָּל חֶבְיוֹן:
חָבוּי וְעָמוֹק מִכָּל עָמוֹק. לֵב כָּל דַּעַת עָלָיו חָמוֹק:
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה. יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל מְאוּמָה:
לֹא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמֶּה. לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמֶה:
מִקְרֶה וְרַעְרַע וְשִׁנּוּי וְטָפֵל. וְחֶבֶר וּמִסְמָךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל:
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וְצֶבַע. וְלֹא כָּל טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע:
לָכֵן נְבוּכוֹת כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת. וְנִבְהָלוֹת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת:
וְכָל שַׂרְעַפִּים וְכָל הַרְהוֹרִים. נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁיעוּרִים:
מִלְּשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְּהַגְבִּילֵהוּ. מִלְּתָאֲרֵהוּ וּמִלְּפַרְסְמֵהוּ:
בְּכָל שִׂכְלֵנוּ חִפַּשְׂנוּהוּ. בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא:
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ. אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ:
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד. חַי וְכֹל יוּכָל וְחָכָם מְיוּחָד:
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֵם. עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם:
כַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָּל מְאוּם אֶת כֹּל. יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹּל יָכוֹל:
כַּאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם:
בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּחַדְּשׁוֹ כֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם:
כַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֵם לְכֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי (וְקַיָּם) לְעוֹלָם:
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ. בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְּסִפּוּרֵנוּ:
לְמַמֵּשׁ וְגוֹדֶשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ. לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ:
וְלֹא נְחַשְּׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב. וְלֹא לְמִין וְכָל אוֹן וּלְכָל נִקְצָב:
*כָּל הַנִּרְאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים. וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים:
וְשֶׁבַע כַּמִּיּוֹת וְשֵׁשֶׁת נִדּוֹת. וְשָׁלֹשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת:
הֵן כַּבּוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד. כִּי הוּא בְּרָאָם כֻּלָּם יַחַד:
כֻּלָּם יִבְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ. הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ:
וְאַתָּה תַעֲמוֹד וּתְבַלֶּה כֻּלָּם. כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם:

---

*) כל הנראי' וכו' הל' הזה בעצמו הוא ל' ר' סעדי' גאון ז"ל במאמר שני מספרו האמונו', ונלאו המפרשים כולם לעמוד על סודו להעדר ידיעתם בחכמת ההגיון, לכן אנחנו: ידוע

כי

שִׁיר הַיִּחוּד לְיוֹם שִׁשִּׁי.

אַתָּה לְבַדְּךָ יוֹצֵר כֹּל הוּא. וְלֹא יִדְמֶה מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂהוּ:
כָּל הָאֲרָצוֹת לֹא יְכִילוּךָ. וְאַף שָׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ:
אָז (נ"א אַף) יָחִילוּ מַיִם חַיִּים. מִפָּנֶיךָ אֱלֹהִים חַיִּים:
רָעֲשָׁה אֶרֶץ וְנָסוּ מַיִם. וְנָטְפוּ (מַיִם) מִן הַשָּׁמָיִם:
נוֹטֶה לְבַדְּךָ הַשָּׁמַיִם. רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם:
עָשִׂיתָ כָּל חֶפְצְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא נִצְרַכְתָּ עֵזֶר כְּנֶגְדֶּךָ:
סוֹעֵד אֵין מִי יִסְעָדְךָ. הַכֹּל מִמְּךָ וּמִיָּדְךָ:
כְּכֹחֲךָ אָז כֵּן עַתָּה וָעֶתֶךָ. וּלְעוֹלָם כָּל כְּבוֹדְךָ אִתָּךְ:
וְלֹא יָעַפְתָּ וְלֹא יָגַעְתָּ. כִּי בִמְלַאכְתְּךָ לֹא עָמָלְתָּ:
כִּי בִדְבָרְךָ כָּל יְצוּרֶיךָ. וּמַעֲשֵׂה חֶפְצְךָ בְּמַאֲמָרֶיךָ:
וְלֹא אֵחַרְתּוֹ וְלֹא מִהַרְתּוֹ. הַכֹּל עֲשִׂיתוֹ יָפֶה בְּעִתּוֹ:
מִבְּלִי מְאוּמָה כֹּל חִדַּשְׁתָּ. וְאֶת הַכֹּל בְּלִי כֹל (נ"א כלי) פָּעָלְתָּ:
וְעַל לֹא יְסוֹד הַכֹּל יָסַדְתָּ. בִּרְצוֹן רוּחֲךָ כֹּל תָּלִיתָ:
זְרוֹעוֹת עוֹלָם אֶת כֹּל נוֹשְׂאוֹת. מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְאֵינָם נִלְאוֹת:
בְּעֵינֶיךָ לֹא דָבָר הוּקְשָׁה. רְצוֹנְךָ כָּל דְּבַר רוּחֲךָ עוֹשָׂה:
לִפְעֻלָּתְךָ לֹא דִמִּיתָ. אֶל כָּל תּוֹאַר לֹא שָׁוִיתָ:
וְלֹא קָדְמָה לִמְלַאכְתְּךָ מְלָאכָה. חָכְמָתְךָ הִיא הַכֹּל עָרְכָה:
לִרְצוֹנְךָ לֹא קִדְּמוּ וְאִחֲרוּ. וְעַל חֶפְצְךָ לֹא נוֹסְפוּ וְחָסְרוּ:
מִכָּל חֶפְצְךָ לֹא שָׁכַחְתָּ. וְדָבָר אֶחָד לֹא חָסַרְתָּ:
לֹא הֶחֱסַרְתָּ וְלֹא הֶעֱדַפְתָּ. וְדָבָר רֵק בָּם לֹא פָעָלְתָּ:
אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וּמִי הִתְעִיבָם. וְשֶׁמֶץ דָּבָר לֹא נִמְצָא בָם:
הַחִלּוֹתָ בְּחָכְמָה עֲשִׂיתָם. בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת כִּלִּיתָם:
מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עֲשׂוּיִם. בֶּאֱמֶת וּבְיוֹשֶׁר וָטוֹב רְאוּיִם:

כי כל הנמצאים לא ימלטו מהיותם או עצם או מקרה, ומבואר בהגיון להרמב"ם שער י׳ וברוח חן לאבן תבון פ"י ובפירושו למלות זרות למורה כי הסוגים העליוני׳ לכל הנמצאי׳ הם י׳ מיני׳ אשר קראו עשר׳ מאמרות, והסוג העליון והראשון הוא העצם, והתשעה האחרים הם מקרים המשיגים לעצם והם הכמות והאיכות והמצטרף והאנה והמצב והמתי הוא הזמן והלו הוא הקנין והפועל והמתפעל; ויאמר בן רשד כי במאמר הכמות מלאו שבעה מיני׳ והם המספר, והגשם, והשטח, והקו, והמאמרים, והזמן, והמקום; ומספר מיני הפועל והמתפעל הם ששה, כמספר מיני התנועות והנדירות המשיגים לעצם בהשתנותו, שנים מהם במאמר העצם והם ההווי׳ וההפסד שהם שנוי ימצאו בעצם

הִקְדַּמְתָּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ · רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:
כִּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ. הֲלֹא מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ:
וְעַד לֹא כָּל חַי הוּכַן לְכַלְכֵּל. לִפְנֵי אוֹכֵל תִּתֵּן אֹכֶל:
וּמָזוֹן וּמָכוֹן תַּעֲשֶׂה בְּפִי כֹל. צָרְכֵי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל:
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים · אָז הֲכִינוֹתָם לָאַחֲרוֹנִים:
אָז עָטִיתָ אוֹר כַּשַּׂלְמָה. אֶדֶר מְאוֹרוֹת מִמּוּל שַׂלְמָה:
בְּטֶרֶם כָּל יְצוּר מְאוֹד גָּדַלְתָּ · וְאַחַר כֹּל מְאוֹד נִתְגַּדַּלְתָּ:
אָז כְּאֵין לְבוּשׁ הוֹד וְהָדָר לוֹבֵשׁ. עַד לֹא אוֹרֵג גֵּאוּת לָבֵשׁ:
אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכִמְעִיל עוֹטֶה · שָׁמַיִם כִּירִיעָה נוֹטֶה:
עָשִׂיתָ בָּם לְאוֹרִים דְּרָכִים. וְרָצוֹא וָשׁוֹב בְּנַחַת מְהַלְּכִים:
הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם לְמָיִם · בִּמְתִיחַת רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם:
מְזוֹנוֹת מְעוֹנוֹת לְשֶׁרֶץ מָיִם. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל (פְּנֵי רְקִיעַ) הַשָּׁמָיִם:
עֵשֶׂב וְחָצִיר לְבְשָׁה אֲדָמָה · מַאֲכָל לְחַיָּה וּלְכָל בְּהֵמָה:
בְּקֶרֶן שֶׁמֶן גַּן נָטַעְתָּ. אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ:
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עָשִׂיתָ לוֹ · דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ:
כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּיָדוֹ תִּתֵּן. וְתַחַת רַגְלָיו הַכֹּל שַׁתָּה:
לְהַעֲלוֹת מֵהֶם בָּקָר וָצֹאן · עַל מִזְבַּחֲךָ יַעֲלוּ לְרָצוֹן:
עָשִׂיתָ לוֹ כְּתֹנֶת לְשָׁרֵת. לְהַדְרַת קוֹדֶשׁ וּלְתִפְאָרֶת:
שַׂמְתָּ בְּקִרְבּוֹ חָכְמַת אֱלֹהִים · כִּי יְצַרְתּוֹ לְךָ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים:
לֹא מָנַעְתָּ עַל פְּנֵי אֲדָמָה. צָרְכֵי אָדָם וְכֻלָּם בְּחָכְמָה:
מַעֲשֶׂיךָ מְאֹד רַבּוּ וְגָדְלוּ · וְשִׁמְךָ יְיָ כֻּלָּם יְהַלֵּלוּ:
רַבּוּ וְגָדְלוּ מְאֹד מַעֲשֶׂיךָ. יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ:
כֹּל פָּעַלְתָּ לְמַעֲנֶךָ · וְלִכְבוֹדְךָ כָּל קִנְיָנֶךָ:

מצד עצמו והוא שיפשוט צורה וילבוש צורה אחרת ונשתנה מעצם אל עצם אחר, ושני' מהם במאמר הכמות והם הצמיחה והיינו השינוי מקטנות לגדלות, וההיתוך והוא שינוי מגדלות לקטנות, ואחד במאמר האיכות והוא השינוי בתכונותיו ממראה אל מראה או מקור אל חום וכדומה, והוא הנקרא שינוי בסתם, ואחד מהם במאמר האנה והוא ההעתק ממקום אל מקום; ויאמר עוד כי לכל גזירה ר"ל לכל מאמר גוזר וחותך יתכנו ג' מיני ביאור, ביאור בגדר והוא אשר יתקבר מסוג והבדל כאמרנו האדם הוא חי מדבר, וביאור בחוק והוא המתקבר מסוג וסגולה או מקרה כאמרנו האדם הוא חי צוחק או חי כותב וכדומה, וביאור אינו לא בגדר ולא בחק והוא המתקבר ממין ומקרה כאמרנו

גראונן

שיר היחוד ליום השבת׃

אז כיום השביעי נחת. יום השבת על כן ברכת׃
ועל כל פועל תהלה ערוכה. חסידיך בכל עת יברכוכה׃
ברוך יי יוצר כלם. אלהים חיים ומלך עולם׃
כי מעולם על עבדיך. רוב רחמיך וחסדיך׃
ובמצרים החלות. להודיע כי מאד נעלית׃
על כל אלהים בעשות בהם. שפטים גדלים ובאלהיהם׃
בבקעך ים סוף עמך ראו. היד הגדולה ויראו׃
נהגת עמך לעשות לך. שם תפארת להראות גדלך׃
ודברת עמם מן השמים. וגם העבים נטפו מים׃
ידעת לכתם במדבר. בארץ ציה איש לא עבר׃
תתה לעמך דגן שמים. ובעפר שאר ומצור מים׃
תגרש גוים רבים עמים. ויירשו ארצם ועמל לאמים׃
בעבור ישמרו חקים ותורות. אמרות יי אמרות טהורות׃
ויתעדנו במרעה שמן. ומחלמיש צור פלגי שמן׃
בנוחם בנו עיר קדשך. ויפארו בית מקדשך׃
ותאמר פה אשב לארך. ימים צדה ברך אברך׃
כי שם יזבחו זבחי צדק. אף כהניך ילבשו צדק׃
ובית הלוי נעימות יזמרו. לך יתרועעו אף ישירו׃
בית ישראל ויראי יי. יכבדו ויודו שמך יי׃
הטיבות מאד לראשונים. כן תטיב גם לאחרונים׃
יי תשיש נא עלינו. כאשר ששת על אבותינו׃
אותנו להרבות ולהטיב. ונודה לך לעולם כי תטיב׃
יי תבנה עירך מהרה. כי עליה שמך נקרא׃
וקרן דוד תצמיח בה. ותשכון לעולם יי בקרבה׃
זבחי צדק שמה נזבחה. וכימי קדם תערב מנחה׃

ברצונו שהוא אדם לבן או סופר מהיר; ושלש עתות הם העובר וההוה והעתיד, ושלש מדות הם הם הידועות בשם ג' רחקים שהם האורך והרוחב והעומק, והם צורת הקו והשטח והגשם; והנה הענינים הנזכרים הם מקיפים כל הנמצאות עם משיגיהם ומשיגי משיגיהם וכולם שינויים בגשמים ובמקריהם לכן אין גם אחד מהם בבורא ית' כי הוא בורא כל עצם וכל מקרה והוא מרומם מכל שינוי והשתנות ואין כח ברעיון לתפוס בו כל מאומה.

וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:
וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ · הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ:
בְּחַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה · עַל עַמְּךָ בִּרְכָתֶךָ סֶּלָה:
וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבֹרָךְ · כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ:
וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי · וַאֲבָרְכָכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם · מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם · וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ: עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא: וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

שיר הכבוד·

כשפותחים ארון הקדש לאנעים זמירות יש לאמר ד' פסוקים אלו.

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד:
מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה:
שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד:
מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה:

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג · כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶךָ · לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ · הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת · וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:
נ"ס א"ב.
אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ · אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ · דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ · כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

דִּמּוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ · וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:

הִמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת. הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:

וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת · וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:

זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:

חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ · הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:

טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא. וּקְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:

יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי · וְהוּא יִהְיֶה לִּי לַעֲטֶרֶת צְבִי:

כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ. וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:

לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה · אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:

מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת. קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:

נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ · יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:

סְגֻלָּתוֹ תְּהִי בְיָדוֹ עֲטֶרֶת. וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:

עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם · מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם:

פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו. וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:

צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם · פּוּרָה בְדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:

קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו. תְּמוּנַת יְיָ לְנֶגֶד עֵינָיו:

רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר · יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר:

רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ. דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ:

שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ · וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:

תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת. וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת:

תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ · כְּשִׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:

בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:

וּבְבִרְכָתִי תְנַעֲנַע לִי רֹאשׁ · וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ:

יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ. כִּי נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

סדר נשיאת כפים·

כשהחזן אומר ומפני חטאנו תאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכל טפה וטפה קרי שיצא ממני לבטלה ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא במקום מצוה בין באונס ובין ברצון והנשמות העשוקות בקליפות הנפוצים מארבע כנפות הארץ והנשמות דאולין ערטלאין הנפזרים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית מקדשנו וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו תפליטם הקליפות כל הניצוצות הקדושות שבעולם ויחזרו לקבצם בקדושה שנית וקרב פזורנו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ ויקוים בנו מקרא שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך ויקוים בנו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל ימי עולם בכח השם הקדוש הזה בי"ט ובשם הקדוש הזה חב"ו היוצא מפסוק 'חיל 'בלע 'ויקיאנו שתחזירם למקום קדושה ויגאלנו גאולת עולם לחבר האוהל להיות אחד:

אין נשיאת כפים בפחות מעשרה והכהנים מן המנין. אפי' מתפללין בבית שאין שם ס"ת נושאין כפיהם. נתפשט המנהג באלו המדינות שאין הכהנים נושאים כפיהם אלא בימים טובים שהם ימי שמחה וטוב לב הוא יברך כי צריך שיהיה המברך בשמחה, ומטעם זה האבל אינו נושא את כפיו, וצריך האבל לצאת מבה"כ כשהכהנים רוחצין ידיהם לעלות לדוכן, שלא יהא בבה"כ כשהש"ץ קורא כהנים שלא יעבור בג' עשה. כהן שעומד בתפלה והחזן מגיע לרצה פוסק ועולה, ואם יש שם כהנים אחרים אינו פוסק. לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים. ואע"פ שנטל ידיו שחרית חוזר ונוטל ידיו. והלוי יוצק מים על ידיו, אם אין לוי בבה"כ ישפכו הבכורים המים על ידיהם, ואם אין בכור בבה"כ ולא לוי ישפוך הכהן עצמו על ידיו ולא ישראל. כשמתחיל הש"ץ רצה יעקרו הכהנים שבבה"כ רגליהם לעלות לדוכן, וכשעומדין על הדוכן יאמרו זה.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה הברכה הזאת

לכהנים: שצויתנו לברך את עמך ישראל | להעם: שצוית הכהנים לברכנו

ברכה שלמה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם:

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה מפי הציבור אמן שלאחר הטוב שמך וכו' כדי שיענו הציבור אמן על תרווייהו. ועומדים הכהנים עם פניהם כלפי היכל עד שיתחיל הש"ץ כהנים בקול רם ואז מחזירין פניהם כלפי העם ולא יחזירו פניהם בין בתחלה בין בסוף אלא דרך ימין ומברכין.

ומגביהין ידיהם כנגד כתפיהם ופושטין ידיהם וחולקין אצבעותיהן, ומכוונין לעשות ה' אוירים בין שני אצבעות לשני אצבעות אויר אחד ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל לקיים מציץ מן החרכים. אין לכהנים לנגן אלא ניגון אחד מתחלה ועד סוף, כדי שלא יבואו לידי טירוף דעת. בשעה שהכהנים מברכין את העם לא יביטו ולא יסיחו דעתם אלא יהא פניהם כלפי מטה כמו שעומדין בתפלה. אלו מקומות שהכהנים הופכין פניהם

לדרום ולצפון: **יברכך. וישמרך. אליך. לך. שלום.**

וצריך הכהן לכוון במלת יברכך שהאל ית"ש ישפיע חכמה על ישראל. ובמלת וישמרך יכוין שהאל ית"ש יתן בנים לישראל. ובמלת יאר יכוין שהאל ית"ש יוסיף חיים לישראל. ובמלת ויחנך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בנשיאת חן. ובמלות ישא ה׳ פניו אליך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בעושר וממשלה. ובמלות וישם לך שלום יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בברכת שלום כמשמעו.

ע"כ מצאתי כוונות האלו כתובים בשם ספר יצירה, ונראה שעל כן נהגו קדמונינו להאריך קצת בניגונים לכוין כל אלה והם כוונות הפשוטות שכל כהן יכול לכוין בזה, ומי שבא בסוד ה׳ ימצא כוונות גדולות על פי הסדר בכתבי האר"י ז"ל.

וכל אדם יכוין לברכת כהנים ויהא פניו כלפי הכהנים ולא יסתכל בהם. והאנשים הנוהגים לאמר פסוקים מעין כל מלה ומלה של ברכה יהיו נזהרים לאמרם בשעה שהש"ץ מנגן דוקא אבל לא כשהכהני׳ מנגנים. והש"ץ מקרא את הכהנים מלה במלה עד שסיימו פסוק ראשון, ואז הקהל עונין אמן, וכן אחר פסוק שני ואחר פסוק שלישי:

רצה לש"ץ.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְתֶעֱרַב* עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הש"ץ מסיים **בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד:** מודים וכו׳.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

---

*) ותערב עליך כנ"ל, כמש"כ החכם ראב"ע בצחות דף כ"ט ב׳, וכ"כ ווי"צ.

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בר"ה וי"כ וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו ש"ץ בקול כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר:

והכהנים מברכין בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

ש"ץ מקרא.

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

יְיָ יְיָ אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

וְיִשְׁמְרֶךָ שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: כשהכהני' מנגני' וישמרך אומרי' זה.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ כִּי וּבָהֶם כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק . וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע . וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי: אמן.

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:

יְיָ יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:

פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:

אֵלֶיךָ | אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ | הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש״ע.

יִשָּׂא | יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ· וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ | יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו | אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ | אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם | וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ | לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם | שָׁלוֹם׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלא שלום הרבנן רק יאמר זה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים. ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויהרהר בשמות האלה במחשבתו ואל יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי

נשמעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך. ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי

(וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי)

בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

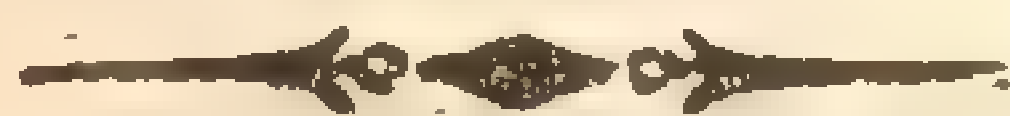
אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ

הכהנים יזהרו בנעילת מנעליהם שלא יגעו בם בידים ואם נגעו יחזרו ליטול ידיהם.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

למשוך ידיה׳ פאָן דען אין וויין נאָכגעדרוקטן מחזורי׳ אשר קללת החרמות רבוצה עליהם!

כרוז שהוכרז בק״ק פ״פ דמיין יע״א בשם האב״ד רבינו הזקן הגאון המפורסם החסיד והענו,
מופת דורינו וכליל תפארתנו אדונינו מורינו ורבינו מוהר״ר פינחס הלוי איש הורוויץ זצוק״ל

שמעו נא אחינו בני ישראל!

עז איזט בעקאַנט אויסגערופן בשם הגאון אב״ד נר״ו, אחר דאַס איש אחד דורך אָפֿענט־
ליכן דרוק בעקאַנט געמאַכט האַט דאַס ער המחזורים הנחמדים הנדפסי׳ ברעדלהיים
עם הביאור והפירוש אשכנזי אשר ייסד התורני הר״ר וואלף היידנהיים נאָכדרוקן וויל.
אויך וועלכע מחזורים הגאון אב״ד נר״ו בחדש אלול תקס״ג העבר לא לבד הסכמה וחר
געגעבן האַט שלא ישיג שום אדם גבולם לדפוס או להדפיס אותם משך כ״ה שני׳, אף גם זאת האַט
הגאון אב״ד נר״ו ואותן ההסכמות והחרמות מכמה גאוני ארץ אשר קדמוהו בהסכמותיה׳
ה״ה הרב הגאון מוהר״ר נתן חיים צבי זצ״ל, אשר הי׳ אב״ד בק״ק א״ה״ו, והרב הגאון אב
דק״ק ראָטטערדאַם מוהר״ר ארי׳ ליב ברעסלוי נר״ו, והרב הגאון אב״ד דק״ק האַג
מוהר״ר משה טובי׳ נר״ו, והרב הגאון אשר הי׳ יושב מקדם על כס ההוראה בק״ק פפ״ד
מוהר״ר נפתלי הירש לבית קאַצנאילנבאָגען נר״ו.

כל אלה דברי ההסכמות והחרמות האַט הגאון אב״ד נר״ו דורכגעזעהן חוזר עם חרם של
מאשר ומקיים געוועזן. ואחריהם החזיקו אב״ד דק״ק א״ה״ו ה״ה הרב הגאון מוהר״ר צבי
הירש מזאַמשט נר״ו, ואב״ד דק״ק לונדן הרב הגאון מוהר״ר שלמה נר״ו בן הגאון מוהר״ר
צבי זצ״ל, ואב״ד דק״ק פפ״דא הרב הגאון מוהר״ר יהודה ליב מרגליות נר״ו.

ע״כ לאַסט הרב הגאון אב״ד נר״ו עוד פעם מכריז ומודיע זיין בחרם הגדול כחרם
יהושע בן נון כדאַס זיך קיינר אונטרשטעהן זאָלל לא ע״י גירי׳ וגירי גירי דילי׳ המחזורי׳ הנ״ל בשום
אופן נאַכצודרוקן, ולא לבד זאָלל החרם הנ״ל על המדפיס חל זיין, זאָנדערן וועהר נור חיי
מסייע דאַרין זיין או אַנג לתמוך יד עוברי עבירה וחרמים, ומכ״שכ וועהר זיך אויך זאָלכע מחזוריי
פרענומערירט אָדר קתמכט אָדר זאָלכע קויפן וויל כאמור בפירוש בהסכמות מגאוני ארץ הנ׳
שהחרם יחול לא לבד על המדפיס והמסייעי׳ לו והמתעסקי׳ עמו כ״א גם על הקונה אותם
ומי שיעבור על זה ענוש יענש כעכן אשר מעל בחרם ויחולו עליו כל האלות והקללות
הכתובות בספר התורה הזאת, וכל ישראל ישמעו ויראו ולא יזידון לעשות כדבר הרע הזה
ויהיו נקיים ותבוא עליהם ברכת טוב.

אזהרה אחר אזהרה

לרבינו הגדול הגאון האמתי עטרת תפארת ישראל אב״ד ור״מ דק״ק פפ״דמ יע״א בנו של הרב הגאון הנ״ל.

ואלה מוסיף על הראשוני׳. יען כי שמענו בקול מבשר ממדפיס אחד עם בעל הגהה ש
אשר הודיעו לרבים איך שהמה נכנסו למלאכה להדפיס המחזורים הנ״ל בלי רשות החכם המחבר
נרו׳ ובדו לעצמ׳ התרות במקו׳ איסור ושמא יתפתו מן בני עמנו ע״י דברי שוא ומדוחים ויבואו לקחת
מן המחזורים מהדפסה האסור׳ וילכדו ח״ו במלודות החרמות והשמתות הפרושות עליהם.
ראיתי שמוטל עלי ועל כל העומד בפרץ להודיע לרבים כי ההסכמות והחרמות הנ״ל כולי
בתקפם עומדים בכל מקום ואין רשות לשום אדם לעבור עליהם בשום אמתלא שבעולם, וה
מזהיר לבלתי קחת מן המחזורים הנ״ל הנדפסים שלא ברשות, ושלא להיות בהם שום ע
המתפלל מתוכם תפלתו תהי׳ לחטאה ולשומעים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב.

פה ק״ק פפ״דמ יע״א יו׳ ב׳ ד׳ אלול תקס״ז לפ״ק. d. 7. Sept. 1807.

הק׳ צבי הירש הלוי איש הורוויץ.

60984 81800

מסודר בשלמות הסדור ומדויק בתכלית הדיוק

מאתי

וואלף בן שמשון הלוי היידנהיים

רעדלהיים

בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם.

מחזור

ליום ראשון של ראש השנה

לבני פולין פיהם ומעהרין יצ"ו.

מדויק היטיב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזית.

וכל הענינים הנהוגים בעת הזאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת.

רעדלהיים

שנת תקצ"ב לפ"ק

(מהדורא תמינאה.)

נייע, דורכאויז פערבעסערטע אונד פערמעהרטע אריגינאלאויפלאגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey von W. Heidenheim. 1832.

תפלה לשליח צבור,

לאומרה בבכיה וכונה ובחרדה קודם התפלה.

אל מלך נאמן שדי מלך עליון קבל שועתי ברצון ובאמוץ הלב. כוז"ו במוכס"ז כוז"ו אחד אל חי דין אמת שופט צדק רחום וחנון. רחם עלי ושמע תפלתי היום אשר אתפלל בעדי ובעד ביתי ובעד עדתי המסכימים עמי בתפלתי ותכלול תפלתי עם התפלות הישרות והנקיות אשר יעשו ישראל. ותחתור תחת כסא כבודך כמו שחתרת לתפלת משה (נ"א מנשה). ואל יבושו בי שלחי ולא אני בהם. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. אמן סלה: יהי רצון לפניך איום שתתן לי קול נעים וערב היום ואל יפסוק קולי ואל יחר גרוני ויהיה קולי נעים וחזק כמו שנאמר ויהי קול השופר הולך וחזק: אמן סלה:

תפלה אחרת לש"ץ.

הנני העני ממעש ונרעש ונפחד מפחד יושב תהלות ישראל באתי לעמוד ולחנן לפניך על עמך ישראל אשר שלחוני ואף על פי שאיני כדאי והגון לכך. על כן אבקשך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. יי, יי. אל רחום וחנון. אלהים. שדי איום ונורא. היה נא מצליח דרכי אשר אנכי הולך לעמוד ולבקש רחמים עלי ועל שולחי. ונא אל תפשיעם בחטאתי ואל תחייבם בעונותי כי חוטא ופושע אני ואל יכלמו בי בפשעי ואל יבושו בי ואל אבושה בהם וקבל תפלתי כתפלת זקן ורגיל ופרקו נאה וזקנו מגדל וקולו נעים ומעורב בדעת עם הבריות. ותגער בשטן לבל ישטיננו. ויהי נא דגלנו עליך אהבה. לכל פשעים תכסה באהבה. וכל צומותינו וענויינו הפוך לנו ולכל ישראל לששון ולשמחה לחיים ולשלום. האמת והשלום אהבו. ואל יהי שום מכשול בתפלתי:

ויהי רצון מלפניך יי אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון אהיה אשר אהיה שכל המלאכים שהם בעלי תפלות יביאו תפלתי לפני כסא כבודך ויפיצו אותה לפניך בעבור כל הצדיקים והחסידים התמימים והישרים ובעבור כבוד שמך הגדול הגבור והנורא כי אתה שומע תפלת עמך ישראל ברחמים בא"י שומע תפלה:

קבלה מר"ת לומר ד' פסוקים אלו, קודם שמתחיל הש"ץ המלך וקודם הקדיש:

ידעתי יי כי צדק משפטיך ואמונה עניתני:

הקשיבה לי וענני אריד בשיחי ואהימה:

ונפשי תגיל ביי תשיש בישועתו:

הנותן תשועה למלכים הפוצה את דוד עבדו מחרב רעה:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃ הש"ץ אומר ח"ק ואח"כ מתפללין תפלה בלחש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת

וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: ח' לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ. קו"ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: ח' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ: ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה. בָּא"י הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ· בָּא"י הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה·

וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת· בָּא״יְ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים׃

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ· בָּא״יְ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט׃

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּא״יְ שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים׃

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים׃

וְלִירוּשָׁלַםִ עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָםִ׃

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם· בָּא״יְ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה׃

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה· וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ· כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל

הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

עֵרוּב תַּבְשִׁילִין.

ר״ה וכן חג הסכות לא יחול כ״א באחד מימי בג״ה״ז. ואם חל ערב י״ט ביו׳ ד אז צריכים לעשות ע״ת קודם י״ט, וכך מעשהו: לוקחין פת שלם וכזית תבשיל או בשר או ביצה צלוי׳ ומניחין אותם על ספתו, ובעל הבית או מי שעושה העירוב בשבילו יתן העירוב לחברו שאינו סומך על שולחנו שיזכה בעירוב וזה ג״כ לשאר ישראלים הדרים בעיר הזאת שבכאן ולא עשו עירוב, וצריך הזוכה להגביה העירוב טפח ממקום שהוא מונח עליו, וחוזר בעל הבית ונוטלו מיד הזוכה ומברך:

בָּ״אַ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב: בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְמֵפָא וּלְבַשָּׁלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא וּלְמֶעְבַּד כָּל־צָרְכָּנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנוּ וּלְכָל־הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

ווער קיין לה״ק פֿערשטעהט, דער מאַג אויך אויף דייטש זאַגען:

דורך דיעזען ערוב זייא עס אונז ערלויבט, צו באַקקען, צו קאָכען, שפייזע וואַרם צו ערהאַלטען, ליכטער אַנצוצינדען אונד איבערהויפט אַללעס נאָטהיגע פֿאָן י״ט אויף שבת צו פֿעררינטען, זאָ וואָהל אונז, אַלז יעדען, דער אין דיעזער אָרטע וואָהנט.

קַבָּלַת שַׁבָּת.

צה א׳ לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ:

ק׳ נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ:

ח׳ כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים:

ק׳ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ:

ח׳ אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ:

ק׳ בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשֵׂנוּ:

ח׳ כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃ ק׳ אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם
כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר׃ ח׳ אֲשֶׁר נִסּוּנִי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָעֳלִי׃ ק׳ אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם
לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃ ק׳וח׳ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי
אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי׃

צו ח׳ שִׁירוּ לַײָ שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַײָ כָּל־הָאָרֶץ׃
ק׳ שִׁירוּ לַײָ בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃
ח׳ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃
ק׳ כִּי גָדוֹל ײָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־
אֱלֹהִים׃ ח׳ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַײָ שָׁמַיִם
עָשָׂה׃ ק׳ הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃
ח׳ הָבוּ לַײָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַײָ כָּבוֹד וָעֹז׃
ק׳ הָבוּ לַײָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו׃
ח׳ הִשְׁתַּחֲווּ לַײָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־
הָאָרֶץ׃ ק׳ אִמְרוּ בַגּוֹיִם ײָ מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃ ח׳ יִשְׂמְחוּ
הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃ ק׳ יַעֲלֹז
שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃
ק׳וח׳ לִפְנֵי ײָ כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

צז ח' יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים:
ק' עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ:
ח' אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו: ק' הֵאִירוּ
בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ: ח' הָרִים
כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְיָ מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ:
ק' הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ:
ח' יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים
הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים: ק' שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח
צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ:
ח' כִּי־אַתָּה יְיָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ
עַל־כָּל־אֱלֹהִים: ק' אֹהֲבֵי יְיָ שִׂנְאוּ* רָע שֹׁמֵר
נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם: ח' אוֹר
זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה: ק' וח' שִׂמְחוּ
צַדִּיקִים בַּייָ וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ:

צח ח' מִזְמוֹר שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ: ק' הוֹדִיעַ
יְיָ יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ: ח' זָכַר
חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי־
אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: ק' הָרִיעוּ לַייָ כָּל־
הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ: ח' זַמְּרוּ לַייָ בְּכִנּוֹר
בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה: ק' בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר

*) שִׂנְאוּ רָע הרי"ש בקמץ בס"מ וכ"י וכמשפט פעול' ויורד שים לו כח לשנות הנקוד כמו המתנה וס"פ. וכמו שכתבתי בספרי משפטי טעמי אמ"ת.

הריעו לפני המלך יי: ח׳ ירעם הים ומלאו
תבל וישבי בה: ק׳ נהרות ימחאו־כף יחד
הרים ירננו: ק׳וח לפני יי כי בא לשפט הארץ
ישפט־תבל בצדק ועמים במישרים:
צט ח׳ יי מלך ירגזו עמים ישב כרובים תנוט
הארץ: ק׳ יי בציון גדול ורם הוא על־כל־
העמים: ח׳ יודו שמך גדול ונורא קדוש הוא:
ק׳ ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים
משפט וצדקה ביעקב אתה עשית: ח׳ רוממו
יי אלהינו והשתחוו להדם רגליו קדוש הוא:
ק׳ משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו
קראים* אל־יי והוא יענם: ח׳ בעמוד ענן ידבר
אליהם שמרו עדתיו וחק נתן־למו: ק׳ יי אלהינו
אתה עניתם אל נשא היית להם ונקם על־
עלילותם: ק׳וח רוממו יי אלהינו והשתחוו
להר קדשו כי קדוש יי אלהינו:
כט ח׳ מזמור לדוד הבו ליהוה בני אלים הבו
ליהוה כבוד ועז: ק׳ הבו ליהוה כבוד שמו
השתחוו ליהוה בהדרת־קדש: ח׳ קול יהוה על־
המים אל־הכבוד הרעים יהוה על־מים רבים:
ק׳ קול־יהוה בכח קול יהוה בהדר: ח׳ קול יהוה

*) קראים, הר׳ נקראת נסירק והא׳ נעלם.

שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃
ק' וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־
רְאֵמִים׃ ת' קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ ק' קוֹל
יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ ת' קוֹל
יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ
אֹמֵר כָּבוֹד׃ ק' יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה
מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ קו"ת יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה
יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

הס"ז מנגן כנעימה. ראשי החרוזים שלמה הלוי.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה· פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה׃ לכה

שָׁמוֹר וְזָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד· הִשְׁמִיעָנוּ אֵל הַמְיֻחָד· יְיָ
אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד· לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה׃ לכה

לִקְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה· כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה· מֵרֹאשׁ
מִקֶּדֶם נְסוּכָה· סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה׃ לכה

מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה· קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה· רַב
לָךְ שֶׁבֶת בְּעֵמֶק הַבָּכָא· וְהוּא יַחֲמוֹל עָלַיִךְ חֶמְלָה׃ לכה

הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי· לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי· עַל־יַד
בֶּן־יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי· קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְאָלָהּ׃ לכה

הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי· כִּי בָא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי· עוּרִי עוּרִי
שִׁיר דַּבֵּרִי· כְּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ נִגְלָה׃ לכה

לֹא תֵבֹשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי· מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה תֶּהֱמִי· בָּךְ
יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמִּי· וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ׃ לכה

וְהָיוּ לִמְשִׁסָּה שֹׁאסָיִךְ· וְרָחֲקוּ כָּל־מְבַלְּעָיִךְ· יָשִׂישׂ עָלַיִךְ

אֱלֹהָיִךְ· כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה: לכה
יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי· וְאֶת־יְיָ תַּעֲרִיצִי· עַל יַד־אִישׁ בֶּן
פַּרְצִי· וְנִשְׂמְחָה וְנָגִילָה: לכה
בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ· גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה·
תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה· בּוֹאִי כַלָּה· בּוֹאִי כַלָּה: לכה

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָֹה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָֹה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָֹה מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים׀ כְּמוֹ־עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָֹה: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָֹה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָֹה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָֹה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ: עַוְלָתָה ק'

צג יְהוָֹה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָֹה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת׀ יְהוָֹה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָֹה: עֵדֹתֶיךָ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ יְהוָֹה לְאֹרֶךְ יָמִים:

*) מפיק א'.

הש״ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו״ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים

והקהל עונים יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר · וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה· וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: (יחיד אומר אל מלך נאמן).

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה · אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ

וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:
במדבר ט״ו ל״ז וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי

וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לכרוך אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבולע המ״ם.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר, הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ, הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ, הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ. יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב

וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְרוּשָׁלָיִם׃

לשבת וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃
כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃

הש"ץ אומר חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ זָכְרֵנוּ לְחַיִּים׃ מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים׃ וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים׃ לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים׃
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהֹוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם השבת הזה ואת יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה· יוֹם זכרון תְּרוּעָה באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדּוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים · חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ · וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · (לשבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ·) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ (מלכנו) אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ · וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל־)בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ·

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

בשבת אומרים ויכלו ובהרבה קהלות אומרים גם מגן אבות.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

ח׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

ק׳ מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

ח׳ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת׃

נפ״פ דמיין אומרים במה מדליקין גם בשחל בשבת.

שבת פ״ב בַּמֶּה מַדְלִיקִין וּבַמָּה אֵין מַדְלִיקִין, אֵין מַדְלִיקִין לֹא בְלֶכֶשׁ וְלֹא בְחֹסֶן וְלֹא בְכַלָּךְ, וְלֹא בִפְתִילַת הָאִידָן וְלֹא בִפְתִילַת הַמִּדְבָּר, וְלֹא בִירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְלֹא בְזֶפֶת וְלֹא בְשַׁעֲוָה, וְלֹא בְשֶׁמֶן קִיק וְלֹא בְשֶׁמֶן שְׂרֵפָה, וְלֹא בְאַלְיָה וְלֹא בְחֵלֶב. נַחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד מְבֻשָּׁל וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל

אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ: (ב) אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַשְּׁמָנִים בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת בְּשֶׁמֶן דָּגִים בְּשֶׁמֶן פַּקּוּעוֹת בְּעִטְרָן וּבְנֵפְט. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד: (ג) כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶלָּא פִשְׁתָּן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִים אֶלָּא פִשְׁתָּן. פְּתִילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא הִבְהֲבָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר טְמֵאָה הִיא וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טְהוֹרָה הִיא, וּמַדְלִיקִין בָּהּ: (ד) לֹא יִקּוֹב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וִימַלְאֶנָּה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה עַל פִּי הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת וַאֲפִילוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס, וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אֲבָל אִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד. לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת, וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר: (ה) הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי גוֹיִם מִפְּנֵי לִסְטִים מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה אוֹ בִּשְׁבִיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן, פָּטוּר. כְּחָס עַל הַנֵּר כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן כְּחָס עַל הַפְּתִילָה, חַיָּב. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן חוּץ מִן הַפְּתִילָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשָׂהּ פֶּחָם: (ו) עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בִּשְׁעַת לֵידָתָן, עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת, בְּנִדָּה בְּחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר: (ז) שְׁלֹשָׁה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. עִשַּׂרְתֶּם עֵרַבְתֶּם הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר. סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה, אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי, וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּרוֹת, אֲבָל מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי, וּמְעָרְבִין וְטוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין:

תניא אמר ר' חנינא חייב אדם למשמש בבגדיו בערב שבת עם חשיכה שמא ישכח ויצא, אמר רב יוסף הלכתא רבתא לשבתא:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא · תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ ׀ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

כשמקדשים בשבת על השולחן מתחילים ויכולו, תמצאהו בדף 9.

סברי מרנן ורבנן ורבותי ·

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו · וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יום השבת הזה ואת יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה יום זכרון תְּרוּעָה באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם · כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל־הָעַמִּים · וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

עלינו, קדיש יתום.

ונוהגים לאמר איש לחברו.

ליחיד לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכָּתֵב: ולרבים תִּכָּתֵבוּ:

ולנקבה לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכָּתֵבִי: ולרבות תִּכָּתַבְנָה:

כשם שמקדשין בבה"כ כך מקדשין בבית (אלא שבשבת מתחילין יום הששי וכו'. ובוצעין על הפת ומברכין המוציא ואוכלין פרוסת הבליעה. ואח"כ טובלין תפוח מתוק וטובלין אותו בדבש ומברכין עליו בורא פרי העץ ואוכלין אותו ואח"כ אומרים:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱ"וֵא' אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה:

קודם שיכנס לבה"כ יעמוד מעט בעזרת בה"כ ויאמר:
בעפאָר מאַן אין דיא שולע געהט, זאַגט מאַן:

וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ:

אז ילך בנחת ולא בפתע פתאו' ויאמר: דאַן געהט מאַן מיט אַנשטאַנד איינין אונד זאַגט:

בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ:

כשיכנס לבה"כ יאמר: נאַך דעם איינטריט אין דיא שולע זאַגט מאַן:

מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל: וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ: יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ: וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֶבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשִׂי: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

בקשה לר' שלמה בן גבירול. ב' תנועות ויתד וב' תנועות.

שַׁחַר אֲבַקֶּשְׁךָ. צוּרִי וּמִשְׂגַּבִּי אֶעֱרוֹךְ לְפָנֶיךָ. שַׁחְרִי וְגַם־עַרְבִּי: לִפְנֵי גְדֻלָּתְךָ. אֶעְמֹד וְאֶבָּהֵל כִּי־עֵינְךָ תִרְאֶה. כָּל־מַחְשְׁבוֹת לִבִּי: מַה־זֶּה אֲשֶׁר יוּכַל. הַלֵּב וְהַלָּשׁוֹן לַעֲשׂוֹת וּמַה־כֹּחַ. רוּחִי בְּתוֹךְ קִרְבִּי: הִנֵּה לְךָ תִיטַב. זִמְרַת אֱנוֹשׁ עַל־כֵּן אוֹדְךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה. נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ בִּי:

אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ: וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל־אֲדֹנָי* אֶתְחַנָּן: הָאִירָה

פניך

*) אדני, כ"ה בכל כ"י וגם נמנה בסדר קל"ד וודאין, וכן העיד הגאון בן חפני הובא בס' אבודרהם וכן העלה חמ"ש.

פָּנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה' תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה־עוֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2] בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

שיר מן ב' תנועות ויתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר, ובתוכו רצוף י"ג העקרים על סדר י"ג כתובים הנרשמים.

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדּוּתוֹ:
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־ אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ:
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ:
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ נוֹתֵן לְרָשָׁע רַע כְּרִשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב־חַסְדּוֹ בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

---

[1]) שְׁמָעָה כצ"ל ומסור עלי' לי' ק"מ. [2]) בְּמִישׁוֹר פליגי ביה הסופרים והספרים יש מדגישין הב' ויש מרפים. וכבר דברתי בו בחומש מאוד עיינים שלל כי במקלי עברתי (בראשי' לב י) ושלל ויחנו במדבר צין (במדבר לג לו).

[3]) גומל לאיש וכו', שעורו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו, ר"ל בנ"ת שלו העתיד דברים ללא תועיל.

שיר מורכב מיתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ· בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל· אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל· לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה· וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי· לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית· וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי· וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי· מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי· בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי· יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי' המלות מה שמוציא בשפתיו, וכשמזכירו שם הוי' ב"ה יכוין פי' קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין כתיבתו שהוא הי' והו' ויהי', וכשמזכירו שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בהרבה קהלות אשכנז מתחילים כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּאַ״יְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

נק"ק מיץ מוסיפים בא"י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין מ"מ סי' טו):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רַע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ׃ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃ בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה׃ זֶרַע יִצְחָק

יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן׃

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ׃ אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

רש"ל פי' נוהג לומ' כאן כל הפרש' הראשונ' של ק"ש, מפני שלפעמי' כשאומרי' קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק"ש.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּא״יְ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים׃

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קוֶֹיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ· אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם · וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה · אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

בק"ק אשכנז אומרים כאן ברכו' התור', יברכך, אלו דברי', ויש שא"א הפסוקי' והמשנ'.

שמות ל'.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה: וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם: וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:

במדב' כ"ח

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

שנים

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם. כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטיב היטיב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין. עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה׃ אבג"יתץ

קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא׃ קרע"שטן

נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם׃ נגד"יכש

בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם׃ בטר"צתג

חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ׃ חקב"טנע

יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ׃ יגל"פזק

שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת׃ שקו"צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

בשבת מוסיפין

במדבר כ"ח ט'. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

איזהו מקומן הוא במקו' למוד, וכן בברייתא דר' ישמעאל לכן צריך ללמדו בינין פפי'. ובתים פ"ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב׃ ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן׃ ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת׃ כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית · מִזְרָחִית צְפוֹנִית · צְפוֹנִית מַעֲרָבִית · מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית · שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי · וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת׃ ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי

מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:
ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת. אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת
אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם
מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי. שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים
מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:
ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל
הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם
מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם
וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן
בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם
נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת. וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד:
שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד.
הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה
נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה. מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב
אֶחָד. וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים. מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט

וּכְלָל· כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט· מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט· וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ· דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ· וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ· וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

נוטלים הטלית ומתעטפים מעומד, ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת:

ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד׳ פסוקים אלו:

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן:
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם:
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר:
מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב:

ברוך שאמר יש לנגן בקול נעים, וצריך לאמרו בעמידה, וידקדק בקריאתו כמו גבי ק"ש. ואסור להפסיק מתחילת ב"ש עד לאחר י"ש, ואפילו לצורך מצוה, אבל לקדושה ולברכו דהיינו לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולתיבות מודים אנחנו לך, ולקדיש דהיינו לומר יהא שמי' רבא עד יתברך, וגם לענות אמן אחר דאמירן בעלמא ולענות אמן אחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, מפסיק, אבל לשאר אמן לא יפסיק.

אם בא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמר' אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואח"כ תהל' לדוד עד מעת' ועד עולם הללוי', ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללוי', ואח"כ הללו אל בקדשו עד כל הנשמ' תהלל יה הללוי', ואח"כ ישתבח, ואם יש לו שהות יותר יאמר הודו לה' עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי יושבי כדי שיתפלל עם הצבור. ואם אין שהות כלל לא יאמר רק ברוך שאמר ותהל' לדוד וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר אור ואין שהות לומר אפילו בדלוג יתחיל ברכת יוצר אור ויקרא ק"ש עם ברכותי' ויתפלל י"ח עם הצבור ואחר י"ח יתחיל הודו לה' וכו' עד ישתבח ולא יאמר ישתבח, ויש אנשים כשבאים לבית הכנסת והצבור מתחילין יוצר אור המה ג"כ מתחילים ישתבח עמהם וזה איסור גמור כי ישתבח נתקן להיות סוף פסוקי דזמרה וברוך שאמר הוא ההתחלה וא"כ אם לא אמר קצת פסוקי דזמרה האיך יאמר ישתבח? לכן טוב ונכון להתחיל יוצר אור.

אם בא לבה"כ ובתוך שיבדוק הציצי' מתחילין הצבו' יוצר אור טוב שיתפלל עם הצבור ולא יבדוק הציצי' ויסמוך על הרוב וחזקתו בדוק. ויאחז הב' ציצי' שלפניו בידו הימנית בשעת אמירת ב"ש וכשיסיי' בתשבחות ינשקם ויניחם בנחת מידו.

כתוב בשל"ה, קודם ברוך שאמר צריך לאמר בפה מלא:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם· בָּרוּךְ הוּא· בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית· בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה· בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם· בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ· בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת· בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו· בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח· בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו· וּבְשִׁירֵי

דָּוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת
נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים · מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח
וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

ד״ה א׳ י״ו.

הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו:
שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו:
הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ:
דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל
עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־
הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה
לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ
לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית
עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל
נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים
בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם
אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם
מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־
תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־
יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז

לאלהים על־ישראל גאותו ועזו בשחקים:
נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן
עז ותעצמות לעם ברוך אלהים: אל־נקמות
יי אל נקמות הופיע: הנשא שופט הארץ
השב גמול על־גאים: ליי הישועה על־עמך
ברכתך סלה: יי צבאות עמנו משגב־לנו אלהי
יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בטח בך:
יי הושיעה המלך יעננו ביום־קראנו: הושיעה
את־עמך וברך את־נחלתך ורעם ונשאם
עד־העולם: נפשנו חכתה ליי עזרנו ומגננו
הוא: כי־בו ישמח לבנו כי בשם קדשו
בטחנו: יהי־חסדך יי עלינו כאשר יחלנו לך:
הראנו יי חסדך וישעך תתן־לנו: קומה
עזרתה לנו ופדנו למען חסדך: אנכי יי אלהיך
המעלך מארץ מצרים הרחב־פיך ואמלאהו:
אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי אלהיו:
ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך
אשירה ליי כי גמל עלי:

ראיתי בספר המנהיג לאבן הירחי שאמר: בצרפת נהגו לדלוג בשבתות וי"ט מזמור לתודה וכן בדין שהיו אומרין אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאין ד' הצריכין להודות ואינה קריבה בשבת וי"ט דנדרים ונדבות אין קריבין בהם, אבל בפרובנצא וספרד אומרין אותו ולא יתכן, עכ"ל, והר"ד אבודרהם ישב מנהג ספרד, אכן מנהגנו שלא לאמרו לא בשבת וי"ט וערב י"כ גם לא בע"פ וחה"מ של פסח, אכן בק"ק מדלגי' רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילי' הריעו ליי וגו'.

בשבת וביו"ט מוסיפים מזמורים אלו וכפולין וק"ק אשכנז גם כהושענא רבא.

יט
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת
יְהֹוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהֹוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהֹוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהֹוָה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהֹוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יְהֹוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב
רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהֹוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:
לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהֹוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּיהֹוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:
גַּדְּלוּ לַיהֹוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהֹוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ:
זֶה עָנִי קָרָא וַיהֹוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ:
חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהֹוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהֹוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ:

יְראוּ אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃
מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃
סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃
עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃
פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃
קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה׃
שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃
פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ׃

צ תְּפִלָּה* לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ
בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא
וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם
אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ
בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃
כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּ° עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ
עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ
שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם

---

*) סר' נקראת פעלאפוס והא' נעלם. °) שתה ק'.

בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וכו'.

קלה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כָּל אֲשֶׁר

חָפֵץ יְהוָֹה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהוֹמוֹת׃
מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ
מֵאוֹצְרוֹתָיו׃ שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃
שָׁלַח ׀ אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־
עֲבָדָיו׃ שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃ לְסִיחוֹן ׀
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃
וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃ יְהוָֹה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
יְהוָֹה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר׃ כִּי־יָדִין יְהוָֹה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם׃
עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃ פֶּה־לָהֶם וְלֹא
יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף
אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם׃ כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ
בָּהֶם׃ בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָֹה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָֹה׃ בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהוָֹה יִרְאֵי יְהוָֹה בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָֹה׃ בָּרוּךְ יְהוָֹה ׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָ‍ִם הַלְלוּיָהּ׃

הודו, זה הוא הלל הגדול, וההלל של ר"ח וי"ט הוא הלל המצרי. ברכות דף ד' וכ"ו ופסחים קי"ח.

קלו הוֹדוּ לַיהוָֹה כִּי־טוֹב — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ:
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי־יָשָׁר דְּבַר־
יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־
צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ
מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם ׀ בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם:
מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד
לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל
גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ
לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:
יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:
צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ ׀ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ:
צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן

תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ׀ יְהוָֹה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָֹה: עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ* יְהוָֹה לְאֹרֶךְ יָמִים: *) מפיק א'.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם ׀ יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי ׀ לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם ׀ יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

*) נאוה קדש הנ' בקמץ והא' במ"פ ובס' דגוש בכ"י מדויק וד"י וכן עיקר וכ"כ רד"ס.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

גָּדוֹל יְהֹוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:

דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ:

הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:

וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: יתיר ו'.

זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:

חַנּוּן וְרַחוּם יְהֹוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדוֹל־חָסֶד: יתיר ו'.

טוֹב־יְהֹוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:

יוֹדוּךָ יְהֹוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:

כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ:

לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ:

מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר:

סוֹמֵךְ יְהֹוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים:

עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ:

פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ* וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:

צַדִּיק יְהֹוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:

קָרוֹב יְהֹוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת:

רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:

שׁוֹמֵר יְהֹוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד:

*) פותח את ידך ר"ת פאי כמנין כוזו אדני וס"ת חתך וכולו שם של פרנסה.

תְּהִלַּת יְהֹוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהֹוָה: אֲהַלְלָה יְהֹוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהֹוָה אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהֹוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהֹוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהֹוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהֹוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהֹוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהֹוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהֹוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהֹוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ: עֱנוּ לַיהֹוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהֹוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהֹוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃ הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ
עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃ הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר׃ מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃
יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם׃ מַגִּיד דְּבָרָו
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃ לֹא עָשָׂה כֵן ׀ לְכָל־גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ׃ *) דבריו ק׳

קמח הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים׃ הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו׃
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃ הַלְלוּהוּ שְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר ׀ מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃ יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃ וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן
וְלֹא יַעֲבוֹר׃ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת׃ אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃ הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים
וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־
נְעָרִים׃ יְהַלְלוּ ׀ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן ׀ לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃ *) צבאיו ק׳

קמט הַלְלוּיָהּ ׀ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים׃ יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם׃
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ׃ כִּי־רוֹצֶה יְהוָה
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃ יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ

עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כ"ה ת"י"ה:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן ׀ וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ ׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ ׀ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן ׀ וְאָמֵן:

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו'.

ד"ה א' כ"ט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל ׀ לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: נחמי' ט' אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְּׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהֹוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהֹוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהֹוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהֹוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך לאמרה מעומד בשמחה ובכוונה ובנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהֹוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר   אָשִׁירָה לַיהֹוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה   סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה   זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ   אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ:   יְהֹוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהֹוָה
שְׁמוֹ:   מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם   וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהֹוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ   יְמִינְךָ
יְהֹוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃ וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃ אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים׃ מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא׃ נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ׃ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים׃

כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן
לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃
וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃
וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ
תָּמִיד׃ מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל׃
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה
וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃ אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים
וְהָאַחֲרוֹנִים׃ אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־
תּוֹלָדוֹת הַמְהֻלָּל *בְּרֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת °הַמְנַהֵג
עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים׃ וַיְיָ לֹא־יָנוּם
וְלֹא־יִישָׁן׃ הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים *וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים
וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים׃ וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים׃ לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ
מוֹדִים׃ אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה
כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ׃
וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ׃ וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת
כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם׃ וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת׃ אֵין
אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ׃ וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ׃ עַל־אַחַת מֵאָלֶף

---

*) ברוב התשבחות, טעמו בריבוי התשבחות, כלומר בכל התשבחות ואף שהם רבים, וזה שימוש מלת רוב בלשון עברי להורות על ריבוי הכלל, וזה טעם ורוב עצמותי הפחיד (איוב ד' י"ד), כבוד עשרו ורוב בניו (אסתר ה' י"א) ריבוי בניו, ואמנם רז"ל הרגילו להשתמש בו בענין אחר באמרם רובו ככולו, והוצרכתי להעיר כאן על הענין הזה להכין דעת המתקשים בזה.

°) המנהג, המ' רפה כמו המטהר (ויקר' יד' יא) וכן משפט הלשון להרפות המ' כשפ' הפעל נפתח. *) והמקיץ נ"י והמעיר.

אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם־אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ בְּרָעָב זַנְתָּנוּ וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ: עַד־הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח: עַל־כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ: כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה וְכָל־לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: מִי יִדְמֶה־לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת־שֵׁם קָדְשֶׁךָ כָּאָמוּר לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ:

°) ורבי כ"א ורבו רבבות רבבות פעמים.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ: הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ:
הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ:

יוצר ליום ראשון של ראש השנה·

תפלה לש"ץ הנדפסת כאן בהרבה מחזורים השמטתי מהכא, כי שאלתי את פי רבותי והורו שאסור להפסיק כאן בשום דבור; לכן הדפסתי אותה לבדה בתחלת הכרך הזה ויוכל הש"ץ לאמרה קודם ברוך שאמר.

הַמֶּלֶךְ

*)יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ
צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: בְּפִי
יְשָׁרִים תִּתְרוֹמָם: וּבְדִבְרֵי
צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ: וּבִלְשׁוֹן
חֲסִידִים תִּתְקַדָּשׁ: וּבְקֶרֶב
קְדוֹשִׁים תִּתְהַלָּל:

ובמקהלות

---

*) יושב על כסא רם ונשא, כן מנהגנו לומר בר"ה וביה"כ יושב בלא ה' בראש, וכן הגירסא בכל ספרי הדפוס אשר ראיתי; ואולם בכל כתבי יד אשר לי הגירסא המלך היושב בה' בראש.

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: הש"ץ אומר ח"ק.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ
אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה

וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא[1] מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ח' וואָהרענד דער חזן ברכו זאגט,

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו"ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל

זאגט קהל יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

[2]) אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

מלך

---

[1]) מנהג ק"ק פ"פ דמיין הש"ץ כופל לעלא בשחרית ובמוסף; אבל לא במנחה וערבית. גם בקדיש יתום אין כופלין.

[2]) אור עולם באוצר חיים, מאוצר אל מעלה יוצר אור וכו' ואמר שאור עולם הוא האור שנברא מששת ימי בראשית הוא נגנז באוצר חיים כמו שאמרו לפי שאין העולם כדאי להשתמש בו ונגנז לצדיקים לעתיד לבוא לעולם שכולו חיים, ועיין בב"ר פ' ג' וביפה תאר סי' א' וסי' ו' וז' ועוד שם בפ' ר"א, וכן פתח הפייטן ביוצר להפסקה שכי' אורות מאופל הזריח מאודו וכו', ואפשר כי אורות מאופל קאי על אור המאורות, וקרא לאור הגנוז אור עולם להיותו קיים לעולם, כדאי' בסדר א"ז פרק כ"א ולאור המשמש אמליכו אורות בלשון רבים כמ"ש הכתוב יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ.

מיוסד ע"פ א"ב בראשי המחרוזות.

מֶלֶךְ אָזוּר גְּבוּרָה· גָּדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה· לְךָ זְרוֹעַ עִם גְּבוּרָה: מֶלֶךְ בִּגְדֵי נָקָם· לָבַשׁ בְּיוֹם נָקָם· לְצָרָיו יָשִׁיב אֵל חֵיקָם: מֶלֶךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ· יַמִּים מְיַבֵּשׁ· וְגַאֲוַת אֲפִיקִים מְכַבֵּשׁ:

מֶלֶךְ בַּעֲשָׂרָה לְבוּשִׁים· הִתְאַזָּר בִּקְדוֹשִׁים·
אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים· קָדוֹשׁ:

באור.

א מלך אזור גבורה וכו' עד מלך יעט קנאה, עשרת המאמרים האלה מיוסדים על הא דאי' בפסיקתא והובא בילקוט בישעי' סי' ס"א ברמז תק"ו: בעשרה מקומות .... ובנגדם לבש הקב"ה עשרה לבושין וכו'. ועוד תמצא המאמר הזה בשנוי מעט ברבות סוף פ' ואתחנן, ובמדרש חזית בפסוק מה יפו דודיך גם בילקוט תהלים ברמז תתמ"ז בשנוי אחרת. והפייטן מונה והולך על סדר א"ב. וידמה כי אלוף הפעולות ושנוי הכחות היוצאות מאחדותו יתברך יתיחסו אליו בלבושים נערכים אל העניינים דוגמת שאמרו בזוהר י' ספירוין אינון מאנין ולבושין דקוב"ה, וכבר הרחיבו לדבר בעניינים האלה רבינו סעדיה גאון ז"ל במאמר האחדות והרמב"ם ז"ל במורה בראשון, וביחוד בפ' כ"ו ומ"ז והראב"ע בפי' דניאל סי' י"א, וכבר מנה הגאון ז"ל המלות הגשמיות הנהוגות בכתובים נאמרי האל יתברך ומצא גם אותם עשרה במספר ע"ש במאמר הנזכר והעתקתי דבריו במפורש בפסוק נעשה אדם (בראשית א' כ"ו) ובפסוק וינחם ה' (שם ו' ו'). אזור גבורה, עש"ה אל נאזר בגבורה (תהלים סה ח). גדול, ירמיה' י' ו'. לך, תהלים פ"ט י"ד. ב בגדי נקם, עש"ה וילבש בגדי נקם (ישעיה נ"ט י"ז) ות"י ויתגלי למעבד לאתפרעא. ג גאות לבש, דכתיב ה' מלך גאות לבש (תהלים צ"ג) וזה הלבוש כנגד מלחמת הים כדאיתא עליו בילקוט, וזהו ימים מיבש. וגאות אפיקים, גאות גבורים, ל' ומזיח אפיקים רפה (איוב י"ב כ"א) ורומז לאנשי מצרים שהיו גסי הרוח. בעשרה לבושים וכו', כדאמרן. בקדושים, בשביל ישראל עם קדושו וכמו שמסיים במדרש חזית במקום הנזכר. ד נערץ, תהלים פ"ט ח',

---

תרגום אשכנזי.

א קֶניג, מיט אַללגעוואַלט אומגירטעט, גראָססמאַכטיג איזט דיין נאַמע! דיין איזט אַרם אונד קראַפט! ב קֶניג איין ראַכעגעוואַנד! ער אומווינדעט עס אַם טאַגע דער ראַכע אונד טריפט דיא ברוסט זיינער ווידערזאַכער. ג קֶניג מיט האָהייט אומגעבען! איינזט ליעס ער שטירמישע מעערע ערטראָקקנען אונד דעמיטהיגטע דער מעכטיגען שטאָלזען איבערמוטה.

צעהן מאַנניגפאַלטיגע געוואַנדער*) לאַג דער קֶניג אַן, זיינער אויס־ערוואַהלטען (ישראל) האַלבען; אַללמעכטיג איזט ער אונד שרעקליך אין דער פערזאַממלונג דער היילינען (מלאכים). קדוש.

קֶניג

---

*) זיעהע אים באור.

מֶלֶךְ דָּר בִּנְהוֹרָא· עוֹטֶה כַּשַּׂלְמָה אוֹרָה· מִשְׁפָּטֵנוּ יוֹצִיא כָאוֹרָה׃ מֶלֶךְ הִתְאַזָּר עוֹז· יְמִינוֹ תָּעוֹז· וֶאֱנוֹשׁ אַל יָעוֹז׃ מֶלֶךְ וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה· וְנִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה· לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה׃ מֶלֶךְ זֶה הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ· וְכוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ· אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃ מֶלֶךְ חֲמוּץ בְּגָדִים· בְּדָרְכוֹ בּוֹגְדִים· יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים׃ מֶלֶךְ טַלִּיתוֹ כַּשֶּׁלֶג מְצֻחְצָח· צַח וּבְצַחְצָחוֹת יְצַחְצַח· מְצַחְצְחִים

וכמו שדרשוהו בויקרא רבה פ׳ כ״ט דף קל״ט א׳. ד דר בנהורא, עפ״ה ונהורא עמי׳ שרא (דניאל ב כב). עוטה, תהלים ק״ד ב׳. ה התאזר עוז, תהלים צ״ג, וזה בשעת מתן תורה כדכתי׳ ה׳ עוז לעמו יתן. ימינו תעוז, ע״ש תעוז ידך תרום ימינך (תהלים פט יד), ועיין ברכות ריש פ׳ משפטים. ו וילבש צדקה, (ישעי׳ נ״ט י״ז), ות״י ויתגלי למעבד זכוון לעמיה. ז זה הדור, ישעי׳ ס״ג א׳, וכדאי׳ שם בילקוט. וכובע, שם נ״ט י״ז. אלהי׳, תהלי׳ מ״ז ט׳. ח חמוץ בגדים, עפ״ה מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה (ישעי׳ סג א), ובל דבר שהוא מתבאץ בריתו בטעמו ובמראיתו כופל בו ל׳ חימוץ בל׳ עברי, וידענו כי האודם מתבאץ לעין ויזיקנו וכמ״ש רבינו סעדי׳ הגאון ז״ל מאמר י׳ שער י״ג מספרו האמונות והדעות, ולכן כיפל ל׳ חמוץ על בגד שמראיתו אדום, וחמוץ המראה יקרא בל״א גרעלל. ט טליתו כשלג מצוחצח, לבושו כשלג מלובן כדכתיב לבושי׳ כתלג חור (דניאל ז׳ ט׳). צח, תאר להקב״ה עפ״ה דודי צח ואדום (שיר ה י), ואז״ל בשיר רבה דודי צח לי בר״ה, והוא יצחצח בצחצחות אותם המצחצחים פעלם כדי לצאת בדין. צח וצחצוח לשון לבון וזכות הן ורומז להא דאי׳ בילקוט ישעי׳ סי׳ ס״א על פסוק מי זה בא מאדום וגו׳, הקב״ה נוטל כל עוונותיהם של ישראל ונותנם על בגדיו ונעשים אדומים כתולעת שני ושוב מכבסן עד שנעשים כשלג שנאמר לבושי׳ כתלג חור עכ״ל. וסמפרש אשר לפני פירש פעלם לכצח. „ישראל מצחצים פועל שלהם הוא הקב״ה” וכו׳. ומלבד שהפי׳ הזה בלתי מלוחלח הנה לא יאתה לו הלשון

ד קעניג אין ליכט וואהנונג, דער ליכט אומהיללט וויא איין געוואנד; ער וויררע אונזער רעכט, ווא זאנגען וויא ליכט! ה קעניג איין זיעגעזרינגונג! זיינע רעכטע זיעגט! איהן טראָטצע דער מענשען קיינער! ו קעניג איהן אנגלוג דער גערעכטיגקייט, געהייליגט דורך גערעכטיגקייט! דיין, אָ עוויגער, איזט דיא גערעכטיגקייט! ז קעניג! איהן פראכטגעוואנדע, דען העלם דעז טריומפס אויף זיינעם הויפטע, זאָ זיטצט ער, גאָטט, אויף זיינעם הייליגען טהראָנע! ח קעניג אין גרעללער קליידונג! ער צערטראַמפפט דיא טרייללאָזען, דעמיטהיגט דען האָכזינות דער פירזטען! ט קעניג איט ריינען געוואנד, וויס וויא שנעע! הייטער

פְּעָלָם לָנֶצַח: מֶלֶךְ יָעַט קִנְאָה· קַנָּא קִנֵּא גָּאֹה
גָּאָה· כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה: מֶלֶךְ כָּל
אַפְסֵי אָרֶץ· יִשְׁתַּחֲווּ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ· כִּי
בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ: מֶלֶךְ לְיוֹם קוּמוֹ לָעַד·
כָּל יְצוּר לְפָנָיו יִרְעַד· רָם וְנִשָּׂא שׁוֹכֵן עַד: מֶלֶךְ
מוֹשֵׁל עוֹלָם בִּגְבוּרָתוֹ· יִרְעֲשׁוּ הָרִים מִגַּאֲוָתוֹ·
וּכְאֵילִים יִרְקְדוּ מִגַּעֲרָתוֹ: מֶלֶךְ נוֹרָא לְמַלְכֵי
אֶרֶץ· חוּל תָּחוּל הָאָרֶץ· מוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים
תָּנוּט הָאָרֶץ: מֶלֶךְ שְׂאֵתוֹ מִי יַעֲצָר כֹּחַ· וְהוּא

כי הפרש גדול יש בין פעלם לפועלם שזה נופל על המפעל וטעמו פּוֹעַל שלהם ר"ל מִפְעָלָם דוגמת ויגד להם פעלם (איוב לו ט), אבל פועלם נופל על הפּוֹעֵל, כמו יוצרם, שטעמו יוצר שלהם כמבואר היטיב בפי' רש"י לישעי' א' ל"א על ופועלו לניצוץ ע"ש. י יעט קנאה, עש"ה ויעט כמעיל קנאה (ישעי' נט יז) ות"י ויתיב נקמתא לבעלי דבבוהי, ול' קנאה נרדף עם ל' נקמה אלא שהוא קודם לו בזמן, עיין פירש"י ריש פ' פנחס. כאיש מלחמות, ישעי' מ"ב י"ג. כ כל אפסי ארץ וכו', עש"ה בזכרי' י"ד ט"ז. ל ליום קומו לעד, צפני' ג' ח', ות"י ליום אתגליותי למידן, וע"ש רש"י וברכות דף קכ"ד ג'. רם ונשא וכו' עש"ה בישעי' נ"ז ט"ו. מ מושל עולם, תהלים ס"ו ז'. ירעשו, שם מ"ו ד'. נ נורא, שם ס"ו י"ג. חול תחול, יחזקאל ל' י"ו, ל' חלחלה. מיושב, תהלים כ"ט א'. ס שאתו, פחדו, כמו משאתו יגורו אילים (איוב מ"א י"ז) או טעמו כובדו כפירש"י ומשאתו לא אוכל (שם לא כג) והיינו גזירתו

אויט ער דענען, דיא נאך רייכען שטאטען שטרעבען. י קעניג, אין אייפער געהיללט, ענטפלאממט פאָן ערצירנטען, ערהאבענסטען אייפער, וויא איין העלד, דער פרעפעל אַהנדעט ! כ קעניג ! אללער וועלט-ענדען בעוואָהנער ווערדען איהן פערעהרען, דען קעניג אללער וועלטען, ווען ער איינסט קאָממען ווירד, דיא ערדע צו ריכטען. ל קעניג ! איינסט ווירד ער זיך ערהעבען, דאס רעכט צו שפרעכען; דאן ווערדען אללע ערשאפפענע וועזען פאָר איהם בעבען ! ער, דאס אללערהאָכסטע וועזען, דאס דיא אונענדליכקייט בעוואָהנט ! מ קעניג ! זיינע אללמאכט רעגיערט דיא וועלט ! בערגע בעבען פאָר זיינער האָהייט, אונד וויא ווידדער ענטפאַהרען זיא איהרער שטעללע, ווען ער דראָהט. נ קעניג ! פורכטבאַר איזט ער דען ערדענקעניגען ! דיא ערדע בעבט, שוואַנקט פאָר דעם, דער אויף כרובים טהראָנט ! ס קעניג ! זיינע פערהענגניססע זינד אונאבענדערליך, זיינע אללמאכט ערהאָלט
דאָס

נוֹשֵׂא כֹל בְּכֹחַ. נוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ: מֶלֶךְ עָמְדוּ לָדִין. בְּיוֹם הַדִּין. שׁוֹפֵט גֵּאִים בַּדִּין: מֶלֶךְ פִּלֵּשׁ סוֹד הַמַּעֲמִיקִים. לַסְתִּיר עֵצָה בְּמַעֲמַקִּים. יֶחֱשֹׂף וִיגַלֶּה עֲמוּקִים: מֶלֶךְ צִוָּה מִכָּל רוּחַ. עָרִיצֵי גַּסֵּי הָרוּחַ. לְאַפְּפֵם בְּשֶׁטֶף רוּחַ: מֶלֶךְ קְהַל מַלְכֵי אֲדָמָה. בְּסַעֲרוֹ מַשָּׂא דוּמָה. יִפְקֹד עַל צְבָא רוּמָה: מֶלֶךְ רָם וְגָבֹהַּ בְּמִשְׁפָּט. וְעֹז

וכמו שת"י ממנו משפטו ושאתו (חבקוק א' ז') מיני' דיני' וגזירתי', וכופל ל' שאת אל הגזרה שהיא כמשא מוטלת על הנגזר ואין מי שיעצור כח להמלט, וזהו, מי יעצור כח, דוגמת ומי יעצור כח לבנות לו בית (דה"ב ב' ה') וע"ש בפי' המיוחס לרש"י ז"ל. ע עמדו לדין, עש"ה ועומד לדין עמים (ישעי' ג יג). שפוט גאים, לענוש גאים עיין פירש"י פ' תצוה כ"ח ע"ו. פ פלש, נשא שמאל, מן התדע על מפלשי עב (איוב ל"ז ט"ז) שפירש"י גילוי עב. ובכ"י של י"א כתיב פלס נס', ושיעור המאמר, הוא מגלה סוד של אותם המעמיקי' להסתיר עצה במעמקים כענין הכתוב הוי המעמיקים מה' לסתיר עצה וגו' (ישעי' כ"ט ט"ו). יחשוף, מן חשף ה' (ישעי' נ"ב י') לשון גלוי. צ צוה וכו', שיעורו צוה על עריצי גסי הרוח מכל רוחות העולם לאפפם ברוח שוטף כענין לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנו (איוב ל"ח י"ג). לאפפם, לשון הקפה וסבוב כמו כי אפפו עלי רעות (תהלים מ יג) ויסוד הפזמון הזה בנוי על הכתוב והי' כמוץ עובר המון עריצים וכו' ברעם וברעש וקול גדול סופה וסערה וגו' (ישעי' כ"ט ה'). ק בסערו משא דומה, בפקדו המשא הנבאת על דומה, עיין רש"י ישעי' כ"א י"א. בסערו, בפקדו, וביום פקדי ופקדתי (שמות ל"ב ל"ד) ת"א וביום אסערותי ואסער. יפקדו וכו', עש"ה יפקוד ה' על צבא המרום במרום (ישעי' כד כא) וכמו שפירש"י מטעם רז"ל שיפיל שרי האומות תחלה. ר רם וגבוה במשפט, דכתיב והוא רמים ישפוט (איוב

דאס וועלטאלל אונד גיבט דען מאטטען קראפט. ע קאֶניג! אם גריכטסטאגע שטעהט ער דא, דאס אורטהייל צו שפרעכען, צו בעשטראפען דיא שטאלצען נאך דעם רעכטע. פ קאֶניג! ער ענטדעקקט דאס געהיימניס דערער, דיא טיעף איהרע אנשלאגע פערבערגען; פרייא אונד אפפען זינד איהם אללע פערבארגענהייטען! צ קאֶניג! ערטהיילע דען בעפעהל, דאס זיא אויס אללען ווינדען צוזאממענטרייבען, דיא האכמוטהיגען טיראננען! גיב זיא דען ווינדסטירמען צום שפיעלע איהרער ווירבעל הין! ק קאֶניג! ער טרייבע זיא צוזאממען, דיא קאֶניגע דער ערדע, ווען ער דיא ווייסאגונג איבער דומא*) אין ערפיללונג בריגגען אונד הייאמזוכען ווירד דאס הימלישע°) העער! ר קאֶניג! אלערהאבען איזט ער אים גריכטע! איין מאכט-
טיגער

*) זיעהע ישעי' קאפיטעל כ"א י"א. °) דאזעלבסט כ"ד כ"א.

מֶלֶךְ אָהֵב מִשְׁפָּט· מְכוֹן כִּסְאוֹ צֶדֶק וּמִשְׁפָּט:
מֶלֶךְ שׁוֹפֵט צֶדֶק· לְפָנָיו יְהַלֵּךְ צֶדֶק· לְהָלִיץ
בַּעַד רוֹדְפֵי צֶדֶק: מֶלֶךְ תַּקִּיף בְּמֶמְשָׁלָה·
וְכִסְאוֹ תָּלָה לְמַעְלָה· וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה:
י' מֶלֶךְ תַּחַת חֶלֶד מֵהַבִּיטוֹ· מַרְעִיד יְסוֹד
בְּהַבִּיטוֹ· בַּכֹּל מְשׁוֹטֵט מַבָּטוֹ: מֶלֶךְ תָּר בְּכָל
פֹּעַל· בַּכֹּל מַה יִפְעַל· בְּמַטָּה וּבְמָעַל:
מֶלֶךְ אֱלֹהֵי עוֹלָם· הִמְלִיכוּהוּ עַם
עוֹלָם· יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם· קָדוֹשׁ:

כ"ח כ"ב). ועוז, תהלים צ"ט ד'. מכון, שם פ"ט ט"ו. ש לפניו יהלך צדק, שם פ"ה י"ד. ת תקיף בממשלה, עש"ה מושל בגבורתו עולם (תהלי' סו ז). וכסאו תלה למעלה, כדאי' בפרקי ר"א פ"ד, ד' כתות של מלאכי השרת מקלסין לפני הקב"ה... וכסאו גבוה ותלוי למעלה באויר וכו'. ת תחת חלד מהביטו, מרעיד יסוד וכו', כענין המביט לארץ ותרעד (תהלי' קד לב) וכדכתיב המרגיז ארץ ממקומה ועמודי' יתפלצון (איו' ט ו). ועיין פירש"י על תחת גערה במבין (משלי יז). בכל משוטט מבטו, דכתיב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ (זכרי' ד י). ת תר, מן אשר תרו אותם (במדבר יג לב) ל' חיקור וחיפוש. פעל, ל' פעל פעלת בימיהם (תהלים מד ב) ועיין לעיל אות ט'. עם עולם, ל' הכתוב בישעי' מ"ד ז', ע"ש פירש"י. ויתכן שישראל נקראו עם עולם עש"ה ותכונן לך את עמך ישראל להיות לך לעם עד עולם (ש"ב ז' כ"ד), וכתיב כן יעמוד זרעכם ושמכם (ישעי' סו כב). המליכוהו, על הים ואמרו ה' ימלוך לעולם.

טיגער קעניג, דער גערעכטיגקייט ליעבט, זיינעס טהראָנעס פֿעסטע — בילליגקייט אונד רעכט! ש קעניג אונד גערעכטער ריכטער! פֿאָר איהם הער געהט דיא גערעכטיגקייט אונד שפריכט דענען דאָס וואָרט, דיא נאַך איהר שטרעבען. ת קעניג אונד מאַכטיגער רעגענט! ער האַט זיינען טהראָן אין יענער האָהע בעפֿעסטיגט, אונד זיינע העררשאַפֿט וואַלטעט איבער אַללעס.

ת קעניג! ער ערשיטטערט דיא ערדע מיט זיינעם אַנבליקק, טוט דיא גרונד-פֿעסטע אַן, אונד זיא בעבט; זיין בליקק שוועבט איבער אַללעס! ת קעניג! ער דורכפֿאָרשט יעדע טהאַט, איינעס יעדען טהון, אין דער טיעפֿע, אין דער האָהע!

דעם קעניג אונד עוויגען גאָטט הולדיגט איינע איממערוואָהרענדע נאַציאָן*);
דער אונענדליכע וויירד עוויג רעגיערען! קדוש.

---

*) ישראל.

בחול.

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית: מה רבו מעשיך יי׳ כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך: המלך המרומם לבדו מאז המשבח והמפאר והמתנשא מימות עולם: אלהי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו אדון עזנו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו: אל ברוך גדול דעה הכין

ופעל

בשבת.

הכל יודוך והכל ישבחוך. והכל יאמרו אין קדוש כיי׳: הכל ירוממוך סלה יוצר הכל. האל הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח: ובוקע חלוני רקיע. מוציא חמה ממקומה ולבנה ממכון שבתה: ומאיר לעולם כלו וליושביו. שברא במדת רחמים: המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים. ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית: המלך המרומם לבדו מאז. המשבח והמפאר והמתנשא מימות עולם: אלהי עולם ברחמיך הרבים. רחם עלינו אדון עזנו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו: אין כערכך ואין זולתך. אפס בלתך ומי דומה לך: אין כערכך יי׳ אלהינו בעולם הזה. ואין זולתך מלכנו לחיי העולם הבא: אפס בלתך גואלנו לימות המשיח. ואין דומה לך מושיענו לתחית המתים:

אל אדון על כל המעשים. ברוך ומבורך בפי כל נשמה: גדלו וטובו מלא עולם. דעת ותבונה סבבים אותו: המתגאה על חיות הקדש. ונהדר בכבוד על המרכבה: זכות ומישור לפני כסאו. חסד ורחמים לפני כבודו: טובים מאורות שברא אלהינו. יצרם בדעת בבינה ובהשכל: כח וגבורה נתן בהם. להיות מושלים בקרב תבל: מלאים זיו ומפיקים נגה. נאה זיום בכל העולם: שמחים בצאתם וששים בבאם. עשים באימה רצון קונם: פאר וכבוד נותנים לשמו. צהלה ורנה לזכר מלכותו: קרא לשמש ויזרח אור. ראה והתקין צורת הלבנה: שבח נותנים

לו

בחול.

וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׳

בשבת.

לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ: לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל. הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ׳

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה׳ וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה׳ לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ׳ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אופן. מיוסד על דרך א"ב.

כְּבוֹדוֹ, אִהֵל כְּהַיּוֹם בְּרַחֲמִים מֶלֶךְ׃ ס' בּוֹחֵן כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת צָעִיר וָרַב מֶלֶךְ׃ גֵּאוּת וָעֹז הִתְאַזֵּר מֶלֶךְ׃ דּוֹק וָחֶלֶד יֶחֶרְדוּן מֵאֵימַת מֶלֶךְ׃

הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם יָחוֹן מֶלֶךְ׃ וּמֵבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם

כבודו, כינוי לשמים עש"ה על השמים כבודו (תהלים קיג ד). אהל, הכין לאהל כדכתיב הנוטה כדוק שמים וימתחם כאהל לשבת (ישעי' מ' כ"ב). כהיום, בר"ה וכמ"ד בתשרי נברא העולם. ברחמים, כמאמרם ז"ל ראה שאין העולם מתקיים במדת הדין והקדים מד"הר ושתפה למדה"ד, וזהו שסמך אליו בוחן כל עשתונות וכו' כלומר להיותו בוחן כל עשתונות של קטן וגדול וראה שאין העולם מתקיים במדה"ד לכן הקדימו ברחמים. ורב מלך, כמו ומלך רב, כלומר קטן וגדול. גאה ועוז התאזר, בשעת בריאת העולם כדכתיב ה' מלך גאות לבש לבש ה' עוז התאזר אף תכון תבל בל תמוט (תהלים צג). דוק וחלד, שמים וארץ. יחרדו מאימת מלך, כמאמרם ז"ל (חגיג' דף יב א), עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו (איוב כו יא) מלמד שגער בהם הקב"ה ונקרשו מאימתו וכו', וכן פי' רש"י בפסוק יהי רקיע. עד כאן פירשנו כל המאמר בפרט על ר"ה של בריאת העולם; ויתכן לפרשו בכלל על ר"ה בכל שנה ושנה וכדאי' בפסיקת' דף ע"ג ובש"ט מזמור כ"ב ובילקוט פ' פנחס ברמז תשפ"ב על פסוק ובחדש השביעי, בר"ה נברא אדם הראשון, בשעה ראשונה עלה במחשבה וכו' בעשירי חטא, באחד עשר נידון, בשתים עשר יצא זכאי מלפני הקב"ה אמר לו הקב"ה אדם אתה סמן לבניך כשם שנכנסת לפני בדין ביום זה ויצאת זכאי כך עתידין בניך להיות נכנסין לפני בדין ביום זה ויוצאין זכאים וכו'. וכן איתא ברבות ויקרא ריש פ' כ"ט ואמרו עוד בתנחומא ובילקוט תהלים קי"ט, מהו לעולם ה' דברך נצב בשמים? אמר דוד, רבון העולם אין אתה בא עלינו בדין אלא במדת הרחמים אלולי כך לא היינו יכולים לעמוד אפילו שע' אחת, לעולם אלהים אין כתיב כאן, אלא לעולם ה', במה אתה דבקו? באותה מדה של רחמים שנאמר ה' ה' אל רחום, ולא לנו בלבד אלא אף לאדם הראשון יגיד כפיך אלולי שתפת מדה"ר בשעה שדנת אותו לא היה עומד, וכך התנית עמו לדון לבניו ולזכותם וכו', מהו נצב בשמים? קיים דברך שהתקנת עם אדה"ר שכשם שדנת אותו ברחמים כך אתה דן את כל הבריות אחריו ברחמים וכו' עכ"ל וזהו כבודו אהל כהיום ברחמים וכו', כלומר כהיום בכל שנה הוא מאהיל מנוחת כבודו ית' במדת הרחמים כמו שייעד לאדה"ר. גאות ועוז התאזר, כשהוא יושב על כסא המשפט ואז דוק וחלד יחרדון מאימתו. ובפרקי ר"א פ' י"א אמר אדה"ר המליך הקב"ה ראשון ואמר ה' מלך גאות לבש וגו'.

היוצר.... ומבין וכו', עש"ה היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיה' (תהלי' לג טו). יחון

כבודו, דאַז צעלט זיינער מאַיעזטעֶט האַט ער אַן דיעזעם טאַגע מיט באַרמ־הערציגקייט אויפגעשלאַגען, דער קאֶניג! ער, דער אַללע געדאַנקען פריפֿט פֿאָן ניעד־ריגשטען, ביז צום ערהאַבענשטען קאֶניג, ער שטיעג אין פראַכט אונד זיעגעריזטונג, דער קאֶניג; דאַ בעבטען הימעל אונד ערדע פֿאָר דעם שרעקקליכען, דעם קאֶניגע.

היוצר, דער דיא הערצען זאַממטליך געבילדעט, ווירד איהרער שאָנען, דער קאֶניג; דער אַללע איהר טהון בעמערקט, ווירד זיא רעכטפֿערטיגען, דער קאֶניג

יצדיק מלך· זכרון הוא יום תרועת מלך· י' חק לישראל הוא לזכותם מלך· טרף נתן ליראיו ממליך כל מלך· יזכור לעולם בריתו בזכרון טוב מלך:

כלה אל תעש לשארית בני מלך· לכן אתנו לך מלכנו מלך· מאתמול קדמנוך לחלותך מלך: י' נא נצור חסד לגיני שלחו לו שלשת

יחונן כמו ונער לא יחון (דברים כ"ח נ'). יצדיק מלך, כ"כ ברוב הנוסחאות גם בכ"י של שנת י"ח, וי"ג צדיק ומלך, והראשון יותר נכון שהקב"ה יחונן ויצדיק בתרועה, כמו שיבואר. זכרון וכו', כדכתיב זכרון תרועה (ויקר' כ"ג כ"ד) שע"י התרועה אנו נזכרים למקום, כפי' רשב"ם ע"ש. חוק לישרא' הוא, דכתיב תקעו בחדש שופר כי חוק לישרא' הוא (תהלים פא ד), ואמר לזכותם כלשון המאמר הנזכר שהתנה עם אדם הראשון וקיים לו לדון לבניו ביום זה ולזכותם, ועוד שם בפסיקתא מהו למשפטיך עמדו היום? אמר הקב"ה, אדם הראשון אני דנתי אותו וזכיתי אותו ביום מצלי אף אתם כשתהיו באים לפני בדין בר"ה היו באים בשופרות ואפילו יש לכם כמה קטגורים אני אזכיר עקידת יצחק ואזכה אתכם בדין. ע"כ. וזה שאמר יום תרועת מלך הוא חוק לישרא' לזכותם כי שם שם לו לאדה"ר חוק לזכותם בתרועה, וזה שסיים יזכור לעולם בריתו וכו'. ועוד שם בילקוט הנ"ל ליג"ן בשם רז"ל פתח עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר (תהלים מז ו) בשעה שהקב"ה עולה ויושב על כסא דין (לדון ולשפוט תבל) בדין הוא עולה (לדין ולשפוט ע"פ מדת הדין) שנא' עלה אלהים (מדת הדין) בתרועה (לשון התרועעות ורציצה, כמו רועה התרועעה ארץ (ישעיה כ"ד י"ט), כי בדין אין העולם יכול להתקיים) ובשעה שישראל נוטלין שופר ותוקעין עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמי' דכתי' ה' (מדת הרחמי') בקול שופר (ע"י קול שופר) ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך להם מדת הדין (המרומז בשם אלהים) למדת הרחמים (המרומז בשם הוי') עכ"ל, ועל זה יסד הפייטן לקמן נעלה בדין עלות בתרועה וכו'.

כלה אל תעש, עש"ה ואותך לא אעשה כלה ויסרתיך למשפט (ירמיה מו כח). בני מלך, ישרא' בני מלכים הם. מאתמול, מערב ר"ה. לחלותך, לחלות פניך, ועיין בפי' הראב"ע במזמור ע"ז על ואמר חלותי היא. נא נצור וכו', מזכיר אבות הקדושים שבשבילם אנו זוכין בדין כדאי' בילקוט במקום הנזכר אמר הקב"ה לישרא' אם מבקשין אתם לזכות לפני בדין תהיו מזכירין זכות אבותיכם ואתם זוכין לפני בדין. לבניי

קעניג. היילע קאממען וויר איין געדענקען פאר איהם, איין טאגע, דא וויר איהם שופר בלאזען, דעם קעניגע. עז איזט איין ישראל געזעטז, ער לאסט זיך זיעגען, דער קעניג: זיינען פראממען גיבט ער אונטערהאלט, דער קעניגע קעניג, בעהאלט עוויגליך זיינען בונד איין בעזטען אנדענקען, ער, דער קעניג!

כלה, ערהאלטע דען איבעררעזט דער אבקאממלינגע דעז קעניגז (אברהם)! וויר טרעטען פאר דיך, קעניג, אונזערן קעניג! זייט געזטערן טיקקטען וויר אונז שאן אן, דיך אנצובעטען, א קעניג! א, לאס דיינע הולד דען ענקעלן דעסען (אברהם'ז) אנגעדייהען, דעם צוגעזאגט ווורדען דרייא מאלטיגע

אֶלֵי מֶלֶךְ. בְּכוֹת בָּאֵי בְּתַחַן לְמַר בָּכוּ אֶרְאֶלֵּי מֶלֶךְ. עֲנוּתָם בַּל תָּבֶז לָלִין בַּמָּקוֹם עָלוּ וְיָרְדוּ בוֹ מַלְאֲכֵי מֶלֶךְ:

פְּדֵם הַיּוֹם מִדִּין גָּמוּר מְלַחַיְּבֵם מֶלֶךְ. י׳ צַדְּקֵם בְּרַחֲמִים וּפָקְדֵם לְטוֹבָה מֶלֶךְ. קְשׁוֹב קוֹל תְּקִיעָה מְתוֹקְעֵי (כנ״כ קְשׁוֹב זִכְרוֹן תְּקִיעָה מְזוֹכְרֵי) לָךְ

וכו׳, לניניו של אברהם שאולתו לו שלשה מלאכים כדכתיב וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו (בראשית י״ח ב׳). סכות, ל׳ הסכת ושמע ישראל (דברים כ״ז ט׳) ורצונו הקשב והאזן אל הבאים לפניך נתחנה בזכות האיש שבשבילו מר בכו אראלי מלך בשעת העקידה כמו שאמרו בב״ר פ׳ כ״ו על פסוק הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון (ישעי׳ ל״ג ז׳), ואע״ג שנקרא אֶרְאֶלָּם כתיב דרשוהו כמו אראלים כמו שפי׳ רד״ק בשרש אראל. ודע שבכל המדויקי׳ וכ״י שבי האלפי״ן בסגול ושל׳ דגוש כדין, ובעל מקנה אברם בשער השמות כתב שהיחיד אַרְאֵל בב׳ פתחין ולא ידעתי מנא לי׳. ענותם בל תבז, לעקתם בל תבזה והוא עפ״ה כי לא בזה ולא שקץ ענות עני (תהלי׳ כ״ה כ״ב) וע״ש פי׳ רש״י לכן יש לנקד הע׳ בחטף סגול. ללן וכו׳, בשביל יעקב שלן במקום וכו׳.

פדם וכו׳, גמור מלחייבם, שלא לחייבם כלי׳ ח״ו כשתדין אותם במדת הדין. גמור ל׳ כליון הוא, עשה כלה (בראשי׳ י״ח כ״א) ת״א אעבד עמהון גמירא. קשוב תקיעה, ועל ידו תעורר רחמים כמאמר ריב״ן על עלה אלהים בתרועה

דעם קעניג[1]). פערגיס איהר געבעט, אום דעסטענטוויללען (בזכות יצחק), פיר וועלכען זיא ביטטער וויינטען, דיא ענגעל דעס קעניגס[2]). א, פעראכטע איהר פלעהען ניכט, דעסטענטהאלבען (בזכות יעקב), דער אן יענען ארטע איבערנאכ־טעט האטטע, וואו זיא אויף אונד אב שטיעגען, דיא ענגעל דעס קעניגס!

פדם, בעפרייע זיא, לאס זיא טוולדאו פאן געריכטע געהן, או קעניג! דיינע בארמהערציגקייט ערקלערע זיא אונשולדיג אונד פערהאנגע גוטעס איבער זיא, או קעניג! האערע דען טאן תקיעה, דען מאן דיר הייטע בלעזט, או קעניג! (אנן שבת זאגט מאן: האערע דיא ערוואהנונג דער תקיעה, ווארען מאן

[1]) אברהם אבינו וואורדע פאן דרייא ענגעלן בעזוכט. זיעהע אין פ׳ וירא.
[2]) זיעהע אים באור.

וי"א קשוב קול זכירה מזוכרי׳ לְךָ הַיּוֹם מֶלֶךְ:
רַחֲמִים תְּעוֹרֵר לִמְחַכֶּיךָ מֶלֶךְ:
קו"א שְׁעֵה שַׁוְעַת עַם מְשַׁחֲרֶיךָ מֶלֶךְ. תֵּפֶן בְּתוֹמְכֵי בָרוּךְ וּנְבָרֶכְךָ אֱלֹהִים חַיִּים וָמֶלֶךְ:

ברוב קהלו' אשכנז אומרי' והאופנים, בפולין וקצת קהלו' אשכנז אומרי' והחיות.

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים | וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרוּבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָּל־חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב

לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ. לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ

בכל

שהעתקנו בדף הקודם לזה. למחכיך, למחכים לך, וכבר מלאנוהו בהצטרפו עם הפעול, כמו ואליהו חכה את איוב בדברים (איוב לב ד).

שעה וכו', שעה אל שועת עם המשחרים אותך, ל' וישע ה' (שם ד' ד'). תפן, תפנה. בתומכי ברוך, ישראל תומכין הברכה על כל העול' כמאמרם ז"ל (יבמות ס"ג א') אפילו משפחות הדרות באדמה אינן מתברכות אלא בשביל ישראל אפי' ספינות הבאות מגליא (Gallien) לאספמיא (Spanien) אינן מתברכות אלא בשביל ישראל. ולפרוש המפרש יקשה שהי' לו להכתב בתומכי ברוך. —

אמן דיך הייטע ערהיננערט) אונד נאם בארמהערציגקייט אבוואלטען איבער יענע, דיא דיינער הארען, א קעניג!

שעה, זייא איהם גענייגט, דעם געבעטע אייגנז פאלקעז, דאז דיר פלעהט, א קעניג! ווענדע דיין אנטליטז דענען צו, דיא דען וואלטזעגען אונטערהאלטען*), אונד וויר בענעדייען דיך, לעבענדיגער גאטט אונד קעניג!

קעניג

*) ישראל. זיעהע אבן בחור.

בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ יְהוָֹה · אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת

עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־
נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ:
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

במדבר ט״ו ל״ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת
עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לכרך אהיב׳ למטה.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב
וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר: וּמְתֻקָּן
וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם
וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן
יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ
נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו
חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי
עוֹלָמִים עַל־אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל־בָּנֵינוּ וְעַל
דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:
עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם
לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר:

אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ׃ אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ׃ מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ׃ כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃ עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם׃ רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו׃ תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ׃ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָֹה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃

*) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה · זָכְרֵנוּ לַחַיִּים · מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים · לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ·

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

---

*) דיח דיטטע חיבערזעטזונג חיעפֿחן זיעחע חין מוסף.

וּבְכֵן (נ״א ואז) צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ׃

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה· יוֹם זכרון תְּרוּעָה באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדּוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ· וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ· לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים· חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ

כִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ· וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ· (לשבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ.) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ (מלכנו) אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃
וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃
וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל־)בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃
וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

נקלת קהלות עולים הכהנים לדוכן וסדרו תמצא בסוף המחזור.

לש״ז אֱ״יֵ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

כלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

ש"ץ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים· וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים· אֶפְתְּחָה פִּי בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים· לְחַלּוֹת וּלְחַנֵּן פְּנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים (נ"א פני ממ"ה מלא רחמים)׃

אין פפד"מ אונד מעהרערען קהלות ווירד דיעזעס ניכט געזאגט ; מאן פאנגט זאגלייך אן אתי חיל א"ז וו.

רשות לש"ץ. ש"מ בראשי החרוזות יקותיאל בר משה חזק.

יָרֵאתִי בִּפְצוֹתִי שִׂיחַ לְהַשְׁחִיל· קוּמִי לְחַלּוֹת פְּנֵי נוֹרָא וְדָחִיל· וְקָטֹנְתִּי מַעַשׂ לָכֵן אַזְחִיל· תְּבוּנָה חָסַרְתִּי וְאֵיךְ אוֹחִיל· יוֹצְרִי הֲבִינֵנִי מוֹרָשָׁה לְהַנְחִיל· אַיְּלֵנִי וְאַמְּצֵנִי מֵרִפְיוֹן וָחִיל· לַחֲשִׁי יֵרָצֶה כְּמַנְטִיף וּמַשְׁחִיל· בִּטּוּיִי יָמְתַּק כְּצוּף נָחִיל· רָצוּי בְּיֹשֶׁר וְלֹא כְמַכְחִיל· מְשַׁלְּחַי לְהַמְצִיא כֹּפֶר וּמְחִיל· שַׁאֲגִי יֶעֱרַב וְלֹא כְּמַשְׁחִיל· הֶעָתֵר לְנִגָּשִׁים וְנֶחֱשָׁבִים כְּזָחִיל· חַנּוּן כְּהַבְטִיחָךְ לְבִנְקָרַת מְחִיל· וְעִקֵּשׁ קָשׁוּב בְּעֵת אַתְחִיל· קְרָבַי יֶחֱמְרוּ בְּחָקְרְךָ חֲלוּחִיל·

ומאימת

יראתי בפצותי שיח, בפתחי תפלה. להשחיל, להוציא. ודחיל. ונורא, ול' ארמי הוא. אזחיל, אירא. מורשה, תורה. איילני, חזקני. לחשי, תפלתי. ירצה, יהי נרצה לפני הקב"ה. כמנטיף ומשחיל, כתפלת כ"ג שהקטיר נטף ושחלת. בטויי, דבורי. יומתק, יהא מתוק. כצוף נחיל, כדבש של נחיל דבורים. ולא כמכחיל, ולא כאיש לבוש שאין תוכו כברו. ומחיל, ומחילה. שאגי יערב ולא כמשחיל, שאגי יערב לך ולא יהי' כשאגת קול שחל שלועק ואין ערבות בשאגתו. ונחשבים כזחיל, ישראל מכניעים ומשפילים עצמם בתפלתם עד שנחשבים כזוחלי עפר. כהבטיחך לבנקרת מחיל, כמו שהבטחת למשה רבינו בנקרת הצור שלא תהי תפלת ישראל חוזרת ריקם מלפניך. יחמרו, יתבוללו מאימה. בחקרך חלוחיל, כשתחקור הוללות לבי, והוללות בלכנס

קהלת

וּמֵאֵימַת הַדִּין נַפְשִׁי תַּבְחִיל· אִם כִּגְמוּל הַלֵּב יָחִיל·
מְקוֹרֵי עַפְעַפַּי אַזִּיל כְּמַזְחִיל· צְדָקָה אֲקַוֶּה מִמְּךָ וְאוֹחִיל·
יֹשֶׁר הוֹרַי זָכְרָה לְהַאֲחִיל· חַם לִבִּי בַּהֲגִיגִי יַגְחִיל·
יִסְתַּעֵר בְּקִרְבִּי בְּעֵת אֶת חִיל: סוגרים הארון.

יוצר ע"פ א"ב.

אֶת חִיל יוֹם פְּקֻדָּה· בְּאֵימָיו כָּל לְחוּם לְשָׁקְדָה· גָּשִׁים בּוֹ בֶּרֶךְ לִקּוֹדָה· דַּעַם לְיַשֵּׁר כְּבַעַל מוֹקְדָה: הַיּוֹצֵר יַחַד כֶּסֶל נִשְׁפָּט· וְשׁוֹעַ וָדַל בְּפִלּוּס יִשְׁפֹּט· זֵכֶר לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט· חִין

ערכו

(קהלת ט' ג') מתרגמינן וחולחולתא בלבביהון, הוללות רעה (שם י' י"ג) חולחולתא בישא, ובויקרא רבה פ' כ' דף קפ"ז א' אלו שלבם מלא עליהם חלחלות רעות. תבחיל, תקצר, ל' וגם נפשם בחלה בי (זכרי' יא ח). אם כגמול, אם תשיב לנו כגמול ידינו. אזיל, אוריד דמעות. כמזחיל, כצנור שזוחלין בו המים לארץ. יושר הורי, זכות אבותי. להאחיל, למחול. בהגיגי יגחיל, בקרבי תבער כמו אש גחלת. יסתער, ל' ויסער לב מלך (מ"ב ו' י"א) תרגומו ואסתער לבי, ל' אחיזת סער ורעדה.

את חיל, באימה וחלחלה של יום פקודת עוונות היינו ר"ה. את לשון ביאה. כל לחום, כל בשר (צפני' א יז). לשקדה. נש' שמאל, ובב"י לשקדה ועיין רש"י ז"ל בפירושו על נשקד עול פשעי (איכ' א יד). ברך ליקודה, לכרוע על ברכיהם, וקידה היא ל' כריעה כי כן כל ויקוד תרגם אונקלוס וכרע, ועיין מה שפירשתי בתולדת אלהים מפורש אצל ויקדו וישתחוו (בראשית מג כח) ובתוס' במס' מגילה דף כ"ב ב'. דעם, הרהורם ומחשבותם. כבעל מוקדה, כעולה היא העולה על מוקדה והיא המובחר שבקרבנות שכולה כליל לאישים והיא באה על הרהור הלב כדאי' בויקרא רבה פ' ז'. כסל, בכוי ללב. נשפט, התוכחה. ושוע גם דל יושפט בפלס ומאזני משפט (משלי טז יא), וכתיב ולא נכר שוע לפני דל (איוב לד יט). זכר לא יעשה משפט, זכרונו של תפלת אברהם שאמר השופט כל הארץ לא יעשה משפט. חין

את חיל. נון איזט ער דא, דער שרעקליכע טאַג דער אונטערזוכונג; אַללע געשאָפפע לאַגען אין באַנגער ערוואַרטונג. זיא (ישראל) טרעטען איהן געבעטע הערא(ן) מיט גע־בייגטען קניעען אונד אָרדנען איהרע געדאַנקען טיעפער, וויא בייא פֿייעראָפּפער.
היוצר. דער שאָפּפער, דער אַללע הערצען פֿאָר געריכט לאַדעט, דער רייך אונד אַרם מיט דער וואָגע ריכטעט, ער ווירד דער בעמערקונג: „קיינע וועלט קאַן בייא דער שטרענגע דעז געריכטז בעשטעהען", דיעזער פֿאָרטרעפֿליכען בעמערקונג
אברהם'ז

עֶרְכּוֹ יִזָּכֵר בַּמִּשְׁפָּט: טֶרֶם כָּל מִפְעַל חָצַב• יָזַם בְּמַחֲשֶׁבֶת צוּר חֻצָּב• כְּאָחוֹר וָקֶדֶם בְּתָוֶךְ נֶחֱצַב• לְיָהֵב עָלָיו כָּל הַמַּחֲצָב: מְנָתוֹ כְּהַיּוֹם כְּחָדְשָׁנָה• נֵצֶר לְהַחֲנִיט לְתִשְׁעִים שָׁנָה• סֻיְּמָה אוֹת הֱיוֹת לְשׁוֹשַׁנָּה• עֲבוֹר לְפָנָיו בְּזֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה: פָּלְצוּ פְּרָחֶיהָ בְּזֶה (נ"א בְּחֹק) יוֹם• צִגְתָּם

ערכו, פסוק הוא באיוב מ"א ג' ובב"ר פ' מ"ט דרשו כלפי אברהם ואמר, חן נתן בעריכת שפתים, בשעה שבקש רחמים על סדומים .... ואמר לו הקב"ה, חייך שאני נותן לבניך כפרה בהם וכו', ואולם לא הזכיר הפייטן בכל תפלתו של אברהם כי אם הדבור הזה של לא יעשה משפט, בעבור ההוכחה שבו על הכרת הויתור וכמו שאמרו עליו בב"ר, אמר ר"ל השופט כל הארץ לא יעשה משפט? אם עולם אתה מבקש אין דין ואם דין אתה מבקש לית עולם, את תפיס חבלא בתרין ראשוי בעי עלמא ובעי דינא! אי לית אתה מותר לבחר (מעט) לית עלמא יכיל קאים וכו', וכן איתא בויקרא רבה פ' י'. טרם כל מפעל חצב וכו', קודם שיצר כל יציר הי' חושב במחשבתו על בריאת הצור שממנו חוצבנו הוא אברהם, כדכתיב הביטו אל צור חצבתם .... הביטו אל אברהם אביכם (ישעי' נא א) ואולם לא נברא כ"א בתוך ובאמצע הדורות בין אחור וקדם כדי לעמוס עליו משא של כל היצורים, וכדאי' בב"ר פ' י"ד, וייצר ה' אלהים את האדם, בזכותו של אברהם, אמר ר"ל האדם הגדול בענקים זה אברהם, ולמה קורא אותו גדול? שהי' ראוי להבראות קודם אדה"ר, אלא אמר הקב"ה שמא יקלקל ואין מי שיבוא לתקן תחתיו .... כך למה ברא הקב"ה את אברהם באמצע הדורות? כדי שיסבל דורות שלפניו ודורות שלאחריו. עכ"ל. חצב ונחצב ומחצב, כולם ל' פסילה ויצירה (בילדען). ליהב, לעמוס, והוא פעל נגזר מן השלך על ה' יהבך (תהלים נה כג). מנתו, מנת חלקו מה' הייני שרה אשתו. כהיום, בר"ה נתבשרה בבת נערות, שהרי אחרי בלותה היתה לה עדנה עד שהיתה ראויה להחניט נצר, להוציא ענף ולהצמיח פרי, ובר"ה נתקבלה תפלתה ונפקדה כמו שקבלנו, והנה נסימנה להיות לאות לישראל המכונה שושנה לעבור לפניו בתפלה ולהפקד בר"ה. סוימה, לשון סמן, והלשון הזה ידוע באגדות, כמו וסיימו אותן, בב"ר פ' א' סי' ע"ו. עבור לפניו, ל' העובר לפני התיבה. פלצו, חרדו, ל' פלצות בעתתני (ישעי' כא ד). צגתם וכו', עמידתם לפני כסא של בורא.

(אברהם'ז), ווירד ער בייא'ם אורטהייל זיך ערינגערן. טרם. בעפאָר נאָך איין געשעפּף אויז זיינעם ניכטז הערפאָרגערופען וואָרדען, דאַכטע דער שעפּפער שאָן אַן דיעזען פעלזען (אברהם), וואָפאָן וויר שטאַממען; ער זאָללטע איהן אַבער צווישען דער פאָר׳ אונד נאַכוועלט, דאַמיט ער איינע שטיטצע דער פאָר אונד נאַך איהם ערשאַפפענען וועזען זייא. מנתו, זיינע העלפטע (זיינע פרויא שרה) וואַרד אַן דיעזעם טאַגע ערהאָרט אונד מיט יוגענדקראַפט בעגאַבט, אום איהרעם ניינציגסטען יאַהרע נאָך שוואַנגער צו ווערדען; דיעזע דיענטע איהרען נאַכ־קאָממען צום צייכען, דאַס דער היעטיגע טאַג — ראש השנה — געאייגנעט איזט, איהרע געבעטע פאָר גאָטט צו ערהעבען. פלצו. איהרע שפּראָססען נאַהערן זיך

פְּנֵי כֵם אָיוֹם· קוֹל דִּבּוּבָם יַרְחִישׁוּ כְּהַיּוֹם· רוֹגְשִׁים לְהָרִיעַ לִמְצוֹא פִּדְיוֹם: שְׁעוּנִים עָלֶיהָ בָּהּ לְהִפָּקְדָה· שׁוֹאֲגִים בְּלַהַק דְּלָתוֹת לְשָׁקְדָה· ה' תְּמוּכִים בְּקֶרֶן שֶׂה עֲקֵדָה· תֶּשֶׁר אֲשֶׁר בּוֹ נִפְקָדָה:

נַעֲלָה בַּדִּין עָלוֹת בִּתְרוּעָה· גֵּיא עִם דָּרֶיהָ לְרוֹעֲעָה·
ה' בְּשׁוֹפָר (כנגד בְּזִכְרוֹן שׁוֹפָר) אֲפַתֶּנּוּ (כ"א אֲרַצֶּנּוּ)
וּבְבֶרֶךְ כְּרִיעָה· בְּמָגִנַּת רֵעִים בְּגַנּוֹ אֶתְרוֹעֲעָה:

פותחים הארון.

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים· מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים· וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים· לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· סוגרים הארון.

תַּאֲלַת זוּ כְּחָפֵץ לְהַתְעִיל· שׁוּעַ עָרוּךְ לִמְרוֹם

דבובם, ל' דבור. ירחישו, ינענעו בשפתם. עליה, על שרה. בה, בזכותה. בלהק, בקהל, ל' להקת נביאים (ש"א י"ט כ'). נעלה בדין וכו', כשהוא מתעלה בדין, הוא עולה בהתרועעות ובדליגה לרועעה גיא עם דריה, אבל בשופר אפתנו וכו', כמבואר ממאמרם ז"ל על עלה אלהים בתרועה, והעתקתיו לעיל באופן כבודו אהל. רעים, ישראל, כדאית' ברכות דף קס"ד א' ורל"ג א', ומגננו ה' (תהלים נט יב). בגנו, בבה"מ, כענין באתי לגני (שיר ה א). אתרועעה, ארים קול תרועת שופר. תאלת, מן תאלתך להם (איכה ג סה). עיין רש"י. להתעיל, ל' רפאות

היטע ליטטערנד דעגן ריכטערשטוהל דעז אללפֿורכטבאַרען, מיט לויטער שטיממע טראַגען זיא איהר אַנליעגען פֿאָר אונד בעטען איננבריכזטיג אום ערלאָזונג. שְׁעוּנִים. געטראָזט — וועגען דער פֿראָממיגקייט איהרער מוטטער (שרה) — ערי האָרט לו ווערדען, ביטטען זיא אין פֿערזאַממעלטען קאָרען, פֿאָכֿענד אַן דיינע פֿפֿאָרטען אונד געטטיטלט אויף דיא אַטע דעז געבונדענען לאַממעז (עקדת יצחק), מיט וועלכען זיא (שרה) בעטענקט וואָרדען.

תאלת. אונ זיין גמטטליכער וויללע דיא פֿערגעתונגען דיעגע פֿאָלק (ישראל)

לְהוֹעִיל׃ רוֹן הַרְרֵי קֶדֶם הַמּוֹעִיל׃ קְרוֹא בְּגָרוֹן מוּקָשׁ לְהַגְעִיל׃ צִדְקָם לְהַקְפּוֹת בְּנִיב שַׁוְעָה׃ פָּעֳלָם בְּקֶרֶב שָׁנִים לְשָׁמְעָה׃ עֵת רָצוֹן וְיוֹם יְשׁוּעָה׃ סְבִיכַת קֶרֶן וּבְרִית שְׁבוּעָה׃ נוֹבְבִים בְּגִישַׁת חוֹתָמוֹת תִּשְׁעָה׃ מִסְפַּר שָׁתוֹת וְחוֹתְמֵיהֶן תִּשְׁעָה׃ לְמִנְיַן פִּלּוּל שְׁמוֹת תִּשְׁעָה׃ כְּחַנָּה עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה׃ יֹאמְרוּ עֹז מַלְכֻיּוֹת

תעלה אין לך (ירמי' ל יג), וטעם המאמר, כאשר חפץ הקב"ה להעלות רפאות תעלה לתחלתם של עם זו, למדם תפלה לערוך לפניו להועיל להם. שוע, תפלה, ל' היערוך שועך (איוב לו יט). רון, ל' רנה ותפלה. הררי קדם, אבות העולם. קרוא, לקרוא. מוקש, משטין, או הוא כנוי לחטא. להגעיל, ל' הרחקה ולשון הפלטה. לדקם, של הררי קדם. להקפות, להגביה, ל' דמוקפיא כפשיה, (שבת דף קכח ב). בניב שועה, בשפתי תפלה. פעלם, פעולתם שפעלו בקרב שני חייהם להשמיע ולהזכיר אותו עת רצון יום ישועה של עקידה כשנאחז האיל בסבך בקרניו, וברית שבועה שבמעמד ההוא. נובבים, מדברים. בגישת וכו', בתפלה החותמת בט' ברכות והיינו ג' ראשונות וג' אחרונות וג' אמצעיות דמלכיות וזכרונות ושופרות. מספר שתות וכו', המפרש הביא ד' פירושים וכולם לחוקים ודחוקים. ולי נראה פשוט שהמאמר הזה הוא כדמות באור ל הקודם, ויהי' טעם מספר שתות מספר התפלות והשיחות הרבות שאנו שופכי' לפני ה' הם לפי חתימתם תשעה וכדאמרן. שתות, שיחות, ול' ארמי הוא, יערב עלי שיחי (תהלים קד לד) מתרגמינן שותי, וכן רבים. למנין פלול וכו', למנין תשעה שמו' שהזכירה בתפלתה העקרה אשר ילדה שבעה והיינו חנה כדכתיב עד עקרה ילדה שבעה (ש"א ב ה) וכדאי' במס' ברכות דף כ"ט א', הני תשעה דר"ה כנגד מי? כנגד תשעה אזכרו' שאמרה חנה בתפלתו וכו'. יאמירו וכו',

---

געבעסערט פערלאַנגטע, לעהרטע ער זיא טיקליכע געבעטע ; ער עמפּפאַהל איהנען — אונ אַללע הינדערניסע אַבצוּוועהרען — דיא פֿראָממערען געבעטע דער פֿאָרוועלט (אונזערער שטאַממפֿאַטער) מיט צו בעטען, איהרער טוגענדען צו ערוואַהנען, איהרע גראָסען טהאַטען, דיא זיא איין לעבען הינדורך אויסגעאיבט האַטטען, איין ערריננערונג צו בריגגען, יענע גאָטטגעפֿעלליגע צייט, יענען טאַג דעז הייליג, אַן וועלכעם דער ווידדער זיך געבונדען פֿערווירטע (בשעת עקדה), אונד וואָ ער דען בונד דער טרייע געשוואָרען האַטטע. זאָ בריגגען וויר אונזערע געבעטע פֿאָר איין זיינען אבטניטטען ; וויר האָבען אונזערע אַנליעגענהייטען מיט איהרען ברכות אַן ענדע איין זיין אַבטהיילונגען געבראַכט, נאַך אַנלאַהס דעז גאָטטליכען, הייליגען נאַמענס, וועלכער זייננאַל ערוואַהנט ווארדע איין געבעטע דער פֿראָממען חנה, דיא, ערסט אונפֿרוכטבאַר, נאַכהער מוטטער פֿאָן זיעבען זאָהנען ווארד*). וויר ערוואַהנ

*) זיעהע איין ספר שמואל קאַפּיטעל א'.

עֶשֶׂר׃ טְבוּעוֹת לְשֵׁם בֹּחַן בְּעֶשֶׂר׃ חָק זִכְרוֹנוֹת
וְקוֹלוֹת עֶשֶׂר׃ זֵכֶר מְבָרֵךְ גְּבִיר (נ״א גְּבִירוֹ)
בְּעֶשֶׂר׃ וַיִּפֶן בְּאָהוּב אֲתוּי נַהֲרַיִם׃ הֶעָקוּד
בְּהַר מוֹר אֲחוֹרַיִם׃ דִּשְׁנוֹ יֵרָא לָחוֹן שְׂרִידִים׃
גָּשִׁים עָדָיו בֹּקֶר וְצָהֳרָיִם׃ בְּזֶה פֶּרֶק חִנֵּן
עֲתִירָה׃ בְּעַד אֲסוּרָה עַד הֻתָּרָה׃ ס׳ אֶנְקַת
אָסִיר אָז כְּהֻכְתָּרָה׃ אֵלַי לְהֵעָתֵר כְּמוֹ נֶעְתָּרָה׃

ק׳ מֶלֶךְ עֶלְיוֹן וְנוֹרָא׃ מִשְׁפָּטֵנוּ יוֹצִיא כָאוֹרָה׃
ס׳ אֵיהֲלֵנוּ כֶּתֶר לַעֲטָרָה׃ בְּמִלְּלֵי תְחִי בְּחַסְדּוֹ אֶתְפָּאֲרָה׃

פותחים הארון.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים׃
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

סוגרים הארון.

י׳ פסוקים של מלכיו׳ הוטבעו לזכר עשרה נסיונות שנתנסה ונבחן בהם אברהם והמליך הקב״ה על כל העולם, ואלו מלכיות כופל ל׳ עוז כדכתי׳ ויתן עוז למלכו (ש״א ב י). חק, הוחק. וקולות, קול השופר. זכר וכו׳, זכר ליצחק שברך ליעקב גביר אחיו בעשר ברכות, כדאי׳ בפרקי דר״א פ׳ ל״ב וברכות דף רפ״ד ג׳. ויפן, ויסתכל. באהוב וכו׳, בבן אהוב לאברה׳ שבא מארם נהרים והיינו יצחק שנעקד בהר המוריה עקדת יד ורגל לאחוריו. דשנו, אפרו. שירים, שארית ישראל. בזה פרק, בר״ה. חנן, התפלל יצחק. בעד אסורה, בעד אשתו העקר׳, והעקרה נקראת אסורה בבית, כדאי׳ בב״ר ריש פ׳ ע״א. אנקת אסיר, אנקת יצחק, והוא עש״ה לשמוע אנקת אסיר, ולעיל מיני׳ פנה אל תפל׳ הערער (תהלי׳ קב), ל׳ ערירי. כהוכתר׳, כאשר נתעטר׳ ונתקבל׳ כן יעתר לי.

צעהן צעהן פסוקים פאָן מלכיות*), דיעזע האַבען איהרען גרונד אין צעהן פער־זוכונגען, וואָמיט אברהם אבינו ערפּראָבט וואורדע. זכרונות אונד קולות זינד עבענפאַללס אויף צעהן געזעטצט וואָרדען, צום אַנדענקען דער צעהן ברכות, וואָמיט יצחק זיינען זאָהן יעקב געזעגנעט, דאַמיט דער אַללגיטיגע פאַטער זיך דעס געליעבטען זאָהנעס אברהם׳ס, דעס אויף דעם בערג מוריה צום אָפּפער געבונ־דענען יצחק ערינערע, זיינע אַשע טיעף אונד בעטראַכטע דען איבער־רעסט זיינער נאַכקאָממלינגע, דיא פריה אונד שפּעט פאָר איהם בעטען. עבען אום דיעזע צייט (ר״ה) פלעהטע אויך ער (יצחק) וועגען זיינער אונפרוכטבאַרען פרויא (רבקה), דאַס זיא פרוכטבאַר ווערדען מעכטע; גאָטט ליעס זיך פאָן איהם ערפלעהען. אָ, מעכטע ער זיך עבענזאָ אויך פאָן אונס ערפלעהען לאַססען!

*) זיעהע אונטן באור.

ע"פ א"ת ב"ש.

אֶבֶן חוּג מְצוּק נְשִׁיָּה· תְּהוֹם רַבָּה צוּל שְׁאִיָּה· בְּפִנַּת רֹאשׁ יְסוֹד שְׁלִישִׁיָּה· שֻׁתְּתוּ שְׁעוּן בָּהּ לְשִׁעְיָהּ: גִּבְעַת שֹׁרֶשׁ מְאוּסַּת בּוֹנִים· רְבָעָהּ הַיּוֹם מֵאַרְבָּעָה אֲבָנִים· דְּמָעוֹת מְבַכָּה עַל בָּנִים· קָשְׁבָה מִנְעִי אֵם הַבָּנִים: הָאַדְמוֹן כְּבַט שֶׁלֹּא חָלָהּ· צָבָה לְקַחְתָּהּ לוֹ וְנִתְבֶּהָלָה· וּפִלְּלָה רַבִּים בְּעַד הַתּוֹחֶלָה· פְּדוּתָהּ מִזֵּד וְלֹא הֻלָּלָה: זָכַר לָהּ יֹשֶׁר אֳרָחוֹת· עוֹבֵר לְהָמִיר

אבן חוג, יסוד שמים, ע"ש וחוג שמים (איוב כב יד). מצוק נשיה, יסוד הארץ, ל' בארץ נשיה (תהלים פח יג). וצול שאי', ומצולות ים, ל' שאון ימים (תהלי' סה ח). שלישי', רחל שהיתה שלישי' לאמהות. שותתו, נשתתו ונתיסדו. לשעי', לדבוק, וטעם המאמר השמים והארץ והתהום גם הוא כולם נשתתו בברכת יוסף שהוא פנת ראש ויסוד של רחל השלישי' להיות הברכות כולן תלות על בניה, ורומז לברכת יעקב ליוסף, כמו שאמרו בב"ר סוף פ' צ"ח על ברכת שמים מעל ברכת תהום וכו'. גבעת שרש וכו', רחל שהיתה גבעת שרש ועקר של הבית, כמו שאמרו בב"ר פ' ע"א. רובעה היום, נתרבעה ע"י בנים של לאה והיתה כמו סגורה במרובע של ד' אבנים; כי אחרי שילדה לאה ד' בנים כתיב ותקנא רחל באחותה וגו' והיתה מבכה דמעות להיות גם היא זוכה לבנים וקשבה קול קורא לה, מנעי קולך מבכי, את אם הבנים! והוא לישנא דקרא בירמי' ל"א ט"ז. ומה שפי' המפרש מתנגד אל ל' הפייטן בסמוך, מטות שבים מנה הסביר. האדמון כבט וכו', כלו מבואר בפי' רש"י בפסוק ויזכור אלהים את רחל (בראשי' ל' כב). אדמון, אמר לעשו שהי' אדמוני. שלא חלה, שלא ילדה רחל, לשון חיל כיולדה. צבה, רצה. ופללה רבים, התפללה תחנונים רבים כנגד תוחלתו של עשו להיות נפדה מידו ולא תתחלל. עובר להמיר, להחליף ולהמיר העובר שבבטן אחותה לאה לתוך בטנה, וכדאי' בת"י (בראשית ל כא), ושמיע קדם ה' צלותא דלאה

אבן חוג. דער היממעל אונד דיא ערדע, דער אַבגרונד אונד דאַס שטירמישע מעער ערהיעלטען פעסטיגקייט דורך דען זעגען, וועלכען פאַטער יעקב זיינעם זאָהן יוסף זעגנעטע, יוסף, דען פערליעבטען זאָהן רחל'ס, דער דריטטען אונזרער אמהות. זיא — דיא וואורצעל דער שטאַממע — וואַר אַנפאַנגס ניכט געאַכטעט, זיא וואַר נאָך אונפרוכטבאַר, וועהרענד איהרע שוועסטער לאה זיא מיט פיער זעהנען אומגאַב. טהרענען פלאָססען אויף איהרע וואַנגען, דער קינדער האַלבען; דאַ האָרטע זיא איינע שטיממע, רופענד: „זייא געטרעסט, דוא ווירסט נאָך מוטטער פיעלער זאָהנע ווערדען!" דער ראָטהליכע (עשו) זאַה, דאַס זיא אונפרוכטבאַר וואַר, אונד האָפפטע דאַהער, צו איהרעם בעזיטצע צו געלאַנגען; זיא ערשראַק אונד באַט אַנדעכטיגליך, דאַס גאָטט יענע האָפפנונג פערניכטען אונד דער

בבטן אחות. חשבה כהיום זכרה להאחות. סלוף דינה ביהוסף להנחות: טבע ככלי יוצר העביר. נסי חילים להעצים ולהגביר. יה כסכת אנקת גביר. מטות שנים מנה הסביר: כעקרת בית בתחל נכרה. כבכור ראשית ברתכל בכרה. ה׳לבדיה רתעמוד ביום זכירה. להזכר למו כמו נזכרה:

נאית חלפו עוכריא במעיהון והוא יהב יוסף במעיה דרחל ודינה במעה דלאה וכו׳, וכן משמע ברכות, וכנגד זה ייסד הפייטן עובר להמיר .... סלוף דינה ביהוסף להנחות, והוא שלא כמשמעת האגדה דמס׳ ברכות דף ס׳ א׳. חושבה כהיום וכו׳, נפקדה כהיום בר״ה. זכרה להאחות, כי זכר לה אלהים שמסרה סמנים לאחותה, כמו שפי׳ רש״י שם בפסוק ויזכור אלהים. להנחות, להניח ולהשכין, ורומז על ההולכה והעברה מבטן לבטן. טבע ככלי יוצר וכו׳, כ״כ בש״י ודפוסי׳ ישנים והוא ל׳ בראשית רבה סוף פ׳ ע״ב, היתה אשתו מעוברת .... אמר ר״י בן פזי אף היושבת על המשבר יוכל להשתנות, הה״ד הכיוצר הזה לא אוכל לעשות לכם בית ישראל? הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל! (ירמיה יח ו) מה היוצר הזה לאחר שיצר הפך שוברו ועושה אחר אף אני עושה כן, אפילו על המשבר וכו׳, וזה מטעם הפייטן שהקב״ה העביר הטבע ככלי של יוצר כדי להעצים ולהגביר נסים חיילים. אנקת גביר, תפלת יעקב. מטות שנים, יוסף ובנימן. מנה הסביר, ממנה העמיד וכלכל. כעקרת בית, כעקרה בבית, ל׳ מושיבי עקרת הבית (תהלים קיג ט) וכמו שפרשוהו בב״ר דף כ״ע ב׳. בתחל, בתחלה. נוכרה, נחשבה כנכריה, אבל בתכל, בסוף ובתכלית, בוכרה, נעשית בכור ועקר, כמו שאמרו רז״ל על בני רחל אשת יעקב (בראשית מו יט), ועל אלה תולדות יעקב יוסף, שהרי הברכות גוי וקהל גוים מחלציך יצאו לא נאמרו כ״א על בני רחל. לבדיה, לבניה, כמו לא בן בדיו (ישעי׳ י״ו ו׳).

פֿרעפֿלער זיא ניכט ענטווייהען מאכטע. גאטט געדאכטע איהרער פֿראמען וואנדעלז אונד ליעס דיא פֿרוכט אויז דעם לייבע איהרער שוועסטער לאה אין דען איהריגען איבערגעהן; דאמיט איהר אנרעכקען פֿערצווייגט ווערדע, וואורדע דינה אין יוסף פֿערוואנדעלט*). היער האט דער אללמאכטיגע דיא נאטור — וויא דער טאפפֿער דיא אירדענען געפֿעססע — אומגעפֿארמט אונד דיא וואונדערקראפֿט זיינער אללמאכט געצייגט. ער האט יעקב׳ז פֿלעהען ערהארט אונד ליעס צוויא שטאממע פֿאן רחל אבשטאממען. אנפֿאנגז וואר זיא, אך! איינע אונטראכטיגע פֿרויא, פֿעראכטעט, אם ענדע אבער פֿארגעלאגען וויא ערצטלינגזפֿריכטע. א, מאכטע איהרע פֿראמאיגקייט הייטע איהרען זאהנען בייאשטעהן אונד גאטט אן זיא עבענזא דענקען, וויא ער איינזט אן רחל דאכטע.

*) זיעהע איבער באול דיא בעשאפֿפֿענהייט דיעזעז וואנדערז.

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

(אין פפד"מ ווירד דיעזעס ניכט געזאגט, זאנדערן מאן פאנגט זאגלייך אן תעיר ותריע אן.)
פותחים הארון. מיוסד ע"פ א"ב.

אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ· בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: גִּבּוֹר וְנַעֲרָץ· דָּגוּל מֵרְבָבָה: הוּא שָׂח וַיֶּהִי· וְצִוָּה וְנִבְרָאוּ: זִכְרוֹ לָנֶצַח· חַי עוֹלָמִים: טְהוֹר עֵינַיִם· יוֹשֵׁב סֵתֶר: כִּתְרוֹ יְשׁוּעָה· לְבוּשׁוֹ צְדָקָה: מַעֲטֵהוּ קִנְאָה· נֶאְפָּד נְקָמָה: סִתְרוֹ יֹשֶׁר· עֲצָתוֹ אֱמוּנָה: פְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת· צַדִּיק וְיָשָׁר: קָרוֹב לְקוֹרְאָיו בֶּאֱמֶת· רָם וּמִתְנַשֵּׂא: שׁוֹכֵן שְׁחָקִים· תּוֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה:

חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ: (סוגרים הארון.)

(אן שבת ווירד דאז היערנעבען שטעהענדע ובכן ויי פקד את שרה אויז געזאגט.)

תָּעִיר וְתָרִיעַ· לְהַכְרִית כָּל מֵרִיעַ· וְהִתְקַדֵּשׁ בְּיוֹדְעֵי לְהָרִיעַ· קָדוֹשׁ:

אן שבת זאגט מאן דיעזעס.

וּבְכֵן וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר: צֶאֱצָאֶיהָ כֵּן פְּקוֹד לְטוֹב הַיּוֹם· קָדוֹשׁ:
אִם אֲשֶׁר בְּצֶדֶק נִתְיַשְּׁנָה·
כְּמוֹ נִתְיַאֲשָׁה בְּתֵבֵל הַיְשָׁנָה·
גּוֹחָהּ פְּקָדָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה·

אדרת

דִּבְּבָה הַיּוֹם אֲנִי נִדּוֹנָה· הִנְנִי עֲגוּמָה כִּבְלוֹת עֶדְנָה· וַתְּחַתֵּם בְּצֶדֶק לְכַל הֱיוֹת עֲגוּנָה: זֹאת בְּהִתְבַּשְּׂרָה הַשְּׁקֵדָה· הִלּוֹת פְּנֵי צַח שָׁקְדָה· טֶרֶם קָרְאָה מִיַּד נִפְקָדָה: יִצְחַק כָּל שׁוֹמֵעַ זֹאת שִׂמְחָה· כִּי גַּלְמוּדָה לְלֹא עֵת צָמְחָה· לָהּ כֹּל שָׁמְעוּ אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה: מָצְאָה

ימלך וגו', תהלים קמ"ו י'. ואתה קדוש וגו', שם כ"ב ד'. השקט

ימלך. דער הערר רעגיערט עוויגליך, דיין גאטט דורך אללע צייטען ציון! הללויה.
ואתה, דוך, אללערהייליגסטער, טהראָנסט אונטער לאבגעזאנגען ישראל'ס! אל נא.

סממ"ת נרלשי מקלוות אלעזר בירי בקליר

אַדֶּרֶת מַמְלָכָה· עַל מָה הָשְׁלָכָה· וְעוֹד לֹא מָלְכָה: לְבֵל הִמְלִיכָה· וְאַחֲרָיו הָלְכָה· שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה:

הַשְׁקֵט אַחֲרֵי בְלוֹתָהּ· נִתְחַדְּשָׁה כַּנֶּשֶׁר בְּנוֹתָהּ· שָׂשׂוּ שָׂרוֹת לְלַוֹּתָהּ: עִלְזִי וְשִׂישִׂי עֲבוּרָהּ נִקְרָא· פְּצוּ עָדֶיהָ רָנִּי עֲקָרָה· צָמְקוּ שְׁדֵיהֶן וְעוֹד בָּם יְקָרָה·

עליה

קֶשֶׁת רוּחַ אֲשֶׁר הָעֲקָרָה· רְפָאָהּ לְקֵץ תִּשְׁעִים כְּנִתְבַּקְּרָה· שִׁלְּחָה פֹארוֹת וְלֹא שִׁקְּרָה: ה' תֵּפֶן בַּנְּצָרִים אֲשֶׁר חוֹלְלוּ כְּהַיּוֹם· וְשָׁלֹשׁ עֲקָרוֹת שֶׁהָפְקְדוּ בְּזֶה יוֹם· תַּצְדִּיק בְּצִדְקָתָם מְיַחֲלֶיךָ אָיוֹם: צאצאיה כן פקוד לטוב היום קדוש.

חו"ק שְׁמוֹ מְפָאֲרִים עֲדַת חֶבְלוֹ· וְנַעֲרָץ בְּאֶרְאֶלֵּי קֹדֶשׁ הִלּוּלוֹ· וּבְהֵיכָלוֹ כָּבוֹד אוֹמֵר כֻּלּוֹ· קָדוֹשׁ:

חו"ק שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו עוֹד יְשׁוּבוּן לְבִצָּרוֹן· נִדְבָּרִים יְרֵאָיו בְּהַכְשֵׁר וְיִתְרוֹן· וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן· קָדוֹשׁ:

חו"ק שַׁפְּרוּ מַעֲשֵׂיכֶם וּבְרִית לֹא תוּפַר· בְּנַאֲקַתְכֶם יַאֲזִין שְׁחָקִים שִׁפַּר· וְתִיטַב לַייָ מִשּׁוֹר פָּר· קָדוֹשׁ:

חו"ק שִׁבְטֵי מִקְרָאֲךָ עֲלֵה וְהַמְשֵׁל· נְטִישׁוֹת צָרִים בְּהִתִּיךְ לְנַשֵּׁל· כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל· קָדוֹשׁ:

חו"ק שְׁבוּתֵינוּ מִמֶּרְחָק עֲלוֹת לְהַר קָדְשׁוֹ· וּנְפָאֲרֶנּוּ תָמִיד בִּדְבִיר מִקְדָּשׁוֹ· כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קָדְשׁוֹ· קָדוֹשׁ:

כל

אדרת ממלכה, ישראל שהיתה תפארת ממלכה. השלכה, שנאמר השליך משמים ארץ תפארת ישראל (איכה ב א). ועוד לא מלכה, ומעת שהושלכה לא מלכה עוד, ונתנסה להמליך עליה עובדי אליל בל, כלומר עובדי ע"א. והאליל בל ידוע בשקוץ בבליים, כמבואר בישעי' מ"ו א' ובשאר מקומות, והיונים יקראו לבל: Zeus, והרומים יקראו לו: Jupiter. ואחריו הלכה, בעל כרחה, לקיים

אדרת ממלכה, דיא בעגיטלערין דעז פראכטיגסטען רייכס, אך, ווארום וואר זיא פערוואָרפען? זיא איזט נאך יעטצט לעסטערונג. זיא מוסטע גאָטטלעזערן הולדיגען

עָלֶיהָ הַמְּלָכָה· גְּבֶרֶת מַמְלָכָה· עַד תּוֹפִיעַ מְלוּכָה: זְבוּלֵי חֲרֵבָה· מַתְמִימֵי פְּרֵכָה· וְנָתַן לָהּ אֲרֻכָה: רְחָבָה וְאֲרֻכָּה· וְקֶשֶׁת דְּרוּכָה· וְעַל הָאֲרִיכָה: בְּעִתָּה בְּרֵכָה· וְהִנֵּה דְרוּכָה· וְעַד עַתָּה מוּלְכָה: יְסוֹדוֹת עַרְמָה· עֲרָה וְהֶחֱרִימָה· וְעַד יְסוֹד עָרְמָה: רֹאשׁ הֵרִימָה· וְסוֹד הֶעֱרִימָה· וִידִיָּה

רמה

כשנת

(כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשׁוֹכְנֵי אָרֶץ. יֹאמְרוּ תָמִיד הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ. וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. קָדוֹשׁ:)

ק׳ אֶדֶר וָהוֹד אֶתֵּן בְּצִבְיוֹן· שׁוּעַ אֶעֱרוֹךְ בְּנִיב וְהִגָּיוֹן·
ק׳ אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן:
ק׳ בַּיּוֹם הַנִּבְחַר מִשְּׁמֵי אֶרֶץ· מֵישָׁרִים לִשְׁפּוֹט קְדֻשָּׁתוֹ לְהַעֲרִיץ·
ק׳ יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ:
ק׳ גַּאֲוָתוֹ גָּדְלָה עוֹלָם מֵהָכִיל· עֱזוּזוֹ לְסַפֵּר כֹּחַ מִי יָכִיל·
ק׳ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל: שמו מפארים.

דע

גזרותיו שלא כהלכה. גברת ממלכה, תאר לממלכות כשדים כישעי׳ מ״ז ה׳. עד תופיע, עד שתתגלה עלינו מלכותו ית׳. רְחָבָה וְאֲרֻכָּה, כ״כ בשני כ״י ודפוס יזן ושניה׳ פועלים המה דוגמת ורחבה ונסבה (יחזק׳ מא ז) כי אדרכו לו (בראשי׳ כו ח). דרכה, בישראל הרכה והמעונגה. יסודות ערמה, יסודות ב״ה. ערה, כמו כי ארזה ערה (צפני׳ ב יד), שהוא מל׳ ערו ערו (תהלי׳ קלז). וידיה רמה, כ״כ בכל כ״י; ויש

חולדיגען, איתנען געהאָרכען, רעבעללירענדען פערהאָרדנונגען. זיא מוססטע זיך אונטערווערפען דער געוואַלט איינעז מאַכטיגערן רייכז — ביז דער גאָנצען דעז גאָטטליכען רייכז ערשיינען ווירד —. דיזעז געוואַלט האַט איינע וואָהנונג פערוועסטעט, איינע פראָממען אויסגעריעבען, אונד דענענאָך ווארדע איהר דויער פערליעהען. זיא האַט זיך אויסגעדעהנט אין דיא ברייטע, אין דיא לאַנגע, האַט דען באָגען געשפאַננט אונד איהר יאָך וויט אויסגעשטרעקט, זיא האַט דיין לאָרטליכעז פאָלק ערשרעקקט, מיט פיססען געטרעטען אונד איבט נאָך יעטצט איהרע הערשאַפט אויז; זיא האַט דיא פפייאַער אונזרעז היילינטהומז הויגעוויהלט אונד פערהעערט, ביז אויף דען טיעפסטען גרונד פערהעערט, זיא טראָגט שטאָלץ איהר הויפט, טאיערעט הייאַליך רענקע, אונד איהרע האַנד טריומפירט אַנגעפייערט פאָן אַרגליסט, שטייגט

בשבת

רָמָה: בָּעֲרָה מְעֻרְמָה. וְעַד שַׁחַק רוֹמָה. וְתֶאְתַּפֵּד מְלוּכָה: יְרִיעוֹתַי גְּדֵדָה. אָהֳלַי שֻׁדָּדָה. וְהָרְשָׁה וְשֹׁדְדָה: קְצִינוּת רְפֻדָה. וּמַלְכוּת אֲפֻדָה. וְזֹאת הִקְפִּידָה: יָזְמָה וּמָרְדָה. עֲבוֹד לְזָר חָרְדָה. וְחִלְּלָה מְלוּכָה: לְחָצְרָה בְּנֵי מֶלֶךְ. וּפָצְחָה לְעֵין מֶלֶךְ. מִי לִי בְּדוֹק מֶלֶךְ:

יהרה

פ' הֵעַ יְשִׂימוּ כָּל בְּרִיּוֹתָיו. וְיֵדְעוּ כִּי גָדְלוּ גְבוּרוֹתָיו. ק' זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו: פ' הִצִּיב וַיֵּרֶה אֶבֶן פִּנָּתוֹ. נַחֲלִיאֵל עֲבוּר לְשַׁעֲשֵׁעַ בְּאֻמָּתוֹ. ק' זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: פ' וְרָשַׁם בְּחֹק דַּת הֶגְיוֹנַי. בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה לִזְכּוֹר זִכְרוֹנַי. ק' לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל יְיָ: שומרי מצותיו. פ' זֶבַח קֹדֶשׁ כְּהֻכְשַׁר אָז בְּעֵינָיו. רֶגֶל תְּמוּרָתוֹ אַיִל לְהַקְרִיב לְפָנָיו. ק' אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו: פ' חֲכַם חֲנִיטָיו לִתְקוֹעַ בְּזֶה חֹדֶשׁ. יוֹם זֶה אִם יִקָּרֶה בַּשַּׁבָּת קֹדֶשׁ. ק' זִכְרוֹן

תרועה

גורסי' ובידיה. גדדה, ל' קריעה וכריתה. אהלי שדדה, ל' אהלי שודד (ירמי' י כ). והרשה ושדדה, ל' יתרוש וישדד אדמתו (ישעי' כח כד), וכתיב בש' שמאל. רפדה, החזיק'. אפדה, חגרה. וזאת, עם זו ישראל. הקפידה, הכעיסה. יזמה ומרדה, חשבה מזמות ומרדה בה'. חרדה, מהרה. בני מלך, ישראל. ופצה, ואמרה. בדוק, בשמים.

זיא היממעלאן אונד אומגירטעט דיא קעניגליכע טאָכטער. זיא האט מיינע הייליגען טעמפעלס צערפעטעלט, מיינע וואָהנונג צערטריממערט, געמאקקערט דאראוף אונד געפפליגט, זיא האט זיך דער אבערהערר שאפט בעמאכטיגט, דען פורפור אנגעלעגט, אונד קראָנקט פֿון דיעזעס פֿאָלק (ישרא'); זיא זיננט — פֿאָללט אב — ניממט געטלען אן אונד ענטווייהט דאס היממעלרייך; זיא קוואָלט דעס עוויגען קעניגס קינדער, ערפרעכט זיך, צו שפרעכען אין דער אָנגעגענוואַרט דעס וועלטקעניגס: „ווער זאָלל מיר קעניג זיין אין יענער היממעלוואָהנע?" שטאָלץ שפריכט זיא פֿאָן טהראָנע

הערא

כזכת.

יהרה בכם מלך· זולתי אין מלך· אני ואפסי מלך: פ׳ רם על כל מלך· תגעילנה ממלך· ולך תשיב מלוכה:

(תעיר ותריע. להכרית כל מריע. ותקדש ביודעי להריע. קדוש.)

כק״ק פ״פ דמיין ורוב אשכנז מדלגים זה ומתחילים מלך ממלט מרעה וכו׳.

ובכן ויי פקד את שרה כאשר אמר: וצאצאיה כן פקוד לטוב היום קדוש:

אם אשר בצדק נתישנה. כמו נתיאשה בתכל דשנה. גוחה פקדה בראש השנה: דבבה היום אני נדונה. הנני עגומה כבלות עדנה. ותחתם בצדק לבל היות עגונה: זאת בהתבשרה השקדה. תלות פני צח שקדה. טרם קראה מיד נפקדה: יצחק כל שומע זאת שמחה. כי גלמודה ללא עת צמחה. לה כל שמעו אם הבנים שמחה: מצאה השקט אחרי בלותה. נתחדשה כנשר בנותה. ששו שרות ללותה: עלזי ושישי עבורה נקרא. פצו עדיה רני עקרה. צמקו שדיהן ועוד בם יקרה: קשת רוח אשר העקרה. רפאה לקין תשעים כנתבקרה. שלחה פארות ולא שקרה: פ׳ תפן בנצרים אשר חוללו כהיום. ושלש עקרות שהפקדו בזה יום. תצדיק בצדקתם מיחליך איום: וצאצאיה וכו׳.

תרועה מקרא קדש: פ׳ טבעו אם בחל יבואכם· צוו לתקוע בכל גבולכם· יום תרועה יהיה לכם: שפרו.

פ׳ ירום צור ישעי בפי כל אמים· חשוף זרועך להושיע ממתקוממים· ק׳ מלכותך מלכות כל עולמים: פ׳ בהגלותך לעין כל שכנך להועד· קהלות ורבבות בפימו להעד· ק׳ יי ימלך

לעלם

מלך

יכרה, כתגאה. תגעילנה, תפליטנה ותשליכנה, לשון ולא יגעיל (איוב כ״א י׳).

אם אשר בצדק נתישנה, שרה אמנו שנזדקנה בצדקתה. כמו נתיאשה, כמוה שנתיאשה כי חדל ממנה אורח כנשים. בתכל דושנה, בתכלית ובסוף בתדשנה. גומה, יולדה. צמקו שדיהן וכו׳, כדאי׳ במס׳ ב״מ דף פ״ז וברכו׳ פ׳ כ״ג. בנצרי׳ אשר חוללו וכו׳. כדאי׳ במס׳ ר״ה דף י״א, בר״ה נולדו אבות העולם, בר״ה נפקדו שרה רחל וחנה וכו׳.

הערה: „אויסער מיר גיבט'ז קיינן קאָניג! איך אַליין רעגיערע, אונד אָהנע מיך — ניכטז!" אָ דוא ערהאַבענסטער, אַללער קאָניגע קאָניג, שטירצע זיא פֿאָן טהראָנע אונד לאָס עז דיר ווידער, דאַז רייך!

חו"ק מלך ממלט מרעה· ליודעי תרועה· האל קדוש:
מלך זוכר אחוז קרן· לתוקעי (לך) היום בקרן· נורא וקדוש:

ע"פ א"ב. החזן בנגון.

אאפיד נזר איום· בשלוש קדשה ביום:
גבורי כח גדלה·

דהרוהו

בשבת

לעלם ועד: פ' לך יאתה כבוד ועז הגוים· חלד וכל שוכניה וכל האיים· ק' מי לא יראך מלך הגוים: שבטי.
פ' מטת צרים שבר והכחידם· זרועך קבץ וחנם תפדם· ק' זכר עדתך קנית קדם: פ' נדיבי עמים ינחמו בכפלים· קמיהם על פנימו גלה שולים· ק' זכור יי לבני אדום את יום ירושלם:
פ' סלול מסלתנו ישר לצעוד, ובן יקירך קרסל לא ימעוד· ק' כנמת זכור אזכרנו עוד: שבותינו. פ' קרית משוש היכל ואולם· מזבח ישיב וכלי שרת כלם· ק' יי ימלך לעלם:
פ' שמים וארץ ירננו לשמו· יערות ימחאו כף להנעימו· ק' כי פקד יי את עמו: פ' תקף אראלים וכוכבי צפר· תהלות יתנו שבח להשפר· ק' הללוהו בתקע שופר:

(כל יושבי תבל ושוכני ארץ. יאמרו תמיד הגדיל יי לעשות בארץ. והיה יי למלך על כל הארץ. קדוש:)

ישפט

אאפיד וכו'. הפיוט הזה מיוסד ע"פ א"ב כפול, כי התיבה הראשונה גם השלישית מכל חרוז הלוך ילכו על סדר א"ב אאפיד נזר איום, בשלוש קדושה ביום וכו'; לכן ברור, שטעות נפל באות מ', שנדפס מהרתי בחיל ובזורא, וצ"ל מהרתי בחיל מורא בלא ו', ומי שהוסיף ו' חשב לתקן הלשון ושנה מדעת מחברו וכן לא יעשה; וכבר הפליגו רז"ל בסגול' המיוחדת אל השירי' והתפלות הכתובי' ע"ס א"ב. ויתכן שהמחבר בסדורו רמז על ענינים נשגבים לא ידענום, לכן אין לשנות מטבע לשונו. אאפיד, לשון תקון וקשוט, עיין פירש"י שמות כ"ח ה' אצל ואפדת לו. גבורי כח, כנוי לישראל,

דַּהֲרוּהוּ בְּבֵית דְּגִילָה:
הוֹגֵי הֶגֶה הֲמֻלָּה·
וַתְּקוּהוּ בְּהַלֵּל וּמִלָּה:
זוֹכֵר לָעַד זְכִיּוֹת·
חַדְּשׁוּהוּ זֶמֶר חַיּוֹת:
טוֹב עוֹמֵס טֹרַח·
יַחֲדוּהוּ בְּחִדּוּשׁ יָרֵחַ:
כּוֹבֵשׁ כָּל כְּעָסִים·
לְבַל אַף לְהָשִׂים:
מְשָׁרְתַי בְּחִיל מוֹרָא·
גְּבֹהִים הַלְּלוּ נוֹרָא:
שַׂרְפֵי סָבִיב סְעָרָה·
עֲנוּ לְמַעֲבִיר עֲבָרָה:
פליאים

חו"ק. בשבת

יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וּלְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים· הָאֵל קָדוֹשׁ:

חו"ק וְהוּא בְאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ· וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיָּעַשׂ· נוֹרָא וְקָדוֹשׁ:

בנגון אאפיד.

אֶתֵּן לְפוֹעֲלִי צֶדֶק· בַּיּוֹם הַנִּבְחַר מַעַשׂ לְהִבָּדֵק: גַּאֲוָתוֹ מְאֹד גָּדְלָה· הֶרֶךְ עֲנָוָתוֹ לְפִי הַגְּדֻלָּה: הוּא אֲדוֹן הָעוֹלָם· וּמִי הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם: זוֹכֵר הוֹלֵךְ בַּתֹּם· חוֹנֵן וְעוֹשֶׂה דִין יָתוֹם: טָהוֹר מָרוֹם וְנִשָּׂא· יָפֶה בְעִתּוֹ הַכֹּל עָשָׂה: כַּבִּיר לֹא יִמְאָס· לְנִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס: מְפֹאָר רוֹכֵב עֲרָבוֹת· נֹגַהּ נֶגְדּוֹ וְאֵשׁ לֶהָבוֹת: סוֹעֵף בַּחֲרָבוֹת שְׁנוּנוֹת· עֲבוּר יְתוֹמִים וְאַלְמָנוֹת: פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֵּם· צָר פֶּה וּמֵשִׂים אִלֵּם: קוֹנֵה הַכֹּל בְּרַחֲמִים· רָם וּמַשְׁפִּיל רָמִים: שׁוֹפֵט יְצוּרָיו בַּחֲנִינָה· תְּמִים פֹּעַל אֵל אֱמוּנָה: שׁוֹפְטֵי אֶרֶץ כַּתֹּהוּ· מִפַּחְדּוֹ יִבָּהֲלוּ

ויתמהו

כדאי' בריש ויקרא רבה. דהרוהו בבית דגילה, עלזו לפניו בבה"כ. דהר ל' ריקוד של שמחה הוא. הוגי וכו', רומז למלאכים, עפ"ה קול המולה (יחזקאל א' כ"ד). ותקוהו, שבחוהו. טוב, תאר לאל ית', שנא' זנח ישראל טוב (הושע ח ג), והוא שם תאר, ככתוב בשרשים. עומס טורח, נושא עון. בחיל מורא, כצ"ל כמ"ש בסמוך, וכן מצאתי בכ"י

ישן

כגנת

פְּלִיאִים פִּצְחוּ פֶּה·
צַלְצְלוּ הַכֹּל צוֹפֶה:
קְהִלּוֹת עַם קְדוֹשִׁים·
רוֹמְמוּהוּ רְבָבוֹת
רוֹעֲשִׁים: שְׁמַע קוֹל
שׁוֹפָר· תַּאֲזִין וְאַשְׁמָה
הַתּוֹפָר:
קו"ח תְּשַׁלֵּשׁ שׁוֹפָרוֹת
בְּהַר הַקֹּדֶשׁ· וַאֲשַׁלֵּשׁ
קְדֻשָּׁה בַּקֹּדֶשׁ:
(מֶלֶךְ זוֹכֵר אֲחוּז קֶרֶן. לְתוֹקְעֵי
לְךָ הַיּוֹם בְּקֶרֶן. נוֹרָא וְקָדוֹשׁ:)

וְיִתְמָהוּ: עוֹשֶׂה מִשְׁפַּט
עַמּוֹ· וּתְחִלָּה מְקַדְּמִם מִפְּנֵי
זַעְמוֹ: נְדִיבִים בְּדִקְדּוּקָם
יָחִילוּ· בַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ פָּעֲלוֹ:
רוֹאֶה כָּל תַּעֲלוּמוֹת· יוֹשֵׁב
בְּגָבְהֵי מְרוֹמוֹת: צוֹפֶה כָּל
נוֹלָדוֹת· חוֹפֵשׂ כָּל הָעֲתִידוֹת:
קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ·
חִקְרֵי לֵב לָתוּר וְלִדְרוֹשׁ:
קו"ח זוֹכֵר בְּרִית רִאשׁוֹנִים·
קַיֵּם שְׁבוּעָה לָאַחֲרוֹנִים:
(יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק· וּלְאֻמִּים
בְּמֵישָׁרִים· הָאֵל קָדוֹשׁ:)

פותחים הארון. (וּבְכֵן נַמְלִיכָךְ:)

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

אדירי

יען כוזן, שנתגדר בו'. פליאים, המלאכים ששמם פלאי. שְׁמַע, כנ"ל, וכ"כ בנ' כ"י והוא שם דבר. תשלש שופרות וכו'. „עתיד הקב"ה לתקוע ג' שופרות, א' לקבוץ גליות וא' לפחד האומות, וא' להחיות המתים". כ"כ המפרש. ותפשתי אמר המאמר הזה ולא מלאתיו.

ה' מלך וכו', זה אינגו מן הכתובים במקראי קדש, אבל המלאכי' אומרין כך, כדאיתא בפרקי היכלות, והם כנגד הוה והיה ויהיה. ואמר תחלה לשון הוה שיש להמליכו תחלה על ההוה היום ואח"כ על העבר ואח"כ על העתיד. כ"כ אבודרהם בנוסחת יראו עינינו.

ה' מלך. גאָטט רעגיערט, גאָטט האַט רעגיערט, גאָטט ווירד רעגיערען איממער אונד עוויג!

דיא

הש"ץ מנגן. מיוסד ע"פ א"ב מסולס. והקהל אח"ז.

אַדִּירֵי אָיֻמָּה יַאְדִּירוּ בְקוֹל· יי מֶלֶךְ׃

בְּרוּאֵי בָרָק יְבָרְכוּ בְקוֹל· יי מָלָךְ׃

ג גִּבּוֹרֵי גֹבַהּ יַגְבִּירוּ בְקוֹל· יי יִמְלֹךְ׃

יי מֶלֶךְ יי מָלָךְ יי יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

ד' דּוֹהֲרֵי דוֹלְקִים יְדוֹבְבוּ בְקוֹל· יי מֶלֶךְ׃

הֲמוֹנֵי הֲמֻלָּה יְהַלְלוּ בְקוֹל· יי מָלָךְ׃

וחילים

אדירי איומה, אדיר ל' גדולה [illegible], [illegible] תאר לישראל, עש"ה איומה כנדגלות (שיר ו ד), אומה הדומה לדגלי מלאכים, [illegible] בשמות רבה פ' ק"ו דף ק"ל א' ובבמדבר רב' פ' ב' דף רי"ו א'. ועיין [illegible] בסוף מוסף ליו"א של פסח בתפלת טל. יאדירו, יתנו אדר והוד לה'. והפיוט הזה מקושר עם שלאחריו, לאל עורך דין וכו', אלא שהקהל מפסיקין [illegible] בפסוק ה' מלך וכו'. ברואי ברק, תאר למלאכים, עש"ה התשלח ברקים וילכו (איוב ל"ח ל"ה), וכדאיתא עליו בילמדנו, הס"ד ובמלאכים [illegible] בקול שמיא (דניאל ד' ל"נ). פעמים שהוא עושה אותם מלאכים [illegible] שנאמר משרתיו אש לוהט (תהלי' ק"ד), פעמים שהוא עושה אותם לפידים, שנאמר ומראיהם כמראה הלפידי' (יחזקאל א יג), פעמים שהוא עושה אותם ברקי', שנאמר התשלח ברקים וילכו ? (איוב ל"ח ל"ה) פעמים שהוא עושה אותם שרפי', שנאמר ויעף אלי אחד מן השרפים (ישעיה ו' ו'), פעמים שהוא עושה אותם רוחות, שנאמר עושה מלאכיו רוחות (תהלים קד ד). וכן אתה מוצא ויאמר מנוח אל מלאך ה' מי שמך (שופטי' י"ג י"ז), אמר לו המלאך איני יודע בדמות מי [illegible], [illegible] הוא מחליפני, למה זה תשאל לשמי והוא פלאי, פלאים הוא [illegible], וכן אתה מוצא באברהם מלאכים ונדמו לו כאנשים ובסדום נדמו [illegible] ויבואו שני המלאכים סדומה (בראשית י"ט א'). גבורי גבה. [illegible] ודפוס ישן וכן נכון כי הפיוט הזה נבנה ע"פ א"ב מסולס, ואם [illegible] בורי כח, יהרס הבנין, ומי שהגי' כן חשב לתקן אחר ל' בבת [illegible]. עיין מ"ש בתחלת הפיוט הקודם לזה. והאופנים נקראו גבורי [illegible] וגבה להם (יחזקאל א' י"ח). דוהרי דולקי' והמוני המולה, תארים למלאכים. ידובבו, לשון דובב שפתי ישנים (שיר ז' י') ענין הגיון ודבור. [illegible] עש"ה בחיות, קול המולה (יחזק' א' כ"ד), וכתיב וקול דבריו

א. [illegible] ווען (ישראל) הולדיגען זיך : ה' מֶלֶךְ.

ב. [illegible] ענגע (מלאכים) בעגעריין זיך : ה' מָלָךְ.

ג. [illegible] רופען זיך : ה' ימלך. ה' מלך וכו'.

ד. [illegible] (מלאכים) פערקינדען זיך : ה' מלך.

ה. [illegible] היממעלשכארע לאבען זיך : ה' מלך.

ק' וְחַיָּלִים וְחַיּוֹת יְוַעֲדוּ בְּקוֹל. יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

ח' זוֹכְרֵי זְמִירוֹת יְזַמְּרוּ בְּקוֹל. יְיָ מֶלֶךְ:

חַכְמֵי חִידוֹת יְחַסְּנוּ בְּקוֹל. יְיָ מָלָךְ:

ק' טַפְסְרֵי טְפוּחִים יְטַכְּסוּ בְּקוֹל. יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

ח' יוֹרְשֵׁי יְקָרָה יְיַשְּׁירוּ בְּקוֹל. יְיָ מֶלֶךְ:

כַּבִּירֵי כֹחַ יַכְתִּירוּ בְּקוֹל. יְיָ מָלָךְ:

ק' לְבוּשֵׁי לֶהָבוֹת יְלַבְּבוּ בְּקוֹל. יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

ח' מַנְעִימֵי מֶלֶל יְמַלְּלוּ בְּקוֹל. יְיָ מֶלֶךְ:

נֹצְצֵי נֹגַהּ יְנַצְּחוּ בְּקוֹל. יְיָ מָלָךְ:

שרפים

בקול המון (דניאל י ו). יחסנו, פעל נגזר מן חוסן, ל' תוקף וחוזק. טפסרי טפוחים, שרי מעלה, לשון וטפסריך (נחום ג' י"ז), ול' וימיני טפחה שמים (ישעיה מ"ח י"ג). יטכסו, יאפידו נזר, ואפדת לו (שמות כ"ט ה') ת"י ותטכס לי'. יורשי יקרה, ישראל שהתורה מורשה להם. ילבבו, לשון לבבתיני (שיר ד' ט'). נוצצי נגה, ע"ה החיות, ונוצצים כעין נחשת קלל (יחזקאל א' ז') וכתיב שם ונוגה לו סביב. ינצחו, לשון בכנורות על השמינית לנצח (דה"א טו כא).

ו דיא הייליגען לעגיאָנען אונד חיות בעזינגען לויט: ה' ימלך, ה' מלך וכו'.
ז דיא פּזאַלמענזאָנגער זינגען לויט: ה' מלך.
ח דיא שריפטגעלעהרטען בעקרעפֿטיגען לויט ה' מלך.
ט דיא הימעלסבעוואָהנער פֿערעהרען לויט: ה' ימלך, ה' מלך וכו'.
י דיא ערבען דעס שאַטצבאַרען געזעטצעס ריהמען לויט: ה' מלך.
כ דיא מאַכטיג קראַפֿטיגען פֿערהערליכען לויט: ה' מלך.
ל דיא מיט פֿלאַממען בעקליידעטען דאַנקען לויט: ה' ימלך, ה' מלך וכו'.
מ דיא אַנגענעהם רעדענדען שפּרעכען לויט: ה' מלך.
נ דיא שטראַהלענפֿונקעלנדען פּרייזען לויט: ה' מלך.

דיא

ק' שְׂרָפִים סוֹבְבִים יְסַלְסְלוּ בְּקוֹל· יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ח' עוֹרְכֵי עוֹז יַעֲנוּ בְּקוֹל· יְיָ מֶלֶךְ:

פְּקוּדֵי פְלָאֶיךָ יִפְצְחוּ בְּקוֹל· יְיָ מָלָךְ:

ק' צְבָאוֹת צֹאנֶךָ יְצַלְצְלוּ בְּקוֹל· יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ח' קְהִלּוֹת קֹדֶשׁ יַקְדִּישׁוּ בְּקוֹל· יְיָ מֶלֶךְ:

רִבְבוֹת רְבָבָה יְרַנְּנוּ בְּקוֹל· יְיָ מָלָךְ:

ק' שְׁבִיבֵי שַׁלְהָבוֹת יְשַׁנְּנוּ בְּקוֹל· יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ח' תּוֹמְכֵי תְהִלּוֹת יַתְמִידוּ בְּקוֹל· יְיָ מֶלֶךְ:

תּוֹקְפֵי תִפְאַרְתֶּךָ יַתְמִימוּ בְּקוֹל· יְיָ מָלָךְ:

קו"ח תְּמִימֵי תְעוּדָה יְתַנּוּ בְּקוֹל· יְיָ יִמְלֹךְ:

חו"ק יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

עורכי עוז, ישראל העורכים התורה הנקראת עוז. צבאות צאנך, עס"ה ואתן צאני (יחזקאל לד לא). יצלצלו, יסלסלו, ל' בצלצלי תרועה (תהלים קנ ה). רבבות רבבה, עס"ה ורבו רבון קדמוהי (דניאל ז י). תוקפי תפארתך וכו', תמימי תעודה וכו'. שני החרוזים האלו אינם בכ"י של י"א, ובכ"י אחרת ישנם ונכתב בגליונו: „אין אומרין"; ועדיין הקהלות חלוקות.

ס דיא שרפים אין פייערקרייזע טאַנצען מיט ה' ימלך, ה' מלך וכו'.
ע דיא דאָס געזעטץ פֿאָרטראַגען, ערוויעדערן מיט ה' מלך.
פ דיא פֿאָן דיינען וואונדערטהאַטען דורכדרונגענען, ערקלאָהרען מיט ה' מלך.
צ דיא העערדען דיינער טאַפּפֿע שטיממען מיט ה' ימלך, ה' מלך וכו'.
ק דיא הייליגען כאָרע הייליגען מיט ה' מלך.
ר דיא מיריאַדען טויזענדע בעזינגען מיט ה' מלך.
ש דיא פֿונקענשפריהענדען פֿערזיכערן מיט ה' ימלך, ה' מלך וכו'.
ת דיא מיט לאָב בעקראַנצטען (ישראל) בעטהייערן מיט ה' מלך.
ת דיא ריינע הערליכקייט פֿערערען, בעקעננען מיט ה' מלך.
ת דיא איהן געזעטצע פֿאָללקאָממענען פרייזען מיט ה' ימלך, ה' מלך וכו'.

וּבְכֵן דִּין אֱמֶת אָתָּה: (נ״א וּבְכֵן לְךָ הַכֹּל יַכְתִּירוּ:)

פותחים הארון. חזן. מיוסד ע״ס א״ב. קהל.

לְאֵל עוֹרֵךְ דִּין: לְבוֹחֵן לְבָבוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְגוֹלֶה עֲמוּקוֹת בַּדִּין: לְדוֹבֵר מֵישָׁרִים בְּיוֹם דִּין:
לְהוֹגֶה דֵעוֹת בַּדִּין: לְוָתִיק וְעֹשֶׂה חֶסֶד בְּיוֹם דִּין:
לְזוֹכֵר בְּרִיתוֹ בַּדִּין: לְחוֹמֵל מַעֲשָׂיו בְּיוֹם דִּין:
לְטַהֵר חוֹסָיו בַּדִּין: לְיוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְכוֹבֵשׁ כַּעְסוֹ בַּדִּין: לְלוֹבֵשׁ צְדָקוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְמוֹחֵל עֲוֹנוֹת בַּדִּין: לְנוֹרָא תְהִלּוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְסוֹלֵחַ לַעֲמוּסָיו בַּדִּין: לְעוֹנֶה לְקוֹרְאָיו בְּיוֹם דִּין:
לְפוֹעֵל רַחֲמָיו בַּדִּין: לְצוֹפֶה נִסְתָּרוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְקוֹנֶה עֲבָדָיו בַּדִּין: קו״א לְרַחֵם עַמּוֹ בְּיוֹם דִּין:
לְשׁוֹמֵר אֹהֲבָיו בַּדִּין: לְתוֹמֵךְ תְּמִימָיו בְּיוֹם דִּין:

סוגרים הארון.

ובכן דין וכו׳ ובכן לך וכו׳ אינם בכל כ״י אשר לי.

לאל עורך דין וכו׳, הפיוט הזה מקושר עם הפיוט אשר לפניו ורמזו שדרי מעלה עם דרי מטה יברכו וישבחו לאל עורך דין וכו׳, ולכן שני הפיוטי׳ שוים במספר חרוזיה׳. עורך דין, ל׳ ערכתי משפט (איו׳ יג יח). לעמוסיו, לישראל העמוסי׳ מני בטן (ישעי׳ מו ג).

לאל. א דעם אַללמעכטיגען, דער עס אַנאָרדנעט, דאַס געריכט, ב דער אַללע הערצען פּריפט אַם געריכטסטאַגע, ג דער דיא געהיימניססע אויפדעקקט בייאם געריכטע, ד דער דאַס רעכט שפּריכט אַם געריכטסטאַגע, ה דער אַללע מיינונגען איבערדענקט בייאם געריכטע, ו דער טוגענד אונד מילדע איבט אַם געריכטסטאַגע, ז דער זיינעס בונד געדענקט בייאם געריכטע, ח דער זיך זיינער געשעפּפע ערבאַרמט אַם געריכטס־טאַג, ט דער זיינע פֿערטרויטען ענטזינדיגט בייאם געריכטע, י דער אַללער געדאַנקען קענט אַם געריכטסטאַג, כ דער זיך זיינעס לאָרנס ענטהאַלט בייאם געריכטע, ל דער דען אַנצוג דער גערעכטיגקייט אַנלעגט אַם געריכטסטאַג, מ דער דיא זינדען פֿערגיבט בייאם געריכטע, נ דער פֿורכטבאַר איזט אים לאָבע אונט אַם געריכטסטאַג, ס דער זיינען ליח איבערלאַסטיגען (ישראל) פֿערצייהט בייאם געריכטע, ע דער זיינען אַנרופֿערן אַנטוואָרטעט אַם געריכטסטאַג, פּ דער זיינע באַרמהערציגקייט וואַלטען לאַססט בייאם געריכטע, צ דער אַללע פֿערבאָרגענהייטען שויט אַם געריכטסטאַגע, ק דער זיך זיינער דיענער אַנניממט בייאם געריכטע, ר דער זיך זיינעס פֿאָלקעס ערבאַרמט אַם געריכטסטאַגע, ש דער איבער אַללע, דיא איהן ליעבען, וואַכט בייאם געריכטע, ת דער זיינע פֿראָממען שיטצט אַם געריכטסטאַגע!

וּבְכֵן לְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה. כִּי
אַתָּה (הוּא) אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ:

מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ. עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל הָאָרֶץ. כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ. מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קְצֵה הָאָרֶץ. כִּי הוּא בּוֹרֵא קְצוֹת כָּל הָאָרֶץ. עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ. בְּקוּמוֹ לַמִּשְׁפָּט יַשְׁקִיט הָאָרֶץ. לְהוֹשִׁיעַ כָּל עַנְוֵי אָרֶץ. לַעֲשׂוֹת כַּתֹּהוּ שֹׁפְטֵי הָאָרֶץ. לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ. לְנַעֵר כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. וְקוֹל יַשְׁמִיעוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. וּבְמַלְכוּ עַל כָּל הָאָרֶץ. יָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ. יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. וַאֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל לָאָרֶץ.

ותגל

מלך במשפט וגו', ל"ה במשלי כ"ט ד', ורז"ל דרשוהו על ממ"ה הקב"ה, שברא ומקיים עולמו במשפט. לעשות כתוהו, ישעי' מ' כ"ג. לאחוז וכו', איו' ל"ח י"ג. מה אדיר, תהלי'

ובכן. נון זאָלל זיא אויפשטייגען, דיא הייליגונג, דען דוא ביזט אונזער גאָטט, אָ קאָניג!

מלך. דער קאָניג, דורך דאַז רעכט ערהאַלט ער דיא וועלט, ער, דער האָכסטע איבער אַללע וועלט! זיא ווערדען עז איינזעהען, אַללע וועלטען, אַללע ערדענבירגער, אַללע וועלטבעוואָהנער פאָן ענדע צו ענדע ווערדען עז ערפאַהרען, דאַס ער, דער וועלטשאָפפער, רעכט אונד גערעכטיגקייט אויזאיבט. ער ווירד זיך אויפמאַכען צום געריכטע — דער ערדבאַלל שווייגט — צו רעטטען דיא אונטערדריקקטען איינלאַנדע אונד דיא שטאָלצען ערדענבעהערשער צו פערניכטען, דיא ערדע ביי דען ענדען צו פאַססען אונד דיא פרעפלער דאַפאָן אַבצושיטטעלן. איינע שטיממע ערשאַללט דאַן אים היממעל אונד אויף דער ערדע: „וויא רוהמפאָלל איזט דיין נאַמע אויף ערדען!" זיין רייך ערשטרעקקט זיך איבער דיא גאַנצע ערדע; וויט טאָנען דער ערדע טיעפען, דיא היממעל פרייען זיך, דיא ערדע פראָהלאָקקט, אונד אַללעז אים היממעל איבער דער ערדע אונד אַללעז אים וואַססער אונטער דער ערדע, אַללעז

ואשר במים מתחת לארץ· ואז יפצחו רנן
בארץ· כבודו מלא כל הארץ· יי מלך תגל
הארץ· ובכן ישלש שופרות ערץ· ויפחיד
הורי יושבי הארץ· ויהפוך כסא ממלכות
הארץ· ויאמרו כל אשר נשמה באפו בארץ·
י'מה אדיר שמך בכל הארץ· ויכונן משוש
כל הארץ· ויעורר כל ישני ארץ· ויעלו
זמירות מכנף הארץ· שירו ליי כל הארץ:

ארץ ודריה יצפו לדין· ויחתו ויחרדו מאימת
הדין· כי גדול יום הדין· ומי יכילנו להצטדק
בדין· וכל יושבי על מדין· וכל יודעי דת ודין·
וכל שנעשה בו דין· אולי יחנן בשעת הדין· כי
אין רחמים בדין· ולא ישא פנים בדין· והוא

א'. ישלש שופרו' ערץ, כתב המפרש: „עתיד הקב"ה לתקוע ג' תקיעות" וכו' ולעיל בסוף פיוט אאפיד הביא המאמ' הזה בל' אחר, ועיין מה שכתבתי שם. ומי יכילנו, ל' ולא יכילו גוים זעמו ירמי' י'. יושבי על מדין, שופטים ה' י'. והוא עד ובעל דין, ידענו כי מי

אללעז ווירד איהם יובלען: „פאָלל איזט דיא גאנזע ערדע זיינער מאַיעז-טעט! דער עוויגע רעגיערט, פּראַכט איזט דאַז ערדרייך! דריימאַל ווירד ער דאַז שופר בלאַזען אונד שרעקקען דיא פירזטען דער ערדע אונד שטירצען דען טהראָן דער ערדענקעניגע, אונד אַללעז, וואַז אַטהעם האָלט, ווירד אויזרופען: וויא רוהמפאָלל איזט דיין נאַמע אויף ערדען!" ער ווירד דאַן בעגרינדען דיא פעסטע דער ערדע, אונד אויפוועקקען, דיא אין איהר שלוממערן; געזענגע ווערדען דאַן אויפשטייגען אויז אַללען ערד-ענדען: „זינגט דעם העררן, אַללע וועלט!"

דיא ערדע זאַמט איהרען בעוואָהנערן ערוואַרטען דאַז געריכט, זיא ציטטערן אונד בעבען פאָר דעם שרעקקליכען געריכטע; גראָז איזט דער געריכטזטאַג, אונד ווער איזט פערמאָגענד, זיך צו רעכטפערטיגען? אונד אַללען, דיא אויף ריכטערשטיה-לען זיטצען אונד אַללען שריפט- אונד רעכטזגעלעהרטען איזט עז — עבענזאָ וויא יעדעם אַנדערן, דער פאָר געריכט געלאַדען ווירד — אונגעוויז, אָב זיא ביי דעם געריכטע בעגנאַדיגט ווערדען; דען מיטלייד איזט פערן פאָם געריכטע, אונד אַכטע אַנ-זעהען

עד ובעל דין. לדעת בארץ מעשהו בדין.
וביד כל אדם יחתום דין. ולפי משטרו יעשה
לו דין. וכפעלו יפעל לו דין. ומעשיו יוכיחו
אותו בדין. ואבן מקיר תזעק בדין. וכפים מעץ
יעננה בדין. הכל באמת והכל בדין. במדת
רחמים ובמדת הדין. והיום הוכן עמים בו
לדין. לעשות אות ליום הדין. וכל נפשות בו
ידין: והוא עשוי חק וזכרון. ליום ראשון וליום

שפוסק הדין הוא הדיין, ואשר לו הריב הוא בעל הדין, לכן פירש והוא עד ובעל דין, האדם הוא העד והוא הבעל דין כי האד' מעיד על עצמו לפי חתימת ידו מעש, וכמו שמבאר הפייטן באמרו, לדעת בארץ מעשהו בדין וביד כל אדם יחתום וכו', והוא עש"ה באיוב ל"ז ז' וביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו, וכמו שדרשוהו רז"ל במס' תענית דף י"א א', וכן פי' שם רש"י ז"ל: „כשאדם מובא לפניו האדם עצמו חותם כתב ידו ביום מותו על עבירות שעבר הכתובות לפניו, לדעת כל אנשי מעשהו, להודיע על מה הוא נדון". עכ"ל. ולפי משטרו, ולפי הכתוב בשטר שלו, ל' התשים משטרו בארץ (איוב לח לג), וכן פרשו רד"ק בשרשו מלשון שטר חוב הנהוג בדברי רז"ל. ואבן מקיר וכו' וכפים מעץ וכו', עש"ה כי אבן מקיר תזעק וכפים מעץ יעננה (חבקוק ב יא) ואמרו עליו רז"ל (תעני' יא א) אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידין בו. לעשות אות, כ"כ בכל כ"י, וכן גרס המפרש והוא ל' אות וסימן ורומז על מאמר האל ית' לאדה"ר, אדם, אתה סימן לבניך! וכו' כדאי' בפסיקתא שהעתקנו לעיל באופן כבודו אהל ע"ש. ואולם בספרי הדפוס כתיב לעשות אותו. ליום ראשון, שבו נדון אדה"ר כדאמרן. וליום אחרון, לעתיד לבוא ביום

אַנגעזעהן בלייבט פֿאָן איהם אונבעאַכטעט. דער געריכטעטע זעלבזט איזט אויך זיין אייגנער צייגע; דען איינעז יעדען טהון איזט — דאַמיט דיא ערדענזאַהנע איהרען לעבענזוואַנדעל זעלבזט אייזעהן אונד אַנערקעננען מיסען — מיט דעסען אייגנער האַנדשריפֿט אונטערצייכנעט; ער ווירד דאַן געריכטעט, וויע זיינער זעלבזטבעשייניגונג, אונד בעלאָהנט נאַך זיינעם פֿערדיענזטע. יאַ, זיינע אייגנען האַנדלונגען לעהנען זיך ווידער איהן אויף, זעלבזט דאַז געמייער איזן הויזע אונד דאַז געבאַלק לייגען ווידער איהן טרייליך אונד געגנויח, דער רעדליכקייט געוואָהם אונד דענן רעכטע. דער הייטי־גע טאַג איזט, אַן וועלכעם נאַליאָנען פֿאָר געריכט געלאָגען ווערדען; פֿאָן אַנבעגין וואַרד ער אַלז געריכטזטאַג בעצייכנעט אונד אַן איהם ווירד יעדע זעעלע געריכטעט. ער איזט דעז געזעטלעז אייגגעדענק, אַם ערזטען אונד ייגזטען

אַחֲרוֹן· לְהִזָּכֵר בּוֹ יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן· בְּצִלָּם לְהֵחָבְאוֹת חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן· בָּהֶם לְהַצְדִּיק שָׁבִים לְבִצָּרוֹן· תּוֹקְעֵי בַשּׁוֹפָר וְקוֹרְאֵי בְגָרוֹן· לִמְצוֹא בְּצִדְקָם מַעֲשֵׂה כִּשְׁרוֹן· בָּם לְהִנָּצֵל מֵאַף וְחָרוֹן: וּכְשָׁמַר אָב דֶּרֶךְ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה· יַעֲשֶׂה לְנִינָיו בְּמִשְׁפָּט חֶסֶד וּצְדָקָה· וּכְיוֹנַת אֵלֶם זָרַע לִצְדָקָה· יִקְצְרוּ נִינָיו אֱמֶת וּצְדָקָה·

וכנתן

בוא יום ה' הגדול והנורא. ישיני חברון, האבות הקדושים שבמערת המכפלה אשר בחברון. בצלם, בצל שלהם. חבצלת השרון, כנוי לישראל בשיר השירים ב' א'. שבים לבצרון, ישראל, עפ"ה שובו לבצרון אסירי התקוה (זכרי' ט יב). וכשמר אב, אברהם. וכיונת אלם, תאר ליצחק שפשט צוארו לשחיטה כיונה אלמה. זרע לצדקה, בפרקי דר"א פ' ל"ג, ויזרע יצחק, וכי יצחק דגן זרע ח"ו? אלא שלקח את כל מעשר ממונו וזרע צדקה לעניים, כד"א זרעו לכם לצדקה (הושע י ב) וכו'. והפייטן מזכיר כאן ענין הצדקה אצל אברהם יצחק ויעקב ואצל כסא הכבוד. ויאמר ידידי הרבני החכם השלם מוהר"ר יאקב נ"ב מ"כ בעל נחלת יעקב, שהמאמר הזה כולו מיוסד על מה דאיתא בילקוט פ' וירא (כג ד) וז"ל: גדולה צדקה וכו' אבותינו הראשונים מפני מה זכו בעה"ז ולימות המשיח ולעה"ב? מפני שנהגו עצמן בצדקה שנאמר כי ידעתי וכו'; יצחק לא נשתבח אלא בצדקה שנאמר קטנתי מכל החסדים, אין קטנתי אלא מעט, ואין מעט אלא צדקה, שנאמר טוב מעט בצדקה (משלי טז ח). ואף כסא הכבוד נשתבח בצדקה שנא' צדק ומשפט מכון כסאך (תהלי' פט טו)." עכ"ל; ועל

יינגסטען טאגע, יענע אין חברון שלוממערנדען*) אין ערינגערונג צו ברינ־גען, אונד איהרע שפראָססען (ישראל) אין דערען שאַטטען צו בערגען, דורך דיא פֿראָממיגקייט יענער, דיעזע אויך ערוואַרטונג האַררענדען (ישראל) צו רעכטפֿערטיגען, דיא יעצט שופר בלאָזען אונד אַנדעכטיג ביטטען, איהנען דיא טוגענדען איהרער פֿעטער אַנגעדייהען צו לאַססען, דאַמיט זיא געררעט־טעט ווערדען מעגען פֿאָר צאָרן אונד גריםם. דאַ וויא יענער פֿאַטער (אברהם) איינן וועג דער גערעכטיגקייט אונד בילליגקייט געוואַנדעלט, זאָ מעגע אויך זיינען ענקעלן ביי'ם געריכטע גערעכטיגקייט אונד בילליגקייט ווידערפֿאַהרען, אונד וויא יענער זאַנפֿטע דולדער (יצחק) וואָהלטהעטיגקייט געאיבט האַט, זאָ מעגען אויך זיינע ענקעל טרייע אונד וואָהלטהעטיגקייט איינערנדטען, אונד זאָ וויא יענעם רעכטשאַפֿפֿענען (יעקב) פֿיר טרייע גערעכטיגקייט בעשיעדען וואורדע,

זאָ

*) אונזערע היילליגען אבות, דיא אין חברון בעגראַבען זינד.

וכנתן לתם באמת צדקה· ינתן לניניו אמת וצדקה· וכסא כבוד מתקן בצדקה· לפניו יעמוד מליץ וילמד צדקה· ובעלות שופר מדלי צדקה· יחננו ויפגיעו אבות הצדקה· ויאמרו לפני אוהב צדקה· חלילה לך מדבר בצדקה· מעשות משפט בלא צדקה· ובמקום משפט אין צדקה· ובאין משפט יש צדקה· ואתה במשפט תעשה צדקה· לשפוט תבל במעשה הצדקה· ומכון כסאך כשפט וצדקה· ובחפשך מעשים מבלי צדקה· הזכר לטוב מעט בצדקה· ובמתנת חנם תעשה צדקה· לפתוח למו אוצרות הצדקה· ואם יצאה גזרה חזוקה· לחבל יושבי ארקא· בבוקה ומבוקה ומבלקה· הסתכל בתבנית אשר בכסא חקוקה· ובתבה אשר תחתיו פקוקה· ונפשות צורים בתוכה נקוקה·

המאמר הזה סובב והולך כל ל' הפייטן וימשך כל הענין על נכון. לתם, יעקב איש תם. באמת, דכתיב תתן אמת ליעקב (מיכ' ז כ). וכסא כבוד, כנ"ל. מדלי צדקה, משפתי צדקה ל' דל שפתי (תהלי' קמא ג), או יהי' טעם מדלי צדקה, מדלים מצדקה, כלומר שאין להם צדקה. מדבר בצדקה, תאר לה' ית' עש"ה אני מדבר בצדקה (ישעי' סג א). הזכר לטוב מעט בצדקה, מבואר ע"פ המאמר הנ"ל. יושבי ארקא, יושבי הארץ. בבוקה וכו', פסוק הוא בנחום ב' י"א, וכלם ל' השחתה וחורבן. בתבנית וכו', דמות יעקב חקוקה תחת כסא הכבוד. פקוקה, סתומה. ונפשות צורים, נפשות

זאָ וואָגע אויך זיינען ענטקעגען טריוע אונד גערעכטיגקייט בעשיידען ווערדען!
(דער איבריגע טהייל דיעזעס פיוט ; ענטהאַלט ווייטער רמזים
אונד סודות אונד לאָסט זיך אַלגע פיעלע שוויעריגקייטען, אומשריי-
בונגען אונד אויזלעגונגען ניכט וואָהל אינ'ס דייטשע איבערזעטצען.)

וּבַעֲטָרָה אֲשֶׁר בְּרֹאשְׁךָ זְקוּקָה· וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
בְּכִנּוּי מְחֻזָּקָה· וּבִדְמוּת שְׁבָטִים מְעֻזָּקָה· וּבֵין
כְּתֵפָיו שָׁכֵן בַּחֲזָקָה· וּבָם אֲשֻׁעֲנָה וּבָם
אֶתְחַזָּקָה: כִּי בְשִׁבְתּוֹ בַּכִּסֵּא לְשָׁפְטִי· יַעַמְדוּ
כֻלָּם לִפְנֵי שׁוֹפְטִי· לְהַדְמִיבָם בְּשׁוֹפָר בַּעַל
מִשְׁפָּטִי· לְהָלִיץ בַּעֲדִי וְלִזְכוּת יִשְׁפְּטִי·
וּכְמִשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם בְּלִי לְשָׁפְטִי· כִּי לָאוֹר יוֹצִיא
מִשְׁפָּטִי· וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה בְּהִשָּׁפְטִי: רֹאשׁוֹ
כֶּתֶם פָּז לְצַדְּקִי· לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר לְנַקִּי·
וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקִי· בְּנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה
לְנַקִּי· בְּנֶאֱמַר יְמַלֵּט אִי נָקִי· וְהוּא רוֹכֵב

יסודי עולם ובשם ישראל בכנוי מחוזקה, כראשו של הקב"ה בשם כנוי של יעקב הוא ישראל. מעוזקה, מעוטרת. עזקא הוא טבעת. ובין כתפיו שכן בחזקה, כמאמרם (בילקוט סי' תתקנ"ז) מפני מה זכה בנימין שתשרה שכינה בחלקו וכו'. ישפטי, ישפטני. וכמשפטי הגוים.... כי לאור וכו', מבואר על פי מאמרם בבראשית רבה פ' נ', אמר ר"ל אין הקב"ה דן את אומות העולם אלא בלילה בשעה שהם ישנים, ואינו דן את ישראל אלא ביום בשעה שהם עסוקים במצוות, הה"ד והוא ישפוט תבל בצדק ידין לאמים במישרים (תהלי' ט ט). עכ"ל. והענין הזה יותר מבואר בילקוט תהלים בפסוק הנ"ל ע"ש. וזה טעם הפייטן וכמשפטי הגוים בלי לשפטי, ר"ל בלילה. כ"א לאור.... ונוגה כאור תהיה בהשפטי, ר"ל ביום בשעה שאני עוסק במצוות. כן פי' לי מהור"ר יעקב נ"ב הנ"ל והוא פירש נאה מאוד. ראשו כתם פז לצדקי לבושיה כתלג חיור וכו', מבואר ע"פ מאמרם במס' חגיגה דף י"ד ב', כתיב אחד אומר ראשו כתם פז שחורות כעורב וכתוב אחד אומר לבושיה כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקי? לא קשיא, אחד לדין ואחד לצדקה.... ראב"ע אומר א' לכסא וא' לשרפרף וכו', ובילקוט ישעיה ס"א על פסוק מי זה בא מאדום אמרו, הקב"ה נוטל כל עוונותיהם של ישראל ונותנם על בגדיו ונעשים אדומים כתולעת שני ושוב מכבסן עד שנעשים כשלג שנאמר לבושי' כתלג חיור. עכ"ל. בנקה לא ינקה לנקי, לנקי בנקה לא ינקה ורומז למאמרו ע"פ ירמיה (מו ח) יסרתיך למשפט ונקה לא אנקך; ויש ספרים גורסים, ונקה לא ינקה ינקי, ועיין בתנחומא ריש פ' קדושים. באומר, בנאמר. אינקי, השרוי בצער ובאנקה מתוך תשובה; והר' יתירה בתנה, וכן פרשו רש"י ז"ל באיוב כ"ב ל' מפי ר' יעקב. והוא רוכב,

עז"ה

בערבות מבהיקי· ויושב בחדרי תימן כבקי·
בגבול בנימין בצלצח לנקי: ורגלי החיות אשר
במישור ערבות· ועד למעלה למעלה רבות·
וסלסול לברוך ממקומו מרבות· ופורדות
ומשיקות סליחה להרבות· להצדיק במשפט
אלפי רבבות· כמראה בזק רצות ושבות·
ומראות תמונת דמיון מתחבאות· ומטיפות
כנופת רשפי שלהבות· להעשות נהר דינור
אש להבות: ועל ראשיהם נטוי כמורא· דמות
רקיע כקרח הנורא· ושמי מעונה מקום מה
נורא· ושם אתו שרא נהורא· וממעל לרקיע
כאבן יקרה· כמראה אבן ספיר כס תפארה·
ובו יושב עוטה אורה· חוצב מפיו תלמוד תורה·
ומשם שומע שועת עתירה· ומימינו אש דת

עש"ה סלו לרוכב בערבות (תהלים סח ה) ואמרו עליו במדבר רבה פ' ג' דף רע"ו ב' ברא רקיעים ובחר לו א' מהם זה ערבות, ובמס' חגיגה דף י"ב אמרו ערבות שבו צדק ומשפט צדקה וגנזי חיים וכו'. מבהיקי, כ"ה בספרינו ופי' המפרש הקב"ה שהוא יושב ושוכן בערבות הוא מבהיק שהוא ל' מזהיר ומאיר עכ"ל. ואולם בשני כ"י שלי כתיב מְבַקִּי ויהי' טעמו משגיח שלי. ויושב בחדרי תימן כבקי, הקב"ה יושב בחדרי בה"מ של מעלה שמכוון כנגד בה"מ של מטה שהוא בדרום כדאמרינן במדרש (במדבר רבה פ' י"ג) עורי צפון ובאי תימן (שיר ד' ט"ז) יבוא מלך המשיח שהוא נתון בצפון ויבנה בה"מ שהוא נתון בדרום. עכ"ל. וזהו בגבול בנימין, שבה"מ בחלקו. בצלצח, שם מקום סמוך לבה"מ. לנקי, לנקה אותי מחטא בשביל קרבנות שמקריבין בבה"מ שלמעלה, כן פי' המפרש. ורגלי החיות וכו', מכאן ואילך קבץ הפייטן ענינים מסודות המרכבה מחוברים ולקוחים ממאמרי רז"ל אנה ואנה, ועיין בילקוט ריש יחזק' ובפרק ד' מפרקי ר"א. מתחבאות, מסתירות פניהן מלראות בשכינה. ובכ"י אחד מצאתי שגורס ומראה תמוכת. ומטיפות כנופת רשפי שלהבות וכו', בפרקי ר"א פ"ד מזיעת פניהם של

כְּתוֹרָה: וְשָׁם בְּיָמִין יֵשׁ חַלּוֹנוֹת· בְּצַד רָאשֵׁי הַכְּרוּבִים בִּמְעוֹנוֹת· כִּי דֶרֶךְ אוֹתָן הַחַלּוֹנוֹת· יַאֲזִין תְּפִלּוֹת וְיַקְשִׁיב תְּחִנּוֹת· פְּעָמִים פְּתוּחוֹת וּפְעָמִים צְפוּנוֹת· בְּכֵן עִתִּים הֵם לְהִתְעַנּוֹת· בְּעֵת רָצוֹן לְהִפָּתֵחַ וּלְהֵעָנוֹת· וּכְשֶׁיַּחְפּוֹץ רַחוּם לִשְׁעוֹת וְלַעֲנוֹת· יִגְזוֹר וְיִפָּתְחוּ אוֹתָן הַחַלּוֹנוֹת: וְיֵצְאוּ בָם אֶלֶף וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת· הַמְּלִיצִים יֹשֶׁר מִשְׁפָּט לְנָאוֹת· וִיקַבְּלוּ תְּפִלּוֹת מִלְּבּוֹת בָּאוֹת· וְיִתְּנוּם בְּרֹאשׁ אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת· בְּכֶתֶר וָנֵזֶר בְּרֹאשׁוֹ לְהֵרָאוֹת· עֲשׂוֹת כָּמוֹ לְטוֹבָה אוֹת· בְּיוֹם תְּרוּעָה מוֹפֵת לְהַרְאוֹת: וְאָז אֵלִים יְשַׁלְּשׁוּ קְדֻשּׁוֹת· שְׁתַּיִם לְעַם קָדוֹשׁ מִתְפָּרְשׁוֹת· וְאַחַת בְּרֹאשׁ קָדוֹשׁ מַקְדִּישׁוֹת· וְקָדוֹשׁ בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת· מִיָּדוֹ נָתַן שְׁתֵּי קְדֻשּׁוֹת· וְיַקְדִּישׁ בְּאַחַת מִשָּׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת· וְיֶעֱרַב לוֹ מִלְּמַטָּה שָׁלֹשׁ תְּקִיעוֹת· כְּמוֹ מִלְמַעְלָה שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת:

ח' כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ· וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר

קו"ח קָדוֹשׁ וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

היות נהר של אש מושך ויוצא לפניו שנא' נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי וכו'. ע"ש יותר ובמסכת חגיגה דף י"ג ב'. ואז אלים ישלשו קדושות שתים לעם קדוש .... מידו נתן שתי קדושות וכו', בויקרא רב' פ' כ"ד, משל לבני מדינה שעשו ג' עטרות למלך, מה עשה המלך? נתן בראשו אחת ושתים בראשם של בניו. כך בכל יום ויום העליונים מכתירים להקב"ה ג' קדושות, מה הקב"ה עושה? נותן בראשו אחת ושתים בראשן של ישראל, הה"ד דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו, והתקדשתם והייתם קדושים. עכ"ל. וזהו מידו נתן שתי קדושות וכו'.

ש׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

פס׳ המחבר חתום כרלשי החרוזות כפלים בנימן בר שמואל אמנו.

וְחַיּוֹת בּוֹעֲרוֹת מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי אֵשׁ: בְּזַחַל סוֹבְלוֹת כֵּס אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ:
נִסְתָּמוֹת גְּוִיּוֹתֵיהֶן בְּרִשְׁפֵּי לַבַּת אֵשׁ: נְאֻם הַדִּבּוּר מַשְׁמוּעַ הַנִּתָּן בָּאֵשׁ:
יִסְבְּלוּ סֵבֶל נוֹזְלִים עַל רָאשֵׁיהֶם אֵשׁ: יָעִיר לָז לְלָז וְלֹא נִשְׁקַעַת הָאֵשׁ:
מְשַׁלְּחִים יַד שְׂרָפִים תַּחַת כַּנְפֵי אֵשׁ: מַשְׁלִכִים בְּכַנְפֵיהֶם גַּחֲלֵי לַהֲבוֹת אֵשׁ:
נִפְזָרוֹת לִמְקוֹם רְשָׁעִים לְהַכְנִיעָם בָּאֵשׁ: נֶאֱלָהִים בָּם כַּדּוֹנַג מִפְּנֵי הָאֵשׁ:
בַּיִת לְחַשְׁמַלָּה מַרְאֶהָ כְּמַרְאִית אֵשׁ: בְּנֹגַהּ סָבִיב כַּקֶּשֶׁת בֶּעָנָן אֵשׁ:
רָצוֹא וָשׁוֹב הַחַיּוֹת דָּאוֹת בְּאַגַּפֵּי אֵשׁ: רַחֲשׁוֹת בָּרוּךְ כְּבוֹדוֹ בְּלַהַק יְקוֹדֵי אֵשׁ:
שְׁעוּנוֹת בְּמַאֲמַצֵּי רָם שְׁכִינָתוֹ בָּאֵשׁ: שׁוֹאֲגוֹת כַּאֲרִי קוֹל בְּלַהַב אֵשׁ:
מְאַחֵד כֶּתֶר בְּפֶלֶל בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ: מַשְׁבִּיעוֹ שָׂרָף לוֹהֵט שְׁבִיב אֵשׁ:
וּמִזְדַּעְזְעִים חַיָּלֵי מָרוֹם מִשַּׁלְהֲבֵי אֵשׁ: וּמְרַעֵשׁ מִתְגַּלְגְּלִים גַּלְגַּלֵּי כֵּס אֵשׁ:
אַף רְקִיעִים אֲחָזָתַם חֶרְדַּת אֵשׁ: אָז יְשַׁלְּשׁוּ בַּקֹּדֶשׁ לְנִשְׁפָּט בָּאֵשׁ:
לִשְׂמֹאל וְלַיָּמִין שְׁנֵי שַׂרְפֵי אֵשׁ: לוֹאֲטִים הֶרְגֵּל מִלְּהַזְכִּיר עֵגֶל אֵשׁ:
אָנָּא עִזּוּז וְגִבּוֹר נַעֲרָץ בְּכִתֵּי אֵשׁ: אֵלֶיךָ הַעַל שַׁוַע לוֹקְחֵי דַת אֵשׁ:
מִפְּעַל הַר מוֹר נֶעֱקַד עֲלֵי עֵצִים וָאֵשׁ: מְצוּקָה נִנְצַל מִמְּדוּרַת עֵצִים וָאֵשׁ:
נָא אִם חָטְאָה נִמְשְׁכָה וּבָעֲרָה כָּאֵשׁ: נְחוּמֶיךָ יִגֹּלוּ בְּשִׁבְתְּךָ עַל כִּסֵּא אֵשׁ:
וְהַכִּסֵּא יַפְגִּיעַ לָרוֹכֵב בְּמֶרְכֶּבֶת אֵשׁ: וְיֵשֶׁר יְלִיצוּ בַּעֲדֵנוּ חַיּוֹת אֵשׁ:

אז בקול רעש גדול אדיר וחזק משמיעים קול
מתנשאים לעמת שרפים לעמתם ברוך יאמרו.

ק׳ וש׳ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח׳ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

מיוסד ע״פ א״ב.

אֶחָד קָדוֹשׁ אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ: בּוֹעֲרוֹת טוֹעֲנוֹת כְּסְאֲךָ מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי

אֵשׁ: גַּאֲוָתְךָ בְּמַחֲנֶה רַעַשׁ וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ: הוּגְמַת שִׁכְנְךָ כְּעֵין חַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: הֲלֹא בְּהַרְאוֹתְךָ נַחַת זְרוֹעֲךָ בָּאֵשׁ: וַיֵּחַתּוּ וְיִמַּסּוּ מְשַׂנְאֶיךָ כַּדּוֹנַג מִפְּנֵי הָאֵשׁ: זָעוּ מִיּוֹם תָּקַע חֲרֵדֵי דְבָרְךָ בָּאֵשׁ: חֲלָלִים וְרוֹעֲדִים מִדִּינְךָ נִשְׁפָּט בָּאֵשׁ: טַעֲמָם יִכּוֹן כִּקְטֹרֶת נָתוּן עַל הָאֵשׁ: יֵחָשֵׁב מִעוּט חֶלְבָּם וְדָמָם כְּנִיחֹחַ מִן הָאֵשׁ: כֹּשֶׁר מַעַשׂ אֵיתָן מֻצָּל מֵאֵשׁ: לְיוֹם צָרָה יַעֲמַד לְבָאֵי בַמַּיִם וּבָאֵשׁ: מַעֲרֶכֶת עֶרְכְּךָ וּבְיָדוֹ מַאֲכֶלֶת וָאֵשׁ: נִינָיו בָּהּ יִנָּצְלוּ מִמְּדוּרַת עֵצִים וָאֵשׁ: סָעוּ אַחֲרֶיךָ בַּמִּדְבָּר בְּנְחִיַּת עַמּוּד אֵשׁ: עֵזָּה אַהֲבָתָם תִּזְכּוֹר רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ: פְּלָאֶיךָ יֵדַע תַּשְׁבִּי יְחִידְךָ בַּעֲנִיַּת אֵשׁ: צוֹעֲקֶיךָ גַּם הַיּוֹם תַּעֲנֶה הוֹגֵי דַת אֵשׁ: קַנֵּא לְעִירְךָ אֲשֶׁר הָיְתָה לִשְׂרֵפַת אֵשׁ: רַצֵּה שִׁכְנְךָ בְּתוֹכָהּ לְכָבוֹד סְבִיבָהּ חוֹמַת אֵשׁ: שְׁעֵה שַׁוְעַת עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ: תְּשַׁכְלֵל הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאַל תִּתְיָאֵשׁ: תְּמִימֶיךָ יַמְלִיכוּךָ כְּמַלְאֲכֵי רוּחַ מְשָׁרְתֵי אֵשׁ:

(ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך) מתי תמלוך בציון בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון: תתגדל ותתקדש בתוך ירושלים עירך לדור ודור ולנצח נצחים: ועינינו תראינה מלכותך כדבר האמור בשירי עזך על ידי דוד משיח צדקך.

קו״ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:

ובכן תן פחדך וכו׳ עד עושה השלום ואומרים אבינו מלכנו, ובשבת א״א. פותחים הארון.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:

אבינו. אונזער פאטער אונזר קעניג, ווער האבען דיר געזינדיגט.
אונזער פאטער אונזר קעניג, ווער האבען קיינען קעניג אויסער דיר.
אונזער פאטער אונזר קעניג, וויא פאהרע אונז, רייגעז רואהמע: וויללען.
א״פ א״ק, ערנייערע אונז איין גליקקליכעז יאהר.
א״פ א״ק, פערניכטע אללע בעזע פערהענגניסע.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל־צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְתוֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ:
א"מ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית (וּמַגֵּפָה) מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (נ"א מחל וסלח):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וחטאתנו) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:

א"פ"א"ק, פערניכטע דיא ענטווירפע אונזרער פיינדע.
א"פ"א"ק, פערייטלע דיא אנשלעגע אונזרער האססער.
א"פ"א"ק, בעזייטיגע יעדען אונזרער בעליידיגער אונד פעררעטהער.
א"פ"א"ק, לאס איהן פערשטוממען, דען מונד אונזרער פעררעטהער אונד פערלוימדר.
א"פ"א"ק, ווענדע אב פעסט, קריעג, הונגערזנעטה, געפאנגענשאפט אונד פערדערבען פאן דיינען בונדעזקינדערן.
א"פ"א"ק, ענטפערנע יעדע פלאגע פאן דער דיר אייגענען נאציאן.
א"פ"א"ק, פערגיב אונד פערלייהע אללע אונזערע זינדען.
א"פ"א"ק, טילגע אונד בעזייטיגע אונזערע מיסעטהאטען פאר דיינען אויגען.
א"פ"א"ק, לאס דיינע גראסע בארמהערציגקייט אללע אורקונדען פערניכטען, דיא אונז אנשולדיגען.
א"פ"א"ק, פיהרע אונז דורך פאללקאממענע בוסע וויעדער צו דיר צוריקק.
א"פ"א"ק, זענדע פאללקאממענע גענעזונג דען קראנקען דיינעז פאלקעז.
א"פ"א"ק, צעררייססע דאז איבער אונז פערהענגטע בעזע אורטהייל.
א"פ"א"ק, דענקע אונזער צום גוטען.
א"פ"א"ק, שרייב' אונז איין אין דאז בוך דעז גליקקליכען לעבענז.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת:
אָ״מַ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה (נ״א מחילה וסליחה):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל־תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ:
אָ״מַ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

א"פ"א"ק, שרייב' אונז איין אין דאז בוך דער ערלעזונג אונד דעז היילז.
א"פ"א"ק, שרייב' אונז איין אין דאז בוך דער נאהרונג אונד פערזאָרגונג.
א"פ"א"ק, שרייב' אונז אין דאז בוך דער אונשולד איין.
א"פ"א"ק, שרייב' אונז איין אין דאז בוך דער פערצייהונג אונד פערגעבונג.
א"פ"א"ק, לאָס אונז באַלדיגע הילפע ערבליהען.
א"פ"א"ק, ערהעבע דאָז האָרן דיינעז פאָלקז ישראל.
א"פ"א"ק, ערהעבע דאָז האָרן דיינעז געזאַלבטען.
א"פ"א"ק, פילע אונזערע הענדע מיט דיינעם זעגען.
א"פ"א"ק, פילע אונזערע שפייכער מיט איבערפלוס.
א"פ"א"ק, ערהאָרע אונזרע שטיממע, שאָנע אונד ערבאַרמע דיך אונזער.
א"פ"א"ק, נימם מיט ערבאַרמען אונד וואָהלגעפאַללען אונזער געבעט אָן.
א"פ"א"ק, עפפנע אונזערם געבעטע דיא הימעלספפאָרטען.
א"פ"א"ק, לאָס עז דיר איינגעדענק זיין, דאָס וויר נור שטויב זינד.
א"פ"א"ק, אָ, לאָס אונז ניכט אונערהאָרט פאָן דיר געהען!
א"פ"א"ק, אָ לאָס דיר דיעזע שטונדע איינע שטונדע דער ערבאַרמונג אונד דעז וואָהלגעפאַללענז זיין!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ:
אָ״מַ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם־לֹא־לְמַעֲנֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:
אָ״מַ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

ח"פ"ח"ק, טחַגע חונז, חונזערע זייגלינגע חונד קינדער.
ח"פ"ח"ק, וויללפַחהרע חונז, דער מחַרטירער דיינעז היילינגען נחַמענז ווילען.
ח"פ"ח"ק, וויללפַחהרע חונז, דער פיר דיינע חיינהייט חומגעקחָממענען ווילען.
ח"פ"ח"ק, וויללפַחהרע חונז יענער חהַלבען, דיח דער פחָלטער פחָן פייער חונד וואַסער ענטגעגענחיילטען לור היילינונג דיינעז נחַמענז.
ח"פ"ח"ק, רחַכֿע פחָר חונזערן חויגען דחַז פערגאָסענע בלוט דיינער דיענער.
ח"פ"ח"ק, וויללפַחהרע חונז דיינעטהַלבען, ווען ניכֿט חונזערטהַלבען.
ח"פ"ח"ק, וויללפַחהרע חונז דיינעטוועגען חונד ערעטטע חונז.
ח"פ"ח"ק, וויללפַחהרע חונז, דיינער גרענצענלחָזען בחַרמהערציגקייט חהַלבען!
ח"פ"ח"ק, וויללפַחהרע חונז, דיינעז גרחָסען, מחַכֿטיגען חונד פורכֿטבחַרען נחַמענז חהַלבען, נחַך וועלכֿעם וויר גענחַננט ווערדען.
חונזער פחַטער חונד קחָניג, בעגינסטיגע חונד חַנטווחָרטע חונז, דען וויר החַבען קיין פערדיענזט; ערלייגע חונז מילדע חונד גיטע, חונד חילף חונז!

אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

סדר קריאת התורה·

בקצת קהלות אומרים:

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם: כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס״ת ואומרים:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם:

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

תפלה מסערי ציון לומר בשעת הוצאת ס"ת.

יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: ג"פ.

רִבּוֹן הָעוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנֵנוּ וְתֵן לָנוּ שְׁאֵלָתֵנוּ וּמְחוֹל עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְעַל כָּל עֲוֹנוֹת אַנְשֵׁי בָתֵּינוּ מְחִילָה בְּחֶסֶד מְחִילָה בְּרַחֲמִים וְטַהֲרֵנוּ מֵחֲטָאֵינוּ וּמֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וּמִפְּשָׁעֵינוּ וְזָכְרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ: וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים וּלְשָׁלוֹם לְפַרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְתֶן לָנוּ לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ וְעֹשֶׁר וְכָבוֹד וְאֹרֶךְ יָמִים לַהֲגוֹת בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיהָ וְשֵׂכֶל וּבִינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל עִמְקֵי סוֹדוֹתֶיהָ וּשְׁלַח רְפוּאָה לְכָל מַכְאוֹבֵינוּ וּתְבָרֵךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְתִגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת וּתְבַטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְתַטֶּה לֵב הַמַּלְכוּת וְיוֹעֲצֶיהָ וְשָׂרֶיהָ עָלֵינוּ לְטוֹבָה. אָמֵן וְכֵן יְהִי רָצוֹן: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג"פ.

דיא וויבער זאַגען דיעזעז רבונו של עולם.

רבון. העררדעז וועלטאללז, ערפֿיללע אונזערע הערצענזווינשע צום גוטען, וויללפֿאַהרע אונז אונד געוואָהרע אונזערע ביטטע; פֿערגיב אונזערע אונד אונזערער הויזגענאָססען מיסעטהאַטען, אויז גנאַדע אונד באַרמהערציגקייט, רייניגע אונז פֿאָן אונזערן זינדען, פֿאָן אונזערן מיסעטהאַטען אונד פֿערברעכען; זייא אונזער איינגעדענק צום גוטען, אונד בעגנאַדע אונז מיט הייל אונד טראָסט; שענקע אונז איין גליקקליכעז אונד לאַנגעז לעבען, פֿריעדען, נאַהרונג אונד אונטערהאַלט; גיב אונז בראָד צור קאָסט, געוואַנד צור קליידונג, רייכטהום, עהרע אונד לאַנגעז לעבען, דיינע לעהרע צו ערלערנען אונד דערען געבאָטע ערפֿיללען צו קאָננען, אויך פֿערשטאַנד אונד איינזיכט, איהרע טיעפֿען געהיימניססע ערגרינדען אונד ערפֿאָרשען צו קאָננען; זענדע גענעזונג פֿיר אַללע אונזערע שמערצען; זעגנע אַלל אונזער טהון; בעזשליעסע גליקק, הייל אונד טראָסט איבער אונז אונד פֿערטרייבע יעדעז מיסגעשיקק; נייגע דאַז הערץ דעז רעגענטען, זיינער ראָטהע אונד בעאַמטען, צו אונזערם בעסטען! אמן וכן יהי רצון.

יהיו לרצון. מאָגען וואָהל געפֿאַללען דיא רעדען מיינעז מונדעז, דיא געדאַנקען מיינעז הערצענז דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד ערלאָזער! אמן סלה.

היערויף ווירד ואני תפלתי דרייאמאַל געזאַגט.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחין תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ · יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵא לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין · יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִבוּתָא · וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא · לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיָת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא · אַנְתְּ הוּא דְּשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן · לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא · וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא · אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא · דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט · וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט · וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט · וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט · בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ · וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תּוּשְׁבְּחָן · יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי · וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל · לְטָב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

בק"ק פפד"מ ובנותיה אין אומרים שמע ישראל:

(הש"ץ אומר בקול רם) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

כש"ץ לוקח ס"ת ואומר גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי · וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

והקהל עונה

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

מגבי' הספר בידו למעלה והולך עם הס"ת ופונה דרך ימינו ועולה עמו למגדל שקורין בס, וכל מי שהס"ת עובר לפניו חייב לעמוד מפניו ולחבקו בשתי ידיו אם אפשר לו ולנשקו בפה מלא, נזדמן לו רוק בפיו ירוק תחלה בהפוך פניו אל הצד ואח"כ ינשק, ולא ינשק ואח"כ ירוק. (וצריך להשגיח על הילדי' הקטנים כשבאים לנשק הס"ת שלא יהיו מלוכלכים בצואת החוטם ורירי הפה אלא ינקו אותם תחלה יפה שלא יהי' עונש למביאיהם.) וכל הפוגע בס"ת צריך ללותו עד הבימה, ובדרך הליכתו אומרים:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל

הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

בדרך הליכתו אומרים אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

כהגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד (פלוני בר פלוני הכהן): בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

העול' לתור' יאחז בשתי ידיו בידיעו' התור' ע"י מפה של ס"ת, ויקוד' הברכ' פותח הספר ורוא' הפסוק שצרי' להתחיל בו וינשק הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה.

ויסבב פניו לצד שמאל ומברך בקול בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך ב"י"ה"ל"ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וכשמתחיל הקורא לקרו' בתור' יסיר ידו השמאלית מהס"ת וישאר יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריא', וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת

וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא, אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק ואונס, אבל בלאו הכי אין לצאת.

וקוראים בס"ת ראשון וה' פקד את שרה בפרשת וירא.

וַיהוָה פָּקַד אֶת־שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה
כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר: וַתַּהַר וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֵּן לִזְקֻנָיו
לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת־
שֶׁם־בְּנוֹ הַנּוֹלַד־לוֹ אֲשֶׁר־יָלְדָה־לּוֹ שָׂרָה יִצְחָק: וַיָּמָל
אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן־שְׁמֹנַת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה
אֹתוֹ אֱלֹהִים: לוי· וְאַבְרָהָם בֶּן־מְאַת שָׁנָה בְּהִוָּלֶד לוֹ אֵת
יִצְחָק בְּנוֹ: וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כָּל־הַשֹּׁמֵעַ
יִצְחַק־לִי: וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה
כִּי־יָלַדְתִּי בֵן לִזְקֻנָיו: וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם
מִשְׁתֶּה גָדוֹל בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת־יִצְחָק: (בשבת ג.) וַתֵּרֶא שָׂרָה
אֶת־בֶּן־הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר־יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק:
וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת־בְּנָהּ כִּי לֹא
יִירַשׁ בֶּן־הָאָמָה הַזֹּאת עִם־בְּנִי עִם־יִצְחָק: וַיֵּרַע הַדָּבָר
מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדֹת בְּנוֹ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־
אַבְרָהָם אַל־יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל־הַנַּעַר וְעַל־אֲמָתֶךָ כֹּל אֲשֶׁר
תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע:
ג (בשבת ד.) וְגַם אֶת־בֶּן־הָאָמָה לְגוֹי אֲשִׂימֶנּוּ כִּי זַרְעֲךָ הוּא:
וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם ׀ בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח־לֶחֶם וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל־
הָגָר שָׂם עַל־שִׁכְמָהּ וְאֶת־הַיֶּלֶד וַיְשַׁלְּחֶהָ וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַע
בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע: וַיִּכְלוּ הַמַּיִם מִן־הַחֵמֶת וַתַּשְׁלֵךְ אֶת־
הַיֶּלֶד תַּחַת אַחַד הַשִּׂיחִם: וַתֵּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנֶּגֶד הַרְחֵק

כמטחוי

כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת כִּי אָמְרָה אַל־אֶרְאֶה בְּמוֹת הַיָּלֶד וַתֵּשֶׁב
מִנֶּגֶד וַתִּשָּׂא אֶת־קֹלָהּ וַתֵּבְךְּ׃ וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל
הַנַּעַר וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים ׀ אֶל־הָגָר מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר
לָהּ מַה־לָּךְ הָגָר אַל־תִּירְאִי כִּי־שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל־קוֹל הַנַּעַר
בַּאֲשֶׁר הוּא־שָׁם׃ (כזנת ה.) קוּמִי שְׂאִי אֶת־הַנַּעַר וְהַחֲזִיקִי
אֶת־יָדֵךְ בּוֹ כִּי־לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימֶנּוּ׃ וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת־
עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא בְּאֵר מָיִם וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת־הַחֵמֶת מַיִם
וַתַּשְׁקְ אֶת־הַנָּעַר׃ וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת־הַנַּעַר וַיִּגְדָּל וַיֵּשֶׁב
בַּמִּדְבָּר וַיְהִי רֹבֶה קַשָּׁת׃ וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּארָן וַתִּקַּח־
לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ פ ה. (כזנת ו.)
וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ אֶל־
אַבְרָהָם לֵאמֹר אֱלֹהִים עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־אַתָּה עֹשֶׂה׃
וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים הֵנָּה אִם־תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי
וּלְנֶכְדִּי כַּחֶסֶד אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמְּךָ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעִם־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־גַּרְתָּה בָּהּ׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ׃
וְהוֹכִחַ אַבְרָהָם אֶת־אֲבִימֶלֶךְ עַל־אֹדוֹת בְּאֵר הַמַּיִם אֲשֶׁר
גָּזְלוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ לֹא יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְגַם־אַתָּה לֹא־הִגַּדְתָּ לִּי וְגַם אָנֹכִי לֹא
שָׁמַעְתִּי בִּלְתִּי הַיּוֹם׃ וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן
לַאֲבִימֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית׃ ה. (כזנת ז.) וַיַּצֵּב אַבְרָהָם
אֶת־שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן לְבַדְּהֶן׃ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־
אַבְרָהָם מָה הֵנָּה שֶׁבַע כְּבָשֹׂת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבַדָּנָה׃
וַיֹּאמֶר כִּי אֶת־שֶׁבַע כְּבָשֹׂת תִּקַּח מִיָּדִי בַּעֲבוּר תִּהְיֶה־לִּי
לְעֵדָה כִּי חָפַרְתִּי אֶת־הַבְּאֵר הַזֹּאת׃ עַל־כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם

ההוא

הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם׃ וַיִּכְרְתוּ בְרִית בִּבְאֵר שָׁבַע וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ וַיָּשֻׁבוּ אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים׃ וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא־שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם׃ וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים׃ פ

מניחים ס"ת שני אצל הראשון ואומר חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת ב' וקוראים בו למפטיר בפ' פינחס:

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם׃ וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל׃ וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מניעין נגד הכתב של ס"ת ואומרים.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה׃ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

קודם קריאת ההפטרה ואחר שגמר הגולל יברך המפטיר ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר

בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם
הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה הַבּוֹחֵר
בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי
הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

הפטרת יום א' של ראש השנה בשמואל א' סמן א'.

א וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן־הָרָמָתַיִם צוֹפִים מֵהַר
אֶפְרָיִם וּשְׁמוֹ אֶלְקָנָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיהוּא
ב בֶּן־תֹּחוּ בֶן־צוּף אֶפְרָתִי׃ וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם
אַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִנָּה וַיְהִי לִפְנִנָּה
יְלָדִים

באור.

א. הרמתים צופים, שתי רמות היו שצופות ורואות זו את זו, ועיין בפי' רד"ק. ב. שם אחת חנה, הי' לו לאמר שם האחת כמנהג הלשון בכל המקר', שם האחד אלדד ושם השני מידד (במדב' יא כו), שם האחת שפרה ושם השנית פועה (שמות א טו), ואמר שם אחת בלא ה' נראה לחלק ההצטרפות שביניהם ולהורו' שהיא היתה החשובה והמיוחד' בנשיו כי את חנה אהב. ודוגמת זה אמרו רז"ל (מגיל' דף כח א) אמר לו, רבי אם נאמ' כבש (נ"ל הכבש) למה נאמר אחד? א"ל אחד המיוחד שבעדרו, ופירש"י אם נאמר כבש דכתיב את הכבש אחד תעשה בבקר (במדב' כח ד) עכ"ל; וכוונת השאלה לפי פירש"י מבואר שהיא על הקרא שבפ' פינחס דכתי' שם את הכבש אחד ושנה מלשונו שבפ' תצוה דכתיב שם את הכבש האחד, ובזה מתבארים מעט מעט דברי רש"י התמוהים והמופלאים שבמס' מנחות דף כ' ע"א שאמרו, אבל נתחנך המזבח אפי' ראשון בין הערבים, ופי' רש"י ז"ל דכתי' בפ' פינחס ואת הכבש השני תעשה בין הערבים וההוא קרא לא כתיב את הכבש האחד תעשה בבקר (כצ"ל וכן העתיק הרב ברטנורא משמו אלא שנדפס נפלה הה'), וכוונתו מבוארת שבנפול הה' נתחלק ההצטרפות שביניהם, ואין להאריך. ומי תרצה לדעת עקר ההבדל שבין שתי הלשונות עיין בס' מאזנים להראב"ע (דפוס אופינבאך) דף כ"ב ב' ומה שבארתי עליו. ויהי לפננה ילדים, דוגמת ויהי אנשים אשר היו טמאי', והטעם פרשתי בתורת אלהים מפורש אבל והיה הנער' (בראשי' כה יד).

תרגום אשכנזי.

א עס וואר איין מאן אויס רמתים צופים, אויז דעם געבירגע אפרים, נאמענס אלקנה זאהן ירחם'ס זאהן אליהוא'ס זאהן תחו'ס זאהן דעס אפרתיטען צוף. ב ער האטטע צווייא ווייבער, איינע היעס חנה, דיא צווייטע פננה; דיעזע האטטע קינדער

יְלָדִים וּלְחַנָּה אֵין יְלָדִים׃ וְעָלָה הָאִישׁ הַהוּא ג
מֵעִירוֹ מִיָּמִים יָמִימָה לְהִשְׁתַּחֲוֺת וְלִזְבֹּחַ לַיהוָה
צְבָאוֹת בְּשִׁלֹה וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי חָפְנִי וּפִנְחָס
ד כֹּהֲנִים לַיהוָה׃ וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וְנָתַן
לִפְנִנָּה אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מָנוֹת׃
ה וּלְחַנָּה יִתֵּן מָנָה אַחַת אַפָּיִם כִּי אֶת־חַנָּה אָהֵב
ו וַיהוָה סָגַר רַחְמָהּ׃ וְכִעֲסַתָּה צָרָתָהּ גַּם־כַּעַס

ולחנה אין ילדים, נחנא דבי אלי' מצאתי, שהיתה עקרה י"ט שנים וששה חדשים. ג. ועלה האיש, ל' הווה הוא עולה הי'. מימים ימימה, ה' בסוף מקום ל' בתחלה, ופירושו משנה לשנה, דוגמת ושמרת את החקה הזאת למועדה מימי' ימימה (שמות יג י). ופנחס, דין לחוד חסר י' וזולתיו מלאים, כנמסר בגליון המס"ה ריש פ' פינחס. ד. ונתן לפנינה, הי' לו לאמר ויתן כמנהג הלשון כשאמר ספורי, אכן הוא פעל עבר מוסב ועי"ז שתרגמתי. ובנותי', ברוב המדויקים מ"ו ובמקצתן חסר וכן בכ"י של כ"ד, ובמסרת סוף פ' חקת אמר: „בנותי' ה' חסר ו' וסי' כל או', תענך עקרון וכו'.״ והמסרה הזאת מוטעת ואית בה תברא מינה ובה, שהרי בכלל מסר ה' ובפרט מנה ד', ועוד מדמסיים וכל כתובים דכוותי' מלא בר מן ו' מכלל דעד השתא מן המלאים דבר לא מן החסרי', ועוד דבכלל מסר בר מן ו' ובפרט מפיק ה'. ואולם הגירסא הנכונה מצאתי במסרת כ"י בד"ה א' ז' וז"ל: „ובנותי' ו' מלא (רצונו בכתובי') וסי' מגדו ובנותי' דור ובנותי' תרויהון בפסוק (דה"א ז כט) בית אל ובנותי' ישנה ובנותי' (ד"ה ב יג יט) שכו ובנותי' תמנה ובנותי' (שם כח יח), וכל כתיבים דכוו' מלא בר מן ה' חסר וסי' עקרון (יהושע טו מה) תענך (שם יז יא) יבלעם תענך דשופטי' (א' כז תרויהון בפסוק) ובנותי' באש תצתנה (ירמי' מט ב) וכל או' דכוו' חסר.״ עכ"ל מסכמת עם הספרים המדויקים. מנות. ת"י חולקין. ה. מנה אחת אפים, ת"י חולק חד בחיר; וכן פירש"י ורשב"ם כפי' לחם הפני' (שמות כה ל). וה' סגר רחמה, אע"פ שה' סגר, וזה אחד משמושי הו' לסותרת אע"פ, והוא השמוש השמיני לפי הסדר שמנה בעל ערוגת הבושם. ו. צרתה, פננה אשת בעלה. כל שתי נשים לאיש אחד נקראות צרות זו לזו

קינדער, חנה אבער קיינע. ג דער מאן פפלעגטע פאן יאהר צו יאהר פאן זיינעם וואהנארטע הינויף נאך שילה צו רייזען, אום דען עוויגען צבאות דארט אנצובעטען אונד איהם צו אפפערן. — בײדע זאהנע פאן עלי, חפני אונד פנחס, דיענטען דאזעלבסט אלז פריעסטער דעם עוויגען. — ד איינעס טאגעס, אלז אלקנה אפפערטע, אונד זיינער פרויא פנינה, זא וויא יעדעם איהרער זאהנע אונד טאכטער, איינען טהייל געגעבען האטטע, ה גאב ער דער חנה איינען זעהר אנזעהנליכען טהייל; דען חנה ליעבטע ער, אבשאן דער עוויגע איהרע געבארמוטטער פערשלאססען האטטע. ו איהרע נעבענפרויא (פננה) אהנטע זיא אימערפארט, אום זיא צו קראנקען

בַּעֲבוּר הַרְּעִמָהּ כִּי־סָגַר יְהוָה בְּעַד רַחְמָהּ׃
וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְשָׁנָה מִדֵּי עֲלֹתָהּ בְּבֵית יְהוָה
ח כֵּן תַּכְעִסֶנָּה וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל׃ וַיֹּאמֶר לָהּ
אֶלְקָנָה אִישָׁהּ חַנָּה לָמֶה תִבְכִּי וְלָמֶה לֹא
תֹאכְלִי וְלָמֶה יֵרַע לְבָבֵךְ הֲלוֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ
ט מֵעֲשָׂרָה בָּנִים׃ וַתָּקָם חַנָּה אַחֲרֵי אָכְלָה בְשִׁלֹה
וְאַחֲרֵי שָׁתֹה וְעֵלִי הַכֹּהֵן יֹשֵׁב עַל־הַכִּסֵּא עַל־
י מְזוּזַת הֵיכַל יְהוָה׃ וְהִיא מָרַת נָפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל
יא עַל־יְהוָה וּבָכֹה תִבְכֶּה׃ וַתִּדֹּר נֶדֶר וַתֹּאמַר

יהוה

לפי שצרות הן אויבות זו לזו. גם כעס, כעס אחר כעס תמיד לכך נאמר גם, וכן אמרו בפסיקתא מכעסת ומרגזת ומכעסת. מה הוות א״ל? זבנת לבנך רבא סידור וכתובות וחלוק וכו׳. הרעימה, ל׳ רעמו פנים (יחזקאל כז לה) ענין זעף, והר׳ דגושה; ויש לה חברים. עיין מכלול דף ס״ג. ז וכן יעשה וכו׳, המפרשים פירשו וכן יעשה אלקנה, לכן הוצרכו להוסיף ו׳ על כן תכעיסנה, להיות וכן תכעיסנה, ואין צריך, כי וכן יעשה וכמעשה זה נעשה שנה בשנה. ח לָמֶה, וְלָמֶה, שלשתם שנפסיק מלעיל והמ׳ רפה ובסגול. ט אחרי אכלה, מקור בתוספות ה׳, כמו ולדבקה בו (דברי׳ ל כ) לקרבה אל המלאכה (שמות לו ב), וטעמו אחרי שאכלו ואחרי שתו, ועיין רש״י. על מזוזת, אצל מזוזת. י ותתפלל על ה׳, ת״י ומצלית קדם ה׳ ויהי׳ על מקום אל וכ״כ רד״ק. והחכם רלב״ג פי׳ שהתפלל׳ כנגד קדש הקדשים ובצד ההוא הי׳ לפני ה׳ ר״ל מה שיגיע לצד המערבי שהי׳ בו ארון ברית ה׳, והיתה בוכה בעת התפל׳ כי שערי דמעה לא ננעלו והנ׳ לא הזכיר הכתו׳ מה שהתפללה לפי שהתפללה בלחש ככתוב בסמוך אבל ענין הנדר כבר גלתה היא עצמה ככתוב להלן. יא ותדר וגו׳,

---

קראַנקען, וויל דער עוויגע איהרע געבאָהרמוטטער פערשלאָססען האַטטע. ז אונד זאָ גינג עז פאָן יאַהר צו יאַהר, זאָ אָפט זיא וויעדער הינויפרייזטע נאַך דעם הויזע גאָטטעז, זוכטע יענע זיא צו האָהנעגנעקקען; חנה וויינטע אונד אַס ניכטז. ח דאַ שפראַך איהר מאַן אלקנה צו איהר: „חנה, וואַרום וויינסט דוא? וואַרום איססעסט דוא ניכטז, אונד וואַרום גרעמט זיך זאָ דיין הערץ? בין איך דיר ניכט שעטצבאַרער אַלז צעהן זאָהנע?“ ט נאַכדעם מאַן צו שילה געגעססען אונד געטרונקען האַטטע, שטאַנד חנה אויף (דער פריעסטער עלי זאַס עבען אויף דעם שטוהלע נעבען איינער פפאָרטע דעז היכל דעז עוויגען) — י זיא וואַר בעטריבטער זעעלע — אונד בעטעטע צום עוויגען אונד וויינטע העפטיג, יא טהאַט איין געליבדע אונד

יְהֹוָה צְבָאוֹת אִם־רָאֹה תִרְאֶה ׀ בָּעֳנִי אֲמָתֶךָ
וּזְכַרְתַּנִי וְלֹא־תִשְׁכַּח אֶת־אֲמָתֶךָ וְנָתַתָּה
לַאֲמָתְךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וּנְתַתִּיו לַיהֹוָה כָּל־יְמֵי
יב חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ׃ וְהָיָה כִּי
הִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי יְהֹוָה וְעֵלִי שֹׁמֵר אֶת־
יג פִּיהָ׃ וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל־לִבָּהּ רַק שְׂפָתֶיהָ

ונתתיו לה', נזיר קודש לה'. ומורה, תער כחברו דשמשון. יב והיה כי הרבתה להתפלל, לא מצאנו ל' רבוי תפלה כ"א במקום הזה ועוד אחר גם כי תרבו תפלה (ישעי' א' ט"ו) ושניהם יורו על עולם ההפלגה שלא כמנהג. ועלי שומר את פיה, פי' רש"י מצפה שתפסוק, כן תרגמו יונתן ועלי מוריך לה עד תתפסוק; שומר, ל' המתנה כמו ואביו שמר את הדבר (בראשי' ל"ז י"א) לא תשמור על חטאתי (איוב י"ד ט"ז) עכ"ל, והורה לנו שדעת יונתן שלא שמר עלי עד שפסקה תפלת' אבל הפסיקה הוא, לכן לא תרגם עד דפסקה ותרגום עד דתפסוק שהי' ממתין ומצפה שתפסוק וברצותו כי לא פסקה ויחשבה לשכורה וגו', ובעבור שהשכור אסור להתפלל לכן הפסיקה עלי בתפלת' שלא כהלכה. יג וחנה היא מדברת וגו', שב למעל' על ותתפלל חנה על ה', ולכן אמר וחנה היא מדברת ולא אמר ותדבר חנה, וכמו שבארתי בהפטרת שמחת תור'. ויחשבה עלי לשכורה, מחובר עם והי' כי הרבת' להתפלל, כי בעבור שהאריכה כל כך בתפלת' אחר שאכל' ושת' חשבה עלי לשכו', ואולם הוצרך להזכיר כאן וחנה היא מדברת על לבה ור"ל שהתפללה בלחש לפי שאלו היית' מתפללת בקול והי' עלי שומע נאות הסדור ונאות המליצה בתפלתה לא הי' לו מקום לחשוד אותה לשכור', אבל עכשו שלא שמע קולה חשב כי שכרותה סבה להארכת תפלתה, גם מתשובת חנה נתברר כן וכמו שאבאר שם; וראיתי לרש"י ז"ל שפי', ויחשבה עלי לשכורה, לפי שלא היו רגילים להתפלל בלחש עכ"ל, ועד"ז פרשו הרד"ק ויתר המפרשים, ולדעתם ויחשבה עלי לשכורה הוא מחובר עם וקולה לא ישמע, וזה תימה גדולה, כי מלבד שפרוש זה מתנגד ל הלשון והמליצה, אבל הוא מתנגד גם אל האמת, כי כבר קודם חנה היו רגילים להתפלל בלחש ע"פ תקנה ישנה, כדאי' במס' סוט' דף ל"ב ב', אמר ר"י משום רשב"י, מפני מה תקנו תפלה בלחש? שלא לבייש את עוברי עביר', ופי' רש"י מפני מה תקנו שיהי' אדם אומר תפלתו בלחש, כדאשכחנא בחנה וקולה לא ישמע עכ"ל, הרי לך כי מעולם לא הי' היחיד מתפלל בקול כי אם בלחש וע"פ תקנה קדמונית שלא לבייש ומה שאמרו במס' ברכות דף ל"א א', כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה, וחנ' היא מדברת על לבה, מכאן למתפלל שצריך שיכוין לבו,

---

שפראך: „עוויגער, צבאות, ווירסט דוא דאָס עלענד דיינער מאַגד אַנזעהען, מיך בע־
דענקען, דיינער מאַגד ניכט פֿערגעסען אונד איהר איין מענליכעס קינד שענקען, זאָ
זאָלל עס דעם עוויגען לעבענסלאַנג געווידמעט זיין, אונד קיין שעערמעססער זאָלל אויף
זיין הויפט קאָממען. יב אַלס זיא נון אַנהאַלטענד פֿאָר דעם עוויגען באַט אונד עלי
איהר געליפפע בעאָבאַכטעטע — יג דען חנה שפראַך אין איהרעם הערצען נור,
בלאָס

נָעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ וַיַּחְשְׁבֶהָ עֵלִי לְשִׁכֹּרָה׃
יד וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֵלִי עַד־מָתַי תִּשְׁתַּכָּרִין הָסִירִי
טו אֶת־יֵינֵךְ מֵעָלָיִךְ׃ וַתַּעַן חַנָּה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדֹנִי
אִשָּׁה קְשַׁת־רוּחַ אָנֹכִי וְיַיִן וְשֵׁכָר לֹא שָׁתִיתִי
טז וָאֶשְׁפֹּךְ אֶת־נַפְשִׁי לִפְנֵי יְהוָה׃ אַל־תִּתֵּן אֶת־
אֲמָתְךָ לִפְנֵי בַּת־בְּלִיָּעַל כִּי מֵרוֹב שִׂיחִי וְכַעְסִי
יז דִּבַּרְתִּי עַד־הֵנָּה׃ וַיַּעַן עֵלִי וַיֹּאמֶר לְכִי לְשָׁלוֹם

רק שפתיה נעו', מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו, וקולה לא ישמע מכאן שאסור להגביה קולו בתפלתו, ויחשבה עלי לשכורה, מכאן ששכור אסור להתפלל וכו', אין הרצון שעד חנה לא היו נזהרין בכל אלה, דאטו שעד חנה היו מתפללין בשכרות שהוא כאלו עובד ע"ז? וכן יתר הענינים, אמנם הרצון באמרם זה כי מהני קראי דחנ' איכא למשמע כמה הלכות שהיו בישראל מעולם מימות משה אע"פ שלא מצאנו שנא' עליה' הלווי בפרוש בתור', מ"מ כן היתה הלכ' בישראל מעולם וזה הוא אשר שמענו מן הוכוח הזה שבין עלי וחנה, כי בלי ספק כי גם עלי גם חנ' שניהם עשו כהלכ' כל מה שעשו, אך שעלי טעה בשקול דעתו שחשבה לשכור', ולכן עשה מה שעש' כהלכ' גם חנה עשתה הכל כהלכ', ולכן פי' רש"י קשה אם לא שנאמר שכוונת רש"י שהתקנה הזאת עדיין לא נתפשט' בימי עלי בכל ישראל עד שיהיו רגילים בה כל העם מאיש עד אשה מקטן ועד גדול ולכן נרץ' עלי שתי הסבות יחד ויחשבה לשכור', אכן ממה שפי' רש"י על ועלי שומר את פיה ועל מרוב שיחי וכעסי דברתי עד הנה, נרא' כי הל' הזה „לפי שלא היו רגילין להתפלל בלחש" אינגו מפירושו ז"ל, אבל איזה תלמיד כתבו בגליון והכניסהו בפני' בפי' רש"י שלא מדעתו. יד עד מתי תשתכרין, תשתכרי עצמך יותר ברבוי דברי' כי רבוי הדבור מבלבל דעת השכורי' ומוסיף שכרות. הסירי את יינך מעליך, ע"י שנה שמפיג היין. טז אל תתן את אמתך וגו', שהמתפלל בשכרות כאלו עובד ע"ז; לזאת אמרה אל תחשבני לבת בליעל. כי מרוב שיחי וכעסי דברתי עד הנה, כתרגומו אדי מסגי אקביותי ואדגיזותי אוריכת בצלו עד כאן, ל' רש"י. וטתשובה זאת נתברר, כי סבת התאחר הי' רבוי התפל' לא הלחישה, שאלו כן הי' לה לתת טעם על מה שלחשה והיא לא נתנה טע' כי אם על מה שהאריכ' שאמרה כי מרוב שיחי וגו', ר"ל מרבוי שיחי וכעסי הוצרכתי

בלאָס איהרע ליפּען רעגטען זיך, אָהנע דאָס מאַן איהרע שטיממע הערטע — דאַ היעלט זיא עלי פֿיר בעטרונקען. יד אונד שפּראַך צו איהר: „וויא לאַנגע ווילסט דו בעי־ רויטעזט דוא דיך! ענטוועהנע דיך דיינעס ווײנס!" טו חנה אַבער ערוויעדערטע אונד שפּראַך; „ניכט דאָך, מיין העררר! איך בין איין שווערמיטהיגעס וויב, האַבע וועדער וויין נאָך שטאַרקעס געטרענק געטרונקען, אַבער איך ערגיעסע מיינע זעעלע פֿאָר גאָטט. טז האַלטע דיינע מאַגד ניכט פֿיר איין ניעדערי־ טראַכטיגעס וויב! וואַהרליך, פֿאָן דער מענגע מיינעס קוממערס אונד פֿער־ דרוססעס האַבע איך ביזהער געשפּראָכען!" יז עלי אַנטוואָרטעטע אונד שפּראַך:

זא

וֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִתֵּן אֶת־שֵׁלָתֵךְ אֲשֶׁר שָׁאַלְתְּ
יח מֵעִמּוֹ׃ וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שִׁפְחָתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ
וַתֵּלֶךְ הָאִשָּׁה לְדַרְכָּהּ וַתֹּאכַל וּפָנֶיהָ לֹא־הָיוּ־
יט לָהּ עוֹד׃ וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְהוָה
וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתָם הָרָמָתָה וַיֵּדַע אֶלְקָנָה
כ אֶת־חַנָּה אִשְׁתּוֹ וַיִּזְכְּרֶהָ יְהוָה׃ וַיְהִי לִתְקֻפוֹת
הַיָּמִים וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
כא שְׁמוּאֵל כִּי מֵיְהוָה שְׁאִלְתִּיו׃ וַיַּעַל הָאִישׁ אֶלְקָנָה
וְכָל־בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֶת־זֶבַח הַיָּמִים
כב וְאֶת־נִדְרוֹ׃ וְחַנָּה לֹא עָלָתָה כִּי־אָמְרָה
לְאִישָׁהּ עַד־יִגָּמֵל הַנַּעַר וַהֲבִאֹתִיו וְנִרְאָה
כג אֶת־פְּנֵי יְהוָה וְיָשַׁב שָׁם עַד־עוֹלָם׃ וַיֹּאמֶר לָהּ
אֶלְקָנָה אִישָׁהּ עֲשִׂי הַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ שְׁבִי עַד־

להאריך בדבור עד הנה, וזה שת"י אריכת כללו עד כאן. יז שֵׁלָתֵךְ מן י"ז מילין דלא מפקין א' כמס"ג בס' מ"ב י"ו. יח ופניה, פנים זועפים שהיו לה. כג ויאמר לה....

„זאָ רייזע דען גליקליך! דער גאָטט ישׂר׳אל׳ס בעשטיירע דיין בעגעהר, וואָרום דוא איהן געבעטען האַסט! יח יענע שפּראַך: „מאָג דאָך דיינע דיענערין פערנער געוואָגענהייט איין דיינען אויגען פינדען!" נון גינג זיא איהרעס וועגעס, נאַהם שפּייזע צו זיך, אונד האַטטע אויך איהר קוממערפאָללעס אַנזעהען ניכט מעהר. יט דעס מאָרגענס דאַראויף מאַכטען זיא זיך פריה אויף, וואַרפען זיך ניעדער פאָר דעם עוויגען, רייזטען זאָדאַנן נאַך הויזע צוריקק אונד קאַמען נאַך רמה; אלקנה וואָהנטע זיינער פרויא חנה ביא, אונד דער עוויגע בעדאַכטע זיא.
כ נאַך פערלויף דער צייט איהרער שוואַנגערשאַפט, געבאַהר זיא איינען זאָהן אונד נאַננטע איהן שמואל, „דען, שפּראַך זיא, „איך האַבע איהן פאָן גאָטט ערבעטען." כא דער מאַן, אלקנה, רייזטע מיט זיינער פאַמיליע וויעדער הינ־ אויף, דעם עוויגען דאַס יעהרליכע אָפּפער אונד וואַס ער זאָנסט געלאָבט האַטטע, דאַרצובריגגען. כב חנה אַבער רייזטע ניכט מיט; זיא זאַגטע צו איהרעם מאַננע: „ווען דער קנאַבע איינסט ענטוואָהנט זיין ווירד, דאַן בריננ׳ איך איהן הינויף, דאַס ער פאָר דעם עוויגען ערשיינע אונד דאָזעלבסט בלייבע." כג איהר גאַטטע אלקנה אַנטוואָרטעטע היעראויף: „מאַכע עס, וויא עס דיר גוט דינקט — בלייבע

גְּמְלֵךְ אֹתוֹ אַךְ יָקֵם יְהוָֹה אֶת־דְּבָרוֹ וַתֵּשֶׁב
הָאִשָּׁה וַתֵּינֶק אֶת־בְּנָהּ עַד־גָּמְלָהּ אֹתוֹ׃
וַתַּעֲלֵהוּ עִמָּהּ כַּאֲשֶׁר גְּמָלַתּוּ בְּפָרִים שְׁלֹשָׁה כד
וְאֵיפָה אַחַת קֶמַח וְנֵבֶל יַיִן וַתְּבִאֵהוּ בֵית־יְהוָֹה כה
שִׁלוֹ וְהַנַּעַר נָעַר׃ וַיִּשְׁחֲטוּ אֶת־הַפָּר וַיָּבִאוּ
אֶת־הַנַּעַר אֶל־עֵלִי׃ וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי חֵי כו
נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצֶּבֶת עִמְּכָה בָּזֶה
לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָֹה׃ אֶל־הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי כז
וַיִּתֵּן יְהוָֹה לִי אֶת־שְׁאֵלָתִי אֲשֶׁר שָׁאַלְתִּי מֵעִמּוֹ׃
וְגַם אָנֹכִי הִשְׁאִלְתִּהוּ לַיהוָֹה כָּל־הַיָּמִים כח
אֲשֶׁר הָיָה הוּא שָׁאוּל לַיהוָֹה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁם

אך יקם ה' את דברו, גם הפסוק הזה לעד, כי ואלהי ישראל יתן את שלתך האמור למעלה לשון נבואה, שאלו לשון בקשה, מאי יקם ה' את דברו? ולמה ופניה של זעם לא היו לה עוד? — כיוצא בו הוא ישלח מלאכו (בראשי' כד ז) ל' נבוא' לא ל' בקשה, והעד ותהי אשה לבן אדונך כאשר דבר ה', והיכן דבר? ש"מ של' נבוא' הוא, לא ל' בקש' (תוספת רבינו יוסף בר שמעון). וַתֵּינֶק' בנ' בסגול בעבור הנגינה שהיא מלעיל, בסבת הו' הפתוחה, דוגמת וַתֵּיטֶב את ראשה (מ"ב ט' ל') וכן רבים. בפרים שלשה. כן הוא מנוגן במקרא ב"י של שנת ב"ד. והנער נער, עודנו קטן ורך ואף על פי כן לא המתינה מלהביאו.

בלייבע נאך, ביז דוא איהן ווירסט ענטוועהנט האבען. מעגע נור דער עוויגע זיינע פֿערהייסונג ערפֿיללען!" דיא פֿרויא בליעב אלזא צו הויזע אונד זויגטע איהרען זאהן ביז צו זיינער ענטוועהנונג. כד זאבאלד ער אבער ענטוועהנט וואר, נאהם זיא איהן מיט הינויף — נעבסט דרייא שטיערען, איינער איפה מעהל אונד איינעם שלויך ווין — אונד בראכטע איהן זא נאך ש'לה אין דאס הויז דעס עוויגען, אונגעאכטעט דער קנאבע נאך זעהר יונג וואר. כה נאכדעם מאן דען שטיער געשלאכטעט האטטע, בראכטע מאן דען קנאבען דעם עלי. כו דא שפראך זיא: „אום פֿערלייהונג, מיין העררי, זא וואהר דוא לעבסט, העררי, איך בין דיאיזעלבע פֿרויא, דיא היער נעבען דיר געשטאנדען האט, דעם עוויגען צו פֿלעהען! כז אום דיעזען קנאבען היער האבע איך געבעטעט, אונד דער עוויגע געוואהרטע מיר דאס, ווארום איך איהן געבעטען. כח איך האבע איהן אבער צוגלייך אויך דעם עוויגען געווידמעט, אונד זאלאנגע ער זיין ווירד, זאלל ער אויך דעם עוויגען געווידמעט בלייבען." היערויף ביקקטע

ער

ב א לַיהוָה׃ וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה
רָמָה קַרְנִי בַּיהוָה רָחַב פִּי עַל־אוֹיְבַי כִּי שָׂמַחְתִּי
ב בִּישׁוּעָתֶךָ׃ אֵין־קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי־אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין
ג צוּר כֵּאלֹהֵינוּ׃ אַל־תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְבֹהָה יֵצֵא
ולו ק׳ עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת יְהוָה וְלֹא נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת׃
ד ה קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים וְנִכְשָׁלִים אָזְרוּ חָיִל׃ שְׂבֵעִים
בַּלֶּחֶם נִשְׂכָּרוּ וּרְעֵבִים חָדֵלּוּ עַד־עֲקָרָה יָלְדָה

א קרני, הקרנים תוקף החיה, ויחסם לאדם עד"מ, להורות על תוקפו, כדכתי' וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח (דברי' לג יז). רחב פי על אויבי, כענין וירחיבו עלי פיהם (תהלי' לה כא), על מי תרחיבו פה (ישעי' נז ד), שטעמם כטע' אז ימלא שחוק פינו (תהלי' קכו ב). על אויבי, פננה וחברותיה. ב כי אין בלתך, כי אין אלהי' בלתך. ואין צור, אין תקיף שיוכל להפוך הטבעים, גם יתכן להיותו כמו יוצר, ורז"ל אמרו אין צייר, ושלשתם על יסוד אחד הם כשעני'. ג אל תרבו תדברו, מה שפי' המפרשי' קש' על הלשון. ולי נרא' שאין כאן לא חסרון ולא כפל, אך שתיבת גבהה הראשון הוא שם דבר, ע"מ עבודה ל' גאות ושררו' ועונה על אל תרבו, והשני עונה על אל תדברו וטע' אל תרבו גאון ואל תדברו דברי גאות דוגמת ועשיר יענה עזות (משליי יח כג) אל יצא עתק מפיכ', ומלת אל עומד במקו' שלש'. עתק, דבור קשה. כי אל דעות ה', יודע מה שבלבבכם. ולו נתכנו עלילות, כל מעש' האדם נכונין לפניו, רש"י, ועיין בפירושו אצל ואת מתכנת הלבנים (שמו' ה ח). ודע שבכ"י של כ"ד תבת ולא נטעם טפח', נתכנו נמלכ' וכן מסתבר לפי הקרי. ד קשת גבורי' חתים, טעם חתים על גבורים לא על קשת כי הי' לו לאמר חתה, ופרוש חתים הם וקשתם, כ"כ רד"ק, ורי"א ז"ל אמר שטעמו גבורי קשת ובעבור שהקדים קשת הוצרך לומר גבורים נס', ולי נרא' שתיבת קשת מושך עצמו ואחר עמו וככה הוא, קשת גבורים קשת חתים והטעם קשת גבורים הוסב לקשת חתים, והענין כפירש"י, כך אומנתו של הקב"ה מתיש את הגבורי' ומחזיק את החלשים משביע רעבים ומרעיב שבעים. ה שבעים בלחם. בעבור שבעל הטעמים הפסיק תיבת בלחם לכן הוא מחובר עם שבעים לא עם נשכרו ופרושו, אותם שהיה להם גאון שבעת לחם

ער (שמואל) זיך דאָרט דעם עוויגען. א חנה גריעטה דאַן איין טיעפֿע אַנדאַכט אונד שפּראַך: „מיין הערץ פֿראָהלאָקקעט דעם העררן, מיין האָרן שטיעג האָך דורך איהן; נון איזט ער מיינען פֿיינדען אָפֿפֿען, מיין מונד, דען איך פֿריי' אָב דיינער הילפֿע מיך. ב קיין הייליגער גלייכט דעם עוויגען! (דען אויסער דיר גיבט עז יאָ קיינען!) קיין האָרט אונזערם גאָטט! ג אָ, הייפֿט ניכט זאָ שטאָלץ, שפּרעכט ניכט זאָ האָך! קיין שפּאָטט ענטפֿאַהרע אייערם מונדע נאָך! דער עוויגע איזט איין אַללוויסענדער גאָטט, איהם איזט אַללער טהאַטען איינהאַלט בעקאַננט. ד דער שטאַרקען וועהרע ברעכען אָפט, אונד שוואַנקענדע אומגירטען קראַפֿט; ה דיא זאַטט איין איבערפֿלוס געלעבט, נעהמען דיענסט נון אַן, אונד דאַרבענדע פֿעראַסטען

שְׂבֵעִים בַּלֶּחֶם נִשְׂכָּרוּ וּרְעֵבִים חָדֵלוּ
שְׂבֵעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה׃ יְהוָה מֵמִית ו
וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל׃ יְהוָה מוֹרִישׁ ז
וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף־מְרוֹמֵם׃ מֵקִים מֵעָפָר ח
דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיב עִם־נְדִיבִים
וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם כִּי לַיהוָה מְצֻקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת
חסידיו ק׳ עֲלֵיהֶם תֵּבֵל׃ רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים ט
בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ כִּי־לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר־אִישׁ׃ יְהוָה י
ביו ק׳ ליו ק׳ יֵחַתּוּ מְרִיבָו עָלָו בַּשָּׁמַיִם יַרְעֵם יְהוָה יָדִין אַפְסֵי־
אָרֶץ וְיִתֶּן־עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר

הולכו להשתכר בעבור פרנסתם ורעבי׳ שהיו נשכרי׳ למזונת׳ חדלו משכירת׳. לחם כולל כל מאכל, רש״י ויקר׳ כ״ז י״ז. ח מצקי ארץ, עמודי ארץ, כי הוא ית׳ הוא קיום העולם ומעמידו ומעמידי הארץ לו הם ובכחו עומד הכל וסדר הישוב בארץ להעמיד הילודים עלי׳, וזהו שאמר וישת עליהם תבל כי מקומות הישוב יקראו תבל. ט ישמור, שלא ינגפו. ידמו, יכרתו, והמ׳ דגיש בכ״י וס״ט. י יחתו, ישתברו. ויאמר רלב״ג, שהתפלל׳ בעבור בנה שיחתו מריביו ובעבורו ירעם ה׳ בשמי׳, וכן הי׳ במלחמה הראשונה שנלחם שמואל בפלשתים, שנא׳ וירעם ה׳ בקול גדול ביום ההוא על פלשתי׳ ויהמם (לקמן ז י), וטעם ידין אפסי ארץ כי הוא הלך ממקום למקום לשפוט את ישראל, ויתן ה׳ עוז למלכו אשר ימליכהו שמואל והוא שאול באופן שינכא אויביו, וירם קרן משיחו, אשר ימשחהו שמואל בקרן השמן והוא דוד אשר רמה קרנו מאוד לכלא כל אויביו ונתנה לו המלוכה ולזרעו אחריו לעולם.

פֿערלאַססען איהן; אינדעס דיא אונפֿרוכטבאַרע זיעבען געבאֶהרט, וועלקט דאַהין דיא קינדערךייכע. ו דער עוויגע טאֶדטעט אונד בעלעבט אויך וויעדער, זענקט צור גרופֿט אונד העבט אויך אערויף! ז דער עוויגע איזט׳ז, דער אַרם מאַכט אונד רייך, ערניעדריגעט אונד וויעדער ערהעבט, ח דען גערינגען פֿאָן שטויב אויפֿ־ריכֿטעט. דען דירפֿטיגען פֿאָם קאָטה ערהעבט, נעבען פֿירזטען איהן צו זעטצען אונד דער עהרע זיטץ איהם צוצוטהיילען; דען דער ערדע פֿייֿלער זינד דעם עוויגען, ער האַט דען ערדבאַלל דאַרויף געשטיטצט! ט ער בעוואַהרעט זיינער פֿראָממען טריטטע, פֿרעפֿלער פֿערגעהן איןֿ פֿינסטערן; דורך אייגנע קראַפֿט זיעגט ניכֿט דער מאַן! — י דאַס זיא, אָ עוויגער, פֿערזאַגען, זיינע ווידערזאַכער! זיינעטהאַלבען דאָננערע פֿאָן דיאמעל הערנוב! עוויגער, דאַס איהן ריכֿטען דער ערדע ענדען, פֿערלייהע זיעג זיינעם קאָניגע אונד ערהעבע דאַז האָרן זיינעס געזאַלבטען!

וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּ״אַ יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶ״שׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם השבת הזה ויום הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדשה ולמנוחה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

הלכות שופר וטעמי תקיעה.

כתב אבודרהם בשם רבינו סעדי' מה שצונו הבורא ית' לתקוע בשופר בר"ה יש בזה עשרה ענינים:

הענין הא' מפני שהיום תחלת הבריאה' שבו ברא הקב"ה העולם ומלך עליו; וכן עושים המלכים בתחלת מלכותם שתוקעין לפניהם בחצוצרות ובקרנות להודיע ולהשמיע בכל מקום תחלת מלכותם, וכן אנו ממליכים עלינו את הבורא יתברך ביום זה. וכך אמר דוד בתהלים צ"ח ו': „בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'!"

הענין הב' כי יום ר"ה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה ותוקעין בו שופר להכריז עלינו כמו שמזהיר ואומר, כל הרוצ' לשוב ישוב ואם לאו אל יקרא תגר על עצמו, וכן עושין המלכי' מזהירין את העול' תחל' בגזרות' וכל העובר אחר האזהר' אין שומעין לו טענה.

הענין הג' להזכירנו מעמד הר סיני, שנא' בו בשמות י"ט פ' ט"ז: „וקול שופר חזק מאד," ונקבל על-עצמנו מה שקבלו אבותינו על עצמם נעשה ונשמע.

הענין הד' להזכירנו דברי הנביאים שנמשלו בתקיעת שופר שנא' ביחזקאל ל"ג ד': „ושמע השומע את קול השופר ולא נזהר ותבא חרב ותקחהו דמו בראשו יהי'.... והוא נזהר את נפשו מלט."

הענין הה' להזכירנו חורבן בה"מ וקול תרועת מלחמו' האויבי'. כמו שנא' בירמי' ד' י"ט: „כי קול שופר שמעת נפשי תרועת מלחמה," וכשאנו שומעים קול השופר נבקש מאת ה' על בנין בה"מ.

הענין הו׳ להזכירנו עקדת יצחק, שמסר נפשו לשמים, וכן אנחנו נמסור נפשנו על קדושת שמו ויעלה זכרוננו לפניו לטובה.

הענין הז׳ כשנשמע תקיעת השופר נירא ונחרד ונשבר עצמנו לפני הבורא, כי כן הוא טבע השופר מרעיד ומחריד כמו שנאמר בעמוס ג׳ ו׳: „אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו?"

הענין הח׳ להזכיר יום הדין הגדול ולירוא ממנו, שנאמר בצפני׳ א׳ י״א: „כי קרוב יום ה׳ הגדול קרוב ומהר מאד" — „יום שופר ותרועה" (שם ע״ז).

הענין הט׳ להזכירנו קבוץ נדחי ישראל ולהתאוות אליו שנאמר בו בישעיה כ״ז י״ג: „והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור" וגו׳.

הענין הי׳ להזכירנו תחיית המתים ולהאמין בה, שנאמר בישעיה י״ח ג׳: „כל יושבי תבל ושוכני ארץ כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו," ואמרו במדרש: כל השנה השטן מקטרג על ישראל לפני הקב״ה, והקב״ה דוחה אותו לר״ה ליום הדין, ובר״ה בא השטן לקטרג ומביא החמה להעיד על עוונותיהם של ישראל, והחמה מעידה והקב״ה אומר לה הרי עד אחד ואין עד אחד נאמן, הבא עד אחר עמך והוא הולך להביא את הלבנה ואינו מוצא אותה שהיא נכסית שנאמר תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו יום שהלבנה מתכסת ואינה נמצאת שהיא מכוסה. ועוד תמצא בכסה בגי׳ לבנה, לרמז שהיא מתכסה בו. ואמרינן בפסיקתא: רבי ברכי׳ פתח: תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, וכל החדשים אינם נכסים אלא ליום חגני, והלא ניסן חדש ונכסה ויש לו חג בפני עצמו, אלא חדש ויש לו חג וחגו בן יומו, ואיזה זה? תשרי. תשרי כתיב על שם ת ש ר י ותשבוק על חוביהן, אימתי? בחדש השביעי.

בשבת אין תוקעין, ותוקעין ביום שני ואומרים שהחיינו.

תחנה לתוקע לפני התקיעה.

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי אלהי השמים ואלהי הארץ אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא שתשלח לי המלאכים הקדושים והטהורים נאמנים משרתים ונאמנים בשליחותם חפצים ורצויים לזכות את ישראל ואת המלאך הגדול פצפ״ציה הממונה להוציא זכיותיהן של ישראל בעת שהיום תוקעים בשופר ואת המלאך הגדול תש״בש הממונה להשמיע זכיותיהן של ישראל ולהבעית השטן בתקיעתם ואת השרים הגדולים הממונים על השופר אנקת״ם פסת״ם ומלאכים הגדולים הדרני״אל וסנדל״פון הממונים על תקיעתנו המעלים תקיעתנו לפני כסא כבודך ואת המלאך שמשי״אל הממונה על התרועה ואת המלאך פרס״טא הממינה על קשר״ק להיותם מזומנים בשליחותם להעלות תקיעתנו לפני הפרוכת ולפני כסא כבודך והמלא על עמך ישראל ברחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין ותנהג עם בניך במדת רחמים ותעלה תקיעתנו לפני כסא כבודך והסתכל באפרו של יצחק הצבור על גבי המזבח וזכור לנו עקדתו היום לזרעו של יצחק כי אל מלך נאמן וזוכר ברית אתה, ברוך (אתה ה׳) זוכר הברית:

אלו המלאכים הממונים על התקיעות:

אנקתם, הוא בגימטריא השופר ובגמטריא שר הכ״סה והוא מעל׳ את השופר. שברים, בגימטריא שר יהואל והוא מעלה את השברים. תרועה,

בגימטריא שמשיאל והוא שר של מזלא והוא מעלה את התרועה. תקיע בגימטריא הדרניאל וסנדלפון והם מעלין את התקיעה. תקיעה גימטרי' השר"ף גם הוא מעלה את התקיעה. פס"תם, בגימטריא תקיע, כמו כן ממונה על התקיעה. גם האותיות תקנו עזרא וזרבבל ונהם שמות שהם טובים למדת הדין ולמדת הרחמים והם מעלי' את השופר. כל זה ע"כ בספר יש"ן.

הועתק משל"ה: צריך התוקע לכסות השופר בשעת הברכה ובין כל סי' וסי'. ב"ח.

ויכוין באלו שני שמות יקהרו"עה ישהטו"נה והם ב"פ הוי"ה ומעורבים ביניהם אותיות קר"ע שט"ן, שעל ידי זה נקרע השטן. ואח"כ יאמר עלה אלהים בתרועה ה' קול שופר. ואח"כ יאמר אלו הפסוקים שר"ת שלהם קרע שטן.

קוֹלִי שָׁמָעְתָּ אַל־תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי: (איכה ג נו)

רֹאשׁ־דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ: (תהלי' קיט קס)

עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים: (תהלים קיט קכב)

שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: (תהלי' קיט קסב)

טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי: (תהלי' קיט סו)

נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא יְהֹוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי: (תהלי' קיט קח)

ואחר אלו הפסוקים יאמר תפלה זו.

יהי רצון מלפניך יי אלהי אלהי המשפט שעתה יהיה עת רצון לפניך ותקרע ברחמיך הרבים וחסדיך הגדולים כל המסכים אשר הם מבדילים בינך ובין עמך ישראל היום הזה והעבר מלפניך כל המשטינים והמקטרגים על עמך ישראל. סתום פה שטן ואל ישטין עלינו כי עליך תלויות עינינו ארוממך אלהי המלך אלהי המשפט שמע קול תפלות ותרועות עמך ישראל היום ברחמים אמן.

כתב המכס לאנ"ע בס' שמות ג' י"ח: „כל שמע אשר אחריו ל' או ב', הטעם, שישמעו הענין שנושא את הקול ולא לשמוע הקול". וכ"כ הר"ד אבודרהם: „קודם שיתקע מברך: ב"א י"א"מ"ה א"קבו"צ לשמוע קול שופר, ושהחיינו". וכתב רבינו האיי: „הלכה רווחת בישראל לברך: לשמוע קול שופר, ולא תזוז מינה". וכ"כ בה"ג, והכי איתא בירושלמי. ואין לאמר: „בקול שופר" בב' שהב' אינה נופלת אלא על לשון קבלה, כמו שנאמר: אם שמוע תשמעו בקולי, ומתרגמינן, אם קבלה תקבלון.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִשְׁמֹועַ קוֹל שׁוֹפָר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

תקיעה

תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:
תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:
תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:

שב.

קשר"ק בגימטרי' פרכת והוא מעלה את הפרכת למעלה והוא שם של הב"ה.
יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתקיעות ק"ש"ר"ק שאנחנו תוקעים היום תעשה ממנה עטרה על יד הממונה שרשי"ה להיות עולה ולישב בראש אלהי ויעשה עמנו אות לטובה וימלא עלינו ברחמים. ברוך (אתה יי) בעל הרחמים:

תקיעה: שברים: תקיעה:
תקיעה: שברים: תקיעה:
תקיעה: שברים: תקיעה:

שב.

קש"ק בגימטרי' שר וזהו שם של שר שרשי"ה נקרא והוא מעלה את הקש"ק.
יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתקיעות ק"ש"ק שאנו תוקעים היום תהא מרוקמת על היריעה על יד הממונה טרטיא"ל כשם שקבלת על יד אליהו זכור לטוב וישו"ע שר הפנים שר מטטרו"ן ותמלא עלינו ברחמים. ברוך (אתה יי) בעל הרחמים:

תקיעה: תרועה: תקיעה:
תקיעה: תרועה: תקיעה:
תקיעה: תרועה: תקיעה גדולה:

קר"ק בגימטרי' אליהו הנביא זכור לטוב והיא מעלה קר"ק ובגימטרי' ישעיה"ה כך שמו של שר הפנים מטטרון.
ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיעלו אלו המלאכים היוצאים מן השופר ומן התקיעה ומן השברים ומן התרועה ומן ק"ש"ר"ק ומן ק"ש"ק ומן ק"ר"ק לפני כסא כבודך וימליצו טוב בעדינו לכפר על כל חטאתינו:

ואח"כ מתחיל הש"ץ בקול רם אשרי העם וכו'. ובשבת אין אומרים:

אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן:

לשבת.

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא: זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא. זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא. דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְבָבֶל. לְרֵישֵׁי כַלֵּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי דִי בָבָא: לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן. וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין. רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְכוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן. וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן. כָּל זְמַן וְעִדָּן. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת־כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ. הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם: וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי

כְּנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה. וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל. וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הש"ץ לוקח ס"ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ׃

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

כ"ט בשבת.

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים: קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

כ"ד בי"ט כשחל בחול.

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי־יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים.

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

תפלה לש"ץ תמצא למעלה.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן· יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא· יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

יזהר שלא יתפלל אדם תפלת מוסף בר"ה עד אחר ג' שעות על היום.

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

זכרנו

תרגום אשכנזי.

אדני. הערר, עפפנע מיינע ליפפען, דאס דיינען רוהם מיין מונד פערקינדע!

ברוך. געלאבט זייסט דו, עוויגער, אונזער גאטט אונד גאטט אונזרער פאטער, גאטט אבראהמ'ס, גאטט יצחק'ס אונד גאטט יעקב'ס! דו, דער גראסע, מאכטיגע אונד פורכטבארע גאטט, דאס אבסאלוטע וועזען, דאס וואהלטהאטען מיט גיטע פערגילט, דער אייגענטהימער דעס וועלטאללס, דער דיא פראממיגקייט דער פאראלטער געדענקט אונד ליעבריך איינען ערלאזער איהרען שפעטעסטען ענקעלן ברינגט, זיינעס נאמענס האלבען.

געדענקע

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים · מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים · לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה

זכרנו. געדענקע אונזער צום לעבען, אָ קאֶניג, דער דוא וואָהלגעפאַללען האַסט אַם לעבען! שרייב' אונז איין אין דאַז בוך דעז לעבענז, אום דיינעטוויללען, הערר דעז לעבענז! קאֶניג אונד העלפער, עררעטטער אונד בעשיטצער! געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, שילד אַבּרהם'ז!

אתה. מאַכטיג ביזט דוא אין עוויגקייט, אָ הערר! דוא בעלעבזט דיא טאָדטען וויעדער, מאֶכטיגער רעטטער!

דיינע גנאַדע ערנאָהרט דיא לעבענדען, דיינע אונענדליכע באַרמהערציגקייט לאֶסט דיא טאָדטען וויעדעראויפלעבען: דוא ביזט דער וואַנקענדען שטיטצע, דער קראַנקען הייל אונד בעפרייער דער געפעססעלטען. דוא האֶלטסט איינסט טרייליך דיינע צוזאַגע, יענען, דיא אין דער ערדע שלומערן. ווער גלייכט דיר, אָ דוא, דער אַללמאַכט הערר! ווער איזט דיר אָהנליך, קאֶניג דעז טאָדעז אונד דעז לעבענז אונד שפענדער דעז היילז!

מי כמוך. ווער גלייכט דיר, פאַטער דער באַרמהערציגקייט, דער זיינער געשאֶפפע ערבאַרמונגזפאָלל צום לעבען געדענקט!

דוא ביזט דיינער פערהייסונג געטרייא, דיא פערשטאָרבענען איינסט וויעדער צו בעלעבען. געלאָבט זייזט דוא, גאָטט, דער דיא טאָדטען בעלעבט!

אתה. דוא ביזט הייליג, הייליג דיין נאַמע, אונד הייליגע פרייזען דיך טאֶגליך. סלה.

ובכן. זאָ פערברייטע דען, גאָטט אונזער הערר, דיינען שרעקקען איבער אַללע דיינע ווערקע

מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן (נ"א ואז) צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ

ווערקע חונד דיינע פורכט חיבער חללע, וומז דוח ערשחפפען, דחס דיך עהרפירכטען חללע ווערקע, חינגעטטרעקקט דיך חנבעטען חללע געשחפפע, דחס זיח חללע חין חיינען בונד לוזחממענטרעטען, חונ געמיינשחפטליך דיינען ווילען מיט חויפריכטיגעם הערלען לו ערפיללען; דען וויר ערקעננען עז, עוויגער חונזער גחטט! דיין חיזט דיח הערשחפט, דער זיעג חין דיינער החנר, שטחרקע חין דיינער רעכטען, חונד דיין נחמע חיזט פורכטבחר יעדעם וועזען, דחז דוח ערשחפפען.

ובכן. זח טחפפע, ח עוויגער, דיינעם פחלקע עהרע, דיינען פערעהרערן רוהם, חונד חויזזיכט דענען, דיח דיך זוכען, חונד מוטה לו רעדען דענען, דיח דיינער החררען, פריידע דיינעם לחנר, חונד דיינער שטחדט פרחהליכקייט! לחס עמפחרוחחזען דחז גליקקזהחרן דיינעז קנעכטעז דוד, חונד העלל לייכטען דיח לחמפע דעז זחהנעז ישי, דיינעז געזחלבטען, בחלד, חין חונזערן טחגען.

ובכן. דחן וועררען דיח פרחממען עז זעהען חונד זיך פרייען, דיח רעדליכען פרחהלחקקען, דיח הייליגען חין פריידענגעשרייח חויזברעכען, חונד דחז לחסטער ווירד פערשטוממען חונד דער פרעפעל גחנצליך וויח רויך היכטווינדען; דען דוח ווירזט פערטייכען דעז פרעפעלז געוחלט פחן דער ערדע היכוועג.

ותמלוך. דוח ווירזט, ח עוויגער, חללייז רעגיערען חיבער חללע דיינע ווערקע, חויף דעם בערג ציון, דעם טהרחן דיינער הערליכקייט, חונד חין ירושלים, דער רעזידענץ דיינער הייליגקייט, זח וויח עז געשריעבען חיזט חין דען שריפטען

יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה· יוֹם זכרון תְּרוּעָה באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ

דיינעס הייליגען (דוד): „דער הערר רעגיערט עוויגליך; דיין גאָטט דורך אַללע צייטען ציון! הללויה"!

קדוש. הייליג ביסט דו, פורכטבאַר דיין נאַמע, אונד אויסער דיר איסט קיין גאָטט! זאָ לויטעט אויך יענער שפרוך: „גראָס ווירד זיין דער עוויגע צבאות אים געריכט, דער הייליגע גאָטט געהייליגט דורך גערעכטיגקייט". געלאָבט זייסט דו, עוויגער, דער קֶניג, דער הייליגע!

אתה. דו האַסט אונס אויס אַללען פֶעלקערן ערקאָרען, ליעבטעסט אונס אונד לייגטעסט אַן אונס דיין וואָהלגעפאַללען, ערהאָבסט אונס איבער אַללע נאַציאָנען, הייליגטעסט אונס דורך דיינע געבאָטע, נאָהערטעסט אונס, אָ אונזער קֶניג, דיינעם דיענסטע אונד נאַנטעסט אונס נאַך דיינעם גראָסען אונד הייליגען נאַמען!

ותתן לנו. אונד אויס ליעבע האַסט דו אונס, עוויגער אונזער גאָטט, דיעזען (שבת אונד דיעזען) טאָג דעס אַנדענקענס אַנגעאָרדנעט, איין טאַג דעס תרועה-בלאַזענס (בשבת. איין טאַג נור ערוואֶהנונג דעס תרועה-בלאַזענס) אונד דער פער-קינדונג דער הייליגקייט, צום אַנדענקען דעס אויסצוגעס אויס מצרים.

ומפני חטאינו. אָבער אונזערער זינדען האַלבען זינד וויר אויס אונזערם פאַטער-לאַנדע פֶערטריעבען אונד וויט ענטפערנט פאָן אונזערם אייגנען ערדרייכע. נון קאָננען וויר אונזערע פפליכטען ניכט מעהר ערפיללען אין יענעם פאָן דיר ערקאָרענען

בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה· נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה

טעמפעל, אין יענעם גראָסען אונד היילגען הויזע — דאָס דיינען נאַמען געפֿיהרט — וועגען דער געוואַלט, דיא אַן דיינעם היילגטהום אויסגעאיבט וואָרדען.

אָ, מאָכט'עס דיר געפֿעלליג זיין — עוויגער, אונזער אונד אונזרער פֿאָטער גאָטט! ערבאַרמונגספֿאָללער קאָניג! — מיט דיינער פֿאָללבאַרמהערציגקייט צוריקצוקעהרען, דיך אונזער אונד דיינעס היילגען טעמפעלס צו ערבאַרמען, איהן באַלד וויעדער צו ערבויען, אונד צו ערהאָהען דעססען העררליכקייט! אָ פֿאַטער אונד קאָניג, לאַס זיא אונס באַלד קונד ווערדען, דיא העררליכקייט דיינער רעגיערונג! ערשיינע אונד ערהעבע דיך פֿאָר דען אויגען אַללער לעבענדיגען! פֿיהרע אונזרע צערשטרייטען אויס דען פֿאָלקערן העראַבייא אונד זאַמלע אונזרע פֿערבאַננטען אויס אַללען ווינ־קעלן דער ערדע. ברינג' אונס דאַן נאַך דיינער שטאַדט ציון מיט וואָננע, אונד נאַך ירושלים, דער וואָהנונג דיינעס היילגטהומס, מיט עוויגער פֿריידע — דאָרט וואָללען וויר דיר אונזרע פֿפֿליכטגעמאַסען אָפּפֿער צובערייטען, דיא טאָגליכען נאַך אָרדנונג אונד דיא מוספים נאַך דער פֿאָרשריפֿט. דיא מוספים (דיעזעס שבת אונד) דיעזעס טאַגעס דעס אַנדענקענס וואָללען וויר מיט פֿערגניגען צובערייטען אונד דיר דאַר־ברינגען.

כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:
ליתא בכ"י וס"מ ואין לאומרו וכ"כ יעב"ץ.)

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיי פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ

ברינגען נאך דיינעם וואָהלגעפאַללּיגען געבאָטע, זאָ וויא דואַ עז אין דיינער לעהרע דורך דיינען דיענער משה אויז דעם מונדע דיינער העררליכקייט האַסט ניעדערשרייבען לאַססען, אונד וועלכעז זאָ לויטעט:

(לשבת — „אַם שבתטאַג צווייא יאָהריגע לאֶממער אָהנע פעהלער, אונד צוויי צעהנטהייל פיינען מעהלז מיט אֶהל איינגעריהרט, נעבסט דעם טראַנקאָפפער דאַצו. דיעזעז איזט דאַז גאַנצאָפפער פיר יעדען שבת, אויסער דעם טאֶגליכען גאַנצאָפפער, נעבסט דעם וויינאָפפער.)

ובחדש. „אַם ערסטען טאַג דעז זיעבענטען מאָנאַטז זאָללט איהר הייליגע פערזאַממלונגען האַלטען אונד קיינע קנעכטאַרבייט פעררינטען; דיעזעז זאָלל אייך איין טאַג דעז לאַרמבלאַזענז זיין. איהר האַבט דעם עוויגען צו עהרען אַלז איין גאַנצאָפפער צום אַנגענעהמען גערוך דאַרצובריינגען: איינען יונגען שטיער, איינען ווידדער, זיעבען יאֶהריגע לאֶממער אָהנע לייבעזפעהלער; דאַצו איהר מעהל־ אונד טראַנקאָפפער נאַך דער פאָרשריפט: דרייא צעהנטעל צו יעדעם שטיערע, צווייא צעהנטעל צו יעדעם ווידדער, איין צעהנטעל צו יעדעם שאַפע; ווין צום טראַנקאָפפער

ושני שעירים לכפר. ושני תמידים כהלכתם: מלבד עלת החדש ומנחתה. ועלת התמיד ומנחתה. ונסכיהם כמשפטם לריח ניחח אשה ליי׳:

נכ״ק פפ״דמ ובכותי׳ אומרי׳. ושעיר לכפר מלבד עלת החדש ומנחתה ושעיר לחטאת ונסכיהם כמשפטם ושני תמידם כהלכתם:

לשב׳ ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג עם מקדשי שביעי. כלם ישבעו ויתענגו מטובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית:

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדלה ליוצר בראשית שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם. ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ ומושב יקרו

חפפער, לווייח כחקקע לור פערזאהנונג חוכד דיח לווייח טחגליכען חפפער כחך דער פחרטריפט — חויסער דעם כייחחחנדליכען גחנלחפפער חוכד דעסען ווייהל חפפער, חוכד חויסער דעם טחגליכען גחנלחפפער חוכד דעסען מעהלחפפער, נעבזט דען לו בוידען געהחריגען טרחנקחפפערן כחך פחרטריפט, ווירד דיעז לום חנגענעהמען געריך דעם עווינען לו עהרען דעם פייער לו פערלעהרען געגעבען.״

(לשבת. זיח ווערדען זיך דיינעז רייכעז פרייען, דיח דען שבת החלטען חוכד חיהן דער זעליגקייט ווייחען. חיין פחלק, דחז דען זיעבענטען הייליגט, געניעסט דען וואנגעגעכוס דיינער גיטע. דער זיעבענטע געפיעל דיר וואהל, דוח החזט חיהן געהייליגט חוכד נענעטעזט חיהן דען חנמוטהיגזטען דער טחגע, לום חנדענקען דער טחחטען ביי׳ם חנבעגין דער וועלט.)

עלינו. חונז חיזט עז פפליכט, דען חעררן דעז וועלטחללז לו לחבען, לו פערחעררליכען דען טחפפער דעז חנבעגיננז; ער החט חונז ניכט דען נחליחנען יענער לחנדער גלייכגעזעטלט, חונז ניכט געחכטעט גלייך דען בעוואחנערן יענעז ערדרייכעז; חונזער חנטהייל חיזט ניכט דער חיהריגע חוכד חונזער לאחז ניכט דחז לאחז חיהרעז גראסען הויפענז. וויר קניעען הין, פאללען ניעדער חוכד בעטען חן דען קאניג חללער קאניגע, דען חללערהייליגזטען, חהכגעלאבט זייח ער! ער חיזט׳ז, דער דיח היממעל חויפגעספאננט חוכד דיח ערדע געגרינדעט החט! דען טהראן זיינער מחיעזטעט החט ער דארט חיכן היממעל חבען, חוכד זיינער חללמחכט וואהנונג חין

(נ״א וְכִסֵּא כְבוֹדוֹ) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)· אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָֹה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן· לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ· לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ· יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ· וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ· וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ· וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְהוָֹה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל

יענער אונערמעסליכען הֶהע! ער אללײן איזט אונזער גאָטט, זאָגט קיינער. וואהרליך, אונזער קעֶניג איזט ער, אונד אויסער איהם ניעמאַנד! זאָ שטעהט אויך אים געזעטצע געשריבען: „ערקעננעט אַללזאָ אונד נעהמט וואָהל צו הערצ־צען, דאַס דער עוויגע, ער אַללײן גאָטט זייא אָבען אים הימּמעל אונד אונטען אויף דער ערדע, אונד זאָנסט קיינער.״

דאַרום האָפפען וויר, גאָטט, אונזער הערר, באַלד דיא העררליכקייט דיינער מאַיעס־טעֶט וויעדערצוזעהען! דיא גרייל ווערדען דאַן פאָן דער ערדע פערבאַננט אונד דיא גאָטצען אויסגעראָטטעט ווערדען; דורך דאַס רייך דעס אַללמאַכטיגען וויררד דיא וועלט פערפאָללקאָממנעט ווערדען אונד אַללע קינדער דעס פלייטעס דיינען נאַמען אַנ־רופען; צו דיר ווערדען זיא זיך ווענדען, אַללע פרעפלער דער ערדע, אונד אַללע בע־וואָהנער דעס ערדבאָדענס ווערדען עס ערקעננען אונד איינזעהען, דאַס דיר אַללײן אַללע קניע זיך ביעגען אונד אַללע צונגען שווערען מיסען; פאָר דיר, עוויגער, אונזער גאָטט, ווערדען זיא היננקניען, ניעדערפאַללען, דיא עהרע דיינעס נאַמענס פערהערר־ליכען אונד זיך אין דאַס יאָך דיינעס רייכעס שמיעגען, דאַס דו איממערדאַר איבער זיא רעגיערעסט. דען דיין איזט דאַס רייך, דו ווירסט עס ריהמליך רעגיערען אין עוויגקייט, זאָ וויא עס אין דיינער לעהרע געשריבען שטעהט: „דער עוויגע ווירד איממער אונד עוויג רעגיערען.״

ונאמר. פערנער הייסט עס: „מאַן שויט קיין אונגליק פיר יעקב, מאַן זיעהט קיין עלענד

יי אלהיו עמו ותרועת מלך בו: ונאמר ויהי בישרון מלך
בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל: ובדברי קדשך
כתוב לאמר כי ליי המלוכה ומושל בגוים: ונאמר
יי מלך גאות לבש לבש יי עז התאזר אף תכון תבל בל
תמוט: ונאמר שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי
עולם ויבוא מלך הכבוד: מי זה מלך הכבוד יי עזוז וגבור
יי גבור מלחמה: שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם
ויבא מלך הכבוד: מי הוא זה מלך הכבוד יי צבאות הוא
מלך הכבוד סלה: ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר
כה אמר יי מלך ישראל וגאלו יי צבאות אני ראשון ואני
אחרון ומבלעדי אין אלהים: ונאמר ועלו מושעים בהר
ציון לשפט את הר עשו והיתה ליי המלוכה: ונאמר והיה
יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד

עלענד פיר ישראל; דער עוויגע, זיין גאָטט, איזט מיט איהם, האַללט קעניגליכע רע-גירונג בייא איהם." אונד אַן איינער אַנדערן שטעללע: „דאַ װאַרד ער קעניג איבער ישרון, אַלז דיא הייפטער דעז פאָלקעז פערזאַממעלט, איינמיטהיג װאָרען דיא שטאַממע ישראל'ז." אונד אין דען ליעדערן דיינעז הייליגען (דוד) שטעהט גע-שריעבען: „דען דעם עוויגען איזט יעדעז רייך, ער הערשט אונטער דען הײדען." פערנער: „דער הערר איזט קעניג, הערליך געשמיקקט; דער הערר האַט זיין געוואַנד, דיא מאַיעסטעט, אַנגעלעגט אונד פעסט אומגירטעט; זאָ שטעהט זיא דאַן, דיא וועלט, אונד וואַנקעט ניע." אַן איינער אַנדערן שטעללע הייסט עז: „ערהעבעט, איהר טהאָרע, דאַז הױפט! ערווייטערט דיא עוויגען פפאָרטען! לאַסט איהן איינציעהען, דען קעניג דעז רוהמז! — װער איזט דיזער קעניג דעז רוהמז? דער הערר איזט מאַכטיג אונד זיעגרייך, דער הערר איזט זיעגרייך אים שטרייט! ערהעבעט, איהר טהאָרע, דאַז הױפט, ערווייטערט דיא עוויגען פפאָרטען! לאַסט איהן איינציעהען, דען קעניג דעז רוהמז! — װער איזט דער קעניג דעז רוהמז? גאָטט, דעז וועלטאַללז הערר, דער איזט קעניג דעז רוהמז! סלה." דורך דיינע דיענער, דיא פראָפעטען, איזט ניעדערגעשריעבען וויא פאָלגט: „זאָ שפריכט דער עוויגע, ישראל'ז קעניג אונד זיין ערלאָזער, דער עוויגע צבאות: איך בין דער ערזטע, איך דער לעצטע, אונד אויסער מיר איזט קיין גאָטט!" פערנער הייסט עז: „ערעטטער װערדען הינויפשטייגען אויף ציון'ז בערג, עשו'ז גע-בירג צו ריכטען; דאַן ווירד דאַז רייך דעם עוויגען װערדען." פערנער: „דער עוויגע ווירד קעניג װערדען איבער דיא גאַנצע ערדע; דאַן ווירד דער עוויגע איינציג

אונד

וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ · וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · (לשבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ ·) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ (מלכנו) אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ

עַל

אונד זיין נאַמע איינציג זיין". אונד אין דיינער לעהרע שטעהט געשריעבען: „הערע ישראל, דער עוויגע, אונזער גאָטט, איזט איין איינציגעז עוויגעז וועזען!" או"א. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿעֶטער, אָ, לאַס דיינע מאַיעסטעֶט רעגיערען איבער דיא גאַנצע וועלט! ערהעבע דיינע הערליכקייט איבער דיא גאַנצע ערדע אונד ערשיינע אים גלאַנצע דיינער גלאָררייכען זיעגע מאַכט בעוואָהנערן דער ערדע, דיינעז לאַנדעז, דאַמיט יעדעז געשעֶפּף ערקעננע, דאַס דוא עז געשאַפֿפֿען, אונד יעדעז געבילדעטע וועזען איינזעהע, דאַס דוא עז געבילדעט האַסט; דאַן ווירד אַללעז, וואַז לעבען האַט, אויזרופֿען: דער עוויגע, ישראל'ז גאָטט, איזט קעֶניג, זיינע העררשאַפֿט וואַלטעט איבער אַללעז!

(לשב'. אונזער אונד אונזרער פֿעֶטער גאָטט; לייגע וואָהלגעפֿאַללען אַן אונזערם רוהעטאַג!) הייליגע אונז דורך דיינע געבאָטע, גיב אונז אַנטהייל אַן דיינער לעהרע, לאַס אונז דיינע גיטע פֿערגניגען אונד דיין הייל ערפֿרייען, (לשב'. לאַס אונז, אָ עוויגער, אונזער גאָטט, דען הייליגען שבת אין ליעבע אונד פֿריי־גיביגקייט געניעסען, דאַס זיך אַן איהם ערגאָטצען ישראל, דיא דיינען נאַמען הייליגען!) רייניגע אונזער הערץ, דאַס עז דיר אויפֿריכטיג דיענע! דען דוא ביזט איין טריית ערפֿיללענדער גאָטט, אונד דיינע פֿערהייסונג (אונזער קעֶניג) בלייבט טריית אונד בעשטענדיג אין עוויגקייט. געלאָבט זייזט דוא, גאָטט, וועלט־

רעגענט

עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן׃

אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם וּפוֹקֵד כָּל־יְצוּרֵי קֶדֶם לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל־תַּעֲלֻמוֹת וַהֲמוֹן נִסְתָּרוֹת שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית׃ אֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ· וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ׃ אַתָּה זוֹכֵר אֶת־כָּל־הַמִּפְעָל· וְגַם כָּל־הַיְצוּר לֹא נִכְחָד מִמֶּךָּ· הַכֹּל גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ· צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף כָּל־הַדּוֹרוֹת· כִּי תָבִיא חֹק זִכָּרוֹן לְהִפָּקֵד כָּל־רוּחַ וָנֶפֶשׁ· לְהִזָּכֵר מַעֲשִׂים רַבִּים וַהֲמוֹן בְּרִיּוֹת לְאֵין תַּכְלִית· מֵרֵאשִׁית כָּזֹאת הוֹדָעְתָּ· וּמִלְּפָנִים אוֹתָהּ גִּלִּיתָ· זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן· כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט

לאלהי

רעגענט, דער (דען שבת) ישראל אונד דען טאג דעז אנדענקענז הייליגט!
אתה. דוא געדענקעסט אללער ווערקע דער וועלט אונד ערינגערסט דיך אללער געשעפפע יענער אורצייטען לייט! דיר זינד אללע געהיימניססע אפפען, אונד דיא גרעססע מענגע פערבארגנער דינגע, דיא פאן אנבעגין וואַרען, בעקאנט! דען פאר דעם טהראָנע דיינער הערליכקייט פינדעט קיין פערגעססען שטאטט, אונד דיינען אויגען בלייבט ניכטס פערבארגען. דוא געדענקעסט אללער טהאטען, אונד קיין דינג ענטפאללט דיינעם געדעכטניס; אללעס איזט בעקאנט אונד אפפענבאר פאר דיר, עוויגער, אונזער הערר, דער דוא שויעסט אונד דורכשויעסט ביז צום ענדע דעז שפעטעסטען צייטאלטערז! פאן אנבעגין האסט דוא עז בע-קאנט געמאכט אונד פאָראויז בעצייטז אפפענבארט, דאסס דוא איינע בע-שטיממטע צייט ווירסט קאממען לאססען, איינע צייט דעז אנדענקענז, אין וועל-כער יעדער גייסט אונד יעדעז וועזען הייםגעזוכט ווערדען ווירד, אונד דוא דיך דער פיעלפעלטיגען טהאטען אונד דער אונענדליכען מענגע דער געשעפפע ערינגערן ווירסט. דיעזע איזט דער טאג דעז אנדענקענז יענעז ערשטען, מיט וועלכעם דוא דיינע וועלטשעפפונג בעגאנט, בעשטיממט פיר ישראל, אלז

לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: וְעַל הַמְּדִינוֹת בּוֹ יֵאָמֵר אֵיזוֹ לַחֶרֶב. וְאֵיזוֹ לַשָּׁלוֹם. אֵיזוֹ לָרָעָב. וְאֵיזוֹ לָשֹׂבַע. וּבְרִיּוֹת בּוֹ יִפָּקֵדוּ. לְהַזְכִּירָם לַחַיִּים וְלַמָּוֶת. מִי לֹא נִפְקַד כְּהַיּוֹם הַזֶּה. כִּי זֵכֶר כָּל הַיְצוּר לְפָנֶיךָ בָּא. מַעֲשֵׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ. וַעֲלִילוֹת מִצְעֲדֵי גָבֶר. מַחְשְׁבוֹת אָדָם וְתַחְבּוּלוֹתָיו וְיִצְרֵי מַעַלְלֵי אִישׁ. אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ. וּבֶן אָדָם יִתְאַמֶּץ־בָּךְ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לְעוֹלָם לֹא יִכָּשֵׁלוּ. וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל־הַחוֹסִים בָּךְ: כִּי זֵכֶר כָּל־הַמַּעֲשִׂים לְפָנֶיךָ בָּא וְאַתָּה דוֹרֵשׁ מַעֲשֵׂה כֻלָּם: וְגַם אֶת־נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ. וַתִּפְקְדֵהוּ בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים בַּהֲבִיאֲךָ אֶת־מֵי הַמַּבּוּל לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי רֹעַ

געריכטסטאג דעס גאטטעס יעקב'ס. היינטע ווירד איבער דיא לענדער דאס אורטהייל געשפראכען, וואס קריעג אונד וואס פריעדע, וואס הונגערסנאטה אונד וואס איבערפלוס זיין זאלל; יעדעס איינצעלנע געשעפף ווירד פארגעלאדען אונד צום לעבען אדער צום טאדע געדאכט! ווער איסט עס, דעססען היינטע ניכט ערוואהנט ווירדע? דאס אנדענקען דער גאנצען שעפפונג ציעהט, אלס דיא האנדלונג יעדעס איינצעלנען וועזענס אונד זיינע פערוואלטונג, דיא ווירקונג דעס קליינסטען טריעבעס איינעס יעדען מאננעס, זיינע געדאנקען אונד ענטווירפע אונד דיא טריעבע צו זיינען האנדלונגען ווערדען זאממטליך היינטע פארגענאממען! היילו דעם מאננע, דער דיינער ניכט פערגעססען! וואהל דעם מענשענקינדע, דאס זיך פעסט אן דיך האלט! דען דיא דיך זוכען, ווערדען נימערמעהר פאללען, אונד דיא אויף דיך פערטרויען, ווערדען ניא בעשאמט ווערדען. דאס אנדענקען דער גאנצען שעפפונג קאממט פאר דיך, אונד דו אונטערזוכסט איהרע ווערקע אללע. אויך אן נח דאכטעסט דו מיט ליעבע אונד בעוואהרטעסט איהן מיט דער פערהייסונג דעס היילס אונד דעס ערבארמענס, אלס דו דיא זינדפלוטה ווערדען ליעסעסט, אום אללעס פלייש צו פערדערבען,

מַעַלְלֵיהֶם· עַל־כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל· וְצֶאֱצָאָיו כְּחוֹל
הַיָּם׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ
וְאֵת כָּל־הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ
הַמָּיִם׃ וְנֶאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־
יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב׃ וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי
יַעֲקוֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי
אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר׃ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ
כָּתוּב לֵאמֹר זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ׃
וְנֶאֱמַר טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃
וְנֶאֱמַר וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו׃

וועגען זיינער איבעלן האנדלונגען. דאהער מאג הייטע זיין אנדענקען פאר דיך, עוויגער, אונזער הערר, קאממען, זיינען זאאמען פיעל ווערדען צו לאססען, וויא שטויב דער ערדע, אונד זיינע נאכקאממענשאפט וויא זאנד אם מעערע. זא שטעהט אין דיינער לעהרע געשריבען: „ענדליך דאכטע גאטט אן נח אונד אן אללעס טהיער אונד אן אללעס פיעה, וועלכעס מיט איהם אין דער ארכע ווארר, אונד גאטט פיהרטע איינען ווינד איבער דיא ערדע, דאפאן דאס געוואססער זיך לעגטע.״ פערנער הייסט עס: „גאטט ערהארטע איהר יאממערן, געדאכטע אויך זיינען בונד מיט אברהם יצחק אונד יעקב.״ אונד אן איינער אנדערן שטעללע: „איך ווערדע מיינעס בונדעס מיט יעקב אונד מיינעס בונדעס מיט יצחק אונד מיינעס בונדעס מיט אברהם געדענקען אונד דאס לאנד בעדענקען.״ אין דען ליעדערן דיינעס היילינען (דוד'ס) שטעהט געשריעבען וויא פאלגט: „געדאכטניס שטיפטעט זיינער וואונ־דער דער גנאדיגע, בארמהערציגע, דער הערר!״ פערנער: „ער גיבט זיינען דיענערן אונטערהאלט, דענקט עוויגליך אן זיינען בונד.״ פערנער: „ער געדענקט זיינעס בונדעס מיט איהנען אונד אנדערט זיינען ראטה־שלוס נאך זיינער גראססען גיטע.״ דורך דיינע דיענער, דיא פראפעטען,

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר הָלֹךְ
וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ
זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ
לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: וְנֶאֱמַר
וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ
וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם: וְנֶאֱמַר הֲבֵן
יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים כִּי־מִדֵּי
דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי
לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְיָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב
לְפָנֶיךָ וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי
שְׁמֵי קֶדֶם וּזְכָר־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת
הַחֶסֶד וְאֶת־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם

מיט ניעדערגעשריעבען וויא פאלגט: „געהע הין אונד רופע לויט אין דיא אָהרען דער ירושלמיטען אונד זאגע: זאָ שפריכט דער העיר: איך געדענקע דיר דיינער יוגענדליכע געפאלליגקייט, יענע לארטליכען לוטרויענג, וויא דוא מיר נאַך דער וויזטע פאָלגטעזט, אינ'ז אונפרוכטבאַרע לאַנד." פערנער הייסט עז: „איך געדענקע מיינעז בונדעז מיט דיר אין דיינער יוגענד, דען איך מיט דיר שטיפטעטע לו איינעם עוויגען בונדע." אונד אַן איינער אַנדערן שטעללע: „איזט אפרים מיר איין טהייערעטער זאָהן, אָדער איינער שפיעלע קינאַבע? דען, זאָ איך נור איין וואָרטכען פאָן איהם רעדע, זאָ בלייבט ער מיר אייגגעדענק מיאמערדאַר; דאַרום איזט מיין אינגערעז רעגע פיר איהן. ערבאַרמען, יאַ, ערבאַרמען וויל איך מיך זיינער! שפריכט דער עוויגע."

או"א. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פאָטער! געדענקע אונזער לום גוטען, אונד עמפפיעהל אונז דעם אַללערהאָכסטען היממליטען אונד ערי באַרמען; געדענקע אונז, עוויגער, אונזער גאָטט, דען בונד, דיא פריינדשאַפט אונד דען אייד, דען דוא אונזערם אורפאָטער אברהם אויף דעם בערג מוריה לו־

אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ וְכָבַשׁ רַחֲמָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת־כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ׃ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: כִּי זוֹכֵר כָּל־הַנִּשְׁכָּחוֹת אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם וְאֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ׃ וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכּוֹר׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ זוֹכֵר הַבְּרִית:

געוואָהרען; שטעללע דיר דיא אָפּפֿערהאַנדלונג פֿאָר, וויא פֿאַטער אבֿרהם זיינען איינציגען זאָהן יצחק בּאַנד, אויף דען אַלטאַר לעגטע אונד זיינע פֿאַטערליעבע אונטערדריקטע, אום דיר מיט גאַנצעם הערצען צו ווילפֿאַהרען, אונד לאַסע דאַפֿיר אויך דיין ערבאַרמען דיינען אונוויללען איבער אונס בעזיעגען; דיינע גראָסע גיטע ווענדע דען ענטבראַננטען צאָרן אַב פֿאָן דיינעם פֿאָלקע, פֿאָן דיינער שטאַדט אונד דיינעם ערבע. ערפֿיללע, עוויגער, אונזער גאָטט, דיא פֿערהייסונג, דיא אונס דיינע לעהרע דורך דיינען דיענער משה אויס דעם מונדע דיינער העררליכקייט פֿערזיכערט, אונד דיא זאָ לויטעט: „איך ווערדע דעס פֿריינדשאַפֿטסבונדעס מיט איהרען פֿאָרפֿאַהרען וואָללעליט געדענקען, וויא איך זיא פֿאָר דעם אַנגעזיכטע דער פֿעלקער אויס מצרים געפֿיהרט האַבע, אום איהר גאָטט צו זיין! איך, דער עוויגע!" דען דוא געדענקסט פֿאָן עוויגקייט הער אַללער אונגעזפֿערגעססענען דינגע; פֿאָר דעם טהראָנע דיינער העררליכקייט פֿינדעט קיין פֿערגעססען שטאַטט; דוא ווירסט אויך דער אָפּפֿערהאַנדלונג יצחק'ס זיינען קינדערן הייטע מיט ערבאַרמען געדענקען. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, געדענקער דעס בונדעס!

אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל עַם קָדְשְׁךָ לְדַבֵּר עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּם קוֹלֶךָ וְנִגְלֵיתָ עֲלֵיהֶם בְּעַרְפַלֵּי* טֹהַר גַּם (כָּל) הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָל מִפָּנֶיךָ וּבְרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית חָרְדוּ מִמֶּךָּ בְּהִגָּלוֹתְךָ מַלְכֵּנוּ עַל־הַר סִינַי לְלַמֵּד לְעַמְּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת וַתַּשְׁמִיעֵם אֶת־הוֹד קוֹלֶךָ וְדַבְּרוֹת קָדְשְׁךָ מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ וּבְקוֹל שֹׁפָר עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי

אתה. דוא ערשיענסט אין דיינער מאַיעסטעטס וואָלקע דיינעם היילִיגען פֿאָלקע, אום מיט איהנען צו רעדען; פֿאָם הימעל העראַב ליעסעסט דוא עס דיינע שטיממע הערען אונד צייגטעסט דיך איהנען אין ערלייכטעטען נעבעלן. דאַז וועלטאַלל בעבטע אונד דיא גאַנצע שעפּפֿונג ערציטטערטע, אַלז דוא, אונזער קעניג, איבער דעם בערג סיני ערשיענסט, דיין פֿאָלק מיט לעהרע אונד געבאָטען צו אונטעררירכטען! דוא ליעסעסט עס דיינע מאַיעסטעטישע שטיממע אונד דיינע היילִיגען רעדען אויז פֿייערפֿלאַממען פֿערנעהמען. אונטער דאָננער אונד בליטץ ערשיענסט דוא איהנען אונד אָפֿפֿענבאַהרטעסט דיך אונטער דער שטיממע פֿאָן שופר. זאָ שטעהט עס אין דיינער לעהרע געשריעבען: „עס וואַר אַם דריטטען טאַגע, אַלז דער מאָרגען

---

*) בְּעַרְפַלֵּי טהר, כ"כ בנ' כ"י הפ' בפתח ורפה והל' בדגש חזק, וזאת היא הגירסא הנכונה בלי ספק, וכ"כ החכם בן עלך בעל מכלל יופי סוף פ' יתרו, וז"ל: „עֲרָפֶל, בסגול ובקמץ ובכנוי תדגש הל', ולכן האומר בתפלת ר"ה ונגלית עליהם בְּעַרְפְלֵי טהר טועה והראוי בְּעַרְפַלֵּי". עכ"ל. וברור הוא שהמדפיס השתבש הנוקד וכ"ל: „והראוי בְּעַרְפַלֵּי". כגירסת כ"י, שהרי דבריו בזה הועתקו מספר מכלול לרד"ק ולדעתו כ"ל הל' בדגש חזק ואיך תדגש בחוזק אחרי שוא? ואולם בעל ויעתר יצחק סי' של"ג שגה בזה בהבנת ל' רד"ק ואגם במקראי קדש להחזיק הרפה שלא כהלכה, וכן אמר: „ערפלי רבוי מסופק, ולפי הסברה היתה ראויה הל' להיות דגושה כמו מן בָּבֶל בָּבֶלָה, אֶרְאֵל אֶרְאֶלָּם, כַּרְמֶל כַּרְמִלּוֹ; וכ"כ רד"ק". עכ"ל. וכוונתו על מה שכתב רד"ק במכלול בסוף שער דקדוק השמות וז"ל: „עֲרָפֶל בסגול ובקמץ, ובכנוי תדגש הל', וכן בבל בבלה, יזרעאל יזרעאלה". עכ"ל. והבין מדבריו כי בבלה וכן יזרעאלה בדגשות הל', וזה מתנגד למציאות הספרים כלם, כי כל בבלה (מ"ב כ' י"ז, וכ"ד ע"ו ואחרים) הל' רפה, וכן כל יזרעאלה (מ"א סי' י"ח פסוק מ"ה ומ"ו) רפה, וכן כל כרמלה (ש"א ע"ו י"ב גם כ"ה ה' ומ' ואחרים) רפה בכל המדויקים וכ"י; והאמת שמה שכתב הרד"ק: „וכן בבל בבלה יזרעאל יזרעאלה" רצונו לאמר שגם אלה בסגול ולדוגמת הכתובים בסגול אמר כן כאשר יראה המעיין שם, לא לדוגמת הדגושים, ולכן נשמר מאוד בלשונו באמרו שם פעמים ושלש: ובקמץ ובכנוי תדגש הל'", דוקא בקמץ ובכנוי, אבל לא בתוספת ה' בסוף, שכלם רפויים, וכן נכון, כמו שהרארכתי לדבר בזה בבאור המכלול אשר לי; ואין כאן מקום להאריך.

קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה: וְנֶאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: וְנֶאֱמַר וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר: וְנֶאֱמַר בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ: וְנֶאֱמַר תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: וְנֶאֱמַר הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ

בצלצלי

מאָרגען אַנבראַך, דאַ וואַר דאָננער אונד בליטץ אונד איינע דיכטע וואָלקע אויף דעם בערגע, אויך וואַר איין זעהר שטאַרקער שופרשאַלל צו הערען; דאַס פאָלק אים לאַגער ציטטערטע פאָר שרעקקען." פערנער הייסט עס: „דער שופרשאַלל וואַרד אימּמער שטאַרקער; „משה שפּראַך דיא אַנרעדע, אונד גאָטט אַנטוואָרטעטע איהם מיט לויטער שטיממע." פערנער שטעהט געשריעבען: „דאַס גאַנצע פאָלק עמפּפאַנד דיא דאָננערשטיממען, דיא פייערפלאַממען, דען שופרשאַלל, אונד דען ראויכענדען בערג; אַלס עס דאַס פאָלק געוואַהר וואַרד, ערבעבטע עס אונד שטאַנד פאָן פערנע." אונד אין דען ליעדערן דיינעס היילוגען (דוד'ס) שטעהט געשריעבען: „גאָטט פאָהרט עמפּאָר אונטער'ם טראָמפּעטענשאַלל, דער עוויגע אונטער דער שטיממע פאָם שופר." פערנער הייסט עס: „מיט טראָמפּעטען אונד שופרשאַלל פאָר'ם העררן, דעם קאָניג, ערטאָנען!" אונד אַן איינער אַנדערן שטעללע: „בלאַזעט אַם נייאמאָנד דאַס שופר, אַם פייערטאַג אונזערעס פעסטעס; עס איסט געזעטץ אין ישראל, פעראָרדנונג יעקב'ס גאָטט." אונד פערנער שטעהט: „הללויה. לאָבעט גאָטט אין זיינעם היילוגטהום! לאָבעט איהן אין זיינער מאַכטפעסטע! לאָבעט איהן אין זיינען וואונדערטהאַטען, לאָבעט איהן נאַך זיינער גראָססען העררליכקייט! לאָבעט איהן מיט קלאַנגע פאָם שופר! לאָבעט איהן מיט האַרפע אונד פזאַלטער! לאָבעט איהן מיט פויק' אונד רייגען! לאָבעט איהן מיט זאַיטענשפּיעל אונד פלאָטען! לאָבעט איהן מיט העללען ציםבעלקלאַנגע! לאָבעט איהן מיט שמעטטערנדען געטאָנע דער צימבעלן! וואַס נור אָטהמען האַט, לאָבע דען אַללפּאַרכטי-

בִּצְלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא־נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ: וְנֶאֱמַר וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם: וְנֶאֱמַר וַייָ עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יֱהֹוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן: יְיָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם: כֵּן תָּגֵן עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלוֹמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כִּמְצֻוָּה (נ״א כְּמִצְוָה) עָלֵינוּ

בתורתך

באַרען! הללויה!" דורך דיינע דיענער, דיא פראָפעטען, איזט ניעדערגע-
שריבען וויא פאָלגט: „איהר וועלטבעוואָהנער אונד ערדענבירגער אַללע! איהר
ווערדעט דיא פאַהנע האָכאויפגעשטעקקט זעהען אונד האָרען דען שאַלל פאָן
שופר!" פערנער הייסט עז: „אַן יענעם טאַגע ווירד דאַז גראָססע שופר גע-
בלאָזען ווערדען, דאַן ווערדען זיא הערבייקאָממען, דיא פערויררטען אים
לאַנדע אשור אונד דיא פערשטרייטען אים לאַנדע מצרים, אונד דען עוויגען
אַנבעטען אויף דעם היילינגען בערג אין ירושלים." אונד אַן איינער אַנדערן
שטעללע: „דער עוויגע ווירד איבער זיא ערשיינען אונד זיינען פפייל וויא
בליטץ אַבשיעססען; גאָטט דער הערר ווירד אינ'ז שופר בלאַזען אונד
דאַהערפאַהרען אין זידליכען שטירמען — דער עוויגע צבאות ווירד זיא
שיטצען." זאָ נימם דיין פאָלק ישראל אין דען שוטץ דיינעז פריעדענז!

או"א. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזערער פֿעטער! בלאַזע דאַז גראָססע
שופר אונזערער בעפֿרייאונג! ערהעבע דאַז פאַניער צור פֿעראייניגונג
אונזערער פֿערטריעבענען, ברינגע אונזערע פֿערשטאָססענען אויז אַללען
פֿאָלקערן הערבייא אונד זאַממלע אונזערע צערשטרייטען אויז אַללען טהיילען
דער ערדע! פֿיהרע אונז דאַן אין טריומף נאַך דיינער שטאַדט ציון אונד
נאַך ירושלים, דער רעזידענץ דיינעז היילינגטהומז, אין עוויגער פֿריידע.
דאָרט וואָללען וויר דיר אונזרע פֿפֿליכטגעמעססען אָפּפֿער בערייטען,

בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם
וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי
שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי
יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר וּמַאֲזִין
תְּרוּעָה וְאֵין דּוֹמֶה לָּךְ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ קוֹל
תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווח עז חונז דיינע לעהרע דורך דיינען דיענער מזה חויז דעם מונדע דיינער הערליכקייט בעפיעהלען, חונד וועלכע זח לויטעט:

וביום. „חן פריידענטחגען, פעזטען חונד ניחוומחנדען זחללט חיהר מיט דען טרחמפעטען בלחזען בייח חייערן גחנלחפפערן; זח זחללען זיח חייך נחך חנדענקען זיין פחר חייערעם גחטט! חיך, דער עוויגע, חייער גחטט!" דען דוח העררזט דיח טטיממע דעז זופר'ז חונד העחרזט דער תרועה; ניחוומחנד חיזט דיר גלייך! געלחבט זייזט דוח, עוויגער, דער דען תרועהטחלל זיינעז פחלקעז ישרחל מיט ערבחרמען העררט!

רצה לייגע וואחלגעפחללען, חו עוויגער, חונזער גחטט, חן דיינעם פחלקע ישרחל חונד זיינעם געבעטע; פיהרע דען חפפערדיענזט וויעדער חיין חין דען קחר דיינעז טעמפעלז, ניםם ישרחל'ז חפפער — זיינע געבעטע — מיט ליעבע חונד וואחלגעפחללען חן; חו מחכטע דיר דער דיענזט דיינעז פחלקעז ישרחל חימממערדחר וואחלגעפחלליג זיין!

והחזינה. מחכטען חונזערע חויגען עז זעהען, ווען דוח מיט ערבחרמען נחך ציון צוריקקעהרזט! געלחבט זייזט דוח, עוויגער, דער זיינע מחיעזטחט חיינזט וויעדער חין ציון טהרחנען לחזט!

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מורים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

(אבינו מלכנו זכור רחמיך וכבוש כעסך וכלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ועון ורעה ומגפה ופגע רע וכל מחלה וכל תקלה וכל קטטה וכל מיני פורעניות וכל גזירה רעה ושנאת חנם מעלינו ומעל כל בני בריתך:)

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ

מודים. וויר בעקעננען דיר, דאס דוא, דער עוויגע, אונזער גאטט אונזערער פֿעטער גאטט זייעסט אין עוויגקייט. דוא ביזט דער האָרט אונזערעס לעבענס, דער שילד אונזערעס הייל׳ס, פֿיר אונד פֿיר. וויר דאנקען דיר אונד לאָבפּרייזען דיך, פֿיר אונזער לעבען, דאס נור פֿאָן דיר אַבהאֶנגט, פֿיר אונזערע זעעלען דיא דוא בעוואהרסט, פֿיר דיינע וואונדערטהאטען, דיא וויר טאֶגליך פֿאָר אוגן האבען, אונד פֿיר דיינע אונערפֿאָרשליכע גיטע, דערען וויר בעסטאֶנדיג גענייסען, דעס אבענדס, דעס מאָרגענס אונד דעס מיטטאגס. אַללגיטיגער! דיין ערבארמען איזט גרענצענלאָז, דיינע גנאדע אונענדליך, אָ דוא אַלל־באַרמהערציגער, אונזערע צופֿערזיכט פֿאָן עוויגקייט!

ועל כלם. פֿיר אַללעס דיעזעס, זייא דיין נאמע געלאָבט אונד האָכגעפּריזען, דוא אונזער הערשער, אימער אונד עוויג!

וכתוב. אָ, שרייבע צום גליקקליכען לעבען איין אַללע דיינע בונדעסקינדער!

וכל. אונד אַללעס, וואס לעבט, ווירד דיר דאנקען אונד אויפריכטיג פּרייזען דיינען נאמען, גאָטט, אונזער הייל אונד הילפֿע! סלה.

וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

לש"ץ אֱ"וֵ אֱבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אלהי

געלאָבט זייסט דוא, עוויגער! אללגיטיגער איזט דיין נאַמע, אונד דיר אללײן געביהרט דער דאַנק!

(אלהינו. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿאָטער! זעגנע אונס מיט דעם דרייפֿאַכען זעגען, דער אים געזעטצבוכע דורך דיינען דיענער משה ניעדערגעשריעבען אונד פֿאָן אהרן'ס אונד זיינער קינדער מונדע, דיינעם היילּיגען פריעסטערפֿאָלקע אויסגעשפראָכען וואורדע אונד זאָ לויטעט: דער עוויגע זעגנע דיך אונד בעהיטע דיך! דער עוויגע לאַססע זיין אַנטליטץ דיר לייכטען אונד זייא דיר גנאַדיג, דער עוויגע ווענדע זיין אַנטליטץ דיר צו אונד געבע דיר גליקזעליגקייט!)

שים. בעפֿיעהל איבער אונס אונד דיין גאַנצעס פֿאָלק ישראל פֿריעדען, זעגען, גליק, האָלדזעליגקייט, גנאַדע אונד ערבאַרמען! זעגנע אונס זאַממטליך, אָ פֿאַטער, מיט דעם ליכטע דיינעס אַנטליטצעס! דען מיט דעם ליכטע דיינעס אַנטליטצעס גאַבסט דוא אונס לעהרע דעס לעבענס, ליעבע צור טוגענד אונד פֿאָללקאָממענהייט, זעגען, ערבאַרמען, לעבען אונד פֿריעדען. דיר געפֿאַללע עס, דיין פֿאָלק ישראל צו יעדער צייט אונד שטונדע מיט דיינעם פֿריעדען צו זעגנען!

בספר. אָ מאָגען וויר אונד דיין גאַנצעס פֿאָלק, דאַס האוס ישראל, אים בוכע דעס לעבענס, דעס זעגענס, דעס פֿריעדענס אונד דער ערספּריעס־ליכען נאַהרונג געדאַכט, אונד איינגעשריעבען ווערדען צום וואָהללעבען אונד פֿריעדען; געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, שטיפֿטער דעס פֿריעדענס.

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

חזרת התפלה לשליח צבור.

פותחים הארון.

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בקול בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

אלהי. מיין גָאטט! בעוואַהרע פָאַר בָּאזען מיינע צונגע אונד מיינע ליפפען פָאַר בעטריגליך רעדען. לַאס מיינע זעעלע געגען מיינע לֶעסטערער גאנץ לַאסען אונד געגען יעדען געדולדיג זיין, וויא שטויב דער ערדע. עֶפּפנע מיין הערץ דיינער לעהרע, דַאס מיינע זעעלע נַאך ערפילולג דיינער געבאָטע שטרעבע. פערניכטע דער בָאזהאַפטען ענטווירפע ווידער מיך אונד פערייטלע איהר פָאַרהאַבען. טהוע עז דיינעז נַאמענז ווילען, דיינער רעכטען ווילען, דיינער הייליגקייט ווילען, דיינער לעהרע ווילען; אויף דַאס ערדעטטעט ווערדען דיינע ליעבען, לַאס מיר דיינע רעכטע בייזטעהען, אונד ערהֶערע מיך. מֶעגען דיר געפאַללען דיא רעדען מיינעז מונדעז, דיא געדאַנקען מיינעז הערצענז, דיר, עוויגער, מיין הָארט אונד מיין ערלֶזער! ער, דער אונטער זיינען הימעלזקֶערען היינטראַכט ערהֶלט, ערהַלטע אויך אונז אונד גַאנץ ישראל אין פריעדען. אמן.

עז זייא דיין ווילע, אָ עוויגער, אונזער אונד אונזרער פָאטער גאָטט, דען הייליגען טעמפעל בַאלד, אין אונזערן טַאגען, ווידער צו ערבויען, דַאס יעדער זיינען אַנטהייל אַן דיינער געזעטצע נעהמע!

מוסף

מסור חכמים ונבונים· ומלמד דעת מבינים· אפתחה פי בתפלה ובתחנונים· לחלות ולחנן פני מלך מלכי המלכים ואדוני האדונים (נ"א פני ממ"ה מלא רחמים):

מיוסד ע"פ א"ב. כוגריים הארין.

אפד מאז לשפט היום· בחון מעשה כל יום· גישת יקומים פני איום· דינם בו לפלם לפדיום: הראשון אדם בו נוצר· וצוה חק ולא נצר· זה מליץ כהרחיב בצר· החקו למשפט ולדורות מנצר: טיעת חוצב גבעות

אפר, הוכן. מאז, מזמן הבריאה מיום שנכנס אדה"ר לדין ויצא זכאי כמאמר' ז"ל, בר"ה נברא אדה"ר וכו', העתקתיו לעיל בזולת כבודו אהל. גישת, ר' הגשה לתפלה. יקומים, בריות. הראשון אדם, טעמו האיש הראשון ששמי אדם. זה מליץ, פי' המפרש: „הקב"ה הנקרא זה המליץ בעדו והרחיב לו בצר, שהרחיב היום הקצר ליומו של הקב"ה שהוא א"ף שנים וכדאיתא בב"ר אכל לרוח היום, ועוד נראה שמלת זה נופל על היום כמאמר הנזכר, וכן יסד הקליר לקמן בפיוט אומץ אדירי כל חפץ, ויום זה ליושר דרשו. וא"ת הרי בע"ש נברא ויום המילה יום שבת הי' א"כ לא הי' יום המילה יום הבריאה? הכל אמרו גם בשוחר טוב במזמור צ"ב כי האור שמש היום הששי וליל השביעי, ול"ו שעות שמש האור שהיה אף לילה כולו יום, וכן איתא בב"ר פ' י"א ומ"ב ופ"ב ובפסיקתא רבתא דף ע"ג בפ' מנה אחת אפים. טיעת חוצב וכו'. הדביר הזה קשה, ומה שפי' בו המפרש בלתי מתיישב על הלשון, והנראה בכון הוא שנטיעות חוצב רומז אל השיתין מוסדי הארץ שנבראו בששת ימי בראשית ועליהם נופל ל' אגיבה כמאמרם ז"ל במס' סוכה דף מ"ט א', אמר ר"י שיתין מששת ימי בראשית נבראו דכתיב וגם יקב חצב בו (ישעיה ה ב) אלו

מסוד. נאך דעם ראטהע דער וויזען שריפטגעלעהרטען אונד נאך דער לעהרע דער פערנונפט פאססע איך איינען מוטה בעטען אונד פלעהן אונד נאהערע מיך דעם אנגעזיכטע דעז וועלטקאָניגז, אללער קאָניגע קאָניג אונד אללער הערן הערר.

אפר. שאָן אנבעגין ווארד היעטע צום גריכטזטאגע בעשטיממט; אונזרע טאגע־ליכען האנדלונגען ווערדען אונטערזוכט, אללע געשאפפע נאהערן זיך דעם אנגעזיכטע דעז אללפורכטבארען אונד פלעהן אום דען רעכטזשפרוך צור בעפרייאונג. דער מענשען ערזטער (אדם) ווארדע היעטע ערשאפפען; איהם ווארד איין איינציגער בעפעהל אויפגעטראגען, ער בעפאָלגטע איהן ניכט. דיעזער טאג שפראך איהם דאָך ווארט אונד האָלף איהם אויז דער נאָטה, דאהער ווארד ער צום גריכטזטאג פעזטגעזעטצט אונד פיר דיא נאכוועלט אויפבעוואהרט. דיא גרונדפעזטען, דיא זיגעל אונד דיא פעלזען, אללעז ווארד היעטע ערלייגטן, דער ביעדערקייט דער אורפאטער

וְצוּרִים· יֻלְּדוּ בוֹ מֵרֹאשׁ צוּרִים· כְּיוֹשְׁבֵי נְטָעִים הֵמָּה הַיּוֹצְרִים· לְלַמֵּד בּוֹ צֶדֶק לַעֲצוּרִים: מְיוּחָס שְׁמוֹ בְּשֵׁם אֵיתָנִים· גֵּם לְהִתְנוֹסֵס עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים· סְפָרִים נִפְתָּחִים וּמַעֲשִׂים מְתַנִּים· עוֹבְרִים לְפָנֶיךָ וְחֶשְׁבּוֹן נוֹתְנִים: פָּקִיד הוּכַן לְתִקּוּן מוֹעֲדֶיךָ· צֹאן לְהַעֲבִיר בַּשֵּׁבֶט עֲדֶיךָ· ח' קֶרֶן בְּמִשְׁכָּם (נ״א קֶרֶן בְּזָכְרָם) הַיּוֹם

שזיתין וכו'. גבעות וצורים, כמשמעו. יולדו בו, בר"ה נולדו כולם בזכות האבות המכונים ראש צורים, וכמאמרם ז"ל במדבר רבה דף קל"ב, כי מראש צורים אראנו (במדב' כ"ג ט'), אלו האבות, שנאמר שמעו הרים את ריב ה' והאיתנים מוסדי ארץ (מיכ' ו ב), כשבא הקב"ה לברוא את העולם לא הי' מוצא מקום לבנין עליו, משל למלך וכו' כיון שבאו האבות וזכו אמר על אלו אני מכונן את העולם שנאמר כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל (ש"א ב ח) עכ"ל. כיושבי נטעים המה היוצרים, פסוק הוא בד"ה א' ד' כ"ג, ורז"ל (בב"ר פ' א' וילקוט ברמז י"ג) דרשוהו על נפשותן של צדיקים שישבו עם שעת נטיעת העולם והקב"ה נמלך בהם ולמדו צדק על הבריות, ברא את עולמו ולכן נקראו המה היוצרים ע"ש, וזה טעם ללמד בו צדק וכו'. ועוד איתא בפרקי דר"א פ' ג', י' דברים עלו במחשבה, ירושלים, ורוחות אבות וכו'. לעצורים, לבריות שהיו עצורים אז בבטן ההוי' וכדאמרן. עיין עוד מאמר מתיחס לזה שהעתקנוהו לעיל בקרובות את חיל אות ק', ועיין עוד בב"ר פ' מ"ג מאמרם על צדק יקראהו לרגליו. מיוחס שמו, של תשרי בשם איתנים, שנאמר בירח האיתנים בחג בחדש השביעי (מ"א ח' ב') והוקבע לנס להתנוסס וכו'. וטעם איתנים מבואר במס' ר"ה דף י"א, ונס והתנוסס שניהם ל' נסיון על דעת רז"ל בב"ר ריש פ' נ"ה ע"ש. מתנים, מספרים כלומר הספרים עצמם מספרים המעשים. פקיד הוכן, ר"ה הוכן לראש לתקון המועדים. קרן נשבם....

אורפֿאֶטער וואַלּען. זיא וואַרען דיא ערזטען איןֿ טאַגפֿונגספּלאַן, וואַרען גלייכזאַם בייזאַסען אונד אויטטאָפּפֿער; דען איהרע טוגענדען דורכשטראַהלטען גאַנץ דיא וועזענוואַנגערע נאַטור. אין דיעזעם מאָנאַטע, דער דען בייאַמען איתנים*) (טאַפּפֿער) פֿיהרט, ווירד דיא טאַפּפֿערקייט אַללער אָבערן אונד אונטערן וועזען גע־פּריפֿט; דיא ביכער ווערדען ערעֶפֿנעט, דיא דאַרין פֿערצייכנעטען טהאַטען אויפֿגעלאַהלט, דיר פֿאָרגעטראַגען אונד דיא רעכנונג אויפֿגענאָממען. עבען דיעזער מאָנאַט — דער פֿאָרגעזעטצטע דער איבריגען, נאַך וועלכעם דיא פֿייערטאַגע איינגעטהיילט ווערדען, — יעדען מאָנאַטז בעסטיממט ווערדען, פֿיהרט דיינע טאַפּפֿע (ישראל) מיט דעם הירטענשטאַב דיר פֿאָר; זיא, דיא לייגען דיינער איינהייט, בלאַזען דיר הייטע דאַז האָרן

*) דער מאָנאַט תשרי הייסט אויך דער מאָנאַט דער (איתנים) טאַפּפֿערן, וויל אונזרע אורפֿאָטער, דיא טאַפּפֿערן, דאַרין ערלייגט ווארדען.

עֲדֶיךָ׃ רַחוּם וְזָכוּר שְׁבוּעַת עֲבָדֶיךָ׃

קהל נַעֲלֶה שׁוֹפָר עִם תַּחֲנוּן׃ שַׁדַּי לְפַתּוֹתְךָ בָּם בְּחִנּוּן׃ חזן תָּשִׁיב לְגָדֵן (נ״א לַגָּדֵן) בְּרַק הַשָּׁנוּן׃ תַּחֲזִיק מָגֵן לְגוֹנְנֵי בְגִנּוּן׃

פותחים הארון.

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים׃ מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים׃ וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים׃ לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ סוגרים הארון.

מיוסד ע״ס תשר״ק.

תֵּפֶן בְּמָכוֹן לָכֶס שֶׁבֶת׃ שְׁעוֹן וּמוּסָר כְּעָלוּ בְּמַחֲשֶׁבֶת׃ רָם תְּהִי אָזְנְךָ קַשֶּׁבֶת׃ קוֹל שׁוֹפָר

שעות

רחום וזכור וכו׳, מבואר ע״פ מאמרם שהעתקתי לעיל באופן כבודו אהל.
הפן במכון וכו׳, אם תפנה לשבת על כסא שמכונך היינו כסא הדין ויעלו במחשבתך שעון ומוסר לייסר הארץ אז תהי אזנך קשבת לקול שופר ותתהפך מכ״ד לרחמים, וכמאמרם ז״ל בילקוט, ריב״ן בשם רז״ל פתח, עלה אלהים בתרועה וגו׳, בשעה שהקב״ה עולה ויושב על כסא דין בדין הוא עולה .... ובשעה שישראל נוטלין שופר

אהרן צור ערינגערונג. אָ, זאָ געדענקע, ערבאַרמונגספאָללער, דעס איידעס, דען דוא דיינען דיענערן (דען אבות) צוגעשוואָרען!

דעס שופר׳ס שאַלל שטייגט דיר אונטער דער שטיממע דער געבעטע אויף; זאָ לאַס דיך דען ערפלעהען, אַללמאַכטיגער, שטעקקע דאָס בלינקענדע שווערט ווידער אין דיא שיידע אונד ניממ אין דיינען מאַכטיגען שוטץ אונס אויף!

תפן. ווען דוא אויף דעם ריכטערשטוהל זיטצעסט אונד דיר דער געדאַנקע אויפשטייגט, דיא ערדע צו צילטיגען, זאָ לאַס דיין אָהר, ערהאַבענער, דען שאַלל דעס שופר׳ס

שָׁעוֹת מְנוּשֶּׁבֶת: צָרַת אָמַר לֹא יָדוֹן. פַּעֲמַיִם
לֹא תָקוּם לַאֲבַדּוֹן. עוֹלָם אֲשֶׁר בְּאַרְבָּעָה נִדּוֹן.
סְמוֹךְ בְּחַסְדְּךָ וּבַאֲמִתְּךָ אָרוֹן: נוֹעָדִים בְּיוֹם
קְרָב וְנִלְהָמִים. מוּל אֶבֶן נֶגֶף מִתְלַחֲמִים.
לִיבּוּב תְּרוּעָתָם שְׁעֵה מִמְּרוֹמִים. כִּסֵּא דִין
לְהָמִיר בְּשֶׁל רַחֲמִים: יָחִיד אֲשֶׁר בְּעֵקֶד
נִשְׁפָּט. טְלָאָיו יְחֻנּוּ מִלְּהִשָּׁפֵט. חָלִילָה לְּךָ
אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט. זָכוּר לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט: וְאִם
בְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית. הָאֵל בָּאֵל הַבֵּט לַבְּרִית.

דברות

ותוקעין עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים וגו' וכאשר העתקתי לעיל באופן. אומר, מלעיל וטעמו כמו מאמר. בארבעה נדון, כמאמרם ז"ל בד' פרקים בשנה העולם נדון, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן. בר"ה על כל באי עולם, בחג על המים, כן פי' המפרש; ויותר מסתבר שהפייטן רומז אל ארבעת שפטים הרעים שהקב"ה שופט בהם עולמו והכתוב קראם שפטיו של הקב"ה, כדכתיב, אף כי ארבעת שפטי הרעים וגו' (יחזקאל יד כא). אבן נגף, כנוי ליצר הרע. ליבוב תרועתם, כ"כ נב"י ליבבב יהל' שמוש, שהוא ל' יבבא שהוא תרגומו של תרועה. זכור לא יעשה משפט מבואר לעיל בפיוט את חיל אל זכר לא יעשה

שופר'ז תארכען, דער פאן דער ערדע צו דיר הינויפשטייגט. דאס גאבענט אונז אייננט דיין וואָרט, דיא ערדע ניאאמערמעהר צוגרונדע צו ריכטען; געדענקע דעס זען, ווען דאס אין דען פיער בעשטיממטען צייטען*) דיא ערדע ריכטעט, אונד אונטערשטיצע זיא מיט דיינער גיטע אונד טרייע, הערר! מייטע אונס איין טאג דעס קאמפפעס; פערהיינט שטעהן וויר דא, ווידער דען שטיין דעס אנשטאססעס (דען יצר הרע) צו שטרייטען; מאכע אונס דיינען תיאאמען, או הערר, דאס יאממערנדע שטורזבלאזען אונד פערוועכזלע דען ריכטערשטוהל מיט דעם טהראָן דער בארמהערציגקייט! געדענקע, או הערר דעס רעכטס, דיא אספפערחנדלונג יענעס איינציגען געזעהנס (יצחק) אונד ערבארמע דיך זיינער קינדער בייא גערי'כטע! געדענקע דעס פאטערס (אברהם) ריכטיגער בעמערקונג, דאס קיינע וועלט בייא דער שטרענגע דעס געריכטס בעשטעהן קאן! אונד האבען וויר אויך ערדענזאהנע דיינען בונד איבערטרעטען, זא האבע דו, הערר, גאטט, נאכזיכט
אונד

---

*) זיעהע אים באור.

י' דִּבְּרוֹת אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית· גַּלֵּה (נ"א גל) בְּזִכְרוֹן שְׁלוֹשׁ בְּרִית:

עוֹלָם בְּבַקְּרָךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה· בְּהַכְרָעַת צֶדֶק תַּכְרִיעַ (נ"א תְּעַטֵּר) שָׁנָה· י' אֲסוּמָה טְלוּלָה גְּשׁוּמָה אִם שְׁהוּנָה· אֲטוּמִים לְהַחֲיוֹת בְּטַלְלֵי שֵׁנָה (נ"א שָׁנָה):

פותחים הארון.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים· זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים: וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

מיוסד ע"ס א"ת ב"ש.   סוגרים הארון.

אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ קִוִּינוּךְ· תַּאֲוַת לֵב בַּצַּר פְּקָדְנוּךְ· בְּרִי לֵבָב מֵאֶתְמוֹל קִדַּמְנוּךְ· שׁוֹפַר תְּרוּעָה טֶרֶם שִׁמַּעֲנוּךְ: גְּזֵרָה חֻקַּת מִיצִירַת בְּרֵאשִׁית· רֹאשׁ דַּרְכְּךָ תְּשׁוּבָה לְהָשִׁית· דִּין

משפט ע"ש. דברות אלה וכו', פי' המפרש בשם ר' מנחם ב"ר חלבו זצ"ל, הם תוכחות שבמשנה תורה שמסיימים באלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה, ואותם תוכחות גלה והסר בזכות שלשה אבות כרותי ברית. גלה ל' הסרה כמו היום גלותי (יהושע ה ט). אסומה טלולה, שתהא מאוסם בפירות ובטללים ושתהא גשומה בזמן שהוגה היינו בזמן החום, כדאיתא בתענית כ"ד ב'. אטומים, הסגורים בקבר. בטללי שינה, בטל המחיה ישיני עפר.

אף ארח וכו', ישעי' כ"ו ח'. שִׁמַּעֲנוּךָ, כ"כ בב' כ"י בבנין הדגוש וכן נכון. ראש דרכך תשובה להשית, התשובה היא א' מז' דברים שנבראו קודם בריאת העולם, כדאית'

אונד בעזייטיגע דיא אין דער תורה אנגעדראָהטען שטראַפען, אינדעם דוא דעז דרייאפאַכען בונדעס מיט דען פאֶטערן געדענקסט!

היטע וואָגט דאָ דיא טהאַטען דער וועלטבירגער געגענאייננאַנדער אויף; אָ, לאַס דיא גוטען איבערוויעגען! שענק' אונז איין געזעגנעטעז, פרוכטבאַרעז אונד טהויאררייכעז יאַהר! — אויך רעגען בייא איבערמאֶסיגער היטצע — אונד בעלעבע דורך דען טהויא דיא שלאַפענדען אין איהרען גריפטען!

אף ארח. אויך דאַן נאָך האָפפען וויר צו דיר, עוויגער, ווען דוא שאָן דיין שטראַפגעריכט איבער אונז האַטטעסט ערגעהן לאַסען! אָ דוא, אונזרעז הערצענז וואונש, דיך בעזוכען וויר אין דער נאָטה! מיט איינעם הערצען אָהנע פאַלש ערשיענען וויר געגען טאָג פאָר דיר, בעפאָר וויר דיך דאַז טעראַען דעז שופר'ז האַבען פערנעהמען לאַסען. שאָן איבעגין שאָן האַסט דוא דען ענטשלוס געפאַסט, פאָר אַללען דינגען איינע בוסע פיר זינדער צו בעשטיממען. נאָך האַטטעסט דוא קיינע

טֶרֶם הָעֱרַךְ מֵרֵאשִׁית. קָדְמָה לְמַלֵּט
שׁוֹבָבִים מֵחֲרִישִׁית: הַיּוֹצֵר יַחַד שְׁנֵי לְבָבֵיהֶם.
צוֹפֶה וּמַבִּיט סַרְעַף קְרָבֵיהֶם. וְאִם אָוֶן נִרְאָה
בְּמַחֲבוֹאֵיהֶם. פָּקוֹד תִּפְקוֹד לָמוֹ קְרוֹבֵיהֶם:
זֵכֶר הֲסָרַת שֶׁכֶם מִסֵּבֶל. עֶבֶד כְּהָחְפַּשׂ מֵעִנּוּי
כֶּבֶל. חֲנִיטָיו אִם תָּעֲתְעוּ בְּתֶבֶל. שִׂיחוֹ יְחוֹנְנֵם
לְחַיֵּי הֶבֶל: טְמִינַת לֵב וּנְקִימַת קֵץ. נִדָּחִים
לֶאֱסוֹף בּוֹ בְּקֵץ. יוֹם מוּכָן עִתִּים לְהָקֵץ. מְמַיְּמִים
יְמִימוֹרָה וּמֵקֵץ לְקֵץ: כֶּסֶא לְהַקְפּוֹת חֹדֶשׁ
לְקוֹב. כְּסוּחִים בְּלַהֲטוֹ לְהַבְהִב לִרְקוֹב.

בגמ' פסחים נ"ד א'. שובבים, מורדים. מחרישית, מרוח חרישית (יונה ד ח) היינו דין קשה. סרעף קרביהם, מחשבה פנימית. זכר הסרת שכם וכו', רומז ליוסף דכתיב גבי' הסירותי מסבל שכמו וגו' (תהלי פא ז). בתבל, בנאוף, ל' תבל עשו (ויקרא כ יב), כי הוא מלעיל בעדות האחרון, ואלו היה ל' ישוב (תֵּבֵל) היה ראוי להיות מלרע. שיחו. עניינו ומעשהו שלא נתפתה לזרה. יחונן חניטיו בימי חיי הבליהם האלו, כלומר זכותו יעמוד להם בחייהם. שיחו, עניינו, כמו שפי' רד"ק בשרשו. טמינת לב ונקימת קץ, עז"ה הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי. לי נקם ושלם וכו', דברים ל"ב ל"ד. עתים להקץ, לעשות קץ לעתות בצרה. להקפות, לגלות. לקוב, לפרש. כסוחים, הרשעים נמשלו לקוצים כסוחים. והמאמר מיוסד על הכתוב בסוף ספר מלאכי, כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל

געריכטזבארקייט איינגעזעטצט, דאך דאכטעסט דוא טאָן אויף מיטטעל, וואדורך
דעם זינדער דיא שטראַפע קאַן ערלאַססען ווערדען. דוא, שאַפפער אונזערר טריעבע,
דער דוא אונזער איננערעז זיעהזט אונד דורכשויעזט, אָ! מערקע ניכט דיא
אויפקיימענדען שוואַכהייטען אונזרעז הערצענז! געדענקע, דאַס וויר דען
טוגענדהאַפטעזטען אַהנען ענטשפראָססען! געדענקע אַן יוסף, דעססען שולטערן
דוא דיא בירדע אַבגענאָממען, איהן אויז דער דריקקענדען שקלאַפעריי בעז
פרייעט; געדענקע — ווען וויר פאַסט ליידענשאַפטזשויזעל בעפאַללען ווערדען
— דעססען קייטהייט, אונד בעמיטליידע אונזרע ליידען! ברינג' איהן, דען טאַג,
אַן וועלכעם דאַס ראַכע אַן דען פרעפלערן אויזאיבען אונד דיין פערשטאָססענעז
פאָלק וויעדער אויפגענאָממען ווירד, יענען טאַג, וואָרויף וויר טאָן זאָ פיעלע יאַהרע
האַררען! לאַס איהן ערשיינען, דען בעשטיממטען מאָמענט, אַן וועלכעם דיא ניכטז
ווירדיגען אויסגעראָטטעט אונד פערצעהרט ווערדען, אַן וועלכעם דער בעטרוג אויז
דען

פ׳ לְהָסִיר מִכְשׁוֹל מִלֵּב הֶעָקוֹב · לְהִזָּכֵר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב:

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

חו״ק אֵל אֱמוּנָה בְּעָרְכְּךָ דִּין · אִם תְּמַצֶּה עֹמֶק הַדִּין · מִי יִצְדַּק לְפָנֶיךָ בַּדִּין · קָדוֹשׁ:

אִם לֹא לְמַעֲנוֹ יַעַשׂ · וְיָסִיר (מֶנּוּ) חֲרוֹן אַף וָכַעַשׂ · אֵין לְבַקֵּר וְלִמְצוֹא מַעַשׂ · קָדוֹשׁ:

כוונת הפייטן להזכיר מאדם הראשון עד ישעיהו שכל אחד ואחד לא עמד זכאי בדין, ומזה יבינו כל יצורי ארץ, אם בצדיקים דקדק הקב״ה כך ברשעים על אחת כמה וכמה! ושהמ״ש בראשי החרוזות אלעזר ברבי קליר.

אֹמֶץ אַדִּירֵי כָּל חֵפֶץ · בְּהִתְבַּקְּרָם בַּדִּין חָיְבוּ לְנַפֵּץ · כְּלֹא נִמְצָא בָהֶם חֵפֶץ: אָדָם יְצִיר עָפָר מֵאֲדָמָה · לְאֵלִי

זדי׳ וכל עושי רשעה קש ולהט אותם היום הבא וגו׳. להסיר מכשול מלב העקוב, עפ״ה והסירותי את לב האבן מבשרכם (יחזקאל לו כו) ועפ״ה עקוב הלב מכל (ירמיה יז ט).

אל. אם תמצה, אם תדקדק לבוא עד תכלית ועומק הדין. מי יצדק וכו׳, כמאמר שלמה (מ״א ח מו) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. לבקר, לחפש. מעש, מעשה ראויה לזכות אותנו.

אמץ אדירי כל חפץ, גבורי החפץ והתאוה היודעים לכפות את יצרם. לנפץ, למכות. כלא נמצא וכו׳, כמו אותן בני אדם שאינן שוין כלום. וכוונת הפייטן להודיע

דען פֿערדארבענען הערצען וויר הערויסגעשאפֿט ווערדען, אונד דוא אונס גע-דענקען ווירסט דער פֿראממיגקייט פֿאן אברהם, יצחק אונד יעקב!

ימלך. דער הערר רעגיערט עוויגליך, דיין גאטט דורך אללע צייטען, ציון! הללויה.

ואתה. דוא, אללערהייליגסטער, טהראנסט אונטער לאבגעזאנגען ישראל׳ס! אל נא.

אל. גאטט דער טרייע, ווען דוא דאס געריכט אנאָרדנעסט, אונד נאך דער שטרענגע דעס רעכטס צו פֿערפֿאהרען, ווער קאן דא שולדלאָס פֿאר דיר בעשטעהען? קדוש.

אם. וויללפֿאהרט ער אונס ניכט זיינעטוועגען, איסט גרימם אונד צארן הינוועגצו-שאפֿפֿען, דאן זוכען וויר אונס פֿערגעבענס רעכטפֿערטיגענדע טהאטען. קדוש.

אומץ. דיא שטארקסטען אונד פֿערדיענסטפֿאָללסטען מענשען, אלס זיא פֿאָר געריכטע געפריפֿט ווורדען, ערגאב עס זיך, דאס אויך זיא גייסעל פֿערדיענטען, גלייך יענען, דיא קיין פֿערדיענסט האטטען. אדם, דער ערדענזאהן, דען ענגעלן גלייך;

מרום אותו דמה· לא בן ולהבל דמה: לעבוד ולשמור
גן הפרישו· ועבר על צויו ויגרשו· ויום זה לישר דרשו:
לעת העיר אזרח ממאפל· עולם היה תהו ומאפל·
עשרים דור בזוי ושפל: עקשים בארח מישור מסלול
ידע· ועל נאמו במה אדע· נדון בכן ידע תדע: עוברים
בעמק הבכא להבדק· אם כפעלם בריב ידקדק· לפני
שופט מי יצטדק: זך המשלים בעקד נפש· בזקן לא
מצא נפש· ותכהין עיניו בעשן טפש: זרעו רגל באהלי
תורה

כי הצדיקים לא היו יכולים להצטדק בדין וילמדו עמי הארץ ק"ו מהם. ויום זה, ר"ה הי' דורש בעד ישרי, וכן אי' בפרקי דר"א פי"ט בע"ש בין השמשות גורש, בא יום השבת ונעשה סנגור לאדה"ר וכו', ועיין לעיל דף כ"א א'. לעת העיר וכו', רומז לאברהם שבא אחר עשרים דורות והאיר את כל העולם להדריכם בדרך הישר ומ"מ נידון על אמרו במה אדע כידוע ממאמרם ז"ל במס' נדרים ל"ב א'. ובכ"י כוזן מצאתי „לעת העיר" בע', וזה מסתבר, עז"ה מי העיר ממזרח צדק וגו' (ישעיה מא ב), ורז"ל דרשוהו על אברהם. עוברים וכו', אלו עמי הארץ שילמדו ק"ו מאברהם. ועיין מאמרם ז"ל במס' ערובין דף י"ט א'. זך וכו', זה יצחק. ותכהינה עיניו בעשן טפש, כדאי' בפי' רש"י בראשית כ"ז

גלייכגעאַכטעט, וואַרד אונווייזע אונד אייטעל; איהם וואַרד דאַז פּאַראַדיעז איינגע־ראיימט, עז אַנצובויען אונד צו בעוואַכען, אַבער ער פּאָלגטע זיינער בעשטיממונג ניכט, אונד וואַרד ווידער הערויזגעטריעבען — אונד היטע וואַר דער טאַג זיינער בוססע. אַלז דאַז גראָססטע ליכט יענעז מאָרגענלאַנדעז (אברהם אבינו) אויפגינג, וואַר דיא וועלט, דיא שאָן צוואַנציג געשלעכטער געצאַהלט, נאָך פינסטער אונד דונקעל; ער לייטעטע דען פערירטען דיא רעכטע באַהן דער גאָטטזעליגקייט. דאָך פערגינג ער זיך, דען שעפפער צו פראַגען: „וואָדורך ווערדע איך פער־זיכערט[1])?" אונד ערהיעלט דיא עמפפינדליכע אַנטוואָרט: דוא זאָללסט עז ערפאַהרען[2])! מערקט עז נון, איהר, דיא איהר אין אייערן אירדישען טריי־בען פאָרטפאַהרט! דאַז געריכט ווירד אייך שאַרף אויספאָרשען, אונד ווער קאַנן אייך זיך דאַ וואָהל ענטשולדיגען? דער אונשולדיגע (יצחק), דער זיך צום אָפּפערן וויליג בינדען ליעס, האַטטע דענגאָך איין אונפערגעסליכעס אַלטער; ער פערלאָר זיין געזיכט, וויל ער געלאַסטען צוגעזעהען דען גאָטלאָזען רייבערן. אויך דעם, דער זיינע קינדער צום טעמפעל דער טוגענד געפיהרט (יעקב), שטיעס
איינסט

1) זיעהע אין ס' בראשית ט"ו פסוק ח'. 2) דאַזעלבסט פ' י"ג. נאַך דער טראַ־דיציאָן ערהיעלט ער דיעזע אַנטוואָרט צור שטראַפע אויף יענע פראַגע אונד האַט דאַדורך זיינע פיערהונדערטיאָהריגע שקלאַפעריי איבער זיינע קינדער געבראַכט.

תּוֹרָה· וְעַל אָמְרוֹ דַּרְכִּי נִסְתָּרָה· נִכְסָה מִמֶּנּוּ פּוֹרַת בִּסְתִירָה: רָשָׁע אֲשֶׁר בְּמַחְבָּא יַחְתֵּר· צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וִינַתֵּר· אוּלַי בְּיוֹם אַף יִסָּתֵר: רֵעִים שְׁנֵים עָשָׂר כְּהִבְדִּיק· בְּרִיב אוֹתָם לֹא הִצְדִּיק· עַל מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק: בְּנֵי בְלִי שֵׁם בְּמָכְרָם עֲמוּסִים· בַּזּוֹנָה וּבַיַּיִן וּבְשׁוֹד חֲמָסִים· אֵיךְ בַּדִּין יִהְיוּ נֶעֱמָסִים: בְּהִתְיַצְּבוֹ לָרִיב בְּעָמְדוֹ לָדִין· עַל זֹאת אוֹתָם יָדִין· לְמַעַן יֵדְעוּן שַׁדּוּן בַּדִּין: יָרַד אֲשֶׁר הוֹרִיד אֲמָרִים· וְהִדְרִיךְ בְּכוֹר שׁוֹר מֵחֲמוֹרִים· וְנֶעֱנַשׁ בְּשָׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים: יַעַן אֲשֶׁר נוֹקַשׁ בְּעֶשֶׂר· נֶחֶרְתוּ בוֹ מִיתוֹת

עשר

א', והוא יותר מבואר בתנחומא. דרכי נסתרה, עפ"ה למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' (ישעי' מ כז), ובב"ר פ' ל"א וכ"ד דרשוהו על יעקב אבינו ע"ה. בני בלי שם, הכשדים. עמוסי', ישראל. בזונה וכו', כדכתיב ויתנו הילד בזונה וגו' (יואל ד ג). ידעון שדון, ידעו שיש דין והוא עפ"ה למען תדעון שדין (איוב יט כ"ט). ירד, זה משה. בכור שור, ישראל. מחמורים, ממצרים. נוקש בעשר, המפרש פי': „בעשר מקומות בחומש קרא משה לישראל שלא כהוגן ואלו הן שמעו נא המורים, ממרים הייתם" וכו'; ולא ידעתי אנה מצא כן באגדה, ובס' פענח רזא בפ' חקת פי' ענין אחר וז"ל: „וי"מ שהכעס הי' על שאמרו כי לא לכם מים, כמדברים בעד עצמם ואלו הגדולה בעצמם." וכן פרשתי אני כוונת הפייטן בפיוט ר"ה באמרו על משה, יען

איינגט דער געדאנקע אויך: אלז וואהל איינע אויספיהרונג דער גאטטהייט ניכט ענטגעהן? אונד דארום טראף איהן דאז שיקזאל, זיינען געליעבטעסטען זאהן (יוסף) צו מיסען. וויא אלז עז נון דעם פרעפלער געהן, דער זיין וועזען אים פער־בארגענען טרייבט, דיא טוגענד פערפאלגט אונד פאן זיך יאגט? ווירד ער וואהל דעם שטראפגעריכט פערבארגען בלייבען? יענע צוועלפע, דיא בעריהמטען גע־ברידער, בליעבען אויך פאר געריכט ניכט פערשאנט, וויל זיא דען אונשולדיגען (איהרען ברודער יוסף) אום געלד פערקויפט. וואז ווערדען נון דיא עהרלאזען אנ־פאנגען, דיא דיא טוגענד דער אונצוכט, דער שוועלגעריי אונד דער רויבבעגיערדע אויפאפפערן? וועלכע בירדע ווירד איהנען דאז געריכט אויפלאדען! יא, דאז געריכט ווירד זיך אויפשאלכען, דאז רעכט ווירד זיך עמפארשווינגען אונד זיא געהאריג אב־שטראפען, דאמיט זיא ערפאהרען, דאס ביי'ם געריכט גערעכטיגקייט אבוואלטעט. דער איבערליעפערער דעז געטטליכען געזעטצעז (משה), דער ישראל אויז דער שקלא־פעריי בעפרייטע, פערגינג זיך, אינדעם ער צו איהנען שפראך: „הארט, איהר אונגעהארזאמען*)!" צעהנמאהל שטיעס ער שעלטווארטע געגען זיא אויז, אונד צעהנמאהל

---

*) זיעהע במדבר כ' י'.

עֶשֶׂר · וּבְגַע גְּבוּל כְּבָל בְּאֹמֶר: רָאשֶׁיהָ אֲשֶׁר בְּשֹׁחַד יִשְׁפּוֹטוּ · אֵיךְ בְּקַו צֶדֶק יִשָּׁפֵטוּ · כִּי אִם כְּמוֹ שָׁפָטוּ: רוֹבִים עָלֵי אֵשׁ זָרָה · פָּגְעָה בָם בְּאַף גְּזֵרָה · לְלַמֵּד בָּם פּוֹשְׁעֵי פְזוּרָה: בַּעַר חָמַד מִן הַחֵרֶם · וְנִלְכַּד הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ בַּחֵרֶם · מִגָּדִישׁ וְעַד קָמָה וָכֶרֶם: בּוֹגֵד וְשׁוֹדֵד מַה מּוֹעִיל · הוֹן בְּעֶבְרָה לֹא יוֹעִיל · כִּי אִם לְחַלּוֹת פְּנֵי מְלַמֵּד לְהוֹעִיל: יָד שָׁלַח אֱחוֹז בָּאָרוֹן · נַעֲשָׂה בוֹ מִשְׁפָּט וְחָרוֹן · מַה יֵּעָשׂוּ

אשר נוקש בעשר" וכו', שר"ל בשביל שנכשל בו שאמר נוליא בג' המדברים בעצמם והיה לו לומר יו"ל י"ח נר' כלפי הש"י, לכן במדה כנגד מדה נכתבו עליו י' מיתות בתורה" עכ"ל. ול"נ טעם בעשר בתוך העשר, והיינו בי' נסיונות שנסו אבותינו את המקום, כדאיתא בערכין דף ט"ו א' נוקש גם הוא בתוכם. ועשר מיתות שנכתבו עליו מפורשים ברבות פ' וזאת הברכה דף ש"כ א' ע"ש. רובים, נערים ורומז לנדב ואביהוא. ללמד בם פושעי פזורה, כמו שפי' רש"י בפ' שמיני על ועל פני כל העם אכבד (י ג) כשהקב"ה עושה דין בצדיקים מתירא מתעלה ומתקלס, א"כ באלו כל שכן ברשעים וכו'. בער חמד וכו', פי' המפרש: „זה עכן שמעל בחרם כדכתיב ביהושע סי' ז'"; וקשה עכן מאן דכר שמי' לשמנות בהדי הצדיקים, הלא לדעת רז"ל בסנהדרין דף מ"ד א' עבר על ה' חומשי תורה, ומאי רביתא שנענש? ויאמר הרבני החכ' השלם מוהר"ר יאקב נוימבורג נר"ו, שהכוונה על יהושע שעל שהחרים את יריחו נפלו ל"ו איש מישראל ויהושע נפל על פניו, והכי איתא בסנהדרין בדף הנ"ל, ויאמר ה' אל יהושע קום לך, אתה גרמת להם שלא הי' לך לאסור עליהם ביזת יריחו, וא"כ חטא עכן הי' עונש ליהושע, וזהו שקאמ' מגדיש ועד קמה, ע"ד שאמרו רז"ל בב"ק דף ס' א', ונאכל גדיש או הצדיקים וכו', כי נענש בעבור יאיר בן מנשה ששקול כרובה דסנהדרין. ואולם בתרגומי האשכנזי ראיתי לקשר המאמרים באופן אחר גם הוא נאה. יד שלח וכו',

נעהמען וואַרד איהנען זיין טאָד פערקינדעט. ער קאַם ביז אַן דיא גרענצע (פאָן ארץ ישראל), מוסטע צוריקבלייבען אונד שטערבען. ריכטער, דיא איהר נאַך בעשטע־כונג געריכטעט, קאָננט איהר פאָן געריכטע מעהר גערעכטיגקייט פערלאַנגען, אַלז נאַך מאַסגאַבע אייערעס פערפאַהרענס? יענע פראָממען קנאַבען (נדב ואביהוא) טראַף יאָממערליך דאַס שטראַפגעריכט, וויל זיא פרעמדעס פייער פאָר דען עוויגען געבראַכט[1]) דאַראַן האָטטע זיך מאַנכער פרעפלער וואַהל שפיעגעלן קאָננען, דעססען אונגעאַכטעט לאַסטערטע יענער אונפערנינפטיגע (עכן) נאַך דעם פערבאָטענען גוט[2]). דער באַננשטראַהל טראַף איהן, ער ווורדע אויזגעראָטטעט נעבזט פאַמיליע אונד פערמאָגען. דעז רייבערז גוט העלפט איהנען ניכטז, פערמאָגען קאַן מאַן לאַנגע ניכטז ניטצען; בעטען נור קאַן פראָממען, בעטען פאָר דעם אַנגעזיכטע דעססען, דער הֹלד דאַז גוטע שטיפטעט! מיט גוטער אַבזיכט רייכטע עוזה נאַך דער הייליגען לאַדע[3]), דענגאָך טראַף איהן דאַז שטראַפגעריכט. וויא מאַג עס נון

[1]) ויקרא י' א'. [2]) יהושע ז'. [3]) שמואל ב' ו' ו'.

עוֹבְרֵי כִּבְנֵי מָרוֹן: יוֹדֵעַ נַגֵּן כָּפָּץ בְּחָנֵנִי · נִבְחַן וְנָם חָנֵּם חָנֵּנִי · וְאַל תָּבֹא בְמִשְׁפָּט לְדַיְנֵנִי: קוֹרְאֵי בְגָרוֹן וְקוֹל שׁוֹפָר · אִם פִּשְׁעָם בְּדִין יְסֻפָּר · בְּמַתְּנַת חִנָּם הַיּוֹם יְכֻפָּר: קָצִין כְּגָאָה לְקַטֵּר לַשֵּׁם · נֶגַע בְּמִצְחוֹ זָרַח לְהֶרָשֵׁם · וְנִשְׁפַּט בְּלֹא יָדַע וְאָשֵׁם: לְעֵת תָּמוּט רֶגֶל זֵדִים · אֲשֶׁר בָּאוּ לְהֵיכָל מְזִידִים · יִשָּׁפְטוּ בְּמַכְנִיעַ זֵדִים: לְעֵת יְבֻקָּרוּ פֹּעֲלֵי שֶׁקֶר · לְהִשָּׁפֵט בְּוֹכוּחַ אַף וְחֵקֶר · יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר: יָשָׁר מִתְהַלֵּךְ לְפָנָיו בֶּאֱמֶת · אֵיךְ אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת ·

זה עוזה הכהן כמבואר בש"ב סי' ו'. יודע נגן, זה דוד שאמר בחנני ה' ונסני (תהלי' כו ב) ואחר שנתנסה במעשה בת שבע ונכשל אמר ח נ נ י אלהים כחסדך (תהלי' נא ג) ר"ל מתנת חנם, ואל תבוא במשפט (שם קמג ב). קוראי בגרון, ישראל שמתפללין ותוקעין. במתנת חנם יכופר להם, כמו לדוד. קצין, זה עוזיהו המלך, שנתגאה ואמר אני מלך וראוי לקטר לגבוה נאה למלך לשרת למלך ונענש כדכתיב והצרעת זרחה במצחו (ד"ה ב כו יט). ונשפט בלא ידע ואשם, כלומר על העלם ידיעתו שהקטרה לזרע אהרן דוקא. ומה שפי' המפרש שנידון בעולה ויורד לא ידעתי מנא ליה הא, שאין עולה ויורד בא אלא על טומאת מקדש וקדשיו ולא על זר המקריב, גם הנטמא בעזרה אינו חייב עד שישהה כדי השתחואה ועד שהיה לו ידיעה בתחלה ובסוף והעלם בנתים. ישר מתהלך לפניו באמת, זה חזקי' שאמר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם (מ"ב כ ג). אחרי הדברים והאמת, נראה שקאי על מעשה הראותו לשלוחי מלך בבל את כל בית נכותו ככתוב במ"ב סי' כ', ועל המעשה הזה גנה לנו ככתוב בדה"ב כ"ב ע"ו והי' ראוי האויב לבוא עליו כי הי' עליו קצף מלפני ה' אך שלא בא בימיו בעבור שנכנע ובא בימי בניו כמבואר שם בפי' רש"י. והחכם הרבני מוהר"ל

נון ערזט דענען געהן, דיא אונאבטזאמען וויא טהיערע הינלעבען? דער אנגענעהמע הארפענשפיעלער (דוד) שפראך איינזט לו גאטט: „פריפע איך, א הערר!" ער וואַרד געפריפט — דאן אַבער שפראך ער! „ערבאַרמע דיך מיינער, גאטט, נאך דיינער גנאַדע, אונד געהע ניכט אינ'ז געריכט מיט מיר!" זאָ בעטען אויך וויר אונטער דעם שאַלל פאָם שופר: ווערדען אונזרע זינדען הייטע ביי'ם געריכטע אויפגעלאַהלט, אָ, זאָ פערלייהע זיא נאך דיינער גנאַדע! עוזיהו, דען פירזטען, איבערנאַהם איינזט דער שטאָלז, ער גלויבטע אַלז קאָניג אויך טיכטיג לום פריעזטערדיענזטע לו זיין; דאַ וואַרד זיינע שטירנע מיט אויזזאַטץ געבראַנדמאַרקט, אונד ער מוסטע זיינע אונוויסענהייט ביסען. אויך דער פוס דער איבערמיטהיגען, דיא דיין היילגטהום ענטווייהט, ווירד איינזט גליטען, אונד געבייגט ווערדען איהר שטאָלז. איינזט ווערדען דיא טהאַטען דער היימלער אונטערזוכט ווערדען, אַזאָ ווירד זיא פאָר געריכט לאַרען אונד לור פעראַנטוואָרטונג ציעהען, דאַן ווערדען זיא פערשטוממען, דיא ליגנערמיילער. קאָניג חזקיהו וואַר אויפריכטיג אונד וואַנדעלטע אין וועגע דער רעכטשאפפענהייט; דאָך וואורדע

הֵשַׁב פָּעֳלוֹ אֱלֹהִים אֱמֶת: יְדִיד אֲשֶׁר לְפָנָיו וְאַחֲרָיו· לֹא קָם כָּמוֹהוּ בִּבְחִירָיו· וְאַחֲרֵי כָל זֹאת דִּקְדֵּק אַחֲרָיו: יָבִינוּ כָּל יְצוּרֵי אָרֶץ· אִם כֵּן בִּמְצוּקֵי אָרֶץ· מַה יַּעֲשׂוּ רִשְׁעֵי אָרֶץ: רָאָה יִרְאוּ יַעֲרֵי שִׂיחִים· אִם אֵשׁ אָחֲזָה בַלַּחִים· אָז יָנוּעוּ יְבֵשִׁים כְּסוּחִים: ח׳ רָאָה כִּי אֵין אִישׁ· לְהַפְגִּיעַ בְּעַד בְּנֵי אִישׁ· וְאַתָּה יְיָ וְלֹא אִישׁ: רָשׁוּם בִּכְתָב אֱמֶת אֲשַׁנְּנָה· מַעֲשֵׂה כָל יְמוֹת הַשָּׁנָה· לְרַצּוֹתְךָ בְּשׁוֹפָר (בשבת בְּזִכְרוֹן שׁוֹפָר) בְּזֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה: אם לא למעננו יעש וכו׳.

חזן וּבְכֵן נַמְלִיכְךָ מֶלֶךְ עֶלְיוֹן: (כ״א וּבְכֵן וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ:)

יאקב הנ״ל פירשו ע״פ מאמרם במסכת ברכות דף י׳ ב׳ כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים וכו׳, חזקי׳ אמר זכור את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם, והשיבו הקב״ה למעני ולמען דוד עבדי. ידיד, זה יאשיהו המלך שהכתוב העיד עליו וכמוהו לא היה לפניו מלך אשר שב אל ה׳ בכל לבבו (מ״ב כג כה). דקדק אחריו, דכתיב ויורו המורים למלך יאשיה (ד״ה ב לה כג) וזה מבואר במסכת תענית דף כ״ב ב׳ ובמדרש איכה על פסוק צדיק הוא ה׳. ראה כי אין איש, עש״ה אם יחטא איש לאיש (ש״א ב׳ כ״ה) וע״ד שדרשוהו ביומא דף פ״ז ב׳, וזהו רשום בכתב אמת וכו׳, כלומר אודה עלי פשעי לה׳ כי תשובה מכפרת. רשום בכתב אמת וגו׳, אחרי שאין איש לכן אספר נעלמי מעשה כל ימות השנה שהם כתובים ורשומים כבר על ספר אתך, ואודה עלי פשעי לרצותך בשופר וכו׳. אשננה, אספר, ובל׳ ארמי אֶתְנֶה בחלוף הש׳ בת׳ כמנהגו.

וואורדע ער, נאך יענער בעגעבענהייט*), פֿאַר גאַנץ צור רעכֿטשאַפֿט גע־צאָגען. יאשיהו וואַר דער ליעברייכסטע קעניג, ער האַטטע זיינעזגלייכען ניכט אונטער אַללען פֿאָר אונד נאך איהם רעגיערענדען קאָניגען; דעננאָך קאָננטע ער דער שטראָפֿע דעס געריכטס ניכט ענטקאָממען. אָ, מאָכֿטען דיא ערדענזאָהנע דיעס אַללעס וואָהל בעהערציגען! ערגינג עס זאָ דען גרונדפֿפֿיילערן דער ערדע (דען פֿראָממסטען), וויא מאַג עס וואָהל דען לייכֿטפֿערטיגען געהן? שוין דראָהט יענע בויארייכֿע האַרדע! האַט דאַס פֿייער שאָן דיא פֿאָללזאַפֿטיגען שטאָממע פֿערצעהרט, וויא ליטטערט דאַס דיררע געניסטע! — — שויא, וויר האַבען קיי־נען מענשען, דער פֿיר אונס ביטטען קאָננטע, אַבער — דוא ביסט יאַ קיין מענש, גאָטט! שאָן לאַנגע זינד זיא דיר פֿאָרגעלייכֿנעט, אונזרע האַנדלונגען דעס גאַנצען יאַהרעס; וויר בעקעננען זיא דיר — דוא ווירסט דיך דורך דאַס שופר בע־זאַנפֿטיגען לאַססען, הייטע, אַן דיעזעם ראש השנה.

כון וואָללען וויר דיר האולדיגען, אַללערהאָכֿסטער קאָניג!

אַללערי

*) איינע געזאַנדטשאַפֿט דעס קאָניגס פֿאָן בבל מאַכֿטע איהם דיא אויפֿוואַרטונג, אונד ער וואַר שטאָלץ, וועסוועגען אונגליק איבער דאַס לאַנד פֿערהאַנגט וואורדע.

פותחים הארון.

חזן מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· אֵל דָּר בַּמָּרוֹם· אַדִּיר בַּמָּרוֹם· אֹמֶץ יָדוֹ תָּרוּם· ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· גִּבּוֹר לְהָקִים· גּוֹזֵר וּמֵקִים· גּוֹלֶה עֲמוּקִים· ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· הַמְדַבֵּר בִּצְדָקָה· הַלּוֹבֵשׁ צְדָקָה· הַמַּאֲזִין צְעָקָה· ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· זוֹכֵר צוּרִים· זַכּוֹת יְצוּרִים· זוֹעֵם צָרִים· ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· טוֹב שׁוֹכֵן עַד· טוּבוֹ לָעַד· טִפַּח שְׁמֵי עַד· ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:

מלך עליון. הפיוט הזה עיקר יסודו הי׳ על סדר א״ב משולש אחר תיבת מלך עליון ומלך אביון, אלא שהקהלות הסירו כל חרוז מלך אביון בעבור המחלוקת. צורים, אבות. כמבוא׳ לעיל בפיוט אופד אות י׳, כלומר זוכר זכות אבות כדי לזכות הילודים, כמאמרם ז״ל שהעתקתי לעיל באופן כבודו אהל באות ב׳. צרים, המצעיני׳. טפח וכו׳, עש״ה וימיני טפחה שמים (ישעי׳ מח יג). כל מאורי אור,

---

חזן אונערמעסליכער קעניג! ער, דער אללמעכטיגסטע היממעלסבעוואהנער, דער ערהאבענסטע אין יענער העהע, זיינע אללקרעפטיגע האנד ווירד זיך האך עמפאָרהעבען! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן אונערמעסליכער קעניג! ער פֿאָללציעהט מיט אללמאכט, שפריכט אונד פֿאָללפֿיהרט'ז אונד דורכדרינגט דיא טיעפֿסטען געהיימניססע! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן אונערמעסליכער קעניג! ער שפריכט גערעכטיגקייט, אומגירטעט גע־רעכטיגקייט אונד פֿערניממט דיא געבעטע! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן אונערמעסליכער קעניג! ער געדענקט דער אורפֿעטער, רעכטפֿער־טיגט איהרע נאכקאממען אונד פֿערנאכטעט איהרע פֿערלייאדער! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן אונערמעסליכער קעניג! דער אללגיטיגסטע היממעלסטהראָנער, זיינע גיטע איזט אונענדליך! ער האט דיא אונערמעסליכען היממעל אויפֿ־געשפאננט! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן • כַּשַּׂלְמָה עוֹטֶה אוֹר • כָּל מְאוֹרֵי אוֹר •
כַּבִּיר וְנָאוֹר • ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ :

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן • מֶלֶךְ עוֹלָמִים • מְפַעֲנֵחַ נֶעֱלָמִים •
מֵשִׂיחַ אִלְּמִים • ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ :

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן • סוֹבֵל הַכֹּל • סָב וּמְבַלֶּה כֹּל • סוֹקֵר
הַכֹּל • ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ :

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן • פְּאֵרוֹ עוֹז • פֹּעַל יְמִינוֹ תָעוֹז • פּוֹדֶה
וּמָעוֹז • ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ :

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן • קְדוֹשָׁיו לַהַב • קוֹרֵא מֵי רַהַב • קָרוֹב
לְקוֹרְאָיו בְּאַהַב • ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ :

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן • שֵׁנָה אֵין לְפָנָיו • שֶׁקֶט בִּפְנִינָיו • שֶׁבַח

הוא האור של כל המאורות. כביר ונאור, עפ״ה נאור אתה אדיר (תהלי׳ עו ה) ל׳ אור לדעת ראב״ע ורד״ק ולדעת המתרגם ל׳ נורא שתרגמו את דחיל וזה מסתבר לפי הענין. מפענח נעלמים, מגלה עמוקות. סובל, נושא. סב, ל׳ זקנה ושיבה. סוקר, צופה, ול׳ ארמי הוא. מי רהב, מי הים, ובאגדה אמרו שר של ים רהב שמו. שקט בפניניו וכו׳, ע״ד עושה שלום במרומיו.

חזן אללערהאכסטער קאניג! ער אומווינדעט ליכט וויא איינען מאנטעל!
ער, דעס ליכטעס ליכט, איסט מאכטיג אונד עהרפורכטסווערטה!
קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן אללערהאכסטער קאניג! קאניג אללער וועלטען! איהם ערעפפנען
זיך אללע געהיימניססע, איהם שפריכט דער שפראכלאזע!
קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן אללערהאכסטער קאניג! ער ערהאלט דאס וועלטאלל, ער איבערלעבט
אללעס, ער דורכפארשט אללעס! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן אללערהאכסטער קאניג! זיינע קראנע, מאיעסטעט, זיינע טהאטענגרייפענדע
רעכטע, זיעג! ער, דער שוטץ אונד דיא צופלוכט, ק׳. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן אללערהאכסטער קאניג! זיינע הייליגען זינד פייערפלאממען, ער
שרעקקט דיא מעערעספלוטהען! אבער נאהע אונד ליעבריך איסט ער
דענען, דיא איהן אנרופען. קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

אללערהאכסטער

טוב במצפוניו · ק' לעדי עד ימלוך:

באשכנז א"א מלך אביון.

סוגרין. מלך אביון · בלה ויורד שחת · בשאול ובתחת · בלאות בלי נחת · עד מתי ימלוך:

מלך אביון · תנומה תעופפנו · תרדמה תעופפנו · תוהו ישופנו · עד מתי ימלוך: אבל פותחין

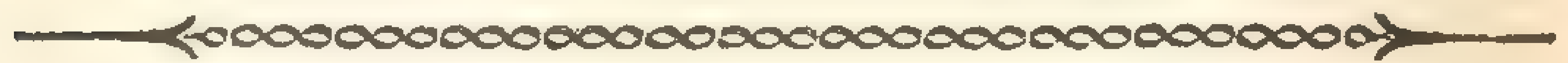
מלך עליון · תקפו לעד · תפארתו עדי עד · תהלתו עומדת לעד · קו"ח לעדי עד ימלוך: סוגרין.

*) ובכן לך תעלה קדושה · כי אתה אלהינו מלך:

ונתנה תוקף קדושת היום · כי הוא נורא ואיום · וכו

ונתנה, ונספר. קדושת היום, היום הזה, היינו ר"ה. ובו תנשא וכו', פי' הממלכה :

חזן אַללערהאָבֿענער קעניג! אונענדליך איזט דיינע מאַכֿט, אונענדליך זיין רוהם, אונענדליך זיין לאָב! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען! נון לאָזט זיא דיר אויפשטייגען, דיא היילִיגונג, דען דוא ביזט אונזער גאָטט, אָ קעניג! ונתנה תוקף, וויר וואָללען פאָן דער מאַכֿטיגען היילִיגקייט דיעזעז טאַגעז עטוואַז ערצאָהלען: ער איזט פֿורכֿטבאַר אונד שרעקליך! אַן איהם ווירד זיך דיין רייך ערהעבען

*) מעשה גדול ונורא.

אונטער דען הינטערלאַססענען האַנדשריפֿטען דעז ר' אפרים אויז באָן פֿאַנד מאַן פֿאָלגענדע וואונדערבאַרע געשיכֿטע אויפֿגעצייכֿנעט:

ר' אמנון אויז מאַינץ וואַר איינער דער גראָסטען זיינער צייטגענאָססען, רייך, פֿאָרנעהם אונד וואָהלגעבילדעט; ער וואַר בייא'ם קורפֿירזטליכֿען האָף אין מאַינץ זעהר אַנגעזעהען. דיא האָפֿלייטע פֿערזוכֿטען עז הייפֿיג, איהן צו בערעדען, דאַס ער זיך בעקעהרע, ער לעהנטע עז אַבער איממער אַב. אַלז זיא איהם היערייבער אַנהאַלטענד שטאַרק אַנלאַגען, אונד דער פֿירזט זעלבזט העפֿטיג אין איהן דראַנג, גאַב ער איינזט צור אַנטוואָרט: „גיב מיר דרייא טאַגע בעדענקצייט!" דיעז וואַר איינגענטליך איינע אויזפֿלוכֿט, אום זיך לאָז צו מאַכֿען. אַלז ער אַבער צוריקקעהרטע, דריקקטע איהן זיין געוויססען, וויל ער איינע זאָלכֿע אַנטוואָרט געגעבען, דיא זיינען גלויבען גלייכזאַם אין צווייפֿעל ליעסע. ער קאַם זעהר טרויריג אונד בעטריבט נאַך הויזע אונד וואָללטע וועדער עססען נאָך טרינקען; זיינע פֿריינדע בעזוכֿטען אונד טראָסטעטען איהן, אַבער ער נאַהם קיינען טראָסט אַן אונד שפּראַך

וּבוֹ תִנָּשֵׂא מַלְכוּתֶךָ׃ וְיִכּוֹן בְּחֶסֶד כִּסְאֶךָ׃ וְתֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת׃ אֱמֶת כִּי אַתָּה הוּא דַיָּן וּמוֹכִיחַ

„ישרא׳ מכתירים להקב״ה במלכיות זכרונות ושופרות, ופי׳ ותשב עליו באמת, למה? כי הוא דין אמת, ופי׳ ותפתח את ספר הזכרונות, כדאמרינן, ג׳ ספרי׳ נפתחי׳ לפניו

ערהעבען, דיין גנאַדענטהראָן געגרינדעט װערדען, אונד דוא װירזט דאַן בעשטאַנדיג דאַרויף זיטצען. װאַהר איזט׳ס! דוא ביזט ריכטער אונד ענטשיידער, צײַטװיזער אונד צײַגע,
טרייבער

שפּראַך: „איך װערדע איבער אייגע אונבעזאָננענהייט אין דיא גראָסט פֿאַהרען!“ ער װייגטע אונד טרױערטע זעהר. אַם דריטטען טאַגע זייגע קװאַערן אונד פֿער־דרוסעז ליעס איהן דער פֿירזט צו זיך רופֿען, אַבער ער גינג ניכט היין; ער װאורדע אַבערמאַלס פֿרייגדליך פֿאָרגעלאַדען, אַבער אויך דיעזמאַל בליעב ער צו הויזע אונד גינג ניכט. היערויף װאַרד דער בעפֿעהל געגעבען, דאַס מאַן איהן מיט געװאַלט הערבייצ־רע, אונד ער װאורדע געבראַכט. דאַ שפּראַך דער פֿירזט צו איהם: װאַס װאַר דאַס, אמנון? װאַרום קאַמסט דוא ניכט צו דער בעשטימטען צייט, מיר צו אַנטװאָרטען אונד צו װילפֿאַהרען? היעראויף זאַגטע ר׳ אמנון: „איך װיל מיר מיין אורטהייל זעלבסט שפּרעכען: מיינע צונגע, דיא געלאָגען האַט, זאָל הערויזגעשניטטען װערדען.“ (ר׳ אמנון װאָלטע דאַדורך מקדש השם זיין איבער זיינע פֿאַרהעז־ריגע איבלע אַנטװאָרט.) כיין אַנטװאָרטעטע דער פֿירזט, ניכט דיינע צונגע, זאָנדערן דיינע פֿיסע װיל איך דיר אַבהויען לאַססען, װייל זיא ניכט נאַך פֿערטפּרע־כען היעהער געקאָממען זינד, אונד אויך דיינען איבריגען קאָרפּער װערדע איך ניכ־טיגען. ער בעפֿאַהל, אונד מאַן שניטט איהם זאָגלייך דיא רויעען פֿאָן דען האַנדען אונד פֿיסען אַב. דאַן בעפֿאַהל ער, דאַס מאַן ר׳ אמנון נעבזט זיינען אַבגעשניטטע־נען רויעען לגװאַמען אין איינען זאַרג לעגען אונד איהן זאָ נאַך הויזע טראַגען זאָל, אונד עז געשאַה זאָ. ר׳ אמנון בליעב אַלזאָ זיינעם געליבען געטרייא אונד דולדעטע װיליג דיא העפֿטיגזטען שמערצען איבער דאַז איינע װאָרט, דאַז ער אונבעזאָננען געשפּראָכען האַטטע. אַלז דאַרויף ראש השנה העראַנקאַם, פֿערלאַנגטע ר׳ אמנון פֿאָן זיינען פֿריינדען, דאַס מאַן איהן — נעבזט זיינען אַבגעשניטטענען רויעען, דיא נעבען איהם איינגעזאַלצען לאַגען — אין דיא שולע טראַגע אונד נעבען דען חזן זעטצע. מאַן װילפֿאַהרטע איהם אונד בראַכטע איהן אין דיא שולע. אַלז נון דער חזן אַן דיא קדושה יחיזת קאַם, ריעף איהם ר׳ אמנון צו אונד שפּראַך: „האַלט! איך װיל ערזט מקדש השם זיין!“ ער פֿינג אַן מיט לויטער שטיממע: „ובכן ולך תעלה קדשה. . . . ונתנה תוקף“ או״ו ביז אַן „ושמנו קראת בשמך“. ער האַט דאַרין דיא גערעכטיגקייט פֿאָן גאָטטעז שטראַפֿגעריכט אַנגעפֿיהרט, אונד דאַס אַללעז איבער דען מענשען טאָן אַם ראש השנה פֿערהאַנגט װירד. אַלז ער דאַן גאַנז אַללעז איבער דען מענשען האַטטע, פֿערשװאַנד ער אין אַללער געגענװאַרט — דען גאָטט האַט איהן צו זיך גענאָממען. דרייא טאַגע נאַכהער ערשיען ער דעז נאַכטז דעם רבינו קלונימוס בן רבינו משולם בן רבינו קלונימוס בן רבינו משה בן רבינו קלונימוס, לעהרטע איהן דען גאַנצען פיוט אויזװענדיג אונד בעפֿאַהל איהם, דאַס ער איהן אַללענטהאַלבען אונטער ישראל הערומשיקקע צום עװיגען אַנ־דענקען לטובה לכל ישראל, אכי״ר.

וְיוֹדֵעַ וָעֵד. וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם וְסוֹפֵר וּמוֹנֶה. וְתִזְכּוֹר
כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת. וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת.
וּמֵאֵלָיו יִקָּרֵא. וְחוֹתָם יַד כָּל אָדָם בּוֹ. וּבְשׁוֹפָר
גָּדוֹל יִתָּקַע. וְקוֹל דְּמָמָה דַקָּה יִשָּׁמַע.
וּמַלְאָכִים יֵחָפֵזוּן. וְחִיל וּרְעָדָה יֹאחֵזוּן. וְיֹאמְרוּ
הִנֵּה יוֹם הַדִּין. לִפְקוֹד עַל צְבָא מָרוֹם בַּדִּין. כִּי
לֹא יִזְכּוּ בְעֵינֶיךָ בַּדִּין. וְכָל בָּאֵי עוֹלָם תַּעֲבִיר

בר"ה וכו'. ובשופר גדול יתקע, שמכריזין ותוקעין בא יום הדין וכו'"; אמנם ל' הפיוט איננו סובל פירושו, ולא מצאנו שיתקע בשופר גדול כ"א לעתיד לבוא. לכן נראה יותר, שכל הענין קאי אלעתיד, והכי פירושו: ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום, וכן בר"ה לעתיד תנשא מלכותך ויכון בחסד כסאך ואז תשב עליו באמת שיהיה השם שלם והכסא שלם. וסופר ומונה, שניהן אינן בב' כ"י. וחותם בקמץ, כ"כ בב' כ"י ונכון הוא, והוא עפ"ה ביד כל אדם יחתום (איוב לז ז) ועל דרך מאמרם ז"ל שהעתקתי לעיל בפסוק דף כ"ג א'. ובשופר גדול יתקע, בפרקי דר"א סוף פרק ל"א, קרן של ימין הוא גדול מהשמאל ועתיד לתקוע בו לע"ל בקבוץ של גליות שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול (ישעי' כז יג). עכ"ל. ומלאכים יחפזון.... לפקוד על צבא מרום, שנאמר והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום במרום (ישעיה כד כא) וגם זה קאי אלעתיד, וכן איתא בסוף שיר רבה. כי לא יזכו בעיניך בדין, כדכתיב הן בקדושיו לא יאמין ושמים לא זכו בעיניו (איוב טו טו). וכל באי עולם וכו'. אחר שהזכיר מן הענינים המופלאים שיהיו ביום זה לעתיד, שהמה מתוקף קדושת היום הזה, חוזר לספר מעניניו של ר"ה שבכל שנה ושנה, ואמר כי כל באי עולם, והיינו הראויים לבוא לעולם ועדיין הם בבטן ההויה כולם עוברים לפניו לפקדם ולגזור עליהם כל ימי חיותם. וא"ת איך תתקיים הגזירה הכוללת עם יום הדין של כל שנה, ומה גם לדעת האומר אדם נדון בכל יום ובכל שעה? כבר האריכו למעניתם מגדולי המפרשים — עיין בפי' החכם אברבנאל לפ' אמור ובדברי החכם בעל

טרייבער אונד בעזיעגער, בוסהאלטער אונד רעכטגנאדיגפיהרער! דוא ערינ־
נערסט דיך אללער אונגעפערגעססענען דינגע! דאס בוך דער געשיכטע ווירד
ערעפפנעט — דיא בעגעבענהייטען לעזען זיך זעלבסט הערויס, אונד יעדע
טהאט איזט מיט דעס טהאטערס אייגנער האנד אונטערשריעבען. דא
ווירד אין דאס גראסע שופר געבלאזען; איין דומפפעס געריישט ווירד פער־
נאממען, דיא ענגעל געראטהען אין בעבענדע איילפערטיגקייט, זיא ער־
גרייפט שרעקקען אונד ציטטערן! דאן ברעכען זיא אויז: „אה! דער געריכטס־
טאג! דאס הימלישע העער ווירד פאר געריכט געלאדען!" אויך זיא זינד דיר
ניכט זינדענריין. אללעס, וואס אין דיא וועלט איינטרעטען זאלל, ווירד דיר הייטע
גלייך

(נ״א יַעַבְרוּן) לְפָנֶיךָ כִּבְנֵי מָרוֹן׃ חזן כְּבַקָּרַת רוֹעֶה עֶדְרוֹ׃ מַעֲבִיר צֹאנוֹ תַּחַת שִׁבְטוֹ׃ כֵּן תַּעֲבִיר וְתִסְפּוֹר וְתִמְנֶה׃ וְתִפְקוֹד נֶפֶשׁ כָּל חָי׃ וְתַחְתּוֹךְ קִצְבָה לְכָל בְּרִיָּה׃ וְתִכְתּוֹב אֶת גְּזַר דִּינָם׃

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִכָּתֵבוּן׃ וּבְיוֹם (צוֹם) כִּפּוּר יֵחָתֵמוּן׃ כַּמָּה יַעַבְרוּן׃ וְכַמָּה יִבָּרֵאוּן׃ מִי יִחְיֶה׃ וּמִי יָמוּת׃ מִי בְקִצּוֹ׃ וּמִי לֹא בְקִצּוֹ׃ מִי בָאֵשׁ׃ וּמִי בַמַּיִם׃ מִי בַחֶרֶב׃ (וּמִי בַחַיָּה׃) וּמִי בָרָעָב׃ (וּמִי בַצָּמָא׃) מִי בָרַעַשׁ׃ וּמִי בַמַּגֵּפָה׃ (מִי בַחֲנִיקָה וּמִי בִסְקִילָה׃) מִי יָנוּחַ׃ וּמִי יָנוּעַ׃ מִי יִשָּׁקֵט׃ וּמִי יִטָּרֵף׃ מִי יִשָּׁלֵו׃ וּמִי יִתְיַסָּר׃ וּמִי יָרוּם׃ וּמִי יִשָּׁפֵל׃ וּמִי יֵעָשֵׁר׃ וּמִי יֵעָנִי׃

עקידה שער ס״ז פ״ה, ובמפרשי׳ אחרים. — כבני מרון, כבני צאן. כמה יעברון, מן העולם. מי ירום ומי ישפל וכו׳. כאן מצאתי גירסות מתחלפות יש גורסי׳ ירום ישפל יעני יעשר, וי״ג יעשר יעני ירום ישפל. וי״ג ירום ישפל יעשר יעני, וזאת גירסת כ״י של שנת י״ח; ובכ״י אחר ישן גרס יעשר יעני ישקט יטרף ישלו יתיסר ירום ישפל, והקהלות אוחזות מנהגן ואין לשנות.

גלייך איינער העערדע שאַאַפע, פאָרגעפיהרט, אונד וויא דער הירט זיינע העערדע אונטער דעם הירטענשטאַבע מוסטערט, זאָ מוסטערסט דוא, צאַהלסט אויך, נאָכצאַהלסט, בעפיעהלסט זעעלען פיר יעדעס לעבענדע געשעפף, בעשטיממסט דיא לעבענספריסט איינעס יעדען אונד שרייבסט דעמען פערהענגניססע ניעדער.

אַם ראש השנה ווירד׳ס ניעדערגעשריעבען, אונד אַם יום כפור בעזיעגעלט, וויא פיעלע אויס דער וועלט אונד וויא פיעלע היניין טרעטען זאָללען, ווער לעבען, ווער שטערבען, ווער אַם ענדע זיינער בעשטיממונג, ווער אויסער דעם ענדע, ווער דורך פייער, ווער דורך וואַססער, ווער דורך קריעג, ווער דורך הונגערסנאָטה, ווער דורך אונגעוויטטער אונד ווער דורך פעסט אומקאָממען זאָלל, ווער אַנזעססיג אונד ווער אונשטעט זיין זאָלל, ווער איין רוהיגעס, ווער איין אונרוהיגעס, ווער איין פערגניגטעס אונד ווער איין שמערצהאַפטעס לעבען פיהרען זאָלל, ווער האָך, ווער ניעדריג, ווער רייך, ווער אַרם זיין זאָלל.

אַבער

צום קול ממון

וּתְשׁוּבָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה
מַעֲבִירִין אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה:

כִּי כְּשִׁמְךָ כֵּן תְּהִלָּתֶךָ. קָשֶׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת. כִּי
לֹא תַחְפּוֹץ בְּמוֹת הַמֵּת. כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה. וְעַד
יוֹם מוֹתוֹ תְּחַכֶּה לוֹ. אִם יָשׁוּב מִיַּד תְּקַבְּלוֹ: ח׳ אֱמֶת כִּי
אַתָּה הוּא יוֹצְרָם. וְיוֹדֵעַ יִצְרָם. כִּי הֵם בָּשָׂר וָדָם: אָדָם
יְסוֹדוֹ מֵעָפָר וְסוֹפוֹ לֶעָפָר. בְּנַפְשׁוֹ יָבִיא לַחְמוֹ. מָשׁוּל
כַּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר. כְּחָצִיר יָבֵשׁ. וּכְצִיץ נוֹבֵל. כְּצֵל עוֹבֵר.
וּכְעָנָן כָּלָה. וּכְרוּחַ נוֹשָׁבֶת. וּכְאָבָק פּוֹרֵחַ. וְכַחֲלוֹם יָעוּף:

וְאַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם:

כי כשמך, שם של ד׳ אותיות מורה על מדת הרחמים וכן תהלתך שאתה אל רחום וחנון. לִרְצוֹת, כ״כ בכ״י בבנין הקל וכן נראה עיקר. כי לא תחפוץ וכו׳, עפ״ה ביחזקאל י״ח כ״ג. יסודו מעפר וכו׳, ככתוב כי עפר אתה ואל עפר תשוב (בראשי׳ ג יט). בנפשו וכו׳, עפ״ה באיכה ה׳ ט׳. כחציר וכו׳, עפ״ה בישעי׳ מ׳ ז׳. וכצל עובר, תהלי׳ קמ״ד ד׳. וכענן כלה, עפ״ה בהושע ו׳ ד׳. וכחלום יעוף, איוב כ׳ ח׳.

אַבער — תשובה (רייע) אונד תפלה (געבעטע) אונד צדקה (אַלמאָזען) ווענדען דאַס בעזע פערהענגניס אַב!

דען וויא דיין נאַמע זאָ דיין רוהם: שווער צו ערצירנען, לייכט צו בעזאַנפטיגען. דוא פערלאַנגסט ניכט, דאַס ער שטערבע, דער טאָדעסווירדיגע, זאָנדערן, דאַס ער אין זיך קעהרע אונד לעבע! דוא טראַגסט איהם געדולד ביז צו זיינעם שטערבע-טאַגע; קעהרט ער צוריק, זאָגלייך נימסט דוא איהן ווילליג אויף. (חזן) וואַהר איסט'ס! דען דוא ביסט יאַ שאָפפער, קעננסט דער מענשען טריעבע; זיא זינד נור פלייש אונד בלוט. דער ערדענזאָהן, זיין ענטשטעהען — אויס ערדע! זיין ענדע — צור ערדע! אום שפייזע זאָלען מיט לעבענסגעפאַהר! — איינע פערדאָררענע שערבע איסט ער. דירעס גראַזהאַלם, איין פערוועלקטער שטויבפאַדען (איינער בלומע), איין גלייטענדער שאַטטען, איין פערשווינדענדער רויך, איין שוועבענדער גייסט, איין לופטשטייבכען, איין פלאַטטערנדער טרוים! —

אַבער דוא, קעניג! ביסט

איין אַללמעכטיגעס לעבענדעס אונד עוויגבעשטאַנדיגעס וועזען!

דיינע

אין קצבה לשנותיך · ואין קצה (נ"א קץ) לאורך ימיך ·
ואין לשער מרכבות כבודך · ואין לפרש עילום שמך ·
שמך נאה לך ואתה נאה לשמך · ושמנו קראת בשמך :
עשה למען שמך · וקדש את שמך על מקדישי שמך :

(בעבור כבוד שמך הנערץ והנקדש.

כסוד שיח שרפי קדש · המקדישים שמך בקדש · דרי מעלה עם דרי מטה קוראים ומשלשים בשלוש קדשה בקדש ·

ח' ככתוב על יד נביאך · וקרא זה אל זה ואמר ·

קו"ח קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו :

ח' כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו לעמתם ברוך יאמרו :

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שם המחבר אלעזר.

*) וחיות אשר הנה מרבעות כסא · במאתים

ואין לשער מרכבות כבודך, רבוי המלאכים, כדכתיב היש מספר לגדודיו (איוב כה ג). ואין לפרש עילום שמך, וי"ג ואין שעור למרכבות כבודך ואין פרוש לעילום שמך. עילום כמ"ש ל' אשים את שמי לעילום (ד"ה ב לג ז), ועיין רד"ק בשרשו, וכן אז"ל עלם כתיב (פסחים נ' א'), ועיין כוזרי מ"ד סי' א' וג', ובראשון ממורה פרק ס"א. ושמנו קראת בשמך, כדכתיב כי שם ה' נקרא עליך (דברי' כח י), וכתיב ואתה בקרבנו ה' ושמך עלינו נקרא (ירמי' יד ט). ואי' בתנחומא פ' קדושי' דף ס"א ד', ישראל נקראו בשמו של הקב"ה וכו'.
והיות אשר הנה מרובעות כסא, כן הגירסא בג' כ"י, גם בדפוס ישן פראג שע"א וכן גי' המפרש וכן גי' התוס' בחגיג' דף י"ג א', וטעמו מרובעו של כסא ול' מרובע נופל על כל ענין שיש לו ד' צלעות אף שאינן שוות משא"כ ל' רבוע שאינו נופל כ"א על

דיינע יאהרע האבען קיין ציעל, אונענדליך זינד דיינער טאגען צאהל, צאהללאז דאס געפאָלגע דיינער מאיעסטאט, אונערגרינדליך דאס געהיימניספאָללע דיינעס הייליגען נאמענס! דיר איזט דיין הייליגער נאמע שיקליך אונד דוא דיינעם הייליגען נאמען! אויך אונס נאננטעסט דוא נאך דיינעם הייליגען נאמען; זא וויללפאהרע אונס דען, דיינעס הייליגען נאמענס האלבען, אונד פערהערליכע איהן איבער דיא, זא איהן הייליגען!

*) אין דיעזעם פיוט ווירד פאָן דעם טהרון אונד וועזען דער הימעלשכאָרע, פאָן

וַחֲמִשִּׁים וָשֵׁשׁ מַכְנִיפוֹת כִּסֵּא. גּוֹעֲשׁוֹת בּוֹ
בְּסוֹבְבָם פָּנִים בְּפָנִים לַכִּסֵּא. דְּמוּת רָקִיעַ
בְּרֹאשָׁם נָטוּי לַכִּסֵּא. הוּא כְּעֵין הַקֶּרַח בּוֹ
שָׁבִיב כִּסֵּא. וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ בְּמַרְאֵה דְמוּת
כִּסֵּא. זָעוֹת בְּלִי לֵאוּת מֵחִיל כִּסֵּא. ח׳ חָשׁוֹת
בְּרָצוֹא וָשׁוֹב מֵרְעִישׁוֹת (כ״א מַרְעִישׁוֹת) כִּסֵּא.
טָסוֹת כַּבָּזָק וְלֹא מְזִיזוֹת הוֹד כִּסֵּא. יוֹדְעוֹת
כִּי כָל מָקוֹם לֹא יָכִיל מְקוֹם כִּסֵּא:

י׳ כַּף רֶגֶל חֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה יְשָׁרָה
לַכִּסֵּא. לְעֵת תֵּרָשֶׁינָה לְפָאֵר קוֹפְצוֹת מִתַּחַת

ענין בעל ד' לשעות שוות ארכן כרחבן, ובכ"י של שנת ק"ו כתוב בגליון: מהר"מ הי' אומר מְרַבְּעוֹת וכן נראה, עכ"ל. וכל הפיוט הזה הוסד על המרכבה כנאמר ביחזקאל סי' א'. במאתים וחמשים וכו', כפירש"י שם פסוק ו'. מכניפות, פעל נגזר מן כנפים, כלומר שהם מסובבים הכסא ברנ"ו כנפים. גועשות, מתנודדות ומתנועעות, לשון ותגעש ותרעש הארץ (תהלים יח ח). בסובבם, המפרש פירשו ל' סבך, אבל אין הלשון מתחבר היטיב עם פנים בפנים, ונראה שהוא ל' סביבה והסבה, ופי' שהן מביטים פנים בפנים לכסא. דמות רקיע וכו', שם פסוק כ"ב. וממעל לרקיע, שם פ' כ"ו, זעות בלי ליאות, מזיעות ולא מחמת ליאות ועיפות כ"א מחיל כסא, וכדאי' בפרקי דר"א פ"ד מזיעת פנים של חיות נהר של אש מושך וכו'. חשות, ממהרות כרצוא ושוב, שם פ' י"ד. מֵרְעִישׁוּת, כ"כ בגליון כ"י של י"א ובפנים כ"י של ק"ו וכן הגירסא בדפוס פראג הנ' בלרי וכש' במלאפים וכן נכון ויהיה רעישות שם דבר ע"מ ידידות בסילות ודומיהן, וטעמו מפחד ומורא. טסות, מעופפות. כבזק, כדכתיב והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק, שם פ' י"ד. ולא מזיזות, ולא מעתיקות. לא יכיל, לא יחזיק, ל' אשר לא יכילו המים (ירמי' ב יג) וכן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך (מ"א ח כז), ועיין חגיגה דף י"ג א'.

חמש מאות וחמש עשרה ישרה לכסא, כן הגירסא בכתבי יד ודפוסים ישנים, וכן איתא בירושלמי דברכות ריש פ' הרואה והביאו הילקוט בריש יחזקאל וז"ל, אמר ר' ברכיה אף טלפי החיות מהלך ת"ק שנה ועוד חמש עשרה, מה טעם? ורגליהם רגל ישרה, כמנין ישר"ה עכ"ל וכן כתב התוס' בהדיא בחגיגה דף י"ג א'. לעת תרשינה לפאר, לעת שהרשות ניתן להן לפאר

פאָן איהרען איגענשאַפטען, איהרער בעשאַפפענהייט אונד בעשטימונג ג"ג

לכסא· מתעלפות מפחד רם יושב על כסא·
נראות נושאות והם נשואות עם כסא· סבולות
מתחת זרועות עולם לכסא· עתירת זו כתעל
תרפינה כנף כסא· פשעים אם עצמו משיקות
כסא· צורר כי ישטין יפרשו ענן כסא· קול
שופר לעת יעל מאחז פני כסא· רחמים יליץ
בעד רשומים בכסא· שופט אם ירצה שבת
באולם הכסא· תבנית תם יפן חקוקה בכסא·
ארבע חיות נושאות ומנשאות עם כסא:

ס' לבלתי לנבל למענו כסא· עוד יפצה פה
ויפגיע כסא· זכור ליושבי נטעים אשר
עמך בכסא:

לפאר להקב"ה. מתעלפות, ל' חולשות הנפש מרוב הבהלה, כמו תתעלפנה הבתולות היפות (עמוס ח יג). סבולות, נשואות. מתחת זרועות עולם, לא כמנהג בשר ודם שסובל משאו על גבו והקב"ה סובלו מתחת וכמו שאמרו ז"ל בחגיגה דף י"ג ב', שערש תלוי' בזרוע של הקב"ה שנאמר ומתחת זרועות עולם (דברי' לג כז). עתירת זו, תפלתן של ישראל. כתעל, כאשר תעלה. תרפינה, מפרידות כדי לקבל תפלתן. משיקות, חוברות שלא יעלו. יפרשו ענן כסא, עפ"ה פרשז עליו עננו (איוב כו ט) והוא ל' פריסה. בעד רשומים בכסא, ישראל חקוקי' בכסא כבוד כדאי' במדרש והביאו רש"י ז"ל בירמי' י"ד כ"א. שופט אם ירצה וכו', בכ' כ"י גם בדפוס ישן הגירסא שופט ירצה משבת באולם הכסא, וכן גרס המפרש וא"כ הוא דבוק עם שלמעלה הימנו, כי לעת יעל קול שופר רחמים יליץ ואז ירצה השופט שלא לשבת באולם הכסא, וכמאמרם ז"ל שהעתקתי לעיל באופן, שע"י השופר יקום הקב"ה מכסא הדין לשבת על כסא רחמים, וטעם משבת לבלתי שבת, ואולם הכסא הוא הדין כדכתיב ואולם הכסא (מ"א ז ז). ולספרינו שגורסי' שופט אם ירצה שבת וכו' יהי' דבוק עם למטה הימנו כשירצה השופט לשבת על כסא דין תבנית תם יפן וכו' ואז יבקש רחמים על בניו. תם, יעקב איש תם, ותבניתו חקוקה בכסא והוא דמות אדם שבמרכבה כמו שאמרו רז"ל. לבלתי לנבל למענו כסא, עפ"ה אל תנבל כסא כבודך (ירמי' יד כא) ופי' רש"י בשם המדרש אל תנבל ישראל החקוקי' בכסא כבודך, וטעם למענו למען ישראל או למען יעקב. עוד יפצה וכו', הכסא עצמו יפצה פיו להפגיע בעד ישראל ויאמר זכור ליושבי

נטעים

ק״ה רַחֵם מְצוּקִים אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם שַׁתָּ הֲדוֹם וְכִסֵּא · וְאָז יִתְרַעֵם הַגַּלְגַּל וְיִתְרַעֵשׁ הַכִּסֵּא · וְאוֹפַן לְאוֹפַן וְחַיָּה לְחַיָּה וּכְרוּב לִכְרוּב (נ״א וּכְרוּב לִכְרוּב וְחַיָּה לְחַיָּה) לְעֻמַּת כִּסֵּא:

ח׳ כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה
אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קו״ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח׳ מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

מיוסד ע״פ תשר״ק ונסוף חתום שם המחבר אלעזר.

וְעַמְּךָ תְּלוּאִים בִּתְשׁוּבָה לְהִתְיַחֵד · שְׁנֵי לְבָבוֹת לְךָ כְּאֶחָד לְאֶחָד · רַחֵץ בְּנִקְיוֹן כַּפַּיִם נְשׂוֹא לֵב אֶחָד · קוֹל שׁוֹפָר כָּפוּף כְּפוּף לֵב אֶחָד · צִיּוֹן שׁוֹפָר פָּשׁוּט פְּשׁוּט לֵב אֶחָד · פּוּר יָמִים יוּצָרוּ בָּם לָבוּר אֶחָד · עוֹבְרִים בּוֹ

בעי׳ וכו׳ והם האבות כמאמר׳ ז״ל שהעתקתי לעיל דף כ״ח. מצוקים, האבות שעליהם נתכונן העולם כדאיתא במאמר הנזכר. ואופן לאופן וחי׳ לחי׳ וכרוב לכרוב, כן גורסים מקצת ספרים ומקצתן מהפכים ואומרים וכרוב לכרוב וחיה לחיה.

ועמך תלואים וכו׳, טעמו עיני עמך תלואים בתשובה להתיחד לך שני לבבים כאחד, לכן רחץ בנקיון כפים אותן הנושאים לב אחד, כלומר רחצם בנקיון כפים שיהיו נקיים מן החטא כמו שפי׳ רש״י בנקיון כפי (בראשי׳ כה) נקי אני מן החטא. קול שופר כפוף... ציון שופר פשוט וכו׳, מה שפי׳ המפרש שנתן טעם בין ל׳ מצוה בכפופין ובין ל׳ מצוה בפשוטין נראה דוחק דמצוה שטרא לבי תרי, ונראה דקאי לדעת ר״י במס׳ ר״ה דף כ״ו ב׳ דאמר בר״ה תוקעין בשל זכרים (היינו כפופים) וביובלות בשל יעלים (היינו פשוטין) ומפרש שם בגמרא טעמו דר״י דס״ל בר״ה כמה דכייף איניש דעתי׳ טפי מעלי וביה״כ כמה דפשט איניש דעתי׳ טפי מעלי וע״ש פירש״י, וע״ז אמר הפייטן קול שופר כפוף דהיינו בר״ה שתוקעין בכפופין אליבא דר״י כפוף לב אחד, כמפרש בגמ׳ כמה דכייף וכו׳, ציון שופר פשוט דהיינו ביה״כ של יובל שמצותו בפשוט משום פשוט לב אחד דכמה דפשט איניש דעתי׳ וכו׳, או דקאי לשטת ר׳ לוי התם וקאי שופר כפוף על ר״ה ויה״כ שופר פשוט על תעניות, ופי׳ זה נראה יותר דקיי״ל כר׳ לוי. כן פי׳ לי במכתב ידידי הרבני השלם מוהרר יאקב כ״ץ נר״ו בעל נחלת יעקב, ויפה פירש. ציון, ל׳ אות וסמן כמו מה הציון הלז (מ״ב כג יז) לכן הו׳ שרוקה. פור ימים יוצרו וכו׳, עפ״ה ימים יוצרו

יוצרו

אנדר ערקלערונג בעדירפען, ווען זיא נור איינינערמאסען פערשטאנדליך גע־

לְהַקְבִּיל פְּנֵי יוֹצֵר אֶחָד · יי׳ סְמוּכִים בְּצִדְקַת אָב הָיָה אֶחָד · נִשְׁעָנִים בַּסְּבַךְ יָחִיד וּמְיוּחָד · מְבֻטָּחִים בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר אָב אֶחָד:

לְהִזָּכֵר לָמוֹ עֲנִיַּת קוֹל אֶחָד · בְּשִׁבְתּוֹ בַּכִּסֵּא שְׁפוֹט גּוֹי אֶחָד · יַעֲמִיד מֵלִיץ יֹשֶׁר מִנִּי אֶלֶף אֶחָד · טוֹבוֹת לְהַגִּיד בַּשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד · חָשׁוּב גֵּר וְאֶזְרָח לְמִשְׁפָּט אֶחָד · זַךְ וָרָע מֵהַיּוֹם מוֹדַע דִּינָם לְאֶחָד · וַאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו שְׁקוּלִים עַד עָשׂוֹר יֵאָחֵד · הוּא כְּחָפֵץ לְהַצְדִּיק עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה יַחַד · דֶּלֶת פְּתוּחָה לַשָּׁבִים תֵּת צָרִי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד · גּוֹלֶה זְכוּת וָרֶשַׁע לְהַגִּישׁ אֶחָד בְּאֶחָד · בִּקּוּר חֶשְׁבּוֹן לִמְצוֹא אֶחָד לְאֶחָד: יי׳ אִם יַשְׁקִיט וּמִי יַרְשִׁיעַ לַהֲשִׁיבֶנּוּ וְהוּא בְּאֶחָד · אֱמֶת חוֹתָמוֹ לְהוֹדִיעַ כִּי הוּא אֶחָד · לְעֵת תָּמוּט וְכַבֵּל יַד עַם אֶחָד:

יוצרו ולא (ולו קרי) אחד בהם (תהלי' קלט יו) ואמרו עליו במדרש, רבי יהושע אומר מהו ולו אחד בהם ? מימים שברא הקב"ה נתן לו אחד מהם יום הכיפורים עכ"ל, וזה מטעם הפייטן שנפל הפור בכל הימי' שיוצרו לבור ולבחור בם אחד היינו יה"כ. אב היה אחד, זה אברה' דכתי' אחד היה אברה' (יחזקאל לג כד) וגם יצחק נקרא אחד ומיוחד לאברהם לאפוקי ישמעאל וזהו נשענים בסבך יחיד ומיוחד, גם יעקב נקרא אב אחד כי היא המיוחד באבות שלא נמצא פסול בזרעו כמו שאמרו רז"ל וזהו מבטחים בתום וביושר אב אחד שהם בטוחים על תמימותו ויושרו של אב אחד היינו יעקב. והמפרש מחק הו' מן בתום ואין צורך ובכל דפוסים ישני' וכ"י בתום כתיב והוא נכון וכמו שפירשתי, לכן אין למחקו.

להזכר למו ענות קול אחד, במתן תורה ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה (שמות כד ג). שפוט גוי אחד, ישראל גוי אחד בארץ. יעמוד מליץ וכו', עש"ה באיוב ל"ג כ"ג. בשביעי באחד, בחדש השביעי באחד לחדש היינו ר"ה. חשוב גר ואזרח למשפט אחד, דכתיב תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר (במדבר טו יו). זך ורע וכו' מי שהוא זך ונקי כלומר צדיק גמור ומי שהוא רשע רע כלומר רשע גמור שניה' יודע דינם היו' בר"ה וכמו שאמרו רז"ל צדיקים נכתבים לאלתר לחיים, רשעים נכתבים לאלתר למיתה והבינונים תלויים ועומדים עד יה"כ זכו נכתבים עם הצדיקים וכו', וזה ואשר מעשיו שקולים רצונו הבינונים גולה וכו', הקב"ה מגלה הזכיות והעוונות ומגישם יחד לשקלם בכף מאזנים וזהו בקור חשבון וגו'. והוא באחד, עש"ה באיו' כ"ג י"ג ואז"ל דברי' רבה פ' א' מ"ז והוא באחד ? אמר ר"ל שהקב"ה דן וחותם לעצמו. אמת חותמו וגו',

כן

מאַכט ווערדען זאָללען, דאַהער זיא אָן אונד פיר זיך שאָן אונאיבערזעצבאַר זינד.

קהל וחזן עוֹד יִזְכֹּר לָמוֹ מַטַּת שְׁכֶם אֶחָד׃ זֹאת הַמַּתְמֶדֶת שְׁמַע פֶּה אֶחָד׃ רוֹגֶשֶׁת נֶשֶׁף וָשַׁחַר לְיַחֵד לְאֶחָד׃

ח' מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים׃

קו"ח שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים׃

מיוסד ע"ס א"ת ב"ש.

וְאַתָּה אֱזוֹן קוֹל מְפָאֲרֶיךָ בְּכָל אֵבְרֵיהֶם׃ תֹּכֶן מִצְוֹת מַעֲשֵׂיהֶם בְּמָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה אֵבְרֵיהֶם׃ בְּזֶה

כן אמרו חז"ל במס' יומא דף ס"ט ב', ח"מ חותמו של הקב"ה אמת, והמפרשי' פירשו כל אחד טעם לפי סברתו, ומצאתי בירושלמי פ"ק דסנהדרין מהו חותמו של הקב"ה? אמת; מהו אמת? אמר ר' בון שהוא אלהים חיים ומלך עולם, אמר ר"ש לקיש א' רישי' דאלפ"א בית"א. מ' מאמצעיתא, ת' מסופה, לומר אני ה' ראשון שלא קבלתי מאחר ומבלעדי אין אלהים שאין לי שותף ואת אחרונים אני הוא שאיני עתיד למוסרה לאחר עד כאן לשונו, וכן אית' בדברי' רבה פ' א'. ובעלי המספר אמרו אמת עולה במ"ק למנין ט' ומצאנו סגולה נפלאה לעצם המספר הזה והיא שלא יקבל שנוי ע"י שום מיני הכאה, וזה בחשוב העשרות והמאות והאלפים לאחדים והמשל בזה ב' פעמים ט' הם י"ח שהם ט', ג' פעמים ט' הם כ"ז שהם ט' וכן תמיד לא יגרעו ולא יוסיפו על ט', וכל האחדים יחד לא יעדיפו על ט' כי מא' עד ט' יחשב' בכלל הם עולים למספר מ"ה שהיא ט' ורמז לדבר זה האמת לא ישתנה להיות מלת אמת עולה ט' וכאמר וה' אלהים אמת (ירמי' י') וזה טעם אמת חותמו להודיע כי הוא אחד. ובכל, עש"ה ובכלות נפץ יד עם קדש (דניאל יב ז) ועי"ש פי' רש"י ותבין. עוד יזכר למו, להם. מטת שכם אחד, זאת המתמדת וכו', רצונו, עוד יזכור לישראל בעיתם לעבדו שכם אחד, והיא זאת המתמדת וכו'. נשף ושחר, ערב ובוקר.

ואתה אזון וכו', ואתה תשמע קול ישראל המפארים אותך בכל איבריהם, ובעבור שהזכיר ק"ש שיש בו רמ"ח תיבות כנגד רמ"ח איבריו של אדם לכן חברם יחד. תוכן מצות וכו', רמ"ח מצות עשה בתור', ומנין רמ"ח האיברים המנויי' כאן הלא המה שמנו רז"ל במשנה א' פרק א' דאהלות כמו שהם סדורים כאן אלא שבמקום שמנה שם בשנה בפרע ב' בקנה, ב' במרפק, א' בזרוע וד' בכתף, כללם הפייטן יחד ואמר כמו תשעה שבזרועותיהם. בזה חודש, ויש גורסים בכל חודש, ושתי הגירסות נכונות, ולא כמו שפי' המפרש, כי השלשים תקיעות הם ג' פעמים קשר"ק קש"ק קר"ק שהרי אין זה מדינא

בייא אונזערן חכמים זינד דיעזע געהייליגטע אונטער דעם נאמען מעשה

חֹדֶשׁ תִּקְעַ שְׁלֹשִׁים · כְּמוֹ שְׁלֹשִׁים בְּכַף רַגְלֵיהֶם: שְׁנֵי מוּסְפֵי יוֹם עֲשָׂרָה · כְּמוֹ עֲשָׂרָה בְּקַרְסֻלֵּיהֶם: גָּשִׁים פְּנֵי הֵבָה שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם · כְּמוֹ שְׁתַּיִם בְּשׁוֹקֵיהֶם: רְשׁוּמִים קְרוֹת בּוֹ חֲמִשָּׁה · כְּמוֹ חֲמִשָּׁה עַל בִּרְכֵּיהֶם: דְּרוּשִׁים תְּקוֹעַ בַּכֶּסֶא כְּאֶחָד · כְּמוֹ אֶחָד בְּיַרְכוֹתֵיהֶם: קֶרֶן יִמְשְׁכוּ לְשַׁלֵּשׁ שְׁלֹשָׁה · כְּמוֹ שְׁלֹשָׁה בְּקוֹטְלֵיהֶם: הֵן מוּסְפֵי חֹדֶשׁ עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה · כְּמוֹ עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה צַלְעוֹתֵיהֶם: צָקוּן לַחֲשָׁם בְּרָכוֹת תֵּשַׁע · כְּמוֹ תִּשְׁעָה שֶׁבִּזְרוֹעוֹתֵיהֶם: וּמַלְכִיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שְׁלֹשִׁים · כְּמוֹ שְׁלֹשִׁים בְּפִסַּת יְדֵיהֶם: פִּלּוּל תְּמִידִים שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה · כְּמוֹ שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה חוּלְיוֹת שֶׁבִּשְׁדְרוֹתֵיהֶם: זִבְחֵי תְמִידִים תְּקִיעוֹת תֵּשַׁע · כְּמוֹ תִּשְׁעָה שֶׁבְּרָאשֵׁיהֶם: עֲתִירוֹת שְׁתַּיִם שְׁחוֹחַ בָּם שְׁמֹנָה ·

כ"א ממנהגא וכבר היו מי שנהגו לתקוע ארבעי' קולות כדאי' בתוספ' במס' ר"ה דף ל"ג ב'; ואמנם כוונת הפייטן מבוארת ע"פ משנה ה' פ"ה דסוכה שאמרו אין פוחתין מכ"א תקיעו' במקדש, בכל יום היו שם כ"א, ג' לפתיחת שערי' ט' לתמיד ש"ש וט' לתמיד שבה"ע ובמוספין היו מוסיפין עוד ט' הרי ל' בכל חדש גם בר"ה כי לענין התקיעות הוקשו כל החדשים זה לזה כדאי' במס' סוכה דף נ"ה א'. כמו שתים שבשוקיהם, שני איברים יש בשוק כדאי' שם במשנ' ולא כמו שכתב המפרש כנגד ב' שוקי' כי המשנה גם הפייטן לא מנה כ"א כל אחד מן הגוף כגון יד אחד ורגל א' ודופן א' וכן כתב בהדי' הר"ש בפי' המשנ' שלו. דרושים תקוע וכו', המצוה המיוחדת לתקיע בכסא כאחד לחדש. לשלש שלשה, מעתה יתן סבה על שהתקיעות הם שלש על שלש והיינו ג' פעמים תקיעה תרועה תקיעה כדאי' במס' ר"ה דף ל"ג ב' במשנה. הן מוספי חודש י"א. המוספין של כל חדש הן י"א והיינו שני פרי' ואיל אחד ושבע' כבשים לעולה ושעיר עזים אחד לחטאת הרי י"א, ולעיל שאמר שני מוספי יום עשר', הרצון המוספים של היום שלא היו כ"א פר אחד איל אחד ושבעה כבשים לעול' ושעיר עזים אחד לחטאת, והיינו י' ועיין בתוספ' במס' ר"ה דף ח' ב' ד"ה שהחדש מתכס'. צקון לחשם, תפלתם, ט' ברכות ג' ראשונות וג' אחרונות ומלכיות זכרונות ושופרות באמצע. ומלכיות וזכרונות ושופרות שלשים, י' פסוקים לכל חד וחד. פלול תמידים, התפלה התמידה בכל יום י"ח. זבחי תמידים תקיעות תשע, יתן סבה על שהיו תוקעין על כל תמיד תשע תקיעות דוקא והיינו הסכום הכולל של ג' ג' שהוא ט'. עתירות שתים וכו', רצונו שתי תפלות הן שמשתחווים בם ח' פעמים, והיינו תפלת שחרית ותפלת מוסף ובכל אחת מהן יש ד' השתחויות

מרבבה בעקאננט, אונד איין אפפענטליכער פארטראג דאפאן ווירד אויזדריקקליך

כְּמוֹ שְׁמֹנָה שֶׁבְּצַוָּארֵיהֶם: חֹק דָּתָם סְפָרִים חֲמִשָּׁה.
כְּמוֹ חֲמִשָּׁה שֶׁבִּנְקָבֵיהֶם: ו' שָׁם הֲלִיכוֹת עוֹלָם שִׁשָּׁה.
כְּמוֹ שִׁשָּׁה בִּלְבָבֵיהֶם: טוּחוֹת וָכֶסֶל וְשֶׂכְוִי וְסַרְעַף
וּבֶטֶן וָקֶרֶב וְעֶשְׁתְּנוֹתֵיהֶם: נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה יְחִידָה
חַיָּה. עוֹר וּבָשָׂר וְגִיד וְעַצְמוֹתֵיהֶם:

קו"ח יִשְׂאוּ עַיִן וְיִכְרוּ אֹזֶן וְיִפְצוּ פֶה וְלָשׁוֹן וְנִיב
שִׂפְתוֹתֵיהֶם. מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ נִתְוַכְּחוּ פְּרוּט
מַעֲשֵׂיהֶם. כִּתְקוֹעַ שׁוֹפָר בְּקוֹל יַחְפְּרוּ שׂוֹטְנֵיהֶם.

השתחוות בתחלה וב' בסוף. ספרים חמשה, ה' חומשי תורה. כמו חמשה שבנקביהם, כדאי' שם במשנה דאהלות ופי' הרב ברטנורא שהם הביצים וגיד והאמה, והרמב"ם פי' שה' כלי ההולדה והאמ', וכתב עליו הרב בית דוד שזה נכון ומבואר למי שיש לו פתח בחכמ' הנתוח כי מלבד הביצי' יש שני אברים אחרי' אשר בהם יעבור הזרע מהביצי' אל האמה עכ"ל. והמפרש פי' כאן מסברת עצמו שהם נקבי הפה והאזן והחוטם ופי האמה ופי התחתון. ולא שם על לב שלא יפול שם אבר על נקב החלול שהוא העדר אבר, גם ל' נקובים לא יתיישב בטוב לא לפי' הרמב"ם ולא לפי' הברטנורא שהרי אין הגיד והאמה כתובים בנקובים עד שיתכן לומר עליהם שהם האברים שבנקובים. לכן נראה לי שירמוז על אברי חמשת החושים והיינו נושאי החושים שהם מתחברין בשני נקבים שבמוח לדעת החכמים הקדמונים וכמו שכתב החכם ראב"ע בפי' תלוה על ועשית ציץ (שמות כ"ח ל"ו) וז"ל: דע כי בשנים הנקבים שהם במוח על המצח שם יתחבר כח החוש הרגשות ושם כח הדמות ושם תחל המחשבה וכו', וכזה כתב בפ' כי תשא (שמות ל"א ג) בפי' השכל שבין חכמה ותבונה ודעת, עיין עליו, ובזה מדויק היטיב ל' המשנה והפייטן שאמרו חמשה שבנקביהם כלומר אותם החמשה הכתובים בנקביהם הידועים, והפייטן רמז בו עוד לענין נכבד שהחמשה חומשי תורה המה כנגד חמשת נושאי החושים לרמז שהתורה היא החכמה והבינה והדעת והיא מקדשת החושים כולם. ואחר כתבי זאת מצאתי בספר שלחן ארבע שכתב ה' חושים הם כנגד ה' חומשי תור' וכנגד ה' אור שבפ' בראשית וה' אצבעות ביד וכו', והוא מבואר יותר באריכות בס' באר מים חיים ח"ב סי' כ' ע"ש, וכיון בזה לדעת הפייטן, ודוק. הליכו' עולם ששה, היינו ו' סדרי משנה המכונים בש' הליכות עולם כמו שאמרו ז"ל במס' מגילה דף כ"ח ב'. כמו ששה בלבביהם, במפתח של לב עיין בפ' הרב מברטנורא שם. טוחות, אילו הכליות, ושכוי, כנוי ללב, באיוב ל"ח ל"ו, וכן אמרו רז"ל במס' ר"ה דף כ"ו א' ועיין בהאורי לסליחה אותך אדרוש אות כ' בערבית ליה"כ. כסל, ל' תואר. סרעף, ל' מחשבה. נפש רוח וכו', בבראשית רבה פ' י' סי' י"א, ה' שמות נקראו לה, נפש רוח נשמה יחידה חיה, נפש זה הדם שנא' כי הדם הוא

הנפש

פֿאָן אויגען פערבאָרגען. זיעהע איבריגענס איין נאָטע.

לְהַצְדִּיקָם בְּיוֹם דִּין שְׁמוֹעַ שֵׁנִית מֵאֱלֹהֵיהֶם:

ח׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קו״ח אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

נ פפד״מ אין אומרין כאן אדיר אדירנו.

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

תְּהִלּוֹת כְּבוֹדְךָ, אָמְצְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ׃
שְׁמַעֲךָ דִּין מִשָּׁמַיִם, בְּכֵן יָרְאָה וְשָׁקְטָה
הָאָרֶץ׃ רַעַשׁ יוֹם מִשְׁפָּט, גָּעֲשׁוּ (כ״א גֹּעַשׁ)
תְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ׃ קוֹל שׁוֹפָר חָזָק, דִּבֶּר וַיִּקְרָא
אָרֶץ׃ צְבִי לַצַּדִּיק בְּזֶמֶר, הִשְׁמִיעָה כְּנַף
הָאָרֶץ׃ פַּחַד וָפַחַת וָפַח, וּפַלָּצוּת יְבַעֲתוּ אָרֶץ׃
עֵרֶת תָּקוּם לַמִּשְׁפָּט, וְעוֹם כָּל אַפְסֵי אָרֶץ׃
חזן סֹלּוּ פַּנּוּ (כ״א סוּרוּ מִנִּי) דֶּרֶךְ יְנוּבְבוּ, חֲרֵדִים
מֵהֶדְרַת הָאָרֶץ׃ נָאוֹר וְאַדִּיר, טַעַם תָּשִׁיב
לָאָרֶץ׃ מַה תִּירָאִי אֲדָמָה, יָרִיעוּ תַחְתִּיּוֹת אָרֶץ:

הנפש, רוח שהיא עולה ויורדות, נשמה זו האופ״כ (דעת) דבר יתא אומרין האפיתה טבא, חי׳, שכל האיברים מתים והיא חי׳ בגוף, יחידה, שכל האיברים שני׳ שנים והיא יחידה בגוף עכ״ל. ועיין עוד בפי׳ ראב״ע בקהלת ז׳ ג׳ ובפי׳ משפטים בפסוק וברך את לחמך (שמות כג כה) ובספר האמונות והדעות לרבינו סעדיה הגאון זצ״ל במאמר הששי ודבריו הם דברי רז״ל ביתר באור.

רעש יום משפט גֹּעַשׁ וכו׳, כ״כ בדפוס ישן וכ״י. השמיע מכנף הארץ, ובכ״י וד״י כתוב השמיעה כנף הארץ, ובכ״י אחרת צבי לצדיק השמיע זמר כנף הארץ, והוא עפ״ה בישעיה כ״ד ט״ז ע״ש. פחד ופחת וכו׳, עפ״ה שם פסוק י״ז. סולו פנו דרך וכו׳, עפ״ה פנו דרך העם סולו סולו המסלה, שם ס״ב י׳. ובדפוס ישן גם בנ׳ כ״י ג״כ סורו מני דרך וכו׳ והוא עפ״ה שם ל׳ י״א. נאור ואדיר, תארים לאל ית׳ בתהלים ע״ו ה׳. טעם, ל׳ מטעם המלך (יונה ג ז).

כי

קו"ק לְהִתְוַדַּע וּלְהִגָּלוֹת, כִּי הוּא מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ ׃ כְּמוֹ פֵּאֲרוּהוּ מְאֹד בַּשַּׁחַק, יוֹרְשׁוּ בְחוֹנָיו לְפָאֲרוֹ בָּאָרֶץ ׃

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ ׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד ׃

פ' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר ׃

קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ ׃

פ' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה ׃

כאשכנז א"א חֲמוֹל עַל מַעֲשֶׂיךָ ׃ וְתִשְׂמַח בְּמַעֲשֶׂיךָ ׃ וְיֹאמְרוּ לְךָ חוֹסֶיךָ ׃ בְּצַדֶּקְךָ עֲמוּסֶיךָ ׃ תֻּקְדַּשׁ אָדוֹן עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ ׃

כִּי מַקְדִּישֶׁיךָ בִּקְדֻשָּׁתְךָ (נ"א כערכך) קִדַּשְׁתָּ ׃ נָאֶה לְקָדוֹשׁ פְּאֵר מִקְּדוֹשִׁים ׃ וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ׃ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ ׃ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ ׃ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל מְכוֹנְךָ וְהֵיכָלֶךָ ׃ עוֹד יִזְכָּר לָנוּ אַהֲבַת אֵיתָן אֲדוֹנֵנוּ ׃ וּבַבֵּן הַנֶּעֱקַד יַשְׁבִּית מְדַיְּנֵנוּ ׃ וּבִזְכוּת הַתָּם יוֹצִיא אָיוֹם (נ"א היום) לְצֶדֶק דִּינֵנוּ ׃ כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאדוֹנֵינוּ ׃ בְּאֵין מֵלִיץ יוֹשֶׁר מוּל מַגִּיד פֶּשַׁע ׃ תַּגִּיד לְיַעֲקֹב דְּבַר חוֹק וּמִשְׁפָּט ׃ וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט

כי מקדישך וכו', בג' כ"י בסדר כן הוא : כי מקדישך וכו' באין מליץ יושר וכו' עוד יזכור וכו' ובכן יתקדש וכו' ולא כן בכל ספרי הדפוס שראיתי זולת ליוצר ולמנהג י"כ. בקדושתך קדשת, דכתיב כי קדוש אני ה' מקדשכם (ויקרא כ"א ח') ודוגמתו בנוסחת ותודיענו וקדשת את עמך ישראל בקדושתך. אהבת איתן האזרחי, הוא אברהם. ובבן הנעקד, יצחק. התם, יעקב איש תם. איום תאר לאל ית', וי"ג היום, וי"ג יוציא לצדק בחסרון מלת איום וכן מסתבר. כי קדוש וכו' ל"ה כתמי' א' י'. תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט, וכן הגירסא בג' כ"י וכן נכון כי אינהו סמוך שהוא מיוסד ע"פ מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל (תהלים קמז יט) והנה הם ג' נושאים, ועל האי קרא אמרו בתנחומא והובא בילקוט לתורה ברמז תרע"א אמר הקב"ה לישראל אם עשיתם חקי אין השטן נוגע בכם וכו', וזהו טעם באין מליץ וכו' ואחר שקיימנו תקיעת השופר בכל חקותיו לכן וצדקנו במשפט.

פותחים הארון. חזן ע"ס א"ב כפול. קהל

הָאוֹחֵז בְּיַד מִדַּת מִשְׁפָּט: וְכֹל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא אֵל אֱמוּנָה:

הַבּוֹחֵן וּבוֹדֵק גִּנְזֵי נִסְתָּרוֹת: וּמ"שׁ בּוֹחֵן כְּלָיוֹת:

הַגּוֹאֵל מִמָּוֶת וּפוֹדֶה מִשַּׁחַת: וּמ"שׁ גּוֹאֵל חָזָק:

הַדָּן יְחִידִי לְבָאֵי עוֹלָם: וּמ"שׁ דַּיַּן אֱמֶת:

הֶהָגוּי בְּאֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה: וּמ"שׁ הָיָה (וְהֹוֶה) וְיִהְיֶה:

הַוַּדַּאי שְׁמוֹ כֵּן תְּהִלָּתוֹ: וּמ"שׁ וְאֵין בִּלְתּוֹ:

הַזּוֹכֵר לְמַזְכִּירָיו טוֹבוֹת זִכְרוֹנוֹת: וּמ"שׁ זוֹכֵר הַבְּרִית:

הַחוֹתֵךְ חַיִּים לְכָל חָי: וּמ"שׁ חַי וְקַיָּם:

הַטּוֹב וּמֵטִיב לָרָעִים וְלַטּוֹבִים: וּמ"שׁ טוֹב לַכֹּל:

האוחז ביד מדת משפט, הקב"ה אוחז מדת הדין בידו שנאמר ותאחז במשפט ידי (דברים לב יא) ואמרו עליו בשמות רבה דף קמ"ה ג' ודף רל"ה ג' אמר הקב"ה אם משנן אני מדת הדין שלי בברק אחד אני מכלה אותן וכו' ואני איני מעביר אלא תופס אני בדין כך אתם לא תבאו חוץ לדין וכו'. ההגוי ל' דיבור גם ל' מחשבה. היה ויהי' כ"ה בכל כ"י וכן עיקר בכל חביריו בעלי ג' תיבות. שמו כן תהלתו, וי"ג כשמו ומהר"ם אמר שמו וכן בגליון כתב יד. החותך, הגוזר ופוסק.

ח' האוחז ביד. ער חיזט דער האנדהאבער דעז רעכטז,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער איין גאטט דער טרייע איזט.

ח' ער פריפט אונד דורכפארשט דיא פערבארגענזטען געהייאניסע,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער דעז מענשען איננערזטעז פריפט.

ח' ער ערלעזט פאם טאדע אונד בעפרייעט אויז דער גרופט,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער איין מעכטיגער ערלעזער איזט.

ח' ער איזט אליין ריכטער אללער וועלטגעשעפפע,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער איין טרייער ריכטער איזט.

ח' ער ווירד דאז אונפעראנדערליכע, עוויגע וועזען גענאננט,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער וואר, איזט, אונד זיין ווירד.

ח' ער איזט'ז, דעססען רוהם זיינעם נאמען גלייכט,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס אויסער איהם קיינער איזט.

ח' ער האלט איין בעזטען אנדענקען, דיא זיינער געדענקען,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער דעז בונדעז געדענקט.

ח' ער איזט'ז, דער אללען לעבענדען דאז לעבען צומיסט,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער דאז לעבענדע זעלבזטשטאנדיגע וועזען איזט.

ח' ער איזט אללגיטיג, איין וואהלטהאטער דער ניכטזווירדיגען וויא דער פראממען,

ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער וואהלטהאטיג איזט.

חזן | קהל

הַיּוֹדֵעַ יֵצֶר כָּל יְצוּרִים: וּמַ"שֶׁ יוֹצְרָם בַּבָּטֶן:

הַכֹּל יוּכָל וְכוֹלְלָם יַחַד: וּמַ"שֶׁ כֹּל יוּכָל:

הַלָּן בְּסֵתֶר בְּצֵל שַׁדַּי: וּמַ שֶׁהוּא לְבַדּוֹ הוּא:

הַמַּמְלִיךְ מְלָכִים וְלוֹ הַמְּלוּכָה: וּמַ"שֶׁ מֶלֶךְ עוֹלָם:

הַנּוֹהֵג בְּחַסְדּוֹ כָּל דּוֹר: וּמַ"שֶׁ נוֹצֵר חָסֶד:

הַסּוֹבֵל וּמַעֲלִים עַיִן מִסּוֹרְרִים: וּמַ"שֶׁ סוֹלֵחַ סֶלָה:

הָעֶלְיוֹן וְעֵינוֹ אֶל יְרֵאָיו: וּמַ"שֶׁ עוֹנֶה לָחַשׁ:

הַפּוֹתֵחַ פֶּתַח לְדוֹפְקֵי בִּתְשׁוּבָה: וּמַ"שֶׁ פְּתוּחָה יָדוֹ:

הַצּוֹפֶה לָרָשָׁע וְחָפֵץ בְּהִצָּדְקוֹ: וּמַ"שֶׁ צַדִּיק וְיָשָׁר:

היודע יֵצֶר, כ"ה בכל המקרא בחמש נקודות. הכל יוכל, עפ"ה ידעתי כי כל תוכל (איוב מב ב) לכן שעיקר כל יוכל. הלן בסתר בצל שדי, עפ"ה יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן (תהלים צא א) ומתרגמינן דאשרי שכינתי' ברזא עלאה בטלל ענניא יקרא דשדי דבית, ולזה נוטה דעת הפייטן; ושדי ל' חוזק הוא בפירש"י, ועניינו כענין ישת חשך סתרו סביבותיו סוכתו חשרת מים עבי שחקים (תהלים יח יב). וכל מאמינים ש ה ו א לבדו הוא, בכ"ל וכן כולם שהוא פותח ידו שהוא תמים פעלו כמבואר בסידור של"ה בסוף תפלת מוסף עיין שם, גם הדקדוק יאתה לו. הנוהג בחסדו כל דור, וי"ג הנוהג חסדו בכל דור. הסובל, ל'

ח' ער קענט דיא נייגונג אללער געשעפּפע,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער זיא אים אונטערלייבע שאָן געבילדעט האט.
ח' ער איזט אללפערמאֶגענד אונד אללאומפאסענד,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער אללמאֶכטיג איזט.
ח' ער וואָהנט פערבאָרגען, אין יענעם אונדורכדרינגליכען שאטטען,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער דער אללייניגע איזט.
ח' ער זעטצט קאֶניגע איין, איהם אללײן איזט דיא הערשאפט,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער איין עוויגער קאֶניג איזט.
ח' ער לאֶסט זיינע הולד וואלטען איבער אללע געשלעכטער,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער זיינע הולד אויפבעהאלט.
ח' ער איזט דען ווידערשפּענסטיגען געלאסען אונד נאכזיכטספאָלל,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער אויך עוויג פערצייהט.
ח' ער איזט דער אללערהאָכסטע אונד זיינע אויגען מערקען אויף זיינע פראָממען,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער געבעטע ערהאָרט.
ח' ער עפפנעט דען בוספערטיגען זיינע פפאָרטען, ווען זיא דאראן פּאָכען,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער זיא מיט אָפפענען ארמען עמפפאָנגט.
ח' ער האט מיט דעם פרעפלער נאכזיכט; ווינשט, דאס ער זיך בעקעהרע,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאס ער גערעכט אונד רעדליך איזט.

חזן	קהל
הַקָּצַר בְּזַעַם וּמַאֲרִיךְ אַף :	וּמ״שׁ קָשֶׁה לִכְעוֹס :
הָרַחוּם וּמַקְדִּים רַחֲמִים לְרֹגֶז :	וּמ״שׁ רַךְ לִרְצוֹת :
הַשָּׁוֶה וּמַשְׁוֶה קָטֹן וְגָדוֹל :	וּמ״שׁ שׁוֹפֵט צֶדֶק :
קו״ח הַתָּם וּמִתַּמֵּם עִם תְּמִימִים :	וּמ שֶׁהוּא תָּמִים פָּעֳלוֹ :

(נק״ק פפ״ד וקהלת קהלות א״א לא תשגב ולא ככתוב.
תִּשְׂגַּב לְבַדֶּךָ וְתִמְלֹךְ עַל כֹּל בְּיִחוּד. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ
וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:)

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ

וצמיחת

סגלן הידוע בדברי רז״ל. הַקָּצַר, כ״כ בכל ספרינו הק׳ בזו״א והוא קשה כי אין לסמוך נה׳ הדעת, אף כי אחריו ב׳ הזימוס, והאומר הקצר אפים, הכבד פה והכבד לשון אינו אלא טועה והעיקר כבד פה וכבד לשון קצר אפים, וכן זקן ביתו, ואם יאמר תמורתו הזקן בביתו גם הוא נכון כי כן טעמו, וכן האומר התפלים בלדקי במקום תפלי לדקי (תהלים לה כז) ; ומלאתי בכ״י ישן שכתב בפנים הקוצר ובגליון כתב ס״א הַקָּצַר עכ״ל וגירסא זאת מסתברת והיא נכונה. התם ומתמם עם תמימים, עג״ה עם גבר תמים תתמם (תהלים יח כו).

א׳ ער איזט קורץ אים צארנע אונד לאַנגמיטהיג,
ק׳ אונד יעדער גלויבט, דאַס ער שווער צו ערצירנען איזט.
א׳ ער איזט ערבאַרמונגספאָלל ; דיא ערבאַרמונג ווירד דעם צארנע פאָרגעלאָגען,
ק׳ אונד יעדער גלויבט, דאַס ער לייכט צו בעזאַנפטיגען איזט.
א׳ ער איזט רעכטשאַפפען ; קליין אונד גראָס זינד איהם פאָללקאָממען גלייך,
ק׳ אונד יעדער גלויבט, דאַס ער איין גערעכטער ריכטער איזט.
א׳ ער איזט אויפריכטיג, אונד טרייחגעזיננט דען טרייחגעזיננטען,
ק׳ אונד יעדער גלויבט, דאַס זיין טהון אָהנע פעהל איזט.

וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

בק"ק פפ"ד אין אומרים ויאתיו, ודע שהפיוט הזה הוסד ע"פ א"ב אחר וי שבראש כל חרוז, ולכן צ"ל ויומרו תמיד דוגמת כל אומר ואומרה שבא ו' תמורת א', גם ויזבחו לך אינכו בדפוסים ישנים.

וְיֶאֱתָיוּ כֹּל לְעָבְדֶךָ. וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ. וְיַגִּידוּ בָאִיִּים צִדְקֶךָ. וְיִדְרְשׁוּךָ עַמִּים לֹא יְדָעוּךָ. וִיהַלְלוּךָ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. וְיוֹמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְיָ. (וְיִזְבְּחוּ לְךָ אֶת זִבְחֵיהֶם:) וְיִזְנְחוּ אֶת עֲצַבֵּיהֶם. וְיַחְפְּרוּ עִם פְּסִילֵיהֶם. וְיַטּוּ שְׁכֶם אֶחָד לְעָבְדֶךָ. וְיִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ. וְיַכִּירוּ כֹּחַ מַלְכוּתֶךָ. וִילַמְּדוּ תוֹעִים בִּינָה. וִימַלְלוּ אֶת גְּבוּרָתֶךָ. וִינַשְּׂאוּךָ מִתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ. וִיסַלְּדוּ בְחִילָה פָּנֶיךָ. וִיעַטְּרוּךָ נֵזֶר תִּפְאָרָה. וְיִפְצְחוּ הָרִים רִנָּה. וְיִצְהֲלוּ אִיִּים בְּמָלְכֶךָ. וִיקַבְּלוּ עֹל מַלְכוּתְךָ עֲלֵיהֶם. וִירוֹמְמוּךָ בִּקְהַל עָם. וְיִשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבוֹאוּ. וְיִתְּנוּ לְךָ כֶּתֶר מְלוּכָה):

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. יוֹם זכרון תְּרוּעָה באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור לותק נכ"י וס"מ ואין לאמרו וכ"כ יעב"ץ.)

וּבַחֹ֫דֶשׁ הַשְּׁבִיעִ֫י בְּאֶחָ֣ד לַ֠חֹדֶשׁ מִֽקְרָא־קֹ֙דֶשׁ֙ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֔ם כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ יֹ֥ום תְּרוּעָ֖ה יִהְיֶ֥ה לָכֶֽם׃ וַעֲשִׂיתֶ֨ם עֹלָ֜ה לְרֵ֤יחַ נִיחֹ֙חַ֙ לַיְיָ֔ פַּ֧ר בֶּן־בָּקָ֛ר אֶחָ֖ד אַ֣יִל אֶחָ֑ד כְּבָשִׂ֧ים בְּנֵי־שָׁנָ֛ה שִׁבְעָ֖ה תְּמִימִֽם׃ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם׃ מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ. וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ· וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיְיָ׃

בק"ק פפ"דמ ובכותי' אומרי'. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְשָׂעִיר לְחַטָּאת וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם׃

לשב' יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי· כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

בעלינו פותחים הארון, בשלא שם חלקנו ס"ה, בואנחנו כורעים פותחים הארון.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם· וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (כ"א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים׃

---

*) ומושב יקרו, כ"ה בספרינו, ובגליון כ"י מ"א וכסא כבודו וכן עיקר לסר"ס.

הוא אלהינו אין עוד (נ"א אחר)· אמת מלכנו אפס זולתו ככתוב בתורתו וידעת היום והשבת אל־לבבך כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל־הארץ מתחת אין עוד:

הש"ץ אומר בקול רם הוא אלהינו וגו'.

בשעה שהצבור אומר הוא אלהינו וכו' אומר הש"ץ אלו הפסוקים וטוב לבטל גזירות רעות, וקבלה הוא מן רבי אלעזר בעל הרוקח.

אתה הראת לדעת כי יי הוא האלהים אין עוד מלבדו: וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד: שמע ישראל יי אלהינו יי אחד: הן ליי אלהיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה: כי יי אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים האל הגדול הגבור והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד: כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו: יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם:

סוגרים הארון.

אלהינו ואלהי אבותינו היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל· העומדים לבקש תפלה ותחנונים מלפניך על עמך בית ישראל: הורם מה שיאמרו· הבינם מה שידברו· השיבם מה שישאלו· ידעם היך יפארו: באור פניך יהלכון· ברך לך יכרעון· עמך בפיהם יברכון· ומברכות פיך כלם יתברכון: עמך לפניך יעבירון· והם

בתוך

היה עם פיפיות וכו'. בגליון כ"י של ק"ו כתיב מהר"מ הי' אומר פיות כי לא מצאנו פיפיות כ"א בחרב וכלי זין עכ"ל. ואולם הראב"ע בפירוש קהלת ה' א' העתיק פיפיות ושתק. הורם מה שיאמרו, כענין ואנכי אהי' עם פיך והורתיך אשר תדבר (שמות ד יב).

אלהינו. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזערער פֿעטער! זייא מיט דען מונדע דער אָבגעשיקקטען דיינעז פֿאָלקעז ישראל, דיא פֿאָר דיר אין געבעטע שטעהען, אום ערבאַרמונג פֿיר דיין פֿאָלק ישראל צו ערפֿלעהן. לעהרע זיא, וואַז זיא רעדען, אונטער־ריכטע זיא, וואַז זיא זאַגען זאָללען, וויל פֿאַהרע איהרען ווינשען אונד אונטערוויזע זיא, וויא זיא דיך לאָבפרייזען; לאַס זיא וואַנדעלן אים ליכטע דיינעז אַנטליטצעז! זיא בייגען דיר דיא קניע, איהר מונד זעגנעט דיין פֿאָלק; יאַ, זעגנע זיא זאַממטליך מיט דעם זעגען דיינעז אייגנען מונדעז! זיא פֿיהרען דיר דיין פֿאָלק פֿאָר, אונד אין דעסען

מיטטע

בְּתוֹךְ יַעֲבוֹרוּן: עֵינֵי עַמְּךָ בָּם תְּלוּיוֹת· וְעֵינֵיהֶם לְךָ מְיַחֲלוֹת: גָּשִׁים מוּל אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּאֵימָה· לְשַׁכֵּךְ כַּעַס וְחֵימָה· וְעַמְּךָ מַסְבִּיבִים אוֹתָם כַּחוֹמָה· וְאַתָּה מִן הַשָּׁמַיִם תַּשְׁגִּיחַ אוֹתָם לְרַחֲמָה: עַיִן נוֹשְׂאִים לְךָ לַשָּׁמַיִם· לֵב שׁוֹפְכִים נִכְחֲךָ כַּמַּיִם· וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם· שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ בִלְשׁוֹנָם· וְלֹא יִנָּקְשׁוּ בְּשִׁנּוּנָם· וְלֹא יֵבוֹשׁוּ בְּמַשְׁעֲנָם· וְלֹא יִכָּלְמוּ בָם שְׁאוֹנָם· וְאַל יֹאמַר פִּיהֶם דָּבָר שֶׁלֹּא כִרְצוֹנֶךָ: כִּי חֲנוּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ הֵמָּה חֲנוּנִים· וּמְרֻחָמֶיךָ הֵמָּה מְרֻחָמִים: כְּמָה שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת אֲשֶׁר תָּחוֹן יוּחָן· וְאֶת אֲשֶׁר תְּרַחֵם יְרֻחָם: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וְחַנֹּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן· וְרִחַמְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם:

ונאמר

ולא ינקשו בשנונם, ולא יטרפו בספורם, כמו פן תנקש (דברים יב ל). ע"ש פירש"י. במשענם, במשענת שלהם, היינו שלוחיהם. שאונם, המונם. ומרוחמיך המה מרוחמים, כן הגיהו האחרונים אחר לשון הכתוב ואולם בכל כ"י וד"י ומלומדיך המה מלומדים. ככתוב בתורתך וכו', שמות ל"ג י"ט. אל יבושו, תהלי' ס"ט ז'.

מיטטע טרעטען זיא אויף; דיא אויגען דיינעז פאָלקעז זינד אויף זיא גע-העפטעט, אונד דיא איהריגען שמאַכטען צו דיר. אֶנגזטליך טרעטען זיא פאָר דען ארון הקדש הין — פאָן דיינעם פאָלקע אומגעבען, וויא פאָן איינער רינגמויער — דיינען אונוויללען צו בעזאֶנפטיגען אונד דיינען גרימם. אָ, בליקקע אויך זיא ערבאַרמונגזפאָלל פאָן דיינעם האָהען הערַאב! זיא העבען איהרע אויגען גען היממעל עמפאָר, שיטטען איהר הערץ פאָר דיר אויז; זאָ ערהאֶרע זיא אויז דיינעם היממעל! גיב איהרער צונגע לייכטיג-קייט, איהרעם פאָרטראַג אַנשטאַנד, דאַמיט זיא אין איהרעם בייזטאַנד ניכט בעשאֶמט, אונד איהרע געמיינדע ניכט דורך זיא צו שאַנדען ווערדע! אָ, מאֶכטע' איהר מונד קיין וואָרט אויזשפּרעכען, דאַז דיר מיזפיעלע! דען נור דיינע גינזטלינגע, הערר, אונזער גאָטט, זינד בעגינזטיגט, נור דיינע בעגנאַדיגטען זינד בעגנאַדיגט; וויר וויסען עז, הערר, אונזער גאָטט, דאַס נור דער בעגנאַדיגט איזט, דען דו בעגנאַדיגזט, נור דער בעגינזטיגט איזט, דען דו בעגינזטיגזט; זאָ שטעהט אין דיינער לעהרע געשריעבען: „איך ווערדע געוואָגען זיין, וועם איך געוואָגען בין, אונד איך ערבאַרמען, דעסען איך איך ערבאַרמע."

וְנֶאֱמַר אַל יֵבֹשׁוּ בִי קֹוֶיךָ אֲדֹנָי אֱלֹהִים צְבָאוֹת · אַל יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

סוגרים הארון.

אוֹחִילָה לָאֵל · אֲחַלֶּה פָנָיו ·
אֶשְׁאֲלָה מִמֶּנּוּ · מַעֲנֵה לָשׁוֹן:
אֲשֶׁר בִּקְהַל עָם · אָשִׁירָה עֻזּוֹ:
אַבִּיעָה רְנָנוֹת · בְּעַד מִפְעָלָיו:
לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב · וּמֵיְיָ מַעֲנֵה לָשׁוֹן:
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח · וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:
יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

סוגרים הארון.

ווען ר"ה אויף שבת פֿאַללט, זאַגט מאַן אין פיוטן קהלו' אהללה שטאַטט אנסיכה.

אוחילה לאל, עפ"ה על כן אוחיל לו (איכה ג כא). אחלה פניו, ע"ש חליתי פניך בכל לב (תהלים קיט נח). מענה לשון, עפ"ה ומה' מענה לשון (משלי טז א). אשר בקהל עם וכו', עפ"ה בשרתי צדק בקהל רב (תהלי' מ י). אשירה עזו, ע"ש ואני אשיר עזך (שם נט יז). אביעה רננות, ע"ש תבענה שפתי תהלה (שם קיט קעא), ואמר רננות ע"ש ושפתי רננות יהלל פי (שם סג ו). בעד מפעליו, ע"ש כל פעל ה' למענהו (משלי טז ד). לאדם מערכי וכו', פסוק הוא במשלי ט"ז א', ונראה מתוך אוחילה שאין ליחיד לאמרו לפי שהוא רשות לש"ץ, שהרי אומר בו אשר בקהל עם אשירה עזו. אבודרהם.

פֿערנער הייסט עס (תהלי' סט ו): „לאַס ניכט דורך מיך בעשעמט זיין, דיא דיר פֿערטרויען, גאָטט, העהר צבאות! לאַס ניכט אין מיר צו שאַנדען ווערדען, דיא נאַך דיר פֿראַגען, גאָטט ישראל'ס!"

אוחילה. איך בעטע צום העררן, פֿלעהע איהן אַן אונד ערבעטע מיר איינען הייטערעגעדען פֿאָרטראַג. אונטער דיעזער פֿערזאַממלונג וויל איך זיינע העררליכקייט בעזינגען, אונד זיינער טהאַטען רוהם זאָלל פֿאָן מיינען ליפפען פֿליעסען. דער מענש אָרדנעט זיינע געדאַנקען, גאָטט אַבער גיבט דער צונגע דען אויזדרוק. העררר, עֶפֿפֿנע מיינע ליפפען, דאַס דיינען רוהם מיין מונד פֿערקינדע! וואָהל מאָגען דיר געפֿאַללען דיא רעדען מיינעס מונדעס, דיא געדאַנקען מיינעס הערצענס דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד מיין ערלאָזער!

מיוסד ע״פ א״ב מרובע.   ע״פ א״ב כפול.   אין שבת זאָגט מאַן דיעזעס.

אֲנַסִּיכָה מַלְכִּי׃ לְפָנָיו אֲהַלְלָה אֱלֹהַי׃ אָשִׁירָה עֻזּוֹ׃
בְּהִתְהַלְּכִי׃ אָמְצוֹ אֲסַפְּרָה כְבוֹדוֹ׃ אֲאַפְּדֶנּוּ
בְּהַמְלִיכִי׃ יֶאֱזוֹר עֹז מְלוּכָה׃ אֲשַׂגֵּב לְפוֹעֵל׃
וְיִמְלוֹךְ׃ אֱלִיל אֲשֶׁר שָׁח וּפָעַל׃ אַנְוֵהוּ׃ כִּי
בְּהַשְׁלִיכִי׃ לִפְנֵי בוֹא לוֹ יָאֲתָה מְלוּכָה׃ בְּעֻזּוֹ נֶצַח
יוֹם מַלְכִּי׃ אִישׁ מַלְאָכִי אֲשַׁנֵּן׃ כִּי צָבְאוּ אָנִי׃ וְלִי
יִשְׁלַח׃ וְאָז יִמְלוֹךְ׃ נָאֶה שִׂיחַ׃ גּוֹדֶל הַמְּלוּכָה׃
בְּבוֹאוֹ לַהֲלוֹךְ׃ נָתוּשׁ בִּקְהַל אֲבַשֵּׂר׃ בְּרָב עַם

חנף   אדבר

אנסיכה מלכי וכו׳. כתב החכ׳ רא״ע בפרושו לס׳ קהלת סי׳ ה׳ וז״ל: „אמר אברהם המחבר וכו׳, וכלל אומר שיש בפיוטי ר׳ אלעזר הקליר ז״ל ארבעה דברים קשים, הדבר האחד כי רובי פיוטיו חידות ומשלים וכו׳, והדבר השני שפיוטיו מעורבים בלשון תלמוד וכו׳, והדבר השלישי אפי׳ המלות שהם בלה״ק יש בהם טעיות גדולו׳ כמו אנסיכה מלכי לפניו בהתהלכי, והנמצא מזה הענין ואני נסכתי מלכי (תהלים ב ו) והוא מן הבנין הקל על משקל נפלתי וגדרתי, והעתיד אסוך או אנסוך כמו אפול ואדור (נ״ל ואגדור כמו לגדור גדר), ומן הבנין הכבד יאמר הפיל והעתיד אפיל וכן מן אסיך יאמר אסיך או אנסיך בהראות הנ׳ כמו ולנפיל ירך (במדב׳ ה כב) והנה יהיה פירוש אנסיכה מלכי אעשה ממנו נסוך, בל אסיך נסכיה׳ מדם (תהלי׳ טז ד), וי״מ נסכתי מלכי (ב ו) כמו משחתי, ואם היה הפרוש אמת תהי׳ טעות שנית ולמה לא יאמר ארומם מלכי?״ וכו׳. עכ״ל. ואחרי מחילת כבוד חכמתו אומר אני שהוא לא דק היטב בכוונת הקליר ואין אנסיכ׳ מל׳ נסכתי מלכי שאילו כן וודאי שהי׳ נאחז בסבכי קושיותיו, אמנם הוא ל׳ בל אסיך נסכיה׳ ובהוכחת הרא״ע ולא כטעמה שפרש אותו אעשה ממנו נסך כ״א אעשה לפניו נסך ויחסר הל׳ כמנהגו במקרא בהרב׳ מקומו׳ ככתוב במכלול וכן כתב הוא בעצמו בספרו מאזני׳ דף מ׳ א׳ (מדפו׳ אופינבאך) וז״ל: „ופעמי׳ יחסרו אות ענין בעבור שהוא ידוע אמרו ויבוא ירושלים, (דה״א כא ד) וכו׳ עכ״ל; גם אנו נאמר שככה אנסיכה מלכי אנסיכה למלכי לפניו בהתהלכי, ורצונו אעשה לפניו נסך בהתהלכי לפניו לשמוע בקולו וכענין הנה שמוע מזבח טוב (ש״א טו כב). לכן צדקו מאמרי הקליר וישרו חרוזותיו בחבור ודבק טוב. ודע כי במקרא כ״י נכתב בגליונו י״א אֲנַסְּכָה וגם הגירסא הזאת מסכמת עם פירושי. אליל בהשליכי, עש״ה בישעי׳ ב׳ כ׳. לפני בוא וכו׳, עש״ה

אנסיכה. איך רייכע מיינעם קעניגע שפייזאָפּפֿער דאַר, ווען איך זיינע וועגע וואַנדלע, אונד ווען איך זיינער אַללמאַכט הולדיגע, זאָ ערשיינט ער אין מאַיעסטעטישעם געוואַנד, אונד ווען איך דען גאָטצענדיענסט אַבשאַפֿפֿע, זאָ שיקקט ער מיר, נאָך פֿאָר דעם בעשטיממטען טאַג, דען פֿערהייסענען באָטען (מלאכי הנביא) אונד דאַן רעגיערט ער זעלבסט. מיט דער אַנקונפֿט דיעזעס באָטען ווירד ער דיא

חָנֵף מִמְּלוֹךְ׃ בֵּירַת
גֵּאִים בְּלִי מְלוֹךְ׃ יָסַּח
לְבַל יִמְלוֹךְ׃ בְּתוֹכִי
יִהֲלוֹךְ׃ בְּהוֹפִיעוֹ
לִמְלוֹךְ׃ בְּמַלְכוּתוֹ
אֶמְלוֹךְ׃ וְאָז יִמְלוֹךְ׃
גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת׃
בְּמַגְּרוֹ מַמְלָכוֹת׃
גּוֹיִם וּמַמְלָכוֹת׃ יָהוֹם
וְהוּא יִמְלוֹךְ׃ גִּלָּיוֹן
הֲלִיכוֹת׃ וְסֵפֶר
תַּהֲלוּכוֹת׃ גַּל הַיּוֹם
לַזַּכּוֹת׃ חוֹכָיו לִמְלוֹךְ׃

אֲדַבֵּר׃ לְמִי שְׂאֵת וָיֶתֶר עֹז׃
וּלְמִי הַמְּלוּכָה׃ גּוֹשׁוּ גוֹיִם׃
וּבֹאוּ מַמְלָכוֹת׃ רְאוּ מַה
נֶּהְדָּר׃ בְּמֵוַח הַמְּלוּכָה׃
גַּדְּלוּהוּ אִתִּי׃ וּנְרוֹמְמֶנְהוּ
יַחַד׃ וְאַל תִּתְגָּאוּ׃ בְּנֵזֶר
הַמְּלוּכָה׃ דְּרָכִים בְּעֵת
נֶעֶשְׂתָה מְצוּלָה׃ הִתְבּוֹנְנוּ
יַחַד׃ לְמִי נִזְרְקָה מְלוּכָה׃
דֶּרֶךְ סוּס בַּיָּם׃ כְּנֶגֶד שֵׁשׁ
מֵאוֹת רֶכֶב׃ וּמַה יּוֹעִיל
גֶּבֶר׃ עֹז בַּמְּלוּכָה׃ הֶאֱזִינוּ
רוזנים
דּוֹרֶכֶת נְסִיכוֹת׃ בְּחִנּוּן
קול

בסוף מלאכי. חנף, עפ"ה באיוב ל"ד ל'. בית גאים וכו', עפ"ה בית גאים יסח ה' (משלי טו כה). בתוכי יהלוך, עפ"ה והתהלכתי בתוככם (ויקרא כ"ו י"ב). גברת ממלכות, תאר למלכות כשדים בישעי' מ"ז ה'. במגרו, בהפילו, ל' לארץ מגרתה (תהלים פט מה). יהום, ל' מהומה. גליון הליכות, המגלה שבה כתבו הליכות עולם, ל' קח לך גליון (ישעי' ח' א') והל' בקמץ כנ' כ"י ונראה בשו"א כי הוא סמוך. וספר תהלוכות, הספר שרשומים בו תהלוכות בני אדם. גל, ל' גלוי. חוכיו, ישראל המחכים לו. דורכת נסיכות, גם זה רומז לבת כשדים שהיתה גברת ממלכות והיתה דורכת ממלכות אחרות בחלקלקות; וזהו בחנון קול בכות. והמפרש פי', וכל זה שממשלה מלכותם אינו אלא בשכר

שטייגליך פאַן טהראָנע שטאָסען, דאַס חויז דער שטאָלצען צערשטאָרען, דאַס ער ניממערמעהר הערשטע. *אין מיינער מיטטע ווירד ער וואַנדעלן, ווירד אַלז קאָניג ערשיינען, מיר דאַז רייך געבען, אונד דאַן רעגיערט ער אַלליין. ער ווירד דיא בעהערשערין דער רייכע (בבל) דעמיטהיגען, פעלקער אונד רייכע צערשטאָרען אונד אַלליין רעגיערען. היטטע ווערדען אייננט דיא פערלייכניסע דער בעגעבענהייטען, דיא ביכער דער געשיכטע אויפגעשלאַגען; דיא זיינער הארען, ווערדען טאָדעלאָז געשפראָכען אונד צור רעגיערונג צוגעלאַסען ווערדען. יענע אונבערמיטהיגע

קוֹל בָּכוֹת · דִּבְּרָה אֲנִי
בְּמַלְכוּת · וּמִי יוּכַל
לִמְלוֹךְ: דַּכְּאֵי רוּחַ
נְמִיכוּת · מְהַפְּשֵׂי בְּיוֹם
דִּין זְכוּת · דָּשָׁה בַּעַל
מַלְכוּת · עַד צוּר
יִמְלוֹךְ: הָלוֹךְ מְהַלֵּךְ ·
חָמֵשׁ מֵאוֹת הִלֵּךְ ·
הַדּוֹר עַד הַמֶּלֶךְ ·
בְּעוֹז לִמְלוֹךְ: הַכֹּל
הַמּוּמְלָךְ · עַל מֶה
מָלַךְ · הֲלֹא בְּמִי נִמְלָךְ ·
כִּי אֵין לִמְלוֹךְ: וּמִלִּפְנֵי
מֶלֶךְ מֶלֶךְ · חַי מִלְּפָנִים
מלך

רוֹזְנִים · אָז וַיִּרְגְּזוּ · הַבִּיטוּ
חַתַּת · וּמָאֲסוּ מְלוּכָה:
הִגִּידוּ כֹחוֹ · לְאֻמִּים וְדִבְּרוּ ·
לָזֶה יִכָּתֵב · שֵׁם הַמְּלוּכָה:
וְנִלְחַם רֵאשִׁית גּוֹיִם וְאָבַד ·
כִּי נִשְׁבַּע חַי · בְּכִסֵּא מְלוּכָה:
וַיִּלְעַג בְּבָכָר דּוֹר · כִּי לֹא
לָמַד · מִי נִלְחַם בַּיָּם · וְעָטָה
מְלוּכָה: זָד עַל אֲדוֹנָיו · עֶבֶד
יֹשֵׁב נֶגֶב · בְּזֹאת תִּרְגַּז אֶרֶץ ·
בְּשֵׂאת עֶבֶד מְלוּכָה: זֶרַע
בְּרוּכִים · הֶחֱרִימוּ אֲרוּרִים ·
כִּי נָתְנוּ קוֹל · לְאַדִּיר
בִּמְלוּכָה: חֶשְׁבּוֹן וּבָשָׁן ·
עוֹרְרוּ מִלְחֶמֶת · בְּלִי לָתֵת
דרך

דמעה שבכה עשו שלש דמעות כשקבל יעקב הברכות, וכן אית' בשוחר טוב מזמור פ'. דבר' אני במלכות וכו', עש"ה בישעי' מ"ז האומרת בלבבה אני ואפסי עוד. דכאי רוח וכו', תאר לישראל והד' כ"ל בפתח כלישנא דקרא תהלי' ל"ד י"ט. דשה, הממלכה הנזכרת דשה את ישרא'. דשה, ל' דישה. הלוך מהלך חמש מאות וכו', מהמים לארץ ה' מאות פרסה. הדור, הקב"ה. הכל המומלך, אליל כשדים בֵּל שמו, ע"ל בפיוט אדרת

בעהערשערין — דיא דען לעבטאג דאָך נור ערבעטטעלט האַט — האַט אַנדערע קראָנען צערטרעטען אונד שטאָלץ געשפּראָכען: „מיר אַללײן געביהרט דער צעפטער, קיינער זאָנסט איזט טיכטיג צור קעניגסווירדע!" זיא האַט מיינעם ניעדערגעשלאַגענען פֿאָלקע, דאַס נור נאָך ריינהייט שטרעבט (ישראל), איין שווערעס יאָך אויפֿגעלעגט — עס מוס עס ערטראַגען, ביס מיינעס דער צעפּטער ווידער דיא רעגיערונג אַללײן איבערנעהמען ווירד. זיא, דיא דען גאָטצען בל געהולדיגט, וואָצו דיא רעגיערונג איהר? האַט יעמאַנד זיא בע-פֿוגט, זיך דיא העררשאַפט אַנצומאַסען? דעס לעבענדיגען גאָטטעס אַללײן
וואַר

מֶלֶךְ· וְעַד תֵּבֵל כָּל
מֶלֶךְ· הוּא לְבַדּוֹ
יִמְלֹךְ: וּמַה יָּעֹז מֹלֶךְ·
בְּעֹז מִשְׁפָּט מֶלֶךְ·
וְכַעֲבוֹר סוּפָה בְּהֵלֶךְ·
יַחֲלוֹף מִמְּלוֹךְ: זַךְ דִּין
בְּעֶרְכּוֹ· יֹאחֵז דַּרְכּוֹ·
זֵדִים בְּדַרְכּוֹ· נָקָם יַעַט
וְיִמְלוֹךְ: זְרִיז בְּשָׁלְכוֹ·
יִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ· זַכִּים
בְּהַמְלִיכוֹ· עַל כֹּל
יִמְלוֹךְ: חַדְּשׁוּ מְלוּכָה·
כְּדָת וְכַהֲלָכָה· חֹטֶר
מַמְלָכָה· בְּמִישׁוֹר
יִמְלֹךְ: חֹבֶשׁ אֲרוּכָה·
וְאֹרֶךְ יוֹם מְבוּכָה·
חתלה

דֶּרֶךְ· לִצְבָאוֹת מְלוּכָה:
חֵילָם נִשְׁמַד· וְאַרְצָם
חֻלָּקָה· וּמֵעַל זְרוֹעָם· נָפְלָה
מְלוּכָה: טָפְשׁוּ בְּנֵי כְנַעַן·
כִּי נָכְרִים הֵם· בְּאַדְמַת בְּנֵי
שֵׁם· זֶרַע מְלוּכָה: טְבָחָם
בִּן נוּן· עַד פָּנָה אֶרֶץ· לִפְנֵי
אֲרוֹן הַבְּרִית· אֲדוֹן הַמְּלוּכָה:
יוֹשְׁבֵי חֲרוֹשֶׁת· אָז הִקְשָׁה
לַחַץ· עֲזָרוּהוּ כָּלֵי בֶצַע·
אַפְסֵי מְלוּכָה: יָהּ נִלְחָם
כָּם· צָבָא כְּלִי בֶצַע· כֵּן
יֹאבְדוּ שְׁאָר· וְלָיְ הַמְּלוּכָה:
כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן· אַשּׁוּר
גָּדַל· וְחֵרֵף אוֹרִיד· כַּבִּיר
הַמְּלוּכָה: כְּלִיל אֵשׁ הֲמָמָם·
בְּלֵיל שִׁמּוּרִים· וְאָז יָדְעוּ כֹל·
כי

ממלכה. ועד תכל, ועד תכלית, וי"ג תֵּבֵל בחולם נעקל תסב. מולך, האליל הידוע.

וואר דאס רייך, בעפאָר נאך איין קעניג וואר; ער ווירד אויך דער אללייניגע
קעניג זיין אם ענדע דער ערדענקעניגע. וואס שטאלצירט דער געטצע מולך מיט
זיינער קעניגליכען ריכטערמאכט? זיינע הערשאפט ווירד פערשווינדען וויא
איין פארויבעררוישענדער שטורמווינד; גאטט ווירד דאס יינגסטע געריכט אויס
איבען, נאך וועלכעם ער דיא פרעפלער צערטרעטען, ראכע אויזאיבען, דיא
קראָנע דער איבעראיטהיגען פערניכטען אונד דען לעצטער זיינעם קעניג (משיח)
איבערגעבען ווירד; איהנען ווערדען דיא פראממען (ישראל) האלדיגען, אונד ער ווירד
איבער אללע רעגיערען. ער ווירד דאס רייך דורך איינסיכטונג פאָן רעכט אונד

חֲתוּלָה לְמַכָּה· יַעַל
בְּעֵרֶת יִמְלֹךְ׃ טֹרַח
מַלְכִּיּוֹרֶת· עוֹבְדֵי
מַשְׂכִּיּוֹת· טִמְּאוּ חֶמֶד
שְׂכִיּוֹת· בְּגַאֲוָה לִמְלֹךְ׃
טֹהַר זָכִיּוֹרֶת· וְשַׁאַג
קוֹל בְּכִיּוֹת· טֶבַע צוּל
דָּכְיוֹת· יָפֵן וּבָם יִמְלֹךְ׃
יַהַב מַשְׁלִיכִים· עֶלְיוֹן
בְּנֵי מְלָכִים· יוֹם זֶה לוֹ
מְחַכִּים· כִּי יָבֹא לִמְלֹךְ׃

כִּי לָאֵל הַמְּלוּכָה׃ לַשַּׁחַת
כָּרַע בֵּל· כְּחָשְׁבוּ עֲלוֹת
לַשַּׁחַק· וְסָר מֶנּוּ לְבַב אֱנוֹשׁ·
וְיָרַד הַמְּלוּכָה׃ לְכַנּוֹ הוֹשֵׁב·
וְכֹחַ אֵל הַכַּבִּיר· לְמֵרִים
וּמַשְׁפִּיל· הִשְׁלִים מְלוּכָה׃
מְגָרָה צֹאן לָבֶטַח· וְנִתְכְּנוּ
עֲלִילוֹת· בִּלְבוּשׁ צָעִיר·
רֹדֵם הַמְּלוּכָה׃ מְכוּרֵי בְּלֹא
הוֹן· פְּדוּיֵי בְּלֹא כֶסֶף· סֹלּוּ
לְמַטָּה כַּמַּיִם· לֵב הַמְּלוּכָה׃

נמכרו

יַעַבְרוּ מִתְהַלְּכִים· לְפָנָיו כְּמַלְאָכִים· יַחַד
מַמְלִיכִים· יְיָ יִמְלֹךְ׃ כִּתִּים בְּכַתְּתוֹ· אִיִּים
בְּהַכּוֹתוֹ· כֵּם מַמְלַכְתּוֹ· יִכּוֹן וְיִמְלוֹךְ׃ כְּבוֹד

מלכותו

חתולה, ל' חבישה ועטוף. משכיות. צורות מצוירות. חמד שכיות, כלי נהמ"ק. טבע קול דכיות יפן וכו', הטבועים במצולות ים על קדושת שמו יפן. דכיות, ל' ישאו נהרו' דכים (תהלי' צג ג). כתים, שם אומר דכתי' וצים מיד כתי' (במדב' כד כד). בכתתו, ל' כתיתה ורציצה. איים, גם הוא כתים, דכתי' מאיי כתים (יחזקאל כז ו),

---

אָרדנונג ווידער נייאבעלעבען אונד דען קאָניגליכען צעפטער צור גערעכטיגקייט שווינגען. דיא אונז טיעפגעשלאַגענע וואונדע ווירד דאַן אויזגעהיילט ווערדען אונד וויר גאָנצליך גענעזען אונטער זיינער רעגיערונג. יענע אָזטיגען רייכע, פֿערעהרער דער געטצענבילדער, האַבען דיא אַנמוטהיגע געטטליכע וואָהנונג ענטווייהט אונד איהרע שטאָלצע הערשאַפט אויזגעאיבט. אַבער דער הערר ווירד דאַן וואַמערנדע געהייל דער טיעף פֿערזונקענען פֿראָממען שוטצען אונד זעלבסט ווידער איבער זיא רעגיערען. איהם איבערלאַססען זיא זיך גאַנץ, האַבען פֿערטרויען, דאַס ער אייכזט אַן דיעזעם טאַגע קאָממען אונד דען קאָניגליכען צעפטער אַללעין איבערנעהמען ווירד. זיא ערוואַרטען פֿאָר איהם, דען ענגעלן גלייך, אונד רופֿען פֿערהיינט: „דער עוויגע ווירד רעגיערען!" יאַ, ער ווירד דיא

מַלְכוּתוֹ · וְקִדּוּשׁ גָּמְרוּ יוֹנִים · לִבְנֵי יְוָנִים ·
הֲלִיכָתוֹ · כִּגְמָרוֹ וְרִחֲקוּם מֵעַל גְּבוּל מְלוּכָה:
מְלַאכְתּוֹ · לְעֵין כֹּל גֵּאֲרוּ בְּרִית וָדָת · וְהִמְרִידוּ
יִמְלֹךְ: לְכָל גֹּבַהּ יַשְׁפִּיל · עַם בְּאֵל · וּמְגָרוּם בְּלֹא כֹחַ ·
וְהַר וָגֶבַע יַשְׁפִּיל · לְכָל מְכַהֲנֵי מְלוּכָה: שָׂעִיר
אוֹם יַאְפִּיל · וּכְאוֹר הֶחֱנִיף · לְהוֹרִידוֹ בְּצָרוֹ ·
זָרוּעַ יִמְלוֹךְ: לְרָאִי וַיִּירַשׁ בְּקוֹל בֶּכִי · חֶרֶב
יַקְפִּיל · וַחֲדָשִׁים יַכְפִּיל · וּמְלוּכָה: חזן שֶׁנִּשְׂגַּב חֶלֶק ·

ליום היות

וכפל ענין במלות שונות. וקדוש הליכתו, כ"כ בנ' כ"י, והוא עפ"ה הליכו' אי מלכי בקדש (תהלי' סח כה). כגמרו מלאכתו, כקמת ה' באויביו נקראת מלאכה דכתיב כי מלאכה היא לאדני אלהים צבאות (ירמי' נ כה). לכל גובה וכו', עפ"ה כי יום לה' צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל, ועל כל ההרים הרמים ועל כל הגבעות הנשאות וגו' (ישעי' ב יב), והוא משל על השרים והשלטונים שיכלו ליום הדין לעתיד כמו שפי' עליו רש"י ז"ל. לכל אום יאפיל וכאור וכו', דכתיב כי החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' (ישעי' ס ב). לראי, כנוי לשמים באיוב ל"ז י"ח. יקפיל, ל' קפול הוא ל' גלילה כידוע ורומז לנבואת ישעי' (לד ד) ונמקו כל צבא השמים ונגלו כספר השמים. וחדשים יכפיל, דכתיב כי הנני בורא שמים חדשים (שם סה יז) ועל הדבר הנשנה נופל ל' כפל וכן אי' בפרקי דר"א פנ"א שמים וארץ עתידין ליעבר ולהתחדש; מה כתוב עליהם? ונגלו כספר השמים, כאדם שהוא קורא בספר וגולל אותו כך עתיד הקב"ה לגלל את השמים וכך הוא מקפל את הארץ וחוזר ומחדש אותה. ר"א אומר בית המקדש עתיד להעלות ולהתחדש וכו'. ליום זה פור הפיל, פי' המפרש לר"ה נפל הגורל שבו יושעו ויגאלו בני ישראל. והראב"ע בפרושו לס' קהלת במקו' הנזכר לעג על החרוז הזה ואמר שאיננו נכון לומר על המקום ליום זה פור הפיל כי המשליך גורל לא ידע מה יהיה וכו' עכ"ל. ולדעתי גם בחרוז הזה לא בא הראב"ע אל תוך כוונת החכם הקליר ולא ראה כי באותה הנבואה עצמה שכתוב בה ונגלו כספר השמים והיינו ליום הדין לעתיד, באותה הנבואה עצמה כתיב והוא הפיל להן גורל (שם פסוק ד'); ואל זה רמז הפייטן באמרו ליום זה פור הפיל, ובעבור שיום הדין הנורא ההוא יהי' בר"ה ויתקיים בו ענין

כתים אויפרייבען, איהרע איכזען צערטטאָרען, דען טהראָן זיינעז איינענען רייכעז בעגריכדען אונד זעלבזט רעגיערען. דאַן ווירד אמַן דיא מאַיעזטעֶט זיינעז רייכעז, זיינען פראַכטצוג איכ': היילינטהום זעהען, אונד ער ווירד — נאַך פֿאַללענז דונג זיינעז גראָסען ווערקז — פֿאָר אַללער אויגען רעגיערען. אַללעז, וואָז שטאָלז עמפּאָררַאגט, ווירד ער דאַן בייגען, בערג אונד הינעל ערניעדריגען, מיט דונקעל דיא פֿעֶלקער דעקקען אונד אַללעז בעזייטען מיט דעם שטראַהל זיינער מאַיעזטאֶט, ווירד דיא היממעל אויפראָללען, נייע אויפשטאַננען. אויף דיעזען טאַג האַט ער דאַז לאָאָז בעזטיממט

לְיוֹם זֶה פּוּר הִפִּיל׃ מִצִּיּוֹן לִמְלוֹךְ׃ מֻטּוּ גוֹיִם׃ הָמוֹגָאִים׃ כְּמַעֲדוּ מִתְגָּאִים׃ גֵּאָה בְּבֹאוֹ לִמְלוֹךְ׃ מָלְכוּ דְגוֹיִם׃ נִטְּלוּ סְגוֹיִם׃ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם׃ עֵת אָתָא לִמְלוֹךְ׃ נְדִיבֵי עַמִּים׃ יֵאָסְפוּ מֵעַמִּים׃ נָשׂוֹא מְעֻטֵּי עַמִּים׃ אֶל מְקוֹמָם יִמְלוֹךְ׃ נִגּוּן נְעִימִים׃ לְמַלְכָּם מַנְעִימִים׃ נְשָׂאָם מֵעֲמָמִים׃ עֲלֵיהֶם לִמְלֹךְ׃ סִבּוּת אֱלִילִים׃

הֱיוֹת גְּבִיר לְאֶחָיו׃ וְעוֹד תִּסּוֹב׃ לִישֻׁרוּן מְלוּכָה׃ עֲשֵׂה לְךָ בְּצִיּוֹן׃ שֵׁם נוֹרָאוֹת׃ כְּאָז תַּצְלִיחֶנָּה׃ בְּכִסֵּא מְלוּכָה׃ ה׳ עוֹרֵר וְהָקֵץ׃ מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ׃ וְכוֹנֵן כִּסְאֲךָ׃ בְּקִרְיַת מְלוּכָה׃

פני

הפלת הגורל הנזכר לכן יפה אמר הפייטן ליום זה פור הפיל, ורצונו שהגורל הנזכר הפיל להן ליום זה. מציון למלוך, כ"כ בספרינו, ובכ"י גרס מציון ימלוך, והראב"ע במקום הנזכר היה גורס ומציון ימלוך והגירסא הזאת מסתברת יותר. מטו גוים המו וכו׳, ע"ש המו גוים מטו ממלכות (תהלי׳ מו ז). גאה, תאר לאל יתעלה כדכתיב אשירה לה׳ כי גאה גאה (שמות טו א) וכמו שת"א. דגוים, ל׳ וידגו לרוב (בראשית מח טז) והוא ל׳ רבוי וכן סגוים ל׳ רבוי. מלך הגוים, הקב"ה שנאמר מי לא יראך מלך הגוים (ירמי׳ י ז). נדיבי וכו׳, עש"ה נדיבי עמים נאספו (תהלי׳ מז י). נשוא מעוטי עמים, לנשוא ישראל אל מקומם, והוא עש"ה כי אתם המעט מכל העמים (דברי׳ ז ז) וע"ש והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה׳ בסוסים וברכב ובצבי׳ ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי ירושלים (ישעי׳ סו כ), וזה טעם נגון נעימים . . . . נשאם מעממים וכו׳, כלומר כשישאו אותם מכל הגוים ינגנו למולם נגונים נעימים. סבות אלילים ביון גלולים, כ"כ בדפוסים ישנים וכ"י ושניהם שמות עלבים ושניהם בפסוק אחד בעמוס ה׳ כ"ו, ונשאתם את סבות מלככם ואת

שטיוזט — אונד ווירד סאַן ציון אויז רעגיערען. איירען ווערדען שטירצען איבערמיטהיגע פֿאַלוען, שטאָלצע גלייטען, ווען ער, דער אַללערהאַבענסטע, קאָממען ווירד, דיא רעגיערונג צו איבערנעהמען. דאַן ווערדען זיא צוזאַממען ווענטרעטען, דיא פֿירסטען דער פֿאָלקער ווערדען דאַז קליינע פֿאָלק (ישראל) איננפֿטראַגען אונד איהם זיינע איינענע שטאַדט (ירושלי׳) וויעדער איינרייזען. מיט ליעבליכען געזאַנגען ווערדען זיא עז היננויפֿאַהרען אונד זיינעם בעפֿרייער (משיח) איינשטימיג הולדיגען. דען גאָטצען סכות, דאַז

כִּיּוּן גִּלּוּלִים· כָּתוּב כְּמוֹ
חֲלָלִים· יָשְׁלָכוּ בְּלִי
לִמְלוֹךְ: סוֹד יְיָ אֵלִים·
הָבוּ בְּנֵי אֵלִים· שְׂאוּ
זִמְרָה וְהִלּוּלִים· לָאָדוֹן
כִּי יִמְלוֹךְ: עִזּוּז יָד
בְּהַשִּׂיאוֹ· לְהָרִים נְשִׂיאוֹ· עֲמוּסָיו בְּנַשְּׂאוֹ· יָעֹז
וְיִמְלוֹךְ: עַל רוּם מַשָּׂאוֹ· יָרִיהוּ בְּנָשְׂאוֹ· עַל הוֹד
כִּסְאוֹ· יֵשֵׁב וְיִמְלֹךְ: פּוֹר תִּפּוֹרֵר אֶרֶץ· בְּכִלָּיוֹן
וְחֶרֶץ· פַּח בְּיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ· יַרְגִּיז וְיִמְלֹךְ: פַּחַד
שׁוֹפְרוֹת עֶרֶץ· יְשַׁלֵּשׁ וּבָם יָרֶץ· פְּאֵר מִכְּנַף
הָאָרֶץ· יַעֲלוּ כִּי יִמְלֹךְ: צְבִי מֵהֲדוֹם יַעַל· וְאֶדֶר
משעל

פְּנֵי מְאוֹר לְבָנָה· וְחַמָּה
תַּחְפִּיר· וְיֵבוֹשׁוּ עוֹבְדֵימוֹ·
בְּשְׂאֵתְךָ מְלוּכָה: יְיָ פְּאֵר
עִיר יוֹפִי· לְבָרָה כַּחַמָּה·
וְגַלֵּה לְנֶגְדֵּנוּ· כְּבוֹד מְלוּכָה:
צְבָאוֹת גְּאוּלֵי צֹעַן· שׁוֹרְרוּ
בליל

ביון גלולים וגו'. כתוב כמו חללים ישלכו וכו', והיינו לעתיד כדכתי' ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו וגו' (ישעי' ב כ) וכתיב גבי' והאלילים כליל יחלוף. עזוז יד בהשיאו, ע"ש תעוז ידך תרום ימינך (תהלי' פט יד). בנשאו, כשיתנשא היינו מלך המשיח. עמוסיו, אמר לישראל העמוסי' מני בטן (ישעי' מו ג). על רום משאו וכו', בענין כי אשא אל שמים ידי (דברי' לב מ) וע"ש רום ידיהו נשא (חבקוק ג י). פור וכו', ע"ש פור התפוררה ארץ (ישעי' כד יט). פחד שופרות ערץ ישלש ובם ירץ פאר וכו', מבואר לעיל במלוך אלל ובכן ישלש שופרות ערץ.... ויעלו זמירות מכנף הארץ וכו', והוא ע"ש מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק וגו' (ישעי' כד טז), וזהו צבי מהדום

טייגען כיון ווערדען זיא דאן צערטרעטען, וויא איין אאז דאהינגעווארפען אונד איהרע טהראָנע ענטזעטצען. אונד איהר, זאָהנע דער גראָססען, הולדיגט דעם גאָטט דער געטטער, שטיממט דעם הערן פעסטגעזענגע אונד לאָבגעזאנגע! ער אַללײַן ווירד רעגיערען, ער ווירד דיא האַנד זיינער אַללמאַכט אויסשטרעקקען, זיינען פירזטען עמפּאָרהעבען, ישראל ערהעבען אונד מיט מאַיעסטעט דען טהראָן בעזעטצען. ער ווירד דיא ערדע זאַמט דערען זאַולען בעוואָהנערן ער-שיטטערן אונד דאַן אַללײַן רעגיערען. דרײַמאַהל ווירד ער אין דאַז גראָססע שופר בלאָזען אונד שרעקקען פערברייטען; אויז אַללען ערדענדען ווירד זיין רוהם ערשאַללען, ווען ער רעגיערען ווירד. דיא ערדע, דאַז מעער, דיא היממעל, אַללעז
ווירד

מְשַׁעַל· צָהַל מִשְּׁמֵי
מַעַל· יְרַנְּנוּ כִּי יִמְלֹךְ:
צְבָאוֹת כָּל פֹּעַל·
לְצַלְעָם יַרְתִּי תָּעַל·
צְפִירַת פְּאֵר לְהַעַל·
הֵן לְצֶדֶק יִמְלֹךְ:
קְצִינִים אֲשֶׁר מָלְכוּ·
אַדֶּרֶת יַשְׁלִיכוּ· קוֹל
יִתְּנוּ וְיַמְלִיכוּ· לָאָדוֹן
כִּי יִמְלֹךְ: קְרוּאִים
יַמְלוּכוּ· וְאַחֲרָיו
יַהֲלוֹכוּ· קוֹמְמִיּוּת
יֵלְכוּ· וּבְרֹאשָׁם יִמְלֹךְ:

בְּלֵיל חַג· וְהוּא לַיְלָה נִשְׁמָר·
לְסַהֵף מְלוּכָה: ח׳ צָעֲדוּ בְּמֵי
שַׁעַל· צָפוּ בְּרוּחַ שֶׂכֶל· אָנָּה
יִנָּטְעוּ· וִיקַבְּלוּ מְלוּכָה:

קָמוּ שַׁעֲרֵי זְבוּל· בֵּית
עוֹלָמִים· כִּי מְבִינֵימוֹ·
שָׁבְתָה מְלוּכָה: ח׳ קָדוֹשׁ
יָבֹא בָם· לְעָלְמִים· וְאָז יִשְׂאוּ
רֹאשׁ· בְּחַדְּשׁוֹ מְלוּכָה:

רְבָצָה עֲדִינָה· שֶׁקְּדָה
מֵאַלְמוֹן· כִּי אָרַךְ לָהּ קֵץ
הַמְּלוּכָה: ח׳ רִיבוּ מוֹשִׁיעִים·
שְׂאוּ אֶדֶר מֵאֱדוֹם· וְשִׁית
על

רָז הַמְּכֻמָּן· לְיוֹם זֶה מְזֻמָּן· רָשׁוּם לְמוֹעֵד
וזמן

יעל. וחלד משעל, ושנה משעלי הים. וצהל, ולהלה משמי מעל. לצלעם, לגוים, ירתי, ל׳ רעיה. תעל, ל׳ רפואות תעלה (ירמי׳ ל יג). רז המוכמן, הסוד הכמוס וחתום והיינו הקץ. ליום זה מזומן, נר״ה יהי׳ יום הדין העתיד וקבוץ גליות. רועה

ווירד פֿאָרהאָהלקקען אָב זיינער רעגיערונג. ער ווירד אַללע ערטהפֿפֿענע וועגען
פֿאָן איהרען געבורעלטען אונד אַנגעזאָן בעפֿרייען, אונד אַללע ווערדען אין
דער וואַנגע איהרער פֿרייע אויגרופֿען: „הוי, דער גערעכטע רעגיערט!"
אַללע רעגענטען ווערדען דאַן איהר פֿיר־טעגגעוואַנד פֿאָן זיך ווערפֿען,
איהם הולדיגען אונד לויט אויגרופֿען: „דער הערר איזט קאָניג!" ער ווירד
דאַ: רייך זיינען בערופֿענען, דיא איהם פֿאָלגען, געבען; זיא ווערדען אויפֿ
רעכט דאַהערליעהען, אונד אַן איהרער שפיטצע ער, דער וועלטקאָניג!
דער טאַג דער ערלאָזונג, דעסען בעשטיממטע לייט איין אונדורכדרינג־
ליכעז דונקעל פֿערהיללט, ווירד עבען היעטע קונד ווערדען אונד היעטע

וְזָמַן· וּבוֹ נוֹקֵם יִמְלֹךְ:
רוֹעֶה נֶאֱמָן· בְּבֹאוֹ
מִתֵּימָן· רוּחַ יְסַעֵר
בְּתֵימָן· בְּגִלְעָד יִמְלֹךְ:
שִׁנְאַן עֲלִיּוֹת· וְסוֹד
פְּלִיאִיּוֹת (נ"א פְּלִילִיּוֹת)·
שִׁיר מִתְּלוּלִיּוֹת·
יִפְצְחוּ כִּי יִמְלֹךְ:
שְׁאִיּוֹת תַּחְתִּיּוֹת· וְהוֹד
אוֹתִיּוֹת· שְׁאוֹן הֲמוֹן
בְּרִיּוֹת· יָרִיעוּ כִּי יִמְלֹךְ:

עַל אָדוֹן· הוֹד הַמְּלוּכָה:
שָׁוְא שָׂנֵא אֵל· וְהוּא עַל
לְשׁוֹנֵנוּ· בַּקֵּשׁ אֱמֶת וְאַיִן·
וְרִתְקָה מְלוּכָה: ח' שַׁדַּי
הָסֵר אָוֶן מִצְּבָאֶיךָ· וְיָרִיעוּ
לְךָ· תְּרוּעַת מְלוּכָה:

תַּחְגּוֹר גֵּאוּת· תִּתְאַזָּר
עֹז· לְבַל יִשְׂתָּרֵר· זָר
בִּמְלוּכָה: ח' תִּכּוֹן תֵּבֵל· כִּי
יִנָּעֵר רָשָׁע· וְשָׂם צֶדֶק
לְרַגְלָיו· וְיִצְנוֹף מְלוּכָה:
תקום

תְּכַן כֵּם כַּשֶּׁמֶשׁ· שְׁמוֹ לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ· תָּאֳרוֹ
כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ· בְּמָלְכוֹ יִמְלֹךְ:

תומך

נאמן, הקב"ה. מתימן, דכתיב אלוה מתימן יבוא (חבקוק ג ג) וכתיב והלך בסערות תימן (זכרי' ט יד) וזהו רוח יסעיר בתימן. בגלעד, כנוי לירושלים בירמי' כ"ב ו'. שנאן עליות, המלאכים השנאנים הדרים בשמי עליות. וסוד פליאיות, קבוץ המלאכי' שגם פלאי. מתלוליות, מגבהי מרומים. שאיות תחתיו', הארצות התחתיות. אותיות, אותות השמים. וכל המאמר הוסד על הכתוב בישעי' מ"ד כ"ג רנו שמים כי עשה ה' הריעו תחתיות ארץ פצחו הרים רנה יער וכל עץ בו כי גאל ה' יעקב. תכן וכו', עש"ה לפני שמש ינון שמו (תהלי' עב יז) וע"ש כמאו כשמש

ווירד דער איבערפֿאללע רעגיערען. ער, דער טרייע הירט, ווירד פֿאן תימן אוסטער זידליכען שטירמען דאהערפֿאהרען אונד זיינען טהראן אין גלעד אויפֿשלאגען. דיא ערהאבענען שנאנים אונד זאמטליכע היממעלסכארע ווערדען דאן אויז איהרען האהען לאבזינגען דעם קאניג, ווען ער רעגיערט דיא ערדע, דאז תיזאליטע העער אונד דער געשאפּפֿע מענגע; אללעז ווירד אין פֿרייערע אויזברעכען: „דער העדר רעגיערט! „איטע ווירד ער (משיח), דעסען טהראן, דעסען רוהם אונד בילדונג דער זאננע פֿערגלייכבאר זינד, אין זיינע רעגיערונג איינגעוועטעלט ווערדען,

ה׳ רוֹמְמוּךָ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ׃ וְעַד מְבוֹאַת שֶׁמֶשׁ׃ תַּמָּה בָּרָה כַּשֶּׁמֶשׁ׃ יְרוֹמֵם וְיִמְלֹךְ׃

תְּקוֹם גּוֹיִם׃ תּוֹכִיחַ לְאֻמִּים׃ תִּשְׁבּוֹר מַטֵּה רֶשַׁע׃ מוֹשֵׁל הַמְּלוּכָה׃ ה׳ תַּחֲלִיף אֱלִילִים׃ תִּשָּׂגֵב לְבַדֶּךָ׃ תִּקָּרֵא נֶצַח׃ יָחִיד בִּמְלוּכָה׃

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן׃ לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ׃ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ׃ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ׃ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ׃ וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עוֹל מַלְכוּתֶךָ׃ וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

וְנֶאֱמַר לֹא־הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא־רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ׃ וְנֶאֱמַר וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ וְנֶאֱמַר יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט׃

ונאמר

מגדי (פט לז) וירמז למשיח. תמה, תאר לישראל בשיר ו׳ ט׳, וכן ברה בשמש שם פסוק י׳.

אונד ער, דער ערהאַלטער פֿאָן אויפֿגאַנג ביז צום ניעדערגאַנג, ווירד דאַן פֿראָממע אונד אונגענייגטע פֿאָלק עווינפֿאָרהעבען אונד געלבסט רעגיערען.

וְנֶאֱמַר שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְיָ צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים: וְנֶאֱמַר וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל־הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ. וְיֵדַע כָּל־פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל־יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה:

(לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ:)

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ ·

(לשבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ־בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ·)

וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

ותוקעין — ובשבת אין תוקעין.

תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:

יש קהלות שאין אומרים בשבת לא היום ולא ארשת, ויש שאומרים היום אבל לא ארשת. ויש שאומרים שניהם אבל אין הש"ץ חוזר, ויש שהש"ץ חוזר היום ואינו חוזר ארשת, ויש שהש"ץ חוזר שניהם וכן מנהג ק"ק פפד"מ.

כתב הרב אבן הירחי בספר המנהיג בדיני התקיעות סמן כ': „ולסדר מוסף יש לעשות אלו השלשת הסמנים תשר"ת תש"ת תר"ת פעם אחת למלכיות וכן לזכרונות וכן לשופרות וחסו חכמים לטורח הצבור ואחרי שעשאום מיושב נמנעו לעשותן מעומד על סדר ברכות אע"פ שעל סדר ברכות הוא העקר. ומנהג ספרד ופרובינצא (*Provence*) כך: תשר"ת למלכיות תש"ת לזכרונות תר"ת לשופרות והן כלם שלשים, אך בצרפת יש מקומות שעושין תשר"ת למלכיות וכן לזכרונות וכן לשופרות ע"פ רבנו יעקב נ"ע וכן עושין בכל קמפניא (*Champagne*) וברגוניא (*Bourgogne*) דטוב לנו לחוש על הספקות ולא לחוש על ההפסקות דלא"י שמע ט' תקיעו' בט' שעות ביו' יצא, זו היא סברת ר' יעקב וכן עקר (ועיין בא"ח סמן תקצ"ב). ושמעתי כי במדינת בבל עושין מאה קולו' וכן בערוך ערך פע (בערך ערב) ק' פעיות דפעיא אמי' דסיסרא, וכן מנהגם: מיושב ל' קולות כמנהג כל הגולה וכן מעומד למוסף כשהיחידים מתפללים אחד תוקע להם על סדר הברכות ל' קולות שלשת הסמנים למלכיות וכן לזכרונות וכן לשופרות, וכששליח צבור אומר המוסף בקול רם להוציא את שאינו בקי, שלשים על סדר הברכות הרי צ' קולות ולאחר סיום התפלה לפני קדיש תתקבל תוקע להם היחיד עשרה קולות כדאמר לא שמע אינש קול אודני' מקל תקועייא דירושלים, הרי ק' קולות כנגד ק' פעיות דפעיא אמי' דסיסרא. כך קבלתי ומצאתי סמך לדבר בילמדנו בפ' אמור וכו' ושלום. אבן הירחי.״ ועיין המנהגים חלוקים.

הַיּוֹם הֲרַת עוֹלָם· הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט· כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים· אִם כְּבָנִים· אִם כַּעֲבָדִים· אִם כְּבָנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים· וְאִם כַּעֲבָדִים עֵינֵינוּ לְךָ תְלוּיוֹת· עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ וְתוֹצִיא כָאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ אָיוֹם קָדוֹשׁ:

ואומרים ארשת והש"ץ חוזר, ויש קהלות שא"א בשבת, ויש שאין הש"ץ חוזר.

אֲרֶשֶׁת שְׂפָתֵינוּ יֶעֱרַב לְפָנֶיךָ אֵל רָם וְנִשָּׂא· מֵבִין וּמַאֲזִין מַבִּיט וּמַקְשִׁיב לְקוֹל (בשבת זִכְרוֹן) תְּרוּעָתֵנוּ וּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן סֵדֶר מַלְכִיּוֹתֵנוּ:

היום הרת עולם, עש"ה ורחמה הרת עולם (ירמי' כ יז) כי בתשרי נברא העולם ויהי' הריונו כי ההריון יאמר גם על עת הלידה כמו הורה גבר (איוב ג ג), ואמרי' בר"ה כמאן מצלינן האידנא זה היום תחלת מעשיך? כמאן כר"א דאמר בכ"ה באלול נברא העולם וביום הששי שהוא ר"ה נברא אדם הראשון, נמצא שהיום נגמר הריונו של עולם ולכך כל העולם נדון ביום זה, והיינו דאמרי' נמי בפסיקתא לעולם ה' דברך נצב בשמים ר"א אומר בכ"ה נברא' אדה"ר וכו' כמו שהעתקתי לעיל באופן. היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, ע"ש מלך במשפט יעמיד ארץ (משלי כט ד) וכתיב למשפטיך עמדו היום (תהלי' קיט צא). אם כבנים אם כעבדים, כלומר לא ידענו אם תדיננו על ענין שאנו בניך שנא' בנים אתם לה' אלהיכם (דברים יד א) או אם תדיננו על ענין שאנו עבדיך שנאמר כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה נה) ואין דרך לרחם על העבד כעל הבן. אם כבנים, אם זכינו שתדיננו כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, ואם לא זכינו שתדיננו כבנים את כעבדים הנה יש הרבה אדונים מרחמים על עבדיהם ועיני העבדים תלויות אל אדוניהם שנאמר הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם .... כן עינינו אל ה' אלהינו עד שיחננו (תהלי' קכג ב). ותוציא כאור וכו', ע"ש והוציא כאור צדקך ומשפטך (תהלי' לז ו) וכתיב ומשפטיך אור יצא (הושע ו ה).

ארשת, ע"ש וארשת שפתיו (תהלי' כא ג) ל' דבור. יערב לפניך, ע"ש יערב עליו שיחי (קד לד) ולעדות ראב"ע בספרו צחות ריש שער הפעלים הל' המבורר יערב עליך או לך.

היום. הייטע איזט דער געבורטסטאַג דער וועלט, הייטע ווערדען פֿאָר געריכט געלאַדען אַללע וועלטגעשעפּפֿע; זיא וואָגען וויא קינדער אָדער וויא קנעכטע אַנגעזעהען ווערדען. זיעהסט דוא אונז אַלז קינדער אַן, זאָ ערבאַרמע דיך אונזער, וויא זיך דער פֿאַטער זיינער קינדער ערבאַרמט; זיעהסט דוא אונז אַלז קנעכטע אַן, דאַן שמאַכטען אונזערע אויגען האַררענד צו דיר, ביז דוא דיך אונזער ערבאַרמסט אונד אונזער רעכט אויזפֿיהרסט וויא זאָננענליכט, אָ דוא הייליגער, פֿורכטבאַרער!

ארשת. מאָכטע דאַז רעגען אונזערער ליפּפּען דיר אַנגענעהם זיין, אַללער־האָכסטער אונד אַללערהאַבענסטער גאָטט! דוא מערקסט, אַכטעסט, הערסט אונד פֿערנימסט דיא שטיממע אונזערעס תרועה=בלאָזענס; זאָ נימם אויך מיט ערבאַרמען אונד וואָהלגעפֿאַללען אַן אונזער סדר מלכיות!

בחול.

מיוסד ע"פ תשר"ק מרובע אחר זכר.

זכר תחלת כל מעש·
אשר בכל שנה נעש·
תוחלתם למאס· יוצר
כל יזכור: תוכחת
מעש· אם יצאה
בכעס· תומך למענו
יעש· ויצורים יזכור:
זכר שמבראשית·
תבואת ראשית·
שרש בכור ראשית·
ירא ויזכור: שצף
חרישית· אם חר
להשית· שובה אשר
השית· לשובבים יזכור:

זכר

בשבת.

מיוסד ע"פ א"ב כפול בראשי החרוזות.

אפחד במעשי· אדאג
בכל עת· אירא ביום דין·
בבואי לזכרון: אדרוש
לחנון· אחלה לרחום· אחנן
לחקלי· יום לזכרון: בבואי
למשפט· במי אשען· ומי
יחפש לי· צדק לזכרון:
באבות בטחתי· ופעלם
אכלתי· והם היו לי· קדם
לזכרון: גברה זרועי· כשת
מחני נא· לבל ימח מני·
שם וזכרון: גבר אם יעמוד
לפניו היועיל· בעת יבקש
מני· זכות לזכרון: דצתי
בלובש אפוד· וחשן
המשפט· אשר בם הותק·

שמי

זכר תחלת כל מעש וכו', דוגמת זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וטעמו היום הזה שהוא בכל שנה זכר לתחלת כל מעשה בראשית ובו מיחלים ישראל להיות נזכרים לפניו לטוב, יואר בל יזכור למאס תוחלתם, ונ' של נעש לפי' שנין כפעל שאילו הוא לפי' המדברים לא יכון בטוב כנוי המ' של תוחלתם. תוכחת מעש וכו', טעמו אם כבר יצאה הגזירה בכעס להוכיחם וליישר אות' על מעשיה', הקב"ה שהוא תומך הכל, יעשה למען שמו ויזכור יצוריו מעשה ידיו, וכענין שאמר (ישעי' סד ז) ועתה ה' אבינו אתה אנחנו החמר ואתה יוצרנו ומעשה ידך כלנו אל תקצוף וגו'. זכר שמבראשית וכו', ישראל נקראו ראשית ואמרו עליו בתנחומא לא נברא העולם אלא בשביל ישראל שנא' (ירמי' ב' ג') ראשית תבואתה וכתיב בראשית ברא אלהים. שורש בכור ראשית, אלו האבות שנא' כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם (הושע ט י). שצף חרישית, קצף חזק. אם חר, אם חרה. שובה וכו', יזכור התשוב' אשר

זְכֹר רֹאשׁ עֲפָרוֹת·
וְתוֹלְדוֹת סְפוּרוֹת·
רְשׁוּמִם סְפוּרוֹת·
לְמִסְפַּר חוֹל יִזְכּוֹר׃
רֹבַע מִסְפָּרוֹת· מְחַנְנֵי
לְכַפָּרוֹת· רֶגֶשׁ שׁוֹפָרוֹת·
לְשַׁפְּרֵם יִזְכּוֹר׃ זֵכֶר
קְרִיאַת סֵפֶר· אֲשֶׁר
גָּלְמֵי שֶׁפֶר· קָצַב לוֹ
בַּסֵּפֶר· בְּכָל דּוֹר וָדוֹר
לִזְכּוֹר׃ קֶצֶף אָב
הֶחֱרַט בַּסֵּפֶר· לְבִלְתִּי
מְצוֹא כֹפֶר· קִיּוּם
זִכָּרוֹן זֶה סֵפֶר· לְפָנָיו יִזְכּוֹר׃ זֵכֶר צָפוּן מוֹרְדֵי
אוֹר· תָּמִים דּוֹר כָּאוֹר· צִיָּה כְּחַר לָאוֹר· קְנוּיָיו
יזכור

שְׁמִי לְזִכָּרוֹן׃ דִּלֵּג בְּמַחְתָּה·
עַד יֵעָצֵר נֶגֶף· בְּגֶשֶׁת זָר
מִכֹּהֵן· יָקוּד לְזִכָּרוֹן׃
הַבִּיטָה אֵל· בְּעָמְדִי לְפָנֶיךָ·
אֵין בְּקִרְבִּי אֱנוֹשׁ· תְּהִי
לְזִכָּרוֹן׃ הֲיֵשׁ מִי יְפַלֵּל·
וְיָשִׁיב חֵמָה· וְיוּחַק לַדּוֹרוֹת·
שְׁמוֹ לְזִכָּרוֹן׃ וּמִי שׂוֹנֵא בֶצַע·
יְדַבֵּר עֲנוּ בִי· וַיַּעַן וַיֹּאמַר
עֵד· אָדוֹן לְזִכָּרוֹן׃ וּבְטַלֵה
חָלָב· יְכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ· וּכְנֶגֶד
שְׁנֵי עֳפָרִים· יַעַל לְזִכָּרוֹן׃
זַעַף יֵרָא וַיֹּאמַר· תְּהִי יָדְךָ
בי

הזית לשובבים, והוא ע"ש שובו בנים שובבים (ירמי' ג יד). ראש עפרות, כינוי לאדה"ר שהוכבר עפרו מכל העולם כמו שאמרו רז"ל בסנהדרין דף ל"ח, וגם הוא היה ראש לתולדות הספורות בתור' שנא' זה ספר תולדות אדם. רשום וכו', מעשיה' של צדיקים רשומי' שהם ספורות למספר חול, כמו שאמרו ז"ל במס' ב"ב דף ז' על פסוק אספר' מחול ירבון (תהלי' קלט יח) אותם יזכור הקב"ה. רובע מספרות. כנוי לישראל בס' במדב' כ"ג י"ד. לשפררם, ליפות ולהשפר כיעור מעשיה', כפי' רד"ק ירמי' מ"ג י'. זכר קריאת ספר, בפסיקתא רבתא אמרו גלמי ראו עיניך (תהלים קלט יז) מלמד שהרא' הקב"ה כל הדורות ונתנם בספרו שנא' זה ספר תולדת אדם, ואמר רשב"ל מלמד שהראה הקב"ה לאדה"ר עד שהוא גולם דור ודור ודורשיו דור ודור וחכמיו וכו'. זכר צפון וכו', זכרונו של נח שהיה צפון בדור מורדי אור והיינו דור המבול שנאמר עליהם המה היו במורדי אור (איו' כד יג). תמים דור וכו', נח איש צדיק תמים היה בדורותיו. צי' כחר לאור, כאשר יחרה אפו של הקב"ה לקלל את האדמה, קנויו יזכור. ציה, אדמה. לאור, ל' לכה ארה לי יעקב (במדב' כג ז).

יזכור: צפופים פני גאור· משפטם תת לאור· צחן רוע שאור· בריב בל יזכור: זכר פעלת אזרח· הערתה ממזרח· פעלו יזרח· בקרב שנים יזכר: פח אם הטרח· פרחיו למרח· פלולו יצרח· בעדם יזכור: זכר

כי· אשר כלב אלהיו· הוא לזכרון: זעק והשיב· חרב אנדנה· והושת לו כששמש· כם לזכרון: הכתי בעת עצר· לפותח וממטיר· כמשיב רוח לילד· אבוד מזכרון: חי לראות ברית· בדברו קנאתי· כי עזבו עם· ברית וזכרון: טרם היה לי· מכפר פנים· מנחה הלכת·

כשחד

עקדת מוריה· כהית ראיה· עדי ערום ועריה· סבוכו יזכור: עצב טריה· אם כואבה פוריה· עתרו לראיה· ולזכות יזכר: זכר סלם חלם· ועליו מחוללם· שרי ארבע

ועלם

קנויו, בילקוט משלי ברמז תתקמ"ב אמרו ד' נקראו קנין, ישרא' וא"י ובית המקדש וכו'. צפופים וכו', העומדים צפופים לתלות פני גאור שיוציא לאור משפטם. צחן רוע שאור, טנוף של יצר הרע הוא השאור שבעיסה. זכר פעולת אזרח וכו', אברהם נקרא איתן האזרחי וכתיב מי העיר ממזרח צדק (ישעי' מא ב) ודרשוהו על אברהם. פעלו וכו', עפ"ה פעלך בקרב שנים (חבקוק ג ב). פח, ל' מוקש. פרחיו, בניו. למרח, למעך ולכתת, ל' מרוח אשך (ויקרא כא כ). פלולו וכו', תפלתו שהוא מתפלל בעדם יזכור. כהית ראיה, יצחק כהו עיניו מראות. עדי ערום ועריה, כנוי לישרא' שהם ערומים ממצות. סבוכו, איל שנאחז בסבך ועדיין עפרו צבור תחת כסא כבוד. עצב טריה, עצבון של מכה טריה. פוריה. תאר לישראל, והטעם אם נגזר על ישראל שתלקה במכאוב עצב טריה, אז יזכור עתירתו ותפלתו לראיה ולזכות, ונקט ל' לראיה לרמוז על מה שאמרו בב"ר פ' נ"ו דף ס"ג ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אמר לפניו רבש"ע .... יהי רצון בשעה שיהיו בניו של יצחק באים לידי עברות ומעשים רעים תהא נזכר להם אותה עקידה ותתמלא עליהם רחמים עכ"ל. וזהו טעם עתירתו לראי' כלומר תפלתו ה' יראה תהי' לו לראי' ולזכות. מחוללם, יוצרם, עפ"ה והנה ה' נצב עליו וגו', ואמרו עליו רז"ל שהראהו הקב"ה

וְעֻלָּם· בּוֹ כְּמֵאָז
יִזְכּוֹר: שְׁרִיגָיו בְּמֶעָלָם·
וַיֹּאמַר לְגָעֳלָם· שִׂיחוֹ
יוֹעִילָם· בְּרִית לִזְכּוֹר:
זֶכֶר נְקוּבֵי מַטּוֹת·
שְׁבוּעוֹת מַטּוֹת·
נְדִידוֹת הַמַּטּוֹת·
לְאַמְּצָם יִזְכּוֹר: נְשׂוּאֵי
עַל מוֹטוֹת· אִם פָּץ
לְהַמְטוֹת· נֶפֶץ חֲדַר
הַמַּטּוֹת· לְכִפּוּר יִזְכּוֹר:

כְּשׁוֹחַד לְזִכָּרוֹן: טֶרֶף נֵרְדְּ
וְסַמִּים· לְמֵסַב חֲדָרָיו· דַּם
וְהֵלֶב לְנִיחוֹחַ· וְלֶחֶם הַפָּנִים
לְזִכָּרוֹן· יָצַגְתִּי עַל גְּחָלֵי
רִיקָה· כִּי לֹא אַלְמָן· שְׁתֵּי
לְזִכָּרוֹן: יָהּ אֶבְטַח בְּךָ· וְלֹא
בִנְדִיבִים· כִּי הֵם כַּקֶּבֶר·
וְלָנֶצַח שִׁמְךָ לְזִכָּרוֹן: כָּל
אֱלֹהַּ סְמָכוּנִי· וְרַחֲמֶיךָ
בְּבַקָּשָׁתִי· לוּלֵא הֵם תַּמּוֹתִי·
וְאֵינִי לְזִכָּרוֹן: כִּי הֵם בִּזְרוֹעַ·
עדיך

זֶכֶר מְצוּקִים· יְסוֹד מוּצָקִים· מִפְּעָלָם
לְצַעֲקִים· בְּפוּט חָשׁ לִזְכּוֹר: מִפִּי יוֹנְקִים·
אשר

שיהיו בניו משועבדים תחת עול ד' מלכיות שישלטו עליהם ולבסוף יכלו, כדאי' בב"ר פ' ס"ח, וכן אית' בפרקי דר"א פ' ל"ה הראהו הקב"ה ד' מלכיות מושלן ואבודן. שיחו יועילם, תפלתו של יעקב שנא' ויפגע במקום ואין פגיעה אלא תפלה. ברית לזכור, שנא' וזכרתי את בריתי יעקוב. זכר נקובי מטות, זכרונם של שני' עשר שבטי יה. שבועות מטות, כמבואר בב"ר פ' צ"ז אמר ר"י כתיב כל אלה שבטי ישראל שנים עשר (בראשית מט כח) וישמעאל אינו מעמיד שנים עשר? (בתמי' הלא כתיב שנים עשר נשיאי' יוליד!) אלא אותם נשיאים (כלומר עננים וכענן יכלו) כד"א נשיאים ורוח וגשם אין (משלי כה יד) אבל אלה מטות (כלומר חזקים) כד"א שבועות מטות אמר סלה (חבקוק ג ט). נדידות המטות, כ"כ בב' כ"י המ' בפתח, וטעם נדידות גלות, ומטות תאר לישרא', נושאי וכו', ישראל שנושאים עול מוטות, ל' מטת עלכם (ויקרא כו יג). אם פץ להמטות, אם אמר לכלות יזכור לכפורם נפץ וכו'. להמטות, נגזרת מטה, ל' המעדה. ונפץ חדר המטות, פרושו חרבן בה"מ כמו שפרש"י מ"ב י"א ב' וד"ה ב' כ"ב י"א. מצוקים, האבות שעליה' יוסד העול' כמבוא' לעיל בקרובות אופד מאז. מפעלם וכו', מעשיהם הטובים עמדו לישרא' כשצעקו במצרים עד שאמר הקב"ה ואת לזכור אותם ולגאלם. פוט, מצרים. מפי יונקים וכו', היונקים אמרו שירה על הים. מאמר ברית וכו', עש"ה ויאמר אלהים לאברהם ואתה את בריתי תשמור

אֲשֶׁר בַּסּוּף נֶאֱקִים·
מַאֲמַר בְּרִית וְחֻקִּים·
דְּבַר קָדְשׁוֹ יִזְכֹּר: זֵכֶר
לִין כְּפָרִים· וְאִמְרֵי
שְׁפָרִים· לִמְשַׁלְּמֵי
פָרִים· בְּשָׂפָה יִזְכֹּר:
לְעֵת בִּקּוּר סְפָרִים·
סְתָרִים מְסַפְּרִים·
לִשְׁנֵי עֳפָרִים· לְצֶדֶק
יִזְכּוֹר: זֵכֶר כְּבוֹד
מִשְׁכָּן· מְקוֹם דּוֹד
שָׁכַן· כְּרוּבִים בּוֹ שִׁכֵּן·
חֶסֶד נְעוּרִים יִזְכֹּר:
כִּיּוֹר עִם כֵּן· וְנַעַם קוֹל
הוּכַן· כַּבִּיר בְּיוֹם מוּכָן· לִנְבוֹנִים יִזְכּוֹר: זֵכֶר
יְלִיד נוּן· וּמִשְׁפְּטֵי אוּרִי אָפְנוּן· יִזָּכְרוּ בְּרִנּוּן·

פלאם

עָדֶיךָ לֹא בָאוּ· רוֹמְמוֹתֶיךָ
בְּפִיהֶם· שָׂמוּ לְזִכָּרוֹן: לְיוֹם
וְהִנְכְּמַס· סֶכֶם חֶשְׁבּוֹנוֹת·
תְּחִלָּה לְיָמִים· וְרֹאשׁ
לְזִכָּרוֹן: לְהִקָּרֵא בוֹ· כְּתַב עֵט
וְשָׁמִיר· גָּלוּי וּבָאֵר· וְיָדוּעַ
לְזִכָּרוֹן: מָוֶת וְחַיִּים· שָׁלוֹם
וּמִלְחָמוֹת· צַחֲצָחוֹת וָשֹׂבַע·
בָּאִים לְזִכָּרוֹן: מַעַלְלֵי גֶבֶר·
וּמִסְפַּר צְעָדָיו· נִשְׁכָּחוּ
מֵאֱנוֹשׁ· וְלָאֵל לְזִכָּרוֹן:
נִסְתָּרָה דַרְכִּי· מִי יוּכַל
שִׂיחַ· לַשָּׁוְא נִכְתַּב לִי· חֵטְא
לְזִכָּרוֹן: נֶגֶד פְּנֵי גֶבֶר·
מַעֲשָׂיו יוֹכִיחוּ· וְיַעֲנֶה בּוֹ

כחשו

וגו' (בראשית יז ט), וכתיב כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו ויוציא עמו .... בעבור ישמרו חקיו (תהלים קה) וזהו דבר קדשו יזכור. זכר לין כפרים, זכרונם של לין כפרים והיינו ת"ח העוסקים בתורה מתוך הדחק כמו שאמרו רז"ל על פסוק נלינה בכפרים (שיר ז יב). ואמרי שפרים, גם הוא ירמוז לתורה. למשלמי וכו', לישראל המשלמים פרים בשפתם עש"ה ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד ג) וע"ד שפירשוהו רז"ל. לעת וכו', בר"ה שהוא יום בקור הספרים המספרים סתרי בני אדם יזכור לצדק זכותן של שני עפרים היינו משה ואהרן כדאיתא במדרש על שני שדיך כשני עפרים (שיר ד ה). כיור עם כן, ע"ש כיור נחשת וכנו (שמות ל יח). כביר, תאר לש"י ית'. זכר יליד נון, זכרונו של יהושע בן נון. ומשפטי אורי אפנון, הדבור הזה קשה מאוד. ונראה שפירוש אורי אפנון אורי היפנה והיינו בצלאל בן אורי

פִּלְאָם לִזְכּוֹר: יָקֵשׁ
בְּרַק הַשָּׁנוּן· אִם
הַשְׁלֵף לְתַאֲנוּן·
יַקְשִׁיב תַּחֲנוּן· חֲנוּנָיו
לִזְכּוֹר: זֶכֶר טַעַם
שְׁפָטִים· וְאוֹת קְצִיר
חִטִּים· טֶפֶשׁ שׁוֹטִים·
יְחַתֵּל מִלִּזְכּוֹר: טַרַח
אַרְבַּעַת שְׁפָטִים· אִם
נֶעֶנְשׁוּ נִשְׁפָּטִים· טֶבַע מִשְׁפָּטִים· אֲשֶׁר שָׂם
יִזְכּוֹר: זֶכֶר חֲצוֹת לַיְלָה· וְתוֹדוֹת מִשְׁפְּטֵי לָיְלָה·
חֹשֶׁךְ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה· נְגוֹהּ לָמוֹ יִזְכּוֹר: חֵקֶר
מִפְקַד לַיְלָה· יַגִּיהַּ בְּלַהַב לָיְלָה· חֹק הֶגֶה
יוֹמָם וָלַיְלָה· לְגִיהֶם יִזְכּוֹר: זֶכֶר זֶה וְבוּל·

אשר

כַּחְשׁוֹ· עַד לְזִכָּרוֹן: שִׁיחוּ
מְזִמּוֹתֵיאֵל· יַחַד כָּל בְּנֵי אִישׁ·
עוֹבְרֵי תַּחַת שֵׁבֶט· כַּצֹּאן
לְזִכָּרוֹן: סוֹגֵר דֶּלֶת·
בְּעַד תְּמִימִים בְּזַעַם· עַד
בֹּא קִצָּם· צֵאת לְזִכָּרוֹן:
עֲשֵׂה פֶּלֶא לְחַיִּים· לְבַל
יִהְיוּ כַּמֵּתִים· הֲיֵשׁ אֲמִתְּךָ·
בַּקֶּבֶר לְזִכָּרוֹן: עוֹרַרְתָּ

אז

בן חור בן כלב היפנה כידוע מיחוסי בני יהודה בדברי הימים א' ד', ובכ"י כתוב איפנון בי' להורות על גדלתו, ואל תתמה על תוספת הנ', שהוא בדגשות הנ' של יְפֻנֶּה שנדגש לעולם להורות על כפלו: ויתכן עוד שאיפנון רומז לכלב היפנה, כי יפנה תאר לכלב כי שם אביו הי' חצרון כמו שאמרו רז"ל בפ"ק דתמורה דף קט"ז א' על ובני כלב בן יפנה (ד"ה א' ד' ט"ו) וכמו שפי' עליו רש"י ז"ל. ואות קציר חטים, רומז לשמואל שנאמר הלא קציר חטים היום (ש"א יב י). טפש שוטים יתחל, טפשותם של שוטים ירפא. שוטים, חוטאים שאין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח שטות, והחטא נקרא טפשות. ארבעת שפטים, הם ארבעת השפטים הכתובי' ביחזקאל י"ד כ"א. אם נענשו, אם יצאה הגזירה לענוש בם ישראל הנשפטים היום, יזכור טבע של המשפטים אשר שם לפניהם והיינו התורה המלאת והמגנת. זכר חצות וכו', דוד שאמר חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך (תהלי' קיט סב). חקר מפקד לילה, עש"ה בחנת לבי פקדת לילה (תהלי' יז ג) כלומר החקר על מפקד לילה והיינו העבירות הנעשים בלילה. יגיה בלהב ליל', כלומר בזכות העולה שנאמר היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה (ויקרא ו ב) ועכשיו שאין קרבן יכפר בזכות הכהו' הדולקי' בלילה בנ"הכ. חוק הגה וכו', הזכות שהוגים בתורה יומם ולילה יזכור לגיהם, לשון

אֲשֶׁר בְּבִצְעֵי חָבוּל. זְדוֹנוֹת סָבוּל. עוֹד כָּל יִזְכּוֹר: זַעַם כַּמַּבּוּל. אִם יָצְאָה לְחַבּוּל. זִכְרוֹן יֶרַח בּוּל. לְחֶמְלָה יִזְכּוֹר: זֵכֶר וְכֹחַ כָּל פֹּעַל. בְּקַו וָפֶלֶס יַעַל. וְאִם בְּמֶרֶד וְאִם בְּמַעַל. רַב חֶסֶד יִזְכּוֹר: וְאִם טוֹב וְאִם רַע. אֲשֶׁר בּוֹ יֶאֱרַע. וְסִתּוֹ יִפָּרַע. בְּסַאסְאָה מִלִּזְכּוֹר: זֵכֶר הַחַיִּים. עַד כַּמָּה הֵם חַיִּים. הֵן לַמָּוֶת אִם לַחַיִּים. חַי חַי יִזְכּוֹר: הֲמוֹן שְׁאוֹן

אָז בְּפַעַל. עוֹרַרְנוּ בָּרָא פֹּעַל. הֲלֹא לְנִפְלְאוֹתֶיךָ. תַּעַשׂ לְזִכָּרוֹן:

פְּנֵה אֱלֹהִים. בְּיוֹשְׁבֵי גַנִּים. מַקְשִׁיב לְנִדְבָּרֵימוֹ. בְּדַת לְזִכָּרוֹן: פָּעֳלָם לְפָנֶיךָ. וּשְׂכָרָם אִתָּךְ. אוֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים. בַּסֵּפֶר לְזִכָּרוֹן:

צָצוּ שְׁעָלִים. מְחַבְּלִים כְּרָמִים. לְהַכְרִית מִגֶּפֶן. שֹׁרֶשׁ וְזִכָּרוֹן: צְרוּרִים בְּפֶרֶךְ. נֶאֱנָקוּ וְנוֹשָׁעוּ. בְּכֹשֶׁר הַרְרֵי קֶדֶם. הוּחַק לְזִכָּרוֹן:

קֶדֶם בִּנְתָּה לַדּוֹרוֹת. אֵין בָּהֶם חֵפֶץ. חִלַּפְתָּם וְאִבַּדְתָּם. מֵהְיוֹת לְזִכָּרוֹן:

ברואים קחתה

לב שמח ייטיב גהה (משלי יז כב) ועניינו רפואה. זה זבול, בה"מ. אשר בבצעי חבול, שנתמשכן בשביל עוונותי, כמו שפירש"י על אלה פקודי המשכן משכן העדות. זכרון ירח בול, היינו מרחשון שבו נשלמה מלאכת הבית כדכתיב ובשנה האחת עשרה בירח בול הוא החדש השמיני כלה הבית לכל דבריו (מ"א ו לח) ויזכור זכות השלמת הבית לחמלה. או טעמו שיזכור ירח בול שבו פסקו מי המבול ובאותו חדש באה הבטחת הש"י שלא לשחת עוד הארץ. זכר וכו', זכרון וכוח של כל היצורי' יעלה בקו המדה ובפלס ומאזני משפט. רב חסד, הקב"ה שהוא רב חסד מטה כלפי חסד. וסתו יפרע בסאסאה מלזכור, שלא יזכור לפרע וסתו, היינו דרכו. בסאסאה, כלומר במדה כנגד מדה. וסת, ל' דרך ומנהג, וסאסאה ל' מדה. זכר החיים .... חי חי יזכור, עפ"ה חי חי הוא יודך (ישעי' לח יט) והטעם שהקב"ה יזכור זכר כל החיי' לעולם כלשון חיות בין שיגזור עליהם חיים בין שיגזור

בְּרוּאִים· יַעַבְרוּ לְפָנָיו
כִּמְרִיאִים· הֲלֹא כְּמוֹ
רְאוּיִים· לְכָל אֶחָד
יִזְכּוֹר: זֵכֶר דַּלּוּת
וָעֹשֶׁר· בַּצּוֹרֶת וָחֹסֶר·
דּוֹפִי וְגַם יֹשֶׁר· כַּדִּין
הוּא יִזְכּוֹר: דָּבָר גָּלוּי
וָסֵתֶר· בִּנְיָנוֹת וְסוֹתֵר·
דֵּי חָסֵר וְיָתֵר· לְקֶצֶב
יִזְכּוֹר: זֵכֶר גִּנּוּנִים
לַיֵּשֵׁב· בַּמִּדְבָּר וְיוֹשֵׁב·
גֶּשֶׁם וְרוּחַ לְנַשֵּׁב·
מֵהַיּוֹם יִזְכּוֹר: גָּרוֹן
לְהַקְשֵׁב· מְעַט שְׁמוֹ
חוֹשֵׁב· גָּלֻיּוֹת לְהָשֵׁב·
כְּיוֹם תֵּקַע יִזְכּוֹר: זֵכֶר

קְהִלָּה דּוֹר מֵאֶלֶף·
אֲמָרֶיךָ הִנְחַלְתָּם· לְמַעֲנָם
בְּכָל דּוֹר· חֲקַקְתָּה לְזִכָּרוֹן:
רָם חָשַׁק מְאֹד· בִּכְלַת
נְעוּרִים· הֲרוּגֶיהָ וַעֲנִיֶּיהָ·
תַּתָּה לְזִכָּרוֹן: רָצָה
אַחֲרֶיךָ· בְּגֵיא צִיָּה וְצַלְמָוֶת·
אַהֲבַת כְּלוּלוֹתֶיהָ·
תַּעַשׂ לְזִכָּרוֹן:
שְׁחָתוּ עַם זוּ· שְׂאֵת שִׁמְצָה
בְּקָמֵיהֶם· שֵׁם פֶּסֶל וְלֹא אֵל·
שָׁתוּ לְזִכָּרוֹן: שְׁכָלוּ כִּמְעַט
רֶגַע· לוּלֵי קָם בַּפֶּרֶץ· מְעוֹרֵר
שְׁבוּעָה· וּבְרִית לְזִכָּרוֹן:
תִּעַבְתָּ מֵאָז· עֲדַת כָּל
לְאֻמִּים· חֲשַׁקְתָּנוּ מֵהֶם·
עֵדוּת לְזִכָּרוֹן: תְּמוּר כֶּסֶף
נמאס

בַּהַל וְחֵימָה· קְרָב וּמִלְחָמָה· בִּקּוּעַ
חוֹמָה· לְחוֹמַת יָם יִזְכֹּר: בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה·
אִם הֻקְנַם מְהוּמָה· בְּצוּר קוֹל הוֹמָה·
לאדמה

מיתה, כי גזרתו היא עד כמה הם חיים, ואף על הראוי למיתה יגזור שיחי' עד הזמן הקרוב הקצוב מאתו. כמריאים, ל' וחלב מריאים, (ישעי' א יא). בצורת וחוסר, רעב ושובע. גנונים לישב, להושיב גנות ופרדסים במדבר או בישוב. מעט שמו חושב, ישראל. בקוע חומה, חורבן ירושלים. לחומת ים, לצור שהים חומה לה דכתיב
מי

לאדמה יזכור: זכר אמונה ושקר. אזון שיח וסקר. אות פקדת בקר. לרגעים יזכור: ח' אם לזול אם ליקר. או לטעת או לעקר. אנוש בדקדוק וחקר. למשפט יזכור:

נמאס. דור נשכח קחת. קננו שגירת. כי שכחנו מזכרון: ח' תר איש תם. במי זרעו יכנה. שכל ידיו לאות וזכרון: תרפק משול אפרים. בשעשוע ילד ובן יקיר. הלא בכורי הוא. חקת לזכרון:

אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם. לפניך נגלו כל תעלומות והמון נסתרות שמבראשית: אין שכחה לפני כסא כבודך. ואין נסתר מנגד עיניך: אתה זוכר את כל המפעל. וגם כל היצור לא נכחד ממך. הכל גלוי וידוע לפניך יי אלהינו. צופה ומביט עד סוף כל הדורות. כי תביא חק זכרון להפקד כל רוח ונפש. להזכר מעשים רבים והמון בריות לאין תכלית. מראשית כזאת הודעת ומלפנים אותה גלית. זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון: כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב: ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב. ואיזו לשלום. איזו לרעב. ואיזו לשבע. ובריות בו יפקדו.

מי כלור כדומה בתוך הים (יחזק' כז לב). נכלור קול הומה, חוזק הקול ההומה, והיינו לעקתן של ישראל. נ כ ל ו ר, א' מעבר לזוכות של תפלה כדאי' ברכות ריש פ' ואתחנן. אזון, השמעת אוזן. שיח, דבור. וסקר, ראיה. אות פקדת בקר לרגעים, עפ"ה ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו (איוב ז יח) ואמרינן במס' ר"ה דף ט"ז א' ר"י אומר אדם נדון בכל יום שנאמר ותפקדנו לבקרים, ר' נתן אומר בכל שעה שנאמר לרגעים תבחננו, מ"ע דר"י? וכו', ונראה שלדעת הפייטן תהיה הפקידה בכל בקר והבחינה על פקידת הבקר תהיה בכל רגע וזהו שאמר אות פקודת בקר לרגעים יזכור. ועיין גם' פענח רזא בפ' בשלח דף ל' א' מדפוס אמשטרדם פרוש אחר.

לְהַזְכִּירָם לַחַיִּים וְלַמָּוֶת׃ מִי לֹא נִפְקָד כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ כִּי זֵכֶר כָּל הַיְצוּר לְפָנֶיךָ בָּא׃ מַעֲשֵׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ׃ וַעֲלִילוֹת מִצְעֲדֵי גָבֶר׃ מַחְשְׁבוֹת אָדָם וְתַחְבּוּלוֹתָיו׃ וְיִצְרֵי מַעַלְלֵי אִישׁ׃ אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ׃ וּבֶן אָדָם יִתְאַמֶּץ בָּךְ׃ כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לְעוֹלָם לֹא יִכָּשֵׁלוּ׃ וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל הַחוֹסִים בָּךְ׃ כִּי זֵכֶר כָּל הַמַּעֲשִׂים לְפָנֶיךָ בָּא וְאַתָּה דוֹרֵשׁ מַעֲשֵׂה כֻלָּם׃

וְגַם אֶת נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ וַתִּפְקְדֵהוּ בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים בַּהֲבִיאֲךָ אֶת מֵי הַמַּבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי רוֹעַ מַעַלְלֵיהֶם. עַל כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל. וְצֶאֱצָאָיו כְּחוֹל הַיָּם׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֵת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם׃ וְנֶאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב׃ וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר׃ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ׃ וְנֶאֱמַר טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃ וְנֶאֱמַר וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו׃ וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה׃ וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם׃ וְנֶאֱמַר הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם יְיָ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם וּזְכָר לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ

וְכָבַשׁ רַחֲמָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ וְקַיֶּם לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ:

(כשיש ברית מילה פותחים ארון הקודש ומוסיפים זה.
זְכֹר בְּרִית אַבְרָהָם וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְהָשֵׁב
שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:)

כִּי זוֹכֵר כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם וְאֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ. וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכּוֹר: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ זוֹכֵר הַבְּרִית:

ותוקעין — ובשבת אין תוקעין.

תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:

הַיּוֹם הֲרַת עוֹלָם. הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט. כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים. אִם כְּבָנִים. אִם כַּעֲבָדִים. אִם כְּבָנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים. וְאִם כַּעֲבָדִים עֵינֵינוּ לְךָ תְלוּיוֹת. עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ וְתוֹצִיא כָאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ אָיוֹם קָדוֹשׁ:

אֲרֶשֶׁת שְׂפָתֵינוּ יֶעֱרַב לְפָנֶיךָ אֵל רָם וְנִשָּׂא. מֵבִין וּמַאֲזִין מַבִּיט וּמַקְשִׁיב לְקוֹל (בשבת זִכְרוֹן) תְּקִיעָתֵנוּ וּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן סֵדֶר זִכְרוֹנוֹתֵינוּ:

אשא ובשבת אנוסה

ארשת וכו׳ לקול תקיעתנו וכו׳, כתב הרב אבן הירחי ז״ל ומנהג צרפת לומר הש״ץ אחר המלכיו׳ ארשת וכו׳ מאזין ומקשיב לקול תרועתנו ותקבל וכו׳ וכן לזכרו׳ וכן לשופרו׳ עכ״ל וז״ל המהרי״ל במנהגיו לקשר״ק הי׳ אומר לקול תרועתנו דוודאי איש בם תרועה הן שהיא שברי׳ הן שהיא תרוע׳, אבל לקש״ק וקר״ק לקול תקיעתנו דשמא האידך היא תרועה עכ״ל וכן נוהגין רוב בני אשכנז. לכן קשה על אותן הקהלו׳ הנוהגין לתקוע קשר״ק בכל ג׳ הסדרים כדעת ר״ת ומ״מ בזכרונות ושופרות אומרים לקול תקיעתנו כפי הנוסחא הנדפסת במחזורים וזה תימה.

בחול.

מיוסד ע"פ א"ב מרובע.

אֶשָּׂא דֵעִי בְּצֶדֶק· תֵּת לְפוֹעֲלִי צֶדֶק· אֶשְׁאֲלָה מִשְׁפְּטֵי צֶדֶק· קוֹל לְהָרִים כַּשּׁוֹפָר: אֵין קוֹרֵא בְצֶדֶק· רוֹדֵף צֶדֶק צֶדֶק· אֶקְרָא שִׁמְעָה צֶדֶק· בְּקוֹל בָּלוּל בַּשּׁוֹפָר: בַּנְתִּי בְּמַדָּעִי· לְמֵרָחוֹק שְׂאֵת דֵּעִי· בְּבִטּוּי תְּרוּעָה בְּיִדְעִי· בְּקוֹל מַתַּן שׁוֹפָר: בּוֹ בַּהֲרִיעִי· אֲרַצֶּה לְרוֹעִי· בְּאָמְצוֹ

זרועי

בשבת.

מיוסד ע"פ א"ב כפול בראשי החרוזות.

אָנוּסָה לְעֶזְרָה· אֶמְצָא נֶגְדִּי· אֵל קָרוֹב לִי· בְּעֵת קָרְאִי בְקוֹל: אֲשֶׁר בַּעֲדַת אֵל· בְּקִרְבִּי נִצָּב· וּפֹה בְּמִקְדָּשׁ מְעַט· אֲצַפְצֵף לוֹ בְּקוֹל: בַּקְּרֵנִי דָּרְשֵׁנִי· שֶׂה פְזוּרָה אָנִי· נִגְזַרְתִּי וְנֶאֱלַמְתִּי· בְּלִי לְהָרִים קוֹל: בֶּאֱמוֹר גּוֹזְזַי· נִדָּחָה הִיא· שׁוֹמְרָהּ וְצִלָּהּ· לֹא יִשְׁאַג בְּקוֹל: גַּלֵּתִי שִׂיחַ בְּחֻקָּיו· וְחִכִּי עָרֵב· הַטֵּה אָזְנְךָ וְשָׁח· הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ קוֹל: גָּזוּ בָרַח מֶנִּי· כְּעֹפֶר עַל הָרֵי בָתֶר· בְּבַקְּשׁוֹ דָּת וָאוֹת·

במשכנותי

אשא דעי וכו', עפ"ה אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק (איוב לו ג). אשאלה וכו', עפ"ה ישאלוני משפטי צדק (ישעיה נח ב). אין קורא בצדק, שם נ"ט ד'. בנתי במדעי, הבנתי בדעתי. למרחוק שאת דעי, אל הקב"ה אשא דעי, והוא עפ"ה אשא דעי למרחוק (איוב לו ג) ובמדרש דרשוהו כלפי הקב"ה עיין עליו. בטוי, ל' הברה וקול. תרועה בידעי, ע"ש אשרי העם ידעי תרועה (תהלים פט יז) ופרשוהו במדרש אשרי העם שיודעים לפתות את בוראם בתרועה, וזהו בו בהריעי ארצה לי רועי וכו'. מתן שופר, כרא' שהוא ל' המתנ' והמשכה וטעמו מאריכ' שופר כענין במשוך היובל (שמו')

אשא. איך זינגע נאָך גערעכטיגקייט, נאָהערע מיינעם שאָפּפער איך דורך גערעכטיגקייט וואָס ביטטע אום גערעכטיגקייט, לויט, וויא דעז שופר'ז שטיממע. קיינער פיהרט זיינע זאַכע נאַך גערעכטיגקייט, ניעמאַנד פאָלגט דער גערעכ־טיגקייט — זאָ ערהאָרע איך דען, גאָטט דער גערעכטיגקייט, ווען איך דיך מאַנ־רופע אונטער דעגען שאַללע פאָם שופר! איך זינגע נאַך, טיעף אין דיא פערנע צוריקק, דאַ ווערדע איך געוואַהר*) דען תרועה־טאָן, דען שטוראַמטאָן דעז שופר'ז.

אונטער

*) ביאו מהן תורה.

זְרוֹעִי׃ בְּקוֹל כֹּחַ שׁוֹפָר׃
גַּשְׁרְתִּי בְּיוֹם דִּין׃
לְהִתְוַכֵּחַ בַּדִּין׃ גּוֹלֶה
עֹמֶק הַדִּין׃ בְּקוֹל
קִפְאוֹן שׁוֹפָר׃ גְּזֵרַת דָּת
וָדִין׃ אִם חֻיַּבְתִּי בַּדִּין׃
גְּרוֹנִי יַעֲקֹב מוֹרַע דִּין׃
בְּקוֹל עִם שׁוֹפָר׃ דָּרַשׁ
וְהַעַל רְטִיָּה׃ לִפְנֵי
טְרִיָּה׃ דַּעַת לִטְרוּיָה׃
קוֹל חֹבֵשׁ שׁוֹפָר׃ דָּחוּי
לִכְרוּיָה׃ בְּעַד גְּבִרְיָה׃
דְּרוֹר לְכָל בְּרִיָּה׃ בְּקוֹל
העברת

בְּמִשְׁכְּנוֹתַי וְאֵין קוֹל׃ דִּלֵּג
מִבֶּתֶר לְבֶתֶר׃ הֲשִׁיבֵהוּ אֵלַי׃
אוּלַי יִשָּׂא פָנֶיךָ׃ עֵקֶב שָׁמְעֲךָ
בְּקוֹל׃ דָּרוֹשׁ טוֹבָה לָמוֹ׃
וְרָאָה שֵׂה מוֹרִיָּה׃ אִלֵּם
פִּיהוּ יְהִי צֶדֶק׃ לְלֹא שָׁמְעָה
בְּקוֹל׃ הָסֵר מְחַלֵּק׃ יָדַיִם
שְׂעִירוֹת׃ הוֹגֶה בְּתַחֲנוּנִים׃
כִּי לְךָ הַקּוֹל׃ הוֹשַׁע׃ אֲשֶׁר
לֹא תִשָּׁכַח עֵדוּת׃ וּמִפִּי
זַרְעוֹ׃ לֹא יָסוּף קוֹל׃ וְחוֹזַי
וּמְלִיצַי׃ הֵם בְּנֵי אִמִּי׃ וְאָז
נִחֲרוּ בִי׃ לְמַעַן אֶשְׁמַע קוֹל׃
וְעַל מִשְׁמַרְתָּם׃ יַעַמְדוּ
ויזעקו

יט יג). קפאון, ל' גלוי כמו אור יקרות וקפאון (זכרי' יד ו). והעל רטי' לפני טרי', והעלה רפואה לפני המכה. לטרויה, תאר לישראל הטרוי' והתכושה. בקול חובש שופר, כ"כ בכ"י. חובש, ל' ולא חבשו (ישעי' א ו). דחוי לכרוי' בעד גבורי', מי שנדחה להיות נמכר לנכרי יצא לחפשי בדרור לכל בריה. כרוי', ל' מכירה, כפרש"י בראשית כ'ה'. בקול העברת שופר, דכתי' והעברת שופר תרוע'.... וקראת' דרור בארץ (ויקר' כה ט).

חונטער דיעזען טאָן וואַר איין טחפּפער איר געפֿעללִיג, ער פֿערליעה איר קראַפֿט דורך דיח מאַכטיגע שטיממע דעז שופר'ז. חונר ווען איך מאַך געריכטזטאַג פֿאָר געריכט טרעטע, דאַן ווירד איך דיח שטרענגע דעז רעכטז וויכען דורך דען רייכען טאָן דעז שופר'ז.— חונר מיוט דער רעכטזשפּריך טאָן ערגאַנגען חונר האַט איך שולדיג געשפּראָכען, זאָ ווירד דען מיבען דעז שטראַפֿגעריכטז: חייכהאַלט געטהאַן דורך איין בעטען חונטער דער שטימע פֿאָן שופר. דיח חונז טיעף געשלאַגענען וואונדען ווערדען חויזגעהיילט חונד חונזערע קוואַלען פֿערשווינדען דורך דיח היילענדע שטימע דעז שופר'ז. דיח חונטער פֿרעמדער באָטמעסיגקייט שטעהען ווערדען, זאָ וויח מאַלע דיענסטבאָרע געשטאָפּען, בעפֿרייט ווערדען דורך
דען

דּ־הַעֲבָרַת שׁוֹפָר׃
הַכָּשֵׁל בְּנַאֲפוּף·
בְּזָרַת גִּפּוּף· הֻצַּג בְּרִיב
צָפוּף· בְּקוֹל חֶרְדַּת
שׁוֹפָר׃ הֶעֱנַשׁ בְּאַפּוּף·
וְשָׁב הַיּוֹרֶה חָפוּף·
הוֹעִילוּ לֵב כָּפוּף· בְּקוֹל
כְּפִיפַת שׁוֹפָר׃ וְאִם
שׁוֹד יַעֲלְזוּ· וּבַדִּין יַלְיזוּ·
וְצֶדֶק יָרוּץ לְאָחֲזוּ·
בְּקוֹל חִיל שׁוֹפָר׃ וּכְמוֹ
מַכְנִים בְּזוֹ· וּמוֹצִיא בְּזוֹ·
וכן

וַיִּזְעָקוּ· וְגַל לָהֶם סוֹד· וְהוּא
יַעֲנֵם בְּקוֹל׃ זֶה חָמַק מֶנִּי·
אֲסוֹבֵב וַאֲבַקְשֶׁנּוּ· בְּכָל
מָקוֹם הוּא· אָנָה אֶשָּׂא קוֹל׃
זֵכֶר דּוֹדִי לְמַטָּה· אַדִּיר
בַּמָּרוֹם· מְלֹא כָל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ· לְמַעְלָה קוֹרְאִים
בְּקוֹל׃ חַיָּלֵי מַיִם· אֲשֶׁר
בָּם שְׁבִילוֹ· דִּבְּרוּ תְמוּנָה
לֹא רָאִינוּ· זוּלָתִי קוֹל׃
חִפַּשְׂתִּי יְשִׁימוֹן הֲיֵשׁ· וְאָמְרוּ
אָיִן· קֶדֶם תִּתּוֹ עֹז· בְּעַתְנֵי
בְּקוֹל׃ טָהוֹר דִּלֵּג· הָרִים
ועבר

הכשל בנאפוף, הנכשל בנאוף. בזרת גפוף, בגפוף אשה זרה. גפוף, חבוק. הוצג בריב וכו', כלומר ע"י קול חרדת שופר יוצג צפוף ודחוק בריב, כלומר שיחרד ויתחרט. הענש באפוף וכו', הנענש באף וחימה ושב בתשוב' להיות חף ונק מעון, יועילו לב כפוף, כלומ' הכנעתו. בקול כפיפת שופר, מבואר לעיל בקדושה אצל קול שופר כפוף כפוף לב אחד. חפוף, ל' חף אנכי ולא עון לי (איוב לג ט). שוד, כנוי ליצר הרע. יעלזו, ישמחו בהסיתו לדבר עבירה ואח"כ מקטרג עליו בדין, כמש"א רז"ל יורד ומסית עולה ומקטרג. יליזו, ל' בעושק ונלוז (ישעי' ל יב) ענין עוות. וכמו מכנים בזו וכו', כמ"ש רז"ל הובא בילקוט תהלים פ"א מה שופר זה אדם תוקע בזה ומוצי' בזה כך כל הקטגורין המקטרגין עליכם אני שומע בזו ומוציא בזו. יגיזו,

דען שאַלל דעז פערקינדענדען שופר'ז. זעלבסט דער אויזגעלאַססענסטע שוועלגער, דער דיא קייטהייט שאָן לאַנגזט פערלעטצט, געהט אין זיך דורך דיא שרעקקענסשטיממע דעז שופר'ז. שאָן האַט איהן דאַז געריכט פערדאַממט; ער קעהרט צור רעו־מוטה צוריקק, בייגט זיך אונטר ווירד גערעטטעט דורך דיא שטיממע דעז איינ־געבאָגענען שופר'ז. אונד האַט אויך דער פערפיהרער איהן שאָן גאַנצליך איינגע־נאָממען אונד ביז צום פאַלל געבראַכט, זאָ קאָממט דיא טוגענד בעהענד, איהן אויפרעכט צו האַלטען, ווען דיא ערשיטטערנדע שטיממע דעז שופר', ערשאַללט. זאָ וויא דאַז שופר דען שאַלל ניכט אויפניממט, זאָנדערן נור דורכפאַהרען לעססט, זאָ ווירד אויך גאָטט דיא שטיממע דעז פערלייםדער: (שטן) ניכט אויפנעהמען;
זיא

וכן ממנו יגיזו· בקול רוח
שופר: זה מכל קולות·
אשר במקהלות· זקק
לקהלות· קול תקע
שופר: וזוממי עקלקלות·
מחיבי סקילות· זעו
בגדוע מקלות· בקול
שמע שופר: חי מכל
שנה· יום זה שנה·
חקוק לשושנה· לקול
חרות שופר: חבתו משנה· שניה מראשונה·

ועבר· וממעון הר מור·
אז נתן קול: טמאתי ידידות
שכנו ועלה· ליום כסא יבא·
באזני קול: יקרתי בעיניו·
וגלה לי בשבי· עמו אנכי·
אז הבטיחני בקול: ירד
לשנער· ושם כס בעילם·
השמיע כארי· וכנחש קול:
כלה מני הוב· כהתרפה
ממלאכת· חק במכתב·

ויעבר

חטא

יעבירו, ל' כגוזו ועבר (נחום א יב). זה מכל קולות וכו', מה שפי' המפרש בלתי מתיישב לא על הלשון ולא על הענין, ונראה שמלת זה רומז על היום, ורצונו שביום זה זקק והצריך לקהלות לתקוע קול תקע שופר דוקא, וזה משונה מכל שאר קולות אשר היו במקהלות שהיו תוקעין בחצוצרות ולא בשופר וכדאי' בסוף ר"ה. ועוד יש לפרש זה כמו לזה והיינו בעבור פשיטותו יותר משאר מיני זמרים ומטעם הנזכר, ועד"ז תרגמתי. וזוממי עקלקלות .... זעו בגדוע וכו', הכוונה על יום מתן תורה שהוגבל ההר ונתחייב סקילה כל מי שהלך והרס ממקומו כדכתיב לא תגע בו יד כי סקל יסקל (שמו' יט יג) וכתיב קול ה' שובר ארזים (תהלי' כט) והיינו בשעת מ"ת, ויאמר הפייטן כי זוממי עקלקלות והיינו החושבים ללכת בדרך עקלקלו' להרוס ממקומם עד שיתחייבו סקילה, גם המה נזדעזעו לאחור בסבת גדוע מקלות שנשברו בקול שמע שופר, וגדוע המקלות היינו שבירת הארזי' בקול ה'. חקוק לשושנה, הושם לחוק לישראל המכונה שושנה. לקול חרות שופר, שנא' ביום ההוא יתקע בשופר גדול (ישעי' כז יג). חבתו משונה שניה מראשונה וכו', כלומר עוד חבה יתירה שניה ומשונה מראשונה נודעת

זיא ווירד פערשווינדען ווא דיא דורכפאהרענדע לופט דעס שופר'ס. דאראן האט אויך גדאכט אונזער אללען לור געאיינדעפער: אמאווינג איבליכען שטיממען פיר הייטע דיא שטיממע דעס טליפטען שופר'ס: געוואהלט. אונזער אללען טאגען דעס יאהרעס האט דער עוויגלעבענדע דען היטיגען טאג אויסגעצייכנעט; ער האט איהן פיר ישראל בעשטיממט, אן איהם איינט דאס שופר איהרער בעפרייאונג ערשאללען צו לאססען. נאך איינען ריהמליכען פארצוג האט דיעזער טאג: אן איהם ווערדען דיא זינדען דעס גאנצען יאהרעס פערניכטעט

חֵטְא כָּל הַשָּׁנָה· דְּחוֹת בְּקוֹל שׁוֹפָר: טֶבַע בְּרָכוֹת תֵּשַׁע· מוּל שׁוֹפָרוֹת תֵּשַׁע· טָהוֹר מֵהֶם יִשַּׁע· בְּקוֹל דַּת שׁוֹפָר: טֶנֶף צְחוּנֵי רֶשַׁע· בְּשׁוּבָם מִפֶּשַׁע· טְרִיָּתָם תְּשַׁעֲשַׁע· בְּקוֹל שֶׁוַע שׁוֹפָר: יִיטַב מִשּׁוֹר פָּר· וּמֵאַיִל הַמְשֻׁפָּר· יוֹם הַמְסֻפָּר· לְקוֹל חִדּוּשׁ שׁוֹפָר: יֶקֶשׁ יוּפָר· וְסוֹטֵן יְחֻפָּר·

וַיַּעֲבֶר קוֹל: כָּבַשׁ לִי אַרְבָּעָה רָאשֵׁי נָמֵר· וְגַם אֲנִי בְּהוֹדָיוֹת סֶלָה· אַשְׁמִיעַ לוֹ קוֹל: לְחַיַּת קָנֶה· אָז מִכְבַּר אֶרֶץ· מִי לִי בַשָּׁמַיִם· אָז הֲרִימָה קוֹל: לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי· מִשְּׁנֵּי בַרְזֶל שַׁוְעָתִי· וּמֵרֶגֶל עַבְטִיט· הִצְרַחְתִּי בְּקוֹל: מְדַדַּת קִצִּי· לֹא הוֹדִיעַנִי· מָתַי בְּאַרְצִי· תּוֹר יַשְׁמִיעַ קוֹל: מִיּוֹדְעֵי סֵפֶר· חָתַם

קצי

ישר

ליום זה והיינו לדחות בקול שופר החטא של כל השנה. טבע ברכות תשע, פירושו כמו לקון לאשם ברכות תשע שהזכיר לעיל בקדושה. מול שופרות תשע, גם זה מבואר שם. טהור מהם ישע, פי' המפרש הקב"ה שהוא טהור ישע ויקבל מישראל שלוכו בתורה לשמוע קול שופר, ודומה לו וישע ה' אל הבל (בראשי' ד ד) עכ"ל; וזה דחוק. ויותר מסתבר לפרש ע"פ דרכו, הקב"ה יפן מהם כלומר שברכת תשע והיינו מתפלה אל קול דת שופר בעבור שהם מכוונות אלה כנגד אלה לכן אחר קבלו זאת יפן אל זאת. אמנם בכל ספרי הדפוס גם בכ"י נדגש ש' של ישע לכן אין להוציאו מכלל מגזרת וישע ה' אל הבל, לכן נראה שהוא מבנין כפעל ומגזרת ושוע אל ההר (ישעי' כב ה) ל' שועה וצעקה ויהי' טעמו הקב"ה יתפיים מהם בקול דת שופר. טנף צחוני רשע, זוהמת מגועלי רשעות והיינו המלוכלכים בעוונות. טריתם, מכתם. תשעשע, תטהר, מגזרת ובמים לא רוחצת למשעי (יחזקאל טז ד) שהוא ל' טהרה לדעת יונתן ולדעת ר"י הביאו הרד"ק בשרש שוע. ייטב וכו', ככ"ל בבנין הקל, שהוא עומד, וטעמו יהי טוב מקרבן, וכמו ותיטב לה' משור פר (תהלים סט לב). ומאיל המשופר, ומאילו של יצחק שהיה משופר בקרנן שופר. המשפר, פעל נגזר מן שופר. יום המספר לקול וכו', זה ר"ה שהוא מוכנה ומזומן לקול חדוש שופר. יוקש, אחר ליצר הרע. וסוטן, אחר

דורך דעז שופר'ז טאָן. געלאָבט יענע, דיא גאַנץ מיט זינדען בעזודעלט זינד, ווערדען — וואָ זיא דיא זינדען פערלאַסטען — פאָלקאָממען געריינינגט ווערדען דורך דאַז אַנהאָרען דעז שופר'ז. דער פערפיהרער ווירד בעשטעמט,

דער

ישר לב ישפר. בקול
שפור שופר: כעת הם
תקעים. גיא מבקיעים.
כרבים משקיעים.
בקול שאון שופר: כל
המון מרעים. בחיל
מתרועעים. כאשר
הם מתריעים. קול
יריע כשופר: לקולו
כיקשב. יבעת כל
מושב. לאמים בסער
ישב. בקול סערת שופר: לודעיו יושב.

קצי. לבל דעת צופי. עת
ישאו קול: נא הבט וראה.
עניי ומרודי. אין לי מכיר.
למי אשא קול: נצח אקוה.
כי לא יפל דבר. ממקשיבי.
דממה וקול: שוש ישיש.
לבי בקרבי. בשמעי דודי
דופק. על פתחי קול:
סלה ישימני. כחותם על
לב. כאז תחת התפוח.
עוררני בקול:

עליתני

לאות

למקטרג, ועיין בערוך ערך ערב א׳. כעת הם תוקעים וגו׳, רלונו לספר כמה גדול כחו של שופר שהרי בעת שהם תוקעין בו מבקיעים הארץ כדכתיב ויתקעו בשופר .... ותבקע הארץ בקולם (מ״א א לט ומ), גם משקיעים בקול שאון שופר, וזה היה בחומת יריחו שהיתה משוקעת בארץ כדכתיב ויתקעו בשופרות ותפול החומה תחתי׳ (יהושע ו כ). כל המון מרעים וכו׳, רומז לבני כשדים שיחילו ויתרועעו מקול תרועת שופר כדכתיב תקעו שופר בגוים .... ותרעש הארץ ותחול .... אנשי המלחמה נבהלו (ירמי׳ נ״א, כ״ז וכ״ט ול״ב) ובכ״י גרס בהילו מתרועעים והיינו בחילו של שופר, וכדכתיב אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו (עמוס ג׳ ו׳) וכתיב וה׳ אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן (זכרי׳ ט׳ י״ד), וזהו לקולו כיקשב .... לאומים בסער ישב וכו׳. ליודעיו, ליודעי תרועה היינו ישראל. יושב, יהא השופר משובה וכמא כדכתי׳ שם (פסיק טו) ה׳ לבאו׳ יגן עליה׳ וגו׳, או יהיה טעם יושב, שיושיבם במנוחה, שנא׳ שם (י ו) והושבותים כי רחמתים. ואמרינן במכילתא

דער פערלייאדער לו טאגרען, דאז רעדליכע הערץ אבער אויפגעהייטערט, דורך דיא הייטערע שטיממע דעז שופר׳ז. איינזט ווירד דיא ערדע קראכען, שטאדטע ווערדען פערזינקען דורך דען אנגעטיגען טאן דעז שופר׳ז. זאממטליכע פייעפלוערי ראטטע ווירד דאן בעטען אונד טאבענד אויפפאחרען פאם שופרז טאן. יעדע שטאדט ווירד זיך ענטזעטזען, ווען זיא דעסען שטיממע פערנימט; נאליאנגען ווערדען איהן שטורם דאהינפאחרען, בייא טטירמען דעז שופר׳ז. אבער דיא

לאות טוב יתחשב. לעת יתישב. בקול טעם שופר: מואסיו להבקיע. בוגדיו לקעקע. מורדיו להשקיע. בקול חוזק שופר: מאריך בהתקיע. מקצר בהבקיע. מריע ותוקע. בקול שלוש שופר: נותן אימות. מחפיז

עליתני אל. על כל בנות. כי בעבורי. בחורב תתה קול: על כל אלהים מאד נתעלית. נצח תתעלה. בתרועת קול:

פערה ממדבר. צפור ממצרים. ויונה השמיעה. מאשור קול: פקוד צפור בית. דרוש יונת אלם. תקע למו בשופר. ושרק למו בקול:

צור

אמות. נוסו נואמות. מקול בוק שופר: נותץ חומות. משבית מלחמות. נוהם כהמות

פ׳ יתרו ויהי קול השופר, כל מקום שנא׳ שופר הרי זה סימן יפה לישראל וכו׳, וזהו טעם לאות טוב יתחשב. לעת יתישב, עש״ה וישב ומשל על כסאו (זכרי׳ ו יג). מאריך וכו׳, כדאי׳ במס׳ ר״ה דף ל״ג ב׳, סדר תקיעות ג׳ של ג׳ ג׳, שעור תקיעה כג׳ תרועות וגו׳, ול׳ תרועה הוא ל׳ בקוע ושבירה כמו רועה התרועעה הארץ (ישעי׳ כד יט), תרועם בשבט ברזל (תהלי׳ ב ט). נותן אימות, השופר יתן אימה ויחפיז האומות עד שיכתתו ויקראו: נוסו מלטו נפשכם! נותץ חומות, שנא׳ וכל חומה לארץ תפול (יחזקאל לח כ). משבית מלחמות, כי לא ישא עוד גוי אל גוי חרב

פֿערעהרער גאָטטעס ווערדען רוהיג בלייבען, איהנען ווירד׳ס איין גוטעס לעבען זיין, זיא ווערדען אויפֿגעהייטערט ווערדען ביי׳ם זאַנפֿטען טאָן דעס שופֿר׳ס. נור יענע, דיא דיעזע פֿעראַכטען, ווערדען אונטערגעהען, דיא טריילאָזע אַן איהנען געהאַנדעלט, ווערדען אויפֿגעריעבען, אונד דיא זיך ווידער זיא אויפֿגעלעהנט, ווערדען פֿערזינקען דורך דען מאַכטיגען טאָנע דעס שופֿר׳ס. עס ווירד איין שרעקקען פֿערברייטעט ווערדען, נאַציאָנען ווערדען ערבעבען אונד אין דיא פֿלוכט געטריעבען דורך דיא רייסענדע שטיממע דעס שופֿר׳ס. שוטצוועהרע ווערדען צערשטאָרט, קריעגסהעערע צערשטרייט

כַּהֲמוֹרוֹת׃ קוֹל שַׁאַג
שׁוֹפָר׃ סוֹדוֹ כְּגִלָּה׃
בְּסִינַי לִסְגֻלָּה׃ סִיֵּם
מְגִלָּה׃ בְּקוֹל הוֹלֵךְ
שׁוֹפָר׃ סוֹד יוֹם גְּאֻלָּה׃
בְּחָפְצוֹ לִגְדוּלָה׃ שָׂשׂוֹן
וְגִילָה׃ קוֹל יַשְׁמִיעַ

צַר חֻקִּים מְנִי׃ לְבַל יָעוּפוּ׃
כַּנֶּשֶׁר׃ לְבַל יִכָּנְפוּ׃ מַשְׁמִיעֵי
קוֹל׃ צְרוּפָה אֲלַמֵּד׃ וְעֵינֵי
לְמוֹרַי׃ כְּאָז צִיר מְדַבֵּר׃
וְאֵל מְשִׁיבוֹ בְּקוֹל׃

קָרֵב קֵץ׃ בָּא עֵת מִשְׁפָּט׃
קָם מֵלִיץ יֹשֶׁר׃ לְהִתְחַנֵּן
בקול

שׁוֹפָר׃ עָשׂוֹר דּוֹחֶה׃ עֹנֶג מַדְחֶה׃ עֲבֵרוֹת
מַמְחֶה׃ בְּקוֹל צֶרַח שׁוֹפָר׃ עֲוֹנוֹת מוֹחֶה׃
עֲבָדוֹת מְאַחֶה׃ עֲבוֹדוֹת מַנְחֶה׃ קוֹל
הצור

ולא ילמדו עוד מלחמה כמבואר בנבואת ישעי' סימן ב' ובמיכה סימן ד', והיינו לעתיד. כוהם בהמות וכו', ל' כהמות ימים יהמיון (ישעי' יז ב). סודו כגלה וכו', כאשר גלה סודו לעם סגולתו בהר סיני הי' מסיים מגלתו היינו התורה בקול הלוך שופר כדכתיב במשוך היובל המה יעלו (שמות יט יג) שמשיכת השופר הי' סימן לסלוק שכינה, ובכ"י כתיב סִיֵּם מְגִלָּה הי' בלר"י והג' בחירק והכוונה שוה, ואלו היו גרסינן מְגַלֶּה בפתחות הג' היה הענין יותר נאות לפרש שבקול הלוך שופר היה מגלה הסיום, היינו הסתלקות השכינה. סוד יום גאולה, כדאיתא בילקוט פ' בהעלותך רמז תשכ"ד אמר הקב"ה בעה"ז נתתי תורתי בקול שופר לעתיד לבוא אני מכנס גלותכם בקול שופר. בחפצו לגדולה, בהגלותו לישראל. עשור דוחה, בשנת היובל שנאמר והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש (ויקרא כה ט). עונג מדחה, דוחה שבת. ממחה, ל' נקות וטהרה. צֶרַח שופר, כ"כ בכ"י ונכון הוא, שהוא שם דבר. מוחה, ל' מחיי' ומחיקה. עבדות מאחה, עבודות מנחה, כ"ה בספרינו, ובכ"י גרס עבדות מנחה עבודות מאחה, וזה מתישב על ל' רז"ל שאמרו במסכת ר"ה דף ח' תקעו ב"ד בשופר נפטרו עבדים לבתיהן והשדות חוזרות לבעליהן. הצור שופר, ל' חצוצרה,

---

צערשטרייט, דען וויא רויטענדע פֿלוטהען בריללט דיא שטיממע דעז שופר'ז. איינעס, אָז גאָטט דאַז געהיימניס זיינעז לִיעבע זיינען געליעבטען אויף סיני אָפֿפֿענבאַהרטע, וואורדע דער בעשלוס געמאַכט מיט איינעם אַנהאַלטענדען טאָן פֿאָם שופר. אויך דער געהיימע טאַג דער ערלעזונג, ווען ער ישראל ווירד קונד ווערדען, ווירד איהנען פֿריידע אונד וָאָננע פֿערקינדען דיא שטיממע דעז טאָללענדען שופר'ז. דיא זינדען ווערדען פֿערניכטעט, דיא קנעכטשאַפֿט וויעד אויפֿגעהאָבען

חצור שופר: פגר בקול: קדש חדש. והוכן
והסעיר. ממלכות מועד. ואתקע בשופר.
שעיר. פשעה העיר. ויענה לי בקול:
בקול קולות שופר: רגש מקבר. צוחה מסלע.
פתחי העיר. תשקיע בתת יבשי עצם. מעפר
והתבעיר. פחד רב קול: ראו נס בהרים.
וצעיר. מקול המית שופר: ציון רמז אות.
שופרות שלש מאות. צוחה במדין דאות.
בקול שתוף שופר: צפצפו צבאות. כשרו
פלאות. צור בעש נפלאות. בקול ערב
וקול שופר

מגזרת ויהי כאחד למחצרים (דה"ב ה יג). פחד, כ"כ בכ"י ל' לווי ונכון הוא. רב וצעיר, קטון וגדול. ציון רמז אות, שלשתם ל' סמן ואות הן, וירמוז על מעשה גדעון במלחמת מדין; ואפשר שלכך נקט ג' לשונות של ל' אות לרמוז על שלשה אותות שנעשו לו, א' בגזה וא' בצרוף המלקקים וא' בחלום צליל לחם שעורים. שופרות .... צוחה וכו', כדכתיב ויתקעו שלש מאות השופרות וישם ה' את חרב איש ברעהו ובכל המחנה וינס המחנה וגו' (שופטי' ז כב). דאות, ל' כאשר ידאה הנשר (דברי' כח מט) שהיתה צוחה שלהם פורחת באויר עד למרחוק; וי"ג ראות בר'. בקול שתוף שופר, צוחת מדין היתה משתתפת ומעורבת עם קול השופרות. צפצפו וכו', שעורו צבאות ישראל כאשר ראו הפלאות והנפלאות שעשה צורם צפצפו בקול ערב שופר. כשרו, מגזרת אשורנו (במדבר כ"ד י"ז), וצפצפו, מגזרת ופוצה פה ומצפצף (ישעי' י יד) והוא ל' דבור ורנן לקול מצפצף

אויפגעהאָבען אונד יעדעם זיין אייגענטהום וויעדערגעגעבען דורך דעס שופר'ס קלאַנג[1]). דאַז רייך שעיר ווירד זו גרונדע געהן אונד פערוויסטעט ווערדען; זיינע פרעפעלטהאַטען אַללע ווערדען זיך געגען עס עמפּאָרען, ווען דיא שטיממע דעס שופר'ס ערשאַללען ווירד. דיא ספּאָרטען זיינער שטאַרקע ווערדען אונטערגעהן אונד פערזינקען; דער וואַכטיגע ווירד ציטטערן וויא דער שוואַכלינג, דורך דיא טאָבענדע שטיממע דעס שופר'ס. איין צייכען אונד בעווייס צו דיעזער ערשיינונג ליעפערט אונס יענע געשיכטע דער דרייהונדערט שופרות[2]). וועלך איין יאַממערגעשרייא דער מדינים ערשאָלל אונטער דער שטיממע יענער שופר! דאַס העער גאָטטעס (ישראל) זאַה וואונדערטהאַטען, דיא דער שאָפּפער איהם געטהאַן, אונד זאַנג דאַנקליעדער
אונטער

---

[1]) אים גראָסען יובעליאַהר. [2]) דער קריעג גדעון'ס מיט מדין. שופטי' קאַפּ' 7.

שׁוֹפָר׃ קוֹל חֲלוּשָׁה·
בְּאַרְקָא חֲלָשָׁה· קוֹלוֹת
מַתַּן שְׁלֹשָׁה· קוֹלוֹת
כְּנִתְּנוּ בַּשּׁוֹפָר׃ קֶרֶן
מְשֻׁלָּשָׁה· הַיּוֹם לְזֵכֶר
אֲשַׁלְּשָׁה· קְרוֹא עוֹד
שְׁלֹשָׁה· בְּקוֹל עָתוֹד
שׁוֹפָר׃ רָחַשְׁתִּי לַעֲלִיּוֹת·

וְקוֹל שׁוֹפָר בָּאָרֶץ· לְהַשְׁמִיעַ
רֶנֶן· מְהַמּוּמֵי קוֹל׃
שֶׁגֶג לֵב הוּתַל· עוֹד כָּל
יָמֵינוּ· בְּלִי לְהַכְבִּיד אֹזֶן·
מִשְּׁמוֹעַ קוֹל׃ שׁוֹבֵב לִי
כְּקֶדֶם· דַּת מוֹרָשָׁה· אֲשֶׁר
בָּהּ עִלַּפְתַּנִי· בְּלַפִּידִים
וָקוֹל׃

תבונה

וְעֵינַי תְּלוּיוֹת· רְאוֹת כְּנוּס גָּלֻיּוֹת· בְּקוֹל גָּדֹל
שׁוֹפָר׃ רְבִיעִית חַיּוֹת· לִיקוֹד לְהַוּוֹת· רֶשֶׁף
שַׁלְהֲבִיּוֹת· בְּקוֹל לַהַב שׁוֹפָר׃ שֵׁנָה תְּעוֹרֵר·
לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְצוֹרֵר· שְׁאוֹנוֹ תְּפוֹרֵר· בְּקוֹל
גְּבוּרוֹת שׁוֹפָר׃ שׁוֹשָׁן תַּדְהֵר· גְּאֻלָּה תְּבָרֵר·

שוכנים

העופות. בארקא חולשה, בארץ הוטלה, ל׳ חולש על גוים (ישעי׳ יד יב). קולות מתן שלשה, קולות ולפידים וקול שופר. קרן משולשה וכו׳, הרצון שתוקעין היום ג׳ קולות לזכר שלעתיד יהיו עוד קריאת ג׳ קולות בזמן קבוץ הגליות, כמבואר לעיל בפסוק אלף ובכן ישלש שופרות ערץ, וזהו שסמך אחריו רחש וכו׳. לעליות, כלפי מעלה. רביעית חיות וכו׳, רומז אל החי׳ הרביעית שראה דניאל. שנה תעורר וכו׳, ואז כביכול יעיר משנתו לשלם גמול לצורר וכו׳, והוא עש״ה ויקץ כישן ה׳ כגבור מתרונן מיין ויך צריו אחור וגו׳ (תהלי׳ ע״ח ס״ה). שושן, תאר לישראל.

אונטער דער אנגענעהמען שטימע פאן שופר. דרייאמאל ווידערהאלענד בלאזען וויר הייטע דיא טאנע דעז שופר׳ז; אויך דאז לאנגגלייבען אונזערער בע־פרייאונג ווירד איינזט געשעהען דורך איין דרייאמאליגעז שופרבלאזען. דארום פלעהע איך אונד העבע מיינע אויגען גען היממעל עמפאר; אך, מאכטען זיא עז דאך זעהען, דאס אונזערע לערטרעטטען וויעדער געזאממעלט ווערדען דורך דיא שטיממע דעז גראסטען שופר׳ז! דאז פיערטע טהיער ווירד דאן איין פלאממען אויפ־לאדערן אונד פערצעהרט ווערדען אונטער דער שטיממע דעז פאזאונענדען שופר׳ז. דאן ווירסט דוא דיך אויפמאכען, דיינע ווידערזאכער פערגעלטען, איהר טאבען ברעכען דורך דעז שופר׳ז געוואלטיגע שטיממע. דיא מיט איינער ליליע פערגליכענע

שׁוֹכְנִים תְּזוֹרֵר · בְּקוֹל
הֲעָרַת שׁוֹפָר · תְּיַשֵּׁר
מֵחֶרְמוֹן · לְרוֹעֵעַ
אַדְמוֹן · תַּשְׁלֵג
בְּצַלְמוֹן · בְּקוֹל הֲמוֹן
שׁוֹפָר: חזן תִּצְעַד
כְּבִישִׁימוֹן · בְּמַתַּן
אָמוֹן · תַּשְׁמִיעַ בְּאַרְמוֹן ·
קוֹל קוֹרֵא כַּשּׁוֹפָר:

תְּבוּנָה הֵפִיק · אִישׁ נְבוֹן
דָּבָר · וְחֵךְ נוֹעַם זְמִירוֹת ·
בִּנְעִימוֹת קוֹל: תְּהִלָּה
יִתֵּנוּ · אָז לַכֹּל הִשְׁמִיעַ · לָאֵל
מוֹשֵׁל בַּכֹּל · יַמְתִּיקוּ בְקוֹל:
ח' תַּחַת בְּנֵי צִיּוֹן · בְּנֵי יָוָן שָׁחוּ ·
הִבְרַקְתָּ חִצִּים · וַתְּהֻמֵּם
בְּקוֹל: תַּרְעֵם לְבוֹזַי ·
תִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר · בְּסַעֲרוֹת
תֵּימָן · אָז יֵלֵךְ קוֹל:

אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל עַם קָדְשְׁךָ לְדַבֵּר עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּם קוֹלֶךָ וְנִגְלֵיתָ עֲלֵיהֶם בְּעַרְפִלֵּי טֹהַר גַּם (כָּל) הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָל מִפָּנֶיךָ וּבְרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית חָרְדוּ מִמֶּךָּ בְּהִגָּלוֹתְךָ מַלְכֵּנוּ עַל־הַר סִינַי לְלַמֵּד לְעַמְּךָ תּוֹרָה וּמִצְווֹת וַתַּשְׁמִיעֵם אֶת־הוֹד קוֹלֶךָ וְדִבְּרוֹת קָדְשְׁךָ מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ וּבְקוֹל שֹׁפָר עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ:

תדרר, תקרא דרור. שוכנים תזורר, שוכני עפר תעיר להחיות, ל' ויזורר (מ"ב ד' ל"ה). הערת שופר, ל' הערה והקיצה. תישר מחרמון, תבוא בדרך ישר מחרמון, ויסודו על הכתוב אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון (שיר ד ח) וכדאי' עליו בשמות רבה פ' כ"ג דף ק"מ א'. לרועע, לרצץ ולשבר. אדמון, אמר לעשו. תשלג בצלמון, תלבן הגיהנם כדי שיעלו הכתובים שם, וכל זה לעתיד בשעת התחיה, והוא עפ"ה בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון (תהלי' סח טו) ועיין בתנחומ' דף כ"ג ג'. תצעד כבישימון, תחזור ללכת בינינו כמו שהלכת בישימון במדבר בשעת מתן אמון היא התורה, ותשמיע בארמון קול קורא כשופר לקבץ נדחי ישראל ולהחיות המתים במהרה בימינו אמן.

ווירסט דוא דאן בעפרייען; דער טאג דער ערלאזונג ווירד ערשיינען אונד דיא טאדטען ערוועקקען דורך דיא אויפמונטערנדע שטיממע דעס שופר'ס. פאן חרמון ווירסט דוא דען וועג בעטהעטען, אדמון נידערשמעטערן דורך דעס שופר'ס שטיממען, ווירסט וויעדער פאר אונס דאהערשרייטען ווי דאמאלס אין דער וויסטע ביים איבערליעפערונג דעס געזעטצעס אונד ווירסט אונס אין מעססיאס זאממלען מיט לויטער שטיממע, גלייך דער שטיממע דעס שופר'ס.

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃ וְנֶאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃ וְנֶאֱמַר וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק׃ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר׃ וְנֶאֱמַר בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ׃ וְנֶאֱמַר תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃ כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ וְנֶאֱמַר הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃ הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃ הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃ הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃ וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא־נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ׃ וְנֶאֱמַר וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם׃ וְנֶאֱמַר וַיְיָ עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יֱהֹוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן׃ יְיָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם׃ כֵּן תָּגֵן עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלוֹמֶךָ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵנוּ וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ

וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כִּמְצֻוֶּה (נ״א כִּמְצֻוָּה) עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר וּמַאֲזִין תְּרוּעָה וְאֵין דּוֹמֶה לָּךְ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: ותוקעין — ובשבת אין תוקעין.

תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:

הַיּוֹם הֲרַת עוֹלָם. הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט. כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים. אִם כְּבָנִים. אִם כַּעֲבָדִים. אִם כְּבָנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים. וְאִם כַּעֲבָדִים עֵינֵינוּ לְךָ תְלוּיוֹת. עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ וְתוֹצִיא כָאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ אָיוֹם קָדוֹשׁ:

אֲרֶשֶׁת שְׂפָתֵינוּ יֶעֱרַב לְפָנֶיךָ אֵל רָם וְנִשָּׂא. מֵבִין וּמַאֲזִין מַבִּיט וּמַקְשִׁיב לְקוֹל (בשבת זִכְרוֹן) תְּקִיעָתֵנוּ* וּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן סֵדֶר שׁוֹפְרוֹתֵינוּ:

רצה, סדר, דוכן או״ו שטעהט אין ענדע פֿאָן מחזור.
נאך דיעזעם פֿאָלגט אמן וויעדער היער אן:

וְנֶאֱמַר כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: לְחַיִּים טוֹבִים

*) בכ״י של י״ח ושל ק״ו גורס לקול תְּרוּעָתֵנוּ אצל מלכיות ואצל שופרות משא״כ אצל זכרונות שגרס תקיעתנו, וסדר התקיעות כפי שהם נרשמים שם: קשר״ק למלכיות, קש״ק לזכרונות וקר״ק לשופרות.

טוֹבִים תִּכְתְּבֵנוּ: אֱלֹהִים חַיִּים כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים: כַּכָּתוּב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

פותחים הארון.

הַיּוֹם תְּאַמְּצֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תְּבָרְכֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תְּגַדְּלֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תִּדְרְשֵׁנוּ לְטוֹבָה: אמן

ויש מוסיפים: היום תכתבנו לחיים טובים: אמן

הַיּוֹם תִּשְׁמַע שַׁוְעָתֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תְּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תִּתְמְכֵנוּ בִּימִין צִדְקֶךָ: אמן

סוגרים הארון.

כְּהַיּוֹם הַזֶּה תְּבִיאֵנוּ שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים בְּבִנְיַן שָׁלֵם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי. עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים: וְנֶאֱמַר וַיְצַוֵּנוּ יְיָ לַעֲשׂוֹת

והביאותים וגו' ישעיה נ"ו ז'. ויצונו ה' — וצדקה וגו' דברים ו' כ"ד.

הייטע מעכטעסט דוא אונז קראַפֿט פֿערלייהען, אמן.

הייטע מעכטעסט דוא אונז זעגנען. אמן.

הייטע מעכטעסט דוא אונז עמפּאָרהעבען. אמן.

הייטע מעכטעסט דוא אונז מיט גליקק בעגאַבען. אמן.

הייטע מעכטעסט דוא אונזער װאָהל פֿערמעהרען. אמן.

הייטע מעכטעסט דוא מיט ערבאַרמען אונד װאָהלגעפֿאַללען אונזער געבעט פֿערנעהמען. אמן.

הייטע מעכטע אונז דיא רעכטע דיינער גערעכטיגקייט אונטערשטיטצען. אמן.

אַן היטיגען טאַגע װירסט דוא אונז פֿריידיג אונד פֿראָהליך הינאיינפֿיהרען אין דען טעמפעל שלם, װיא ניעדערגעשריעבען איזט דורך דיינען פּראָפֿעטען (ישעי' נ"ו ז'): „איך װערדע זיא הינלייטען נאַך מיינעם הייליגען בערגע, װערדע זיא ערפֿרייען אין מיינעם בעטהױזע; איהרע בראַנדאָפּפֿער אונד שפּייזעאָפּפֿער װערדען אַנגענעהם זיין אױף מיינעם אַלטאַר! דען מיין הױז װירד איין בעטהױז הייסען פֿיר אַללע פֿעלקער." פֿערנער הייסט עס (דברים ו' כ"ד): „דאַ געבאָט אונז דער עװיגע,

אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵינוּ · לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיּוֹתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְנֶאֱמַר וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ: וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם יִהְיֶה לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל עַד הָעוֹלָם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא · יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ: תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

אַללען דיעזען געזעטצען נאַכצולעבען, אום, דען עוויגען, אונזערן גאָטט, צו פֿירכטען, דאַמיט עס אונס צו אַללען צייטען וואָהלגעהע, אונד וויר זאָ לעבען מאָגען, וויא יעטצט געשיעהט." פֿערנער הייסט עס דאַזעלבסט: „אויך ווירד עס אונס דאַבייא צור גאָטטזעליגקייט גערעכנעט, ווען וויר פֿאָר דעם עוויגען, אונזערם גאָטט, אַללע דיא געבאָטע האַלטען, וויא ער זיא אונס פֿאָרגעשריעבען האַט." גערעכטיגקייט, זעגען, ערבאַרמען, לעבען אונד פֿריעדען ווירד אונס אונד גאַנץ ישראל בעשיעדען ווערדען אין עוויגקייט. געלאָבט זייסט דו, עוויגער, שטיפֿטער דעס פֿריעדענס!

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ׳ אֵין כַּאדוֹנֵינוּ׳ אֵין כְּמַלְכֵּנוּ׳ אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ׃ מִי כֵאלֹהֵינוּ׳ מִי כַאדוֹנֵינוּ׳ מִי כְמַלְכֵּנוּ׳ מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ׃ נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ׳ נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ׳ נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ׳ נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ׃ בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ׳ בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ׳ בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ׳ בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ׳ אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ׳ אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ׳ אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים׃

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה׳ מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה׃ מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה׳ הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר׳ וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה׳ וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה׳ בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין׳ יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא׳ וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק׃ מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע (הַקָּב)׳ מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא׃ רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ׳ אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה׃ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר׳ הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף׃ בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת

הַצִּפֹּרֶן׳ כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה: יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן׳ כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

מִשְׁנָה סוף מס׳ תמיד, וסופרים פי״ח.

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים׳ לַיָי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: (כ״ד)

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים׳

גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: (מ״ח)

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים׳

אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט: (פ״ב)

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים׳ אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: (צ״ד)

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִי׳ הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: (פ״א)

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים׳ יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: (צ״ג)

בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים׳ מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: (צ״ב)

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא׳ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית

שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם ׃ וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ"א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים׃ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ"א אַחֵר) ׃ אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן ׃ לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ ׃ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ ׃ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ ׃ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ ׃ וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ ׃ וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד ׃ כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְהוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ קדיש יתום.

שיר היחוד, ואחר שיר של יום נוהגים לאמר מזמור פ"א והוא זה.

פא לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃ הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל׃
תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֵּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃ כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל
הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ עֵדוּת ׀ בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ הֲסִירוֹתִי

מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה: בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה: שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי: לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר: אָנֹכִי יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי: וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם: לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ: כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי: מְשַׂנְאֵי יְהוָֹה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם: וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ:

ותוקעים שלשים קולות כדי לערבב את השטן מיהו אינן מעכבות שאם לא יעשו כן אין עכוב בדבר שהרי כבר יצאו ידי חובתם. ואח"כ נפטרים לבתיה' לשלום.

תפלת מנחה·

למנחה נכנסים לביהכ"נ ואומרים אשרי ובא לציון, ח"ק.
אשרי איזט צו פינדען בדף י"ג; דאַרויף ובא לציון.

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא

וּשְׁמָעִית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: ח"ק.

(בשבת וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

בשבת מוליכים ס"ת וקוראים ג' אנשים בפ' האזינו.

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי:
יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא
וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב: כִּי שֵׁם יְהֹוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל
לֵאלֹהֵינוּ: לוי. הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט
אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא: שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו
מוּמָם דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל: הַ*לְיהֹוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת עַם נָבָל
וְלֹא חָכָם הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ קָּנֶךָ הוּא עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָ: ישראל.
זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר־וָדֹר שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ
זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ: בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם
יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי חֵלֶק יְהֹוָה עַמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ: יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל
יְשִׁמֹן יְסֹבְבֶנְהוּ יְבוֹנְנֵהוּ יִצְּרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ: כְּנֶשֶׁר
יָעִיר קִנּוֹ עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל־
אֶבְרָתוֹ: יְהֹוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר:

*) ה' רבתי, והיא מלה לעצמה,

מגביהים וגוללים ומחזירים ס"ת להיכל ואומרים ח"ק, ומתפללים תפלת לחש, והש"ץ חוזר התפלה. ק"ת, עלינו, ק"י. ואין אומרים בשבת לא א"מ ולא צו"צ.

אחר מנחה קודם שקיעת החמה הולכים על שפת נהר שיש בו דגים או באר מים חיים ואומרים:

נאך מנחה פאר זאננענאונטערגאנג געהט מאן אן איינען באך, וואו פישע זינד, אדער אן איינע לעבענדיגע קוועללע אונד זאגט:

מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ
לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ
יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל־חַטֹּאתָם: וְכָל־
חַטֹּאת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּשְׁלִיךְ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר לֹא־יִזָּכְרוּ
וְלֹא־יִפָּקְדוּ וְלֹא־יַעֲלוּ עַל־לֵב לְעוֹלָם: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב
חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי:
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי. חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי:
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ. כִּי עַל עַבְדּוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ:
אֱלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם. וּבַמָּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם:
אִלּוּ הָרִים לְמַעֲרָכָה. וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן כַּכֹּל עֲרוּכָה:
וְאִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים. נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים:
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְכוּסִים. דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים:
וְכַחוֹל סֹלֶת דֶּשֶׁן וְשָׁמֵן. כָּלוּל בְּרִבֲבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן:
וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים. וְלִקְטוֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:
(וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת. יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת:)
(וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים. עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים:)
וְיַיִן כְּמִטַּר הַשָּׁמַיִם. וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם:
וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים. לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים כִּכְנַף רְנָנִים:
וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים. כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים:
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם. וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם:
וְכָל הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻּלָּה. אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה:
הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד. וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם אֶל הַכָּבוֹד:
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ. וּבַמֶּה נִכַּף לַאֲדוֹנֵנוּ:
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַבְּדֶךָ. כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ:
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים. נִמְאַס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים:
וְאֵין לְעָבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדֶךָ. לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ:
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלַי. כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלָי:
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חוֹבָתִי. כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי:
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְמוּלֶיךָ. כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ:
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ. אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ:
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה נָּא כְמוֹ. לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ:
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ. לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ:
יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדֶךָ. וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ:
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ. וַחֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:

וְאֵיךְ נַעֲבֹד וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ · וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה · כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה:
וּמַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה · וַאֲנַחְנוּ עַל אֲדָמָה טְמֵאָה:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ · וַאֲנִי בָאתִי כִּדְבָרֶיךָ:
כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ · וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ:
עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם · לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם:
מַה שָּׁאַלְתִּי וּמָה דָּרַשְׁתִּי · מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי:
לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב · הִנֵּה שְׁמוֹעַ מִזֶּבַח טוֹב:
וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה · זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה:
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ · חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ:
מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי · וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינָי · וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי:
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ · יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ:
וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדָיוֹתֶךָ · וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אַחְבִּירָה · אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה:
וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה · הֲיָכוֹל אוּכַל דַּבֵּר מְאוּמָה:
כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ · וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ:
חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ · שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ:
עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת · גָּדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר · וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ · וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידֶךָ:
חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֶךָ · וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יְצִיעֶךָ:
גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ · וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ:
אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שִׁבְחֶךָ · וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֶךָ:
וְאֵין יוֹדֵעַ בִּלְעָדֶיךָ · שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ:
עַל כֵּן תְּבֹרַךְ כָּרָאוּי לָךְ · כְּפִי קָדְשְׁךָ כְּבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ:
וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל אֱיָלוּתָם · כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם:
יוֹדוּ פִלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם · וִיאַדְּרוּךָ קוֹלוֹת מַיִם:
וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ · יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ:

אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים. וִישַׁבְּחוּךָ כָּל הָאֻמִּים:
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ. כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם. אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
ברוך אתה יחיד ומיוחד ה׳ אחד ושמו אחד:

ליום שני.

וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ. אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ:
דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפְּרָה. מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עֲרוֹךְ בַּסֵּפֶר. אַגִּידָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר:
חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא. וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה:
וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר. וּמִסְפַּר שָׁנָיו לֹא יֵחָקֵר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ. כְּצִבְאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ. וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ:
נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יָדָע. וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע:
וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ:
אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ. לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ:
יְבֻלָּע כִּי לֹא יָדַע עֶרְכּוֹ. אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ:
וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי. וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטוֹא וְחִכִּי:
אֲסַפְּרָה לְאַחַי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל. וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל:
כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים. מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים:
וְאָמַרְתָּ עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי:
בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי. לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי:
וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר. כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר:
תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
וַאֲבָרֶכְכָה בְּכָל עִנְיָנַי. וּבְכָל לִבִּי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי:
גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ. וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְּהִלָּתֶךָ:
כִּי פִּי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ:
(וְאֹמְרָה נָּא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ. וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:)
וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ. חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה. עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ:

כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם. אֱלִילִים אִלְּמִים רוּחַ אֵין בָּהֶם:
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים. וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים:
וּבְעֵת צָרָה אָז יִתְפַּלָּלוּ. וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
דּוֹרְשִׁים בְּכָל לֵב לְרוּחַ אֵין בּוֹ. וְקָרוֹב יְיָ אֶל עַם קְרוֹבוֹ:
הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנָחְנוּ:
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ. נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּצַר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ:
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
עַד אַתָּה בְּךָ וּבִכְבוֹדֶךָ. וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ. וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ:
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתָךְ. לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ:
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדֶּךָ. נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ:
וְהִנֵּנוּ עַל יִחוּדֶךָ. יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ:
כְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ. שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ:
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ. וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית. וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית:
אֵין קְצֵה אֶל גַּבְהוּתֶךָ. וְאֵין סוֹף לְעֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ:
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה. עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה:
אֵין צַר וְצֶלַע יַצְלִיעוּךָ. וְרוֹחַב וְאֹרֶךְ (נ"א ועומק) לֹא יִמְצְעוּךָ:
(אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ. וְאֵין תּוֹךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ:)
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֶךָ. וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֶךָ:
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע. וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה. וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹל בָּרָאתָ:

ליום שלישי.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ:
אַתָּה בּוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ. אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ:
אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּכַלֶּה. אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה:

וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה · וְעַל יְדֵי נְבִיאֲךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ:
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מֵתָה. מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה:
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ · מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חָלִיתָ:
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ:
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה · מֵאֲשֶׁר כָּךְ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ:
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה. מֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְגַּנֶּה:
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ · חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ:
לֹא יַחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וְעֶצֶב · וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל דְּבַר קֶצֶב:
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֶּשֶׁם · אַף לֹא תִדְמֶה אֶל כָּל נֶשֶׁם:
כָּל הַיְצוּרִים גְּבוּל סִבַּבְתָּם · אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם:
כִּי הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שַׂמְתָּם. וְלִימֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם:
וּלְךָ אֵין גְּבוּל וּלְיָמֶיךָ · וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעָצְמֶךָ:
עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל. לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל:
הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ · וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ:
כִּי טֶרֶם כָּל יְצִיר הָיִיתָ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ:
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים · אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ שְׂרוּכִים:
כָּל אֲשֶׁר הָיָה בָרִאשׁוֹנָה. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָּאַחֲרוֹנָה:
כָּל הַיְצוּרִים וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם · וְכָל דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם:
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם. וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם:
אַתָּה בְרָאתָם וּלְבַדְּךָ עֲרָכָם. לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם:
הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם. כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם:
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וָסֵתֶר · לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר:
אֶת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא. בְּלִי נְסוֹת אֲלֵיהֶם בְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה:
כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה · לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה וְאֵינְךָ נִלְאֶה:
כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד. עַל כֹּל תְּדַבֵּר בְּרֶגַע אֶחָד:
תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל הַקּוֹלוֹת · זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל הַתְּפִלּוֹת:
אַף תָּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל לְבָבֵיהֶם:
וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ · וְלֹא תִתְמַהְמֵהַּ עַל עֲצָתֶךָ:

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזַרְתָּהּ. לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרָאתָהּ:
וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר. מִבְּלִי עֹדֶף וּמִבְּלִי חוֹסֶר:
מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֹאבַד. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִכָּבֵד:
כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת. וְאֵין מִי מוֹחֶה בְיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת:
יְכוֹלֶת יְיָ בְּחֶפְצוֹ קְשׁוּרָה. וּבִרְצוֹת יְיָ לֹא אֲחֵרָה:
אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחַד. עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יַחַד:
אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם:
חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ. אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ:
וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֶךָ. דְּבַר סוֹד וְסֵתֶר לְהוֹדִיעֶךָ:
כִּי מִמְּךָ כָּל סוֹד יִגָּלֶה. בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל יְצִיר יַעֲלֶה:
בְּלֵב כָּל נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא. מִפִּינוּ עָתָק לֹא יֵצֵא:
בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֵחָצֶה. לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פוֹצֶה:
בְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְאֵין בּוֹ רְוָחוֹת. אֵין לוֹ שִׂיחוֹת בּוֹ מוֹכִיחוֹת:
לְמֶרְחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ. לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:
אֲגוּדִים אֲחוּדִים תּוֹךְ וְסוֹף וְרֹאשׁ. פֶּה וָלֵב אֶבְלוֹם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ:
גֹּבַהּ וְעֹמֶק נְעוּצִים כְּסוֹבֵב. חֲכַם לֵב וְנָבוֹן לֹא יְלֻבֵּב:
סוֹבֵב (נ״א סובל) הַכֹּל וּמָלֵא אֶת כֹּל. וּבִהְיוֹת הַכֹּל אַתָּה בַכֹּל:
אֵין עָלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ. אֵין חוּץ לְךָ וְאֵין בֵּינוֹתֶךָ:
אֵין מַרְאֶה וָגַב לְאַחוֹדֶךָ. וְאֵין גּוּף לְעוֹצֶם יִחוּדֶךָ:
וְאֵין בְּתוֹכְךָ מִמְּךָ נִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ נֶחְדָּל:
וְאֵינְךָ נֶאֱצַל מִכֹּל וְנִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ וְנֶחְדָּל:
מִקְרֶה וְשִׁנּוּי אֵין בְּךָ נִמְצָא. וְלֹא זְמָן וַעֲרַעַר וְלֹא כָּל שֶׁמְּצָא:
כָּל זְמָן וְכָל עֵת אַתָּה מְכִינָם. אַתָּה עוֹרְכָם וְאַתָּה מְשַׁנָּם:
כָּל מַדָּע לֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ. אֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתְךָ:
כְּמִדָּתְךָ חָכְמָתֶךָ. כִּגְדֻלָּתְךָ תְּבוּנָתֶךָ:
חָכָם אַתָּה מֵאֵלֶיךָ. חַי מֵעַצְמְךָ וְאֵין כְּגִילֶיךָ:
זוּלַת חָכְמָתְךָ אֵין חָכְמָה. בִּלְתִּי בִינָתְךָ אֵין מְזִמָּה:
חָלַקְתָּ בְּלֵב חֲכָמִים שֵׂכֶל. וְרוּחֲךָ תְּמַלְאֵם וְדַעְתָּם תַּשְׂכֵּל:
מִבַּלְעֲדֵי כֹחֲךָ אֵין גְּבוּרָה. וּמִבַּלְעֲדֵי עֻזְּךָ אֵין עֶזְרָה:

אֵין נִכְבָּד כִּי אִם כִּבַּדְתּוֹ · וְאֵין גָּדוֹל כִּי אִם גִּדַּלְתּוֹ:

כָּל יְקָר וְכָל טוֹב מִיָּדֶךָ. לַאֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ עֲשׂוֹת חֲסָדֶיךָ:

אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתֶךָ · וְאֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתֶךָ:

אֵין עוֹד זוּלַת הֲוָיוֹתֶךָ. חַי וְכֹל תּוּכַל וְאֵין בִּלְתֶּךָ:

וְלִפְנֵי הַכֹּל כֹּל הָיִיתָ · וּבִהְיוֹת הַכֹּל כֹּל מִלֵּאתָ:

לֹא לְחָצוּךָ וְלֹא הִטּוּךָ יְצוּרֶיךָ אַף לֹא מִעֲטוּךָ:

בַּעֲשׂוֹתְךָ כֹּל לֹא נִבְדַּלְתָּ · מִתּוֹךְ מְלַאכְתְּךָ לֹא נֶחְדַּלְתָּ:

בַּעֲשׂוֹתְךָ אֶת הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַמָּיִם:

לֹא קֵרְבוּךָ וְלֹא רִחֲקוּךָ · כִּי כָל קִירוֹת לֹא יְחַלְּקוּךָ:

זֶרֶם מַיִם לֹא יִשְׁטְפֶךָ. וְרוּחַ כַּבִּיר לֹא יְהַדְּפֶךָ:

אַף כָּל טִנּוֹפֶת לֹא תְטַנְּפֶךָ · אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ לֹא תִשְׂרְפֶךָ:

לַהֲוָיוֹתְךָ אֵין חִסָּרוֹן · וּלְיִחוּדְךָ אֵין יִתָּרוֹן:

כְּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה. חוֹסֶר וְעוֹדֶף בְּךָ לֹא יִהְיֶה:

וְשִׁמְךָ מְעִידְךָ כִּי הָיִיתָ. וְהֹוֶה וְתִהְיֶה וּבַכֹּל אָתָּה:

הֹוֶה לְעוֹלָם וְכֵן נוֹדַעְתָּ · נְעִידְךָ וְכֵן בְּךָ הַעִידוֹתָ:

שֶׁאַתָּה הוּא וְהֹוֶה בַּכֹּל. שֶׁלְּךָ הַכֹּל וּמִמְּךָ הַכֹּל:

שְׁמוֹת יְקָרְךָ יַעֲנוּ וְיָעִידוּ · בְּתוֹקֶף יְקָרְךָ בְּךָ יַסְהִידוּ:

ליום רביעי.

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי. אַנְוֶה אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

אֲיַחֵד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם:

אֵל חַי אֶחָד הוּא בְּרָאָנוּ. אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אָב לְכֻלָּנוּ:

אֲדוֹנֵנוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא. לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה:

אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיָּי. עָלָיו תְּלוּיִם כָּל מַאֲוַיָּי:

אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים. לֹא יָכִילוּ זַעְמוֹ גוֹיִם (וְאִיִּים):

אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים. אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים:

אֱלוֹהַּ עוֹשַׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי. אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי:

בּוֹרֵא כֹּל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל · בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר. מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר:

גֵּאֶה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים. עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים:

גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה. מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא:

גָּבוֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשֵׂא. וּגְדָל כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה:

גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ בִּגְבוּרָה. אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא:

דּוֹדִי דָּגוּל הוּא מֵרְבָבָה. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה:

דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין:

הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו. הָדוּר הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו:

הוּא אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל:

וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד. יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

(וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ. לְהִלָּחֵם מִלְחַמְתֵּנוּ:

זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים. כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים:

זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ. וְזִמְרָת יָהּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:

חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל. חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל:

חַי הָעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי. חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי:

טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה:

יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ. יְדִידֵי יְדִידוּת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ:

יוֹעֵץ וְגוֹזֵר מִי יְפִירֶנָּה. וְיַחְתּוֹף וְיִפְעַל מִי יְשִׁיבֶנָּה:

(יָפֶה דוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ. יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ:

כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת:

(כְּנֶשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. נָשָׂא עֲבָדָיו וְיַשֵּׁר הַדּוּרִים:

(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל. כְּרָקָב וּכְעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנָחַל:

(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שׁוֹקֵד. דְּבָרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד:

כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל. כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל:

(כְּאֶרֶז בָּחוּר בִּגְדֻלָּתוֹ. כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן עַנְוְתָנוּתוֹ:

(כְּתַפּוּחַ כְּרֵיחוֹ עוֹז אַהֲבָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:

(כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. כֵּן דּוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שָׁעַר:

(כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל. נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל:

(כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי. אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי:

כבודי

(כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירֶנוּ. הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ:)
(כְּאַרְיֵה יִשְׁאַג וְכַכְּפִיר יִנְהָם. אַל יִהְיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִרְדָּם:)
(כְּרוֹעֶה גִּבּוֹר אֲשֶׁר לֹא יוּכָל. צֹאנוֹ לְהַצִּיל וְהָיָה לְמַאֲכָל:)
(כְּגִבּוֹר אֵין אֱיָל וּכְאוֹרֵחַ. נָם וּבוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ:)
(כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכַכְּפִיר לְעֹזְבָיו. כְּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו:)
(כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת. וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זַיִת:)
(כְּשָׁמִיר וְשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן:)
(כְּגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא. כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ:)
(כְּנֶשֶׁר יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו. וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְחֻלָלָיו:)
כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן. וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְגַגֵּן:
(לְבַדּוֹ (יְיָ) הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת:)
לִצְבִי וְעוֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי. כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:
לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הַדּוּרִים. וַיִּנַּשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים:
לְעוֹלָם חֶלְקִי הוּא וְצוּר לְבָבִי. כָּלָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי:
(לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת:)
מָקוֹם אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ. וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ:
מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי. צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי:
מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי. מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ מָנוּסִי:
מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגַּב לָנוּ. הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי. מִבְטַח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי:
מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לְצָרָה. הוֹשַׁע (יְיָ) כִּי יָדְךָ לֹא קָצָרָה:
מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל:
מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה. לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה:
מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. אַשְׁרֵי אָדָם אֲשֶׁר עוֹז לוֹ בוֹ:
נֶגְבָּר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא. נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה:
נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ:
נֵצַח יְשׁוּרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן. מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן:
נִפְלָא עַל כָּל הַנִּפְלָאִים. וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל הַנִּשָּׂאִים:

נִקְדָּשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי. נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי:
נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵימָה. לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה:
נֵרִי יְיָ בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלַי דְּבָרוֹ:
סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי. סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא פִּשְׁעִי:
סַהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי. סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי:
סַלְעֵנוּ (יְיָ) וּמְצוּדָתֵנוּ. עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ:
עִזּוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי. עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי:
עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר. אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר:
עַד מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו. שׁוֹמֵר בְּרִית וָחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו:
פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ. הוּא יִפְדֶּה יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ:
פַּחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ. עַל צָרֵי בְנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ:
פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק. כָּל לְבָבוֹת לוֹ אֶתֵּן צֶדֶק:
צְרוֹר הַמּוֹר אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר. נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כּוֹפֶר:
צַח וְאָדוֹם דּוֹד בִּצְבָאָיו אוֹת. עַל כֵּן נִקְרָא יְיָ צְבָאוֹת:
צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים. אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים:
צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:
קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת. כִּתּוֹת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת:
קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא. מָרָא דְאַרְעָא וּמָרָא דִשְׁמַיָּא:
קוֹנִי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו. קֶרֶן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו:
רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל רוֹאֶה. כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה:
רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל. וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל:
רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ. לִשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ:
רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים. מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וְנֶחֱמָדִים:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וָעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד:
שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל דָּר וְדָר. לֵיהּ אֲנָא מְשַׁבַּח מְרוֹמֵם וּמְהַדָּר:
שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים. שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים:
שַׂגִּיא כֹּחַ לֹא מְצָאנוּהוּ. יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמֹהוּ:
שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם. כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם:
שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. תּוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כַּכְּפִיר וּכְאַרְיֵה:

שַׁדַּי מְאוֹרֵי מַלְכֵי וְאֵלַי. הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְלִי:
תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים. הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים (נ"א רֵעִים):
תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם. וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לְהָמָּם:
תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל. תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל:
תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי. תַּאֲוַת נַפְשִׁי וּתְשׁוּקָתִי:
תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי. מִמְּעֵי אִמִּי גּוֹחִי וְגוֹזִי:
תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד. כָּל הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד:

ליום חמישי.

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה. נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בוֹרֵא:
מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ. וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ:
לֹא לְמֵרוּץ חָכְמָתֶךָ. וְלֹא הֲבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ:
לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתְךָ. וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
לְעוֹלָם יְהִי לְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים:
וְכָבוֹד וְגַם כָּל יְקָר מֵאִתָּךְ. וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ:
אַתָּה תָּעִיד בְּיִחוּדֶךָ. וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ:
לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימְךָ. וּבִמְלַאכְתֶּךָ אֵין זָר עִמָּךְ:
לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ. בְּחַדֶּשְׁךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְבוֹנוֹתָ:
מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וּמִלִּבְּךָ כָּל פְּעֻלּוֹתֶיךָ:
קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ. וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדַעְנוּ.
שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ:
לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לְחַצְתָּ. וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ:
כִּי הָיִיתָ לִפְנֵי הַכֹּל. וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל:
כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ. כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ:
וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ. וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ:
וְלֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה. וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה:
וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל. רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיוּחָד. יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה כִּמְלַאכְתֶּךָ. כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ:
אֵין יְצִיר זוּלַת יְצִירָתֶךָ. וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתֶךָ (נ״א מלאכתך):
כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּעֲשֶׂה בַּכֹּל. כִּי אַתָּה נַעֲלֵיתָ עַל כֹּל:
אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ. כִּי אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:
אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶּלֶא. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִפָּלֵא:
מִי כָמוֹךָ נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֱלֹהִים לְבַדְּךָ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת:
אֵין אוֹתוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹתֶיךָ. אַף אֵין מוֹפֵת כְּמוֹ מוֹפְתֶיךָ:
אֵין תְּבוּנָה כִּתְבוּנָתֶךָ. אֵין גְּדֻלָּה כִּגְדֻלָּתֶךָ:
כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וְגָבְהוּ דַּרְכֵי אָרְחוֹתֶיךָ:
אֵין גַּאֲוָה כְּמוֹ גַּאֲוָתֶךָ. אַף אֵין עֲנָוָה כְּעַנְוָתֶךָ:
אֵין קְדֻשָּׁה כִּקְדֻשָּׁתֶךָ. אֵין קְרֵבוּת כְּמוֹ קְרֵבוּתֶךָ:
אֵין צְדָקָה כְּמוֹ צִדְקָתֶךָ. אֵין תְּשׁוּעָה כִּתְשׁוּעָתֶךָ:
אֵין זְרוֹעַ כִּזְרוֹעוֹתֶיךָ. אֵין קוֹל כְּרַעַם גְּבוּרוֹתֶיךָ:
אֵין רַחֲמִים כְּרַחֲמָנוּתֶיךָ. אֵין חֲנִינוּת כַּחֲנִינוּתֶךָ:
אֵין אֱלָהוּת כֵּאלָהוּתֶךָ. וְאֵין מַפְלִיא כְּשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
כִּי שְׁמוֹתֶיךָ אֵלִים מְרוּצִים. בְּזָכְרְךָ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים:
וְאַשָּׁף וְחַרְטוֹם לֹא יְלַחְצוּךָ. וְכָל שֵׁם וְלַהַט לֹא יְנַצְּחוּךָ:
לֹא יְנַצְּחוּךָ כָּל הַחֲכָמִים. כָּל הַקּוֹסְמִים וְהַחַרְטֻמִּים:
אַתָּה מֵשִׁיב לְאָחוֹר חֲכָמִים. לֹא יוּכְלוּ לְךָ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים:
לְהָשִׁיב לְאָחוֹר מְזִמּוֹתֶיךָ. לְהָפֵר עֲצַת סוֹד גְּזֵרָתֶךָ:
מֵרְצוֹנְךָ לֹא יַעֲבִירוּךָ. לֹא יְמַהֲרוּךָ וְלֹא יְאַחֲרוּךָ:
עֲצָתְךָ תָּפֵר עֲצַת כָּל יוֹעֲצִים. וְעֻזְּךָ מַחֲלִישׁ לֵב אַמִּיצִים:
אַתָּה מְצַוֶּה וּפַחְדְּךָ מַשְׁוֶה. וְאֵין עָלֶיךָ פָּקִיד מְצַוֶּה:
אַתָּה מְקַוֶּה וְאֵינְךָ מְקַוֶּה. לְךָ כָּל מְקַוֶּה נֶפֶשׁ תִּרְוֶה:
וְכָל הַיְצוּרִים וְכָל עִנְיָנָם. וְכָל יְקָר אֲשֶׁר בְּךָ אֵין דִּמְיוֹנָם:
לֹא מַחְשְׁבוֹתָם מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. כִּי אֵין בּוֹרֵא זוּלָתֶךָ:
וְאֵין דִּמְיוֹן נִפְלָא אֱלֹהֵינוּ. וְאֵין חֵקֶר נִשְׂגָּב אֲדוֹנֵנוּ:
סָתוּר מִכָּל סָתוּר וְעָמוֹס. מִכָּל עָמוּס וּמִכָּל כָּמוּס:

דַּק מִכָּל דַּק וְצָפוּן מִכֹּל. צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל יָכוֹל:
נִשְׂגָּב מִכָּל נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם. מִכָּל נֶעְלָם וּשְׁמוֹ לְעוֹלָם:
גָּבוֹהַּ מִכָּל גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן. מִכָּל עֶלְיוֹן וּמִכָּל חֶבְיוֹן:
חָבוּי וְעָמוֹק מִכָּל עָמוֹק. לֵב כָּל דַּעַת עָלָיו חָמוּק:
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה. יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל מְאוּמָה:
לֹא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמֶּה. לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמֶה:
מִקְרֶה וְַרְעַד וְשִׁנּוּי וְטָפֵל. וְחֶבֶר וּמִסְמָךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל:
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וְצֶבַע. וְלֹא כָּל טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע:
לָכֵן נְבוֹכוֹת כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת. וְנִבְהָלוֹת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת:
וְכָל שַׂרְעַפִּים וְכָל הַרְהוֹרִים. נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁיעוּרִים:
מִלְּשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְּהַגְבִּילֵהוּ. מִלְּתָאֲרֵהוּ וּמִלְּפַרְסְמֵהוּ:
בְּכָל שִׂכְלֵנוּ חִפַּשְׂנוּהוּ. בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא:
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ. אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ:
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד. חַי וְכֹל יוּכָל וְחָכָם מְיוּחָד:
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֵם. עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם:
בַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָל מְאוּם אֶת כֹּל. יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹּל יָכוֹל:
כַּאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם:
בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּחַדְּשׁוֹ כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם:
כַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֵם לְכֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי (וְקַיָּם) לְעוֹלָם:
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ. בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְּסִפּוּרֵנוּ:
לְמַמָּשׁ וְגוֹדֶשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ. לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ:
וְלֹא נְחַשְּׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב. וְלֹא לְמִין וְכָל אוֹן וּלְכָל נִקְצָב:
כָּל* הַנִּבְרָאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים. וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים:
וְשֶׁבַע כַּמִּיּוֹת וְשֵׁשֶׁת נִדּוֹת. וְשָׁלֹשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת:
הֵן כַּבּוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד. כִּי הוּא בְּרָאָם כֻּלָּם יַחַד:
כֻּלָּם יִבְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ. הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ:
וְאַתָּה תַּעֲמוֹד וּתְכַלֶּה כֻּלָּם. כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם:

---

*) כל הנראי' וכו' הל' הזה בעצמו הוא ל' ר' סעדי' גאון ז"ל במאמר שני מספרו האמונו', ונלאו המפרשים כולם לעמוד על סודו להעדר ידיעתם בחכמת ההגיון, לכן אבארהו: ידוע כי

אַתָּה לְבַדְּךָ יוֹצֵר כֹּל הוּא. וְלֹא יִדְמֶה מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂהוּ׃
כָּל הָאֲרָצוֹת לֹא יְכִילוּךָ. וְאַף שָׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ׃
אָז (נ"א אַף) יְחִילוּ מַיִם חַיִּים. מִפָּנֶיךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃
רָעֲשָׁה אֶרֶץ וְנָסוּ מָיִם. וְנָטְפוּ (מַיִם) מִן הַשָּׁמָיִם׃
נוֹטֶה לְבַדְּךָ הַשָּׁמָיִם. רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם׃
עָשִׂיתָ כָּל חֶפְצְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא נִצְרַכְתָּ עֵזֶר כְּנֶגְדֶּךָ׃
סוֹעֵד אֵין מִי יִסְעָדֶךָ. הַכֹּל מִמְּךָ וּמִיָּדֶךָ׃
כֹּחֲךָ אָז כֵּן עַתָּה וְדַעְתְּךָ. וּלְעוֹלָם כָּל כְּבוֹדְךָ אִתָּךְ׃
וְלֹא יָעַפְתָּ וְלֹא יָגַעְתָּ. כִּי בִמְלַאכְתְּךָ לֹא עָמַלְתָּ׃
כִּי בִדְבָרְךָ כָּל יְצוּרֶיךָ. וּמַעֲשֵׂה חֶפְצְךָ בְּמַאֲמָרֶיךָ׃
וְלֹא אִחַרְתּוֹ וְלֹא מִהַרְתּוֹ. הַכֹּל עֲשִׂיתוֹ יָפֶה בְּעִתּוֹ׃
מִבְּלִי מְאוּמָה כֹּל חִדַּשְׁתָּ. וְאֶת הַכֹּל בְּלִי כֹל (נ"א כלי) פָּעָלְתָּ׃
וְעַל לֹא יְסוֹד הַכֹּל יָסַדְתָּ. בִּרְצוֹן רוּחֲךָ כֹּל תָּלִיתָ׃
זְרוֹעוֹת עוֹלָם אֶת כֹּל נוֹשְׂאוֹת. מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְאֵינָם נִלְאוֹת׃
בְּעֵינֶיךָ לֹא דָבָר הוּקְשָׁה. רְצוֹנְךָ כָּל דְּבַר רוּחֲךָ עוֹשָׂה׃
לִפְעֻלָּתְךָ לֹא דָמִיתָ. אֶל כָּל תּוֹאַר לֹא שָׁוִיתָ׃
וְלֹא קָדְמָה לִמְלַאכְתְּךָ מְלָאכָה. חָכְמָתְךָ הִיא הַכֹּל עָרְכָה׃
לִרְצוֹנְךָ לֹא קִדְּמוּ וְאִחֲרוּ. וְעַל חֶפְצְךָ לֹא נוֹסְפוּ וְחָסֵרוּ׃
מִכָּל חֶפְצְךָ לֹא שָׁכַחְתָּ. וְדָבָר אֶחָד לֹא חִסַּרְתָּ׃
לֹא הֶחֱסַרְתָּ וְלֹא הֶעֱדַפְתָּ. וְדָבָר רֵק בָּם לֹא פָּעָלְתָּ׃
אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וּמִי הִתְעִיבָם. וְשֶׁמֶץ דָּבָר לֹא נִמְצָא בָם׃
הַחִלּוֹתָ בְּחָכְמָה עֲשִׂיתָם. בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת כִּלִּיתָם׃
מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עֲשׂוּיִם. בֶּאֱמֶת וּבְיוֹשֶׁר וְטוֹב רְאוּיִם׃

כי כל הנמצאים לא ימלטו מהיותם או עצם או מקרה, ומבואר בהגיון להרמב"ם שער י' וברוח חן לאבן תבון פ"י ובפירושו למלות זרות למורה כי הסוגים העליוני' לכל הנמצאי' הם י' מיני' אשר קראו עשר' מאמרות, והסוג העליון והראשון הוא העצם, והתשעה האחרים הם מקרים המשיגים לעצם והם הכמות והאיכות והמצטרף והאנה והמצב והמתי הוא הזמן והלו הוא הקנין והפועל והמתפעל; ויאמר בן רשד כי במאמר הכמות מלאו שבעה מיני' והם המספר, והגשם, והשטח, והקו, והמאמרים, והזמן, והמקום; ומספר מיני הפועל והמתפעל הם ששה כמספר מיני התנועות והנדידות המשיגים לעצם בהשתנותו, שנים מהם במאמר העצם והם ההווי' וההפסד שהם שנוי ימצאו בעצם

ונגד

הִקְדַּמְתָּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ · רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:

כִּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ · הֲלֹא מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ:

וְעַד לֹא כָּל חַי הוּכַן לְכַלְכֵּל · לִפְנֵי אוֹכֵל תִּתֵּן אֹכֶל:

וּמָזוֹן וּמָכוֹן תַּעֲשֶׂה בְּפִי כֹל · צָרְכֵי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל:

שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים · אָז הֱכִינוֹתָם לָאַחֲרוֹנִים:

אָז עָטִיתָ אוֹר כַּשַּׂלְמָה · אַחַר מְאוֹרוֹת מִטּוּל שַׂלְמָה:

בְּטֶרֶם כָּל יְצוּר מְאוֹד גָּדַלְתָּ · וְאַחַר כֹּל מְאוֹד נִתְגַּדַּלְתָּ:

אָז כְּאַיִן לְבוּשׁ הוֹד וְהָדָר לוֹבֵשׁ · עַד לֹא אוֹרֵג גֵּאוּת לָבֵשׁ:

אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכִמְעִיל עוֹטֶה · שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה נוֹטֶה:

עָשִׂיתָ בָּם לְאוֹרִים דְּרָכִים · וְרָצוֹא וָשׁוֹב בְּנַחַת מְהַלְּכִים:

הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם לְמָיִם · בִּמְתִיחַת רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם:

מְזוֹנוֹת מְעוֹנוֹת לְשֶׁרֶץ מָיִם · וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל (פְּנֵי רְקִיעַ) הַשָּׁמָיִם:

עֵשֶׂב וְחָצִיר לָבְשָׁה אֲדָמָה · מַאֲכָל לְחַיָּה וּלְכָל בְּהֵמָה:

בְּקֶרֶן שָׁמֶן גַּן נָטַעְתָּ · אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ:

עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עָשִׂיתָ לוֹ · דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ:

כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּיָדוֹ תַּתָּה · וְתַחַת רַגְלָיו הַכֹּל שַׁתָּה:

לְהַעֲלוֹת מֵהֶם בָּקָר וָצֹאן · עַל מִזְבַּחֲךָ יַעֲלוּ לְרָצוֹן:

עָשִׂיתָ לוֹ כְּתֹנֶת לְשָׁרֵת · לְהַדְרַת קוֹדֶשׁ וּלְתִפְאָרֶת:

שַׂמְתָּ בְּקִרְבּוֹ חָכְמַת אֱלֹהִים · כִּי יְצַרְתּוֹ לְךָ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים:

לֹא מָנַעְתָּ עַל פְּנֵי אֲדָמָה · צָרְכֵי אָדָם וְכֻלָּם בְּחָכְמָה:

מַעֲשֶׂיךָ מְאֹד רַבּוּ וְגָדְלוּ · וְשִׁמְךָ יְיָ כֻּלָּם יְהַלֵּלוּ:

רַבּוּ וְגָדְלוּ מְאֹד מַעֲשֶׂיךָ · יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ:

כֹּל פָּעַלְתָּ לְמַעֲנֶךָ · וְלִכְבוֹדְךָ כָּל קִנְיָנֶךָ:

מלך עצמו והוא שיפשוט צורה וילבוש צורה אחרת ונשתנה מעצם אל עצם אחר, ושני' מהם במאמר הכמות והם הצמיחה והיינו השינוי מקטנות לגדלות, וההיתוך והוא שינוי מגדלות לקטנות, ואחד במאמר האיכות והוא השינוי בתכונותיו ממראה אל מראה או מקור אל חום וכדומה, והוא הנקרא שינוי בסתם, ואחד מהם במאמר האנה והוא ההעתק ממקום אל מקום; ויאמר עוד כי לכל גזירה ר"ל לכל מאמר גוזר וחותך יתכנו ג' מיני ביאור, ביאור בגדר והוא אשר יתקבר מסוג והבדל כאמרנו האדם הוא חי מדבר, וביאור בחוק והוא המתקבר מסוג וסגולה או מקרה כאמרנו האדם הוא חי צוחק או חי כותב וכדומה, וביאור איננו לא בגדר ולא בחק והוא המתקבר ממין ומקרה כאמרנו

כראובן

אָז כַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ. יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ׃
וְעַל כָּל פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה. חֲסִידֶיךָ בְּכָל עֵת יְבָרְכוּכָה׃
בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם. אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם׃
כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ. רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ׃
וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ. לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ׃
עַל כָּל אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹת בָּהֶם. שְׁפָטִים גְּדֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם׃
בְּבָקְעֲךָ יַם סוּף עַמְּךָ רָאוּ. הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ׃
נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לָךְ. שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גָּדְלָךְ׃
וְדִבַּרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם. וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם׃
יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר. בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבַר׃
נָתַתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם. וְכֶעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מָיִם׃
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים. יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים׃
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת. אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת׃
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן. וּמֵחַלְמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן׃
בְּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ. וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ׃
וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ. יָמִים צֵדָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ׃
כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק. אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק׃
וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמְּרוּ. לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ׃
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ. יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ׃
הֵטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים. כֵּן תֵּטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים׃
יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ׃
אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵטִיב. וְנוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵטִיב׃
יְיָ תִּבָּנֶה עִירְךָ מְהֵרָה. כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא׃
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ. וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ׃
זִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבְּחָה. וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה׃

ברעיון שהוא אדם לבן או סופר מהיר; ושלש עתות הם החולף והווה והעתיד, ושלש מדות הם הם הידועות בשם ג׳ רחקים שהם האורך והרוחב והעומק, והם צורת הקו והשטח והגשם; והנה הענינים הנזכרים הם מקיפים כל הנמצאות עם משיגיהם ומשיגי משיגיהם וכולם שינויים בגשמים ובמקריהם לכן אין גם אחד מהם בבורא ית׳ כי הוא בורא כל עצם וכל מקרה והוא מרומם מכל שינוי והשתנות ואין כח ברעיון לתפוס בו כל תמונה׃

וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ· כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:
וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ· הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ:
בְּהַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה· עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:
וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבֹרָךְ· כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ:
וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי· וַאֲבָרְכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם· מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם· וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיָי: עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא: וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

שִׁיר הַכָּבוֹד·

כשפותחים ארון הקדש לאנעים זמירות יש לאמר ד' פסוקים אלו.

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד:
מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה:
שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד:
מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה:

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג· כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶךָ· לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ· הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת· וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:

יג"ס א"ב.

אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ· אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ· דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ· כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

דְּמוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ · וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:
הַמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת. הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:
וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת · וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:
חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ · הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:
טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא. וּקְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:
יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי · וְהוּא יִהְיֶה לִי לַעֲטֶרֶת צְבִי:
כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ. וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:
לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה · אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:
מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת. קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:
נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ · יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:
סְגֻלָּתוֹ תְּהִי בְיָדוֹ עֲטֶרֶת. וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:
עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם · מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם:
פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו. וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:
צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם · פּוּרָה בְּדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:
קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו. תְּמוּנַת יְיָ לְנֶגֶד עֵינָיו:
רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר · יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר:
רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ. דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ:
שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ · וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:
תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת. וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת:
תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ · כְּשִׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:
בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:
וּבְבִרְכָתִי תְנַעַנַע לִי רֹאשׁ · וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ:
יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ. כִּי נַפְשִׁי תַּעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

כשהחזן אומר ומפני חטאנו תאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכל טפה וטפה קרי שיצא ממני לבטלה ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא במקום מצוה בין באונס ובין ברצון והנשמות העשוקות בקליפות הנפוצים מארבע כנפות הארץ והנשמות דאזלין ערטלאין הנפזרים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית מקדשנו וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו תפליטם הקליפות כל הניצוצות הקדושות שבעולם ויחזרו לקבצם בקדושה שנית וקרב פזורנו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ ויקוים בנו מקרא שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך ויקוים בנו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל ימי עולם בכח השם הקדוש הזה בי"ט ובשם הקדוש הזה חב"ו היוצא מפסוק 'חיל 'בלע 'ויקיאנו שתחזירם למקום קדושה ויגאלנו גאולת עולם לחבר האוהל להיות אחד:

אין נשיאת כפים בפחות מעשרה והכהנים מן המנין. אפי' מתפללין בבית שאין שם ס"ת נושאין כפיהם. נתפשט המנהג באלו המדינות שאין הכהנים נושאים כפיהם אלא בימים טובים שהם ימי שמחה וטוב לב הוא יברך כי צריך שיהיה המברך בשמחה, ומטעם זה האבל אינו נושא את כפיו, וצריך האבל לצאת מבה"כ כשהכהנים רוחצין ידיהם לעלות לדוכן, שלא יהא בבה"כ כשהש"ץ קורא כהנים שלא יעבור בג' עשה. כהן שעומד בתפלה והחזן מגיע לרצה פוסק ועולה, ואם יש שם כהנים אחרים אינו פוסק. לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים. ואע"פ שנטל ידיו שחרית חוזר ונוטל ידיו. והלוי ייצק מים על ידיו, אם אין לוי בבה"כ ישפכו הבכורים המים על ידיהם, ואם אין בכור בבה"כ ולא לוי ישפוך הכהן עצמו על ידיו ולא ישראל. כשמתחיל הש"ץ רצה יעקרו הכהנים שבבה"כ רגליהם לעלות לדוכן, וכשעומדין על הדוכן יאמרו זה.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה הברכה הזאת

שצויתנו לברך את עמך ישראל [לכהנים] | שצוית הכהנים לברכנו [להעם]

ברכה שלמה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם:

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה מפי הציבור אמן שלאחר הטוב שמך וכו' כדי שיענו הציבור אמן על תרווייהו. ועומדים הכהנים עם פניהם כלפי היכל עד שיתחיל הש"ץ כהנים בקול רם ואז מחזירין פניהם כלפי העם ולא יחזירו פניהם בין בתחלה בין בסוף אלא דרך ימין ומברכין.

ומגביהין ידיהם כנגד כתפיהם ופושטין ידיהם וחולקין אצבעותיהן, ומכוונין לעשות ה' אוירים בין שני האצבעות לשני אצבעות אויר אחד ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל לקיים מציץ מן החרכים. אין לכהנים לנגן אלא ניגון אחד מתחלה ועד סוף, כדי שלא יבואו לידי טירוף דעת. בשעה שהכהנים מברכין את העם לא יביטו ולא יסיחו דעתם אלא יהא פניהם כלפי מטה כמו שעומדין בתפלה. אלו עקומות שהכהנים הופכין פניהם

לדרום ולצפון: **יברכך. וישמרך. אליך. לך. שלום.**

וצריך הכהן לכוון במלת יברכך שהאל ית"ש ישפיע חכמה על ישראל. ובמלת וישמרך יכוין שהאל ית"ש יתן בנים לישראל. ובמלת יאר יכוין שהאל ית"ש יוסיף חיים לישראל. ובמלת ויחנך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בנשיאת חן. ובמלות ישא ה' פניו אליך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בעושר וממשלה. ובמלות וישם לך שלום יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בברכת שלום כמשמעו.

ע"כ מצאתי כוונות האלו כתובים בשם ספר יצירה, ונראה שעל כן נהגו קדמונינו להאריך קצת בניגונים לכוין כל אלה והם כוונות הפשוטות שכל כהן יכול לכוין בזה, ומי שבא בסוד ה' ימלא כוונות גדולות על פי הסדר בכתבי האר"י ז"ל.

וכל אדם יכוין לברכת כהנים ויהא פניו כלפי הכהנים ולא יסתכל בהם. והאנשים הנוהגים לאמר פסוקים מעין כל מלה ומלה של ברכה יהיו נזהרים לאמרם בשעה שהש"ץ מנגן דוקא אבל לא כשהכהני' מנגנים. והש"ץ מקרא את הכהנים מלה במלה עד שסיימו פסוק ראשון, ואז הקהל עונין אמן, וכן אחר פסוק שני ואחר פסוק שלישי:

רצה לש"ץ.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הש"ץ מסיים **בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד:** מודים וכו'.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

---

*) והערב עליך כנ"ל, כמש"כ הקהס ראב"ע נאחות רף כ"ט ב', וכ"כ וי"יצ.

נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת
ערב ובקר וצהרים· הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם
כי לא תמו חסדיך מעולם קוינו לך:
ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד:
בר״ה וי״כ וכתוב לחיים טובים כל בני בריתך:
וכל החיים יודוך סלה ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו
ועזרתנו סלה· ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות:
אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי
משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו ש״ץ בקול כהנים עם קדושיך כאמור:
והכהנים מברכין ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
בקדשתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה:

ש״ץ מקרא.

יברכך יברכך יי מציון עושה שמים וארץ:

יי יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ:

וישמרך שמרני אל כי חסיתי בך: כשהכהני׳ מנגני׳ וישמרך אומרי׳ זה.

רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מה
הוא יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שיהיו כל חלומותי עלי ועל
כל ישראל לטובה בין שחלמתי על עצמי ובין שחלמתי על אחרים ובין
שחלמו אחרים עלי אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקימו בי ובהם
כחלומות יוסף הצדיק. ואם צריכים רפואה רפאם כחזקיהו מלך יהודה
מחליו וכמרים הנביאה מצרעתה וכנעמן מצרעתו וכמי מרה על ידי
משה רבינו וכמי יריחו על ידי אלישע. וכשם שהפכת את קללת בלעם
הרשע מקללה לברכה כן תהפך כל חלומותי עלי ועל כל ישראל
לטובה ותשמרני ותחנני ותרצני: אמן.

יאר אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה:

יי יי יי אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת:

פניו פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני:

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש"ע.

יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ. וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל׀ לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם שָׁלוֹם׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלל שלום סרבון רק יאמר זה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת הסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויהרהר השמות הללו במחשבתו ואל יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי

נשמעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך. ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי

(וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי)

בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ

הכהנים יזהרו בנעילת מנעליהם שלא יגעו בהם בידים ואם נגעו יזהרו ליטול ידיהם.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

למשוך ידיה' פֿאָן דען איין ווין נאכגעדרוקטן מחזורי' אשר קללת החרמות רבוצה עליה'.

כרוז שהוכרז בק"ק פ"פ דמיין יע"א בשם האב"ד רבינו הזקן הגאון המפורסם החסיד והעניו מופת דורינו וכליל תפארתנו אדונינו מורינו ורבינו מוהר"ר פינחס הלוי איש הורוויץ זצוק"ל.

שמעו נא אחינו בני ישראל!

עז איזט בעפֿאָהלן אויסצורופֿן בשם הגאון אב"ד כר"ו, מאחר דאָס איש אחד דורך אָפֿענטל(יכן) דרוק בעקאַננט געמאַכט האַט דאַס ער המחזורים הנחמדים הנדפסי' ברעדלהיים עם הביאור והפירוש אשכנזי אשר ייסד התורני הר"ר וואלף היידנהיים נאַכדרוקען וויל, אויך וועלכע מחזורים הגאון אב"ד כר"ו בחדש אלול תקס"ג העבר לא לבד הסכמה וחרם געגעבן האַט שלא ישיג שום אדם גבולם לדפוס או להדפיס אותם משך כ"ה שני', אף גם זאת האַט הגאון אב"ד כר"ו ואותן ההסכמות והחרמות מכמה גאוני ארץ אשר קדמוהו בהסכמותיהם, ה"ה הרב הגאון מוהר"ר נח חיים צבי זצ"ל, אשר הי' אב"ד בק"ק א"ה"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק ראַטטערדאַם מוהר"ר ארי' ליב ברעסלוי כר"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק האַגוי מוהר"ר משה טובי' כר"ו, והרב הגאון אשר הי' יושב מקדם על כס ההוראה בק"ק פפ"דא מוהר"ר נפתלי הירש לבית קאַצנאַילנבאָגען כר"ו.

כל אלה דברי ההסכמות והחרמות האַט הגאון אב"ד כר"ו דורכגעזעהן אונד עס חרם של מאמר ומקיים געוועזן. ואחריהם החזיקו אב"ד דק"ק א"ה"ו ה"ה הרב הגאון מוהר"ר צבי הירש מזאַמשט כר"ו, ואב"ד דק"ק לונדן הרב הגאון מוהר"ר שלמה כר"ו בן הגאון מוהר"ר צבי זצ"ל, ואב"ד דק"ק פפ"דא הרב הגאון מוהר"ר יהודה ליב מרגליות כר"ו.

ע"כ לאָסט הרב הגאון אב"ד כר"ו עוד פעם מכריז ומודיע זיין בחרם הגדול כחרם יהושע ב"נ דאַס זיך קיינר אונטרשטעהן זאָלל ע"י גירי' וגירי גירי דילי' המחזורי' הנ"ל בשום אופן נאַכצודרוקן, ולא לבד זאָלל החרם הנ"ל על המדפיס אלזיין, זאָנדערן ווער נור איין מסייע דאַבייא זיין אַמאַג לתמוך יד עוברי עבירה וחרמים, ומכ"שכ ווער זיך אויך זאָלכע מחזורים פרענומערירט אָדר קויפֿן ווייל כאמור בפירוש בהסכמות מגאוני ארץ הנ"ל שהחרם יחול לא לבד על המדפיס והמסייעי' לו והמתעסקי' עמו כ"א גם על הקונה אותם, ומי שיעבור על זה ענוש יענש כענין אשר מעל בחרם ויחולו עליו כל האלות והקללות הכתובות בספר התורה הזאת, וכל ישרא' ישמעו ויראו ולא יזידון לעשות כדבר הרע הזה, ויהיו נקיים ותבוא עליהם ברכת טוב.

אזהרה אחר אזהרה

לרבינו הגדול הגאון האמתי עטרת תפארת ישראל אב"ד ור"מ דק"ק פפ"דמ יע"א בנו של הרב הגאון הנ"ל.

ואלה מוסיף על הראשוני'. יען כי שמענו בקול מבשר ממדפיס אחד עם בעל הנהה של… אשר הודיעו לרבים איך שהמה נכנסו למלאכה להדפיס המחזורים הנ"ל בלי רשות החכם המחבר… כרו' ובדו לעצמ' התרות במקו' איסור ושמא יתפתו מן בני עמנו ע"י דברי שוא ומדוחים ויבואו לקחת… מן המחזורים מהדפסה האסור' וילכדו ח"ו במצודות החרמות והשמתות הפרושות עליהם… ראיתי שמוטל עלי ועל כל העומד בפרץ להודיע לרבים כי ההסכמות והחרמות הנ"ל כולם… בתקפם עומדים בכל מקום ואין רשות לשום אדם לעבור עליהם בשום אמתלא שבעולם, והננ… מזהיר לבלתי קחת מן המחזורים הנ"ל הנדפסים שלא ברשות, ושלא להיות בהם שום עסק… המתפלל מתוכם תפלתו תהי' להטאה ולשומעים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב.

פה ק"ק פפ"דמ יע"א ו' ב' ד' אלול תקס"ז לפ"ק. d. 7. Sept. 1807.

הק' צבי הירש הלוי איש הורוויץ.

ספר
קרובות
הוא
מחזור

מסודר בשלימות הסידור ומדויק בתכלית הדיוק

מאת

וואלף בן שמשון הלוי היידענהיים

רעדעלהיים

בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם.

מחזור

ליום שני של ראש השנה

לבני פולין פיהם ומעהרין יצ"ו·

מדויק היטיב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזית·

וכל הענינים הנהוגים בעת הזאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת·

רעדעלהיים

שנת תקצ"ב לפ"ק·

(מהדורא תמינאה.)

נייע, דורכאויז פערבעססערטע אונד פערמעהרטע אָריגינאַלאויפלאַגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey von W. Heidenheim. 1832.

תפלה לשליח צבור,

לאומרה בכונה וברתת ובחרדה קודם התפלה.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן שַׁדַּי מֶלֶךְ עֶלְיוֹן קַבֵּל שַׁוְעָתִי בְּרָצוֹן וּבְאִמּוּץ הַלֵּב. כוז"ו במוכסז כוז"ו אֶחָד אֵל חַי הַדַּיָּן אֱמֶת שׁוֹפֵט צֶדֶק רַחוּם וְחַנּוּן. רַחֵם עָלַי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי הַיּוֹם אֲשֶׁר אֶתְפַּלֵּל בַּעֲדִי וּבְעַד בֵּיתִי וּבְעַד עֲדָתִי הַמַּסְכִּימִים עִמִּי בִּתְפִלָּתִי וְתִכְלוֹל תְּפִלָּתִי עִם הַתְּפִלּוֹת הַיְשָׁרוֹת וְהַנְּקִיּוֹת אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל. וְתַחְתּוֹר תַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ כְּמוֹ שֶׁחָתַרְתָּ לִתְפִלַּת מְשֶׁה (נ"א מְנַשֶּׁה). וְאַל יֵבוֹשׁוּ בִי שׁוֹלְחַי וְלֹא אֲנִי בָּהֶם. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי. אָמֵן סֶלָה: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ אָיוֹם שֶׁתִּתֶּן לִי קוֹל נָעִים וְעָרֵב הַיּוֹם וְאַל יִפְסוֹק קוֹלִי וְאַל יִחַר גְּרוֹנִי וְיִהְיֶה קוֹלִי נָעִים וְחָזָק כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק: אמן סלה:

תפלה אחרת לש"ץ.

הִנְנִי הֶעָנִי מִמַּעַשׂ וְנִרְעָשׁ וְנִפְחַד מִפַּחַד יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל בָּאתִי לַעֲמוֹד וּלְחַנֵּן לְפָנֶיךָ עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלָחוּנִי וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי כְדַאי וְהָגוּן לְכָךְ. עַל כֵּן אֲבַקֶּשְׁךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. יְיָ יְיָ. אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֱלֹהִים. שַׁדַּי אָיוֹם וְנוֹרָא. הֱיֵה נָא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ לַעֲמוֹד וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלַי וְעַל שׁוֹלְחַי. וְנָא אַל תַּפְשִׁיעֵם בְּחַטֹּאתַי וְאַל תְּחַיְּבֵם בַּעֲוֹנוֹתַי כִּי חוֹטֵא וּפוֹשֵׁעַ אָנִי וְאַל יִכָּלְמוּ בִּי בִּפְשָׁעַי וְאַל יֵבוֹשׁוּ בִי וְאַל אֵבוֹשָׁה בָהֶם וְקַבֵּל תְּפִלָּתִי כִּתְפִלַּת זָקֵן וְרָגִיל וּפִרְקוֹ נָאֶה וּזְקָנוֹ מְגֻדָּל וְקוֹלוֹ נָעִים וּמְעוּרָב בְּדַעַת עִם הַבְּרִיּוֹת. וְתִגְעַר בְּשָׂטָן לְבַל יַשְׂטִינֵנוּ. וִיהִי נָא דִגְלֵנוּ עָלֶיךָ אַהֲבָה. לְכָל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה בְאַהֲבָה. וְכָל צוֹמוֹתֵינוּ וְעִנּוּיֵינוּ הֲפוֹךְ לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ. וְאַל יְהִי שׁוּם מִכְשׁוֹל בִּתְפִלָּתִי:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה שֶׁכָּל הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי תְפִלּוֹת יָבִיאוּ תְּפִלָּתִי לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ וְיָפִיצוּ אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ בַּעֲבוּר כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים וּבַעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים בא"י שומע תפלה:

קבלה מר"ת לומר ד' פסוקים אלו, קודם שמתחיל הש"ץ המלך וקודם הקדיש:

יָדַעְתִּי יְיָ כִּי צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי:

הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה:

וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיְיָ תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ:

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה:

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קה"ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

והקהל עונים יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר· וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה· וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: (יחיד אומר אל מלך נאמן).

דברים ו' ד'.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה· אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ

וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים יא וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

במדבר טו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי

והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם: יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבולע האל״ף.

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו כי הוא יי אלהינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו הפודנו מיד מלכים מלכנו הגואלנו מכף כל־העריצים האל הנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל־אויבי נפשנו העושה גדלות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר, השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו, העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותת ומופתים באדמת בני חם המכה בעברתו כל־בכורי מצרים ויוצא את־עמו ישראל מתוכם לחרות עולם: המעביר בניו בין גזרי ים־סוף את־רודפיהם ואת־שונאיהם בתהומות טבע: וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם:

מי־כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא: מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה זה אלי ענו ואמרו: יהוה ימלך לעלם ועד:

ונאמר כי־פדה יי את־יעקב וגאלו מיד חזק ממנו. ברוך אתה יי גאל ישראל:

השכיבנו יי אלהינו לשלום והעמידנו מלכנו לחיים ופרוש עלינו סכת שלומך ותקננו בעצה טובה מלפניך והושיענו למען שמך והגן בעדנו והסר מעלינו אויב דבר וחרב ורעב

וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם׃

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃
כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃

הש"ץ אומר חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ זָכְרֵנוּ לַחַיִּים׃ מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים׃ וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים׃ לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים׃
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃
וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל

מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

(כשחל י"ט במוצאי שבת מוסיפין זה:

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה. וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל. וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין

קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. יוֹם תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ · וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל־)בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ·

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה: פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן

אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

סדר קידוש·

סברי מרנן ורבנן ורבותי·

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו· וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה יוֹם תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם· כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים· וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן׃

בְּמוֹצָאֵי שבת מוסיפין נר והבדלה. אַם מוצאי שבת זַאגט מאַן אויך דיעזעס.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה· בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ· הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

עלינו, יגדל.

קודם שיכנס לבה"כ ישהה מעט בעזרת בה"כ ויאמר:
בעפאָר מאַן אין דיא שולע געהט, זאַגט מאַן:

וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ:

אז ילך בנחת ולא בפתע פתאו' ויאמר: דאַן געהט מאַן מיט אַנשטאַנד היניין אונד זאַגט:

בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ:

כשיכנס לבה"כ יאמר: נאַך דעם איינטריטט אין דיא שולע זאַגט מאַן:

מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל: וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ: יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ: וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֶבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשִׂי: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

נקבה לר' שלמה בן גבירול. ג' תנועות ויתד וג' תנועות.

שַׁחַר אֲבַקֶּשְׁךָ· צוּרִי וּמִשְׂגַּבִּי אֶעֱרוֹךְ לְפָנֶיךָ· שַׁחְרִי וְגַם־עַרְבִּי:
לִפְנֵי גְדֻלָּתְךָ· אֶעְמֹד וְאֶבָּהֵל כִּי־עֵינְךָ תִרְאֶה· כָּל־מַחְשְׁבוֹת לִבִּי:
מַה־זֶּה אֲשֶׁר יוּכַל· הַלֵּב וְהַלָּשׁוֹן לַעֲשׂוֹת וּמַה־כֹּחִי· רוּחִי בְּתוֹךְ קִרְבִּי:
הִנֵּה לְךָ תִיטַב· זִמְרַת אֱנוֹשׁ עַל־כֵּן אוֹדְךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה· נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ בִּי:

אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ: וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל־אֲדֹנָי* אֶתְחַנָּן: הָאִירָה

פניך

*) אדני, כ"ה בכל כ"י וגם נמצא בסדר קל"ד וודאין, וכן העיד הגאון בן הפני מונא בס' אבודרהם וכן הצלב תמ"ש.

פָּנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה[1] תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2] בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

שיר מן ב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות ויתד וב׳ תנועות בדלת וכן בסוגר, ובתוכו רצוף י״ג העקרים על סדר י״ג כתובים הנרשמים.

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדּוּתוֹ:
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־ אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ:
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ:
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ נוֹתֵן לְרָשָׁע רָע כְּרִשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב־חַסְדּוֹ בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

---

[1]) שִׁמְעָה כב״ל ומסור עלי׳ לי׳ ק״ח. [2]) בְּמִישׁוֹר פליגי בית הסופרים והספרים יש מדגישין הב׳ ויש מרפים. והכל דגלתי בו כתומה מאור עינים חלל כי במקלי עברתי (ברחשי׳ לב י) והלל ויחנו במדבר צין (במדבר לג לו).

[3]) גומל לאיש וכו׳, פעורו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו. רז״ה כב״ת אלו העתיר דברים ללח הועיל.

שיר מורכב מיתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ· בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל· אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל· לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה· וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי· לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית· וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי· וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי· מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי· בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי· יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי' המלות מה שמוציא בשפתיו, וכשמזכירו שם הוי' ב"ה יכוין פי' קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין בכתיבתו שהוא הי' הו' ויהי', וכשמזכירו שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בפרגא קהלות אשכנז מתחילים כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּא״יְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן
לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה׃
הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ׃
נק"ק מיץ מוסיפים בא"י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין מ"מ סי' מו)׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי
וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי׃ וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ
לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי
בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רַע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ׃ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃ בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה׃ זֶרַע יִצְחָק

יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן׃

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ׃ אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

רש"ל כי' נוהג לומ' כאן כל הפרש' הראשונ' של ק"ש, מטום שלפעמי' כשאומרי' קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק"ש.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּא"יְ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים׃

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קוֶֹיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ· אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם · וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה · אָבִינוּ
שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא
עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא
אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה
בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ׃

בס"ק אשכנז אומרים כאן ברכו' התור', יברכך, אלו דברי', ויש שא"ס הפסוקי' והשכנ'.

שמות ל'
וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ
נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ
וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם׃ וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃ בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא
יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהֹוָה׃
וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם
לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃ וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד
יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־
הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ׃ וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו
וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר׃

במדב' כ"ח וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ צַו אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי
לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי
בְּמוֹעֲדוֹ׃ וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר
תַּקְרִיבוּ לַיהֹוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

שנים

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם· כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי משֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־משֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטיב היטיב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין. עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה. — אבג"יתץ

קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא. — קרע"שטן

נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם. — נגד"יכש

בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם. — בטר"צתג

חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ. — חקב"טנע

יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ. — יגל"פזק

שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת. — שקו"צית

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

קרבנות מוספין
במדבר כ״ח ט׳. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ עֹלַת שַׁבַּת
בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

איזהו מקומן הוא כמקו׳ למוד, וכן בריית׳ דר׳ ישמעאל לכן צריך ללמדו בינן פפי׳. וכתים פ״ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁלִּזְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן פָּר וְשָׂעִיר שֶׁלְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב׃ ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשֶׁן׃ ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁלְּמוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת׃ כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית· מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי· וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת׃ ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי

מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:
ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת · אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת
אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם
מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי · שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים
מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:
ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין בְּכָל
הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם
מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם
וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן
בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם
נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת · וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד:
שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד ·
הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה
נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה · מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב
אֶחָד · וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים · מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט

וּכְלָל· כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט· מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט· וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ· דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ· וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ· וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

נוטלים הטלית ומתעטפים מעומד, ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת:

ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד׳ פסוקים אלו:

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן:
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם:
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר:
מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב:

ברוך שאמר יש לנגן בקול נעים, וצריך לאמרו בעמידה, וידקדק בקריאתו כמו גבי ק"ש. ואסור להפסיק מתחילת ב"ש עד לאחר י"ש, ואפילו לצורך מצוה, אבל לקדושה ולברכו דהיינו לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולתיבות מודים אנחנו לך, ולקדיש דהיינו לומר יהא שמי' רבא עד יתברך, וגם לעניית אמן אחר דאמירן בעלמא ולעניית אמן אחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, מפסיק, אבל לשאר אמן לא יפסיק.

אם בא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמר' אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואח"כ תהל' לדוד עד מעת' ועד עולם הללוי', ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללוי', ואח"כ הללו אל בקדשו עד כל הנשמ' תהלל יה הללוי', ואח"כ ישתבח, ואם יש לו שהות יותר יאמר הודו לה' עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי יושבי כדי שיתפלל עם הצבור. ואם אין שהות כלל לא יאמר רק ברוך שאמר ותהל' לדוד וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר אור ואין שהות לומר אפילו בדלוג יתחיל ברכת יוצר אור ויקרא ק"ש עם ברכותי' ויתפלל י"ח עם הצבור ואחר י"ח יתחיל הודו לה' וכו' עד ישתבח ולא יאמר ישתבח, ויש אנשים כשבאים לבית הכנסת והצבור מתחילין יוצר אור המה ג"כ מתחילים ישתבח עמהם וזה איסור גמור כי ישתבח נתקן להיות סוף פסוקי דזמרה וברוך שאמר הוא ההתחלה וא"כ אם לא אמר קצת פסוקי דזמרה האיך יאמר ישתבח? לכן טוב ונכון להתחיל יוצר אור.

אם בא לבה"כ ובתוך שיבדוק הציצי' מתחילין הצבו' יוצר אור טוב שיתפלל עם הצבור ולא יבדוק הציצי' ויסמוך על הרוב וחזקתו בדוק. ויאחז הב' ציצי' שלפניו בידו הימנית בשעת אמירת ב"ש וכשיסיי' בתשבחות ינשקם ויניחם בנחת מידו.

כתוב בשל"ה, קודם ברוך שאמר צריך לאמר בפה מלא:
הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם· בָּרוּךְ הוּא· בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית· בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה· בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם· בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ· בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת· בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו· בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח· בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו· וּבְשִׁירֵי

דָּוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת
נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים · מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח
וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

דה״א ט״ז

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו:
שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו:
הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ:
דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל
עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־
הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה
לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ
לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית
עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל
נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים
בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם
אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם
מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־
תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־
יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד
וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ
מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא
לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךְ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךְ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
וְהַלֵּל לַייָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךְ מִמֶּנִּי חַסְדְּךְ וַאֲמִתְּךְ תָּמִיד יִצְּרוּנִי:
זְכֹר־רַחֲמֶיךְ יְיָ וַחֲסָדֶיךְ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז

לאלהים על־ישראל גאותו ועזו בשחקים: נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים: אל־נקמות יי אל נקמות הופיע: הנשא שופט הארץ השב גמול על־גאים: ליי הישועה על־עמך ברכתך סלה: יי צבאות עמנו משגב־לנו אלהי יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בטח בך: יי הושיעה המלך יעננו ביום־קראנו: הושיעה את־עמך וברך את־נחלתך ורעם ונשאם עד־העולם: נפשנו חכתה ליי עזרנו ומגננו הוא: כי־בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו: יהי־חסדך יי עלינו כאשר יחלנו לך: הראנו יי חסדך וישעך תתן־לנו: קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך: אנכי יי אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב־פיך ואמלאהו: אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי אלהיו: ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליי כי גמל עלי:

ראיתי בספר המנהיג לאבן הירחי שאמר: בצרפת נהגו לדלוג בשבתות וי"ט מזמור לתודה וכן בדין שהיו אומרין אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאין ד' הצריכין להודות ואיכה קריבה בשבת וי"ט דנדרים ונדבות אין קריבין בהם, אבל בפרובנצא וספרד אומרין אותו ולא יתכן, עכ"ל, והר"ד אבודרהם ישב מנהג ספרד, אכן מנהגנו שלא לאמרו לא בשבת וי"ט וערב י"כ גם לא בע"פ וחה"מ של פסח, אכן בק"ק מדלגי' רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילי' הריעו ליי וגו'.

בשבת ובי"ט מוסיפים מזמורים אלו ובפולין וק"ק אשכנז גם בהושענא רבה.

יט

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת
יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב
רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:
גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ:
זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ:
חֹנֶה מַלְאַךְ יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ:

יְראוּ אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו:
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב:
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם:
מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב:
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה:
סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ:
עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם:
פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם:
צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם:
קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ:
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה:
שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה:
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ:
פֹּדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ:
צ תְּפִלָּה*) לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ
בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם׀ הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא
וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם
אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ
בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ:
כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּ°) עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ
עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ
שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם

*) פר׳ נקראת במלאכים והא׳ נעלם. °) שתה ק׳.

בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז חִישׁ
וַנָּעֻפָה: מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ
כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהֹוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־
עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ:
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ
פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:
צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהֹוָה מַחְסִי
וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר
הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה
אֲמִתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר
בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף
וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת
רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְהֹוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ:
לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו
יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־
תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר
וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי:
יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ:
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וכו'.
קלה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהֹוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהֹוָה: שֶׁעֹמְדִים
בְּבֵית יְהֹוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב יְהֹוָה זַמְּרוּ
לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי
אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהֹוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כָּל אֲשֶׁר־

חָפֵץ יְהֹוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת:
מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ
מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה:
שָׁלַח ׀ אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־
עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן ׀
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן:
וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהֹוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
יְהֹוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יָדִין יְהֹוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם:
עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא
יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף
אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ
בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהֹוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ
אֶת־יְהֹוָה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהֹוָה יִרְאֵי יְהֹוָה בָּרְכוּ
אֶת־יְהֹוָה: בָּרוּךְ יְהֹוָה ׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:

הודו, זה הוא הלל הגדול, והלל של ר"ח וי"ט הוא הלל המצרי. ברכות דף ד' וכ"ו ופסחים קי"ח.

קלו הוֹדוּ לַיהֹוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ:
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי־יָשָׁר דְּבַר־
יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־
צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ
מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם׀ בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם:
מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד
לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל
גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ
לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:
יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַ לָתָה בּוֹ: עַוְ ק׳
צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן

תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת ׀ יְהֹוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם:
מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהֹוָה: עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ יְהֹוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים: *) מפיק א'.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם
יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ
עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם ׀ יְיָ
עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ
לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל
מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ
בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם
וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ
הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת
מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ ׀ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת
יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי
הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה ׀ וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ
בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ
יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי ׀ לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ
לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם ׀ יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ
הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

*) נאוה קדש הנ' נקמץ והא' כפ"פ וסק' דגוש כב"י מדויק וד"י וכן עיקר וכ"כ רד"ה.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:
דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ:
הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:
וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלּוֹתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: יתיר ו'.
זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָול־חָסֶד: יתיר ו'.
טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:
יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ:
לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ:
מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר:
סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים:
עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ* וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:
צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת:
רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד:

*) פותח את ידך ר"ת פאי כמנין הוי"ה אדני וס"ת חתך והוא גם כן פרנסה.

תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃ אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃ תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו׃ עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃ יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים׃ יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה׃ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃ מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃ עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃ הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃ נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃ כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ
עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד:
יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָו
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן ׀ לְכָל־גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ: *) דבריו ק׳.

קמח הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו:
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר ׀ מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן
וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ:
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים
וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־
נְעָרִים: יְהַלְלוּ ׀ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן ׀ לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: *) צבאיו ק׳.

קמט הַלְלוּיָהּ ׀ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם:
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהוָה
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ

על־משכבותם׃ רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם׃
לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים׃ לאסר מלכיהם
בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל׃ לעשות בהם משפט
כתוב הדר הוא לכל־חסידיו הללויה׃

קנ הללויה ׀ הללו־אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו׃
הללוהו בגבורתיו הללוהו כרב גדלו׃ הללוהו בתקע
שופר הללוהו בנבל וכנור׃ הללוהו בתף ומחול הללוהו
במנים ועגב׃ הללוהו בצלצלי־שמע הללוהו בצלצלי
תרועה׃ כל הנשמה תהלל יה הללויה׃ כ"ה ת"י"ה׃

ברוך יי לעולם אמן ׀ ואמן׃ ברוך יי ׀ מציון שכן
ירושלם הללויה׃ ברוך ׀ יי אלהים אלהי ישראל
עשה נפלאות לבדו׃ וברוך ׀ שם כבודו לעולם
וימלא כבודו את־כל־הארץ אמן ׀ ואמן׃

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו'.

ד"ה א' כ"ט.

ויברך דויד את־יי לעיני כל־הקהל ויאמר דויד ברוך
אתה יי אלהי ישראל אבינו מעולם ועד־עולם׃ לך יי
הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי־כל בשמים
ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל ׀ לראש׃ והעשר
והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה
ובידך לגדל ולחזק לכל׃ ועתה אלהינו מודים אנחנו לך
ומהללים לשם תפארתך׃ נחמי' ט' אתה הוא יי לבדך את
עשית את־השמים שמי השמים וכל־צבאם הארץ וכל־
אשר עליה הימים וכל־אשר בהם ואתה מחיה את־כלם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהֹוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהֹוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהֹוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהֹוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך לאמרה מעומד בשמחה ובכוונה ובנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהֹוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר   אָשִׁירָה לַיהֹוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה   סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה   זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ   אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ:   יְהֹוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהֹוָה
שְׁמוֹ:   מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם   וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהֹוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ   יְמִינְךָ
יְהֹוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם: אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהֹוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהֹוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ: יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישרא׳ הלכו ביבשה בתוך הים:

כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ ·
וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ
תָּמִיד · מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל ·
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה
וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃ אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים
וְהָאַחֲרוֹנִים · אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־
תּוֹלָדוֹת הַמְהֻלָּל בְּרֹב* הַתִּשְׁבָּחוֹת הַמְנַהֵג°
עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים · וַיְיָ לֹא־יָנוּם
וְלֹא־יִישָׁן · הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ* נִרְדָּמִים
וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים · וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים · לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ
מוֹדִים · אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה
כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ ·
וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ · וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת
כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם · וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת׃ אֵין
אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ · וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ · עַל־אַחַת מֵאָלֶף

---

*) ברוב התשבחות, טעמו בריבוי התשבחות, כלומר בכל התשבחות ואף שהם רבים, וזה שימוש מלת רוב בלשון עברי להורות על ריבוי הכלל, וזה טעם ורוב עצמותי הפחיד (איוב ד' י"ד), כבוד עשרו ורוב בניו (אסתר ה' י"א) ריבוי בניו, ואמנם רז"ל הרגילו להשתמש בו בענין אחר באמרם רובו ככולו, והוצרכתי להעיר כאן על הענין הזה להכין דעת המתקשים בזה.

°) המנהג, הה' רפה כמו המטהר (ויקר' יד יא) וכן משפט הלשון להרפות הה' כשפ' הפעל בפתח.

*) והמקיץ כ"י והמעיר.

אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי° רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם־אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ בְּרָעָב זַנְתָּנוּ וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ· מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ· וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ: עַד־הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ· וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ· וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח: עַל־כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ· וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ: הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ: כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה· וְכָל־לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע· וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע· וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה· וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ· וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ· כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ· מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: מִי יִדְמֶה־לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ· הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת־שֵׁם קָדְשֶׁךָ· כָּאָמוּר לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ:

האל

°) ורבי נ"א ורבו רבבות הטובות.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ: הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ:
הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ:

יוצר ליום שני של ראש השנה·

תפלה לש"ץ הנדפסת כאן בהרבה מחזורים השמטתי מהכא, כי שאלתי את פי רבותי והורו שאסור להפסיק כאן בשום דבור; לכן הדפסתי אותה לבדה בתחלת הכרך הזה ויוכל הש"ץ לאמרה קודם ברוך שאמר.

הַמֶּלֶךְ

*)יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיָי לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: בְּפִי

י שָׁרִים תִּתְ ר וֹמָם: וּבְדִבְרֵי

צַ דִּיקִים תִּתְ בָּ רַךְ: וּבִלְשׁוֹן

חֲ סִידִים תִּתְ קַ דָּשׁ: וּבְקֶרֶב

קְ דוֹשִׁים תִּתְ הַ לָּל:

ובמקהלות

*) יושב על כסא רם ונשא, כן מנהגנו לומר בר"ה וביה"כ יושב כסא ה' ברחמים, וכן הגירסא בכל ספרי הדפוס אשר ראיתי; ואולם בכל כתבי יד אשר לי הגירסא המלך היושב בה' ברחמים.

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: הש"ץ אומר ח"ק.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה

וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא[1] מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ס' וואָהרענד דער חזן ברכו זאגט,

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו"ס

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

זאגט קהל יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל

[2]) אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

מלך

---

[1]) מנהג ק"ק פ"פ דמיין הש"ץ כופל לעלא בשחרית ובמוסף; אבל לא במנחה וערבית. גם נקדים יתום אין כופלין.

[2]) אור עולם באוצר חיים וכו', מבואר ביוצר דאתמול.

פיוט מלך אמון וכו' מיוסד על מלכיות זכרונות ושופרות; ולכן התחיל המאמרים הראשונים בתיבת מלך והשניים בתיבת זכור והשלישים בתיבת שופר. והולך ע"פ א"ב אחר התיבה הראשונה מכל חרוז, ובחלק השני מכל חרוז חתום אות אחת משם המחבר הוא שמעון בר יצחק, ועוד חתום שמו באמצע החרוזים והם שומרי מצות עדיך ועונדיך נצלם, ר"ת שמעון; ברחמים יקר צעירי חקם, ר"ת בר יצחק; אל חנן וכו', יראה פעלך והדרך לתמימים חיות בצלך לאורך ימים, ר"ת יפול חבלי — לחיי עולם.

מלך אמון מאמריך מרחוק מצב. שמך יתפאר בעדתך יתיצב. לעולם יי דברך נצב: מלך בכלותך היום מעש אמונתך. מדין הצלת מרקם בתמונתך. לדור ודור אמונתך

באור.

אמון מאמריך וכו', שעורו, מאמרך מרחוק אמון מוצב, וטעמו, מאמרך שאמרת מרחוק, הוא אמון מוצב וקיים, וכענין עצות מרחוק אמונה אמן (ישעי' כה א) וכפירש"י ז"ל. וכל החרוזים האלה מן מלך אמון עד כי הכל עבדיך מיוסדים על שלשה פסוקים רצופים בתהלים קי"ט (פסוק פ"ט צ' צ"א) והם לעולם ה' דברך נצב בשמים, לדור ודור אמונתך כוננת ארץ ותעמוד, למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך; ולכן סיים חרוזיו בפסוקים האלה, לרמז על מה שדרשו עליהם רז"ל, הובא בילקוט וז"ל, מה לעולם ה'? אמר דוד, רבון העולם, לעולם אין אתה בא עלינו בדין אלא ברחמים, אלולי כך לא הייינו יכולין לעמוד אפילו שעה אחת, לעולם אלהים אין כתיב כאן אלא לעולם ידוד, במה אתה דננו? באותה מדה של רחמי' שנא' ה' ה' אל רחום וחנון, ולא לנו בלבד אלא אף לאדה"ר יכיל כפיך אלולי שאתפת מדת רחמים בשעה שדנת אותו לא הי' עומד, וכך התנית עמו לדון לבניו ולזכות'. (ובויקר' רב' פ' כ"ט אמרו, אמר הקב"ה לאדה"ר, אדם, אתה סמן לבניך; כשם שעמדת לפני בדין ביום זה ויצאת בדימוס (זכאי) כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום זה ויוצאין לפני בדימוס. ועיין בבחורי לאופן דאתמול.) מהו נצב? קיים דברך שהתקנת עם אדם הראשון שכשם שדנת אותו ברחמים כך אתה דן את כל הבריות אחריו ברחמי'. מהו לדור ודור אמונתך? מהו למשפטיך עמדו היום? אמר הקב"ה אדם הראשון אני דנתי אותו וזכיתי אותו ביום שלי אף אתם כשתהיו באים לפני בדין בר"ה היו באים בשופרו' ואפילו יש לכם כמה קטיגורי' אני אזכיר עקידת יצחק ואזכה אתכם בדין עכ"ל וכנגד זה ייסד הפייטן אמון מאמריך מרחוק מוצב לרמז על קיום דבור שהתקין עם אדה"ר, ואמר שמך יתפאר וכו' לרמז על שם הוי' ב"ה מורה על רחמים וכדאמרן. בכלותך היו' וכו', בר"ה נגמרה הבריה מעשה אמונתו ית'. מרוקם בתמונתך,

תרגום אשכנזי.

א מלך. קעֶניג, אונטריגליך איזט דיינע פֿערהייסונג אויז יענער פֿערנע*); אונוואַנדעלבאַר דיין נאַמע, פֿערהערליכט אונטער דיינער געמיינדע, עוויג איזט דיין וואָרט, הערר, פֿעסטגעשטעלט! ב קעֶניג, אַלז דוא הייטע דיין מייסטערווערק פֿאָללענדעט האַטטעסט, רעטטעטעסט דוא אויך דיין עבענבילד (אדם הראשון) פֿאָן שטראַפֿגעריכטע; דיינע טרייע וואָהרט פֿיר אונד פֿיר.

קעֶניג

*) נאַך דער טראַדיציאָן האַט שאָן אדם הראשון אַם ראש השנה פֿאָר דעם געֶטטליכען געריכטע געשטאַנדען; ער וואורדע פֿרייגעשפראָכען מיט דער לויטערונג, דאַס אויך זיינע נאַכקאָממענשאַפֿט היטע טריומפֿירענד פֿאָן געריכטע געהן ווערדע. — זיעהע איבריגענז אין באור.

אֱמוּנָתֶךָ׃ מֶלֶךְ גָּזַרְתָּ כְּמוֹ כֵן לְצֶאֱצָאָיו כַּיּוֹם. עֲבוּר לְהִמָּלֵט מִשְּׂאֵתְךָ אָיוֹם. לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם׃

חזן שׁוֹמְרֵי מִצְוֹת עֵדֶיךָ וְעוֹבְדֶיךָ. נַטְּלֵם וְנַשְּׂאֵם לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדֶךָ. כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ. קָדוֹשׁ׃

זְכוֹר הוֹרָשֶׁיךָ לְתֶחִי לְעוֹדְדֵם. וְהָרֵם קַרְנָם בְּרַחֲמֶיךָ לְהַקְדֵּם. זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶּדֶם׃ זְכוֹר הַמְשׁוּכָה אַחֲרֶיךָ בְּאַהַב לְחַלּוֹתֶךָ. נִסְמֶכֶת בְּשַׁעֲשׁוּעַ דַּת נַחֲלָתֶךָ. גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ׃ זְכוֹר וּמַהֵר יוֹם יִשְׁעֲךָ לְקָרְבוֹ. בְּדַבִּירְךָ לְהִשְׁתַּחֲווֹת וּבְמִשְׁכְּנוֹתֶיךָ לָבֹא. הַר צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃

רומז לאדם הראשון שנברא בצלם ודמות אלהים והוא ניצול היום מדין וכדאמרן. גזרת כמו כן וכו', כמו שאמרת אדם אתה סימן לבניך וכו'. משאתך, מגזירתך, משפטו ושאתו (חבקוק א' ז') ת"י דיניה וגזירתי', ועיין בבאורי ליוצר דאתמול. לעודדם. לחזקם ולקיימ'. זכור וכו', תהלי' ע"ד ב'. בשעשוע דת נחלתך, רומז לתור' ע"ש ואהי' שעשועים יום יום (משלי ח ל) וע"ש מימינו אש דת למו (דברים לג ב). גאלת ... הר ציון וכו'

ג קאָניג, אויך זיינען נאַכקאָממען האַסט דוא בעפרייאונג פערהייסען, זיא פאָן דיינען שויערפאָללען שטראַפגעריכטע צו רעטטען, פאָר דעם זיא הייטע שטעהן.

דיא דיינע געבאָטע האַלטען, דיינע דיענער אונד צייגען דיינער הויהייט,
אָ, לאַס זיא עמפּאָרשטייגען! ערהעבע זיא צור פערהערליכונג
דיינעס רוהמעס! זיא זינד אַללעזאַממט דיינע קנעכטע, קדוש!

ד אָ, געדענקע דיינע אַנבעטער, בעשיידע איהנען עוויגעס לעבען. לאַס איהר האָרן האָכשטייגען דורך דיינע באַרמהערציגקייט; דענקע דער געמיינדע, דיא דוא פאָרמאַלס דיר ערוואָרבען! ה דענקע איהר, דיא דיר וויליג נאַכגינג, דיא זיך בעשטאַנדיג אַן דיינער לעהרע ערגעטצט, דעס שטאַממעס, דען דוא דיר צום אייגענטהום בעפרייט! ו דענקע אונד פיהרע איהן באַלד הערבייא, דען טאַג דעס הייל! ברינג אונס הינין אין דיינע וואָהנונג, דאַס וויר הינגעשטרעקט דיך אַנבעטען אין דיינעם הייליגען כאָרע, אויף ציון דאָרט, דעם בערג, דען דוא בעוואָהנטעסט!

ווירדיגע

ו' בְּרַחֲמִים יָקָר צְעִירֵי הַצֹּאן· חֻקָּם הַטְרִיפֵם פְּנִימִי
וְחִיצוֹן· וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן· קָדוֹשׁ:

שׁוֹפָר זְמַנּוֹ בָּא תְּקוֹעַ בְּעִנְיָנָיו· בְּקֶרֶן אַיִל
לְהִזָּכֵר לִבְחוּנָיו· אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו:
שׁוֹפָר חָרַד הַמַּחֲנֶה מֵרָחוֹק לַעֲמוֹד· רַחוּם
זָכְרֵהוּ וּלְצַדְּקֵנוּ תַּחְמוֹד· הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק
מְאֹד: שׁוֹפָר טִכַּסְתָּ בַּכֶּסֶה לְמִי מָנָה עָפָר·
יְשׁוּבוּן מֵאָוֶן בְּכִפּוּר לְהִתְכַּפֵּר· תִּקְעוּ
בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר:

אל

תהלי' ע"ד ב'. צעירי הצאן, כנוי לישראל, ירמי' מ"ט כ'. חקם הטריפם, עש"ה הטריפני לחם חקי (משלי ל ח) ול' חק נופל על כל ענין של הצטרכות. פנימי וחיצון, רומז ללחם ושמלה ובענין שאמר יעקב, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבש (בראשית כח כ), ואמרו עליו בפסיקתא מימיו של אותו צדיק לא נצטער אלא על פנימי וחיצון. שופר זמנו .... להזכר וכו', ע"י השופר הקב"ה זוכר לנו עקידת יצחק וכדאמרן. שופר חרד וכו', במתן תורה, כדכתי' וקול שופר חזק מאוד ויחרד כל העם אשר במחנה (שמו' יט טז) וכתיב גבי' וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק (שם יח). טכסת, תקנת. בכסה, בר"ה. למי מנה עפר, תאר לישראל בס' במדבר כ"ג י'. ישובון וכו', כלומר ראוי לתקוע בשופר בר"ה שעל ידו יחרדו וישובו ויתכפרו ביוה"כ.

ווירדיגע מיט ערבארמונג דיא קליינע העערדע דיינער שאאפע
(ישראל); גיב איהר אונטערהאלט פאן איננען אונד פאן אויסען;
דארום בעטע איך, הערר, צו דיר, צור גנאדענצייט! קדוש!

ז דיא צייט דעס שופרבלאזענס איזט נון דא; געדענקע דיינען ערפראבטען (ישראל), ווען זיא דאס ווידדערהארן בלאזען, יענע האנדלונג, וואבייא זיך דער ווידדער אין דען העקקען מיט זיינען הערנערן פערוויקקעלט (עקדת יצחק).
ח דאס שופר ערשרעקקטע איינזט דא: גאנצע לאגער אונד טריעב זיא אין דיא פערנע; רעכטפערטיגע אונס, ערבארמונגספאללער, אונד געדענקע יענער האנדלונג (מתן תורה), וואבייא דעס שופר'ס שאלל אימער שטארקער ווארדע.
ט דאס שופר האסט דוא דיינעם פאלקע פיר ראש השנה אנגעמפפאהלען, עס זאלל בוסע צור ערוואכען, דאמיט עס אם יום כפור פערזאהנט ווערדע. זא שפראכסט דוא: „בלאזט אם נייאמאנדע דאס שופר!"

גנאדיג

ייז אֵל חָנַן נַחֲלָתוֹ בְּנֹעַם לְהַשְׁפַּר · יְדָעָם קְרוֹא קָרְבְּנוֹתָיו בְּמִסְפָּר · וְתִיטַב לַיְיָ מִשּׁוֹר פָּר · קָדוֹשׁ:

מֶלֶךְ יִשְׁפֹּט עַמִּים בְּמֵישָׁרִים לְנַשְּׂאוֹ · צוֹפֶה לְדַקְדֵּק דִּינָם בְּהִתְנַשְּׂאוֹ · כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ:

מֶלֶךְ כַּבִּיר נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה לְבַדּוֹ · חַי יִגְבַּהּ בַּמִּשְׁפָּט בְּהִתְכַּבְּדוֹ · לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ:

ידעם קרוא וכו', כמו שאמרו רז"ל (תענית דף כז), אמר הקב"ה לאברהם, בזמן שבית המקדש קיים קרבנות מכפרים ובזמן שאין בית המקדש קיים תקנתי להם סדר הקרבנות ובזמן שקורין בהם לפני מעלה אני עליהם כאילו הקריבו' לפני ואני מוחל להם על כל עוונותיהם. ישפט עמים וכו', עש"ה והוא ישפט תבל בצדק ידין לאומים במישרים (תהלי' ט), ואמרו עליו בילקוט אמר ר"ל בשעה שהקב"ה דן את או"ה מזכיר להם זכות מישרים שבהם. ד"א והוא ישפט תבל בצדק וגו', אין הקב"ה חפץ באבידתן של רשעי' מפני שהכל בריותיו — איזה יוצר מבקש שישתברו קנקניו? — לכן הוא דן את או"ה בלילה בשעה שהם ישנים מעבירות כדי שיעמדו בעולם, וכשהוא דן את ישראל דנן ביום, שבשעה שהם ישנים בטלים מן המצות, כעור משנתו מיד הוא משכי' לבה"כ וקורא ק"ש ומתפלל שומע את התורה שומע את הזקן. צופה לדקדק וכו', ע"ד שאמרו רז"ל בב"ר פ' פ"ב והובא גם בילקוט ישעי' סי' ג', כתוב א' אומר נצב לריב ה' וכתיב א' אומר כי שם אשב לשפט את כל הגוים (יואל ד יב) א' זה וא' זה באו"ה מדבר כשהקב"ה דן את או"ה, מיושב דן אותם ומדקדק ועוש' דין ואח"כ הוא עומד ונעש' אנטידיקי (מלה יונית, ἀντίδικος, וענינו שכנגדו ובעל דינו). עכ"ל וזהו טעם בהתנשאו. כונן וגו', תהלי' ט'. כביר נקדש בצדק' לבדו חי יגבה במשפט וכו', עש"ה ויגבה ה' צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה (ישעי' ה טו) ואמרו עליו בדברי' רבה פ' שופטי' דף רל"ה ד' אמר הקב"ה בני חייכם בזכות שאתם משמרין את הדין אני מתגבה, מנין? שנא' ויגבה ה' צבאות במשפט, ועל ידי שאתם מגביהין אותי בדין אף אני עושה צדקה ומשרה קדושה ביניכון שנאמר והאל הקדוש נקדש בצדקה, ואם שמרתם את שניהם הצדקה והדין מיד אני גואל אתכם גאול' שלימ' שנא' שמרו משפט ועשו צדק' כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות

גנעדיג וואר דער אללמעכטיגע זיינעם אייגענטהומע (ישראל), ער גאב איהנען איינען ליעבליכען אנטהייל, ליעס עז וויסען, דאס דיא בעשעפטיגונג מיט דער לעהרע דער אפפער איהנען געפעלליגער זייא, אלז דאז אפפערן איינעז פעטטען פאררען. קדוש.

י דער קעניג, ער שפריכט זיין גערעכטעז אורטהייל איבער נאציאנען צו זיינעם רוהמע; גינאדיג בעטראכט ער איהרע רעכטשאפפענהייט, ווען ער זיך ערהעבט! פעסט שטעהט אום גערעכטע זיין טהראן! ב דער אללמעכטיגע קעניג, ער אללאיין וויררד געהייליגט דורך גערעכטיגקייט! ער, דער עוויג לעבענדע, ערהעבט זיך מאיעסטעטיש איבער גערעכטע, זיינען דיענערן רעכט צו שאפפען.

דער

מֶלֶךְ לְרֹגֶז רַחֵם יִזְכּוֹר כִּנְאֻמוֹ. קָרוֹב לְהַצְדִּיק עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ. עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ:

ח׳ יֵרָאֶה פָעֳלְךָ וַהֲדָרְךָ לִתְמִימִים. חַיּוֹת בְּצִלְּךָ לְאֹרֶךְ יָמִים. מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים. קָדוֹשׁ:

זְכוֹר מְקַוֶּיךָ נַחַת שֻׁלְחָנְךָ לְעָרְכָה. אֶדֶר תְּהִלָּתְךָ בְּפִימוֹ לְהִתְבָּרְכָה. זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה: זְכוֹר נְדִיבֵי עַמִּים אֲבוֹת הָעוֹלָם. חֲשׂוֹךְ עֲבָדֶיךָ מִזָּדוֹן וְנֶעְלָם. וְחֶסֶד יְיָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם: זְכוֹר סֻכַּת שָׁלֵם הַיּוֹשֶׁבֶת בְּדוּדָה. חוּשָׁה לַהֲכִין אוֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ. יִשְׂמַח הַר צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה:

(ישעי׳ כו א). כנאמו, שנא׳ ברוגז רחם תזכור (חבקוק ג ב). מקויך, ישראל. נחת שולחנך לערכה, לערוך להם נחת שולחנך, והוא עה״ב ונחת שולחנך מלא דשן (איוב לו טז), וזה רומז לעה״ב כמו שפי׳ עליו רש״י ז״ל. אדר תהלתך וכו׳, שיתברך בפיהם אדר תהלתך. זכר צדיק לברכה (משלי י ז), ואמרו (יומא דף לז) אמר רבי יהושע זכר צדיק לברכה, אמר להם נביא לישראל, בשעה שאני מזכיר צדיקו של עולם, אתם תנו ברכה!

ל דער קֶניג, צור צייט דעס אונווילענס דענקט ער אן זיינע בארמהערצי־ליגקייט נאך זיינער פערהייסונג; ער איזט איהנען נאהע אונד רעכטפערטי־טיגט עס, זיין פאָלק ישראל, דאס טאָגליך זיינער איינהייט הולדיגט.

צייגע דען פראָממען דיינע טהאטען אונד דיינע הערליכקייט,
פערלייהע איהנען לאַנגעס לעבען אים שאטטען דיינעס
שוטצעס! דיין רייך איזט וואָהרער עוויגקייט רייך! קדוש.

מ געדענקע, דיא דיינער הַררען, אונד רייכע איהנען פאָן דער ענגעלסקאָסט דיינער טאַפעל! איהר אונד זעגנע דיא הערליכקייט דיינעס רוהמעס; געזעגנעט זייא דאס אַנדענקען דעס אַלגערעכטען! נ געדענקע דער פֿאָלקער שטאַממ־פירסטען, דיא אורפֿאַטער דער וועלט, אונד בעפרייע דיינע דיענער פאָן פֿאַר־שטעלליכען אונד אונפֿאַרזעטצליכען זינדען! דיינע גיטע, גאָטט, בלייבט עוויג־קייטען הינדורך. ס געדענקע יענער פערפאַללענען היטטע צו שלם (ירושלים)! איילע, היילע איהר אויך אונד ערהאַלטע זיא; דאַן ווירד ציון׳ס געבירג זיך פרייען, דיא טעכטער יהודה׳ס פרעהליך זיין!

נום

ס' לְחַיֵּי עוֹלָם יִכָּתְבוּ אֱמוּנָי. יִזְכּוּ לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ. לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל יְיָ. קָדוֹשׁ:

שׁוֹפָר עֶבְרַת קוֹלוֹ נִשְׁמַע בְּאַשּׁוּר. לְהַעֲטוֹת שִׂמְחַת עוֹלָם בְּקִשּׁוּר. וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר: שׁוֹפָר פִּצֵּץ קוֹלוֹ בְּעֶבְרֵי נְהָרִים. חֵירוּת לְהַשְׁמִיעַ יְהוּדָה וְאֶפְרָיִם. וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: שׁוֹפָר צָרְפַת וּסְפָרַד יִצְרַח לְהִתְקַדֵּשׁ. נְפוֹצִים בְּאַרְבַּע נֶצַח יְחַדֵּשׁ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ:

ס' אִמְרֵי נִחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּנִי בִּכְפָלַיִם. סֶלָה לְעָבְדְּךָ בְּכָל גְּבוּלַיִם. בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם. קָדוֹשׁ:

שופר עברת קולו וכו'. החרוזים האלה מיוסדי' על הכתוב והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם (ישעי' כז יג), ולכן סיים כל חרוז בחלק אחד מן הפסוק הזה. באשור, בחזוק. פצץ קולו וכו', שיפוצץ קול שופר בכל עברי נהרים ששם הגליות. שופר צרפת וספרד וכו', עפ"ה, וגלות החל הזה לבני ישראל אשר כנענים עד צרפת וגלות ירושלים אשר בספרד (עובדי' א כ). יצרח, ישאג. אמרי נחומיך וכו', עפ"ה, נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם...

צום עוויגען לעבען זאָללען זיא איינגעשריעבען ווערדען, מיינע טרייען,
זיא זאָללען דיא אַנמוטה גאָטטעס זעליג שויען אונד וויילען
צום עוויגען אַנדענקען אים טעמפעל דעס עוויגען. קדוש.

עס איינסט ווירד פֿערנאָממען ווערדען דיא מאַכטיגע שטיממע דעס שופר'ס, זיא ווירד עוויגע פֿריידע פֿערברייטען אונד הערבייאַפֿיהרען דיא אים לאַנדע אשור אומהעראיררענדען. פ דעס שופר'ס שטיממע ווירד ערשאַללען אַן יעדער פֿליסע ענדען, זיא ווירד פֿרייהייט פֿערקינדען יהודה אונד אפרים אונד דען אים לאַנדע מצרים פֿעראירטען. צו לויט ווירד דאַס שופר תאָנען אין צרפת אונד אין ספרד, עס ווירד דיא אויך פֿיער זייטען צערשטרייטען נור כייען זעליגקייט פֿאַרבערייטען; זיא ווערדען פֿערזאַממעלט קאָממען אונד הינפֿאַללען פֿאָר דעם עוויגען אויף דעם הייליגען בערגע.

איינע לוייפֿאַכע ערגעטצונג זינד מיר דיינע טראָסטערדען;
יאַ, דיך ווערדע איך איינסט בעשטאַנדיג אַנבעטען אַן
אַללען ענדען אויף דעם הייליגען בערגע אין ירושלם. קדוש.

מֶלֶךְ קָדוֹשׁ שׁוֹכֵן שְׁמֵי עֶרֶץ׃ נַחֵץ מְבַשֵּׂר עֲלוֹת הַפּוֹרֵץ׃ יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ׃ מֶלֶךְ רָם וְנִשָּׂא הַיּוֹדֵעַ וָעֵד׃ בְּנֵה קִרְיָתְךָ כִּי בָא מוֹעֵד׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ מֶלֶךְ שָׁלְטוֹנְךָ לָעַד בַּכֹּל מָשְׁלָם׃ יַשֵּׁר לִירֵאֶיךָ דֶּרֶךְ לְהוֹעִילָם׃ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם׃

ת׳ תְּנַהֲגֵנוּ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים לְהִתְהַלְּכָה׃ בְּאוֹר יְיָ לְכוּ וְנֵלְכָה׃ וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה׃ קָדוֹשׁ׃

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃ הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם׃ אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ׃ אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ׃ מְאוֹרוֹת

כי לקחה מיד ה׳ כפלים בכל חטאתי׳ (ישעיה מ, א ב) כאן, אין מבשר, מבשר, אלי׳ הנביא. עלות הפורץ. עש״ה, עלה הפורץ לפניה׳ (מיכ׳ ב יג) והיינו המושיע כפירש״י. שלטונך לעד, שנא׳ וממשלתך בכל דור ודור (תהלים קמה יג). בכל משלם, שנא׳ ואתה מושל בכל (ד״ה א כט יב) וכינוי כמ׳ כופל על תיבת כל. ובכ״י של י״א גרס מושלם, וא״כ הוא ל׳ שלימות וטעמו שלטונך לעד ומושלם בכל. תנהגנו וכו׳, עש״ה אתהלך לפני ה׳ וכו׳ (תהלי׳ קטז ט). באור וכו׳, ישעי׳ ב׳ א׳. והיתה וכו׳, סוף עובדיה.

ק הייליגער קעניג אונד מאַכטיגער הימעלסבעוואָהנער, איילע, ברינגע אונז אונז באַלד, דיא גוטע באָטשאַפט פאָן דער אַנקונפט אונזרעז ערלעזערז! — דער הערר רעגיערט, פרייא איזט דאַז ערדרייך! ר ערהאַבענער אונד אַללוויסענדער קעניג, אָ, בויע זיא וויעדער אויף, דיינע הייליגע שטאַדט, עז איזט נון צייט! — דער אונענדליכע! עוויג ווירד ער רעגיערען. ש קעניג אונד עוויגער רעגענט, באַהנע דיינען פֿרָאממען דען וועג צו איהרעם הייל! — גאָטט ווירד רעגיערען אין עוויגקייט!

ת יאָ, דוא ווירסט אונז לייטען איןז לאַנד דער לעבענדיגען, דאָס וויר דאָרט נאָך פֿאָר דיר וואַנדעלן! וואָהלאַן, וויר ווערדען אים ליכטע דעז עוויגען וואַנדעלן! איהם, דעם עוויגען, געהאָרט דאַז רייך!

נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים
אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:
קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אופן. מיוסד על דרך א״ב.

כְּבוֹדוֹ, אִהֵל כְּהַיּוֹם בְּרַחֲמִים מֶלֶךְ· פ׳ בּוֹחֵן כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת צָעִיר וָרַב מֶלֶךְ· גֵּאוּת וָעֹז הִתְאַזֵּר מֶלֶךְ· דּוֹק וָחֶלֶד יֶחֶרְדוּן מֵאֵימַת מֶלֶךְ:
הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם יָחוֹן מֶלֶךְ· וּמֵבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם יַצְדִּיק מֶלֶךְ· זִכָּרוֹן הוּא יוֹם תְּרוּעַת מֶלֶךְ· פ׳ חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא לְזַכּוֹתָם מֶלֶךְ· טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו מַמְלִיךְ כָּל מֶלֶךְ· יִזְכּוֹר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ בְּזִכָּרוֹן טוֹב מֶלֶךְ:
כַּלֵּה אַל תַּעַשׂ לִשְׁאֵרִית בְּנֵי מֶלֶךְ· לָכֵן אִתָּנוּ

לְךָ מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ׃ מֵאֶתְמוֹל קִדַּמְנוּךָ לְהַלּוֹתְךָ מֶלֶךְ׃ ס׳ נָא נְצוֹר חֶסֶד לְנִינֵי שְׁלָחוֹ לוֹ שְׁלֹשֶׁת אֵילֵי מֶלֶךְ׃ כְּבוֹת בָּאֵי בְּהִתְחַן לְמַר בָּכוּ אֶרְאֶלֵּי מֶלֶךְ׃ עֲנוֹתָם בַּל תְּהֵא לָלוּן בַּמָּקוֹם עָלוּ וְיָרְדוּ בוֹ מַלְאֲכֵי מֶלֶךְ׃

פְּדֵם הַיּוֹם מִדִּין גָּמוּר מִלְּחַיְּבֵם מֶלֶךְ׃ ס׳ צַדְּקֵם בְּרַחֲמִים וּפָקְדֵם לְטוֹבָה מֶלֶךְ׃ קְשׁוֹב קוֹל תְּקִיעָה מְתוֹקְעֵי לְךָ הַיּוֹם מֶלֶךְ׃ רַחֲמִים תְּעוֹרֵר לִמְחַכֶּיךָ מֶלֶךְ׃

קו״ס שַׁעֲוָה שַׁוְעַת עַם מְשַׁחֲרֶיךָ מֶלֶךְ׃ תֵּפֶן בְּתוֹמְכֵי בָּרוּךְ וּנְבָרֶכְךָ אֱלֹהִים חַיִּים וָמֶלֶךְ׃

ברוב קהלו׳ אשכנז אומרי׳ והאופנים, בפולין וקצת קהלו׳ אשכנז אומרי׳ והחיות.

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים | וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָּל־חַיָּה וְאוֹפָן וּכְרוּב

לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים׃

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ׃ לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ׃ כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר

וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת׃ לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה ׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י"א י"ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֺתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָֹה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָֹה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָֹה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

במדבר ט"ו ל"ז וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת

עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָֹה
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לצרף אלהיכ׳ לאמת.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר׃ וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת׃ וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר׃ אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ· אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ

וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ. יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

*) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים.

מלך

*) דיא דייטשע איבערזעטצונג היעפֿאָן זיעהע אין מוסף.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ·
מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל־כָּל־מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ־פִּיהָ · וְכָל־

הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים • אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ • וְרָצִיתָ בָּנוּ • וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת • וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ • וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ • וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה • יוֹם תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ • וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ • וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ • וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ • לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה • זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ

כוֹ לְחַיִּים· וּכִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים· חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ· וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ· וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל)בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בכ״ת קהלות עולים הכהנים לדוכן וסדרו תמצא בסוף המחזור.

אג״ז אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.

וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

פותחים הארון.

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בקול בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים. וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים. אֶפְתְּחָה פִּי בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים. לְחַלּוֹת וּלְחַנֵּן פְּנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים (נ"א פני ממ"ה מלא רחמים):

החזן אומר אתיתי כולו בנגון. מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שסמ"ח שמעון.

אָתִיתִי לְחַנְּנָךְ בְּלֵב קָרוּעַ וּמוּרְתָּח. בַּקֵּשׁ רַחֲמִים כְּעָנִי בַּפֶּתַח. גַּלְגֵּל רַחֲמֶיךָ וְדִין אַל תִּמְתַּח. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח: דָּבָר אֵין בְּפִי וּבִלְשׁוֹנִי מִלָּה. הֵן יְיָ יָדַעְתָּ כֻלָּהּ. וּמִמַּעֲמַקֵּי הַלֵּב לְפָנֶיךָ אוֹחִילָה.

אתיתי, באתי. לחנך, כתב המפרש ז"ל: לחנך, להתחנן לך, ל' תפלה, שלא מצאנו חנון בל' תחנון אלא מתחנן כמו ואתחנן (דברים ג כג), ואולי הסופרים קצרו. בשם הר"ר אליעזר מוורמש. עכ"ל. ואין צורך כי כבר מצאנו כי יחנן קולו (משלי כו כה), שמתורגם בל' תחנון, וכן פירשו הראב"ע גם הרד"ק בשרשו, ועוד מצאנו וחנותי לבני בטני (איוב יט יז) ומתרגמינן ואיתחננית לבר מעי, והוא כפול לשון של במו פי אתחנן לו שבפסוק הקודם. בלב קרוע, בלב נשבר ונדכה, וכענין וקרעו לבבכם (יואל ב יג). ומורתח, ומתחמם, אם לבי בקרבי (תהלים לט ד) מתרגמינן רתח לבי בגושמי. גלגל רחמיך, הכמר רחמיך. כי נכמרו רחמיו (בראשית מג ל) ת"י ארי איתגלגלו רחמוהי. אל תמתח, אל תמשך, ל' וימתחם כאהל (ישעי' מ כב), לדין עמו (תהלי' נ ד) מתרגמינן למימתח דין על עמי'. אדני שפתי וכו', תהלי' נ"א י"ז. הן ה' וכו', שם קל"ט ד'.

א'. אתיתי לחנך*). מיט בעדרענגטעם אונד וועהמיטהיגעם הערצען קאממע איך ביטטענד פאר דיך, פלעה' אום ערבארמען, גלייך דעם ארמען אן דער טהירע. א, לאס ערבארמען אבוואלטען אונד ריכטע ניכט נאך דער שטרענגע! אפפנע דוא, א עוויגער, מיינע ליפפען, זאנסט ווירד מיין מונד קיין ווארט, מיינע צונגע קיינע זילבע האבען; נור דוא, הערר, קעננסט מיינע מאנגעל אללע! אויז דער פילע מיינעז הערצענז פלעהע

איך

*) דיעזע איבערזעטצונג ערהיעלט איך פאן איינעם פערעהרונגזווירדיגען פריינדע; זיינע בעשיידענהייט ערלויבט מיר ניכט, זיינען נאמען צו נעננען.

אחסה בסתר כנפיך סלה: ולעפה ופלצות
אחזוני במורא. חלות פני נורא בנפש יקרה.
טוב טעם ודעת קטנתי לחסרה. על כן זחלתי
ואירא: יגעתי באנחתי איך לעמוד לפניך. כי
אין מעשים לזכות בעיניך. לחלותך שלחוני
מקהלות המונך. תכין לבם תקשיב אזנך: מה
אני ומה חיי תולעה ורמה. נבער מדעת ובאפס
מזמה. סמכתי יתדותי בספר החכמה. מענה
רך ישיב חמה: עזי אליך אשמרה לסעדי. פתח
דבריך האר להגידי. צדקני ואמצני ותן לאידי.
כי אתה משגבי אלהי חסדי: קהליך עומדים

אחסה וכו', תהלים ס"א ה'. על כן וכו', איוב ל"ב ו'. תכין וכו', תהלי' י' י"ז. סמכתי יתדותי, טעמו שמתי מבטחי. בספר החכמה, היינו בספר משלי דכתיב שם (טו א) מענה רך ישיב חמה. ודע כי בכל ספרי הדפוס כתיב משיב חמה וגו', ושבוש הוא, שהרי לישנא דקרא העתיק גם כאן גם בכל סיום חרוזיו שבפיוט הזה; אכן בכ"י

איך דיך אן, גיבע זעליגען שוטץ אונטער דיינער פֿליגעל טהראָן. איינע שויערפֿאָללע אַנגסט בעמעכטיגט זיך מיינער אינדעם איך דיך, עהרפֿורכטזווירדיגער, מיט דעמ־מיטהיגער זעעלע אַנבעטע. אַך, איך בין זאָ גערינג, דאַס עז מיר אַן געהאָריגען פֿאָרטראַג גענצליך פֿעהלט! דאַרום בין איך שיכטערן אונד פֿערזאַגט, ערווידעט אויז בעזאָרגניס, ווען איך פֿאָר דיר בעשטעהען ווערדע, דאַ עז מיר אַן טוגענדען פֿעהלט, אום גערעכט פֿאָר דיינען אויגען צו ערשיינען. פֿאָן מיינער פֿערזאַמלונג דיינעז פֿאָלקעז בין איך אַבגעשיקקט, דיך אַנצופֿלעהען, דוא מעכטעסט איהר היערין וויללפֿאַהרען, אינדעם געהאָר פֿערלייהען. אַבער — ווער בין איך? וואַז איין לעבען? — איין וואורם, איינע מאָטטע, פֿערנונפֿטלאָז אונד גאַנז גע־דאַנקענלעער! געשטיטצט אויף יענען שפרוך איינעז בוכעז דער ווייזהייט (משלי טו א): „איין געלאַססענער פֿאָרטראַג בעזאַנפֿטיגט דען צאָרן", נאַהערע איך מיך דיר, אָ אַללמאַכט, אונד האַררע אויף דיינע אונטערשטיטצונג! אָ, לאַס דיא ערעפֿפֿנונג דיינער וואָרטע ליכט פֿערברייטען אונד פֿערקינדען מיינע אונשולד! פֿערלייה' מיר קראַפֿט אונד שטאַרקע, דען דוא ביזט מיינע צופֿערזיכט, איין גנאַדיגער גאָטט! דאַ שטעהט זיא, דיינע געמיינדע, אונד ביטטעט אום פֿערצייהונג; אָ, זיעה
איהר

לבקש מחילתך· רחמיך יכמרו לרחמם
בחמלתך· שופכים לב כמים לעמתך· ואתה
תשמע השמים מכון שבתך: תחזק לעמך
ידם הרפה· שלח מאתך עזר ותרופה· נואמיך
ישיגו לחזק ולתקפה· כל אמרת אלוה צרופה:

סוגרים הארון.

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שמעון בר יצחק.

ק׳ אמרתך צרופה ועדותיך צדק· באי עדיך
בריב אל תדקדק· גשתך לחפש כל תעלום
ובדק· דין עניך במשפט הצדק: הן עולמך
בנית בחסד· ורב חסד מטה כלפי חסד· זכיות
הכרע ועזך תיסד· חן על גיני מוצא מכשד:
טרם נקרא אתה תענה· ימצא לנו חסד

של י"א הוגה ישיב בר׳ וזה נכון. ואתה תשמע וכו׳, מ"א ח׳ ל"ט. נואמיך, דבריך, היינו דברי תורה. כל אמרת וכו׳, משלי ל׳ ה׳.

אמרתך. באי עדיך, באו עד אליך. גשתך, כשתגוש. בנית בחסד, שנא׳ עול׳ חסד יבנה, תהלי׳ פ"ט ג׳. ורב חסד מטה כלפי חסד, כמו שאמרו רז"ל במס׳ ר"ה דף י"ז א׳. זכיות הכרע, שיכריעו הזכיות את העוונות ותייסד עוזך. גיני מוצא מכשד, בניו של אברהם שהוצא מאור כשדי׳. טרם נקרא וכו׳, עש"ה והיו טרם יקראו

איהר גנאַדיג מיט דיינער באַרמהערציגקייט! זיא שיטטעט איהר הערץ וויא וואַססער פאַר דיר אויז; ערהאָרע זיא פאָן דיינעם ערהאַבענען הימלישען טהראָנע! שטאַרקע דיין ערמאַטטעטעס פאָלק, זענדע איהנען טראָסט אונד הייל, מאַכ׳ עס פיר דיינע לעהרע עמפפענגליך, דאַס עס זאָלכע מיט קראַפט אונד נאַכדרוקק אויזאיבע! דיא וואָרטע גאָטטעס זינד וואָהלגעלייטערט אַללעזאַמט!

ק׳. יאַ, וואָהלגעלייטערט איזט דיינע פערהייסונג, געראַכט דיין צייגניס! דוא ריכטעסט ניכט נאַך דער שטרענגע דיינע אַנבעטער! זאָ ערקלאָרע עס דען אונשולדיג, דיין בעדראָנגטעס פאָלק, ווען דוא זיין איננערעס ביי'ם געריכטע דורכזוכסט! דיינע גיטע האַט דאַס וועלטאַלל אויפגעפיהרט, אַללגיטיגער! דיינע גיטע אַבגעיעגט אַללעלייט; זאָ גיב דען אונזערן טוגענדען דאַס איבערגעוויכט אונד ערהאַלטע דיינע געטרייען! שאָנע איהרער, זיא אונט יאַ איינע שפראָסע דעס אויז כשד ערגעטטעטען (אברהם)! אַנטוואָרטע אונז, בעפאָר וויר דיך אַנרופען, לאַס אונז

בְּמַעֲנֶה· כְּפָקְדְךָ הַיּוֹם יְצוּרֶיךָ לְהִמָּנֵה· לָנוּ מַלְאָכֶיךָ סָבִיב יַחֲנֶה: מִדַּת טוּבְךָ עָלֵינוּ הַגְבֵּר· נַקֵּנוּ מֵעָוֹן וּפְשָׁעֵינוּ הַעֲבֵר· שַׂגֵּב בִּזְרוֹעַ לִמְקַוֶּיךָ בְּסַבֵּר· עֹז חֲלִיפַת כֹּחַ וַעֲלִיַּת אֵבֶר: פְּעֻלַּת אֶזְרָחִי לְפָנֶיךָ לְהִזָּכֵר· צִדְקוֹ יָלִיץ כְּשֶׁר וּמַמְטִין יְסַבֵּר· קִבֵּל מוֹרָאֲךָ יִחוּדְךָ לְהַכֵּר· רָץ בְּפִקּוּדֶיךָ לְיַשֵּׁר וּלְיַקֵּר: שָׁלֵם נִמְצָא בְּכָל אֲשֶׁר נִפְקָד· שֶׁעֲשַׁע כְּהַיּוֹם בְּחֶנֶט מִפְקָד: ׳תְּהִלָּה וָעֹז לִמְרַחֲמוֹ שָׁקַד· תַּמָּתוֹ בְּעֵת אֲשֶׁר פָּקַד:

ק׳ בּוֹ שׁוֹעַנְנוּ מֵעוֹלָם וַיַּעֲנֵנוּ נוֹרָאוֹת·

ואני אענה (ישעי׳ סה כד). לנו מלאכיך וכו׳, עפ״ה חונה מלאך ה׳ סביב ליראיו ויחלצם (תהלי׳ לד ח). עוז חליפת כח וכו׳, עפ״ה וקווי ה׳ יחליפו כח יעלו אבר כנשרים (ישעי׳ מ לא). אזרחי, אברהם קבל מוראך וכו׳, כמו שאז״ל בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו. שעשע וכו׳, כשתעשע כהיום בר״ה נבשורה להיות נפקד בזרע כמו שידוע מדברי רז״ל. תהלה וכו׳, שקד ומהר לתת תהלה ועוז למרחמו ואוהבו, הקב״ה. תמתו, כנוי לשרה, ושעור המאמר, תהלה ועוז שקד למרחמו בעת אשר פקד תמתו.

בו, בהקב״ה. שועננו מעולם, אנו נשענים מעולם לכן יעננו לעשות נוראות, שנא׳

אונז דיינע הולד צופֿאָרקאָממען, ווען דוא הייטע דיינע געשאָפּפֿע מוסטערסט, אונד לאַגערע איינע ענגעלשאַר אום אונז צור וואַכע! לאַס דיינע גיטע אָבוואַלטען, רייניגע אונז פֿאָן אונזערן זינדען אונד בעזייטיגע אונזערע מיסעטהאַטען! ערמונטרע זיא, דיא דיינער האַררען, אונד פֿערלייהע איהנען יוגענדקראַפֿט אונד שוואונג! געדענקע דער פֿראָממען טהאַטען יענעס מאָרגענלאַנדערס (אברהם)! זיינע טוגענד ווירד אונז איין פֿירשפּרעכער ווערדען, דאַן ווירד ער פֿערשטוממען, דער פֿערליי-דער (יצה״ר). ער (אברהם) וואַר׳ס, דער דיינע עהרפֿורכט, ער, דער דיינע איינהייט אַנערקאַננטע; וויא איילטע ער דאָרט צור פֿאָללפֿיהרונג יענעס אויפֿטראַגס (עקדת יצחק)! וויא בערייטוויללינג וואַר ער אַללען דיינען געבאָטען! הייטע ערהיעלט ער דיא פֿראָהליכע פֿערהייסונג, מיט איינעם זאָהנע בעשענקט צו ווערדען; דאַ בראַך ער אויס אין לאָבגעזענגען, דאַנקטע זיינעם ליעבען גאָטט דאַפֿיר, דאַס ער זיינע פֿראָממע (שרה) בעדאַכטע.

אונזערע שטיטצע פֿאָן עוויגקייט הער וואַר ער, דער אַללמאַכטיגע! אויך פֿערנער ווירד

ברצוי חנוננו קבל כבהעלאות · חזן יחלצנו במגנו מתחלואי תוצאות · כצפרים עפות כן יגן יי צבאות:

פותחים הארון.

זכרנו לחיים · מלך חפץ בחיים · וכתבנו בספר החיים · למענך אלהים חיים · מלך עוזר ומושיע ומגן · ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע · מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה · סוגרים הארון.

מיוסד ע"פ תשר"ק וכסוף חתום שמעון בר יצחק.

ק׳ תמים פעלך גדול העצה · שחרנו פניך וצדקתך נמצא · רחץ טנף והתם שמצה · קבל

נוראות בצדק תעננו אלהי ישענו (תהלים סה ו). ודע שהרז"ה ביסוד הנקוד שלו שער הדגש אות ו' וז' גם נזהר התבה תיבת הדגש אות ו' וז' הניח ליסוד מוסד שלא יתכנו שתי אותיות הדומות שהראשונה בשו"א אחר נגינה מוקדמת, והיסוד הזה קימו וקבלו עליהם כל הנמשכים אחריו, ולדעתם תיבת שועננו וכל הבאים על משקלו נעדרי המשקל והמליצה, וכולם שגו ברואה ופקו פליליה כי יעמדו למול' אז יקראונני ישחרונני ולא ימצאונני (משלי א) ומשחרי ימצאונני (שם ח), ישחרונני (הושע ה טו) זובח תודה יכבדנני (תהלי' נ), וכבר הרחבתי לדבר בזה בשום שכל בפ' חיי שרה (בראשי' כג ט) גם בפ' וישב ל"א י"ב ע"ש. כבהעלאות, כקרבנות העולה לרצון על מזבח. ברצוי, ברצון. יחלצנו, יצילנו. מתחלואי תוצאות, מתחלאות מיני תחלואים שבעולם, כמו שאמרו ז"ל במס' ברכות דף ח', תתקי"ג מיני מיתה נבראו בעולם כמנין תוצאות. כצפרים עפות וכו', ישעי' ל"א ה'.

תמים פעלך, שנא' הצור תמים פעלו (דברים לב ד). גדול העצה, ירמי' ל"ב י"ט. טנף ושמצה, שניהם כנויים לחטא ועון. והתם, ל' ולהתם חטאות (דניאל ט כד).

ווירד ער אונז וואונדער לייגען, ער ווירד אונזער פֿלעהען שטאַטט אָפּ־פער וואָהלגעפֿאַלליג אַננעהמען, ער ווירד אונז פֿאָר יעדער קראַנקהייט שיטצען, אונד וויא דיא פֿאָגעל איהרע יונגען אומפֿלאַטטערנד דעקקען, זאָ ווירד ער אונז דעקקען, דער עוויגע צבאות.

תמים. דיין טהון איזט אָהנע פֿעהל, גראָסער ראַטהגעבער! דיך בעטען וויר אַן, צו ערווערבען דיינע גונסט. וויר זינד מיט זינדען בעזודעלט; אָ, רייניגע אונז,

אֶנֶק וּגְדוֹר פִּרְצָה: צֹאן לְטֶבַח גָּזַר מִמִּכְלָה. פָּרִים וּכְבָשִׂים לִשְׁלָמִים וְעֹלָה. עֲרִיכַת שָׂפָה נַעֲרוֹךְ בִּתְפִלָּה. שִׂיחֵנוּ יְשֻׁפַּר כְּהַקְטֵר וּבְלוּלָה: נְתִיב יֹשֶׁר אִם נֶעְקַל בְּלֶכֶת. מִשְּׁלַחְתְּךָ לַעֲזוֹב לְהִתְרַפּוֹת בִּמְלָאכֶת. לְנֶגְדְּךָ יִפָּקֵד מִזְבַּח מַעֲרֶכֶת. כְּמַאֲכֶלֶת הַמַּאֲכִילָה מֵאָז נֶעֱרֶכֶת: יַחַד אָב וּבֵן בְּלֶכְתָּם לְהַר מוֹר. טֶבַח לְהָכִין מִפִּקּוּדְךָ לִשְׁמוֹר. חֲנוּכָם נְצוֹר רַחֲמִים לִגְמוֹר. זֵכֶר שְׁבוּעָה כִּקְטֹרֶת לִתְמוֹר: וּבְשַׁבְתְּךָ הַיּוֹם

אנק, קול צעקתינו. וגדור פרצה, כדכתיב וגדרתי את פרציהן (עמוס ט יא). גזר ממכלה, ל' גזר ממכלה צאן (חבקוק ג יז), שטעמו נכרת הצאן מגדרות; וטעם המאמר, אחרי שנגזר צאן ממכלה ואין עוד פרים וכבשים לשלמים ועולה לכן עריכת שפתי' שנערוך לפניך בתפלה ושיח שפתותינו יושפר לפניך כהקטר ובלולה כענין שנאמר ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד ג). משלחתך, השלוח אלינו מאתך והיינו המצוות. להתרפות במלאכת, לפרוש מד"ת כדכתיב גם מתרפה במלאכתו (משלי יח ט) ופירש"י פורש מן התור' והוא תלמיד חכם. לנגדך וכו', המזבח שערך אברהם ולקח את המאכלת לשחוט את בנו. ושעור המאמר, מזבח מערכת שנערכת מאז והיא המאכלת המאכילה, וכדאי' בב"ר פ' נ"ו, שלכך נקראת מאכלת לפי שהיא מאכילה את ישראל בעה"ז שבאותו הזכות אנו אוכלים בעה"ז. מפקדך, מצותך. חנוכם, ילדיהם, כענין וירק את חניכיו ילידי ביתו (בראשית יד יד). וי"ג חנוטיו. זכר שבועה, שנשבע לאברהם שם על

אַך זיא פֿערשווינדען, דיא שאַנדפֿלעקקען! ערהאָרע אונזער פֿלעהען אונד טהוע דעם אונפֿוג איינהאַלט! לעער זינד דיא הירדען פֿאָן שלאַכטשאַאַפֿען, ווער האַבען וועדער פֿאַררען נאָך לעממער צו אָפֿפֿערן; דאַס רעגען אונזערער ליפפען — געבעטע נור קאָננען ווער דיר דאַרברינגען; אָ, נימם זיא ווי וואָהלגעפֿאַללען שטאַטט אָפֿפֿער אַן; זינד ווער נון אויך איררוועגע געראַטהען אונד האַבען ווער אויך דיינע פֿאָרשריפֿט פֿערלאַססען, דיין געשעפֿט פֿערנאַכלעססיגט, אָ, זאָ געדענקע יענעס עררייכטעטען אַלטאַרס אונזערעס פֿאַטערס (אברהם), יענער פֿראָממען אָפֿפֿערהאַנדלונג (עקדת יצחק), וואָ פֿאַטער אונד זאָהן איינמוטהיג נאָך דעם בערגע מורי' וואַללטען, דאַס שלאַכטאָפֿפֿער צו בערייטען, דיינען אויפֿטראַג צו פֿאָללציעהען — אונד בעאויטזיירע דערען נאַכקאָממענשאַפֿט; ערהאַלטע זיא, נאָך דיינער פֿערהייסונג, וויא דאַס איהנען צוגעשוואָרען, אייטע בעישטייגוס

לָדִין עַמִּים· הַמָּלֵא עַל צֶאֱצָאָיו רַחֲמִים·
דִּינֵנוּ הַצְהַר וְלֹא נֵצֵא נִכְלָמִים· גֶּפֶן נְטִיעָתְךָ
תָּכִין לְאֹרֶךְ יָמִים: בִּזְכוּת נֶעֱקַד הַקְשִׁיבָה
מִשַּׁחַק· אֶבְיוֹנֵי אָדָם קוֹרְאֶיךָ מֵרָחֹק· ק' שָׂמֵנוּ
עַל סִפְרְךָ לְחַיִּים יוּחַק· וְנִיב שְׂפָתֵינוּ הַקְשֵׁב
כְּוַיֶּעְתַּר יִצְחָק:

ק' שְׂפָתֵינוּ מְדוֹבְבוֹת עֹז וּבְצִדְקָתוֹ נִחְיֶה·
בְּרַחֲמִים יְצַדְּקֵנוּ וְזַרְעֵנוּ יִהְיֶה· ח' יְחַיֵּינוּ כְּקֶדֶם
מִיּוֹמַיִם אֶהְיֶה· בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה:

המעמד. לתמור, ל' מתמר ועולה. הצהר, האור. גפן נטיעתך, ישראל עש"ה גפן ממצרים תסיע (תהלים פ ט). משחק, משמים. מדובבות עוז, מדברות מעשה תוקף ועוז, היינו מעשה העקידה ובצדקתו כתי' שלכך נקראת מאכלת כדאמרן. יחיינו וכו', עש"ה יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו (הושע ו ב), וטעמו יחיינו וירפאנו מגלות זה כמו שהחיינו מיומים משני עתים שעברו, ביום השלישי, בעת השלישי יקימנו וכתי' לפניו והיינו לעת תחיית המתים וכדאי' בב"ר פ' נ"ו. ועיין מה שבארתי בסוף תפלת טל במוסף ליום א' של פסח. ונראה ברור שמלת אהיה היא מלת הקריאה והוא השם הקדוש אהי"ה, שא"כ הל"ל נהיה דוגמת יחיינו יקימנו וכתי' שכולם בל' מדברי' בעד עצמם. ודע שבשני כ"י כתיב חיינו כקדם בלא י' האית"ן וכן עקר.

שטייגט דאך דען ריכטערשטוהל, נאהענדען צו ריכטען; יא, לאס דיינע בארמהערציגקייט וואלטען איבער דיא שטראפען יענער פראממען; העללע אונזער רעכט אויף, דאס וויר ניכט צו שאנדען ווערדען, ערהאלטע צו לאנגען יאהרען דען ווייגשטאקק (ישראל), דען דאך דיר איינגעזעצט; הארע אויז דיינען היממעלן דאז געבעט דער ניידערען, דיא אויז דער נאהע דיך אנרופען, אונד וויללפאהרע איהנען, יענעז געבונדענען ווירדעז האלבען (בזכות יצחק). טרייבע אונז צום לעבען איין דיין בוך אונד פערניק אונזער געבעט, וויא פאטער יצחק'ז געבעט!

ק'. אונזערע ליפפען שפרעכען אימער פאן יענער העלדענטהאט (עקדת יצחק), דערען ביעדערקייט האלבען וויר לעבען; זיא איזט אונזערע שטיטצע, איהרענטהאלבען ווערדען וויר בעגנאדיגט. ח'. יא, בעלעבע אונז ווידער וויא פאָר־אלטז, עוויגער! דאך ליעסעזט אונז צווייאמאל שאן וויעדעראויפלעבען*), ריכטע אונז אויף צום דריטטענמאלע אויף אונד פערלייהע אונז עוויגעז לעבען!

שלחתי

*) זיעהע אים באור.

פותחים הארון.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים׃
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

שהמ"ח מרובע שמעון בר יצחק.

ש' שְׁלַחְתִּי בְּמַלְאֲכוּת סֶגֶל חֲבוּרָה · שׁוֹמְרֵי אֱמוּנָתְךָ וּמְיַחֲדֶיךָ בְּמוֹרָא · שָׁפַכְתִּי שִׂיחַ לְבַקֵּשׁ עֲתִירָה · שְׁמַע יְיָ קוֹלִי אֶקְרָא׃

סוגרים הארון.

ק' מְדַבֵּר בִּצְדָקָה חוֹנֵן וּמִתְרַצֶּה · מַחֲסֶה וּמִסְתּוֹר לְדוֹרְשֶׁיךָ הִמָּצֵא · מֶתַח דִּינְךָ אִם בִּיסּוּרִים תְּמַצֶּה · מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא׃ עֱרֹךְ תְּקִיעָתֵנוּ שְׁעֵה בְּבֵרוּרֵיכֶם · עַרְבֵּב קַטֵּגוֹר וְאַמֵּץ סַנֵּגוֹרִים · עֲקֶרֶת בַּיִת וַחֲצוּבַת צוּרִים ·

עיניך

שלחתי במלאכות, בשליחות. סגל חבורה, עם סגולה. מדבר בצדקה, אמר אל יתברך שנאמר אני מדבר בצדקה (ישעיה סג א). מתח דינך, התפשטות דינך. תמצה, לשון ונמצה דמו (ויקרא א טו), כלומר אם תדקדק בדינים לבוא עד תכלית. מלפניך וגו', (תהלים יז ב) ופירש"י עברות שבידי שאני ראוי להשפט עליהם ביסורים, יצאו מלפניך ולא יבואו לפניך בדין. עקרת בית, אמר לשרה כמו שאמרו בבראשית רבה פ' כ"ג, מושיבי עקרת הבית (תהלי' קיג), זו שרה. וחצובת צורים, אמר לאברהם, כדכתיב הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם, הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה

ש' שלחתי. איך בין אַלז געזאַנדטער אַבגעשיקקט פֿאָן איינער שטאָלצבאָרען געמיינדע, דיא דיינע געבאָטע טרייליך אַכטעט אונד מיט עהרפֿורכט דיינער איינהייט הולדיגט. פֿאָר דיר שיטטע איך מיינע געבעטע פֿלעהענד אויז; אָ, פֿערנימם זיא הערר, מיינע שטימע! איך פֿלעהע!

ק' פֿערקינדער דער געררעכטיגקייט, גנאָדיגער אונד באַרמהערציגער! אָ, לאַס זיא שוטץ פֿינדען, זייא שירם איהנען, דיא דיך זוכען! אונד ווען דוא שטרענגע געריכט איבער דיינע געשאָפּפֿע האַלטעסט, זאָ זייא בעז שטראָפֿונג פֿערן פֿאָן דיר. האָרע עז מיט וואָהלגעפֿאַללען אַן, אונזער רעגעלמעסיגעס תקיעהבלאַזען! פֿערוויררע יענען, דער ווידער אונז שפריכט, אונד פֿערלייהע מוטה דענען, דיא פֿיר אונז שפרעכען!

עיניך תחזינה מישרים: ויזכר לפניך צדקת
התם. ועד אהליך ובכסאך נחתם. וחלצני
מפשע ומעון נכתם. ואל ימשלו בי אז איתם:
נוהג בחסד וזוכר הברית. נקנו מנסתרות ונזכה
כבורית. נחנו באמתך ותננו לאחרית. נושא
עון ועובר על פשע לשארית: כהנשאך לכסא
נורא ואיום. ברואי חלד להשפט כהיום.
ברחמיך עלינו המציאנו פדיום. באלהים
הללנו כל היום: רע יצרנו הסר בחמלתך.
רצנו וסוככנו במחם אברתך. רצה תשובתנו

והרבה

תחוללכם! (ישעי' כח א). מישרים, מעשים ישרים. צדקת התם ועד אהליך, אמר ליעקב, כדכתיב ויעקב איש תם יושב אהלים (בראשי' כה כז), ותבניתו חקוקה תחת כסא הכבוד כמו שאמרו רז"ל. ומעון נכתם, ומעון נרשם, ל' נכתם עונך לפני (ירמי' ב כב). אל ימשלו בי אז איתם (תהלים יט), ואמרו עליו במדרש גם מודים אלו הזדונות, איתם, אלו תוקפי עבירות. ונזכה כבורית, ונהי' נקיים כמו הדבר שמנוקה ע"י בורית והוא דבר שמנקין ומבררין בו הבגדים כדכתיב ובבורית מכבסים (מלאכי ג ב). סלד, אדמה. וסוככנו במחם אברתך, במחסה של אברתך, ל' באברתו יסך לך ותחת

טויע מיט דיינען אונטריגליכען אויגען דיא טוגענדען אונזערער אָהנען! גע־
דענקע דער אונשולד דעז פֿראָממען (יעקב), דער בעשטאַנדיג אין דיינער וואָהנונג
וויילטע, דעססען בילד אין דיינעם טהראָנע איינגעגראַבען איזט! געדענקע זיינער
אונד בעפֿרייע מיך פֿאָן זינדען אונד פֿערברעכען! לאַס זיא ניכט הערשען
איבער מיך, דיא פֿרעפֿעלטהאַטען! דיינעז בונדעז איינגעדענק, גנאָדיגער
רעגענט, בעפֿרייע אונז פֿאָן אונווישענטליכען זינדען, דאַס וויר פֿאָללקאָממען
ריין ווערדען! לייטע אונז אין דיינער וואַהרהייט! גיב אונז איין זעליגעז
ענדע, דוא, זינדענפֿערגעבער אונד פֿערלייהער דער מיסעטהאַטען דיינעז
פֿאָלקעז! הייטע בעשטייגזט דוא דען שרעקקליכען אונד פֿורכטבאַרען ריכטער־
שטוהל, דיא אירדישען וועזען צו ריכטען; אָ, זייא אונז גנאָדיג, בעפֿרייע אונז! דאַן
ריהמען וויר אונז דיינער טאַגליך, גאָטט! בעפֿרייע אונז פֿאָן בעזען טריעבען. מאַנע
בעוואַהרליגער! זייא אונז גינשטיג אונד נים אונז אונטער דיינער פֿליגעל שירם!

נים

וְהַרְבֵּה מְחִילָתֶךָ· רְעֵה עַמְּךָ בְשִׁבְטֶךָ צֹאן נַחֲלָתֶךָ׃ יָדַעְנוּ דְרָכֶיךָ וְאָרְחוֹתֶיךָ לִתְמוֹד· יֹשֶׁר פִּקּוּדֶיךָ בְּלִבֵּנוּ לִצְמוֹד· יִכְמְרוּ רַחֲמֶיךָ סְלִיחָתֵנוּ לַחְמוֹד· יָדַעְנוּ כִּי חָטָאנוּ וְאֵין מִי יַעֲמוֹד׃ צַוֵּה יְשׁוּעָתְךָ לְרַעְיָתְךָ הָאֲהוּבָה· צְמֵאָה לְחַסְדְּךָ כְּמֵהָה וְתַאֲבָה· צְפֵה וְהַבֵּט כִּי מְאֹד נִכְאָבָה· צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה׃ חֲפוֹץ בְּהֶגְיוֹנֵינוּ וּבְקוֹל תְּרוּעָתֵנוּ· חֲטָאֵינוּ הַלְבֵּן וְהַפְקֵר שְׁגָגֵנוּ· חַבֵּל וְהַצְמֵת קָדְקֹד מַשְׂטִינֵנוּ· חָנֵּנוּ אֱלֹהִים חָנֵּנוּ כִּי בְךָ חָסָיָה

נפשנו

כנפיו תחסה (תהלי׳ לא ד). רעה עמך וכו׳, מיכה ז׳ י״ד. ידענו וכו׳, עפ״ה דרכיך ה׳ הודיעני ארחותיך למדני (תהלי׳ כה ד). לתמוד, ללכת תמיד בארחותיך. לצמוד, לקשור, כענין קשרם על לבך תמיד (משלי ו כא). כמהה ותאבה, שניהם ל׳ תאוה, כמו כמה לך בשרי (תהלים סג ב) וכמו תאבתי לישועתך (שם קיט קעד). צדקתך וכו׳, תהלי׳ ל״ו ז׳, וע״ש פירש״י. והצמת, ל׳ כריתה. חננו אלהים חננו וכו׳, כצ״ל כדכתיב בתהלי׳ נ״ז ב׳, וכמו שנמסר במזמור נ״א, וכל חרוזי הפיוט הזה מסיימים על לישנא דקרא; ובכל ספרי הדפוס וכ״י מצאתי חננו ה׳ ושבוש הוא.

נימם אונזערע בוסע געפֿאַלליג אַן אונד פֿערצייהע אונז! ווידע מיט דיינעם שטאַבע דיין פֿאָלק, דיא העערדע דיינעס אייגענטהומס! מאַכע דיינע וועגע אונז בעקאַננט, לאַס אונז אונאויפהאָרליך דיינע באַהן בעטרעטען אונד טרייליך דיינען געבאָטען פֿאָלגען! ערבאַרמע דיך אונזער אונד פֿערגיב אונזרע זינדען, זאָנסט קאָננען וויר ניכט בעשטעהן. בעפֿיעהל דיין הייל איבער דיינע טרייע געליעבטע (ישר׳ל), דיא זעהנענד נאַך דיינער גנאַדע שמאַכטעט! שויע, וויא זעהר געקוועהלט זיא איזט! — דיינע גערעכטיג-קייט איזט וויא מאַכטיגע געבירגע, דיין רעכט וויא דעס מעערעס טיעפֿע! צייגע דיין וואָהלגעפֿאַללען ביי אונזרען געבעטען אונד ביי דער שטיממע אונזערעס תרועהבלאַזענס! רייניגע אונס פֿאָן אונזערן זינדען אונד בעפֿרייע אונס פֿאָן אונזערם פֿערגעהן! פֿערוואונדע, צערשמעטטערע דעס פֿערפֿיה-רערס (שטן) זייטען! ערבאַרמע דיך, גאָטט, ערבאַרמע דיך אונזער!

בייא

נַפְשֵׁנוּ: קָרְבֵנוּ לְיִשְׁעֲךָ בְּזֶה רֹאשׁ שְׁנָתִי. קַבֵּץ נְפוּצוֹתֵינוּ לְמַרְבֵּץ קִרְיָתִי. יִזְוּ קָמַי יֶחֱזוּ כִּי מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי. קַוֵּה קִוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי:

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

אין פפד"מ ווירד דיעזעס ניכט געזאָגט ; מאַן פאַנגט זאָגלייך אַן שמו מפארים א"ז וו.

פותחים הארון.   מיוסד ע"פ א"ב.

אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ. בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: גִּבּוֹר וְנַעֲרָץ.
דָּגוּל מֵרְבָבָה: הוּא שָׂח וַיֶּהִי. וְצִוָּה וְנִבְרָאוּ:
זִכְרוֹ לָנֶצַח. חַי עוֹלָמִים: טְהוֹר עֵינַיִם.
יוֹשֵׁב סֵתֶר: כִּתְרוֹ יְשׁוּעָה. לְבוּשׁוֹ צְדָקָה:
מַעֲטֵהוּ קִנְאָה. נֶאְפָּד נְקָמָה: סִתְרוֹ יֹשֶׁר.
עֲצָתוֹ אֱמוּנָה: פְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת. צַדִּיק וְיָשָׁר:
קָרוֹב לְקוֹרְאָיו בֶּאֱמֶת. רָם וּמִתְנַשֵּׂא: שׁוֹכֵן שְׁחָקִים.
תּוֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה:

חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

סוגרים הארון.

למרבץ קריתי, לירושלי' עירי ומקום מרבץ שלי, ל' למרבץ צאן (יחזק' כה ה). קמי', האויבי'. קוה קויתי, תהלי' ל"ט ח'. ימלך וגו', שם קמ"ו י'. ואתה וגו', שם כ"ב ד'. אתה וכו'. דגול מרבבה, שיר ה' י'. הוא שח וכו', ע"ש כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד (תהלי' לג). יושב סתר, ע"ש יושב בסתר עליון (שם צא א). כתרו ישועה לבושו צדקה מעטהו קנאה נאפד נקמה, ע"ש וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו וילבש בגדי נקם תלבושת ויעט כמעיל קנאה (ישעיה נט יז). תולה ארץ וגו', איוב כ"ו ז'.

בייא דיר זאָלט אונזרע זעעלע רוהן. נאָהערע אונז דיינען הייליגען, אָן דיעזעם נייאיאהרזטאָג! זאַממלע אונזערע צערשטרייטען אין אונזערע רוהע־שטאָדט (ירושלים), דאַס עז מיינע ווידערזאַכער זעהען אונד וויסען, דאַס דו ביזט מיין רוהם! מיינע האָפפנונג געהט אַליין אויף דיך, עוויגער, מיינע לאָבפרייזונג!

ימלך. דער הערר רעגיערט עוויגליך, דיין גאָטט דורך אַללע צייטען, ציון! הללויה. ואתה, דוא, אַללערהייליגסטער, טהראָנסט אונטער לאָבגעזאַנגען ישראל'ז! אל נא.

וען דער לוייטע טאג אויף זאָנטאַג פֿאַללט, ווירד בלוס הקהלות רמז היערנעבענ׳ סטעהענדע שבח מגדל עז או״ו געזאַגט, ובקצת קהלות מתחילין מיד העיר והריע ואומרין כסדר עד סוף אאפיד נזר, ואח״כ אומרים החרוזים שבח מגדל ועמוסיך.

בס המחבר שמעון חתום בכל חרוז וחרוז וכל החרוזים מסיימים על ל׳ הכתוב ממש.

חו״ק שְׁמוֹ מְפָאֲרִים עֲדַת חֶבְלוֹ · וְנַעֲרָץ בְּאֶרְאֶלֵּי קֹדֶשׁ הִלּוּלוֹ · וּבְהֵיכָלוֹ כָּבוֹד אֹמֵר כֻּלּוֹ · קָדוֹשׁ:

שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו עוֹד יְשׁוּבוּן לְבִצָּרוֹן · נִדְבָּרִים יְרֵאָיו בְּהַכְשֵׁר וְיִתְרוֹן · וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן · קָדוֹשׁ:

חו״ק שֶׁבַח מִגְדַּל עֹז שֵׁם הַגָּדוֹל · נֶצַח בְּתִתּוֹ לְמַלְכּוֹ עֹז וּמִגְדֹּל · בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל · קָדוֹשׁ:

כל

שַׁפְּרוּ מַעֲשֵׂיכֶם וּבְרִית לֹא תוּפַר · נַאֲקַתְכֶם יַאֲזִין שְׁחָקִים שְׁפַר · וְתִיטַב לַיְיָ מִשּׁוֹר פָּר · קָדוֹשׁ:

שבטי

עדת חבלו, ישראל, כדכתיב יעקב חבל נחלתו (דברי׳ לב ט). ונערץ הלולו באראלי קדש. ובהיכלו וגו׳ תהלי׳ כ״ט. ישובון לבצרון, למבצר היינו ירושלי׳ והוא עפ״ה שובו לבצרון (זכרי׳ ט יב). נדברים יראיו וכו׳, עפ״ה אז נדברו יראי ה׳ איש אל רעהו ויקשב ה׳ וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו (מלאכי ג יו). בהכשר ויתרון, פי׳ המפרש: „תלמידי חכמי׳ העוסקי׳ בתור׳ שהיא הכשר ויתרון לישראל.״ ויותר מסתבר לפרש בהכשר ויתרון בעניינים הכשרים והמותרים, וכמו שדרשוהו במס׳ שבת דף ס״ג א׳ על שני ת״ח הנושאין ונותנין ומתעסקין בהלכה. שפרו מעשיכם, הטיבו מעשיכם, וייטב מתרגמינן ושפר, ונקט ל׳ שפרו ע״ש שופר, כדאי׳ במדרש. שחקי׳ שפר, תאר לשקב״ה, עפ״ה

ח׳ שמו. זיינען נאַמען פֿערהערליכט לויט זיינע איהם אייגענע געמיינדע (ישראל), זיין רוהם ווירד מאָכטיג געפריזען פֿאָן דען היילוגען אראלים, אונד אין זיינעם פאַללאַזטע טפּייכט אַללעז מאַיעזטעט! קדוש.

שומרי. זיא ווערדען צוריקקעהרען נאַך איהרער בורג (ירושלים), זיא, דיא זיינע געבאָטע האַלטען; זיינע פֿרָאממען, זיא בעטהעטיגען זיך איינאנדער מיט זיינער ריינען אונד פֿאָרטרעפֿפֿליכען לעהרע; דער עוויגע האַט׳ז געהאָרט, פֿערנאָממען אונד עז איין דאַז ערינגערונגזבוך איינגעטריעבען. קדוש.

שפרו. איבט פֿראָממע טהאַטען אויז, דאַמיט דער גאָטטליכע בונד ערהאַלטען ווערדע! דער הימּמעלזטאַפּפֿער ווירד דאַן איער געבעט פֿערנעהמען; עז גענ׳ פֿאַללט דעם עוויגען בעסער אַלז דאַז אָפּפֿער איינעז פֿעטטען פֿאַררען. קדוש.

שבטי

מו"ק שִׁבְטֵי מְקוֹרָאֶךָ עַלֵּה וְהַמְשֵׁל. נְטִישׁוֹת צָרִים בְּהַתִּיזְךָ לְנַשֵּׁל. כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל. קָדוֹשׁ:

מו"ק שְׁבוּתֵינוּ מִמֶּרְחָק עֲלוֹת לְהַר קָדְשׁוֹ. וּנְפָאֲרֵנוּ תָּמִיד כִּדְבִיר מִקְדָּשׁוֹ. כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קָדְשׁוֹ. קָדוֹשׁ:

מו"ק שֶׁבַח מִגְדַּל עֹז שֵׁם הַגָּדוֹל. נֶצַח בְּתִתּוֹ לְמַלְכּוֹ עֹז וּמִגְדּוֹל. בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל. קָדוֹשׁ:

כל

ביום א'.

(מו"ק כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשׁוֹכְנֵי אָרֶץ. יֹאמְרוּ תָמִיד הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ. וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. קָדוֹשׁ:)

ח' עֲמוּסֶיךָ תּוֹקְעִים וּמְרִיעִים בַּשּׁוֹפָר. אִמְרָתְךָ לְקַיֵּם כְּחֹק הַמְּסֻפָּר:

ק' תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר:

ח' בְּפִשְׁעָם הַעֲבֵר וַעֲוֹנָם

כפר

ברוחו שמים שפרה (איוב כו יג) וטעמו אהל כפי' רש"י. ותיטב וגו', תהלי' ס"ט. מקוראך, ישראל, כדכתיב וישראל מקוראי (ישעי' מח יב). נטישות צרים, ענפי האויבי'. בהתיזך, ל' כריתה וקלילה. לנשל, ל' השרה והשלכה, כמו כי ישל זיתך (דברי' כח). וכל המאמר מיוסד על הכתוב, ואת הנטישות הסר התז (ישעי' יח ה). כי לה' המלוכה ומושל, כן הגירסא בכ"י של י"א, גם באיזה דפוסים קדמונים וכן עקר, כי זה הוא ל' הכתוב בתהלי' כ"ב, אבל והיתה לה' המלוכה ומושל ככתוב במחזורים שלנו אינכו ל' הכתוב. שוב מצאתי בס' תשב"ץ שאמר בהלכות ר"ה דף י' ז"ל: „הר"ט הי' אומר כי לה' המלוכה ומושל ולא אמר והית', כי לא מצאנוהו פסוק" עכ"ל. כי זכר וגו', תהלי' ק"ה מ"ב. שבח מגדל וכו', ע"ש מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב (משלי יח י), ובילקוט שמואל ברמז קס"ד דרשוהו על מלך המשיח, וזהו כלא נתתו למלכו וכו'. ביום ההוא וגו', ישעי' כ"ז י"ג.

שבטי. אָ, לאַס זיא לוֹק טהרָנֶע הינויף וואַלגֿעו, דיא שטאָמע דיינער אַנבעטער! בעזיעגע דיא לוויגען דיינער ווירערזאַכֿער אונד ווירף זיא אַב! דאַן ווירד דעם עוויגען ווערדען רייך אונד רעגיערונג. קדוש.

שבותינו. יאַ, ער ווירד עז הינויף פֿיהרען, אונזער פֿערשטאָסענעז פֿאָלק, נאַך זיינעם היילִיגען בערגע; דאַן וואָללען וויר איהן איכן קאָרע זיינעז היילִיגטהומז הערלִיך פרייזען, דאַס ער געדאַכֿט אַן זיינע היילִיגע פֿערהייסונג. קדוש.

שבח. איינע פֿעזטע בורג איזט דער רוהמפֿאָללע נאַמע דעז אַללערהאָכֿזטען! ער ווירד זיינעם קאָניגע עוויגען זיעג אונד אונאיבערווינדליכקייט פֿערלייהען; דאַן ווירד עז מאַכֿטיג טאָנען, דאַז גראָסע שופר. קדוש.

חו"ק כל יושבי תבל ושוכני ארץ. יאמרו תמיד הגדיל יי לעשות בארץ. והיה יי למלך על כל הארץ. קדוש:

מיוסד ע"פ א"ב בראשי החרוזים, וחסר אות ר', ויתכן שהר' של קרית הוא מקום ר', דוגמת אלהי בך בטחתי (תהלי' כה) כמ"ש הראב"ע. ובחלק השני מכל חרוז אחוז שם המחבר שמעון בר יצחק חזק ואמץ, וכל סיום החרוזים הוא פסוק א' ממקראי קדש.

ח' אדר והוד אתן בצביון. שוע אערוך בניב והגיון. ק' אקרא לאלהים עליון:

ח' ביום הנבחר משמי ערץ. מישרים לשפוט קדשתו להעריץ.

ק' יי מלך תגל הארץ:

גאותו

כיום א'.

כפר. מענם יערב כהקרבת כבשים ופר. ק' בחצוצרות וקול שופר:

ח' צמחיהם ירבו כחול אין מספר. צבריהם יעוררו ויעלו מעפר:

ק' כנשוא נס הרים תראו ובתקוע שופר: (שבת מגדל.)

חו"ק תעיר ותריע. להבריח כל מריע. ותקדש ביודעי להריע. קדוש:

אדרת ממלכה. על מה השלכה. ועוד לא מלכה: לבד

המליכה

א. אֶדֶר, ל' גדולה, ולא מצאנוהו כ"א בשש נקודות, ככתוב בשרשים. והוד, ל' מלכות. אתן, ל' נתינה ואיננו מלשון שם יְתַנּוּ לדקות ה' (שופטי' ה יא), שאלו כן הי' הא' ראוי להיות בח"פ והת' בפתח ורפה, כמו וסוד אחר אל תְּגַל (משלי כה ט) וְאֶכַּל אותם (יחזק' מג ח) ודומים'. בצביון, תרגום של חפץ ורצון צביון, או יהי' טעמו פאר ויופי ל' בצביונ' נבראו במס' ר"ה דף י"א. בניב והגיון, בניב שפתי' והגיון לב. ב. משמי ערץ, משמיו של הקב"ה. ערץ תאר לש"י ית' עש"ה והוא מעריצכם (ישעי' ח יג). להעריץ,

---

כל. אַללע וועלטבעוואָהנער אונד ערדענבירגער ווערדען דאַן איינשטימיג זאַגען: „וואַס גראָססעס האַט דער עוויגע אויף דער ערדע געטהאַן!" „דער עוויגע איזט דער אַללייניגע קעניג וואָרדען איבער דער גאַנצען ערדע!" קדוש.

א מ'. מיט וואָננעגעפיהל הולדיגע איך דער הערליכקייט, אָרדנע מיין געבעט מיט מונד אונד הערץ, ק'. רופע צו גאָטט, דעם אַללערהאָכזטען.

ב מ'. אַם טאַגע, פאָן איהם ערקאָהרען, נאַך בילליגקייט דיא וועלט צו ריכטען, צור פערהערליכונג זיינער היילינקייט. ק'. דער עוויגע רעגיערט, פראָה איזט דאַז ערדריך!

זיינע

ח' גאותו גדלה עולם מהכיל. עוזו לספר כח מי יכיל. ק' מלך על כל הארץ אלהים זמרו משכיל: שמו מפארים.

ח' הע ישימו כל בריותיו. וידעו כי גדלו גבורותיו. ק' זכר עשה לנפלאותיו: ח' הציב וירה אבן פנתו. נהליאל עבור לשעשע באמתו. ק' זכר לעולם בריתו: ח' ורשם בחק דת הגיוני. בכל שנה ושנה לזכור זכרוני. ק' לזכרון בהיכל יי: שומרי מצותיו.

זבח

ביום א'.

המלוכה. ואחריו הלכה. שלא כהלכה: עליה המלכה. גברת ממלכה. עד תופיע מלוכה: זבולי ברכה. מתמימי ברכה. ונתן לה ארכה: רחבה וארכה. וקשת דרכה. ועל הארוכה: בעתה ברכה. והנה דרוכה. ועד עתה מולכה: יסודות ערמה. ערה והרימה. ועד יסוד

ערמה

להגדיל, בשהקב"ה עושה דין הוא מתעלה ומתקלס כמו שפי' רש"י על בקרובי אקדש וכו' (ויקרא יג). ד. דע, דעת. ה. הציב וירה אבן פנתו, עש"ה או מי ירה אבן פנתה (איוב ל"ח ו'), והוא אבן שתי' וממנו נשתת העולם ועימד על התורה, כמו שאמרו רז"ל, וזהו נהליאל עבור וכו'. נ ח ל י א ל היינו התורה, כמו שאז"ל על וממתנה נ ח ל י א ל (במדבר כ"א י"ט). זכר לעולם בריתו (תהלים קה ח) וגם הפסוק הזה נדרש על התור'. ו. הגיוני, ל' מחשבה וזכרון, כלומר רשם בחוק דת זכרונות בכל

ג ח'. זיינע ערהאבענהייט איבערטרייטעט דאז וועלטאלל! ווער איזט פערמאגענד, זיינע אללמאכט אויזצוספרעכען? ק'. גאטט איזט אויף דעם גאנצען ערדרייכע קאניג! שטיממט אן דאז אונטערווייזונגזליעד! ד ח'. א, מאגען עז זיינע געשאפפע ערוואגען! זיא ווערדען ערפאהרען, וויא גראס זיא זינד, זיינער אללמאכט טהאטען! ק'. ער האט זיינען וואונדערן איין דענקמאל ערריכטעט. ה ח'. ער האט דיא גרונדלאגע*) דעז וועלטאללז בעפעסטיגט, זיך מיט זיינער נאליאן צו ערפרייען. ק' עוויג דענקט ער זיין פערהייסען. ו ח'. ער האט איין אנדענקען אין דאז געזעטצבוך איינגעצייכנעט, זיך יאהרליך מיינער צו ערמיננערן, ק'. צום אנדענקען אין טעמפעל דעז עוויגען.

ער

*) דאז גאטטליכע געזעטצבוך ווירד אלז דיא באזיז דער וועלט בעטראכטעט.

פ׳ זבח קדש כהכשר אז בעיניו · רגל תמורתו איל להקריב לפניו · ק׳ אחר נאחז בסבך בקרניו:

פ׳ חכם חניטיו לתקוע בזה חדש · יום זה אם יקרה בשבת קדש · ק׳ זכרון תרועה מקרא קדש:

פ׳ טבעו אם בחול יבואכם · צוו לתקוע בכל גבולכם · יום תרועה יהיה לכם: שפרו.

פ׳ ירום צור ישעי בפי כל אמים · חשוף זרועך להושיע ממתקוממים · ק׳ מלכותך מלכות כל עולמים: פ׳ כהגלותך לעין כל שכנך

להועד

ביום א׳.

ערמה: ראש הרימה · וסוד הערימה · וידיה רמה: בערה מערמה · ועד שחק רומה · ותאפוד מלוכה: יריעותי גרדה · אהלי שדדה · וחרשה ושדדה: קצינות רפדה · ומלכות אפדה · וזאת הקפידה:

יזמה

שנה ושנה, כדי לזכור זכרוני, כמו שאמרו רז״ל, אמר הקב״ה, אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה! ז. זבח קדש וכו׳, רמז לעקדת יצחק. רגל ל׳ קשירה ועקידה. ח. חכם, החכים. חניטיו, בניו. ט. טבעו, סדרו. יבואכם, יבוא לכם היום הזה. ובכ״י כתיב טִבְּעוּ, וטעמו כן טבעו חכמים. י. חשוף, גלה. כ. שכנך

ז א׳. ער האטטע זיין וואהלגעפאללען אן יענעם הייליגען אפפער (עקדת יצחק) גענייגט, אונד פערארדנעט, שטאטט דעססען איינען ווידדער דארצובריגגען. ק׳ דאן וואורד ער (דער ווידדער) אין דיא העקקען מיט זיינען הערנערן פערוויקקעלט.

ח א׳. ער האט דעסען (יצחק׳ס) שפרעססען דיא וויזע לעהרע געגעבען, דאס שופר אן דיעזעם נייאמאנדע צו בלאזען; יעדאך, פאללט דיעזער אויף דען הייליגען שבת, ק׳. זא ווירד דעס תרועה־בלאזענס נור ערוואהנט, צור פערקינדיגונג דער הייליגקייט.

ט א׳. טריפפט ער אבער אן איינעם טאגע דער וואכע איין, זא ווידמעט דער בעפעהל, אללענטהאלבען צו בלאזען: ק׳. „עס זאלל איין טאג דעס תרועה־בלאזענס זיין.״

י א׳. דיך, גאטט איינעס הייל, פערהערליכט אללער פעלקער מונד! א, לייגע דיינען קראפטיגען ארם, רעטטע פאר פיינדען! ק׳. דיין רייך איזט אללער עוויגקייטען רייך,

כ א׳. איינסט ווירסט דוא דיינע אמיעזטאט אללען אויגען לייגען אין דיינער הייליגען וואהנונג

ביום א׳.

לְהָוְעַד· קְהִלּוֹת וּרְבָבוֹת
בְּפִימוֹ לְהָעֵד· ק׳ יְיָ יִמְלֹךְ
לְעֹלָם וָעֶד: ס׳ לְךָ יָאֲתָה
כָּבוֹד וָעוֹ הַגּוֹיִם· חֶלֶד וְכָל
שׁוֹכְנֶיהָ וְכָל הָאִיִּים· ק׳ מִי
לֹא יְרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם: שבטי.
ס׳ מֹטוֹת צָרִים שַׁבֵּר
וְהַכְחִידֵם· זְרוּיֶיךָ קַבֵּץ וְחָנֵּם
תִּפְדֵּם· ק׳ זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ

יְזָמָה וּמְרָדָה· עֲבוֹד
לַזָּר חֲרָדָה· וְהִלְלָה
מְלוּכָה: לְהָצָה בְּנֵי
מֶלֶךְ· וּפָצָה לְעֵין מֶלֶךְ·
מִי לִי בְּדוֹק מֶלֶךְ:
יְהָרָה בְּכֶם מֶלֶךְ· זוּלָתִי
אֵין מֶלֶךְ· אֲנִי וְאַפְסִי
מלך

קֶדֶם: ס׳ נְדִיבֵי עַמִּים יְנָחֲמוּ בִּכְפְלַיִם· קָמֵיהֶם עַל פָּנֵימוֹ
גַּלֵּה שׁוּלַיִם· ק׳ זְכוֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם:
סלול

להועד, להתועד בתוך שכנך היינו ציון, וכדכתיב כי עין בעין יראו בשוב ה׳ ציון (ישעיה נב ח). קהלות ורבבות, מישראל, להעד בפיהם ה׳ ימלוך לעולם ועד. ל. יאתה, לך נאה, ל׳ כי לך יאתה (ירמי׳ י״ז). הגוים, אמורים, כלומר נאה לך להיות אומרים לך כבוד ועוז מתבל וכל שוכני וכו׳. הַגּוֹיִים, ל׳ והגית בו, והוא פעול. מ. מוטות צרים שבר, ל׳ ואשבור מטת עלכם (ויקר׳ כו יג). זרויך, כפזוריך והיינו ישראל. נ. נדיבי עמים, תאר לישראל. בכפלים, בעבור כפלים שלקו, כדכתיב כי לקחה מיד ה׳ כפלים (ישעי׳ מ׳ ב׳), ויותר נראה שרומז על נחמת ישעיה (ע״א ז׳), שאמר תחת בשתכם .... לכן בארצם משנה ירשו שמחת עולם תהי׳ להם. קמיהם, צריהם. על פנימו גלה שולים, כענין וגלתי שוליך על פניך והראתי גוים מערך וממלכות קלונך (נחום ג׳ ה׳),

---

וואָהנונג; דאַן װערדען געמײנדען צו טױזענדען מיט איהרעם מונדע זינגען:
ק׳. „דער הערר־װירד איממער אונד עװיג רעגיערען!"
ל א׳. דיר ציעמט דיא מאַיעסטעט, דײנער הערר־ליכקײט האָריגען אַללע פֿעלקער; אונד
אינזעלבעװאָהנער; ק׳. װער פֿירכטעט דיך ניכט, קעניג אַללער פֿאָלקער?
מ א׳. צערבריך דיא ריעמען דער פֿרעפֿלער אונד פֿערניכטע זיא! זאַממלע
דײנע צערשטרײטען, בעפֿרײע זיא ־ אונד נעהמע זיא װידער אויף!
ק׳. געדענקע דער געמײנדע, דיא דוא פֿאָרמאַלס דיר ערװאָרבען!
נ א׳. לאַס זיא געטראָסטעט װערדען, דײנע גראָסמיטהיגע שאַלים, פֿיינע
צװײפֿאַכען טראָסטעס! שטירצע זיא צו באָדען, דײנע װידערזאַכער!
ק׳. געדענקע, הערר, דען זעהנען אֱדום׳ס דען טאַג ירושלים׳ס!
עבנע

ס׳ סָלוּל מְסִלָּתֵנוּ יַשֵּׁר לִצְעוֹד, וּבֵן יַקִּירְךָ קַרְסֹל לֹא יִמְעוֹד. ק׳ כְּנַמְתָּ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד: שבותינו.

ע׳ עֲמוּסֶיךָ תוֹקְעִים וּמְרִיעִים בַּשּׁוֹפָר. אִמְרָתְךָ לְקַיֵּם כְּחֹק הַמְסֻפָּר. ק׳ תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר: פ׳ פִּשְׁעָם הַעֲבֵר וַעֲוֹנָם כַּפֵּר. מַעֲנָם יֶעֱרַב כְּהַקְרָבַת כְּבָשִׂים וָפָר. ק׳ בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר:

צ׳ צְמָחֵיהֶם יִרְבּוּ כַּחוֹל אֵין מִסְפָּר. צְבוּרֵיהֶם יְעוֹרְרוּ וְיַעֲלוּ מֵעָפָר. ק׳ כִּנְשׂוֹא נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר: שבח.

כיום א׳.

מֶלֶךְ: ח׳ רָם עַל כָּל מֶלֶךְ. תַּגְעִילֶנָּה מִמֶּלֶךְ. וּלְךָ תָּשִׁיב מְלוּכָה: (תעיר והריע.)

חו"ק מֶלֶךְ מְמַלֵּט מֵרָעָה. לְיוֹדְעֵי תְרוּעָה. הָאֵל קָדוֹשׁ:

מלך

קרית

ס. סלול, מסלול ודרך. ישר לצעוד, הישר ללכת. ובן יקירך, אתה לישראל כדכתיב הבן יקיר לי אפרים (ירמי׳ לא כ). קרסל לא ימעד, ל׳ ולא מעדו קרסלי (תהלי׳ יח לז). ובכל ספרי הדפוס וכ"י מצאתי קַרְסוֹל ושבוש הוא, שהיחיד מן קַרְסֻלָּי הוא קַרְסֹל בחולם, כראיית דגשות הל׳, וכן הביאו הרד"ק במכלול סוף שער השמות בתוך הנחלמי׳; אבל מן גַלְמוּד תאמר גַלְמוּדָה (ישעי׳ מט כא), ברפיון הד׳. ע. עמוסיך, ישראל העמוסים מני בטן (ישעי׳ מו ג). צ. צבוריהם, הקבורים בצבורי עפר, ל׳ ויצבור עפר (חבקו׳ א י).

ס א׳. עבנע דיא באהן אונזרער שטראסע, דאס דער פוס דיינעס ווירדיגען נאחקאמען ניכט גלייטע.

ק׳. זא שפראך דוא: „איך געדענקע זיינער אימערדאר."

ע א׳. דיא מיט דיינען געבאטען בעלאדענען (ישראל), בלאזען אונד שמעטערן מיט דעם שופר, דיינעם בעפעהל צו פאללציהען נאך דער פארשריפט דעס געזעטצעס:

ק׳. „בלאזעט אם נייאמאנדע דאס שופר!

פ א׳. א, פערגיב איהנען איהרע מיסעטהאט אונד פערצייהע איהרע זינדען!" מאכטע דיר איהר בעטען געפעללינג זיין וויא לאממער אונד פאררענאפפער!

ק׳. מיט טראמפעטען אונד שופרטאן!

צ א׳. יא, איהרע שפראסען ווערדען צאהללאס ווערדען וויא זאנד; איהרע בעגראבענען ווערדען ערוואכען אונד אויס דער ערדע שטייגען, ק׳. ווען איינסט דאס צייכען אויף דען בערגען אויפשטייגען (איהר ווערדעט עס זעהען!) אונד דאס שופר ערטאנען ווירד.

דיא

ח' קרית משוש היכל ואולם· מזבח ישיב וכלי שרת כלם· ק' יי ימלך לעלם:

ח' שמים וארץ ירננו לשמו· יערות ימחאו כף להנעימו· ק' כי פקד יי את עמו: ח' תקף אראלים וכוכבי צפר· תהלות יתנו שבח להשפר· ק' הללוהו בתקע שופר:

כיוס א'.

מלך זוכר אחוז קרן· לרתוקעי (לך) היום בקרן· נורא וקדוש:

ע"פ א"ב. החזן כנגון.

אאפיד נזר איום· בשלוש קדשה ביום: גבורי כח גדלה· דהרוהו בבית דגילה:

הוגי

כל יושבי תבל ושוכני ארץ· יאמרו תמיד הגדיל יי לעשות בארץ· והיה יי למלך על כל הארץ· קדוש:

חו"ק ישפט תבל בצדק ולאמים במישרים· האל קדוש:

חו"ק והוא באחד ומי ישיבנו· ונפשו אותה ויעש· נורא וקדוש:

אתן

ק. קרית משוש, ירושלים נקראת קרי' עליזה בישעי' כ"ב ב', וכתיב יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וכו' (תהלי' מח ג). ת. וכוכבי צפר, וכוכבי בקר. תהלות יספרו וכו', כדכתיב ברן יחד כוכבי בקר ויריעו וכו' (איוב ל"ח ז'), להשפר, להיטיב וליפות. ישפוט תבל וגו', תהלי' ט' ט'. והוא באחד וכו', איוב כ"ג י"ג.

ק ח'. דיא שטאדט אונזרער וואָננע, טעמפעל, גערייבטהויז אונד אַלטאַר, אַללעז ווערדען ויר וויעדער בעזיטצען, נעבסט דעז טעמפעלז גערעֶטהשאַפטען אַללעזאַממט. ק' דער הערר ווירד עוויג רעגיערען.

ש ח'. היממעל אונד ערדע ווערדען דאַן זיינגן נאַמען בעזינגען, אויך ווערדען דיא בייטע דעז וואַלדעז יויבלען; ק'. דען ער האַט זיין פאָלק בעזוכט, דער עוויגע!

ת ח'. דיא מעַכטיגען ענגעל אונד דיא מאָרגענשטערנע אַללע ווערדען זיך זיינען רוהם פערקינדען: ק'. „לאָבט איהן מיט שופרשאַלל!"

חו"ק. ישפוט. ער ריכטעט דען ערדקרייז נאַך גערעכטיגקייט, נאַציאָנען נאַך בילליגקייט, דער מאַכטיגע, קדוש.

חו"ק. והוא. ער איזט איינעז זיננעז, ווער אַנדערט איהן אום? ער וויללט, אונד עז געשיעהט! פורכטבאַרער, קדוש!

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שם המחבר שמעון בר יצחק חזק.

בנגון אאפיד.

אתן לפועלי צדק. ביום הנבחר מעש להבדק: גאותו מאד גדלה. דרך ענותו לפי הגדלה: הוא אדון העולם. ומי הקשה אליו וישלם: זוכר [illegible]ך בתם. חונן ועושה דין יתום: טהור מרום ונשא. יפה בעתו הכל עשה: כביר לא ימאס. לנבזה בעיניו נמאס: מפאר רוכב ערבות. נגה נגדו ואש להבות: סועף בחרבות שנונות. עבור יתומים ואלמנות: פועל אדם ישלם. צר פה ומשים אלם: קונה הכל ברחמים.

ביום א'.

דזוגי הגה המלה.
ותקודו בהלל ומלה:
זוכר לעד זכיות.
חדשוהו זמר חיות:
טוב עומס טרח.
יחדוהו בחדוש ירח:
כובש כל כעסים.
לכל אף להשיבם:
משרתי בחיל מורא.
נכחם הללו נורא:
שרפי סביב סערה.
ענו למעביר עברה:
פליאים פצחו פה.
צלצלו הכל צופה:
קהלות עם קדושים.

רוממוהו

רם ומשפיל רמים: שופט יצוריו בחנינה. תמים פעל אל אמונה: שופטי ארץ כתהו. מפחדו יבהלו ויתמהו: עושה משפט עמו. ותחלה מקדמם מפני

ועמו

אתן וכו', עפ"ה ולפועלי אתן צדק (איוב לו ג). ביום הנבחר וכו', הוא ר"ה. ומי הקשה אליו וישלם, (איוב ט ד). יפה וכו', עפ"ה הכל עשה יפה בעתו (קהל' ג יא). כביר, הקב"ה שהוא אל כביר לא ימאס לנבזה וכו', כלומר למי ששפל ונבזה בעיני עצמו ואינכו מתגאה. סועף, ל' כריתת הסעיפים, כמו הנה ה' מסעף פארה (ישעי' י לג). ותחל' מקדמם מפני זעמו, כמו שאמרו ז"ל במס' ר"ה דף ח' ב', ישראל נכנסין תחלה לדין

מקמא

בשלישי ורביעי ושני בשנה.

וְעִמּוֹ: נְדִיבִים בְּדִקְדּוּקָם יָחִילוּ· כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ פָּעָלוּ: רוֹאֶה כָּל הַעֲלוּמוֹת· יוֹשֵׁב בְּגָבְהֵי מְרוֹמוֹת: צוֹפֶה כָּל נוֹלָדוֹת· חוֹפֵשׂ כָּל הָעֲתִידוֹת: קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ· חִקְרֵי לֵב לָתוּר וְלִדְרוֹשׁ: קו"ח זוֹכֵר בְּרִית רִאשׁוֹנִים· מְקַיֵּם שְׁבוּעָה לָאַחֲרוֹנִים:

(יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק· וּלְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים· הָאֵל קָדוֹשׁ:)

בראשון בשנה.

רוֹמְמוּהוּ רְבָבוֹת רוֹעֲשִׁים: שְׁמַע קוֹל שׁוֹפָר· תַּאֲזִין וְאַשְׁמָה תּוֹפֵר:

קו"ח תְּשַׁלֵּשׁ שׁוֹפָרוֹת בְּהַר הַקֹּדֶשׁ· וַאֲשַׁלֵּשׁ קְדֻשָּׁה בַּקֹּדֶשׁ:

(מֶלֶךְ זוֹכֵר אֲחוּז קֶרֶן· לְתוֹקְעֵי לְךָ הַיּוֹם בְּקֶרֶן· נוֹרָא וְקָדוֹשׁ:)

חו"ק אָדוֹן אִם מַעֲשִׂים אֵין בָּנוּ· שִׁמְךָ הַגָּדוֹל יַעֲמָד לָנוּ· וְאַל תָּבֹא בְמִשְׁפָּט עִמָּנוּ· קָדוֹשׁ:

חו"ק הֵן לֹא יַאֲמִין בִּקְדוֹשָׁיו· וּתְהִלָּה יָשִׂים בְּאֵילֵי תַרְשִׁישָׁיו· וְאֵיךְ יִצְדְּקוּ קְרוּצֵי גוּשָׁיו· קָדוֹשׁ:

שבתי

טעמא דליפוג אדון אף. נדיבים, נדיבי'. בדקדוקם יחילו, בכל דקדוק' שמדקדקים במצוות מ"מ יחילו ויחרדו. כאשר משפטו פעלו, פסוק הוא בצפני' ב' ג', ור' אמי כי הוי מטי להאי קרא בכי, אמר, כולי האי ואולי! כדאי' בחגיגה דף ד'.

אדון אם מעשים, ר"ל כשרון מעשים. שמך הגדול יעמד לנו, עש"ה עשה אתי למען שמך (תהלים קט כא), אם עוונינו ענו בנו ה' עשה למען שמך (ירמיה יד ז), וטעם יעמד לנו כטעם כי יעמד לימין אביון (תהלים קט לא). ואל תבוא במשפט עמנו, עש"ה בתהלים קמ"ג ב'.

הן לא יאמין וכו', עש"ה הן בקדושיו לא יאמין (איוב טו) ועש"ה הן בעבדיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה אף שוכני בתי חמר (שם ד יח).

אדון. הערר, ווען וויר קיינע פֿערדיענסטע האַבען, זאָ שטעהע אונז דיין אַללמעכטיגער נאַמע בייא! געהע ניכט אינ'ס געריכט מיט אונז! קדוש!

הן יאַ, זעלבסט זיינען היילינגען טרויעט ער ניכט, פֿינדעט נאָך אונפֿאָללקאָממענהייט אַן זיינען אַללמעכטיגען תרשישים; זאָללטען וואָהל נון אירדישע וועזען פֿעהלערפֿרייא זיין? — קדוש!

ראשי החרוזים שמעון בר יצחק הקטן חזק.

שבתי וראה תחת השמש· אין טוב לאנוש מהתמהמש· כיראת מעוזו לחזק ולא להמש: שורת הדין ראתה עיני· גבין תחלה מאדם הקדמוני· בצלם אלהים נברא בעדן גני: מעת הפר פי ממלכת· ביקר לא לן ונגרש בשלכת· ואת להט החרב המתהפכת: מודרך בדרך טובים להועילו· ממזרח העיר עלט מאפלו· צדק יקראהו לרגלו: על נסותו מבטחו

שבתי וראה תחת השמש, ל"ה קהלת ט' י"א. אין טוב, אין לאנוש בעולם שום דבר יותר טוב מהתמש וכו', מ ה ז ד ר ז כיראת אל שהוא מעוזו שנאמר ה' עוזי ומעוזי (ירמיה יו יט) שזה המעולה שבמעשים. להמש, לי רפיון ובענין מלות שפתיו ולא אמוש (איוב כג יב) ועוד בצדקתי החזקתי ולא ארפה (שם כז ו). ביקר לא לן, כדאי' בב"ר פ' י"א, אמר רב אמי אדה"ר לא לן בכבודו שנאמר אדם ביקר בל ילין (תהלים מט). ונגרש וכו', שנאמר ויגרש את האדם .... ואת להט החרב וגו', (בראשית ג כד), וזה היה בו ביום שנברא, כמבואר באופן דאתמול דף ו' א', גם במוסף דף ל"א בפיוט אפד מאז ע"ש. מודרך וכו', רומז לאברהם. ממזרח העיר וכו', כ"כ בכ"י וכדאיתא במדרש הובא בילקוט תהלי' מזמור ק"ו, זהו שאמר הכתוב, מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו (ישעיה מא ב), א"ר ראובן ישני' היו או"ה מלבוא תחת כנפיו של הקב"ה, ומי העירן לבוא

שבתי וראה. איך דענקע נאך אונד פינדע אונטער דער זאננע דעם מענשען ניכטס היילזאמער, אלס דיא ערבויאונג אין דער גאטטזעליגקייט, וואָדורך ער אונאויפהאָרליך שטרעבען זאָללטע. מיין אויגע האט איינען בליקק אויף דען זיץ דעס גאָטטליכען געריכטס געווארפען. לאסט אונס דען אנפאנג אונזערער בעטראכטונג איבער דען ערזטען דער מענשען מאכען: איס עבענבילדע גאָטטעס ווארד ער ערשאפפען, אונד אין דען וואָננעגארטען (גן עדן) היניינגעזעטצט; ער געהאָרכטע דעם בעפעהלע דעס וועלטרעגענטען ניכט, אונד זיינע הערר ליכקייט דויערטע קיינע נאכט; ער ווארדע הערויזגעיאגט אונד איינע אומוואָלענדע פלאממענדע קלינגע פערשפעררטע איהם דען פערנערן איינגאנג. דער גליקקליך איז וועגע דער פראָממיגקייט וואנדעלטע, יענער שטראהל פאָן מארגען (אברה'), בעלייכטעטע זיינע אין דונקעל פעריהאלטען לייטגענאססען, איהם פאָלגטע דיא טוגענד אויף דעם פוסע נאך; דאך הענגטע ער וויסטרויען גענגען

מִבְטַחוֹ בִּבְחִינָה׃ וּפָץ לְהוֹדִיעַ אִם יִירָשֶׁנָּה׃ נִגְרְרוּ גְזָעָיו גֵּרוּת אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃ עוּרוּ נְדִיבִים וְהִתְאוֹשְׁשׁוּ לְתַאֲוָה׃ בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה׃ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה׃ וָתִיק הַנַּעֲלֶה בְּאַחַד הֶהָרִים׃ לִשְׁמוֹנָה קִיֵּם בְּרִית בְּשָׂרִים׃ וְזָרַע וּמָצָא מֵאָה שְׁעָרִים׃ וּלְשִׁשִּׁים נֶחֱנַט בְּמֵצִיק וּמְשַׁעֲשֵׁעַ׃ וּלְשֵׂיבָה כֵּהָה מְאוֹרוֹ לְהָשַׁע׃ עֲבוּר שְׂאֵתוֹ פְּנֵי הָרָשָׁע׃ נָא שִׂימוּ עַל לֵב מוֹרָאוֹת׃

תחת כנפיו? אברהם, שנאמר מי העיר, ולא תאמר לאו"ה בלבד אלא אף הצדקה היתה ישנה ומעירה וכו', עכ"ל. ואולם בב"ר פ' מ"ה דורשו אלו כתוב הא"ר נא' ע"ש. מבטחו, ה' מבטחו. ופץ להודיע וכו', בקש אות על ירושת הארץ כמו שנאמר במה אדע כי אירשנה (בראשית טו ח) וכמו שפי' רש"י ז"ל, ולכן נגזר על בניו גרות ד' מאות שנה, כדכתיב שם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו'. והתאוששו, ל' איש כלומר התחזקו והיו לאנשים לתת רסן לתאוה שלא תמשול בהם, ל' זכרו זאת והתאוששו (ישעי' מו ח). ותיק הנעלה, זה יצחק. וזרע ומצא וכו', שנא' ויזרע יצחק וגו' (בראשית כו יב). נחנט, חנטו פירותיו והוליד עשו המציק ויעקב המשעשע. ולשיבה כהה וכו', כדכתיב ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו מראות (שם כז א). עבור שאתו פני הרשע, משום דאסתכל בפני עשו הרשע כדאיתא במסכת מגילה כ"ח א'. מוראות, תאר למתנשא דוגמת עורו נדיבים שבחרוז הקודם והוא מגזרת כעת במרום תמריא (איוב לט יח) ל' הגבהה והתנשאות. נעים, תאר ליעקב. טובו אוהליו,

---

געגען זיינען טרויטען (גאָטט), פֿערטראַגטע איין לייבען נור בעשטעטיגונג דעס פֿאָן גאָטט א הם פֿערהייסענען לאַנדעס, אונד בראַכטע איינע פֿיערהונדערטיאָהריגע וואַנדערשאַפֿט איבער זיינע נאַכקאָממען[1]). ערוואַכט'ס, איהר גראָסען! שטעלט אייערן בעגיערדען גרענצען! זוכט גערעכטיגקייט! זוכט טוגענד! פֿיעללייכט קאָננט איהר דאַן האָפֿפֿען! פֿראָמם וואַר ער, דער אויף יענעם בערג צום אָפּפֿער געפֿיהרט וואורדע (יצחק); שאָן אַן זיינען אַכטען טאַגע וואורדע זיינעם פֿלייסע דאַס הייליגע זיעגעל (דיא בעשניידונג) אויפֿגעדריקט; ער וואַר געזעגנעט, ער זאָעטע איינזט אונד ערוואַרב דען אַנטואַג הונדערטפֿאַך[2]); אין זיינעם זעכציגסטען יאַהרע לייגטע ער צוויי זאַהנע, דען וויטהעריך (עשו) אונד דען ערעון (יעקב). אַבער ער מוסטע איך אַלטער זיין געזיכט פֿערליערען, דאַרום, וויל ער דעז פֿרעפֿלערז (עשו) אַנגעזעהן האַטטע — . אָ, נעהמט דיעז צו הערצען

---

[1]) בראשית ט"ו. [2]) בראשית כ"ו י"ב.

וְהָשִׁיבוּ יָד מֵעָוֶל לְהִמָּלֵט מִתְּלָאוֹת· אוּלַי יֶחֱנַן יְיָ צְבָאוֹת: נָעִים אֲשֶׁר טוֹבוּ אֹהָלָיו· וְתָאֳרוֹ חָקוּק בְּכֵס זְבוּלָיו· וְהִנֵּה יְיָ נִצָּב עָלָיו: בְּשׁוּבוֹ מִפַּדָּן וְנֶחֱלַץ מִתְּלָאָה· וְנִדְרוֹ אֵחַר לָאֵל לוֹ נִרְאָה· נִכְשַׁל בְּדִינָה בַּת לֵאָה: בִּינוּ יְצוּרָיו לְרַחֲמָיו לִשְׁאַף· גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי סַעֲרַת חֲרוֹן אַף· אוּלַי תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם אָף: רֵעִים וְאַחִים בְּנֵי

שנאמר מה טובו אוהליך יעקב (במדבר כד ה), ותארו חקוק וכו׳, דמות דיוקנו נחקק תחת כסא הכבוד כדאיתא במדבר רבה ריש פ״ד. ונדרו אחר.... נכשל בדינה, כדאי׳ בתנחומא פ׳ וישלח בפסוק ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל, ילמדנו רבינו בכמה מקומות פנקסו של אדם נפתחת? היוצא לדרך והיושב בבית המרועע והנודר ואינו משלם וכו׳, ואמר ר׳ ינאי הנודר ואינו משלם פנקסו מתבקרת לפני הקב״ה ואומר היכן פלוני בן פלוני שנדר נדר ביום פלוני? בא וראה כשהלך יעקב לארם נהרים מה כתיב שם? וידר יעקב נדר לאמר וגו׳, השיבו על כל דבר ודבר, הלך והעשיר ובא וישב לו ולא שלם נדרו הביא עליו לעשו ובקש להרגו נטל ממנו כל אותו דורון עזים מאתים וגו׳ ולא הרגיש, הביא עליו למלאך ונתגשש עמו שנאמר ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו שבקש להרגו וירא כי לא יכול לו ונעשה צולע, כיון שלא הרגיש באת עליו צרת דינה ותצא דינה, כיון שלא הרגיש באת עליו צרת רחל ותמת רחל ותקבר, מסייע לי׳ לרב שמואל בר רב יצחק דאמר כל הנודר ואינו משלם גורם לאשתו שתמות שנאמר אם אין לך לשלם וגו׳. בינו יצוריו, נב׳ ב״י כתיב יצורים. לשאף, להיות שואף וחומד. רעים ואחים, משה ואהרן שנמשחו בשמן המשחה שנקרא יצהר ל׳ תירוש ויצהר וכדאיתא במס׳ זבחים דף ק״ב א׳; ומצאתי בשמות רבה פ׳ ט״ו

טערנען, איהר שטאָלצען! ענטליעהט איירע האַנד דער געוואַלטטהאָטיגקייט! ענטפליעהט דענן אויסגעשיקקע! פיעללייכט בעגנאַדיגט אייך דער עוויגע צבאות! דער האָלדועליגע (יעקב), אין דעסען לעלט דיח טוגענד וואָהנטע, דעסען בילד איין היממלישען טהראָנע איינגעגראַבען, דאַס דער עוויגע זעלבסט בעוואַכטע — קאַם גליקקליך אויס פדן צוריקק אונד זייאַטע איט דער ענטריכטונג זיינעס געליבדעס, וועלכעס ער דער גאָטטליכען ערטיינונג געט טהאַן — אונד דאַרום טראַף איהן דאַס מיסגעשיקק מיט דינה, דער טאָכטער לאה׳ס*). מערקט׳ס, געשאָפפע, אונד פלעהעט אום ערבאַרמען! פירכטעט דען שטורם דעס ערגריממטען! גלויבט איהר עטוואַ, דאַס לאַנגמאַטיגע ערבאַרמען זו בלייבען? יענע ערלויכטעטען געברידער (משה ואהרן) וואַרען

---

*) נראשית ל״ד.

היצהר• אשר אצו במשלחתם כצבי למהר• והגבילו סגלה בתחתית ההר: רבי תורה כתבו לעם• והורום דרכי ישר ומשפטי נעם• ובמי מריבה הפקדו בזעם: ידעו זאת כל יושבי אדמה• אם כן בתמימי חכמה• מה יעשו מלאי מרמה: ידיד יי אשר מלך תחלה• כבן

דף קכ"ט ד', אלה שני בני היצהר (זכרי' ד יד) אלו משה ואהרן וכו', ואולם יונתן תרגם בני היצהר בני רברביא ולדעתו יצהר שם מושאל לגדולה, ועיין רד"ק שרש צהר, ואי אפשר לפרשו לשם עצם פרטי שהרי ה' הידיעה בראשו. אצו, מהרו. במשלחתם, בשליחותם. סגולה. ישראל. רבי תורה כתבו, ע"ש אכתב לו רבי תורתי כמו זר נחשבו (הושע ח יב) ופליגי בה ר"א ור"י במס' גטין דף ס' ב' ר' אלעזר אומר תורה רובה בכתב ומיעוטה בעל פה, ור' יוחנן אומר רובה בעל פה ומיעוטה בכתב שנאמר כי על פי הדברים האלה, ואידך נמי הכתיב אכתב לו רבי תורתי? ההוא אתמהה קא מתמה אכתב לו רבי תורתי הלא כמו זר נחשבו! ואידך נמי הכתיב כי על פי הדברים האלה? ההוא משום דקשיין למיגמרינהו. עכ"ל ובירושלמי דפאה פ"ב, ר' זעירא בשם ר' אלעזר, אכתב לו רבי תורתי, וכי רובה של תורה נכתבה? אלא מרובים הם הדברים הנדרשים מכתב מן הדברים הנדרשים בפה אלא בעיני חביבים הם הדברים הנדרשים בפה מן הדברים הנדרשים מן הכתב (כן גירסת הילקוט ולא כן בירושלמי דילן) רבי יהודה אומר אכתוב לו רובי תורתי אלו התוכחות אפילו כן כמו זר נחשבו אמר ר' אבין אלו כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו מה בינו לבין אוה"ע אלו מוציאין ספריהם ואלו מוציאין ספריהם, ר' חגי ברבי שמואל, כתיב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית הדא אמרה אותן שבפה הם חביבין עכ"ל. ובמדרש אמרו, אמר ר' יהודה בר שלום בקש משה שתהא המשנה בכתב וצפה הקב"ה שעתידין אוה"ע לתרגם את התורה ולהיות קוראי' בו יונית ואומרין אף הם ישראל אמר הקב"ה לאוה"ע מה אתם אומרים שאתם בני? איני יודע אלא למי שמסטירין [Mysterien] שלי בידו הוא בני, ומהו המסטירין? זו משנה, שאם היתה המשנה ביד האומות אם כן כמו זר נחשבו עכ"ל, ושלשת המאמרים האלה יתלכדו ולא יתפרדו. ובמי מריבה, בשביל מי מריבה. ידיד ה', המלך שאול נזיר ה'. כבן שנה נקי וכו', כדכתיב בן שנה

וואַרען אין דער פֿערריכטונג דער געטטליכען באָטשאַפֿט שנעלל וויא איין רעה; זיא בעקריינטען דאַז געליעבטע פֿאָלק אַם פֿוסע יענעז בערגעז (סיני) אונד שריעבען איהם דער לעהרען מענגע ניעדער, אונטעררכֿטעטען עז אין וועג דער טוגענד אונד דעז האָלדען געזעטצעז, אונד דאָך טראַף זיא דער געטטליכע אונוויללע בייא דער געשיכטע מי מריב' (במדב' כ). אָ, מעכֿטען דיעז אַללע ערדבעוואָהנער ערוואָגען! ערגינג עז יאָ דען אויפֿריכֿטיגען וויזען, וויא מאַג עז וואָהל דען טיקקעפֿאָללען געהן? איין ליעבלינג גאָטטעז וואַר דער ערזטע קעניג (שאול), אונטערפֿרייא וויא איין יאָהריגער

שָׁנָה נָקִי מִכָּל עֲוָלָה· וְלֹא נֶעֱצַל מִמִּלְחֶמֶת
עֲבוּר הַצָּלָה: צֻוָּה עַל מְחִיַּת הַמְזַנֵּב· שְׁנָה
מְפֻקָּד וְהוֹבִישׁ כְּגוֹנֵב· בְּחָמְלוֹ מַעֲדַנּוֹת
בִּכְשָׁפָיו מִתְגַּנֵּב: צוּר נִחַם כִּי הִמְלִיכוֹ· וְהִפִּילוֹ
בְּיַד אוֹיְבָיו לְדַעֲכוֹ· וּמַה יַּעֲשׂוּ מַמְרֵי דִין בְּעֶרְכּוֹ:
חָסִיד הַמַּנְעִים זְמִירוֹת לְקוֹנוֹ· וְהוּכַן בְּחֶסֶד
כִּסֵּא גְאוֹנוֹ· וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לַהֲמוֹנוֹ:
חָתַף לִבְרוֹחַ מִפְּנֵי פְּרִי בִטְנוֹ· הִקְדִּימוֹ רָכִיל

שאול במלכו (ש"א יג א) ואמרינן במס' יומא דף כ"ב, רב הונא אמר כבן שנ' שלא חטא מימיו. ולא נעצל וכו', לא נתעצל להלחם מלחמת ישראל כדי להצילם. צוה, נצטווה. המזנב, עמלק שזנב בישראל כדכתי' ויזנב בך כל הנחשלים אחריך (דברי' כה יח), ושאול נצטוה למחות זכרו והוא חמל עליו ונחם ה' על המליכו והפילו ביד אויביו כמבואר כל זה בספר שמואל א' סי' ט"ו. שנה מפקד, שנה תפקידו. בחמלו מעדנות, בחמלו על אגג מעדנות שנאמר וילך אליו אגג מעדנות (שם פסוק לב). בכשפיו מתגנב, שהי' מתגנב ומתכסה ממנו ע"י כשפים כמו שאמרו רז"ל. לדעכו, לנתקו ולהרסו, ל' דעכו כאש קוצים (תהלי' קיח יב) ע"ש פי' רש"י. חסיד המנעים וכו', דוד המלך שנאמר עליו נעים זמירות ישראל (ש"ב כג א). והוכן וכו', שנאמר וכסאו כשמש נגדי (תהלי' פט לז) ונאמר והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת באהל דוד (ישעי' טז ה). ועשה משפט וכו', שנאמר ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו (ש"ב ח טו). חתף, נמהר פתאום לברוח מפני אבשלום בנו כמבואר בס' שמואל ב' סי' ט"ו. חתף, ל' הן יחתוף (איוב ט יב). הקדימו רכיל וכו', כינה עבד מפיבשת

יאָהריגער קנאַבע; ער האַטטע אַהנבען קריעג צור רעטטונג ישראל'ס געפיהרט. איינסט ערהיעלט ער דען בעפעהל, דיא אונטערהאַפטען (עמלקים) אויסצו-ראָטטען; אַבער ער בעפאָלגטע דען אויפטראַג ניכט, שאָנטע דען דורך צויבער-קונסט פערשטעללטען צאַרטלינג (דען קעניג אגג*), דאַרום בערייעטע דער שאָפפער, דאַס ער איהן צום קעניג געמאַכט האַטטע, אונד ליעס איהן זיינען פיינדען אין דיא האַנדע פאַללען, דיא איהן יאַממערליך קוועלטען. וואַס מאַג נון וואָהל דען געמיינדען געשעהען, ווען זיא רעכטסווידריג האַנדעלן? דער פראָממע (קעניג דוד), דער זיינעם שאָפּפער אַנגענעהמע ליעדער זאַנג, דעסען מאַיעסטעטס טהראָן אויף גיטע געגרינדעט וואַר, דער רעכט אונד גערעכטיגקייט אונטער זיינעם פאָלקע אויסאיבטע, מוסטע פּלאָטצליך פאָר זיינער לייבעס-פרוכט ענטלויפען. דאָרט גאַב ער דער פערליימדונג, דיא יענער ליגנער ווידער

זיינען

---

*) שמואל א' קאַפּיטעל ט"ו.

מְשַׁקֵּר עַל אֲדוֹנוֹ. וְחָלַק לוֹ שָׂדֶה בַּחֲלַק לְשׁוֹנוֹ:
קוֹל הַחִלּוּק בְּהַסְכִּית מִמְּעוֹנוֹ. חֻלַּק מַלְכוּתוֹ
בֵּין עַבְדּוֹ וּבֵין בְּנוֹ. וּמַה יַּעֲשֶׂה מְלָשְׁנִי בִּפְקוֹד
עָלָיו חֲרוֹנוֹ: קְהִלּוֹת וְרִבָבוֹת וַאֲלָפִים. אֲשֶׁר
לְפָנֵינוּ עָבְרוּ חֲלוּפִים. וְלֹא יָכְלוּ לְהִצְטַדֵּק הֱיוֹת
חַפִּים: הֵן שָׁמַיִם בְּעֵינָיו לֹא זַכּוּ. וְכָל לִגְיוֹנֵי שַׁחַק
כַּפִּשְׁתָּה דֹּעָכוּ. וְנִתְעָב וְנֶאֱלָח מַה יִּזְכּוּ: קוֹבֵץ
מִרְמָה וּמִסְתַּתֵּר בְּעִנְיָנָיו. אִם יֹאמַר בְּלִבּוֹ מִי
יְעִידֵנִי לְפָנָיו. קוֹרוֹתָיו וְרָהִיטָיו וְעֵצָיו וַאֲבָנָיו:

היה מקדם לבוא לפניו ברכילות על אדונו, כדכתיב שם (יט כח) וירגל בעבדך וגו', וחלק לו כל קניני מפיבשת כדכתיב שם (טז ד) ויאמר המלך לציבא הנה לך כל אשר למפיבשת, וכתיב שם (יט ל) אתה וציבא תחלקו את השדה, ואמרינן במס' שבת דף נ"ו, אמר ר"י אמר רב, בשעה שאמר דוד למפיבשת אתה וציבא תחלקו את השדה יצאת בת קול ואמרה רחבעם וירבעם יחלקו את המלכות! ואמר ר"י אמר רב אלמלא לא קבל דוד ל' הרע לא נחלק המלכות וכו'. וזה יסוד הפייטן קול החלוק בהסכית וכו'. מלשני, מלשין, והנ' נוסף לתקון השם, כמו מלשני בסתר רעהו (תהלי' קא ה). חפים, טהורים, ל' חף אנכי ולא עון לי (איוב לג ט). לגיוני שחק, חיילי מרום. כפשתה דעכו, ל' דעכו כפשתה כבו (ישעי' מג יז). ונתעב ונאלח, שניה' ל' מאום וירמוז לאדם וכמאמר איוב (טו טז) הן שמים לא זכו בעיניו אף כי נתעב ונאלח איש שותה כמים עולה. קובץ מרמה וכו', מבוא' ע"פ מאמרם (תעני' יא א) שמא יאמר אדם מי מעיד בי? אבני ביתו של אדם

זיינען הערךן פֿאָרבראַכֿטע, געוואַר, אונד ערטהיילטע דעם שמייכלער דיא האַלפֿטע פֿאָן דעז הערךן גוט[1]). דער הייאשע פֿערנאַהם דיעזען טהיילונגזשפרוך אונד בעשלאָס, זיין רייך צווישען זיינעם אייגנען קנעכטע אונד זאָהנע צו ערטהיילען[2]). דוא, פֿרייער דער פֿערלייאומדונג, וואַז ווירסט דוא דאַן אַנפֿאַנגען, ווען דיך דער ערלייכטעטע אויזשפרוך? געווייהדען צו טויזענדען אונד ענגעלס פֿאָר אונז דאַהינגעשוואונדען, אונד קיינע וואַר פֿערמאָגענד, זיך פֿאָללקאָממען צו ענטשולדיגען, יאַ, זעלבסט דיא הימעל זינד איהם ניכט גאַנץ ריין אונד אַללע שאַארען לעגיאָנען פֿערלאָשען וויא פֿלאַכס, אונד דער מענש, דער אונרייניע אונד בעפֿלעקטע, דיעזער זאָללטע ניכדענפֿרייא זיין? אַבער, קאָננטע דער הייכלער דענקען, איך טרייבע איין וועזען איהם פֿערבאָרגענען, ווער קאַנן איך דאָרט פֿערראַטהען? — ווער? דאַז געבעלק דיעזעז הויזעז, דאַז געמייערע,

דיא

[1]) שמואל ב' קאַפיטעל י"ט פסוק ל'. [2]) זיעהע אויך באור.

טהור עינים ברע מראות· הצלל חטאינו בעמקי מחבואות· ועשה עמנו לטובה אות: נחנו אם פשענו מאחריך· הזכר לאבות העולם בחיריך· ואל תתעלם מתחן משחריך: פ׳ חלף פרים ומנחה הגונה· זכור הגיונינו ותן לנו חנינה· קיימנו לחיים טובים בזה ראש השנה: (ויש אומרים הן לא יאמין.)

יזן ובכן נמליכך מלך: (נ״א ובכן ויהי בישרון מלך:)

פותחים הארון. גם המחבר שמעון חתים בחרוז האחרון.

מלך עליון· אמיץ המנשא· לכל ראש מתנשא· אומר ועושה· מעוז ומחסה

וקולות ביתו מעידים בו. טהור עיני׳ וכו׳ אתה ה׳ שאתה טהור עינים מראות ברע הצלל והשקע חטאינו וכו׳, והוא עפ״ה טהור עינים מראות ברע (חבקוק א יג) ועפ״ה יכבוש עונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאתם (סוף מיכה). הצלל, כי צללו כעופרת (שמות ט״ו י׳) ענין שקיעה. מתחן משחריך, מתחינת דורשיך ישראל. חלף פרים וכו׳, במקום הקרבת פרים ומנח׳ ראוי, זכור הגיונינו ותפלתנו, ע״ד ונשלמה פרים שפתינו.

לכל ראש מתנשא, כענין והמתנשא לכל לראש (ד״ה כט יא), ע״פ פי׳ רש״י. כנז

דיא בריזונג אונד דאז געוויער! אָ דוא, דעסען רייכעז אויגע קיין איבעל זעהען מאַג, פערזענקע אונזרע זינדען אין דעז מעערעז טיעפען אונד טהוע אונז צייכען הייל איין וואונדערלייבען! אונד זינד וויר דיר טרייאלאָז געוואָרדען, אָ, זאָ געדענקע דער שטאַממפֿאַטער, דיינער ערקאָרנען, אונד ענטציעהע דיך ניכט דעכן פֿלעהען דיינער אַנבעטער! נימם אונזער איגבריזטיגעז פֿלעהען שטאַטט פֿאַררענ׳ אונד שפייזעאָפפֿער אַן אונד זייא אונז געוואָגען! בעשטיממע נז איינעם גליקליכען לעבען אונז אַן דיעזעם ראש השנה.

כון וואָללען וויר דיר הולדיגען, קאָניג!

דאַן אַללערהאָכזטער קאָניג, מאַכטיג ערהאַבען, איבער אַללעז ערהאַבען! ער ספריכט אונד פֿאָללפֿיהרט׳ז, ער, דער טוט אונד טירקט ער, דער

הערר

וּמַחְסֶה· נִשָּׂא וְנוֹשֵׂא· מוֹשִׁיב
מְלָכִים לַכִּסֵּא· ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· גִּבּוֹר בִּגְבוּרוֹת· קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת·
גּוֹלֶה נִסְתָּרוֹת· אִמְרוֹתָיו
טְהוֹרוֹת· יוֹדֵעַ סְפוּרוֹת· לְתוֹצָאוֹת
מַזָּרוֹת· ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· הַמְפֹאָר בְּפִי כֹל· וְהוּא כֹל יָכוֹל·
הַמְרַחֵם אֶת כֹּל· וְנוֹתֵן מִחְיָה לַכֹּל·
וְנֶעְלָם מֵעֵין כֹּל· וְעֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת
בַּכֹּל· ק׳ לָעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· זוֹכֵר נִשְׁכָּחוֹת· חוֹקֵר טוּחוֹת·

ונושא, פי׳ המפרש נראה נשא על כסא כמשמעות הפסוקים שנאמר ואראה את ה׳ יושב על כסא רם ונשא (ישעיה ו א), אבל הוא נושא את כסאו ועליונים ותחתונים שהכל תלויים בזרוע של הקב״ה עכ״ל. ויהיה זה דוגמת לשון הקליר בקדושה של אתמול נלאות נושאות והם נשואות וכו׳. ויש לפרש נשא שם תאר כמו כסא רם ונשא, כלומר שהוא רם ונשא לכן הוא נושא את הכל מתחתיו וכמאמרם במסכת חגיגה דף י״ג ב׳. קורא הדורות מראש, (ישעיה מ״א ד׳) ות״י סדר דריא מלקדמין, והטעם שיודע כל הדורות הבאים ויקרא כל דור לעמוד בעתו. אִמְרוֹתָיו, כצ״ל הא׳ בחירק והמ׳ בשו״א כמו שתאמר מן שִׁפְחָה שִׁפְחוֹתָיו ומן צְדָקָה צִדְקוֹתָיו· יודע ספורות לתוצאות מזרות, מענין המוציא במספר צבאם (ישעיה מ׳ כ״ו). מזרות, מזלות כמו התוציא מזרות בעתו (איוב ל״ח ל״ב). טוחות, כליות ולב, ל׳

האָהע אונד דער ערהאַבענער! ער זעצעט קעניגע אויף דען טהראָן.
ק׳ ער ווירד עוויג רעגיערען!
חזן אַללערהעכסטער קעניג! אַללמעכטיג איזט ער, ער בעשטיממט דיא צוקונפט, איהם זינד אַללע געהיימניססע אָפֿפֿען, זיינע פֿערהייסונגען זינד ריין; איהם איזט דיא אַנצאַהל דער צאַהללאָזען שטערנע בעקאַננט!
קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!
חזן אַללערהעכסטער קעניג! ער איזט אַללבעריהמט, אַללפֿערמאָגענד, אַלל בארמהערציג, אַללערנאָהרענד, אונזיכטבאַר אונד אַללזעהענד!
קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!
חזן אַללערהאַבענער קעניג! איהם זינד אויך פֿערגעסענע דינגע איינגעדענק,

עֵינָיו פְּקוּחוֹת· מַגִּיד שֵׂחוֹת·
אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת· אִמְרוֹתָיו
נְכוֹחוֹת· ה׳ לְעֵדֵי עַד יִמְלוֹךְ:
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· טָהוֹר בִּזְבוּלָיו· אוֹת הוּא
בְּאֶרְאֶלָּיו· אֵין עֲרוֹךְ אֵלָיו· לִפְעוֹל
כְּמִפְעָלָיו· חַל שָׂם גְּבוּלָיו· בַּהֲמוֹת
יָם לְגַלָּיו· ה׳ לַעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· כּוֹנֵס מֵי הַיָּם· רוֹגַע גַּלֵּיהֶם· סוֹעֵר
שְׁאוֹן דָּכְיָם· מָלֵא הָעוֹלָם דַּיָּם·
מַשְׁבִּיחָם בַּעְיָם· וְשָׁבִים אָחוֹר
וְאֵינָם· ה׳ לַעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· מוֹשֵׁל בִּגְבוּרָה· דַּרְכּוֹ סוּפָה

מי שת בטוחות חכמה (איוב ל״ח ל״ו). מגיד שחות, שנאמר מגיד לאדם מה שיחו (עמוס ד׳ י״ג). אות הוא באראליו, כמו שאמרו רז״ל למה נקרא שמו צבאות לפי שהוא אות בתוך צבא שלו. סוער, ל׳ סערה. דכים, ל׳ ישאו נהרות דכים (תהלים צג ג) ע״ש פי׳ רש״י. מלא העולם דים, הי׳ די במי הים למלאות העולם כלו, לולא שהקב״ה משבית גליהם בכחו עד שישובו אחור ואינם. בעים, בכח, ל׳ בעים רוחו (ישעיה י״א ט״ו) וכתיב משביח שאון ימים (תהלים סה ח). דרכו סופה וסערה, שנאמר ה׳ בסופה ובסערה

ער דורכפארשט דאז אינגערע מיט שארפען בליקקען, ער פערקינדעט קינפטיגע בעגעבענהייטען, ער, דער גייסטער גאטט, זיינע פערהייסונגען זינד אונטריגליך! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

אין אלערהאבענער קעניג! ער איזט דער רייגסטע היממעלבעוואהנער, דאז וואונדער דער אראלים! ניכטס קאממט איהם פערגלייך מיט איהנען, ער אליין איזט דער וואונדערטהאטער; ער האט דאז מעער מיט זאנד אומשראנקט אונד גרענצען געזעטצט דעם שטורם זיינער פלוטהען! ק׳ ער ווירד עוויג רעגיערען!

אין אלערהאבענער קעניג! ער טהירמט דיא פלוטהען דער זעע, שרעקקט אויף דעז מעערעז וואגען, דאס זיא מיט אונגעשטים בראוזען אונד דיא וועלט צו פערשלינגען דראהען; ער שטיללט איהר טאבען — זיא וויכען צוריקק אונד זינד דאהין! קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

אין אלערהאבענער קעניג! אלמעכטיגער רעגענט! זיין וועג איזט ווינד אונד שטורם

ומערה· עוטה אורה· לילה כיום
להאירה· ערפל לו סתרה· ועמה
שרא נהורא· ק' לעדי עד ימלוך:
מלך עליון· סתרו עבים· סביביו להבים·
רכובו כרובים· משרתיו
שביבים· מזלות וכוכבים· הלולו
מרביבים· ק' לעדי עד ימלוך:
מלך עליון· פותח יד ומשביע· צורר מים
ומנביע· יבשת להטביע· לשליש
ולרביע· יום ליום יביע· שבחו
להביע· ק' לעדי עד ימלוך:

דרכו (נחום א ג) והטעם על הגזרות הבאות מאמים במהרה. ערפל לו סתרה, שנאמר ישת חשך סתרו (תהלים יח יב). ועמיה שרא נהורא, שנאמר ונהורא עמיה שרא (דניאל ב כב). צורר מים, שנאמר צורר מים בעביו (איוב כו ח). ומנביע, גם הוא מנביע מים נובעים. יבשת להטביע, להשקיע היבשת במים כדי להרטיב אותה, וזה הוא עושה לשליש ולרביע, כלומר חלקים כי לא תמטר על הארץ כולה בבת אחת, כענין והמטרתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר (עמוס ד' ז'). או שירמז למאמרם ז"ל וכל בשליש עפר הארץ (ישעיה מ יב) ע"ש פרש"י. יום ליום יביע, ל"ה תהלים י"ט ג', וכפרש"י.

שטורם, זיין געוואנד ליכט, נאכט איזט איהם ווי טאגעזהעללע, אונד איהם איזט נעבעלקרייז אונד ביי איהם דיא וואהנונג דעז ליכטז!
קהל. ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן האללערהאכסטער קעניג! איהן בירגט דיזטערעז געוואלק, פייער־פלאממען אומגעבען איהן, ער פאהרט אויף כרובים דאהער, זיינע דיענער־שאפט גליהענדער בליטץ! פלאנעטען אונד שטערנע פערקינדען מאכטיג זיינען רוהם. ק' ער ווירד עוויג רעגיערען!

חזן האללערהאכסטער קעניג! ער אפפנעט האללאווערע דיא האנד אונד זעטטיגט אללעז, ער פרעסט געוואסער צוזאממען אונד לאסט עז שטראמען, ער בעפייכטעט דאז ערדרייך היער אונד דארט; איין טאג פערקינדעט דעם אנ־דערן זיינען אונאויספרעכליכען רוהם! ק' ער ווירד עוויג רעגיערען!
האללערהאכסטער

מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· קָדוֹשׁ וְנוֹרָא· בְּמוֹפֵת וּבְמוֹרָא·
מְמַדֵּי אֶרֶץ קָרָא· וְאֶבֶן פִּנָּתָהּ
יָרָה· וְכָל הַנִּבְרָא· לִכְבוֹדוֹ
בָּרָא· ק' לַעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· שׁוֹמֵעַ אֶבְיוֹנִים· וּמַאֲזִין חִנּוּנִים·
מַאֲרִיךְ רְצוֹנִים· וּמְקַצֵּר חֲרוֹנִים·
רִאשׁוֹן לָרִאשׁוֹנִים· וְאַחֲרוֹן
לָאַחֲרוֹנִים· ק' לַעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:
בא"בב"א מלך אביון.
סיגרין. מֶלֶךְ אֶבְיוֹן· בָּלָה וְיָרַד שַׁחַת· בִּשְׁאוֹל וּבְתַחַת·
בְּלָאוֹת בְּלִי נַחַת· עַד מָתַי יִמְלוֹךְ:
מֶלֶךְ אֶבְיוֹן· תְּנוּמָה תְעוֹפְפֶנּוּ· תַּרְדֵּמָה תְּעוֹפְפֶנּוּ·
תֹּהוּ יְשׁוּפֶנּוּ· עַד מָתַי יִמְלוֹךְ: אֲבָל פותחין
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן· שׁוֹפֵט הָאֱמֶת· מַעְבָּדָיו אֱמֶת·
עוֹשֶׂה חֶסֶד וֶאֱמֶת· וְרַב חֶסֶד

ממדי ארץ קרא ואבן פנתה ירה, שנאמר מי שם ממדיה, כי תדע? או מי נטה עליה קו? על מה אדני' הטבעו? או מי ירה אבן פנתה? (איוב לח ה). ממדי, מדותיה. בלה, כצ"ל בב' כאחריו בשאול ובלאות והוא ל' בלייה והשחתה, ובכל ספרי הדפוס מצאתי כלה בכ' בשבוש. מַעְבָּדָיו אמת, כ"כ בכ"י הב' דגוש והע' בשוא פשוט, וכן נכון כי הוא מן יכיל מַעְבָּדֵיהֶם

אזן אללערהאֶכסטער קאֶניג! היילִיג איזט ער אונד עהרפורכטזווערטה אין זיינען וואונדערן אונד פורכטבאַרען טהאַטען; ער האַט דען אורשפּרונג דער ערדע בעשטיממט, איהרען גרונדשטיין איינגעזענקט אונד אַללע וועזען צו זיינעם רוהמע דאַרויף ערשאַפפען! ק' ער ווירד עוויג רעגיערען!
אזן אַללערהאֶכסטער קאֶניג! ער ערהאֶרט דיא אַרמען, ער פערנימט געבעטע, ער איזט לאַנגמיטהיג אונד פערזאֶהנליך, ער, דער ערשטען ערשטער, דער לעטצטען לעטצטער! ק' ער ווירד עוויג רעגיערען!
אזן אַללערהאֶכסטער קאֶניג! ער איזט איין טרייער ריכטער, זיין טהון — טרייע; ער ערצייגט גיטע אונד טרייע, ער איזט פאָן אונענדליכער האולד
אונד

וֶאֱמֶת· נְתִיבָתוֹ אֱמֶת· חוֹתָמוֹ אֱמֶת·
לַעֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ:

(וּבְכֵן נַמְלִיכָךְ יְיָ מֶלֶךְ:)

חו"ק יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

שם המחבר מלוכע שמעון בר יצחק הזק ומיוסד ג"כ ע"פ א"ב כפול.

כָּל שִׁנְאַנֵּי שַׁחַק· בְּאֹמֶר מַאְדִּירִים· יְיָ מֶלֶךְ:
כָּל שׁוֹכְנֵי שֶׁקֶט· בִּבְרָכָה מְבָרְכִים· יְיָ מָלָךְ:
ק' אֱלוּ וָאֱלוּ· בְּגֹבַהּ מַגְדִּילִים· יְיָ יִמְלֹךְ:
יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
כָּל מַלְאֲכֵי מַעְלָה· בְּדֵעָה מַדְגִּילִים· יְיָ מֶלֶךְ:
כָּל מוֹשְׁלֵי מַטָּה· בְּהַלֵּל מְהַלְלִים· יְיָ מָלָךְ:
ק' אֱלוּ וָאֱלוּ· בְּוַדַּאי מוֹדִים· יְיָ יִמְלֹךְ:
יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
כָּל עָרִיצֵי עֶלְיוֹנִים· בְּזֶמֶר מְזַמְּרִים· יְיָ מֶלֶךְ:
כָּל עוֹבְרֵי עוֹלָמִים· בְּחַיִל מְחַסְּנִים· יְיָ מָלָךְ:
ק' אֱלוּ וָאֱלוּ· בְּטַעַם מְטַכְּסִים· יְיָ יִמְלֹךְ:

(איוב ל"ד כ"ה) שטעמו מעשיהם. חותמו אמת, בארתי בקדושה של אתמול ד"ה ועמך תלואים ע"ש. ודע שבחרוז הזה האחרון חתום שם המחבר שמעון.
כל שנאני שחק. מלאכי שחקים, והיחיד ממנו אלפי שנאן (תהלים סח יח). שוכני שקט, שוכני ארץ, וכנה הארץ בשקט בעבור שאין מרגישין בה תנועה כמו שמרגישין בגלגלי השמים. אלו ואלו, רצונו חילי מעלה ומטה. ודע שבכ"י אֱלוּ וָאֱלוּ הא' בסגול ובדגשות כל' לעולם. מדגילים, מרוממים, לשון ובשם אלהינו נדגל, (תהלי' כ ו). עריצי, תקיפי. עוברי עולמים, כנוי לבריות. מטכסים, מתקנים.

ווארט טרייע; זיינע בחון — טרייע; זיין זיעגעל — טרייע!
ק' ער ווירד עוויג רעגיערען!

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

כָּל וְעוּדֵי וָעַד· בְּיֹשֶׁר מְיַפִּים· יְיָ מֶלֶךְ:

כָּל וָתִיקֵי וֶסֶת· בְּכֹשֶׁר מְכַלְלִים· יְיָ מָלָךְ:

ק' אֵלּוּ וָאֵלּוּ· בְּלַהַג מְלַהֲגִים· יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

כָּל גְּדִיבֵי נְדָבוֹת· בְּמַאֲמָר מְמַלְלִים· יְיָ מֶלֶךְ:

כָּל נִכְבַּדֵּי נֹעַם· בְּנִצּוּחַ מְנַצְּחִים· יְיָ מָלָךְ:

ק' אֵלּוּ וָאֵלּוּ· בְּשִׂיחַ מְשׂוֹחֲחִים· יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

כָּל בַּעֲלֵי בִינָה· בְּעִלּוּי מְעַלִּים· יְיָ מֶלֶךְ:

כָּל בְּרוּאֵי בְרִיָּה· בְּפֶצַח מְפַצְּחִים· יְיָ מָלָךְ:

ק' אֵלּוּ וָאֵלּוּ· בְּצִפְצוּף מְצַפְצְפִים· יְיָ יִמְלֹךְ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

כָּל רִשְׁפֵּי רוֹמָה· בְּקוֹל מַקְדִּישִׁים· יְיָ מֶלֶךְ:

כָּל רָאשֵׁי רוֹן· בְּרֶנֶן מְרַנְּנִים· יְיָ מָלָךְ:

כל ותיקי וסת כיוצר מיפים, כל ועודי ועד כבושר מכללים, כן גרס בכ"י של י"א וכן מסתבר, כי כן כל חרוזים הראשונים שבפיוט הזה עונים על אילי מעלה והשניים על אילי מטה, ואחר אילי מעלה באו ותיקי וסת שטעמו חוקי המנהג לפי שחק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם, ואין חליפות למו, ואילי מטה יתארו בשם ועודי ועד בעבור חליפות וצבא אשר עמהם וכמאמר איוב (י' ז') חליפות וצבא עמי, ואמר עוד ידעתי כי מות תשיבני ובית מועד לכל חי (שם ל כג), גם יתכן שרמז ביחוד על ישראל וקראם ועודי ועד להיותם מתועדים בב"הכנ ובב"המ, וכן פי' המפרש. מכללים, ל' המה כללו יפיך (יחזקאל כ"ז י"א). בלהג, בדבור. נדיבי נדבות, כ"כ בספרינו, ובכ"י של י"א נגידי נדבות, ופי' המפרש הם המלאכים הממונים על הגשמים שנאמר גשם נדבות תניף (תהלים ס"ח י'). נכבדי נועם, רומז לישראל שנכבדים בתורה נעימה. בעלי בינה, המלאכים. רשפי רומה, מלאכי מרום מאש, לשון רשפיה רשפי אש שלהבתיה (שיר ח' ו') ראשי רון, הראשים ברנה היינו ישראל שמקדימים לרנן כמו שאמרו רז"ל (חולין צא ב) אין

מלאכי

ק' אלו ואלו· בשירה משוררים· יי ימלך:

יי מלך יי מלך יי ימלך לעלם ועד:

כל יקירי יופי· בתקף מתנים· יי מלך:

כל יושבי ישוב· ביחוד מיחדים· יי מלך:

ק' אלו ואלו· באדר מאדרים· יי ימלך:

יי מלך יי מלך יי ימלך לעלם ועד:

כל צובאי צבא· בלמד מלמדים· יי מלך:

כל צנופי צפירה· בצדק מצדיקים· יי מלך:

ק' אלו ואלו· בחיל מחזרים· יי ימלך:

יי מלך יי מלך יי ימלך לעלם ועד:

כל חילי חסן· בחרדה מחלים· יי מלך:

כל חשוקי חמד· בחזקה מחזקים· יי מלך:

ק' אלו ואלו· בנגון מנגנים· יי ימלך:

יי מלך יי מלך יי ימלך לעלם ועד:

כל קדושי קדוש· בקדשה מקדישים· יי מלך:

כל קבוצי קהל· בקשט מקשטים· יי מלך:

ק' אלו ואלו· בנעם מנעימים· יי ימלך:

יי מלך יי מלך יי ימלך לעלם ועד:

מלאכי השרת אומרים שירה למעלה עד שיאמרו ישראל למטה. יקירי יופי, היקרים ביופי, ורומז לחיילי מעלה. מתנים, מספרים. צובאי צבא, צבא מעלה, ובכ"י גרס צָבָאֵי צבא. צנופי צפירה, המקושטים בצפירה ותפארת של תורה. בחיל מחזרים, כ"כ בספרינו וטעמו בחיל וצבא מחזרים ומשיבים ה' ימלוך, ויש גורסים בחיל מחסנים ויש גורסים בחליל מחזרים. חילי חוסן, חילי אל, חוסן ל' אל ותוקף הוא, ומזה נקרא האל יתברך חסין כדכתי' מי כמוך חסין יה (תהלי' פט ט). חשוקי חמד, ישראל החגורים בחמדת התורה, ל' וחשוקיהם כסף (שמו' כז י), ל' חגורה כפירש"י. קדושי קדוש, המלאכים. ובכ"י גרס קדושי קדו׳. בקושט, באמת ויושר. מקשטים, ל' קשוט.

חשמלי

כָּל חַשְׁמַלֵּי זִקִּים. לַבְּקָרִים מִתְחַדְּשִׁים. יְיָ מֶלֶךְ:
כָּל תַּרְשִׁישֵׁי גֹבַהּ. בִּדְמָמָה מְלַחֲשִׁים. יְיָ מָלָךְ:
ק׳ אֵלּוּ וָאֵלּוּ. בְּשִׁלּוּשׁ מְשַׁלְּשִׁים. יְיָ יִמְלֹךְ:
יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

בקלת קהלות אומרים לאל עורך דין למוסף. ובק"ק פפ"ד ובכותי' א"א אותו ומתחילין מיד ובכן ולך תעלה קדשה.

וּבְכֵן דַּיָּן אֱמֶת אָתָּה: (כ"א וּבְכֵן לְךָ הַכֹּל יַכְתִּירוּ:)

*) פותחים הארון. חזן. מיוסד ע"ס א"ב. קהל.

לְאֵל עוֹרֵךְ דִּין: לְבוֹחֵן לְבָבוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְגוֹלֶה עֲמוּקוֹת בַּדִּין: לְדוֹבֵר מֵישָׁרִים בְּיוֹם דִּין:
לְהוֹגֶה דֵעוֹת בַּדִּין: לְוָתִיק וְעֹשֶׂה חֶסֶד בְּיוֹם דִּין:
לְזוֹכֵר בְּרִיתוֹ בַּדִּין: לְחוֹמֵל מַעֲשָׂיו בְּיוֹם דִּין:
לְטַהֵר חוֹסָיו בַּדִּין: לְיוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְכוֹבֵשׁ כַּעְסוֹ בַּדִּין: לְלוֹבֵשׁ צְדָקוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְמוֹחֵל עֲוֹנוֹת בַּדִּין: לְנוֹרָא תְהִלּוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְסוֹלֵחַ לַעֲמוּסָיו בַּדִּין: לְעוֹנֶה לְקוֹרְאָיו בְּיוֹם דִּין:
לְפוֹעֵל רַחֲמָיו בַּדִּין: לְצוֹפֶה נִסְתָּרוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְקוֹנֶה עֲבָדָיו בַּדִּין: קו"א לְרַחֵם עַמּוֹ בְּיוֹם דִּין:
לְשׁוֹמֵר אֹהֲבָיו בַּדִּין: לְתוֹמֵךְ תְּמִימָיו בְּיוֹם דִּין:

סוגרים הארון.

וּבְכֵן לְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה. כִּי אַתָּה (הוּא) אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ:

אשר

חשמלי זקים, המלאכים שהם זיקין של אש כמש"א רז"ל חיות אש ממללות. לבקרים מתחדשים, עפ"י חדשים לבקרים (איכה ג כג) וע"ד שדרשוהו בחגיגה י"ד א'. תרשישי גבה, המלאכים הגבוהים שני אלפים פרסה כמדת ים שנקרא תרשיש, כן פרש"י דניאל י' ו' מטעם רז"ל. בדממה, בקול דממה דקה כדכתיב ואחר האש קול דממה דקה (מ"א י"ט י"ב).

אשר

*) דיא איבערזעטצונג היעפֿאָן זיעהע אין שחרית פֿאָן געשטערן.

סלוק. אשר מי יעשה כמעשיך וכגבורותיך·
ומי יהדר אחר מדותיך· ומי ימלל קצת
תפארתך· ומי ישמיע כל תהלתך· ומי יעריץ
הוד קדשתך· שמים ושמי שמים לא יכלכלו
אימתך· הארץ ועמודיה יתפלצון מגערתך·
אין כמוך ואין בערכך ואין בלתך· אתה
ראשון ואתה אחרון ואפס זולתך· אין קץ
וחקר וסוף לתבונתך· צפון ונעלם ונסתר
גלוים לעמתך· לך ההוד והתפארת והנצח
הדרתך· לך הגדלה והגבורה וכיראתך
עברתך· מאין כמוך יי גדול אתה וגדול
שמך כגדלתך· לך השמים וכל צבאם

אשר. יהדר, ענין מחשב', ומי יעריץ הוד קדושתך, למי יש עריצות וכח לפאר הוד קדושתך? ובכ"י גרס ומי יערוך, וזה מתישב יותר. לך ההוד וכו', לך ה' הגדולה וכו', (ד"ה א כט יא). וכיראתך עברתך, פסוק הוא בתהלי' צ' י"א, ופירש"י כשם שאת' ירוא כן עברתך קש' ונפרע מן החוטאי', ונרא' שהפייטן רמז למאמר' ז"ל יומ' דף ס"ט אתו אנשי כ"ה ואמרו אדרבה זו היא גבורתו ואלו נוראותיו! זו היא גבורתו שכובש כעסו ונותן ארך אפי' לרשעי' ואילו הן נוראותיו שאלמלא נוראותיו אומה א' היאך יכולה להתקיים בין ע' אומו' עכ"ל. וגדול שמך כגדולתך, כ"כ ברוב הנוסחאו', וי"ג

אשר. ווער קאן זאלכע טהאטען אונד וואונדער טהון וויא דוא? ווער קאן דיינע ציטטען ערגריינדען? ווער שפריכט אויך נור איינען טהייל דיינער מאיעסטאט אויז? ווער קאן דען אונבעגריף דיינעס רוהמס, ווער דיא האהייט דיינער היילינגקייט פערקינדען? דיא הימעל אונד דער הימעל הימעל זעטלענט דאס איין פורכטזאמען טרעקקען, דיא ערדע זאמט איהרען פפיילערן ערבעבען פאן דיינעם דראהען. ניכטס גלייכט דיר, ניכטס איזט דיר אהנליך, אונד אחנע דיך איזט אללעס ניכטס. דוא ביזט דער ערזטע, דוא דער לעטצטע, אונד אויסער דיר ניכטס! דיין פערשטאנד איזט אונענדליך, אונערפארשליך! דיר זינד דיא טיעפזטען פערבארגענהייטען אונד געהיימניסע אפפען, דיין איזט דיא פראכט אונד דיא מאיעסטאט אונד דער גלאנצענדע זיעג, דיין איזט מאכט אונד אללגעוואלט; דיין גריםן איזט פורכטבאר וויא דוא! ניכטס גלייכט דיר, עוויגער! דוא ביזט אללבעריהמט, דיין נאמע אללבעריהמט וויא דיינע אללמאכט! דיין זינד דיא הימעל אונד איהר גאנ־

נבראו לשרתך· לך הארץ ומלואה הרום מרגלותיך· לך הים והיבשה והכל כוננו אצבעותיך· לך הכסף והזהב וכל שכיות חמדתך· לך כל הנפשות יחד מפקדות באוצרותיך· לך החכמה והתבונה והשכל מבינתך· חכם לב ואמיץ כח התנהג בחסידותיך· כי מי בשחק יערך לך לדמותיך· מי כמוך חסין יה אות בצבאותיך· אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביבותיך· חשך סתרך וערפל סכתך· מנגה נגדך ברד ואש גחלתך· האל הנאמן שומר הברית והחסד במשמרתך· לתת לאיש כדרכיו בשלמך משכרתך· הצור תמים פעלו ואין עול

בגבורתך וזה מסתבר כלה״ב בירמי׳ י׳ ו׳. שכיות חמדתך, ל׳ שכיות החמדה (ישעי׳ ב׳ יו). חכם לב, איוב ט׳ ד׳. כי מי וכו׳, מי כמוך וכו׳, אל נערץ וכו׳, עה״ה בתהלים פ״ט. חושך וכו׳, מנוגה וכו׳, עה״ה ישת חושך סתרו סביבותיו סוכתו מנוג׳ נגדו עביו עברו ברד וגחלי אש (תהלי׳ יח). האל הנאמן וכו׳, דברי׳ ז׳ ט׳. לתת לאיש כדרכיו, ירמי׳ ל״ב י״ט. הצור וכו׳, דברי׳ ל״ב ד׳.

אללע העער, געשאַפֿפֿען, דיר צו דיענען, דיין איזט דיא ערדע אונד וואַס זיא פֿיללט, דיין איזט זעע אונד לאַנד, אַללעס האַבען דיינע פֿינגער צובערייטעט, דיין איזט דאַס זיל- בער אונד דאַס גאָלד אונד אַללעס, וואַס דאַס אויג׳ ערגעטצט, דיין זינד דיא זעעלען אַללעס זאַממט, אויפֿבעוואַהרט אין דיינעם בעהעלטער, דיין איזט ווייזהייט, פֿערשטאַנד אונד פֿערנונפֿט, מיט ווייזהייט אונד מאַכט רעגיערט דיינע גיטע. דען ווער אין דען הימ- מעלן גלייכט דיר, איזט דיר אָהנליך? ווער איזט מעכטיג וויא דוא, גאָטט, וואונדער דעס אַללמעכטיגען העערעס! דיינע מאַכט איזט שרעקקליך דער פֿערזאַממלונג דער היי- ליגען, אונד עהרפֿורכטסוועררט אַללען, דיא אום דיך זינד. פֿינסטערניס מאַכסט דוא דיר צור הילע, אונד דונקעלע געוואָלקע צום געצעלטע; אויז דעם ליכטגלאַנץ דיר געגע- איבער פֿאָהרט פֿלאַמען אונד גליהענדער בליטץ. דוא ביזט איין טרייער גאָטט, דער זיינען בונד האַלט אונד גנאַדע ערצייגט, דער איינעם יעדען נאַך זיינעם וואַנ- דעל פֿערגילט. דוא ביזט איין פֿעלזענשלאָס, דיין טהון איזט אָהנע פֿעהל, דיינע אַנאָרד- נונגען

אמת פעלתך· משפטיך תהום רבה וכהררי
אל צדקתך· עוזר וסומך לכל מהירי מלאכתך·
את הכל עשית יפה בעתו בחכמתך· בטרם
הרים ילדו ותחולל אדמתך· בראת תשובה
למרפא ארוכתך· ועד לא מכה הקדמת
תעלתך· ועד לא מזור הגהת רפואתך· כי
גלוי וצפוי לפני כס שכינתך· כי אדם אין
צדיק בארץ להזכר מנחלתך· אשר
יעשה טוב ולא יעבור מתורתך· כי לא
תאמין בעבדיך ובמשרתיך· ותהלה תשים
בגדודי מחנותיך· אף שוכני בתי חמר
עפרותיך· הגדלים בעון ועוברים על

משפטיך וכו', תהלי' ל"ו ז'. את הכל וכו', קהלת ג' י"א. בטרם הרים וכו', כמו שאמרו רז"ל, ז' דברים נבראו קודם שנברא העול' ותשובה אחד מהם שנאמר בטרם הרים יולדו.... תשב אנוש עד דכא (תהלים צ) טרם עד שלא נברא העול' וכו' עכ"ל וכן אית' בפרקי ר"א פ"ג. ארוכתך ותעלתך, שניה' ל' רפואה. ועד לא מזור הגהת רפואתך, ועד לא מכאוב הכנת רפואתך, ולישנא דקרא הוא ולא יגהה מכם מזור (הושע ה יג) ות"י ולא יכים מנכון מכאוב. כי לא תאמין וכו', עש"ה הן בעבדיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה, אף שוכני בתי חמר וכו' (איוב ד יח יט), ותהלה לשון הוללות.

ואגען זינד טהרעוואהז אונד אויפריכטיג, דיין גריכט דרינגט אין דעז אב-גרונדז טיעפע, דיינע גערעכטיגקייט איבערשטייגט געבירגע גאטטעז! דו ביזט רעטטער, איינע שטיטצע יעדען, דער דיר פאלגט! דיינע ווייזהייט האט אללעז שאן לייטליך ערשאפפען. בעפאר נאך דיא בערגע ערצייגט ווארדען, בעפאר דו דיינע ערדע ענטשטעהן ליעססעזט, האסט דו שאן בוסע, דאז היילמיטטעל פיר קינפטיגע זינדער, ערשאפפען. דען פאר דעם שמערץ דיינער הערליכקייט וואר עז וואהל בעקאננט, דאס עס ניא איינען זא פראממען אונד ענטהאלט-זאמען מענשען געבען קאן, דער איממער נור גוטעז אויזאיבען אונד ניא פאן דיינער פארשריפט אבוויכען ווירד. יא, זעלבסט אין דיינע קנעכטע אונד דיענער זעטצעזט דו מיסטרויען, בעמערקסט אונפאללקאממענהייטען אן דיינען הימליז-שען העערע; געשוויגע דען אן אירדישען וועזען, דיא אין זינדען אויפוואכזען אונד לייבט

מִצְוֹתֶיךָ׃ וְתָשֵׂם בַּסַּד רַגְלָם כִּי יָסוּרוּ
מֵאָרְחוֹתֶיךָ׃ וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם בִּגְזֵרוֹתֶיךָ׃
וְתַגֵּד לָהֶם פִּשְׁעָם בְּתוֹכְחוֹתֶיךָ׃ וְהִתְוַדּוּ אֶת
עֲוֹנָם וְיַצְדִּיקוּ דִּין אֲמִתֶּךָ׃ לָכֵן הִקְדַּמְתָּ צֳרִי
לִטְרִיָּתֶךָ׃ כִּי יָשׁוּבוּן מֵאָוֶן וִיבַקְשׁוּ מְחִילָתֶךָ׃
וְאַתָּה קָרוֹב לְקוֹרְאֶיךָ לְהָשִׁיב מֵהֶם חֲמָתֶךָ׃
וְיוֹם זֶה בָּחַרְתָּ לֵישֵׁב בְּמִשְׁפָּט עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ׃
וְכִבְנֵי מְרוֹן יַעַבְרוּן לְפָנֶיךָ בְּסִפְרָתֶךָ׃ וְכֻלָּם
נִסְקָרִין בִּסְקִירַת צְפִיָּתֶךָ׃ וְתִרְאֶה יַחַד לִבָּם
בִּרְאִיָּתֶךָ׃ וְתִגְזוֹר עֲלֵיהֶם כָּל גְּזֵרוֹתֶיךָ׃ וְתִקְצוֹב
מְזוֹנוֹתֵיהֶם וּפַרְנָסָתָם בְּאִמְרָתֶךָ׃ וְעַמְּךָ
בְּחַנּוּנָם מִתְוַעֲדִים לְהַלּוּלֶךָ׃ וְתוֹקְעִים

ותשם בסד רגל', איו' י"ג כ"ז, וסד הוא עץ גדול שנותני' בו רגלי האסירי'. וביד כל אדם יחתום, איוב ל"ז ז' וכמו שדרשוהו רז"ל במס' תעני' דף י"א א', תמצאהו בסלוק דאתמול. צרי, ידוע הוא והוא טוב לרפוא' כדכתי' קחו צרי למכאובה (ירמי' נא ח). לטריתך, ל' מכה טריה (ישעי' א ו) וירמוז לעונש הבא על החטא. וכבני מרון, כבני צאן, וכל הענין הזה מבואר במאמרם ז"ל במס' ר"ה דף י"ח, בר"ה העב' כל באי עולם עוברי' לפניו כבני מרון וכו'. ותקצוב מזונותיהם וכו', כמו שאמרו ז"ל (ביצ' דף טז א), כל מזונותיו של אדם

לייבט דיינע געבאָטע איבערטרעטען! ווען זיא פֿאָן דיינער באַהן אַבוויכען, זאָ פֿעסעלט דאַ זיא, פֿערהענגט איבער זיא דיין שטראַפֿגעריכט אונד ציכטיגט זיא, ביז זיא איהר פֿערגעהן איינגעשטאַנדען אונד געביסט האַבען. דאַרום האַסט דו איהר היילמיטטעל, דיא בוסע, צוערסט ערשאַפֿפֿען; קעהרט נון דער זינדער צור בוסע, בערייעט זיין פֿערגעהן אונד ביטטעט אום פֿערגעבונג, זאָ ביזט דו איהם נאַהע אונד ווענדעסט דיינען גרימם פֿאָן איהם אַב. הייטע איזט דער טאַג, דען דו ערוואֶהלטעסט, דיינע געשעֶפּפֿע אַן איהם צו ריכטען; זיא ווערדען דיר אַללע וויא איינע הער=דע שאַפֿע פֿאָרגעפֿיהרט; דיין בליק איבערזיעהט זיא אַללע אונד שויעט איהר איננערעז; דאַן בעשטיממט דו איהרע צוקינפֿטיגען שיקקזאַלע, אונד בעריי=טעזט איהנען נאַהרונג אונד אונטערהאַלט. דיין פֿאָלק שטעהט פֿערזאַממעלט דאַ אונד פֿלעהט דיך אַן, בלאָסט אונד שמעטטערט מיט דעם שופֿר, נאַך דער פֿאָרשריפֿט

ומריעים כאמור בתורתך. ומערבבים קטגור
בלי להשטינם לקראתך. ותזכר למו עקדת
יצחק בשבועתך. ותהפך מדת הדין לרחמים
כי כן מדתך. ותרחם עליהם ברב חמלתך.
כי הם בניך וצאן מרעיתך: והיום יפתחו
שלשה ספרים מנקדים. של צדיקים שומרי
פקודים. של בינונים ושל זדים. צדיקים
נכתבים לחיי עד שקודים. ורשעים נכתבים
לתבערת יקודים. ובינונים עד יום כפור
תלוים ועומדים. אם ישובו ממעשיהם ויהיו
חרדים. ויתקנו מעלליהם וייטיבו צעדים.
חלקם בחיים יזכו נחמדים. ואם לא זכו
למיתה יהיו נאחדים: וכמו כן יעשה ליום הדין.

קלונים לו מר"ה וכו', והיום יפתחו שלשה ספרי' וכו', כולו מבואר, ויסודו נמצא ר"ה דף ט"ז ב'. וכמו כן וכו', ליום הדין לעתיד כשיחיו המתים נפתחים ג' ספרי זכרון של ג' כתות בני אדם, וכמו שאמרו שם, תניא ב"ש אומרים ג' כתות הן ליום הדין וכו'.

פֿאָרטריפֿט דיינער לעהרע, דאַמיט דער פֿערלײמדער (שטן) פֿערשטוממע, אונד דאַמיט דוא איהנען יענע אָפּפֿערהאַנדלונג יצחק'ז, נאַך דער פֿערהייסונג, געדענקען אונד זיא ניכט נאַך דער שטרענגע דעז רעכטז, זאָנדערן — וויא עז דיינע זיטטע איזט — נאַך דיינער אונענדליכען באַרמהערציגקייט ריכטען מאָכטעזט — זינד זיא יאַ דיינע זאָהנע אונד דיא שאַאַפֿע דיינער העערדע! הייטע ווערדען דרייא ביכער אויפֿגעשלאַגען; איינז איזט בעשטיממט פֿיר דיא קלאַססע דער פֿראָממען, דיא דיינע געבאָטע האַלטען, איינז פֿיר דער פֿרעפֿלער קלאַססע אונד איינז פֿיר דיא מיטטלערע קלאַססע. דיא פֿראָממען ווערדען זאָגלייך צום עוויגען זעליגען לעבען געשריעבען, דיא פֿרעפֿלער צור העללע פֿערדאַממט; דאַז שיקקזאַל דער מיטטלערן אַבער בלייבט אונענטשיעדען ביז יום כפור קעהרען זיא מיטטלערווייל אין זיך, ווערדען פֿראָם אונד בעסערן זיך, זאָ ווירד איהנען לעבען בעשיעדען, בעסערן זיא זיך אַבער ניכט, זאָ ווירד טאָד איבער זיא געשפּראָכען. עבענזאָ געשיעהט עז אויך בייא יענעם טאַגע דעז וועלט־
געריכטז

וְיָבוֹאוּ מַעֲשֵׂיהֶם לְהָעִיד כְּעֵדִים • וּבְמֹאזְנַיִם
יַעֲלוּ מִשְּׁנֵי צְדָדִים • אִם יַכְרִיעוּ טוֹבִים עַל
הָרָעִים וְיִהְיוּ כְּבֵדִים • בְּעָלִים יִהְיוּ בְטוּחִים וְלֹא
פְחוּדִים • וְאִם מֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה יְהוּ אֲגוּדִים •
וְרַב חֶסֶד מַטֶּה כְּלַפֵּי חֲסָדִים • יָשׁוּב יְרַחֵם
יִכְבּוֹשׁ עָוֹן מוֹרְדִים • וְיִשָּׂא עָוֹן וְיַגְבִּיהַּ מְרָדִים •
וְיַכְרִיעוּ נְעִימִים וַעֲנוּדִים • וְיַעֲבִיר רִאשׁוֹן
רִאשׁוֹן אֲחָדִים • כִּי צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וּמַעֲשָׂיו

ורב חסד וכו', במס' ר"ה דף י"ז א' אית', בה"א ורב חסד מט' כלפי חסד, היכ' עביד? ר"א כובש שנא' יכבוש עוונותינו (פי' רש"י כובש כף מאזני' של זכות ומכריעין את העוונות; יכבוש עוונותינו, יכרעו בו) ריב"א אומר נושא שנאמר נושא עון ועובר על פשע, תנא דר"י מעביר ראשון ראשון וכן הוא המדה ובו' עכ"ל, ובמדרש ש"ט מזמור ל' מבוארין דברי ריב"א ביתר באור באמרו, ריב"א אמר מה הקב"ה עושה? חוטף שטר מן העוונות שהן בכף ומיד הזכיות מכריעות, ובה"א מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע עכ"ל, מבואר מזה שהוא דרש נושא לשון נטיל' שנוטל מן העוונו' ונזה עובר על פשע, והכי אי' בירושלמי פרק הרואה אמר ר"י נושא עוונות אין כתיב כאן אלא נושא עון שהקב"ה חוטף שטר אחד מעבירות והזכיות מכריעות עכ"ל, והפייטן אחז בשלשתן בכבישת העון ובנשיאתו ובהעברתו. ויפה פי' ידידי הרבני החכם השלם מהור"ר יאקב נ"ב נר"ו באמרו מה נעמו דברי הפייטן ע"פ מ"ש בספר של"ה במס' יומ' דף רל"ז א' וז"ל ע"כ נ"ל דגם ר"א דאמר כובש קאי אעונות ור"א וריב"א מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, והענין הוא ע"ד דאי' במס' ב"מ פרק ה', נפח (אומפאַנג) קשה כמשאוי, נמצא כשיש ב' דברי' השוין במשקל ולאחד יש יותר נפח מהאחד הוא קש' לנהמ' כתוספת משאוי ולפעמי' דבר א' אינו שוקל כמו הא' אבל הנפח שלו יותר גדול נחשב כאלו היה שוה במשאו, והקב"ה רב חסד רוצ' להכריע כף זכו' שיהי' יותר במשקל מכף חוב' וגם רוצה שבכף חוב' לא יהי' יותר בנפח, מה עוש' הקב"ה? לוקח העוונו' וכובש' ביחד, לא שכובש הכף רק העונו' בעצמם כובש' ודוחק' זה על זה למעט נפחם, ועדיין השתי כפות שוות ואז נושא כף חובה נמצא כף זכות מכריע וגם הנפח של כף חובה כבר נתמעט שלא יהי' יותר מנפח דכף זכות ואז כפשוטו כובש עון ונושא עון, עכ"ל של"ה. ומעת' דברי הפייטן מתפרשי' היטב. ויעביר ראשון וכו', ע"ש בר"ה וברמב"ם

גערינגט. אַלזאָ טהאַטען דער מענשען טרעטען דאָרט אַנז ליגען אויף, דיא גוטען אונד באָזען טהאַטען ווערדען געגענאיינאַנדער אויפגעוואָגען. איבערוויעגען דיא גוטען, זאָ קאָננען איהרע אייגענטהימער געטראָזט אונד רוהיג זיין; האַלטען זיך דיא טהאַ= טען דאָס גלייכגעוויכט, זאָ ליכטעט דער אַללבאַרמהערציגע דיא זינדען, דאַמיט זיך דערען שאַלע ערהעבע אונד דיא טוגענדען דאָס איבערגעוויכט ערהאַלטען, אויך בע= זייטיגט ער אַללמאַהליג איינצעלנע זינדען. דען דער עוויגע איזט גיטיג אין אַללען ווייזען

חסדים. רוצה בתשובה מכל עולות ותמידים.
התשובה ומעשה הטוב כתרים בפני שודדים:
אנא אדון מלא רחמים. בקומך למשפט על
יצורי עולמים. רגז בל תעיר על מעוטי עמים.
המיחדים שמך לילות וימים. ולנצחך תמיד
מעריבים ומשכימים. וכאב על בן יכמרו
רחמיך בנחומים. לנקותם מכבד עון
ואשמים. והזכר לברית שלשת תמימים.
ולאב המון אשר היה תמים. ונתנסה בעשרה
נסיונות עצומים. ונמצא שלם בכל פעמים.
הנם הראשון בהולדו נתיעצו החרטמים.
ובקשו להרגו גדולי המלכות והקוסמים.

פ"ג מהלכות תשובה ובהשגת הראב"ד. כתרים, כמו תרים (θυρεός) ומגן. מעוטי עמים, ישראל ע"ש כי אתם המעט (דברי' ז ז). ולנצחך תמיד וכו', ע"ד שאמרו במס' פסחי' דף קי"ט א', זמרו למי שנוצחים אותו ושמח וכו'. ולאב המון, אברהם כדכתי' בבראשי' י"ז ה'. בַּעֲשָׂרָה, כצ"ל. עיין מה שכתבתי בסדור שפה ברורה שלי בשם רשב"ץ בפ"ה מאבות על עשרה נסיונות. הנם הראשון וכו',

---

וועגען, אונד זיינע זיטטע איזט וואָהלטהאָן; דיא בעקעהרונג געפֿאַללט איהם בעססער אַלז אַללע אָפפער, דיא בעקעהרונג מיט פֿראָממען טהאַטען שיטצט פֿאָר יעדעם שרעקקליכען אַנפֿאַלל. אָ דוא, ערבאַרמונגספֿאָללער העררע, אַם, ווען דוא דיך אויפמאַכסט, דאַז אורטהייל איבער דיא וועלטגעשאָפּפע צו שפרעכען, אָ, לאַס ניכט דיינען אונווילֿלען וואַלטען איבער דיין קליינעז פֿאָלק, דאַז טאַג אונד נאַכט דיינער איינהייט הולדיגט אונד דיך אַנפֿלעהט פֿריה אונד שפּעט! לאַס דיינע באַרמהערציגקייט פֿיר זיא רעגע ווערדען וויא דעז פֿאַטערז פֿיר זיינען זאָהן, רייניגע זיא פֿאָן איהרער זינדען לאַסט אונד פֿערגעהונגען, בעדענקע דעז ערריכטעטען בונדעז מיט דען דרייא פֿראָממען פֿאַטערן, געדענקע דעז פֿראָממען פֿאַטערז אַבראהם, דען דוא דורך צעהן האַרטע פֿערזוכונגען ער־פּראָבטעסט אונד איהן אין אַללען טרייא געפֿונדען. דיא ערזטע פֿערזוכונג וואַר: אַלז גלייך נאַך זיינער געבורט דיא חרטומים אונד קוסמים*) מיט איינפֿערשטאַנדניס דער דאַמאַליגען מאַכטע זיינעם לעבען נאַכשטעללטען, דאַ

מוסטע

*) דיא אין דיא מיסטעריען דער נאַטור איינגעווייהטען ווייזען (היעראָפֿאַנטען).

וְנֶחְבָּא בָּאָרֶץ שְׁלשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה שְׁלֵמִים· וְלֹא רָאָה שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ וְכוֹכְבֵי מְרוֹמִים· וּלְאַחַר שְׁלשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה יָצָא מְחֻכָּם בְּתַכּוּמִים· וּמָאַס אֱלִילִים וְשִׁקֵּץ צְלָמִים· וּבָטַח בְּיוֹצְרוֹ וְנָפַל חֶבְלוֹ בַּנְּעִימִים· הַשֵּׁנִי הִשְׁלִיכוּהוּ לְכִבְשַׁן אֵשׁ פְּחָמִים· וּמֶלֶךְ הַכָּבוֹד פָּשַׁט יְמִינוֹ וְהִצִּילוֹ בְּרַחֲמִים· וְגַם אֲנִי יְיָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים בִּנְאוּמִים· הַשְּׁלִישִׁי הִגְלָהוּ מִמּוֹלַדְתּוֹ הֲגָלַת שְׁלוֹמִים· הָרְבִיעִי הֵבִיא רָעָב בְּאוֹתָן

ונחבא בארץ י"ג שנה וכו', בב"ב דף צ"א א' אית' אמר רב עשר' שני' נחבש א"א ג' בכותא וז' בכרדו וכו'. וכתב הרב מהרש"א בח"א שלו וז"ל ובפייטן בסלוק של ר"ה יום ב' יסד ונחבא בארץ י"ג שנה ולאחר י"ג שנה יצא וכו', ואינו ע"פ הלכה דשמעתין דקאמרינן שלא הי' חבוש רק עשר' שני' וכו' עכ"ל, ולא קשה מידי כי הפייטן אמר נחבא והתלמוד אמר נחבש ותרי מעשי הוי כי נחבא בארץ י"ג שנה גם נחבש ונתן בבית האסורים עשרה שנה כדאי' בפרקי ר"א פכ"ו ועשר' נסיונות נתנסה אברה' אבינו ועמד בכולן וגלוי היה לפניו שעתידין בניו לנסות להקב"ה עשרה נסיונות והקדים רפואה למכתם, ונסהו בעשר' נסיונות, נסיון הראשון כשנולד א"א בקשו כל גדולי המלכות להרגו ונחבא מתחת לארץ שלש עשרה שנה ולא ראה לא שמש ולא ירח, ולאחר י"ג שנה יצא מתחת לארץ מדבר בלה"ק ומאס אלילים ושקץ את הפסילים ובטח בצל יוצרו ואמר ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך. נסיון השני נתנוהו בבית האסורים עשר שנה ג' בכותא וז' בכרדי ויש אומרים ג' בכרדי וז' בכותה, לאחר עשר' שנה שלחו והביאו אותו ונתנוהו בתוך כבשן האש והמלך הכבוד פשט יד ימינו והצילו מתוך כבשן האש שנא' ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים.

מוסטע ער זיך אין איינער אונטערירדישען האָהלע דרייצעהן פֿאָללע יאַהרע לאַנג פֿערבערגען, וואָ ער וועדער זאָננע נאָך מאָנד נאָך שטערנע זאַה. נאַך פֿערלויף דער דרייצעהן יאַהרע קאַם ער אַלז איין פֿאָללקאָממען ווייזער מאַן ווידער צום פֿאָרשיין: ער שמאָהטע דיא גאָטצען, פֿעראַכטעטע דיא אַבגאָטטעריי, בליעב זיינעם שאָפּפֿער געטרייא, אונד זיין אַנטהייל פֿיעל ליעבליך אויז. דיא צווייטע וואַר: אַלז מאַן איהן אין דען גליהענדען פֿייעראָפֿען וואַרף, דאַ שטרעקקטע דער קאָניג דעז רוהמז (גאָטט) זיינע רעכטע, עררעטטעטע איהן אונד שפראַך: איך בין דער עוויגע, דער דיך אויז דעם פֿייעראָפֿען דער כשדים הערויזגעפֿיהרט האַט. דיא דריטטע וואַר: אַלז איהם גאָטט זיין געבורטזאָרט צו פֿערלאַססען אונד צו וואַנדערן בעפֿאַהל. דיא פֿיערטע וואַר דיא הונגערזנאָטה, דיא דאַמאַלז ענטשטאַנד. דיעז

וואַר

הימים· הוא הרעב הראשון אשר בא
לעולמים· ולא בכל הארצות ובכל התחומים·
כי אם בארץ כנען לנסותו ולהורידו לאדמת
ענמים: החמישי נלקחה שרה למושל עמים·
בליל שמורים הנשמר לבכורי חמים· וינגע יי
את פרעה נגעים גדולים ואימים· ויגר
בארץ פלשתים רבים ימים· וישלח מלך גרר
ולקח יפת פעמים· ונעשה הוא וכל בני ביתו
טמטומים· וירד מיכאל המלאך להרגו
בזעמים· ויעק הגוי גם צדיק תהרוג ותשפוך
דמים· ואמר לו השב אשת האיש כי נביא הוא

נסיון הג׳ וכו׳, וכולם מבוארים שם. ואולם בשוחר טוב מזמור צ״ה מונה לך לך מארצך ויציאתו מחרן לשני נסיונות וכן מעשה פרעה ואבימלך ב׳ נסיונות אבל לא מנה הנס הא׳ הנזכר כאן גם לא הנס הז׳. הוא הרעב הראשון וכו׳, כן איתא שם בפר״א, נסיון הד׳ מיום שנבראו שמים וארץ לא בא רעב אלא בימי אברהם ולא בכל הארצות וכו׳, ומדרשות חלוקות יש, שהרי בב״ר פ׳ פ״ה אמר, עשרה שני רעבון באו לעולם א׳ בימי אדה״ר וא׳ בימי למך וא׳ בימי אברהם וכו׳ וכן אי׳ במדרש לך לך ותולדות וריש רות. ענמים, מבני מצרים, כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י יג). יפת פעמים, יפת צעדי׳, ל׳ מה יפו פעמיך (שיר ז ב), וירמז לשרה. טמטומים,

---

וואַר דיא ערזטע הונגערזנאָטה, דיא איין דיא וועלט קאַם, אונד צוואַר ניכט איין אַללע לאַנדער, זאָנדערן נור איין דאַז לאַנד כנען, אום איהן (אברה׳) איין פערזוכונג צו ברינגען אונד איהן צו פעראַנלאַסען, נאַך מצרים הינאַב צו וואַנדערן. דיא פינפטע וואַר: אַלז זיינע פרויא שרה צום פאָלקזרעגענטען געפיהרט וואַרד — עז וואַר אבען איין דער ל״ש, דיא דאַן פיר דיא ערזטגעבאָרענען מצרים׳ז אויפבעוואַהרט ווארדע. — דער עוויגע פלאַגטע היערויף דען רעגענטען פרעה מיט גראָסען אונד פירכטערליכען פלאַגען. אברהם צאָג דאַן נאַך דעם לאַנדע דער פלשתים, וואָ ער איינע צייטלאַנג וואָהנטע. אויך היער האַטטע ער אַנפעכטונג; דער קאָניג פאָן גרר שיקקטע אונד ליעס איהם זיינע פרויא אַבנעהמען; אַללעין דער קאָניג זאַמט זיינען גאַנצען הויזע וואורדען דער פאָרטפפלאַנצונגזקראַפט בערויבט. דער ענגעל מיכאל קאַם פאָם היממעל הערנאָב אונד וואָללטע איהן אומברינגען — דאַ שריע ער: ווירסט דו וואָהל אויך איין אונשולדיג

ואב לחכמים· ולקח צאן ובקר ועבדים
ושפחות והשיב לו תשלומים· ויתפלל
אברהם אל האלהים ויעתר לו ממרומים·
וירפא אותם מעצירת רחמים: הששי בבוא
עליו המלכים הקדומים· עם כדרלעומר מלך
עילמים· ובן אחיו התחילו תחלה שוטמים·
ובשבילו לקחו את כל רכוש סדומים· ובא
הפליט והגיד מה עשו קמים· וירק את חניכיו
ילידי ביתו רשומים· הם ענר אשכול וממרא
ואליעזר מסומים· ויחלק עליהם לילה ויכם
במהלמים· הוא הלילה אשר היה מקדומים·
וישב את כל הרכוש בעזרת משפיל רמים:
השביעי כשנדבר עמו בין הבתרים· והראהו

ידוע בדברי רז"ל וירמז לעליר' הרחם שנ' באבימלך. השביעי כשנדבר וכו', עם בפר' כ"ח.

פאָלק טאָדטען אונד בלוט פערגיעסען? יענער אַנטוואָרטעטע: זאָ גיב דען דעס
מאַננעס פרויא צוריקק, דען ער איזט איין וואַהרזאַגער אונד איין פאַטער דער וויי-
זען! היערויף נאַהם דער קאָניג שאַאַפע, רינדפיעה, קנעכטע אונד מאַגדע אונד
שענקטע זיא אברהם צור גענוגטהוּונג. אברהם בעטעטע צו גאָטט, וואַרד ערהאָרט,
אונד יענע וואורדען געהיילט, דאַס זיא נון געבאָהרען ווידער טיכטיג וואורדען.
דיא זעכסטע וואַר: אַלס זיך דאַמאַלס יענע מאַכטיגען קאָניגע מיט כדרלעומר, דעם
קאָניג פאָן עילם, פעראייניגטען, לוט, דען ברודערסזאָהן אברם'ס, בעפעהדעטען
אונד זיינעטהאַלבען גאַנץ סדום פּלינדערטען. איין פליכטלינג קאַם, ערצאַהלטע,
וואַס דיא פיינדע געטהאַן, אונד אברם וואַפנעטע זיינע געאיבטען אויסגע-
באָרנען, ענר, אשכול, ממרא אונד אליעזר, דיא אויסגעצייכנעטען; דעס
נאַכטס טהיילטען זיא זיך — ריעזע נאַכט וואַר פאָן אַנבעגין דאַצו בעשטיממט —
שלוגען אונד פערפאָלגטען זיא אונד בראַכטען אַללעס גוט ווידער צוריקק, מיט דער
הילפע גאָטטעס, דעס בעזיעגערס דער שטאָלצען. דיא זיעבענטע וואַר: אַלס איהן
גאָטט דאָרט בין הבתרים*) שפּראַך, איהם דיא קינפטיגען וועלטרעגענטען צייגטע

---

*) זיעהע בראשית ט"ו.

ארבע מלכיות כבירים. שמושלים בזמנם
ויאבדו לדור דורים. עגלה משלשת זו מלכות
ארמים ארורים. אשר היא כעגלה דשה
וכחזירי יערים. ועז משלשת אלו יונים
שנמשלו לצפירים. ואיל משלש זו מלכות
מדי ופרס חברים. כענין שנאמר האיל אשר
ראית בברורים. ותר אלו בני ישמעאל שנמשלו
לשורים. וגוזל אלו ישראל שנמשלו ליונים
ותורים. כענין שנאמר יונתי בחגוי הסלע
ובסתרים. ולקח ובתרם לשני בתרים. כדי
להתיש כחם וזכרם להחרים. וירד העיט
לאברם זה דוד ראש הגבורים. כצאת השמש
היה מניף עליהם כסודרים. שלא ימשול בהם
העיט עד הערב כסוד מורים. להודיע שאין
מושלים אלא יום אחד מיומו של יוצר הרים.
חוץ משתי ידות שעה בשעורים. כשהחמה
נוטה במערב שתי ידות שעה מכהה אורים.
כן עד שלא יבוא הערב יצמח אור לישרים.
והיה לעת ערב יהיה אור להדורים: השמיני

מוגד דמ: חמרטע טיקקימן זייגער נחלקמטען מפפעגבחרטע. דיח חלטע וומר :

בְּהִמּוֹלוֹ עָרְלַת בְּשָׂרִים· בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים· וּבְכָל שָׁנָה נִרְאֵת דַּם מִילָתוֹ כְּדַם פָּרִים וְאֵמוּרִים· וּמְכַפֵּר עֲוֹנוֹת עַמּוֹ לְהַצְדִּיקָם כִּישָׁרִים: הַתְּשִׁיעִי בְּשַׁלְּחוֹ יִשְׁמָעֵאל וְאִמּוֹ לַמִּדְבָּרִים· מֵעַל יָחִיד הַנַּעֲלָה בְּאַחַד הֶהָרִים· מִזֶּה וְלַבָּא לְדוֹר דּוֹרִים: הָעֲשִׂירִי הָיָה אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמִלָּה· וְנִסָּהוּ קַח נָא אֶת בִּנְךָ וְהַעֲלֵהוּ לִי לְעֹלָה· וְהֵשִׁיבוֹ לְאֵיזֶה בֵּן לְבֶן הָעָרְלָה אוֹ לְבֶן הַמִּילָה· אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ בַּחֶמְלָה· עַל הָהָר אֲשֶׁר עָלָיו שְׁכִינָה מְכֻלָּלָה· וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְלֹא נִתְעַצֵּל בַּעֲצָלָה· וְחָבַשׁ הַחֲמוֹר בְּעַצְמוֹ בְּגִילָה· הוּא הַחֲמוֹר אֲשֶׁר רָכַב

השמיני בהמולו וכו', שם פרק כ"ט. התשיעי וכו', שם פרק ל', אברהם כתב גט גרושין ונתן לה ושלחם מעליו ומעל יצחק בנו מעולם הזה ומעוה"ב וכו'. העשירי הי' אחר וכו', שם פ' ל"א. לבן הערלה, ישמעאל שנולד קודם שנמול אברהם, ויצחק אחר שנמול.

אַלז ער דען בעפעהל ערהיעלט, זיינע פאָרהויט צו בעשניידען. עס וואַר עבען אַם צעהנטען טאַגע דעס זיעבענטען מאָנאַטס, אַם יום הכפורים. נאָך יעהרליך צייגט זיך דאַ: בלוט דיעזער בעשניידונג וויא אָפפערבלוט, וואָדורך גאָטט זיין פאָלק ענטזינדיגט אונד ריין שפריכט. דיא נײנטע וואַר: אַלז ער זיינען זאָהן ישמעאל נעבזט דעססען מוטטער נאַך דער וויסטע שיקקטע, אום זיא פאָן זיינעם זאָהנע יצחק צו ענטפערנען אונד זיא צו טרעננען ביז אין עוויגקייט. דיא צעהנטע וואַר דיא בעגעבענהייט נאַך דיעזער געשיכטע, אַלז גאָטט איהן אין פערזוכונג בראַכטע אונד צו איהם שפראַך: נימם דיינען זאָהן, ברינג' איהן מיר דאָרט הינויף צום גאַנצאָפפער. ער אַנטוואָרטעטע: וועלכען זאָהן מיינסט דוא, דען דעז אונבעשניטטענען אָדער דען דעז בעשניטטענען? — דיינען איינציגען, דען דוא זאָ צאַרטליך ליעבסט, דיעזען זאָללסט דוא מיר אויף יענען בערג ברינגען, וואָרויף דיא געטטליכע מאַיעסטאַט רוהעט. אברהם מאַכטע זיך דעס מאָרגענס פריה אויף, זוימטע ניכט, זאַטטעלטע פריידיג זעלבזט דען עזעל — דיעזעס איזט דער עזעל, וואָרויף נאַכהער משה געריטטען,

עליו דלה דלה· והוא שעתיד עני לרכוב בעת
הגאלה· והלכו לדרכם בישר מסלה·
כשהגיעו לצופים ראו שלהבת תלולה· והבין
כי הוא ההר לתלה· ובאצבע הראהו המזבח
של שוכן מעלה· הוא המזבח אשר היה
מתחלה· וצוה יחיד לקשר ידיו ורגליו לרגלה·
שלא יבעט מצות כבד להללה· ויעקדו על
המזבח כטלה עולה· ויערך האש והעצים
העלה· ויקח המאכלת לשחטו בחלחלה·
וכהן גדול הגיש מנחה בלולה· ויושב ורואה
נורא עלילה· האב מעקיד והבן נעקד בחילה·
הן אראלם צעקו חוצה בילה· והשמע אל
תשלח ידך אל הנער לעשותו כלה· והאיל

דלה דלה, תאר למשה ע"ש מעשה הדליה שנא' וגם דלה דלה לנו (שמות ב יט). שעתיד עני לרכוב עליו וכו', כמו שנא' הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע עני ורוכב על חמור

אונד אויף עבען דיעזען עזעל ווירד איינזט דער ערלאזער געריטטען קאממען — נאכדעם יצחק אונד גינג מיט איהם געפאהרטען וועגעז הינויף. אלז זיא נאך צופים קאמען, זאהען זיא אין דער פערנע איינע פלאממע אויפשטייגען אונד מערקטען, דאס דארט דער אנגעוויעזענע בערג זייא. אברהם צייגטע יצחק דען אלטאר געשטעטע אונד זאגטע איהם, דאס דיעזער פאן אנבעגין שאן היערצו בעשטיממט וואר. יצחק, דער איינציגע, פערלאנגטע, דאס מאן איהם הענדע אונד פיסע בינדען מאכטע, דאמיט איהן דער שמערץ ניכט עטוואס לייגנע, איינע ווידערשעטצליכקייט צו בעגעהען. נון וואר ער ווא איין זאמאכען געבונדען אונד אויף דען אלטאר געלעגט. אברהם אראנגעטע דאז פייער אונד דאז האלץ, נאהם זיטטערנד דאז מעססער, אום איהן צו שלאכטען אונד גלייך דעם האהענפריעסטער איין אנגענעהמעז אפפער דארצובריינגען. גאטט, דער פורכטבארע אין זיינען טהאטען, זאה אונד שויעגטע, ווא דער פאטער באנד אונד דער זאהן זיך ווילליג בינדען ליעס. דיא היממלישען הערשארען שריען יאממערליך — דא וואר איינע שטיממע פערנאממען: שטרעקקע דיינע האנד ניכט נאך דעם קנאבען אויז אונד טהוע איהם ניכטז! עז איזט איין

אשר הצפן מששת ימי בראשית לעולה· נתן
כפרו והחשב לו לשם ולתהלה· ונשבע
לברכו בברכה מעלה· ולזכור עקדתו לאם
נדגלה· למלטם מכל עון ועולה· ולקנותם
להיות לו לעם סגלה· להיות ישועתנו ועזרתנו
סלה: והיום הזה לפניך יפקד· כשר מפעלות
עוקד ונעקד· וישבת התם אהליך שקד· זכור
אדון ברחמים לפקד· ותרשישי חשמל חששי
יקד· יכרעו וישתחוו לפניך ליקד:
וזה אל זה יעריצו· וזה אל זה יקדישו· ושלוש
קדשה לקדוש משלשים (נ״א מקדישים):
ח׳ ככתוב על יד נביאך· וקרא זה אל זה ואמר
ק״ח קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל־הארץ כבודו:

(זכרי׳ ט ט). לאום נדגלה, תאר לישראל, עש״ה אימה כנדגלות (שיר ו ד), יקד, ל׳ יקד יקוד כיקוד אש (ישעי׳ י יו). ליקד, ל׳ קידה.

ווידדער פֿאָן אַנבעגין ערשאַפֿפֿען וואָרדען צום גאַנצאָפּפֿער, דיעזער זאָללטע אַן זיינער שטעללע געשלאַכטעט ווערדען אונד יצחק׳ס רוהם זאָלל עוויג דויערן. גאָטט שוואור איהם עוויגען זעגען צו, מיט דער פֿערזיכערונג, דיעזע אָפּפֿערהאַנדלונג זיינען נאַכקאָממען צו געדענקען, זיא פֿאָן איהרען זינדען צו בעפֿרייען, זיא אַלס זיין אייגענעס פֿאָלק אַנצוערקעננען אונד עוויג אונזער שוטץ אונד הייל צו זיין. הייטע ווערדען ביא דיר אַן ערינגערונג קאָממען דיא פֿראָממען טהאַטען דעס בינדערס אונד דעס געבונדענען אונד דיא טוגענדען דעס אויפֿריכטיגען יעקב׳ס. געדענקע דאַראַן, אָ הערר, אונד לאַס באַרמהערציגקייט איבער אונס וואַלטען! דיא תרשישים אונד פֿייעריגען חשמלים ביקקען זיך אונד ווערפֿען זיך פֿאָר דיר הין; זיא וועטטייפֿערן מיטאיינאַנדער צו דיינער היילוגנג, אונד דרייזאַמאַל היילג רופֿט איינער דעם אַנדערן צו, זאָ וויא עס געשריעבען שטעהט: אונד איינער רופֿט דעם אַנדערן צו:
„היילוג, היילוג, היילוג איזט דער עוויגע צבאות!
פֿאָלל איזט דיא גאַנצע ערדע זיינער מאַיעסטעט!״ מז״ו.

ח׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

סס המחבר מתוס כרחזי החרוזות כפליס בנימן בר שמואל אמנו.

וְחַיּוֹת בּוֹעֲרוֹת מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי אֵשׁ: בְּזַחַל סוֹבְלוֹת כֵּס אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ:
נִסְתָּמוֹת גְּוִיּוֹתֵיהֶן בְּרִשְׁפֵּי לַבַּת אֵשׁ: נְאֻם הַדִּבּוּר מַשְׁמוּעַ הַנִּתָּן בָּאֵשׁ:
יְסַבְּלוּ סֵבֶל נוֹזְלִים עַל רָאשֵׁיהֶם אֵשׁ: יָעִיר לָז לְלָז וְלֹא נִשְׁקַעַת הָאֵשׁ:
מְשַׁלְּחִים יַד שְׂרָפִים תַּחַת כַּנְפֵי אֵשׁ: מַשְׁלְכִים בְּכַנְפֵיהֶם גַּחֲלֵי לַהֲבוֹת אֵשׁ:
נִפְזָרוֹת לִמְקוֹם רְשָׁעִים לְהַכְנִיעָם בָּאֵשׁ: נֶאֱלָחִים בָּם כַּדּוֹנַג מִפְּנֵי הָאֵשׁ:
בַּיִת לְחַשְׁמַלָּה מַרְאֶהָ כְּמַרְאִית אֵשׁ: בְּנֹגַהּ סָבִיב כַּקֶּשֶׁת בֶּעָנָן אֵשׁ:
רָצוֹא וָשׁוֹב הַחַיּוֹת דָּאוֹת בְּאַגַּפֵּי אֵשׁ: רְחֲשׁוֹת בָּרוּךְ כְּבוֹדוֹ בְּלַהַק יְקוֹדֵי אֵשׁ:
שְׁעוּנוֹת בְּמַאֲמַצֵּי רָם שְׁכִינָתוֹ בָּאֵשׁ: שׁוֹאֲגוֹת כַּאֲרִי קוֹל בְּלַהַב אֵשׁ:
מֵאֶחָד כֶּתֶר בְּפֶלֶל בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ: מַשְׁבִּיעוֹ שָׂרָף לוֹהֵט שְׁבִיב אֵשׁ:
וּמִזְדַּעְזְעִים חֵילֵי מָרוֹם מִשַּׁלְהֲבֵי אֵשׁ: וּמֵרַעַשׁ מִתְגַּלְגְּלִים גַּלְגַּלֵּי כֵּס אֵשׁ:
אַף רְקִיעִים אֲחָזָתַם חֶרְדַּת אֵשׁ: אָז יְשַׁלְּשׁוּ בַּקֹּדֶשׁ לְנִשְׁפָּט בָּאֵשׁ:
לִשְׂמֹאל וְלַיָּמִין שְׁנֵי שַׂרְפֵי אֵשׁ: לוֹאֲטִים הֶרֶגֶל מִלְּהַזְכִּיר עֵגֶל אֵשׁ:
אָנָּא עִזּוּז וְגִבּוֹר נַעֲרָץ בְּכִתֵּי אֵשׁ: אֵלֶיךָ הַעַל שַׁוְעַ לוֹקְחֵי דַת אֵשׁ:
מִפַּעַל הַר מוֹר נֶעֱקַד עֲלֵי עֵצִים וָאֵשׁ: מְצוּקָה נִצַּל מִמְּדוּרַת עֵצִים וָאֵשׁ:
נָא אִם חַטָּאָה נִמְשְׁכָה וּבָעֲרָה כָּאֵשׁ: נִחוּמֶיךָ יִגָּלוּ בְּשִׁבְתְּךָ עַל כִּסֵּא אֵשׁ:
וְהַכִּסֵּא יַפְגִּיעַ לָרוֹכֵב בְּמֶרְכֶּבֶת אֵשׁ: וְיֹשֶׁר יָלִיצוּ בַּעֲדֵנוּ חַיּוֹת אֵשׁ:

אז בקול רעש גדול אדיר וחזק משמיעים קול
מתנשאים לעמת שרפים לעמתם ברוך יאמרו.

קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח׳
מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

מיוסד ע״פ א״ב.

אֶחָד קָדוֹשׁ אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ: בּוֹעֲרוֹת טוֹעֲנוֹת כִּסְאֲךָ מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי

אֵשׁ: גַּאֲוָתְךָ בְּמַחֲנֶה רַעַשׁ וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ: דּוּגְמַת שִׁכְנְךָ כְּעֵין חַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: הֲלֹא בְּהֵרָאוֹתְךָ נַחַת זְרוֹעֲךָ בָּאֵשׁ: וַיֵּחַתּוּ וְיִמַּסּוּ מְשַׂנְאֶיךָ כַּדּוֹנַג מִפְּנֵי הָאֵשׁ: זָעוּ מִיּוֹם תֶּקַע חֲרֵדֵי דְבָרְךָ בָּאֵשׁ: חָלִים וְרוֹעֲדִים מְדִינְךָ נִשְׁפָּט בָּאֵשׁ: טַעְמָם יִכּוֹן כִּקְטֹרֶת נָתוּן עַל הָאֵשׁ: יֵחָשֵׁב מִעוּט חֶלְבָּם וְדָמָם כְּנִיחֹחַ מִן הָאֵשׁ: כְּשֵׁר מַעַשׂ אֵיתָן מֻצָּל מֵאֵשׁ: לְיוֹם צָרָה יַעֲמֹד לְבָאֵי בַמַּיִם וּבָאֵשׁ: מַעֲרֶכֶת עָרְךָ וּבְיָדוֹ מַאֲכֶלֶת וָאֵשׁ: נִינָיו בָּהּ יִנָּצְלוּ מִמְּדוּרַת עֵצִים וָאֵשׁ: סָעוּ אַחֲרֶיךָ בַּמִּדְבָּר בִּנְחִיַּת עַמּוּד אֵשׁ: עַזָּה אַהֲבָתָם תִּזְכּוֹר רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ: פְּלָאֶיךָ יֵדַע תִּשְׁבִּי יְחִידְךָ בַּעֲנִיַּת אֵשׁ: צוֹעֲקֶיךָ גַּם הַיּוֹם תַּעֲנֶה הוֹגֵי דַת אֵשׁ: קַנֵּא לְעִירְךָ אֲשֶׁר הָיְתָה לִשְׂרֵפַת אֵשׁ: רַצֵּה שִׁכְנְךָ בְּתוֹכָהּ לְכָבוֹד סְבִיבָהּ חוֹמַת אֵשׁ: שְׁעֵה שַׁוְעַת עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ: תְּשַׁכְלֵל הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאַל תִּתְיָאֵשׁ: תְּמִימֶיךָ יַמְלִיכוּךָ כְּמַלְאֲכֵי רוּחַ מְשָׁרְתֵי אֵשׁ:

(ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך) מתי תמלוך בציון בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון: תתגדל ותתקדש בתוך ירושלים עירך לדור ודור ולנצח נצחים: ועינינו תראינה מלכותך כדבר האמור בשירי עזך על ידי דוד משיח צדקך.

קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:

ובכן תן פחדך וכו' עד עושה השלום ואומרים אבינו מלכנו, ובשבת א"א. פותחים הארון.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:

אבינו. אונזער פאטער אונזער קעניג, וויר האבען דיר געזינדיגט.
אונזער פאטער אונזער קעניג, וויר האבען קיינען קעניג אויסער דיר.
אונזער פאטער אונזער קעניג, ווילפאהרע אונז, דיינעז נאמענז ווילען.
א"פ"א"ק, ערנייערע אונז איין גליקליכעז יאהר.
א"פ"א"ק, פערניכטע אללע בעזע פערהענגניסע.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל־צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְתוֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ:
אָ״מ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית (וּמַגֵּפָה) מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (נ״א מחל וסלח):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵנוּ (וחטאתנו) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:

א״פ״א״ק, פֿערניכטע דיא ענטווירפֿע אונזערער פֿיינדע.
א״פ״א״ק, פֿעראייטלע דיא אַנשלעגע אונזערער האַסער.
א״פ״א״ק, בעזייטיגע יעדען אונזערער בעליידיגער אונד פֿערראַטהער.
א״פ״א״ק, לאַס איהן פֿערשטאָפֿען, דען מונד אונזערער פֿעררעטהער אונד פֿערלייםדער.
א״פ״א״ק, ווענדע אַב פעסט, קריעג, הונגערסנאָטה, געפֿאַנגענשאַפֿט אונד פֿערדערבען פֿאָן דיינען בונדעסקינדערן.
א״פ״א״ק, ענטפֿערנע יעדע פּלאַגע פֿאָן דער דיר אייגענען נאַציאָן.
א״פ״א״ק, פֿערגיב אונד פֿערצייהע אַללע אונזערע זינדען.
א״פ״א״ק, טילגע אונד בעזייטיגע אונזערע מיסעטהאַטען פֿאָר דיינען אויגען.
א״פ״א״ק, לאַס דיינע גראָסע בארמהערציגקייט אַללע אורקונדען פֿערניכטען, דיא אונס אַנשולדיגען.
א״פ״א״ק, פֿיהרע אונס דורך פֿאָללקאָממענע בוסע ווידער צו דיר צוריק.
א״פ״א״ק, זענדע פֿאָללקאָממענע גענעזונג דען קראַנקען דיינעס פֿאָלקעס.
א״פ״א״ק, צעררייסע דאַס איבער אונס פֿערהעגטע שלימע אורטהייל.
א״פ״א״ק, דענקע אונזער צום גוטען.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונס איין אין דאַס בוך דעס גליקקליכען לעבענס.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת:
אָ״מ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה (נ״א מחילה וסליחה):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל־תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ:
אָ״מ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז איין אין דאַז בוך דער ערלעזונג אונד דעז הייל.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז איין אין דאַז בוך דער נאַהרונג אונד פערפלעגונג.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז אין דאַז בוך דער אונשולד איין.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז איין אין דאַז בוך דער פערציהונג אונד פערגעבונג.
א״פ״א״ק, לאַס אונז באַלדיגע הילפע ערבליהען.
א״פ״א״ק, ערהעבע דאַז האָרן דיינעז פאָלקז ישראל.
א״פ״א״ק, ערהעבע דאַז האָרן דיינעז געזאַלבטען.
א״פ״א״ק, פילע אונזערע האֶנדע מיט דיינעם זעגען.
א״פ״א״ק, פילע אונזערע שפייכער מיט איבערפלוס.
א״פ״א״ק, ערהאָרע אונזרע שטיממע, שאָנע אונד ערבאַרמע דיך אונזער.
א״פ״א״ק, נימם מיט ערבאַרמען אונד וואָהלגעפאַללען אונזער געבעט אן.
א״פ״א״ק, עפפנע אונזערן געבעטע דיא הימעלזפפאָרטען.
א״פ״א״ק, לאַס עז דיר איינגעדענק זיין, דאַס וויר נור שטויב זינד.
א״פ״א״ק, אָ, לאַס אונז ניכט אונערהאָרט פאָן דיר געהען!
א״פ״א״ק, אָ, לאַס דיר דיעזע שטונדע איינע שטונדע דער ערבאַרמונג אונד דעז וואָהלגעפאַללענז זיין!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ:
אָ״מַ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם־לֹא־לְמַעֲנֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:
אָ״מַ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:
אָ״מַ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

א״פ א״ק, שאנע אונז, אונזערע זייגלינגע אונד קינדער.
א״פ א״ק, ווילפאהרע אונז, דער מארטירער דיינעס הייליגען נאמענס ווילען.
א״פ א״ק, ווילפאהרע אונז, דער פיר דיינע איינהייט אומגעקאממענען ווילען.
א״פ א״ק, ווילפאהרע אונז יענער האלבען, דיא דער פאלטער פאן פייער אונד וואסער ענטגעגענגעהאלטען צור הייליגונג דיינעס נאמענס.
א״פ א״ק, ראכע פאר אונזערן אויגען דאס פערגאססענע בלוט דיינער דיענער.
א״פ א״ק, ווילפאהרע אונז דיינעטהאלבען, ווען ניכט אונזערטהאלבען.
א״פ א״ק, ווילפאהרע אונז דיינעטוועגען אונד ערעטטע אונז.
א״פ א״ק, ווילפאהרע אונז, דיינער גרענצענלאזען בארמהערציגקייט האלבען.
א״פ א״ק, ווילפאהרע אונז, דיינעס גראסען, מאכטיגען אונד פורכטבארען נאמענס האלבען, נאך וועלכעם וויר גענאננט ווערדען.
אונזער פאטער אונד קאניג, בעגינסטיגע אונד אנטווארטע אונז, דען וויר האבען קיין פערדיענסט; ערצייגע אונז מילדע אונד גיטע, אונד הילף אונז!

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃ ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃ תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן׃ ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

סדר הוצאת ספר התורה׃

בקצת קהלות אומרים:

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר׃ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם׃ כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים׃)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס״ת ואומרים:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם׃

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ׃

תפלה מצערי ציון לאמר בשעת הוצאת ס"ת.

יְהוָֹה יְהוָֹה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: ג"פ.

רִבּוֹן הָעוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנֵנוּ וְתֵן לָנוּ שְׁאֵלָתֵנוּ וּמְחוֹל עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְעַל כָּל עֲוֹנוֹת אַנְשֵׁי בָתֵּינוּ מְחִילָה בְּחֶסֶד מְחִילָה בְּרַחֲמִים וְטַהֲרֵנוּ מֵחֲטָאֵינוּ וּמֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וּמִפְּשָׁעֵינוּ וְזָכְרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ: וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים וּלְשָׁלוֹם לְפַרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְתֶן לָנוּ לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ וְעֹשֶׁר וְכָבוֹד וְאֹרֶךְ יָמִים לַהֲגוֹת בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיהָ וְשֵׂכֶל וּבִינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל עִמְקֵי סוֹדוֹתֶיהָ וּשְׁלַח רְפוּאָה לְכָל מַכְאוֹבֵינוּ וּתְבָרֵךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְתִגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת וּתְבַטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְתַטֶּה לֵב הַמַּלְכוּת וְיוֹעֲצֶיהָ וְשָׂרֶיהָ עָלֵינוּ לְטוֹבָה. אָמֵן וְכֵן יְהִי רָצוֹן: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג"פ.

דיא ווייבער זאגען דיעזעס רבונו של עולם.

רבון. הערר דעס וועלטאללס, ערפיללע אונזערע הערצענסווינשע צום גוטען. ווילפאהרע אונס אונד געוואהרע אונזערע ביטטע; פערגיב אונזערע אונד אונזערער הויזגענאססען מיסעטהאטען, אויס גנאדע אונד בארמהערציגקייט, רייניגע אונס פאן אונזערן זינדען, פאן אונזערן מיסעטהאטען אונד פערברעכען; זייא אונזער איינגעדענק צום גוטען, אונד בעגליקע אונס מיט הייל אונד טראָסט; שענקע אונס איין גליקליכעס אונד לאנגעס לעבען, פריעדען, נאהרונג אונד אונטערהאלט; גיב אונס בראָד צור קאָסט, געוואנד צור קליידונג, רייכטהום, עהרע אונד לאנגעס לעבען, דיינע לעהרע צו ערלערנען אונד דערען געבאָטע ערפיללען צו קענען, אויך פערשטאנד אונד איינזיכט, איהרע טיעפען געהיימניססע ערגרינדען אונד ערפאָרשען צו קענען; זענדע גענעזונג פיר אללע אונזערע שמערצען; זעגנע אללע אונזער טהון; בעשליסע גליק, הייל אונד טראָסט איבער אונס אונד פערטילגע יעדעס מיסגעשיק. נייגע דאס הערץ דעס רעגענטען, זיינער רעטהע אונד בעאמטען, צו אונזערם בעסטען! אמן וכן יהי רצון.

יהיו לרצון. מאָגען מאָגען דיר געפאללען דיא רעדען מיינעס מונדעס, דיא געדאנקען מיינעס הערצענס דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד ערלעזער! אמן סלה.

היערויף ווירד ואני תפלתי דרייאמאל געזאגט.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ

יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפֻרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵא לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא: לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיָת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא. וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי. וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטָב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

כק"ק פפר"ם ובכותיה אין אומרים שמע ישראל:

(הש"ץ אומר בקול רם) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

הש"ץ לוקח ס"ת ואומר גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי. וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

והקהל עונים

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

מגבי' הספר בידו למעלה והולך עם הס"ת ופונה דרך ימינו ועולה עמו למגדל שקורין בס, וכל מי שס"ת עובר לפניו חייב לעמוד מפניו ולחבקו בשתי ידיו אם אפשר לו ולנשקו בפה מלא, נזדמן לו רוק בפיו ירוק תחלה בהפוך פניו אל הצד ואח"כ ינשק, ולא ינשק ואח"כ ירוק. (וצריך להשגיח על הילדי' הקטנים כשבאים לנשק הס"ת שלא יהיו מלוכלכים בצואת החוטם וריירי הפה אלא ינקו אותם תחלה יפה שלא יהי' עונש למביאיהם.) וכל הפוגע בס"ת צריך ללותו עד הבימה, ובדרך הליכתו אומרים:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ

שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

כלרך סליכתו אומרים אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

בהגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד (פלוני בר פלוני הכהן): בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

העול' לתור' יאחז בשתי ידיו ביריעות התור' ע"י מפה של ס"ת, וקודם הברכ' פותח הספר ורוא' הפסוק שצריך להתחיל בו ויכסה הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה. והופך פניו לכל שמאל ומברך בקול בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך ב"י"ה"ל"ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וכשמתחיל הקורא לקרו' בתור' יסיר ידו השמאלית מהס"ת ויאחז יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריא', וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת

וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא, אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק ואונס, אבל בלאו הכי אין לצאת.

וקורין בס"ת א' ויהי אחר הדברים האלה בפרשת וירא.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים: לוי· בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֶּנִּי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה בְּנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: ג· וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים: וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה מִן־

הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם ׀ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר
אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי ׀ עַתָּה
יָדַעְתִּי כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־
יְחִידְךָ מִמֶּנִּי׃ וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אַיִל
אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־הָאַיִל
וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ׃ וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם
הַהוּא יְהוָה ׀ יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יֵרָאֶה׃ ד׳
וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם שֵׁנִית מִן־הַשָּׁמָיִם׃
וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידֶךָ׃ כִּי־בָרֵךְ
אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו׃ וְהִתְבָּרְכוּ
בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי׃ וַיָּשָׁב
אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שָׁבַע
וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע׃ פ חמישי

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה
יָלְדָה מִלְכָּה גַם־הִוא בָּנִים לְנָחוֹר אָחִיךָ׃ אֶת־עוּץ בְּכֹרוֹ
וְאֶת־בּוּז אָחִיו וְאֶת־קְמוּאֵל אֲבִי אֲרָם׃ וְאֶת־כֶּשֶׂד וְאֶת־
חֲזוֹ וְאֶת־פִּלְדָּשׁ וְאֶת־יִדְלָף וְאֵת בְּתוּאֵל׃ וּבְתוּאֵל יָלַד
אֶת־רִבְקָה שְׁמֹנָה אֵלֶּה יָלְדָה מִלְכָּה לְנָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם׃
וּפִילַגְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וַתֵּלֶד גַּם־הִוא אֶת־טֶבַח
וְאֶת־גַּחַם וְאֶת־תַּחַשׁ וְאֶת־מַעֲכָה׃ פ

מניחים ס״ת שני אצל הראשון ואומר חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס״ת שקראו בו, ופותחים ס״ת ב׳ וקורא בו למפטיר בפ׳ פינחס׃

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם׃
וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל
אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת
בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל׃
וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר־
עִזִּים אֶחָד חַטָּאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ
וּמִנְחָתָהּ וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם
לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מניחין נגד הכתב של ס"ת ואומרים.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה׃ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

קודם קריאת ההפטרה ואחר שגמר הגולל יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

הפטרת יום ב' של ראש השנה בירמי' סי' ל"א.

ב כֹּה אָמַר יְהוָה מָצָא חֵן בַּמִּדְבָּר עַם שְׂרִידֵי
ג חָרֶב הָלוֹךְ לְהַרְגִּיעוֹ יִשְׂרָאֵל׃ מֵרָחוֹק יְהוָה

ב כה אמר ה' וגו', ככה שעור הכתוב, עם שרידי חרב מצא חן במדבר, ישראל (מצא חן) הלוך להרגיעו, כלומר כהלכו למקום מרגוע שלו, וכפי' רש"י. ג מרחוק וגו'. הפסוק

ב אזא שפראך דער עוויגע: „איין יענער וויסטע פאנד עז געוואנגענהייט, דיעז דעם שווערט ענטראננענע פאלק, ישראל, אויף דעם צוגע נאך זיינער וואננע." — ג יאן, איז יענער

נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל־כֵּן
מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד׃ עוֹד אֶבְנֵךְ וְנִבְנֵית בְּתוּלַת ד
יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעְדִּי תֻפַּיִךְ וְיָצָאת בִּמְחוֹל
מְשַׂחֲקִים׃ עוֹד תִּטְּעִי כְרָמִים בְּהָרֵי שֹׁמְרוֹן ה
נָטְעוּ נֹטְעִים וְחִלֵּלוּ׃ כִּי יֶשׁ־יוֹם קָרְאוּ נֹצְרִים ו
בְּהַר אֶפְרָיִם קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

הזה חלוק במענה ותשובה; אומר' כנסת ישראל בגלות למה שאמר האל מלא חן במדבר, אמרה היא, אמת הוא זה, כי מזמן רחוק ה' נראה לי, אך עתה הסתיר פניו ממני בגלות, ענה אותה האל, ואהבת עולם אהבתיך, לא היתה אהבתי אליך לפי שעה אלא להיות האהבה לעולם על כן משכתיך חסד, ר"ל ע"כ משכתי לך חסדי ונראיתי לך בכבודי על הר סיני להיות אהבתי לך לעולם לא לזמן ואע"פ שעזבתיך בגלות זה שנים עוד אבנך וגו'. כן פי' רד"ק. ונראה עוד, כי מרחוק ה' נראה לי הוא מאמר ישראל אל הא-ל ית', ויפי' נראה לי כמו נראה אתה לי דוגמת כי עין בעין נראה אתה ה' (במדב' יד יד) ולא אמר נראית. ועיין בצחות שער בנין נפעל. ד עוד אבנך וגו', העדה המפוזרה כמו הבנין ההרוס שיתפזרו אבניו וכשיבנה יתקבצו, והטעם אני בעצמי אבנך ואז תהיה נבנית לעולם וכפי' רש"י. בתולת ישראל, דבוק הוא וטעמו בתו הבתולה של ישראל שהוא יעקב. ומדרך הלשון לבנות העבודה לזולתו ית' בלשון ניאוף וזנות, לכן העובדת לה' לבדו בתולה יקרא לה. תעדי, תתקשטי. ה תטעי, הכ"י של כ"ד הט' רפה וכן חברו בישעי' י"ז י', וכן יטעו (שם ס"ה כ"ב) רפה, וכן הי' מסתבר בעבור אות הגרון שאחריו דוגמת כל יקחו ישאו יסעו; אבן המ"ש העלה שצ"ל דגוש. בהרי שומרון, זכר הרי שומרון, לפי שהיו שם בפחד האויב ימים רבים במצור ובמצוק, כ"כ רד"ק. גם יתכן שזכר הרי שומרון בפרט בעבור פרסומה למקו' מבחר הכרמים כנרא' מנבואת עמוס סי' ד'. נטעו נוטעי', כתב הרד"ק, שבא עבר במקו' עתיד; ואין צורך אבל טעמו עוד תטעי כרמי' בהרי שומרון במקו' שכבר נטעו שם נוטעים גם חללו שם. וחללו, לפי פשוטו ל' חלילי', וכן פי' הרב חזקוני בפ' שופטי' (כ) וז"ל: „ולא חללו, ל' חלילים כי כבר הי' מנהג' לחול בכרמיהם, כמו שמצינו בבנות שילה (שופטי' כא כא), וכן נטעו נוטעי' וחללו". עכ"ל וכ"כ הראב"ע והרמב"ן. ו כי יש יום קראו וכו', פי' הרד"ק, יש יום שעתיד לבוא שיקראו נוצרים והם הצופים שהיו עומדים שם לקרוא ליושבי הכפרים לעלות לציון להודות לה' על רוב הטובה, ויום

יענער פֿערגע, דאַ ערשיענען דוא מיר, עוויגער! — אונד עוויג ליעבט' איך דיך! „דאַרום שטראָמטע מיינע גיטע דיר!" ד איך זעלבסט ווערדע דיך נאָך אויפֿבויען, דאַן בישט דוא וואָהלגעבויעט, יונגפֿרויא ישראל'ס! נאָך ווירסט דוא ציערליך דיינע רייגען אויפֿפֿיהרען אונד אויזליעהען אין וואָננעטאַנץ. ה נאָך ווירסט דוא וויינגאָרטען אַנלעגען אויף שמרון'ס געבירגע, וואָ ווינצער זאָנסט געפֿפלאַנצט אונד גענעסען בייא אינסטרומענטענטאַנץ. ו דאַן מאַכען טאַג האַבען זיא געראופֿען, דיא וואַכען אויף אפרים'ס געבירגע: אויף, לאַסט אונס היניויף נאָך ציון וואַללען, צום עוויגען, אונזערן גאָטט!

דען

ז כִּי־כֹה ׀ אָמַר יְהוָה רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה וְצַהֲלוּ
בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ וְאִמְרוּ הוֹשַׁע
ח יְהוָה אֶת־עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃ הִנְנִי מֵבִיא
אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ בָּם
עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ
ט הֵנָּה׃ בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם אוֹלִיכֵם
אֶל־נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לֹא יִכָּשְׁלוּ בָּהּ כִּי־
י הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאָב וְאֶפְרַיִם בְּכֹרִי הוּא׃ שִׁמְעוּ
דְבַר־יְהוָה גּוֹיִם וְהַגִּידוּ בָאִיִּים מִמֶּרְחָק וְאִמְרוּ
מְזָרֵה יִשְׂרָאֵל יְקַבְּצֶנּוּ וּשְׁמָרוֹ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ׃

פי' עת וזמן וכו' עכ"ל, ולדעתי גם פה יבוא העבר במקום העתיד, ואין צורך, אחרי שידענו שמלת יש נופל על ענין שהוויתו לפעמים, כמו יש צדיק אובד בצדקו (קהלת ז יז), ויש נספה בלא משפט (משלי יג כג), ויש אשר יהי' הענן (במדבר ט כ), לכן אפשר לפרש, כי כבר פעמי' רבות אשר קראו הצופי' קומו ונעלה וגו', ואף שעתה שבת קולם מבלי בואי מועד עוד ישאו קולם כמאז. ז כי כה אמר ה' רנו ליעקב וגו', נראה שהמאמר הזה אל הנוצרים והצופים ואומר להם האל ית' רנו ליעקב וגו' שטעמו רנו בשביל יעקב וגו', ותבת הושע ל' צווי ופיוס כמשמעו. והרד"ק אמר שהמוקדם מאוחר, ושעורו, כה אמר ה' ליעקב רנו שמחה! ח מארץ צפון, כי רוב הגלות בצפון. י מזרה ישראל, מי שזרה והגלה את ישראל הוא יקבצנו, ורש"י תרגמו ספרייכ"ש (*separant*) בלע"ז, בל"א צערשטרייען, והוא תאר

ז דען זאָ האַט דער עוויגע געשפּראָכען! רופֿט לויט פֿיר יעקב פֿריידענרוף, יובעלט אַן דער פֿעלקער שפּיטצע, לאַסט אייך הערען, פּרייזט אונד שפּרעכט: „הילף, עוויגער, דיינעם פֿאָלקע, דעם איבעררעסטע ישראל'ס!" ח יאַ, איך ווערדע זיא ברינגען אויס דעם פֿערנען נאָרדען, זאַממלען פֿאָן דער ערדע גרענצען, בלינדע אונד לאַהמע, שוואַנגערע אונד וועכנערינען אַללצוזאַממט, איינע גראָסע פֿאָלקסמענגע ווירד היעהער קעהרען. ט זיא ווערדען ווייענד קאָממען, אונד פֿלעהענד פֿיהר' איך זיא, לייטע זיא אַן וואַססערבעכען, אויף עבענען פּפֿאַדע, וואָ קיין אַנשטאָסס זיא בעדראָהט; דען איך בין ישראל איין פֿאַטער, אונד אפרים איזט מיר איין ערשטגעבאָרנער. י פֿערנעהמעט גאָטטעס וואָרט, פֿעלקער, אונד פֿערקינדעט'ס אין פֿערנען אינזעלן! זאַגט: ישראל'ס צער־שטרייער זאַממעלט איהן ווידער אונד היטעט איהן, וויא דער הירט דיא הערדע."

ווען

כִּֽי־פָדָה יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּֽנּוּ׃ יא
וּבָאוּ וְרִנְּנוּ בִמְרוֹם־צִיּוֹן וְנָהֲרוּ אֶל־טוּב יְהוָה יב
עַל־דָּגָן וְעַל־תִּירֹשׁ וְעַל־יִצְהָר וְעַל־בְּנֵי־צֹאן
וּבָקָר וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן רָוֶה וְלֹא־יוֹסִיפוּ
לְדַאֲבָה עוֹד׃ אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל יג
וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן
וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם׃ וְרִוֵּיתִי נֶפֶשׁ יד
הַכֹּהֲנִים דָּשֶׁן וְעַמִּי אֶת־טוּבִי יִשְׂבָּעוּ נְאֻם־
יְהוָה׃ כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי טו
בְּכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל־בָּנֶיהָ מֵאֲנָה

מבנין הכבד הדגש מגזרת וזריתים לכל רוח (ירמי' מט). יב וְרִנְּנוּ, כ״כ בכ״י של כ״ד, והנ' רפה, וכן מסתבר ע״פ יהב״י הנקדן, והעתקתיו בשום שכל, כדאי' ע' י״ד, אלא בעניני ענן. בִּמְרוֹם, כ״כ בכ״י ובלא מקף. ונהרו, יאספו כמי נהר. לדאבה, לדאג ולהעצב. יד דשן, ת״י תפנוקין, ורש״י פי' שמן. טו ברמה, עיר ידועה בהר אפרים כדכתיב בין הרמה ובין בית אל בהר אפרים (שופטי' ד), ולנו בגבעה או ברמה (שם יט יג), ואמר ע״ד משל על עצרת השבטים שראשם אפרים וזכר האם לכולם והיא רחל כאילו בוכה על בני' — כפי' רד״ק. ועוד ממנו פתר הרמב״ן בפ' וישלח, באמרו הרמה אשר לבנימין רחוקה מקבורת רחל ד' פרסאות והרמה אשר בהר אפרים רחוקה ממנה יותר משני ימים, ע״כ אני אומר שהכתוב האומר קול ברמה נשמע מליצה בדרך משל, לאמר כי היתה רחל צועקת

יא ווען דער עוויגע ווירד יעקב בעפרייעט, עררעטטעט האבען אויז מאַכטיגער האַנד, יב דאַן ווערדען זיא זינגענד ציון'ז אַנהאָהע בעשטייגען אונד היני שטראָמען צום זעגען גאָטטעז, צום קאָרן, צום מאָסט אונד צום אֶל אונד צו יונגען שאַאַפען אונד רינדערן; איהרע זעעלע ווירד, וויא איין וואַססעררייכער גאַרטען, פערנערהין קוואַאַללאָז זיין. יג דאַן ווירד זיך פרייען דאַז מאֶדכען אים רייגענטאַנץ אונד יינגלינגע אונד גרייזע אַללעזאַממט; דאַ וואַנדלע איך איהרע טרויער אום אין וואָננע אונד טראָסטע זיא אונד ערפרייע זיא, איהרעז קוממערז לאָז. יד מיינער פריעסטער זעעלע ווערדע איך טרונקען מאַכען פאָן וואָננע, אונד מיין פאָלק ווירד מיינעז זעגענז פיללע געניעסען." דיעז וואַר דעז עוויגען וואָרט. טו זאָ שפריכט דער עוויגע: „אין רמה ווירד איינע שטיממע געהאָרט, איין וויימערנדעז וועהקלאַגען; רחל בעווייינט איהרע זאָהנע, זיא איזט טראָסטלאָז איבער איהרע זאָהנע

טו לְהִנָּחֵם עַל־בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ׃ כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה
מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר
יז לִפְעֻלָּתֵךְ נְאֻם־יְהוָה וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב׃ וְיֵשׁ־
תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם־יְהוָה וְשָׁבוּ בָנִים
יח לִגְבוּלָם׃ שָׁמוֹעַ שָׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוֹדֵד
יִסַּרְתַּנִי וָאִוָּסֵר כְּעֵגֶל לֹא לֻמָּד הֲשִׁבֵנִי וְאָשׁוּבָה

בקול גדול ומספד מר עד שנשמע הקול למרחוק ברמה שהיא בראש ההר לבנה בנימין כי איננו שם והיא חרבה מהם, לא נאמר בכתוב ברמה רחל מבכה על בניה אבל אמר שם נשמע הקול וכו' עכ"ל. כי איננו, שנוי היחיד שב על העם. טז יש שכר לפעולתך, כפל לשון הוא של יש תקוה לאחריתך, וכמו שלשון אחרית נופל על הבנים, כמו שאנאר, כן ל' פעולה נופל על הבנים שנקראו כחו ואונו של איש. יז לאחריתך. לבניך, וכ"ש רש"י ז"ל בפרוש דניאל י"א ד' וז"ל, אחריתו איננו נופל אלא על ל' בנים, וכן הוא אומר ואחריתכן בסירות דוגה (עמוס ד ב), ות"י ובניכון ובנתיכון בדגוגית ליידין עכ"ל. וגם העם נקרא אחרית, כדכתיב ואחריתכם בחרב תפול (יחזקאל כג כה), ות"י ועמיך בחרבא יתקטלון. יח שמוע שמעתי, ל' קבלה, כמו וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל (שמות ו ה). מתנודד, פי' רש"י קומפלייני"ט (*complaignant*) בלע"ז, ל' מי ינוד לך (ישעי' נא יט), והו' בל"א קלאגען, וכפי' רד"ק. יסרתני ביסורים. ואוסר, וגם נוסרתי. כעגל לא לומד, שעדיין בלתי מלומד במלמד הבקר שמכין אותו ללמדו בו, ורש"י תרגמו פו"ש אגווילוני"ץ (*fus aiguillonné*) בלע"ז, ובס' שופטי' ג' ל"א במלמד הבקר, תרגם אגוויליו"ן (*aiguillon*) בלע"ז, הוא דרבן מרדע בל"א דייבזעל, ומפירושו על ולהציב הדרבן (ש"א יג כא) נראה, שהדרבן הוא המסמר התקוע בראש העץ שדוקרין בו השורי' הנקרא מרדע בל' תלמוד ומלמד בל' עברי ובמשנ' אמרו מלמד שבולע את הדרבן; ואולם בויקר' רב' פ' כ"ט אמרו, שהיינו מלמד והיינו מרדע והיינו דרבן, וג' שמות נקראו לו. ע"ש. השיבני, לעיר משכן שמך ואשובה לעבדך, דוגמת השיבנו ה' אליך ונשובה שבסוף איכה ושם אמר כי אם מאס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד, כלומר כבר קצפת עלינו לייסרנו בייסורין, וזה דוגמת אמרו כאן ייסרתני ואוסר. ודע שברוב ספרי הדפוס השבני כתיב ח"י,

זאָגענ, וויל זיא ניכט מעהר זינד."— יו זאָ שפריכט דער עוויגע: האַלט' איין דיינע וויינענדע שטיממע, דאַס דיין אויגע ניכט מעהר טהרע- נען! עז גיבט בעלאָהנונג פיר דיינע ספּרגאָסען! — דער עוויגע שפריכט'ז — זיא ווערדען צוריקקעהרען אויז דעז פיינדעז לאַנד! יז דיינען נאַכקאָממען שפריעסט האָפפנונג אויף! — דער עוויגע שפריכט'ז — זיא ווערדען צוריק- קעהרען, דיא זאָהנע, נאַך איהרער היימאַטה. יח וואָהל האַבע איך פער- נאָממען אפרים'ז קלאַגען: „„דוא האַסט מיך מאַכמיג געצילטיגט, וויא איינען אונבענדיגען שטיער; יאָ, בינ איך ווערער אויף, איך קעהרע צוריק!

יט כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי׃ כִּי־אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי
וְאַחֲרֵי הִוָּדְעִי סָפַקְתִּי עַל־יָרֵךְ בֹּשְׁתִּי וְגַם־
כ נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי חֶרְפַּת נְעוּרָי׃ הֲבֵן יַקִּיר
לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשֻׁעִים כִּי־מִדֵּי דַבְּרִי
בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם
אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה׃

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

ובמקלתם מ"י, וכן הוא מ"י במקרא כ"י של שנת כ"ד, גם בסדר ההפטרות בחומש של וויניציא משנת ד"ש מ"י וכן עיקר בעדות המסרה בפ' וישב (לז יד) שמסר ג' מ"י בלישנא דהשבני ולית דין מנהון. כי אתה ה' אלהי, דוגמת שאמר שם אתה ה' לעול' תשב וגו' וכפי' רש"י. יט שובי, נראה שהוא מגזרת בשובה ונחת שטעמו השקט ומנוחה, כלומר אחרי השקיטי מרגשת רוחי ומשאונו. נחמתי, מתחרט אני על תועבותי. הודעי, שהתבוננתי בעצמי שמעלתי, אפרנו"י (apprennuis) בלע"ז. רש"י, ובל"א, לערנען, ערפאַהרען. כ הבן יקיר לי, הן דברי שכינ' ומוסב על שמוע שמעתי, כלומר הוא מתנודד ואני לבי נהפך עלי לרחם שמא בני יקירי הוא, כמי שאין לו אלא בן אחד שהוא עושה לו כל רצונו. שעשועים, איששאטמינ"ט (èbanoi והיא מלה נושנת) בלע"ז, רש"י. ובל"א ערגאָטצונג, בעלוסטיגונג. מדי דברי בו, בכל עת שאני מדבר בו זכר וגו'. מדי, דוגמת מדי עלותה בבית ה' כן תכעיסנה (ש"א א ז). עוד, ל' התמדה בלי הפסק. על כן המו מעי לו, ת"י על כן איתגוללו רחמי עליהון. רחם ארחמנו, ל' רחמנות ככל חביריו הבאים במשקל כבד; ולא מלאכוהו בל' קל כ"א ארחמך ה' חזקי (תהלי' יח ב), לכן פרשוהו ענין אהבה ומל' ארמי.

דוא ביזט יאָ דער עוויגע, איין גאָטט! יט דען ביים רוהיגען געמיטהע פיהל'
איך רייע, ביים נעהערער איבערלעגונג שלאַג'איך אַן דיא היפטע מיר, שטעהע
בעשאַמט אונד ערראָטהענד דאַ איך דולדע דיא שמאַך מיינער יוגענדזינדען. ""
כ „איזט אפרים מיר איין טהייערער זאָהן, אָדער מיינער געשפיעלע קנאַבע? דען
זאָ איך נור פאָן איהם שפרעכע, בלייבט ער מיר איינגעדענק אימערדאַר;
דאַרום איזט מיין איננערעס רעגע פיר איהן. ערבאַרמען, יאַ ערבאַרמען
וויל איך מיך זיינער!“ — זאָ שפריכט דער עוויגע.

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן׃

הלכות שופר וטעמי תקיעה.

כתב אבודרהם בשם רבינו סעדי' מה שצונו הבורא ית' לתקוע בשופר בר"ה יש בזה עשרה ענינים:

הענין הא' מפני שהיום תחלת הבריא' שבו ברא הקב"ה העולם ומלך עליו; וכן עושים המלכים בתחלת מלכותם שתוקעין לפניהם בחצוצרות ובקרנות להודיע ולהשמיע בכל מקום תחלת מלכותם, וכן אנו ממליכים עלינו את הבורא יתברך ביום זה. וכן אמר דוד בתהלים צ"ח ו': „בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'!"

הענין הב' כי יום ר"ה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה ותוקעין בו שופר להכריז עלינו כמו שמזהיר ואומר, כל הרוצ' לשוב ישוב ואם לאו אל יקרא תגר על עצמו, וכן עושין המלכי' מזהירין את העול' תחל' בגזרות' וכל העובר אחר האזהר' אין שומעין לו טענה.

הענין הג' להזכירנו מעמד הר סיני, שנא' בו בשמות י"ט פ' ט"ז: „וקול שופר חזק מאד," ונקבל על עצמנו מה שקבלו אבותינו על עצמם נעשה ונשמע.

הענין הד' להזכירנו דברי הנביאים שנמשלו בתקיעת שופר שנא' ביחזקאל ל"ג ד': „ושמע השומע את קול השופר ולא נזהר ותבא חרב ותקחהו דמו בראשו יהי'... והוא נזהר את נפשו מלט."

הענין הה' להזכירנו חורבן בה"מ וקול תרועת מלחמו' האויבי'. כמו שנא' בירמי' ד' י"ט: „כי קול שופר שמעת נפשי תרועת מלחמה," ובשאנו שומעים קול השופר נבקש מאת ה' על בנין בה"מ.

הענין

הענין הו' להזכירנו עקדת יצחק, שמסר נפשו לשמים, וכן אנחנו נמסור נפשנו על קדושת שמו ויעלה זכרוננו לפניו לטובה.

הענין הז' כשנשמע תקיעת השופר נירא ונחרד ונשבר עצמנו לפני הבורא, כי כן הוא טבע השופר מרעיד ומחריד כמו שנאמר בעמוס ג' ו': „אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו?"

הענין הח' להזכיר יום הדין הגדול ולירוא ממנו, שנאמר בצפני' א' י"ד: „כי קרוב יום ה' הגדול קרוב ומהר מאד" — „יום שופר ותרועה" (שם ט"ז).

הענין הט' להזכירנו קבוץ נדחי ישראל ולהתאוות אליו שנאמר בו בישעיה כ"ז י"ג: „והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור" וגו'.

הענין הי' להזכירנו תחיית המתים ולהאמין בה, שנאמר בישעיה י"ח ג': „כל יושבי תבל ושוכני ארץ כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו," ואמרו במדרש: כל השנה השטן מקטרג על ישראל לפני הקב"ה, והקב"ה דוחה אותו לר"ה ליום הדין, ובר"ה בא השטן לקטרג ומביא החמה להעיד על עוונותיהם של ישראל, והחמה מעידה והקב"ה אומר לה הרי עד אחד ואין עד אחד נאמן, הבא עד אחר עמך והוא הולך להביא את הלבנה ואינו מוצא אותה שהיא נכסית שנאמר תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו יום שהלבנה מתכסת ואינה נמצאת שהיא מכוסה. ועוד תמצא בכסה בגי' לבנה, לרמז שהיא מתכסה בו. ואמרינן בפסיקתא: רבי ברכי' פתח: תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגני, וכל החדשים אינם נכסים אלא ליום חגנו, והלא ניסן חדש ונכסה ויש לו חג בפני עצמו, אלא חדש ויש לו חג וחגו בן יומו, ואיזה זה? תשרי, תשרי כתיב על שם תשרי ותשבוק על חוביהן, אימתי? בחדש השביעי.

בשחל יום ראשון בשבת אומרים ביום שני שהחינו.

תחנה לתוקע לפני התקיעה.

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי אלהי השמים ואלהי הארץ אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא שתשלח לי המלאכים הקדושים והטהורים נאמנים משרתים ונאמנים בשליחותם חפצים ורצויים לזכות את ישראל ואת המלאך הגדול פצפ"ציה הממונה להוציא זכיותיהן של ישראל בעת שהיום תוקעים בשופר ואת המלאך הגדול תש"בש הממונה להשמיע זכיותיהן של ישראל ולהבעית השטן בתקיעתם ואת השרים הגדולים הממונים על השופר אנקת"ם פסת"ם ומלאכים הגדולים הדרני"אל וסנדל"פון הממונים על תקיעתנו המעלים תקיעתנו לפני כסא כבודך ואת המלאך שמשי"אל הממונה על התרועה ואת המלאך פרס"טא הממונה על קשר"ק להיותם מזומנים בשליחותם להעלות תקיעתנו לפני הפרוכת ולפני כסא כבודך והמלא

על עמך ישראל ברחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין ותנהג עם בניך במדת רחמים ותעלה תקיעתנו לפני כסא כבודך והסתכל באפרו של יצחק הצבור על גבי המזבח וזכור לנו עקדתו היום לזרעו של יצחק כי אל מלך נאמן וזוכר ברית אתה, ברוך (אתה ה') זוכר הברית:

אלו המלאכים הממונים על התקיעות:

אנקתם, הוא בגימטריא השופר ובגימטריא שר הב"סה והוא מעל' את השופר. שברים, בגימטריא שר יהואל והוא מעלה את השברים. תרועה, בגימטריא שמשיאל והוא שר של מזרח והוא מעלה את התרועה. תקיע בגימטריא הדרניאל וסנדלפון והם מעלין את התקיעה. תקיעה גימטרי' השר"ף גם הוא מעלה את התקיעה. פס"תם, בגימטריא תקיע, כמו כן ממונה על התקיעה. גם האותו תקנו עזרא וזרבבל והם שמות שהם טובים למדת הדין ולמדת הרחמים והם מעלי' את השופר. כל זה מ"כ בספרים.

העתק משל"ה: צריך התוקע לכסות השופר בשעת הברכה ובין כל סי' וסי'. ב"ח.

יכוין באלו שני שמות יקהרו"ע ישהטו"נה והם ב"פ הוי"ה ומעורבים ביניהם אותיות קר"ע שט"ן, שעל ידי זה נקרע השטן. ואח"כ יאמר עלה אלהים בתרועה ה' קול שופר. ואח"כ יאמר אלו הפסוקים שר"ת שלהם קרע שטן.

קוֹלִי שָׁמָעְתָּ אַל־תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי׃ (איכה ג נו)

רֹאשׁ־דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃ (תהלי' קיט קס)

עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃ (תהלים קיט קכב)

שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃ (תהלי' קיט קסב)

טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי׃ (תהלי' קיט סו)

נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃ (תהלי' קיט קח)

ואחר אלו הפסוקים יאמר תפלה זו.

יהי רצון מלפניך יי אלהי אלהי המשפט שעתה יהיה עת רצון לפניך ותקרע ברחמיך הרבים וחסדיך הגדולים כל המסכים אשר הם מבדילים בינך ובין עמך ישראל היום הזה והעבר מלפניך כל המשטינים והמקטרגים על עמך ישראל. סתום פה שטן ואל ישטין עלינו כי עליך תלויות עינינו ארוממך אלהי המלך אלהי המשפט שמע קול תפלות ותרועות עמך ישראל היום ברחמים אמן.

כתב הסכם רמ"ע בפ' שמות ג' י"ח: „כל שמע אשר אחריו ל' או ב', הטעם, שישמעו הענין שנושא את הקול ולא לשמוע הקול". וכ"כ הר"ר אבודרהם: „קודם שיתקע מברך: ב"א י"א"ה א"קבו"צ לשמוע קול שופר, ושהחיינו". וכתב רבינו האיי:

„הלכה רווחת בישראל לברך: לשמוע קול שופר, ולא תזוז מינה". וכ"כ בה"ג, והכי איתא בירושלמי. ואין לאמר: „בקול שופר" כי שמע בב' אינה נופלת אלא על לשון קבלה, כמו שנאמר: אם שמוע תשמעו בקולי, ומתרגמינן, אם קבלה תקבלון.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִשְׁמוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר:

אם חל ביום א' אומרים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:
תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:
תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:

שב.

קשר"ק בגימטרי' פרכת וגוף מעלה את הפרכת למעלה והוא שם של הב"ה.
יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתקיעות ק"ש"ר"ק שאנחנו תוקעים היום העשה ממנה עטרה על יד הממונה שרשי"ה להיות עולה ולישב בראש אלהי ויעשה עמנו אות לטובה וימלא עלינו ברחמים. ברוך (אתה יי) בעל הרחמים:

תקיעה: שברים: תקיעה:
תקיעה: שברים: תקיעה:
תקיעה: שברים: תקיעה:

שב.

קש"ק בגימטרי' שר וזהו שם של שר שרשי"ה נקרא והוא מעלה את הקש"ק.
יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתקיעות ק"ש"ק שאנו תוקעים היום תהא מרוקמת על היריעה על יד הממונה טרטיא"ל כשם שקבלת על יד אליהו זכור לטוב וישו"ע שר הפנים שר מטטרו"ן ותמלא עלינו ברחמים. ברוך (אתה יי) בעל הרחמים:

תקיעה: תרועה: תקיעה:
תקיעה: תרועה: תקיעה:
תקיעה: תרועה: תקיעה גדולה:

קר"ק בגימטרי' אליהו הנביא זכור לטוב וזהו מעלת קר"ק ובגימטרי' ישעיה"ה כך שמו של שר הפנים מטטרון. ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיעלו אלו המלאכים היוצאים מן השופר ומן התקיעה ומן השברים ומן התרועה ומן ק"ש"ר"ק ומן ק"ש"ק ומן ק"ר"ק לפני כסא כבודך וימליצו טוב בעדינו. לכפר על כל חטאתינו:
ואח"כ מתחיל הש"ץ בקול רם אשרי העם וכו'. ובשבת אין אומרים:

אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן:
אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר
רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ
כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ
וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר
מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־
דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי
כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ
אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד
בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת

יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הש"ץ לוקח ס"ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה
לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי
הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר
יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר
לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה
מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי
פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז
וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה
יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק
וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ:
כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים
הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם
וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה
חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

תפלה לש"ץ תמצא למעלה.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר ·
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ביחוד לא יתפלל אדם תפלת מוסף בר"ה עד אחר ג' שעות על היום.

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

זכרנו

תרגום אשכנזי.

אדני. הערר, אָפפנע מיינע ליפפען, דאָס דיינען רוהם מיין מונד פערקינדע!

ברוך. געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿאָטער, גאָטט אברהמס, גאָטט יצחק'ז אונד גאָטט יעקב'ז! דוא, דער גראָסע, מאֶכטיגע אונד פֿורכטבאַרע גאָטט, דאַז אהָליטע וועזען, דאַז וואָהלטהאַטען מיט גיטע פֿערגילט, דער אייגענטהימער דעז וועלטאַללז, דער דיא פֿראָממיגקייט דער אורפֿעֶטער געדענקט אונד ליעברייך איינען ערלאָזער איהרען שפּעטעסטען ענקעלן ברינגט, זייגעז נאַמענז האַלבען.

געדענקע

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים · מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים · לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל

זכרנו. געדענקע אונזער צום לעבען, אָ קעניג, דער דוא וואָהלגעפאַללען האַסט אַם לעבען! שרייב' אונס איין אין דאַס בוך דעס לעבענס, אום דיינעטוויללען, הערר דעס לעבענס! קעניג אונד העלפער, ערעטטער אונד בעשיצער! געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, שילד אַבּרהם'ס!

אתה. מאַכטיג ביזט דוא אין עוויגקייט, אָ הערר! דוא בעלעבסט דיא טאָדטען וויעדער, מאַכטיגער רעטטער!

דיינע גנאַדע ערנאַהרט דיא לעבענדען, דיינע אונענדליכע באַרמהערציגקייט לאַסט דיא טאָדטען וויעדעראויפלעבען; דוא ביזט דער וואַנקענדען שטיטצע, דער קראַנקען הייל אונד בעפרייער דער געפעססעלטען. דוא האַלטסט איהנען טריילִיך דיינע צוזאַגע, יענען, דיא אין דער ערדע שלוממערן. ווער גלייכט דיר, אָ דוא, דער אַללמאַכט הערר! ווער איזט דיר אָהנליך, קעניג דעס טאָדעס אונד דעס לעבענס אונד שפענדער דעס היילס!

מי כמוך. ווער גלייכט דיר, פאַטער דער באַרמהערציגקייט, דער זיינע געשעפּפע ערבאַרמונגספאָלל צום לעבען געדענקט!

דוא ביזט דיינער פערהייסונג געטרייא, דיא פערשטאָרבענען איינסט וויעדער צו בעלעבען. געלאָבט זייסט דוא, גאָטט, דער דיא טאָדטען בעלעבט!

אתה. דוא ביזט הייליג, הייליג דיין נאַמע, אונד הייליגע פּרייזען דיך טעגליך. סלה.

ובכן. זאָ פערברייטע דען, גאָטט אונזער הערר, דיינען שרעקקען איבער אַללע דיינע ווערקע אונד דיינע פורכט איבער אַללעס, וואַס דוא ערשאַפפען, דאַס דיך עהרפירכטען

הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן (נ"א ואז) צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כֶּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ

עהרפירכטען אַללע ווערקע, היגגעשטרעקט דיך אַנבעטען אַללע געשאָפפע, דאַס זיח אַללע איין אייגען בונד צוזאַממענטרעטען, אונד געמיינשאַפטליך דיינען ווילּלען מיט אויפריכטיגעם הערצען צו ערפיללען; דען וויר ערקעננען עס, עוויגער אונזער גאָטט! דיין איזט דיח העררשאַפט, דער זיעג איין דיינער האַנד, שטאַרקע איין דיינער רעכטען, אונד דיין נאַמע איזט פורכטבאַר יעדעם וועזען, דאַס דוח ערשאַפפען.

ובכן. זאָ שאַפפע, אָ עוויגער, דיינעם פאָלקע עהרע, דיינען פערעהרערן רוהם, אונד אויזזיכט דענען, דיח דיך זוכען, אונד מוטה צו רעדען דענען, דיח דיינער האַררען, פריידע דיינעם לאַנדע, אונד דיינער שטאַדט פראָהליכקייט! לאַס עמפאָרוואַכזען דאַס גליקקזיהאָרן דיינעס קנעכטעס דוד, אונד העלל לייכטען דיח לאַמפע דעס זאָהנעס ישי, דיינעס געזאַלבטען, באַלד, איין אונזערן טאַגען.

ובכן. דאַן ווערדען דיח פראָממען עס זעהען אונד זיך פרייען, דיח רעדליכען פראָהלאָקקען, דיח הייליגען איין פריידענגעשרייח אויזברעכען, אונד דאַס לאַסטער ווירד פערשטוממען אונד דער פרעפעל גאַנצליך וויח רויך היכשווינדען; דען דוח ווירזט פערטרייבען דעס פרעפעלס געוואַלט פאָן דער ערדע היכוועג.

והמליך. דוח ווירזט, אָ עוויגער, אַלליין רעגירערן איבער אַללע דיינע ווערקע, אויף דעם בערג ציון, דעם טהראָן דיינער העררליכ-קייט, אונד איין ירושלים, דער רעזידענץ דיינער הייליגקייט, זאָ וויח עס געשריעבען איזט איין דען טריפטען דיינעס הייליגען (דוד):

„דער

יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה · יוֹם תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ:

„דער הערר רעגיערט עוויגליך; דיין גאָטט דורך אַללע צייטען, ציון! הללויה"!

קדוש. הייליג ביזט דוח, פורכטבאַר דיין נאַמע, אונד אויסער דיר איזט קיין גאָטט! זאָ לויטעט אויך יענער שפרוך: „גראָס ווירד זיין דער עוויגע צבאות אים געריכט, דער הייליגע גאָטט געהייליגט דורך גערעכטיגקייט". געלאָבט זייזט דוח, עוויגער, דער קאָניג, דער הייליגע!

אתה. דוח האַזט אונז אויז אַללען פאָלקערן ערקאָרען, ליעבטעזט אונז אונד ליעג טעזט אַן אונז דיין וואָהלגעפאַללען, ערהאָבזט אונז איבער אַללע נאַציאָנען, הייליגטעזט אונז דורך דיינע געבאָטע, נאָהערטעזט אונז, אָ! אונזער קאָניג, דיינעם דיענזטע אונד נאַננטעזט אונז נאַך דיינעם גראָססען אונד הייליגען נאַמען!

ותתן לנו. אונד אויז ליעבע האַזט דוח אונז, עוויגער אונזער גאָטט, דיעזען טאַג דעז אַנדענקענז אַנגעאָרדנעט, איין טאַג דעז תרועה; בלאַזענז אונד דער פייערליכונג דער הייליגקייט, צום אַנדענקען דעז אויזגאַנגז אויז מצרים.

ומפני חטאינו. אַבער אונזערער זינדען האַלבען זינד וויר אויז אונזערם פאַטער־לאַנדע פערטריעבען אונד וויט ענטפערנט פאָן אונזערם הייליגען ערדרייכע. נון קאָננען וויר אונזרע פפליכטען ניכט מעהר ערפיללען אין יענעם פאָן דיר ערקאָרנען טעמפעל, אין יענעם גראָססען אונד הייליגען הויזע — דאַז דיינען נאַמען געפיהרט — וועגען דער געוואַלט, דיח אַן דיינעם הייליגטהום אויזגעאיבט וואָרדען.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה· נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנְךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

אָ, מאַכֿט' עז דיר געפֿעלליג זיין — עוויגער, אונזער אונד אונזרער פֿאָטער גאָטט! ערבאַרמונגזפֿאָללער קעֿניג! — מיט דיינער אללבאַרמהערציגקייט צוריקקעהרען, דיך אונזער אונד דיינעז היילִיגען טעמפעלז צו ערבאַרמען, איהן באַלד וויעדער צו ערבויען, אונד צו ערהאָהען דעססען הערליכקייט! אָ פֿאַטער אונד קעֿניג, לאַס זיך אונז באַלד קונד ווערדען, דיא הערליכקייט דיינער רעגיערונג! ערשיינע אונד ערהעבע דיך פֿאָר דען אויגען אללער לעבענדיגען! פֿיהרע אונזרע צערשטרייטען אויז דען פֿאָלקערן הערבייא אונד זאַממלע אונזרע פֿערבאַננטען אויז אללען ווינקעלן דער ערדע. ברינג' אונז דאַן נאַך דיינער שטאַדט ציון מיט וואָננע, אונד נאַך ירושלים, דער וואָהנונג דיינעז היילִיגטהומז, מיט עוויגער פֿריידע — דאָרט וואָללען וויר דיר אונזרע פֿפֿליכטגעמאֶסען אָפּפֿער צובערייטען, דיא טאֶגליכען נאַך אָרדנונג אונד דיא מוספים נאַך דער פֿאָרשריפֿט. דיא מוספים דיעזעז טאַגז דעז אַנדענקענז וואָללען וויר מיט פֿערגניגען צובערייטען אונד דיר דאַרברינגען נאַך דיינעם וואָהלגעפֿאַלליגען געבאָטע, זאָ וויא דוא עז אין דיינער לעהרע דורך דיינען דיענער משה אויז דעם מונדע דיינער הערליכקייט האַסט ניעדערשרייבען לאַסען, אונד העיססט זאָ לויטעט:

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כַּמְדֻבָּר שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם: מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ. וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ. וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיְיָ:

בק״ק פפ״דם ובנותי׳ אומרי׳. וּשְׂעִיר לְכַפֵּר מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְשָׂעִיר לְחַטָּאת וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית

שלא

ובחדש. „אַם ערזטען טאָג דעז זיעבענטען מאָנאַטז זאָללט איהר הייליגע פֿערזאַמ־לונגען האַלטען אונד קיינע קנעכטזאַרבייט פֿעררינטען ; דיעזעז זאָלל אייך איין טאָג דעז פּאָזױנענשאַללעז זיין. איהר האַבט דעם עוויגען צו עהרען אַלז איין גאַנצאָפּפֿער צום אַנגענעהמען גערוך דאַרצובריינגען : איינען יונגען שטיער, איינען ווידדער, זיעבען יעָהריגע לעָממער אָהנע לייבעזפֿעהלער ; דאַזו איהר מעהל־ אונד טראַנק־אָפּפֿער נאַך דער פֿאָרשריפֿט : דריי צעהנטעל צו יעדעם שטיערע, צוויי צעהנטעל צו יעדעם ווידדער, איין צעהנטעל צו יעדעם שאַפֿע ; וויין צום טראַנק־אָפּפֿער, צוויי בעָקקע צור פֿערזעָהנונג אונד דיא צוויי טעָגליכען אָפּפֿער נאַך דער פֿאָרשריפֿט — אויסער דעם נייאמאָנדליכען גאַנצאָפּפֿער אונד דעססען מעהל־אָפּפֿער, אונד אויסער דעם טעָגליכען גאַנצאָפּפֿער אונד דעססען מעהלאָפּפֿער, נעבזט דען צו ביידען געהעָריגען טראַנקאָפּפֿערן נאַך פֿאָרשריפֿט, ווירד דיעז צום אַנגענעהמען גערוך דעם עוויגען צו עהרען דעם פֿייער צו פֿערצעהרען געגעבען.״

עלינו. אונז איזט עז געבאָטען, דען הערען דעז וועלטאַללז צו לאָבען, צו פֿער־הערליכען דען שעָפּפֿער דעז אַנבעגיננז ; ער האָט אונז ניכט דען נאַציאָנען יענער

שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם. ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ ומושב יקרו (נ"א וכסא כבודו) בשמים ממעל ושכינת עזו בגבהי מרומים: הוא אלהינו אין עוד (נ"א אחר). אמת מלכנו אפס זולתו ככתוב בתורתו וידעת היום והשבת אל־לבבך כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל־הארץ מתחת אין עוד:

על כן נקוה לך יי אלהינו לראות מהרה בתפארת עזך להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון. לתקן עולם במלכות שדי וכל־בני בשר יקראו בשמך. להפנות אליך כל־רשעי ארץ. יכירו וידעו כל־יושבי תבל כי לך תכרע כל־ברך תשבע כל־לשון: לפניך יי אלהינו יכרעו ויפולו

אַנדער גלייכגעזעטצט, אונז ניכט געמאַכט גלייך דען בעוואָהנערן יענער ערדריכע; אונזער אַנטהייל איזט ניכט דער איהריגע אונד אונזער לאָאָז ניכט דאַז לאָאָז איהרעז גראָסען הויפענז. וויר קניעען אין, פאַלען ניעדער אונד בעטען אַן דען קאָניג אַללער קעניגע, דען אַללערהייליגסטען, האָכגעלאָבט זייא ער! ער איזט'ז, דער דיא הימעל אויזגעשפאַננט אונד דיא ערדע געגרינדעט האַט! דען טהראָן זיינער מאַיעסטעט האַט ער דאָרט אים הימעל אָבען, אונד זיינער אַללמאַכט וואָהנונג אין יענער אונערמעסליכען האָהע! ער אַללייִן איזט אונזער גאָטט, זאָנזט קיינער. וואַהרליך, אונזער קעניג איזט ער, אונד אויסער איהם ניעמאַנד! זאָ שטעהט אויך אים געזעטצע געשריעבען: „ערקעננעט אַלזאָ אונד נעהמט וואָהל צו הערצען, דאַס דער עוויגע, ער אַללייִן גאָטט זייא אָבען אים הימעל אונד אונטען אויף דער ערדע, אונד זאָנזט קיינער.“

דאַרום האָפפען וויר, גאָטט, אונזער העררר, באַלד דיא הערליכקייט דיינער מאַיעסטעט ווידערצושויען! דיא גרייעל ווערדען דאַן פאָן דער ערדע פערבאַננט אונד דיא געטצען אויזגעראָטטעט ווערדען; דורך דאַז רייך דעז אַללמאַכטיגען ווירד דיא וועלט פערפאָללקאָממנעט ווערדען אונד אַללע קינדער דעז פלייזעז דיינען נאַמען אַנרופען; צו דיר ווערדען זיך ווענדען, אַללע פרעפלער דער ערדע, אונד אַללע בעוואָהנער דעז ערדבאָדענז ווערדען עז ערקעננען אונד איינזעהען, דאַס דיר אַללייִן אַללע קניע זיך בייגען אונד אַללע צונגען שווערען מיסען; פאָר דיר, עוויגער, אונזער גאָטט

וִיפּוֹלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ: וְנֶאֱמַר וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְנֶאֱמַר יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: וְנֶאֱמַר שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא

גאָטט, ווערדען זיא היגקניעען, ניעדערפאַללען, דיא עהרע דיינעס נאַמענס פֿערהעררס ליכען אונד זיך אין דאַס יאָך דיינעס רייכעס שמיעגען, דאַס דוא איוואערדאַר איבער זיא רעגיערעזט. דען דיין איזט דאַס רייך, דוא ווירזט עס ריהמליך רעגיערען אין עוויגקייט, זאָ וויא עס אין דיינער לעהרע געשריעבען שטעהט: „דער עוויגע וויגד איוואער אונד עוויג רעגיערען."

ונאמר. פֿערנער הייסט עס: „מאַן שויט קיין אונגליקק פֿיר יעקב, מאַן זיעהט קיין עלענד פֿיר ישראל; דער עוויגע, זיין גאָטט, איזט מיט איהנען, האָלט קעֶניגליכע רעדענק בייא איהנען." אונד אַן איינער אַנדערן שטעללע: „דאַ וואַרד ער קעֶניג איבער ישרון, אַלס דיא הייפטער דעס פֿאָלקס פֿערזאַממעלט, איינמיטהיג וואַרען דיא שטאַממע ישראל'ס." אונד אין דען ליעדערן דיינעס היילינגען (דוד) שטעהט געשריעבען: „דען דעם עוויגען איזט יעדעס רייך, ער הערשט אונטער דען היידען." פֿערנער: „דער הערר איזט קעֶניג, העררליך געשמיקקט; דער הערר האַט זיין געוואַנד, דיא מאַיעזטאַט, אַנגעלעגט אונד פֿעזט אומגירטעט; זאָ שטעהט זיא דאַן, דיא וועלט, אונד וואַנקעט ניע." אַן איינער אַנדערן שטעללע הייסט עס: „ערהעבט, איהר טהאָרע, דאַס הויפט! ערווייטערט דיא עוויגען פפאָרטען! לאַסט איהן איינציהען, דען קעֶניג דעס רוהמס! — ווער איזט דיער קעֶניג דעס רוהמס? דער הערר איזט מאַכטיג אונד זיעגרייך, דער הערר איזט זיעגרייך אים שטרייט! ערהעבט, איהר טהאָרע, דאַז הויפט, ערווייטערט דיא עוויגען פפאָרטען! לאַסט איהן איינציהען, דען קעֶניג דעס רוהמס! — ווער איזט דער קעֶניג דעס רוהמס?

גאָטט

מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְיָ צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים: וְנֶאֱמַר וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ· וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ· וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת כִּי אַתָּה

גאָטט, דעז וועלטאַללז הערר, דער איזט קאָניג דעז רוהמז! סלה.״ דורך דייגע דיענער, דיא פראָפעטען, איזט ניעדערגעטריעבען וויא פאָלגט: „זאָ שפריכט דער עוויגע, ישראל'ז קאָניג אונד זיין ערלאָזער, דער עוויגע צבאות: איך בין דער ערזטע, איך דער לעצטע, אונד אויסער איר איזט קיין גאָטט!״ פערנער הייסט עז: „ערעטטער ווערדען היגויפשטייגען אויף ציון'ז בערג, עשו'ז געבירג צו ריכטען; דאַן ווירד דאַז רייך דעם עוויגען ווערדען.״ פערנער: „דער עוויגע ווירד קאָניג ווערדען איבער דיא גאַנצע ערדע; דאַן ווירד דער עוויגע איינציג אונד זיין נאַמע איינציג זיין.״ אונד אין דיינער לעהרע שטעהט געטריעבען: „האָרע, ישראל, דער עוויגע, אונזער גאָטט, איזט איין איינציגעז עוויגעז וועזען!״

או״א. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פאַטער, אָ, לאַס דיינע מאַיעזטאַט רעגיערען איבער דיא גאַנצע וועלט! ערהעבע דיינע העררליכקייט איבער דיא גאַנצע ערדע אונד ערשיינע איס גלאַנצע דיינער גלאָררייכען זיעגע אַללען בעוואָהנערן דער ערדע, דייגעז לאַנדעז, דאַמיט יעדעז געשאָפף ערקעננע, דאַס דוא עז געשאַפפען, אונד יעדעז געבילדעטע וויזען מאָגע, דאַס דוא עז געבילדעט האַזט; דאַן ווירד אַללעז, וואַז לעבען אטמעט, אויזרופען: דער עוויגע, ישראל'ז גאָטט, איזט קאָניג, זיינע הערשאַפט וואַלטעט איבער אַללעז! הייליגע אונז דורך דיינע געבאָטע, גיב אונז אַנטהייל אַן דיינער לעהרע, לאַס אונז דיינע גיטע פערגניגען אונד דיין הייל ערפרייען, רייניגע אונזער הערז, דאַס עז דיר אויפריכטיג דיענע! דען

אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם וּפוֹקֵד כָּל־יְצוּרֵי קֶדֶם לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל־תַּעֲלֻמוֹת וַהֲמוֹן נִסְתָּרוֹת שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית: אֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ. וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: אַתָּה זוֹכֵר אֶת־כָּל־הַמִּפְעָל. וְגַם כָּל־הַיְצוּר לֹא נִכְחָד מִמֶּךָּ. הַכֹּל גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף כָּל־הַדּוֹרוֹת. כִּי תָבִיא חֹק זִכָּרוֹן לְהִפָּקֵד כָּל־רוּחַ וָנָפֶשׁ. לְהִזָּכֵר מַעֲשִׂים רַבִּים וַהֲמוֹן בְּרִיּוֹת לְאֵין תַּכְלִית. מֵרֵאשִׁית כָּזֹאת הוֹדָעְתָּ. וּמִלְּפָנִים אוֹתָהּ גִּלִּיתָ. זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ

דוא ביזט איין טרייא ערפֿילענדער גאטט, אונד דיינע פֿערהייסונג בלייבט טרייא אונד בעשטאנדיג אין עוויגקייט. געלאבט זייזט דוא, גאטט, אונזער הערר, דער ישראל אונד דען טאג דעז אנדענקענז הייליגט!

אתה. דוא געדענקזט אללער ווערקע דער וועלט אונד ערינּנערזט דיך אללער געשעפּפֿע יענער אוראלטען צייט! דיר זינד אללע געהיימניססע אפֿפֿען, אונד דיא גראססע מענגע פֿערבארגנער דינגע, דיא פֿאן אנבעגין וואַרען, בעקאננט! דען פֿאר דעם טהראנע דיינער העררליכקייט פֿינדעט קיין פֿערגעססען שטאטט, אונד דיינען אויגען בלייבט ניכטז פֿערבארגען. דוא געדענקזט אללע טהאטען, אונד קיין דינג ענטפֿאללט דיינעם געדאכטניס; אללעז איזט בעקאננט אונד אפֿפֿענבאר פֿאר דיר, עוויגער, אונזער הערר, דער דוא שויעזט אונד דורכשויעזט ביז צום ענדע דעז שפּאטעזטען צייטאלטערז! פֿאן אנבעגין האזט דוא עז בעז קאננט געמאכט אונד פֿאראויז בערייטז אפֿפֿענבארט, דאס דוא איינע בעז שטיממטע צייט ווירזט קאממען לאססען, איינע צייט דעז אנדענקענז, אום וועלז כער יעדער גייזט אונד יעדעז וועזען היימגעזוכט ווערדען ווירד, אונד דוא דיך דער פֿיעלפֿעלטיגען טהאטען אונד דער אונצעהליכען מענגע דער געשעפּפֿע ערינּנערן ווירזט. הייטע איזט דער טאג דעז אנדענקענז יענעז ערזטען, אום

זכרון ליום ראשון. כי חק לישראל הוא משפט
לאלהי יעקב: ועל המדינות בו יאמר איזו
לחרב. ואיזו לשלום. איזו לרעב. ואיזו לשבע.
ובריות בו יפקדו. להזכירם לחיים ולמות. מי
לא נפקד כהיום הזה. כי זכר כל היצור לפניך
בא. מעשה איש ופקדתו. ועלילות מצעדי
גבר. מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי
מעללי איש. אשרי איש שלא ישכחך. ובן
אדם יתאמץ בך. כי דורשיך לעולם לא
יכשלו. ולא יכלמו לנצח כל־החוסים בך: כי
זכר כל־המעשים לפניך בא ואתה דורש
מעשה כלם: וגם את־נח באהבה זכרת.
ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים בהביאך את־

וועלכען דוח דייגע וועלטחָרדנונג ביגחָנגט, בעשטיממט פיר ישרחל, חָלז געריכטזטחָג דעז גחָטטעז יעקב'ז. הייטע ווירד חיבער דיח לחֶנדער דחַז חורטהייל געשפרחָכען, וועָ קריעג חונד וועָ פריעדע, וועָ הונגערזנחָטה חונד וועָ חיבערפלוס זיין זחָלל; יעדעז חיינצעלנע געשחֶפף ווירד פחָרגעלחַדען חונד לוסן לעבען חָדער לוסן טחָדע גערחַכט! ווער חיזט עז, דעסען חייטע ניכט ערווחֶהנט ווירדע? דחַז חַנדענקען דער גחַנצען טחֶפפונג זחָוועָהל, חָלז דיח החַנדלונג יעדעז חיינצעלנען וועזענז חונד זיינע פערוחַלטונג, דיח ווירקונג דעז קליינזטען שריטטעז חיינעז יעדען מחַננעז, זיינע געדחַנקען חונד ענטווירפע חונד דיח טריעבע צו זיינען החַנדלונגען ווערדען זחֶממטליך חייטע פחָרגענחָממען! הייל דעם מחַננע, דער דיינער ניכט פערגעססען! וומחָהל דעם מענשענקינדע, דחַז זיך פעזט חַן דיך החַלט! דען דיח דיך זוכען, ווערדען ניממערמעהר פחַללען, חונד דיח חויף דיך פערטרויען, ווערדען ניח בעשחֶמט ווערדען. דחַז חַנדענקען דער גחַנצען טחֶפפונג קחָממט פחָר דיך, חונד דוח חונטערזוכזט חיהרע ווערקע חַללע. חויך חַן נח דחַכטעזט דוח מיט ליעבע חונד בעוועָהרטעזט חיהן מיט דער פערהייסונג דעז הייל חונד דעז ערבחַרמענז, חַלז

מֵי הַמַּבּוּל לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי רֹעַ
מַעַלְלֵיהֶם. עַל־כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל. וְצֶאֱצָאָיו כְּחוֹל
הַיָּם: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ
וְאֵת כָּל־הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ
הַמָּיִם: וְנֶאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־
יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב: וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי
יַעֲקוֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי
אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ
כָּתוּב לֵאמֹר זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ:
וְנֶאֱמַר טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ:

אַלז דוא דיא זינדפלוטה ווערדען ליעסעיט, אום אַללעז פלייש צו פערדערבען, וועגען זיינער איבעלן האַנדלונגען. דאַהער מוּאַג אייטע זיין אַנדענקען פאַר דיך, עוויגער, אונזער הערר, קאָממען, זיינען זאַאמען פיעל ווערדען צו לאַסען, וויא שטויב דער ערדע, אונד זיינע נאַכקאָממענשאַפט וויא זאַנד אַם מעערע. זאָ שטעהט אין דיינער לעהרע געשריעבען: „ענדליך דאַכטע גאָטט אָן נח אונד אַן אַללעז טהיער אונד אַן אַללעז פיעה, וועלכעז מיט איהם אין דער אַרכע וואַר, אונד גאָטט פיהרטע איינען ווינד איבער דיא ערדע, דאַפאָן דאַז געוואַססער זיך לעגטע.” פערנער הייסט עז: „גאָטט ערהאָרטע איהר יאַממערן, געדאַכטע אויך זיינען בונד מיט אַבראַהם יצחק אונד יעקב.” אונד אַן איינער אַנדערן שטעללע: „איך ווערדע מיינעז בונדעז מיט יעקב אונד מיינעז בונדעז מיט יצחק אונד מיינעז בונדעז מיט אַבראַהם געדענקען אונד דאַז לאַנד בעדענקען.” אין דען ליעדערן דיינעז הייליגען (דוד'ז) שטעהט געשריעבען וויא פאָלגט: „געדעכטניס שטיפטעט זיינער וואונדער דער גנאַדיגע, באַרמהערציגע, דער הערר!” פערנער: „ער גיבט זיינען דיענערן אונטערהאַלט, דענקט עוויגליך אַן זיינען בונד.” פערנער:

ונאמר ויזכר להם בריתו וינחם כרב חסדיו:
ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר הלך
וקראת באזני ירושלים לאמר כה אמר יי
זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך
לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה: ונאמר
וזכרתי אני את בריתי אותך בימי נעוריך
והקימותי לך ברית עולם: ונאמר הבן
יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי
דברי בו זכר אזכרנו עוד על כן המו מעי
לו רחם ארחמנו נאם יי:

אלהינו ואלהי אבותינו זכרנו בזכרון טוב
לפניך ופקדנו בפקדת ישועה ורחמים משמי
שמי קדם וזכר לנו יי אלהינו את הברית ואת

„ער געדענקט זיינעס בונדעס מיט איהנען אונד אענדערט זיינען ראַטהשלוס נאַך זיינער גראָססען גיטע." דורך דיינע דיענער, דיא פּראָפּעטען, איזט ניעדערגעשריעבען וויא פאָלגט: „געהע היןן אונד רופע לויט אין דיא אָהרען דער ירושלמיטען אונד זאַגע: זאָ שפּריכט דער הערר: איך געדענקע דיר דיינער יוגענדליכע געפעֶלליגקייט, יענעס לִיעבליכען בּוטרויענס, וויא דוא מיר נאַך דער וויסטע פאָלגטעסט, אינ'ס אונפרוכטבאַרע לאַנד." פערנער הייסט עס: „איך געדענקע מיינעס בונדעס מיט דיר אין דיינער יוגענד, דען איך מיט דיר שטיפטעטע צו איינעם עוויגען בונדע." אונד אַן איינער אַנדערן שטעללע: „איזט אפרים מיר איין טהייערער זאָהן, אָדער מיינער שפּיעלע קינדבע? דען, זאָ איך נור איין וואָרטכען פאָן איהם רעדע, זאָ בלייבט ער מיר איינגעדענק אימּמערדאַר; דאַרום איזט מיין אינגערעס רעגע פיר איהן. ערבאַרמען, יאַ, ערבאַרמען וויל איך מיך זיינער! שפּריכט דער עוויגע."

או"א. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿאָטער! געדענקע אונזער צום גוטען, אונד עמפפיעהל אונס דעם אַללערהאָכסטען הימעליסטען הייל אונד ערבאַרמען; געדענקע אונס, עוויגער, אונזער גאָטט, דען בונד, דיא פריינדשאַפט

הַחֶסֶד וְאֶת־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם
אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה
שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּב
הַמִּזְבֵּחַ וְכָבַשׁ רַחֲמָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב
שָׁלֵם כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת־כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ
וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ
וּמִנַּחֲלָתֶךָ · וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַדָּבָר
שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי
כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי
הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָֹה: כִּי זוֹכֵר כָּל־
הַנִּשְׁכָּחוֹת אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם וְאֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי
כִסֵּא כְבוֹדֶךָ · וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) הַיּוֹם

אונד דען אייד, דען דוא אונזערן אורפֿאַטער אברהם אויף דעם בערג מוריה צו־
געשוואָרען; שטעללע דיר דיא אָפּפֿערהאַנדלונג פֿאָר, וויא פֿאַטער אברהם זיינען
איינציגען זאָהן יצחק באַנד, אויף דען אַלטאַר לעגטע אונד זיינע פֿאַטערליעבע
אונטערדריקקטע, אום דיר מיט גאַנצעם הערצען צו ווילפֿאַהרען, אונד לאַססע
דאַפֿיר אויך דיין ערבאַרמען דיינען אונווילען איבער אונס בעזיעגען;
דיינע גראָססע גיטע ווענדע דען ענטבראַננטען צאָרן אַב פֿאָן דיינעם פֿאָלקע,
פֿאָן דיינער שטאַדט אונד דיינעם ערבע. ערפֿיללע, עוויגער, אונזער גאָטט,
דיא פֿערהייסונג, דיא אונס דיינע לעהרע דורך דיינען דיענער משה אויס דעם
מונדע דיינער הערליכקייט פֿערזיכערט, אונד דיא זאָ לויטעט: „איך ווערדע
דענען פֿריינדשאַפֿטסבונדעס מיט איהרען פֿאָרפֿאַהרען אַללעצייט געדענקען,
וויא איך זיא פֿאָר דען אויגען דער פֿעלקער אויס מצרים געפֿיהרט האַבע,
אום איהר גאָטט צו זיין! איך, דער עוויגע!" דען דוא געדענקסט פֿאָן עוויג־
קייט הער אַללער לענגסטפֿערגעססענען דינגע; פֿאָר דעם טהראָן דיינער
הערליכקייט פֿינדעט קיין פֿערגעססען שטאַטט; דוא ווירסט אויך
דער אָפּפֿערהאַנדלונג יצחק'ס זיינען קינדערן הייטע מיט ערבאַרמען גע־

בְּרַחֲמִים תִּזְכּוֹר. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ זוֹכֵר הַבְּרִית:

אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל עַם קָדְשְׁךָ לְדַבֵּר עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּם קוֹלֶךָ וְנִגְלֵיתָ עֲלֵיהֶם בְּעַרְפַלֵּי טֹהַר גַּם (כָּל) הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָל מִפָּנֶיךָ וּבְרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית חָרְדוּ מִמֶּךָּ בְּהִגָּלוֹתְךָ מַלְכֵּנוּ עַל־הַר סִינַי לְלַמֵּד לְעַמְּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת וַתַּשְׁמִיעֵם אֶת־הוֹד קוֹלֶךָ וְדִבְּרוֹת קָדְשְׁךָ מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ וּבְקוֹל שֹׁפָר עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה: וְנֶאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: וְנֶאֱמַר וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק: וּבְדִבְרֵי

דענקען. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, געדענקער דעס בונדעס!

אתה. דוא ערשיענסט אין איינער מאַיעסטעטישען וואָלקע דיינעם הייליגען פאָלקע, אום מיט איהנען צו רעדען; פאָם הימעל הערנאָב ליעסעסט דוא עס דיינע שטיממע הערען אונד צייגטעסט דיך איהנען אין ערלייכטעטען נעבעלן. דאַס וועלטאַלל בעבטע אונד דיא גאַנצע שאָפפונג ערציטטערטע, אַלס דוא, אונזער קאָניג, איבער דעם בערג סיני ערשיענסט, דיין פאָלק מיט לעהרע אונד געבאָטען צו אונטעררויכטען! דוא ליעססעסט עס דיינע מאַיעסטעטישע שטיממע אונד דיינע הייליגען רעדען אויס פייערפלאַממען פערנעהמען. אונטער דאָננער אונד בליטץ ערשיענסט דוא איהנען אונד אָפפענבאַרטעסט דיך אונטער דער שטיממע פאָן שופר. זאָ שטעהט עס אין דיינער לעהרע געשריעבען: „עס וואַר אַם דריטטען טאַגע, אַלס דער מאָרגען אַנברוך, דאַ וואַר דאָננער אונד בליטץ אונד איינע דיכטע וואָלקע אויף דעם בערגע, אויך וואַר איין זעהר שטאַרקער שופרשאַלל צו הערען; דאַס פאָלק אים לאַגער ציטטערטע פאָר שרעקקען." פערנער היישט עס: „דער שופרשאַלל וואַרד איממער שטאַרקער; משה שפראַך דיא וואָרטע, אונד גאָטט אַנטוואָרטעטע איהם מיט לויטער שטיממע." פערנער שטעהט געשריעבען: „דאַס גאַנצע פאָלק עמפפאַנד דיא דאָננערשטיממען, דיא פייערפלאַממען, דען שופרשאַלל, אונד דען רויכענדען בערג; אַלס עס דאַס פאָלק געוואַהר וואַרד, ערבעבטע עס אונד שטאַנד פאָן פערנע." אונד אין דען ליעדערן דייגעס הייליגען (דוד'ס) שטעהט געשריעבען: „גאָטט

קדשך כתוב לאמר עלה אלהים בתרועה יי בקול שופר:
ונאמר בחצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך יי: ונאמר
תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו: כי חק לישראל הוא
משפט לאלהי יעקב: ונאמר הללויה הללו אל בקדשו הללוהו
ברקיע עזו: הללוהו בגבורתיו הללוהו כרב גדלו: הללוהו
בתקע שופר הללוהו בנבל וכנור: הללוהו בתף ומחול
הללוהו במנים ועגב: הללוהו בצלצלי שמע הללוהו
בצלצלי תרועה: כל הנשמה תהלל יה הללויה: ועל ידי
עבדיך הנביאים כתוב לאמר כל ישבי תבל ושכני ארץ
כנשא נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו: ונאמר
והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ
אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו ליי בהר הקדש
בירושלם: ונאמר ויי עליהם יראה ויצא כברק חצו

פאהרט עמפאר אונטער טראמפעטענשאלל, דער עוויגע אונטער דער שטימע פאם שופר." פערנער הייסט עס: „לאסט טראמפעטען אונד שיפרשאלל פאר'ם העררן, דעם קעניג, ערשאללען!" אונד אן איינער אנדערן שטעללע: „בלאזעט אם נייאמאנד דאס שופר, אם פייערטאג אונזערס פעסטעס; עס איזט געזעטץ איין ישראל, פעראררנונג יעקב'ס גאטטעס." אונד פערנער שטעהט: „הללויה. לאבט גאטט אין זיינעם היילינטהום! לאבט איהן אין זיינער אללמאכט פעסטע! לאבט איהן אין זיינען וואונדערטהאטען, לאבט איהן נאך זיינער גראסטען העררליכקייט! לאבט איהן מיט קלאנגע פאם שופר! לאבט איהן מיט האדפע אונד פזאלטער! לאבט איהן מיט פויק' אונד רייגען! לאבט איהן מיט זאיטענשפיעל אונד פלעטען! לאבט איהן מיט העללען ציםבעלקלאנגע! לאבט איהן מיט טאנענ טערנדען געטאָנע דער צימבעלן! וואס נור אטהמען האט, לאבע דען אללפארלט בארען! הללויה!" דורך דיינע דיענער, דיא פראפעטען, איזט ניעדערגע שריעבען וויא פאלגט: „איהר וועלטבעוואהנער אונד ערדענבירגער אללע! איהר ווערדעט דיא פאהנע הינאופגעשטעקקט זעהען אונד הארען דען טאן פאם שופר!" פערנער הייסט עס: „אן יענעם טאגע ווירד דאס גראסע שיפר געב בלאזען ווערדען, דאן ווערדען זיך הערבייאקקאממען, דיא פערחיררטען איים לאנדע אשור אונד דיא צערשטרייטען איים לאנדע מצרים, אונד דען עוויגען אנבעטען אויף דעם היילינען בערג איין ירושלם." אונד אן איינער אנדערן שטעללע: „דער עוויגע ווירד איבער זיא ערשיינען אונד זיינען פפייל וויא בליטץ

וַאדֹנָי יֱהֹוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן: יְיָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם: כֵּן תָּגֵן עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלוֹמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כִּמְצֻוָּה (נ"א כַּמִּצְוָה) עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר וּמַאֲזִין

בליטן חַבטיעסען; גחָטט דער הערר ווירד חינ'ז שופר בלחָזען חונד דחַהערפחַהרען חין זירליכען שטירמען — דער עוויגע לבחות ווירד זיח שיטלען." זחָ כיםְ דיין פחָלק ישרחל חין דען שוטן דיינעז פריעדענז!

חו"ח. חונזער גחָטט חונד גחָטט חונזרער פחָטער! בלחָזע דחַז גרחָסע שופר חונזרער בעפרייחונג! ערהעבע דחַז פחַניער לור פערחייניגונג חונזרער פערטריעבענען, ברינגע חונזרע פערשטחָסענען חויז חַללען פחָלקערן הערבייח חונד זחַחמלע חונזרע לערשטרייטען חויז חַללען טהיילען דער ערדע! פיהרע חונז דחַן חיט טריומף נחַך דיינער שטחַדט ליון חונד נחַך ירושלים, דער רעזידענן דיינעז חייליגטהומז, חין עוויגער פריידע. דחָרט וואָללען וויר דיר חונזרע פפליכטגעמחֶסען חָפפער בערייטען, וויח עז חונז דיינע לעהרע דורך דיינען דיענער משה חויז דעםְ מונדע דיינער הערליכקייט בעפיעהלט, חונד וועלכעז זחָ לויטעט:

וביום. „חַן פריידענטחַגען, פעזטען חונד נייחמחָנדען זחָללט חיהר מיט דען טרחָמפעטען בלחַזען בייח חייערן גחַנלחָפפערן; זחָ זחָללען זיח חייך לום חַנדענקען זיין פחָר חייערםְ גחָטט! חיך, דער עוויגע, חייער גחָטט!" דען דוח הערסט דיח שטיםְמע דעז שופר'ז חונד חחָרכסט דער תרועה; ניחמחַנד חיזט

תרועה ואין דומה לך. ברוך אתה יי שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם. והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישרא׳ ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך. ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים. ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד צור חיינו מגן ישענו. אתה הוא לדור ודור נודה לך ונספר תהלתך. על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת

מודים דרבנן.

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחייתנו וקימתנו כן תחיינו ותקימנו ותאסוף גליותינו לחצרות קדשך לשמור חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנחנו מודים לך. ברוך אל ההודאות:

דיר גלייך! געלאָבט זייסט דו, עוויגער, דער דען תרועה־שאַלל זיינעס פֿאָלקעס ישראל מיט ערבאַרמען האָרט!

רצה. נייגע וואָהלגעפֿאַללען, אָ עוויגער, אונזער גאָטט, אַן דיינעם פֿאָלקע ישראל אונד זיינעם געבעטע; פֿיהרע דען אָפּפֿערדיענסט ווידער איין אין דען קאָר דיינעס טעמפעלס, נימם ישראל׳ס אָפּפֿער — זיינע געבעטע — מיט ליעבע אונד וואָהלגעפֿאַללען אַן; אָ מאָכטע דיר דער דיענסט דיינעס פֿאָלקעס ישראל אימממערדאַר וואָהלגעפֿעלליג זיין!

ותחזינה. מאָכטען אונזערע אויגען עס זעהען, ווען דו מיט ערבאַרמען נאַך ציון צוריקקעהרסט! געלאָבט זייסט דו, עוויגער, דער זיינע מאַיעסטאַט איינסט ווידער אין ציון טהראָנען לאָסט!

מודים. וויר בעקעננען דיר, דאַס דו, דער עוויגע, אונזער אונד אונזערער פֿאָטער גאָטט זייסט אין עוויגקייט. דו ביסט דער האָרט אונזערעס לעבענס, דער שילד אונזערעס הייל, פֿיר אונד פֿיר. וויר דאַנקען דיר אונד לאָבפּרייזען דיך פֿיר אונזער לעבען, דאַס נור פֿאָן דיר אַבהאַנגט, פֿיר אונזערע זעעלען, דיא דו בעוואַהרסט, פֿיר דיינע וואונדערטהאַטען, דיא וויר טאָגליך פֿאָר אונס האַבען, אונד פֿיר דיינע אונערפֿאָרשליכע גיטע, דערען וויר בעסטאַנדיג

ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך מעולם קוינו לך:

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד:

(אבינו מלכנו זכור רחמיך וכבוש כעסך וכלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ועון ורעה ומגפה ופגע רע וכל מחלה וכל תקלה וכל קטטה וכל מיני פורעניות וכל גזירה רעה ושנאת חנם מעלינו ומעל כל בני בריתך:)

וכתוב לחיים טובים (כל) בני בריתך:

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה. ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות:

לש״ץ א׳ וא׳ ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושך כאמור: יברכך יי וישמרך: יאר יי פניו אליך ויחנך: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום:

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי

געניעסען, דעז חבענדז, דעז מחרגענז חונד דעז מיטטחגז. חללגיטיגער! דיין ערבחרמען חיזט גרענצענלחז, דייגע גנחדע חונענדליך, ח דוח חללז בחרמהערליגער, חונזערע לופערזיכט פחן עוויגקייט!

ועל כלם. פיר חללעז דיעזעז, זייח דיין נחמע געלחבט חונד החכגעפריעזען, דוח חונזער הערשער, חימער חונד עוויג!

וכתוב. ח, טרייבע לוין גליקקליכען לעבען חיין חללע דיינע בונדעזקינדער!

וכל. חונד חללעז, וומז לעבט, ווירד דיר דחנקען חונד חויפריכטיג פרייזען דיינען נחמען, גחטט, חונזער הייל חונד הילפע! סלה. געלחבט זייזט דוח, עוויגער! חללגיטיגער חיזט דיין נחמע, חונד דיר חללין געביהרט דער דחנק!

(אהינו. חונזער גחטט חונד גחטט חונזערער פחטער! זעגנע חונז מיט דעם דרייחז פחכען זעגען, דער חין געזעטצבוכע דורך דייגען דיעגער משה ניעדערגעטריעבען חונד פחן אהרן'ז חונד זייגער קינדער מונדע, דייגען הייליגען פריעזטערפחלקע חויזגעספרחכען ווחורדע חונד זח לויטעט: דער עוויגע זעגנע דיך חונד בעהיטע דיך! דער עוויגע לחסע זיין חנטליטץ דיר לייכטען חונד זייח דיר גנחדיג, דער עוויגע ווענדע זיין חנטליטץ דיר לו חונד געבע דיר גליקזעליגקייט!)

שים. בעגיעהלו מיבער חונז חונד דיין גחנצעז פחלק ישראל פריעדען, גליקק, זעגען, החלדזעליגקייט, גנחדע חונד ערבחרמען! זעגנע חונז זחממטליך, ח פחטער, מיט דעם ליכטע דייגעז חנטליטצעז! דען מיט דעם ליכטע דייגעז חנטליטצעז גחבזט דוח

אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם

במרומיו

אונז לעהרע דעז לעבענז, ליעבע צור טוגענד אונד פֿאָללקאָממענהייט, זעגען, ערבאַרמען, לעבען אונד פֿריעדען. דיר געפֿאַללע עז, דיין פֿאָלק ישראל צו יעדער צייט אונד שטונדע מיט דיינען פֿריעדען צו זעגנען!

בספר. אָ מעֶגען וויר אונד דיין גאַנצעז פֿאָלק, דאַז הויז ישראל, אים בוכע דעז לעבענז, דעז זעגענז, דעז פֿריעדענז אונד דער ערטפריעז ליכען נאַהרונג געדאַכט, אונד איינגעטריעבען ווערדען צום וואָהללעבען אונד פֿריעדען; געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, שטיפֿטער דעז פֿריעדענז.

אלהי. מיין גאָטט! בעוואַהרע פֿאָר בעֶזען מיינע צונגע אונד מיינע ליפפען פֿאָר בעטריגליך רעדען. לאַס מיינע זעעלע געגען מיינע לעֶסטערער גאַנז לאַסען אונד געגען יעדען געדולדיג זיין, וויא שטויב דער ערדע. אָפֿפֿנע מיין הערץ דיינער לעהרע, דאַס מיינע זעעלע נאַך ערפֿיללונג דיינער געבאָטע שטרעבע. פֿערניכטע דער באָזהאַפֿטען ענטווירפֿע ווידער מיך אונד פֿערז איטלע איהר פֿאָרהאַבען. טהוע עז דיינעז נאַמענז וויללען, דיינער רעכטען וויללען, דיינער היילינקייט וויללען, דיינער לעהרע וויללען; אויף דאַס ערדעטעטע ווערדען דיינע ליעבען, לאַס איר דיינע רעכטע בייאשטעהען, אונד ערהאָרע מיך. וואָהל מעֶגען דיר געפֿאַללען דיא רעדען מיינעז מונדעז, דיא געדאַנקען מיינעז הערצענז, דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד מיין ערלעֶזער! ער, דער

בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:
יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

תפלה לשליח צבור·

פותחים הארון.
בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים· מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים· וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים· לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים· זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים:
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

חין חייניגען קהלות ווירד היער לאל עורך דין געזחגט. זיעהע חָכען דף 28. ובכן

חונטער זייכען חיאמעלזקחָרען חייכטרחַבֿט ערחְלט, ערחַמלטע חויך. חונז חונד גחַכז ישרחל חין פֿריעדען, אמן.

עז זייח דיין ווילע, חָ עוויגער, חונזער חונד חונזרער פֿחָטער גחָטט, דען היילינען טעמפעל בחַלד, חין חונזערן טחַגען, וויעדער לז ערבויען, דחָס יעדער זייגען חַנטהייל חָן דייגען געזעטלע נעהמע!

*)וּבְכֵן לְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה. כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ:

וּנְתַנֶּה תֹּקֶף קְדֻשַּׁת הַיּוֹם. כִּי הוּא נוֹרָא וְאָיוֹם. וּבוֹ תִנָּשֵׂא מַלְכוּתֶךָ. וְיִכּוֹן בְּחֶסֶד כִּסְאֶךָ. וְתֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת. אֱמֶת כִּי אַתָּה הוּא דַיָּן וּמוֹכִיחַ וְיוֹדֵעַ וָעֵד. וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם וְסוֹפֵר וּמוֹנֶה. וְתִזְכּוֹר כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת. וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת. וּמֵאֵלָיו יִקָּרֵא. וְחוֹתַם יַד כָּל אָדָם בּוֹ. וּבְשׁוֹפָר גָּדוֹל יִתָּקַע. וְקוֹל דְּמָמָה דַקָּה יִשָּׁמַע. וּמַלְאָכִים יֵחָפֵזוּן. וְחִיל וּרְעָדָה יֹאחֵזוּן. וְיֹאמְרוּ הִנֵּה יוֹם הַדִּין. לִפְקוֹד עַל צְבָא מָרוֹם בַּדִּין. כִּי לֹא יִזְכּוּ בְעֵינֶיךָ בַּדִּין. וְכָל בָּאֵי עוֹלָם תַּעֲבִיר (כ״א יַעַבְרוּן) לְפָנֶיךָ כִּבְנֵי מָרוֹן. כְּבַקָּרַת רוֹעֶה עֶדְרוֹ. מַעֲבִיר צֹאנוֹ תַּחַת שִׁבְטוֹ. כֵּן תַּעֲבִיר וְתִסְפּוֹר וְתִמְנֶה. וְתִפְקוֹד נֶפֶשׁ כָּל חָי. וְתַחְתּוֹךְ קִצְבָה לְכָל בְּרִיָּה. וְתִכְתּוֹב אֶת גְּזַר דִּינָם:

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִכָּתֵבוּן. וּבְיוֹם (צוֹם) כִּפּוּר יֵחָתֵמוּן. כַּמָּה יַעַבְרוּן. וְכַמָּה יִבָּרֵאוּן. מִי יִחְיֶה. וּמִי יָמוּת. מִי בְקִצּוֹ. וּמִי לֹא בְקִצּוֹ. מִי בָאֵשׁ. וּמִי בַמַּיִם. מִי בַחֶרֶב. (וּמִי בַחַיָּה.) וּמִי בָרָעָב. (וּמִי בַצָּמָא.) מִי בָרַעַשׁ. וּמִי בַמַּגֵּפָה. (מִי בַחֲנִיקָה וּמִי בִסְקִילָה.) מִי יָנוּחַ. וּמִי יָנוּעַ. מִי יִשָּׁקֵט.

ומי

*) באור אונד איבערזעטצונג ביז אהללה איזט צו פינדען אים מוסף פֿאָן געסטערן.

וּמִי יִצְטָרֵף. מִי יִשָּׁלֵו. וּמִי יִתְיַסָּר. וּמִי יָרוּם.
וּמִי יִשָּׁפֵל. וּמִי יַעֲשִׁיר. וּמִי יַעֲנִי:

צום קול ממון

וּתְשׁוּבָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה

מַעֲבִירִין אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה:

כִּי כְּשִׁמְךָ כֵּן תְּהִלָּתֶךָ. קָשֶׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת. כִּי לֹא תַחְפּוֹץ בְּמוֹת הַמֵּת. כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה. וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תְּחַכֶּה לוֹ. אִם יָשׁוּב מִיַּד תְּקַבְּלוֹ: ס״א אֱמֶת כִּי אַתָּה הוּא יוֹצְרָם. וְיוֹדֵעַ יִצְרָם. כִּי הֵם בָּשָׂר וָדָם: אָדָם יְסוֹדוֹ מֵעָפָר וְסוֹפוֹ לֶעָפָר. בְּנַפְשׁוֹ יָבִיא לַחְמוֹ. מָשׁוּל כַּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר. כְּחָצִיר יָבֵשׁ. וּכְצִיץ נוֹבֵל. כְּצֵל עוֹבֵר. וּכְעָנָן כָּלֶה. וּכְרוּחַ נוֹשָׁבֶת. וּכְאָבָק פּוֹרֵחַ. וְכַחֲלוֹם יָעוּף:

וְאַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם:

אֵין קִצְבָה לִשְׁנוֹתֶיךָ. וְאֵין קֵצָה (נ״א קֵץ) לְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ. וְאֵין לְשַׁעֵר מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדֶךָ. וְאֵין לְפָרֵשׁ עֵילוּם שְׁמֶךָ. שִׁמְךָ נָאֶה לְךָ וְאַתָּה נָאֶה לִשְׁמֶךָ. וּשְׁמֵנוּ קָרָאתָ בִשְׁמֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ:

(בעבור כבוד שמך הנערץ והנקדש.)

כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. דָּרֵי מַעְלָה עִם דָּרֵי מַטָּה קוֹרְאִים וּמְשַׁלְּשִׁים בְּשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה בַּקֹּדֶשׁ.

ק' כַּכָּתוּב עַל־יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר.

קו' ק' קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ק' כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שם המחבר אלעזר.

*) וְחַיּוֹת אֲשֶׁר הֵנָּה מְרֻבָּעוֹת כִּסֵּא. בְּמָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים וָשֵׁשׁ מְכַנִּיפוֹת כִּסֵּא. גּוֹעֲשׁוֹת בּוֹ כְּסוֹכְכִים פָּנִים בְּפָנִים לַכִּסֵּא. דְּמוּת רָקִיעַ בְּרָאשָׁם נָטוּי לַכִּסֵּא. הוּא כְּעֵין הַקֶּרַח בּוֹ שָׁבִיב כִּסֵּא. וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ כְּמַרְאֵה דְּמוּת כִּסֵּא. זָעוֹת בְּלִי לֵאוֹת מְהִיל כִּסֵּא. ק' חָשׁוֹת בְּרָצוֹא וָשׁוֹב מֵרְעִישׁוֹת (נ"א מַרְעִישׁוֹת) כִּסֵּא. טָסוֹת כַּבָּזָק וְלֹא מְזִיזוֹת הוֹד כִּסֵּא. יוֹדְעוֹת כִּי כָל מָקוֹם לֹא יָכִיל מְקוֹם כִּסֵּא:

ק' כַּף רֶגֶל חֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה יְשָׁרָה לַכִּסֵּא. לְעֵת תַּרְשִׁישָׁנָה לְפָאֵר קוֹפְצוֹת מִתַּחַת לַכִּסֵּא. מִתְעַלְּפוֹת מִפַּחַד רָם יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא. נִרְאוֹת נוֹשְׂאוֹת וְהֵם נְשׂוּאוֹת עִם כִּסֵּא. סְבוּלוֹת מִתַּחַת וְרוֹעוֹת עוֹלָם לַכִּסֵּא. עֲתִירַת זוּ כְּתַעַל תַּרְפֶּינָה כְּנַף כִּסֵּא. פֶּשַׁע אִם עָצְמוּ מַשִּׁיקוֹת כִּסֵּא. צוֹרֵר כִּי יַסְטִין יְפַרְשֵׁז עָנָן כִּסֵּא. קוֹל

*) וחיות וגו', זיעהע דיא אנמערקונג איבער דיעזע קדושה אין מוסף פֿאָן גענטערן,

שׁוֹפָר לְעֵת יַעַל מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּא׃ רַחֲמִים יָלִיץ בְּעַד רְשׁוּמִים בַּכֶּסֶא׃ שׁוֹפֵט אִם יִרְצֶה שֶׁבֶת בְּאוּלָם הַכִּסֵּא׃ תַּבְנִית תָּם יִפֶן חֲקוּקָה בַּכִּסֵּא׃ אַרְבַּע חַיּוֹת נוֹשְׂאוֹת וּמְנַשְּׂאוֹת עִם כִּסֵּא׃

פ׳ לְבִלְתִּי לְנַבֵּל לְמַעֲנוֹ כִּסֵּא׃ עוֹד יִפְצֶה פֶּה וַיַּפְגִּיעַ כִּסֵּא׃ זְכוֹר לְיוֹשְׁבֵי נְטָעִים אֲשֶׁר עִמְּךָ בַּכִּסֵּא׃

קו״פ רַחֵם מְצוּקִים אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם שַׁמְתָּ הֲדוֹם וְכִסֵּא׃ וְאָז יִתְרַעֵם הַגַּלְגַּל וְיִתְרַעַשׁ הַכִּסֵּא׃ וְאוֹפַן לְאוֹפַן וְחַיָּה לְחַיָּה וּכְרוּב לִכְרוּב (נ״א וּכְרוּב לִכְרוּב וְחַיָּה לְחַיָּה) לְעֻמַּת כִּסֵּא׃

פ׳ כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה
אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃

קו״פ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

פ׳
מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים׃

מיוסד ע״פ תשר״ק ונסיף מתום שם המחבר אלעזר.

וְעַמְּךָ תְּלוּאִים בִּתְשׁוּבָה לְהִתְיַחֵד׃ שְׁנֵי לְבָבוֹת לְךָ כְּאַחַד לְאֶחָד׃ רַחֵץ בְּנִקְיוֹן כַּפַּיִם נְשׂוֹא לֵב אֶחָד׃ קוֹל שׁוֹפָר כָּפוּף כְּפוּף לֵב אֶחָד׃ צִיּוּן שׁוֹפָר פָּשׁוּט פְּשׁוּט לֵב אֶחָד׃ פּוּר יָמִים יוּצָּרוּ בָּם לָבוּר אֶחָד׃ עוֹבְרִים בּוֹ לְהַקְבִּיל פְּנֵי יוֹצֵר אֶחָד׃ פ׳ סְמוּכִים בְּצִדְקַת אָב הָיָה אֶחָד׃ נִשְׁעָנִים בַּסְּבַךְ יָחִיד וּמְיוּחָד׃ מְבַטְּחִים בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר אָב אֶחָד׃

לְהִזָּכֵר לָמוֹ עֲנִיַּת קוֹל אֶחָד· בְּשִׁבְתּוֹ בַּכִּסֵּא שׁוֹפֵט גּוֹי אֶחָד· יַעֲמִיד מֵלִיץ יֹשֶׁר מִנִּי אֶלֶף אֶחָד· טוֹבוֹת לְהַגִּיד בַּשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד· חָשׁוּב גֵּר וְאֶזְרָח לַמִּשְׁפָּט אֶחָד· זַךְ וָרַע מֵהַיּוֹם מוּדָע דִּינָם לְאֶחָד· וַאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו שְׁקוּלִים עַד עָשׂוֹר יְאֻחַד· הוּא כְּחָפֵץ לְהַצְדִּיק עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה יִחַד· דֶּלֶת פְּתוּחָה לַשָּׁבִים תֵּת צֳרִי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד· גּוֹלֶה זְכוּת וָרֶשַׁע לְהַגִּישׁ אֶחָד בְּאֶחָד· בִּקּוּר חֶשְׁבּוֹן לִמְצוֹא אֶחָד לְאֶחָד: ה׳ אִם יַשְׁקִיט וּמִי יַרְשִׁיעַ לַהֲשִׁיבֶנּוּ וְהוּא בְּאֶחָד· אֱמֶת חוֹתָמוֹ לְהוֹדִיעַ כִּי הוּא אֶחָד· לְעֵת תָּמוּט וּכְכַל יַד עַם אֶחָד:

קהל וחזן. עוֹד יִזָּכֵר לָמוֹ מַטַּת שְׁכֶם אֶחָד· זֹאת הַמִּתְמֶדֶת שְׁמַע פֶּה אֶחָד· רוֹגֶשֶׁת נֶשֶׁף וָשַׁחַד לְיַחֵד לְאֶחָד:

ה׳ מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קו״ח שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ· וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חַי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

מיוסד ע״ס א״ת ב״ש.

וְאַתָּה אֱזוֹן קוֹל מְפָאֲרֶיךָ בְּכָל אֵבְרֵיהֶם· תִּתֵּן מִצְוֹת מַעֲשֵׂיהֶם בְּמָאתַיִם וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה אֵיבְרֵיהֶם: בְּזֶה חֹדֶשׁ תִּתְקַע שְׁלֹשִׁים· כְּמוֹ שְׁלֹשִׁים בְּכַף רַגְלֵיהֶם: שְׁנֵי מוּסְפֵי יוֹם עֲשָׂרָה· כְּמוֹ עֲשָׂרָה בְּקַרְסֻלֵּיהֶם: גָּשִׁים פְּנֵי תֵבָה שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם· כְּמוֹ שְׁתַּיִם בְּשׁוֹקֵיהֶם: רְשׁוּמִים

קְרוֹת בּוֹ חֲמִשָּׁה · כְּמוֹ חֲמִשָּׁה עַל בִּרְכֵּיהֶם: דְּרוּשִׁים תְּקוֹעַ בַּכֶּסֶא בְּאֶחָד · כְּמוֹ אֶחָד בְּיַרְכוֹתֵיהֶם: קֶרֶן יִמְשְׁכוּ לְשַׁלֵּשׁ שְׁלֹשָׁה · כְּמוֹ שְׁלֹשָׁה בְּקוֹטְלֵיהֶם: הֵן מוּסְפֵי חֹדֶשׁ עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה · כְּמוֹ עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה צַלְעוֹתֵיהֶם: צָקוּן לַחֲשָׁם בְּרָכוֹת תֵּשַׁע · כְּמוֹ תִּשְׁעָה שֶׁבִּזְרוֹעוֹתֵיהֶם: וּמַלְכִיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת שְׁלֹשִׁים · כְּמוֹ שְׁלֹשִׁים בְּפִסַּת יְדֵיהֶם: פִּלּוּל תְּמִידִים שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה · כְּמוֹ שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה חוּלְיוֹת שֶׁבְּשִׁדְרוֹתֵיהֶם: זִבְחֵי תְמִידִים תְּקִיעוֹת תֵּשַׁע · כְּמוֹ תִּשְׁעָה שֶׁבְּרָאשֵׁיהֶם: עֲתִירוֹת שְׁתַּיִם שְׁחוּחַ בָּם שְׁמֹנָה · כְּמוֹ שְׁמֹנָה שֶׁבְּצַוָּארֵיהֶם: חַק דָּתָם סְפָרִים חֲמִשָּׁה · כְּמוֹ חֲמִשָּׁה שֶׁבִּנְקָבֵיהֶם: ח׳ שָׂם הֲלִיכוֹת עוֹלָם שִׁשָּׁה · כְּמוֹ שִׁשָּׁה בִּלְבָבֵיהֶם: טוּחוֹת וָכֶסֶל וְשֶׂכְוִי וְסַרְעַף וּבֶטֶן וָקֶרֶב וְעֶשְׁתְּנוֹתֵיהֶם: נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה יְחִידָה חַיָּה · עוֹר וּבָשָׂר וְגִיד וַעֲצָמוֹתֵיהֶם:

ק״ח יִשְׂאוּ עַיִן וְיִכְרוּ אֹזֶן וְיִפְצוּ פֶּה וְלָשׁוֹן וְנִיב שִׂפְתוֹתֵיהֶם · מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ נִתּוּחוֹ פְּרוּט מַעֲשֵׂיהֶם · כִּתְקוֹעַ שׁוֹפָר בְּקוֹל יֶחְפְּרוּ שׂוֹטְנֵיהֶם · לְהַצְדִּיקָם בְּיוֹם דִּין שְׁמוֹעַ שֵׁנִית מֵאֱלֹהֵיהֶם:

ח׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ · וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:
ק״ח אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

נפפד״מ אין אומרין כאן אדיר אדירנו.

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

*)תְּהִלּוֹת כְּבוֹדְךָ, אָמְצְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ. שִׁמְעֲךָ דִּין מִשָּׁמַיִם, בְּכֵן יָרְאָה וְשָׁקְטָה הָאָרֶץ. רַעַשׁ יוֹם מִשְׁפָּט, גָּעֲשׁוּ (נ"א גָּעֲשׁ) תְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ. קוֹל שׁוֹפָר חָזָק, דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ. צְבִי לַצַּדִּיק בְּזֶמֶר, הִשְׁמִיעָה כְּנַף הָאָרֶץ. פַּחַד וָפַחַת וָפַח, וּפַלָּצוּת יַבְעִיתוּ אָרֶץ. עֵת תָּקוּם לַמִּשְׁפָּט, וְעוֹם כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. חזןסֹלּוּ פַּנּוּ (נ"א סוּרוּ מִנִּי) דֶּרֶךְ יְנוֹכְבוּ, חֲרֵדִים מֶחֶרְדַּת הָאָרֶץ. נָאוֹר וְאַדִּיר, טַעַם תָּשִׁיב לָאָרֶץ. מַהּ תִּירְאִי אֲדָמָה, יָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ:

קו"חלְהִתְוַדַּע וּלְהִגָּלוֹת, כִּי הוּא מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. כְּמוֹ פֵּאֲרוּהוּ מֵאָז בְּשַׁחַק. יָרְשׁוּ בְּחוּנָיו לְפָאֲרוֹ בָּאָרֶץ: אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

ח' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:

חֲמוֹל עַל מַעֲשֶׂיךָ. וְתִשְׂמַח בְּמַעֲשֶׂיךָ. וְיֹאמְרוּ לְךָ חוֹסֶיךָ. בְּצַדֶּקְךָ עֲמוּסֶיךָ. תֻּקְדַּשׁ אָדוֹן עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ:

כִּי מַקְדִּישֶׁיךָ בִּקְדֻשָּׁתְךָ (נ"א כערכך) קִדַּשְׁתָּ. נָאֶה לְקָדוֹשׁ

*) כחור חונד חיבערזעטצונג היעפֿהן זיעהע חין מוסף ליוס רחזון.

פְּאֵר מִקְּדוֹשִׁים · וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ · עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ · וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ · וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל מְכוֹנְךָ וְהֵיכָלֶךָ : עוֹד יִזְכָּר לָנוּ אַהֲבַת אֵיתָן אֲדוֹנֵנוּ · וּבַבֵּן הַנֶּעֱקַד יַשְׁבִּית מְדַיְּנֵנוּ · וּבִזְכוּת הַתָּם יוֹצִיא אָיוֹם (נ"א הַיּוֹם) לְצֶדֶק דִּינֵנוּ · כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדוֹנֵנוּ · בְּאֵין מֵלִיץ יֹשֶׁר מוּל מַגִּיד פֶּשַׁע · תַּגִּיד לְיַעֲקֹב דְּבַר חֹק וּמִשְׁפָּט · וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט

פותחים הארון. חזן. מיוסד ע"ס א"ב. קהל.

הָאוֹחֵז בְּיָד מִדַּת מִשְׁפָּט : וְכֹל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא אֵל אֱמוּנָה :

הַבּוֹחֵן וּבוֹדֵק גִּנְזֵי נִסְתָּרוֹת : וְ"מ שֶׁהוּא בּוֹחֵן כְּלָיוֹת :

הַגּוֹאֵל מִמָּוֶת וּפוֹדֶה מִשַּׁחַת : וְ"מ שֶׁהוּא גּוֹאֵל חָזָק :

הַדָּן יְחִידִי לְבָאֵי עוֹלָם : וְ"מ שֶׁהוּא דַּיַּן אֱמֶת :

הֶהָגוּי בְּאֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה : וּמ"שׁ הָיָה (וְהֹוֶה) וְיִהְיֶה :

הַוַּדַּאי שְׁמוֹ כֵּן תְּהִלָּתוֹ : וְ"מ שֶׁהוּא וְאֵין בִּלְתּוֹ :

הַזּוֹכֵר לְמַזְכִּירָיו טוֹבוֹת זִכְרוֹנוֹת : וְ"מ שֶׁהוּא זוֹכֵר הַבְּרִית :

הַחוֹתֵךְ חַיִּים לְכָל חַי : וְ"מ שֶׁהוּא חַי וְקַיָּם :

הַטּוֹב וּמֵטִיב לָרָעִים וְלַטּוֹבִים : וְ"מ שֶׁהוּא טוֹב לַכֹּל :

הַיּוֹדֵעַ יֵצֶר כָּל יְצוּרִים : וְ"מ שֶׁהוּא יוֹצְרָם בַּבָּטֶן :

הַכֹּל יוֹכָל וְכוֹלְלָם יַחַד : וְ"מ שֶׁהוּא כֹּל יוֹכָל :

הַלָּן בְּסֵתֶר בְּצֵל שַׁדַּי : וְ"מ שֶׁהוּא לְבַדּוֹ הוּא :

הַמַּמְלִיךְ מְלָכִים וְלוֹ הַמְּלוּכָה : וְ"מ שֶׁהוּא מֶלֶךְ עוֹלָם :

הַנּוֹהֵג בְּחַסְדּוֹ כָּל דּוֹר : וְ"מ שֶׁהוּא נוֹצֵר חָסֶד :

הַסּוֹבֵל וּמַעֲלִים עַיִן מִסּוֹרְרִים : וְ"מ שֶׁהוּא סוֹלֵחַ סֶלָה :

הָעֶלְיוֹן וְעֵינוֹ אֶל יְרֵאָיו : וְ"מ שֶׁהוּא עוֹנֶה לָחַשׁ :

קהל: … חזן:

הפותח פתחו לדופקי בתשובה: ו"מ שהוא פתוחה ידו:
הצופה לרשע וחפץ בהצדקו: ו"מ שהוא צדיק וישר:
הקצר בזעם ומאריך אף: ו"מ שהוא קשה לכעום:
הרחום ומקדים רחמים לרגז: ו"מ שהוא רך לרצות:
השוה ומשוה קטן וגדול: ו"מ שהוא שופט צדק:
קו"ח התם ומתמם עם תמימים: ו"מ שהוא תמים פעלו:

(בק"ק פפ"ד ובהלת קהלות א"א לא תשגב ולא ככתוב.
תשגב לבדך ותמלך על כל ביחוד: ככתוב על יד נביאך והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:)

ובכן תן פחדך יי אלהינו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך בלבב שלם כמו שידענו יי אלהינו שהשלטון לפניך עז בידך וגבורה בימינך ושמך נורא על כל מה שבראת:

ובכן תן כבוד יי לעמך תהלה ליראיך ותקוה לדורשיך ופתחון פה למיחלים לך שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך במהרה בימינו: ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלזו וחסידים ברנה יגילו ועולתה תקפץ פיה וכל הרשעה כלה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ:

ויאתיו כל לעבדך. ויברכו שם כבודך. ויגידו באיים צדקך. וידרשוך עמים לא ידעוך. ויהללוך כל אפסי ארץ. ויומרו תמיד יגדל יי. (ויזבחו לך את זבחיהם.) ויזנחו את עצביהם. ויחפרו עם פסיליהם. ויטו שכם אחד לעבדך. וייראוך עם שמש מבקשי פניך. ויכירו כח מלכותך. וילמדו תועים בינה. וימללו את גבורתך. וינשאוך מתנשא לכל לראש. ויסלדו בחילה פניך.

וְיַעְטְרוּךָ נֵזֶר תִּפְאָרָה. וְיִפְצְחוּ הָרִים רִנָּה. וְיַצְהִלוּ אִיִּים בְּמָלְכֶךָ. וִיקַבְּלוּ עֹל מַלְכוּתְךָ עֲלֵיהֶם. וִירוֹמְמוּךָ בִּקְהַל עָם. וְיִשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבוֹאוּ. וְיִתְּנוּ לְךָ כֶּתֶר מְלוּכָה:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. יוֹם תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ

מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנְךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם: מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ. וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ. וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיְיָ:

בק״ק פפ״דם ובכותי׳ אומרי׳.
וְשָׂעִיר לְכַפֵּר מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְשָׂעִיר לְחַטָּאת וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

כעלינו פותחים הארון. כשלא שם חלקנו ס"ה. כואנחנו כורעים פותחים הארון.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם · וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ"א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ"א אַחֵר) · אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

סש"ץ חוזר בקול רם הוא אלהינו וכו'.

בשעה שהלבור אומר הוא אלהינו וכו' אומר הש"ץ אלו הפסוקים, וטוב לבטל גזרות רעות, קבלה הוא מן רבי אלעזר בעל הרקח.

אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ: וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: הֵן לַייָ אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמָיִם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ: כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

סוגרים הארון.

ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֱיֵה עִם פִּיפִיּוֹת שְׁלוּחֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל · הָעוֹמְדִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים מִלְּפָנֶיךָ עַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל: הוֹרֵם מַה שֶׁיֹּאמְרוּ · הֲבִינֵם מַה שֶּׁיְּדַבֵּרוּ · הֲשִׁיבֵם מַה שֶּׁיִּשְׁאֲלוּ · יַדְּעֵם הֵיךְ יְפָאֵרוּ: בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן · בֶּרֶךְ לְךָ יִכְרָעוּן · עַמְּךָ בְּפִיהֶם יְבָרְכוּן ·

וּמִבִּרְכוֹת פִּיךָ כֻּלָּם יִתְבָּרְכוּן: עַמְּךָ לְפָנֶיךָ יַעֲבִירוּן. וְהֵם בְּתוֹךְ יַעֲבוֹרוּן: עֵינֵי עַמְּךָ בָּם תְּלוּיוֹת. וְעֵינֵיהֶם לְךָ מְיַחֲלוֹת: גָּשִׁים מוּל אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּאֵימָה. לְשַׁכֵּךְ כַּעַס וְחֵימָה. וְעַמְּךָ מְסַבְּבִים אוֹתָם כַּחוֹמָה. וְאַתָּה מִן הַשָּׁמַיִם תַּשְׁגִּיחַ אוֹתָם לְרַחֲמָה: עַיִן נוֹשְׂאִים לְךָ לַשָּׁמַיִם. לֵב שׁוֹפְכִים נִכְחֲךָ כַּמַּיִם. וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם. שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ בִלְשׁוֹנָם. וְלֹא יִנָּקְשׁוּ בְשִׁנּוּנָם. וְלֹא יֵבוֹשׁוּ בְּמַשְׁעֵנָם. וְלֹא יִכָּלְמוּ בָם שְׁאוֹנָם. וְאַל יֹאמַר פִּיהֶם דָּבָר שֶׁלֹּא כִרְצוֹנֶךָ: כִּי חֲנוּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ הֵמָּה חֲנוּנִים. וּמְרֻחֲמֶיךָ הֵמָּה מְרֻחָמִים: כְּמָה שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת אֲשֶׁר תָּחוֹן יוּחָן. וְאֵת אֲשֶׁר תְּרַחֵם יְרֻחָם: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וְחַנֹּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן. וְרִחַמְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם:

וְנֶאֱמַר אַל יֵבֹשׁוּ בִי קֹוֶיךָ אֲדֹנָי אֱלֹהִים צְבָאוֹת.
אַל יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

פותחים הארון.

אוֹחִילָה לָאֵל. אֲחַלֶּה פָנָיו.
אֶשְׁאֲלָה מִמֶּנּוּ. מַעֲנֵה לָשׁוֹן:
אֲשֶׁר בִּקְהַל עָם. אָשִׁירָה עֻזּוֹ:
אַבִּיעָה רְנָנוֹת. בְּעַד מִפְעָלָיו:
לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב. וּמֵיְיָ מַעֲנֵה לָשׁוֹן:
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

סוגרים הארון.

ע"פ א"ב כפול.

אֲהַלְלָה אֱלֹהַי · אָשִׁירָה עֻזּוֹ · אֲסַפְּרָה כְבוֹדוֹ · אֲאַפְּדֶנּוּ מְלוּכָה: אֲשַׂגֵּב לְפוֹעֵל · אֲשֶׁר שָׂח וּפָעַל · אַנְוֵהוּ · כִּי לוֹ יָאֲתָה מְלוּכָה: בְּעֻזּוֹ נֶצַח אֲשַׁנֵּן · כִּי צְבָאוֹ אָנִי · וְלִי נָאָה שִׂיחַ · גֹּדֶל הַמְּלוּכָה: בְּקָהָל אֲבַשֵּׂר · בְּרֹב עָם אֲדַבֵּר · לְמִי שְׂאֵת וָיֶתֶר עָז · וּלְמִי הַמְּלוּכָה: גּוֹשׁוּ גוֹיִם · וּבֹאוּ מַמְלָכוֹת · רְאוּ מַה נֶּהְדָּר · בְּמֵזַח הַמְּלוּכָה: גַּדְּלוּהוּ אִתִּי · וּנְרוֹמְמֶנְהוּ יַחַד · וְאַל תִּתְגָּאוּ · בְּנֵזֶר הַמְּלוּכָה: דְּרָכִים בְּעֵת נֶעֶשְׂתָה מְצוּלָה · הִתְבּוֹנְנוּ יַחַד · לְמִי נִזְרְקָה מְלוּכָה:

ע"פ א"ב מרובע. אַם זָאנְטַאג זאגט מאן דיעזעס.

אַנְסִיכָה מַלְכִּי · לְפָנָיו בְּהַדְרַת תְּהַלְּכִי · אָמְצוֹ בְּהַמְלִיכִי · יֶאְזוֹר עֹז וְיִמְלוֹךְ: אֱלִילִים בְּהַשְׁלִיכִי · לִפְנֵי בּוֹא יוֹם מַלְכִּי · אִישׁ מַלְאָכִי יִשְׁלַח · וְאָז יִמְלוֹךְ: בְּבוֹאוֹ לַהֲלוֹךְ · נָתוּשׁ חָנֵף מִמְּלוֹךְ · בֵּירַת גֵּאִים בְּלִי מְלוֹךְ · יִסַּח לְבַל יִמְלוֹךְ: בְּתוֹכִי יַהֲלוֹךְ · בְּהוֹפִיעוֹ לִמְלוֹךְ · בְּמַלְכוּתוֹ אֶמְלוֹךְ · וְאָז יִמְלוֹךְ: גְּבֶרֶת מַמְלְכוּת ·

במגרו

דָּרַךְ סוּס בַּיָּם · כְּנֶגֶד שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב · וּמַה יּוֹעִיל

גבר

אהללה אלהי אשירה עזו, עש"ה ואני אשיר עזך (תהלי' נט יז), אאפדנו, ל' חגורה, מן ואפדת לו (שמו' כט ה). אשגב לפועל, ארומם להקב"ה שהוא פועל הכל, אשר שח ופעל, כענין כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד (תהלי' לג ט). אנוהו, ל' זה אלי ואנוהו (שמו' טו ב). יאתה, לך נאה, ל' כי לך יאתה (ירמי' י ז). אשנן, אספר. צבאו אני, שנאמר והוצאתי את צבאותי (שמו' ז ד). במזח המלוכה, בחגורת המלוכה, ל' ולמזח תמיד יחגרה (תהלי' קט יט). דרכים וכו', טעמו בעת שנעשתה מצולת ים לדרכים שנקרע' לשנים עשר גזרים כמאמרם ז"ל, התבוננו למי נזרקה מלוכה ואמרו שם ה' ימלוך לע"ו. דרך סוס בים, כדכתיב דרכת בים סוסך (חבקוק ג טו). שש מאות רכב, חיל פרעה. האזינו רוזנים אז וירגזו וכו'. שנאמר

שמעו

גֶּבֶר· עֹז בִּמְלוּכָה: הֶאֱזִינוּ
רוֹזְנִים· אָז יִרְגָּזוּ· הִבִּיטוּ
חֲתַת· וּמָאֲסוּ מְלוּכָה:
הִגִּידוּ כֹחוֹ· לְאֻמִּים וְדִבְּרוּ·
לָזֶה יִכָּתֵב· שֵׁם הַמְּלוּכָה:
וְנִלְחַם רֵאשִׁית גּוֹיִם וְאָבַד·
כִּי נִשְׁבַּע חַי· בְּכִסֵּא מְלוּכָה:
וַיִּלְעַג בְּכָל דּוֹר· כִּי לֹא
לָמַד· מִי נִלְחַם בַּיָּם· וְעָטָה
מְלוּכָה: זָד עַל אֲדוֹנָיו· עֶבֶד
יֹשֵׁב נֶגֶב· בְּזֹאת תִּרְגַּז אֶרֶץ·
בְּשֵׂאת עֶבֶד מְלוּכָה: זֶרַע
בְּרוּכִים· הֶחֱרִימוּ אֲרוּרִים·
כִּי נָתְנוּ קוֹל· לְאַדִּיר
בִּמְלוּכָה: חֶשְׁבּוֹן וּבָשָׁן·
עָבְרוּ מִלְחֶמֶת· בְּלִי לָתֵת
הדך
הָדוֹר עַד הַמֶּלֶךְ·

בְּמַגְּרוֹ מַמְלָכוֹת·
גּוֹיִם וּמַמְלָכוֹת· יָהוֹם
וְהוּא יִמְלוֹךְ: גִּלָּיוֹן
הֲלִיכוֹת· וְסֵפֶר
תַּהֲלוּכוֹת· גַּל הַיּוֹם
לְזַכּוֹת· חוֹכָיו לִמְלוֹךְ:
דּוֹרֶכֶת נְתִיבוֹת· בְּחִנּוּן
קוֹל בָּכוֹת· דִּבְּרָה אֲנִי
בְּמַלְכוּת· וּמִי יוּכַל
לִמְלוֹךְ: הֲבָאֵי רוּחַ
נְמִיכוֹת· מְחַפְּשֵׂי בְּיוֹם
דִּין זְכוּת· דָּשָׁה בְּעַל
מַלְכוּת· עַד צוּר
יִמְלוֹךְ: הִלּוּךְ מַהֲלָךְ·
חֲמֵשׁ מֵאוֹת הִלֵּךְ·
בְּעֻזּוֹ לִמְלוֹךְ: הֶבֶל

הממלך

שמעו עמים ירגזון (שמות טו יד). הביטו חתת, ל' תראו חתת (איוב ו כא). הגידו כחו וכו', כענין שאמר יתרו, עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים, וכן רחב אמרה, כי ה' אלהיכם הוא האלהים (יהושע ב יא). ונלחם ראשית גוים, עמלק (במדבר כד כ) ונלחם בישראל כדכתיב ויבא עמלק וילחם עם ישראל וכתיב גם ויחלוש יהושע את עמלק וגו' וכתיב גביה כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדור דור (שמות יז). וילעג, עמלק היה ללעג בכל דור. זד, הזיד. עבד יושב נגב, זה הכנעני מלך ערד יושב הנגב (במדבר כא א) וכתי' ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו (בראשית ט כה) והוא הזיד על אדוניו ישראל כי בא להלחם אתו. בזאת תרגז וכו', כדכתי' תחת שלש רגזה ארץ .... תחת עבד כי ימלוך (משלי ל כא). זרע ברוכי', ישראל. החרימו ארורים, כדכתיב ויתן את הכנעני ויחרם אתהם (במדבר כא ג). כי נתנו קול, נתנו קול גדופים להקב"ה שהוא אדיר במלוכה. חשבון ובשן,

דֶּרֶךְ · לְצִבְאוֹת מְלוּכָה:
חֵילָם נִשְׁמַד · וְאַרְצָם
חֲלֻקָּה · וּמֵעַל זְרוֹעָם · נָפְלָה
מְלוּכָה: טָפְשׁוּ בְּנֵי כְנַעַן ·
כִּי נָכְרִים הֵם · בְּאַדְמַת בְּנֵי
שֵׁם · זֶרַע מְלוּכָה: טְבָחָם
בִּן נוּן · עַד פִּנָּה אֶרֶץ · לִפְנֵי
אֲרוֹן הַבְּרִית · אֲדוֹן הַמְּלוּכָה:
יוֹשְׁבֵי חֲרוֹשֶׁת · אָז הִקְשָׁה
לַחַץ · עֲזָרוּהוּ בְּלִי בֶצַע ·
אַפְסֵי מְלוּכָה: יָהּ נִלְחָם
בָּם · צָבָא בְּלִי בֶצַע · כֵּן
יֹאבְדוּ שְׁאָר · וְלֹא הַמְּלוּכָה:
כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן · אַשּׁוּר
גָּדַל · וְחֵרֵף אוֹרִיד · כַּבִּיר
הַמְּלוּכָה: בְּלֵיל אֵשׁ הַמָּמָם ·
בליל

הַמְּמַלֵּךְ · עַל מַה
מָּלַךְ · הֲלֹא בְמִי נִמְלָךְ ·
כִּי אֵין לִמְלוֹךְ: וּמִלְּפָנַי
מֶלֶךְ מֶלֶךְ · חַי מִלְּפָנִים
מֶלֶךְ · וְעַד תֵּבֵל כָּל
מֶלֶךְ · הוּא לְבַדּוֹ
יִמְלוֹךְ: וּמַה יָּעֹז מֶלֶךְ ·
בְּעֹז מִשְׁפָּט מֶלֶךְ ·
וְכַעֲבוֹר סוּפָה בְּהֵלֶךְ ·
יַחֲלוֹף מִמְּלוֹךְ: זָךְ דִּין
בְּעֶרְכּוֹ · יֹאחֵז דַּרְכּוֹ ·
זֵדִים בְּדַרְכּוֹ · נָקָם יַעַט
וְיִמְלוֹךְ: זָר זֵד בְּשַׁלְכּוֹ ·
יִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ · זַכִּים
בְּהַמְלִיכוֹ · עַל כֹּל
ימלוך

סיחון מלך חשבון ועוג מלך הבשן עוררו מלחמ' ולא נתנו דרך לעבור בארצם, כדכתי' ולא נתן סיחון את ישראל עבור בגבולו (במדבר כא כג), וכתיב ויצא עוג מלך הבשן לקראתם (שם כא לג). חילם נשמד וכו', ככתוב שם. טפשו, הסכילו. טבחם בן נון, הרגם יהושע בן נון. פנה, בער. לפני ארון הברית, כדכתיב הנה ארון הברית אדון כל הארץ עובר לפניכם בירדן (יהושע ג יא), ואמרו רז"ל הארון היה מכלה וממית בכנענים. יושבי חרשת, סיסרא, והוא יושב בחרשת הגוים (שופטים ד ב). יוֹשְׁבֵי, כמו שוֹכְנִי סנה (דברים לג טז). הקשה לחץ, ככתוב שם והוא לחץ את ישראל בחזקה. עזרוהו בלי בצע וכו', ככתוב שם (ה יט) בצע כסף לא לקחו ולכן גם ה' נלחם בם כנגד בלי בצע ככתוב שם מן השמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא. כן יאבדו אחר, כענין שנאמר שם כן יאבדו כל אויביך ה' (שם ה לא). כארז בלבנון וכו', סנחריב מלך אשור גבה וגדל כארז בלבנון וחרף ה' צבאות לאמר אוריד כביר המלוכה, כדכתיב כי אמר בכח ידי עשיתי .... ואוריד כאביר יושבים (ישעי' י יג) והשיב לו הש"י ביד עבדיך חרפת את ה' (שם לז כד).
בליל

בְּלֵיל שִׁמּוּרִים. וְאָז יָדְעוּ כֹל. כִּי לָאֵל הַמְּלוּכָה: לַשַּׁחַת כָּרַע בֵּל. כְּחָשְׁבוֹ עֲלוֹת לַשַּׁחַק. וְסָר מֶנּוּ לְבַב אֱנוֹשׁ. וְרַד הַמְּלוּכָה: לְכַנּוֹ הוּשַׁב. וְכֹחַ אֵל הִכִּיר. לְמֵרִים וּמַשְׁפִּיל. הִשְׁלִים מְלוּכָה: מְגֹרָה צֹאן לָטֶבַח. וְנִתְכְּנוּ עֲלִילוֹת. בִּלְבוּשׁ צָעִיר. רֹדֵם הַמְּלוּכָה: מְכוּרֵי בְּלֹא הוֹן. פְּדוּיֵי בְּלֹא כֶסֶף. סֹלּוּ לְמַטֵּה כַּמַּיִם. לֵב הַמְּלוּכָה:

יִמְלוֹךְ: חִדְּשׁוּ מְלוּכָה. כַּדָּת וְכַהֲלָכָה. חֹטֶר מַמְלָכָה. בְּמִישׁוֹר יִמְלֹךְ: חָבַשׁ אֲרוּכָה. וְאֹרֶךְ יוֹם מְבוּכָה. חֲתֻלָּה לְמַכָּה. יַעַל בְּעֶרֶת יִמְלֹךְ: טֹרַח מַלְכִיּוֹת. עוֹבְדֵי מַשְׂכִּיּוֹת. טִמְּאוּ חֶמֶד שְׂכִיּוֹת. בְּגַאֲוָה לִמְלֹךְ: טֹהַר זָכִיּוֹת. וְשַׁאַג קוֹל בְּכִיּוֹת. טֶבַע צוּל

נמכרו דכיות

בליל אש השמים, שנשרפו שרפת נשמה, כמו שאמרו ז"ל (סנהדרין לד א) על ותחת כבודו יקד (שם י טז). בליל שמורים, ליל י"ו בניסן היה, כמבואר בפירש"י ישעיה ל' ל"ב. ואז ידעו כל וכו', כדאי' בשיר רבה דף פ"ו ג', פרעה ותרהקה היו נאותו כם .... והלכו ונשברו כסיו וגבורותיו של הקב"ה וכו'. לשחת כרע בל וכו', רומז לנבוכדנאצר שהשתחוה לע"ז בל ובגאותו וגאונו חשב לעלות לשחק ונגזר עליו לירד לשחת ולשאול כמש"א עליו הנביא ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה .... אעלה על במתי עב אדמה לעליון, אך אל שאול תורד אל ירכתי בור (ישעי' יד יג), וזה שייסד הפייטן לשחת כרע בל וכו', כלומר לשחת הורד ההוא אשר כרע לבל נחשבו לעלות לשמים. וסר מנו לבב אנוש וכו', כדכתיב לבביה מן אנשא ישנון ולבב חיוא יתיהב לה וגו' (דניאל ד יג). לכנו הושב וכו', גם זה מבואר שם פסוק ל"א ל"ב ל"ג ל"ד. מוגרה לאן לטבח, בימי המן שנגזר על ישראל הרג ואבדן. מוגרה, ל' השלכה והפלה, מן וכסאו לארץ מגרתה (תהלי' פט מד) ולשון ארמי הוא כי כן רוב ל' הפלה שבמקרא מתורגם בל' מגר. ונתכנו עלילות, העלילות נתכנו ע"י לבוש צעיר וכו', כלומר ע"י אסתר שלבשה מלכות כדכתיב ותלבש אסתר מלכות (ה א), והיא היתה משבט בנימין שנקרא צעיר רדם, כדכתיב שם בנימין צעיר רדם (תהלי' סח כח). מכורי בלא הון וכו', עש"ה חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו (ישעי' נב ג) ואמרו בפרקי ר"א פ"נ, המלך אמר להמן הכסף נתון לך ורוח הקדש מכרזת ואומרת חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו! סולו, רוממו. למטה וכו', להקב"ה שהוא מטה כמים לב מלכים כדכתיב פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו (משלי כא א) ונדרש עפ"

גִּמְכְּרוּ יוֹנִים · לִבְנֵי יְוָנִים ·
וְרִחֲקוּם מֵעַל גְּבוּל מְלוּכָה:
נֵאֲרוּ בְּרִית וָדָת · וְהִמְרִידוּ
עָם בְּאֵל · וּמִגְּרוּם בְּלֹא כֹחַ ·
מִכֹּהֲנֵי מְלוּכָה: שָׂעִיר
הֶחֱנִיף · לְהוֹרֵהוּ בְּצֵדוֹ ·
וַיִּירַשׁ בְּקוֹל בֶּכִי · חֶרֶב
וּמְלוּכָה: שֻׂגַּב חָלָק ·
הֱיוֹת גְּבִיר לְאָחִיו · וְעוֹד
תִּסּוֹב · לִישֻׁרוּן מְלוּכָה:

עֲשֵׂה לְךָ בְּצִיּוֹן · שֵׁם נוֹרָאוֹת ·
כְּאָז תַּצְלִיחֶנָּה · בְּכִסֵּא
מְלוּכָה: עוֹרֵר וְהָקֵץ ·
מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ · וְכוֹנֵן
כִּסְאֲךָ · בְּקִרְיַת מְלוּכָה:

פני

דָּכְיוֹת · יִפֶּן וּבָם יִמְלֹךְ:
יַהַב מַשְׁלִיכִים · עָלָיו
בְּנֵי מְלָכִים · יוֹם זֶה לוֹ
מְחַכִּים · כִּי יָבֹא לִמְלֹךְ:
יַעַבְרוּ מִתְהַלְּכִים ·
לְפָנָיו כְּמַלְאָכִים · יַחַד
מַמְלִיכִים · יְיָ יִמְלֹךְ:
מְתִים בְּכִתָּתוֹ · אֵיִם
בְּחַפּוֹתוֹ · כֵּס מַמְלַכְתּוֹ ·
יִכּוֹן וְיִמְלוֹךְ: כְּבוֹד
מַלְכוּתוֹ · וְקִדּוּשׁ
הֲלִיכָתוֹ · כִּגְמָרוֹ
מְלַאכְתּוֹ · לְעֵין כָּל
יִמְלֹךְ: לְכָל גֹּבַהּ יַפִּיל ·

והר

אחשורוש שגזר תחלה להשמיד את כל היהודים והקב"ה הטה לבבו לגזור להשמיד ולהרוג את כל חיל עם ומדינ' הצרים אותם. יונים, תאר לישראל. ורחקום וכו', כדכתי' ובני יהודה ובני ירושלים מכרתם לבני היונים למען הרחיקם מעל גבולם (יואל ד ו). נארו, בטלו, כמו נארתה ברית עבדך (תהלי' פט מ). והמרידו וכו', בקשו להמריד את ישראל באלהים. ומגרום, והפילום, כמו וכסאו לארץ מגרתה (תהלים פט מד). מכהני מלוכה, היינו החשמונאים הפילו היונים, כמבואר בנוסח בימי מתתי' בן יוחנן כהן גדול וכו'. שעיר, עשו איש שעיר. החניף להורהו בצדו, כמו שאמרו ז"ל על כי ציד בפיו (בראשית כה כח). וירש בקול בכי חרב ומלוכה, כדכתיב וישא עשו קולו ויבך ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ (בראשית כז לט), ואמרו בשוחר טוב מזמור פ' בזכות שלש דמעות שהוריד עשו השליטו הקב"ה בכל העולם ונתן לו שלוה וכו'. שוגב חלק, כשגב יעקב איש חלק, והיינו באותה הברכה עצמה שברך לעשו אמר הן גביר שמתיו לך וגו', ולכן עוד תסוב וכו'. עשה לך בציון וכו', עש"ה להודיע שמך לצריך מפניך גוים ירגזו בעשותך נוראות (ישעי' סד א). כאז תצליחנה, כמו שהצלחתה מאז כן תצליחנה עוד. עורר והקץ, ע"ש העירה והקיצה למשפטי אלהי ואדני לריבי (תהלי' לה כג) וע"ש

פְּנֵי מְאוֹר לְבָנָה· וְחַמָּה
תַּחְפִּיר· וְיֵבוֹשׁוּ עוֹבְדֵימוֹ·
בְּשְׂאֵתְךָ מְלוּכָה: פְּאֵר
עִיר יוֹפִי· לְבָרָה כַּחַמָּה·
וְגַלֵּה לְנֶגְדֵּנוּ· כְּבוֹד מְלוּכָה:
צִבְאוֹת גְּאוּלֵי צֹעַן· שׁוֹרְרוּ
בְּלֵיל חַג· וְהוּא לַיְלָה נִשְׁמַר·
לְסַחֵף מְלוּכָה: צָעֲדוּ בְּמֵי
שַׁעַל· צָפוּ בְּרוּחַ שֵׂכֶל· אָנָה
יִנָּטְעוּ· וִיקַבְּלוּ מְלוּכָה:
קֻמְּטוּ שַׁעֲרֵי זְבוּל· בֵּית
עוֹלָמִים· כִּי מְבִינֵימוֹ·
שָׁבְתָה מְלוּכָה: קָדוֹשׁ
יָבֹא בָם· לְעָלְמִים· וְאָז יִשְׂאוּ
ראש

וְהַר וָגֶבַע יַשְׁפִּיל· לְכָל
אוֹם יַאְפִּיל· וּכְאוֹר
זָרוּעַ יִמְלוֹךְ: לְרָאֵי
יַקְפִּיל· וַחֲדָשִׁים יַכְפִּיל·
לְיוֹם זֶה פּוּר הִפִּיל·
מִצִּיּוֹן לִמְלוֹךְ: מְטוּ
גוֹיִם· הֲמוֹגְאִים· מָעֲדוּ
מִתְגָּאִים· גֵּאֶה בְּבֹאוֹ
לִמְלוֹךְ· מַלְכוּ דְגוֹיִם·
נִטְּלוּ סְגוֹיִם· מֶלֶךְ
הַגּוֹיִם· עֵת אָתָא
לִמְלוֹךְ: נְדִיבֵי עַמִּים·
יֵאָסְפוּ מֵעַמִּים· נְשׂוֹא
מְעֻטֵּי עַמִּים· אֵל מְקוֹמָם יִמְלוֹךְ: נִגּוּן
נעימים

עורי עורי לבשי עוז זרוע ה' וגו' (ישעי' נא ט). פני מאור וכו', ככתוב וחפרה הלבנה ובושה החמה וגו' (ישעי' כ"ד כ"ג). פְּאֵר, כ"כ בכתבי יד בקמלות הפ' והוא לשון בקשה. לברה כחמה, תאר לישראל. צבאות גאולי צוען, צבאות ישראל שנגאלו מצוען מצרים. שוררו בליל חג, שאמרו הלל בליל אכילת פסחים, כדאיתא במדרש תהלים והביאו רש"י בישעי' ל' כ"ט. והוא לילה נשמר לסחף מלוכה, כמו שאמרו רז"ל ליל שמורים לילה המשומר ובא לעתיד לבא. לסחף, ל' כליון, כמו מדוע נסחף אביריך (ירמי' מו טו) ותרגום יונתן מה דין איתברו גבוריך, וע"ש פרוש רש"י. צעדו, הלכו במשעול במי הים, לשון מי מדד בשעלו מים (ישעי' מ' י"ב). צפו וכו', הביטו ברוח שכל אנה יונטעו לעתיד בזמן הקבוץ ויקבלו את המלוכה, קומטו, נגזרו ונכרתו (איוב כב יו), והוא כענין טבעו בארץ שעריה (איכה ב' ט'), וכנגד זה אמר קדוש יבוא בם

ראש. בחדשו מלוכה:
רבצה עדינה. שקדה
מאלמון. כי ארך לה׳ קץ
המלוכה: ריבו מושיעים.
שאו אדר מאדום. ושית
על אדון. הוד המלוכה:
שוא שנא אל. והוא על
לשוננו. בקש אמת ואין.
ורחקה

נעימים. למלכם
מנעימים. נשאם
מעממים. עליהם
למלך: סבות אלילים.
כיון גלולים. סחוב כמו
חללים. ישלכו בלי
למלוך: סוד צ׳ אלים.
הבו בני אלים. שאו

זמרה והלולים. לאדון כי ימלוך: עוזו יד
בהשיאו. להרים נשיאו. עמסיו בנשאו. יעז
וימלוך: עלרום משאו. ידיהו בנשאו. על הוד
כסאו. ישב וימלך: פור תפורר ארץ. בכליון
וחרץ. פח ביושבי הארץ. ירגיז וימלך: פחד
שופרות ערץ. ישלש ובם ירץ. פאר מכנף
הארץ. יעלו כי ימלך: צבי מהדם יעל. ואדר
משעל. צהל משמי מעל. ירננו כי ימלך:

צבאות

לעולמים ואז ישאו ראש וכו', כלומר תחת אשר עתה שקעו בארץ יחזרו לעלות ולשאת ראש לע"ל כשיבוא גם הקב"ה לעולמים, כדכתיב ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם (יחזקאל ל"ו כ"ו), ואז בחדשו מלוכה ישאו ראש. רבצה עדינה וכו', עפ"ה שמעי זאת עדינה היושבת לבטח האמרה בלבבה אני ואפסי עוד לא אשב אלמנה ולא אדע שכול (ישעי' מ"ז ח'). ריבו מושיעים, אתם המושיעים שעתידים אתם לעלות ולשפוט. שאו אדר, קחו לבוש מלכות. על אדון, כ"כ בספרינו, ובכ"י על אדום, ורומז למאמרס בב"ר פ' ס"ג דף ע' ד' יבוא אדום ויפרע מאדום. ע"ש. שוא שנא אל, דכתיב שש הנה שנא ה' .... לשון שקר וגו' (משלי ו' י"ז). והוא על לשוננו וכו',

וְרַחֲקָה מְלוּכָה: שַׁדַּי הָסֵר אָוֶן מִצְּבָאֶיךָ· וְיָרִיעוּ לְךָ· תְּרוּעַת מְלוּכָה:

תַּחְגּוֹר גֵּאוּת· תִּתְאַזָּר עֹז· לְבַל יִשְׂתָּרֵר· זָר בִּמְלוּכָה: תְּכוֹנֵן תֵּבֵל· כִּי יִנָּעֵר רָשָׁע· וְשָׂם צֶדֶק לִרְגָלָיו· וְיִצְנוֹף מְלוּכָה:

חזן
תָּקוּם גּוֹיִם· תּוֹכִיחַ לְאֻמִּים·
תשבור

צְבָאוֹת כָּל פֹּעַל· לְצַלְעָם יָרְטִי תַּעַל· צְפִירַת פְּאֵר לְהַעַל· הֵן לְצֶדֶק יִמְלֹךְ: קְצִינִים אֲשֶׁר מָלְכוּ· אַדֶּרֶת יַשְׁלִיכוּ· קוֹל יִתְּנוּ וְיַמְלִיכוּ· לְאָדוֹן כִּי יִמְלֹךְ: קְרוּאִים יִמְלוֹכוּ· וְאַחֲרָיו יְהַלֵּכוּ· קוֹמְמִיּוּת יֵלֵכוּ· וּבְרֹאשָׁם יִמְלֹךְ: רָז הַמְּכֻמָּן· לְיוֹם זֶה מְזֻמָּן· רָשׁוּם לְמוֹעֵד וּזְמַן· וּבוֹ נוֹקֵם יִמְלֹךְ: רוֹעֶה נֶאֱמָן· בְּבֹאוֹ מִתֵּימָן· רוּחַ יַסְעִיר בְּתֵימָן· בְּגִלְעָד יִמְלֹךְ: שִׁנְאַן עֲלִיזוֹת· וְסוֹד פְּלִיאוֹת (נ"א פְּלִילִיּוֹת)· שִׁיר מַהֲלוּלִיּוֹת· יִפְצְחוּ כִּי יִמְלֹךְ: שְׁאִיּוֹת תַּחְתִּיּוֹת· וְהוֹד אוֹתִיּוֹת· שְׁאוֹן הֲמוֹן בְּרִיּוֹת· יָרִיעוּ כִּי יִמְלֹךְ: תֻּתַּן כֵּם כַּשֶּׁמֶשׁ· שְׁמוֹ לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ· תָּאֳרוֹ כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ· בְּמָלְכוֹ יִמְלֹךְ: ת׳ תּוֹמֵךְ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ· וְעַד מְבוֹאַת

שמש

עש"ה שפתותכם דברו שקר וגו' (ישעי' נט). כי ינער רשע, כדכתיב וינערו רשעים ממנה (איוב לח יג). תקום, לשון נקמה, כמו לא תקום ולא תטור (ויקרא יט יח). תוכיח לאומים, ע"ש והוכיח לעמים רבים (ישעי' ב' ד').

תִּשְׁבּוֹר מַטֵּה רֶשַׁע · מוֹשֵׁל הַמְּלוּכָה: תַּחֲלִיף אֱלִילִים · תְּשַׂגֵּב לְבַדֶּךָ · תִּקָּרֵא נֶצַח · יָחִיד בִּמְלוּכָה:

שֶׁמֶשׁ · תַּמָּה בָּרָה כַּשֶּׁמֶשׁ · יְרוֹמֵם וְיִמְלֹךְ:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן · לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ · לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ · יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ · וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ · וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ · וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְהֹוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ: וְנֶאֱמַר וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְנֶאֱמַר יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: וְנֶאֱמַר שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְיָ צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים: וְנֶאֱמַר וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ

למלך

תשבור וכו', ע"ש שבר ה' מטה רשעים שבט מושלים (שם יד ה). תחליף אלילים תשגב וכו', ע"ש והאלילים כליל יחלוף (שם ב יח), וכתיב גביה ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ: וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן: ותוקעין.

תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:

הַיּוֹם הֲרַת עוֹלָם. הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט. כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים. אִם כְּבָנִים. אִם כַּעֲבָדִים. אִם כְּבָנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים. וְאִם כַּעֲבָדִים עֵינֵינוּ לְךָ תְלוּיוֹת. עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ וְתוֹצִיא כָאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ אָיוֹם קָדוֹשׁ:

אֲרֶשֶׁת שְׂפָתֵינוּ יֶעֱרַב לְפָנֶיךָ אֵל רָם וְנִשָּׂא. מֵבִין וּמַאֲזִין מַבִּיט וּמַקְשִׁיב לְקוֹל תְּרוּעָתֵנוּ וּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן סֵדֶר מַלְכִיּוֹתֵנוּ:

מיוסד ע"פ א"ב כפול בראשי החרוזות.

אֶפְחַד בְּמַעֲשַׂי. אֶדְאַג בְּכָל עֵת. אִירָא בְּיוֹם דִּין. בְּבוֹאִי לְזִכָּרוֹן: אֶדְרוֹשׁ לְחַנּוּן. אֲחַלֶּה לְרַחוּם. אֲחַנֵּן לְחַקְלִי. יוֹם לְזִכָּרוֹן: בְּבוֹאִי לְמִשְׁפָּט. בְּמִי אֶשָּׁעֵן. וּמִי

יחפש

חסן זהָנגטהָג זחָגט אחָן ריעזעז:
מיוסד ע"פ תשר"ק מרובע אחר זכר.

זֵכֶר תְּחִלַּת כָּל מַעַשׂ. אֲשֶׁר בְּכָל שָׁנָה נַעַשׂ. תּוֹחַלְתָּם לְמָאֵס. יוֹצֵר כֹּל יִזְכּוֹר: תּוֹכַחַת מַעַשׂ. אִם יְצָאָהּ

בבעס

אפחד במעשי, אירא בשביל מעשים שלי. לחנון, לאל חנון. לְחַק לִי, כ"כ בכ"י וכנון הוא, כי שלשו חקק, ודין פעלי הכפל שכלם פתחין.

אפחד איינע חהַנדלונגען הֶנגסטיגען איך, :עטלען איך חין בעטטחֶנדיגע זחָרגען; חיך פירכטע דען געריכטסטחַג, דחַ חיך געברחַכט ווערדע חין חַנדענקען. דען חַוויז גנחֶדיגסטען וויל חיך זוכען, חַנבעטען דען ערבחַרמוינגזפחָללען חונד פלעהען לו מיהם, דער מיר דיעזען טחַג בעסטיממט לום חַנדענקען. חיך קחָממע כון פחָר געריכט;

יְחַפֶּשׂ לִי· צֶדֶק לְזִכָּרוֹן: בָּאָבוֹת בָּטַחְתִּי· וּפָעֳלָם אָכַלְתִּי· וְהֵם הָיוּ לִי· קֶדֶם לְזִכָּרוֹן: גְּבוּרָה זְרוֹעִי· כְּשֶׁשָּׁח מְחֵנִי נָא· לְבַל יִמַּח מֶנִּי· שֵׁם וְזִכָּרוֹן: גֶּבֶר אִם יַעֲמוֹד לְפָנָיו הֲיוֹעִיל· בְּעֵת יְבַקֵּשׁ מֶנִּי· זְכוּת לְזִכָּרוֹן: דַּצְתִּי בְּלוֹבֵשׁ אֵפוֹד· וְחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט· אֲשֶׁר בָּם הוּחַק שְׁמִי לְזִכָּרוֹן: דִּלֵּג בְּמַחְתָּה· עַד יֵעָצֵר נֶגֶף· בְּגֶשֶׁת זָר מִכַּהֵן· יָקוּד לְזִכָּרוֹן:

הביטה

בְּכַעַס· תּוֹמֵךְ לְמַעֲנוֹ יַעַשׂ· וִיצוּרִים יִזְכּוֹר: זְכֹר שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית· תְּבוּאַת רֵאשִׁית· שֹׁרֶשׁ בְּכוֹר רֵאשִׁית· יֵרָא וְיִזְכּוֹר: שֶׁצָּף חֲרִישִׁית· נְאֻם חָר לְהָשִׁית· שׁוּבָה אֲשֶׁר הֵשִׁית· לַשּׁוֹבָבִים יִזְכּוֹר: זְכֹר רֹאשׁ עֲפָרוֹת· וְתוֹלָדוֹת סְפוּרוֹת· רְשׁוּמִם סְפוּרוֹת·

למספר

ופעלם, זכות מעשיהם. כשח, כאשר אמר משה מחני נא (שמו' לב לב) אז גברה זרועי לבל ימח מני וכו', כדכתיב שם סלחתי כדבריך, אבל עכשיו אין מי שיעמוד לפניו להועילני. דצתי, שמחתי. אשר בם הוחק שמי, כדכתיב ופתחת עליהם שמות בני ישראל (שמות כח ט). דלג במחתה וכו', דכתיב (במדבר יז יג) ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה .... ותעצר המגפה. בגשת זר מכהן, כאשר נגש קרח הזר לכהונה והיה ליקוד אש כי קרח מן השרופים היה כמו שקבלו רז"ל. לזכרון, ככתוב שם, זכרון לבני ישראל.

ווער קאן איך דאַ פֿערטהיידיגען? ווער קאן איר טוגענדען אויפֿפֿינדען צום אַנ־דענקען? זאָגט האַטטע איך איין פֿערטרויען אויף דיא אורפֿאַטער; אַבער זאַנ־גע טאָן האַבע איך איהרער פֿראָממען טהאַטען גענאָסען, דיא איר פֿאָרמאַה־דיענטען צום אַנדענקען. דאָרט פֿאַנד איך מאַכטיגע אונטערשטיטצונג, אַז משה שפראַך: „מחני נא[1])"; דיעזע וואָרטע ערהיעלטען איר נאַמען אונד אַנדענ־קען. אונד האַטטע איך אויך איינען פֿערטיגען בעטער, ווירד ער איר וואָהל פֿראָממען, ווען טוגענד פֿאָן איר ערפֿאָדערט ווירד צום אַנדענקען? וויא פֿערגניגט קאָננטע איך דאַמאַלז זיין, אַז אהרן דאַהערלאָג אין פריעסטער־אַמטעז אונד ברוסטשילד, ווא איין נאַמע איינגעגראַבען וואַר צום אַנדענקען[2])! שנעלל איילטע ער דאָרט מיט דער פפאַננע הערבייא אונד טהאַט דען שטער־בען איינהאַלט, אַז יענער גענייזע (קרח) צו רייבערן זיך נאַהטע אונד פֿער־

---

[1]) זיעהע אין ס' שמות קאַפיטעל ל"ב פֿערז ל"ב. [2]) שמות כ"ח כ"ט.

הַבִּיטָה · בְּעָמְדִי לְפָנֶיךָ · אֵין בְּקִרְבִּי אֱנוֹשׁ · תָּוִי לְזִכָּרוֹן: הֲיֵשׁ מִי יְפַלֵּל · וְיָשִׁיב הֵימָה · וְיוּחַק לַדּוֹרוֹת · שָׁמוּ לְזִכָּרוֹן: וּמִי שׁוֹנֵא בֶצַע · יְדַבֵּר עֲנוּ בִי · וַיַּעַן וַיֹּאמַר עֵד · אָדוֹן לְזִכָּרוֹן: וּבְטָלֶה חָלָב · יְכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ · וּכְנֶגֶד שְׁנֵי עֳפָרִים · יַעַל לְזִכָּרוֹן: וְעַף יָרֵא וְיֹאמַר · תְּהִי יָדְךָ

בי

לְמִסְפַּר חוֹל יִזְכּוֹר: רֶבַע מִסְפָּרוֹת · מַחֲנֵי לְכַפָּרֹת · רֶגֶשׁ שׁוֹפָרוֹת · לְשַׁפְרֵרִם יִזְכּוֹר: זֵכֶר קְרִיאַת סֵפֶר · אֲשֶׁר גָּלְמִי שֵׁפֶר · קָצַב לוֹ בְּסֵפֶר · בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לִזְכּוֹר: קֶצֶף אִם הֶחֱרַט בְּסֵפֶר · לְבִלְתִּי

מצוא

תוי, רשמי, כלומר שאוכל לרשום אותו לזכרון, והוא ל' והתוית תו (יחזקאל מד ד). היש מי יפלל, כפינחס, שנאמר ויעמוד פינחס ויפלל (תהלי' קו ל) וכתיב פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי .... הנני נותן לו את בריתי שלום (במדבר כ"ה). ומי שונא בצע וכו', כלומר היש עוד שונא בצע כשמואל שאמר ענו בי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי וגו' ובת קול יוצאת ואומרת עד כדכתיב שם ויאמר עד (ש"א יב ה) וכמו שפירש"י מטעם רז"ל. ובטלה חלב וגו', שיכפר בעדנו בטלה חלב כשמואל שנא' בו ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלהו עולה כליל לה' ויזעק שמואל אל ה' בעד ישראל ויענהו ה' (ש"א ז ט). וכנגד שני עפרים, כנגד משה ואהרן שנקראו שני עפרים בשיר השירים ד' ה'. יעל לזכרון, שמוא עלה ונחשב כמשה ואהרן דכתיב משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו (תהלי' צט ו) וכמו שאז"ל במס' תענית דף ה' ב'. ועף ירא וכו', כלומר היש מי שירא מקצף של הקב"ה ויאמר תהי ידך בי כמו שאמר דוד אל ה' בראותו את המלאך המכה בעם ויאמר הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי

געהרט ווארדע פֿאָרן פֿייער דעז אַנדענקענז[1]). ערבאַרמע דיך מיין, אָ גאָטט, ווען איך פֿאָר דיר בעטע! אין מיינער מיטטע פֿינדעט זיך קיינער מעהר, דער עז פֿערדיענטע, אויפֿגעלייכֿנעט צו ווערדען צום אַנדענקען! וואָ איזט איינער ווית פינחס[2]), דער פֿלעהענד דיינען גריםן בעזאַנפֿטיגען, דעססען נאַמען דער צוּ קונפֿט אויפֿגעלייכֿנעט ווערדען קאָננטע צום אַנדענקען? וואָ גיבט'ז איינען אונ אייגענניטציגען (גלייך שמואל), וועלכער זאַגטע: „צייגט ווידער מיך[3])!" וואָ דער הערר זעלבזט איהם דאַז צייגניס דער טרייע גאַב צום אַנדענקען? ער וואַר'ז, דער איין זויגלאַמם אָפּפֿערטע פֿיר אונז צור פֿערזאָהנונג; זיין רוהם בלייבט — וויא דער פֿאָן משה אונד אהרן — בעשטאָנדיג אין אַנדענקען. וואָ גיבט עז נאָך איינען דוד, וועלכער — אַז: ער דען גרים דעז העררן זאה — אויזריעף: „פֿאָלזפֿיהרע דיינען שטרייך אַן מיר[4])!"? ער וואר נאך

---

[1]) זיעהע אין במדבר י"ז דיא געטיכֿטע קרח'ז. [2]) במדבר כ"ה.
[3]) שמואל א' קאַפּיטעל י"ב. [4]) שמואל ב' קאַפּיטעל כ"ד פֿערז י"ז.

בִּי · אֲשֶׁר כָּלֵב אֱלֹהָיו · הוּא
לְזִכָּרוֹן: זָעַק וְהֵשִׁיב · חֶרֶב
אֶל נְדָנָהּ · וְהוּשַׁת לוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ ·
כֵּם לְזִכָּרוֹן: חִכִּיתִי בְּעֵת
עֶצֶר · לְפוֹתֵחַ וּמַמְטִיר ·
כְּמֵשִׁיב רוּחַ לַיֶּלֶד · אָבוּד
מִזִּכָּרוֹן: חַי לִרְאוֹת בְּרִית ·
בְּדַבְּרוֹ קִנֵּאתִי · כִּי עָזְבוּ עָם ·
בְּרִית וְזִכָּרוֹן: טֶרֶם הָיָה לִי ·
מְכַפֵּר פָּנִים · מִנְחָה הֹלֶכֶת ·
כשחד

מְצוֹא כֹּפֶר · קִוּוּם
זִכְרוֹן זֶה סֵפֶר · לְפָנָיו
יִזְכּוֹר: זֵכֶר צָפוּן מֵרְדֵי
אוֹר · תְּמִים דּוֹר כָּאוֹר ·
צִיָּה כְּהָר לָאוֹר · קַנּוּיָיו
יִזְכֹּר: צְפוּפִים פְּנֵי
נָאוֹר · מִשְׁפָּטָם תֵּת
לָאוֹר · צַחַן רוֹעַ שְׂאוֹר ·
בְּרִיב בַּל יִזְכּוֹר: זֵכֶר
פעלת

ואלה הלאן מה עשו? תהי נא ידך בי! וגו׳ (ש״ב כד יז). אשר כלב אלהיו הוא, ככתוב עליו ובקש ה׳ לו איש כלבבו (ש״א יג יד). זעק וכו׳, דוד לעק אל ה׳ והשיב המלאך החרב אל נדנה ככתוב ויבן שם דוד מזבח ויקרא אל ה׳; ויאמר ה׳ למלאך וישב חרבו אל נדנה (דה״א כא כז) ועל זאת הושת לו כשמש וכו׳, ככתוב כסאו כשמש נגדי (תהלים פט כ). בעת עצר, בעת עצירת גשמים. לפותח וממטיר, למי שבידו מפתח של טל ומטר כאלי׳ המשיב רוח וכו׳, כדאי׳ בירושלמי פרק ה׳ דברכו׳ והעתקתי לשונו במוסף ליום ראשון של פסח בתפלת טל. כמשיב רוח וכו׳, טעמו כמשיב הרוח אל הילד שכבר היה אבוד מזכרון, והיינו אליהו שהחיה הילד המת, כמבואר במקרא במלכים א׳ סי׳ י״ז. חי לראות ברית וכו׳, טעמו אליהו עדיין חי וקים כדי לראות לעולם ברית מילה שמקיימים ישראל בעבור אמרו קנא קנאתי לה׳ אלהי צבאות (מ״א י״ט י׳), וכדאי׳ בפרקי דר״א סוף פרק כ״ט, אמר לו הקב״ה לעולם אתה מקנא קנאתי, בשטים על גלוי עריות וכאן אתה מקנא על ברית, חייך שאין ישראל עושין ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך, מכאן התקינו חכמים שיהיו עושין מושב כבוד למלאך הברית שנא׳ ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא וגו׳. עכ״ל. טרם, מאז.

דען זיינע גאָטטעז, ער פֿלעהטע איהן אַן, אונד דעז ענגעלז פֿערדערבענדעז שווערט וואורדע אין דיא שיידע געשטעקקט; זיין טהראָן וואַרד דער זאָננע גלייך געגרינדעט זום עווינען אַנדענקען. ביים יענער דיררע דאָרט קאָננטע איך וואָהל אויף רעגען האָפפֿען, אין לופֿערנישט אויף עליהו, דער פֿערשאָכגענד וואַר, יענעם ענטזעעלטען קינדע דאַז לעבען וויעדערגעגעבען[1]). ער אייפֿערטע גאָטטעז אייפֿער אונד שפראַך[2]): „איך אייפֿערע, וויל דיין פֿאָלק דיינען בונד איבערטרעטען!" אונד נאָך לעבט ער זום עווינען אַנדענקען[3]). יאַ, פֿאָראוס האַטטע איך אַנגעבע מיטטעל, גאָטט זו בעזאָנפֿטיגען, איך זעהע שפייזעאָפפֿער פֿאָראַנגעהן, זעהע אין זיינעם

[1]) מלכי׳ א׳ קאַפ׳ י״ז. [2]) מלכי׳ א׳ י״ט י״ד. [3]) מלכים ב׳ קאַפ׳ ב׳ י״א.

כַּשַּׁחַד לְזִכָּרוֹן: עֶרֶךְ נֵרְדְּ
וְסַמִּים. לְמֵסַב חֲדָרָיו. דָּם
וְחֵלֶב לְנִיחֹחַ. וְלֶחֶם הַפָּנִים
לְזִכָּרוֹן: יֻצַּגְתִּי עַל גֶּחָלֵי
רֵיקָה. כִּי לֹא אַלְמָן. שַׁתִּי
לְזִכָּרוֹן: יָהּ אֶבְטַח בָּךְ. וְלֹא
בִנְדִיבִים. כִּי הֵם כַּקֶּבֶר.
וְלָנֶצַח שִׁמְךָ לְזִכָּרוֹן: כָּל
אֵלֶּה סְמָכוּנִי. וְרַחֲמֶיךָ
בִּקַּשְׁתִּי. לוּלֵא הֵם תַּמּוֹתִי.
וְאֵינִי לְזִכָּרוֹן: כִּי הֵם כִּזְרוֹעַ
עדיך

פְּעֻלַּת אֶזְרָח. הֶעֱרָתָהּ
מִמִּזְרָח. פָּעֳלוֹ יִזְרָח.
בְּקֶרֶב שָׁנִים יִזָּכֵר: פַּח
אִבֵּם הֵטְרָח. פִּרְחָיו
לְמִרַח. פִּלּוּלוֹ יִצְרַח.
בַּעֲדָם יִזְכּוֹר: זֶכֶר
עֲקֵדַת מוֹרִיָּה. כְּחַיַּת
רְאִיָּה. עֲדֵי עֲרוֹם
וְעֶרְיָה. סְבוּכוֹ יִזְכּוֹר:
עֵצֶב טְרִיָּה. אִבֵּם
כּוֹאֲבָה פּוֹרִיָּה. עֲתָרוֹ
לִרְאִיָּה. וְלִזְכוּת יִזָּכֵר: זֶכֶר סֻלָּם חָלָם. וְעָלָיו
מְחוּלָּלָם. שָׂרֵי אַרְבַּע וְעוֹלָם. בּוֹ כְּמֵאָז
יזכר

ערך נרד וסמים, היינו הקטורת, והכוונה אז היו לי דברים רבים לכפר בעדי אבל עתה יוצגתי על גחלי ריקה, והוא כענין והעמידה על גחליה ריקה למען תחם (יחזקאל כד יא), כלומר נשארתי ככלי ריק עומד על הגחלים שיצרף ויפסד. כי לא אלמן וכו', טעמו אבל שתי ושמתי לי לזכרון הייעוד שיעדת באמרך כי לא אלמן ישראל ויהודה מאלהיו (ירמי' נא ה) ובזה בטחתי, וזהו שסמך אליו יה אבטח בך וכו'. לולא הם, לולא רחמיך כבר תמותי ואיני לזכרון. כי הם כזרוע עדיך לא באו, כ"כ בכל ספרינו וכ"י, אבל בתוספ' במס' ברכות דף י"ז ע"ב בד"ה והן

טעמפעלז כלד חוגד מעהרערע שפעלערייען רייכערן, בעשפרענגטע זיינען חַלטמַר מיט חָפּפּערבלוט, חַבּטע פּחַן חוכשולדט חיינען חַנגענעהמען דופט חוגר לעגטע חויף זיינען טיש רחַ: שויחברחָד (לחם הפנים) לום חַנדענקען. חַבער יעטלט — פערלחַזטיג חַללעז דעטען, שטעהע חיך לעהרענד דחָ ווית חיין לעערער טחָפּף חויף גלוט — דוח חַבּט עז מיר פערחייסען, חיך ניכט פערווייזעט לו לחַססען, חוכר דיעזע פערהייסונג ברינגע חיך כון חין חַנדענקען. דיר חַלליין, גחָטט, פערטרויע חיך, ניכט יענען ביערערן! זיח ליעגען כון חים גרחַבע, כור דיין כחָמע בלייבט חין עוויגקייט חיכן חַנדענקען. יענע טרוגען לווחַר לו מייכער ערהחַלטונג בייח, דחָך ווחַר עז דייכע בחַרמהערליגקייט, דיח מיך חיימער גוכטע; וועַרע דיעזע

עדיך לא באו · רוממותיך
בפיהם · שמו לזכרון : ליום
זה נכמס · סכם חשבונות ·
תחלה לימים · וראש
לזכרון : להקרא בו · כתב עט
ושמיר · גלוי ובאר · וידוע
לזכרון : מות וחיים · שלום
ומלחמות · צחצחות ושבע ·
באים לזכרון : מעללי גבר ·
ומספר צעדיו · נשכחו
מאנוש · ולאל לזכרון :
נסתרה דרכי · מי יוכל
שיח · לשוא נכתב לי חטא
לזכרון : נגד פני גבר ·
מעשיו

יזכר : שריגיו במעלם ·
ויאמר לנעלם · שיחו
ועילם · ברית לזכור :
זכר נקובי מטורת ·
שבועות מטורת ·
נדידות המטורת ·
לאמצם יזכר : נשאי
על מוטת · אם פץ
להמטות · נפץ חדר
המטות · לכפור יזכר :
זכר מצוקים · יסוד
מוצקים · מפעלם
לצעקים · בפוט חש
לזכור

גרס עדיך באו. ע"ש. ליום זה, לר"ה. נכמס, נטמן, ל' הלא הוא כמוס עמדי (דברים לב לד). סכם חשבונות, כלל הסובם החשבונות מעלילות בני אדם בכל ימות השנה. תחלה לימים וכו', כענין זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון. להקרא בו, בר"ה. כתב עט ושמיר, הכתב החקוק בעט ושמיר וגלוי ובאר וכו', והוא עפ"ה חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפורן שמיר (ירמיה יז א) כלומר בכתב בלתי עלול להמחק. מות וחיים וכו', כענין ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום וכו'. מעללי גבר וכו', כענין כי זכר כל היצור לפניך בא מעשה איש ופקודתו ועלילות מצעדי גבר וכו'. נגד פני גבר וכו', שהרי אותם

ניכט געוועזען, זאָ וואַר' עס זאָגאַר שאָן פֿערגעסען, איין אַנדענקען. היעטע איזט דער בעשטיממטע טאַג צום אַבשלוססע אַללער רעכנונגען (דער מענשען); ער איזט דער טאַגע אַנפֿאַנג, ער דער ערסטע צו דער וועלטשאָפּפֿונג אַנדענקען. אַן איהם ווערדען אַללע אויפֿגעצייכנעטע מענשענטהאַטען לויט אונד דייטליך פֿאָרגעלעזען אונד קונד צום אַנדענקען; טאָד אונד לעבען, פֿריעדע אונד קריעג, מאַנגעל אונד איבערפֿלוס, אַללעס קאָממט היעטע אין אַנדענקען. דיא האַנדלונגען איינעס יעדען מאַננעס זאָוואָהל, אַלס דיא אַנצאַהל זיינער טריטטע, דיא לאַנגסט שאָן איהם פֿערגעסען, קאָממען היעטע פֿאָר גאָטט אין אַנדענקען. ווער קאַן זאַגען: „מיינע האַנדלונגען זינד היימליך; פֿאָלגליך ווירד מיר איין פֿערגעסען

מַעֲשָׂיו יוֹכִיחוּ. וַיַּעֲנֶה בּוֹ
כַּחְשׁוֹ. עַד לְזִכָּרוֹן: שִׂיחוּ
מְזִמּוֹתָיו. יַחַד כָּל בְּנֵי אִישׁ.
עוֹבְרֵי תַּחַת שֵׁבֶט. כַּצֹּאן
לְזִכָּרוֹן: סוֹגֵר דֶּלֶת.
בְּעַד תְּמִימִים בְּזַעַם. עַד
בֹּא קִצָּם. צֵאת לְזִכָּרוֹן:

עֲשֵׂה פֶלֶא לְחַיִּים. לְכָל
יִהְיוּ כְּמֵתִים. הֲיֵשׁ אֲמִתְּךָ.
בַּקֶּבֶר לְזִכָּרוֹן: עוֹרַרְתָּ אָז
בפעל

לִזְכּוֹר: מִפִּי יוֹנְקִים.
אֲשֶׁר כַּסּוּף נֶאֱקִים.
מַאֲמַר בְּרִית וְחֻקִּים.
דְּבַר קָדְשׁוֹ יִזְכּוֹר: זֵכֶר
לִין כְּפָרִים. וְאִמְרֵי
שְׁפָרִים. לִמְשַׁלְּמֵי
פָרִים. בְּשָׂפָה יִזְכּוֹר:
לְעֵת בִּקּוּר סְפָרִים.
סְתָרִים מְסַפְּרִים.
לִשְׁנֵי עֳפָרִים. לְצֶדֶק

יִזְכּוֹר: זֵכֶר כְּבוֹד מִשְׁכָּן. מְקוֹם דּוֹד
שָׁכַן. כְּרוּבִים בּוֹ שִׁכֵּן. חֶסֶד נְעוּרִים יִזְכּוֹר:
כִּיּוֹר עִם כֵּן. וְנַעַם קוֹל דּוּכָן. כַּבִּיר בְּיוֹם מוּכָן.
לַנְּבוֹנִים יִזְכּוֹר: זֵכֶר יְלִיד נוּן. וּמִשְׁפְּטֵי אוּרִי

יד כל אדם בו. סוגר דלת וכו', טעמו הקב"ה סוגר דלת בעד תמימים בעת זעם עד בא קצם לצאת, וכענין מעשה נח בתבה שסגר ה' בעדו עד שעבר הזעם ואחר כך אמר לו צא מן התבה. ככתוב ויזכור אלהים וגו', בראשית ח' א'. עשה פלא לחיים וכו', עפ"ה הלמתים תעשה פלא (תהלים פ"ח י"א), ודייק מיניה מכלל שמדתך לעשות פלא לחיים. היש אמתך וכו', על שם הכתוב היספר בקבר חסדך אמונתך באבדון (שם). עוררת אז בפעל, אז

אויפגעטריבען לום אנדענקען!"? זייבע האנדלונגען זעלבסט געבען איהן אן, טטראפען איהן ליגען אונד טרעטען אלז לייגען אויף לום אנדענקען. טפרעכט עהרפורכטזפאלל פאר ראטהטלוסע דעז אללמאכטיגען, איהר מענז טענאטהנע אללע, דיא איהר אונטער דעם הירטענשטאב וויא טאאפע געמוי זטערט ווערדעט לום אנדענקען! עז וואר דעז אללמאכטיגען ראטהטלוס, זייני נע פראממען (אן אונד דעסען פאמיליע) אין יענען אונגליקקוטאגען אין דיא אר־ כע לו פערטליעסען, ביז נור נייט איהרע ערוויגאנגענז לום אנדענקען.

לייגע דען לעבענדיגען וואונדערטהאטען, דאס זיא ניכט דען טאדטען גלייכען; קאן מאן אין גראבע דיינע טרייע ריהמען לום אנדענקען? פאראמאל: נאהמזט דוא

בְּפַעַל· עוֹרְרֵנוּ בְּלֹא אֶפְנוּן· יִזָּכְרוּ בְּרִנּוּן·
פֹּעַל· הֲלֹא לְנִפְלְאוֹתֶיךָ· פְּלָאָם לִזְכּוֹר: יָקֶשׁ
תַּעַשׂ לְזִכָּרוֹן: בְּרַק הַשָּׁנוּן· אִם
פְּנֵה אֱלֹהִים· בְּיוֹשְׁבֵי גַנִּים· הַשְׁלַף לְתַאֲנוּן·
מַקְשִׁיב לְנִדְבָּרֵימוֹ· בְּדַת יַקְשִׁיב תַּחֲנוּן· חֲנוּנָיו
לְזִכָּרוֹן: פָּעֳלָם לְפָנֶיךָ· לִזְכּוֹר: זֵכֶר טַעַם
וּשְׂכָרָם אִתָּךְ· אוֹכְלֵי לֶחֶם שְׁפָטִים· וְאוֹת קְצִיר
הָעֲצָבִים· בְּסֵפֶר לְזִכָּרוֹן: חִטִּים· טֶפֶשׂ שׁוֹטִים·
צצו
יְחַתֵּל מִלִּזְכּוֹר: טֹרַח אַרְבַּעַת שְׁפָטִים· אִם
נֶעֶנְשׁוּ נִשְׁפָּטִים· טֶבַע מִשְׁפָּטִים· אֲשֶׁר שָׂם
יִזְכּוֹר: זֵכֶר חֲצוֹת לַיְלָה· וְתוֹדוֹת מִשְׁפְּטֵי לַיְלָה·
חֹשֶׁךְ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה· נִגּוּנוּ לָמוֹ יִזְכּוֹר: חֵקֶר
מְפַקֵּד לַיְלָה· יַגִּיהַּ בְּלַהַב לַיְלָה· חק הֶגֶה
יוֹמָם וָלַיְלָה· לְגִיהָם יִזְכּוֹר: זֵכֶר זֶה זְבוּל·
אֲשֶׁר בִּבְצְעִי חֲבוּל· זְדוֹנוֹת סָבוּל· עוֹר כַּל
יִזְכּוֹר: זַעַם כַּמַּבּוּל· אִם יָצְאָה לְחַבּוּל· זְכוֹר
ירח

מתעוררת לגאלנו בעבור פעולתנו הטוב', עוררנו עתה מבלי שיש בנו מעשי' כ"א לעשות שם וזכר לנפלאותיך, כענין לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד (תהלי' קטו א). פנה אלהים ביושבי גנים, היינו ת"ח שהרי אתה מקשיב לנדברי' בדת לזכרון, ככתוב

דיך אויפוועקער, דער טוגענדען אויבען, או. א, ניט דיך אויך דער טוגענד·
זאָגען או; שטיפטע דיינען וואונדערן איין אנדענקען!
ווענדע, אָ גאָטט, דיין אנגעזיכט דענען צו, דיא אין דיינעם גאַרטען (בית המדרש)
וויילען אונד בעשטענדיג מיט דיינער לעהרע זיך בעשעפטיגען צום אנדענקען!
זיא פיהרען איין מיהזעליגעז לעבען! איהרע טוגענד אונד איהרע בעלאָהנונגען
שטעהן ביא דיר אים בוכע, איינגעשריעבען צום אנדענקען.
יענע

צָצוּ שֻׁעָלִים· מְחַבְּלִים כְּרָמִים· לְהַכְרִית מִגֶּפֶן· שֹׁרֶשׁ וְזִכָּרוֹן: צְרוּרִים בְּפֶרֶךְ· נֶאֱנְקוּ וְנוֹשָׁעוּ· בְּכשֶׁר הַרְרֵי קֶדֶם· הוּחַק לְזִכָּרוֹן:

קֶדֶם בַּנְתָּה לַדּוֹרוֹת· אֵין בָּהֶם חֵפֶץ· חִלַּפְתָּם וְאִבַּדְתָּם· מִהְיוֹת לְזִכָּרוֹן:

קחתה

יֶרַח בּוּל· לְחֶמְלָה יִזְכּוֹר: זֶכֶר וְצַח כָּל פֹּעַל· תִּכֵּן וְפִלֵּס יַעַל· וְאִם בְּמֶרֶד וְאִם בְּמַעַל· רַב חֶסֶד יִזְכּוֹר: וְאִם טוֹב וְאִם רַע· אֲשֶׁר בּוֹ יֶאֱרַע· וְסִתּוֹ יִפָּרַע· בְּסַאסְּאָה מִלִּזְכּוֹר: זְכֹר הַחַיִּים·

עַד כַּמָּה הֵם הַיָּמִים· הֵן לַמָּוֶת אִם לַחַיִּים· חַי חַי יִזְכּוֹר: הֲמוֹן שְׁאוֹן בְּרוּאִים· יַעַבְרוּ לְפָנָיו כִּמְרִיאִים· הֲלֹא כְּמוֹ רְאוּיִם· לְכָל אֶחָד

יזכור

אז נדברו יראי ה' וגו' (מלאכי ג טז). צצו, הביטו. שועלים, אמר למצרי' שחשבו לחבל כרם ה' כנאו' בית ישראל, וככה המצרי' בשועלי' כדאי' בילקוט בפסוק אחזו לנו שועלי', אמר רשב"א מה השועל הזה ערום ומביט לאחוריו כך המצרי' נתחכמו בשעבוד של ישראל וכו'. צרורים בפרך, אגודים בעבודת פרך. כושר הררי קדם, בזכות האבות אשר הוחק לזכרון כנאמר ככתוב וישמע אלהים וגו' (שמות ב כד). קדם בנת לדורות וכו', כדאי' במס' חגיג' דף י"ג ב', תתקע"ד דורות שעלו במחשבה להבראות ונטרדו כי לא היה בהם חפץ לקבל התורה לכן נטרדו מן העולם ונתנה התור' לכ"ו דורות מאדם עד משה לקיים מ"ש דבר צוה לאלף דור (תהלי' קה ח) ע"ש פרש"י, והענין מבואר יותר בשוחר טוב בפסו' הנזכר באמרו תתקע"ד היו ראוים לעמוד וכולם נמחו בדור המבול

יענע שלויען פֿיכסע (מצרים), דיא פֿערדערבער דעס ווייגגאַרטענס, טראַכטעטען, דען שטאַמם פֿאָן דיינעם ווינשטאָקק (ישראל) צו פֿערניכטען אונד צו פֿערטילגען דעססען אַנדענקען. זיא האַבען דיין פֿאָלק געקוועהלט דורך שווערע אַרבייט; עס שריע צו דיר אונד וואַרד ערהעהרט; דאַס מאַכטע דיא פֿראָממיגקייט דער אורפֿעטער, דיא פֿאָר דיר אויפֿגעצייכנעט וואַר צום אַנדענקען. אין דער פֿאָרוועלט מערקטעסט דוא איינע אונצאָהליגע געשלעכטספֿאָלגע אונד ליעססעסט זיא פֿערשווינדען*); זיא קאַמען ניכט מעהר אין אַנדענקען. דאַס

*) זיעהע אים באור.

קִחְתָּה דּוֹר מֵאָלֶף· אֲמָרֶיךָ הִנְחַלְתָּם· לְמַעֲנָם בְּכָל דּוֹר· חֲקַקְתָּה לְזִכָּרוֹן:

רָם חָשַׁק מְאֹד· בְּכַלַּת נְעוּרִים· הֲרוּגֶיהָ וַעֲנִיֶּיהָ· תַּתָּה לְזִכָּרוֹן:

רָצָה אַחֲרֶיךָ· בְּגֵיא צִיָּה וְצַלְמָוֶת· אַהֲבַת כְּלוּלוֹתֶיהָ· תַּעַשׂ לְזִכָּרוֹן:

שִׁחֲתוּ עַם זוּ· שְׂאֵת שִׁמְצָה בְּקָמֵיהֶם· שֵׂם פֶּסֶל וְלֹא אֵל· שָׁתוּ לְזִכָּרוֹן:

שֶׁכָּלוּ כִּמְעַט רֶגַע· לוּלֵי קָם בַּפֶּרֶץ· מְעוֹרֵר

שבועה

יִזְכּוֹר: זֵכֶר דַּלּוּת וָעֹשֶׁר· בַּצּוֹרֶת וָחֹסֶר· הוֹפִי וְגַם יֹשֶׁר· כַּדִּין הוּא יִזְכּוֹר:

דְּבַר גָּלוּי וָסֵתֶר· בְּגִנּוּת וְסוֹתֵר· דֵּי חָסֵר וְיָתֵר· לְקֶצֶב יִזְכּוֹר:

זֵכֶר גְּנוּנִים לְיֵשֵׁב· בַּמִּדְבָּר וְיוֹשֵׁב· גֶּשֶׁם וְרוּחַ לְנַשֵּׁב· מֵהַיּוֹם יִזְכּוֹר:

גָּרוֹן לְהַקְשֵׁב· מֵעַם שְׁמוֹ חוֹשֵׁב· גָּלֻיּוֹת לְהָשֵׁב· בְּיוֹם תֶּקַע יִזְכּוֹר:

זֵכֶר בַּהַל וְחֵימָה· קְרָב וּמִלְחָמָה· בְּקוֹעַ חוֹמָה· לְחוֹמַת יָם יִזְכֹּר: בְּאָדָם וּבִבְהֵמָה·

אם

וכו'. ועיין עוד בשיר רבה בפסוק מעות לא יוכל לתקון. רם, הקב"ה. רצה אחריך, כלת נעורים רצה אחריך כדכתיב משכני אחריך נרוצה (שיר א ד). בגיא ציה וצלמות, רומז למדבר. הלוך וגו', ירמי' ב' ב'. שחתו, בעגל. לולי קם בפרץ, משה, ככתו' תהלי' ק"ו כ"ג.

טויזענדזטע געשלעכט כאַחאוזט דוח חויך, חיבערגאַבזט חיהן דיינע טריפטען חונד לייכטעטעזט זיח דער כאַכוועלט חויף לום אַנדענקען.

מחֶכטיגעז וואָהלגעפאַללען תאַזט דוח, אַללערחַבענזטער, אַן דיינער יוגענד= ברויט (ישראל) געניינט; חיהרע קוואַל חונד ליידען כאַחאוזט דוח חין אַנ= דענקען. זיח פאָלגטע דיר חין יענער פינזטערן וויזטע נאַך; אָ, מחֶכטע דיר יענע לאַרטליכע לוטרויען קאָממען חין אַנדענקען!

דיעז פאָלק וואורדע דאַן אַבטריננינג חונד זעטלטע זיך דער טאַחַך זיינער ווידער= זאַכער חויז; עז טטעללטע חיין גאָטלענביולד, חיינע חוגמאַכט לום אַנדענקען. טאָן וואַרד פערדערבען חיבער עז בעשלאָסען, חאָטטע מזה זיך דעם חייגו

שְׁבוּעָה׃ וּבְרִית לְזִכָּרוֹן׃ תִּעַבְתָּ מֵאָז׃ עֲדַת כָּל לְאֻמִּים׃ הֲשִׁקְתָּנוּ מֵהֶם׃ עֵדוּת לְזִכָּרוֹן׃ תְּמוּר כֶּסֶף נִמְאָס׃ דּוֹר נִשְׁכַּח קַחְתָּ׃ קְנִיתָנוּ שֵׁנִית׃ כִּי שְׁכַחְנוּ מִזִּכָּרוֹן׃ ה׳ תָּר אִישׁ תָּם׃ בְּמִי זַרְעוֹ יְכֻנֶּה׃ שִׂכֵּל יָדָיו׃ לְאוֹת וְזִכָּרוֹן׃ תְּרַפֵּק מְשׁוּל אֶפְרַיִם׃ בְּשַׁעֲשׁוּעַ יֶלֶד וּבֵן יַקִּיר׃ הֲלֹא בְּכוֹרִי הוּא׃ חַקֹּתָ לְזִכָּרוֹן׃

אם הַקֵּנִים מְהוּמָה׃ בְּצוּר קוֹל הוֹמֶה׃ לַאֲדָמָה יִזְכּוֹר׃ זֶכֶר אֱמוּנָה וָשֶׁקֶר׃ אִוּוּן שִׂיחַ וָסֶקֶר׃ אוֹרַת פְּקֻדַּת בֹּקֶר׃ לִרְגָעִים יִזְכּוֹר׃ ה׳ אִם לְזוּל אִם לִיקָר׃ אוֹ לְטַעַת אוֹ לַעֲקֹר׃ אֱנוֹשׁ בְּדִקְדּוּק וָחֵקֶר׃ לַמִּשְׁפָּט יִזְכּוֹר׃

אתה   אתה

מאז, מתפלת משה ואילך כמו שאמרו ז"ל (ברכות ז א), ג' דברים בקש משה מלפני הקב"ה ונתן לו, בקש שלא תשרה שכינ' על א"ה ונתן לו שנא' ונפלינו וכו'. תמור כסף נמאס, תחת ישרא' שבחרבן ראשון דכתי' כסף נמאס קראו להם (ירמי' ו ל) קחת לך דור נשכח והיינו אותם שעלו מגלות בבל שהי' דור נשכח עד שנתיאשו מן הגאול'. קננו שנית, כנבואת ישעי' (יא יא) ביום ההוא יוסיף אדני שנית ידו לקנות שאר עמו. זכר וגו', תהלי' ע"ד ב'. תר, ל' חקור. שכל ידיו וכו', מבואר בבראשי' מ"ח י"ד. תרפק, ל' חבוק, וטעמו תרפק ותחבק אפרים שנמשל בשעשוע ילד וכו'.

דיך ניכט ענטגעגענגעטרעטען*), ניכט דען גאטטליכען שוואור אונד בונד געבראכט אין אנדענקען.

פֿאָן דאַ אַן בעשלאָססט דו, יעדע היידנישע געמיינדע צו פֿעראַבשייען אונד דיין וואָהלגעפֿאַללען אַן אונז צו האַבען — איין עוויגעס צייגניס צום אַנדענקען. שטאַטט איינער פֿעררופֿענען מינצע האַט דאס איינסט איינע אַלטע, פֿערגעססענע ווידער אויפֿגענאָממען; אָ, נימם אויך אונז ווידער אויף! זאַגע שאָן איזט עס פֿערגעססען, אונזער אַנדענקען! נאַכדעם פֿאַטער יעקב, דער ביעדערמאַן, נאַכגעדאַכט האַטטע, נאַך וועלכעם פֿאָן ביידען זיינען נאַכקאָממען זיין נאַמען גענאַננט ווערדען זאָללטע, לעגטע ער מיט בעדאַכט זיינע רעכטע אויף אפרים'ס הויפט. אָ, נימם אויך דאַס אַהן ליעבליך אויף, אפרים, דען אַנדערן קנאַבען, דען טהייערן זאָהן! נאַננטעסט דו איהן ניכט דיינען ערסטגעבאָרענען אונד טריעבסט עס נימער צום אַנדענקען? —

*) תהלים ק"ו כ"ג.

אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם וּפוֹקֵד כָּל־יְצוּרֵי קֶדֶם לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל־תַּעֲלֻמוֹת וַהֲמוֹן נִסְתָּרוֹת שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית: אֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ. וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: אַתָּה זוֹכֵר אֶת־כָּל־הַמִּפְעָל. וְגַם כָּל־הַיְצוּר לֹא נִכְחָד מִמֶּךָּ. הַכֹּל גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף כָּל־הַדּוֹרוֹת. כִּי תָבִיא חֹק זִכָּרוֹן לְהִפָּקֵד כָּל־רוּחַ וָנָפֶשׁ. לְהִזָּכֵר מַעֲשִׂים רַבִּים וַהֲמוֹן בְּרִיּוֹת לְאֵין תַּכְלִית. מֵרֵאשִׁית כָּזֹאת הוֹדָעְתָּ. וּמִלְּפָנִים אוֹתָהּ גִּלִּיתָ. זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן. כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: וְעַל הַמְּדִינוֹת בּוֹ יֵאָמֵר אֵיזוֹ לַחֶרֶב. וְאֵיזוֹ לַשָּׁלוֹם. אֵיזוֹ לָרָעָב. וְאֵיזוֹ לָשֹׂבַע. וּבְרִיּוֹת בּוֹ יִפָּקֵדוּ. לְהַזְכִּירָם לְחַיִּים וְלַמָּוֶת. מִי לֹא נִפְקַד כְּהַיּוֹם הַזֶּה. כִּי זֵכֶר כָּל הַיְצוּר לְפָנֶיךָ בָּא. מַעֲשֵׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ. וַעֲלִילוֹת מִצְעֲדֵי גָבֶר. מַחְשְׁבוֹת אָדָם וְתַחְבּוּלוֹתָיו וְיִצְרֵי מַעַלְלֵי אִישׁ. אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ. וּבֶן אָדָם יִתְאַמֶּץ־בָּךְ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לְעוֹלָם לֹא יִכָּשֵׁלוּ. וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל־הַחוֹסִים בָּךְ: כִּי

זֵכֶר כָּל־הַמַּעֲשִׂים לְפָנֶיךָ בָּא וְאַתָּה דוֹרֵשׁ
מַעֲשֵׂה כֻלָּם: וְגַם אֶת־נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ.
וַתִּפְקְדֵהוּ בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים בַּהֲבִיאֲךָ אֶת־
מֵי הַמַּבּוּל לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי רֹעַ
מַעַלְלֵיהֶם. עַל־כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל. וְצֶאֱצָאָיו כְּחוֹל
הַיָּם: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ
וְאֵת כָּל־הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ
הַמָּיִם: וְנֶאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־
יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב: וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי
יַעֲקוֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי
אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ
כָּתוּב לֵאמֹר זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ:
וְנֶאֱמַר טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ:
וְנֶאֱמַר וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו:
וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר הָלוֹךְ
וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ
זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ
לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: וְנֶאֱמַר

וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם: וְנֶאֱמַר הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים כִּי־מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְיָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם וּזְכָר־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ וְכָבַשׁ רַחֲמָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת־כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ· וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:

(בשיש ברית מילה פותחים ארון הקודש ומוסיפים זה.

זְכוֹר בְּרִית אַבְרָהָם וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְהָשֵׁב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:)

כִּי זוֹכֵר כָּל־הַנִּשְׁכָּחוֹת אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם וְאֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ. וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכּוֹר. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ זוֹכֵר הַבְּרִית:

ותוקעים תשר״ת.

תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:

הַיּוֹם הֲרַת עוֹלָם. הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט. כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים. אִם כְּבָנִים. אִם כַּעֲבָדִים. אִם כְּבָנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים. וְאִם כַּעֲבָדִים עֵינֵינוּ לְךָ תְלוּיוֹת. עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ וְתוֹצִיא כָאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ אָיוֹם קָדוֹשׁ:

אֲרֶשֶׁת שְׂפָתֵינוּ יֶעֱרַב לְפָנֶיךָ אֵל רָם וְנִשָּׂא. מֵבִין וּמַאֲזִין מַבִּיט וּמַקְשִׁיב לְקוֹל תְּקִיעָתֵנוּ וּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן סֵדֶר זִכְרוֹנוֹתֵינוּ:

ארשת. לקול תקיעתנו וכו׳, כתב הרב אבן הירחי ז״ל: „ומנהג צרפת לומר

היום. הייטע איסט דער געבורטסטאג דער וועלט, הייטע ווערדען פאָר געריכט געשטעללט אללע וועלטגעשעפפע; זיא ווערדען וויא קינדער אָדער וויא קנעכטע אנגעזעהען. זיעהסט דוא אונס אלס קינדער אן, זאָ ערבארמע דיך אונסער וויא זיך דער פאטער זיינער קינדער ערבארמט; זיעהסט דוא אונס אלס קנעכטע אן, דאן טראַכטען אונסערע אויגען האַררענד צו דיר, ביס דוא דיך אונסער ערבאַרמסט אונד אונסער רעכט אויספיהרסט וויא זאָננענליכט — אָ דוא היילגער, פורכטבאַרער!

ארשת. מעכטע דאס רעגען אונסערער ליפפען דיר אַנגענעהם זיין, אַללער־העכסטער אונד אַללערבאַרמענדער גאָטט! דוא מערקסט, האָרכסט, שויעסט אונד פערנימסט דיא טענע אונסערער תקיעה־בלאַזונג; זאָ נימם אויך מיט ערבאַרמען אונד וואָהלגעפאַללען אַן אונסער סדר זכרונות!

כשחל יו׳ לאשון בשבת אומרי׳ בשני אשא.

וייסד ע"פ א"ב כפול ברלשי הפרוזות.

אָנוּסָה לְעֶזְרָה· אֶמְצָא
נֶגְדִּי· אֵל קָרוֹב לִי· בְּעֵת
קָרְאִי בְקוֹל: אֲשֶׁר בַּעֲדַת
אֵל· בְּקִרְבִּי נִצָּב· וּפֹה
בְּמִקְדָּשׁ מְעַט· אֲצַפְצֵף לוֹ
בְּקוֹל: בְּקַרְנֵי דְרָשְׁנִי· שֶׂה
פְזוּרָה אָנִי· נִגְזַרְתִּי
וְנֶאֱלַמְתִּי· בְּלִי לְהָרִים קוֹל:
בֶּאֱמוֹר גּוֹזַי· נִדָּחָה הִיא·
שׁוֹמְרָה וְצִלָּהּ· לֹא יִשְׁאַג
בקול

אַן זָאנְטָאג זָאגט מאַן דיעזעז:

אֶשָּׂא דֵעִי בְּצֶדֶק· תֵּת
לְפוֹעֲלִי צֶדֶק· אֶשְׁאֲלָה
מִשְׁפְּטֵי צֶדֶק· קוֹל
לְהָרִים כַּשּׁוֹפָר: אֵין
קוֹרֵא בְצֶדֶק· רוֹדֵף
צֶדֶק צֶדֶק· אֶקְרָא
שִׁמְעָה צֶדֶק· בְּקוֹל
בָּלוּל בַּשּׁוֹפָר: בַּנְּתִי
בְּמַדָּעִי· לְמֵרָחוֹק
שְׁאֵרִית דֵּעִי· בְּטוּב
תרועה

הש"ץ אחר המלכיות אומר .... מאזין ומקשיב לקול תרועתנו ותקבל וכו׳, וכן לזכרונות וכן לשופרות". עכ"ל. וז"ל המהרי"ל במנהגיו: לקשר"ק הי׳ אומר לקול תרועתנו, דוודאי אית שם תרועה, הן שהיא שברים הן שהיא תרועה, אבל לקש"ק וקר"ק לקול תקיעתנו, דשמא האידך היא תרועה." עכ"ל. וכן נוהגין רוב בני אשכנז; לכן קשה על אותן הקהלות הנוהגין לתקוע קשר"ק בכל ג׳ הסדרים, כדעת ר"ת, ומ"מ בזכרונות ושופרות אומרים לקול תקיעתנו, כפי הנוסחא הנדפסת במחזוריהם — וזה תימה.

אנוסה. בעדת אל בקרבי נצב, דכתיב אלהים נצב בעדת אל (תהלי׳ פב א). ופה, בבה"כ שנקרא מקדש מעט כמו שנאמר ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם (יחזקאל יא טז). שה פזורה אני, ע"ש שה פזורה ישראל (ירמי׳ נ יז). באמור גוזי

אנוסה. איך אייל נאך הילפע אונד פינדע דיא אללמאכט איר נאהע, וועןן איך רופע מיט לויטער שטיממע. אין גאטטעסליכער געמיינע, אין מיינער מיטטע היער שטעהט זיא דא, אונד היער, אין דיעזען קליינען היילויגטהום, זאָלל פיר זיא גירגען מיינע שטיממע. אָ, זוכע אונד נימם מיך אויף, מיין גאָטט! איך בין איין פערחירטע לאמם, יעדער טעערט מיך, אונד איך מוס פערשטוממען, דאַרף ניכט ערהעבען מיינע שטיממע. וויינע טעערער שפרעכען: זיא אויזט יאַ פערשטאָסען, איהר הירט אונד

בְּקוֹל: גַּלְּתִּי שִׂיחַ בְּחֻקָּיו׃
וְחִכִּי עָרֵב׃ הִטָּה אֹזֶן וְשָׂח׃
הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ קוֹל:
גָּז וּבָרַח מִמֶּנִּי׃ כְּעֹפֶר עַל הָרֵי
בָתֶר׃ בְּבַקְּשׁוֹ דָּת וָאוֹת׃
בְּמִשְׁכְּנוֹתַי וְאֵין קוֹל: דִּלֵּג
מִבֶּתֶר לְבֶתֶר׃ הֲשִׁיבֵהוּ אֵלַי׃
אוּלַי יִשָּׂא פָנֶיךָ׃ עֵקֶב שָׁמְעֲךָ
בְּקוֹל: דְּרוֹשׁ טוֹבָה לָמוֹ׃
וראה

תְּרוּעָה בְּיָדְעֵי׃ בְּקוֹל
מַתַּן שׁוֹפָר: בּוֹ בְּהָרִיעִי׃
אַרְצֶה לְרוֹעִי׃ בְּאַמְּצוֹ
זְרוֹעִי׃ בְּקוֹל כֹּחַ שׁוֹפָר:
גַּשְׁתִּי בְּיוֹם דִּין׃
לְהִתְוַכֵּחַ בַּדִּין׃ גּוֹלֶה
עֵמֶק הַדִּין׃ בְּקוֹל
קְפָאוֹן שֶׁפֶר: גְּזֵרַת דָּת
ודין

נדחה היא וכו׳, שנא׳ כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה (שם ל יז). גלתי וכו׳, אז כששמחתי לשית בחקיו והיה חכי ערב בנעשה ונשמע, אז הטה אלי אוזן ואמר השמיעני את קולך כי קולך ערב (שיר ב יד) וכמו שאמרו בסוף שיר רבה בשעה שישראל קורין בתורה בחבורו׳, קולך השמיעני, ואם לא, ברח דודי, וזהו שסמך אחריו וברח מני וכו׳. גז, לשון העברה, כמו כי גז חיש ונעפה (תהלי׳ צ י). דת ואות, תורה ומצוות. במשכנותי, בבתי כנסיות ובתי מדרשות שלי. ואין קול, קול יעקב. דלג מבתר לבתר, ידענו כי מנהג ל׳ עברי לעשות שמות אחרים ממשפט שלם, רצוני מכלל הדבור המורכב מהספור ומהמסופר ממנו כמו קרא שמו מהר שלל חש בז (ישעי׳ ח ג) וכן כי לך יקרא חפצי בה (שם סב ד), וכן קרא שמה לא רוחמה, קרא שמו לא עמי (הושע א), ומענין זה דלג מבתר לבתר, והוא שם תואר לאברהם אבינו ע״ה שדלג מבתר לבתר בברית בין הבתרי׳ כדאי׳ במדרש; והפייטן אחרי אמרו שהקב״ה גז וברח מני מסב הדבור אל אברה׳ לאמר, אתה האיש, אשר דלג מבתר לבתר השיבהו אלי וכו׳, ורצונו, השב אלי דודי הקב״ה אשר ברח ממני אולי ישא פניך עקב שמעך בקולו כדכתי׳ עקב אשר

טירן לאָסט ניכט מעהר הערען זיינע שטיממע. דאָז זיינע לעהרע איך פֿריידיג בעטהאָטיגטע, דאַמאַלז: וואַר איין גויאעט זיס; ער נייגטע איר זיין אָהר אונד שפּראַך: „לאַס איך הערען דיינע שטיממע!" אַבער שנעלל פֿערשוואַנד ער ווידער וויא איין עופל איבער טיידעבערגע, דאַז ער רעכט אונד אָרדנונג אין מיינען וואָהנונגען זאַטע אונד ניכט האָרטע דערען שטיממע. אָ דו, וואַנדערער לוויטען דען נערשטיקקטען טהיילען*), ברינגע איהן איר ווידער! פֿיעללייכט פֿאָלגט ער דיר, וויל דו געהאָרכאַן וואַרסט זיינער שטיממע. זאַגע טוגענדען אונ׳,
ערוואָהנע

*) היער ווירד אַבראַהאַם אַבינו אַנגעשפּראָכען, אין בעציעהונג אויף דיא געשיכטע בברית בין הבתרים. זיעהע אין באור.

וּרְאֵה שֵׂה מוֹרִיָּה· אִלֵּם
פִּיהוּ יְהִי צֶדֶק· לְלֹא שָׁמְעָה
בְּקוֹל: הָסֵר מֵחָלָק· יָדַיִם
שְׂעִירוֹת· הוֹגֶה בְתַחֲנוּנִים·
כִּי לְךָ הַקּוֹל: הוֹשַׁע· אֲשֶׁר
לֹא תִשָּׁכַח עֵדוּת· וּמִפִּי
זַרְעוֹ· לֹא יָסוּף קוֹל: וְחוֹזַי
וּמְלִיצַי· הֵם בְּנֵי אִמִּי· וְאָז
נִחֲרוּ בִי· לְמַעַן אֶשְׁמַע קוֹל:
וְעַל מִשְׁמַרְתָּם· יַעֲמְדוּ
וְיִזְעָקוּ· וְגַל לָהֶם סוֹד· וְהוּא
יענם

וָדִין· אִם חִיַּבְתִּי בַּדִּין·
גְּרוֹנִי יַעֲכֵב מוֹרַע דִּין·
בְּקוֹל עִם שׁוֹפָר: דְּרוֹשׁ
וְהַעַל רְטִיָּה· לִפְנֵי
טְרִיָּה· דַּעַת לִטְרִיָּה·
קוֹל חֲבֵשׁ שׁוֹפָר: דָּחוּי
לִבְרוּיָה· בְּעַד נִבְרִיָּה·
דְּרוֹר לְכָל בְּרִיָּה· בְּקוֹל
הַעֲבָרַת שׁוֹפָר:
הַכְשַׁל בְּנַאֲפוּף·
בְּזָרַת גִּפּוּף· הֻצַּג בְּרִיב
צִפּוּף· בְּקוֹל חֶרְדַּת שׁוֹפָר: הֶעֱנַשׁ בְּאִפּוּף·
וְשָׁב הֱיוֹרַת חִפּוּף· הוֹעִילוּ לֵב כָּפוּף· בְּקוֹל
כְּפִיפַת שׁוֹפָר: וְאִם שׁוֹד יַעֲלְזוּ· וּבַדִּין יְלִיזוּ·

וצדק

שמע אברהם בקולי (בראשי' כו ב). אלם פיהו, כ"כ בכ"י ודפוס ישן וכן נכון וטעמו אלמות פיהו, שהי' בשעת העקידה כשה לא יפתח פיו, והוא עפ"ה אלם צדק תדברון (תהלי' נח ב). יהי צדק, יהי' נזכר לצדקה לישראל שלא שמעה בקול ה'. מחלק, מיעקב איש חלק. הוגה בתחנונים. יעקב מדבר בתחנונים, כמש"א ז"ל על הקול קול יעקב. כי לך הקול, קולו של יעקב לך הוא. וחוזי ומליצי הם בני אמי וכו', עפ"ה בני אמי נחרו בי (שיר א ו) ואמר שבני אמי הם הנביאי' שהתגרו בי להחזירני למוטב, דוגמת שאמרו בשיר רבה, בני אמי בני אומתי. ועל משמרתם וכו', הנביאים עמדו על משמרתם וזעקו לגלות

ערוואָהנע דעז אָפפֿערלאַממעז אויף מוריה (עקדת יצחק), דעססען דולדען זייא טוגענד פֿיר זיא (ישראל), דיא ניכט געהאָרכטע זיינער שטיממע. אויך, דאַס יענעז צייגניס ניכט אין פֿערגעסענהייט קאָממע, דאַס אויס מונדע זיינעס זאַמענס ניכט אויפֿהאָרע דעססען שטיממע. מיינע פּראָפֿעטען אונד פֿירשפּרעכער — זאָהנע מיינער נאַציאָן — דיעזע האַבען מיר אַנעמפּפֿאָהלען, צו געהאָרכען זיינער שטיממע. זיא שטאַנדען אויף איהרער וואַכע, טריעבען אויף ערעפֿפֿנונג גאָטטליכער געהיימניססע,

יַעֲנֵם בְּקוֹל: זֶה הָמַק מִמֶּנִּי· אֲסוֹבֵב וַאֲבַקְשֶׁנּוּ· בְּכָל מְקוֹם הוּא· אָנָה אֶשָּׂא קוֹל: זֵכֶר דּוֹדִי לְמַטָּה· אַדִּיר בַּמָּרוֹם· מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ· לְמַעְלָה קוֹרְאִים בְּקוֹל: חֲיָלֵי מַיִם· אֲשֶׁר בָּם שְׁבִילוֹ· דִּבְּרוּ תְּמוּנָה לֹא רָאִינוּ· זוּלָתִי קוֹל: חִפַּשְׂתִּי יְשִׁימוֹן הֲיֵשׁ· וְאָמְרוּ אַיִן· קֶדֶם תִּתּוֹ עֹז· בְּעַתְנֵי

בקול

וְצֶדֶק יָרוּץ לְאַחֲזוֹ· בְּקוֹל חֵיל שׁוֹפָר: וּכְמוֹ מְכַנִּים בְּזוֹ· וּמוֹצִיא בְזוֹ· וְכֵן מֶנּוּ יְגִיזוֹ· בְּקוֹל רוּחַ שׁוֹפָר: זֶה מִכָּל קוֹלוֹת· אֲשֶׁר בְּמַקְהֵלוֹת· וְקִיק לִקְהִלּוֹת· קוֹל תְּקַע שֹׁפָר: וּמִמֵּי עֲקַלְקַלּוֹת· מְחֻיְּבֵי סְקִילוֹת· וָעוּ בְּגִדּוּעַ מַקְלוֹת· בְּקוֹל שֶׁמַע שׁוֹפָר: חַי מִכָּל

שָׁנָה· יוֹם זֶה שְׁנָה· חָקוּק לְשׁוֹשַׁנָּה· לְקוֹל חֵרוּת שׁוֹפָר: חִכָּתוֹ מִשְׁנָה· שְׁנִיָּה מֵרִאשׁוֹנָה· חֵטְא כָּל הַשָּׁנָה· דּוֹחוֹת בְּקוֹל שׁוֹפָר: טֶבַע

ברכות

להם סוד הקץ והוא יענם, כענין שאמר חבקוק על משמרתי אעמדה .... ויענני ה' ויאמר וגו'. זה, זה אלי. חמק, הלך, כמו ודודי חמק עבר (שיר ה ו). חילי מים וכו', עש"ה בים דרכך ושבילך במים רבים (תהלי' עז כ). ישימון, מדבר. קדם תתו עוז, מלפנים בתתו עז לעמו בעתני והחרידני בקול, כדכתיב קול ה' יחיל מדבר (כט ח),

---

אונד ער ליעס זיך פערנעהמען איינע שטיממע. אבער יעטצט איזט ער גאנץ פאָן מיר געוויכען; זאָל איך וואנדערן, זאָל איך זאגען? ער איזט אללענטהאלבען! — וואָהין זאָל איך זיא שיקקען, מיינע שטיממע? ווירד מיינע געליעבטען היער אונטען ערוואָהנט, דאָ הייסט עס: „דער אללמעכטיגע איזט אין דען היממעלן דראָבען!" אונד: „פאָן איהם איזט דיא גאנצע ערדע זיינער מאיעסטעט!" רופען דיא אנדערן מיט פערנעהמליכער שטיממע. אויך דיא אנדערע אין דען געוועססערן, וואָרויף ער זיינען וועג געבאהנט, שפראכען: וויר האבען קיינע געשטאלט וואהרגענאָממען, זאָנדערן איינע שטיממע. איך ערקונדיגע אין דער וויסטע אונד פראגע: „איזט ער היער?" ניין, אנטוואָרטעט זיא; איינזט, אלס ער זיינע לעהרע

בְּקוֹל: טָהוֹר דִּלֵּג. הָרִים
וְעָבַר. וּמִמְּעוֹן הַר מוֹר.
אָז נָתַן קוֹל: טִמֵּאתִי יְדִידוּת
שִׁכְנוֹ וְעָלָה. לְיוֹם כֶּסֶא יָבֹא.
בְּאָזְנַי קוֹל: יָקַרְתִּי בְּעֵינָיו.
וְנִגְלָה לִי בַשְּׁבִי. עִמּוֹ אָנֹכִי.
אָז הִבְטִיחַנִי בְּקוֹל: יָרַד
לְשִׁנְעָר. וְשָׂם כֵּס בְּעֵילָם.
הִשְׁמִיעַ כַּאֲרִי. וּכְנָחָשׁ קוֹל:
כלה

בְּרִבּוּרוֹת תֶּשַׁע. מוּל
שׁוֹפָרוֹת תֶּשַׁע. טָהוֹר
מֵהֶם יֶשַׁע. בְּקוֹל דַּת
שׁוֹפָר: טֶנֶף צְחוֹנֵי
רֶשַׁע. בְּשׁוּבָם מִפֶּשַׁע.
טְרִיָּתָם תְּשַׁעֲשַׁע.
בְּקוֹל שֶׁוַע שׁוֹפָר: יִיטַב
מִשּׁוֹר פָּר. וּמֵאַיִל
הַמְשֻׁפָּר. יוֹם הַמְכֻפָּר.

לְקוֹל חִדּוּשׁ שׁוֹפָר: יֶקֶשׁ יוֹפָר. וְשׂוֹטֵן יֻחְפָּר.

ישר

והיינו בשעת מתן תורה. טהור, הקב"ה. הר מור, יתכן שירמוז להר סיני ועי"ז שאמרו ז"ל אלך לי אל הר המור (שיר ד ו) הר שירדה עליו הוראה לישראל; או שירמוז להר ציון והמעון שלו היינו בית המקדש וכדאי' בתנחומא ריש פרשת וירא, אלך לי אל הר המור זו בה"מ שהיו מקריבין בו מור, וזהו שסמך אליו טמאתי ידידות שכנו וכו', והוא בית המקדש כדכתי' מה ידידות משכנותיך (תהלי' פד ב). ועלה, לכן עלה ונסתלק מעלי, אבל ליו' כסא והיינו לזמן המועד הקבוע יחזור ויבוא באזני קול המבשר משמיע ישוע'. ליו' כסא יבוא, עפ"ה ליום הכסא יבוא ביתו (משלי ז כ). יקרתי בעיניו, הייתי יקר ונכבד בעיניו ונגלה לי בשבי בכל מקום כמו שהבטיחני אז בקול כאמר עמו אנכי בצרה (תהלי' צא טו) וכמש"א ז"ל במס' מגיל' דף כ"ט א' בא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכ"מ שגלו שכינה עמהם, גלו למצרים שכינה עמהם שנא' .... גלו לעילם שכינה עמהם שנאמר ושמתי כסאי בעילם (ירמי' מט לח), גלו לבבל שכינה עמהם שנא' וכו', וכנגד זה ייסד ירד לשנער ושם כס בעילם וכו', ושנער היינו בבל, והמראה דניאל הוא כדמות לארי'.

פערקינדיגטע, ערשיטטערטע איך מיינע שטיממע. דאָרט ווילטע דער הייליגע איבער בערגע הין, וואָלטע איינע וואָהנונג אויף דעם בערגע מור אונד נאַהרטע מיר זיינע שטיממע. אַללײן איך האַבע זיא ענטווייהט, זיינע געליעבטע וואָהנונג, אונד דאַ פערשוואַנד ער; אַבער „ער ווירד ווידער קאָממען אויף דען בעשטיממטען טאַג!" ערשאַללט אין מיינע אָהרען מיינע שטיממע. יאַ, ווירדיג וואַר איך איהם; געלאַבט אין מיינער געפאַנגענשאַפט פערליעס ער איך ניכט. „איך וויל בייא דיר זיין!" זאָ ריעף מיר דאַמאַהלס מיינע שטיממע. דאָרט פאָלגטע ער מיר נאַך דעם לאַנדע שנער הינאַב אונד שלוג זיינען טהראָן אין דעם ענטפערנטען עילם אויף; וויא האַבען איך וויא איין לעווע אַנגעברילט אונד גלייך איינער שלאַנגע אויזגעלאַססען

כָּלָה מְגִי דוֹב. כְּהִתְרַפָּה
מִמְּלֶאכֶת. חַק בַּמִּכְתָּב.
וַיַּעֲבֶר קוֹל: כָּבַשׁ לִי אַרְבָּעָה
רָאשֵׁי נָמֵר. וְגַם אֲנִי
בְּהוֹדָיוֹת סֶלָה. אַשְׁמִיעַ לוֹ
קוֹל: לְחַיַּת קָנֶה. אָז מְבַּר
אֶרֶץ. מִי לִי בַשָּׁמַיִם. אָז
הֲרִימָה קוֹל: לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי.
מִשִּׁנֵּי בַרְזֶל שַׁוְּעָתִי. וּמֵרֶגֶל
עבטיט

יֹשֶׁר לֵב יְשַׁפֵּר. בְּקוֹל
שִׁפּוּר שׁוֹפָר: בְּעֵת הֵם
תּוֹקְעִים. גֵּיא מַבְקִיעִים.
פְּרָקִים מַשְׁקִיעִים.
בְּקוֹל שְׁאוֹן שׁוֹפָר: כָּל
הֲמוֹן מְרֵעִים. בְּחִיל
מִתְרוֹעֲעִים. כַּאֲשֶׁר
הֵם מַתְרִיעִים. קוֹל
יָרִיעַ בַּשּׁוֹפָר: לְקוֹלוֹ

בְּיִקְשַׁב. יִבָּעֵת כָּל מוֹשָׁב. לְאֻמִּים בְּסַעַר
יִנָּשֵׁב. בְּקוֹל מְעַרֶרֶת שׁוֹפָר: לְיוֹדְעָיו יוֹשֵׁב

לאות

ועילם היינו מדי המבונה בנחש וזהו השמיע כארי וכנחש קול, ומלאכו הרמת קול כנחש, שנאמר קולה כנחש ילך (ירמי' מו כב). וכל הענין הזה מבואר היטב בויקרא רבה פ' י"ג סוף פ' שמיני עיין עליו. דוב, רומז למלכות פרס בדניאל ז' ה'. ע"ש פירש"י. כְּהִתְרַפָּה ממלאכת, הפ' בקמץ בב' כ"י וכן נכון כדין התפעל עבר, וטעמו כשנתרפה מלאכת הבית אשר כבר נחקק במכתב והעברת קול, כי בשנת אחת לכורש מלך פרס העיר ה' את רוחו ויעבר קול בכל מלכותו וגם במכתב לשוב לבנות הבית כמבואר בריש ס' עזרא ואח"כ נתרפו ממלאכת' כבתוב שם סי' ד' פסוק ד' והקב"ה כלה והפר עצתם והקי' דריוש ובימיו כלו מלאכת הבית כבתו' סי' ו'. חַק, כ"כ בב' כ"י וכ"כ במשפט פעלי הכפל. ארבעה ראשי נמר, רומז למלכות יון שנמשל לנמר בן ארבעה ראשים כבתוב בדניאל ז' ו'. וע"ש פירש"י. לחית קנה וכו', רומז לאדו' רביעית שראה דניאל ונאמר עליה ופום ממלל רברבן ומלין לצד עלאה ימלל וכו', וכתיב גער חית קנה (תהלי' סח לא). משני ברזל, ע"ש ושנין די פרזל לה (דניאל ז ז). ומרגל עבטיט, ע"ש ושארה ברגלה

איהרע ליטענרע שטימע. ער האט איך פאן דעם בעזען בעפרייט*), ער־
רעטטעט פאן דעם פיערקעפפיגען פארדער*); דאפיר ווערדע איך איהנען עוויג
דאנקען מיט לויטער שטימע. דאן איבערגאב ער דאז רייך יענען געליבטע איהן
טיפע; עז שאללטע איבערמיטהיג גען היממעל אונד ערהאב ווידער איהר וויינע
שטיממע. נון גאטט מיינעז הייל: ריעף איך דא: „אָ, רעטטע מיך אויז דער גע־
וואלט דעז עהערנקלויגען! בעפרייע מיך: דענן וואַ־ער איך, וואָרין דעטען פוס
איך

*) זיעהע היעריבער דניאל קאפיטעל 7.

עַבְטִיט׃ הִצְרַחְתִּי בְּקוֹל׃
מִדַּת קִצִּי׃ לֹא הוֹדִיעַנִי׃
מָתַי בְּאַרְצִי׃ תּוֹר יַשְׁמִיעַ
קוֹל׃ מְיוֹדְעֵי סֵפֶר׃ הָתֵם
קִצִּי׃ לְכָל דַּעַת צוֹפַי׃ עֵת
יִשְׂאוּ קוֹל׃ נָא הַבֵּט וּרְאֵה׃
עָנְיִי וּמְרוּדַי׃ אֵין לִי מַכִּיר׃
לְמִי אֶשָּׂא קוֹל׃ נֶצַח אֲקַוֶּה׃
כִּי לֹא יִפֹּל דָּבָר׃ מִמַּקְשִׁיבַי׃
דְּמָמָה וָקוֹל׃ שׂוֹשׂ יָשִׂישׂ׃
לבי

לְאוֹת טוֹב יִתְחַשֵּׁב׃
לְעֵת יִתְיַשֵּׁב׃ בְּקוֹל
טַעַם שׁוֹפָר׃ מוּאָסָיו
לְהַבְקִיעַ׃ בּוֹגְדָיו
לְקַעֲקֵעַ׃ מוֹרְדָיו
לְהַשְׁקִיעַ׃ בְּקוֹל
חִזּוּק שׁוֹפָר׃ מַאֲרִיךְ
בְּהִתָּקֵעַ׃ מְקַצֵּר
בְּהִבָּקֵעַ׃ מֵרִיעַ וְתוֹקֵעַ׃
בְּקוֹל שָׁלוֹשׁ שׁוֹפָר׃

נוֹתֵן אֵימוֹת׃ מְחַפִּיז אֻמּוֹת׃ נוֹסוּ נוֹאֲמוֹת׃
מִקּוֹל בּוֹךְ שׁוֹפָר׃ נוֹתֵץ חוֹמוֹת׃ מַשְׁבִּית
מִלְחָמוֹת׃ נוֹהֵם כַּהֲמוֹת׃ קוֹל שַׁאַג
שׁוֹפָר׃ סוֹדוֹ בְּגִלָּה׃ בְּסִין לְסֻגָּלָה׃ סִיֵּם
מגלה

רפסה (שס). נאדלי וכו', עמ"ה וקול התור נשמע בארצנו (שיר ב יב) והיינו קול גאולה. מיודעי ספר אתם קצי וכו', כמו שאמ' דניאל (יב ח) ואני שמעתי ולא אבין; ואומרה אדני מה אחרית אלה? ויאמר לך דניאל כי סתומי' וחתומי' הדברי' עד עת קץ. לכל דעת צופי, שלא ידעו הצופי' העת אשר ישאו קול, והוא עמ"ה קול צופיך נשאו (ישעי' נב ח). כי לא

איך געטרעטען!" זאָ טריט איך מיט יאַממערנדער שטימע. לאַס איך דאָך דאַז ענדע מיינער לײדען וויסען! וואַן מאַג זיא וואָהל איין מיינעם לאַנדע ערשאַללען, דיא פֿריהייטס־שטיממע? מיינע שריפֿטגעלעהרטען וויסטען עס ניכט, מיינען זעהערן איזט זיא אונבעקאַננט, דיא צייט, איין וועלכער זיא ערהעבען ווערדען איהרע פֿראָהע שטיממע. אָ, זיעה דאָך מיין לײדען אונד מיינע קוואַל! איך קעננע ניעמאַנד זאָנסט, צו דעם איך ערהעבען קאָננטע מיינע קלאַגעשטיממע. עוויג וויל איך צו דיר האַררען; געוויס, עס בלייבט קיין וואָרט צוריק פֿאָן אַללען דיינען פֿערהייסונגען דורך דיא פֿערנעהמער דיינער שטיממע (דיא פּראָפֿעטען)! ויא ווירד זיך דאַן איין

לִבִּי בְּקִרְבִּי· בְּשָׁמְעִי דוֹדִי דוֹפֵק· עַל פְּתָחַי קוֹל׃

סֶלָה יְשִׂימֵנִי· כְּחוֹתָם עַל לֵב· כְּאָז תַּחַת הַתַּפּוּחַ· עוֹרְרַנִי בְּקוֹל׃

עִלִּיתַנִי אֵל· עַל כָּל בָּנוֹת· כִּי בַּעֲבוּרִי· בְּחוֹרֵב תַּתָּה קוֹל׃ עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד נִתְעַלֵּיתָ· נֶצַח תִּתְעַלֶּה· בִּתְרוּעַת קוֹל׃

פָּעָה מִמִּדְבָּר· צִפּוֹר

ממצרים

מְגֻלָּה· בְּקוֹל הַלּוֹךְ שׁוֹפָר׃ סוֹד יוֹם גְּאֻלָּה· בְּחָסְפּוֹ לִדְגוּלָה· שָׂשׂוֹן וְגִילָה· קוֹל יַשְׁמִיעַ שׁוֹפָר׃ עָשׂוֹר דוֹחֶה· עֹנֶג מַדְחֶה· עֲבֵרוֹת מַמְחֶה· בְּקוֹל צָרַח שׁוֹפָר׃ עֲוֹנוֹת מוֹחֶה· עֲבֵדוּת מְאַחֶה· עֲבוֹדוֹת מַנְחֶה· קוֹל חָצוֹר שׁוֹפָר׃ פִּגֵּר

וְהִסְעִיר· מַמְלְכוּת שָׂעִיר· פִּשְׁעָה תָּעִיר· בְּקוֹל קוֹלוֹת שׁוֹפָר׃ פִּתְחֵי הָעִיר· תַּשְׁקִיעַ

ותבעיר

יפול דבר, מכל מה שהתנבאו הנביאים המקשיבים דממה וקול. דודי דופק וכו׳, עפ״ה קול דודי דופק (שיר ה ב). סלה ישימני וכו׳, ע״ש שימני כחותם על לבך (שיר ח ו). כאז תחת וכו׳, כמו שעוררני אז בקול תחת התפוח כדכתי׳ תחת התפוח עוררתיך (ח ה) והיינו תחת הר סיני כמבואר גם בפי׳ רש״י ובתרגו׳. בנות, תאר לאומו׳. כי בעבורי בחורב וכו׳, רומז לקבלת התורה. פעה, ל׳ צעקה מן כיולדה אפעה (ישעי׳ מב יד), ושעורו כצפור שעלה ממצרים פעה ממדבר ויונה השמיעה קול מאשור, והוא עפ״ה

אערן פֿרייען, ווען איך אַן איינע טהירע פּאָכֿען הערען אונד פֿערנעהמען ווערדע איינעם געליעבטען שטיממע! ער ווירד איך דאַן אויף עוויג ווי איין זיעגעל זייכען הערצען אויפֿדריקקען אונד ווי איינסט אונטער דעם אפּפעלבוים אויפֿוועקטען דורך זיינע ליעבליכע שטיממע. דא האָסט איך, מיין גאָטט, איבער אַלע נאַציאָנען ערהאָבען — דען אום מיינעט וועגען האָסט דא אויף דעם בערג האָרעב האָרען לאַסען דיינע גאָטטליכע שטיממע. איבער אַלע גאָטטערוועזען ביזט דו האָכערהאָבען, אונד עוויג ווירסט דו דיך פֿערהערליכען דורך דיא שטיממע דעס שופר׳ס. אויז דער וויסטע צוויטטערטע צו דיר דער פֿאָגעל (ישראל), דען דא אויס מצרים

מִמִּצְרַיִם · וְיוֹנָה הִשְׁמִיעָה · מֵאַשּׁוּר קוֹל: פְּקוֹד צִפּוֹר בַּיִת · דְּרוֹשׁ יוֹנַת אֵלֶם · תִּתְקַע לָמוֹ בַּשּׁוֹפָר · וְשָׁרֹק לָמוֹ בְּקוֹל:

צַר חֻקִּים מֶנִּי · לְבַל יָעוּפוּ · כַּנֶּשֶׁר · לְבַל יִכָּנְפוּ · מַשְׁמִיעֵי קוֹל: צְרוּפָה אֲלַמֵּד · וְעֵינַי לְמוֹרַי · כְּאָז צִיר מְדַבֵּר · וְאֵל מְשִׁיבוֹ בְּקוֹל:

וְרֶתֶת בְּעִיר · פַּחַד רַב וְצָעִיר · מִקּוֹל הֶמְיַת שׁוֹפָר: צִיּוֹן רֶמֶז אוֹת · שׁוֹפָרוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת · צְוָחָה בְּמִדְיָן רָאוֹת · בְּקוֹל שִׁתּוּף שׁוֹפָר: צִפְצְפוּ צְבָאוֹת · כְּשָׁרוֹ פְּלָאוֹת · צוּר בְּעֵשׁ נִפְלָאוֹת · בְּקוֹל עָרֵב שׁוֹפָר: קוֹל חֲלוּשָׁה ·

קרב

בְּאַרְקָא חֲלָשָׁה · קוֹלוֹת מַתַּן שְׁלשָׁה · קוֹלוֹת כנתנו·

יחרדו כצפור ממצרים וכיונה מארץ אשור (הושע יא יא), ואמרו עליו בשיר רבה בפסוק הנך יפה רעיתי, יחרדו כצפור ממצרים זה דור המדבר וכיונה מארץ אשור אלו עשרת השבטים וכו'. צפור בית, תאר לישראל, עפ"ה גם צפור מצאה בית (תהלים פד). יונת אלם, גם זה תאר לישראל, כדכתיב על יונת אלם רחקים (תהלי' נו א) ודרשוהו על כנסת ישראל בגלות שהיא כיונה אלמה. ושרוק למו, ל' אשרקה להם ואקבצם (זכרי' י ח) ועניינו הנעת השפתי' בקול. צר חוקים וכו', שצורו צור חוקי', לבל יעופו מני כנשר. צור, ל' קשירה, כמו צור תעודה חתום תורה בלמודי (ישעי' ח יו) ע"ש פירש"י, ולכן הגירסא הנכונה צר חוקים וכ"ה בדפוס ישן פראג שע"ג. וטעם המאמר קשור וחתום חקיך על לוח לבי שלא ישורו ממני. לבל יכנפו, לבל יסתרו, והוא עפ"ה ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך (ישעיה ל כ) ע"ש פירש"י. משמיעי קול, היינו המורים. צרופ', היינו התור'. ועיני למורי,

בעפֿרייט, אונד דיא טויבע (ישראל) ליעס אויז אשור האֶרען איהרע שטיממע. אָ, געדענקע דיינעז אויפֿזאָגען (ישראל), ניט דיך דיינער געדולדיגען טויבע אַן! לאַס דאַז שופר ערשאַללען אונד פֿייפֿע זיא צוזאַממען מיט דיינער מאַכטיגען שטיממע! בעגרינדע דיינע געזעטצע אין מיינעם הערצען, דאַס זיא ניכט דאַהינשווינדען, אונד ניכט פֿאָן מיר ווייכען דיא וואָרטע, דיא איך פֿערנאָהמען פֿאָן דיינע געטטליכע שטיממע. דיינע גערייניגטע לעהרע וויל איך לערנען, אונד מיינע אויגען אויף מיינע לעהרער העפֿטען, וויא דאַמאַלז, אַלז דיין באָטע (משה) דיא רעדע היעלט אונד איהם אַנטוואָרטעטע דיינער מאַכטפֿאָללען שטיממע.

קָרַב קֵץ · בָּא עֵת מִשְׁפָּט · קָם מֵלִיץ יֹשֶׁר · לְהִתְחַנֵּן בְּקוֹל: קִדֵּשׁ חֹדֶשׁ · וְהוּכַן מוֹעֵד · וְאֶתְקַע בַּשּׁוֹפָר · וְיַעֲנֶה לִי בְקוֹל:

רֶגֶשׁ מִקֶּבֶר · צְוָחָה מִסֶּלַע · בְּעֵת יְבֵשֵׁי עֶצֶם · מֵעָפָר קוֹל: רְאוּ נֵס בֶּהָרִים · וְקוֹל שׁוֹפָר בָּאָרֶץ · לְהַשְׁמִיעַ רֶנֶן · מִדְּמוּמֵי קוֹל:

שֶׁגֶג לֵב הוּתַל · עוֹד כָּל יַטְּנוּ · בְּלִי לְהַכְבִּיד אֹזֶן ·

משמוע

כְּנִתְּנוּ בַּשּׁוֹפָר: קֶרֶן מְשֻׁלָּשָׁה · הַיּוֹם לִזְכֹּר אֲשַׁלְּשָׁה · קְרוֹא עוֹד שְׁלשָׁה · בְּקוֹל עָתוּד שׁוֹפָר: רָחַשְׁתִּי לַעֲלִיּוֹת · וְעֵינַי תְּלוּיוֹת · רְאוֹת כִּנּוּס גָּלֻיּוֹת · בְּקוֹל גָּדֹל שׁוֹפָר: רְבִיעִית הַוּוֹת · לִיקוֹד לַהֲוֹות · רֶשֶׁף שַׁלְהֲבִיּוֹת · בְּקוֹל לַהַב שׁוֹפָר: שְׁנָה תְּעוֹרֵר ·

לשלם

כנגד והיו עיניך רואות את מוריך וע"ד שאמרו במס' עירובין דף י"ג ב' אמר רבי דמחדדנא מחבראי וכו'. כאז, בשעת מתן תורה. ציר, משה. קודש, כשקדשו ב"ד את החודש והוכן המועד, ולכן אתקע בשופר וכו', ועיין בשוחר טוב מזמור פ"א. רגש מקבר וכו', יעלה רגש מקבר וצוחה מסלע בעת שיתנו יבשי עצם קול מעפר, והיינו בעת התחי' כדכתיב ירונו יושבי סלע מראש הרי' יצוחו (ישעי' מב יא), והאי קרא בתחיית המתים כתיב, כדאי' ברכות דף רכ"ח ג'. להשמיע רנן, כנגד ירונו יושבי סלע. מדמומי קול, אחר שמתים, וכתיב כל יושבי תבל ושוכני ארץ וכו' (ישעי' יח ג) ושוכני ארץ היינו שוכני קבר. שגג לב הותל עוד וכו', שעמו לב נתעה עוד כל יעה לאיש

דיא צייט דעס געריכטעס איזט נון געקאָממען; דער פֿירשפּרעכער (חזן) שטעהט דאַ אונד בעטעט דיך אַן מיט פֿלעהענדער שטיממע. — דער נייאע מאָנד איזט בעשטיממט, דער פֿייערטאַג פֿעסטגעזעטצט; נון וויל איך שופר בלאַזען, דאַס זיא מיר אַנטוואָרטע, זיינע גאָטטליכע שטיממע. — וועק איין געטאָזע אויז דען גראָבערן, וועק איין יובעל ווירר אויז דען גריפֿטען אויפֿשטייגען, ווען דיא אויזגעדאָררטען געריפּפּע אויז דער ערדע ווערדען הערען לאַססען איינע שטיממע. טויט, דאָרט ווירד איינע פֿאַהנע אויפֿגעשטעקקט זיין אויף דען געבירגע, דעס שופר'ס שטיממע ווירד אָמאַכטיג דורך דיא ערדע שאַללען; דאַן ווערדען זיא מונטער ווערדען, דיא לאַנג פֿערשטוממטען, אונד הערען לאַססען איינע פֿריידענ שטיממע. דאַן ווירד זיא קיין געטייטעטעס הערץ מעהר אירע פֿיהרען; זיא ווערדען

מִשְׁמוּעַ קוֹל: שׁוֹבַב לִי
בְּקֶדֶם· דַּת מוֹרָשָׁה· אֲשֶׁר
בָּהּ עִלַּפְתָּנִי· בְּלַפִּידִים
וָקוֹל:

תְּבוּנָה הֵפִיק· אִישׁ נְבוֹן
דָּבָר· וְחַק נֹעַם זְמִירוֹת·
בִּנְעִימוֹת קוֹל: תְּהִלָּה
יִתְּנוּ· אָז לַכֹּל הִשְׁמִיעַ· לָאֵל
מוֹשֵׁל בַּכֹּל· יַמְתִּיקוּ בְקוֹל:

ח׳ תַּחַת בְּנֵי צִיּוֹן· בְּנֵי יָוָן שָׁחוּ·
הִבְרַקְתָּ חִצִּים· וַתְּהַמֵּם
בְּקוֹל: תַּרְעֵם לְבוֹזַי·
תִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר· בְּסַעֲרוֹת
תֵּימָן· אָז יֵלֵךְ קוֹל:

לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְצוֹרֵר·
שְׁאוֹנוֹ תְּפוֹרֵר· בְּקוֹל
גְּבוּרוֹת שׁוֹפָר: שׁוֹשָׁן
תְּדָרֵר· גְּאֻלָּה תְּבָרֵר·
שׁוֹכְנִים תְּעוֹרֵר· בְּקוֹל
הֶעָרַת שׁוֹפָר: תְּיַשֵּׁר
מֵחֶרְמוֹן· לְרוֹעֵעַ
אַרְמוֹן· תַּשְׁלֵג
בְּצַלְמוֹן· בְּקוֹל הֲמוֹן
שׁוֹפָר: חזן תְּצַעֵר
כְּבִישִׁימוֹן· בְּמַתַּן
אָמוֹן· תַּשְׁמִיעַ בְּאַרְמוֹן·
קוֹל קוֹרֵא בַּשּׁוֹפָר:

לתעה, ולא יכביד עוד אוזן וכו׳, כי יתבטל היצר הרע לעתיד כמ״ש ז״ל על ואת הצפוני ארחיק, (יואל ב כ). לב הותל, לב נתעה, כמו לב הותל הטהו (ישעי׳ מד כ). עלפתני, הדרכתני, כמ״ש רז״ל על וירא העם וינעו שחזרו לאחוריהם י״ב מיל. הפיק, הוציא. נבון דבר, אמר לדוד ככתוב עליו איש מלחמות ונבון דבר (ש״א טז יח). תחת בני ציון וכו׳, עפ״ה ועוררתי בניך .... וה׳ עליהם יראה וגו׳ (זכריה ט יד).

כיוועראעהר פערטשאָקקט זיין, לו געהאָרכען דער גאָטטליכען שטיממע. ער׳ מונטרע מיך ווידער, ווימ דאַמאַלו בייא דער איבערליעפערונג דיינעו געזעטלעו, ואָבייא דוח מיך ערשיטטערטעזט מיט פֿייערפֿלאַממען מונד דאָננערשטיממען. פֿערניכפֿטיגע לעהרען האַט יענער וואָהלבערעדטע מאַן (דוד) הערפֿאָרגע׳ בראַכט; ער האַט פֿאָרטרעפֿפֿליכע ליעדער געשריעבען מונד געזונגען מיט ליעב׳ ליכער שטיממע; ער לייגטע, דאַס עז איינו יערען פֿפֿליכט זייח, דעם וועלטרעגיערען לו דאַנקען מונד לו זינגען מיט אַנגענעהמער שטיממע. איינט האַט דוח דען זאָהנען יואָ׳ג ציון׳: זאָהנע מונטערווירפֿיג געמאַכט; דוח טאָסטעזט געגען זיח פֿפֿייוע אַב מונר בעשייכטעזט זיח דורך דאָננער׳ שטיממען. נאָך ווירזט דוח מויך זיינע קוואָלער הערהאַבראָננע׳, ווירזט דאָ׳ שופר בלאָזען, דאַז אין מיטטאָגיגען שטירמען ערטאָלען ווירד רעסען שטיממע.

אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדֶךָ עַל עַם קָדְשֶׁךָ לְדַבֵּר עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּם קוֹלֶךָ וְנִגְלֵיתָ עֲלֵיהֶם בְּעַרְפַלֵּי טֹהַר גַּם (כָּל) הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָל מִפָּנֶיךָ וּבְרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית חָרְדוּ מִמֶּךָּ בְּהִגָּלוֹתְךָ מַלְכֵּנוּ עַל־הַר סִינַי לְלַמֵּד לְעַמְּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת וַתַּשְׁמִיעֵם אֶת־הוֹד קוֹלֶךָ וְדַבְּרוֹת קָדְשְׁךָ מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ וּבְקוֹל שׁוֹפָר עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה: וְנֶאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: וְנֶאֱמַר וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר: וְנֶאֱמַר בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ: וְנֶאֱמַר תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: וְנֶאֱמַר הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא־נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ: וְנֶאֱמַר וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ

בִּירוּשָׁלָיִם: וְנֶאֱמַר וַיְיָ עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יֱהוִֹה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן: יְיָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם: כֵּן תָּגֵן עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלוֹמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כִּמְצֻוָּה (נ״א כְּמִצְוָה) עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר וּמַאֲזִין תְּרוּעָה וְאֵין דּוֹמֶה לָךְ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: ותוקעין.

תקיעה: שברים: תרועה: תקיעה:

הַיּוֹם הֲרַת עוֹלָם. הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמִּשְׁפָּט. כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים. אִם כְּבָנִים. אִם כַּעֲבָדִים. אִם כְּבָנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים. וְאִם כַּעֲבָדִים עֵינֵינוּ לְךָ תְלוּיוֹת. עַד שֶׁתְּחָנֵּנוּ וְתוֹצִיא כָאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ אָיוֹם קָדוֹשׁ:

אֲרֶשֶׁת שְׂפָתֵינוּ יֶעֱרַב לְפָנֶיךָ אֵל רָם וְנִשָּׂא. מֵבִין וּמַאֲזִין מַבִּיט וּמַקְשִׁיב לְקוֹל תְּרוּעָתֵנוּ וּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן סֵדֶר שׁוֹפְרוֹתֵינוּ:

רצה, סדר דוכן תנ״ו שטעהט מאן אנדרע זייטע פון מחזור.
נאך דוכען פאנגט מאן ווידער היער אן.

וְנֶאֱמַר כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: לְחַיִּים טוֹבִים תִּכְתְּבֵנוּ: אֱלֹהִים חַיִּים כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים: כַּכָּתוּב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

פותחים הארון.

הַיּוֹם תְּאַמְּצֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תְּבָרְכֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תְּגַדְּלֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תִּדְרְשֵׁנוּ לְטוֹבָה: אמן

וי״מ מוסיפים: היום תכתבנו לחיים טובים: אמן

הַיּוֹם תִּשְׁמַע שַׁוְעָתֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תְּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ: אמן

הַיּוֹם תִּתְמְכֵנוּ בִּימִין צִדְקֶךָ: אמן

סוגרים הארון.

כְּהַיּוֹם הַזֶּה תְּבִיאֵנוּ שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים בְּבִנְיַן שָׁלֵם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי. עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי

והביאותים וגו׳ ישעיה כ״ו ז׳. ויצונו ה׳ — — ולדקה וגו׳ דברים ו׳ כ״ד.

חייטע ואָכטעזט דוח חונז קרעפֿט פֿערלייחצן, אמן.
חייטע ואָכטעזט דוח חונז זעגנען. אמן.
חייטע ואָכטעזט דוח חונז עמפּאָרהעבען. אמן.
חייטע ואָכטעזט דוח חונז מיט גליקק בעזוכען. אמן.
חייטע ואָכטעזט דוח חונזער פֿלעהען חַנהערען. אמן.
חייטע ואָכטעזט דוח מיט ערבחַרמען חונד וואָחלגעפֿחַללען
חונזער געבעט פֿערנעהמען. אמן.
חייטע ואָכטע חונז דיח רעכטע דיינער גערעכטיגקייט חונטערשטיטצען. אמן.
חַן חייטיגען טחַגע ווירזט דוח חונז פֿריידיג חונד פֿרעחליך היניינפֿיהרען חין דען טעמפעל צלס, וויח כיעדערגעשריעבען חיזט דורך דיינען פּראָפֿעטען (ישעי׳ כ״ו ז׳): „חיך ווערדע זיח חינלייטען כחַך מיינעם היילינען בערגע, ווערדע זיח ערפֿרייען חין מיינעם בעטהויזע; חיהרע ברחַנדאָפֿפֿער חונד שפּייזעאָפּפֿער ווערדען חַנגענעהם זיין חויף מיינעם חַלטחַר! דען מיין הויז ווירד חַין בעטהויז הייסען פֿיר חַללע פֿעלקער.״ פֿערנער הייסט עז (דברים ו׳ כ״ד): „דחַ געבאָט חונז דער עוויגע,

בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים: וְנֶאֱמַר וַיְצַוֵּנוּ יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵינוּ· לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיּוֹתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְנֶאֱמַר וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ: וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם יִהְיֶה לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל עַד הָעוֹלָם· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא· יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

תתקבל

אַללען דיעזען געזעטצען נאַכצולעבען, אויף, דען עוויגען, אונזערן גאָטט, צו פירכטען, דאַמיט עס אונס צו אַללען צייטען וואָהלגעהע, אונד ווער זאָ לעבען מאָגען, וויא יעטצט געשיעהט." פערנער הייסט עס דאַזעלבסט: „אויך ווירד עס אונס דאַבייא צור גאָטטזעליגקייט גערעכנעט, ווען ווער פאָר דעם עוויגען, אונזערם גאָטט, אַללע דיא געבאָטע האַלטען, וויא ער זיא אונס פאָרגעשריעבען האַט." גערעכטיגקייט, זעגען, ערבאַרמען, לעבען אונד פריעדען ווירד אונס אונד גאַנץ ישראל בעשיעדען ווערדען אין עוויגקייט. געלאָבט זייסט דו, עוויגער, שטיפטער דעס פריעדענס!

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ· אֵין כַּאדוֹנֵינוּ· אֵין כְּמַלְכֵּנוּ· אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: מִי כֵאלֹהֵינוּ· מִי כַאדוֹנֵינוּ· מִי כְמַלְכֵּנוּ· מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ: נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ· נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ· נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ· נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ: בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ· בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ· בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ· בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ· אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ· אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ· אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים:

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה· מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה: מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה· הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר· וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה· וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה· בֹּרִית

כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק. מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע (הַקָּב). מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה: יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

מִשְׁנָה סוֹף מַס' תָּמִיד, וְסוֹפְרִים פי"ח.

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים, לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֽוֹשְׁבֵי בָהּ: (כ"ד)

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים,

גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: (מ"ח)

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים,

אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפּוֹט: (פ"ב)

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים, אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: (צ"ד)

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים, הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: (פ"א)

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים, יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף־

תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: (צ"ג)

בְּשַׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: (צ"ב)

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם. וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (כ"א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (כ"א אַחֵר). אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל

מַלְכוּתֶךָ וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: קדיש יתום.

כשחל יום ב׳ דר״ה ביום ג׳ אומרים: היום שלישי בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש:

מזמור לאסף אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפט: עד מתי תשפטו עול ופני רשעים תשאו סלה: שפטו דל ויתום עני ורש הצדיקו: פלטו דל ואביון מיד רשעים הצילו: לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו ימוטו כל מוסדי ארץ: אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם: אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפלו: קומה אלהים שפטה הארץ כי אתה תנחל בכל הגוים:

כשחל יום ב׳ דר״ה ביום ד׳ אומרים: היום רביעי בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש:

אל נקמות יהוה אל נקמות הופיע: הנשא שפט הארץ השב גמול על גאים: עד מתי רשעים יהוה עד מתי רשעים יעלזו: יביעו ידברו עתק יתאמרו כל פעלי און: עמך יהוה ידכאו ונחלתך יענו: אלמנה וגר יהרגו ויתומים ירצחו: ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב: בינו בערים בעם וכסילים מתי תשכילו: הנטע אזן הלא ישמע אם יצר עין הלא יביט: היסר גוים הלא יוכיח המלמד אדם דעת: יהוה ידע מחשבות אדם כי המה הבל: אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו: להשקיט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת: כי לא יטש יהוה עמו ונחלתו לא יעזב: כי עד צדק ישוב משפט ואחריו כל ישרי לב: מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פעלי און: לולי יהוה עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי: אם אמרתי מטה רגלי חסדך יהוה יסעדני: ברב שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו נפשי: היחברך כסא הות יצר עמל עלי חק: יגודו על נפש צדיק ודם נקי ירשיעו: ויהי יהוה לי למשגב ואלהי לצור מחסי: וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם יהוה אלהינו:

כשחל ביום א׳ אומרים לדוד מזמור לה׳ הארץ וכו׳ וכשחל ביום ו׳ אומרים ה׳ מלך:

ואחר שיר של יום נוהגים לומר מזמור מ״ז והוא זה:

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר: כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ־כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה: כִּי יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־הָאָרֶץ: יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ: יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־אָהֵב סֶלָה: עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר: זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ: כִּי מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל: מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־כִּסֵּא קָדְשׁוֹ: נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה:

ונוהגים לתקוע שלשים קולות; מיהו אינן מעכבות, שבכר יצאו הצבור ידי חובתם.

למנחה נכנסים לבהכ"נ ואומרין אשרי ובא לציון וכו'.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
קמה. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ

יְקָרָא דַייָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגַּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי־עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

חצי קדיש, ש"ע כמו במעריב. וחש"ץ חוזר התפלה, ואומרים א"מ (ואם הוא ערב שבת א"א א"מ), קדיש תתקבל, עלינו, קדיש יתום. לערבית מוצאי ר"ה מבדילים בתפלה ועל הכוס כנזכר מ"ע. ואם הוא שבת מתפללים כנזכרי שבתות, ואומרים בברכה מעין שבע המלך הקדוש.

מתפללים שחרית על הסדר כבשאר שבתות עד שוכן עד ואח"כ מתחילים כאן.

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל· וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ· וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם· וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ·

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: הש"ץ אומר ח"ק.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

ק"ק

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל:

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

אור עולם באוצר חיים אורות מאופל אמר ויהי:

מיוסד ע"ס א"ב ובסוף חתום מנחם ברבי מכיר וכן אחר אות ג'.

אשחר יי כל שנות עדני· אלהי מרחוק נמצא וקרוב מצדיקי בדיני· שובה ישראל עד יי: בטרם יעלה הבימה לגרדון לדון התחשבו· בינו דרשו מעל ספר ובצלו שבו· קחו עמכם דברים ושובו: גדל חסד מטה כלפיו כפיד שוענו· גבר טוב חסיונו מבטחת אדם שעוננו· אשור לא יושיענו: מושיענו נקיון חטוי מקוננו נפשנו מלהדאיבה· באור בטוי קווי בסמכי רוח נדיבה· ארפא משובתם אוהבם נדבה· קדוש: הולקים הצובאים על אריאל יקחו בושנה· דבקים צבאות יי יפקוד כבראשונה· אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה· הלב יכון למעלה מעלות שמיר ושית· התול הלחוליות מדיח ידיה יקציע מבית· ילכו יונקותיו ויהי כזית: ותיקיו יעצים וישגיב בכחו ברצונו להצילו· ומורה דרך לשובבים עד כסאו אצלו· ישובו יושבי בצלו: זמורות גמזיות זרע קודש מגני צורים ובורות חצובים· זריזי קום מאחרי שבת בלחם העצבים· אפרים מה לי עוד לעצבים: חנון חפץ לצדקם ולהחיותם בלי לכלה· חוה חדשו שפרו מעשיכם בעשרה תולה· מי חכם ויבן אלה: טוב שלומו לרחוק ולקרוב מקדים להחילו· טלאים שובו לאביכם ליחדו להללו· ויי נתן קולו לפני חילו: ישדלם והייתי עד ממהר בסטי לבלעדי· ישובון ואני נעשה עד לטובה לעדי· וגם עתה נאם יי שובו עדי: כליל זבחיו רוח נשברה ונדכאים לו

הקשיבו

הִקְשִׁיבוּ· כְּבוֹד שְׁמוּשׁוּ כֵּלִים שְׁבוּרִים שֶׁבָּחוּ חֻשְּׁבוּ· קִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאַל בִּגְדֵיכֶם וְשׁוּבוּ: לְהַקְשִׁיב מֵהֶלֶב אֵלִים כְּדִבְרֵי בֶּן יְרוֹחָם· לְשַׁלֵּם פָּרִים שָׂפָה וּמוֹדֶה וְעוֹזֵב יְרוּחָם· מִי יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחָם: מַחֲנֵה גְבוּרָה אֲשֶׁר כֹּחַ מַעֲצִימִים עָצוּם· מְשׁוֹבָבִים בְּנָתִים כְּדִבְרֵי כְבוּשִׁים בְּחֶרֶט לִקְצוֹם· תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן קַדְּשׁוּ צוֹם: נוֹשֵׂא נַעֲשֶׂה נוֹשֶׁה וְכוֹסֶה עֲוֹן תָּהֵל· נֶחֱשְׁבוּ כָּל הַבְּגִידוֹת מוֹר וּקְצִיעוֹת וַאֲהָל· אִסְפוּ עָם קַדְּשׁוּ קָהָל: סֵדֶר תְּשׁוּבָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה בְּכַפָּרָתָן לְהִשְׁתַּבֵּחַ· סֵבֶר נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה כְּמַעֲלֶה חֶלְבּוֹ וּמִזְבֵּחַ· בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ: עֵרֶךְ מוֹעֲדִים בְּהַקְרָבָה וְכֶסֶה בַּעֲשִׂיָּה טַעֲמוֹ· עוֹלִים כְּדִימוּס נַעֲשִׂים בְּרִיָּה חֲדָשָׁה כְּנָאֳמוֹ· וַיְקַנֵּא יְיָ לְאַרְצוֹ וַיַּחְמוֹל עַל עַמּוֹ: פְּלוּאֵי יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּמוּסְפֵי עֲשָׂרָה צוֹלֵחַ· פְּגוֹעַ בָּמוֹ פָּשׁוּט יַד יְקַבְּלֵנוּ סוֹלֵחַ· וַיַּעַן יְיָ וַיֹּאמֶר לְעַמּוֹ הִנְנִי שׁוֹלֵחַ: צוּר מִכְשׁוֹל סַתְּתוּ כּוֹ לְכָבְשׁוֹ מִלְּהַמְעִילְכֶם· צַדְּקוּ עַד אֲעַבִירוֹ וְרוּחִי תְּחַדֵּשׁ מַעַלְלֵיכֶם· וְאֶת הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם: קַו עוֹלָם בִּנְטוֹתוֹ לְהַחֲרִיט יְסוֹדוֹתָיו וּלְהִתְמָהּ· קוֹרְקְסָיו לֹא עָמְדוּ עַד תְּשׁוּבָה קָדְמָה· אַל תִּירְאִי אֲדָמָה: רֵעִים הַמִּשְׁתּוֹקְקִים עָלֶיהָ לְבִלְתִּי מוֹט יְסוֹדַי· רוֹעִם יַשְׁבִּית הַיּוֹת הָאָרֶץ מֵחֲסִידַי· אַל תִּירְאוּ בַּהֲמוֹת שָׂדַי: שְׁפוּלִים מֵאֶרֶץ דּוֹבְרִים וְיִתְנַעֲרוּ מֵעָפָר וְיִצְמָחוּ· שְׁלֵמִים בְּסֵפֶר הַחַיִּים יִכָּתֵבוּ וְלֹא יִמָּחוּ· וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ וְשִׂמְחוּ: תְּמִימָיו עוֹד יֵאָמְנוּ וְיִתְמַנּוּ גִּדְבַּר וּדְתַבָּר· תְּמַלֵּא בִטְנָם צְפוּן חֶלְקָם וּמַתְּנָם הַמְּדֻבָּר· וּמָלְאוּ הַגֳּרָנוֹת בָּר: תְּמֻנָּה וְתַתּוּמְנָה שְׁנֵי רָעָה אוֹדֶם

שָׁנִים· תַּחְמוֹד אָמְרוּ יְאָמֵן לְשַׂמְּחֵנוּ כְּנֶגְדָּם מְרֻשָּׁנִים· וְשִׁלַּמְתִּי לָכֶם אֶת הַשָּׁנִים: תְּבָרְרוּ וְתַנְּקוּ בְּצוּרִים חֲצַבְתֶּם וּגְבָעוֹת חוֹלַלְתֶּם· תְּבִיאוּ טֶרֶף בְּבֵיתִי רֵאשִׁית קְצִירְכֶם וְחִלַּלְתֶּם· וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם: אֶת שֵׁם מְכֻבָּד וְנוֹרָא צִדְקָתוֹ כְּהַרְרֵי אֵל· יָרֵחַ בְּנִיחוֹחַ מִנְחַת מְנוּחָתוֹ כַּאֲרִיאֵל וְהַהַרְאֵל· וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל· קָדוֹשׁ:

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ· וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל· הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל־יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח: וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ· מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו· שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים· וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז· הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים· רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ· אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה־לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה· וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ· וְאֵין דּוֹמֶה־לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים· בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל־נְשָׁמָה: גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם· דַּעַת וּתְבוּנָה סֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל־חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ· וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל־הַמֶּרְכָּבָה: זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ· חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ· יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל: כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם· לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ· נָאֶה זִיוָם בְּכָל־הָעוֹלָם: שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם· עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ· צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ: קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ

וַיִּזְרַח אוֹר· רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל־הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל־כִּסֵּא כְבוֹדוֹ תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל־יְצוּרָיו· שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ· וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר· בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים·

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה· וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה· לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה: קָדוֹשׁ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

מיוסד ע"ס א"ב אח שהקדים כרחש כל חרוז תיבה אחת מפסוקי פ' האזינו.

הַאֲזִינוּ. אַבִּירִים בְּנֵי אֵלִים מוֹרָא מַקְדִּישׁ כְּמֵהֵינוּ·

בְּהַדְרַת קוֹדֶשׁ שִׂימוּ פְּנֵיכֶם לְהַלְפִּיּוֹת גָּבְהֵנוּ · גַּם בְּמִקְדָּשׁ מְעַט הַיְשִׁירוּ עַפְעַפֵּי גִיהֵנוּ · וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: יַעֲרוֹף, דֶּבֶב לֶקַח לְקוֹוָה וְנוֹפֶת תִּטּוֹף לְמִתְקָהּ · הָעֵת יוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים קֹלוֹס לְוַתִּקָה · וְעוֹדִים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים מַחֲשִׁים דְּמָמָה דַקָּה · וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא, זֶה יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת הֲלֵךְ גֵּאִיתִיו גְּאָנִי · הִין קְדֻשּׁוֹת שְׁלָשְׁתָּן לְהִתְפָּאֵר בָּם נְשָׂאָנִי · סֶבֶם שְׁתַּיִם מֵהֶם גְּמוּל טוֹב הֶרְאָנִי · וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי: הַצּוּר, יִדּוֹדוּן מַלְאֲכֵי צְבָאוֹת מְרֻצָּתָם בְּלִי לַעֲקֹב · כִּוּוּן עֵת רָצוֹן כַּוֵּי רְקִיעִים לִקּוֹב · לְהַעֲרִיץ לְהַמְלִיץ סְגֻלָּה מִכְתָּב מְבוֹאָר לִנְקוֹב · יַקְדִּישׁוּ שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב: מְסַיְּמִים בְּאַלְפֵי שִׁנְאָן בִּקְדוּשֵׁי רִבֵּי רִבּוֹאוֹת · נוֹרָא בִּבְנֵי אֵלִים בְּתוֹךְ צְבָאוֹ אוֹת · סוֹבְבִים כִּסֵּא כְבוֹדוֹ בְּשָׁלוֹשׁ כִּתּוֹת לְהַנְאוֹת · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת:

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָל חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים · בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לאל ברוך וכו׳ עד אמת ויציב.

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר · אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה · לְמַעַן שְׁמֶךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ · אֱמֶת מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

נ״ס א״ב ובסוף חתום מנחם ברבי מכיר חזק וכל חרוז מסיים על ל׳ הכתוב מ״ש.

אֶרְעָה כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל נְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן · בְּעוּטָה וּלְעוּטָה וַעֲבוּטָה בֵּין אָצֵר וְדִישׁוֹן · גּוֹעָה אַחֲרֵי שׁוֹבֵי נְחֻמָּתִי

בלב ובלשון. ואמרה אלכה ואשובה אל אישי הראשון:
דמתה לאשה עזובה ועצובה התשכח בעזבך. הנך לא
שנית ולא תאלמן בהשחתך. ותחזור לחבתה הראשונה
ספר כריתות בהכזיבך. שובי שובי השולמית שובי
שובי ונחזה בך: זמנת לה תשובה תלבין כסוף מאדם.
חשבה בשבעה קדומים תעלה לבשר ודם. טרם הרים
ילדו ותחולל ארץ ותקדם. תשב אנוש עד דכא ותאמר
שובו בני אדם: ידידות סגלת נערות חולת אהבת
בלהלוהי. כמער איש ולויות הוראות חבת שלחי.
לבעבור גדלת כוחך לשא כובד מבלהי. השיבני
ואשובה כי אתה יי אלהי: מרוד וטרוד בפתוי גודש און
לאלוה. נורא לא יתכונן ביד פשעו לשלוח. סיעו כבא
לטהר וטהרו במקוה שלוח. וישוב אל יי וירחמהו ואל
אלהינו כי ירבה לסלוח: עון בעלי תשובה יכבוש ויעביר
לפשול. פשעי זדונות עושה כחטא שגיאות לרשול.
צרור וצפונה ומסית יבער ינער לנחשול. שובו והשיבו
מכל פשעיכם ולא יהיה לכם למכשול: קווי זה אחר זה
יעל במחשבותיכם. רחום יחון חנם וצדקה ירצה
תשובותיכם. שאון קולו יפוצץ בכל מחנות מושבותיכם.
שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם: תמיד הולך
שובב גבוהה ועתק להשיחה. תכליתו מרעתו נחם ובא
בכפוף להשתחה. תוחלתו חיך מתוק מנטר בראשיתו
הטיחה. בשובה ונחת תושעון בהשקט ובבטחה:
תמימיו בעתרם נעתר להם להטיב אות. תהרות

בְּרַחֲמָנוּת יֶהֱפוֹךְ כְּעֶתֶר לִתְבוּאוֹת׃ תּוֹהִים מִדַּרְכָּם כְּשׁוּבָם נָכוֹנוּ לְנִיחוּמֵי נְבוּאוֹת׃ שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ תַּקִּיף יְדִידֶיךָ רְצֵה וּמִכְשׁוֹל הָרֵם וְהָדֵם׃ תּוֹדַת הוֹגֵג זַכֵּנוּ נַעֲבוֹר כְּסָף וּנְבַדֵּם׃ תָּשׁוּב קְנִינוּ כְּמִנּוּף תְּבִיאֵנוּ מַיִם וּמִקֶּדֶם׃ הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ׃ מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ׃ כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃ עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם׃ רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו׃ תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ׃ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃ מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל: (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· זָכְרֵנוּ לַחַיִּים· מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים· וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים· לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה·

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים· זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ש׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: ק"וח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ: ק"וח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לּוֹ. כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ. בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר־סִינַי. וּשְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ. וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת שַׁבָּת. וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

וְלֹא נְתַתּוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ מַלְכֵּנוּ לְעוֹבְדֵי פְסִילִים. וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרֵלִים. כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה. לְזֶרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בָּחָרְתָּ. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן

שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃ וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם׃ הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ׃ בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

בש"ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

הש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושה נקדש וכו' ומוציאין ס"ת, וסדרו תמצא לעיל.

אם חל יום א' של ר"ה ביום ב' או ג' קוראים בשבת תשובה פ' וילך.

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד לָצֵאת וְלָבוֹא וַיהוָה אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא ׀ עֹבֵר לְפָנֶיךָ הוּא־יַשְׁמִיד אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וִירִשְׁתָּם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ שני וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחוֹן וּלְעוֹג מַלְכֵי הָאֱמֹרִי וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד

אֹתָם: וּנְתָנָם יְהוָה לִפְנֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם כְּכָל־
הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם: חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ
וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ
לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ: שלישי. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבוֹא
אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתָם לָתֵת
לָהֶם וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם: וַיהוָה הוּא׀ הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ
הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא תִירָא וְלֹא תֵחָת:
וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי
לֵוִי הַנֹּשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל: רביעי. וַיְצַו מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ׀ שֶׁבַע שָׁנִים
בְּמֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת: בְּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל
לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר תִּקְרָא
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם: הַקְהֵל אֶת־
הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן
יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ וְיָרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ
לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־
יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים
אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־
הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: חמישי. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֵן
קָרְבוּ יָמֶיךָ לָמוּת קְרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד
וַאֲצַוֶּנּוּ וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וַיִּתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיֵּרָא
יְהוָה בָּאֹהֶל בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֹד עַמּוּד הֶעָנָן עַל־פֶּתַח
הָאֹהֶל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם־אֲבֹתֶיךָ

וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה ׀ אַחֲרֵי ׀ אֱלֹהֵי נֵכַר־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא
בָא־שָׁמָּה בְּקִרְבּוֹ וַעֲזָבַנִי וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי
אִתּוֹ׃ וְחָרָה אַפִּי בוֹ בַיּוֹם־הַהוּא וַעֲזַבְתִּים וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי
מֵהֶם וְהָיָה לֶאֱכֹל וּמְצָאֻהוּ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם
הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי־אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת
הָאֵלֶּה׃ וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל־
הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃ וְעַתָּה
כִּתְבוּ לָכֶם אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמְּדָהּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
שִׂימָהּ בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה־לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בִּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ ששי. כִּי־אֲבִיאֶנּוּ אֶל־הָאֲדָמָה ׀ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי
לַאֲבֹתָיו זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ וְאָכַל וְשָׂבַע וְדָשֵׁן וּפָנָה אֶל־
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבָדוּם וְנִאֲצוּנִי וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי׃ וְהָיָה
כִּי־תִמְצֶאןָ אֹתוֹ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת
לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ כִּי יָדַעְתִּי אֶת־יִצְרוֹ
אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטֶרֶם אֲבִיאֶנּוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבָּעְתִּי׃ וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם הַהוּא
וַיְלַמְּדָהּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וַיֹּאמֶר
חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ׃ וַיְהִי ׀ כְּכַלּוֹת
מֹשֶׁה לִכְתֹּב אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה־הַזֹּאת עַל־סֵפֶר עַד
תֻּמָּם׃ שביעי. וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה לֵאמֹר׃ לָקֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ
מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה־שָׁם בְּךָ לְעֵד׃ כִּי
אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־מֶרְיְךָ וְאֶת־עָרְפְּךָ הַקָּשֶׁה הֵן בְּעוֹדֶנִּי חַי

עמכם

עִמָּכֶם הַיּוֹם מַמְרִים הֱיִתֶם עִם־יְהֹוָה וְאַף כִּי־אַחֲרֵי
מוֹתִי׃ מפטיר. הַקְהִילוּ אֵלַי אֶת־כָּל־זִקְנֵי שִׁבְטֵיכֶם
וְשֹׁטְרֵיכֶם וַאֲדַבְּרָה בְאָזְנֵיהֶם אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָעִידָה
בָּם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃ כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי־
הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם
וְקָרָאת אֶתְכֶם הָרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־תַעֲשׂוּ אֶת־
הָרַע בְּעֵינֵי יְהֹוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה
בְּאָזְנֵי כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תֻּמָּם׃

אם חל ר"ה ביום ה' או בשבת קוראים בשבת תשובה פ' האזינו.

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי׃
יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא
וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב׃ כִּי שֵׁם יְהֹוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל
לֵאלֹהֵינוּ׃ הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט
אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא׃ שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו
מוּמָם דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל׃ *)הַ לַיהֹוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת עַם נָבָל
וְלֹא חָכָם הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ קָּנֶךָ הוּא עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָ׃ שני.
זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר־וָדֹר שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ
זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ׃ בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם
יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי חֵלֶק יְהֹוָה עַמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ׃ יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל
יְשִׁמֹן יְסֹבְבֶנְהוּ יְבוֹנְנֵהוּ יִצְּרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ׃ כְּנֶשֶׁר
יָעִיר קִנּוֹ עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל־
אֶבְרָתוֹ׃ יְהֹוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר׃ שלישי יַרְכִּבֵהוּ עַל־
°)בָּמֳותֵי אָרֶץ וַיֹּאכַל תְּנוּבֹת שָׂדָי וַיֵּנִקֵהוּ דְבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן

*) ה' רבתי, והיא מלה לעצמה. °) יתיר ו'.

מחלמיש

מֵחַלְמִישׁ צוּר׃ חֶמְאַת בָּקָר וַחֲלֵב צֹאן עִם־חֵלֶב כָּרִים
וְאֵילִים בְּנֵי־בָשָׁן וְעַתּוּדִים עִם־חֵלֶב כִּלְיוֹת חִטָּה וְדַם־עֵנָב
תִּשְׁתֶּה־חָמֶר׃ וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ
וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַ עָשָׂהוּ וַיְנַבֵּל צוּר יְשֻׁעָתוֹ׃ יַקְנִאֻהוּ בְּזָרִים
בְּתוֹעֵבֹת יַכְעִיסֻהוּ׃ יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לֹא אֱלֹהַּ אֱלֹהִים לֹא
יְדָעוּם חֲדָשִׁים מִקָּרֹב בָּאוּ לֹא שְׂעָרוּם אֲבֹתֵיכֶם׃ צוּר
יְלָדְךָ תֶּשִׁי* וַתִּשְׁכַּח אֵל מְחֹלְלֶךָ׃ רביעי וַיַּרְא יְהוָה וַיִּנְאָץ
מִכַּעַס בָּנָיו וּבְנֹתָיו׃ וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה
מָה אַחֲרִיתָם כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא־אֵמֻן בָּם׃
הֵם קִנְאוּנִי בְלֹא־אֵל כִּעֲסוּנִי בְּהַבְלֵיהֶם וַאֲנִי אַקְנִיאֵם
בְּלֹא־עָם בְּגוֹי נָבָל אַכְעִיסֵם׃ כִּי־אֵשׁ קָדְחָה בְאַפִּי וַתִּיקַד
עַד־שְׁאוֹל תַּחְתִּית וַתֹּאכַל אֶרֶץ וִיבֻלָהּ וַתְּלַהֵט מוֹסְדֵי
הָרִים׃ אַסְפֶּה עָלֵימוֹ רָעוֹת חִצַּי אֲכַלֶּה־בָּם׃ מְזֵי רָעָב
וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף וְקֶטֶב מְרִירִי וְשֶׁן־בְּהֵמֹת אֲשַׁלַּח־בָּם עִם־
חֲמַת זֹחֲלֵי עָפָר׃ מִחוּץ תְּשַׁכֶּל־חֶרֶב וּמֵחֲדָרִים אֵימָה גַּם־
בָּחוּר גַּם־בְּתוּלָה יוֹנֵק עִם־אִישׁ שֵׂיבָה׃ אָמַרְתִּי אַפְאֵיהֶם
אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם׃ לוּלֵי כַּעַס אוֹיֵב אָגוּר פֶּן־יְנַכְּרוּ
צָרֵימוֹ פֶּן־יֹאמְרוּ יָדֵנוּ רָמָה וְלֹא יְהוָה פָּעַל כָּל־זֹאת׃ כִּי־
גוֹי אֹבַד עֵצוֹת הֵמָּה וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה׃ חמישי לוּ חָכְמוּ
יַשְׂכִּילוּ זֹאת יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם׃ אֵיכָה יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף
וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה אִם־לֹא כִּי־צוּרָם מְכָרָם וַיהוָה
הִסְגִּירָם׃ כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם וְאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים׃ כִּי־מִגֶּפֶן
סְדֹם גַּפְנָם וּמִשַּׁדְמֹת עֲמֹרָה עֲנָבֵמוֹ עִנְּבֵי־רוֹשׁ אַשְׁכְּלֹת
מְרֹרֹת לָמוֹ׃ חֲמַת תַּנִּינִם יֵינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר׃ הֲלֹא־

*) י׳ זעירא.

הוּא כָּמֻס עִמָּדִי חָתֻם בְּאוֹצְרֹתָי: לִי נָקָם וְשִׁלֵּם לְעֵת
תָּמוּט רַגְלָם כִּי קָרוֹב יוֹם אֵידָם וְחָשׁ עֲתִדֹת לָמוֹ: כִּי־יָדִין
יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם כִּי יִרְאֶה כִּי־אָזְלַת יָד וְאֶפֶס
עָצוּר וְעָזוּב: וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵימוֹ צוּר חָסָיוּ בוֹ: אֲשֶׁר חֵלֶב
זְבָחֵימוֹ יֹאכֵלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם יָקוּמוּ וְיַעְזְרֻכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם
סִתְרָה: רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי אֲנִי
אָמִית וַאֲחַיֶּה מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל: ששי
כִּי־אֶשָּׂא אֶל־שָׁמַיִם יָדִי וְאָמַרְתִּי חַי אָנֹכִי לְעֹלָם: אִם־
שַׁנּוֹתִי בְּרַק חַרְבִּי וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי אָשִׁיב נָקָם לְצָרָי
וְלִמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם: אַשְׁכִּיר חִצַּי מִדָּם וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר
מִדַּם חָלָל וְשִׁבְיָה מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב: הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ
כִּי דַם־עֲבָדָיו יִקּוֹם וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ
עַמּוֹ: שביעי וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה־
הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם הוּא וְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן: וַיְכַל מֹשֶׁה לְדַבֵּר
אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
שִׂימוּ לְבַבְכֶם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵעִיד בָּכֶם הַיּוֹם
אֲשֶׁר תְּצַוֻּם אֶת־בְּנֵיכֶם לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
הַתּוֹרָה הַזֹּאת: כִּי לֹא־דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם כִּי־הוּא חַיֵּיכֶם
וּבַדָּבָר הַזֶּה תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם
עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: מפטיר וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר: עֲלֵה אֶל־הַר הָעֲבָרִים
הַזֶּה הַר־נְבוֹ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ וּרְאֵה
אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לַאֲחֻזָּה: וּמֻת
בָּהָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹלֶה שָׁמָּה וְהֵאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ כַּאֲשֶׁר־מֵת

אַהֲרֹן אָחִיךָ בְּהֹר הָהָר וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו׃ עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵי־מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־צִן עַל אֲשֶׁר לֹא־קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי מִנֶּגֶד תִּרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ח"ק.

טי זכרך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מניעין נגד הכתב של ס"ת ואומרים.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה׃ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

קודם קריאת ההפטרה ואחר שגמר הגולל יברך המפטיר ברכה זו׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

הפטרת שבת תשובה בהושע סמן י"ד ויואל סמן ב'.

שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֺנֶךָ׃ קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל־יְהֹוָה אִמְרוּ אֵלָיו כָּל־תִּשָּׂא עָוֺן וְקַח־טוֹב וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ׃ אַשּׁוּר׀ לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל־סוּס לֹא נִרְכָּב וְלֹא־נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ אֲשֶׁר־בְּךָ יְרֻחַם יָתוֹם׃ אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם אֹהֲבֵם נְדָבָה כִּי שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ׃ אֶהְיֶה כַטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ שָׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן׃ יֵלְכוּ יֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן׃ יָשֻׁבוּ יֹשְׁבֵי בְצִלּוֹ יְחַיּוּ דָגָן וְיִפְרְחוּ כַגָּפֶן זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן׃ אֶפְרַיִם מַה־לִּי עוֹד לָעֲצַבִּים אֲנִי עָנִיתִי וַאֲשׁוּרֶנּוּ

אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פֶּרְיְךָ נִמְצָא׃ מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה
נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְהוָה וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם
וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם׃ ∴ תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן קַדְּשׁוּ־צוֹם
קִרְאוּ עֲצָרָה׃ אִסְפוּ־עָם קַדְּשׁוּ קָהָל קִבְצוּ זְקֵנִים אִסְפוּ
עוֹלָלִים וְיֹנְקֵי שָׁדָיִם יֵצֵא חָתָן מֵחֶדְרוֹ וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ׃ בֵּין
הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ יִבְכּוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי יְהוָה וְיֹאמְרוּ חוּסָה
יְהוָה עַל־עַמֶּךָ וְאַל־תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל־בָּם גּוֹיִם
לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם׃ וַיְקַנֵּא יְהוָה לְאַרְצוֹ
וַיַּחְמֹל עַל־עַמּוֹ׃ וַיַּעַן יְהוָה וַיֹּאמֶר לְעַמּוֹ הִנְנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם
אֶת־הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וּשְׂבַעְתֶּם אֹתוֹ וְלֹא־אֶתֵּן
אֶתְכֶם עוֹד חֶרְפָּה בַּגּוֹיִם׃ וְאֶת־הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם
וְהִדַּחְתִּיו אֶל־אֶרֶץ צִיָּה וּשְׁמָמָה אֶת־פָּנָיו אֶל־הַיָּם
הַקַּדְמֹנִי וְסֹפוֹ אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן וְעָלָה בָאְשׁוֹ וְתַעַל צַחֲנָתוֹ
כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת׃ אַל־תִּירְאִי אֲדָמָה גִּילִי וּשְׂמָחִי כִּי־
הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת׃ אַל־תִּירְאוּ בַּהֲמוֹת שָׂדַי כִּי דָשְׁאוּ
נְאוֹת מִדְבָּר כִּי־עֵץ נָשָׂא פִרְיוֹ תְּאֵנָה וָגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם׃ וּבְנֵי
צִיּוֹן גִּילוּ וְשִׂמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי־נָתַן לָכֶם אֶת־הַמּוֹרֶה
לִצְדָקָה וַיּוֹרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן׃ וּמָלְאוּ
הַגֳּרָנוֹת בָּר וְהֵשִׁיקוּ הַיְקָבִים תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר׃ וְשִׁלַּמְתִּי
לָכֶם אֶת־הַשָּׁנִים אֲשֶׁר אָכַל הָאַרְבֶּה הַיֶּלֶק וְהֶחָסִיל וְהַגָּזָם
חֵילִי הַגָּדוֹל אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי בָּכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ
וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם
לְהַפְלִיא וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃ וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל
אָנִי וַאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׃

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים
צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר
וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם
כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה ׃ בָּ״אַיְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:
רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:
שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית
דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר
וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ
לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:
עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם הַשַּׁבָּת
הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְכָבוֹד
וּלְתִפְאָרֶת ׃ עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים
אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי
וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא
וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מְעַלְּיָא: זַרְעָא חַיָּא
וְקַיָּמָא ׃ זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל
מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא
קַדִּישָׁתָא ׃ דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְבָבֶל ׃ לְרֵישֵׁי
כַלֵּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי
דִי בָבָא: לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי

תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן. וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין. רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְכוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן. וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן. כָּל זְמַן וְעִדָּן. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת־כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ. הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם: וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה. וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל. וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

קמה. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין

חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הש"ץ לוקח ס"ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים: קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים.

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהֹוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהֹוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהֹוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

תפלת מוסף·

חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים· מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים· וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים· לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים· זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים: וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה. בָּרוּךְ א״י הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

קדושה לש״ץ בחזרת התפלה.

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד (שכל) שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו״ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח׳ כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: ח׳ מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים: קו״ח שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: ח׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל־חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: קו״ח אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

כפפד״מ ונהרנה קהלות אין אומרים אלהיכם.

אֱלֹהֵיכֶם שׁוֹפֵט צֶדֶק וּבְמֵישׁוֹר לְאֻמִּים. מִדַּת הַדִּין יַהֲפוֹךְ לְרַחֲמִים. וִיכַפֵּר זְדוֹנוֹת וּשְׁגָגוֹת עֲוֹנוֹת וַאֲשָׁמִים. אָדוֹן חֲטָאִים הַצְהֵר וְהַלְבֵּן כְּתָמִים. לְכַפָּרָה מְקַוִּים לֵילוֹת וְיָמִים. חֲזֵה עַמְּךָ מִתְעַנִּים וְצָמִים. זְכוֹר בְּרִית רִאשׁוֹנִים הַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים. קַיֵּם לִבְנֵיהֶם שְׁבוּעַת קְדוּמִים. וְיִמְלֹךְ מַלְכָּם לְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים: ח׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קו״ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

תִּכַּנְתָּ שַׁבָּת רָצִיתָ קָרְבְּנוֹתֶיהָ. צִוִּיתָ פֵּרוּשֶׁיהָ עִם סִדּוּרֵי נְסָכֶיהָ. מְעַנְּגֶיהָ לְעוֹלָם כָּבוֹד יִנְחָלוּ. טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ. וְגַם הָאוֹהֲבִים דְּבָרֶיהָ גְּדֻלָּה בָּחָרוּ. אָז מִסִּינַי נִצְטַוּוּ עָלֶיהָ. וַתְּצַוֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַקְרִיב בָּהּ קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת כָּרָאוּי. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים

בְּהִלְכָתָם · וְאֶת־מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה · נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ:
עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי · כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ · וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָ׳ וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם ׃ הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל־)בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

לש"ץ אֱ"וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ׃ בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

והש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושה נקדש, ואח"כ ברכנו וקדיש שלם, אין כאלהינו, עלינו, ככתוב לעיל.

למנחה נכנסין לביהכ"נ ואומרין אשרי ובא לציון וכו' וח"צ זה׃

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃

ומוליאין ס"ת וקורין כסדר הסכ"ע, ומחזירין ס"ת להיכל ואומרין ח"ק ומתפללין זכע.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים· מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים· וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים· לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים· זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים׃
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ׃

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ ח' לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ. ק"ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ ח' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה. בָּ"א יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ׃

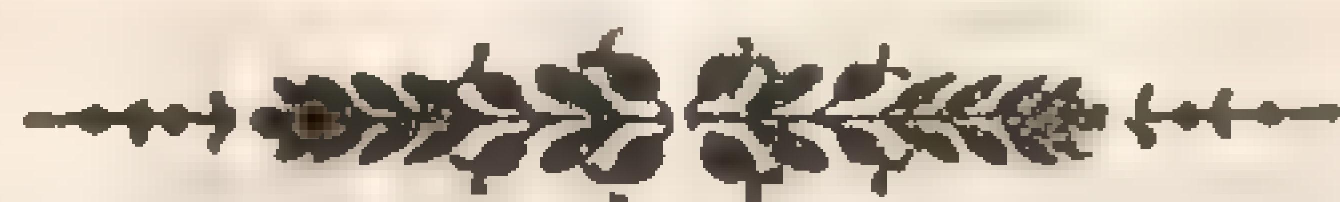
אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד · וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ · תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּה · וַעֲטֶרֶת יְשׁוּעָה · (יוֹם) מְנוּחָה וּקְדֻשָּׁה לְעַמְּךָ נָתָתָּ: אַבְרָהָם יָגֵל · יִצְחָק יְרַנֵּן · יַעֲקֹב וּבָנָיו יָנוּחוּ בוֹ: מְנוּחַת אַהֲבָה וּנְדָבָה · מְנוּחַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה · מְנוּחַת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח · מְנוּחָה שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ · יַכִּירוּ בָנֶיךָ וְיֵדְעוּ כִּי מֵאִתְּךָ הִיא מְנוּחָתָם וְעַל מְנוּחָתָם יַקְדִּישׁוּ אֶת שְׁמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רצה, מודים וכו'.

הש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושה נקדש, קדיש תתקבל, עלינו, ואין אומרים פרקים ולא ברכי נפשי במנחה דשבת זו.

לערבית מתפללין כבמוצאי שבת אלא שאין אומרים ויהי נועם ואתה קדוש כשחל יום כפור באחד מימות החול.

שִׁיר הַיִּחוּד לְיוֹם רִאשׁוֹן·

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי׃
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי· חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ. כִּי עַל עַבְדּוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ׃
אֱלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם· וּבַמֶּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם׃
אִלּוּ הָרִים לְמַעֲרָכָה. וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן בְּכָל עֲרוּכָה׃
וְאִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים· נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים׃
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְבוּסִים דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃
וְכַחוֹל סֹלֶת דָּשֵׁן וְשָׁמֵן· בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן׃
וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים. וְלִקְטוֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃
(וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת. יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת׃)
(וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים. עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים׃)
וְיַיִן כִּמְטַר הַשָּׁמַיִם· וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם׃
וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים. לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בִּכְנַף רְנָנִים׃
וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים· כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים׃
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם. וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם׃
וְכָל הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻּלָּה· אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה׃
הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד. וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם אֵל הַכָּבוֹד׃
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ· וּבַמֶּה נִכַּף לַאֲדוֹנֵנוּ׃
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַּבְּדֶךָ. כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים· נִמְאָס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים׃
וְאֵין לְעַבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדֶךָ. לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ׃
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלָי. כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלָי׃
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חִיַּבְתִּי. כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי׃
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְּמוּלֶיךָ. כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ׃
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ. אַחַת לְרִבֹּא לֹא גְמַלְתִּיךָ׃
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה נָּא כְמוֹ· לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ׃
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ. לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ׃
יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדֶךָ· וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ׃
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ. וַחֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ׃

וְאֵיךְ נַעֲבֹד וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ. וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה. כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה:
גַּם מַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה. וַאֲנַחְנוּ עַל אֲדָמָה טְמֵאָה:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ. וַאֲנִי בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ:
כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ. וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ:
עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם. לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם:
מָה שָׁאַלְתִּי וּמָה דָרַשְׁתִּי. מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי:
לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב. הִנֵּה שְׁמוֹעַ מִזֶּבַח טוֹב:
וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה. זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה:
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ. חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ:
מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי. וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינַי. וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי:
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ. יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ:
וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדְיוֹתֶךָ. וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אַחְבִּירָה. אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה:
וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה. הֲיָכוֹל אוֹכַל דַּבֵּר מְאוּמָה:
כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ. וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ:
חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ. שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ:
עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת. גָּדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר. וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ. וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידֶךָ:
חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֶךָ. וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יְצִיעֶךָ:
גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ. וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ:
אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שִׁבְחֶךָ. וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֶךָ:
וְאֵין יוֹדֵעַ בִּלְעָדֶיךָ. שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ:
עַל כֵּן תְּבֹרַךְ כָּרָאוּי לָךְ. כְּפִי קָדְשְׁךָ כְּבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ:
וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל אֱיָלוּתָם. כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם:
יוֹדוּ פִּלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם. וִיאַדְּרוּךָ קוֹלוֹת מַיִם:
וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ. יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ:

אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים. וִישַׁבְּחוּךָ כָּל הָאֻמִּים:
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ. כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם. אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
ברוך אתה יחיד ומיוחד ה׳ אחד ושמו אחד:

לְיוֹם שֵׁנִי.

וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ. אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ:
דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפְּרָה. מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עָרוֹךְ כַּסֵּפֶר. אַגִּידָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר:
חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא. וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה:
וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר. וּמִסְפַּר שָׁנָיו לֹא יֵחָקֵר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ. בְּצִבְאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִירֶךָ. וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ:
נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יָדַע. וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע:
וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ:
אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ. לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ:
יְבֻלָּע כִּי לֹא יָדַע עֶרְכּוֹ. אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ:
וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי. וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטוֹא וְחִכִּי:
אֲסַפְּרָה לְאֶחָי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל. וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל:
כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים. מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים:
וְאָמַרְתָּ עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי:
בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי. לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי:
וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר. כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר:
תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
וַאֲבָרֶכְכָה בְּכָל עִנְיָנַי. וּבְכָל לִבִּי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי:
גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ. וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְּהִלָּתֶךָ:
כִּי פִּי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ:
(וְאֹמְרָה נָּא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ. וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:)
וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ. חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה. עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ:

כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם. אֱלִילִים אִלְּמִים רוּחַ אֵין בָּהֶם:
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים. וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים:
וּבְעֵת צָרָה אָז יִתְפַּלָּלוּ. וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
דּוֹרְשִׁים בְּכָל לֵב לְרוּחַ אֵין בּוֹ. וְקָרוֹב יְיָ אֶל עַם קְרוֹבוֹ:
הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנַחְנוּ:
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ. נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
כְּצַר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ:
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
עַד אַתָּה כְּךָ וּכְבוֹדֶךָ. וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ. וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ:
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתָךְ. לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ:
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדֶּךָ. נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ:
וְהִנְנוּ עַל יִחוּדֶךָ. יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ:
בְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ. שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ:
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ. וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית. וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית:
אֵין קֵצֶה אֶל גַּבְהוּתֶךָ. וְאֵין סוֹף לְעֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ:
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה. עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה:
אֵין צַד וְצֵלַע יַצְלִיעוּךָ. וְרוֹחַב וְאֹרֶךְ (נ"א ועומק) לֹא יִמְצְעוּךָ:
(אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ. וְאֵין תּוֹךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ:)
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֶךָ. וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֶךָ:
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע. וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה. וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹּל בָּרָאתָ:

ליום שלישי.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ:
אַתָּה בוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ. אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ:
אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּבַלֶּה. אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה:

וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה · וְעַל יְדֵי נְבִיאֶךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ:
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מֵתָּה. מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה:
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ · מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חָלִיתָ:
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ:
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה · מֵאֲשֶׁר כָּךְ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ:
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה. מֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְגַּנֶּה:
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ · חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ:
לֹא יָחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וָעֶצֶב · וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל דְּבַר קֶצֶב:
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֶשֶׁם. אַף לֹא תִדְמֶה אֶל כָּל נֶשֶׁם:
כָּל הַיְצוּרִים גְּבוּל סִבָּתָם · אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם:
כִּי הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שַׂמְתָּם. וְלִימֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם:
וּלְךָ אֵין גְּבוּל וּלְיָמֶיךָ · וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעַצְמֶךָ:
עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל. לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל:
הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ · וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ:
כִּי טֶרֶם כָּל יְצִיר הָיִיתָ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ:
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים · אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ שְׂרוּכִים:
כָּל אֲשֶׁר הָיָה בָרִאשׁוֹנָה. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָּאַחֲרוֹנָה:
כָּל הַיְצוּרִים וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם · וְכָל דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם:
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם. וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם:
אַתָּה בְרָאתָם וּלְבַדְּךָ עֲרַכְתָּם. לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם:
הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם. כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם:
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וְסֵתֶר · לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר:
אֶת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא. בְּלִי נְמוֹת אֲלֵיהֶם בְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה:
כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה · לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה וְאֵינְךָ נִלְאֶה:
כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד. עַל כֹּל תְּדַבֵּר כְּרֶגַע אֶחָד:
תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל הַקּוֹלוֹת · זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל הַתְּפִלּוֹת:
אַף תָּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל לְבָבֵיהֶם:
וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ · וְלֹא תִתְמַהְמַהּ עַל עֲצָתֶךָ:

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזֵרָתֶךָ. לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרִיאָתֶךָ:

וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר· מִבְּלִי עוֹדֵף וּמִבְּלִי חוֹסֵר:

מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֹאבַד. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִכָּבֵד:

כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת· וְאֵין מִי מוֹחֶה בְיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת:

יְכוֹלֶת יְיָ כְּחֶפְצוֹ קְשׁוּרָה. וּבִרְצוֹת יְיָ לֹא אֲחֵרָה:

אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחַד· עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יָחַד:

אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם:

חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ· אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ:

וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֶךָ. דְּבַר סוֹד וָסֵתֶר לְהוֹדִיעֶךָ:

כִּי מִמְּךָ כָּל סוֹד יִגָּלֶה· בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל יְצִיר יַעֲלֶה:

בְּלֵב כָּל נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא. טְפִינוּ עָתָק לֹא יֵצֵא:

בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֵחָצֶה· לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פּוֹצֶה:

בְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְאֵין בּוֹ רְוָחוֹת. אֵין לוֹ שִׁיחוֹת בּוֹ מוֹכִיחוֹת:

לְמֵרָחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ· לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:

אֲגוּדִים אֲחוּדִים תּוֹךְ וְסוֹף וָרֹאשׁ. פֶּה וָלֵב אֲבָלוּם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ:

גֹּבַהּ וְעֹמֶק נְעוּצִים כְּסוֹבֵב· חֲכַם לֵב וְנָבוֹן לֹא יְלַבֵּב:

סוֹבֵב (נ״א סובל) הַכֹּל וּמָלֵא אֶת כֹּל. וּבִהְיוֹת הַכֹּל אַתָּה בַכֹּל:

אֵין עָלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ· אֵין חוּץ לָךְ וְאֵין בֵּינוֹתֶךָ:

אֵין מַרְאֶה וְגַב לְאַחוּדֶךָ. וְאֵין גּוּף לְעוֹצֶם יִחוּדֶךָ:

וְאֵין בְּתוֹכְךָ מִמְּךָ נִבְדַּל· וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ נֶחְדַּל:

וְאֵינְךָ נֶאֱצַל מִכֹּל וְנִבְדַּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ וְנֶחְדַּל:

מִקְרֶה וְשִׁנּוּי אֵין בְּךָ נִמְצָא· וְלֹא זְמַן וְעֵרַעֵר וְלֹא כָל שֶׁמֶץ:

כָּל זְמַן וְכָל עֵת אַתָּה מְכִינָם. אַתָּה עוֹרְכָם וְאַתָּה מְשַׁנָּם:

כָּל מַדָּע לֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ· אֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתְךָ:

כְּמַהוּתְךָ חָכְמָתֶךָ. כִּגְדֻלָּתְךָ תְּבוּנָתֶךָ:

חָכָם אַתָּה מֵאֵלֶיךָ· חַי מֵעַצְמְךָ וְאֵין כְּגִילֶיךָ:

זוּלַת חָכְמָתְךָ אֵין חָכְמָה. בִּלְתִּי בִינָתְךָ אֵין מְזִמָּה:

חָלַקְתָּ בְּלֵב חֲכָמִים שֵׂכֶל· וְרוּחֲךָ תְּמַלְאֵם וְדַעְתָּם תַּשְׂכֵּל:

מִבַּלְעֲדֵי כֹּחֲךָ אֵין גְּבוּרָה. וּמִבַּלְעֲדֵי עֻזְּךָ אֵין עֶזְרָה:

אין

אֵין נִכְבָּד כִּי אִם כְּבוֹדֶךָ · וְאֵין גָּדוֹל כִּי אִם גְּדֻלָּתוֹ:
כָּל יְקָר וְכָל טוּב מִיָּדְךָ. לַאֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ עֲשׂוֹת חֲסָדֶיךָ:
אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתֶךָ · וְאֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתֶךָ:
אֵין עוֹד זוּלַת הֲוָיָתֶךָ. חַי וְכֹל תּוּכָל וְאֵין בִּלְתֶּךָ:
וְלִפְנֵי הַכֹּל כֹּל הָיִיתָ. וּבִהְיוֹת הַכֹּל כֹּל מִלֵּאתָ:
לֹא לְחַצּוּךְ וְלֹא הִטּוּךְ יְצוּרֶיךָ אַף לֹא מִעֲטוּךְ:
מִמַּעֲשׂוֹתֶיךָ כֹּל לֹא נִבְדַּלְתָּ · מִתּוֹךְ מְלַאכְתְּךָ לֹא נֶחְדַּלְתָּ:
כְּמַעֲשׂוֹתֶיךָ אֶת הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַמָּיִם:
לֹא קֵרְבוּךָ וְלֹא רִחֲקוּךָ · כִּי כָל קִירוֹת לֹא יְחַלְּקוּךָ:
זֶרֶם מַיִם לֹא יִשְׁטְפֶךָ. וְרוּחַ כַּבִּיר לֹא יְהַדְּפֶךָ:
אַף כָּל טִנּוּפֶת לֹא תְטַנְּפֶךָ · אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ לֹא תִשְׂרְפֶךָ:
לַהֲוָיָתְךָ אֵין חִסָּרוֹן. וּלְיִחוּדְךָ אֵין יִתְרוֹן:
כְּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה. חוֹסֶר וְעוֹדֶף בְּךָ לֹא יִהְיֶה:
וְשִׁמְךָ מְעִידְךָ כִּי הָיִיתָ. וְהֹוֶה וְתִהְיֶה וּבַכֹּל אָתָּה:
הֹוֶה לְעוֹלָם וְכֵן נוֹדַעְתָּ · נְעִידְךָ וְכֵן בְּךָ הָעֵידוֹתָ:
שֶׁאַתָּה הוּא וְהֹוֶה בַּכֹּל. שֶׁלְּךָ הַכֹּל וּמִמְּךָ הַכֹּל:
שְׁמוֹת יְקָרְךָ יַעֲנוּ וְיָעִידוּ · בְּתֹקֶף יְקָרְךָ בְּךָ יַסְהִידוּ:

ליום רביעי·

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי. אֲגַנֶּה אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי:
אֲיַחֵד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּכָל יוֹם פַּעֲמָיִם:
אֵל חַי אֶחָד הוּא בְּרָאָנוּ. אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אָב לְכֻלָּנוּ:
אֲדוֹנֵינוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:
אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא. לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה:
אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיַּי. עָלָיו תְּלוּיִם כָּל מַאֲוַיַּי:
אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים. לֹא יָכִילוּ זַעְמוֹ גּוֹיִם (וְאִיִּים):
אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים. אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים:
אֱלֹהַּ עוֹשִׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי. אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי:
בּוֹרֵא כֹּל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל · בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר. מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר:
גֵּאֶה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים. עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים:
גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה. מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא:
גָּבוֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשֵׂא. וּגְדָל כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה:
גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ כִּגְבוּרָה. אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא:
דוֹדִי דָּגוּל הוּא מֵרְבָבָה. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה:
דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין:
הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו. הָדוּר הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו:
הוּא אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל:
וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד. יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
(וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ. לְהִלָּחֵם מִלְחַמְתֵּנוּ:)
זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים. כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים:
זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ. וְזִמְרַת יָהּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל. חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל:
חַי הָעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי. חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי:
טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה:
יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ. יְדִידֵי יְדִידוּת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ:
יוֹעֵץ וְגוֹזֵר מִי יְפִירֶנָּה. וַיַּהְתּוֹךְ וְיִפְעַל מִי יְשִׁיבֶנָּה:
(יָפֶה דוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ. יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ:)
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת:
(כְּנֶשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. נָשָׂא עֲבָדָיו וְיָשִׁיר הַדּוֹרִים:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל. כְּרָקָב וּכְעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנָחַל:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שׁוֹקֵד. דְּבָרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד:)
כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל. כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל:
(כְּאֶרֶז בָּחוּר בִּגְדֻלָּתוֹ. כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן עַנְוְתָנוּתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בְּרֵיחוֹ עוֹז אַהֲבָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיָּעַר. כֵּן דּוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שָׁעַר:)
(כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל. נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל:)
(כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי. אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי:)

(כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירֶנּוּ. הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ:)

(כְּאַרְיֵה יִשְׁאַג וְכַכְּפִיר יִנְהָם. אַל יִהְיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִדְהָם:)

(כְּרוֹעֶה גִּבּוֹר אֲשֶׁר לֹא יוּכָל. צֹאנוֹ לְהַצִּיל וְהָיָה לְמַאֲכָל:)

(כְּגִבּוֹר אֵין אֱיָל וּכְאוֹרֵחַ. נָס וּבוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ:)

(כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכַכְּפִיר לְעֹזְבָיו. כְּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו:)

(כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת. וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זַיִת:)

(כְּשָׁמִיר וְשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן:)

(כִּגְשָׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא. כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ:)

(כְּנֶשֶׁר יָרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו. וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְיַחֲלָיו:)

כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן. וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְנַגֵּן:

(לְבַדּוֹ (יְיָ) הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת:)

לִצְבִי וְעוֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי. כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הַדּוּרִים. וַיִּנַּשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים:

לְעוֹלָם חֶלְקִי הוּא וְצוּר לְבָבִי. כָּלָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי:

(לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת:)

מָקוֹם אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ. וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ:

מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי. צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי:

מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי. מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ מָנוּסִי:

מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגָּב לָנוּ. הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ:

מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי. מִבְטַח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי:

מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ:

מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לַצָּרָה. הוֹשַׁע (יְיָ) כִּי יָדְךָ לֹא קָצְרָה:

מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל:

מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה. לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה:

מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ. אַשְׁרֵי אָדָם אֲשֶׁר עוֹז לוֹ בוֹ:

נָבָר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא. נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה:

נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ:

נֵצַח יְשֻׁרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן. מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן:

נִפְלָא עַל כָּל הַנִּפְלָאִים. וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל הַנִּשָּׂאִים:

נִקְדָּשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי. נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי:
נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵימָה. לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה:
נֵרִי יְיָ בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלִי דְּבָרוֹ:
סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי. סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא פִּשְׁעִי:
סַהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי. סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי:
סַלְעֵנוּ (יְיָ) וּמְצוּדָתֵנוּ. עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ:
עִזּוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי. עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי:
עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר. אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר:
עַד מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו. שׁוֹמֵר בְּרִית וָחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו:
פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ. הוּא יִפְדֶּה יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ:
פַּחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ. עַל צָרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ:
פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק. כָּל לְבָבוֹת לוֹ אֶתֵּן צֶדֶק:
צְרוֹר הַמּוֹר אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר. נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כּוֹפֶר:
צַח וְאָדוֹם דּוֹד בִּצְבָאָיו אוֹת. עַל כֵּן נִקְרָא יְיָ צְבָאוֹת:
צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים. אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים:
צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:
קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת. כִּתּוֹת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת:
קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא. מָרָא דְאַרְעָא וּמָרָא דִשְׁמַיָּא:
קוֹנִי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו. קֶרֶן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו:
רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל רוֹאֶה. כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה:
רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל. וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל:
רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ. לִשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ:
רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים. מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וְנֶחֱמָדִים:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד:
שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל דָּר וְדָר. לֵיהּ אֲנָא מְשַׁבַּח מְרוֹמֵם וּמְהַדָּר:
שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים. שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים:
שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ. יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמֹהוּ:
שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם. כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם:
שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. תוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כַּכְּפִיר וּכְאַרְיֵה:

שַׁדַּי מְאוֹרִי מַלְכִּי וְאֵלִי· הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְלִי:
תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים. הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים (נ"א רֵעִים):
תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם· וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לְהָמָּם:
תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל. תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל:
תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי· תַּאֲוַת נַפְשִׁי וּתְשׁוּקָתִי:
תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי. מִמְּעֵי אִמִּי גוֹחִי וְגוֹזִי:
תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד· כָּל הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד:

ליום חמישי·

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה. נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בּוֹרֵא:
מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ· וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ:
לֹא לִמְּדוּךָ חָכְמָתֶךָ. וְלֹא הֲבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ:
לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתֶךָ· וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
לְעוֹלָם יְהִי לְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים· תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים:
וְכָבוֹד וְגַם כָּל יְקָר מֵאִתָּךְ. וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ:
אַתָּה תָעִיד בְּיִחוּדֶךָ· וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ:
לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימְךָ· וּבִמְלַאכְתֶּךָ אֵין זָר עִמָּךְ:
לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ. בְּחַפֶּשְׂךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְבִינוֹתָ:
מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ· וּמִלִּבְּךָ כָּל פְּעֻלּוֹתֶיךָ:
קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ. וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדָעְנוּ·
שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ· לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ:
לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לָחַצְתָּ. וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ:
כִּי הָיִיתָ לִפְנֵי הַכֹּל· וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל:
כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ. כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ:
וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ· וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ:
וְלֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה. וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה:
וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל. רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל:

ברוך אתה יחיד ומיוחד. יי אחד ושמו אחד:

אשר מי יעשה כמלאכתך · כמעשיך וכגבורותיך:

אין יציר זולת יצירתך. ואין בריאה כי אם בריאתך (נ"א מלאכתך):

כל אשר תחפוץ תעשה בכל · כי אתה נעלית על כל:

אין כמוך ואין כלתך. כי אין אלהים זולתך:

אתה האל עושה פלא · ודבר ממך לא יפלא:

מי כמוך נורא תהלות. אלהים לבדך עושה גדולות:

אין אותות כמו אותותיך · אף אין מופת כמו מופתיך:

אין תבונה כתבונתך. אין גדלה כגדלתך:

כי מאד עמקו מחשבותיך · וגבהו דרכי ארחותיך:

אין גאוה כמו גאותך. אף אין ענוה כענותך:

אין קדשה כקדשתך · אין קרבות כמו קרבותך:

אין צדקה כמו צדקתך. אין תשועה כתשועתך:

אין זרוע כזרועותיך · אין קול כרעם גבורותיך:

אין רחמים כרחמנותיך. אין חנינות כחנינותך:

אין אלהות כאלהותך · ואין מפליא כשם תפארתך:

כי שמותיך אלים מרוצים. בזכרך לחוצים להפליא נחוצים:

ואשף וחרטום לא ילחצוך · וכל שם ולהט לא ינצחוך:

לא ינצחוך כל החכמים. כל הקוסמים והחרטמים:

אתה משיב לאחור חכמים · לא יוכלו לך ערומים וקוסמים:

להשיב לאחור מזמותיך. להפר עצת סוד גזרתך:

מרצונך לא יעבירוך · לא ימהרוך ולא יאחרוך:

עצתך תפר עצת כל יועצים. ועזך מחליש לב אמיצים:

אתה מצוה ופחדך משוה · ואין עליך פקיד מצוה:

אתה מקוה ואינך מקוה. לך כל מקוה נפש תרוה:

וכל היצורים וכל עניינם · וכל יקר אשר בך אין דמיונם:

לא מחשבותם מחשבותיך. כי אין בורא זולתך:

ואין דמיון נפלא אלהינו · ואין חקר נשגב אדונינו:

סתור מכל סתור ועמום. מכל עמום ומכל כמום:

דַּק מִכָּל דַּק וְצָפוּן מִכֹּל . צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל יָכוֹל :
נִשְׂגָּב מִכָּל נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם . מִכָּל נֶעְלָם וּשְׁמוֹ לְעוֹלָם :
גָּבוֹהַּ מִכָּל גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן . מִכָּל עֶלְיוֹן וּמִכָּל חֶבְיוֹן :
חָבוּי וְעָמוֹק מִכָּל עָמוֹק . לֵב כָּל דַּעַת עָלָיו חָמוֹק :
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה . יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל מְאוּמָה :
לֹא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמָּה . לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָבָר דּוֹמֶה :
מִקְרֶה וְרַעְרַע וְשִׁנּוּי וְטָפֵל . וְחֶבֶר וּמִסְמָךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל :
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וְצֶבַע . וְלֹא כָּל טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע :
לָכֵן נְבוּכוֹת כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת . וְנִבְהָלוֹת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת :
וְכָל שַׂרְעַפִּים וְכָל הַרְהוּרִים . נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁיעוּרִים :
מִלְּשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְּהַגְבִּילֵהוּ . מִלְּתָאֲרֵהוּ וּמִלְּפַרְסְמֵהוּ :
בְּכָל שִׂכְלֵנוּ תְּפַשְׂנוּהוּ . בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא :
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ . אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ :
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד . חַי וְכֹל יוּכָל וְחָכָם מְיוּחָד :
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֵם . עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם :
בַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָל מְאוּם אֶת כֹּל . יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹּל יָכוֹל :
בַּאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה כֻּלָּם . יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם :
בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּחַדְּשׁוֹ כֻלָּם . יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם :
בַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֵם לְכֻלָּם . יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי (וְקַיָּם) לְעוֹלָם :
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ . בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְסִפּוּרֵנוּ :
לְמַמָּשׁ וְגוֹדֶשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ . לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ :
וְלֹא נַחְשְׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב . וְלֹא לְמִין וְכָל אוֹן וּלְכָל נִקְצָב :
כָּל* הַנִּרְאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים . וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים :
וְשֶׁבַע כַּמִּיּוֹת וְשֵׁשֶׁת נְדוֹת . וְשָׁלֹשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת :
הֵן בַּבּוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד . כִּי הוּא בְּרָאָם כֻּלָּם יָחַד :
כֻּלָּם יִבְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ . הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ :
וְאַתָּה תַעֲמוֹד וּתְבַלֶּה כֻּלָּם . כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם :

---

*) כל הנראי' וכו' הל' הזה בעצמו הוא ל' ר' סעדי' גאון ז"ל במאמר שני מספרו האמונו', ונלאו המפרשים כולם לעמוד על סודו להעדר ידיעתם בחכמת ההגיון, לכן אבארהו: ידוע

כי

אתה לבדך יוצר כל הוא. ולא ידמה מעשה לעושהו:
כל הארצות לא יכילוך· ואף שמים לא יכלכלוך:
אז (נ"א אף) יחילו מים חיים. מפניך אלהים חיים:
רעשה ארץ ונסו מים· ונטפו (מים) מן השמים:
נוטה לבדך השמים. רוקע הארץ על המים:
עשית כל חפצך לבדך· ולא נצרכת עזר כנגדך:
סועד אין מי יסעדך. הכל ממך ומידך:
ככחך אז כן עתה ודעתך· ולעולם כל כבודך אתך:
ולא יעפת ולא יגעת. כי במלאכתך לא עמלת:
כי בדברך כל יצוריך· ומעשה חפצך במאמריך:
ולא אחרתו ולא מהרתו. הכל עשיתו יפה בעתו:
מבלי מאומה כל חדשת· ואת הכל בלי כל (נ"א כלי) פעלת:
ועל לא יסוד הכל יסדת. ברצון רוחך כל תלית:
זרועות עולם את כל נושאות· מראש ועד סוף ואינם נלאות:
בעיניך לא דבר הוקשה. רצונך כל דבר רוחך עושה:
לפעלתך לא דמית· אל כל תואר לא שוית:
ולא קדמה למלאכתך מלאכה. חכמתך היא הכל ערכה:
לרצונך לא קדמו ואחרו· ועל חפצך לא נוספו וחסרו:
מכל חפצך לא שכחת. ודבר אחד לא חסרת:
לא החסרת ולא העדפת· ודבר רק בם לא פעלת:
אתה תשבחם ומי התעיבם. ושמץ דבר לא נמצא בם:
החלות בחכמה עשיתם· בתבונה ובדעת כליתם:
מראשית ועד אחרית עשוים. באמת וביושר וטוב ראוים:

כי כל הנמצאים לא ימלטו מהיותם או עצם או מקרה, ומבואר בהגיון להרמב"ם שער י׳ וברוח חן לאבן תבון פ"י ובפירושו למלות זרות למורה כי הסוגים העליוני׳ לכל הנמצאי׳ הם י׳ מיני׳ אשר קראו עשר׳ מאמרות, והסוג העליון והראשון הוא העצם, והתשעה האחרים הם מקרים המשיגים לעצם והם הכמות והאיכות והמצטרף והאנה והמצב והמתי הוא הזמן; והלו הוא הקנין והפועל והמתפעל; ויאמר בן רשד כי במאמר הכמות מלאו שבעה מיני׳ והם המספר, והנגשם, והשטח, והקו, והמאמרים, והזמן, והמקום; ומספר מיני הפועל והמתפעל הם ששה, כמספר מיני התנועות והנדידות המשיגים לעצם בהשתנותו, שנים מהם במאמר העצם והם ההווי׳ וההפסד שהם שנוי ימצאו בעצם

יוגד

הִקְדַּמְתָּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ • רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:
כִּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ. הֲלֹא מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ:
וְעַד לֹא כָּל חַי הוּכַן לְכַלְכֵּל. לִפְנֵי אוֹכֵל תִּתֵּן אֹכֶל:
וּמָזוֹן וּמָכוֹן תַּעֲשֶׂה בְּפִי כֹל. צָרְכֵי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל:
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים • אָז הֲכִינוֹתָם לָאַחֲרוֹנִים:
אָז עָטִיתָ אוֹר כַּשַּׂלְמָה. אֶדֶר מְאוֹרוֹת מִמּוּל שַׂלְמָה:
בְּטֶרֶם כָּל יְצוּר מְאוֹד גָּדַלְתָּ • וְאַחַר כָּל מְאוֹד נִתְגַּדַּלְתָּ:
אָז כְּאֵין לְבוּשׁ הוֹד וְהָדָר לוּבֵשׁ. עַד לֹא אוֹרֵג גֵּאוּת לָבֵשׁ:
אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכִמְעִיל עוֹטֶה • שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה נוֹטֶה:
עָשִׂיתָ בָּם לְאוֹרִים דְּרָכִים. וְרָצוֹא וָשׁוֹב בְּנַחַת מְהַלְּכִים:
הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם לָמָיִם • בִּמְתִיחַת רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם:
מְזוֹנוֹת מְעוֹנוֹת לְשֶׁרֶץ מָיִם. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל (פְּנֵי רְקִיעַ) הַשָּׁמָיִם:
עֵשֶׂב וְחָצִיר לְבְשַׂר אֲדָמָה • מַאֲכָל לְחַיָּה וּלְכָל בְּהֵמָה:
בְּקֶרֶן שֶׁמֶן גַּן נָטַעְתָּ. אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ:
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עָשִׂיתָ לוֹ • דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ:
כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּיָדוֹ תַּתָּה. וְתַחַת רַגְלָיו הַכֹּל שַׁתָּה:
לְהַעֲלוֹת מֵהֶם בָּקָר וָצֹאן • עַל מִזְבַּחֲךָ יַעֲלוּ לְרָצוֹן:
עָשִׂיתָ לוֹ כְּתֹנֶת לְשָׁרֵת. לְהַדְרַת קוֹדֶשׁ וּלְתִפְאֶרֶת:
שַׂמְתָּ בְּקִרְבּוֹ חָכְמַת אֱלֹהִים • כִּי יְצַרְתּוֹ לְךָ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים:
לֹא מָנַעְתָּ עַל פְּנֵי אֲדָמָה. צָרְכֵי אָדָם וְכֻלָּם בְּחָכְמָה:
מַעֲשֶׂיךָ מְאֹד רַבּוּ וְגָדְלוּ • וְשִׁמְךָ יְיָ כֻּלָּם יְהַלֵּלוּ:
רַבּוּ וְגָדְלוּ מְאֹד מַעֲשֶׂיךָ. יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ:
כֹּל פָּעַלְתָּ לְמַעֲנֶךָ • וְלִכְבוֹדְךָ כָּל קִנְיָנֶךָ:

מצד עצמו והוא שיפשוט צורה וילבוש צורה אחרת ונשתנה מעצם אל עצם אחר, ושני' מהם במאמר הכמות והם הצמיחה והיינו השינוי מקטנות לגדלות, וההיתוך והוא שינוי מגדלות לקטנות, ואחד במאמר האיכות והוא השינוי בתכונותיו ממראה אל מראה או מקור אל חום וכדומה, והוא הנקרא שינוי בסתם, ואחד מהם במאמר האנה והוא ההעתק ממקום אל מקום; ויאמר עוד כי לכל גזירה ר"ל לכל מאמר גוזר וחותך יתכנו ג' מיני ביאור, ביאור בגדר והוא אשר יתחבר מסוג והבדל כאמרנו האדם הוא חי מדבר, וביאור בחוק והוא המתחבר מסוג וסגולה או מקרה כאמרנו האדם הוא חי צוחק או חי כותב וכדומה, וביאור אינו לא בגדר ולא בחק והוא המתחבר ממין ומקרה כאמרנו

כראובן

אָז כַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ. יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ׃
וְעַל כָּל פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה. חֲסִידֶיךָ בְּכָל עֵת יְבָרְכוּכָה׃
בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם. אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם׃
כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ. רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ׃
וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ. לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ׃
עַל כָּל אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹת בָּהֶם. שְׁפָטִים גְּדֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם׃
בְּבָקְעֲךָ יַם סוּף עַמְּךָ רָאוּ. הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ׃
נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לָךְ. שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהֵרָאוֹת גָּדְלָךְ׃
וְדִבַּרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם. וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם׃
יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר. בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבַר׃
תַּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם. וְכֶעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מָיִם׃
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים. יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים׃
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת. אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת׃
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן. וּמֵחַלָּמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן׃
בִּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ. וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ׃
וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ. יָמִים צֵדָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ׃
כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק. אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק׃
וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמְּרוּ. לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ׃
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ. יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ׃
הֵטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים. כֵּן תֵּיטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים׃
יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ׃
אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵיטִיב. וְנוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵיטִיב׃
יְיָ תִּבָּנֶה עִירְךָ מְהֵרָה. כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא׃
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ. וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ׃
זִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבְּחָה. וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה׃

ברלונן שהוא אדם לבן אין סופר מהיר ; ושלש עתות הם העובר והוה והעתיד, ושלש מדות הם הם הידועות בשם ג׳ רחקים שהם האורך והרוחב והעומק, והם צורת הקו והשטח והגשם ; והנה הענינים הנזכרים הם מקיפים כל הנמצאות עם משיגיהם ומשיגי משיגיהם וכולם שינויים נגשמים ומקריהם לכן אין גם אחד מהם בבורא ית׳ כי הוא בורא כל עצם וכל מקרה והוא מרומם מכל שינוי והשתנות ואין כח ברעיון לתפוס בו כל מחשבה׃

וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ· כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:
וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ. הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ:
בְּהַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה· עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:
וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבֹרָךְ· כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ:
וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי. וַאֲבָרְכֶכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם· מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם· וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיְיָ: עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא: וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

שיר הכבוד·

בשפותחים ארון הקדש לאנעים זמירות יש לומר ד׳ פסוקים אלו.

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד:
מי זה מלך הכבוד ה׳ עזוז וגבור ה׳ גבור מלחמה:
שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד:
מי הוא זה מלך הכבוד ה׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה:

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג. כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶךָ· לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ. הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת· וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:

יג״ס א״ב.

אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ. אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ· דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ. כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

דִּמּוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ· וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:

הִמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת. הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:

וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת· וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת

זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב

חָבַשׁ כֹּבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ· הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ

טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא. וּקְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:

יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי· וְהוּא יִהְיֶה לִּי לַעֲטֶרֶת צְבִי:

כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ. וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ

לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה· אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:

מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת. קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:

נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ· יַעֲלֶה נָא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ

סְגֻלָּתוֹ תְּהִי בְיָדוֹ עֲטֶרֶת. וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:

עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם· מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם

פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו. וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:

צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם· פּוּרָה בְדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם

קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו. תְּמוּנַת יי לְנֶגֶד עֵינָיו:

רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר· יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר

רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ. דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ

שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ· וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:

תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת. וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטוֹרֶת:

תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ· כַּשִּׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:

בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:

וּבְבִרְכָתִי תְנַעֲנַע לִי רֹאשׁ· וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ

יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ. כִּי נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

כשהחזן אומר ומפני חטאנו תאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכל טפה וטפה קרי שיצא ממני לבטלה ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא במקום מצוה בין באונס ובין ברצון והנשמות העשוקות בקליפות הנפוצים מארבע כנפות הארץ והנשמות דאזלין ערטלאין הנפזרים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית מקדשנו וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו תפליטם הקליפות כל הניצוצות הקדושות שבעולם ויחזרו לקבצם בקדושה שנית וקו"ב פזורנו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ ויקוים בנו מקרא שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך ויקוים בנו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל ימי עולם בכח השם הקדוש הזה בי"ט ובשם הקדוש הזה תב"ו היוצא מפסוק 'חיל 'בלע 'ויקיאנו שתחזירם למקום קדושה ויגאלנו גאולת עולם לחבר האוהל להיות אחד:

אין נשיאת כפים בפחות מעשרה והכהנים מן המנין. אפי' מתפללין בבית שאין שם ס"ת נושאין כפיהם. נתפשט המנהג באלו המדינות שאין הכהנים נושאים כפיהם אלא בימים טובים שהם ימי שמחה וטוב לב הוא יברך כי צריך שיהיה המברך בשמחה, ומטעם זה האבל אינו נושא את כפיו, וצריך האבל לצאת מבה"כ כשהכהנים רוחצין ידיהם לעלות לדוכן, שלא יהא בב"הכ כשהש"ץ קורא כהנים שלא יעבור בג' עשה. כהן שעומד בתפלה והחזן מגיע לרצה פוסק ועולה, ואם יש שם כהנים אחרים אינו פוסק. לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים. ואע"פ שנטל ידיו שחרית חוזר ונוטל ידיו. והלוי יצק מים על ידיו, אם אין לוי בב"הכ ישפכו הבכורים המים על ידיהם, ואם אין בכור בב"הכ ולא לוי ישפוך הכהן עצמו על ידיו ולא ישראל. כשמתחיל הש"ץ רצה יעקרו הכהנים שבב"הכ רגליהם לעלות לדוכן, וכשעומדין על הדוכן יאמרו זה.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה הברכה הזאת

לכהנים	להעם
שצויתנו לברך את עמך ישראל	שצוית הכהנים לברכנו

ברכה שלמה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם:

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה מפי הציבור אמן שלאחר הטוב שמך וכו' כדי שיענו הציבור אמן על תרווייהו. ועומדים הכהנים עם פניהם כלפי היכל עד שיתחיל הש"ץ כהנים בקול רם ואז מחזירין פניהם כלפי העם ולא יחזירו פניהם בין בתחלה בין בסוף אלא דרך ימין ומברכין.

ומגביהין ידיהם כנגד כתפיהם ופושטין ידיהם וחולקין אצבעותיהן, ומכוונין לעשות ה' אוירים בין שני אצבעות לשני אצבעות אויר אחד ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל לקיים מציץ מן החרכים. אין לכהנים לנגן אלא ניגון אחד מתחלה ועד סוף, כדי שלא יבואו לידי טירוף דעת. בשעה שהכהנים מברכין את העם לא יביטו ולא יסיחו דעתם אלא יהא פניהם כלפי מטה כמו שעומדין בתפלה. אלו עקומות שהכהנים הופכין פניהם

לדרום ולצפון: **יברכך· וישמרך· אליך· לך· שלום.**

וצריך הכהן לכוון במלת יברכך שהאל ית"ש ישפיע חכמה על ישראל. ובמלת וישמרך יכוין שהאל ית"ש יתן נכים לישראל. ובמלת יאר יכוין שהאל ית"ש יוסיף חיים לישראל. ובמלת ויחנך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בנשיאת חן. ובמלות ישא ה' פניו אליך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בעושר וממשלה. ובמלות וישם לך שלום יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בברכת שלום כמשמעו.

ע"כ מלאתי כוונות האלו כתובים בשם ספר יצירה, ונראה שעל כן נהגו קדמונינו להאריך קצת בניגונים לכוין כל אלה והם כוונות הפשוטות שכל כהן יכול לכוין בזה, ומי שבא בסוד ה' ימלא כוונות גדולות על פי הסדר בכתבי האר"י ז"ל.

וכל אדם יכוין לברכת כהנים ויהא פניו כלפי הכהנים ולא יסתכל בהם. והאנשים הנוהגים לאמר פסוקים מעין כל מלה ומלה של ברכה יהיו זהירים לאמרם בשעה שהש"ץ מנגן דוקא אבל לא כשהכהני' מנגנים. והש"ץ מקרא את הכהנים מלה במלה עד שסיימו פסוק ראשון, ואז הקהל עונין אמן, וכן אחר פסוק שני ואחר פסוק שלישי:

רצה לש"ץ.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·

וְתֶעֱרַב* עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הש"ץ מסיים **בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד:** מודים וכו'.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

---

*) ותערב עליך כנ"ל, כמש"כ הקכם ראב"ע בלקות דף כ"ט נ', וכ"כ וי"צ.

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת
עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם
כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :
וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בר"ה וי"כ וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ :

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו ש"ץ בקול כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר :

והכהנים מברכין בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

ש"ץ מקרא.

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
יְיָ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:
וְיִשְׁמְרֶךָ שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: כשהכהני' מנגני' וישמרך אומרי' זה.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה
הוּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין
שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם
כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק . וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע . וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם
הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי : אמן.

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:
יְיָ יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:
פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃

וִיחֻנֶּךָּ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־
יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃ רכש״ע.

יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃
וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃

יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים אַף־
יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה׃

פָּנָיו אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־
אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם׃

וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃

לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח
וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל׀לְרֹאשׁ׃

שָׁלוֹם שָׁלוֹם׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו׃

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלא שלום הרבון רק יאמר זה:

יְהִי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויהרהר השמות האלה במחשבתו ואל יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי

נשמעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך. ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי

(וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי)

בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

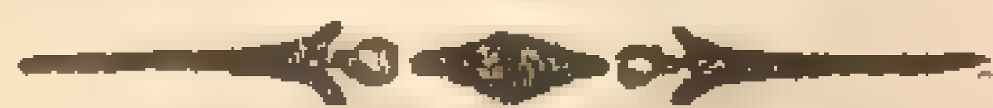
אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ

הכהנים יזהרו בנעילת מנעליהם שלא יגעו בם בידים ואם נגעו יחזרו ליטול ידיהם.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

למשוך ידיה׳ פאן דען איין ווין נאכגעדרוקטן מחזורי׳ אשר קללת החרמות רבוצה עליה׳.

כרוז שהוכרז בק״ק **פ״פ דמיין** יע״א בשם האב״ד רבינו הזקן הגאון המפורסם׳ החסיד והעניו מופת דורינו וכליל׳ תפארתנו אדונינו מורינו ורבינו מוהר״ר פינחס הלוי איש הורוויץ זלוק״ל.

שמעו נא אחינו בני ישראל!

עז איזט בעקאַנט אויסגערופן בשם הגאון אב״ד כר״ו, מאחר דאַס איש אחד דורך אָפענטליכן דרוק בעקאַננט געמאַכט האַט דאַס ער המחזורים הנחמדים הנדפסי׳ ברעדלהיים עם הביאור והפירוש אשכנזי אשר ייסד התורני הר״ר וואלף היידנהיים נאכדרוקען וויל, אויך וועלכע מחזורים הגאון אב״ד כר״ו בחדש אלול תקס״ג העבר לא לבד הסכמה וחרם געגעבן האַט שלא ישיג שום אדם גבולם לדפוס או להדפיס אותם משך כ״ה שני׳, אף גם זאת האַט הגאון אב״ד כר״ו אויף ההסכמות והחרמות מכמה גאוני ארץ אשר קדמוהו בהסכמותיהם, כ״ה הרב הגאון מוהר״ר נח חיים צבי זצ״ל, אשר הי׳ אב״ד נק״ק א״ה״ו, והרב הגאון אב״ד דק״ק ראָטטערדאַם מוהר״ר ארי׳ ליב ברעסלוי כר״ו, והרב הגאון אב״ד דק״ק האַגי מוהר״ר משה טובי׳ כר״ו, והרב הגאון אשר הי׳ יושב מקדם על כס ההוראה נק״ק פפ״דא מוהר״ר נפתלי הירש לבית קאַצנאילנבאָגען כר״ו.

כל אלה דברי ההסכמות והחרמות האַט הגאון אב״ד כר״ו דורכגעגעהן אונד עם חרם שלו מאשר ומקיים געוועזן. ואחריהם החזיקו אב״ד דק״ק א״ה״ו ה״ה הרב הגאון מוהר״ר צבי הירש מזאַמשט כר״ו, ואב״ד דק״ק לונדן הרב הגאון מוהר״ר שלמה כר״ו בן הגאון מוהר״ר צבי זצ״ל, ואב״ד דק״ק פפ״דא הרב הגאון מוהר״ר יהודה ליב מרגליות כר״ו.

ע״כ לאַסט הרב הגאון אב״ד כר״ו עוד פעם מכריז ומודיע זיין בחרם הגדול כחרם יהושע ב״נ דאַס זיך קיינר אונטרשטעהן זאָלל את ע״יגירי׳וגירי גירי דילי׳ המחזורי׳ הנ״ל בשום אופן נאכצודרוקן, ולא לבד זאָלל החרם הנ״ל על המדפיס קלזיין, זאָנדערן ווער נור איין מסייע דאַבו זיין אונג לתמוך יד עוברי עבירה וחרמים, ומכ״שכ ווער זיך אויך זאָלכע מחזורים פרעָבו ועררירט אָדר קאָמכט אָדר זאָלכע קויפן וויל כאמור בפירוש בהסכמות מגאוני ארץ הנ״ל שהחרם יחול לא לבד על המדפיס והמסייעי׳ לו והמתעסקי׳ עמו כ״א גם על הקונה אותם, ומי שיעבור על זה ענוש יענש כעכן אשר מעל בחרם ויחולו עליו כל האלות והקללות הכתובות בספר התורה הזאת, וכל ישראל ישמעו וייראו ולא יזידון לעשות כדבר הרע הזה, ויהיו נקיים ותבוא עליהם ברכת טוב.

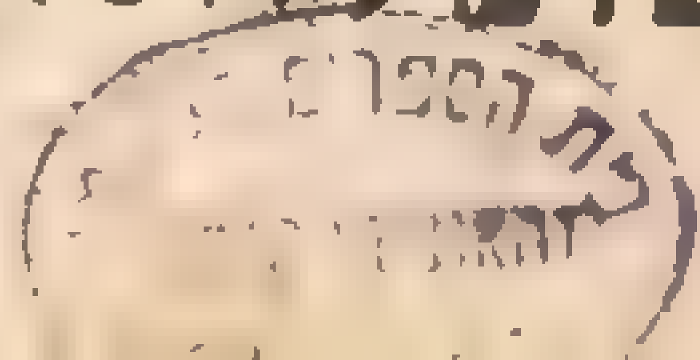
אזהרה אחר אזהרה

לרבינו הגדול הגאון האמתי עטרת תפארת ישראל אב״ד ור״מ דק״ק פפ״דמ יע״א בנו של הרב הגאון הנ״ל.

ואלה מוסיף על הראשוני׳. יען כי שמענו בקול מבשר ממדפיס אחד עם בעל הגהה שלו אשר הודיעו לרבים איך שהמה נכנסו למלאכה להדפיס המחזורים הנ״ל בלי רשות החכם המחבר כרו׳ ובדו לעצמ׳ התרות במקו׳ איסור ושמא יתפתו מן בני עמנו ע׳ דברי שוא ומדוחים ויבואו לקחת מן המחזורים מהדפסה האסור׳ וילכדו ח״ו במצודות החרמות והשמתות הפרושות עליהם, ראיתי שמוטל עלי ועל כל העומד בפרץ להודיע לרבים כי ההסכמות והחרמות הנ״ל כולם בתקפם עומדים בכל מקום ואין רשות לשום אדם לעבור עליהם בשום אמתלא שבעולם, והנני מזהיר לבלתי קחת מן המחזורים הנ״ל הנדפסים שלא ברשות, ושלא להיות בהם שום עסק המתפלל מתוכם תפלתו תהי׳ לחטאה ולשומעים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב.

פה ק״ק פפ״דמ יע״א יו׳ ב׳ ד׳ אלול תקס״ז לפ״ק. d. 7. Sept. 1807.

הק׳ צבי הירש הלוי איש הורוויץ.

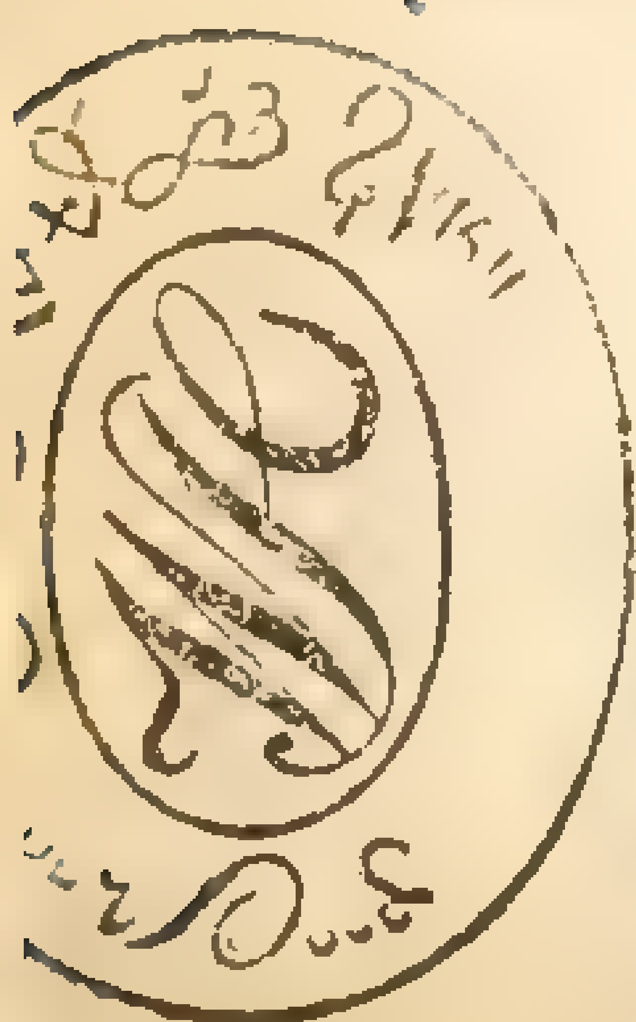

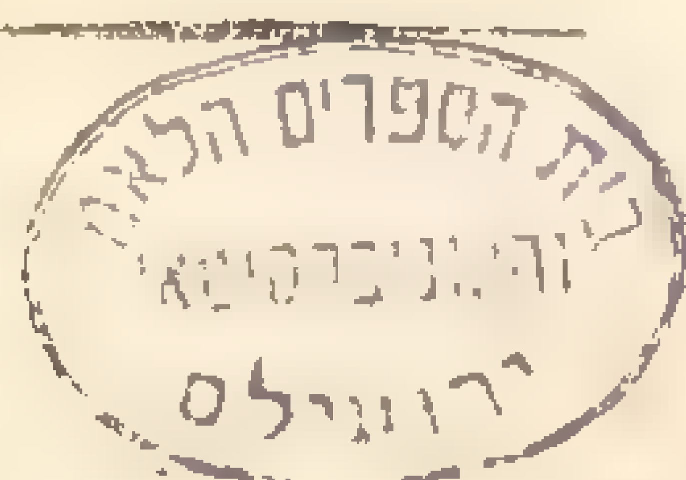

ספר
קרובות
הוא
מחזור

מסודר בשלימות הסידור ומדויק בתכלית הדיוק

מאתי

רעדעלהיים

בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם.

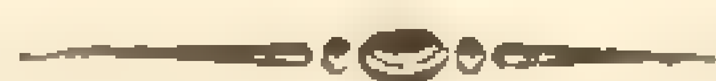
מחזור

לערבית ליום כפור

לבני פולין פיהם ומעהרין יצ"ו·

עם שיר הייחוד גם כתר מלכות לרשב"ג וכתר מלכות לרדב"ז.

מדויק היטיב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזית·

וכל הענינים הנהוגים בעת היאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת·

רעדעלהיים

שנת תקצ"ב לפ"ק·

(מהדורא תמינאה·)

נייע, דורכאויז פערבעסערטע אונד פערמעהרטע אָריגינאַלאויפלאַגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey
von W. Heidenheim. 1832.

הקבצו ושמעו בני יעקב

האספו ושמעו אל ראשי ישראל **אבותיכם ,מוריכם רבניכם** החפצים בשלומכם וששים בשלותכם.

הלא ידעתם אם לא שמעתם את שמע המחזורים הנחמדים הנדפסים **ברעדלהיים** בהסכמות רוב גאוני הזמן ה"י, וכולם הוסיפו נעלה אחת לעשות גדר בהרמות ושמתות נוראות לבלתי יעלה על לב איש להדפים כדמותם או לעשות ערמ' להוסיף בגזר או העתקה או למעט מהם או לשנות דבר אנה ואנה. והחרימו לכל עושה אחת מאלה, ובדי שלא יבוא איש נכרי אשר לא מבני ישראל הוא ויעשה כאלה לזאת החרימו לכל איש ישראל אשר ישלח ידו להיות מסייע בעסק הדפים והוסיפו להחרים ולקלל בשם ה' לכל איש או אשה אשר יעשה מסחר באיתם אשר יודפסו שלא ברשות המחבר או איש אשר יקנה מהם הן לעצמו הן לזולתו, וכל עושה אחת מאלה מעל בחרם ודבקו בו כל האלות והקללות הרשומות למועל בחרם, ככתוב בהסכמות הגאונים באר היטב.

ויהי כאשר קם איש אחד ויחשב מחשבות לעשות הנבל' הגדולה הזאת איש טהר התיצב לנגדו אמ"ו הרב הגאון החסיד מהר"ר פ"ה זלוק"ל אב"ד ור"מ דק"ק פפ"דמ יע"א והכה על קדקדו וזה ביום ג' כ"ב אייר תקס"ה להכריז בנתי כנסיות בדברים האלה:

שמעו נא אחינו בני ישראל!

עס איזט בעקאננט אויפגערופן בשם הגאון אב"ד נר"ו, מאחר דאס איש אחד דורך אפענטליכן דרוק בעקאננט געמאכט האט דאס ער המחזורים הנחמדים הנדפסי' ברעדלהיים עם הביאור והפירוש אשכנזי אשר ייסד התורני הר"ר וואלף היידנהיים נאכדרוקען וויל, אויך וועלכע מחזורים הגאון אב"ד נר"ו בחדש אלול תקס"ג העבר לא לבד הסכמה והרם געגעבן האט שלא ישיג שום אדם גבולם לדפוס או להדפים אותם משך כ"ה שני', אף גם זאת האט הגאון אב"ד נר"ו אויך ההסכמות וההרמות מכמה גאוני ארץ אשר קדמוהו בהסכמותיהם, ה"ה הרב הגאון מוהר"ר נח חיים צבי זצ"ל, אשר הי' אב"ד בק"ק א"ה"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק ראטטערדאם מוהר"ר ארי' ליב ברעסלוי נר"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק האגוי מוהר"ר משה טובי' נר"ו, והרב הגאון אשר הי' יושב מקדם על כס ההוראה בק"ק פפ"דא מוהר"ר נפתלי הירש לבית קאצנאילנבאגען נר"ו.

כל שה דברי ההסכמות וההרמות האט הגאון אב"ד נר"ו דורכגעזעהן אונד עס הרם בלו מאשר ומקיים געוועזן. ואחריהם החזיקו אב"ד דק"ק א"ה"ו ה"ה הרב הגאון מוהר"ר צבי הירש מזאמשט נר"ו, ואב"ד דק"ק לונדן הרב הגאון מוהר"ר שלמה נר"ו בן הגאון מוהר"ר צבי זצ"ל, ואב"ד דק"ק פפ"דא הרב הגאון מוהר"ר יהודה ליב מרגליות נר"ו.

ע"כ לאסט הרב הגאון אב"ד נר"ו עוד פעם מכריז ומודיע זיין בהדם הגדול בחרם יהושע בן נון דאס זיך קיינר אונטרשטעהן זאלל לא ע"י גירי' וגירי גירי דילי' המחזורי' הנ"ל בשום אופן נאכצודרוקן, ולא לבד זאלל החרם הנ"ל על המדפים קל זיין, זאנדערן ווער נור איין מסייע דאבי זיין אדער לתמוך יד עוברי עבירה ומרמים, ומכ"שכ ווער זיך אויך זאלכע מחזורים פרהאנדלען אדער קויפן ווילל, כאמור בפירוש בהסכמות מגאוני ארץ הנ"ל שהחרם יחול לא לבד על המדפים והמסייעי' לו והמתעסקי' עמו כ"א גם על הקונה אותם, ומי שיעבור על זה ענוש יענש בעבן אשר מעל בחרם ויחולו עליו כל האלות והקללות הכתובות בספר התורה הזאת, וכל ישראל ישמעו וייראו ולא יזידון לעשות כדבר הרע הזה, ויהיו נקיים ותבוא עליהם ברכת טוב.

סדר התרת נדרים·

נוהגים להתאסף בערב ראש השנה או בערב יו"כ עדה קדושה מתלמידי חכמים ויראי שמי' לעשו' תקון התרת נדרי', וכן מעשהו: המבקש התרה יעמוד בפני העדה הקדושה או לפחות בפני בית דין של ג' ויאמר בזה הלשון:

שִׁמְעוּ נָא רַבּוֹתַי דַּיָּנִים מוּמְחִים כָּל נֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה אוֹ אִסּוּר אוֹ קוֹנָם אוֹ חֵרֶם שֶׁנָּדַרְתִּי אוֹ נִשְׁבַּעְתִּי בְּהָקִיץ אוֹ בַחֲלוֹם אוֹ נִשְׁבַּעְתִּי בְּשֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים וּבְשֵׁם הוי"ה ב"ה וְכָל מִינֵי נְזִירוּת שֶׁקִּבַּלְתִּי עָלַי וַאֲפִילוּ נְזִירוּת שִׁמְשׁוֹן וְכָל שׁוּם אִסּוּר וַאֲפִילוּ אִסּוּר הֲנָאָה שֶׁאָסַרְתִּי עָלַי אוֹ עַל אֲחֵרִים בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁל אִסּוּר בֵּין בִּלְשׁוֹן אִסּוּר אוֹ חֵרֶם אוֹ קוֹנָם וְכָל שׁוּם קַבָּלָה אֲפִילוּ שֶׁל מִצְוָה שֶׁקִּבַּלְתִּי עָלַי בֵּין בִּלְשׁוֹן נֶדֶר בֵּין בִּלְשׁוֹן נְדָבָה בֵּין בִּלְשׁוֹן שְׁבוּעָה בֵּין בִּלְשׁוֹן נְזִירוּת בֵּין בְּכָל לָשׁוֹן וְגַם הַנַּעֲשֶׂה בִּתְקִיעַת כָּף בֵּין כָּל נֶדֶר וּבֵין כָּל נְדָבָה וּבֵין שׁוּם מִנְהָג שֶׁל מִצְוָה שֶׁהִנְהַגְתִּי אֶת עַצְמִי וְכָל מוֹצָא שְׂפָתַי שֶׁיָּצָא מִפִּי אוֹ שֶׁנָּדַרְתִּי וְגָמַרְתִּי בְּלִבִּי לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִצְוָה מֵהַמִּצְוֹת אוֹ אֵיזֶה הַנְהָגָה טוֹבָה אוֹ אֵיזֶה דָבָר שֶׁנָּהַגְתִּי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְלֹא הִתְנֵיתִי שֶׁיְּהֵא בְּלִי נֶדֶר הֵן דָּבָר שֶׁעָשִׂיתִי הֵן עַל עַצְמִי הֵן עַל אֲחֵרִים הֵן אוֹתָם הַיְדוּעִים לִי הֵן אוֹתָם שֶׁכְּבָר נִשְׁכְּחוּ מִמֶּנִּי בְּכֻלְּהוֹן מִתְחֲרַטְנָא בְהוֹן מֵעִקָּרָא וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אֲנִי מִמַּעֲלַתְכֶם הַתָּרָה עֲלֵיהֶם כִּי יָרֵאתִי פֶּן אֶכָּשֵׁל וְנִלְכַּדְתִּי חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲוֹן נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת וּנְזִירוּת וַחֲרָמוֹת וְאִסּוּרִין וְקוֹנָמוֹת וְהַסְכָּמוֹת· וְאֵין אֲנִי תוֹהֵא חַס וְשָׁלוֹם עַל קִיּוּם הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים הָהֵם שֶׁעָשִׂיתִי רַק אֲנִי מִתְחָרֵט עַל קַבָּלַת הָעִנְיָנִים בִּלְשׁוֹן נֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה אוֹ נְזִירוּת אוֹ אִסּוּר אוֹ חֵרֶם אוֹ קוֹנָם אוֹ

הסכמה או קבלה בלב ומתחרט אני על זה שלא אמרתי הנני עושה דבר זה בלי נדר ושבועה ונזירות וחרם ואסור וקונם וקבלה בלב ולכן אני שואל התרה בכלהון ואני מתחרט על כל הנזכר בין אם היו המעשים מדברים הנוגעים בממון בין מדברים הנוגעים בגוף בין מהדברים הנוגעים אל הנשמה בכלהון אני מתחרט על לשון נדר ושבועה ונזירות ואסור וחרם וקונם וקבלה בלב. והנה מצד הדין המתחרט והמבקש התרה צריך לפרוט הנדר אך דעו נא רבותי כי אי אפשר לפורטם כי רבים הם ואין אני מבקש התרה על אותם הנדרים שאין להתיר אותם על כן יהיו נא בעיניכם כאלו הייתי פורטם:

והמתירים משיבים לו ג"פ בזה הלשון:

הכל יהיו מותרים לך הכל מחולים לך הכל שרוים לך אדרבא אין כן לא נדר ולא שבועה ולא נזירות ולא חרם ולא אסור ולא קונם. יש כאן מחילה וסליחה וכפרה וכשם שמתירין בבית דין של מטה כך יהיו מותרים מבית דין של מעלה: ואח"כ יהא מוסר מודעה לפניהם ואומר בלשון זה:

הרי אני מוסר מודעה לפניכם ואני מבטל מכאן ולהבא מה שאקבל עלי כל הנדרים וכל שבועות ונזירות ואסורין וקונמות וחרמות והסכמות וקבלה בלב הן בהקיץ הן בחלום חוץ מנדרי תענית בשעת מנחה ובאם שאשכח לתנאי מודעא הזאת ואדור מהיום עוד מעתה אני מתחרט עליהם ומתנה עליהם שיהיו כלן בטלין ומבטלין לא שרירין ולא קימין ולא יהו חלין כלל וכלל בכלן מתרטנא בהון מעתה ועד עולם:

וכשרוצה לקבל נזיפה. יאמר עוד:

אִם עָבַרְתִּי עַל שׁוּם דָּבָר שֶׁנִּתְחַיַּבְתִּי נְזִיפָה אוֹ אָרוּר אוֹ נִדּוּי אוֹ חֵרֶם אוֹ שַׁמַּתָּא אוֹ קְלָלָה בֵּין מִפִּי הַשְּׁכִינָה בֵּין מִפִּי בֵּית דִּין שֶׁל צְבָא מַעְלָה בֵּין מִפִּי עַצְמִי בֵּין מִפִּי אֲחֵרִים בֵּין בָּעוֹלָם הַזֶּה בֵּין בָּעוֹלָם הַבָּא הֲרֵינִי שָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְאֵשֵׁב יָחֵף עַל הָאָרֶץ כִּמְנֻדֶּה וְאֶתְפַּלֵּשׁ בֶּעָפָר בּוֹכֶה וּמְבַכֶּה וּמִתְחָרֵט וּמִתְוַדֶּה עַל כָּל מַה שֶּׁחָטָאתִי וְעָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי וּמָרִיתִי וּמָרַדְתִּי מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶשְׁפּוֹךְ אֶת נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל סְלִיחָה וּמְחִילָה וְכַפָּרָה מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הַבְּרִיּוֹת. וְאֶשְׁאַל מִמַּעֲלַתְכֶם שֶׁתַּתִּירוּנִי מִן כָּל הַנְּזִיפוֹת וְהָאֲרוּרִים וְהַנִּדּוּיִם וְהַחֲרָמִים וְהַשַּׁמַּתּוֹת וְהַקְּלָלוֹת שֶׁנִּתְחַיַּבְתִּי וְשֶׁנִּכְשַׁלְתִּי בָּהֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

ואז מתרחק מן העדה הקדושה ד' אמות בחליצת מנעלים וילבש שק ויתפלש בעפר, ובלבישת השק יאמר בלשון זה:

אַתָּה הִבְדַּלְתָּ אֱנוֹשׁ מֵרֹאשׁ וַתַּכִּירֵהוּ לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ וְנָתַתָּ לוֹ מַרְפֵּא לְמְזוֹרוֹ שֶׁיָּשׁוּב אֵלֶיךָ בְּעֵת שֶׁיֶּחֱטָא כִּי יָדַעְתָּ אֶת יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעוּרָיו וְלָכֵן תִּקַּנְתָּ לוֹ תְּשׁוּבָה לְכַפֵּר אֵת אֲשֶׁר חָטָא. וְהִנֵּה אָנֹכִי הַחוֹטֵא חָטָאתִי לְפָנֶיךָ וּפָגַמְתִּי בְּאַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף וְגָרַמְתִּי לְהַלְבִּישׁ שָׁמַיִם שַׂק וְנָתַתִּי כֹּחַ לְעֵשָׂו וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ לְהִתְיַצֵּב עַל הָאֱלֹהִים וְעַתָּה הִנְנִי לוֹבֵשׁ שַׂק זֶה לְהַתִּישׁ כֹּחָם וּלְשַׁבֵּר מַלְתְּעוֹתָם וְיָאִירוּ דֶּרֶךְ נְקָבֵי הַשַּׂק אַרְבַּע מֵאוֹת עָלְמִין דְּכִסּוּפִין וִיקַיֵּם בָּנוּ מַה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם

יאדימו כתולע כצמר יהיו. והנה אלהי ידעתי נאמנה שפגמתי בחמשה גבורות של השכינה לזה אני משים אפר במצחי לכונן את ציון ולעורר את האהבה בין העין עלאין ומשם יתמשך אחר כך השפע על עבדך פלוני בן אמתך פלונית להלבין את חטאי ולכפרם תכבסני ומשלג אלבין. ואזכה להיות מהשבים בתשובה שלמה לפניך ושים לנו פאר תחת אפר ונזכה לראות השכינה בלתי בושה וכלמה מעונותי שיתקנו ולא אבא עוד לידי שום חטא ועון בעזרתך אותי כי על התשובה מראש הבטחתנו ולתשובה עינינו מיחלות לך החזירנו בתשובה שלמה לפניך. אמן סלה: כשיושב ומקבל הנזיפה יאמר זה:

הריני יושב לקבל הנזיפה והנדוי אשר נתחיבתי מפי בית דין של מעלה על כמה חטאים ועונות ופשעים שחטאתי ועויתי ופשעתי אנכי עצב נפוץ ונבזה הרביתי אשמה בתורתך בגדתי ביחודך פגמתי בספירותיך השלכתי פגם בקדשיך והמים היוצאים מבית יי הולכתים מבית המלכות לבית הכסא מקום המטנופת אשת הזמה, אויבתיך הרסתי מזבחותיך חללתי בריתך וכסיתי הערלה על ברית הקדש. ופגמתי בכל כ"ז אותיות הקדושים והגברתי החיצונים והנה נתחיבתי נדוי מפי בית דין הצדק או מפי הקדוש ברוך הוא או מפי השכינה לכן מתודה אני ומתחנן ומתחרט ובוכה ומתאונן על עונותי ואומר חטאתי עויתי פשעתי לא אוסיף עוד לשוב בדרך הזה התר התר

יוצר בראשית· סלח סלח סלח אביר יעקב כי אל
מלך טוב וסלח אתה וסייעני להיות מהשבים אליך
בלב שלם אשר חטאתם לא תזכור עוד· אמן סלה:

ולאחר שישב מעט על הארץ כמנודה ואבל, קוראים אותו העדה הקדושה ואומרים לו:

אחינו אתה אחינו אתה אחינו אתה· מאחר שקבלת
עליך את הדין, עמוד (נ"א קום) מעל הארץ ובא אצלנו:

ואז יעמוד מן הארץ ויתפלל בדמעות שליש ליחד קב"ה ושכינתיה ויאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שכל הקללות
והארורים והחרמות והשמתות שקללתי או שאררתי
או שנשבעתי או שנדיתי או שהחרמתי או ששמתי את
עצמי או את אחרים אשר מזרע ישראל המה· או אחרים
שקללו או שאררו או שהחרימו או ששמתו אותי או
אשתי או את זרעי או את בני ביתי. יהי רצון מלפניך
יי אלהי ואלהי אבותי אלהינו שבשמים ובארץ שלא ישלטו
בנו ולא יעשו רשם וכל הקללות יתהפכו עלינו לטובה
ולברכה כדכתיב ויהפך יי אלהיך לך את־הקללה
לברכה כי אהבך יי אלהיך:

ואח"כ גם העדה הקדושה יחזרו ויאמרו לו ג"פ בלשון הזה:

כלם מתרים לך כלם שרוים לך כלם מחולים לך
כשם שאנחנו מתירין לך בבית דין של מטה כך
יהיו מתרים מבית דין של מעלה וכל הקללות
יתהפכו לברכה כדכתיב ויהפך יי אלהיך לך את־
הקללה לברכה כי אהבך יי אלהיך:

סדר ערב יום כפור.

מצוה מה"ת לאכול ולהרבות בסעודה בעי"כ, ואסור להתענות אפילו תענית חלום.

עבירות שבין אדם לחברו אין י"כ מכפר עד שירצה את חברו ואפילו לא הקניטו אלא בדברי' צריך לפייסו; לא נתפייס בפע' אחת צריך לפייסו עד ג"פ, ויקח עמו ג' אנשי' בכל פעם, ויותר מזה אינו זקוק לו, רק יאמר בפני עשרה שבקש ממנו מחילה, אבל אם הי' רבו צ"ל עד שיתפייס; והמוחל לא יהי' אכזרי. הוציא עליו שם רע בשקר א"צ למחול. אם מת האיש אשר חטא לו מביא יו"ד בנ"א ומעמידם על קברו ואומר חטאתי לאלהי ישראל ולפלוני שחבלתי בו.

הבריאים טובלין קודם שמתפללין ואין מברכין על טבילה זו, והחלוש עושה ט' קבים בשפיכה בפ"א ואם שופך מן ב' כלים צריך להתחיל השני עד שלא יפסוק הראשון.

מי שמת לו מת בין ר"ה לי"כ מותר לרחוץ ולטבול בעי"כ סמוך ללילה.

סדר תפלת מנחה לעי"כ.

מקדימין להתפלל מנחה, והיחיד מתפלל ש"ע עד עושה השלום ואח"כ מתחיל או"א תבא לפניך וכו' וגומר כל סדר הודוי וסדר על חטא עד גמירא, אבל הש"ץ בחזרת התפלה אינו מתודה, גם אין אומרין א"מ במנחה.

אחר שסיימו סדר התפלה לוקין כל הקהל ברצוע' כל דהיא, הנלקה מוטה פניו לצפון ומתוד', והמלקה אומר והוא רחום ג"פ שהם ל"ט תיבו' כנגד ל"ט מלקו', והנלק' יתודה.

לאחר מנחה אוכלים ומפסיקין מבע"י, שצריך להוסיף מחול על הקדש.

מקום שנוהגין להדליק נר לי"כ מדליקין, וכן אנו נוהגין ומברכין אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של יום כפורים. ויש מקומות שאין מברכין כ"א כשחל י"כ בשבת ואז מברכין להדליק נר של שבת ושל י"כ. ומרבין בנרות בביה"כ. ונוהגין לעשות נר לכל אחד, ונר נשמה מאו"א שמתו, אם כבו הנרות לא יאמר להדליקם.

יש להציע השולחנות והמטות ולכבד הבית לי"כ כמו לשבת.

נוהגים ללבוש בגדים נקיים ולבנים, ובגד מתים העליון.

דברים האסורים בי"כ.

י"כ לילו כיומו לכל דבר. ומה הם הדברי' האסורי' בו? מלאכה, אכילה, שתיה, רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל, ותשמיש המטה. ויש לנהוג באשתו דין נדה שלא לגע בה ושלא להרבות עמה בדברי'. התנוקות מותרין בכל אלו חוץ מנעילת הסנדל. ירדו גשמי' ורוצה לילך מביתו לביה"כ או להפך והוא אסטנים מותר לו לנעול מנעליו עד שמגיע למקומו, ויש מחמירין.

דיני חולה ועוברה ומיניקה.

עוברה שהריחה ונשתנו פניה אע"פ שלא אמרה צריכה אני (וגם לא אמרה א"צ) לוחשין לה באזנה י"כ היום, אם נתקררה דעתה מוטב ואם לאו מאכילין אותה מעט עד שתתיישב דעתה וכן כשאמרה צריכה אני אפילו לא נשתנו פני'; ודווקא עוברה אבל בשאר בן אדם לא מהני אמירא גרידא, אלא אם הריח ופניו משתנות מאכילין אותו.

יולדת תוך ג' לא תתענה כלל אפילו אמרה איני צריכה, ומאכילין אותו פחות מכשיעור; מג' ועד ז' אם אמרה צריכה אני מאכילין אותה, מכאן ואילך הרי היא ככל אדם. וימים אלו אין מונין אותם מעת לעת, שאם ילדה בז' בתשרי לעת ערב אפילו אינו אלא שעה נחשב ליום שלם ואין מאכילין אותה בי"כ אם לא שאמרה צריכה אני, שכיון שנכנס יום רביעי ללידתה מיקרי לאחר ג'.

חולה שצריך לאכול, אם יש שם רופא בקי (בין שהוא ישראל בין שאינו ישראל) האומר אם לא יאכילוהו אפשר שיסתכן, מאכילין אותו על פיו ואע"פ שמא ימות, ואפילו החולה אומר אינו צריך שומעין לרופא, ואם החולה אומר שצריך, אפילו מאה רופאים אומרים אינו צריך שומעין לחולה. רופא אומר צריך ורופא אומר אינו צריך, מאכילין אותו, וה"ה לשנים כנגד שנים, ואם שנים אומרין צריך ואפילו מאה אומרים אינו צריך ואפילו החולה ג"כ אומר א"צ מאכילין אותו. וה"ד לחולה ורופא שאפילו מאה רופאים אומרים אינו צריך שומעין לחולה, ולא חיישינן דמאמין לרופא. אם חולה ורופא אומר א"צ, ורופא אומר צריך, או שהחולה אינו אומר כלום ואחד אומר צריך ושנים אומרי' א"צ אין מאכילין אותו. אם החולה אומר א"צ והרופא מסופק, מאכילין, אבל אם הרופא אומר א"צ והחולה אומר אינו יודע אין מאכילין. רופא שאינו מכיר החולה ה"ה כאדם דעלמא ודבריו לא מעלין ולא מורידין ויולדת מהימנינן לנשים הבקיאות בה. מיהו אם נחלש עד שנראה לרוב ב"א שאכלו שהוא מסוכן אם לא יאכל מאכילין. כשמאכילין אותו מאכילין מעט מעט שלא יצטרף לשיעור, הילכך מאכילין כשני שלישי ביצה בינונית, וישהו כדי אכילת ד' ביצים, והשתי' יבדקו בחולה עצמו כמ' הוא כראה מלא לגמיו שלו אם מסלקו לצד אחד, וישקוהו פחות משיעור ההוא, וישהו בין שתי' לשתי' כדי אכילת ד' ביצים, ולפחות כדי שתיית רביעית, ואם אמדוהו שאין שיעורים הללו מספיקים לו, או שהחולה אומר כן או אפילו כשמספק בדבר, מאכילין ומשקין כל הצורך מיד. מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו עד שיאורו עיניו. אין שם מאכל של היתר מאכילין אותו דבר איסור, הקל קל תחלה. היו צריכין לחמם לו יין ימלא ישראל הכלי ויחם ע"י אינו ישראל אם אפשר, ודוקא כשאין החולה קץ בו דאל"ה א"צ לחזור כלל אחר אינו ישראל. חולה שאוכל בי"כ א"צ לקידוש, ואם יכול לברך בהמ"ז מזכיר י"כ ביעלה ויבוא.

בערבית בכניסת י"כ נכנסין לביה"כ בעוד היום גדול, מחמת התרת נדרים שצ"ל ביום חול, ומתעטפים בטלית ונוהגים לברך עליו, ומעמידין ב' חשובי קהל אחד מימין הש"ץ וא' משמאלו ואומרין לו בישיבה של מעלה וכו' והש"ץ אומר כל נדרי ג"פ (וכבר הרחבתי לדבר בל' כל נדרי בפתיחתי עליו ע"ש) ואח"כ פסוק ונסלח, ואומר שהחיינו בלא כוס, ויפה הדבר לברך כל אחד לעצמו, ומתחילין ברכו וכו' ואומרין ק"ש בברכותי' וקק"א אומרין בשכמ"לו בקול רם וכ"ד האר"י ז"ל, ואומרים ופרוש (ובשבת גם ושמרו) כי ביום הזה וגו', ח"ק ועומדין להתפלל שבע.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃ ס״ב״ן לומר ח״ק ולח״ב מתפללין תפלה בלחש׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּ״אַ יְיָ אֱ״וְאֵ״אֲ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

זכרנו

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים · מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים · לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ·

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ · בָּ״אַ״יְ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה · וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ

מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת· בָּא״יְ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ· בָּא״יְ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּא״יְ שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם: אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם· בָּא״יְ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה· וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ· כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ׃ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

מאַן זאָגט ועל כלם וג"ו נעבסט דער גאַנצען וידוי, איזט צו פינדען דף י"ז.
והש"ץ חוזר התפלה בקול בלי וידוי, ואח"כ אומר קדיש תתקבל.

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן׃ ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

פתיחה לכל נדרי

יסודו ומתכונתו ואת כל התלאה אשר מצאתהו•

גרסינן במס' נדרים דף כ"ג ע"ב, הרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה, יעמוד בר"ה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל, ובלבד וכו' עכ"ל, וכתב הר"ן ז"ל, ונראה שמה שאומרים קצת קהלות ביוה"כ כל נדרי ואסרי וכו' לדבר זה הם מתכוונים לבטל הנדרים שידרו לאחר מכאן אלא שלשונם משובש שנראה מלשונם שהם מפירים נדרים שעברו וזה אין לו ענין אלא נדרים הבאים לאחר מכאן. אף שרבינו יעקב ז"ל היה מתקן הל' כדי שיהא במשמעותו להבא לומר כל נדרי ואסרי די אסרנא ודי חרמנא כולו קמוץ כדי שיהא נראה להבא וכו' עכ"ל. וז"ל התוס', ומתוך שמעתין מוקי ר"ת מה שכתוב במחזורים בכל נדרי מיום כפורים שעבר עד יום כפורים זה הבא עלינו[1]), ושבורים הם שמתירים נדרים שעברו וטועין, חדא דבכל התוס' נדרים בעין חרטה וכו', לכך נ"ל להגי' מיום כפורים זה עד יו"כ הבא עלינו לטובה, ונדרים של שנה הבאה הוא דשרי' וכו', ואע"ג דעומד אדם בר"ה תנן, ואנן ביוה"כ עבדינן, אשכחן יוה"כ דאיקרא ר"ה כדכתי' (יחזק' מ א) בר"ה בעשור לחודש, ואמרו דזהו יו"ה דיובל, ועוד שהוא סמוך לר"ה, ולכך תקנוהו ביה"כ לומר טפי משום דיוה"כ בטל כל מלאכה ואיכא כניפיא טפי, ואע"ג דשרינן בכל נדרי אף חרמים ושבועות ואנן נדרים תנן, לאו דוקא נדרי' הה"ד חרמים וכו', דאנן אין מתירין אלא מה שאדם נודר בינו לבין עצמו, אבל דבר שבין אדם לחבירו אין אנו יכולין להתיר; והא דאמרינן בכל נדרי דנדרנא דמשמע לשעבר אלא דמשמע דאנן מתירין הנדרים שעברו? י"ל[2]) דנדרנא משמע שתי לשונות כמו אמרי פי[3]) משמע כדאמרינן משמע לשעבר ומשמע דאמינא דהיינו להבא הכי נמי דנדרנא משמע להבא ולשעבר, ודאחריטנא שאומרי' בכל נדרי, פי' הוי כשנתחרט, דאין מועיל ביטול בר"ה אלא כשנתחרט עליו לאחר מכאן וכו', עכ"ל תוס'. וגם הרא"ש העתיק הדברי' האלה בשינוי ל' מעט ואמר, והגי' ר"ת במחזורים מיו"כ זה עד יום כפורים הבא עלינו ולא כמו שהי' כתוב בהם מיום כפורים שעבר עד יוה"כ הזה, והיו מתכוונים להתיר הנדרים אולי עברו עליהם ולהנצל מן העונש וזה אינו מועיל כי בהיתר נדרי' בעינן ג' או יחיד מומחה ועוד דאין החכם מתיר את הנדר וכו'. וגם י"ל דנדרנא ודאשתבענא[4]), כלומ' מה שאני עתיד לדור ולהשבע. וגם כולהון איחרטנא בהון (באבודרהם גרס ולכך צריך לומר כולהון דיחרטנא בהון) כלומ' אם אשכח ואדור מעתה אני מתחרט עליהם ומתנה שיהיו בטלים, ומה שאומרין אותו ג' פעמים שכן מלינו שכל דברי חכמים

משולשין

---

[1]) כן הגירסא בכל כ"י קדמונים, וכן נוסח' ספרדית עד היום. [2]) יש לומר דְּנָדַרְנָא, דְּנָדַרְנָא משמע וכו', כנ"ל והכונה שבמקום דנדרנא בשו"א י"ל דנדרנא בקמ"ץ וכמו שכתב הר"ן. [3]) בלי ספק שטעות סופר יש כאן וצ"ל כמו אמרינא שמשמע כדאמרינן לשעבר ומשמע דאמינא וכו', ואינו לפרש שרומז על מאמרם במס' ברכות דף ט' ע"ב מכדי האי יהיו לרצון אמרי פי משמע לבסוף ומשמע מעיקרא דבעינא למימר וכו', שהרי אין הנדון דומה לראי' כלל.

[4]) הטור והר"ד אבודרה' העתיקו משמו וגם הנהיג לומר דנדירנא ודאשתבענא; והרב ב"י אמר הגירסא הנכונה וגם הנהיג לומר די נדירנא ודמישתבענא, והטעם מפני שכשהוא אומר דנדרנא הכל תיבה אחת והד' בחירק והנ' חטופה והד' בקמץ משמע מה שנדרתי כבר וכשהוא אומר די נדירנא שתי תיבות די תיבה אחת ונדירנא תיבה שנית והנ' נקראת בלא חטיפה והד' בחירק משמע מה שאני עתיד לדור, וכן כשהוא אומר ודמישתבענא נא' באמצע התיב' משמע מה שנשבעתי כבר, וכשהוא נמ' במקום א' והיא נקודה בחירק משמע שאני עתיד לישבע, עכ"ל. ובד"מ כתב

משולשין, מגל זו ומגל זו, קופה זו קופה זו, שבת זו שבת זו שבת זו, ומה שאומרים ונסלח וגו' לא שיהי' צריך עתה כפרה אלא שאם ידור נדרים בזו השנה וישכח הבטול ולפעמים שאינו נזהר בנדרו ועובר עליו, ואע"פ שכבר בטלו צריך הוא כפרה כדאמרינן בפ' בתרא דקידושין זה שהי' סביר לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה שצריך סליחה. ובטול זה אינו מועיל כ"א לנדר עצמו ושבוע' שישבע מעצמו, אבל נדר שחברו מדירו ושבועה שחברו משביעו או ב"ד או הקהל אין מועיל להם בטול; מיהו נרא' כמנהג קדמוני' דל' כל נדרי מוכיח שנתקן על הנדרי' שעברו עליהם בשנ' שעברה ומתירין אותן כדי להנצל מן העונש, לכן אומר אותו ג"פ. וגם אומר ונסלח לכל עדת בני ישראל, כי צריכין כפר' אותן שעברו, ומה שהקשה דבעינן חרטה, אנן סהדי שכל מי שעבר על נדרו הוא מתחרט מעיקרו כדי להנצל מן העונש, ומה שהקשה דבעינן ג' הדיוטות, הרי כל הקהל אומרין אותו איש איש בלחש, וגם החזן כמי הקהל מתירין לו. והא דאמר רב פפא צריך לפרט הנדר, ה"מ היכא שהנידר בא לפני החכם להתיר לו נדרו אולי נדר על דבר מצוה ולא יתיר לו החכם, עכ"ל הרא"ש ז"ל. והרב אבודרהם אחר שהעתיק סוף דברי הרא"ש הנ"ל אמר, וכן כתב רבינו סעדי' שניתקן על הנדרים שעברו עליהם בשנ' שעברה, וכתב עוד דכי תיקנו רבנן לומר כל נדרי לעדה ששגגה ואסרה איסר על נפשה בשבועה בנה"כ כגון נדרי שגגות ואונסין ושגגת צבור כמו שנא' ונסלח לכל עדת בני ישראל, אבל מי שנשבע כל השנה לבטל שבועתו ולהתירה לא, ובסדר רב עמרם ישנו, ונוהגי' לאמרו קודם ברכו משום דאמרינן בשלהי שבת ובמס' נדרים דאין נשאלין לנדרים בשבת אלא לצורך השבת, אבל רב נטרונאי כתב אין נוהגין לא בשתי ישיבות ולא בבבל להתיר נדרים לא בר"ה ולא ביו"כ אך שמענו שיש מקומות שאומרין כל נדרי וכו', וכ"כ רבינו האיי אין אנו מתירין נדרים לא בר"ה ולא ביוה"כ ולא שמענו מרבותינו שהיו עושין זה כל עיקר ואתם תאמירו כמותינו ואל תשנו ממנהג הישיבות ע"כ. וכבר פשט המנהג בכל המקומות לאמרו; וכתב הר"מ מרוטנבורג שאין לומר יהא רעוא דיהון שביתין ושביקין, אלא יהון שביתין וכו', וכן אין לומר ככתוב בתורת משה עבדך ונסלח לכל עדת אלא ונסלח וגו' בלבד, וכן הוא גירסת הרא"ש, עכ"ל אבודרהם, וכ"כ אבן הירחי, ועיין שו"ת הריב"ש סי' שנ"ד.

הכלל העולה מכל הדברים והאמת האלה הוא שר"ת ז"ל הוא אשר העביר הנוסח הקדמוני שהי' מיו"כ שעבר עד יו"ה זה, והנהיג לומ' תחתיו מיו"כ זה עד יו"כ הבא עלינו, ובעבור שלפי ראה בחכמ' כי דנדרנא ודאישתבענא ודאחרימנ' ודאסרנא כמו שהוא כתו' לפנינו ל' עבר הוא ונתקן על הנדרי' שעברו לכן גם הוא ר"ת ז"ל אזן וחקר ותקן שנוי מעט אם באותיו' ואם בנקודו' אל לישנא דמשתמע גם על העתיד, ובעבור שלא נתפשטה גירסתו האמיתית בבירור גמור לכן נפל בה הספק והתעורר מחליקת בין החכמים, זה אומר עיקר גירסתו נדרנא ואסרנא כולו קמוץ, וזה אומר נדרינא, וזה אומר נדירנא כמו אמירנא, זה אומר אישתבענא וזה משתבענא וזה אשתבעינא, הנך השוה שבהן בגירסא שלנו בלתי נכונה כלל כי תחלתו ל' עבר לפי דעת הקדמונים וסופו ל' עתיד לפי דעת ר"ת, וזה עלג לשון אין בינה, כי לא ראשו סופו ולא סופו ראשו.

וראיתי להגאון רמ"י בעל הלבוש ז"ל שהגדיל המדורה עוד על פני כולה באומרו ז"ל: והנה בנוסחא שלנו יש לדקדק מאוד כי נ"ל שהיא מוטעה ומשובשת מאוד כמו שאבאר

שהגירסא הנכונה די נדרנא, והרב בעל ט"ז כתב וז"ל ולענין הגירסא שזכר ר"ת נ"ל דהכי הוא דאי קאי על העבר אמרינן דנדרנא דהיינו בקמץ תחת הנ' ופתח תחת הד' והוי במשקל אמרנו שהוא עבר אבל ל' עתיד צריך לנקוד חירק תחת הר', ובאישתבענא דאי קאי על העבר הנקודה היא בפתח תחת הב' ותחת הב' ושוא תחת הע', אבל ל' עתיד יש לנקוד חירק תחת הע'. עכ"ל.

בעז"ה שהוא פותח בלשון יחיד כאשר ראוי להיות ואח"כ מסיים בלשון רבים, כי לשון דאידרנא ודאישתבענא ודאחרימנא ודאסרנא כולו הוא ל' יחיד כאשר ראוי להיות שפירוש דאידרנא הוא שאדור אני וכן דאישתבענא פי' שאשבע אני וכן דאחרימנא שאחרים אני וכן ודאסרנא שאאסור אני וכו' ואח"כ אומרים על נפשנא וכן בסוף נדרנא ואסרנא ושבועתנא אותן הלשונות כולם הם ל' רבים וכו' ולפי ל' התנאי שנתיסד בל' יחיד מתחלה הי' לו לומר על נפשאי וכן נדראי לא נדרי ואסראי לא אסרי ושבועתאי לא שבועות, ע"כ אומר אני דוודאי כולם טעות הן, אלא שנתייסד תחלה בל' תרגום שאין אנו בקיאים בו לכך לא דקדקו בה קדמונינו הרבה ומפני כן נפלו טעות בספרים וכו' ואח"כ אמירת כל נדרי בכל שנה בנוסח זה הנדפס במחזורים נ"ל שאין בו מום, וגם מה שנדפס במחזורים בתחלתו דנדרנא בלא א' נ"ל שהוא טעות שמשמעו שנדרתי ל' עבר המדבר בעדו, אלא שבאמת גם ל' זה אינו מדוקדק שגם אם הוא ל' עבר ראוי הוא להיות דנדרית וכו', לפיכך נ"ל שראוי להיות בכאן דאינדרנא בא' האית"ן ויהיה פירושו שאדור, ואח"כ רוב נוסח של כל נדרי אשר נדפס במחזורים אין בו ממש ואין לו שום פירוש אלא הנגון בלבד ואינם יודעים ואינם מבינים מה שאומרים, ואם איישר חיילי אתקניניה. וכמה פעמים רציתי לתקנו וללמדו לחזנים כהוגן ולא היו יכולים לשנות בעת תפלתם מפני הרגל הנגון שבפיהם, ע"כ אומר אני וכו', עכ"ל לנוש.

ואחרי המבוכה הגדולה הזאת ראוי לנו לחקור בטיב ל' ארמי ולבאר אפס מקצת בניניו ודרך צירופם, כדי להבין מתוכם תוכן המחלוקת הזה ולדעת דבר מי יקום.

ואען ואומר: דע כי בלשון ארמי יש ל' קל ול' כבד ול' נפעל ול' התפעל ול' הפעיל, והמכוון לבנין נפעל לעברי הוא בנין אִתְפְּעֵל בא' בראש בכל פעלים עוברים ופ' הפעל בשוא וע' הפעל רפה וכן כל יִתְעֲבֵד שבדניאל ועזר', וכן תִשְׁתְּבֵק, וכל ל' שבועה שמצאנו במקרא בבנין נפעל כשתרגמוהו בל' שבועה תרגמוהו אִשְׁתְּבַע ברפה הב', והי' זה להבדילו מבנין הכבד אִתְפַּעַל המכון כנגד בנין התפעל שבא בו פ' הפעל בפתח וע' הפעל דגוש ופתוח לעולם, ולא תמצא לעולם ע' הפעל בצר"י כשבא הפ' בפתח*), ואין צריך להביא עדים על זה כי המעין בדניאל ועזרא ובתרגומים ימצא עדים רבי' כגון כל יתנקר תתקבל מתנכא יצטבע משתדר ודומיה'; והמכוון לבנין הפעיל הוא בנין אַפְעֵל, גם הוא בא' בראש במקום ה' הפעיל אשר לעברי ומצאנו דוגמתו במקר' אתחבר (דה"ב כ כה) אשתוללו (תהלי' עו) שנתקנו על מתכנת ל' ארמי; והבנין הקל הוא בלא תוספת אות בראש ויאמ' למדבר בעדו בעד הזמן העבר קִרְבֵית (דניאל ז' י"ו) עַבְדֵית (שם ו כג), ולרבי' מדברים בעדם שְׁלַחְנָא (עזרא ד יד) אֲזַלְנָא (שם ה יח) שְׁאֵלְנָא (שם ה ט) בְּעֵינָא (דניאל ב כג) הכנוי נָא שבסוף

*) ואגב גררא למדנו כי הגירסא הישנה בנוסח הקדיש יתגדל ויתקדש הד' בפתח היא העיקר, ולא יפה הגיהו המדקדק רז"ה וסייעתו לשנות הפתח לצרי כי לא יכון כלל בל' ארמי לנקד ע' הפעל בצר"י אחר שנקדנו הפ' בפתח. וכבר הרחבתי להעמיד הגירסא הקדמונה על עיקרה בראיות רבות אלא שאין כאן מקומה.

הוא נגזר מן אנחנא ל' רבי' ולעולם יבוא פי' הפעל בשוא כדי להבדילו מן ל' בינוני יחיד שהוא בקמץ כמו יָדַעְנָא שטעמו יודע אני וכנוי נא שבסוף נגזר מן אנא ל' יחיד, וכל ידעתי ל' עבר מתורגם יְדַעִית וכל יָדַעְתִּי ל' הוה מתורגם יָדַעְנָא וכן זָכַרְתִּי לך (ירמי' ב ב) מתורגם דָּכַרְנָא לפי שהוא ל' הוה, וזה הכלל שבין לא יְדַעְנָא שהוא תרגומו של לא יָדַעְנוּ ל' רבים (בראשי' מג כב) ובין יָדַעְנָא כרי יָדַעְנָא שהוא תרגומו של יָדַעְתִּי בני ידעתי (שם מח יט) שזה ל' בינוני הוא ליחיד והוא כמו יָדַע אֲנָא (דניא' ב ח) יָדַע מה בחשוכא (שם ב כב) שַׁנִּי (שם ב יא) כולם ל' הוה הם לכן הם קמוצי' אבל יְדַע (שם ו יא) שְׁנִי (שם ב יא) בשוא ל' עבר הם, והמורכבים מהם כמוהם יְדַעְנָא ל' עבר לרבים המדברים, וכן נְדַרְנָא, נדריכו אשר נדרנו (ירמי' מד כה) ת"י נִדְרָנָא די נְדַרְנָא, אבל יָדַעְנָא ל' יחיד בזמן ההוה וכן נָדַרְנָא, ומדקדק האונקלוס שלא לתרג' התבות כצורתן כ"א לפי המכוון מהם, והמכוון מן ידעתי בני ידעתי הוא על הידיעה בזמן ההוה לכן תרגמו בל' הוה*), לא שאין בל' עברי סמן לזמן ההו' לכן מנהג' כאשר ירצו לספר הזמן ההו' יערכו דבריהם פעם עבר ופעם עתיד כמ"ש הראב"ע בספרו צחות דף כ"ב ב' ובספרו מאזנים דף מ"ז א' וכמו שבארתי שם, גם הרחבתי הדבור בתורת אלהים מפורש אבל הרימותי ידי אל ה' (בראשית יד כב) ואבל ישקו העדרים (שם כט ב). והפועלי' ולא שָׁמְעִין ולא יָדְעִין (דניא' ה ג), שומעים אנחנו (ישעי' לו יא) ת"י שָׁמְעִין אנחנא, והפעול בל' ארמי לא יְדִיעַ (דניא' ג יח) וכן כְּתִיב בגוה (עזר' ו ב) שהם כמו יָדוּעַ כָּתוּב, כי גנב גנבתי (בראשי' מ טו) ת"א ארי גנב גְּנִיבְנָא שהוא ל' פעול ליחיד וטעמו גנוב אני; וכמו שיבוא העתיד בל' עברי באותיו' אית"ן בראש כן יבוא בל' ארמי, וכמו שלא תוכל לחבר בל' עברי סי' המדבר בראש התיב' ובסופ' כי לא תוכל לומ' אשמורני כן לא תוכל לחברם בל' ארמי לאמר אשמורנא או אידרכנא, ומציאות תיבות כאלה נמנע גם בל' עברי גם בל' ארמי; ואחרי הדברי'

---

*) וכן בכל מקום שתמצא ידעתי מתורגם ידענא יהי' הל' ל' הוה, דוק ותמצא, וזה כלל גדול בל' ארמי והוא אמת ויציב אף שלא ראיתי מי שהתעורר עליו, ובזה נכשלו חכמי הל' ובפרט המדקדק הגדול ר' אלי' הלוי בספרו המכונה מתורגמן בעבור שסכל מידיעה זאת לכן העתיק דברים בשרשים רבים ללא תועלת, ובפרט בשרש ידע לא ידע ואשם, והכלל כל ידעתי ל' הוה מתורגם ידענא בקמץ הר', כן הדין בל' ארמי ובל' סוריא, ואם תמצא לפעמים במקצת ספרים ובמקצת מקומות שינוקד הר' בשוא תדע נאמנה שאין זה משגגת המתרגם כ"א משגגת הסופר והמדפיס.

והאמת הלזה תוכל לשפוט במישור כי לפי מה שהיו אומרים הקדמונים מיום כפורים שעבר עד יום כפורי' זה הנוסח' כולה מראש ועד סוף היא נכונה וברור' כי כל לשונותיהם ל' עבר הם לרבים המדברים בעדם אלא שהם מבנינים שונים וכמו שבארנו על מקומם וכולם נכונים, ודעת שפתם ברור מללו. ואולם לפי דעת ר"ת שאנחנו אוחזים בו לאמור מיום כפורים זה עד יוה"כ הבא עלינו, ודאי שלא יכון הל' מראש ועד סוף כי דִּנְדַרְנָא ל' עבר הוא כמבואר, דִּי נָדַרְנָא או נִדַּרְנָא אף שזה הוא ל' הוה ויש במשמעו עבר ועתיד מ"מ ל' יחיד הוא ולא יתחבר עם סופו שהוא ל' רבים, והרב ב"י ראה לתקן ודמשתבענא ולא תיקן ודאחרימנא שנ"ל לדעתו ודמחרימנא, אלא שנראה שגירסתו היתה ודחרמנא וכגירסת הר"ן וכתיקון דנדרנא כן תיקן ודחרמנא, ויהי' איך שיהי' אחרי שאחזנו בדעת ר"ת להתיר הנדרים העתידים, מן הראוי הי' ג"כ לתקן הל' ע"פ הגהתו שהיא לדעתו ב"י דִּי נָדַרְנָא ודמשתבענא ודי חָרַמְנָא ודי אסרנא וכו' כולם בקמץ ויהי' ל' הוה שיש במשמעו עבר ועתיד, אלא שנראה שהקהלות הרגישו בחולשת התיקון הזה וראו שגם ע"פ התקון הזה לא עלתה ארוכה אל הנוסחא כי יהיה תחלתה ל' יחיד וסופה ל' רבים, לכן החזיקו בנוסחתם הקדמונה, כי לא היה טוב בעיניהם להוציא הישנה מפני החדשה אשר גם היא לא תצלח.

ואחרי הדברים והאמת האלה כרתי ברית עם הגירסא די נדרינא ודמשתבעינא ודמחרמינא ודאסרינא וכו', כי כל הלשונות האלה ל' הוה הם לרבים ויש במשמעם עבר ועתיד, וע"פ הגירסא הזאת יהיה הנוסחא כולו על מכונו ולא קשה מידי, וזאת עיקר גירסת ר"ת לדעתי, לכן ראוי לאחז בה. וידעתי גם ידעתי כי הקהלו' לא יאבו לי לשנות הנוסחא הנהוג אצלם לכן הנחתי אותה כמו שמצאתי' מבלי שום שינוי ואמרתי אולי שהקהלות חושבים שהל' דנדרנא ודאשתבענא וכו' אינכו ל' עבר מוחלט אבל הוא תלוי על הזמן אשר יהיה בין עבר לעתיד וכמו שתרגמנוהו, דוגמת ומולדתך אשר הולדת (בראשית מח ו) לרד"ק ע"ש.

ומן מוצא הדברים תבין ותשכיל כי בטלין דברי האומרים דאינדרנא, ומבוטלין דברי האומרים שהא' של דאשתבענא ודאחרימנא היא א' האית"ן, ולא שרירין דברי האומרים כי דנדרנא בקמץ תחת הנ' הוא ל' עבר, ואינו כי אם ל' בינוני יחיד, ולא קיימין דברי האומרים אשתבעינא לשון עתיד הוא, כי לתיבה כזאת אין מציאות כלל בלשון ארמי, אבל משתבעינא כמו שאמרנו — והכל שריר וקים.

ועיני נשואות, לעושה פלאות, יישר מבטאות;
ויסיר תלאות, ינקה שגיאות, ויסלח לחטאות!

נאום [illegible]

לאמרה בכונה ובדעת ובמרלם קודם התפלה.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן שַׁדַּי מֶלֶךְ עֶלְיוֹן קַבֵּל שַׁוְעָתִי בְּרָצוֹן וּבְאִמּוּץ הַלֵּב. כוז"ו במוכס"ז כוז"ו אֶחָד אֵל חַי הַיָּן אֱמֶת שׁוֹפֵט צֶדֶק רַחוּם וְחַנּוּן. רַחֵם עָלַי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי הַיּוֹם אֲשֶׁר אֶתְפַּלֵּל בַּעֲדִי וּבְעַד בֵּיתִי וּבְעַד עֲדָתִי הַמַּסְכִּימִים עִמִּי בִּתְפִלָּתִי וְתִכְלוֹל תְּפִלָּתִי עִם הַתְּפִלּוֹת הַיְשָׁרוֹת וְהַנְּקִיּוֹת אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל. וְתִתְעוֹר תַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ כְּמוֹ שֶׁחָתַרְתָּ לִתְפִלַּת מֹשֶׁה. (כ"א מְנַשֶּׁה) וְאַל יֵבוֹשׁוּ בִּי שׁלְחַי וְלֹא אֲנִי בָּהֶם. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי. אָמֵן סֶלָה: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ אָיוֹם שֶׁתִּתֵּן לִי קוֹל נָעִים וְעָרֵב הַיּוֹם וְאַל יִפְסוֹק קוֹלִי וְאַל יִחַר גְּרוֹנִי וְיִהְיֶה קוֹלִי נָעִים וְחָזָק כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק: אמן סלה:

תפלה אחרת לש"ץ.

הִנְנִי הֶעָנִי מִמַּעַשׂ וְנִרְעָשׁ וְנִפְחָד מִפַּחַד יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל בָּאתִי לַעֲמוֹד וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנֶיךָ עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלָחוּנִי וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי כְדַאי וְהָגוּן לְכָךְ: עַל כֵּן אֲבַקֶּשְׁךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. יְיָ יְיָ. אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֱלֹהִים. שַׁדַּי אָיוֹם וְנוֹרָא. הֱיֵה נָא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ לַעֲמוֹד לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלַי וְעַל שׁוֹלְחַי. וְנָא אַל תַּפְשִׁיעֵם בְּחַטֹּאתַי וְאַל תְּחַיְּבֵם בַּעֲוֹנוֹתַי כִּי חוֹטֵא וּפוֹשֵׁעַ אָנִי וְאַל יִכָּלְמוּ בִּי בִּפְשָׁעַי וְאַל יֵבוֹשׁוּ בִּי וְאַל אֵבוֹשָׁה בָהֶם וְקַבֵּל תְּפִלָּתִי כִּתְפִלַּת זָקֵן וְרָגִיל וּפִרְקוֹ נָאֶה וּזְקָנוֹ מְגֻדָּל וְקוֹלוֹ נָעִים וּמְעֹרָב בְּדַעַת עִם הַבְּרִיּוֹת. וְתִגְעַר בְּשָׂטָן לְבַל יַשְׂטִינֵנוּ. וִיהִי נָא דִגְלֵנוּ עָלֶיךָ אַהֲבָה. לְכָל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה בְּאַהֲבָה. וְכָל צוֹמוֹתֵינוּ וְעִנּוּיֵינוּ הֲפֹךְ לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֶהָבוּ וְאַל יְהִי שׁוּם מִכְשׁוֹל בִּתְפִלָּתִי:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה שֶׁכָּל הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי תְפִלּוֹת יָבִיאוּ תְּפִלָּתִי לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ וְיָפִיצוּ אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ בַּעֲבוּר כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים וּבַעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים בא"י שומע תפלה:

קבלת מר"ת לומר ד' פסוקים אלו, קודם שמתחיל הש"ץ המלך וקודם הקדיש:

יָדַעְתִּי יְיָ כִּי צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי:
הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה:
וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּיְיָ תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ:
הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה:

נהג מהר"י סג"ל טרם ירד ש"ץ בליל כל נדרי לפני התיבה הי' עומד הוא לפני התיבה ואמר על דעת המקום וכו'. וכן עמא דבר לאמר הגדול שבכל עיר ועיר.

עַל דַּעַת הַמָּקוֹם· וְעַל דַּעַת הַקָּהָל·
בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה· וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה·
אָנוּ מַתִּירִין לְהִתְפַּלֵּל עִם הָעֲבַרְיָנִים:

ומתחיל הש"ץ כל נדרי ברתת ובחרדה ובכוונה, ויאמר אותו ג' פעמים ובכל פעם מרים קולו ביותר, וכל אדם יאמרנו בלחש עם הש"ץ.

כָּל נִדְרֵי. וֶאֱסָרֵי· וַחֲרָמֵי· וְקוֹנָמֵי· וְכִנּוּיֵי· וְקִנּוּסֵי· וּשְׁבוּעוֹת·

באור.

כל נדרי ואסרי וכו'. דע, כי הרבוי בלשון ארמי בתבה בלתי מנוררת הוא בי"ן, נִדְרִין; ואם התבה מנוררת הנה הוא נִדְרַיָּא גם נִדְרֵי בדרך קצרה, כמו יַמֵּי (בראשית א' י') אַפֵּי (שמות ל"ד ל"ג), וזה ידוע למבין בל' ארמי ואין צורך להביא עליו עדים, לכן יהיה טעם כל נדרי ואסרי וכו', כל הנדרים והאסרים והחרמים וכו'. והנה לשון נדר הוא סוג כולל מינים שנים, המין האחד כשנדר שיהיה עצם הדבר נדור מצד עצמותו, והם נדרי הקדש, והם אם בהחלט ואם בתנאי, אם בהחלט כגון שנדר שתהיה בהמה זו עולה או חרם או מה שאפשר שידור אותו, כמבואר בסוף פ' בחקותי; ואם בתנאי שידור אם יהיה כך אעשה כך, כמו שנדר יעקב, שאם יתן לו ה' שאלתו, תהי האבן ההיא בית אלהים ויתן לו מעשר מכל, או שידור, אם יהיה כך יהיה דבר כך אסור לו, כמו שנדר ישראל, אם נתן תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם (במדבר כ"א ב'), והנה החרם הוא הדבר הנדור. ויש עוד מין מהנדרים ונקראים נדרי אסר והם לאסור אסר על נפש הנודר, כמו שאמר בפ' מטות, איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו, ואשה כי תדור נדר לה' ואסרה אסר (במדבר ל' ד'), וזה הנדר איננו נדר שיהיה עצם הדבר נדור מצד עצמותו אבל הוא נדור לאסרו על נפש הנודר לבד, וגם זה יהיה בשני פנים, אם שלא יתלה נדרו בדבר, אבל אמר, שהדבר ההוא יהיה עליו כעולה או כחרם, ומה שידמה לזה, או שיאמר, אם אעשה כך או יהיה כך, הרי הדבר הפלוני עלי כהקדש או כחרם, ומה שידמה לזה. ול' שבועה תהיה גם היא לאסור על נפשו הדבר בשבועה באחד משני מינים הנזכרים, האחד הוא שיאמר הנני נשבע בה' שלא אעשה כך כי השבועה תקימהו לקיים זה המאמר (ולכן תרגם אונקלוס לשון שבועה בלשון קים), והשני הוא שיתלה השבועה בדבר,

---

תרגום אשכנזי.

כל נדרי. אללע געליבדע, ענטזאַגונגען, באַננונגען — אויך אונטער דעם ביינאַמען קונם אָדער אונטער זאָנסט איינעם ביינאַמען, אַלז קונם, אונד אַללע שווירע

דנדרנא · ודאשתבענא · ודאחרימנא · ודאסרנא על נפשתנא · מיום כפרים זה עד יום כפרים הבא עלינו לטובה · כלהון אחרטנא בהון · כלהון יהון שרן · שביקין · שביתין ·

אם אעשה כך או יהיה כך, אם עשיתי כך או היה, הרי אני נשבע בה' שלא אעשה כך או אעשה כך. והנה מסדר נוסחא זאת התחיל בנדרים וסיים בשבועות, להיותם העקרים האמורים במקרא והכוללים המינים כלם, ואמר כל נדרי ואסרי וחרמי, כלומר בין נדרי הקדש בין נדרי אסר או נדרי חרם והדומים להם, ואמר עוד וקונמי וקנוסי, שהם כנויי הנדרים, כדאמרינן בריש מס' נדרים, אלו הם כנויי הנדרים, קונם קונח קונס, ואולם הזכיר וכנויי במקום וקונחי (שלא כמנהג הספרדים האומרים וקונמי וקונחי וקונסי כלשון התלמוד) לומר שלשונות אלו לאו דוקא והוא הדין לכל ל' וכמו שפי' שם רש"י ז"ל שיש לשון שקוראים לקרבן קונם, ויש לשון שקוראים לו קונח ויש שקוראים לו קונס, והוא הדין לכל לשון אדם הנודר שחייב, והוא לקא מנו חכמים הני לשונות משום וכו'. כן נ"ל. ועיין עוד שם במסכה דף י' ע"א ובפי' הרמב"ם ז"ל. ומה שכתב המפרש וקונסי לשון קנס, וקונמי לשון אלה, כי כן מתורגם בשבועות האלה בקיום קונמיא, בלי ספק שגירסא מוטעת נזדמנה לו, כי כל לשון אלה מתורגם מומתא בין בת"א בין בת"י ואף זימומתא שמצאנו בת"י בשבועת האלה, הוא שבוש הדפוס, ונ"ל גם הוא מומתא ככל חבריו, והעקר כמו שפרשתי, וכמו שפרשו שם רש"י והר"ן ז"ל. דנדרנא. כבר הוכחנו בפתיחתנו, שלפי גירסא שלנו כל הלשונות הללו לשון עבר הם ומבנינים שונים, וכנוי נא הוא לפי' המדברים בעד עצמם כמו נו בעברי. דנדרנא, מבנין הקל וטעמו שנדרנו. ודאשתבענא, כן הגירסא בכל כ"י ודפוסים ישנים וכן נכון, כי הוא מבנין אתפעל בלשון ארמי ברפיון ע' הפעל המכוון כנגד בנין נפעל שבל"ע, וטעמו ושנשבענו. ודאחרימנא, מבנין אפעיל, הוא הפעיל בעברי, וטעמו ושהחרמנו, ובכ"י הר' בנר"י, והוא המשקל הנהוג. ודאסרנא, הא' בח"פ, כי הוא לשון רבים, כמבואר בפתיחתי. על נפשתנא, כ"ה בדפוס, ואולם בכ"י גרס נפשנא. מיום כפורים זה וכו'. עיין בפתיחתנו, ולא ידעתי למה לא אמרו מיומא דכפוריא דין וכו' בל' ארמי כדרך חבריו. כולהון, כולם, וי"ג בכלהון והכ' בק"ח בארמי וכן בדניאל ב' ל"ח גם ג' י"ט, אלא שמדרך רז"ל לכתוב ו' לסי' ק"ח, כידוע. אחרטנא, לשון חרטה והוא מבנין אפעל הוא הפעיל בעברי, או שהוא כמו אתחרטנא, ויחסר הת', דוגמת אתכל אפחת ודומיהם שבדברי רבותינו ז"ל, וכן לבנא (עזרא ה') וי"ג הב' דגש, שהוא כמו לתבנא, וטעמו להבנות, כמו שפי' הראב"ע. יהון שרן, יהיו מותרים. שביקין, שבוקים, ל' מחילה. שביתין, ל' השבתה.

טווירע, זא וויר געלאבט, געשוואָרען, געבאַננט, אָדער זאָ וויר אונז עטוואַז ענטזאַגט ווערדען האַבען, פאָן דיעזעם יום כפור ביז צום קינפ־ טיגען יום כפור — דער אונז צו אונזערם וואָהל הערבײַקאָממט — אַללע בערייען וויר טהון; זיא זאָללען אויפגעלעזט, אונגילטיג, אונבינדיג, אויפגעהאָבען

בְּטֵלִין וּמְבֻטָּלִין׃ לָא שְׁרִירִין וְלָא קַיָּמִין:
נִדְרָנָא לָא נִדְרֵי׃ וֶאֱסָרָנָא לָא אֱסָרֵי׃
וּשְׁבוּעָתָנָא לָא שְׁבוּעוֹת:

חו"ק וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם כִּי לְכָל־הָעָם בִּשְׁגָגָה: ג"פ

ח' סְלַח־נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה: וְשָׁם נֶאֱמַר

קהל אומרים ג"פ בקול רם וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

ח' בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

בטלין, מצד עצמם, ומבוטלין, מצד המבטלים. לא שרירין ולא קיימין, לא יהיה להם לא חזוק ולא קיום. נדרנא, נדרינו, נדרנו אשר נדרנו (ירמיה מ"ד כ"ה) ת"י נדרנא די נדרנא. ונסלח וגו', במדבר ט"ו כ"ו. סלח נא וגו', שם י"ד י"ט.

אויפגעהאָבען אונד צערשטאָהרט זיין, זיא זאָללען ווערדער האַפט נאָך שטאַנד האָבען, וואַז וויר געלאָבען, זאָלל ניכט אַלז געלאָבדע, וואַז וויר אונז ענטזאַגען, ניכט אַלז ענטזאַגונג בעטראַכטעט ווערדען, אונד וואַז וויר בעשוואָרען, אַלז אונבעשוואָרען געהאַלטען זיין*).

חו"ק דער גאַנצען געמיינדע ישראל'ז זאָ וואָהל אַלז דעם פרעמדען,
דער זיך אונטער איהנען אויפהאָלט, זייא עז פערגעבען;
דען עז געשאַה דער גאַנצען געמיינדע אויז איררטהום.

ח'. זאָ פערצייהע דאָך דיא מיססעטהאַט דיעזעז פאָלקעז, נאַך דיינער גראָססען גנאַדע, אונד וויא דוא פאָן מצרי' אויז ביז יעטצט שאָן זאָ אָפט נאַכזיכט מיט דיעזער נאַציאָן געהאַבט. ק'. דער עוויגע שפראַך: איך פערצייהע, וויא דוא געזאַגט האַזט.

---

*) אונטער דען געלאָבדען אונד שווירען, דיא וויר איצט פאָראויז שאָן בערייען אונד פיר אונגילטיג ערקלאָרען, פערשטעהען וויר נור דיאיעניגען, צו וועלכען אונז איינע אונבעזאָננענהייט מיטטעלזט איינעז איררטהומז אָדער אַפפעקטז פערלייטען מאַג, קיינעזוועגעז אַבער דיאיעניגען, דיא וויר מיט בעזאָננענהייט טהון, אָדער צו וועלכען וויר געריכטליך אַנגעהאַלטען ווערדען. דיעזע לאַססען זיך, נאַך דער לעהרע אונזרער חכמים, אויף קיינע אַרט אויפלאָזען נאָך פערניכטען, וויא אויז איינער **פתיחה** איבער **כל נדרי** דייטליך צו ערזעהען איזט.

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה.

ח' בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

ק' יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

והקהל עונים יתברך.

ק' וי' בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת־הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת־הַכֹּכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אוֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ. אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל־כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵּנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ יחיד אומר
אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן׃

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד׃

בקול בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־
נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם
לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ
בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃
וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־
נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן

אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

במדבר סי׳ ט״ו וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת
עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת
הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לברך אהיכ׳ לאמת.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד־מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל־בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל־כָּל־שׂנְאֵינוּ: הָעֹשֶׂה־לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי־חָם: הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם.

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי משֶׁה זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ. בָּ"א יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ בָּ"א יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְרוּשָׁלָיִם:

לשבת וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ
אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

בקול אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: זָכְרֵנוּ לַחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים: מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אדני. הערר, עפנע מיינע ליפפען, דאם דיינען רוהם מיין מונד פערקינדע!

ברוך. געלאבט זייסט דו, עוויגער, אונזער גאטט אונד גאטט אונזרער פאטער, גאטט אבראהאם'ס, גאטט יצחק'ס אונד גאטט יעקב'ס, דו, דער גראסע, מעכטיגע אונד פורכטבארע גאטט, דאס העכסטע וועזען, דאס וואהלטהאטען מיט גיטע פערגילט, דער איינענטהיאמער דעס וועלטאללס, דער דער פראממיגקייט דער פאטער געדענקט אונד ליעבריך איינען ערלאזער איהרען שפעטעסטען ענקעלן בריגגט, זיינעס נאמענס האלבען!

זכרנו. געדענקע אונזער צום לעבען, א קעניג, דער דו וואהלגעפאללען האסט אן לעבען! שרייב' אונס איין אין דאס בוך דעס לעבענס, אום דיינעטוויללען, הערר דעס לעבענס, קעניג אונד העלפער, ערראטטער אונד בעשיטצער! געלאבט זייסט דו, עוויגער, שילד אבראהאם'ס!

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה:

מי כמוך אב הרחמים. זוכר יצוריו לחיים ברחמים. ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה יי מחיה המתים:

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה:

ובכן תן פחדך יי אלהינו על כל־מעשיך ואימתך על כל־מה־שבראת וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל־הברואים ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך

אתה. אַללמאַכטיג ביזט דוא אין עוויגקייט, אָ העררע! דוא בעלעבזט דיא טאָדטען וויעדער, אַללמאַכטיגער רעטטער!

דיינע גנאַדע ערנאֶהרט דיא לעבענדען, דיינע אונענדליכע בּאַרמהערציגקייט לאֶסט דיא טאָדטען וויעדעראויפלעבען; דוא ביזט דער וואַנקענדען שטיטצע דער קראַנקען הייל אונד בעפרייער דער געפעססעלטען; דוא האַלטזט איהנען טרייליך דיינע צוזאַגע, יענען, דיא אין דער ערדע שלומערן. ווער גלייכט דיר, אָ דוא, דער אַללמאַכטע העררע! ווער איזט דיר אָהנליך, קאֶניג דעס טאָדעס אונד דעס לעבענס אונד שפענדער דעס הייל?!

מי כמוך. ווער גלייכט דיר, פאַטער דער בּאַרמהערציגקייט, דער זיינער געשאֶפּפע ערבּאַרמונגספאָלל צום לעבען געדענקט?!

דוא ביזט דיינער פערהייסונג געטרייא, דיא פערשטאָרבענען איינזט וויעדער צו בעלעבען. געלאָבט זייזט דוא, גאָטט, דער דיא טאָדטען בעלעבט!

אתה. דוא ביזט היילינג, היילינג דיין נאַמע, אונד היילינגע פרייזען דיך טאֶגליך. סלה.

ובכן. זאָ שטרייע דען, גאָטט אונזער העררע, דיינען שרעקקען איבער אַללע דיינע ווערקע אונד דיינע פורכט איבער אַללעז, וואַז דוא ערשאַפפען, דאַס דיך עהרפירכטען אַללע ווערקע, הינגעשטרעקקט דיך אַנבעטען אַללע געשאֶפפע, דאַס זיא אַללע אין איינען בונד צוזאַממענטרעטען, אום געמיינשאַפטליך דיינען וויללען

בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ׃

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ־פִּיהָ׃ וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ׃

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר

וויללען מיט חויפריכטיגען הערצען צו ערפיללען! דען וויר ערקעננען עז, עוויגער, חונזער גחטט, דיין חיזט דיח הערשחפט, דער זיעג חין דיינער החנד, שטחרקע חין דיינער רעכטען, חונד דיין נחמע חיזט פורכטבחר יעדען וועזען, דחז דוח ערשחפפען.

ובכן. זח טחפפע, חָ עוויגער, דיינען פחָלקע עהרע, דיינען פערעהרערן רוהם, חונד חויזיכט דענען, דיח דיך זוכען, חונד מוטה צו רעדען דענען, דיח דיינער החררען, פריידע דיינעם לחנדע, חונד דיינער שטחדט פרחהליכקייט! לחס עמפחרוואכזען דחז גליקקזעהחרן דיינעז קנעכטעז דוד חונד העלל לייכטען דיח לחמפע דעז זחהנעז ישי'ז, דיינעז געזחלבטען, בחלד, חין חונזערן טחגען!

ובכן. דחן ווערדען דיח פרחממען עז זעהען חונד זיך פרייען, דיח רעדליכען פרחהלחקקען, דיח הייליגען חין פריידענגעטריח חויזברעכען, חונד דחז לחזטער וויר פערשטוממען חונד דער פרעפעל גחנזליך וויח רויך הינשווינדען; דען דוח וווירזט פערטייבען דעז פרעפעלז געוואלט פחן דער ערדע הינוועג!

ותמלוך. דוח ווירזט, חָ עוויגער, חלליין רעגיערען חיבער חללע דיינע ווערקע

צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ
כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ
כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ
נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ ·
וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ ·
וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה

ווערקע, אויף דעם בערגע ציון, דעם טהראָן דיינער הערליכקייט, אונד אין ירושלים, דער רעזידענץ דיינער היילִיגקייט, זאָ וויא עס געשריעבען איזט אין דען שריפטען דיינעס היילִיגען (דוד): „דער הערר רעגיערט עוויגליך, דיין גאָטט דורך אַללע צייטען, ציון! הללויה".

קדוש. היילִיג ביזט דוא, פורכטבאַר דיין נאַמע, אונד אויסער דיר איזט קיין גאָטט! זאָ לויטעט אויך יענער שפרוך: „גראָס ווירד זיין דער עוויגע צבאות איִן געריכט, דער היילִיגע גאָטט געהייליגט דורך גערעכטיגקייט"! געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, דער קאָניג, דער היילִיגע!

אתה. דוא האַזט אונס אויס אַללען פאָלקערן ערקאָרען, ליעבטעזט אונס אונד לייגטעזט אַן אונס דיין וואָהלגעפאַללען, ערהאָבזט אונס איבער אַללע נאַציאָנען, היילִיגטעזט אונס דורך דיינע געבאָטע, נאָהערטעזט אונס — אַלס אונזער קאָניג — דיינעם דיענזטע, אונד נאַננטעזט אונס נאַך דיינעם גראָסען אונד היילִיגען נאַמען.

ותתן לנו. אונד אויז ליעבע האַזט דוא אונס, עוויגער אונזער גאָטט, (דיעזען שבת

לקדושה ולמנוחה ואת יום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנֹתֵינוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ· וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ· לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה· וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ

שבת חונד) דיעזען פֿערזֶהנונגסטַאג צור פֿערגעבונג, פֿערצייהונג חונד פֿערזֶהנונג אַנגעאָרדנעט, אַן וועלכעם אַללע חונזרע זינדען פֿערגעבען ווערדען, חיינען טאַג דער פֿערקינדונג דער הייליגקייט, צום אַנדענקען דעז חויזצוגז חויז מצרים.

אלהינו. חונזער גאָטט חונד גאָטט חונזרער פֿאָטער, וואָלכט' עז דאָך חויפֿשטייגען, אַנקאָממען חונד פֿאָר דיך געלאַנגען, געפֿאַלליג חונד אַנגענעהם חויפֿגענאָממען ווערדען חונזער אַנדענקען חונד געדעכטניס, דאַז אַנדענקען חונזרער פֿאָטער, דאַז אַנדענקען דיינעז קנעכטעז משיח בן דוד, דאַז אַנדענקען ירושלים'ז, דער שטאַדט דיינער הייליגקייט, חונד דאַז אַנדענקען דיינעז זאַממטליכען פֿאָלקעז, דעז הויזעז ישראל! עז ווערדע דיר פֿאָרגעשטעללט חונד חין ערחיננערונג געבראַכט, צור בעפֿרייחונג, צום וואָהל, צור געוואָגענהייט, גנאַדע חונד באַרמהערציגקייט, צום לעבען חונד צום פֿריעדען, אַן דיעזעם יום הכפורים, (פֿערזֶהנונגסטאַג)! געדענקע חונזער, גאָטט, חונזער העררר, צום וואָהל, ערחיננערע דיך חונזער צום זעגען חונד היילז חונז צור גליקזעליגקייט! בעגינסטיגע חונד בעגנאַדיגע חונז דורך פֿערהייסונג פֿאָן הייל חונד ערבאַרמען, ערבאַרמע דיך חונזער חונד היילע חונז!

חויף

כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה· מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ· כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: לשבת אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ

אויף דיך אַללײן זינד אונזרע אויגען געהעפֿטעט, דען דוא, אַללמֶכֿטיגער, ביזט איין גנֶדיגער אונד ערבאַרמונגספֿאָללער קאָניג!

או"א. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿאֶטער, פֿערגיב אונזרע זינדען אַן דיעזעם (שבת אונד) פֿערזאֶהנונגסטאַגע! טילגע, לאַס זיא פֿערשווינדען פֿאָר דיינען אויגען, אונזערע מיססעטהאַטען אונד פֿערגעהונגען, נאַך יענער פֿערהייסונג[1]: „איך, יאַ, איך טילגע דיינע מיססעטהאַטען אום מיינעטוויללען, אונד דיינער פֿערגעהונגען געדענק' איך ניכט!" פֿערנער הייסט עס[2]: „איך לאַססע זיא וויא וואָלקע הינשווינדען, דיינע מיססעטהאַטען, אונד וויא דונזט דיינע פֿערגעהונגען; קעהרע צוריק צו מיר, איך ערלאֶזע דיך." פֿערנער[3]: „דען אַן דיעזעם טאַגע פֿערזאֶהנט מאַן אויך מיך, אום אייך צו רייניגען; פֿאָן אַללען אייערן זינדען זאָללט איהר פֿאָר דעם עוויגען ריין ווערדען." (לשבת. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿאֶטער, ליגע וואָהלגעפֿאַללען אַן אונזערער רוהעטאַגע,) היילגע אונז דורך דיינע געבאָטע, גיב אונז אונזערן אַנטהייל אַן דיינער לעהרע, לאַס אונז דיינע גיטע פֿערגניגען

[1]) ישעיה כ"ג מ"ה. [2]) דאַזעלבזט מ"ד כ"ב. [3]) ויקרא ט"ז ל'.

בִּישׁוּעָתֶךָ׃ לשבת והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת׃ כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה)׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה׃ מֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

פֿערגניגען אונד דיין הייל ערפֿרייען, (לשבת. לאס אונז, אָ עוויגער, אונזער גאָטט, דען היילגען שבת אין ליעבע אונד פֿערגניגליכקייט געניעסען, דאס זיך אין איהם ערגאֶטצען ישראל, דיא דיינען נאַמען היילגען) רייניגע אונזער הערצן, דאס עז דיר אויפֿריכטיג דיענע! דו ביזט ישראל'ז פֿערגעבענד אונד פֿערלייהענד דען שטאַממען ישרון'ז אין אַללען געשלעכטערן; וויר האַבען אויסער דיר קיינען קאֶניג, פֿערלייהענד אונד פֿערגעבענד וויא דו. געלאָבט זייזט דו, עוויגער, פֿערלייהענדער קאֶניג, דער אונזערע זינדען אונד דיא זיינעז פֿאָלקעז, דעז הויזעז ישראל, פֿערגיבט אונד יאֶהרליך אונזערע פֿערשולדונגען טילגט, דו, וועלטרעגענט, היילִיגער (דעז שבת'ז) ישראל'ז אונד דעז פֿערזאֶהנונגזטאַגעז!

רצה. ליעגע וואָהלגעפֿאַללען, אָ עוויגער, אונזער גאָטט, אַן דיינעם פֿאָלקע ישראל אונד זיינעם געבעט! פֿיהרע דען אָפּפֿערדיענזט וויעדער אין דען כאָר דיינעז טעמפעלז, נימם ישראל'ז אָפּפֿער זיינע געבעטע, מיט ליעבע אונד וואָהלגעפֿאַללען אַן; אָ מאֶכטע דיר דער דיענזט דיינעז פֿאָלקעז ישראל איממערדאַר וואָהלגעפֿאֶלליג זיין!

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל־בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

ותחזינה. מאֶכטען אונזערע אויגען עז זעהען, ווען דוא מיט ערבאַרמען נאַך ציון צוריקקעהרזט! געלאָבט זייזט דוא עוויגער; דער זיינע מאַיעזטאֶט איינזט ווידער אין ציון טהראָנען לאֶסט.

מודים. וויר בעקעננען דיר, דאַס דוא, דער עוויגע, אונזער אונד אונזערער פֿאֶטער גאָטט זייזט אין עוויגקייט. דוא ביזט דער האָרט אונזערעז לעבענז, דער שילד אונזערעז הייל׳ז, פֿיר אונד פֿיר. וויר דאַנקען דיר אונד לאָבפרייזען דיך, פֿיר אונזער לעבען, דאַז נור פֿאָן דיר אַבהאֶנגט, פֿיר אונזערע זעעלען דיא דוא בעוואַהרזט, פֿיר דיינע וואונדערטהאַטען, דיא וויר טאֶגליך פֿאָר אונז האַבען, אונד פֿיר דיינע אונערפֿאָרשליכע גיטע, דערען וויר בעשטאֶנדיג געניעסען, דעז אַבענדז, דעז מאָרגענז אונד דעז מיטטאַגז. אַללגיטיגער! דיין ערבאַרמען איזט גרענצענלאָז, דיינע גנאַדע אונענדליך, אָ דוא אַללבאַרמהערציגער; אונזערע צופֿערזיכט פֿאָן עוויגקייט.

ועל כלם. פֿיר אַללעז דיעזעז, זייא דיין נאַמע געלאָבט אונד האָכגעפּריזען, דוא אונזער הערשער! אימער אונד עוויג.

וכתוב. אָ שרייבע צום גליקליכען לעבען איין אַללע דיינע בונדעזקינדער!

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת־שִׁמְךָ
בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃
שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה
הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל־הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ
אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃
בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה
טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ (כ"א אָנָּא)
תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ׃ וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ
עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אבותינו

וכל. אונד אללעס וואס לעבט ווירד דיר דאנקען, אונד אויפריכטיג פרייזען דיינען נאמען, גאטט אונזער הייל אונד הילפע סלה! געלאבט זייסט דו עוויגער! אללגיטיגער אויס דיין נאמע אונד דיר אללײן געביהרט דער דאנק.

שלום. פערלײהע דיינעם פאלקע ישראל אימממערוואהרענדען פריעדען, דא דו קאניג אונד העררער דעס פריעדענס! דיר געפאללט עס, דיין פאלק ישראל צו יעדער צײט אונד שטונדע מיט דיינעם פריעדע צו זעגנען.

בספר. דא מאגען וויר אונד דיין גאנצעס פאלק, דאס הויס ישראל, איין בוכע דעס לעבענס, דעס זעגענס, דעס פריעדענס אונד דער ערטפריעס צו ליבען נאהרונג געדאכט, אונד אײנגעשריבען ווערדען צום וואהלעבען אונד פריעדען; געלאבט זייסט דו, עוויגער, שטיפטער דעס פריעדענס.

או"א. אונזער גאטט אונד גאטט אונזערער פעטער! דא קאם עס דאך פאר דיר הינאיינען אונזער געבעט; ענטציעהע דיך אונזערן פלעהען ניכט.
[illegible] עוויגער, אונזער
[illegible]

אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ· בָּגַדְנוּ· גָּזַלְנוּ· דִּבַּרְנוּ דֹפִי· הֶעֱוִינוּ· וְהִרְשַׁעְנוּ· זַדְנוּ· חָמַסְנוּ· טָפַלְנוּ שֶׁקֶר· יָעַצְנוּ רָע· כִּזַּבְנוּ· לַצְנוּ· מָרַדְנוּ· נִאַצְנוּ· סָרַרְנוּ· עָוִינוּ· פָּשַׁעְנוּ· צָרַרְנוּ· קִשִּׁינוּ עֹרֶף· רָשַׁעְנוּ· שִׁחַתְנוּ· תִּעַבְנוּ· תָּעִינוּ· תִּעְתָּעְנוּ:

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ:

ואתה

אבל אנחנו חטאנו, אשמנו וכו', אע"פ שנתקנ' תפלה זו ע"ס האלפא בית"א אמר תחלה חטאנו קודם לשאר וידויין דאמרינן בתנחומא: ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו, כיון שאמרו חטאנו מיד נתרצה להם, ואומר במקום אחר, שכל מי שחטא ואומר חטאתי אין רשות למלאך לגעת בו. אבל, יש מפרשים אבל כמשמעו אלא חטאנו, וי"מ אותו כמו אבל אשמים אנחנו, כלומר באמת חטאנו, דופי, הוא דבר גנאי. טפלנו שקר, עש"ה: טפלו עלי שקר (תהלים קיט סט). סררנו, עש"ה: כי כפרה סוררה סרר ישראל (הושע ד טז). תעתענו ע"ש: מתעתעים בנביאיו (דה"ב לו טז). ולא שוה לנו, כלומר לא עלתה בידינו הצלחה באותו מרד, עש"ה: חטאתי וישר העויתי ולא שוה לי (איוב לג כז).

אונד אונזערער פֿאָטער גאָטט, פֿאַרלאַנגען, דאַס וויר רעכטשאַפֿפֿען אונד זינדענפֿרייא זייען; ניין — וויר האַבען וואַהרליך געזינדיגט!

אשמנו. וויר האַבען מאַנכעס פֿערשולדעט. וויר וואַרען טרייאָלאָז, האַבען אונזערן נעכסטען בעאייטרעכטיגט, פֿערלייםדעט; האַבען אויסגעאַרטעט אונד געפֿרעפֿעלט. וויר וואַרען אונהייליג, אונד האַבען געוואַלטטהאַטען אויסגעאיבט. וויר האַבען אונוואַהרהייט ערדיכטעט; שאַדליכע ראַטהשלעגע געגעבען; געלאָגען אונד געהעהנט. וויר וואַרען אונגעהאָרזאַם אונד האַבען געשמעהט. וויר וואַרען אויסגעלאַססען אונד האַבען זינדען אונד מיסעטהאַטען בעגאַנגען; וויר האַבען בעליידיגט; וויר וואַרען האַלסשטאַררינג, האַבען באָסהייטען אויסגעאיבט אונד אונס שווער פֿערגאַנגען. וויר האַבען שאַנדטהאַטען בעגאַנגען, האַבען אירררוועגע בעטרעטען אונד האַבען געאירררעט.

סרנו. וויר זינד פֿאָן דיינען געבאָטען אונד גוטען פֿעראָרדנונגען אַבגעוויכען, אונד עס האַט אונס ניכטס געפֿראָממט.

ואתה

וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ: מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם · וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם · וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב: אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ · וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ · וְתִמְחָל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ · וּתְכַפֶּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:

ואתה צדיק וגו', נחמי' ט' ל"ג. שתסלח לנו על כל חטאתינו וכו', בכאן רבו הנוסחאות, עיין באבודרהם ובשל"ה דף רכ"ח ודף רל"ח א', ויפה אמר בעל ויי"ל כי מן המקרא אין הבנה כלל, וגם נוסחאות התפלה אינם שומרים הסדר בכ"מ; לכן הקהלות אוחזות מנהגם ואין לשנות.

על חטא שח"ל וכו', הוידוי הזאת נתקנת ע"ס א"ב כפול ומפרטים בה החטאים. באונס, שאנסוהו לעבור על אחת מכל מצות ה' ואם לא יהרגוהו שיעבור ולא יהרג חוץ מע"ז וגילוי עריו' ושפיכת דמים שיהרג ולא יעבור ול"ל בְּאֹנֶס בסגול ומלעיל כי שם דבר הוא דוגמ' וברצון וכן הוא מנוקד בת"י (ישעי' נט ד) בסגול אבל בלר"י הוא שם תאר ואין לו ענין בכאן. אח"כ מצאתיו בניקוד סגול בד"י וכדין. ברצון, שחטא ברצונו בלי שוט

ואתה. דוא, אללגערעכטער אין אללעם וואס אונס בעטראפפען, דוא האסט טרייליך געהאנדעלט; וויר אבער — וויר האבען געפרעפעלט.

וואס זאללען וויר דיר, בעוואהנער יענער האהען, זאגען? וואס דיר ערצאהלען, היממעלסטהראָנער! ווייסט דוא ניכט אללע פֿערבארגענען דינגע אונד וואס דיא אָפֿפֿענבארן? — דוא קעננסט יא אללע געהיימניססע דער וועלט! דיא טיעפֿסטען פֿערבארגענהייטען אללער לעבענדיגען! דוא דורכשויסט אללע געוועלבער אונזערער איננערן, אונד פריפֿסט ניערען אונד הערץ. קיין דינג איסט דיר געהיים, אונד ניכטס בלייבט דיינעם בליקק פֿערבארגען! — אָ מעכטע עס דאך דיין ווילле זיין, עוויגער אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזערער פֿאטער, אללע אונזרע זינדען צו פֿערגעבען, אללע אונזרע פֿערגעהונגען צו פֿערצייהען, אונד אונס אללע אונזרע מיססעטהאטען צו ערלאססען.

על חטא. דיא זינדע דיא וויר בעגאנגען אונווילליכהרליך אונד וויללקיהרליך; אַז אויך דיא וועלכע וויר בעגאנגען דורך הערצענספֿערשטאקקונג.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
עַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּזְלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק יָד:

ועל

אונס. בְּהַרְהוּר הלב, כצ״ל כל׳ הכתו׳ בדניאל ד׳ ב׳, ואמרו ז״ל: הרהורי עביר׳ קשין מעביר׳. בחוזק יד, שהתחזק על חבירו. בטומאת שפתים, והוא נבלות הפה.

דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען אויז אונוויסענהייט;
און: אויך דיא ווע֗לכע וויר בעגאַנגען דורך וואָרטע דיא אונזערן ליפפען ענטפֿאַהרען.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך בלוטשאַנדע;
און: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען אֶפפֿענטליך אָדער היימליך.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פֿאָרזעֶטצליכען בעטרוג;
און: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך אונאַנשטאֶנדיגע וואָרטע.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך היטערגעהונג אונזערר נאֶכסטען;
און: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך איבלע געדאַנקען.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פֿערלעטצונג דער קייטהייט;
און: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך שיינבוסע.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פֿעראַכטונג דער עלטערן אונד לעהרער;
און: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען אויז פֿרעפעל אָדער פֿערזעהן.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך געוואַלטטהאֶטיגקייט;

און:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְּשׁוּת פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:)
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת־שֹׁחַד:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
עַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן (כ״א בסראית עין):
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:

ועל

ביודעים, כמו שנאמר או הודע עליו חטאתו. ובלא יודעים. כמו שנא' והוא לא ידע ואשם. בלצון, ל' ליצנות. בנטיית גרון ובשקור עין, עש"ה ותלכנה נטויות גרון ומשקרות

אַלס: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך ענטהייליגונג דעס געֶטטליכען נאַמענס.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פֿעראונרייניגונג אונזערער ליפפען ;
אַלס: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך אַלבערנעס געשוואֶטץ.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך דיא געוואַלט בעֶזער ליידענשאַפֿטען ;
אַלס: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען וויסענד אונד אונוויסענד.
אַללע דיעזע זינדען, פֿערצייהענדער גאָטט! פֿערגיב, פֿערצייהע, אונד ענטזינדיגע אונס!
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך ליגען אונד טריגען ;
אַלס: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך בעשטעכונג.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך שפּאָטטערייא ;
אַלס: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך פֿערלייֿמדונג.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען אים האַנדעל אונד וואַנדעל ;
אַלס: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך עססען אונד טרינקען.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך צינזען אונד וואוכערן ;

אַלס:

וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן (נ"א בנבול פה):

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֶצַח:

(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ׃ מְחַל־לָנוּ׃ כַּפֶּר־לָנוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת־עֹל:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת־רֵעַ:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:

עינים (ישעי' ג טז). מצח, המ"ם בסגול בכל כ"י וס"ט ואין לשנות; ואע"פ שבכל המקרא המ"ם בצ"רי יתכן שההפסק ישנהו לסגול דוגמת כל נצח ויטע ודומיהם כמ"ש בסו"ש בתורת אלהים מפורש בראשית כ"א ק"ו. בפלילות, ל' עון פלילי (איוב לא כח) ונתן בפללים (שמות כא כב) וכולם שמו' תארים, והמסדר הזה תיקן מהם שם המקר' פלילות; וכן מן לא תלך רכיל המציא רכילות ע"מ ידידות שרירות ודומיה' והם כמשפט הל'; לכן קשה כרת ועריר שגם הוא שם תאר ויותר ראוי לומר ערירות על מתכונת ל' עברי. בצדית ריע, ל':

אַז: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך פרעכהייט.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פלוידעריי;
אַז: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען מיט בוהלערישען אויגע.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך שטאָלזע בליקע;
אַז: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען מיט פרעכער שטירנע.
אַללע דיעזע, פערציהענדער גאָטט! פערגיב, פערציהע, אונד ענטזינדיגע אונז.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך אַבווערפונג דעז יאָכעז*;
אַז: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך אורטהיילען.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך העמישעז בעטראַגען געגען אונזערן נעכסטען;
אַז: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך מיסגונסט.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך לייכטפערטיגקייט;

*) דאַז יאָך אַבווערפען הייסט, זיך זיינען פפליכטען ענטציהען.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת־שָׁוְא:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:
וְעַל כֻּלָּם (אֱלֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:
ועל

או השליך עליו בצדי' (במדב' לה כ). ברכילות, כ"כ בספרינו ואולם בכל כ"י ברכל בלא נקודות. בתשומת יד, כמו וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד (ויקרא ה כא). בתמהון לבב, כן הגירסא בהרבה מדויקים וכן מסתבר וכלישנא דקרא דברי' כ"ח כ"ח; ור"ל מה שחטאנו במהומת הלב, כי המהומה והתמהון קרובים בענין ובניהם מתורגמין שעמומית לבא והוא לשון טירוף הדעת.

אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך האַרטנעקקיגקייט.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך איילפערטיגקייט צום בעזען;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך קלאַטשעריי.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פאַלש שוואָרען;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך מענשענהאַס.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פעראונטרייאונג דעז אנפערטרויטען;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען אויז הערצענזשוואַכע.

אַללע דיעזע, פערציהענדער גאָטט! פערגיב, פערציהע אונד ענטזינדיגע אונז.

אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פערשולדעט וואָרען צו איינעם עולה־אָפפער.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פערשולדעט וואָרען צו איינעם חטאת־אָפפער.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פערשולדעט וואָרען צו איינעם עולה ויורד־אָפפער.
אויך

*בק"ק ספד"ם אומרין כסדר הכתוב למטה בעמוד.

וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַ"חַ שֶׁחַ עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי (נ"א וערירות):
וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ· מְחַל־לָנוּ· כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין

סקילה

כָּרֵת כ"כ בכל כ"י ודפוסים ישנים וכן עיקר, אחרי שמלאנו גם הקיבוץ בדבריהם כריתות בר' בין הע' והל', ש"מ שהיחיד כרת בלר"י שאילו מן כרת בב' קמלין נאמר כרתות בקמץ ואין מקום לי' וזה ברור. כרת וערירי, דע שבכל כ"י גם בדפוסים ישנים גם בסידור ספרדים ליתא מלת ערירי וזה ראי' שאינכו מלשון המסדר, אבל הוא תוספת האחרונים; וכן ראי' במהרי"ל שאמר כי במנחה יש להוסיף וערירי. וכבר כתבתי בסמוך שהעיקר ערירות.

אויך יענע זינדען, וועגן וועלכער וויר פֿערטורדעט וועֶרען צו אײנעם אשם תלוי־אָפפֿר.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערטורדעט וואָרען צו מרדות טראָגען.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערטורדעט וועֶרען צו פֿירציג שלאָגען.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערטורדעט וועֶרען צו מיתה בידי שמים.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערטורדעט וועֶרען צו כרת אונד עריר'.
אללעדיזע, פֿערלייהענדער גאָטט! פֿערגיב, פֿערלייהע אונד ענטזינדיגע אונז.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערטורדעט וועֶרען צו דען פֿיער געריכטליכען טאָדעסשטראַפֿען:

---

*) אין ספֿ"דם אונד מעהרערן קהלות ווירד נאָך דיעזער אָרדנונג געזאַגט:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם תָּלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת: ועל כלם וגו'.

סְקִילָה. שְׂרֵפָה. הֶרֶג. וְחֶנֶק. עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. בֵּין שֶׁיֶּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ. וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם. וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרֹת לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם. לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה):

על מ"ע ועל מצות ל"ת, כ"כ בכל כ"י ודפוסי' ישני' וכן גירסת אבודרהם. בין שיש בה קום עשה, כגון תפילין שהוא עשה גמור וכן סוכ' ולולב ודומיה', ובין שאין בה קום עשה, כגון ציצית, שאם אין לו בגד בד' כנפות אינו חייב בה מה"ת, וכן מזוזה ומעקה ודומיהם, שאינן כ"א עשה בעלמא, מיהו בעידן ריתחא ענשי עלה נמי, כדאי' במנחות מ"א א'. כתב הר"ר אבודרה': והמוסיף כאן בא"י המלך הסלחן טוע' הוא; ועוד א"כ הוו להו ח' ברכו' בתפל' ואנן שבע תנן.

דאַז שטייניגען, דאַז פֿערברעננען, דאַז ענטהויפטען אונד דאַז ערדראָסלען; עז זייען פֿון געביעטענדע אָדער פֿערביעטענדע געזעטצע; זאָלכע דיא אייגנע האַנדלונג ערפֿאָדערן, אָדער דיא קיינע ערפֿאָדערן; זאָלכע דיא אונז בעקאַננט זינד, אונד דיא אונז אונבעקאַננט זינד. אַללע דיא וויר וויסען, האַבען וויר הערגערעכנעט אונד פֿאָר דיר בעקאַננט! אונד דיא אונז אונבעקאַננט געבליבען, זינד דאָך דיר אָפֿפֿענבאַר אונד בעוואוסט; זאָ וויא עז געשריעבען שטעהט: פֿערבאָרגענע דינגע זינד דעם עוויגען אונזערן גאָטט פֿאָרבעהאַלטען; וואַז אַבער אָפֿפֿענבאַר ווירד, געהט אונז אונד אונזרע קינדער אַן, דאַס וויר נעמליך טהון זאָללען אַללע וואָרטע דיזער לעהרע. דוא ביזט ישראל פֿערגעבענד אונד פֿערלייהענד דען שטאַממען ישרון'ס אין אַללען געשלעכטערן; וויר האַבען אויסער דיר קיינען קאָניג, פֿערלייהענד אונד פֿערגעבענד וויא דוא.

אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי · ועכשו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי · עפר אני בחיי · קל וחמר במיתתי · הריני לפניך ככלי מלא בושה וכלמה · יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שלא אחטא עוד · ומה שחטאתי לפניך מרק ברחמיך הרבים · אבל לא על ידי יסורים וחלים רעים:

אלהי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה: פתח לבי בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי וכל החושבים עלי רעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבתם · עשה למען שמך · עשה למען ימינך · עשה למען קדשתך · עשה למען תורתך · למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועניני: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי: עושה שלום

אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי, כלומר קודם שנוצרתי לא הייתי חשוב והגון להיות נוצר, ועכשיו שנוצרתי כאילו לא נוצרתי; כי מה אני ומה חשיבותי? עפר אני בחיי וכו'. יהי רצון מלפניך שלא אחטא עוד, כלומר לסייעני שלא אחטא; ע"ד מאמרם ז"ל בא ליטהר מסייעין אותו. מרק, ענין שטיפה והדחה, ל' ומורק ושוטף במים (ויקרא ו כא), כלומר הפרע ממני אך ברחמים, ובקשה זו היא שנויה בברכות סוף פ' היה קורא בתורה.

גאָטט! איין ניכטס וואַר איך פאָר מיינער ענטשטעהונג; אונד יעטצט נאָך מיינער ענטשטעהונג בין איך נאָך עבענדאַססעלבע. שטויב נור בין איך לעבענד, אום וויא פיעל מעהר נאָך מיינעם הינשווינדען. זיהע, היער שטעה' איך פאָר דיר, איין וועזען פאָללער שמאַך אונד שאַנד. אָ מאָכטע עס דיין וויללע זיין, עוויגער, מיין אונד מיינער פאָטער גאָטט, דאַס איך ניא מעהר זינדיגע, אונד מיינע שאָן בעגאַנגענען זינדען זאָ טילגען דורך דיין גרענצענלאָזעס ערבאַרמען — ניכט אָבער דורך שמערצען אָדער בעזאַרטיגע קראַנקהייטען!

אלהי. מיין גאָטט! בעוואַהרע פאָר בעזען מיינע צונגע אונד מיינע ליפפען פאָר בעטריגליך רעדען. לאַס מיינע זעעלע געגען מיינע לעסטערער געלאַססען אונד געגען יעדען געדולדיג זיין, וויא שטויב דער ערדע. עפפנע מיין הערץ דיינער לעהרע, דאַס מיינע זעעלע נאַך ערפיללונג דיינער געבאָטע שטרעבע. פערניכטע דער בעזהאַפטען ענטווירפע ווידער מיך אונד פערייטלע איהר פאָרהאַבען. טהוע עס דיינעס נאַמענס וויללען, דיינער רעכטן ווילען, דיינער היילינקייט ווילען, דיינער לעהרע ווילען. אויף דאַס ערעטטעט ווערדען דיינע ליעבלינגע, לאַס מיר דיינע רעכטע בייאשטעהן, אונד ערהאָרע מיך. וואָהל מאָגען דיר געפאַללען דיא רעדען מיינעס מונדעס, דיא געדאַנקען מיינעס הערצענס, דיר, עוויגער! מיין האָרט אונד מיין ערלאָזער!

עד

בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:
יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

בשבת אומרים ויכלו גם מגן אבות וקדושת קהלות גם במה מדליקין.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

ח׳ בָּא״י אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

ק׳ מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

ח״ז אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת: ק״ה

יעלה

ער, דער אונטער זיינען היממעלזהעהען איינטראכט ערהאלט, ערהאלטע אויך אונז אונד גאנץ ישראל אין פריעדען, אמן.

עס זייא דיין ווילע, אָ עוויגער, אונזער אונד אונזערער פֿאטער גאטט! דען היילינען טעמפעל באלד, אין אונזערן טאגען, ווידער צו ערבויען, דאס יעדער זיינען אנטהייל אן דיינעם געזעטצע נעהמע.

פותחים הארון·

הפיוט הזה נבנה על סדר תשר״ק אחר התיבות יעלה ויבוא ויראה, ורוב קהלות אשכנז מקלרי׳ אותו במקלת, ויש קהלו׳, כמו ווירמייזא ובכותי׳, שאין אומרי׳ אותו כל עיקר·

חזן· יַעֲלֶה תַּחֲנוּנֵינוּ מֵעֶרֶב· וְיָבֹא
שַׁוְעָתֵנוּ מִבֹּקֶר· וְיֵרָאֶה
רִנּוּנֵנוּ עַד עָרֶב:

יַעֲלֶה קוֹלֵנוּ מֵעֶרֶב· וְיָבֹא
צִדְקָתֵנוּ מִבֹּקֶר· וְיֵרָאֶה
פִּדְיוֹנֵנוּ עַד עָרֶב:

יַעֲלֶה עִנּוּיֵנוּ מֵעֶרֶב· וְיָבֹא
סְלִיחָתֵנוּ מִבֹּקֶר· וְיֵרָאֶה
נַאֲקָתֵנוּ· עַד עָרֶב:

יעלה

יעלה תחנונינו מערב, התחיל במערב וסיים בעד ערב עש״ה ביום כפורי׳: מערב עד ערב תשבתו שבתכם (ויקרא כג לב), וטעם המאמר: תחנונינו ושועתינו וכל הרנה והתפלה שאנו מתפללים מערב ומבקר עד ערב יעלה ויבא ויראה לפניו ית׳. ולספרים הגורסים: ויבוא שובנ ויבוא צדקה ויבוא סליחה, יהי׳ טעם שובב לשון הנחה והתרלות כמו אכפת תשובב לנו (תהלי׳ ס׳ג׳), וטעם ויראה כטעם וירצה ויקובל, גם הוא ל׳ התגלות וזהו ויראה פדיונינו. ואל תתמה על שאמר יעלה ויבוא לשון זכר על צדקה ועתירה וסליחה, כי כח שם הפעל הוא בכל פעל עבר ועתיד, כמו שכתב הראב״ע בפירושו לתהלים מזמור ג׳ וט׳. עינויינו, עינוי נפש שלנו.

יעלה· מאֶכטע אונזער אַבענדגעבעט הינויפשטייגען;
אונזער טרייען דעס מאָרגענס אַנלאַנגען,
אונד אונזער געזאַנג וואָהלגעפעלליג זיין ביז צום אַבענד.
מאֶכטע אונזרע שטיממע פאָם אַבענד הינויפשטייגען;
אונזערע אונשולד אַם מאָרגען אַנלאַנגען,
אונד אונזערע ערלאֶזונג ערשיינען ביז צום אַבענד.
מאֶכטע אונזער פאַסטען אַבענדס הינויפשטייגען;
אונזערע פערגעבונג אַם מאָרגען אַנלאַנגען,
אונד אונזער אַנגסטגעשריי פערנאָממען ווערדען ביז צום אַבענד.

מאֶכטע

יַעֲלֶה מְנוּסֵנוּ מֵעֶרֶב · וְיָבֹא
לְמַעֲנוּ מִבֹּקֶר · וְיֵרָאֶה
כִּפּוּרֵנוּ עַד עָרֶב:

יַעֲלֶה יִשְׁעֵנוּ מֵעֶרֶב · וְיָבֹא
טָהֳרֵנוּ מִבֹּקֶר · וְיֵרָאֶה
חִנּוּנֵינוּ עַד עָרֶב:

יַעֲלֶה זִכְרוֹנֵנוּ מֵעֶרֶב · וְיָבֹא
וִיעוּדֵנוּ מִבֹּקֶר · וְיֵרָאֶה
הַדְרָתֵנוּ עַד עָרֶב:

יַעֲלֶה דָּפְקֵנוּ מֵעֶרֶב · וְיָבֹא
גִּילֵנוּ מִבֹּקֶר · וְיֵרָאֶה

מנוסינו, מסגב ומנוס לנו. ויבוא למענו, ויבוא מוסב על מנוסינו כלומר ויבוא מנוס לנו למענו. ישענו, ישועה שלנו כלומר ישועה לנו, והמפרש מעניו: וישע ה' אל הבל, שועה, כי הי' שבישע שימוש, ור' ישענו יסוד. ויעודינו, שאנו מתועדים בתפלה. ויראה הדרתנו, ויקובל הדרתנו שאנו מהדרין ומכבדין את יה"כ כמ"ש רז"ל במס' שבת פרק כל כתבי דף קי"ט א': מהו ולקדוש ה' מכובד, זה יוה"כ וכו'. דפקינו, שאנו דופקים שעריך בתפלה.

מאֶכטע לאָבלאָבט אונז, אַבענדז אויפשטייגען;
אַן מאָרגען אַנלאַנגען,
אונד אונזערע פערזאָהנונג זיכטבאַר ווערדען ביז צום אַבענד.
מאֶכטע אונזער הייל אַבענדז אויפשטייגען;
אונזערע רייניגונג אַן מאָרגען אַנלאַנגען,
אונד אונזער ביטטען פערנאָממען ווערדען ביז צום אַבענד.
מאֶכטע אונזער אַנדענקען אַבענדז הינויפשטייגען;
אונזער קאָהר אַן מאָרגען אַנלאַנגען,
אונד אונזער אַנשטיקקען געפאַללינ זיין ביז צום אַבענד.
מאֶכטע אונזער אַנפאָכען דעז אַבענדז הינויפשטייגען;
פריידע אונז אַן מאָרגען אַנלאַנגען,

בְּקָשָׁתֵנוּ עַד עָרֶב:

יַעֲלֶה אֶנְקָתֵנוּ מֵעֶרֶב· וְיָבֹא

אֵלֶיךָ מִבֹּקֶר· וְיֵרָאֶה

אֵלֵינוּ עַד עָרֶב:

סוגרין הארון.

בסדור הפסוקים האלה נחלקו הספרים, והנה יש בידי ד׳ כ״י ישן נושן ולכל אחד סדר מיוחד בקדימה ואיחור, וגם בתוספת ומגרעת, וארבעתם משונים מן הסדר שבספרי הדפוס אשר גם הם שונין דאמן דא, גם נוטות מן הסדר הכתוב באחר ימי הסליחות, והנגנו כאן הסדר הנהוג ברוב הקהלות לפי המחזורים המדויקים הישנים.

חזן שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ:

קהל יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ יְיָ:

ק׳ יָבֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ:

ח׳ בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יְיָ עֹשֵׂנוּ:

ק׳ בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ:

שומע תפלה וכו׳. הפסוקים האלה כולם מלוקטים הנה והנה ממקראי קודש ככל אשר ציינתי עליהם, והרוצה לעמוד על טעמם וסודותם, יעיין במפרשי אודותם, במקומותם למושבותם. שומע, תהלים ס״ה ג׳. יבוא, עס״ה ישעי׳ ס״ו כ״ג. יבואו וישתחוו לפניך, תהלי׳ פ״ו ט׳. בואו נשתחוה צ״ה ו׳. בואו שעריו ק׳ ד׳.

אונד אונזערע פֿערלאַנגען וואָהלפֿאַהרעט ווערדען ביז צום אַבענד.
מעכטע אונזער אַבענדפֿלעהען הינויפֿשטייגען;
אַם מאָרגען פֿאָר דיך געלאַנגען,
אונד אונז געוואָהרט ווערדען ביז צום אַבענד!

שומע. ערהאָרער דעז געבעטעז; צו דיר קאָממט אַללעז פֿלייש!
יבוא. אַללעז פֿלייש קאָממט, דיך, עוויגער, אַנצובעטען!
יבוא. אַללעז ווירד קאָממען, דיך אַנבעטען, הערר! אונד עהרען דיינען נאַמען.
בואו. קאָממט, לאַסט אונז אַנבעטען, ניעדערפֿאַללען אונד הינקניען פֿאָר דעם עוויגען, אונזערן שאָפּפֿער!
בואו. געהעט איין זיינע טהאָרען מיט דאַנק, מיט לאָבגעזאַנג צו זיינעם פֿאָרהאָף; דאַנקט איהם, לאָבט זיינען נאַמען.

ח׳הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְיָ כָּל־עַבְדֵי יְיָ הָעֹמְדִים בְּבֵית־יְיָ בַּלֵּילוֹת׃

ק׳שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת־יְיָ׃

ח׳נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו׃

ק׳רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃

ח׳רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

ק׳הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃

ח׳וַאֲנַחְנוּ בְּרֹב חַסְדְּךָ נָבוֹא בֵיתֶךָ נִשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃

הנה, שאו, קל"ד. נבואה, תהלי׳ קל"ב ז׳. רוממו, רוממו. צ"ט ה׳ ט׳. השתחוו לה׳, צ"ו ט׳. ואנחנו ברוב חסדך, ה׳ ח׳ אלא שהוסב מל"י לל"ר.

הנה. בענעדייעט דען העררן, אללע קנעכטע דעס העררן, דיא איהר דעס נאכטס אין זיינעם הויזע דיענט!

שאו. ערהעבט צום היילגטהום דיא הענדע, אונד בענעדייעט דען העררן.

נבואה. לאסט אונס געהען אין זיינע וואהנונג, אנבעטען דארט צו זיינער פיסע שעמעל.

רוממו. ערהעבט דען עוויגען, אונזערן גאטט! בעטעט אן פאר זיינער פיסע שעמעל! הייליג איזט ער!

רוממו. ערהעבט דען עוויגען אונזערן גאטט! פאללט הין צו זיינעם הייליגען בערגע! דען אונזער גאטט, דער עוויגע, איזט הייליג.

השתחוו. בעטעט איהן אן אין פעסטליכען שמוקקע! בעבעט, אללע וועלט, פאר איהם.

ואנחנו. וויר, דורך דיינע גראססע גיטע, בעטרעטען אין צופערזיכט דיין הויז; וויר בעטען היינגעשטרעקט אין גאטטעספורכט, פאר'ם טעמפעל דיינער הייליגקייט.

נשתחוה

ק׳ נִשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְנוֹדֶה אֶת שְׁמֶךָ עַל חַסְדְּךָ וְעַל אֲמִתֶּךָ כִּי הִגְדַּלְתָּ עַל כָּל שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ:

ח׳ יְיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ:

ק׳ כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַייָ יִדְמֶה לַייָ בִּבְנֵי אֵלִים:

ח׳ כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ:

ק׳ כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ:

ח׳ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:

ק׳ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים:

נשתחוה, קל״ח ב׳, והוסב מל״י לל״ר. ה׳ אלהי, תהלי׳ פ״ט, כי מי, פ״ט ז׳. כי גדול אתה, פ״ו י׳. כי גדול מעל, תהלי׳ ק״ח ה׳. גדול ה׳, קמ״ה ג׳. כי גדול ה׳, צ״ו ד׳.

נשתחוה. היגעשטרעקט לאנג טעמפעל דיינעז הייליגטהומז, דאנקען ווער פיר דיינע גיטע, דיינע טריייע; דען דוא האסט דיינען רוהם, דיין וואָרט איבער אללעז גראָס געמאכט.

יי. עוויגער, דער וועלטען גאָטט! ווער איזט וויא דוא, מאכטיג, גאָטטעזקראפט! דיינע וואהרהייט אום דיך הער.

כי. ווער אין דען וואָלקען גלייכט דעם עוויגען; איזט אונטער דען היממלישען מאכטען, וויא ער?

כי גדול. דען גראָס ביזט דוא, טהוסט וואונדער, דוא, אלליין אונד איינציג גאָטט!

כי גדול. דען איבער אללע היממעל רייכט דיינע גיטע; דיינע טריייע זאָ האָך וויא וואָלקען געהן.

גדול. גראָס איזט דער עוויגע אונד האָכבעריהמט; אונערפאָרשליך זיינע גראָססע.

כי גדול. דען גראָס איזט גאָטט אונד האָכגעפריזען, אונד עהרפורכטז ווערטה איזט ער; האָך איבער אללע גאָטטערוועזען.

ח׳ כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים:
ק׳ אֲשֶׁר מִי־אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶיךָ:
ח׳ מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה:
ק׳ כִּי בְכָל־חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ:
ח׳ מֵאֵין כָּמוֹךָ יְיָ גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה:
ק׳ לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ:
ח׳ לְךָ יוֹם אַף לְךָ לָיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ:
ק׳ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ:

כי אל גדול, צ"ה ג׳. אשר, דברי׳ ג׳ כ"ד. מי לא, כי בכל, ירמי׳ י׳ ז׳. מאין כמוך, שם י׳ ו׳. לך זרוע, תהלי׳ פ"ט י"ד. לך יום, ע"ד י"ו. אשר בידו צ"ה, ד׳ ה׳.

כי. דער עוויגע איזט איין גראָסער גאָטט, איין גראָסער קאָניג איבער אַללע געטטערוועזען.

אשר. וואָ איזט איין געטטליכעז וועזען, איָם הימְמעל אָדער אויף ערדען, דאָס זאָלכע טהאַטען אונד וואונדער טהון קאָננטע, אַלז דוא?

מי. ווער זאָללטע דיך ניכט עהרפֿירכטען, קאָניג אַללער פֿאָלקער? דיר אַללײן געביהרט דיא עהרע.

כי. אונטער אַללען ווייזען דער פֿאָלקער אונד אין אַללען איהרען רייכען גיבט עז דיינעז־גלייכען ניכט.

מאין. דיינעז גלייכען, הערר, גיבט עז ניכט! גראָס ביזט דוא, אונד דיין נאַמען בעריהמט דורך אַללגעוואַלט.

לך. דיין איזט מאַכט אונד טאַפּפֿערקייט, זיעגרייך דיינע האַנד, ערהאַבען דיינע רעכטע!

לך. דיין ווערק איזט טאַג, אונד נאַכט דיין ווערק; דוא זעטצטעזט ליכט אונד זאָננע איין.

אשר בידו. דער ערדע טאַטלע זינד אין זיינער האַנד; דער בערגע גיפּפֿעל — זיין.

מי

ח' מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ:

ק' לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד:

ח' כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

ק' לְךָ שָׁמַיִם אַף־לְךָ אָרֶץ תֵּבֵל וּמְלוֹאָהּ אַתָּה יְסַדְתָּם:

ח' אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף אַתָּה יְצַרְתָּם:

ק' אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל לְעָם לְצִיִּים:

ח' אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת אֵיתָן:

מי ימלל, תהלי' ק"ו ב'. לך ה' הגדולה והגבורה וגו', ד"ה א' כ"ט י"א. לך, תהלי' פ"ט י"ב. אתה הצבת, אתה רצצת, אתה בקעת, שם ע"ד, י"ז י"ד ט"ו.

מי. ווער שפריכט דעז עוויגען אללמאכט אויז? פערקינדעט אללע זיין לאב?

לך. דיין, עוויגער, איזט דיא גרעססע, דיא מאכט, דיא פראכט, דער זיעג אונד דיא מאיעסטעט.

כי. דיין איזט אללעז, וואז היממעל אונד אויף ערדען; דאז רייך אונד דיא אבערהערשאפט איבער אללעז.

לך. דיין איזט דער היממעל, דיין דיא ערדע! דא גרינדעטעזט דיא וועלט אונד וואז זיא פיללט.

אתה הצבת. דא שטעללטעסט פעסט דער ערדע גרענצען, דא ערשופסט דירזע אונד פראסט!

אתה רצצת. דא צערשמעטטערסט דיא קעפפע דער קראקאדיללע, גיבסט זיא צור שפייזע דעם פאלקע אין דער וויסטע.

אתה בקעת. דא אפפנעסט קוועללען אונד באכע; דא לעסעסט עוויגע שטראמע פערזיעגען.

אתה

ק׳ אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם:

ח׳ אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם:

ק׳ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ:

ח׳ יְיָ צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרֻבִים אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדֶּךָ:

ק׳ אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד־קְדוֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל־כָּל סְבִיבָיו:

ח׳ וְיוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְאֲךָ יְיָ אַף־אֱמוּנָתְךָ בִּקְהַל קְדֹשִׁים:

ק׳ לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ:

ח׳ נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ:

אתה פוררת, ע״ד י״ג. אתה מושל, פ״ט י׳. גדול ה׳, מ״ח ב׳. ה׳ צבאות, ישעי׳ ל״ז י״ו. אל נערץ, וויודו, תהלי׳ פ״ט, ח׳ ו׳. לכו נרננה, נקדמה, צ״ה, א׳ ב׳.

אתה פוררת. דורך דיינע קראפט צערטרעננעסט דוא דאז מעער; דוא צערשמעטטערסט דאז הויפט דער מעערעונגעהייער.

אתה מושל. דוא הערשעסט איבער דאז שטאלצע מעער; שטייגען זיינע וואגען, דוא דעמפפעסט זיא.

גדול. גראס איזט דער הערר, אונד האכגעריהמט זיין היילגער בערג, אונזרעז גאטטעז שטאדט.

יי. עוויגער צבאות! ישראל׳ס גאטט! כרובימטהראנער! דוא ביזט דער וואהרע גאטט! דוא אללײן!

אל. גאטט איזט האכערהאבען אין ראטה דער היילגען; אללען פורכטבאר, דיא אום איהן זינד.

וויודו. נון פרייזען דיינע וואונדר דיא היממעל; דיינע טרייע אין היילגער פערזאממלונג.

לכו. אויף, לאסט אונז דעם עוויגען יובלען, פראהלאקקען אונזערם הארט אונד רעטטער.

נקדמה. לאסט אונז מיט דאנקזאגונג פאר איהם ערשיינען, ביי׳ם זאיטענשפיעל איהם לויט פראהלאקקען!

ק׳ צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת
יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ:
ח׳ אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים
נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ:
ק׳ אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ:
ח׳ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ:
הַנְּשָׁמָה לָךְ וְהַגּוּף פָּעֳלָךְ· חוּסָה עַל עֲמָלָךְ:
הַנְּשָׁמָה לָךְ וְהַגּוּף שֶׁלָּךְ יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָתָאנוּ עַל שִׁמְךָ יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ:
בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ כִּי אֵל חַנּוּן וְרַחוּם שְׁמֶךָ:
לְמַעַן־שִׁמְךָ יְיָ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ כִּי רַב־הוּא:

צדק, תהלי׳ פ״ט ט״ו. אשר יחדו, נ״ה ט״ו. אשר לו, צ״ה ה׳. אשר בידו נפש כל חי, איוב י״ב י׳. אתנו, עפ״י הננו אתנו לך כי אתה ה׳ אלהינו, ירמי׳ ג׳ כ״ב. ה׳ עשה, ירמי׳ י״ד ז׳. למען שמך וגו׳, תהלי׳ כ״ה י״א אך שהוסב מיחיד לרבים.

צדק. דיינעס טהראָנעס פעסטע, רעכט אונד ביללִיגקייט; גיט׳ אונד וואַהרהייט שטעהן פאָר דיינעם אַנטליטץ.

אשר יחדו. מיט דענען איך זיסטען אומגאַנג פפלעגטע, צו גאָטטעס הויז אין פראָהען הויפען וואַללטע.

אשר לו. זיין איזט דאס מעער — ער שוף עס; דאס טראָקנע זייגער הענדע ווערק.

אשר בידו. אין זיינער האַנד זינד דיא זעעלען אַללער לעבענדיגען, אונד דער גייסט איינעס יעדען מענשען.

הנשמה. דיין איזט דיא׳ זעעלע, אונד דער לייב דיין מייסטערווערק; זאָ שאָנע דאָך דיינער הענדע פלייס!

הנשמה. דיין איזט דיא זעעלע, אונד דער לייב דיין. ווילפאַהרע אונס, עוויגער, דיינעס רוהמעס האַלבען!

אתנו. מיט צופערזיכט אויף דיך קאָממען וויר צו דיר; ערהאָרע אונס, עוויגער, אום דיינעטוויללען!

בעבור. אום דער פערהערליכונג דיינעס נאַמענס ווילען; דען גאָטט, גנאַדיג אונד ערבאַרמונגספאָלל, גאָטט! איזט דיין רוהם.

למען. פערצייהע, אָ העדר, אונזערע מיססעטהאַטען אום דיינעס נאַמענס ווילען, דער אונענדליך גראָס איזט.

חו״ק דַּרְכְּךָ אֱלֹהֵינוּ. לְהַאֲרִיךְ אַפֶּךָ
לָרָעִים וְלַטּוֹבִים. וְהִיא תְהִלָּתֶךָ.
חו״ק לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵינוּ עֲשֵׂה וְלֹא לָנוּ.
רְאֵה עֲמִידָתֵנוּ. דַּלִּים וְרֵקִים:

יש קהלות שאין אומרים זה רק החרוז האחרון **תעלה ארוכה.**
מיוסד ע״פ א״ב מרובע בכל חרוז.

אָמְנָם אֲשָׁמֵנוּ עָצְמוּ מִסַּפֵּר. אַנְחוֹת דּוֹרֵינוּ רַבּוּ מִלְּדַבֵּר.
אֲשֶׁר לֹא הִקְשַׁבְנוּ גְּעָרָה כְּמֵבִין. אֲפָפוּנוּ מַכּוֹת כִּכְסִיל
הֻדְּנוּ: דרכך בְּדַרְכְּךָ לָנוּ שׁוּבָה. פָּנֵינוּ הִסְתַּרְנוּ. בְּמִרְמָה
בִּקַּשְׁנוּךָ. וְאֵלֶיךָ לֹא שַׁבְנוּ. בְּטוֹב לֹא דְרַשְׁנוּךָ. כְּרֹב כָּל
שְׁכַחְנוּךָ. בְּעֵת הַצַּר לָנוּ אֵיךְ תִּמָּצֵא: למענך גְּבוּרוֹת אֵין
בָּנוּ אֲשֶׁר בָּם נָבֹא. גְּדוּעֵי זְרוֹעַ כְּפוֹעֵל בְּתֵת שָׂכָר בּוֹשְׁנוּ.
גָּמַרְנוּ וְאָכַלְנוּ צִדְקַת אֲבוֹתֵינוּ. גַּם קֶרֶן גַּם פְּרִי לֹא מָלְאוּ
סֶפֶק: דרכך דְּכָאוּ מֶנּוּ שְׁכִיּוֹת הַחֶמְדָּה. דּוֹפְקֵי דְלָתֶיךָ
בְּכֹחַ וּגְבוּרָה. דּוֹבְרֵי בְגַאֲוָה נַעֲשֵׂינוּ. עֲשֵׂה לָנוּ כְּרַחֲמֶיךָ.
דָּחֵה מִשְׁפַּט חֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת: למענך הוּרַקְנוּ וְהֻצַּגְנוּ כְּקַשׁ
מִדָּגָן. הָיִינוּ כַמּוֹץ וְאֵין דּוֹרֵשׁ לְאָסְפוֹ. הֲלֹא בְּהִלָּקַח דָּגָן
בְּעִתּוֹ. הֻצַּת לְשׁוֹן אֵשׁ כְּקַשׁ הַיָּבֵשׁ: דרכך וּמַה נְּדַבֵּר וּמַה
נִּצְטַדָּק. וּמַה נֹּאמַר וְיוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֵינוּ. וּמִי בַּעַל
דְּבָרִים יְדַבֵּר צָחוֹת. וּבְפִתְחוֹן פִּיו לֹא יִכָּלֵם: למענך

דרכך אלהינו וכו׳, כן מדתך להאריך אף לרשעי׳ ולצדיקי׳, כמו שאז״ל במס׳ עירובין דף כ״ב א׳: אמר ר״א ואיתימא רשב״נ מאי דכתיב ארך אפים ולא כתיב ארך אף? אא״פ לרשעי׳ ואא״פ לצדיקי׳ עכ״ל. והיא תהלתך, ככתוב בישעי׳ מ״ח ט׳: למען שמי אאריך וגו׳

דרכך. לאנגמוטהיג זיין איזט דיינע זיטטע, גאטט, דעם גאטטלאזען וויא דעם פראממען; דיעז איזט דיין רוהם!
למענך. דיינעטוויללען, הערר, וויללפאהרע אונז, ניכט אונזערט־וויללען. זיעה אונזערן שטאנד: ארמוטה אונד נאטה!

בקצת קהלות אומרים עד כאן ומדלגים החרוזות הכאות ומתחילין תעלה ארוכה.

זה דרכנו כסל נחלנו אולת · זדים חוטאים זוללים וסובאים · זכיתי לבי מי יוכל שיח · זרע קבורת רחם בא והולך בהבל: וירכך חוות ומופת התוינו בארץ · חתומי באות ברית והקים ישרים · חשבנו זרע קודש בנים לאל חי · חללנו ונקראנו אום טמאת השם: למענ' טהור עינים מראות ברע · טרם לא ראה עמל בישרא' · טרף לא לנו נכספה נפשנו · טבחנו רב וצעיר כבליעת דגים: דרכך יה בדלותנו צדקה חוננתנו · יד בנו החזקת בעת מטה ידנו · ידעתנו זאת עשו וחיו · ידים לא חלו בנו כהפוכת רגע: למענך

ברוב הקהלות א"א יותר ומדלגים ומתחילין תעלה ארוכה ויש קהלות גומרים כולו.

כחותם על לב שמתנו מלבנו. כנפש קשורה בנפש בעבותות אהבה. כי נתרועע חבור עצבים. כעת חלק לבנו אשמנו מעתה: דרכך.

להטיב אמרת אומר לא הפלת. לא שקר בנו דבר אמונתך. לב ופה לא השוינו ככסף על חרש. לעג שפת חלקות בלב ולב דברנו. למענך.

מכת הולך על גחון הקדמת. מוסר ימדת לבעלי לשון. מעונש לשון לא יחכם פתי · מכה ריע בסתר דנתה בגחלי רתמים: דרכך.

נתתה מורא על לב אנשים. נדר שבועות שם בין שניהם חקקת. נמתה והוצאתיה על נשבעים לשקר. נפרצנו באלה עד אבלה הארץ: למענך.

סבלת עולם כרגלים לפסח. סמכתו באמת ומשפט ושלום. סלפנו משפט וגם כשלה אמת. סובבנו לבקש שלום ואין: דרכך.

עליון אתה בכסא רם ונשא. עיניך מביטים שפל ודכא. ענוה בקשו פציתה והסתרו מאף עונו בגבהות לב ורמו עינינו: למענך.

פניך תמיד בחמדת ארצות. פקדת לשוקקה ותצמית מגדיה. פן יקבע אדם אלהים. פרי יבולה תתה למעשר וכחשו מגדיה; דרכך.

ציה יצרת למלאכת שנים. צבא לאנוש עלי ארץ למלאכת ימים. צויתה למרגוע שביעי ולא נתנו. צבי לשמט שביעית והיא לא שבתה: למענך.

קדמנו פניך כמחיר ביד כסיל. קנות צדקותיך בתורה בלי לב. קבל כניחוח מעט בצדקה. קבל נא אמרינו כקומץ מנחת דל: דרכך.

רדנו ולא נבוא במרינו אמרנו. רם בנו הכפפתה ככרוש רענן. רחקתנו בשמאל קרב בימין. ראה שאור לבבינו יקר הנעורים: למענך.

שבנו בגודל לב כסיל וכעס בחיק אויל. שוט כלמת עוני עלה בחלקנו. שור נא בענינו וחלץ עני בעניו. שחת אם נרד יקדמונו רחמיך. דרכך.

תַּעֲלֶה אֲרוּכָה · לְעָלֶה נִדָּף · תְּנַחֵם עַל עָפָר וָאֵפֶר: תַּשְׁלִיךְ חֲטָאֵינוּ וְתָחוֹן בְּמַעֲשֶׂיךָ · תֵּרֶא כִּי אֵין אִישׁ עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים · מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת · מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ · מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן · מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים · עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ: לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל · אֵל הוֹרֵיתָ לָּנוּ לוֹמַר (מִדּוֹת) שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה · זְכָר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה · כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם · כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן
ויתיצב

ארוכה, רפואה. לעלה נדף, תאר לבני אדם בעבור חלישותם, וכן עפר ואפר, ודוגמתו בפיוט של ר"ה: אדם יסודו מעפר וכו' משול כחרס הנשבר כציץ נובל וכו'. במעשיך, במעשה ידיך וכענין: למעשה ידיך תכסוף (איוב יד טו), וכן אמר ישעי' ס"ד ז': אנחנו החומר ואתה יוצרנו ומעשה ידך כלנו אל תקצוף ה' עד מאד ואל לעד תזכור עון. תרא כי אין איש וכו', כענין שאמר ישעי' נ"ט י"ו: וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע ותושע לו זרועו וצדקתו היא סמכתהו.

מעביר ראשון ראשון, כמו שאמרו ז"ל במס' ר"ה דף י"ז א': תנא דבי ר' ישמעאל: מעביר ראשון ראשון וכך היא המדה, ופירש"י ענין שבראשונים הבאים לתתו בכף מאזנים מעבירו ושומטו; ואם היו מחלה על מחצ' כיון שחסר אחד מהם יכריעו הזכיות, וכך היא המדה, המנהג. לְחַטָּאִים, כן הגירסא בכל כ"י ודפיסים ישנים וכן עיקר כי הוא שם תאר אל החוטאי' כחברו לפושעים, ואם תנקד הח' בחטף יהי' שם דבר אל החטאים עצמם וזה הפך המכוון ממנו. אל הורית לנו וכו', גם זה מבואר שם במס' ר"ה דף י"ז ב':

תעלה ארוכה. זאָ היילֿ אויפבליהען אייגען פערוועלקטען בלאַטטע, בעמיטליידע איין וועזען פאָן ערדע אונד שטויב!

תשליך. ווירף היגוועג אונזרע זינדען, ערבאַרמע דייגער געשאָפפע דיך. זיהע, וויר זינד בייחשטאַנדלאָז; אָ, זאָ ערצייגע דוא אונז הולדע.

אל. אַללמאַכטיגער! קאָניג! דער אויף דעם טהראָן דער בארמהערציגקייט זיצט, האָלדרייך רעגיערט, דיא מיסעטהאַטען זיינער פאָלקעס פערצייהט אונד איהרע פערגעהונגען אַללמאָהליג הינוועגשאַפפט, דער פערצייהונג דען זינדערן אונד פערגעבונג דער פרעפלערן אין מענגע פערלייהט; דער מילד מיט גוטען אַללעס פלייש אונד אַללע וועזען — דאַ פערגילט איהנען ניכט נאַך איהרער בוזהייט — אָ אַללמאַכטיגער, דאַ זעלבסט האַסט אונז געלעהרט, דיך מיט דיינען דרייצעהן מדות אַנצובעטען; אָ געדענקע אונז דען הייטע דעז בונדעז דער דרייצעהן, דיא דוא אייזט דעם זאַנפטמיטהיגען (משה) בעקאַננט געמאַכט, וויא געשריעבען שטעהט:

דער

וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ׃
וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא
יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב
חסד

ויעבור ה' על פניו ויקרא א"ר יוחנן אלמלא מקרא כתו' אי אפשר לאומרו מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה ואמר לו כל זמן שישראל חוטאין לפני יעשו לפני כסדר הזה ואני אמחול להם עונם. ה' ה', אני הוא קודם שיחטא האדם אני הוא לאחר שיחטא האדם ויעש' תשוב', אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת, אמר רבי יהודה ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם שנא' הנה אנכי כורת ברית וגו' עכ"ל; וזה זכור לנו ברית שלש עשרה. לעניו, למשה רבינו, ודע כי בכ"י קולוניא ישן נושן כתיב הורית לנו לומר מדות שלש עשרה וכן מסתבר, ויקרא בשם ה' (שמו' לד ה), דע שבעל הטעמי' הטעים מלת בשם בטפחא להפרידו מן השם ולהורות שהשם הוא הקורא בשם, לכן יש להפסיק קצת בין מלת בשם למלת ה' ורוב ההמון טועים בזה. ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' וגו', בענין י"ג מדות יש מחלוקת בין הראשוני', יש מן הגאוני', שאמרו כי השם הראשון איננו מדה כי הוא הקורא והשני הוא תחלת המדות, וחכמי צרפת אמרו כי ה' ה' הם שתי מדות ומביאין ראיות לדבריה', וכן דעת הראב"ע, וכבר נהגו בכל גלות ישראל שהחזן אומר ויעבור ה' על פניו ויקרא והקהל מתחיל ה' ה' אל רחום וגו', ולפי דברי הגאונים הי' לו לחזן לומר ויקרא ה', ולקהל ראוי להתחיל ה' אל רחום וחנון, והנה לך פירושם לדעת החכם ראב"ע ורלב"ג: ה' ה', ה' הוא ה', ר"ל שהוא נמצא תמיד על ענין אחד כטעם אהי' אשר אהי', והוא אל ר"ל שהוא מנהיג הנמצאות בזה האופן אשר הם נמצאות בו ומאתו כל מה שנמצא בהם, והוא רחום ר"ל שהוא אוהב אותם ומרחם עליהם לשמרם מהפסדם בתכלית מה שאפשר, והוא חנון ר"ל שהוא חונן לנמצאות ונותן להן השלמות בהדרגה עד שיעתיקו מהמציאות החסר אל המציאו' השלם, ונותן לקצת הנמצאות קצת ענינים על דרך החנינה והם הדברי' שאינם הכרחיים במציאות שהם בהם על צד היותר טוב, והוא ארך אפים ר"ל שהרע אשר יקרה לנמצאות מפני זאת ההנהגה שיסד אותה השם יתעלה לא יהי' כ"א לעתים רחוקים ועל המיעט, כי הוא בלתי מכוון לעצמו אלא מצד שהוא טוב כמו הענין בתוכיות אשר תהי' ע"ד ההשגחה הפרטית, והוא רב חסד לאוהביו להשגיח בהם בנתינת הטובות ולשמרם מהרע הנכון שיקרה להם מצד המערכת, והוא רב אמת ר"ל לתת לזרע אוהביו מה שהם ראויים לו מהטובות והשמירה מהרעות בעבור שהשגחה הפרטית שהיתה דבקה באבותיה', כמו שאמר: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת וגו' (מיכ' ז כ) ר"ל כי מה שנשבע מירושת הארץ שהי' חסד לאברה' הוא אמת לזרע ישראל שראוי שתתקיי' להם זה מצד השגתו שהיתה דבקה על האב הנבחר שהתחייב ממנו

„דער עוויגע ליס זיך אין איינער וואָלקע הערַאב, שטעללטע זיך בייא איהם הין אונד ריף מיט נאַמען".

—נאַמליך, דיא ערשיינונג דעז עוויגען לאָג אַן משה פאָרייבער אונד ריעף:— „דער עוויגע איזט אונפערענדערליך דאַז עוויגע וועזען, איין אַללמאַכטיגער גאָטט, אַללבאַרמהערציג אונד אַללגנאַדיג, לאַנגמיטהיג, פאָן אונענדליכער

חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל־לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:

הַאֲזִינָה יְיָ תְּפִלָּתֵנוּ וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתֵינוּ: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעֵנוּ מַלְכֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ כִּי אֵלֶיךָ נִתְפַּלָּל: תְּהִי נָא אָזְנְךָ קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת אֶל תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִן הַשָּׁמַיִם מִמְּכוֹן שִׁבְתֶּךָ אֶת תְּפִלָּתָם וְאֶת תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ לָךְ:

זה הייעוד על צד החסד, והוא נוצר חסד לאלפים, ר"ל שמה שהשפיע מהטובות לדבקים בו, הוא נותן לזרעם זמן ארוך מאד, והוא נושא עון למי שישוב אליו ויסור ממנו הרע שהי' ראוי שיפול עליו ע"ד התוכחה שכבר השתנה המקבל מרשע לצדיק, וכן הוא נושא פשע ונושא חטאה לשבים ועוזבים דרכיהם הרעים, והעון הוא הנעשה במזיד, ופשע הוא הנעשה ע"ד מרד, והוא קשה מעון, וחטאה כוללת כל מחשבה, וכל שגגה במעש', ונקה, גם הוא מדה כמו שפי' הרמב"ן ונקה לא ינקה ופוקד עון אבות על בנים הוא פירוש לנשיאות ויקרא מדה כי ינקה אותו בפקידה ההיא ומפני כי הנשיאות איננו שוה בעון ופשע וחטאה אבל בכל אחד ענין מיוחד לו יקרא בכל אחד מדה אחת.

האזינה, תהלי' פ"ו'. הקשיבה, שם ה'ג'. תהי, עש"ה נחמי' א' ו' ומלכי' א' ח' מ"ט.

הולד אונד טריע, דער זיינע הולד דעם טויזענדסטען געשלעכט נאך אויפבעהאלט, דער מיסעטהאט, אבפאלל אונד זינדע פערגיבט אונד ערלאסט. פערגיב אונזערע מיסעטהאט אונד זינדע, אונד נימם אונס צו דיינעם אייגענטהום אן! פערגיב אונס, פאטער! וויר האבען געזינדיגט! פערצייהע אונס, קעניג! וויר האבען געפרעפעלט! דא ביזט יא איין אללגיטיגער, פערגעבענדער גאטט, אונד פאן גראסער מילדע אללען, דיא דיך אנרופען.

האזינה. פערנים א עוויגער! אונזער געבעט! מערק' אויף אונזערע פלעהענדע שטיממע! פערנים דיא קלאגען אונזערער וועהמוטה, אונזער קעניג אונד גאטט! ווען וויר פאר דיר בעטען. מאכטע דאך דיין אהר אויפמערקזאם, דיינע אויגען אפפען זיין, נון געבעטע דיינער קנעכטע, דיינעס פאלקעס ישראל. ערהערע אויס דעם זיטצע דיינער וואהנונג, דעם הימעל, איהרע געבעטע אונד ויהר פלעהען, אונד טהוע איהנען רעכט; פערגיב דיעזעם פאלקע וואס דיר געזינדיגט האט.

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים כֵּן תְּרַחֵם יְיָ עָלֵינוּ׃
לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃ יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ
מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם
בֹּטֵחַ בָּךְ׃ יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃
ח׳ סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר
נָשָׂאתָה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה וְשָׁם נֶאֱמַר׃
ק׳ וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ׃
הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ
וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ. כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ. כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים.
אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל
תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי. כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ׃

מיוסד ע"ס א"ב.   אלהינו ואלהי אבותינו.

ח׳ סְלַח נָא אַשְׁמוֹת וּפְשָׁעֵי לְאֻמֶּךָ.

כרחם, תהלי׳ קג יג. לה׳, ג ט. ה׳, מו ח. אשרי, פד יג. הושיע׳, כ׳ י׳. הטה, דניאל ט יח:

ווי איין פאטער זיך זייגער קינדער ערבארמט, זא ערבארמע דיך אונזער, גאטט!
הילפע פינדעט מאן בייא דעם עוויגען. דיין זעגען איבער דיין פאלק, סלה!
דער העררשר צבאות איזט מיט אונז; יעקב'ס גאטט איזט אונזרע פעסטע. סלה!
עוויגער צבאות, הייל דעם מענשען, דער דיר פערטרויט! עוויגער, פער־
ליי' אונז זיעג! דער קעניג ערהערע, ווען וויר פלעהן!
פערצייהע דאך דיא מיססעטהאט דיעזעס פאלקס, נאך דייגער גראססען גנאדע; אונד
ווי דו פאן מצרים אן ביז יעטצט שאן זא אפט נאכזיכט מיט דיעזער נאציאן געהאבט.
דער עוויגע שפראך: איך פערצייהע ווי דו געזאגט האסט!
נייגע דיין אהר, א העררר אונזר העררע, אעפפנע דיין אויג' אונד זיהע אונזרע
פערוויסטונג אונד דיא שטאדט, דיא נאך דיינעם נאמען גענאננט ווארד.
דען ניכט אויף אונזערע פראממיגקייט געשטיצט ליגען וויר מיט אונזערן פלעהען
פאר דיר דא, זאנדערן אויף דיינע גרענצענלאזע בארמהערציגקייט. העררר, ערהערע!
העררר, פערצייהע! העררר, פערנימם, ווילפאהרע, צאגרע ניכט! אום דיינעטווילען,
מיין גאטט! דען נאך דיינעם נאמען ווירד דיינע שטאדט אונד דיין פאלק גענאננט!
ח׳ א פערגיב דאך פערשולדען אונד דיא פרעפעל דיינעס פאלקעס!
ונם

ק׳ לַעֲוֹן בָּנֶיךָ כָּל יֶחֱרֶה וְעַמֶּךָ:
ח׳ סְלַח נָא גִּיעוּלָם וְיִחְיוּ מִמְּקוֹר עִמֶּךָ.
ק׳ לַעֲוֹן דְּגָלֶיךָ שָׂא וְתִנָּחֵם כְּנָאֳמֶךָ:
ח׳ סְלַח נָא הַכֹּל מוֹדִים וְעוֹזְבִים כְּרִשּׁוּמֶךָ.
ק׳ לַעֲוֹן וָפֶשַׁע מְחַל לְמַעַן שְׁמֶךָ:
ח׳ סְלַח נָא זְדוֹנוֹת וּשְׁגָגוֹת לִבְרוּאֵי לִשְׁמֶךָ.
ק׳ לַעֲוֹן חֲטָאֵימוֹ חַטֵּא בִּנְדִיבַת גִּשְׁמֶךָ:
ח׳ סְלַח נָא טֶפֶשׁ טִפְלוּת רִשְׁעֵי עַמֶּךָ.
ק׳ לַעֲוֹן יְדִידֶיךָ יְבֻקַּשׁ וְאֵינֶנּוּ כִּנְאֻמֶךָ:

גיעולם, כינוי לעוונות. ויחיו ממקור עמך, ממקור חיים שעמך והיינו חיי העולם הבא בלא הפסק כדכתיב כי עמך מקור חיים (תהלי׳ ל״ו י׳). דגליך, ישראל, דגל שלך. ותנחם כנואמך, כדכתי׳: וינחם ה׳ על הרעה וגו׳ ויאמר ה׳ סלחתי כדבריך. הכל מודים וכו׳, ישראל שמודים על כל עוונותיה׳ ועוזבים אותם, לכן סלח להם כמו שרשמת וכתבת: ומודה ועוזב ירוחם (משלי כח יג). לברואי לשמך, לישראל שבראת לשמך שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו (ישעי׳ מג ז). חטאימו חטא, חטאיהם טהר בגשם נדבות שלך, והוא עפ״ה גשם נדבות תניף אלהים (תהלי׳ סח) ועפ״ז וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם (יחזק׳ לו כה). טפש תפלות וכו׳, השטות והטפשות שנטפל ברשעי עמך, והיינו העוונות, כי אין אדם חוטא אא״כ נכנס בו רוח שטות כמו שאמרו רז״ל. ואיננו כנואמך, ככתוב: בימים ההם ובעת ההיא נאם ה׳

ק׳ אום דיינען לֹאָרן ניכט ענטבערענדן וועגען פֿערבערגען דיינער קינדער!
ח׳ פֿערגיב איהרע אויספֿאָללינגען האַנדלונגען, ערהאַלטע זיא דורך דיא אורקוועללע דיינער גיטע! פֿערלייהע דיא מיסעטהאַטען דערער, דיא דיינער פֿאָהנע געשוואָרען, אונד זייא בעזאַנפֿטיגט, וויא דו פֿערהייסען.
ח׳ פֿערגיב איהנען, דיא איהרע זינדען אַללע בעקעננען אונד פֿערלאַססען, זאָ וויא דו פֿאָרגעשריבען[1]. פֿערלייהע מיסעטהאַט אונד אַבפֿאַלל, אום דיינעס נאַמענס ווילען.
ח׳ פֿערגיב פֿרעפֿעל אונד פֿערגעהונגען דענען, דיא דו צו דיינעם רוהמע ערשאַפֿפֿען; ענטזינדיגע אונד ערקוויקקע זיא מיט דעם רעגען דיינער מילדע.
ח׳ פֿערגיב דיא טהאָרהייטען[2], דיא אויך דען גאָטטלאָזען דיינעס פֿאָלקעס האַפֿטען, לאַס דיא מיסעטהאַטען דיינער ליבלינגע געזוכט, אַבער ניכט געפֿונדען ווערדען; וויא דו צוגעזיכערט[3]. ח׳

---

[1] אין משלי כ״ח פסוק י״ג: [2] זינדען, דיא אויך טהאָריכטע בעגריפֿפֿען אונד פֿאַלשען גרונדזאַטצען בערוהען. [3] דורך דען נביא ירמיה קאַפּיטעל 50 פ׳ 2.

ח׳ סלח נא כחש כרעים ומשתחוים לעמך·

ק׳ לעון לקוחיך כפר בטוב טעמך:

ח׳ סלח נא מרי מיחליך ומיחדיך בעולמך·

ק׳ לעון נדחים מחה ובנה אולמך:

ח׳ סלח נא סלופם וגוננם בסכת שלומך·

ק׳ לעון עבדיך עלם וכבוש בעלומך:

ח׳ סלח נא, פן יענשו ממרומך·

ק׳ לעון צאנך שכח והיא תהלתך ורוממך:

ח׳ סלח נא קלונם וחמול עלימו ממרומך·

ק׳ לעון רחומך תשא מלצודם בחרמך:

יבוקש את עון ישראל ואיננו (יחזקא׳ נ׳ כ׳). כחש, ל׳ הכחשה וכפירה הוא והוא תאר לעוונות ופשעים, וטעמו: סלח נא לעוונות של כורעים ומשתחוים לעומך היינו ישראל. לעון לקוחיך, לעון ישראל שלקחת לך לעם כדכתיב ואתכם לקח ה׳ להיות לו לעם נחלה (דברי׳ ד כ). מרי, כמו לאות לבני מרי (במדבר יז כה), ושיעורו: סלח המרי של מיחליך ומיחדיך, והיינו ישראל. נדחים, נדחי ישראל. סלופם, עותתם וקלקולם. עלם, ל׳ העלמה. וכבוש, ל׳ יכבוש עוונותנו (מיכ׳ ז יט). בעלומך, בסתרך במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו. קלונם, חרפתם, וכל עון הוא

ח פֿערגיב דען אונגלויבען דערער, דיא פֿאָר דיר הינקניען אונד אנבעטען; פֿער- זֶהנע דיא מיסעטהאטען דיינער אנגעהאָריגען, נאך דיינער מילדע וייזע.

ח פֿערגיב דען אונגעהאָרזאַם דערער, דיא אויף דיך האָררען אונד דיינע איינהייט דער וועלט פֿערקינדען; פֿערלעשע דיא מיסעטהאטען דיינער פֿעראיררטען, אונד בויע דיינע רעזידענץ וויעדער אויף.

ח פֿערגיב דיזע פֿערקעהרטען האנדלונגען דיינעס פֿאָלקעס אונד נימם זיא אין שוטץ אונטער דיינע פֿרידליכע היטטע. פֿערהיימליכע דיא מיסעטהאטען דיינער קנעכטע אונד בירג זיא אין דיינע הֶהלע.

ח פֿערגיב איהנען, דאס זיא ניכט טרעפֿפֿע דיא איבער זיא פֿערהענגטע שטראפֿע; פֿערגיס דיינער פֿראָממער מיסעטהאטען; עס גערייכט דיר צו רוהם אונד פרייז.

ח פֿערגיב איהרע שאנדטהאטען; ערבארמע דיך איהרער אויז דיינען הֶהען; פֿערלייהע דיא מיסעטהאטען דיינער געליבטען, דאמיט זיא זיך אין דעם אויסגעברייטעטען נעטצע ניכט פֿערשלינגען.

ח' סְלַח נָא שֶׁמֶץ תַּעְתּוּעַ תִּעוּב רְחוּמֶיךָ׃
ק' ח' לַעֲוֹן תְּמִימֶיךָ הַעֲבֵר כְּגֹדֶל רַחֲמֶיךָ׃

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים· מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת· מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ· מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן· מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים· עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ· לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל· אֵל הוֹרֵיתָ לָּנוּ לוֹמַר (מִדּוֹת) שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה· זְכָר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה· כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם· כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהֹוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ׃

וַיַּעֲבֹר יְהֹוָה׀ עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא

יְהֹוָה׀ יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה· וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ· מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ׃

כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קוֹרְאֶיךָ׃

אַל תָּבֹא בְמִשְׁפָּט עִמָּנוּ כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָל חָי׃ מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמַה נְּדַבֵּר וּמַה נִּצְטַדָּק׃ אֱלֹהֵינוּ בּוֹשְׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִכְלַמְנוּ בַּעֲוֹנֵינוּ׃ אֱלֹהֵינוּ בּוֹשְׁנוּ וְנִכְלַמְנוּ

להרים

קלון לעושהו. רחומיך, אוהביך. מלשון ארחמך, מלשון אותם במצודך, והדלת קמוץ כדין, וחרם הוא מצודה ורשת כדכתי' מצודים וחרמים (קהל' ז כו). שמץ, ל' לשמצה בקמיהם (שמות לב כה) והוא פגם ודופי. תעתוע, ל' מעשה תעתועים (ירמי' י טו) לכן התי"ו כ"ל פתוח; ותיעוב ל' תועבה ושלשתם כינויים לחטא ועון; ונרא' שמלת שמץ סמוך וטעמו שמץ תעתוע אשר הוא תיעוב לרחומיך כי הוא מתעב אותם. תמימיך, ישראל. אל תבוא, עש"ה תהלי' קמ"ג ב'. מה נאמר, עש"ה בראשי' מ"ד י"ז. אלהינו בושנו,

---

ח' פֿערגיב דען שאַנדפֿלעק, דער דיינע ליבלינגע שאַנדעט; בעזייטיגע דיא מיססעטהאַטען דיינער פֿראָממען, נאַך דער גרעססע דיינער באַרמהערציגקייט.

לְהָרִים אֱלֹהֵינוּ פָּנֵינוּ אֵלֶיךָ: יָדַעְנוּ כִּי חָטָאנוּ וְאֵין מִי יַעֲמוֹד בַּעֲדֵנוּ שִׁמְךָ הַגָּדוֹל יַעֲמָד לָנוּ בְּעֵת צָרָה:

כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים כֵּן תְּרַחֵם יְיָ עָלֵינוּ:

לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ · כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי · כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

אלהינו ואלהי אבותינו.

אָמְנָם כֵּן, יֵצֶר סוֹכֵן, בָּנוּ ·
בְּךָ לְהַצְדִּיק, רַב צֶדֶק, וַעֲנֵנוּ סָלַחְתִּי:
גְּעַל מְרַגֵּל, וְגַם פִּגֵּל, סִפּוּרוֹ ·
דּוֹד שׁוֹאֵג בְּקוֹל, יִתֵּן קוֹל, דְּבָרוֹ סָלַחְתִּי:
הַס קַטֵּגוֹר, וְקַח סַנֵּגוֹר, מְקוֹמוֹ ·
וִיהִי יְיָ לְמִשְׁעָן, לוֹ לְמַעַן, נְאֻמוֹ סָלַחְתִּי:
זְכוּת אֶזְרָח, גַּם יִפְרַח, לְשׁוֹשַׁנָּה ·

חטא

איננו בכתובים והוא מורכב. אלהינו בושנו, עזרא ט׳ ו׳. ידענו, גם הוא מורכב.
אמנם, הפיוט הזה נבנה ע״ס א״ב אף לדלת, ב״ לסוגר, ושניה׳ ישתוו על אותיות שוות וכל אחד מהם חרוז מיוחד לו ונבדל מחברו, וכל הבתים יתמו על תיבת סלחתי ואיננה מן החרוז; ועתה אפרש. אמנם כן וכו׳, טעמו באמת כן הוא שהיצר סוכן ומורגל בנו מנעורינו. סוכן, ל׳ הרגל, כמו ההסכן הסכנתי (במדב׳ כב ל). בך להצדק וכו׳, כלומר אחרי שיצר לב האדם רע מנעוריו והחטא כרוך בעקבו מיום הולדו, לכן בך הדבר תלוי, להצדק אותנו, כי אתה רב צדק, ולענו׳ סלחתי. געל מרגל, התעב והגעל השטן המרגל בנו, וגם פגל ושקץ סיפור שלו. דוד, תאר לאל ית׳. הס, השתק. קטגור, משטין. סנגור, מליץ. למשען לו, לסנגור. זכו׳ אזרח, זכו׳ אברה׳. לשושנ׳, לישרא׳,

חֵטְא הָעֲבֵר, וְקוֹל הַגֵּבֶר, מִמְּעוֹנָה סָלַחְתִּי:
טוֹב וְסַלָּח, מְחַל וּסְלַח, אֲשָׁמִים·
יָהּ הַקְשֵׁב, וְגַם הָשֵׁב, מִמְּרוֹמִים סָלַחְתִּי:
כְּאֵב תַּחֲבוֹשׁ, וּבְצוּל תִּכְבּוֹשׁ, עֲוֹנִי·
לְךָ תְּהִלָּה, אֱמוֹר מִלָּה, לְמַעֲנִי סָלַחְתִּי:
מְחֵה פֶּשַׁע, וְגַם רֶשַׁע, בְּנֵי בְרִית·
נְהַג חַסְדְּךָ, כֵּן הוֹדְךָ, לִשְׁאֵרִית סָלַחְתִּי:
סְכוֹת רַחֲשִׁי, וְגַם לַחֲשִׁי, תִּרְצֶה·
עָוֹן נוֹשֵׂא, לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה, וְתִמְצֶא סָלַחְתִּי:
פְּנֵה לְעֶלְבּוֹן, מְקוֹם עָוֹן, לְהָשִׂים·
צַחַן הָסֵר, וְגַם תְּבַשֵּׂר, לְבָךְ חוֹסִים סָלַחְתִּי:
קוֹלִי שְׁמַע, וּרְאֵה דֶּמַע, עֵינַי·
רִיב רִיבִי, שְׁעֵה נִיבִי, וַהֲשִׁיבֵנִי סָלַחְתִּי:
שֶׁמֶץ טַהֵר, כְּעָב מַהֵר, כְּנֶאֱמַר·
תִּמְחֶה פֶּשַׁע, לְעַם נוֹשַׁע, וְתֹאמַר סָלַחְתִּי:

אל

המכונה שושנה בשיר השירי׳ ב׳. תחבוש, תרפא, ל׳ כי הוא יכאיב ויחבש (איוב ה יח). לך היא תהל׳, לאמור למעני מלת סלחתי. לשארית, ישראל. סכות רחשי, הסכת הגיון לבי, ל׳ רחש לבי דבר טוב (תהלי׳ מה). וגם לחשי, תפלתי בלחש, תרצה. עון נושא, קריאה לה׳ ית׳ המתואר בנושא עון. ותמצא, ותאמר. פנה לעלבון מקום עון להשים, כלומר פנה לעלבון שאנו נכלמים בעוונינו ושים העלבון שאנו סובלים במקו׳ העונש. צחן, ל׳ סרחון, מן ועל׳ באשו ותעל צחנתו (יואל ב כ) והוא כינוי לעוונו׳. וגם תבשר לבך חוסים, תבשר לחוסים בך סלחתי. שעה ניבי, קבל דיבורי. שמץ, כתם העון שבנו טהר והעביר מהר כעב, ככתוב: מחיתי כעב פשעיך (ישעי׳ מד כב). לעם נושע, תאמר לישראל, עש״ה: אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה׳ (דברי׳ לג כט).

כי

אל מלך יושב על כסא רחמים · מתנהג בחסידות · מוחל עונות עמו · מעביר ראשון ראשון · מרבה מחילה לחטאים וסליחה לפושעים · עושה צדקות עם כל בשר ורוח · לא כרעתם תגמול · אל הורית לנו לומר (מדות) שלש עשרה · זכר לנו היום ברית שלש עשרה · כמו שהודעת לעניו מקדם · כמו שכתוב וירד יהוה בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יי:

ויעבר יהוה · על פניו ויקרא

יהוה · יהוה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה · וסלחת לעונינו ולחטאתנו ונחלתנו:

סלח לנו אבינו כי חטאנו · מחל לנו מלכנו כי פשענו:

כי אתה אדני טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך:

פותחים הארון. פזמון.

כי הנה כחומר, ביד היוצר · ברצותו מרחיב, וברצותו מקצר · כן אנחנו בידך חסד נוצר · לברית הבט ואל תפן ליצר: כי הנה

כי הנה כאבן, ביד המסתת · ברצותו גולל,

וברצותו

כי הנה כחומר וכו', ככתוב: הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל (ירמי' יח ו), והחומר הוא הטיט שעושין ממנו כלי חרס, והיוצר הוא האומן. ברצותו מרחיב, הכלי, וברצותו מקצר אותו. לברית הבט, הבט לברית שלש עשרה וסלח ואל תפן אל דברי היצר המקטרג. המסתת, הוא מתקן אבנים ופוסלן ומחליקן. ברצותו

כי. וויא דער טהאָן איין דעז טאָפּפֿערז האַנד, דען ער נאַך בעליעבען וויט אונד ענג אויזדרעהט; זאָ זינד וויר איין דיינער האַנד, גנאַדענהערר! — אָ זיע דאָך אויף דען בונד, אונד אַכטע דעז פֿערלייאדערז ניכט. וויא דער שטיין איין דעז מעטצלערז האַנד, דען ער נאַך בעליעבען הויעט אונד

וּבִרְצוֹתוֹ מְכַתֵּת· כֵּן אֲנַחְנוּ בְּיָדְךָ, מְחַיֶּה
וּמְמוֹתֵת· לַבְּרִית הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לַיֵּצֶר: כי הנה
כִּי הִנֵּה כַּגַּרְזֶן, בְּיַד הֶחָרָשׁ· בִּרְצוֹתוֹ דִּבֵּק לָאוֹר,
וּבִרְצוֹתוֹ פֵּרַשׁ· כֵּן אֲנַחְנוּ בְּיָדְךָ, תּוֹמֵךְ עָנִי
וָרָשׁ· לַבְּרִית הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לַיֵּצֶר: כי הנה
כִּי הִנֵּה כַּהֶגֶה, בְּיַד הַמַּלָּח· בִּרְצוֹתוֹ אוֹחֵז,
וּבִרְצוֹתוֹ שִׁלַּח· כֵּן אֲנַחְנוּ בְּיָדְךָ, אֵל טוֹב
וְסַלָּח· לַבְּרִית הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לַיֵּצֶר: כי הנה
כִּי הִנֵּה כִּזְכוּכִית, בְּיַד הַמְזַגֵּג· בִּרְצוֹתוֹ חוֹגֵג·
וּבִרְצוֹתוֹ מְמוֹגֵג· כֵּן אֲנַחְנוּ בְּיָדְךָ, מַעֲבִיר

זדון

אוחז, מתקנו ביושר׳ ראוי לאחוז בקירות הבית. מכתת, משבר אותו ומקלקלו. חרש, הוא האומן במעשה ידי חרש נחושת וברזל. כהגה ביד המלח, הגה הוא היחיד מן הוגנן הנזכ׳ בב״ר ריש פ׳ פ״ג, שאמרו שם: מה ספינה זו עושין לה תורן ממקו׳ אחד והוגנון ממקום אחר וכו׳ ופי׳ רש״י הוגין הוא אותו ברזל שקורין אנקו״ר, והוא אוגין הנזכר ר״פ המוכר את הספינ׳, וידוע כי באמצעו׳ הברזל הזה מאחזין ומעמידין הספינה גם משלחי׳ אותה בהתרו, וי״א שהוא העץ שמנהיגים בו הספינה להוליכו אנה ואנה, והמלח הוא המנהיג את הספינה. המזגג, הוא האומן בכלי זכוכית, והל׳ ידוע הרבה בדברי רז״ל. חוגג ל׳ מחוגה כלומר יתארהו במחוגה כתיקונו. ממוגג, ממסמס אותו, ל׳: הגבעות

בריכֿט; זאָ זינד וויר איין דיינער האַנד, הערר דעז לעבענז אונד דעז טאָדעז! — אָ שויע דאָך אויף דען בונד, אונד אַכֿטע דעז פֿערלייאודערז ניכֿט.
ווית דאז אייזען איין דעז שמידעז האַנד, דאז ער נאַך בעליעבען לעטעט אונד טיידעט; זאָ זינד וויר איין דיינער האַנד, אַרמען־שיטצער! — אָ שויע דאָך אויף דען בונד, אונד אַכֿטע דעז פֿערלייאודערז ניכֿט.
ווית דער אַנקער איין דעז שיפֿפֿערז האַנד, דען ער נאַך בעליעבען האָלט אונד זענקט; זאָ זינד וויר איין דיינער האַנד, אַללגיטיגער אונד פֿערלייהענדער גאָטט! — אָ שויע דאָך אויף דען בונד, אונד אַכֿטע דעז פֿערלייאודערז ניכֿט.
ווית דאז גלאַז איין דעז גלאַזערז האַנד, דאז ער נאָך בעליעבען ריגדעט אונד צערשמעלצט; זאָ זינד וויר איין דיינער האַנד, זינדענפֿערגעבער! — אָ

שויע

זָדוֹן וְשׁוֹגֵג · לַבְּרִית הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לַיֵּצֶר: כי הנה

כִּי הִנֵּה כַּיְרִיעָה, בְּיַד הָרוֹקֵם · בִּרְצוֹתוֹ מְיַשֵּׁר, וּבִרְצוֹתוֹ מְעַקֵּם · כֵּן אֲנַחְנוּ בְּיָדְךָ, אֵל קַנָּא וְנוֹקֵם · לַבְּרִית הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לַיֵּצֶר: כי הנה

כִּי הִנֵּה כַּכֶּסֶף, בְּיַד הַצּוֹרֵף · בִּרְצוֹתוֹ מְסַגְסֵג, וּבִרְצוֹתוֹ מְצָרֵף · כֵּן אֲנַחְנוּ בְּיָדְךָ, מַמְצִיא לְמָזוֹר תֶּרֶף · לַבְּרִית הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לַיֵּצֶר:

כִּי הִנֵּה כַּחוֹמֶר, בְּיַד הַיּוֹצֵר · בִּרְצוֹתוֹ מַרְחִיב, וּבִרְצוֹתוֹ מְקַצֵּר · כֵּן אֲנַחְנוּ בְּיָדְךָ חֶסֶד נוֹצֵר · לַבְּרִית הַבֵּט וְאַל תֵּפֶן לַיֵּצֶר

סוגרים הארון.

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים · מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ · מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן · מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים · עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ: לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל · אֵל הוֹרֵיתָ לָּנוּ לוֹמַר (מִדּוֹת) שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה · זְכָר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה · כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ:

תתמוגגה (סוף עמוס). הרוקם, הוא האומן במעשה מחט לעשות ציורים בבגד וגם האורג יקרא רוקם. מישר, עושה ציורים ישרים. מעקם, לעשות ציורים עקומים ומעוותים. מסגסג, ל' סיג כלומר איננו מצרף אותו כראוי, אבל ישתארו בו סיגים, וברצותו מצרף ומטהר אותו. למזור, למכה. תרף, תרופה.

זיעה דאַך אויף דען בונד, אונד אַכטע דעס פערזוכערס ניכט.
וויא דער טעפפיך אין דעס וועבערס האַנד, דען ער נאַך בעליעבען געראַד
אונד קרומער דורכפליכט ; זאָ זינד וויר אין דיינער האַנד, אייפערפאָללער! —
אָ זיעה דאַך אויף דען בונד, אונד אַכטע דעס פערזוכערס ניכט.
וויא דאַס זילבער אין דעס שמידערס האַנד, דאַס ער נאַך בעליעבען פערי
שלאַקט אונד לייטערט ; זאָ זינד וויר אין דיינער האַנד, אַללהיילענדער! —
אָ זיעה דאַך אויף דען בונד, אונד אַכטע דעס פערזוכערס ניכט.

וַיַּעֲבֹר יְהֹוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא

יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קוֹרְאֶיךָ:

זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: זָכְרֵנוּ יְיָ בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ: זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶּדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ: זְכֹר יְיָ חִבַּת יְרוּשָׁלָיִם אַהֲבַת צִיּוֹן אַל תִּשְׁכַּח לָנֶצַח. זְכֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת

זרעכם

זכור, תהלי' כ"ה ו'. אל תזכיר, ע"ט ח'. זכרנו, ק"ו ד'. זכור עדתך, ע"ד ב'. זכור ה' חבת וכו', איננו מן הכתובי'. זכור ה' לבני, קל"ז ז'. אתה, ק"ב י"ד. זכור, שמו' ל"ב י"ג.

זכור רחמיך. געדענקע דיינער הולד, אָ העררּ! דיינער גיטע, דיא פאָן יע געוועזען! געדענקע אונז ניכט פֿערגאַנגנער זינדן. קאָמען אונז מיט ערבאַרמען באַלד ענטגעגען, דען וויר זינד זעהר עלענד. געדענקע, אָ העררּ, אויך אונזר, ווען דיינעם פֿאָלקע גנאַדע ווידערפֿאָהרט; בעזוכע אונז מיט דיינעם היילע! דענקע דער געמיינדע, פֿאָרמאַלז דיר ערוואָרבען, דעז שטאַממעז, דיר צום אייגענטהום בעפֿרייט! ציון'ז בערג, דען דוא בעוואָהנט! געדענקע, אָ העררּ, דיעז האָלדען ירושלים'ז, פֿערגיס דאַז ליבע ציון ניא! געדענקע, העררּ, דען זאָהנען אדום': דען טאַג ירושלים'ז! פֿערהעערע! ריעפֿען זיא, פֿערהעערע ביז אויף דען טיעפֿסטען גרונד! דוא מאַכסט דיך אויף! ערבאַרמסט דיך ציון'ז, ווען צייט אונד שטונדע דאַ איזט, דאַס דוא איהר גנעדיג זייאַזט. געדענקע דיינען דיענערן אברה' יצחק אונד יעקב, וואַז דוא איהנען בייא דיר זעלבסט צוגעשוואָרען אונד איהנען צוגעזאַגט

האַסט

זרעכם ככוכבי השמים · וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם: זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב · אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו:

אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו:

חטאנו צורנו · סלח לנו יוצרנו:

בק"ק פראג א"א אותך אדרוש ומתחילין מיד הן יעביר זדון וכו'.

הפיוט הזה מיוסד ע"ס א"ב כפול ומשולש והיינו שתי תיבות הראשונות מכל חרוז מתחילו' על אותיו' שוות והאות ההיא בעצמה תשוב אחר מלת הן, וכל חרוז וחרוז יתום על ל' הפסוק ממקראי קודש, והחרוז האחרון חתום שמעון בר יצחק.

אותך אדרוש ואליך אתודע · גדול ביהודה ובישראל נודע · הן אתה חקרתנו ותדע · כי פשעי אני אדע:

אדע אבל אשמים אנחנו · ומהמון רחמיך לא זנחנו ·

הן

זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב, דברי' ט' כ"ז. אל נא, במדבר י"ב י"א.

אותך אדרוש, מלשון דרישה את ה' לתפלה כמו דרשתי את ה' וענני (תהלי' לד ה) וכן אני אדרוש אל אל (איו' ה א) וככה אותך אדרוש בתפל' ובתחנ'. ואליך אתודע, אתגל' ואודה פשעי, ל' במראה אליו אתודע (במדבר יב ו) שת"א מתגלי, וכן אמר דוד: חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי (תהלי' לב ה), ושלמ' אמר מכס' פשעיו לא יצליח ומוד' ועוזב ירוחם (משלי כח יג). גדול ביהודה וכו' מוסב על אותך כלומר אותך ואליך אדרוש שאתה גדול ביהודה וכו' כמאמר דוד: נודע ביהודה אלהי' בישראל גדול שמו (תהלי' עו ב). אדע אבל, ידעתי באמת כי אשמים אנחנו ומסבת המון רחמיך לא זנחנו, ולולא הם ככר

הערבסט: איך וויל אייערן זאאמען זא פיעל זיין לאססען אלז שטערנע פאם היממעל, אונד דיעזעז גאנצע לאנד, וואפאן איך געשפראכען, וויל איך אייערם זאאמען איינגעבען, אונד זיא זאללען עז עוויג אלז איהר ערבגוט בעזיטצען. געדענקע דיינער קנעכטע, אברהם יצחק אונד יעקב! זיה' ניכט אויף דאז הארטנאקקיגע, רוכלאזע וועזען אונד אויף דיא זינדע דיעזעז פאלקס.

רעכנע עז אונז ניכט צום פערברעכען, א הערר,
דאס וויר טהאריכט געוועזען אונד געזינדיגט האבען!

וויר האבען געזינדיגט, אונזער שוטץ! פערגיב אונז, א שעפפער!

ח'. אותך אדרוש. נאך דיר זעהנע איך מיך, דיר ערעפפנע איך אללעז. גראס בזיט דוא אין יהודה, האכגעריהמט אין ישראל! יא, דוא דורכשויסט אונז גאנז; דוא וויסט, דאס וויר אונזרע זינדען איינגעשטעהן. איך געשטעהע עז, וויר זינד וואהרליך זינדער, אונד דעננאך האט דיינע גראסע באַרמהערציגקייט אונז ניכט פערשטאסען!

ק"ה הֵן, אֵלָיו כַּפַּיִם שִׁטַּחְנוּ · כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:

פ' בָּטַחְנוּ בְשִׁמְךָ לְנֶפֶשׁ תַּאֲוָה · וְהִפַּקְנוּ מָגֵן בְּלִי גַאֲוָה ·

הֵן בְּמָעֻזְּךָ לַדָּל תִּקְוָה · כִּי הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוָה:

פ' גֵּוָה גֵּאִים עָלַי מַגְדִּילִים · בְּרֹגֶז שְׂבֵעִים לֹא נֶחְדָּלִים ·

ק"ה הֵן, גְּלַל הַמֵּצִיק מִתְדַּלְדְּלִים · כִּי רִצַּץ עָזַב דַּלִּים:

פ' דַּלִּים דִּינְךָ פָּחֲדוּ וְרָהוּ · בָּאִים כְּמוֹדֶה וְעוֹזֵב לְרַחֲמֵהוּ ·

הֵן, דָּפְיָם הַיּוֹם תְּכַפְּרֵהוּ · כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא:

הוא

בטחנו. שִׁטַּחְנוּ כ"כ בכ"י וד"י וכן עיק' כמו שטחתי אליך כפי (תהלי' פח י). בטחנו בשמך לנפש תאוה, טעמו בטחנו בשמך שהוא תאוה לנפש, והוא עפ"ה: לשמך ולזכרך תאות נפש (ישעי' כו ח). והפקנו מגן בלי גאוה, מיוסד על מאמרם ז"ל במס' עירובין דף ס"ה א': א"ר חנינ' המפיק מגן בשעת גאוה סוגרין ותותמין וכו' ע"ש במפרשיו, והיוצא ממנו לכוונתינו הוא כי התפלה תבונה בשם מגן אם בעבור שהיא מגן לאדם או בעבור שתחלת ברכותי' מגן אברה'. והמתפלל בלי כוונה מיושבת הוא המפיק מגן בשעת גאוה, ואמר הפייטן והפקנו מגן בלי גאוה, כלומר התפללנו בכוונה מיושבת שלא בשעת גאוה, או שהרצון בו שהתפללנו בלי גאוה אבל בהכנע' וכמו שאמרו ז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, וטעם מפיק מוציא. הן במעוזך, יש לדל תקוה, ככתוב: כי היית מעוז לדל (ישעי' כה ד). כי השפילו וגו', פסוק הוא באיוב כ"ב כ"ט, ולכוונת הפייטן טעמו אם ישפילו הבריו' את עצמם בהכנע' לפניך אתה תאמר גוה כלומר שיתרוממו ויתנשאו. גוה גאים וכו', טעמו לרינו הגאים מגדילים עלי בגאוה וגאון לכן אנחנו תמיד שבעים ברוגז ואין אנו נחדלים ממנו, הן בגלל המציק ומצר לנו אנו מתדלדלים, כי המציק הנזכר רצץ עזב דלים הייני ישראל, ומפסוק הוא באיוב כ' י"ט. דלים דינך וכו', כ"כ בכ"י וכן עיקר שהרי כל הפיוט הזה כפול הופך ע"ד א"ב וכל אות כפול הוא בשתי תיבות הראשונות של כל מאמר כגון אותך אדרוש, בטחתי בשמך, גוה גאים וכמוהו דלים דינך. ורהו, ל' פחד ויראה כמו: אל תפחדו ואל תרהו (ישעי' מד ח).

ק'. יאַ, צו איהם העבען וויר אונזערע הענדע עמפאָר;
דען זיינעם היילינען נאַמען פֿערטרויען וויר.

ח'. וויר פֿערטרויען איהם, אונזרער זעעלען וואָנגע! זאָבען שוטץ בייא איהם אין טיעפֿסטער דעמוטה. יאַ דיין שוטץ איזט דער אַרמען טראָסט, אונד זינד זיא שאָן טיעף געזונקען, זאָ רופֿסט דוא איהנען ערהעבונג צו. אַך! דער שטאָלצען איבערמוטה ניממט איממער צו; אונאויפֿהאָרליך זינד זיא אייפֿערפֿאָלל.

ק'. יאַ, דער דרוקק פֿעראַרמט דיא בעדריקקטען איממער מעהר,
ביז זיא גענצליך היגשווינדען אונד צערטריממערט זינד.

ח'. טיפֿטערן אונד ציטטערנד טריטט וויין אַרמעז פֿאָלק פֿאָר דיינען ריכטערטוהל הין אונד ביטטעט מיט וואַהרער רייע אונז ערבאַרמונג דיך; אָ פֿערצייהע יוהרע פֿעהלער היטע! עז איזט יאַ פֿערזאָהנונגסטאַג —. ערמייגע ואַיעסטאָטיש

הוּא הוֹד וְהָדָר יִלְבָּשׁ · יָשׁוּב יְרַחֵם וְעָוֹן יִכְבָּשׁ ·
קו"ה הֵן, הוּמְתַּק בְּפִי כִּדְבַשׁ · כִּי הוּא יַכְאִיב וְיֶחְבָּשׁ :
פ' וְיֶחְבַּשׁ וְלִשְׁמוֹ כֹּל יוֹדוּ · כִּי יָסִיר מַשְּׂאֹת כָּבְדוּ ·
הֵן, וְעַמּוֹ לְפָנָיו יִתְוַדּוּ · כִּי בַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ :
זָדוּ זְדוֹנוֹת וּשְׁגָגוֹת שְׁגוּיִם · סְלַח נָא בְּפִימוֹ הַגּוֹיִם ·
קו"ה הֵן, זַכֵּם לְתֶחִי אֲחוּיִם · כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים :*
פ' חַיִּים חוֹן לְעַם מְנַטְּלֶךָ · לֵבָב עִקֵּשׁ מֵהֶם בְּבַטְּלֶךָ ·
הֵן חַשְׁרַת מֵי טוֹהַר בְּהַטִּילֶךָ · כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ :

דפיס, דומי שלהם היינו אשמתם. הן הומתק וכו' טעמו, כיאמר הכתו': כי הוא יכאי' ויחבש (איו' ה יח) הוא הומתק בפי כדבש. שגוים, לפי גירסת ספרינו גם הוא ל' שגגה ואולם בכ"י כלם גרס שׂגוים בשין שמאל וא"כ טעמו שגגו' רבות וגדולות ל' משגיא לגוים (איו' יב כג) וגירסא זאת מסתברת, והיא עיקר. בפימו הגוים, בפיהם אומרי' סלח נא. אחוים, ל' התאחדו' והל' ידוע בדברי רז"ל והוא מגזרת אח ואחוה וטעם המאמר זכם יחד לחיים, וי"ג נאוים ויהי' טעמו נהוגים לתחי. חיים חון לעם וכו' כ"כ בכ"י והוא עיקר, והמוסיף מלת ותסד, יהרוס יסוד הפיוט וכן לא יעשה מטעם שכתבתי בסמוך באות ד'. מנטליך, מנשאיך והיינו ישראל. חשרת, ריבוי. כי טל וגו'

איין פראַכטגעוואַנד, ערבאַרמע דיך אונזער אונד אונטערדריקקע אונזרע זינדען.

ק'. יאַ, ערקוויקקענד וויא האָניגזיים איזט דער וואַהלשפרוך אונז:**
„גאָטט פערוואונדעט, אונד היילט אויך ווידער!"

ח'. וואָהל היילט ער אויך ווידער; דאַנק זייא עז זיינעם היילינגען נאַמען, דאַס ער פאָן דריקקענדער לאַזט בעפרייט. זיהם געשטעהט זיין פאָלק איין, דאַס עז האָט געפרעפעלט, אונד מאַנכען פרעפעל, מאַנכע זינדע בעגאַנגען האַט; דאַרום רופט עז אויך מיט איינברונזט אויז: פערצייהע!

ק'. אַ פערלייהע עוויגעז לעבען; בייא דיר איזט דעז לעבענז קוועללע.

ח'. שענקע לעבען דעינן פאָלקע, דאַז דיך האָכפרייזט; בעפרייע עז פאָן פערפיהרערישעם הערצען; בעשפרענגע ערשפריסליך עז מיט רייניגונגזוואַססער, מיט דיינען אַללערקוויקקענדען טהויא. רייניגע מיט דיינעם טהויא דיינע לאַממער

---

*) יש קהלות שמפסיקין כאן בא מלך יושב וכו' י"ג מדות והפסוקים עד ורב חסד לכל קוראיך, ואח"כ אומרים: חיים חון עד כי אחרי שובי נחמתי ומפסיקין שוב באל מלך יושב וכו'. ויש קהלות אחרות, שאין מפסיקין אלא: נחמתי, כי אם אלא: כי ידע דרך עמדי; ואמר מהרי"ל שכך הוא סדר מגנצ"א.

**) איוב קאַפיטעל ה' פסוק י"ח.

טַלְּךָ טַלְאֶיךָ בּוֹ לְהִתְכַּפֵּר· הָעֵת תַּמְצִיאֵם סְלִיחָה וְכֹפֶר·
ק"ח הֵן, טַהֲרֵם כָּאָמוּר בַּסֵּפֶר· כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר:
ח' יְכַפֵּר יִרְצֶה כְּאָז בְּהַעֲלִיּוֹתַי· בִּהְיוֹת אֲרִיאֵל בְּבֵין עֲלִיּוֹתַי·
הֵן יָדַעְתָּ פִּקּוּק חֲלִיּוֹתַי· כִּי אַתָּה קָנִיתָ כִלְיוֹתָי:
כִּלְיוֹתַי כְּטוּחַי אָבִין לְעַבְדּוֹ· וְתֶעֱרַב לְפָנָיו תְּחִנַּת עַבְדּוֹ·
ק"ח הֵן כַּבֵּד יְכַבֵּד מְכַבְּדוֹ· כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ:

לבדו

פסוק הוא בישעי' כ"ו י"ט. טלאיך, ישראל: תמציאם, תמציא ותספיק להם. כאז בהעליותי, כמו אז בהעליותי עולות וזה הי' בהיות עוד המזבח בנוי במכלל עליותי. אריאל תאר למזבח עיין בפירושים פרש' אמר; ובוזן הוא מכלל ורומז לבית המקדש כפי' רש"י על עיפל ובחן (ישעי' לב יד). הן ידעת פקוק וכו' כ"כ בכ"י וכן עיק' שהרי באות יו"ד קימינן. פקוק חליותי כ"כ בכל כ"י, ופי' פיקוק החליות ידוע מרז"ל שאמרו צריך לכרוע עד שיתפקקו כל חליות שבשדר' (ברכו' דף כח ב'). כי אתה קנית כליותי, ל' הכתוב בתהלי' קל"ט י"ג, ואמרו רז"ל לב מבין והכליות יועצות ולכן פי' רש"י כליותי החושבים כל מחשבותי. כליותי כטוחי, כ"כ בכ"י שניהם בכ"ף וכן עיק' כי לשני כפי"ן אנו צריכין כמו שכתבתי לעיל אצל אות ד', וטעמו: כליותי כטוחי, שה כשה אבין לעבדו כמו ושרים כחוללים (תהלי' פז ז) והכליות והטוחות שניהם הם איברים אשר בהם תתיקם מושכן המחשבה והחכמה דכתיב מי שת בטוחות חכמ' (איוב לח לו), ופי' בו החכם ראב"ע ז"ל: רובי המפרשים אמרו שהם הכליות; והנכון בעיני שהוא הקרב כענין הן אמת חפצת בטוחות (תהלי' נא ה) ויור' עליו סוף הפסוק שאמר ובסתום חכמה תודיעני, כי הענין כפול הוא כמנהג, עכ"ל. וכן פירש שם על: הן אמת חפצת בטוחות, ואמר: בטוחות, המקומות הנעלמי' שהם מכוני הלב וכו' עכ"ל. וכן נראה דעת הפייטן שהכליו' והטוחו' שני ענינים הם. וכבר התבאר בחכמת הטבעית כי איברי האדם כולם הם כלים לכוחות הנפש ולחושים. וְיֶעֱרַב לפניו, כ"כ בכל כ"י כולם בבנין הקל, והעיקר ותערב או לך עליך כמו שכתב החכ' ראב"ע בספר לחות

(ישראל) אונד נאם זיא יעטצט פערגעבונג אונד פערזאָהנונג פינדען.
ק'. אָ רייניגע זיא, וויא עז אין דער היילינגען טריפט הייסט:[1]
„דען אַן דיעזעם טאַגע פערזאָהנט מאַן אויך מיך."
ח'. ווערכטעסט דוא נאָך עבען זאָ וואָהלגעפאַלליג פערזאָהנען, וויא פאָרמאַלז, אַלז איך נאָך אָפפער דאַרגעבראַכט; וויא אריאל[2] נאָך אין יענער האָהען פעסטע געשטאַנדען. הערר! דוא קענגסט דיא לזאַמווענפיגונג מיינער געלענקע אַללע, דוא האַזט מיינע נירען אינגערליך געבויט; מיינע נירען, מיין גאַנגעז אינגערעז טיקט זיך לז דיינען דיענזטע אָן; אָ מעכטעסט דיר דאַז געבעט דיינעז קנעכטעז וואָהלגעפאַללינג זיין! ק'. יאַ ער אַכטעט האָך זיינען פערעהרער, דער זיינען נאַמען אַללין האָכפרייזט.

גו

1) ויקרא י"ו ל'. 2) אריאל, איין בייגנאַמע דעז אַלטארז.

ח' לבדו לו להתחולל כל אנוש· און לא יתבונן לאנוש·
הן לא טוב לצדיק לענוש· כי ירבה אלוה מאנוש:
מאנוש ממעשיו יגרתי ואימתי פן אכשל כאשר אשמתי·
קו"ח הן, מיחל שויתי ודוממתי· כי אחרי שובי נחמתי:*
ח' נחמתי נפש נענה להשם· התודות היום נסתר ומפרסם·
הן נצח לכפור הושם· כי ברית עולם שם:
שבסליחה להועיל למרי· תשובה מכפרת כזבחי תמרי·

בראש שער הפעלים ע"ש. להתחולל, ל' תוחלת כמו דום לה' והתחולל לו (תהלי' לז ז). ובכ"י גרס לבדו להתחולל וכו' הן לא לצדיק לענוש, וכן נראה, שאם תדקדק בסלית' זאת תמצא שהמחבר גמר מאוד לבנות כל חרוזיו מארבע תיבות לא פחות ולא יותר. און וכו' עפ"ה וירא און ולא יתבונן (איו' יא יא) וטעמו ידמ' כאילו לא יתבונן האון כי מאריך אפו. לא טוב לצדיק לענוש, עפ"ה גם ענוש לצדיק לא טוב (משלי יז כו) וצדיק הוא ה' אשר לא טוב בעיניו לענוש כמו שפי' עליו רש"י ז"ל. כי ירבה אלוה מאנוש (איו' לג יב) כי הרבה יש להקב"ה לדקות יותר מאנוש; כן פי' רש"י והוא הנאו' לכוונתנו. מאנוש ממעשיו וכו' ויש גורסים: מאנוש מעלליו וכו' והטעם שוה. פן אכשל וכו', כלומר בעבור שמעשי האנוש רעים וחטאים לכן יגורתי ויראתי פן אכשל ואלכד כראוי לאשמותי, ואולם שויתי תוחלתי ודוממתי נפשי בזה כי אחרי שובי נחמתי, כלומ' שלא היו אשמותי במרידה כ"א בסבת התרגשות והתפעלו' רוחי, שהרי מיד אחרי שובי והשקיטי מרגשת הרוח נחמתי והתחרטתי על חטאי. כי אחרי שובי נחמתי פסוק הוא בירמי' ל"א י"ט, וכבר פרשנוהו ע"ד זה בהפטרה ליום שני של ר"ה ע"ש. נחמתי וכו' להשם כ"כ בכ"י ודפוס ישן, וכן עיקר בעבור החרוז והוא שם הפועל מבנין הפעיל ע"מ השב אל תערה (יחזקא כא ל) אך שנקמץ בעבור ההפסק. וטעם המאמר: נחמתי להשים נפשי נענה ומעונה, ולהתודות היום על עוונותי הנסתרות והנגלות וכו'. נפש נענה, כמו ונפש נענה תשביע (ישעי' נח י) ות"י, ונפש מסגפה, וכל עינוי נפש בכל המקרא טעמו צום. נסתר ומפורסם, נסתר ונגלה. נצח לכפור הושם, היום הנזכר היינו יה"כ, הוא הושם לכפור לנצח, כי ברית עולם שם, שהרי כתיב גבי': חוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם.

ח'. צו איהם אללין קאן יעדער האפפען; ער אהנדעט דער מענשען פרעפעל ניכט מיט שטרענגע. ניין! דען אונגערעכטען ליעבט בעשטראפונג ניכט; ער איזט אללוערהאבען איבער מענשענהאנדלונגען! נור פיר מיינעטהאלבען ערשרעקק' איך; פירכטע, בעשטראפט צו ווערדען נאך מיינען פערשולדען.
ק'. יא, נון עווינען האפפען ווירהאררענד אונד פינדען אין זיינער בעסרונג טראָסט.
ח'. מיט טאנכטענדער זעעלע בעקעננע איך היטע געטראָסט מיינע געהיימען זינדען אונד מיינע אָפפענבאַרען. יאַ, דיעזער טאַג ווארדע צור פערזאָהנונג בעשטיממט אונד אויף עוויגע צייטען פעסטגעזעצט. ער איזט צור פערגעבונג איינגעזעצט אונד צו מיינען בעסטען, איך צור בוסע צו ערמאהנען. דיא בוסע פערמאג וויא אלטעגליכע אפפער.

קו"ח הֵן, סִיְּמָה בְּצִלּוֹ לְהַעֲמִידִי. כִּי יָדַע דֶּרֶךְ עָמְדִי:*
ח׳ עָמְדִי עֲשׂוֹת חֶסֶד בְּהַפְלִיאֶךָ. כִּי תְבַקֵּר צֹאנְךָ וּטְלָאֶךָ.
הֵן עָלֶיךָ יַעֲזוֹב חֵילֶךָ. כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ:
פִּלְאֲךָ פְּעוֹל לִירֵאֶיךָ לְנָצְרָם. הֱיוֹת יִרְאַת יְיָ אוֹצָרָם.
קו"ח הֵן פְּלִילֵינוּ לֵידַע בְּהִתְבַּצְּרָם. כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם:
ח׳ צוּרָם צוּר יִשְׂרָאֵל וּקְדוֹשׁוֹ.
יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם לְעֵינֵיהֶם בְּהִתְקַדְּשׁוֹ:
הֵן צָמְחָה יְשׁוּעָה לְמַקְדִּישׁוֹ. כִּי הִשְׁקִיף מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ:
קָדְשׁוֹ קוֹמֵם קְדֹשָׁיו לְהַקְרִיבָם. לְהַצִּיב הוֹד שְׁכִינָתוֹ בְּקִרְבָּם

סיימה וכו' ובכ"י גרס סוימה, והטעם: התשובה הסוימה כדי להעמידי לפניו בצלו, כי ידע דרך עמדי, והיינו דרכי ומעשי הרע ולכן הוסמה התשובה כדי שלא אהי' נדחה מפניו והנה התשובה רפואה למכתי. צאנך וטלאך, אמר לישראל, וכן חילך, חיל שלך היינו עמך. פלאך פעול וכו', טעמו אמור לפעול פלאי' ליראיך לנצרם ולנצרם להיו' שיראת ה' היא אוצר' אשר יעצרו לעצמם, לכן הם ראוי' שתעשה עמהם פלאים; והוא עפ"ה יראת ה' היא אוצרו (ישעי' לג ו). הן פלילינו וכו' טעמו עשה עמנו פלאות כדי שידעו פלילינו במצריהם ותוקם ויאמרו כי לא כצורנו צורם. והרב' כ"י גרס פלילנו יעידו בהתבצרם. צורם וכו' לעיניהם בהתקדשו, כשיתקדש הקב"ה לעיניהם יאמרו. צורם צור ישראל. והוא עפ"ה והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים (יחזקאל לח כג) וכתיב שם (לו כג) וידעו הגוים כי אני ה' בהקדשי בכם לעיניהם וגו'. הן צמחה וכו' כן יאמרו בגוים: הן צמחה ישועה למקדישו כי השקיף וגו'. צמחה, כ"כ בכ"י וכן עיקר, קדשו קומם וכו', כל זה יאמרו בגוים: הן צמחה ישועה וכו' גם הקים קדשו היינו בה"מ בעבור קדשיו היינו ישראל כדי להקריבם אליו ולהציב הוד שכינתו בקרבם. קומם כ"כ

ק׳. יאַ, זיא בריגגט אונז וויעדער אונטער דען שאַטטען גאָטטעס;
ער האַט זיא איינגעפיהרט, וויל ער אונזרע שוואַכע קעננט.

ח׳. בעווייזע וואונדערבאַר דיינע גיטע איר, ווען דאז דיינע שאַפע, דיינע לעאַמער מוסטערסט; יאַ, דיר איבערלאַסט זיך דיינע העערדע (ישראל) גאַנץ, דען זיא געדענקט דיינר וואונדערטהאַטען אין דען צייטען דער פֿאָרוועלט; אָ צייגע זיא אָבערמאַלז, דיינע וואונדער, דיינען פֿערעהרערן, דערען קליינאָד נור גאָטטעספֿורכט אַללײן איזט.

ק׳. יאַ, זיא ווערדען עז ערפֿאַהרען, אונזרע מאַכטיגען וויעדערזאַכער,
אונד אויזרופֿען: איהר פֿעלז איזט ניכט זוא אונזער פֿעלז!

ח׳. ער איזט ישראל'ז פֿעלז אונד זיין היילינגער — ווערדען דיא היידען אויזרופֿען, ווען זיך דער היילינגע אונז פֿאָר איהרען אויגען צייגען ווירד — ער האַט זייגען היילינגען הייל אויפֿבליהען לאַסען אונד זיא מיט איינעם בליק אויז דער וואָהנונג זיינער היילינגקייט בעגינסטיגט; ער האַט זייגען היילינגען טעמפעל ערבויט, ניממט וויעדער היילינגע אָפּפער אָן אונד לאַסט דיא העררליכקייט זיינער מאַיעסטאַט וויעדער אונטר איהגען רעזידירען.

קו״ח הֵן קוּמוּ יַחְתּוּ מְרִיבָם· כִּי יְיָ יָרִיב רִיבָם:

פ׳ רִיבָם רִיב שׁוֹטְנֵיהֶם לִבְלוֹם· יִדְּמוּ פֶּה קַטֵּגוֹרִים לְאֱלוֹם·

הֵן רַעְיָתְךָ תְּהַלֵּךְ לְעֵלוֹם· כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם:

שָׁלוֹם שְׁפוֹת לְהַזְרִיחַ נְהָרָה· הֲגִיגֵנוּ בִין כְּמִנְחָה טְהוֹרָה·

קו״ח הֵן, שִׁכְנֵךְ תַּגִּיהַּ בְּאוֹרָה· כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה:

פ׳ תּוֹרָה שָׁמְעוּ נֶאֱמָנַיִךְ בְּסִינַי· רְצוּהָ יִצְּרוּהָ חֲקָרוּהָ לְעֵינַי:

הן

נכל כ״י והוא פעל עבר מבנין המרובע ע״מ כונן ומי שהוסיף הי׳ ואמר יקומם השחית הכוונה האמתית גם הרס יסודי הבנין שהרי לאות ק׳ כפול אנו לריכים כמו שכתבתי באות ד׳; וישראל נקראו קדש שנאמר: קדש לישראל לה׳ וגו׳ (ירמי׳ ב ג) גם ירושלים: והית׳ ירושלי׳ קדש (יואל ד יז), וכל המאמרים האלה מיוסדים על נבואת יחזק׳ לעתיד שנאמר שם (לו כב): כה אמר ה׳ אלהים לא למענכם אני עושה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים אשר באתם שם, וקדשתי את שמי הגדול המחולל בגוים אשר חללתם בתוכם וידעו הגוים כי אני ה׳ נאם ה׳ אלהים בהקדשי בכל לעיניהם, ולקחתי אתכם וגו׳ וזרקתי עליכם מים טהורי׳ וגו׳ ביום טהרי אתכם מכל עוונותיכם והושבתי את הערים ונבנו החרבות וגו׳ כלאן ירושלים במועדיה כן תהיינה הערים מלאות לאן אדם וידעו כי אני ה׳. ועל הפסוקי׳ האלה יסד הפייטן חרוזיו; דוק ותמלא. הן קומו וכו׳, קומו של לור ישראל, בקומו יחתו מריבם של ישראל, כי ה׳ וכו׳. ריבם וכו׳ לבלום לאסום, יש גורסים ריבם ריב וקובעיהם בלום, הדמם קטגורים פיהם לאלם, והל׳ הזה מסתבר יותר. רעיתך, תאר לישראל. לעלום, ל״ה בדה״ב לג ז׳, ורומז על לעתיד לבוא העולם הנעלם, והוא מחובר עם שלמעלה ממנו שמדבר בגאולה העתידה, ולזאת אמר הן רעיתך תהלך עוד לזמן הנעלם וזה אחרית לאיש שלום, ופסוק הוא בתהלי׳ ל״ז ל״ז וכמו שפי׳רש״י אם ראשי׳ אין לו אחרי׳ יש לו, והיינו לעתיד. שלו׳ שפות וכו׳, עש״ה ה׳ תשפות שלום לנו (ישעי׳ כו יב) שטעמו תכין ותערוך. נהרה, אור והוא עש״ה ועליך יזרח כבוד ה׳ (ישעי׳ ס א). שכנך, ליון משכן כבודך תגי׳ ותזריח באורה כי מליון וכו׳, והיינו לעתיד לבוא ככתו׳ כי מליון תלא תור׳ וגו׳ וסמוך לי׳ בית יעקב לכו ונלכה באור ה׳ (ישעי׳ ב׳). נאמניך, ישראל הנאמנים לך. רצוה יצרוה, נתרצו בה נשמור ולנצור

ק׳. יאַ, זיא ליטטערן, איהרע ווידערזאַכער, ווען ער זיך אויפמאַכט;

דען ער, דער עוויגע, כיאמט זיך איהרער רעכטזאַכע אַן.

ה׳. אָ, כינן דיך איהרער זאַכע אַן, דאַס איהרע פערלייאדער טוויגען אונד איהרע גענגנער פערשטוממען! יאַ, זיא ווירד דיר איינסט געוויס נאָך פריידענלייעדער טטיאמען, דיינע געליבטע; דען דען פרידליך געזיננטען ערוואַרטעט איין גליקליכע ענדע! געוואָהרע פרידען, לאַס דיין ליכט אונז לייכטען. אָ אַנגעבעטע אונזער געבעט דיר געפאַלליג זיין, וויא ריינע טפייזאָפפער!

ק׳. יאַ, דיינער מאַיעסטאֶט גלאַנץ ווירד אַללעז בעלייכטען;

פאָן ציון אויז ווירד דיזע לעהרע זיך פערברייטען.

ה׳. אויף דעם סיני האָבען דיינע געטרייען איינסט דיינע לעהרע אַנגעהאָרט,

הֵן׳ הַיּוֹם יְכַפֵּר לַאֲמוּנַי׃ כִּי אֵל רַחוּם יְיָ׃
יְיָ יְנַהֲלֵנוּ עַלְמוּת לְנַהֲגָה׃ וְיָסִיר מִמֶּנּוּ אַף וְתוּגָה׃
הֵן יַעֲבִיר זָדוֹן לִמְשׁוּגָה׃ כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה׃

(חטאנו צורנו סלח לנו יוצרנו.)

זְכָר לָנוּ בְּרִית אָבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ׃ וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר׃

זְכוֹר לָנוּ בְּרִית רִאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ׃ וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת

אותה במאמרם נעשה ונשמע גם אקרוה לעיני כל, והי' של לעיני ושל לאמוני איננו לכינוי אבל הוא כי' של וקרע לו חלוני (ירמי' כב יד) שהוא כמו חלונים, וכן ואורגים חורי (ישעי' יט ט), וחשופי שת (שם כ ד), אצילי ידי (יחזק' יג יח), שהם כמו חורים, וחשופים, ידים, ורבי' כמוהם; וכן טעם לעיני לעינים כלומר לעיני כל, וכן לאמוני כמו לאמונים והיינו ישראל אמוני' בני מאמינים. עלמות לנהגה, דוגמת והוא ינהגנו על מות (תהלי' מח טו) ופי' רש"י עלמות ל' עלם, כאדם המנהיג את בנו קטן לאט. ומנחם פתר אותו ל' עולם ינהגנו לעולמי'. אכן מטעם הפייטן נראה לפרשו מלשון עלומינו למאור פניך (תהלי' צ ח) וכפי' רש"י חטאות נעורים ור"ל שינהג עמנו כאלו חטאנו חטאות נעורים; וכתיב חטאות נעורי ופשעי אל תזכר (תהלי' כה ז). למשוגה, כ"כ בכל כ"י ודפוסים ישנים, וטעמו, שהוא יעביר הזדונות לשגגות, כי לכל העם בשגגה.

זכר לנו ברית אבות וכו', וזכרתי את בריתי יעקב, וזכרתי להם, וכו',

---

בעהערליגט, בעגריפֿפֿען אונד איינזייטיג אנגענאָממען. יאַ, הייטע ווירד ער זיינען געטרייען פֿערגעבען, דען דער עוויגע איזט איין ערבאַרמונגספֿאָללער גאָטט. דער עוויגע ווירד אונז עוויג לייטען, ענטפֿערנען פֿאָן אונז פֿערדרוס אונד קוואַל.

ק'. יאַ, ער ווירד אונזער פֿערברעכען אַלז פֿערזעהן בעטראַכטען,
דען דער גאַנצע געמיינדע געשאַה עס אויז אירטהום.

זכר. געדענקע אונז דען בונד מיט אונזערן אורפֿאָטערן, וויא דוא פֿערשפּראָכען האַסט! „איך ווערדע אַן מיינען בונד מיט יעקב, אַן מיינען בונד מיט יצחק אונד אַן מיינען בונד מיט אברהם דענקען, אונד דאַס לאַנד בעדענקען.״ געדענקע אונז דען בונד מיט אונזערן פֿאָרפֿאַהרען, וויא דוא פֿערשפּראָכען האַסט: איך ווערדע דען בונד מיט איהרען פֿאָרפֿאַהרען אַללעזייט געדענקען, וויא איך זיא פֿאָר דען אַנגעזיכטע

לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמָה
שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ. וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ
אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם
לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיהֶם:
רַחֵם עָלֵינוּ וְאַל תַּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב.
כִּי אֵל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ
וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לָהֶם: מוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה
אֶת שְׁמֶךָ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וּמָל יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת
לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: הָשֵׁב
שְׁבוּתֵנוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב. וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ

ואף, ויקרא כ"ו, מ"ב מ"ד מ"ה. כי אל, דברי' ד' ל"א. ומל ה', דברי' ל' ו'. ושב,

---

דער פאָלק אויז מצרי' געפיהרט האבע, אום איהר גאָטט צו זיין; איך, דער עוויגע!" האנדלע מיט אונז, נאך דיינער פערהייסונג: „איך מאָג דאָן, ווען זיא זיך שאָן אים לאנדע איהרער פיינדע בעפינדען, ווערדע איך זיא דעזוועגען ניכט פער- ווערפען, אויך איהרער ניכט איבערדריסיג ווערדען, זיא אויפצורייבען, מיינען בונד מיט איהנען פאָלליג אויפצוהעבען; דען איך בלייבע דער עוויגע, איהר גאָטט." ער- באַרמע דיך אונזער אונד לאַס אונז ניכט צו גרונדע געהן; זאָ האַזט דוא נידערשרייבען לאַסען: „דען דער עוויגע, דיין גאָטט, איזט איין באַרמהערציגער גאָטט, ער ווירד זיינע האַנד ניכט פאָן דיר אַבציהען, אונד דיך ניכט צו גרונדע געהן לאַסען; ווירד דעז בונדעז ניכט פערגעסען, דען ער דיינען עלטערן צוגעשוואָרען האַט." בעשניידע אונזער הערץ* דאַס עז דיינען נאַמען ליעבע אונד עהרפירכטע; זאָ שרייבט דיינע לעהרע; דער עוויגע דיין גאָטט, ווירד אויך דיין אונד דיינער נאַכקאָממען הערץ בעשניידען, דאַס דוא דען עוויגען דיינען גאָטט, פאָן גאַנצעם הערצען אונד גאַנצער זעעלע ליעבסט, אום דיינער ערהאַלטונג ווילען. פיהרע אונז צוריק אונד ערבאַרמע דיך אונזער, וויא דוא האַזט נידערשרייבען לאַסען: „דער עוויגע,

דיין

---

*) דאַז הערץ בעשניידען הייסט: דיא אויסשווייפענדען בעגיערדען אונד נייגונגען דעז הערצענז, וויא איינען ווילדען אויסוואוכז אויסראָטטען.

אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ • וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים
אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: קַבֵּץ נִדָּחֵנוּ כְּמָה
שֶׁכָּתוּב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם
יְקַבֶּצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: הִמָּצֵא לָנוּ
בְּבַקָּשָׁתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יְיָ
אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל
נַפְשֶׁךָ: מְחֵה פְשָׁעֵינוּ לְמַעַנְךָ כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ •
אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי • וְחַטֹּאתֶיךָ
לֹא אֶזְכֹּר: מְחֵה פְשָׁעֵינוּ כָּעָב וְכֶעָנָן כַּאֲשֶׁר
אָמַרְתָּ • מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ
שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: הַלְבֵּן חֲטָאֵינוּ כַּשֶּׁלֶג

וכצמר

אם יהיה נדחך, דברים ל', ג' ד'. ובקשתם משם, דברי' ד' כ"ט. אנכי אנכי הוא מחה פשעיך, ישעי' מ"ג כ"ה. מחיתי כעב פשעיך, שם מ"ד כ"ב.

דיין גאָטט, ווירד זיך דיינער ערבאַרמען אונד דיך אויז דער געפאַנגענשאַפט צוריק־
פיהרען; אויז אַללען פֿעלקערן, אונטער וועלכע דיך דער עוויגע, דיין גאָטט, צער־
שטרייט האַט, ווירד ער דיך ווידער זאַממעלן." זאַממלע אונזרע פֿערשטאָסענען,
ווי דאָס ניעדערגעשריעבען! "וואָרעסט דאָס אויך ביז אַן דאַז ענדע דעז הימעלז:
פֿערשטאָסען, זאָ ווירד דער עוויגע דיין גאָטט דיך פֿאָן דאָרטהער זאַממעלן אונד
אייננעהמען." לאַס דיך פֿאָן אונז פינדען ווען וויר דיך אַנבעטען; זאָ שטעהט געשריבן:
"דאַ ווערדעט איהר דען עוויגען אייערן גאָטט זוכען, אונד איהן אויך פינדען; ווען
איהר איהן נעמליך פֿאָן גאַנצעם הערצען אונד פֿאָן גאַנצער זעעלע פֿערלאַנגען ווערדעט."
טילגע אונזרע זינדען, אום דיינעטוויללען, ווי דאָס פֿערהייסען האַסט: "איך, יאַ, איך
טילגע דיינע מיססעטהאַטען אום מיינעטוויללען, אונד דיינער זינדען געדענק' איך ניכט."
לאַס אונזרע מיססעטהאַטען ווי וואָלקע אונד דונסט הינשווינדען, ווי דאָס פֿערהייסען
האַסט: איך לאַססע זיא ווי וואָלקע הינשווינדען, דיינע מיססעטהאַטען, אונד ווי
דונסט דיינע פֿערגעהונגען; קעהרע צוריק צו מיר, איך ערלאָזע דיך."
רייניגע פֿאָן אונזערן זינדען אונז, דאַס וויר וויס ווערדען ווי שנעע

אונד

וְכַצֶּמֶר כְּמָה שֶׁכָּתוּב׃ לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ׃ אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ׃ זְרוֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב׃ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃ כַּפֵּר חֲטָאֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְטַהֲרֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב׃ כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ׃ הֲבִיאֵנוּ אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתֶךָ כְּמָה שֶׁכָּתוּב׃ וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים׃

לכו, ישעי׳ א׳ י״ח. וזרקתי, יחזקאל ל״ו כ״ה. כי, ויקר׳ י״ו ל׳. והביאותי, ישע׳ נ״ו ז׳.

אונד וואָללע! זאָ האַט דאַס נידער געשריבען: „וואָהלאַן! לאַססט אונז רעכטען, ספריכט דער עוויגע; וואָרען אייערע זינדען וויא קאַרמעזין, זאָללען זיא וויים ווערדען וויא שנעע; וואָרען זיא ראָטה וויא פורפור, זאָללען זיא דער וואָללע גלייכען.״ בעז שפרענגע אונז מיט רייניגונגזוואַססער אונד רייניגע אונז, וויא געשריבען שטעהט: „איך וויל ריינעז וואַססער איבער אייך שפרענגען, דאַס איהר ריין ווערדעט; פאָן אַללער אייערער אונרייניגקייט אונד פאָן אַלל אייערען אונפלאַטה, ווערד׳ איך אייך רייניגען.״ ענטזינדיגע אונד רייניגע אונז הייטע, וויא געשריבען שטעהט: „דען אַן דיזעם טאַגע פערזאָהנט מאַן אויף אייך, אום אייך צו רייניגען; פאָן אַללען אייערן זינדען זאָללט איהר פאָר דעם עוויגען ריין ווערדען. ברינגע אונז הין נאַך יענעם היילינען בערגע, אונד ערפרייע אונז אין דיינעם בעטהויזע; זאָ שטעהט געשריבען: „איך ווערדע זיא היגלייטען נאַך מיינעם היילינען בערגע; ווערדע זיא ערפרייען אין מיינעם בעטהויזע; איהרע בראַנדאָפפער אונד שפייזעאָפפער ווערדען אַנגענעהם זיין אויף מיינעם אַלטאַר: דען מיין הויז ווירד אין בעטהויז הייסען פיר אַללע פעלקער.״

פערניכן

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ
וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

אֲמָרֵינוּ הַאֲזִינָה יְיָ בִּינָה הֲגִיגֵנוּ: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִינוּ וְהֶגְיוֹן לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנּוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחֵנוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ: אַל תַּעַזְבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שׂוֹנְאֵינוּ וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְיָ עֲזַרְתָּנוּ וְנִחַמְתָּנוּ: כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְנוּ אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ:

השיבנו ה' אליך, איכ' ה' כ"א. אמרינו, עש"ה: אמרי האזינה, תהלי' ה' ב'. יהיו לרצון אמרי פינו, עש"ה שם י"ט טו. אל תשליכנו מלפניך, עש"ה נ"א י"ג. אל תשליכנו לעת, עש"ה ע"א ט'. אל תעזבנו, עש"ה ל"ח כ"ב. עשה, עש"ה פ"ו י"ז. כי לך וכו', עש"ה ל"ח י"ו, וכל הפסוקים האלה הוסבו מלשון יחיד לרבי', וכן מדרך מסדרי הסליחות לשנות הכתובי' מיחיד לרבי' ומרבי' ליחיד וסמכו על מ"ש הרא"ש בסוף פ"ג דמגיל' בשם הר"ר יונה, שהמתפלל ואומר פסוקים הנ' והנ' יוכל לשנות מיחיד לרבים ומרבים ליחיד ע"ש. ולא כן דעת הרב המאירי עיין עליו.

פֿערנים אונזרע שטיממע, עוויגער אונזער גאָטט! שאָנע אונד ערבאַרמע דיך אונזער אונד הֶאָרע מיט ערבאַרמען אונד וואָהלגעפֿאַללען אונזער געבעט אַן.
פֿיהרע אונז דיר צוריק, עוויגער! וויר וואָללען היימ‍
קעהרען; ערנייערע אונזערע טאַגע ווי פֿאָרמאַלס.

הֶאָרע אונזרע וואָרטע, עוויגער! מערק' אויף אונזער איינבריסטיג פֿלעהן! וואָהל מאָגען דיר געפֿאַללען דיא רעדען אונזרעס מונדעס, דיא געדאַנקען אונזער הערצענס דיר, עוויגער! אונזער האָרט אונד ערלאָזער! פֿערווירף אונס ניכט פֿאָר דיינעם אַנגעזיכט; ענטציהע אונס ניכט דען גייסט דיינער היילינקייט. פֿערוויר‍ף אונס צור צייט דעס אַלטערס ניכט; פֿערלאַסס אונס ניכט, דאַ אונזרע קראַפֿט פֿערגעהט! פֿערלאַסס אונס ניכט, אָ עוויגער אונזער גאָטט! ענטפֿערנע דיך ניכט פֿאָן אונס. טהוע אונס צום הייל איין וואונדערצייכען: דאַס אונזרע האַסער זעהען אונד זיך שאָמען, ווייל דוא אונס בייגעשטאַנדען, עוויגער! ווייל דוא אונס געטראָסטעט. צו דיר האָפֿען וויר; עס ווירד הערר אונזער גאָטט ערהאָרען!

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אַל תַּעַזְבֵנוּ · וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ · וְאַל תַּכְלִימֵנוּ · וְאַל תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ · קָרְבֵנוּ לְתוֹרָתֶךָ · לַמְּדֵנוּ מִצְוֹתֶיךָ · הוֹרֵנוּ דְרָכֶיךָ · הַט לִבֵּנוּ לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ · וּמוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָתֶךָ · וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם · וּלְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל תִּמְחוֹל וְתִסְלַח (נ"א ותכפר) לַעֲוֹנֵנוּ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב הוּא:

או"א אל תעזבנו וכו', כאן מצאתי נוסחאות מתחלפות ומשונות. בכ"י קלוניא ישן נושן הסדר כך הוא, או"א אל תעזבנו וכו' עד כי רב הוא, ואח"כ או"א סלח לנו וכו' וכו' כי אנו עמך וכו' עד לא יתמו, ואח"כ או"א סלח ומחל לעונותינו וכו' עד למען חייך ואח"כ מתחיל אנא תבוא לפניך תפלתינו וכו'; ובכ"י אחר נושן כך סדרם או"א אל תעזבנו וכו' או"א סלח לנו וכו' עד לא יתמו ואח"כ מתחיל אנא תבוא לפניך וכו' אשמנו וכו' עד כי ירבה לסלוח, ואח"כ מתחיל או"א מחל לעונותינו וכו' עד למען חייך, ואח"כ הזדונות והשגגות וכו', וכן בכ"י של שנת ק"ו, ובכ"י של שנת י"א כך הסדר או"א אל תעזבנו וכו' והט לבנו ליראה את שמך ולשוב אליך וכו' עד כי רב הוא. (ולא גרס ומול את לבבנו לאהבתך), או"א סלח לעונותינו וכו' עד והעתר לנו בתפלתינו שאנו עזי פנים וכו' ככל סדר ק"ק פפ"ד שכתבנו בעמוד עד למען חייך, ואח"כ או"א סלח לנו וכו' עד ואתה מאמירנו, ואח"כ או"א תבוא לפניך וכו' עד כי ירבה לסלוח, ואח"כ או"א סלח לעונותינו ביה"כ והעתר לנו בתפלתנו מחה והעבר פשעינו מנגד עיניך כאמור אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכור. וכאמר מחיתי כעב וכו' עד כי גאלתיך, הזדונות והשגגות וכו'. למען שמך ה', תהלים כ"ה י"א, ושם כתיב וסלחת לעוני בל"י לכן מן הראוי לומר כן ואין נכון לשנות ל' הכתוב כלל וכלל, ובפרט אחרי שאמרנו ככתוב בדברי קדשך.

או"א. אונזער אונד אונזרער פֿאָטער גאָטט! פֿערלאָס אונז ניכט; פֿערשטאָס אונז ניכט אונד לאָס אונז ניכט צו שאַנדען ווערדען! העבע דיינען בונד מיט אונז ניכט אויף, נאָהערע אונז דיינען געזעטצען; לעהרע דיינע געבאָטע אונז; צייגע אונז דיינע וועגע; לענקע אונזער הערץ צור עהרפֿורכט דיינעס נאַמענס; בעשניידע עס* דאַמיט וויר דיך פֿאָן גאַנצעם הערצען ליעבען, אונד מיט טרייע צו דיר צוריקקעהרען; פֿערצייהע אונד פֿערגיב אונזערע מיסעטהאַטען, דיינעס גראָססען נאַמענס האַלבען; זאָ לויטען דיא וואָרטע דיינעס הייליגען (דוד): אַך הערר! פֿערצייהע מיינע מיסעטהאַטען, אום דיינעס נאַמענס ווילען, דער אונענדליך גראָס איזט.

אונזער

*) דאַס הערץ בעשניידען הייסט: דיא אויסשווייפֿענדען בעגיערדען אונד נייגונגען דעס הערצענס, וויא איינען ווילדען אויסוואוכס, אויסראָטטען.

*אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
סְלַח לָנוּ· מְחַל לָנוּ· כַּפֶּר לָנוּ:

חזן. קהל.

כִּי אָנוּ עַמֶּךָ וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ· אָנוּ בָנֶיךָ וְאַתָּה אָבִינוּ·
אָנוּ עֲבָדֶיךָ וְאַתָּה אֲדוֹנֵנוּ· אָנוּ צֹאנֶךָ וְאַתָּה רוֹעֵנוּ:
אָנוּ כַרְמֶךָ וְאַתָּה שׁוֹמְרֵנוּ· אָנוּ נַחֲלָתֶךָ וְאַתָּה חֶלְקֵנוּ:
אָנוּ קְוֶיךָ וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ· אָנוּ פְעֻלָּתֶךָ וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ:
אָנוּ סְגֻלָּתֶךָ וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ· אָנוּ עַמֶּךָ וְאַתָּה מַלְכֵּנוּ:
אָנוּ רַעְיָתֶךָ וְאַתָּה דוֹדֵנוּ· אָנוּ מַאֲמִירֶיךָ וְאַתָּה מַאֲמִירֵנוּ:

אנו

כי אנו עמך, שנאמר כי עמך הגוי הזה (שמות לג יג. אנו בניך, שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם (דברי' י"ד א). ואתה אבינו שנאמר כי הייתי לישראל לאב (ירמי' לא ט). אנו עבדיך, שנאמר כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה נה). אנו צאנך, שנאמר ואתן צאני (יחזקא' לד לא), ואתה רוענו, שנאמר רועה ישראל האזינה (תהלי' פ ב). אנו כרמך, שנאמר כי כרם ה' צבאות בית ישראל (ישעי' ה ז). ואתה שומרנו, שומר ישראל. אנו נחלתך, שנאמר והם עמך ונחלתך (דברי' ט כט). ואתה חלקנו שנאמ' לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא וישראל שבט נחלתו (ירמי' י טז). אנו קויך, שנאמר מקוה ישראל מושיעו (ירמי' יד ח) וכתיב זה ה' קוינו לו (ישעי' כה ט). ואתה מושיענו, שנא' אני ה' מושיעך (ישעי' מט כו). אנו פעולתך, ואתה יוצרנו, שנא' כה אמר ה' קדוש ישראל ויוצרו על בני ועל פעל ידי תצווני (ישעי' מה יא). אנו סגולתך, שנא' והייתם לי סגולה (שמות יט ה). ואתה קרובינו, שנא' כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו (דברים ד ז). אנו רעיתך, שנאמר כן רעיתי בין הבנות (שיר השירים ב ב) ואמרו שרמז על ישראל בין האומות, והקב"ה נקרא דוד שנא' כן דודי בין הבנים (שם) ועוד רבים שם אנו מאמירך ואתה מאמירנו, שנא' את ה' האמרת היום וה'

אונזרער וונד אונזרער פֿאָטער גאָטט! פֿערגיב אונז; פֿערלייהע אונד ענטזינדיגע אונז. וויר זינד יאַ דיינע נאַליאָן, אונד דוא אונזער גאָטט; וויר דיינע זאָהנע, אונד דוא אונזער פֿאַטער; וויר דיינע קנעכטע, דוא אונזער העררר; וויר דיינע שאַפֿע, דוא אונזער הירטע; וויר דיין ווייגאַרטען, דוא אונזער היטער; וויר דיין ערבע, דוא אונזער אַנטהייל; וויר פֿערטרויען דיר, דוא ביזט אונזער רעטטער; וויר זינד דיין ווערק, דוא אונזער שאָפֿפֿער; וויר זינד דיינע ליעבלינגע, דוא אונזער פֿערוואַנדטער; וויר דיין פֿאָלק, דוא אונזער קאָניג; וויר דיינע געליעבטע, דוא אונזער געליעבטער; וויר דיינע געפריעזענע, דוא אונזער פריינ.

וויר

---

*) אין היזיגען קהלות ווירד היער געזאָגט או"א מחל וסלח וגו', לקמן דף ס"ג.

אָנוּ עַזֵּי פָנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן • אָנוּ קְשֵׁי עֹרֶף וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם • אָנוּ מְלֵאֵי עָוֹן וְאַתָּה מָלֵא רַחֲמִים • אָנוּ יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר • וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ:

*אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ: (כ״א אָנָּא)

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ • וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ • בָּגַדְנוּ • גָּזַלְנוּ • דִּבַּרְנוּ דֹפִי • הֶעֱוִינוּ • וְהִרְשַׁעְנוּ • זַדְנוּ • חָמַסְנוּ • טָפַלְנוּ שֶׁקֶר • יָעַצְנוּ רָע • כִּזַּבְנוּ • לַצְנוּ • מָרַדְנוּ • נִאַצְנוּ • סָרַרְנוּ • עָוִינוּ • פָּשַׁעְנוּ • צָרַרְנוּ • קִשִּׁינוּ עֹרֶף • רָשַׁעְנוּ • שִׁחַתְנוּ • תִּעַבְנוּ • תָּעִינוּ • תִּעְתָּעְנוּ •

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ:

וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ • כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

הרשענו

האמירך (דברים כו יז). עזי פנים, שנאמר והבנים קשי פנים (יחזקאל ב ד). אנו קשי עורף, שנאמר כי עם קשה עורף אתה (שמות לג ג). אנו ימינו כצל עובר, כמו שנא' אדם להבל דמה ימיו כצל עובר (תהלי' קמד ד). ואתה הוא, גם ק"ב כ"ח.

אנו. וויר זינד אונפערשעמט, דוא אבער בארמהערציג אונד גנעדיג; וויר זינד האַרטנעקיג אונד דוא לאַנגמיטהיג; וויר זינד זינדענפאָלל אונד דוא ערבאַרמונגספאָלל; וויר פערגעהען, אונזערע טאַגע וויא איין גלייטענדער שאַטטען, דוא אבער בלייבסט דערזעלבע, אונפערגאַנגליך דיינע יאַהרע.

*) ביאור אונד איבערזעטצונג היערפאָן זיהע אָבען דף י"ח.

הִרְשַֽׁעְנוּ וּפָשַֽׁעְנוּ. לָכֵן לֹא נוֹשָֽׁעְנוּ. וְתֵן בְּלִבֵּֽנוּ לַעֲזוֹב דֶּֽרֶךְ רֶֽשַׁע וְחִישׁ לָֽנוּ יֶֽשַׁע: כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶֽךָ יַעֲזוֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָֽוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו וְיָשׁוֹב אֶל יְיָ וִירַחֲמֵֽהוּ וְאֶל אֱלֹהֵֽינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלֽוֹחַ:

אֱלֹהֵֽינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵֽינוּ:

מְחַל וּסְלַח לַעֲוֹנוֹתֵֽינוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה. וְהֵעָתֶר לָֽנוּ בִּתְפִלָּתֵֽנוּ. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵֽינוּ מִנֶּֽגֶד עֵינֶֽיךָ. וְכוֹף אֶת יִצְרֵֽנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ. וְהַכְנַע עָרְפֵּֽנוּ לָשׁוּב אֵלֶֽיךָ. וְחַדֵּשׁ כִּלְיוֹתֵֽינוּ לִשְׁמוֹר פִּקּוּדֶֽיךָ. וּמוֹל אֶת לְבָבֵֽנוּ לְאַהֲבָה (וּלְיִרְאָה) אֶת שְׁמֶֽךָ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶֽךָ וּמָל יְיָ אֱלֹהֶֽיךָ אֶת לְבָבְךָ

ואת

הרשענו. וויר האבען געפרעפעלט אונד מיססעטהאטען בעגאנגען, דאראום פאנדען וויר קיינען בייאשטאנד. א לענקע דאך אונזער הערץ, דאס עס דען באזען וועג פערלאססע, אונד בעשלייניגע אונזער הייל. זא האט דאס דורך דיינען פראפעטען (ישעי׳ נה ז) ניעדערשרייבען לאססען: „דער פרעפלער לאססע פאן זיינעם וועגע אב, דער אונגערעכטע פאן זיינער טיקקע; ער קעהרע צום עוויגען צוריק — ער ערבארמט זיך זיין — צו אונזערעם גאטט, ער איזט פערגעבונגספאלל!

א״וא. אונזער אונד אונזרער פאטער גאטט! פערציהע אונד פערגיב אונזערע זינדען אן דיעזעם (שבת אונד) פערזאהנונגסטאג: לאס דיך דורך אונזער פלעהען ערביטטען! טילגע, לאס פערשווינדען אונזערע מיססעטהאטען פאר דיינען אויגען; לענקע אונזערע טריעבע דיר צו געהארכען; בייגע אונזערן שטאררזין, דאס ער דיר בערייטוויליג ווערדע; ערנייערע אונזערן ווילען צור פאללציהונג דיינער בעפעהלע; בעשניידע אונזער הערץ, דאס עס דיינען נאמען ליעבע אונד עהרע פירכטע; זא שרייבט דיינע לעהרע: (דברי׳ ל ו) „דער עוויגע דיין גאטט, ווירד

אויך

ואת לבב זרעך לאהבה את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך:

הזדונות והשגגות אתה מכיר. הרצון והאונס. הגלוים והנסתרים, לפניך הם גלוים וידועים. מה אנו. מה חיינו. מה חסדנו. מה צדקנו. מה ישענו. מה כחנו. מה גבורתנו. ומה נאמר לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו. הלא כל הגבורים כאין לפניך. ואנשי השם כלא היו וחכמים כבלי מדע. ונבונים כבלי השכל. כי רוב מעשיהם תהו.

וימי

מה חסדנו, ע"ש וחסדכם כענן בקר (הושע ו ד). מה צדקנו. ע"ש וכבגד עדים כל צדקותינו (ישעי' סד ה). מה ישענו, דע שבכל כתבי יד אשר לי אין שם מה ישענו, וכ"כ הר"ד אבודרהם בתפלת נעילה שאין לאומרו כי השם הגדול והנורא הוא ישענו עכ"ל, ולי נראה שמפני זה אין למחקו כי הכוונה שאין ישועה בעצמנו ובנפשנו כי אם בה', וכן כתיב ושוא תשועת אדם (תהלי' ס יג): וכהדיא כתיב אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה (תהלי' קמו ג). כי רוב מעשיהם וכו', וי"ג כי כל מעשיהם ולי נראה כי טעם רוב ריבוי כלומר מעשיהם הרבים דוגמת ורוב עלטותי

אויך דיין אונד דיינער נאכקאממען הערץ בעשניידען, דאס דוא דען עוויגען דיינען גאטט פאן גאנצען הערצען אונד גאנצער זעעלע ליעבסט, אום דיינער ערהאלטונג ווילען.

הזדונות. דוא קעננסט אונזער פערברעכען אונד אונזער פערגעהן: וואס וויר פארזעטצליך אונד וואס וויר אונפארזעטצליך בעגאנגען. אונזרע אפפענטליכען אונד געהיימען זינדען זינד דיר אפפען אונד בעקאננט. וואס זינד וויר? וואס אונזער לעבען? — וואס אונזרע פראממיגקייט? — וואס אונזרע טוגענד? — וואס אונזרע הילפע? וואס אונזרע קראפט? וואס אונזרע שטארקע? — וואס קאננען וויר, עוויגער, אונזער אונד אונזרער פאטער גאטט! דיר פארברינגען? זאללע העלדען זינד דיר איין אונדינג! בעריהמטע מאננער — איין ניכטס! דיא ווייזען — אונוויסענד! דיא פערנינפטיגען — געדאנקענלאז! איהרע מאכטיגן טהאטען — איין טאנד

דיא

וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ׃ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם׃ וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל־הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ׃

נק"ק פראג א"א אתה מבין ומתחילין מיד שמך מעולם וכו'.
אין פראג ווירד אתה מבין ניכט געזאגט, מאן פאנגט גלייך אן שמך מעולם אַ"ז"וו.
פיוט ע"ס א"ב.

*אַתָּה מֵבִין תַּעֲלוּמוֹת לֵב׃ אֶפֶס לְךָ נִגְלוֹת וְגַם נִסְתָּרוֹת׃ בָּאנוּ בִדְבָרִים לְפַתְּחֶךָ בָּם׃ בְּרִשְׁעֵנוּ אַל תֵּפֶן וְלֹא בְּמַעֲלָלֵינוּ׃ גִּשְׁתֵּנוּ בְּיוֹם זֶה כְּיָרֵא וְחָרֵד׃ גְּאֵה כְּרַחוּם לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה חֶסֶד׃ דִּין אַל תִּמְתַּח מוּל עָפָר וָאֵפֶר׃ דַּע אַחֲרִיתֵנוּ רִמָּה וְתוֹלֵעָה׃ הַאִם שָׁגַגְנוּ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ׃ הֲלֹא אַתָּה לְבַד מֵבִין שְׁגִיאוֹת׃ וְאַל תַּחֲשָׁב לָנוּ כְּעוֹשֶׂה בְּזָדוֹן׃ וִדּוּי שְׂפָתֵינוּ שְׁעֵה בְּעֵת רָצוֹן׃ זֶה כַּפֵּר לָנוּ הוּדַע וְלֹא הוּדַע׃ זָדוֹן וְנֶעְלָם עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה׃ חַלְּצֵנוּ מֵעֹנֶשׁ כָּרֵת וּמִיתָה׃ חֲמוֹל עַל חוֹמֶר מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ טַפְּשֵׁנוּ בְּרוֹעַ יֵצֶר אֲשֶׁר מִנְּעוּרֵינוּ׃ טָמוּן בְּקִרְבֵּנוּ כְּרֶשֶׁת לִפְעָמֵינוּ׃ יוֹצְרֵנוּ וְעוֹשֵׂנוּ יוֹדֵעַ יִצְרֵנוּ׃ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ וְאַל תַּשְׁחִיתֵנוּ׃ כִּי מִלְּפָנֶיךָ מִי יִסָּתֵר׃ כֹּל גָּלוּי לְךָ כָּאוֹר וְכַצָּהֳרָיִם׃ לְבֵית דִּין הוֹרֵיתָ

ארבע

הפתיל (איוב ד' י"ד). ומותר האדם מן הבהמה וגו', פסוק הוא בקהלת ג' י"ט.

דיא טאגע איהרעס לעבענס — אייטעל! וואס איזט דעז מענשען פאָרצוג פאָר דעם פיהע? ניכטס! אַללעס איזט אייטעל! —

מה נאמר. וואס זאָללען וויר דיר, בעוואָהנער יענער האָהען, זאגען? וואס דיר ערצאָהלען, היממעלסטהראָנער! ווייסט דוא ניכט אַללעס פערבאָרגענע דינגע זאָ וויא דאס אָפפענבאַרע? —

אַרְבַּע מִיתוֹת · לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה וּמֵהֶם חַלְּצֵנוּ: מֵאָז יְצַרְתָּנוּ
חֲקַרְתָּנוּ וַתֵּדַע מַעֲשֵׂינוּ כִּי הֵמָּה עָמָל וָאָוֶן: נְצוֹר נַפְשׁוֹתֵינוּ
כִּי בְיָדְךָ כָּל נֶפֶשׁ · נָא תִּיקַר נֶפֶשׁ מִמְּעַנֵּי לְךָ נֶפֶשׁ: סְקִילָה
שְׂרֵפָה הֶרֶג וָחֶנֶק · סוֹדָם גִּלִּיתָ לְיוֹדְעֵי אֲמִתֶּךָ: עַל כָּל
פְּשָׁעֵינוּ אֱלֹהַּ כַּפֵּר לָנוּ · עַל יָדוּעַ לָנוּ וְעַל נֶעְלָם מִמֶּנּוּ:
פְּשָׁעֵינוּ הוֹדִינוּ לְךָ חוֹקֵר לֵב · פְּדֵנוּ מֵחֵטְא נַקֵּנוּ מֵעָוֹן: צוּר
צַ תְּחֶן בֶּאֱנוֹשׁ חָצִיר · צְדָקָה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּעָשִׂיתָ עִם כָּל חָי:
קִדַּמְנוּ בַּנֶּשֶׁף קָרַבְנוּ בְּשֶׁוַע · קָרְבֵנוּ אֵלֶיךָ קְשׁוֹב קְרִיאָתֵנוּ:
רִשְׁעֵנוּ צַ תְּחֶן רַחֲמֵנוּ וְנִצְטַדְּקָה · רַחֲמֶיךָ יְבֹאוּנוּ רַחוּם וְחַנּוּן:

קי"ח שִׁמְךָ מֵעוֹלָם עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע ·
שַׁוְעָתֵנוּ תַּאֲזִין בְּעָמְדֵנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְפִלָּה:
תַּעֲבוֹר עַל פֶּשַׁע לְעַם שָׁבֵי פֶשַׁע ·
תִּמְחֶה אַשְׁמָתֵנוּ (נ"א פְּשָׁעֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:
אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם · וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל
חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב:
אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ · וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:
וּבְכֵן

שמך וכו', כן תהלתך מעולם אתה עובר על פשע. אשמתינו, כ"כ בכ"י.

שמך מעולם. דער מיסטעטהאטען נאכזיכטספפלעגער; זא וואר דיין רוהם פאן עוויגקייט הער. א פערציה אונזער פערגעהען, ווען וויר אין אנדאכט פאר דיר שטעהן; האבע נאכזיכט מיט דען מיסטעטהאטען איינעס פאלקעס, דאס זיך בערייט, אונד אום זיך דאהין טווינדען פאר דיינען אויגען!

ואתה. דוא קעננסט אללע געהיימניססע דער וועלט! דיא טיעפסטען פערבארגענהייטען אללער לעבענדיגען! דוא דורכשויעסט אללע געמאכער אונזערעס איננערן, אונד פריפסט ניערען אונד הערץ.

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ· וְתִמְחָל־לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ· וּתְכַפֶּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵיעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
עַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְּשׁוּת פֶּה:

ועל

*) ביאור חוגר חיבערזעטצונג זיהע חָבען דף י״ט.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ · מְחַל־לָנוּ · כַּפֶּר־לָנוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת־שֹׁחַד:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן (נ״א במראית עין):
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:
וְעַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן (נ״א בנבול פה):
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֵצַח:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ · מְחַל־לָנוּ · כַּפֶּר־לָנוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת־עֹל:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת־רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת־שָׁוְא:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:
וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ׃ מְחַל־לָנוּ׃ כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:

*בק״ק פפר״ם אומרין כסדר הכתוב למטה בעמוד.

וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַ״חֵ שֶׁ״חַ עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי (נ״א וערירות):

---

*) אין פפ״דם ווירד פאלגענד געבעטעט נאך דיעזער אָרדנונג געזאָגט:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם תָּלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עָלֵי[illegible] מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת: ועל כלם וגו׳.

וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ· מְחַל־לָנוּ· כַּפֶּר־לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין סְקִילָה· שְׂרֵפָה· הֶרֶג· וְחֶנֶק· עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה· בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה· וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה· אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ· אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ· וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם· וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים· כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרֹת לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ· וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם· לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

וְאַתָּה רַחוּם מְקַבֵּל שָׁבִים וְעַל הַתְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הִבְטַחְתָּנוּ וְעַל הַתְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת לָךְ:

וְדָוִד עַבְדְּךָ אָמַר לְפָנֶיךָ שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי· נַקֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִכָּל פְּשָׁעֵינוּ

וטהרנו

ודוד עבדך וכו׳, שגיאות מי יבין מנסתרות נקני, תילי׳ י״ט י״ג׳

ואתה רחום. דוא ערבארמונגספאללער! ניאמסט דיא בעקעהרענדען אויף; דוא האסט אונז פאן אנבעגין, פערגעבונג דורך בעקעהרונג צו געזיכערט, אונד אויף אונזרער בעקעהרונג געשטיצט, הארּרען אונזרע אויגען צו דיר.

ודוד. דיין קנעכט דוד האט דיך זא אנגערעדעט: „אונוויססענדליכע פעהלער, ווער בעמערקט דיא? בעוואהרע מיך פאר אונבעקאננטען זינדען" בעפרייע אונז, עוויגער אונזער גאטט! פאן אללען אונזערן מיסעטהאטען; רייניגע אונז פאן

וְטַהֲרֵנוּ מִכָּל טֻמְאוֹתֵינוּ וּזְרוֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ׃ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃

מִיכָה עַבְדְּךָ אָמַר לְפָנֶיךָ׃ מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא׃ יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבּוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ׃ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם׃ וְכָל חַטֹּאת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּשְׁלִיךְ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לֹא יִזָּכְרוּ וְלֹא יִפָּקְדוּ וְלֹא יַעֲלוּ עַל לֵב לְעוֹלָם׃ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם׃

וזרקתי עליכם וגו׳, יחזקאל ל״ו כ״ה. מי אל כמוך וגו׳, סוף ספר מיכה׃

פאן אללער אונרייניגקייט, אונד בעשפרענגע אונז מיט רייגעם וואססער, דאמיט וויר ריין ווערדען. זאָ וואורדע ניעדערגעשריעבען דורך דיינען פראָפעטען (יחזקאל לו כה) „איך ווערדע איין מיט רייגעם וואססער בעשפרענגען, דאמיט איהר ריין ווערדעט; פאן אללער אייערער אונרייניגקייט אונד פאן אללן אייערן אונפלאטהע, ווערדע איך איך רייניגען״.

מיכה. דיין קנעכט מיכה (ז׳ י״ח) רעדעט דיך אַן: „ווער איזט אללמעכטיג וויא דוא, דער זינדען פערגיבט, אונד מיסטעהאטען ערלאססט, דעם איבערגעבליעבענע זיינעז ערבטהיילז; ער לעססט זיינען צאָרן ניכט עוויגליך דויערן; דען ער איזט גיטיג. ער ווירד זיך ווידער אונזער ערבארמען, אונד אונזערע זינדען אונטערדריקקען, יאַ, דוא ווירסט אללע זינדען אין דיא טיעפע פערזענקען. פערזענקע אללע זינדען דיינעז פאָלקעז ישראל, אַן איינעם אָרטע וואו אָ איהרער ניממערמעהר געדאכט, ניממערמעהר ערוויננערט ווירד, אונד זיא אין עוויגקייט ניכט מעהר אויפשטייגען. ערצייגע דעם יעקב טרייע, דעם אברהם גיטיגקייט, וויא דוא איהנען — אונזערן אורפאטערן — אין דען טאגען דער פאָרוועלט, צוגעשוואָרען האסט.

דָּנִיֵּאל אִישׁ חֲמוּדוֹת שִׁוַּע לְפָנֶיךָ הַטֵּה אֱלֹהַי
אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמוֹתֵינוּ ·
וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל
צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ · כִּי
עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה
אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר · לְמַעַנְךָ
אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

עֶזְרָא הַסּוֹפֵר אָמַר לְפָנֶיךָ אֱלֹהַי בֹּשְׁתִּי
וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי פָּנַי אֵלֶיךָ · כִּי עֲוֹנוֹתֵינוּ
רָבוּ לְמַעְלָה רֹאשׁ וְאַשְׁמָתֵנוּ גָּדְלָה עַד
לַשָּׁמָיִם: וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם

ארך

הטה אלהי וגו׳, דניאל ט׳ י״ח. אלהי בושתי ונכלמתי וגו׳, עזרא ט׳ ו׳.
רבו למעלה, כ״כ. ואתה אלוה סליחות, נחמיה ט׳ י״ז וסופו ולא עזבתם

דניאל. דניאל דער ווירדיגע מאן, האט דיך פאָלגענדערמאסען אנגע־
בעטעט: נייגע דיין אהר, אָ הערר! אונד הערע; אָפפנע דיין אויג אונד
זיעהע אונזרע צעררוטטונג אונד דיא שטאדט דיא נאך דיינעם נאמען גענאננט
ווארד! דען ניכט אויף אונזרע פראָממיגקייט געשטיטצט, ליעגען וויר מיט
אונזרען פלעהן דיר אָן, זאָנדערן אויף דיינער גרענצענלאָזען בארמהערציגקייט.
הערר, ערהאָרע! הערר, פערצייהע! הערר, פערנים; ווילפאהרע, זאָגרע
ניכט! אום דיינעטוויללען, מיין גאָטט! דען נאך דיינעם נאמען ווירד דיינע
שטאדט אונד דיין פאָלק גענאננט.

עזרא. עזרא דער שריפטגעלעהרטע, האט דיך זאָ אנגערעדעט: „מיין
גאָטט! איך שעמע אונד שייע מיך, מיינע אויגען צו דיר, מיין גאָטט! אויפצו־
העבען; דען אונזרע מיססעטהאטען זינד איבער דאז הויפט געשטיעגן, אונד אונזר
פערשולדען אנגעוואכזען היממעלאן.״ פערנער שפריכט ער, „דוא ביזט איין פער־
געבונגספאללער גאָטט; וואָהלטהעטיג אונד בארמהערציג; לאנגמיטהיג, אונד פאָן
גראָססער

ארך אפים ורב חסד ולא עזבתם: אל תעזבנו אבינו. ואל תטשנו בוראנו. ואל תזניחנו יוצרנו. ואל תעש עמנו כלה כחטאתינו. וקים לנו יי אלהינו את־הדבר שהבטחתנו בקבלה על ידי ירמיהו חוזך. כאמור בימים ההם ובעת ההיא נאם יי יבקש את־עון ישראל ואיננו ואת חטאת יהודה ולא תמצאנה. כי אסלח לאשר אשאיר: עמך ונחלתך. רעבי טובך. צמאי חסדך. תאבי ישעך. יכירו וידעו כי ליי אלהינו הרחמים והסליחות: בשבת מסיימין כאן ואומרין קדיש.

*אל רחום שמך: אל חנון שמך:
בנו נקרא שמך: יי עשה למען שמך:

ובכתבי יד כתיב ולא עזבתנו, וא״כ הוא תפלה ואיננו בלשון הכתוב. שהבטחתנו בקבלה, ובכ״י כתיב בדברי קבלה. בימים ההם ובעת ההיא וגו׳, ירמי׳ נ׳ כ׳.

גראָסער הולד; דאַרום פערליעסעסט דוא זיא ניכט.״ פערלאַס אונז ניכט! אָ פאַטער! פערשטאָס אונז ניכט, ערלייגער! לאַס אונז ניכט זינקען, שאָפפער, בעשטראַף אונז ניכט, נאַך אונזרער זינדן מאַאַס; ערפיללע פיעלמעהר, עוויגער אונזער גאָטט, יענע פערהייסונג דיא דוא לוגעזיכערט אין איינער איבערליעפערונג דורך דיינען זעהער ירמי׳, וואָ עז הייסט: אין יענען טאַגען, אונד אין יענער צייט, שפריכט דער עוויגע, ווירד מאַן ישראל׳ס זינדען זוכען, אַבער ניכט טרעפפען, אונד יהודה׳ס פערגעהונגען, ווערדען ניכט צו פינדען זיין, דען איך ווערדע דעם איבריגע רעסטע (ישראל), גנאַדיגליך פערגעבען.״ זיא, דיין פאָלק אונד דיין ערבע, שמאַכטענד נאַך דיינער גיטע; לעכזענד נאַך דיינער הולד, אונד זעהנענד נאַך דיינער הילפע, אָ לאַס זיא ערפאַהרען אונד איינזעהען, דאַס דיר, — עוויגער אונזער גאָטט! דיא ערבאַרמונג אונד פערגעבונג אייגען זייא!

אל. ערבאַרמונגספאָללער גאָטט, איזט דיין נאַמען, גנאַדיגער גאָטט איזט דיין נאַמען

---

*) אל רחום שמך וכו׳ מכוזור כעלמו והוא הולך ע״ס א״ב.

עֲשֵׂה לְמַעַן אֲמִתֶּךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן בְּרִיתֶךָ:
עֲשֵׂה לְמַעַן גָּדְלְךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן
דָּתֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן הוֹדֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן וִעוּדֶךָ:
עֲשֵׂה לְמַעַן זִכְרֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן חַסְדֶּךָ: עֲשֵׂה
לְמַעַן טוּבֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן יִחוּדֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן
כְּבוֹדֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן לִמּוּדֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן
מַלְכוּתֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן נִצְחֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן
סוֹדֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן עֻזֶּךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן פְּאֵרֶךָ:
עֲשֵׂה לְמַעַן צִדְקָתֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ:
עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: עֲשֵׂה
לְמַעַן שְׁכִינָתֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן תְּהִלָּתֶךָ:
עֲשֵׂה לְמַעַן אוֹהֲבֶיךָ שׁוֹכְנֵי עָפָר: עֲשֵׂה לְמַעַן
אַבְרָהָם

נאמע; אויך אונז נאכגענענט דוא נאך דיינעם נאמען; זא ווילפאהרע אונז, עוויגער! אום דיינעז נאמענז ווילען. ווילפאהרע אום דיינער טרייע ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז בונדעז ווילען. ווילפאהרע אום דיינער גרעסע אונד דיינער האהייט ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז געזעטצעז ווילען; ווילפאהרע אום דיינער הערליכקייט ווילען; ווילפאהרע אום דיינער פערהייסונג ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז אנדענקענז ווילען; ווילפאהרע אום דיינער מילדע ווילען; ווילפאהרע אום דיינער גיטע ווילען; ווילפאהרע אום דיינער איינהייט ווילען; ווילפאהרע אום דיינער עהרע ווילען; ווילפאהרע אום דיינער לעהרע ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז רייכז ווילען; ווילפאהרע אום דיינער אונענדליכ-קייט ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז ראטהשלוססעז ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז זיעגעז ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז רוהמז ווילען; ווילפאהרע אום דיינער גערעכטיגקייט ווילען; ווילפאהרע אום דיינער הייליגקייט ווילען; וויל-פאהרע אום דיינער גראססען בארמהערציגקייט ווילען; ווילפאהרע אום דיינער מאיעסטאט ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז פרייזעז ווילען; וויל-פאהרע אום דיינער ליבלינגע ווילען, דיא אין דער ערדע רוהען; ווילפאהרע
אום

אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב: עֲשֵׂה לְמַעַן מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן: עֲשֵׂה לְמַעַן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה: עֲשֵׂה לְמַעַן
יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן צִיּוֹן מִשְׁכַּן
כְּבוֹדֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְמוֹת הֵיכָלֶךָ: עֲשֵׂה
לְמַעַן הֲרִיסוּת מִזְבְּחֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן דַּם עֲבָדֶיךָ
הַשָּׁפוּךְ: עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן
בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן
תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן: עֲשֵׂה לְמַעַן יוֹנְקֵי
שָׁדַיִם שֶׁלֹּא חָטְאוּ: עֲשֵׂה לְמַעַן גְּמוּלֵי חָלָב
שֶׁלֹּא פָשְׁעוּ: עֲשֵׂה לְמַעַן יְתוֹמִים וְאַלְמָנוֹת:
עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ: עֲשֵׂה
לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

ענני

אום אברהם יצחק אונד יעקב'ז ווילען; ווילפאהרע אום משה אונד אהרן'ז ווילען; ווילפאהרע אום דוד אונד שלמה'ז ווילען; ווילפאהרע אום ווילען ירושלים, דיא שטאדט דיינער הייליגקייט; ווילפאהרע אום ווילען ציון'ז, דיא רעזידענץ דיינער הערר ליכקייט; ווילפאהרע אום דיינעז פערהעערטען טעמפעלז ווילען; ווילפאהרע אום דיינעז פערפאללענען אלטארז ווילען; ווילפאהרע אום דעז פערגאססענען בלוטעז דיינער קנעכטע ווילען; ווילפאהרע דער מארטירטער דיינעז הייליגען נאמענז ווילען; ווילפאהרע דער אומגעקאממענען דיינער איינהייט ווילען; ווילפאהרע יענער האלבען, דיא דער פלאמטער פאן פייער אונד וואססער ענטגעגען איילטען, נור הייליגונג דיינעז נאמענז; ווילפאהרע דער פראממען קנאבען האלבען, אין אירהרער לעהרשטובע; ווילפאהרע דער אונשולדיגען זייגלינגע האלבען; ווילפאהרע דער ניכט לאנגע ענטוואהנטען קנאבען האלבען, ווילפאהרע דער וואייזען אונד וויטטווען האלבען. ווילפאהרע אונז דיינעטהאלבען, ווען ניכט אונזערט-האלבען, ווילפאהרע אונז דיינעטוועגען אונד ערעטטע אונז:

ענני

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ אֱלֹהֵינוּ עֲנֵנוּ:
עֲנֵנוּ אָבִינוּ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ
עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ דּוֹרְשֵׁנוּ עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ הָאֵל הַנֶּאֱמָן עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ וָתִיק וְחָסִיד עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ זַךְ וְיָשָׁר עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ
חַי וְקַיָּם עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ טוֹב וּמֵטִיב עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ יוֹדֵעַ
יֵצֶר עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ כּוֹבֵשׁ כְּעָסִים עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ לוֹבֵשׁ
צְדָקוֹת עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ נוֹרָא וְנִשְׂגָּב עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ סוֹלֵחַ וּמוֹחֵל עֲנֵנוּ.
עֲנֵנוּ עוֹנֶה בְּעֵת רָצוֹן עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ פּוֹדֶה וּמַצִּיל
עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ צַדִּיק וְיָשָׁר עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ קָרוֹב לְקוֹרְאָיו

עננו ה' וכו', גם זה אין צריך לביאור וגם הוא הולך ע"ס א"ב.

עננו. אַנטוואָרטע אונז, עוויגער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, גאָטט! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, פאַטער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, שעֶפּפער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, ערלעֶזער! אַנטוואָרטע אונז! אַנטוואָרטע אונז, אַללדורכפאָרשענדער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, אַללגעטרייער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, זאַנפטמיטהיגער אונד גיטיגער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, רייגער אונד אויפריכטיגער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, לעבענדיגער אונד זעלבסטשטעֶנדיגער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, אַללגיטיגער אונד וואָהלטהעֶטער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, קעננער דער מענשענטריעבע! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, דאַ, דער זיינען לאָרן אונטערדריקקט! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, דאַ זיט גערעכטיגקייט אומגעבענדער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, קעֶניג אַללער קעֶניגע! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז פורכטבאַרער אונד ערהאַבענער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, פערגעבער אונד פערציהער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, דער דאַ צור גנאַדענצייט ערהעֶרעסט! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, בעפרייער אונד ערערעטטער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, גערעכטער אונד רעדליכער! אַנטוואָרטע אונז. אַנטוואָרטע אונז, דער דאַ דיינען אַנבעטערן נאַהע ביזט! אַנטוואָרטע

אונז

עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ רַחוּם וְחַנּוּן עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ שׁוֹמֵעַ אֶל אֶבְיוֹנִים עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ תּוֹמֵךְ תְּמִימִים עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ פַּחַד יִצְחָק עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ אֲבִיר יַעֲקֹב עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ מִשְׂגַּב אִמָּהוֹת עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ עֶזְרַת הַשְּׁבָטִים עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ קָשֶׁה לִכְעוֹס עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ רַךְ לִרְצוֹת עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ עוֹנֶה בְּעֵת צָרָה עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ אֲבִי יְתוֹמִים עֲנֵנוּ׃ עֲנֵנוּ דַּיַּן אַלְמָנוֹת עֲנֵנוּ׃

מִי שֶׁעָנָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, הוּא יַעֲנֵנוּ׃

מִי שֶׁעָנָה לְיִצְחָק בְּנוֹ כְּשֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, הוּא יַעֲנֵנוּ׃

מי

רך לרצות, כ"כ בכ"י וכן עיקר. מי שענה לאברהם ליצחק וליעקב, וכל המענות האלה, כולם מבוארים וידועים במקומותם, ובריש פרק ב' דתענית.

אונז. אנטוואָרטע אונז, ערבאַרמונגספאָללער אונד גנאַדיגער! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, ערהאָרער דער נאָטהלײדענדען! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, שטיטצע דער אונשולדיגען! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, גאָטט אונזרער פֿאָטער! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, גאָטט אברהם'ס! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, עהרפֿורכט יצחק'ס! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, יעקב'ס שטאַרקע! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, צופֿלוכט אונזרער מיטטער! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, בייא־שטאַנד דער שטאַממע (ישראל'ס)! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, דער דאַ שווער צו ערצירנען ביזט! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, דער דאַ לייכט צו בעזאַנפֿטיגען ביזט! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, דער דאַ צור צייט דער נאָטה ערהאָרסט! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, פֿאָטער דער וואַיזען! אנטוואָרטע אונז. אנטוואָרטע אונז, ריכטער דער וויטטווען! אנטוואָרטע אונז.

מי. ווער אונזערן פֿאָטער אברהם' אויף דעם בערג מורי' געאַנטוואָרטעט האַט, דער ווירד אויך אונז אנטוואָרטען.

ווער דעמען זאָהן יצחק אַלז ער אויף דעם אַלטאַר געבונדען לאַג, געאַנטוואָרטעט האַט, דער ווירד אויך אונז אנטוואָרטען.

ווער

מִי שֶׁעָנָה לְיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְיוֹסֵף בְּבֵית הָאֲסוּרִים, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לַאֲבוֹתֵינוּ עַל יַם סוּף, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְמֹשֶׁה בְּחוֹרֵב, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְאַהֲרֹן בְּמַחְתָּה, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְפִינְחָס בְּקוּמוֹ מִתּוֹךְ הָעֵדָה, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לִיהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לִשְׁמוּאֵל בַּמִּצְפָּה, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְדָוִד וּשְׁלֹמֹה בְנוֹ בִּירוּשָׁלָיִם, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְאֵלִיָּהוּ בְּהַר הַכַּרְמֶל, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לֶאֱלִישָׁע בִּירִיחוֹ, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְיוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּגָה, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְחִזְקִיָּהוּ בְּחָלְיוֹ, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מ"ש לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה בְּתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ, הוּא יַעֲנֵנוּ:

ווער יעקב אין בית אל[1] געענטוואָרטעט האָט, דער וויר אויך אונז ענטוואָרטען.
ווער דעם יוסף אים געפֿענגניסע געענטוואָרטעט האָט, ד"וו"א"א.
ווער אונזערן פֿאָרעלטערן בייאַם ים סוף געענטוואָרטעט האָט, ד"וו"א"א.
ווער דעם משה אויף חורב געענטוואָרטעט האָט, ד"וו"א"א.
ווער דעם אהרן בייא דער רויכפֿאַננע ג"ה, ד"וו"א"א.
ווער דעם פנחס אַלז ער אויז דער געמיינדע אויפֿשטאַנד[2] ג"ה, ד"וו"א"א.
ווער דעם יהושע אין גלגל[3] געענטוואָרטעט האָט, ד"וו"א"א.
ווער דעם שמואל אין מצפה[4] געענטוואָרטעט האָט, ד"וו"א"א.
ווער דעם דוד אונד זיינעם זאָהן שלמה אין ירושלים ג"ה, ד"וו"א"א.
ווער דעם אלי' אויף דעם בערג כרמל[5] געענטוואָרטעט האָט, ד"וו"א"א.
ווער דעם אלישע אין יריחו[6] געענטוואָרטעט האָט, ד"וו"א"א.
ווער דעם יונה אים בויך פֿאָם פֿישע[7] געענטוואָרטעט האָט, ד"וו"א"א.
ווער דעם חזקי' אויף זיינעם קראַנקענלאַגער[8] ג"ה, ד"וו"א"א.
ווער דעם חנני' מישא' אונד עזרי' אים פֿייעראָפֿען[9] געענטוו' האָט, ד"וו"א"א.

ווער

---

1) זיהע אין פ'קרח. 2) זיהע אַם ענדע פֿאָן דלק. 3) יהושע ז'.
4) שמואל א' קאַפּיטעל ז'. 5) מלכי' א' קאַפּיטעל י"ח. 6) מלכי' ב' קאַפּיטעל ב'.
7) יונה קאַפּיטעל ב'. 8) ישעי' קאַפּיטעל ל"ח. 9) אין דניאל ג'.

מִי שֶׁעָנָה לְדָנִיֵּאל בְּגוֹב הָאֲרָיוֹת, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְמָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מִי שֶׁעָנָה לְעֶזְרָא בַּגּוֹלָה, הוּא יַעֲנֵנוּ:
מ״ש לְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים, הו״י:

רַחֲמָנָא דְעָנֵי לַעֲנִיֵּי עֲנֵינָא. רַחֲמָנָא דְעָנֵי לְמַכִּיכֵי רוּחָא עֲנֵינָא. רַחֲמָנָא דְעָנֵי לִתְבִירֵי לִבָּא עֲנֵינָא. רַחֲמָנָא עֲנֵינָא. רַחֲמָנָא חוּס. רַחֲמָנָא פְּרוֹק. רַחֲמָנָא שֵׁזִיב. רַחֲמָנָא רַחֵם עֲלָן. הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:

רחמנא, טעמו הרחמן, והאל״ף שבסוף במקום ה״א בתחל׳, וכן דרך ל׳ ארמי, דעני, העונה. לעניי, לעניים. עניגא, עננו. למכיכי רוחא, לדכאי רוח, לתבירא לבא, לנשברי לב, קרוב ה׳ לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע (תילי׳ לד יט) מתורגם קרוב ה׳ לתבירא לבא וית מכיכי רוחא יפרוק. פרוק כמ״ל בזורק וכן הוא בדניאל ד׳ כ״ד וכן דרך ל׳ ארמי בלשון ציווי ועתיד, וטעמו הושיעה. שזיב, הצילה. השתא, בעת הזאת; עתה אקום (תהלי׳ יב ג) מתורגם השתא אקום, והוא מלה מורכבת משתי מלו׳ ועיקרו הא שעתא, ומדרך הארמי להבליע ולהפיל העי״ן כמו שכתב רש״י בפ׳ ויצא (ל לח) אבל ויבג את המקלות. בעגלא, במהרה; והוא תרגומו של פתע.

ווער דעם דניאל אין דער לעווענגרובע[10] געאנטוואָרטעט האט, ד״וו״א״מ״א.
ווער דיעזן מרדכי אונד דער אסתר אין דער רעזידענץ שושן[11] ג״ה ד״וו״א״מ״א.
ווער דיעזן עזרא אין זיינער געפאַנגענשאַפט געאַנטוואָרטעט האט, ד״וו״א״מ״א.
ווען אַללען יענען טוגענדהאַפטען, גאָטטעסליגען, פֿראָממען אונד רעדליכען געאַנטוואָרטעט האט, דער ווירד אויך אונז אַנטוואָרטען.

רחמנא. ערבאַרמונגספֿאָללער, דער דא דיא בעדראָנגטען ערהאָרסט, ערהאָר׳ אויך אונז! ערבאַרמונגספֿאָללער, דער דא נידערגעשלאַגענע געמיטהער ערהאָרסט, ערהאָרע אויך אונז! ערבאַרמונגספֿאָללער, דער דא צערבראָכענע הערצען ערהאָרסט, ערהאָרע אויך אונז! ערבאַרמונגספֿאָללער, ערהאָרע אונז! ערבאַרמונגספֿאָללער, שאָנע! ערבאַרמונגספֿאָללער, הילף דאָך! ערבאַרמונגספֿאָללער, ערריטטע! ערבאַרמונגספֿאָללער, ערבאַרמע דיך אונזער יעצט, באַלד אונד שלייניג!

אבינו. אונזער פֿאַטער אונד קאָניג, וויר האַבען דיר געזינדיגט.
אונזער פֿאַטער אונד קאָניג, וויר האַבען קיינען קאָניג אויסער דיר.

אונזער

[10]) אין דניאל ו׳. [11]) אין מגלת אסתר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל־צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְתוֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ:

א"מ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית (וּמַגֵּפָה) מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (נ"א מחל וסלח):

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵנוּ (וחטאתנו) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ:

אונזער פאטער אונזער קעניג, ווילפאהרע אונז, דיינעס רוהמעס וועגען.
א"פ"א"ק, ערנייערע אונס איין גליקליכעס יאהר.
א"פ"א"ק, פערניכטע אללע בעזע פערהענגניסע.
א"פ"א"ק, פערניכטע דיא ענטווירפע אונזערער פיינדע.
א"פ"א"ק, פעררייטעלע דיא אנשלעגע אונזערער האסער.
א"פ"א"ק, בעזייטיגע יעדען אונזערער בעליידיגער אונד פערראטהער.
א"פ"א"ק, לאס איהן פערשטוממען, דען מונד אונזערער פערראטהער אונד פערליימדער.
א"פ"א"ק, ווענדע אב פעסט, קריעג, הונגערסנאטה, געפאנגענשאפט אונד פערדערבען פאן דיינען בונדעסקינדערן.
א"פ"א"ק, ענטפערנע יעדע פלאגע פאן דער דיר אייגענען נאטיאן.
א"פ"א"ק, פערגיב אונד פערצייהע אללע אונזערע זינדען.
א"פ"א"ק, טילגע אונד בעזייטיגע אונזערע מיסעטהאטען פאר דיינען אויגען.
א"פ"א"ק, לאס דיינע גראסע בארמהערציגקייט אללע אורקונדען פערניכטען, דיא אונס אנשולדיגען.
א"פ"א"ק, פיהרע אונס דורך פאללקאממענע בוסע ווידער צו דיר צוריק.
א"פ"א"ק, זענדע פאללקאממענע גענעזונג דען קראנקען דיינעס פאלקעס.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת:
אָ״מַ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה (נ״א מחילה וסליחה):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ:

א״פ״א״ק, צעררייסע דאס איבער אונז פערהאֶנגטע שלימע אורטהייל.
א״פ״א״ק, דענקע אונזער צום גוטען.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז איין אין דאס בוך דעס גליקקליכען לעבענס.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז איין אין דאס בוך דער ערלאֶזונג אונד דעס היילס.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז איין אין דאס בוך דער נאַהרונג אונד פערפפלעגונג.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז אין דאס בוך דער אונשולד איין.
א״פ״א״ק, שרייב׳ אונז איין אין דאס בוך דער פערצייהונג אונד פערגעבונג.
א״פ״א״ק, לאַס אונז באַלדיגע הילפע ערבליהען.
א״פ״א״ק, ערהעבע דאס האָרן דיינעס פאָלקעס ישראל.
א״פ״א״ק, ערהעבע דאס האָרן דיינעס געזאַלבטען.
א״פ״א״ק, פיללע אונזערע האֶנדע מיט דיינעם זעגען.
א״פ״א״ק, פיללע אונזערע שפייכער מיט איבערפלוס.
א״פ״א״ק, ערהאָרע אונזרע שטיממע, שאָנע אונד ערבאַרמע דיך אונזער.
א״פ״א״ק, נימם מיט ערבאַרמען אונד וואָהלגעפאַללען אונזער געבעט אן.
א״פ״א״ק, אֶפפנע אונזערן געבעטע דיא היממעלספּאָרטען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זְכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל־תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃

אָ״מ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ׃

אָ״מ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם־לֹא לְמַעֲנֵנוּ׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃

אָ״מ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ׃

אָ״מ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

קדיש תתקבל.

א"פ"א"ק, לאַס עס דיר איינגעדענק זיין, דאַס וויר נור שטויב זינד.

א"פ"א"ק, אָ, לאַס אונז ניכט אונערהאָרט פאָן דיר געהען!

א"פ"א"ק, אָ, לאַס דיר דיעזע שטונדע איינע שטונדע דער ערבאַרמונג אונד דעז וואָהלגעפאַללענז זיין!

א"פ"א"ק, שאָנע אונז, אונזערע זייגלינגע אונד אונמינדיגען קינדער.

א"פ"א"ק, ווילפאַהרע אונז, דער מאַרטירער דיינעז הייליגען נאַמענז ווילען.

א"פ"א"ק, ווילפאַהרע אונז, דער פיר דיינע איינהייט אומגעקאָממענען ווילען.

א"פ"א"ק, ווילפאַהרע אונז יענער האַלבען, דיא דער פאָלטער פאָן פייער אונד וואַססער ענטגעגענאיילטען, צור הייליגונג דיינעז נאַמענז.

א"פ"א"ק, ראַכע פאָר אונזערן אויגען דאַז פערגאָססענע בלוט דיינער דיענער.

א"פ"א"ק, ווילפאַהרע אונז דיינעטהאַלבען, ווען ניכט אונזערטהאַלבען.

א"פ"א"ק, ווילפאַהרע אונז דיינעטוועגען אונד עררעטטע אונז.

א"פ"א"ק, ווילפאַהרע אונז, דיינער גרענצענלאָזען באַרמהערציגקייט האַלבען.

א"פ"א"ק, ווילפאַהרע אונז, דיינעז גראָססען, מאַכטיגען אונד פורכטבאַרען נאַמענז האַלבען, נאַך וועלכעם וויר גענאַננט ווערדען.

אונזער פאַטער אונד קעניג, בעגינזטיגע אונד אַנטוואָרטע אונז, דען וויר האַבען קיין פערדיענזט; ערצייגע אונז מילדע אונד גיטע, אונד הילף אונז!

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם · וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ״א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)· אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן · לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ · לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ · יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ · וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ · וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ · וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד · כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: קדיש יתום.

יגדל וכו׳ ונוהגים לנגן אדון עולם וכו׳, ויש ללון בבהכ״נ כל הלילה, ולומרים ש״ה ותילי׳ ואחרי שירות ותשבחות שתקנו חכמי ישראל הנודעים לשם ולתהלה כמו כתר מלכות והדומים לו.

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי:
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי· חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי:
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ. כִּי עַל עֲבָדוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ:
אֱלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם· וּבַמָּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם:
אִלּוּ הָרִים לְמַעֲרָכָה. וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן בְּכֹל עֲרוּכָה:
וְאִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים· נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים:
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְבוּסִּים דָּם כְּמֵימִם לַיָּם מְכַסִּים:
וְכַחוֹל סֹלֶת דָּשֵׁן וְשָׁמֵן. בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן:
וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים. וְלִקְטֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:
(וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת. יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת:)
(וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים. עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים:)
וְיַיִן כְּמִטַּר הַשָּׁמַיִם· וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם:
וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים. לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בִּכְנַף רְנָנִים:
וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים· כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים:
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם. וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם:
וְכָל הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻּלָּהּ· אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה:
הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד. וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם אֶל הַכָּבוֹד:
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ· וּבַמֶּה נִכַּף לַאֲדוֹנֵנוּ:
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַּבְּדֶךָ. כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ:
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים· נִמְאָס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים:
וְאֵין לְעַבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדָךְ. לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ:
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלַי. כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלָי:
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חִיַּבְתִּי. כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי:
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְּמוּלֶיךָ. כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ:
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ. אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ:
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה נָּא כְמוֹ· לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ:
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ· לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ:
יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדֶךָ· וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ:
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ. וַחֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:

וְאֵיךְ נַעֲבֹד וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ· וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה. כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה:
וּמַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה· וַאֲנַחְנוּ עַל אֲדָמָה טְמֵאָה:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ. וַאֲנִי כָאתִי כִּדְבָרֶיךָ:
כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ· וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ:
עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם. לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם:
מַה שָּׁאַלְתִּי וּמָה דָּרַשְׁתִּי· מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי:
לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב. הִנֵּה שְׁמוֹעַ מִזֶּבַח טוֹב:
וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה· זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה:
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ. חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ:
מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי· וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינַי. וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי:
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ· יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ:
וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדְיוֹתֶךָ. וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אַחְבִּירָה· אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה:
וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה. הֲיָכוֹל אוֹכַל דַּבֵּר מְאוּמָה:
כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ· וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ:
חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ. שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ:
עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת· גָּדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר. וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ· וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידֶךָ:
חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֲךָ. וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יְצִיעֶךָ:
גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ· וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ:
אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שִׁבְחֲךָ. וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֶךָ:
וְאֵין יוֹדֵעַ בִּלְעָדֶיךָ· שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ:
עַל כֵּן תְּבֹרַךְ כָּרָאוּי לָךְ. כְּפִי קָדְשְׁךָ כְּבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ:
וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל אֱיָלוּתָם· כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם:
יוֹדוּ פִלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם. וִיאַדְּרוּךָ קוֹלוֹת מַיִם:
וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ. יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ:

אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים. וִישַׁבְּחוּךָ כָּל הָאֻמִּים:
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ. כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם. אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
בָּרוּךְ אתה יחיד ומיוחד ה׳ אחד ושמו אחד:

לְיוֹם שֵׁנִי:

וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ. אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ:
דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפְּרָה. מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עָרוֹךְ בְּסֵפֶר. אַגִּידָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר:
חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא. וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה:
וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר. וּמִסְפַּר שָׁנָיו לֹא יֵחָקֵר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ. בִּצְבָאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תַּעֲרִיכֶךָ. וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ:
נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יָדַע. וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע:
וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּכְמַתְכֻּנְתּוֹ:
אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ. לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ:
יְבֻלַּע כִּי לֹא יָדַע עֶרְכּוֹ. אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ:
וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי. וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטוֹא וְחִכִּי:
אֲסַפְּרָה לְאֶחָי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל. וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל:
כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים. מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים:
וְאָמַרְתָּ עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי:
בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי. לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי:
וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר. כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר:
תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
וַאֲבָרֶכְכָה בְּכָל עִנְיָנַי. וּבְכָל לִבִּי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי:
גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ. וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְּהִלָּתֶךָ:
כִּי פִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ:
(וְאֹמְרָה נָּא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ. וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:)
וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ. חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה. עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ:

כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם. אֱלִילִים אִלְּמִים רוּחַ אֵין בָּהֶם:
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים. וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים:
וּבְעֵת צָרָה אָז יִתְפַּלְּלוּ. וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
דּוֹרְשִׁים בְּכָל לֵב לְרוּחַ אֵין בּוֹ. וְקָרוֹב יְיָ אֶל עַם קְרוֹבוֹ:
הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנָחְנוּ:
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ. נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
כַּצַּר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ:
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
עַד אַתָּה כְּךָ וּכִכְבוֹדֶךָ. וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ. וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ:
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתָךְ. לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ:
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדֶּךָ. נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ:
וְהִנְנוּ עַל יִחוּדֶךָ. יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ:
בְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ. שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדְךָ. עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ:
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ. וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית. וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית:
אֵין קֵצֶה אֶל גָּבְהוּתֶךָ. וְאֵין סוֹף לְעֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ:
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה. עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה:
אֵין צַר וְצֶלַע יַצְלִיעוּךָ. וְרוֹחַב וְאֹרֶךְ (נ"א ועומק) לֹא יְמַצְעוּךָ:
(אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ. וְאֵין תּוֹךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ:)
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֶךָ. וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֶךָ:
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע. וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה. וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹּל בָּרָאתָ:

לְיוֹם שְׁלִישִׁי.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ:
אַתָּה בוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ. אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ:
אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּכַלֶּה. אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה:

וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה · וְעַל יְדֵי נְבִיאֲךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ:
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מֵתָה. מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה:
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ · מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חָלִיתָ:
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ:
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה · מֵאֲשֶׁר בְּךָ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ:
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה. מֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְגַּנֶּה:
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ · חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ:
לֹא יָחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וְעֶצֶב. וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל דְּבַר קֶצֶב:
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֹּשֶׁם · אַף לֹא תִדְמֶה אֶל כָּל נֹשֶׁם:
כָּל הַיְצוּרִים גְּבוּל סִבַּבְתָּם · אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם:
כִּי הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שַׂמְתָּם. וּלְיָמֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם:
וּלְךָ אֵין גְּבוּל וּלְיָמֶיךָ · וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעַצְמֶךָ:
עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל. לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל:
הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ · וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ:
כִּי טֶרֶם כָּל יְצִיר הָיִיתָ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ:
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים · אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ שְׂרוּכִים:
כָּל אֲשֶׁר הָיָה בָרִאשׁוֹנָה. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָאַחֲרוֹנָה:
כָּל הַיְצוּרִים וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם · וְכָל דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם:
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם. וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם:
אַתָּה בְרָאתָם וְלִבְּךָ עֲרָכָם. לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם:
הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם. כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם:
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וְסֵתֶר · לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר:
אֶת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא. בְּלִי נְטוֹת אֲלֵיהֶם בְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה:
כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה · לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה וְאֵינְךָ נִלְאֶה:
כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד. עַל כֹּל תְּדַבֵּר בְּרֶגַע אֶחָד:
תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל הַקּוֹלוֹת · זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל הַתְּפִלּוֹת:
אַף תָּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל לְבָבֵיהֶם:
וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ · וְלֹא תִתְמַהְמַהּ עַל עֲצָתֶךָ:

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזַרְתָּהּ. לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרָאתָהּ:
וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר · מִבְּלִי עוֹדֵף וּמִבְּלִי חוֹסֶר:
מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֹאבַד. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִכָּבֵד:
כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת · וְאֵין מִי מוֹחֶה בְיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת:
יְכוֹלֶת יְיָ בְּהֶפְצוֹ קְשׁוּרָה. וּבִרְצוֹת יְיָ לֹא אֲחֵרָה:
אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחַד · עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יַחַד:
אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם:
חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ · אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ:
וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעָךְ. דְּבַר סוֹד וָסֵתֶר לְהוֹדִיעָךְ:
כִּי מִמְּךָ כָּל סוֹד יִגָּלֶה · בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל יְצִיר יַעֲלֶה:
בְּלֵב כָּל נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא. מִפִּינוּ עָתָק לֹא יֵצֵא:
בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֵחָצֶה · לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פּוֹצֶה:
בְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְאֵין בּוֹ רְוָחוֹת. אֵין לוֹ שִׂיחוֹת בּוֹ מוֹכִיחוֹת:
לְמֵרָחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ · לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:
אֲגוּדִים אֲחוּדִים תּוֹךְ וְסוֹף וָרֹאשׁ. פֶּה וָלֵב אֶבְלוֹם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ:
גֹּבַהּ וְעֹמֶק נְעוּצִים כְּסוֹבֵב · חֲכַם לֵב וְנָבוּן לֹא יִלָּבֵב:
סוֹבֵב (נ״א סוֹבֵל) הַכֹּל וּמָלֵא אֶת כֹּל. וּבִהְיוֹת הַכֹּל אַתָּה בַכֹּל:
אֵין עָלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ · אֵין חוּץ לָךְ וְאֵין בֵּינוֹתֶךָ:
אֵין מַרְאֶה וָגַב לְאַחוּדְךָ. וְאֵין גּוּף לְעוֹצֶם יִחוּדְךָ:
וְאֵין בְּתָוֶךְ מִמְּךָ נִבְדָּל · וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ נֶחְדָּל:
וְאֵינְךָ נֶאֱצָל מִכֹּל וְנִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ וְנֶחְדָּל:
מִקְרֶה וְשִׁנּוּי אֵין בְּךָ נִמְצָא · וְלֹא זְמָן וְעֵרְעֵר וְלֹא כָּל שֶׁמְּצָא:
כָּל זְמָן וְכָל עֵת אַתָּה מְכִינָם. אַתָּה עוֹרְכָם וְאַתָּה מְשַׁנָּם:
כָּל מַדָּע לֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ. אֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתְךָ:
כְּמִדָּתְךָ חָכְמָתֶךָ. כִּגְדֻלָּתְךָ תְּבוּנָתֶךָ:
חָכָם אַתָּה מֵאֵלֶיךָ · חַי מֵעַצְמְךָ וְאֵין כְּגִילֶיךָ:
זוּלַת חָכְמָתְךָ אֵין חָכְמָה. בִּלְתִּי בִינָתְךָ אֵין מְזִמָּה:
חָלַקְתָּ בְּלֵב חֲכָמִים שֵׂכֶל · וְרוּחֲךָ תְּמַלְּאֵם וְדַעְתָּם תַּשְׂכֵּל:
מִבַּלְעֲדֵי כֹחֲךָ אֵין גְּבוּרָה. וּמִבַּלְעֲדֵי עֻזְּךָ אֵין עֶזְרָה:

אֵין נִכְבָּד כִּי אִם כְּבֵדְתוֹ׃ וְאֵין גָּדוֹל כִּי אִם גְּדֻלָּתוֹ׃
כָּל יָקָר וְכָל טוֹב מִיָּדְךָ. לַאֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ עֲשׂוֹת חֲסָדֶיךָ׃
אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתֶךָ׃ וְאֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתֶךָ׃
אֵין עוֹד זוּלַת הֲוָיָתֶךָ. חַי וְכֹל תּוּכַל וְאֵין בִּלְתֶּךָ׃
וְלִפְנֵי הַכֹּל כֹּל הָיִיתָ. וּבִהְיוֹת הַכֹּל כֹּל מִלֵּאתָ׃
לֹא לַחֲצוֹךְ וְלֹא הִטּוּךְ יְצוּרֶיךָ אַף לֹא מִעֲטוּךְ׃
בַּעֲשׂוֹתְךָ כֹּל לֹא נִבְדַּלְתָּ׃ מִתּוֹךְ מְלַאכְתְּךָ לֹא נֶחְדַּלְתָּ׃
בַּעֲשׂוֹתְךָ אֶת הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַמָּיִם׃
לֹא קֵרְבוּךָ וְלֹא רִחֲקוּךָ׃ כִּי כָל קִירוֹת לֹא יְחַלְּקוּךָ׃
זֶרֶם מַיִם לֹא יִשְׁטְפֶךָ. וְרוּחַ כַּבִּיר לֹא יֶהְדְּפֶךָ׃
אַף כָּל טִנּוּפֶת לֹא תְטַנְּפֶךָ׃ אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ לֹא תִשְׂרְפֶךָ׃
לַהֲוָיָתְךָ אֵין חִסָּרוֹן. וּלְיִחוּדְךָ אֵין יִתָּרוֹן׃
כְּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה. חוֹסֵר וְעוֹדֵף בְּךָ לֹא יִהְיֶה׃
וְשִׁמְךָ מְעִידְךָ כִּי הָיִיתָ. וְהֹוֶה וְתִהְיֶה וּבַכֹּל אָתָּה׃
הֹוֶה לְעוֹלָם וְכֵן נוֹדַעְתָּ׃ נְעִידְךָ וְכֵן בְּךָ הַעִידוֹתָ׃
שָׁאַתָּה הוּא וְהֹוֶה בַּכֹּל. שֶׁלְּךָ הַכֹּל וּמִמְּךָ הַכֹּל׃
שְׁמוֹת יְקָרְךָ יַעֲנוּ וְיָעִידוּ׃ בְּתוֹקֶף יְקָרְךָ בְּךָ יַסְהִידוּ׃

ליום רביעי.

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי. אֲנַוֶּה אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃
אֲיַחֵד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּכָל יוֹם פַּעֲמָיִם׃
אֵל חַי אֶחָד הוּא בְּרָאָנוּ. אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אָב לְכֻלָּנוּ׃
אֲדוֹנֵנוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ׃ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃
אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא. לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה׃
אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיַּי׃ עָלָיו תְּלוּיִם כָּל מַאֲוַיַּי׃
אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים. לֹא יָכִילוּ זַעֲמוֹ גוֹיִם (וְאִיִּים)׃
אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים. אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים׃
אֱלֹהַּ עוֹשִׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי. אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי׃
בּוֹרֵא כֹל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל׃ בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר. מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר:
גֵּאֶה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים. עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים:
גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה. מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא:
גָּבוֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשֵׂא. וּגְדָל כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה:
גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ בִּגְבוּרָה. אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא:
דּוֹדִי דָּגוּל הוּא מֵרְבָבָה. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה:
דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין:
הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו. הָדוּר הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו:
הוּא אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל:
וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד. יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
(וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ. לְהִלָּחֵם מִלְחַמְתֵּנוּ:)
זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים. כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים:
זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ. וְזִמְרַת יָהּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל. חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל:
חַי הָעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי. חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי:
טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה:
יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ. יְדִידֵי יְדִידוּת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ:
יוֹעֵץ וְגוֹזֵר מִי יְפֵירֶנָּה. וְיִתְחוֹף וְיִפְעַל מִי יְשִׁיבֶנָּה:
(יָפֶה דוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ. יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ:)
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת:
(כְּנֶשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. נָשָׂא עֲבָדָיו וְיַשֵּׁר הֲדוּרִים:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל. כְּרָקָב וּכְעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנָחַל:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שׁוֹקֵד. דְּבָרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד:)
כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל. כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל:
(כְּאֶרֶז בָּחוּר כְּגָדְלָתוֹ. כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן עַנְוְתָנוּתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בְּרֵיחוֹ עוֹז אַהֲבָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. כֵּן דּוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שָׁעַר:)
(כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל. נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל:)
(כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי. אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי:)

(כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירָנוּ. הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ:)
(כְּאַרְיֵה יִשְׁאַג וְכִכְפִיר יִנְהֹם. אַל יִהְיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִדְהָם:)
(כְּרוֹעֶה גִּבּוֹר אֲשֶׁר לֹא יוּכָל. צֹאנוֹ לְהַצִּיל וְהָיָה לְמַאֲכָל:)
(כְּגִבּוֹר אֵין אֱיָל וּכְאוֹרֵחַ. נָס וּכוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ:)
(כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכַכְּפִיר לְעֹזְבָיו. כְּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו:)
(כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת. וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זַיִת:)
(כְּשָׁמִיר וְשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן:)
(כְּגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא. כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ:)
(כְּנֶשֶׁר יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו. וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְיַחֲלָיו:)
כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן. וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְנַגֵּן:
(לְבַדּוֹ (יְיָ) הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת:)
לִצְבִי וְעוֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי. כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:
לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הַהֲדוּרִים. וַיִּנַשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים:
לְעוֹלָם חֶלְקִי הוּא וְצוּר לְבָבִי. כָּלָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי:
(לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת:)
מָקוֹם אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ. וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ:
מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי. צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי:
מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי. מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ מְנוּסִי:
מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגַּב לָנוּ. הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי. מִבְטַח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי:
מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לְצָרָה. הוֹשַׁע (יְיָ) כִּי יָדְךָ לֹא קָצָרָה:
מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל:
מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה. לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה:
מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. אַשְׁרֵי אָדָם אֲשֶׁר עוֹז לוֹ בוֹ:
נָבָר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא. נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה:
נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ:
נֵצַח יְשֻׁרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן. מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן:
נִפְלָא עַל כָּל הַנִּפְלָאִים. וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל הַנִּשָּׂאִים:

נִקְדָּשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי. נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי:
נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵימָה. לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה:
נֵרִי יְיָ בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלַי דְּבָרוֹ:
סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי. סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא פִּשְׁעִי:
סַהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי. סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי:
סַלְעֵנוּ (יְיָ) וּמְצוּדָתֵנוּ. עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ:
עִזּוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי. עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי:
עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר. אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר:
עַד מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו. שׁוֹמֵר בְּרִית וָחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו:
פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ. הוּא יִפְדֶּה יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ:
פַּחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ. עַל צָרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ:
פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק. כֹּל לְבָבוֹת לוֹ אֵתֵן צֶדֶק:
צְרוֹר הַמּוֹר אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר. נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כּוֹפֶר:
צַח וְאָדוֹם דּוֹד בִּצְבָאָיו אוֹת. עַל כֵּן נִקְרָא יְיָ צְבָאוֹת:
צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים. אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים:
צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:
קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת. כִּתּוֹת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת:
קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא. מָרָא דְאַרְעָא וּמָרָא דִשְׁמַיָּא:
קוֹנִי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו. קָרֵן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו:
רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל רוֹאֶה. כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה:
רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל. וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל:
רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ. לְשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ:
רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים. מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וְנֶחֱמָדִים:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וָעֶד עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד:
שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל דָּר וְדָר. לֵיהּ אֲנָא מְשַׁבַּח מְרוֹמֵם וּמְהַדָּר:
שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים. שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים:
שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנֻהוּ. יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמֹהוּ:
שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם. כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם:
שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. תּוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כַּכְּפִיר וּכְאַרְיֵה:

שַׁדַּי מְאוֹרֵי מַלְכֵי וְאֵלַי. הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְלִי:
תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים. הַשָּׂרִינָם שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים (נ"א רֵעִים):
תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם. וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לְהֻמָּם:
תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל. תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל:
תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי. תַּאֲוַת נַפְשִׁי וּתְשׁוּקָתִי:
תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי. מִמְּעֵי אִמִּי גּוֹחִי וְגוֹזִי:
תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד. כָּל הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד:

ליום חמישי.

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה. נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בוֹרֵא:
מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ. וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ:
לֹא לְמַדּוּךָ חָכְמָתֶךָ. וְלֹא הֱבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ:
לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתֶךָ. וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
לְעוֹלָם יְהִי לְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים:
וְכָבוֹד וְגַם כָּל יְקָר מֵאִתָּךְ. וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ:
אַתָּה תָעִיד בְּיִחוּדֶךָ. וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ:
לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימְךָ. וּבִמְלַאכְתֶּךָ אֵין זָר עִמְּךָ:
לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ. בְּחָפְשְׁךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְבוֹנוֹתָ:
מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וּמִלִּבְּךָ כָּל פְּעֻלּוֹתֶיךָ:
קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ. וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדָעְנוּ.
שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ:
לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לָחַצְתָּ. וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ:
כִּי הָיִיתָ לִפְנֵי הַכֹּל. וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל:
כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ. כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ:
וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ. וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ:
וְלֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה. וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה:
וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל. רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיוּחָד. יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:
אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה כְּמַלְאַכְתֶּךָ. כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ:
אֵין יְצִיר זוּלַת יְצִירָתֶךָ. וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתֶךָ (נ״א מלאכתך):
כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּעֲשֶׂה בַּכֹּל. כִּי אַתָּה נַעֲלֵיתָ עַל כֹּל:
אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ. כִּי אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:
אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶלֶא. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִפָּלֵא:
מִי כָמוֹךָ נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֱלֹהִים לְבַדְּךָ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת:
אֵין אוֹתוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹתֶיךָ. אַף אֵין מוֹפֵת כְּמוֹ מוֹפְתֶיךָ:
אֵין תְּבוּנָה כִּתְבוּנָתֶךָ. אֵין גְּדֻלָּה כִּגְדֻלָּתֶךָ:
כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וְגָבְהוּ דַּרְכֵי אָרְחוֹתֶיךָ:
אֵין גַּאֲוָה כְּמוֹ גַּאֲוָתֶךָ. אַף אֵין עֲנָוָה כְּעַנְוָתֶךָ:
אֵין קְדֻשָּׁה כִּקְדֻשָּׁתֶךָ. אֵין קְרֵבוּת כְּמוֹ קְרֵבוּתֶךָ:
אֵין צְדָקָה כְּמוֹ צִדְקָתֶךָ. אֵין תְּשׁוּעָה כִּתְשׁוּעָתֶךָ:
אֵין זְרוֹעַ כִּזְרוֹעוֹתֶיךָ. אֵין קוֹל כְּרַעַם גְּבוּרוֹתֶיךָ:
אֵין רַחֲמִים כְּרַחֲמָנוּתֶיךָ. אֵין חֲנִינוּת כַּחֲנִינוּתֶךָ:
אֵין אֱלָהוּת כֵּאלָהוּתֶךָ. וְאֵין מַפְלִיא כְּשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
כִּי שְׁמוּתֶיךָ אֵלִים מְרוּצִים. בְּזָכְרְךָ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים:
וְאַשָּׁף וְחַרְטֹם לֹא יִלְחָצוּךָ. וְכָל שֵׁם וְלַהַט לֹא יְנַצְּחוּךָ:
לֹא יְנַצְּחוּךָ כָּל הַחֲכָמִים. כָּל הַקּוֹסְמִים וְהַחַרְטֻמִּים:
אַתָּה מֵשִׁיב לְאָחוֹר חֲכָמִים. לֹא יוּכְלוּ לְךָ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים:
לְהָשִׁיב לְאָחוֹר מְזִמּוֹתֶיךָ. לְהָפֵר עֲצַת סוֹד גְּזֵרָתֶךָ:
מֵרְצוֹנְךָ לֹא יַעֲבִירוּךָ. לֹא יְמַהֲרוּךָ וְלֹא יְאַחֲרוּךָ:
עֲצָתְךָ תָּפֵר עֲצַת כָּל יוֹעֲצִים. וְעֻזְּךָ מַחֲלִישׁ לֵב אַמִּיצִים:
אַתָּה מְצַוֶּה וּפַחְדְּךָ מַשְׁוֶה. וְאֵין עָלֶיךָ פָּקִיד מְצַוֶּה:
אַתָּה מְקַוֶּה וְאֵינְךָ מְקַוֶּה. לְךָ כָּל מְקַוֶּה נֶפֶשׁ תִּרְוֶה:
וְכָל הַיְצוּרִים וְכָל עִנְיָנָם. וְכָל יְקָר אֲשֶׁר בְּךָ אֵין דִּמְיוֹנָם:
לֹא מַחְשְׁבוֹתָם מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. כִּי אֵין בּוֹרֵא זוּלָתֶךָ:
וְאֵין דִּמְיוֹן נִפְלָא אֱלֹהֵינוּ. וְאֵין חֵקֶר נִשְׂגָּב אֲדוֹנֵנוּ:
סָתוּר מִכָּל סָתוּר וְעָמוּס. מִכָּל עָמוּס וּמִכָּל כָּמוּס:

רַק מִכָּל דַּק וְצָפוּן מִכֹּל. צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל יָכוֹל:
נִשְׂגָּב מִכָּל נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם. מִכָּל נֶעְלָם וּשְׁמוֹ לְעוֹלָם:
גָּבוֹהַּ מִכָּל גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן. מִכָּל עֶלְיוֹן וּמִכָּל חֶבְיוֹן:
חָבוּי וְעָמוֹק מִכָּל עָמוֹק. לֵב כָּל דַּעַת עָלָיו חָמוּק:
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה. יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל מְאוּמָה:
לֹא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמֶּה. לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמֶה:
מִקְרֶה וְרַעְרַע וְשִׁנּוּי וְטָפֵל. וְחֶבֶר וּמִסְמָךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל:
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וְצֶבַע. וְלֹא כָּל טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע:
לָכֵן נְבוּכוֹת כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת. וְנִבְהָלוֹת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת:
וְכָל שַׂרְעַפִּים וְכָל הַרְהוֹרִים. נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁיעוּרִים:
מִלְּשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְּהַגְבִּילֵהוּ. מִלְּתָאֲרֵהוּ וּמִלְּפַרְסְמֵהוּ:
בְּכָל שִׂכְלֵנוּ חִפַּשְׂנוּהוּ. בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא:
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ. אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ:
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד. חַי וְכֹל יוּכַל וְחָכָם מְיוּחָד:
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֶם. עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם:
בַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָל מְאוּם אֶת כֹּל. יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹּל יָכוֹל:
כַּאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם:
בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּחַדְּשׁוֹ כֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם:
כַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֶם לְכֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי (וְקַיָּם) לְעוֹלָם:
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ. בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְסִפּוּרֵנוּ:
לְמַמֵּשׁ וְגוֹדֵשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ. לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ:
וְלֹא נְחַשְּׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב. וְלֹא לְמִין וְכָל אוֹן וּלְכָל נִקְצָב:
*כָּל הַנִּבְרָאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים. וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים:
וְשֶׁבַע כַּמָּיוֹת וְשֵׁשֶׁת נִדּוֹת. וְשָׁלֹשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת:
הֵן בַּבּוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד. כִּי הוּא בְּרָאָם כֻּלָּם יָחַד:
כֻּלָּם יִכְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ. הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ:
וְאַתָּה תַעֲמוֹד וּתְבַלֶּה כֻּלָּם. כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם:

---

*) כל הנבראי' וכו' הל' הזה בעצמו הוא ל' ר' סעדי' גאון ז"ל במאמר שני מספרו האמונו', וכלאו המפרשים כולם לעמוד על סודו להעדר ידיעתם בחכמת ההגיון, לכן אבארהו: ידוע

כי

אַתָּה לְבַדְּךָ יוֹצֵר כֹּל הוּא. וְלֹא יִדְמֶה מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂהוּ׃
כָּל הָאֲרָצוֹת לֹא יְכִילוּךָ· וְאַף שָׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ׃
אָז (נ״א אַף) יָחִילוּ מַיִם חַיִּים. מִפָּנֶיךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃
רָעֲשָׁה אֶרֶץ וְנָסוּ מַיִם. וְנָטְפוּ (מַיִם) מִן הַשָּׁמָיִם׃
נוֹטֶה לְבַדְּךָ הַשָּׁמָיִם. רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם׃
עָשִׂיתָ כָּל חֶפְצְךָ לְבַדֶּךָ· וְלֹא נִצְרַכְתָּ עֵזֶר כְּנֶגְדֶּךָ׃
סוֹעֵד אֵין מִי יִסְעָדְךָ. הַכֹּל מִמְּךָ וּמִיָּדֶךָ׃
כְּכֹחֲךָ אָז כֵּן עַתָּה וְדַעְתְּךָ· וּלְעוֹלָם כָּל כְּבוֹדְךָ אִתָּךְ׃
וְלֹא יָעַפְתָּ וְלֹא יָגַעְתָּ. כִּי בִמְלַאכְתְּךָ לֹא עָמַלְתָּ׃
כִּי בִדְבָרְךָ כָּל יְצוּרֶיךָ· וּמַעֲשֵׂה חֶפְצְךָ בְּמַאֲמָרֶיךָ׃
וְלֹא אִחַרְתּוֹ וְלֹא מִהַרְתּוֹ. הַכֹּל עֲשִׂיתוֹ יָפֶה בְּעִתּוֹ׃
מִבְּלִי מְאוּמָה כֹּל חִדַּשְׁתָּ· וְאֶת הַכֹּל בְּלִי כֹל (נ״א כלי) פָּעָלְתָּ׃
וְעַל לֹא יְסוֹד הַכֹּל יִסַּדְתָּ. בִּרְצוֹן רוּחֲךָ כֹּל תָּלִיתָ׃
זְרוֹעוֹת עוֹלָם אֶת כֹּל נוֹשְׂאוֹת· מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְאֵינָם נִלְאוֹת׃
בְּעֵינֶיךָ לֹא דָבָר הוּקְשָׁה. רְצוֹנְךָ כָּל דְּבַר רוּחֲךָ עוֹשָׂה׃
לִפְעֻלָּתְךָ לֹא דִמִּיתָ· אֶל כָּל תּוֹאַר לֹא שָׁוִיתָ׃
וְלֹא קָדְמָה לִמְלַאכְתְּךָ מְלָאכָה. חָכְמָתְךָ הִיא הַכֹּל עָרְכָה׃
לִרְצוֹנְךָ לֹא קִדְּמוּ וְאִחֲרוּ· וְעַל חֶפְצְךָ לֹא נוֹסְפוּ וְחָסֵרוּ׃
מִכָּל חֶפְצְךָ לֹא שָׁכַחְתָּ. וְדָבָר אֶחָד לֹא חִסַּרְתָּ׃
לֹא הֶחֱסַרְתָּ וְלֹא הֶעֱדַפְתָּ· וְדָבָר רֵק בָּם לֹא פָּעָלְתָּ׃
אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וּמִי הִתְעִיבָם. וְשֶׁמֶץ דָּבָר לֹא נִמְצָא בָם׃
הַחִלּוֹתָ בְּחָכְמָה עֲשִׂיתָם. בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת כִּלִּיתָם׃
מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עֲשׂוּיִם. בֶּאֱמֶת וּבְיוֹשֶׁר וְטוֹב רְאוּיִם׃

כי כל הנמצאים לא ימלטו מהיותם או עצם או מקרה, ומבואר בהגיון להרמב"ם שער י' וברוח חן לאבן תבון פ"י ובפירושו למלות זרות למורה כי הסוגים העליוני' לכל הנמצאי' הם י' מיני' אשר קראו עשר' מאמרות, והסוג העליון והראשון הוא העצם, והתשעה האחרים הם מקרים המשיגים לעצם והם הכמות והאיכות והמצטרף והאנה והמצב והמתי הוא הזמן והלו הוא הקנין והפועל והמתפעל; ויאמר בן רשד כי במאמר הכמות מלאו שבעה מיני' והם המספר, והגשם, והשטח, והקו, והמאמרים, והזמן, והמקום; ומספר מיני הפועל והמתפעל הם ששה, כמספר מיני התנועות והנדידות המשיגים לעצם בהשתנותו, שנים מהם במאמר העצם והם ההווי' וההפסד שהם שנוי ימצאו בעצם

הִקְדַּמְתָּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ · רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ׃
כִּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ. הֲלֹא מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ׃
וְעַד לֹא כָל חַי הוּכַן לְכַלְכֵּל. לִפְנֵי אוֹכֵל הִתֵּן אֹכֶל׃
וּמָזוֹן וּמָכוֹן תַּעֲשֶׂה כְּפִי כֹל. צָרְכֵי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל׃
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים · אָז הֱכִינוֹתָם לָאַחֲרוֹנִים׃
אָז עָטִיתָ אוֹר כַּשַּׂלְמָה. אֶדֶר מְאוֹרוֹת מִמּוּל שַׂלְמָה׃
בְּטֶרֶם כָּל יְצוּר מְאוֹד גָּדַלְתָּ · וְאַחַר כֹּל מְאוֹד נִתְגַּדַּלְתָּ׃
אָז כְּאֵין לְבוּשׁ הוֹד וְהָדָר לוֹבֵשׁ. עַד לֹא אוֹרֵג גֵּאוּת לָבֵשׁ׃
אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכִמְעִיל עוֹטֶה · שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה נוֹטֶה׃
עָשִׂיתָ בָּם לָאוֹרִים דְּרָכִים. וְרָצוֹא וָשׁוֹב בְּנַחַת מְהַלְּכִים׃
הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם לָמָיִם · בִּמְתִיחַת רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם׃
מְזוֹנוֹת מְעוֹנוֹת לְשֶׁרֶץ מָיִם. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל (פְּנֵי רְקִיעַ) הַשָּׁמָיִם׃
עֵשֶׂב וְחָצִיר לְבַשָּׂה אֲדָמָה · מַאֲכָל לְחַיָּה וּלְכָל בְּהֵמָה׃
בְּקֶרֶן שֶׁמֶן גַּן נָטַעְתָּ. אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ׃
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עָשִׂיתָ לוֹ · דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ׃
כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּיָדוֹ תַּתָּה. וְתַחַת רַגְלָיו הַכֹּל שַׁתָּה׃
לְהַעֲלוֹת מֵהֶם בָּקָר וָצֹאן · עַל מִזְבַּחֲךָ יַעֲלוּ לְרָצוֹן׃
עָשִׂיתָ לוֹ כְּתוֹנֶת לְשָׁרֵת. לְהַדְרַת קוֹדֶשׁ וּלְתִפְאֶרֶת׃
שַׂמְתָּ בְּקִרְבּוֹ חָכְמַת אֱלֹהִים · כִּי יְצַרְתּוֹ לְךָ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים׃
לֹא מָנַעְתָּ עַל פְּנֵי אֲדָמָה. צָרְכֵי אָדָם וְכֻלָּם בְּחָכְמָה׃
מַעֲשֶׂיךָ מְאֹד רַבּוּ וְגָדְלוּ · וְשִׁמְךָ יְיָ כֻּלָּם יְהַלֵּלוּ׃
רַבּוּ וְגָדְלוּ מְאֹד מַעֲשֶׂיךָ. יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ׃
כֹּל פָּעַלְתָּ לְמַעֲנֶךָ · וְלִכְבוֹדְךָ כָּל קִנְיָנֶךָ׃

מצד עצמו והוא שיפשוט צורה וילבוש צורה אחרת ונשתנה מעצם אל עצם אחר, והב' מהם במאמר הכמות והם הצמיחה והיינו השינוי מקטנות לגדלות, וההיתוך והוא שינוי מגדלות לקטנות, ואחד במאמר האיכות והוא השינוי בתכונותיו ממראה אל מראה או מקור אל חום וכדומה, והוא הנקרא שינוי בסתם, ואחד מהם במאמר האנה והוא ההעתק ממקום אל מקום; ויאמר עוד כי לכל גזירה ר"ל לכל מאמר גוזר וחותך יתכנו ג' מיני ביאור, ביאור בגדר והוא אשר יתחבר מסוג והבדל כאמרנו האדם הוא חי מדבר, וביאור בחוק והוא המתחבר מסוג וסגולה או מקרה כאמרנו האדם הוא חי צוחק או חי כותב וכדומה, וביאור איננו לא בגדר ולא בחק והוא המתחבר ממין ומקרה כאמרנו

כראובן

שִׁיר הַיִּחוּד לְיוֹם הַשַּׁבָּת·

אָז כַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ. יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ:
וְעַל כָּל פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה. חֲסִידֶיךָ בְּכָל עֵת יְבָרְכוּכָה:
בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם. אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ· רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:
וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ. לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ:
עַל כָּל אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹת בָּהֶם· שְׁפָטִים גְּדֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם:
בְּבָקְעֲךָ יַם סוּף עַמְּךָ רָאוּ. הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ:
נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לְךָ· שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גָּדְלְךָ:
וְדִבַּרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמָיִם. וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם:
יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר· בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבָר:
תַּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם. וְכֶעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מָיִם:
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים· וַיִּירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים:
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת. אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת:
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן· וּמֵחַלָּמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן:
בְּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ. וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ:
וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ· יָמִים צֵדָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ:
כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק. אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק:
וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמְּרוּ· לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ:
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ. יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ:
הֱטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים· כֵּן תֵּטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים:
יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ:
אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵטִיב· וְנוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵטִיב:
יְיָ תִּבָּנֶה עִירְךָ מְהֵרָה. כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא:
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ· וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ:
זִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבְּחָה. וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה:

ברצון שהוא אדם לבן או סופר מהיר ; ושלש עתות הם החולף וההוה והעתיד, ושלש מדות הם הם הידועות בשם ג' רחקים שהם האורך והרוחב והעומק, והם צורת הקו והשטח והגשם ; והנה הענינים הנזכרים הם מקיפים כל הנמצאות עם משיגיהם ומשיגי משיגיהם וכולם שינויים בגשמים ובמקריהם לכן אין גם אחד מהם בבורא ית' כי הוא בורא כל עצם וכל מקרה והוא מרומם מכל שינוי והשתנות ואין כח ברעיון לתפוס בו כל מאומה·

וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ· כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:
וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ. הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ:
בְּחַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה· עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:
וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבֹרָךְ· כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ:
וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי. וַאֲבָרְכֶנּוּ כָּל יְמֵי צְבָאִי:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם· מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעֹלָם. וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ: עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא: וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

שיר הכבוד·

כשפותחים ארון הקדש לאנעים זמירות יש לומר ד׳ פסוקים אלו.

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד:
מי זה מלך הכבוד ה׳ עזוז וגבור ה׳ גבור מלחמה:
שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד:
מי הוא זה מלך הכבוד ה׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה:

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג· כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶיךָ· לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ· הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת· וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:
ע״ס א״ב
אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ· אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ· דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ· כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

דָּמוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ · וַיְּשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:
הִמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת · הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:
וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת · וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב · כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:
חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ · הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:
טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא · וּקְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:
יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי · וְהוּא יִהְיֶה לִּי לַעֲטֶרֶת צְבִי:
כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ · וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:
לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה · אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:
מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת · קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:
נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ · יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:
סְגֻלָּתוֹ תְּהִי בְיָדוֹ עֲטֶרֶת · וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:
עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם · מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם:
פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו · וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:
צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם · פּוּרָה בְּדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:
קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו · תְּמוּנַת יְיָ לְנֶגֶד עֵינָיו:
רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר · יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר:
רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ · דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ:
שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ · וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:
תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת · וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת:
תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ · כַּשִּׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:
בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר · מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:
וּבְבִרְכָתִי תְנַעֲנַע לִי רֹאשׁ · וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ:
יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ · כִּי נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

כֶּתֶר מַלְכוּת,

לרבי שלמה ן׳ גבירול.

בִּתְפִלָּתִי יִסְכּוֹן גָּבֶר. כִּי בָהּ יִלְמַד יֹשֶׁר וּזְכוּת:
סִפַּרְתִּי בָהּ פִּלְאֵי אֵל חַי. בִּקְצָרָה אַךְ לֹא בַאֲרִיכוּת:
שַׂמְתִּיהָ עַל רֹאשׁ מַהֲלָלַי. וּקְרָאתִיהָ כֶּתֶר מַלְכוּת:

נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יוֹדַעַת מְאֹד: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד: לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה לְכֹל לְרֹאשׁ. וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד: לְךָ בְּרוּאֵי מַעְלָה וּמַטָּה יָעִידוּ כִּי הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד: לְךָ הַגְּבוּרָה אֲשֶׁר בְּסוֹדָהּ נִלְאוּ רַעְיוֹנֵינוּ לַעֲמֹד. כִּי עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד: לְךָ חֶבְיוֹן הָעֹז הַסּוֹד וְהַיְסוֹד: לְךָ הַשֵּׁם הַנֶּעְלָם מִמְּתֵי חָכְמָה. וְהַכֹּחַ הַסּוֹבֵל הָעוֹלָם עַל בְּלִימָה. וְהַיְכוֹלֶת לְהוֹצִיא לָאוֹר כָּל תַּעֲלוּמָה: לְךָ הַחֶסֶד אֲשֶׁר גָּבַר עַל בְּרוּאֶיךָ. וְהַטּוּב הַצָּפוּן לִירֵאֶיךָ: לְךָ הַסּוֹדוֹת אֲשֶׁר לֹא יְכִילֵם שֵׂכֶל וְרַעְיוֹן. וְהַחַיִּים אֲשֶׁר לֹא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם כִּלָּיוֹן. וְהַכִּסֵּא הַנַּעֲלֶה עַל כָּל עֶלְיוֹן. וְהַנָּוֶה הַנִּסְתָּר בְּרוּם חֶבְיוֹן: לְךָ הַמְּצִיאוּת אֲשֶׁר מִצֵּל מְאוֹרוֹ נִהְיָה כָּל הֹוֶה. אֲשֶׁר אָמַרְנוּ בְּצִלּוֹ נִחְיֶה: לְךָ שְׁנֵי הָעוֹלָמִים אֲשֶׁר נָתַתָּ בֵינֵיהֶם גְּבוּל. הָרִאשׁוֹן לְמַעֲשִׂים וְהַשֵּׁנִי לִגְמוּל: לְךָ הַגְּמוּל אֲשֶׁר גָּנַזְתָּ לַצַּדִּיקִים וְהֶעֱלַמְתּוֹ. וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ:

אַתָּה אֶחָד. רֹאשׁ כָּל מִנְיָן. וִיסוֹד כָּל בִּנְיָן: אַתָּה אֶחָד. וּבְסוֹד אַחְדוּתְךָ חַכְמֵי לֵב יִתְמָהוּ. כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא: אַתָּה אֶחָד. וְאַחְדוּתְךָ לֹא יִגְרַע וְלֹא יוֹסִיף. לֹא יֶחְסַר וְלֹא יַעְדִּיף: אַתָּה אֶחָד. וְלֹא כְּאֶחָד הַקָּנוּי וְהַמָּנוּי. כִּי לֹא יַשִּׂיגְךָ רִבּוּי וְשִׁנּוּי. לֹא תֹאַר וְלֹא כִנּוּי: אַתָּה אֶחָד. וְלָשׂוּם לְךָ חֹק וּגְבוּל נִלְאָה הֶגְיוֹנִי. עַל כֵּן אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי: אַתָּה אֶחָד. גָּבַהְתָּ וְנַעֲלֵיתָ מִשְּׁפוֹל וּמִנְּפוֹל. וְאֵילוּ הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל:

אַתָּה נִמְצָא· וְלֹא יַשִּׂיגְךָ שֵׁמַע אֹזֶן וְלֹא רְאוּת עָיִן· וְלֹא יִשְׁלַט בְּךָ אֵיךְ וְלָמָּה וְאַיִן: אַתָּה נִמְצָא· אֲבָל לְעַצְמְךָ וְאֵין לְאַחֵר עִמָּךְ: אַתָּה נִמְצָא· וּבְטֶרֶם הֱיוֹת כָּל זְמַן הָיִיתָ· וּבְלִי מָקוֹם חָנִיתָ: אַתָּה נִמְצָא· וְסוֹדְךָ נֶעְלָם וּמִי יַשִּׂיגֶנּוּ· עָמוֹק עָמוֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ:

אַתָּה חַי· וְלֹא מִזְּמַן קָבוּעַ· וְלֹא מֵעֵת יָדוּעַ: אַתָּה חַי· וְלֹא כְּחַיֵּי אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה· וְסוֹפוֹ עָשׁ וְרִמָּה: אַתָּה חַי· וְהַמַּגִּיעַ לְסוֹדְךָ יִמְצָא תַּעֲנוּג עוֹלָם· וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם:

אַתָּה גָּדוֹל· וּמוּל גְּדֻלָּתְךָ כָּל גְּדֻלָּה נִכְנַעַת· וְכָל יִתְרוֹן מִגְרַעַת: אַתָּה גָדוֹל מִכָּל מַחֲשָׁבָה· וְנַאֲוֶה מִכָּל מֶרְכָּבָה: אַתָּה גָּדוֹל עַל כָּל גְּדֻלָּה· וּמְרוֹמָם עַל כָּל תְּהִלָּה:

אַתָּה גִבּוֹר וְאֵין בְּכָל יְצִירוֹתֶיךָ וּבְרִיּוֹתֶיךָ· אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ: אַתָּה גִבּוֹר וּלְךָ הַגְּבוּרָה הַגְּמוּרָה· אֲשֶׁר אֵין לָהּ שִׁנּוּי וּתְמוּרָה: אַתָּה גִבּוֹר וּמֵרוֹב גַּאֲוָתְךָ תִּמְחוֹל בְּעֵת זַעַם אַפֶּךָ· וְתַאֲרִיךְ לְחַטָּאִים זַעְפֶּךָ: אַתָּה גִבּוֹר· וְרַחֲמֶיךָ עַל כָּל בְּרוּאֶיךָ כֻּלָּם· הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם: אַתָּה אוֹר· וְעֵינֵי כָּל נֶפֶשׁ זַכָּה יִרְאוּךָ· וְעֵינֵי עוֹנִים מֵעֵינֶיהָ יַעְלִימוּךָ: אַתָּה אוֹר נֶעְלָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִגְלֶה בָּעוֹלָם הַנִּרְאֶה· בְּהַר יְיָ יֵרָאֶה:

אַתָּה עֶלְיוֹן וְעֵין הַשֵּׂכֶל לְךָ תִּכְסוֹף וְתִשְׁתָּאֶה· אֶפֶס קָצֵהוּ תִרְאֶה וְכֻלּוֹ לֹא תִרְאֶה:

אַתָּה אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים· וְכָל הַבְּרוּאִים עֵדֶיךָ· וּבִכְבוֹד זֶה הַשֵּׁם נִתְחַיֵּב כָּל נִבְרָא לְעָבְדֶךָ: אַתָּה אֱלוֹהַּ· וְכָל הַיְצוּרִים עֲבָדֶיךָ וְעוֹבְדֶיךָ· וְלֹא יֶחְסַר כְּבוֹדְךָ· בִּגְלַל עוֹבְדֵי בִלְעָדֶיךָ· כִּי כַוָּנַת כֻּלָּם לְהַגִּיעַ עָדֶיךָ: אֲבָל הֵם כְּעִוְרִים·

מְגַמַּת פְּנֵיהֶם דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ · וְתָעוּ מִן הַדָּרֶךְ : וְזֶה טָבַע בִּבְאֵר שַׁחַת · וְזֶה נָפַל אֶל פָּחַת : וְכֻלָּם חָשְׁבוּ כִּי לְחֶפְצָם נָגָעוּ · וְהֵם לָרִיק יָגָעוּ : אַךְ עֲבָדֶיךָ הֵם כַּפִּקְחִים הַהוֹלְכִים דֶּרֶךְ נְכוֹחָה · לֹא סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל מִן הַדֶּרֶךְ עַד בּוֹאָם לַחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ : אַתָּה אֱלֹהַּ סוֹמֵךְ הַיְצוּרִים בֶּאֱלָהוּתֶךָ · וְסוֹעֵד הַבְּרוּאִים בְּאַחְדוּתֶךָ : אַתָּה אֱלֹהַּ · וְאֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין אֱלָהוּתְךָ וְאַחְדוּתֶךָ · וְקַדְמוּתְךָ וּמְצִיאוּתֶךָ · כִּי הַכֹּל סוֹד אֶחָד · וְאִם יִשְׁתַּנֶּה שֵׁם כָּל אֶחָד · הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד :

אַתָּה חָכָם · וְהַחָכְמָה מְקוֹר חַיִּים וּמִמְּךָ נוֹבַעַת · וּבְחָכְמָתְךָ נִבְעַר כָּל אָדָם מִדָּעַת : אַתָּה חָכָם · קַדְמוֹן לְכָל קַדְמוֹן · וְהַחָכְמָה הָיְתָה אֶצְלְךָ אָמוֹן : אַתָּה חָכָם · וְלֹא לָמַדְתָּ מִבַּלְעָדֶיךָ · וְלֹא קָנִיתָ חָכְמָה מִזּוּלָתֶךָ : אַתָּה חָכָם וּמֵחָכְמָתְךָ אָצַלְתָּ חֵפֶץ מְזֻמָּן · כְּפֹעַל וְאָמָּן : לִמְשׁוֹךְ מֶשֶׁךְ הַיֵּשׁ מִן הָאַיִן · כְּהִמָּשֵׁךְ הָאוֹר הַיּוֹצֵא מִן הָעַיִן : וְשׁוֹאֵב מִמְּקוֹר הָאוֹר מִבְּלִי דְּלִי · וּפוֹעֵל הַכֹּל בְּלִי כֶלִי : וְחָצַב וְחָקַק · וְטִהֵר וְזִקֵּק : וְקָרָא אֶל הָאַיִן וְנִבְקַע · וְאֶל הַיֵּשׁ וְנִתְקַע · וְאֶל הָעוֹלָם וְנִרְקַע · וְתִכֵּן שְׁחָקִים בַּזֶּרֶת · וְיָדוֹ אֹהֶל הַגַּלְגַּלִּים מְחַבֶּרֶת · וּבְלֻלָאוֹת הַיְכוֹלֶת יְרִיעוֹת הַבְּרִיאוֹת קוֹשֶׁרֶת · וְכֹחָהּ נוֹגַעַת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הַבְּרִיאָה הַחִיצוֹנָה הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבָּרֶת :

מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ · בַּעֲשׂוֹתְךָ כַּדּוּר הָאָרֶץ נֶחֱלָק לִשְׁנַיִם · חֶצְיוֹ יַבָּשָׁה וְחֶצְיוֹ מַיִם · וְהִקַּפְתָּ עַל הַמַּיִם גַּלְגַּל הָרוּחַ · סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ · וְעַל סְבִיבוֹתָיו יָנוּחַ · וְהִקַּפְתָּ עַל הָרוּחַ גַּלְגַּל הָאֵשׁ : וְהַיְסוֹדוֹת הָאֵלֶּה אַרְבַּעְתָּם לָהֶם יְסוֹד אֶחָד · וּמוֹצָאָם אֶחָד · וּמִמֶּנּוּ יוֹצְאִים

וּמִתְּהוֹמוֹת · וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים׃

מִי יְחַוֶּה גְּדֻלָּתֶךָ · בַּהֲקִיפְךָ עַל גַּלְגַּל הָאֵשׁ גַּלְגַּל הָרָקִיעַ וּבוֹ הַיָּרֵחַ · וּמִזִּיו הַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹאֵף וְזוֹרֵחַ · וּבְתֵשַׁע וְעֶשְׂרִים יוֹם יָסוֹב גַּלְגַּלּוֹ · וְיַעֲלֶה דֶּרֶךְ גְּבוּלוֹ׃ וְסוֹדֶיהָ מֵהֶם פְּשׁוּטִים וּמֵהֶם עֲמוּקִים · וְגוּפוֹ פָּחוּת מִגּוּף הָאָרֶץ כְּחֵלֶק מִתִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים חֲלָקִים · וְהוּא מְעוֹרֵר מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ עוֹלָם וְקוֹרוֹתָיו · וְטוֹבוֹתָיו וְרָעוֹתָיו · כִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא אוֹתוֹ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו׃

מִי יַזְכִּיר תְּהִלָּתֶךָ · בַּעֲשׂוֹתְךָ הַיָּרֵחַ רֹאשׁ לְחֶשְׁבּוֹן מוֹעֲדִים וּזְמַנִּים · וּתְקוּפוֹת וְאוֹתוֹת לְיָמִים וְשָׁנִים׃ בַּלַּיְלָה מֶמְשַׁלְתּוֹ · עַד בּוֹא עִתּוֹ · וְתֶחְשַׁךְ יִפְעָתוֹ · וְיִתְכַּסֶּה מַעֲטֵה קַדְרוּתוֹ · כִּי מִמְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ אוֹרָתוֹ׃ וּבְלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר אִם יַעַמְדוּ עַל קַו הַתְּלִי שְׁנֵיהֶם · וְיַפְרִיד בֵּינֵיהֶם · אָז הַיָּרֵחַ לֹא יָהֵל אוֹרוֹ · וְיִדְעַךְ נֵרוֹ׃ לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ · כִּי הֵם בְּרוּאֵי מַעְלָה · וְאִם הֵם יְקָרִים · עֲלֵיהֶם שׁוֹפֵט לְהַשְׁפִּיל וּלְהָרִים׃ אַךְ יִחְיֶה אַחֲרֵי נָפְלוֹ · וְיָאִיר אַחֲרֵי אָפְלוֹ · וּבְהִדָּבְקוֹ בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ עִם הַחַמָּה · אִם יִהְיֶה תְּלִי בֵּינֵיהֶם · וְעַל קַו אֶחָד יַעַמְדוּ שְׁנֵיהֶם · אָז יַעֲמֹד הַיָּרֵחַ לִפְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ כְּעָב שְׁחוֹרָה · וְיַסְתִּיר מֵעֵין כָּל רֹאֶיהָ מְאוֹרָהּ · לְמַעַן יֵדְעוּ כָּל רֹאֶיהָ כִּי אֵין הַמַּלְכוּת לִצְבָא הַשָּׁמַיִם וַחֲיָלֵיהֶם · אֲבָל יֵשׁ אָדוֹן עֲלֵיהֶם · מַחְשִׁיךְ מְאוֹרֵיהֶם · כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם · וְהַחוֹשְׁבִים כִּי הַשֶּׁמֶשׁ אֱלֹהֵיהֶם · בָּעֵת הַזֹּאת יֵבוֹשׁוּ מִמַּחְשְׁבוֹתֵיהֶם · וְיִבָּחֲנוּ דִבְרֵיהֶם · וְיֵדְעוּ כִּי יַד יְיָ עָשְׂתָה זֹּאת וְאֵין לַשֶּׁמֶשׁ יְכֹלֶת · וְהַמַּחְשִׁיךְ אוֹרָהּ לְבַדּוֹ הַמֶּמְשֶׁלֶת · וְהוּא הַשֹּׁלֵחַ אֵלֶיהָ עֶבֶד מֵעֲבָדֶיהָ גְּמוּל חֲסָדֶיהָ ·

לְהַסְתִּיר אוֹרָהּ · וְלִכְרוֹת מִפְלַצְתָּהּ וְיִסִּירָהּ מִגְּבִירָהּ:

מִי יְסַפֵּר צִדְקוֹתֶיךָ · בְּהַקִּיפְךָ עַל רְקִיעַ הַיָּרֵחַ גַּלְגַּל שֵׁנִי בְּאֵין יוֹצֵאת וָפֶרֶץ · וּבוֹ כּוֹכָב וְהוּא הַנִּקְרָא כּוֹכָב וּמִדָּתוֹ כְּחֵלֶק מִשְּׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף מִן הָאָרֶץ · וּמַקִּיף הַגַּלְגַּל בַּעֲשָׂרָה יָמִים בְּמֶרֶץ: וְהוּא מְעוֹרֵר בָּעוֹלָם רִיבוֹת וּמְדָנִים · וְאֵיבוֹת וּרְנָנִים: וְנוֹתֵן כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חַיִל וְלִצְבּוֹר הוֹן · וְלִכְנוֹס עֹשֶׁר וּמָזוֹן · בְּמִצְוַת הַבּוֹרֵא אוֹתוֹ לְשָׁרְתוֹ כְּעֶבֶד לִפְנֵי אָדוֹן: וְהוּא כּוֹכַב הַשֵּׂכֶל וְהַחָכְמָה · נוֹתֵן לִפְתָאִים עָרְמָה · לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה:

מִי יָבִין סוֹדוֹתֶיךָ · בְּהַקִּיפְךָ עַל גַּלְגַּל הַשֵּׁנִי גַּלְגַּל הַשְּׁלִישִׁי וּבוֹ נֹגַהּ כִּגְבֶרֶת בֵּין חֲיָלֶיהָ · וְכַכַּלָּה תַּעְדֶּה כֵלֶיהָ: וּבְעַשְׁתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ תָּסֹב גְּלִילֶיהָ · וְגוּפָהּ כְּחֵלֶק מִשִּׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים מִן הָאָרֶץ לְיוֹדְעֵי סוֹדָהּ וּמַשְׂכִּילֶיהָ: וְהִיא מְחַדֶּשֶׁת בָּעוֹלָם בִּרְצוֹן בּוֹרְאָהּ · הַשֶּׁקֶט וְשַׁלְוָה וְרִיצָה וְחֶדְוָה: וְשִׁירוֹת וּרְנָנִים · וּמִצְהֲלוֹת חֻפּוֹת חֲתָנִים · וְהִיא מְקַשֶּׁרֶת פְּרִי תְנוּבוֹת וּשְׁאָר הַצְּמָחִים · מִמֶּגֶד תְּבוּאוֹת שָׁמֶשׁ · וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יְרָחִים:

מִי יַשְׂכִּיל סוֹדְךָ בְּהַקִּיפְךָ עַל גַּלְגַּל נֹגַהּ גַּלְגַּל רְבִיעִי וּבוֹ הַחַמָּה · וְסוֹבֶבֶת כָּל הַגַּלְגַּל בְּשָׁנָה תְמִימָה · וְגוּפָהּ גָּדוֹל מִגּוּף הָאָרֶץ מֵאָה וְשִׁבְעִים פַּעַם בְּמוֹפְתֵי שֵׂכֶל וּמְזִמָּה · וְהִיא חוֹלֶקֶת לְכָל כּוֹכְבֵי שָׁמַיִם וְנוֹתֶנֶת תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים וְהוֹד וּמַלְכוּת וְאֵימָה · וּמְחַדֶּשֶׁת נִפְלָאוֹת בָּעוֹלָם אִם לְשָׁלוֹם וְאִם לַמִּלְחָמָה · וְעוֹקֶרֶת מַלְכֻיּוֹת וְתַחְתָּם אֲחֵרוֹת מְקִימָה וּמְרִימָה · וְלָהּ יְכֹלֶת לְהַשְׁפִּיל וּלְהָרִים כְּיַד רָמָה · וְהַכֹּל בִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא אֹתָהּ בְּחָכְמָה: וּבְכָל יוֹם וָיוֹם

*) בלי ספק טעות סופר יש כאן, וצ"ל: „בעשרה חדשים."

תִּשְׁתַּחֲוֶה לְמַלְכָּהּ וּבֵית נְתִיבוֹת נִצָּבָה. וּבַשַּׁחַר תָּרִים רֹאשׁ וְתִקּוֹד לָעֶרֶב בְּמַעֲרָבָהּ. בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה:

מִי יָכִיל גְּדֻלָּתְךָ בַּעֲשׂוֹתְךָ אוֹתָהּ לִמְנוֹת בָּהּ יָמִים וְשָׁנִים. וְעִתִּים מְזֻמָּנִים. וּלְהַצְמִיחַ בָּהּ עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי וּמַעֲדַנּוֹת כִּימָה וּמוֹשְׁכוֹת כְּסִיל דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים: וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים הוֹלֶכֶת לִפְאַת צָפוֹן לְחַמֵּם הָאֲוִיר וְהַמַּיִם וְהָעֵצִים וְהָאֲבָנִים: וּכְפִי קָרְבָתָהּ לַצָּפוֹן יִגְדְּלוּ הַיָּמִים וְיַאֲרִיכוּ הַזְּמַנִּים. עַד יִמָּצֵא מָקוֹם אֲשֶׁר יִגְדַּל יוֹמוֹ עַד הֱיוֹתוֹ שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּמוֹפְתִים נֶאֱמָנִים. וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים הוֹלֶכֶת לִפְאַת דָּרוֹם בְּמַעְגָּלִים נְתוּנִים. עַד יִמָּצֵא מָקוֹם אֲשֶׁר יִגְדַּל לֵילוֹ עַד הֱיוֹתוֹ שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים לְפִי מִבְחַן הַבּוֹחֲנִים: וּמִמֶּנָּה יִוָּדְעוּ קְצַת דַּרְכֵי בוֹרְאָהּ שֶׁמֶץ מִגְּבוּרוֹתָיו. וֶעֱזוּזוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו. מִגְּדֻלַּת הָעֲבָדִים גְּדֻלַּת הָאָדוֹן נוֹדַעַת. לְכָל יוֹדְעֵי דָעַת: וְעַל הָעֶבֶד יִגָּלֶה תֹקֶף הָאָדוֹן וּכְבוֹדוֹ. וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ:

מִי יָכִיל אוֹתוֹתֶיךָ. בְּהַקִּיפְךָ אוֹתָהּ לְהַעֲנִיק אוֹר לְכוֹכְבֵי מַעְלָה וּמַטָּה גַּם לַלְּבָנָה. וְאִם תַּחְתֶּיהָ תַּעֲמוֹד הַכֵּהֶרֶת לְבָנָה. וּכְפִי אֲשֶׁר יִרְחַק לַעֲמוֹד נָכְחָהּ. וִיקַבֵּל זָרְחָהּ. עַד יִמָּלֵא אוֹרוֹ בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיהָ. וְהֵאִיר אֶל עֵבֶר פָּנֶיהָ: וְכָל אֲשֶׁר יִקְרַב אַחַר חֲצִי הַחֹדֶשׁ אֵלֶיהָ. וְהוּא נוֹטֶה מֵעָלֶיהָ. וְיִרְחַק מֵעֲמוֹד נֶגְדָּהּ. וְיֵלֵךְ לְצִדָּהּ. וְעַל כֵּן תֶּחְסַר אַדַּרְתּוֹ. עַד כְּלוֹת חָדְשׁוֹ וּתְקוּפָתוֹ. וְיָבֹא בִּגְבוּל שִׁפְתּוֹ: וּבְהִדָּבְקוֹ עִמָּהּ. יִסָּתֵר בְּמִסְתָּרִים. כְּפִי יוֹם וַחֲצִי שָׁעָה וּרְגָעִים סְפוּרִים: וְאַחֲרֵי כֵן יִתְחַדֵּשׁ וְיָשׁוּב לְקַדְמוּתוֹ. וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ:

מִי יֵדַע פְּלִיאוֹתֶיךָ בְּהַקִּיפְךָ עַל גַּלְגַּל חַמָּה גַּלְגַּל חֲמִישִׁי וּבוֹ מַאְדִּים כְּמֶלֶךְ בְּהֵיכָלוֹ· וּבִשְׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ יְסֹב גַּלְגַּלוֹ· וּמִדָּתוֹ כְּגוּף הָאָרֶץ פַּעַם וָחֵצִי וּשְׁמִינִית פַּעַם וְזֶה תַּכְלִית גָּדְלוֹ: וְהוּא כְּגִבּוֹר עָרִיץ מָגֵן גִּבּוֹרֵיהוּ מְאָדָּם· וּמְעוֹרֵר מִלְחָמוֹת וְהֶרֶג וַאֲבְדָן· וּמַכֵּי חֶרֶב וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף נֶהְפַּךְ לְחֶרֶב לְשַׁדָּם· וּשְׁנַת בַּצּוֹרֶת וּשְׂרֵפַת אֵשׁ וּרְעָמִים וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ וּמַדְקְרִים וּשְׁלוּפֵי חֶרֶב כְּנֶגְדָּם· כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם:

מִי יַבִּיעַ נוֹרְאוֹתֶיךָ בְּהַקִּיפְךָ עַל גַּלְגַּל מַאְדִּים גַּלְגַּל שִׁשִּׁי גַּלְגַּל וּמְסִבָּה· עֲצוּמָה וְרַבָּה· צֶדֶק יָלִין בָּהּ· וְגוּפוֹ גָּדוֹל מִגּוּף הָאָרֶץ חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים פַּעַם בְּמִדַּת רָחְבָּהּ· וְסוֹבֵב הַגַּלְגַּל בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְהוּא כּוֹכַב רָצוֹן וְהָאַהֲבָה· וּמְעוֹרֵר יִרְאַת הַשֵּׁם וְיֹשֶׁר וּתְשׁוּבָה· וְכָל מִדָּה טוֹבָה· וּמַרְבֶּה כָּל תְּבוּאָה וּתְנוּבָה· וּמַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת וְאֵיבָה וּמְרִיבָה: וְדָתוֹ לְחַזֵּק בְּיָשְׁרוֹ כָּל בֶּדֶק· וְהוּא יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק:

מִי יְשׁוֹחֵחַ גְּדֻלָּתְךָ בְּהַקִּיפְךָ עַל גַּלְגַּל צֶדֶק גַּלְגַּל שְׁבִיעִי וּבוֹ שַׁבְּתַי בִּתְקוּפָתוֹ· וְגוּפוֹ גָּדוֹל מִגּוּף הָאָרֶץ אֶחָד וְתִשְׁעִים פַּעַם בְּמִדָּתוֹ· וְסוֹבֵב הַגַּלְגַּל בִּשְׁלשִׁים שָׁנָה בִּמְרוּצָתוֹ· וּמְעוֹרֵר מִלְחָמוֹת וּבִזָּה וּשְׁבִי וְרָעָב כִּי כֵן דָּתוֹ· וּמַחֲרִיב אֲרָצוֹת וְעוֹקֵר מַלְכֻיוֹת בִּרְצוֹן הַמַּפְקִיד אוֹתוֹ· לַעֲבוֹד עֲבוֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבוֹדָתוֹ:

מִי יַגִּיעַ לְרוֹמְמוּתֶךָ בְּהַקִּיפְךָ עַל גַּלְגַּל שַׁבְּתַי גַּלְגַּל שְׁמִינִי בִּמְסִבָּתוֹ· וְהוּא סוֹבֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַזָּלוֹת עַל קוּ

חֲשַׁב אֲפֻדָּתוֹ׃ וְכָל כֹּכְבֵי שַׁחַק הָעֶלְיוֹנִים יְצוּקִים בְּיִצּוּקָתוֹ׃ וְכָל כּוֹכָב מֵהֶם יַקִּיף הַגַּלְגַּל בְּשִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף שָׁנִים מֵרֹב גַּבְהוּתוֹ׃ וְגוּף כָּל כֹּכָב מֵהֶם מֵאָה וְשֶׁבַע פְּעָמִים כְּגוּף הָאָרֶץ וְזֹאת תַּכְלִית גְּדֻלָּתוֹ׃ וּמִכֹּחַ הַמַּזָּלוֹת הָהֵם׃ נֶאֱצַל כֹּחַ כָּל בְּרוּאֵי מַטָּה לְמִינֵיהֶם׃ בִּרְצוֹן בּוֹרְאָם וּמַפְקִידָם עֲלֵיהֶם׃ וְכָל אֶחָד מֵהֶם עַל מַתְכֻּנְתּוֹ בְּרָאוֹ׃ וּבְשֵׁם קְרָאוֹ׃ אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוֹדָתוֹ וְעַל מַשָּׂאוֹ׃

מִי יֵדַע הֲלִיכוֹתֶיךָ בַּעֲשׂוֹתְךָ לְשִׁבְעָה כֹּכְבֵי לֶכֶת הֵיכָלוֹת׃ בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַזָּלוֹת׃ וְעַל טָלֶה וָשׁוֹר אָצַלְתָּ כֹּחֲךָ בְּהִתְיַחֲדָם׃ וְהַשְּׁלִישִׁי תְּאוֹמִים כִּשְׁנֵי אַחִים בְּהִתְאַחֲדָם׃ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם׃ וְלָרְבִיעִי וְהוּא סַרְטָן גַּם לְאַרְיֵה נָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו׃ וְלַאֲחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו׃ וְכֵן לַמֹּאזְנַיִם וּלְעַקְרָב אֲשֶׁר בְּצִדּוֹ הוּשָׁת׃ וְהַתְּשִׁיעִי הַנִּבְרָא כְּצוּרַת גִּבּוֹר כֹּחוֹ וְלֹא נָשַׁת׃ וַיְהִי רוֹבֶה קַשָּׁת׃ וְכֵן נִבְרָא גְּדִי וּדְלִי בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל׃ וּלְבַדּוֹ הַמַּזָּל הָאַחֲרוֹן וַיְמַן יְיָ דָּג גָּדוֹל׃ וְאֵלֶּה הַמַּזָּלוֹת הַגְּבוֹהִים וְנִשָּׂאִים בְּמַעֲלוֹתָם׃ שְׁנֵים עָשָׂר לְאֻמּוֹתָם׃

יְיָ מִי יַחְקוֹר תַּעֲלוּמוֹתֶיךָ בְּהַאֲצִילְךָ עַל גַּלְגַּל הַמַּזָּלוֹת גַּלְגַּל תְּשִׁיעִי בְּמַעֲרָכוֹ׃ הַמַּקִּיף עַל כָּל הַגַּלְגַּלִּים וּבְרוּאֵיהֶם וְהֵם סְגוּרִים בְּתוֹכוֹ׃ הַמַּנְהִיג כָּל כּוֹכְבֵי שָׁמַיִם וְגַלְגַּלֵּיהֶם מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב לְתֹקֶף מַהֲלָכוֹ׃ הַמִּשְׁתַּחֲוֶה פַּעַם בְּכָל יוֹם לִפְאַת מַעֲרָב לְמַלְכּוֹ וּמַמְלִיכוֹ׃ וְכָל בְּרוּאֵי עוֹלָם בְּתוֹכוֹ׃ כְּגַרְגִּיר חַרְדָּל בַּיָּם הַגָּדוֹל לְתֹקֶף גָּדְלוֹ וְעֶרְכּוֹ׃ וְהוּא וּגְדֻלָּתוֹ נֶחְשָׁב כְּאַיִן וּכְאֶפֶס לִגְדֻלַּת בּוֹרְאוֹ

ומַלְכּוֹ: וְכָל מַעֲלוֹתָיו וְגָדְלוֹ· מֵאֶפֶס וָתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ:

מִי יָבִין סוֹדוֹת נוֹרְאוֹתֶיךָ בַּהֲרִימְךָ עַל גַּלְגַּל הַתְּשִׁיעִי גַּלְגַּל הַשֵּׂכֶל הוּא הַהֵיכָל לִפְנַי· הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיְיָ: וְהוּא הַגַּלְגַּל הַנַּעֲלֶה עַל כָּל עֶלְיוֹן· אֲשֶׁר לֹא יַשִּׂיגֵהוּ רַעְיוֹן· וְשָׁם הַחֶבְיוֹן· אֲשֶׁר הוּא לִכְבוֹדְךָ לְאַפִּרְיוֹן· מִכֶּסֶף הָאֱמֶת יָצַקְתָּ אוֹתוֹ· וּמִזְּהַב הַשֵּׂכֶל עָשִׂיתָ רְפִידָתוֹ· וְעַל עַמּוּדֵי צֶדֶק שַׂמְתָּ מְסִבָּתוֹ· וּמִכֹּחֲךָ מְצִיאוּתוֹ· וּמִמְּךָ וְעָדֶיךָ מְגַמָּתוֹ· וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ:

יְיָ מִי יַעֲמִיק לְמַחְשְׁבוֹתֶיךָ בַּעֲשׂוֹתְךָ מִזִּיו הַשְּׁכִינָה זֹהַר הַנְּשָׁמוֹת· וְהַנְּפָשׁוֹת הָרָמוֹת· הֵם מַלְאֲכֵי רְצוֹנֶךָ· מְשָׁרְתֵי פָנֶיךָ: הֵם אַדִּירֵי כֹחַ וְגִבּוֹרֵי מַמְלֶכֶת· בְּיָדָם לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת· וְעוֹשֵׂי מְלֶאכֶת· אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת: כֻּלָּם גְּזֵרוֹת פְּנִינִיּוֹת וְחַיּוֹת עִלִּיּוֹת· חִצוֹנִיּוֹת וּפְנִימִיּוֹת· הֲלִיכוֹתֶיךָ צוֹפִיּוֹת: מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ· וּמִמְּקוֹר הָאוֹר יִמָּשֵׁכוּ: נֶחֱלָקִים לְכִתּוֹת· וְעַל דִּגְלָם אוֹתוֹת· בְּעֵט סוֹפֵר מָהִיר חֲרוּתוֹת· מֵהֶם נְסִיכוֹת וּמֵהֶם מְשָׁרְתוֹת: מֵהֶם צְבָאוֹת· רָצוֹת וָבָאוֹת· לֹא עֲיֵפוֹת וְלֹא נִלְאוֹת· רוֹאוֹת וְלֹא נִרְאוֹת: מֵהֶם חֲצוּבֵי לֶהָבוֹת· וּמֵהֶם רוּחוֹת נוֹשְׁבוֹת· מֵהֶם מֵאֵשׁ וּמִמַּיִם מֻרְכָּבוֹת: מֵהֶם שְׂרָפִים· וּמֵהֶם רְשָׁפִים· מֵהֶם בְּרָקִים· וּמֵהֶם זִיקִים: וְכָל כַּת מֵהֶם מִשְׁתַּחֲוָה לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· וּבִרוּם עוֹלָם נִצָּבִים לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת: נֶחֱלָקִים לְמִשְׁמָרוֹת· בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמוּרוֹת· לַעֲרוֹךְ תְּהִלּוֹת וְשִׁירוֹת· לַנֶּאְזָר בִּגְבוּרוֹת: כֻּלָּם בַּחֲרָדָה וּרְעָדָה כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לָךְ·

וְאוֹמְרִים מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ: שָׁאַתָּה אֱלֹהֵינוּ. אַתָּה עֲשִׂיתָנוּ. וְלֹא אֲנַחְנוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ כֻּלָּנוּ: וְכִי אַתָּה אֲדוֹנֵנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ. וְאַתָּה בּוֹרְאֵנוּ וַאֲנַחְנוּ עֵדֶיךָ:

יְיָ מִי יָבֹא עַד תְּכוּנָתֶךָ. בְּהַגְבִּיהֲךָ לְמַעְלָה מִגַּלְגַּל הַשֵּׂכֶל כִּסֵּא הַכָּבוֹד אֲשֶׁר שָׁם נְוֵה הַחֶבְיוֹן וְהַהוֹד. וְשָׁם הַסּוֹד וְהַיְסוֹד. וְעָדָיו יַגִּיעַ הַשֵּׂכֶל וְשָׁם יַעֲמֹד: וּמִלְמַעְלָה גָּאִיתָ וְעָלִיתָ עַל כֵּס תַּעֲצוּמָךְ. וְאִישׁ לֹא יַעֲלֶה עִמָּךְ:

מִי יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֶׂיךָ. בַּעֲשׂוֹתְךָ תַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ. מַעֲמָד לְנַפְשׁוֹת חֲסִידֶיךָ: וְשָׁם נְוֵה הַנְּשָׁמוֹת הַטְּהוֹרוֹת. אֲשֶׁר בִּצְרוֹר הַחַיִּים צְרוּרוֹת: וַאֲשֶׁר יִיגְעוּ וְיִיעֲפוּ שָׁם יַחֲלִיפוּ כֹחַ. וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ. וְאֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ: וּבוֹ נֹעַם בְּלִי תַכְלִית וְקִצְבָה. וְהוּא הָעוֹלָם הַבָּא: וְשָׁם מַעֲמָדוֹת וּמַרְאוֹת. לַנְּפָשׁוֹת הָעוֹמְדוֹת בְּמַרְאוֹת הַצּוֹבְאוֹת. אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן לִרְאוֹת וּלְהֵרָאוֹת: שׁוֹכְנוֹת בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ. וְעוֹמְדוֹת עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ. וּמִתְעַדְּנוֹת בְּמֶתֶק פְּרִי הַשֵּׂכֶל וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ: זֹאת הַמְּנוּחָה וְהַנַּחֲלָה. אֲשֶׁר אֵין תַּכְלִית לְטוּבָהּ וְיָפְיָהּ. וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הוּא וְזֶה פִּרְיָהּ:

מִי יְגַלֶּה צְפוּנוֹתֶיךָ בַּעֲשׂוֹתְךָ בִּמְרוֹם חֲדָרִים וְאוֹצָרוֹת. מֵהֶם נוֹרָאוֹת סְפוּרוֹת. וּדְבַר גְּבוּרוֹת: מֵהֶם אוֹצְרוֹת חַיִּים. לְזַכִּים וּנְקִיִּים: וּמֵהֶם אוֹצְרוֹת יֶשַׁע. לְשָׁבֵי פֶשַׁע: וּמֵהֶם אוֹצְרוֹת אֵשׁ וְנַחֲלֵי גָפְרִית. לְעוֹבְרֵי בְרִית: וְאוֹצְרוֹת שׁוּחוֹת עֲמוּקוֹת לֹא יִכְבֶּה אִשָּׁם. וְזְעוּם יְיָ יִפָּל שָׁם: וְאוֹצְרוֹת סוּפוֹת וּסְעָרוֹת. וְקִפָּאוֹן וִיקָרוֹת: וְאוֹצְרוֹת בָּרָד וְקֶרַח וְצִיָּה וָשֶׁלֶג. גַּם חֹם וְנוֹזְלֵי פֶלֶג: וְקִיטוֹר וּכְפוֹר וְעָנָן

וַעֲרָפֶל· וַעֲלָטָה וָאֹפֶל: הַכֹּל הֲכִינוֹתָ בְּעִתּוֹ אִם לְשֵׁבֶט אִם לְאַרְצוֹ· אִם לְחֶסֶד חָשַׂכְתָּ אוֹתוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ:

מִי יָכִיל עָצְמָתֶךָ בִּבְרְאָךְ מִזִּיו כְּבוֹדְךָ יִפְעַת טְהוֹרָה· מִצּוּר הַצּוּר נִגְזָרָה· וּמִמַּקֶּבֶת בּוֹר נֻקָּרָה: וְאָצַלְתָּ עָלֶיהָ רוּחַ חָכְמָה· וְקָרָאתָ אוֹתָהּ נְשָׁמָה: עֲשִׂיתָהּ מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ הַשֵּׂכֶל חֲצוּבָה· וְנִשְׁמָתוֹ כָּאֵשׁ בּוֹעֲרָה בָהּ: שִׁלַּחְתָּהּ אֶל הַגּוּף לְעָבְדוֹ וּלְשָׁמְרֵהוּ· וְהִיא כְאֵשׁ בְּתוֹכוֹ וְלֹא תִשְׂרְפֵהוּ· כִּי מֵאֵשׁ הַנְּשָׁמָה נִבְרָא הַגּוּף וַיֵּצֵא מֵאַיִן לַיֵּשׁ· מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ בָּאֵשׁ:

מִי יַגִּיעַ לְחָכְמָתֶךָ בְּתִתְּךָ לַנֶּפֶשׁ כֹּחַ הַדֵּעַ אֲשֶׁר בָּהּ תְּקוּעָה וַיְהִי הַמַּדָּע יְסוֹדָהּ· וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁלוֹט עָלֶיהָ כִּלָּיוֹן וְתִתְקַיֵּם כְּפִי קִיּוּם יְסוֹדָהּ· וְזֶה עִנְיָנָהּ וְסוֹדָהּ: וְהַנֶּפֶשׁ הַחֲכָמָה לֹא תִרְאֶה מָוֶת· אַךְ תְּקַבֵּל עַל עֲוֹנָהּ עֹנֶשׁ מַר מִמָּוֶת: וְאִם טָהֲרָה תָּפִיק רָצוֹן· וְתִשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן· וְאִם נִטְמְאָה תָּנוּד בְּשֶׁצֶף קֶצֶף וְחָרוֹן: וְכָל יְמֵי טֻמְאָתָהּ בָּדָד תֵּשֵׁב גּוֹלָה וְסוּרָה· בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ:

מִי יִגְמוֹל עַל טוֹבוֹתֶיךָ בְּשׂוּמְךָ הַנְּשָׁמָה לַגּוּף לְהַחֲיוֹתוֹ· וְאֹרַח לְהוֹרוֹתוֹ וּלְהַרְאוֹתוֹ· לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ: קְרַצְתּוֹ מֵאֲדָמָה· וְנָפַחְתָּ בּוֹ נְשָׁמָה· וְאָצַלְתָּ עָלָיו רוּחַ חָכְמָה· אֲשֶׁר בָּהּ יִבָּדֵל מִבְּהֵמָה· וְיַעֲלֶה אֶל מַעֲלָה רָמָה: שַׂמְתּוֹ בְּעוֹלָמְךָ סָגוּר וְאַתָּה מִחוּץ תָּבִין מַעֲשָׂיו וְתִרְאֶנּוּ· וְכָל אֲשֶׁר מִמְּךָ יַעְלִימֶנּוּ· מִבַּיִת וּמִחוּץ תִּצְפֶּנּוּ:

מִי יוֹדֵעַ סוֹד מִפְעֲלוֹתֶיךָ· בַּעֲשׂוֹתְךָ לַגּוּף צָרְכֵי פְעֻלּוֹתֶיךָ·

וְנָתַתָּ לוֹ עֵינַיִם לִרְאוֹת אוֹתוֹתֶיךָ· וְאָזְנַיִם לִשְׁמוֹעַ נוֹרְאוֹתֶיךָ· וְרַעְיוֹן לְהָבִין קְצַת סוֹדוֹתֶיךָ· וּפֶה לְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· וְלָשׁוֹן לְהַגִּיד לְכָל יָבֹא גְּבוּרָתֶךָ· כָּמוֹנִי הַיּוֹם אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ· הַמְסַפֵּר כְּפִי קֹצֶר לְשׁוֹנִי מְעַט מִזְעָר מֵרוֹמְמוּתֶךָ· וְהֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכֶיךָ: וּמָה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם· כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם: בָּהֶם יוּכְלוּ כָל שׁוֹמְעֵיהֶם לְהַכִּירֶךָ· וְאִם לֹא רָאוּ פְּנֵי יְקָרֶךָ· וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע גְּבוּרָתֶךָ· אֵיךְ יַכִּיר אֱלָהוּתֶךָ· וְאֵיךְ תָּבֹא בְלִבּוֹ אֲמִתּוּתֶךָ· וְיִכּוֹן רַעְיוֹנָיו לַעֲבוֹדָתֶךָ: עַל כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ אֶת לִבּוֹ לִזְכּוֹר לִפְנֵי אֱלֹהָיו מְעַט מִזְעָר מֵרָאשֵׁי תְּהִלּוֹתָיו אוּלַי בָּם מְעוֹנוֹ יַשֶּׁה· וּבַמֶּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל אֲדֹנָיו הֲלֹא בְרָאשֵׁי:

אֱלֹהַי בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ לְדַעְתִּי· כִּי כְּפִי עָצְמַת גְּדֻלָּתְךָ כֵּן תַּכְלִית דַּלּוּתִי וְשִׁפְלוּתִי: וּכְפִי תֹּקֶף יְכָלְתְּךָ כֵּן חֻלְשַׁת יְכָלְתִּי: וּכְפִי שְׁלֵמוּתְךָ כֵּן חֶסְרוֹנִי: כִּי אַתָּה אֶחָד וְאַתָּה חַי וְאַתָּה גִבּוֹר וְאַתָּה קַיָּם וְאַתָּה גָדוֹל וְאַתָּה חָכָם וְאַתָּה אֱלֹהַּ: וַאֲנִי גוּשׁ וְרִמָּה· עָפָר מִן הָאֲדָמָה· כְּלִי מָלֵא כְלִמָּה· אֶבֶן דּוֹמָה: צֵל עוֹבֵר רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב· חֲמַת עַכְשׁוּב: עֲקוֹב הַלֵּב· עֲרַל לֵב· גְּדָל חֵמָה· חֹרֵשׁ אָוֶן וּמִרְמָה: גְּבַהּ עֵינַיִם· קְצַר אַפַּיִם· טְמֵא שְׂפָתַיִם· נֶעְקַשׁ דְּרָכַיִם· וְאָץ בְּרַגְלַיִם: מָה אֲנִי מֶה חַיַּי וּמַה גְּבוּרָתִי· וּמַה צִּדְקָתִי· נֶחְשָׁב לְאַיִן כָּל יְמֵי הֱיוֹתִי· וְאַף כִּי אַחֲרֵי מוֹתִי: מֵאַיִן מוֹצָאִי· וּלְאַיִן מוֹבָאִי· וְהִנֵּה בָּאתִי לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר לֹא כַבֵּדַת בְּעַזּוּת מֵצַח וְטֻמְאַת

רַעְיוֹנִים וְיֵצֶר זוֹנֶה. לְגִלּוּלָיו פּוֹנֶה: וְתַאֲוָה מִתְגַּבְּרָה. וְנֶפֶשׁ לֹא מְטֹהָרָה. וְלֵב טָמֵא. אוֹבֵד וְנִדְמֶה. וְגוּף נָגוּף. מְלֹא אֲסַפְסוּף. יוֹסִיף וְלֹא יָסִיף: אֱלֹהַי יָדַעְתִּי כִּי עֲוֹנוֹתַי עָצְמוּ מִסַּפֵּר. וְאַשְׁמוֹתַי עָצְמוּ מִלְּזְכּוֹר: אַךְ אֶזְכּוֹר מֵהֶם כְּטִפָּה מִן הַיָּם. וְאֶתְוַדֶּה בָּהֶם. אוּלַי אַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וְדָכְיָם. וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ: אָשַׁמְתִּי בְּתוֹרָתֶךָ. בָּזִיתִי בְּמִצְוֹתֶיךָ. גָּעַלְתִּי בְּלִבִּי וּבְמוֹ פִי. דִּבַּרְתִּי דוֹפִי. הֶעֱוֵיתִי. וְהִרְשַׁעְתִּי. זַדְתִּי. חָמַסְתִּי. טָפַלְתִּי שֶׁקֶר. יָעַצְתִּי רַע לְאֵין חֵקֶר. כִּזַּבְתִּי. לַצְתִּי. מָרַדְתִּי. נִאַצְתִּי. סָרַרְתִּי. עָוִיתִי. פָּשַׁעְתִּי וְעֹרֶף הִקְשֵׁתִי. קַצְתִּי בְּתוֹכְחוֹתֶיךָ. רָשַׁעְתִּי. שִׁחַתִּי דְרָכַי. תָּעִיתִי מִמַּהֲלָכַי. עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְסַרְתִּי. וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלַי כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנִי הִרְשָׁעְתִּי: אֱלֹהַי נָפְלוּ פָנַי בְּזָכְרִי כָּל אֲשֶׁר הִכְעַסְתִּיךָ. כִּי עַל כָּל טוֹבוֹת שֶׁגְּמַלְתַּנִי רָעָה גְּמַלְתִּיךָ: כִּי בְרָאתַנִי לֹא לְצֹרֶךְ רַק נְדָבָה. וְלֹא בְּהֶכְרֵחַ כִּי אִם בְּרָצוֹן וְאַהֲבָה: וְטֶרֶם הֱיוֹתִי בְּחַסְדְּךָ קִדַּמְתָּנִי. וְנָפַחְתָּ רוּחַ בִּי וְהֶחֱיִיתָנִי. וְאַחֲרֵי צֵאתִי לַאֲוִיר הָעוֹלָם לֹא עֲזַבְתָּנִי. אֲבָל כְּאָב חוֹמֵל גִּדַּלְתָּנִי. וּכְאֹמֵן אֶת הַיּוֹנֵק אֲמַנְתָּנִי. עַל שְׁדֵי אִמִּי הִבְטַחְתָּנִי. וּמִנְּעִימוֹתֶיךָ הִשְׂבַּעְתָּנִי. וּבְבֹאִי לַעֲמוֹד עַל עָמְדִי חִזַּקְתָּנִי. וְלָקַחְתַּנִי עַל זְרוֹעוֹתֶיךָ וְתִרְגַּלְתָּנִי. וְחָכְמָה וּמוּסָר לִמַּדְתָּנִי. וּמִכָּל צָרָה וְצוּקָה חִלַּצְתָּנִי. וּבְעֵת עֶבְרָה וָזַעַם בְּצֵל יָדְךָ הִסְתַּרְתָּנִי. וְכַמָּה צָרוֹת נֶעֶלְמוּ מֵעֵינַי וּמֵהֶם גְּאַלְתָּנִי. וּבְטֶרֶם בֹּא הַתְּלָאָה הִקְדַּמְתָּ רְפוּאָה לְמַכָּתִי וְלֹא הוֹדַעְתָּנִי. וּבְעֵת לֹא נִשְׁמַרְתִּי מִכָּל

נֶזֶק אַתָּה שְׁמַרְתָּנִי · וּבְבֹאִי בֵּין שִׁנֵּי אֲרָיוֹת שִׁבַּרְתָּ מַלְתְּעוֹת כְּפִירִים וּמִשָּׁם הוֹצֵאתָנִי · וּבְחוּל עָלַי חֳלָיִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים הִנָּם רִפֵּאתָנִי · וּבְבֹא שְׁפָטֶיךָ הָרָעִים עַל הָעוֹלָם מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנִי · וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנִי · וּבְרָעָב זַנְתָּנִי · וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנִי · וּבְהַכְעִיסִי אוֹתְךָ כַּאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ אֶת בְּנוֹ יִסַּרְתָּנִי · וּבְקָרְאִי מִצָּרָתִי נַפְשִׁי יָקְרָה בְּעֵינֶיךָ וְרֵיקָם לֹא הֱשִׁיבוֹתָנִי: וְעוֹד הִגְדַּלְתָּ וְהוֹסַפְתָּ עַל כָּל זֶה · בְּתִתְּךָ לִי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַאֲמִין כִּי אַתָּה יְיָ אֱמֶת · וּנְבִיאֶיךָ אֱמֶת: וְלֹא נָתַתָּ לִי חֵלֶק עִם מוֹרְדֶיךָ וְקָמֶיךָ · וְעַם נָבָל נִאֲצוּ שְׁמֶךָ: אֲשֶׁר בְּתוֹרָתְךָ יַלְעִיבוּ · וּבְעוֹבְדֶיךָ יָרִיבוּ · וּנְבִיאֶיךָ יַכְזִיבוּ: מֵרְאִים תּוּמָּה · וְתַחְתֶּיהָ עָרְמָה: מַרְאִים נֶפֶשׁ זַכָּה וְנִטְהֶרֶת · וְתַחְתֶּיהָ תַּעֲמוּד הַבַּהֶרֶת: כִּכְלִי מָלֵא כְלִמָּה · רָחוּץ מִחוּץ בְּמֵי עָרְמָה · וְכָל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא: קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ · אָמְנָם יְיָ אֱלֹהַי אוֹדֶךָּ: כִּי נָתַתָּ בִּי נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה · וּבְמַעֲשַׂי טִמֵּאתִיהָ · וּבְיִצְרִי הָרַע חִלַּלְתִּיהָ וְגֵאַלְתִּיהָ: וְהִנֵּה גָּבַר עָלַי · וְהֵפִיץ חֵילַי · וְלֹא נִשְׁאַר אֵלַי · כִּי אִם מַחֲנֵה רַחֲמֶיךָ · אַךְ אֵדַע כִּי בָם אֶתְקְפֶנּוּ · וְיִהְיוּ לִי מֵעִיר לַעֲזוֹר אוּלַי אוּכַל נַכֶּה בּוֹ וַאֲגָרְשֶׁנּוּ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי לָכוֹף אֶת יִצְרִי הָאַכְזָרִי · וְהַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאַי וּמֵאֲשָׁמַי · אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי: עַד אָכִין צֵידָה לְדַרְכִּי וְצֵידָתִי לְיוֹם נְסִיעָתִי · כִּי אִם אֵצֵא מֵעוֹלָמְךָ כַּאֲשֶׁר בָּאתִי · וְאָשׁוּב עָרוֹם לִמְקוֹמִי כַּאֲשֶׁר יָצָאתִי · לָמָּה נִבְרֵאתִי · וְלִרְאוֹת עָמָל נִקְרֵאתִי: טוֹב לִי עוֹד אֲנִי שָׁם · מִצֵּאתִי לְהַגְדִּיל וּלְהַרְבּוֹת אָשָׁם: אָנָּא

האלהים במדת רחמיך שפטני· אל באפך פן תמעיטני:
כי מה האדם כי תדינהו· והבל נדף איך במשקל
תביאהו· ובעלותו במאזני משקל· לא יכבד ולא יקל· ומה
יסכן לך לעשות לרוח משקל: מיום היותו הוא נגש
ונענה· נגוע מכה אלהים ומענה: ראשיתו מוץ נהדף·
ואחריתו קש נדף· ובחייו כעשב נשדף· והאלהים יבקש
את נרדף: מיום צאתו מרחם אמו· יגון לילו ואנחה יומו:
אם היום ירום· מחר תולעים ירום: המוץ ידפנו· והקוץ
יגפנו: אם ישבע ירשע· ואם ירעב על פת לחם יפשע:
לרדוף העשר קלו נשריו· וישכח המות והוא אחריו:
בעת המצר ירב אמריו· ויחליק דבריו· וירבה נדריו·
ובצאתו למרחב יחל דבריו· וישכח נדריו· ויחזק בריחי
שעריו· והמות בחדריו: וירבה שומרים מכל עבר·
והאורב יושב לו בחדר· והזאב לא יעצרנו גדר· מבא אל
העדר: בא ולא ידע למה· וישמח ולא ידע במה· ויחי
ולא ידע כמה· בילדותו הולך בשרירותו· וכאשר תחל
רוח יי לפעמו· ותעורר לאסוף חיל והון ויסע ממקומו·
לרכוב אניות· ולרדוף בציות· ולהביא נפשו במעונות
אריות· והיא מתהלכת בין החיות: ובחשבו כי רב הונו·
וכי כביר מצאה ידו· בשלום שודד יבואנו· ועיניו פקח
ואיננו: ובכל עת הוא מזמן לתלאות· חולפות ובאות·
ובכל שעות מארעות: בכל הרגעים· לפגעים· ובכל
הימים· עליו אימים: אם רגע יעמוד בשלוה· פתע
תבואהו הוה: או במלחמה יבא וחרב תנפהו· או קשת

נְחוּשָׁה תַּחְלְפֵהוּ: אוֹ יַקִּיפוּהוּ יְגוֹנִים· יִשְׁטְפוּהוּ מַיִם
זֵידוֹנִים· אוֹ יִמְצָאוּהוּ חֳלָיִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים: עַד יִהְיֶה
לְמַשָּׂא עַל נַפְשׁוֹ· וְיִמְצָא מְרוֹרַת פְּתָנִים בְּדִבְשׁוֹ: וּבְעֵת
כְּאֵבוֹ יִגְדַּל· שִׂכְלוֹ יִדַּל: וּנְעָרִים יִתְקַלְּסוּ בוֹ· וְתַעֲלוּלִים
יִמְשְׁלוּ בוֹ: וְיִהְיֶה לְטֹרַח עַל יוֹצְאֵי מֵעָיו· וְיִתְנַכְּרוּ לוֹ כָּל
יוֹדְעָיו: וּבְבֹא עִתּוֹ יֵצֵא מֵחֲצֵרָיו· לַחֲצַר מָוֶת· וּמִצֵּל חֲדָרָיו·
לְצַלְמָוֶת: וְיִפְשַׁט רִקְמָה, וְתוֹלָע· וְיִלְבַּשׁ רִמָּה, וְתוֹלָע:
וְלֶעָפָר יִשְׁכַּב וְיָשׁוּב אֶל יְסוֹדוֹ אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ חֻצָּב: וּלְאִישׁ
אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ מָתַי יִמְצָא עֵת תְּשׁוּבָה· לִרְחוֹץ חֶלְאַת
מְשׁוּבָה· וְהַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה: וְהַנּוֹגְשִׂים אָצִים·
חָשִׁים וְרָצִים· וְהַזְּמַן מִמֶּנּוּ שׂוֹחֵק· וּבַעַל הַבַּיִת דּוֹחֵק: לָכֵן
נָא אֱלֹהַי זְכוֹר אֵלֶּה הַתְּלָאוֹת· אֲשֶׁר עַל אָדָם בָּאוֹת: וְאִם
אֲנִי הֲרֵעוֹתִי· אַתָּה תֵּיטִיב: וְאַל תִּגְמוֹל מִדָּה בְּמִדָּה·
לְאִישׁ אֲשֶׁר עֲוֹנוֹתָיו בְּלִי מִדָּה· וּבְמוֹתוֹ יֵלֵךְ בְּלִי חֶמְדָּה:
אֱלֹהַי אִם עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא גָדוֹל· מַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:
וְאִם לֹא אוֹחִיל לְרַחֲמֶיךָ· מִי יָחוּס עָלַי חוּץ מִמֶּךָּ: לָכֵן
אִם תִּקְטְלֵנִי לְךָ אֲיַחֵל· וְאִם תְּבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי אֶבְרַח מִמְּךָ
אֵלֶיךָ· וְאֶתְכַּסֶּה מֵחֲמָתְךָ בְּצִלֶּךָ: וּבְשׁוּלֵי רַחֲמֶיךָ אַחֲזִיק
עַד אִם רִחַמְתָּנִי· וְלֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי: זְכָר נָא
כִּי כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי· וּבְאֵלֶּה הַתְּלָאוֹת נִסִּיתָנִי: עַל כֵּן לֹא
תִּפְקוֹד עָלַי כְּמַעֲלָלַי· וְאַל תַּאֲכִילֵנִי פְּרִי פְעָלַי· וְהַאֲרֵךְ לִי
אַפֶּךָ· וְאַל תַּקְרִיב יוֹמִי· עַד אָכִין צֵידָה לָשׁוּב אֶל מְקוֹמִי:
וְאַל תָּחִיק עָלַי לְמַהֵר לְשַׁלְּחֵנִי מִן הָאָרֶץ· וּמַשְׂאֲרוֹת
אֲשָׁמַי צְרוּרוֹת עַל שִׁכְמִי: וּבְהַעֲלוֹתְךָ בְּמִשְׁקָל עֲוֹנוֹתַי·

שִׂים לְךָ בְּכַף שְׁגִיאַת תְּלָאוֹתַי · וּבְזָכְרְךָ רִשְׁעִי וּמִרְדִּי · זְכֹר עָנְיִי וּמְרוּדִי · וְשִׂים אֵלֶּה נֹכַח אֵלֶּה: וּזְכָר נָא אֱלֹהַי כִּי זֶה כַּמֶּה לְאֶרֶץ נוֹד צְנַפְתָּנִי · וּבְכוּר גָּלוּת בְּחַנְתָּנִי · וּמֵרוֹב רִשְׁעִי צְרַפְתָּנִי · וְיָדַעְתִּי כִּי לְטוֹבָתִי נִסִּיתָנִי · וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי: וּלְהֵטִיב לִי בְּאַחֲרִיתִי בְּמִבְחַן הַתְּלָאוֹת הֲבֵאתָנִי · לָכֵן אֱלֹהַי יֶהֱמוּ עָלַי רַחֲמֶיךָ · וְאַל תְּכַלֶּה עָלַי זַעְמֶךָ: וְאַל תִּגְמְלֵנִי כְּמַעְבָּדַי · וֶאֱמֹר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית דָּי: וּמַה מַּעֲלָתִי וִיתְרוֹנִי · כִּי תְבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי: וְתָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר · וּתְצַדֵנִי כְּתוֹא מִכְמָר: הֲלֹא יָמַי חָלַף רֻבָּם וְאֵינָם · וְהַנִּשְׁאָרִים יִמַּקּוּ בַּעֲוֹנָם: וְאִם הַיּוֹם לְפָנֶיךָ הִנֵּנִי · מָחָר עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי: וְעַתָּה לָמָּה אָמוּת · כִּי תֹאכְלֵנִי הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת: אֱלֹהַי שִׂים עֵינֶיךָ עָלַי לְטוֹבָה לִשְׁאֵרִית יְמֵי הַמְעֻטִּים · וְאַל תִּרְדּוֹף הַשְּׂרִידִים וְהַפְּלֵטִים: וְהַפְּלֵטָה הַנִּשְׁאֶרֶת מִבָּרָד מְהוּמוֹתַי · אַל יַחְסְלֶנָּה יֶלֶק אַשְׁמוֹתָי: כִּי יְצִיר כַּפֶּיךָ אָנִי · וּמַה יִּסְכָּן לְךָ כִּי רִמָּה תְקָחֵנִי לְאֹכֶל · יַגִּיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי לָשׁוּב עָלַי בְּרַחֲמִים · וְלַהֲשִׁיבֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ · וְלִתְחִנָּתִי תָּכִין לִבִּי וְתַקְשִׁיב אָזְנֶךָ · וְתִפְתַּח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ · וְתִטַּע בְּרַעְיוֹנַי יִרְאָתֶךָ: וְתִגְזוֹר עָלַי גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת · וּתְבַטֵּל מֵעָלַי גְּזֵרוֹת רָעוֹת: וְאַל תְּבִיאֵנִי לִידֵי נִסָּיוֹן · וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן: וּמִכָּל פְּגָעִים רָעִים הַצִּילֵנִי · וְעַד יַעֲבוֹר הַוּוֹת בְּצִלְּךָ תַּסְתִּירֵנִי: וֶהְיֵה עִם פִּי וְהֶגְיוֹנִי · וּשְׁמוֹר דְּרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי: וְזָכְרֵנִי בְּזִכְרוֹן וּרְצוֹן עַמֶּךָ · וּבְבִנְיַן אוּלָמֶךָ · לִרְאוֹת בְּטוֹבַת בְּחִירֶךָ · וְזַכֵּנִי לְשַׁחֵר דְּבִירֶךָ · הַשָּׁמֵם וְהֶחָרֵב · וְלִרְצוֹת אֲבָנָיו וַעֲפָרוֹתָיו · וְרִגְבֵי חָרְבוֹתָיו · וְתִבְנֶה שׁוֹמְמוֹתָיו:

אֱלֹהַי יָדַעְתִּי כִּי הַמִּתְחַנְּנִים לְפָנֶיךָ · יָלִיצוּ עֲלֵיהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים אֲשֶׁר הִקְדִּימוּ · אוֹ צִדְקוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר הֵרִימוּ · וַאֲנִי אֵין בִּי לֹא צֶדֶק וְלֹא כֹשֶׁר · לֹא חֶסֶד וְלֹא יֹשֶׁר · לֹא תְחִנָּה

ולא מדה טובה. לא עבודה ולא תשובה: לכן אל תסתר
פניך ממני. ומלפניך אל תשליכני: ובעת מן העולם
תוציאני. לחיי העולם הבא בשלום תביאני. ועם
החסידים בכבוד תושיבני. ועם המנויים בחלד חלקם
בחיים תמנני. ולאור באור פניך תזכני. ותשוב תחייני.
ומתהומות הארץ תשוב תעלני. ואמר אודך יי כי אנפת
בי ישוב אפך ותנחמני. ולך יי חסד על כל הטובה אשר
גמלתני. ואשר עד יום מותי תגמלני. וביראתך הטהורה
אל אחד תחזקני. ובתורתך התמימה תאמצני. ועל כל
זה אני חייב להודות להלל לשבח לפאר ולרומם לברך
ולקדש וליחד את שמך הגדול הגבור והנורא. בפי
ישרים תתברך. ובלשון חסידים תתקדש. ובקרב
קדושים תתהלל. ובלהקת אראלים תתפאר ותתהדר:
תשתבח בפי רחומיך. תתקדש בפי קדושיך. תתרומם
בפי מלאכיך. תתיחד בפי מיחדיך. תתנשא בפי
מנשאיך. כי אין כמוך באלהים אדני ואין כמעשיך: ובמחנות
חיות ואופנים וכרובים ועירין קדישין תתנשא ותתעלה
בשמים ממעל ותתיחד בפי מיחדיך במורא ופחד עמך
ישראל עם אחד בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד:
יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגאלי:

כתר מלכות להגאון רבינו דוד בן אבי זמרה זצ"ל.

תפלה יקרה, לבור רם ונורא, נאמרה במורא, לדוד זמרה:
לפאר אמותיו, וסוד מחשבותיו, והוד מפעלותיו, ולא אין תמורה:
תהלת גבורות, למדות יקרות, אשר בה סדורות, בשפה ברורה:
ועימק יסודות, ורזים וסודות, רמוזים והודות, ודרך ישרה:
לשקל מסלות, לעורכי תהלות, לבורא עלילות, לעתות בצרה:
לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ:
אתה הוא יסוד היסודות וסוד הסודות, עלת כל העלות וסבת כל

הסבות, הוה הויה קימת, ומצוי מציאות נעלמת, לכל נמצא קידמת, ולכל סבה גורמת: אתה יחיד בכל דרכי היחוד יחוד שלם אמתי, לא כאחד המניני ולא כאחד היחסי ולא כאחד המיני, אחדות פשוטה מוחלטת אין ערוך אליה ולא דמיון, כאשר בא עליה המופת והנסיון, וכל חכמי לב עליה יתמהו, כי לא ידעו מה הוא: אתה נמצא אבל לעצמך, ולא לאחר עמך, נשגב מכל רעיון, נעלם מכל חוזה וחזיון, נסתר ברום חביון, עליון על כל עליון, ועם כל זה משגיח על כל דל ואביון: אתה היא קדמון לכל קדמון ואחרון לכל אחרון, ושנותיך אין להם תכלה ולא תחלה ולא כליון, וכל לשון תקום אתך לסדר שבחיך ילאה. לכן אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני, ואם במכתב יבלה כל ספר וגליון, ולך דומיה תהלה אלהים בציון, כי לך נאה שלילת התארים והשבחי', כי לא יתמו עד נצח נצחים. כי אין לך מקום קבוע, ולא שם ידוע, כי אתה ממלא כל המקומות, ומשלים כל השמות, ומגיד כל העולמות, כי לך עז ותעצומות: אתה אצלת אורות פנימיות דקות מחשביות קדמוניות נעלמות, אשר לא נקבו בשמות, רק בשם אורות צחות מצוחצחות כחות אלהיות נשמות לנשמות, ומי ישיג סתרי תעלומות, והשם המעיד עליהם הוא שם הויה המתמלא בעשר אותיות דקות באור השכל נרשמות, ובמחשבת הלב נחקקות ובו שלשה יודין מעידין ומגידין כי אין זולתו ומבלעדו אין אלהים, ועל שם זה אמרו קודם שנברא העולם היה הוא ושמו לבד כי הוא קדמון בקדמותו, ונעלם בהעלמתו, אין קדוש כיי כי אין בלתו: אתה הוא אל מסתתר בסתר אתה עמוד האורה, לא תשורנו עין של כל נוצר ונברא, ידע מה בחשוכא ועמיה שרא נהורא, לבושיה כתלגא חורא ועתיק יומין נקרא, היה הוה ויהיה וזה שמי בתורה, אהיה אשר אהיה יתברך ויתעלה: אתה חכם וממך החכמה הרשומה נודעת, ולהשיג תעלומה נבער כל אדם מדעת, ומעין כל חי נעלמה, והוא ידע את מקומה: כי הוא יש מאין כדכתיב והחכמה מאין תמצא להחיות את בעליה, והיוד אשר בראש ההויה מעיד עליה, שהיוד לכל האותיות יסוד, כן החכמה לכל ההויות יסוד, ונסמך אליה אות ה' כי ביה יי צור עולמים, והדברים סתומים וחתומים:

אתה מבין כל תעלומות וסתר החכמה ורזי התבונה ממך לא נסתרו. וכל עליונים ותחתונים מדעת נבערו כי ממקור החכמה נאצלה התבונה, כדכתיב ואיזה מקום בינה, כי היא הראשונה של שם הויה כי אמר והיה העולם והזוכה לה ואכל וחי לעולם. ושם המיוחד לה בכל המקרא שם ההויה בנקוד אלהים וכאשר היו לאחרים כי ימלל גבורות, ואין לנו עסק בנסתרות:

לך הגדולה, אשר אין לה חקר ותכלה, לא ראש ולא תחלה. פותח תמיד בהצלה, מרומם על כל ברכה ותהלה, אמרתי עולם חסד יבנה כי ללמד זכות לעולם פונה, והוא אשר גבר על ברואיך והטוב הצפון ליראיך, ולשמו שתי אותיות אלהיות, והוא אל למושעית: לך הגבורה הגמורה, אשר אין לה שנוי ותמורה, ערוכה בכל ושמורה, להנקם מכל עושה רשעה, פן יצאו מרעה אל רעה, כי זה לעומת זה עשית כדי שייראו מלפניך וישובו מורדיך אליך עדיך לעבדך, וידעו כי אין בלעדיך, ומי יעשה כמעשיך וכגבורתיך, ושמך הנרשם בכל המקרא אלהים חמש אותיות אלהיות, הליכות עולם צופיות, לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו ומי ימלל גבורותיו ותוקף מפעלותיו: לך התפארת השלמה והדעת התמימה, ולא אתנו יודע עד מה, כי נבער כל אדם מדעת, אך ממך מקור הדעת נובעת ובדעת חדרים נמלאו ותהומותיו נבקעו וראשו לרום יגיע ובין זרועות עולם מכריע, וששׁ

קצוות מניע, ויעש אלהים את הרקיע, לתת תפארת והדר לכל ההויות. ושמו המיוחד של ארבע אותיות, שהיא נורא תהלות, ולו נתכנו עלילות:

לך נצחיות הקיימת, על שרי הימין מתרוממת ולוחמת, לבל יכנסו זרים בהיכל עינג ונעמת ומתקוממת, וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי הוא ענף הגדול אשר אין לגדולתו חקר, עמוד הימני אשר הבית נכון עליו לעד ולנצח נצחים, ונעימות בימינך נצח לקבץ נדחים, והאובדים בעמק התמורות (והשלחים) מקור הנבואות, אדון הנפלאות, אל ההוראות, וזה שמו יי צבאות:

לך ההוד וההדר והכבוד עז והדר לבשת, ובזרוע עוזך ים סוף הובשת, וכל שרי השמאל ככשת ענף הגבורה הגמורה לדכא תחת רגליו סמאל וחילותיו, הצרים על שרי ישראל וצבאותיו שומרי בריתו ועדותיו, והוד והדר הוא לכל חסידיו, וזה שמו אשר יקראו לו בכל הנבואו', אלהים צבאות, בימינו נוראות, ובשמאלו נפלאות, ברוך אל ההודאות: לך סוד היסוד הנעלם, צדיק יסוד עולם, סיד הסולם אשר יעקב אבינו חלם, ראשו מגיע השמים העליונים וסופו מיצב ארצה חפץ כי כל בשמים ובארץ והוא ענף התפארת, שושבין בינו ובין עטרת תפארת, ומכריע בין הנצחים, ולא יפריד בין אחים, על כן קרא שמו שלום, ואמרתם כה לחי אתה שלום וכל אשר לך שלום:

לך המלוכה הנסוכה, שמורה בכל וערוכה, ובה היו כולם לאחרים, וראש ואדון לכל הנפרדים, והוא הכסא המתנשא הנושא את נושאיו ועומס את עמוסיו בליגיעה ובלי עיפה והוא אפריון והנוה הנקרא עיר ציון ושם חביון האור הצפון ושם יקוו המים הקדושים, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, והם משרתיו אשר אליו נגשים, ומדרכי אנשים נפרשים, וקדושה יחד משלשים, לאל נערץ בסוד קדושים, וגבורי כח לשמוע בקול דברו ולהקים מאמרו, עיני כל אליך ישברו לך מקוים, ומאור שפעך חיים והווים, לא נעתקים ולא דווים, כי מדשן ביתך רווים, ואליך נכספים ומתאווים, ולעבדך נאספים ונלוים, ואיש את רעהו מלוים ולוים, וכולם יחד באהבה מקוים, ולהקדישך כלם שוים, ולהעריצך זה אל זה מזהירים ומצוים, באימה וביראה דברי אלהותך זה אל זה מספרים ומחוים, באין קנאה ומדון שקטים ושלוים, וכל צבא השמים משתחוים, ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: חיות הקדש יקדישוך ואופנים יהללוך ואראלים יזכירוך וחשמלים יאמירוך ושרפים יעריצוך ומלאכים יאדירוך ואלהים ירוממוך ובני אלהים ישבחוך וכרובים יכבדוך ואישים יברכוך ושנאנים יגדלוך ועירין קדישין יפארוך כי תפארת עוזמו אתה: שבעה היכלות כוננת להם לכל מדרגה ומדרגה כפי מעלתה וקורבתה ואלה שמותם לעלות ולראות את פני יי צבאות:

היכל ראשון נקרא לבנת הספיר ועליו נאמר כמעשה לבנת הספיר: היכל שני נקרא עצם השמים ועליו נאמר וכעצם השמים לטוהר: היכל שלישי נקרא נוגה ועליו נאמר ונגה לו סביב: היכל רביעי נקרא היכל הזכות ועליו אמרו זכות ומישור לפני כסאו ומי שיש לו זכות נכנס לשלום ויצא לשלום כי שם ב"ד של מעלה: היכל חמישי נקרא היכל האהבה על שם אברהם אבינו עליו השלום אהובו ושם נגנזה נשמתו ושם כבוד מנוחתו: היכל ששי הוא היכל הרצון כי שם רצון שוכני סנה ועליו הכבוד העליון חונה ודרך שם קולו של משה רבינו ע"ה ונבואתו ומשם ידבר אתו: היכל שביעי קדש קדשים ובו שלשה ראשים הם הם הנגשים ואתה משפיע ומשביע לכל חי רצון: וכנגדם מכנת והזמנת שבעה היכלות כלולות מכל מיני זעם ועברה ומשלחת מלאכי

צרה יומם ולילה לא תכבה אשם זעום ה׳ יפל שם: הכל עשית יפה בעתו לתת לאיש כדי רשעתו וייראו מלפניך לעשות רצונך: אנא האל בלי שני מצוי בלי ממציא קיים בלי שנוי קדמון בלי עת וזמן אחרון בלי גבול וקץ׳ יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי להופיע ממקור החפץ ולהשפיע על כל מדותיך החמודות אשר בתפלתי סדורות וכל שמותיך היקרים וכל מחנותיך הקדושים והטהורים רוח חן ונעימות, ויתגלגלו רחמיך הנעלמות על כל המדות הנסתרות והנגלות למלאות האוצרות אשר שם השאלות, לתת לכל נוצר די ספוקו להשלים את חקו ולכל גויה די מחסורה, ולכל בריה די צרכה ולכל איש ואיש שאלתו ובקשתו׳ אם חיים הוא שואל, כי עמך מקור חיים: ואם מזון הוא צריך מזון לכולא בך: ואם בנים הוא חפץ, אתה מבטל גזרתו ופוקד עקרות, ורומז למלאך הממונה על ההריון כי שלשה אלה תלויים במזל העליון: ואם חכמה הוא מבקש לא לחכמה יקרא ולא לתבונה יתן קולו אלא למי שהחכמה שלו, על זאת יתפלל כל חסיד אליך וישליך יהבו עליך להשפיע עליו מחכמתך ונחה עליו רוח חכמה ובינה כי מפיך דעת ותבונה, יכוון להמשיך לאוצר הדרום שפע חכמה כי ישא עיניו למרום לבקש משם שאלתי כי לא תשיב ריקם בקשתו, וסוד הדברים הרוצה להחכים ידרים: ואם בעל תשובה הוא תשובתו הדמתה כי שם ביתו ושם אוצר בקשתו ויזמין מחשבתו ועומק דעתו למי אל כמוהו נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו ויאיר פני הרצון אל מדת התשובה בשובה ונחת כי ידו פשוטה לקבל שבים וזה סוד יום הכפורים בלשון רבים: ואם עושר הוא מתאוה כי קדמוהו ימי עוני ותקרב לשחת נפשו, כי ירעב ולחם לא ישבע וילדיו אל אל ישועו לתת אכלם בעתו, ורוח מבעתו ובולמוס אחזתו, לא למדת הצפון יצפה לא בכתב ולא בע״פ כי לא מצפון זהב יאתה ונחלים על ראשו יחתה, אלא ישים מגמתו ותשוקתו לאלוה נורא אשר הוא מלפניו העושר והכבוד, לפתוח את אוצרו הטוב אשר משם בקשתו ותנתן לו בקשתו כי עיני כל אליו מצפים וצופים ועל זה אמרו הרוצה להעשיר יצפין: ואם מן המצר יקרא בעת צרה לא על שמאל יפנה ולא על ימין אלא למדת הרחמים יעמיק מחשבתו בשעת תפלתו להמשיך משלש עשרה מדות של רחמים פשוטות עליונות רוחניות אל י״ג מדות תחתוניות בינוניות כי שם פני הרצון תמיד מביטים ונוטים ואז ישיבו הכל בשמחה ונסו יגון ואנחה כי היתה הרוחה, והתפלה נשמעת ונובעת, כי המעין העליון נובע והחדרים נמלאו ברעת אשר לא יכזבו מימיו וטל אורות ירעפו שמיו: ואם יצרו עליו מתגבר ורוצה להכניע הצר הצורר אויבו אשר בקרבו לא לנצחים יבקש לנצחו ולהבריחו מעליו ולהכריתו שישמע אליו עומד נכחו אל אל אשר בידו נשמתו ורוחו לחזק את העמודים אשר הבית נכון עליהם ובהם יתחזק וישען כנגד הצר הגדול ׳אשר בא מכחו אויבו אשר בקרבו וימשיכנו אצל בית המדרש אצל למודי יי אם אבן הוא נמוח אם ברזל הוא מתפוצץ, ואם חזק כשמיר מתרוצץ, ויצא ממנו כלו חוצץ: ואם לחן הוא צריך כי לפני מלכים יתיצב יכוין לעלות אל המחצב במעלות סולם מוצב מדרגה עד פני הרצון למשוך משם רוח חן ותחנונים על מדת יוסף הצדיק וחפץ יי בידו יצלח כי יתן את חנו בעיני כל שר ומושל ולעולם לא יכשל: ואם הוא נגיד ומצוה לאומים ועמים תחתיו יפלו ולפי רצונו יעלו ורבים צריכים אליו ועול כלם עליו והוא צריך להתחזק עליהם ותהי יראתו על פניהם דרך שערי צדק יעלה ויבא בזאת אל הקדש פנימה לבקש משם (את) מאת מי שלו הממלכה והמתנשא לכל לראש ומאתו ידרוש להשפיע ברכה והיתה ליי המלוכה ובזה יעזור על ממשלתו ויאריך ימים

על ממלכתו: ואני עבדך בן אמתך ידעתי כי אין בלשוני מלה, ודעתי קצרה ודלה, והשגתי יש לה גבול ומסלה, ומשם לא תעלה למעלה, ולשבחיך אין קץ ותכלה, כי אתה נורא תהלה, ואיך יקיפנו בעל הכליות וחחלה, וכל שכן בריה קלה ושפלה, בים הגלות והדלות צלולה, ולכן לך דומיה תהלה, אבל כי האמנתי כי ממך נאוה כל שאלה, וללמוד אני צריך ותורה אני מבקש וחכמה אני דורש להבין סודותיה אני מחפש ולפתוח לבי בטעמי מצותיך אני שואל, כי אין זולתך גואל. ולא אשכח דבר ממה שאני לומד, אני מתאוה וחומד, ועל משמרתי אני עומד, תנתן לי נפשי בשאלתי ורוחי בבקשתי ואם המושג יקר ועמוק ומי ימצאנו והמשיג נבער מדעה אחת חונן לאדם דעת, וידעתי שאיני כדאי הקשתי לשאל ועמוק משאל קרוב הדבר אל הנשאל כי הטוב לא ימנע טוב ואין טוב אלא תורה ואם יחתום תורה ויצור תעודה, מי יהנה מן הסעודה העתידה, ההר התר חכם הרזים, כי אין בהוכני נביאים וחוזים, והראנו נפלאות מתורתך, ואל יכלמו בי מבקשיך. אנא השם גל עיני ואביטה לדעת נתיבותיה, ולפרש תעלומיה ולהבין ארחותיה, להשיג טעמי מצותיה וחקיה כי בם חפצתי, חננתני תורה, חנני למורה, חננתני נשמה, חנני דעת ומזמה. חננתני שכל, חנני בינה והשכל, חננתני אברים רבים, חנני להרגילם למעשים טובים, חננתני נכסים, חנני בהם לחון עניים אביונים ראויים: אנא האל ידעתי כי כפי גודל שלמותך כן גודל חסרוני, ולפי רוממותך קצרה לשוני, ולפי חכמתך נבער רעיוני, ולפי גדולתך נלאה הגיוני, ולפי שבחך קצר מעיני, ותושיה נדחה ממני, ולכן עשה למענך ולא למעני, כי יחיד ועני אני ומשברי אל תבישני: אנא יי כוף רוע יצרי עוכר שארי אכזרי להשתעבד לפניך, ולשוב בתשובה שלמה אולי אמצא חן בעיניך והיה לבי לשמור מצותיך, ונפשי לעשות רצונך, ורוחי לשיח באמרתך, ולשוני תהגה צדקך, העבר עיני מראות שוא ואזני משמוע שקר וכפי מתמוך בשחד ובגזל ורגלי לטובה ירוצו וכל שאר אברי לעבוד את אל אחד יתברך ויתעלה: אנא אלהי אל באפך תוכיחני ובקצפך אל תדינני, ובעת זעמך אל תיסרני, כי מי יעמוד לפניך מאז אפך ובצל כנפיך תסתירני, ואם אני כבן סורר ומורה הורני יי דרכך דרך לשכון אור לאור באור החיים ואם אני איש חכמים ואיש און ורע דרכים חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה: על כן אמרתי אראה יה יה בארץ החיים, ואם כזאת וכזאת עשיתי, ממך לא כסיתי, רק אליך חליתי, כי עמך הסליחה למען תורא, ומי האיש הירא כמוני היום אברח מזעמך אליך ואל רחמיך, ומתוכחות מוסריך אל נחומיך, ומאימת דיניך אנוסה אל חמלתך, ומפחדך ארוצה אל חסדיך, אשר אין להם קץ ותכלה, ואחזיק בם עד אשר תאמר סלחתי כדברך: אנא יי אם זקנתי ושבתי ושוכבתי עתה שבתי ונחמתי וכפי לפניך שטחתי, לשחר את פניך להפיק רצונך ואם לא עכשיו אימתי, כי ימי חלפו ואינם והנשארים לא ימקו בעונם, ואם היום לפניך הנני, מחר עיניך בי ואינני, לכן קבלני ורצני, ומהר ענני, ואחר כבוד תקחני, ועם הצדיקים תאספני, ובמנוחה בעלי תשובה תנחני, ועם המנויים בחלד חלקם בחיים תמנני, וזכרני לראות בטובת בחיריך וזכרני ברצין עמך ובבנין אולמך וכשם שראיתיו בחרבנו, כך אזכה לראות אותו בבנינו, ובשוב ארמון לשבת על כנו: אמן כן יהי רצון:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. ב"ש"כ"מ"ל"ו:

ספר
קרובות
הוא
מחזור

מסודר בשלימות הסידור ומדויק בתכלית הדיוק

מאתי

וואלף בן שמשון הלוי היידענהיים

רעדעלהיים

בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם.

מחזור
ליום כפור

לבני פולין פיהם ומעהרין יצ"ו·

מדויק היטיב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזית·

וכל הענינים הנהוגים בעת הזאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת·

רעדעלהיים

שנת תקצ"ב לפ"ק

(מהדורא י"א.)

נייע, דורכאויז פערבעסערטע אונד פערמעהרטע אָריגינאַלאויפלאַגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey von W. Heidenheim. 1832.

וזאת להרב הגאון המפורסם אדונינו מורינו ורבינו, מופת דורנו וכלילת תפארתנו, מוהר"ר פינחס הלוי איש הורוויץ זצוק"ל אב"ד ור"מ דק"ק פפד"מ יע"א.

אף ידי תכון עם כבוד הרבנים הגאונים אשר נתנו עדיהם ויצדקו ויעלו בהסכמה על דפוס המחזורים של המדפיסים המשותפים ה"ה התורני הרבני המדקדק היטב הדק כהר"ר וואלף היידנהיים ומשותפו כהר"ר ברוך בשוויץ, ומה נעים פרי הילולים, בתכלית יופי מכלולים, במלאכת שמים שאין בה דופי ותעלולים, בכן גדועי תאמן גזירת נח"ש שלא ישיג שום אדם גבולם לדפוס או להדפיס המחזורים עם הביאור ופירוש אשכנזי שיסד התורני כהר"ר וואלף הנ"ל, ואף לא הביאור לבד או פירוש האשכנזי לבד, לא כולו ולא מקצתו באופן ובמשך הזמן שקבעו הרבנים הגאונים שקדמוני בהסכמות שלהם, ולהשומעים יונעם.

היום יום ג' י"ג אלול תקס"ג לפ"ק. פ"פ דמיין יע"א

הק' פינחס הלוי איש הורוויץ.

לתוספת ביאור לסליחה אבל אנחנו חטאים ואשמים
בענין כלאים בלבישת כתנת ומעיל.

ראה זה מצאתי ביוסיפון בקדמוניות שלו וכפי שהעתיק דבריו בעל מאור עינים פרק מ"ע מספרו בתמונת המעיל שהי' בצורת הכתנת והיו גם לו בתי זרועות ובדעת רש"י ז"ל באופן שלא הי' יכול לפשוט הכתנת בלא המעיל וא"כ הי' כלאים דאורייתא במבואר בי"ד סי' ש' סעיף ד' וע"ש בט"ז.

ועוד דע והבין כי גם רבינו הגדול ה"ה אמ"ו מוהר"ר פינחס הלוי הנ"ל, זצוק"ל, בקראו את כל הדברים והאמת אשר כתבתי גם ביישוב דברי הפייטן עם דברי חז"ל הניע לי ראשו ועל שפתיו הוסיף לקח מן הכתוב כשמן הטוב יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו (תילים קלג) ופי' רש"י מראשו על זקנו על פי ראש הכתנת שלו שהזקן שוכב ע"פ הכתנת וכו' והיינו דפירש בענין שנאמר ולבש הכהן מדו בד שפירשו כתנת כמו שפירש"י בריש פ' צו, אלא דקשיא הא דנקט מדותיו ל' רבים היינו ע"כ שירד גם על פי המעיל שהוא גם כחלוק והיו סמוכים זה על זה הרי שהמעיל ג"כ נקרא בל' מדותיו שפירושו חלוק, עכד"פח"ח. וכד נדייק יותר עוד יצא לנו ראי' שלישית מן הכתוב הזה בעצמו שאמר שיורד ע"פ מדותיו והיינו הכתנת מדו בד, והרי המעיל הפסיק בין זקנו לכתונת? אע"כ שגם המעיל בכלל בשם מדו, ומטעם זה הולך הכתוב לכתוב מדו בד ולא אמר בסתם מדו והיינו לפי שמדו בסתם נופל גם על המעיל כמו על הכתנת, וכמו שכתבתי שם אצל הכתנת שהבדילו הכתוב מן המעיל בייחדו לו שם כתנת שש, ע"ש. — וזהו מה שרציתי להאיר כאן.

וואלף היידנהיים.

תפלה לשליח צבור תעלה בתפלת מוסף.

קודם שיכנס לבה"כ ישהה מעט בעזרת בה"כ ויאמר:
בעפֿאר מאן אין דיא שולע געהט, זאגט מאן:

ואני ברב חסדך אבוא ביתך
אשתחוה אל־היכל קדשך ביראתך:

אזילך בנחת ולא כפתע פתאו' ויאמר: דאן געהט מאן מיט אנשטאנד היניין אונד זאגט:

בבית אלהים נהלך ברגש:

כשיכנס לבה"כ יאמר: נאך דעם איינטריטט אין דיא שולע זאגט מאן:

מה־טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל: ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל־היכל קדשך ביראתך: יי אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך: ואני אשתחוה ואכרעה אברכה לפני־יי עשי: ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני באמת ישעך:

בקשה לר' שלמה בן גבירול. כ' תנועות ויתד וכ' תנועות.

שחר אבקשך. צורי ומשגבי אערוך לפניך. שחרי וגם־ערבי:
לפני גדלתך. אעמד ואבהל כי־עינך תראה. כל־מחשבות לבי:
מה־זה אשר יוכל. הלב והלשון לעשות ומה־כח. רוחי בתוך קרבי:
הנה לך תיטב. זמרת אנוש על־כן אודך בעוד תהיה. נשמת אלוה בי:

אני קראתיך כי־תענני אל הט־אזנך לי שמע אמרתי: אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך: ואני עליך בטחתי יי אמרתי אלהי אתה: שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי אל־דביר קדשך: יי אלהי שועתי אליך ותרפאני: אליך יי אקרא ואל־אדני* אתחנן: האירה

פניך

---

*) אדני, כ"ה בכל כ"י וגם נמצא בסדרי קל"ל וולאין, וכן העיד הגאון בן חפני הובא בס' אבודרהם וכן העלה הם"ש.

פָּנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שְׁמָעָה[1] תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עוֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2] בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

שיר מן ב' תנועות ויתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר, ובתוכו רצוף י"ג העקרים על סדר י"ג כתובים הנרשמים.

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח	נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ	נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדּוּתוֹ:
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף	לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא	רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר	יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־	אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ:
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמשֶׁה עוֹד	נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל	עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר	דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ	מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ:
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ	נוֹתֵן לְרָשָׁע רַע כְּרִשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ	לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב־חַסְדּוֹ	בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

[1]) שְׁמָעָה כל"ל ומסור עלי' לי' ק"ת.

[2]) בְּמִישׁוֹר פליגי ביה הסופרים והספרים יש מדגישין הב' ויש מרפים. וככל דברתי בו בחומש מאור עינים אצל כי במקלי עברתי (בראשית לב י) ואצל וידי במדבר צין (במדבר לג לו).

[3]) גומל לאיש וכו', פירושו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו. רז"ה פי' ה"ת אלו העתיק דברים ללא תועלת.

שיר מורכב מיתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ. בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי. בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי. יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי' המלות מה שמוציא בשפתיו, וכשמזכירו שם הוי' ב"ה יכוין פי' קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין בכתיבתו שהוא הי' הו' ויהי', וכשמזכירו שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

כסלנס קהלות שבכנו מתחילים כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּא״יְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

כק"ק מין מוסיפים בא"י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין א"ח סי' מו):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רָע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ׃ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃ בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה׃ זֶרַע יִצְחָק

יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רש"ל סי' נוהג לומ' כאן כל הפרש' הראשונ' של ק"ש, מפני שלפעמי' כשאומרי' קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק"ש.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּא"יְ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קֹוֶיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ· אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם · וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה · אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

בק"ק אשכנז אומרים כאן ברכו' התור', יברכך, או דברי', ויש שא"א הפסוקי' והסדר'.

שמות ל׳

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה: וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם: וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:

במדב׳ כ״ח

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם· כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטיב היטיב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באת של שירים לחצאין. עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לייי:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת רבי נחוניה בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה׃	אבג״יתץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא׃	קרע״שטן
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם׃	נגד״יכש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם׃	בטר״צתג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ׃	חקב״טנע
יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ׃	יגל״פזק
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת׃	שקו״צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

קרבנות מוספין:

במדבר כ״ח. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

איזהו מקומן הוא במקו׳ למוד, וכן בריית׳ דר׳ ישמעאל לכן צריך ללמדו אחר הפי׳.
זבחים פ״ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל־זְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל־יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל־מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל־מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשֶׁן: ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל־מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת: כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית· מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי· וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת: ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי

מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים: ו זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת · אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי · שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: ז הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת · וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד: שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד · הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה · מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד · וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים · מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט

וּכְלָל׃ כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט׃ מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט׃ וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל׃ כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא׃ כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר׃ כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר׃ כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ׃ דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ׃ וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ׃ וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם׃

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃

בודקים הטלית ומתעטפים מעומד, ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת׃

ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד׳ פסוקים אלו:

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃
מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃

ברוך שאמר יש לנגן בקול נעים, וצריך לאמרו בעמידה, וידקדק בקריאתו כמו גבי ק"ש. ואסור להפסיק מתחילת ב"ש עד לאחר י"ח, ואפי' לצורך מצוה, אבל לקדושה ולברכו דהיינו לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולתיבות מודים אנחנו לך, ולקדיש דהיינו לומר יהא שמי' רבא עד יתברך, וגם לענות אמן אחר דאמירן בעלמא ולענות אמן אחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, מפסיק, אבל לשאר אמן לא יפסיק.

אם בא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמר' אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואח"כ תהל' לדוד עד מעת' ועד עולם הללוי', ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללוי', ואח"כ הללו אל בקדשו עד כל הנשמ' תהלל יה הללוי', ואח"כ ישתבח, ואם יש לו שהות יותר יאמר הודו לה' עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי יושבי כדי שיתפלל עם הצבור. ואם אין שהות כלל לא יאמר רק ברוך שאמר ותהל' לדוד וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר אור ואין שהות לומר אפילו בדלוג יתחיל ברכת יוצר אור ויקרא ק"ש עם ברכותי' ויתפלל י"ח עם הצבור ואחר י"ח יתחיל הודו לה' וכו' עד ישתבח ולא יאמר ישתבח, ויש אנשים כשבאים לבית הכנסת והצבור מתחילין יוצר אור המה ג"כ מתחילים ישתבח עמהם וזה איסור גמור כי ישתבח נתקן להיות סוף פסוקי דזמרה וברוך שאמר הוא ההתחלה ואח"כ אם לא אמר קצת פסוקי דזמרה היאך יאמר ישתבח? לכן טוב ונכון להתחיל יוצר אור.

אם בא לבה"כ ובתוך שיבדוק הציצי' מתחילין הצבו' יוצר אור טוב שיתפלל עם הצבור ולא יבדוק הציצי' ויסמוך על הרוב וחזקתו בדוק. ויאחז הב' ציצי' שלפניו בידו הימנית בשעת אמירת ב"ש ובשיסיי' בתשבחות ינשקם ויניחם בנחת מידו.

כתוב בשל"ה, קודם ברוך שאמר צריך לאמר בפה מלא:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם · בָּרוּךְ הוּא · בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית · בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה · בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת · בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו · בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח · בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו · וּבְשִׁירֵי

דָּוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים · מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

דה״א ט״ז.

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ: דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד
וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ
מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא
לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
וְהַלֵּל לַייָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז

לאלהים

לאלהים על־ישראל גאותו ועזו בשחקים: נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים: אל־נקמות יי אל נקמות הופיע: הנשא שופט הארץ השב גמול על־גאים: ליי הישועה על־עמך ברכתך סלה: יי צבאות עמנו משגב־לנו אלהי יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בטח בך: יי הושיעה המלך יעננו ביום־קראנו: הושיעה את־עמך וברך את־נחלתך ורעם ונשאם עד־העולם: נפשנו חכתה ליי עזרנו ומגננו הוא: כי־בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו: יהי־חסדך יי עלינו כאשר יחלנו לך: הראנו יי חסדך וישעך תתן־לנו: קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך: אנכי יי אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב־פיך ואמלאהו: אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי אלהיו: ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליי כי גמל עלי:

ראיתי בספר המנהיג לאבן הירחי שאמר: בצרפת נהגו לדלג בשבתות וי"ט מזמור לתודה וכן נראין שהיו אומרין אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאין ד' הצריכין להודות ואינה קריבה בשבת וי"ט דנדרים ונדבות אין קריבין בהם, אבל בפרובנצא וספרד אומרין אותו ולא יתכן, עכ"ל, והר"ד אבודרהם יישב מנהג ספרד, אכן מנהגנו שלא לאמרו לא בשבת וי"ט וערב י"כ גם לא בע"פ וקה"מ של פסח, אכן בק"ק מדלגי' רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילי' הריעו ליי וגו'.

בשבת ובי"ט מוסיפים מזמורים אלו וכפולין וק"ק אשכנז גם נהוגים לכך.

יט
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת
יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב
רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

לד
לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:
גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ:
זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ:
חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ:

יְראוּ אֶת־יְהֹוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהֹוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהֹוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃
מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃
סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃
עֵינֵי יְהֹוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃
פְּנֵי יְהֹוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
צָעֲקוּ וַיהֹוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃
קָרוֹב יְהֹוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהֹוָה׃
שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃
פֹּדֶה יְהֹוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ׃

צ תְּפִלָּה* לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּ° עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם

---

*) הר' נקראת במלאפום והא' נעלם.

°) שתה ק'.

בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ
וַנָּעֻפָה: מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ
כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־
עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ:
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ
פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:
צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי
וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר
הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה
אֲמִתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר
בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף
וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת
רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ:
לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו
יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן
תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר
וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי:
יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ:
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וכו׳.
קלה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים
בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ
לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי
אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כֹּל אֲשֶׁר

חָפֵץ יְהֹוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת: מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה: שָׁלַח ׀ אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן: וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהֹוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהֹוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יָדִין יְהֹוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם: עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהֹוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת־יְהֹוָה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהֹוָה יִרְאֵי יְהֹוָה בָּרְכוּ אֶת־יְהֹוָה: בָּרוּךְ יְהֹוָה ׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:

הודו, זה הוא הלל הגדול, והלל של ר״פ וי״א הוא הלל המצרי. ברכות דף ד׳ וכ״ו ופסחים קי״ח.

קלו הוֹדוּ לַיהֹוָה כִּי־טוֹב · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם · כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ:
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי־יָשָׁר דְּבַר־
יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־
צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ
מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם׀ בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם:
מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד
לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל
גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ
לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:
יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים׀ כְּמוֹ־עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ:
צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן

תבל בל־תמוט: נכון כסאך מאז מעולם אתה: נשאו
נהרות יהוה נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים:
מקלות מים רבים אדירים משברי־ים אדיר במרום
יהוה: עדתיך נאמנו מאד לביתך נאוה־קדש יהוה
לארך ימים: *) מפיק א'.

יהי כבוד יי לעולם ישמח יי במעשיו: יהי שם
יי מברך מעתה ועד־עולם: ממזרח־שמש
עד־מבואו מהלל שם יי: רם על־כל־גוים יי
על השמים כבודו: יי שמך לעולם יי זכרך
לדר־ודר: יי בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל
משלה: ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו
בגוים יי מלך: יי מלך יי מלך יי ימלך לעלם
ועד: יי מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו: יי
הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים: רבות
מחשבות בלב־איש ועצת יי היא תקום: עצת
יי לעולם תעמד מחשבות לבו לדר ודר: כי
הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד: כי־בחר יי
בציון אוה למושב לו: כי־יעקב בחר לו יה
ישראל לסגלתו: כי לא־יטש יי עמו ונחלתו
לא יעזב: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית
והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל־חמתו: יי
הושיעה המלך יעננו ביום־קראנו:

*) נאוה קדש הנ' נקמץ וכא' כמ"פ וסק' דגוש נכ"י מדויק וה"י וכן עיקר וכ"כ רד"ם.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהֹוָה אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

גָּדוֹל יְהֹוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:

דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ:

הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:

וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלּוֹתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: יתיר ו'.

זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:

חַנּוּן וְרַחוּם יְהֹוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדוֹל־חָסֶד: יתיר ו'.

טוֹב־יְהֹוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:

יוֹדוּךָ יְהֹוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:

כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ:

לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ:

מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר:

סוֹמֵךְ יְהֹוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים:

עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ:

פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ* וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:

צַדִּיק יְהֹוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:

קָרוֹב יְהֹוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת:

רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:

שׁוֹמֵר יְהֹוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד:

*) פותח את ידך ר"ת פאי כמנין כוזו אדני וס"ת חתך והוא שם של פרנסה.

תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

קע"ו וי"ט וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה: אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ: עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן ׀ לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ: *) דבריו ק׳.

קמח הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר ׀ מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים: יְהַלְלוּ ׀ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן ׀ לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: *) צבאיו ק׳.

קמט הַלְלוּיָהּ ׀ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי־צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ

עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כ״ה ת״י״ה:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כֹּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו'.

ד"ה א' כ"ט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: נחמי' ט' אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ
שְׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ
הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק
אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ
עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו
וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם
כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה
וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהוָֹה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָֹה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם
אֶת־יְהוָֹה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָֹה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך להאמרה מעומד בשמחה ובכוונה וכנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָֹה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר   אָשִׁירָה לַיהוָֹה כִּי־גָאֹה גָּאָה   סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה   זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ   אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ:   יְהוָֹה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָֹה
שְׁמוֹ:   מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם   וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָֹה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ   יְמִינְךָ
יְהוָֹה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃ וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃ אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים׃ מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא׃ נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ׃ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישרא׳ הלכו ביבשה בתוך הים׃

כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן
לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃
וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָ׳ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ· וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָמִיד· מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל· וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים· אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת הַמְהֻלָּל בְּרֹב* הַתִּשְׁבָּחוֹת הַמְנַהֵג° עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים· וַיְיָ לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן· הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ* נִרְדָּמִים וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים· וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים· לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים· אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ· וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ· וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם· וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת: אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ· עַל־אַחַת מֵאָלֶף

---

*) ברוב התשבחות, טעמו בריבוי התשבחות, כלומר בכל התשבחות ואף שהם רבים, וזה שימוש מלת רוב בלשון עברי להורות על ריבוי הכלל, וזה טעם ורוב עצמותי הפקיד (איוב ד' י"ד), כבוד עשרו ורוב בניו (אסתר ה' י"א) ריבוי בניו, ואמנם רז"ל הרגילו להשתמש בו בענין אחר באמרם רובו ככולו, והוצרכתי להעיר כאן על הענין הזה להכין דעת המתקשים בזה.

°) המנהג, המ' רפה כמו המטהר (ויקרא י"ד י"א) וכן משפט הלשון להרפות המ' כשפ' הפעל נפתח. *) והמקיץ כ"י והמעיר.

אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי° רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם־אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ׃ מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ בְּרָעָב זַנְתָּנוּ וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ׃ מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ׃ וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ׃ עַד־הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ׃ וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ׃ וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח׃ עַל־כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ׃ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ׃ הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ׃ כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה׃ וְכָל־לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע׃ וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע׃ וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה׃ וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ׃ וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ׃ כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ׃ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ׃ מִי יִדְמֶה־לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ׃ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת־שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃ כָּאָמוּר לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃

האל

°) ורבי כ״א ורבו רבבות הטובות.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ: הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ: הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ:

תפלה לש"ץ הנדפסת כאן בהרבה מחזורים השמטתי אותה, כי שאלתי את פי רבותי והורו שאסור להפסיק כאן בשום דבור; לכן הדפסתי אותה לבדה בתחלת הברכה הזה ויוכל הש"ץ לאמרה קודם ברוך שאמר.

הַמֶּלֶךְ

יוֹשֵׁב*) עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיָי לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: בְּפִי

יְשָׁרִים תִּתְרוֹמָם: וּבְדִבְרֵי

צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ: וּבִלְשׁוֹן

חֲסִידִים תִּתְקַדָּשׁ: וּבְקֶרֶב

קְדוֹשִׁים תִּתְהַלָּל:

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יָיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

ישתבח

*) יושב על כסא רם ונשא, כן מנהגנו לומר בר"ה וביה"כ יושב בלא ה' בראש, וכן הגירסא בכל ספרי הדפוס אשר ראיתי; ואולם בכל כתבי יד אשר לי הגירסא המלך היושב בה' בראש. ועיין בסדור של הכ"ל הירץ טריווש, בסדר ר"ה.

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: הש"ץ אומר ח"ק.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר ·

זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן· יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא· יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

בשעה שהש"ץ אומר ברכו אומרים הקהל יתברך.

ח' בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו"ח בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ק' יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו· וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

פותחים הארון בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם· הַפּוֹתֵחַ לָנוּ שַׁעֲרֵי רַחֲמִים· וּמֵאִיר עֵינֵי הַמְחַכִּים לִסְלִיחָתוֹ· יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל:

אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

סוגרים הארון.

סו"ז סלח לגוי קדוש. ביום קדוש. מרום וקדוש:

סו"ק חטאנו צורנו. סלח לנו יוצרנו:

כתב מהרי"ל: לכור אומר אז ביום כפור וכו' עד בבית הועדה והש"ץ חוזר בסלחך שהוא חרוז אות ב', לכור אומר חרוזי אות ג' וד' והיינו מן גברו חטאים עד אור וסלח הש"ץ חוזר חרוז אות ד' דובבו בתחנן וכו', ועד"ז כל הפיוט, וכן המנהג ברוב הקהלות, ויש קהלות שנוהגים לחזור אחר סיום כל שני חרוזים פעם סלח ופעם חטאנו הכל במנהג המדינה.

מיוסד ע"פ א"ב כפול.

ק' אז ביום כפור סליחה הורית. אור ומחילה לעם זו קנית: ח' בסלחך לעונות וחטאי עדה. בעשור סמוכים בבית הועדה סלח: ק' גברו

באור.

אז וכו', בעשרה בתשרי אמר הקב"ה למשה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים, וצוהו על מלאכת המשכן והרא' לו שמחל לישראל עון העגל והורה לו סדר בקשת רחמים, כדאי' בשמות רבה סי' ב' מ"ו, ובפרקי דר"א פ' מ"ו, ובעשור לחדש השביעי ביוה"כ ירד משה ולקח את התור' והנחילה לישראל לחק עולם וכו', ר' זכרי' אומר קראו בתורה ומלאו כתוב בה ועניתם את נפשותיכם בו ביום העבירו שופר בכל המחנה שילומו כל העם מאיש ועד אשה מקטן ועד גדול, ואלולי יוה"כ לא הי' העול' עומד שיוה"כ מכפר בעה"ז ובעה"ב .... ובו ביום אמר משה לפני הקב"ה הראני נא את כבודך.... אמר משה לפניו סלח נא לעוונותיהם של ישראל על מעשה העגל .... אמר לו הקב"ה הרי כדברך עשיתי שנאמר ויאמר ה' סלחתי כדבריך. עכ"ל. וכן איתא בפי' רש"י בפ' כי תשא בפסוק וידבר ה' (לג יא) ובפסוק ויאמר אני אעביר (לג יט), הורה לו סדר בקשת רחמים וכו', וזהו טעם סליחה הורית, שהורה לו סדר בקשת רחמים. אור, זו תור' כדכתי' ותורה אור (משלי ו כג) והנחיל' לישראל ביוה"כ כאמור. בסלחך, אז. בעשור סמוכים וכו', בעשור לחדש השביעי היו בטוחים וסמוכים בבית הועדה היינו המשכן כי בו ביום נצטוו עלי' כדאמרן. גברו

תרגום אשכנזי.

סלח. פערלייהע איינעם הייליגען פאלקע אם הייליגען
טאגע, או דוא אללערהאכסטער אונד הייליגער!
חטאנו. וויר האבען דיר געזינדיגט, אונזער שוטץ!
פערלייהע, או שעפפער!

אז. אם יום כפור האסט דוא אייגנט געלעהרט, וויא מאן דיך ערפלעהען קאן, אונד ליכט אונד פערלייהונג געוואהרט איינעם פאלקע, דאס דוא דיר ערוואָרבען. דוא האסט פערליעהען דאס פערגעהען אונד דיא זינדע דער געמיינדע, פערחיעסטעט אויף איינע שטיפטונגזהיטטע הייטע אם לעהנטען. שווער האטטע זיך דאס פאלק פערזינדיגט

חֲטָאִים בַּאֲנִי יְשֵׁנָה׃ גָּשׁ יוֹם אֶחָד בִּימֵי שָׁנָה׃
פ' דּוֹבְבוּ בְּתַחֲנוּן לְמוֹחֵל וְסוֹלֵחַ׃ דּוֹפְקֵי בִתְשׁוּבָה
לְיוֹצֵר אוֹר וְסַלָּח׃ חטאנו׃ ק' הַמְתֵק הָאוֹר לִסְלִיחָתִי׃
הָעֵת תַּעֲנֶה וְתֹאמַר סָלַחְתִּי׃ פ' וְתָאִיר עֵינֵינוּ
וְתַעֲבוֹר עַל פֶּשַׁע׃ וְחוֹטְאֵי בִשְׁגָגָה אַל נָא תָמִית
בְּרֶשַׁע (נ"א כְּרֶשַׁע)׃ סלח׃ ק' זַדְנוּ וְהִרְשַׁעְנוּ כְּרוֹעַ
מַעֲלָלֵינוּ׃ זֶה צַדִּיק אַתָּה עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ׃
פ' חָטָאנוּ לְךָ מֶלֶךְ עוֹלָמִים׃ חַנְּכֵנוּ בְּאוֹרְךָ וְלֹא
נֵצֵא נִכְלָמִים׃ חטאנו׃ ק' טוֹב וְסַלָּח לְךָ הִיא הַצְּדָקָה׃
טַהֲרֵנוּ בְּמַעְיָנְךָ לוֹבֵשׁ צְדָקָה׃ פ' יוֹמָם וָלַיְלָה

וכו', אז במעשה העגל גברו חטאים בישראל שהיתה ישנה מן המצות, והנה נגש יום אחד היינו יוה"כ ובו דובבו בתחנונים להקב"ה ומחל להם, כדאיתא בפרקי דר"א הנ"ל, וזה שסמך אליו המתק.... העת תענה וכו', כלומר כמו אז כן עתה תענה ותאמר סלחתי. המתק וכו', תהא התורה מתוקה לך לסלוח בזכותה כי התורה מגנה לעולם אפי' בעידנא דלא עסיק בה ואין עבירה מכבה תורה אשר לזאת נמשלת לאור, כמו שאז"ל במסכת סוטה דף כ"א א', ואז ל' המתק עפ"ה ומתוק האור (קהלת יא ז), ומתרגמינן ובסים נהורא אוריתא, וכן פירש"י, ונתינת האור היתה סמן לסליחה כדאמרן. ברשע, כ"כ בכל כ"י, וטעמו אל תמית אותם בעוד רשעם בם. כרוע, כ"כ בכל כ"י. זה, לזה כלומר בעבור זה. חנכנו, הנהג אותנו. טהרנו וכו', כענין זרוק עלינו מים טהורים וטהרנו.

פֿערזינדיגט; דיעזער הייליגע טאג דעז יאהרעז טראגט הערן, דאז פֿאלק פֿלעהטע דען אללגנעדיגען אן אונד כאהערטע ווידער דורך בוסע זיך דעם שעפֿפֿער דעז ליכטז, דעם אללגיטיגען פֿערגעבער. געוועהרע אויך מיר פֿערצייהונג, א! אורקוועללע דעז ליכטז! אנטווארטע אויך יעטצט אונד שפריך: „איך פֿערצייהע!" ערלייכטע אונזרע אויגען, לאס זיא דאהין זיין, אונזערע מיסעטהאטען. לאס ניכט אונטערהאפֿט שטער־בען, דיא אונבעזאננען געזינדיגט. יא, וויר האבען געפֿרעפֿעלט, האבען אונטערטהאטען פֿעראיבט; אללגערעכט ביזט דוא אין אללעם, וואז אונז בעטראפֿפֿען! דיר, הערר אללער וועלטען, האבען וויר געזינדיגט; א, לאס דיין געטטליכעז ליכט אונז ערבליהען! לאס ניכט בעשאמט אונז פֿאן דיר וויכען! אללגיטיגער פֿערגעבער, דיין ווערק איזט וואהלטהון — זא ריינינגע דורך דעז היילעז קוועללע אונז! אללדרייבער, טאגליך, אויך דעז נאכטז, שיטטען וויר הערן

אונד

שככנו לב ונפש· יזרח לנו אור בכפור ענוי נפש: סלה: ק' כחנון תחפש סתרי מעשים· כרחום תסלח עונות עמוסים: ח' למען נרוץ באור פניך· לא נצא היום ריקם מלפניך: חטאנו: ק' מלבין כשלג חטאי עמך· מקור חיים וחסד עמך: ח' נבואה עדיך זוכר הברית· נהלנו באורך כמו נסתר בנחל כרית: סלח: ק' שר המכפר בעד צאן מרעית· סוככנו באורך כסוכת מראית: ח' ענגו אבינו ממעמקים· עורר כאור נגה ששנת העמקים: חטאנו: ק' פתח לנו שער ותעלה

כחנון, כמדת חנינותיך. כרחום, כמדת רחמנותך. עמוסי', תאר לישראל, ישעיה מ"ו ג'. למען וכו', כענין באור פניך יהלכון (תהלים פ"ט ט"ז), דמתרגמינן בנהור זיו אפך יהלכון ויזכון בדינא, וזהו לא נצא וכו'. כמו נסתר וכו', כמו שנהלת באורך את אלי' שנסתר בנחל כרית, כמבואר בפ' מ"א י"ז. צאן מרעית, ישראל. כסוכת מראית, כמביט תמונתך והוא משה רבינו. סוכת, לשון הבטה בל' ארמי. שושנת עמקים, תאר לישראל.

אונד זעעלע פֿאר דיך הין; מאכטע דאך דא: ליכט דער פֿערזאָהנונג שטראַהלען איבער אונזרע געקוועלטע זעעלע! — אַללגנאַדיג אונטערזוכע אונזרע געהייאען זינדען, אונד נאַך דיינער אַללבאַרמהערציגקייט פֿערגיב דיא פֿערגעהונגען דיינער געטרייען! לאַס אונז אים ליכטע דיינעס אַנטליטצעס וואַנדלען; לאַס הייטע אונז ניכט אונערהאָרט פֿאָן דיר געהען. ענטזינדיגע דיין פֿאָלק, לאַס עס ריין ווערדען וויא שנעע! בייא דיר איזט יאַ לעבענס קוועלל אונד מילדע! דיך בעטען וויר אַן, דענקער דעס בינדניססעס! אָ, לייכטע אונז מיט דיינעם ליכטע, וויא יענעם געבאָרגענען אים נחל כרית*). הערר, פֿערזאָהנער דער העערדע דיינער ווייטער (ישראל), דעקקע מיט דיינעם ליכטע אונז, וויא יענען טרייער דיינער געשטאַלטס ערשיינונג (משה)! אַנטוואָרטע אונזערן פֿלעהען אויז דער טיעפֿע, פֿאַטער! לאַס זיא גלאַנצען וויא מאָרגענליכט, דיא ראָזע אים טהאַלע (ישראל)! עפֿפֿנע דיא הימעלספֿאָרטע אונז, לאַס אונזער געבעט איינגאַנג פֿינדען! דיך בעטען וויר אַן, הימעלסטהראָנער! רייניגע פֿאָן שמוטץ דער זינדע

*) זיעהע אים ערסטען בוך דער קעניגע, קאַפּיטעל 17 פֿערז 2.

תְּפִלָּה׃ פָּנֶיךָ נְחַלֶּה שׁוֹכֵן מַעְלָה׃ פ׳צֵאָתֵנוּ
תְּנַקֶּה וּבְחֵטְא לֹא נִתְחַקָּק (נ״א נִתְנַזָּק)׃ צָרְפֵנוּ
כַּכֶּסֶף שִׁבְעָתַיִם מְזֻקָּק׃ סלח׃ ק׳קָרְבֵנוּ לְיֶשְׁעֶךָ
בְּאוֹר שְׁנֵי עֳפָרִים׃ קוֹרְאֵי קְדֻשַּׁת יוֹם כִּפּוּרִים׃
פ׳רְעֵינוּ כְּקֶדֶם וְתָאֳרֵנוּ יְנֻהַר׃ רַחוּם הַקְשִׁיבָה
וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר׃ חטאנו׃ ק׳שָׁפַכְנוּ כַמַּיִם אַבְנֵי
לְבוֹרֶת׃ שַׁחַר אוֹר יַגִּיהַּ בּוֹחֵן לְבָבוֹת׃
פ׳תְּחַטְּאֵנוּ בְּאֵזוֹב וְנִטְהַר בְּיוֹם סְלִיחוֹתַי׃
תַּקְשִׁיב סְלַח נָא וְתֹאמַר סָלַחְתִּי׃
(סְלַח לְגוֹי קָדוֹשׁ׃ בְּיוֹם קָדוֹשׁ׃ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ׃)

המאיר

צאתנו, ל׳ צואה וטנוף והוא כנוי לחטא המטנף נפש. נתחקק, כ״כ בכ״י וכן עקר בעבור החרוז מזוקק, וטעם המאמר נקה אותנו מזוהמת החטא שלא נתרשם בכתם שלו. נתחקק, נתרשם, מי יתן בספר ויחקו (איוב יט כ״ג) מתרגמינן (ויתרשמון). צָרְפֵנוּ ל׳ בקשה, וי״א גורסים צְרַפְתָּנוּ ל׳ עבר, כלומר כבר נצרפנו בגלות וגלות מכפר. באור, כ״כ בכל כ״י וכן גרסת המפרש שפי׳ בזכות משה ואהרן המכונים שני עפרים בשיר ד׳, ויתכן לפרש באורן של משה ואהרן והיינו קרון פנים ואורים ותומים. ותארנו ינהר, קלסתר פנינו יאיר, ל׳ ואל תופע עליו נהרה (איוב ג ד). שפכנו וכו׳, שעורו, אליך בוחן לבבות שפכנו לב האבן אשר בקרבנו שיגיה אור השחר לנו והיינו יום הישועה הדומה לשחר. יגיה, ל׳ נוגה, כמו יגיה אורו (ישעי׳ יג י). תחטאנו באזוב, עפ״ה תחטאני באזוב ואטהר, (תהלי׳ נא ט). תקשיב סלח נא, תקבל צעקתנו שאנו צועקין סלח נא ותען ותאמר סלחתי.

ניעדרע אונז, דאס קיין ניעדערפלעקק אן אונז האפטע; לייטרע וויא זילבער אונז, זיעבענפאך געריינינט! נאהערע דייגען היילע אונז, מיט דעם ליכטע דער האלדען צוויללינגע (משה אונד אהרן), דיא דיא הייליגקייט דעז יום כפור פערקינדיגט! זייא דאז גלאנץ אונזער הירט וויא פארמאלז, דאס זיך אונזער אנגעזיכט ערהייטערע! פערגיסן, ערבארמונגספאללער, ווילפאהרע אונזה לידרע ניכט! וויא וואסער ערגיעסט זיך דיר אונזער בעקלאממטעז הערץ; לאס מארגענליכט אונז אויפשטייגען, הערצענפריפער! ענטזינדיגע מיט אזוב אונז, לאס אונז פערזאהנונגסטאג אונז ריין ערשיינען! פערנים אונזער פלעהען אום פערצייהונג, אונד אנטווארטע; „איך פערצייהע!"

בחול.

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית: מה רבו מעשיך יי. כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך: המלך המרומם לבדו מאז המשבח והמפאר והמתנשא מימות עולם: אלהי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו אדון עזנו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו: אל ברוך גדול דעה הכין

ופעל

בשבת.

הכל יודוך והכל ישבחוך. והכל יאמרו אין קדוש כיי: הכל ירוממוך סלה יוצר הכל. האל הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח: ובוקע חלוני רקיע. מוציא חמה ממקומה ולבנה ממכון שבתה: ומאיר לעולם כלו וליושביו. שברא במדת רחמים: המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים. ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית: המלך המרומם לבדו מאז. המשבח והמפאר והמתנשא מימות עולם: אלהי עולם ברחמיך הרבים. רחם עלינו אדון עזנו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו: אין כערכך ואין זולתך. אפס בלתך ומי דומה לך: אין כערכך יי אלהינו בעולם הזה. ואין זולתך מלכנו לחיי העולם הבא: אפס בלתך גואלנו לימות המשיח. ואין דומה לך מושיענו לתחית המתים:

אל אדון על כל המעשים. ברוך ומבורך בפי כל נשמה: גדלו וטובו מלא עולם. דעת ותבונה סובבים אותו: המתגאה על חיות הקדש. ונהדר בכבוד על המרכבה: זכות ומישור לפני כסאו. חסד ורחמים לפני כבודו: טובים מאורות שברא אלהינו. יצרם בדעת בבינה ובהשכל: כח וגבורה נתן בהם. להיות מושלים בקרב תבל: מלאים זיו ומפיקים נגה. נאה זיום בכל העולם: שמחים בצאתם וששים בבואם. עושים באימה רצון קונם: פאר וכבוד נותנים לשמו. צהלה ורנה לזכר מלכותו: קרא לשמש ויזרח אור. ראה והתקין צורת הלבנה: שבח נותנים

לו

בחול.

וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ,

בשבת.

לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל. הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ,

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה. וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה. לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

פותחים הארון.

חו"ק בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ:

קו"ח מַלְכוּתוֹ בִּקְהַל עֲדָתִי. וּכְבוֹדוֹ הִיא אֱמוּנָתִי. אֵלָיו בַּקָּשָׁתִי. לְכַפֵּר עֲוֹן חַטָּאתִי. וּבְיוֹם צוֹם כִּפּוּר סְלִיחָתִי. יַעֲנֶה וְיֹאמַר סָלַחְתִּי:

קהל מיוסד ע"פ א"ב. חזן

קָדוֹשׁ אַדִּיר בַּעֲלִיָּתוֹ. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ:

קָדוֹשׁ בִּתְשׁוּבָה שָׁת סְלִיחָתוֹ. בָּשְׁכְּ"מַ: (מלכותו.)

קָדוֹשׁ גִּלָּה לְעַמּוֹ סוֹד דָּתוֹ. בָּשְׁכְּ"מַ:

קָדוֹשׁ דָּץ עַל כַּפָּרַת צֹאן מַרְעִיתוֹ. בָּשְׁכְּ"מַ: (מלכותי.)

קָדוֹשׁ הַסּוֹלֵחַ לְאֻמָּתוֹ. בָּשְׁכְּ"מַ:

ברוך שם כבוד מלכותו, המאמר הזה יעקב אבינו יסדו לדעת רז"ל בפסחים דף נ"ו א', ובאלה הדברים רבה סוף פ' ואתחנן אמרו בשעה שעלה משה למרום שמע למלאכי השרת שהיו אומרין להקב"ה בשכמל"ו והוריד אותו לישראל, ולמה אין ישראל אומרין אותו בפרהסיא? אמר ר"א, למה הדבר דומה? לאחד שגנב קוזמין (κόσμος נגד אביב) מתוך פלטין של מלך, נתנה לאשתו ואמר לה אל תתקשטי בה בפרהסיא אלא בתוך ביתך, אבל ביוה"כ שהן נקיים כמלאכי השרת הן אומרין אותו בפרהסיא בשכמל"ו, עכ"ל. מלכותו וכו', מלכותו נתקבל בקהל עדתי, וכבודו היא אמונתי, כמו שאמרו בני יעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד.

אדיר בעליתו, כענין אדיר במרום (תהלים צג ד). גלה לעמו סוד דתו, סוד י"ג מדותיו שאינן חוזרות ריקם מלפניו כמאמרם ז"ל במס' ר"ה דף י"ז ב'. דן וכו', הקב"ה שמח על כפרת ישראל במעשה העגל, כמאמרם ז"ל והובא ברש"י פ' כי תשא (שמות לג יא) בעשרה בתשרי נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם ואמר לו למשה סלחתי.

חו"ק ברוך. געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָרווירדיגען מאַיעזטעט!

קו"ח מלכותו. זיינע מאַיעזטעט ערטיינט אונטער דער פֿערזאַממלונג מיינער געמיינדע, זיינע הערליכקייט איזט מיין פֿערטרויען, צו איהם פֿלעהע איך אום פֿערצייהונג מיינער זינדען! יאַ, אַם פֿערזאָהנונגסטאַג ווילפֿאַהרט ער מיר אונד שפריכט! „איך פֿערצייהע!"

ח' דער הייליגע, ער איזט אַללמאַכטיג אין זיינער העהע.

ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָרווירדיגען מאַיעזטעט!

ח' דער הייליגע, ער פֿערצייהט דעם בוספֿערטיגען.

ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָרווירדיגען מאַיעזטעט!

ח' דער הייליגע האַט זיינעם פֿאָלקע דאַז געהיימניס זיינער זיטטע אָפֿפֿענבאַרט*).

ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָרווירדיגען מאַיעזטעט!

ח' דער הייליגע, מיט פֿריידען האַט ער זיינע העערדע ענטזינדיגט*).

ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָרווירדיגען מאַיעזטעט!

ח' דער הייליגע, ער פֿערצייהט זיינער נאַציאָן.

ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָרווירדיגען מאַיעזטעט!

---

*) זיעהע אין נאָט.

חזן — קהל

קָדוֹשׁ וְעַמּוֹ יְמַלְלוּ גְבוּרָתוֹ׃ בָּשְׁכְּמַ׃ (מלכותו.)

קָדוֹשׁ זוֹכֵר אֻמָּה בְּאַהֲבָתוֹ׃ בָּשְׁכְּמַ׃

קָדוֹשׁ חָפֵץ בְּעִנּוּי נֶפֶשׁ תַּמָּתוֹ (נ"א יוֹנָתוֹ)׃ בָּשְׁכְּמַ׃ (מלכותו.)

קָדוֹשׁ טָהֵר טְמֵאִים בְּמֵי זְרִיקָתוֹ׃ בָּשְׁכְּמַ׃

קָדוֹשׁ יַלְבִּין כַּשֶּׁלֶג חַטָּאֵי סְגֻלָּתוֹ׃ בָּשְׁכְּמַ׃ (מלכותו.)

קָדוֹשׁ כִּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל שִׁגְגָתוֹ׃ בָּשְׁכְּמַ׃

קָדוֹשׁ לְיוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה שָׂת קְרִיאָתוֹ׃ בָּשְׁכְּמַ׃ (מלכותו.)

קָדוֹשׁ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לִתְשׁוּקָתוֹ (נ"א לעדתו)׃ בָּשְׁכְּמַ׃

קָדוֹשׁ נִרְאָה בְּהַר מְרוֹם הָרִים עֲמִידָתוֹ׃ בָּשְׁכְּמַ׃ (מלכותו.)

קָדוֹשׁ סוֹלֵחַ וְטוֹב לְסוֹבְלֵי עֹל יִרְאָתוֹ׃ בָּשְׁכְּמַ׃

טהר טמאים, הקב"ה מטהר טמאים, וי"ס גורסי' טהר טומאת טהורי', וי"ג טהר יטהר טומאת עמו, וגירסא זאת מסתברת. ליום אחד וכו', כמו שאמרו ז"ל ימים יוצרו ולא אחד בהם (תהלי' קלט יז) ברא את הימי' ובחר לו א' מהם זה יוה"כ. קריאתו, הזמנתו. נִרְאָה בהר וכו', הא' נקמץ בכל כ"י, ובכ"י א' גר' שכינתו במקו' עמידתו, וכרא' שרומז על מתן תור' בהר סיני והוא עפ"ה בהר ה' יראה וכתיב מרום הרים ירכתי לבנון (מ"ב יט כג). והגורסי' נרְאֶה הא' בסגול יהי' קל' לעתיד, ע"ש והי' באחרית הימים נכון יהי' הר בית

ח' דער הייליגע, זיינע אללמאכט ריהמט זיין פאָלק.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייליגע, ער דענקט זיינער נאַציאָן מיט ליעבע.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייליגע, ער לייגט וואָהלגעפאַללען אן דען פאַסטען זיינער פראָממען.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייליגע, ער ענטזינדיגט דיא אונרייגען מיט שפרענגוואַסער.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייליגע, ער רייניגט זיינע איהנען אייגענע נאַציאָן פאָר זינדען.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייליגע, ער פערגיבט דיא פערגעהונגען זיינעס פאָלקעס ישראל.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייליגע האַט איינען טאַג אין יאַהר היעצו בעשטיממט.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייליגע, ער פערלייהט אונד פערגיבט זיינער געליעבטען.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייליגע ליעס זיינע מאַיעסטעט ערשיינען אויף דעם גיפפעל יענעס געבירגעס.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

ח' דער הייל' איזט גנעדיג אונד גיטיג דענען, דיא זיך זיינעם יאָכע אונטערווערפען.

ק' געלאָבט זייא דער נאמע זיינער גאָרווירדיגען מאַיעסטעט!

חזן קהל

קָדוֹשׁ עָוֹן יְכַפֵּר וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ· בָּשְׁבְּ"מַ: (מלכותו.)

קָדוֹשׁ פְּשָׁעִים מַעֲבִיר בְּצִדְקָתוֹ· בָּשְׁבְּ"מַ:

קָדוֹשׁ צוֹפֶה בְּעִנּוּי נֶפֶשׁ תַּמָּתוֹ· בָּשְׁבְּ"מַ: (מלכותו.)

קָדוֹשׁ קִבֵּץ קְהַל קְדוֹשִׁים בְּהֶמְלָתוֹ· בָּשְׁבְּ"מַ:

קָדוֹשׁ רַחוּם וְחַנּוּן וְאֵין זוּלָתוֹ· בָּשְׁבְּ"מַ: (מלכותו.)

קָדוֹשׁ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים בִּמְכוֹן שִׁבְתּוֹ· קו"ה בָּשְׁבְּ"מַ:

קָדוֹשׁ תַּרְשִׁישִׁים יַגִּידוּ תִּפְאַרְתּוֹ· בָּשְׁבְּ"מַ:

מַלְכוּתוֹ בִּקְהַל עֲדָתִי· וּכְבוֹדוֹ הִיא אֱמוּנָתִי· אֵלָיו בַּקָּשָׁתִי· לְכַפֵּר עֲוֹן חַטָּאתִי· וּבְיוֹם צוֹם כִּפּוּר סְלִיחָתִי· יַעֲנֶה וְיֹאמַר סָלַחְתִּי: סיגרים.

ברוב קהלו' אשכנז אומרי' והאופנים, בפולין וקצת קהלו' אשכנז אומרי' והחיות.

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת | וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ
הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ | וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ
גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים | פְּנֵי כָּל־חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב

לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ· לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ· כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה

ה' וכו' (ישעי' כ ג). קבץ, מקבץ. תרשיש', מלאכי', ע"ש וגויתו כתרשיש (דניאל י' ו').

ח' דער הייליגע פֿערגיבט דיא מיסעטהאַט אונד לעסט זיינען גרימם ניכט ערוואַכען.
ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָררייכען מאַיעסטעט!
ח' דער הייליגע, האָלדרייך שאַפֿפֿט ער אונזרע זינדען הינוועג.
ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָררייכען מאַיעסטעט!
ח' דער הייליגע טוט אויף דאַז פֿלעהען זיינער פֿראָממען.
ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָררייכען מאַיעסטעט!
ח' דער הייליגע זאַממעלט זיינע געהייליגטע געמיינדע מיט בעהרוהערליגקייט.
ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָררייכען מאַיעסטעט!
ח' דער הייליגע, ער איזט וואָהלגנעדיג אונד וואָלבאַרמהערציג, ער אַללײן.
ק' געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָררייכען מאַיעסטעט!
ח' דער הייליגע ער בעוואָהנט דען היממעל, זיינען פֿעסטען טהראָנזיטץ.
קו"ה געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָררייכען מאַיעסטעט!
דער הייליגע, תרשישים פֿערקינדען דיינע הערליכקייט.
געלאָבט זייא דער נאַמע זיינער גלאָררייכען מאַיעסטעט!

חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד מוסיף א׳ מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת

עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

דברים י״א וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

במדבר ט״ו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר

הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבולע הא׳.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר. אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה. לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ. אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים

ופודה ענוים ועוזר דלים ועונה לעמו בעת שועם
אליו: תהלות לאל עליון ברוך הוא ומברך · משה ובני
ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם:
מי כמכה באלים יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת
עשה פלא: שירה חדשה שבחו גאולים לשמך על שפת
הים יחד כלם הודו והמליכו ואמרו · יי ימלך לעלם ועד:
צור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאמך יהודה וישראל
(גאלנו יי צבאות שמו קדוש ישראל) ברוך אתה יי גאל ישראל:

בקול.*) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי
יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל
חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל
לבני בניהם למען שמו באהבה: זכרנו לחיים מלך
חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלהים חיים:
מלך עוזר ומושיע ומגן: ברוך אתה יי מגן אברהם:
אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע ·
מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך
נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו
לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך
ממית ומחיה ומצמיח ישועה:
מי כמוך אב הרחמים · זוכר יצוריו לחיים ברחמים ·
ונאמן אתה להחיות מתים · ברוך אתה יי מחיה המתים:
אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה:
ובכן תן פחדך יי אלהינו על כל מעשיך ואימתך על כל
מה שבראת וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל

*) דיא איבערזעטצונג היערפאן איזט אין כל נדרי אונד מוסף.

הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן (כ״א ואז) צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה לקדושה ולמנוחה ואת יוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן

יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל׃ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה). בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם· הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נ״א אָנָּא)

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ· וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי

אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ· בָּגַדְנוּ· גָּזַלְנוּ· דִּבַּרְנוּ דוֹפִי· הֶעֱוִינוּ· וְהִרְשַׁעְנוּ· זַדְנוּ· חָמַסְנוּ· טָפַלְנוּ שֶׁקֶר· יָעַצְנוּ רָע· כִּזַּבְנוּ· לַצְנוּ· מָרַדְנוּ· נִאַצְנוּ· סָרַרְנוּ· עָוִינוּ· פָּשַׁעְנוּ· צָרַרְנוּ· קִשִּׁינוּ עֹרֶף· רָשַׁעְנוּ· שִׁחַתְנוּ· תִּעַבְנוּ· תָּעִינוּ· תִּעְתָּעְנוּ·

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ· כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם· וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל־הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם· וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב: אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ· וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ· וְתִמְחָל־לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ· וּתְכַפֶּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְּשׁוּת פֶּה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:)
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת שֹׁחַד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
עַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן (נ״א במראית עין).
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:

וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן (נ״א בנבול פה):
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֵצַח:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:)
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת־עֹל:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת־רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
עַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת־שָׁוְא:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:
וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״ח עֲלֵיהֶם קָרְבַּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:

*) נק"ק פפד"מ אומרים כסדר הכתוב למטה בעמוד.

ועל חטאים שח"ה עליהם אשם ודאי ותלוי:
ועל חטאים שח"ה עליהם מכת מרדות:
ועל חטאים שח"ה עליהם מלקות ארבעים:
ועל חטאים שח"ה עליהם מיתה בידי שמים:
ועח"ה שח"ה עליהם כרת ועריריי (נ"א ועדירות):
ועל כלם (אלוה סליחות) סלח־לנו· מחל־לנו· כפר־לנו:
ועל חטאים שח"ה עליהם ארבע מיתות בית דין סקילה· שרפה· הרג· וחנק· על מצות עשה ועל מצות לא תעשה· בין שיש בה קום עשה· ובין שאין בה קום עשה· את־שגלוים לנו ואת־שאינם גלוים לנו· את־שגלוים לנו כבר אמרנום לפניך· והודינו לך עליהם· ואת־שאינם גלוים לנו לפניך הם גלוים וידועים· כדבר שנאמר הנסתרת ליי אלהינו· והנגלת

---

*) אין פפד"מ אונד אין מעהרערן קהלות ווירד נאך דיזער אָרדנונג געזאָגט.
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם אשם:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם אשם תלוי:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם כרת:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם מיתה בידי שמים:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם מלקות ארבעים:
ועל חטאים שאנו חיבים עליהם מכת מרדות: ועל כלם וגו'.

לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם· לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת· כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה):

אֱלֹהַי עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַאי· וְעַכְשָׁו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי· עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי· קַל וָחֹמֶר בְּמִיתָתִי· הֲרֵינִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה· יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי נֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד· וּמַה שֶּׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים· אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

חזרת התפלה לשליח צבור·

פותחים הארון.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים· וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים· אֶפְתְּחָה פִּי בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים· לְחַלּוֹת וּלְחַנֵּן פְּנֵי מֶלֶךְ (מָלֵא רַחֲמִים) מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנִים: סוגרים הארון.

החזן אומר אימיך כולו בנגון.

מיוסד ע"פ א ב והוא מיוחס לרבנא משולם.

אֵימֶיךָ נָשָׂאתִי חִין בְּעָרְכִי. בְּמַלְאֲכוּת עַמְּךָ בֶּרֶךְ בְּבָרְכִי:
גּוֹחִי מִבֶּטֶן הֲגִיהַּ חָשְׁכִּי. דַּבֵּר צְחוֹת וּבַאֲמִתְּךָ הַדְרִיכִי:
הוֹרֵנִי שְׁפוֹךְ שִׂיחַ עָרֵב. וְלוֹנְנִי בְּצִלְּךָ אוֹתִי לְקָרֵב: זַעַק יוּפַק
בְּכִוּוּן קֶרֶב. חִלּוּתִי פָּנֶיךָ וְצִדְקָתְךָ תְּקָרֵב: טְהָר עֵינַיִם
מְאֹד נַעֲלָה. יַדְּעֵנִי בִּין עֶרֶךְ תְּפִלָּה: כַּדָּת לְחַנֵּן בְּלִי תִפְלָה.
לְהַמְצִיא לְשׁוֹלְחַי אֶרֶךְ וּתְעָלָה: מִפְתַּח שְׂפָתַי תְּבָרֵר
וּתְיַשֵּׁר. נִדְבוֹת פִּי רְצֵה וְהַכְשֵׁר: סֶדֶר הֲגִיגִי כְּשַׁי יִתְאַשֵּׁר.

אימיך נשאתי חין בערכי, נשאני עורך תחנתי לפניך נשאתי אימיך, וכמאמרם ז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, והוא עה"כ נשאתי אימיך אפונה (תהלי' פ"ח ט"ז). במלאכות, בשליחות. ברך בברכי, שניהם ל' ברכים, הראשון שם והשני פעל, ל' הכרעת ברכים. גוחי, מוציאי, ל' כי אתה גוחי מבטן (תהלים כ"ב י'). הגיה חשכי, האר חשכי, ל' וה' אלהי יגיה חשכי (שם י"ח כ"ט), מגזרת נוגה. דבר צחות, לדבר אמרות צחות ובמהירות. זעק יופק, להוציא תפלה. בכוון קרב, בכוונת הלב, בענין ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו (תהלים ק"ג א'), הפך הכתוב, קרוב אתה בפיהם ורחוק מכליותיהם (ירמי' יב ב). ידעני בין ערך תפלה, הודיעני להבין ערך של תפלה. בלי תפלה, בלי דופי. ארך ותעלה, שניהם ל' רפואה ומזור ל' וארוכתך מהרה תצמח (ישעי' נח ח', וכ' רפאות תעלה אין לך (ירמי' ל' י"ג). סדר הגיוני, סדר מחשבתי. כשי יתאשר, יהא תשורה לך כמנחה. שי, כמו לך יובילו מלכים שי (תהלים ס"ח ל'). יתאשר, פעל נגזר מן תשורה, ע"ד שעשו רבותינו ז"ל במאמרם תרום ויתרום

*) אימיך. אינדעם איך הינקניעע אונד אין נאמען דיינעס פֿאָלקעס איין געבעט דיר ווייהע, איבערפֿאַללט איין שויער מיך. אָ דוא, איין ענטבינדער פֿאָן מוטטערשאָס, בעלייכטע דוא מיינע דיסטערן סיננע, פֿערלייהע ריינען פֿאָרטראַג מיר, לענקע מיט דיינער טרייע מיך, לעהרע, וויא איך אין דיינער אַנדאַכט מיך ערשעפּפֿע, נים מיך אין דיינען שוטץ, נאָהערע איך דיר! נור שטוממע זייפֿצער פֿערמאַג מיין אינערעס געפֿיהל הער־פֿאָרצוברינגען; דיך פֿלעהע איך אַן, נים מיך דורך דיינע מילדע הולד, אַללזעהענדער, אַללערהאַבענסטער! לעהרע יענען האָהען גראַד דער געבעטע מיך, וויא דוא אָהנע פֿעהל צו ערביטטען ביסט, אום לינדערונג אונד הילפֿע צו ערהאַלטען פֿיר דיא, דיא מיך געזאַנדט! ריכטע אונד אָרדנע דוא דאַס עפֿפֿ־נען מיינער ליפּפּען, דאַס מיין געבעט ווילליג זייא וויא אָפּפֿער, איין פֿאָרטראַג פֿליעסענד

*) דיעזע איבערזעטצונג געהאָרט איינעם מעהרמאַלס ערוואָהנטען פֿריינד אָן.

עֶתֶר פִּצְחִי כְּזוֹלַת חָשֶׁר: פְּעָמַי הָכֵן פְּצוֹתִי מִכֶּשֶׁל. צוּר
תְּמוֹךְ אֲשׁוּרַי מֵהִנָּשֵׁל: קוֹמְמֵנִי וְחַזְּקֵנִי מֵרִפְיוֹן וָחֵשֶׁל.
רְצוֹת אֲמָרַי וְלֹא אֶכָּשֵׁל: שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן מִפֶּלֶץ וּבְעָתָה.
שׁוּר בְּשִׁפְלוּתִי וּלְכָה לִישׁוּעָתָה: תָּחוֹן דַּכְּאוּתִי כִּלְחוֹזָךְ
פָּצְתָּ. תְּרַחֵם עַל בֵּן אִמַּצְתָּ: סוגרים הארון.

מיוסד ע"ס א"ב.

ק' אִמַּצְתָּ עָשׂוֹר לְכִפּוּר תַּמָּה. בּוֹ לְצַחְצֵחַ
צֵאוּי כִּתְמָהּ: גְּהוֹץ צַחֲנָתָהּ עַוָּיָהּ לְהִתַּמָּה.
דִּינָהּ לְהָאִיר לְתֶחִי לְהִתַּמָּה: הַחֲרָדָה מִתְּקַע
יוֹם תְּרוּעָה. וּדְבָרִים קְחָה סַרְעַף לְקָרְעָה: זֶה
אֵלִי לְצֶדֶק הַכְרִיעָה. חַי הַחַי יוֹדְךָ בַּהֲרִיעָה: טַפֶּיהָ

מן תרועה. עתר פצחי, עתירת מפתח שפתי. כזולת חשר, יהי כזולת מטר, וכענין יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי (דברי' לב ב). חשר, ל' חשרת מים (ש"ב כב יב), ועיין במס' תענית דף ט' ב' ובב"ר פ' י"ג. פעמי הכן, כונן רגלי. פצותי מכשל, להצילני מכשלון. פצותי, ל' פצני והצילני (תהלי' קמד יא). מהנשל, שלא ימעדו, ל' כי ישל זיתך (דברים כח מ). מרפיון וחשל, מרפיון וחולשה, ל' כל הנחשלים אחריך (שם כה יח), ע"ד כשב וכבש. מפלץ, מפחד, ל' פלצות בעתתני (ישעי' כא ד). כלחוזך פצת, כמו שאמרת לחוזך (ישעי' ל יח) ולכן יחכה ה' לחננכם ולכן ירום לרחמכם. בן אמצת, תאר לישראל בתהלים פ' י"ו.

אמצת עשור, כוונת יום העשור לכפרת כנסת ישראל המכונה תמה, כדכתיב יונתי תמתי (שיר ה ב). לצחצח, לנקות. צאוי כתמה, כתם של צואה והיינו העון המטנף הנפש. גהוץ צחנתה, הלבן חטאתה, ול' גהוץ ידוע מדברי רבותינו ז"ל, וצחנתה ל' הכתוב ביואל ב' כ'. עוויה, עוונה. להתמה, ל' תם עוונך (איכה ד' כ"ב). לתחי, לתחיה. סרעף, כנוי ללב, והוא עפ"ה וקרעו לבבכם (יואל ב יג). חי חי, עפ"ה חי חי הוא יודך (ישעי'

פֿליעסענד וויא וואַססער. בעפֿעסטיגע מיינע טריטטע, דאַס איך ניכט וואַנקע, אונטערשטיטצע זיא, אָ שאָפּפֿער, דאַס איך ניכט גלייטע! האַלטע מיך אויפֿרעכט, פֿערלייהע מיר קראַפֿט, דאַס איך ניכט ערמאַטטע אונד שטירצע! פֿערלייהע וואָרטע מיר, דאַס איך ניכט שטאַממלע! בעוואַהרע וויא דען אַפּפֿעל דעס אויגעס, פֿאָר אַנגסט אונד שרעקקען מיך! שויע מיינע ערניעדריגונג אונד איילע צור הילפֿע, זייא דעם פֿערשמאַכטען גנאָדיג, וויא דוא דיינעם פּראָפֿעטען פֿערהייסען! ערבאַרמע דער שפּראָססע דיך, דיא דוא איינגעזעטצט!

וַיְשִׁישֶׁיהָ בְּעִנּוּי עֲיֵפִים. יְצִיגָתָם שׁוֹר בְּיַחַף
יְחֵפִים: כֻּלָּם צָגִים וְלָבֵן מְצֻעָפִים. לְאַדֶּרְךָ
בַּקֹּדֶשׁ כִּשְׂרָפִים עָפִים: מָגֵן עִקָּרֵמוֹ בְּךָ חוֹסִים.
נִשְׁעָנִים בְּתֻמָּם וּבְצִלְּךָ חוֹסִים: סְמוּכִים בִּבְרִית
שְׁלֹשֶׁת יְחוּסִים. עוֹדְדֵם הֱיוֹת שׂוֹטְנֵימוֹ הָסִים:
פָּנֵה בְּצִדְקַת אֶת מֵעֵבֶר. צֹאנְךָ תַּחַת שֵׁבֶט
כְּהֵעָבֵר: קַדֵּם רַחֲמֶיךָ בְּלִי הִתְעַבֵּר. רַחוּם
עַל פֶּשַׁע עוֹבֵר: שֶׁמֶץ זְדוֹנָם תְּכַבֵּס וּתְטַהֵר.
שַׁוְעָם קְשׁוֹב וְאַל תְּאַחֵר: ק׳ תְּמוּכֵי יְמִינְךָ פְּנֵיהֶם
נַהֵר. תַּעְתּוּעַ חֶטְאָם תְּכַפֵּר לְטַהֵר:

ק׳ כַּצָּהֳרַיִם מִשְׁפָּטֵינוּ הָאֵר. חוּקֶיךָ לְטוֹב תַּשְׁאֵר.
פ׳ צִדְקֵנוּ תְּחַפֵּשׂ וּתְבָאֵר. בְּמָגִנְּךָ נִתְגּוֹנֵן לְהִתְפָּאֵר:

פותחים הארון.

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים.
לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים. מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ

כ״ח י״ט). יציגתם שור, עמידתם דומה. כשרפים עפים, כשרפי מעלה מעופפים. מגן עקרמו וכו׳, אתה שאתה מגן של שרשם ויסודם היינו האבות בך חוסים. בתומם, של האבות. יחוסים, מיוחסים והיינו האבות. עודדם, חזקם. היות שוטנימו הסים, למען היות משטיניהם שותקים, ל׳ ויהס כלב. את מעבר, אברהם הבא מעבר הנהר, ל׳ ואתא מרבבות קדש, ויתא ראשי עם, ועקתו אדמי. בלי התעבר. ל׳ ויתעבר ה׳ בי למענכם (דברים ג כו), ל׳ עברה וזעם. שמץ, פתם. נהר, ל׳ נהורא ואור, כצהרים וכו׳, עש״ה והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים (תהלים ל״ז ו׳).

לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ
מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

סוגרים הארון.

סימן א"ב תשר"ק.

תַּאֲוַת נֶפֶשׁ לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרָךְ· שְׁקוֹד לְרַחֵם
מְבָרְכֵי זִכְרָךְ· רְצוּיֵי אַהַב כְּנַעַר וָרָךְ· קְרוּאִים
וּנְקוּבִים בְּנָךְ בְּכוֹרָךְ: צְבָאוֹת קֹדֶשׁ הוֹצֵאתָ
מִכּוּר אוֹנִים· פְּדוּתָם מִפֶּרֶךְ הָלְכוּ שִׁנְאַנִּים·
עֲמוּסִים מִבֶּטֶן פִּצַּם מִשְּׁאוֹנִים· סְעָדֵם בַּל
לָמוֹד כִּשְׁאוֹנִים: נְתוּנָה בְּרִיתְךָ חֹק בִּשְׁאֵרָם·
מִמַּחְצֶבֶת צוּרָם מוֹלֶדֶת שְׁאוֹרָם· לַבְּרִית הַבֵּט
וְתָדִיחַ כְּאוֹרָם· כַּבְּסֵם הֶרֶב וְתַבְהִיק אוֹרָם:
יֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵד מְיֻחָד· טוֹבֵחַ וְטָבוּחַ מִדְּבָרְךָ
פָּחַד· חֲנִיטָיו חַלֵּץ מֵאֵימָתָה וָפַחַד· זְבוּחוֹ
וְדִשּׁוּנוֹ לְפָנֶיךָ יִתְיַחַד: וְאִם הֶעֱווּ אֹרַח לְסַלֵּף·

תאות נפש וכו', עפ"י לשמך ולזכרך תאות נפש (ישעי' כו ח), וטעמו, אתה שאתה תאות נפש לשמך ולמען זכרך שקוד לרחם וכו'! וכן אית' בב"ר פ' כ"ח, לשמך זו קדושת השם ולזכרך זו זכות אבות. רצויי וכו', שהם מרוצים באהבה לפניך כנער ורך כדכתיב כי נער ישראל ואוהבהו (הושע יא א). מכור אונים, מכור הברזל של מצרים. און, מצרים, דכתיב בחורי און (יחזקאל ל' י"ז). פדותם, לפדותם. שנאנים, מלאכים, והוא עפ"י אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם (ש"ב ז כג). עמוסים מבטן, ישראל, עפ"י העמוסים מני בטן (ישעי' מו ג). פצם, הצילם. משאונים, ל' שאון ורעש. בל למוד כשאונים, שלא למדוד להם כמדתם. כשאונים, ל' שאה ומדה, והכ' שמוש. נתונה בריתך וכו', ברית מילה נתונה בבשרם לחוק. ממחצבת צורם, מאברהם צור שלהם שממנו חוצבו כדכתיב הביטו אל צור חצבתם .... אל אברהם אביכם (ישעי' נא א). מולדת שאורם, כ"כ בכ"י, ל' שיור, ושארית ישראל מולדת אברהם הם. לברית, למילה. ותדיח כאורם, ותכבס טנופם, לשון דמי ירושלים ידיח (ישעי' ד' ד'). כאורם, ל' ובאשו כאור במסכת ב"ק דף ק' א', שהוא כמו באוש, הפך היופי. כבסם הרב, ל' הרב כבסני מעוני (תהלים נ"א ד'). ותבהיק, ותופיע. עקד מיוחד, עקדת יצחק הבן המיוחד. טובח וטבוח, הזובח היינו אברהם והמוכן לזביחה היינו יצחק כל אחד פחד מדברך. חניטיו, יוצאי חלציו. ודשונו, דשן שלו, וכמו שאז"ל

הַזּוֹכֵר רַחֲמֶיךָ חֹק מִלְּחַלֵּף· דְּרִישַׁת צֶדֶק מֵלִיץ יְאַלֵּף· גְּנוּנֶיךָ לְחַזֵּק בְּמָגִנַּת אָלֶף: בַּדֵּי יְדִידֶיךָ הֲגִיגָם בִּין· בְּצוּרָם תִּשַׁע וְחֵטְא תַּלְבִּין· ח' אָוֶן מִתְחַנְנֶיךָ בְּלִי תָבִין· אֶנֶק שְׁמַע וְלַחַשׁ הָבִין:

ח' ק' נֶפֶשׁ נַעֲנָה תְּבַשֵּׂר סְלִיחָה· פַּלְּטֵם מֵעֹמֶק שׁוּחָה· מִתְקוֹמְמֵינוּ יְהוּ כַּסּוּחָה· הַחֲיֵינוּ בְּטַל אֱמוּנָתְךָ לְשׂוֹחֲחָה:

חו"ק עַד יוֹם מוֹתוֹ תְּחַכֶּה לוֹ לִתְשׁוּבָה, לְהַנְטוֹתוֹ לִתְחִיָּה:

מיוסד ע"ס א"ב.

אֱנוֹשׁ מַה יִּזְכֶּה· וּצְבָא דַק לֹא זַכּוּ בְּעֵינֶיךָ: בַּלַּהִים אִם תִּבְעַר הָאֵשׁ· מַה בֶּחָצִיר יָבֵשׁ: גָּלוּי

אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה, ועיין פי' רש"י על בהר ה' יראה (בראשית כב יד). חוק מלחלף, שלא לחלוף חקות שמים וארץ שלא נבראו כ"א בשבילם במאמרם ז"ל ע"פ אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי גם זרע יעקב וגו' (ירמי' לג כה). דרישת צדק וכו', הצדק שדרש אברהם בעד סדום ילין בעדנו, וכדאי' בב"ר פ' מ"ט אמר ר"ל השופט כל הארץ לא יעשה משפט, אם עולם אתה מבקש אין דין ואם דין אתה מבקש לית עולם את תפיס חבלא בתרין ראשוי בעי עלמא ובעי דינא אי לית את מוותר כזער (מעט) לית עלמא יכיל קאים, א"ל הקב"ה אברהם אהבת צדק ותשנא רשע (תהלי' מה ח) אהבת לצדק את בריותי וכו'. גנוניך. ישראל הגנונים בצלך. במגנת אלף, במגן אברהם כדאמרן והוא עש"ה אלף המגן תלוי עליו (שיר ד ד), ואמרו במדרש זה אברהם שנאמר אנכי מגן לך, ודרש אלף ל' למוד. בדי ידידיך, בני אוהביך כמו יאכל בדי עורו (איוב יח יג). בצורם תישע, תפלתם תקבל. ב צ ו ר, א' מעשרה לשונות של תפלה, כדאי' ברכות ריש פ' ואתחנן. תישע, ל' וישע ה' אל הבל. און מתחנניך בלי תבין, שלא תשים לבך אל און ועמל של מתחנניך, ל' וירא און ולא יתבונן (איוב י"א י"א). אנק, צעקת התפלה. שוחה, שאול. כסוחה, ל' סחי ומאוס כמו ותהי נבלתם כסוחה (ישעי' ה כה). אמונתך לשוחחה, כדי שיגידו אמונתך, וכמאמר ישעי' (כ"ו י"ט) הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך!

אנוש מה יזכה וכו', כענין מה אנוש כי יזכה וכי יצדק ילוד אשה הן בקדושיו לא יאמין

אנוש. איין שטערבליכער — וויא? זאָללטע דיעזער ריין זיין, דאַ זעלבשט דעז הימעלז העערע ניכט ריין זינד אין דיינען אויגען? — ענטצינדעט דיא פֿלאַממע*) זאַפֿטרייכע שטאַממע, וויא אוס זיא וויטהען אונטער דיררען געניזטע! דיר איזט

פֿינזטערניס

*) פֿיגירליך דיא ליידענשאַפֿט.

לך חשך כמו אור· משוטט כל בעין: דירתך בסתר· וגלויות לך כל נסתרות: הדן יחידי· והוא באחד ומי ישיבנו: ועל גוי ועל אדם יחד ינטה קו· ואין מי ירשיע: זאת יבין כל יציר· ולא יתעו יצר· לחטוא ליוצר: חתלת בארו· חפירת בורו· חשבון בוראו: טמא משארו·

ושמים לא זכו בעיניו וכו' (איוב טו טו). ולכל דוק, לכל השמים. משוטט וכו', עפ"ה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ (זכרי' ד י). דירתך וכו', כדכתיב עבים סתר לו (איוב כב יד) וכענין כי רם ה' ושפל יראה וגבוה ממרחק יידע (תהלי' קלח ו). הדן יחידי והוא באחד וכו', דכתיב והוא באחד ומי ישיבנו (איוב כג יג), ואמרו עליו בשיר רבה דף י"א ובשמות רבה דף קכ"ב ג' לפי שהוא יחיד בעולם הוא דן יחידי ואין מי שישיב על דבריו עכ"ל. וידידי הרבני מהו' יאקב נ"ב נר"ו הטעים הענין ע"פ מ"ש בעל מדרש שמואל באבות פ"ד מ"ח וז"ל בשם החסיד ז"ל, הוא היה אומר אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד וכו', אמר א ח ד ולא אמר הקב"ה כדי להודיענו סבת המשנה שמי שהוא מורכב א"א להמלט מן הטעו' והשגיאה אם מפני קצורו בהשגת האמת ואם להיותו נוטה במזגו לאחד מבעלי הטענות וכמו שנמצאו בשנים המתוכחים זע"ז וכל אחד אשר לא ראה אותן מימיו ושוב שיתגבר א' מהם על חברו וזה מפני היותם קרובים בטבע, אבל הקב"ה שהוא פשוט בהחלט לו נאה לדון יחידי. עכ"ל, והן ממש דברי הפייטן. ועל גוי וכו', לשון הכתוב (שם לד כט) וטעמו כיחידים כמרובים שוים לפניו למתוח עליהם קו המשפט. זאת יבין וכו', כמאמר עקבי' בן מהללאל הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו'. ובמדרש קהלת אמרו שלשתן דרש ר"ע מתוך פסוק אחד וזכור את בו ר א י ך בימי בחורותך (קהלת יב א), ב א ר ך זו ליחה סרוחה, ב ו ר ך זו רמה ותולעה, ב ו ר א ך זה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שעתידין ליתן דין וחשבון לפניו. עכ"ל (ונראה שדרש כן בעבור שכתוב בוראיך מלא י' על פי המסרה וא"כ הוא לשון רבים ודוק), וזה גם הוא מטעם הפייטן. חתולת בארו, כנאמר שהי' חבוש ומלופף שם בשפיר ושליא, ל' וערפל חתלתו (איוב לח ט) שהוא ענין חבוש ולפוף. חפירת בורו, היינו הקבר מקום רמה. טמא משארו וכו', כלומר ועוד יבין האדם בזיותו שהרי טומאה יוצאה משארו וגופו והיינו זיבת זרע.

פינסטערניס העלל וויא ליכט, דיין בליקק דורכפארשט אללעס, דיינע וואהנונג איזט אין דונקעל געהיללט; דאך זינד דיר אפפען אללע פערבארגענהייטען. ער, דער אללייניגע ריכטער, איזט איינעס זיננעס, ער אנדערט איהן אום? ער ליעהט דיא ריכטשנור איבער נאציאנען אונד איינצעלנע צוגלייך, אונד ניעמאנד פערמאג זיך צו ווידערזעטצען. א, מאכטע דאך יעדעס געשעפף דיעס בעהערציגען, דאמיט עס ניכט דורך ליידענשאפט איינגעריססען ווערדע, זיך געגען דען שעפפער צו פערגעהען; מאכט' עס דאך געדענקען דער הילע, דער עס ענטקיימט, דער גרופט, דיא זיינער ווארטעט, אונד דעס אללוויסענדען, דעם עס איינסט רעכענשאפט אבלעגען האט! —

וּמְטַמֵּא בְּעוֹדוֹ · וּמְטַמֵּא בְּמוֹתוֹ: יְמֵי חַיָּיו תֹּהוּ · וְלֵילוֹתָיו בֹּהוּ · וְעִנְיָנָיו הָבֶל: כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ נִדְמֶה · בַּלָּהוֹת יְבַעֲתוּהוּ תָמִיד: לַיְלָה לֹא יִשְׁכַּב · יוֹמָם לֹא יָנוּחַ · עַד יֵרֵדֶם בַּקֶּבֶר: מַה יִּתְאוֹנֵן אָדָם חַי · דַּיּוֹ אֲשֶׁר הוּא חָי: נוֹלָד לְעָמָל וִיגִיעָה · אַשְׁרָיו אִם יְהִי יְגִיעוֹ בְּדַת אֱמֶת: סוֹפוֹ עַל רֹאשׁוֹ מוֹכִיחַ · וְלָמָּה יַחֲנִיף: עוֹד חוֹתָמוֹ מְעִידוֹ עַל פָּעֳלוֹ · וּמַה יִּגְנוֹב דָּעַת: פּוֹעַל צְדָקוֹת אִם יְהִי · יְלַוּוּהוּ לְבֵית עוֹלָמוֹ: צוֹפֶה בְּחָכְמָה

ומטמא בעודו, כ"כ בכ"י, וטעמו הוא מקבל טומאה בעודנו חי, משא"כ בכל בעלי חיים, ומטמא אחרים במותו. מה יתאונן וכו', פסוק הוא באיכה ג' ל"ט, ובמד' עליו באיכה רבתא. נולד לעמל, כדכתיב אדם לעמל יולד (איוב ה'). סופו, פטירתו מן העולם מוכיח על תחלתו, כי בשעה שנולד אין אנו יודעין מה יהא בסופו עד שיפטר ואז מכריזין מעשיו, וכמאמר התנחומא שהעתקתי לקמן בסוף הפיוט. ולמה יחניף, ולאיזה תועלת יחניף להראות תומה ובלבו מרמה, אחרי שהכל יתגלה בסופו? ועוד הרי חותם יד עצמו מעיד על פעלו! וכמו שאמרו ז"ל במס' תענית י"א א', ע"פ וביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו (איוב לז ז), ולאיזה תועלת יגנוב דעת בוראו? — ילווהו לבית עולמו, דכתיב צדק לפניו יהלך (תהלי' פה יד), וכמאמר התנא, בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לא כסף ולא זהב ולא א"ט אלא תורה ומ"ט שנא' בהתהלכך תנחה אותך בעה"ז וכו', וזהו צופה בחכמה וכו'.

אים מענשען זעלבסט ליעגט שאָן איין קיים צור אונרייניגהייט ; ביי'ם לעבען שאָן איזט ער פֿיר אונרייניגקייט עמפּפֿענגליך אונד ווירד איינע אַנשטעקענדע אונרייניגקייט נאַך זיינעם טאָדע. אייטעל זינד דיא טאַגע זיינעס לעבענס, לעער זיינע נאַכטע אונד זיין טהון טאַנד, זיין וואַנדעל איזט טרוג, פֿאָן אונאויפֿהאָרליכען שרעקקענבילדערן געקוועלט, דיא נאַכט געוואַהרט איהם קיינע רוהע אונד קיינע ערהאָלונג דער טאַג ; זאָ טוימעלט ער היננאַב אינ'ס גראַב. — וויא ? ער מורט נאָך, דער לעבענדע ערדענזאָהן ? איזט'ס איהם ניכט גענוג, דאַס ער לעבט ? צור מיהע אונד צום פֿלייס איזט ער בעשטיממט, הייל איהם, ווען ער זיינען פֿלייס דער וואַהרען לעהרע געווידמעט ! זיין ענדע ווירד'ס ענטשיידען, הייכעלייא קאַן איהם ניכטס פֿראָממען, זיינע אייגנע אונטערשריפֿט איזט צייגין זיינער טהאַטען ; טייטשונג קאַן איהם ניכטס ניטצען. האַט ער וואָהלטהאַטען אויסגעאיבט, זאָ האַט ער אויך טרייע בעגלייטער נאַך זיינער עוויגען בעהויזונג. וואַר ער איין ווייזהייטספֿאָרשער, זאָ האַט ער

אִם יְהִי · עִמּוֹ תִּתְלוֹנֵן בְּכֶלְחוֹ: קָצוּף בְּדָמִים וּבְמִרְמָה אִם יְהִי · חֲרוּצִים יָמָיו: רְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ בִּהְיוֹת בְּמוּסָר · יָנוּב בְּשֵׂיבָה טוֹבָה: חזן בקול שֵׁם טוֹב אִם יִקְנֶה · מִשֵּׁמוֹת נְעִימִים אֲשֶׁר יִקָּרֵא: תַּחַת כֵּן לָכֵן יוֹם הַמִּיתָה מִיּוֹם לֵידָה הוּטָב:

(עד יום מותו תחכה לו לתשובה, להנטותו לתחיה:)

פותחים הארון.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

מיוסד ע"פ א"ת ב"ש. סוגרים הארון.

אַהַדְתָּ יוֹם זֶה בַּשָּׁנָה · תְּרוּפָה וָצֳרִי שַׂמְתּוֹ לְשׁוֹשַׁנָּה · בְּשָׁלֵם בִּהְיוֹת סֻכְּךָ בָּרִאשׁוֹנָה ·

עמו תתלונן בכלחו, ל' תבוא בכלח אלי קבר (איוב ה כו) שפרושו בזוקן כי החכמה תחי' בעלי', וכתיב הן יראת ה' היא חכמ' (איוב כח כח). וכתיב יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצורנ' (משלי י כז), וזהו קצוף בדמי' אם יהי ח ר ו צ י ם ימיו, שטעמו נכרתים, ל' כלה ונחרצה (ישעי' י כג). ינוב, יעשה תנובה, ל' עוד ינובון בשיבה (תהלים צב טו). שם טוב אם יקנה, רצונו אם הוא ק ו נ ה לו שם טוב טוב לו יותר משמות נעימים אשר יק ר א, וכדאי' בתנחומא ריש פ' ויקהל את מוצא ג' שמות נקראו לו לאדם, א' מה שקוראי' לו אביו ואמו, וא' מה שקוראי' לו בני אדם, וא' מה ש ק ו נ ה הוא לעצמו, אמרו לשלמה מהו טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו? (קהלת ז א) אמר להם בשעה שאדם נולד אין הכל יודעין מי הוא, נפטר בשם טוב משפיע מ"ע באין ישרא' מטפלין עמו עושין עמו גמילות חסד, מכריזין שבחו ואומרין פלוני זה כמה תור' למד כמה מצוות עשה משכבו תהא עם הצדיקי' וכו' עכ"ל. ובשמות רבה ריש פ' הנ"ל הוסיף משל לשתי ספינות .... ומסיים כך אדם נולד מונין לו למית', מת מונין לו לחיים. עכ"ל, וכנגד זה ייסד תחת כן לכן יום וכו' כלומר אחרי שכן הוא כמו שאמרנו לכן יום המיתה מיום לידה הוטב. תחת כן לכן, כ"כ בכל כ"י, וי"ג מיום לידה יום המיתה הוטב, והכל הולך אל מקום אחד.

אהדת וכו', כמו שאחז"ל ימי' יוצרו ולא (ולו קרי) א' בהם (תהלי' קלט יו) ברא את הימי' ובחר לו א ח ד מהם זה יוה"כ, וזהו א ח ד ת. לשושנ', לישרא'. בשלם, בירושלי', כדכתי'

נאך איינע בעטיטעלרין אים שפעטעסטען אלטער. טיקקע אונד ארגליסט פערקירצען דעס מענשען לעבען, בעשטרעבען נאך טוגענד אבער בריגנט איין גליקקליכעס אלטער; איין זעלבסטערווארבענער, גוטער רוף פערמאג מעהר, אלס אללע בייגעלעגטע עהרענטיטעל. וואהרליך, אונטער זאלכען פערהעלט־ניסען איזט דער שטערבעטאג דעם טאגע דער געבורט פארצוציעהען!

שֵׁרוּתוֹ כִּפֵּר לְפִשְׁעֵי יְשֵׁנָה: גּוֹלִים מִנָּוְךָ זְרוּיִם
מֵהֲלָאָה. רוֹן מְפִיקִים לְהַתֵּל תְּלָאָה. דִּכְאוּת
רוּחַ וְשֶׁבֶר נַהֲלָאָה. קָדוֹשׁ תַּחְשׁוֹב כְּזִבְחֵי
הָעֲלָאָה: הֻתַּם מֵרֶחֶם יֹשֵׁב אֹהָלִים. צוּרָתוֹ
בְּכִסְאֲךָ חַקְתָּה כְּהִלִּים. וְלָדָיו חוֹן בְּעֹצֶר
נִקְהָלִים. פְּאֵרְךָ מַבִּיעִים וְשִׁמְךָ מְהַלְלִים: זֶבֶד
שִׁמְךָ שִׁתַּפְתָּ בִּשְׁמָם. עֲמוּתִים לְךָ כַּחוֹתָם
לְשׁוֹמָם. חֲשָׁבֵם מֵאָנֶף בְּלִי לְהַאֲשִׁימָם. סֵפֶר
חַיִּים יְהִי רְשׁוּמָם: טֹרַח עָוֹן וְכֹבֶד מַשָּׂא. גְּעַר
בְּצוּל מְחוֹת בַּהֲמָסָה. יֶעֱרַב שִׂיחַ עֲנִיָּה וּרְמוּסָה.
מְנִיחֵי כְלִיל בְּאֶבֶן מַעֲמָסָה: כְּלוּלַת אֲהָבִים
אָנָּא זְכוֹר. כְּלִמַּת נְעוּרִים עוֹד מִלִּזְכּוֹר. פ׳ לְבֵן
יַקִּירְךָ זָכוֹר תִּזְכּוֹר. לְמַעַן חִלָּךְ לַעֲבָדֶיךָ זְכוֹר:

ויהי בשלם סכו (תהלים עו ג). שרותו, עבודת היום. ישנה, תאר לישראל. גולים וכו', הרצון עכשיו שישראל גולים וזרויים ואין יכולים להקריב כמאז מוציאין רנה ותפלה לתקון שברם. להתל, ל' והתל לא חותלת (יחזקאל טז ד). דכאות וכו', דכאות רוח ושבר של נהלאה היינו ישראל הנפוצים הלאה תחשוב אתה הקדוש כזבחי העלאה, וכמ"ש זבחי אלהים רוח נשברה וגו' (תהלי' נא) וקרא לישראל נהלאה כדכתיב והנהלא' לגוי עצום (מיכה ד ז). הותמם מרחם, יעקב איש תם. חקת, חקקת. כהלים, כאחד הכוכבים המאירים, ל' בהלו נרו (איוב כט ג). בעוצר, באסיפה. זבד שמך, חלק משמך שתפת בשם ישראל. עמותים לך, דבקים בך. כחותם לשומם, דכתיב שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך (שיר ח ו), ואמרו ז"ל (ברכות ו') תפילין דמרא עלמא מאי כתיב בהו? ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. גער בצול, השליכם במצולת ים וימחו כדבר הנמס, ל' מחיתי כעב פשעיך (ישעי' מד כב), ול' כקדוח אש המסים (שם ס"ד). באבן מעמסה, בירושלים המכונה אבן מעמסה בזכרי' י"ב ג'. כלולת אהבים וכו', עה"כ זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך (ירמיה ב ב). כלמת נעורים, חטא העגל. עוד מלזכור, שלא יזכר עוד. לבן יקירך, כדכתיב הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד (ירמיה לא כ). למען חלך, למען משה אשר חלה פניך ואמר זכור לעבדיך לאברהם וגו'.

ימלך

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

אין פּאר"מ אונד אין מעהרערן קהלות ווירד דיעזעז ניכט געזאגט, זאנדערן מאן פאנגט זאגלייך אנא סלח נא אן.

פותחים הארון. מיוסף ע"פ א"ב.

אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ· בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:
גִּבּוֹר וְנַעֲרָץ· דָּגוּל מֵרְבָבָה:
הוּא שָׂח וַיֶּהִי· וְצִוָּה וְנִבְרָאוּ:
זִכְרוֹ לָנֶצַח· חַי עוֹלָמִים:
טְהָר עֵינַיִם· יוֹשֵׁב סֵתֶר:
כִּתְרוֹ יְשׁוּעָה· לְבוּשׁוֹ צְדָקָה:
מַעֲטֵהוּ קִנְאָה· נֶאְפָּד נְקָמָה:
סִתְרוֹ יֹשֶׁר· עֲצָתוֹ אֱמוּנָה:
פְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת· צַדִּיק וְיָשָׁר:
קָרוֹב לְקוֹרְאָיו בֶּאֱמֶת· רָם וּמִתְנַשֵּׂא:
שׁוֹכֵן שְׁחָקִים· תּוֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה:
חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ: סוגרים הארון

חו"ק אָנָּא סְלַח נָא· פֶּשַׁע וְעָוֹן שָׂא נָא· וְכֹחֲךָ יִגְדַּל נָא· קָדוֹשׁ:

ימלך, תהלי' קמ"ו י'. ואתה קדוש, שם כ"ב ד', וע"ש בפי' רש"י. ובעבור שאנו מאריכים בין ברכת מחיה המתים לקדושה בפיוטים לכן אנו אומרים פסוק זה שהוא כדמות בקשת מחילה מאתו יתברך על שהוא יושב וממתין לתהלת ישראל, וזהו טעם אל נא.

אנא. וכחך יגדל נא, כדכתי' ועתה יגדל נא כח ה' (במדב' יד יז), וע"ש בפרש"י.

ימלך. דער הערר רעגיערט עוויגליך, דיין גאטט דורך אללע צייטען, ציון! הללויה.
ואתה. דוא, היילגער, טהראנסט אונטער לאבגעזאנגען ישראל'ס! אל נא.
אנא סלח. פערצייהע, או אללמאכטיגער, פערגיב מיסעטהאט אונד אבפאלל אונד צייגע דיא גרעססע דיינער קראפט, אללערהייליגסטער!

חו"ק אָנָּא רַחוּם כַּפֵּר · עֲוֹן צָגִים תְּהִלָּתְךָ לְסַפֵּר · וְיוּחָקוּ לְחַיִּים טוֹבִים בְּסֵפֶר · קָדוֹשׁ:

שם המחבר משלם בירבי קלונימוס חזק חתום כפול בראשי החרוזות.

ח' מוֹרֶה חַטָּאִים סָלוּל לְהִתְהַלֵּךְ · מְלַמֵּד לְהַדְרִיכִי בְּדֶרֶךְ אֵלֵךְ: ק' אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ:

ח' שַׁחַר וָנֶשֶׁף אֲיַחֵד לְהַמְלִיכֶךָ · שׁוֹכֵן עַד וְאֵין כְּעֶרְכֶּךָ: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ:

ח' לִבִּי חָרֵד עֲבוֹדָתְךָ לְתָמוּד · לְהַעֲרִיץ קְדֻשָּׁתְךָ בְּמִשְׁמָר אֶעֱמוֹד: ק' גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד: (אנא סלח.)

ח' מְיַחֲלִים לְחַסְדְּךָ זֶרַע עֲמוּסֶיךָ · מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתָם וְיִשְׂמְחוּ חוֹסֶיךָ: ק' דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ:

בחלוי

אנא רחום כפר עון נגים, עון של ישראל, העומדים לספר תהלתך. מוֹרֶה חַטָּאִים, כ"ב בכל כ"י ועקר, כי הוא שם תאר והוא עפ"ה טוב וישר ה' על כן יור' חטאים בדרך (תהלי' כה ח). מלמד וכו', עפ"ה אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך (ישעי' מח יז). ארוממך אלהי המלך, לשון הכתוב במזמור תהל' לדוד (תהלי' קמ"ה), וכן כל סיום החרוז שבפיוט הוא ממזמור הזה ההולך ע"ס א"ב. שחר ונשף, בקר וערב. עבודתך לתמוד, להתעסק תמיד בעבודתך.

אנא רחום. פערגיב, אָ אַללבאַרמהערציגער, דען פערקינדערן דיינעס רוהמעס! ניידנע זיא איינ'ז בוך דעס גליקקליכען לעבענס איין, אַללערהייליגסטער!

מ. ח' איהן, דער אירדענדען לייגט דיא באַהן, דיא זיא לו וואַנדעלן האַבען, דער איר דען וועג בעצייכנעט, דען איך בעטרעטען זאָלל — ק' דיך, מיין גאָטט, אָ קעניג, וויל איך ערהעבען.

ש. ח' פריה אונד שפעט הולדיגע איך דיינער איינהייט, בעוואָהנער דער אונענדליכקייט, אונפערגלייכבאַרער! ק' טעגליך בענעדייע איך דיר.

ל. ח' בעשטענדיג איזט מיין הערץ דיינעם דיענסטע בעפליסען; דיא פערהערר־ ליכונג דיינער היילינקייט בלייבט מיינע אונאונטערבראָכענע בעשעפטיגונג. ק' גראָס איזט דער עוויגע אונד אַללגעפריעזען!

מ. ח' אויף דיינע גיטע האָפפען דיא נאַכקאָממען דיינער געטרייען; ערפיללע איהרע ווינשע! לאָס דיא זיך ערפרייען, דיא דיר פערטרויען! ק' איין געשלעכט ריהמע דעם אַנדערן דיינע ווערקע!

ס' בְּחִלּוּי וְצוֹם גָּשִׁים לְעָבְדָךְ · בְּרוּאִים כִּי הֵם לִכְבוֹדָךְ:

ק' הֲדַר כְּבוֹד הוֹדָךְ:

ס' יְקָר מַלְכוּתְךָ בְּרֶגַע יַאֲמִירוּ · יִחוּדְךָ בְּזָר לֹא יָמִירוּ:

ק' וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ: (אנא רחום.)

ס' רוֹן פְּגִיעוֹת לְפָנֶיךָ יַרְבִּעוּ · רַחֲשׁ הִלּוּלְךָ בַּיּוֹם יְשַׁבֵּעוּ:

ק' זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ:

ס' בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ חִנּוּנַי · בִּפְנוֹת עֶרֶב תִּמְחֶה זְדוֹנָי:

ק' חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ:

ס' יָהּ צוּר כֹּפֶר אֶשְׁכּוֹל · יִכְבּוֹשׁ עֲוֹנֵינוּ וְיֹאמְרוּ הַכֹּל:

ק' טוֹב יְיָ לַכֹּל: (אנא סלח.)

קומם

בחלוי, בתפלה, ל' ויחל משה. ברואים וכו', דכתיב עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו (ישעי' מג כא). לא ימירו, לא יחליפו. רון פגיעות, רנן תפלות. ירבעו, פעל נגזר מן ארבעה; והיינו ד' תפלות שמתפללים היום שחרית מוסף מנחה ונעילה. ישבעו, יש גורסים בש' לשון רבוי ושביעה, וי"ג בש' ויהיה פעל נגזר מן שבעה, ע"ש שבע ביום הללתיך (תהלים קיט קסד), והיינו בשחרית מברך שתים לפני ק"ש וא' לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה. כופר אשכול, תאר לאל ית', כדכתיב אשכול הכופר דודי לי (שיר א יד), וכמו שאז"ל (שבת דף פח), אשכול הכופר, איש שהכל שלו, מכפר לי על

ב. ס' מיט בעטען אונד פלעהען פערעהרען דיך, דיא דוא זו דיינעם רוהם ערשאפען,
ק' נור פערהערליכונג פאן דיינער מאיעסטעט פראכט!

י. ס' עהרפורכטפאלל הולדיגען זיא דיינער ריינען הערליכקייט; קיינע פרעמדע גאטטהייט, דיך אללײן בעטען זיא אן
ק' אונד פרייזען דיינער אללמאכט פורכטבארע טהאטען.

ר. ס' אין פיער געבעטספארמען בריגגען זיא דיר איהרע אנגעלעגענהייטען פאר, לאבען דיך דעס טאגעס זיעבענמאל
ק' אונד זינגען אין דענקמאל דיינער גראססען גיטע.

ב. ס' מארגענס טראגע איך מיינע געבעטע דיר אונד אבענדס פערלייהעסט דוא מיר!
ק' אללבארמהערציג איזט דער עוויגע!

י. ס' גאטט, דער אללמאכטיגע פערגעבער, דער אללפערמאגענדע, אונטער דריקקט אונזערע זינדען, אונד אללעס רופט:
ק' „אללען איזט דער הערר וואהלטהאטיג!"

ח' קוֹמֵם אִוּוּי קִרְיַת מְשׂוֹשֶׂךָ · קְדֻשַּׁת אַבְנֵי נֵזֶר בְּנוֹסְסֶךָ:
ק' יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ:
ח' לְוִיֶּךָ וַחֲסִידֶיךָ בְּנֹעַם יְזַמֵּרוּ · לְבוּשֵׁי שְׂרָד רֶקַח יִתַּמֵּרוּ:
ק' כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ:
ח' וּשְׁתוּלִים בְּגַנְּךָ יַפְרִיחוּ בַּחֲצֵרוֹתָיו · וִינוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְשֵׁנִים בְּטִירוֹתָיו: ק' לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו: (אנא רחום.)
ח' גַּ צִחֵךְ יְנַגְּנוּ תְּמִימִים וּשְׁלֵמִים · נָשְׁאֵךְ כִּסְאֵךְ בְּבֵית עוֹלָמִים: ק' מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים:
ח' יַחַד בְּכַנֶּסְךָ לְשִׁבְנֵךְ גְּאוּלִים · יַלְבִּישׁוּךְ עֹז כְּעוֹבְרֵי גַלִּים: ק' סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנּוֹפְלִים:

עון גדי שכרמתי לו. קומם, הקם. אווי, חמדת, ל' אוה למושב לו. קרית משושך, היא ירושלים, וחמדת ירושלים הוא בית המקדש. אבני נזר, אבני בית תפארתכו. בנוססך, ברוממך, והוא עפ"י אבני נזר מתנוססות (זכרי' ט' י"ו). לבושי שרד, היינו הכהנים רקח, מרקחת הקטרת. יתמר, יקטירו עד שיעלה תמרות עשן. ושתולים בגנך, אחרי שהזכיר הלוים והכהנים הזכיר גם ישראל אשר יהיו שתולים בנוה קדשו יפריחו וכו', והוא עפ"י שתולים בבית ה' בחצרות אלהינו יפריחו עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו (תהלי' צב). תמימים ושלמים, הצדיקים התמימים והשלמים ינגנו נכחך. בבית עולמים, בבהמ"ק. כעוברי גלים, כמו שהלבישוך עוז עוברי גלי הים כאמרם

ק. ח' אייכש ווירסט דא זיא וויעדער אויפבויען, דיא פראכטשטאדט דיינער וואנע, עמפארהעבען דיא מיט היילינקייט געשמיקטען שטיינע;
ק' דאן ווערדען דיר דאנקען דיינע ווערקע אללע.
ל. ח' דיינע לויס, דיא פראממען, ווערדען ליעבליכע ליעדער שטיממען, דיא פריעסטער איך געוואנד דעס היילינען דופטענדען שפעצערייען רייכערן
ק' אונד בעזינגען דיינעס רייכעס מאיעסטעט.
ו. ח' אוך דיינען טעמפעל געפפלאנצט, ווערדען זיא אויפשטייגען אין דען פארהאפען, זאטטפפאנזן אין דעסען פאללאסטען פריכטע טראגען, אין אכבזטען אלטער נאך
ק' זו פערקינדען דען מענשענקינדערן דיא גאטטליכע אללמאכט.
ג. ח' זיא ווערדען דיינע עוויגקייט בעזינגען, דיא פראממען אונד געטרייען, ווען דא דיינען טהראן אויפשלאגען ווירסט אין יענעם טעמפעל אויף עוויגע צייטען.
ק' דיין רייך איזט אללער עוויגקייטען רייך!
ס. ח' דארט ווירסט דו זיא זאממלען דיינע ערלאזטען, זיא ווערדען דיך איך געוואנדע דעס זיעגעס טויען, וויא דאמאלס, בייא איהרער רייזע איבער מעערעסוועללען.
ק' אללע פאללענדע ערהאלט דער הערר.

ח' מַבִּיעֵי טוּבְךָ בְּוַעַד יִתְחַבָּֽרוּ· מֵחִים תֵּחָשֵׁב תַּחַן יְדַבֵּֽרוּ:

ק' עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּֽרוּ: (אנא סלח.)

ח' וְהוּיִם יְנֹחַח שַׁי עָדֶיךָ· וִישַׁלֵּם פָּרִים אֶֽרֶשׁ עֵדֶיךָ:

ק' פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶֽךָ:

ח' סֶלָה בְּרַחֲמָיו יָצִיץ מֵחֲרַכָּיו· סְלוֹחַ יַרְבֶּה לְעַם מְבָרְכָיו: ק' צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו:

ח' חִין יֶשַׁע מִגּוֹי מְקָרְאָיו· חוֹן יָחוֹן קוֹרְאֵי מִקְרָאָיו:

ק' קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו: (אנא רחום.)

ח' זֶה אֵלִי פֶּלֶא עוֹשֶׂה· וַעֲקָתֵֽינוּ יֶרֶץ וְשׂוֹטְנֵֽינוּ יַעֲסֶה:

ק' רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה:

ממצרים ואמרו עזי וזמרת יה וכו', כן יודון לעתיד בכנסן גאולים למשכנך. מביעי טובך, ישראל המגידים טובך יתחברו בועד. מחים וכו', טעמו התחנה והתפלה אשר ידברו תחשב להם כעולות מחים והיינו עולות ממוחיים שיש להם מוח רב. ינוחח כשי, יהי ניחוח לך כמנחת שי. וישלם וכו', טעמו ארשת שפתים של עדיך היינו ישראל המעידים ייחודך יהיה לתשלום פרים, ובענין ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד ג). חין ישע, יפנה אל התחנה הבאה מגוי מקוראיו היינו ישראל, ככתוב וישראל מקוראי (ישעי' מח יב). קוראי מקראיו, ישראל המקדשים המועדים, ל' אשר תקראו אותם מקראי קדש. ירץ, ירצה, ל' רצון. יעסה, ירמוס, ל' ועסותם רשעים (מלאכי

מ. ח' דאַ שטעהען זיא פֿערזאממעלט אונד בעזינגען דיינע גיטע; אָ, מאַכֿטע איהר געבעט, געזאַלבטעטען אָפפֿערן גלייך!

ק' אַללער אויגען טויען, נאַך דיר הין!

ו. ח' ניִמם איהר זינדענגעשטאַנדניס לום געפֿאַלליגען געשענקע אונד איהר לּפּעהען שטאַטט אַנגענעהמער אָפפֿער אַן, ק' אָפפֿנע אַללמילדע דיינע האַנד!

ס. ח' יאַ, ער ווירד גנאַדיג הערנאָבשויען אויז זיינען היממעלן אונד פֿער-ליהען איינעם פֿאָלקע, דאַז ער געזעגנעט!

ק' דער העדר איזט געדעכֿט אין אַללען זיינען וועגען;

ח. ח' ער ווירד דאַז געבעט איינעז פֿאָלקעז פֿערנעהמען, דאַס איהן אַנ-רופֿט, ער ווירד דיא פֿייערער זיינער פֿעזטע בעגנאַדיגען.

ק' גאָטט איזט נאַהע אַללען, דיא איהן רופֿען.

ז. ח' ער, דער וואונדערטהאָטער, איזט איין טוטן, ער פֿערניכֿטעט אונזער פֿלעהען אונד האָרט קיינע פֿערלייודונג אַן.

ק' ער טהוט, וואַז זיינע פֿערעהרער ווינשען.

ער

ס'קַוֵּי יִתֵּן לְלוֹ מַשְׁלִיךְ יְהָבָיו. קָדוֹשׁ פְּשָׁעֵינוּ יְכַסֶּה בְּאַהֲבָיו: ק'שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו:

ס'קַבֵּל צְקוּנִי כְּבְמִכְלַל יוֹפִי. קוֹלִי תַּאֲזִין וְתַצְלִיל דּוֹפִי: ק'תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי:

אָנָּא סְלַח נָא. פֶּשַׁע וְעָוֹן שָׂא נָא. וְכֹחֲךָ יִגְדַּל נָא. קָדוֹשׁ:

חזן וקהל מֶלֶךְ שׁוֹכֵן עַד.
לְבַדְּךָ מְלוֹךְ עֲדֵי עַד. הָאֵל קָדוֹשׁ:

חזן וקהל (מֶלֶךְ) מַאֲזִין שַׁוְעָה.
לְעַמּוֹ מֵחִישׁ יְשׁוּעָה. נוֹרָא וְקָדוֹשׁ:

ע"פ א"ב כפול. כשמכנו אומר החזן זה כולו כנגון אאפיד.

אֶדֶר יְקַר אֵלִי. אֲחַוֶּה בְּאֶרֶשׁ מִלּוּלִי: בְּחֵיךְ אַנְעִים זֶמֶר. בְּנִיב אַבִּיעַ אֹמֶר: גְּבוּרוֹתָיו מִי יְמַלֵּל. גָּדְלוֹ מִי יְפַלֵּל:

ג מא). קווי וכו', כענין השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך (תהלי' נה כג). פשעינו יכסה וכו', ככתוב ועל כל פשעים תכסה אהבה (משלי י יב). צקוני, תפלתי, ל' צקון לחש (ישעי' כו יז). כבמכלל יופי, כמו בציון שנקראת מכלל יופי. ותצליל, ותשליך במצולות ים, ל' צללו כעופרת.

אדר יקר אלי, עוזם יקרו של אלי. אחוה, אגיד. באֹרש מלולי, בדבור פי, ל' ארשת שפתיו (תהלי' כ"א). בניב, בשפתים. מי ימלל, מי ישיגו במחשבה? ל'לא

ק. א'ער ערפֿילט דען וואונש דערער, דיא זיך איהם גאַנץ איבערלאַססען; דער היילי֒גע, ער טאַפֿפֿט מיט ליעבע אונזערע זינדען הינוועג.

ק'גאָטט שיטצט אַללע, דיא איהן ליעבען.

א'פֿערנים מיין געבעט, אַלז קאֶמע עז אויז ציון, דער שאֵנהייט קראָנע, ערהאֶרע מיינע שטיממע, אונד פֿערזענקע אונזרע זינדען!

ק'מיין מונד זאָלל לאָב דעז עוויגען זינגען.

מלך. קאֶניג, בעוואָהנער דער אונענדליכקייט, נור דיר
רעגיערט אין עוויגקייט, אַללמאַכטיגער, היילי֒גער!
מאזין. ערהאֶרער דער געבעטע, דוא, דער זיינער נאַליך
צו העלפֿע איילט, ביזט פֿורכטבאַר אונד הייליג!

אדר. דיא הערליכקייט פֿאָן מיינעז גאָטטעז מאַיעזטאֶט זאָלל דער אינהאַלט מיינער וואָרטע זיין; מיינע קעהלע זאָלל איהם ליעבליך טאֶנען, מיינע ליפפען ריהמען זיינע גרעֶסע. ווער פֿערמאַג דיא אַללמאַכט גאָטטעז אויזצושפרעכען, זיינע האָהייט?

ווער

דָּךְ מְרוּפָּף בְּגַעֲרָה· דַּרְכּוֹ סוּפָה וּסְעָרָה: הַנֶּאְדָּר
מִקּוֹלוֹת מַיִם· הוֹדוֹ כִּסָּה שָׁמַיִם: וּסְבִיבָיו שַׂרְפֵי אֵלִים·
וּמִפַּחֲדוֹ זָעִים וְחָלִים: זָךְ בִּשְׁמֵי מְעוֹנִים· זַעַק קָשׁוּב
מִמִּתְעַנִּים: חַשְׁרַת סָבִיב סֻכּוֹ· חַשְׁמַל בְּלִי לְסוֹכוֹ: טוֹב
יוֹדֵעַ חוֹסָיו· טָהוֹר מַצְדִּיק עֲמוּסָיו: יוֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן·
יְקַר עֹז חֶבְיוֹן: כּוֹנֵן שַׁחַק בִּתְבוּנָה· כָּל מַעֲשֵׂהוּ
בֶּאֱמוּנָה: לוֹבֵשׁ עֹז וּגְדֻלָּה· לוֹ נָאוָה תְהִלָּה: מוֹשֵׁל עוֹלָם
בִּגְבוּרָה· מוֹחֶה פִּשְׁעֵי בָרָה: נָאוֹר וְאַדִּיר בַּהֲדָרוֹ· נוֹשֵׂא
עֲוֹן עֶדְרוֹ: סוֹכֵת שִׂיחוֹת עֲרָבוֹת· סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת:

פללתי (בראשי' מח יא). דוק מרופף בגערה, מרעיד שמים בגערתו, כדכתי' עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו (איוב כו יא). דרכו וכו', דכתיב ה' בסופה ובשערה דרכו (נחום א ג). הנאדר, עפ"ה מקלו' מים רבי' אדיר במרום ה' (תהלי' צג). הודו, ל"ה חבקוק ג' ג'. וסביב וכו', עפ"ס שרפים עומדים ממעל לו (ישעי' ו ב), ועפ"ה משאתו יגורו אילים (איוב מא יז). זך, טהור. חשרת וכו', כדכתיב ישת חשך סתרו סביבותיו סכתו חשרת מים (ש"ב כב יב), וטעם חשרת מים, קשור העבים במים. חשמל בלי לסוכו, שלא יוכל להסתכל בו החשמל, ואמרו רז"ל מאי חשמל? חיות אש ממללות. עמוסיו, ישראל. מוחה פשעי ברה, מוחה ומעביר פשעי ישראל המכונה ברה כחמה. נאור וכו', עפ"ה נאור אתה אדיר (תהלי' עו ה), דמתרגמינן נהיר דחיל את אלהא, ל' נהורא ואור. סוכת, שומע, ל' הסכת (דברי' כז ט). סולו

ווער קאן זיא בעגרייפען? ער רופט אונד ערשיטטערט דיא פעלזע, זיינע שפור — שטורם אונד אונגעוויטטער אונד טאבענדע פלוטהען, ברויזען פאן זיינער אללמאכט רוהם! — זיינע מאיעסטעט איבערשטראהלט דיא הימעל; דארט, אונטער הייליגער שרפים שאר, דיא ציטטערנד אונד בעבענד איהן אומגעבען, דארט טהראנט דער ריינזטע הימעלזבעוואהנער אונד הערט געבעטע דער בוספערטיגען. אין יענער וואהנונג, מיט דונקעל אומהיללט, דעז חשמל'ז[1]) בליק אונדורכדרינגליך, דארט טהראנט דער אללגיטיגע, בעגינסטיגט זיינע פערטרויטען אונד בעגנאדיגט זיינע געטרייען; אין יענער פערבארגענהייט דארט וואהנט דער אללערהאבענסטע, אונזיכטבאר מיט זיינער מאיעסטעט גלאנץ. דאז פירמאמענט בעפעסטיגט זיין גאטטעס ליכטער פערשטאנד, אונד אלל זיין טהון איזט טרייע, זיין געוואנד איזט מאיעסטעט אונד האהייט; נור איהם געביהרט רוהם. זיינע אללגעוואלט רעגיערט דיא וועלט, זיינע גיטע פערלייהט דיא אינסטהאטען דער אונשולדיגען; ער, דער אלל- ווייסענדע, אללמעכטיגע, האט נאכזיכט מיט דען זינדען זיינער העערדע, ער פערנימט אננעהמליכע געבעטע; לאבפרייזט דען טהראנער איבער ערבות[2])! ער
אייזט

[1]) נאמע איינעז ענגעלז פאן ערזטען ראנגע. [2]) נאמע דעז אכטען הימעלז.

עָף עַל כְּרוּבוֹ · עוֹנֶה לְעַם קְרוֹבוֹ : פּוֹקֵד צְבָאוֹת גְּדוּדָיו ·
פּוֹדֶה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו : צִדְקוֹ עֶלְיוֹנִים מַגִּידִים · צְבָא תַחְתּוֹנִים
מוֹדִים : קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · קִנּוּיָו מַשִּׂיג מְחִילוֹת : רָם
וְנִשָּׂא וְגֵאֶה · רוֹאֶה שָׁפָל וְנִכְאֶה : שׁוֹכֵן בְּרוּם עֲלִיּוֹת ·
שַׁלִּיט בְּדוּךְ תַּחְתִּיּוֹת : ק״ח תּוֹמֵךְ זְרוֹעוֹת עוֹלָם ·
תַּקִּיף וּמִכֹּל נֶעְלָם : (מלך שוכן עד וכו׳)

וּבְכֵן וְאַתָּה כְּרַחוּם סְלַח לָנוּ :

טיוסד ע״פ א״ת ב״ש.

ח׳ אָנָּא אֱלֹהִים חַיִּים · תִּכְתּוֹב דְּבֵקֶיךָ לְחַיִּים · ק׳ כִּי עִמְּךָ
מְקוֹר חַיִּים · וְאַתָּה כְּרַחוּם סְלַח לָנוּ : ח׳ בְּעֵת רָצוֹן תַּעֲנֶה
תְּחִנָּתִי · שִׁמְעָה יְיָ צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי · ק׳ אַל תַּעְלֵם
אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי : ואתה כרחום סלח לנו. ח׳ גַּעֲיַת

וכו׳, ל״ה בתהלים ס״ח ה׳. עף וכו׳, עפ״ה וירכב על כרוב ויעוף (תהלים י״ח י״א). צבאות גדודיו, צבאות חיילי צבא השמים. קנוייו, ישראל עם קנינו. מחילות, סליחות. ברום עליות, ברום שמים. בדוך, בעומק, מגזרת ישאו כהרות דכיס (תהלי׳ צ״ג ג׳).
אנא. כי עמך, תהלי׳ ל״ו י׳. שמעה, שם י״ז א׳. אל תעלם, איכה ג׳ נ״ו.

איילט אויף אייגנעם כרוב הערביי אונד אַנטוואָרטעט זיינעם פערוואַנדטען פאָלקע. ער ריגט זיינע הימאַליטען שאַרען אונד ערהאָרט דיא פלעהע זיינער דיענער; כאָרע דער אָבערוועלט פערקינדען זיינע גערעכטיגקייט, דער אונטערוועלט העערע ברינגען איהם דאַנק. דער היילגע, ער טהראָנט אונטער לאָבגעזאָנגען זיינער געשאָפפע אונד בעגנאַדיגט זיא; ער איזט דאַז אָללערהאָכסטע, אַללערהאַבענסטע, מאַיעזטאָטישסטע וועזען, דאָך זיעט ער הערַאב אויף ניעדריגע אונד דעמיטהיגע. דאָרט אין יענער אונערמעסליכען האָהע האָט ער זיינען זיטץ אונד שאַלטעט ביז אין דיא אַבגרונדעז טיעפע! ער איזט דער ערהאַלטער דעז וועלטאַללז, אַללמאַכטיג אונד אונבעגרייפליך;
פערלייהע, אָ גאָטט, נאַך דיינער אַללבאַרמהערציגקייט!
א. אָ העררע דעז לעבענז, בעשטיממע דיינע געטרייען צום לעבען! ביי דיר איזט יאַ לעבענזקוועללע[1])! ב. צור גנאַדענצייט בעאַנטוואָרטע מיין פלעהן! ערהאָרע, גאָטט, דיא גערעכטיגקייט, מערק׳ אויף מיין שרייען, ענטציעהע ניכט דיין אָהר מיינעם ביטטען, מיינעם יאַממערן[2])! ג. דאַז געשרייא דיינער אַנרופער אום אָרגענז
געבעטע

---

[1]) היער ווירד אימער דאַז: „פערלייהע, אָ גאָטט, נאַך דיינער

פ׳ קְרָאוּךָ בִּתְפִלַּת שַׁחַר · רְצֵה וְהַלְבֵּן אָדֹם כְּצַחַר · ק׳ אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר: ואתה כרחום סלח לנו: פ׳ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ · קוֶֹיךָ בַּל תַּרְשִׁיעַ · ק׳ מְדַבֵּר בִּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ: ואתה כרחום סלח לנו: פ׳ הַצְּפוּפִים יַחַד לְעַבְדְּךָ · צִבְאוֹת צֹאן יָדֶךָ · ק׳ הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ: ואתה כרחום סלח לנו: פ׳ וּמַרְבִּים תַּחַן וָעֶתֶר · פֶּלֶל לַחֲשֵׁנוּ הֵעָתֵר · ק׳ אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר: ואתה כרחום סלח לנו: פ׳ וְעָקְנוּ שְׁעֵה אוֹתָנוּ לִצְדָקָה · עֶרְכְּךָ שׁוּעֵנוּ כְּתִמּוֹר דַּקָּה מִן הַדַּקָּה · ק׳ לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה: ואתה כרחום סלח לנו: פ׳ חַטְּאֵנוּ בְּאֵזוֹב וְטַהֲרֵנוּ · כָּמְכֵנוּ סְתָרֵנוּ וְסַבְּרֵנוּ · ק׳ אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ: ואתה כרחום סלח לנו: פ׳ טָהוֹר קְשׁוֹב חִנּוּנַי · נַקֵּנִי מֵאַתֵּם עֲוֹנַי · ק׳ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ: ואתה כרחום סלח לנו: פ׳ יֶהֱמוּ

געית, צעקת, ל׳ אם יגעה שור (איוב ו׳). והלבן אודם, הלבן אדמימות העון. כצחר, כצמר לבן. אדני, דניאל ע׳ י״ט. דלותי, תהלי׳ קי״ו ו׳. מדבר, ישעי׳ ס״ג א׳. הצפופים, הנדחקים איש באחיו, ל׳ עומדים צפופים (יומא כ״א א׳). הראנו, תהלי׳ פ״ה ח׳. פלל לחשנו, תפלתנו בלחש. העתר, קבל, ל׳ ויעתר לו ה׳ (בראשי׳ כה כא). שוענו, שועתנו, ל׳ היערוך שועך (איוב ל״ו י״ט). כתמור דקה, כתמרות עשן קטרת דקה מן הדקה. לך, דניאל ע׳ ז׳. אנחנו, ישעי׳ ס״ד ז׳. מקוה, ירמי׳ י״ז י״ג, וכדדרשר״ע, אשריכם ישראל, שבלכם טהורים! ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים! שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים, ואומר מקוה ישראל ה׳, מה מקוה מטהר את

געבעטע, פערנימ אונד רייניגע מיך ווייס וויא וואָללע! האָרך, אָ העררר, וואָלפאַהרע, לאַנגרע ניכט*) ד. עלענד בין איך, אָ, היללף מיר אוי! לאַס דיינע פערטרויטען ניכט אַלז פרעפלער שטערבען, פערקינדער דער גערעכטיגקייט, אַללמעכטיגער רעטטער!*) ה. געדראַנגט שטעהען ציא היער, דיא שאַאַפע דיינער העערדע, דיך צו פערעהרען; ערצייג׳ אונז, אָ העררר, דיינע גנאַדע!*) ו. פילעלז ביט־טען וויר אונד פלעהען; אָ, לאַס דיך ערפלעהן, אַללמעכטיגער, אונבעגרייפליכער!*) ז. פערנימ אונזער טרייען אונד שפריך אונז געליג, אַכטע אונזרע געבעטע וויא אַנגענעהמען דופט דעז רייכסטען רייכערלייז! דיין, אָ גאָטט, איזט דיא גערעכטיג־קייט!*) ח. ענטזינדיגע מיט איזוב אונד רייניגע אונז, דוא, אונזרע שטיטצע, אונזער שוטץ אונד צופלוכט! וויר זינד יאַ דער טהאָן אונד דוא אונזער שאָפפער!*) ט. אַכרע מיין פלעהן, אָ אַללעררייננסטער, רייניגע פאָן שמוטץ דער זינדען מיך; דוא ביזט יאַ ישראל׳ז

אַללבאַרמהערציגקייט״ פאָן דער געמיינדע ווידערהאָלט.

מְעֵיךְ עָלֵינוּ· מַהֵר רַחֲמֶיךָ יְקַדְּמוּנוּ· ק׳ וְעַתָּה יְיָ אָבִינוּ:
ואתה כרחום סלח לנו: קו״ח כְּרַחוּם תְּכַפֵּר עָוֹן· לַכֹּל תִּשָּׂא עָוֹן· וְאַל לָעַד תִּזְכּוֹר עָוֹן: וְאַתָּה כְּרַחוּם סְלַח לָנוּ:

בק״ק פפד״מ ורוב אשכנז מדלגי׳ זה ומתחילי׳ אך חנון אתה וכו׳.

הַיּוֹם יִכָּתֵב· בְּסֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת· הַחַיִּים וְהַמָּוֶת: אָנָּא כַנָּה· עוּרִי נָא· הִתְעוֹרְרִי נָא· עִמְדִי נָא· הִתְיַצְּבִי נָא· קוּמִי נָא· חַלִּי נָא· בְּעַד הַנֶּפֶשׁ חַנִּי נָא· פְּנֵי דַר עֶלְיוֹן:

מיוסד ע״פ א״ב.

אֲיוּמָה בָּחַר· יַלְבִּין כְּצֶמֶר צַחַר· בִּתְפִלַּת הַשַּׁחַר: בְּטוּחוֹת חוֹקֵר. צֹאן עֶדְרוֹ יְבַקֵּר· בְּעֵת תָּמִיד הַבֹּקֶר: גּוֹשֵׁם וְעוֹצֵר. גָּלוּתֵנוּ יְקַצֵּר. בְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר: היום וכו׳ דְּרוֹר לֹא תְאַחֵר. כִּי גְרוֹנֵנוּ נִחַר. בִּתְפִלַּת הַשַּׁחַר: הַכֹּל סוֹקֵר· הַמַּשְׂטִין יַכְחִישׁ וִישַׁקֵּר. בְּעֵת תָּמִיד הַבֹּקֶר:

הטמאים אף הקב״ה מטהר את ישראל (יומא דף פ״ה). „אתה ה׳ אבינו״, כ״כ בכל כ״י וד״י, ויותר עקר נראה לגרוס „ועתה ה׳ אבינו״ כי כן הוא לשון הכתוב בישעי׳ ס״ד ז׳, ואולי כי הפייטן הזה דק מאוד לסיים כל חרוזיו על לשון הכתוב ממש, דוק ותמצא, לכן הדעת מכרעת שגם זה כמוהם. ואל לעד וכו׳, שם.

היום יכתב וכו׳, המאמר הזה הוא מדברי הש״ץ לכנסת ישראל לעורר אותה לתשובה ולתפלה וקורא לה, אנא כנה עורי נא וכו׳, וכנה תאר לכנסת ישראל, דכתיב וכנה אשר נטעה ימינך (תהלים פ׳ י״ו). חני נא, כ״כ בדפוס ישן וטעמו התחנני נא. דר עליון, הקב״ה.

איומה בחר, האומה אשר בחר. לבן. בטוחות, קרב וכליות. עיין מה שכתבתי בסדר כל נדרי בסליחה אותך אדרוש באות ב׳. גושם ועוצר, הקב״ה אשר בידו להגשים וגם לעצור הגשם. נחר, נתייבש. הכל סוקר, הקב״ה שסוקר ורואה הכל יכחיש וישקר השטן המשטין, ומזמה לא יוכל, הקב״ה אשר

ישראל'ס רייניגער, גאָטט!*) י. אָ, נאָם דיין אונזערעס רעגע ווערדען פיר אונס! אייגע, קאָמא' אונס מיט דיינער בארמהערציגקייט נאָהר, דוא ביזט יא אונזער פאַטער, גאָטט!*) כ. דוא ביזט אַללבארמהערציג, זאָ פערצייהע אונזרע זינדען, פערצייהע דיא זינדען איינעס יעדען אונד נאָם זיא עווינ פערגעסען זיין, דיא זינדען! פערצייהע, אָ גאָטט, נאך דיינער אַללבארמהערציגקייט!

היום. הייטע ווערדען לעבענס׳ אונד טאָדעסורטהיילע איינ'ס בוך דעס אנדענקענס איינגעשריבען. ערוואַכע דען, אָ כנה (ישראל), זייא וואַקקער, מאַכ' דיך אויף! בעטע שטאנדהאַפט אונד אַנהאַלטענד פיר דיא ערהאַלטונג דער זעעלע אונד. פלעהע היניויף צום היממעלסטהראָנער!

וּמְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר. מִצָּרוֹתֵינוּ יָצָר. כְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר: היום וכו'. זָחוּל סְחַרְחַר. בֶּטַח יִרְבַּץ וְיִסְחַר. בִּתְפִלַּת הַשַּׁחַר: חַיָּתְךָ יָקָר. בְּנֵי שֵׁת לְקַרְקַר. כְּעֵת תְּמִיד הַבֹּקֶר: טָהוֹר וְנוֹצֵר. סְגֻלָּתוֹ לְחַיִּים יֵעָצֵר. כְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר: היום וכו'. יְדִיד מֵרֶחֶם מִשְׁחָר. יוֹשִׁיעַ טֶרֶם מָחָר. בִּתְפִלַּת הַשַּׁחַר: כּוֹבֵשׁ הָרִים וְעוֹקֵר. לְטוֹבָה עַמּוֹ יְבַקֵּר. כְּעֵת תְּמִיד הַבֹּקֶר: מִקְדָּשְׁךָ וּמִזְבֵּחַ וְהֶחָצֵר. נָא בְּקוֹמָתָם תְּבַצֵּר. כְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר: היום וכו'. סְעוּרָה וּשְׁבוּרָה כְּפֶחָר. פְּצֵה טָרִיב וְחַרְחַר. בִּתְפִלַּת הַשַּׁחַר: קַרְנוֹת עֶשֶׂר יְעַקֵּר: שְׁתוּלִים בְּבֵיתוֹ לְיַקֵּר. כְּעֵת תְּמִיד הַבֹּקֶר: יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ הַפְצֵר. סַפֵּק לְחוֹרֵשׁ וְקוֹצֵר. כְּזֹאת תְּפִלַּת יוֹצֵר: היום וכו'.

(וּבְכֵן) אַךְ חַנּוּן אַתָּה וְרַחוּם לְכָל פֹּעַל:

חזן: מיוסד ע"פ א"ב קהל:

אַךְ אֲתִים בְּחִין לְפָנֶיךָ. כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל

אַךְ בּוֹטְחִים בְּחַסְדְּךָ אֱמוּנֶיךָ. כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

לא יבצר ממנו כל מזמה כמאמר איוב מ"ב ב'. מצרותינו יצר, כדכתיב בכל צרתם לו צר (ישעי' ס"ג ט'). זחול סחרחר, תאר לישראל שהם במגור מסביב. זחול, ל' יראה, וסחרחר טעמו מסביב. ויסחר, ויסב נהפכה, וישבו לאכל לחם (בראשי' לז כה), ת"א ואסחרו, ותרגום של סביב סחור. חיתך, תאר לכנסת ישראל בתהלי' ס"ח י"א. בני שת לקרקר, כדכתיב וקרקר כל בני שת (במדבר כד יז). יעצר, יאסף. ידיד מרחם משחר, ישראל בני אברהם שנאמר עליו מרחם משחר (תהלי' קי ג), וכתיב העמוסים מני בטן (ישעי' מו ג). כובש וכו', תאר להקב"ה. תבצר, תחזק, ל' לבצר החומה (ישעי' כב י). סעורה וכו', תאר לישראל עש"ה עניה סוערה (שם נד יא). כפחר, ככלי חרס. פצה, הלל, ל' פצחי והלילי (תהלי' קמד ו). קרנות עשר, רומז לחי' הרביעית שבמראה דניאל. שתולים בביתו, ישראל. הפצר, ל' רצוי, אף בשפע רב יורה ומלקוש עד שיספיק לחורש וקוצר.

אך חנון וכו'. מלת אך מורכה בטעם ובהרבה מקומות היא באה לאמת הדבר ככתוב בשרשים, וכן היא מתפרשת בענין. אתים בחין, באים בתחנונים. כי אתה רחום לכל פועל, כ"כ בכל ב"י, ואין לשנות אחר שכבר מצאנו פועל ומעשה למודים במקרא, פועל אלהים ומעשהו (תהלי' סד י), מעשה אין ופועל תמם בכפיהם

ובכן. וואהרליך, דוא ביזט גנעדיג אונד אללבארמהערציג!

א. ח'. וואהרליך, דיך פֿלעהען וויר אינברינסטיג אן,

ק'. דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ב. ח'. וואהרליך, דיינער האלד פערטרויען דיינע געטרייען,

ק'. דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

תזן / קהל

אַךְ גּוֹעִים וּמַרְגִּישִׁים שְׁכֵנֶךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ דַּלּוּ עֵינֵיהֶם לִמְעוֹנֶךָ · חַנּוּן וְרַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ הוֹגִים לַעֲנוֹת עֲנָיֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ וְעוּדִים בְּנִצּוּחַ לְנַגְּנֶךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ זוֹעֲקִים יַחַד הֲמוֹנֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ חוֹכִים יְשׁוּעוֹת חוֹסְנֶיךָ · חַנּוּן וְרַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ טְבוּלִים בְּטֹהַר לְחָנְנֶךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ יוֹדוּ לְשִׁמְךָ בָּנֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ כַּפֵּר לְעַמְּךָ מַאֲמִינֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ לֹא לָנוּ כִּי אִם לְמַעַנְךָ · חַנּוּן וְרַחוּם לְכָל פֹּעַל:

(ישעי' כט ו), ורבים כאלה, אבל משקל פעול לא מצאנו במקרא. גועים ומרגישים שכנך, צועקים והומים במשכנותיך. דלו, נשאו. הוגים, מדברים. נצוח, ל' לשבחא. ישועות חוסניך, ישע גבורתך, ל' חוסן (ישעי' לג ו). טבולים וכו', כבר

ג. ח'. וואהרליך, זייפצענד שטערבען זיא אין דיינעם טעמפעל היער,
ק'. דען דוא ביסט אללבארמהערציג!
ד. ח'. וואהרליך, זיא העפטען איהרע אויגען, אויף דיינע וואהנונג,
ק' גנאדיגער אונד אללבארמהערציגער!
ה. ח', וואהרליך, מיט אנדאכט בעטען זיא דיינע געבעטספראזען,
ק' דען דוא ביסט אללבארמהערציג!
ו. ח' וואהרליך אין איהרען כארען בעזינגען זיא דיינע עוויגקייט,
ק' דען דוא ביסט אללבארמהערציג!
ז. ח'. וואהרליך, צו דיר טרייען זיא איינמוטהיג,
ק' דען דוא ביסט אללבארמהערציג!
ח. ח'. וואהרליך, אויף דיינער אללמאכט הופע הררען זיא,
ק'. גנאדיגער אונד אללבארמהערציגער!
ט. ח'. וואהרליך, זיא האבען זיך גערייניגט, דיך ריין אנצובעטען,
ק'. דען דוא ביסט אללבארמהערציג!
י. ח'. וואהרליך, דיינעם נאמען הולדיגען דיינע זאהנע,
ק'. דען דוא ביסט אללבארמהערציג!
כ. ח'. וואהרליך, עס זינד דיינע געטרייען, פערצייהע,
ק' דען דוא ביסט אללבארמהערציג!
ל. ח'. וואהרליך, ניכט אונזערנטהאלבען, דיינעטהאלבען,
ק'. גנאדיגער אונד אללבארמהערציגער!

חזן קהל

אַךְ מֵצַר מִתְקוֹמְמֵי צְפוּנֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ נַשֵּׂא זֶרַע בְּחוּנֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ סְלִיחָה תַּרְבֶּה לְמִתְעַנֶּיךָ: כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ עֲנֵם מִשְּׁמֵי מְעוֹנֶיךָ · חַנּוּן וְרַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ פְּצֵם מֵהֶמְיַת שְׁאוֹנֶךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ צַדֵּק גּוֹי נְבוֹנֶךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ קוֹמֵם קֶדֶם קִנְיָנֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ רוֹמֵם תֵּל אַרְמוֹנֶךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ שְׁעֵה לַחַשׁ מִתְחַנְנֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

קו"א אַךְ תְּמִכֵם וְחַשְׂכֵם מֵחֲרוֹנֶךָ . חַנּוּן וְרַחוּם לְכָל פֹּעַל: אך וכו'.

עבלו עצמן כדי לחנן לך בטהרה. מצר, כ' תפלה בתהלי' פ"ע מ"ד. צפוניך, ישראל, ל' על עמך יערימו סוד ויתיעצו על צפוניך (תהלי' פג ד). בחוניך, הלכו' שהבחנת נסיונו'. נבונך, עש"ה עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה (דברי' ד ו). קדם קניניך, עש"ה זכור עדתך קנית קדם (תהלי' עד ב); אז שרומז להר ציון, עש"ה הר זה קנתה ימינו (שם עח נד), ואמרו ז' דברים נבראו קודם שנברא העולם תורה וכה"צ וכו' (פסחי' כד א), ואמרו בהע"ק קנין א' וכו'.

מ. א'. וואהרליך, דיינער טוטגעהאסטן פיינדע שטירצען,
ק'. דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

נ. א'. וואהרליך, זיא זינד זאהנע דיינער ערפראבטען, ערהעבע זיא,
ק' דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ס. א'. וואהרליך, דוא ביזט דען בוספערטיגען נאכזיכטיג האלד,
ק' דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ע. א'. וואהרליך, דוא אנטווארטעזט איהנען אויז דיינער היממלישען וואהנונג,
ק' גנאדיגער אונד אללבארמהערציגער!

פ' א'. וואהרליך, דוא רעטטעזט זיא אויז בראוזענדען פלוטהען,
ק' דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

צ. א'. וואהרליך, דוא שפריכזט זעליג דיין פערטיגע פאלק,
ק' דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ק. א'. וואהרליך, דוא העבזט ווידער עמפאר דיינע פארמאלז ערוואָרבענען,
ק'. דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ר. א'. וואהרליך, דוא פיהרזט איהן ווידער אויף, דיינען פערפאללענען טעמפעל!
ק'. דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ש. א'. וואהרליך, דוא ווערקזט אויף דאז ליספעלן דיינער אנבעטער,
ק'. דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ת. א'. וואהרליך, דוא ביזט איהרע שטיטצע; א איבערלאס זיא ניכט דיינעם צארנע!
ק'. גנאדיגער אונד אללבארמהערציגער!

וּבְכֵן אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ:

פותחים הארון. מיוסד ע״פ א״ב בראשי החרוזות.

ח׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל כֹּחַ· מֵכִין הָרִים בְּכֹחַ· חֲכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ· נוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב כֹּחַ:

ח׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· בּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו· מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו· זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו· וְלוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִילוֹתָיו·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו:

ח׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· גֵּאֶה וְגָבֹהַּ בִּשְׁמֵי מַעְלָה· עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה· לוֹ הַגְּבוּרָה וְהַגְּדֻלָּה· וְהָעֹז וְהַמֶּמְשָׁלָה·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה:

ובכן. אמרו לאלהי׳ וגו׳, תהלי׳ ס״ו ג׳, וטעמו רוממו ושבחו, כטעם את ה׳ האמרת (דברי׳ כו יז), יתאמרו כל פועלי און (תהלי׳ צד ד) וכמו שפי׳ שם רש״י ז״ל.

אמרו. הפיוט הזה מחובר מפסוקים נפרדים במקראי קדש לכן ציינתי מקום מוצא הפסוקים ודי בזה. א. ארך, נחום א׳ ג׳. מכין, תהלי׳ ס״ה ז׳. חכם, איוב ט׳ ד׳. נותן, ישעי׳ מ׳ כ״ט. גדול, תהלי׳ קמ״ז ה׳. ב. בונה, עמוס ט׳ ו׳. משקה, תהלים ק״ד י״ג. זכר, שם קי״א ד׳. ולו, ש״א ב׳ ג׳. המקרה, תהלי׳ ק״ד ג׳. ג. גאה, עפ״ה איוב כ״ב י״ב. עוטה, תהלי׳ ק״ד ב׳. לו, ד״ה א׳ כ״ט י״א. והעוז והממשלה, עפ״ה עמו עוז (איוב יב טז), ועפ״ה ואתה מושל בכל (דה״א כט יב). ומלכותו, תהלי׳

ובכן. זאָ לאָבפרייזעט גאָטט: „וויא פֿורכטבאַר זינד דיינע טהאַטען!"

א. ח׳. לאָבפרייזעט גאָטט! ער איזט לאַנגמוטהיג אונד גראָסמאַכטיג; זיינע אַללמאַכט האַט דער בערגע גרונד געלעגט, ער איזט וויזען הערצענס אונד פֿאָן איבערלעגנער מאַכט אונד פֿערלייהט דעם מאַטטען קראַפֿט!

ק׳. דאַרום לאַסט האָכזיין איהם. גראָס איזט אונזער העררע אונד אַללגעוואַלטיג!

ב. ח׳. לאָבפרייזעט גאָטט! אים היממעל האַט ער זיינען האָהען וואָהנזיץ אויפגעבויט, בערגע וועססערט ער אויז זיינען זאַללערן, דענקמאַלער שטיפטעט ער זיינען וואונדערן, איהם איזט אַללער טהאַטען אינהאַלט בעקאַננט!

ק׳. דאַרום לאַסט האָכזיין איהם, דער זיינע זאַללער וועלבט אויז וואַססער!

ג. ח׳. לאָבפרייזעט גאָטט! ער איזט האָכערהאַבען אין יענען היממעלס האָהען, ער אומהיללט ליכט וויא איין געוואַנד, זיין איזט אַללגעוואַלט אונד גראָססע, זיעג אונד העררליכקייט!

ק׳. דאַרום לאַסט האָכזיין איהם, דעססען הערשאַפֿט וואַלטעט איבער אַללעס!

ח' אִמְרוּ לֵאלֹהִים · דָּגוּל מֵרְבָבוֹת קֹדֶשׁ · וְנֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ · דַּרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ · וּמִשְׁתַּחֲוִים לוֹ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ ·

ק' לָכֵן יִתְגָּאֶה הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ :

ח' אִמְרוּ לֵאלֹהִים · הוֹדוֹ כִּסָּה שָׁמַיִם · רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם · יַרְעֵם מִשָּׁמַיִם · לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם ·

ק' לָכֵן יִתְגָּאֶה הַנּוֹטֶה כַדֹּק שָׁמַיִם :

ח' אִמְרוּ לֵאלֹהִים · וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ · יָדוֹ יָסְדָה אֶרֶץ · וִימִינוֹ טִפְּחָה שְׁמֵי עֶרֶץ · וְהֶעֱמִידָם בְּלִי פֶרֶץ ·

ק' לָכֵן יִתְגָּאֶה הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ :

ח' אִמְרוּ לֵאלֹהִים · זֹהַר כִּסְאוֹ שְׁבִיבֵי אֵשׁ · מְשָׁרְתָיו לוֹהֲטֵי אֵשׁ · נֹגַהּ לָאֵשׁ וּמַבְרִיק הָאֵשׁ · לְפָנָיו נִמְשָׁכִים נַהֲרֵי אֵשׁ ·

ק"נ י"ט. ד. דגול, שיר ה' י"א ודברי' ל"ג ב'. ונאדר, שמות ט"ו י"א. דרכו, תהלי' ע"ז י"ד. ומשתחוים, שם כ"ט ב'. הליכות, שם ס"ח כ"ה. ה. הודו, חבקוק ג' ג'. ירוקע, תהלי' קל"ו ו'. ירעם, ש"ב כ"ב י"ד. לקול, ירמי' נ"א ט"ז. הנוטה, ישעיה מ' כ"ב. ו. וכל, ישעי' מ' י"ב. ידו, שם מ"ח י"ג. והעמידם בלי פרץ, עפ"ה שם, קורא אני אליהם יעמדו יחד. היושב, ישעי' מ' כ"ב. ז. זוהר, עפ"ה דניאל ז' י'. משרתיו, תהלי' ק"ד ד'. נוגה, עפ"ה יחזקאל א' י"ג. לפניו, עפ"ה דניאל ז'

ד. ח'. זאָגט צו גאָטט! איהן אומגעבען מיריאַדען היילגע, ער איזט פֿערהערליכט מיט היילגקייט, וואַנדעלט אין היילגען, אַללעס בעטעט איהן אַן, היילג געשמיקקט!

ק'. דאַרום ליעבט האָכזין איהן, מיינען קאָניג אין היילגטהום!

ה. ח'. זאָגט צו גאָטט! זיינער מאַיעסטעט גלאַנץ איבערשטראַהלט דיא היממעל, אויף וואַססער האַט ער דיא ערדע אויסגעבריטעט, ער דאָננערט פֿאָם היממעל הערנאָב, ווען ברויזענד טויזענדע פֿלוטהען אין היממעל!

ק'. דאַרום ליעבט האָכזין איהם, דער וויא טעפפיך אויסגעברייטעט דיא היממעל!

ו. ח'. זאָגט צו גאָטט! אין איינעם דרייאעק*) האָט ער דער ערדע שטויב געמעססען, זיינע האַנד האַט דען ערדבאַלל געגריינדעט, זיינע רעכטע אויסגעשפאַננט דיא אונערמעסליכען היממעל! זאָ שטעהען זיא דאָ אונד וואַנקען ניכט!

ק'. דאַרום ליעבט האָכזין איהן, דעם טהראָנער איבער דעם ערדקרייז!

ז. ח'. זאָגט צו גאָטט! זיינעס טהראָנעס אָבגלאַנץ — שטראַהלענדעס פֿייער, זיינע דיענער פֿייערפֿלאַממען, דעס פֿייערס שטראַהל, דעס פֿייערס בליטץ, פֿייערפֿלוטהען שטראָמען פֿאָר איהם הער!

דאַרום:

---

*) זיעהע ישעיה קאַפּיטעל 40 פֿערס 22.

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ:

ס׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· חַי עוֹלָמִים· צָר בְּיָהּ עוֹלָמִים· אִוָּה בֵּית עוֹלָמִים· מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה עַתִּיק יוֹמִין:

ס׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· טְהָר עֵינַיִם· סְבִיבוֹתָיו חַשְׁרַת מַיִם: עָבֵי שַׁחַק חֶשְׁכַת מַיִם· טְעֻנֵי מֶרְכַּבְתּוֹ גַּבֹּתָם מְלֵאֹת עֵינָיִם·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם:

ס׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· יוֹדֵעַ מַה בְּסִתְרֵי חֹשֶׁךְ· לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ כָּל חֹשֶׁךְ· קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ· הוֹפֵךְ לַבֹּקֶר צַלְמָוֶת וְחֹשֶׁךְ·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ:

י״ח. אש אוכלה, עפ״ה כי ה׳ אלהיך אש אוכלה הוא (דברים ד כד), ואמרינן סוף פ״ג דיומא ויש אש אוכלת אש, דשכינה וכו׳. ח. חי עולמים, עפ״ה וישבע בחי העולם, דניאל י״ב ז׳. צר, ישעי׳ כ״ו ד׳. אוה, עפ״ה תהלים קל״ב י״ג. מכון, שמות ט״ו י״ח. עתיק יומין, דניאל ז׳ ט׳. ט. טהור, חבקוק א׳ י״ג. סביבותיו חשרת מים, ש״ב כ״ב י״ב, ובתהלים י״ח כתוב חשכת מים, ותפס ל׳ שניהם על פי מאמרם ז״ל במס׳ תענית דף י׳. טועני מרכבתו, נושאי מרכבתו. גבתם, יחזק׳ א׳ י״ח. מצות, תהלי׳ י״ט י׳. י. יודע, עפ״ה דניאל ב׳ כ״ב. לא יחשיך, תהלי׳ קל״ט י״ב. קץ, איוב כ״ח ג׳. הופך, עמוס ה׳ ח׳. יוצר אור, ישעי׳ מ״ה ז׳.

ק׳. דאַרום לאָבעט אַללײן איהן, דעם פייערפערצעהרענדען פייער!

ח. א׳. לאָבפרייזעט גאָטט! ער איזט דאַז לעבען אַללער וועלטען, דער ערהאַלטער אַללער וועלטען! ער האַט דען טעמפעל דער עוויגקייט ערקאָ־רען צו זיינעם פעסטען זיטצע אין עוויגקייט!

ק׳. דאַרום לאָבעט אַללײן איהן, דעם עוויגדויערנדען!

ט. א׳. לאָבפרייזעט גאָטט! ער איזט אַללגלענצענד, זיין ריינעז אויגע דורכדרינגט קרייזענדע וואַססערהאָזען, אונדורכדרינגליכע וואָלקען מיטטערנאַכטליכער גלוטהען! דיא טראָגער זיינעס טריומפוואַגענס זינד וועזען פאָללער אויגען!

ק׳. דאַרום לאָבעט אַללײן איהן; לויטער איזט דעס העררן בעפעהל אונד ערלייכטענד!

א׳. לאָבפרייזעט גאָטט! ער קעננעט, וואַז אים פינסטערן פערבאָרגען, פינסטערניס קאַן איהם ניכטס פערדונקלען; ער האַט איין ציעל געזעצט דער פינסטערניס, ער פערוואַנדעלט אין מאָרגענליכט טאָדעסשאַטטען אונד פינסטערניס!

ק׳. דאַרום לאָבעט אַללײן איהן, דעם בילדנער דעס ליכטס, דעם שאָפפער דער פינסטערניס!

לאָבפרייזעט

פ׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים׃ כּוֹנֵן כִּסְאוֹ לַמִּשְׁפָּט׃ מְכוֹן כִּסְאוֹ צֶדֶק וּמִשְׁפָּט׃ אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט׃ תֹּאחֵז יָדוֹ בְּמִשְׁפָּט׃

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה וַיִּגְבַּה יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט׃

פ׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים׃ לוֹ יָאֲתָה מְלוּכָה׃ שׁוֹכֵן עַד וְאֶת דַּכָּא׃ מֵשִׁיב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא׃ וְאוֹמֵר שׁוּבוּ בְּרוּחַ נְמוּכָה׃

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה׃

פ׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים׃ מוֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם׃ הַכֹּל צָפוּי וְלֹא נֶעְלָם׃ זֶה שְּׁמוֹ לְעֹלָם׃ חַסְדּוֹ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם׃

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם׃

פ׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים׃ נוֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים דּוֹר׃ לוֹחֵם קָמָיו מִדּוֹר דּוֹר׃ מֵקִים סֻכַּת מְשִׁיחוֹ לְגוֹדֵר׃ הָאוֹר חוֹנֶה עִמּוֹ בִּמְדוֹר׃

כ. כונן, תהלי׳ ט׳ ח׳. מכון, שם כ״ז ב׳. אלהי, ישעי׳ ל׳ י״ח. תאחז, דברי׳ ל״ב מ״א. ויגבה, ישעי׳ ה׳ ט״ז. ל. לו, עפ״ה כי לך יאתה (ירמי׳ י׳ ז). שוכן, ישעי׳ נ״ז ט״ו. משיב, עפ״ה תהלי׳ צ׳ ג׳. מ. מושל, תהלי׳ ס״ו ז׳. הכל צפוי, הכל נראה וגלוי לפניו, והוא עפ״ה ירמי׳ כ״ג כ״ד. זה, שמות ג׳ ט״ו. חסדו, (תהלי׳ ק״ג י״ז). ברוך, שם מ״א י״ד. נ. נוצר, דברי׳ ז׳ ט׳. לוחם, עפ״ה שמו׳ י״ז ט״ז. מקי׳, עפ״ה עמו׳ ט׳ י״א. האו׳, עפ״ה דניאל ב׳ כ״ב.

כ ח׳. לאבפרייזעט גאטט! פעזט שטעהט לום געריכט זיין טהראן, זיינעז טהראנעז פעזטע, רעכט אונד גערעכטיגקייט! ער איזט העררר דעז רעכטז, האנדהאבער דער גערעכטיגקייט!

ק׳. דארום ליעזט האכזין איהם, גאטט לכאו׳, דער אאך איס געריכטע זיך לייגט!

ל ח׳. לאבפרייזעט גאטט! איהם אללייך געביהרט דאז רייך; איס אונענד־ליכען טהראנט ער אונד אין דעמיטהיגען זעעלען! ער פיהרט שטערבליכע ביז צור צערקנירשונג, דאן שפריכט ער: „קעהרעט וויעדער אין דעמוטה!"

ק׳. דארום ליעזט האכזין איהם, דענן עוויגען! זיין איזט דאז רייך!

מ ח׳. לאבפרייזעט גאטט! ער רעגיערט דאז וועלטאלל מיט אללגעוואלט! אללזעהענדער אונד אללוויסענדער איזט זיין עוויגער נאמע! זיינע גיטע בלייבט פאן עוויגקייט צו עוויגקייט!

ק׳. דארום ליעזט האכזין איהם; געלאבט זייא ער, דער עוויגע, ישראל׳ז גאטט, פאן עוויגקייט ביז אין עוויגקייט!

נ ח׳. לאבפרייזעט גאטט! זיינען פריינדען בעהאלט ער זיינע הולד דעם טויזענדזטען געשלעכט נאך הויז, זיינער פיינדע געשלעכטער בעקאמפפט ער פיר אונד פיר, ער ריכטעט דיא איטטע זיינעז געזאלבטען וויעדער אויף אונד אונלייכעט זיא — אין זיינען פאללאסטע וואהנט עוויגעז ליכט!

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה זֶה זִכְרוֹ לְדוֹר דּוֹר:

ס׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· סוֹבֵל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים· שׁוֹמֵעַ
אֶל אֶבְיוֹנִים· מַאֲזִין שִׂיחַ חֲנוּנִים· מַקְשִׁיב שֶׁוַע רְנָנִים·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים:

ע׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· עִזּוּז וְגִבּוֹר אִישׁ מִלְחָמָה· נוֹקֵם לְצָרָיו
וּבַעַל חֵמָה· מַכְרִית קָמָיו בִּמְהוּמָה· נֹהֵם עֲלֵיהֶם בִּנְהִימָה·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה:

פ׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· פָּעַל וְעָשָׂה הַכֹּל· בְּיָדוֹ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק
לַכֹּל· אֵלָיו יְשַׂבֵּרוּ עֵינֵי כֹל· וְעֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בַּכֹּל·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה עֶלְיוֹן עַל כֹּל:

צ׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים· צַדִּיק בְּכָל דְּרָכָיו· יָשָׁר מֵצִיץ
מחרכיו

זה, שמות ג׳ ט״ו. ס. סובל, עפ״ה דברי׳ ל״ג ז׳. שומע, תהלי׳ ס״ט ל״ד. מאזין וכו׳, עפ״ה שם כ״ב כ״ה. אלהי, דברי׳ י׳ ט״ז, ע. עזוז, תהלי׳ כ״ד ח׳. נוקם, נחום א׳ ב׳. מכרית, עפ״ה שמות ט״ו ז׳ וישעי׳ ל״ז כ״ד. ה׳ איש מלחמה, שמות ט״ו ג׳. פ. פעל, עפ״ה ישעי׳ מ״ד כ״ד. בידו, דה״א כ״ט י״ב. אליו, תהלי׳ קמ״ה ט״ו. ועיניו, דה״ב ט״ז ט׳. עליון, תהלי׳ פ״ג י״ט. צ. צדיק, שם קמ״ה י״ז. ישר מציץ, שיר ב׳ ט׳.

ק׳. דאַרום לאָסט אונס פּרייזען גאָטט, דעססען אַנדענקען בלייבט אויף עוויגע צייטען!

ס׳. לאָבפּרייזעט גאָטט! ער איזט דער ערהאַלטער דער אָבערן אונד אונטערן וועזען, ער ערהאָרט דיא אַרמען, ער פערנימט דאַז קלאַגען דער בעטענדען, ער מערקט אויף דאַז געשרייא דער פלעהענדען.

ק׳. דאַרום לאָסט אונס פּרייזען, דער געטטער גאָטט, דעם העררן אַללער הערען!

ע׳. לאָבפּרייזעט גאָטט! ער איזט מעכטיג אונד זיעגרייך, איין העלד אים שטרייטע, ראַכעפאַלל געגען זיינע פיינדע אונד גריממיג; ער רייבט זיינע ווידערזאַכער אויף אין פערוויפפלונג, שנאַבט ווידער זיא מיט ברויזענדען פלוטהען.

ק׳. דאַרום לאָסט אונס פּרייזען, דעם עוויגען, דעם העררן דעז קריעגז!

פ׳. לאָבפּרייזעט גאָטט! ער ווירקט אונד טהוט אַללעז, אין זיינער האַנד איזט דיא גרעססע אונד שטערקע פאָן אַללען, צו איהם שמאַכטען דיא אויגען אַללער, אונד זיינע אויגען דורכשויען אַללעז.

ק׳. דאַרום לאָסט אונס פּרייזען, דעם העכסטען איבער אַללעז!

צ׳. לאָבפּרייזעט גאָטט! ער איזט גערעכט אין אַללען זיינען וועגען,
אויף

מַהֲרַבָּיו · חָפֵץ בְּעַם מַמְלִיכָיו · יִירְשׁוּ אֶרֶץ מְבֹרָכָיו ·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה בָּרְכוּ יְיָ כָּל מַלְאָכָיו:

ר׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים · קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ · מַגִּיד אַחֲרִית מֵרֹאשׁ · בָּחַר בְּאֹם דַּלַּת רֹאשׁ · עָזּוֹ יוֹם יוֹם לִדְרוֹשׁ ·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה הַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

ר׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים · רָם וְנִשָּׂא שׁוֹכֵן עַד · בִּטְחוּ בוֹ עֲדֵי עַד · כְּבוֹדוֹ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים וָעַד · וּלְעַם קְדוֹשׁוֹ נוֹעַד ·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד:

ר׳ אִמְרוּ לֵאלֹהִים · שְׁבִילוֹ בְּמַיִם רַבִּים · שָׁמָיו מַרְעִיף

חפץ, עפ"י ישעי׳ ס"ב ד׳. יירשו, תהלים ל"ז כ"ב. מברכיו, שם ק"ג כ׳. ק. קורא, ישעי׳ מ"א ד׳. מגיד, שם מ"ו י׳. בחר, עפ"י תהלים קל"ה ד׳. בחר באום דלת ראש, בחר בכנסת ישראל שהיא דלת מספר, כדכתיב בך בחר ה׳ לא מרבכם.... כי אתם המעט מכל העמים (דברים ז׳ ז׳). דלת, ל׳ דלות, וראש ל׳ מספר כמו כי תשא את ראש, והפירוש הזה עיקר, וכמוהו יסד הפייטן ביוצר לפרשת שקלים, אל מתנשא לכל לראש בחר באום דלת ראש. עזו, עפ"י ישעי׳ כ"ח ו׳. המתנשא, דברי הימים א׳ כ"ט י"א. ר. רם, ישעי׳ נ"ז ט"ו. בטחו, שם כ"ו. כבודו, תהלי׳ פ"ט ח׳. קדושו, וי"ג קדושו. נועד, שמות כ"ה כ"ב. המביט לארץ ותרעד, תהלים ק"ד ל"ב. ש. שבילו, תהלי׳ ע"ז כ׳. שמיו מרעיף, עפ"י ישעי׳ מ"ה ח׳ וירמי׳ י"ד כ"ב.

אויף דען גערעכטען איזט זיין בליק געריכטעט! ער איזט איינעם פאָלקע געניגט, דאס איהם הולדיגט; זיינע געזעגנעטען ערבען דאס לאנד.

ק׳. דארום ציעמט האָכזין איהם, דעם אללגע-
רעכטען! איהר, זיינע ענגעל, בענעדייעט איהם!

ר׳. אָבפרייזעט גאָטט! ער רופט דיא געשלעכטער הערפאָר פאָן אנבע-גין, ער פערקינדעט דאס ענדע אויס אנפאנג, ער האט זיך איין צאהל-ארמעס פאָלק ערקאָרען, זיינע אללמאכט טאָגליך צו פרייזען.

ק׳. דארום ציעמט האָכזין איהם, דעם ערהאבענען אבערהויפט איבער אללעס!

ר׳. אָבפרייזעט גאָטט! האָך אונד ערהאבען בעוואָהנט ער דיא אונענד-ליכקייט; זיינע פערטרויטען פינדען שוטץ ביי איהם אין עוויגקייט! ער האט זיינער מאַיעסטעט רעזידענץ אים כאָרע יענער הייליגען (ענגעל) — דאָך וואָהנט ער אונטער איינעם פאָלקע, דאס ער געהייליגט.

ק׳. דארום ציעמט האָכזין איהם! ער
שויעט דיא ערדע אן, זיא בעבט!

ש׳. אָבפרייזעט גאָטט! זיין פפאַד געהט דורך גראָסע געוואַססער, זיינען הימעלן

רְבִיבִים· שְׁמוֹ מְיַחֲדִים שַׁחַר וַעֲרָבִים· בְּשַׁעַר בַּת רַבִּים·

ק' לָכֵן יִתְגָּאֶה יְיָ צְבָאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים:

ח' אִמְרוּ לֵאלֹהִים· תְּהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ· מַעֲבִיר כִּלָּיוֹן וְחָרֶץ· מֵשִׁיב אַף וְחָרוֹן וָקֶרֶץ· שֶׁוַע מְחַנְנָיו יִרֶץ·

קו"ח לָכֵן יִתְגָּאֶה יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

ח' וּבְכֵן מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ: (נ"א וּבְכֵן גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ:)

ע'ס א"ב.

ח' מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ· אֵין מִי בַּשַּׁחַק יַעֲרָךְ לוֹ· בִּבְנֵי אֵלִים יִדְמֶה לוֹ· גְּבוֹהִים עָלָה לְמוֹשָׁב לוֹ· הָרֵי גֵיא כַּחֲגָבִים לְמוּלוֹ·

ק' לָכֵן יִתְגָּאֶה הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ:

ח' מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ· הַמֹּשֵׁל וָפַחַד עִמּוֹ· וְהַרְבֵּה פְּדוּת עִמּוֹ

בשער בת רבים, בבתי כנסיות. ה' צבאות, ש"ב ו' ב'. ת. תהלתו, ישעי' מ"ב י'. מעביר .... משיב אף וכו', עש"ה תהלי' ע"ח ל"ח. שוע, עש"ה יעתר אל אלוה וירצהו (איוב ל"ג כ"ו). ה' אדונינו, תהלים ח' י'.

מעשה אלהינו. אין מי, עש"ה תהלים פ"ט ז'. גבוהים עלה, השמים הגבוהים העלה למושב לו. הרי גיא, יושבי הארץ, עש"ה ישעיה מ' כ"ב. הצור, דברים ל"ב ד'. המשל, איוב כ"ה ב'. והרבה פדות, תהלים ק"ל ז'.

ציאָנען. ענטשטראָמען רעגענגיססע! פריה אונד שפאַט ווירד דעם נאַמען זיינער איינהייט געהולדיגט אין דען פפאָרטען גראָססער פערזאַממלונגען.

ק'. דאַרום ליעגט האָבין איהם, דעם עוויגען, צבאו', דעם טהראָנער אויף כרובי'!

ח ח'. לאָבפּרייזעט גאָטט! פאָלל איזט דיא ערדע זיינעס רוהמעס! ער בעפריייט זיא פאָן פערדערבען אונד אונהייל, ער בעזאָנפטיגט זיינען אונוויללען אונד פערדערבענדען לאָרן אונד ערהערט דאַס פלעהען זיינער אַנבעטער מיט וואָהלגעפאַללען אַן.

קו"ח דאַרום ליעגט האָבין איהם, גאָטט, אונזערן העררן! וויא רוהמפאָלל איזט דיין נאַמע אויף ערדען!

ח'. מעשה. טהאַטען אונזערעס גאָטטעס. קיינער אין וואָלקען גלייכט איהם, אונטער היממלישען מאַכטען איזט איהם קיינער אֶהנליך! יענע אהאָהען האַט ער צו זיינעם זיטצע ערהאָבען, דיא בעוואָהנער דער אונטערוועלט זינד וויא הייאשרעקקען איהם!

ק'. דאַרום ליעגט האָבין איהם, דעם שאָפּפער! זיין טהון איזט אָהנע פעהל!

ח'. טהאַטען אונזערעס גאָטטעס. ער איזט דער בעזיטצער דער האָכזטען אונד שרעקקליכען געוואַלט; דאָך איזט דער ערלאָזונג פיעל בייא איהם, דאַס טרייען

אונד

עִמּוֹ· זַעַק וְלַחַשׁ עַמּוֹ· חָשׁ וּמַאֲזִין מִמְּרוֹמוֹ·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

ח׳ מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ· טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו· יוֹבִילוּ שַׁי לְמוֹרָאָיו· כִּתֵּי גְּדוּדֵי צְבָאָיו· לֹא יָשׁוּרוּ כְּבוֹד מַרְאָיו·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו:

מ׳ מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ· מַלְאָכָיו עוֹשֶׂה רוּחוֹת· נִקְדָּשׁ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת· סוֹכֵת שְׁפִיכַת שִׂיחוֹת· עוֹנֶה וּמַעֲמִיד רְוָחוֹת·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת:

מ׳ מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ· פּוֹדֶה מִשַּׁחַת עֲמוּסָיו· צוּר יוֹדֵעַ חוֹסָיו· קָדוֹשׁ מַפְלִיא נִסָּיו· רַחוּם לְמְרַצָּיו וּמַכְעִיסָיו·

ק׳ לָכֵן יִתְגָּאֶה וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:

חש, ממהר. ה׳ צבאות שמו, ישעי׳ מ״ח ב׳. טרף, תהלים קי״א ה׳. יובילו, שם ע״ו י״ב. לא ישורו, לא יוכלו לראות. הנה, שם ל״ג י״ח. מלאכיו, שם ק״ד ד׳. סוכת, שומע ומקבל, כ׳ הסכת ושמע (דברים כ״ז ט׳). שפיכת שיחות, לשון ולפני ה׳ ישפוך שיחו (תהלים ק״ב א׳). עונה וכו׳, לשון ענני במרחב יה (שם קי״ח ה׳), ול׳ רוח והצלה יעמוד (אסתר ד׳ י״ד). פודה, עז״ה איוב ל״ג כ״ד. עמוסיו, ישראל. צור, עז״ה נחום א׳ ז׳. למרציו ומכעיסיו, למרצים אותו וגם למכעיסים לו, וכמו שאז״ל. ורחמיו, תהלים קמ״ה ט׳.

אונד קלאַגען זיינעס פֿאָלקעס הערט ער איילענדס אין זיינען הימעלן!

ק׳. דאַרום ליעבט האָכוין איהן, זיין נאַמע איזט עוויגער צבאות.

ח׳. טהאַטען אונזערעס גאָטטעס. זיינען פֿערעהרערן גיבט ער אונטערהאַלט; זיא בריינגען געשענקע זיינעם פֿורכטבאַרען טעמפעל. פֿערזאַממעלטע כאָרע הימלישער שאַארען פֿערמאָגען ניכט, זיינער מאַיעסטעט געשטאַלט צו שויען.

ק׳. דאַרום ליעבט האָכוין איהן! דעס עוויגען אויגע שויט אויף זיינע פֿערעהרער.

מ׳. טהאַטען אונזערעס גאָטטעס. גייסטער ציעהט ער צו זיינען באָטען; איהנען זינגען זיא הייליגע ליעדער אונד לאָבגעזאַנגע! ער פֿערניממט וועהקלאַגענדע געבעטע, אַנטוואָרטעט אונד פֿערשאַפֿפֿט רוהע.

ק׳. דאַרום ליעבט האָכוין איהן, דען גאָטט דער גייסטער.

מ׳. טהאַטען אונזערעס גאָטטעס. ער ערלאָזט אויס דער גרופֿט, דיא זיך איהם איבערלאַססען, ער קעננט, דיא איהם פֿערטרויען. אונבעגרייפֿליכע וואונדער טהוט ער, דער הייליגע! ער איזט גנעדיג דען גאָטטעספֿירכטיגען אונד דען לעסטערערן.

ק׳. דאַרום ליעבט האָכוין איהן; ער ערבאַרמט זיך אַללער זיינער ווערקע.

טהאַטען

כרוז קהלות אשכנז מדלגים זה.

מַעֲשֵׂה אֱנוֹשׁ· תַּחְבְּלוֹתָיו מְזִמָּה· שִׁבְתּוֹ בְּתוֹךְ מִרְמָה· רְפִידָתוֹ רִמָּה· קָבוּר בִּסְעִיף אֲדָמָה· וְאֵיךְ יִתְגָּאֶה אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה: אֲבָל מַעֲשֵׂה אֱלֹהֵינוּ· שׁוֹמֵעַ שַׁוְעוֹת· שׁוֹעֶה עֶרֶךְ שׁוּעוֹת· תּוֹרוֹתָיו מְשַׁעַשְׁעוֹת· תַּכְסִיסוֹ כּוֹבַע יְשׁוּעוֹת·

ק"ה לָכֵן יִתְגָּאֶה הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת:

ע"ס א"ב. ח' וּבְכֵן לְנוֹרָא עֲלֵיהֶם בְּאֵימָה יַעֲרִיצוּ:

ח' אֲשֶׁר אֹמֶץ תְּהִלָּתֶךָ· בְּאֶלְיֵי שַׁחַק· בִּבְרָקֵי נֹגַהּ· בִּגְדוּדֵי גֹבַהּ· בִּדְמוּמֵי דַקָּה· ק' וּקְדֻשָּׁתְךָ בְּפִיהֶם:

ח' וְרָצִיתָ שֶׁבַח· מֵהוֹמֵי בְרֶגֶשׁ· וְעוֹרְכֵי שֶׁוַע· וְזוֹעֲקֵי תְחִנָּה· חוֹכֵי חֲנִינָה· ק' וְהִיא כְבוֹדֶךָ:

שועה ערך שועות, ישעה אל העורכים שועתם לפניו. תורותיו משעשעות, כמו אני תורתך שעשעתי (תהלים קיט ע). תכסיסו, הודו וזיוו כובע ישועות, כדכתיב וכובע ישועה בראשו (ישעי' נט יז). תכסים, ל' הוד והדר, שמצינוהו ברכות פ' ח', וי"א שהוא כמו טכסים (*Taxis*) נט'. הא לנו, תהלי'ס"ח כ"א.

אשר אומץ. החרוז הראשון שבפיוט עונה על המלאכים והשני על ישראל ואוחז חלילה, והטעם אע"פ שאומץ תהלתך וקדושתך בפי מלאכי מרום מ"מ רצית שבח מבני חלוף. בִּבְרָקֵי נוגה, כנ"ל, כי נפרדו ברק ברקים ע"מ דבר ודברים, וטעמו במלאכים אשר נוגה להם כברק כדכתיב ופניו כמראה ברק ועיניו כלפידי אש (דניאל י ו). בגדודי גובה, בחיילות של גובה, כדכתיב וגובה להם (יחזקאל א יח). בדמומי דקה, עפ"ה ואחר האש קול דממה דקה (מ"א י"ט י"ב), וכדאי' במסכת ברכות דף כ"א, גונדא תליתאה הוי שתקא. ורצית שבח מהומי ברגש, מישראל הבאים בהמיה וברגש אל בית אלהים, לשון בבית

ח'. טהאַטען אונזערעס גאָטטעס. ער ערהאָרט דאַס פֿלעהען, פֿערניכטעט דיא אַן איהן געריכטעטען געבעטע; זיינע לעהרען זינד ערגאָטצענד, זיינע פֿעראָרדנונגען איין העלם דעס טריומפֿס!

ק"ה. דאַרום לייכטעט אַללעין איהם; ער איזט אונז אונזער גאָטט, איין גאָטט דער הילפֿע.

ח'. אשר. אַלמעכטיג ווירד דיין רוהם געפּריעזען אונטער היממלישען מאַכטען, אונטער בליטצשטראַהלענדען וועזען, אונטער העערען פֿאָן אונערמעסליכער האָהע!

ק'. אימער פֿיהרען זיא דיינע היילינקייט אים מונדע.

ח'. דאָך געפֿאַללט דיר וואָהל איין לאָב וויא דעגן מונדע גראָסער פֿערזאַממלונגען אייניגער, דיא געבעטע פֿאָרטראַגען, אום ערבאַרמונג פֿלעהען אונד דיינער גונסט פֿערטרויען — ק'. אונד דיעז געריכט דיר צור עהרע.

אַלמעכטיג

ס' אֲשֶׁר אֹמֶץ תְּהִלָּתֶךָ · בְּטַפְסְרֵי טֹהַר · בְּיִדּוֹדוּן יִדּוֹדוּן ·
בִּכְרוּבֵי כָבוֹד · בִּלְגִיוֹנֵי לַהַב · ק' וּקְדֻשָּׁתְךָ בְּפִיהֶם :
ח' וְרָצִיתָ שֶׁבַח · מִמְּעוּטֵי יָמִים (נ"א עַמִּים) · נְשׁוּיֵי טוֹבָה ·
שְׂבֵעֵי רֹגֶז · עֲגוּמֵי נֶפֶשׁ · ק' וְהִיא כְבוֹדֶךָ :
ח' אֲשֶׁר אֹמֶץ תְּהִלָּתֶךָ · בִּפְלִיאֵי שֵׁמוֹת · בִּצְבָאוֹת עִירִין ·
בִּקְדוֹשֵׁי קֶדֶם · בְּרֶכֶב רִבֹּתַיִם · ק' וּקְדֻשָּׁתְךָ בְּפִיהֶם :
ח' וְרָצִיתָ שֶׁבַח · מְשׁוֹקְדֵי דְלָתוֹת · שׁוֹפְכֵי שִׂיחַ ·
תּוֹבְעֵי סְלִיחָה · תְּאֵבֵי כַפָּרָה · קו"ח וְהִיא כְבוֹדֶךָ :

אלהים נהלך ברגש (תהלים נה טו), וכתיב עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו (ישעי' מ"ג כ"א). בטפסרי טוהר, בנגידי טהרה והיינו מלאכים הטהורים. בידודון ידודון, עז"ה מלכי צבאות ידודון ידודון (תהלים סח יג). בלגיוני להב, בחיילות להבות אש. ממעוטי עמים, מבן אדם שהוא קצר ימים. ויש גורסים ממעוטי עמים, ורומז לישראל, עז"ה כי אתם המעט מכל העמים (דברים ז ז), וכתיב עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו (ישעי' מג כג); וגירסא זאת מסתברת יותר. מנשויי טובה, ל' נשיתי טובה (איכ' ג יז). שבעי רגז, כדכתיב אדם ..... קצר ימים ושבע רוגז (איוב יד א). בפליאי שמות, במלאכים ששמם מכוסה, כדכתיב למה זה תשאל לשמי והוא פלאי (שופטים יג יח). עירין, ל' בגזרת עירין פתגמא (דניאל ד יד), ונקראו המלאכים עירין על שאין להם שינה והם עירין תמיד. ברכב רבותים, עז"ה רכב אלהים רבותים (תהלים סח יט), משוקדי דלתות, ישראל הדופקים על דלתותיך, ל' לשקוד על דלתותי יום יום (משלי ח לד). תאבי כפרה, המתאוים לכפרה.

ח'. מאַכֿטיג ווירד דיין רוהם געפריעזען אונטער אָטהערישען פירזטען, אונטער שטעטז וואַנדעלנדען ענגעלן, אונטער הערראליכֿען כרובים, אונטער לעגיאָנען פֿאָן פייערפֿלאַממען, ק'. אונד אונזערע פיהרען זיא דיינע הייליגקייט אים מונדע.
ח'. דאָך געפֿאַללט דיר וואָהל איין לאָב אויז דעם מונדע דער קורצלע-בענדען, אַרמזעליגען, מיהעפֿאַללען אונד מיספֿערגניגטען —
ק'. אונד דיעז גערייכֿט דיר צור עהרע.
ס'. מאַכֿטיג ווירד דיין רוהם געפריעזען אונטער אונגעננבאַרען*), אונטער שאַאַרען פֿאָן עירין, אונטער אוראַלטען היילינען, אונטער מיריאַדען הימטעלזטהראָנערן,
ק'. אונד אונזערע פיהרען זיא דיינע הייליגקייט אים מונדע.
ח'. דאָך געפֿאַללט דיר וואָהל איין לאָב אויז דעם מונדע דער פֿלייסיגען בעזוכֿער דיינער פפֿאָרטען, דיא זיך אין געבעטע ערגיעסען, אונד פֿערגע-בונג ביטטען אונד זיך נאַך פֿערזייהונג זעהנען —
קו"ח. אונד דיעז גערייכֿט דיר צור עהרע.

---

*) דיע נאַמען דער ענגעל האַנגען פֿאָן וויהרער יעדעזמאַליגען בעשטיממונג אַב.

ה׳ וּבְכֵן תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:

פ"ס א"ב.

קהל	חזן
עַל יִשְׂרָאֵל בִּרְכָתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל אֱמוּנָתוֹ·
עַל יִשְׂרָאֵל דִּבְרָתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ·
עַל יִשְׂרָאֵל וְעִידָתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל הַדְרָתוֹ·
עַל יִשְׂרָאֵל חֶמְלָתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל זְכִירָתוֹ·
עַל יִשְׂרָאֵל יִשְׁרָתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל טָהֳרָתוֹ·
עַל יִשְׂרָאֵל לְאֻמָּתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל כַּנָּתוֹ·
עַל יִשְׂרָאֵל נְעִימָתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל מַלְכוּתוֹ·
עַל יִשְׂרָאֵל עֲדָתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל סְגֻלָּתוֹ·
עַל יִשְׂרָאֵל צִדְקָתוֹ:	עַל יִשְׂרָאֵל פְּעֻלָּתוֹ·

ובכן תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו, תהלים ס"ח ל"ה.

על ישראל אמונתו, דכתיב אף אמונתך בקהל קדושים (תהלים פט ו). ברכתו, ואני אברכם (במדבר ו כז). גאותו, תהלים ס"ח ל"ה. דברתו, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל נזופים לא נתייחד הדבור עם משה, ואחר שמת כל הדור נתייחד הדבור אליו ללמדך שאין השכינה שורה על הנביאים אלא בשביל ישראל. כן פי' רש"י על ויהי כאשר תמו (דברים ב יו). הדרתו, שנא' והדרך על בניהם (תהלים צ טז). ועידתו, דכתיב ונועדתי שמה לבני ישראל (שמות כט מג). זכירתו, דכתיב זכור אזכרנו עוד (ירמי' לא כ). חמלתו, דכתיב באהבתו ובחמלתו הוא גאלם (ישעי' סג ט), וכתיב וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו (מלאכי ג יז). טהרתו, דכתיב וזרקתי עליהם מים טהורים .... ומכל גלוליכם אטהר אתכם (יחזקאל לו כה). ישרתו, צדיק וישר הוא. כנתו, בשביל ישראל נתבסס העולם והושב על כנו. לאומתו, אין לאום אלא מלכות. נעימתו, ויהי נועם אדני אלהינו עלינו (תהלי' צ יז). סגלתו, והייתם

קהל	חזן
ישראל זעגענט איהן;	על אין ישראל איזט זיין גלויבע,
ישראל איזט זיינע אונטערהאַלטונג;	אין ישראל פראַנגט זיינע האָהייט,
ישראל איזט זיינע רעגירונג;	איבער ישראל שטראַהלט זיין גלאַנץ,
ישראל טראָגט ער;	אויף ישראל איזט ער בעדאַכט,
ישראל איזט איהם רעדליך;	אין ישראל רייניגט ער,
ישראל איזט זיינע נאַטיאָן;	אין ישראל האַט ער זיינע וואָהנונג איינגעזעטצט,
ישראל איזט ער ליעבליך;	אין ישראל ווירד זיין רייך אנערקאַננט,
ישראל איזט זיינע געמיינדע;	ישראל איזט זיין אייגענטהום,
אין ישראל איבט ער טוגענד אויס;	ישראל איזט זיין ווערק,

ח׳ עַל יִשְׂרָאֵל קְדֻשָּׁתוֹ · קו״ח עַל יִשְׂרָאֵל רוֹמְמוּתוֹ׃
עַל יִשְׂרָאֵל שְׁכִינָתוֹ · עַל יִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתּוֹ׃

ח׳ וּבְכֵן וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים׃

קו״ח · חזן · ע״ס א״ב.

אַפְסֵי אֶרֶץ בִּדְבָרוֹ הֵקִים · בְּיִרְאָה לְעָבְדוֹ מִתְלַהֲקִים׃
גּוֹלֶה מִנִּי חֹשֶׁךְ עֲמוּקִים · דְּבַר עַבְדּוֹ מֵקִים׃
הַחוֹצֵב לֶהָבוֹת וּבְרָקִים · וְתֵבֵל מְאִירִים וּמַבְהִיקִים׃
זוֹכֵר בְּרִית מְצוּקִים · חַסְדּוֹ גָּדוֹל מֵעַל לִמְצוּקִים׃
טוֹב וּמָעוֹז לְאֵלָיו דְּבוּקִים · יִחְיוּ כֹּל בּוֹ דְּבֵקִים׃

לי סגולה (שמות יט ה). קדושתו, ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה׳ מקדשכם (ויקרא כב לב). רוממתו, רוממו ה׳ אלהינו (תהלים צט ה). שכינתו, ושכנתי בתוכם (שמות כה ח). תפארתו, ישראל אשר בך אתפאר (ישעי׳ מט ג).

ובכן ועזו בשחקים, הוא סיפא דקרא תנו עוז לאלהים אשר עליו נכנה הפיוט הקודם לזה, ועתה יבנה פיוטו על עוזו של הקב״ה.

אפסי ארץ וכו׳, עש״ה מי הקים כל אפסי ארץ (משלי ל ד), ובתנחומא פרשוהו יסודי הארץ, והיינו השמים, ודרשוהו על המשכן שבהקמתו נתבססו כל אפסי ארץ וכתיב בדבר ה׳ שמים נעשו. מתלהקים, מתחברים, ל׳ להקת נביאים (ש״א יט כ), ונראה שרומז על מאמרם ז״ל, עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו (איו׳ כו יא), שהיו עמודי שמים בשעת הבריאה מרופפים עד שגער בהם הקב״ה ותמהו ועמדו בחוזק במקום אחד, וזה מטעם הפייטן שהוא הקים אפסי ארץ עד שהיו מתחברים בחוזק לעבדו ביראה מחמת גערתו. גולה וכו׳, עש״ה מגלה עמוקות מני חשך (איוב יב כב), ואמרו בב״ר, אמר ר׳ סימון מתחלת ברייתו של עולם הוא גולה עמיקתא ומסתרתא וכו׳, ויאמר אלהים יהי אור, זהו אברהם וכו׳. וזהו מטעם הפייטן גולה מני חושך עמוקים דבר עבדו מקים. חוצב וכו׳, קול ה׳ חוצב להבות אש (תהלי׳ כט). זוכר ברית מצוקים, אלו הצדיקים שעליהם הושתת התבל, כמו שאז״ל על פסוק כי לה׳ מצוקי ארץ וישת עליהם תבל (ש״א ב ח). מעל למצוקים, מעל לשחקים, והוא עש״ה כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך (תהלים קח ה), ונקראו השמים

ח׳ אויף ישראל רוהט זיינע היילינקייט, קו״ח אויף ישראל זיינע ערהאבענהייט;
אויף ישראל רוהט זיינע שכינה, אויף ישראל זיינע מאיעסטעט.

אפסי. איין אללען ענדען דער ערדע, דיא זיין געהייס ערהאלט, ווירד ער אין כארען מיט עהרפורכט אנגעבעטעט. ער ענטרייסט דער פינסטערניס טיעפע פערבארגענהייטען, ער בעשטאטיגט דען אויסשפרוך זיינעס דיענערס, ער ווירפט פלאממען אוס בליטצע — זיא ערלייכטען דיא וועלט אונד ערהעללען זיא. ער איזט דעס בונדעס מיט דען שטאממפאטערן אייגעדענק; זיינע גיטע איבערשטייגט דיא האהען פעזטע. ער איזט גיטיג אונד זיינען אנהאנגערן איין שוטץ! איין איהם

חזן קהל

כִּי מֵרוּחוֹ הָרִים מִתְפָּרְקִים · לֹא יָכִילוּ זַעְמוֹ צָרִים וְצוּקִים:

מִפַּחְדּוֹ יִתְבַּקְּעוּ עֲמָקִים · נְמוֹגִים וְכַדּוֹנַג נְמַקִּים:

סוּפָה וּשְׂעָרָה דַּרְכּוֹ נֶאֱבָקִים · עָנָן מִדְרַךְ רַגְלָיו כַּאֲבָקִים:

פְּדוּת שָׁלַח לְעַם לוֹ חֲשׁוּקִים · צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ לִנְשׁוּקִים:

קְנוּיִים לוֹ וּבִימִינוֹ נֶחְבָּקִים · קו"ה רָצִים וְאַחֲרָיו נִדְבָּקִים ·

שַׁוְעָם שָׁמַע מִמַּעֲמַקִּים · תִּפְאֶרֶת עֹז לְשׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים:

ק' וּבְכֵן יְיָ מִי כָּמוֹךָ:

ע"פ א"ב. חזן קהל

מִי כָמוֹךָ אַדִּיר בִּמְרוֹמִים · מִי כָמוֹךָ בּוֹרֵא כֵס וַהֲדוֹמִים:

מִי כָמוֹךָ גִּבּוֹר וּמוֹשִׁיעַ · מִי כָמוֹךָ דּוֹבֵר בִּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מי

וצוקים עפ"ה חזקי' כראי מוצק (איוב לז יח). סופה וסערה וכו', עפ"ה ה' בסופה ובסערה דרכו וענן אבק רגליו (נחום א ג). חשוקים, דבוקים והדוקים, ל' וחשוקיהם כסף (שמות כז י). לנשוקים, לישראל, עפ"ה ישקני מנשיקות פיהו (שיר א ב). ובימינו נחבקים, עפ"ה וימינו תחבקני (שם ב ו), רצים ואחריו נדבקים, עפ"ה משכני אחריך נרוצה (שם א), וע"פ פי' רש"י. לשושנת העמקים, אמר לישראל (שם ב א).

ובכן ה' מי כמוך. בפיוט הזה העמיד המחבר רוממות הא-ל וגדולתו לעומת חסדו וענותנותו להראות כי במקום גדולתו שם ענותנותו.

מי כמוך אדיר במרומים, תהלים צ"ג ד'. רם והדומים, שמים וארץ, ישעיה ס"ו א'. גבור ומושיע, צפניה ג' י"ז. דובר בצדקה, ישעיה ס"ג א'.

לעבען מאַכע, דיא צו איהם האַלטען. זיין הויך צערשפּליטטערט בערגע; קלִיפּפּען אונד פֿעלזען פֿערמאָגען ניכט, זיינען צאָרן אויסצוהאַלטען. זיין אַנ־שרעקקען צערטהיילט דיא טהאֶלער, זיא שמעלצען אונד צערפֿליעסען וויא וואַכס. שטורם; אונד ווירבעלווינדע בעגלייטען זיינען פּפֿאַד אונד דיזטערע געוואָלק דען טריטט זיינער פֿוסע. רעטטונג זענדעט ער זיינעם פֿאָלקע, דאַז איהם נאַכהאָנגט, שטיפֿטעט אויף עוויג זיינען בונד מיט זיינען גע־ליעבטען. זיא זינד זיינע ערוואָרבנען, זיינע רעכטע אומאַרמט זיא, איהם פֿאָלגען זיא נאַך אונד האַנגען איהם אַן. ער האָרט זיא (ישראל) אויז טיעפֿען טרייען אונד שאַפֿפֿט איהר גלאָנצענדען זיעג, דער ראָזע אים טהאַלע.

ח' מי. ווער איזט וויא דוא מאַכטיג אין יענען הימעלזהאָהען?

ק'. ווער איזט וויא דוא, שאָפּפֿער דער הימעל אונד דער ערדע?

ח'. ווער איזט וויא דוא, זיעגער אונד רעטטער?

ק'. ווער איזט וויא דוא, פֿערקינדער דער גערעכטיגקייט, טריומפֿירענדער רעטטער?

ווער

חזן קהל

מִי כָמוֹךָ הוֹד וְהָדָר לוֹבֵשׁ׃ מִי כָמוֹךָ וְחֵטְא וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ׃

מִי כָמוֹךָ זַךְ בְּעֶלְיוֹנִים׃ מִי כָמוֹךָ חָסִין בְּאַלְפֵי שִׁנְאַנִּים׃

מִי כָמוֹךָ טוֹב וּמֵטִיב׃ מִי כָמוֹךָ יְשָׁרִים לְהֵיטִיב׃

מִי כָמוֹךָ כּוֹנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם׃ מִי כָמוֹךָ לְהָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת יָם׃

מִי כָמוֹךָ מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מָיִם׃ מִי כָמוֹךָ נֶאְדָּר מִקֹּלוֹת מַיִם׃

מִי כָמוֹךָ שָׂם עָבִים רְכוּבוֹ׃ מִי כָמוֹךָ עוֹזֵר וְיוֹדֵעַ חוֹסֵי בוֹ׃

מִי כָמוֹךָ פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת׃ מִי כָמוֹךָ צוֹעֲקָיו לְהַשְׁעוֹת׃

מִי כָמוֹךָ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃ קו"ח מִי כָמוֹךָ רוֹצֶה בְּעַמּוֹ׃

מִי כָמוֹךָ שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד׃ מִי כָמוֹךָ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב וּלְאַבְרָהָם חָסֶד׃

הוד, תהלי' ק"ד א'. וחטא, מיכה ז' י"ח. זך בעליונים, ע"ש הן בקדושיו לא יאמין ושמים לא זכו בעיניו (איוב טו טו). חסין, תהלי' פ"ט ט'. טוב, שם קי"ט ס"ח. ישרים, שם קכ"ה ד', כונס. שם ל"ג ז'. להשיב, שם ס"ח כ"ג. מדד, ישעי' מ' י"ב. נאדר, תהלי' צ"ג. שם, שם ק"ד ג'. עוזר, נחום א' ז'. פועל, תהלי' ע"ד י"ב. צועקיו להשעות, לפנות אל הצועקים אליו, תהלי' ל"ד י"ח. קדוש, שם קי"א ט'. רוצה, שם קמ"ט ד'. שומר, דברים ז' ט'. תתן, מיכה ז' כ'.

ח'. ווער איזט וויא דוא מיט מאיעסטעט אונד פראכט געקליידעט?
ק' ווער איזט וויא דוא, זינדענפערגעבער?
ח' ווער איזט וויא דוא ריין אונטער דען אבערן וועזען?
ק' ווער איזט וויא דוא געוואלטיג אונטער טויזענדען פאן שנאנים?
ח' ווער איזט וויא דוא גיטיג אונד וואהלטהעטיג?
ק' ווער איזט וויא דוא גערעכטע איהן וואהלטהון?
ח' ווער איזט וויא דוא, טהירמער דער מעערעסוואגען?
ק' ווער איזט וויא דוא, רעטטער אויז מעערעזטיעפען?
ח' ווער איזט וויא דוא, דער געוועססער מיסט אין האהלער האנד?
ק' ווער איזט וויא דוא, העררליך אים געטאזע דער פלוטהען?
ח' ווער איזט וויא דוא, דער וואלקען מאכט צו זיינען וואגען?
ק' ווער איזט וויא דוא, העלפער אונד קעננער זיינער פערטרויטען?
ח' ווער איזט וויא דוא, שטיפטער דעז היילז?
ק' ווער איזט וויא דוא, דען אנבעטערן גענייגט?
ח' ווער איזט וויא דוא, הייליג אונד פורכטבאר אים רופע?
קו"ח ווער איזט וויא דוא, זיינעם פאלקע געפעלליג?
ווער וויא דוא האלט זא זיינען בונד אונד זיינע גיטיגע צוזאגע?
ווער וויא דוא ערצייגט דעם יעקב טריע, דעם אברהם גיטיגקייט?

ח׳ וּבְכֵן אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ:

קהל	חזן
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בִּבְרוּרֵי מַטָּה:	אֵין כָּמוֹךָ בְּאַדִּירֵי מַעְלָה.
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בְּדָרֵי מַטָּה:	אֵין כָּמוֹךָ בִּגְדוּדֵי מַעְלָה.
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בְּוַעוּדֵי מַטָּה:	אֵין כָּמוֹךָ בַּהֲמוֹנֵי מַעְלָה.
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בַּחֲיָלֵי מַטָּה:	אֵין כָּמוֹךָ בְּזַכֵּי מַעְלָה.
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בִּיקִירֵי מַטָּה:	אֵין כָּמוֹךָ בִּטְהוֹרֵי מַעְלָה.
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בִּלְגִיוֹנֵי מַטָּה:	אֵין כָּמוֹךָ בִּכְרוּבֵי מַעְלָה.
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בִּנְגִידֵי מַטָּה:	אֵין כָּמוֹךָ בְּמַלְאֲכֵי מַעְלָה.
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בַּעֲרִיצֵי מַטָּה:	אֵין כָּמוֹךָ בְּשַׂרְפֵי מַעְלָה.

אֵין

ובכן אין כמוך וגו׳, פסוק הוא בתהלי׳ פ״ו ח׳ ולכן צ״ל באלהים אדני, בלשון הכתוב. ובפיוט הזה יקנו עליונים כנגד תחתונים לאמר שאין כמוהו בעליונים ואין כמעשיו בתחתונים; וכענין זה דרשוהו במדרש.

אין כמוך באדירי מעלה, במלאכי׳ בשמים למעלה. בברורי מטה, בנבחרים למטה בארץ. ועד״ז הולך כל הפיוט אין כמוך עונה לעולם על העליונים ואין כמעשיך עונה על התחתונים, וכל הפיוט מבואר.

מ׳ אין ניעמאנד גלייכט דיר אונטער דען מעכטען דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייגען טהאַטען אונטער דען ערקאָרענען דער אונטערוועלט;
מ׳ ניעמאנד גלייכט דיר אונטער דען העערען דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייגען טהאַטען אונטער דען בעוואָהנערן דער אונטערוועלט;
מ׳ ניעמאנד גלייכט דיר אונטער דען כאָרען דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייגען טהאַטען אונטער דען פערזאַממלונגען דער אונטערוועלט;
מ׳ ניעמאנד גלייכט דיר אונטער דען ריינען דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייגען טהאַטען אונטער דען שאַרען דער אונטערוועלט;
מ׳ ניעמאנד גלייכט דיר אונטער דען לויטערן דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייגען טהאַטען אונטער דען שעטצבאַרען דער אונטערוועלט;
מ׳ ניעמאנד גלייכט דיר אונטער דען כרובים דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייגען טהאַטען אונטער דען לעגיאָנען דער אונטערוועלט;
מ׳ ניעמאנד גלייכט דיר אונטער דען ענגעלן דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייגען טהאַטען אונטער דען פירסטען דער אונטערוועלט;
מ׳ ניעמאנד גלייכט דיר אונטער דען שרפים דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייגען טהאַטען אונטער דען מאַכטיגען דער אונטערוועלט;

ניעמאנד

סזן קסל

אֵין כָּמוֹךָ בְּפִלְאֵי מַעְלָה · וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בְּצִבְאוֹת מַטָּה:

אֵין כָּמוֹךָ בִּקְדוֹשֵׁי מַעְלָה · קו״ה וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בְּרוֹזְנֵי מַטָּה:

אֵין כָּמוֹךָ בְּשִׁנְאַנֵּי מַעְלָה · וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ בְּתַקִּיפֵי מַטָּה:

ס׳ וּבְכֵן נַאַדִּרְךָ חַי עוֹלָמִים: (נ״א ובכן נאדר לחי עולמים:)

ויש לאמרו בנגון ובנעימה ובכריעה, ויכוון מאד בכל לבבו, כי הוא שיר המלאכים, כך נאמר בספר המרכבה, ומכל תבה ותבה יוצא שם של קדוש׳.

פותחים הארון. מיוסד ע״פ א״ב.

ח׳ הָאַדֶּרֶת וְהָאֱמוּנָה לְחַי עוֹלָמִים: הַבִּינָה וְהַבְּרָכָה לְחַי עוֹלָמִים: הַגַּאֲוָה וְהַגְּדֻלָּה לְחַי עוֹלָמִים: הַדֵּעָה וְהַדִּבּוּר לְחַי עוֹלָמִים: הַהוֹד וְהֶהָדָר לְחַי עוֹלָמִים: הַוַּעַד וְהַוָּתִיקוּת לְחַי עוֹלָמִים: הַזּוּךְ וְהַזֹּהַר לְחַי עוֹלָמִים: הַחַיִל וְהַחֹסֶן לְחַי עוֹלָמִים: הַטֶּכֶס וְהַטֹּהַר לְחַי עוֹלָמִים: הַיִּחוּד וְהַיִּרְאָה לְחַי עוֹלָמִים: הַכֶּתֶר

ובכן נאדרך. כשנאמר באדר והוד שאתה חי עולמים ולך נאה להודות. חי עולמים, כ״כ בכ״י, הא׳ בפתח ועולמים בלא ה׳ ברא״ש. ובמחזורנו לתפלה הארכנו בזה. האדרת והאמונה, החוזק והקיום. הבינה והברכה, לפי שלו הבינה יודע למי ראוי לברך לכך סמך ברכה לבינה. הגאוה והגדולה, מחבר יחד עש״ה ויראו ישראל את היד הגדולה, וסמוך לו כי גאה גאה. הדעה והדבור, אין דבור בלא רעיון מוקדם לכן יסוד הדבור בדעה, וכמו שכתב החכם ראב״ע, עקר הדבור בלב, והלשון איננו רק מליץ בינו ובין השומעים. ההוד וההדר, עש״ה תהלי׳ ק״ד א׳. הועד והותיקות, ייעוד הזמן וההמשך לחי עולמי׳ לכן הוא מרומם אליהם. הזֹך, כ״כ בכל כ״י וכן עקר, כי טעמו הזכות והבהירות, אבל זָךְ נקמץ שם תאר הוא ואין לו ענין כאן. הטכס, הקשוט (*Taxis*).

א׳ ניעמאַנד גלייכט דיר אונטער דען אויסערכאָרענען דער אָבערוועלט,
ק׳ ניכטס דייזען טהאַטען אונטער דען ליגפטען דער אונטערוועלט;
ה׳ ניעמאַנד גלייכט דיר אונטער דען הייליגען דער אָבערוועלט,
קו״ה ניכטס דייזען טהאַטען אונטער דען פֿאָרנעהמען דער אונטערוועלט;
ניעמאַנד גלייכט דיר אונטער דען שנאַנים דער אָבערוועלט,
ניכטס דייזען טהאַטען אונטער דען געוואַלטיגען דער אונטערוועלט.

וְהַכָּבוֹד לְחַי עוֹלָמִים: הַלֶּקַח וְהַלִּבּוּב לְחַי עוֹלָמִים: הַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה לְחַי עוֹלָמִים: הַנּוֹי וְהַנֵּצַח לְחַי עוֹלָמִים: הַשִּׂגּוּי וְהַשֶּׂגֶב לְחַי עוֹלָמִים: הָעֹז וְהָעֲנָוָה לְחַי עוֹלָמִים: הַפְּדוּת וְהַפְּאֵר לְחַי עוֹלָמִים: הַצְּבִי וְהַצֶּדֶק לְחַי עוֹלָמִים: הַקְּרִיאָה וְהַקְּדֻשָּׁה לְחַי עוֹלָמִים: הָרֹן וְהָרוֹמֵמוּת לְחַי עוֹלָמִים: הַשִּׁיר וְהַשֶּׁבַח לְחַי עוֹלָמִים: הַתְּהִלָּה וְהַתִּפְאֶרֶת לְחַי עוֹלָמִים:

סוגרים הארון.

ח' וּבְכֵן נַאֲמִירָךְ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵימָה:

ע"פ א"ב כפול.

ח' נַאֲמִירָךְ בְּאֵימָה · ק' נְבָרֶכְךָ בְּבִינָה: ח' נְגַדֶּלְךָ בִּגְדֻלָּה ·
ק' נִדְרָשְׁךָ בְּדֵעָה: ח' נְהַדֶּרְךָ בְּהוֹדָיָה · ק' נוֹדְךָ בְּוַעִידָה:
נַזְכִּירְךָ בְּזִמְרָה · ק' נְחַסְּנָךְ בְּחִלָּה: ח' נַטְעִימְךָ בְּטָהֳרָה ·
ק' נְיַחֶדְךָ בְּיִרְאָה: ח' נְכַבֶּדְךָ בִּכְרִיעָה · ק' נְלַבְּבָךְ בִּלְמִידָה:
ח' נַמְלִיכְךָ בִּמְלוּכָה · ק' נְנַצְּחָךְ בִּנְעִימָה: ח' נְשַׂגֶּבְךָ בְּשָׂרָרָה ·
ק' נַעֲרִיצָךְ בַּעֲנָוָה (נ"א בַּעֲנִיָּה): ח' נְפָאֶרְךָ בִּפְצִיחָה ·

נצלצלך

הלקח, הלמוד, ומלאכו מלת לקח כרדף עם מלת בינה, וידעו תעי רוח בינה ורוגנים ילמדו לקח (ישעי' כט ל), וזהו והלבוב שהוא כנוי אל הדעת, ל' ואיש נבוב ילבב (איוב יא יב); ועוד יש לפרש לקח ל' מתק המאמר, כפי' רד"ק בשרשו, ולבוב ל' אהוב, מגזרת לבבתיני (שיר ד ט), וטעמו מתיקות הדבור והאהוב ראוי לו לבדו ית'. הַשִּׂגּוּי וְהַשֶּׂגֶב, כ"כ בכ"י ובן עקר, ל' הן אל שגיא (איוב לו כו), ול' ונשגב ה' לבדו (ישעי' ב יא). הצבי והצדק, ל' צבי לצדיק (ישעי' כד טז), ענין חפץ ורצון. הקריאה והקדושה, ע"ש וקרא זה אל זה ואמר קדוש (שם ו ג). הרון, ל' רנה, כמו ירונו בגאון ה' (שם כד יד).

נאמירך. ל' אמרו לאלהי', לעיל דף ל"ט ב'. נודך, ל' הודאה. בועדה, בוועד וקהל. נחסנך, נגיד חוסן ותוקף שלך. נטעימך, נשבחך בטוב טעם ודעת. נלבבך, נחננך, ל' לבבתיני (שיר ד ט). ננצחך, ל' נצוח בכלי שיר. בענוה, וי"ג

ק' נְצַלְצֶלְךָ בְּצָהֳלָה: ח' נַקְדִּישְׁךָ בִּקְרִיאָה· קו"ח גְּרוֹמִמְךָ בְּרִנָּה· נְשׁוֹרְרְךָ בְּשִׁבְחָה· נַתְמִידְךָ בִּתְהִלָּה:

ח' וּבְכֵן רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא:

מיוסד ע"ס א"ב.

ח' רוֹמְמוּ אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן · ק' קָדוֹשׁ הוּא בָּרוּךְ בְּכָל זְמָן:
ח' רוֹמְמוּ גוֹמֵל חֲסָדִים: ק' קָדוֹשׁ הוּא דָּתוֹתָיו דּוֹדִים:
ח' רוֹמְמוּ הַנִּקְדָּשׁ בִּצְדָקָה· ק' קָדוֹשׁ הוּא וּמַאֲזִין צְעָקָה:
ח' רוֹמְמוּ זֶרֶת שְׁחָקִים· ק' קָדוֹשׁ הוּא חִכּוֹ מַמְתַקִּים:
ח' רוֹמְמוּ טוֹב לַכֹּל· ק' קָדוֹשׁ הוּא יוֹדֵעַ הַכֹּל: ח' רוֹמְמוּ כָּבוֹד אוֹמֵר כֻּלּוֹ בְּהֵיכָלוֹ· ק' קָדוֹשׁ הוּא לְהַקְדִּישׁוֹ וּלְעַלּוֹ:

בעניה, ל' מענה, דוגמת בפליאה ובצהלה. בצלצלך, ל' הללוהו בצלצלי שמע (תהלים קנ ה).
ובכן רוממו ה' אלהינו וגו' (תהלים צט ה).
דודים. אהובים, כדכתיב, הנחמדים מזהב (תהלים י"ט י"א). הנקדש בצדקה, עפ"ה ישעי' ה' ט"ז. זרת שחקים, תכן שחקים בזרת, כדכתיב ושמים בזרת תכן (ישעיה מ יב), והפייטן בנה ממנו פעל, ע"ד שִׂכֵּל את ידיו, (בראשית מ"ח י"ד) מן שכל. חכו ממתקים, אחר לאל ית' בשיר ה' ט"ז. והת' רפה בש"מ. אחרון. כבוד וכו', תהלים כ"ט ט'. ולעלו, ל' עלוי ורוממו'.

ובכן. ערהעבט דען עוו'גען, אונזערן גאָטט, בעטעט אַן
פֿאָר זיינער פֿיסע שעמעל! ער איזט היילִיג!
ח' רוממו. ערהעבט גאָטט, דען טרייען קאָניג!
ק' ער איזט היילִיג, געבענעדייעט אין אַללען צייטען.
ח' ערהעבט דען ערלייגער אַללער וואָהלטהאַטען!
ק' ער איזט היילִיג, זיינע געזעטצע זינד אַנמוטהזפֿאָלל.
ח' ערהעבט דען דורך געֶרעכֿטיגקייט געהייליגטען!
ק' ער איזט היילִיג אונד פֿערנימט געבעטע.
ח' ערהעבט דען וואָלבער דער הימעל!
ק' ער איזט היילִיג, זיינע וואָרטע זינד זיס.
ח' ערהעבט דען אַללגיטיגען. ק' ער איזט היילִיג אונד אַללוויסענד.
ח' ערהעבט איהן, אין דעסען פּאַלאַסט אַללעז מאַיעזטאַט שפּריכֿט!
ק' ער וויזט היילִיג, איבער היילִיגקייט ערהאַבען, איבער האָהייט ערהאַבען!
ערהעבעט

פ׳רוֹמְמוּ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים· ק׳קָדוֹשׁ הוּא נִצָּב בַּעֲדַת כְּרוּבִים: פ׳רוֹמְמוּ סוֹבֵל בִּזְרוֹעוֹ עוֹלָם· ק׳קָדוֹשׁ הוּא עִזּוּז וּמִכֹּל נֶעֱלָם: פ׳רוֹמְמוּ פּוֹדֶה וְחוֹנֵן יְדִידִים· ק׳קָדוֹשׁ הוּא צִדְקָתוֹ שָׁמַיִם מַגִּידִים· פ׳רוֹמְמוּ קָרוֹב לְקוֹרְאָיו· קו״פקָדוֹשׁ הוּא רוֹצֶה יְרֵאָיו: רוֹמְמוּ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת· קָדוֹשׁ הוּא תִּפְאַרְתּוֹ בְּמַקְהֵלוֹת:

פ׳וּבְכֵן רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

מיוסד ע״ס א״ב.

פ׳רוֹמְמוּ אַדִּיר וְנוֹרָא· ק׳כִּי קָדוֹשׁ הוּא בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה: פ׳רוֹמְמוּ גְּדֻלָּתוֹ בִּקְהַל יְשָׁרִים· ק׳כִּי קָדוֹשׁ הוּא דּוֹבֵר צְדָקוֹת מַגִּיד מֵישָׁרִים: פ׳רוֹמְמוּ הַנַּעֲרָץ בִּקְדֻשָּׁה·

כי

מונה, תהלים קמ״ז ד׳. נצב וכו׳, עפ״י תהלים פ״ב א׳. סובל וכו׳, עפ״י ומתחת זרעת עולם (דברים לג כז).
ברוחו שמים שפרה, לשון הכתוב באיוב כ״ו י״ג. וטעם שפרה אהל כפי׳ רש״י.

פ׳ ערהעבעט איהן, דער דער שטערנע צאהל בעשטיממט!
ק׳ ער איזט היילינ, וועלט אין כאָרען פאָן כרובים.
פ׳ ערהעבעט דען ערהאַלטער דעס וועלטאַללס!
ק׳ ער איזט היילינ, מאָכטיג אונד אונבעגרייפליך!
פ׳ ערהעבעט דען ערלאָזער אונד בעגנאַדיגער דער פרומען!
ק׳ ער איזט היילינ, זיינע גערעכטיגקייט פערקינדען דיא הימעל.
פ׳ ערהעבעט איהן, ער איזט זיינען אַנרופערן נאַהע!
קו״פ ער איזט היילינ, גנאָדיג דענען, דיא איהן עהרפירכטען. ערהעבט איהן, ער ערהאָרט געבעטע! היילינ איזט ער! אין פערזאַממעלטען כאָרען ערטאָנט זיין רוהם!
ובכן. ערהעבט דען עווינען, אונזערן גאָטט, פאַללט הין צו זיינעם היילינען בערגע, דען אונזער גאָטט, דער עווינע, איזט היילינ!
פ׳ רוממו. ערהעבעט דען מאָכטיגען אונד פורכטבאַרען!
ק׳ דען ער איזט היילינ; זיין הויך ערהייטערט דיא הימעל.
פ׳ ערהעבעט איהן, ער לייגט זיינע גראָסע רעדליכען געמיינדען!
ק׳ דען ער איזט היילינ, טפריכט טונענד, פערקינדעט רעדליכקייט
פ׳ ערהעבעט דען פורכטבאַר היילינען!

דען

ק' כִּי קָדוֹשׁ הוּא וְהִלּוּכוֹ בִּקְדֻשָּׁה: ח' רוֹמְמוּ זוֹכֵר בְּרִית אָבוֹת· ק' כִּי קָדוֹשׁ הוּא חוֹצֵב לֶהָבוֹת: ח' רוֹמְמוּ טָהוֹר שׁוֹלֵחַ בְּרָקִים· ק' כִּי קָדוֹשׁ הוּא יוֹסֵד אֲרָקִים: ח' רוֹמְמוּ כִּסְאוֹ הֵכִין בִּשְׁמֵי רוּמָה· ק' כִּי קָדוֹשׁ הוּא לוֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָה: ח' רוֹמְמוּ מוֹחֶה כָעָב פְּשָׁעִים· ק' כִּי קָדוֹשׁ הוּא נוֹתֵן יָד לְפוֹשְׁעִים: ח' רוֹמְמוּ שַׂגִּיא שָׁנָיו לְאֵין חֵקֶר· ק' כִּי קָדוֹשׁ הוּא עֶשְׁתּוֹנוֹת חוֹקֵר: ח' רוֹמְמוּ פּוֹדֶה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו· ק' כִּי קָדוֹשׁ הוּא צַדִּיק קֹשֶׁט מַעְבָּדָיו: ח' רוֹמְמוּ קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ· קו"ח כִּי קָדוֹשׁ הוּא רָם הַמַּבִּיט לִקְצוֹת הָאָרֶץ· רוֹמְמוּ שׁוֹכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· כִּי קָדוֹשׁ הוּא תְּהִלָּתוֹ כִּשְׁמוֹ:

והלוכו בקדושה, עפ"ה הליכות אלי מלכי בקדש (תהלים סח כה). שולח ברקים, עפ"ה באיוב ל"ח ל"ה. ארקים, ארצות. לוכד וכו', איוב ה' י"ג. מוחה, עפ"ה ישעי' מ"ד כ"ב. נותן יד לפושעים, נותן ידו להם לקבלם בתשובה. שגיא שניו וכו', עפ"ה הן אל שגיא ולא נדע מספר שניו ולא חקר (איוב לו כו). עשתונות, מחשבות. קושט, אמת, כמו להודיעך קושט אמרי אמת (משלי כב כא). שוכן עד וכו', ישעי' נ"ז ט"ו.

ק' דען ער איזט היילג, היילג זיין וואַנדעל.
ח' ערהעבט איהן, ער געדענקט זיינעז בונדעז מיט דען פֿאֶטערן;
ק' דען ער איזט היילג; איהם ענטשטראַהלען פֿייערפֿלאַממען!
ח' ערהעבט דען רייכען, ער טיעסט דיא בליטזע אַב;
ק' דען ער איזט היילג; ער גרינדעט דיא ערדע.
ח' ערהעבט דען טהראָנער אין יענען האֶהען!
ק' ער איזט היילג, פֿערשטריקקט דיא ווייזען אין קליגען.
ח' ערהעבט איהן, ער לאֶסט אונזערע מיססעטהאַטען וויא וואָלקען הינשווינדען;
ק' דען ער איזט היילג, רייכט דען מיססעטהאֶטערן זיינע האַנד.
ח' ערהעבט איהן, דעססען יאַהרעוועגע אונענדליך איזט!
ק' דען ער איזט היילג, ער ערגרינדעט אַללע געדאַנקען.
ח' ערהעבט דען ערלאֶזער דער זעעלע זיינער דיענער.
ק' דען ער איזט היילג, גערעכט אונד טהאַטענרייך;
ח' ערהעבט דען שאֶפּפֿער דער הימעל אונד דער ערדע!
קו"ח דען ער איזט היילג, דער האָכערהאַבענע! ער איבערשויט דער ערדע ענדען!
ערהעבט דען בעוואָהנער דער אונענדליכקייט! זיין נאַמע איזט היילג ער,
דען ער איזט היילג; זיין רוהם שטימט מיט זיינעם נאַמען איין! —

ח׳ וּבְכֵן כִּי אַתָּה אֵל אֱמוּנָה:

ע״ס א״ב.

ח׳ אֱמוּנָתְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ בְּרִיתְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ גְּדֻלָּתְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ דָּתְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ הוֹדְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ וְעוּדְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ זִבּוּלְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ חֲנָיָתְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ טָהֳרָתְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ יִרְאָתְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ כְּבוֹדְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ לְמוּדְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ מְעוֹנְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ נָוְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ סֻכָּתְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ עֲדָתְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ פְּאֵרְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · ק׳ צִדְקָתְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים: ח׳ קְדֻשָּׁתְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · קו״ח רוֹמְמוּתְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים · שְׁכִינָתְךָ בָּעֶלְיוֹנִים · תְּהִלָּתְךָ בַּתַּחְתּוֹנִים:

ח׳ וּבְכֵן תַּעֲרָץ וְתֻקְדָּשׁ: (כ״א ובכן אל נערץ בסוד קדושים רבה:)

ע״ס א״ב. חזן	קהל
הַנִּקְדָּשׁ בְּאַלְפֵי אֲלָפִים ·	הַנֶּעֱרָץ בִּבְרָקִים קַלִּים:
הַנִּקְדָּשׁ בְּגַעַשׁ גַּלְגַּלִּים ·	הַנֶּעֱרָץ בְּדַהֲרַת אוֹפַנִּים:
הַנִּקְדָּשׁ בַּהֲמוֹנֵי עִירִין ·	הַנֶּעֱרָץ בְּוַעַד קַדִּישִׁין:
הַנִּקְדָּשׁ בְּזִקִּים זוֹרְחִים ·	הַנֶּעֱרָץ בַּחֲצוּבֵי לֶהָבִים:
הַנִּקְדָּשׁ בְּטֶכֶס טְהוֹרִים ·	הַנֶּעֱרָץ בִּיקָדִים יוֹקְדִים:
הַנִּקְדָּשׁ בְּכִתֵּי כְרוּבִים ·	הַנֶּעֱרָץ בְּלַהֲקַת לוֹהֲטִים:

אמונתך בעליונים, עש״ה שמים תכין אמונתך בהם (תהלי׳ פט). ועודך, ל׳ ונועדתי שמה לבני ישראל (שמות כט מג). חניתך, מקום חנותך, וטעם כלם מלא כל הארץ כבודו וכטעם ברוך כבוד ה׳ ממקומו.

הנקדש באלפי אלפים, כדכתיב אלף אלפין ישמשוני׳ (דניא׳ ז י). כברקים קלי׳, כברקים קלי המרוץ. בגעש, ל׳ רעש. בדהרות, ל׳ דהרות אביריו (שופטים ה כב), השמעת הקול מכח ההליכה. עירין, מלאכים. בזיקים זורחים, זיקים הם כדמות כלולי אש דולקים בשמים. ואמרו, מאי זיקין? אמר שמואל כוכבא דשביט (ברכות נח ב), והוא מל׳ וזיקות בערתם (ישעי׳ נ יא). בטכס טהורים, בקשוט המלאכים הטהורים. ביקדים יוקדים, מלאכי׳ של יקודי אש. בלהקת, בקהלת, כמו להקת

חזן | קהל

הַנִּקְדָּשׁ בְּמַחֲנוֹת מַלְאָכִים · הַנַּעֲרָץ בְּנֹעַם נוֹגְנִים:

הַנִּקְדָּשׁ בִּשְׂרָפִים עוֹמְדִים · הַנַּעֲרָץ בְּעֹז אֶרְאֶלִּים:

הַנִּקְדָּשׁ בִּפְרוּדֵי אֲגַפַּיִם · הַנַּעֲרָץ בְּצִלְצוּל מַשִּׁיקוֹת כְּנָפַיִם:

הַנִּקְדָּשׁ בְּקוֹלָם בֶּהָמוֹן · קו"א הַנַּעֲרָץ בְּרִבּוֹ רִבּוֹן ·

הַנִּקְדָּשׁ בְּשֶׁקֶט שִׁנְאַנִּים · הַנַּעֲרָץ בְּתֹכֶן תַּלְתַּלִּים:

פ׳ לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

ע"ס א"ב כפול. חזן | קהל

אֱלֵי שַׁחַק חֲצוּבֵי לֶהָבִים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

אַדִּירֵי כָּל חֵפֶץ הַנֶּאֱהָבִים · אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

בְּלוּלֵי קֶרַח וְשֶׁלֶג וְשַׁלְהָבִים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

בַּדֵּי צֶדֶק גָּזֵי רְהָבִים · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

גֹּבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

גִּבּוֹרֵי כֹחַ בְּמִשְׁכְּנוֹת אָהֳלֵיהֶם · אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

שנביאים (ש"א יט כ). לוהטים, מלאכי' של אש לוהט. בפרודי אגפים, במלאכים פרושי כנפי', כדכתי' וכנפיה' פרודות (יחזק' א יא). בצלצול משיקו' כנפי', במלאכי' המשיקים בכנפיהם ועושים קול צלצול, כדכתיב וקול כנפי החיות משיקות אשה אל אחותה (יחזק' ג יג). בקולם בהמון, עש"ה וקול דבריו כקול המון (דניא' י ו). ברבו רבון, עש"ה ורבו רבון קדמוהי (שם ז י). בשקט שנאני', וי"ג בשקד, בד', וטעמו במרוצת ומהירת שנאני'. בתוכן תלתלים, בסבוב תלי תלין של מלאכי', וי"ג בתוקף תלתלים. ועיין בפרקי דר"א פרק ד' סדר צבא השמים.

אלי שחק, מלאכי מרום, עש"ה כי מי בשחק יערוך לה' ידמה לה' בבני אלים (תהלים פט ז). חצובי להבים, גם זה תאר למלאכים המתלבשים מלהבות אש, וכדכתיב מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט (תהלים קד ד). אדירי וכו', תאר לישראל בתהלים ט"ז ג', והפייטן שמר הסדר הזה בכל הפיוט כלו פסוק א' עונה על המלאכים והשני על ישראל, והרצון בו כי כל ברואי מעלה ומטה יקדישו ויברכו ליושב תהלות ית'. בלולי קרח וכו', עש"ה אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עושה דברו (תהלים קמ"ח). בדי צדק, בני צדק, ל' יאכל בדיו (איוב יח יג), לפי שהבנים לאדם כמו הבדים לאילן, והרצון בני צדק זרע אמת. גזי רהבים, עוברי הים, כי שר של ים רהב שמו, וגז הוא כ' העברה בל' ארמי; לעבור גאולים (ישעי' נא י), ת"י למיגז משיזביא, והפסוק הזה בקריעת ים סוף מדבר. גבה להם, עש"ה וגביהם וגובה להם ויראה להם (יחזק' א יח). גבורי כח,

חזן קהל

דָּאֵי בְּכָנָף מְכַסִּים פְּנֵיהֶם · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

דּוֹרְשֵׁי דָּתוֹת דְּבֵקִים בֵּאלֹהֵיהֶם · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

הֲמוֹנֵי עִירִין וְסוֹד קַדִּישִׁין · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

הוֹגֵי שַׁעֲשׁוּעַ מַטַּע קְדוֹשִׁים · אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

וְעוֹדֵי מַעַל גְּוִיָּתָם כְּתַרְשִׁישִׁים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

וְחוֹלֵי אַהֲבָה סְמוּכֵי בָאֲשִׁישִׁים · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

זְבוּדֵי זֹהַר כְּעֵין חַשְׁמַלִּים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

זוֹקְקֵי שִׁבְעָתַיִם בְּרוּר מִלִּים · אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

חֹסֶן חֲיָלִים רִבְבוֹת אֵלִים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

חֲנִיטֵי כֹשֶׁר בְּנֵי אֵלִים · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

טבוסי

ישראל, עפ"ה ברכו ה' מלאכיו גבורי כח (תהלים קג כ), ואמרו עליו במדרש תהלים, במה הכתוב מדבר? אם בעליונים, הרי כבר נאמר כל צבאיו! ואינו מדבר אלא בתחתונים וכו', ר"ה בשם ר' אחא פותרו בסיני, גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, שהקדימו נעשה לנשמע, ר"י אמר מדבר בשומרי שביעית וכו'. דאי בכנף, פורחים, ל' וידא על כנפי רוח (תהלי' יח יא), והוא עפ"ה בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף (ישעי' ו ב). המוני עירין וסוד קדישין, עפ"ה בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא (דניאל ד יד), והמוני וסוד שניהם ל' קבוץ, כמו בסוד ישרים ועדה (תהלי' קיא א). הוגי שעשוע, ישראל ההוגים בתורה הנקראת שעשוע, עפ"ה ואהיה שעשועים יום יום (משלי ח), וכתיב אני תורתך שעשעתי (תהלי' קיט). מטע קדושים, כלל מטעם של האבות הקדושים. ועודי מעל, המוני מעלה. גויתם כתרשישים, עפ"ה וגויתו כתרשיש (דניאל י ו). וחולי אהבה וכו', ישראל החולים לאהבתו ית', כדכתיב סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני (שיר ב ה). זבודי זהר וכו', המלאכים אשר להם נתן זבד וחלק זוהר, והוא עפ"ה ולמעלה כמראה זהר כעין החשמלה (יחזק' ח ב). זוקקי שבעתים וכו', ישראל המזוקקים שבעתים התורה אשר שפתיה ברור מללו. חניטי כושר, זרע אמת וכושר. בני אלים, בני שלשת האבות הנקראים אלים

טְבוּסֵי טֹהַר חֲדָשֵׁי בְקָרִים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
טְעוּנֵי מוֹרָאֲךָ בְּצִוּוּי עִקָּרִים · אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
יִדּוֹדוּן יִדּוֹדוּן כְּחִיל נְזָקְרִים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
יוֹדְעֵי בִין מִפְּנִינִים יְקָרִים · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
כְּסוּיֵי אַרְבַּע מְרֻבָּעֵי פָנִים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
כְּרוּתֵי בְרִית פָּנִים בְּפָנִים · אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
לוֹבְשֵׁי בַדִּים זַכִּים וְחַפִּים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
לוֹבְשֵׁי לְבָנִים נְעִימִים וְיָפִים · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
מְשָׁרְתָיו נָעִים (נ״א נָאִים) רָמִים וּגְבֹהִים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
מְלַמְּדֵי חֻקִּים מְשִׁיבֵי נְכֹחִים · אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
נוֹגְנֵי נֹעַם סִפִּים מְרוֹפְפִים · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
נָאווּ לְחָיַיִם כְּעָגוּר מְצַפְצְפִים · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לטעם המבואר במדרש תהלים מזמור כ"ט. טבוסי טוהר, המתוקנים בטהרה ומתחדשים בכל בקר, וירמז למלאכי השרת הנבראים בכל יום מנהר דינור, כדאי' במס' חגיג' דף י"ד א'. טעוני מוראך וכו', ישראל שטעון עליהם מורא שמים בציווי עקרי הדת. ידודון וכו', עפ"ה מלכי צבאות ידודון ידודון (תהלים סח יג), ואמר בתנא דבי אלי', מלאכי אין כתיב כאן אלא מלכי, אפילו מלכיהון דמלאכי, אפילו מיכאל וגבריאל וכו'. כחיל נזקרים, נרתעים וקופצים בחילה ואימה ואומרים קדוש. יודעי בין וכו', ת"ח היודעים להבין בשתי תורות היקרים מפנינים. כסויי ארבע וכו', חיות הקודש המתכסים בארבע כנפיהם והם מרובעי פנים, כדכתיב וארבע פנים לאחת וארבע כנפים לאחת (יחזקאל א ו). כרותי וכו', עפ"ה לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת כי אתנו .... פנים בפנים דבר ה' וגו' (דברים ה' ג'). לובשי בדים, המלאכים הלובשים בדים, ככתוב במראה יחזקאל סי' ט' וי'. זכים וחפים, טהורים ונקיים, ל' זך אני בלי פשע חף אנכי (איוב לג ט). לובשי לבנים, ישראל הלובשים מלבושים לבנים נעימים ויפים. נוגני וכו', כמלאכים המנגנים שירה נעימה וספי הבית מרופפים ומתנועעים ע"י שירתם, כדכתיב וינעו אמות הספים מקול הקורא (ישעי' ו' ד'). מרופפים, ל' עמודי שמים ירופפו (איוב כו יא). נאוו לחיים, ישראל, עפ"ה נאוו לחייך בתורים (שיר א י).

סְבוּכֵי אֶבְרָה כְּקָלָל נוֹצְצִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
סְגוּלֵי מְעַמִּים בְּיִרְאָה מַעֲרִיצִים· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
עוֹמְדִים מִמַּעַל בִּדְבָרוֹ נְחוּצִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
עוֹרְכֵי עֹז בְּרַעַד שְׁבוּצִים· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

פָּנִים וְלֹא עֹרֶף נִתְאָמִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
פְּרוּשִׁים לְךָ אֲחוּיִים וּמְתֻאָמִים· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
צִבְאוֹת עֶלְיוֹנִים גֵּאִים וְרָמִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
צִבְאוֹת תַּחְתּוֹנִים לִרְצוֹתְךָ מַעֲרִימִים· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

קוֹרְאֵי בְשִׁלּוּשׁ זֵר תִּפְאָרָה· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
קוֹרְאֵי פַעֲמַיִם חֲטִיבַת אֲמִירָה· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
רַגְלֵיהֶם עֲמִידַת רֶגֶל יְשָׁרָה· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
רְצוּיֵי שַׁדַּי מְשׁוֹרְרֵי שִׁירָה· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

שִׁנְאַנֵּי שֶׁקֶט שָׁלוֹם בְּמַחֲנָם· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
שׁוֹקְדֵי דְלָתוֹת בְּשִׂיחַ מַעֲנָם· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

תלולי

בעגור מצפצפים, ל"ה בישעי' ל"ח י"ד. סבוכי אברה, מכוסי כנפים. כקלל נוצצים, כ"ה ביחזקאל א' ז'. עורכי עוז, ישראל העורכים התורה. שבוצים, אחוזים באימה ורעד. פנים וכו', המלאכים כתאמים ומחוברים בארבע פנים ואין להם עורף, כמבואר ביחזקאל א' ט'. פרושים לך, הנבדלים לך, עש"ה ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי (ויקרא כ כו). אחוים ומותאמים, שניהם ל' אחוי והתאחדות. פעמים, ב' פעמים ביום אומרים ישראל שמע ישראל וכו', ואמר הקב"ה אתם עשיתוני חטבה אחת בעולם וכו', כדאיתא במס' ברכות דף ו' א'. רגליהם וכו'. ל"ה ביחזקאל א' ז', ורגליהם רגל ישרה, ואמרו ז"ל שאין להם קפצים לכן הן עומדות תמיד ביושר. שנאני שקט, המלאכים הנקראי' שנאנים והם שלוים ושקטים תמיד כי אין בהם תחרות. שוקדי דלתות,

תְּלוּלֵי תַעַף בְּשֶׁפֶר הֲגִיוֹנָם · אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
תְּמִימֵי דֶרֶךְ לְרוֹכְבָם וְקוֹנָם · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת · לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

ח' וּבְכֵן שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

חו"ק זֶה אֵל זֶה שׁוֹאֲלִים · אַיֵּה אֵל אֵלִים · אָנָה שׁוֹכֵן מְעֻלִּים · וְכֻלָּם מַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמְהַלְלִים:

ע"ס א"ב.

ח' אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֵי צְבָא חֵילוֹ · אֲזוּרִים אֵימָה אֲחוּזִים פַּחַד חִילוֹ · בְּרַעַד וָרֶתֶת וָרֶטֶט צָגִים לְעֵלּוֹ:

ק' שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ: זה.

ח' גְּוִיָּתָם כְּתַרְשִׁישׁ תְּהִלָּה יַשְׁמִיעוּ יַחַד · גֹּבַהּ וְגָאוֹן עֶדְיוֹ יְחוּדוֹ לְיַחֵד · דוֹהֲרִים גּוֹהֲרִים לְאֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

ק' שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד: זה.

ח' הַנֶּאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ רַב טוּב מַצְפּוּנָיו · הוֹד וְהָדָר וָעֹז בְּחֶבְיוֹנֵי פְנִינָיו · וּמִמֶּנּוּ יָגוּרוּ (בְּנֵי) אֵלִים וְיִתְחַבְּאוּ מִפָּנָיו:

ק' בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו: זה.

ישראל השוקדים על דלתות בהכ"נ. תלולי תעף, הגבוהים בהתעופפות, לשון הר גבוה ותלול (יחזק' יז כב), וכתיב ובני רשף יגביהו עוף (איוב ה ז). ע"ש פי' רש"י.
אין מספר וכו', עפ"ה באיוב כ"ה ג', היש מספר לגדודיו. אזורים, מגורים. פחד חִילוֹ, כ"כ בכ"י הח' בחירק וכן עיקר, ל' חיל אחז יושבי פלשת (שמות טו יד). ברעד ורתת ורטט, שלשתם ענין פחד ומלאול בירמי' מ"ט כ"ד ובהושע י"ג א', לכן נראה לגרוס וְרֶתֶת כלישנא דקרא. לגים, עומדים. לעלו, לכסאו. גובה וכו', עפ"ה עדה נא גאון וגובה (איוב מ' י'), ועפ"ה וגביהן וגובה להם (יחזקאל א' י"ח). ודע שבכ"י אחד גרס עֲדָיו והרצון שהמלאכים אשר גובה וגאון להם הם עדיו ליחד יחודו. דוהרים, קופצי', ל' סוס דוהר (נחום ג ב). גוהרי', נופלי' לארץ, ל' ויגהר ארצ' (מ"א יח מב). מצפוניו, גנזי אוצרותיו. בחביוני פניניו, בסתר מטמוניו, והוא עפ"ה כסה שמים הודו .... ושם חביון עזה (חבקוק ג ד). וממנו יגורו אלים, כ"כ בכל כ"י, והוא

ח' זְרוּתֵי זָהַר מַרְעִיף. נִטְפֵי אֲגָלָיו • זַכֵּי שְׁמֵי טֹהַר
תְּכּוּ לְרַגְלָיו • חֲלִים חַתִּים חֲפוּזִים אֲיֻמִּים נִדְגָּלָיו:

ק' וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו: וזה.

ח' טָסִים וְדָאִים בְּדִמְיוֹן נֶשֶׁר מְעוֹפֵף • טִיסָתָם כַּבָּזָק
סָבִיב כֵּס לְעוֹפֵף • יַשְׁמִיעוּ הִנֵּנוּ בְּמִשְׁלַחַת קוֹנָם לְהִתְעוֹפֵף:

ק' וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף: וזה.

ח' כְּסוּיֵי שֵׁשׁ שֵׁשׁ יַעֲרִיצוּ בְּלָאַט מַחֲזֶה • כַּבִּיר וְרַב
כֹּחַ וְשָׁפָל יֶהֱזֶה • לְהַעֲרִיצוֹ בְּפַחַד נִרְשִׁים זֶה מִזֶּה:

ק' וְקָרָא זֶה אֶל זֶה: וזה.

ח' מוֹשֵׁל עוֹלָם בִּגְבוּרָה עָשׂ כֹּל בְּמַאֲמָר • מְנִיעִים אַמּוֹת
הַסִּפִּים קְדֻשָּׁתוֹ לוֹמַר • נוֹצְצִים נוֹגְהִים לְפָנָיו יַנְעִימוּ
מַאֲמָר: ק' וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: וזה.

ח' שַׂרְפֵי הוֹד יַכְתִּירוּ נֵזֶר לְקָדוֹשׁ • סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת
מָרוֹם וְקָדוֹשׁ • עוֹנִים כֻּלָּם כְּאֶחָד שִׁלּוּשׁ קָדוֹשׁ:

ק' קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ: וזה.

עש"ה משאתו יגורו אלים (איו' מא יז). זרותי זהר, כנוי להשמים המזהירים אשר נתכנו בזרת של הקב"ה, כדכתיב ושמים בזרת תכן (ישעי' מ יב). מרעיף, ל' ושחקים ירעפו טל (משלי ג כ), וזהו נטפי אגליו, ל' מי הוליד אגלי טל (איו' לח כח). זכי שמי טוהר, המלאכים הטהורים אשר בשמים הטהורים. תכו לרגליו, ל' והם תכו לרגליך (דברי' לג ג). טסים ודאים, שניהם ל' התעופפות במהירות ושניהם נופלים על הנשר המעופף, כמו כנשר יטוש עלי אכל (איו' ט כו), וכמו כאשר ידאה הנשר (דברים כח מט), וטיסה עקרו ארמי' ומדרכו להחליף הש' בס': אשר תעוף (דברי' ד יז), כצפרים עפו' (ישעי' לא ה), כלם ת"י בל' טיסה. כבזק, כבתוב והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק (יחזק' א יד). ישמיעו הננו וכו', עש"ה התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו (איו' לח לה). כסויי שש שש, כבתוב שש כנפים שש כנפי' לאחד וגו'. בלאט, בלחש. נרשים, מקבלים רשות, כדכתיב וקרא זה אל זה, ות"י ומקבלין דין מן דין. מושל וכו', תהלי' ס"ו ז'. עש, עשה. מניעי' וכו', וינועו אמות הספים (ישעי' ו ד). נוגהים נוגהי', יחזק' א' ג' וי"ג. לפניו וכו', אלפי אלפי' ורבי רבבות משמשים לפניו, כדכתי'

למה

ח' פְּלִיאִי אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רִבּוֹאוֹת · פּוֹצְחִים הַלֵּל וְזִמְרָה לֵאלֹהֵי הַצְּבָאוֹת · צוּר עוֹלָמִים בְּתוֹךְ צְבָאוֹ אוֹת:

ק' יְיָ צְבָאוֹת: זה.

ח' קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת דָּר בִּשְׁמֵי אֶרֶץ · קוֹלוֹת סְעָרָה תַּעַשׂ דְּבָרוֹ בְּמֶרֶץ · רָם וְנִשָּׂא דִּבֵּר וַיִּקְרָא אָרֶץ:

ק' מְלֹא כָל הָאָרֶץ: זה.

ח' שׁוֹכֵן עַד וְקָדוֹשׁ וְנִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ · שָׁמַיִם וּשְׁמֵי שָׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּ הוֹדוֹ · תֹּקֶף תַּרְשִׁישִׁים וְאֵלִים צָר לִכְבוֹדוֹ:

קו"ח מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

זֶה אֶל זֶה שׁוֹאֲלִים · אַיֵּה אֵל אֵלִים · אָנָה שׁוֹכֵן מְעֻלִּים · וְכֻלָּם מַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמְהַלְּלִים:

אין פפד"מ אונד אין מעהרערן קהלות ווירד דיעזעז ניכט געזאגט, זאנדערן מאן פאנגט זאגלייך ובכן ולך תעלה קדשה אן.

ח' וּבְכֵן לְךָ הַכֹּל יַכְתִּירוּ: (כ"א וּבְכֵן הַדַּיָּן אֱמֶת אָתָּה:)

פותחים הארון. חזן · מיוסד ע"ס א"ב. · קהל

לָאֵל עוֹרֵךְ דִּין: · לְבוֹחֵן לְבָבוֹת בְּיוֹם דִּין:

לְגוֹלֶה עֲמוּקוֹת בַּדִּין: · לְדוֹבֵר מֵישָׁרִים בְּיוֹם דִּין:

לְהוֹגֶה דֵעוֹת בַּדִּין: · לְוָתִיק וְעוֹשֶׂה חֶסֶד בְּיוֹם דִּין:

לְזוֹכֵר בְּרִיתוֹ בַּדִּין: · לְחוֹמֵל מַעֲשָׂיו בְּיוֹם דִּין:

לְטַהֵר חוֹסָיו בַּדִּין: · לְיוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת בְּיוֹם דִּין:

למה זה תשאל לשמי והוא פלאי (שופטי' יג יח). בתוך צבאו אות, כמו שאז"ל, למה נקרא צבאות? שהוא אות בתוך צבא שלו (חגיגה דף טז א). קורא הדורות, אחר לאל ית' בישעיה מ"א ד'. דר, ל' דירה. בשמי ארץ, במרומי התוקף, ובענין חזקים כראי מוצק (איוב לז יח). קלות סערה וכו', עש"ה רוח סערה עושה דברו (תהלים קמ"ח ח'). במרץ, במרוצה. רם ונשא וכו', עש"ה בתהלי' כ' ח'. שוכן עד וכו', ישעי' נ"ז ט"ו. כל, יכל. זה אל זה שואלים וכו', כדאיתא בפרקי דר"א פ"ד. אנה שוכן מעולים, אנה הוא השוכן שמים? — מעולים, אמר למרומי שמים לפי שהם נעלים ורמים.

חזן | קהל

לְכוֹבֵשׁ כַּעְסוֹ בַּדִּין: לְלוֹבֵשׁ צְדָקוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְמוֹחֵל עֲוֹנוֹת בַּדִּין: לְנוֹרָא תְהִלּוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְסוֹלֵחַ לַעֲמוּסָיו בַּדִּין: לְעוֹנֶה לְקוֹרְאָיו בְּיוֹם דִּין:
לְפוֹעֵל רַחֲמָיו בַּדִּין: לְצוֹפֶה נִסְתָּרוֹת בְּיוֹם דִּין:
לְקוֹנֶה עֲבָדָיו בַּדִּין: קו"ה לְרַחֵם עַמּוֹ בְּיוֹם דִּין·
לְשׁוֹמֵר אוֹהֲבָיו בַּדִּין· לְתוֹמֵךְ תְּמִימָיו בְּיוֹם דִּין:

סוגרים הארון.

וּבְכֵן, וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

מיוסד ע"פ תשר"ק מסולש בהסירך מלת מי עם ו' האות"ן.

מִי יְתַנֶּה תֹּקֶף תְּהִלָּתֶךָ· מִי יְשַׁנֵּן שִׁשּׁוּר שִׁבְחֶךָ· מִי יְרַנֵּן רוֹב רוֹמְמוּתֶיךָ· מִי יְקַצּוֹב קְרִיאַת קְדֻשָּׁתֶךָ· מִי יְצַפְצֵף צְבִי צִדְקוֹתֶיךָ· מִי יְפָרֵשׁ פִּלְאֵי פְלָאוֹתֶיךָ· מִי יַעֲרֹךְ עֹצֶם עֱזוּזֶיךָ· מִי יָשִׂיחַ שֶׂגֶב סִלְסוּלֶךָ· מִי יְנוֹבֵב נוֹי נִצְחֶךָ·

מי יתנה ומי ישנן, שניהם ל' ספור, כמו שם יתנו צדקות ה' (שופטי' ה יא), וכמו ושננתם לבניך (דברים ו ז), שת"א ותתנינון; ושניהם מיסוד אחד הם ואשר בא בש' נתקן על מתכונת לשון עברי ואשר בא בת' יבוא על מתכונת לשון ארמי, דוגמת ישב יתב שוב ותוב שור ותור ודומיהם, וכן תור ושור שניהם לשון עיון והבטה בלשון עברי; ונראה כי כמוהם כי שם שאלונו שובינו דברי שיר ותוללינו שמחה (תהלים קלז ג), שהוא כמו ושוללינו והוא כפל לשון של שובינו, ותיבת שאלונו עונה על שניהם, כמנהג השירים, ושעורו ושוללינו שאלונו דברי שמחה. והמעיין במקראי קדש ימצא רבים כאלה. מי יקצוב, ישער במדה וקצב. צבי צדקותיך, כ"כ בכל ב"י, וצבי ל' חפץ ורצון הוא. פלאי פלאותיך, כ"כ במקצת ב"י, ובמקצתן פלאי פארך, והראשונה מסתבר. מי ישיח שגב סלסוליך, כן עקר, נש', כלישנא דקרא, ועניו כשיחת רוממותיך, כי שניהם ל' רוממות הם, ככתוב בשרשים. ינובב, ל' ותירוש ינובב בתולות (זכרי' ט' י"ז) ענין פתיחת ניב שפתים

מי. ווער קאַן דיא מאַכט דיינעס רוהמעס ערצֶהלען ? ווער בעזינגט אויסדריקקע, דיינען לאָבע געמֶעס ? ווער קאַן דיינע אונערמעסליכע האָהע בעזינגען ? ווער דיא בענענונג דיינער היילִיגקייט בעשטיממען ? ווער שילדערט נור שוואַך דיינען גערעכטיגקייטזאייפער ? ווער לעגט דאַז אונבעגרייפליכע דיינער וואונדער אויז ? ווער גיבט פאָן דיינער אַללמאַכט קראַפט איין פערהאֶלטניס אַן ? ווער אָפפענבאַרט דיא האֶהע דיינער האֶהייט ? ווער קאַן דאַז הערליכע דיינער עוויגקייט טֶנען ? ווער ער־ פאָרשט

מִי יְמַלֵּל מַעֲשׂ מוֹרָאֶךָ · מִי יְלַהֵג לֶמֶד לִקְחֶךָ · מִי יָכִיל
כֵּסֵא כְבוֹדֶךָ · מִי יֵדַע יְפִי יְקָרֶךָ · מִי יַטִּיף טוּב טַעְמֶךָ ·
מִי יְחַוֶּה חֵקֶר חֲדוּתֶיךָ · מִי יָזִין (נ״א יָזִיז) זִיו זָהֳרֶךָ · מִי יוֹרֶה
וַעַד וָתִיקוּתֶךָ · מִי יֶהְגֶּה הוֹד הֲדָרְתֶךָ · מִי יְדַלֶּה דֵּעַ
דָּתוֹתֶיךָ · מִי יַגִּיד גֹּדֶל גְּבוּרָתֶךָ · מִי יְבָאֵר בֵּאוּר בִּינָתֶךָ ·
מִי יֹאמַר אֹמֶץ אֱיָלוּתֶךָ ׃ כִּי כְשִׁמְךָ כֵּן תְּהִלָּתֶךָ ·
כִּתְהִלָּתְךָ כֵּן אִמְרָתֶךָ · א״ב כְּאִמְרָתְךָ כֵּן בְּרִיָּתֶךָ · כִּבְרִיָּתְךָ
כֵּן גְּדֻלָּתֶךָ · כִּגְדֻלָּתְךָ כֵּן דַּעְתֶּךָ · כְּדַעְתְּךָ כֵּן הֲלִיכָתֶךָ ·
כַּהֲלִיכָתְךָ כֵּן וְעִידָתֶךָ · כִּוְעִידָתְךָ כֵּן זְהָרָתֶךָ · כִּזְהָרָתְךָ
כֵּן חֶפְצֶךָ · כְּחֶפְצְךָ כֵּן טְהָרָתֶךָ · כְּטָהֳרָתְךָ כֵּן יְשָׁרָתֶךָ ·

ברכה. ילהג, ל׳ דבור הלימוד. יטיף, גם זה ל׳ דבור בטעמו ז׳ ע״ו. יחוה, ל׳ הגדה בתהלים י״ט ג׳. יזין, כ״כ בכל כ״י נג׳, וטעמו מי יזין עיניו בזיו זהרך כי לא יראך האדם וחי. ומלאכו ל׳ הזכה על העינים בכמה מקומות בתלמוד, ומאן דגרס יזיז בז׳ גם הוא לא אשתבש, כי חברו במקרא, והתענגתם מזיז כבודה (ישעי׳ ס״ו י״א), שפרשוהו כמו מזיו ויהיה טעם יזיז יהנה מזיו. ועד ותיקותיך, קנין ותיקות שלך, כלומר בית מקדש אלהים. מי יבאר באור בינתך, כ״כ בלוב ב״י, ובמקצתם גרס יברר ברור, והענין אחד, אלא שהלשון מסתבל יותר. כי כשמך, שהוא בלתי מושג כן תהלתך וכן אמרתך וכן כל האחרים שהזכיר, ודוגמתו אמר המשורר בשירי הייחוד, כמדתך חכמתך כגדולתך תבונתך וכו׳. בריתך, ל׳ תוקף ואומץ הוא; כאל איתן, ת״א כאל בייר (דברי׳ כא ד),

---

פֿאָרשט דיינע פֿורכטבאַרען טהאַטען ? ווער ערלערנט דיינער לעהרע אונטערריכט ? ווער אומפֿאַסט דען טהראָן דיינער מאַיעסטעט ? ווער בעגרייפֿט דיינער ווירדע שאָנהייט ? ווער ערקלעהרט דיא אַללגיטע אין דיינען ראַטהשליסען ? ווער ענטשלייער צו דיינעם גלאַנצע ? רעטהזעלט דיינע געהיימניסע ? ווער קאַן זיין אויג׳ ערגעטצען אַן דיינעם גלאַנצע שטראַהלן ? ווער קאַן בעריכט ערטהיילען פֿאָן דיינער געשיכטיגקייטספֿאָלגע ? ווער האַט פֿאָרשטעללונג פֿאָן דיינער הערליכקייט פֿראַכט ? ווער ערשעפֿפֿט דיא קענטניס דיינער געזעטצע ? ווער זייגט זיא אַן, דיא גראָסע דיינער קראַפֿט ? ווער גיבט בעשייד פֿאָן דיינען אַללדורכדרינגענדען פֿערשטאַנד ? ווער קאַן דאַס פֿערמאָגען דיינער אַללגעוואַלט אויסשפרעכען ? דען וויא דיין נאַמע (אונבעגרייפֿליך אונד הייליג) זאָ דיין רוהם, וויא דיין רוהם, זאָ דיין אויסשפרוך, וויא דיין אויסשפרוך, זאָ דיין פֿערמאָגען, וויא דיין פֿערמאָגען, זאָ דיינע גראָסע, וויא דיינע גראָסע, זאָ דיינע וויסען, וויא דיין וויסען, זאָ דיין וואַנדעל, וויא דיין וואַנדעל, זאָ דיינע שטיפֿטונג, וויא דיינע שטיפֿטונג, זאָ דיינע קלאַרהייט, וויא דיינע קלאַרהייט, זאָ דיינע אופֿה, וויא דיינע אופֿה, זאָ דיינע ריינהייט, וויא דיינע ריינהייט, זאָ דיינע רעדליכקייט,
וויא

כישרתך כן כמירתך · כמירתך כן לבישתך ·
כלבישתך כן מדתך · כמדתך כן נעימתך · כנעימתך
כן שררותך · כשררותך כן ענותנותך · כענותנותך כן
פרישותך · כפרישותך כן צניעותך · כצניעותך כן
קדשתך · כקדשתך כן רוממותך · כרוממותך כן
שבחך · כשבחך כן תפארתך ∴ ושמך מרומם על כל
ברכה ותהלה · (תשר״ק כפול) על כל תקף ותפארה · על כל
שבח ושירה · על כל רנן ורחישה · על כל קדוש וקריאה ·
על כל צפצוף וצהלה · על כל פאר ופציחה · על כל עז
ועניה · על כל ספיר ושיחה · על כל נצוח וגגינה · על כל
מען ומלה · על כל לבוב ולהיגה · על כל כבוד וכריעה ·
על כל יחוד ויראה · על כל טעם וטהרה · על כל חסן
וחידה · על כל זמר וזמרה · על כל ודוי ותודה · על כל

והלשון ידוע בתלמיד, גם לשון בריאות ממנו. כמירתך, לשון כי נכמרו רחמיו (בראשית מ״ג ל׳) ענין התלהבות הלב לרחם. על כל תוקף ותפארה וכו׳, כל אלה לשונות של שבח והדר הן. על כל עוז ועניה, כן כתוב בכ״י ועקר. ודוי ותודה והודיה, שלשתם ענין הודיה. נלוה, ל׳ שיר, כמו למנצח בנגינות.

ווימ דייגע רעדליכקייט, זאָ דייגע בעראהערליגקייט, ווימ דייגע בעראוהערליגקייט, זאָ דיין אַנלוג, ווימ דיין אַנלוג, זאָ דייגע גיטטע, ווימ דייגע גיטטע, זאָ דייגע אַנמוטה, ווימ דייגע אַנמוטה, זאָ דייגע הערשאַפפט, ווימ דייגע הערשאַפט, זאָ דייגע זאַנפטמוטה, ווימ דייגע זאַנפטמוטה, זאָ דייגע בעשיידענהייט, ווימ דייגע בעשיידענהייט, זאָ דייגע גיטטזאַמקייט, ווימ דייגע גיטטזאַמקייט, זאָ דייגע הייליגקייט, ווימ דייגע הייליגקייט, זאָ דייגע הערליכקייט, ווימ דייגע הערר־ליכקייט, זאָ דיין לאָב, ווימ דיין לאָב, זאָ דייגע ווירדע! —— מאַכערהאַבען איבער אַללען זעגען אונד פרייז איזט דיין נאַמע, ערהאַבען איבער אַללע מאַכט אונד פראַכט, איבער אַללעז לאָב אונד געזאַנג, איבער אַללעז געטמאָן אונד געדיכט, איבער אַללע הייליגונג אונד וויהונג, איבער אַללען רוף אונד יובעל, איבער אַללע גלאָריע אונד ווירדע, איבער אַללען רוהם אונד וועטגעזאַנג, איבער אַללע ערלאַהלונג אונד רערע, איבער אַללע מעלאָדיע אונד זאַנגוויזע, איבער אַללע שילדערונג אונד בעלייכונג, איבער אַללע ליעבקאָזונג אונד טוייכעלרעדע, איבער אַללע עהרע אונד עהרערביעטונג, איבער אַללע איינהייט אונד עהרפורכט, איבער אַללע לויטערקייט אונד ריינהייט, איבער אַללע גייזטעזטפריכע אונד פערבלימטע רעדען, איבער אַללעז לאָב אונד

הלל והודיה· על כל דבוב ודעה· על כל גדל וגאוה·
על כל בטוי וברכה· על כל אמר ואמירה·:· אלהי
האלהים ואדני האדנים· מלך על כל מלכים· מושל
על כל מושלים· איום על כל איומים· נורא על כל נוראים·
רם על כל רמים· גאה על כל גאים· נשא על כל נשאים·
גבה על כל גבהים· ומביט אל עניים ונכאים· ואת
שחים ודכאים· להחיות לב נדכאים· רוח שפלים
וחלכאים· על כן גדלת יי אלהים· ונעלית על כל אלהים·
כי אין כמוך באלהים·:· ואין זולתך בתחתונים· ואין
בלתך אלהי האלהים· שמים ושמי שמים כבודך
מספרים· כנפות הארץ זמירות לך משמיעים· שרפי
הקדש קדשתך מקדישים· אופני המרכבה כבודך

אומר, כפה, ואמירה בלב. על כן גדלת וכו', עז"ה בשמואל ב' ז' כ"ב. ובכ"י גרס, כי אין כמוך באלהים ואין זולתך אלהי אלהים, וכן עקר. שמים וכו', עז"ה בתהלים י"ט ב'. כנפות וכו', עז"ה בישעיה כ"ד ט"ז.

אנבעטהונג, איבער אללען דאנק אונד אללע דאנקבארקייט, איבער אללע פזאלמען אונד דאנקזאגונגען, איבער אללען פֿארטראג אונד אללע פֿאר־שטעללונג; ערהאבען איבער אללע ערהאבענהייט אונד הֶהע, ערהאבען איבער אללען אויזדרוק אונד זעגענזוואונש, איבער אללע ווארטע ערהאבען, איבער אללע בעגריפֿפֿע ערהאבען! — דוא, דער געטטער גאטט אונד דער העררען הערר, דוא, דער קעניגע קעניג אונד דער רעגענטען רעגענט, דוא ביזט דער שרעקקען דער שרעקקליכען אונד דיא פֿורכט דער פֿורכט־בארען! דוא, ערהאבענזטער אללער ערהאבענען, דער ערזטען ערזטעזטער, דער גראססען גרעזטער אונד דער האהען העכזטער, זיעזט הערנאב אויף ארמע אונד ניעדריגע, אויף צערקנירשטע אונד געבייגטע געמיטהער, זא בעלעבע־בען דיא צערקנירשטען הערצענס, דיא געבייגטען אונד ניעדערגעשלאגענען גייזטעס זינד. דארום לייגט דוא דיך, הערר, גאטט, גראס אונד האָכ־ערהאבען איבער אללע געטטערוועזען! — קיינע גאטטהייט גלייכט דיר, אונד אויסער דיר, דער געטטער גאטט, איזט אללעס ניכטס. דיא היממעל אונד דער היממעל היממעל ערצעהלען דיינע עהרע, אונד אללע ערד־ענדען טענען דיר ליעדער, היילגע שרפים היילגען דיינע היילגקייט, אונד אופני המרכבה זעגנען דיינע הערליכקייט, דיר זינגען אונטערגעטעריע, אונד געטטער־הֶהע

מְבָרְכִים · כּוֹכְבֵי בֹקֶר יַחַד מְרַנְּנִים · וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים ·
מִשְׁבְּרֵי יָם שִׁמְךָ מְאַדִּירִים · הַרְרֵי גֹבַהּ וַעֲצֵי יַעַר מְרַנְּנִים ·
נְהָרוֹת כַּף מְמַחֲאִים · חַיְתוֹ אֶרֶץ וְזִיז שָׂדַי שָׂרִים כְּהוֹלְלִים ·
תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת מְחַלְלִים כְּבַחֲלִילִים · וְכָל יְצוּרֵי
בְרֵאשִׁית פּוֹצְחִים הִלּוּלִים · לְשֵׁם קָדְשְׁךָ אֵל אֵלִים · וְכֻלָּם
אֵלֶיךָ מְשַׂבְּרִים וּמְיַחֲלִים · לָתֵת לָהֶם צֵיד מַאֲכָלִים ·
הַתַּחְתּוֹנִים מִפְּתִיחַת יָדְךָ נְזוֹנִים וּמִתְכַּלְכְּלִים ·
וְהָעֶלְיוֹנִים מִזִּיו הוֹדְךָ שְׂבֵעִים וּמִתְמַלְּאִים · כִּי כְבוֹדְךָ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ מְלֵאִים: ח' וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד
בָּאָרֶץ · הַמַּאֲמִירִים אֲדוֹנוּתֶךָ · הַמְיַחֲדִים אֱלָהוּתֶךָ ·
הַמְבָרְכִים שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתֶךָ · הַמְסַפְּרִים
תְּהִלָּתֶךָ · הָעֹרְכִים תַּחַן לְחַלּוֹתֶךָ · הַמַּנְעִימִים זֶמֶר
לְעַלּוֹתֶךָ · הַמַּאֲרִיכִים רוֹן לְרַצּוֹתֶךָ · הַשּׁוֹפְכִים שִׂיחַ

כוכבי וכו', עס"ה באיוב ל"ח ז'. משברי וכו', עס"ה בתהלים כ"ג ד'. הררי וכו', עס"ה בתהלי' כ"ז. נהרות וכו', שם צ"ח וקמ"ח. וכלם אליך וכו', עס"ה שם קמ"ה. התחתונים מפתיחת ידך נזונים ומתכלכלים והעליונים מזיו הודך שבעים וכו', כ"כ בכל כ"י והוא עקר. ומי כעמך וכו', ל"ה בשמואל ב' ז' כ"ג.

גאָטטערזאָהגע יובעלן דיר, מעערגעוואָגען ברויזען דיינע נאַמענס רוהם, האָהער בערגע ריקקען — דעז וואַלדעז געהאָלן יויכלעט דיר, אונד שטראָמע רויטען האַנדעקלאָפפען, דעז לאַנדעז געוויולד, אונד וואַז אין פעלדע זיך רעגט אונד וואַז אין מעערע לעבט אונד אַללע פּולטהען זינגען דיר וועטט־ געזאַנגע, אונד אַללע געשאָפּפע דעז אַנבעגיננז שטיממען לאָבגעזאַנגע דיינעם הייליגען נאַמען, אַללמאַכטיגער! אַללעז זעהנט זיך נאַך דיר אונד האַררעט אויף נאַהרונגזמיטטעל! דען אונטערן וועזען אָפפנעט דוא מילד דיינע האַנד אונד רייכט איהנען נאַהרונג, אונד וועזען דער אָבערוועלט געניעסען זאַטט אונד פערגניגט, וואַז דיינער גלאַנצע ענטשטראַהלט; דען היממעל אונד ערדע זינד פאָלל פאָן דיינער מאַיעסטעט! — אונד וואָ איזט איין פאָלק איינציג אויף ערדען, דאַז, זאָ וויא דיא קינדער ישראל, דיין פאָלק, דיינע הערלליכקייט אַנערקאַננט, דיינער גאָטטהייט אַללייז געהולדיגט, דען נאַמען דיינער גלאָררווירדיגען מאַיעסטעט געזעגנעט אונד דיינען רוהם אַללענטהאַלבען פערקינדיגט? דיך אַללייז בעטען זיא אַן אונד בעזינגען דיינע האָהייט; דורך בעהאַררליכע לאָבגעזאַנגע זוכען זיא דיינע גונזט צו ערוועררבען אונד דורך אַנ־ האַלטענדעז

לְפַתּוֹתֶךָ · וְהֵם עַמְּךָ וְנַחֲלָתֶךָ · ע"כ. צֹאנְךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ · קֹדֶשׁ רֵאשִׁית תְּבוּאָתֶךָ · קֶדֶם קִנְיָנְךָ וּסְגֻלָּתֶךָ · חֶלְקֶךָ וְחֶבֶל שִׁפְרָתֶךָ · יִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתֶּךָ · יְשֻׁרוּן מִבְחַר מְנָתֶךָ · הַדְּבֵקִים בֶּאֱמוּנָתֶךָ · הַהוֹגִים בְּדָתֶךָ · הַחֲפֵצִים בְּתוֹרָתֶךָ · הָעוֹסְקִים בְּיִרְאָתֶךָ · הַתְּמִימִים בַּעֲבוֹדָתֶךָ · הַנִּכְסָפִים לְחַצְרוֹת בֵּיתֶךָ · הַכְּמֵהִים בְּקֹדֶשׁ חֲזוֹתֶךָ · הַתְּאֵבִים לְקִרְבָתֶךָ · הַנֶּהֱרָגִים עַל תּוֹרָתֶךָ · הַנִּסְקָלִים עַל אַהֲבָתֶךָ · הַנִּשְׂרָפִים עַל עֵדוּתֶךָ · הַנֶּחֱנָקִים וְנִטְבָּחִים וְנִטְבָּעִים וְנִתְלִים וְנִקְבָּרִים חַיִּים עַל יִחוּד קְדֻשָּׁתֶךָ · הַקְּרוּאִים עֵדָתֶךָ · יְסוֹד אֲגֻדָּתֶךָ · וְאַתָּה אֵל גָּדוֹל בִּגְדֻלָּתֶךָ · וְהֵם עֵדֶיךָ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ ׃ וּמַה יֵּעָצֵר כֹּחַ יְלוּד אִשָּׁה · נוֹצָר מִטִּפָּה בְּאוּשָׁה · וּמַה יָּעוֹ עֻזּוֹ לְדָרְשָׁה · שִׁבְחֲךָ בְּפֶה

קודש וכו', עפ"ה בירמיה ב' ג'. קדם וכו', עפ"ה בתהלים ע"ד ב'. הנכספים, הכמהים והתאבים, כולם ל' תאוה ותשק. יסוד אגודתך, יסוד הארץ שעליהם העולם עומד. ואתה אל גדול בגדולתך, כ"כ בכל כ"י. והם עדיך, כדכתיב אתם עדי נאם ה' (ישעי' מג י). באושה, סרוחה, ל' ובאש היאור (שמות ז יח).

האַלטענדע פֿעהען דיך צו געווינגען. זיא זינד'ס, דיא דוא דיין פֿאָלק אונד דיין ערבע גענאַננט, דיינע הערדע אונד דיא שאַפֿע דיינער ווייד, היילִיגע ערזטלינגס־פֿרוכט, דאַס ערזטע דיינעס ערווערבס אונד אייגענטהומס, דיין אַנטהייל, דיינע שאָנסטע האַבע. ישראל'ס זאָהנע זינד דיין שמוק, ישורון דיין בעזטעס גוט; זיא האַנגען פֿעסט אַן דיינעם גלויבען, איבען דיינע רעכטע אויס אונד פֿאָלגען דיינער לעהרע; איהרע בעשעפֿטיגונג איזט גאָטטעספֿורכט, אונד גאָטטעספֿערעהרונג איהר אויסערוועהלטעס טהון. זיא זעהנען זיך נאַך דען פֿאָרהאָפֿען דיינעס הויזעס, האַבען לוסט, דיין אַנגעזיכט אים היילִיגטהום צו שויען, אונד ווינשען זיך דיר צו נאַהען. דיינער לעהרע אָפּפֿערן זיא איהר לעבען וויליג, זיא לאַסען זיך שטייניגען וועגען דיינער ליעבע אונד פֿערברענגען דיינעס געזעטצעס האַלבען, זיא לאַסען זיך ערדראָסלען, שלאַכטען, ערזייפֿען, האָנגען אונד זיך לעבענדיג בעגראַבען, דיינער היילִיגען איינהייט וועגען — זיא הייסען דיינע געמיינדע, זינד דער גרונד דיינער שאָפּפֿונג. דוא, אַללגיטיגער, ביזט גראָס אין דיינער זעלבסטגראָססע, אונד זיא זינד דיינע צייגען, דאַס אויסער דיר ניכטס איזט.

אַללאיין, וואַס פֿערמאַג דיא שוואַכע געבורט דעס וויבעס? קאַן איין מענש אויס שטינ־קענדעם קיים ערשאַפּפֿען, זיך ערדרייסטען, דיינער אַללמאַכט נאַכצושפירען? איזט

זיין

לפרשה· נצחך בניב לארשה· להטיף צקון ולחישה· להפיל תחנה ובקשה· ומחיתו עליו קשה· ודרכו מעקשה· ונתיבתו נתושה ונטושה· וחטאתו על לוח חרושה· חקוקה ומפרשה· וגז ועף בחישה· וגווע ומת בחלושה· וגויתו בגיא נטושה· בתחתית ארץ רטושה· באישון חשך כפושה· באשמנים רפושה· בטמון חבושה· כמשה ויבשה· נמסה ועבשה· ביבשת מיבשה· וכלו מלא בושה· ומה יעצם עתר וגישה· וישיח ויהמה ברגישה: ומאז הכל צפוי לפניך· ואין להסתר מעיניך· ואין להחבא מפניך· כי בכל משוטטות עיניך: וגלוי לך כי יציר חמר הוא· הבל הבלים הוא·

לארשה, ל' וארשת שפתיו (תהלי' כא ג), ענין דבור. ונתיבתו נתושה, ענין ההריסה, כמו נתשו נתיבתי (איוב ל יג). וגז ועף בחישה, עז"ה כי גז חיש ונעופה (תהלים צ י). בגיא, בארץ. רטושה, ענין השמטה וכתיתה, כמו אם על בנים רוטשה (הושע י' י"ד). כפושה, ל' הכפישני באפר (איכה ג טז). באשמנים, בקברים, כמו באשמנים כמתים (ישעי' נ"ט י'). רפושה, ל' רפש וטיט (שם נ"ז כ'). בטמון חבושה, ל' ופניהם חבוש בטמון (איוב מ' י"ג). נמסה, ל' וחם השמש ונמס (שמות טז כא), ענין מסים'. ועבשה, ל' עפוש, כמו עבשו פרודות (יואל א יז). עתר וגישה ושיח, שלשתם ל' תפלה. יציר חומר, עז"ה באיוב י' ט'. הבל הבלים,

---

זיין אונד פֿערמאָגענד, דיינען ראַטה אויסצושפּרעכען? זינד זיינע שוואַכען ליפּפּען פֿעֶהיג, דיינע עוויגקייט אויסצודריקקען? איסט עס איהנען מעֶגליך, דיך געהעֶריג אַנצובעטען אונד זיין אַנליעגען געביהרענד פֿאָרצוברינגען? — מיט האַרטער מיהע קאַן ער זיך ערנאָהרען; זיין וועג איסט אויסגעבאַהנט, זיין פּפֿאַד שליפּפֿעריג אונד גלייטענד — פֿערגעהט ער זיך, זאָגלייך ווירד זיינע זינדע אויפגעצייכנעט אונד דייטליך אין איינע טאַפֿעל געגראַבען — דאַן שווינדעט ער שנעלל דאַהין, פֿערגעהט אונד שטירבט ערמאַטטעט, זיין קעֶרפּער קעהרט צור ערדע הינאַב, פֿערוועזעט דאָרט אין טיעפֿען גריפֿטען אונד דיקקער פֿינסטערניס; איינגעקערקערט אים גראַבע, פֿערשלאָססען אין ענגער בעהויזונג, פֿערוועלקט ער אונד פֿער־דאָררעט, פֿעראַכטעט אונד פֿערפֿוילט, אונד זיין אויסגעדאָררטעס געריפּפּע ווירד איין שמעֶהליכעס לייכנאַם. — וואַס פֿערמאַג איין זאָלך געשעֶפּף צו בעטען? וואַס קאַן עס דיר פֿאָרשטעללען?

דיעס אַללעס האַסט דוא שאָן פֿאָראויסגעזעהען — דיינען אויגען בלייבט ניכטס פֿער־בּאָרגען, דיינעם אַנגעזיכטע ניכטס פֿערהאָלען, דיין בליקק דורכשויט אַללעס! דיר איסט עס וואָהל בעקאַננט, דאַס דיעסעס אירדישע געשעֶפּף איין אייטלעס וועזען איסט,

איין

עָלֶה נִדָּף הוּא · קַשׁ יָבֵשׁ הוּא · חֶרֶשׂ אֶת חַרְשֵׂי אֲדָמָה
הוּא · וּבַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא · אֱנוֹשׁ אָנוּשׁ הוּא · כִּי כִשְׁמוֹ כֵּן
הוּא · אָדָם · אֵפֶר דַּם מָרָה הוּא · בָּשָׂר · בּוֹשָׁה סְרוּחָה רִמָּה
הוּא · מְיֻחָם בְּחֵטְא הוּא · מְחוֹלָל בְּעָוֹן הוּא: וְיֵצֶר לִבּוֹ
רַע מִנְּעוּרָיו · חוֹרֵשׁ רַע בִּמְגוּרָיו · אוֹרֵב לוֹ בְּמִסְתָּרָיו ·
מְקַנֵּן כְּנָחָשׁ בִּסְתָרָיו · כִּזְבוּב בְּמִפְתְּחֵי חֲדָרָיו · מַבְאִישׁ
הָעִסָּה בְּזֻהֲמוּת שְׂאוֹרָיו · מְסִיתוֹ לְהַטּוֹת אֲשׁוּרָיו · וְהֹוֶה
לוֹ בְּעוֹכְרָיו · חָשׁוּב לוֹ כְּצָרָיו · וְהוּא רֹאשׁ לְכָל צוֹרְרָיו ·
מֵצַר לוֹ בְּכָל מְצָרָיו · צוֹדֶה לוֹ בְּכָל עֲבָרָיו · מַרְגִּיז כָּל

עז"ה בתהלים קמ"ד ד'. עלה נדף הוא קש יבש הוא, עז"ה באיוב י"ג כ"ה. חרש וכו', עז"ה בישעי' מ"ה ט', לכן צ"ל חרשי, בש', להבדילו מן האומר לחרס ולא יזרח (איוב ט ז). ובמה וכו', עז"ה בישעי' ב' כ"ב. אנוש, ל' חולשה. אדם, ר"ת אפר דם מרה. בשר, ר"ת בושה סרוחה רמה, וכן איתא במס' סוטה דף ה' א'. מיוחם בחטא, מחולל בעון, ל' הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי (תהלי' נא ז). כזבוב וכו', עז"ה זבובי מות יבאיש (קהלת י א). בזהמות שאוריו, היצר הרע מטיל זוהמא בנפש האדם ודומה לשאור המחמיץ העיסה. מצר לו, מצירו, ל' דוחק וצער, כמו והצר לו (ד"ה ב' ל"ג י"ב). מצריו, גבוליו, כמו בין המצרים (איכ' א ג). צודה, ל' אורב בכוונה, כמו ואתה צודה את נפשי (ש"א כ"ד י"ב). בכל עבריו, בכל עבר ועבר, כמו ושלום היה לו מכל עבריו (מ"א ד' כ"ד).

איין וועלקעז בלאַטט, איין אויסגעדאָררטער שטראָההאַלם, איינע אירדענע שערבע, איין עטוואַז אָהנע ווערטה. ער הייסט אנוש (שוואַכלינג), זיינער שוואַכהייט האַלבען; זיין נאַמע איזט אדם, זיינער בעשטאַנדטהיילע, שטויב, בלוט אונד גאַללע, האַלבען, ער הייסט אויך בשר, צור בעצייכנונג זיינער אייגענשאַפטען: שמאַכטיג, שטינקיג אונד וואורמיג. שאָן זיינע עמפּפֶענגניס געשאַה אין זינדע אונד זיינע ערצייגונג אין מיססעטהאַטען. דאַז דיכטען זיינעז הערצענז איזט בעֶזע פֿאָן יוגענד אויף; אין דען געמעכערן זיינעז אינגערן ווירד דער בעֶזע גייסט (יצר הרע) ערצייגט, זיין נאַכשטעללער וואַכט אין זיינער ברוסט, אונד זיין בוזען איזט דער שלאַנגע נעסט. וויא איינע שמייספֿליעגע, פֿערשטעקקט אין דעז טהאָרעז שפּאַלטען, היימליך דען טייג בעזויערט, זאָ בעזויערט ער דעז אינגערסטע גלייך; ער זוכט דורך אייטעלקייט פֿאָם רעכטען פּפֿאַדע איהן אַבצולענקען, אונד איהן אינז אונ־גליק צו שטירצען. צוואַר שטעללט ער זיך, אַלז וואָללט ער איהן דער נאָטה איהם בייאשטאַנד לייסטען, אַבער ער איזט דער ערגסטע זיינער פֿיינדע, ער קוועֶלט איהן אויף אַללען וועגען אונד שטעללט איהם נאַך אויף אַללען שטעגען.

אֵבָרָיו· מַעֲצִיבוֹ בִּדְבָרָיו· מַחֲטִיאוֹ בְּרוֹעַ הִרְהוּרָיו·
מִתְנַקֵּשׁ לְהַפִּילוֹ בְּמִכְמוֹרָיו· מִתְנַכֵּל לְדַחוֹתוֹ בְּמַהֲמוֹרָיו·
וְצַר עָלָיו בִּמְצוּרָיו· לוּלֵי אַתָּה עוֹזֵר לוֹ מִצָּרָיו: וּבְכָל יוֹם
וָיוֹם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו· חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת עָלָיו· לְהִתְגּוֹלֵל
וּלְהִתְנַפֵּל עָלָיו· לְעַקְּשׁוֹ בְּאָרְחוֹת עִקּוּלָיו· לְהַאֲשִׁימוֹ
בְּאַשְׁמַת גִּעוּלָיו· לְהַלְעִיטוֹ בְּמֶסֶךְ תַּרְעֵלָיו· וְאֵינֶנּוּ דוֹרֵשׁ
לְשָׁלוֹם אֵלָיו· פַּחִים טוֹמֵן לְרַגְלָיו· רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ לְיַד
מַעְגָּלָיו· מוֹקְשִׁים שָׁת בְּמַסְלוּלָיו· כּוֹרֶה שַׁחַת בִּשְׁבִילָיו·
לָמוֹג לֵב וּלְהַרְבּוֹת מִכְשׁוֹלָיו· וּכְהוֹלֵם פַּעַם הוֹלְמוֹ
בְּכֵלַפּוֹת וְכַשִּׁילָיו· עַל כֵּן יֹאמְרוּ מוֹשְׁלֵי מְשָׁלָיו· אִי לַבַּיִת
שֶׁמְּהָרְסָיו וּמַחֲרִיבָיו מִשֶּׁלָּיו· וּמַה יִּצְדַּק בְּמִפְעָלָיו· וּמַה

במכמוריו, ברשתיו, ל"ה בתהלים קמ"א י'. במהמוריו, ל"ה בתהלים ק"מ י"א. וצר
עליו במצוריו, ל' מצור ומצוק. להלעיטו, למרור חייו, והוא פעל נגזר מן
לענה וראש (איכה ג' י"ט). במסך תרעליו, ל' יין חמר מלא מסך (תהלי' ע"ה
ט',) ל' יין תרעלה (שם ס' ה'). פחים וכו', ל"ה בירמי' י"ח כ"ב. רשת וכו',
ל"ה בתהלי' ק"מ ו'. כורה שחת, משלי כ"ו כ"ז. למוג לב וכו', יחזקאל כ"א כ'.
וכהולם פעם וכו', ל"ה בישעי' מ"א ז' ותהלים ע"ד ו'. על כן וכו', ל"ה

ער גיעסט פֿערדרוס אין אַללע זיינע גליעדער, בעטריבט דורך איינפֿליסטערונגען
איהן אונד רייצט איהן צור זינדע דורך באֶזע איינגעבונגען. ער שטעללט איהם
פֿאַללען אויף, זוכט ליסטיג איהן אין נעטצען צו פֿאַנגען, אונד דער מענש
אונטערליעגט, ווען איהם ניכט דיין געטטליכער בייזטאַנד צו הילפֿע קאָממט.
טאַגטעגליך ווירד דער אַנגריף ערנייערט; ער בעדיענט זיך נייער ראַנקע,
איהן אַנצופֿאַללען, צו איבערווינדען, אין. אוררוועגע צו ציעהען, צו זינדען צו
פֿערלייטען אונד איהן פֿערדערבען צו שטירצען דורך ביטטערן טראַנק דעס
טויפעלז. ניעמאַלס גריסט ער איהן הערצליך, ער זוכט נור זיינע פֿיסע צו
פֿערשטריקקען, ער בריייטעט נעטצע אויס אויף אַללען גאַנגען, לעגט פֿאַללע
שטריקקע אין אַללע שטראַסען אונד גראָבט איהם געהיימע גרובען, זיין הערץ
פֿערצאַגט צו מאַכען אונד זיינען פֿאַלל צו פֿערפֿיעלפֿאַלטיגען. דאַן שלאָגט ער
איהן, וויא דער אַמבאָסשלאֶגער, מיט האֶממערן אונד קלאָבען ניעדער. דאַרויף
זאַגטען דיא גלייכניסספרעכער: „וועהע דעם הויזע, דאַס זיינען צערשטאֶרער
אונד פֿערוויסטער אין זיינער מיטטע האַט!" — קאַן וואָהל איין מאַן דיא טוגענד
אויזאיבען, קאַן ער טאַדעללאָז האַנדעלן, דאַ ער מיט איינעם געוואַלטיגען
אונד

יִזְכֶּה בְּמַעֲלָלָיו· כִּי שׁוֹדֵד בָּא בִּגְבוּלָיו· לְשָׁדְדוֹ לְלַחֲמוֹ
בְּרוֹב תַּחְבּוּלָיו: לָכֵן הִקְדַּמְתָּ רְפוּאָה וּתְעָלָה· וְהֶעֱלִיתָ
אֲרוּכָה לְנַהֲלָאָה וְנַחְלָה· וְהֵכַנְתָּ צֳרִי וְחִתּוּל לְלֹא חֲתֻלָּה·
וְהִגַּהְתָּ מָזוֹר לְהַרְטוֹת מַחֲלָה· וְקָבַעְתָּ יוֹם זֶה לִסְלִיחָה
וְלִמְחִילָה· לָבוֹא שְׁעָרֶיךָ בְּתוֹדָה וּבִתְהִלָּה· לְקַדֵּם פָּנֶיךָ
בְּחִלָּה· לְהִזָּכֵר בּוֹ רְבוּצֵי מַכְפֵּלָה· בְּעֵת רָצוֹן לִשְׁמוֹעַ
תְּפִלָּה· לְהַעֲבִיר כָּל שֶׁמֶץ וְתִפְלָה· לְהָנִיא כָּל אָוֶן וְתָהֳלָה·
לְהַצְמִיחַ צְדָקָה וּתְהִלָּה· לְהָפֵר כַּעַס וּלְהַרְבּוֹת חֶמְלָה·
לְהָרִים מִכְשׁוֹל וּלְהָסִיר תַּקָּלָה· לְפַנּוֹת דֶּרֶךְ וּלְיַשֵּׁר
מְסִלָּה· לָתֵת לַשּׁוֹבָבִים טָהֳרָה וּטְבִילָה· לְהַעֲמִיד רֶוַח
וְהַצָּלָה· לְהַשְׁלִיךְ עָוֹן בְּעִמְקֵי מְצוּלָה· לָשֵׂאת זָדוֹן

במדבר כ"א כ"ז. רפואה ותעלה, ל' רפואות תעלה אין לך (ירמי' ל יג). והעלית ארוכה, ל' תעלה ארוכה לך (שם ל יז). לנהלאה, ל"ה במיכ' ד' ז'. ונחלה, ל"ה ביחזקאל ל"ד ד', את הנחלות לא חזקתם. וחתול, ל' חבישה, ביחזקאל י"ו ד' ול' כ"א. והגהת מזור, ל' ולא יגהה מכם מזור (הושע ה יג). להרטות מחלה, לשון רצייה למחלה. רבוצי מכפלה, האבות הקדושים הרבוצים ושוכבים במערת המכפלה. שמץ ותפלה, שניהם כנוי לעברות, ל' לשמצה (שמו' לב כה), ול' ולא נתן תפלה (איוב א כב). להניא, להפיר. ותהלה, ל' ובמלאכיו ישים תהלה

אונד קראנקענפֿאללען רייבער אין אויזע בעשטענדיג צו קאמפפען האט? — דארום האסט דו לאנגע שאן איין היילמיטטעל צובערייטעט אונד געזארגט פֿיר דיא גענעזונג דער וואונדען אונד קראנקען; דוא האסט ארצנייען פֿיר דיא זיעכען אונד היילונגזמיטטעל צור העבונג דער קראנקהייט פֿארבערייטעט. דען הייטיגען טאג האסט דו צור פֿערצייהונג אונד פֿערגעבונג בעשטיממט, דאס מאן דיינע פּפֿארטען מיט דאנק אונד לאבגעזאנגען בעזוכע, דיך עהרע, פֿורצופֿאללען אנבעטע אונד דיא טוגענד יענער אין דער מערת המכפלה שלאפֿענדען (דען אבות אונד אמהות) אין ערינגערונג בריגנע. צור גנאדענצייט ערהערעסט דוא געבעטע, פֿערניכטעסט אללע טיקקע; אונד שאנדטהאטען אונד פֿערטילגעסט אללעז לאסטער אונד אללע אונטוגענד. צור טוגענדען אונד לאבליכע האנדלונגען לאססעסט דו צון פֿארשיין קאממען, אויף דאס דיין נאמען אונטערדריקקט אונד דיין ערבארמען רעגע ווערדע, אויף דאס אללע הינדערניססע בעזייטיגט, אללער אנשטאס הינוועגגעשאפֿפֿט, דער וועג געריינט אונד דער שטעג געבאהנט ווערדע פֿיר דיא צור רייניגונג צוריקק-קעהרענדען זינדער, אום איהנען רוהע אונד רעטטונג צו שאפֿפֿען. — איהרע זינדען זינקען אין דעז מעערעז טיעפֿע אונד אללע פֿרעפֿעל- אונד אונטער-טהאטען

וּמְעִילָה׃ וּמִכָּל יָמִים יוֹם זֶה קִדַּשְׁתָּ. וְעַל כָּל יָמִים אֹתוֹ עִלִּיתָ. וּבוֹ מִכָּל יוֹם בֵּהַרְתָּ. וּמִיְּצָרָו אוֹתוֹ לְךָ אִחַדְתָּ. וּלְדוֹר דֵּעַ כֹּחוֹ יִדַּעְתָּ. וְאֹדֶם דִּי זָהָב בּוֹ וִתַּרְתָּ. וּמִכְתַּב חָרוּת לֶעָנָו נָתַתָּ. וְסָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ בִּשַּׂרְתָּ. וְעַל הָרָעָה נִחַמְתָּ. וְעַל בָּנֶיךָ רִחַמְתָּ. וְכִגְבֹהַּ שָׁמַיִם חַסְדְּךָ לָמוֹ הִגְבַּרְתָּ. וְכִרְחוֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב פִּשְׁעָם הִרְחַקְתָּ. וּזְכוּת הַרְרֵי קֶדֶם זָכַרְתָּ. וּכְאָב אֶת בֵּן אוֹתָם רָצִיתָ. וְעַל כָּל אֹם רֹאשָׁם נִשֵּׂאתָ. וְקַרְנָם בְּכָבוֹד רוֹמַמְתָּ. וּמִשְּׁפֵל הִגְבַּהְתָּמוֹ וְהִתְלַלְתָּ. וְאוֹת לְטוֹבָה עִמָּהֶם עָשִׂיתָ. וְחִבָּתָם לְכֹל הֶרְאֵיתָ. וְאַהֲבָתָם לְעֵין כֹּל גִּלִּיתָ. וְלִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָם

תאבת

(איוב ד׳ י״ח). ומיוצרו אותו לך אחדת, עפ״ה ימים יוצרו ולא (ולו קרי) אחד בהם (תהלי׳ קל״ט י״ו), ואמרו ז״ל שברר לו אחד מן הימים שיכר, ואיזה זה? י״כ. וע״ש פי׳ רש״י. ולדור דע, לדור המדבר, כמו שפי׳ רש״י מ״א ה׳ י״א. ואודם די זהב, עוון העגל, עיין פי׳ רש״י דברים א׳ א׳ ושמות ל״ג י״א וכ״א י״ח. הררי קדם, אלו שלשה האבות. והתללת, גם זה ל׳ הגבהה, ככתוב הר גבוה ותלול. וכתבת

טהאַטען פֿערשווינדען. — דער היייטיגע טאַג איזט׳ז, דען דאַז פֿאָרצוגליך גע־הייליגט, איבער אללע טאַגע דעז יאַהרעז ערהאָבען אונד אויז אַללען ערקאָרען; איהן האַזט דוא פֿיר דיך געאייגנעט אונד זיינע קראַפֿט איינעם פֿערנונפֿטיגען געשלעכטע בעקאַננט געמאַכט. אַן איהם פֿערליעהזט דוא דאַז פֿערברעכען מיט דעם גאָלדנען קאַלבע (מעשה העגל); אַן איהם איבערגאַבזט דוא דעם זאַנפֿטמוטהיגען (משה) דיא געזעצטאַפֿעלן; אַן איהם פֿערקינדעזט דוא דעם פֿאָלקע פֿערצייהונג אונד לאַגזט דאַז איבער זיא בעשלאָססענע איבעל צוריקק. דוא ערבאַרמטעזט דיך דיינער קינדער. אונד זאָ האָך דער הימעל איזט איבער דער ערדע, זאָ האָך וואַלטעטע דיינע גיטע איבער זיא, אונד זאָ פֿערן דער מאָרגען איזט פֿאָם אַבענד, ענטפֿערנטעזט דוא איהרע מיסעטהאַטען. דאַז דאַכטעזט איהנען דיא פֿראָממיגקייט דער הייפֿטער דער פֿאָרוועלט (אונזערער אבות) אונד וואַרזט איהנען געפֿעללינ, וויא דער פֿאַטער דעם זאָהנע, ערהאָבזט איהר הויפט איבער אַללע נאַטיאָנען אונד זעטצטעזט איהר האָרן ריהמליך שטייגען, האָבזט אויז דער טיעפֿע זיא צור העכזטען העהע אונד טהאַטעזט איהנען צום הייל וואונדערלייבען, צייגטעזט אַללען דיינע פֿריינדשאַפֿט צו איהנען, אונד אַללער אויגען זאַהען, וויא גנאַד דאַז זיא ציעבטעזט. אין איהרער מיטטע צו וואָהנען וואַר דיין פֿערלאַנגען, דאַז צייגטעזט לוזט, צו רוהען אונטער

תָּאַבְתָּ · וְלַחֲנוֹת בֵּינֵיהֶם חָמַדְתָּ · וְלָשֶׁבֶת בְּוַעֲדָם אִוִּיתָ ·
וְעַיִן בְּעַיִן לָמוֹ נִרְאֵיתָ · וּבֵין כְּרוּבִים כְּבוֹדְךָ צִמְצַמְתָּ · וַעֲנַן
יְקָרְךָ עַל כַּפֹּרֶת הִצַּעְתָּ · וַעֲנַן הַקְּטֹרֶת לְכַסּוֹתוֹ הַיּוֹם
פָּקַדְתָּ · וּמֵאָז לִסְלִיחָה אוֹתוֹ שַׂמְתָּ · וּלְכַפָּרָה אוֹתוֹ יִסַּדְתָּ ·
וּמִצְוֹתָיו בְּדָתְךָ צִוִּיתָ · וְכָתַבְתָּ וְשָׁנִיתָ וְשִׁלַּשְׁתָּ · וְאַזְהָרוֹתָיו
פֵּרַשְׁתָּ · וְעוֹנָשָׁיו פִּלַּשְׁתָּ · וְקָרְבְּנוֹתָיו קָצַבְתָּ · וְעֵרֶךְ
עֲבוֹדוֹתָיו סִדַּרְתָּ · וּרְצוּי הַזָּיוֹתָיו סִפַּרְתָּ · וְרִקּוּחַ תִּמְרוֹתָיו
הֶעְדַּפְתָּ · וְסֵדֶר מַעַרְכוֹתָיו הוֹסַפְתָּ · וְטֹהַר טְבִילוֹתָיו
מָנִיתָ · וְקִדּוּשׁ רְחִיצוֹתָיו חִשַּׁבְתָּ · וְאַזְכָּרוֹתָיו בְּשֵׂכֶל
סִיַּמְתָּ · וְתוֹדוֹתָיו וִדּוּיָיו סִכַּמְתָּ · וְעִנּוּיָיו בְּפֶקֶד רִשַּׁמְתָּ ·

ושנית ושלשת, מצות י"ב שנשנה ונשלש בתורה בג' מקומות באחרי ובאמור ובפינחס. פלשת, גלית, ל' מפלשי עב (איוב לז טז), שפי' רש"י גלוי עב, ל' מבוי מפולש, עכ"ל, שמעת מיניה שצ"ל, מְפֻלָּשׁ בְּשׂ'. קצבת, נתת להם מדה וקצב. ורקוח, ל' מרקחת. תמרותיו, ל' תמרות עשן, והוא עש"ה ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח .... ומלא חפניו קטרת סמים דקה (ויקרא טז יב), ואמז"ל בפטום הקטרת, מנה לכל יום ג' מנים יתרים, שמהם מכניס כ"ג וכו', והוא העדפת. הוספת, שבכל יום ד' מערכות וביו"כ ה'. מנית, ה' טבילות. וקידוש רחיצותיו, עשרה קדושין רחיצת ידים ורגלים מן הכיור. ואזכרותיו, הזכרת השם הוי"ה ב"ה ככתבו הויה מסויים עשרה פעמים. ותודותיו

אונטער איהנען, אונד אין איהרער פערזאַממלונג זו ווילען וואַר דיין וואונש. זיכטבאַרליך צייגטעסט דוא דיך איהנען אונד טראָנטעסט דיינע מאַיעסטאַט צווישען דען כרובים אויף; איינע וואָלקע דיינער הערליכקייט דעקקטע דאַז כפורת אונד איינע וואָלקע פאָן רייכערווערק פערהיללטע עז הייטע אויף דיין געהייס. ניעדערן האַסט דוא דיעזען טאַג צור פערזאָהנונג בעשטיממט אונד דער פערגעבונג געווייהט; דוא האַסט דען טאַג בעטרעפפענדע געבאָטע עמפפאָהלען, איהם געזעצליך איינגעשריעבען אונד צום צווייטען אונד דריטטען־מאַל ווידערהאָלט; אויך דעסען פערבאָטע האַסט דוא דייטליך פאָרגע־טראַגען אונד דיא שטראַפע איהרער איבערטרעטונגספאַללע עפפענטליך בעקאַננט־געמאַכט; דוא האַסט דיא אַנצאַהל פאָן דעסען אָפפערן גענויא בעשטיממט, זאָ וויא דיא אָרדנונג דער דיענסטפערריכטונגען, דיא אַנצאַהל דער שפרענגונגען, דער רויכווערקע, דיא אָרדנונגען דער מערכות, דיא רייניגונג דורך באַדען, דיא הייליגונג דורך האַנדע־ אונד פוסוואַשען, דיא אַרט, וויא דיין הייליגער נאַמע אויסגעשפראָכען זיין אונד וויא אָפט דאַז בעקעננטניס אונד זינדענגע־שטאַנדניס אַבגעלעגט ווערדען זאָללע. דוא האַסט דיא אַרט דער קאַסטייאונג אַנגעדייטעט

וְלָבֶן עֲטִיּוֹתָיו חִוִּיתָ· וּפִזּוּי שְׂרָדָיו הוֹרֵיתָ· וְעִלּוּי מַחְלְצוֹתָיו
בֵּאַרְתָּ· וְשִׁנּוּי מַחְלְפוֹתָיו לִמַּדְתָּ· וְלִקְדוֹשֶׁיךָ אוֹתָם
מָסַרְתָּ· וְכָל תּוֹרוֹתָיו הוֹדַעְתָּ· וְכָל דָּתוֹתָיו חָקַרְתָּ· וְכָל
מִשְׁפָּטָיו חָרַצְתָּ· וְכָל חֻקּוֹתָיו חָקַקְתָּ· וְכָל גְּזֵרוֹתָיו
גָּזַרְתָּ· וְכָל עִנְיָנָיו חָרַתְתָּ· וְחֶבְלוֹ מִכָּל הַנְּעֲמְתָּ· וְחֶלְשׁוֹ
מִכָּל הִשְׁפַּרְתָּ· חֹפֶשׁ לִרְצוּצִים אוֹתוֹ שִׁוִּיתָ· דְּרוֹר
לִשְׁבוּיִם אוֹתוֹ הִתְוֵיתָ· פְּקַח־קוֹחַ לַאֲסִירִים אוֹתוֹ תִּכַּנְתָּ·
יוֹם עָשׂוֹר לָעֲשִׂירִיָּה חָקַקְתָּ· שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לְשׁוֹבְתֵי עֹנֶג
שַׁתָּה· יוֹם כִּפּוּר לְנוֹתְנֵי כֹפֶר תַּתָּה· לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת·
לִמְחוֹת זְדוֹנוֹת· לְכַלֵּה פְּשָׁעִים· לְהָתֵם חֲטָאִים· לְטַהֵר

ווידויו, כ"כ בכל כ"י, וטעמו כתת סבוס ומכין לתודותיו ולודויו שהי' מתודה ומודה, וכל זה במס' יומא דף ל"ב. ולובן עטיותיו, שהיה עוטה ולובש בגדי לבן. ופזוי שרדיו, כ"כ בכל כ"י, ורומז לבגדי השרד שהיו מזהב מופז. ועלוי מחלפותיו, דמי שווים של בגדיו, כדתנן בבקר היה לובש פלוסים של י"ב מנים וכו' (יומא פ"ג מ"ז). מחלצותיו, ל' בגדים, כמו והלבש אותך מחלצות (זכרי' ג ד). ושנוי מחלפותיו, ל' חליפות שמלות. חרצת, פסקת. חרתת, וי"ג חרת, והענין אחד, לשון חרות על הלוחות, ולשון בחרט אנוש. וחלשו, וגורלו. חופש לרצוצים, ביום הכפורים של יובל. לעשיריה, לאחרית ישראל אשר יהיה בימים ההם עשיריה, כדכתיב ועוד בה עשיריה (ישעיה ו' יג), ת"י וישתארון בה חד מן עסרא צדיקיא. לכלה ולהתם וכו', עש"ה בדניאל ט' כ"ד.

אַנגעדייטעט, דוא האַזט דען אַנצוג דער פריעזטער איין ווייס לייגען אַנדער גאָלדגעוואַנד בעשטיממט; זעלבזט דען ווערטה דער געוואֶנדער האַזט דוא אַנגעגעבען אונד אונטעררִיכֿטעט, וויא דיא קליידער צו וועכֿזעלן זייען. דיעזע אַללע האַזט דוא דיינען היילִיגען איבערליעפֿערט אונד זֶאממטליך בעקאַננט געמאַכֿט; אַללע פֿעראָרדנונגען, רעכֿטע אונד געזעטצע האַזט דוא פֿעזטגע־זעטצט אונד גענויא בעשטיממט אונד איבער אַללע רעגעלן פֿאָרגעשריעבען. דיעזעז טאַגעז אַנשטאַלט מיט דער יובעלפֿעזטע, זיין נאַמע דאַז סאַבֿזטע; איהן האַזט דוא בעשטיממט צור פֿערקינדונג דער פֿרייהייט דער שקלאַפֿען, גע־פֿאַנגענען אונד געפֿעזזעלטען. דיעזען צעהנטען טאַג דעז מאָנאַטז האַזט דוא ישראל אַנפֿערטרויאַט, אַכֿטעזט איהן צור הֶכֿזטען פֿייער פֿיר איין פֿאָלק, דאַז דען שבת פֿייערט, אונד גאַכֿטעט איהן צור פֿערזֶאהנונג פֿיר איינע נאַציאָן, דיא אָזגעלד פֿיר איהרע פֿערגעהן גיבט, אונד זיא צו זיהנען, צו ענטזינדיגען, פֿאָן מיזזעטהאַטען אויזשווייפֿונגען אונד פֿאָן זינדען צו בעפֿרייען, דיא פֿער־אונרייניגטען

טמאים. להדיח דמים. לצחצח כתמים. להרחיץ צואים. להלבין כשלג שנים. לצחר כצמר אודמים. למרק חובים. לנקות חבים. לזכות אשמים. לזכך אשמים. לותר לנתאמים. לסלוח לכל עדת תמימים:

ועמך ביום זה יחד נאגדים. ובחין לפניך נועדים. ושכינתך אתם מועדים. ונעצרים ומתועדים. וביראה אותך עובדים. ובאימה עומדים. ובגילה רועדים. ובחילה מסלדים. ופשעיהם מתודים. ומשתחוים ומודים. וכורעים וכורכים וסוגדים. וארצה לך קודים. ודלתותיך שוקדים. וכאחד נאחדים. ויחודך מיחדים. וקדשתך מעידים. ואמונתך מסהדים. וצדקתך מגידים. וחסדך ואמתך לא מכחדים. ועורכים שוע במעמדים. ומזריחה ועד שקיעה שבחך מתמידים.

להדיח, ל' דמי ירושלים ידיח (ישעיה ד ד). להלבין כשלג שנים, עפ"ה אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, אם יאדימו כתולע כצמר יהיו (ישעי' א) וזהו לצחר כצמר אודמים, וטעמו להלבין האדומי' כצמר. צחר, ל' לבנות, כמו וצמר צחר (יחזקאל כ"ז י"ח). לנתאמים, תאר לישראל, עפ"ה תאמי צביה.

אונרייניגטען צו רייניגען, דען זינדענשמוץ אבצושווענקען, דיא בעשודעלטען צו זייבערן אונד דיא בעפלעקקטען צו וואשען, דאס זיא ריין ווערדען ווי שנעע אונד ווייס ווי וואללע. דיא זינדען ווערדען אויסגעמערצט אונד דיא זינדער זינד גערייניגט, דיא שולדען פערגעבען, אונד דיא שולדיגען ערקלערט ריין; אויך זאללע ארט פאלגט ערבארם פיר דיא פערברידערטע נאציאן אונד פערצייהונג פיר דיא פראממע געמיינדע. הייטע איזט דער זאממעלפלאץ אללער גליעדער דיינער געמיינדע; זיא זינד צוזאממענגעטרעטען, דיך אנצובעטען, דיינע שכינה בעפינדעט זיך אין איהרער מיטטע, איינהעלליגקייט אונד איינטראכט העררשען אונטער איהנען, פאן פורכט דורכדרונגען, פערריכטען זיא איהרען גאטטעסדיענסט. דא שטעהן זיא טרעקקענפאלל אונד אין באנגער ערווארטונג, דיך פלעהען זיא ענגסטליך אן אונד בעקעננען איהרע זינדען, זיא ביקקען אונד בייגען זיך, קניענד, פוספעלליג אונד אינגעשטרעקקט צור ערדע, פאססען זיא אן דיינע פפארטען, הולדיגען איינשטימיג דיינער איינהייט אונד לייגען דיינע הייליגקייט, בעוואהרען דיינען גלויבען, פערקינדען דיינע גערעכטיגקייט, פערהעהלען ניכט דיינע גיטע אונד טרייע אונאונטערבראכען דיך פאן טאגעסאנברוך ביז אין

וּפְגִיעוֹת חָמֵשׁ מֵאֱמֵשׁ מְעַתְּדִים· מוּל עֲבוֹדוֹת חָמֵשׁ בְּעַתּוּדִים· וּלְשִׁמְךָ מְהוֹדִים· בְּכָל עֹז וּמְאוֹדִים: וְכֻלָּם צָמִים וּמִתְעַנִּים· יַחַד אָבוֹת וּבָנִים· גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים· בַּחוּרִים וּזְקֵנִים· וּמַרְבִּים חִנּוּנִים· וּמְדַבְּרִים תַּחֲנוּנִים· וְעוֹרְכִים רְנָנִים· וּמְרַנְּנִים וּמִתְחַנְּנִים· לְפָנֶיךָ אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים· לִפְדּוֹתָם מִכֹּבֶד עֲוֹנִים· וְלִמְחוֹת פְּשָׁעֵימוֹ כַּעֲנָנִים· לִשְׁעוֹת שַׁוְעָם מִמְּעוֹנִים· לְהַאֲזִין מֵהֶם שִׂיחַ מְעַנִּים· כִּי הֵם דַּלִּים וְאֶבְיוֹנִים· וּבְצִלְּךָ מִתְלוֹנְנִים· וּבְאֶבְרָתְךָ מִתְגּוֹנְנִים· וּבְסִתְרְךָ נִצְפָּנִים· וּבְךָ נִשְׁעָנִים· וּכְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנִים· וּכְעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ לְךָ פּוֹנִים· לְהַרְבּוֹת לָמוֹ פִּדְיוֹנִים· לְכַבְּסָם מִצַּחַן דְּפִיּוֹנִים· לְהַצְלִיל בְּצוּל זֵידוֹנִים· לְשַׁתֵּק בַּעֲלֵי דִינִים· לְאַלֵּם מַלְשִׁינִים· לוֹטְשֵׁי חִצִּים וְכִידוֹנִים· לְהָשִׁיב חֶרֶב לִנְדָנִים·

ופגיעו' חמש, תפלת ערבית ושחרי' ומוסף ומנח' ונעיל'. מעתדים, מכינים. **עבודות** חמש, במס' יומ' דף לב. בעתודים, בזמני'. מהודים, ל' הודאה. ל'. מאודים, ל' ובכל מאודך. מצחן, מסרחון, ל' ותעל צחנתו (יואל ב כ). דפיונים, ל' דופי. להצליל, להשקיע, ל' צללו כעופרת (שמו' ט"ו י). בצול זידוני', במצולו' ים המי' הזידוני', מלשני',

---

אין דיא נאַכט. פֿינף געבעטספֿאָרמען, נאַך אַנלאַגע דער זאָנסט געוואָהנליכען פֿינף אָפּפֿערדיענסטע, האַבען זיא אַנגעאָרדנעט, לייטען געבעטען אונד הייטע צו בעטען, אונד דיינען נאַמען צו פּרייזען מיט גאַנצער קראַפֿט אונד גאַנצעם פֿערמאָגען. גאַנצע זינד בוספֿערטיג, גאַנצע פֿאַסטען, פֿאַטער אונד זעהנע, גראָס אונד קליין, יונג אונד אַלט, גאַנצע ביטטעט אונד קלאַגט צו דיר, גאַנצע ליעגט דיר אַן אונד פֿלעהט אונד בעטעט פֿאָר דיר, הערר גאַנצער העררען, דאַס דו זיא בעפֿרייען מאָגעסט פֿאָן איהרער זינדען לאַסט, דאַס איהרע מיססעטהאַטען וויא וואָלקען דאַהינשווינדען מאָכטען, דאַס דו איהר יאַממערגעשריי אין דיינען היממעלן פֿערנעהמען אונד איהר וועהקלאַגען ערהאָרען מאָגעסט. דען זיא זינד אַרם אונד נאָטה־ ליידענד, זיא זוכען דיינע שאַטטענדע שוטץ אונד דיינער פֿליגעל שירם — נור דיינע דעקקע קאַן זיא שיטצען, נור דיינע שטיטצע קאַן זיא ער־ האַלטען. וויא קנעכטע זעהען אויף דיא העררען האַנד, וויא מאַגדע אויף איהרער פֿרויען האַנד, זאָ זעהען זיא צו דיר, ערוואַרטען ערלעזונג, ערוואַרטען רייניגונג אונד פֿערניכטונג איהרער זינדען. אָ, הייסע זיא שוויגען, איהרע געגנער! לאַס זיא פֿערשטוממען, איהרע פֿערלייאדער! לאַס אַללע געגען זיא געלאַנגען פּפֿיילע אונד לאַנצען צוריקקליעהען, אונד דאַז שווערט ווערדע

אין

לְהַגְבִּיר מְלִיצֵי יֹשֶׁר וְזִכְיוֹנִים · וּלְהַחֲסִים קַטֵּגוֹרִים עִמָּהֶם מְדַיְּנִים · וְסֵדֶר סְלִיחָה מְכִינִים · וְדִבְרֵי רִצּוּי מְכַוְּנִים · וּבְרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת אוֹפְנִים · אֲשֶׁר אִלַּפְתָּ לְנֶאֱמָן בְּחֶזְיוֹנִים · בַּעֲבוּר כְּבוֹדְךָ עַל פָּנִים · בְּדַרְכְּךָ עִם צִיר פָּנִים אֶל פָּנִים · וְכָל הַיּוֹם בָּם מִתְגַּלְגְּלִים וְנֶאֱפָנִים · וְעֵרֶךְ וִדּוּי מְשַׁנְּנִים · וְצִדְקוֹתֶיךָ מְתַנִּים · לִזְכֹּר לָמוֹ שְׁלֹשֶׁת אֵתָנִים · וְיוֹם קָדוֹשׁ חֲתוּנִים · לְחַלְּצָם מֵרֹאשׁ פְּתָנִים · לְהַדְרִיכָם מִפֶּרֶךְ מְעַנִּים · לְדַלּוֹתָם מִדִּכּוּי תַּנִּים · לְהַעֲלוֹתָם מִבּוֹר שְׁאוֹנִים · לְנַתֵּק מֵהֶם מוֹסְרוֹת שׂוֹטְנִים · לִפְצוֹתָם מִלַּעַג שַׁאֲנַנִּים · לְהַצִּילָם מִגְּאֵיוֹנִים · לְהָשִׁיב שְׁבוּתָם כְּיוֹנִים ·

מליצים. וכיונים, רמזים. לנדנים, תיק החרב. וזכיונים, ל' זכות. אופנים, מסדרים על אופנם. אלפת, למדת. לנאמן, למשה. בעבור כבודך וכו', כדכתיב והי' בעבור כבודי וגו' (שמו' לג כב). ונאפנים, ל' אופן וגלגל. משננים, מדברים. מתנים, מספרים. שלשת אתנים, האבות. יום קדוש חתונים, רומז ליום מתן תור'. מראש פתנים, רומז למקטרג. מדכוי תנים, ע"ש כי דכיתני במקום תנים (תהלים מד כ). לפצותם, להצילם. מלעג שאננים להצילם מגאיונים, ע"ש הלעג השאננים הבוז לגאיונים (תהלי' קכג). מתופת דראונים, ל' התופת וגיא בן הנם (ירמי' ז לב),

———

אין דיא טיידע געשטעקקט! נור יענען רעדליכען רעדנערן, דיא גינשטיג פֿאָן איהנען שפרעכען, פֿערלייהע קראַפֿט; דען פֿערלייאדערן אַבער, דיא נור רעכטען וואָללען, פֿערשליעסע דען מונד. צו דיעזעם ענטשוועקק האַבען זיא געבעטספֿאָרמען אַנגעאָרדנעט, וואָדורך דאז צו ערפֿלעהען בינט. — זיא שפרעכען דיינע דרייצעהן אונוואַנדעלבאַרען מדות (אייגענשאַפֿטען) אויז, דיא דאז דיינעם טרייען (משה) אין יענער ערשיינונג אָפֿפֿענבאַרטעזט, אַלז דיינע העררליכקייט אַן זיינעם אַנגעזיכט פֿאָרריבער־ צאָג, וואָביין דאז דיך מיט איהם אונטעררעדעט האַזט. דיעזע דיינע גאָטט־ ליכען אייגענשאַפֿטען זינד דער הויפטפונקט, אום דען זיא זיך הייטע דרע־ הען אונד ווענדען. זיא געשטעהען איהרע זינדען אונטער בעשטאָנדיגער ערוואָהנונג דיינער טוגענדען אונד דער פֿראָממיגקייט דער שטאַממפֿאַטער אונד דעז פֿערמאָהלונגטאַגעז (מתן תורה), אויף דאַס דאז זיא ערגעטטען מאָגעזט פֿאָן דער אָטטערגעוואַלט (אייגעבונג דעז יצר הרע) אונד דעז קוואָלערז פּלאַגע, זיא צו ערלאָזען אויז דער דראַנגזעלוואָהנונג אונד הערויפֿצוציעהן אויז וואַסערגרובען, זיא פֿאָן דען פֿעסעלן דעז פֿער־ פֿיהרערז צו בעפֿרייען, פֿאָן שפּאָטטע דער איבערמיטהיגען אונד דער פֿעראַכטונג דעז טראָטציגען, זיא נאַך איהרער הייאָמטה צוריקק־

לְמַלְּטָם מִתָּפְתֶּה דֵּרָאוֹנִים · מִלַּהַט מִתְהַפֶּכֶת בִּרְמִיּוֹנִים ·
רִשְׁפֵּי לַהַב וְעִשּׁוּנִים · מְדוּרַת אֵשׁ וְאוּדִים עֲשֵׁנִים ·
לְנַצְּחֲךָ בְּשִׁיר כְּעַל שׁוֹשַׁנִּים · וְרִבּוֹתֵי קֹדֶשׁ צְבָא עֶלְיוֹנִים ·
בְּשׁוּרָם כִּי תַצְדִּיק בָּנִים · אֲשֶׁר לַעֲבָדִים לְךָ נִקְנִים ·
יִתְמְהוּ זֶה לָזֶה בְּתִמָּהוֹנִים · וְכִתֵּי כִתִּים הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים ·
יַשְׁמִיעוּ וְיֹאמְרוּ בְּאֶרֶשׁ שְׁנוּנִים · ה׳ מִי אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא
עָוֹן זֶרַע אֱמוּנִים · וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע נִטְעֵי נַעֲמָנִים · אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ עוֹנִים · וְאַשְׁרֵי הַגּוֹי שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו רוֹנְנִים ·
וְיַקְדִּישׁוּךָ עֶלְיוֹנִים · וְיַעֲרִיצוּךָ תַּחְתּוֹנִים: ע״ס א״ב כפול. וְאָז
אֵלִים יַאְדִּירוּךָ · בְּרָקִים יְבָרְכוּךָ · גְּדוּדִים יְגַדְּלוּךָ ·
דּוֹלְקִים יִדְרְשׁוּךָ · הֲמֻלָּה יְהַדְּרוּךָ · וָתִיקִים יוֹדוּךָ · זַכִּים
יַזְכִּירוּךָ · חֲיָלִים יְחַסְּנוּךָ · טְהוֹרִים יַטְעִימוּךָ · יְקָרִים

ול׳ והיו דראון לכל בשר (ישעי׳ סו כד), וכתיב כי ערוך מאתמול תפתה
גם היא למלך הוכן העמיק הרחיב מדורתה אש ועצים הרבה נשמת ה׳ כנחל
גפרית בוערה בה (שם ל לג), וזהו רשפי להב וכו׳. נטעי נעמנים, תאר
לישראל בישעי׳ י״ז י׳. ואז אלים .... ברקים וגדודים וכו׳, כל אלה תארים
למלאכים. ויאדירוך ויברכוך ויגדלוך וכו׳, כלם לשונות של שבח הם.

לפיהרען אונד אויסצושפרעכען פאָן דער העללענשטראַפע, פאָן דער פלאַממענדען קלינגע דעס שווערטעס, דאַס זיך אומוואַנדט, פאָן דאַמפפענדער אונד פלאַממענדער גלוט, פאָן פייערהעערדע אונד שייטערהויפען. — דאַן זינגען זיא דיר, וויא יענער זענגער אויף ששנים. — אויך דיא היילינגען איריאַדען היממלישער כאָרע, ווען זיא זעהען ווערדען, דאַס דוא דיינע זאָהנע, דיינע אייגנע האַט זינדענלאָז געשפראָכען, ווערדען זיא איינאַנדער אַנשטוינען, אונד שטוינענד ווערדען אַללע ענגעלשאַרען אונד העערע אויזרופען: „ווער גלייכט דיר, גאָטט, דער דוא פערגיבסט דעם זאַמען דיינער געטרייען אונד פערצייהסט דיא מיסעטהאַטען דער שפראָסען דיינער ליעבען (אבות)?! הייל דעם פאָלקע, דעם עס זאָ ערגעהעט! הייל דעם פאָלקע, דעססען גאָטט דער עוויגע איזט!״ — היערויף שטיממען אַללע כאָרע דעס הימעלס, פאָן פערשיעדנער געשטאַלט אונד מאַנניגפאַלטיגען נאַמען*) איהרע גאָטטליכען ליעדער אַן אונד פרייזען דיך דרייאמאַל היילינג!

---

*) היער קאָממען אים אָריגינאַל פערשיעדענע בייאַנאַמען פאָן ענגעלן אונד ליעדערן פאָר, דיא וויר דער קירצע האַלבען אונטער איינער אויסבעצייכנונג צוזאַממענגעפאַסט האַבען.

יחדוך · כבירים יכתירוך · לוהטים ילבבוך · מלאכים ימליכוך · נוגנים ינצחוך · שרפים יסלדוך · עירין יעלוך · פלאים יפארוך · צבאות יצלצלוך · קלים יקדישוך · רבבות ירוממוך · שנאנים ישבחוך · תרשישים יתמידוך · קדשה משלשת:

ככתוב וקרא זה אל זה ואמר

ק"י קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ש' כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו לעמתם ברוך יאמרו:

ק' אל ברוב עצות תכן את רוח · טרם בכרוב טס וידא על כנפי רוח · גם פלס ומשקל שם לרוח · טרם דברו בזריזות תעש הרוח · הלא על סערה העמיד הרוח · טרם ומאצר יוציא את הרוח · זה ים הגדול יטיל בו את הרוח · ש' טרם חל נוזלים יערים הרוח · טעם יפוצץ אל ויעמיד הרוח · טרם יזלו מים ישיב הרוח:

ק' לכן כל ליל בידו תפקד כל רוח · טרם לאצלו תשוב הרוח · מרקם בצלמו נפח בו נשמת רוח · טרם נשמה

אל ברוב עצות וכו', עפ"ה ישעי' מ' י"ג, מי תכן את רוח ה' ואיש עצתו יודיענו, וכמו שפי' הראב"ע בשם הגאון. טרם, עד לא. טס, מבואר לעיל דף כ"ב ב'. וידא, תהלים י"ח י"א. פלס וכו', עפ"ה באיוב כ"ח כ"ה. דברו בזריזות וכו', עפ"ה בתהלים קמ"ח ח'. הלא על סערה וכו', מבואר ע"פ מאמרם במס' חגיגה דף י"ב ב', אשר העתקתי בתפלת גשם דף פ"א א', וכן אית' במדרש תהלי' מזמור קל"ו. ומאוצר יוציא וכו', ל"ה בתהלים קל"ה ז', ע"ש פי' רש"י. זה ים הגדול וכו', ירמוז לבקיעת הים, כדכתי ויולך ה' את הים ברוח קדים וגו' (שמות יד כא), וכתיב שם (ט"ו ח') וברוח אפיך נערמו מים נצבו כמו נד נוזלים וגו', וזהו אל נוזלים יערפם. חול, ל' חל וחומה (איכה ב ח). טעם יפוצץ, גזרה יגזור אל על הרוח ויעמוד על פי דבורו. טעם, ל' ומני שים טעם (דניאל ג), ומטעם המלך (יונ' ג ז), והוציא הגזירה בל' יפוצץ, עפ"ה הלא כה דברי כאש וכפטיש יפוצץ סלע (ירמי' כג כט). יזלו מים וגו', תהלי' קמ"ז י"ח.

לכן כל ליל וכו', עפ"ה בתהלי' ל"א ו'. לאצלו וכו', עפ"ה קהלת י"ב ז'. מרוקם בצלמו, עפ"ה נעשה אדם בצלמנו, וע"ש ויפח באפיו נשמת חיים. טרם נשנה וכו',

אֵלָיו תֵּאָסֵף עִם רוּחַ· סָלוּל גַּן נָטַע מִתְהַלֵּךְ לְרוּחַ· טֶרֶם עַל פְּנֵי גַיְא הֶעֱבִיר הָרוּחַ· פֶּן עֲבוּר מוֹרְדִים לֹא יָדוֹן רוּחַ· טֶרֶם צָרְחוּ סוּר וַיִּכְלוּ מֵרוּחַ· קֶדֶם כֹּל נִקְרָא אֱלֹהֵי הָרוּחַ· ח׳ טֶרֶם רִחֵף עַל פְּנֵי מַיִם רוּחַ· שִׁלְטוֹן לֹא שָׂם לְיָצִיר לִכְלֹא אֶת הָרוּחַ· טֶרֶם תִּנָּה מְנַגֵּן אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחַ:

קו״ח לָכֵן כָּל אֲשֶׁר בְּאַפָּיו נִשְׁמַת רוּחַ· אָכֵן בֶּאֱנוֹשׁ הִיא הָרוּחַ· יְסַלְּדוּ יְסַלְסְלוּ לָאֵל בּוֹרֵא רוּחַ· כְּחַיָּה וְאוֹפַן עֵת יָבוֹא בָם הָרוּחַ:

ח׳ כבודו מלא עולם משרתיו שואלי׳ זה לזה איה מקום כבודו לעמתם ברוך יאמרו:

קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח׳ מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

מיוסד ע״פ תשר״ק.

ק׳ תָּמִיד תִּתְלוֹנֵן בְּיָדְךָ כָּל נָפֶשׁ· שְׁגָגוֹת וּזְדוֹנוֹת לְךָ תּוֹדֶה הַנָּפֶשׁ· רָצִיתָ לְהַמְצִיא כֹּפֶר לַנֶּפֶשׁ· קָדוֹשׁ לְבַעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ כָּל נָפֶשׁ· צוֹם אֶבְחָרֵהוּ קְרָאתָ עִנּוּי נֶפֶשׁ· פֶּשַׁע בְּלֹא דַעַת לֹא טוֹב לַנֶּפֶשׁ· עָמָל וְכָל פֹּעַל לֹא יִמָּלְאוּ נֶפֶשׁ· ח׳ סִבּוּךְ אֵבָרִים תְּמַלֵּא חַיַּת נֶפֶשׁ· נֶעְלָם מִכֹּל נְהָם יְצִיאַת הַנֶּפֶשׁ· מִיתָה מְמָרֶקֶת עֲוֹן חַטַּאת נֶפֶשׁ:

עש״ה באיוב ל״ד י״ד. והמפרש נדחק מאוד בפרוש המאמר הזה, ואלו שם על לב כי לא נגזר מיתה על האדם כ״א אחר החטא ובשעה שנפח באפו נשמת חיים עדיין לא נגזר שיאסף אליו נפשו ורוחו, לא היה קשה לו מידי. סלול, ל׳ מסילה. על פני גיא, על פני הארץ, ועש״ה בראשי׳ ח׳ א׳. פן, אמר. עבור מורדים וכו׳, רומז לדור המבול, ועש״ה לא ידון רוחי (בראשי׳ ו ג), ועש״ה המה היו במורדי אור (איוב כד יג), ויאמרו לאל סור ממנו (שם כא יד), מרוח אפו יכלו (שם ד ט). טרם רחף וכו׳, עש״ה ורוח אלהים מרחפת על פני המים. שלטון וכו׳, עש״ה קהלת ח׳ ח׳. תנה, כ״כ בכל כ״י ועיקר, ל׳ שם יתנו צדקות ה׳ (שופטי׳ ה יא). אכן באנוש וכו׳, ל״ה באיוב ל״ב ח׳. יסלדו יסלסלו, שניהם ל׳ שבח.

תמיד תתלונן, ל׳ לינה. פשע וכו׳, ל״ה במשלי י״ט ב׳. עמל וכו׳, עש״ה קהלת ו׳ ז׳. ספוך אברים וכו׳, עש״ה באיוב י׳ י׳. נעלם מכל, כ״כ בכ״י ועקר. הם יציאת נפש, לצעקת יציאת נשמה, כמו שאז״ל (יומא דף כ ב), ג׳ קולו׳ הולכין

ק' לָכֵן בְּכָל צָרָה אֶשְׁפּוֹךְ לְךָ אֶת הַנֶּפֶשׁ · כְּצִפּוֹר מִפַּח לְמַלֵּט בָּנוּ נֶפֶשׁ · יַחַד כָּל הַנְּפָשׁוֹת לְךָ כְּאַחַת נֶפֶשׁ · טְהוֹרֶיךָ הֶחֱדַלְתָּ מִכָּל טְמֵא נֶפֶשׁ · חֶשְׁבּוֹן וָדִין בְּעֵת תֵּת כָּל נֶפֶשׁ · זַכָּה וּטְהוֹרָה בִּהְיוֹת הַנֶּפֶשׁ · וְשׁוּבִי לִמְנוּחָיְכִי תֹּאמַר לַנֶּפֶשׁ · הֲלֹא בִּצְרוֹר הַחַיִּים תִּצָּרֵר הַנֶּפֶשׁ · דּוֹרְשֵׁי הֶגְיוֹן דַּת מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ · ק' גּוֹי וְנָכְרִי בְּהָעִיפָם נֶפֶשׁ · בְּכַף הַקֶּלַע תְּקַלַּע עִמָּהֶם הַנֶּפֶשׁ · אֵלֶיךָ יְיָ בְּאֹמֶן אֶשָּׂא אֶת הַנֶּפֶשׁ:

קו"ח לָכֵן בְּכָל לֵב וּבְכָל מְאוֹד וּבְכָל נֶפֶשׁ: אֱיָהֶה זִכְרְךָ תָּמִיד נֶשֶׁף וָשַׁחַר עַד אֲשַׁלֵּם לְךָ אֶת הַנֶּפֶשׁ:

חזן ממקומו הוא יפן ברחמים ויחון עם המיחדים שמו ערב ובוקר בכל יום תמיד פעמים באהבה שמע אומרים:

קו"ח שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ · וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חַי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

ק' אֵלֶיךָ וְעָדֶיךָ יָבֹא כָּל בָּשָׂר · תַּחַת כִּי מַעֲשֶׂיךָ לֹא כְּמַעֲשֵׂה בָשָׂר · בְּיָדְךָ תֶּאֱסוֹף רוּחַ כָּל בָּשָׂר · שָׁאַתָּה הוּא אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר · גַּם לְרִמָּה הוּא רִבּוּי בָּשָׂר · רֹעַ פֶּה הוּא הַמַּחֲטִיא בָּשָׂר · דּוֹר שֶׁטֶף כְּהִשְׁחִית וְעָשׂ זִמַּת בָּשָׂר · ק' קָצַפְתָּ וְנַמְתָּ בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר · הֲלֹא בְּקָצְפְּךָ עַל חַטֹּאת בָּשָׂר · צוּר זָכוֹר תִּזְכּוֹר כִּי הֵמָּה בָשָׂר:

ק' וְלָכֵן בְּיָדְךָ אֶפּוֹל וְלֹא בִּידֵי בָשָׂר · פְּקֻדַּת דִּינֶיךָ לֹא

מסוף העול' ועד סופו (ולא נתן לבריו' לשמוע), קול הנפש בשעת יציאתה מן הגוף וכו'. ועיין בפרקי דר"א פ' ל"ד. כצפור מפח, ל"ה בתהלי' קכ"ד ג'. טהוריך, ישראל. בצרור החיי', ל"ה בש"א כ"ה כ"ט. בהעיפם, בעת שיפריחו נפשם. נשף ושחר, ערב ובקר.

אליך ועדיך, ל"ה בתהלי' ס"ה ג'. גם לרמה וכו', כמאמז"ל מרבה בשר מרבה רמה. רוע פה וכו', עמ"ש בקהלת ה' ה'. דור שטף, דור המבול שנשטף בעבור שהשחית דרכו, ואז"ל ברותחין קלקלו, וזהו ועש זמת בשר, והיינו זנות. ונמת, ואמרת. זכור תזכור וכו', עמ"ש בתהלים ע"ח ל"ט. ולכן בידך, כ"כ בב"י ועקר, ולולי כן יחסר אות ו' מן

בְּדִינֵי בָשָׂר · זֶה אַתָּה הוּא אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר · עוֹרֵךְ וְנוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר · חַי לְכָל הַחַי קָרָאתָ בָּשָׂר · סִבַּכְתָּ גִּיד וָעֶצֶם וְאָרַגְתָּ עוֹר וּבָשָׂר · טָהֳרָה תְּטַמֵּא כְּזַיִת בָּשָׂר · נָא לָכֵן אוֹי לְבָשָׂר מִפְּנֵי בָשָׂר · יְלֵיל צָרִים שֶׁמַּעֲנִי וְסָמַר בָּנוּ בָּשָׂר · ס׳ מֵעֶיךָ יֶהֱמוּ עַל כָּל בָּשָׂר · כְּבוֹד שֵׁם קָדְשְׁךָ יְבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר · לִמּוּד דָּתְךָ מַרְפֵּא לְכָל בָּשָׂר :

קו״ס לָכֵן לְעֵת תִּשְׁפּוֹךְ רוּחֲךָ עַל כָּל בָּשָׂר · גִּלּוּי כְּבוֹדְךָ יִרְאֶה כָל בָּשָׂר · וּבְהַשְׁמִיעֲךָ שֵׁנִית יַחַם כָּל בָּשָׂר :

ס׳ אחד הוא אלהינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו. והוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי להיות לכם לאלהים.

קו״ס אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם :

ק׳ אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ : וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

ע״ס א״ב.

אֵלֶיךָ תְּלוּיוֹת עֵינֵינוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · בָּרוּךְ בְּמַקְהֵלוֹת עַמֶּךָ · מָה אַדִּיר שְׁמֶךָ : גְּאָלֵנוּ שֵׁנִית מִמְּעַנֵּינוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · דָּר בִּשְׁמֵי מְרוֹמֶךָ · מָה אַדִּיר שְׁמֶךָ : הֵן לְךָ הֶאֱמַרְנוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · וּמִי כְּעַם מְרוֹמְמֵי שִׁמְךָ · מָה אַדִּיר שְׁמֶךָ : זְכוֹר בְּרִית אֵתָנֵינוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · חַי כִּי אֵין זָר עִמְּךָ · מָה אַדִּיר שְׁמֶךָ : טָהוֹר לְשִׁמְךָ קִנֵּינוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · יְחִידִי הַדָּן בְּעוֹלָמֶךָ · מָה אַדִּיר שְׁמֶךָ : כֹּחֲךָ יַגְדִּיל מַלְכֵּנוּ · יְיָ

את ב״ש. חי, תאר לאל יתברך. סבכת וכו׳, עי״ה באיוב י׳ י״א. יליל, ל׳ ובתוהו יליל ישימון (דברים ל״ב י׳). וסמר, ל״ה בתהלים קי״ט ק״כ. למוד דתך מרפא, עי״ה במשלי ד׳ כ״ב. יכס, ישתוק, ל׳ הס כל בשר מלפני ה׳ (זכריה ב׳ י״ז).

אליך תלויות עינינו וכו׳, מבואר בסדר מנחה.

אֲדוֹנֵנוּ · לִבֵּנוּ רָחַשׁ לְרוֹמְמֶךָ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ: מְנוּף בִּזְרוֹעַ גְּאַלְתָּנוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · נְהַלֶּלְךָ כְּאֵלִי מְרוֹמֶךָ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ: סְעָדֵנוּ וְסָמְכֵנוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · עֲנֵנוּ וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ: פְּדֵנוּ וְחָנֵּנוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · צוּר עוֹלָמִים שִׁמְךָ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ: קוֹמְמֵנוּ וַהֲקִימֵנוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · ס׳ רַחֲמֶיךָ יְקַדְּמוּ עַמֶּךָ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵנוּ · יְיָ אֲדוֹנֵנוּ · תִּתְרוֹמַם מִגְּשׁוּאֵי רַחֲמֶךָ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ:

קו״ה שִׁמְךָ אֵל לִבֵּנוּ · יְחוּדְךָ יַחַד הֶאֱמַנּוּ:

ס׳ אדיר אדירנו יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. והיה יי למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:

ס׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קו״ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ס׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:

ברוב קהלות אשכנז אין אומרים חמול.

חֲמוֹל עַל מַעֲשֶׂיךָ · וְתִשְׂמַח בְּמַעֲשֶׂיךָ · וְיֹאמְרוּ לְךָ חוֹסֶיךָ · בְּצַדֶּקְךָ עֲמוּסֶיךָ · תֻּקְדַּשׁ אָדוֹן עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ:

*) כִּי מַקְדִּישֶׁיךָ בִּקְדֻשָּׁתְךָ (נ״א כְּעֶרְכְּךָ) קִדַּשְׁתָּ · נָאֶה לְקָדוֹשׁ פְּאֵר מִקְּדוֹשִׁים · בְּאֵין מֵלִיץ יֹשֶׁר ·

*) כי מקדישיך וכו׳, מבואר בקדושת ר״ה.

מוּל מַגִּיד פֶּשַׁע׃ תַּגִּיד לְיַעֲקֹב דְּבַר חֹק וּמִשְׁפָּט׃
וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט׃ עוֹד יִזְכָּר
לָנוּ אַהֲבַת אֵיתָן אֲדוֹנֵנוּ׃ וּבַבֵּן הַנֶּעֱקַד יַשְׁבִּית
מְדַיְּנֵנוּ׃ וּבִזְכוּת הַתָּם יוֹצִיא אָיוֹם (נ"א הַיּוֹם) לְצֶדֶק
דִּינֵנוּ׃ כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדוֹנֵנוּ׃ וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ
שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם
עִירֶךָ׃ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃ וְעַל מַלְכוּת
בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ׃ וְעַל מְכוֹנְךָ וְהֵיכָלֶךָ׃

ע"ס א"ב

פ' הָאַדִּיר בִּשְׁמֵי עֲלִיּוֹת׃ ק' הַבּוֹחֵן סַרְעַף וּכְלָיוֹת׃ פ' הַגָּד
מֵרֵאשִׁית אוֹתִיּוֹת׃ ק' הַדָּן בְּצֶדֶק בְּרִיּוֹת׃ פ' הֶהָיָה קֶדֶם
לְכָל הֱיוֹת׃ ק' הֹוֶה וְעָתִיד לִהְיוֹת׃ פ' הַזָּן וּמֵכִין לַכֹּל
מִחְיוֹת׃ ק' הַחוֹנֶה עַל אַרְבַּע חַיּוֹת׃ פ' הַטִּפֵּחַ גָּבְהֵי
תְלוּלִיּוֹת׃ ק' הַיִּסֵּד רְקוּעָה עַל מֵיּוֹת׃ פ' הַכּוֹנֵן מֵישָׁרִים
וְזָכִיּוֹת׃ ק' הַלַּחַשׁ עִמּוֹ מַאֲזִין בְּשַׁעִיּוֹת׃ פ' הַמְכַנֵּס נִדְחֵי
גָלִיּוֹת׃ ק' הַנְּפוּצִים מְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע זָוִיּוֹת׃ פ' הַסּוֹכֵת פֶּלֶל
פִּיּוֹת׃ ק' הָעוֹנֶה לְקוֹרְאָיו מִתַּחְתִּיּוֹת׃ פ' הַפּוֹדֶה נֶפֶשׁ
עֲבָדָיו מִשְּׁאִיּוֹת׃ ק' הַצּוּר צַדִּיק וְרַב עֲלִילִיּוֹת׃ פ' נקול הַקּוֹרֵא
למי

האדיר וכו', עז"ה בתהלים צ"ג ד'. הבוחן, עז"ה תהלים ז' י'. שרעף,
כנוי למחשבות הלב, כדכתיב ברוב שרעפי בקרבי (תהלים צד), בחנני ודע
שרעפי (שם קלט). הגד, המגיד, והוא עז"ה ישעיה מ"ו י' ומ"ד ז'. הֹוֶה ועתיד
להיות, כן כתוב בכתב יד של י"א ונכון הוא, כי לאות ו' אחר אות ה'
אנו צריכין. הטפח, ל' וימיני טפחה שמים (שם מ"ח י"ג). גבהי תלוליות, גבהי
שמים התלולים והגבוהים. היסד רקועה. עז"ה בתהלים קל"ו ו'. הכונן מישרי',
תהלים צ"ט ד'. בשעיות, ל' וישע ה' אל הבל. הסוכת, השומע, משאיות,
עשממה

לְמֵי הַיָּם וּשְׁפָכָם בְּדָכְיוֹת. קו"ה הָרָם וְנִשָּׂא בְּכֵם
שְׁבִיבִיּוֹת. הַשּׁוֹכֵן בְּשֶׁקֶט חֲצוּבֵי שַׁלְהֲבִיּוֹת. הַתּוֹמֵךְ
מְיַחֲלָיו וְעֵינֵיהֶם לוֹ תְלוּיוֹת:

ע"ם תשר"ק.

ח' הַתִּכֵּן מִתַּחַת זְרוֹעוֹת עוֹלָם. ק' הַשָּׂר כֹּל וּמֶנּוּ לֹא נֶעְלָם: ח' הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַתֵּל מַחֲלָם. ק' הַקּוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ וּמְכַלְכְּלָם: ח' הַצָּר בְּיָהּ עוֹלָמִים וְסוֹבְלָם. ק' הַפּוֹשֵׁט יָד לַשָּׁבִים וּמְקַבְּלָם: ח' הָעוֹזֵר לַשָּׂמִים בּוֹ כִּסְלָם. ק' הַסּוֹלֶה שׁוֹגִים נוֹשְׂאֵי עֵץ פִּסְלָם: ח' הַנּוֹתֵן בְּעַזִּים נְתִיבָה לְהַסְלִילָם. ק' הַמֵּכִין מָאוֹר וָשֶׁמֶשׁ בְּמַסְלוּלָם: ח' הַלְּבוּשׁוֹ כַּשֶּׁלֶג לְבָנָיו לְהַלְבִּין מַעְלָם. ק' הַכְּצֶמֶר נָקִי שְׂעָרוֹ לְנַקּוֹת גּוֹעֲלָם: ח' הַיָּשָׁר וּמְלַמֵּד פּוֹשְׁעִים לְהוֹעִילָם. ק' הַטּוֹב וּמוֹרֶה חַטָּאִים דֶּרֶךְ לְהַשְׂכִּילָם: ח' הַחוֹבֵשׁ אֶרֶךְ עֲמוּסָיו לְהַתְעִילָם. ק' הַזּוֹכֵר בְּרִית רִאשׁוֹנִים מִלְּגָעֳלָם: ח' הֻוֹכַח עִוִּים מַצְלִיל מִשָּׁאוֹן לְהַעֲלָם. ק' הַהִצִּיב גְּבוּלוֹת עַמִּים לְמִסְפָּרָם לְעָלָם:

חזן בקול הַדּוֹדָם וְחוֹשְׁקָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְּאָלָם.

משממה וחורבן. בדכיות, ל' ישאו נהרות דכים (תהלי' צג ג) והוא עש"ה בעמוס ה' ח'. שביביות, ל' שביב אש. חצובי שלהביות, כנוי למלאכים הנבראים משלהבת אש.

התכן מתחת וכו', עש"ה ומתחת זרועות עולם (דברי' לג כז), וכמו שאז"ל, העולם כלו תלוי בזרועו של הקב"ה. השר, הרואה. ומחתל, ומחבש. הצר ביה, עש"ה בישעיה כ"ו ד'. לשמים בו כסלם, תהלי' ע"ח ז'. הסולה שוגים, שם קי"ט קי"ח. בעזים, במים עזים, ל"ה בישעיה מ"ג ט"ז. הלבושו כשלג, דניאל ז' ט'. לבניו, לישראל הוא לובש לבוש לבן להלבין חטא ומעל שלהם. החובש ארך עמוסיו, המבין רפואה לעמוסיו הייגו ישראל, להתעילם, לרפאותם. הוכח עווים וכו', שעורו, המצליל וכח עווים, וטעמו הוכחת עוונם, כלו' עוונם הכבוד הוא מצליל במצולת ים כדי להעלותם מבור שאון והייגו גיהנם. וכח שם הפעל, מגזר מן לכו נא ונוכחה (ישעי' א'). ההציב וכו', עש"ה בדברי' ל"ב, ח'. הדודם, האוהבם. באהבתו ובחמלתו וכו', עש"ה באהבתו ובחמלתו הוא גאלם

קו״ח הַגּוֹנְנָם וּמַצִּילָם לְנַטְּלָם וּלְנַשְּׂאָם כִּימֵי עוֹלָם· הַבּוֹרְאָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה עוֹשָׂם וּבוֹעֲלָם· הָאוֹמֵר חַי אָנֹכִי לְעֹלָם:

מיוסד ע״ס א״ת ב״ש.

ח׳ הָאוֹמֵן כְּפֵי שְׁחָקִים וְהִקְצִיבָם· ק׳ הַהִתְכִּנָם בַּזֶּרֶת וְעִם רֶגֶב הִשְׁלִיכָם: ח׳ הַבּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ וְהִרְחִיבָם· ק׳ הַשָּׁת מְמַדָּם וְעַמּוּדֵי מַחְצָבָם: ח׳ הַגּוֹלֵל אוֹר וְחֹשֶׁךְ בִּנְתִיבוֹת קַוָּם· ק׳ הָרוֹגַע יַמִּים וּמָחַץ רְהָבָם: ח׳ הַהִדְכָּאָם לְמָקוֹם יָסַד וְחוֹל הִסְבִּיבָם· ק׳ הַהִקְוָם וְכוֹנְסָם כַּנֵּד וְהֶעֱמִיק מִקְוָם: ח׳ הַהִשְׁרִיצָם תַּנִּינִים וְעַיִט וְדָגָה הִרְבָּם· ק׳ הַצָּו וּמֵכִין לָמוֹ צֵיד אִבָּם: ח׳ הַוִּתֵּק הָרִים וּגְבָעוֹת וְהִצְמִיחַ תְּנוּבָם· ק׳ הַפּוֹעֵל יְצוּרִים וְחַיּוֹת לִרְעוֹת טוּבָם: ח׳ הַזִּמֵּן כָּל גְּבוּלוֹת אֶרֶץ וְהִצִּיבָם· ק׳ הַעִתּוֹתֵי קַיִץ וָחֹרֶף הִקִּיפָם וְהִסְבִּיבָם: ח׳ הַחוֹכָיו מְאַשֵּׁר מַשְׁלִיכֵי עָלָיו יְהָבָם· ק׳ הַסּוֹמְכָם לְשַׂבְּעָם בְּצַחְצָחוֹת בְּלִי לְהַרְעִיבָם: ח׳ הַטֶּרֶף נָתַן לִירֵאָיו מְעוֹנֵי לְשַׂגְּבָם· ק׳ הַנּוֹתֵן יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בְּעִתָּם לְהַרְבִּיבָם:

וינטלם וינשאם כל ימי עולם (ישעי׳ סג ט). הבוראם בריה חדשה וכו׳, כדאי׳ בילקוט פ׳ פנחס, אמר הקב״ה מכיון שנכנסתם לפני בדין ביום זה (בר״ה) ויצאתם זכאי, מעלה אני עליכם כאילו היום נעשיתם, כאילו היום בראתי אתכם בריה חדשה וכו׳. עושם ובועלם, ישעיה נ״ד ה׳. האומר חי אנכי לעולם, דברים ל״ב מ׳.

האמן, ל׳ אומנות. כפי שחקים, השמים עשוים כפיפה, והקציבם, נתן להם קצב ומדה. התכנם וכו׳, עש״ה ושמים בזרת תכן (ישעי׳ מ יב). ועם רגב, עם הארץ. השליכם, ל׳ משולבות אשה אל אחותה (שמות כו יז). השת ממדם, עש״ה מי שם ממדיה (איוב לח ה). ועמודי מחצבם, עש״ה משלי ט׳ א׳. קום, ע״ש בכל הארץ יצא קום (תהלים יט ה), הרוגע ימים, ל״ה בישעי׳ נ״א ט״ו. ומחץ רהבם, עש״ה ובתבונתו מחץ רהב (איוב כו יב). ואמרו ז״ל שר של ים רהב שמו. הדכאם, הכובשם. למקום יסד, לשון הכתוב בתהלים ק״ד ח׳. וחול הסביבם, ל״ה ירמי׳ ה׳ כ״ב. הקום, ל׳ יקוו המים. ההשריצם, ישרצו המים, וכתיב ויברא אלהים את התנינים הגדולים. הַצָּו, כ״כ בכ״י והוא לשון צווי. ציד אבם, ציד מאכלם. הויתק, ל׳ חוזק. הפועל יצורים, כ״כ בכל כ״י וד״י, וטעמו שברא יצורים וחיות לרעות עשב של הרים וגבעות. והציבם, תהלי׳ ע״ד י״ז. החוכיו, המקוים לו. מאשר, ל׳ אושר. יהבם, משאם, ל׳ השלך על ה׳ יהבך. לשבעם

ח' הַיִּמֵּן סְלִיחָה לַשּׁוֹבָבִים לַהֲשִׁיבָם· קו"ח הַמְטַהֲרָם בִּזְרִיקַת טְהוֹרִים בְּצִלּוֹ לְהוֹשִׁיבָם· הַכּוֹנֵן כִּסְאוֹ לַמִּשְׁפָּט לְאֻמִּים לְיַשְּׁבָם· לָכֵן בְּמָלְכוֹ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים בְּהִתְיַשְּׁבָם:

ח' וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאֵין כָּמוֹךָ:

ח' וּבְכֵן מִי:

ע"פ א"ב כפול.

ח' מִי אַדִּיר אַפְסֶךָ· ק' מִי בָרוּךְ בִּלְתֶּךָ: ח' מִי גִבּוֹר כְּגִילֶךָ· ק' מִי דָגוּל כִּדְמוּתֶךָ: ח' מִי הָדוּר כְּהִלּוּלֶיךָ· ק' מִי וַדַּאי כְּוִעוּדֶךָ: ח' מִי זַכַּאי זוּלָתֶךָ· ק' מִי חָסִין חִלּוּפֶךָ: ח' מִי טָהוֹר כְּטַכְסִיסֶיךָ· ק' מִי יָרוּא כְּיִחוּדֶךָ: ח' מִי כּוֹבֵשׁ כִּכְמִירָתֶךָ· ק' מִי לוּבֵשׁ כִּלְבָנֶךָ: ח' מִי מָרוֹם מִלְּבַדֶּךָ· ק' מִי נָכוֹן נָכְחֶךָ: ח' מִי סוֹאֵן כִּסְאָתֶךָ· ק' מִי עָץ כַּעֲלִילוֹתֶיךָ: ח' מִי פּוֹעֵל כְּפִלְאֶךָ· ק' מִי צוֹאֵל כְּצִנָּתֶךָ:

ח' בקול מִי קִנֵּץ קְדֻשָּׁתֶךָ· קו"ח מִי רִוָּה רִנּוּתֶיךָ· מִי שָׁמַע שִׁירוֹתֶיךָ· מִי תִמֵּם תִּפְאַרְתֶּךָ:

בלחלחות, ל"ס בישעי' נ"א י"א. הימן, הזמין.

ובכן מי לא יראך וגו', פסוק הוא בירמיה י' ז' ועליו נבנו כל הפיוטים הבאים. והקהלות הסירו מהם כמה חרוזים בעבור המחלוקת.

מי אדיר אפסך, זולתך. כגילך, כדמותך, ל' הילדים אשר כגילכם (דניאל א י). דגול, ל' דגול מרבבה (שיר ה י). חלופך, תמורתך. כטכסיסיך, טכסים מלכות שלך. ככמירתך, ל' כי נכמרו רחמיו. כלבנך, כלבוש לבן שלך, והוא עש"ה דניאל ז' ט'. סואן כסאתך, ל' סאה ומדה (ישעיה ט ד), וטעמו מי מודד לכל איש כמפעלו כמוך? עץ, ל' עצה, ועש"ה גדול העצה ורב העליליי' (ירמיה לב יט). צואל, פעל נגזר מן יסוכוהו צאלים צללו (איוב מ כב), וטעמו מגין ומציל. כצנתך, ל' צנה וסוחרה אמתו (תהלי' צא ד), והיא כלי ההגנה. קנץ, ל' אשים קנצי למלין (איוב יח ב), והוא כמו קץ, וטעמו מי יגיע לקץ ולסוף קדושתך. מי רוה, ל' רויה ושביעה, והוא כענין מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו, וזהו מי שמע שירותך, וכן מי תמם תפארתך, כלומר מי יוכל לתמם ולהשלים תפארתך?

ע"פ א"ת ב"ש. פ' ובכן מי לא:

פ' לא אמר אמרת ונפל דבר· ק' תמיד תהלתך בפי כל תדבר: פ' לא בקשוני תהו היה נאמך· ק' שמך מגדל עז לרצים לעמך: פ' לא גבול שמת ופרצו אדירים· ק' רבים וגועשים ולשבירת חקיך נגררים: פ' לא דבר רק עשות משמרתך· ק' קים סלה ועד קושט אמרתך: פ' לא הגית למחות שם דבקיך· ק' צמאה נפשם לנעימת ימין חבוקיך: פ' לא ותרת לשפיכת דם חסידך· ק' פקדת שלום הבטחת ליודעי סודך: פ' לא זלזלת מאמריך כאנוש לכזב· ק' עדות דברך כשמים נצב מהכזב: פ' לא חפץ רשע אתה מעולם· ק' סתרך מנוס ללון עם עולם: פ' לא טוב פצת היות לבד· ק' נאור כי לך השגב ילבד: פ' נקול לא ישר משפטיך לכל גוי הודעת· קו"פ מחית פשע לעם זו ידעת· לא כחטאינו תעש לובש צדקה· לחשנו היום תשע כתמור דקה (מן הדקה):

לא אומר וכו'. עש"ה ביהושע כ"א מ"ג. לא בקשוני, עש"ה בישעיה מ"ה י"ט. שמך, עש"ה במשלי י"ח י'. לא גבול, עש"ה בירמי' ה' כ"ב. אדירים, משברי ים. רבים, מתגדלים. וגועשים, ורועשים. ולשבירת חקיך נגררים, טעמו מי הים נגררים על גבול השבירה אשר חקקת להם ושם ינוחו כי לא יוכלו לעבור. לא דבר, עש"ה בדברים ל"ב מ"ז. קים סלה וכו', שעורו, קושט ואמתת אמרתך קים סלה ולעולם ועד, והוא עש"ה משלי כ"ב כ"א. לא הגית, לא אמרת, וכדכתיב ולא דבר ה' למחות את שם ישראל (מ"ב יד כז). ימין חבוקך, ל' וימינו תחבקני (שיר ב ו). לא ותרת, עש"ה ביואל ד' כ"א. פקודת שלום, עש"ה בישעי' ס' י"ז. לא זלזלת וכו', עש"ה במדבר כ"ג י"ט. עדות וכו', עש"ה בתהלי' קי"ט פ"ט. לא חפץ וכו', עש"ה שם ה' ה': עם עולם, ישראל, עש"ה בישעיה מ"ד ז'. לא טוב וכו', עש"ה בראשית ב' ח', וע"ש פי' רש"י ז"ל. השגב ילובד, עש"ה ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעי' ב יא), כי נשגב שמו לבדו (תהלי' קמח יג), וטעמו השגבת האחדות נאה לו לבדו ולא לשום ברי'. לא יושר, עש"ה בתהלים קמ"ז כ'. לחשנו, תפלתנו. תישע, תקבל. כתמור דקה מן הדקה, כתמרת עשן הקטרת של יה"כ שהיתה דקה מן הדקה. ודע שנב"י ליתא מן הדקה ועקר.

מיוסד ע"פ א"ב. פ׳ וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ:

פ׳ יְרָאֲךָ אָדוֹן פֹּעַל לְמַעַנְךָ פָּעַלְתָּ. ק׳ בְּכֹחַ מַעֲשֶׂיךָ גָּדַלְתָּ וּמְאֹד נִתְעַלֵּיתָ: פ׳ יְרָאֲךָ גָּבֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתֶּךָ. ק׳ דָּגוּל בִּמְרוֹמֵי רָמִים הוֹד תַּחֲנוּתֶךָ: פ׳ יְרָאֲךָ הֲמוֹן עִירִין הַצָּגִים סְבִיבֶךָ. ק׳ וְיַנְעִימוּ שִׁיר בְּהִתְחַדְּשָׁם בִּנְהַר שְׁבִיבֶךָ: פ׳ יְרָאֲךָ זֹהַר זִקִּים וְגַלְגַּלֵּי רַעְמֶךָ. ק׳ חֵי הַצּוּרִים נִתְּצוּ מִפְּנֵי זַעְמֶךָ: פ׳ יְרָאֲךָ טִיף (נ"א טִיס) בְּרָקִים הַמַּבְרִיקִים לְדַעְתֶּךָ. ק׳ יֹאמְרוּ הִנֵּנוּ כְּהִשְׁתַּלְּחָם עֲשׂוֹת מִשְׁמַעְתֶּךָ: פ׳ יְרָאֲךָ כְּרוּב וְאוֹפַן וְאַלְפֵי שִׁנְאַנֶּיךָ. ק׳ לַהַב חֲנִית וְאוֹר חִצֵּי שְׁנוּנֶיךָ: פ׳ יְרָאֲךָ מְלוֹן כִּפָּה וּדְבוּקַת רְגָבֶיךָ. ק׳ נָסִים מִגַּעֲרָתְךָ זִיב מַשַּׁק גְּבֶיךָ: פ׳ יְרָאֲךָ סֶגֶל חֶבְלְךָ וְנַחֲלַת שִׁפְרָתֶךָ. ק׳ עַמְּךָ בְּבַר לֵבָב יִכּוֹן לִקְרָאתֶךָ: פ׳ יְרָאֲךָ פָּקִיד וְשַׂר וְכָל שׁוֹפֵט. ק׳ צֹאן יָדְךָ הַיּוֹם בְּהִשָּׁפֵט: חזן בקול יְרָאֲךָ קָנוּי וְקוֹנוֹ עוֹצֵר וְלִגְיוֹנוֹ. קו״ח רוֹבֶה וְעַלְמָה חַלָּשׁ וְתוֹפֵשׂ פִּגְיוֹנוֹ: יְרָאֲךָ שֹׁכֵן נָפוֹת וְכָל פְּלָכִים. תִּתְרוֹמַם לָעַד מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:

יראך אדון וכו׳, טעמו את׳ האדון יראוך כל פעל אשר פעלת למענך, ל׳ פעל פעלת בימיהם (תהלי׳ מד ב), וע״ה כל פעל ה׳ למענהו (משלי טז ד). עירין, מלאכים. הצגים, העומדים. בנהר שביבך, בנהר דינור. זקים, ניצוצי׳. חי הצורים, ע״ד נחום א׳ ו׳, לפני זעמו מי יעמוד חמתו נתכה כאש והצורי׳ נתצו ממנו. טיף ברקי׳, וי״ג טיס, וכן מסתבר, והטעם פריחת ועופפו׳ ברקים המבריקים לדעתך, כדכתיב התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו (איו׳ לח לה), וזהו יאמרו הננו וגו׳. להב וכו׳, כולם תארים וכנויים למלאכים. מלון כיפה, תאר לשמים העשויים ככיפה המאהילה ללון תחתיה. ודבוקת רגביך, תאר לארץ, עפ״ה איוב ל״ח ל״ח. נסים וכו׳, טעמו מי הים נסים מגערתך, כדכתיב מן גערתך ינוסון (תהלי׳ קד ז), וע״ש פירש״י. זיב, ל׳ זיבת וקלוח המים. משק גביך, תאר לים, כדכתיב כמשק גבים שוקק בו (ישעי׳ לג ד) וע״ש פי׳ רש״י. סגל חבלך וכו׳, ישראל עם סגולתו חבלו ונחלה יפה שלו. עוצר, ראש העם, כמו זה יעצר בעמי (ש״א ט יז). ולגיונו (Legion), חיל שלו. רובה ועלמה, נער ונערה. פגיונו, סכין וחרב שלו, והל׳ ידוע בתלמוד, וכן בל׳ רומי *pugio*. שכן נפות וכל פלכים, השוכן במחוז וכל מדינה, ל׳ ובנפות דור (יהושע יא ב), ול׳ שר חצי פלך ירושלים (נחמי׳ ג׳ ט׳).

מיוסד ע"פ תשר"ק.

ח׳ וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ:

ח׳ מֶלֶךְ תָּר כָּל סִתְרֵי גְנָזִים. ק׳ שִׁמְךָ יִתְפָּאַר נֶצַח חֲכַם הָרָזִים: ח׳ מֶלֶךְ רִבּוֹתֵי רֶכֶב מַחֲנוֹת קְדוֹשֶׁיךָ. ק׳ קְרוֹבֶיךָ יֹאמְרוּ נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ: ח׳ מֶלֶךְ צָר לִכְבוֹדוֹ כָּל יְצוּרִים. ק׳ פְּלִיאַת מַעֲשֶׂיךָ יוֹדְעִים כְּאִישׁוֹן נְצוּרִים: ח׳ מֶלֶךְ עִזּוּז וְגִבּוֹר לָעַד יִתְהַלָּל. ק׳ סֶלָה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד גָּדוֹל וּמְהֻלָּל: ח׳ מֶלֶךְ נוֹרָא תְּהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ. ק׳ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ נוֹרָא לְמַלְכֵי אָרֶץ: ח׳ מֶלֶךְ לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר וְקִצְבָּה. ק׳ כָּבוֹד בְּהֵיכָלוֹ תְּבַשֵּׂר צָבָא נִצְבָּא: ח׳ מֶלֶךְ יְמִינוֹ תָרוּם יָדוֹ רָמָה עֹז. ק׳ טְהוֹרִים יַאְדִּירוּ טוֹב יְיָ לְמָעוֹז: ח׳ מֶלֶךְ חֲסִין יָהּ נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ. ק׳ זַכִּים יִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: ח׳ מֶלֶךְ וֶאֱמֶת יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ. ק׳ הִלּוּל עָשׂוֹר כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ: חזן בקול מֶלֶךְ דּוֹבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים. ק"ח גְּזֵרוֹתָיו תּוֹרוֹת אֱמֶת וּמִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים: מֶלֶךְ בָּרוּךְ בְּפִי כָּל גְּוִיָּה. אַדֶּרֶת תִּפְאַרְתּוֹ בְּרוּם וּבְתַחַת חֲוִיָּה:

אין פפר"מ ווירד פאָלגענדעז, ביז בועדם יגאמון, ניכט געזאָגט.

ח׳ וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם:

מלך תר, ל׳ אשר תרו אותה (במדבר יג לב). חכם הרזים, חכם הסודות. רבותי רכב וכו׳, עפ"י בתהלים ס"ח י"ח. צר לכבודו וכו׳, יצר כל יצורים לכבודו, כדכתיב בישעיה מ"ג ז׳. פליאת מעשיו וכו׳, כ"כ בכ"י ועקר וטעמו לישראל הבכורים כאישון עינו ויודעים פליאת מעשיו, כדכתי׳ יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו (תהלים קג ז). מלך עזוז .... סלה מלך הכבוד וגו׳, ל"ה בתהלים כ"ד ח׳ ע׳ וי׳. מלך נורא וכו׳, ל"ה בחבקוק ג׳ ג׳. צבא נצבא, ישראל צבאות ה׳. ימינו תרום וכו׳, ל"ה בתהלים פ"ט י"ד. טוב ה׳ למעוז, נחום א׳ ז׳. חסין יה וכו׳, כ"ה תהלים פ"ט ט׳. ואמת וכו׳, שם קי"ז. הלול עשור, בנבל עשור (תהלים לג ב). כל הנשמה וכו׳, סוף תהלים. דובר וכו׳, ל"ה בישעיה מ"ה י"ט. כל גויה, כל בשר. ברום ובתחת, במעלה ובמטה. חוי׳, ל׳ יחוה דעת (תהלים יט ג).

הגוים אפס וכו׳, ישעיה מ׳ י"ז. כמוכה, תואר לישראל, וכן דבקיך ותיקיך

הַגּוֹיִם, אֶפֶס וָתֹהוּ נֶגְדְּךָ חֲשׁוּבִים:
בְּחוּנֶיךָ כְּדוּדִים וְעַמִּים לֹא נֶחֱשָׁבִים:
דְּבֵקֶיךָ דְּבוּקִים בֵּאלֹהִים חַיִּים:
וָתִיקֶיךָ בְּהַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב יִחוּדְךָ פּוֹרְשִׂים:
חֲרֵדֵי דְבָרֶיךָ בְּיִרְאָה לְעָבְדְּךָ מוּכָנִים:
יְדוּעִים כּוֹרְעִים לְךָ בְּפִקּוּק חֲלָיוֹתָם:
לְקוּחֶיךָ בְּחֶבְיוֹן עֻזְּךָ יָשִׂימוּ כִסְלָם:
נְשׂוּאֶיךָ מְשַׁקְּצִים יִחוּם עֶרְוָה וְזִמָּה:
עַמְּךָ מְעִידִים אַדְנוּתְךָ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים:
צְבָאֶיךָ קָדוֹשׁ אַתָּה יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹתָם:
רֵעֶיךָ נִשְׁעָנִים בְּךָ מְלַמֵּד לְהוֹעִיל:
תְּמִימֶיךָ אֹמֶן אֱמוּנָתְךָ בְּוַעְדָּם יְנְאֻמוּן:

כאן מתחילים בספר"ם.

ה׳ וּבְכֵן מִי לֹא יְרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי:

מאסל פ"פ תשר"ק.

ח׳ כִּי תוֹדָה יִתְּנוּ לְךָ שָׁבִים. ק׳ שׁוֹפְכִים לֵב נְכָחֲךָ מִיַּד נִקְשָׁבִים: ח׳ כִּי רָם אַתָּה לְכֹל לְרֹאשׁ מִתְנַשֵּׂא. ק׳ קָדוֹשׁ תְּהִלּוֹת שִׁמְךָ עָוֹן נוֹשֵׂא: ח׳ כִּי צִדְקוֹתֶיךָ כְּהַרְרֵי אֵל מוּפְרָעִים. ק׳ פְּרִי נוֹשְׂאִים מִחְיַת תְּנוּב וּזְרָעִים: ח׳ כִּי עִמְּךָ הַחֶסֶד וְהַסְּלִיחָה לְהִוָּרֵא. ק׳ סְלוּל חַיֵּי עַד לְחַטָּאִים תּוֹרָה: ח׳ כִּי גָּבֹהַּ לֵבָב וְשָׁפָל תִּרְאֶה. ק׳ מִדָּתְךָ לֹא כְבָשָׂר לְעֵינַיִם

ומבריהם הגאים כולם כנויים לישראל. בדודים וכו', עש"ה במדבר כ"ג י"ג. דבקיך וכו', עש"ה דברים ד' ד'. ותיקיך, חסידיך. פורשים, ל' הפורש על שמע, ואם הוא בש' הוא ל' פרישה. חרדי וכו', עש"ה בישעיה ס"ו ה'. לקוחיך, עש"ה שמו' ו' ז'. בחביון עוזך, ל"ה חבקוק ג' ד', ישימו כסלם, ל"ה בתהלים ע"ח ז'. נשואיך, עש"ה בישעי' מ"ו ג'. משקצים וכו', ככתוב בפרשת הערוה ולא תשקצו וגו'. יחום, ל' ובחטא יחמתני אמי (תהלים נא ז). רעיך, ישראל רעותך. אומן אמונתך, אמתת אמונתך, ל' אמונה אומן (ישעי' כה א). בועדם, בבית ועד שלהם. יאמנון, ידברו ויגידו.

כי תודה, ל' הודיה, וטעמו כאשר יתנו השבים תודה לך ושופכים לבם כמים, מיד הם נקשבים. מפורעי', מגולים. כי עמך. תהלי' ק"ל ד'. סלול, מסלול ודרך. תורה, כדכתיב על כן יורה חטאים בדרך (תהלי' כה ח). כי גבה וכו', ככתוב

יִרְאֶה: ח׳ כִּי לְמַבָּטְךָ כָּל פֹּעַל סָקוּר · ק׳ כָּמוּס וְגַם סָתוּם אִתְּךָ חָקוּר: ח׳ כִּי יָדְךָ פְּשׁוּטָה תוֹהִים לְקַבֵּל · ק׳ טֶרֶם יִקְרָא נַעֲנֶה לְךָ קוֹבֵל: ח׳ כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל מֵעַל חֲזָקִים · ק׳ זוֹרְעֵי לִצְדָקָה לְפִי קְצוֹר זְקוּקִים: ח׳ כִּי וְעֹז מַלְכוּתְךָ אֹהֵב מִשְׁפָּט · ק׳ הַעַל כֵּן נִקְרֵאתָ אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט: חזן כקול כִּי הִרְכַּבְתָּ לְשַׁתֵּף רַחֲמִים בְּדִינֶךָ · קהל וחזן גָּדוֹל בִּשְׁתֵּי הַמִּדּוֹת הָטְבְּעָה אֲדָנֶיךָ: כִּי בְהִכָּנַע עַל הָרָעָה תִּנָּחֵם · אַפְּךָ תָשׁוּב אֱנוּפֵי קִצְפְּךָ לְנַחֵם:

ח׳ וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ:

מיוסד ע״ס א״ת ב״ש.

ח׳ לְךָ אֶדֶר נָאֶה מִכָּל פֶּה · ק׳ כִּי תְהִלָּתְךָ רַחוּם אַף כּוֹפֶה: ח׳ לְךָ בִּגְרוֹן חֲסִידִים רוֹן יִתְאַמָּר · ק׳ כִּי שׁוֹעַ לֹא נִכַּר בְּךָ נֶאֱמָר: ח׳ לְךָ גֵּאוּת יִתְלַבָּשׁ וָעֹז יִתְאַזָּר · ק׳ כִּי רָמִים תִּשְׁפּוֹט בִּגְבוּרָה נֶאְזָר: ח׳ לְךָ דוּמִיָּה תְהִלָּה בְּיוֹפִי מִכְלָל · ק׳ כִּי קְדֻשָּׁתְךָ מְשַׁלְּשִׁים נוֹצְצֵי (כְּעֵין) קָלָל: ח׳ לְךָ הֶמְיַת

בישעי׳ ס״ו ב׳. מדתך וכו׳, עז״ה בש״א ט״ז ז׳. כי למבטך וכו׳, כמו שאז״ל וכולן נסקרים בסקירה אחת, ל׳ הבטה וראי׳. תוהים, מתחרטים על עוונם. קובל, צועק. חזקים, תאר לשמים באיוב ל״ז י״ח, וכן כתיב כי גדול מעל שמים חסדך (תהלים קח ה). זורעי וכו׳, עז״ה בהושע י׳ י״ב וכמאמרם ז״ל סוכה דף מ״ט ב׳. כי ועוז, ל״ה בתהלים צ״ט ד׳. העל כן, הה׳ לאמתת הדבר כה׳ הנגלה נגליתי לבית אביך (ש״א ב׳ כ״ז). בשתי המדות, דין ורחמים. הטבעת אדניך, יסדת עמודי העולם, כמו שאז״ל ראה שאין העולם מתקיים במדת הדין ושתף רחמים עמו. הטבעת אדניך, ל״ה באיוב ל״ח ו׳. כי בהכנע, כאשר יכנע האומה תנחם על הרעה ותשוב אפך לנחמהו, ול״ה הוא בישעיה י״ב א׳.

לך אדר וכו׳, שעורו, לך נאה אדר והוד מכל פה. אף כופה, ל׳ יכפה אף (משלי כ״א י״ד). לך בגרון וכו׳, עז״ה בתהלים קמ״ט ה׳ ו׳. כי שוע לא נכר, ל״ה באיוב ל״ד י״ט. לך גאות, ל״ה בתהלים צ״ג א׳. כי רמים, ל״ה באיוב כ״א כ״ב. לך דמיה, תהלים ס״ה ב׳. ביופי, שם נ׳ ב׳. כי קדושתך וכו׳, טעמו, המלאכים הנמשלים בעין קלל ישלשו לך קדושה. נוצצי קלל, כן כתוב בכל כ״י ועקר, כי כל בתי הפיוט בעלי ה׳ אבנים.

המית

נצים עז מאדירים. ק' כי צויתם חק ולא נעדרים: ח' לך
ווי דק מגערתך מתרופפים. ק' כי פנים מכסים
מאימתך שרפים: ח' לך זמירות מכנף הארץ פושטים.
ק' כי עיניך בכל פנותיה משוטטים: ח' לך חדשי בקרים
אמונה מרבים. ק' כי סור למשמעתך חשים כרובים:
ח' לך טפוח חזקים וצקת מוצקים. ק' כי נעמך פוצחים
אראלים ומצוקים: חזן בקול לך יחלק עצם ואישון ינשיף.
ק"ח כי מאז גבולם רוחך הנשיף: לך כח וגבורה
לחזק ולגדל. כי לשמך כל לשון תגדל:

ח' ובכן מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה:

מיוסד ע"פ תשר"ק.

ח' יאתה תהלה ועז לבקדש נאדר. ק' ומי שקול גשת
(אליו) גדלו לאדר: ח' יאתה רוממות לרם בכחו ישגיב.
ק' ומי קשוט שבון שבחו להשגיב: ח' יאתה צפירה
ותפארת למלך הכבוד. ק' ומי פתחיו בא ביראה לעבוד:
ח' יאתה ענות תודה לאל הנאמן. ק' ומי ספון הדר הודו
להתאמן: ח' יאתה נצח וממשלה לחי עולמים. ק' ומי

שמית. נצים, קול המים של מי הים מאדירים לך עוז, כדכתיב מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה' (תהלי' צג ד), וכמו שאחז"ל, המים משבחין ואומרין אדיר במרום ה'. נצים, תאר לגלי הים, כמ"ש י"ע כ"ה, וכמו שת"י. צויתם חוק, ל"ה בירמי' ה כ"ב. ווי דוק, עמודי שמים, כדכתי' עמודי שמים ירופפו (איוב כ"ו י"א). כי פנים וכו', שעורו כי השרפים מכסים פניהם מאימתך, כדכתיב במראה ישעי' ו' ב'. זמירות, ל"ה שם כ"ד ט"ז. כי עיניך, ל"ה זכריה ד' י'. חדשים, ל"ה איכה ג' כ"ג. טפוח חזקים, תאר לשמים, עש"ה בישעי' מ"ח י"ג ואיוב ל"ז י"ח. וצקת מוצקים, תאר לארץ, עש"ה שם ל"ח ל"ח. אראלים ומצוקים, מלאכים וצדיקים. יחלק עצם, עצם היום והיינו האור. ואישון, חושך. ינשיף, ל' נשף, והוא עש"ה באיוב ל"ח כ"ד.

יאתה, לאוי'. ומי שקול גשת גדלו לאדר. כ"ה בכל ב"י ונכון, כי כל בתי הפיוטים האלה בעלי ד' אבנים שהם חמש עם התיבה הנוספת נראה כל מאמר. קושט, הגון.

מְלֵל וְלֹא הֶחְסֵם בִּבְלוּמִים (נ״א בִּכְלוּמִים): ח׳ יָאֲתָה
לְסַפֵּר מַלְאֲכוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת. ק׳ וּמִי כְעֶרְכְּךָ בְּאוֹרֶם
בְּשַׂר בְּמַקְהֵלוֹת: ח׳ יָאֲתָה יִחוּד שֵׁם הַנִּכְבָּד לְהָעִידָה.
ק׳ וּמִי טָכוּס טְעוֹן עֻלּוֹ בִּרְעָדָה: ח׳ יָאֲתָה חַסְדֵי צוּר סֶלָה
לְהַזְכִּיר. ק׳ וּמִי זַךְ דֶּבֶק דְּרָכָיו לְהַכִּיר: ח׳ יָאֲתָה וַדַּאי
וָתִיק לְסַלֵּד בִּרְנָנָה. ק׳ וּמִי הָגוּן הֶלֶם הִלּוּלוֹ לְגָרְנָה:
חזן נקי׳ יָאֲתָה דְּרוֹשׁ צַדִּיק בְּכָל עוֹנָה. קו״ח וּמִי גָּהוּץ שִׁירוֹת
שְׁכָנוּ לְהַמְעִינָה: יָאֲתָה בְּרָכוֹת הָעֲטוֹת צַדִּיק לְעִילוֹם.
וּמִי אָנֹכִי בָּא עַד הֲלוֹם:

ח׳ וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאֲתָה כִּי:

מיוסד ע״ס א״ב מרובע.

ח׳ כִּי אַדּוּקֵי אֵשׁ בְּאֵימָה יַאְפְּדוּךָ. ק׳ כִּי בְּרִיתִי בָשָׂר
בִּבְרָכָה יְבַלְעֲדוּךָ: ח׳ כִּי גְדוּדֵי גֹבַהּ בְּנַהַר יַגִּידוּךָ. ק׳ כִּי
דְּבֵקֵי דָבְרָתְךָ בְּדִיצָה יְהוֹדוּךָ: ח׳ כִּי הוֹמֵי הֲמוּלָה בְּהֶגֶה
יְהוֹדוּךָ. ק׳ כִּי וְהוֹגֵי וָתִיקֶיךָ בְּוַעֲדָם יְוַעֲדוּךָ: ח׳ כִּי זַכֵּי זְבוּל
בִּזְמִרָתָם יַזְבִּירוּךָ. ק׳ כִּי חָפֵי חֶלֶד בְּחָכְמָם יְחַדּוּךָ: ח׳ כִּי

ספון, מכוסה. בבלומים. לשון בלום פיך, וי״ג בכלומים וטעמו בבושת, ע״ד שאמרו משתקין אותו בנזיפה. טכוס, מתוקן. הלם, תוקף. לגרנה, לקרוא בגרונו. ומי גהוץ שירות שכנו להמעינה, כ״כ בכל כ״י ועקר, כאשר כתבנו בתחלת הפיוט, וטעם גהוץ נקי, ל׳ בגדי המגוהצין, ושירות ל׳ שירה וסיעה בלשון ארמי כמו מחנה בעברי, ולהמעינה פעל נגזר מן מעון, ל׳ דיר, וטע׳ המאמר, מי הוא נקי כל כך עד שראוי לשום מעונו בתוך מחנת שכינתו ? וכענין מי יעלה בהר ה׳ ומי יקום במקום קדשו. העטות, ל׳ מעט׳ ועטיפ׳, ועפ״ה גם ברכו׳ יעט׳ מור׳ (תהלי׳ פד ז), וברכו׳ לראש צדיק (משלי י ו), וזהו צדיק לעילום ונקרא הקב״ה צדיק לעילו׳, ככתוב אשים את שמי לעילום (ד״ה ב לג ז), והוא כמו לעולם לדעת קצת, ולד״ק ל׳ העלמה. ע״ש. בלום, ש״נ ז׳ י״א.

כי אדוקי אש, תאר למלאכים. בריתי, וי״ג בְּרֻיֵתֵי, וי״ג ברותי, וזה מסתבר, והוא פעל נגזר מן ברית, ורומז לישראל החתומים בברית בבשרם. יבלעדוך, יאמרון לאמור אין בלעדיך. גדודי גובה, רומז למלאכים, וכן בכל הפיוט פסוק ראשון עונה על המלאכי׳ והשני על ישרא׳, והרצון כי כל ברואי מעלה ומטה ישבחו לשמו ית׳. בנהר, בבריעה. ידודוך, ידודון לך. בהגה יהודוך, וי״ג בהלול, ובכ״י של י״א גרס בהימנון, וכולן תהלה ושבח הן. חפי חלד, נקיי הארץ. יְחַדּוּךָ, כ״כ בכ״י, ל׳

טַפְסְרֵי טֹהַר בְּטַעְמָם יַטִּידוּךָ · ק' כִּי יוֹדְעֵי יִרְאָתְךָ בְּיִחוּלָם יְיַחֲדוּךָ : ח' כִּי כִּתֵּי כְרוּבִים בְּכַנְפֵיהֶם יְכַבְּדוּךָ · ק' כִּי לוֹמְדֵי לִקְחָךְ בִּלַהֲקָם יְסַלְּדוּךָ : ח' כִּי מַחֲנוֹת מְעוֹפְפִים בְּמַהֲלָלָם יַמְאִידוּךָ · ק' כִּי נְשׂוּאֵי נְשָׁרִים בְּנָאֳמָם יַנְגִּידוּךָ : ח' כִּי סְכוּכֵי סָךְ בְּסִלּוּדָם יְסַגְּדוּךָ · ק' כִּי עוֹמְסֵי עֻלְּךָ בְּעֹז יְעִידוּךָ : ח' כִּי פְּלִיאֵי פֶלֶא בְּפֶלֶל יְפַחֲדוּךָ · ק' כִּי צוֹעֲקֵי צָקוּן בְּצָרָתָם יַצְעִידוּךָ : חזן בקול כִּי קְדוֹשֵׁי קֶרַח בְּקָרְאָם יַקְדּוּךָ · קו"ח כִּי רוֹגְשֵׁי רִצְפָּתְךָ בְּרֶטֶט יַרְעִדוּךָ · כִּי שְׁבִיבֵי שַׁלְהֲבוֹת בְּשֵׂכֶל יְסַהֲדוּךָ · כִּי תוֹמְכֵי תֹם בִּתְהִלָּה יַתְמִידוּךָ :

ע"כ פ"ג. ח' וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל:

ח' בְּכָל אוֹן אוֹסִיף אֹמֶץ לְגַדְּלָךְ · ק' בָּרוּךְ בָּרוּר שֵׁם כְּבוֹד גָּדְלָךְ : ח' בְּכָל גּוּף וּנְשָׁמָה יְשֻׂגַּב הִלּוּלָךְ · ק' בָּרוּךְ דּוֹבְבִים לָךְ נִטְעֵי אָהֳלָךְ : ח' בְּכָל הוֹן מִתְאַהֵב מַלְכוּת עֻלָּךְ · ק' בָּרוּךְ וְקָדוֹשׁ פּוֹצְחִים יְרֵאֶיךָ לְעֻלָּךְ : ח' בְּכָל זָוִיּוֹת מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לָךְ · ק' בָּרוּךְ חֲרֵדִים לְהַמְאוֹת יְדוּעֶיךָ בְּשֶׁלָּךְ : ח' בְּכָל טוֹחַ יוֹעֵץ חִסְיוֹן צִלָּךְ · ק' בָּרוּךְ יֹאמְרוּ מְשַׁעַשְׁעֵי אָמוֹן אֶצְלָךְ : ח' בְּכָל כֶּסֶל יְיַחֲדוּ אֱלָהוּתָךְ קְהָלָךְ · ק' בָּרוּךְ

תחדהו בשמחה (תהלי' כא ז). יעידוך. ימליכוך, ומצאנו במדרש על ר"א בן דמא שקראו עליו, אי עיידין אי פייטן. ועיין מה שקל וטרי במג' זאת הרב בעל תי"ט במשנה ג' פ"א דמדו'. שוב בא לידי פי' הרא"ש למס' מדו' ומצאתי שם ז"ל, טדי לשון גובה כדתנן לקמן בפרק ב', כל השערי' שהיו שם היו להם שקופו' חוץ משער הטדי שהיו ב' אבנים מוטו' זו על זו כזה Λ, והיא הגבוה באמצע, וזהו שיסד רבנא קלונימוס בפיוט כי טפסרי טוהר בטעמם יטידוך פי' יגביהוך, וי"מ טדי לשון השתחויה ב' אבנים מוטות זו על זו כרא' כמשתחוים זו לזו, עכ"ל. ייחדוך, כ"כ בכ"י ועקר. יסלדוך, יאמרו כי נשגב ה' לבדו. ינגידוך, ל' שר ונגיד. סכוכי סך, המלאכים המסוככים פניהם במסך. יצעידוך, יצעדו וילכו אליך. יקדוך, יקדו וישתחוו לך. ירעדוך, ירעדו ממך.

בכל און, בכל כח. דובבים, אומרים. נטעי אהלך, נטיעת אהלים שלך והיינו ישראל, שנא' כאהלים נטע ה' (במדבר כד ו). ברוך חרדים וכו', טעמו ישראל יודעיך ומיודעיך חרדים לומר ברוך מאה פעמים בכל יום. להמאות, פעל נגזר מן מאה. ידועיך, וי"ג יודעיך ובענין אחד. בכל טוח, בכל לב. יועץ כ"כ בכ"י, וטעמו יועץ. חסיון צלך, ל' ובצל כנפיך אחסה. משעשעי אמון אצלך, המשעשעים בתורה

לַעֲנוֹת אַחַר חֲטִיבַת הֵילָךְ: י׳ בְּכָל מִדַּת חֶסֶד וְקַו מִשְׁקוֹלָךְ. ק׳ בָּרוּךְ נוֹאֲמִים תְּאֵבֵי אֱזוֹן לְקוֹלָךְ: י׳ בְּכָל שִׂיחַ וְסַעַר שְׁמֵי שִׂכְלָךְ. ק׳ בָּרוּךְ עֲנִיָּתָם בְּאֹמֶר יָפֶה כְּלָךְ: י׳ בְּכָל פְּתִיחַת מְפֹרָשׁ צָגֵי מִגְדָּלָךְ. ק׳ בָּרוּךְ צַהַל הַחִלָּם עֹז לְהַגְדִּילָךְ. חזן בקול בְּכָל קֵץ הִפְלֵאתָ נִסִּים לְגָדְלָךְ: קו״י בָּרוּךְ רַחֲשָׁם עַל הַצַּת חֲרֻלָךְ: בְּכָל שֶׁכֶן בְּהִתְעַדְּנָם מִמְּגָדֵי אֶשְׁלָךְ. בָּרוּךְ תְּמִימֶיךָ יִתְּנוּ לְךָ מִשֶּׁלָּךְ:

י׳ וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְּכָל חַכְמֵי:

מיוסד ע״פ תשר״ק.

י׳ חַכְמֵי תֹם דֶּרֶךְ הַמְאַחֲלִים לִכּוֹן. ק׳ שַׁחַר מְעוֹרְרִים לִקְרָאתְךָ הִכּוֹן: י׳ חַכְמֵי רַבֵּי תוֹרוֹת הַיְשָׁרִים בְּלִבּוֹתָם. ק׳ קוֹדְמִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְצוֹת נִדְבָתָם: י׳ חַכְמֵי צֵרוּף אוֹתִיּוֹת שֵׁם עִלּוּמֶךָ. ק׳ פּוֹקְדִים שְׁקוֹד סַף אוּלַמֶּךָ: י׳ חַכְמֵי עֵדוּת קוֹשֶׁט אִמְרֵי אֲמִתֶּךָ. ק׳ סוֹקְדִים שָׁוַת

אשר היתה אמון אצלך. בכל מדות חסד וקו משקולך, טעמו בכל מדה ומדה שאתה מודד להם בין טוב בין רע יאמרו לך ברוך, כדאי׳ בריש פרק הרואה. בכל שיח, שיח השדה, ורומז לברכת האילנו׳. וסער שמי שכלך, רומז לברכת הסערה כשהשמי׳ מסתערים, וסמך שמים לשכל להיותם מכוננים בתבונתו ית׳, כדכתיב כונן שמים בתבונה (משלי ג יט), ושכל ותבונה אחים ורעים. ואולם בכל כ״י גרס שְׁמֵי שכלך, ואז יהיה טעם המאמר, בכל מקום שיש כנסיות מאזינין בד״ת ומשיבי מלחמה שערה בדקדוקי׳, וטעמו ככתוב ויקראו בספר תורת אלהים מפורש ושום שכל (נחמי׳ ח ח). ועוד מצאתי מי שגרס שמי זבולך. בכל פתיחת וכו׳, בכל פעם שפתח כ״ג פיו להזכיר שם המפורש היו העומדים על המגדל מתחילים בקהלה לאמור בשכמל״ו. בכל קץ וכו׳, בכל זמן שהפלאת נסים לגדלך אומרים ברוך, כמו שאז״ל הרואה מקום שנעשה בו נס, הרואה ע״ז שנעקרה וכו׳. לגדלך, כ״כ בכל כ״י. הצת חרולך, בעור הקוצי׳, לשון הצית אש עליה (ירמי יא יו), אלא שזה לשון עבר, וזה לשון פעול, כמו השג תשיג והצל תציל (ש״א ל ח), וחרולים קוצים, כמו כסו פניו חרולים (משלי כד לא), והוא כנוי לרשעים. בכל שכן, בכל שכונה. ממגדי אשלך, מפרו׳ האילנות. אֲשֶׁלְךָ, כצ״ל ע״מ סִפְרְךָ. יתנו לך משלך, כאז״ל על כל מין ומין תן לו מעין ברכותיו.

חכמי תום דרך המאחלים, ל׳ אחלי יכונו דרכי (תהלי׳ קיט ה). חכמי צרוף וכו׳, החכמי׳ היודעי׳ לצרף אותיו׳ של שם הנעלם, כשאז״ל זה שמי לעולם, לעלם כתיב. ונרא׳ שהגירסא הנכונה שם עילומך, כלישנא דקרא, שמי לעולם (ד״ה ב לג י). שקוד ספף אולמך, עש״ה לשקוד על דלתותי (משלי ח לד), ועש״ה הסתופף בבית אהי

לְנֶגְדָּם אֲמִתֶּךָ: ס׳ חַכְמֵי נְאֻם צוֹפִים וּפִיּוּף מִדְבָּרֶךָ· ק׳ מִלְחָמָה מְשִׁיבִים בְּשַׁעֲרֵי דְּבִירֶךָ: ס׳ חַכְמֵי לָמֵד לְהוֹעִיל מִפִּיךָ חַנּוּן· ק׳ כָּבוֹד שָׂמִים לְשִׁמְךָ בְּחִנּוּן: ס׳ חַכְמֵי יִרְאַת אֱלֹהִים מוֹשֵׁל וְצַדִּיק· ק׳ טוּבְךָ קִוִּים קָרוֹב וּמַצְדִּיק: ס׳ חַכְמֵי חִפּוּשׂ מַטְמוֹנֵי חָכְמָה וָדַעַת· ק׳ זוֹקְקִים זֶמֶר גֵּאוּת מוּדַעַת: ס׳ חַכְמֵי וִדּוּי בַּעֲבוֹדַת יוֹם הַסְּלִיחָה· ק׳ הוֹמִים בְּתַחֲנוּן שְׁמָעָה וּסְלָחָה: חזן בקול חַכְמֵי דְּבָרִים קַחַת שׁוּב עָדֶיךָ· קו׳ס גוֹעִים אָנָּא זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ: חַכְמֵי בְטוּחֵי בִּבְרִית כְּרוּתָה לְמִדּוֹתֶיךָ· אֶנְקָתָם אֱזוֹן דּוֹפְקֵי דַלְתוֹתֶיךָ:

„הגוים" שני חסר כאן.

ס׳ וּבְכֵן מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל:

ע"פ תשרק.

ח׳ וּבְכָל תֹּקֶף יְאַמֵּן עֹז הִלּוּלֶךָ· ק׳ שַׁלְוַת שׁוֹדְדִים וְשַׁאֲנַנּוּתָם בְּהִילִילָךְ: ח׳ וּבְכָל רֶגֶשׁ יְמַתֵּק סוֹד אֱמוּנֶיךָ· ק׳ קַרְנוֹת צַדִּיקִים בְּרוֹמְמְךָ בְּאַרְמוֹנֶיךָ: ח׳ וּבְכָל צַעַד יְפַזֵּז וִיכַרְכֵּר לִכְבוֹדֶךָ· ק׳ פַּאֲתֵי בוֹגְדִים מֵאֶרֶץ בְּאַבְּדֶךָ: ח׳ וּבְכָל עֶצֶם יוֹשֵׁר שִׁיר לְעַלָּךְ· ק׳ סְגוּלֶיךָ מִמַּחַץ מַכָּתָם בְּהִתְעַלָּךְ: ח׳ וּבְכָל נָפוֹת יִנְעַם זֶמֶר לְגַדְּלָךְ· ק׳ מַלְכֵי אֶרֶץ מִכְּבוֹדָם בְּהַדִּילָךְ: ח׳ וּבְכָל לָשׁוֹן יְשַׂגֵּב שִׁמְךָ לְבַדֶּךָ·

(תהלים פד יא). נאום צופים, דברי החוזים. ופיוף מדברך, כ"כ בכל כ"י, ל׳ יופי, כענין ומדברך נאוה (שיר ד ג). למד להועיל, ישעי׳ מ"ח י"ז. יראת אלהים, ש"ב כ"ג ג׳. חפוש וכו׳. משלי ב׳ ד׳. זוקקים, מצטרפים יחד לומר וכו׳, והוא עש"ה בישעי׳ י"ב ה׳. גועים, צועקים. למדותיך, ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם.

ובכל תוקף. בהילולך, ל׳ הלל. יפוזז ויכורכר, ל"ה בש"ב ו׳ ט"ז. פאתי, ראשי. מחץ מכתם, ל"ה בישעי׳ ל׳ כ"ו. נפות, מדינות. בהדילך, ל׳ ידל כבוד

ק׳ כנת נטעך בטח בבדדך: ס׳ ובכל יד יהיד שמע צלצולך · ק׳ טירת טמאים מחסן בנצלך: ס׳ ובכל הגה וסיעקומך ושובך · ק׳ זרוייך לרבבות אלפיהם בהשיבך: ס׳ ובכל וכל ימליכו אדנות יחודך · ק׳ המון עריצים לאבדון בהכחידך: חזן בקול ובכל דרך יושח עצם חילך · קו״ס גויך בשמחך כיהל לך: ובכל ברכות יתרומם שם קדשך · אמוניך נעורימו בנשר בחדשך:

אין פ״פ ווירד דיעזעס ניכט געזאגט, זאנדערן זאגלייך דאס אנדערע ובכן אנגעפאנגען.

ח׳ ובכן מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה
כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם:

מיוסד ע״פ תשר״ק.

מלכותם תכון מלכותך מלך מלכי המלכים: שמים וארץ שבחך יהו מביעים: רוממותך יקראו בגרון המוגים המונים: קדשה ועז תיסד כמפי עוללים: צדקותיך יגידו באיים אלאלים: פאר מלוכה ינזלו נטעי כנת קדושים: עלוי כבוד שמך יתנו כל באהבים: ספור מעשיך ברנה יפצחו מארישים: נעם דע יראתך יתמלאו ארקים: משתחוים כל בשר לפניך עושה שחר ועיפה: מלכותך בכלותך לנער רשעים מן הארץ: לכן במלכו ישמחו השמים ותגל הארץ:

נפפ״מ מתחילים כאן.

ח׳ ובכן מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך:

יעקב (ישעי׳ ז ד). כנת נטעך, ישראל, עפ״ה בתהלים פ׳ ט״ו. בטח בבדדך, כשתושיבם בטח בדד. יהויד, יומר, לשון על הידות הוא ואחיו (בישעי׳ יב ח). הגה וסיע, חניות ונסיעה. ובכל וכל, המפרש פירשו, פלך נא״ת ב״ש, כשם הערוך, ולא מצאתי כן בערוך ולא בשום מקום. ונראה שטעמו בכל יכולת, וכמו שתאמר מן יכח וכח ומן יעד ועד כן תאמר מן יכל וכל. גויך, ישראל, עפ״ה תהלים ק״ו ה׳. אמוניך נעורימו, עפ״ה שם ק״ג ה׳.

מלכותם מביעים, מדברים. נטעי וכו׳, אמר לישראל. יתנו, יספרו. מארישים, מגידים. ארקים, ארצות.

ע״פ א״ב.

פ׳ מאין כמוך באמצך שמים ושמי שמים. ק׳ מאין כמוך בבללך אש ומים: פ׳ מאין כמוך בגללך אישון חשך ואפל. ק׳ מאין כמוך בדלקך אור מאפל: פ׳ מאין כמוך בהבדילך רקיע במחץ. ק׳ מאין כמוך בועדך להקוות זרוני שחץ: פ׳ מאין כמוך בזכך צבאות זכים ונוראים. ק׳ מאין כמוך בחסנך חילי פליאים: פ׳ מאין כמוך בטכסך מוצא דשא וזרדים. ק׳ מאין כמוך ביצבך גן להצמיח מגדים: פ׳ מאין כמוך בכללך גדל שני המאורות. ק׳ מאין כמוך בלהבך עש כסיל וכימה ומזרות: פ׳ מאין כמוך במללך ישרצו אדירים. ק׳ מאין כמוך בנאמך לעוף טסי אורים: פ׳ מאין כמוך בשגבך רמש ממעי ציה. ק׳ מאין כמוך בעצמך נפש בהמה וחיה: פ׳ מאין כמוך בפקדך אבוס בהררי אלף מסבו. ק׳ מאין כמוך בצורתך לויתן זה יצרת לשחק בו: חזן בקול מאין כמוך בקבצך עפר מרגבי אדמה. ק״פ מאין כמוך ברקמך חותם תבנית מלא חכמה: מאין כמוך בשבתך יום מימים. מאין כמוך בתקנך שבלול שני עולמים:

וּבְכֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

פיוסד ע״פ א״ב כפול.

פ׳ הָאֲזוּרִים בְּאַהַב אוֹמְרִים יְיָ אֱלֹהֵינוּ. ק׳ הַבָּאִים בִּבְרִית עוֹנִים יְיָ אֶחָד: פ׳ הַגְּאוּלִים בְּגִיל אוֹמְרִים יְיָ אֱלֹהֵינוּ.

מאין כמוך וכו׳. הפיוט הזה מבואר בעצמו ומדובר בו על בריאת השמים וכל צבאם והארץ ומלואה דומם צומח וחי ומדבר. במחץ, במחלה. זרדים, זרעים.

האזורים באהב וכו׳, כל הלשונות האלה הם תארים לישראל, וכולם מבוארים

ק' הדרושים ברע עונים יי אחד: ח' ההומים בהגה
אומרים יי אלהינו. ק' הותיקים בועד עונים יי אחד:
ח' הזבודים בזבד אומרים יי אלהינו. ק' החנונים בחיל
עונים יי אחד: ח' הטכוסים בטעם אומרים יי אלהינו.
ק' היחוסים ביחס עונים יי אחד: ח' הכלולים בכתר
אומרים יי אלהינו. ק' הלקוחים לו לעם עונים יי אחד:
ח' המולים במתק אומרים יי אלהינו. ק' הנשואים בנעם
עונים יי אחד: ח' הסגולים בסגל אומרים יי אלהינו.
ק' העמוסים בעז עונים יי אחד: ח' הפדוים בפאר אומרים
יי אלהינו. ק' הצנועים בצדק עונים יי אחד: ח' בקול הקרואים
בקשב אומרים יי אלהינו. קו"ח הרוגשים ברון עונים
יי אחד: השואגים בשקד אומרים יי אלהינו.
התמוכים בתאב עונים יי אחד:

קו"ח תשגב לבדך ותמלוך על כל ביחוד:
ככתוב על יד נביאך והיה יי למלך על כל הארץ
ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:

ובכן תן פחדך עד חנון ורחום אתה ומ"כ מתחילים סליחות.

נעלמם. הכלולים בכתר, ל' המה כללו יפיך (יחזקאל כז יא), ענין כלילה ועטרה, והטעם המוכתרים בכתר תורה. הלקוחים וכו', עפ"ה שמות ו' ז'. המולים במתק, המפרש פרש, המהולים ומולכין דם ברית כאדם המולך דבר מתוק; ויותר נראה שהוא ל' מלה, ומגזרת לקול המולה (ירמי' יא טז), וטעמו העושים המולה במתק לשונם. הנשואים, עפ"ה בישעי' מ"ו ג', העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם. הסגולים בסגל, עפ"ה והייתם לי סגלה (שמות י"ט ה'). הרוגשים ברון, המתאספים ברנה. בשקד, בהתמדה. בתאב, בתאוה ותשוק, כמו גרסה נפשי לתאבה (תהלים קיט כ).

אחר הסליחות מתחילים כאן.
ניאלור אגר מיכערגעטלונג הירפֿאן גיהע אין כל נדרי.

זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאוֹד: זָכְרֵנוּ יְיָ בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ: זְכוֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶּדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ. זְכוֹר יְיָ חִבַּת יְרוּשָׁלָיִם אַהֲבַת צִיּוֹן אַל תִּשְׁכַּח לָנֶצַח: זְכוֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵיהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם. וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעוֹלָם: זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. אַל תֵּפֶן אֶל קְשִׁי הָעָם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ וְאֶל חַטָּאתוֹ:

אַל נָא תָשֵׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ:

חָטָאנוּ צוּרֵנוּ. סְלַח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ:

בק"ק פראג א"א זה רק מתחילים מיד בחרוזה האחרונה קול גדול וכו'.
מיוסד ע"ס א"ב בראשי החרוזות ובסוף חתום שהמ"ח קלונימוס חזק.

אֲדַבְּרָה תַחֲנוּנִים כְּרָשׁ וְאֶבְכֶּה. בְּעִנּוּי נֶפֶשׁ בְּעַד קְהָלִי אֲבַכֶּה. כִּי נִקַּף כַּבַּרְזֶל סְבָבַי. בָּכוּ הָעָם הַרְבֵּה בֶּכֶה: בֶּכֶה הִשְׂבִּיעַנִי כְּגָדַע קַרְנִי. לַעֲנָה וָרֹאשׁ הִרְוַנִי. הִדְמַמְתִּי וְנָם קוּמִי רֹנִּי. בְּקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי: (חטאנו) גְּרוֹנִי הוּנְשַׁת קְרוֹא אֲרוּכָה. קִוָּה נַחַת וְהִנֵּה פְרוּכָה. נוֹדַדְתִּי כְּצִפּוֹר נוֹדֵד וְדַרְכִּי נִסְרְכָה. מִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה: דְּרוּכָה לְשׁוֹן מַקְנִיאַי וּרְחָבָה. מְצָרֶבֶת פָּנִים כְּחֲשַׁשׁ לֶהָבָה. נִתְּקָם מִמַּצָּבָם בְּהַשְׁלֵךְ וּסְחִיבָה. וְלִהַט אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא: (חטאנו) הַבָּא כְּאַרְיֵה בְּמַאֲרָב לָגוּר. וְהַיּוֹצֵא צוֹדֶה תִּתִּי לְמָגוֹר. כָּל רָעָתָם לְפָנֶיךָ תֶּאֱגוֹר. וְהָרֵק חֲנִית וּסְגוֹר: וּסְגוֹר מוֹצָאָם וּמוֹבָאָם וְיִוּדְמָמוּ. בַּלַּע פַּלַּג לְשׁוֹנָם וְיִוָּזְמָמוּ.

הָרוֹם שְׁנִּימוֹ כְּפִימוֹ וְיוּהֲמָמוּ · לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ : (חטאנו)
זָמְמוּ לָרוּץ בְּצַוָּאר אֵלֶיךָ · נוֹעֲצוּ לִכְרוֹת בְּרִית עָלֶיךָ ·
הֲדִיחוּ מִמְּעוֹנֶיךָ צִבְאוֹת חֲיָלֶיךָ · עָלֶיךָ יַעֲזוֹב חֵילֶךָ : חֵילֶךָ
מִתְחַבֵּא מִפַּחַד קָטְבָךְ · בְּךָ יָרוּץ לְהִשְׁתַּגֵּב בְּהַהֲטִיבָךְ ·
בְּשַׁעַן וַאֲהֶבְךָ וְהִרְבֶּךָ וְהֵטִיבְךָ · מָה רַב טוּבְךָ : (חטאנו)
טוּבְךָ יֹאבֶה שְׁאָר יָשׁוּב · מִתְנַפֵּל בְּהִמָּצְאֲךָ אֵלֶיךָ לָשׁוּב ·
קוֹחַ דִּבְרֵי כְבוּשִׁים וְשׁוּב · מִי יוֹדֵעַ יָשׁוּב : יָשׁוּב חֲרוֹנְךָ
וְלֹא תְכַלֵּינוּ · כִּי שָׁגִינוּ כְּהֶגֶא כָלֵינוּ · בְּדֶרֶךְ זוּ נֵלֵךְ הַשְׂכִּילֵנוּ ·
הֵן הַבֵּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ : (חטאנו) כֻּלָּנוּ יַחַד נְחַלֶּה פָּנָיו ·
נַזְכִּיר בְּרִית יְקָרַת פְּנִינָיו · בְּצֶדֶק לַחֲזוֹתֵינוּ אוֹר פָּנָיו ·
יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו : לְפָנָיו מְצַפְצֵף מֵעָפָר לַהֲקִימוֹ · עַם
מְיַחֲדוֹ בְּשָׁכְבּוֹ וּבְקוּמוֹ · נֶצַח מְחַכִּים לְיוֹם קוּמוֹ · בָּרוּךְ
כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ : (חטאנו) מִמְּקוֹמוֹ יָצִיץ כַּחַשׁ רְטָפוּשִׁי ·
לְפָאֵר יָמִיר אֵפֶר כְּבוּשִׁי · מֵעוֹצֶב עֲבוֹדָה קָשָׁה לְהַנְפִּישִׁי ·
כִּי שָׂבְעָה בְּרָעוֹת נַפְשִׁי : נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחַח לְשִׁמּוּם מְסִלָּה ·
דְּוּוּי סַף לְנָוֶךָ סְלוּלָה · מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְשׁוֹב לְכִסְלָה ·
יְכוֹנְנֶהָ עַד עוֹלָם סֶלָה : (חטאנו) סֶלָה דְּרַשְׁתִּיךָ וְלֹא נְטַשְׁתָּנִי ·
בְּהִתְפַּשְּׁטִי בְּצֵל יָדְךָ כִּסִּיתָנִי · מֵאֵשׁ וּמִמַּיִם לָרְוָיָה
הוֹצֵאתָנִי · וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי : עֲנִיתָנִי בְּכָל עֵת
בְּהִתְעַטְּפִי · הוֹשַׁטְתָּ יְמִינְךָ בְּאַהַב לְגַפְּפִי · וְעַתָּה מוֹשִׁיעִי
לֹא תַרְפִּי · תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי : (חטאנו) פִּי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ
תִּקְוָתֵנוּ · אַל יִמְעֲטוּ לְפָנֶיךָ תְּלָאוֹתֵינוּ · בְּגוֹדֶל חַסְדְּךָ
מַלֵּט מִשְּׁחִתוֹתֵינוּ · כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ : צִדְקוֹתֵינוּ דַּלּוּ
וְלִמְאֹד קָצָרוּ · עֲוֹנֵינוּ רַבּוּ וְהַטּוֹב עָצָרוּ · חַטָּאֵי אָבוֹת

לבנים

לַבָּנִים נֶאֱצָרוּ · זָרְעוּ חִטִּים וְקוֹצִים קָצָרוּ: (חטאנו) קָצְרוּ יְרִיבַי קָמוֹת אֹבִי · דִּמּוּ לְהַכְרִית יְשִׁישַׁי וְרוֹבַי · קְרָאתִיךָ מֵעוֹשֶׁק זֵדִים לְעָרְבִּי · שָׁפְטֵנִי יְיָ וְרִיבָה רִיבִי: רִיבִי בְּחַפְּשָׂךְ יָשְׁרִי תְבַקֵּר · צִדְקַת הוֹרִים לְפָנֶיךָ תְּחַקֵּר · מַצְדִּיקַי תְּקָרֵב וּמַרְשִׁיעַי יֵעָקֵר · יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֶר: (חטאנו) שֶׁקֶר דּוֹבֵר לֹא יָבוֹא · לְנֶגֶד עֵינֶיךָ כִּי תְתַעֲבוֹ · שָׁמְרֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה מִבּוֹא · מִשּׁוֹאַת רְשָׁעִים כִּי תָבוֹא: תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵי קֶדֶם · תַּאֲוַת מִתְעַנְּגִים לְפָנֶיךָ לְקַדֵּם · תֶּעֱרַב מִנְחָתָם כְּשָׁנִים מִקֶּדֶם · זְכוֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶּדֶם: (חטאנו) קֶדֶם מִפְּעָלֶיךָ יְיָ אֲדוֹנִי · עַצְתָּ לִכְתוֹב כְּתֻבַת נְדָנַי · בַּנְתָּ מֵרָחוֹק חֻקֶּיךָ לְהָעִידֵנִי · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ לַמְּדֵנִי: לַמְּדֵנִי לְהוֹעִיל מֵמִית וּמְחַיֶּה · צִוִּיתָ וַיַּעֲמוֹד אָמַרְתָּ וַיְּהִיֶּה · הוֹרֵנִי דְּרָכֶיךָ וְתָמִים אֶהְיֶה · עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה: (חטאנו) וְאֶחְיֶה וְזַרְעִי לְפָנֶיךָ יִכּוֹן · וּתְפִלָּתִי כִּקְטֹרֶת תָּמִיד תִּכּוֹן · בְּעַד עֵינֶיךָ בְּבוֹאִי לְרִכּוֹן · נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים נָכוֹן: נָכוֹן וְקַיָּם אֲבוֹתֵינוּ סִפֵּרוּ · עֹדֶף טוּבוֹתֶיךָ חֲטָאֵינוּ כִּפֵּרוּ · לַבָּנִים גַּם עַתָּה וְיוּפָּרוּ · וּפְנֵיהֶם לֹא יֶחְפָּרוּ: (חטאינו) יֶחְפְּרוּ פְּנֵי מַכְבִּידֵי מוּעָקֵנוּ · יִלְבְּשׁוּ בֹשֶׁת בְּהוֹצָאַת צִדְקֵנוּ · יָבוֹא וְלֹא יֶחֱרַשׁ לְצַדְּקֵנוּ · יְיָ שׁוֹפְטֵנוּ יְיָ מְחוֹקְקֵנוּ: מְחוֹקְקֵנוּ הַדָּרֵשׁ לְאוֹם נוֹשָׁעָה · הַשְׁאִיבָה מַיִם מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה · שַׂמַּח נַפְשׁוֹתֵינוּ בְּחֻקּוֹתֶיךָ לְהִשְׁתַּעְשְׁעָה · וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה: (חטאינו) וְנִוָּשֵׁעָה בְּשָׁפְכֵנוּ לְפָנֶיךָ שִׂיחָה · הֵעָתֵר לָנוּ עֲוֹנֵינוּ לְסַלְּחָה · חַנּוּן כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה · אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה: סְלָחָה וְלֹא נֵצֵא דְחוּיִם · פְּשָׁעֵינוּ

יְחוּ כָּעָב מְחוּיִם. נֶחֱנוּ לָאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים. כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים: (חטאנו) חַיִּים וָחֶסֶד אֱלִי זֶה. תָּחוֹן שְׁאֵרִית הָעָם הַזֶּה. גָּשִׁים לְהַקְדִּישׁ בְּקוֹל זֶה. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה: זֶה יִכְתּוֹב יָדוֹ לְקָדוֹשׁ. וְזֶה חָדָשׁ לַבּוֹקֶר יִגְרוֹשׁ. מִזֶּה וּמִזֶּה שִׁלּוּשׁ קָדוֹשׁ. וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ: (חטאנו) קָדוֹשׁ בְּבוֹא אֵלָיו הַקּוֹל. כַּף שִׁבּוֹלֶת יַכְרִיעַ לִשְׁקוֹל. נַקּוֹת קוֹרְאָיו בְּמַרְעִישֵׁי קוֹל. וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל:

קוֹל גָּדוֹל כְּהַשְׁמִיעַ לִרְחוּמִים. קַבְּלוּ מַלְכוּתִי מִמְּקוֹרֵי רַחֲמִים. יִזְכּוֹר הַיּוֹם לִסְבִיבְמוֹת חֲמִים. אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים: חטאנו וכו׳.

זְכוֹר לָנוּ בְּרִית אָבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ. וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר:

*זְכוֹר לָנוּ בְּרִית רִאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ. וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ. וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיהֶם:

רַחֵם עָלֵינוּ וְאַל תַּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב. כִּי אֵל רַחוּם

יי

*) לברית מילה ווירד הין פֿיוט קהלות פֿאַר זכור לנו ברית ראשונים דיזר פיוט געזאגט.

זְכוֹר בְּרִית אַבְרָהָם וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְהָשֵׁב
שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקוֹב וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית
אֲבוֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: מוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה
וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ · כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וּמָל יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת
לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ
וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: הָשֵׁב שְׁבוּתֵינוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה
שֶׁכָּתוּב וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ · וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ
מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: קַבֵּץ נִדָּחֵינוּ
כְּמָה שֶׁכָּתוּב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ
יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: הִמָּצֵא לָנוּ בְּבַקָּשָׁתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב
וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל
לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: מְחֵה פְשָׁעֵנוּ לְמַעַנְךָ כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ ·
אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי · וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא
אֶזְכֹּר: מְחֵה פְשָׁעֵינוּ כָּעָב וְכֶעָנָן כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ · מָחִיתִי
כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: הַלְבֵּן
חֲטָאֵנוּ כַּשֶּׁלֶג וְכַצֶּמֶר כְּמָה שֶׁכָּתוּב · לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר
יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ · אִם יַאְדִּימוּ
כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: זְרוֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ
כְּמָה שֶׁכָּתוּב · וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם
מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:
כַּפֵּר חֲטָאֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְטַהֲרֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב · כִּי בַיּוֹם
הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ
תִּטְהָרוּ: הֲבִיאֵנוּ אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתֶךָ
כְּמָה שֶׁכָּתוּב · וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית
תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי

בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים: שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

אֲמָרֵינוּ הַאֲזִינָה יְיָ בִּינָה הֲגִיגֵנוּ: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִינוּ וְהֶגְיוֹן לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנּוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחֵנוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ: אַל תַּעַזְבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שׂוֹנְאֵינוּ וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְיָ עֲזַרְתָּנוּ וְנִחַמְתָּנוּ· כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְנוּ אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ· וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ· וְאַל תַּכְלִימֵנוּ· וְאַל תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ· קָרְבֵנוּ לְתוֹרָתֶךָ· לַמְּדֵנוּ מִצְוֹתֶיךָ· הוֹרֵנוּ דְרָכֶיךָ· הַט לִבֵּנוּ לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ· וּמוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָתֶךָ· וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם· וּלְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל תִּמְחוֹל וְתִסְלַח (נ״א ותכפר) לַעֲוֹנֵינוּ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ כִּי רַב הוּא:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· סְלַח לָנוּ· מְחַל לָנוּ· כַּפֶּר לָנוּ·

חזן	קהל
כִּי אָנוּ עַמֶּךָ וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ·	אָנוּ בָנֶיךָ וְאַתָּה אָבִינוּ·
אָנוּ עֲבָדֶיךָ וְאַתָּה אֲדוֹנֵנוּ·	אָנוּ צֹאנֶךָ וְאַתָּה רוֹעֵנוּ:
אָנוּ כַרְמֶךָ וְאַתָּה שׁוֹמְרֵנוּ·	אָנוּ נַחֲלָתֶךָ וְאַתָּה חֶלְקֵנוּ:
אָנוּ קְוֵיךָ וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ·	אָנוּ פְעֻלָּתֶךָ וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ:
אָנוּ סְגֻלָּתֶךָ וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ·	אָנוּ עַמֶּךָ וְאַתָּה מַלְכֵּנוּ:

אנו

אָנוּ רַעְיָתֶךָ וְאַתָּה דוֹדֵנוּ· אָנוּ מַאֲמִירֶיךָ וְאַתָּה מַאֲמִירֵנוּ:

אָנוּ עַזֵּי פָנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן· אָנוּ קְשֵׁי עֹרֶף וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם· אָנוּ מְלֵאֵי עָוֹן וְאַתָּה מָלֵא רַחֲמִים· אָנוּ יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר׳ וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· (כ״א אָנָּא)

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ· וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ· בָּגַדְנוּ· גָּזַלְנוּ· דִּבַּרְנוּ דֹפִי· הֶעֱוִינוּ· וְהִרְשַׁעְנוּ· זַדְנוּ· חָמַסְנוּ· טָפַלְנוּ שֶׁקֶר· יָעַצְנוּ רָע· כִּזַּבְנוּ· לַצְנוּ· מָרַדְנוּ· נִאַצְנוּ· סָרַרְנוּ· עָוִינוּ· פָּשַׁעְנוּ· צָרַרְנוּ· קִשִּׁינוּ עֹרֶף· רָשַׁעְנוּ· שִׁחַתְנוּ· תִּעַבְנוּ· תָּעִינוּ· תִּעְתָּעְנוּ·

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ· כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

הִרְשַׁעְנוּ וּפָשַׁעְנוּ· לָכֵן לֹא נוֹשָׁעְנוּ· וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לַעֲזוֹב דֶּרֶךְ רֶשַׁע וְחִישׁ לָנוּ יֶשַׁע: כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ יַעֲזוֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו וְיָשׁוֹב אֶל יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל וּסְלַח לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפּוּרִים הַזֶּה· וְהֵעָתֵר לָנוּ בִּתְפִלָּתֵנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ· וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ

להשתעבד

לְהִשְׁתַּעְבֵּד לָךְ· וְהַכְנַע עָרְפֵּנוּ לָשׁוּב אֵלֶיךָ· וְחַדֵּשׁ כִּלְיוֹתֵינוּ לִשְׁמוֹר פִּקּוּדֶיךָ· וּמוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ· כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וּמָל יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

הַזְּדוֹנוֹת וְהַשְּׁגָגוֹת אַתָּה מַכִּיר· הָרָצוֹן וְהָאוֹנֶס· הַגְּלוּיִם וְהַנִּסְתָּרִים, לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים· מָה אָנוּ· מֶה חַיֵּינוּ· מֶה חַסְדֵּנוּ· מַה צִּדְקֵנוּ· מַה יְּשְׁעֵנוּ· מַה כֹּחֵנוּ· מַה גְּבוּרָתֵנוּ· וּמַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ· וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע· וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל· כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ· וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ· וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם· וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

ע"ס א"ב כפול. בק"ק פראג א"א זה ומתחילין מיד שמך מעולם וכו'.

אַתָּה מֵבִין תַּעֲלוּמוֹת לֵב. אֶפֶס לְךָ נִגְלוֹת וְגַם נִסְתָּרוֹת: בָּאנוּ בִּדְבָרִים לְפַתּוֹתְךָ בָּם. בְּרִשְׁעֵנוּ אַל תֵּפֶן וְלֹא בְּמַעֲלָלֵינוּ: גִּשְׁתֵּנוּ בְּיוֹם זֶה כְּיָרֵא וְחָרֵד. גֵּאֶה כְּרַחוּם לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה חֶסֶד: דִּין אַל תִּמְתַּח מוּל עָפָר וָאֵפֶר. דַּע אַחֲרִיתֵנוּ רִמָּה וְתוֹלֵעָה: הַאִם שָׁגַגְנוּ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ. הֲלֹא אַתָּה לְבַד מֵבִין שְׁגִיאוֹת: וְאַל תַּחֲשׁוֹב לָנוּ כְּעוֹשֶׂה בְּזָדוֹן, וִידּוּי שְׂפָתֵינוּ שְׁעֵה בְּעֵת רָצוֹן: זֶה כַּפֶּר לָנוּ הוֹדַע וְלֹא הוֹדַע. זָדוֹן וְנֶעְלָם עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה: חַלְּצֵנוּ מֵעוֹנֶשׁ כָּרֵת וּמִיתָה. חֲמוֹל עַל חוֹמֶר

מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: טָפַשְׁנוּ בְּרוֹעַ יֵצֶר אֲשֶׁר מִנְּעוּרֵנוּ. טָמוּן בְּקִרְבֵּנוּ כְּרֶשֶׁת לְפַעֲמֵינוּ: יוֹצְרֵנוּ וְעוֹשֵׂינוּ יוֹדֵעַ יִצְרֵנוּ. יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ וְאַל תַּשְׁחִיתֵנוּ: כִּי מִלְּפָנֶיךָ מִי יִסָּתֵר. כֹּל גָּלוּי לְךָ כָּאוֹר וְכַצָּהֳרָיִם: לְבֵית דִּין הוֹרֵיתָ אַרְבַּע מִיתוֹת. לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה וּמֵהֶם חַלְּצֵנוּ: מֵאָז יְצַרְתָּנוּ חֲקַרְתָּנוּ וַתֵּדַע: מַעֲשֵׂינוּ כִּי הֵמָּה עָמָל וָאָוֶן: נוֹצֵר נַפְשׁוֹתֵינוּ כִּי בְיָדְךָ כָּל נֶפֶשׁ. נָא תֵּיקַר נֶפֶשׁ מִמְּעַנֵּי לְךָ נֶפֶשׁ: סְקִילָה שְׂרֵיפָה הֶרֶג וָחֶנֶק. סוֹדָם גִּלִּיתָ לְיוֹדְעֵי אֲמִתֶּךָ: עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ אֱלוֹהַּ כַּפֵּר לָנוּ. עַל יָדוּעַ לָנוּ וְעַל נֶעְלָם מִמֶּנּוּ: פְּשָׁעֵינוּ הוֹדִינוּ לְךָ חוֹקֵר לֵב. פְּדֵנוּ מֵחֵטְא נַקֵּנוּ מֵעָוֹן: צוּר אַל תֵּפֶן בֶּאֱנוֹשׁ חָצִיר. צְדָקָה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּעֲשִׂיתָ עִם כָּל חָי: קִדַּמְנוּ בְּנֶשֶׁף קְרָבְנוּ בְּשֶׁוַע: קָרְבֵנוּ אֵלֶיךָ קָשׁוּב קְרִיאָתֵנוּ: רִשְׁעֵנוּ אַל תֵּפֶן רַחֲמֵנוּ וְנִצְטַדָּקָה. רַחֲמֶיךָ יְבוֹאוּנוּ רַחוּם וְחַנּוּן:

קו"ה שִׁמְךָ מֵעוֹלָם עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. שַׁוְעָתֵנוּ תַּאֲזִין בְּעָמְדֵנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְפִלָּה. תַּעֲבוֹר עַל פֶּשַׁע לְעַם שָׁבֵי פֶשַׁע. תִּמְחֶה אַשְׁמָתֵינוּ: כ"ה פשעינו מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם. וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל־חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב: אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ. וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ וְתִמְחָל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל־פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְשׁוּת פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:)
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת־שֹׁחַד:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן (כ״א במראית עין):
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:

וְעַ"חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן (כ"א בכבול פה):
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֶצַח:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת־עֹל:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת־רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
עַ"חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת־שָׁוְא:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:
וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָ"חַ עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:

ועל חטאים שח עליהם אשם ודאי ותלוי:
ועל חטאים שח עליהם מכת מרדות:
ועל חטאים שח עליהם מלקות ארבעים:
ועל חטאים שח עליהם מיתה בידי שמים:
ועה שח עליהם כרת ועריריו (נ"א וערירות):
ועל כלם (אלוה סליחות) סלח לנו· מחל לנו· כפר לנו:
ועל חטאים שח עליהם ארבע מיתות בית דין:

סקילה· שרפה· הרג· וחנק· על מצות עשה ועל מצות לא תעשה· בין שיש בה קום עשה· ובין שאין בה קום עשה· את־שגלוים לנו ואת־שאינם גלוים לנו· את־שגלוים לנו כבר אמרנום לפניך· והודינו לך עליהם·ואת־שאינם גלוים לנו לפניך הם גלוים וידועים· כדבר שנאמר הנסתרות ליי אלהינו· והנגלת לנו ולבנינו עד־עולם· לעשות את־כל־דברי התורה הזאת:

ודוד עבדך אמר לפניך שגיאות מי יבין מנסתרות נקני נקנו יי אלהינו מכל פשעינו וטהרנו מכל טמאותינו וזרוק עלינו מים טהורים וטהרנו· ככתוב על יד נביאך וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם:

ודוד. דיין קנעכט דוד האט דיך זא אנגערעדעט: „אונוויסענטליכע פעהלער, ווער בעמערקט דיא? בעוואהרע מיך פאר אונבעקאננטען! בעפרייע אונז, עוויגער אונזער גאטט! פאן אללען אונזערן מיסעטהאטען; רייניגע אונז פאן אללען אונרייניגקייטען, אונד בעשפרענגע אונז מיט רייכען וואססער דאמיט וויר ריין ווערדען"; זא ווארדע נידערגעשריבען דורך דיינען פראפעטען (יחזקאל לו כה) „איך ווערדע אייך מיט רייכען וואססער בעשפרענגען, דאמיט איהר ריין ווערדעט; פאן אללער אייערער אונרייניגקייט אונד פאן אללען אייערען אונפלאטה, ווערדע איך אייך רייניגען".

אַל תִּירָא יַעֲקֹב שׁוּבוּ שׁוֹבָבִים. שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:
כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ
בַּעֲוֹנֶךָ. וְנֶאֱמַר קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יְיָ אִמְרוּ
אֵלָיו כָּל תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח טוֹב וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ:
וְאַתָּה רַחוּם מְקַבֵּל שָׁבִים וְעַל הַתְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ
הִבְטַחְתָּנוּ וְעַל הַתְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת לָךְ:
וּמֵאַהֲבָתְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָהַבְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.
וּמֵחֶמְלָתְךָ מַלְכֵּנוּ שֶׁחָמַלְתָּ עַל בְּנֵי בְרִיתֶךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ אֶת יוֹם (השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום) (צוֹם)
הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע:
ח׳ יוֹם אֲשֶׁר אֲשָׁמֵנוּ יוּצְלַל וְיוּסְגַּר.
ק׳ הַיּוֹם תִּסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר:

יום אשר אשמנו יוצלל, יושלך במצולות ים, ונסלח, במדבר ט"ו כ"ו. יום

פירכטע ניכט, יעקב! קעהרע נור פאן דען זינדען צוריק. קעהר צוריק ישראל.
הנה. ניין! ער שלאפט ניכט, ער שלומערט ניכט, דער היטער ישראל'ז.
זא וואורדע דורך דיינען פראפעטען ניעדערגעשריבען: או קעהר צוריק, ישראל! הינויף צום עוויגען דיינעם גאטט, דען דוא ביזט זעהר געפאללען דורך דיינע זינדע. פערנער הייסט עז: ברינגט נור געבעטע מיט, אונד קעהרט צום עוויגען צוריק! זאגט איהם: דוא פערגיבזט דיא זינדע גאנצליך, ווען וויר בעסרונג אננעהמען, אונד אונזערער ליפפען דאנק, שטאטט פאררען דיר אפפערן!
ואתה רחום. דוא, ערבארמונגספאללער! נימזט דיא ריקקעהרענדען אויף; דוא האסט אונז פאן אנבעגין פערגעבונג דורך בעקעהרונג צוגעזיכערט, אונד אויך אונזרע בעקעהרונג געשטילט, האררען אונזרע אויגען צו דיר.
אויז ליעבע דיא דוא, עוויגער אונזער גאטט, צו דיינעם פאלקע ישראל האסט, אונד אויז דיינער קאניגליכען פירזארגע, דיינע בונדעזקינדער צו שאנען, האסט דוא אונז, עוויגער אונזער גאטט! דיעזען (שבת אונד דיעזען) פערזאהנונגסטאג אנגעאָרדנעט, צור פערגעבונג אונזרער פערגעהונג צור פערצייהונג דער זינדען אונד צור פערזאהנונג דער מיסטהאטען;
ח׳יום. איין טאג, אן וועלכעם אונזער פערשולדען פערגעהט אונד פערשווינדעט.
ק׳ הייטע פערגיבזט דוא דער גאנזען געמיינדע דער קינדער ישראל'ז, אויך דעם פרעמדען

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה:

ח׳ יוֹם בָּגַדְנוּ תִּשָּׂא וְתִסְלַח:

ק׳ הַיּוֹם שִׁמְךָ יְאֻמַּן אֵל טוֹב וְסַלָּח:

כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קוֹרְאֶיךָ:

ח׳ יוֹם גָּעַלְנוּ חֻקֶּיךָ שַׁכַּח וַעֲזוֹב·

ק׳ הַיּוֹם רַחֲמֵנוּ וְנָשׁוּב וְדֶרֶךְ רֶשַׁע נַעֲזוֹב:

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ יַעֲזוֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו
וְיָשֹׁב אֶל יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

ח׳ יוֹם דָּפִינוּ אָנָּא שָׂא נָא·

ק׳ הַיּוֹם קְשׁוֹב תַּחֲנוּנֵינוּ וּבְתַחֲנוּן סְלַח נָא:

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה
לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה· וְשָׁם נֶאֱמַר: וַיֹּאמֶר יְיָ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

בגדנו, שעקרנו בברית. כי אתה, תהלי׳ פ״ו ה׳. יום געלנו, כ״כ בכ״י והוא ל׳ תיעוב. יעזוב, ישעי׳ נ״ה ז׳. יום דפינו, ל׳ בכן עמך תתן דופי (תהלי׳ נ כ) ענין מכשול בל׳ ערב

פֿרעמדען אונטער איהנען. זאָ שטעהט אין דיינעם געזעטצבוכע. „דער גאַנצען געמיינדע דער קינדער ישראל׳ס זאָוואָהל, אַלס דעם פֿרעמדען דער זיך אונטער איהנען אויפֿהאַלט זייא עס פֿערגעבען: דען עס געשאַה דער גאַנצען געמיינדע אויס אירטהום."

ח׳ איין טאָג אַן וועלכעם דאָס אונזערע אונטרייע פֿערצייהעסט אונד פֿערגיבסט.
ק׳ הייטע בעוואָהרעסט דאָס דיינען נאַמען: גיטיגער אונד פֿערגעבענדער גאָטט. זאָ לויטען דיא וואָרטע דיינעס היילינען (דוד׳ס): „דו, עוויגער ביזט אַללגיטיג, אַללפֿערגעבענד; פֿאָן גראָסער גנאַדע אַללען, דיא דיך אַנרופֿען."

ח׳ איין טאַג, אַן וועלכעם דאָס דיא פֿערלעטצונג דעס געזעטצעס ניכט אין ערינערונג ברינגעסט. ק׳ הייטע ביזט דו אונס גנעדיג, ווען וויר אומקעהרען אונד דען וועג דעס לאַסטערס פֿערלאַססען. זאָ הייסט עס בייא דיינעם פּראָפֿעטען (ישעי׳ נה ז): „דער פֿרעפֿלער לאַססע פֿאָן זיינעם וועגע אָב, דער אַרגליסטיגע פֿאָן זיינער טיקקע, אונד קעהרע אום צום עוויגען, ער ערבאַרמט זיך זיין; צו אונזערעם גאָטטע, ער איזט פֿערגעבונגספֿאָלל."

ח׳ איין טאַג אַן וועלכעם דאָס אונזער ביטטען אום פֿערצייהונג דער זינדען ערהערעסט.
ק׳ הייטע פֿערנים אונזער ביטטען אונד פֿלעהען אונד פֿערצייהע! זאָ שטעהט אים געזעטצבוך: „זאָ פֿערצייהע דאָך דיא מיסעטהאַט דיעזעס פֿאָלקעס, נאַך דיינער גראָסען גנאַדע; אונד וויא דאָס פֿאָן מצרים אויס ביז יעטצט שאָן זאָ אָפֿט נאַכגעזעהען מיט דיעזער נאַכזיכט געהאַנדעלט." דאַרויף הייסט עס פֿערנער; „דער עוויגע שפּראַך; איך פֿערצייהע, וויא דו עס געזאַגט האַסט."

קו"ח בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הִמָּצֵא לָנוּ
רַחוּם וְחַנּוּן רַחֶם נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ:

ח' יוֹם הִתְנַנְּךָ עָנָיו בַּעֲדֵינוּ תִּזְכּוֹר.
ק' הַיּוֹם סְלַח לַעֲוֹנֵינוּ וְחֵטְא אַל תִּזְכּוֹר:
כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת
רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד:

ח' יוֹם טָעוּתֵינוּ יְבֻקַּשׁ וָאָיִן.
ק' הַיּוֹם נְאֻם הָקַם יְבֻקַּשׁ עָוֹן וָאָיִן:
כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם יְיָ יְבֻקַּשׁ אֶת עֲוֹן יִשְׂרָאֵל
וְאֵינֶנּוּ וְאֶת חַטֹּאת יְהוּדָה וְלֹא תִמָּצֶאינָה כִּי אֶסְלַח לַאֲשֶׁר אַשְׁאִיר:

ח' יוֹם יִדְרְשׁוּךָ מְצָרֵף וּמְטַהֵר.
ק' הַיּוֹם מִכָּל חַטֹּאתֵינוּ אוֹתָנוּ תְּטַהֵר:
כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם

לטהר

וקרוב הוא ל הדפס בעברי לכן הדין עם פירש"י אף שהם ב' ערשי'. סלח, במדב' י"ד י"ט. יום חנכך, התחנן לך. ענוו, משה רבינו. אל תזכר, תהלי' ע"ט ח'. יבוקש עון ואין, כ"כ בכל כ"י וכן עיקר בעבור החרוז. בימים ירמי' נ' כ'. כי ביום, ויקרא י"ו ל'.

קו"ח **בעבור**. דער עהרע דיינעס נאמענס האלבען, וואָפאַהרע אונס, פערלייהונגס־ אונד פערגעבונגספאַטער; פערגיב דיינעס רואמעס האלבען!

ח' איין טאג, אן וועלכען דאַ דיך דעס געבעטעס דעס נאַכפאטשטיהיגען (משה) ערהיננערעסט. ק' הייטע פערגיב, אונזערע זינדען אונד ערהיננערע דיך אונזערער פערגעהן ניכט מעהר, זאָ ביטטען דיא וואָרטע דיינעס היילינגען (דוד'ס): „געדענק אונס ניכט פערגאַנגענער זינדע; קאָממ' אונס מיט ערבאַרמען באַלד צופאָר דען וויר זינד גאַנץ פעראַרמט".

ח' איין טאג, אן וועלכען אונזער בעגאַנגענער אירטהום פערגעבענס ווירד געזוכט ווערדען. ק' הייטע בעשטעטיגע יענע פערהייסונג, דאַס אונזערע זינדע ווירד געזוכט אַבער ניכט געפונדען ווערדען. זאָ הייסט עס בייא דיינעם פראָפעטען (ירמי' נ' כ): „אין יענען טאַגען אונד אין יענער צייט — שפריכט דער עוויגע — ווירד מאַן ישראל'ס זינדען זוכען, אַבער ניכט טרעפפען, אונד יהודה'ס פערגעהונגען ווערדען ניכט צו פינדען זיין! דען איך ווערדע דעם איבעררעסטע (ישראל) גנעדיגליך פערגעבען".

ח' איין טאַג אַן וועלכעם וויר דיך אַנבעטען, דאַ אַמאַלטעטעסט אונס לייטערן אונד רייניגען. ק' הייטע רייניגעט דאַ אונס פאָן אַללען אונזערן זינדען. זאָ שטעהט אין דיינעם געזעטצבוכע: „דען אַן דיעזעם טאַגע פערזאָהנט מאַן אויך אייך, אום אייך צו

רייניגען

לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ:

ח׳ יוֹם כָּל תִּשָּׂא עָוֹן בְּתַחֲנוּן אַבִּטָה·

ק׳ הַיּוֹם לְשַׁוְעָתֵנוּ אֹזֶן הַטֵּה:

כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ· כִּי לֹא עַל צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ:

קו״ח בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הַמָּצֵא לָנוּ שׁוֹמֵעַ

תְּפִלָּה שְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

מִי אֵל כָּמוֹךָ:

קהל	חזן
מִי אֵל כָּמוֹךָ:	אֲהַלֶּלְךָ בְּקוֹל רָם· מָגֵן אַבְרָהָם·
מִי אֵל כָּמוֹךָ:	בְּיָדְךָ מְמֹתִים· מְחַיֵּה הַמֵּתִים·

גדלך

יום כל תשא עון, עפ״ה בהושע י״ד ג׳. הטה. דניאל ט׳ י״ח.
אהללך וכו׳, בפיוט הזה יש מעין ברכת תפלת עמידה בצירוף ברכות של חול, ולא קא חשיב נהדיהו מצמיח קרן ישועה אבל כללו בבונה ירושלי׳ וכן בקרובות לפורים ולט׳באב ככלל של דוד בבונה ירושלי׳ לפי שמסדר הי׳ ר״א הקליר וירושלמי הי׳ כמו שכתבנו במאמרנו על הפיוטים והפייטנים וייסד ע״פ שיטת תלמוד ירושלמי האומר אחר שניתקן ברכת המינין כללו של דוד בבונה ירושלים בברכה אחת כמבואר בארוכה בס׳ המכריע למס׳ תענית דף י״ג ב׳, ובבמדבר רבה פ׳ י״ח דף רע״ב ב׳ אמרו: טוב בגימטריא י״ז, תפלה י״ט ברכות? הוצא משם ברכת המינים שתקנוה ביבנה ואת צמח שתקנו אחריו על שום בחנני ה׳ ונסני, עכ״ל וכ״ע. בידך ממתים, טעמו יהי רצון שאהי׳ ממתים בידך שאתה מחי׳ המתים, והוא עפ״ה ממתים ידך ה׳ (תהלי׳ יז יד).

רייניגען; פאָן אַללען אייערן זינדען זאָללט איהר פאָר דעם עוויגען ריין װערדען.
ח׳ איין טאַג, אַן װעלכעם דוא אַללע זינדען דורך געבעטע פערצייהעסט.
ק׳ הייטע נייגע דיין אָהר צו אונזערן געבעטע. זאָ זיטען דיא װאָרטע דיינעז הייליגען (דניאל׳:): נייגע דיין אָהר, אָ העררי, אונד הערע; עפפנע דיין אויגע אונד זיהע אונזערע צערריטטונג, אונד דיא שטאַדט, דיא נאַך דיינעם נאַמען גענאַננט װאָרד. דען ניכט אויף אונזערע פראָממיגקייט געשטיצט, ליגען װיר מיט אונזערן פֿלעהן דיר אַן, זאָנדערן אויף דיינע גרענצענלאָזע באַרמהערציגקייט. העררי! ערהערע! העררי, פערצייהע! העררי, פערנים! װאָללפאַהרע, צעגערע ניכט! אום דיינעטװילען מיין גאָטט! דען נאַך דיינעם נאַמען װירד דיינע שטאַדט אונד דיין פאָלק גענאַננט."
קו״ח בעבור. דער עהרע דיינעז נאַמענז האַלבען װאָללפאַהרע אונז, ערהערער דער געבעטע! ערהערע אונזער געבעט דיינעז רוהמז האַלבען.

חזן	קהל
גָּדְלְךָ אֶדְרוֹשׁ · הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ ·	מִי אֵל כָּמוֹךָ :
דּוֹרֵשׁ אִמְרֵי דַעַת · חוֹנֵן הַדָּעַת ·	מִי אֵל כָּמוֹךָ :
הָאוֹמֵר שׁוּבָה · הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה ·	מִי אֵל כָּמוֹךָ :
וּמוֹחֵל וְסוֹלֵחַ · הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ ·	מִי אֵל כָּמוֹךָ :
קוֹל רִנָּה וְתוֹדוֹת · הַטּוֹב לְךָ לְהוֹדוֹת ·	מִי אֵל כָּמוֹךָ :
רָם בָּרֵךְ קְהַל הֲמוֹנַי · יְבָרֶכְךָ יְיָ ·	מִי אֵל כָּמוֹךָ :
שְׁכִינָתְךָ שָׁלוֹם · עוֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם ·	מִי אֵל כָּמוֹךָ :
תָּבֹא בְרָכָה אֲלֵיכֶם · וְנֹאמַר תְּפִלָּה עֲלֵיכֶם ·	מִי אֵל כָּמוֹךָ :

תַּעֲבוֹר עַל פֶּשַׁע · לְעַם שָׁבֵי פֶשַׁע :

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ

מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל־חַטֹּאתָם: וְכָל־חַטֹּאת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּשְׁלִיךְ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר לֹא־יִזָּכְרוּ וְלֹא־יִפָּקְדוּ וְלֹא־יַעֲלוּ עַל־לֵב לְעוֹלָם: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה · מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ · כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ

רם ברך המוני, כ"כ בכ"י ל' ליווי ופיוס, ודע שבכ"י של שנת י"ח יש כאן תוספת והוא זה: רחמיך יקדמו לתחנוני, יאמר ה'; שדי סלח לעווני, ישא ה': שומע שועת עמי, ושמו את שמי; תשברנו שלום, עושה השלום. ככתוב מי אל כמוך וגו' סוף מיכ'.

בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה) · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ · מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל · וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה · מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים :

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת :

*) כשהכהנים עולין לדוכן אומרין בפד"מ ותערב.

וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם · וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

הש"ץ מסיים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד : מודים וכו'.

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זְכוֹר רַחֲמֶיךָ וּכְבוֹשׁ כַּעַסְךָ וְכַלֵּה דֶבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית וְעָוֹן וְרָעָה וּמַגֵּפָה וּפֶגַע רַע וְכָל מַחֲלָה וְכָל תַּקָּלָה וְכָל קְטָטָה וְכָל מִינֵי פוּרְעָנִיּוֹת וְכָל גְּזֵרָה רָעָה וְשִׂנְאַת חִנָּם מֵעָלֵינוּ. וּמֵעַל כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו

כהנים

סדר דוכן.

כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר: הכהנים מברכין.

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

יְיָ יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

וְיִשְׁמְרֶךָ שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: כשהכהני' מנגני' וישמרך אומרי' זה.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע. וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי: אמן.

כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ· יָאֵר יְיָ פָּנָיו

סדר דוכן.

יָאֵר	אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:
יְיָ	ט יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:
פָּנָיו	פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:
אֵלֶיךָ	אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:
וִיחֻנֶּךָּ	הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש"ע.
יִשָּׂא	יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ· וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:
יְיָ	יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:
פָּנָיו	אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:
אֵלֶיךָ	אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:
וְיָשֵׂם	וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:
לְךָ	לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל׀ לְרֹאשׁ:
שָׁלוֹם	שָׁלוֹם ׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלל שלום הרבון רק יאמר זה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת חסדיך וגודל

פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:
שים

וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויזכיר השמות הללו במחשבתו ולא יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי נשמעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך. ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי

(וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי)

בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

פותחים הארון. אם שבת ווירד אבינו מלכנו ניכט געזאגט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל־צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְתוֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ:

אבינו. אונזער פאטער אונד קעניג, וויר האבען דיר געזינדיגט.
אונזער פאטער אונד קעניג, וויר האבען קיינען קעניג אויסער דיר.
אונזער פאטער אונד קעניג, ווילפאהרע אונז, דיינעז רוהמעז ווילען.
א"פ"א"ק, ערנייערע אונז איין גליקקליכעז יאהר.
א"פ"א"ק, פערניכטע אללע בעזע פערהענגניסע.
א"פ"א"ק, פערניכטע דיא ענטווירפע אונזרער פיינדע.*
א"פ"א"ק, פערייטלע דיא אנשלעגע אונזרער האסער.*
א"פ"א"ק, בעזייטיגע יעדען אונזערער בעליידיגער אונד פערראטהער.*
א"פ"א"ק, לאס איהן פערשטוממען, דען מונד אונזרער פערראטהער אונד פערלייאדר.

---

*) אונזערער פיינדען, האסערן אונד פערראטהערן, ווערדען דיא געבורטען אונזערער עבירות אלז מקטרגים פערשטאנדען.

אָ״מ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית (וּמַגֵּפָה) מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (נ״א מחל וסלח):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵנוּ (וחטאתנו) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת:
אָ״מ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה (נ״א מחילה וסליחה):

א״פ״מ״ק, ווענדע אַב פעסט, קריעג, הונגערזנאָטה, געפאַנגענשאַפט אונד פערדערבען פאָן דיינען בונדעסקינדערן.
א״פ״מ״ק, ענטפערנע יעדע פּלאָגע פאָן דער דיר אייגענען נאַציאָן.
א״פ״מ״ק, פערגיב אונד פערצייהע אַללע אונזערע זינדען.
א״פ״מ״ק, טילגע אונד בעזייטיגע אונזערע מיססעטהאַטען פאָר דיינען אויגען.
א״פ״מ״ק, לאַסס דיינע גראָססע באַרמהערציגקייט אַללע אורקונדען פערניכטען, דיא אונס אַנשולדיגען.
א״פ״מ״ק, פיהרע אונס דורך פאָללקאָממענע בוססע ווידער צו דיר צוריק.
א״פ״מ״ק, זענדע פאָללקאָממענע גענעזונג דען קראַנקען דיינעס פאָלקעס.
א״פ״מ״ק, צערייססע דאַס איבער אונס פערהענגטע שלימע אורטהייל.
א״פ״מ״ק, דענקע אונזער צום גוטען.
א״פ״מ״ק, טרייב׳ אונס איין אין דאַס בוך דעס גליקקליכען לעבענס.
א״פ״מ״ק, טרייב׳ אונס איין אין דאַס בוך דער ערלעזונג אונד דעס הייל.
א״פ״מ״ק, טרייב׳ אונס איין אין דאַס בוך דער נאַהרונג אונד פערזאָרגונג.
א״פ״מ״ק, טרייב׳ אונס איין אין דאַס בוך דער אונשולד איין.
א״פ״מ״ק, טרייב׳ אונס איין אין דאַס בוך דער פערצייהונג אונד פערגעבונג.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל־תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃
אָ"מ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ׃

אבינו

א"פ"א"ק, לַאסס אונז באַלדיגע הילפֿע ערבליהען.
א"פ"א"ק, ערהעבע דאַז האָרן דיינעז פֿאָלקעז ישראל.
א"פ"א"ק, ערהעבע דאַז האָרן דיינעז געזאַלבטען.
א"פ"א"ק, פֿיללע אונזערע האֶנדע מיט דיינעם זעגען.
א"פ"א"ק, פֿיללע אונזערע שפייכער מיט איבערפֿלוס.
א"פ"א"ק, ערהאָרע אונזערע שטיממע, שאָנע אונד ערבאַרמע דיך אונזער.
א"פ"א"ק, נימם מיט ערבאַרמען אונד וואָהלגעפֿאַללען אונזער געבעט אַן.
א"פ"א"ק, אָפֿפֿנע אונזערם געבעטע דיא היממעלספֿאָרטען.
א"פ"א"ק, לַאסס עז דיר איינגעדענק זיין, דאַסס וויר נור שטויב זינד.
א"פ"א"ק, אַך, לַאסס אונז ניכט אונערהאָרט פֿאָן דיר געהען!
א"פ"א"ק, אַך, לַאסס דיר דיעזע שטונדע איינע שטונדע דער ערבאַרמונג אונד דעז וואָהלגעפֿאַללענז זיין!
א"פ"א"ק, שאָנע אונז, אונזערע זייגלינגע אונד אונשולדיגען קינדער.
א"פ"א"ק, ווערפֿאַהרע אונז, דער מאַרטירער דיינעז הייליגען נאַמענז ווילּלען.
א"פ"א"ק, ווערפֿאַהרע אונז, דער פֿיר דיינע איינהייט אומגעקאָממענען ווילּלען.

א"פ"א"ק

אָ"מ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם־לֹא־לְמַעֲנֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:
אָ"מ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:
אָ"מ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר·
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא· יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

א"פ"א"ק, וויללפאהרע אונז יענער האלבען, דיא דער פאלטער פאן פייער אונד וואססער ענטגעגענגעאיילטען צור הייליגונג דיינעס נאמענס.
א"פ"א"ק, רעכע פאר אונזערן אויגען דאס פערגאססענע בלוט דיינער דיענער.
א"פ"א"ק, וויללפאהרע אונז דיינעטהאלבען, ווען ניכט אונזערטהאלבען.
א"פ"א"ק, וויללפאהרע אונז דיינעטוועגען אונד עררעטטע אונז.
א"פ"א"ק, וויללפאהרע אונז, דיינער גרענצענלאזען בארמהערציגקייט האלבען.
א"פ"א"ק, וויללפאהרע אונז, דיינעס גראססען, מעכטיגען אונד פורכטבארען נאמענס האלבען, נאך וועלכעם וויר גענאננט ווערדען.
אונזער פאטער אונד קעניג, בעגינסטיגע אונד אנטווארטע אונז, דען וויר האבען קיין פערדיענסט; ערצייגע אונז מילדע אונד גיטע, אונד הילף אונז!

ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי
בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

סדר הוצאת ספר התורה·

בקצת קהלות אומרים:

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז
לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:
אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם:
כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס״ת ואומרים.

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ
מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם:
בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

תפלה מצערי ציון לומר בשעת הוצאת ס״ת.

יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:
נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: ג״פ.

רִבּוֹן הָעוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנֵנוּ וְתֶן לָנוּ שְׁאֵלָתֵנוּ
וּמְחוֹל עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְעַל כָּל עֲוֹנוֹת אַנְשֵׁי בָתֵּינוּ מְחִילָה בְּחֶסֶד
מְחִילָה בְּרַחֲמִים וְטַהֲרֵנוּ מֵחֲטָאֵינוּ וּמֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וּמִפְּשָׁעֵינוּ וְזָכְרֵנוּ
בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ: וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים
וַאֲרוּכִים וּלְשָׁלוֹם לְפַרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְתֶן לָנוּ לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ
וְעֹשֶׁר וְכָבוֹד וְאֹרֶךְ יָמִים לַהֲגוֹת בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיהָ וְשֵׂכֶל וּבִינָה

להבין ולהשכיל עמקי סודותיה ושלח רפואה לכל מכאובינו ותברך את כל מעשה ידינו ותגזור עלינו גזרות טובות ישועות ונחמות ותבטל מעלינו כל גזרות קשות ותטה לב המלכות ויועציה ושריה עלינו לטובה. אמן וכן יהי רצון: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

דיא ווייבער זאגען דיעזעס **רבונו של עולם.**

רבון. הערר דעס וועלטאללס, ערפיללע אונזערע הערצענסווינשע צום גוטען, וויללפאהרע אונס אונד געוואהרע אונזערע ביטטע; פערגיב אונזערע אונד אונזערער הויזגענאססען מיססעטהאטען, אויס גנאדע אונד בארמהערציגקייט, רייניגע אונס פאן אונזערן זינדען, פאן אונזערן מיססעטהאטען אונד פער־ברעכען; זיעה אונזער איינגעדענק צום גוטען, אונד בעזוכע אונס מיט הייל אונד טראסט; שענקע אונס איין גליקקליכעס אונד לאנגעס לעבען, פריעדען, נאהרונג אונד אונטערהאלט; גיב אונס ברויט צור קאסט, געוואנד צור קליידונג, רייכטהום, עהרע אונד לאנגעס לעבען, דיינע לעהרע צו ער־לערנען אונד דערען געבאטע ערפיללען צו קאננען, אויך פערשטאנד אונד איינזיכט, איהרע טיעפען געהיימניססע ערגריינדען אונד ערפארשען צו קאננען; זענדע גענעזונג פיר אללע אונזערע שמערצען; זעגנע אללע אונזער טהון; בעז־טזיעסטע גליק, הייל אונד טראסט איבער אונס אונד פערטרייבע יעדעס אונגליק; נייגע דאס הערץ דעס רעגענטען, זיינער ראטהע אונד בעאמטען, צו אונזערם בעסטען! אמן וכן יהי רצון.

יהיו לרצון. מאגען אויך געפאללען דיא רעדען מיינעס מונדעס, דיא געדאנקען מיינעס הערצענס דיר, עוויגער, מיין הארט אונד ערלאזער! אמן סלה:

היערויף וויררד ואני תפלתי דריימאהל געזאגט.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ובעי ליה לבר נש למימר הכי:

בריך שמה דמרא עלמא בריך כתרך ואתרך. יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם. ופורקן ימינך אחזי לעמך בבית מקדשך ולאמטויי לנא מטוב נהורך ולקבל צלותנא ברחמין. יהא רעוא קדמך דתוריך לן חיין בטבותא. ולהוא אנא פקידא בגו צדיקיא. למרחם עלי ולמנטר יתי וית כל די לי ודי לעמך ישראל. אנת הוא זן לכלא ומפרנס לכלא. אנת הוא שליט על כלא. אנת הוא דשליט על מלכיא ומלכותא דילך היא. אנא עבדא דקודשא בריך הוא דסגידנא קמה ומקמא דיקר אוריתה בכל עדן ועדן. לא על אנש רחיצנא. ולא על בר אלהין סמיכנא. אלא באלהא דשמיא. דהוא אלהא קשוט. ואוריתה קשוט. ונביאוהי קשוט. ומסגא למעבד טבון וקשוט. בה אנא רחיץ. ולשמה קדישא יקירא אנא אמר תושבחן. יהא רעוא קדמך דתפתח לבי באוריתא ותשלים משאלין דלבי. ולבא דכל עמך ישראל. לטב ולחיין ולשלם:

הַמּוֹצִיא ס"ת נוֹטְלוֹ בְּיַד יְמִינוֹ וש"ץ מְקַבְּלוֹ בב' יָדָיו וּמַחֲזִירוֹ לְיָמִין וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַהֵיכָל וְאוֹמ' בְּקוֹל רָם גָּדוֹל, וּבְפוֹלִין וּקְצָת קְהִלּוֹת אַשְׁכְּנַז אוֹמֵר הש"ץ שמע ישראל וְאַחֲרָיו הַקָּהָל.

בק"ק פפ"ם וּבְנוֹתֶיהָ אֵין אוֹמְרִים שמע ישראל:

(הש"ץ אוֹמֵר בְּקוֹל רָם) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

הש"ץ לוֹקֵחַ ס"ת וְאוֹמֵר גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

וְהַקָּהָל עוֹנִים

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

מגבי' הספר בידו למעלה והולך עם הס"ת והולך דרך ימינו ועולה עמו למגדל שקורין אלמימר. וכל מי שס"ת עובר לפניו חייב לעמוד מפניו ולנשקו בשתי ידיו אם אפשר לו ולנשקו בפה מלא, כזדמן לו רוק בפיו ירוק תחלה בהפוך פניו אל הצד ואח"כ ינשק, ולא ינשק ואח"כ ירוק. (וצריך להשגיח על הילדי' הקטנים כשבאים לנשק הס"ת שלא יהיו מלוכלכים בצואת החוטם וידיי הפה אלא ינקו אותם תחלה יפה שלא יהי' עונש למכניסם.) וכל הפוגע בס"ת צריך ללוותו עד הבימה, ובדרך הליכתו אומרים:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

בדרך הליכתו אומרים. אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

כשגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד (פלוני בר פלוני הכהן): בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

העול' לתור' יאחז בשתי ידיו בירישו' התור' ע"י מכה של ס"ת, ויקול' הברכ' פותח הספר רוא' הפסוק שצרי' להתחיל בו וינשק הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה. ויהפך פניו לצד שמאל ומברך בקול

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך ב"י"ה"ל"ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן־לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

כשמתחיל הקורא לקרו' בתור' יסיר ידו השמאלי' מהס"ת וישאר יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריא', וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן־לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא, אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק ואונס, אבל בלאו הכי אין לצאת. וקוראי' בס"ת א' בפ' אהרי מות ומתחלק לו' גברי ובשבת מתחלק לז'. ובתוך מי שבירך אומרים ויכתבהו ויחתמהו בספר מחילה וסליחה.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמֻתוּ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל־יָבֹא בְכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה: (בשבת ב.) כְּתֹנֶת־בַּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי־בַד יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵט בַּד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת

בַּד יִצְנֹף בִּגְדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׂרוֹ וּלְבֵשָׁם׃
וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת
וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה׃ וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־
לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ׃ לוי. (בשבת ג.) וְלָקַח אֶת־
שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
וְנָתַן אַהֲרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גֹּרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה
וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל׃ וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־הַשָּׂעִיר אֲשֶׁר
עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת׃ וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר
עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יָעֳמַד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו
לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה׃ וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר
הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת־פַּר
הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ׃ ישראל. (בשבת ד.) וְלָקַח מְלֹא־
הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמְלֹא חָפְנָיו
קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת׃ וְנָתַן אֶת־
הַקְּטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת אֶת־
הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת׃ וְלָקַח מִדַּם הַפָּר
וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת קֵדְמָה וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יַזֶּה
שֶׁבַע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ׃ וְשָׁחַט אֶת־שְׂעִיר
הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת
וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־
הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת׃ וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד
הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם׃ וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה בְּאֹהֶל
מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד

בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל: רביעי. (בשבת ה.) וְיָצָא אֶל־
הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְהוָה וְכִפֶּר עָלָיו וְלָקַח מִדַּם הַפָּר
וּמִדַּם הַשָּׂעִיר וְנָתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְהִזָּה עָלָיו
מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ מִטֻּמְאֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד
וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת־הַשָּׂעִיר הֶחָי: וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת־
שְׁתֵּי יָדָו* עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־
עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתָם וְנָתַן
אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשִׁלַּח בְּיַד־אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה:
וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשִׁלַּח
אֶת־הַשָּׂעִיר בַּמִּדְבָּר: וּבָא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט
אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:
וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו
וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־עֹלַת הָעָם וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד
הָעָם: חמישי. (בשבת ו.) וְאֵת חֵלֶב הַחַטָּאת יַקְטִיר
הַמִּזְבֵּחָה: וְהַמְשַׁלֵּחַ אֶת־הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל יְכַבֵּס בְּגָדָיו
וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה: וְאֵת
פַּר הַחַטָּאת וְאֵת ׀ שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־
עֹרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פִּרְשָׁם: וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יְכַבֵּס
בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
תְּעַנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֶזְרָח וְהַגֵּר
הַגָּר בְּתוֹכְכֶם: כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם

*) ידיו ק'.

מכל

מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהֹוָה תִּטְהָרוּ: ששי. (כנגנת ז.)
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הִיא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם: וְכִפֶּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמְשַׁח אֹתוֹ וַאֲשֶׁר יְמַלֵּא אֶת־
יָדוֹ לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו וְלָבַשׁ אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ:
וְכִפֶּר אֶת־מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
יְכַפֵּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקָּהָל יְכַפֵּר: וְהָיְתָה־זֹּאת
לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתָם
אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהֹוָה אֶת־מֹשֶׁה:

מניחים ס"ת ב' אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ומניחים ס"ת ב' וקורים בו למפטיר בפ' פינחס.

וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ:
וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַיהֹוָה רֵיחַ נִיחֹחַ פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל
אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:
וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר שְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד: עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד
לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד
חַטַּאת הַכִּפֻּרִים וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם:

בייא אויפהעבען דער ספר תורה ווירד פאלגענדעס געזאגט:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ
חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה, אחר שנגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת ברוך אתה יי הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו ובנביאי האמת וצדק:

הפטרת שחרית ליום כפור בישעי' סי' נ"ז פ' י"ד.

ז"ל אבן הירחי בספרו המנהיג; „מפטירין בישעי' (נז) כי כה אמר רם ונשא עד כי פי ה' דבר, לפי שכתוב בה הלא זה צום אבחרהו, להכריז ולהזהיר על התשובה."

ואמר סלו־סלו פנו־דרך הרימו מכשול יד
מדרך עמי: כי כה אמר רם ונשא שכן עד טו
וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת־דכא
ושפל־רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב
נדכאים: כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף טז
כי־רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי: בעון יז

יד. ואמר, כה יאמר הנביא בשמי לעמי, כבשו כבשו מסלה סלולה, פנו יצר הרע מדרכיכם, הרימו מכשול, סקלו האבנים שנכשלים רגליכם בהם, הם הרהורי רשע, כפי' רש"י ז"ל. ורא"ע פי', ואמר האומר או הקורא או הכרוז, והנכון שהוא מחובר עם הקודם, והחוסה בו ינחל ארץ ויירש הר קדשי ואמר וגו'. סולו סולו, מחובר עם דרך, סולו ופנו הדרך, שיעשו דרך סלולה ויפנוה, והכפל לזרוז כמנהג הלשון. טו. שוכן עד, ענינו עולם, וטעמו כי כמו שנקרא שוכן מי שמתמיד עמידתו במקום, כן יקרא האל ית' שוכן עד לפי שמתמיד השגחתו בנבראים. רד"ק. ול"כ שטעמו שוכן הנצחיו' כי השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו, וכביכול שוכן הנצחיות, ואמר, אף שהוא שוכן עד, ע"מ הוא מלמל' שכינתו לשכון את דכא ושפל רוח. טז. כי רוח וגו', כי זה מששו בכ' כא שר, כלומ' כשלוחונעטף' והוא ככנע אני מבטל ריבי וכעסי מעליו. רש"י. יז. בעון

יד. ואמר. מאכט באהן! מאכט באהן! רייאט דיא שטראסע! שאפפט יעדעס הינדערניס אויס דעם וועגע מיינעס פאלקעס! טו. דען זא האט ער געשפראכען, דער האהע אונד ערהאבענע — היילוגער בעוואהנער דער אונגענדליכקייט איזט זיין נאמע — אין יענער האהע אונד היילוג וואהנ' איך — אויך איך צערקנירשטען אונד געבייגטען געמיטהע, בעלעבע דיא געבייגטען גייסטע, בעלעביג דיא צערקנירשטען הערצענס ווידר. טז. איך האדרע ניכט אויף איממער, צירנע ניכט אויף עוויגע צייטען; ווען נור אין גראם זיך איינען גייסט אונד זעעלע, דיא איך ערשאפפען. — יז. דאס לאסטער

בִּצְעוֹ קָצַפְתִּי וְאַכֵּהוּ הַסְתֵּר וְאֶקְצֹף וַיֵּלֶךְ שׁוֹבָב
יח בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ׃ דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ
ניב ק' וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו׃ בּוֹרֵא נוּב שְׂפָתָיִם
יט שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה
כ וּרְפָאתִיו׃ וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא

בצעו, גזילתו. קצפתי ואכהו, טעמו קצפתי כדי להכותו, וכן שמוש כל ו' שאחר פעל עבר, וכן בקשו אכל למו וישיבו את נפשם (איכ' א' י"ט), ומיד מי לקחתי כפר ואעלים עיני (ש"א יב ג), ופרושו, כדי שישיבו, כדי שיעלים. הסתר ואקצוף, ע"ד וישלח השכם ושלוח (ד"ה ב לו טו), מקור מפעל אחר אשר יתגלגל בין הפעלים יפורש ע"ד תאר הפעל (*Adverbium*). וכבר הארכתי לדבר בו במקום אחר. וילך שובב, סרס את המקרא, בעון בצעו וילך שובב בדרך לבו קצפתי ואכהו, כן פרשו המפרשי', ופרשו שובב ל' מריד', והפי' הזה מלבד הסרוס והלחץ הוא בלתי מתיישב על סדר הענין, שהרי אחריו מיד דרכיו ראיתי וארפאהו וגו', והאיך ירופא בראיית דרכיו והמה מקולקלים, ועדין לא הזכיר ששב מדרכיו? והנראה נכון הוא כי וילך שובב בדרך לבו הוא ההליכה בדרכי התשובה, ויהיה טעם שובב כטעם נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק (תהלי' כג ג), שפרשוהו ישיב אותה אל הדרך הטוב, וכטעם ינחני במעגלי צדק, שהוא כפל ענין, וכמוהו לשובב יעקב אליו (ישעי' מט ה), שפי' רש"י אליו ישוב בתשובה, ועוד אחרים כמוהם, ככתוב בשרשים שרש שוב, והפרש גדול יש בין ההולך בדרך הלב ובין ההולך בשרירות הלב. קום ועבור על פני כל המקרא ותתבונן שבכל מקום שבוונת הליכת הלב לגנאי יוציאנו הכתוב בל' הליכ' בשרירות הלב ואין גם אחד מהם הליכ' בדרך הלב, אמנם הליכ' בדרך הלב בל' הכתוב הוא ההליכה בתמימות, ומקרא מלא כתוב, שמע אתה בני וחכם ואשר בדרך לבך (משלי כג יט, בְּדרך ש"א ורפה, כ"כ במדויקים וכ"י וכן לדעת בעל הטעמים ולפרש"י ז"ל. ודו"ק), הרי לך שהליכה בדרך הלב היא ההליכה הישרה, וזהו טעם וילך שובב בדרך לבו וזהו שסמך אחריו דרכיו ראיתי וכו', ועד"ז תרגמתי. יח. דרכיו, שהלך שובב, וע"ד שפרשתי. ראיתי, כמשמעו, או לשון רצון טוב, ע"ד רז"ל כראיין דברי אדמון. ואנחהו, אוליכהו בדרך מרפא. נחומים, מעשה נחמתו, על שנחם ושב, והוא תאר השם, דוגמת דברים נחומים (זכרי' א יג), וזהו ההבדל שבינו ובין השם נחמה. יט. ניב שפתים, הדבור שהוא פרי השפה. כ. והרשעים, הם ההווים בהמיי' וברגש תמיד ואינם עומדים על מתכונה אחת, והם כים נגרש כי השקט לא יוכל, וכן ובכל אשר יפנה ירשיע (ש"א יד מז), והוא ישקיט ומי ירשיע (איוב לד כט), וכן שם רשעים חדלו רוגז (שם ג יז), והנה הוא הפך השקיטה. כים נגרש, כים שהוא

זיינעס אייגעננוצעס האַט צו צאָרנען איהן מיך אויפגעבראַכט, איך צירנטע הייםליך; נון גינג ער אין זיך, אויף וואַנדעל זיינעס הערצענס, יח. זיין וואַנדעל געפֿאַלט מיר, נון היילי' איך איהן, לייטע איהן, לאַסע זיינע רייע איהם אונד דענען, דיא מיט איהם טרויערטען. יט. דעס שאָפּפֿערס ליפּפּען ענטפֿליעסט פֿ ריעדע. פֿריעדען דעם פֿערנען אונד דעם נאַהען, שפּריכט דער עוויגע — איך האַבע איהן געהיילט! כ. פֿרעפֿלער אַבער זינד וויא אויפגעוויהלטעס מעער; עס קאַן׳ניכט רוהען, זיינע וועללען

יוּכָל וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט: אֵין שָׁלוֹם אָמַר כא
אֱלֹהַי לָרְשָׁעִים: קְרָא בְגָרוֹן אַל־תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר נח א
הָרֵם קוֹלֶךָ וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם וּלְבֵית יַעֲקֹב
חַטֹּאתָם: וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן וְדַעַת דְּרָכַי ב
יֶחְפָּצוּן כְּגוֹי אֲשֶׁר־צְדָקָה עָשָׂה וּמִשְׁפַּט אֱלֹהָיו
לֹא עָזָב יִשְׁאָלוּנִי מִשְׁפְּטֵי־צֶדֶק קִרְבַת אֱלֹהִים
יֶחְפָּצוּן: לָמָּה צַּמְנוּ וְלֹא רָאִיתָ עִנִּינוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא ג
תֵדָע הֵן בְּיוֹם צֹמְכֶם תִּמְצְאוּ־חֵפֶץ וְכָל־

מתגלגל בגליו. כגרש, אחר השם, והרוב מענין הכי גורש מפניך. א. קרא בגרון, ענין גרון ידוע, והנכון בדקדוקו שהוא מפעלי ל"ה ע"מ רָצוּן זֵעָר ודומיהם. ויהי׳ גָּרָה ע"מ מָאָה ופֵאָה וגַרְגֶּרֶת ע"ד תְּשַׁגְשֵׁגִי. מן ישגה אחו, ויפיפי׳ מן יפה, ואלו הי׳ מפעלי הכפל כדעת רד"ק יהי׳ השו"א זר בקמץ וכנוי. אל תחשוך, פעל יוצא על הקריאה. ב. ודעת דרכי יחפצון, חפצים לשאול הוראות לחכמים כאלו רוצים לקיימם. ישאלוני, בקמץ הא׳ בעבור אות הגרון, כמו שכתבתי במפורש אצל וימצאה מלאך ה׳ (בראשית טז ז). ג. למה צמנו, כן יאמרו אם לא כי קרבת אלהים חפצנו למה צמנו, והלא ידעת? כן נראה לפרש ע"פ המליצה, ולשיטת המפרשים הי׳ לו להכתב הן צמנו ולמה לא ראית, ודע כי כל צום הדבק עם ענוי נפש הוא תענית. הן ביום צומכם תמצאו חפץ, פי׳ רש"י כל חפצי צרכיכם אתם עמלים למצוא ואף בגזל ובחמס, ועד"ז פרשוהו יתר המפרשים והוא רחוק, כי מלת חפץ בסתם הוא ל׳ מוכרע וכולל גם חפצי שמים, וכמו שאז"ל על הכתוב בסמוך, עשות חפציך, חפציך אסורים, הא חפצי שמים מותרים, גם וכל עצביכם תנגשו, שפרשו בעלי חוב שלכם הנעצבים על ידיכם אתם נוגשים אותם ביום צומכם, הוא זר כי לא מצאנו דוגמתו שיהיו בעלי חובות נקראים עצבים. ואולם המעיין בהלוך לשון המליצה במקרא יעלה כי לשון חפץ הוא נקשר עם הנחפץ בשמוש אות ב׳, וכן מנהגו גם בפעלים גם בשמות, כמו אין חפץ למלך במהר (ש"א יח כה), כי אין חפץ בכסילים (קהלת ה ג), כי חפץ בבת יעקב (בראשית לד יט), אם חפץ

וועללען וויהלען שטעטס שלאַם אונד מאָדער אויף. כא. קיינען פֿריעדען — זאַגט מיין גאָטט — דיעזען פֿרעפֿלערן! — א. רופֿ׳ אויס פֿאָללער קעהלע אונאויפֿהאָרליך, ערהעבע וויא פאָזוינענשאַלל דיינע שטיממע, מאַכע קונד מיינעם פֿאָלקע זיינע מיסעטהאַטען, דעם הויזע יעקבֿ׳ס זיינע זינדען! ב. טאַגטעגליך זוכען זיא מיך אונד וואָללען מיינע וועגע קעננען, וויא איין טוגענדאיבענדעס פֿאָלק, דאַס ניא דיא רעכטע זיינעס גאָטטעס פֿערלאַססען; זיא פֿראַגען מיך נאַך רעכטסגעזעטצען, ווינשען גאָטטעס פֿריינדשאַפֿט זיך. ג. וואַרום פֿאַסטען וויר? זיעהסט דוא׳ס ניכט? וויר פייניגען אונז, ווייסט דוא׳ס ניכט? — וואָהרליך, איהר פֿינדעט פֿערגניגען אַן אייערן פֿאַסטען

ד עַצְּבֵיכֶם תִּנְגֹּשׂוּ׃ הֵן לְרִיב וּמַצָּה תָּצוּמוּ וּלְהַכּוֹת
בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע לֹא־תָצוּמוּ כַיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ
ה בַּמָּרוֹם קוֹלְכֶם׃ הֲכָזֶה יִהְיֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ יוֹם
עַנּוֹת אָדָם נַפְשׁוֹ הֲלָכֹף כְּאַגְמֹן רֹאשׁוֹ וְשַׂק
וָאֵפֶר יַצִּיעַ הֲלָזֶה תִּקְרָא־צוֹם וְיוֹם רָצוֹן לַיהוָה׃
ו הֲלוֹא זֶה צוֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע
הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה וְשַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים
ז וְכָל־מוֹטָה תְּנַתֵּקוּ׃ הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ

כמו ה׳ (במדבר יד ח) וזולתם, שנקשר הדבר הנחפץ בב׳ השמות, לכן מסתבר שגם זה כמוהם, ויום צום הוא הענין הנחפץ שהרי אמר ביום צומכם, והרצון שיקראו יום צום להנאתם, כי ימצאו בו חפץ, לפי שבאמצעות הצום יכניעו כל העצבות הבא להם באחרית מעשה הרע כאשר השביע יוצר הכל ית׳ בנפש האדם שיצר לו ויעציבנו בעקב החטא, והוא הנקרא בלעז (געוויסענזביסע), והנה הפתאים הבוערים בעם יחשבו שעקר הצום הוא הענוי והכפיפה ובזה יסור עוונם וחטאתם תכופר, לכן ימצאו בצום ענוה לרוחם המעיקם ואז ישובו לכסלה, וע״ז הוכיחם האל ית׳ ולהורות להם ענין הצום האמתי הנרצה לפניו ית׳, וזה שאמר הן ביום צומכם תמצאו חפץ כי תנגשו ותכניעו בו כל עצביכם הנשאר בנפשותיכם ממעשה הרשע, לכן לצרכיכם אתם צמים; ואמר עוד הן לריב וגו׳, כי בהניח להם מעצביהם, יחשבו כי כבר סר עוונם וישובו לכסלה והנה יצומו לריב לא כמשפט היום להשמיע קולם במרום. כן נראה עקר לפי לשון המליצה והענין, ועד״ז תרגמתי. תנגשו, כש׳ שמא, כמו הנוגשים בעם (שמות ה ו). ה. הלכוף, ל׳ כפיפ׳, ומפעלי הכפל. כאגמון, הוא צמח רך שישא את ראשו, וידוע הוא. יציע, ישים מצע שק ואפר, ושרשו יצע, ודגש הצ׳ בעבור אות השריקה, כמו שפרשתי אצל היצא אתך (בראשית ח יז), ואצל ויצב אברהם (שם כ״א כ״ח). ו. חרצבות, ל׳ קשר ואסור. מוטה, ל׳ ואשבור מוטות עלכם, ולדעת יונתן ל׳ הטיית משפט. רצוצים, עשוקים. ז. הלוא, מוסב על הקודם, הלא זה צום אבחרהו, הנועד במקום שני׳. פרוס, ל׳ פרוסת לחם, וכל ל׳ פריסה כתיב בש׳ שמא,

---

פֿאַסטען, איהר אונטערדריקקט אַללע אייערע געוויסענזביסע! ד. וואַהרליך, איהר פֿאַסטעט נור צו שטרייט אונד האַדער, צו שלאַגען מיט באָזהאַפֿטער פֿויסט; איהר פֿאַסטעט ניכט, דאַמיט אין היממעל אייערע שטיממע פֿערנ-נעהמען ווערדע. ה. ווי, זאָלל דאַז מיר ליעבע פֿאַסטע זיין, איין טאַג, וואָ דער מענש דען לייב קאַסטייט, וואָ זיין הויפט ווי שילֿפֿראָהר וואַנקט אונד זאַקק אונד אַשע איהן פֿערהיללען? דיעז וואָללט איהר פֿאַסטע נעננען, איינען דעם עוויגען וואָהלגעפֿעלליגען טאַג? ו. אַבער דאַז הייסט ליעבע פֿאַסטע מיר: דער באָזהייט פֿעססעלן לאָזען, דער טיקקע באַנדע רייסען, דען שקלאַפֿען פֿרייא ענט-לאַססען אונד אַללער בירדע ענטלאַסטען, ז. פֿירוואַהר, דעם הונגריגען דיין בראָד מיטטהיילען

וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת כִּי־תִרְאֶה עָרֹם
וְכִסִּיתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם׃ אָז יִבָּקַע ח
כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ
לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְהוָה יַאַסְפֶךָ׃ אָז תִּקְרָא ט
וַיהוָה יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם־תָּסִיר
מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע וְדַבֶּר־אָוֶן׃ וְתָפֵק י
לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ וְזָרַח בַּחֹשֶׁךְ
אוֹרֶךָ וַאֲפֵלָתְךָ כַּצָּהֳרָיִם׃ וְנָחֲךָ יְהוָה תָּמִיד יא

כל מן דין ודירמי' ו' ד', דכתיבין בש', ככתוב במסר' ובשרשים שרש פרס. כי תראה, מיד כשתראה ערום תכסהו בגד ולא תמתין עד שיבוש ממך. ועניי' מרודים, הנאנחים והנאנקים על צרתם, כגון עניי ומרודי (איכה ג יט). ואמר לחמך בלשון יחיד שאף אם אין לו כ"א לחם אחד צריך לחלק ממנו פרוסה לרעב. ערם, שם תאר, אבל ערם שם עצם מופשט, כמפורש באר היטב בפרושי על וידעו כי ערומים הם (בראשי' ג ז). ע"ש. ומבשרך, מבני אדם שהם בשרך, או טעמו מקרובך כמו אחינו בשרינו הוא; ויתכן שהוא מחובר עם כי תראה ערום, והכוונה שאפילו מעל בשרך לא תתעלם ממנו בגד אם יש לך שנים. ח. יבקע, ל' גלוי, כי בהתבקע העננים יתגלה האור. וארכתך, לשון רפואה, או לשון תוחלת, כי כן רוב לשון תוחלת מתורגם בלשון אוריכות, וכמוהו מה כחי כי איחל ומה קצי כי אאריך נפשי (איוב ו יא), אאריך הוא כפל לשון של איחל, וטעם נפשי תאותי. יאספך, יכניס אותך אל תוכו ותתענג מזיו כבודו. ט. שלח אצבע, אפילו שליחת אצבע בלא הכאה. י. ותפק, ותספיק. לרעב, לשון הושאל על כל חסרון צורך האדם, וכדכתיב לא רעב ללחם כ"א לשמוע את דברי ה' (עמוס ח יא). יא. ונחך, ל' ה' נחני בצדקתך (תהלים ה ט), והטעם שהוא יהי' עמך בכל מקום שתלך.

מיטטהיילען, דען בעדרענגטען אינ'ז הויז אויפנעהמען, ביי'ם אנבליקק איינעס נאַקקטען איהן קליידען אונד דיך דעם ניכט ענטציעהען, דער דיינעס פֿליישעס איזט! ח. דאַן ווירד וויא מאָרגענראָטה דיין ליכט דורכ־ברעכען, גענעזונג דיינער זעעלע שנעלל ענטשפריעסען, דאַן וואַללט דיא טוגענד פֿאָר דיר הער, דיא מאַיעסטעט גאָטטעס נימט דיך אויף. ט. דאַן רופֿסט דוא, אונד גאָטט אַנטוואָרטעט, דאַן שרייסט דוא, אונד ער שפריכט: „היער בין איך!“ — ווען דוא אויס דיינער מיטטע אַללען דראַנג ענטפֿערנסט, יעדען דראָהענדען פֿינגערצייג אונד שמאֶהענדע רעדע. י. לאַבסט דיינע זעעלע דען דירפֿטיגען אונד ערקוויקקסט שמאַכטענדע געמיטהער, דאַן שטייגט אים דונקלען דיין ליכט אונד דיינע פֿינסטערניס ווירד מיטטאַגגלאַנץ; יא. דער עוויגע זעלבסט ווירד דאַן דיך לייטען אימֿמערדאַר,

ווירד

וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ
וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא־יְכַזְּבוּ
יב מֵימָיו׃ וּבָנוּ מִמְּךָ חָרְבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי דוֹר־
וָדוֹר תְּקוֹמֵם וְקֹרָא לְךָ גֹּדֵר פֶּרֶץ מְשֹׁבֵב
יג נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת׃ אִם־תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ
עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג
לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ
יד מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר׃ אָז תִּתְעַנַּג עַל־יְהוָה

בצחצחות, לדעת יונתן הוא ענין יובש, ל' צחיח סלע (יחזקאל כד ז), וטעמו בעת למאון ובצורת, וי"מ מענין בהיר לא עלי אור (ישעי' יח ד), והטעם על עונג הנפש באור המצוחצח שהוא זיו השכינה. ועצמותיך יחליץ, אז"ל של' הזה נשמע בד' לשונות, ישליף, יזריז, יניח, יזיין, ואפשר שירמוז לתחיית המתים שתחיינה העצמות היבשות, כמבואר בנבואת יחזקאל. וכמוצא מים, רוב המפרשים פותרים אותו כמו מקור או מעין, ויותר מסתבר שיכונה כן ארץ שבעה מים (ובלשון קוועללגרונד), והוא נרדף עם אגם מים, כתהלים ק"ז ל"ו, והפכו ארץ ציה. לא יכזבו, לא יפסקו, וכל ל' כזב אינו אלא ל' חסרון מבטח שבטחו עליו. רש"י בתהלי' קי"ו. יב. וקֹרָא, מאשר לא נקרא שם פועלו מהדגש, ע"ד יסֻבַּק וְשֻׁפַּף. משובב, משיב. יג. שבות, משבות, ומ' שבת עומדת במקום שנים. וקראת, כמו מקרא קדש, וזה יהיה בעיון ובמעשה; בעיון, לזכור מעשה בראשית ושהאל חדשו יש מאין ויפארהו בפיו ובלבו ויתענג נפשו בו, ובמעשה, במאכלים ערבים ובלבוש נקי ונחמד לכבוד השבת ולא לתענוג גופו ולמראות עינים. דרכך, חפצי האדם ועסקיו ומה שישתדל בו הכל נקרא דרך, כמו דרכי ספרתי (תהלי' קיט כו), ודרכיך לשחו' מלכין (משלי לא ג). יד. על

ווירד מיט זעליגקייט דיינע זעעלע נאָהרען אונד ערפֿרישען דיינע קראַפֿטע; דאַן געדייהסט דוא ווי איין גאַרטען, רייך אַן נאַהרונגזאַפֿט ווי איין קוועללגרונד, דעסען וואַסער ניא פֿערזיגען. יב. דורך דיך ווערדען דאַן אויפֿגעבויט דער פֿאָרוועלט אָדע טריממער, געזונקנע אויפֿ'ס נייע דער פֿעסטע גרונד פֿיר פֿאָלגעצייט, דאַן נעננט דיך נאַכוועלט דיך דאַממער דעס איינבּרוכּס, וויעדערהערשטעללער פֿעסטער פּפֿאַדע! יג. ווען אַם שבת דיינע טריטטע ראַסטען, ווען געווערבע רוהען אַן איינעם הייל'גען טאַגע, ווען דוא דען שבת וואָננע נעננסט, גאָטטעס הייליגונג פֿערעהרסט, פֿערעהרסט דורך ראַסטען פֿאָם וועלטגעטיממעל, ווען דיא זעעלע פֿאָן אייטלעם וואַונש, דער אונד פֿאָן לעערען רעדען שווייגט, יד. אָ, דאַן פֿינדעסט דוא וואָננע

וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל־בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר: *) יחיד ו׳

המפטיר יברך ברכות ההפטרה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּ״אַ יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא־יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה. לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ

במותי ארץ, היא ארץ ישראל שהיא גבוהה מכל הארצות, וההבטחה הזאת לכל בני הגלות אם הוא קרוב מזמן הגאולה יזכה לישועה ואם הוא רחוק מזמן הגאולה יזכה לתחיית המתים ויזכה לטובה בארץ ישראל. נחלת יעקב אביך, נחלה בלי מצרים. פי ה׳, בעבור הסמיכות הוטעם הה׳ נו׳.

וואָננע ביי׳ם עוויגען! איך העבע איבער אללע ערדענהאָהען דיך, אונד לאססע דיך געניעססען דיינעס פאַטערס יעקב נאַכלאַס ערבע! זאָ שפריכט דעס עוויגען מונד.

ולעונות עמו בית ישראל ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה מלך על כל הארץ מקדש השבת וישראל ויום הכפרים:

כתב מהרי"ל בשם מהרי"ק שאין חותמין מלך מוחל וכו' כי מה ענינה של מחילה אצל ס"ת? וכ"כ במנהגים ולבוש וכל בו וט"ז וע"ז בא"ח סי' תרכ"א, אמנם בק"ק פפ"ד ובמדינה קהלות נוהגים לסיים מלך מוחל וכו' והסכים עמהם הגאון מוהר"ר יעב"ץ.

לשבת.

יקום פורקן מן שמיא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי וסיעתא דשמיא ובריות גופא ונהורא מעליא: זרעא חיא וקימא. זרעא די לא יפסוק ודי לא יבטול מפתגמי אוריתא: למרנן ורבנן חבורתא קדישתא. די בארעא דישראל ודי בבבל. לרישי כלי ולרישי גלותא ולרישי מתיבתא ולדיני די בבא: לכל תלמידיהון ולכל תלמידי תלמידיהון ולכל מן דעסקין באוריתא. מלכא דעלמא יברך יתהון יפיש חייהון ויסגא יומיהון ויתן ארכה לשניהון. ויתפרקון וישתזבון מן כל עקא ומן כל מרעין בישין מרן די בשמיא יהא בסעדהון כל זמן ועדן ונאמר אמן:

המתפלל ביחידות אין אומר יקום פורקן זה ולא מי שברך.

יקום פורקן מן שמיא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי וסיעתא דשמיא ובריות גופא ונהורא מעליא זרעא חיא וקימא זרעא די לא יפסוק ודי לא יבטול מפתגמי אוריתא: לכל קהלא קדישא הדין. רברביא עם זעריא טפלא ונשיא. מלכא דעלמא יברך יתכון יפיש

חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן ׃ וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין ׃ מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן ׃ כָּל זְמַן וְעִדָּן ׃ וְנֹאמַר אָמֵן ׃

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת־כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה ׃ עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ ׃ הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם ׃ וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה ׃ וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל ׃ וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לַעֲנִיִּים וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן ׃

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים וּמֶמְשָׁלָה לַנְּסִיכִים מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת כָּל־עוֹלָמִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה ׃ הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה ׃ הוּא יְבָרֵךְ וְיִשְׁמוֹר וְיִנְצוֹר וְיַעֲזוֹר וִירוֹמֵם וִיגַדֵּל וִינַשֵּׂא לְמַעְלָה אֶת אֲדוֹנֵינוּ פלוני יָרוּם הוֹדוֹ ׃ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יְחַיֵּהוּ וְיִשְׁמְרֵהוּ וּמִכָּל צָרָה וְיָגוֹן וָנֶזֶק יַצִּילֵהוּ וְיַדְבֵּר עַמִּים תַּחַת רַגְלָיו וְיַפִּיל שׂוֹנְאָיו לְפָנָיו וּבְכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַצְלִיחַ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יִתֵּן בְּלִבּוֹ וּבְלֵב כָּל יוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו רַחֲמָנוּת לַעֲשׂוֹת טוֹבָה עִמָּנוּ וְעִם כָּל יִשְׂרָאֵל ׃ בְּיָמָיו וּבְיָמֵינוּ תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן ׃

נוהגים לְהַזְכִּיר נְשָׁמוֹת ואומרים ׃

בעבור נשמת האב.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אַבָּא מוֹרִי (פלוני בר פלונית) שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדוֹ בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים

עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצַדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת האם.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אִמִּי מוֹרָתִי (פלונית בת פלונית) שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָהּ בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשָׁהּ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצַדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת אב ואם הזקנים ויתר הקרובים.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי וְאִמִּי זְקֵנַי וּזְקֵנוֹתַי דּוֹדַי וְדוֹדוֹתַי אַחַי וְאַחְיוֹתַי בֵּין מִצַּד אָבִי בֵּין מִצַּד אִמִּי שֶׁהָלְכוּ לְעוֹלָמָם בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָם בִּשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתָם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצַדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת המומתים על קדושת הש"י.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת (פלוני בר פלונית) וְנִשְׁמַת כָּל קְרוֹבַי וּקְרוֹבוֹתַי הֵן מִצַּד אָבִי הֵן מִצַּד אִמִּי שֶׁהוּמְתוּ הֵן שֶׁנֶּהֶרְגוּ הֵן שֶׁנִּשְׁחֲטוּ וְשֶׁנִּשְׂרְפוּ וְשֶׁנִּטְבְּעוּ וְשֶׁנֶּחְנְקוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בַּעֲבוּר שֶׁאֶתֵּן צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמוֹתֵיהֶם בִּשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתֵיהֶם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצַדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בק"ק אומר הש"ץ אל מלא רחמים ומזכירין נשמות הקדושי' ואומרי' אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים שׁוֹכֵן מְרוֹמִים. בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים. הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים. הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים. קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם. הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ. מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ. לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם וְחֵפֶץ צוּרָם: יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה. עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם. וְיִנְקוֹם מֵאוֹיְבֵנוּ (כ"י לעינינו) נִקְמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ: כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם עֲבָדָיו יִקּוֹם. וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר. וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא נִקֵּיתִי. וַיי שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן: וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם: יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ: וְאוֹמֵר כִּי דוֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים: וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה: מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל כֵּן יָרִים רֹאשׁ:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

קמ״ה

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

הש״ץ לוקח ס״ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ׃

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃

כ״ט בשבת.

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים
הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָה
כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־
קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־
הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים:
קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר:
קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה
אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־
עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים:
קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל
יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר
קָדֵשׁ: קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת
וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר
כָּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב
יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ
יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

כ״ד בי״ט כשחל בחול.

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי־הוּא עַל־יַמִּים
יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי־יַעֲלֶה
בְהַר יְהוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ:
נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא
לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה:
יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו
מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ
שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה
גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים
רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד
יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

לאומרם בכוונה ובדמעות ובחרדה קודם התפלה.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן שַׁדַּי מֶלֶךְ עֶלְיוֹן קַבֵּל שַׁוְעָתִי בְּרָצוֹן וּבְאִמּוּץ הַלֵּב. כוז״ו במוכס״ז כוז״ו אֶחָד אֵל חַי דַּיָּן אֱמֶת שׁוֹפֵט צֶדֶק רַחוּם וְחַנּוּן. רַחֵם עָלַי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי הַיּוֹם אֲשֶׁר אֶתְפַּלֵּל בַּעֲדִי וּבְעַד בֵּיתִי וּבְעַד עֲדָתִי הַמַּסְכִּימִים עִמִּי בִּתְפִלָּתִי וְתִכְלוֹל תְּפִלָּתִי עִם הַתְּפִלּוֹת הַיְשָׁרוֹת וְהַנְּקִיּוֹת אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל. וְתִתְחַתּוֹר תַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ כְּמוֹ שֶׁחָתַרְתָּ לִתְפִלַּת מֹשֶׁה (כ״א מְנַשֶּׁה). וְאַל יֵבוֹשׁוּ בִּי שׁלְחַי. וְלֹא אֲנִי בָּהֶם. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי. אָמֵן סֶלָה: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ אָיוֹם שֶׁתִּתֵּן לִי קוֹל נָעִים וְעָרֵב הַיּוֹם וְאַל יִפְסוֹק קוֹלִי וְאַל יֵחַר גְּרוֹנִי וְיִהְיֶה קוֹלִי נָעִים וְחָזָק כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק: אמן סלה:

תפלה אחרת לש״ץ.

הִנְנִי הֶעָנִי מִמַּעַשׂ וְנִרְעָשׁ וְנִפְחַד מִפַּחַד יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל בָּאתִי לַעֲמוֹד וּלְחַנֵּן לְפָנֶיךָ עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלָחוּנִי וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינִי כְּדַאי וְהָגוּן לְכַךְ. עַל כֵּן אֲבַקֶּשְׁךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. יְיָ יְיָ. אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֱלֹהִים. שַׁדַּי אָיוֹם וְנוֹרָא. הֱיֵה נָא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ לַעֲמוֹד וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלַי וְעַל שׁוֹלְחַי. וְנָא אַל תַּפְשִׁיעֵם בְּחַטֹּאתַי וְאַל תְּחַיְּבֵם בַּעֲוֹנוֹתַי כִּי חוֹטֵא וּפוֹשֵׁעַ אָנִי וְאַל יִכָּלְמוּ בִּי בִּפְשָׁעַי וְאַל יֵבוֹשׁוּ בִי וְאַל אֵבוֹשָׁה בָהֶם וְקַבֵּל תְּפִלָּתִי כִּתְפִלַּת זָקֵן וְרָגִיל וּפִרְקוֹ נָאֶה וּזְקָנוֹ מְגֻדָּל וְקוֹלוֹ נָעִים וּמְעוֹרָב בְּדַעַת עִם הַבְּרִיּוֹת. וְתִגְעַר בְּשָׂטָן לְבַל יַשְׂטִינֵנוּ. וִיהִי נָא דִגְלֵנוּ עָלֶיךָ אַהֲבָה. לְכָל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה בְּאַהֲבָה. וְכָל צוֹמוֹתֵינוּ וְעִנּוּיֵינוּ הֲפוֹךְ לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. הָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ. וְאַל יְהִי שׁוּם מִכְשׁוֹל בִּתְפִלָּתִי:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה שֶׁכָּל הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי תְפִלּוֹת יָבִיאוּ תְּפִלָּתִי לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ וְיָפִיצוּ אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ בַּעֲבוּר כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים וּבַעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים בא״י שומע תפלה:

קבלה מר״ת לומר ד׳ פסוקים אלו, קודם שמתחיל הש״ץ המלך וקודם הקדיש:

יָדַעְתִּי יְיָ כִּי צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה עִנִּיתָנִי:

הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה:

וְנַפְשִׁי תָּגִיל בַּייָ תָּשִׂישׂ בִּישׁוּעָתוֹ:

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה:

הש"ץ אומר ח"ק.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר ·
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ ·

אָמֵן · יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא · יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ואח"כ. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה ·

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים · מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים ·

אדני. הערר, אֶפְנֶע מיינע ליפפען, דאַס דיינען רוהם מיין מונד פערקינדע!

ברוך. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פאֶטער, גאָטט אברהם'ס, גאָטט יצחק'ס אונד גאָטט יעקב'ס, דוא, דער גראָסע, מאֶכטיגע אונד פורכטבאַרע גאָטט, דאַס העֶכסטע וועזען, דאַס וואָהלטהאַטען מיט גיטע פערגילט, דער אייגענטהימער דעס וועלטאַללס, דער דער פראָממיגקייט דער פאָרפאֶטער געדענקט אונד ליעברייך איינען ערלאֶזער איהרען שפּאֶטעסטען ענקעלן בריגגט, זיינעס נאַמענס האַלבען!

זכרנו. געדענקע אונזער צום לעבען, אָ קאֶניג, דער דוא וואָהלגעפאַללען האַסט אַם לעבען! שרייב' אונס איין אין דאַס בוך דעס לעבענס, אום

לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים. מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ.
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ
לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ
מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל
מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל

דיענסטוויללען, הערר דעס לעבענס, קעניג אונד העלפער, עררעטטער אונד בעשיטצער! געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, שילד אברהם'ס!

אתה. אללמעכטיג ביזט דוא אין עוויגקייט, אָ הערר! דוא בעלעבסט דיא טאָדטען וויעדער, אללמעכטיגער רעטטער! דיינע גנאדע ערנאָהרט דיא לעבענדען, דיינע אונענדליכע בארמהערציגקייט לעסט דיא טאָדטען וויעדעראויפלעבען; דוא ביזט דער וואנקענדען שטיטצע, דער קראנקען הייל אונד בעפרייער דער געפעססעלטען, דוא האלטסט אויך טרייליך דיינע צוזאגע, יענען, דיא אין דער ערדע שלומערן. ווער גלייכט דיר, אָ דוא, דער אללמאכט הערר?! ווער איזט דיר אָהנליך, קעניג דעס טאָדעס אונד דעס לעבענס אונד שפענדער דעס הייל'ס?!

מי כמוך. ווער גלייכט דיר, פאטער דער בארמהערציגקייט, דער זיינער געשעפפע ערבארמונגספאָלל צום לעבען געדענקט?!

דוא ביזט דיינער פערהייסונג געטרייא, דיא פערשטאָרבענען וויעדער צו בעלעבען. געלאָבט זייסט דוא, גאָטט, דער דיא טאָדטען בעלעבט!

אתה. דוא ביזט היילינג, היילינג דיין נאמע, אונד היילינגע פרייזען דיך טעגליך. סלה.

ובכן. זאָ שטרייע דען, גאָטט, אונזער הערר, דיינען שרעקקען איבער אללע דיינע ווערקע אונד דיינע פורכט איבער אללעס, וואס דוא ערשאפפען, דאס דיך עהרפירכטען אללע ווערקע, הינגעשטרעקקט דיך אנבעטען אללע געשעפפע, דאס

זיא

הברואים ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך בלבב
שלם כמו שידענו יי אלהינו שהשלטון לפניך עז בידך
וגבורה בימינך ושמך נורא על כל מה שבראת:

ובכן תן כבוד יי לעמך תהלה ליראיך ותקוה לדורשיך
ופתחון פה למיחלים לך שמחה לארצך וששון לעירך
וצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך
במהרה בימינו:

ובכן (נ"א ואז) צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלזו
וחסידים ברנה יגילו ועולתה תקפץ פיה וכל הרשעה
כלה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ:

ותמלוך אתה יי לבדך על כל מעשיך בהר ציון משכן
כבודך ובירושלים עיר קדשך ככתוב בדברי קדשך
ימלך יהוה לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

זיא אללע אין איינען בונד צוזאממענטרעטען, אום געמיינשאפטליך דיינען וויללען מיט אויפריכטיגעם הערצען צו ערפֿיללען! דען וויר ערקעננען עס, עוויגער, אונזער גאטט, דאס דיין איזט דיא הערשאפט, דער זיעג אין דיינער האנד, שטארקע אין דיינער רעכטען, אונד דיין נאמע איזט פֿורכטבאר יעדעם וועזען, דאס דוא ערשאפֿפֿען.

ובכן. זא שאפֿפֿע, א עוויגער, דיינעם פֿאלקע עהרע, דיינען פֿערעהרערן רוהם, אונד אויזזיכט דענען, דיא דיך זוכען, אונד מוטה צו רעדען דענען, דיא דיינער האררען, פֿריידע דיינעם לאנדע, אונד דיינער שטאדט פֿראהליכקייט. לאס עמפארוואכזען דאס גליקקזהארן דיינעס קנעכטעס דוד, אונד העלל לייכטען דיא לאמפע דעס זאהנעס ישי'ס, דיינעס געזאלבטען, באלד, אין אונזערן טאגען!

ובכן. דאן ווערדען דיא פֿראממען עס זעהען אונד זיך פֿרייען, דיא רעדליכען פֿראהלאקקען, דיא הייליגען אין פֿריידענגעשרייא אויסברעכען, אונד דאס לאסטער ווירד פֿערשטוממען אונד דער פֿרעפֿעל גענצליך וויא רויך הינשווינדען; דען דוא ווירסט פֿערטרייבען דעס פֿרעפֿעלס געוואלט פֿאן דער ערדע הינוועג!

ותמלוך. דוא ווירסט, א עוויגער, אללײן רעגיערען איבער אללע דיינע ווערקע, אויף דעם בערג ציון, דעם טהראנע דיינער העררליכקייט, אונד אין ירושלים, דער רעזידענץ דיינער הייליגקייט, זא וויא עס געשריעבען איזט אין דען שריפֿטען דיינעס הייליגען (דוד): „דער העררר רעגיערט עוויגליך, דיין גאטט דורך אללע צייטען, ציון! הללויה."

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה לקדושה ולמנוחה ואת יום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

קדוש. הייליג ביסט דוא, פֿורכטבאַר דיין נאַמע, אונד אויסער דיר איסט קיין גאָטט! זאָ לויטעט אויך יענער ספרוך: „גראָס ווירד זיין דער עוויגע צבאות אים געריכטע, דער הייליגע גאָטט געהייליגט דורך גערעכטיגקייט!" געלאָבט זייסט דוא, עוויגער דער קעֶניג, דער הייליגע!

אתה. דוא האַסט אונס אויס אַללען פֿעֶלקערן ערקאָרען, ליעבטעסט אונס אונד נייגטעסט אַן אונס דיין וואָהלגעפֿאַללען, ערהאָבסט אונס איבער אַללע נאַציאָנען, הייליגטעסט אונס דורך דיינע געבאָטע, נאָהערטעסט אונס — אַך! אונסער קעֶניג — דיינעם דיענסטע, אונד נאַננטעסט אונס נאַך דיינעם גראָססען אונד הייליגען נאַמען.

ותתן. אונד אויס ליעבע האַסט דוא אונס, עוויגער, אונסער גאָטט, (דיעסען שבת אונד) דיעסען פֿערזעֶהנונגסטאַג צור פֿערגעבונג, פֿערצייהונג אונד פֿערזעֶהנונג אַנגעאָרדנעט, אַן וועלכעם אַללע אונסרע זינדען פֿערגעבען ווערדען, איינען טאָג דער פֿערקינדונג דער הייליגקייט, צום אַנדענקען דעס אויסגאַנגס אויס מצרים.

ומפני. אַבער אונסערער זינדען האַלבען זינד וויר אויס אונסערם פֿאַטערלאַנדע פֿערטריעבען אונד וויט ענטפֿערנט פֿאָן אונסערם אייגנען ערדרייכע; נון קעֶננען וויר אונסרע פֿפֿליכט ניכט מעהר ערפֿיללען אין יענער פֿאָן דיר ערקאָרנען וואָהנונג, אין יענעם הערליכען אונד הייליגען טעמפעל, וועגען דער געוואַלט, דיא דאַראַן אויסגעאיבט וואָרדען. אָ, מעֶכט' עס דיר געפֿעֶלליג זיין, עוויגער, אונסער אונד אונסרער

פֿאַטער

מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם השבת הזה ואת מוסף יום (צום) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ:
עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(וזה קרבן שבת וקרבן היום כאמור ליתא בכ"י וס"ט ואין לאמרו וכ"כ יעב"ץ.)

פאָטער גאָטט, ערבאַרמונגספאָללער קעניג, מיט דיינער אַללבאַרמהערציגקייט צוריקקעהרען, דיך אונזער אונד דיינעס היילינען טעמפעלס צו ערבאַרמען, איהן באַלד ווידער צו ערבויען, אונד צו ערהאֶהען דעססען הערליכקייט! אָ פאַטער אונד קעניג, לאַסס זיא אונס באַלד קונד ווערדען, דיא הערליכקייט דיינער רעגיע-רונג! ערשיינע אונד ערהעבע דיך פאָר דען אויגען אַללער לעבענדיגען! זאַממלע אונס אויס אַללען ווינקעלן דער ערדע, וואָ וויר צווישען דען פעֶלקערן צערסטרייט זינד! ברינג׳ אונס מיט פריידענגעזאַנג נאַך דיינער שטאַדט ציון, אונד אין אונ-אויפהאֶרליכער וואָננע נאַך ירושלים, דעם אָרטע דיינעס היילינען טעמפעלס! דאָרט וואָללען וויר דיר אונזרע פפליכטגעמאֶסען אָפּפער צובערייטען, דיא טאֶגליכען נאַך איהרער אָרדנונג אונד דיא מוספים (צוגאַבען) נאַך דער פאָרשריפט. דיא מוספים פאָן דיעזעם (שבת אונד) פערזאֶהנונגסטאַג וואָללען וויר מיט פערגניגען צובערייטען אונד דיר דאַרברינגען נאַך דיינעם וואָהלגעפאַלליגען געבאָטע, זאָ וויא דוא עס אין דיינער לעהרע דורך דיינען דיענער משה נאַך דיינעם אייגע-נען בעפעהל האָסט ניעדערשרייבען לאַססען, אונד וועלכעס זאָ לויטעט:

(לשבת — „אַם שבתטאַג צוויא יאֶהריגע לאֶממער אָהנע פעהלער, אונד צום מעהלאָפּפער צוויא צעהנטהייל פיינען מעהלס מיט אָהל אַנגעריהרט, נעבסט דעם טראַנקאָפּפער דאַצו. דיעזעס איסט דאַס גאַנצאָפּפער פיר יעדען שבת, אויסער דעם טאֶגליכען גאַנצאָפּפער, נעבסט דעם וויינאָפּפער.

(זאָ וויט פאָם שבתאָפּפער; וואַס אַבער דאַס אָפּפער דעס היטיגען טאַגעס בעטריפפט, לויטעט דיא פאָרשריפט זאָ:)

וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַייָ רֵיחַ נִיחֹחַ פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד· אַיִל אֶחָד· כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה· תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר· שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל· וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ· וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר· (נ״א ושעיר לכפר מלבד חטאת הכפורים) וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

לשב׳ יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי· כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה· מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ· כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי

ובעשור. אַן צעהנטען טַאגע דיעזעז זיעבענטען מאָנאַטעז זאָללט איהר היילִיגע פֿערקינדונג האַלטען, אייך קאַזטייען, אויך קיינערלייא קונזטפֿערריכטונג פֿאָרנעהמען אונד דעם עוויגען צו עהרען איין גאַנצעז אָפּפֿער צום אַנגע־נעהמען גערוך ברינגען, נעמליך איינען יונגען שטיער, איינען ווידדער, זיעבען יעהריגע לעממער; אַללע זאָללען אָהנע פֿעהלער זיין. דאַצו איהרע מעהלאָפּפֿער אונד טרַאנקאָפּפֿער נאַך דער פֿאָרשריפֿט: דרייא צעהנטהייל צו יעדעם שטיערע, צווייא צעהנטהייל צו יעדעם ווידדער, איין צעהנטהייל צו יעדעם שאַאַפֿע, וויין צום טראַנקאָפּפֿער; צווייא בעקקע צור פֿער־זאָהנונג, אונד דיא צווייא טעגליכען אָפּפֿער ווית געוועהנליך.

(לשבת. זיא ווערדען זיך דיינעז רייכעז פֿרייען, דיא דען שבת האַלטען אונד איהן דער זעליגקייט וויהען. איין פֿאָלק, דאַז דען זיעבענטען הייליגט, גענייסט דען וואָננעגענוס דיינער גיטע. דער זיעבענטע געפֿיעל דיר וואָהל, דוא האַזט איהן געהייליגט אונד נאַננטעזט איהן דען אַנמוטהיגזטען דער טאַגע, צום אַנדענקען דער טהאַטען ביים אַנבעגין דער וועלט.)

או״א. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿאָטער, פֿערגיב אונזרע זינדען אַן דיעזעם (שבת אונד) פֿערזאָהנונגזטאַג; טילגע, לאַס פֿערשווינדען פֿאָר דיינען אויג־גען אונזערע מיסעטהאַטען אונד פֿערגעהונגען, נאַך יענער פֿערהייסונג*): „איך, יאַ

---

*) ישעי׳ מ״ג כ״ה.

וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה). בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב

יאַ, איך טילגע דיינע מיסעטהאַטען אום מיינעטוויללען, אונד דיינער פֿערגעהונגען דענק' איך ניכט". פֿערנער הייסט עס*): „איך לאַססע זיא וויא וואָלקע הינשווינדען, דיינע מיסעטהאַטען, אונד וויא דונסט דיינע פֿערגעהונגען; קעהרע צוריק צו מיר, איך ערלאָזע דיך!" פֿערנער**): „דען אַן דיעזעם טאַגע פֿערזאָהנט מאַן אויך מיט, אום אויך צו רייניגען; פֿאָן אַללען אייערן זינדען זאָללט איהר פֿאָר דעם עוויגען ריין ווערדען". (לשבת. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿאָטער, נייגע וואָהלגעפֿאַללען אַן אונזערער רוהטאַג), הייליגע אונז דורך דיינע געבאָטע, גיב אונז אונזערן אַנטהייל אַן דיינער לעהרע, לאַס אונז דיינע גיטע פֿערגניגען אונד דיין הייל ערפֿרייען, (לשבת. לאַס אונז, אָ עוויגער, אונזער גאָטט, דען הייליגען שבת אין ליעבע אונד פֿערגניגליכקייט גענייעסען, דאַס זיך אַן איהם ערגעטצען ישראל, דיא דיינען נאַמען הייליגען;) רייניגע אונזער הערץ, דאַס עס דיר אויפֿריכטיג דיענע! דוא ביזט ישראל פֿערגעבענד, אונד פֿערצייהענד דען שטאַממען ישורון'ז אין אַללען געשלעכטערן; וויר האַבען אויסער דיר קיינען קאָניג, פֿערצייהענד אונד פֿערגעבענד וויא דוא. געלאָבט זייזט דוא, עוויגער, פֿערצייהענדער קאָניג, דער אונזערע זינדען אונד דיא זיינעז פֿאָלקעז, דעז הויזעז ישראל, פֿערגיבט אונד יעהרליך אונזערע פֿערשולדונגען טילגט, דוא, וועלטרעגענט, הייליגער (דעז שבת'ז), ישראל'ז אונד דעז פֿערזאָהנונגסטאַגעז!

רצה. נייגע וואָהלגעפֿאַללען, אָ עוויגער, אונזער גאָטט, אַן דיינעם פֿאָלקע ישראל

אונד

---

*) ישעיה מ"ד כ"ב. **) ויקרא ט"ז ל'.

אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃ וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ׃ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃ וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל־)בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

אונד זייענען געבעטע; פיהרע דען אָפּפערדיענסט װיעדער איין, אין דען קאָר דייגעס טעמפעלס; ניםם ישראל׳ס אָפּפער—זייגע געבעטע—מיט ליעבע אונד װאָהלגעפאַללען אן; אָ מאָכט ער דיר איממער װאָהלגעפעלליג זיין, דער דיענסט דייגעס פאָלקעס ישראל! מאָכטען אונזערע אויגען עס זעהן, װען דוא מיט ערבאַרמען נאַך ציון צוריקקעהרסט! געלאָבט זייסט דוא עוויגער; דער זייגע מאַיעסטעט מיינסט װיעדער אין ציון טהראָנען לעסט.

וויר בעקעננען דיר, דאַס דוא, דער עוויגע, אונזער אונד אונזערער פֿעטער גאָטט זייסט אין עוויגקייט. דוא ביסט דער האָרט אונזערעס לעבענס, דער שילד אונזערעס הייל, פֿיר אונד פֿיר. וויר דאַנקען דיר אונד לאָבפרייזען דיך, פֿיר אונזער לעבען, דאַס נור פֿאָן דיר אַבהאָנגט, פֿיר אונזערע זעעלען דיא דוא בעוואַהרסט, פֿיר דייגע וואונדערטהאַטען, דיא וויר טאָגליך פֿאָר אונז זעהען, אונד פֿיר דייגע אונצעהליגע גיטע, דערען וויר בעשטאָנדיג געניעסען, דעס אַבענדס, דעס מאָרגענס אונד דעס מיטטאַגס. אַללגיטיגער! דיין ערבאַרמען איזט גרענצענלאָס, דייגע גנאַדע אונענדליך, אָ דוא אַללבאַרמהערציגער; אונזערע האָפֿנונג פֿאָן עוויגקייט. פֿיר אַללעס דיעזעס, זייא דיין נאַמע געלאָבט אונד האָכגעפרייזען, דוא אונזער רעגענט, איממער אונד עוויג. אָ טרייבע נאָך גליקליכען לעבען איין אַללע דייגע בונדעסקינדער! אונד אַללעס וואַס לעבט ווירד דיר דאַנקען, אונד אויפריכטיג פרייזען דייגען נאַמען, גאָטט אונזער הייל אונד היילפע סלה! געלאָבט זייסט דוא עוויגער! אַללגיטיגער איזט דיין נאַמע אונד דיר אַלליין געביהרט דער דאַנק.

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל
כל ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי
באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים ואהבת חסד
וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום וטוב בעיניך לברך
את עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך:
בספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה נזכר ונכתב
לפניך אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום.
ברוך אתה יי עושה השלום:

אלהינו ואלהי אבותינו. (נ״א אנא)

תבא לפניך תפלתנו. ואל תתעלם מתחנתנו שאין אנחנו
עזי פנים וקשי ערף לומר לפניך יי אלהינו ואלהי
אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו אבל אנחנו חטאנו:
אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי. העוינו. והרשענו.
זדנו. חמסנו. טפלנו שקר. יעצנו רע. כזבנו. לצנו.

בעפֿיעהל איבער אונז אונד איבער דיין גאנצעז פֿאלק ישראל פֿריעדען, גליק, זעגען, האלדזעליגקייט, גנאדע אונד ערבארמונג. זעגנע אונז אללעזאממט, א פֿאטער, מיט דעם ליכטע דיינעז אנטליטצעז. דען מיט דעם ליכטע דיינעז אנטליטצעז גאבזט דו אונז לעהרע דעז לעבענז, ליעבע צור טוגענד אונד פֿאללקאממענהייט, זעגען, ערבארמונג, לעבען אונד פֿריעדען. דיר געפֿאללע עז, דיין פֿאלק ישראל צו יעדער צייט אונד שטונדע מיט דיינעם פֿריעדען צו זעגנען.

א מאגען וויר אונד דיין גאנצעז פֿאלק, דאז הויז ישראל, אים בוכע דעז לעבענז, דעז זעגענז, דעז פֿריעדענז אונד דער ערשפריעזליכען נאהרונג געדאכט, אונד איינגעשריעבען ווערדען צו וואהללעבען אונד פֿריעדען! געלאבט זייזט דו, עוויגער, שטיפֿטער דעז פֿריעדענז.

אונזער גאטט אונד גאטט אונזערער פֿאטער! א לאס עז דאך פֿאר דיך קאממען אונזער געבעט; ענטציעה' דיך אונזערן פֿלעהען ניכט. וויר זינד ניכט אונפֿערשעמט נאך פֿערשטאקקט, אום דיר, עוויגער, אונזער אונד אונזערער פֿאטער גאטט, פֿארצוזאגען, דאס וויר רעכטשאפֿפֿען אונד זינדענפֿרייא זייען; ניין — וויר האבען וואהרליך געזינדיגט!

אשמנו. וויר האבען אונז פֿערשולדעט. וויר וואַרען טרייאלאז, האבען אונזערן נעכסטען בעאיינטרעכטיגט, פֿערלייםדעט; האבען מיסהאנדעלט אונד געפֿרעפֿעלט. וויר וואַרען מוטהוויללינג, אונד האבען געוואלטטהאטען אויסגעאיבט. וויר האבען אונז וואהרהייט

מָרַדְנוּ · נִאַצְנוּ · סָרַרְנוּ · עָוִינוּ · פָּשַׁעְנוּ · צָרַרְנוּ · קִשִּׁינוּ עֹרֶף · רָשַׁעְנוּ · שִׁחַתְנוּ · תִּעַבְנוּ · תָּעִינוּ · תִּעְתָּעְנוּ ·
סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ:
וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:
מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם · וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:
אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם · וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל־חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב: אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ · וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ וְתִמְחָל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ · וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל־פְּשָׁעֵינוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:

וואהרהייט ערדיכטעט; שאֶנדליכע ראטהשלאֶגע געגעבען; געלאָגען אונד געהאֶהנט. וויר וואַרען אונגעהאָרזאַם אונד האַבען געשמאֶהט. וויר וואַרען אויזגעלאַססען אונד האַבען זינדען אונד מיססעטהאַטען בעגאַנגען; וויר האַבען בעליידיגט; וויר וואַרען האַלזשטאַררינ, האַבען באָזהייטען אויזגעאיבט אונד אונז שווער פֿערגאַנגען. וויר האַבען שאַנד־טהאַטען בעגאַנגען: האַבען איררוועגע בעטרעטען אונד האַבען געאיררעט.

וויר זינד פֿאָן דיינען געבאָטען אונד גוטען פֿעראָרדנונגען
אַבגעוויכען, אונד עז האַט אונז ניכט געפֿראָממט.

דוא, אַללגערעכטער אין אַללעם וואַז אונז בעטראָפֿפֿען, דוא האַטט טרייליך געהאַנדעלט; וויר אַבער — וויר האַבען געפֿרעפֿעלט.

וואַז זאָללען וויר דיר, בעוואָהנער יענער האָהען, זאַגען? וואַז דיר ערצאֶהלען, הימעלטהראָנענדער! ווייסט דוא ניכט אַללעס פֿערבאָרגענע דינגע זאָ וויא דיא אָפֿפֿענ־באַרען? — דוא קעננסט יאַ אַללע געהיימניססע דער וועלט! דיא טיעפֿסטען פֿער־באָרגענהייטען אַללער לעבענדיגען! דוא דורכזוכסט אַללע געמאֶכער אונזערז אינערען, אונד פריפֿסט ניערען אונד הערץ. קיין דינג איזט דיר געהיים, אונד ניכטז בלייבט דיינען בליקק פֿערבאָרגען! — אָ מעכטע עז דאָך דיין ווילע זיין, עוויגער אונזער גאָטט אונד אונזערער פֿאֶטער, אַללע אונזרע זינדען צו פֿערגעבען, אַללע אונזרע פֿערגעהונגען צו פֿערציהען, אונד אונז אַללע אונזרע מיססעטהאַטען צו ערלאַססען.

דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען אונפֿרייווילליג אונד פֿרייווילליג;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך הערצענספֿערשטאָקקונג.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
עַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:

דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען אויז אונוויסענהייט ;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך ווארטע דיא אונזערן ליפפען ענטפאַהרען.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך בלוטשאַנדע ;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען אָפפענטליך אָדער הייםליך.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פאָרזעטצליכען בעטרוג ;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך אונאַנשטענדיגע ווארטע.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך הינטערגעהונג אונזערר נאֶכסטען ;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך איבלע געדאַנקען.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פערלעטזונג דער קייטשהייט ;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך שיינבוסע.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פעראַכטונג דער עלטערן אונד לעהרער ;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען אויז פרעפעל אָדער פערזעהן.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך געוואַלטטהאָטיגקייט ;
אַלז אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך ענטהייליגונג דעז געטטליכען נאַמענס.

דיא

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְּשׁוּת פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:)
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת־שֹׁחַד:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
עַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן (נ״א במראית עין):
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:
וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן (נ״א בנבול פה):
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:

דיא זינדע דיא וויר בעגאנגען דורך פֿערונרייניגונג אונזרער ליפפען;
אונ: אויך דיא וועלכע וויר בעגאנגען דורך אוּבערלעגטעס געשוועטץ.
דיא זינדע דיא וויר בעגאנגען דורך דיא געוואלט בעזער ליידענשאפטען;
אונ: אויך דיא וועלכע וויר בעגאנגען וויסענד אונד אונוויסענד.
אללע דיעזע זינדען, פֿערצייהענדער גאָטט! פֿערגיב, פֿערצייהע, אונד ענטזינדיגע אונז!
דיא זינדע דיא וויר בעגאנגען דורך ליגען אונד טריגען;
אונ: אויך דיא וועלכע וויר בעגאנגען דורך בעשטעכונג.
דיא זינדע דיא וויר בעגאנגען דורך שפּאָטטעריא;
אונ: אויך דיא וועלכע וויר בעגאנגען דורך פֿערלייםדונג.
דיא זינדע דיא וויר בעגאנגען אים האנדעל אונד וואנדעל;
אונ: אויך דיא וועלכע וויר בעגאנגען דורך עססען אונד טרינקען.
דיא זינדע דיא וויר בעגאנגען דורך צינזען אונד וואוכער;
אונ: אויך דיא וועלכע וויר בעגאנגען דורך פֿרעכהייט.
דיא זינדע דיא וויר בעגאנגען דורך פּלוידעריא;

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֶצַח:

(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ · מְחַל־לָנוּ · כַּפֶּר־לָנוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת־עֹל:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת־רֵעַ:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:

עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת־שָׁוְא:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:

אַזוֹ אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען מיט בוהלערישען אויגע.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך שטאָלצע בליקע;
אַזוֹ אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען מיט פרעכער שטירנע.
אַללע דיזע, פערצייהענדער גאָטט! פערגיב, פערצייהע, אונד ענטזינדיגע אונז.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך אַבווערפונג דעז יאָכעז*;
אַזוֹ אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך אורטהיילען.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך האָאַמיטטעז בעטראַכטען געגען אונזערן נאַכסטען;
אַזוֹ אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך מיסגונסט.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך לייכטפערטיגקייט;
אַזוֹ אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך האַרטנאַקקיגקייט.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך איילפערטיגקייט צום באָזען;
אַזוֹ אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך קלאַטשעריי.
דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פאַלש שוועהרען;
אַזוֹ אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען דורך מענשענהאַס.

---

*) דאַז יאָך אַבווערפען הייסט, זיך זיינען פפליכטען ענטציעהען.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת־יָד:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:

וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:

*נק"ק ספד"ם אומרין כסדר הכתוב למטה נעמוד.

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁח׳ עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁח׳ עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁח׳ עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁח׳ עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:

דיא זינדע דיא וויר בעגאַנגען דורך פֿערונטרייאונג דעז אַנפֿערטרויטען ;
אַלז: אויך דיא וועלכע וויר בעגאַנגען אויז הערצענסטויזע.
אַללע דיעזע, פֿערצייהענדער גאָטט! פֿערגיב, פֿערצייהע אונד ענטזינדיגע אונז.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וואָרען צו ברינגען עולהאָפפֿער.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וואָרען צו ברינגען חטאתאָפפֿער.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וואָרען צו ברינגען עולה ויורד־אָפפֿר.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וואָרען צו ברינגען אשם תלוי־אָפפֿר.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וואָרען צו מרדות שלאָגען.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וואָרען צו פֿירציג שלאָגען.

---

*) אין פפ"דם אונד אנדערען קהלות ווירד נאך דיעזער אָרדנונג געזאָגט:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם תָּלוּי:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי (נ״א ועריריות):

וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ· מְחַל־לָנוּ· כַּפֶּר־לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין

סְקִילָה· שְׂרֵפָה· הֶרֶג· וְחֶנֶק· עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה· בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה· וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה· אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ· אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ, וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם· וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים· כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרֹת לַייָ אֱלֹהֵינוּ· וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם· לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל· וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר

אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וועהרען צו מיתה בידי שמים.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וועהרען צו כרת אונד עריר׳:
אללע דיעזע, פֿערצייהענדער גאָטט! פֿערגיב, פֿערצייהע אונד ענטזינדיגע אונז.
אויך יענע זינדען, וועגען וועלכער וויר פֿערשולדעט וועהרען צו דען פֿיער גריכטליכען טאָדעסשטראַפֿען:

דאַז שטייניגען, דאַז פֿערברעננען, דאַז ענטהויפּטען אונד דאַז ערדראָסלען; עז זייען נון געביעטענדע אָדער פֿערביעטענדע געזעצע; זאָלכע דיא איינע האַנד־לונג ערפֿאָדערן, אָדער דיא קיינע ערפֿאָדערן; זאָלכע דיא אונז בעקאַננט זינד, אונד דיא אונז אונבעקאַננט זינד. אללע דיא וויר וויססען, האַבען וויר הערגערעכנעט אונד פֿאָר דיר בעקאַננט! אונד דיא אונז אונבעקאַננט געבליבען, זינד דאָך דיר אָפֿפֿענבאַר אונד בעוואוסט; זאָ וויא עז געשריבען שטעהט: פֿערבאָרגנע דינגע זינד דעם עוויגען אונזערם גאָטט פֿאָרבעהאַלטען; וואַז אַבער אָפֿפֿענבאַר ווירד, געהט אונז אונד אונזרע קינדער אַן, דאַס וויר עוויג טהון זאָללען אללע וואָרטע דיזער לעהרע. דוא ביזט ישראל פֿערצייהענד אונד פֿערגעבענד דען שטאַממען ישרון׳: אין אללען גע־שלעכטערן

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת: ועל כלם וגו׳.

וְדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה):

אֱלֹהַי עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַי. וְעַכְשָׁו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי. עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי. קַל וָחֹמֶר בְּמִיתָתִי. הֲרֵינִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד. וּמַה שֶּׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

שׂעלבטרן; ווער האָבן אויסער דיר קיינען קאָניג, פֿערצייהענד אונד פֿערגעבענד וויא דוא.

גאָטט! איין ניכטס וואַר איך פֿאָר מיינער ענטשטעהונג: אונד יעטצט נאַך מיינער ענטשטעהונג בין איך נאָך עבען דאַזעלבע. שטויב נור בין איך לעבענד, אום וויא פֿיעל מעהר נאַך מיינעם הינשווינדען. זיעהע, היער שטעה' איך פֿאָר דיר; איין וועזען פֿאָללער שמאַך אונד שאַם. אָ מאָכטע עז דיין ווילע זיין, עוויגער, מיין אונד מיינער פֿאָטער גאָטט, דאַס איך ניא מעהר זינדיגע, אונד מיינע טאָן בעגאַנגענען זינדען צו טילגען דורך דיין גרענצענלאָזעז ערבאַרמען! ניכט אַבער דורך שמערצען אָדער בעזאַרטיגע קראַנקהייטען.

אלהי. מיין גאָטט! בעוואַהרע פֿאָר בעזען מיינע צונגע אונד מיינע ליפּפּען פֿאָר בעטריגליך רעדען. לאַס מיינע זעעלע געגען מיינע לעסטערער געלאַססען, אונד געגען יעדען געדולדיג זיין, וויא שטויב דער ערדע. אָפֿפֿנע מיין הערץ דיינער לעהרע, דאַס זיך מיינע זעעלע אום ערפֿיללונג דיינער געבאָטע בעשטרעבע. פֿערניכטע דער בעזהאַפֿטען ענטווירפֿע ווידער מיך, אונד פֿערניכטע איהר פֿאָרהאַבען. טהוע עז דיינעז נאַמענז ווילען, דיינער רעכטען ווילען, דיינער הייליגקייט ווילען, דיינער לעהרע ווילען. אויף דאַס ערררעטטעט ווערדען דיינע ליעבען, לאַס מיר דיינע רעכטע בייא שטעהן, אונד ערהאָרע מיך. וואָהל מאָגען דיר געפֿאַללען דיא רעדען מיינעז מונדעז, דיא געדאַנקען מיינעז הערצענז, דיר, עוויגער! מיין האָרט אונד מיין ערלאָזער; ער, דער אונטער זיינען היממעלזקאָהרען איינטראַכט ערהאַלט, ערהאַלטע אויך אונז אונד גאַנץ ישראל אין פֿריעדען, **אמן**. עז זייא דיין ווילע, אָ עוויגער, אונזער אונד אונזערער פֿאָטער גאָטט! דען הייליגען טעמפּעל, באַלד אין אונזערן טאַגען, וויעדער צו ערבויען, דאַס יעדער זיינען אַנטהייל אַן דיינעם געזעטצע נעהמע.

פותחים הארון.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים· וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים· אֶפְתְּחָה פִּי בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים· לְחַלּוֹת וּלְחַנֵּן פְּנֵי מֶלֶךְ (מָלֵא רַחֲמִים) מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנִים: סוגרים הארון.

מיוסד ע"פ תיבות שבת שבתון ד"פ, וכל החרוזים בעלי ג' תיבות ובן חבריו.

ק' שׁוֹשַׁן עֵמֶק אֲיוּמָּה· שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לְקַיְּמָהּ·

שושן עמק וכו', בבאורי לפיוט אנסיכה מלכי במוסף יום א' של ר"ה העתקתי תפיסת החכם ראב"ע על דברי הפיוט ההוא, והשבותי כבוד הפייטן הקליר על מכונו עיין עליו, וכמקר' הפיוט ההו' כן מקרה הפיו' הזה אשר לפנינו כי גם עליו לעג הראב"ע בפירושו לקהלת, ובדומה לי שגם בזה לא ירד אל תוך כוונת הקליר לכן שם עליו עלילו' דברים אשר לא כדת, ואלה דבריו: ועוד כי לשון הקדש ביד ר"א הקליר כ"ע עיר פרוצה אין חומה שיעשה מן הזכרים נקבות והפך הדבר, ואמר שושן עמק אומה (בספרינו איומה), וידוע כי ה"א שושנה ל' נקבה וישוב הה' ת' כשיס' סמוך שושנת העמקים, ובסור הה' או הת' יהי' ל' זכר כמו צדקה וצדק, ואיך יאמר על שושן איומה? ולמה ברח מן הכתוב ולא אמר שושנת עמק איומה? ועוד מה ענין לשושנה שיתארנה באימה, התפחד השושנה? ואין תאר לשושנה כ"א קטופה או רעננה או יבשה וכו' עכ"ל. ואיננה תפישה כלל כי אין איומה או אומה תאר לשושן כמו שחשב הוא, אכן הוא כינוי לכנסת ישראל (כמ"ש בקרובות ליום א' של ר"ה אבל אדירי איומה ע"ש) והיא נמשלת לשושן עמק, ויהי' טעם שושן עמק איומה כטעם דן גור ארי', יששכר חמור גרם, נזם זהב באף חזיר אשה יפה, והדומים להם שיחסר מהן כ"ף השווי כמבואר במכלול ד"ק דף ס"ד א' (ודפוס פירדא דף נ"ו ב'), ואין צורך במשל לשמור לא המין ולא המספר, וכהפוך הוא כי המלא' השווי בדברים הנרחקים הוא יותר נאות ויותר נעים במליצה כידוע מחכמת המליצה, וכן אמר הושע (ז ח) אפרים הי' עוגה בלי הפוכה, ורבים כאלה, וככה שיעור המאמר, איומה כשושן עמק הנה היא כי לקיים שבת שבתון כראוי מסיימה

---

*שושן; דיא צו איינער רָזֶע איין טהַאַלע פֿערגלייכבַארע בלומען, איזט זעהר בעקאננט, דיעזען ערסטען דער רוזהעטהַגע פֿיין צו האַלטען. שטאַמן אונד אַסט, פֿאַטער

---

*) דיא איבערזעטצונג דיעזעס פיוט'ס זאָ וויא מעהרערע דער נאַכפֿאָלגענדען האַבע איך פֿאָן איינעם פֿריינדע, ב'ב'א' אונטערצייכנעט, צוגעשיקקט בעקאָממען. איך האַבע זיא, וועניגע קליינע אונד אונבעדייטענדע אֶנדערונגען אויסגענאָממען, גאַנץ בייבעהאַלטען. דאַהער דיא צווייטע דיעהעראויסגאַבע צווישען ביאור אונד איבערזעטצונג.

שֹׁרֶשׁ וְעָנָף סִימָה׃ שָׁוִים יַחַד לְצַיְּמָה׃ בְּעֵת
מָטוּ יְסוֹדוֹתֶיהָ׃ בָּטְחָה בְּחִין מוֹסְדוֹתֶיהָ׃ בָּם
תָּקְעָה יְתֵדוֹתֶיהָ׃ בְּכֶפֶל לְהִשָּׁעֵן יְדוֹתֶיהָ׃
תָּמְכָה בְּפֹעַל צוּרִים׃ תֻּמַּת הֵמָּה הַיּוֹצְרִים׃
תְּרוּפָה תֵּת לַעֲצוּרִים׃ תֵּבֵל לְהַאֲפִיל לְצָרִים׃
שְׁתִילֵי גְּבָעוֹת אַרְבַּע׃ שַׂעַג סֵפֶר הַמְרֻבַּע׃
שַׁוַּע פְּגִיעוֹת אַרְבַּע׃ שֵׁעֶה צִדְקָם לִתְבַּע׃ בִּיטָה
בְּמִתְהַלֵּךְ תָּמִים׃ בְּמוּסַר לְחוּמוֹ חֲתוּמִים׃

ומלקטת שרשי גם ענפי מלוח י״ב ועוצרת ואוספת אותם שוים יחד כדי שלא תהא נכשלת בא׳ מהם לא בשרשים ולא בענפים כי כולם שוין לטוב׳. סִימוּ כ״ב בכל כ״י, לא ימה פעל נגזר מן כוס וצומת הגידין והוא הנחתו הראשונה ענין קיבוץ ככתוב בשרשים בשרשו, וכי תשאלני סוף כל סוף למה ברח מן הכתוב ולא אמר שוכנת עמק? כל קבל די רוח יתירא ביה, לבלתי תת יד לשגות בהמכוון מדבריו ולסור ממוקשי הראב״ע ז״ל, לזאת אמר שושן בכ״ז להודיע ולהגלות שאין אומה תאר לו ובמו שבארתי, וכבר מצאנו בכתוב מעשה שושן ופרח שושן במ״א סי׳ ז׳ פסוק כ״ב וכ״ו, לכן ברורים דברי הקליר ועל שפתיו יוסיף לקח. יסודותי׳, המקדש. בחין מוסדותי׳, בחן מוסדי העולם היינו האבות שמצאו חן בעיניו, וחן וחין אחד הוא כמבואר בשרשים. ועוד י״ל בחין כמו בתחינה. בכפל, דהשוכבים במערת המכפלה. תומת המה היוצרים, שבזכותם נברא העולם כדאי׳ במדרש על פסוק המה היוצרים (דה״א ד׳ כ״ג). תרופה, רפואה. גבעות, תאר לארבע אמהות. ספר המרובע, תאר לישראל עש״ה ומספר את רובע ישראל (במדבר כג יד). פגיעות, תפלות. ביטה, הביטה. במוסר לחמו, מלות

(פֿאָטער דער זאָהנע) שטעהן איינמיטהיג פֿאָסטענד דאַ. יעטצט דאָ איהרע פֿעסטע (דאַז בית המקדש) ניכט מעהר איזט, פֿערזאָמט זיא זיך אויף דאַז אַנגעהן איהרער פפֿיילער (דיא אבות). אַן זיא שפריכט זיא איהרע סטיטצען, אונד קלאָגט אין כפל* איהרע קלאַממערן אַין. זיא פֿוסט אויף דער אורפֿאָטער טהאַטען אונד דערען בידער-קייט דוא איינע וועלט ערשאַפֿפֿען — אונד האַררעט אויף הייל; נור פֿרעפֿלער אייגען אין פֿינזטערניס טאַכטען. דיא שפראָסען יענער הייפטער, דיא איינזט פֿיער אַבטהיילונגען פֿאָרמטען, אַללען דיא געבעטע אין פֿיער אַבשניטטען; אָ ניקן זיא אַן, אונד רעכטפֿערטיגע זיא, ניקן ריקזיכט אויף יענען פֿראָממען פֿיגער, וויא פֿייערליך ער דען אירדיגען אַלטאַר געפרעדיגט, זיינער פֿראָממיגקייט וואָלען,
ריינינגע

*) דיא מערת המכפלה וואָרין דיא אבות אונד אמהות בעגראַבען זינד.

בצדקו תריח כתמים· כאפס אורים ותמים:
תמור תשלומי פר· תכן חגג ד־המספר·
תוקעי בחדש שופר· תלעובם בכפור יכפר:
ושבך חמת זעמך· ורתחון שרידי עמך·
ועלינו יהי נעמך· וגחיה ממקור עמך:
נאור עמך הסליחה· נכון מהר לסלחה·
ח׳ ניב שפתינו הצליחה· נאק שמעה וסלחה:
ק׳ שפתינו מרובבות ישנים· ינציחוך כבעל שושנים·
ח׳ חדשים וגם ישנים· במגנת אב נשענים:

פותחים הארון.

זכרנו לחיים· מלך חפץ בחיים· וכתבנו בספר החיים·
למענך אלהים חיים· מלך עוזר ומושיע ומגן·
ברוך אתה יי מגן אברהם:
אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע·
מכלכל

מילה שחתומה בכבוד. תכן, תקון. תלאובם, גלותם שיושבים בארץ תלאובות. נאור תאר לאל ית׳ בתה׳ ע״ה. שפתינו מדובבות ישנים, מדברות בזכות הישנים במערת המכפלה. חדשי׳ וגם ישני׳, דורות החדשי׳ וגם הישני׳. אב, אברהם אבינו.

ריינינגע אונז פאן זינדען, יעטצט דא קיינע אלטאר אונד תמידים מעהר זינד. שטאטט דעז עהעמאליגען אפפערשטיערז, דער היוט נור פערזאהנונג געאפפערט ווורדע, אינדעם אויף דען פארטראג דער געבעטע דערער, דיא אן נייאמאנד דאז שופר געבלאזען, אונד פערלייהע איהרע זינדען. בעזאנפטיגע דיינען גרים, אונד בעגנאדיגע דען איבערעסט דיינעז פאלקעז; לאס נור דיינע מילדע אבוואלטען, אונד בעלעבע אונז וויעדער דורך דיינע לעבענסקוועללען. גאטטרייאכטער! בייא דיר וואוסט פערגעבונג; נור פערגעבונג ביזט דוא שטעטז געניגט. א לאס עז דאך דעם אויזדרוק אונזערער ליפפען געלינגען, דאס אונזער פלעהען געהאר פינדע, אונד פערגעבונג ערלאנגע. שפתינו. אונזרע ליפפען ערוועקען יענער שלאפענדען; זינגען דיר וויא יענע זאנגער אויף שושנים. דיא נאך לעבענדען געשלעכטער, זא וויא דיא פערשטארבענען, שטיטצען זיך היינטע אויף דעז אלטפאטערז שילד.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ
לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ
מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ סיגריס הארון.

מיוסד ע"פ תיבות יום כפורים ד"כ.

ק׳ יוֹם מִיָּמִים הוּחָס ׃ יוֹם כִּפּוּר הַמְיוּחָס ׃ יוֹדְעָיו חֲמוֹל
וְחָס ׃ יוֹקְשָׁיו לְפוֹעֶרֶת הָס ׃ וּבוֹ בְּתַחְבּוּלוֹת יוֹעָצוּ ׃ וִדּוּי
בְּתַחַן יָאִיצוּ ׃ וְשׁוֹכְנֵי עָפָר יָקִיצוּ ׃ וּמֵרֹאשׁ הָרִים יָלִיצוּ ׃
מִפְּעָלוֹת עוֹקֵד וְעָקוּד ׃ מֵאָז בְּיָדָם פָּקוּד ׃ מוֹפֵת הַכָּמוּס
לִפְקוֹד ׃ מוֹקֵשׁ לְהַבְעִית בְּסִקּוּד ׃ כְּהַבְטָחַת סְבִיכַת אַיִל ׃
כָּפְרוֹ הַנָּצוּר לְחַיִל ׃ כֵּן תַּעֲצִים חַיִל ׃ כּוֹרְעֶיךָ בְּעֶצֶם וָלַיִל ׃
פַּחְדּוֹ יָחִיל שׁוֹטְמִים ׃ פִּיּוֹתָם הֱיוֹת אֲטוּמִים ׃ פְּרָחָיו
בְּמִשְׁעֲנוֹתָם

יום מימים הוחס, כמו שאז"ל על פסוק ימים יוצרו ולא אחד בהם (תהלי' קלט טז) זה י"כ. יוקשיו, שוטניו. לפוערת הם, השתק אותם שלא לפעור עוד פה. יועצו, נועצים. ווידוי בתחן יאיצו, הציבור אצים וממהרים להתודות באמצע התפלה כי השטן סובר שיתוודו בסוף כמו היחיד לכן הוא ממתין מלקטרג עד בסוף ובכר התוודו הציבור, והנה זאת תחבולה מאתם. הרים, תאר לאבות. מוקש, שטן. בסיקוד, ביסור, עיין בערוך ערך סקד. כאשר ייסר איש את בנו (דברי' ח ה) ת"י היכמא דמסקד גבר ית ברי', ומזה נקרא הדרבן מסקד כי הוא מייסר את הפרה, עיין פי' רש"י איכ' א' י"ד. כפרו, איל שנתן כפרו לשחיטה, הנה אפרו שמור וצבור לישראל כמו שאז"ל. בעצם וליל, בעצם היום וגם לילה. פחדו, פחדו של יצחק היינו הקב"ה. פרחיו, בניו. במשענות אתומי', כ"כ בכל כ"י והוא נכון, ובספרינו כתוב במשענותיו חטומים ולא ידעתי לכוונו.

יום אַן דיעזעם פֿאָרליגליכסטען, צור פֿערזאָהנונג ערקיעסטען טאַגע, מאַכע אונד בעזיטליידע, אָ הערר! דיא, וועלכע איהן צו פֿייערן וויסען. נור רוכלאָזע לאַס היניבפֿאָהרען אין דען שלונד דער העללע. ווייזליך האַבען אונזרע לעהרער געראַטהען, דאַס זינדענבעקעננטניס אים געבעטע לייטליך אַבצולעגען, דיא אין איהרען גריפֿטען רוהענדען (אבות) אַנצורופֿען, אונד דיא פֿראָממען טהאַטען דער גראָססען הייפטער פֿאָרצוטראַגען. זיא האַבען אונז עמפפֿאָהלען יענע מאַכטיגען טהאַטען דעז בינדער: (אברה') אונד דעז געבונדענען (יצחק) צו ערוואַהנען; זיא בעזיטלען דיא געהייטע קראַפֿט, דאַס איהרע ערוואַהנונג טאַן פֿערלייאדער צוריקק טרעקט. אָ מאַגע זיא אין שווער ערגרייפֿען! מאַגען זיא פֿערטוואָזען, דיא

זיגעה

בְּמִשְׁעֲנוֹתָם חֲתוּמִים · פַּלְּטֵם מֵרֶכֶל פִּטּוּמִים : וְאִם אֵין
מַעֲשִׂים · וְזֶבַח מִכְּלֵי מֵשִׂים · וְזֵהֶרָה לְנִבְזִים וּמְאוּסִים ·
וּמִגְּזָעָם הָפֵר כְּעָסִים ; רָם קוֹשְׁטְ מַעֲבָדֶיךָ · רָאֹה תִרְאֶה
עוֹבְדֶיךָ · רֵעִים בָּאֵי עָדֶיךָ · רַחוּם זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ : יְבַקֵּשׁ
עָוֹן וְאֵינֶנּוּ · יַמָּה בִּמְצוּלוֹת תְּנֶנּוּ · יֶלֶד בְּשַׁעֲשׁוּעָיו תַּעֲנֶנּוּ ·
יוֹשֶׁר מֵלִיץ יְחָנֶנּוּ : מִבְּרַק חֶרֶב הַשָּׁנוּן · מַלֵּט מַאֲרִיכֵי רִנּוּן ·
ס׳ מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתָם בְּתַחֲנוּן · מֶלֶךְ רַחוּם וְחַנּוּן :
ק כּוֹפֶר פִּדְיוֹן נֶפֶשׁ · פְּדֵה מִטְּבִיעַת רֶפֶשׁ · ס׳ מְיַחֲלֶיךָ
בְּעִנּוּי וְכוֹפֶשׁ · הַחֲיֵים בְּטַלְלֵי נוֹפֶשׁ :

עוֹד בּוֹ נִשְׁמָתוֹ · יְקַו תְּשׁוּבַת יְצִיר אַדְמָתוֹ · לְהַחֲיוֹתוֹ לְהֵטִיב אַחֲרִיתוֹ :

אֱנוֹשׁ אֵיךְ יִצְדַּק פְּנֵי יוֹצְרוֹ · וְהַכֹּל גָּלוּי לוֹ תַּעֲלוּמוֹ
וְסִתְרוֹ · בְּזֹאת יְכֻפַּר עֲוֹנוֹ וְיִגָּהֶה מְזוֹרוֹ · אִם יָשׁוּב טֶרֶם

מכל פיטומים, מרכילות השוטמים פיטומי מילי. לנבזים ומואסים, לצדיקים שהם נבזים ומאוסים בעיני עלמ׳ וכמו שאז״ל. בעינוי וכופש, כלום ואפר ל׳ הכפישני באפר (איוב ג ע״ז).

עוד בו נשמתו וכו׳. כל עוד שנשמת האדם בקרבו יקו הקב״ה לתשובתו כדי להחיותו וכו׳. יציר אדמתו, תאר לאדם.

אנוש וכו׳, עש״ה באיוב ס׳ ב׳. ויגהה מזורו, ויסור מכאובו, ל׳ ולא יגהה

ליגנערישער (מקטרגים)! דאס זיא פערשטיבט ווערדען, דיא דאפפעלצינגיגער אללע! אונד זינד אויך קיינע טוגענדען פיר אונז אויפצובריינגען, אונד קאננען וויר אויך קיינע אָפּפער דאַרבריינגען; זאָ זייא איינגעדענק דער שמאך אונד דער פעראכטונג דיא וויר דיינעטהאלבען דולדען, אונד ווענדע אב דיינען גרים פאן דען אבקאממלינגען דיינער פראמען. העכסטער! שויע דאך דיינע געטרייען געשעפּפע, שויע דיינע אנבעטער, וויא זיא אין טרויטער איינטראכט זיך אין דיינען האללען איינפינדען. געדענקע דערען אללבארמהערציגער! דיינען קנעכטען, אונד זענקע איהרע מיסעטהאטען אין דיא מעערעס טיעפע, דאס מאן זיא זוכע אונד ניכט פינדע. געוואהרע דעם קינדע זיינען ליבלינגסוואונש, דאס איין רעדליכער פערטהיידיגער זיך זיינער אננעהמע. ענטליהע, דיא אונטער פיגאמען בייא דיר וויילען, ענטליהע זיא דעם בלאנקען, שארפגעוועטצטען שווערטע. וואללפאהרע גנעדיגסט איהרען וואנשען, או אללגנעדיגסטער, אללבארמהערציגער קאניג!

יכבה נרו: גם חושך לא יחשיך ממנו · אם יסתיר פניו הוא ישורנו · דפיו ורשעו על פניו יעננו · יתרון לו אם בחייו יודנו: הן שמים לא זכו בעיניו · אף כי נתעב באשמיו ובעוניו · וזד למה יבין ברעיוניו · הלא יומו ואידו נוכח פניו: זהבו וסגלת עשרו בל יועילנו · לתת כפרו ביום עברה להועילנו · חסד וצדקה אם רדף בעודנו · לפניו יהלוך וכבוד בוראו יאספנו: טוב לגבר לשא עול תורה · לקיים חקיה באהבה ביראה ובטהרה · ימי חייו תנחנו מסלה ישרה · תנצרנו בגבורה ולתחי תשיתנו לעזרה: שדי הננו בידך כיוצר חומר · רצונך להחיות ולא להמית ולגמר · תישר לבבנו ביראתך להטיב ולהאמר · קימנו לחיים ונודך לעולם ונזמר:

עוד בו נשמתו. יקו תשובת יציר אדמתו. להחיותו להטיב אחריתו.

מי כמוך אב הרחמים · זוכר יצוריו לחיים ברחמים:

ונאמן אתה להחיות מתים · ברוך אתה יי מחיה המתים:

מיוסד ע"פ תיבות צום העשור ד"פ.

ק' צפה בבת תמותה · צום העשור עמותה · צאן בהענשה מיתה

מכם מזור (הושע ה יג). טרם יכבה נרו, קודם יציאת נשמתו. גם חשך וכו', ל"ה בתהלי' קל"ט י"ב. אם יסתיר וכו', ל"ה באיוב ל"ד כ"ט. יתרון לו, מעלה ויתרון הוא לאדם אם יתודה בחייו. הן שמי' וכו', ל"ה באיוב ט"ו ט"ו. זהבו וסגולת עשרו וכו', כענין לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות (משלי יא ד). בעודנו בעודו בחיים. לפניו יהלוך וכו' כדכתיב צדק לפניו יהלך (תהלי' פה יד) וכתי' וכבוד ה' יאספך (ישעי' נח ח). תנחנו, התורה כדכתיב בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך (משלי ו' כ"ב) וכמו שפי' רש"י ז"ל וזהו תנצרנו בגבורה היינו בזקנה ל' ואם בגבורת שמונים שנה. ולתחי, לתחיית המתים. ולגמר, לעשות כלה וגמירא. צפה, הבט. בבת תמותה, ל"ה בתהלי' ע"ט י"א. עמותה, פעל נגזר מן עמית,

---

צפה׃ ווירדיגע דאך דיא פיר דיך ערשטערבענדע טאכטער אייננע בליקקען, דיא מאן לעהענטען דאז פאסטען צור געפאהרטין האט. האטטע דאז ארמע ואהן אויך דען

מִיתָה· צְדָקָה מִמֶּכֶר צְמִיתָה׃ וּבְבוֹא סוֹטֵן לִנְקוֹב· וְלַחֲשׂוֹף סֵרְעַף הֶעָקוֹב· וּבַל יַרְשֶׁה לִקּוֹב· וְכַח תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב׃ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ בְּשׁוּמְךָ· מֵאָז חֲקַקְתּוֹ כִּרְשׁוּמְךָ· מוֹלְדוֹתָיו הַכְּלוּלִים בִּשְׁמָךְ· מַלְּטֵם לְמַעַן שְׁמָךְ׃ הִזָּכֵר יְשִׁיבַת אֹחַל· הַמַּאֲבֵק לְשַׂר גַּחַל· הַצִּילָה שְׁאוֹנוֹ מִבַּחַל· הַצָּגִים לְהַרְטוֹת מַחַל׃ עִנּוּי נֶפֶשׁ שׁוּר· עָוֹן בְּלִי תָשׁוּר· עוֹרְכֵי שֶׁוַע בְּיִשּׁוּר· עֲנֵם בֶּאֱמֶת וְאִשּׁוּר׃ סְלַח לְשָׁבֵי פֶשַׁע· סְלִיחָה תַּבְרִיעַ רֶשַׁע· סֶדֶר תְּפִלָּה תִּישַׁע· סֵבֶר פְּדוּת לְיֶשַׁע׃ וְאִם הֵמָּה כְּאָדָם· וּמָעֲדָה וּמָטָה יָדָם· וְאַתָּה

נוצר

שטעמו מכר. לשון נענשה מיתה. כאשר יתחייבו לאניך מיתה צדקה ממכר למיתה שלא ימכרו למיתות, ועיין בילקוט פ' לך לך על פסוק ויהי השמש באה, ובבראשי' רבה דף מ"ג ג'. לנקוב, לפרוש. ולחשוף, ולגלות. סרעף העקוב, לב העקוב. ליקוב, לפרוש ולפרט. וכח, תוכחת חטאם של תולדת יעקב. מאז חקקתו ברשומך, צורת יעקב חקוק' בכסא. ישיבת אוהל וכו', כ"כ בספרינו והוא מגונה מאוד לחרוז אוהל עם גחל ובחל, ואולם בכ"י מצאתי אחל וגחל ובחל, וזה מסתבר וטע' ישיבת אחל ישיבת יעקב בחורב ביום כמו שאמר הייתי ביום אכלני חורב והיתה זאת לרוב צדקתו ככתוב שם, אחל ל' חורב וחום הוא כמס' ברכות דף ל"ב א'. לשר גחל, לשר של אש וגחלים. שאוני, המוני וקולי. מבחל, כ"כ בכ"י והוא ל' וגם נפשם בחלה בי (זכרי' יא ח) ל' תיעוב ומאיסה והוא כינוי לכתמי העוונות. להרטות מחל, לשום רציה למחלה. שוע בישור

דען טאָד פֿערשולדעט, זאָ ענטשולדיגע עז אָב זײנער סקלאַפֿערײא. טראַטע דער נאַטטערצינגלער אויף אום אונהײלע אויף, דעס הערצענס טיקקע צו ענטהילען ; זאָ זאָלל עס איהם שטרענגסטענס אונטערזאַגט װערדען דאַס רעכטען געגען יעקב'ס זאַמען, דעססען (יעקב) אַבבילדונג דאָרט אין דײנעם טהראָן, דאַמאַלס שאָן איינגעפּרעגט, אָ ענטלאַססע דאָך דעססען שפּראָססען — דיא דאָרט מיט דײנעם נאַמען פֿערפֿאָללקאָממנעט האַסט — דײנעס נאַמענס האַלבען ; געדענקע איהנען, װיא ער אין צעלטען שמאַכטעטע, װיא ער איינסט מיט דעם פֿײערענגעל ראַנג, אונד בעװאַהרע דאָך זײנער נאַכקאָממען מענגע פֿאָר שרעקקען, דיא הײטע אויף הײלונגסמיטטעל, אויף פֿערגעבונג האַררען. זיהע אויף דאַס פּײניגען איהרער לײבער, אונד שויע ניכט אויף איהר פֿערברעכען. איהנען, דיא הײטע איהר פֿלעהען מיט נאַכדרוק פֿאָרבריננען, ערװיעדערע מיט טרײע אונד װאָהלפֿאַהרע. פֿערלײהע דען ביססענדען אונד שיק איהנען הײל. אונד האַבען זיא אַלז מענשען אירדיש געהאַנדעלט, אונד זינד זיא איהרען בעגירדען אונטערלעגען, אָ זאָ האַבע דאָך, שאָפּפֿער דער מענשען, נאַכזיכט

מיט

נוֹצֵר הָאָדָם· וְתָרוֹן תְּנָה לְעוֹדְדָם: רָעֲבָם וּצְמָאָם חֲזֵה· רָעָתָם בְּלִי תֶחֱזֶה: ח׳ רֶגֶשׁ רַחֲשָׁם מִלְּבַזֵּה· רוֹנְנִים סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה:

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ· וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

חו״ק נֶחְשַׁב כְּצָג בְּאֵיתוֹן· דְּחוֹת בְּפִלּוּלֵי עֲקַלָּתוֹן· וְנַקְדִּישְׁךָ בְּשַׁבַּת שַׁבָּתוֹן· קָדוֹשׁ:

חו״ק הַיּוֹם בְּפָתְחֲךָ סְפָרִים· חוֹן (אוֹם) שִׁמְךָ מְפָאֲרִים· וְנַקְדִּישְׁךָ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים· קָדוֹשׁ:

חו״ק מַסְטִין בְּכֶבֶל אֱסוֹר· וְרִתְקוֹרַת אֲסִירֵי בְּשׂוֹר· וְנַקְדִּישְׁךָ בְּצוֹם הֶעָשׂוֹר· קָדוֹשׁ:

כ״כ נכ״י. ותרון, ל׳ וויתור. לעודדם, לחזקם:

נחשב, כהיה נחשבים. כצג באיתון, כעומד בשער האיתן, (יחזקאל מ טו) הוא השער אשר הי׳ מכוון כנגד פתח ההיכל ובתוכו היו נכנסין הבאים בעזרה להתפלל. דחות, לדחות. בפילולי, בתפלתי. עקלתון, תאר לשטן כמו עקלתון המעות ומעקל הבריות. בכבל, בכבלי ברזל.

מיט איהנען אונד ריכטע זיא וויעדער אויף. זיעהע וויא זיא הונגערן אונד דורסטען. אונד שויע ניכט אויף איהרע פרעפעלטהאטען, פערשמאהע ניכט דען גוטגעזינטען הויפען, ווען ער פלעהט אונד טרייעט: א פערצייהע דאך דיא מיסעטהאטען דיעזעס פאלק׳ז.

ימלך. דער העրר רעגיערט עוויגליך, דיין גאטט דורך אללע צייטען, ציון! הללויה. ואתה. דוא אללערהייליגסטער, טהראנסט אונטער לאבגעזאנגען ישראל׳ז! אל נא.

נחשב. האטטען וויר דאך דאס אנזעהען דעס אבערפריסטערס, דער עהמאלס אים איתן וויילטע, דאס אויך אונזער געבעט דאס אונגעהייער (שטן) זא טייבען פערמאכטע, אונד וויר ווירדען דיך הייליג פרייזען אים שבת שבתון קדוש.

היום. הייטע ווא דוא דיינע ביכער נאכשלאגסט, זייא דער נאמען דיא דיינען נאמען הערליך גנאדיג, אונד וויר ווערדען דיך הייליג פרייזען אם פערזאהנונגסטאג. קדוש.

מסטין. א שלאגע דען פערלייאדער (שטן) אין פעססעלן, אונד פערקינדע איינען געפעסעלטען איינע האפפנונגספאללע באטשאפט, דאן ווערדען וויר דיך הייליג פרייזען אם פאסטטאגע דעס צעהנטען. קדוש.

כניגון אדר והוד. בסמ"ך אלעזר בירבי קליר כפול בראשי פתרוזים.

פ׳ אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק· שְׁעוּן בְּאַת מֵרָחוֹק·

ק׳ בְּפָעֳלוֹ צָרַי דְחוֹק:

פ׳ אֲסַפְּרָה אֶל חוֹק· מְסֻבּוֹ בְּלִי לִרְחוֹק·

ק׳ חַיִּים לִי לָחוֹק:

פ׳ לְשׁוּר כְּחֶתֶף יִמְחוֹק· לוֹחֲמִי לְבַל יִשְׂחוֹק·

ק׳ וְיִמָּלֵא פִּי שְׂחוֹק: (נחשב כצג וכו׳.)

פ׳ עוֹרְכֵי שֶׁוַע לָרוֹב· חִין עֶרְכָּם יֶעֱרוֹב·

ק׳ פְּנֵי אֱלֹהִים מִקָּרוֹב:

פ׳ עֲתִירָתִי אָז תִּקְרוֹב· עֲבֵרָתִי לְבַל תֶּאֱרוֹב·

ק׳ אֵלִי לְבַל קְרוֹב:

פ׳ זוֹמֵם אִם יִזְרוֹב· עֲדַת אֵל לַחֲרוֹב·

ק׳ אֶשְׁעַן בְּמַצְדִּיק יִקְרוֹב: (היום בפחהך וכו׳.)

אשא. ל"ה באיוב ל"ו ג׳ ודרשוהו על אברהם שנא׳ וירא את המקום מרחוק. שעון, לשעות. באת מרחוק, באותו אשר בא ממרחוק והיינו אברה׳ שבא מעבר הנהר. בפעלו, זכות פעלו. צרי דחוק, תדחוק אויבי. אספר׳ וכו׳, המאמ׳ הזה מיוסד על שלש׳ כתובי׳ בתהלי׳ סי׳ ב׳ ואני שכבתי וגו׳ אספר׳ אל חוק וגו׳ שאל ממני וגו׳ וע"ד שדרשוהו במדרש תהלי׳ ע"ש. מסובו, ל׳ ואני שכבתי כדאי׳ שם. חיים, עפ"ה חיים שאל ממך: ומה שאל? שיהיו ישראל חיים וקימים לעול׳ כדאי׳ שם. לשור, הוא השטן. כחתף, כרגע. ימחוק, יעביר. זומם, יל"ה המושב עלי מזמות. אם יזרוב, אם יחרה. במצדיק יקרוב, כהקב"ה המצדיקני

אשא. איך וועקע מיינע זיננע אויף דיא פֿערנע; דער מייזט אויז דער פֿערנע הערנאַנגעלאַנגען קאַם, מיזט שטיטצע מיר. אַב זיינער טוגענדען ווירד מיין ערלעזענד פֿערדראַנגט. איך ברינגע דעז העררן פֿערהייסונג צור שפּראַכע דאַס ער זיך ניע זיינען ערקאָרנען ענטציהע, אונד מיר עוויגעז לעבען געוואַהרע, דען ווירגעננגען אַבער יאַהרליננגז טיגע, דאַמיט מיין ווידערזאַכער מיר ניכט האַהנע לאַכע, דאַן ווערדע איך האָכאויף טריומפֿירען.

זיא האָרכען געבעטע דיא פֿיללע; אָ מעכטע דאָך איהר פֿלעהען דיר אַנגענעהם זיין! מעכטעסט דו דאָך דיינער וואָלאַכט צו געניגטע קאָממען! מיינע ערזטע ביטטע מיזט, דאַס מיינע זינדע מיר ניכט אויפֿפֿירע, מיר ניכט אויף דען פֿוסע נאַכגעהע, אונד ערהייבערט זיך דער אַנמאַסליבריטער אויך איבער דיא גאָטטעזגעמיינדע זיא אויפֿצורייבען, זאָ ביזט דוא געררעכטער! איין נאַהער בייששטאַנד מיר.

ח׳ רֶשַׁע אִם הִכְרִיעַי. זְכוֹר לִי רוֹעִי.

ק׳ בְּצִדְקוֹ עַתָּה לְרוֹעֲעִי:

ח׳ רְעֵה צֹאן מַרְעִי. בְּמִרְעֶה טוֹב לְהַרְעִי.

ק׳ וּבְאוֹר חַיִּים לְזוֹרְעִי:

ח׳ בַּעֲוֹן אוֹרַח רִבְעִי. וּבְקַו נְטִיַּת מִרְעִי.

ק׳ נָא אַל יֶאֶרְעִי: (מסטין בכבל וכו׳)

ח׳ יַסְבִּיתוּ שׁוּבוּ לְבִצָּרוֹן. נִגָּשִׁים פְּנֵי אָרוֹן.

ק׳ לְהַעֲלִים אֲרֶשֶׁת רוֹן:

ח׳ יְחַלּוּ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן. מַשְׁבִּית אַף וְחָרוֹן.

ק׳ בְּזֹאת יָבוֹא אַהֲרֹן:

ח׳ רוֹגְשִׁים קְרוֹא בְגָרוֹן. פְּלוּשׁ אֲטוּמֵי חֶבְרוֹן.

ק׳ מְצוֹא מְחִילַת וְיִתְרוֹן: (נחשב כצג וכו׳)

בשבתו

וזכור לי. רשע אם הכריעני החטא והרשע. רועי, רועה שלי והיינו משה רבינו. לרועעי, להריע קול בתרועה ושמחה. אורח רבעי, ל״ה ארחי ורבעי זרית (תהלי׳ קלט ג) וע״ש פי׳ רש״י. ובקו נטית מרעי, באותו קו משפט שנטיתי ממלוות דודי ורעי הקב״ה. לא יארעי, לא יארע לי. יסביתו וכו׳, שיעורו אותם הנגשים מול פני ארון להעלי׳ ארשת רון יסביתו וישמעו הבשורה: שובו לבצרון והיא ל״ה שובו לבצרון אסירי התקוה (זכרי׳ ט׳ י״ב). ראשון ואחרון, הקב״ה. פלוש, גילוי. מחילת ויתרון, כ״כ

אונטערלאַג איך אויך דעם לאַסטער, זאָ זייא דיר מיין הירטע איינגעדענק; זיינע פֿראָממיגקייט אויסגעבע איך, אונד לייטע דיא טראָפּפֿע מיינער העערדע צור גוטען ווידע הין, וואָ דאַס לעבענסליכט איך בעשאָנע. פֿראָהנטע איך אויך דער בעגיערדע, אונד נייגט דיא וואַגשאַלע צום לאַסטער זיך, אָ לאַס עס איך ניכט ענטגעלטען!

ליהעט ווידער הייל צו אייערער בורג! זאָ ווירד אייך פֿערקינדעט ווערדען, איהר דיא איהר אייך דעם ארון הקדש נאַהעט, אַנלאָטטיאַמען לייטע פּזאַלמען. פֿלעהט עס אַן, דאַס אונענדליכע וועזען, דאַס עס פֿערצייהע גרים אונד צאָרן, דאַן ווירד ער איינסט ווידער אויפֿטרעטען, אייער אָבערפּריעסטער אהרן. רופֿט אויס פֿאָללעם האַלזע, איינע לעבען! ערוואַרטעט דיא דאָרט אין חברון שלומערן, דאַן ערפֿאָלגט פֿערצייהונג אונד זינדענערלאַס.

ח' בְּשִׁבְתּוֹ בְּכֵס רִיב. יְרִיבַי לְעֵינַי יָרִיב.

ק' יָהּ נִצָּב לָרִיב:

ח' בּוֹזֵי חָרוּב יַחֲרִיב. כְּמוֹ קַדְמוֹנִים הֶחֱרִיב.

ק' וְנַאֲקִי לְפָנָיו יַקְרִיב:

ח' יַצַּג אִתִּי בְּרִיב. מְלִיצֵי שַׁי לְהַקְרִיב.

ק' וְשִׂיחִי לְגוֹחִי יֶעֱרִיב: (היום בפתחך וכו')

ח' קוֹל אָרִים כַּשּׁוֹפָר. בְּמַתַּן אִמְרֵי שֶׁפֶר.

ק' לִפְנֵי חֲזָקִים שִׁפֵּר:

ח' קֶצֶב שְׂעִירִים וּפָר. בְּנִיב שְׂפָתַיִם יְסֻפָּר.

ק' וּבְכֵן סוֹטֵן יוּחְפָּר:

ח' לִפְלוּסִים כְּכוֹכְבֵי מִסְפָּר. וְשָׁחִים עַד עָפָר.

ק' בִּצְעָם וַעֲווֹיָם יְכַפֵּר: (מסטין כבבל וכו')

יושלגו

בכל כ"י ועיקר וטעמו: מחילה של ויתור עוונות. בכס ריב, בכסא דין. יה נצב, ל"ה נצב לריב ה' (ישעי' ג' י"ג). שי, דורון. לגוחי, לבוראי. לפני חזקים שפר, לפני הקב"ה אשר שפר השמי' החזקים כדכתי' ברוחו שמי' שפרה (איוב כו יג). קצב שעירים ופר, מכין שעירים ופר שהקריבו במקדש ביה"כ, עתה יסופר בניב שפתי' וכענין ונשלמה פרים שפתינו. לפלוסי', לשקולי' ככוכבי מספר והיינו ישראל. ושחי', ל"ה בתהלי' מ"ד כ"ו.

מעכטע ער איינע ווידערזאכער (מקטרגים) ריכטען, ער דער אַללמעכטיגע ! דער רעכטשאפפענוואַלטער אויף דעם טהראָנע דעס גריכטעס ! מעכטע ער זיא אויפ-רייבען, דיא פערלייאדער, וויא ער שאָן מעהרערע אויפגעריעבען, אונד ערהערען איין פלעהען. נור איינע פערטהיידיגער זאָללען פאָר דעם טראָנע דעס גריכטעס גע-הער פינדען, אויף דאס איין געבעט פאָן שאָפפער וואָהל אויפגענאָממען ווערדע.
איך לאסע איינע שטיממע אוס, וויא דעס שופר: שאַלל בייא איבערליעפערונג דעס געזעטצעס; פלעהע איהן אן, איהן, דער דיא מעכטיגען היממעל אויזגעשמיקט, אונד ערגענצע דען פערלוסט דער זאָנסט געאָפפערטען בעקקע אונד פארען דורך געבעטע דיא איינען ליפפען ענטשטראָמען, אונד דער שאַדענפראָהע (שטן) ווירד צו שאַנדען ווערדען. יאַ דאס פערלייהעט איינער נאַציאָן דיא זאָנסט דען שטערנען אם היממעל גלייך געשעטצט וואורדע, אונד נון ביז צור ערדע געבייגט איזט.

דיא

ח׳ יוּשְׁלָגוּ אָדְמֵי שָׁנִים· שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנִים·
ק׳ הֲדָשִׁים וְגַם יְשָׁנִים:
ח׳ יוּלְבָּנוּ כְּתָמֵי שׁוֹשַׁנִּים· וְיוּשְׁבוּ לְתַעֲרָם שְׁנוּנִים·
ק׳ בִּפְלוּל אֲשֶׁר מְשַׁנְּנִים:
ח׳ רַחֲצוּ וְהִזַּכּוּ מֵעֲשׁוּנִים· לְאִוֶּלֶת מֵהְיוֹת שׁוֹגִים·
ק׳ וְעַל מִבְטָחֵימוֹ שְׁעוּנִים:

נֶחְשַׁב כְּצַג בְּאֵיתוֹן. דְּחוּת בִּפְלוּלֵי עֲקַלָּתוֹן. וְנַקְדִּישָׁךְ בְּשַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קָדוֹשׁ:

חו״ק אֵת לַחֲשִׁי עֲנֵה נָא· וְעִקַר רְצֵה נָא· הָאֵל קָדוֹשׁ:
חו״ק אָדוֹן לְקוֹל עַמֶּךָ· זְכוֹר רַחֲמֶיךָ· נוֹרָא וְקָדוֹשׁ:

ע״ס א״ב. זה אומר הש״ץ בניגון אאפיד.

אֵין עֲרוֹךְ אֵלֶיךָ· בֵּין עוֹצֶם מִפְעָלֶיךָ· גִּישַׁת הֲמוֹן מְיַהֲלֶיךָ· דָּרוֹשׁ לְגַבֵּר חֲיָלֶיךָ: את לחשי הוֹגֵי הֲמוּלַּת קוֹדֶשׁ· וּמְהַלְּלִים בְּהַדְרַת קוֹדֶשׁ· זֶרַע תְּבוּאַת קוֹדֶשׁ· חֲשׁוּב כְּאֵילֵי קוֹדֶשׁ: אדון טַפְסְרֵי מֶרְבְּעֵי פָנִים· יְיַשִּׁירוּךְ עִם אוֹפַנִּים· כְּבַקָּרָךְ כָּל פְּנִים· לְבִלְתִּי נְשׂוֹא פָנִים: את לחשי מִתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ· נוֹעֵץ אַחֲרִית מֵרֹאשׁ· סְלִיחָה לְשׁוֹבְבִים דְּרוֹשׁ· עֲוֹנָם לָשֵׂאת כְּמֵרֹאשׁ: אדון פְּרוּדֵי כְנַף

יושלגו, ילבינו כשלג. לתערם, לנדן שלהם. שנוני׳, חרבות. מעישוני׳. מעוונות המעשני׳ ומאפילי׳ הנפש. ענה נא וכו׳, כ״כ בכל כ״י ועיקר כי ר״ת אשר וכן אדון לקול עמך וכו׳.
אין ערוך וכו׳. עפ״ה מי בשחק יערוך לה׳ (תהלים פט ז). בין, להבין. גישת, תפלת. היליך, ישרא. טפסרי, השרי׳ המרובעים בפנים. פרודי כנף, עפ״ה ובכנפיהם

דיא זינדען דער גאַנצען יאַהרע, דיא זינגעטבעגאַנגענען זאָוואָהל אַלס דיא אָהנגעטבעגאַנגענען, ווערדען פֿערגעהן וויא שנעע; דיא בעפֿלעקקטע ראַסע (ישראל) ווירד וויס ווערדען, אונד דאַס איבער זיא געלאַגענע שווערט ווירד ווידער אין דיא שיידע געשטעקקט ווערדען, דורך אונאונטערבראָכענע געבעטע. וואַשעט! רייניגט איידך פֿאָן אונרעכטע! בעגעהעט ניא ווידער נאַרהייטען ווידער, דאַן קאָננט איהר געטראָסט אונד זיכער זיין.

רְנָנִים. צִדְקוֹתֶיךָ חַי מְרַנְּנִים. קוֹל שַׁאַג מְחַנְּנִים. רְצֵה בְּחִין וּבְתַחֲנוּנִים: את לחשי שְׁנְאַן רִבְבוֹת אֲלָפִים. שׁוֹאֲגִים וְלַבְּקָרִים נֶחֱלָפִים: מין תּוֹקֶף יַשִּׂיגוּ אֲלוּפִים. תּוֹדָה וְזִמְרָה מְאַלְּפִים: אדון לקול עמך וכו׳.

וּבְכֵן וְאַתָּה כְּרַחוּם סְלַח לָנוּ:

ע״פ א״ב.

אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹתֵינוּ. הַצִּילֵנוּ מִצָּרֵינוּ. כָּל אֲשֶׁר חָשְׁבוּ עָלֵינוּ: (ואתה כרחום סלח לנו) בְּשִׁמְךָ נִקְרָא וְתַעֲנֵנוּ. וּתְשַׁבֵּר אֶת עֻלֵּינוּ. וְאַתָּה תִּמְלוֹךְ עָלֵינוּ: ואתה גּוֹדֶל רַחֲמֶיךָ תּוֹדִיעַ. וּמַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ תוֹפִיעַ. וּכְאָז אוֹתָנוּ תּוֹשִׁיעַ: ואתה דְּבָרְךָ נִצָּב לְעוֹלָם. זְכוֹר נָא אֲבוֹת הָעוֹלָם. וְהָקֵם בְּרִיתְךָ לְעוֹלָם: ואתה הֲרָצֵה לָנוּ כְּמֵאָז. וְתֵן לָנוּ עֹז. וְנִלְמַד נֶחֱמָדִים מִפָּז: ואתה וְהַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשֶׁךָ. וְקוֹמֵם אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְנַעֲרִיץ בְּכָל יוֹם קְדֻשָּׁתֶךָ: ואתה זְכוֹר צִדְקַת רִאשׁוֹנִים. וּסְלַח נָא לָאַחֲרוֹנִים. וְתוֹשִׁיבֵם אֶל אֲרֻבּוֹתֵיהֶם כְּיוֹנִים: ואתה חוּסָה עַל צֹאן מַרְעִיתֶךָ. וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ. וּלְלַמְּדֵם כְּאָז דָּתֶךָ: ואתה טָהוֹר תַּרְאֶה כְּבוֹדֶךָ. וְתוֹדִיעַ בָּנוּ הוֹדֶךָ. וְנִסְבּוֹל עוֹל מוֹרָאֲךָ וְיִחוּדֶךָ: ואתה יְרֵאֶיךָ יִשְׂמְחוּ בָךְ. וּבְכָל יוֹם יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ. וְגוֹי וּמַמְלָכָה יַעַבְדוּ לָךְ: ואתה כְּרַחֲמֶיךָ עֲשֵׂה עִמָּנוּ. כִּי בְּכָל יוֹם לְךָ קְרָאנוּ. יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ: ואתה לְבַדְּךָ תִּמְלוֹךְ

כמראשית

כרודות מלכיה (יחזקאל א׳ יח). ולבקרים מתחלפים, ע״ד חדשים לבקרים (איכ׳ ג׳ כג) וכמו שאז״ל בפרק אין דורשין. אלופים, אלופי ישראל. מאלפים, מלמדים.

אל. הצילנו וכו׳. שיעורו הצילנו מכל אשר חשבו עלינו צרינו. דברך נצב וכו׳, עיין בביאורי ליוצר יום ב׳ דר״ה. נחמדים מפז. דברי תורה. ארובותיהם כיונים

כְּמֵרֵאשִׁית · וְתָשִׁית עֵינֶיךָ בְּרֵאשִׁית · בִּמְקוֹם כּוֹנַנְתָּ מֵרֵאשִׁית · ואתה מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ תִּגָּלֶה · נוֹרְאוֹתֶיךָ נֶחֱזֶה וְנִתְעַלֶּה · וּמִצִּיּוֹן בְּרַחֲמֶיךָ תִּגָּלֶה: ואתה נָחֵנוּ בַּאֲמִתֶּךָ · וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · כִּי אֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְנַחֲלָתֶךָ: ואתה שִׂימֵנוּ בְּרָכָה בָּאָרֶץ · וְתִנָּעֵר רְשָׁעִים מֵאֶרֶץ · וְנֵשֵׁב לָבֶטַח בָּאָרֶץ: ואתה עֲנֵנוּ כִּדְבַר אֲמִתֶּךָ · וְהוֹשִׁיעֵנוּ בֶּאֱמוּנָתֶךָ · כִּי אֲנַחְנוּ צֹאן מַרְעִיתֶךָ: ואתה פָּנֶיךָ הָאֵר בְּצִיּוֹן · וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ בִּצְבִיּוֹן · וְתָסִיר טֻמְאָה מִצִּיּוֹן: ואתה צַדִּיק אַתָּה בַּכֹּל · וְרַחֲמֶיךָ גְּדוֹלִים עַל כֹּל · מִיָּדְךָ הוּא וּלְךָ הַכֹּל: ואתה קָרוֹב אַתָּה לְכָל קוֹרְאֶיךָ · רַחֵם עַל מַמְלִיכֶיךָ · כִּי הֵם מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: ואתה רַחוּם סְלַח נָא לְעָוֹן · כִּי כָל אָדָם מָלֵא עָוֹן · וְאַתָּה תְּכַפֵּר עָוֹן: ואתה שִׁמְךָ בָּנוּ נִקְרָא וְאַל תַּנִּיחֵנוּ · נִקְרָאֲךָ וְאַתָּה תַּעֲנֵנוּ · וּלְמַעַנְךָ הָאֵר עֵינֵינוּ: ואתה ח׳ תּוֹאַר פָּנֶיךָ תַּרְאֵנוּ · וּבְתוֹרָתְךָ תְּחַכְּמֵנוּ · וּבְמִרְעֶה טוֹב וְשָׁמֵן תַּרְעֵנוּ · וְאַתָּה כְּרַחוּם סְלַח לָנוּ:

וּבְכֵן אַךְ חַנּוּן אַתָּה וְרַחוּם לְכָל פֹּעַל:

ע״פ א״ב:

אַךְ אוֹמְרִים בְּחִין לְפָנֶיךָ · כִּי אַתָּה רַחוּם לְכָל פֹּעַל:

אַךְ בָּאִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְפָנֶיךָ · כי אתה רחום לכל פועל:

כיונים, עש״ה וכיונים אל ארבותיהם (ישעי׳ ס ח). שימנו ברכה וכו׳, עש״ה בישעיה י״ט כ״ד. ותנער וכו׳, עש״ה באיוב ל״ח י״ג. בצביון, בכבוד, מידך הוא וכו׳, עש״ה כי ממך הכל ומידך נתנו לך (ד״ה א׳ כ״ט י׳).

אך אומרים וכו׳, עיין מ״ש בסדר של שחרית. בחין, בתחינה, או שיהיה

ובכן. וואהרליך! דאס ביזט גנאדיג אונד בארמהערציג!

ח׳ א וואהרליך דיך בעטען זיא צארטליך אן. ק׳ דען דאס ביזט בארמהערציג!

ב וואהרליך! זיא קאממען אונד פאללען הין פאר דיר. דען דאס ביזט בארמהערציג!

וואהרליך

אַךְ גָּשִׁים בִּתְפִלָּה לְפָנֶיךָ· כי אתה רחום לכל פועל:

אַךְ דּוֹרְשִׁים בְּדָתְךָ יוֹמָם וָלַיְלָה· חנון ורחום לכל פועל:

אַךְ הוֹגִים בְּהַלֵּל וְתִשְׁבָּחוֹת· כי אתה רחום לכל פועל:

אַךְ וְאוֹמְרִים סְלַח נָא לַעֲוֹנֵינוּ· כי אתה רחום לכל פועל:

אַךְ זוֹעֲקִים בִּתְפִלָּה לְפָנֶיךָ· כי אתה רחום לכל פועל:

אַךְ חוֹקְרִים סוֹד בְּרִיתֶךָ· כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ· חנון ורחום לכל פועל:

אַךְ טוֹעֲנִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל· כִּי אֵין כָּאֵל· כי אתה רחום לכל פועל:

אַךְ יוֹדְעִים שֵׁם הַמְפוֹרָשׁ· וּבְפִיהֶם יִתְפָּרֵשׁ· כי אתה ר"ל"פ:

אַךְ כֻּלָּם הַיּוֹם כְּמַלְאָכִים· קְדֻשָּׁה לְפָנֶיךָ עוֹרְכִים· כ"א"ר"ל"פ:

אַךְ לְבוּשֵׁיהֶם נְקִיִּים· וְכֻלָּם צָמִים וּמִתְעַנִּים· ח"ו"ל"פ:

אַךְ מַעֲשֵׂיהֶם מַגִּידִים וְחַטְּאֵיהֶם מְתַנִּים· סְלַח נָא עוֹנִים· כי אתה רחום לכל פועל:

אך

טעמו כמו כתן עיין בשרשים. טוענים, לשון טוען ונטען שענינו עריכת דברים. ובפיהם יתפרש, בשעת עבודה היה כ"ג מזכיר שם המפורש בן ע"ב אותיות אשר היה מלוי בשיבה וידוע לחכמים. מתנים, מספרים.

ג וואהרליך! פלעהענד נאהען זיא זיך דיר. דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ד וואהרליך! טאג אונד נאכט פאָרשען זיא דיינע געזעטצע. דען דוא ביזט אג"ו!

ה וואהרליך! דיר זינגען זיא לאָב אונד דאנקגעזאנגע, דען דוא ביזט אג"ו!

ו וואהרליך! אינברינסטיג רופען זיא: אָ פערגיב אונזרע זינדען! דען דוא אג"ו!

ז וואהרליך! זיא ביטטען אנדאכטיג פאָר דיר. דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

ח וואהרליך! נור דיא געהיימניססע דיינעז בונדעז ערפאָרשען זיא, דען ניכטז איזט אויסער דיר, גנאדיגער אונד אללבארמהערציגער!

ט וואהרליך! זיא בעטען שמע ישראל, דען ניכטז גלייכט דיר, אללמאכטיגער! דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

י וואהרליך! זיא קאָננען דיינען אונבעגרייפליכען נאמען אונד שפרעכען איהן אויז! דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

כ וואהרליך! היטטע אָרדנען זיא קדושה פאָר דיר, דען ענגעלן גלייך. דען אג"ו!

ל וואהרליך! זיא זינד ריין געקליידעט; קאסטייען זיך אונד פאסטען. דען אג"ו!

מ וואהרליך! זיא פערהעהלען ניכטז וואס זיא געטהאן: געשטעהען איהרע זינדען אונד שרייען: אָ פערגיב דאך! דען דוא ביזט אללבארמהערציג!

וואהרליך

אַךְ נִקְרָאִים הַיּוֹם · וְסָלַחְתִּי לָכֶם הַיּוֹם · כי אתה ר"לפ:

אַךְ סְפוּרִים כְּחוֹל הַיָּם · וַעֲוֹנוֹתֵיהֶם תַּשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם · כי אתה רחום לכל פועל:

אַךְ עוֹנִים אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת · לִפְנֵי חוֹקֵר כְּלָיוֹת · וְיוֹדֵעַ כָּל נִסְתָּרוֹת · חנון ורחום לכל פ׳על:

אַךְ פְּקָדֵם לְחַיִּים (טוֹבִים) · וְטַהֲרֵם בְּמַיִם חַיִּים · כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים · כי אתה רחום לכל פועל:

אַךְ צוֹעֲקִים אָנָּא אֵל נָא · סְלַח נָא חֵטְא לְמִי מָנָה · כ"א ר"לפ:

אַךְ קוֹלָם בְּרַעַשׁ מַרְעִישִׁים · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קוֹרְאִים אָבוֹת וּבָנִים · כי אתה רחום לכל פועל:

אַךְ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אַתָּה · לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה גַּם עַתָּה · כ"א ר"לפ:

אַךְ שְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ · בְּקָרְאֵנוּ אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ · כי אתה ר"לפ:

אַךְ תּוֹלִים לְךָ עֵינֵיהֶם · עֲנֵם וּשְׁמַע בְּקוֹל תְּפִלּוֹתֵיהֶם ·

סלח

למי מנה, אמר לישראל עז"ה מי מנה עפר יעקב (במדבר כג י).

נ וואהרליך! הייטע בערופען זיא זיך אויף דיינע פערהייסונג: הייטע פערגעב' איך אייך!. דען דוא ביזט אללבאַרמהערציג!

ס וואהרליך! איינע צאהללאזע מענגע וויא זאנד אם מעערע, ביטטעט, דאס מאכ־טעסט איהרע זינדען אין דעז מעערעז טיעפע ווערפען. דען א.ג.וו!

ע וואהרליך! פיער קדושות שפרעכען זיא אויז פאר דיר, הערצענספאָרשער! קענגער אללער געהיימניסע! גנאָדיגער אונד אללבאַרמהערציגער!

פ וואהרליך! ביים דיר איזט לעבענסקוועללע! א בעפיעהל איהר זיא גליקקליכע לעבען, אונד רייניגע זיא דורך לעבענסוואססער. דען דוא ביזט א.ג.וו!

צ וואהרליך! פלעהענד שרייען זיא: א פערגיב דאך, אללמאכטיגער! דען א.ג.וו!

ק וואהרליך! אין שאארען קאהרען רופען זיא קדוש קדוש, פאטער אונד זאהנע. דען דוא ביזט אללבאַרמהערציג!

ר וואהרליך! דוא ביזט דער ערסטע אונד אויך דער לעצטע; זא וויללפאהרע אויך יעצט אום דיינעטוויללען. דען דוא ביזט אללבאַרמהערציג!

ש וואהרליך! צו דיר שרייען וויר! א פערנים אונזער געבעט! אנטווארטע אונז. דען דוא ביזט אללבאַרמהערציג!

ת וואהרליך! צו דיר שמאכטען איהרע אויגען! אנטווארטע, הארע דיא

סְלַח נָא לַעֲוֹנוֹתֵיהֶם· חַנּוּן וְרַחוּם לְכָל פֹּעַל:

מיוסד ע"פ א"ב עד תי"ו אלא שהקהלות קראוהו מאות יו"ד ואילך, וכל החרוזים מסיימים על לי הכתוב בפרשת הודו לה' קראו בשמו וגו' בד"ה א' סי' י"ו.

וּבְכֵן אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים· אֵל מֶלֶךְ בְּעוֹלָמוֹ· מֵחִישׁ פְּדוּת עַמּוֹ: לְקַיֵּם דְּבַר נְאֻמוֹ· כִּי סְלִיחָה עִמּוֹ· הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים· בָּרוּךְ וּמְהֻלָּל כְּרוֹב גָּדְלוֹ· מֵחִישׁ סְלִיחָה לִקְהָלוֹ· לְהַרְאוֹת לַכֹּל גָּדְלוֹ· מָדַד מַיִם בְּשָׁעֳלוֹ· שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים· גּוֹאֵל עַם קְדוֹשׁוֹ· בִּסְלִיחָה לְהַקְדִּישׁוֹ· וּמְכוֹנֵן בֵּית מִקְדָּשׁוֹ· לְזֶרַע אַבְרָהָם קְדוֹשׁוֹ· הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים· דָּגוּל מִשְׂגָּב בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ· סוֹלֵחַ לְעַם זוּ בָּזוֹ· בְּדַבֵּר עֻזּוֹ וּמָעֻזּוֹ· לָכֵן עֲדַת מָעֻזּוֹ· דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים· הַכֹּל בְּמַאֲמָר עָשָׂה· וְהוּא פָּעַל וְעָשָׂה· סוֹלֵחַ לְאוֹם עֲמוּסָה· לָכֵן עַם כּוֹ חָסָה· זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים· וּמֵקִים דְּבַר עַבְדּוֹ· עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם הוֹדוֹ· סוֹלֵחַ לְעַם מְיַחֲדוֹ· אֲשֶׁר נִקְרְאוּ בִּדְבַר סוֹדוֹ· זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים· זֶה רוֹקַע הָאָרֶץ· הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ·

ובכן אמרו לאלהים וגו', עיין ביאורי לשחרית.
אמרו. לקיים דבר נאמו, שייעד ע"י נביאו כי פדה ה' את יעקב (ירמי' לא יא).
מדד מים בשעלו, ל"ה ישעיה מ' י"ב. לעם זה, ישראל. בזו, בשבת שבתון

שטיממע איהרער געבעטע, אונד פערלייהע איהרע זינדען, גנאדיגער א:"וג

הָאָרֶץ. סוֹלֵחַ לְגוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. לָכֵן אִמְרוּ לְיוֹסֵד אָרֶץ. הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים. חַי בִּמְעוֹנָתוֹ. חַנּוּן וְחוֹגֵן עֲדָתוֹ. יָשׁוּב בְּרַחֲמִים לְבֵיתוֹ. לָכֵן לְבָאֵי בִּבְרִיתוֹ. זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים. טַפֵּי נַחֲלָתוֹ. טְלָאֵי יְרֻשָּׁתוֹ. יְקַיֵּם עָלֵימוֹ אִמְרָתוֹ. כְּחָקוּק בְּתוֹרָתוֹ. אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ.

אִמְרוּ לֵאלֹהִים. יוֹעֵץ מֵישָׁרִים לָחוֹק. יְרֵאָיו לְחַיִּים לָחוֹק. סוֹלֵחַ לַחֵטְא לִמְחוֹק. כְּנִשְׁמַע לְרוֹעֶה מֵרָחוֹק. וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים. תַּקִּיף אֱלֹהֵי עוֹלָם. דְּבָרוֹ נִצָּב לְעוֹלָם. וְהוּא מִכֹּל נֶעְלָם. וַאֲנַחְנוּ מְהַלְלִים שְׁמוֹ לְעוֹלָם. בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

וּבְכֵן גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ:

ע"ס א"ב.

מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ. אַדִּיר בְּוִיעוּדוֹ. בָּרוּם וּבְתַחַת הוֹדוֹ. גִּלָּה אוֹר לַעֲבָדוֹ. דָּבָר מֵקִים לְעַבְדּוֹ. לָכֵן יִתְגָּאֶה אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ.

מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ. הַמַּכִּיר עוֹלְמֵי עַד. וְסוֹפֵר וּמוֹנֶה עֲדֵי עַד. זִיו מוֹשָׁבוֹ נוֹעַד. חֶלֶד צוֹפֶה בְּמִסְעַד. לָכֵן יִתְגָּאֶה הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד:

מעשי

זאת היא י"ב. לאום עמוסה, ישראל עמ"ה ישעי' מ"ו ג'. טפי נחלתו, ילדי נחלתו ל' אנשים וטף. כנשמע לרועה, למשה רבינו רועה נאמן.

מעשי. אדיר בויעודו, כענין אל נערץ בסוד קדושים רבה (תילים פט ח).

טוען

מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ׃ טוֹעֵן עוֹלָמוֹ׃ יוֹדֵעַ הֲדוֹמוֹ׃ כִּלָּלוֹ בְּנָאֳמוֹ׃ לָעַד לַהֲקִימוֹ׃ לָכֵן יִתְגָּאֶה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ׃ מוֹשֵׁל בְּמִפְעָלוֹ׃ נוֹרָא עַל זְבוּלוֹ׃ סִלּוּדוֹ כְּגָדְלוֹ׃ עֻזּוֹ כְּרוֹב חֵילוֹ׃ לָכֵן יִתְגָּאֶה שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ׃

מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ׃ פְּאֵרוֹ בִּשְׁמֵי מְעוֹנַי׃ צוֹפֶה וּמַבִּיט לְעֵינַי׃ קִלּוּס שְׁמוֹ בַּהֲמוֹנַי׃ רוֹדֶה בְּקֶרֶב מוֹנַי׃ לָכֵן יִתְגָּאֶה גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי יְיָ׃ סוגרים הארון.

מַעֲשֵׂי אֱנוֹשׁ וְתַחְבּוּלוֹתָיו מְזִמָּה. שִׁבְתּוֹ בְּתוֹךְ מִרְמָה. רְפִידָתוֹ רִמָּה. קָבוּר בִּסְעִיף אֲדָמָה. וְאֵיךְ יִתְגָּאֶה אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה׃

פותחים הארון.

אֲבָל מַעֲשֵׂי אֱלֹהֵינוּ׃ שַׁדַּי רוֹקַע הָאָרֶץ עַל בְּלִימָה׃ שׁוֹכְנֶיהָ בְּלִי הֱיוֹת לְשַׁמָּה׃ תִּכֵּן עַל מַיִם אֲדָמָה׃ תַּקִּיף שְׁמוֹ לְרוֹמֵמָה׃ לָכֵן יִתְגָּאֶה עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה׃

וּבְכֵן לְנוֹרָא עֲלֵיהֶם בְּאֵימָה יַעֲרִיצוּ׃

ע"ס א"ב כפול.

ח' אֲשֶׁר אֵימָתֶךָ׃ בְּאֶרְאֶלֵּי אוֹמֶן׃ בְּאַבִּירֵי אוֹמֶץ׃ בִּבְלוּלֵי קֶרַח׃ בִּבְדוּדֵי קֶרַח׃ ק' וּמוֹרָאֲךָ עֲלֵיהֶם׃

ואביתה

טוען, נושא כענין ומיתחת זרועות עולם. סילודו, שבחו. מוני, מונים שלי לי והאכלתי את מוניך (ישעי' מט כו).

אשר אימתך באראלי אומן. וי"ג באראלי טוהר, והוא תאר למלאכים וכן יתר הלשונות שבחרוז זה והלשונות שבחרוז השני כולם תארים לבני אדם לחולשת' ושפלותם, ויתור אלילה פסוק אחד עונה על ברואי מעלה והשני על ברואי מטה. בבלולי קרח, המלאכים המעורבים מקרח ושלג. בבדודי קדח, וי"ג בברורי, וי"ג בברואי וכן מסתבר.

ח' אשר. דוא ביזט פֿורכטבאַר, דען געטרייען אראֶלי'; דען איבערמאַס מעכטיגען (ענגעלן)! דען וועזען דיא קאַלטע, אונד דען וועזען דיא היטצע שפריהען, ק' אונד דיינע פֿורכט דורכדרינגט זיא.

רחך

ח׳ וְאָבִיתָה תְהִלָּה· מִגְּלוּמֵי גוּשׁ· מִגָּרֵי גֶיא· מִדְּלוּלֵי פוֹעַל· מִדַּלֵּי מַעַשׂ· ק׳ וְהִיא תְהִלָּתֶךָ:

ח׳ אֲשֶׁר אֵימָתֶךָ· בַּהֲמוֹן מַלְאָכִים· בְּהִלּוּךְ מַחֲנוֹת· בְּוַעַד (נ״א ובאפי) אֲלָפִים· בְּוֹכַח (נ״א וברבבי) רְבָבוֹת· ק׳ וּמוֹרָאֲךָ עֲלֵיהֶם:

ח׳ וְאָבִיתָה תְהִלָּה· מִזְּוִיז שׁוֹנֶה· מִזּוֹהַר כֵּהֶה· מֵחַסְרֵי שֶׂכֶל· מֵחוֹרְשֵׁי רֶשַׁע· (נ״א רַע·) ק׳ וְהִיא תְהִלָּתֶךָ:

ח׳ אֲשֶׁר אֵימָתֶךָ· בְּטִפּוּחַ עֲרָבוֹת· בְּטִבּוּס שְׁחָקִים· בְּיִשְׁרַת עֲרָפֶל· בִּירִיעוֹת מְעוֹנָה· ק׳ וּמוֹרָאֲךָ עֲלֵיהֶם:

ח׳ וְאָבִיתָה תְהִלָּה· מִכְּתוּמֵי שֶׁמֶץ· מִכְּמוּסֵי כֶתֶם· מִלְּכוּדֵי פַח· מִלְּעוּגֵי מַר· ק׳ וְהִיא תְהִלָּתֶךָ:

ח׳ אֲשֶׁר אֵימָתֶךָ· בְּמַסְלוּלֵי זְבוּל· בִּמְרוֹמֵי שֶׁפֶר· בְּנִטַּיַּת דּוֹק· בִּנְחִיַּת עָבִים· ק׳ וּמוֹרָאֲךָ עֲלֵיהֶם:

ואביתה

וקדם ל׳ אש קדמה באפי ור״ל השרפים הנבראים מאש. מגלומי גוש, מילודי עפר. מדלולי פעל. היינו מדלי מעש וכפל הענין במלות שונות. בועד אלפים בוכח רבבות, כן הגירסא בכל ספרינו וי״ג ובאלפי אלפים וברבי רבבות, ואולם גירסת ספרינו מסתבר יותר בעבור שבאות וי״ו אנו קיימינן ולעולם יקדים לו אות בי״ת. מחורשי רשע,

---

ח׳ דאך הייסעסט דוא לאָב, פאָן אירדישען קערפערן ; פאָן ערדבירגערן ; פאָן טוגענדלאָזען אונד טהאַטענלאָזערן ; ק׳ דיעס איזט דיר רוהם.

ח׳ דוא ביזט פורכטבאַר אים געטיממעל דער ענגעל, אים צוגע דער היילינגען שאַארען, אים ראַטהע דער טויזענדען אונד אין דער פערזאַממלונג דער מיריאַדען ענגעל, ק׳ אונד דיינע פורכט דורכדרינגט זיא.

ח׳ דאך הייסעסט דוא לאָב פאָן אייניגען פערגענגליכען מויער, פאָן פֿויטעטרטיין, פאָן בלעדזינניגען אונד אונטערפאַללען ; ק׳ דיעס איזט דיר רוהם.

ח׳ דוא ביזט פורכטבאַר אין דען ווייטען ערבות, אין דען אויסגעדעהנטען שחקים, אין דעם דונקעלן ערפל אונד אין דעם פערהיללטען מעונה, ק׳ אונד דיינע פורכט דורכדרינגט זיא.

ח׳ דאך הייסעסט דוא לאָב פאָן געבראַנדמאַרקטען, הייאטיקיטען, פערווירטען אונד אבגעשמאַקטען זינדערן ; ק׳ דיעס איזט דיר רוהם.

ח׳ דוא ביזט פורכטבאַר אין דען שטייגען דעס זבול׳ס, אין יענען גלאַנצענדען תחתען, אים געוועלבע דעס דוק אונד אים צוגע דער וואָלקען, אונד דיינע פורכט דורכדרינגט :

ח' ואביתה תהלה · מסרוחי מעש · (נ"א משוחחי מען) משבעי
רוגז · מעדורי אמת · מעמוסי בטן · ק' והיא תהלתך:
ח' אשר אימתך · בפותחי קדוש · בפוצחי ברוך ·
בצדודי ארבע · בצנופי שש שש · ק' ומוראך עליהם:
ח' ואביתה תהלה · מקרואי אין · מקוראי בחנף ·
מרחוקי אמת · מריקי צדק · ק' והיא תהלתך:
ח' אשר אימתך · בשביבי אש · בשבילי מים · בתלולי
רום · בתלתלי גובה · ק' ומוראך עליהם:
ח' ואביתה תהלה · מבשר ודם · מהבל ותוהו · מחציר
יבש · מצל עובר · ומציץ נובל · ממשלימי נפש · ממפריחי
רוח · וממעופפי חיה · ומחניטי נשמה · ומוציאי יחידה ·
ונשמעים

וי"ג מתורשי רע. מלעוני מר, ל' מרה כלענ'. בנחיית, טעמו כמו בנטיית. מסרוחי מעש, כ"כ בכל כ"י, וי"ג משוחחי מען והראשון מסתבר. בצדודי ארבע, שמלאכים יש להם פנים על ארבעת הצדדים. בצנופי שש, שמעופפים בשש כנפים. מקוראי בחינוף, כ"כ בכ"י וכן מסתבר כי חנף שם תאר הוא. ממפריחי רוח, מבני אדם שהרוח פורח מהם ומתים. מעייפי חי', כ"כ בכל כ"י וטעמו עייפי נפש, ולספרים הגורסים מעופפי יחי' טעמו כמו מפריחי רוח שהחי' עופפות מהם. ומחניטי נשמה, טעמו כמו ומוציאי יחידה שהנשמה יוצאת מהם וכופל ל' חניטה על יציאת הפירות והושאל בזה על יציאת הנשמה, והזכיר כאן הנפש בחמשה שמותיו שהם נפש רוח נשמה יחידה חיה.

ח' דאך הייליגט דוא לאב פאן געשאפֿענען, יאהלארגיגען, אונרעדי
ליכען אונד געברעכליכען; ק' דיעז איזט דיר רוהם.
ח' דוא ביזט פֿורכטבאר דען קדושבעזינגערן, דען ברוךבעזינגערן, דען געפֿיערטען
געזיכטערן אונד זעכזבעפֿליגעלטען, ק' אונד דיינע פֿורכט דורכדרינגט זיא.
ח' דאך הייליגט דוא לאב פאן אונווערטהען, פאן פֿעררופֿענען הייכלערן,
פאן אונטרייען אונד טוגענדלאזען; ק' דיעז איזט דיר רוהם.
ח' דוא ביזט פֿורכטבאר אין פֿייערקרייזען, אין וואסערוואגען, אין הימעלזגע
פֿילדען אונד אונערמעסליכען האהען, ק' אונד דיינע פֿורכט דורכדרינגט זיא.
ח' דאך הייליגט דוא לאב פאן פֿלייש אונד בלוט, פאן אייטעלן אונד לעערען
וועזען, פאן דיררען גראזע, פאן גלייטענדען שאטטען, פאן פֿערוועלקטען
שטויבפֿאדען, דיא איהר וועזען בעשליעסען, איהרען גייזט פֿערבלאזען, איהר
לעבען פֿערהויכען, איהרע זעעלע פֿערקייכען אונד איהר געמיטה פֿער
הויכען

וְנִשְׁמָעִים בַּדִּין. וּמֵתִים בַּמִּשְׁפָּט. וְחַיִּים בְּרַחֲמִים. וְנוֹתְנִים לְךָ פְּאֵר חַי (הָ) עוֹלָמִים. קו״ה וְתִפְאַרְתְּךָ עֲלֵיהֶם:

חו״ק

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת. לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת. קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

ע״ס א״ב כפול. חזן קהל

אַמִּיצֵי שְׁחָקִים מִמַּעַל. וְכָל צְבָא מַעַל. אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

אֱמוּנֵי אַהֲבָה. וְצִמְחֵי רְבָבָה. אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

בְּכָתֵּי מַלְאָכִים. שְׁמוֹ מַמְלִיכִים. אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

בְּנֵי בְחוּנֵי בְּרִית. לְזוֹכֵר הַבְּרִית. קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת. לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת. קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

גִּבּוֹרֵי כֹחַ. לְאַמִּיץ וְשַׂגִּיא כֹחַ. אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

גְּדוֹלֵי צְדָקָה. לְנִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

דמות

אמיצי שחקים וכו׳, גם הפיוט הזה הולך על סדר הפיוט הקודם והחלוקה הראשונה עונה על המלאכים והשני׳ על ישראל וכל הלשונות הבאות בתוכם הם תארים

הויבען. זיא ווערדען פֿאָר געריכט געלאָגען, אונד דען טאָדעס שטראָפֿע ; דאָך דיינע בּאַרמהערציגקייט פֿרייזעטצט איהר לעבען. פֿאָן אַללען געשאָפֿפֿען ווירד דיר געהולדיגט, אונענדליכער וועזען!
ק׳ אונד דיינע מאַיעזטעט וואַלטעט איבער איהנען.

ליושב. דעם טהראָנער אונטער לאָבגעזאָנגען,
דעם ערבות־רעגענטען, קדוש אונד ברוך.

ח׳ אמיצי. מאַכטיגע הימעלסבעוואָהנער אונד אַללע אָבערן העערע,
ק׳ רופֿען קדוש.
ק׳ דיא איהן אויפריכטיג ליעבען (ישראל), אונד דער געשאָפֿפֿע מענגע,
ק׳ רופֿען ברוך.
ח׳ ענגעלשאַהרע, דיא זיינעם נאַמען הולדיגען, ק׳ רופֿען קדוש.
ק׳ דיא ערפּראָבטען בונדעזזאָהנע (ישראל) נעננען דען
געדענקער דעס בונדעס: קדוש וברוך. ליושב: ח: וו.
ח׳ מאַכטיג קראַפֿטיגע — לאָבען אַללמאַכטיגען אונד אַללקראַפֿטיגען, ק׳ רופֿען קדוש.
ח׳ בעריהמטע דורך גערעכטיגקייט — לאָבען געהייליגטען דורך גערעכטיגקייט —
ק׳ רופֿען ברוך.

דְּמוּת אַרְבָּעָה פָּנִים· לְכָל צַד פּוֹנִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
דִּגְלֵי נְצוּרָה· לְעַמָּם בְּצָרָה· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
הֲמוֹן צְבָא מַעְלָה· לְשׁוֹכֵן מַעְלָה· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
הוֹלְכֵי דֶּרֶךְ תָּמִים· לְהַצּוּר תָּמִים· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
וְרָצִים וְשָׁבִים· טַעַם צוּר מַקְשִׁיבִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
וְקוֹיֵ יְשׁוּעוֹת· וְחוֹכֵי סְלִיחוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
זְמִירוֹת רַבּוֹת· זַכֵּי שְׁמֵי עֲרָבוֹת· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
זֶרַע מַטַּע אֱמֶת· לֵאלֹהִים אֱמֶת· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
חַשְׁמַלִּים עַזִּים· לְעוֹשֶׂה חֲזִיזִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
חוֹגִים וְנוֹסְעִים· לְמַעֲלָה נְשִׂיאִים· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

וכינויים להם. דגלי נצורה, ישראל. לעמם בצרה, להקב"ה אשר עמם בצרה כדכתיב בכל צרתם לו צר וכתיב עמו אנכי בצרה, אומרי' קדוש וברוך. לעושה חזיזים, אשר

ס' געפיערטע געזיבטער (ענגעל), דיא מיט איינעם בליק נאך אללען זייטען זעהען,
ק' רופען **קדוש.**
ק' דיא שוטצגענאָסען זיינער פאַהנע, נעננען איהן, דען שהייל־
נעהמער איהרער ליידען: קדוש וברוך. ליושב אג"וו.
ה' שאַארען דער אָבערן העערע — צום בעוואָהנער יענער האֶהען — ק' רופען **קדוש.**
ה' דיא וואַנדלער דעס רעכטען וועגעס (ישראל) צום שטאֶפפער אַללער
פאָללקאָממענהייטען — ק' רופען ברוך.
ו' שנעללע לייפער, היין אונד הער, דעס שאֶפפערס אָרדער צו פערנעהמען,
ק' רופען קדוש.
ק' דיא אויף היילס האַררענדען, נעננען איהן, אין צופערזיכט
אויף פערצייהונג: קדוש וברוך. ליושב אג"וו.
ז' זאַנגערקאֶרע, ריין אין דען הימעלן ערבות, ק' רופען קדוש.
ז' דיא שפראָססען איינעס טרייען שטאַממעס — צום גאָטט דער טרייע —
ק' רופען ברוך.
ח' מאֶכטיגע חשמלים (פייערגעשאֶפפע) צום שלייידערער דער בליטצע —
ק' רופען קדוש.
ק' דיא איינסט אונטער וואָלקען לאַגערטען אונד צאָגען, נעננען
דען שאֶפפער דער וואָלקען: קדוש וברוך. ליושב אג"וו.
פירזטען

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

טַפְסְרֵי מְרוֹמִים· לְרָם עַל רָמִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

טוֹבוּ אֹהָלָיו· יוֹנְקָיו וְעוֹלָלָיו· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

יִדּוֹדוּן הוֹלְכִים· כּוֹרְעִים וּבוֹרְכִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

יוֹשְׁבֵי אֹהֶל וּמִשְׁכָּן· לְבְתוֹכָם שָׁכָן· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

כִּתֵּי הֲמוֹנִים· עִם חַיּוֹת וְאוֹפַנִּים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

כֶּתֶר נוֹתְנִים· בְּנֵי אֵיתָנִים· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

לַהֲקַת שְׁבִיבִים· וְאֵשׁ לֶהָבִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

לְמַעֲנוֹ גּוֹי אֶחָד· לְשֵׁם אֵל הַמְיוּחָד· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

מְסוֹבְבִים מְרוֹפְפִים· בְּכַנְפֵיהֶם מְעוֹפְפִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

מְנַצְּחִים לְהַתְמִיד· בְּכָל יוֹם תָּמִיד· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:

נוראים

לאל ית' וכן למעלה נשיאים. ידודון, אחר למלאכים עפ"ה מלאכי צבאות ידודון (תהלים סח י"ג). ואמרו בבמדבר רב' פ' י"א דף רמ"ג ד' מלכיהון דמלאכיא אפילו מיכאל אפי' גבריאל וכו'. להקת שביבי', כ"כ בכ"י. בכנפיה' מעופפי', עפ"ה יחזק' א' כ"ד.

א' פֿירזטען דער הימעל: — זינד ווערהערליכען — ק' רופֿען קדוש.
א' דיא פֿראָממען געזעגנעטע מאַהנער, וועלכע קנאַבען אונד זייגלינגע, ק' רופֿען ברוך.
א' וואַנדעלבאַהרע וואַנדרער (ענגעל), ביקקען זיך אונד קניען הין אונד ק' רופֿען קדוש.
ק' דיא אין אהל אונד משכן וואָהנען, נענגען דען היילגען דער וואָנטער איהנען רעזידירט: קדוש וברוך. ליושב א:"ו.
א' הימעלישע קאָהרע, חיות אונד אופנים, ק' רופֿען קדוש.
א' דיא האַלדיגער דער גאָטטהייט, זאָהנע דער טאַפּפֿערן (אבות), ק' רופֿען ברוך.
א' ווענן זאָה שטראַהלען אונד פֿייערפֿלאַממען, ק' רופֿען קדוש.
ק' דיא איינציגען אויף ערדען, נענגען דען איינציג אַללמאַכטיגען: קדוש וברוך. ליושב א"ו.
א' מיט פֿליגעלן בעדעקטע אונד מיט שווינגען בעפֿליגעלטע, ק' רופֿען קדוש.
א' דיא אונאונטערבראָכען אונד טאָגליך זיינער איינהייט האַלדיגען, ק' רופֿען ברוך.

נוֹרָאִים בְּנִפְלָאוֹת· לְצֶדֶק נוֹרָאוֹת· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
נְדִיבֵי עַמֶּךָ· מְסַלְסְלִים לִשְׁמֶךָ· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
שְׂרָפִים עוֹמְדִים· מִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
סוֹלְדֵי בְחִילָה· לְנוֹרָא עֲלִילָה· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
עֵינַיִם מְלֵאִים· כְּתַרְשִׁישׁ מְמֻלָּאִים· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
עוֹנִים בְּמַקְהֵלוֹת· בְּלַחַשׁ וְקוֹלוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
פְּנֵיהֶם כִּבְרָקִים מְאִירִים· וּפָז כֶּגֶד פְּאוּרִם· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
פְּדוּיֵי בִּזְרוֹעַ חָזָק· לְגוֹאֲלָם חָזָק· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
צְבָאוֹת שָׁמַיִם· לְרוֹכֵב שָׁמַיִם· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
צֹאן קָדָשִׁים· מַטַּע קְדוֹשִׁים· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
קַלִּים לְצוּרָם· קוֹרְאִים לְיוֹצְרָם· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:

ח' פֿורכֿטבאַרע װאונדערטהעטער, זינגען געבעטען אַלפֿורכֿטבאַרען, ק' רופֿען קדוש.
ק' דיא עדלען דיינע: פֿאָלקע: פרייזען דיינען נאַמען : קדוש וברוך. ליושב תו"ו.
ח' אױמער שטעהענדע שרפים, געביקקט אונד גענייגט, ק' רופֿען קדוש.
ח' דיא װיהן אָנגזטליך אַנפֿלעהן, דען פֿורכֿטבאַרען אין זיינען טהאַטען,
ק' רופֿען ברוך.
ח' אויגען : פֿאָללע, װיא תרשיש: פֿאָללע זיינע, ק' רופֿען קדוש.
דיא קאָרע דער װעטטגעזאַנגע, רופֿען לייזע אונד לויט :
קדוש וברוך. ליושב תו"ו.
ח' בעגאַבטע מיט בליטצשטראַהלענדען אַנטליטצע אונד שימערנדעם גאָלדע
געװאַנדע, ק' רופֿען קדוש.
ח' דיא דורך דער אַללמאַכֿט האַנד בעפֿרייטע — צו איהרעם אַללמעכֿטיגען ערלעזער —
ק' רופֿען ברוך.
ח' שאַרען דעז היממעלז — צום הערשער דער היממעלז — ק' רופֿען קדוש.
ק' דיא הייליגע העערדע (ישראל) נענעט דען שטיפֿטער
דער הייליגען : קדוש וברוך ליושב תו"ו.
ח' בעהענדע פֿערריכֿטער דער יוזכֿטראַגע איהרעז שעפֿפֿערז, ק' רופֿען קדוש.
דיא

קְהִלּוֹת יַעֲקֹב· בְּלִי לֵב עָקוֹב· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
רַגְלֵיהֶם כְּעֵגֶל· וְאוֹפַן מִתְגַּלְגֵּל· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
רְצוּיִם לְבוֹרְאָם· לְרָם אֲשֶׁר בְּרָאָם· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
לְיוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת· לְרוֹכֵב עֲרָבוֹת· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:
שׁוֹכְנֵי בְּצֵל שַׁדַּי· שְׁנוֹתָם אֵין דַּי· אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
שׁוֹמְרֵי חֲקוּקִים· מִצְוֹת וְחֻקִּים· אוֹמְרִים בָּרוּךְ:
תּוֹקֶף תַּרְשִׁישִׁים· בַּמָּרוֹם חָשִׁים: קו״ח אוֹמְרִים קָדוֹשׁ:
תְּמִימִים בְּדַרְכֵיהֶם· וּבְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם· קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ:

ליושב תהלות. לרוכב ערבות. קדוש וברוך.

וּבְכֵן שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

מו״ק אֵלּוּ לְאֵלּוּ שׁוֹאֲלִים· אֵלּוּ לְאֵלּוּ מְמַלְּלִים· אָנָה שׁוֹכֵן מְעֻלִּים· לְהַעֲרִיצוֹ לְהַקְדִּישׁוֹ בִּפְאֵר מְסַלְסְלִים:

ע״ס א״ב.

ח׳ אֵילֵי מָרוֹם אוֹמְרִים הִלּוּלוֹ· אוֹפַן וְגַלְגַּל מַבִּיעִים סִלְסוּלוֹ· בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה מַכְתִּירִים שֵׁם גָּדְלוֹ:

שרפים

אילי מרום וכו׳, בפיוט הזה הזכיר המלאכים בכמה תארים לפי הכוחות הנבדלות אשר להם וכולו הוסד על המרכבה שבחזון ישעי׳ סי׳ ו׳. מביעים, מגידים.

ח׳ דיא געמיינדע יעקב׳ס, מיט מיינען הערצען אהנע פאלש, ק׳ רופען ברוך.
ח׳ קאלבערפיסיגע (ענגעל) אונד דער ציך אומוועלצענדע אופן, ק׳ רופען קדוש.
ק׳ דיא געפעלליגע דעם שעפפער: (ישראל) נעננען דען האכערהאבענען, איהרען שעפפער: קדוש וברוך. ליושב ח״ו.
ח׳ בעוואהנער דער אללמאכטשאטטען, פאן מאהלצייטען יאהרען, ק׳ רופען קדוש.
ח׳ דיא בעוואהרטען דורך געטטליכע אנאָרדנונגען, דורך געבאטע אונד געזעצע, ק׳ רופען ברוך.
ח׳ אללגעוואלטיגע תרשישים, דיא אייפערטיגען אין היממעל, ק׳ רופען קדוש.
ק׳ דיא ביעדערן אין איהרען האנדעל אונד וואנדעל רופען קדוש וברוך.
דעם טהראָנער אונטער לאבגעזאנגען, דעם לענקער דער ערבות קדוש וברוך.

ק׳ שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ: אלו

ח׳ גִּבּוֹרֵי כֹחַ בְּרַעַד וּבְפַחַד· גֵּאֶה וְגָבוֹהַּ לְיַחֵד לְאֶחָד· דְּמָמָה דַקָּה דָּאִים בְּלִי כַחַד·

ק׳ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד: אלו

ח׳ הַיּוֹשֵׁב יְחִידִי עַל אוֹפַנָּיו· הַדּוֹבֵר דָּבָר דָּבוּר עַל אָפְנָיו· וְרָצוֹא וָשׁוֹב כַּבָּזָק לְפָנָיו:

ק׳ בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו: אלו

ח׳ זוֹהַר הָרָקִיעַ כְּעֵין חַשְׁמַלָּיו· זוֹעֵף בַּיָּם וַיֶּהֱמוּ גַלָּיו· חִיל שָׂרָף אֵימָה עָלָיו:

ק׳ וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו: אלו

ח׳ טַפְסְרֵי קָלָל כְּעֵין נְחוֹשֶׁת יְצַפְצֵף· טְהוֹר עֵינַיִם עֲלֵיהֶם יְחוֹפֵף· יְדוֹד יְכַסֶּה פָנָיו בְּלִי מִתְרוֹפֵף:

ק׳ וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף: אלו

ח׳ כַּבִּיר כֹּחַ הוּא אֵלִי זֶה· כִּי לֹא בָזָה עֱנוּת עַם עָנִי וְנִבְזֶה· לְהַקְדִּישׁוֹ וּלְהַעֲרִיצוֹ יַחַד גּוֹרְשִׁים זֶה מִזֶּה·

ק׳ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה: אלו

ח׳ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בְּפִיהֶם גָּמַר· מוֹרָאוֹ עֲלֵיהֶם תָּמִיד לְהִשָּׁמֵר· נִשָּׂא וְנֶעְלָם הִלּוּלוֹ לוֹמַר·

ק׳ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: אלו

ח׳ שָׂרָף מְכֻנֶּה אֶחָד קָדוֹשׁ· סִלּוּד אוֹמֵר לְבָרוּךְ וְקָדוֹשׁ· עוֹנִים בִּקְדֻשָּׁה לְבָרוּךְ וְקָדוֹשׁ·

דאים, מעופפים. טהור עינים, הקב"ה. יחופף, ל' חופף עליו כל היום (דברי' לג יב). ידוד, יזדעזע והוא כמו ידודון הולכי', שבפיוט הקודם; ואפשר שירמוז ביחוד על מיכאל או גבריאל ומטעם המדרש שהעתקתי גם שעליהם נופל לשון ידוד ביחוד.

ק׳ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ: אלו

ח׳ פְּאֵר וָשֶׁבַח לַאֲדוֹן הַצְּבָאוֹת · פּוֹצְחִים בְּרִנָּה מַלְאֲכֵי צְבָאוֹת · צָבָא (מָרוֹם) גְּדֻלָּתָם מַצְבִּיאוֹת ·

ק׳ יְיָ צְבָאוֹת: אלו

ח׳ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שׁוֹכֵן עֲלֵיהֶם בְּעֶרֶץ · קַלִּים לָרוּץ עַד קְצֵה הָאָרֶץ · רָם וְנִשָּׂא יוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ ·

ק׳ מְלֹא כָל הָאָרֶץ: אלו

ח׳ שָׁמַיִם וּשְׁמֵי שָׁמַיִם כִּסָּה הוֹדוֹ · שְׁחָקִים מִמַּעַל פּוֹעַל יָדוֹ · תּוֹלֶה תֵּבֵל בִּזְרוֹעַ יָדוֹ ·

ק׳ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: אלו

וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

פותחים הארון.

*) וּנְתַנֶּה תֹּקֶף קְדֻשַּׁת הַיּוֹם · כִּי הוּא נוֹרָא וְאָיוֹם · וּבוֹ תִנָּשֵׂא מַלְכוּתֶךָ · וְיִכּוֹן בְּחֶסֶד כִּסְאֶךָ · וְתֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת · אֱמֶת כִּי אַתָּה הוּא דַיָּן וּמוֹכִיחַ וְיוֹדֵעַ וָעֵד · וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם וְסוֹפֵר וּמוֹנֶה · וְתִזְכּוֹר כל

צבא גדולתם מצביאות, כ"כ בכ"י וד"י והוא מחובר עם מלאכי צבאות.

ונתנה תוקף. װיר װאָללען פֿאָן דער װאַכטיגען הײליגקייט דיעזעס טאַגעס ערצאָהלען: ער איזט פֿורכטבאַר אונד שרעקליך! דאַן איהם װירד זיך דיין רייך ערהעבען, דיין גנאַדענטהראָן געגרינדעט װערדען, אונד דו בעשטאַנדיג דאַרויף זיטצען. װאַהר איזט'ס! דו ביזט ריכטער אונד ענטשיידער, צייגע אונד קלעגער, שרייבער אונד בעזיעגלער, בוכהאַלטער אונד רעכנונגספֿיהרער! דו ערינערסט דיך אַללער פֿערגעססענען

---

*) ונתנה תוקף וכו' מבואר במוסף יום א' של ר"ה.

כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת· וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת·
וּמֵאֵלָיו יִקָּרֵא· וְחוֹתַם יַד כָּל אָדָם בּוֹ· וּבְשׁוֹפָר
גָּדוֹל יִתָּקַע· וְקוֹל דְּמָמָה דַקָּה יִשָּׁמַע·
וּמַלְאָכִים יֵחָפֵזוּן· וְחִיל וּרְעָדָה יֹאחֵזוּן· וְיֹאמְרוּ
הִנֵּה יוֹם הַדִּין· לִפְקוֹד עַל צְבָא מָרוֹם בַּדִּין· כִּי
לֹא יִזְכּוּ בְעֵינֶיךָ בַּדִּין· וְכָל בָּאֵי עוֹלָם תַּעֲבִיר
(נ"א יַעַבְרוּן) לְפָנֶיךָ כִּבְנֵי מָרוֹן· ייו כְּבַקָּרַת רוֹעֶה
עֶדְרוֹ· מַעֲבִיר צֹאנוֹ תַּחַת שִׁבְטוֹ· כֵּן תַּעֲבִיר
וְתִסְפּוֹר וְתִמְנֶה· וְתִפְקוֹד נֶפֶשׁ כָּל חָי· וְתַחְתּוֹךְ
קִצְבָה לְכָל בְּרִיָּה· וְתִכְתּוֹב אֶת גְּזַר דִּינָם:
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִכָּתֵבוּן· וּבְיוֹם (צוֹם) כִּפּוּר
יֵחָתֵמוּן· כַּמָּה יַעַבְרוּן· וְכַמָּה יִבָּרֵאוּן· מִי יִחְיֶה
וּמִי יָמוּת· מִי בְקִצּוֹ· וּמִי לֹא בְקִצּוֹ· מִי בָאֵשׁ·
וּמִי בַמַּיִם· מִי בַחֶרֶב· (וּמִי בַחַיָּה) וּמִי בָרָעָב·

לאֶנגזט פערגעססענען דינגע. דאס בוך דער געשיכטע ווירד ערעֶפפנעט; דיא בע־
געבענהייטען לעזען זיך זעלבסט העראויס, אונד יעדע טהאַט איזט מיט דעס טהעֶ־
טערס אייגענער האַנד אונטערשריעבען. דאַן ווירד אין דאס גראָסע שופר געבלאַזען;
איין דומפפעס גערויש ווירד פערנאָממען, דיא ענגעל גערַאטהען אין בעבענדע
איילפערטיגקייט, זיא ערגרייפט שרעקקען אונד ציטטערן. דאַן ברעכען זיא אויס:
האַ! דער געריכטסטאַג! דאס הימלישע העער ווירד פאָר געריכט געלאַדען! אויך
זיא זינד דיר ניכט זינדענריין. אַללעס וואַס אין דער וועלט טרעטען זאָלל, ווירד דיר
הייטע גלייך איינער העערדע שאַפע, פאָרגעפיהרט; אונד וויא דער הירט זיינע
העערדע אונטער דעם הירטענשטאַב מוסטערט, זאָ מוסטערסט דו, נימסט אויף,
צאֶהלסט, בעפיהלסט איבער דיא זעעלע יעדעס לעבענדען געשעֶפפעס, בעשטיממסט
דיא לעבענספריסט איינעס יעדען אונד שרייבסט דעמען פערהעֶנגניססע ניעדער.

אַם ראש השנה ווירד'ס ניעדערגעשריעבען, אונד אַם יום כפור בעזיעגעלט,
וויא פיעלע אויס דער וועלט אונד וויא פיעלע היניין טרעטען זאָללען; ווער לעבען,
ווער שטערבען, ווער אַם ענדע זיינער בעשטיממונג, ווער אויסער דעם ענדע,
ווער דורך פייער, ווער דורך וואַססער, ווער דורך קריעג, ווער דורך הונגערס־
נאָטה

(וּמִי בַצָּמָא·) מִי בָרַעַשׁ· וּמִי בַמַּגֵּפָה· (מִי בַחֲנִיקָה וּמִי בִסְקִילָה·) מִי יָנוּחַ· וּמִי יָנוּעַ· מִי יִשָּׁקֵט· וּמִי יִטָּרֵף· מִי יִשָּׁלֵו· וּמִי יִתְיַסָּר· מִי יָרוּם· וּמִי יִשָּׁפֵל· מִי יֵעָשֵׁר· וּמִי יֵעָנִי:

צום קול ממון

וּתְשׁוּבָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה
מַעֲבִירִין אֶת רוֹעַ הַגְּזֵרָה:

כִּי כְּשִׁמְךָ כֵּן תְּהִלָּתֶךָ· קָשֶׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת· כִּי לֹא תַחְפּוֹץ בְּמוֹת הַמֵּת· כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה: וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תְּחַכֶּה לּוֹ· אִם יָשׁוּב מִיַּד תְּקַבְּלוֹ: ה׳ אֱמֶת כִּי אַתָּה הוּא יוֹצְרָם· וְיוֹדֵעַ יִצְרָם· כִּי הֵם בָּשָׂר וָדָם: אָדָם יְסוֹדוֹ מֵעָפָר וְסוֹפוֹ לֶעָפָר· בְּנַפְשׁוֹ יָבִיא לַחְמוֹ· מָשׁוּל כַּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר· כֶּחָצִיר יָבֵשׁ· וּכְצִיץ נוֹבֵל· כְּצֵל עוֹבֵר· וּכְעָנָן כָּלָה· וּכְרוּחַ נוֹשָׁבֶת· וּכְאָבָק פּוֹרֵחַ· וְכַחֲלוֹם יָעוּף:

נאָטה ווער דורך אונגעוויטטער אונד ווער דורך פעסט אומקאָממען זאָלל; ווער אנגעסיג, אונד ווער אונסטעט זיין זאָלל; ווער איין רוהיגע, ווער איין אונ־רוהיגע, ווער איין פערגניגטע אונד ווער איין טאערנהאַפטע לעבען פיהרען זאָלל; ווער האָך ווער ניעדער, ווער רייך ווער אַרם זיין זאָלל.

אַבער — **תשובה** (רייע) אונד **תפלה** (געבעטע) אונד **צדקה** (אַלמאָזען) ווענדען דאַז בעזע פערהאֶנגניס אַב!

דען וויא דיין נאַמע זאָ דיין רוהם! שווער צו ערצירנען, לייכט צו בעזענפ־טיגען; דוא פערלאַנגסט ניכט דאַס ער סטערבע, דער טאָדעסווירדיגע, זאָנ־דערן דאַס ער איין זיך געהע אונד לעבע! דוא טראֶגסט איהם געדולד ביז צו זיינעם סטערבעטאַגע: קעהרט ער צוריק, זאָגלייך נימסט דוא איהן ווילליג אויף. ה׳ וואַהר איזט'ס! דען דוא ביזט יאַ טשאֶפפער, קענגסט דיא וועגטען טריעבע! זיא זינד נור פלייש אונד בלוט. דער ערדענזאָהן! זיין ענטשטעהען — אויז ערדע; זיין ענדע — צור ערדע! אוס פוטטער זוכען מיט לעבענסגעפאַהר — איינע פערדאָרבענע טערבע איזט ער! דיררע געוואָקס — איין פערוועלקטער סטויב־בלאַדען (אייגער בלומע) — איין גלייטענדער שאַטטען — איין שווינדענדער רויך — איין שוועבענדער גייסט — איין וועסטייבלען — איין פלאַטטערטרוים! —

וְאַתָּה הוּא מֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם

אֵין קִצְבָה לִשְׁנוֹתֶיךָ · וְאֵין קֵצֶה (נ"א קֵץ) לְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ ·
וְאֵין לְשַׁעֵר מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדֶךָ · וְאֵין לְפָרֵשׁ עֵילוּם שְׁמֶךָ ·
שִׁמְךָ נָאֶה לְךָ וְאַתָּה נָאֶה לִשְׁמֶךָ · וּשְׁמֵנוּ קָרָאתָ בִּשְׁמֶךָ :
עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ :

(בעבור כבוד שמך הנערץ והנקדש.)

כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ · הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ · דָּרֵי מַעְלָה עִם דָּרֵי מַטָּה קוֹרְאִים וּמְשַׁלְּשִׁים בְּשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה בַּקּוֹדֶשׁ :

ח' כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ · וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר :

קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ :

ח' כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ :

מיוסד ע"ס א"ב כפול. סוגרין הארון.

אָז מִלִּפְנֵי בְרֵאשִׁית · דָּת וְכֵס הֵשִׁית : אֲמָנָה יוֹם יוֹם · אֲצוּלָה אִתּוֹ בְּחֶבְיוֹן : בְּאֵרָהּ לְשַׁעֲשׁוּעִים · בָּהּ לְנַקּוֹת

חטא

אז מלפני בראשית וכו' כל סדר הקרובה הזאת מיוסד על מאמרם ז"ל (פסחים דף נד א) ז' דברים נבראו עד שלא נברא העולם ואלו הן תורה וגיהנם וגן עדן וכסא הכבוד ובית המקדש ותשובה ושמו של משיח. תורה מנין וכו', והענין מבואר ביתר ביאור בפרקי דר"א פ"ג עיין עליו, ועוד שם בפרקי דר"א יו"ד דברים עלו במחשבה ואלו הן, ירושלים ורוחות האבות וכו'. דת וכס, תורה וכסא הכבוד. אמנה יום יום, עפ"ה ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום (משלי ח). בחביון, בסתר. לשעשועים,

---

אַבער דוא, קאֶניג! ביזט
איין אַללמעכטיגעס — לעבענדעס — אונד עוויג בעשטאֶנדיגעס וועזען! דיינע יאַהרע האַבען קיין ציעל, אונענדליך איזט דיינער טאַגע לאֶנגע! צאַהללאָס דאַס געפֿאָלגע דיינער מאַיעסטאֶט! אונערגריינדליך דאַס געהיימניספֿאָללע דיינעס היילינגען נאַמענס! דיר איזט דיין היילינגער נאַמען שיקליך, אונד דוא דיינעם היילינגען נאַמען! אויך אונז נאַננטעזט דוא נאַך דיינעם היילינגען נאַמען! יאַ פֿערהערליכע אונז, דיינעס היילינגען נאַמענס האַלבען אונד פֿערהערליכע איהן דורך דיא היילינגען.

חֵטְא עַם מְשַׁוְּעִים: גָּמַר בַּעֲצָתָהּ כֹּל בְּאוֹמֶר. גָּשָׁה לְחַנֵּן בְּעַד כָּל יְצוּרֵי חוֹמֶר: דִּגְלָהּ לִפְנֵי מְכוֹן שֶׁבֶת. דְּרוֹר יֶשַׁע כְּעָלָה בְּמַחֲשֶׁבֶת: הוּכָנָה עַד לֹא עוֹלָם. הֱיוֹת מֵלִיץ יוֹשֶׁר לְעַם עוֹלָם: וּשְׁנֵי אַלְפֵי רְבָבוֹת גְּדוּדִים. וּכְמוֹ הֵם כְּרוּבִים אָז בָּם מִתְגּוֹדְדִים: זְקוּף לְמִסְפָּרָם מַרְבִּים. זִיו סַפִּיר כֵּם מַרְבִּיבִים: חַשְׁרַת מַיִם עִם חֶשְׁכַת מַיִם. חַבֵּא בִּמְצוּלוֹת מַיִם. חֵטְא שׁוֹפְכֵי לֵב כַּמַּיִם: טוֹרַחַת נוֹשֵׂא וְנִרְאֶה נִשָּׂא. טוֹעֵן מַשָּׂא בְּקוֹל בַּל תִּשָּׂא: יִתְרַעֲשׁוּ אוֹפָן וְגַלְגַּל. יוֹקֵשׁ עַם זוּ לְהַאֲפִין וּלְגַלְגֵּל: כְּרוּב וְחַיָּה רוֹפְפִים. בְּכַנְפֵי נֶשֶׁר מְעוֹפְפִים. כְּאֵב זוּ מַרְפִּים. עֲנוּת לְעֻמַּת שְׂרָפִים:

ח׳ כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה
איה מקום כבודו לעמתם ברוך יאמרו:

ק׳ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבוֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

אָז מִלִּפְנֵי בְרֵאשִׁית. אָבוֹת וּבָנִים הֵשִׁית: לָתֵת אֲרוּכָה. להעלות

לישראל הנקרא ילד שעשועים. גמר וכו׳, התורה נתיעץ הקב״ה בשעת הבריאה כמבואר בדברי׳ רז״ל. דגלה, תיקנה. לפני מכון שבת, לפני השמים המכונים מכון שבתו כדכתיב השמים מכון שבתך (מ״א ח מג). לעם עולם, לישרא׳. ושני אלפי וכו׳, עפ״ה רכב אלהים רבותים אלפי שנאן (תהלי׳ סח יח), ואמרו עליו בב״ר פ׳ ע״ה דף פ״ה א׳: כמה היא מחנה אלהים? שני אלפי׳ רבוא ממלאכי השרת שנאמר רכב אלהים רבותים וכו׳, ובבמדבר רבה פ׳ ב׳ אמרו: בשעה שנגלה הקב״ה לישרא׳ על הר סיני ירדו עמו כ״ב רבוא של מלאכי׳ והיו כולם עשויים דגלים דגלים וכו׳. טורח נושא, הקב״ה נושא משא הבשא ונראה כאלו הוא נושא, וכמוהו ייסד הקליר בקדושת מוסף לר״ה: נראות נשאות והם נשואות עם כסא. יוקש עם זו וכו׳, כענין שייסד גם הקליר צורר כי יסטין וכו׳. כאב זו, כאבם של עם זו היינו ישראל.

אז. אבות ובנים, כמו שאז״ל: כשבא הקב״ה לברוא העולם לא הי׳ מוצא מקום לכונן עולמו וכו׳ כיון שבאו האבות וזכו אמר על אלו אני מכונן את העולם וכו׳, ואמרו עוד, שהקב״ה נמלך בנפשותם של צדיקים ולמדו צדק על הבריות וברא את עולמו, ועיין מה שביארתי למוסף ר״ה בקרובות אופד מאז אות ט׳ טיעת אוצב וכו׳. לתת ארוכה, לתת

לְהַעֲלוֹת אֲרוּכָה: מֵאָז צְפָם· מְחָרוֹת קִצְפָּם: נוֹעֵץ וְהֵכִין· בְּאַצוֹת לְהַלְבִּין: סָקַר עֲשׂוֹת נְכוֹחָה· סִיּוּם לְיוֹם תּוֹכֵחָה: עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה יַחַד· עֲתִירָתָם לְמַלְּטָם מִפַּחַד: פּוֹדָם הֶעֱלָם מִקֶּדֶם· פֶּשַׁע לְנַקּוֹת מְקַנּוֹיַת קֶדֶם: צִפָּה בְּוַעַד יוֹם זֶה· צוֹעֲקִים סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה: קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ· קוֹשֶׁט אָב לַבָּנִים הֵכִין לִדְרוֹשׁ: רַבּוּ רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו· רְצוֹת רְחוּמָיו וַחֲסִידָיו· שֶׁהֵם יְדִידָיו· שִׁכְלוּל מַעְבָּדָיו· תָּמִיד מְעִידָיו· כִּי אֵין בִּלְעָדָיו:

ק' ממקומו הוא יפן ברחמים· ויחון עם המיחדים שמו ערב ובוקר בכל יום תמיד פעמים באהבה שמע אומרים·

ק' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ: וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חַי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

אָז מִלִּפְנֵי בְרֵאשִׁית· נָוֶה וְיִבּוֹן הֵשִׁית: תַּלְפִּיּוֹת מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן· תִּכֵּן טֶרֶם כָּל עַם וְלָשׁוֹן: שִׁכְּנוֹ עָץ שָׁם לְהַשְׁרוֹת· שׁוֹגִים לְהַדְרִיךְ בְּדַרְכֵי יְשָׁרוֹת: רֶשַׁע אִם הֶאְדִּים· רַחֲצוּ וְהִזַּכּוּ הִקְדִּים: קֶצֶף אִם קָצַף בַּאֲיוּמָתוֹ· קָדוֹשׁ לֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: צָמַתְנוּ בְּבִצְעֵנוּ עַד עַתָּה· צוּרֵנוּ עָלֵינוּ לֹא גָעְתָּה: פָּנָה מֶנּוּ מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ· פָּלַצְנוּ וְאֵין מִי לְצַדְּקֵנוּ: עֲוֹנוֹתֵינוּ וְעוֹל פְּשָׁעֵינוּ· עוֹמֵס וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ: סוֹבֵל עַל שֶׁכֶם חַטֹּאתֵינוּ· סְלִיחָה

התורה שנא' בה ארוכה מארץ מדה. ארוכה, רפואה. כפם, לא אותם. סקר, ראה; וי"ג סקר אות נכוחה וי"ג סקר אותו אלוה'. סיום עשות ליום תוכח'. מקנוית קד', מיטרא. קושט אב, אמונת האבות. שכלול מעבדיו, יסוד מעשיו. מעידיו, מעידים עליו.

אז. נוה, בית המקדש. ויבון, שהוא של מזיו. תלפיות וכו', עפ"ה כנו לתלפיות ועפ"ה מרום מראשון מקום מקדשנו. עץ, יעץ. צומתנו, לדעת המפרש ל' לאמיתות וטעמו משוקעים אנחנו בבלענו; ויתכן שהוא ל' בריתה וטעמו נכרתנו בעבור בלענו. לא געתה, ל' ולא הוגעתיך בלבונה (ישעי' מג כג). עונותינו ועול פשעינו וכו', כל

זה

מְצֹא לַעֲוֹנוֹתֵינוּ: נִרְפָּא לָנוּ בְּחַבּוּרָתוֹ· נֶצַח בְּרִיָּה חֲדָשָׁה עֵת לִבְרֹאתוֹ: מֵחוּג הַעֲלֵהוּ· מִשֵּׂעִיר הַדְלֵהוּ: לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּהַר הַלְּבָנוֹן· שֵׁנִית בְּיַד יִנּוֹן:

ח' אחד היא אלהינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו· והוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי להיות לכם לאלהים:

קו"ח אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אָז מִלִּפְנֵי בְרֵאשִׁית· שִׁבְעָה אֵלֶּה הֵשִׁית: כּוֹנְנָם מֵעֵת נוֹלָדוּ· כְּתוּרִים בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ: יְצָרָם וַאֲצָלוֹ כְּלָלוֹ· יַחַד לִפְנֵי גְּבָעוֹת חוֹלָלוּ: טִפֵּל בְּאִבָּם תְּשׁוּבָה· טְבוּעָה הִיא לְבַת הַשּׁוֹבֵבָה: חִתְלָהּ צֳרִי לְחַטָּאִים· הוֹבֵשׁ לִנְטוּעֵי נְטָעִים: זְדוֹנוֹת וּשְׁגָגוֹת בָּהּ לִרְחוֹת· זַעַף וְעֶבְרָה בָּהּ לִמְחוֹת: וּמִלִּפְנֵי עָשׂוֹר עֲשָׂרָה· וִיעָדָהּ לְמַרְפֵּא סוֹרֵרָה: הִנְנוּ אִתָּנוּ לְךָ אָיוֹם· הַבִּיטָה וּרְאֵה בְּשִׁבְרוֹן לֵב הַיּוֹם: דַּלְיוּת שׁוֹקַיִם· וּמַצַּב רַגְלַיִם· דְּרִיכַת מָתְנַיִם· וּמַעַד קַרְסֻלַּיִם: גְּשִׁים יְחֵפִים· בַּעֲנוּי עֲיֵפִים· גִּישׁוֹת מְאַלְּפִים· כְּשִׁירוֹת מְעוֹפְפִים: בָּךְ מִתְהַדְּרִים· בְּשִׁמְךָ נֶאְדָּרִים· אָמְצָךְ מֵאַדִּירִים· אַדִּיר בְּאַדִּירִים· בְּקוֹל אַדִּירִים:

ס' אדיר אדירנו יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ· והיה יי למלך על כל הארץ· ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:

זה מבואר בנבואת ישעי' סי' כ"ג. מחוג, מחוג הארץ. הדלהו, העלהו.

אז. כונם, שתכוין עליהם, או שנטענו הכינם. כתרים, מוכתרים, וי"ג כתורים בחולם. טבועה, הוטבעה ונבראת. חתלה, ל' לא חותלת (יחזקאל יו ד), לשום חיתול לחבשה (שם ל' כ"א). ומלפני עשור עשרה, עשרה ימים לפני יום העשור. גישות, תפלות. כשירות מעופפים, כשירות מלאכים.

חֲמוֹל עַל מַעֲשֶׂיךָ. וְתִשְׂמַח בְּמַעֲשֶׂיךָ. וְיֹאמְרוּ לְךָ חוֹסֶיךָ. בְּצַדֶּקְךָ עֲמוּסֶיךָ. תּוּקְדַּשׁ אָדוֹן עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ:

כִּי מַקְדִּישֶׁיךָ בִּקְדֻשָּׁתְךָ (נ"א כערכך) קָדַשְׁתָּ. נָאֶה לְקָדוֹשׁ פְּאֵר מִקְּדוֹשִׁים. וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל מְכוֹנְךָ וְהֵיכָלֶךָ: עוֹד יִזְכָּר לָנוּ אַהֲבַת אֵיתָן אֲדוֹנֵנוּ. וּבַבֵּן הַנֶּעֱקַד יַשְׁבִּית מְדַיְּנֵנוּ. וּבִזְכוּת הַתָּם יוֹצִיא אָיוֹם (נ"א היום) לְצֶדֶק דִּינֵנוּ. כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדוֹנֵנוּ: בְּאֵין מֵלִיץ יוֹשֶׁר מוּל מַגִּיד פֶּשַׁע. תַּגִּיד לְיַעֲקֹב דְּבַר חוֹק וּמִשְׁפָּט. וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט.

פותחים הארון. חזן ע"פ א"ב כפול. קהל

הָאוֹחֵז בְּיַד מִדַּת מִשְׁפָּט: וְכֹל מַאֲמִינִים שֶׁהוּא אֵל אֱמוּנָה:
הַבּוֹחֵן וּבוֹדֵק גִּנְזֵי נִסְתָּרוֹת: וּמַ"שֶׁ בּוֹחֵן כְּלָיוֹת:
הַגּוֹאֵל מִמָּוֶת וּפוֹדֶה מִשַּׁחַת: וּמַ"שֶׁ גּוֹאֵל חָזָק:
הַדָּן יְחִידִי לְבָאֵי עוֹלָם: וּמַ"שֶׁ דַּיַּן אֱמֶת:
הֶהָגוּי בְּאֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה: וּמַ"שֶׁ הָיָה (וְהֹוֶה) וְיִהְיֶה:
הַוַּדַּאי שְׁמוֹ כֵּן תְּהִלָּתוֹ: וּמַ"שֶׁ וְאֵין בִּלְתּוֹ:

כי מקדישך וכו', האוחז וכו' מבואר במוסף יום א' של ר"ה.

ח' האוחז ביד. ער איזט דער האַנדהאַבער דעז רעכטז,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער איין גאָטט דער טרייע איזט.
ח' ער פריפט אונד דורכפאָרשט דיא פערבאָרגענזטען געהייאניססע,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער דעז מענשען אינגערזטעז פריפט.
ח' ער ערלעזט פאָן טאָדע אונד בעפרייט אויז דער גרופט,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער איין מאַכטיגער ערלעזער איזט.
ח' ער איזט אַלליין ריכטער אַללער וועלטגעשעפפע,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער איין טרייער ריכטער איזט.
ח' ער ווירד דאַז אונפעראַנדערליכע, עוויגע וועזען גענאַננט,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער וואַר, איזט, אונד זיין ווירד.
ח' ער איזט'ז, דעססען רוהם זייגעם נאַמען גלייכט,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס אויסער איהם קייגער איזט.

חזן קהל

הַזּוֹכֵר לְמַזְכִּירָיו טוֹבוֹת זִכְרוֹנוֹת: וְמַ״שֶׁ זוֹכֵר הַבְּרִית:
הַחוֹתֵךְ חַיִּים לְכָל חָי: וְמַ״שֶׁ חַי וְקַיָּם:
הַטּוֹב וּמֵטִיב לָרָעִים וְלַטּוֹבִים: וְמַ״שֶׁ טוֹב לַכֹּל:
הַיּוֹדֵעַ יֵצֶר כָּל יְצוּרִים: וְמַ״שֶׁ יוֹצְרָם בַּבָּטֶן:
הַכֹּל יוּכַל וְכוֹלְלָם יַחַד: וְמַ״שֶׁ כֹּל יוּכָל:
הַלָּן בְּסֵתֶר בְּצֵל שַׁדַּי: וְ״מַ שֶׁהוּא לְבַדּוֹ הוּא:
הַמַּמְלִיךְ מְלָכִים וְלוֹ הַמְּלוּכָה: וְמַ״שֶׁ מֶלֶךְ עוֹלָם:
הַנּוֹהֵג בְּחַסְדּוֹ כָּל דּוֹר: וְמַ״שֶׁ נוֹצֵר חָסֶד:
הַסּוֹבֵל וּמַעֲלִים עַיִן מִסּוֹרְרִים: וְמַ״שֶׁ סוֹלֵחַ סֶלָה:
הָעֶלְיוֹן וְעֵינוֹ אֶל יְרֵאָיו: וְמַ״שֶׁ עוֹנֶה לָחַשׁ:
הַפּוֹתֵחַ פְּתָחוֹ לְדוֹפְקֵי בִתְשׁוּבָה: וְ״מַ שֶׁ פְּתוּחָה יָדוֹ:

ח' ער האַלט איהן בעזטען אַנדענקען, דיא זיינער געדענקען,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער דעז בונדעז געדענקט.
ח' ער איזט'ז, דער אַללען לעבענדען דאַז לעבען צומיסט,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער דאַז לעבענדע זעלבזטשטאַנדיגע וועזען איזט,
ח' ער איזט אַללגיטיג; איין וואָהלטהאָטער דער ניכטסווירדיגען וויא דער פֿראָממען,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַז ער וואָהלטהאָטיג איזט.
ח' ער קעננט דיא נייגונג אַללער געשאָפּפֿע,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער זיא איהן מוטטערלייבע שאָן געבילדעט האָט.
ח' ער איזט אַללפֿערמאָגענד אונד אַללאומפֿאַססענד,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער אַללמאָכטיג איזט.
ח' ער וואָהנט פֿערבאָרגען, אין יענעם אונדורכדרינגליכען שאַטטען,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער דער אַללייניגע איזט.
ח' ער זעטצט קאָניגע איין, איהם אַללין איזט דיא הערשאַפֿט,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער איין עוויגער קאָניג איזט.
ח' ער לעסט זיינע הולד וואַלטען איבער אַללע געשלעכטער,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער זיינע הולד אויפבעהאָלט.
ח' ער איזט דען ווידערשפענסטיגען געלאַססען אונד נאַכזיכטספאָלל,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער אויך עוויג פֿערצייהט.
ח' ער איזט דער אַללערהאָכזטע אונד זיינע אויגען מערקען אויף זיינע פֿראָממען,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער געבעטע ערהאָרט.
ח' ער עפֿפֿנעט דען בוספֿערטיגען זיינע פּפֿאָרטע, ווען זיא דאַראַן פּאָכען,
ק' אונד יעדער גלויבט, דאַס ער זיא מיט אָפֿפֿענען אַרמען עמפּפֿאַנגט.

הַצּוֹפֶה לָרָשָׁע וְחָפֵץ בְּהִצָּדְקוֹ: וּמַ״שֶׁ צַדִּיק וְיָשָׁר:
הַקָּצַר בְּזַעַם וּמַאֲרִיךְ אַף: וּמַ״שֶׁ קָשֶׁה לִכְעוֹס:
הָרַחוּם וּמַקְדִּים רַחֲמִים לְרֹגֶז: וּמַ״שֶׁ רַךְ לִרְצוֹת:
הַשָּׁוֶה וּמַשְׁוֶה קָטוֹן וְגָדוֹל: וּמַ״שֶׁ שׁוֹפֵט צֶדֶק:
קו״ה הַתָּם וּמִתַּמֵּם עִם תְּמִימִים: וּמַ שֶׁהוּא תָּמִים פָּעֳלוֹ:

תּוּשְׂגַּב לְבַדֶּךָ וְתִמְלֹךְ עַל כֹּל בְּיִחוּד. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן (נ״א ואז) צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה

ס׳ער האט מיט דעם פֿרעפֿלער נאכזיכט; ווינשט דאס ער זיך בעקעהרע,
ק׳אונד יעדער גלויבט, דאס ער גערעכט אונד רעדליך איזט.
ס׳ער איזט קורץ אים צארנע אונד לאנגמיטהיג,
ק׳אונד יעדער גלויבט, דאס ער שווער צו ערצירנען איזט.
ס׳ער איזט ערבארמונגזפאלל; דיא ערבארמונג ווירד דעם צארנע פֿארגעצאגען,
ק׳אונד יעדער גלויבט, דאס ער לייכט צו בעזאנפֿטיגען איזט.
ס׳ער איזט רעכטשאפֿפֿען; קליין אונד גראס זינד איהם פֿאללקאממען גלייך,
ק׳אונד יעדער גלויבט, דאס ער איין גערעכטער ריכטער איזט.
ס׳ער איזט אויפֿריכטיג, אונד טרייא דען טרייגעזיננטען,
ק׳אונד יעדער גלויבט, דאס זיין טהון אהנע פֿעהל איזט.

כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

בס"ק א"א ויאתיו, ודע שהפיוט הזה הוסד ע"ד א"ב אחר וי שבראש כל חרוז, ולכן צ"ל ויזמרו דוגמת אשר יעריץ (תהלי' קל"ט), גם ויזבחו לך אינכו בדפוסים ישנים.

וְיֶאֱתָיוּ כֹל לְעָבְדֶךָ. וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ. וְיַגִּידוּ בָאִיִּים צִדְקֶךָ. וְיִדְרְשׁוּךָ עַמִּים לֹא יְדָעוּךָ וִיהַלְלוּךָ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. וְיוֹמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְיָ. (וְיִזְבְּחוּ לְךָ אֶת זִבְחֵיהֶם). וְיִזְנְחוּ אֶת עֲצַבֵּיהֶם. וְיַחְפְּרוּ עִם פְּסִילֵיהֶם: וְיַטּוּ שְׁכֶם אֶחָד לְעָבְדֶךָ. וְיִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ. וְיַכִּירוּ כֹּחַ מַלְכוּתֶךָ. וִילַמְּדוּ תוֹעִים בִּינָה: וִימַלְלוּ אֶת גְּבוּרָתֶךָ. וִינַשְּׂאוּךָ מִתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ. וִיסַלְּדוּ בְחִילָה פָּנֶיךָ. וִיעַטְּרוּךָ נֵזֶר תִּפְאָרָה: וְיִפְצְחוּ הָרִים רִנָּה. וְיִצְהֲלוּ אִיִּים בְּמָלְכֶךָ. וִיקַבְּלוּ עוֹל מַלְכוּתְךָ עֲלֵיהֶם. וִירוֹמְמוּךָ בִּקְהַל עָם. וְיִשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבוֹאוּ. וְיִתְּנוּ לְךָ כֶּתֶר מְלוּכָה:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה לקדושה ולמנוחה ואת יוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

*וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ

ואין

*) כשהחזן אומר ומפני חטאינו וכו' תאמר תפלה זו מיוחדת הטפת קרי.
יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכל טפה וטפה קרי שיצא

וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם השבת הזה ואת מוסף יום (צום) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:
(זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:)

ובעשור

ממני לבטלה ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא בסקום מצוה בין באונס ובין ברצון והנשמות העשוקות בקליפות הנפוצים בארבע כנפות הארץ והנשמות דאולין ערטלאין הנפזרים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית סקדשנו וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו תפליטם הקליפות כל הניצוצות הקדושות שבעולם ויחזרו לקבצם בקדושה שנית וקרב פזורנו מבין הגוים ונפוצותינו וכנס מירכתי ארץ ויקוים בנו מקרא שכתוב ושב ה׳ אלהיך את שבותך ורחמך שב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה׳ אלהיך שמה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה׳ אלהיך ומשם יקחך ויקוים בנו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל ימי עולם בכח השם הקדוש הזה ביט ובשם הקדוש הזה חבו היוצא מפסוק ״חיל ״בלע ״ויקיאנו שתחזירם למקום קדושה ויגאלנו גאולת עולם לחבר האוהל להיות אח׳

וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַייָ רֵיחַ נִיחֹחַ פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר. (נ"א ושעיר לכפר מלבד חטאת הכפורים) וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם׃

לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

בעלינו פותחין הארון, כשלא שם חלקנו ס"ה, כואנחנו כורעים פותחין הארון.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם. וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ"א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים׃ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ"א אַחֵר). אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃

הש"ץ אומר בקול רם הוא אלהינו וכו'.

כשעה שהצבור אומר הוא אלהינו וכו' אומר הש"ץ אלו הפסוקים וטוב לבטל גזירות רעות, וקבלה הוא מן רבי אלעזר בעל הרוקח.

אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ׃ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃ הֵן לַייָ אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ׃ כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדוֹנֵי

האדונים האל הגדול הגבור והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד:
כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו: יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם:

הש"ץ אומר בניגון. זה מבואר במוסף יום א' של ר"ה. פותחים הארון.

אלהינו ואלהי אבותינו היה עם פיפיות שלוחי עמך בית
ישראל. העומדים לבקש תפלה ותחנונים מלפניך
על עמך בית ישראל: הורם מה שיאמרו. הבינם מה
שידברו. השיבם מה שישאלו. ידעם היך יפארו:
באור פניך יהלכון. ברך לך יכרעון. עמך בפיהם יברכון.
ומברכות פיך כלם יתברכון: עמך לפניך יעבירון. והם
בתוכך יעבורון: עיני עמך בם תלויות. ועיניהם לך
מיחלות: גשים מול ארון הקדש באימה. לשכך כעס
וחימה. ועמך מסביבים אותם כחומה. ואתה מן
השמים תשגיח אותם לרחמה: עין נושאים לך לשמים.
לב שופכים נכחך כמים. ואתה תשמע מן השמים:
שלא יכשלו בלשונם. ולא ינקשו בשנונם. ולא יבושו
במשענם. ולא יכלמו בם שאונם. ואל יאמר פיהם דבר

אלהינו. אונזער גאָטט אונד גאָטט אונזרער פֿאָטער! זייא מיט דעם מונדע דער אַבגעשיקטען דיינעז פֿאָלקעז ישראל, דיא פֿאָר דיר אים געבעטע שטעהן, אום ערבאַרמונג פֿיר דיין פֿאָלק ישראל צו ערפֿלעהן! לעהרע זיא, וואַז זיא רעדען, אונטער־ריכטע זיא, וואַז זיא זאַגען זאָללען, ווילפֿאַהרע איהרען ווינשען אונד אונטערווייזע זיא, וויא זיא דיך לאָבפּרייזען. לאַס זיא וואַנדלען אים ליכטע דיינעז אַנטליטצעז. זיא בייגען דיר דיא קניעע; איהר מונד זעגנעט דיין פֿאָלק; אָ זעגנע זיא זאַממטליך מיט דעם זעגען דיינעז איינגען מונדעז! זיא פֿיהרען דיר דיין פֿאָלק פֿאָר אונד אין דעססען מיטטע טרעטען זיא אויף; דיא אויגען דיינעז פֿאָלקעז זינד אויף זיא געהעפֿטעט אונד דיא איהריגען שמאַכטען צו דיר. אינניגליך טרעטען זיא פֿאָר דען **ארון הקודש** הין — פֿאָן דיינעם פֿאָלקע אומגעבען וויא פֿאָן איינער רינגמויער — דיינען אונווילען צו בעזאַנפֿטיגען אונד דיינען גרימם. אָ בליק' אויף זיא ערבאַרמונגזפֿאָלל פֿאָן דיינען האָהען הערַאב! זיא העבען איהרע אויגען גען הימעל עמפּאָר, שיטטען איהר הערץ פֿאָר דיר אויז; זאָ ערהאָרע זיא אויז דיינען הימעלן! גיב איהרער צונגע פֿעסטיגקייט, איהרעם פֿאָרטראַגע אַנשטאַנד, דאַמיט זיא ביי איהרעם ביישטאַנד ניכט בעשעמט, אונד איהרע געמיינדע ניכט דורך זיא צו שאַנדען ווערדע; אָ מעכט' איהר מונד קיין וואָרט

שלא כרצונך: כי חנוניך יי אלהינו המה חנונים·
ומרוחמיך המה מרוחמים: כמה שידענו יי אלהינו את
אשר תחון יוחן· ואת אשר תרחם ירוחם: ככתוב
בתורתך וחנתי את אשר אחן· ורחמתי את אשר ארחם:
ונאמר אל יבושו בי קויך אדני אלהים צבאות·
אל יכלמו בי מבקשיך אלהי ישראל:

פותחים הארון.

אוחילה לאל· אחלה פניו·
אשאלה ממנו· מענה לשון·
אשר בקהל עם· אשירה עוזו:
אביעה רננות· בעד מפעליו:
לאדם מערכי לב· ומיי מענה לשון:
יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:
יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי:

סוגרים הארון.

וארט אויסזפרעכען, דאז דיר אויספאללען קאננטע. דען נור דיינע גינסטלינגע, הערר אונזער גאטט, זינד בעגינסטיגט, נור דיינע בעגנאדיגטען זינד בעגנאדיגט; ווייל וויסען עס, הערר אונזער גאטט! דאס נור דער בעגינסטיגט איזט, דען דוא בעגינסטיגסט, נור דער בעגנאדיגט איזט, דען דוא בעגנאדיגסט. זא שטעהט עס אין דיינער לעהרע געשריעבען: איך ווערדע געוואהרען זיין, וועם איך געוואהרען בין, אונד איך ערבארמען, דעססען איך איך ערבארמע. פערנער הייסט עס: (תילים ס"ט ז'): לאס ניכט דורך איך בעשעמט זיין, דיא דיר פערטרויען. גאטט! הערר! צבאות! לאס ניכט דורך איך צו שאנדען ווערדען דיא נאך דיר פראגען, גאטט ישראל'ס!

אוחילה. איך בעטע צום העררן, פלעהע איהן אן אונד ערבעטע מיר איינען איינגעהענדען פארטראג. אונטער דיזער פערזאממלונג וויל איך זיינע הערלליכקייט בעזינגען אונד זיינער טהאטען רוהם; אללע פאן מיינען ליפפען פליעסען. דער מענש אורדנעט זיינע געדאנקען, גאטט אבער גיבט דער צונגע דען אויסדרוק. הערר! אפפנע מיינע ליפפען, דאס דיינען רוהם מיין מונד פערקינדע! וואהל מאגען דיר געפאללען דיא רעדען מיינעס מונדעס, דיא געדאנקען מיינעס הערצענס דיר, עוויגער! מיין הארט אונד מיין ערלאזער!

ע"פ א"ב כפול ומכופל עד סוף סדר עבודה, ובסוף חתו' שלם בירבי קלונימוס חזק.

סדר

ק' אמיץ כח כביר ורב אונים · אשר מי יעשה כמעש
גבורותיך · אמץ עליות קרית על קרים · אף יסדת תבל
על בלימה: בהיות עולם חשך וצלמות ועיפה · במעטה
לבושך אור בוקר הגהת · בין זדונים חצת כקרח הנורא ·
בצול הקויתם לבל יכסון חלד: גלית פני גשי והניצה
תנובה · גן מקדם מטעת לשעשוע מאמריך · גודל מאורות
תתה ברקיע עוזך · גם צבא מזהרות עמם צוית: די שחים
ודאים משעל צרתה · דמיון בריח לכירת יושבי גנים ·
דבוקת רגבים הוציאה רומשים ושואפים · דר קנה
ובצה לארוחת קרואיך: הכנת טבח ומסך וסועד און ·
הקרצת גולם מחומר כתבנית חותמך · הפחת בחלדו

באור לסדר עבודה לידידי הרבני החכם השלם מוהר"ר יאקב
נ"ב נר"ו בעל נחלת יעקב, ואם הוספתי לפעמים דבר על דבריו
הלבשתי לו ציון כאלו עגולה תחלה וסוף להבדיל בין דבריו לדברי.

אמיץ כח וכו', כל סדר עבודה שבפיוט הזה מסכים מאוד לסדר המשנה דמס' יומא דבר דבור על אפנו ומתחלתו עד סופו, זולת באיז' מקומו' כאשר יבוא בפני', והעתקתי על כל דיבור מקום המשנה בקיצור והמבין יבין לאשוריו. (אמיץ כח וכו', ל"ה באיוב' מ' כ"ו. אומץ עליות וכו', ל"ה המקרה במים עליותיו, תהלי' ק"ד ג'. קרית, ל' תקרה. על קרים, על מים קרים. על בלימה ל"ה באיוב פ"ו ז'). במעטה לבושך וכו', כמבואר בב"ר פ' ג': מהיכן נבראת האורה? מלמד שנתעטף הקב"ה כשלמה וכו' ע"ש, (והוא מבואר יותר בפרקי דר"א פ"ג ושמות רבה פ' ט"ו, דף קל"א ד' וקל"ב א'. הגהת, האירת ל' נוגה. זדונים, המים הזידונים. חצת, הבדלת במחיצה. כקרח הנורא, היינו הרקיע שבין המים שמראהו כעין הקרח הנורא. בצול, בים. בל יכסון חלד, ל"ה בתהלי' ק"ד ט'. גשי, האדמ'. והניצ', והצמיחה ל' יציץ ציץ. מטעת, נטעת. לשעשוע מאמריך, לשעשוע אוהביך. מזהרות, מזלות כאיו' ל"ח ל"ב. שחים ודאים, דגים ועופו', ל' השוחה לשחו' (ישעי' כה יא) ול' כאשר ידאה הנשר (דברי' כח מט). משעל, שמי', עש"ה בישעי' מ' י"ב מי מדד בשעלו מי'. צרתה, יצרת. דמיון בריח, לויתן נחש בריח בישעי' כ"ז א'. לכירה, לסעודה, ל' ויכרה להם כרה גדולה, מ"ב ו' כ"ג. יושבי גנים, אלו הצדיקי' שעתיד הקב"ה לעשות להם סעודה מלויתן ושור הבר כמבואר בדברי רז"ל. דבוקת רגבים, הארץ. ושואפים, השואפים רוח על הארץ. דר קנה ובצה, הוא שור הבר שדירתו בסתר קנה ובצה כבתוב באיוב סי' מ' וגם הוא מתוקן לארוחה לצדיקים הקרואים, טבח ומסך, מאכל ומשתה. הפחת וכו', עש"ה ויפח באפיו נשמת חיים. בחלדו, בגוף עפר שלו. טוהר נשמה, נשמה

טהורה

טוהר גשם מזבולך · הורדם ומצלעו עזר לו יעדתה :
וצויתו בלי לעוט מעץ הדעת · והפר צווי כפתי בהשאת
זוחל · ונענש בזעת אף לטרוף חקו · ואולת בצירים וערום
עפר לחמו : זרוי רבעו הקפית בבטן חומדת · זרעה
והולידה אכר ורועה צאן · זבח ושי הגישו למולך יחד ·
זעמת ברב ושעת תשורת צעיר : חמל רחמיו שחת ועבר
אח · חלה פניך ושמת לו אות · חלו שלישים קרא בשמך
לסמל · חיל נוזלים קראת ושטפום ואבדו : טעו גאים ופצו
סור לנגדך · טורפו בחום הומים וזורבו נצמתו · טעון
גופר נושע כסגרת בעדו · טפוליו הפרית ומלאו פני
ציה : יעצו נאחדים לרום עד לשחק · יוקשו נפצו ברוח
סועה וסער · ידיד אתוי עבר ידעך בעולם · יחום זקוניו
העלה לך לכליל : כשה תמים בוחר איש תם · כחשק
ישיבת אוהלים ונמשך אחריך · כשר חניטי יופי הוצאתה
מחלציו · כלו זרע אמת ואין דופי : לשרתך אויתה לוי איש

חסידך

טהור, אז טעמו פלגא כנס לי' טהרו של מזבח ביומא דף כ"ט א' כלומר חלק אוב ממעל. מזבולך, מבית זבולך והיינו השמי', הי זבול אחר לשמים בכלל גם בפרט לאחד משבעה רקיעי' דוגמת שם ככב שנופל על הכלל ועל הפרט לאחד משבעי'. בלי לעוט, שלא לאכו'. ואולת, חוה. בצירים, בחבלי וצירי לידה. וערום, הנחש. זרוי רבעו, מין זרעו, ל' ארחי ורבעי זרית בתהלים קל"ט ג' וע"ש פי' רש"י. חומדת, חוה. אכר, עובד אדמה והוא קין. ורועה צאן הוא הבל. ברב, בקין הבכור. צעיר, הבל. חמל רחמיו, כ"כ בכ"י וטעמו חמלת רחמיו. שלישי', דור אנוש שלישי לאדם. קרוא בשמך לסמל, לקרוא בשמך לצלמים כדכתי' אז הוחל לקרוא בשם ה'. נוזלים מים. גאים, דור המבול. ופצו סור, ואמרו לאל סור ממנו, והוא ל"ה באיוב כ"א י"ג. טורפו, נטרפו ונטרדו מן העולם. בחום הומים, בחמימות מים הומי', וכמו שאז"ל ברותחין קלקלו וברותחין נדונו. יזורבו, נשרפו, ל"ה באיו' ו' י"ז. טעון גופר, העמוס ונשוא בתיבת עצי גופר והיינו נח. טפוליו, בניו. ציה, הארץ. נאחדים, דור הפלגה שהיו שפה אחת ודברים אחדים. ידיד אתוי עבר, אברהם ידיד ה' שבא מעבר הנהר. יחום זקוניו, בן זקוניו. כושר חניטי יופי, זרע כשר ובני יופי. ואין דופי, שלא נמצא פסול במטתו של יעקב

שנוצו

חֲסִידֶךָ. לְהַבְדִּיל מִגִּזְעוֹ מוּקְדַּשׁ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. לִקְשׁוֹר נֵזֶר קֹדֶשׁ וְלַעֲטוֹת אוּרִים. לֵישֵׁב כִּכְבוּדָּה פְּנִימָה יָמִים שִׁבְעָה: מַחֲזִיקֵי אֱמָנָה שָׁבוּעַ קוֹדֶם לֶעָשׂוֹר. מַפְרִישִׁים כֹּהֵן הָרֹאשׁ כְּדַת הַמִּלֻּאִים: יוזן מַזִּים עָלָיו מֵי חַטָּאת לְטַהֲרוֹ. זוֹרֵק מַקְטִיר וּמֵטִיב לְהִתְרַגֵּל בַּעֲבוֹדָה:

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְיָ לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:

ק׳ גְּלוּיִם אֵלָיו נְבוֹנִים יְשִׁישֵׁי שַׁעַר. גּוֹאֲמִים לוֹ קְרָא נָא בְּפִיךָ. נוֹגַה תְּשִׁיעִי יַעֲמִידוּהוּ בְּשַׁעַר קָדִים. נוֹי זְבָחַי יוֹם לְפָנָיו יַעֲבִירוּ: סֶמֶךְ בִּיאַת שֶׁמֶשׁ צִיחוֹ יַמְעִיטוּ. סְאַב לוֹבֶן פֶּן בְּהֶרְדֵּם יִקְרֵהוּ. סָבֵי שִׁבְטוֹ לְלַמֵּד חֵפֶן יוֹלִיכוּהוּ. סַמִּים לְתַמֵּר בִּפְנִים אוֹתוֹ יַשְׁבִּיעוּ. סָמַר בְּשָׂרוֹ וְהִרְמִיעַ כִּי נֶחְשַׁד. סָרוּ גַּם הֵם וּבָכָה הִגִּירוּ. שִׂיחַ מִדְרָשׁ בְּפֶה וּבִכְתָב הִגָּיוֹן. סְבִיבָיו יְשַׁנְּנוּ לְעוֹרְרוֹ עַד חֲצוֹת: עָלְצוּ

מגזעו, משבטו של לוי. מוקדש קדש קדשים, אהרן הכהן שנתקדש יותר מן הלויים, והוא ל״ה כתי עמר׳ אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשי׳ הוא ובניו דה״א כ״ג י״ג. נזר קדש, זה הציץ. ככבודה, כ״כ בכ״י וטעמו ככלה עש״ה כל כבודה בת מלך פנימה, תהלי׳ מ״ה י״ד ומקרא זה נדרש על אהרן במדב׳ רבה פ׳ א׳ דף ר״ע ג׳. פנימה, באוהל מועד. ימים שבעה, שבעת ימי המלואים וכתיב שם כאשר עשה ביום הזה צוה ה׳ לעשות לכפר עליכם, ודרשו רז״ל לעשות זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה י״כ וללמוד שכ״ג טעון פרישה שבעת ימים וכו׳, וזהו שאמר מחזיקי אמנה והיינו זקני ב״ד שבוע קודם לעשור מפרישי׳ וכו׳ כדאי׳ בריש מס׳ יומא. ופרישה זו היתה הפרשה מאשתו משום ספק נדה כדאי׳ שם דף ו׳ א׳. מזים עליו וכו׳, כדאי׳ שם: כל שבעת ימים מזין עליו מי כל חטאות שהיו שם. מקטיר ומטיב וזורק, כ״כ בכל כ״י וכן הגירסא הנכונה בלי ספק לפי דעת מיסדו הוא רבינו משלם ז״ל שחתם כאן באות מ״ם להשלמת שמו, אך שהרב מהרי״ל כתב שאין לומר מקטיר ומטיב וזורק משום שזריקה קודמת היא לכ״ע וכו׳ ע״כ; ומש״ה שינו במחזורים לומר זורק מקטיר ומטיב, והוא הסדר הנשנה שם משנה ב׳: כל שבעת הימים הוא זורק ומקטיר ומטיב וכו׳, ועיין מ״ש לקמן אלל עוד יפיתו וכו׳.)

גלוים. אליו וכו׳, שם משנה ג׳: מסרו לו זקנים וכו׳. נואמים וכו׳, שם: ואומרים לו קרא אתה וכו׳. נוגה תשיעי וכו׳ עד לפניו יעבירו, שם: ע״כ שחרית מעמידין אותו וכו׳. סמוך ביאת שמש וכו׳ עד יקרהו, שם מ״ד: ע״כ ערב תשיבה לא היו מניחים אותו לאכול הרבה וכו׳. סבי שבטו וכו׳, שם מ״ה. סמים לתמר וכו׳, שם. סמר בשרו וכו׳ עד הגירו, שם: הוא פורש ובוכה וכו׳. שיח מדרש וכו׳, שם מ״ו. עלצו תרוס דשן, שם

פרק

תְּרוֹם דֶּשֶׁן בְּפַיִס רִאשׁוֹן · עוֹד יָפִיסוּ לְדַשֵּׁן פְּנִימִי וּמְנוֹרָה · עֲקֵב קְטוֹרֶת פַּיִס חֲדָשִׁים יְשַׁלֵּשׁוּ · עֲרוֹךְ נְתָחִים יַחַד פַּיִס הָרְבִיעִי: עָלָה בְּרַק הַשַּׁחַר כְּנָם הַצּוֹפֶה · עָלָיו פֵּרְשׂוּ זוּ מָסָךְ בּוּץ לְהַצְנֵעַ · עֵרָה סוּתוֹ טָבַל וְעָט זְהָבִים · עָמַד וְקִדֵּשׁ וְקָרַץ תְּמִיד הַשַּׁחַר: פִּקֵּד לְמָרְקוֹ וְהוּא קִבֵּל וְזָרַק · פֵּרַשׁ הִקְטִיר וְהֵטִיב הִקְרִיב וְנִסֵּךְ · פְּעֻלַּת כָּלִיל הִשְׁלִים וְעָשׂ כַּסֵּדֶר · פֵּרְשׂוּ סָדִין לָבָן עוֹד כְּבָרִאשׁוֹנָה · פַּרְוָה בַּקּוֹדֶשׁ שָׁם קִדֵּשׁ וּפָשַׁט · פָּסַע וְטָבַל לְבָנִים עָט וְקִדֵּשׁ · פְּלוּסִים עֶרְכָּם מָנִים שְׁמוֹנָה עָשָׂר · פְּאוּרִים לְשָׁרֵת בָּם לְמֶלֶךְ הַכָּבוֹד · פָּרוֹ מוּצָב בֵּין אוּלָם לַמִּזְבֵּחַ · פָּנָיו יָמָּה וְרֹאשׁוֹ נֶגְבָּה מְעֻקָּם: ה' פָּגַשׁ וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁוֹ · פְּשָׁעָיו הוֹדָה וּבְחֻבּוֹ לֹא טָמָן:

וכך

פרק ב' מ"ב: התקינו שלא יהא תורמין אלא בפייס וזהו הפייס הראשון. ועיין בתוס' שם דף כ"א ריש ע"א גם בתוס' ישנים שם). עוד יפיסו וכו', שם משנה ב': הפייס השני מי שוחט וכו', ומ"ש הפייטן בפיוט השני רק דישון מזבח הפנימי והמנורה ולא כמה עבודות דקחשיב במשנ' בפייס השני, עיין בתי"ט שם ד"ה: ד' פייסות היו שם מ"ש בשם בעל המאור והרמב"ן ז"ל, ועיין בס' מלחמות ה' להרמב"ן ז"ל שהאריך מאוד בזה ליישב דברי הפייטן. וראיתי במס' יומא דף ח' א' בתוס' ד"ה: דכ"ע שכתבו שם שמנהגן הי' שלא היו מקפידי' בפיוטי' לכתוב כהלכתן ע"ש. ולפ"ז אין לתמוה כ"כ על הפייטן, אם לפעמי' אינו מסכי' אליבא דהלכתא. וזהו תשובה לכמה פיוטים. עקב קטורת וכו', שם מ"ג: הפייס השלישי חדשים לקטורת וכו'. ערוך נתחים וכו', שם: הרביעי חדשים עם ישנים וכו'. עלה ברק השחר וכו', שם פ"ג מ"א: אמר להם הממונה וכו' עד ברקאי. עליו פירשו (זו מסך בוץ להצניע ב"כ בכ"י), שם מ"ד: פרשו סדין של בוץ וכו', עירה סותו וכו', שם: פשט ירד וקבל הביאו לו בגדי זהב ולבש. (עירה סותו, פשט כסותו. ועט זהבים, ועטה ולבש בגדי זהב). עמד וקדש וכו', עד ונסך, שם: קדש ידיו ורגליו הביאו לו את התמיד וקרצו וכו' עד ואת היין. (וקדש, ידיו ורגליו מקיתון זהב, סמ"ג. פעולת כליל, עבודת עולת הבקר שכולו כליל, השלימו ועשה כסדר). פירשו סדין לבן וכו' עד עט וקדש, שם מ"ו: הביאוהו לבית הפרוה, פרשו סדין של בוץ וכו' קדש יו"ר וכו', הביאו לו בגדי לבן וקדש יו"ר. פילוסים ערכם וכו', שם מ"ז: בשחר הי' לובש וכו' וייסד אליבא דחכמים דהלכתא כוותייהו נגד ר"מ. פרו מוצב, עד פשעיו הודה, שם מ"ח: בא אצל פרו ופרו הי' עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב וכו'. (ובחבו, ובחיקו; איק ת"י חוב, והוא ל"ה באיוב ל"א ל"ג). וכך היה אומר אנא השם וכו' אנא בשם כפר וכו', כן היא גירסת הירושל' הובא בטוא"ח סי' תרכ"א ובתי"ט פ"ו דמס' יומא, ושם כתב התי"ט טעם

למה

פו"ק וכך היה אומר· אנא השם· חטאתי· עויתי· פשעתי לפניך אני וביתי: אנא בשם· כפר נא· לחטאים· ולעונות· ולפשעים· שחטאתי· ושעויתי· ושפשעתי לפניך אני וביתי· ככתוב בתורת משה עבדך מפי כבודך· כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי:

קו"ף והכהנים והעם העומדים בעזרה· כשהיו שומעים את השם הנכבד והנורא מפורש יוצא מפי כהן גדול בקדשה ובטהרה· היו כורעים ומשתחוים ומודים ונופלים על פניהם· ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואף

למה בראשונ' השם ובשניה בשם. עוד כתב התי"ט בפ"ג מ"ח טעם, למה אין אנו אומרין: אנא אדני, כמו שאנו קורין כל השמות, וע"ש. וכ"כ הב"ח בסי' תר"ך וסיים שם הב"ח: בכל מקום שמזכיר השם ואינו מלשון המקרא ראוי לומר השם ולא בא"ף דל"ת, וע"ש היטב ובבית יוסף. (א"ה, ז"ל הרב אב"ן הירחי בס' המנהיג שלו סי' ס"ב: ומנהג צרפת ופרובינציא לומר עלינו לשבח, אוחילה לאל, ואומר סדר עבודה והוידויין שהי' כ"ג מתודה ביוה"כ שהי' מזכיר את השם עשר פעמי' ביום, ג' בכל הוידוי לשלשת וידויין ואחת בגורלו לה' חטאת: שני הוידויין בפר, אחת בשעיר המשתלח ואומר כך: אנא השם עויתי פשעתי וחטאתי לפניך וגו', ואח"כ אומר: אנא השם עויתי פשעתי וחטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך, ואח"כ: אנא השם עוו פשעו וחטאו לפניך עמך בית ישראל. ואמר רבינו האי ז"ל יאמר: אנא השם ולא: אנא בשם, שבלשון זה לא הי' כ"ג אומר אנא השם אלא השם המפורש שהוא בן ע"ב אותיות ומלוי בישיבה ידוע לחכמי', והי' אומר אותו עשר פעמים כמו שאמר, והכהנים והעם העומדים וכו' תטהרו, ונוהגין לומר הוידויין בקול רם והציבור שומעים היאך הי' כ"ג אומר, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם כשהיו שומעים את שם המפורש יוצא מפי כ"ג בקדושה וכו' עכ"ל.) והכהנים והעם העומדים וכו', במשנה לא גרס הכי רק בוידוי השלישית אבל לא בשני וידויין הראשונים; וכן כבר כתב התי"ט פ"ו מ"ב דבכל הוידויין אומרין כן כיון דהטעם מפני כבוד השם אין לחלק אף שמסדר המשנה נקט עד בסוף. והרמב"ם פ"ב מהלכות עיה"כ כתב סתם: כל הכהנים והעם כשהיו שומעין וכו' שנא' כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו. עכ"ל. ומסתם דבריו משמע שהי' אומרין כן בכל הוידויין מפני כבוד השם.

ואף

ח' וְאַף הוּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לִגְמוֹר אֶת הַשֵּׁם כְּנֶגֶד הַמְבָרְכִים וְאוֹמֵר לָהֶם תִּטְהָרוּ: וְאַתָּה בְּטוּבְךָ מְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ וְסוֹלֵחַ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ:

ק' צַעַד לֵילֵךְ לוֹ לְמִזְרַח עֲזָרָה· צֶמֶד שְׂעִירִים שָׁם מֵהוֹן עֵדָה· צְמוּדִים אֲחוּיִם שָׁוִים בְּתוֹאַר וּבְקוֹמָה· צָגִים לְכַפֵּר עֲוֹן בַּת הַשּׁוֹבֵבָה: צָהוּב חֲלָשִׁים טָרַף וְהֶעֱלָה מִקַּלְפִּי· צָנַח וְהִגְרִיל לַשֵּׁם גָּבוֹהַּ וְלַצּוּק· צָעַק בְּקוֹל רָם לַייָ חַטָּאת· צוֹתְתָיו עָנוּ לוֹ וּבָרְכוּ אֶת הַשֵּׁם: צֶבַע זְהוֹרִית קָשַׁר בְּרֹאשׁ הַמִּשְׁתַּלֵּחַ· צִגְּתוֹ אֱמֶן נֶגֶד בֵּית שִׁלּוּחַ: ח' צָלַח וּבָא אֵצֶל פָּרוֹ שֵׁנִית· צַחֲנָתוֹ וְשֶׁלְמַטֵּהוּ פְּנֵי צוּר הִתְוַדָּה:

חו"ק וְכַךְ הָיָה אוֹמֵר· אָנָּא הַשֵּׁם· חָטָאתִי· עָוִיתִי· פָּשַׁעְתִּי· לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אַהֲרֹן עַם קְדוֹשֶׁיךָ· אָנָּא בַשֵּׁם· כַּפֶּר נָא· לַחֲטָאִים וְלַעֲוֹנוֹת· וְלִפְשָׁעִים· שֶׁחָטָאתִי· וְשֶׁעָוִיתִי· וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אַהֲרֹן עַם קְדוֹשֶׁיךָ: כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי

ואף הוא הי' מתכון וכו', ר"ל שהכ"ג הי' מאריך בשם בנעימת קול עד שהיו כורעים ואומרים בשכמל"ו ואז מסיים תטהרו, כ"כ המרדכי וכ"כ הטור סי' תרכ"א.

צעד לילך וכו', פ"ג מ"ע. צמד שעירים, שם. מהון עדה, הכי איתא במס' שבועות י"ד א' דשני שעירי' ממעות הציבור. בתאר ובקומה, ה"ה שהיו צריכין לכתחלה להיות שוין בדמים ולקיחתן כאחד כדאי' ריש פרק שני שעירי' אלא שהפייטן נקט רישא דמלתא, (ול"נ כי צמודים טעמו מזוגים בשעת לקיחה ואחויים שהיו שוים בדמים ל' אח ואיחוי). צהוב חלשים טרף וכו' עד ולצוק, שם ריש פ"ד טרף בקלפי והעלה ב' גורלות וכו'. (צהוב חלשים, טעמו גורלות עשויים מזהב מוצהב כבית שני). צעק וכו' עד וברכו את השם, שם ואומר לה' חטאת והן עונין אחריו בשכמל"ו). לה' חטאת, הכ"ג אמר לה' והסגן אמר חטאת, סמ"ג. צותתיו, שומעיו). צבע זהורית וכו', שם ע"ב קשר לשון של זהורית וכו'. צלח ובא וכו', שם בא לו אצל פרו שנית וסומך וכו'. צלח, עבר. שנית, פעם שנית. צחן מעהו, עון מצהו, וי"ג צחנתו ושלמטהו וכן מסתבר שהרי בוידויו אזל לומר חטאתי וכו'. אני וביתי וכו', ולא אמר חטאו לפניך בני אהרן כמו שאמר אצל ישראל.

כַּכָּתוּב: כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ:

קו"ח וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם הָעוֹמְדִים בָּעֲזָרָה· כְּשֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא מְפוֹרָשׁ יוֹצֵא מִפִּי כֹהֵן גָּדוֹל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה· הָיוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם· וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

פ׳ וְאַף הוּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לִגְמוֹר אֶת הַשֵּׁם כְּנֶגֶד הַמְבָרְכִים וְאוֹמֵר לָהֶם תִּטְהָרוּ: וְאַתָּה בְּטוּבְךָ מְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ וְסוֹלֵחַ לְשֵׁבֶט מְשָׁרְתֶיךָ:

ק׳ קָח מַאֲכֶלֶת חַדָּה וּשְׁחָטוֹ כַּסֵּדֶר· קִבֵּל דָּם בְּמִזְרָק וּנְתָנוֹ לַמְמָרֵס· קְרִישָׁתוֹ יִמַּס עַד עֵת הַזָּיָה· קָפוּי פֶּן יְהִי וְתֵעָדֵר סְלִיחָה· קוֹחַ לוֹחֲשׁוֹת חַת בְּמַחְתַּת פַּרְוַיִם· קַלָּה וְגֶלֶד רַךְ וַאֲרוּכַת יָד· קָדַר לְתוֹכָהּ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין גֶּחָלִים· קֵרְבוּ לוֹ בָּזָךְ וּגְרוּשַׁת דַּקָּה· קָלַט וְחָפַן וְהֵרִיק לְתוֹךְ בָּזָךְ· קָפַץ מַחְתָּה בִּימִין וּבָזָךְ בִּשְׂמֹאל· קִישׁ צְעָדָיו לְפָרֹכוֹת וְקָרַב לַבַּדִּים· קְטֹרֶת שָׂם בֵּינֵימוֹ וְעָשַׁן וְיָצָא: רוֹצֶה מְמָרֵס מֶנּוּ נָטַל דָּם· רָצַף וְנִכְנַס וְקָם בֵּין שַׁדַּיִם· ס׳ רִצּוּי הַזָּיוֹת טָבַל וְהִצְלִיף בְּמִנְיָן· רוּם מַעְלָה אַחַת וּמַטָּה שֶׁבַע:

קח מאכלת חדה וכו' עד סליחה, שם מ"ג ששחטו וקבל במזרק וכו', והפייטן פירש הטעם למה ממרס כדי שלא יקרש הדם שאז אינו ראוי להזי'. קוח לוחשות עד גחלים, שם מ"ג וד' נטל מחתה וחותה וכו'. קרבו לו בזך וכו', ובזך בשמאל, ריש פרק ה' הוציאו לו את הכף וכו'. (וגלד רך, ודופן רך. קדר, שאב. וגרושת דקה, שהית' גרושה ומלאה קטורת סמים דקה). קיש צעדיו וכו' עד ועשן ויצא, שם הי' מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שתי הפרכת וכו' ותמלא כל הבית כולו עשן, (וטעם קיש צעדיו, קול הקשת הילוכו ע"י הפעמונים. רוצה ממרס וכו' עד ומטה שבע, שם מ"ג נטל הדם ממי שהוא ממרס וכו' אלא כמצליף. בין שדים, בין שני בדי ארון. רום מעלה, למעלה על פני הכפרת אחת ולפני הכפרת למטה ז'.

ח׳ וְכַךְ הָיָה מוֹנֶה· אַחַת· אַחַת וְאַחַת· אַחַת וּשְׁתַּיִם· אַחַת וְשָׁלוֹשׁ· אַחַת וְאַרְבַּע· אַחַת וְחָמֵשׁ· אַחַת וָשֵׁשׁ· אַחַת וָשֶׁבַע:

ק׳ רָץ וְהִנִּיחוֹ בַּכָּן וְשָׁחַט שָׂעִיר· רָצָה וְקִבֵּל דָּמוֹ בְּאַגַּן קוֹדֶשׁ: ח׳ רִגֵּל וְעָמַד מְקוֹם וִיעוּד אָרוֹן· רָצָה הַזָּיוֹת כְּמַעֲשֵׂה דַּם פָּר:

ח׳ וְכַךְ הָיָה מוֹנֶה· אַחַת· אַחַת וְאַחַת· אַחַת וּשְׁתַּיִם· אַחַת וְשָׁלשׁ· אַחַת וְאַרְבַּע· אַחַת וְחָמֵשׁ· אַחַת וָשֵׁשׁ· אַחַת וָשֶׁבַע:

ק׳ רָהַט וְהִנִּיחוֹ וְדַם פָּר נָטַל· רַגְלָיו הֵרִיץ וְצָג חוּץ לְבוֹדֶלֶת· ח׳ רִקְמֵי פָּרוֹכֶת יַז כְּמִשְׁפַּט כַּפּוֹרֶת· רָגַשׁ וְשָׁנָה וְהִזָּה מִדַּם שָׂעִיר:

וכך היה מונה, אחת, הוא ההזאה שלמעלה. אחת ואחת, בכל הזאות שלמטה היה חוזר למנות עמהם ההזאה העליונה וכסדר האמור כאן; ודע שבכל כ"י יש כאן חרוז והוא זה, אחת: אחת ואחת, אחת ושתים בנחת, אחת ושלש נוכחת, אחת וארבע מוכחת, אחת וחמש ללא נשכחת, אחת ושש לכל נקשחת, אחת ושבע מבלי פחת עכ"ל. ומהרי"ל לא הי' אומר התיבות החרוזיות לכן הסירום הקהלות.

רץ והניחו בכן וכו' עד באגן קדש, שם מ"ג וד' יצא והניחו על כן הזהב שבהיכל וכו'. ריגל ועמד וכו', ר"ל שעמד במקום שעמד והזה מדם השעיר א' למעלה וז' למטה כמו שעשה בדם הפר, (ול"נ שטעם ריגל תר ל' וירגלו אותה וטעם ועמד וכיוון והלשון ידוע בדברי רז"ל באומרם אי אפשר לעמוד עליו כלומר לכוון עליו.)

רהט והניחו וכו', היינו כת"ק דמשנה ד' דקתני יצא והניחו על כן שבהיכל, דאילו לר' יהודה דאמר שלא הי' רק כן אחד הי' צריך ליטול תחלה דם הפר ולהניח במקומו דם השעיר. חוץ לבודלת, חוץ לפרכת כדאי' שם והזה על הפרכת שכנגד הארון מבחוץ. רגש ושנה והזה מדם שעיר, ר"ל אח"כ נטל דם השעיר והזה על הפרכת, וקשה לי למה השמיט הפייטן כאן שהניח דם הפר על הכן ואח"כ נטל דם השעיר, אע"ג דבמתניתן קתני נטל דם השעיר והניח דם הפר, היינו דבמתני' סתם שם כר"י כמ"ש רש"י והרע"ב במתני' ד"ה נטל דם הפר אבל הפייטן שייסד לעיל רהט והניחו ודם הפר נטל והיינו כרבנן ה"ל להביא, הכא נמי כן הניח דם הפר ונטל דם השעי' וכ"כ הרמב"ם פ"ד מעבודת יוה"כ ה"ב, ואפשר לומ' שבכלל זה בנעימות דבריו רגש ושנה מבאר שעשה כמו בתחלה שהניח תחלה ואח"כ נטל.

ק׳ שָׁב וּכְלָלָם וְחִטֵּא מִזְבַּח סָגוּר · שֶׁבַע עַל טָהֳרוֹ וּבְקַרְנָיו אַרְבַּע · ת׳ שָׁקַד וּבָא אֵצֶל שָׂעִיר הֶחָי · שִׁגְיוֹן עַם וּזְדוֹנוֹ יוֹדֶה לָאֵל:

חו״ק וְכַךְ הָיָה אוֹמֵר · אָנָּא הַשֵּׁם · חָטְאוּ · עָווּ · פָּשְׁעוּ · לְפָנֶיךָ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל · אָנָּא בַּשֵּׁם · כַּפֶּר נָא · לַחֲטָאִים · וְלַעֲוֹנוֹת · וְלִפְשָׁעִים · שֶׁחָטְאוּ · וְשֶׁעָווּ · וְשֶׁפָּשְׁעוּ לְפָנֶיךָ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל · כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ · כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ:

קו״ת וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם הָעוֹמְדִים בָּעֲזָרָה · כְּשֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא מְפוֹרָשׁ יוֹצֵא מִפִּי כֹהֵן גָּדוֹל בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה · הָיוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם · וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

ת׳ וְאַף הוּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לִגְמוֹר אֶת הַשֵּׁם כְּנֶגֶד הַמְבָרְכִים וְאוֹמֵר לָהֶם תִּטְהָרוּ: וְאַתָּה בְּטוּבְךָ מְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ וְסוֹלֵחַ לַעֲדַת יְשֻׁרוּן:

ק׳ שִׁגְּרוֹ בְּיַד אִישׁ עִתִּי לְמִדְבַּר עָז · שֶׁמֶץ כִּתְמֵי זוּ שְׂאֵת לִגְזֵרָה · שֵׁן סֶלַע הֲדָפוֹ וְגוֹלְגַל וְיָרַד · שִׁבְּרוּ עֲצָמָיו כְּנֶפֶץ כְּלִי יוֹצֵר: שְׁחוּזָה אָחַז פַּר וְשָׂעִיר קָרַע · שָׁלַף אֵמוּרִים

שב וכללם וכו', שם מ"ד ערה דם הפר וכו' הזה על טהרו של מזבח וכו'. שקד ובא וכו', שם פרק ו' מ"ב בא לו אצל שעיר המשתלח וכו'.

שגרו ביד וכו', שם מ"ג מסרו למי שהי' מוליכו וכו'. שן סלע וכו' עד כלי יוצר שם מ"ו דוחפו לאחוריו וכו'. שחוזה אחז, שם מ"ז בא לו אצל פר ושעיר וכו', קלען

וּגְוִיּוֹת קָלַע לִשְׂרוֹף. שָׁאַג סִדְרֵי יוֹם קִדֵּשׁ וּפָשַׁט. שִׁלֵּשׁ וְטָבַל פַּוִּים עָט וְקִדֵּשׁ: תָּכַף וְעָשׂ אֵילוֹ וְאֵיל עָם. תֵּרֵב חַטָּאת וּמוּסָפִין הִקְרִיב כַּחוֹק. תָּר וְקִדֵּשׁ פָּשַׁט טָבַל וְקִדֵּשׁ. תִּכְרִיךְ בַּדִּים עָט וְנִכְנַס לִדְבִיר: תְּכוּנַת כְּלֵי קְטוֹרֶת הוֹצִיא וְקִדֵּשׁ. תִּלְבּוֹשֶׁת מַדָּיו הִפְשִׁיט וְגָנַז נֶצַח. תִּרְגַּל וְטָבַל חֲרוּצִים עָט וְקִדֵּשׁ. תָּמִיד הִסְדִּיר וְתִמֵּר וְנֵרוֹת הֶעֱלָה: תֶּכֶל עֲבוֹדוֹתָיו יָד וָרֶגֶל קִדֵּשׁ. תִּמֵּם טְבִילוֹת חָמֵשׁ וְקִדּוּשִׁים עֲשָׂרָה. תּוֹאַר מְגַמָּתוֹ כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָה. תָּקַף וְרָץ וְעָטָה בִּגְדֵי הוֹנוֹ: תַּמָּה תְּלַוֶּה צִיר נֶאֱמָן לְבֵיתוֹ. תָּגֵל בְּהִתְבַּשֵּׂר הוּשְׁלַג אוֹדֶם תּוֹלָע. תַּעֲדֶה יֶשַׁע תַּעֲטֶה מְעִיל צְדָקָה. תָּפִיק צָהֳלָה תַּבִּיעַ דִּיץ וְחֶדְוָה: תְּלוּלֵי רוּם הִרְעִיפוּ זַרְזִיף טַלָּם. תַּלְמֵי שָׂדַי רָווּ תֵּת יְבוּלָם. תּוֹדָה נָתְנוּ אוֹסְפֵי זֶרַע שָׁלוֹם. תְּהִלָּה בִּשְּׂרוּ נוֹשְׂאֵי אֲלֻמּוֹת בְּרֶנֶן: תַּחְתִּיּוֹת אֶרֶץ צְבִי זֶמֶר שָׁמְעוּ. תְּנוּ צִדְקוֹתָיו חֲצַן הוֹלְכֵי

בשקלעות וכו'. שאג סדרי יום וכו', שם פרק ז' מ"א בא לו כ"ג לקרות, ובמשנה ג' אם בבגדי בוץ קורא קדש יו"ר וכו', שלש וטבל וכו', שם ירד וטבל הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש יו"ר וכו'. תכף ועש אילו וכו', שם פליגי במתניתין ר"א ור"ע ובגמרא שקל וטריא הרבה בדבריה', ולכאורה דברי הפייט דלא כמאן, אכן כבר כתב התי"ט שם ד"ה עם תמיד של שחר בסוף הדיבור שהפייטן סמך דבריו על הירושלמי פרק בא לו דקתני שם אמר ר"י זו דברי ר"א ור"ע אבל חכמים אומרים כולם היו קרבים עם תמיד של בה"ע, וכתב עוד שם מ"ש ר"י עם תמיד שבה"ע לאו דוקא אלא לאפוקי עם תמיד של שחר. תר וקדש וכו' עד הוציא וקדש, שם מ"ד. תלבושת מדיו הפשיט וגנז נצח, ר"ל שהיו גונז בגדי לבן, בסדר עבודה במתני' לא הזכיר זה, אמנם כן הוא ביומא דף כ"ד ובמס' הוריות והביאם שם מלמד שטעון גניזה והיינו כת"ק דר' דוסא וכ"כ הרמב"ם פ"ח מהלכות כלי המקדש ה"ה. תרגל וטבל וכו' עד ונרות, שם מ"ד קדש יו"ר וכו'. תכל וכו' עד הונו, שם קדש יו"ר ופשט הביאו לו בגדי עצמו. ומ"ש תאר מגמתו כצאת השמש מבואר במד"ר וילקוט פ' אחרי בשעה שהשכינה שורה עליו פניו בוערות כלפידים. תמה תלוה וכו', במשנה שם ומלוין אותו עד ביתו. תגיל בהתבשר וכו', יומא ס"ז א' המלבין כו' שמחין וכו'. תעדה ישע וכו' עד סוף הפיוט כל זה דברי הפייטן להגיד שמחתן של ישראל בהלבנות ל' של זהורית והיו משבחין להקב"ה על שקבל עבודת כ"ג ברצון.

הוֹלְכֵי נְתִיבוֹת: תִּקְוַת שׁוֹלְחָיו אֱמוּן לֹא אַכְזָב · תּוֹחַלְתָּם כְּצִנַּת שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר: מְצוֹאָתָם רוֹחֲצוּ מִטֶּנֶף צַחֲנָתָם זַכּוּ · שְׁלֵמִים תְּמִימִים בְּבוֹר כַּפֵּימוֹ זוּכְזָכוּ · לְהַגִּיד כִּי מְטַהֲרָם מְקוֹר מַיִם חַיִּים · מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מְנַקָּם מַיִם נֶאֱמָנוּ: בְּטוֹהַר וּבְנִקָּיוֹן יִנָּקוּ וְיִוּטְהָרוּ · יְחֻדָּשׁוּ כַּחֲדָשֵׁי בְקָרִים מִכֶּתֶם יְצוּחֲצָחוּ · רוֹמְמוֹת אֵל יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם · בִּלְשׁוֹנָם רוֹן בְּפִימוֹ שִׁיר חָדָשׁ · יָגִילוּ בְּרַעַד יַעַבְדוּ בְּיִרְאָה: קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מְקַדֵּשׁ קְדוֹשִׁים · לְשַׁנֵּן לְרַנֵּן לְתוֹפֵף וּלְצַלְצֵל · וּלְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת וּלְהַנְעִים זֶמֶר · נֶחֱבָקִים בְּעוֹז יְמִין רוֹמֵמָה · יַחַד נִתְמָכִים בִּמְלֵאָה צֶדֶק · מְשׁוּכִים לָבֹא שְׁעָרָיו בִּרְנָנָה · וְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ נֶצַח · שָׂשִׂים וְגָלִים בִּשְׁמוֹ כָּל הַיּוֹם: חָרְדִים בְּשִׂמְחָה אֶת פָּנָיו · יְיָ זִיו אוֹרָם כַּשַּׁחַר יִבָּקַע · קוֹלָם יִשְׂאוּ וְיָרוֹנּוּ בִּגְאוֹן צוּר עוֹלָמִים: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ · אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

וְיוֹם טוֹב הָיָה עוֹשֶׂה כֹּהֵן גָּדוֹל לְכָל אוֹהֲבָיו כְּשֶׁנִּכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם בְּלִי פֶגַע: וְכַךְ הָיְתָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּצֵאתוֹ מִבֵּית קוֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים בְּשָׁלוֹם בְּלִי פֶגַע:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא הַשָּׁנָה הַזֹּאת הַבָּאָה
עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל

ויום טוב. דער הָבערפריעסטער פפלעגטע אימער איין פֿריידענפֿעסט פֿיר זיינע פֿריינדע אַנצושטעללען, ווען זיין איין־ אונד אויסגאנג אויס דעם אַללער־הייליגסטען גליקליך אונד אָהנע ווידריגען צופֿאַלל אַבגעלויפֿען וואַר. ביים הערויסגעהען אויס דעם אַללערהייליגסטען מַן פֿערנעהמונגסהַגע, בעטעטע דער הָבערפריעסטער פֿאָלגענדעס געבעט:

יהי רצון עס זייא דיין ווילע, עוויגער, אונזער אונד אונזרער פֿאָטער גאָטט! דאַס דיעזעס קינפֿטיגע יאַהר, פֿיר אונס אונד גאַנץ ישראל זייא,

ח' שְׁנַת אוֹצָרְךָ הַטּוֹב תִּפְתַּח לָנוּ: ק' שְׁנַת אוֹסֶם. שְׁנַת בְּרָכָה. ח' שְׁנַת גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת מִלְּפָנֶיךָ. ק' שְׁנַת דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר: ח' שְׁנַת הַרְוָחָה וְהַצְלָחָה וְקִיּוּמִים. ק' שְׁנַת וִיעוּד בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ. ח' שְׁנַת זוֹל. ק' שְׁנַת חַיִּים טוֹבִים מִלְּפָנֶיךָ. ח' שָׁנָה טְלוּלָה וּגְשׁוּמָה אִם שְׁחוּנָה. ק' שְׁנַת יַמְתִּיקוּ מְגָדִים אֶת תְּנוּבָתָם. ח' שְׁנַת כַּפָּרָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. ק' שְׁנַת לַחְמֵנוּ וּמֵימֵינוּ תְּבָרֵךְ. ח' שְׁנַת מַשָּׂא וּמַתָּן. ק' שְׁנַת נָבוֹא לְבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ. ח' שְׁנַת שׂוֹבַע. ק' שְׁנַת עֹנֶג. ח' שְׁנַת פְּרִי בִטְנֵנוּ וּפְרִי אַדְמָתֵנוּ תְּבָרֵךְ. ק' שְׁנַת צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ תְּבָרֵךְ. ח' שְׁנַת קְהָלֵנוּ תּוֹשִׁיעַ. ק' שְׁנַת רַחֲמֶיךָ יִכָּמְרוּ עָלֵינוּ. ח' שְׁנַת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה. (ק' שָׁנָה שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ. ח' שָׁנָה שֶׁלֹּא תַפִּיל אִשָּׁה אֶת פְּרִי

שנת אוסם, שימלאו אסמיהם בר. טלולה וגשומ' אם שחונ', כן גרס במס' יומ' דף נ"ג ב' ובתעני' כ"ד ב' ואולם בילמדנו פ' אחרי גרס ד ש ו נ ה גשומה וטלול'. שחונה, ל' חום:

ח' שנת. איין יאהר אין וועלכען דוא אונס דען בעהאלטער דיינעס זעגענס אֶפפֿנעסט. ק' איין פֿאָללעס אונד זעגענרייכעס יאהר. ח' איין יאהר פֿאָללער גליקליכער ערייגניסע. ק' איין געטריידע, מאָסט אונד אָהלרייכעס יאהר. ח' איין יאהר דעס פֿערגניגענס, דעס גליקעס אונד וואָהלבעפֿינדענס. ק' איין זאַממעליאַהר אים הויזע דיינעס היילגטהומס. ח' איין יאהר דעס איבערפֿלוססעס. ק' איין גליקזעליגעס יאהר. ח' איין יאהר דעס טהויעס אונד דעס פֿלייסיגען רעגענס בייא אנהאלטענדער היטצע. ק, איין פֿרוכטרייפֿענדעס יאהר. ח' איין יאהר צור פֿערגעבונג אונזערער זינדען. ק' איין מיט שפייזע אונד געטראֶנקע געזעגנעטעס יאהר. ח' איין יאהר דעס געווערבס. ק' איין זאַממעליאַהר אים הויזע אונזערעס היילגטהומס פֿיר דיא געזאַממטע נאַטיאָן*. ח' איין יאהר דער ערשפריעסליכקייט. ק' איין ערגעטצליכעס יאהר. ח' איין יאהר פֿאָללער זעגען פֿיר דיא פֿרוכט אונזערעס לייבעס אונד אונזערעס ערדרייכס. ק' איין פֿיר אונזער אויסגעהען אונד איינקאָממען גליקליכעס יאהר. ח' איין יאהר צום הייל אונזערער געמיינדע. ק' איין דער געטטליכען הולד רייכעס יאהר. ח' איין יאהר דעס פֿריעדענס אונד דער בעהאַגליכקייט. ק' איין יאהר

*) בעקאַננטליך האַט איין גראָססער טהייל דער נאַטיאָן קיינען אַנטהייל אַם צווייטען טעמפעל גענאָממען, וויל ער ניכט פֿרייא אונד אונאַבהאֶנגיג וואַר, דאַהער אויך פֿיעלע אין פֿרעמדען לאַנדען צוריקבליעבען אָהנע וועהר דען טעמפעל צו בעזוכען.

בְּטָנָהּ: ח׳ נקול שְׁנַת תַּעֲלֵינוּ שְׂמֵחִים לְאַרְצֵנוּ׃ קו״ח שָׁנָה שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה וְלֹא לְעַם אַחֵר בְּתִתְּךָ בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם׃

וְעַל אַנְשֵׁי הַשָּׁרוֹן הָיָה אוֹמֵר׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא יֵעָשׂוּ בָתֵּיהֶם קִבְרֵיהֶם׃

ח׳ אֱמֶת מַה נֶּהְדָּר הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל בְּצֵאתוֹ מִבֵּית קָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים בְּשָׁלוֹם בְּלִי פֶגַע׃

ע״ס א״ב. חזן	קהל
כְּאֹהֶל הַנִּמְתָּח בְּדָרֵי מַעְלָה׃	מַרְאֵה כֹהֵן׃
כִּבְרָקִים הַיּוֹצְאִים מִזִּיו הַחַיּוֹת׃	מַרְאֵה כֹהֵן׃
כְּגוֹדֶל גְּדִילִים בְּאַרְבַּע קְצָווֹת׃	מַרְאֵה כֹהֵן׃
כִּדְמוּת הַקֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הֶעָנָן׃	מַרְאֵה כֹהֵן׃

כְּהוֹד אֲשֶׁר הִלְבִּישׁ צוּר לִיצוּרִים. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּוֶרֶד הַנָּתוּן בְּתוֹךְ גִּנַּת חֶמֶד. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּזֵר הַנָּתוּן עַל מֵצַח מֶלֶךְ. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּחֶסֶד הַנִּתָּן עַל פְּנֵי חָתָן. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּטוֹהַר הַנָּתוּן בְּצָנִיף טָהוֹר. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּיוֹשֵׁב בְּסֵתֶר לְחַלּוֹת פְּנֵי מֶלֶךְ. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּכוֹכַב הַנֹּגַהּ בִּגְבוּל מִזְרָח. מַרְאֵה כֹהֵן:

ח״ח כְּלָבוּשׁ מְעִיל וּכְשִׁרְיוֹן צְדָקָה. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּמַלְאַךְ הַנִּצָּב

ועלאנשי השרון וכו׳ כן איתא בירושלמי דיומא פ״ה וסוטה פ״ח ע״ג והטעם מבואר גם בבבלי סוטה דף מ״ג א׳ שבתיהם היו רעועים ונוחים ליפול מחמת ריבוי גשמים. כאהל הנמתח וכו׳, הייכו כעלם השמים לטוהר, וכל הפיוט מבואר בעצמו.

יאהר אין וועלכען דאס אונז אללע פריידיג הינויף פיהרעט נאך אונזערן לאנדע; איין יאהר אן וועלכען דאס אללע האנדעלארבייט דיינעס פאלקעס ישראל זעגען אנגעט, דאמיט קיינער פאן אנדערן אדער דער הילפע זיינעס ברודערס, נאך איינעס אויסלאנדערס בעדארף.

ועל אנשי. פיר דיא שרון ׳ בעוואהנער* האט ער פאלגענדעס געבעטעט; עס זייע דיין ווילע, עוויגער, אונזער אונד אונזערער פאטער גאטט! דאס ניכט איינסט דיא הייזער דער שרון ׳ בעוואהנער איהרע גרעבער ווערדען.

---

*) שרון וואר איינע פראווינץ אין ארץ ישראל, דערען הייזער בעשטאנדיג דער געפאהר דעס איינשטורצעס אויסגעזעצט וואהרען, זיהע אין ביאור.

עַל רֹאשׁ הֶהָרִים. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּגֵר הַמֵּצִיץ מִבֵּין הַחַלּוֹנוֹת. מַרְאֵה כֹהֵן. כְּשָׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ עַם קֹדֶשׁ. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּעוֹז אֲשֶׁר הִלְבִּישׁ טָהוֹר לְמִטַּהֵר. מַרְאֵה כֹהֵן: בְּפַעֲמוֹנֵי זָהָב בְּשׁוּלֵי הַמְּעִיל. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּצוּרַת הַבַּיִת וּפָרֹכֶת הָעֵדוּת. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּקַהֲלָה מְכֻסָּה תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּרוֹאֵי זְרִיחַת שֶׁמֶשׁ עַל הָאָרֶץ. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּשׁוֹשַׁנַּת גַּן בֵּין הַחוֹחִים. מַרְאֵה כֹהֵן: כְּתַבְנִית עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה מִתֵּימָן. מַרְאֵה כֹהֵן: ע"כ.

ח' כָּל אֵלֶּה בִּהְיוֹת הַהֵיכָל עַל יְסוֹדוֹתָיו. וּמִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ עַל מְכוֹנוֹתָיו. וְכֹהֵן גָּדוֹל עוֹמֵד וּמְשָׁרֵת. דּוֹרוֹ רָאוּ וְשָׂמָחוּ:

כאן מלאתי תוספת פיוט בכתב יד ישן נושן והוא זה. ולאיכנו בכ"י של שנת י"ח.

כהיות ארון בבית קדש הקדשים. בהיות בדים בטבעת הארון. בהיות גפן זהב בשער היכל. בהיות דביר מבדיל בין קדש הקדשים. בהיות היכל זהב על מכונו. בהיות וועד מחוקקים במקצוע. בהיות זריקת דם על מזבח טהור. בהיות חוק כרובים פורשים כנפיהם. בהיות טהרתינו בעזרת מקדש. בהיות יער הלבנון מתהלך ברגש. בהיות כהנים מקטירים קטרת. בהיות לוחות האבן בתוך הארון. בהיות מזמור שיר על דוכן. כהיות ניעם נחלתינו כובת חלב. בהיות שמחת גילנו בבית דגלינו. בהיות ענן עשן הקטרת מרצה בעדינו. בהיות פאר מערכת לחם הפנים. בהיות ציץ מכפר בעד אשמתינו. בהיות קרבן אשה ריח ניחוחינו. בהיות רם ונשא שוכן בקרבנו. בהיות שבותינו בשלוה ובהשקט. בהיות תפארתינו בעיר מכלל יופי.

ע"ס א"ב.

ח' אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה כָל אֵלֶּה. ק' הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ: ח' אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה אָהֳלֵנוּ. בְּשִׂמְחַת קְהָלֵנוּ. ק' הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ: ח' אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה גִילֵנוּ. דִּיצַת קְהָלֵנוּ. ק' הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ:

*אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה הַמְשׁוֹרְרִים. וְכָל מִינֵי שִׁירִים. הֲלֹא לְמִשְׁמַע

אזן

ח' אשרי. הייל דעם אויגע דאז דיזע אללעס געזעהען!
ק' וואהרליך! בלאס פאן הערען זאגען בעטריבט זיך אונזערע זעעלע!
ח' הייל דעם אויגע דאז אונזערן טעמפעל, פאלל דעס פראהען פאלקעס געזעהען!
ק' וואהרליך! בלאס פאן הערען זאגען בעטריבט זיך אונזערע זעעלע!
ח' הייל דעם אויגע דאז אונזרע פריידע, דיא וואננע אונזרער געמיינדע געזעהען!
ק' וואהרליך! בלאס פאן הערען זאגען בעטריבט זיך אונזרע זעעלע!

אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ: אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה גְּבוּל הַמִּתְכָּן. חַי כּוֹ שָׁכָן. הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ:

ח״ק (אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה טִירוֹת כְּגַלָּף. יוֹנְקֵי כֹּהֲנִים עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף. הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ: אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה כְּבוֹד מְנוֹרוֹת. לְאַחַת עֶשְׂרֵה מְכוֹנוֹת. הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ: אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה מִזְבַּח מִקְטַר קְטוֹרֶת. נֵזֶר עָלָיו כַּעֲטֶרֶת. הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ): אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. עַם שׁוֹאֶבֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְדִיבָה. הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ: אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה פְּרִישַׁת כֹּהֵן בְּרֶשֶׁם. צוֹעֵק אָנָּא הַשֵּׁם. הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ: אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה קְהַל קְדוֹשִׁים. רוֹגְשִׁים בְּבֵית קָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים. הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ:

ח׳ אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה שָׁנִי הַמְלוּבָּן מִשְּׂעִיר הַקָּרְבָּן: ק׳ הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ. ח׳ אַשְׁרֵי עַיִן רָאֲתָה תְּמִידִים קְרֵבִים. בְּשַׁעַר בַּת רַבִּים. ק׳ הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֹזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ:

אֲבָל עֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ הֶחֱרִיבוּ נָוֶה. וְחַטֹּאתֵינוּ הֶאֱרִיכוּ קִצּוֹ. אֲבָל זִכְרוֹן דְּבָרִים תְּהֵא סְלִיחָתֵנוּ. וְעִנּוּי נַפְשֵׁנוּ תְּהֵא כַפָּרָתֵנוּ. עַל כֵּן בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים נָתַתָּ לָנוּ אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה. וְאֶת יוֹם מְחִילַת הֶעָוֹן הַזֶּה לִסְלִיחַת עָוֹן וּלְכַפָּרַת פֶּשַׁע: יוֹם אָסוּר בַּאֲכִילָה. יוֹם אָסוּר בִּשְׁתִיָּה. יוֹם אָסוּר בִּרְחִיצָה. יוֹם אָסוּר בְּסִיכָה. יוֹם אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה. יוֹם אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל. יוֹם שִׂימַת אַהֲבָה וְרֵעוּת. יוֹם עֲזִיבַת קִנְאָה וְתַחֲרוּת. יוֹם שֶׁתִּמְחוֹל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ: וּבָעֵת וּבָעוֹנָה הַזֹּאת גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ וְלִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ. שֶׁאֵין לָנוּ לֹא מְנַהֵל כַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים לֹא כֹהֵן גָּדוֹל לְהַקְרִיב קָרְבָּן. וְלֹא מִזְבֵּחַ לְהַעֲלוֹת עָלָיו כָּלִיל: וּמֵרוֹב עֲוֹנֵינוּ:

אֵין לָנוּ לֹא אִשִּׁים. וְלֹא אָשָׁם. לֹא בַדִּים. וְלֹא בְלוּלוֹת. לֹא גוֹרָל וְלֹא גַחֲלֵי אֵשׁ. לֹא דְבִיר. וְלֹא דַקָּה. לֹא הֵיכָל. וְלֹא הַזָּיָה. לֹא וִדּוּי וְלֹא

פר

ח׳ הייל דעם אויגע דאָס עס געזעהען, וויא דער ראָטהע פֿאדען דעס זינדענבאָקס, זיך ווייס ענטפֿאַרבטע: ק׳ וואַהרליך! בלאָס פֿאָן הערען זאָגען בעטריבט זיך אונזרע זעעלע!
ח׳ הייל דעם אויגע דאָס דיא טאָגליכען אָפּפֿער געזעהען, אַם טהאָר דעס פֿיעלען פֿאָלקעס! ק׳ וואַהרליך! בלאָס פֿאָן הערען זאָגען בעטריבט זיך אונזערע זעעלע!

ומעת

פר חטאת. לא זבח. ולא זריקה. לא חטאת. ולא חלבים. לא טבילה. ולא טהרה. לא ירושלים. ולא יער הלבנון. לא כיור. ולא כנו. לא לבונה. ולא לחם הפנים. לא מזבח. ולא מנחה. לא ניחח. ולא נסכים. לא סולת. ולא סמים. לא ערך. ולא עולה. לא פרוכת. ולא כפורת. לא ציון. ולא ציץ הזהב. לא קטורת. ולא קרבן. לא רוקח. ולא ריח ניחח. לא שי. ולא שלמים. לא תודה. ולא תמידים:

כי בעונותינו ובעונות אבותינו חסרנו כל אלה:

ומעת חסרנו כל אלה:

ח' תכפו (נ"א תקפו) עלינו צרות. ק' תלאות עברו ראשנו: ח' שחרנו ישועה ואין. ק' שלום והנה קפדה:

רבו הקמים עלינו. רמו וגם נשאו ראש: קצנו בעול עליזים. קשה עלינו סבלם. צבי ארץ חנפה עלינו. צמחה ולא לברכה. פנינו להרבה והנה מעט. פחנפש בא באסמינו. עשקו זיתים שמנם. עשותם ולא מלאו ספק. סמדר אם ירבה כרם. סבאו לא ישפיע יקב: נארו אבי שדה. נלקחו מטעמי אוכל: מטכלאות צאן עדרים דללו. מגז וממיין ומהריון. לזנב ולא לראש הושתנו. לעבוט ולא הועבט לנו. כחנו לריק ובהלה. כלה מבלי שכר: יד כל עמל בכשרון. ירדה ואין מי יחזיק: טולטלנו מים ועד ים. טרפם ולא מצאו ספק: (נ"א טרפם לא ספק למו): חשיכה לעין משתכר. חשב שכרו למפח: זועמו מלוה ולוה. זה בזה שלחו מעתה: ונלאו ידי ממציאי יד. ועשיר לא חונן רש: הן ארץ נמכרה ביד רעים. הטון בה לא מצאו רוח: הביר בית אלהינו שמם. הרבנו מאנו להצליח: גילנו השבת. גילה ללבבנו מה נעל:

ח' באין ארחת אב תמיד. קו"ח בבן בטן בנים תחסר.

ומעה. זייטדעם ווער דיעזע אללעז פערלוסטיג זינד, זינד אונזערע ליידען אונאבלעסיג אנגעוואכזען! פיעלע ווידערווערטיגקייטען זינד אונז איבער'ז הויפט געשטיעגען! ווער פלעהען אום הילפע, יוו קאוום ניכט! אום פריעדען — דא קאוום ערגרניס!— דעז פאטערז טעגליכער אונטערהאלט * האט אויפגעהערט, דארום וויסען דיא זאהנע

*) דיעזעז שפיעלט אויף דיא טעגליכען אפפער אן, דיא דעם אונגיטיגטען פאטער דארגערייכט ווארדען.

אֲדוֹן בַּיִת כְּאוֹרֵחַ בַּמָּלוֹן· אֵיפֹה נִמְצָא מָנוֹחַ:

וּמִשֶּׁחָרֵב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:

ח׳ תַּחֲנוּת צָרוֹת לֹא נוּכַל· ק׳ שֶׁבֶר בְּכָל יוֹם וַאֲנָחָה:

ח׳ רַבְּתָה בָנוּ חַלְחָלָה· ק׳ קֶרֶן יָרְדָה עַד עָפָר:

צָרֵי עַיִן מָצְאוּ יָד· פּוֹעֲלֵי שֶׁקֶר חַיִל עָשׂוּ: עוֹשֵׂי צְדָקָה לֹא נִרְאוּ: שׂוֹנְאֵי בֶצַע לֹא עָמָדוּ: נִדְמִינוּ כִּכְלִי רִיק. מִכֹּל נִשְׁאַרְנוּ עֲרוּמִים: לֹא נָבִיא וְלֹא חוֹזֶה בָּנוּ· כַּעִוְרִים נְגַשֵּׁשׁ וְנֵלֵךְ: יוֹם יוֹם נֹאמַר מַה בְּסוֹפֵנוּ· טוֹב מָוֶת מֵחַיִּים אָמַרְנוּ: חַיֵּינוּ תְלוּיִם מִנֶּגֶד. זָרִים לְרֹאשׁ וַאֲנַחְנוּ לְזָנָב: וּמַה נַּעֲשֶׂה וְחַטָּאֵינוּ עָשׂוּ. הֵן אָנוּ כְּלֹא הָיִינוּ: דַּלִּים נִבְזִים וּשְׁפָלִים. גְּעוּלִים מְאוּסִים וּבְזוּיִם:

ח׳ בְּנֵי נֵכָר מָשְׁלוּ בָנוּ· קו״ח אָמַרְנוּ נִגְזַרְנוּ אָבָדְנוּ:

אָדוֹן הָקֵל עָלֵינוּ· וּשְׁלַח יֶשַׁע לְגָאֳלֵנוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

ע״פ תשר״ק.

ח׳ אַל תַּעַשׂ עִמָּנוּ כָּלָה· קו״ח תֹּאחֵז יָדְךָ בַּמִּשְׁפָּט·

ח׳ בְּבוֹא תוֹכֵחָה לְנֶגְדֶּךָ· ק׳ שְׁמֵנוּ מִסִּפְרְךָ אַל תֶּמַח:

גִּשְׁתְּךָ לַחְתּוֹם מוּסָר. רַחֲמֶיךָ יְקַדְּמוּ רָגְזֶךָ. דַּלּוּת מַעֲשִׂים בְּשׁוּרְךָ. קָרֵב צֶדֶק מֵאֵלֶיךָ: הוֹרֵנוּ מַה שֶּׁנִּצְעַק לְפָנֶיךָ· צַוֵּה יְשׁוּעָתֵנוּ בְּמַפְגִּיעַ: וְתָשִׁיב שְׁבוּת אָהֳלֵי תָם. פְּתָחָיו רְאֵה כִּי שָׁמֵמוּ: זְכוֹר שַׁחְתָּה לֹא תִשָּׁכַח. עֵדוּת מִפִּי זַרְעוֹ: חוֹתֵם תְּעוּדָה

נאָהע דאַרבען! דער הערר דעז הויזעז איזט — איין וואַנדרער אין דער הער־בערגע; וואָ זאָללען וויר רוהעשטאַטטע פינדען? —

ומשחרב. זייטדעם אונזער הייליגער טעמפעל צערשטאָרט איזט, אַך וואַס זינד וויר געליטטען! אונגלאַובליך! טעגליך נייעז אונגליק, נייע טרויריגע בעגעבענהייטען! אונזרע בעטריבניס איזט מאַסלאָז געשטיגען, אונד אונזערע האָהייט צור ערדע געזונקען!

באַרבאַרען האַטטען אונז בעהערשט! דאַ דאַכטען וויר; נון איזט עז אום אונז געשעהען, וויר זינד פערלאָהרען! ליפטע אונזער יאָך, אָ הערר אונד זענדע דאַז הייל אונזערער ערלאָזונג!

אלהינו. אונזער אונד אונזערער פאַטער גאָטט!

אל. אָ רייב אונז ניכט גענצליך אויף! לאַס דיינע האַנד דען רעכטשפרוך צוריק האַלטען, ווען טאָן דאַז אורטהייל געשפּראָכען! אָ שטרייך איהן ניכט אויז, אונזערן נאַמען, אויז דיינעם בוכע!

קעננע

הַתִּיר. סוֹדְךָ שִׂים בְּלִמּוּדָה: טַבּוּר אַגַּן הַסַּהַר: נָא אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג:

יְדַע אֶת אֲשֶׁר יְדָעוּךָ. קו״ח מַגֵּר עַם לֹא יְדָעוּךָ. כִּי תָשִׁיב לְבִצָּרוֹן. לְכוֹרְדִים אֲסִירֵי הַתִּקְוָה:

וְהֵן אָנוּ עַתָּה:

ע״פ תשר״ק.

ח׳ כְּתוֹעִים וְאֵין לְבַקֵּשׁ. ק׳ כִּשְׁבוּיִם וְאֵין לְשׁוֹבֵב:

ח׳ כִּרְעֵבִים וְאֵין לְהַאֲכִיל. כִּקְנוּיִם וְאֵין לִקְנוֹת:

כִּצְמֵאִים וְאֵין לְהַשְׁקוֹת: כִּפְתָאִים וְאֵין לְלַמֵּד: כַּעֲיֵפִים וְאֵין לְהָשִׁיב. כִּשְׂנוּאִים וְאֵין לֶאֱהוֹב: כְּנֶהְדָּפִים וְאֵין לְקָרֵב. כִּמְנוּדִּים וְאֵין לְהַתִּיר. כִּלְקוּחִים וְאֵין אֲדוֹנִים. כִּכְפוּפִים וְאֵין לִזְקוֹף. כִּיתוֹמִים וְאֵין לָהֶם אָב. כִּטְמֵאִים וְאֵין לְטַהֵר: כַּחֲסֵרִים וְאֵין לְמַלֹּאת. כִּזְנוּחִים וְאֵין לִזְכּוֹר: כְּהוֹמִים וְאֵין לָהֶם מְנוּחָה. כְּדַלִּים וְאֵין לְחָנְנָם:

ח׳ כְּגֵרִים וְאֵין לְקַבֵּל: קו״ח כִּבְזוּיִם וְאֵין לְכַבֵּד. כַּאֲבֵלִים וְאֵין לְנַחֵם. כַּאֲנוּסִים וְאֵין מָנוֹס:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

ע״פ תשר״ק.

ח׳ אִם תָּעִינוּ לֹא תַתְעֵנוּ. ק׳ אִם שָׁגַגְנוּ לֹא תַשְׁלֵנוּ:

ח׳ אִם רָחַקְנוּ קָרֵב בָּא. ק׳ אִם קָרַבְנוּ לֹא תִרְחַק:

אִם צָעַקְנוּ לֹא תַעְלִים. אִם פָּשַׁעְנוּ לֹא תִפְרַע: אִם עָוִינוּ לֹא תְטוֹר. אִם סַרְנוּ לֹא תָסִיר: אִם נָקַמְנוּ לֹא תִלְחָם. אִם מָרִינוּ לֹא תַמְרֵנוּ: אִם לַצְנוּ לֹא תִלְחַץ. אִם כִּחַשְׁנוּ לֹא תְכַלֶּה: אִם יָרַדְנוּ לֹא תַטְבִּיעַ. אִם טָעִינוּ לֹא תְטַאטְאֵנוּ: אִם חָבַלְנוּ לֹא תַחְבּוֹל. אִם

זרנו

קעננען דיא דיך ערקעננען, אונד פערווירט דיא דיך לייגנען. פיהרע זיא צוריק נאך איהרער בורג, זיא, דיא געפעססעלטען האפפנונגספאללען!

והן. נון זינד וויר וויא פערוויררטע, דיא קיינער זוכט; וויא געפאנגענע אהנע מנגעהוטער! וויא דארבענדע וואָ קיינער לאבט! וויא שקלאפען דיא ניעמאנד לאזט! ויא פרעמדלינגע דיא קיינער אויפניממט! וויא פערלאכטייטע דיא ניעמאנד אכטעט; וויא טרויערנדע אהנע טרעסטער! וויא בעדרענגטע אהנע צופלוכט!

וויר האבען אונז פערווירט! לאס אונז ניכט אין אונזרער אירדע! וויר האבען אונז פערגאנגען; או פערווירף אונז ניכט! וויר האבען אונז ענטפערנט; או ברינג אונז דיר ווידער נאהע! אונד ווען וויר אונז דורך בוסע דיר נאהערן, או ענטפערנע וואָ אונז ניכט!

ווים

זָדְנוּ לֹא תִזְכּוֹר: אִם וְבַחְנוּ לֹא תוֹכִיחַ. אִם הִרְשַׁעְנוּ לֹא תֶהֱדוֹף:
ח׳ אִם דָּפַקְנוּ לֹא תִדְחֶה. קו״ח אִם אָשַׁמְנוּ לֹא תִגְעַל:
אִם בָּאנוּ לֹא תִמְאָס. אִם אָשַׁמְנוּ לֹא תְאַבֵּד:

וּמֵרוֹב עֲוֹנֵינוּ:

ח׳ תַּאֲוַת לֵב לֹא הִשַּׂגְנוּ. ק׳ שֶׁקֶט קִוִּינוּ וַיָּבוֹא רוֹגֶז. ח׳ רוּם קֶרֶן וְהִנֵּה שְׁפָלָה. ק׳ קָרְבָה יְשׁוּעָה אָמַרְנוּ וְנִתְרַחֲקָה:
צִפִּינוּ לְטוֹבָה וּבְרָכָה מִמֶּנּוּ. פַּח נֶפֶשׁ בָּא בַּאֲסָמֵינוּ: עִצָּבוֹן בְּמִשְׁלַח יָדֵינוּ. שִׂמְחָה עָרְבָה מֵאֶרֶץ: גֶּאֱרְרוּ יְבוּלֵי שָׂדֶה (בִּרְכוֹתֶיהָ). מְעַט מֵהַרְבֵּה נָבִיא: לַחְמָהּ לְרָזוֹן וְלֹא לְשׂוֹבַע. כֹּחָהּ לֹא תוֹסִיף תֵּת: יְדֵי עֲמָלֶיהָ מוֹטָטוּ: טַרְפָּם לֹא יִמְצְאוּ בָהּ: חֵלֶב מִשְׁמַנֶּיהָ לְזָרִים. זְמוֹרוֹת עֲדָנֶיהָ לְנָכְרִים: וְנִמְכְּרָה אֶרֶץ בְּיַד רָעִים. הוֹן בֶּצַע לֹא מָצְאוּ בָהּ:
ח׳ דִּמִּינוּ גַּם מִמְּצוֹא יָד. קו״ח גָּלָה שְׂבַר הַיְצוּרִים. בַּעֲוֹנֵינוּ בֵּית מִקְדָּשׁ אֱלֵי חָרֵב. אָסַף חֶסֶד מִכָּל אֱנוֹשׁ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

ע״פ א״ב.

ח׳ תֹּאמַר לִמְחוֹת אֲשָׁמֵינוּ. ק׳ תָּבוֹא לְחַדֵּשׁ יָמֵינוּ. ח׳ תְּגַלֶּה שְׁנַת שְׁלוּמֵינוּ. ק׳ תַּדְגִּיל לְגַדֵּל אֶת שְׁמֵנוּ:

תהדוף

ווים אונז ניכט אב, ווען וויר אן דיינע פפארטען פאכען! פערלאססע אונז ניכט, ווען וויר אונז פערגאנגליך געמאכט! פערטילגע אונז ניכט, ווען וויר צוריק קעהרען, אונד ריכטע אונז ניכט צו גרונדע, וויל וויר אונז פערגאנגען האבען.

ומרוב. יא אונזרע זינדען איזט טויזענד דארן, דאס וויר אונזערז הערצענז וואונש ניכט ערריכען; דאס פערדריסליכקייטען איינטרעפפען, ווען וויר אונז נאך רוהע זעהנען. האך וואר אונזער גליקזהארן — אונד טיעף געזונקען! אפט דאכטען וויר: עז קאן ניכט מעהר פערנע זיין, אונזער הייל; אבער — ווא וויט! — וויר זינד גאנץ אבגעשניטטען! ניחאנד רייכט אונז דיא האנד! דיא ערקענטניז ליכקייט איזט פערבאננט פאן דען שטערבליכען! ווידער! ער איזט צערשטארט, דער היילינע טעמפעל געשטעטצ, אונד אללע טוגענד פערשוואונדען אויז דענן געזעלשאפט דער מענשען!

אונזער. אונד אונזרער פאטער גאטט!

תאמר. אך שפריך, דאס אונזרע זינדען פערשווינדען! קאממע אונזרע טאגע צו ערנייערן! לאס עז ערשיינען דאז יאהר אונזערע פריעדענז! לאס איהן גראס ווערדען, אונזערן נאמען!

פיוט׳

תַּהֲדוֹף מֵהֲדוֹם מִתְקוֹמְמֵינוּ. תּוֹפִיעַ מִמָּרוֹם לְרוֹמְמֵנוּ: תִּזְכּוֹר רַחֲמֶיךָ לְרַחֲמֵינוּ. תָּחִישׁ מְנַחֵם לְנַחֲמֵנוּ: תְּטַהֵר שִׁמְצַת גִּוְיֵנוּ. תֵּדַע כִּי אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ: תְּכַפֵּר עֲוֹן זְדוֹנֵנוּ. תְּלוּי רֹאשׁ תִּתֵּן לְהַחֲיֵינוּ: תִּמְחוֹל עִקְּשׁוּת מֶרְיֵנוּ. תִּנְאוֹם לְהַעֲצִים פִּרְיֵנוּ: תְּסַכֵּית שְׁפִיכַת שִׂיחֵנוּ. תֵּעָנֶה עֲתַר פִּצְחֵנוּ: תִּפְנֶה לְקוֹמֵם מִזְבְּחֵנוּ. תַּצְדִּיק נִיב שְׂפָתֵינוּ:

חזן בקול תְּקָרֵב קֵץ מְשִׁיחֵנוּ. קו״ה תְּרַצֶּה רֵיחַ נִיחוֹחֵינוּ. תְּשׁוֹבֵב מִקְּצָוֹת נִדָּחֵנוּ. תִּתְמְכֵנוּ וְכָאֵזוֹר תַּדְבִּיקֵנוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

ע״פ א״ב.

ח׳ אוֹרֶךְ תַּזְרִיחַ לַחֲשֵׁיכָה: ק׳ בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים תָּשׁוּב אֵלֶיהָ: ח׳ גַּלֵּה לָהּ יוֹם נָקָם בְּלִבִּי: ק׳ דַּרְכְּךָ תִּשְׁלַח וְתִרְפָּאֵנוּ:

הָאֵר פָּנֶיךָ אֵלֵינוּ. וְאַל תִּשְׁכָּחֵנוּ לָנֶצַח: זְכוּת הֲרָרֵי קֶדֶם זְכוֹר. חַטֹּאת נְעוּרִים אַל תִּזְכּוֹר: טֻמְאָה מֵעָלֵינוּ תָּסִיר. יְדִידוּת נַפְשְׁךָ אַל תִּשְׁכַּח: כְּלוּלוֹת אַהֲבָתֵנוּ תִּזְכּוֹר. לֶכְתֵּנוּ אַחֲרֶיךָ בַּמִּדְבָּר: מָשְׁכֵנוּ וְנָרוּץ אַחֲרֶיךָ. נָחֵנוּ וַהֲבִיאֵנוּ אֶל חֲדָרֶיךָ: סְעָדֵנוּ וְסָמְכֵנוּ וְנִהְיֶה. עֵת כִּי תַשְׁמִיעֵנוּ קוֹלֶךָ: פְּצֵנוּ מִשְּׁאוֹן גַּלִּים. צוּלָה תַּחֲרִיב בְּאַפֶּךָ: קוּמָה בַּחֲרוֹנְךָ עַל גֵּאִים. רוֹמָה עֻזְּךָ וְרוֹמֵם שְׁפָלִים: שְׁבוֹר זְרוֹעַ רָשָׁע. תִּמְלוֹךְ לְבַדְּךָ בְּקוֹרְאֵי שְׁמֶךָ:

חזן בקול תּוֹדִיעַ לְעֵין כָּל אֻמִּים. קו״ה כִּי אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְעָדֶיךָ. כִּי תְבִיאֵנוּ לְהַר קָדְשֶׁךָ. וּתְשַׂמְּחֵנוּ בְּבֵית מִקְדָּשֶׁךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

ע״פ א״ב משולש.

ח׳ אוֹפֶל אַלְמָנָה תָּאִיר. ק׳ בּוֹהוּ בּוֹכִיָּה תַּבְהִיק: ח׳ גִּיל

פיהרע איהן הערבייא, דען לייטפונקט אונזערר משיח׳ס! מעגען אונזערע געבעטע דיר וואהלגעפעללע זיין! א זאממלע אונזערע צערשטרייטען אויז אללען ענדען! זייא אונז שטיטצע, אונד טריסטע אונז, וויא איינע גורט אן דייגע לענדען!

אורך. א לייכטע מיט דייגען ליכטע איהר, דיא איין פינזטערן וואנדעלט! בעגאבע זיא מיט דייגער גראססען בארמהערציגקייט! אפפענבארע איהר דען ראכעטאג דען דאס איין הערצען האגט! טיק דיין ווארט דאס אונז הייל!

מאכע עז פאר דען אויגען אללער פאלקער קונד, דאס עז קיינע גאטטהייט גיבט אויסער דיר! ברינג אונז נאך דעם בערג דייגער הייליגקייט, אונד ערפרייע אונז אין דעם הויזע דייגעז הייליגטהומז.

אופל. א הייטערע זיא אויף, דיא בעטריבטע וויטטווע! פערקלארע דער וויגגערען

גלמודה תגיש · ק' דלף דמעתה תדמים : ח' הר השמם
תהדר · ק' ותשוב ואליו תופיע : ח' זוהר זבולך תזריח ·
ק' חדר חפתך תחדש : ח' טנף טמאתה תטהר · ק' יופי
יקרת תיסדה : ח' כרכוד כבודה תכוננה · ק' לאורה
לאמים תלוה : ח' מלך מכבודך תמלאה · ק' נצח נצחים
תנוססה : ח' שובע שמחות תשביענה · ק' ענן עשן
תעטרנה : ח' פנת פתחיה תפאר · ק' צדק צנועים תצמיח :
ח' קמי קהליה תקיא · ק' רגש רגלים תריץ : ח' וק' שבטים
שבתת תשובב · ק' וח' תקרא תשרוק ותתקע : כי תביאם
להר קדשך ותשמחם בבית תפלתך :

אלהינו ואלהי אבותינו :

ע"פ תשר"ק.

ח' תתן אחרית לעמך · ק' תשיב מקדש לתוכנו :

תרומם

ותשוב ואליו תופיע כ"כ בכ"י והוא עיק' שהרי לאות וי"ו מקושט אנו צריכין. תקרא תשרוק ותתקע, כ"כ בכ"י של י"א והוא נכון שהרי לאות ת' מקושט אנו צריכין זולת תי"ו הא"ת"ן.

מייגענדן דיזטערנהייט ! פיהר' איהר פריידע הערבייא, דער פערלאססענען !
הייס איהן שווייגען, דען שטראהל איהרער טהראנען ! גיב איהם נייע הערליכ-
קייט ווידער ! יענען אדען בערג, בעגלבע אונד בעשטראהלע איהן ווידער ! לאס
איהן וויט לייכטען, דען אבגלאנץ דיינעס טעמפעלס ! ערנייערע דיא ליזמער
דיינער האללע, רייניגע זיא פאן אללער אונרייניגקייט ! בעגריגדע איהרער שאנהייט
גלאנץ ! בעפעסטיגע איהרער הערליכקייט פראכט ! לאס נאציאנען וואנדעלן אין
שטראהלע איהרעס ליכטעס ! פיללע זיא גאנץ מיט דיינער מאיעסטעט, קעניג !
ערהאלטע זיא אויף עוויגע צייטען ! זעטטיגע מיט וואנגע זיא ! קרענצע זיא מיט
וואלקען דער רייכערווערקע ! פערהערליכע איהרער טהארע פפארטען ! לאס זיא
ווידער אויפבליהען דיא טוגענדהאפט רעדליכען ! פערבאנגע דיא ווידערנאכבער
איהרער געמיינדען ! פיהרע זיא ווידער אן, דיא וואללערהויפען דער פעטליכען
פייער ! ברינג זיא היין, דיא צוריקגעלאססענן שטאממע ! רופע, פאזאונע
אונד בלאזע זיא צוזאממען ! פיהרע זיא הינויף נאך דיינעם היילגען בערג
אונד ערפרייע זיא אין דיינעם בעטהויזע.

אתן. א געוואהרע דיינעם פאלקע איין גליקליכע ענדע ! ריכטע איהם ווידער איין,
דען היילגען טעמפעל, אין אונזערע מיטטע. פיהרע איהן האך אויף, ווייל יענער
אנדאכטע

ח׳ תְּרוֹמֵם הַר מְרוֹם הָרִים· ק׳ תְּקוֹמֵם קֶרֶן גְּדוּעָה:

תַּצְהִיר מַחֲשַׁבֵּי אִוּוּי· תְּפָאֵר יוֹשֶׁבֶת בָּדָד: תַּעֲטֶה בָּהּ מְלוּכָה לְבַדֶּךָ· תָּסִיר חֶרְפָּה מֵעִיר· תְּנַעֵר זֵדִים מִזְּבוּלֶךָ· תַּמְצִיא צְדָקָה לַעֲדָתֶךָ· תְּלַבֵּב אֶת רַעְיָתֶךָ· תִּכְרוֹת לָהּ בְּרִית חֲדָשָׁה: תֵּיקַר נַפְשָׁהּ בְּעֵינֶיךָ· תְּטַהֲרֶנָּה בְּמַיִם טְהוֹרִים· תַּחֲנֶה בְּעִיר חָנָה דָוִד· תִּזְקוֹף קוֹמַת תְּמָרָה: תּוֹדִיעַ לַכֹּל אַהֲבָתֵנוּ· תְּהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנוֹתֵינוּ:

חזן בקול תִּדְרוֹשׁ גְּאֻלָּה לְגָלוּתֵנוּ· קו״ה תְּגַלֶּה קֵץ לְקִנוּתֵנוּ·
תָּבֹא מְהֵרָה לְרַחֲמֵנוּ· תַּאֲמִירֵנוּ לָךְ וְנַאֲמִירְךָ לָנוּ·

וּמֵרוֹב עֲוֹנֵינוּ:

ע״פ תשר״ק.

ח׳ תָּעִינוּ מֵאַחֲרֶיךָ· שָׁגַגְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ: ק׳ רוּחַקְנוּ מִבֵּית חַיֵּינוּ· ח׳ קִלְקַלְנוּ אֳרָחוֹת:

צְעָדֵינוּ לֹא יִשַּׁרְנוּ· פָּשַׁעְנוּ לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ: עָזַבְנוּ תוֹרָתֶךָ· סַרְנוּ
מאמרי

תרומם הר מרום הרים, עפ״ה נכון יהי׳ הר בית ה׳ בראש ההרים (ישעי׳ ב ב) ועפ״ה עליתי מרום הרים (שם לז כד). קרן גדועה, תאר למקדש החרב. תצהיר תאיר. אִוּוּי, תאר לציון עפ״ה כי בחר ה׳ בציון אוה למושב לו (תהלי׳ קלב). יושבת בדד, תאר לירושלים השממה. תלבב, תאהוב בכל לבב. רעיתך, ישראל. קומת תמרה, קומתה של כנסת ישראל המכונה לתמר כדכתיב זאת קומתך דמתה לתמר ומטעם רז״ל מה תמר זה אין לו אלא לב אחד אף ישראל אין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים (מגילה דף י״ד א׳). תאמירנו לך וכו׳, עפ״ה את ה׳ האמרת וכו׳ (דברי׳ כו יז).

ערהאָבע דער האָהען געבירגע ! לאַס עס האָך וואַקסען דאס אַבגעבראָכענע האָרן.

זאָלע אונז אויז דעמן עלענד צו ערלאָזען ! לאַס עס ערשיינען, דאס בעסטיממטע ציעל, צו אונזערער ווידעראויפנאַהמע ! בעגלייטע אונז באַלד מיט דיינער באַרמ-הערציגקייט ! פערהייסע אונז דיינע הולד, אונד וויר פערהייסען דיר טרייע.

ומרוב. אַלזיין, אונזערע זינדענלאַסט ! — וויר זינד אירריג פאָן דיר געוויכען ! האַבען אונז אום דיינע געבאָטע ניכט בעקיממערט, דאַרום וואורדען וויר פאָם הויזע אונזערעס לעבענס ענטפערנט. וויר האַבען דעם וועג דער זיטטליכקייט צו ווידער געהאַנדעלט, אונד ניכט דיא רעכטע באַהן בעטרעטען. וויר זינד דיינעם הייליגען נאַמען אונטרייא געוואָרדען, האַבען דיינע לעהרע פערלאַסען, אונד אַבגעוויכען פאָן
דען

מֵאִמְרֵי פִיךָ. נִאַצְנוּךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. מָרִינוּ וּמָרַדְנוּ בָךְ. לֹא הִקְשַׁבְנוּ לְדִבְרֵי נְבִיאֶךָ. כִּעַסְנוּךָ וְלֹא בִקַּשְׁנוּךָ. יִרְאָתְךָ מִלֵּב שָׁכַחְנוּ. טָהֳרָתְךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ טִמֵּאנוּ: חָטָאנוּ לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְעַמְנוּךָ בְּרוֹב עֲוֹנֵינוּ: וְאִמַּצְנוּ אֶת לְבָבֵנוּ. הִקְשִׁינוּ אֶת עָרְפֵּנוּ:

ח׳ דְּבָרְךָ אָחוֹר הִשְׁלַכְנוּ. ק׳ גְּדֻלָּתְךָ לֹא הִגַּדְנוּ:
ח׳ בֵּיתְךָ נֶהֱרַס בַּעֲוֹנֵינוּ. ק׳ אַוּוּיְךָ נִתַּץ בַּחֲטָאֵינוּ.

מַה נְּדַבֵּר וּמַה נִּצְטַדָּק. וּמַה נַּעֲנֶה לְמִמֶּנּוּ מַעֲנֶה: גְּמָלָנוּ טוֹבוֹת וְשִׁלַּמְנוּ רָעוֹת. וּמַה יֵּשׁ לָנוּ עוֹד צְדָקָה לִזְעוֹק פְּנֵי הַמֶּלֶךְ:

כאן מתחיל החזן סלח לנו אבינו ואומרין הסליחות לפי מנהג המקום.

דען וואָרטען דיינעס מונדעס, וויר האַבען אונס דיינען אנוויזונגען דורך אונזערע טהאַטען ענטצאָגען. וויר וואַרען אונגעהאָרזאַם אונד טרייולאָז, אונד האַבען דען וואָרטען דיינער פּראָפעטען ניכט געהאָרכט, וויר האַבען דיך ערצירנט, אונד ניכט געזוכט. וויר האַבען דיא גאָטטעספורכט פאָן הערצען פערגעססען, וויר האַבען דאַז ריינע פערונרייניגט דורך אונזערע טהאַטען. וויר האַבען דיר געזינ־דיגט, גאָטט אונד הערר, אונד ערצירנט דורך אונזערע זינדענמענגע. וויר וואַרען פערשטאָקקט אונד האַלזשטאַררינג!

האַבען דיינע וואָרטע הינטאַן געוואָרפען, אונד דיינע הערליכקייט ניכט פערקינדעט. דער טעמפעל דיינער הייליגקייט ווורדע צערשטאָרט, וויל וויר געזינדיגט האַבען, אונד אונזערער פערגעהען האַלבען, צערטריממערט דאַז הויז דיינער וואָהנונג.

וואַז וואָללען וויר זאַגען? וואָמיט אונז רעכטפערטיגען? וואַז איהם ערווידערן? איהם דער אונז זאָ פיעלע וואָהלטהאַטען ערצייגט, אונד וויר האַבען איהם בעזעז פערגאָלטען! מיט וועלכער טוגענד קאֶננען וויר דעז קאֶניגז אנגעזיכט אַנבעטען? (אין טרויערקליידערן אונד אַשע פערהיללט, פאַסטענד בעטענד, פלעהענד אונד רייעפאָלל, טרעטען וויר פאָר דיין אנגעזיכט אונד בעקעננען אונזערע זינדען. אונד דאָך — דאָך ווירסט אונז ערהאָרען אויז דיינען הימעלן, אָן דיזעם פערזאָהנונגסטאַג, אַם טאַגע דער זינדענפערצייהונג, דאָז האַסט דוא אונז צור פערזאָהנונג בעשטיממט; צור פערגעבונג דער זינדען, צור פערצייהונג דער מיססעטהאַטען, אונד צום ערבאַרמען דער פרעפלער).

אמר המגיה והמתרגם: דע כי כמה פיוטים ותפלות מצאנו במחזורים הסדורים לפי מנהג קצת מדינות ואינם במחזורים לפי מנהג מדינות אחרות, והרוצה לדעתם כולם יצטרך לעיין אחר מנהג כל המדינות. ואולם בספרים כתובי יד קדמונים מצאנו עוד זולתם ואינם באחד מספרי הדפוס שראיתי, וכבר הזכיר מהם רבינו סעדיה הגאון ז"ל בספרו האמונות והדעות מאמר ה' (דף כ"ט ד' מדפוס אמשטרדם) ואמר שיסדום חכמינו הקדמונים ז"ל וידמה כי כבר נתקנו בימי חכמי התלמוד, ומהם אתה מבין סרעפי לב, והוא עמוד נעלה מצאתיו בשלמות בכ"י ישן נושן כתוב בסוף הוידוי של שחרית בין פסקא ודוד עבדך וכו', ובין פסקא אל תירא יעקב שובו שובבים, וכדי שלא ישכח מפי זרעינו אמרתי כי טוב להדפיסו הנה וזה תארו:

לבדך נקראת חנון ורחום מרבה סליחה.

אתה מבין סרעפי לב ואשתונות אנוש,
אנוש תולעה מחולל בעון ומות אחריתו,
אחריתו למות וסופו להבל, ואתה חי לבדך. לבדך

במה יזכה מעלליו אנוש וכל מעשיו בושת,
בשת מפעליו כי כל ימיו ריק וגם בהלה,
בהלה המה וכרוח (נ"א כצל) יחלופו, ואתה חי לבדך. לבדך

גבה רוח אם יהי יתבונן בעקב תקות גולמו,
גולמו לרומה (נ"א לדומה) מוכן לרמה ויוכנע גבהו, (נ"א יותן לרמה, ויושפל)
גבהו יושפל כי כרוח יעבור, (נ"א גבהו יוכנע, וכרוח יעבור) ואתה חי לבדך.

דין אם המתח מול אנוש חציר יבול כמו דשא,
דשא כן נמשל ימולל ויבש ואפע דמיונו.
דמיונו בנבל נשבר כמו חרש, ואתה חי לבדך. לבדך

הבל הבלים הוא אדם בעודו ובמותו הבל,
הבל תקותו וימיו כצל היות כלא היה,
היה היום ומחר איננו, ואתה חי לברך: לבדך

ובסחורה אם יתן יד באלה וכחש ויתן,
ויתן יד לפה כי כל יגיעו עמל ואון,
ואון יחשוב ויבוש מעצות, ואתה חי לברך. לבדך

זמנים סופר ימים ולילות ועתים זומם,
זומם אם הוא את יום מותו חכמתו היא זאת,
זאת חכמתו מתכלה כרגע, ואתה חי לבדך. לבדך

חטא אם יסיתנו כי כל מעשיו עון אשר חטא,
חטא הוא פעלו ועניניו כעס כי רוח חייו,
חייו כי המה כחציר גגות, ואתה חי לבדך. לבדך

טומאת ילדותו ושנותיו כמו הגה וימיו טפחות,
טפחות ימיו וגם בתחתיות ארץ חבלו טמון,
טמון חבלו כי היא בנקיק סלע, ואתה חי לבדך. לבדך

יוכח במכאוב על משכבו ומעשיו יודה.
יודה רשעו בחוזק חליו ואז ירפא,
ירפא מחוליו וישכח מזורו, ואתה חי לבדך. לכדך
כי כאניות רבות בים בעת יביא כעס.
כעס בעת שורו יקרא בחזקה וישאף כרגע.
כרגע עת ינחו (ינהו) יחטיא ביוצר, ואתה חי לבדך. לכדך
לעת יעקל דרך ישוב לאולתו ככלב לקיאו,
לקיאו ישוב ויוסיף חטאים ואחריתו למות,
למות אחריתו וסיפו לעפר, ואתה חי לבדך. לכדך
מכצרים ומחניים יבנה וגם בית מדות,
מדות יכונן ובתי גזית וזה מלונו,
מלונו קרב מחילות עפר, ואתה חי לבדך. לכדך
נאצות משמיע בכל יום ובכל עת נגרך,
נגדך כי הוא כאין וכאפס עליו נחמת,
נחמת בחייו כי תוהו המה, ואתה חי לבדך. לכדך
ספרו חתום כי כל מעשיו כתובים על סדר,
סדר עוונותיו מני רץ כלו מבטן ועד סוף,
סוף כל דבר למשפט יבוא, ואתה חי לבדך. לכדך
עשתונות לבו נמסתה על יד עמסתה,
עמסתה לתוכחות כי אתה תבחין לב עקוב,
עקוב הלב ואתה תדענו, ואתה חי לבדך. לכדך
פונה בכל פשע וגם בכל צעד ירבה פשע,
פשע באורחותיו וגם במצעדיו רשתו פרוסה,
פרוסה היא לך למושכו ברשתו, ואתה חי לבדך. לכדך
צובר כסף מרבה לו עושר ונשפט בלא צעד,
צעד מישרים בעת כי ירוץ ואז ירדוף צדק,
צדק לפעמיו ואז יועלנו, ואתה חי לבדך. לכדך
קול ישמיע בלחש ואז יעתר פני אל קרוב,
קרוב הוא לו בעת יקראנו ואז יאמר קננו,
קננו בתשובה כי כצל ימיו (כ"א ימי, כ"א מימינו), ואתה חי לבדך. לכדך
רואה ימי אדם צבא עלי ארץ ורחמיו רבים,
רבים רחמיו מקרב רחוקים ברחמים ולא ברוגז,
רוגז בל תעיר פני מתנתק כרגע, ואתה חי לבדך. לכדך
שור נא בענינו בעת כי נעמוד לפניך שופט,
שופט כל הארץ ברוגז בל תדיננו ברחמים שפטנו,
שפטנו בצדקך כי מאוד צדקת, ואתה חי לבדך. לכדך
תפלה תקח תשובה תרצה מחילה תרבה,
תרבה לעשות צדקה בעדינו אלוה תוחלתנו,
תוחלתנו אתה לבד בך נזכירה, ואתה חי לבדך.
לבדך נקראת חנון ורחום מרבה סליחה.

אחר הסליחות מתחילים כאן.

זכור רחמיך יי וחסדיך כי מעולם המה:

אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד: זכרנו יי ברצון עמך פקדנו בישועתך: זכור עדתך קנית קדם גאלת שבט נחלתך הר ציון זה שכנת בו. זכור יי חבת ירושלים אהבת ציון אל תשכח לנצח: זכור יי לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה: אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד: זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אליהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים. וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם: זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב. אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו:

אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו:

חטאנו צורנו. סלח לנו יוצרנו:

אלה אזכרה ונפשי עלי אשפכה. כי בלעונו זדים כעוגה בלי הפוכה. כי בימי השר לא עלתה ארוכה. לעשרה הרוגי מלוכה: בלמדו ספר מפי משולי ערימת. והבין וידקדק בדת רשומת. ופתח בואלה המשפטים וחשב מזימת. וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת: (חטאנו) גבה לב בגדולים. וצוה למלאות פלטירו נעלים. וקרא לעשרה חכמים גדולים. מביני דת וטעמיה בפלפולים: דינו משפט זה לאשרו. ואל תעותוהו בכזב לאמרו. כי אם הוציאוהו לאמתו ולאורו. כי ימצא איש גונב נפש מאחיו מבני ישראל והתעמר בו ומכרו: (חטאנו) הם ענו לו ומת הגנב ההוא. גם איה אבותיכם אשר אחיהם מכרוהו. לארחת ישמעאלים סחרוהו. ובעד נעלים נתנוהו: ואתם קבלו דין שמים עליכם. כי מימי

אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִמְצָא כָּכֶם · וְאִם הָיוּ כַּחַיִּים הָיִיתִי דָּנָם לִפְנֵיכֶם · וְאַתֶּם תִּשְׂאוּ עֲוֹן אֲבוֹתֵיכֶם : (חטאנו) וְזְמַן תְּנָה לָנוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים · עַד שֶׁנֵּדַע אִם נִגְזַר הַדָּבָר מִמְּרוֹמִים · אִם אָנוּ חַיָּבִים וַאֲשֵׁמִים · נִסְבּוֹל בִּגְזֵרַת מָלֵא רַחֲמִים : חָלוּ וְזָעוּ וְנָעוּ כֻּלָּמוֹ · עַל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֹּהֵן גָּדוֹל נָתְנוּ עֵינֵימוֹ · לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם לַעֲלוֹת לַאֲדוֹנֵימוֹ · לָדַעַת אִם יָצְאָה הַגְּזֵרָה מֵאֵת אֱלֹהֵימוֹ · (חטאנו)

טִהֵר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל עַצְמוֹ וְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בִּסְלוּדִים · וְעָלָה לַמָּרוֹם וְשָׁאַל מֵאֵת הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים · וְנָם לוֹ קַבְּלוּ עֲלֵיכֶם צַדִּיקִים וִידִידִים · כִּי שָׁמַעְתִּי מֵאַחֲרֵי הַפַּרְגּוֹד כִּי בְּזֹאת אַתֶּם נִלְכָּדִים : יָרַד וְהִגִּיד לַחֲבֵרָיו מַאֲמַר אֵל · וְצִוָּה הַבְּלִיַּעַל לְהָרְגָם בְּכֹחַ וָלָאֵל · וּשְׁנַיִם מֵהֶם הוֹצִיאוּ תְּחִלָּה שֶׁהֵם גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל · רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֹּהֵן גָּדוֹל וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל : (חטאנו) כְּרוֹת רֹאשׁוֹ תְּחִלָּה הִרְבָּה לִבְעוֹן · וְנָם הָרְגֵנִי תְּחִלָּה וְאַל אֶרְאֶה בְּמִיתַת מְשָׁרֵת לְדָר בְּמָעוֹן · וּלְהַפִּיל גּוֹרָלוֹת צִוָּה צִפְעוֹן · וְנָפַל הַגּוֹרָל עַל רַבָּן שִׁמְעוֹן : לִשְׁפּוֹךְ דָּמוֹ מִהֵר כְּשׁוֹר פָּר · וּכְשֶׁנֶּחְתַּךְ רֹאשׁוֹ נְטָלוֹ וְצָרַח עָלָיו בְּקוֹל מַר כַּשּׁוֹפָר · אֵי הַלָּשׁוֹן הַמְמַהֶרֶת לְהוֹרוֹת בְּאִמְרֵי שֶׁפֶר · בַּעֲוֹנוֹת אֵיךְ עַתָּה לוֹחֶכֶת אֶת הֶעָפָר : (חטאנו) מַה מְּאֹד בָּכָה עָלָיו בַּחֲרָדָה · בַּת בְּלִיַּעַל לְקוֹל בְּכִיָּתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל עָמְדָה · תֹּאַר יָפְיוֹ בְּלִבָּהּ חָמְדָה · וְשָׁאֲלָה מֵאֵת אָבִיהָ חַיָּתוֹ לְהַעֲמִידָה : נִאֵץ בְּלִיַּעַל דָּבָר זֶה לַעֲשׂוֹתוֹ · לְהַפְשִׁיט עוֹרוֹ מֵעַל פָּנָיו שָׁאֲלָה מֵאִתּוֹ · וְלֹא עִכֵּב דָּבָר זֶה לַעֲשׂוֹתוֹ ·

וכשהגיע

וכשהגיע למקום תפילין צרח בקול מר ליוצר
נשמתו: (חטאנו) שרפי מעלה צעקו במרה· זו תורה וזו
שכרה עוטה כשלמה אורה· אויב מנאץ שמך הגדול
והנורא· ומחרף ומגדף על דברי תורה: ענתה בת קול
משמים· אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם למים·
לתוהו ובוהו אשית הדומים· גזירה היא מלפני קבלוה
משעשעי דת יומים: (חטאנו) פקידים נהרגו מאחרי שבת
בתי כנסיות· מלאי מצות כרמון וכזויות· והוציאו את
רבי עקיבא דורש כתרי אותיות· וסרקו בשרו במסרקות
פיפיות: צוה להוציא רבי חנניא בן תרדיון מבית אולמו·
ובחבילי זמורות שרפו גולמו· וספוגין של צמר שמו על
לבו לעכב עצמו· וכשנסתלקו מיד נשרף וספר תורה
עמו: (חטאנו) קוננו עם לא אלמן· כי על דבר מועט נשפך
דמן· לקדש שם שמים מסרו עצמן· בהריגת רבי חוצפית
המתורגמן: רעדה תאחז כל שומע שמוע· ותזל כל
עין דמוע· ונהפך לאבל כל שעשוע· על הריגת רבי
אלעזר בן שמוע: (חטאנו) שחתוני צוררי ומעני· ומלאו
כרסם מעדני· והשקוני מי רוש ולעני· בהריגת רבי
חנינא בן חכינאי: תקפו עלינו צרות מצות להפר· ומאנו
לקחת הון וכופר· כי אם נפשות ההוגות אמרי שפר·
כמו רבי ישבב הסופר: (חטאנו) יחתונו בני עדינה
השוממה· הרעו לנו מכל מלכי אדמה· והרגו מנו כמה
וכמה· בהריגת רבי יהודא בן דמה: דברת בית יעקב
אש ובית יוסף להבה· הן עתה קש אורם כבה· חי זעקי
קשוב

קְשׁוֹב וְקָרֵב בִּיעוּר יוֹם הַבָּא· כִּי הֵמָּה הִסְכִּימוּ לַהֲרוֹג עֲשָׂרָה צַדִּיקִים עִם רַבִּי יְהוּדָא בֶּן בָּבָא: (חטאנו) זֹאת קְרָאָתְנוּ וְסִפַּרְנוּ בְּשִׁנּוּן· וְשָׁפַכְנוּ לֵב שָׁפוּל וְאָנוּן· מִמָּרוֹם הַסְכֵּת תַּחֲנוּן· יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן: חַנּוּן הַבִּיטָה מִמְּרוֹמִים· תִּשְׁפּוֹכֶת דַּם הַצַּדִּיקִים וְתַמְצִית דָּמִים· תֵּרָאֶה בְּפַרְגּוֹדָךְ וְהַעֲבֵר כְּתָמִים· אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים:

זְכוֹר לָנוּ בְּרִית אָבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ· וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר:

*זְכוֹר לָנוּ בְּרִית רִאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ· וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ· וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיהֶם:

רַחֵם עָלֵינוּ וְאַל תַּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב· כִּי אֵל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבוֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: מוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ· כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וּמָל יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: הָשֵׁב שְׁבוּתֵינוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ· וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: קַבֵּץ נִדָּחֵינוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ

יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: הִמָּצֵא לָנוּ בְּבַקָּשָׁתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב
וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל
לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: מְחֵה פְשָׁעֵנוּ לְמַעַנְךָ כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ.
אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי. וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא
אֶזְכֹּר: מְחֵה פְשָׁעֵינוּ כָּעָב וְכֶעָנָן כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ. מָחִיתִי
כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: הַלְבֵּן
חֲטָאֵנוּ כַּשֶּׁלֶג וְכַצֶּמֶר כְּמָה שֶׁכָּתוּב. לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר
יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ. אִם יַאְדִּימוּ
כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: זְרוֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ
כְּמָה שֶׁכָּתוּב. וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם
מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

כַּפֵּר חֲטָאֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְטַהֲרֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב. כִּי בַיּוֹם
הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ
תִּטְהָרוּ: הֲבִיאֵנוּ אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתֶךָ
כְּמָה שֶׁכָּתוּב. וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית
תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי
בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים: שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

אֲמָרֵינוּ הַאֲזִינָה יְיָ בִּינָה הֲגִיגֵנוּ: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי
פִינוּ וְהֶגְיוֹן לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ
מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנּוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ
לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחֵנוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ: אַל תַּעַזְבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אַל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ

שׂוֹנְאֵינוּ וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְיָ עֲזַרְתָּנוּ וְנִחַמְתָּנוּ׃ כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְנוּ אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ׃ וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ׃ וְאַל תַּכְלִימֵנוּ׃ וְאַל תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ׃ קָרְבֵנוּ לְתוֹרָתֶךָ׃ לַמְּדֵנוּ מִצְוֹתֶיךָ׃ הוֹרֵנוּ דְרָכֶיךָ׃ הַט לִבֵּנוּ לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ׃ וּמוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָתֶךָ׃ וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם׃ וּלְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל תִּמְחוֹל וְתִסְלַח (נ"א ותכפר) לַעֲוֹנֵינוּ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ כִּי רַב הוּא׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ סְלַח לָנוּ׃ מְחַל לָנוּ׃ כַּפֵּר לָנוּ׃

חזן	קהל
כִּי אָנוּ עַמְּךָ וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ׃	אָנוּ בָנֶיךָ וְאַתָּה אָבִינוּ׃
אָנוּ עֲבָדֶיךָ וְאַתָּה אֲדוֹנֵנוּ׃	אָנוּ צֹאנֶךָ וְאַתָּה רוֹעֵנוּ׃
אָנוּ כַרְמֶךָ וְאַתָּה שׁוֹמְרֵנוּ׃	אָנוּ נַחֲלָתֶךָ וְאַתָּה חֶלְקֵנוּ׃
אָנוּ קְנָיֶךָ וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ׃	אָנוּ פְעֻלָּתֶךָ וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ׃
אָנוּ סְגֻלָּתֶךָ וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ׃	אָנוּ עַמֶּךָ וְאַתָּה מַלְכֵּנוּ׃

אָנוּ רַעְיָתֶךָ וְאַתָּה דוֹדֵנוּ׃ אָנוּ מַאֲמִירֶיךָ וְאַתָּה מַאֲמִירֵנוּ׃

אָנוּ עַזֵּי פָנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן׃ אָנוּ קְשֵׁי עֹרֶף וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם׃ אָנוּ מְלֵאֵי עָוֹן וְאַתָּה מָלֵא רַחֲמִים׃ אָנוּ יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר׃ וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ (נ"א אָנָּא)

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ׃ וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ׃ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ׃

אָשַׁמְנוּ׃ בָּגַדְנוּ׃ גָּזַלְנוּ׃ דִּבַּרְנוּ דֹפִי׃ הֶעֱוִינוּ׃

והרשענו

וְהִרְשַׁעְנוּ· זַדְנוּ· חָמַסְנוּ· טָפַלְנוּ שֶׁקֶר· יָעַצְנוּ רָע· כִּזַּבְנוּ· לַצְנוּ· מָרַדְנוּ· נִאַצְנוּ· סָרַרְנוּ· עָוִינוּ· פָּשַׁעְנוּ· צָרַרְנוּ· קִשִּׁינוּ עֹרֶף· רָשַׁעְנוּ· שִׁחַתְנוּ· תִּעַבְנוּ· תָּעִינוּ· תִּעְתָּעְנוּ·

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ:
וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ· כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

הִרְשַׁעְנוּ וּפָשַׁעְנוּ· לָכֵן לֹא נוֹשָׁעְנוּ· וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לַעֲזוֹב דֶּרֶךְ רֶשַׁע וְחִישׁ לָנוּ יֶשַׁע: כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ יַעֲזוֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבוֹתָיו וְיָשׁוֹב אֶל יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל וּסְלַח לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפּוּרִים הַזֶּה· וְהֵעָתֶר לָנוּ בִּתְפִלָּתֵנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ· וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ· וְהַכְנַע עָרְפֵּנוּ לָשׁוּב אֵלֶיךָ· וְחַדֵּשׁ כִּלְיוֹתֵינוּ לִשְׁמוֹר פִּקֻּדֶיךָ· וּמוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ· כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וּמָל יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

הַזְּדוֹנוֹת וְהַשְּׁגָגוֹת אַתָּה מַכִּיר· הָרָצוֹן, וְהָאוֹנֶס· הַגְּלוּיִם, וְהַנִּסְתָּרִים, לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים· מָה אָנוּ· מֶה חַיֵּינוּ· מֶה

חַסְדֵּנוּ · מַה צִּדְקֵנוּ · מַה יִּשְׁעֵנוּ · מַה כֹּחֵנוּ · מַה גְּבוּרָתֵנוּ · וּמַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ · וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע · וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל · כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ · וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ · וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם · וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם · וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל־חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב: אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ · וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ וְתִמְחָל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ · וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל־פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְשׁוּת פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:)
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת־שֹׁחַד:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן (נ״א במראית עין):
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:
וְעַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן (נ״א בנבול פה):
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֵצַח:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ · מְחַל־לָנוּ · כַּפֶּר־לָנוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת־עֹל:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת־רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
עַח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת־שָׁוְא:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:
וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ · מְחַל־לָנוּ · כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁח עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁח עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁח עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁח עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַ״חַ שֶׁחַ עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי (נ״א וערירות):
וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין:

סְקִילָה· שְׂרֵפָה· הֶרֶג· וְחֶנֶק· עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה· בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה· וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה· אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ· אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ· וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם· וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים· כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרֹת לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ· וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם· לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

וְדָוִד עַבְדְּךָ אָמַר לְפָנֶיךָ שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי· נַקֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִכָּל פְּשָׁעֵנוּ וְטַהֲרֵנוּ מִכָּל טֻמְאוֹתֵינוּ וּזְרוֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ· כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

אַל תִּירָא יַעֲקֹב שׁוּבוּ שׁוֹבָבִים· שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל
הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ שׁוּבָה יִשְׂרָ׳ עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ· וְנֶאֱמַר קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יְיָ אִמְרוּ אֵלָיו כָּל תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח טוֹב וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ:

וְאַתָּה רַחוּם מְקַבֵּל שָׁבִים וְעַל הַתְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ
הִבְטַחְתָּנוּ וְעַל הַתְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת לָךְ:

מְנִיָּה וּגְמוּרָה· בְּסוֹד חַכְמֵי תוֹרָה· אַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא נִבְרָא:

מנויה וגמור׳ וכו׳ כדאי׳ במס׳ עירובין דף י״ג ב׳ נמנו וגמרו נוח לאדם שלא נברא משנברא׳.

וּמֵאַהֲבָתְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָהַבְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·
וּמֵחֶמְלָתְךָ מַלְכֵּנוּ שֶׁחָמַלְתָּ עַל בְּנֵי בְרִיתֶךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ אֶת יוֹם (השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום (צום)
הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע:

ח' יוֹם אָתָא לְכַפֵּר פִּשְׁעֵי יְשֵׁנָה ·

ק' הַיּוֹם בִּיאָתוֹ אַחַת בַּשָּׁנָה:

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וְהָיְתָה זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת
עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם:

ח' יוֹם זֶה נִתַּן תְּעוּדָה לְעַם זֶה ·

ק' הַיּוֹם חַל בּוֹ צִיר סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה:

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה
לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה · וְשָׁם נֶאֱמַר: וַיֹּאמֶר יְיָ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

קו"ח בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הַמָּצֵא לָנוּ מוֹחֵל
וְסוֹלֵחַ סְלַח נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ:

ח' יוֹם מְחִילָה בִּשַּׂרְתָּ לְצִיר בְּרֶשֶׁם ·

יום. פשעי ישנה, אמר לכנסת ישראל הישנה בגלות ע"ש אני ישנה (שיר ה' ב').
יום. תעודה, לוחות העדות האחרונות נמסרו בי"כ כמבואר בפ' כי תשא (שמו' לג יח).
יום מחילה לציר ברשם, ר"ל בכל כ"י כולם אלא שבמקצתם גרס נרשם במקום

ח' יום. דער טאג איזט געקאממען דיא אויסעטהאטען ישראלס צו פערגעבען.
ק' איין טאג דער נור איינמאהל אים יאהרע קאממט. אזא שטעהט אין געזעטצבוך
(ויקרא יו לד) „דיעזעז זייא אייך איין עוויגעז געזעטץ, אום דיא קינדער ישראל,
וועגען אללע איהרער זינדען, צו פערזאהנען איינמאהל אים יאהר."
ח' אן דיעזעם טאגע ווורדע דעם פאלקע דאז צייגניס געגעבען.
ק' הייטע באט דער טרייע באטע (משה): א פערגיב דאך דיעזעם פאלקע! אזא שטעהט
אין געזעטצבוך: אה פערלייהע דאך דיא אויסעטהאט דיעזעז פאלקעס, נאך דיינער
גראסען גנאדע; אונד וויא דוא פאן מצרים אויז ביז יעטצט שאן אזא האסט נאכגעלאסט
מיט דיעזער נאכזיכט געהאנדעלט." דאראויף הייסט עז פערנער: „דער עוויגע
שפראך: איך פערלייהע, וויא דוא געזאגט האסט".
קו"ח בעבור. דער עהרע דיינעז נאמענז האלבען, וועלכער פאטהער אונז,
פערלייהונג, אונד פערגעבונגזפאללער! פערגיב דיינעז רוהמעז האלבען!
ח' אן דיעזעם טאגע פערקינדעטעסט דוא דורך דיינען באטען (עז') דיא פראהע באטשאפט

ק׳ הַיּוֹם נִתְיַצַּבְתָּ עִמּוֹ וְקָרָאתָ בְּשֵׁם׃

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיֵּרֶד יְיָ בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ׃

קו"ס בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הִמָּצֵא לָנוּ
רַחוּם וְחַנּוּן רַחֵם נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

ס׳ יוֹם שְׁמָמוֹת הֵיכָלְךָ הַבִּיטָה·

ק׳ הַיּוֹם תַּחַן אֹזֶן הַטֵּה לָנוּ לְהַבִּיטָה׃

כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ· כִּי לֹא עַל צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃

קו"ס בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הִמָּצֵא לָנוּ שׁוֹמֵעַ
תְּפִלָּה שְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

מִי אֵל כָּמוֹךָ׃

חזן	קהל
אַדִּיר וְנָאוֹר· בּוֹרֵא דוֹק וָחֶלֶד·	מִי אֵל כָּמוֹךָ׃
גּוֹלֶה עֲמוּקוֹת· דּוֹבֵר צְדָקוֹת·	מִי אֵל כָּמוֹךָ׃

הדור

בדפוס וגירסא זאת מסתבר יותר, ולכ׳ הייתי מגה דכימו ומעט בדפוס נכתב.
יום שממות היכלך, וי"ג מעונך. היום תתן אזן הטה אזנך והביטה, כ"כ בדפוס ב"י ובמקלתן גרס תטה אזן אלינו להביטה, ועוד שלישי תתן אזנך הטה להביטה.

דער פֿערלייהונג. ק׳ הייטע שטאַנד ער בייא דיר, אונד דוא ריעפֿסט מיט נאַמען. דאַ שטעהט אין דיינעם געזעצבוכע. „דער עוויגע ליעס זיך אין איינער וואָלקע העראַב, שטעללטע זיך בייא איהם הין, אונד ריעף מיט נאַמען.

קו"ס בעבור. דער עהרע דיינעס נאַמענס האַלבען, וואָהלפֿאַהרע אונז, פֿערלייהונג׳ ; אונד פֿערגעבונגספֿאָללער ; פֿערגיב דיינעס רוהמעס האַלבען!

ס׳ אַן דיעזעם טאַגע שויע הערנאַב אויף דיינען טעמפעל, ער איזט פֿערוויסטעט. ק׳ הייטע נייגע דיין אָהר צו אונזערעם געבעטע. דאַ לויטען דיא וואָרטע דיינעס הייליגען (דניא׳ ט) : נייגע דיין אָהר, אָ הערר! אונד העֶרע ; עֶפֿפֿנע דיין אויגע אונד זיהע אונזערע פֿערוויסטונג, אונד דיא שטאַדט דיא נאַך דיינעם נאַמען גענאַננט וואַרד. דען ניכט אויף אונזערע פֿרעממיגקייט געשטיטצט, ליעגען וויר מיט אונזערען פֿלעהן פֿאָר דיר אַן, זאָנדערן אויף דיינע גרענצענלאָזע באַרמהערציגקייט.

קו"ס בעבור. דער עהרע דיינעס נאַמענס האַלבען וואָהלפֿאַהרע אונז, העֶרער דער געבעטע! ערהעֶרע אונזער געבעט דיינעס רוהמעס האַלבען.

הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ · וְאֵין זוּלָתוֹ · מִי אֵל כָּמוֹךָ:
זוֹקֵף כְּפוּפִים · חוֹנֵן דַּלִּים · מִי אֵל כָּמוֹךָ:
טְהוֹר עֵינַיִם · יוֹשֵׁב שָׁמַיִם · מִי אֵל כָּמוֹךָ:
שׁוֹכֵן שְׁחָקִים · תּוֹמֵךְ תְּמִימִים · מִי אֵל כָּמוֹךָ:
נוֹשֵׂא עָוֹן · וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע · מִי אֵל כָּמוֹךָ:

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ

מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל־חַטֹּאתָם: וְכָל־חַטֹּאת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּשְׁלִיךְ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לֹא־יִזָּכְרוּ וְלֹא־יִפָּקְדוּ וְלֹא־יַעֲלוּ עַל־לֵב לְעוֹלָם: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל · לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה · מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ · כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא־אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ · בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה) · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ · מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ

בית ישראל · ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה · מלך על כל הארץ מקדש השבת וישראל ויום הכפרים :

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם · והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך ·

כשהכהני' עולים לדוכן אומר הקהל ותערב, וכשאין שם כהני' אומר הש"ץ ותחזינה וכו'.

ותערב עליך עתירתנו כעולה וכקרבן אנא רחום ברחמיך הרבים השב שכינתך לציון וסדר העבודה לירושלם · ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים · ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות :

הש"ץ ברוך אתה יי שאותך לבדך ביראה נעבוד :

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד צור חיינו מגן ישענו · אתה הוא לדור ודור נודה לך ונספר תהלתך · על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל

מודים דרבנן·

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחייתנו וקימתנו כן תחיינו ותקימנו ותאסוף גליותינו לחצרות קדשך לשמור חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנחנו מודים לך · ברוך אל ההודאות :

נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים · הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך מעולם קוינו לך :

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד :

אבינו מלכנו זכור רחמיך וכבוש כעסך וכלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ועון ורעה ומגפה ופגע רע וכל מחלה וכל תקלה וכל קטטה וכל מיני פורעניות וכל גזירה רעה ושנאת חנם מעלינו · ומעל כל בני בריתך :

וכתוב

וכתוב לחיים טובים (כל־)בני בריתך:

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה. ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות:

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים (בקול רם) עם קדושיך כאמור:

הכהנים מברכין.

יברכך יברכך יי מציון עושה שמים וארץ:

יי יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ:

וישמרך שמרני אל כי חסיתי בך: כשהכהני' מנגני' וישמרך לומרי' זה.

רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מה הוא יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שיהיו כל חלומותי עלי ועל כל ישראל לטובה בין שחלמתי על עצמי ובין שחלמתי על אחרים ובין שחלמו אחרים עלי אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקימו בי ובהם כחלומות יוסף הצדיק. ואם צריכים רפואה רפאם כחזקיהו מלך יהודה מחליו וכמרים הנביאה מצרעתה וכנעמן מצרעתו וכמי מרה על ידי משה רבינו וכמי יריחו על ידי אלישע. וכשם שהפכת את קללת בלעם הרשע מקללה לברכה כן תהפך כל חלומותי עלי ועל כל ישראל לטובה ותשמרני ותחנני ותרצני: אמן.

יאר אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה:

יי יי יי אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת:

פניו פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני:

אליך אליך יי נפשי אשא:

ויחנך הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל יי אלהינו עד שיחננו: רבש"ע.

יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃
וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃

יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־
יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה׃

פָּנָיו אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־
אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם׃

וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם׃

לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח
וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃

שָׁלוֹם שָׁלוֹם ׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו׃

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלא שלום הרבון רק יאמר זה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויכרהר השמות הללה במחשבתו ולא יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי נשמעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן כלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך.

ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי
(וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי)
בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

אדיר במרום שוכן בגבורה. אתה שלום ושמך שלום. יהי רצון שתשים עלינו ועל עמך בית ישראל חיים וברכה למשמרת שלום:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רבון העולם עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה עמנו כאשר הבטחתנו. השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ודבש

הכהנים יזהרו בכעילת מכעליהם שלא יגעו בם בידים ואם נגעו יחזרו ליטול ידיהם.

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל־ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום וטוב בעיניך לברך את־עמך ישראל בכל־עת ובכל־שעה בשלומך: בספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום. ונאמר כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: לחיים טובים תכתבנו: אלהים חיים כתבנו בספר החיים. ככתוב ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום:

פותחים הארון.

היום תאמצנו: אמן

היום תברכנו: אמן

היום תגדלנו: אמן

הייטע מעכטעסט דוא אונז קראפט פערלייהען, אמן.
הייטע מעכטעסט דוא אונז זעגנען, אמן.
הייטע מעכטעסט דוא אונז ערהאבען, אמן.

היום תדרשנו לטובה: אמן

היום תשמע שועתנו: אמן

היום תקבל ברחמים וברצון את תפלתנו: אמן

(היום תתמכנו בימין צדקך: אמן)

היום תמחול ותסלח לכל עונותינו: אמן

סוגרים ההיכל.

כהיום הזה תביאנו ששים ושמחים בבנין שלם. ככתוב על יד נביאך והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי. עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי. כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים: ונאמר ויצונו יי לעשות את כל החקים האלה ליראה את יי אלהינו. לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה: ונאמר וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני יי אלהינו כאשר צונו: וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום יהיה לנו ולכל ישראל עד העולם. בא"י עושה השלום: קדיש שלם.

הייטע מעכֿטעסט דוא אונס מיט גליקק בעזעלגען. אמן.
הייטע מעכֿטעסט דוא אונזער פֿלעהען ערהערען. אמן.
הייטע מעכֿטעסט דוא מיט ערבארמען אונד וואָהלגעפֿאַללען אונזער געבעט פֿערנעהמען. אמן.
הייטע מעכֿטעסט דוא פֿערגעבען אונד פֿערצייהען אַללע אונזערע זינדען. אמן.

אַן היייטיגען טאַגע ווירסט דוא אונס פֿריידיג אונד פֿרעהליך היניינפֿיהרען אין דען טעמפעל זלס, וויא נידערגעשריעבען איזט דורך דיינען פראָפֿעטען (ישעי' נ"ו ז'): „איך ווערדע זיא הינלייטען נאַך מיינעם היילגען בערגע, ווערדע זיא ערפֿרייען אין מיינעם בעטהויזע; איהרע בראַנדאָפֿפֿער אונד שפייזעאָפֿפֿער ווערדען אַנגענעהם זיין אויף מיינעם אַלטאַר! דען מיין הויז ווירד אין בעטהויז היישען פֿיר אַללע פֿעלקער." פֿערנער הייסט עס (דברים ו' כ"ד): „דאַ געבאָט אונס דער עוויגע, אַללען דיעזען געזעטצען נאַכצולעבען, איהן, דען עוויגען, אונזערן גאָטט, צו פֿירכטען, דאַמיט עס אונס צו אַללען צייטען וואָהלגעהע, אונד וויר זאָ לעבען מאָגען, וויא יעטצט געשיעהט". פֿערנער הייסט עס דאַזעלבסט: „אויך ווירד עס אונס דאַבייא צור גאָטטזעליגקייט גערעכֿנעט, ווען וויר פֿאָר דעם עוויגען, אונזערם גאָטט, אַללע דיא געבאָטע האַלטען, וויא ער זיא אונס פֿאָרגעשריעבען האַט". גערעכֿטיגקייט, זעגען, ערבאַרמען, לעבען אונד פֿריעדען ווירד אונס אונד גאַנץ ישראל בעשיעדען ווערדען אין עוויגקייט. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, שטיפֿטער דעס פֿריעדענס!

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס"ת ואומרים.

ויהי בנסע הארן ויאמר משה קומה יי ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: כי מציון תצא תורה ודבר יי מירושלים:

ברוך שנתן תורה לעמו ישראל בקדשתו:

אמר רבי שמעון כל מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בריך שמה דמרא עלמא בריך כתרך ואתרך. יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם. ופורקן ימינך אחזי לעמך בבית מקדשך ולאמטויא לנא מטוב נהורך ולקבל צלותנא ברחמין. יהא רעוא קדמך דתוריך לן חיין בטבותא. ולהוא אנא פקידא בגו צדיקיא. למרחם עלי ולמנטר יתי וית כל די לי ודי לעמך ישראל. אנת הוא זן לכלא ומפרנס לכלא. אנת הוא שליט על כלא. אנת הוא דשליט על מלכיא ומלכותא דילך היא. אנא עבדא דקודשא בריך הוא דסגידנא קמה ומקמא דיקר אוריתה בכל עדן ועדן. לא על אנש רחיצנא. ולא על בר אלהין סמיכנא. אלא באלהא דשמיא. דהוא אלהא קשוט. ואוריתה קשוט. ונביאוהי קשוט. ומסגא למעבד טבון וקשוט. בה אנא רחיץ. ולשמה קדישא יקירא אנא אמר תושבחן. יהא רעוא קדמך דתפתח לבי באוריתא ותשלים משאלין דלבי. ולבא דכל עמך ישראל. לטב ולחיין ולשלם:

והש"ץ אומר בקול רם שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

אחד אלהינו גדול אדונינו קדוש (ונורא) שמו:

המוציא ס"ת נוטלו בידי ימין וש"ץ מקבלו בב' ידיו ומחזירו לימין ועומד לפני ההיכל ואומ' בקול רם גדלו, ובפולין וקצת קהלות אשכנז אומר הש"ץ שמע ישראל ואחריו הקהל.

הש"ץ לוקח ס"ת ואומר גדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדו:

והקהל עונים

לך יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש: רוממו יי אלהינו והשתחוו להדום רגליו קדוש הוא: רוממו יי אלהינו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יי אלהינו:

וכתב מהרי"ל שא"א על הכל כראב"ן בהגה' מיימוני ולא כדוב הגאונים הנזכרי' שם.

אב הרחמים הוא ירחם עם עמוסים ויזכור ברית איתנים ויציל נפשותינו מן השעות הרעות ויגער ביצר הרע מן הנשואים ויחון אותנו לפליטת עולמים וימלא משאלותינו במדה טובה ישועה ורחמים:

ז"ל אבן הירחי בספרו המנהיג: „במנחה קוראים בעריות בס' אחרי, שהמנהג להודיע לרבים ולהזהיר על העריות וכל מי שיש לו מאלה לקבל על עצמו לפרוש מהן ולהתודות עליהן ויתכפר לו. כן קבלתי מרבותינו שבצרפת. ואני מצאתי במדרש, למה קוראים בעריות בכפור? לומר, רבון העולם הזהרתנו שלא לגלות ערוה וכו' (כדאיתא בתוס' במס' מגילה דף ל"א). וקוראים ג' בעריות ושלישי הקורא הוא המפטיר." בכל תענית צבור אין אומרים קדיש במנחה אחר הקריאה, דהא אומר מיד קדיש קודם תפלת י"ח.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם
אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנַעַן אֲשֶׁר
אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ׃
אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה׃ ע"כ כהן. ס אִישׁ
אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְהוָה׃
ס עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה
עֶרְוָתָהּ׃ ס עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת אָבִיךָ
הִוא׃ ס עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַת־אָבִיךָ אוֹ בַת־אִמֶּךָ מוֹלֶדֶת
בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן׃ ס עֶרְוַת בַּת־בִּנְךָ
אוֹ בַת־בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ הֵנָּה׃ ס עֶרְוַת
בַּת־אֵשֶׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה
עֶרְוָתָהּ׃ ס עֶרְוַת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה שְׁאֵר אָבִיךָ
הִוא׃ ס עֶרְוַת אֲחוֹת־אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה כִּי־שְׁאֵר אִמְּךָ
הִוא׃ ס עֶרְוַת אֲחִי־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרָב
דֹּדָתְךָ הִוא׃ ס עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִוא
לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ ס עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָחִיךָ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת
אָחִיךָ הִוא׃ ס עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה אֶת־בַּת־

בְּנָהּ וְאֶת־בַּת־בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה
זִמָּה הִוא׃ וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ
עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ׃ וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת
עֶרְוָתָהּ׃ וְאֶל־אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְזָרַע
לְטָמְאָה־בָהּ׃ וּמִזַּרְעֲךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ וְלֹא תְחַלֵּל
אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃ ע״כ לוי, ולשלישי קוראים לאחר המפטיר וקורא:
וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא׃ וּבְכָל־
בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה־בָהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד
לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָהּ תֶּבֶל הוּא׃ אַל־תִּטַּמְּאוּ בְּכָל־אֵלֶּה כִּי
בְכָל־אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם׃
וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקֹד עֲוֺנָהּ עָלֶיהָ וַתָּקִא הָאָרֶץ אֶת־
יֹשְׁבֶיהָ׃ וּשְׁמַרְתֶּם אַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא
תַעֲשׂוּ מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃
כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם
וַתִּטְמָא הָאָרֶץ׃ וְלֹא תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ
כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם׃ כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב
עַמָּם׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת
מֵחֻקּוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטַּמְּאוּ
בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ פ (ח״א קדיש.)

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס״ת מביטין נגד הכתב של ס״ת ואומרים:
וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה׃ עֵץ
חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

קודם קריאת ההפטרה, אחר שנגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

ז"ל אבן הירחי: „מפטירים ועלו מוסרים ונבואת יונה המדברת על התשובה להזהיר על התשובה, ומי אל כמוך נושא עון וכו'." עכ"ל.

וַיְהִי֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה אֶל־יוֹנָ֥ה בֶן־אֲמִתַּ֖י לֵאמֹֽר׃ א
ק֠וּם לֵ֧ךְ אֶל־נִֽינְוֵ֛ה הָעִ֥יר הַגְּדוֹלָ֖ה וּקְרָ֣א עָלֶ֑יהָ ב
כִּֽי־עָלְתָ֥ה רָעָתָ֖ם לְפָנָֽי׃ וַיָּ֤קָם יוֹנָה֙ לִבְרֹ֣חַ ג
תַּרְשִׁ֔ישָׁה מִלִּפְנֵ֖י יְהוָ֑ה וַיֵּ֨רֶד יָפ֜וֹ וַיִּמְצָ֥א אָנִיָּ֣ה ׀
בָּאָ֣ה תַרְשִׁ֗ישׁ וַיִּתֵּ֨ן שְׂכָרָ֜הּ וַיֵּ֤רֶד בָּהּ֙ לָב֤וֹא

באור.

א. ויהי. בבאור הספר הזה כבר הרמיזו לדבר קדמונינו ז"ל, גם בזמנינו קם החכם ר' יואל לוי נ"ע ואסף דברי הקדמונים והרים את חלב הפרושים מהם, גם הוסיף עליהם דברים טובים ועשה בזה חבור מיוחד והוא מצוי בידי רוב המעייני', לכן קצרתי בבאורי במקום הזה ולא העליתי על ספר כ"א את אשר עלה על רעיוני בהבנת המקרא ע"פ הלוך הלשון והמליצה, והדברים שהצורך הביאני לכתבם הנה. ב. וקרא עליה, קרא על אודותיה, השמיע קולך עליה בתוכחה, ואם לא פירש אזן מהענין. וכן שמוש מלת על אחר ל' קריאה, וכמוהו וקרא עליך אל ה'. (דברים טו ט), ישמיע קולו עליך בדברי תגר, וכדומה. ג. מלפני ה', מן המקום אשר לפני ה', לפי שאין השכינה שורה בחוצה לארץ. וירד יפו, שם עיר על חוף הים נזכרת בד"ה ב' ב' ט"ו ובס' כפתור ופרח ס' ב'. וכבר נתקשו החכמים בבריחת הנביא הזה, עיין רש"י ורד"ק והרדי"א וזולתם, והנראה לי נכון לפשוטו הוא דעת רבינו סעדי' הגאון ז"ל במאמר השלישי מספרו האמונות והדעות וכן אמר:

תרגום אשכנזי.

א. ויהי. דעם יונה, זאָהן אמיתי'ס, וואַרד איינסט דאַז וואָרט דעס עוויגען אַלזאָ: ב. מאַכע דיך אויף, געהע נאַך נינוה, יענער גראָססען שטאַדט, אונד האַלטע איהר איינע פרעדיגט; דען איהר לאַסטער איזט פֿאָר מיר געשטיעגען. ג. יונה מאַכטע זיך אויף, נאַך תרשיש צו פֿליכטען, אונד דער ערשיינונג דעס עוויגען צו ענטגעהען; ער רייזטע נאַך יפו הינאַב אונד פֿאַנד דאָזעלבסט איין שיף, דאַס עבען נאַך תרשיש זעגלען וואָללטע, ער בעצאַהלטע דאַז פֿאַהרגעלד אונד שטיעג איין, אום איהנען נאַך

תרשיש

ד עִמָּהֶם֙ תַּרְשִׁ֔ישָׁה מִלִּפְנֵ֖י יְהוָֽה׃ וַֽיהוָ֗ה הֵטִ֤יל
רֽוּחַ־גְּדוֹלָה֙ אֶל־הַיָּ֔ם וַיְהִ֥י סַֽעַר־גָּד֖וֹל בַּיָּ֑ם
ה וְהָ֣אֳנִיָּ֔ה חִשְּׁבָ֖ה לְהִשָּׁבֵֽר׃ וַיִּֽירְא֣וּ הַמַּלָּחִ֗ים
וַֽיִּזְעֲקוּ֮ אִ֣ישׁ אֶל־אֱלֹהָיו֒ וַיָּטִ֨לוּ אֶת־הַכֵּלִ֜ים אֲשֶׁ֤ר
בָּֽאֳנִיָּה֙ אֶל־הַיָּ֔ם לְהָקֵ֖ל מֵֽעֲלֵיהֶ֑ם וְיוֹנָ֗ה יָרַד֙ אֶל־
ו יַרְכְּתֵ֣י הַסְּפִינָ֔ה וַיִּשְׁכַּ֖ב וַיֵּרָדַֽם׃ וַיִּקְרַ֤ב אֵלָיו֙ רַ֣ב
הַחֹבֵ֔ל וַיֹּ֥אמֶר ל֖וֹ מַה־לְּךָ֣ נִרְדָּ֑ם ק֚וּם קְרָ֣א אֶל־
אֱלֹהֶ֔יךָ אוּלַ֞י יִתְעַשֵּׁ֧ת הָאֱלֹהִ֛ים לָ֖נוּ וְלֹ֥א נֹאבֵֽד׃
ז וַיֹּאמְר֞וּ אִ֣ישׁ אֶל־רֵעֵ֗הוּ לְכוּ֙ וְנַפִּ֣ילָה גֽוֹרָל֔וֹת
וְנֵ֣דְעָ֔ה בְּשֶׁלְּמִ֛י הָרָעָ֥ה הַזֹּ֖את לָ֑נוּ וַיַּפִּ֙לוּ֙ גּֽוֹרָל֔וֹת

„ואם ישאל שואל איך נמאן יונה לשליחותו וברח ממנה, והחכם איננו בוחר מי שימרהו? אומר, כבר הסתכלתי בדבר יונה ולא מצאתי כתוב שאומר כי הוא לא הגיע השליחות הראשונה, אע"פ שלא מצאתיו ג"כ אומר שהגיע אותה, אך [illegible] להאמין בזה כדרך כל הנביאים, שהחכם לא בחר לשליחותו מי שלא יגיענה, וכבר מצאתי הכתוב אומר וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל לאמר, ואיננו מפורש וידבר משה כן אל בני ישראל כי אם בקצתם, אבל ברח יונה מפני דברי' שישלחהו פעם שנית בשליחותו, כי עלה בלבו שהראשונה התרא' והשנית לאיים ולהפחיד בעונש, ופחד יונה שייעדם בדבר וישובו, ויסתלק היעוד ההוא וייחסו אותו אל הכזב, ויצא מן הארץ אשר יעדה הנבואה שתהיה בה הנבואה, וזה מפורש באחרית מאמרו: „אנא ה', הלא זה דברי עד היותי על אדמתי על כן קדמתי לברוח „תרשישה!" ולא הי' עליו בזה חטא מפני שלא אמר לו שהיו הנני שולח אותך שנית אבל הי' זה דבר שעלה על לבו וראה מה שאפשר להיות או שלא להיות, והשיבו אלהינו אל הארץ המיוחדת בנבואה עד שנבא אותו ושלחו ונשלמה חכמתו." ו. נרדם, שם תאר. יתעשת, יחשוב מחשבות להצלתנו. ז. בשלמי הרעה הזאת לנו,

---

תרשיש צו רייזען, פערן פאָן דער ערשיינונג דעז עוויגען. ד. אַבער דער עוויגע שטיעס איינען העפטיגען ווינד אינ'ז מעער, עז ענטשטאַנד איין העפטיגער שטורם אויף דער זעע, אונד דאַז שיף דראָהטע צו שייטערן. ה. היעריבער געריעטהען דיא שיפפזלייטע אין פורכט, זאָ דאַס יעדער צו זיינעם גאָטטע טריע, אונד וואַרפען דיא שיפפזלאַדונג אינז מעער, אום זיך צו ערלייכטערן. יונה אַבער גינג אין איינען ווינקעל דעז שיפפעז היכאַב, לעגטע זיך אונד שליעף פעסט. ו. דאַ גינג דעז שיפפעז אָבערהויפט צו איהם אין אונד שפראַך: וואַז איזט דיר, שלעפער? אויף, רופע צו דיינעם גאָטטע! פיעללייכט בעקיממערט דיעזע גאָטטהייט זיך אום אונז, דאַס וויר ניכט אונטערגעהן! ז. נון שפראַך איינער צום אַנדערן: קאָממט, לאַסט אונז לאָאָזען אונד ערפאַהרען,

וועסען

וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל עַל־יוֹנָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה־נָּא ח
לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי־הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ מַה־
מְּלַאכְתְּךָ וּמֵאַיִן תָּבוֹא מָה אַרְצֶךָ וְאֵי־מִזֶּה עַם
ט אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי אָנֹכִי וְאֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶת־הַיָּם
י וְאֶת־הַיַּבָּשָׁה׃ וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי־יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים
כִּי־מִלִּפְנֵי יְהוָה הוּא בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם׃
יא וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־נַּעֲשֶׂה לָּךְ וְיִשְׁתֹּק הַיָּם

טעמו, בשביל מי מזלנו באה הרעה הזאת? ח. באשר למי הרעה הזאת לנו, טעמו, באשר שנהכרת למי מזלנו מעותדת הרעה הזאת, והנה נתפש ע"פ הגורל שאתה המוצא, לכן תן תודה לאלהים ואל תכחד פשעיך והגידה לנו מה מלאכתך, וידמה לפי הפשוט שלא היו דנים ע"פ הגורל לבד מבלי הודאת בעל דין, וכמוהו גבי עכן ויאמר יהושע אל עכן בני שים נא כבוד לה' ותן לו תודה והגד נא לי מה עשית אל תכחד ממני (יהושע ז' י"ט). ט. וייראו האנשי' וגו', אחר ששמעו שהוא עבד אלהי השמים אשר גלה אליו סודו, ואיננו חוטא ורע מעללים כמו שחשבו, יראו ואמרו לו, מה זאת עשית! דרך תימה, דוגמת „מה זאת עשית", דחוה (בראשי' ג יג) ודפרעה (שם יב יח). כי הגיד להם, נראה שטעמו כי כבר הגיד להם, כי בורח הוא מפני רוח אלהים אשר יחיל לפעמו בארצו אבל לא הגיד להם איזה עמו וארצו ואלהיו, וחשבו שארצו היא כאחת הארצות ואלהיו כאחד אלהי העמים אשר ממשלתו לא תצא חוץ לארצו כמשפט אלהיהם, וכדכתיב ויורם את משפט אלהי הארץ (מ"ב י"ז כו), ואולם אחר שאמר להם ארצו ועמו, גם גלה להם שם אלהיו שהוא השם הנכבד הנורא המושל בכל בשמים ובארץ וידעו שהוא אלהי האלהים אשר בכל מקומו' ממשלתו ואין לברוח מפניו, אז יראו יראה גדולה ואמרו לו, מה זאת עשית! כי ידעו עכשו כי מלפני יי הוא בורח, לא מלפני אלהים. יא. נַעֲשֶׂה־לָּךְ, במקף בס"ט בשפע.

וועסענטוועגען אונז דיעזעז איבעל געטראָפֿפֿען. זיא לאָאָזטען, אונד דאַז לאָאָז טראַף יונה. ח. דאַ שפראַכען זיא צו איהם: זאַג' אונז דאָך — דאַ נאָטהווענדיג דיעזעז איבעל א י י נ ע ם פֿאָן אונז צוגעשטאָסען איזט — וואַז איזט דיין טהון? וואָהער קאָממסט דוא? ווא איזט דיין לאַנד בעשאַפֿפֿען, אונד פֿאָן וועלכער נאַציאָן ביזט דוא? ט. ער אַנטוואָרטעטע איהנען: איך בין אויז דעם שטאַממע עבר, איך פֿערעהרע דען עוויגען, דען גאָטט דער הימעל, דען שעפֿפֿער דעז מעערעז אונד דעז לאַנדעז. י. דיא מאַננער געריעטהען אין גראָסע פֿורכט אונד זאַגטען צו איהם: וואַז האַזט דוא געטהאַן! — זיא וואוסטען נון, דאַס ער דער ערשיינונג דעז עוויגען אויזגעוויכען, דען ער האַטטע עז איהנען ערצאֶהלט. יא. זיא זאַגטען פֿערנער צו איהם: וואַז זאָללען וויר דיר טהון, דאַמיט דאַז מעער אונז רוהיג ווערדע?

יב מֵעָלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
שָׂאוּנִי וַהֲטִילֻנִי אֶל־הַיָּם וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם
כִּי יוֹדֵעַ אָנִי כִּי בְשֶׁלִּי הַסַּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה
יג עֲלֵיכֶם׃ וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל־הַיַּבָּשָׁה
יד וְלֹא יָכֹלוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם׃ וַיִּקְרְאוּ
אֶל־יְהֹוָה וַיֹּאמְרוּ אָנָּה יְהֹוָה אַל־נָא נֹאבְדָה
יתיר א׳ בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאַל־תִּתֵּן עָלֵינוּ דָּם נָקִיא
כִּי־אַתָּה יְהֹוָה כַּאֲשֶׁר חָפַצְתָּ עָשִׂיתָ׃ וַיִּשְׂאוּ טו

עיין בחבורי ס׳ משפטי הטעמים דף ס״ב א׳. אכן במערכת ערך עשה מנה יתה בכלל ד׳ דכתיבין במונח בל׳ עשיי׳. הולך וסוער, מתגבר בסערה, וכן דרך לשון הליכה לשמש על פעל מן הפעלים להורות על תגבורת ענין הפעולה ההיא, וכן וילך הלוך וגדל (בראשית כו יג), ויהי קול השופר הולך וחזק מאד (שמות יט יט). שטעמו מתחזק והולך, וכן והמים היו הלוך וחסור (בראשית ח ה) היו מתחסרין והולכים בחסרם, וכמו שכתבתי בתורת אלהים מפורש. ע״ש. יב. והטילוני, והשליכוני, וכן כל ל׳ הטלה הוא ל׳ השלכה, אך שנבדל ממנו בחוזק ומהירת התנועה אשר לו. יד. ויאמרו אנה ה׳, כתיב נה׳ וכן אנרו במסרה, ושנה כתיבין ע״פ המסרה בל׳ בקשה כמו אנא נא׳, ודע שבלם אשר הם ל׳ בקשה בין דכתיבין נא׳ בין דכתיבין נה׳ הנגינה בהם מלרע והנ׳ דגוש והא׳ בהעמדה בכל כ״י וס״מ. אולם הרד״ק במכלול בשער דקדוק המלין גם בשרשים שרש אן אמר, כי כל אנא ל׳ בקשה מלעיל; אכן המ״ש בתהלים קי״ו הביא בשם ס׳ כ״י ישן ענין נכון ול׳ ברור מסבים בכל לד עם מליצת ספרינו ועם הסברה הישרה. אל נא נאבדה, נראה שאתי תפלות התפללו, אחת שישתוק הים ואל יאבדו בעבור האיש הזה ובענין האיש אחד יחטא ועל העדה תקצוף, כי יראו לשלוח יד בשלית השם, לכן חתרו להשיב אל היבשה, אף כי כבר אמר להם שאוני והטילוני אל הים, והתפללו עוד, שאל יחשב להם עון שפיכת דם נקי, כאשר יגיעם הסברה להטילהו אל הים, באשר שכן יקבע השם בגזרת הגורל, אשר כל משפטו מאתו ית׳, כדכתיב בחיק יוטל את הגורל ומה׳ כל משפטו

דען עס ווירד אימער שטירמישער! יב. ער אנטווארטעטע: פאסט מיך אונד ווערפט מיך אינ׳ס מעער, זא ווירד עס אייך רוהיג ווערדען; דען איך וויים, דאס אייך דיעזער שרעקליכע שטורם נור מייגעטוועגען געטראפפען. יג. דיא לייטע רודערטען, אונ׳ס אופער צו קאממען, קאננטען אבער ניכט, דען דאס מעער שטירמטע אימער היפטיגער עטגעגען. יד. דא ריעפען זיא צום עוויגען אונד שפראכען; אָ עוויגער, לאס אונס דאך ניכט אונטערגעהען דיעזעס מאננעס האלבען אונד רעכנע עס אונס ניכט אַלס אונשולדיג פערגאססענעס בלוט צו! דוא ביזט יא דאס עוויגע וועזען, דוא האסט געטהאן, וויא עס דיר געפאללען! טו. היערויף ערגריפפען

אֶת־יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל־הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ׃
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת־יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ־ טז
זֶבַח לַיהוָה וַיִּדְּרוּ נְדָרִים׃ וַיְמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל ב א
לִבְלֹעַ אֶת־יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה
יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל־יְהוָה ב
אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה׃ וַיֹּאמֶר קָרָאתִי מִצָּרָה ג
לִי אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ
קוֹלִי׃ וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים וְנָהָר ד
יְסֹבְבֵנִי כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃ וַאֲנִי ה
אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט

משלי יו לג), וזה טעם כאשר הפלת עזית. א. וימן, ת"י וזמין, ל' הזמנה, ושרשו מנה, וממנו ל' מניין, ומלאכותו הרבה בכתוב בל' הזמנה; ונראה שגזרת כלם מלשון מנין, כי טעמם הזמנה מבויה ר"ל במדה ומנין, וממנו כל ל' מנה ומנות שטעמו חלק מנוי ונערך, ומגזרתו ויאמרו איש אל אחיו מן הוא, ויקראו את שמו מן, ור"ל החלק המנוי להם במדה (ובל"א דאס צוגעטהיילטע, דאס בעשטערטע); והנה הזמין ה' ית' דג גדול מזומן ונערך לפי מדתו שיוכל לבלוע את הנביא מבלי הזיקהו. ג. ויאמר קראתי מצרה לי, פעמים רבות קראתי אל ה' בצרה והוא ענני. ד. ותשליכני, ועתה השלכתני במצולה. ונהר, מים שוטפים במצולה. ה. נגרשתי, מן הנני גורש מפניך (שמות ל"ד י"א).

ערגריפפען זיא דען יונה, װאַרפען איהן אינס מעער, אונד דאַס טאָבענדע מעער שטאַנד. טז. דיא מאַננער בעזייגטען דעם עוויגען גראָסע עהר־פורכט, אָפפערטען איהם אונד טהאַטען געלובדע.

ב. א. דער עוויגע בעשטעלט איינען גראָססען פיש, דען יונה צו פער־שלינגען, אונד יונה וואַר אין לייבע דעס פישעס דריא טאַגע אונד דריא נאַכטע. ב. יונה בעטעטע צום עוויגען, זיינעם גאָטטע, אויס דעם לייבע דעס פישעס. ג. ער שפראַך: „אָפט האַב' איך אויס דער נאָטה דען עוויגען אַנגערופען, אונד ער האַט מיר געאַנטוואָרטעט, געשריען אויס הָאללענשלונד היניויף, דוא האַסט מיינע שטיממע פערנאָממען. ד. נון שלײ־דערסט דוא אין מיינע טיעפע, אינ'ס איננערע דעס מעערעס מיך — פאָסט שטרו־דעל בין איך אומגעבען, דיינע וועללען אַללע, דיינע וואָגען שטירצען איבער מיך! ה. איך זאָללטע וואָהנען, פערשטאָססען וואַר' איך פאָן דיינען אוי־גען! אַבער — איך זעה איהן וויעדער, דען טעמפעל דיינער הייליגקייט!

טאָן

ו אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ אֲפָפוּנִי מַיִם עַד־נֶפֶשׁ תְּהוֹם
ז יְסֹבְבֵנִי סוּף חָבוּשׁ לְרֹאשִׁי׃ לְקִצְבֵי הָרִים
יָרַדְתִּי הָאָרֶץ בְּרִחֶיהָ בַעֲדִי לְעוֹלָם וַתַּעַל
ח מִשַּׁחַת חַיַּי יְהוָה אֱלֹהָי׃ בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי
אֶת־יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל־
ט הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃ מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא חַסְדָּם

ו. סוף, הוא הגמא הגדל בקרקעית הים. ז. לקצבי, נראה שטעמו לקצוי, ור"ל לסוף, כי ב' מתחלפת בו' לשווי מבטאם, ודוגמתו אוה ואבה ל' תאוה, וגם מזה ראי' אל מה שכתבתי במפורש לס' בראשית י"ח בדקדוק וישתחו, כי פעלי ל"ה הם באמת פעלי ל"ו וכן כל ל' קצה וקצות שרשם קצו בו' בסוף ועקר יסודו קץ בעל שתי אותיות, לכן שניהם, ר"ל קץ וקצה, שוים בעקר הוראתם שהוא ל' סוף, אלא שנבדלים בכל מה בהוראתם הטפלית והוא שלש"ן קץ הוא סוף כל דבר ואינו חלק ממנו כדמות הקו בחכמת השעור שאינו נתפס במקום, אבל ל' קצה יפול על סוף הדבר והוא חלק ממנו ונתפס במקום וזמן, לכן תוכל לומר בקצה הבית בקצה העיר ולא תאמר בקץ העיר, וזהו ההבדל שבין מקץ ארבעים יום, מקץ שנתים ימים, מקץ עשר שנים ודומיהם. ובין מקצה שבעת ימים ודומיהם. ועתה תבין ההבדל בשנוי הל' בפ' ראה שבין יעידת זמן המעשר שהוציאו הכתוב בל' מקצה באומרו מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך ובין יעידת זמן השמיטה שאחריו, שהוציאו בל' מקץ באומרו מקץ שבע שנים תעשה שמטה, ע"ש בפי' רמב"ן, והיינו לפי שזמן השמטה מדוקדק מקץ השנים וזמן המעשר הוא מקצה השנים לפי ההבדל הנ"ל. וכבר העירותי על ענינים כאלה במפורש לס' בראשית במקומות רבים, וע"ש ל"ב ב' וריש פ' מקץ, בחון בהם וחקור בהם והעמד הכתובים על בורים ודברי הנביאים על מכונם.
ט. משמרים הבלי שוא. מה שפרשו המפרשים ידוע, אבל לא יאתה להם הדקדוק והל', שלפי פרושם הי' לו להכתב משמרי הבלי שוא, בתכונת הסמיכות, כמשפט נושא המאמר, גם לבעל הטעמים לא הי' ראוי להעמיד משמרים בטעם טפחא ולא היה לו להפסיק הנושא מן נושאו בטעם אתנח שהוא המפסיק היותר גדול. גם שנאתי השומרים הבלי שוא (תהלים לא ז), שהביאו לדוגמא היה ראוי לפי פרושם שנאתי שומרי הבלי שוא; והנראה לי עקר פרושו כי תבת השומרים גם המשמרים הוא לבד הנושא במאמר, ונשואו הבלי שוא, וירמוז על מנהיגי הספינה, שהם שומרי ונוטרי הספינה, והם הבלי שוא, בענין אם ה' לא ישמר עיר

ו. שאָן זינד געוואַסער אום אונד אום מיר ביז אַנ'ז לעבען געדרונגען, דער אַבגרונד האַט מיך גאַנ'ז אומפאַסט אונד געמאָה אַיין האַופט אומוואונדען, ז. צו דער בערגע וואורצלען בין איך הינאַבגעזונקען, שאָן האַט דיא ערדע ריעגעלן פיר עוויג אום מיך געשלאָססען — דאָ שווינגסט דו ווידער אויז דער גרופט הערויז, מיין לעבען, עוויגער, מיין גאָטט! ח. וועהרענד מיינע זעעלע אין גראַם זיך איינהיללט, דענק' איך אַן דען עוויגען — מיין געבעט קאָממט פאָר דיך, פאָר דען טעמפעל דיינער היילינקייט.
ט. דער וואַכטער פלייס איזט אייטלער טאַנד, זיא פערפעהלען איהרען צוועק.

יַעֲזֹבוּ׃ וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אֲשֶׁר י
נָדַרְתִּי אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהֹוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה יא
לַדָּג וַיָּקֵא אֶת־יוֹנָה אֶל־הַיַּבָּשָׁה׃ וַיְהִי דְבַר־ ג א
יְהֹוָה אֶל־יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר׃ קוּם לֵךְ אֶל־נִינְוֵה ב
הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת־הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר
אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃ וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוֵה כִּדְבַר ג
יְהֹוָה וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃ וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא בָעִיר מַהֲלַךְ יוֹם ד
אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה
נֶהְפָּכֶת׃ וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ־ ה

שוא שקד שומר (תהלים קכז א) ואמר בדרך כלל, כי כל משמרים הבלי שוא הם, כי בעת צרה יעזבו חסדם המדומה לנשמרים על ידם, כי לא יועילו ולא יצילו, כי התשועה לה'; וזהו ואני בקול תודה אזבחה לך לבדך, להיות ישועתה לה' לבדו ולא לשומרים; וכן אמר דוד שנאתי השומרי' כי הבלי שוא הם, ואני אל ה' בטחתי לא אל השומרים. ועד"ז תרגמתי. ואולם ההבדל שבין שומרים ומשמרים תבין ותשכיל מן מוצא הדברים שכתבתי במפורש בפרשת וירא, אצל ותכחש שרה. ב. אשר אנכי דובר אליך, אנכי אשים דברי בפיך ובסגנון ההוא תקרא אליה. ד. ונינוה נהפכת. הלשון הזה סובל ב' פרושי' שוני' ומתנגדי', כי יתכן שהרצון בנינוה העיר עצמה ונהפכה כמהפכת סדום ועמורה, גם יתכן שהרצון בנינוה אנשי נינוה, דוגמת ויאמר מצרים אנוסה, והרצון בנהפכת ההשתנות מתכונת לתכונה, כמו ויהפך לבב פרעה, ונהפכת לאיש אחר; ומה נעים מאמרם ז"ל בסוף פ' הנחנקי' (פט ב), יונה מעיקרא אמר ונינו' נהפכת, אמרו לי', איהו לא ידע אי לטובה אי לרעה. וע"ש פי' רש"י. ועד"ז תרגמתיו בלישנא דמישתמע לתרי אפי.

י. איך אבער ברינגע אָפּפער דעז לויטעזטען דאַנקעז דיר, בעלאָהנע, וואַז איך געלאָבט! „רעטטונג איזט נור ביים עוויגען!"— יא. דער עוויגע בעפאַהל דעם פישע, אונד ער שפיע יונה אויפ'ז לאַנד. ג. א. דאַז וואָרט גאָטטעז וואַרד דעם יונה לום לווייטענמאַהל וויא פאָלגט: ב. אויף, געהע נאַך נינוה, יענר גראָסען שטאַדט, אונד רופע איהר דען רוף, דען איך דיר זאַגע: ג. יונה מאַכטע זיך אויף, גינג נאַך נינוה, נאַך דעז עוויגען בעפעהל. נינוה וואַר דעם העררן איינע גראָסע שטאַדט פאָן דרייא טאַגרייזען. ד. יונה מאַכטע איינע טאַגרייזע אין דיא שטאַדט אונד ריעף אונד שפראַך: „נאָך פיערציג טאַגע, אונד נינוה ווירד אומגעקעהרט זיין!" ה. נינוה'ז איינוואָהנער פערטרויטען דער גאָטטהייט, שטעללטען איינען בוסטאַג אַן אונד

ו צ֖וֹם וַיִּלְבְּשׁ֣וּ שַׂקִּ֔ים מִגְּדוֹלָ֖ם וְעַד־קְטַנָּֽם׃ וַיִּגַּ֤ע
הַדָּבָר֙ אֶל־מֶ֣לֶךְ נִֽינְוֵ֔ה וַיָּ֙קָם֙ מִכִּסְא֔וֹ וַיַּעֲבֵ֥ר
אַדַּרְתּ֖וֹ מֵעָלָ֑יו וַיְכַ֣ס שַׂ֔ק וַיֵּ֖שֶׁב עַל־הָאֵֽפֶר׃
ז וַיַּזְעֵ֗ק וַיֹּ֙אמֶר֙ בְּנִֽינְוֵ֔ה מִטַּ֧עַם הַמֶּ֛לֶךְ וּגְדֹלָ֖יו
לֵאמֹ֑ר הָֽאָדָ֨ם וְהַבְּהֵמָ֜ה הַבָּקָ֣ר וְהַצֹּ֗אן אַֽל־
יִטְעֲמוּ֙ מְא֔וּמָה אַ֨ל־יִרְע֔וּ וּמַ֖יִם אַל־יִשְׁתּֽוּ׃
ח וְיִתְכַּסּ֣וּ שַׂקִּ֗ים הָֽאָדָם֙ וְהַבְּהֵמָ֔ה וְיִקְרְא֥וּ אֶל־
אֱלֹהִ֖ים בְּחָזְקָ֑ה וְיָשֻׁ֗בוּ אִ֚ישׁ מִדַּרְכּ֣וֹ הָֽרָעָ֔ה וּמִן־
ט הֶחָמָ֖ס אֲשֶׁ֥ר בְּכַפֵּיהֶֽם׃ מִֽי־יוֹדֵ֣עַ יָשׁ֔וּב וְנִחַ֖ם
י הָאֱלֹהִ֑ים וְשָׁ֛ב מֵחֲר֥וֹן אַפּ֖וֹ וְלֹ֥א נֹאבֵֽד׃ וַיַּ֤רְא
הָֽאֱלֹהִים֙ אֶת־מַ֣עֲשֵׂיהֶ֔ם כִּי־שָׁ֖בוּ מִדַּרְכָּ֣ם הָֽרָעָ֑ה
וַיִּנָּ֣חֶם הָֽאֱלֹהִ֗ים עַל־הָרָעָ֛ה אֲשֶׁר־דִּבֶּ֥ר לַֽעֲשׂוֹת־
לָהֶ֖ם וְלֹ֥א עָשָֽׂה׃ וַיֵּ֥רַע אֶל־יוֹנָ֖ה רָעָ֣ה גְדוֹלָ֑ה וַיִּ֖חַר א

ז. מטעם, מלעיל. ט. וְנִחַם, פתח, אבל חברו שבסמוך קמוץ. י. וינחם, עיין ע"ש במפורש בראשי' ו' ו'. א. וירע אל יונה וגו'. המפרשים כלם אחר שהעתירו בקושיו' רבו' זאת השוו כולן בעצה אחת לאמר כי הכתוב הזה שב על נחמת השם, והיה זה

קליידעטען אין זאַקקע (טרויערקליידער) זיך פאָן גראָס ביז קליין. ו. אַלס דיא פער-
קינדיגונג ביז צום קעניג פאָן נינוה געלאַנגטע, שטאַנד ער פאָן זיינעם טהראָנע
אויף, צאָג זיינען הערמעלין אב, הילטע זיך אין איינען זאַקק אונד זעטצטע זיך אין
אַשע. ז. אונד ליעס אין נינוה פאָלגענדעס אויסרופען: „אויף דעס קעניגס אונד זיינער
גראָסען בעפעהל: מענש אונד פיעה, רינד אונד שאַאף, ניעמאַנד זאָל עטוואַס גע-
ניעסען, ניכט ווידען, נאָך וואַסער טרינקען; ח. אַללעס, מענש אונד פיעה, זאָלל זיך
אין זאַקקע הילּען אונד ערנסטליך צו גאָטט רופען; יעדער זאָלל פאָן זיינעם בעזען וואַנ-
דעל אבלאַססען אונד פאָן זיינער האַנדע פרעפעל! ט. ווער זיך שולדיג ערקעננט, קעה-
רע צוריקק! דאַן ווירד דער אַללמעכטיגע אַנדערן זיננעס ווערדען, זיינען ברעננענ-
דען צאָרן פאַהרען לאַססען, אונד וויר ווערדען ניכט אונטערגעהען." י. אַלס דער אַלל-
מעכטיגע איהרע האַנדלונגען זאַה, דאַס זיא פאָן איהרעם בעזען וואַנדעל צוריקקגע-
קעהרט וואַרען, דאַ אַנדערטע דער אַללמעכטיגע דען ראַטהשלוס דעס איבעלס, דען ער
איבער זיא בעשלאָססען האַטטע, אונד פאָללפיהרטע איהן ניכט. ד. א. יונה האַטטע
איין איבעל, איין גראָסעס איבעל געטראָפפען, וואָריבער ער זיך געגרעהמט.

ער

לוֹ: וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה הֲלוֹא־ ב
זֶה דְבָרִי עַד־הֱיוֹתִי עַל־אַדְמָתִי עַל־כֵּן קִדַּמְתִּי
לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל־חַנּוּן
וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה:
וְעַתָּה יְהוָה קַח־נָא אֶת־נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב ג
מוֹתִי מֵחַיָּי: וַיֹּאמֶר יְהוָה הַהֵיטֵב חָרָה לָךְ: וַיֵּצֵא ד ה
יוֹנָה מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקֶּדֶם לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם
סֻכָּה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה מַה־
יִּהְיֶה בָּעִיר: וַיְמַן יְהוָה־אֱלֹהִים קִיקָיוֹן וַיַּעַל מֵעַל ו
לְיוֹנָה לִהְיוֹת צֵל עַל־רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ

אחרי כלות ארבעים היום וחרה ליונה על שנחם ה', אם בעבור שיאמרו האמות שהוא נביא שקר, או בעבור שישראל יתחייבו על ידם, אבל לזאת בקש נפשו למות — ובעבור שלא מלאו מענה על שאלת השם: „ההיטב חרה לך?" התחילו למצוא עליו תשובה, ואחרי כל התרוצים לא יתישבו הכתובים כ"א ע"פ הדחק, ולכל פרושיהם תתנגד מליצת המקרא, שהיה לו לאמר וירע הדבר הזה אל יונה, כמנהג הלשון בכל מקום, אבל וירע ליונה רעה גדולה טעמו כי רעה קרה ליונה אשר בעבורה ירע לו נפשו ויחר לו, ואין טעמו כלל שהרע לו המעשה הנזכר. ואולם לפי עקר פשוטו יתפרשו הכתובים ע"פ המדה הי"ג שבמדות ר"א בן ר"י הגלילי, והוא מכלל שאחריו מעשה ואינו אלא פרטו של ראשון, כיצד? ויברא אלהים את האדם בצלמו, הרי זה כלל, ואח"כ פרט מעשיו, שנאמר ויצר ה' אלהים ויפל תרדמה ויבן את הצלע וגו', השומע סבור שהוא מעשה אחר ואינו אלא פרטו של ראשון.

ב. ער פֿלעהעטע צום עוויגען אונד שפּראַך: „אַך עוויגער, וואַר ניכט דיעזעס מיין וואָרט, אַלז איך נאָך אין מיינעם פֿאַטערלאַנדע וואַר, וועסהאַלב איך איך אײַלטע, נאָך תרשיש צו פֿליכטען? איך ווייס עז, דאַס דוא איין גנעדיגער, באַרמהערציגער, לאַנגמוטהיגער אונד הולדרייכער גאָטט ביזט, דער זיך דעז איבעלז לייכט בערעוּעט! ג. זאָ נימם עז דען הין, מיין לעבען, עוויגער! דער טאָד איזט מיר בעססער אַלז דאַז לעבען! ד. וואָרויף דער עוויגע צו איהם זאַגטע: פֿערדריעסט דיך דיעז זאָ זעהר? — ה. יונה האַטטע נעמליך דיא שטאַדט פֿערלאַססען, זיך אויסערהאַלב דערזעלבען צור מאָרגענזייטע איינען זיטץ געוועהלט, איינע היטטע דאָהין געמאַכט, אונטער דערען שאַטטען זיך געזעטצט, צו זעהען, וואַז אין דער שטאַדט פֿאָרגעהען מעכטע. ו. גאָטט, דער העער, האַטטע איהם איינען קיקיון היעהער בעשערט, דער איבער איהן עמפּאָרוואוכז, זיין הויפּט צו בעשאַטטען אונד איהן פֿאָר אונגעמאַך צו רעטטען. יונה

ז וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל־הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃ וַיְמַן
הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר לַמָּחֳרָת וַתַּךְ
ח אֶת־הַקִּיקָיוֹן וַיִּיבָשׁ׃ וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן
אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל־
רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת
ט וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־
יוֹנָה הַהֵיטֵב חָרָה־לְךָ עַל־הַקִּיקָיוֹן וַיֹּאמֶר
י הֵיטֵב חָרָה־לִי עַד־מָוֶת׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אַתָּה
חַסְתָּ עַל־הַקִּיקָיוֹן אֲשֶׁר לֹא עָמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא

כיוצא בו, חזון ישעי' בן אמוץ וכו', עכ"ל — אף אני אומר כיוצא בו, ויהי אל יונה וגו', הרי זה כלל, ואח"כ פרט מעשיו, ויצא יונה מן העיר וגו', השומע סבור שהוא מעשה אחר ואינו אלא פרטו של ראשון, ואולם סמך הכתוב ויהי אל יונה אל מעשה הנחמה, לספר איך נתרצו הענינים עד שחם עליהם חמלתו ית', ואמר בדרך כלל כי קרה ליונה רעה גדולה, והיינו רעת הקיקיון, ויחר לו ויתפלל ויאמר הלא זה הדבר אשר דעיתי בעודי על אדמתי אשר על כן קדמתי לברוח תרשישה, כי ידעתי כי אתה אל חנון ורחום ואין אתה חפץ במות הרשע כ"א בשובו מדרכו וחי', לזאת יראתי פן תשלחני שנית ויצאוני תלאות רבות וצרות; ואת אשר יגורתי בא לי; ועתה ה' קח נא את נפשי.... ויאמר ה' ההיטב חרה לך, והיתה זאת נסבה מאת אלהים לאמר אתה חסת ואני לא אחוס וגו', אלא שקצר כאן וספר בדרך כלל, ואח"כ פרט, ויצא יונה מן העיר, והיינו אחר שקרא עלי' את הקריאה; וכל הענינים הולכים על הסדר. ונפלו בזה הספקות הרבות אשר נסתפקו בם, ולשון המליצה וכל הכתובים על מקומם יבואו בשלום. ח. ותך השמש, מלאנו ל' הכות בחמימות, ולא יכם שרב ושמש (ישעי' מט י). י. חסתה, כ"כ בכ"י של כ"ד, נה' בסוף.

פֿרייטע זיך דעס קיקיון'ס זעהר. ז. אַלליין דעס מאָרגענס דרויף, ביים אַנברוכע דעס טאַגעס בעשיעד גאָטט איינען וואורם דאַהין, דער דען קיקיון אַנשטאַך, זאָ דאַס ער פֿערוועלקטע. ח. אַלס נון דיא זאָננע אויפֿגינג, דאַ בעשיעד גאָטט איינען הייסען אָסטווינד, דיא זאָננע שטאַך דעם יונה אויפֿ'ס הויפט, אונד ער וואַרד אָהנמאַכטיג. היער ווינשטע ער זיך דען טאָד אונד שפּראַך: „דער טאָד איזט מיר בעססער אַלס מיין לעבען!" ט. היעראויף שפּראַך גאָטט צו איהם: פֿערדריעסט עס דיך וועגען דעס קיקיון'ס זאָ זעהר? „זעהר, אַנטוואָרטעטע ער, „פֿערדריעסט עס מיך, ביז צום שטערבען!" י. דאַ שפּראַך דער עוויגע: זיעהע, דוא פֿאָדערסט שאָנונג פֿיר דען קיקיון, דען דוא ניכט געוואַרטעט, ניכט געפֿלעגט האַסט — ער

וואַר

גְּדִלְתּוֹ שֶׁבִּן־לַיְלָה הָיָה וּבִן־לַיְלָה אָבָד: וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ־בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע בֵּין־יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה:

נפפר"מ ובק"ק מסיימים כאן, ויש מוסיפים:

מִי־אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל־חַטֹּאתָם: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:

שבן לילה היה ובן לילה אבד, כא הב' בתירק דוגמת כל יהושע בן נון, והיה אם בן הכות הרשע, דברי אגור בן יקה, ונקרא בן לילה מי שלא עבר על גדולו לילה אחד ויקרא בן חדש מי שלא עבר על גדולו חדש אחד וכן בן שנה, בן עשרים, וטעם הכתוב לדעתי, אתה חסת על כמלא פחות אשר לא עמלת בו ולא גדלתו שבהוייתו גם באבדונו לא נתהוה ולא נאבד כי אם בן לילה ר"ל יליד לילה אחד שאין ראוי לחוס עליו כל כך, כי אם לערב ימולל ויבש עד בקר עוד יליץ ויעמוד במלואו וטובו, ומ"מ חסת עליו, ואני לא אחוס על נינוה אשר יש בה יותר מי"ב רבוא אנשים ובהמה רבה אשר אם יאבדו כרגע הנה הוא מעוות לא יוכל לתקון בכמה מאות שנים, לזאת ראוי לי לחוס עליהם. ברוך הרוצה בתשובה ומרחם על כל מעשיו.

ווער אייכער איינליגען נאכט געבורט אונד דער זאהן איינער נאכט וואר'ס, וואס זו גרונדע געגאנגען; יא. אונד איך, איך זאללטע נינוה'ס, דער גראָסען שטאדט, ניכט שאָנען, אין וועלכער איבער צוואָלפֿמאל צעהנטויזענד אונשולדיגע מענשען זינד, אונד טהירע, אונאויספרעכליך פֿיעל! —

ווער איזט מאכטיג וויא דוא, דער זינדען פֿערגיבט אונד איבערטרעטונגען ערלאססט דעם איבעררעסטע זיינעס ערבעס! ער לאססט זיינען צאָרן ניכט עוויגליך דויערן, דען ער איזט גיטיג, ער ווירד זיך אונזער אבערמאהלס ערבארמען אונד אונזערע זינדען אונטערדריקקען. יא, דוא ווירסט אללע זינדען פֿערזענקען אין דיא טיעפֿע דעס מעערעס! ערצייגע יעקב טרייע, אברהם גיטיגקייט, וויא דוא איהנען — אונזערן פֿאָרעלטערן — אין דען טאָגען דער פֿאָרוועלט צוגעשוואָרען האַסט.

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּא״י הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

(ס״ת על התורה.)

הש״ץ לוקח ס״ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהֹוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהֹוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃ מִי־יַעֲלֶה בְהַר יְהֹוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃ נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃ יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהֹוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃ זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהֹוָה עִזּוּז

וְגִבּוֹר יְהוָֹה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָֹה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָֹה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָֹה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָֹה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

תפלת מנחה.

תפלה לש״ץ תמצא קודם מוסף.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ניקל. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה·

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים· מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים· וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים· לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים· זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים: וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ

---

*) דיח חיבערזעטצונג חיעפֿחן זיעהע חין מוסף.

וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ:

וּבְכֵן (נ״א ואז) צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה לקדושה ולמנוחה ואת יוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵטָה לְטוֹבָה

לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים· חוּס וְחָנֵּנוּ· וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה· מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ· כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ· שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ· (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת· כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה)· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל· וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה· מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ· וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ: וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נ״א אָנָּא)

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ· וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ· בָּגַדְנוּ· גָּזַלְנוּ· דִּבַּרְנוּ דוֹפִי· הֶעֱוִינוּ· וְהִרְשַׁעְנוּ· זַדְנוּ· חָמַסְנוּ· טָפַלְנוּ שֶׁקֶר· יָעַצְנוּ רָע· כִּזַּבְנוּ· לַצְנוּ· מָרַדְנוּ· נִאַצְנוּ· סָרַרְנוּ· עָוִינוּ· פָּשַׁעְנוּ· צָרַרְנוּ· קִשִּׁינוּ עֹרֶף· רָשַׁעְנוּ· שִׁחַתְנוּ· תִּעַבְנוּ· תָּעִינוּ· תִּעְתָּעְנוּ·

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ· כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם· וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל־הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם· וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב: אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ· וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ· וְתִמְחָל־לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ· וּתְכַפֶּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוּר הַלֵּב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְּשׁוּת פֶּה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת־שֹׁחַד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
עַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן (נ״א במראית עין):
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:
וְעַ״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן (נ״א בנבול פה):

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֶצַח:

(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ · מְחַל־לָנוּ · כַּפֶּר־לָנוּ:)

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת־עֹל:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת־רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
ע״ח שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת־שָׁוְא:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:

וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ · מְחַל־לָנוּ · כַּפֶּר־לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁח״ע עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:

*) בק"ק פפד"ם אומרים כסדר הכתוב למטה בעמוד.

וְעַל חֲטָאִים שֶׁ"חַ עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ"חַ עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ"חַ עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ"חַ עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַ"חַ שֶׁ"חַ עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי (נ"א וערירות):
וְעַל כֻּלָּם (אֱלֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁ"חַ עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין סְקִילָה. שְׂרֵפָה. הֶרֶג. וְחֶנֶק. עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ. וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם. וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרֹת לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם. לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי

---

*) אין פפד"ם אונד אין מעהרערן קהלות ווירד נאך דיעזער אָרדנונג געזאגט.

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם תָּלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת: ועל כלם וגו'.

הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה):

אֱלֹהַי עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַאי׃ וְעַכְשָׁו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי׃ עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי׃ קַל וָחֹמֶר בְּמִיתָתִי׃ הֲרֵינִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד׃ וּמַה שֶּׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

חזרת התפלה לשליח צבור׃

פותחים הארון.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים׃ וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים׃ אֶפְתְּחָה פִּי בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים׃ לְחַלּוֹת וּלְחַנֵּן פְּנֵי מֶלֶךְ (מָלֵא רַחֲמִים) מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנִים: סוגרים הארון.

מיוסד ע"ס א"ב.

ח' איתן הכיר אמונתך· בדור לא ידעו לרצותך· גהץ בך וידע יראתך· דץ להודיע לכל הדרתך: הדריך תועים בנתיבתך· ונקרא אב לאמתך· זהר לעשות דברתך· חפץ לחסות בצל שכינתך: טעם לעוברים כלכלתך· ידע לשבים כי אין בלתך· ח' כי האמין בך לחלותך· לטע אשל ולהזכיר גבורותיך:
ח' צדקה תחשב לנו· בצדק אב סלח לנו· ח' לא כחטאינו תעשה לנו· מגננו כילך יחלנו:

איתן, זה אברהם, כדאי' במס' ב"ב דף ט"ו א'. הכיר אמונתך, כמו שאחז"ל, בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו (נדרים דף לב א). גהץ בך, שש ושמח בך. גם אי' ל' ששון ושמחה, ותפס הפייטן כלשון המדרש, כי כן אי' בבראשית רבה פ' ל"ט, וא"ת גהץ אברהם ושמח בדבור המקום, למה לא יצא? שעדיין לא הרשה וכו'. עכ"ל לפי גרסת בעל הערוך, וגרסא שלנו משובשת. וידע, והודיע. דץ, שמח. טעם, הטעים והאכיל לעוברים ושבים והודיע להם שאתה הוא המכלכל את כל, כמו שאחז"ל על ויטע אשל (בראשית כא לג), וזהו כי האמין .... ליטע אשל וכו', וכן אי' במדבר רבה פ' ב' דף רי"ב א'. צדקה, צדקתו של אברהם.

איתן. דער טאַפּפערע (אברהם) האַט דיינען גלויבען קונד געמאַכט אין איינעם צייטאַלטער, וואָ מאַן ניכט וואוסטע, דיר געפעֶלליג צו זיין. זיין פֿערגניגען וואַר, דיא גאָטטעספֿערעהרונג צו פרעדיגען, אונד זיינע לוסט, דיינע מאַיעסטעֶט אַללענטהאַלבען קונד צו מאַכען. פֿערהיררטע האַט ער אין דיא רעכטע באַהן געלייטעט אונד וואורדע דער פֿאַטער דער רעכטגלייביגען גענאַננט. ער וואַר בעפֿליססען, דאַס צו טהון, וואַס דוא איהם געהייסען, אונד ווינשטע נור שוטץ אונטער דעם שאַטטען דיינער שכינה. דען וואַנדערער לאַבטע ער מיט דיינער קאָסט, גאַב דען רייזענדען דען אונטעררינכט, דאַס אויסער דיר אַללעס טאַנד זייא; נור דוא וואַרסט זיין גלויבע, דיך אַללײן האַט ער אַנגעבעטעט. ער האַט איינען אשל*) געפּפֿלאַנזט אונד דאַרונטער דיינע אַללמאַכט געפרעדיגט. אָ, לאַס אונז דעסען טוגענד גענייסען! פֿערלייהע דען נאַהמען, דעס פֿאַטערס טוגענדען האַלבען! האַנדלע ניכט מיט אונז נאַך אונזערן זינדען! אָ גאָטט, וויר האַררען צו דיר

מארב

*) אשל, נאַמע איינעס בוימעס, דען אברהם געפּפֿלאַנזט, אום וואַנדערער דאַרונטער צו בעווירטהען אונד איהנען דען וואַהרען גלויבען צו פרעדיגען.

פותחים הארון.

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים · מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים · לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים · מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: סוגרים הארון.

ק׳ מֵאָהַב וְיָחִיד לְאִמּוֹ · נַפְשׁוֹ לָטֶבַח בְּהַשְׁלִימוֹ · שְׂרָפִים צָעֲקוּ מִמְּרוֹמוֹ · עוֹנִים חוּסָה לָאֵל מְרַחֲמוֹ: פּוֹדֶה וּמַצִּיל רַחֲמוֹ · צִוָּה שֶׂה תְּמוּרָה בִּמְקוֹמוֹ · קָשַׁב אַל תִּשְׁפּוֹךְ דָּמוֹ · רְחָפוֹ רַחוּם לְרוֹמְמוֹ: שְׁמָרוֹ וְקִיְּמוֹ לִשְׁמוֹ · שְׁפֵר תָּאֳרוֹ כְּנֹגַהּ יוֹמוֹ · ק׳ תֵּרָאֶהוּ הַיּוֹם כְּשָׂרוּף בְּאוּלָמוֹ · תִּזְכּוֹר עֲקֵדָתוֹ וְתָחוֹן (נ״א וְתַעֲזוֹר) עַמּוֹ:

מאהב ויחיד, זה יצחק, עפ"ה קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת. עונים חוסה וכו', המלאכים היו צועקים לאל רחמו של אברהם, ואמרו לו „חוסה!" מרחמו, אוהבו. רחפו רחום לרוממו, הקב"ה היה מנשאו לשמים, כמו שאחז"ל, אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה, וכמו שפי' רש"י סוף פ' וירא, וזהו שמרו וקימו לשמו. רחפו, כ' על גוזליו ירחף (דברים לב יד).

מאהב. דער געליעבטע אונד אוטטערטהייליגע (יצחק), גאב פריי־ וויליג זיך צו אפפערן הין. דא טריעען דיא היממלישען שרפים: אך „שאָנע, אללמאכטיגער, דיינעז ליעבלינגז!" דער ערלאָזער אונד רעטטער ערבארמטע זיך זיין; ער בעפאהל — דאַ טטאַכד איין ווידדער אויף דער שטעללע, אונד איינע שטיממע ריעף: „פערגיעססע ניכט דעז יינגלינגז בלוט!" דער אללבארמהערציגע שוועבטע איהן היניויף אין דען היממעל אונד בעוואהרטע איהן אויף עוויג; זיין ביינדאס גלענצט דאזעלבסט וויא שטערנע גלאנץ. אך, שויע הייטע דעססען אין דיינען טעמפעל אויפבעוואהרטע אשע! געדענקע דעז געבונדענען אונד זייא גנאדיג זיינער נאכקאָממען!

ק׳ לְפָנָיו יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה׃ בְּצֶדֶק אָב נִחְיֶה׃ פ״יי
מֵמִית וּמְחַיֶּה׃ בְּטְלָלָיו רְדוּמִים יְחַיֶּה׃

פותחים הארון.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים׃
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

סוגרים הארון.

שם המחבר חתום אליה ברבי מרדכי.

אֶרְאֶלִּים בְּשֵׁם תָּם מַמְלִיכִים׃ לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים׃ יָפְיוֹ לָשׁוּר בָּכֶם הוֹלְכִים׃ יְלָדָיו הַיּוֹם צָגִים כְּמַלְאָכִים׃ הַמַּקְדִּישִׁים וְתַחַן עוֹרְכִים׃ בְּיוֹם זֶה אֵיבָה מַשְׁלִיכִים׃ יַחַד בְּשֵׁם אֲבִיהֶם מְבָרְכִים׃ רָם לְרַצּוֹת בִּדְבָרִים רַכִּים׃ בִּזְכוּת הַתָּם יָצִיץ מֵחֲרַכִּים׃ יָהּ יָאִיר עֵינֵי

אראלים, מלאכים. תם, יעקב איש תם, ור״ל שהמלאכים ממליכים לממ״ה בשם יעקב הנקרא ישראל שאומרים ה׳ אלהי ישראל מלך, או שירמז להא דאיתא בפרקי היכלות, חיה אחת שמה ישראל, וחקוק על מצחה ישראל, עומדת באמצע הרקיע ואומרת בקול, ברכו את ה׳ המבורך, וכל גדודי מעלה עונים ביהל״ו. יפיו לשור בכם הולכים, המלאכים הולכים לראות יפיו של יעקב החקוקה בכסא הכבוד, כמו שאמרו ז״ל. יחד בשם אביהם מברכים, שאומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כמו שבארתי באופן לשחרית.

לפניו. יה, ער ווירד אונז ביי׳ם לעבען ערהאלטען, וויר ווערדען לעבען, דעז פאטערז טוגענדען האלבען! דער עוויגע טאדטעט אונד בעלעבט אויך ווידער; ער ווירד דיא אין דער ערדע שלוממערנדען וויעדער בעלעבען דורך זיינען האלבעלעבענדען טהויא!

אראלים. דיא מאכטע איך היממעל הולדיגען דעם קאניג אללער קאניגע אונד נענגען איהן יעקב׳ז גאטט. זיא קאממען, דיא שאנהייט יעקב׳ז, דעססען בילד איס גאטטליכען טהראנע, צו שויען. הייטע שטעהען דיא נאכקאממלינגע יעקב׳ז וויא ענגעל דעז היממעלז, הייליג אונד געבעטפערטיג, היטע האבען זיא אללע אונז אייניגקייט אויז איהרער ברוסט ענטפערנט, זיא זעגנען איינמיטהיג דען היילגען נאמען, דען איהר פאטער פערעהרט האט, אונד זוכען דורך זאנפטע ווארטע דען אונז וואללען דעז אללערהאכזטען צו בעזאנפטיגען. דעז פראממען פאטערז האלבען ווירד ער אויז זיינען היממעל הערניעדערשויען, דער אללמאכטיגע, אונד ערלייכטען

חֲשֵׁכִים· מֶלֶךְ נִצָּב בַּעֲדַת בְּרוּכִים· רוֹצֶה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר נְמוּכִים: דּוֹפְקִים בִּתְפִלָּה לְהַשְׁכִּים· כְּטוֹב וְסַלָּח עִמָּם יִסְכִּים· ק׳יַשְׁמִיעַ לֹא תֵבוֹשׁוּ דַכִּים· יֵאָמֵר לָכֵן לְבֵית הַמְחַכִּים:

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

אין אייניגען קהלות פֿאָן אשכנז ווירד היער אתה הוא אלהינו געזאגט. זיעהע אין שחרית, בלאט ל״ג.

אין פפד״מ אונד אין אנדערן קהלות ווירד דיעזעס ניכט געזאגט, זאָנדערן מאַן פֿאַנגט זאָגלייך מיכאל מימין מהלל אַן.

אֱמוּנַת אֹם נוֹטֶרֶת· לְמַעַנְךָ עֲזוֹר לְנִשְׁאֶרֶת·
זַעֲקָה רְצֵה נָא כִּקְטוֹרֶת· קָדוֹשׁ:
יְכַפֵּר וְיִסְלַח· אֵל טוֹב וְסַלָּח· נוֹרָא וְקָדוֹשׁ:
תְּפִלָּתֵנוּ מְמֻעוֹנוֹת· יְקַבֵּל כְּקָרְבָּנוֹת· הָאֵל קָדוֹשׁ:

ק׳מִיכָאֵל מִיָּמִין מְהַלֵּל· וְגַבְרִיאֵל מִשְּׂמֹאל מְמַלֵּל·

ישמיע לא תבושו, כנבואת ישעי׳ כ״ט כ״ב. יאמר לכן לבית המחכים, כדכתיב (שם ל׳ י״ח), ולכן יחכה ה׳ לחננכם וגו׳.
מיכאל מימין וכו׳, כן אי׳ בפרקי דר״א פ״ד, ארבע כתות של מלאכי השרת מקלסין

דיא אויגען דער בעטריבטען. ער זעלבסט, דער קאָניג, פֿינדעט זיך איין אין דער געמיינדע דער געזעגנעטען (ישראל); ער איזט זיינען פֿאָלקע גנאָדיג אונד קראָנט דיא אונטערדריקקטען. דענן, דיא זיך פֿריה אַנשיקקען, פֿאָר איהם צו בעטען, פֿערלייהט ער נאַך זיינער אַלגיטע, אונד לעסט זיא פֿערנעה־מען דען אויסשפרוך: „איהר זאָללט ניכט בעשאַמט ווערדען, בעדראַנגטע! וואַהרליך, איך ווירד מאַן נעננען דאַז הויז דער האָפפֿנונגספֿאָללען!״

בַּשָּׁמַיִם אֵין כָּאֵל· וּבָאָרֶץ מִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל:

וּבְכֵן שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

ע"ס א"ב.

ח' אֶרְאֶלֵּי הוֹד פּוֹצְחִים הִלּוּלוֹ· בְּרֶתֶת וָזִיעַ מְפָאֲרִים סִלְסוּלוֹ· גָּשִׁים וּבָאִים בְּשִׁנּוּן פִּלּוּלוֹ·

ק' שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ: מיכאל

ח' דָּגוּל מֵרְבָבָה הוּא בְּלִי כַחַד· הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעַד וַתִּפְחַד· וְעִמּוֹ צְבָא הַמֹּשֶׁל וָפַחַד (נ"א וּסְבִיבָיו סוּפָה וּסְעָרָה וָפַחַד)· ק' שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד: מיכאל

ח' זִקִּים וּבְרָקִים מַרְעִידִים לְפָנָיו· חֲרֵדִים לְהַרְעִיד בְּכָל פְּנָיו· טָסִים בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת מַצְפּוּנָיו (נ"א פְּנִינָיו)·

ק' בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָנָיו: מיכאל

ח' יְרֵאִים וַחֲרֵדִים גְּדוּדֵי חֲיָלָיו· כָּל מַלְאָכָיו וַהֲמוֹן דְּגָלָיו· לְמוּלוֹ יָרוּצוּ לְגַדְּלוֹ בְּשַׁבְלוּלָיו:

ק' וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו: מיכאל

ח' מַיִם וְעַד יָם בְּרֶגַע מְעוֹפֵף· נוֹרָא בְּלִי יְכוֹלִים לָשׁוּר וּלְצוֹפֵף· סְבִיבוֹת כִּסֵּא מִתְהוֹפֵף:

ובשתים

לפני הקב"ה, מחנה ראשונה מיכאל מימינו, מחנה שני' של גבריאל על שמאלו, מחנה שלישית של אוריאל מלפניו, מחנה רביעית של רפאל מלאחריו, ושכינתו של הקב"ה באמצע וכו' ושם בסוף הפרק והחיות עומדות אצל כבודו ואינן יודעות מקום כבודו עונות ואומרות בכל מקום שכבודו שם ברוך כבוד ה' ממקומו וישראל גוי אחד בארץ שהם מיחדים שמו וכו'.

אראלי הוד, המלאכים הנקראים אראלים, וכל ענייני הפיוט הזה מבוארים שם בפרקי דר"א פ"ד, וכל הפיוט מיוסד על מראה ישעי' סי' ו' לכן מסיים כל חרוזיו על ל' הכתוב שם שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וכו'. בשינון פילולו, בדיבור תפלתו. בלי כחד, בלא הפסק. טסים, פורחים. בשבלוליו, בהיכליו. נורא, הקב"ה. לשור ולצופף, לראות ולהביט, ל' אשורנו ולא קרוב (במדבר כד) ול' עיניו בגוים תצפינה (תהלי' סו ז) ואף שאיננו משרשו אחרי שמלאתו ארץ צפתך (יחזקא' לב ו) בקמצות הבד"י

ק' וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף: מיכאל

ק' עוֹרְכִים עִנְיַן עִזּוּזוֹ לוֹמַר· פְּאֵר פִּקּוּד פֶּלֶל לִגְמַר· צִפְצוּף צַהַל צֶדֶק כְּנֶאֱמַר·

ק' וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: מיכאל

ק' קִלּוּס קְדֻשַּׁת קָדוֹשׁ קוֹרְאוֹת· רִבּוֹא רְבָבוֹן עֵינַיִם מְלֵאוֹת· שׁוֹכֵן עַד מַעֲרִיצִים בִּיצִיאוֹת:

ק' קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת: מיכאל

ק' תַּקִּיף מֵרְבָבָה מִפְּאֲרַיִם לְסַלְדוֹ· תִּלֵּי תִלִּים עוֹמְדִים לִכְבוֹדוֹ· תֵּבֵל וְכָל דָּרֶיהָ מַקְדִּישִׁים הוֹדוֹ·

קו"ז מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: מיכאל

מִיכָאֵל מִיָּמִין מְהַלֵּל· וְגַבְרִיאֵל מִשְּׂמֹאל מְמַלֵּל· בַּשָּׁמַיִם אֵין כָּאֵל· וּבָאָרֶץ מִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל:

וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

ק' כִּי רְכוּבוֹ בָּעֲרָבוֹת· וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים· וּזְרוֹעוֹ בִּמְעוֹנָה· וְקָדוֹשׁוֹ בִּזְבוּל· וְאֵימָתוֹ בָּעֲרָפֶל·

ומוראו

ופירשוהו גם הוא כ' הבטה והשקפה ש"מ כי צוף וצפה ענין אחד להם. מתחופף, מתכסה כ' חופף עליו כל היום (דברי' לג יב). שוכן עד, הקב"ה. ביציאות, ביציאותם. לסלדו, לפארו:

כי רכובו בערבות וכו', מונה כאן שבעה מיני רקיעים על דעת רז"ל במס' חגיגה דף י"ב ב' ואמר כי רכובו בערבות כמו שאמרו שם מלך אל חי רם ונשא שוכן בערבות דכתיב סולו לרוכב בערבות: ועזו בשחקים, שבו רחים עומדות וטוחנות מן לצדיקים. וזרועו במעונה, שבו כתות של מלאכי השרת וכתיב מעונה אלהי קדם ומתחת זרועות עולם. וקדושו בזבול, שבו ירושלים ובית המקדש ומזבח וכו'. ואימתו בערפל,

היינו

ומוראו בשמי שמים· וקשתו בשמים· וקולו
על המים· ומושבו ברום· ומטו בתחת·
ממעלה קדוש· וממטה ברוך· ממים אדיר·
ומנהרות קול· ומארץ זמר· ומעצים רנן:
ומהרים רקד· ומגבעות שיר· ומכל בריה
תוקף· ומכל ראש כפף· ומכל עין רמז· ומכל
אזן שמע· ומכל פה הודיה· ומכל לשון שבח·
ומכל גרון רון· ומכל לב רחש· ומכל קרב
הגיון· ומכל ברך כריעה· ומכל קומה
השתחויה· ומזקנים כבוד· ומאנשים ונשים
שיר· ומבחורים ובתולות הלל· ומעוללים
ויונקים עוז· ומדור לדור גבורה· ומעולם
ועד עולם ברכה: כי כלם בראת למענך·
יקראו זה לזה· ויענו זה לזה· ויאמרו זה לזה·
גושו עושו חושו· ונעריץ למלך הכבוד·
האל הנערץ והנקדש בקודש:

היינו מכון שבו אוצרות שלג וכו'. בשמי שמים, היינו רקיע שמים שבו חמה ולבנה וכו'. וקשתו בשמים, היינו וילון הנכנס שחרית ויוצא ערבית. וקולו על המים, עפ"ה בתהלי' כ"ט ג'. ממים אדיר, ומנהרות קול עפ"ה נשאו נהרות קולם וכו', אדיר במרום ה', תהלי' צ"ג. ומארץ זמר, עפ"ה בישעי' כ"ד ט"ז. ומעצים רנן, עפ"ה בתהלי' צ"ו י"ב. ומהרים רקד, עפ"ה שם קי"ד ד'. ומגבעות שיר, עפ"ה בישעי' מ"ט י"ג. ומכל ראש כפף, עפ"ה ישעי' נ"ח ה'. ומכל עין רמז, עפ"ה איוב ט"ו י"ב. ומזקנים כבוד, ישעי' כ"ד כ"ג. ומבחורים, תהלים קמ"ח י"ב. ומעוללים, עפ"ה שם ח' ג'. ומדור, עפ"ה שם קמ"ה ד'. ומעולם, עפ"ה שם מ"א י"ד. כולם, עפ"ה במשלי ט"ז ד'. עושו, התאספו כמו עושו ובואו (יואל ד' י"א).

ח' ככתוב על יד נביאך. וקרא זה אל זה ואמר:

קו"ח קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ח' כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו לעמתם ברוך יאמרו: קו"ח ברוך כבוד יי ממקומו:

ממקומו הוא יפן ברחמים ויחון עם המיחדים שמו ערב ובקר בכל יום תמיד פעמים באהבה שמע אומרים:

קו"ח שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

ח'

אחד הוא אלהינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו והוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי להיות לכם לאלהים:

קו"ח אני יי אלהיכם:

אדיר אדירנו יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:

ובדברי

*) כבודו מלא עולם וכו', כ"ה בכל ספרי הדפוס ואולם ברוב כ"י יש כאן אז בקול רעש גדול וכו', ובגליון אחד מהם כתוב בפירוש שהעיקר לומר קדושה אז בקול רעש וכו', ובכתב יד קלוניא יש כאן קדושה בלשון פיוט וז"ל קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו, כבודו אמוניו ינקה מאשמותם, בעבור שמו הכלול בשמותם. גודל מביעים ליוצר נשמתם. דובבים תחינה ליודע שמותם, הלל יפלאו בחיך נעימתם, וירוצו לצור בקומתם, זמר יסלדו בקול נשמתם, חיות ואופנים יענו בקול לעומתם. משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו לעומתם, ברוך יאמרו, ברוך כבוד ה' ממקומו, ממקומו טובו יודע משמים, יחד לרחם עמוסי מעיים, כורעים ומודים ושופכים לב כמים, לאלות בתחנון דר שמים, מלא עולם הוא ועוזו בשמי', נאדר בקדש מקולות מים, סגוליו היום בחין לאם ומים. עונים תמיד ליחדו פעמים, ויחון עם המיחדים שמו ערב ובקר בכל יום תמיד פעמים, באהבה שמע אומרים, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, אחד פארו בשמי עליות, צדיק ומוכה קוראיו מתחתיות, קדוש בוחן וחוקר כליות, רחמים יעורר לעיניהם לך תלויות, שגגות וזדונות תעביר מהיות, שזריתם לרחם אותם להחיות, תמימיו ישמיע לעין כל בריות, תדעו כי אני הייתי והווה ועתיד אני להיות, והוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי להיות, לכם לאלהים, אני ה' אלהיכם. אדיר אדירנו וכו'.

פ׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קו״פ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

פ׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:

חֲמוֹל עַל מַעֲשֶׂיךָ. וְתִשְׂמַח בְּמַעֲשֶׂיךָ. וְיֹאמְרוּ לְךָ חוֹסֶיךָ. בְּצַדֶּקְךָ עֲמוּסֶיךָ. תֻּקְדַּשׁ אָדוֹן עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ:

כִּי מַקְדִּישֶׁיךָ בִּקְדֻשָּׁתְךָ (נ״א כערכך) קָדַשְׁתָּ. נָאֶה לְקָדוֹשׁ פְּאֵר מִקְּדוֹשִׁים. בְּאֵין מֵלִיץ יוֹשֶׁר. מוּל מַגִּיד פֶּשַׁע. תַּגִּיד לְיַעֲקֹב דְּבַר חוֹק וּמִשְׁפָּט: וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט: עוֹד יִזְכָּר־לָנוּ אַהֲבַת אֵיתָן אֲדוֹנֵנוּ. וּבַבֵּן הַנֶּעֱקַד יַשְׁבִּית מְדַיְּנֵנוּ. וּבִזְכוּת הַתָּם יוֹצִיא אָיוֹם (נ״א הַיּוֹם). לְצֶדֶק דִּינֵנוּ. כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדוֹנֵנוּ: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ. וְעַל מְכוֹנְךָ וְהֵיכָלֶךָ:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים

* כי מקדישך וכו׳ מכופל בקדושת ר״ה.

וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ־פִּיהָ • וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן־הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּה יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים • אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ • וְרָצִיתָ בָּנוּ • וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת • וְקִדַּשְׁתָּנוּ

בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה לקדושה ולמנוחה ואת יוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ· וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ· לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה· וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה· וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

ומתחיל החזן סלח לנו אבינו וכו׳, ואומרין הסליחות לפי מנהג המקום.

ודוי למנחה לרבי יצחק בן ישראל ז"ל.

רבש"ע ויהי בעלות המנחה בהעלותי על לבבי. חטאתי ופשעי וחובי. יראה ורעד יבא בי: ישבתי משתומם ומחשבותי תמהים. וסעיפי נוהים ורוהים. בקום למשפט אלהים: בשבתו על כסא דין מי לא ייראנו. בנשתו למשפט מה אעננו. מה אעשה כי יקום אל וכי יפקוד מה אשיבנו: כ"אם לא יפתח פיו נאלמתי. ומרוב עוני שוממתי. בושתי וגם נכלמתי: אוי לה לאותה בושה. אוי לה לאותה כלימה. מה יענה לפני שוכן רומה. עפר מן האדמה: פי ירשיעני אם אצדק. ואם עוני יהי נבדק. מה אדבר ומה אצטדק. מליץ טוב בעדי אויתיו. ובקרבי חפשתיו. בקשתיו ולא מצאתיו: קראתי לראשי ומצחי ופני. לבקש לי מלפני ה'. אולי ישא פני: ויענני ראשי איך ירום ראש נהג קלות ראש. ויאמר לשוב מאחרי המתנשא לכל לראש. נתנה ראש: השיבוני פני אשר נכלמו מלפניו. במה יתרצה זה ל' ארוניו. העז איש רשע בפניו: ומצחי ענני איך תזכה ילוד אשה. והטאתך על לוה לבך חרושה. ומצחך נחושה: דברתי לפי ולשפתי וללשוני. להתפלל בעדי אל צור מעוני. אולי יראה ה' בעוני: ויענני פי איך לפני שוכן זבולה. יהיה פתחון פה לדבר מלה. פה דובר נבלה: וישיבוני שפתי בחלקלקות. איך תדברנה למול דובר צדקות. שפתי חלקות: ותענה לשוני האם פני נורא תהלות. יאות לך לחלות. לשון מדברת גדולות: אמרתי ללבי ולנפשי. להתפלל ולשפוך שיחה לפני קדושי. כבודי ומרים ראשי: ויענני לבי איך יתפלל לב טבע ביון, הרהורי העבירות ואיך יוכל לכון. לב חורש מחשבות און: והישיבני נפשי איך תתחנן לפני בורא תחת ומעל. או איך תשפוך שיחה לפני שוכן עלי. נפש כי תמעול מעל: שאלתי לכפי להיותם נשואות אל כפים. ויענוני איך תהיינה בלי נקיון כפים. פרושות השמים: בקשתי לרגלי להלוך לבית אל לערוך שועה: ויענוני איך תלכנה לבית אל לא חפץ רשעה. רגלים ממהרות לרוץ לרעה: אוי לי כי אברי אשר חשבתי יקימוני. ממכשול עונם הם הכלימוני. קראתי למאהבי המה רמוני: על כן קראתי לעליונים ולתחתונים. אולי יעתירו בעדי ויפילו תחנונים. לאדוני הארונים: ואקרא ולא מצאתי משען ולא סומך. וצעקתי ולא ראיתי מחזיק ולא תומך. ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך: ואחשבה בלבי אם אין אני לי מי לי. אנכי אודה עלי פשעי ומעלי. ואדני אלהים יעזור לי: וכל אחד מאברי מכחד עוניו בשרו סמרי. ומתודה חטאתו בקול מר. וקרא זה אל זה ואמר: אשמנו בגרנו וכו'.

אחר הסליחות מתחילים כאן.

זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאוֹד: זָכְרֵנוּ יְיָ בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ: זְכוֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶּדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ הַר צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ· זְכוֹר יְיָ חִבַּת יְרוּשָׁלָיִם אַהֲבַת צִיּוֹן אַל תִּשְׁכַּח לָנֶצַח: זְכוֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵיהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם. וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעוֹלָם: זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב· אַל תֵּפֶן אֶל קְשִׁי הָעָם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ וְאֶל חַטָּאתוֹ:

אַל נָא תָשֵׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ:

חָטָאנוּ צוּרֵנוּ· סְלַח לָנוּ יוֹצְרֵנוּ:

זְכוֹר לָנוּ בְּרִית אָבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ· וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר:

זְכוֹר לָנוּ בְּרִית רִאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ· וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ· וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיהֶם:

רַחֵם עָלֵינוּ וְאַל תַּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב· כִּי אֵל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבוֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: מוֹל אֶת לְבָבֵינוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ· כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וּמָל יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת

לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: הָשֵׁב שְׁבוּתֵינוּ וְרַחֲמֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ · וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: קַבֵּץ נִדָּחֵינוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: הִמָּצֵא לָנוּ בְּבַקָּשָׁתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: מְחֵה פְשָׁעֵנוּ לְמַעַנְךָ כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ · אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי · וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: מְחֵה פְשָׁעֵינוּ כָּעָב וְכֶעָנָן כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ · מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: הַלְבֵּן חֲטָאֵנוּ כַּשֶּׁלֶג וְכַצֶּמֶר כְּמָה שֶׁכָּתוּב · לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ · אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: זְרוֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב · וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם: כַּפֵּר חֲטָאֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְטַהֲרֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב · כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: הֲבִיאֵנוּ אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתֶךָ כְּמָה שֶׁכָּתוּב · וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים: שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

אֲמָרֵינוּ הַאֲזִינָה יְיָ בִּינָה הֲגִיגֵנוּ: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִינוּ וְהֶגְיוֹן לִבֵּנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנּוּ: אַל תַּשְׁלִיכֵנוּ לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחֵנוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ: אַל תַּעַזְבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: עֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שׂוֹנְאֵינוּ וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְיָ עֲזַרְתָּנוּ וְנִחַמְתָּנוּ׃ כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְנוּ אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ׃ וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ׃ וְאַל תַּכְלִימֵנוּ׃ וְאַל תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ׃ קָרְבֵנוּ לְתוֹרָתֶךָ׃ לַמְּדֵנוּ מִצְוֹתֶיךָ׃ הוֹרֵנוּ דְרָכֶיךָ׃ הַט לִבֵּנוּ לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ׃ וּמוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָתֶךָ׃ וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם׃ וּלְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל תִּמְחוֹל וְתִסְלַח (נ״א ותכפר) לַעֲוֹנֵינוּ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵינוּ כִּי רַב הוּא:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ סְלַח לָנוּ׃ מְחַל לָנוּ׃ כַּפֶּר לָנוּ׃

כִּי אָנוּ עַמֶּךָ וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ׃ אָנוּ בָנֶיךָ וְאַתָּה אָבִינוּ׃
אָנוּ עֲבָדֶיךָ וְאַתָּה אֲדוֹנֵנוּ׃ אָנוּ צֹאנֶךָ וְאַתָּה רוֹעֵנוּ:
אָנוּ כַרְמֶךָ וְאַתָּה שׁוֹמְרֵנוּ׃ אָנוּ נַחֲלָתֶךָ וְאַתָּה חֶלְקֵנוּ:
אָנוּ קְוֶיךָ וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ׃ אָנוּ פְעֻלָּתֶךָ וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ:
אָנוּ סְגֻלָּתֶךָ וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ׃ אָנוּ עַמְּךָ וְאַתָּה מַלְכֵּנוּ:
אָנוּ רַעְיָתֶךָ וְאַתָּה דוֹדֵנוּ׃ אָנוּ מַאֲמִירֶיךָ וְאַתָּה מַאֲמִירֵנוּ:

אָנוּ עַזֵּי פָנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן׃ אָנוּ קְשֵׁי עֹרֶף וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם׃ אָנוּ מְלֵאֵי עָוֹן וְאַתָּה מָלֵא רַחֲמִים׃ אָנוּ יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר׳ וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ (נ״א אָנָּא)

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ · וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ · בָּגַדְנוּ · גָּזַלְנוּ · דִּבַּרְנוּ דֹפִי · הֶעֱוִינוּ · וְהִרְשַׁעְנוּ · זַדְנוּ · חָמַסְנוּ · טָפַלְנוּ שֶׁקֶר · יָעַצְנוּ רָע · כִּזַּבְנוּ · לַצְנוּ · מָרַדְנוּ · נִאַצְנוּ · סָרַרְנוּ · עָוִינוּ · פָּשַׁעְנוּ · צָרַרְנוּ · קִשִּׁינוּ עֹרֶף · רָשַׁעְנוּ · שִׁחַתְנוּ · תִּעַבְנוּ · תָּעִינוּ · תִּעְתָּעְנוּ ·

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ:

וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ · כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

הִרְשַׁעְנוּ וּפָשַׁעְנוּ · לָכֵן לֹא נוֹשָׁעְנוּ · וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לַעֲזוֹב דֶּרֶךְ רֶשַׁע וְחִישׁ לָנוּ יֶשַׁע: כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל וּסְלַח לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפּוּרִים הַזֶּה · וְהֵעָתֶר לָנוּ בִּתְפִלָּתֵנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ · וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ · וְהַכְנַע עָרְפֵּנוּ לָשׁוּב אֵלֶיךָ · וְחַדֵּשׁ כִּלְיוֹתֵינוּ לִשְׁמוֹר פִּקּוּדֶיךָ · וּמוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ · כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וּמָל יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

הַזְּדוֹנוֹת וְהַשְּׁגָגוֹת אַתָּה מַכִּיר ·

הרצון

הָרָצוֹן, וְהָאוֹנֶס· הַגְּלוּיִם, וְהַנִּסְתָּרִים, לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים· מָה אָנוּ· מֶה חַיֵּינוּ· מֶה חַסְדֵּנוּ· מַה צִּדְקֵנוּ· מַה יִּשְׁעֵנוּ· מַה כֹּחֵנוּ· מַה גְּבוּרָתֵנוּ· וּמַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ· וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע· וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל· כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ· וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ· וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם· וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם· וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָל־חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב: אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ· וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ וְתִמְחָל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ· וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל־פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְשׁוּת פֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:)
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת־שֹׁחַד:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן (נ״א במראית עין):
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:
וְעַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן (נ״א בנבול פה):

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֵצַח:
(וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת־עֹל:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת־רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
עַ״חֵ שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת־שָׁוְא:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת־יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:
וְעַל כֻּלָּם (אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת) סְלַח־לָנוּ. מְחַל־לָנוּ. כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁ״חַ עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַ"חַ שֶׁחַ עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי (נ"א ועדירות):
וְעַל חֲטָאִים שֶׁחַ עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין:

סְקִילָה· שְׂרֵפָה· הֶרֶג· וְחֶנֶק· עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה· בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה· וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה· אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ· אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ׳ וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם· וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים· כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרֹת לַייָ אֱלֹהֵינוּ· וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם· לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: וְדָוִד עַבְדְּךָ אָמַר לְפָנֶיךָ שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי· נַקֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִכָּל פְּשָׁעֵינוּ וְטַהֲרֵנוּ מִכָּל טֻמְאוֹתֵינוּ וּזְרוֹק עָלֵינוּ מַיִם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵנוּ· כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

ח׳ אַל תִּירָא יַעֲקֹב שׁוּבוּ שׁוֹבָבִים· ק׳ שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל:

הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ· וְנֶאֱמַר קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יְיָ אִמְרוּ אֵלָיו כָּל תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח טוֹב וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ:

וְאַתָּה רַחוּם מְקַבֵּל שָׁבִים וְעַל הַתְּשׁוּבָה מֵרֹאשׁ הִבְטַחְתָּנוּ וְעַל הַתְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ מְיַחֲלוֹת לָךְ:

וּמֵאַהֲבָתְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָהַבְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · וּמֵחֶמְלָתְךָ מַלְכֵּנוּ שֶׁחָמַלְתָּ עַל בְּנֵי בְרִיתֶךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת יוֹם (השבת הזה לקדשה ולמנוחה ואת יום (צוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע:

ע"ס א"ב.

ח' יוֹם אֲשֶׁר הוּחַק לְכַפָּרָתֵנוּ:

ק' הַיּוֹם תְּבַשְּׂרֵנוּ צוּרֵנוּ תִּטְהָרוּ:

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וְהָיְתָה זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם:

ח' יוֹם מַנְחִיל דַּת שׁוַּע בְּעַד דּוֹר·

ק' הַיּוֹם נָשָׂא לוֹ בְּבַקְּשׁוֹ סְלַח נָא:

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה · וְשָׁם נֶאֱמַר: וַיֹּאמֶר יְיָ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

יום

יום אשר הוחק, נקבע לחק עולם לכפר עלינו. תבשרנו צורנו תטהרו, כ"כ בכ"י ישן ומדוייק והוא עיקר. והיתה זאת וגו', ויקרא י"ו ל"ד. היום נשא לו, כ"כ בכ"י מכוין הקל ובלשון המקרא. סלח נא וגו', במדבר י"ד י"ט.

ח' יום איין טאג בעשטיממט צו אונזערר פערזאֶהנונג.

ק' הייטע מעלדעט דאז אונז דען אויספרוך קונד: איהר זייד ריין! — זאָ שטעהט אין געזעטצבוך (ויקרא יו לד): „דיעזעז זייא אייך איין עוויגעז געזעטץ, אויף דיא קינדער ישראל, אונד אללע איהרע זינדען צו פערזאֶהנען:"

ח' יום. איין טאג אן וועלכען דער איבערליפֿרער דעז געזעטצעז (משה) פיר אין געשלעכט געפֿלעהט.

ק' הייטע ווארדע איהם וויללפֿאַהרט, אלז ער שפראַך: אָ פֿערצייהע! — זאָ שטעהט אים געזעטצבוך: זאָ פֿערצייה דאָך דיא מיססעטהאַט דיעזעז פֿאָלקעז, נאַך דיינער גראָססען גנאַדע, אונד ווית דוא פֿאָן מצרים אויז ביז יעטצט שאָן זאָ אָפֿט נאַכגעזעהן מיט דיעזער נאַציאָן געהאַבט". דאַבייא הייסט עז פֿערנער: „דער עוויגע שפראַך: איך פֿערצייהע ווית דוא געזאַגט האַסט".

ח׳ יוֹם קוֹרְאֵי בְּשִׁמְךָ יְמַלְּטוּ׃

ק׳ הַיּוֹם רַחֵם עָלֵינוּ כְּאָז קָרָא בְּשֵׁם׃

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתְךָ וַיֵּרֶד יְיָ בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ׃ וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה׃

קו״ח בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הַמְּצֵא לָנוּ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ סְלַח נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

ח׳ יוֹם שְׁמֵמוֹת הֵיכָלְךָ תַּבִּיט׃

ק׳ הַיּוֹם תַּעֲשֶׂה לְמַעַן שִׁמְךָ כְּנָם אִישׁ חֲמוּדוֹת׃

כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ. כִּי לֹא עַל צִדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃

בעבור

ח׳ יום. איין טאג אן וועלכעם אללע ערדעטטעט ווערדען, דיא דען אללמאכטיגען מיט נאמען אנרופען.

ק׳ היום זייא אונז גנעדיג וויא דאמאלס: ביי׳ם נעננען דעז הייליגען נאמענז. זא שטעהט אין דיינעם געזעטצבוכע. "דער עוויגע ליס זיך אין איינער וואָלקע הערנאב, שטעללטע זיך צו איהם הין אונד ריף מיט נאמען — נאמליך, דיא ערשיינונג דעז עוויגען זאג אן משה פאריבער אונד ריף: דער עוויגע איזט אונפעראנדערליך דאז עוויגע וועזען, איין אללמאכטיגער גאטט, אללבארמהערציג אונד אללגנאדיג, לאנגמיטהיג, פאן אונענדליכער הולד אונד טרייע, דער זיינע הולד דעם טויזענדסטען געשלעכטע נאך אויפבעהאלט, דער מיססעטהאט, אבפאלל אונד זינדע פערגיבט אונד ערלאסט."

קו״ח **בעבור**. דער עהרע דיינעז נאמענז האלבען, אללפאטער אונז, פערציהונג אונד פערגעבונגזפאללער; פערגיב דיינעז רוהמעז האלבען!

ח׳ איין טאג, אן וועלכעם דוא דיינען פערוואיזטען טעמפעל מיטליידיג אנשויעזט.

ק׳ היוטע וואללפאהרע דייזעטהאלבען. זא לויטען דיא ווארטע דיינעז הייליגען (דניאל ט׳): „נייגע דיין אהר, א הערר! אונד הערע; אפפנע דיין אויג אונד זיהע אונזרע צערריטטונג, אונד דיא שטאדט דיא נאך דיינעם נאמען גענאננט ווארד. דען ניכט אויף אונזערע פראממיגקייט געשטיטצט, ליעגען וויר מיט אונזערם פלעהן דיר פאר, זאנדערן אויף דיינע גרענצענלאזע בארמהערציגקייט."

קו"ח בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הַמָּצָא לָנוּ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה שְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

מִי אֵל כָּמוֹךָ:

אָדוֹן אַבִּיר· בְּמַעֲשָׂיו כַּבִּיר· מִי אֵל כָּמוֹךָ:
גּוֹלֶה עֲמוּקוֹת· דּוֹבֵר צְדָקוֹת· מִי אֵל כָּמוֹךָ:
הַצּוּר תָּמִים· וּמָלֵא רַחֲמִים· מִי אֵל כָּמוֹךָ:
זוֹכֵר חֲסָדִים, חוֹמֵל חֲסִידִים. מִי אֵל כָּמוֹךָ:
טוֹב לַכֹּל, יְהוֹדַע הַכֹּל. מִי אֵל כָּמוֹךָ:
כּוֹבֵשׁ כְּעָסִים· לְהַצְדִּיק עֲמוּסִים: מִי אֵל כָּמוֹךָ:
מֶלֶךְ עוֹלָם, נוֹשֵׂא וְנֶעְלָם. מִי אֵל כָּמוֹךָ:
סוֹלֵחַ חֲטָאוֹת, עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת. מִי אֵל כָּמוֹךָ:
פּוֹתֵחַ וּמוֹשִׁיעַ, צַדִּיק וּמַשְׁפִּיעַ. מִי אֵל כָּמוֹךָ:
קוֹרֵא דוֹרוֹת, רוֹצֶה עֲתִירוֹת. מִי אֵל כָּמוֹךָ:
שׁוֹמֵר שְׁבוּעוֹת, שׁוֹמֵעַ שַׁוְעוֹת. מִי אֵל כָּמוֹךָ:
תּוֹכֵן עֲלִילוֹת, תַּקִּיף בִּתְהִלּוֹת. מִי אֵל כָּמוֹךָ:

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ

מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא־הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל־חַטֹּאתָם: וְכָל־חַטֹּאת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּשְׁלִיךְ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לֹא־יִזָּכְרוּ וְלֹא־יִפָּקְדוּ וְלֹא־יַעֲלוּ עַל־לֵב לְעוֹלָם: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וּבְיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה· מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ· כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי

קו"ח בעבור. דער עהרע דיינעס נאמענס האלבען וואללפאהרע אונז, הערער דער געבעטע! ערהערע אונזער געבעט דיינעס רוהמס האלבען.

וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא־אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה) · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ · מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל · וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה · מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך מעולם קוינו לך:

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד:

וכתוב לחיים טובים (כל) בני בריתך:

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה. ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות:

לש"ץ א"י ואבותינו ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושך כאמור: יברכך יי וישמרך: יאר יי פניו אליך ויחנך: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום:

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך: בספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום. ברוך אתה יי עושה השלום:

נק"ק אומרים אבינו מלכנו.

אבינו מלכנו חטאנו לפניך:

אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה:

אבינו מלכנו עשה עמנו למען שמך:

אבינו

*) דיזע איבערזעטצונג היערפֿאָן זיהע אין שחרית.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל־צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְתוֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ:
אָ"מ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית (וּמַגֵּפָה) מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (נ"א מחל וסלח):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵנוּ (וחטאתנו) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת:
אָ"מ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה (נ"א מחילה וסליחה):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל־תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ:
א״מ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ:
א״מ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם־לֹא־לְמַעֲנֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:
א״מ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:
א״מ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ

וישתבח

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

תְּפִלַּת נְעִילָה׃

זמנה סמוך לשקיעת החמה כשחמה בראש האילנות, ויש להזהיר שלא יאחרו להתפלל אותה בלילה אלא סמוך לשקיעת החמה בענין שיסיימו אותה עם צאת הכוכבים; וזה סדרה.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ

וגבורתיך

וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִנְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל

רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא
וְשִׁמְעֵית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ
יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת
לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא
יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה
אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק
לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם
יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב
לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת
אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ
וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ
בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי
רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ
בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה
לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ
כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר
יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ
צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ
דֹּרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: ח"ק.

תפלה לש"ץ תמצא קודם מוסף.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ׃

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

בקול. אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ זָכְרֵנוּ לַחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְחָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ־פִּיהָ· וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן־הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ

כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה לקדושה ולמנוחה ואת יום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא־אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן

חַטֹּאותֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ· שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ· (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת· כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה)· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ· מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל· וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה· מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפּוּרִים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ· וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ: וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וַחֲתוֹם לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנֵחָתֵם לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נ״א אָנָּא)

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ· וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ· בָּגַדְנוּ· גָּזַלְנוּ· דִּבַּרְנוּ דֹפִי· הֶעֱוִינוּ· וְהִרְשַׁעְנוּ· זַדְנוּ· חָמַסְנוּ· טָפַלְנוּ שֶׁקֶר· יָעַצְנוּ רָע· כִּזַּבְנוּ· לַצְנוּ· מָרַדְנוּ· נִאַצְנוּ· סָרַרְנוּ· עָוִינוּ· פָּשַׁעְנוּ· צָרַרְנוּ· קִשִּׁינוּ עֹרֶף· רָשַׁעְנוּ· שִׁחַתְנוּ· תִּעַבְנוּ· תָּעִינוּ· תִּעְתָּעְנוּ·

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ· כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם· וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל־הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה נוֹתֵן יָד לְפוֹשְׁעִים וִימִינְךָ פְשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. וַתְּלַמְּדֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהִתְוַדּוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ וּתְקַבְּלֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ כְּאִשִּׁים וּכְנִיחוֹחִים לְמַעַן דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר אָמָרְתָּ: אֵין קֵץ לְאִשֵּׁי חוֹבוֹתֵינוּ וְאֵין מִסְפָּר לְנִיחוֹחֵי אַשְׁמָתֵנוּ וְאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאַחֲרִיתֵנוּ רִמָּה וְתוֹלֵעָה לְפִיכָךְ הִרְבֵּיתָ סְלִיחָתֵנוּ. מָה אָנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה צִּדְקֵנוּ מַה יִּשְׁעֵנוּ מַה כֹּחֵנוּ מַה גְּבוּרָתֵנוּ וּמַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ

אתה נותן יד, תושיט להם ידך לקבלם בתשובה. למען נחדל וכו', טעמו למען נחדל עצמנו מעושק ידינו, כל ל' נחדל עומד כמו שבארתי היטב במפורש אצל חדל להיות לשרה (בראשי' י"ח י"א). אין קץ וכו', טעמו אילו נתחייבנו להקריב אשים וניחוחים לפי ערך חובותינו ואשמותנו לא יהיה להם קץ ומספר כי עונותינו רבו למעלה ראש, לפיכך הרבית סליחתנו, הורית דרכים רבים לסליחתנו מלבד הקרבנות. מה אנו מה חיינו וכו', ביארתיו בסדר כל נדרי.

אתה נותן. דוא רייכסט איבעלטהאֶטערן דיא האַנד; דיינע רעכטע איזט אויסגעשטרעקקט, בעקעהרענדע אויפצונעהמען. דוא האַסט אונס געלעהרט, עוויגער, אונזער גאָטט, וויא וויר אונזערע זינדען אַללע בערייען זאָללען, אונז דען פֿרעפֿעלטהאַטען צו ענטציעהען. פֿאָללקאָממענע בוסע נימסט דוא וויא פֿייעראָפּפֿער אונד וואָהלגעריכע אויף, דיינער פֿערהייסונג געמאַס; אונענדליך פֿיעל וואָרען דיא פֿייעראָפּפֿער, אונזערן פֿערשולדען צופֿאָלגע; צאַהללאָז דיא וואָהלגעריכע, אונזערן פֿערגעהען צופֿאָלגע! אַבער דוא וויסט, וואַז אונז אַם ענדע ערוואַרטעט — וואורם אונד מאָטטע! דאַרום האַסט דוא אויך פֿערפֿיעלפֿאָלטיגט אונזערע פֿערצייהונג. וואַז זינד וויר? — וואַז אונזער לעבען? — וואַז אונזערע פֿראָממיגקייט? — וואַז אונזערע טוגענד? וואַז אונזערע קראַפֿט? — וואַז אונזערע שטאַרקע? — וואַז קאָננען וויר, עוויגער, אונזער אונד אונזערער פֿאָטער גאָטט, דיר פֿאָרברינגען? אַללע העלדען זינד

דיר

וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אַתָּה הִבְדַּלְתָּ אֱנוֹשׁ מֵרֹאשׁ וַתַּכִּירֵהוּ לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: כִּי מִי יֹאמַר לְךָ מַה תִּפְעַל וְאִם יִצְדַּק מַה יִּתֶּן לָךְ: וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם היחיד אינו מזכיר של שבת (צוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה קֵץ וּמְחִילָה וּסְלִיחָה עַל־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ כִּי לֹא תַחְפּוֹץ בְּהַשְׁחָתַת עוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר

דרשו

אתה הבדלת אנוש מראש, בעבור שחטא אדה"ר נטרד מגן עדן, ואמר הבדלת עס"ה והבדילו ה' לרעה, ואמר אנוש בעבור שחטא ע"ש לערוץ א נ ו ש מן הארץ (תהלי' י). ותכירהו לעמוד לפניך, בעבור שנתחרט לא גרשת אותו מכל וכל, אבל נתת לו מקו' לשבון

דיר איין אונדינג! בעריהמטע מאננער — איין ניכטז! דיא ווייזען — אונוויסענד! דיא פערנינפטיגען — געדאנקענלאז! איהרע מאכטיגען טהאטען — איין טאנד! דיא טאגע איהרעז לעבענז איטעל! וואז איזט דעז מענשען פארצוג פאר דעם פיהע? ניכטז! אללעז איזט איטעל! —

אתה הבדלה. דוא האזט דען ערזטען מענשען פעריאגט, זיינער שוואכהייט האלבען; דאך פערגאננטעזט דוא איהם פאר דיינעם אנגעזיכט צו שטעהען. ווער דארף דיר זאגען, וואז דא צו טהון האזט? אונד זייא ער אויך טוגענדהאפט, וואז פערמאג ער דיר? — אויז ליעבע גאבזט דוא אונז, עוויגער אונזער גאטט, דיעזען פערזאהנונגזטאג, צור בעענדיגונג, צור פערצייהונג אונד פערגעבונג אללער אונזרער זינדען, אויף דאס וויר אונז דען פרעפעלטהאטען ענטציעהען, צו דיר צוריקקעהרען, אונד מיט גאנצעם הערצען אונז דען געזעטצען דיינעז וויללענז אונטערווערפען. אָ דוא ערז בארמונגזפאללער, ערבארמע דיך אונזער! דוא האזט יא קיינען וואהלגעז פאללען אן דעם פערדערבען דער וועלט! זא הייסט עז אין דער שריפט (ישעי כה ו):

דִּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ וְנֶאֱמַר יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל־יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃ וְאַתָּה אֱלוֹהַ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד (וֶאֱמֶת) וּמַרְבֶּה לְהֵטִיב וְרוֹצֶה אַתָּה בִּתְשׁוּבַת רְשָׁעִים וְאֵין אַתָּה חָפֵץ בְּמִיתָתָם שֶׁנֶּאֱמַר אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה אִם־אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וְנֶאֱמַר הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה הֲלֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָו וְחָיָה׃ וְנֶאֱמַר כִּי לֹא אֶחְפֹּץ

במות

מקדם לג"ע לעמוד לפניך וזהו ותכירהו, הכרת אותו ולא התנכרתו. שנא' דרשו וגו', ישעי' נ"ה ו'. ואתה אלוה סליחו' וגו', גם זה בנחמי' ט' י"ז, לכן אין להוסיף תיבת ואמת גם בכל כ"י איננו, וכ"כ הרב אבודרה' והמוסיף תיבת ואמת טועה הוא כי גם בפסוק איננו. שנא' אמור אלה' וגו', יחזק' ל"ג י"א ונאמר החפץ אחפוץ וגו', שם י"ח כ"ג ול"ב.

:זכט דען עוויגען, ער איזט לייכט צו פינדען; רופט איהן אן ער איזט נאהע. פערנער הייסט עז דאזעלבזט: דער פרעפלער לאסע פאן זיינעם וועגע אב, דער ארגליזטיגע פאן זיינען טיקקען, אונד קעהרע צום עוויגען צוריק, ער ערבארמט זיך זיין; צו אונזערם גאטטע, ער איזט פערגעבונגזפאלל! דוא, גאטט דער פערגעבונג, ביזט גנאדיג אונד בארמהערציג, לאנגמיטהיג, הולדרייך אונד זעהר וואהלטהאטיג! דיר געפאללט דיא בעקעהרונג דער פרעפלער; דוא ווילזט ניכט האבען, דאס זיא זא היכשטערבען. זא הייסט עז אין דער שריפט (יחזקאל לג יא): זאג איהנען: „זא וואהר איך לעבע, שפריכט גאטט דער העררע, איך פערלאנגע ניכט דעז פרעפלערז טאד, זאנדערן, דאס ער פאן זיינעם וואנדעל צוריקקעהרע אונד לעבע! קעהרט צוריק! קעהרט צוריק פאן אייערן בעזען וועגען! ווארום וואללט איהר שטערבען, איהר אוס דעם הויזע ישראל?" — פערנער הייסט עז: „זאללט' איך וואהלגעפאללען האבען אן דעז פרעפלערז טאד, שפריכט גאטט דער העררע, אונד ניכט פיעלמעהר אן זיינער בעקעהרונג, דאס ער לעבע? פערנער הייסט עז: „איך פערלאנגע ניכט

דען

בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ: כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה):

*אֱלֹהַי עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַאי · וְעַכְשָׁו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי · עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי · קַל וָחֹמֶר בְּמִיתָתִי · הֲרֵינִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה · יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד · וּמַה שֶּׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה: פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים בימי עולם וכשנים קדמוניות ·

דען טהָר דעז טהָרעזמוֹדיגען, טפריכט גאָטט דער הערר! קעהרט צוריקק מונד לעבט!" דען דוּה ביזט יזראַעל פֿערגעבענד, מונד פֿערצייהענד דען שטאַממען ישורון'ז אין אַללען געשלעכטערן; וויר האַבען קיינען קאָניג אויסער דיר, פֿערצייהענד מונד פֿערגעבענד ווית דוּה!

---

*) דיזע היכערגעזעטצטע היערפֿאָן זיעהע אין מוסף.

פותחים הארון.

בקול בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵּי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים׃ וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים׃ אֶפְתְּחָה פִּי בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים׃ לְחַלּוֹת וּלְחַנֵּן פְּנֵי מֶלֶךְ (מָלֵא רַחֲמִים) מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנִים׃ סוגרים הארון.

ע"ס א"ב.

ק' אָב יְדָעֲךָ מִנּוֹעַר׃ בְּחַנְתּוֹ בְּעֶשֶׂר בַּל עֲבוֹר בְּרֹאשׁ תַּעַר׃ ח' גַּשׁ לְחַלּוֹתְךָ כְּנַעַר וְלֹא כְבַעַר׃ רַגְלָיו לָבוֹא בְּזֶה הַשַּׁעַר׃

ק' אֱמוּנִים גָּשׁוּ לְנַצְּחָךְ אָיוֹם׃ נֶצַח כָּל הַיּוֹם׃ ח' עֲבוּר כִּי פָנָה יוֹם׃ גּוֹנְנֵנוּ בְּצֶדֶק יוֹשֵׁב כְּחוֹם הַיּוֹם׃

אב ידעך מנוער, בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו, יְדָעֲךָ כ"ב בכ"י והוא עיקר. בל עבור בראש תער, לא עבר על מצותך אף לא כחוט השערה הנדבקת בראש תער. גש, קרב. רגליו לבוא וכו', כן תילה פניך שיבואו רגליו בזה השער לה'.
אמונים, ישראל המאמינים בבריתך. לנצחך, לי ניגון כמו למנצח. גוננינו וכו', תגין אותנו בצדקת אברהם שנאמר עליו והוא יושב כחום היום, וש"נ כתי'; אמר לו הקב"ה: שב, ואתה סימן לבניך, כשהן נכנסין לבתי כנסיות וכו', כדאיתא ברכו'.

אב. פאָן יוגענד אן האטטע פאטער אברהם דיינע געטטליכקייט ערקאננט. דאס האאר איהן דורך זעהן פערזוכונגען ערפראָבט; ער איבערטראַט ניכט איין האאר ברייט. ער וואר נאָך יונג, דאָך וואוסטע ער שאָן מיט פערשטאנד דיך אנצובעטען. דיא געטטוואָהרען זיינער פאַטער זינד'ן, דיא הייטע פאָר דיינען פפאָרטען שטעהען!

אמונים. עז זינד דיא געטרייען, אונפורכטבארער, דיא געוואָהניג מיט געבעטען פאָר דיך דרינגען, הייטע דען גאנצען טאָג! נון האט ער זיך געקעהרט, דער טאַג; אָ נים אונז אין שוטץ! אום אונז געניסטען דער טוגענד דעז האררערז אם הייסען טאַגע (אברהם'ז)

הנקרא

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים· מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים· וְחָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים· לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

ק׳ הַנִּקְרָא לְאָב זֶרַע· וְנִפְנָה לָסוּר מִמּוֹקְשֵׁי רַע· ח׳ זָעַק וְחִנֵּן וְשִׂיחָה לֹא גָרַע· חֹסֶן בְּרָכָה כַּאֲשֶׁר זָרַע:

ק׳ יָהּ שִׁמְךָ בָּנוּ יֶעֱרַב· וְיִשְׁעֲךָ לָנוּ תְקָרֵב· ח׳ גְּאַל נָא מִקֶּרֶב· הַחֲיֵנוּ בְּטַל כְּשָׂח לִפְנוֹת עָרֶב:

הנקרא וכו', זה יצחק שנאמר כי ביצחק יקרא לך זרע (בראשי' כא יב). ממוקשי רע, ממוקשים של איש רע היינו אבימלך וכדאי' ברבות ריש פ' ס"ד והוא רשעים יהלוך זה אבימלך. חוסן ברכה וכו', נתעשר בברכה שבאה בתבואות זרעו דכתי'; ויזרע יצחק וגו' ויברכהו ה' (שם כ"ו ב').

יה שמך וכו', כענין שמך משותף בשמינו. גאל נא מקרב, ג"כ בכל כ"י. החיינו בטל וכו', טעמו החיינו בטל של תחי' כמו שהחיית את יצחק אשר שח לפנו' ערב כדכתי' ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב (בראשי' כד סג) וכמו שאז"ל במס' ברכו' דף כ"ו ב'. ואיתא בפרקי דר"א פרק ל"א, שבשעת עקיד' פרחה נשמתו של יצחק והחייהו הקב"ה בטל שעתיד הוא להחיות בו את המתים; פתח יצחק ואמר ברוך אתה ה' מחיה המתים. וע"ש סוף פרק ל"ד.

הנקרא. דעס פאטערס נאהמען (יצחק) וואנדטע איך, אויס דען פאללשטריקקען דער באָזהייט צו ענטקאָממען! ער טריע אונד פלעהטע אונד באט אונאונטערבראָכען, אונד מאָכטיגער זעגען קאם אין זיינע זאַאט.

יה. וויר זינד דיינעס נאמענס פערוואנדטע. גאָטט! אָ זענדע באלד אונס הילף! ערלאָזע אונס דער צערשטרייאונג אויס! לאס אונס וויעדער אויפלעבען דורך דען מילדען לעבענדען טהויא, וויא דאס האט אויפלעבען לאסן יענען בעטער צור אבענדצייט (יצחק).

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים· זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים:
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ק׳ טֶבַע זִיו תָּאֳרָה· יָהּ חֲקָקוֹ בְּכֵס יְקָרָה·
ח׳ כְּשָׁר תָּם מְקוֹם מַה נּוֹרָא· לְעֵת קָץ חָז וַיִּירָא:
יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

חו״ק שְׁמַע נָא סְלַח נָא הַיּוֹם· עֲבוּר כִּי פָנָה
יוֹם· וּנְהַלֶּלְךָ נוֹרָא וְאָיוֹם· קָדוֹשׁ:
וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

מיוסד ע״ס א״ב אלא שהקהלות קצרוהו.

שַׁעֲרֵי אַרְמוֹן· מְהֵרָה תִפְתַּח לְבוֹאֲרֵי (דָת)

טבע זיו תארה, לא מפיק ה״א והוא כמו תואר, וטעמו מטבע של זיו תאר חקק הקב״ה בכסא כבודו, והיינו זיו תארו של יעקב איש תם שחקוק בכסא כמו שאז״ל. כשר, כאשר ראה ל׳ אשורנו (במדבר כד יז). תם, יעקב. לעת קץ, לעת אשר הקיץ. חז, חזה וראה. ויירא, כדכתי׳: וייקץ יעקב משנתו ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה (בראשי׳ כח טז). ועוד יש לפרש ע״פ מאמרם ז״ל שהראהו הקב״ה ארבע מלכיות ועת קץ; וזהו לעת קץ חז ויירא.

* שערי וכו׳ הפיוט הזה הוא בא ע״ד א״ב בכ״י אלא שבספרי הדפוס החסירוהו מאות ט׳ ואילך. ארמון, תאר לשמים וכן כל תאריו שערי גנזים ושערי היכל וכו׳. לבוארי אמון, תאר לישראל המבארי׳ התורה הנקראת א מ ו ן עפ״ה ואהיה אצלו אמון. לדתך

טבע. יענע גלאַנצענדע בילדונג דעז בעזטען פֿאַטערז (יעקב׳ז בילדונג) האַט גאָטט אין זיינער מאַיעזטעֶט טהראָן איינגעגראַבען. דאָרט זאַה דער פֿראָממע יענען פֿורכטבאַרען אָרט, אַלז ער אויז זייזעז טרויזע ערוואַכטע, אונד פֿורכט ערגריף איהן.

ימלוך. דער הערר רעגיערט עוויגליך, דיין גאָטט דורך אַללע צייטען, ציון! הללויה.

ואתה. דוא, אַללערהייליגזטער, טהראָנזט אונטער לאָבגעזאַנגען ישראל׳ז! אל נא.

שמע. אָ פֿערנימם, פֿערגיב דאָך הייטע! שאָן האַט דער טאַג זיך געווענדעט! זאָ וואָללען וויר דיך גליקקליך פרייזען, פֿורכטבאַרער! שרעקליכער!

אָמוֹן: שַׁעֲרֵי גְנוּזִים. מְהֵרָה תִפְתַּח לְדָתְךָ אֲחוּזִים: שַׁעֲרֵי הֵיכָל הַנֶּחֱמָדִים. מְהֵרָה תִפְתַּח לְוֹעוּדִים: שַׁעֲרֵי זְבוּל מַחֲנַיִם. מְהֵרָה תִפְתַּח לְחַכְלִילֵי עֵינָיִם: שַׁעֲרֵי טָהֳרָה. מְהֵרָה תִפְתַּח לְיָפָה וּבָרָה: שַׁעֲרֵי כֶתֶר הַמְּיֻמָּן. מְהֵרָה תִפְתַּח לְלֹא אַלְמָן: וּבָהֶם תּוּעֲרָץ וְתוּקְדָּשׁ:

(כְּסוֹד (שכל) שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ.)

ח׳ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר

קו״ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח׳ כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קו״ח שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

ח׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חַי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קו״ח אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

ח׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

יִמְלוֹךְ

אחוזים, גם זה תאר לישראל וכן ועודים וחכלילי עינים ויפה וברה ולא אלמן בו״ם תארים לישראל. ללא אלמן, כ״כ בכל כ״י ועיקר נעדות אות למ״ד.

ק״פ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

פ׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה:

חֲמוֹל עַל מַעֲשֶׂיךָ. וְתִשְׂמַח בְּמַעֲשֶׂיךָ. וְיֹאמְרוּ לְךָ חוֹסֶיךָ. בְּצַדֶּקְךָ עֲמוּסֶיךָ. תּוּקְדַּשׁ אָדוֹן עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ:

כִּי מַקְדִּישֶׁיךָ בִּקְדֻשָּׁתְךָ (נ״א כערכך) קְדַשְׁתָּ. נָאֶה לְקָדוֹשׁ פְּאֵר מִקְּדוֹשִׁים. בְּאֵין מֵלִיץ יוֹשֶׁר. מוּל מַגִּיד פֶּשַׁע. תַּגִּיד לְיַעֲקֹב דְּבַר חוֹק וּמִשְׁפָּט: וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט: עוֹד יִזְכָּר־לָנוּ אַהֲבַת אֵיתָן אֲדוֹנֵנוּ. וּבַבֵּן הַנֶּעֱקָד יַשְׁבִּית מְדַיְּנֵנוּ. וּבִזְכוּת הַתָּם יוֹצִיא אָיוֹם (נ״א הַיּוֹם) לְצֶדֶק דִּינֵנוּ. כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לַאֲדוֹנֵנוּ: וּבְכֵן יִתְקַדֵּשׁ שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ. וְעַל מְכוֹנְךָ וְהֵיכָלֶךָ:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ

ופתחון

וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן (נ״א ואז) צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם השבת הזה לקדושה ולמנוחה ואת יוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ כאהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ׃ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ׃ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

חז"ק

פְּתַח לָנוּ שַׁעַר. בְּעֵת נְעִילַת שַׁעַר. כִּי פָנָה יוֹם:
הַיּוֹם יִפְנֶה. הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא וְיִפְנֶה. נָבוֹאָה שְׁעָרֶיךָ:
חז"ק אָנָּא אֵל נָא. שָׂא נָא. סְלַח נָא. מְחַל נָא. חֲמָל נָא. רַחֶם נָא. כַּפֶּר נָא. כְּבוֹשׁ חֵטְא וְעָוֹן:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ. מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן. מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים. עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ. לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל. אֵל הוֹרֵיתָ לָּנוּ לוֹמַר (מִדּוֹת) שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. זְכָר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָֹה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ:

וַיַּעֲבֹר יְהוָֹה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא

יְהוָֹה יְהוָֹה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה. וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ.

מחל

פתח. אָ עֶפְפנע דיא פּפָארטע אונז, צור צייט דער טהָארשפעררע; שאָן האַט זיך דער טאַג געווענדעט!

היום. דער טאַג האַט זיך געווענדעט, דיא זאָננע בעגיננט צו פערשווינדען; אָ לאַסס אונז צו דיינען טהָארען איין!

אנא. האַב נאַכזיכט, אָ אַללמעכטיגער! פערלייהע! פערגיב! שאָנע אונד ערבאַרמע דיך אונזער, פערגעבע אונד ענטזינדיגע אונז פאָן אונזערן פערשולדען;

מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ. כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קוֹרְאֶיךָ: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמוֹד:

כרחם אב על בנים כן תרחם יי עלינו. ליי הישועה על עמך ברכתך סלה: יי צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בוטח בך: יי הושיעה המלך יעננו ביום קראנו.

ח׳ סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה וְשָׁם נֶאֱמַר: ק׳ וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ:

הטה אלהי אזנך ושמע פקח עיניך וראה שוממותינו והעיר אשר נקרא שמך עליה. כי לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על רחמיך הרבים: אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל תאחר למענך אלהי כי שמך נקרא על עירך ועל עמך.

וּמִי יַעֲמוֹד חֵטְא אִם תִּשְׁמוֹר. וּמִי יָקוּם דִּין אִם תִּגְמוֹר. הַסְּלִיחָה עִמְּךָ סָלַחְתִּי לֵאמוֹר. הָרַחֲמִים גַּם לְךָ מִדָּתְךָ לִכְמוֹר: דִּכְדּוּךְ דַּלּוּתֵנוּ רְאֵה וְאַל תַּכְלִים. דַּעַת נְתִיב דְּרָכֶיךָ חֶפְצֵנוּ הַשְׁלִים. גָּדוֹל וְקָטֹן רוּחַ שֶׁבֶל הַחֲלִים. גִּבּוֹרֵי כֹחַ רְצוֹנְךָ חַזֵּק וְהַאֲלִים: בְּצִלְּךָ שֶׁבֶט שָׁבִים קַבֵּל נְדָבָה. בֵּיתְךָ יַפְרִיחוּ וְלֹא יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה. אוֹבֵד וְנִדָּח תְּשׁוֹבֵב נוֹגֵשׂ וּמַדְהֵבָה. אָז יַעֲלוּ וְיֵרָאוּ בְּרוּחַ נְדִיבָה: אל מלך יושב וכו׳

שְׁלוֹם פָּרִים שְׂפָתֵינוּ תִּכּוֹן אֱמֶת. לֶכְתֵּנוּ אַחֲרֶיךָ בְּתוֹם וְיוֹשֶׁר הַעֲמֵת. מֵלִיץ יוֹשֶׁר קַבֵּל וּמַלְשִׁינֵי צַמֵּת. הֶחָפֵץ בַּחַיִּים וְלֹא בְּמוֹת הַמֵּת:

הֲקִימֵנוּ בְּאוֹר פָּנֶיךָ וְחֶשְׁבּוֹן יִתְמַצֵּה׃ קִיּוּם מֶרֶדֶת שַׁחַת כּוֹפֶר יִמָּצֵא׃ טֶרֶם נִקְרָא עוֹר דִּבּוּר יֵצֵא׃ נִדְבוֹת פִּינוּ יְיָ רְצֵה׃ מְרֻבִּים צָרְכֵי עַמְּךָ וְדַעְתָּם קְצָרָה׃ מַחְסוֹרָם וּמִשְׁאֲלוֹתָם בַּל יוּכְלוּ לְסַפְּרָה׃ נָא בִּינָה הֲגִיגֵנוּ טֶרֶם נִקְרָא׃ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא׃ סָפוּוּגָם כָּלוּ יוֹדְעֵי פְּגִיעָה׃ סֵדֶר תְּפִלּוֹת בְּמַעֲנֵה לְשׁוֹנָם לְהַבִּיעָה׃ עֲרוּמִים נוֹתַרְנוּ וְרָבְתָה הָרָעָה׃ עַל כֵּן לֹא תַשִּׂיג יְשׁוּעָה׃ פָּנִים אֵין לָנוּ פָּנֶיךָ לְחַלּוֹת׃ פָּשַׁעְנוּ וּמָרַדְנוּ וְהֶעֱוִינוּ מְסִלּוֹת׃ צְדָקָה לְךָ לְבַד נְבַקֵּשׁ בְּמַעַרְכֵי תְהִלּוֹת׃ הָעוֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת׃ קָדוֹשׁ רְאֵה כִּי פַּס מֵלִיץ כַּשּׁוּרָה׃ קַבֵּל נִיבִי כְּמַרְבִּית תְּשׁוּרָה׃ רִנָּתִי הַיּוֹם תְּהֵא בְּכִתְרְךָ קְשׁוּרָה׃ אֵל נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃ שַׁוְעָתִי שְׁעֵה וּתְפִלָּתִי תְּהֵא נְעִימָה׃ שְׁמַע פְּגִיעָתִי כִּפְגִיעַת תַּמָּה׃ תְּחוֹקְקֵנוּ לְחַיִּים וְתֵיטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה׃ תּוֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה׃ יָדְךָ פְּשׁוֹט וְקַבֵּל תְּשׁוּבָתִי בְּמַעֲמָדִי׃ סְלַח וּמְחַל רוֹעַ מַעְבָּדִי׃ פְּנֵה נָא וַעֲסוֹק בְּטוּבַת מְשַׁחֲרֶיךָ דּוֹדִי וּמְעוֹדְדִי׃ וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי׃ אל מלך יושב וכו׳.

סו״ק זְכוֹר בְּרִית אַבְרָהָם וַעֲקֵדַת יִצְחָק׃ וְהָשֵׁב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

ח׳גּוֹאֵל חֲזָק לְמַעַנְךָ פְּדֵנוּ· רְאֵה כִּי אָזְלַת יָדֵנוּ· שׁוּר כִּי אָבְדוּ חֲסִידֵינוּ· מַפְגִּיעַ אֵין בַּעֲדֵנוּ: וְשׁוּב בְּרַחֲמִים עַל שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל· וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

הָעִיר הַקֹּדֶשׁ וְהַמְּחוֹזוֹת· הָיוּ לְחֶרְפָּה וּלְבִזּוֹת· וְכָל מַחֲמַדֶּיהָ נְטוּלוֹת וּגְנוּזוֹת· וְאֵין שִׁיּוּר רַק הַתּוֹרָה הַזֹּאת: וְהָשֵׁב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: זכור בריַת אברהם וכו׳.

אֶנְקַת מְסַלְּדֶיךָ· תַּעַל לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ· מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת עַם מְיַחֲדֶיךָ· שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת בָּאֵי עָדֶיךָ:

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיָי תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים· גַּם הַיּוֹם יִוָּשְׁעוּ מִפִּיךָ שׁוֹכֵן מְרוֹמִים· כִּי אַתָּה רַב סְלִיחוֹת וּבַעַל הָרַחֲמִים:

יַחְבִּיאֵנוּ צֵל יָדוֹ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה· חוֹן יָחוֹן כִּי יִבְחוֹן לֵב עָקוֹב לְהָכִינָה· קוּמָה נָּא אֱלֹהֵינוּ עֻזָּה עֻזִּי נָא· יָי לְשַׁוְעָתֵנוּ הַאֲזִינָה:

יַשְׁמִיעֵנוּ סָלַחְתִּי יוֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן· בִּימִין יֶשַׁע לְהִוָּשַׁע עַם עָנִי וְאֶבְיוֹן· בְּשַׁוְעֵנוּ אֵלֶיךָ נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ· יָי הֱיֵה עוֹזֵר לָנוּ:

שהש״ץ אומר התוס ברלשון הקרוזות.

יי יי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:

נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נוֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה· וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵינוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:

אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה· בִּרְאוֹתִי כָּל עִיר עַל תִּלָּהּ בְּנוּיָה· וְעִיר הָאֱלֹהִים מֻשְׁפֶּלֶת עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּיָּה· וּבְכָל זֹאת אָנוּ לְיָהּ· וְעֵינֵינוּ לְיָהּ:

מִדַּת הָרַחֲמִים עָלֵינוּ הִתְגַּלְגְּלִי· וְלִפְנֵי קוֹנֵךְ תְּחִנָּתֵךְ הַפִּילִי· וּבְעַד עַמֵּךְ רַחֲמִים שַׁאֲלִי· כִּי כָל לֵבָב דַּוָּי· וְכָל רֹאשׁ לָחֳלִי:

תָּמַכְתִּי יְתֵדוֹתַי, בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תֵּיבוֹת· וּבְשַׁעֲרֵי דְמָעוֹת, כִּי לֹא נִשְׁלָבוֹת· לָכֵן שָׁפַכְתִּי שִׂיחַ, פְּנֵי בוֹחֵן לִבּוֹת· בָּטוּחַ אֲנִי בְּאֵלֶּה, וּבִזְכוּת שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ שׁוֹמֵעַ קוֹל בְּכִיּוֹת· שֶׁתָּשִׂים דִּמְעוֹתֵינוּ בְּנֹאדְךָ לִהְיוֹת· וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל גְּזֵרוֹת אַכְזָרִיּוֹת· כִּי לְךָ לְבַד עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת:

רַחֵם נָא קְהַל עֲדַת יְשׁוּרוּן· סְלַח וּמְחַל עֲוֹנָם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:

שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם פְּתַח· וְאוֹצָרְךָ הַטּוֹב לָנוּ תִפְתַּח· תּוֹשִׁיעַ וְרִיב אַל תִּמְתַּח· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: אל מלך יושב וכו׳.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· סְלַח לָנוּ· מְחַל לָנוּ· כַּפֶּר לָנוּ·
כִּי אָנוּ עַמֶּךָ וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ· אָנוּ בָנֶיךָ וְאַתָּה אָבִינוּ·
אָנוּ עֲבָדֶיךָ וְאַתָּה אֲדוֹנֵנוּ· אָנוּ צֹאנֶךָ וְאַתָּה רוֹעֵנוּ:
אָנוּ כַרְמֶךָ וְאַתָּה שׁוֹמְרֵנוּ· אָנוּ נַחֲלָתֶךָ וְאַתָּה חֶלְקֵנוּ:
אָנוּ קִנְיָנֶךָ וְאַתָּה מוֹשִׁיעֵנוּ· אָנוּ פְעֻלָּתֶךָ וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ:
אָנוּ סְגֻלָּתֶךָ וְאַתָּה קְרוֹבֵנוּ· אָנוּ עַמֶּךָ וְאַתָּה מַלְכֵּנוּ:
אָנוּ רַעְיָתֶךָ וְאַתָּה דוֹדֵנוּ· אָנוּ מַאֲמִירֶיךָ וְאַתָּה מַאֲמִירֵנוּ:

אָנוּ עַזֵּי פָנִים וְאַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן· אָנוּ קְשֵׁי עֹרֶף וְאַתָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם. אָנוּ מְלֵאֵי עָוֹן וְאַתָּה מָלֵא רַחֲמִים. אָנוּ יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ:

*אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ: (כ"א אָנָּא)

תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ· וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ· בָּגַדְנוּ· גָּזַלְנוּ· דִּבַּרְנוּ דוֹפִי· הֶעֱוִינוּ· וְהִרְשַׁעְנוּ· זַדְנוּ· חָמַסְנוּ· טָפַלְנוּ שֶׁקֶר· יָעַצְנוּ רָע· כִּזַּבְנוּ· לַצְנוּ· מָרַדְנוּ· נִאַצְנוּ· סָרַרְנוּ· עָוִינוּ· פָּשַׁעְנוּ· צָרַרְנוּ· קִשִּׁינוּ עֹרֶף· רָשַׁעְנוּ· שִׁחַתְנוּ· תִּעַבְנוּ· תָּעִינוּ· תִּעְתָּעְנוּ·

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ:
וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ· כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם· וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל־הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה נוֹתֵן יָד לְפוֹשְׁעִים וִימִינְךָ פְּשׁוּטָה

לְקַבֵּל שָׁבִים. וַתְּלַמְּדֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהִתְוַדּוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ וּתְקַבְּלֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ כְּאִשִּׁים וּכְנִיחוֹחִים לְמַעַן דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר אָמָרְתָּ: אֵין קֵץ לְאִשֵּׁי חוֹבוֹתֵינוּ וְאֵין מִסְפָּר לְנִיחוֹחֵי אַשְׁמָתֵנוּ וְאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאַחֲרִיתֵנוּ רִמָּה וְתוֹלֵעָה לְפִיכָךְ הִרְבֵּיתָ סְלִיחָתֵנוּ. מָה אָנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה צִּדְקֵנוּ מַה יִּשְׁעֵנוּ מַה כֹּחֵנוּ מַה גְּבוּרָתֵנוּ וּמַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אַתָּה הִבְדַּלְתָּ אֱנוֹשׁ מֵרֹאשׁ וַתַּכִּירֵהוּ לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: כִּי מִי יֹאמַר לְךָ מַה תִּפְעַל וְאִם יִצְדַּק מַה יִּתֶּן לָךְ: וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (השבת הזה ואת יום) (צוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה קֵץ וּמְחִילָה וּסְלִיחָה עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ כִּי לֹא תַחְפּוֹץ בְּהַשְׁחָתַת עוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר

דִּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: וְנֶאֱמַר יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל־יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ: וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד (וֶאֱמֶת) וּמַרְבֶּה לְהֵטִיב וְרוֹצֶה אַתָּה בִּתְשׁוּבַת רְשָׁעִים וְאֵין אַתָּה חָפֵץ בְּמִיתָתָם שֶׁנֶּאֱמַר אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה אִם־אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְנֶאֱמַר הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה הֲלוֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וְחָיָה: וְנֶאֱמַר כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם השבת הזה וביום הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וְחַטֹּאתֵינוּ) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא־אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ. בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. (והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת.

כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה)׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ׳ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה׃ מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ השבת וישְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

סלל דוכן גיעהע מאן ענדע פֿאָן מוסף.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם׃ הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זְכוֹר רַחֲמֶיךָ וּכְבוֹשׁ כַּעַסְךָ וְכַלֵּה דֶבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית וְעָוֹן וְרָעָה וּמַגֵּפָה וּפֶגַע רַע וְכָל מַחֲלָה וְכָל תַּקָּלָה וְכָל קְטָטָה וְכָל מִינֵי פּוּרְעָנִיּוֹת וְכָל גְּזֵרָה

רָעָה וְשִׂנְאַת חִנָּם מֵעָלֵינוּ. וּמֵעַל כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וַחֲתוֹם לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל־)בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

לפ"ז אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנֵחָתֵם לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל־צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְתוֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ:

אָ״מַ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית (וּמַגֵּפָה) מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (נ״א מחל וסלח)׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵנוּ (וחטאתנו) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת׃
אָ״מַ חָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה (נ״א מחילה וסליחה)׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל־תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃

אבינו

אָ"מ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ:
אָ"מ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם־לֹא־לְמַעֲנֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:
אָ"מ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:
אָ"מ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

כתוב בשל"ה כשאומרים בתפלת נעילה שמע ישראל בקול רם ובכוונת הלב יכוין כל אחד מישראל למסור נפשו על קדושת הש"י שמו ותחשב לו הכוונה הזאת כאלו עשה בפועל וכאלו עמד בנסיון על קדושת שמו הגדול.

*) פעם א' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

ג"פ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

ז"פ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים:

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ

וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

ותוקעין תקיעה אחת.

מַעֲרִיב לְמוֹצָאֵי יוֹם כִּפּוּר׃

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

הש״ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה,

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קו״ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים

והקהל עונים יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר • וּמַעֲבִיר

יוֹם וּמֵבִיא לַיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: (יחיד אומר אל מלך נאמן.)

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה

וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ
וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

במדבר ט״ו וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי

והייתם

וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לגרף אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע כא'.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ: הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שֹׂנְאֵינוּ: הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה: זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ: יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי

אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן: יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְיָ אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: כָּל גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם · בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה · בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ · בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ: כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת: אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם

וָעֶד· כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד
כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ
תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל מַעֲשָׂיו: תִּנִי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל
עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת
וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר
וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ·
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ
לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ
מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ
וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה·
אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ (לְ) מַדַּע תּוֹרָתֶךָ· וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת (בָּהֶם)
חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לַחֹשֶׁךְ
בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָחֵל עָלֵינוּ הַיָּמִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם
חֲשׂוּכִים מִכָּל־חֵטְא וּמְנֻקִּים מִכָּל־עָוֹן וּמְדֻבָּקִים בְּיִרְאָתֶךָ:
וְחָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ

וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃ בָּ״אַ״יְ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה׃ וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת׃ בָּ״אַ״יְ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ בָּ״אַ״יְ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּ״אַ״יְ שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם. בָּא״יְ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה. וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

(קדיש שלם, (ובמ"ש מוסיפין ויתן לך) עלינו, קדיש יתום.

וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ׃ יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוֻ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ׃ וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים׃ וְיִתֶּן־לְךָ אֶת־בִּרְכַּת אַבְרָהָם לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת־אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם׃ מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָּ וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם׃ בִּרְכֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל־בִּרְכֹת הוֹרַי עַד־תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו׃ וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ׃

בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים לֹא־יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃ וְהֵסִיר יְיָ מִמְּךָ כָּל־חֹלִי וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ׃

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃

בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃ בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃ בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃ בָּרוּךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃ יְצַו יְיָ אִתְּךָ אֶת־הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ יִפְתַּח יְיָ לְךָ אֶת־אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת־הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר־אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יָדֶךָ וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא־תִלְוֶה׃ כִּי־יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ׃ אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיְיָ מָגֵן עֶזְרֶךָ

וַאֲשֶׁר־חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל־בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ:

כפולין מוסיפין זה:

מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאותֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה יְיָ הָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ כִּי־גָאַל יְיָ יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר: גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּייָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא־תֵבֹשׁוּ וְלֹא־תִכָּלְמוּ עַד־עוֹלְמֵי עַד: וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: *כִּי־בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה: וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ: זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל־הָאָרֶץ: צַהֲלִי וָרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ

גִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ:

בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְיָ: וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת יְיָ הִיא אוֹצָרוֹ: וַיְהִי דָוִד לְכָל־דְּרָכָו מַשְׂכִּיל וַיְיָ עִמּוֹ: פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב־לִי כִּי־בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי: וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שָׁאוּל הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל חָלִילָה חַי־יְיָ אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ אַרְצָה כִּי־עִם־אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת־יוֹנָתָן וְלֹא־מֵת: וּפְדוּיֵי יְיָ יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: וְלֹא־אָבָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל־בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְּךָ אֶת־הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם:

בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם • שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו: וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן־יִשַׁי שָׁלוֹם • שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד: וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ שָׁלוֹם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּכָל־מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל־

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ· דָּבָר זֶה כָּתוּב בַּתּוֹרָה· וְשָׁנוּי בַּנְּבִיאִים· וּמְשֻׁלָּשׁ בַּכְּתוּבִים: כָּתוּב בַּתּוֹרָה כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים וְלֹא־יִקַּח שֹׁחַד: וּכְתִיב בַּתְרֵהּ עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה: שָׁנוּי בַּנְּבִיאִים דִּכְתִיב כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת־דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים: מְשֻׁלָּשׁ בַּכְּתוּבִים דִּכְתִיב שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וּכְתִיב בַּתְרֵהּ אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ: יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם: כִּי־נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן־יְיָ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

שיר המעלות אשרי כל ירא יי ההולך בדרכיו: יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך: אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך: הנה כי כן יבורך גבר ירא יי: יברכך יהוה מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חייך: וראה בנים לבניך. שלום על ישראל:

עלינו לשבח וכו'.

במוצאי י"כ מבדילין על הכוס, ואין מברכין על הבשמים אם לא שהוא מוצאי שבת, ואוכלים ושותים ושמחים, והמדקדקים מתחילין מיד בעשיית הסוכה לקיים ילכו מחיל אל חיל. יעב"ץ.

ונוהגין לקדש הלבנה.

הללויה הללו את יי מן השמים. הללוהו במרומים. הללוהו כל מלאכיו. הללוהו כל צבאיו. הללוהו שמש וירח. הללוהו כל כוכבי אור. הללוהו שמי השמים· והמים אשר מעל השמים· יהללו את שם יי. כי הוא צוה ונבראו. ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ· מֶלֶךְ הָעוֹלָם· אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים· וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם· חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם· שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת תַּפְקִידָם: שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם· פּוֹעֵל אֱמֶת שֶׁפְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת· וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן· שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ· וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים:

ג"פ בָּרוּךְ יוֹצְרֵךְ· בָּרוּךְ עוֹשֵׂךְ· בָּרוּךְ קוֹנֵךְ· בָּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ:

ומרקד כנגד הלבנה ואומר ג"פ: (ויזהר שלא יכרע בברכיו רק זוקף בקלבעותיו.)

ג"פ כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי רוֹקֵד כְּנֶגְדֵּךְ· וְאֵינִי יָכוֹל לִגַּע בָּךְ· כַּךְ לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבַי לִגַּע בִּי לְרָעָה:

ג"פ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן:

כָּאָבֶן יִדְּמוּ זְרוֹעֲךָ בִּגְדֹל וָפַחַד אֵימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפֹּל:

דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם:

ואומר לחבירו ג"פ שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם: וחבירו משיב ג"פ עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם:

ג"פ סִמָּן טוֹב וּמַזָּל טוֹב יְהֵא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אָמֵן:

קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא· מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים· מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת: דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי· אוֹ

לעפר

לְעֹפֶר הָאַיָּלִים· הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ· מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים:

תנא דבי רבי ישמעאל· אלמלא לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם שבשמים פעם אחת בחדש דים· אמר אביי הלכך צריך למימרא מעומד:

מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ:

ויהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי למלאות פגימת הלבנה· ולא יהיה שום מעוט· ויהי אור הלבנה כאור החמה. וכאור שבעת ימי בראשית· כמו שהיתה קודם מעוטה. שנאמר את שני המאורות הגדולים· ויתקיים מקרא שכתוב

וּבִקְשׁוּ אֶת־יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם אמן:

קכא שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְיָ שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ: יְיָ יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

קנ הַלְלוּיָהּ· הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כה"ת י"ה:

ויש שכתבו שנכון ג"כ לומר מזמור ס"ז, למנצח בנגינות וכו', וינער שולי בגדיו.

למנות ימינו כן הודע
ונבא לבב חכמה :
AQVILA
EXCITAT
NIDVM
· MARCVS ·
NATHAN
ADLER

מסודר בשלמות הסדור ומדויק בתכלית הדיוק

מאת

וואלף היידענהיים

רעדעלהיים

בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם׃

מחזור
לחג הסכות
ולשבת שבתוכו
לבני פולין פיהם ומעהרין יצ"ו.

מדויק היטיב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזית.

וכל הענינים הנהוגים בעת הזאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת.

רעדעלהיים
שנה תקצ"ב לפ"ק.

(מהדורא עשיראה.)

נייע, דורכאויז פערבעסערטע אונד פערמעהרטע אריגינאלאויפלאגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey von W. Heidenheim. 1832.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הש"ץ אומר ח"ק ואח"כ מתפללין תפלה בלחש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת

וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה·
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: ח' לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ. קו"ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: ח' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:
ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה· בָּא"יְ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה· וְחָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ· בָּא"יְ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה·

וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן
וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:
בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי
תְּבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת. בָּא״י מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:
תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ
יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. בָּא״י מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:
הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ
יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים
וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:
וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ
וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר
וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּא״י שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:
עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת
וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:
וְלִירוּשָׁלַםִ עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד
מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָםִ:
אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם. בָּא״י מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:
שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים
וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה.
וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ·

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד : וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל

הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ערוב תבשילין.

ר"ה וכן אם הסכות לא יחול כ"א באחד מימי בג"ה"ז. ואם חל ערב י"ט ביו' ד' או צריכים לעשות ע"ת קודם י"ט, וכך מעשהו: לוקחין פת שלם וכזית תבשיל או בשר או ביצה צלוי' ומניחין אותם על השלחן, ובעל הבית או מי שעושה העירוב בשבילו יתן העירוב לחבירו שאינו סומך על שולחנו שיזכה בעירוב זה ג"כ לכל ישראלים הדרים בעיר הזאת שסמכו ולא עשו עירובין, וצריך הזוכה להגביה העירוב טפח ממקום שהוא מונח עליו, וחוזר בעל הבית ונוטלו מיד הזוכה ומברך:

בָּ"אַ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב: בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְמֵיפֵא וּלְבַשָּׁלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא וּלְמֶעְבַּד כָּל־צָרְכָּנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנוּ וּלְכָל־הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

ווער קיין לה"ק פערשטעהט, דער מאַג אויך אויף דייטש זאַגען:

דורך דיעזען ערוב זייא עז אונז ערלויבט, צו באַקקען, צו קאָכען, שפייזע וואַרם צו ערהאַלטען, ליכטער אַנצוצינדען אונד איבערהויפט אַללעז נאָטהיגע פאָן י"ט אויף שבת צו פערריכטען, זאָ וואָהל אונז, אַלז יעדעם, דער אין דיעזער אָרט וואָהנט.

קבלת שבת.

צה ח' לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ:
ק' נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ:
ח' כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים:
ק' אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ:
ח' אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ:
ק' בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשֵׂנוּ:

ח׳ כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: ק׳ אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם
כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר: ח׳ אֲשֶׁר נִסּוּנִי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָעֳלִי: ק׳ אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם
לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי: ק׳וח׳ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי
אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי:

צו ח׳ שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיְיָ כָּל־הָאָרֶץ:
ק׳ שִׁירוּ לַיְיָ בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ:
ח׳ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו:
ק׳ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־
אֱלֹהִים: ח׳ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם
עָשָׂה: ק׳ הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ:
ח׳ הָבוּ לַיְיָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיְיָ כָּבוֹד וָעֹז:
ק׳ הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו:
ח׳ הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־
הָאָרֶץ: ק׳ אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים: ח׳ יִשְׂמְחוּ
הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ: ק׳ יַעֲלֹז
שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר:
ק׳וח׳ לִפְנֵי יְיָ | כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ:

צ"ז ח' יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים:
ק' עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ:
ח' אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו: ק' הֵאִירוּ
בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ: ח' הָרִים
כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְיָ מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ:
ק' הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ:
ח' יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים
הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים: ק' שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח
צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ:
ח' כִּי־אַתָּה יְיָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ
עַל־כָּל־אֱלֹהִים: ק' אֹהֲבֵי יְיָ שִׂנְאוּ* רָע שֹׁמֵר
נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם: ח' אוֹר־
זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה: ק' וח' שִׂמְחוּ
צַדִּיקִים בַּייָ וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ:

צ"ח ח' מִזְמוֹר שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ: ק' הוֹדִיעַ
יְיָ יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ: ח' זָכַר
חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי־
אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: ק' הָרִיעוּ לַייָ כָּל־
הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ: ח' זַמְּרוּ לַייָ בְּכִנּוֹר
בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה: ק' בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר

*) שִׂנְאוּ רָע הרי"ש בקמץ בס"מ וכ"י וכמשפט פעול' ויורד שם לו כח לשנות הנקוד ד' כמו האתנח וס"פ, וכמו שכתבתי בספרי משפטי טעמי אמ"ת.

הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ: ח׳ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ק׳ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד
הָרִים יְרַנֵּנוּ: ק׳וח׳ לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ
יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים:
צט ח׳ יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט
הָאָרֶץ: ק׳ יְיָ בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־
הָעַמִּים: ח׳ יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא:
ק׳ וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ: ח׳ רוֹמְמוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא:
ק׳ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ
קֹרְאִים אֶל־יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם: ח׳ בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ: ק׳ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־
עֲלִילוֹתָם: ק׳וח׳ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:
כט ח׳ מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ
לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: ק׳ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ
הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: ח׳ קוֹל יְהוָה עַל־
הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים:
ק׳ קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: ח׳ קוֹל יְהוָה

*) קראים, הר׳ נקראת בסירק והא׳ נעלם.

שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהֹוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃
ק' וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־
רְאֵמִים׃ ח' קוֹל־יְהֹוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ ק' קוֹל
יְהֹוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהֹוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ ח' קוֹל
יְהֹוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ
אֹמֵר כָּבוֹד׃ ק' יְהֹוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהֹוָה
מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ ק'וח' יְהֹוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהֹוָה׀
יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

סמ"ך מנגן בנעימה. ראשי החרוזים שלמה הלוי.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה׃ לכה

שָׁמוֹר וְזָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד. הִשְׁמִיעָנוּ אֵל הַמְיֻחָד. יְיָ
אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה׃ לכה

לִקְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה. כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה. מֵרֹאשׁ
מִקֶּדֶם נְסוּכָה. סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה׃ לכה

מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה. קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה. רַב
לָךְ שֶׁבֶת בְּעֵמֶק הַבָּכָא. וְהוּא יַחֲמוֹל עָלַיִךְ חֶמְלָה׃ לכה

הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי. לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי. עַל־יַד
בֶּן־יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי. קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְאָלָהּ׃ לכה

הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי. כִּי בָא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי. עוּרִי עוּרִי
שִׁיר דַּבֵּרִי. כְּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ נִגְלָה׃ לכה

לֹא תֵבֹשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי. מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה תֶּהֱמִי. בָּךְ
יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמִּי. וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ׃ לכה

וְהָיוּ לִמְשִׁסָּה שֹׁאסָיִךְ. וְרָחֲקוּ כָּל־מְבַלְּעָיִךְ. יָשִׂישׂ עָלַיִךְ

אֱלֹהָיִךְ · כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה׃ לכה
יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי · וְאֶת־יְיָ תַּעֲרִיצִי · עַל־יַד־אִישׁ בֶּן
פַּרְצִי · וְנִשְׂמְחָה וְנָגִילָה׃ לכה

בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ · גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה ·
תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה · בּוֹאִי כַלָּה · בּוֹאִי כַלָּה׃ לכה

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃ טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃ לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃
עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃ כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן׃ מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת׃ בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד׃ וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה׃
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ ׀ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי׃
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃ שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ׃ עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃ לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַלָתָה בּוֹ׃ עו׳ ק׳
צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן
תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃ נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה׃ נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת ׀ יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם׃
מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהוָה׃ עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ יְהוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים׃ *) מפיק א׳. קדיש יתום.

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה.

ח' ברכו את יי המבורך:
ק"ח ברוך יי המבורך לעולם ועד:
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים

והקהל עונין יתברך.

ק' יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו· ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם:

ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו בורא יום ולילה גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור· ומעביר יום ומביא לילה ומבדיל בין יום ובין לילה יי צבאות שמו· אל חי וקים תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד·

ווען דער ערזטע טאג פאן שבת איזט, זאגט מאן אין פיעלען קהלות מעריבית פאם אנדערן טאג; אין מאנכען קהלות אבער ווירד קיין מעריבית געזאגט.

מיוסד ע"פ א"ב, וסם המחבר יוסף ב"ר שמואל חזק.

אוחזי בידם ארבעה מינים· באים לסלדך בעוגב ובמנים· גמוני פז אוגדים ומזמנים·

באור.

אוחזי לסלדך, ל' ואסלדה בחילה (איוב ו' י) שהוא ענין הודאה לדעת קצת. גמוני פז, כדאמרינן במשנה (סוכה ל"ו ב') והם חוטי זהב כפופין כאגמון.

תרגום אשכנזי.

אוחזי. מיט דען פיער מינים*) אין דער האנד, קאממען זיא דארט, דיר צו דאנקען אונטער פויקענשאלל אונד זאיטענשפיעל; האך וועהט דאז מיט גאלדבאנד

*) פיער פפלאנצענארטען: לולב, אתרוג, ערבה אונד הדס.

דִּגְלֵימוֹ יָשִׂים כְּכֹכְבֵי שַׁחַק נִמְנִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל־כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים.

הוֹגֵי דַת מֵרֹאשׁ נְסוּכָה. וּבָאִים וְלָנִים שִׁבְעָה בַּסֻּכָּה. זְכוּת הַמְּצִיאֵם וְגוֹנְנֵם מִמְּשֻׂכָה. חֹק אַהֲבָתָם בְּלִי לְהַשְׁכָּחָה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו' ד'.
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד:
בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

דגלימו וכו', שעולו דגלים שלהם נמנים ככוכבי שחק והוא כענין הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם (בראשית טו ה).
הוגי דת. ישראל ההוגים בתורה הנסוכה מראש כדכתיב מעולם נסכתי מראש (משלי ח כג). ממשכה, ל' משכת חדק (משלי טו יט), דבר המכאיב כגדר של קוצים.

אונאויזצאהלבאר. אבשטאמען דורך איהרע פאהנען צאהלרייך ווערדען ווית שטערנע אם הימעל! געלאבט זייזט דו, עוויגער, דער דיא אבענדע דאממערן לאסט!
הוגי. איהנען, דיא מיט דעם עוויגען געזעטצע זיך בעשעפטיגען, נאך דעסען פארשריפט יעטצט אין דיא סכה ציעהען אונד זיעבען טאגע דארין ווייַלען, איהנען לאס אנגעדייהען איהרע פראממיגקייט! נימם זיא אונטער דיינען שוטז, לאס ניע וויכען פאן איהנען דיינע פערהייסנע ליעבע! געלאבט זייזט דו, עוויגער, דער זיין פאלק ישראל ליעבט!

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים יא יג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:
במדבר טו לז וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת

וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתֻרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לברך אלהיכם לאמת, אבל יתן רוח מעט שלא יבולע האל"ף.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעוֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר׃ הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ׃ הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ׃ הָעוֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם׃ הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע׃ וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה׃

טוֹעֲנֵי נִטְעֵי צְמָחוֹת׃ יַשִּׂיגוּ שֹׂבַע שְׂמָחוֹת׃ בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃

כמוך

טוענֵי. נושאי. נטעי צמחות, ל' נטעי נעמנים (ישעי' יז י), ורומז לד' מינים.

טוענ'י. זיא, דיא דער פפלאנצען שפראססען העבען*), ווערדען דער פריידען פילע געניססען אין סכותפעסט.

---

*) דיא אבגעזאנדערטען פיער פפלאנצענארטען.

כסס בצל ימינך · למען זכות מאמינך · נתץ מסכות :
מחננים בלב בשר · נהלם כיחיד נתבשר · בעצי הסבכות :
סכה תהיה לצל · עבור תם המפצל · חנה בסכות :
פלטים בצלך תסתירם · צניף ישע תכתירם · מנשק לסכת :
קדוש ברית תגביר · רוח טומאה תעביר · פרעות וסככות :
שבור זרוע רשע · שלח לצדק ישע · אמץ וסמכות :
תחן חוגגי שבעה · תופשי מגדים ארבעה · ושועתם סכות :

ישעי אל סכות שועת עמך · ורעם ועננם

כסס, תכסה אותם. מאמינך, אברהם שהאמין בך ונתץ פסילים ומסכות של תרח אביו כאשר בא בקבלה. בלב בשר, בלב רך ונכנע לעבודתך, כענין והסרותי לב האבן מבשרם ונתתי להם לב בשר (יחזקאל יא יט), ות"י לב דחיל קדמי למעבד רעותי. כיחיד וכו', בזכות יצחק הבן היחיד שנתבשר כשביה האיל נאחז בסבך. תם המפלל, יעקב איש תם אשר פלל המקלות וחנה בסכות. פלטים, ישראל. מנשק לסכות, ל' סכותה לראשי ביום נשק (תהלים קמ ח). ברית תגביר וכו', כנבואת זכריה (יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, והוא רומז ליצה"ר המחטיא. פרעות וסככות, העוונות הגלויות והנסתרות. ועיין בפרק ז' דנזיר מ"ג גם בפרק א' דאהלות מ"ב ובפ"ז דנדה. שבור וכו', בקצת נוסחאות יחסר חרוז אות ש' ובקצתם חרוז בלתי הגון, והנכון כתבתי וטעמו כענין שאמרה ברוריא דביתהו דר"מ: מי כתיב חוטאים? חטאים כתיב! שיכלה יצר הרע. (ברכות דף י' א'.)

אָ, שירם זיא אין דען שאַטטען דיינער רעכטען אויז, דער פראָממיגקייט דיינעס רעכט-גלייביגען (אברהם) האַלבען, דער יענע געֶטצען צערטריממערטע[1]). דיך פלעהען זיא אַן מיט עמפפינדזאַמען הערצען; לאַס איהנען אַנגעדייהען דיא טוגענד דעס אייניגען זאָהנעס (יצחק), דער יענע פראָהע באָטשאַפט ערהיעלט, דאָרט ביי'ם העקקענ-געביטשע. דיא סוכה זייא אונס שירם, דעס אונשולדיגען שטאָבעשטאָערס[2]) (יעקב) האַלבען, דער אין סכות געוואָהנט. אָ, בירג זיא, דעססען צערשטרייטע אַבקאָממלינגע, אונטער דיינעס שאַטטענס שוטץ, געטלע איהנען דעס היילעס קראָנע אויף אונד טילגע יענער טאַדען זיא! הייליגער, ברינג' עס אין ערפיללונג, דיין פערהייסען! שאַפפ' הינוועג דען אונרייגען טריעב צו אָפפענטליכען אונד געהיימען זינדען! צערבריך דעס לאַסטערס געוואַלט, שטעה' דער טוגענד ביי, פערלייה' איהר מוטה אונד שטאַנדהאַפטיגקייט. זייא דען פייערערן דער זיעבען טאַגע גנאַדיג, אין דערען האַנד דיא פיער עמפפאָהלנען פפלאַנצענאַרטען פראַנגען, אונד פערנים איהר געבעט!

ישעי. גאָטט מיינעס היילס! פערנים דאַז געבעט דיינעס פאָלקעס, זייא

---

[1]) נאַך איינער טראַדיציאָן האַט א"א דיא געטצען זיינעס פאַטערס צערטריממערט.

[2]) זיעהע אין ס' בראשית קאַפּיטעל 30 פערס 37 אונד קאַפּיטעל 33 פערס 17.

בְּטוּב טַעְמֶךָ׃ שַׂגִּיא בְּהַכְנָעַת זֵדִים בְּזַעְמֶךָ׃ פְּאֵר וָזֶמֶר נָתְנוּ לְהַנְעִימֶךָ׃ בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה׃

הַלֵּל גּוֹמְרִים כָּל שְׁמוֹנָה׃ קוֹרְאֵי פָּרָשַׁת קָרְבָּנוֹת בִּזְמַנָּהּ׃ טָעֵם וְהוֹשִׁיבֵם בְּאֶרֶץ שְׁמֵנָה׃ נֶצַח צוּר יִשְׁעֵנוּ לְהָאֲמָנָה׃ זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ׃

יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃

בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ שׁוֹרְרוּ בְּמִקְדָּשׁוֹ׃ רוֹחֲשִׁים שִׁיר וָשֶׁבַח לְחַדְּשׁוֹ׃ שָׁלוֹם תִּשְׁפּוֹת לְהַגְדִּישׁוֹ׃

מלך

שגיא, אל שגיא (איוב לו כו). בהכנעת זדים, פרעה וחילו. טעם, נטע אותם. בארץ שמנה, א"י. רוחשים, הוגים, ל' רחש לבי (תהלים מה ב). תשפות, תערוך,

---

זיין הירט אונד פפלעגט עס מיט דיינער ערשפריעסליכען גיטע! אַללגעגענוואַרטער, אייניגט האַט דיין אָרם יענע טיראַננען געבאָנדיגט; דאַ ערשאָללטע דיינעס פאָלקעס ליעד צו דיינעם רוהמע, פראָהלאָקקענד, יובעלנד אונד אַנבעטענד שפראַך אַללעס: „ווער איזט אונטער דען מאַכטען וויא דוא, אָ עוויגער!" א"ז"ו.

הלל. נון ווירד דיר אַכט טאַגע לאַנג דאַס גאַנצע הלל געזונגען אונד טאַגליך דאַס קאַפּיטעל דער טאַגעסאָפּפער פאָרגעלעזען. אָ, פפלאַנצע זיא ווידער, זעטצע זיא ווידער איין אין יענעס פעטטע לאַנד אונד בעגרינדע, אָ גאָטט, אונזער הייל! „דיעזעס איזט דער האָרט אונזרעס הייל!" זאָ ריעפען זיא דאָרט אונד שפראַכען: „דער אונענדליכע ווירד איממער אונד עוויג רעגיערען!"

בהדרת. פעסטליך געשמיקקט בעטען זיא דאָרט אים היילִיגטהום אַן אונד לאַסען נייע ליעדער אונד לאָבגעזאַנגע ערטאָנען. לאַס זיא אין פאַללעסטען מאַאסע געניעסען

דעס

מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְקְדוֹשׁוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל: (כ"א מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ: עיין א"ח סי' רל"ו.)

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם· וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ:

"וָתִיק חַדֵּשׁ מְכוֹן אוּלָמֶךָ· "אֲמֵץ אֲהוּבִים כּוֹנַנְתָּ בְּצַלְמֶךָ· "לְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ· "תָּגֵן עָלֵינוּ בִּבְרִית שְׁלוֹמֶךָ: בָּא"י הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

לשבת. וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

וַיְדַבֵּר משֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: חצי קדיש.

כמו ה' תשפות שלום לנו (ישעיה כו יב). להגדישו, למדוד לו שלום במדה גדושה המלאה על כל גדותיה, והלשון ידוע בדברי רז"ל.

ותיק. תאר לאל ית'. אולמך, בה"מ. אוהבים, ישראל אשר כוננת בצלמך.

דעס פֿריעדענס, אָ דוּ, אונזער קאָניג, ישראל'ס שוטץ אונד הייליגער! געלאָבט זייסט דוּ, עוויגער, דער ישראל ערלאָזטע!

ותיק. ערנייערע, אָ אַללגיטיגער, דיינעס טעמפעלס פֿעסטע! ערהאַלטע דיא ליעבען, דיא דוּ נאַך דיינעם עבענבילד געשאַפֿפֿען, דיינען היילינגען נאַמען אויף ערדען צו לאָבען אונד צו הייליגען, אונד ברייטע דיא דעקקע דיינעס פֿריעדענס איבער אונס! געלאָבט זייסט דוּ, עוויגער, דער דיא דעקקע דעס פֿריעדענס אויסברייטעט איבער אונס, איבער זיין גאַנצעס פֿאָלק ישראל אונד איבער ירושלים!

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ׃ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

במוצאי שבת אומרים זה. חג מוצאי שבת נהגם ותמן דיעגזנו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה׃ וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל׃ וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר

לְהשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ׃ הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ומוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה׃ זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ באהבה מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ׃ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ׃ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה׃ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ׃ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ׃ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ· וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ· וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם· עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

בשבת אומרים ויכלו גם מגן אבות ובקצת קהלות גם במה מדליקין.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ ﭏהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא ﭏהִים לַעֲשׂוֹת:

ס׳ בָּ׳אַ׳יְ׳ ﭏהֵינוּ וֵﭏהֵי אֲבוֹתֵינוּ ﭏהֵי אַבְרָהָם ﭏהֵי יִצְחָק וֵﭏהֵי יַעֲקֹב הָﭏ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא ﭏ עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

ק׳ מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ· וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

פרק ב׳ בַּמֶּה מַדְלִיקִין וּבַמָּה אֵין מַדְלִיקִין· אֵין מַדְלִיקִין לֹא בְלֶכֶשׁ וְלֹא בְחֹסֶן וְלֹא בְכָלָךְ, וְלֹא בִּפְתִילַת הָאִידָן וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר, וְלֹא בִירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמָּיִם, וְלֹא בְזֶפֶת וְלֹא בְשַׁעֲוָה, וְלֹא בְּשֶׁמֶן קִיק וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה, וְלֹא בְאַלְיָה וְלֹא בְחֵלֶב· נַחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד מְבֻשָּׁל וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ: (ב) אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּיוֹם

טוֹב· רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת· וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַשְּׁמָנִים בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת בְּשֶׁמֶן דָּגִים בְּשֶׁמֶן פַּקּוּעוֹת בְּעִטְרָן וּבְנֵפְט· רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד: (ג) כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶלָּא פִּשְׁתָּן· וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִים אֶלָּא פִּשְׁתָּן· פְּתִילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא הִבְהֲבָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר טְמֵאָה הִיא וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טְהוֹרָה הִיא, וּמַדְלִיקִין בָּהּ: (ד) לֹא יִקּוֹב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וִימַלְאֶנָּה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה עַל פִּי הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת וַאֲפִילוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס, וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר· אֲבָל אִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד· לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת, וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר: (ה) הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי גוֹיִם מִפְּנֵי לִסְטִים מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה אוֹ בִשְׁבִיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן, פָּטוּר· כְּחָס עַל הַנֵּר כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן כְּחָס עַל הַפְּתִילָה, חַיָּב· רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן חוּץ מִן הַפְּתִילָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשָׂה פֶּחָם: (ו) עַל שָׁלשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בִּשְׁעַת לֵידָתָן, עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת, בְּנִדָּה בְּחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר: (ז) שְׁלשָׁה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה· עִשַּׂרְתֶּם עֵרַבְתֶּם הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר· סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה, אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי, וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּרוֹת, אֲבָל מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי, וּמְעָרְבִין וְטוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין:

תניא אמר ר' חנינא חייב אדם למשמש בבגדיו בערב שבת עם חשיכה שמא ישכח ויצא, אמר רב יוסף הלכתא רבתא לשבתא:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא· תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

כשמקדשין על השלחן אומרין תחלה יום הששי כשחל בשבת, ואומרין זמן כב' הלילות.

סברי··· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו· וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ומוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום

חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה· זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ

באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם· כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים ושבת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָ׳ וְהַזְּמַנִּים:

חִן מוצאי שבת זאגט מאן אויך דיעזעז.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה· בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ· וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ· בָּ״אַ יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

חין דער סוכה ווירד נאך דיעזע ברכה פאר שהחיינו געזאגט.

בָּאַ״יְ אֱמ״הָ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה:

בָּאַ״יְ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

כתוב בזוהר פר' אמור אמר ר"ה סבא כשנכנס לסוכה הי' מזמן אושפיזין וכו'. ע"ב בכניסתו לסוכה מקבל אושפיזין קדישין דאזדמנן תמן בזה"ל: בסוכות תשבו. תיבו אושפיזין עילאין תיבו. תיבו אושפיזין מהימנותא תיבו. ונהגו עכשו לומר יהי רצון זה.

ווען אמן אין דיא סוכה געהט, זאגט אמן דיעזעז יהי רצון·

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ בֵּינֵינוּ וְתִפְרוֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ בִּזְכוּת מִצְוַת סֻכָּה שֶׁאֲנַחְנוּ מְקַיְּמִין לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֲדָא שֵׁם י"ה בו"ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל וּלְהַקִּיף אוֹתָהּ מִזִּיו כְּבוֹדְךָ הַקָּדוֹשׁ וְהַטָּהוֹר נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמַעְלָה כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וּמִשָּׁם יִשְׁפַּע שֶׁפַע הַחַיִּים לְעַבְדְּךָ פב"פ אֲמָתֶךָ וּבִזְכוּת צֵאתִי מִבֵּיתִי הַחוּצָה וְדֶרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּצָה יֵחָשֵׁב לִי בְּזֹאת כְּאִלּוּ הִרְחַקְתִּי נְדוֹד וְהֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי וּמֵאוּשְׁפִּיזִין עִלָּאִין אוּשְׁפִּיזִין דִּמְהֵימְנוּתָא תִּהְיֶינָה אָזְנֵי קַשֻּׁבוֹת רַב בְּרָכוֹת וְלָרְעֵבִים גַּם צְמֵאִים תֵּן לַחְמָם וּמֵימָם נֶאֱמָנִים וְתִתֶּן לִי זְכוּת לָשֶׁבֶת וְלַחֲסוֹת בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפֶיךָ בְּעֵת פְּטִירָתִי מִן הָעוֹלָם וְתַחְסֵנִי מִזֶּרֶם מִמָּטָר כִּי תַמְטִיר עַל רְשָׁעִים פַּחִים וּתְהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת סֻכָּה זוּ שֶׁאֲנִי מְקַיֵּם כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וּתְנָאֶיהָ וְכָל מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ וְתֵטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה וּתְזַכֵּנִי לֵישֵׁב יָמִים רַבִּים עַל הָאֲדָמָה אַדְמַת קֹדֶשׁ בַּעֲבוֹדָתֶךָ וּבְיִרְאָתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

ממתינין מלקדש עד שיהיה לילה. קודם שמברכין שהחיינו מברכין ברכת לישב בסוכה בקול ובמסיבה ובנועם נגון כאשר ברכות של קידוש. ואף בליל שני ינהג כן. טוב לאדם כשיברך לישב בסוכה בשעת אכילה שיכוין בלבו בשעת ברכה ג"כ לפטור בזו הברכ' השינ' והטיול וכל מה שישתמש בה עד אכיל' אחרת כדי לאפוקי נפשו' מפלוגת' שהביא הטור והב"י בסימן תרל"ט (ע"ב דף קה). שבא לברך לישב בסוכה טרם שיאכל יברך אח"כ על מה שרוצה לאכול, ואפילו אכל כבר שגם ישיבה מן המצו'. אכילה בסוכה ליל א' חובה, ובכזית פת יוצא י"ח, וצריך לברך עליו ברכת הסוכ', שאר הימים אפי' שבת אם רצה אוכל פחות מכזית פת חוץ לסוכה. ליל א' צריך לאכול בסוכה אפילו ירדו גשמים, וצ"ל שלא יברך לישב בסוכה דספק ברכות להקל (יעב"ץ בסידורו). וטוב להמתין אולי יעבור הגשם אפילו יתאחר עד אחר חצות לילה אין בכך כלום ובלבד שלא יצטער ברעב, אם הזמן קר שנקרשין המאכלים פטור מ"ה כמו בירדו גשמים, והפטור מה"ד, ועושהו נקרא הדיוט (הנ"ל).

קודם שיכנס לבה"כ יסתכל מעט במזוזת בה"כ ויאמר:
בעפֿאָר מאַן אין דיא שולע געהט, זאַגט מאַן:

ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל־היכל קדשך ביראתך:

אז ילך בנחת ולא בפתע פתאו' ויאמר: דאַן געהט מאַן מיט אַנשטאַנד הינין אונד זאַגט:

בבית אלהים נהלך ברגש:

כשיכנס לבה"כ יאמר: נאַך דעם מאַן הינייןטריטט אין דיא שולע זאַגט מאַן:

מה־טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל: ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל־היכל קדשך ביראתך: יי אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך: ואני אשתחוה ואכרעה אברכה לפני־יי עשי: ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני באמת ישעך:

בקשה לר' שלמה בן גבירול. ב' תנועות ויתד וב' תנועות.

שחר אבקשך. צורי ומשגבי. אערוך לפניך. שחרי וגם־ערבי:
לפני גדלתך. אעמד ואבהל כי־עינך תראה. כל־מחשבות לבי:
מה־זה אשר יוכל. הלב והלשון לעשות ומה כחי. רוחי בתוך קרבי:
הנה לך תיטב. זמרת אנוש על־כן אודך בעוד תהיה. נשמת אלוה בי:

אני קראתיך כי־תענני אל הט־אזנך לי שמע אמרתי: אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך: ואני עליך בטחתי יי אמרתי אלהי אתה: שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי אל־דביר קדשך: יי אלהי שועתי אליך ותרפאני: אליך יי אקרא ואל־אדני* אתחנן: האירה

פניך

*) אדני, כ"ה בכל כ"י וגם נמצא בסדרי קל"ד וודאין, וכן העיד הגאון בן חפני הובא בס' אבודרהם וכן העלה המ"ש.

פָּנֶיךָ: עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְּחַסְדֶּךָ: כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה
תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה[1] תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־
דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי:
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל
שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי
בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל
הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2]
בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

שיר מן ב' תנועות ויתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר, ובתוכו רצוף י"ג העקרים על סדר י"ג כתובים הנרשמים.

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ:
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־ אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ:
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ:
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ נוֹתֵן לְרָשָׁע רָע כְּרִשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב־חַסְדּוֹ בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

---

1) שִׁמְעָה כצ"ל ומסור עלי' לי' ק"מ.
2) בְּמִישׁוֹר פליגי ביה הסופרים והספרים יש מדגישין הב' ויש מרפים. וככל דברתי בו בספר מאור עינים אצל כי במקלי עברתי (בראשי' לב י) ואצל ויחנו במדבר צין (במדבר לג לו).
3) גומל לאיש וכו', שעורו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו. רז"ה בש"ת אלו העתיק דברים ללא תועיל.

שיר מורכב מיתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ • בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל • אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל • לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה • וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי • לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית • וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי • וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי • מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי • בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי • יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי' המלות מה שמוציא בשפתיו, וכשמזכירו שם הוי' ב"ה יכוין פי' קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין בכתיבתו שהוא היה הוה ויהיה, וכשמזכירו שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

בקצת קהלות אשכנז מתחילים כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּא״יְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

כק״ק מיץ מוסיפים בא״י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין א״ח סי׳ מו):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רַע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים· מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ· וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ· בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה· זֶרַע יִצְחָק

יחידו שנעקד על גב המזבח עדת יעקב בנך בכורך שמאהבתך שאהבת אותו ומשמחתך ששמחת בו קראת את שמו ישראל וישרון:

לפיכך אנחנו חייבים להודות לך ולשבחך ולפארך ולברך ולקדש ולתת שבח והודיה לשמך: אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירשתנו אשרינו שאנחנו משכימים ומעריבים ערב ובקר ואומרים פעמים בכל יום

שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

בלחש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

נ״ל כי נוהג לומר כאן כל הפרשה הראשונה של ק״ש, מפני שלפעמים כשאומרים קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק״ש.

אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם אתה הוא בעולם הזה ואתה הוא לעולם הבא קדש את שמך על מקדישי שמך וקדש את שמך בעולמך ובישועתך תרים ותגביה קרננו ב״א י׳ מקדש את שמך ברבים:

אתה הוא יי אלהינו בשמים ובארץ ובשמי השמים העליונים. אמת אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון ומבלעדיך אין אלהים. קבץ קויך מארבע כנפות הארץ יכירו וידעו כל באי עולם כי אתה הוא האלהים לבדך לכל ממלכות הארץ. אתה עשית את השמים ואת־

הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם · וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה · אָבִינוּ
שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא
עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא
אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה
בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

בס״ק אשכנז אומרים כאן ברכו׳ התור׳, יברכך, אלו דברי׳, ויש שא״א הפסוקי׳ והמשנ׳.

שמות ל׳.
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ
נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ
וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא
יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה:
וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם
לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם: וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד
יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־
הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו
וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:

במדב׳ כ״ח וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צַו אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי
לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי
בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר
תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם. כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטיב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין. עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה׃ אבג״יתץ

קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא׃ קרע״שטן

נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם׃ נגד״יכש

בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם׃ בטר״צתג

חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ׃ חקב״טנע

יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ׃ יגל״פזק

שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת׃ שקו״צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

פסכת מוספין:

במדבר כ״ח ט׳. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת
בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

איזהו מקומן הוא במקו׳ לימוד, וכן ברייתא דר׳ ישמעאל לכן צריך ללמדו אינן הפי׳.
וכמים פ״ס.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן
פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן
בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל
הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי
הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־
לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן
הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן
מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ
הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית
הַדָּשֶׁן: ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר
שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל
דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע
קְרָנוֹת: כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן
דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית·
מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי·
וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל
לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת: ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ
בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי

מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:
ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת · אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת
אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם
מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי · שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים
מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:
ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין בְּכָל
הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם
מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם
וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן
בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם
נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת · וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד:
שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וָלַיְלָה אֶחָד ·
הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה · מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד · וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים · מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט

וּכְלָל· כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט· מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט· וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ· דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ· וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ· וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

נוטלים הטלית ומתעטפים מעומד, ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת:

ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד׳ פסוקים אלו:

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן:
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם:
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר:
מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב:

ברוך שאמר יש לנגן בקול נעים, וצריך לאמרו בעמידה, וידקדק בקריאתו כמו גבי ק"ש. ואסור להפסיק מתחילת ב"ש עד לאחר י"ח, ואפילו לצורך מצוה, אבל לקדושה ולברכו דהיינו לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולתיבות מודים אנחנו לך, ולקדיש דהיינו לומר יהא שמי' רבא עד יתברך, וגם לעניית אמן אחר דאמירן בעלמא ולעניית אמן אחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, מפסיק, אבל לשאר אמן לא יפסיק.

אם בא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמר' אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואח"כ תהל' לדוד עד מעת' ועד עולם הללוי', ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללוי', ואח"כ הללו אל בקדשו עד כל הנשמ' תהלל יה הללוי', ואח"כ ישתבח, ואם יש לו שהות יותר יאמר הודו לה' עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי יושבי כדי שיתפלל עם הצבור. ואם אין שהות כלל לא יאמר רק ברוך שאמר ותהל' לדוד וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר אור ואין שהות לומר אפילו בדלוג יתחיל ברכת יוצר אור ויקרא ק"ש עם ברכותי' ויתפלל י"ח עם הצבור ואחר י"ח יתחיל הודו לה' וכו' עד ישתבח ולא יאמר ישתבח, ויש אנשים כשבאים לבית הכנסת והצבור מתחילין יוצר אור המה ג"כ מתחילים ישתבח עמהם וזה איסור גמור כי ישתבח נתקן להיות סוף פסוקי דזמרה וברוך שאמר הוא ההתחלה וא"כ אם לא אמר קצת פסוקי דזמרה האיך יאמר ישתבח? לכן טוב ונכון להתחיל יוצר אור.

אם בא לבה"כ ובתוך שיבדוק הציצי' מתחילין הצבו' יוצר אור טוב שיתפלל עם הצבור ולא יבדוק הציצי' ויסמוך על הרוב וחזקתו בדוק. ויאחז הב' ציצי' שלפניו בידו הימנית בשעת אמירת ב"ש ובשיסיי' בתשבחות ינשקם ויניחם בנחת מידו.

כתוב בשל"ה, קודם ברוך שאמר צריך לאמר בפה מלא:
הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם · בָּרוּךְ הוּא · בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית · בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה · בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת · בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו · בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח · בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו · וּבְשִׁירֵי

דָּוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת
נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים · מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח
וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

דה״א י״ו

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו:
שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו:
הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ:
דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל
עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־
הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה
לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ
לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית
עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל
נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים
בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם
אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם
מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־
תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־
יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו׃ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד
וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה׃ הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ׃ הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַייָ כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ׃ חִילוּ
מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ׃ יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
אֲשֶׁר־בּוֹ׃ אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא
לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ׃ הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
וְהַלֵּל לַייָ׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃ אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ תְּנוּ עֹז

לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים:
נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל־נְקָמוֹת
יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ
הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים: לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־לָנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה
אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם
עַד־הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַייָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ
הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ
בָטָחְנוּ: יְהִי־חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:
הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ: קוּמָה
עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:
וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
אָשִׁירָה לַייָ כִּי גָמַל עָלָי:

ראיתי בספר המנהיג לאבן הירחי שאמר: בצרפת נהגו לדלוג בשבתות וי"ט מזמור לתודה וכן הדין שהיו אומרין אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאין ד' שצריכין להודות ואינה קריבה בשבת וי"ט דנדרים ונדבות אין קריבין בהם, אבל בפרובנצא וספרד אומרין אותו ולא יתכן, עכ"ל, והר"ד אבודרהם שישב בכרך ספרד, אכן מנהגנו שלא לאמרו לא בשבת וי"ט וערב י"כ גם לא בע"פ וחה"מ של פסח, אכן בק"ק מדלגי' רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילי' הריעו ליי וגו'.

בשבת ובי"ט מוסיפים מזמורים אלו ובפולין וק"ק אשכנז גם בהושענא רבא.

יט
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת
יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב
רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:
לד
לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:
גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ:
זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ:
חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ:

יְראוּ אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו:
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב:
לְכוּ־בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם:
מִי־הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב:
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה:
סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ:
עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם:
פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם:
צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם:
קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ:
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה:
שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה:
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ:
פֹּדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ:
צ תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ
בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם ׀ הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא
וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם
אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ
בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ:
כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ
עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ
שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם

---

*) פי' נקראת במלאפום והא' נעלם. °) שתה ק'.

בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז חִישׁ
וַנָּעֻפָה: מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ
כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־
עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ:
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ
פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:
צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי
וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר
הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה
אֲמִתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר
בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף
וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת
רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ:
לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו
יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן
תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר
וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי:
יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ:
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וכו'.
קלה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים
בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ
לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי
אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כָּל־אֲשֶׁר

כָּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת:
מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ
מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה:
שָׁלַח ׀ אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־
עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן:
וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם:
עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא
יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף
אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ
בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ
אֶת־יְהוָה: בָּרוּךְ יְהוָה ׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:

הודו, זה הוא הלל הגדול, וההלל של ר"ח וי"ט הוא הלל המצרי. ברכות דף ד' וכ"ו ופסחים קי"ח.

קלו הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ:
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי־יָשָׁר דְּבַר־
יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־
צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ
מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃ עֲצַת יְהֹוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃ אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהֹוָה אֱלֹהָיו הָעָם ׀ בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ׃ מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהֹוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם׃
מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ הַיֹּצֵר יַחַד
לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם׃ אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל
גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ׃ שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ
לֹא יְמַלֵּט׃ הִנֵּה עֵין יְהֹוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב׃ נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהֹוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃ כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ׃
יְהִי־חַסְדְּךָ יְהֹוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃ טוֹב לְהֹדוֹת לַיהֹוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃ לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃ כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהֹוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן׃ מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהֹוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת׃ בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד׃ וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהֹוָה׃
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהֹוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי׃
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃ שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהֹוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ׃ עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃ לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהֹוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ׃

צג יְהֹוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהֹוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן

תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ׀ יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד* לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים: *) מפיק א'.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם ׀ יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי ׀ לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם ׀ יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

*) נאוה קדש הנ' בקמץ והא' בח"פ וסק' דגוש בכ"י מדויק וד"י וכן עיקר וכ"כ רד"ש.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲ רוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
בְּ כָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּ דוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:
דּ וֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ:
הֲ דַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:
וֶ עֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: יתיר ו'.
זֵ כֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
חַ נּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: יתיר ו'.
טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:
יוֹ דוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
כְּ בוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ:
לְ הוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ:
מַ לְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר:
ס וֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים:
עֵ ינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
פּ וֹתֵחַ* אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:
צַ דִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:
קָ רוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת:
רְ צוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁ וֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד:

*) פותח את ידך ר"ת פאי כמנין כויס סדני וס"ת חתך וכוא שם של פרנסה.

תְּהִלַּת יְהֹוָה יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
קט"ו י"ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהֹוָה׃ אֲהַלְלָה יְהֹוָה בְּחַיָּי
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם ׀ שֶׁאֵין
לוֹ תְשׁוּעָה׃ תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ
עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהֹוָה אֱלֹהָיו׃
עֹשֶׂה ׀ שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר
אֱמֶת לְעוֹלָם׃ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט ׀ לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהֹוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃ יְהֹוָה ׀ פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהֹוָה זֹקֵף כְּפוּפִים
יְהֹוָה אֹהֵב צַדִּיקִים׃ יְהֹוָה ׀ שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה
יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְהֹוָה ׀ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

קמז הַלְלוּיָהּ ׀ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה׃
בֹּנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהֹוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב
וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת
יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃
מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהֹוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃ עֱנוּ לַיהֹוָה
בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃ הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם ׀ בְּעָבִים
הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃ נוֹתֵן לִבְהֵמָה
לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ
לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ רוֹצֶה יְהֹוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־
הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהֹוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן׃ כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ
עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר
יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד:
יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָו
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן ׀ לְכָל־גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ: *) דבריו ק׳.

קמח הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת־יְהֹוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו:
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי
הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר ׀ מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם
יְהֹוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן
וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת־יְהֹוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־
תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ:
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־
בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים
וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־
נְעָרִים: יְהַלְלוּ ׀ אֶת־שֵׁם יְהֹוָה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן ׀ לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: *) צבאיו ק׳.

קמט הַלְלוּיָהּ ׀ שִׁירוּ לַיהֹוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם:
יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהֹוָה
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ

עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃ רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃
לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃ לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם
בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט
כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ׃

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃
הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע
שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃ הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ
בְּמִנִּים וְעֻגָב׃ הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה׃ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃ כ״ה ת״ה׃

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָם הַלְלוּיָהּ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱ‍הִים אֱ‍הֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו׳.
ד״ה א׳ כ״ט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃ לְךָ יְיָ
הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ וְהָעֹשֶׁר
וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה
וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ
וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ נחמי׳ ט׳ אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה
עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־
אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך לאמרה מעומד בשמחה ובכוונה וכנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה
שְׁמוֹ: מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ
יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם: אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהֹוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהֹוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ: יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישרא׳ הלכו ביבשה בתוך הים:

כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ· וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד· מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל· וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים· אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת הַמְהֻלָּל בְּרֹב* הַתִּשְׁבָּחוֹת הַמְנַהֵג° עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים· וַייָ לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן· הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ* נִרְדָּמִים וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים· וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים· לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים· אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ· וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ· וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם· וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת: אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ· עַל־אַחַת מֵאָלֶף

*) ברוב התשבחות, טעמו בריבוי התשבחות, כלומר בכל התשבחות ואף שהם רבים, וזה שימוש מלת רוב בלשון עברי להורות על ריבוי הכלל, וזה טעם ורוב עצמותי הפחיד (איוב ד' י"ד), כבוד עשרו ורוב בניו (אסתר ה' י"א) ריבוי בניו, ואמנם רז"ל הרגילו להשתמש בו בענין אחר באמרם רובו ככולו, והוצרכתי להעיר כאן על הענין הזה להכין דעת המתקשים בזה.

°) המנהג, המ' רפה כמו המטהר (ויקר' יד י"א) וכן משפט הלשון להרפות המ' כשפ' הפעל נפתח.

*) והמקיץ כ"י והמעיר.

אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי° רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם־אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ בְּרָעָב זַנְתָּנוּ וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ · מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ · וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ: עַד־הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ · וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ · וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח: עַל־כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ · וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ: הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ: כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה · וְכָל־לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע · וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע · וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה · וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ · וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ · כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ · מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: מִי יִדְמֶה־לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ · הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת־שֵׁם קָדְשֶׁךָ · כָּאָמוּר לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ:

הָאֵל

°) ורבי נ"א ורבו רבבות רבבות פעמים.

הָ*אֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ׃

הַגָּדוֹל

בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ׃ הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ׃ הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא׃

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ׃ וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל׃ וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ׃ וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם׃ וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ׃

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ׃

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים׃ הש"ץ אומר ח"ק.

---

*) בפולין מתחילים האל ובאשכנז הגדול׃

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ
אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

וואָרענד דער חזן ברכו זאָגט,

ח׳ בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

קו״ם
בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל׃

זאָגט קהל יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

*) אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי׃

---

*) אור עולם באוצר חיים, מאמר שלמעלה יוצר אור וכו' ואמר שאור עולם הוא האור שנברא מששת ימי בראשית הוא נגנז באוצר חיים כמו שאמרו רז"ל שאין העולם כדאי להשתמש בו וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא לעולם שכלו חיים, ועיין בב"ר פ' ג' וביפה תאר סי' א' וסי' ו' וז' ועוד שם בפ' ר"א, וכן פתח הפייטן ביוצר להפסקה שני' אורות מאופל הזריח מהודו וכו', ואפשר כי אורות מאופל קאי על אור המאורות, וקרא לאור הגנוז אור עולם להיותו קיים לעולם, כדאי' בסדר א"ז פרק כ"א ולאור המשמש אצלינו אורות בלשון רבים כמ"ש הכתוב יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ.

מיוסד ע"ס א"ב בראשי החרוזות.

אַכְתִּיר זֵר תְּהִלָּה · לְנוֹרָא עֲלִילָה · בְּמִי זֹאת עוֹלָה: בְּאֵדֶר רְנָנִים אֶעֱלְסָה · כְּנַף רְנָנִים נֶעֱלָסָה · לְמֶלֶךְ רָם וְנִשָּׂא: גַּדְתִּי אַרְבַּע · לְמִסְפַּר רֹבַע · לְחַן עַל אַרְבַּע:

חזן אֲסַלֵּד בְּשֶׁבַח וְתוֹדָה · בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה · בְּלָקְחִי לוּלָב וַאֲגֻדָּה · קָדוֹשׁ:

דָּרוֹשׁ בְּמוֹ צֶדֶק · לְשָׁפְטֵם לְצֶדֶק · דִּינָם לְהוֹצִיא לְצֶדֶק: הַלֵּל בָּם אֶפְצָה · וּמְלִיצַי יִרְצֶה ·

באור.

אכתיר זר תהלה, אקיף זר של תהלה, ל׳ בי יכתירו צדיקים (תהלי׳ קמב ח), וכמאמר׳ ז״ל מתפלתן של ישראל נעשית עטרה בראש הקב״ה כביכול. במי זאת עולה, בתוך קהל ישראל המכונה מי זאת עולה בשיר השירים ח׳ ה׳. ודע כי כל הפיוט הזה מיוסד על לשון הש״ץ. באדר רננים, בפאר רננות. אעלסה, אשמח. כנף רננים, י״מ בזמר נעים, כזמר העוף הנקרא כנף רננים באיוב ל״ט י״ג, וי״מ אותו על המלאכים המרננים בכנפיהם כדכתיב ואשמע את קול כנפיהם (יחזקאל א כד). גדתי, יאגדתי, ל׳ אגודה וקבוץ. ארבע, ד׳ מיני׳ של לולב. למספר רובע, כמספר ישראל מרובעי דגלים. עיין רש״י במדבר כ״ג י״ד. לחן, לחונה. על ארבע, על ד׳ חיות המרכבה.

תרגום אשכנזי.

א. אכתיר. קרענצע וויל איך איהם מיט רוהמע, איהם, דער זאָ פורכטבאַרע טהאַטען אויסגעאיבט, אַלס דיעזע (זיין פאָלק) אויס מצרים הערויפגעצאָגען. ב. מאַכטיגע ליעדער יובלע איך — וויא דער געפיעדערטע זענגער פראָה — דעם אַללערהאָכסטען קעניג, דעם אַללערהאַבענסטען. ג. דיעזעס בינדליין האַבע איך פאָן פיער פפלאַנצענאַרטען צוזאַממענגעבונדען, נאַך מאַאַסגאַבע דער פיער הויפטלאַגער ישראל׳ס, צו עהרען דעסען, דער אויף פיערען טהראָנט*).

פרייזען אונד דאַנקען וויל איך אונטער דיעזער געמיינדע
אונד שווינגען דאַז לולב אונד דיא אגודה דעם אַללערהייליגסטען.

ד. דיעזע פראָממע האַנדלונג רעכנעט ער צור טוגענד מיר, ריכטעט נאַך זיינער אונשולד מיך אונד פיהרט מיין רעכט אויס נאַך גערעכטיגקייט. ה. מיט דעם לולב

*) זיעהע יחזקאל קאַפיטעל 1 פאָן דען פיער טהיערגעשטאַלטען.

וכזהב אצא: ורובץ בפתח יבוש · וחטא בצול
תכבש · קראתיך אל אבוש: זכר סכוך לדורות ·
להם להורות · לסכך ולקרות: חסות בצל
סכה · כחק נסוכה · שבעה להסתוככה:
טלול ענגים אזכרה · בכל דור ודור אזכירה ·
לחסדי דויד זכרה: יקים סכתו · ותכון מלכותו ·
ותרב גדלתו: כימי עולם · ומלכותו עד
העולם · לדויד ולזרעו עד עולם: לדור ודור
תמלוך · והוא עדי עד ימלוך · מלך ממליך

בצול, במצולה. ורובץ בפתח, כנוי ליצה"ר, כדכתיב לפתח חטאת רובץ (בראשי' ד ז). זכר סכוך לדורות, עפ"ה למען ידעו דורותיכם וכו'. ולקרות, ל' תקרה וסכך כחק נסוכה, כדת תורה המכונה נסוכה, עפ"ה מעולם נסכתי (משלי ח כג). טלול ענגים, סכוך של ענני כבוד שהיו במדבר. לחסדי דויד זכרה, עפ"ה זכרה לחסדי דויד עבדך (דה"ב ו מב). סכתו, בה"מ, ועפ"ה אקים את סוכת דויד הנופלת (עמוס ט יא). כי הוא מעולם, כ"כ בספרים חדשים, אבל בכל כ"י ודפוסים ישנים הגירסא כימי עולם והוא מוסב על יקים סוכתו וכן מסתבר. והוא, משיח בן דוד, וכדכתיב וכוננתי את כסא ממלכתו עד עולם (ש"ב ז יג), וכתיב ודויד עבדי נשיא להם לעולם (יחזק' לז כה). מלך ממליך מלוך, אתה המלך הממליך, מלוך עלינו. ואפשר לפרש

אין דער אנדכר זינג' איך דען הללגעזאנג; איין געבעט ווירד בעגינשטיגט אונד איך ערשיינע ריין וויא געלייטערט גאָלד. ו. דער פֿאָר דער טהירע לויערט[1]), ווירד בעשאֶמט ווייכען, מיינע זינדען ווערדען זינקען אין דעס מעערעס טיעפע; דיך רופע איך אן, איך קאן ניכט צו שאנדען ווערדען. ז. צום אנדענקען יענער סכות (ביי'ם אויזצוג אויס מצרים) ווארדע דען קינפֿטיגען געשלעכטערן צום געזעטץ, היטטען אויפֿצושלאגען אונד מיט לויב צו דעקקען, ח. אונטער דערען שאטטען צו טרעטען — נאך פֿאָרשריפֿט דעס געזעטצעס — אונד דארין צו וויילען זיעבען טאגע. ט. וואָהל בין איך יענער וואָלקענסכות איינגעדענק אונד ווערדע אונאויפֿהאָרליך דאראן דענקען; זאָ געדענק' אויך דוא אן דיינע גיטע, דיא דוא דויד פֿערהייסען! י. ריכטע דעסען היטטע[2]) ווידער אויף, גרינדע זיין רייך אונד ערהעבע זיינע הערליכקייט, כ. וויא אין דען טאגען דער פֿאָרוועלט! איין רייך פֿאָן עוויגער דויער זייא דער אנטהייל דוד'ז אונד זיינעס זאאמענס ביז אין עוויגקייט! ל. זעטצע איהן צום רעגענטען דער קינפֿטיגען געשלעכטער איין, פֿערלייהע זיינער רעגירונג עוויגע דויער, אָ דוא,

---

[1]) דער יצר הרע. [2]) דאס בית המקדש.

מְלוֹךְ: מְהֵרָה לְהַצְמִיחַ זַרְעוֹ · עַל עַם מְשַׁוְּעוֹ · לַעֲבוֹר עַל פִּשְׁעוֹ: נֶחֱזֶה בְעֻזָּךְ · בְּשׁוּבְךָ לְגַן אֱגוֹזָךְ · וְעַיִן בְּעַיִן נֶחֱזָךְ: סֻכָּתְךָ עֲלֵיהֶם תִּמְתַּח · וּבְצֵל לְקוּחֶיךָ יִמְתַּח · וְלֹא יַכֵּם מֻרְתָּח: עֵצִים בְּנָטְלָם אַרְבָּעָה · לִמְזוּזַת רְבוּעָה · לְזוֹכֵר בְּרִית שְׁבוּעָה: פְּרִי עֵץ הָדָר · אֶקַּח לְנֶאְדָּר · כִּי כְבוֹדוֹ הוֹד וְהָדָר: צֶמַח תֹּמֶר · אֶשָּׂא לְהַאֲמֵר · לְכָלוֹ

מלוך יואל ויהיה טעמו המליך עלינו מלך ממליך והיינו משיח ב"ד, והוא עה"ה והיה כל הנותר .... ועלו מדי שנה בשנה להשתחוות למלך ה' צבאו' ולחוג את חג הסכות (זכרי' יד יו), וירמז למשיח, כמו שפי' עליו הראב"ע. מהרה להצמיח וכו', עה"ה בימים ההם ובעת ההיא אצמיח לדוד צמח צדקה .... וכתוב כן ארבה את זרע דוד עבדי וגו' (ירמיה לג). בעוזך, בעוז שכינתך. לגן אגוזך, רומז לבה"מ בשיר השירים ו' י"א, וכמו שתרגמו שם המתרגם וכן פי' רש"י. ועין בעין וכו', עה"כ כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (ישעי' נב ח). תמתח, תפרוש ותמשוך, ל' וימתחם כאהל (ישעי' מ כב). לקוחיך, תאר לישראל הלקוחים לו לעם. לבל יכם מורתח, עה"כ ולא יכם שרב ושמש (ישעיה מט י). מורתח, ל' רתיחה וחום; ואמרו בפסיקתא, בסכת תשבו שבעת ימים, זה שאמר הכתוב וסכה תהי' לצל יומם מחורב וגו' (ישעי' ד ו), ואמר ר' לוי כל מי שמקיים מצות סכה בעוה"ז אומר הקב"ה הוא קיים מצות סכה אני מסיך עליו מחמתו של יום הבא ... באותה שעה הקב"ה עושה סכה לצדיקים ומטעין אותם לתוכה וכו'. עצים וכו', ד' מינים, הרומזים על ארבע האמהות שהם אסקופות לאומה כמזוזות להיכל, הם נוטלים ומנשאים להקב"ה, הזוכר ברית שבועה; ואחז ל' הכתוב, ההיכל מזוזת רבועה (יחזק' מא כא). להאמר, ל' את ה' האמרת (דברים כו יז),

קעניג אללער קעניגע! מ. באלד זענדע דיינעס שטאממעס אבקעממלינג[1]) איינער זיך נאך איהם זעהנענדען נאציאן, דאס ער זיא ענטזינדיגע! נ. לאס אונז שויען דיינע מאיעסטעט, קעהרע צוריק נאך דיינעם היילינגטהום, דאס אונזער אויגע דיינע העררליכקייט שויע! ס. נימם דיינע טרייען אין דיינע היטטע אויף, דעקקע מיט דעם שאטטען דיינעס צעלטעס זיא, דאס קיינע זאננענהיטצע זיא שטעכע[2])! ע. פיער פערשאנגענארטען שיטטעלן זיא, נאך אנלאגע דער פיער שטאממוטטער, צו עהרען דעס אללוויסענדען, דער זיך דעס בונדעס ערינגערט, דען ער איהנען געשווארען. פ. דיעזע פרוכט דעס העררליכסטען באומעס (אתרוג) ערגרייפע איך, דיא מאיעסטעט דער אלל־מאכט דאמיט צו פערהעררליכען. צ. דיעזען פאלמצווייג

[1]) משיח בן דוד, נאך דער פראפעצייהונג ישעי' קאפיטעל 11.

[2]) נאך איינער טראדיציאן איבער ישעי' קאפיטעל 49 פ' 10. זיעהע אין באור.

כביר אומר: קיחת ענף עץ עבות· אאסור בעבות· למביט ברית אבות: רענני ערבה· בצמחי רבבה· לדגול מרבבה: שתולים בחצרות· בם יפו מצרות· כבזכר החצוצרות: ד׳ תכונים לכפרה· לסוררה כפרה· בלי צאת חפורה· מפני קדוש:

שהוא ל' גדול והלול, ואמרו במדבר רבה פ' ג', תמר גדול משל אילנות והוא בא להלול. בעבות, בקליעה של ג' בדים. כצמחי רבבה, רומז לישראל, עפ"ה רבבה כצמח השדה נתתיך (יחזקאל יז ז). וי"ג בצמחי. לדגול מרבבה, תאר לאל ית' בשיר השירים ס' י'. שתולים בחצרות, ישראל, עפ"ה שתולים בבית ה' בחצרות אלהינו (תהלי' צב יד). בם, באותם של ד' מינים. כבזכר חצוצרות, כמו שנפדים מצרות בזכר החצוצרות, כדכתיב והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלהיכם ונושעתם (במדבר י ט). תכונים וגו', ד' מינים מוכנים ומתוקנים לכפרה כנסת ישראל, ואתם נקרא סוררה עפ"ה כי כפרה סוררה סרר ישראל (הושע ד טז). בלי צאת חפורה, שלא תצא כנסת ישראל חפורה ונכלמה מפני הקדוש ב"ה, וכדאיתא ברבות פ' אמור וילקוט תורה רמז תרנ"ג ותהלים רמז תר"ע: משל לשנים שנכנסו לדין ולית אנן יודעין מאן נוצח, אלא מאן דנסיב באיון (βαίον) בידיה אנן יודעין דהיהו נציחא — כך כמה שישראל יוצאין מלפני הקב"ה ולולביהן ואתרוגיהן בידיהן אנן יודעין דישראל אינון נציחא וכו'. ועיין עוד בשוחר טוב מזמור י"ו בפסוק תודיעני ארח חיים.

(לולב), דיא שפראָסע דעס העכסטען בוימעס, העבע איך צו עהרען דעס פֿערהערכסטען, דעסען גאַנצע מאַיעסטעט שפריכט. ק. אויס דיעזען דרייא צווייגען פֿאָן בוימע עבות[1]) (הדס) מאַכע איך איין געבונד צור עהרע דעסען, דעסען דער בונד איינגעדענק, דען ער מיט אונזערן דרייא פֿאָרפֿאֶטערן ערריכטעט. ר. מיט דיעזער צווייגענרייכען ווידע, דער איינציגען אונטער דער פֿפֿלאַנצען ווירדען, פרייז' איך דען איינציגען אונטער דער ענגעל ווירדען. ש. דורך דיעזע פֿראָממען האַנדלונגען ווירד דיא געמיינדע דיעזעס היליגטהומס פֿאָן מאַנכען איבעל ערלעזט ווערדען, וויא בייא בלאַזען דער ערינערונגסטראָמפעטען[2]). ת דורך זיא ערהאַלטען אויך דיא אונבענדיגען זינדער ערלאָס, אונד ווייכען ניכט מיט שאַנדע פֿאָן אנגעזיכטע דעס אללערהייליגסטען.

---

[1]) עבות, הייסט איין געבונד, איין בינטעל.

[2]) זיעהע אין ס' במדבר קאַפּיטעל 10 פֿערז 6.

כחול.

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין

בשבת.

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ. וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל. הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח: וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ. מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו. שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ. אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה: גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם. דַּעַת וּתְבוּנָה סֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה: זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ. חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל: כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם. לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ. נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם: שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם. עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ. צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ: קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים

כחול.

וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ,

בשבת.

לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל. הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ,

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אופן אֲאַמִּיר אוֹתְךָ סֶלָה. בְּהוֹד וְהָדָר וּתְהִלָּה. גּוֹאֵל הַצְמַח גְּאֻלָּה. דְּרוֹשׁ אֻמָּתְךָ לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה: הַצָּגִים בְּשִׂמְחָה. וּבְלוּלְבֵיהֶם אוֹתְךָ לְשַׂמְּחָה. וְזוֹעֲקִים לְפָנֶיךָ שִׂיחָה. חֲמוֹל עֲלֵיהֶם הוֹשִׁיעָה וְהַצְלִיחָה: טוֹב בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. יְקַר עֲדַת אֲהוּבִים. כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים בְּאֲהָבִים. לְשַׁעַר בַּת רַבִּים: מַחֲמַדָּם תֶּן לָהֶם. נָא שַׂמַּח עִמָּהֶם. שָׂא נָא חַטֹּאתֵיהֶם. עֲבוֹר עַל פִּשְׁעֵיהֶם: סיו פּוֹצְחִים הַלֵּל וְתוֹדוֹת. צוּר הַיּוֹדֵעַ עֲתִידוֹת. קוֹל לְהַשְׁמִיעַ אוֹתָם לַחֲדוֹת. רַחֲמֵם בְּנָשְׂאָם אֲגֻדּוֹת:

קו"פ שׁוֹקְדִים וְאוֹתְךָ מַקְדִּישִׁים. שִׁבְחֲךָ בְּפִיהֶם רוֹחֲשִׁים.

תוקפים

אאמיר אותך, ארוממך. כ' את ה' האמרת (דברי' כו יג). אימתך, אומה שלך. עיין מ"ש במוסף ליום א' דפסח בסוף תפלת טל. יקר, כבד. לשער בת רבים, כנוי לירושלי' כשיר השירי' ז'ה'. לחדות, לשמח. שוקדי', ל' התמדה. רוחשים, אומרי'.

אאמיר. עוויג וויל איך ריהמען דיך ; פרייז דיינער מאיעסטאט הערר ליכקייט! דוא ביזט אונזער ערלאזער, ערלאזע אונז! בעאלבע דיינע נאציאן מיט רוהם אונד טריומף! פרייריג שטעהט זיא דא אונד שווינגט דיר דאז לולב אונד פלעהט דיך אן; א, זייא איהר גנאדיג, זענדע איהר אונד גליקק, אללגיטיגער! ווירדיגע מיט דיינער אללבארמהערציגקייט דיעזע ליעבע געמיינדע, דיא קניעענד אונד געבייגט דיך פערעהרט אונד דיר פאלל ליעבע דאנקט, ביי'ם איינטריטט אין דיעזען היילינגען פערזאממלונגזאאלע. געוואהרע איהרע וונשע, לייגע דיין וואהלגעפאללען אן איהנען, פערגיב איהרע זינדען אונד פערלייהע איהרע מיסעטהאטען. דיר, אללווסענדער שעפפער, ברינגען זיא לאב אונד דאנק; א, לאס זיא דיא וואנגעטיאונע איהרער ערלאזונג פערנעהמען! זייא איהנען גנאדיג, ווען זיא דיר דאז לולב שווינגען!

פלייסיג היילינגען זיא דיינען נאמען, אונד דיינען רוהם פערקינדעט

תּוֹקְפִים בָּרוּךְ וְלוֹחֲשִׁים· תּוֹמְכִים כְּאֵילֵי הַתַּרְשִׁישִׁים:

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָּל חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים· בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ· לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ· כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית· כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ

נגילה

תוקפים בָּרוּךְ, כ״כ בספרינו, ובכ״י א׳ מלאתי בְּרוֹן, וכתוב בגליון שכן היה גורס מסר״ס. תומכים, כ״כ בכל כ״י וד״י, וטעמו כטעם וקרא זה אל זה כי איש את אחיו יתמוך בעניית השיר. תרשישים, מלאכים גדולי קומה.

איהר מונד, לויט רופען זיא: „ברוך, געבענעדייטער איין היילינגער שטיללע ז׳״ וועלכעס וויינע, וויא דיא געשטאלטען תרשישים.

נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע
כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל
יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ
הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד סוגר א׳ מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד:
בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג. וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־

בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
במדבר ט״ו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לכרוך אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע האל״ף.

ספרד אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה׃ עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃

פולין אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר׃ וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת׃ וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חֹק
וְלֹא יַעֲבוֹר. אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ

אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה. לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

פ"ס א"ב.

אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא · בְּנֵי עָפָר מִי מָנָה · גּוֹאֵל הַצְלִיחָה נָּא · דּוֹרְשֶׁיךָ בְּכָל עוֹנָה: הָקֵם סֻכַּת דָּוִיד הַנּוֹפֶלֶת · וּבַל תְּהִי עוֹד מֻשְׁפֶּלֶת · זְכוֹר אֲיֻמָּה הַנִּקְהֶלֶת · חוֹפְפָה וּבְצִלְּךָ נֶאֱהֶלֶת: טוּב הַצֶּמַח שִׂמְחָתָם · יָהּ כַּפֵּר אַשְׁמָתָם · כַּלֵּה עַתָּה אַנְחוֹתָם · לְמַעַנְךָ חִישׁ פְּדוּתָם: מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבָּם · נוֹאֲקִים אֵלֶיךָ בְּכָל לְבָבָם · סָמְכֵם וְרִיב רִיבָם · עַתָּה תִּשְׁכּוֹן בְּקִרְבָּם: פְּנֵה תִּפְנֶה לְפָאֳרָם · צוּר אֱמוֹר לְעָזְרָם · קוֹמֵם בֵּית הֲדָרָם · רְאוּתָם פִּתְאֹם שִׁבְרָם · שָׁלֵם מְהֵרָה תִבָּנֶה · שְׁלֵמֶיךָ בְּכֵן תַּעֲנֶה · תַּכֶּה קָמֶיךָ כְּמַכַּת בְּכוֹרִים וּתְעַנֶּה · תִּקְרָעֵם כִּקְרִיעַת יַם סוּף וְנִקְרָאֲךָ וְתַעֲנֶה:

אנא. בני עפר מי מנ', ישראל, ע"ש מי מנה עפר יעקב (במדב' כג י). חופפה, ל' חופף עליו (דברי' לג יב), ענין הגנה. בית תפארתם, הוא ב"ה. שברם, תקות', ל' שברו על ה' אלהיו (תהלי' קמו ה), ואמר פתאום כי אין בן דוד בא אלא בהסח הדעת. שלם, ירושלם. שלמיך, השלמים אתך. ונקראך ותענה, כדכתי' אז תקרא וה' יענה (ישעי' נח ט).

אנא. הילף, אָ הערר, דען זו ערדענשטויב פערגליכענען זאַמען! בעגליקקע, ערלאָזער, דיא אַללעליין דיך לאָבען! ריכטע וויעדער אויף דויד'ז היטטע, דאַס זיא נימערמעהר צערפאַללע! דענקע אַן דיא פערהייכטע געמיינדע, דעקקע, בעשאַטטע זיא אונטער דיינעם לייטענדען שוטץ! ערפרייע זיא, אָ אַללגיטיגער! פערגיב, אָ גאָטט, איהרע מיסעטהאַטען, ענדע איהרע ליידען, בעשלייניגע איהרע ערלאָזונג, אום דיינעטוויללען, אונד ערפיללע איהרע וואונשע! דיך פלעהען זיא אַן מיט גאַנצעם הערצען; אָ, זייא איהר בייאשטאַנד! נימם דיך איהרער רעכטזאַכע אַן אונד וואָהנע וויעדער איין איהרער מיטטע! ווענדע איהר דיין פריינדליכעס אַנטליטץ צו! פערגיססע זיא דיינעס בייאשטאַנדעס, אָ אַללמעכטיגער! ריכטע עס וויע־דער אויף, דאַס הויז איהרעס גלאַנצעס, דאַס זיא שנעלל ערפיללט זעהען איהרע האָפפ־נונג! פיהרע באַלד וויעדער אויף דיא שטאַדט שלם אונד געוואָהרע דיינער פראָממען וואונש! ציכטיגע דיינע וויעדערזאַכער וויא דאַמאַלז דיא בכורי' מצרים'ז, באַנדיגע זיא וויא בייא'ן שפאַלטען דעס מעערעס אונד אַנטוואָרטע אונס, ווען וויר דיך אַנרופען!

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ· מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:
מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ· יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת

ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה · מלך עוזר ומושיע ומגן: ברוך אתה יי מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע · מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה · ונאמן אתה להחיות מתים · ברוך אתה יי מחיה המתים: אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה · ברוך אתה יי האל הקדוש:

אתה בחרתנו מכל העמים · אהבת אותנו ורצית בנו · ורוממתנו מכל הלשונות · וקדשתנו במצותיך · וקרבתנו מלכנו לעבודתך · ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת: ותתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות למנוחה ומועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום השב' הזה ואת יום חג הסכות הזה זמן שמחתנו באהבה מקרא קדש זכר ליציאת מצרים:

אלהינו ואלהי אבותינו · יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר זכרוננו ופקדוננו וזכרון אבותינו · וזכרון משיח בן דוד עבדך · וזכרון ירושלים עיר קדשך · וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך · לפליטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום ביום חג הסכות הזה · זכרנו יי אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים · ובדבר ישועה ורחמים חוס וחננו · ורחם עלינו והושיענו כי אליך עינינו כי אל מלך חנון ורחום אתה:

והשיאנו יי אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון כאשר רצית ואמרת לברכנו:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ
קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ· וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם· הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן·
מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בקלת קהלות עולים הכהנים לדוכן וסדרו תמצא בסוף המחזור.

לש"ז אֱ"וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

חזרת התפלה לשליח צבור.

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בקול.

בָּ"אַ יְיָ אֱ"וֵא אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה. מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן:

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים. וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים. אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים:

אַם שבת ווירד דאַז קרובות פאָן צווייטען טאַג אראך או"ו געזאָגט.

ע״ם א״ב.

אימתי בחיל כפור · בעותה בחשבון הספור ·
גלתי כהצדק פור · דולק כנמצא חפור :
הדראו מתי הוללים · וצמתו לרגב חללים ·
זכים כיצאו מהללים · חלים ושרים כחוללים :
טיעת עצי עשב · ישאו היום מזבח להסב ·
פ׳ כתשר יפלסו במסב · להרצות בשור וכשב :
ק׳ בך אגילה ואשמחה · ברנה ושמחה · פ׳ באם הבנים
שמחה · גוננו בכפרות צמחה : ברוך אתה יי מגן אברהם :

אימתי בחיל כפור, הופחדתי באימה בחילתו של יוה"כ ונפשי נבהלה ונבעתה בעבור חשבון העונות הכתוב בספר. גלתי כהוצדק פור, שמחתי בגיל כאשר נפל גורלי לצדק והדולק והרודף היינו השטן נמצא חפור ונאלם. הודראו, נגזרו לדראון, מלשון דראון לכל בשר (ישעי' סו כד). מתי הוללים, אנשי רשע. וצומתו, ונכרתו, ל' בעת יזורבו נצמתו (איוב ו יז). לרגב חללים, לאחר שחת, ל' מתקו לו רגבי נחל (שם כא לג). זכים וכו', המהללים לה', היינו ישראל, כאשר יצאו זכים מדין. חלים, מחללים בחלילים. כחוללים, כחוללי' במחולות, לשון ושרים כחוללים (תהלים פז ז). טיעת, נטיעת. ישאו היום וכו', סמן לנכות, כדאמרן לעיל. כתשר, כתשורת קרבן. יפלסו במסב, בהקפה שעושים יהיה נשקל ונחשב להם כתשורה, וכדאמרינן בפ' לולב וערבה דף מ"ה, כל המקיים לולב באגודו והדס בעבותו מע"ה כאלו בנה מזבח והקריב עליו עולה וכו'; ואמרו עוד בכל יום היו מקיפין את המזבח פ"א וכו'. להרצות בשור וכשב, נקריא' פ' שור וכשב, וכענין ונשלמה פרים שפתינו.

אימתי. וועלך איינע פורכט האַט מיך ערגריפפען ביי'ם איינטרעטען דעז פורכטבאַרען פערזאָהנונגטאַגז! דיא אַנגסט מיינער זינדען מאַכטע מיר באַנגע. נון אַבער פרייע איך מיך וויעדער; דאַז לאָאָז האַט מיינע אונשולד ענטשיעדען, אונד איין אַנקלאָגער (שטן) ווירד בעשעמט דאַשטעהן. מיינע פערפאָלגער נור קאַן דאַז פערדאַממונגזאורטהייל טרעפפען, נור זיא קאַן פערורטהיילט ווערדען צור גרעסטען אינאַב. דיא אונשולדיגען ווערדען ענטלאַססען טריומפירענד מיט ליעדערן אונד געזאַנג אונד טאַנץ. דיעזע שטונדען דעז זיעגעז שווינגען זיא איהרע אונד אומקרייזען דען מזבח; דורך דיעזע האַנדלונגען עמפפעהלען זיא זיך דער געטטליכען געוואָגענהייט, דאַס זיא מיט וואָהלגעפאַללען אויפגענאָממען ווערדען, ווי ביי'ם אָפפערן איינעז פאַררען אונד לאַממעז.

פראָהליך ווערדע איך זיין אין דיר אונד פערגניגט, זינגען אונד פרייען מיט דער פראָהען מוטטער (ירושלם) איהן קרייזע איהרער געזאַממעלטען זאָהנע. אָ, נאַם עז אויפבליהען, אונזער הייל, אונד שיטצע אונז! געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, שוטץ אבּרהם'ז!

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃

מְאַלְּמֵי מְגָדִים אַרְבָּעָה׃ מְשַׁמְּרֵי סֻכָּה שִׁבְעָה׃ נוֹסְכֵי גֹּזֶל שִׁבְעָה׃ נַהֲלֵם נְעִימוֹת שָׂבְעָה׃ שִׂיחִים בְּדֶרֶךְ מַטָּעָתָם׃ סוֹלְלִים סֻכּוֹת שַׁוְעָתָם׃ עֲלֵי קָרִים נְטִיעָתָם׃ עָלוֹת בָּמוֹ מַטְבִּיעָתָם׃ פְּאוּרִים לְשֵׁם יוֹם׃ פָּאֵר בָּם לְאָיוֹם׃ ח׳ צִוּוּי קִיחָתָם הַיּוֹם׃ צַחֲצוּחַ בְּזֶה רִאשׁוֹן יוֹם׃

ק׳ בְּךָ אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה׃ בְּגִילָה וּבְשִׂמְחָה׃ ח׳ בְּאֵם

מאלמי, אוגדים, ל׳ מאלמים אלומים (בראשי׳ לז ז). מגדים, מינים מובחרים, ל׳ פרי מגדים (שיר ד יג). נעימות שָׂבְעָה, כ״כ בכ״י, והוא שם דבר כמו שובע, ועפ״ה ש ו ב ע שמחות את פניך נעימות (תהלי׳ טז יא) והכתוב הזה נדרש על מלות לולב שנקרא נעים באותו טוב, ויש גורסי׳ שִׁבְעָה ויהיה טעמו נהלם בנעימות כל שבעת ימי החג. שיחים, עלים, והיינו ד׳ מינים שנוטלים וסוללים בדרך גדולם. סוללים, מרימים. קרים, מים קרים. מטביעתם, מגלותם שבטבעי. פאורים, מהודרים, וכמאז״ל היו אוגדין את לולביהן בגמוני׳ של זהב. פאר בם, לפאר ולהלל בם פני איום ונורא. צווי קיחתם היום, כ״כ בכל כ״י. לחות וכו׳, ע״ד שאמרו ז״ל ראשון לחשבון עונות, ויהיה לשון לחות ונקיון שהם מנוקים מעוונות; ואפשר שהוא ל׳ כלות וכדאמרן לעיל.

מאלמי. מיט איינעם געבונד דער פיער הערליכסטען פפלאנצענארטען פייערן זיא דאס לויבהיטטענפעסט זיעבען טאגע, אונד טאגליך פערריכטען זיא דיא צערעמאניע דעס וואסערגיעסענס ; זא זייטע זיא דען היין צור וואנגענקוועללע! דיעזע געוועכסע בייא קיהלען וואסערבאכען העבען זיא אויפגעצאגט אונד פלעהען דיך אן ; א, פערניכט איהר געבעט, העבע אויך זיא עמפאר! צו עהרען דעס היטיגען טאגעס אונד צור פערהערליכונג דיינער אללמאכט, פורכטבארער, שווינגען זיא היטע, דיינען געבאטע געמעס, דיעזע זיעס גענוססטווידע, הייטע, אם ערסטען, אן וועלכען זיא זינדענריין ערשיינען.

פרעהליך ווערדע איך זיין אין דיר אונד פערגניגט, זינגען אונד פרייזען

הַבָּנִים שְׂמֵחָה. טְלוּלִים בִּתְחִיָּה אֲשֶׁר צִמְּחָה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

קוֹשֶׁט שְׁעִינַת עֵץ. לְעוֹמְסֵי פְּרִי עֵץ. זְכָר נָא לְהִוָּעֵץ. וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ: רְבָבוֹת סָע סֻכּוֹתָה. בְּלוּד צִקּוּנָם הִסְכַּתָּה. בְּנֶשֶׁק לְרֹאשָׁם סַכּוֹתָה. וּמֵאֶנֶף לַהֲקָם חָשַׂכְתָּה: שִׁבְעָה עַנְנֵי מֶשִׁי סִבַּבְתָּם. בַּעֲנִינַת פֶּרֶשׂ סִכַּכְתָּם. תָּעוּ כְּחֵדֶק מִמְּשׂוּכָתָם. וּבְכֵן רִשְׁפָּה סֻכָּתָם: תּוֹלְדוֹת צוֹר תְּאַבִּיד. גְּבִיר לְבִלְתִּי לְהַעֲבִיד.

קושט שעינת עץ וכו', אמתחו של אברהם שאמר והשענו תחת העץ שבל בא לישראל העוממים ונושאים פרי עץ הדר להועץ עליהם עלה ותשועה ברוב יועץ. והפיוט הזה מיוסד על מאמרם ז"ל בבמדבר רבה פ' י"ד דף רכ"ז, אמר ר"א בר"א כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת פרע הקב"ה לבניו ביציאתם ממצרים ועתיד ליתן אותם לע"ל; אתה מוצא... באברהם כתיב והשענו תחת העץ שעשה להם סוכה והקב"ה עשה סוכות לבניו ביציאתם ממצרים כי בסכות הושבתי... ובארץ ישראל סכותה לראשי ביום נשק (תהלי' קמ ח), מהו ביום נשק? ביום זיונם של ל"א מלכים, ולעת"ל מנין? וסוכה תהיה לצל יומם וגו'. עכ"ל. וכמוהו אי' בשמות רבה פ' כ"ה דף קמ"ב ד', הוא אומר והשענו תחת העץ והקב"ה פרש ענן למסך (תהלים קה לט) וכו'. רבבות, רבבות ישראל. סע, כאשר נסע. סכותה, לסכות, כדכתיב ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה, (שמות יב לז). בלוד, במצרים. לקונם, תפלתם. בנשק, ביום זיונם של ל"א מלכים וכדאמרן. סכותה, סככת והגנת. להקם, קהלם, כמו להקת הנביאים (ש"א יט כ). שבעה ענני משי סבבתם, כדכתיב ואכסך משי (יחזקאל טז י), ואמרו במדרש חזית דף כ"ו ד', ואכסך משי זה היקף ענני כבוד, המד"א לא ימיש עמוד הענן. עכ"ל. וכן אי' בילמדנו ריש פ' תצוה, ובילקוט פ' בשלח רמז רכ"א ובבמדבר רבה פ' א', שבעה ענני כבוד היו מקיפין אותם וכו'. בעניות פרש סככם, כדכתיב פרש ענן למסך (תהלים קה לט). תעו וכו', טעמו, ואח"כ כאשר תעו מדרך השכל ונעשו כקוצים בגדר, העוקצים כל הקרב אליהם. חדק, קוצים, וגדר העשוי מקוצים נקרא משוכה. רושפה סכתם, נשרפה סכתם

מיט דער פּראַכטען מוטטער (ירושלם) מיגן קרייזע וויהרער געזאַממעלטען זאֶהנע, דיא איינזט וויעדעראויפלעבען ווערדען דורך טרייפעלנדען לעבענזטהויא. געלאָבט זייזט דו, עוויגער, בעלעבער דער טאָדטען!

ס׳ תאפדנו כאז רביד · בקוממך סכת דויד:
ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה:
ואתה קדוש יושב תהלות ישראל אל נא:

אין אויבען קהלות ווירד דיעזעז ניכט געזאגט ; אמן פאנגט זאגלייך אנובב בפה ולשון אן·

עד לא מצוקי רגב שתית סכו · וטרם מתיחת אהלת סכוכו · מאז ועד עתה בשלם סוכו · מאוה מקוה מתי סוככו · וכשת מרום סתרו סביביו סכו · כן צו ידידיו בתחת מסך לסוככו · בו להתמיד מנחתו ונסכו · כי כל בשמים ובארץ פץ בלי לחשכו: סכו מול סכו · עננו מול עננו · שכנו מול שכנו · מכונו מול מכונו · מעונו מול מעונו · מסכו מול מסכו · רכובו מול רכובו · כסאו מול כסאו ·

ח״וק בסכת

חי וקים נורא ומרום וקדוש:

חו״ק אנובב בפה ולשון · הלל ביום ראשון ·
להעריץ לאל אחרון וראשון · קדוש:

זה בה״מ שהי׳ מגין עליהם. גביר וכו׳, לבלתי יעביד בגביר. תאפדנו וכו׳, טעמו תאפדנו ותקשטנו ברביד מלכות כאז. ימלך, תהלי׳ קמ״ו. ואתה, שם כ״ב ד׳.

עד לא וכו׳, טעם המאמר, קודם בריאת ארץ ושמים כבר היתה סכתו שבירושלים מתאוה ומקוה להיות מסוככה, כי בה״מ הוא אחד מן שבע׳ דברים שנבראו קודם בריאת העולם כמו שאז״ל. מצוקי רגב שתית סוכו, מצוקי ארץ שהם היסוד של סכו. שתית, לשון יסוד הוא כידוע, והשמים נקראים מתיחת אהלו ית׳, כדכתיב הנוטה כדוק שמים וימתחם כאהל לשבת (ישעי׳ מ כב). בשלם סכו מאוה וכו׳, כלומר סכתו שבשלם, היא ירושלים, היא עתה מאוה ומקוה להיות מסוככה. וכשת וכו׳, טעמו וכמו ששת במרום להסתר סביביו סכו כן לוה לידידיו בני ישראל לעשות סכה לו גם מתחת בארץ. בו להתמיד ... כי כל וכו׳, טעמו, כי כן אמר שלא יחשוך מלהיות בארץ כל אשר בשמים ממעל. פץ, אמר. לחשכו. ל׳ מניעה.

אנובב, אדבר. להעריץ, להגדיל ולפאר.

סו"ת שַׂגִּיא כֹחַ לֹא נִמְצֵאתָ · לְהַצְדִּיק עַם זוּ כְּחֶפְצֶתָ · בְּכֵן בְּאֵלֶּה נִרְצֵיתָ · קָדוֹשׁ׃

סמא"ת חתום בראשי החרוזות אלעזר בירבי קיליר׳

אֶקְחָה פְּרִי עֵץ הָדָר · בְּכָל שָׁנָה בְּתָדִר · מָקוֹם שֶׁהוּא מְתֻדָּר ׃ לְהַלֵּל בּוֹ בְּהָדָר · לְעֹט הוֹד וְהָדָר · עֲלֵי שִׁבְעָה דָּר ׃ עֻזּוֹ בְּקֹדֶשׁ נֶאְדָּר ׃ וּמִכָּל יְצִיר מְאֻדָּר · וְחֶפְצוֹ זוּ לְהַדֵּר ׃ זִמּוּן תֹּמֶר כַּף · אֶקְחָה הַיּוֹם בְּכַף · בָּם לְצוּר אֹכַף ׃ רָחַצְתִּי

שגיא כח וכו', מבואר ע"פ מאמרם ז"ל בבמדבר רבה סוף פ' פינחס וז"ל, את קרבני לחמי וגו', זש"ה שדי לא מצאנוהו שגיא כח (איוב לז כג), וכתיב הן אל ישגיב בכחו (שם לו כב), כיצד יתקיימו שתי מקראות אלו? אלא כשהוא נותן להם נותן לפי כחו וכשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחן. ראה מה כתיב את המשכן תעשה .... כשבקש משכן לא בקש אלא לפי כחן, כד"א ראשית בכורי אדמתך, וכשהוא נותן נותן לפי כחו, ועל הכרמל יעלה וכו', כשבקש לא בקש אלא לפי כחן, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכו'. עכ"ל. וכן אי' בשמות רבה פ' ל"ד, שדי לא מצאנוהו וכו', כך אמר אליהו, לא מצאנו כח גבורתו של הקב"ה עם בריותיו שאין הקב"ה בא בטרחות עם בריותיו, לא בא על האדם אלא לפי כחו וכו', עכ"ל. וזה טעם הפייטן שגיא כח וכו'. בכן באלה נרצית, ר"ל בד' מינין הללו שנמצאין ברוב בא"י ואין צורך לטרוח אחריהן, ועשה כל זאת כדי להצדיק את ישראל, וכמאמר רחב"ע רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות וכו'.

אקחה. בתדר, בתדירות וקביעות. מקום שהוא מתדר, בבה"כ המקום שהיא מצוי בו תדיר. לעט הוד והדר, ללובש הוד והדר, ועש"ה בתהלים ק"ד א'. עלי שבעה דר, על ז' רקיעים הוכה. מאודר. ל' אדר והוד, כי כל יצורי' נותנים לו אדר. זו, עם זו. להדר, לפאר. זמון, ל' הזמנה והכנה. תומר כף, כף תמר. לצור אכף, לאלהי מרום (מיכ' ו ו). רחצתי וכו', עש"ה ארחץ בנקיון כפי (תהלי' כו ו),

אקחה דיא פֿרוכט פֿאָן בוימע הדר' ערגרייפֿ' איך אללע יאָהרע בעשטיממט, אין דיעזער געטטליכען מאַיעסטעט רעזידענץ אונד פֿערהערר־ליכע מיט רוהמע דיא מאַיעסטעט אונד הערליכקייט דעססען, דער איבער זיעבען הימעלן טהראָנט. ער, דער אללמעכטיגע מיט הייליגקייט פֿער־הערליכט, פֿאָן אללען געשעפֿפֿען פֿערהערליכט, ער האָט בעזאָנדערעס וואָהלגעפֿאַללען אַן דער פֿערהערליכונג זיינעס פֿאָלקס. דיעזען פֿאַלמענ־צווייג טראַגע היינטע מיינע האַנד, דאַמיט לייגע איך דעם שעפּפֿער מיינע אונטערווירפֿיגקייט. מיט ריינען האַנדען*) האַבּ איך איהן ערגריפֿפֿען,

*) אויף מיינע עהרליכע אונד ערוויבטע וויזע.

בְּנִקָּיוֹן כַּפּוֹת· עָמוּס בְּמוֹ כַפּוֹת· אַף וְאֶנֶף לִכְפּוֹת: בְּלוּלָב שׁוֹד חֲמָסִים· אֵיךְ אֶפְרוֹט מַעֲשִׂים· פְּנֵי מַקְדִּיחַ הֲמָסִים: יָפִי שְׁלוֹשׁ הֲדַסִּים· בְּהוֹד טַעַם אֲשִׁים· לְצָג בֵּין הַהֲדַסִּים: רְעוּלִים וְגַם מְתוּקִים· אֲשַׁוֶּה כְּחֹק מְצוּקִים· לְחִכּוֹ מַמְתַקִּים: בְּעַנְפֵי עֵץ עָבוֹת· שְׁעוּרִים לְבֵית אָבוֹת· אֶאֱסוֹר חַג בַּעֲבוֹת: יֶשֶׁר פְּאֵר

ואמרינן בויקרא רבה פ' ל' דף ר' ד', ולקחתם לכם ביום הראשון, הה"ד ארחץ בנקיון כפי, במקח ולא בגזל, דתנינן תמן לולב הגזול והיבש פסול וכו', עכ"ל, וזהו שסמך אחריו בלולב שוד וכו'. עמוס במו כפות, ל' כפות תמרים. ואף ואנף לכפות, ל' כפיפה, כמו מתן בסתר יכפה אף (משלי כא יד). בלולב שוד חמסים, בלולב גזול וחמוס. איך אפרוט וכו', איך אוכל לפרוט מעשים שלי לפני הקב"ה המענים החומסים בזה? מקדיח המסים, תואר לאל ית', עש"ה כקדוח אש המסים (ישעי' סד א), ועפ"י מה שדרשו עליו במדרש ילמדנו, דור המבול שהיו חומסים כדונג נאש שנא' כקדוח אש המסים, עכ"ל, ודרשוהו כדרך א"ת המסים אלא חמסים, ואמרו עוד ברבות במקום הנ"ל וילקוט אמור ברמז תרנ"א, כל מי שנוטל לולב גזול למה הוא דומה? ללסטים שהוא יושב בפרשת דרכי'.... כך אדם לוקח לולב לזכות בו, ואם הי' גזול הוא צווח לפני הקב"ה ואומר גזול אני חמוס אני! וע"ה אומרים אוי לזה שנעשה סנגורו קטגורו. לצג בין ההדסים, הקב"ה, עש"ה והוא עומד בין ההדסים אשר במצולה (זכרי' א ח). רעולים וכו', טעמו המרים וגם המתוקים אגדה יחד כחוק שחקקו מצוקי ארץ היינו ת"ח שהם אמרו לקחת ד' מינים הללו יחד לפי שמהם שירמזו על רעולים היינו החוטאים ומהם שירמזו על מתוקים והיינו הצדיקים, כמו שיבואר עוד בסמוך בפיוט המתחיל אקחה בראשון. לחכו ממתקים, תואר לאל ית' בשיר השירים. בענפי עץ עבות וכו', בהדסים המשוערים שלשה כמספר בית אבות שהם ג', אברהם יצחק ויעקב.

איך טוויגע איהן אונד וועכדע מיך גרינג אונד לאָרן. קאָננט' איך מיט איינעם לולב, דאַז איך אויף אירגענד איינע אונרעכטמעסיגע ווייזע אַן מיך געבראַכט, קאָננט' איך וואָהל דאַמיט מיינע אונשולד פערטהיידיגען פאָר דעם אַנגעזיכט דעז אַללווייסענדען ראַכערז דער געוואַלטטהאַטען? דיעזע דרייא טאָגען הדסים האָב' איך נאָך דעם ראַטהע דער ווייזען געאָרדנעט צו עהרען דעסען, דער איינזט צווישען הדסים ערשיען*) געוואַכזע, טהיילז הערב, טהיילז זיס פאָן געשמאַקקע, האַבע איך דיעזער אגודה פעראייניגט, נאַך דעז געזעטצעז שטרענגען אונד ליעבליכען וואָרטען. מיט אַסטען פאָן בוימע עבות — דרייא, נאָך אַנצאַהל אונזרער אורפאַטער — פייערע איך דאַז פריידענאָספערפעסט. פאָן דיעזען אַסטען, ליעבליכען ערבות — צור פערקינדיגונג דער אונענדליכען מאַכט דעז

---

*) זיעהע אין באור.

ערבות· במו עז להרבות· לרוכב בערבות:
קצובות בדי שתים· כמו עפיפות שתים·
ומוצעות בנתים: יעורות באפיקי הנחל·
להעריב בם מחל· ליערי רתומי גחל: לכל
עץ תעב· ובארבעת אלה תאב· להללו בם
כאב: יחד במו להלל· שבעה בבית הלל· ביום
ולא בליל: רוננים מליץ בעדנו· להחיש
נא לסעדנו· עתה לקרית מועדנו:

קצובות בדי שתים, נקבלו שעור בדי ערבות כנגד שתי כנפים שיש לשרפי מעלה להתעופף בהם, כדכתיב ובשתים יעופף. ומוצעות בנתים, פי' המפרש כמו שנמצא בשרפי קדש שנאמר בהם שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, נמצאו השתים שמעופפות בהם באמצע בנתים, כך הערבה תהיה ממוצע' בין הדס ולולב, והם ג"כ ששה, הלולב וג' בדי הדס ושני בדי ערבה. יעורות, ל' ומתערה כאזרח רענן (תהלי' לז לה) שהוא ענין הצמיחה, כמו שפרש"י ז"ל, וירמוז לערבות המצויות באפיקי הנחל. ואמרו במדרש, תבוא ערבה שעליה דומים לפה ותכפר על לשון הרע, ואמרו עוד על פסוק חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים (תהלי' קכ ד), ענשו של לה"ר גחלי רתמים, וזה טעם להעריב בם מחל וכו'. מחל, ל' מחילה. תעב, ל' תועבה, והטעם, הקב"ה התעיב בכל עץ ולא חפץ כ"א בד' מינים הללו. שבעה, שבעת ימים בבית הלל, ר"ל לנענע באנא ה' הושיעה נא דוקא ולא בהצליחה נא, וי"ג בבית הַלֵּל, ור"ל בבה"כ. ביום ולא בליל, כמו שאז"ל בסוכה דף מ"ג א'. רוננים וכו', ר"ל ד' מינים אלו ירננו הללה בעדנו. קרית מועדנו, זה ציון, כדכתיב חזה ציון קרית מועדנו (ישעי' לג כ).

טהראָנערז איבער ערבות[1]) — האַבע איך נור צווייא שטענגעל געשניטטען, נאַך מאַאַסגאַבע דער ביידען צווייגען, דער ביידען מיטטלערן פֿליגעל, וואָמיט דיא היילינגען שרפים איהרע שוואונגע בעגיננען[2]). אַללע איבריגען בושגעוואַקסע האַט דער אַללגיטיגע פֿאַטער פֿערוואָרפֿען; דיעזע פֿיער נור האַט ער אונז אַנעמפֿאָהלען, זיינע פֿאַטערליכע גיטע דאַמיט צו ריהמען; מיט דיעזען פֿערקינדען וויר זיינען רוהם אין זיינעם רוהמעס הויז[3]) זיעבען טאַגע הינדורך אונד פּרייזען טעגליך זיינע גיטע. דורך דיעזעס פֿראָממע בעטראַגען נימט ער זיך אונזער אַן, בעשלייניגט אונזער הייל אונד פֿיהרט אונז נאַך דער שטאַדט אונזרער בעשטיממונג (ירושלם).

[1]) ערבות, נאַמע דער באַכווידען, וויא אויך דעז האָכסטען הימעלז.
[2]) זיעהע ישעי' קאַפּיטעל 6 פֿערז 2. [3]) בית הכנסת.

חין וועהרערן קהלות אשכנז ווירד דיעזעז ניכט געזאגט ; אחן פאנגט זאגלייך אן ובכן ולך תעלה קדושה. ונק״ק פפ״ד אומרים אל נא. ובדוב קהלות פולין והנוהגים מנהגם אומרים אז היתה וכו׳ ואח״כ אל נא.

וּבְכֵן וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ׃

(מיוסד ע״פ תשר״ק כפול.

אָז הָיְתָה חֲנִיַּת סֻכּוֹ · בְּתַלְתַּלֵּי תֹקֶף · בְּשַׁאֲנַנֵּי שֶׁקֶט ·
בְּרֶכֶב רִבּוֹתַיִם · בִּקְדוֹשֵׁי קֶדֶם · בְּסַפִּיר וְסֻכּוֹת׃
וְחָן בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ · בִּצְנוּעֵי צֶדֶק · בִּפְאֵר פָּרוֹכֶת ·
בַּעֲבוֹדַת עֶרֶךְ · בְּסֻכַּת סְגֻלָּה · וְהִיא סֻכָּתוֹ׃
אָז הָיְתָה חֲנִיַּת סֻכּוֹ · בְּנוֹצְצֵי נֹגַהּ · בְּמַלְאֲכֵי מָרוֹם ·
בְּלַהַט לוֹהֲטִים · בְּכַנְפֵי כְרוּבִים · בְּסַפִּיר וְסֻכּוֹת׃
וְחָן בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ · בִּידִידוּת יַעַר · בְּטִירַת טָהֳרָה ·
בְּחֻפַּת חֶדְוָה · בְּזֵר זְמִירַת זְבוּל · וְהִיא סֻכָּתוֹ׃
אָז הָיְתָה חֲנִיַּת סֻכּוֹ · בְּוָעוּדֵי וָעַד · בְּהוֹגֵי הֲמֻלָּה׃
בִּדְמוּמֵי דַקָּה · בְּדוֹהֲרֵי דוֹלְקִים · בְּסַפִּיר וְסֻכּוֹת׃
וְחָן בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ · בִּגְלוּמֵי גֵיא · בְּבֵית בְּחִירָתוֹ ·
בְּאֹהֶל אִוּוּיוֹ · בְּאֶדֶר אַפַּדְנוֹ · וְהִיא סֻכָּתוֹ׃

כאן מתחיל בק״ק פפד״מ ובנותי׳, אבן בדוב קהלות אשכנז ופולין א״א אל נא.

אֵל נָא, לְעוֹלָם תֻּעֲרָץ. וּלְעוֹלָם תֻּקְדָּשׁ. וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא׃ הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. מַלְכוּתוֹ נֶצַח. נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ. סַפְּרוּ עֻזּוֹ. פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו. קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ. רֹן שִׁיר וָשֶׁבַח תֹּקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ׃

וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ׃

סלוק אֶקְחָה בָּרִאשׁוֹן. לָאַחֲרוֹן וְרִאשׁוֹן: פְּרִי עֵץ הָדָר. לְבַקֹּדֶשׁ נֶאְדָּר: כַּפּוֹת תְּמָרִים. לְצַדִּיק כַּתָּמָר: עַנְפֵי הֲדַסִּים. לְנִצָּב בֵּין הַהֲדַסִּים: טַרְפֵּי עֲרָבוֹת. לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת: כְּמוֹ לְהַלֵּל. בְּזֶמֶר וְהַלֵּל. בַּיּוֹם וְלֹא בְלֵיל. לְאֵין לְפָנָיו לֵיל: בְּלוּלָב אֶחָד. וְאֶתְרוֹג אֶחָד. לַיְיָ אֶחָד. וּשְׁמוֹ אֶחָד: בָּעֲרָבוֹת שְׁתַּיִם. כְּאִמָּהוֹת שְׁתַּיִם.

אקחה בראשון, בראשון לחג. לאחרון ולראשון, להקב"ה. פרי עץ הדר וכו', הכי איתא בויקר' רבה פ' ל' ובילקוט פ' אמור רמז תרנ"א, פרי עץ הדר זה הקב"ה, שכתוב בו הוד והדר לבשת (תהלי' קד), כפות תמרים זה הקב"ה, שכתוב בו צדיק כתמר יפרח (תהלים צב), וענף עץ עבות זה הקב"ה, דכתיב בי' והוא עומד בין ההדסים (זכרי' א), וערבי נחל זה הקב"ה, דכתיב בי' סלו לרוכב בערבות (תהלים סח), עכ"ל, והובא נמי בס' מנורת המאור נר ג' כלל ד' חלק ו' פ"ד, ועיין ביפה תאר ובפי' הרמב"ן על התורה פ' אמור. ביום ולא בליל, כשאז"ל במסכת סוכה דף מ"ג. בלולב אחד וכו', יתן טעם על לקיחת כל מין ומין במספר. באמהות שתים, כשתי האמהות של בנים שהם שבטי יה והיינו רחל ולאה. ודע שבכ"י של י"א כתיב בְּאִמָּהוֹת הא' בה"פ, וא"כ ירמז לבלהה וזלפה אשר יצאו מהם מקצת השבטים, וגירסא זאת מסתברת כי סתם אמהות ד' יתלכדו ולא יתפרדו ועליהם תרמז האגודה, כמבואר בסמוך. ועוד דע שבכל כ"י כתיב באמהות ובמעופפות באבות כלם

אקחה. איך ערגרייפֿע דיעזע אגודה היטע אָן ערזטען, צו עהרען דעז אַללערלעטצטען אונד אַללערערזטען. מיט דיעזער פֿרוכט דעז העררליכזטען בוימעז (אתרוג) פֿערעהרע איך דאָז מיט הייליגקייט פֿערהעררליכטע וועזען; מיט דיעזער פּאַלמע (לולב), דענן צווייגע דעז געראַדעזטען אונד הָאֶכזטען בוימז, פֿערעהרע איך דען אַללגערעכטעזטען אונד אַללערהעכזטען; מיט דיעזען הדסים פֿערעהרע איך דיא ערשיינונג צווישען דען הדסים[4]) אונד מיט דיעזען ערבות דען טהראָנענדען איבער ערבות[5]). דיעזע געוואַכזאַרטען, דיא פֿערקינדער פֿאָן זיינעז רוהמעז פּרייז, ערגרייפֿ' איך נור צור טאַגעזצייט, ניכט צור צייט דער נאַכט — פֿאָר זיינעם אַנגעזיכטע מוזט פֿערן דיא נאַכט. איך נעהמע נור איין לולב, אויך נור איין איינציגעז אתרוג; דען אויך ער, דער עוויגע, איזט איינציג אונד זיין נאַמע איינציג. פֿאָן דען ערבות נעהמע איך צוויי, נאַך אַנאַלאָגיע דער צוויי שטאַממוטטער[6]) אונד דער צוויי שוועגען דער

---

[4]) זיעהע אָבען במול. [5]) זיעהע אַנמערקונג 1.
[6]) רחל אונד לאה, דיא מיטטער דער צוועלף שטעממע ישראל'ז.

וּבִמְעוֹפְפוֹת שְׁתַּיִם: בַּעֲבוֹת שְׁלֹשָׁה. כְּאָבוֹת
שְׁלֹשָׁה. כְּמַקְדִּישֵׁי שְׁלֹשָׁה: בַּאֲגֻדּוֹת אַרְבַּע.
כִּגְבָעוֹת אַרְבַּע. כְּחַיּוֹת אַרְבַּע. וּכְנָפַיִם אַרְבַּע:
בִּשְׂמָחוֹת שֶׁבַע. כִּימֵי שֶׁבַע: בַּחֲגִיגַת שְׁמוֹנָה.
כְּמִילַת שְׁמוֹנָה: בֶּהָדָר לְהַזְכִּיר הַדּוּר זְקֵנָה.
בְּכַפּוֹת לְהַזְכִּיר לְמֵחִים נְקָנָה. בַּעֲבוֹת לְהַזְכִּיר
תָּם חַיֵּי עַד קָנָה. בַּעֲרָבָה לְהַזְכִּיר אָח לְעֶבֶד
הַקָּנָה

נב' נראה וכן כל חבריהם. כגבעות ארבע, ירמוז לארבע האמהות המכונות גבעות בהרבה מקומות במקרא. עיין פי' רש"י אלל כי מראש לורים אראנו (במדבר כג ט). בהדר להזכיר וכו', הפייטן מזכיר כל הענינים הנרמזים בד' מינים ודבריו לקוחים ממד"ר הנ"ל ומילקוט פ' אמור וז"ל: פרי עץ הדר זה אברהם שהדרו הקב"ה בשיבה טובה שנאמר ואברהם זקן בא בימים וכתיב והדרת פני זקן; כפות תמרים זה יצחק שהיה כפות ועקוד ע"ג המזבח; וענף עץ עבות זה יעקב, מה הדס זה רחוש בעלין כך הי' יעקב רחוש בבנים; וערבי נחל זה יוסף, מה ערבה זו כמושה לפני ג' מינין הללו כך מת יוסף לפני אחיו. עכ"ל. למחים נקנה, יצחק שהיה כפות ע"ג המזבח כעולות מחים. תם, יעקב. אח,

היילִיגען שרפים[7]). פֿאָן דען הדסים נעהמע איך דרייא, נאַך אַנאַלאָגיע דער דרייא שטאַממפֿעַטער (אברהם יצחק ויעקב) אונד דער דרייא קדשות. דיא גאַנצע אגודה אַבער בעשטעהט אויז פֿיערען, נאַך אַנאַלאַגיע דער פֿיער שטאַממוטטער (שרה רבקה רחל ולאה), דער פֿיער היילִיגען חיות אונד דערען פֿיער פֿליגעל[8])! זיעבען אונאונטערבראָכענע פֿערגניגונגען האַט ער אונז אַנעמפפֿאָהלען, נאַך אַנאַלאַגיע דער זיעבען טאַגע דעז סכותפֿעזטעז; פֿיר דען אַכטען האַט ער איין בעזאָנדערעז פֿריידענאָפֿפֿער אַנגעאָרדנעט, וויא עבען דער אַכטע טאַג זיך אויך אין בעטרעף דער מלוה פֿאָן מילה בעזאָנדערז אויזצייכנעט. פֿערנער ווירד דורך דאַז אתרוג אין ערינגערונג געבראַכט דער עהרווירדיגע פאַטריאַרך אברהם[9]), דורך דאַז לולב דיא עקדה פֿאָן יצחק, דורך דאַז הדס דיא פֿרוכטבאַרקייט יעקב'ז אונד דורך דיא ערבה דאַז טוגענדהאַפֿטע בעטראַגען יוסף'ז. פֿערנער ווירד דורך

7) זיעהע ישעי' קאַפּיטעל 6 פֿערז 2. 8) יחזקאל קאַפּיטעל 1 פֿערז 5.

9) דיא ערקלערונג איבער דיעזע ערינגערונג, זאָוויא איבער דיא פֿאָלגענדען אַנשפּיעלונגען, גלייכניסע אונד דייטונגען איזט אין אונזערעם באור נאַכצולעזען.

הָקְנָה: בְּהָדָר לַחֲשׁוֹב בְּלֹוַית עֶדְנָה. בְּכַפּוֹת לַחֲשׁוֹב מְשׁוּלַת שׁוֹשַׁנָּה. בַּעֲבוֹת לַחֲשׁוֹב יְהוּמַת דִּינָה. בַּעֲרָבָה לַחֲשׁוֹב בְּאָחוֹת מְקַנְּאָה: בְּהָדָר לְהַמְשִׁיל מַפְלִיא עֲגוּלָה. בְּכַפּוֹת לְהַמְשִׁיל אַגַּן סְגֻלָּה. בַּעֲבוֹת לְהַמְשִׁיל שׁוּרַת דְּגוּלָה. בַּעֲרָבָה לְהַמְשִׁיל מְחוֹקְקֵי מְגִלָּה:

יוסף. בהדר לחשוב וכו', עתה יזכיר ענין אחר המרומז בד' מינים וגם זה ממדרש הנ"ל וז"ל: ד"א פרי עץ הדר זו שרה שהדרה הקב"ה בשיבה טובה שנאמר ואברהם ושרה זקנים; כפות תמרים זו רבקה מה תמרה זו יש בה אוכל ויש בו עוקצין כך העמידה רבקה צדיק ורשע; וענף עץ עבות זו לאה מה הדס זה רחוש בעלין כך היתה לאה רחושה בבנים; וערבי נחל זו רחל מה ערבה זו כמושה לפני ג' המינים כך רחל מתה לפני אחותה. עד כאן לשונו. וזה מטעם הפייטן: בלוית עדנה, שרה שאחרי בלותה היתה לה עדנה, משולת שושנה, זו רבקה שנמשלה לשושנה, כדאיתא במדרש חזית כשושנה בין החוחים (שיר ב ב), זו רבקה שאביה היה רמאי ואחיה רמאי ואנשי מקומה רמאים והצדיקה הזאת יצאה מביניהם, למה היתה דומה? לשושנה בין החוחים. עד כאן לשונו. יהומת דינה, זו לאה שיצתה וילדה דינה, ל' ובחטא יחמתני אמי (תהלי' נא ז). באחות מקנאה, זו רחל כדכתיב ותקנא רחל באחותה. בהדר להמשיל וכו', גם זה שם ברבו' וזה לשונו: דבר אחר פרי עץ הדר, סנהדרי גדולה של ישראל, שהדרה הקב"ה בשיבה טובה, שנאמר מפני שיבה תקום והדרת (ויקרא י"ט ל"ב); כפות תמרים, אלו תלמידי חכמים שכופין את עצמן ללמוד תורה אלו מאלו; וענף עץ עבות, אלו ג' שורות של תלמידים שיושבין לפני סנהדרין; וערבי נחל אלו ב' סופרים של דיינים שעומדים לפניהם וכותבים דברי המזכים ודברי המחייבים. עכ"ל. מפליא עגולה, רומז לסנהדרין שהיו יושבין כחצי גורן עגולה, כדאיתא במדרש חזית בפסוק שררך אגן הסהר, ע"ש, ואפשר שכוון אל המופלא שבסנהדרין וזה טעם מפליא. שורת דגולה, ג' שורות שהיו דגולים לפני סנהדרין. מחוקקי מגלה, אלו ב' סופרים.

דאַז: אתרוג איז אַנדענקען געבראַכט דיא וויעדעראייגעטרעטענע יוגענד־קראַפט אונזערער מוטטער שרה*), דורך דאַז לולב דיא שטאַנדהאַפטיגקייט דער מיט איינער ראָזע פערגליכענען רבקה; דורך דאַז הדס דיא קינדעררייכע לאה, מוטטער דער דינה, דורך דיא ערבה וירד אין אַנדענקען געבראַכט אונזערע מוטטער רחל, וויא זיא אין דען טאַגען איהרער יוגענד פערשיעד. פערנער קאַן פערגלייכונגסווייזע דאַז אתרוג מיט דעם אָבערהויפטע אים קרייזע דער סנהדרין פערגליכען ווערדען*), דאַז לולב מיט דען תלמידי חכמים, דאַז הדס מיט דען אין דרייער רייהע זיטצענדען תלמידי' אונד דיא ערב' מיט דען געריכטסשרייבערן. פערנער

*) זיעהע אַנמערקונג 9.

בהדר לכפר שרעפי לב · בכפות לכפר שזרה מול לב · בעבות לכפר סקור עין ולב · בערבה לכפר נבול פה עם לב: בהדר לכנות שלמים תמימים · בכפות לכנות בעלי מעשים נעימים · בעבות לכנות ישרים במצות חתומים · בערבה לכנות בשמצה כתומים: וכמו בעץ הדר ריח וטעם · כן בעם זו בעלי

בהדר לכפר וכו', עתה יזכיר על מה הם מכפרים, וכן איתא במדרש הביאו בעל ס' המנהיג והרד"א וז"ל: למה באתרוג? שהוא דומה ללב לכפר על הרהורי לב; ולמה בהדס? שהוא דומה לעינים לכפר על סקור עינים; ולמה בערבה? שהיא דומה לשפתים לכפר על בטוי שפתים וכו'. ודוגמתו אי' במדרש תנחומא פ' אמור ומסיים שם ארבעה המה מטיבי לכת (משלי ל כט) אלו ד' מינים שבלולב שכל אחד ואחד מישראל הולך ורץ ולוקח לו מהם להלל לפני הקב"ה שיתרצה לו ויכפר על כל עוונותיו. ועוד שם גם ברבות במקום הנ"ל: ר' מני פתח כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך, לא נאמר פסוק זה אלא בשביל לולב, השדרה של לולב דומה לשדרה של אדם וההדס דומה לעין והערבה דומה לפה והאתרוג דומה ללב, אמר דוד אין בכל האיברים גדול מאלו שהן שקולין כנגד כל הגוף הוי כל עצמותי תאמרנה עכ"ל. וענין המאמר כמו שכתוב בעל י"ת טעם היות דוגמא לאיברים אלו מזולתם להיות זכיות האדם ועוונותיו אם במעשה ואם בדבור ואם במחשבה, והמעשה בהתנועעות עצמות האדם וכנגד זה השדרה אשר היא מקור רוב העצמות המתנועעים, והפה כלי הדבור, והלב כלי המחשבה, ולפי שתחלת התעוררות האדם אל הדברים הוא ראיית עין כאמרם עין רואה ולב חומד לכן שם בכללה העין וזהו שאמר שהם שקולין כנגד כל הגוף. שזרה, היינו שדרה הידוע בל' תלמוד בד' ובארמי בז'; לעומת העצה (ויקרא ג ט) ת"א לקבל שזרתא. בהדר לכנות, עתה ימשיל ענינים אחרים גם הם נזכרים במדרש הנ"ל: פרי עץ הדר, מה אתרוג זה יש בו ריח ויש בו טעם כן יש ב"א שיש

מיט דאז הערלאהאפטע אתרוג טכפר אויף זינדליכע געדאנקען אים הערצען, דאז לולב, אהנליך דעם מענשליכען ריקקגראד, וואדורך דיא קערפערליכען בעוועגונגען ענטשטעהען, מיט מכפר אויף זינדליכע קערפערליכע בעוועגונגען, דאז דעם אויגע אהנליכע הדס מיט מכפר אויף זינדען, דיא וויר דורך דאז געזיכט בעגאנגען, אונד דיא ליפפענפארמיגען ערבות זינד טכפר אויף זינדליכע ווארטע. פערנער: דאז אתרוג מיט איין בילד דער פאללקאממען סוגענדהאפטען דער נאציאן, דאז לולב איין בילד דער וואהלטהאטיגען, דיא הדסים איין בילד דער לעהרע בעפליסענען אונד דיא ערבות איין בילד דער לאסטערהאפטען דער נאציאן. דאז אתרוג האט געשמאקק אונד גערוך, זא אויך אונטער דער נאציאן וואהלטהאטיגע אונד שריפטקונדיגע מאננער.

מצוות ודע (נ"א ודת) נעם: וכמו בכף תמר טעם ולא ריח. כן בעם זו בעלי מצות בלא דת ריח: וכמו בעבות ריח וטעם מר. כן בינימו הוגי דת וחכם מר: וכמו ערבה בלא טעם וריח. כן בינימו עקשים אטומים מלהריח: וכמו עץ פרי עלי סרק מהפים. כן ישרים עלי רשעים מחופפים: וכמו הם אגודים אלה באלה. כן תלויים

בהם תורה ומ"ע; כפות תמרים, מה תמרה זו יש בה טעם ואין בה ריח כך יש ב"א שיש בהם תורה ואין בהם מ"ע; וענף עץ עבות, מה הדס זה יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם ב"א שיש בהם מ"ע ואין בהם תורה; וערבי נחל, מה ערבה זו אין בה לא ריח ולא טעם אף ישראל יש בהם ב"א שאין בהם לא תורה ולא מ"ע. אמר הקב"ה, לאבדם אי אפשר, אלא יעשו כולם אגודה אחת ויכפרו אלו על אלו; לפיכך משה מזהיר את העם ולקחתם לכם ביום הראשון. עכ"ל המאמר כפי שהוא בספרים שלנו וכן העתיקו בעל מנורת המאור נר ג' כלל ד' ח"ו פ"ו; ואולם המעיין בלשון הפייטן יראה שהיתה לו גירסא הפוכה כי הוא ימשיל הטעם במעשים והריח בתורה, ויש פנים לכאן ולכאן באין הכרע, והרצון בטעם היינו פרות וכדאי' במסכת מנחות דף כ"ז א': ד' מינין שבלולב שנים מהן עושין פרות (אתרוג ותמר) ושנים אין עושין פרות (הדס וערבה); עושי פרות יהיו זקוקים לשאין עושין פרות ושאין עושין פרות יהיו זקוקים לעושי פרות (כלומר כולם יהיו כאחד) ואין אדם יוצא ידי חובתו עד שיהיו כולם באגדה אחת; וכן ישראל בהרצאה (כשהן מתענין אינם נענים עד שיהיו כולם באגדה אחת, צדיקים ורשעים) שנאמר הבונה בשמים וגו'. עכ"ל. ואמרינן במסכת חולין דף צ"ב א', שלחו מתם ליבעין רחמי איתכליא על עלייא שאלמלא עלייא לא מתקיימין אתכליא וכו'. וזה מטעם הפייטן: וכמו הם אגודים אלה וגו'.

דאז לולב האט געשמאקק, אבער קיינען גערוך, זא אויך מאנכער אונטער דער נאציאן, וואהלטהאטיג, אבער אונקונדיג אין דער טריפט. דיא הדסים דופטען וואהלגערוך, זינד אבער ביטטער פאן געשמאקק, זא אויך מאנכער אונטער דער נאציאן, טריפטגעלעהרט, אבער אבגעשמאקקט. דיא ערבות זינד געשמאקק- אונד גערוכלאז, זא אויך אונטער דער נאציאן טוואקקי אונד רוכלאזע מאנכער. אויך זא, וויא היער דער פרוכטטראגענדע צווייג איבער דיא וועדען הערפארראגט אונד זיא דעקקט, זא ראגען אויך דיא וואהלטהאטיגען איבער דיא ניכטסווירדיגען הערפאר אונד דעקקען זיא. אויך זא וויא דיא פערטיידעגען געוואפנעטען היער נור איין געבונד אויז

תְּלוּיִים אֵלֶּה בָּאֵלֶּה· לִמְשׁוֹךְ אֵלֶּה אֶת אֵלֶּה·
וּלְכַפֵּר אֵלֶּה עַל אֵלֶּה· לַעֲשׂוֹת אֵלֶּה כָּאֵלֶּה·
לְהַנְעִים זְמִירוֹת אֵלֶּה· לְמִי בָּרָא אֵלֶּה: לְמַלֵּל
לְהַלֵּל· לְכַלֵּל לְחוֹלֵל· לְיַשֵּׁר לְאַשֵּׁר· לְהַכְשֵׁר
לְהַתְשֵׁר· לְבָרֵר לְשׁוֹרֵר· לְאַדֵּר לְהַדֵּר·
לְגַבֵּר לְדַבֵּר· לְהַאֲמֵר לְזַמֵּר· לְחַנֵּן לְרַנֵּן·
לְשַׁנֵּן לְהַרְנֵן· לְקַלֵּס לְעַלֵּס· לְנַצֵּחַ לְפַצֵּחַ·
לְהַעֲרִיץ וּלְהַעֲלִיץ· לְהַרְגִּישׁ לְהַקְדִּישׁ· כְּשִׁיר
עִירִין· כְּשִׁירוֹת קַדִּישִׁין· כְּזֶמֶר חַשְׁמַלָּה·
כְּזִמְרַת הַמִּלָּה· כִּפְאֵר אֵלִים· כְּתִפְאֶרֶת
אֶרְאֶלִּים· כַּהֲדַר זִיקִים· כְּהַדְרַת בְּרָקִים·
כְּנֹעַם גְּלִילִים· כִּנְעִימַת גַּלְגַּלִּים· כְּנִגּוּן רוֹבִים·
כִּנְגִינַת כְּרוּבִים· כְּרֶגֶן אוֹפַנִּים· כִּרְנָנַת מַרְבְּעֵי
פָנִים· כְּחִדּוּשׁ בְּרָקִים· כְּמִתְחַדְּשִׁים לַבְּקָרִים·
כְּקִדּוּשׁ עִפִּים· כִּקְדֻשַּׁת עוֹפְפִים· כְּרֶגֶשׁ
מעופפים

לכלל לחולל וכו׳, כל אלו לשונות של שבח הם. עירין וקדישין, שמות אחרים למלאכים בדניאל ד׳ י׳, וכן יתר השמות הנזכרים כאן כולם אחרים וכנויים למלאכי מעלה. עיין בפרקי דר״א פ״ד.

אהבען, זא אהבען אויך דיא פערשיעדענען מענשענקלאַססען נור איינע געזעללשאַפט אויז, האַנגען פאָן איינאַנדער אַב, בעסערן איינאַנדער, מאַאכען איינאַנדער נאַך, אונד אַללער פּפליכט איזט׳ז, אָבגלייך דענן טאָפּפער אַללער וועזען אַנצושטיממען, צו פערקינדען זיינען רוהם, נאַך אַרט דער היממלישען כאָרע — —*).

*) היער קאָממען איים אָריגינאַל פיעלע זינאָנימע דעז רוהמז אונד דער ענגעל פאָר, דיא זיך ניכט וואָהל אינ׳ז דייטשע איבערטראַגען לאַססען.

מְעוֹפְפִים · כְּרִגְשַׁת מְתוֹפְפִים · כִּשְׁנוּן צְפוּפִים · כְּהֶגֶה מְצַפְצְפִים · כְּרַעַשׁ סַפִּים · כְּמַעֲמַד שְׂרָפִים · כְּמַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים · לְקָדוֹשׁ מַקְדִּישִׁים · וּקְדֻשָּׁה מְשַׁלְּשִׁים:

ח׳ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ · וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר ·

קו״ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח׳ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

קו״ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו וכו׳ תמצא לעיל בדף כ״ד.

דיני נטילת לולב·

א. נוטל האגודה בידו הימנית (ואטר בימין דידי׳) והאתרוג בשמאלו, ובדעבד בכל אופן יצא. וגדם שאין לו אלא יד אחת נוטלו באיזה יד שיש לו והאתרוג אפילו בזרוע אם אינו יכול להחזיק שניהם ביד א׳, ואם אין לו יד נוטל שניהם בזרוע או אפילו זא״ז. ב. צ״ל הלולב וכן כל מיניו ראשיהם למעלה, וגם לשמנענע לכל מטה צ״ל כדרך גדילתן ולא יהפוך ראשו. ג. יכון לקיים מ״ע

שכתוב

שכתוב בתורה ולקחתם לכם ביום הראשון. ד. אין להפריד האתרוג מהלולב בעת נטילתו אלא צ"ל ב' הידים סמוכות זו לזו בלי הפסקה. ה. יקח הלולב בידו ויברך מעומד אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב, ואח"כ נוטל האתרוג ומחברו לו ואומר שהחיינו וי"א תחלה נוטל האתרוג ומברך ואח"כ נוטל הלולב. ו. מנענע בעמידה והוא שמוליך ידו מכנגדו והלאה ועושה הנענוע שם ג"פ בהולכה וג"פ בהבאה טורף ומכשכש העלין בכל נענוע, וכן לכל רוח. ז. בדעבד אין הנענוע מעכב, אבל ד' מינין מעכבין זא"ז. ח. ולא יוסיף עליהן אין אחר ולא יותר מלולב א' ואתרוג א' ואם עבר לוקה, והדס וערבה רשאי להוסיף מה שירצה אבל המדקדקים אין מוסיפים על ג' הדסים וב' ערבות. ט. אסור לאכול קודם שיטול לולב. י. אסור להריח בהדס של מצוה כל ז', אבל אתרוג מותר להריח בו מה"ד אלא מפני ספק ברכת הריח י"ל מלהריח בו עמו"ק. יא. מקבלת האשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים ואם צריך להוסיף מים מוספת אבל לא תחליף בי"ט. יב. בשבת אין נוטלים הלולב אפילו הוא יום א' ואסור בטלטול אם לא לצורך גופו ומקומו, אבל האתרוג מותר לטלטלו דראוי להריח בו ע"ל. יג. אין אדם יוצא בי"ט א' בלולב של חברו עד שיתננה לו במתנה ובמתנה ע"מ להחזיר דיו, וכשמחזירו ביום א' קודם שיצאו בו בעליו צ"ל להחזיר במתנה בפירוש. מע"ז לו יתננו בי"א לקטן קודם שיצא בו. יד. שותפים שקנוהו בשותפות אין א' מהם יוצא בו בי"ט עד שיתן לו חברו חלקו במתנה. טו. אע"פ שבכר פשט המנהג שהקהל קונים אתרוג בשותפות ויוצאים בו בדוחק מ"מ כל בעל נפש יזהר לקנותו לעצמו כדי לקיים המצוה כתקנה, מה גם בזו החביבה שבאה פ"א בשנה.

בשחרית קודם שנוטלין את הלולב נוהגין לומר תפלה זו. אחר לולב בענטן זאגט מאן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי בִּפְרִי עֵץ הָדָר וְכַפּוֹת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת וְעַרְבֵי נָחַל אוֹתִיּוֹת שִׁמְךָ הַמְיֻחָד תְּקָרֵב אֶחָד אֶל אֶחָד וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדִי. וְלֵידַע אֵיךְ שִׁמְךָ נִקְרָא עָלַי וְיִירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלַי. וּבְנַעֲנוּעִי אוֹתָם תַּשְׁפִּיעַ שֶׁפַע בְּרָכוֹת מִדַּעַת עֶלְיוֹן לִנְוֵה אַפִּרְיוֹן לִמְכוֹן בֵּית אֱלֹהֵינוּ. וִיהֵא חָשׁוּב לְפָנֶיךָ מִצְוַת אַרְבָּעָה מִינִים כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטוֹתֶיהָ וְשָׁרָשֶׁיהָ וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ. כִּי כַוָּנָתִי לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימָא לְיַחֵד שֵׁם י"ה בו"ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָ׳ אָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

ולוקח הלולב בידו ומברך. מאן נימט דאס לולב אין דיא האנד אונד זאגט:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל־נְטִילַת לוּלָב:

ונוטל האתרוג ומחברו לו ומברך (ואם חל יום ראשון בשבת מברכין זמן בשני).

בָּא״יְ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

ומנענע לכל רוח כמבואר סי׳ ו׳, ואח״כ מברך ברכת הלל מעומד.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת־הַהַלֵּל:

קיג הַלְלוּיָהּ׀ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם׀ יְיָ עַל־הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַּייָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת: הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ:

קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז: הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו: הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן: מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן: מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב:

הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם:
קטו לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־
אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ
בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה
יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף־לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם
וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם:
כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח
בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם
וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:
יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־
בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם־
הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם:
בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם
שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם: לֹא־
הַמֵּתִים יְהַלְלוּיָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ
נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:
קטז אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְיָ אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי־הִטָּה
אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל
מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם־יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְּטָה
נַפְשִׁי: חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְיָ
דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי:
כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי:

אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃ הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר
אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃ אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃
מָה־אָשִׁיב לַייָ כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃ כּוֹס־יְשׁוּעוֹת
אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־
נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃ יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃
אָנָּה יְיָ כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ
פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃ לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ
אֶקְרָא׃ נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ׃

ק״י הַלְלוּ אֶת־יְיָ כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃
כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

ח׳ הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו
ח׳ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו
ח׳ יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו
ח׳ יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ק׳ הודו

מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחַב יָהּ׃ יְיָ לִי לֹא
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃ יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי
אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃ טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃
טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃ כָּל־גּוֹיִם
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי
בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ
קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל

וַיְיָ עֲזָרָנִי׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ קוֹל׀
רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃
יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃ לֹא־אָמוּת כִּי
אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי־יָהּ׃ יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת
לֹא נְתָנָנִי׃ פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא בָם
אוֹדֶה יָהּ׃ זֶה־הַשַּׁעַר לַייָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ׃
אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ אודך
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה׃ אבן
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃ מאת
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃ זה

חזן מכגן אנא וקהל עונה. חזן קורא ומכגן אנא וקהל עונה.

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא׃ אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא׃

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ׃ ברוך
אֵל׀ יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת
הַמִּזְבֵּחַ׃ אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃ אלי
הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הודו

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (על) כָּל מַעֲשֶׂיךָ · וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת׃

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

סדר הוצאת ספר התורה.

בקצת קהלות אומרים:

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם:
כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס״ת ואומרים:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם:
בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

תפלה מסערי ציון לומר בשעת הוצאת ס״ת.

יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:

נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: ג״פ

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי לִי אֲמָתְךָ פ׳ בר פלונית אֲמָתֶךָ וְזַכֵּנִי (ואת אשתי ובני ובנותי) לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם · וּמַלְּטֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע · וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · וְזַכֵּנוּ כְּדֵי שֶׁתַּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ עָלֵינוּ · וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ · רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה · רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה · רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ · וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ · וְקַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא · וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים · וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לָעוֹלָם · וְהַבּוֹטֵחַ בַּיְיָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנְהוּ אָמֵן:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג״פ.

דיח וויבער זאַגען דיעזעז רבונו של עולם ·

הערר דעז וועלטאַללז! ערפֿילּע מיינע הערצענזווינשע צום גוטען, וויללפֿאַהרע מיר אונד געוואָהרע מיינע ביטטע, מיר, דיינער מאַגד[1] .N. N טאָכטער[2] .N. N דיינער מאַגד, פֿערלייהע פֿאָהיגקייט מיר, מיינעם מאַננע, מיינען זאָהנען אונד טאָכטערן, דיינען ווילּען מיט אויפֿריכטיגעם הערצען צו טהון, אונד בעפֿרייע מיך פֿאָן לאַזטערהאַפֿטען בעגירדען! לאַס דיינע לעהרע אונזערן אַנטהייל זיין; מאַכע אונז צור אויפֿנאַהמע דיינער שכינה עמפּפֿאָנגליך; בעטטראַהלע אונז מיט דעם גייזט דער וויזהייט אונד איינזיכט; דאַס מאַן אונז ערפֿילּט ווערדע יענע פֿערהייסונג: „אונד עז ווירד אויף איהם רוהען דער גייזט גאָטטעז, דער גייזט דער וויזהייט אונד איינזיכט, דער גייזט דעז ראַטהעז אונד דער שטאָרקע, דער גייזט דער ערקעננטניס אונד פֿורכט גאָטטעז“. זאָ זייא עז אויך דיין ווילּע, עוויגער, אונזער גאָטט אונד אונזערער פֿאָטער, אונז פֿאָהיגקייט צו פֿערלייהען, דיר וואָהלגעפֿאָללּיגע האַנדלונגען אויסצואיבען, אונד דען וועג דער טוגענד צו וואַנדעלן! היילּיגע אונז דורך דיינע געבאָטע, דאַמיט אונז יענעז גליקזעליגע לאַנגע לעבען, דאַז לעבען דער קינפֿטיגען וועלט, צו טהייל ווערדע. בעוואַהרע אונז פֿאָר איבעלטהאָטען אונד פֿאָר אונגליקקליכען געשיקקען, דיא אונזערן ערדבאָדען צו ווייללען טרעפֿפֿען! ווער גאָטט פֿערטרויט, דען אומגיבט גנאָדע אום אונד אום.

יהיו לרצון · וואָהל מאָגען דיר געפֿאַללען דיא רעדען מיינעז מונדעז, דיא געדאַנקען מיינעז הערצענז דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד ערלאָזער! אמן סלה:

היערויף ווירד ואני תפלתי דרייאמאַל געזאַגט.

---

[1]) היער נעננט מאַן זיינע מוטטער. [2]) היער דען נאַמען זיינער מוטטער.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִבוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיָת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְּשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא. וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תּוּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי. וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

(הש"ץ אומר בקול רם) **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:**

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

הש"ץ לוקח ס"ת ואומר **גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:**
והקהל עונים

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדוֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

ומצוה על כל אחד לחנק ולנשק הס"ת כשהיא עוברת לפניו, ואם יזדמן לו רוק בפיו ירוק ואח"כ ינשק אבל לא ינשק ולרוק אח"כ.

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ

שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן כְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב׃ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן׃ וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר׃

בדרך הליכתו אומרים אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים׃

בהגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר׃

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן׃ הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד (פלוני בר פלוני הכהן)׃ בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ׃ תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃ פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃ הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃

העולה לתורה יאחז בשתי ידיו ביריעות התורה ע"י מפה של ס"ת, ויקודם הברכה פותח הספר ורואה הפסוק שצריך להתחיל בו ויכסה הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה.

והופך פניו לצד שמאל ומברך בקול בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃ וחוזר המברך ב"י"ה"ל"ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה׃

כשמתחיל הקורא לקרות בתורה יסיר ידו השמאלית מהס"ת וישאר ידו הימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריאה, וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

ואח"כ ברכה בָּא"י אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה׃

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא, אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק ואונס, אבל בלאו הכי אין לצאת.

וקורלים בס"ת א' בפ' אמור, ומתחלק לה' גברי, ובשבת מתחלק לז' גברי.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז
כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי
וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ
וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד׃ וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה
לַיהוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחוּ׃ בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ
מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה׃ וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם אֲנִי יְהוָה׃ וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃ הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה׃ פ (כשבת ב.)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי
קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ
שַׁבָּת הִוא לַיהוָה בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ פ לוי. (כשבת ג.)

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם
בְּמוֹעֲדָם׃ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין
הָעַרְבָּיִם פֶּסַח לַיהוָה׃ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג
הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ פ (כשבת ד.)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם

וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית
קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְהֵנִיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לִרְצֹנְכֶם
מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן׃ וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם
אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה׃ וּמִנְחָתוֹ°
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשֶּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ
וְנִסְכֹּה* יַיִן רְבִיעִת הַהִין׃ וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ
עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֲבִיאֲכֶם אֶת־קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ ס   ישרא׳.   (נסנת ה.)
וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר
הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה׃ עַד מִמָּחֳרַת
הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה
חֲדָשָׁה לַיהוָה׃ מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאּוּ° לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַיהוָה׃
וְהִקְרַבְתֶּם עַל־הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה
וּפַר בֶּן־בָּקָר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃ וַעֲשִׂיתֶם שְׂעִיר־עִזִּים
אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח שְׁלָמִים׃ וְהֵנִיף
הַכֹּהֵן ׀ אֹתָם עַל° לֶחֶם הַבִּכֻּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל־
שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן׃ וּקְרָאתֶם בְּעֶצֶם
הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא
תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם׃ וּבְקֻצְרְכֶם
אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא־תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט
קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ פ   רביעי.   (נסנת ו׳)

*) ונסכו קרי.   °) א׳ דגוש.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן
זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ׃ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה׃ ס וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵּאמֹר׃ אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם
הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ׃ וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃
כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל
מֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־
נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ
שַׁבַּתְּכֶם׃ פ חמישי. (כשנת ז.)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת
יָמִים לַיהוָה׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת
עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיהוָה בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה
עֲצֶרֶת הִוא כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ אֵלֶּה מוֹעֲדֵי
יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה
לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ מִלְּבַד
שַׁבְּתֹת יְהוָה וּמִלְּבַד מַתְּנוֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם

וּמִלְּבַד כָּל־נִדְבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה׃ אַךְ בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ
תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן
וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן׃ וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי
עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נָחַל
וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים׃ וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ
חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ׃ בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים
כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת׃ לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם
כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־
מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ

מניחים ס״ת ב׳ אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס״ת שקראו בו, ופותחים ס״ת ב׳ וקוראים בו למפטיר בפ׳ פינחס.

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם חַג לַיהוָה
שִׁבְעַת יָמִים׃ וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־
שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה
בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד לִשְׁנֵי הָאֵילִם׃ וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר־עִזִּים
אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס״ת מכוונין נגד הכתב של ס״ת ואומרים:
וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה׃ עֵץ

עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה, אחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

הפטרת יום ראשון של סכות בזכריה סמן י״ד.

א הִנֵּה יוֹם־בָּא לַיהוָה וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ:
ב וְאָסַפְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֶל־יְרוּשָׁלִַם
לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים תשכבנה ק׳
וְהַנָּשִׁים תִּשָּׁגַלְנָה וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר
ג הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן־הָעִיר: וְיָצָא יְהוָה וְנִלְחַם
ד בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב: וְעָמְדוּ
רגליו

א. הנה. שללך, הכ׳ לנוכח ירושלם. ב. הגוים, הר׳ במאריך ובלא פסק אחריו, כמו שכתבתי בשום שכל אצל ויקרא פרעה שם יוסף (בראשית מא מה). וְנָשַׁסּוּ, מגזרת שסס, מפעלי הכפל, מבנין נפעל, ע״מ נָסַבּוּ, ל׳ בזה. והנשים תשגלנה, כן כתיב והקרי תשכבנה דרך כנוי, כי תשגלנה כנוי המעשה, וכבה שֵׁגָל, המוכנת למטה. ג. ביום קרב, במלחמת מצרים, כדכתי׳ כי ה׳ נלחם להם במצרים (שמו׳ י״ד כ״ה). ד. ועמדו וכו׳, הנה אות ומופת יעשה

א. זיעהע, עז קאָממט איין טאַג, דעם עוויגען געווידמעט, דאַ ווירד מאַן דיינע בייטע טהיילען אין דיינער מיטטע. ב. איך ווערדע אַללע פֿעלקער פֿאָר ירושלם זאַממעלן צום קאַמפֿע! דיא שטאַדט ווירד עראָבערט, געפּלינדערט דיא הייזער, אונד דיא וויבער געשאַנדעט, דיא העלפֿטע דער שטאַדט ווירד אינ׳ז עלענד ציעהען, דער רעסט דעס פֿאָלקעס אַבער זאָלל דער שטאַדט ניכט ענטריססן ווערדען. ג. נון ריקקט יצר אויז, דער עוויגע, אונד שטרייטעט ווידער דיעזע פֿעלקער, וויא ער איינסט אַם טאַגע דעס קאַמפּפֿעס געשטריטטען. ד. זיינע פֿיסע

רַגְלָיו בַּיּוֹם־הַהוּא עַל־הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עַל־
פְּנֵי יְרוּשָׁלִַם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֵחֶצְיוֹ
מִזְרָחָה וָיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר
צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ נֶגְבָּה׃ וְנַסְתֶּם גֵּיא־הָרַי כִּי־יַגִּיעַ ה
גֵּי־הָרִים אֶל־אָצַל וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם מִפְּנֵי
הָרַעַשׁ בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבָא יְהוָה אֱלֹהַי
כָּל־קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה ו

שם ביום ההוא ועד היום לא הי' מכל זה כלום. הר הזיתים, ממזרח לירושלם. מחציו, מאמצעיתו. מזרחה וימה, למזרח ולמערב. גיא גדולה מאוד, לדעת המפרשים יהיה גיא לשון עמק וכן שני חביריו שבסמוך; ולי נראה שאיננו לשון עמק, שאילו כן היה לו ליכתב גיא גדול מאוד, שהרי לשון זכר הוא, כדכתיב כל גיא ינשא (ישעי' מ ד), ולא אמר תנשא, ועוד מה טעם לאמר ונסתם גיא הרי? לכן נראה שאין גיא האמור כאן לשון עמק אבל הוא לשון רעש ורעדה, ול' ארמי הוא ומצאנו כמוהו בתלמוד באמרם: מאי זועות? גוהא (ברכו' דף נט א). ע"ש. וזהו טעם גיא גדולה מאוד שע"י הבקיעה תהיה רעשה גדולה מאוד עד שינוסו מפניה כאשר נסו מפני הרעש בימי עוזי'. ומש וגו', חציו הצפוני ימוש ממקומו וימשך לצד צפון וכן חציו נגבה לצד דרום ויהי' בקעה ביניהם ראשה למזרח וסופה למערב. ה. ונסתם גיא הרי, לדעת המפרשים טעמו לגיא הרי, ולא הבינותי ענין הניסה הזאת; ואולם לפי דרכי טעמו ונסתם מפני גיא הרי כלומר לקול הרעש תנוסו, והיה גיא הרי פעול הניסה, דוגמת שיאמר בלועז: „איינע זאכע פֿליהען". כי יגיע גי הרים, גי זה לשון עמק הוא לכן אמר יגיע לשון זכר וכדאמרן, ולאות הלשון הכפיל המלות לענינים שונים, וכמוהו בלחי החמור חמור חמרתים (שופטים טו טז), והמה רוכבים על שלשים עירים ושלשים עירים להם (שם י ד), ורבים כמוהם, כמבואר בספרי בעלי הלשון. ו. והיה ביום ההוא, ת"י בעידנא ההיא, וכבר ידעת כי מלת יום שם כלל ופרט, לכן תמצאנו על הזמן ועל היום ההוא. לא יהיה אור יקרות וקפאון וגו',

---

ווערדען דאַ שטעהען אויף דעם אָלבערגע, וועלכער פֿאָר ירושלם געגען מאָרגען ליעגט; דיעזער אָלבערג ווירד נאַך מאָרגען אונד אַבענד אין דער מיטטע בערסטען — איין טרעקקליכעס בעבען — דיא איינע העֶלפֿטע דעס בערגעס ווירד נאַך מיטטערנאַכט ווייכען, דיא אַנדערע נאַך מיטטאַג. ה. איהר ווערדעט דאַס בעבען איינער בערגע פֿליהען! דיא קלופֿט דער בערגע ווירד זיך אין ביס נאַך אצל ערשטרעקקען — איהר ווערדעט פֿליהען, וויא איהר איינסט פֿאָר דעם ערדבעבען געפֿלאָהען אין דען לייטען עוזיה'ס, קאָניגס פֿאָן יהודה. דאַ קאָממט דיא זעלבסט אַנגעלאָנגען, עוויגער, מיין גאָטט, אונד מיט דיר דיא היילליגען אַללע! ו. נור זעלבען לייט ווירד ניכט מעהר זיין דאַס ליכט דער העללען

ז אוֹר יְקָרוֹת יְקִפָּאוֹן׃ וְהָיָה יוֹם־אֶחָד הוּא יִוָּדַע
לַיהוָה לֹא־יוֹם וְלֹא־לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת־עֶרֶב
ח יִהְיֶה־אוֹר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם־חַיִּים
מִירוּשָׁלִַם חֶצְיָם אֶל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל־
ט הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבָחֹרֶף יִהְיֶה׃ וְהָיָה יְהוָה
לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה

הכתובים האלה קשי הבאור ומה שראיתי גם מפי' המפרשים בלתי מתיישב על לשון הכתוב ועל ענין הפרשה. והנראה לפי עקר פשוטו כי יקרות וקפאון שמות תארים לשמש וירח, וכופל ל' יקרות על אור השמש להיות השמש גוף בהיר ויקר ואורו בעצמו, ולא כן הירח שהוא גוף עכור וקפוי מבלי אור בעצם, כידוע. והנה יאמר שלעתיד לא יהיה עוד אור השמש והירח על התכונה שהוא עכשיו והיינו יקרות וקפאון אבל יחדש השם אור עצם לירח ויחזק אור השמש על תכונה ידוע אצלו, והוא בעצמו הענין שנבא ישעי' אלעתיד באמרו לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולנוגה הירח לא יאיר לך והי' לך ה' לאור עולם וגו' (סי' י"ע), ואמרו עליו בשמות רבה פ' ט"ו דף קנ"א ד', וכי יכול אדם להביט בהקב"ה? אלא מה הקב"ה עושה לשמש? מאיר מ"ט חלקי אור, שנאמר והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים (שם ל כו). עכ"ל. ועוד שם סוף פ' י"ח, לעתיד לבוא הלילה נעשה יום שנאמר והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, כאור שברא הקב"ה בתחלה וגנזו בג"ע. עכ"ל. ז. והיה יום אחד, יום מיוחד, ויום במקום הזה כולל יום ולילה כמו ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. הוא יודע לה', כי אין יכולת באדם לדעת מהותו. לא יום ולא לילה, הרצון שהיום ההוא לא יהיה מגדרו חבור יום ולילה והיינו אור וחושך כפי הנהוג אצלינו עכשיו, אבל לעת ערב יהיה אור, וכלשון המדרש הנ"ל, לע"ל הלילה נעשה יום וכו'. ח. והיה ביום ההוא, כשיבקע הר הזיתים. עיין פי' רש"י. יצאו מים, בכ"י בטעם קדמא ומהפך. אלים אל הים, בכ"י בפשטא ומונח וכן מסתבר. ט. ושמו אחד, הוא השם הנכבד הנודע על ידי משה עבדו ויקרא בפי כל

זאָננע אונד דעז דונקעלן מאָנדעז; ז. עז ווירד איין בעזאָנדערער טאַג זיין — גאָטט אַללײן בעוואוסט — וועדער טאַג נאָך נאַכט; צור צייט דעז אַבענדז ווירד עז ליכט זיין. ח. צור זעלבען צייט ווירד לעבענדיגעז וואַססער אויז ירושלים קוועללען, טהיילז געגען דאַז פאָרדערע מעער[1]), טהיילז געגען דאַז היינטערע מעער[2]) הין פליעססען אונד זאָממער אונד ווינטער אַנז האַלטען. ט. דאַן ווירד דער עוויגע אַלז קעניג דער גאַנצען ערדע ערקאַננט ווערדען; צור זעלבען צייט ווירד דאַז עוויגע וועזען איינציג אונד דעססען נאַמע

[1]) זיעהע יחזקאל קאַפּיטעל 47 פ' 18. [2]) זיעהע דברים קאַפּיטעל 11 פ' 24.

אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ יִסּוֹב כָּל־הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע י
לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלִָם וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ
לְמִשַּׁעַר בִּנְיָמִן עַד־מְקוֹם שַׁעַר הָרִאשׁוֹן עַד־
שַׁעַר הַפִּנִּים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ׃
וְיָשְׁבוּ בָהּ וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה־עוֹד וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלִַם יא
לָבֶטַח׃ וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה אֶת־ יב
כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל־יְרוּשָׁלִָם הָמֵק בְּשָׂרוֹ
וְהוּא עֹמֵד עַל־רַגְלָיו וְעֵינָיו תִּמַּקְנָה בְחֹרֵיהֶן
וּלְשׁוֹנוֹ תִּמַּק בְּפִיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה יג
מְהוּמַת־יְהוָה רַבָּה בָּהֶם וְהֶחֱזִיקוּ אִישׁ יַד רֵעֵהוּ
וְעָלְתָה יָדוֹ עַל־יַד רֵעֵהוּ׃ וְגַם־יְהוּדָה תִּלָּחֵם יד

כבתנו. י. יסוב וגו', עיין פי' רש"י. עד שער הפנים ומגדל חננאל, הוא שנא' בנבואת ירמי' (לא לח) הנה ימים באים נאם ה' ונבנתה העיר לה' ממגדל חננאל עד שער הפנה. יב. וזאת תהיה וגו', שב לפרש מה היא המלחמה שילחם השם עם הגוים שהוציאו חצי העיר בגולה. המק, שם הפועל מבנין הכבד הנוסף, ותמקנה מבנין נפעל, ושניהם מפעלי הכפל, ועניינם המסיסה. יג. והחזיקו איש יד רעהו, יאחז בו להרגו. ועלתה ידו, כל דאלים גבר. יד. וגם יהודה תלחם

גאַנצען איינציג פֿערעהרט ווערדען. י. דאַז גאַנצע לאַנד ווירד זיך אין איין געפֿילדע פֿערוואַנדעלן, פֿאָן גבע גען רמון אויף דער מיטטאַגזייטע דער שטאַדט ירושלם; דיעזע ווירד האָכפֿראַגענד איהרען ראַום אויסדעהנען פֿאָם טהאָרע בנימן ביז אַן דיא געגענד דעז ערזטען טהאָרז, ביז אַן דאַז עקקטהאָר, אונד דען טהורם חננאל ביז אַן דיא קאָניגליכע קעלטער. יא. נון ווירד זיא בעוואָהנט ווערדען, צערשטאָהרונג טריפֿפֿט זיא ניכט מעהר; ירושלם ווירד זיכער רוהן. יב. יענע פֿאָלקער אַבער, דיא ווידער ירושלם געפֿאָכטען, ווירד פֿאָלגענדע פּלאַגע טרעפֿפֿען: פֿערוועזען ווירד דאַז פֿלייש איינעז יעדען, וועהרענד ער (קראַפֿטיג) נאָך אויף דען בייגען שטעהט, פֿערוועזען דעססען אויגען אין איהרען האָהלען, פֿערוועזען דעססען צונגע איהם מונדע. יג. אַן דיעזעם טאַגע ווירד דער עוויגע איינע ענטזעטצליכע פֿערווירונג אונטער איהנען ערגעגען; יעדער ווירד דיא האַנד זיינעז וואַפֿפֿענברודערז פֿאַססען אונד איינעז יעדען האַנד ווירד זיך עמפּאָרען ווידער דיא האַנד זיינעז וואַפֿפֿענברודערז. יד. זעלבסט יהודה ווירד קאַמפֿפֿען

בִּירוּשָׁלָ͏ִם וְאֻסַּף חֵיל כָּל־הַגּוֹיִם סָבִיב זָהָב וָכֶסֶף
טו וּבְגָדִים לָרֹב מְאֹד׃ וְכֵן תִּהְיֶה מַגֵּפַת הַסּוּס הַפֶּרֶד
הַגָּמָל וְהַחֲמוֹר וְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמַּחֲנוֹת
טז הָהֵמָּה כַּמַּגֵּפָה הַזֹּאת׃ וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר מִכָּל־
הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה
לְהִשְׁתַּחֲוֺת לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלָחֹג אֶת־חַג
יז הַסֻּכּוֹת׃ וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת
הָאָרֶץ אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְהִשְׁתַּחֲוֺת לְמֶלֶךְ יְהוָה
יח צְבָאוֹת וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם׃ וְאִם־מִשְׁפַּחַת

בירושלם, פי' רש"י בעל כרחם, וכן ת"י, עיין עליו, וכן איתא בילקוט זכרי' בפסוק ביום ההוא אשים את ירושלים וכו' גם בתהלים במזמור קי"ח ובשוחר טוב ע"ש. טו. וכן תהיה מגפת הסוס, המק בשרו. יו. למלך ה' צבאות, בעבור שיאמר למלך בשו"א תחת הל' ולא בפתח הל' נראה כי הוא סמוך והטעם למלך השם הוא המשיח כדרך ואני נסכתי מלכי וכתיב וישתחוו לו כל הגוים על שלמה או על המשיח בנו. יז. ולא עליהם. ו' ולא עליהם כפ' רפה בלשון ישמעאל וכמוהו ביום השלישי וישא אברהם את עיניו, ויעזוב את עבדיו, והאבן הזאת; ואין יכולת באדם לפרש זאת בלשון אחרת כי לא ימלא זה הל' כ"א בל' ישמעאל ובל' הקדש. יח. ואם משפחת מצרים לא תעלה, הזכיר משפחת מצרים בעבור שלא ירד שם גשם כי היאור ישקה אדמתם ולא יחושו אם לא עליהם יהיה הגשם לזאת אמר תהיה המגפה וגו'; וטעם ולא בהם ולא עליהם כמו מאמר מוסגר שלזאת לא תבוא בעבור שלא עליהם יהיה עצירת הגשמים, ואמר תהיה המגפה וגו' אע"פ שלא יחושו לעצירת גשמים מפני היאור תבוא עליהם מגפת כל העמים המק

געגען ירושלים; זאָ ווירד דער רייכטהום אַללער פֿעלקער רינגזאומהער צוזאַממענ־ געבראַכט ווערדען, גאָלד, זילבער אונד קליידונגססטיקקע אין גראָססער מענגע. טו. אויך ראָס אונד מוילטהיער אונד קאַמעעל אונד עזעל ווערדען, וויא אַללע אין דיעזען לאַגער בעפֿינדליכע טהירע, דורך ערוואֶהנטע פּלאַגע אויפֿגעריעבען ווערדען. יו. דער רעסט דער אַנגעבערלייה ווידער ירושלם געלאָגערטען פֿאָלקער, דער איבריג־ בלייבען ווירד, זאָלל יאֶהרליך הינויפֿוואַללען, דען קאֶניג דעס עוויגען צבאות פֿוספֿאַלליג אַנצובעטען אונד דאָס סכות־פֿעסט צו פֿייערן. יז. יעדע פֿאַמיליע דער ערדע אַבער, דיא ניכט נאַך ירושלם הינויפֿוואַללען זאָללטע, דען קאֶניג דעס עוויגען צבאו' פֿוספֿאַלליג צו אַנצובעטען, דיעזע זאָלל דעס רעגענס בעראויבט זיין. יח. זאָללטע דער [illegible]

מִצְרַיִם לֹא־תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם
תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
לֹא יַעֲלוּ לָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת׃ זֹאת תִּהְיֶה יט
חַטַּאת מִצְרָיִם וְחַטַּאת כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ
לָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה עַל־ כ
מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָיָה הַסִּירוֹת בְּבֵית
יְהוָה כַּמִּזְרָקִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ וְהָיָה כָּל־סִיר כא
בִּירוּשָׁלִַם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לַיהוָה צְבָאוֹת וּבָאוּ
כָּל־הַזֹּבְחִים וְלָקְחוּ מֵהֶם וּבִשְּׁלוּ בָהֶם וְלֹא־יִהְיֶה
כְנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא׃

בשרו ועיניו. ולא באה, מלרע לכן הוא בינוני ומשמש עבר ועתיד. יט. חטאת, העונש הכרוך בעקב החטא גם הוא נקרא חטא. כ. על מצלות הסוס, אף הנקישות שתולין לסוס לנוי בין עיניו אף אותן יקדישו לעשות כלי שרת למזרקים לדם ולסירות לבשל בשר זבחים לרוב. מצלות, מגזרת צלצלים, תצלינה שתי אזניו (ש"א ג א). והיה הסירות, שהם היו לדשן אף הם יהיו של זהב ושל כסף כמזרקים אשר הם לפני המזבח, סתם סיר של נחשת כמבואר בפי' רש"י מ"א ז' מ"ה ויחזקאל כ"ד י"א וכתיב והמזמרות והמזרקות זהב סגור (מ"א ז נ) וזה טעם כמזרקים בפתחות הכ', והם כמזרקי זהב שעשה שלמה. כא. ולא יהיה כנעני, סוחר, כי לא יצטרכו לסחורה, כמו וכנעניה נכבדי ארץ (ישעי' כג ח). והנה כל אלה הפרשיות שהם בסוף זה הספר הן לעתיד, והאומר כי כבר עבר יראנו המים החיים היוצאים מירושלים בקיץ ובחורף.

מצרים אבער ניכט הינויפוואללען — ער קאננטע דארום ניכט קאממען, וויל ער דעס רעגענס ניכט בעדארף — זא ווירד איהן יענע פלאגע דער שטרייטענדען פאלקער טרעפפען, דארום, וויל ער ניכט הינויפוואללט, דאס סכות-פעסט צו פייערן. יט. דיעס וואָרע דאס פערזינדען מצרים'ס אונד דאס פערזינדען אללער פאלקער, דיא ניכט הינויפוואללען, דאס סכות-פעסט צו פייערן. כ. צור זעלבען צייט ווער-דען אויך דען שעללען דער פפערדע דיא ווארטע שטעהן: „דעם עוויגען געהייליגט!" דיא טעפפע אין הויזע גאטטעס ווערדען פאן דענן טעפפע דער בעקקען*) פאר דעם אלטארע זיין. כא. אללע טעפפע אין ירושלם אונד יהודה ווערדען דעם עוויגען צבאות געהייליגט זיין, דיא אפפערער ווערדען דא קאממען, דאפאן צו איהרעם געברויכע נעהמען אונד דארין קאכען; קיין כנעני ווירד פערנער אין הויזע דעס עוויגען צבאות זיין אום דיעזע צייט.

---

*) דיא טעפפע וואָרען געוועהנליך פאן קופפער, דיא בעקקען וואָרען פאן גאָלד

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּא יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם השבת הזה ועל יום חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדשה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

לשבת.

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מְעַלְּיָא: זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא׃ זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא׃ דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְבָבֶל׃ לְרֵישֵׁי

כַּלִּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי דִי בָבָא: לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן. וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מְעַלְיָא זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא זַרְעָא דִי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין. רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְכוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן. וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן. כָּל זְמַן וְעִדָּן. וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת־כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ. הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם. וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה. וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל. וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמ״ה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר
רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ
כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ
וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר
מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־
דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי
כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ
אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד
בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת
יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הש״ץ לוקח ס״ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ.

קמ״ח תהלים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה
לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

כ"ט — בשבת.

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים: קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

כ"ד — בי"ט שחל בחול.

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי־יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירין הספר תוך ההיכל אומרים:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבֲבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

הש"ץ אומר ח"ק ומתפללין תפלת מוסף ואומרין פסוקי קרבן מוסף ובחמשה עשר וגו', וכן בי"ט שני. ונשאל מהרי"ל מפני מה לא קורין בי"ט שני וביום השני? והשיב משום ספיקא עבדינן שמא היום י"ט, ואם היו קורין וביום השני יהיו סבורין דחה"מ הוא ואתי למעבד מלאכה.

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר·
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן· יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא· יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו מכל העמים · אהבת אותנו ורצית בנו · ורוממתנו מכל הלשונות · וקדשתנו במצותיך · וקרבתנו מלכנו לעבודתך · ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת: ותתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות למנוחה ומועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום השב' הזה ואת יום חג הסכות הזה זמן שמחתנו באהבה מקרא קדש זכר ליציאת מצרים:

ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך ולעשות חובותינו בבית בחירתך בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד השלוחה במקדשך:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן שתשוב ותרחם עלינו ועל מקדשך ברחמיך הרבים ותבנהו מהרה ותגדל כבודו אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי וקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ והביאנו לציון עירך ברנה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם: ואת מוסף יום השבת הזה ואת מוסף יום חג הסכות הזה נעשה ונקריב לפניך באהבה

כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור ליתא בכ"י וס"ט ואין לאמרו וכ"כ יעב"ץ).

*) וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:

ומנחתם

---

*) אַם חה"מ ווירד שטאַטט ובחמשה עשר דיעזעס געזאַגט.

וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם וכו'.
(אַם 1טען טאָג חה"מ)

וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם וכו'.
(אַם 2טען טאָג חה"מ)

וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם וכו'.
(אַם 3טען טאָג חה"מ)

וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם וכו'.
(אַם 4טען טאָג חה"מ)

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם וכו'.

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:
(אַם 5טען טאָג חה"מ)

ומנחתם

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

לשב' יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רלה לש"ץ עם ברכת כהנים תמלא בסוף המחזור.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם· הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מוֹדִים דְּרַבָּנָן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

אֱ"וֵא אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

הש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נעריצך.

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד (שכל) שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר

קו"ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ס' כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קו"ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ס' מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קו"ה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

ס' אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קו"ה אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

ס' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר.

ק׳ח׳ ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

ח׳ לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדשתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה. ברוך אתה יי האל הקדוש:

אתה בחרתנו תמצא לעיל. קדיש תתקבל.

סדר הושענות זיעהע אין ענדע פֿון מחזור פֿאר שיר היחוד.

אין כאלהינו. אין כאדונינו. אין כמלכנו. אין כמושיענו: מי כאלהינו. מי כאדונינו. מי כמלכנו. מי כמושיענו: נודה לאלהינו. נודה לאדונינו. נודה למלכנו. נודה למושיענו: ברוך אלהינו. ברוך אדונינו. ברוך מלכנו. ברוך מושיענו: אתה הוא אלהינו. אתה הוא אדונינו. אתה הוא מלכנו. אתה הוא מושיענו: אתה הוא שהקטירו אבותינו לפניך את קטרת הסמים:

פטום הקטרת הצרי והצפרן והחלבנה והלבונה. משקל שבעים שבעים מנה: מור וקציעה שבלת נרד וכרכם משקל ששה עשר ששה עשר מנה: הקשט שנים עשר. וקלופה שלשה. וקנמון תשעה. ברית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין סאין תלתא וקבין תלתא. ואם אין לו יין קפריסין מביא חמר חורין עתיק: מלח סדומית רבע (הקב). מעלה

עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה: יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

משנה סוף מס' תמיד, וסופרים פי"ח.

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים, לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: (כ"ד)

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים,

גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ: (מ"ח)

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים,

אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט: (פ"ב)

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים, אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: (צ"ד)

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִ', הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: (פ"א)

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים, יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: (צ"ג)

בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים, מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: (צ"ב)

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב

שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם · וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ״א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)· אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָֹה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן· לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ· לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ· יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ· וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ· וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עֹל מַלְכוּתֶךָ· וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד· כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

ואומרים מזמור של יום ותה״ב מזמור ע״ו, וי״א מ״ב מ״ג. וכמה״מ ל״א וכה״ל ס״א.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה. תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ

יקרא דיי מאתר בית שכינתה: יי ימלך לעלם ועד: יי מלכותה קאם לעלם ולעלמי עלמיא: יי אלהי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו: כי אתה אדני טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך: צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתינו מימי קדם: ברוך אדני יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה: יי צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בוטח בך: יי הושיעה המלך יעננו ביום קראנו: ברוך (הוא) אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו הוא יפתח לבנו בתורתו וישם בלבנו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה: יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שנשמור חקיך בעולם הזה ונזכה ונחיה ונראה ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא: למען יזמרך כבוד ולא ידם יי אלהי לעולם אודך: ברוך הגבר אשר יבטח ביי והיה יי מבטחו: בטחו ביי עדי עד כי ביה יי צור עולמים: ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דרשיך יי: יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

חצי קדיש, תפלה בלחש כמו במעריב, והש״ץ חוזר. ק״ש, עלינו, ק״י
וכשחל בשבת מוסיפים ואני תפלתי אחר ח״ק וקוראים בתורה.

לשבת ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך:

בשבת מוציאים ס"ת וקוראים ג' אנשים בפ' וזאת הברכה.

וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את־בני אש דת ק' תרין מלין
ישראל לפני מותו: ויאמר יהוה מסיני בא וזרח משעיר למו
הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אשדת למו:
אף חבב עמים כל־קדשיו בידך והם תכו לרגלך ישא
מדברתיך: תורה צוה־לנו משה מורשה קהלת יעקב: ויהי
בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל: יחי
ראובן ואל־ימת ויהי מתיו מספר: וזאת ליהודה ויאמר
שמע יהוה קול יהודה ואל־עמו תביאנו ידיו רב לו ועזר
מצריו תהיה: שני. וללוי אמר תמיך ואוריך לאיש חסידך
אשר נסיתו במסה תריבהו על־מי מריבה: האמר לאביו
ולאמו לא ראיתיו ואת־אחיו לא הכיר ואת־בנו לא ידע כי בניו ק'
שמרו אמרתך ובריתך ינצרו: יורו משפטיך ליעקב
ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך וכליל על־מזבחך:
ברך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו
מן־יקומון: ס לבנימן אמר ידיד יהוה ישכן לבטח עליו
חפף עליו כל־היום ובין כתפיו שכן: שלישי. ס וליוסף אמר
מברכת יהוה ארצו ממגד שמים מטל ומתהום רבצת
תחת: וממגד תבואת שמש וממגד גרש ירחים: ומראש
הררי־קדם וממגד גבעות עולם: וממגד ארץ ומלאה ורצון
שכני סנה תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו: בכור
שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדו
אפסי־ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה:

ומגביהים וגוללים ומחזירים הס"ת להיכל.

ח"ק, תפלה בלחש, והש"ץ חוזר, קדיש שלם, עלינו, ק"י.

ה׳ הש״ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה.

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

קה״ח

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים

והקהל עונין יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃

ווען דער ערשטע טאג סכות אן שבת וואר, זאגט מאן דיא צווייטע נאכט דאז מעריבֿ פאן דער ערשטען נאכט.

שהמ״ח חתום יחיאל בר יצחק.

יִשְׂמְחוּ בְּחַגֵּיהֶם יְדִידִים וּנְעִימִים. חֲסוּת בְּצֵל סֻכָּה שִׁבְעַת יָמִים. יִתְעַנְּגוּ בָהּ בְּמִינֵי מַטְעַמִּים. אֲהוּבִים מִצְוֹתֶיהָ מְקַיְּמִים, לֵילוֹת וְיָמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים׃

אהבת

ישמחו. עש״ה ושמחת בחגיך. אהובים, ישראל האוהבים מקיימים מצותי׳. לילות, בשינה. וימים, באכילה ושתיה וטיול.

ישמחו. פריידיג פייערן דיא זיבען ווירדיגען אונד האלדען, אונטער דעם שירם דער שאטטענרייכען סוכה, זיבען טאגע; אין איהר ערגעטצען זיך דיא געליעבטען מיט מאנכערלייא ערקוויקונגען, אונד בעאבאכטען געטרייא דערען געבאטע טאג אונד נאכט. געלאבט זייסט דוא עוויגער, דער דיא אבענדע דאממערן לאזט.

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה· וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים:

בְּרֶנֶן וְהַלֵּל וְחֶדְוָה רַבָּה· יְצַהֲלוּ כָּל שִׁבְעָה כְּדַת הַכְּתוּבָה· חֲגִיגוֹתֵיהֶם וְשַׁלְמֵיהֶם וּפָרֵיהֶם לְקָרְבָה· קָרְבְּנוֹתֵיהֶם וְעוֹלוֹתֵיהֶם יֵרָצוּ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־

לבבכם

חגיגותיהם, קרבן חגיגה. ושלמיהם, נדרים ונדבות. פריהם, פרי החג·

מיט געזאנגען אונד דאנקליעדערן, פאָללער פריידע, לובען זיא זיעבען טאָגע נאך דער פאָרשריפט דעז געזעטצעז. זיא בריגנען דיר אָפּפער דאר, חגיגות, שלמים אונד פרים; דאז נימאזט איהרע קרבנות אונד עולות מיט וואָהלגעפאַללען אונד ליעבע אן. געלאָבט זייזט דוא עוויגער, דער דיין פאָלק ישראל ליעבט.

לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
במדבר טו וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבלע הא׳.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין
זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ

הגואלנו מכף כל-העריצים האל הנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל-אויבי נפשנו העושה גדלות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר, השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שנאינו העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים באדמת בני חם המכה בעברתו כל-בכורי מצרים ויוצא את-עמו ישראל מתוכם לחרות עולם: המעביר בניו בין גזרי ים-סוף את-רודפיהם ואת-שונאיהם בתהומות טבע: וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

ע"ס א"ב

אנוו במצות ואדרו· תשבו כעין תדורו· בחג הסכות:
בראשון תקחו ארבעת מינים· לרצות על מי ענבים· ב"ה:
גם בשני רמז לנסוך המים לערה· תהום אל תהום קורא· ב"ה:
דרך יום רבעי להעלות בשירות· לעטר שוקי ירושלים
בפירות· בחג הסכות:

אנוו. הנוו ל' הפעיל, כמו שאז"ל אנוהו במצות סוכה נאה. ואדרו, גם זה ל' נוי והידור. לרצות על מי ענבים, כמו שאז"ל אמר הקב"ה נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה. גם בשני רמז וכו', כדאי' בסיפרי והובא בפי' רש"י פ' פינחס נאמר בשני ונסכיה' וכו' רמז לניסוך המים מן התורה. לערה לערות ולשפוך ל' ותער כדה. תהום אל תהו' קורא כ"ה בתילי' מ"ב וכמו שאמרו עליו בסוף פרק סדר תעניות אלו כשמנסכין את המים בחג תהום אומר לחבירו וכו'. דרך יום רבעי וכו', בפ' קמא דביצה דף ה' כרם רבעי הי' עול' לירושלי' מהלך יום אחד לכל צד וכו' ואמר ר"י מה טעם? כדי לעטר שוקי ירושלי' בפירות, ותיבת רבעי הוא תאר לכרם או לנטע רבעי והזכירו הפייטן בחסרון המתואר וכן מנהג רז"ל כאמרם הערל' והרבעי, והנה בכל הסידורי' גם בכ"י מצאתי כתוב דרך יום רביעי וכן גרס הרב לא"ם במערכיות שלו ונקד הבי"ת בחירק ואיננו נכון כי בכל מקום שהזכירוהו רז"ל במשנ' או בגמר' הוא כתוב רבעי בלא יו"ד בין הבי"ת והעי"ן, וכן אמרו בהדיא בריש מס' פר' אמר ר"י לא שמעתי אלא שלשית אמרו לו מה ל' שלשית? אמר להם וכו' כיוצא בו אמר כרם רבעי אמרו לו מה ל' רבעי? אמר להם כך שמעתי סתם, אמר בן עזאי אני אפרש אם אתה אומר רביעי רביעי לאחרים נמנין, וכשאתה אומר רבעי בן ארבע שני' עכ"ל, והנה הרב בעל תי"ע הזכיר שני מיני ניקוד שמצא בה' האחד שְׁלָשֶׁת והשני שְׁלִשִׁית, ולא הכריע בינית', ויפה עש' כי לא ידקדקו גם שניה' לעיקר

מדקדק

הֲמוֹנִים עָלוּ לְצִיּוֹן בְּרִנָּה · בְּחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה · בְּ"הַ:

וְשָׁם חוֹגְגִים בְּשִׂמְחָה רַבָּה · שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה · בְּ"הַ:

זְמִירוֹת וּנְגִינוֹת לְהַעֲלִיל · בִּכְלֵי שִׁיר וּבֶחָלִיל · בְּ"הַ:

חָדִים כֻּלָּם בִּנְגִינָה · עִם יְלָדִים פִּרְחֵי כְהוּנָּה · בְּ"הַ:

טוֹעֲנִים וּמְקַפְּצִים לִדְלוֹג · וּבִידֵיהֶם כַּדֵּי שֶׁמֶן שֶׁל שְׁלשִׁים לוֹג · בְּחַג הַסֻּכּוֹת:

יוֹדְעֵי דַת וְחַכְמֵי עֵדָה · מַרְאִים לִפְנֵיהֶם קִדָּה · בְּ"הַ:

כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם מְצַלְצְלִים וּמוֹדִים · הַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה מְרַקְּדִים · בְּחַג הַסֻּכּוֹת:

לַאֲנָשִׁים מִן הַנָּשִׁים לְהַפְרִישָׁם · מְתַקְּנִים תִּקּוּן גָּדוֹל שָׁם · בְּחַג הַסֻּכּוֹת:

מַרְבִּים הָיוּ בְּשִׂמְחָה וּבְצִלְצוּלִים · מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים · בְּחַג הַסֻּכּוֹת:

נוֹטְלִים לוּלָב שִׁבְעָה בְּהִלּוּלִים · זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ · לַעֲשׂוֹת בִּגְבוּלִים · בְּחַג הַסֻּכּוֹת:

סֻכָּה לַעֲשׂוֹת בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם · לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם · בְּ"הַ:

עִדּוּנִים לִהְיוֹת שֶׁבַע בְּצֵל רַעֲנָנִים · סִימָן לְשִׁבְעָה עֲנָנִים · בְּחַג הַסֻּכּוֹת:

מדקדק ל' עברי אם הראשון סגול קמץ כדי שאין לו משקל בל' עברי ואם השני גם הוא לאחרים במנין כמו על שִׁלֵּשִׁים ועל רִבֵּעִים אבן הניקוד הנכון הוא שִׁלֵּשִׁית רִבֵּעִי שוא קמ"ץ חיר"ק והניקוד הזה כבר הזכיר הרב רד"ק במכלול וכן בס' השרשים שלו בשרש ימן עיין עליו, ותימה על הרב בעל תי"ט שנתעלמה ממנו הלכה רווחה מרד"ק. המונים, המון עם רב. להעליל, לרומם ולהעלות. חדים, שמחים, וכל עניני החרוזים האלה הלא המה מבוארי' בפ' החליל דף נ"א. טוענים, נושאים. ובידיה' כדי שמן שלשי' לוג, ביד כל אחד מארבע' פרחי כהונ' הי' כדי שמן של שלשי' לוג כמו ששנינו שם וארבע' ילדי' מפרחי כהונה ובידיהן כדי שמן של מאה ועשרים לוג שהן מטילין לכל ספל וספל. נוטלין לולב שבעה וכו', בפ' לולב וערבה התקין ר"י ב"ז שיהא לולב ניטל במדינה ז' זכר למקדש. עדונים וכו', כ"כ במ"ם והוא ל' עידן וזמן וי"ג עדויים ל' עדי

פִּתִּים לְהָצֵן לֶהָבָה וְשָׁרָב · וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחוֹרֶב · בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃

צִלָּתָהּ לְהָגֵן מִלַּהַט וּלְסַכּוֹת · כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת · בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃

קָמִים יְנַתְּקוּ מוֹסֵרוֹת לְיִרְאָתֶךָ · וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ · בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃

רוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד מֵרוֹב אֲנָחָה · וְכָל יִשְׂרָאֵל יָשִׂישׂוּ בְּהַלֵּל וּבְשִׂמְחָה · בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃

שֵׁם הַנִּכְבָּד שִׁבְעָה לְהַדֵּר · בְּלוּלָב וּבִפְרִי עֵץ הָדָר · בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃

ס׳ תִּשְׁבָּחוֹת לוֹ לְמַלֵּל · וְלִגְמֹר בּוֹ אֶת הַהַלֵּל · בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃

שמע״ת יחיאל חזק ואמץ.

יְקַר חַסְדְּךָ בְּרִנָּה בַּבּוֹקֶר לְמַלְּלָם · אֱמוּנָתְךָ לספר

עדי וקישוט וטעמו להיות מקושטים שבע בסוכה תחת צל עלי רעננים, סימן לשבעה עננים שהיו מגינים עליהם כדאית׳ בילקוט פ׳ בשלח רמז רכ״ח. פתים להצן וכו׳, לקרר חום של יום הבא וכמאמרם ז״ל שהעתקתי לעיל ביוצר, להצן פעל נגזר מן צנים פחים (משלי כב ה) ל׳ צינה וקור, ולא אוכל להתאפק מלהעיר על שיבוש גדול שהשתבש בזה המדקדק החכם הר״ר אליק סעכאב נרו׳ בסידור שיח יצחק שלו שכתב בזה״ל, להצן, לקרר והוא בנין מחודש וצ״ל הה״א והצד״י בצר״י כמו להסב אליך (ש״ב ג יב) כי הוא מהכפולים, וכן להגן שבסמוך גם הוא בנין מחודש שרשו גנן וצ״ל כולו בצר״י כמו להסב האמור עכ״ל, ונגרר בזה אחר יסודותיו בשפתי רננות שלו ובכשל כדבר ידוע לתינוקו׳ של בית רבן שה״א מקור בבנין הפעיל גזרת הכפולי׳ קמוץ, ומה שהביא לראי׳ מן להסב אליך דשמיט הוא ראי׳ לסתור כי גם זה קמוץ בכל הספרי׳ המדויקי׳, ואם מלאהו בחיזה ספר מוטעה שנזדמן לו בצר״י הי׳ לו לפקוח עיניו על חברו להסב מלכות שאול.(דה״א יב כג) שהוא קמוץ וכל כל הסב האל מהאל התם כהתם להתם כולהון קמצין כמשפט הל׳; ויען שהמחבר הנזכר חכם גז״ל בחכמת הל׳ כנראה מחבוריו לזאת השבתי למשפט להוכיח על פניו שגגתו אשר שגג ולהרים מכשול מדרך עמי. קמים, מתקוממיך. ינתקו מוסרות, עפ״ה ננתקה את מוסרותימו (תילי׳ ב) הנדרש על נענוע שבועטין במצות סוכה כדאית׳ במס׳ ע״ז דף ג׳ א׳. ליראתך, כ״כ בספרינו ובכ״י גרס לרעיתך. רוזנים נוסדו יחד, הוא רישא קרא הנ״ל. ולגמור בו את ההלל כ״כ בכ״י.
יקר חסדך וכו׳, עפ״ה מה יקר חסדך אלהים (תילי׳ לו) ועפ״ה וארנן לבקר

לְסַפֵּר בַּלֵּילוֹת מְעִין כָּל נֶעְלָם· חָזָק וְאַמִּיץ
נְפָאֵר שִׁמְךָ לְעוֹלָם:

בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:
מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא:
מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה:

לאשי המרווים, יחיאל בר יצחק יגדל.

יוֹפִי עֲנָנֶיךָ סִכַּכְתָּ עַל גְּאוּלִים· חוּפַּת כְּבוֹדְךָ
פָּרַשְׂתָּ עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת סְלוּלִים· יִחֲדוּךָ וּפֵאֲרוּךָ
כְּעוֹבְרֵי גַלִּים· אָז לְשִׁמְךָ שִׁבְּחוּ בְּנֵי אֵלִים:
זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ:
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת
יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:

בְּנֵה סוּכָּתְךָ וְהָקֵם הַנְּפוּלָה· יְסוֹדוֹתֶיהָ לְשַׁתֵּת

ולבנותה

חסדך, וכתיב להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות.
להיות סלולים, מתופין והוא מגזרת סל וכן אמרו ז"ל מן הסלולין אסורה (ע"ז דף לט ב). ופארוך כעוברי גלים, ישראל היו מייחדים ומפארים שמך כראוי לעוברי גלי ים שצריכין להודות. אז לשמך וכו', תחלה אמרו ישראל שירה ואח"כ המלאכים בני אלים.
בנה סוכתך וכו', סוכת דוד הנופלת והיינו המקדש. לשתת, לייסד.

יופי. פראַכטוואָלקען אומהיללטען דיא בעפרייאטען! דוא בערייטעטעסט דיא דעקקע דיינער הערלליכקייט איבער זיא צום שוטצע. דיינער איינהייט אונד אללמאַכט הולדיגטען דיא וואַנדערער איבער מעערעסוואָגען, אונד היממעלס קאָרע שטיממטען נאַך איהרע לאָבגעזאַנגע אַן.

בנה. אָ בויע זיא ווידער אויף, דיינע היטטע (מקדש); עררישטע ווידער דיא פערפאַללענע! זעטצע טיעף איהרע גרונדפעסטע אונד פיהרע זיא אונערשיטטערליך

וְלִלְבְנוֹתָהּ עַל תִּלָּהּ· צֹאנְךָ לִרְעוֹת עַל מִשְׁכְּנוֹתֶךָ לְהַנְחִילָהּ· חָפוּץ כְּמִקֶּדֶם זִבְחֵי צֶדֶק וְעוֹלָה: עיין מ״א א״ח סי׳ רל״ו ובסידור שכ״ה דף ש״כ ע״ב.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם· וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ:

קוֹרֵא מִקְרָא קֹדֶשׁ וּמְשַׁמְּרוֹ·
יְקַבֵּל לַיּוֹם הַבָּא שְׂכָרוֹ·

גאוה

קורא מקרא קודש ומשמרו וכו׳, הקורא ושומר מקרא קודש של סוכה יקבל שכרו לעתיד לבוא ויזכה לישב בסוכת עורו של לויתן כמו שאז״ל.

אונערשיטטערליך אויך. ווירד דאַן דיינע טאַובע (ישראל) נעבען דיינעם צעלטע, אונד נאָך ווידער, וויא אין דען טאַגען דער פֿאָרוועלט, דאַנק אונד בראַנדאָפּפֿער דיר געפֿאַללען. געלאָבט זייאסט דוא, עוויגער, קאָניג, ישראל׳ס פֿעלז אונד ערלאָזער.

קורא. ווער דאַס היילּיגע סוכות־פֿעסט געהאָריג פֿייערט, עמפֿפֿאָנגט נאַך יענזייטען טאַגע זיינען לאָהן.

גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים סְגוּרוֹ׃
דּוֹד לְמַלְאוֹת לוֹ בְּשֻׂכּוֹת עוֹרוֹ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ
וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם׃
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְיָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ
אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

תפלת ערבית וכו׳ כדאתמול.

גאוה אפיקי מגינים סגורו, כ״כ בכ״י והוא כינוי אל לויתן שנא׳ עליו גאוה אפיקי מגינים סגור (איוב מא). דוד הקב״ה דודי. למלאות לו וכו׳, כן כתיב אצל לויתן התמלא בסוכו׳ עורו ועלי׳ דרש ר״י עתיד הקב״ה לעשו׳ סוכה לצדיקי׳ מעורו של לויתן, ול׳ מלא ומילוי כופל גם על הממלא גם על הממולא דוק ותמלא וכן פי׳ רש״י שמות כ״ח י״ז אצל ומלאת בו מלאת אבן ע״ש.

פיר איהן האט דער אַללגיטיגע טיורע, דיא דאַז טטאָלזע מעערעז אונגעהייער אומשלוסען—דיא הויט דעז לויתן—צור סוכה בעשטיעדען.
געלאָבט זייאזט דוא, עוויגער, דער דיא סוכה דעז פֿריעדענז בערייטעט איבער אונז, איבער זיין גאַנצעז פֿאָלק ישראל אונד איבער ירושלים.

הָ*אֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ:

הַגָּדוֹל

בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ: הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ: הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל· וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ· וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם· וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: הש"ץ אומר ח"ק.

*) בפולין מתקילים האל ובאשכנז הגדול·

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

וועהרענד דער חזן ברכו זאגט,

ח׳ בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

ק״ח בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל׃

זאגט קהל יתברך.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי׃

מיוסד ע״ס א״ב בראשי החרוזית, ובסוף חתום שמ״ח שלמה.

אַאֲמִיץ לְנוֹרָא וְאָיוֹם. בְּהִסְתּוֹפְפִי לְפָנָיו

אאמיץ. הפיוט הזה קשה מאוד בהסקפה ראשונה, כי ידמה שהמחבר לא שמר פיו ולשונו מבלבול לשונות יחיד ורבים ונוכח ונסתר וכו׳, ויקרה זה ברוב בסופי החרוזים המסיימים לעולם על לשון הכתוב במקרא ולא יתאוו עם ראשית החרוזים, לא

---

*) ק׳. א. מאָנטיג וויל איך דען טרעקקליכען אונד עהרפורכטזוווערטהען פרייזען!

---

*) דיא פערטיעדענען רערענאַרטען אין אייגער אונד עבענדערזעלבען שטראָפֿע דיעזעז פיוט׳ז צייגען דייטליך, דאַס דער פערפֿאַסער דענזעלבען ווית איין דוטט אָדער וועטטגעזאַנג געזונגען האַבען וויל.

אֶמְצָא פְּדִיּוֹם· אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם: בְּלָקְחִי
כַּף תָּמָר וּשְׁלֹשֶׁת מִינֵי קְבוּעִי· בָּם אֲהַלֵּל
לְאוֹרִי וְיִשְׁעִי· בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: גֵּאוּת אַלְבִּישׁ
לְדָר בַּמְּרוֹמִים· לְהַלְלוֹ בְּמֻרְבִּיּוֹת שְׁלֵמִים
לֹא קְטוּמִים· תָּחֹגּוּ אֶת חַג יְיָ שִׁבְעַת יָמִים:

פזן אֲהַלֵּל בְּפֶה וְלָשׁוֹן· לְשׁוֹמֵעַ קוֹל לַחֲשׁוֹן·
כְּנָם וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן· קָדוֹשׁ:

דָּגוּל מִקֹּלוֹת מַיִם נֶאְדָּר· אֲאַפְּדֶנּוּ הוֹד וְהָדָר·
בִּפְרִי עֵץ הָדָר: הַמְרוֹמָם בִּקְהַל עַם נְצוּרִים·

נמין ולא נמספר, לכן אין לחבר ולקשר סופי החרוזים עם ראשיתם, כי יתנגד לשוניהם נגוד רב. ובעבור זאת גזרתי אומר שיסדו המחבר לשוררו במקהלות מערכה מול מערכה, זה ידבר וזה יענהו, דוגמת השיר הנקר' בלע"ז דועטט ובל"א וועטטגעזאנג, פעם ידבר המשורר חרוז שלם או חצי חרוז והקהל יענהו ופעם ידבר הקהל והמשורר יענהו, ועל סדר זה הלוך ילך הפיוט על מכונו ויבוא הלשון על מתכונתו. אאמיץ, אשבחהו באומץ ותוקף. בהסתופפי, לשון הסתופף בבית אלהי (תהלי' פד יא). והנה שני הטורים הראשונים האלה הם דברי הכנסיה, וכן ב' הטורים הראשונים של אות ב' ושל אות ג' ד' ה' ו' וז', והטור הג', הוא סוף החרוז, לעולם דברי המשורר. ושלשת מיני קבועי, יתר ג' המינים הלקוחים ממני. קבועי, לשון לקיחה. במורביות, בענפים. קטומים, שבורים וכתותים. כנם, כמו שאמר, מגזרת וינאמו נאום (ירמיה כג לא). ומדרך לשון רבותינו ז"ל להפיל הא' מן המכתב ולהשתמש בו ע"ד נחי הע', ודוגמתו במקרא לוט עם לאט. דגול, נתאר לאל ית'. אאפדנו, אקשטנו. עם נצורים, ישראל השמורים

היער אויף דער שוועללע זיינעז פאללאַזטעז וויזען, דאַ פינד' איך הייל — און, הייטע, אונ פוכפללעהכטען. ב. ק'. איך ערגרייפע דען פאללמצווייג נעבזט דען דאַרו בעשטיממטען געוואַכזען, דאַמיט פרייז' איך איהן, איין ליכט אונד מיין הייל, ח'. אַם זיעבענטען מאָנאַטע. ג. ק'. איהן, דען היממעלזבעוואָהנער, מיט מאַיעזטעט אומגעבענען, איהן וויל איך ריהמען מיט דיעזען פעהלערלאָזען שטרייכערן. ח'. פייערט דעז עוויגען פעזט זיעבען טאַגע!

ק' לאָבען וויל איך מיט מונד אונד צונגע דען ערהאָרער דער געבעטע; זאָ שפראַך ער: „ערגרייפט דיעזע געוואַכזע אַם ערזטען טאַגע דעז פעזטעז:" קדוש.

ד. ק'. זיינער האָללמאַכט הולדיגט דיא שטיממע מאַכטיגער פלוטהען; זייז נער מאַיעזטעט אונד העררליכקייט הולדיגע איך. ח'. מיט דיעזער פרוכט דעז העררליכזטען בוימעז. ה. ק'. הארגעריהמט מיזט ער אין דער פערז

בְּהִלּוּל וּפְאֵר אוֹתוֹ מַכְתִּירִים · בְּכַפּוֹת תְּמָרִים׃
וְיָרִיק רוֹב בְּרָכוֹת מֵאֲרֻבּוֹת · לְאֹם מְהַלְלוֹ
מְסַרְעָף וּמִקְּרָבוֹת · וּבַעֲנַף עֵץ עָבוֹת׃ זְכִיּוֹת
יַכְרָעוּ וְעָוֹן יְמָחַל · מִלְּהָבוֹת בְּשַׁלְהֶבֶת
רִשְׁפֵּי גַחַל · תּוֹמְכֵי עַרְבֵי נָחַל׃ חֶדְוַת רַב
תִּמְצְאוּ בְּלַהֲקַתְכֶם · חֲסוּנִים בְּצִוּוּי דַּת
מַלְכְּכֶם · וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם׃ טָרְחֲכֶם
יָפִיק נוֹהֵג לֵילוֹת וְיָמִים · גְּאוֹן נוֹגְשֵׂיכֶם יְגַדַּע
וְיַדְמִים · לְבַל תֵּעָנְשׁוּ בַּחֲגִיגַת שִׁבְעַת יָמִים׃
יַסְכִּית אֵל פִּלּוּל וְיַאֲזִין הֶגְיוֹנָי · וִיקַבֵּל כְּקָרְבָּן
רַחַשׁ עֶנְיָנִי · וְחַגֹּתֶם אוֹתוֹ חַג לַיְיָ׃ כִּשְׁרוֹן כֹּחַ

מאתו. מארבות, מחלונות השמים. מסרעף, מלב. מלהבות, שלא יהיו נכוים בשלהבת הגיהנם אשר בוערים בו רשפי גחל. חדות רב וכו', גם אלה דברי המשורר עד יסכית אל. בלהקתכם, בקהלתכם. חסונים, מתחזקים. יפיק, יוציא. נוהג לילות וימים, תאר לאל יתברך. יגדע, יכרית. וידמים, וישתיק.

זאַממלונג דעס פֿאָן איהנען געשיטצטען פֿאָלקס; איהן קרענצען זיא מיט רוזען אונד זיעג, א'. מיט פּאַלמצווייגען. ו. ק'. ער גיעסט דעס זעגענס פֿילע אויס דעס הימעלס פפֿאָרטען איבער איין פֿאָלק, דאַס איהן פּרייזט מיט גייסט אונד הערץ. א'. אונד מיט איינעם אַסט פֿאָן בוימע עבות. ז. ק'. דיא טוגענדען ערהאַלטען דאַס איבערגעוויכט, דיא זינדען ווערדען פֿערליעהען, דיא פֿלאַממע דעס העללענפֿייערס איסט פֿערן א' יענען, וועלכע ערבות ערגרייפֿען. ח. אייערע פֿערזאַממלונג ווירד דער פֿריידען פֿילע געניעסען; האַלטעט אייך פֿעסט אַן דען בעפֿעהלען אייערעס קעניגס אונד זייד פֿרעהליך פֿאָר דעם עוויגען, אייערם גאָטט! ט. ער, דער רעגענט דעס טאַגעס אונד דער נאַכט, ווירד בענדיגען דען שטאָלץ אייערער קוועלער, דאַמיט איהר ניכט געשטערט ווערדעט אַם פֿריידענפֿעסט דער זיעבען טאַגע. י. ק'. יאַ, ער ווירד פֿערנעהמען איין פֿלעהען, דער אַללמעכטיגע! ער ווירד איין געבעט ערהערען אונד געפֿעלליג וויא אָפּפֿער אַננעהמען דאַס ליספּען מיינער צונגע! א'. פֿייערט דיעזעס פֿעסט דעם עוויגען! כ. ק'. מיט יוגענדקראַפֿט ווירד ער איין האָלדעס פֿאָלק

יחליף לשושנה· חוגגת ועוצרת וסוככת
ברננה· שבעת ימים בשנה: לעת יסיר סבל
מעל שכמיכם· תרנו ותחגו בקריאת
מועדיכם· חקת עולם לדרתיכם: משגיח
מחרך תהללו באיומים· מנעימים קול ולא
דומים· בסכת תשבו שבעת ימים: נדיבי
עמים סודרי ערכות· באברתו לעד יהו
סכוכות· כל האזרח בישראל ישבו בסכת:
סלו בהלול לשוכן ביניכם· ותנוחו בהשקט
כל ימיכם· למען ידעו דרתיכם: עליון הודיע
פלאיו על ידי גואל· עמוסיו סכך בעננים כהול·
כי בסכות הושבתי את בני ישראל: פקדתי

לשושנה, תאר לישראל. משגיח מחרך, הרואה מחלוני השמים, והיינו הקב"ה, ול"ה הוא, משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים (שיר ב ט), באיומים, באימה. סודרי ערכות, המעריכים תפלותיהם. סלו, רוממו. כי בסכות הושבתי .... וידכל

אויזריזטען, דאז מיט פריידען פייערט זיין פעסט אונד אין דער סכה ווילט זיעבען טאגע אים יאהרע. ל. מ'. איינזט ווירד ער דיא לאזט פאן אייערן שולטערן נעהמען; דאן ווערדעט איהר עז מיט וואָנגע פייערן אין דער שטאדט אייערער בעשטיממונג (ירושלים), אלז איין עוויגעז געזעטץ פיר אייערע נאכקאממען. מ. פרייזט דיא פארזעהונג עהרפורכטזפאָלל, לאסט איהר אונאויפהערליך ליעבליכע ליעדער ערטאָנען! ווילט אין דער סכה זיעבען טאגע! נ. איינע עדלע נאציאָן פאָלגט דער געטטליכען פער־אָרדנונג, פינדעט שוטץ דארין. יעדער איינהיימישע אונטער ישראל זאָלל אין דער סכה וואָהנען. ס. לאסט מיט דען רוהם דעססען ערטאָנען, דער אין אייערער מיטטע וואָהנט, דאן ווערדעט איהר מיט רוהע פייערן, זאָ לאנגע איהר לעבט; אייערע נאכקאממען ווערדען עז ערפאהרען. ע. דער אללערהאָכסטע האט דורך אונזערן ערלאָזער (משה) וואונדער געזייגט זיינען האָכגעשטעלטען פאָלקע, ער האט עז אונטער סכות פאָן וואָלקען געזעטצט; זאָ לויטען זיינע וואָרטע: איך האבע דיא קינדער ישראל'ז אין סכות וואָהנען לאסען, פ. איך האבע דען איבעררעזט אייגעז פאָלקז בעגנאדיגט,

עמי לחון שירים· משפטם להוציא כאור
וצהרים· בהוציאי אותם מארץ מצרים: צקון
צעקתכם הסכתי באזני· ופדות שלחתי לכל
המוני· וידבר משה את מעדיי: קורא דורות
חי עולמים· צוה לעם שמו מנעימים· חג
הסכת תעשה לך שבעת ימים: רם ממעוניך
הסך מקהלותיך· לרחם ולהושיע כל
להקותיך· ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך:
שודד עוד לבל יבהילך· לתת תקוה לפוזרי
כמהיך· שבעת ימים תחג ליי אלהיך: תקף
המון קרית חנה· באים להראות פניו בחנינה·
שלש פעמים בשנה: תאבי ישעו להזורת

מזה, הם דברי האל. שירים, שארית ישראל. לפוזרי כמהיך, לפזורים, הכמהים לך. כמהים, לשון כמה לך בשרי (תהלי' סג ב), ענין תאוה ותשק. תוקף המון, המון התקיף ורב באים לקרית חנה דוד, היינו ירושלים. בחנינה, בתחנה.

איך האבע איהר רעכט אויסגעפיהרט וויא זאננענליכט, דאז איך זיא אויז מצרים געפיהרט; צ. דאז יאממערגעשריי אייער געמיינדע איזט צו מיינען אהרען געקאממען, אונד איך האבע איהר איינען ערלאזער געזענדעט. משה מאכטע היערויף דיא פעזטע דעז עוויגען בעקאננט. ק. ער, דער עוויגלעבענדע, דער בעסטיממער דער צוקונפט, ער זעלבזט בעפאהל אונד שפראך: „דאז סוכותפעזט זאללזט דוא זיעבען טאגע פייערן"! ר. ק'. אַ, שיטצע אויז דיינער היממלישען וואהנונג, אללערהעכזטער, דיינע פערזאממלונג, זייא גנאדיג אונד זעגנע היער דיינער געמיינדע! ס'. אן דיינעם פעזטע זאללזט דוא פרעהליך זיין, דוא, דיין זאהן אונד דיינע טאכטער! ש. דיך ווירד קיין אונפאלל טרעפפען, דיינע צערשטרייטען, דיא גאטט פערטרויען, האבען האפפנונג. פייערע זיעבען טאגע, דעם עוויגען, דיינעם גאטט, צו עהרען! ת. ק'. דארט וואללטע איינזט איינע פאלקסמענגע נאך יענער קעניגליכען רעזידענץ היניויף, פאר זיינער גאטטליכען מאיעזטעט פלעהענד צו ערשיינען, דרייםאהל איין יאהרע. פאללער זעהנזוכט, דיא העררליכקייט זיינעז הייליגז צו זעהען אונד דאנקבארליך דארצובריגגען פאן

כבודו· להתשירו משלו והכל בידו· איש כמתנת ידו: תומכי סנסני דשאים· משטן וממשחית יהו חבואים· לחזות ולהסכית בבשורות טובות לכן הנה ימים באים:

אהלל בפה ולשון. לשומע קול לחשון. כנם ולקחתם לכם ביום הראשון. קדוש׃

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים ובטובו מחדש בכל־יום תמיד מעשה בראשית: מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך: המלך המרומם לבדו מאז המשבח והמפאר והמתנשא מימות עולם: אלהי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו· אדון עזנו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו: אל ברוך גדול דעה הכין ופעל זהרי חמה טוב יצר כבוד לשמו: מאורות נתן סביבות עזו: פנות צבאיו קדושים רוממי שדי תמיד מספרים כבוד־אל וקדשתו: תתברך יי אלהינו על־שבח מעשה ידיך ועל־מאורי־אור שעשית יפארוך סלה: תתברך צורנו מלכנו וגאלנו בורא קדושים ישתבח שמך לעד מלכנו יוצר משרתים ואשר משרתיו כלם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלהים חיים ומלך עולם: כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים

להתשירו, להניא לו תשורה. תומכי, אוחזי. סנסני דשאים, סעיפי אילנות, והאילן גם הוא בכלל דשאים. חבואים, נסתרים ומחופים.

דעם, וואס דיא גיטע דעמען בעשערט, דעם אללעס אייגען איזט, ברא־כטע איין יעדער נאך פערהאלטניס זיינעס פערמאגענס. אזו אויך אייך, דיא איהר דיעזע לווייגען טיטעלט, וויררד קיין אונגעמיקק טרעפפען; איהר זייד בעוואהרט! טויעט, איהר ווערדעט אייגנט גוטע באטשאפט פערנעה־מען: „וואהרליך, זיא קאממען וויעדער, יענע טאגע!"

וְכֻלָּם עשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃ וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה׃ וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה׃ לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה׃

קָדוֹשׁ׀ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

באור מוכר מיבערזעטצונג הייעפֿאן זיעהע אין שחרית פֿאן געזטערן.

מיוסד ע״ס א״ב.

אופן אֲאַמִּיר אוֹתְךָ סֶלָה׃ בְּהוֹד וְהָדָר וּתְהִלָּה׃ גּוֹאֵל הַצֶּמַח גְּאֻלָּה׃ דְּרוֹשׁ אֻמָּתְךָ לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה׃ הַצָּגִים בְּשִׂמְחָה׃ וּבְלוּלְבֵיהֶם אוֹתְךָ לְשַׁמְּחָה׃ זוֹעֲקִים לְפָנֶיךָ שִׂיחָה׃ חֲמוֹל עֲלֵיהֶם הוֹשִׁיעָה וְהַצְלִיחָה׃ טוֹב בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ יַקֵּר עֲדַת אֲהוּבִים׃ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים בְּאֲהָבִים׃ לְשַׁעַר בַּת רַבִּים׃ מַחֲמַדִּים תֵּן לָהֶם׃ נָא שַׂמַּח עִמָּהֶם׃ שָׂא נָא חַטֹּאתֵיהֶם׃ עֲבוֹר עַל פִּשְׁעֵיהֶם׃ ייו פּוֹצְחִים הַלֵּל וְתוֹדוֹת׃ צוּר הַיּוֹדֵעַ עֲתִידוֹת׃ קוֹל לְהַשְׁמִיעַ אוֹתָם לַהֲדוֹת׃ רַחֵם בְּנֹשְׂאָם אֲגֻדּוֹת׃

קו״ח שׁוֹקְדִים וְאוֹתְךָ מַקְדִּישִׁים׃ שִׁבְחֲךָ בְּפִיהֶם רוֹחֲשִׁים׃ תּוֹקְפִים בָּרוּךְ וְלוֹחֲשִׁים׃ תּוֹמְכִים כְּאֵילֵי תַרְשִׁישִׁים׃

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָל חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים· בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ· לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ· כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית· כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אֵל מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

במדבר ט״ו ל״ז ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם: יש לכרוך אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע האל״ף.

ספרד אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן וטוב ויפה הדבר הזה. על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

פולין אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר: ומתקן ומקבל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם ועד: אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו: לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קימת: ודבריו חיים וקימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורתינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

על הראשונים ועל האחרונים לעולם ועד חק ולא יעבור. אמת שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד: אתה הוא מלכנו מלך אבותינו אתה. למען שמך מהר לגאלנו כאשר גאלת את אבותינו: אמת מעולם שמך הגדול עלינו נקרא באהבה אין אלהים זולתך:

ברוב קהלו' אשכנז אומרי' זה כדאתמול.

אנא הושיעה נא. בני עפר מי מנה. גוי הצליחה נא. דורשיך בכל עונה: הקם סכת דויד הנפלת. ובל תהי עוד משפלת. זכור אימה הנקהלת. חופפה ובצלך נאהלת: טוב הצמח שמחתם. יה כפר אשמתם. כלה עתה אנחותם. למענך חיש פדותם: מלא משאלת לבם. נואקים אליך בכל לבבם. סמכם וריב ריבם. עתה תשכון בקרבם: פנה תפנה לפארם. צור אמור לעזרם. קומם בית הדרם. ראותם פתאם שברם.

שלם

במקצתם וברוב פולין אומרי' זולת זה.

אנא תרב עליצותך. לקוי ישועתך. באים לאמץ תהלתך. בועד בית דגילתך. גודדם לבית בחירתך. ישע לראשם בתתך. דלם מכשל תגרתך. ותסוככם בגין אברתך: הושב על משפטו ארמון. אשר שתה יליל ישימון. וכנס נדחי המון. זרע תם פצל לח לוז וערמון. זדי רשע כפות כאגמון: יבואום שכול ואלמון. חנוכיך הוגי אמון. תטעם בהר חרמון: טועני עלך על גבם. יה השרה שכינתך בקרבם. יעלו לחוג לבית נום. בהכונן עיר מושבם. כח ולאל תשגבם. צור עזם ומשגבם. לא לנצח תריבם. כי עליך משליכים יהבם: מקדשך השמם. כימי עולם תרומם. נצח לבל ישתומם. תת שקוץ שומם. סכת דויד קומם. ופורצי גדרה השמם. עורה כנורי הדומם. ונימיו עוד לבל תנמם: פנת מגדל עדר. אפלה כשחרורי קדר. צפה להדרה בהדר. היות סגה וגדר. קנין צאן דיר. אשר נזרה להעדר. רעה להשמן

אנא. תרב, תרבה. בועד דגילתך, בקבוץ קהלך. גודדם, קבצם, ל' גדוד. דלם, דלה והגביה אותם. מכושל, מכשלון. תגרתך, ריבך, והיינו כשלון של יצר הרע, או הוא כמשמעו שלא יארע להם רע. בגין, בנגן ומזמה של אברתך. הושב, כמ"ש עש"ה בירמי' ל' י"ח. תם, יעקב. חנוכיך הוגי אמון, ישראל החנוכים ממך ועוסקים בתור'. אמון, תאר לתורה, עש"ה ואהי' אצלו אמון. טועני עלך, ישראל הטוענים על גבם עול תורה ומצות. כנא לבל ישתומם, שלא יהיה שמם וחרב לנצח. ונימיו, מיתריו של כנור. לבל תנמם, שלא יתנמנמו יותר, וי"ג תגמם בג' והוא לשון כריתה בלשון רז"ל. מגדל עדר, תאר לבה"מ. אפלה, כ"כ בכ"י והוא ל' אופל וחושך. כשחרורי קדר, כשחרורית של קדירה. סוגה וגדר, כ"כ בכ"י, וטעמו שתהיה מסוגת ומגודרת, ל' סוגה בשושנים. נזרה להעדר, כ"כ בספרינו ;

שלם מהרה תבנה. שלמיך בכן תענה. תכה קמיך כמכת בכורים ותענה. תקרעם כקריעת ים סוף ונקראך ותענה:

להשמן ולהפדר. כבקרת רועה עדר: שער בת רבים. מקום תמורת וכרבים. תחטבו בחטבים. במסגרות ושלבים. תחדש שירים ערבים. בפה משכימים ומעריבים. תפדנו באמץ ושגובים. כאז פדית גזי רהבים:

עזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע לבניהם אחריהם בכל־דור ודור: ברום עולם מושבך ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ: אשרי איש שישמע למצותיך ותורתך ודברך ישים על לבו: אמת אתה הוא אדון לעמך ומלך גבור לריב ריבם: אמת אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע: ממצרים גאלתנו יי אלהינו ומבית עבדים פדיתנו: כל־בכוריהם הרגת ובכורך גאלת וים־סוף בקעת וזדים טבעת וידידים העברת ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר: על־זאת שבחו אהובים ורוממו אל ונתנו ידידים זמירות שירות ותשבחות ברכות והודאות למלך אל חי וקים: רם ונשא גדול ונורא משפיל גאים ומגביה שפלים מוציא אסירים ופודה ענוים ועוזר דלים ועונה לעמו בעת שועם אליו: תהלות לאל עליון ברוך הוא ומברך. משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם: מי־כמכה באלים יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא: שירה חדשה שבחו גאולים לשמך על־שפת

ובכ״י גרס הזוכרת לְהֵעָדֵר. תחטבו, כצ״ל בחולם, וטעם תחטב כ׳ מטוה אטון מצרים. גזי רהבי׳, עוברי ימים.

הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ· יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· אֶת־יוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה· זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ· יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ· וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ· וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ·

וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

נקלת קהלות עולים ככהנים לדוכן וסדרו תמלא בסוף המחזור.

נ״ז אֱ״וֵא אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בקול. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן:

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים· וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים· אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים· לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים:

אַן זאָנכטאַג ווירד דאַז קרובות פֿאָן גזעטערן, אוימאַי אנ״ון, געזאַגט.

ע״ס א״ב ואח״כ ע״ס תשר״ק ואח״כ ע״ס א״ת ב״ש ואח״כ חתום אלעזר בירבי קליר.

אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפּוֹת· בְּלִי חָמָס קַחַת סַנְסִנּוֹן כַּפּוֹת· גְּמוֹנֵי פָז לֶאֱגוֹר וְלִכְפּוֹת· דִּשְׁאֵי אֲשָׁלִים בָּם אַף לִכְפּוֹת: הֵן מִבֶּעָשׂוֹר חֻקְקֵי לְחַיִּים· וְהוֹדִיעֲנִי אֹרַח חַיִּים· זַעַם מֵאָז תַּרְשִׁישׁ וְאִיִּים· חָרָה אַפּוֹ בָם מֵהְיוֹת חַיִּים: טָרְחִי נָשָׂא וְשָׁתְלִי

ארחץ וכו׳, מבואר בקרובות דאתמול בפיוט אקחה וכו׳. סנסין, סעיף, ל׳ אוחזה בסנסניו (שיר ז). גמוני פז, חוטין של זהב, כמבואר במס׳ סכה דף ל״ו ב׳. לאגוד ולכפות, שכיהם ל׳ אגודה וקשירה. דשאי אשלים, כן כתוב בכל כתבי יד, וטעמו, למתי אילנות, וירמוז אל ד׳ מינים של לולב, ונכללים בכלל דשא, אף שהם מיני אילנות, כמבואר בפרוש רש״י אצל תדשא הארץ דשא. אשלים, כאשר תאמר מן חֵלֶק חֲלָקִים כך תאמר מן אֵשֶׁל אֲשָׁלִים, ופרושו אילנות. מבעשור, מן יום הכפורים. חקקי, כתב אותי. והודיעני אורח חיים, לעסוק במצות סכה ולולב. זעם, דהה בזעם. תרשיש ואיים, שם אומות עובדי עבודה זרה, ולקח החלק בעד הכל. טרחי נשא, נשא

ארחץ. איך וואַשע מייגע האֶנדע אין אונשואלד אונד ערגרייפֿע דיזעזן פֿאַלמצווייג, דען איך אויך קייגע אונגערעכטע וויזע אַן מיך געברואַכט; דאַראַן בינדע אונד בעפֿעזטיגע איך מיט גאָלדפֿאָדען דיזה דאַלו געהאָריגען געוואֶכזאַרטען אונד וועגדע דאַמיט אונזייל פֿאָן איר אַב. אַן לעהגטען (יום הכפורים) טאָן האַט ער מיך אין דאַז בוך דעז לעבענז איינגע־ טריעבען אונד מיר דען פֿפֿאַד דעז לעבענז קונד געטהאַן. פֿרעפֿלער אוסטען זיינען אונזוילען עמפֿפֿינדען, איבער זיא ליעס ער זיינען לאָרן וואַלטען אונד שפראַך איהנען דאַז לעבען אַב. געגען מיינע אימעטהאַטען האַטטע ער

סליחה· יצאה בת קול לך אכול בשמחה· כארבעת יום שת גבול שיחה· לבל לערב שמחה בשמחה: מועד ראית חגיגת אסף· נתמך בחלשי לחוגגי בכסף· סכה ופור נזל להעדף לי בתסף· ענני קחו מוסרי ואל כסף: פרחים כנטעם אעמסה לאיום· צחות לצחצח מצוא בם פריום· ה׳ קיחתם בדמים יכשרו לשם איום· ראוים להנטל בזה ראשון יום:

עונני. יצאה בת קול אכול וכו׳, כדאיתא בקהלת רבה בפסוק לך אכול בשמחה לחמך, במוצאי יום הכפורים הקב״ה מוחל להם את הכל ואומר מה דאזל אזל ולהלן הוה חשבנא, יוצאת בת קול ואומרת להם, לך אכול בשמחה לחמך, כבר נשמעה תפלתכם! כארבעת יום, שבין יום הכפורים לסכות. שת גבול שיחה, שם גבול לעסוק במיני השיחים ואילנות לסכך הסכה ולקחת ד׳ מינים של לולב, וכלם ממיני השיחים. שיחה, שם נגזר בל״נ מן תחת אחד השיחים (בראשי׳ כא טו). חגיגת אוסף, חג האסיף. תמך בחלשי, נפל בגורלי, ל׳ חולש על גוים (ישעי׳ יד יב), וכענין כי אתה תומיך גורלי (תהלי׳ טז ה). לחוגגי בכוסף, שאחוג אותו בחמודות. סכה ופור נזל, סכה ונסוך מים. להעדף, להוסיף. בתוסף, בתוספת שמחה. ענני, ענה ואמר לי, קחו מוסרי ואל כסף, והוא ל׳ הכתוב במשלי ח׳, ואמרו עליו בפסיקתא, הרבה קיחות לויתי אתכם, ולקחתם לכם ביום הראשון במקח לא בגזל. עכ״ל. פרחים, ענפים. כנטעם, כדרך גדילתם. אעמסה, אטול. צחות לצחצח, ל׳ ולשון עלגים תמהר לדבר צחות (ישעי׳ לב ד), שענינו אמרות צחות ונקיות, וכן טעמו כאן להוציא בעברה אמרות טהורות. בדמים, ולא בגזל. בזה ראשון יום, דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון, ואמרו ז״ל לכם משלכם, להוציא הגזול.

נאַכֿזיכט, זיכֿערטע איר פערצייהונג צו אונד ליעס איר דורך איין בת קול*) צורופען: געהע נון אונד געניעסע מיט פריידען! ער האַט איינע גרענצציטע פאָן פיער ווערקטאַגען צווישען יום כפור אונד סכות געזעצט, דיא פריידענמאַהלער פאָן פריידענפעזט צו טרעננען. איך ערטיילע צור בעסטיממטען צייט, דאַס פעזט דעז פרוכֿטאייננבריננגעז, דאַז ער מיר בעטיערען, מיט וואָננע צו פייערן; דעם סכותפעזט האַט ער נאָך דאַז פעזט דעז וואַססערגיעססענז צוגעזעללט, מיינע פריידע צו פערמעהרען. ער שפראַך: נעהמט מיינע פעראָרדנונג אַן, זיא אויזט בעססער אַלז זילבער! איך טווינגע דעם עהרפורכֿטזווערטהען צו עהרען דיעזע בליטהענרייכֿען שטודען אונד פינדע דאַדורך ערלאָזונג. איך האַבע זיא פיר געלד ערקויפט; זיא טויגען, דען עהרפורכֿטזווערטהען דאַמיט צו פער-עהרען, אונד זינד טיכֿטיג, אויטע, אַן דיעזעם ערזטען, געשוואונגען צו ווערדען.

---

*) זיעהע אָבען נאָטע.

שִׁמְךָ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ · שָׁקַדְתָּ מִכִּפּוּר מְחוֹת אֲשָׁמֵינוּ ·
ס' תְּסוֹכְכֵנוּ וְאַל תַּאֲשִׁימֵנוּ · תְּגוֹנְנֵנוּ וּתְרוֹמְמֵנוּ
עַד מָרוֹם שִׂימֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ · מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ·

מיוסד ע"פ תשר"ק.

תְּשׁוּרַת שַׁי אֲלָפִים שִׁבְעִים · שִׁלַּמְתִּי בְּזֶה רֶגֶל עֲלֵי אֹם שִׁבְעִים · רָצִיתִי שֵׂיִים שְׁמוֹנָה וְתִשְׁעִים · קָלוּעַ בָּם תּוֹכָחוֹת שְׁמוֹנֶה וְתִשְׁעִים: צֵרַפְתִּי אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּאָסִיף · פֵּרוֹת וְגִילָה לִי

שמך משותף, ישראל מחובר מן ישר אל, וישר שם לבני ישראל, כדכתי' ויהי בישרון מלך, והנה נשתתף עמו שם אל, והכי איתא בבמדבר רבה פ' ה' דף ר"כ ג', או טעמו ע"ד שפי' רש"י על משפחות החנוכי במדבר כ"ו ה', ואמרו בויקרא רבה פ' כ"ג, שלשה ברחו מן העבירה ושתף הקב"ה שמו בשמן וכו', וכן אי' בילקוט שופטי' ברמז מ"ד. שקדת. מהרת.

תשורת שי, דורון, קרבן. אלפים שבעים, שבעים פרים, ל' שגר אלפיך (דברי' ז יג). עלי אום שבעים, לכפר על שבעי' אומות, כדאי' במס' סכ' דף נ"ה והובא בפירש"י פ' פינחס (במדב' כט כא). שיים, כבשי', והוא מקובץ מן שה, שלא כמנהג הל'. קלוע בם תוכחות וכו', טעמו ל"ז כבשי' שהקרבתי הם לכלות כ"ח קללות שבמשנ' תורה, כמבואר בפירש"י הנ"ל. צרפתי אלה באלה, טעמו צרפתי אלה דברי הברית הכתוב בתוכחה

שמך. דיין נאמע איזט מיט דעם אונזריגען פערוואנדט; צו אונזערער ערהאלטונג האסט דוא דען פערזאהנונגסטאג אנגעאָרדנעט. אָ, זייא פערנער אונזער שוטץ אונד בעוואהרע אונז פאָר זינדען! זייא אונזער שילד אונד העבע אונז הימוועלאן! געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, שילד אברהאם'ס!

תשורת. זיעבציג שטיערע האבע איך אויסער מיינעם אין דיעזען פעסטע דארגע־בראכט, דאמיט דיא זיעבציג נאציאָנען דער ערדע צו פערזאהנען. דאן אָפפערטע איך אכטאונדצוואנציג לאממער, דאמיט אכטאונדצוואנציג קללות דער תוכחה אבגעווענדעט; דורך דיעזע אנלאגע פאן אָפפערן אן פעסט דעז פראכטאייבריגענס ווירד יענע

לְהוֹסִיף׃ עֹז וִישׁוּעָה לִי תוֹסִיף׃ סִכּוּךְ נֶשֶׁק זְרוֹעַ לְהַחְשִׂיף׃ נוֹצְרֵי כַּדָּת יְמֵי חֲגִיגָתוֹ׃ מְלוֹן סֻכַּת עוֹר תְּהֵא הַשָּׂגָתוֹ׃ לִקְשׁוֹר לִוְיַת צִלְצֵל דִּגָתוֹ׃ כְּגִבּוֹרֵי כֹחַ חֲזוֹת אֲפִיקֵי גַאֲוָתוֹ׃ יוֹשֵׁב בַּסֻּכָּה תְּמוּר נְוֵה אָהֳלוֹ׃ טְלוּל עֲצֵי עֵדֶן יְאַהִילוֹ׃ חֹם יוֹם הַבָּא בְּבוֹא לְהַבְהִילוֹ׃ זְכוּתוֹ תָּלִיץ בַּסֻּכָּה לְנַהֲלוֹ׃ וְשֹׂבַע שְׂמָחוֹת מְרֻשָּׁנָה׃ הֲלֹא בַּעֲדָהּ שֹׂבַע מְשֻׁאֲנָנָה׃ י׳ דָּגוּל לְהַנְזִיר

כאלה תעשו לה' במועדיכם הכתוב בקרבנות החג לכפר אלה על אלה ולהוסיף לי פדות וכו'. סכוך נשק זרוע להחשיף, שיגלה זרועו לסכותי ביום נשק לע"ל, והוא מיוסד ע"פ מאמרם ז"ל שהעתקתי לעיל בקרובות בפיוט המתחיל קושט שעינת עץ. ע"ש. זרוע להחשיף, עפ"ה חשף ה' את זרוע קדשו (ישעי' נב י). נוצרי וכו', כל השומר כדת ימי חגיגתה של סכה ישיג אל מלון סכת עור, והיינו עורו של לויתן, וכמו שאמרו ז"ל כל המקיים מצות סכה כהלכתה בעה"ז, הקב"ה מושיבו בסכה של לויתן לעה"ב, דכתיב התמלא בשכות עורו .... התמלא בשכות עורו ובצלצל דגים ראשו .. גאוה אפיקי מגנים וגו' (איוב מ ומא). לקשור לוית צלצל דגתו, טעמו שישיג לקשור לויתן בצלצל דגים שלו, ובכ"י גרס לקשור לויתן. כגבורי כח וכו', טעמו וישיג לחזות אפיקי גאותו של לויתן שהם חזקים במלאכים גבורי כח, כדאיתא במדרש איוב ברמז תתקכ"ז, שלעתיד ילחמו המלאכים עם לויתן ולא יוכלו לו כי חזק הוא, עד שהקב"ה בעצמו יגיש חרבו להמיתו. יושב בסכה וכו', טעמו כל מי שיושב בסכה תמורת ישיבת אהלו יזכה שיהיה טלול של עצי עדן לאהל שלו. טלול, סכך ומכסה. חם יום וכו', ועוד שלעתיד לבוא כשיבוא היום אשר בוער כאש להבהילו זכותו תליץ בעדו להושיבו בסכה ולהיותו דשן בשובע שמחות, וירמוז ליום הבוער הבא בנבואת מלאכי (ג יט), ואמרו עליו רז"ל במסכת נדרים דף ח', לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה ורשעים נדונים בה וצדיקים מתרפאין בה ולא עוד אלא שמתעדנין בה וכו'. הלא בעדה, בשכר ישיבת סכה. דגול, תואר לאל ית'. להנזיר, פעל נגזר מן נזר, וטעמו להכתיר.

אנגלאהן קללות אויפגעהאבען. זיינע הילפע אונד וואננע שטייגט, ווען זיעג אונד הייל וואכט אונטער דעם שוטצע דעז אללמאכטיגטען ארוס. ווער דאז סכות פעזט געזעטצמעסיג פייערט, דעם איזט יענע סכה, געדעקקט מיט דער הויט דעז לויתן, בעשיעדען; ער וויר עז מיט פישערהייזען הערבייציעהען זעהען, דאז מיט ענגעלזקראפט בעגאבטע שטארקע אונגעהייער. ווער זיינע בעהויזונג פער- לאסט אונד דאפיר דיא סכה צור וואהנונג וואהלט, דען ווערדען איינזט דיא בייאע עדן'ז דעקקען, אונד קאמט איינזט דיא ברעננענדע היטצע דעז יינגזטען טאגעז, איהן צו שטעכען, זא וויר דער פראמע שוטץ פינדען אין דער בעשיעדענען סכה, דא וויר ער דער פריידען פיללע געניעססען אונד דעז זיסען וואננעגעפיהלז. דער

שבעה שושנה· גזר לחוגגה שבעה בשנה:

ק' המזבח בכפות ובערבות· באתי לסובבנהו בשיחות ערבות· חזן אני והו הושיעה נא בניב להרבות· אורות טל להחיות יוני ארבות: ברוך אתה יי מחיה המתים:

מיוסד ע"פ א"ת ב"ש.

אווי סכת דויד הנופלת· תקים לבל תהי עוד משפלת· במדותיה נוסבת ומכפלת· שלשים וששה כמו שהיתה מתכפלת: גרן

שהיתה

שושנה, אלו לישראל, וטעם המאמר הקב"ה רצה להכתיר ישראל בשבע חפות לכן גזר שיחוגו שבעה בשנה כדי שיזכו לשבע חופות לע"ל, וכדאי' במסכת ב"ב דף ע"ה, עתיד הקב"ה לעשות לכל צדיק וצדיק שבע חופות בג"ע וכו'.

המזבח בכפות, בלולב. לסובבהו בשיחות ערבות, כן כתוב בכתב יד. אני והו. כבר כתבתי בסדר ההושענות את הנראה לי לפשטו בדברי ר"י. ע"ש. בניב, בניב שפתים. אורות טל, גשם של טל, והוא עפ"ה כי טל אורות טליך (ישעי' כו יט). יוני ארובות, כנוי לישראל, על שם הכתוב כיונים אל ארובותיהם (שם ס ח).

אווי, חמדת. במדותיה וכו', טעמו תקים אותה מסובבת ומכופלת במדותיה עד שתתכפל ל"ו פעמים מכמות שהיתה. נוסבת, ל' ורחבה ונסבה (יחזק' מא ז). גורן שהיתה וכו', עתה יפרש הפייטן האיך, ויאמר גורן שהיתה וכו', והחשבון הזה מבואר

אללגיטיגע וואללטע זיינע פערעהרער זיעבענפאך געקרענצט האבען, דארום בעפאהל ער איהנען, דיעזע זיעבען טאגע איין יאהר לאנג פייערן[1]).

דאס לולב אונד דיא ערבות אין דער האנד, אומרינג' איך דען אלטאר אונטער ליעבליכער ליעדער געזאנג. אפט רופען וויר איינע ליפפען: „אני והו הושיעה נא!" א, זענדע דען אללבעלעבענדען טהויא, לאס זיא וויעדער ערוואכען, דיא אין איהרען גריפטען שלוממערנדען טויבען (ישראל)! געלאבט זייסט דוא עוויגער, דער דיא טאדטען בעלעבט;

אווי. איינסט ווירד דיא וואנקענדע סכה דויד'ס[2]), דיא יעצט פערפאללען, וויעדער אויפגעריכטעט אונד נייאערוועהר לערטסטארט ווערדען; איהר אומקרייז ווירד פערפיעלפאלטיגט ווערדען אונד איהר פאלכענאינאנאלט ווירד זעכסאונדדרייסיג־

---

[1]) ויעהע אינן נאור. [2]) דאז בית המקדש.

שֶׁהָיְתָה בְּאֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת· רְחָבָה עַל חֲמֵשׁ
מֵאוֹת· הוֹד יִנְטֶה קַו שְׁלשֶׁת אַלְפֵי אַמּוֹת·
קְצוּבָה עַל שְׁלשֶׁת אַלְפֵי אַמּוֹת: הַסְּכוּכָה בֶּעָנָן
צֵל יוֹמָם· צְלָלֶיהָ מְסֻכָּכִים כְּלֵיל צֵל יוֹמָם·
וְעַם אֲשֶׁר עַתָּה סֻכָּה בְּקִיּוּמָם· פָּרוֹחַ יִפְרְחוּ בָהּ
בְּסִיּוּמָם: זָרִים יֶאֱתָיוּ לְשַׁמָּהּ בְּחֹסֶף· עֲשׂוֹת
חֲגִיגָה לְהִשְׁתַּחֲווֹת בְּכֹסֶף· חַרְבוֹנֵי קַיִץ יְלַהֲטֵם
לְשַׁסֵּף· סְגוּרִים בְּמַסְגֵּר עַל חֲמִשִּׁים כָּסֶף:

פיוט כפי׳ רש״י ביחזקאל סוף סי׳ מ״ב. ע״ש. דוד, הקב״ה. הסכוכה בענן וכו׳, פי׳ המפרש: ״ישראל שהיו סכוכים בענן והענן היה להם לצל מפני שרב ושמש. צללים מסוככים וכו׳, אותם שיושבים עכשיו בצללי הסכה לעתיד יהיו מסוככים ונשמרים מלהט היום הבא וזהו כליל כמו שחמה אינה שולטת בלילה יהיה להם כל היום תחת עור לויתן.״ עכ״ל, ולא יכולתי ליישב הפי׳ הזה על הלשון. ובמחזורים כ״י מצאתי כאן ב׳ גירסות, צללים מְסוּכָּכִים בְּלֵיל, והשני מְסֻכָּכִים כְּלֵיל׳ יפרחו, יצמחו. בסיומם, ל׳ סיום וסוף, והיינו לע״ל. יאתיו, יבואו. לְשַׁמָּהּ, כ״כ בספרינו, וטעמו לשם סכה, ואולם בכ״י גרס לְשַׁמָּה׳ בחוסף, בגלוי. עשות, לעשות. בכוסף, בתאוה ורצון. חרבוני קיץ, חמימות הקיץ כשהחמה בתקופת תמוז ילהטם לשסף אותם, וכמו שאמרו ז״ל במסכת ע״ז דף ג׳ א׳, לעתיד לבא מביא הקב״ה ספר תורה .... עד שאומר להם הקב״ה מצוה קלה יש לי וסכה שמה .... מיד הולך כל אחד ועושה סכה בראש גגו והקב״ה מוציא חמה מנרתקה ומלהט עליהם, מיד בועטים בסכתם וכו׳. לשסף, להכרית, ל׳ וישסף שמואל (ש״א טו לג), ויותר מסתבר שטעמו כמו לשזף, בז׳, ע״ד עלז ועלס, ומלשון ששזפתני השמש (שיר א). סגורים במסגר, טעמו לכך יהיו סגורים ותפושים בגיהנם על שפשטו ידיהם במקדש שקנה דוד בחמשים כסף. מסגר, גיהנם, כפירש״י ישעי׳

אַלז זאָ פֿיעל בעטראַגען האַט ער צופֿאָר בעטרוג. יענע טעננע*) וואַר פֿינפֿהונדערט עללען לאַנג אונד פֿינפֿהונדערט עללען ברייט; דעם צוקינפֿטיגען טעמפעל אַבער ווירד דער אַללגיטיגע איינע שטרעקקע פֿאָן דרייטויזענד עללען לאַנגע אונד דרייטויזענד עללען ברייטע צומעסען. דעס טאַגעס ווירד איהן איינע וואָלקענדעקקע בעשאַטטען אונד געגען היטצע שיצען וויא שאַטטען דער נאַכט. איין פֿאָלק, דאַס יעטצט דיא מצוה פֿאָן סכה בעאָבאַכטעט, ווירד דאַן אין זיינען טעמפעל וויעדעראויפֿלעבען. — אויך באַרבאַרען ווערדען דאַהין איילען, אום דאַזעלבסט דאַס סכותפֿעסט צו פֿייערן אונד דען העררן פֿוספֿאַלליג אַנצובעטען; אַבער זיא ווערדען פֿאָן דער פֿלאַממע ערגריפֿפֿען אונד אין דיא העללע

*) דיא דוד פֿאָן ארונה געקויפֿט אונד אַן דערען שטעללע דער טעמפעל ערבויט וואָרדען. זיעהע אים צווייטען בוך שמואל קאַפּיטעל 24.

טְסִים וְעָפִים בִּקְצוֹת יְקָרֶיהָ. נִסְכָּכִים בְּשֶׁבַע
קְרוֹא מִקְרָאֶיהָ. חוי יֵאָגְדוּ מִמֶּרְחָק כָּל
קְרוּאֶיהָ. כְּתוֹרִים לִמְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶהָ:

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

בַּל תְּהִי מִצְוַת סֻכָּה בְּעֵינֶיךָ קַלָּה. כִּי כְנֶגֶד כָּל
מִצְוֹת דַּת חֻקּוֹתֶיהָ שְׁקוּלָה. הַמְעֻזָּקָה
וְהַמְסֻקָּלָה. סָלוּל מְסִלָּה. בְּסִלְסוּלֶיהָ מְסֻקָּלָה.

כ"ד כ"נ. טסים ועפים וכו', טעמו שמיקרים ומכבדים מלות סכה יהיו טסים ועפים בקלוות הארץ, כמו שאז"ל לעתיד יעשה הקב"ה לצדיקים אבר כנשרים ועפים על פני המים וכו' (סנהדרין דף לב). נסככים בשבע, ויהיו מסוככים בשבע חפות לעת קרוא מקראיה, וכמו שאז"ל במס' ב"ב דף ע"ה. יאגדו, ל' אגוד ואסיפה, וטעמו שיקובלו ממרחק כל הקרואים והמזומנים ויבואו כתורים ומובתרים למכון הר ציון; וכן אמרו ז"ל (מגילה דף טו ב), עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק שנאמר ביום ההוא יהיה ה' לבאות לעטרת לבי ולצפירת תפארה וכו', וי"ג כְּתוֹרִים, כאולם, ור"ל שיפרחו כתורים וכבני יונה למכון הר ציון, וכדכתיב בגאולה העתידה, מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבותיהם (ישעיה ס ח), וזהו טעם טסים ועפים וכו'. וגירסא זאת מסתברת.
המעוזקה והמסיקלה, המגודרת בדפנות ומפונה מדברים הפוסלים אותה, והוא ל"מ ויעזקהו ויסקלהו (ישעי' ה ב). סלול וכו', שעורו, סלול מסלה מסוקלה בסלסוליה,

---

איינגעקערקערט װערדען, דער פֿוגפֿליג זילבערוינגע האַלבען*). דיא פֿערי עהרער דער סכה װערדען אויז אַללען ענדען הערבייאגעפֿלאָגען קאָממען; דיא היערהער בערופֿענען װערדען איט זיעבען קראָנען ערטײַנען. פֿערחײנט װערדען דיא איינגעלאַדענען אויז דער פֿערנע קאָממען אוכר בעקראָנט איינליעהען אין דען טעמפעל דעז בערגעז ציון נור פֿעזטליכען פֿערזאַממלונג.
ימלוך. דער הערר רעגיערט עװיגליך, דיין גאָטט דורך אַללע לייטען, ציון, הללויה!
ואתה. דוא, הייליגער, טהראָנזט איבער לאָבגעזאָנגען ישראל'ז! אל נא.
בל תהי. לאַס דיא מלוה פֿאָן סכה ניכט גערינג געאַכטעט זיין אין דייזען אויגען, איהרע געזעטצמאָסיגען פֿעראָרדנונגען זינד זאָ רייכהאַלטיג אַלז זאַממטליכע מלוות. האַט דיא סכה איהרע געהאָריגען װאָנדע אוכר געזעטצמאַסיגען בויא, זאָ קאָננען אַללע, דיא דאַרין זיטצען, געזיכערט זיין, דאַס זיא איינסט נאָך ירושלים היגויפֿװאַללען װערדען אויף געבאַהנטען װעגע. װער דיא מלוה פֿאָן סכה גענויא בעאָבאַכטעט, דען װירד ניא אין אימי

---

*) זיעהע אין באור.

כִּי לְכָל שׁוֹמְרֶיהָ לֹא יְאֻרַע תַּקָּלָה· וְכָל בּוֹגְדֶיהָ לֶעָתִיד לָבוֹא לָקַח מֵהֶם קְלָלָה· בְּלַהַט הַיּוֹם הַבָּא קְלוֹנָם מַקְלָה׃ וְהוֹסִיפָהּ לְצֶדֶק מַכְרִיעָה· וּבָם מִתְרוֹעֲעָה· לְסוֹכְכָם מֵרָעָה· אוֹתָם לְהַרְעָה· בְּסֻכַּת יְרִיעָה· לִהְיוֹת רוֹעָה· שְׂאֵתָהּ בְּטוּב מִרְעָה· אֶתְנַנָּהּ לְפָרְעָה·

חו"ק בְּסֻכַּת

חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ׃

חתום שם המחבר אליעזר בירבי קליר.

אֵלִים כְּהִשְׁעִין אָב תַּחַת עֵץ סֻכָּה· וְנִצַּב לְהַאֲרִיחָם בְּנֶפֶשׁ

וטעמו בסלסולים של סכה תלוי לסלול להם מסילה סקולה. סלסול, ל' כבוד ויקר, כמו סלסליה ותרוממך (משלי ד ח), ומסלה מסוקלה היינו מסלה מפונה מכל מכשול, כמו סולו סולו המסלה סקלו מאבן (ישעי' סב י), כי בזכות הסכה נזכה לעלות לציון במסלול מסוקל מאבן ולא יארע לנו שום תקלה, כדאיתא בילקוט פ' אמור על פסוק בסכת תשבו. קלונם מקלה, ל' קלון וחרפה, כמו ארור מקלה אביו ואמו (דברי' כז טז), או שיהיה מקלה ל' שרפה, מגזרת קלוי באש (ויקרא ב יד). אותם להרעה, לרעות אותם בסכת יריעת עור לויתן. שאתה, לשאת אותה אל מרעה טוב ושמן. אתנכה לפרעה, לפרוע ולשלם לישראל אתנן ושכר מצות סכה בסכת חי וקים וכו'.

אלים, מלאכים. אב, אברהם אבינו, כדכתיב והשענו תחת העץ (בראשית יח ד). ונצב, כדכתיב והוא עומד עליהם. להאריחם, לזמן להם הארוחה והסעודה. בנפש

געשיקק טרעפפען; ווער זיא פעראַכטעט, דען טריפפט איינשט דער פלוך, אונד ער ווירד פאָן דער פלאַממע דעס יינגשטען טאַגעס פערצעהרט. דיא פראָממען אַבער, דיא אונטער דער דעקקע דער סכה זיטצען אונד זיך דאַרין פערגניגען, טריפפט קיין איבעל; זיא ווערדען איינשט אונטער יענער מיט טעפפיכען געדעקק-טען סכה אויפגענאָממען ווערדען אונד פערגניגט דאַרין לעבען, וויא אויך איינעם וואָננעגעפיהלע. איהנען ווירד שאָן יעהן בעשיעדען ווערדען דיא סכה דעס

זעלבסטלעבענדען, זעלבסטשטאַנדיגען,
פורכטבאַרען, ערהאַבנען אונד הייליגען.

אלים. אַלס איינשט פאַטער אברהם דיא געטטליכען אונטער יענעם בוימע אויפ-נאַהם, זיך מיט דעמיטהיגער זעעלע צו איהנען שטעללטע, אום זיא געהעריג צו

חֲשׁוּכָה · לְבַדָּיו שָׁמַר בְּלוּד קַו בְּקַו לְמָשְׁכָה · וְעָמַד וְגָז
וּפָסַח בַּעֲדָם לְסוֹכְכָה · עַל כִּי תוֹעִים לִמֵּד תִּעוּב מַסֵּכָה ·
וּמָאַס רְהָבֵי גְוִיָּה וְנֶעֶמְתָה לוֹ יִסְכָּה · זָכָה בְכֵן גִּזְעוֹ שְׁלוֹל
דַּת נְסוּכָה · בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ סָכוּת כְּמוֹ הוֹרָם סָכָה · רֶגֶל
גְּבִיר אַחִים וְסָע פְּעָמִים סֻכּוֹתָה · וּמֵאֲרַמִּי וְשֵׂעִיר בַּעֲדוֹ
סַכּוֹתָה · בְּכֵן חֲנִיטָיו סָעוּ רֵאשִׁית סֻכּוֹתָה · וְשִׁבְעַת חֲזִיזֵי
מֶשִׁי עָלֵימוֹ סַכְּתָה: יִדְאוּ חֹרֵבָה עֲדָיִם מְקֻשָּׁרִים · עֲנָנִים

חשוכה, נפש עלובה כעני ואביון. לבדיו, לבניו, כמו לא כן בדיו (ישעי' טז ו). בלוד, במצרים. קו בקו, מדה כנגד מדה, וכדאי' בדרשות שהעתקתי בקרובות דאתמול בפיוט קושט. ועמד וגו', הקב"ה עמד ועבר ופסח בעד ישראל. על כי וכו', בעבור שאברהם למד התועים לתעב מסכה של אלילים. ומאס רהבי גויה, ומאס זרוע בשר שלא שם מבטחו באדם. ובענין ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו (ירמי' יז ה). ונעמתה לו יסכה, ונתחברה לו להיות לו לעמית אשתו שרה המכונה יסכה שגם היא היתה מואסת באלילים ולמדה תועות והיתה מגיירת נשים כמו שבא בקבלה, לכן זכה גזעו לשלול ולבוז לו התורה הנקראת דת הנסוכה מעולם, כדכתיב מעולם נסכתי (משלי ח כג), וזכה לראות ברוח הקדש כמו שראה הורם, היינו אבותם. סכות וסכה, ל' ראייה והבטה. רגל, הלך. גביר אחים, יעקב. וסע, ונסע. פעמים, עיין רש"י בראשית ל"ג י"ז: מארמי, מלבן הארמי. ושעיר, עשו. חניטיו, בניו. סעו, נסעו. ראשית סכותה, כדכתיב ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה (שמות יב לז), וזו היתה ראשית נסיעתם. ושבעת חזיזי משי, ז' ענני כבוד של משי, כמו שבארתי בקרובות דאתמול ד"ה קושט. ידאו חורבה, עפו לחורב מקושרים בעדי וקשוט שקשר הקב"ה לכל אחד ב' כתרים, כדאי' במס' שבת דף פ"ח. ידאו, ל' כאשר ידאה הנשר (דברים כח מט), ועי"ז ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט ד).

בעווירטהען, דאַ וואַר בעשלאָססען, איינזט זיינע זאָהנע אין מצרים דיא פֿריכטע דיעזער פֿראָממען האַנדלונג געניעסען צו לאַססען. דער אַללמאַכטיגע שאָנט נאַהם זיא אין שוטץ, דעקקטע זיא, וואָהרענד ער איבערפֿוהר, מצרים צו שלאַגען. יענער לעהרטע דיא אירזינניגען איהרע געטצענבילדער פֿעראַכטען, ער פֿעראַכטעטע דיא אירדישען פֿערגניגליכקייטען אונד נאַהם דיא פֿראָממע יסכה*) צור געהילפֿין אַן; דאַרום וואורדע זיינען נאַכקאָממען דאַס געטטליכע געזעטצבוך בעשיעדען, וואָדורך זיא טיכטיג וואורדען, אים גייסטע דער היילינקייט צו שויען, וויא איהר פֿאַטער געשויט. דער פֿירשט דער ברידער (יעקב) לאָג צווייםאַהל אונטער סכות. דאָס ערסטע מאַהל פֿאָר לבן הארמי אונד עשו געשיטצט, דאַהער וואַר אויך דער ערשטע צוג זיינער זאָהנע נאַך סכות, וואָזעלבסט דיא מיט זיעבען וואָלקען, וויא מיט זיידנען טעפפּיכען,

---

*) דיא טוכטער, ביינאַהמע פֿאָן שרה, ווייל זיא איינע פּראָפֿעטין וואַר.

סְכוּכִים כְּעַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים · רֶגֶשׁ שִׁנְאַנִּים חָזוּ מְאֻשָּׁרִים ·
שֶׁבַע מְחִיצוֹת סוֹכְכוּת וְלֶחֶם מְחַשְּׁרִים · בְּטִלּוּל עֲנָנָיו
הִרְכִּיבָן בֵּין סְכָךְ לִסְכָךְ · וַיִּתְיַצְּבוּ תַחְתָּיו כְּבְתַחְתִּית סְכָךְ ·
יִדְּעָם תַּבְנִית מִשְׁכָּן אֵיךְ יְהִי מְסֻכָּךְ · וּבְתַבְנִיתוֹ לְבָנוֹן מוּכָן
לִסְכָךְ · קֶצֶב בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ תֵּת בֹּדֵל מִמָּסָךְ · מְחִיצוֹת
לִסְכָךְ · בְּפָרֹכֶת הַמָּסָךְ : לִכְרוּבֵי סֹכְכִים · כַּפֹּרֶת סוֹכְכִים ·
מִשָּׁם רוּחַ סָכִים · וְצוּר עִמָּם מַסְכִּים : יִקְרְוּ שְׁמָהּ סֻכּוֹת ·
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּסֻּכּוֹת · רֶמֶז לְשַׁלֵּשׁ בְּכָל סֻכּוֹת · דְּפַנּוֹת

רגש שנאנים המון מלאכי השרת. חזו מאושרים, ישראל המאושרים חזו רגש שנאנים. שבע מחיצות, מבואר לעיל כמה פעמים. ולחם מחשרים, היו מורידים להם לחם מן השמים. ידעם, הודיעם. לבנון, בית המקדש. קצב, מדה. תת בודל, לתת מבדיל ממסך, כדכתיב והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים (שמות כו לג). לכרובי סככים וכו', כדכתיב והכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת. משם וכו', מן הענינים הנזכרים במשכן ובבית עולמים היו רואים ומבינים גובה המחיצות, כמבואר במסכת סוכה דף ה'. רוח, לד ומחיצה. ס כ י ם, ל' סביה והבטה. וצור עמם מסכים, מחילין הלכה למשה מסיני. יקרו שמה סכות וכו', יקר ומשוב היה בעיניהם לראות את הכתוב שם בתורה ג' פעמים בסכות ולמדו מזה רמז לג' דפנות, כדאי' במס' סוכה דף ו', כתיב בסכת בסכת בסכות וכו'; וכן ענין רצוי דת השואבה, היינו נסוך המים בחג, שהוא לרצון, גם אותו שאבו מנאר התורה אחרי אשר מלאו בקרבנות החג מ' י' ם' רמז לנסוך המים מן התורה, כמאמרם ז"ל והובא בפי' רש"י פ' פינחס (במדבר כט כח), והנה תשבו את המקוק בה והיינו המרומז בתורה, כמו בסכות תשבו אשר שמעו וקשבו

דאַז דאַך בערייטעט. אויך אַרלערפֿליגלן וואורדען זיא כאַך אורבז*) געטראַגען אונד דאַזעלבזט געקראָנט. היער זאַהען דיא גליקזעליגען אייגען היאוליטען כאָר, דער זיא אין זיעבען אַבטהיילונגען טהיילטע אונד איהנען קאָזט אינן איבערפֿלוס רייכ־ טע. אַללעזאַהאַלבען וואורדען זיא מיט וואָלקען בעדעקקט, וואָרונטער זיא וויא אונטער אייגער בערעקקטען היטטע שטאַנדען. היער וואורדען זיא דיא געשטאַלט דעז משכן'ז געוואַהר, וויא זיא עז אייגזט דעקקען אונד וויא זיא אייגזט דאַז בית המקדש אייגריכטען זאָללטען, וויא דיא הייליגען געלעלטע מיט טיירעז וואַנדען, פֿאָרהאַנגען אונד דעקקען אַבגעטהיילט ווערדען זאָללטען. היעפֿאָן האַבען זיא אויך אַבגענאָממען דיא האָהע דער סכה, וועלכעז איהנען דער שטאַפֿפֿער אויך גוטהיעס. וויכטיג וואַר איהנען, אינן געזעטצבוכע דאַז וואָרט בסכות דרייאמאַל וויערהאָלט צו זעהען; דיעז דייטעטען זיא דאַהין, דאַז יעדע סוכה דרייא וואַנדע האַבען זאָלל. אויך דיא געפֿאָלליגע נערעמאָניע דעז

*) אַן דען בערג סיני, אום דיא תורה צו עמפפֿאַנגען.

מְסֻכָּבוֹת: י׳רְצוּי דָּת הַשּׁוֹאֲבָה שֶׁאָבוּ · חָקוּק בָּהּ חָשְׁבוּ · כְּמוֹ בְּסִין קָשְׁבוּ · בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ:

אֵל נָא, לְעוֹלָם תֻּעֲרָץ · וּלְעוֹלָם תֻּקְדָּשׁ · וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא: הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ · כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים · מַלְכוּתוֹ נֶצַח · נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ · סַפְּרוּ עֻזּוֹ · פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו · קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ · רוֹן שִׁיר וָשֶׁבַח תֹּקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ:

חו״ק לְסוֹכְכֵי לְמָסְכִּי · לְנַסְּכִי בְּנָסְכִּי ·
בִּנְסִיכַת קָדוֹשׁ:
חו״ק לְחַדְּשִׁי רִאשׁוֹן · כְּמֵרִאשׁוֹן · לִנְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן ·
אֲהַלֵּל בְּפֶה וְלָשׁוֹן · לְמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

בסיני בפירוש. אז טעמו שהיו מחשבין ומעיינין בה׳ בסכות תשבו, כמו שהוא חקוק וכתוב בתורה, והיינו יש אם למסרת, וכמו שקשבו ושמעו בסיני והיינו יש אם למקרא.

לסוככי, לסוככני. למסכי, לעשות לי מסך להגן, והוא פעל נגזר מן מסך הפתח (שמות לה טו) כאלו המ׳ שרש. לנסכי בנסכי בנסיכת קדוש, שלשתם ל׳ נסיכה ומלוכה, כמו ואני נסכתי מלכי (תהלי׳ ב ו), וכמו נסיכי סיחון (יהושע יג כא), וטעמו להמליכני במלוכה שלי במלכות קדוש, ובענין והיה ה׳ למלך על כל הארץ.

לחדשי ראשון, כ״כ בכל כ״י וד״י ועק״ר, וטעמו לחדשני עם אותם הנקראי׳ ראשון והם מקדש ומשיח, וכמאמרם ז״ל בב״ר פ׳ ס״ג, בזכות ולקחתם לכם ביום הראשון אני נגלה לכם ראשון ופורע לכם מן הראשון ובונה לכם ראשון ומביא לכם ראשון. נגלה ראשון זה הקב״ה שנאמר אני ראשון, ופורע מראשון ויצא הראשון אדמוני, ובונה ראשון כסא כבוד מרום מראשון, ומביא ראשון שנאמר ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן. עכ״ל. וכן אי׳ בילקוט ירמי׳ ברמז רכ״ח. לנצורי כאישון, ישראל. אהלל לאל אחרון וראשון קדוש, כ״כ בכ״י וכן מסתבר לפי יסודו על לשון המדרש הנ״ל.

וואַסערשאָפּפֿענז*) האָבען זיא אויז דעם געזעטצליכע געשעפֿט, אונד איהנען וואַר דאַז, וואָרויף איהן געזעטצע כור געדייטעט ווירד, עבענזאָ וויכטיג, אַלז יענעז אויף דעם בערג סיני פֿערנאָממענע געבאָט: „איהר זאָללט אין דער סכה וואָהנען!"

*) זיעהע אין באור.

ע"ס א"ב.

*) אָמְנָם מִצְוָה גוֹרֶרֶת מִצְוֹת· בְּזֹאת אֲשֶׁר
בְּאֶבְיֶהָ תּוֹרוֹת קְצוּבוֹת· גְּזֵרוֹת חֻבְּרוּ לָהּ לְצַוּוֹת׃
דֹּרֵשׁ יוֹם זֶה לְיַחֲסוֹ רִאשׁוֹן· הוּא חֲמִשָּׁה עָשָׂר
וְהֻנְקַב רִאשׁוֹן· וּכְדֵי לְבַשְּׂרֵנוּ כִּי מָחַל רִאשׁוֹן׃
זִכְרוֹן סוֹף שָׁנָה וְהוּא תְּחִלַּת שָׁנָה· חַג הָאָסִיף
תְּקוּפַת הַשָּׁנָה· טוֹב יָדִין בּוֹ נִזְלֵי שָׁנָה׃ יִקְחוּ
לִשְׁמוֹ אַרְבַּעַת מִינִים· כְּלוּלִים כְּתוּרִים
וּמְזֻמָּנִים· לְהַלֵּל בָּם כְּבְעֻגָב וּבְמִנִּים׃ מֵהוֹד
הָדָר הַמְהֻדָּר· נֶאְדָּר וְנֶהְדָּר בַּהֲדָרוֹ לְהַדָּר·
סוֹד אֶדֶר יָקָר בְּכֶתֶם פָּז לְאַדָּר׃ עֲנַף עֵץ עָבוֹת
חֲפוּת מִבַּחוּץ· פּוֹנוֹת לְכַוֵּן לֵב מִבַּיִת וּמִחוּץ·

אמנם וכו', טעמו אין לך מצוה יחידה בתורה שלא יהיו נגררות אחריה מצות אחרות המשתתפות עמה. בזאת, במצוה זאת, באביה, בפלותיה, והיינו מעשה המצוה. קצובות, מפורשות בשעור וקצבה. גזרות חוברו וכו', הרצון שיתחברו אל כל מצוה ומצוה גזרות וחקים מלבד התורות הקצובות והמפורשות אללה וכמו שמבאר הפייטן והולך. לצוות, להשתתף, ולשון תלמוד הוא. דורש, כדרש. והנקב, ונקרא, וכמו שאמרו ז"ל, וכי ראשון הוא והלא ט"ו הוא? אלא ראשון לחשבון עוונות. וכדי לבשרנו וכו', כלומר לכך נקרא ראשון לבשרנו כי כבר מחל הראשונים. זכרון סוף שנה, כדכתיב וחג האסיף בצאת השנה (שמות כג יו), והוא תחלת שנה שנאמר וחג האסיף תקופת השנה (שם לד כב), שטעמו בתחלת השנה הבאה, כמו שפי' עליו רש"י ז"ל וכדאי' במס' סנהדרין דף י"ג א'; ואולם רמזה התורה בזה שבחג נדונים על המים וא"כ הוא ר"ה. טוב, הקב"ה. נזלי שנה, גשמי שנה. כלולים, מקושטים. מהוד הדר המהודר נאדר ונהדר וכו', טעמו מהוד פרי עץ הדר המהודר והיינו אתרוג נאה ומהודר להדר ולשבח בהדרו הקב"ה הנאדר והנהדר. סוד אדר יקר, קשור של עץ יקר והיינו הלולב יהיה בכתם פז לאדרו ולהדקו; וכן אמר הפייטן בריש מערבית של אתמול גמוני פז אוגדין, ע"ש. סוד, ל' קשור וחבור, כמו רוזנים נוסדו יחד (תהלי' ב') דמתרגמינן יתחברו כחדא. אדר, ען. חפות

*) דיעזער פיוט ענטהאלט דרשות אונד רמזים איבער סכה, לולב, אתרוג, הדסים אונד ערבות, דיא אללע שאן אין דען פארהערגע-גאנגענען פיוטים פארגעקאממען אונד איבערזעטצט װארדען זינד.

צָפוּי לְכַפֵּר בְּעַד לֵב שָׁחוּץ: קִיחַת לוּלָב וְעַרְבֵי נְחָלִים· רְגִילִים עֲנוֹת בָּם שִׁיר הִלּוּלִים· שְׁקוּלִים וְשָׁוִים כִּבְמָחוֹל חֲלִילִים: תְּפִישַׂת שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת· שִׁיר לְהַסְלִיל בָּם לְרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת· אֶתְרוֹג וְכַף תָּמָר יְחִידִים מִלְּהַמְעִיט וּמִלְּהַרְבּוֹת: (לחדשי וכו')

ברוב קהלות אומרים כאן אז היתה חנית סכו דאתמול כשחל יום ראשון בשבת.

וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

סלוק. כִּי אֶקַּח מוֹעֵד· לָבוֹא לְקֵץ וּלְמוֹעֵד· כְּמֵאָז לְדַבֵּר מֵאֹהֶל מוֹעֵד· לֵישֵׁב בְּהַר הַמּוֹעֵד· בְּיַרְכְּתֵי צָפוֹן בְּקִרְיַת מוֹעֵד· קְדוֹשִׁים בְּתוֹכָם לָוֵעַד· לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וַחֲצִי מוֹעֵד· לְהִתְהַלֵּךְ בְּתוֹכָם וּלְהִוָּעֵד· לְהוֹשִׁיבָם בְּאָהֳלֵיהֶם כִּימֵי מוֹעֵד· וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד· וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם לָעַד· כְּמֵלִיץ מַגִּיד יֹשֶׁר טוֹב תָּעַד· עַל כָּל שֶׁקִּיְּמוּ מִצְוַת סֻכָּה לְהָעֵד· וְכָל שׁוֹמְרָהּ יָבֹא וְיָעֵד· וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֵד: כִּי עַמִּי קִיְּמוּ מִצְוֹתֶיהָ· בְּמִדּוֹתֶיהָ וּבִקְצָבוֹתֶיהָ· בְּאַמּוֹתֶיהָ וּבִמְחִיצוֹתֶיהָ· בִּדְפָנוֹתֶיהָ וּבְמַצְּבוֹתֶיהָ·

מבחוץ, שענפיו חופין את עלו (סוכה לב ב). צפוי, ראוי, ולשון צפיה ול' ראייה ענין אחד להם, וכן וצפוי הוא אלי חרב (איוב טו כב). לב שחוץ, לב גסות, כמו בני שחץ (איוב מא כה). להסליל, לרומם. יחידים מלהמעיט ומלהרבות, משניהם אין נוטלים אלא אחד ולא יקבלו גרעון ותוספת, משא"כ הדס וערבה שיוכל להוסיף על מנינם הקבוע.

כי אקח מועד וכו', דברי הפייטן בעבור ה' ית'. ולמועד, ולזמן. לישב בהר המועד, ציון. בירכתי צפון, עזרה, כדכתי' ואשב בהר מועד בירכתי צפון (ישעי' יד יג). קדושים, ישראל. לועד, לקבץ. למועד מועדים, מבואר בחזיון דניאל י"ב ז'. להושיבם וכו', עפ"ה עוד אושיבך באהלים כימי מועד (הושע יב י). השירה הזאת, התורה. טוב תעד, הסוכה תליץ טוב. יבוא ויעד, יבוא ויתועד בה. ועד, ל' עדות. ובקצבותיה, בגבולותיה, לשון מדה אחת וקצב אחד (מ"א ו' כ"ה). ובמצבותיה, במערכותיה.

בְּסִכּוּכֶיהָ וּבְצִלּוֹתֶיהָ · בְּבִיאוֹתֶיהָ וּבִיצִיאוֹתֶיהָ · בִּגְדֵרוֹתֶיהָ וּבִפְרָצוֹתֶיהָ · בַּחֲגִיגוֹתֶיהָ וּבַעֲלִיצוֹתֶיהָ · וְזָר לֹא יִהְיֶה בְּמוֹצְאוֹתֶיהָ · וְנֵכָר לֹא יַעֲבוֹר בְּתוֹצְאוֹתֶיהָ · וְעָרֵל לֹא יְשַׁתֵּף בִּמְחִיצוֹתֶיהָ · וְגוֹי לֹא יִרְמוֹס בַּחֲצֵרוֹתֶיהָ · וּלְאֹם לֹא יֵעָרֵב בְּחוּצוֹתֶיהָ · כִּי אִם עֲמוּסָיו נוֹצְרֵי עֵדוֹתֶיהָ · וְגַם לֹא יוּפְרוּ מוֹעֲצוֹתֶיהָ · בְּלֵב שָׁלֵם יָשׁוּבוּ לִקְצוֹתֶיהָ · וּבְנֶפֶשׁ טוֹבָה יָבֹאוּ חֲצֵרוֹתֶיהָ · עַתָּה יָבֹא עַמִּי לִקְצוֹתֶיהָ · כְּמוֹ הֵם לְבַדָּם דִּגְלוּ מִשְׁבְּצוֹתֶיהָ · כֵּן בָּדָד יִשְׁכְּנוּ בִּרְבִיצוֹתֶיהָ · לָתֵת לָמוֹ שְׂכַר מְרוּצוֹתֶיהָ · לְקֵץ סֻכַּת אֵל לִרְצוֹתֶיהָ · לְעֵת חִלּוּק אַרְצוֹתֶיהָ · בְּאֹרֶךְ מִפְּאַת קָדִים לִקְצוֹתֶיהָ · וְעַד יָם אוֹקְיָנוֹס לְמִצְוֹתֶיהָ · בְּרֹחַב שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה מִיל חֲרִיצוֹתֶיהָ · כְּשׁוּרוֹת הַכֶּרֶם לְחַבְּרָם לְתוֹצְאֹתֶיהָ · גְּבוּל כָּל שֵׁבֶט וָשֵׁבֶט כָּךְ יַעֲלוּ בִּנְפִיצוֹתֶיהָ : וְאָז בַּת קוֹל תֵּצֵא בָּאָרֶץ הַזֹּאת · עַל הַר גָּבֹהַּ לְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרָה זֹאת · כָּל שֶׁקִּיֵּם מִצְוָה זֹאת · יָבֹא בְּנֹעַם צוּרוֹ לַחֲזוֹת · לְשְׁקוֹד דַּלְתוֹת וְלִשְׁמוֹר מְזוּזוֹת · לְהַבִּיט וְלָשׁוּר גַּם עַל זֹאת · יְשׁוּעוֹת עֲלִיזוֹת · עַל כָּל כָּבוֹד חֻפּוֹת מְזוּזוֹת · חֻפּוֹת בְּחֻפּוֹת בְּחָלְיוֹת אֲחוּזוֹת · עַד כִּסֵּא כָבוֹד מְאֻחָזוֹת · וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא בְּיָפְיוֹ לַחֲזוֹת בְּמַחֲזוֹת · הַמְצֻחְצָחוֹת בְּתֵשַׁע מַחֲזוֹת · וְכָל אֲשֶׁר תָּדִיר

ובעליצותיה, בשמחותיה. דגלו משבצותיה, תקנו אותם במיני יופי. ברביצותיה, במרוצותיה. ים אוקינוס למצותיה, וי"ג לְמִצוֹתֶיהָ, וי"ג למוצאותיה. ברוחב שבעים וחמשה וכו', כל זה מבואר בספרי והובא בילקוט סוף ס' יחזקאל. ע"ש ובפי' רש"י ליחזקאל מ"ח א' ובמס' יומא דף ס"ז א' — ומשם למדתי שהגירסא הנכונה ברוחב שבעים וחמשה מיל חריצותיה, וכ"ה בכ"י של י"א. יבוא בנועם צורו לחזות, כדכתיב לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו (תהלים כ"ז). ולשור גם וכו', עפ"ה כנשוא נס הרים תראו (ישעי' יח ג). על כל כבוד וכו', עפ"ה שם ד' ה'. מזוזות, עמודים. חופות בחופות וכו', החופות יהיו נקשרות זו בזו. המצוחצחות, הנהירות. בתשע מחזות, כויקרא רבה סוף פ' א', כל הנביאים היו

לעשות זאת· יזכה להאמר לו כזאת· אשרי אנוש יעשה
זאת· יחשב לו כשמר כל התורה הזאת· ומי שמע כזאת·
ומאת יי היתה זאת· ואחשבה לדעת זאת· והיא נפלאת
בעיני זאת· עד אבא ליושבי פרזות· ואשאלה לזקני מי
זאת· מה אתנן עם שומרי מצות סכה זאת· והם ישיבוני
תשובות עזות· ויראוני מצפונות גנוזות· רב טוב הצפון
בבית גנזות· לבעלי סכה יהו גנוזות: ומחיל אל חיל
יצעדו· ומסכה לסכה יועדו· ומאהל לאהל יועדו· בסכה
אשר יצמדו· בסכת שלם יצמדו· בסכת עמקים ימדדו·
בסכת צלצל יעודדו· בסכת סביביו יחודדו· בסכת מלכם
יתועדו· בסכת צפונו יאחדו· בסכת נאות דשא יבדדו·
בסכת מי מנוחות יכבדו· בסכת עץ חיים יתיסדו· בסכת
שתחתיו יסעדו· בסכת צללותיו בחיל יסלדו·
במעלותיו אל ייחדו· במערבותיו זר יאפדו· ברחובותיו
יתרפדו· ושעור תפישותיו ימדדו: חמש מאות שנה
הליכותיו עלות· עובי עקרו בזה קו להעלות· אבל מגין
ענפיו אין במדה להעלות· ועל יובל שרשיו פעולות· וכל
מי בראשית מנו נפעלות· ופלגים נפלגים לכל תעלות·

רואים מתוך תשע אספקלריות וכו', ע"ש, וכן פי' רש"י ביחזקאל מ"ג ג'. לעשות זאת, מצות סוכה. ליושבי פרזות, ליושבי ירושלים, עש"ה פרזות תשב ירושלים (זכרי' ב ח). לזקני מי זאת, לזקני ישראל המכונים מי זאת בשיר ג' ו'. אתנן עם שומרי מצות, שכרם. יצעדו, ילכו. יועדו, יאספו. יצמדו, יחברו. בסכת שלם, ירושלם. יצמדו, יחברו. עמקים, עמק שוה ופנוי. צלצל, לויתן. יעודדו, יוחזקו. יחודדו, ישמחו. יבדדו. ישכנו לבדד לבטח. יוסעדו, יהיו נסעדים. יְסַלֵּדוּ, כ"כ בנ"י. זר יאפדו, יקשרו כתר. יתרפדו, יתקשטו ברפיד. הליכותיו, של עץ חיים הוא מהלך ה' מאות שנה וכן עוביו ת"ק שנה, כדאי' בב"ר פ' ט"ו סי' ו'. יובל, הנהר היוצא מעדן יובל שמו, כדאי' בויקרא רבה סוף פ' כ"ב ובמס' בכורות דף נ"ה א'. וכל מי בראשית וכו', שם בב"ר, כל מי בראשית מתפלגים מתחת עץ חיים. מנו, מן יובל, כדאי' שם במס' בכורות, כל הנהרות שבעולם

ושבע כתי קדש המעלות· תחת סכת נופו מתעלות·
ומתחתיהם שלשים מעלות· (מסתופפים בצלם בשיר
המעלות· ועל גבם ששים מעלות·) זו למעלה מזו עולות·
ועד כסא הכבוד טסות ועולות· בשיח נעימות שיר
המעלות: וכל אחד ואחד לפי כבודו· בכבוד והדר יתן
הודו· בזיו שכינה ייחדו· במראה פנים יכבדו· בעשרה
לבושים לאפדו· ברקמה ועתיק לרפדו· כמראה הקשת
לחסדו· כמראה הנגה לנגדו· כצאת השמש בעודו·
אשר בו צדקו יעידו· ולפי הרשום בכתב ידו· ולפי מעשיו
ומעבדו· ישלם למו פעלה כמעבדו: יש ממאה אמה
קומתם· כתבנית היכל רקמתם· יש ממאתים ושלש
מאות תקומתם· כן ועד תשע מאות הקמתם· ולפי שעור
תקומתם· כן תהי בארץ ממלכתם· יש מהם מלא
העולם מהלכתם· ומסוף העולם ועד סופו הליכתם· יש
משש עשר עולמות מלכותם· ויש משלש מאות
ועשרה ממשלתם· ויש משלש מאות ושלשים ושלשה

למטה מן ג' כסאות וכו'. ושבע כתי קודש וכו', שבע כתות של צדיקים, כדאי' בשוחר טוב סוף מזמור י"א. סוכות נופו, בכ"י שׂוֹכַת, מן שוכת עצים (שופטים ט מח), ל' סעיף. ומתחתיהם שלשים מעלות וכו', בספרי והובא בילקוט פ' עקב ברמז תתע"ב: שיר למעלות, רבי אומר שיר המעלות אין כתיב כאן אלא למעלות למי שעתיד לעשות ל' מעלות לצדיקים לעתיד לבוא זו למעלה מזו וזו למעלה מזו וכו'. עכ"ל. והובא המאמר הזה בפי' רש"י בתהלים קכ"א, ומשם נראה שיש לגרוס כאן בשית נעימות שיר למעלות. אכן בכל כ"י הגירסא שיר המעלות. מסתופפים ... עד ששים מעלות, כ"כ בכל ספרינו גם בכ"י של י"א, אבל בכ"י אחר ליתא וגם רש"י ז"ל בפרושו במקום הנזכר לא גרס לי'. מסתופפים, ל' הסתופף בבית אלהי (תהלים פ"ד י"א). טסות, פורחות. לאפדו, לקשטו. לרפדו, לעשות לו רפיד. לחסדו, לנאותו וליפותו, חסדא שמך והסדאין מלך (גיטין ז א). כתבנית היכל, שהיה ק' אמה. כן ועד תשע מאות, מלת כן ליתא בכ"י. ולפי שעור תקומתם, כ"כ בכ"י. ויש משלש מאות ושלשים ושלשה שליקותם, כ"כ בכ"י כלם. שליחותם,

משלחתם

שליחותם· ושלום גדול יש בינותם· ושנאה אין
במחנותם· ותחרות אין במחיצתם· ואיבה אין בהליכתם·
ופלגות אין בחפתם· וקנאה אין במשכנותם· ושנה
אין ברפידתם· ותנומה אין ברביצתם· ואסון אין
במגורתם· ודמעה אין בעפעפותם· וצרה אין
במחשבותם· וצוקה אין בטוחותם· ויצר רע אין בלבותם·
ורע עין אין בדירתם· ומיתה אין במדורתם· ומחלה
אין בגויתם· ששים כל אחד ואחד בנחלתם· שמחים
במפעלותם· גלים בירשתם· רוננים בפור חלקתם·
עולצים בארחותם· חדים את אל בחדותם: והוא
יתהלך בתוכם· עמו לסכו למשכם· בעבותות אהבה
להמשיכם· באברתו לסוככם· תחת כנפיו לסככם·
בסתר אהלו למסכם· בינו לבין משרתיו לתוכם: ויניח
רוכב ערבות· ויחן בתוך מעלות ערבות· בצדק קיחת
שתי ערבות· ואתה מרבבת קדש אלפי רבבות· לעמוד בין
הדסי עבות· בצדק שלשת אבות: וירום כסא מיחד·
וישב עם זקני גוי אחד· אוגדי לולב אחד· ומעמיתים בם
אתרוג אחד: ויאתיו בני אבות שלשה· היחוסים אם
משלשה· יותר מקוראי קדוש שלשה: ויערב לו שיח
אמונים· המהללים בארבעת מינים· מארבע חיות

מרבעי

משלחתם. ותחרות, ותגרה. ופלגות, ומחלוקת. ברפודתם, במשכבם. ברביצתם, במושבם. בטיחותם, בקרבם. גלים, יגילו וישמחו. בפור, בגורל. חדים, ל' חדוה. למסכם, לעשות להם מסך ומחילה. לתוכם, ל' תוך ואמצע. ויניח רוכב ערבו', הקב"ה יניח וישוב השמים וירד לחנות בתוך מעלות ערבות של ישרא'. ואתה מרבבות קדש וכו', מהמון המלאכים. הדסי עבות, תאר לישראל. ומעמיתים, ומשתפים. ויאתיו, ויבואו. אום משולשה, אומה המשולשת בכהנים לוים וישראלים. מקוראי

מַרְבְּעֵי פָנִים: וַיַּחְפּוֹץ בִּמְחוֹלְלֵי חֲמֵשֶׁת וְשֵׁשֶׁת · הַהוֹגִים חֲמֵשֶׁת וְעוֹרְכִים שֵׁשֶׁת · מְהֻלָּלֵי חֲתוּלֵי כַּנְפֵי שֵׁשֶׁת: וַיְעוֹרֵר אַהֲבַת אֵיתָנִים · וְכִהוּן פְּאֵר חֲתוּנִים · הֱיוֹת לְמַעְלָה מֵהֶם נְתוּנִים · וּמְחִיצָתָם תְּהֵא מִבִּפְנִים · וּמִשְׁתַּעַשְׁעִים בִּיקָרָה מִפְּנִינִים · בְּצֵל שַׁדַּי לִפְנַי וְלִפְנִים · וְאוֹתָם יִשְׁאֲלוּ שִׁנְאַנִּים · בְּסִבַּת נָוֶה שַׁאֲנַנִּים · מַה פָּעַל נוֹצֵר אֱמוּנִים · וּמָה הוֹרָה בִּמְעוֹנִים · וּמַה גִּלָּה סוֹד לְנֶאֱמָנִים · וּמֶה חָשַׂף מִמַּצְפּוּנִים · וְהֵם יְבָאֲרוּ לָמוֹ חֵךְ צְפוּנִים · קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה אֲשֶׁר בָּם מוֹנִים · כִּי הֵם הָיוּ רִאשׁוֹנִים · חֶרֶב פִּיפִיּוֹת שְׁנוּנִים · הַלֵּל בְּמִשְׁנֶה שׁוֹנִים · חֲדָשִׁים וְגַם יְשָׁנִים · שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת מְשַׁנְּנִים · וְאַחֲרֵיהֶם זַעַ חַיּוֹת נוֹתְנִים · בְּקוֹל רַעַשׁ מְנַגְּנִים · קָדוֹשׁ וּבָרוּךְ עוֹנִים · וְשַׂרְפֵי מַעַל עִם כְּנַף רְנָנִים · מִמַּעַל לְכִסֵּא הֲגוּנִים · לְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רוֹנְנִים · לְנַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים מְרַנְּנִים · פֶּה אֶחָד עוֹנִים · וְזֶה אֶת זֶה מְכַוְּנִים ·

קדוש שלשה, ממלאכים הקוראים ג"פ קדוש. במחוללי חמשת וששת, המהלל חמשה וששה (שבת פח ב). ההוגי', ה' חומשי תורה וששה ס"מ. חתולי כנפי ששת, חיות הקודש המעופפי' בשש כנפי'. איתנים, אבות. פאר חתונים, בקבלת התורה שהיתה התחתנות בין הקב"ה כביכול ובין ישראל. היות למעלה מהם נתונים, ישראל יהיו במעלה יתרה ממלאכי השרת ומחיצתם תהיה לפנים ממלאכי השרת, ושם ישתעשעו עם הקב"ה בתורה היקרה מפנינים והמלאכים ישאלו לישראל מה הורה להם הקב"ה. וכל זה מבואר ממאמרם ז"ל, הובא בפי' רש"י על כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל (במדבר כג כג). ומה חשף ממצפונים, מה גלה מסתרי תורה. והם, ישראל. יבארו למו, יבארו למלאכים. חך צפונים, סתרי תורה, כענין חכו ממתקים (שיר ה טז), והכוון כחך הדבור, כמו שפי' שם רש"י ז"ל. מונים, מספרים. חרב פיפיות, התורה. הלל במשנה שונים, הלולים אחר הלולים. ושרפי מעל, ושרפי מעלה.

ושרפי מעל עם כנף רננים, ממעל לכסא הגונים, ליושב על כסא רוננים, לנערץ בסוד קדושים מרננים וכו'. וכן סדר החרוזים בכל כתבי יד המדויקים, ובדפוס נשתבשו, כי בקצתם נוקקים — והדברים עתיקים.

וְזֶה לָזֶה מְצַיְּנִים · וְזֶה מִזֶּה מִתְבּוֹנְנִים · וְזֶה אֶל זֶה קָרוֹא נְבוֹנִים · וְשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה לְקָדוֹשׁ נוֹתְנִים:

ח׳ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ · וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר ·

קו״ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קו״ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

ח׳ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

קו״ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו וכו׳, הלל וסדר הקריאה ווין געזעהן.

קודם קריאת ההפטרה ואחר שגמר הגולל יברך המפטיר ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

במלכים א' סמן ח'.

ב ויקהלו אל־המלך שלמה כל־איש ישראל בירח
ג האתנים בחג הוא החדש השביעי: ויבאו כל
ד זקני ישראל וישאו הכהנים את־הארון: ויעלו
את־ארון יהוה ואת־אהל מועד ואת־כל־כלי
הקדש אשר באהל ויעלו אתם הכהנים והלוים:
ה והמלך שלמה וכל־עדת ישראל הנועדים עליו
אתו לפני הארון מזבחים צאן ובקר אשר לא־
ו יספרו ולא ימנו מרב: ויבאו הכהנים את־ארון
ברית־יהוה אל־מקומו אל־דביר הבית אל־קדש

ב. כל איש ישראל, היינו הראשים והנשיאים הנזכרים בפסוק הקודם, וכן בכל מקום שיזכיר איש ישראל או כל איש ישראל הרצון בו האנשים הנכבדים במעלה מה. ולא כן ויקהל דוד את כל ישראל מן שיחור מצרים ועד לבא חמת (ד"ה א יג ה), שהרצון בזה כל עם ישראל, וכמוהו ויקרא משה אל כל ישראל (דברים כט א) והיינו הנשיאים והעם, ואחריו אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, והנה כל איש ישראל הוא כלל שאחר הפרט הראשים והנשיאים (ולא יפה תרגמו החכם רמב"מן ז"ל. ע"ש) טפכם נשיכם וגרך וגו', והיינו יתר העם. זאת חקרתי כן היא, זכרהו כי תצטרך אליו במקומות רבים. בירח האיתנים, בחודש תשרי. ד. את ארון ה', מציון. ואת אוהל מועד, מגבעון, כי שם היה. ויעלו אותם הכהנים והלוים, הארון נשאו הכהנים ושאר הכלים שהיה נכון שישאום הלוים נשאו אותם הלוים. ה. אתו לפני הארון, ת"י קיימין עמיה קדם ארונא. ו. ויביאו, הכניסו.

ב. זו פערזאממעלטען זיך צום קעניג שלמה אללע מעננער ישראל'ז: אם פריידענפעזט איים מאנאט איתנים, ד. ה. איים זיעבענטען מאנאט. ג. דיא עלטעסטען ישראל'ז טראטען הערביי, דיא פריעסטער האבען דיא לאדע אויף ד. אונד טרוגען דיא לאדע דעז עוויגען הינויף, נעבסט דעם שטיפטזצעלטע אונד אללען היילִיגען געפעססען, דיא דארין וואהרען; דיא פריעסטער אונד לויס טרוגען אללעז הינויף. ה. דער קעניג שלמה אונד דיא גאנצע פערזאממלונג ישראל'ז, דיא זיך צו איהם פערפיגט האטטע אונד היער מיט איהם פאר דער לאדע שטאנדען, אפפערטען שאאפע אונד רינדער, איינע אונצאהליגע אונד אונערמעסליכע מענגע. ו. אלזא בראכטען דיא פריעסטער דיא לאדע דעז בונדעז דעז עוויגען אן איהרען ארט, אין דאז כאר דעז הויזעז, אין דאז

הַקֳּדָשִׁים אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃ כִּי הַכְּרוּבִים ז
פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם אֶל־מְקוֹם הָאָרוֹן וַיָּסֹכּוּ הַכְּרֻבִים
עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃ וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים ח
וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר
וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ אֵין ט
בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנִּחַ שָׁם
מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים י
מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־בֵּית יְהוָה׃ וְלֹא־ יא
יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־
מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה׃ ס

הכרובים, אותן שעשה שלמה העומדים על רגליהם בקרקע ואינם כרובי' של כפורת שעל הארון, כמבואר בד"ה ב' ג' י"ג. ז. כי הכרובים, דין גם הוא מ"ו. אל מקום הארון, אצל הארון, ובד"ה כתיב על וכן ת"י, והרצון כי הכרובים פורשי כנפים האלה היו עומדים על רגליהם בקרקע על מקום הארון, וכדאמרן. ח החוצה, מחוץ לפרוכת, וכן תרגם המתרגם בד"ה, לברא מן פרגודא. י. ויהי וגו', לפי עקר פשוטו הכי פרושו: ויהי בצאת הכהנים מן הקדש אחר שמלא הענן את בית ה' ולא היו יכולים עוד לעמוד לשרת והוכרחו לצאת מפני כבוד ה' אשר בענן, אז אמר שלמה וגו'; ולכן הקדים הכתוב הנושא אל פעלו. ואלו כפי' המפרשים, היה לו להכתב וימלא הענן את בית ה'. וכבר בארתי הענין הזה בפרושי לספר בראשית ד' א' אצל והאדם ידע. ע"ש.

אַללערהייליגסטע, אונטער דיא פליגעל דער כרובים — ז. דען דיעזע כרובים מיט אויסגעברייטעטען פליגעלן שטאַנדען נעבען דער לאַדע אונד דעקקטען דיא לאַדע נעבסט דערען טראַגעשטאַנגען פאָן אָבען. ח. דיא טראַגעשטאַנגען װאורדען אויך זאָ פיעל פערלאַנגערט, דאַס מאַן דערען ענדען אויסערהאַלב דעס הייליגטהומס אַן איינגאַנג דעס כאָרס שאָן געוואַהר װורדע, אַבער ניכט זעהען קאָננטע; דאַ־ זעלבסט בליעבען זיא אויך ביז דיעזען טאַג. ט. ניכטס װאַר אין דער לאַדע, אַלס דיא ביידען שטיינערנען טאַפעלן, דיא משה אַם בערגע חורב הינײנגעלעגט, װאָבייא דער עוויגע איינען בונד געמאַכט מיט דען קינדערן ישראל'ז נאַך איהרעם אויזצוג אויז מצרים. י. אַלז דיא פריעסטער אויז דעם הייליגטהום גינגען — דען איינע װאָלקע האַטטע דען טעמפעל דעס עוויגען ערפיללט — יא. דיא פריעסטער קאָננטען דער װאָלקע האַלבען ניכט לאַנגער בייא איהרער אַמטספערריכטונג בלייבען, וויל דיא העררליכקייט דעס עוויגען דען טעמפעל דעס עוויגען ערפיללט האַטטע —

יב אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן
יג בָּעֲרָפֶל׃ בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן
יד לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים׃ וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו
וַיְבָרֶךְ אֵת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
טו עֹמֵד׃ וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
טז דִּבֶּר בְּפִיו אֵת דָּוִד אָבִי וּבְיָדוֹ מִלֵּא לֵאמֹר׃ מִן־
הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִד

יב. אז, כשראה את הענן. יג. בית זבול, בית דירה. מכון, מקום נכון. לשבתך עולמים, שמשנבחרה לא שרתה שכינה במקום אחר. יד. ויסב, הסב פניו כלפי ישראל וברך אותם, ופתח תחלת ברכתו בדברי הודאה לאל יתברך, דוגמת ברכת מש"ר ע"ה, כמבואר שם בפי' רש"י (לכן אין צורך לדוחק של רד"ק), ובסיום ההודאה ויעמוד .... ויפרוש כפיו השמים ויאמר וגו', וזהו תחלת הברכה. טו. ובידו מלא, השלים בידו ובכחו מה שיעד בפיו. לאמר, מוסב על אשר דבר בפיו לאמר לו, מן היום וגו'. טז. ואבחר בדוד, לפי מה שהקדים לשונו לא בחרתי בעיר היה לו לאמר ואבחר בירושלים; אלא פירושו, כי לא הודעתי בחירתי בירושלים עד שבחרתי בדוד וכו'. כן פי' רד"ק. והאמת יורה דרכו שהכתוב קצר כאן ולא הזכיר כ"א תוכן האמירה, ואולם בד"ה ב' סי' ו' מבואר הדבור בשלמות, מן היום .... ולא בחרתי באיש להיות נגיד על עמי ישראל ואבחר בירושלם להיות שמי שם ואבחר בדויד להיות על עמי ישראל. להיות שמי שם, ת"י

יב. דא שפראך שלמה: „דער עוויגע האט'ז פערהייסען, היער איהן דיא גטערן צו רעגירען. יג. נון האבע איך איין הויז געבויט דיר צור וואה־נונג, איינגעריכטעט צו דיינער עוויגען רעגירונג!" יד. דאראויף וואנדטע דער קעניג זיין אנגעזיכט, זעגנעטע זאממטליכע פערזאממלונג ישראל'ז — דיא גאנצע פערזאממלונג ישראל'ז שטאנד — טו. ער שפראך: „געלאָבט זייא דער עוויגע, ישראל'ז גאָטט, דעסען געטטליכער מונד מיינעם פאטער דוד דיא פערהייסונג געטהאן, אונד דעסען אללמאכט זיא נון ערפיללט." ער שפראך נעמליך: טז. „זייט דער צייט, דא איך מיין פאלק ישראל אויז מצרים געפיהרט, האבע איך קיינע שטאדט אין וועלכער איינען שטאממע ישראל'ז אויזערוועהלט צור ערבויאונג איינעז טעמפעלז, אום דארין צו רעגירען: איך האבע נור דוד ערקאָרען צום רעגענטען איבער

לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִד אָבִי יז
לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר יח
יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־לְבָבְךָ
לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ׃
רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבָּיִת כִּי אִם־בִּנְךָ הַיֹּצֵא יט
מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃ וַיָּקֶם יְהוָה כ
אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֵּר וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד אָבִי
וָאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וָאָשִׂם כא
שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר
כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ המפטיר יברך ברכות אחרונות.

אשרי וכו' נעבעט תפלת מוסף, ווית געזטערן.

למנחה אומרים אשרי ובא לציון ומתפללים כדאתמול.

לאשראה שכינתי תמן. כא. מקום לארון, הוא הדביר. ברית ה', לוחות הברית.

זיין פאלק ישראל.״ יז. מיין פאטער דוד פאססטע דען ענטשלוס, איינען טעמפעל צו עהרען דעז עוויגען, ישראל'ז גאטט, צו בויען. יח. דא שפראך דער עוויגע צו מיינעם פאטער דוד: „דוא האזט דען ענטשלוס גע־פאסט, מיר צו עהרען איינען טעמפעל צו בויען — איינען לאבליכען ענט־שלוס! יט. אללייך ניכט דוא, זאנדערן דיין לייבליכער זאהן, ער זאלל דאז הויז מיינעז רוהמז בויען.״ כ. דער עוויגע האט זיינע פערהייסונג ערפיללט; איך שטעהע דא שטאטט מיינעז פאטערז דוד, זיטצע אויף ישראל'ז טהראן, וויא דער עוויגע פערהייסען, האבע דען טעמפעל אויפ־געפיהרט צום רוהמע דעז עוויגען, ישראל'ז גאטט כא. אונד האבע דאזעלבזט איינען ארט פיר דיא לאדע בעשטיממט, אין וועלכער דער בונד דעז עוויגען אויפבעוואהרט ליעגט, דען ער מיט אונזערן פאטערן געשלאססען, אלז ער זיא אויז דעם לאנדע מצרים פיהרטע.״

לערבית במוצאי י"ט לחה"מ בימי החול אומרים והוא רחום וכו', ומתפללים ש"ע של חול ואומרים אתה חוננתנו כחונן בדעת ויעלה ויבוא בעבודה, ואחר התפלה אומר הש"ץ ק"ת, ומבדיל על הכוס המבדיל בין קדש לחול, אבל אין מברכים לא על הנר ולא על הבשמים, ואומרים עלינו וקדיש יתום.

ואם היום ערב שבת מתפללים מנחה של י"ט וערבית כבשארי ע"ש ואומרים ויכלו ומגן אבות ואין מזכירים בו של יום טוב ואין חותמים רק בשל שבת. (ובענין במה מדליקין נחלקים הקהלות במנהגיהם, יש שאומרים אותו ויש שאין אומרים אותו.) ואחר כך אומרים עלינו, קדיש יתום.

בחולו של מועד שחרית מתפללין כבכל שאר ימות השנה ואומרין מזמור לתודה, ומדלגין מזמורים של שבת ומתפללין יהי כבוד כמו בחול, (חוץ מן הושענא רבא שבהרבה קהלות נוהגים לומר בו מזמורים של שבת), ומתפללין ש"ע ואומרין יעלה ויבוא בעבוד' ואם שבת מחזירין אותו, והש"ץ חוזר התפל', וחולצין התפילין, ונוטלין הלולב, וגומרין את ההלל, ומנענעים בהודו ובאנא. קדיש שלם, ומוציאין ס"ת אחד, (וא"ת על הכל חוץ מן הו"ר לפי מנהג ק"ק) וקורין בו ד' בקרבנות החג בפ' פינחס, ואחר הקריאה ח"ק, וגוללין ואומרין יהללו ומזמור ומחזירין הס"ת להיכל. אשרי, ובא לציון, ח"ק, ומתפללין מוסף של י"ט ואומרין פ' קרבנות ספיקא דיומא שהיו קורין לרביעי, והש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת כתר, (ובה"ר נעריצך לפי מנהג ק"ק) ומוציאין ס"ת (ובה"ר ז' ס"ת) ומניחין על הבימה ואומרין הושענא של יומו לפי המנהג, ומקיפין הבימה פעם אחת (ובה"ר ז' פעמים), ומחזירין ס"ת להיכל, קדיש שלם, עלינו. (ובה"ר נוהגין לנגן קדיש בנגון ר"ה וי"כ, ובהרבה קהלות אומרין ג"כ אין באלהינו.) ואומרין מזמור ל"א, ובה"ר מזמור ס"א.

וזהו חלוף הקריאה לימי חה"מ.

ביום א' דחה"מ (י"ז תשרי) כהן וביום השני, לוי וביום השלישי, ישראל וביום הרביעי, רביעי חוזר וקורא וביום השני וביום השלישי.

ביום ב' דחה"מ (י"ח תשרי) כהן וביום השלישי, לוי וביום הרביעי, ישראל וביום החמישי, רביעי וביום השלישי וביום הרביעי.

ביום ג' דחה"מ (י"ט תשרי) כהן וביום הרביעי, לוי וביום החמישי, ישראל וביום הששי, רביעי וביום הרביעי וביום החמישי

ביום ד' דחה"מ (כ' תשרי) כהן וביום החמישי, לוי וביום הששי, ישראל וביום השביעי, רביעי וביום החמישי וביום הששי.

ביום ה' דחה"מ (כ"א תשרי) הוא הושענא רבא כהן וביום החמישי, לוי וביום הששי, ישראל וביום השביעי, רביעי וביום הששי וביום השביעי.

אור עולם באוצר חיים אורות מאופל אמר ויהי:

מיוסד ע״ס א״ב ושם המחבר יהודה חזק.

אפאר לאלהי מערכה· אשר יעץ ופעל ברחבה וארכה· וצונו לישב בסכה: באר תורתו למפענחים הקשיבו· בססם לנצח תאהבו· בסכות תשבו: גלה שכרה ממרומים· והנחילם שלש מאות ועשרה עולמים· בסכות תשבו שבעת ימים:

יקבצנו הדור כמאז באריאל· דרכנו הישר
ורחם ישרי אל· חזקנו כעל יד יקותיאל· קדוש:

דהר בנוף אותותיו למענכם· סכך ענני עליכם· למען ידעו דורותיכם: האירו מובהקים באמירה· שחמתה מרבה מצלתה שלא כתורה· ואם לאו כשרה: ועטרה בסדינין ובקרומין המצירין· וסככה כהלכת מורין· בגזרת קדישין ומאמר עירין: זיהר שפודין חוץ מסכה· ואכילה ושתיה בתוך סכוכה· והוא מטיל בסכה: חשבוה ארבע אמות על ארבע· ופחתוה מארבע· כדי לזכות עם רובע: טכסו עדת בחירי· כתקון דת הורי· צא מדירת קבע ושב בדירת עראי: יחיד כשברא עולמו· וכללו בזוגים בעצומו·

אפאר, אשבח. לאלהי מערכה, לאלהי מערכת השמים. ברחבה וארוכה, כינוי לתורה דכתיב בה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (איוב י״א ט) והיא היתה כלי אומנתו של הקב״ה בה נתיעץ עד שלא נברא העולם ובה פעל מפעלות הבריאה כדאי׳ בפ׳ דר״א פ״ג ובב״ר פ׳ א׳. למפענחים, למגלים סודותי׳. בססם, תיקון שלהם, מה שמתקנין ומייסדים המפענחים. באריאל, בבית המקדש. יקותיאל, כינוי למשה רבינו. דהר, הרקיד ומיהר. בנוף, במלכים. האירו מובהקים באמירה, ת״ח המובהקים בתורה האירו עינינו והורו שחמתה מרובה וכו׳ כמבואר בפ״ק דסוכה. ועטרה בסדינין וכו׳, שם דף יו״ד. בגזירת קדישין וכו׳, כ״ה בדניאל ד׳ י״ד ומרמיז לת״ח מורי התורה כדאית׳ במס׳ פסחים דף ל״ג א׳. זיהר שפודין וכו׳, כמבואר בפ״ק דסוכה. עם רובע, כינוי לישראל. יחיד בשברא עולמו וכו׳ במס׳ ב״ב דף ע״ד ב׳ כל מה שברא הקב״ה זוגין זוגין

שְׁנַיִם שְׁנַיִם כְּנָאֳמוֹ · כְּשֶׁיָּצַר לִוְיָתָן וְזוּגָתוֹ · כֵּן עָשׂ זִיז שָׂדַי וְהוֹרָתוֹ · וּמִרְעֵהוּ אֶלֶף הָרִים וְאִשְׁתּוֹ · לְשַׂחֵק בָּם צִנֵּן הַזְּכָרִים בְּלִהוּקִים · וְהַנְּקֵבוֹת הָרַג בְּבִתּוּקִים · וּמִלְחָם לֶעָתִיד לָבֹא לַצַּדִּיקִים : מוֹעֲדִים בְּגַן עֵדֶן כִּמְסִבָּה · וַיְיָ עַל רֹאשָׁם לְטוֹבָה · וְהַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שַׂר הַצָּבָא : נִכְנָסִין כָּל הָאֻמּוֹת לָדִין · פְּנֵי יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין · בְּצֶדֶק אוֹתָנוּ יָדִין : סֵדֶר מִצְוֹתֶיךָ תֵּן לָנוּ וּנְקַיְּמָה · וְנִזְכֶּה עִם אֵלּוּ בְּנֶחָמָה · שַׁגִּיא כְּחַ שׁוֹכֵן רוּמָה : עֶלְיוֹן הַשּׁוֹפֵט כֹּל בֶּאֱמוּנָה · יַשְׁמִיעַ לָהֶם בִּתְבוּנָה · יֶשׁ לִי מִצְוָה קְטַנָּה : פְּרוֹשׂ סֻכָּה וּשְׁאָלֶיהָ · אַרְבַּע דְּפָנוֹת וְצֵל עָלֶיהָ · לֹא תִרְחֲקוּ מֵאֵלֶיהָ : צְלָלִים לַעֲשׂוֹת יַעֲטוּ · וְחַמָּה תִקְדַּח עֲלֵיהֶם וְלוּהֲטוּ · וּבְאָהֳלֵיהֶם יְבַעֲטוּ : קָדוֹשׁ יִשְׁפּוֹךְ עֲלֵיהֶם חֵמָה · וַיַּפִּילֵם בְּגֵיהִנֹּם בְּלִי רְחוּמָה · בַּמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּמְהוּמָה · רָם רוֹכֵב עֲרָבוֹת · הִזְהִירָנוּ מִצְוַת עֲרָבוֹת · וְתַחַן לְפָנָיו לְהַרְבּוֹת : שָׁם יֶהֱזוּ וְיֵבוֹשׁוּ קִנְאַת עָם · אַף אֵשׁ צָרִים תֹּאכְלֵם בְּמַסְּעָם · בְּאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ וְגָפְרִית וָזַעַם : תַּקִּיף יְחַיֵּינוּ מִיּוֹמַיִם · הוֹד וְהָדָר תּוֹדִיעַ בִּכְפָלַיִם · כְּהַיּוֹם הַזֶּה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ וּבִירוּשָׁלָיִם · קָדוֹשׁ :

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ · וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ : הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל · הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי

ברא, לויתן וזוגתו, זיז שדי וזוגתו ובהמות בהררי אלף וזוגתו וסירם הזכרי' והרג הנקבות ומלחם לצדיקים לסעודה לע"ל, וכן פי' רש"י אלא ויברא אלהים את התנינים הגדולים ובדאי' עליו בב"ר ועיין ויקרא רבה סוף פ' כ"ג. בליהוקים, מוסב על לשחק בם והוא לשון להקת נביאים. בביתוקים, ל' ובתקוך בחרבותם (יחזקאל יו מ) שהוא ענין תקיעת החרב בגוף. נכנסין כל האומות וכו', לע"ל כאשר יכנסו כל האומות לדין ידין אותנו בצדק. סדר מצותי' וכו', כל זה מבואר ע"פ מאמרם ז"ל במס' ע"ז ג' א' שהעתקתי בקיצור' יום ב' דר"ה אוי סכת דוד. וחמה תקדח עליה', תשרוף עליה', ותחן, תחינה.

מִזְרָח · וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ · מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו · שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ · אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ · וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים · בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה: גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם · דַּעַת וּתְבוּנָה סֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה: זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ: יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל: כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם · לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ · נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם: שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם · עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ · צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ: קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר: רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם · תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו · שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר · בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ, עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים · יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ

לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים. וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה· וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה· לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

בקצת קהלות אומרין אופן זה.

יְרוֹצְצוּ כִּבְרָקִים· יִשְׁתַּפְּכוּ כְּמִזְרָקִים· יְסַפְּרוּ לִפְרָקִים· יָעוּשׁוּ אִישׁ בְּאָחִיו וְלֹא נִזָּק·

וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק:

צָגִים בְּמִשְׁמָרוֹת· צַהַר וְאַשְׁמוּרוֹת· צִלְצוּל גַּם זְמִירוֹת· צַהַל קוֹל יָרִיעוּ הוֹלֵךְ וְחָזָק: והחיות

חשמלי

בקצת קהלות אומרים אופן זה.

יָחִיד עֶרֶץ· יָסַד אֶרֶץ· בְּרוֹב חָכְמָה וְתוּשִׁיָּה. עֲנָוָתוֹ. וּגְדֻלָּתוֹ. מְפוּרְסֶמֶת וּגְלוּיָה: נוֹרְאוֹתָיו. וְנִפְלְאוֹתָיו. יְהוֹרוּן הָרֵי נְשִׁיָּה: מַלְאָכִים. נֶעֱרָכִים. לְהַקְדִּישׁוֹ בְּרוּם עֲלִיָּה: יְיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ: עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. שְׁמוֹ לָעַד יְזַמֵּרוּ: וְאוֹפַנִּים. בִּרְנָנִים. כְּבוֹד זִכְרוֹ יְפָאֵרוּ: מִמְּעוֹנוֹ. וְחֶבְיוֹנוֹ. בְּחִיל זֶה לָזֶה יְדַבֵּרוּ: וּבִנְעִימוּת. וּבִתְמִימוּת. תְּהִלָּתוֹ יְסַפֵּרוּ: וְאֵין כָּהֶם. וּבֵינֵיהֶם. לְשׁוֹן שֶׁקֶר וּרְמִיָּה: יי אלהי הצבאות וכו׳

קדישים

ירוצצו כברקים, ל״ה בנחום סי׳ ב׳ ה׳. יעושו, ל׳ עושו ובואו (יואל ד׳ י״א) ענין מהירה. והחיות רצוא וגו׳, יחזק׳ א׳ י״ד. צהר ואשמורות, בבקר ובערב. חשים, ממהרים׳.

חרדים

חשמלי מרכבה. חששם לא כבה. חשים בלי עכבה. חרדים ומזועים בצוק מים יזק: והחיות

קפציאל השר. קולות יבשר. קשת לא יחסר. קרב להסתכל ירא כן יתנבק: והחיות

המוני לגיון. קובעים הגיון. טובלים ברגיון. נוגנים בהקדש גן נעול ומעוזק: והחיות

קדישים. רון רוחשים. עם כרובים ושרפים: והם עומדים. ומסלדים. וכסא אל מקיפים. במרכבות. לרבבות. למאות ולאלפים. ורגליהם. בכנפיהם. מסתירים וכם עפים: יקדישון וישלשון. קדשת רב עליליה. יי אלהי צבאות וכו׳ בעת לכתם. לארבעתם. ואופניהם אצלם: ובעמדם. במעמדם. יקומון המה למולם: ושם ירימון. ויעצימון. אדוניהם ברום עולם: בקדשה. משלשה. כבוד האל מלא עולם: קדוש יענו. קדוש ישנו. קדוש ישלשו שלישיה: יי אלהי צבאות מי כמוך חסין יה:

והחיות ישוררו וכרבים יפארו ושרפים ירנו ואראלים יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב לעמת שרפים לעמתם משבחים ואומרים. ברוך כבוד יי ממקומו:

לאל ברוך נעימות יתנו. למלך אל חי וקים זמירות יאמרו ותשבחות ישמיעו. כי הוא לבדו פועל גבורות עשה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית: כאמור לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו: אור חדש על ציון תאיר ונזכה כלנו מהרה לאורו. ברוך אתה יי יוצר המאורות:

חרדים ומזיעים וכו׳. כדאי׳ בפרק אין דורשין דף י״ג ב׳ ועיין בשמות רבה פ׳ ט״ו. בצוק מים, ירמוז לנהר יוצא על אשר קומטו הנזכר שם בפרק א״ד. המוני לגיון, קיבוץ חיילו׳. ברגיון, כך שמו של נהר דינור שטובלין שם, וכן ייסד באופן לש״ע רגיון הנהר וכו׳. ועיין מה שכתבתי שם. ומעוזק, ומגודר, ל׳ ויעזקהו ויסקלהו (ישעי׳ ה ב).

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ יְהוָֹה אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה

וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:
במדבר טו וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם: יש לכרף שהיכס לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע הא'.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד
וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר: וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה
עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן

יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר. אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה. לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ. אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

זולת. ראשי המחרוזים יהודה.

יָפָה וּבָרָה כְּרָדָה לְגֵיא פַּתְרוּסִים. יָהִיר חֲסַר לֵב הִכְבִּיד עוֹל בְּשִׁנּוּסִים. צָרְחָה וְקִבְּלָה לְמַעְתִּיק פְּלוּסִים. פָּקַד לָהּ סַרְסוּר לְהוֹצִיאָהּ בְּנִסִּים: הִקְשָׁה עֲקַלָּתוֹן לְשַׁלַּח אוֹם עֲמוּסָה. הֵטִיחַ דְּבָרִים כְּמֻטָּל בַּעֲרִיסָה. וּפָץ מִי יְיָ לְהַצִּיל אֲרוּסָה. וּבְסֵפֶר דָּתוֹתַי אֵין שְׁמוֹ בְּטַכְסִיסָהּ: וְהֵשִׁיבוֹ שָׁלִישׁ בְּשֵׁם דַּר מְעוֹנִים. הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לְךָ מוּל נֶגֶף אֲבָנִים. דָּם וּצְפַרְדְּעִים עֲרִים נְכוֹנִים. וַחֲיָלִים קְטַנִּים הַמְכֻנִּים כִּנִּים: דִּבֵּר וְהִשְׁלִים מַכּוֹת עֲשָׂרָה. וְהוֹצִיאָהּ בְּתֻפִּים מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה. וְהִכָּה עוֹיְנָהּ מַכָּה כְּעִוְּרָה. וְהִנְחִילָהּ קְדוּמָה אַלְפַּיִם כְּתוּרָה: הוֹשִׁיבָהּ בַּסֻּכָּה בְּאֶרֶץ מִדְבָּרִים. וְהִכְנִיסָהּ לְחֻפָּה בְּחַדְרֵי הֲדָרִים. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת וּפְרִי עֵץ הֲדָרִים. וְעַרְבֵי נְחָלִים וְכַפּוֹת תְּמָרִים: חָדְשָׁה שִׁיר וָזֶמֶר רְנָנוֹת וּרְנָנִים. זְכוּת אָבוֹת וּבָנִים יְמַלְּטֵם מֵאֲנוּנִים. כְּנִרְאָה בַּיָּם וּטְבִיעַת גְּאוֹנִים. חַנֵּנָה מִמָּרוֹם עוֹזֵר אָבוֹת וּבָנִים:

יפה וברה, תאר לכנסת ישראל, כרדה, כאשר ירדה. לגיא פתרוסים, לארץ מצרים. יהיר חסר לב, תאר לפרעה. בשנוסים, כפלך. למעתיק פלוסים, להקב"ה המעתיק הרים. סרסור, הוא משה רבינו. עקלתון, תאר לפרעה ישעי' ס' כ"ז. כמוטל בעריסה, כתינוק קטן המוטל בעריסה. ופץ, ואמר. עוינה, שונאה של כנסת ישראל. קודמה אלפים, התורה שקדמה לעולם אלפים שנה.

עזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע לבניהם
אחריהם בכל־דור ודור: ברום עולם מושבך ומשפטיך
וצדקתך עד אפסי ארץ: אשרי איש שישמע למצותיך
ותורתך ודברך ישים על לבו: אמת אתה הוא אדון לעמך
ומלך גבור לריב ריבם: אמת אתה הוא ראשון ואתה
הוא אחרון ומבלעדיך אין לנו מלך גו׳ ומושיע: ממצרים
גאלתנו יי אלהינו ומבית עבדים פדיתנו: כל־בכוריהם
הרגת ובכורך גאלת וים־סוף בקעת וזדים טבעת וידידים
העברת ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר: על־זאת
שבחו אהובים ורוממו אל ונתנו ידידים זמירות שירות
ותשבחות ברכות והודאות למלך א׳ חי וקים: רם ונשא
גדול ונורא משפיל גאים ומגביה שפלים מוציא אסירים
ופודה ענוים ועוזר דלים ועונה לעמו בעת שועם
אליו: תהלות לאל עליון ברוך הוא ומברך· משה ובני
ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם:
מי־כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת
עשה פלא: שירה חדשה שבחו גאולים לשמך על־שפת
הים יחד כלם הודו והמליכו ואמרו· יי ימלך לעלם ועד:
צור ישר׳ קומה בעזרת ישר׳ ופדה כנאמך יהודה וישר׳
(גאלנו יי צבאות שמו קדוש ישר׳) ברוך אתה יי גא׳ ישר׳:

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי
יצחק ואלהי יעקב הא׳ הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל
חסדים טובים וקנה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל
לבני בניהם למען שמו באהבה·

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.
נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר ק"וח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

ש' אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ ק"וח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן׃ תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים׃ וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ׃ קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃
ש' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לּוֹ· כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ· בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר סִינַי· וּשְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ· וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת שַׁבָּת· וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃ וְלֹא נְתַתּוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי

הָאֲרָצוֹת׃ וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ מַלְכֵּנוּ לְעוֹבְדֵי פְסִילִים׃ וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרֵלִים׃ כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה׃ לְזֶרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בָּחָרְתָּ׃ עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ׃ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם׃ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ׃ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ׃ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה׃ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ׃ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן

מודים דרבנן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ

יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

לש"ץ א"ו וְאֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

הש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נקדש וגומר התפלה. הלל, ק"ת.

דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלָֽם: הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר
קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָֽבֶל: מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל
עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּֽׁמֶשׁ: דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ
לְעוֹלָם עֹמָֽדֶת: וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל מְקוֹמוֹ
שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָֽׁם: הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן
סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרֽוּחַ: כָּל
הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל מְקוֹם
שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָֽכֶת: כָּל הַדְּבָרִים
יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא
תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹֽעַ: מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה
הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּֽׁמֶשׁ: יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר
רְאֵה זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵֽנוּ:
אֵין זִכְרוֹן לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ לֹא יִהְיֶה לָהֶם
זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָֽה: אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל
יִשְׂרָאֵל בִּירֽוּשָׁלִָם: וְנָתַתִּי אֶת לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה
עַל כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים

*) כתב הרב אבן הירחי בספרו המנהיג בהלכות סוכה סי' נ"ז וז"ל: „מנהג צרפת לקרות בשמיני עצרת לפני קריאת התורה ס' קהלת, ושמעתי טעם בדבר מפני דכתיב בי' תן חלק לשבעה וגם לשמונה, אלו שבעת ימי החג ושמיני עצרת, רוצים לומר לפי שהוא חג האסיף להזהיר על התרומות והמעשרות והנדרים שלא לעבור עליהם בבל תאחר, ובפ' ב' דעירובין דרש לי' לקרא, לשבעה אלו שבעת ימי הפסח וגם לשמונה אלו שמונת ימי החג, יש לומר להזהיר בראשון כראשון והאחרון. ואני מצאתי טעם יפה כי שלמה המלך ע"ה בחג אמרו בקהל כמו שכתוב במועד שנת השמטה בחג הסכות בבוא כל ישראל לראות, והוא אמרו בחג בהקהל להוכיח את ישראל, על כן יתכן לאמרו בחג. וטוב ונכון לאמרו בבית הכנסת ולהוציא את מי שאינו בקי לפי שאין הכל בקיאים בקריאתו ולא כמנהג פרובינצא (Provence) שאומרים אותה בסוכה." עכ"ל אבן הירחי ז"ל. ואנו נוהגים לאמר אותה בשבת שבתוכו של מועד; ואם אין שבת בתוכו אומרים אותה בשמיני עצרת שחל בשבת.

לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃ רָאִיתִי אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ מְעֻוָּת לֹא יוּכַל
לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת׃ דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם לִבִּי
לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל אֲשֶׁר
הָיָה לְפָנַי עַל יְרוּשָׁלָם וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת׃
וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת הֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת יָדַעְתִּי
שֶׁגַּם זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ׃ כִּי בְּרוֹב חָכְמָה רָב כָּעַס וְיוֹסִיף
דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב׃ אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לְכָה נָּא אֲנַסְּכָה
בְשִׂמְחָה וּרְאֵה בְטוֹב וְהִנֵּה גַם הוּא הָבֶל׃ לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי
מְהוֹלָל וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עֹשָׂה׃ תַּרְתִּי בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן
אֶת בְּשָׂרִי וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוּת עַד אֲשֶׁר
אֶרְאֶה אֵי זֶה טוֹב לִבְנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם
מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּיהֶם׃ הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי בָּנִיתִי לִי בָּתִּים נָטַעְתִּי
לִי כְּרָמִים׃ עָשִׂיתִי לִי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל
פֶּרִי׃ עָשִׂיתִי לִי בְּרֵכוֹת מָיִם לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר צוֹמֵחַ
עֵצִים׃ קָנִיתִי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי בַיִת הָיָה לִי גַּם מִקְנֶה
בָקָר וָצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי בִּירוּשָׁלָם׃
כָּנַסְתִּי לִי גַּם כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגֻלַּת מְלָכִים וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי
לִי שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנֻגוֹת בְּנֵי הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת׃ וְגָדַלְתִּי
וְהוֹסַפְתִּי מִכֹּל שֶׁהָיָה לְפָנַי בִּירוּשָׁלָם אַף חָכְמָתִי עָמְדָה
לִּי׃ וְכֹל אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא אָצַלְתִּי מֵהֶם לֹא מָנַעְתִּי אֶת
לִבִּי מִכָּל שִׂמְחָה כִּי לִבִּי שָׂמֵחַ מִכָּל עֲמָלִי וְזֶה הָיָה חֶלְקִי
מִכָּל עֲמָלִי׃ וּפָנִיתִי אֲנִי בְּכָל מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל
שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין יִתְרוֹן

תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת וְסִכְלוּת
כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר כְּבָר עָשׂוּהוּ׃
וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כִּיתְרוֹן הָאוֹר
מִן הַחֹשֶׁךְ׃ הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ
וְיָדַעְתִּי גַם אָנִי שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת כֻּלָּם׃ וְאָמַרְתִּי
אֲנִי בְּלִבִּי כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם אֲנִי יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי
אָז יוֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל׃ כִּי אֵין זִכְרוֹן לֶחָכָם
עִם הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח
וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם הַכְּסִיל׃ וְשָׂנֵאתִי אֶת הַחַיִּים כִּי רַע
עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת
רוּחַ׃ וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת כָּל עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
שֶׁאַנִּיחֶנּוּ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי׃ וּמִי יוֹדֵעַ הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ
סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל עֲמָלִי שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
גַּם זֶה הָבֶל׃ וְסַבּוֹתִי אֲנִי לְיַאֵשׁ אֶת לִבִּי עַל כָּל הֶעָמָל
שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה
וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל בּוֹ יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ גַּם זֶה
הֶבֶל וְרָעָה רַבָּה׃ כִּי מֶה הֹוֶה לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וּבְרַעְיוֹן
לִבּוֹ שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי כָל יָמָיו מַכְאֹבִים וָכַעַס
עִנְיָנוֹ גַּם בַּלַּיְלָה לֹא שָׁכַב לִבּוֹ גַּם זֶה הֶבֶל הוּא׃ אֵין טוֹב
בָּאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְהֶרְאָה אֶת נַפְשׁוֹ טוֹב בַּעֲמָלוֹ גַּם זֹה
רָאִיתִי אָנִי כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא׃ כִּי מִי יֹאכַל וּמִי יָחוּשׁ
חוּץ מִמֶּנִּי׃ כִּי לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וְדַעַת
וְשִׂמְחָה וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיָן לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ

תַּחַת הַשָּׁמָיִם׃ עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וְעֵת
לַעֲקוֹר נָטוּעַ׃ עֵת לַהֲרוֹג וְעֵת לִרְפּוֹא עֵת לִפְרוֹץ וְעֵת לִבְנוֹת׃
עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק עֵת סְפוֹד וְעֵת רְקוֹד׃ עֵת לְהַשְׁלִיךְ
אֲבָנִים וְעֵת כְּנוֹס אֲבָנִים עֵת לַחֲבוֹק וְעֵת לִרְחֹק מֵחַבֵּק׃
עֵת לְבַקֵּשׁ וְעֵת לְאַבֵּד עֵת לִשְׁמוֹר וְעֵת לְהַשְׁלִיךְ׃ עֵת
לִקְרוֹעַ וְעֵת לִתְפּוֹר עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר׃ עֵת לֶאֱהֹב וְעֵת
לִשְׂנֹא עֵת מִלְחָמָה וְעֵת שָׁלוֹם׃ מַה יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בַּאֲשֶׁר
הוּא עָמֵל׃ רָאִיתִי אֶת הָעִנְיָן אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם
לַעֲנוֹת בּוֹ׃ אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ גַּם אֶת הָעֹלָם נָתַן
בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר
עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף׃ יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי
אִם לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו׃ וְגַם כָּל הָאָדָם שֶׁיֹּאכַל
וְשָׁתָה וְרָאָה טוֹב בְּכָל עֲמָלוֹ מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃ יָדַעְתִּי כִּי
כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף
וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו׃ מַה
שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ
אֶת נִרְדָּף׃ וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט
שָׁמָּה הָרֶשַׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשַׁע׃ אָמַרְתִּי אֲנִי
בְּלִבִּי אֶת הַצַּדִּיק וְאֶת הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי עֵת לְכָל
חֵפֶץ וְעַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה שָׁם׃ אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דִּבְרַת
בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שְׁהֶם בְּהֵמָה הֵמָּה
לָהֶם׃ כִּי מִקְרֶה בְנֵי הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד
לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם מִן
הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃ הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד
הכל

הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר׃ מִי יוֹדֵעַ רוּחַ
בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא
לְמַטָּה לָאָרֶץ׃ וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם
בְּמַעֲשָׂיו כִּי הוּא חֶלְקוֹ כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה
אַחֲרָיו׃ וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם
וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃ וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת
הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה׃
וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא הָיָה אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת
הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ וְרָאִיתִי אֲנִי
אֶת כָּל עָמָל וְאֵת כָּל כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה כִּי הִיא קִנְאַת אִישׁ
מֵרֵעֵהוּ גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת יָדָיו
וְאֹכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ׃ טוֹב מְלֹא כַף נָחַת מִמְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל
וּרְעוּת רוּחַ׃ וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה הֶבֶל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ יֵשׁ
אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וָאָח אֵין לוֹ וְאֵין קֵץ לְכָל עֲמָלוֹ גַּם
עֵינָיו* לֹא תִשְׂבַּע עֹשֶׁר וּלְמִי אֲנִי עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת נַפְשִׁי
מִטּוֹבָה גַּם זֶה הֶבֶל וְעִנְיַן רָע הוּא׃ טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד
אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם׃ כִּי אִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד
יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְאִילוֹ הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ׃ גַּם
אִם יִשְׁכְּבוּ שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם וּלְאֶחָד אֵיךְ יֵחָם׃ וְאִם יִתְקְפוֹ
הָאֶחָד הַשְּׁנַיִם יַעַמְדוּ נֶגְדּוֹ וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה
יִנָּתֵק׃ טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר לֹא
יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד׃ כִּי מִבֵּית הָסוּרִים יָצָא לִמְלֹךְ כִּי גַּם
בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רָשׁ׃ רָאִיתִי אֶת כָּל הַחַיִּים הַמְהַלְּכִים

*) עֵינוֹ ק׳.

תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו׃ אֵין קֵץ
לְכָל הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר הָיָה לִפְנֵיהֶם גַּם הָאַחֲרוֹנִים לֹא
יִשְׂמְחוּ בוֹ כִּי גַם זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן רוּחַ׃ שְׁמֹר רַגְלֶיךָ[1] כַּאֲשֶׁר
תֵּלֵךְ אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח
כִּי אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע׃ אַל תְּבַהֵל עַל פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל
יְמַהֵר לְהוֹצִיא דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
וְאַתָּה עַל הָאָרֶץ עַל כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃ כִּי בָּא הַחֲלוֹם
בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים׃ כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים
אַל תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר תִּדֹּר
שַׁלֵּם׃ טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם׃ אַל תִּתֵּן
אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי
שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה
יָדֶיךָ׃ כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת
הָאֱלֹהִים יְרָא׃ אִם עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה
בַמְּדִינָה אַל תִּתְמַהּ עַל הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר
וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם׃ וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא[2] מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד׃
אֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי אֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה גַּם
זֶה הָבֶל׃ בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ
כִּי אִם רְאִית[3] עֵינָיו׃ מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם מְעַט וְאִם
הַרְבֵּה יֹאכֵל וְהַשָּׂבָע לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן׃ יֵשׁ
רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו
לְרָעָתוֹ׃ וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין בְּיָדוֹ
מְאוּמָה׃ כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבָּא
וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ שֶׁיֹּלֵךְ בְּיָדוֹ׃ וְגַם זֹה רָעָה חוֹלָה

1) יתיר י׳. 2) הוא ק׳. 3) ראות ק׳.

כָּל עֻמַּת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמַה יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ: גַּם כָּל
יָמָיו בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל וְכָעַס הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ וָקָצֶף: הִנֵּה אֲשֶׁר
רָאִיתִי אָנִי טוֹב אֲשֶׁר יָפֶה לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת טוֹבָה
בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי חַיָּו אֲשֶׁר נָתַן
לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי הוּא חֶלְקוֹ: גַּם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן לוֹ
הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת
אֶת חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת אֱלֹהִים הִיא: כִּי לֹא
הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ:
יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל הָאָדָם:
אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ חָסֵר
לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִתְאַוֶּה וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל
מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רָע הוּא: אִם
יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה וְרַב שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי שָׁנָיו
וְנַפְשׁוֹ לֹא תִשְׂבַּע מִן הַטּוֹבָה וְגַם קְבוּרָה לֹא הָיְתָה לּוֹ
אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנָּפֶל: כִּי בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ
וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה: גַּם שֶׁמֶשׁ לֹא רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה
מִזֶּה: וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה לֹא רָאָה הֲלֹא
אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ: כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם
הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא: כִּי מַה יּוֹתֵר לֶחָכָם מִן הַכְּסִיל מַה לֶּעָנִי
יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים: טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלָךְ נָפֶשׁ
גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ: מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע
אֲשֶׁר הוּא אָדָם וְלֹא יוּכַל לָדִין עִם שֶׁה*תַּקִּיף מִמֶּנּוּ: כִּי יֵשׁ
דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הֶבֶל מַה יּוֹתֵר לָאָדָם: כִּי מִי יוֹדֵעַ
מַה טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל

*) יתיר ה'.

אֲשֶׁר מִי יַגִּיד לָאָדָם מַה יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
טוֹב* שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת
מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃ טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית
מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ׃
טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב׃ לֵב חֲכָמִים
בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה׃ טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת
חָכָם מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃ כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת
הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל וְגַם זֶה הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם
וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה׃ טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב
אֶרֶךְ רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃ אַל תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס
בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃ אַל תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים
הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ עַל
זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל
הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃
רְאֵה אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר
עִוְּתוֹ׃ בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת זֶה
לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם
אַחֲרָיו מְאוּמָה׃ אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד
בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃ אַל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה
וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃ אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל
תְּהִי סָכָל לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה
וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת יָדֶךָ כִּי יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת כֻּלָּם׃
הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ כִּי
אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃ גַּם לְכָל

*) ט' רבתי.

הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל תִּתֵּן לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע אֶת
עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַם פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם אַתְּ
קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה
וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃ רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי
יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה
וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃ וּמוֹצֶא אֲנִי
מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ
אֲסוּרִים יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא
יִלָּכֶד בָּהּ׃ רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת
לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃ אֲשֶׁר עוֹד בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם
אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃ לְבַד
רְאֵה זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר
וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים׃ מִי כְּהֶחָכָם וּמִי יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר
דָּבָר חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃ אֲנִי פִּי מֶלֶךְ
שְׁמוֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃ אַל תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ
אַל תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃ בַּאֲשֶׁר דְּבַר
מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה׃ שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא
יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב חָכָם׃ כִּי לְכָל חֵפֶץ יֵשׁ
עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי רָעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו׃ כִּי אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה
שֶּׁיִּהְיֶה כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ׃ אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ
לִכְלוֹא אֶת הָרוּחַ וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת
בַּמִּלְחָמָה וְלֹא יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת בְּעָלָיו׃ אֶת כָּל זֶה רָאִיתִי
וְנָתוֹן אֶת לִבִּי לְכָל מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת
אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃ וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים

קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָעִיר אֲשֶׁר
כֵּן עָשׂוּ גַּם זֶה הָבֶל׃ אֲשֶׁר אֵין נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה
מְהֵרָה עַל כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃ אֲשֶׁר
חֹטֶא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַּם יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה
טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ מִלְּפָנָיו׃ וְטוֹב לֹא יִהְיֶה
לָרָשָׁע וְלֹא יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי
אֱלֹהִים׃ יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים
אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ
אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל׃
וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לָאָדָם תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ
יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כַּאֲשֶׁר
נָתַתִּי אֶת לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת אֶת הָעִנְיָן אֲשֶׁר
נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ כִּי גַם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ
רֹאֶה׃ וְרָאִיתִי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם
לִמְצוֹא אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּשֶׁל אֲשֶׁר
יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת
לֹא יוּכַל לִמְצֹא׃ כִּי אֶת כָּל זֶה נָתַתִּי אֶל לִבִּי וְלָבוּר אֶת
כָּל זֶה אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד הָאֱלֹהִים
גַּם אַהֲבָה גַם שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃ הַכֹּל
כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר
וְלַטָּמֵא וְלַזֹּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ כַּטּוֹב כַּחֹטֶא הַנִּשְׁבָּע
כַּאֲשֶׁר שְׁבוּעָה יָרֵא׃ זֶה רָע בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ
כִּי מִקְרֶה אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מָלֵא רָע וְהוֹלֵלוֹת

בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרָיו אֶל הַמֵּתִים: כִּי מִי אֲשֶׁר *יְבֻחַר
אֶל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה
הַמֵּת: כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמֻתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים
מְאוּמָה וְאֵין עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם: גַּם אַהֲבָתָם
גַּם שִׂנְאָתָם גַּם קִנְאָתָם כְּבָר אָבָדָה וְחֵלֶק אֵין לָהֶם עוֹד
לְעוֹלָם בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה
לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת
מַעֲשֶׂיךָ: בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל
יֶחְסָר: רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי
הֶבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ כִּי הוּא
חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ:
כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה
וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה:
שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא לַקַּלִּים הַמֵּרוֹץ וְלֹא
לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם לֹא לַנְּבֹנִים
עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן כִּי עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת כֻּלָּם: כִּי
גַּם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה
רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם
לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם: גַּם זֹה רָאִיתִי חָכְמָה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי: עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ
מְעָט וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים
גְּדֹלִים: וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר
בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא: וְאָמַרְתִּי
אָנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו

*) יחבר ק׳.

אֵינָם נִשְׁמָעִים׃ דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת
מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים׃ טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד
יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה׃ זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ
יָקָר מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃ לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב
כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃ וְגַם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁ*הַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר
וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃ אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ
מְקוֹמְךָ אַל תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃ יֵשׁ רָעָה
רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃ נִתַּן
הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃ רָאִיתִי
עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים עַל הָאָרֶץ׃
חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפֹּל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ נָחָשׁ׃ מַסִּיעַ אֲבָנִים
יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֶן בָּם׃ אִם קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא
לֹא פָנִים קִלְקַל וַחֲיָלִים יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃ אִם
יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃ דִּבְרֵי פִי
חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ׃ תְּחִלַּת דִּבְרֵי פִיהוּ סִכְלוּת
וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה׃ וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְבָרִים לֹא יֵדַע
הָאָדָם מַה שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃ עֲמַל
הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא יָדַע לָלֶכֶת אֶל עִיר׃ אִי לָךְ
אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃ אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ
שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי׃
בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְּקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף הַבָּיִת׃
לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל׃
גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל תְּקַלֵּל
עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל *הַכְּנָפַיִם °יַגִּיד

*) יתיר ה'. °) יגד ק'.

דָּבָר׃ שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל פְּנֵי הַמָּיִם כִּי בְרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ׃
תֶּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה יִּהְיֶה רָעָה
עַל הָאָרֶץ׃ אִם יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם
יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא׃
שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶעָבִים לֹא יִקְצוֹר׃ כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ
יוֹדֵעַ מַה דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה כָּכָה לֹא
תֵדַע אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת הַכֹּל׃ בַּבֹּקֶר
זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה
יִכְשַׁר הֲזֶה אוֹ זֶה וְאִם שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים׃ וּמָתוֹק הָאוֹר
וְטוֹב לַעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי אִם שָׁנִים הַרְבֵּה
יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי הַרְבֵּה
יִהְיוּ כָּל שֶׁבָּא הָבֶל׃ שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וִיטִיבְךָ לִבְּךָ
בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְּךָ וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדָע כִּי
עַל כָּל אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃ וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ
וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל׃ וּזְכֹר
אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה
וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין לִי בָהֶם חֵפֶץ׃ עַד אֲשֶׁר לֹא
תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר
הַגָּשֶׁם׃ בַּיּוֹם שֶׁיָּזֻעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל
וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת׃ וְסֻגְּרוּ
דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר
וְיִשַּׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר׃ גַּם מִגָּבֹהַּ יִרָאוּ וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ
וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה כִּי הֹלֵךְ
הָאָדָם אֶל בֵּית עֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק הַסֹּפְדִים׃ עַד אֲשֶׁר

לֹא יֵרָחֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל ירתק
הַמַּבּוּעַ וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר׃ וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ
כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃ הֲבֵל
הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל׃ וְיֹתֵר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת
חָכָם עוֹד לִמַּד דַּעַת אֶת הָעָם וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים
הַרְבֵּה׃ בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִּבְרֵי חֵפֶץ וְכָתוּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי
אֱמֶת׃ דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים
בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃ וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר
עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃ סוֹף
דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי
זֶה כָּל הָאָדָם׃ כִּי אֶת כָּל מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְמִשְׁפָּט
עַל כָּל נֶעְלָם אִם טוֹב וְאִם רָע׃ סוף דבר וכו'.

קדיש יתום, ומוציאי' ב' ס"ת ופותחי' ס"ת א' וקורא' בפ' כי תשא ומתחלק לז' גברי.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה רְאֵה אַתָּה אֹמֵר אֵלַי הַעַל אֶת־
הָעָם הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתַּנִי אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי וְאַתָּה
אָמַרְתָּ יְדַעְתִּיךָ בְשֵׁם וְגַם־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינָי׃ וְעַתָּה אִם־נָא
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הוֹדִעֵנִי נָא אֶת־דְּרָכֶךָ וְאֵדָעֲךָ לְמַעַן
אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה׃ וַיֹּאמַר פָּנַי יֵלֵכוּ
וַהֲנִחֹתִי לָךְ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל־תַּעֲלֵנוּ
מִזֶּה׃ וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ
הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלֵינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל־הָעָם אֲשֶׁר
עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ פ לוי. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה גַּם אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי וָאֵדָעֲךָ
בְּשֵׁם׃ וַיֹּאמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת־כְּבֹדֶךָ׃ וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר
כָּל־טוּבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחַנֹּתִי

אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן וְרִחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם: ג. וַיֹּאמֶר לֹא
תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנָי כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי: וַיֹּאמֶר יְהוָה
הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר: וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי
וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד־עָבְרִי:
וַהֲסִרֹתִי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ: ד.
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים
וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת
הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר
אֶל־הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה
עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אַל־יֵרָא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל־יִרְעוּ
אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא: ה. וַיִּפְסֹל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים
וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים: וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב
עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה: וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא
יְהוָה ׀ יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת:
נֹצֵר* חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֺן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה
פֹּקֵד ׀ עֲוֺן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־
רִבֵּעִים: וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: וַיֹּאמֶר אִם־נָא
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־
קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֺנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:
וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת
אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל־הָעָם
אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי־נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ: ו. שְׁמָר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי

*) נ׳ רבתי.

מְצַוְּךָ הַיּוֹם הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי
וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא עָלֶיהָ פֶּן־יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבֶּךָ׃ כִּי
אֶת־מִזְבְּחֹתָם תִּתֹּצוּן וְאֶת־מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן וְאֶת־אֲשֵׁרָיו
תִּכְרֹתוּן׃ כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר* כִּי יְהֹוָה קַנָּא שְׁמוֹ
אֵל קַנָּא הוּא׃ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ וְזָנוּ ׀ אַחֲרֵי
אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ׃
וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְנֹתָיו אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ
אֶת־בָּנֶיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן׃ אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ׃ ז׳
אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת אֲשֶׁר
צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יָצָאתָ
מִמִּצְרָיִם׃ כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לִי וְכָל־מִקְנְךָ תִּזָּכָר פֶּטֶר שׁוֹר
וָשֶׂה׃ וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ
כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּפְדֶּה וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ שֵׁשֶׁת יָמִים
תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת׃
וְחַג שָׁבֻעֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף
תְּקוּפַת הַשָּׁנָה׃ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ
אֶת־פְּנֵי הָאָדֹן ׀ יְהֹוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ
וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלֶךָ וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ אֶת־אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ
לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה׃ לֹא־
תִשְׁחַט עַל־חָמֵץ דַּם־זִבְחִי וְלֹא־יָלִין לַבֹּקֶר זֶבַח חַג הַפָּסַח׃
רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־
תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃ *) ר׳ רבתי.

מניחים ס״ת ב׳ אצל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס״ת שקראו בו, ופותחים ס״ת ב׳ וקוראים בו למפטיר בפ׳ פינחס.

אם הוא ראשון של ח"המ קוראים וביו' השני וביו' השלישי, ואם הוא שלישי של ח"המ קוראים וביו' הרביעי וביו' החמישי, ואם הוא רביעי של ח"המ קוראים וביום החמישי וביום הששי.

וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם: וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:

וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:

וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וּנְסָכֶיהָ:

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מניעין נגד הכתב של ס"ת ואומרים:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ

שָׁלוֹם׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

קודם קריאת ההפטרה, אחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

הפטרת שבת וחול המועד של סכות ביחזקאל סמן ל"ח.

יח וְהָיָה ׀ בַּיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם בּוֹא גוֹג עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם
יט אֲדֹנָי יֱהוִֹה תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי׃ וּבְקִנְאָתִי בְאֵשׁ־עֶבְרָתִי
דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא ׀ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל אַדְמַת
כ יִשְׂרָאֵל׃ וְרָעֲשׁוּ מִפָּנַי דְּגֵי הַיָּם וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְחַיַּת הַשָּׂדֶה
וְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאֲדָמָה וְכֹל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
הָאֲדָמָה וְנֶהֶרְסוּ הֶהָרִים וְנָפְלוּ הַמַּדְרֵגוֹת וְכָל־חוֹמָה
כא לָאָרֶץ תִּפּוֹל׃ וְקָרָאתִי עָלָיו לְכָל־הָרַי חֶרֶב נְאֻם אֲדֹנָי

יח. והיה ביום ההוא, ת"י בעידנא ההוא. ביום בוא, ביום מיתי. על אדמת ישראל, למלחמה; וזהו שמוש לשון ביאת הארץ או ביאת העיר המקושר במלות על, אבל במלת אל ענינו הכניסה לבד. דוק ותמצא. יט. באש עברתי דברתי, לשון שבועה וקיום הוא, וכענין אלהים דבר בקדשו (תהלים ס' ח'). רעש גדול, ע"י קולות ורעמים כמו שהוא אומר. כ. ונהרסו ההרים, דוגמת נבואת זכרי', ונבקע הר הזיתים, ול' הריסה מבואר בפי' רש"י שמות י"ט כ"א. המדרגות, ת"י מגדליא. כא. וקראתי עליו, ת"י ואזמיניה למיעל בזרכא על טוריא דישראל עמי. לכל הרי, על

יח. צור זעלבען צייט ווירד'ס געשעהען, אם טאגע, דא גוג אין ישראל'ס רייך דרינגען ווירד — שפריכט גאטט, דער העררר — ווירד שטייגען דיא היטצע מיינעס צארנעס, יט. אונד, בייא מיינעם אייפער, בייא'ם פייער מיינעס גריממעס בעטהייערע איך, וואהרליך, אן דיעזעם טאגע זאלל זיין דאס מאכטיגע בעבען אויף דעם ערדרייכע ישראל'ס! כ. עס זאללען בעבען פאר מיינעם אנבליקקע דיא פישע דעס מעערעס, דער פאגעל דעס היממעלס, דעס פעלדעס געווילד אונד אללעס געווירם, וואס אויף דער ערדע קריעכט, אונד זאממטליכע מענשענגעשלעכט אויף דער וויטען ערדענפלאכע, בערגע זאללען צוזאממענשטירצען, איינפאללען דיא טהירמע אונד יעדע מויער צור ערדע זינקען! כא. אבער איהן (גוג) רופ' איך, אויף אללען מיינען

יֱהוִה חֶרֶב אִישׁ בְּאָחִיו תִּהְיֶה׃ וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתּוֹ בְּדֶבֶר וּבְדָם כב
וְגֶשֶׁם שׁוֹטֵף וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אֵשׁ וְגָפְרִית אַמְטִיר עָלָיו וְעַל־
אֲגַפָּיו וְעַל־עַמִּים רַבִּים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וְהִתְגַּדִּלְתִּי כג
וְהִתְקַדִּשְׁתִּי וְנוֹדַעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
לט
וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־גּוֹג וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה א
הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃ וְשֹׁבַבְתִּיךָ ב
וְשִׁשֵּׁאתִיךָ וְהַעֲלִיתִיךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן וַהֲבִאוֹתִךָ עַל־הָרֵי
יִשְׂרָאֵל׃ וְהִכֵּיתִי קַשְׁתְּךָ מִיַּד שְׂמֹאולֶךָ וְחִצֶּיךָ מִיַּד יְמִינְךָ ג
אַפִּיל׃ עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אַתָּה וְכָל־אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים ד
אֲשֶׁר אִתָּךְ לְעֵיט צִפּוֹר כָּל־כָּנָף וְחַיַּת הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךָ

כל הרי. כב. ואבני אלגביש, הוא מין ממיני הברד. ועל אגפיו, ת"י ועל משריתיה והיינו חילותיו הדומות לכנפים, וגף בלשון ארמי כמו כנף בלשון עברי. א. הנני אליך, ת"י הא אנא שלח רוגזי עלך. ב. ושובבתיך, אעשה אותך שובב, אנכוי"ש"יל (*invicier*) בלע"ז. כל ההולך בשרירות לבו נקרא שובב, כמו וילך שובב בדרך לבו, ל' רש"י; וי"ת ואשדלינך, ל' פתוי. ודע שיש הבדל בלשון בין הכתוב הזה ובין אחרו שבפ' הקודמת, כי שם ידבר על זמן העתיד כמנהגו ופה ידבר על זמן עתיד אחר היותו הלך ועבר. וכבר הראתי לדבר בזה בפרושי לס' בראשית (מג ט, אבל הביאותיו אליך ובמקומות זולתו. וששאתיך, פי' רש"י כמו והשאתיך על עמי, כמו לא ישיא אויב בו (תהלי' פט כג). עכ"ל. ולדעתו הוא לשון דחיקה וקרוב אל נשה, ושרשו ששא, וכן דדה ונדה ידד ונודד כלם קרובי הענין וכבר דברנו מזה בפרוש הכתוב ויהי כמשלש חדשים וגו' (בראשי' לח כד). עיין עליו. ד. לעיט צפור, אחר שאמרו רז"ל עוף טהור נקרא עוף ונקרא צפור, והטמא אינו נקרא אלא עוף בלבד, לא

בערגען, דאַז שווערט — זאָ שפריכט גאָטט, דער הערר — אייננ יעדען שווערט טריפפט דען וואַפפענברודער. כב. איבער איהן האַלט' איך שטראַפגעריכט מיט אַרד אונד בלוט אונד פּלאַטצרעגען אונד האַגעלשטיינע, אונד פייער אונד שוועפעל גיעס' איך אויף איהן, אויף זיינע פליגעל אונד פאָלקערצוגע, דיא מיט איהם האַלטען. כג. זאָ ווערד' איך מיך גראָס אונד היילג אונד רוהמפאָלל צייגען פאָר דען אויגען פיעלער פעלקער, אונד זיא ווערדען ערפאַהרען, דאַס איך בין דער עוויגע! א. אונד דוא, מענשענזאָהן, ווייסאַגע איבער גוג אונד שפריך: זאָ האָט גאָטט, דער הערר, געשפראָכען: איך בין דיין געגנער, גוג, ערזטער פירזט פאָן משך אונד תובל! ב. איך האַבע דיך אויפגערעגט, אויפגערייצט אונד הערויפגעפיהרט אויז דען ווינקעלן דער מיטטערנאַכט, איך האַבע דיך היעהער געבראַכט אויף ישראל'ז געבירגע; ג. נון שלאַג' איך דען באָגען דיר אויז דיינער לינקען אונד ווערפע דיא פפיילע אויז דיינער רעכטען! ד. אויף ישראל'ז געבירג מוסט דוא פאַללען, דוא נעבסט אַלל דיינען פליגעלן אונד פעלקערן, דיא מיט דיר האַלטען! דען גייערן, פאָגעלן אַללער אַרט

ה לְאָכְלָה: עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי
ו יֱהֹוִה: וְשִׁלַּחְתִּי־אֵשׁ בְּמָגוֹג וּבְיֹשְׁבֵי הָאִיִּים לָבֶטַח וְיָדְעוּ
ז כִּי־אֲנִי יְהוָה: וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אוֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וְלֹא־אַחֵל אֶת־שֵׁם־קָדְשִׁי עוֹד וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה
ח קָדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל: הִנֵּה בָאָה וְנִהְיָתָה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה הוּא
ט הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי: וְיָצְאוּ יֹשְׁבֵי עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּבִעֲרוּ
וְהִשִּׂיקוּ בְּנֶשֶׁק וּמָגֵן וְצִנָּה בְּקֶשֶׁת וּבְחִצִּים וּבְמַקֵּל יָד
י וּבְרֹמַח וּבִעֲרוּ בָהֶם אֵשׁ שֶׁבַע שָׁנִים: וְלֹא־יִשְׂאוּ עֵצִים מִן־
הַשָּׂדֶה וְלֹא יַחְטְבוּ מִן־הַיְּעָרִים כִּי בַנֶּשֶׁק יְבַעֲרוּ־אֵשׁ וְשָׁלְלוּ
יא אֶת־שֹׁלְלֵיהֶם וּבָזְזוּ אֶת־בֹּזְזֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה: וְהָיָה

יתכן להסמיך עיט ל צבור, כי העיט שם כלל לעופו' הדורסים, לכן פירשו לעיט וצפור כל כנף ושניהם סמוכים ל כל כנף, ודוגמתו שמש ירח עמד זבולה (חבקוק ג' י') וטעמו לעיט של כל מין כנף ולצפור של כל מין כנף. ז. ולא אַחל, הא' פתוח, כי המלה מבנין הפעיל מלשון חלול והוא יוצא לשלישי, וכל לשון חלול היוצא לשני יבוא בבנין הדגוש, כמ"ש אשר אז הוחל (בראשי' ד כו). ח. באה, מלרע, ול' הוה הוא וירמז אל העת המיועדה. ט. ויצאו, הו' נגעיה. והשיקו, גם זה ל' הבערה והיסק, כמו ואש נשקה ביעקב (תהלי' עח כא), ובלשון משנה תנור שהסיקוהו. בנשק, שם כלל לכלי זין, וכן ת"י במני זינא, והפרט מגן וצנה וכו', והיינו בידותיהן של רמחים ותרבית הראוים להיסק. י. ולא יחטבו, ל' כריתת העץ. יא. והיה .... מקום שם קבר, אמרו

אונד דעם געוועלדע דעס פעלדעס האב' איך דיך צום פראַס בעשטיממט. ה. אויף פלאַכעם פעלדע זינקסט דוא הין; איך האב געהייסען עס, דאַס געהייס דעס אַללמאַכטיגען גאָטטעס! ו. דאַן זענדע איך פייער איבער מגוג אונד איבער דיא פריעדליכען איינוואָהנער, אונד זיא ווערדען ערפאַהרען, דאַס איך בין דער עוויגע. ז. דאַדורך מאַכ' איך מיינען היילִיגען נאַמען קונד אונטער מיינעם פאָלקע ישראל; נימערמעהר ווערדע איך מיינען היילִיגען נאַמען ענטווייהען לאַססען, דיא היידען זאָללען איננע ווערדען, דאַס איך בין דער עוויגע, היילִיג אין ישראל! ח. זיעהע, עס טריפפט איין אונד ווירד פאָללבראַכט, שפריכט גאָטט, דער הערר, עס איזט דער טאַג, דען איך פערהייסען! — ט. דאַן ווערדען זיא הערויסגעהען, דיא איינוואָהנער דער שטעדטע ישראל'ס, אונד פייערן אונד הייצען מיט קריעגסצייג אונד שילד אונד טאַרטשע, מיט באָגען, פפיילען, שפעער אונד לאַנצע; מיט דיעזען ווערדען זיא פייער אונטערהאַלטען זיעבען יאַהרע. — י. זיא ווערדען דאַס האָלץ ניכט מעהר פאָם פעלדע האָלען, ניכט מעהר איקן וואַלדע פאַללען; מיט קריעגסצייג ווערדען זיא פייער אונטערהאַלטען — זיא ווערדען איהרע פלינדערער פלינדערן אונד בעראובען איהרע רייבער! זאָ שפריכט גאָטט, דער הערר. יא. אויך דיעס ווירד געשעהען צור זעלבען

בַּיּ֣וֹם הַה֡וּא אֶתֵּ֣ן לְגוֹג֩ מְקוֹם־שָׁ֨ם קֶ֜בֶר בְּיִשְׂרָאֵ֗ל גֵּ֤י הָעֹֽבְרִים֙
קִדְמַ֣ת הַיָּ֔ם וְחֹסֶ֥מֶת הִ֖יא אֶת־הָעֹֽבְרִ֑ים וְקָ֣בְרוּ שָׁ֗ם
אֶת־גּוֹג֙ וְאֶת־כָּל־הֲמוֹנֹ֔ה וְקָ֣רְא֔וּ גֵּ֖יא הֲמ֥וֹן גּֽוֹג׃ וּקְבָרוּם֙ יב
בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל לְמַ֖עַן טַהֵ֣ר אֶת־הָאָ֑רֶץ שִׁבְעָ֖ה חֳדָשִֽׁים׃
וְקָֽבְרוּ֙ כָּל־עַ֣ם הָאָ֔רֶץ וְהָיָ֥ה לָהֶ֖ם לְשֵׁ֑ם י֚וֹם הִכָּ֣בְדִ֔י נְאֻ֖ם יג
אֲדֹנָ֥י יֱהֹוִֽה׃ וְאַנְשֵׁ֨י תָמִ֤יד יַבְדִּ֙ילוּ֙ עֹבְרִ֣ים בָּאָ֔רֶץ מְקַבְּרִ֣ים יד
אֶת־הָעֹבְרִ֗ים אֶת־הַנּֽוֹתָרִ֛ים עַל־פְּנֵ֥י הָאָ֖רֶץ לְטַהֲרָ֑הּ
מִקְצֵ֥ה שִׁבְעָֽה־חֳדָשִׁ֖ים יַחְקֹֽרוּ׃ וְעָבְר֤וּ הָעֹבְרִים֙ בָּאָ֔רֶץ טו

שהוא הפך מקום קבר שם. גי, כתוב בי' לבד, גיא שבו עוברים את ים כנרת להגיע משם פירות גינוסר תמיד. קדמת הים, במזרח ים גינוסר הוא ים כנרת, כן פי' רש"י ות"י. וחוסמת היא את העוברים, וסוגרת היא את העוברים מעבור, ומנחם פתרו ושמו את אפם מלהריח ריח הפגרים ותהי' מלת חוסמת עוברת לשלישי. כן פי' רש"י ורד"ק והוא רחוק שירמוז הכתוב על ענין שלא נזכר עדיין, ועוד שלא מצאנו לשון חסימה בחוטם, ועוד שלא מצאנוהו בכל מקום כ"א יוצא לשני; וראיתי ליונתן שתרגם וסמכה היא לתרין עוריא, וגם זה קשה כי לא יתיישב על לשון הכתוב. ונראה שהוא פירש וחוסמת כמו וחוסכת בחלוף המ' בכ', דוגמת התנים הגדול (יחזקאל כט), שהוא כמו התנין. ולדעתי ירמוז הכתוב בהעוברים אל הרי העברים הנזכרים בתורה ויסעו מהרי העברים ויחנו בערבו' מואב על ירדן ירחו (במדב' לג מח) ובקעת ירחו הוא מקום המאורע, כמו שאמרו ז"ל על ויראהו ה' את כל הארץ .... ואת הככר בקעת ירחו, (דברים ל"ד) שהראהו גוג וכל המוני, שעתידין לפול בבקעת יריחו. המונה, הה' בסוף מקום ו' דוגמת אהלה ודומיהם. גיא המון, כתיב בו' יא'. יד. ואנשי תמיד, אנשים המתמידים לכך. יבדילו, בני ישראל. עוברים בארץ, היות עוברים בארץ תמיד ללקט המפוזרים ולקברם בני המון גוג. את העוברים, עם העוברים. יחקורו, ישלימו החקירה, כן פי' רד"ק, אבל יונתן תרגם ישורון למיבדק, וכן דעת רש"י. טו. ועברו העוברים, הולכי

זעלבען צייט; איך ווערדע פיר גוג איין בעקוועמעס בעגרעבניס אין ישראל אנווייזען, דאס טהאל דער איבערפאהרט אויף דער מארגענזייטע דעס מעערעס, אם פוסע דיעזער בערגע, דאזעלבסט זאלל מאן גוג אונד דעססען זאממטליכע טרופפען בעגראבען אונד דען אָרט נעננען: „דאס טרופפענטהאל גוג'ס". יב. דאס הויס ישראל'ס ווירד זיך מיט בעגראבען בעשעפטיגען — אום דאס לאנד צו רייניגען — זיעבען מאנאטע. יג. עס ווירד זאממטליכעס פאלק בעגראבען אונד זיך איינען רוהם ערווערבען, אם טאגע, דא איך מיך הערליך גע־צייגט; זא שפריכט גאטט, דער הערר. יד. מאן ווירד נאך בעזאנדערס מאננער ערנעננען, דיא בעשטענדיג דאס לאנד דורכשטרייפען אונד דען רייזענדען העלפען ווערדען, דען נאך אויף דער ערדע ליעגענדען רעסט צו בעגראבען, אום זיא צו רייניגען; ביז נאך פערלויף פאן זיעבען מאנאטען ווערדען זיא שטרייפען. טו. ערבליקקט נון איינער דער אים לאנדע רייזענדען אירגענד איין מענשענגעביין,

וְרָאָה֙ עֶ֣צֶם אָדָ֔ם וּבָנָ֥ה אֶצְל֖וֹ צִיּ֑וּן עַ֣ד קָבְר֤וּ אֹתוֹ֙ הַֽמְקַבְּרִ֔ים אֶל־גֵּ֖יא הֲמ֥וֹן גּֽוֹג׃ וְגַ֥ם שֶׁם־עִ֛יר הֲמוֹנָ֖ה וְטִהֲר֥וּ הָאָֽרֶץ׃

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְעַל יוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה׃ שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃ עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

יקום פורקן, אשרי, יהללו וכו' ווית מכען.

דרכים שיראו עצם אדם יבנו אצלו ציון, סימן שיש כאן עצם של מת, כדי שיפרשו ממנו הולכי דרכים ועושי טהרות, עד בוא אנשי תמיד המובדלים לחקור, וקברו, אותו. טז, וגם שם עיר המונה, כמו שהגיא יקרא גי המון גוג, כך העיר הסמוכה לגיא תקרא המונה, על שם המון גוג הנהרגים סמוך לה. המונה, לא מפיק ה'.

זאָ לאָסט ער אויך דעסען שטעללע איין מערקמאַהל צוריקק, ביז עז דיא טאָדטענגרעבער ווערדען בעערדיגט האָבען איין טרופפענטהאַל גוג'ז. טז. וועלבעז דיא שטאָדט ווירד אויך המונה (טרופפענשטאָדט) נעננען, נאָכדעם דאַז לאַנד גערייניגט זיין ווירד.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה· זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן

מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן שתשוב ותרחם עלינו ועל מקדשך ברחמיך הרבים ותבנהו מהרה ותגדל כבודו אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי וקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ והביאנו לציון עירך ברנה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם: ואת מוסף יום השבת הזה ואת מוסף יום חג הסכות הזה· נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור:

לשבת וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה:

(זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור ליתא בכ"י וס"מ ואין לאמרו וכ"כ יעב"ץ).

וביום השני פרים בני בקר שנים עשר אילם שנים
כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם וכו'.
וביום השלישי פרים עשתי עשר אילם שנים
כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם וכו'.
וביום הרביעי פרים עשרה אילם שנים
כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם וכו'.
וביום החמישי פרים תשעה אילם שנים
כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם וכו'.
וביום הששי פרים שמנה אילם שנים
כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם:

ומנחתם ונסכיהם כמדבר שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל· ועשרון לכבש ויין כנסכו· ושעיר לכפר· ושני תמידים כהלכתם:

לשנ׳ יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

מודים דרבנן ·

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ · בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

ש״ץ אֱ״וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן

יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי: עשה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: יהי רצון לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך:

הש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נעריצך.

נעריצך ונקדישך כסוד (שכל) שיח שרפי קדש המקדישים שמך בקדש· ככתוב על יד נביאך· וקרא זה אל זה ואמר

קו"ה קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ח' כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו לעמתם ברוך יאמרו:

קו"ה ברוך כבוד יי ממקומו:

ח' ממקומו הוא יפן ברחמים ויחון עם המיחדים שמו ערב ובקר בכל יום תמיד פעמים באהבה שמע אומרים:

קו"ה שמע ישראל יי אלהינו יי אחד:

ח' אחד הוא אלהינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו· והוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי להיות לכם לאלהים:

קו"ה אני יי אלהיכם:

ברוב קהלות אין אומרים אלהיכם.

אלהיכם ישיב בשלם סכו ומעונתו· הקם יקים דבירו ואדר מטתו· ועד סלה ישכן שם הוד שכינתו· דירת סכה תהיה לצל לשומרי סכתו· העת יעמיד על ארץ אגדתו· ימלוך על כל הארץ הכונה בשמים מעלתו: ובדברי קדשך.

ח' ובדברי קדשך כתוב לאמר·

קו"ה ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

ח' לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדשתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה: ברוך אתה יי האל הקדוש: אתה בחרתנו תמצא לעיל דף צ"ב.

סדר הושענות זיהע מאן ענדע פֿאָן מחזור פֿאַר שיר היחוד.

סדר תפלת מנחה לשבת׃

מתפללים אשרי, ובא לציון, חצי קדיש, ואני תפלתי, וקורים בתורה; תמצא לעיל דף ס"ט.

דיא פֿאָרברכות פֿאָן ש"ע ביז האל הקדוש זיעהע אָבען דף ע"ט.

אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד. וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּה. וַעֲטֶרֶת יְשׁוּעָה. (יוֹם) מְנוּחָה וּקְדֻשָּׁה לְעַמְּךָ נָתָתָּ: אַבְרָהָם יָגֵל. יִצְחָק יְרַנֵּן. יַעֲקֹב וּבָנָיו יָנוּחוּ בוֹ· מְנוּחַת אַהֲבָה וּנְדָבָה. מְנוּחַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה. מְנוּחַת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח· מְנוּחָה שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ. יַכִּירוּ בָנֶיךָ וְיֵדְעוּ כִּי מֵאִתְּךָ הִיא מְנוּחָתָם וְעַל מְנוּחָתָם יַקְדִּישׁוּ אֶת שְׁמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רצה נעבוט יעלה ויבא ח"ו זיעהע אָבען דף פ'.

הש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נקדש, קדיש תתקבל. עלינו.

לערבית מתפללים ומבדילים כנאמר מוצאי שבת, אך אח"כ ויהי נועם וא"ק.

לאחר שגמר הש"ץ תפלת מוסף מוציאין ס"ת ומעלין אותו על הבימה וכל שעובר לפניו צריך ללוותו, ונוטל כל אחד לולב ואתרוג בידו. הש"ץ מתחיל ואומר **הושענא** כל מקום לפי המנהג. מקיפין הבימה עם לולביהן ומנענעין קלת בכסבום עלין אבל לא בהולכה והבאה. פונין דרך ימין, הופכין פניהם למערב והולכין דרך לפון ומסבבין, וכשמגיעין לפני התיבה מסיימין פיוט כהושענא ומכניסין ס"ת להיכל. וכדרך הזה עושין כל ימי החג חוץ **משבת** שאין מקיפין ואין מוציאין ס"ת אלא פותחין ארון הקודש ואומרין הושענא.

הוֹשַׁע נָא:

לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵינוּ. הוֹשַׁע נָא: לְמַעַנְךָ בּוֹרְאֵנוּ. הוֹשַׁע נָא:
לְמַעַנְךָ גּוֹאֲלֵנוּ. הוֹשַׁע נָא: לְמַעַנְךָ דּוֹרְשֵׁנוּ. הוֹשַׁע נָא:

ליום א' של סכות.
כשחל ביום ב' או ג' או ה' דשבוע.
אבער **שבת** זאגט מאן דאס ווייטערהונטען שטעהענדע אום נצורה.
ע"ס א"ב:

לְמַעַן אֲמִתָּךְ. לְמַעַן בְּרִיתָךְ.
לְמַעַן גָּדְלָךְ וְתִפְאַרְתָּךְ.
לְמַעַן דָּתָךְ. לְמַעַן הוֹדָךְ.
לְמַעַן וְעוּדָךְ. לְמַעַן זִכְרָךְ.
לְמַעַן חַסְדָּךְ. לְמַעַן טוּבָךְ.
לְמַעַן יִחוּדָךְ. לְמַעַן כְּבוֹדָךְ.
למען

ליום ב' של סכות.
כשחל ביום ג' או ד' או ו' דשבוע.
אין זאננטאג זאגט מאן דאס היער נעבען שטעהענדע למען אמיתך.
ע"ס א"ב

אֶבֶן שְׁתִיָּה. בֵּית הַבְּחִירָה.
גֹּרֶן אָרְנָן. דְּבִיר הַמֻּצְנָע.
הַר הַמּוֹרִיָּה. וְהַר יֵרָאֶה.
זְבוּל תִּפְאַרְתֶּךָ. חָנָה
דָוִד. טוֹב הַלְּבָנוֹן. יְפֵה
נוֹף. מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ.
כלילת

הוֹשַׁע נָא, ככ"ל שני תיבות וכ"ה בכל כתבי יד אשר ראיתי, וכן עיקר. למען אמתך וכו', אבן שתיה וכו', מבואר להלן בהושענא רבא.

ע"ס א"ב. אבער **שבת** זאגט מאן פאלגענדעס.

אוֹם נְצוּרָה כְּבָבַת. בּוֹנֶנֶת בְּדַת נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת. גּוֹמֶרֶת הִלְכוֹת שַׁבָּת. דּוֹרֶשֶׁת מַשְׂאַת שַׁבָּת. הַקּוֹבַעַת אַלְפַּיִם תְּחוּם שַׁבָּת. וּמְשִׁיבַת רֶגֶל מִשַּׁבָּת. זָכוֹר וְשָׁמוֹר מְקַיֶּמֶת בְּשַׁבָּת. חָשָׁה לְמַהֵר בִּיאַת שַׁבָּת. טוֹרַחַת כָּל מִשּׁשָּׁה לַשַּׁבָּת. יוֹשֶׁבֶת וּמַמְתֶּנֶת עַד כְּלוֹת שַׁבָּת. כָּבוֹד וְעֹנֶג קוֹרְאָה לַשַּׁבָּת. לְבוּשׁ וּכְסוּת מַחֲלֶפֶת בְּשַׁבָּת. מַאֲכָל

לְמַעַן לִמּוּדָךְ · לְמַעַן מַלְכוּתָךְ · לְמַעַן נִצְחָךְ · לְמַעַן סוֹדָךְ · לְמַעַן עֻזָּךְ · לְמַעַן פְּאֵרָךְ · לְמַעַן צִדְקָתָךְ · לְמַעַן קְדֻשָּׁתָךְ · לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · לְמַעַן שְׁכִינָתָךְ · הוֹשַׁע נָא · לְמַעַן תְּהִלָּתָךְ · הוֹשַׁע נָא:

כְּלִילַת יוֹפִי · לִינַת הַצֶּדֶק · מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ · נָוֶה שַׁאֲנָן · סֻכַּת שָׁלֵם · עֲלִיַּת שְׁבָטִים · פִּנַּת יִקְרַת · צִיּוֹן הַמְצֻיֶּנֶת · קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים · רָצוּף אַהֲבָה · שְׁכִינַת כְּבוֹדֶךָ · הוֹשַׁעְנָא · תֵּל תַּלְפִּיּוֹת הוֹשַׁעְנָא:

אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא:

אני והו הושיעה נא, גרסינן במס' סוכה דף מ"ה א' בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת ואומרים אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה נא, ר"י אומר אני והו הושיעה נא וכו' עכ"ל, וכבר האריכו לגלות סתרי שני השמות האלו, ולפי פשוטו נראה שכיון ר"י אל שני השמות הקדושים **אדני והויה** ב"ה ובל' נוטריקון הזכירו ר"י, א'נ'י' מהשם הראשון, **ה'ו'** מהשם השני, ולדעת ר"י לא אמרו בהקפתם אנא ה' הושיעה נא אבל אמרו אנא אני והו הושיעה נא בצירוף שני השמות יחד, כנ"ל לפי פשוטו. וכאשר הצעתי הדברים לפני רבינו הגדול אב"ד ור"מ דק"ק פפד"מ יע"א, ה"ה אמ"ו הגאון האמתי החסיד והעניו מוהר"ר **פינחס הלוי** איש **הורוויץ** זצ"ל, אמר סעד לדברי, שכן מצאנו בכמה מקומות בזוהר שהזכיר אני במקום השם הנכתב והנקרא בלשון אדנות, והנאני; ולדעתי זו כוונת הלל במס' סוכה נ"ג א' אם **אני** כאן הכל כאן, ואם אין **אני** כאן מי כאן? למקום **שאני** אוהב רגלי מוליכות אותי, ואף הקב"ה אומר וכו', וכן הגירסא בגמרות קדומות וכן העתיק בעל עין יעקב אלא שבספרינו הגיהו וכתבו ואם איני כאן במקום ואם אין **אני**, וחשבו לתקן הל' וקלקלו הענין; ונראה עוד במה שאמר הלל בסוף פ"א דאבות אם אין **אני** לי מי לי וכו' תוכן כוונתו הענין הנזכר נוסף על המובן מפשטות המליצה, גם מלת מה בלשוננו תאומים במובן אם להקטין או להגדיל, והבן.

לשבת.

וּמִשְׁתֶּה מְכִינָה לַשַּׁבָּת · נֹעַם מְגָדִים מַנְעֶמֶת לַשַּׁבָּת · סְעוּדוֹת שָׁלֹשׁ מְקַיֶּמֶת בַּשַּׁבָּת · עַל שְׁתֵּי כִכָּרוֹת בּוֹצַעַת בַּשַּׁבָּת · פּוֹרֶטֶת אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת בַּשַּׁבָּת · צִוּוּי הַדְלָקַת נֵר מַדְלֶקֶת בַּשַּׁבָּת · קִדּוּשׁ הַיּוֹם מְקַדֶּשֶׁת בַּשַּׁבָּת · רֶגֶן שֶׁבַע מְפַלֶּלֶת בַּשַּׁבָּת · שִׁבְעָה בַּדָּת קוֹרְאָה בַּשַּׁבָּת ·

תנחילנה

ע"ס א"ב ובסופו חתום שמואל.

כְּהוֹשַׁעְתָּ אֵלִים בְּלוּד עִמָּךְ · בְּצֵאתְךָ לְיֵשַׁע עַמָּךְ · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי וֵאלֹהִים · דְּרוּשִׁים לְיֵשַׁע אֱלֹהִים · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ הֲמוֹן צְבָאוֹת · וְעִמָּם מַלְאֲכֵי צְבָאוֹת · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ זַכִּים מִבֵּית עֲבָדִים · חַנּוּן בְּיָדָם מַעֲבִידִים · כ"ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ טְבוּעִים בְּצוּל גְּזָרִים · יְקָרְךָ עִמָּם מַעֲבִירִים · כ"ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ כַּנָּה מְשׁוֹרֶרֶת וַיּוֹשַׁע · לְגוֹחָה מְצֻיֶּנֶת וַיִּוָּשַׁע · כ"ה:

כהושעת אלים, מלאכים. גוי ואלהים, כדכתיב אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו (ש"ב ז כג). ועיין מה שכתבתי בסלוק ליום ב' דפסח. כנה, ישראל עש"ה וכנה אשר נטעה ימינך (תהלים פ). לגוחה מצוינת ויושע, טעמו בשביל גוחה היינו הקב"ה המוציא בתוך ומצוין ויושע, כדי שנוכל לקרות וַיִּוָּשַׁע, שהרי כביכול עצמו נגאל עמהן, כמו שכתבתי בסלוק הנ"ל מטעם רז"ל. גוחה, מוציאה לשון

לשבת.

תַּתְּהִלֶּנָּה לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת · הוֹשַׁעְנָא: אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָ נָּא:

ע"ס א"ב ובסוף חתום מנחם ברבי מכיר.

כְּהוֹשַׁעְתָּ אָדָם יְצִיר כַּפֶּיךָ לְגוֹנְנָה · בַּשַּׁבָּת קֹדֶשׁ הִמְצֵאתוֹ כֹּפֶר וַחֲנִינָה · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי מְצֻיָּן מְקַוִּים חֹפֶשׁ · דֵּעָה כִּוְּנוּ לָבוֹר שְׁבִיעִי לְנֹפֶשׁ · כ"ה:

כְּהוֹ' הָעָם נִהַגְתָּ כַּצֹּאן לְהַנְחוֹת · וְחֹק שַׂמְתָּ בְּמָרָה עַל מֵי מְנוּחוֹת · כ"ה:

כְּהוֹ' זְבוּדֶיךָ בְּמִדְבַּר סִין בַּמַּחֲנֶה · חָכְמוּ וְלָקְטוּ בַּשִּׁשִּׁי לֶחֶם מִשְׁנֶה · כ"ה:

כְּהוֹ' טְפוּלֶיךָ הוֹרוּ הֲכָנָה בְּמַדָּעָם · יִשַּׁר כֹּחָם וְהוֹדָה לָמוֹ רוֹעָם · כ"ה:

כהושעת

כהושעת אדם וגו', אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה. לגוננה, ל' הגנה והצלה, בשבת קדש וכו'. כן אי' בשוחר טוב מזמור צ"ב יום השבת נעש' סניגור לאדה"ר ובשבילו ניצול מדינה של גיהנם. גוי מצוין וכו', ישרא' שהיו מצוינים במצרים כמאמרם ז"ל ויהי שם לגוי גדול מלמד שהיו מצוינים שם, והיו מקוים לאות חפשי. דעה כוננו וכו', כשאמר להם פרעה שיבחרו להם יום א' למנוחה נתכוונו כולם לדעת אחת לברור להם יום השבת למנוחה ולנופש. ותוק, זה שבת שנצטוו עליו במרה כמו שאז"ל על שם שם לו חק ומשפט. זבודיך, ישראל עמך וחלקך ל' זבדני אלהי' אותי זבד טוב. במדבר סין, שם ירד להם המן. טפליך, ישרא' הנטפלי' בך. הורו הכנה במדעם, בדעתם ובשכלם הורו הכנה מע"ש לשבת כאשר מצאו ביום הששי לחם יומים ובאו והגידו למש' והשיב להם הוא אשר דבר ה' שבתון שבת וגו' כלומר הדבר אשר דברתם הוא אשר דבר ה' והיכן דבר? והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו. רועם, משה רבינו רועה ישראל הודה להם. חק

כְּהוֹ׳ מַאֲמַר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. נָקוּב וְהוּצֵאתִי אִתְּכֶם. כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ סוֹבְבֵי מִזְבֵּחַ. עוֹמְסֵי עֲרָבָה לְהַקִּיף מִזְבֵּחַ. כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ פִּלְאֵי אָרוֹן כְּהֻפְשַׁע. צִעֵר פְּלֶשֶׁת בַּחֲרוֹן אַף וְנוֹשַׁע. כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹ׳ קְהִלּוֹת בָּבֶלָה שִׁלַּחְתָּ. רַחוּם לְמַעֲנָם שֻׁלַּחְתָּ. כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ שְׁבוּת שִׁבְטֵי יַעֲקֹב. תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב. וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

כהושעת

כי אתה גוחי מבטן (תהלים כ״ב). נקוב, מפורש. והוצאתי, מאמר לא נזכר שם פועלו לרמז על יציאת כביכול עצמו כנ״ל. כהושעת פלאי ארון וכו׳, רומז על לקיחת ארון אלהים ע״י פלשתים ויד ה׳ היתה בם להכותם, כמבואר בש״א סי׳ ה׳. בבלה שלחת וכו׳, עש״ה למענכם שלחתי בבלה (ישעי׳ מ״ג י״ד), וע״ש מנחת שי.

לשבת

כְּהוֹשַׁעְתָּ כְּלָלוּ בְּעֹנֶג מִן הַמְּשֻׁמָּר. לֹא הָפַךְ עֵינוֹ וְרֵיחוֹ לֹא נָמָר. כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ מִשְׁפְּטֵי מַשְּׂאַת שַׁבָּת גָּמְרוּ. נָחוּ וְשָׁבְתוּ רְשׁוּיוֹת וּתְחוּמִים שָׁמָרוּ. כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹ׳ סִינַי הֻשְׁמְעוּ בְּדִבּוּר רְבִיעִי. עִנְיַן זָכוֹר וְשָׁמוֹר לְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי. כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ פֻּקְּדוּ יְרִיחוֹ שֶׁבַע לְהַקִּיף. צָרוּ עַד רִדְתָּהּ בַּשַּׁבָּת לְתַקִּיף. כ״ה:

כְּהוֹ׳ קֹהֶלֶת וְעַמּוֹ בְּבֵית עוֹלָמִים. רִצּוּךְ בְּחָגְגָם שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה יָמִים. כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ שָׁבִים עוֹלֵי גוֹלָה לִפְדְיוֹם. תּוֹרָתְךָ בְּקָרְאָם בֶּחָג יוֹם יוֹם. כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ מְשַׂמְּחֶיךָ בְּבִנְיָן שֵׁנִי הַמְּחֻדָּשׁ. נוֹטְלִין לוּלָב כָּל שִׁבְעָה בַּמִּקְדָּשׁ. כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹ׳ חִבּוּט עֲרָבָה שַׁבָּת מַדְחִים. מוֹרְבִיּוֹת מוֹצָא לִיסוֹד מִזְבֵּחַ מַנִּיחִים. כ״ה:

המשומר. מן המן שהיה משומר משבת ימי בראשי׳ והוא מן י׳ דברי׳ שנבראו בע״ש בין השמשו׳. עינו, מראיתו. לא נמר, לא הפיג טעמו וריחו. משפטו וכו׳, ישראל גמרו במדבר כל הלכות שבת בענין משא וטלטול ושביתה רשויות ותחומין. פקדו יריחו וכו׳, מבואר בס׳ יהושע ס׳ ו׳ וכתיב שם ויהי ביום השביעי וגו׳ והיינו שבת כמבוא׳ בפי׳ רש״י. קהלת זה שלמ׳ כשחינך את בית המקדש שבע׳ ימי׳ ושבע׳ ימי׳ כמבוא׳ בס׳ מ״א סי׳ ח׳. שבים עולי גול׳ וכו׳, מבואר בס׳ נחמי׳ סי׳ ח׳ דכתיב שם ויקרא בספר תורת האלהי׳ יום ביום וגו׳. משמחיך וכו׳, כדתנן במקדש היו נוטלין לולב כל שבע׳. חבוט ערב׳ וכו׳, כשהיו מקדשין ע״פ ראי׳ ואיקלע שביעי של ערב׳ בשבת היו חובטין הערב׳ אפילו בשבת כמבוא׳ בפ׳ לולב וערב׳. מורביות, נטיעות. מוצא ליסוד מזבח וכו׳, שם במשנה מצות ערב׳ כיצד? מקום הי׳ למט׳ מירושלים ונקרא מוצא ויורדין לשם ומלקטין משם מורביות של ערב׳ ובאין וזוקפין אותן בצדי מזבח וראשיהן כפופים

ר"ת שמואל.

כְּהוֹשַׁעְתָּ שׁוֹמְרֵי מִצְוֹת · וְחוֹכֵי יְשׁוּעוֹת · אֵל לְמוֹשָׁעוֹת · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא:

הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ · וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ · וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרוֹבִים אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד:

קדיש שלם, אין כאלהינו, עלינו ח"ג וו.

לשבת.

כְּהוֹשַׁעְתָּ עֲרָבוֹת אֲרוּכוֹת וּגְבוֹהוֹת מְעֻלָּסִים · בִּפְטִירָתָן יוֹפִי לְךָ מִזְבֵּחַ מְקַלְּסִים · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹ' מוֹדִים וּמְיַחֲלִים וְלֹא מְשַׁנִּים · כֻּלָּנוּ אָנוּ לְיָהּ וְעֵינֵינוּ שׁוֹנִים · כ"ה:

כְּהוֹ' יֶקֶב מַחְצְבֶיךָ סוֹבְבִים בְּרַעֲנָנָה · רוֹנְנִים אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא · כ"ה:

כְּהוֹ' חֵיל זְרִיזִים מְשָׁרְתִים בִּמְנוּחָה · קָרְבַּן שַׁבָּת כָּפוּל עוֹלָה וּמִנְחָה · כ"ה:

כְּהוֹ' לְוִיֶּךָ עַל דּוּכָנָם לְהַרְבָּת · אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת · כ"ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ נִחוּמֶיךָ בְּמִצְוֹתֶיךָ תָּמִיד יִשְׁתַּעַשְׁעוּן · וְרָצֵם וְהַחֲלִיצֵם בְּשׁוּבָה וָנַחַת יִוָּשֵׁעוּן · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹ' שְׁבוּת שִׁבְטֵי יַעֲקֹב · תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב · וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

כהושעת שומרי מצות וחוכי ישועות ח"ג וו ויח חבען.

ע"ג המזבח וכו'. ערבות וארוכות וכו', שם בגמרא ערבו' רבות וארוכות וגבוהות י"א אמה כדי שיהיו גוהות ע"ג מזבח אמ', ואמרו שם בשעת פטירתו מה היו אומרין? יופי לך מזבח וכו'. מעלסים, ל' שבח. מודים ומיחלים וכו', שם דף כ"ג היו שונין ואומרין אנו ליה משתחווים ועינינו ליה מיחלות. יקב מחצביך, כינוי למזבח בישעי' ה' ואמרינן בסכו' דף מ"ה בכל יום היו מקיפים את המזבח פעם אחת ואומרין אנא ה' הושיעה נא ר"י אומר אני והו הושיעה נא. חיל זריזים, הכהנים זריזים הם. בכפול עולה ומנחה, כדכתיב וביום השבת שני כבשים ושני עשרונים סולת מנחה על עולת התמיד. ניחומיך, ישראל המנוחמים בך. ישתעשעון, ישמחו בשעשוע. והחליצם, והוציאם מן הגלות. בשובה וכו', כדכתיב בשובה ונחת תושעון (ישעי' ל' טו).

ע"ס א"ב. ליום ג' של סכות (מאן זאגט פֿריער דאָס פֿאָן אום נצורה)·

אֶעֱרוֹךְ שׁוּעִי· בְּבֵית שַׁוְעִי· גִּלִּיתִי בַצּוֹם פִּשְׁעִי· דְּרַשְׁתִּיךָ בּוֹ לְהוֹשִׁיעִי· הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי· וְקוּמָה וְהוֹשִׁיעִי· זְכוֹר וְרַחֵם מוֹשִׁיעִי· חַי כֵּן תְּשַׁעְשְׁעִי· טוֹב בְּאֶנֶק שְׁעִי· יָחִישׁ מוֹשִׁיעִי· כַּלֵּה מַרְשִׁיעִי· לְבַל עוֹד תַּרְשִׁיעִי· מַהֵר אֱלֹהֵי יִשְׁעִי· נֶצַח לְהוֹשִׁיעִי· שָׂא נָא עֲוֹן רִשְׁעִי· עֲבוֹר עַל פִּשְׁעִי· פְּנֵה נָא לְהוֹשִׁיעִי· צוּר צַדִּיק מוֹשִׁיעִי· קַבֵּל נָא שַׁוְעִי· רוֹמֵם קֶרֶן יִשְׁעִי· שַׁדַּי מוֹשִׁיעִי· הוֹשַׁעְנָא· תּוֹפִיעַ וְתוֹשִׁיעִי· הוֹשַׁעְנָא:

כהושעת אלים ח"ז וויא פֿאָרנען.

ליום ד' של סכות. וי"א אל למושעות.

(אויף היינטיגן טאָג זאָגט מאַן אערוך שועי פֿאַן געשטערן, אויף היינטיגען פֿריער דיענסטאָג זאָגט מאַן אבן שתיה פֿאַן יו'ב' של סוכות.) ע"ס א"ב.

אוֹם אֲנִי חוֹמָה· בָּרָה כַּחַמָּה· גּוֹלָה וְסוּרָה· דָּמְתָה לְתָמָר· הַהֲרוּגָה עָלֶיךָ· וְנֶחְשֶׁבֶת כְּצֹאן טִבְחָה· זְרוּיָה בֵּין מַכְעִיסֶיהָ· חֲבוּקָה וּדְבוּקָה בָךְ· טוֹעֶנֶת עֻלָּךְ· יְחִידָה לְיַחֲדָךְ· כְּבוּשָׁה בַגּוֹלָה· לוֹמֶדֶת יִרְאָתָךְ· מְרוּטַת לֶחִי· נְתוּנָה לְמַכִּים· סוֹבֶלֶת סִבְלָךְ· עֲנִיָּה סוֹעֲרָה· פְּדוּיַת טוֹבִיָּה· צֹאן קָדָשִׁים· קְהִלּוֹת יַעֲקֹב· רְשׁוּמִים בִּשְׁמֶךָ· שׁוֹאֲגִים הוֹשַׁעְנָא· תְּמוּכִים עָלֶיךָ· הוֹשַׁעְנָא:

כהושעת אלים ח"ז וויא פֿאָרנען.

ליום ה' של סכות. מאַן זאָגט פֿריער דאָס פֿאָן אום נצורה).

פ"ס א"ב.

אֵל לְמוֹשָׁעוֹת· בְּאַרְבַּע שְׁבֻעוֹת· נָּשִׁים בְּשַׁוְעַת· דּוֹפְקֵי עֶרֶךְ·

אעדוך, אסדר. שועי, תפלתי. חי ועוד, שכיהם תמרים לאל יתברך. מושיעי, משיח. מרשיעי, יצה"ר.

אום אני חומה, כנוי לישראל וכן כל הנך דקא חשיב ואזיל. טוביה, תאר למש"ר. אל למושעות, תאר לאל יתברך ומוסב על הושענא. בארבע שבועות, שנשבעת לגאלנו

שועות· הוגי שַׁעְשְׁעוּת· וְחִידָתָם מִשְׁתַּעְשְׁעַת· זֹעֲקִים לְהַשְׁעוֹת· חֹכֵי יְשׁוּעוֹת· טְפוּלִים בְּךָ שְׁעוֹת· יוֹדְעֵי בִּין שָׁעוֹת· כּוֹרְעֶיךָ בְּשַׁוְעוֹת· לְהָבִין שְׁמוּעוֹת· מִפִּיךָ נִשְׁמָעוֹת· נוֹתֵן תְּשׁוּעוֹת· סְפוּרוֹת מַשְׁמָעוֹת· עֵדוּת מַשְׁמִיעוֹת· פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת· צַדִּיק נוֹשָׁעוֹת· קִרְיַת תְּשׁוּעוֹת· רֶגֶשׁ תְּשׁוּאוֹת· שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת· הוֹשַׁעְנָא: תָּחִישׁ לִתְשׁוּעוֹת· הוֹשַׁעְנָא:

כהושעת אלים ח"ג"ו וויח חבען.

ביום ז' של סכות (חנן שבת חבער זחגם מחן אום נצורה.) ע"ס א'ב.

אָדוֹן הַמּוֹשִׁיעַ· בִּלְתְּךָ אֵין לְהוֹשִׁיעַ· גִּבּוֹר וּמוֹשִׁיעַ· דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ· הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ· וּמַצִּיל וּמוֹשִׁיעַ· זוֹעֲקֶיךָ תּוֹשִׁיעַ· חוֹכֶיךָ הוֹשִׁיעַ· טְלָאֶיךָ תַּשְׂבִּיעַ· יְבוּל לְהַשְׁפִּיעַ· כָּל שִׂיחַ תַּדְשֵׁא וְתוֹשִׁיעַ· לְגֵיא בַּל תַּרְשִׁיעַ· מְגָדִים תַּמְתִּיק וְתוֹשִׁיעַ· נְשִׂיאִים לְהַסִּיעַ· שְׂעִירִים לְהָנִיעַ· עֲנָנִים מִלְּהַמְנִיעַ· פּוֹתֵחַ יָד וּמַשְׂבִּיעַ· צְמֵאֶיךָ תַּשְׂבִּיעַ· קוֹרְאֶיךָ תוֹשִׁיעַ· רַב לְהוֹשִׁיעַ· שׁוֹחֲרֶיךָ הוֹשִׁיעַ· הוֹשַׁעְנָא· תְּמִימֶיךָ תוֹשִׁיעַ· הוֹשַׁעְנָא:

כהושעת אלים ח"ג"ו. וויח חבען.

לגאלנו; והמפרשו ל' שבעה שבועות תספר לך טועה, שא"כ הכ"ל באר נ ע ה. שעשועו, דברי תור' המשמחי'. ותידותם, כ"כ שב"י. להשעות, ל' הפעיל להפנות פניך אליהם. טופלים בך, ישראל. שעות, שעה אליהם. יודעי בין שעות, יודעי בינה לעתים. רגש תשואות, של מלחמות גוג שיה' בג' שעות כלומר בשלש עתות כדאי' בילקוט זכריה סי' י"ב בפסוק ביום ההוא אשים וגו', ג' פעמים גוג ומגוג בא על ירושלים וכו'.

זועקיך, הזועקים אליך. חוכיך, המחכים לך. טלאיך, ישראל. מגדים, פירות. נשיאים עננים. שעירים, המטר הדק.

הושענא רבא לא יחול לעולם כי אם באחד מימי אוב"ד בכ"א לחדש.

שבעה הקפות שמקיפין בהושענא רבה, הם כסוד הקפות השמיטה. והם נגד שבעה ספירות הבנין, וכל פינות ההקפות הן לימין, לעורר מדת החסד, ע"כ בכל הקפה יאמר פסוק המורה על אותה הספירה.

הוֹשַׁע נָא:

לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵינוּ. הוֹשַׁעְנָא: לְמַעַנְךָ בּוֹרְאֵנוּ. הוֹשַׁע נָא:
לְמַעַנְךָ גּוֹאֲלֵנוּ. הוֹשַׁעְנָא: לְמַעַנְךָ דּוֹרְשֵׁנוּ. הוֹשַׁע נָא:

ע"ס א"ב.

לְמַעַן אֲמִתָּךְ· לְמַעַן בְּרִיתָךְ· לְמַעַן גָּדְלָךְ וְתִפְאַרְתָּךְ·
לְמַעַן דָּתָךְ· לְמַעַן הוֹדָךְ· לְמַעַן וִעוּדָךְ· לְמַעַן זִכְרָךְ·
לְמַעַן חַסְדָּךְ· לְמַעַן טוּבָךְ· לְמַעַן יִחוּדָךְ· לְמַעַן כְּבוֹדָךְ·
לְמַעַן לִמּוּדָךְ· לְמַעַן מַלְכוּתָךְ· לְמַעַן נִצְחָךְ· לְמַעַן סוֹדָךְ·
לְמַעַן עֻזָּךְ· לְמַעַן פְּאֵרָךְ· לְמַעַן צִדְקָתָךְ· לְמַעַן קְדֻשָּׁתָךְ·
לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים· לְמַעַן שְׁכִינָתָךְ· הוֹשַׁע נָא:
לְמַעַן תְּהִלָּתָךְ· הוֹשַׁע נָא:

בהקפה ראשונה יאמר עולם חסד יבנה.

למען אֲמִתָּךְ, כן הנקוד בכל כ"י וד"י הכ' בשו"א וקמץ לפניה, וכנה כל חבריו, בְּרִיתָךְ, גָּדְלָךְ וְתִפְאַרְתָּךְ וכו'; וכן מנהג הפייטנים בהרבה מקומות כשהדבור לנוכח הזכר וסמכו על הכתובים עד"ז בהרבה מקומות במקרא, ככתוב במכלול בפתוחי פְּקָדְךָ; ומצאנו כמה פיוטים שנתברר מתוכם שמייסדם הקפיד על כך לנקד הכ' בשו"א דוקא עם קמץ לפניה, כמו אותן הפיוטים שהוסדו על משקל השירים במספר יתדות ותנועות, אכן במלות לָךְ פָּךְ אִתָּךְ עִמָּךְ אִיתָךְ אינו נכון להשתמש בהם לנוכח הזכר אם לא בהפסק ענין שלא יתערב לשון זכר עם ל"כ. למען אמתך, מוסב על הושענא, וכן כולם. דתך, תורה שלך. ויעודך, הוא כה"כ. יחודך, שמך המיוחד. שאנו מייחדין בכל יום פעמים ואומרים שמע ישראל וגו' כבודך, כדכתיב למעני למעני אעשה כי איך יחל וכבודי לאחר לא אתן (ישעי' מח יא) קדושתך, עש"ה והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים (יחזקאל לח כג). שכינתך, עש"ה ושכנתי בתוך בני ישראל. תהלתך, למען שמי אאריך אפי ותהלתי אחטם לך (ישעיה מח ט).

ע"ס א"ב.

אֶבֶן שְׁתִיָּה · בֵּית הַבְּחִירָה · גֹּרֶן אָרְנָן · דְּבִיר הַמֻּצְנָע · הַר הַמּוֹרִיָּה · וְהַר יֵרָאֶה · זְבוּל תִּפְאַרְתֶּךָ · חָנָה דָּוִד · טוֹב הַלְּבָנוֹן · יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ · כְּלִילַת יֹפִי · לִינַת הַצֶּדֶק · מָכוֹן לְשִׁבְתֶּךָ · נָוֶה שַׁאֲנָן · סֻכַּת שָׁלֵם · עֲלִיַּת שְׁבָטִים · פִּנַּת יִקְרַת · צִיּוֹן הַמְצֻיֶּנֶת · קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים · רָצוּף אַהֲבָה · שְׁכִינַת כְּבוֹדֶךָ · הוֹשַׁעְנָא · תֵּל תַּלְפִּיּוֹת · הוֹשַׁעְנָא:

ע"ס א"ב. בהקפה שניה יאמר לך זרוע עם גבורה תעוז ידך תרום ימינך.

אוֹם אֲנִי חוֹמָה · בָּרָה כַּחַמָּה · גּוֹלָה וְסוּרָה · דָּמְתָה לְתָמָר · הַהֲרוּגָה עָלֶיךָ · וְנֶחְשֶׁבֶת כְּצֹאן טִבְחָה · זְרוּיָה בֵּין מַכְעִיסֶיהָ · חֲבוּקָה וּדְבוּקָה בָּךְ · טוֹעֶנֶת עֻלָּךְ · יְחִידָה לְיַחֲדָךְ · כְּבוּשָׁה בַּגּוֹלָה · לוֹמֶדֶת יִרְאָתָךְ · מְרוּטַת לֶחִי · נְתוּנָה לְמַכִּים · סוֹבֶלֶת סִבְלָךְ · עֲנִיָּה סוֹעֲרָה · פְּדוּיַת טוֹבִיָּה · צֹאן קָדָשִׁים · קְהִלּוֹת יַעֲקֹב · רְשׁוּמִים בִּשְׁמָךְ · שׁוֹאֲגִים הוֹשַׁעְנָא · תְּמוּכִים עָלֶיךָ · הוֹשַׁעְנָא:

ע"ס א"ב. בהקפה שלישית יאמר תתן אמת ליעקב חסד לאברהם.

אָדוֹן הַמּוֹשִׁיעַ · בִּלְתְּךָ אֵין לְהוֹשִׁיעַ · גִּבּוֹר וּמוֹשִׁיעַ · דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ · הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ · וּמַצִּיל וּמוֹשִׁיעַ · זוֹעֲקֶיךָ תּוֹשִׁיעַ · חוֹכֶיךָ הוֹשִׁיעַ · טְלָאֶיךָ תַּשְׂבִּיעַ · יְבוּל לְהַשְׁפִּיעַ · כָּל שִׂיחַ תַּדְשֵׁא וְתוֹשִׁיעַ · לְגֵיא בַּל תַּרְשִׁיעַ · מְגָדִים תַּמְתִּיק וְתוֹשִׁיעַ · נְשִׂיאִים לְהַסִּיעַ · שְׂעִירִים לְהָנִיעַ · עֲנָנִים מִלְּהַמְנִיעַ · פּוֹתֵחַ יָד וּמַשְׂבִּיעַ · צְמֵאֶיךָ תַּשְׂבִּיעַ · קוֹרְאֶיךָ תּוֹשִׁיעַ · רַב לְהוֹשִׁיעַ · שׁוֹחֲרֶיךָ הוֹשִׁיעַ · הוֹשַׁעְנָא · תְּמִימֶיךָ תּוֹשִׁיעַ · הוֹשַׁעְנָא:

בהקפה רביעית יאמר נעימות בימינך נצח.

אבן שתי', בנוי לבה"מ, וכן כל הנך דקא חשיב כולם בנוי' ותארים לבה"מ ולירושלי'.
גרן אָרְנָן, כצ"ל בב' קמצין, כדכתיב בד"ה א' כ"א י"ח.

ע"ס א"ב.

אָדָם וּבְהֵמָה· בָּשָׂר וְרוּחַ וּנְשָׁמָה· גִּיד וְעֶצֶם וְקָרְמָה· דְּמוּת וְצֶלֶם וְרִקְמָה· הוֹד לְהֶבֶל דָּמָה· וְנִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמָה· זִיו וְתֹאַר וְקוֹמָה· חִדּוּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה· טִיעַת עֲצֵי נְשַׁמָּה· יְקָבִים וְקָמָה· כְּרָמִים וְשִׁקְמָה· לְתֵבֵל הַמְּסֻיָּמָה· מִטְרוֹת עֹז לְסַמְּמָה· נְשִׁיָּה לְקַיְּמָה· שִׂיחִים לְקוֹמְמָה· עֲדָנִים לְעָצְמָה· פְּרָחִים לְהַעֲצִימָה· צְמָחִים לְגָשְׁמָה· קָרִים לְזָרְמָה· רְבִיבִים לְשַׁלְּמָה· שְׁתִיָּה לְרוֹמְמָה· הוֹשַׁעְנָא· תְּלוּיָה עַל בְּלִימָה· הוֹשַׁעְנָא:

בהקפה חמישית יאמר יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים.

ע"ס א"ב.

אֲדָמָה מֵאֶרֶר· בְּהֵמָה מִמְּשַׁכֶּלֶת· גֹּרֶן מִגָּזָם· דָּגָן מִדַּלֶּקֶת· הוֹן מִמְּאֵרָה· וְאֹכֶל מִמְּהוּמָה· זַיִת מִנֶּשֶׁל· חִטָּה מֵחָגָב· טֶרֶף מִגּוֹבַי· יֶקֶב מִיֶּלֶק· כֶּרֶם מִתּוֹלַעַת· לֶקֶשׁ מֵאַרְבֶּה· מֶגֶד מִצְּלָצַל· נֶפֶשׁ מִבֶּהָלָה· שֹׂבַע מִסָּלְעָם· עֲדָרִים מִדַּלּוּת· פֵּרוֹת מִשִּׁדָּפוֹן· צֹאן מִצְּמִיתוּת· קָצִיר מִקְּלָלָה· רוֹב מֵרָזוֹן· שִׁבֹּלֶת מִצִּנָּמוֹן· הוֹשַׁעְנָא· תְּבוּאָה מֵחָסִיל· הוֹשַׁעְנָא:

ע"ס א"ב. בהקפה ששית יאמר צדיק יי בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו.

לְמַעַן אֵיתָן הַנִּזְרָק בְּלַהַב אֵשׁ: לְמַעַן בֵּן הַנֶּעֱקַד עַל

אדם ובהמה, מוסב על הושענא. גיד ועצם וקרמה, כ"כ בכ"י והוא עיקר, ל' וקרמתי עליכם עור (יחזק' לז ו) ובדברי רז"ל קרום שעלה מאחת המכה והוא כסוי העור על הבשר לכן הוא מתייחס עם גיד ועצם. ובדפוס השתבשו וכתבו וקומה אשר אין לו ענין לכאן. ורקמה, ל' רקמתי בתחתיות ארץ (תהלי' קלט) ל' יצירה וצורה. טיעת, כטיעת. נשמה, הארץ הנשמה. נשי', ארץ. שיחים. עצים. לגשמה ולזרמה, ל' גשם וזרם מים.

אדמה. מארר, שלא תבוא מארה באדמה, לשון ארורה האדמה בעבורך. גורן מגזם, גזם וחגב וגובי וילק וארבה וצלצל וסלעם וחסיל כולם שמות למיני הארבה. מדלקת, מחממה השורפת הדגן. זית מנשל, ל' כי ישל זיתך (דברים כח מ). מגובי, כצ"ל ל' יוצר גובי (עמוס ז א ונחום ג יז). לקש, לשון צמח פרי, עיין פי' רש"י באיוב כ"ד ו'. רוב, צמח; לשון צמיחה מתורגם בלשון רביה, או שטעמו מיני קטניות, וכמו שאחז"ל, כל מיני קטניות אין בהם משום רסוק אוכרים לבר מן רוביא (חולין כ"ב א').

למען איתן, אברהם אבינו הנקרא איתן האזרחי. בן הנעקד, יצחק. גזור

עֵצִים וָאֵשׁ: לְמַעַן גִּבּוֹר הַנֶּאֱבַק עִם שַׂר אֵשׁ: לְמַעַן
דְּגָלִים הִנְחִיתָ בֶּעָנָן וְאוֹר אֵשׁ: לְמַעַן הֻעֲלָה לַמָּרוֹם
וְנִתְעַלָּה כְּמַלְאֲכֵי אֵשׁ: לְמַעַן וְהוּא לְךָ כְּסֶגֶן בְּאֶרְאֶלֵּי
אֵשׁ: לְמַעַן זֶבֶד הַדִּבְּרוֹת הַנְּתוּנוֹת מֵאֵשׁ: לְמַעַן חִפּוּי
יְרִיעוֹת וַעֲנַן אֵשׁ: לְמַעַן טֶכֶס הַר יָרַדְתָּ עָלָיו בָּאֵשׁ:
לְמַעַן יְדִידוּת אֲשֶׁר אָהַבְתָּ מִשְּׁמֵי אֵשׁ: לְמַעַן כָּמַהּ
עַד שָׁקְעָה הָאֵשׁ: לְמַעַן לָקַח מַחְתַּת אֵשׁ וְהֵסִיר חֲרוֹן אֵשׁ:
לְמַעַן מְקַנֵּא קִנְאָה גְדוֹלָה בָּאֵשׁ: לְמַעַן נָף יָדוֹ וְיָרְדוּ
אַבְנֵי אֵשׁ: לְמַעַן שָׂם טְלֵה חָלָב כְּלִיל אֵשׁ: לְמַעַן עָמַד
בַּגֹּרֶן וְנִתְרַצָּה בָּאֵשׁ: לְמַעַן פִּלֵּל בָּעֲזָרָה וְיָרְדָה הָאֵשׁ:
לְמַעַן צִיר עָלָה וְנִתְעַלָּה בְּרֶכֶב וְסוּסֵי אֵשׁ: לְמַעַן
קְדוֹשִׁים מֻשְׁלָכִים בָּאֵשׁ: לְמַעַן רִבּוֹ רִבְבָן חָז וְנַהֲרֵי
אֵשׁ: לְמַעַן שִׁמֲמוֹת עִירְךָ הַשְּׂרוּפָה בָּאֵשׁ. הוֹשַׁעְנָא.
לְמַעַן תּוֹלְדוֹת אַלּוּפֵי יְהוּדָה תָּשִׂים כְּכִיּוֹר אֵשׁ. הוֹשַׁעְנָא:

בהקפה שביעית יכללם כיחד ויאמר לך יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש: והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד: ובתורתך כתוב לאמר. שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

כהאבק, יעקב. נחית בענן ואור אש, כ"כ בכל כ"י מדויקים וכן עיקר וכדכתיב וינחם בענן יומם וכל הליל' באור אש (תהלי' עח יד), ובכ"י של י"א גורס הנחית כ' הפעיל וגם זה עיקר ובלישנא דקרא וינחם. הועלה למרום, זה משה רבינו. והוא לך כסגן, זה אהרן הכהן. זבד דברות, מתן עשרת הדברות. חיפוי יריעות, המשכן המחופה ביריעות וענן אש. טכס הר, תיקון הר סיני. ידידות, זה בית המק' עש"ה מה ידידות משכנותיך (תהלי' פד): כמה וכו', משה רבינו שהתפלל עד ששקעה האש. לקח מחתת אש, אהרן. מקנא, פנחס. באש, בחרון אש, והמפרשו על אלי' יהרוס סדר הדורות, ועוד שאמר אחריו למען ציר והיינו אלי'. נף ידו. יהושע שהניף ידו בתפל' ונפלו אבני אש וברד וירמוז ל הכתוב ביהושע י' י"א. שם טלה חלב שמואל כמבואר בספר ש"א ז' ט'. עמד בגורן, דוד כדכתי' ויבן שם דוד מזבח בגורן וגו' ויעתר ה' לארץ (סוף שמואל). פלל בעזרה. שלמה כדכתיב וככלות שלמה להתפלל והאש ירדה מהשמים (ד"ה ב ז א). ציר עלה, אלי' כדכתיב במלכים ב' ב' י"א. קדושים וכו', חנני' מישאל ועזרי'. רבות רבון חז. זה דניאל שראה רבו רבון וכהר דינור כדכתיב בדניאל ז' י'. שממות, כצ"ל בחירק, וי"ג שממות עירך אשר תבנה באש, ויש מוסיפי' ת' למען תבנה ותהי' לה חומות אש. תולדות אלופי גו', כדכתי' אשים את אלופי יהודה ככיור אש (זכרי' יב ו).

אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא:

ע״ס א״ב ובסופו חתום שמואל.

כְּהוֹשַׁעְתָּ אֵלִים בְּלוּד עִמָּךְ · בְּצֵאתְךָ לְיֵשַׁע עַמָּךְ · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי וֵאלֹהִים · דְּרוּשִׁים לְיֵשַׁע אֱלֹהִים · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ הֲמוֹן צְבָאוֹת · וְעִמָּם מַלְאֲכֵי צְבָאוֹת · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ זַכִּים מִבֵּית עֲבָדִים · חַנּוּן בְּיָדָם מַעֲבִידִים · כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ טְבוּעִים בְּצוּל גְּזָרִים · יְקָרְךָ עִמָּם מַעֲבִירִים · כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ כַּנָּה מְשׁוֹרֶרֶת וַיּוֹשַׁע · לְגוֹחָהּ מְצֻיֶּנֶת וַיִּוָּשַׁע · כ״ה:

כְּהוֹ׳ מַאֲמַר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם · נָקוּב וְהוּצֵאתִי אִתְּכֶם · כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ סוֹבְבֵי מִזְבֵּחַ · עוֹמְסֵי עֲרָבָה לְהַקִּיף מִזְבֵּחַ · כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ פִּלְאֵי אָרוֹן כְּהֻפְשַׁע · צִעֵר פְּלֶשֶׁת בַּחֲרוֹן אַף וְנוֹשַׁע · כֵּן הוֹשַׁעְנָא:

כְּהוֹ׳ קְהִלּוֹת בָּבֶלָה שִׁלַּחְתָּ · רַחוּם לְמַעֲנָם שֻׁלַּחְתָּ · כ״ה:

כְּהוֹשַׁעְתָּ שְׁבוּת שִׁבְטֵי יַעֲקֹב · תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב · וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

זה״מ שמואל.

כְּהוֹשַׁעְתָּ שׁוֹמְרֵי מִצְווֹת · וְחוֹכֵי יְשׁוּעוֹת · אֵל לְמוֹשָׁעוֹת · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא:

בק״ק פראג ובק״ק קראקויא מדלגין תתננו ומתחילין אנא הושיעה נא.

ע״ס תשר״ק, וס״המח אלעזר הזק חתום בסוף.

תִּתְּנֵנוּ לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה · תְּשִׁיבֵנוּ אֶל הַחֶבֶל וְאֶל הַנַּחֲלָה · תְּרוֹמְמֵנוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה · תְּקוֹמְמֵנוּ לְכֶרֶם סְגֻלָּה · תַּצִּיבֵנוּ כְּעֵץ עַל פַּלְגֵי מַיִם שְׁתוּלָה · תִּפְדֵּנוּ מִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה · תְּעַטְּרֵנוּ בְּאַהֲבָה כְּלוּלָה · תְּשַׂמְּחֵנוּ בְּבֵית הַתְּפִלָּה · תְּנַהֲלֵנוּ עַל מֵי מְנוּחוֹת סֶלָה · תְּמַלְּאֵנוּ חָכְמָה וְשִׂכְלָה · תַּלְבִּישֵׁנוּ עֹז וּגְדֻלָּה · תַּכְתִּירֵנוּ בְּכֶתֶר כְּלוּלָה ·

תתננו וכו׳, כולו מכוחר נעלמו. תשיבנו, כ״כ בכ״י של י״ח ועיקר.

תישרנו בארח סלולה· תטענו בישר מסלה· תחננו ברחמים ובחמלה· תזכירנו במי זאת עולה· תושיענו בידך הגדולה· תהדרנו בזיו המולה· תדביקנו כאזור חתולה· תגיענו לקץ הגאלה· תביאנו לביתך ברנה וצהלה· תאדרנו בישע וגילה· תאמצנו ברוח והצלה· תלבבנו בבנין עירך כבתחלה· תעלנו על כל אם לתהלה· תזכירנו בששון וגילה· תרביצנו במרעה שמן להצהילה· הושענא· תחזקנו אלהי יעקב סלה· הושענא:

אנא הושיעה נא:

אנא אזון חין תאבי ישעך· בערבי נחל לשעשעך·
והושיעה נא:

אנא גאול כנת נטעך· דומה בטאטאך· והושיעה נא:

אנא הבט לברית טבעך· ומחשבי ארץ בהטביעך· והו' נא:

אנא זכר לנו אב ידעך· חסדך למו בהודיעך· והושיע' נא:

אנא טהורי לב בהפליאך· ידע כי הוא פלאך· והושיע' נא:

אנא כביר כח תן לנו ישעך· לאבותינו כהשבעך·
והושיעה נא:

אנא מלא משאלות עם משועך· נעקד כמו בהר
מור שועך· והושיעה נא:

אנא סגב אשלי נטעך· עריצים בהניעך· והושיעה נא:

אנא פתח לנו אוצרות רבעך· ציה מהם בהרביעך· והו' נא:

תאמצנו ברוח והצלה, כ"כ בכ"י ועיקר, כי אין מדרך הפייטן להכפיל החרוזים.
אנא אזון, האזינה. חין, תחנה. לשעשעך, לשמחך. כנת נטעך, ישראל, עש"ה בתהלי' פ'. דומה, שם אומה, משא דומה (ישעי' כא א). בטאטאך, ל' וטאטאתי' (ישעי' יד כג). לברית טבעך, לברית מילה הטבוע וחתום בבשרנו. אב ידעך, אברהם נעקד וכו', וי"ג נעקד בהר מור שועך. אשלי נטעך, אילנות נטע שלך והיינו ישראל כליל מטעך (ישעי' ס כא). רבעך, גשמך. ציה, אדמה. ברועך, בהתחברך עמה', ל' אש

אָנָּא קוֹרְאֶיךָ בִּרְוָעֲךָ · רֵעִים בְּטוּב מִרְעָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אָנָּא שְׁעָרֶיךָ תַּעַל מִמְּשׁוֹאָךְ · תֵּל תַּלְפִּיּוֹת בְּהַשִּׂיאָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא אֵל נָא הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

ע"פ תשר"ק.

אֵל נָא תָּעִינוּ כְּשֶׂה אוֹבֵד · שְׁמֵנוּ מִסִּפְרְךָ אַל תְּאַבֵּד · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא רְעֵה אֶת צֹאן הַהֲרֵגָה · קְצוּפָה וְעָלֶיךָ הֲרוּגָה · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא צֹאנְךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ · פְּעֻלָּתְךָ וְרַעְיָתֶךָ · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא עֲנִיֵּי הַצֹּאן · שִׂיחָם עֲנֵה בְּעֵת רָצוֹן · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא נוֹשְׂאֵי לְךָ עַיִן · מִתְקוֹמְמֶיךָ יִהְיוּ כְּאַיִן · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא לִמְנַסְּכֵי לְךָ מַיִם · בְּמַמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה יִשְׁאֲבוּן מַיִם · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא יַעֲלוּ לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִים · טְפוּלִים בְּךָ וּבְשִׁמְךָ נוֹשָׁעִים · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא חֲמוּץ בְּגָדִים · זְעוֹם לְנַעֵר כָּל בּוֹגְדִים · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא וְזָכוֹר תִּזְכּוֹר · הַנְּכוּרֵי בִּלְתֶּךָ וָכוֹר · הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

רעים להתרועע (משלי יח). תעל, תעלה. ממשואך, ל' חורבן כמו שואה ומשואה (איוב ל ג). בהשיאך, כש', ל' נשיאות והתרוממות. וכס"א גרס בהופיעך.
אל נא. הנכורי בלתך וכור, תאר לישראל, עפ"ה ואכרה לי בחמשה עשר כסף וחומר שעורים ולתך שעורים (הושע ג ב) והיינו כור והיינו חומר.

אֵל נָא דּוֹרְשֶׁיךָ בְּעַנְפֵי עֲרָבוֹת · גְּעִיָּם שְׁעֵה מֵעֲרָבוֹת ·
הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אֵל נָא בָּרֵךְ בְּעִטּוּר שָׁנָה · אֲמָרֵי בִּפְלוּלַי שְׁעֵה נָא ·
הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא אֵל נָא הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא אָבִינוּ אָתָּה:

ע"ס תשר"ק כדלת, וע"ס א"ב כסוגר.

לְמַעַן תָּמִים בְּדוֹרוֹתָיו · הַנִּמְלַט בְּרוֹב צִדְקוֹתָיו ·
מֻצָּל מִשֶּׁטֶף בְּבוֹא מַבּוּל מַיִם · לְאֹם אֲנִי חוֹמָה ·

הוֹשַׁעְנָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא אָבִינוּ אָתָּה:

לְמַעַן שָׁלֵם בְּכָל מַעֲשִׂים · הַמְנֻסֶּה בַּעֲשָׂרָה נִסִּים · כְּשָׂר
מַלְאָכִים נָם יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם · לְבָרָה כַּחַמָּה · הו' והו' א"א.
לְמַעַן רַךְ וְיָחִיד נֶחְנַט לְמֵאָה · זָעַק אַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה ·
בִּשְּׂרוּהוּ עֲבָדָיו מָצָאנוּ מַיִם · לְגוֹלָה וְסוּרָה · הו' והו' א"א.
לְמַעַן קָדַם שְׂאֵת בְּרָכָה · הַנִּשְׂטָם וּלְשִׁמְךָ חִכָּה · מְיַחֵם
בְּמַקְלוֹת בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם · לְדָמְתָה לְתָמָר · הו' והו' א"א.
לְמַעַן צֶדֶק הֱיוֹת לְךָ לְכֹהֵן · כְּחָתָן פְּאֵר יְכַהֵן · מְנֻסֶּה
בְּמַסָּה בְּמֵי מְרִיבַת מַיִם · לְהָהָר הַטּוֹב · הו' והו' א"א.
לְמַעַן פֹּאַר הֱיוֹת גְּבִיר לְאֶחָיו · יְהוּדָה אֲשֶׁר גָּבַר בְּאֶחָיו ·

ולדעת הפייטן יהיה ואברה מגזרת נכר בראיית דגשות הב'. געים, שועתם. מערבות, משמים. אמרי בפלולי שעה נא, כ"כ בכ"י וכן מסתבר; ובספרינו אמרי רבה בפלולי ביו' הו'.

למען תמים וכו', נח. לאום אני חומה, תאר לישראל בשיר השירים, וכן לברה כחמה ולדמתה לתמר וחבריהם שבפיוט. שלם, אברה'. כשר, כאשר ראה, ל' אשורנו. רך ויחיד, יצחק. נחנט למאה, כ"כ בכ"י וד"י וכן עיקר; וטעם נחנט נולד כי אברה' בן ק' שנה בהולד לו את יצחק בנו. בשרוהו עבדיו וכו', כדכתי' ויאמרו לו מצאנו מים (בראשי' כו לב). לגולה וסורה, גם זה תאר לישרא' ככל חביריו שבפיוט, עש"ה אני גולה וסור' (ישעי' מט כא). קדם שאת ברכ', יעקב הנשטם, כדכתי' וישטום עשו את יעקב (בראשי' כז מא). צדק היות לך לכהן, אהרן הכהן. כחתן פאר יכהן, בבגדי כהונה. מנסה במסה וכו', כדכתיב אשר נסיתו במס' תריבהו על מי מריב' (דברי' לג ח). לההר הטוב, זו ירושלים. פואר, יהודה אשר נתפאר להיות גביר

מִסְפַּר רֹבַע מִדָּלְיָו יִזַּל מַיִם. לוּא לָנוּ כִּי אִם לְמַעַנְךָ. הו"ה א"א.

לְמַעַן עָנָיו מִכֹּל וְנֶאֱמָן. אֲשֶׁר בְּצִדְקוֹ כִּלְכֵּל הַמָּן. מָשׁוּךְ לְגוֹאֵל וּמָשׁוּי מִמַּיִם. לְזֹאת הַנִּשְׁקָפָה. הו' והו' א"א.

לְמַעַן שַׂמְתּוֹ כְּמַלְאֲכֵי מְרוֹמִים. הַלּוֹבֵשׁ אוּרִים וְתֻמִּים. מְצֻוֶּה לָבוֹא בַּמִּקְדָּשׁ בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם וּרְחִיצַת מַיִם. לְחוֹלַת אַהֲבָה. הושענא והושיעה נא אבינו אתה.

לְמַעַן נְבִיאָה מְחוֹלַת מַחֲנַיִם. לִכְמֵהִי לֵב הוּשָׂמָה עֵינַיִם. לְרַגְלָהּ הֻרְצָה עֲלוֹת וְרֶדֶת בְּאֵר מַיִם. לְטוֹבוּ אֹהָלָיו. הו"ה א"א.

לְמַעַן מְשָׁרֵת לֹא מָשׁ מֵאֹהֶל. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלָיו אָהֵל. בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן נִכְרְתוּ הַמַּיִם. לְיָפָה וּבָרָה. הו' והו' א"א.

לְמַעַן לָמַד רְאוֹת לְטוֹבָה אוֹת. וָעַק אַיֵּה נִפְלָאוֹת. מִצָּה טַל מִגִּזָּה מְלֹא הַסֵּפֶל מַיִם. לְכַלַּת לְבָנוֹן. הו' והו' א"א.

לְמַעַן כְּלוּלֵי עֲשׂוֹת מִלְחַמְתֶּךָ. אֲשֶׁר בְּיָדָם תַּתָּה יְשׁוּעָתֶךָ. צְרוּפֵי מִגּוֹי בְּלָקְקָם בְּיָדָם מַיִם. לְלֹא בָגְדוּ בָךְ. הו' והו' א"א.

לְמַעַן יָחִיד צוֹרְרִים דָּשׁ. אֲשֶׁר מֵרֶחֶם לְנָזִיר הֻקְדָּשׁ. מִמַּכְתֵּשׁ לֶחִי הִבְקַעְתָּ לוֹ מַיִם. לְמַעַן שֵׁם קָדְשֶׁךָ. הו"ה א"א.

לְמַעַן טוֹב הוֹלֵךְ וְגָדֵל. מֵעִקְּשׁוּת לֵב עֵדָה חִדֵּל. בְּשׁוּב עָם מֵחֵטְא צָו שְׁאָב מַיִם. לְנָאוָה כִּירוּשָׁלָיִם. הו' והו' א"א.

לְמַעַן חִיךְ מְכַרְכֵּר בְּשִׁיר. הַמְלַמֵּד תּוֹרָה בְּכָל כְּלֵי שִׁיר.

מנסך

ונגיד לאחיו כדכתי' כי יהודה גבר באחיו ולנגיד ממנו (ד"הא ה' ב'). **לוא לנו**, כצ"ל מלא ו', דוגמת כי לוא אוכל לקום (בראשי' לא לה) אם לוא יגיד (ויקר' ה א) כי לאות ו' אנו צריכין כאן. עניו, משה רבינו. שמתו כמלאכי מרומים, זה פנחס שנתעלה למלאך ועדיין הוא קיים כמפורש בדברי קבלה. נביא', מרים הנביא'. משרת, יהושע. למד וכו', גדעון כמבוא' בשופטי' ו'. כלולי וכו', שלש מאו' המלקקי' כמבוא' שם. יחיד וכו', שמשון. טוב הולך וכו', שמואל הנביא כמבוא' ש"א ב'. חיך מכרכר וכו', כן גרס בכ"י ונכון הוא כי תרגומו של משחק חיך, והוא תואר לדוד שהי' משחק ומכרכר לפני הארון כדכתי' דוד מרקד ומשחק (דה"א טו כט) וכתי' תמורתו. דוד מפזז ומכרכר

מְנַסֵּךְ לְפָנָיו כְּתָאֵב שְׁתוֹת מַיִם· לְשָׁמוֹ בְּדַקְדְּקָם· הו' והו' א"א.

לְמַעַן זָךְ עָלָה בִּסְעָרָה· הַמְקַנֵּא וּמֵשִׁיב עֶבְרָה· לִפְלוּלוֹ יָרְדָה אֵשׁ וְלִחֲכָה עָפָר וּמַיִם· לְעֵינֶיהָ בְּרֵכוֹת· הו' והו' א"א.

לְמַעַן וְשֵׁרֵת בֶּאֱמֶת לְרַבּוֹ· פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ נֶאֱצַל בּוֹ· בְּקַחְתּוֹ מְנַגֵּן נִתְמַלְאוּ גֵבִים מָיִם· לְפָצוּ מִי כָמֹכָה· הו' והו' א"א.

לְמַעַן הֶהָדַר עֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ· הַמַּכְרִיז תְּשׁוּבָה לְצֹאנֶךָ· אָז בְּבוֹא מְחָרֵף סָתַם עֵינוֹת מַיִם· לְצִיּוֹן מִכְלַל יוֹפִי· הו' והו' א"א.

לְמַעַן דֹּרְשׁוּךָ בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה· וְסוֹדְךָ לָמוֹ נִגְלָה· בְּלִי לְהִתְגָּאֵל דָּרְשׁוּ זֵרְעוֹנִים וּמַיִם· לְקוֹרְאֶיךָ בַּצָּר· הו' והו' א"א.

לְמַעַן גֹּמֶר חָכְמָה וּבִינָה· סוֹפֵר מָהִיר מְפַלֵּשׂ אֲמָנָה· מְחַכְּמֵנוּ אֲמָרִים הַמְשׁוּלִים בְּרַחֲבֵי מַיִם· לְרַבָּתִי עָם· הו' ה א"א.

לְמַעַן בָּאֵי לְךָ הַיּוֹם בְּכָל לֵב· שׁוֹפְכִים לְךָ שִׂיחַ בְּלֹא לֵב וָלֵב· שׁוֹאֲלִים מִמְּךָ עוֹז מִטְרוֹת מַיִם· לְשׁוֹרְרוּ בַיָּם· הו' ה א"א.

לְמַעַן אוֹמְרֵי יִגְדַּל שְׁמֶךָ· וְהֵם נַחֲלָתְךָ וְעַמֶּךָ· צְמֵאִים לְיֶשְׁעֲךָ כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לַמָּיִם· לְתַרְתָּ לָמוֹ מְנוּחָה·

הוֹשַׁעְנָא· וְהוֹשִׁיעָה נָּא· אָבִינוּ אָתָּה:

ס' הוֹשַׁעְנָא אֵל נָא· אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא: ק' חוזר.

הוֹשַׁעְנָא, סְלַח נָא· וְהַצְלִיחָה נָא, וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:

היער לעגט מאַן לולב אוועק אונ' נעמט די הושענא אין די האַנד. ע"ס א"ב.

תַּעֲנֶה אֱמוּנִים שׁוֹפְכִים לְךָ לֵב כַּמַּיִם· וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

לְמַעַן בָּא בָאֵשׁ וּבַמַּיִם· וְהַצְלִיחָה נָא:

גָּזַר וְנָם יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:

תַּעֲנֶה דְגָלִים גָּזוּ גִּזְרֵי מַיִם· וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

(ש"ב ו) וכתיב ויתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים (ש"ב כג טו). זך עלה וכו', זה אלי'. ושרת באמת וכו', זה אלישע כמבואר במ"ב ג'. ההדר וכו', זה חזקי' כמבואר במ"ב י"ט. דרשוך וכו', אלו חנני' מישאל ועזרי' כמבואר בדניאל א'. גמר חכמה וכו', זה עזרא.

תענה. בא באש ובמים, זה אברהם שהושלך לכבשן האש ובמעשה העקדה בא במים עד צוארו כמפורש בקבלה. דגלים, דגלי ישראל. גזו, עברו.

לְמַעַן הַנֶּעֱקָד בְּשַׁעַר הַשָּׁמַיִם· וְהַצְלִיחָה נָא:
וְשָׁב וְחָפַר בְּאֵרוֹת מַיִם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:
תַּעֲנֶה זַכִּים חוֹנִים עֲלֵי מַיִם· וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
לְמַעַן חָלָק מְפַצֵּל מַקְלוֹת בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם· וְהַצְלִיחָה נָא:
טָעַן וְגָל אֶבֶן מִבְּאֵר מַיִם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:
תַּעֲנֶה יְדִידִים נוֹחֲלֵי דַת מְשׁוּלַת מַיִם· וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
לְמַעַן כָּרוּ בְּמִשְׁעֲנוֹתָם מַיִם· וְהַצְלִיחָה נָא:
לְהָכִין לָמוֹ וּלְצֶאֱצָאֵימוֹ מַיִם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:
תַּעֲנֶה מִתְחַנְּנִים כְּבִישִׁימוֹן עֲלֵי מַיִם· וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
לְמַעַן נֶאֱמַן בַּיִת מַסְפִּיק לָעָם מַיִם· וְהַצְלִיחָה נָא:
סֶלַע הָךְ וַיָּזוּבוּ מַיִם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:
תַּעֲנֶה עוֹנִים עֲלֵי בְאֵר מַיִם· וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
לְמַעַן פָּקַד בְּמֵי מְרִיבַת מַיִם· וְהַצְלִיחָה נָא:
צְמֵאִים לְהַשְׁקוֹת מַיִם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:
תַּעֲנֶה קְדוֹשִׁים מְנַסְּכִים לְךָ מַיִם· וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
לְמַעַן רֹאשׁ מְשׁוֹרְרִים כְּתָאַב שְׁתוֹת מַיִם· וְהַצְלִיחָה נָא:
שָׁב וְנָסַךְ לְךָ מַיִם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:
תַּעֲנֶה שׁוֹאֲלִים בְּרִבּוּעַ אֶשְׁלֵי מַיִם· וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
לְמַעַן תֵּל תַּלְפִּיּוֹת מוֹצָא מַיִם· וְהַצְלִיחָה נָא:
תִּפָּתַח אֶרֶץ וְתַרְעִיף שָׁמַיִם· וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:

ק״ח רַחֵם נָא קְהַל עֲדַת יְשֻׁרוּן. סְלַח וּמְחַל עֲוֹנָם. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:

ע״פ א״ב אָז כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנִים. בָּאנוּ לְפָנֶיךָ נְדוֹנִים. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:
גֵּאֶה אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, נִתְגָּרוּ בָנוּ מְדָנִים. דְּשׁוּנוּ וּבְעָלוּנוּ זוּלָתְךָ אֲדוֹנִים. וְהא״י:
הֵן גַּשְׁנוּ הַיּוֹם בְּתַחֲנוּן, עָדֶיךָ רַחוּם וְחַנּוּן. וְסִפַּרְנוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ בְּשִׁנּוּן. וְהא״י:

הנעקד, יצחק. חלק, יעקב. כרו במשענותם וכו', כמבואר בפ' חקת כ"א י"ח. תענה מתחננים וכו', שיעורו, תענה לישראל המתחננים עלי מים כמו שהתחננו בישימון. נאמן בית, מרע"ה, סלע הך, כדכתיב והכית בצור (שמו' יז ז). פקד וכו', כמבואר בפ' חקת כ' ח'. ראש משוררים, דוד. כתאב וכו', מבואר בספר ש"ב כ"ג. שואלים וכו', ישראל השואלים ודורשים אותך בארבעה למיני מים והיינו ד' מינין של לולב. תל תלפיות, בהמ"ק.

זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ, נָא אַל תִּיבַשׁ. חַשְׁרַת מַיִם כְּאֵבָה תֶּחְבַּשׁ. וה׳ א״י:
טָעֲנוּ בִּשְׁמֹנָה, בְּיַד שִׁבְעָה וּשְׁמוֹנָה. יָשָׁר צַדִּיק אֵל אֱמוּנָה. והוש׳ א״י:
כָּרַתָּ בְּרִית לָאָרֶץ, עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ. לְבִלְתִּי פְּרֹץ בָּהּ פֶּרֶץ. וה׳ א״י:
מִתְחַנְּנִים עֲלֵי מַיִם, בַּעֲרָבִים עַל יִבְלֵי מָיִם. נָא זְכוֹר לָמוֹ נִסּוּךְ הַמַּיִם. והא״י:
שִׂיחִים בְּדֶרֶךְ מַטָּעָתָם, עוֹמְסִים בְּשַׁוְעָתָם. עֲנֵם בְּקוֹל פְּגִיעָתָם. והא״י:
פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת. פְּנֵה לְפִלּוּלָם שְׁעוֹת. צַדְּקֵם אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. והא״י:
קוֹל רִגְשָׁם תִּישַׁע, תִּפְתַּח אֶרֶץ וְיִפְרוּ יֶשַׁע. רַב לְהוֹשִׁיעַ וְלֹא חָפֵץ רֶשַׁע.
והושיענו אלהי ישענו: שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם פְּתַח, וְאוֹצָרְךָ הַטּוֹב לָנוּ תִפְתַּח.
תּוֹשִׁיעֵנוּ וְרִיב אַל תִּמְתַּח. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:

פ׳ קוֹל מְבַשֵּׂר מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר: והקהל חוזר.

ע״ס א״ב.

אֹמֶן יֶשְׁעֲךָ בָּא. קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא. מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר: קול.
בָּא בְּרִבְבוֹת כִּתִּים. לַעֲמוֹד עַל הַר הַזֵּיתִים. מ״ו: קול.
גִּשְׁתּוֹ בַּשּׁוֹפָר לִתְקֹעַ. תַּחְתָּיו הַר יִבָּקֵעַ. מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר: קול.
דָּפַק וְהֵצִיץ וְזָרַח. וּמָשׁ חֲצִי הָהָר מִמִּזְרָח. מ״ו: קול.
הֱקִים מִלּוּל נְאֻמוֹ. וּבָא הוּא וְכָל קְדוֹשָׁיו עִמּוֹ. מ״ו: קול.
וּלְכָל בָּאֵי הָעוֹלָם. בַּת קוֹל יִשָּׁמַע בָּעוֹלָם. מ״ו: קול.
זֶרַע עֲמוּסֵי רַחְמוֹ. נוֹלְדוּ כְּיֶלֶד מִמְּעֵי אִמּוֹ. מ״ו: קול.
חָלָה וְיָלְדָה מִי זֹאת. מִי שָׁמַע כָּזֹאת. מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר: קול.
טָהוֹר פָּעַל כָּל אֵלֶּה. מִי רָאָה כָּאֵלֶּה. מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר: קול.
יֶשַׁע וּזְמַן הוּחַד. הֲיוּחַל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד. מ״ו: קול.
כַּבִּיר רוֹם וָתַחַת. אִם יִוָּלֵד גּוֹי פַּעַם אֶחָת. מ״ו: קול.
לְעֵת יִגְאַל עַמּוֹ נָאוֹר. וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר. מ״ו: קול.
מוֹשִׁיעִים יַעֲלוּ לְהַר צִיּוֹן. כִּי חָלָה גַּם יָלְדָה צִיּוֹן. מ״ו: קול.
נִשְׁמַע בְּכָל גְּבוּלֵךְ. הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ. מ״ו: קול.

כְּאֵבָה כ״כ בכ״י וטעמו כאיבה ולמאונה של מ״י תחבש, ות׳ תחבש לנסתרת מוסב על חשרת. טענו בשמנ׳, נטעו אותנו בארץ שמנ׳. שבע׳ ושמונ׳, מיכ׳ ה׳ ד׳. שיחי׳, ד׳ מיני׳.
קול מבשר וכו׳, עפ״ה מה נאוו על ההרים רגלי מבשר וגו׳ קול צופיך נשאו קול וגו׳, (ישעי׳ נב ז) והפייטן קבץ הנה ענייני הנבואות המבשרות תשועה ושוב ישראל לעתיד, ויאמר כי יבוא קול מבשר אשר יבשר ויאמר אומן ישעך וכו׳, אמן, כן וכ״כ בכל כ״י וד״י ומנהגים וה״ק. כתים, כתות של מלאכים. לעמוד וכו׳, עפ״ה בזכריה י״ד.

שִׁימִי עַד דַּמֶּשֶׂק מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ· קַבְּלִי בָנַיִךְ וּבְנוֹתַיִךְ· מ״ו: קול.
עָלְזִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן· כִּי קָמוּ יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן· מ״ו: קול.
פְּנוּ אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ· הַיּוֹם אִם בְּקוֹלִי תִשְׁמָעוּ· מ״ו: קול.
צֶמַח אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ· הוּא דָוִד בְּעַצְמוֹ· מ״ו: קול.
קוּמוּ כְּפוּשֵׁי עָפָר· הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר· מ״ו: קול.
רַבָּתִי עָם בְּהַמְלִיכוֹ· מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ· מ״ו: קול.
שֵׁם רְשָׁעִים לְהַאֲבִיד· עוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד· מ״ו· קול.
תְּנָה יְשׁוּעוֹת לְעַם עוֹלָם· לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם· מ״ו: קול·

חזן ג״פ קוֹל מְבַשֵּׂר מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר: והקהל חוזר ג״פ.

י' הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרוֹבִים אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד:

קדיש שלם, עלינו, ובהרבה קהלות אומרים אין כאלהינו.

תפלה לאמרה אחר חבוט הערבה.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הַבּוֹחֵר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וּבְמִנְהֲגֵיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁתְּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ וְהַקָּפוֹתֵינוּ וּזְכָר לָנוּ זְכוּת שִׁבְעַת תְּמִימֶיךָ וְתָסִיר מְחִיצַת הַבַּרְזֶל הַמַּפְסֶקֶת בֵּינֵינוּ וּבֵינֶיךָ וְתַאֲזִין שַׁוְעָתֵנוּ וְתֵיטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה תּוֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה וְחָתְמֵנִי בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים וְהַיּוֹם הַזֶּה תִּתֵּן בִּשְׁכִינַת עֻזֶּךָ חֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת מְמֻתָּקוֹת עַל יְדֵי חֲבִיטַת עֲרָבָה מִנְהַג נְבִיאֶךָ הַקְּדוֹשִׁים וְתִתְעוֹרֵר הָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם (וּתְנַשְּׁקֶהָ) מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהָ הַמְמַתֶּקֶת כָּל הַגְּבוּרוֹת וְכָל הַדִּינִין וְתָעִיר לִשְׁכִינַת עֻזֶּךָ בְּשֵׁם י' ה' ו' שֶׁהוּא טַל אוֹרוֹת טַלֶּיךָ וּמִשָּׁם תַּשְׁפִּיעַ לְעַבְדְּךָ הַמִּתְנַפֵּל לְפָנֶיךָ מְחִילָה שֶׁתַּאֲרִיךְ יָמָיו וְתִמְחוֹל חֲטָאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו וְתִפְשֹׁט יְמִינְךָ וְיָדְךָ לְקַבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְאוֹצָרְךָ הַטּוֹב תִּפְתַּח לְהַשְׂבִּיעַ מַיִם נֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יִפְתַּח יְיָ לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ· אמן.

שימי עד דמשק, ע״ה משא דבר ה' בארץ חדרך ודמשק מנוחתו (זכרי' ט א) ע״ש פירש״י. כפושי עפר. המכוסים וקבורים בעפר. הקיצו וכו', כנבואת ישעי' כ״ו יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר! וגו'. רבתי עם, המשובה בעמים.

שִׁיר הַיִּחוּד לְיוֹם רִאשׁוֹן·

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי:
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי· חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי:
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ. כִּי עַל עַבְדּוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ:
אֱלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם· וּבַמָּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם:
אִלּוּ הָרִים לַמַּעֲרָכָה· וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן בְּכָל עֲרוּכָה:
וְאִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים· נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים:
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְבוּסִּים דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים:
וְכַחוֹל סֹלֶת דָּשֵׁן וְשָׁמֵן· בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן:
וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים. וְלִקְטֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:
(וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת· יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת:)
(וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים. עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים:)
וְיַיִן כְּמִטַּר הַשָּׁמַיִם· וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם:
וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים. לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בִּכְנַף רְנָנִים:
וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים· כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לְשָׁרִים:
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם. וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם:
וְכָל הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻּלָּהּ· אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה:
הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד. וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם אֵל הַכָּבוֹד:
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ· וּבַמֶּה נִכַּף לַאֲדוֹנֵנוּ:
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַּבְּדֶךָ. כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ:
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים· נִמְאָס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים:
וְאֵין לְעַבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדֶךָ. לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ:
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלַי. כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלַי:
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חָיַבְתִּי. כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי:
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְמוּלֶיךָ. כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ:
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ. אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ:
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כָּא כְמוֹ· לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ:
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ· לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ:
יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדֶךָ· וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ:
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ. וַחֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:

וְאֵיךְ נַעֲבֹד וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ · וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה. כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה:
וּמַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה · וַאֲנַחְנוּ עַל אֲדָמָה טְמֵאָה:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ. וַאֲנִי בָאתִי בִּדְבָרֶיךָ:
כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ · וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ:
עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם. לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם:
מָה שָׁאַלְתִּי וּמָה דָּרַשְׁתִּי · מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי:
לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב. הִנֵּה שָׁמוֹעַ מִזֶּבַח טוֹב:
וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה · זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה:
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ. חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ:
מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי · וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינַי. וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי:
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ · יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ:
וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדָיוֹתֶךָ. וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אַחְבִּירָה · אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה:
וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה. הֲיָכוֹל אוֹכַל דַּבֵּר מְאוּמָה:
כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ · וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ:
חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ. שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ:
עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת · גָּדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר. וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָּ · וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידֶךָּ:
חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֲךָ. וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יַצִּיעֶךָ:
גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ · וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ:
אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שִׁבְחֶךָ. וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֶךָ:
וְאֵין יוֹדֵעַ בִּלְעָדֶיךָ · שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ:
עַל כֵּן תְּבֹרַךְ כָּרָאוּי לָךְ. כְּפִי קָדְשְׁךָ כְּבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ:
וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל אֱיָלוּתָם · כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם:
יוֹדוּ פִלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם. וְיַאַדִּירוּךָ קוֹלוֹת מַיִם:
וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ. יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ:

אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים. וִישַׁבְּחוּךָ כָּל הָאֻמִּים:
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ. כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם. אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
ברוך אתה יחיד ומיוחד ה׳ אחד ושמו אחד:

ליום שני.

וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ. אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ:
דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפְּרָה. מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עָרוֹךְ בַּסֵּפֶר. אַגִּידָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר:
חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא. וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה:
וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר. וּמִסְפַּר שָׁנָיו לֹא יֵחָקֵר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ. בְּצִבְאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ. וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ:
נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יֵדָע. וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע:
וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּכְמַתְכֻּנְתּוֹ:
אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ. לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ:
יְבֻלָּע כִּי לֹא יָדַע עֶרְכּוֹ. אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ:
וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי. וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטוֹא וְחִכִּי:
אֲסַפְּרָה לְאֶחָי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל. וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל:
כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים. מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים:
וְאָמַרְתָּ עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי:
בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי. לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי:
וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר. כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר:
תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
וַאֲבָרֶכְכָה בְּכָל עִנְיָנַי. וּבְכָל לִבִּי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי:
גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ. וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְהִלָּתֶךָ:
כִּי פִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ:
(וְאִמְרָה נָּא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ. וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:)
וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ. חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה. עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ:

כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם. אֱלִילִים אִלְּמִים רוּחַ אֵין בָּהֶם:
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים. וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים:
וּבְעֵת צָרָה אָז יִתְפַּלֵּלוּ. וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
דּוֹרְשִׁים בְּכָל לֵב לְרוּחַ אֵין בּוֹ. וְקָרוֹב יְיָ אֶל עַם קְרוֹבוֹ:
הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנַחְנוּ:
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ. נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
כַּצַּר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ:
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
עַד אַתָּה כֹּה וּבִכְבוֹדֶךָ. וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ. וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ:
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתְךָ. לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ:
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדֶּךָ. נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ:
וְהִנֵּנוּ עַל יִחוּדֶךָ. יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ:
בְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ. שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדְךָ. עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ:
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ. וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית. וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית:
אֵין קֵצֶה אֶל גַּבְהוּתֶךָ. וְאֵין סוֹף לְעֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ:
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה. עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה:
אֵין צַד וְצֶלַע יַצְלִיעוּךָ. וְרוֹחַב וְאֹרֶךְ (נ"א ועומק) לֹא יִמְצְעוּךָ:
(אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ. וְאֵין תּוֹךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ:)
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֶךָ. וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֶךָ:
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע. וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה. וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹּל בָּרָאתָ:

לְיוֹם שְׁלִישִׁי.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ:
אַתָּה בוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ. אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ:
אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּכַלֶּה. אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה:

וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה. וְעַל יְדֵי נְבִיאֶךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ:
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מֵתָה. מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה:
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ. מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חָלִיתָ:
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ:
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה. מֵאֲשֶׁר בְּךָ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ:
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה. מֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְגַּנֶּה:
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ. חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ:
לֹא יָחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וָעֶצֶב. וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל דְּבַר קֶצֶב:
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֶּשֶׁם. אַף לֹא תְדַמֶּה אֶל כָּל נֶשֶׁם:
כָּל הַיְצוּרִים גְּבוּל סִבַּבְתָּם. אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם:
כִּי הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שַׂמְתָּם. וְלִימֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם:
וּלְךָ אֵין גְּבוּל וְלְיָמֶיךָ. וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעַצְמֶךָ:
עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל. לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל:
הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ. וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ:
כִּי טֶרֶם כָּל יְצִיר הָיִיתָ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ:
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים. אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ שְׂרוּכִים:
כָּל אֲשֶׁר הָיָה בָרִאשׁוֹנָה. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָאַחֲרוֹנָה:
כָּל הַיְצוּרִים וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם. וְכָל דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם:
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם. וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם:
אַתָּה בְרָאתָם וּלְבַדְּךָ עֲרַכְתָּם. לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם:
הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם. כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם:
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וְסֵתֶר. לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר:
אֶת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא. בְּלִי נְטוֹת אֲלֵיהֶם בְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה:
כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה. לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה וְאֵינְךָ נִלְאֶה:
כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד. עַל כֹּל תְּדַבֵּר בְּרֶגַע אֶחָד:
תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל הַקּוֹלוֹת. זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל הַתְּפִלּוֹת:
אַף תָּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל לִבָּבֵיהֶם:
וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וְלֹא תִתְמַהְמַהּ עַל עֲצָתֶךָ:

אצל

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזֵרָתֶךָ. לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרִיאָתֶךָ:

וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר· מִבְּלִי עוֹדֵף וּמִבְּלִי חוֹסֵר:

מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֹאבַד. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִכָּבֵד:

כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת· וְאֵין מִי מוֹחֶה בְּיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת:

יְכוֹלֶת יְיָ כְּחֶפְצוֹ קְשׁוּרָה. וּבִרְצוֹת יְיָ לֹא אֲחֵרָה:

אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחַד· עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יָחַד:

אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם:

חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ· אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ:

וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֶךָ. דְּבַר סוֹד וָסֵתֶר לְהוֹדִיעֶךָ:

כִּי מִמְּךָ כָּל סוֹד יִגָּלֶה· בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל יְצִיר יַעֲלֶה:

בְּלֵב כָּל נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא. מִפִּינוּ עָתָק לֹא יֵצֵא:

בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֶחֱצֶה· לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פוֹצֶה:

בְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְאֵין בּוֹ רְוָחוֹת. אֵין לוֹ שִׁיחוֹת בּוֹ מוֹכִיחוֹת:

לְמֵרָחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ· לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:

אֲגוּדִים אֲחוּדִים תּוֹךְ וְסוֹף וָרֹאשׁ. פֶּה וָלֵב אֶבְלוֹם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ:

גֹּבַהּ וְעֹמֶק נְעוּצִים כְּסוֹבֵב· חֲכַם לֵב וְנָבוֹן לֹא יְלֻבֵּב:

סוֹבֵב (נ"א סובל) הַכֹּל וּמָלֵא אֶת כֹּל. וּבִהְיוֹת הַכֹּל אַתָּה בַכֹּל:

אֵין עָלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ· אֵין חוּץ לָךְ וְאֵין בֵּינוֹתֶךָ:

אֵין מַרְאֶה וְגַב לְאַחְדֶךָ. וְאֵין גּוּף לְעוֹצֶם יִחוּדֶךָ:

וְאֵין בְּתָוְךְ מִמְּךָ נִבְדָּל· וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ נֶחְדָּל:

וְאֵינְךָ נֶאֱצָל מִכֹּל וְנִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ וְנֶחְדָּל:

מִקְרֶה וְשִׁנּוּי אֵין בְּךָ נִמְצָא· וְלֹא זְמָן וְעֶרֶעַר וְלֹא כָּל שֶׁמִּצָּא:

כָּל זְמָן וְכָל עֵת אַתָּה מְכִינָם. אַתָּה עוֹרְכָם וְאַתָּה מְשַׁנָּם:

כָּל מַדָּע לֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ· אֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתְךָ:

כִּמְדָּתְךָ חָכְמָתֶךָ. כְּגָדְלָתְךָ תְּבוּנָתֶךָ:

חָכָם אַתָּה מֵאֵלֶיךָ· חַי מֵעַצְמְךָ וְאֵין כְּגִילֶיךָ:

זוּלַת חָכְמָתְךָ אֵין חָכְמָה. בִּלְתִּי בִינָתְךָ אֵין מְזִמָּה:

חָלַקְתָּ בְּלֵב חֲכָמִים שֵׂכֶל· וְרוּחֲךָ תְּמַלְּאֵם וְדַעְתָּם תַּשְׂכֵּל:

מִבַּלְעֲדֵי כֹחֲךָ אֵין גְּבוּרָה. וּמִבַּלְעֲדֵי עֻזְּךָ אֵין עֶזְרָה:

אֵין נִכְבָּד כִּי אִם כְּבֵדוּתוֹ · וְאֵין גָּדוֹל כִּי אִם גְּדֻלָּתוֹ:
כָּל יְקָר וְכָל טוּב מִיָּדְךָ. לַאֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ עֲשׂוֹת חֲסָדֶיךָ:
אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתֶךָ · וְאֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתֶךָ:
אֵין עוֹד זוּלַת הֲוָיָתֶךָ. חַי וְכֹל תּוּכָל וְאֵין בִּלְתֶּךָ:
וְלִפְנֵי הַכֹּל כֹּל הָיִיתָ · וּבִהְיוֹת הַכֹּל כֹּל מִלֵּאתָ:
לֹא לְחָצוּךָ וְלֹא הֵטוּךָ יְצוּרֶיךָ אַף לֹא מִעֲטוּךָ:
בַּעֲשׂוֹתְךָ כֹּל לֹא נִבְדַּלְתָּ · מִתּוֹךְ מְלַאכְתְּךָ לֹא נֶחְדַּלְתָּ:
בַּעֲשׂוֹתְךָ אֶת הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַמָּיִם:
לֹא קֵרְבוּךָ וְלֹא רִחֲקוּךָ · כִּי כָל קִירוֹת לֹא יְחַלְּקוּךָ:
זֶרֶם מַיִם לֹא יִשְׁטְפֶךָּ. וְרוּחַ כַּבִּיר לֹא יֶהְדְּפֶךָּ:
אַף כָּל טִנּוֹפֶת לֹא תְטַנְּפֶךָּ · אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ לֹא תִשְׂרְפֶךָּ:
לַהֲוָיָתְךָ אֵין חִסָּרוֹן. וּלְיִחוּדְךָ אֵין יִתְרוֹן:
כְּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה. חוֹסֵר וְעוֹדֵף בְּךָ לֹא יִהְיֶה:
וְשִׁמְךָ מְעִידְךָ כִּי הָיִיתָ. וְהֹוֶה וְתִהְיֶה וּבַכֹּל אַתָּה:
הֹוֶה לְעוֹלָם וְכֵן נוֹדַעְתָּ · נְעִידְךָ וְכֵן בְּךָ הַעִידוֹתָ:
שֶׁאַתָּה הוּא וְהֹוֶה בַּכֹּל. שֶׁלְּךָ הַכֹּל וּמִמְּךָ הַכֹּל:
שְׁמוֹת יְקָרְךָ יַעֲנוּ וְיָעִידוּ · בְּתוֹקֶף יְקָרְךָ בְּךָ יַסְהִידוּ:

ליום רביעי׃

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי. אֲגַוֶּה אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי:
אֲיַחֵד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּכָל יוֹם פַּעֲמָיִם:
אֵל חַי אֶחָד הוּא בְרָאָנוּ. אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אָב לְכֻלָּנוּ:
אֲדוֹנֵינוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:
אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא. לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה:
אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיַּי · עָלָיו תְּלוּיִם כָּל מַאֲוַיַּי:
אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים. לֹא יָכִילוּ זַעֲמוֹ גוֹיִם (וְאִיִּים):
אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים. אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים:
אֱלוֹהַּ עוֹשִׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי. אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי:
בּוֹרֵא כֹל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל · בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר. מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר:
גֵּאָה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים. עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים:
גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה. מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא:
גָּבוֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשֵׂא. וּגְדָל כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה:
גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ בִּגְבוּרָה. אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא:
דּוֹדִי דָּגוּל הוּא מֵרְבָבָה. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה:
דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין:
הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו. הַדּוּר הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו:
הוּא אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל:
וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד. יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
(וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ. לְהִלָּחֵם מִלְחַמְתֵּנוּ:)
זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים. כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים:
זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ. וְזִמְרָת יָהּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל. חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל:
חַי הָעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי. חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי:
טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה:
יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ. יְדִידֵי יְדִידוּת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ:
יוֹעֵץ וְגוֹזֵר מִי יְפִירֶנָּה. וְיַחְתּוֹף וְיִפְעַל מִי יְשִׁיבֶנָּה:
(יָפֶה דוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ. יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ:)
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת:
(כְּנֶשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. נָשָׂא עֲבָדָיו וְיַשֵּׁר הֲדוּרִים:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל. כְּרָקָב וּכְעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנָחַל:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שׁוֹקֵד. דְּבָרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד:)
כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל. כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל:
(כְּאֶרֶז בָּחוּר בִּגְדֻלָּתוֹ. כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן עַנְוְתָנוּתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בְּרֵיחוֹ עוֹז אַהֲבָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. כֵּן דּוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שָׁעַר:)
(כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל. נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל:)
(כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי. אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי:)

(כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירֶנּוּ. הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ:)
(כְּאַרְיֵה יִשְׁאַג וְכַכְּפִיר יִנְהָם. אַל יִהְיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִדְהָם:)
(כְּרוֹעֶה גִבּוֹר אֲשֶׁר לֹא יוּכַל. צֹאנוֹ לְהַצִּיל וְהָיָה לְמַאֲכָל:)
(כְּגִבּוֹר אֵין אֱיָל וּכְאוֹרֵחַ. נָם וּכוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ:)
(כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכִכְפִיר לְעֹזְבָיו. כָּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו:)
(כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת. וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זַיִת:)
(כְּשָׁמִיר וְשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן:)
(כְּגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא. כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ:)
(כְּנֶשֶׁר יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו. וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְיַחֲלָיו:)
כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן. וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְנַגֵּן:
(לְבַדּוֹ (יְיָ) הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת:)
לִצְבִי וְעוֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי. כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:
לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הֲדוּרִים. וַיְנַשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים:
לְעוֹלָם חֶלְקִי הוּא וְצוּר לְבָבִי. כָּלָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי:
(לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת:)
מָקוֹם אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ. וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ:
מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי. צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי:
מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי. מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ מָנוּסִי:
מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגָּב לָנוּ. הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי. מִבְטָח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי:
מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לְצָרָה. הוֹשַׁע (יְיָ) כִּי יָדְךָ לֹא קָצָרָה:
מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל:
מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה. לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה:
מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ. אַשְׁרֵי אָדָם אֲשֶׁר עוֹז לוֹ בוֹ:
נָכָר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא. נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה:
נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ:
נֵצַח יְשׁוּרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן. מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן:
נִפְלָא עַל כָּל הַנִּפְלָאִים. וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל הַנִּשְׂאִים:

נִקְדַּשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהֵי קְדוֹשִׁי. נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי:

נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵימָה. לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה:

נֵרִי יְיָ כְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלִי דְבָרוֹ:

סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי. סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא פִּשְׁעִי:

סַהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי. סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי:

סַלְעֵנוּ (יְיָ) וּמְצוּדָתֵנוּ. עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ:

עִזּוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי. עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי:

עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר. אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר:

עֵד מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו. שׁוֹמֵר בְּרִית וְחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו:

פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ. הוּא יִפְדֶּה יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ:

פַּחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ. עַל צָרֵי בְנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ:

פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק. כָּל לְבָבוֹת לוֹ אֶתֵּן צֶדֶק:

צְרוֹר הַמּוֹר אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר. נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כּוֹפֶר:

צַח וְאָדוֹם דּוֹד בִּצְבָאָיו אוֹת. עַל כֵּן נִקְרָא יְיָ צְבָאוֹת:

צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים. אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים:

צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ:

קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת. כִּתּוֹת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת:

קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא. מָרָא דְאַרְעָא וּמָרָא דִשְׁמַיָּא:

קוֹנִי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו. קֶרֶן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו:

רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל רוֹאֶה. כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה:

רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל. וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל:

רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ. לְשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ:

רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים. מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וְנֶחֱמוּדִים:

רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד:

שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל דָּר וְדָר. לֵיהּ אֲנָא מְשַׁבַּח מְרוֹמֵם וּמְהַדַּר:

שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים. שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים:

שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ. יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמוֹהוּ:

שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם. כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם:

שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. תּוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כַּכְּפִיר וּכַאַרְיֵה:

שַׁדַּי מְאוֹרִי מַלְכִּי וְאֵלִי. הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְלִי:

תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים. הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים (נ"א רֵעִים):

תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם. וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לְהָמָּם:

תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל. תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל:

תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי. תַּאֲוַת נַפְשִׁי וּתְשׁוּקָתִי:

תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי. מִמְּעֵי אִמִּי גּוֹחִי וְגוֹזִי:

תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד. כָּל הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד:

לְיוֹם חֲמִישִׁי.

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה. נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בוֹרֵא:

מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ. וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ:

לֹא לִמְּדוּךָ חָכְמָתֶךָ. וְלֹא הֱבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ:

לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתֶךָ. וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ:

לְעוֹלָם יְהִי לְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ:

וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים. תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים:

וְכָבוֹד וְגַם כָּל יְקָר מֵאִתָּךְ. וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ:

אַתָּה תָעִיד בְּיִחוּדֶךָ. וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ:

אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ:

לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימָךְ. וּבִמְלַאכְתֶּךָ אֵין זָר עִמָּךְ:

לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ. בְּחַפֶּשְׂךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְבוּנוֹתָ:

מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וּמִלִּבְּךָ כָּל פְּעֻלּוֹתֶיךָ:

קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ. וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדַעְנוּ.

שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ:

לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לָחַצְתָּ. וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ:

כִּי הָיִיתָ לִפְנֵי הַכֹּל. וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל:

כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ. כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ:

וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ. וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ:

וְלֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה. וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה:

וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל. רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיוּחָד. יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה כְּמַלַאכְתֶּךָ · כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ:
אֵין יְצִיר זוּלַת יְצִירָתֶךָ. וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתֶךָ (נ"א מלאכתך):
כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּעֲשֶׂה בַכֹּל · כִּי אַתָּה נַעֲלֵיתָ עַל כֹּל:
אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ. כִּי אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:
אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶלֶא · וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִפָּלֵא:
מִי כָמוֹךָ נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֱלֹהִים לְבַדְּךָ עוֹשֵׂה גְדוֹלוֹת:
אֵין אוֹתוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹתֶיךָ · אַף אֵין מוֹפֵת כְּמוֹ מוֹפְתֶיךָ:
אֵין תְּבוּנָה כִּתְבוּנָתֶךָ. אֵין גְּדֻלָּה כִּגְדֻלָּתֶךָ:
כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ · וְגָבְהוּ דַּרְכֵי אָרְחוֹתֶיךָ:
אֵין גַּאֲוָה כְּמוֹ גַּאֲוָתֶךָ. אַף אֵין עֲנָוָה כְּעַנְוָתֶךָ:
אֵין קְדֻשָּׁה כִּקְדֻשָּׁתֶךָ · אֵין קְרֵבוּת כְּמוֹ קְרֵבוּתֶךָ:
אֵין צְדָקָה כְּמוֹ צִדְקָתֶךָ. אֵין תְּשׁוּעָה כִּתְשׁוּעָתֶךָ:
אֵין זְרוֹעַ כִּזְרוֹעוֹתֶיךָ · אֵין קוֹל כְּרַעַם גְּבוּרוֹתֶיךָ:
אֵין רַחֲמִים כְּרַחֲמָנוּתֶיךָ. אֵין חֲנִינוּת כַּחֲנִינוּתֶךָ:
אֵין אֱלָהוּת כֵּאלָהוּתֶךָ · וְאֵין מַפְלִיא כְּשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
כִּי שְׁמוּתֶיךָ אֵלִים מְרוּצִים. בְּזָכְרְךָ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים:
וְאַשָּׁף וְחַרְטוֹם לֹא יְלַחְצוּךָ · וְכָל שֵׁם וְלַהַט לֹא יְנַצְּחוּךָ:
לֹא יְנַצְּחוּךָ כָּל הַחֲכָמִים. כָּל הַקּוֹסְמִים וְהַחַרְטֻמִּים:
אַתָּה מֵשִׁיב לְאָחוֹר חֲכָמִים · לֹא יוּכְלוּ לְךָ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים:
לְהָשִׁיב לְאָחוֹר מְזִמּוֹתֶיךָ. לְהָפֵר עֲצַת סוֹד גְּזֵרָתֶךָ:
מֵרְצוֹנְךָ לֹא יַעֲבִירוּךָ · לֹא יְמַהֲרוּךָ וְלֹא יְאַחֲרוּךָ:
עֲצָתְךָ תָּפֵר עֲצַת כָּל יוֹעֲצִים. וְעֻזְּךָ מַחֲלִישׁ לֵב אַמִּיצִים:
אַתָּה מְצַוֶּה וּפַחְדְּךָ מַשְׁוֶה · וְאֵין עָלֶיךָ פָּקִיד מְצַוֶּה:
אַתָּה מְקַוֶּה וְאֵינְךָ מְקַוֶּה. לְךָ כָּל מְקַוֶּה נֶפֶשׁ תְּרַוֶּה:
וְכָל הַיְצוּרִים וְכָל עִנְיָנָם · וְכָל יְקָר אֲשֶׁר בְּךָ אֵין דִּמְיוֹנָם:
לֹא מַחְשְׁבוֹתָם מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. כִּי אֵין בּוֹרֵא זוּלָתֶךָ:
וְאֵין דִּמְיוֹן נִפְלָא אֱלֹהֵינוּ · וְאֵין חֵקֶר נִשְׂגָּב אֲדוֹנֵנוּ:
סָתוּר מִכָּל סָתוּר וְעָמוּס. מִכָּל עָמוּס וּמִכָּל כָּמוּס:

דַּק מִכָּל דַּק וְצָפוּן מִכֹּל. צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל יָכוֹל:
נִשְׂגָּב מִכָּל נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם. מִכָּל נֶעְלָם וּשְׁמוֹ לְעוֹלָם:
גָּבוֹהַּ מִכָּל גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן. מִכָּל עֶלְיוֹן וּמִכָּל חֶבְיוֹן:
חָבוּי וְעָמוֹק מִכָּל עָמוֹק. לֵב כָּל דַּעַת עָלָיו חָמוֹק:
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה. יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל מְאוּמָה:
לֹא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמָּה. לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמֶה:
מִקְרֶה וְרַעְרַע וְשִׁנּוּי וְטָפֵל. וְחֵבֶר וּמִסְמָךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל:
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וְצֶבַע. וְלֹא כָּל טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע:
לָכֵן נְבוּכוֹת כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת. וְנִבְהָלוֹת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת:
וְכָל שַׂרְעַפִּים וְכָל הַרְהוֹרִים. נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁיעוּרִים:
מִלְּשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְּהַגְבִּילֵהוּ. מִלְּתָאֲרֵהוּ וּמִלְּפַרְסְמֵהוּ:
בְּכָל שִׂכְלֵנוּ חִפַּשְׂנוּהוּ. בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא:
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ. אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ:
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד. חַי וְכֹל יוּכַל וְחָכָם מְיוּחָד:
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֶם. עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם:
בַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָל מְאוּם אֶת כֹּל. יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹּל יָכוֹל:
כַּאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם:
בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּחַדְּשׁוֹ כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם:
כַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֶם לְכֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי (וְקַיָּם) לְעוֹלָם:
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ. בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְסִפּוּרֵנוּ:
לְמַמֵּשׁ וְגוֹדֶשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ. לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ:
וְלֹא נַחְשְׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב. וְלֹא לְמִין וְכָל אוֹן וּלְכָל נִקְצָב:
כָּל* הַנִּרְאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים. וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים:
וְשֶׁבַע כַּמֻּיּוֹת וְשֵׁשֶׁת נִדוֹת. וְשָׁלֹשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת:
הֵן בַּבּוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד. כִּי הוּא בְרָאָם כֻּלָּם יָחַד:
כֻּלָּם יִבְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ. הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ:
וְאַתָּה תַּעֲמוֹד וּתְבַלֶּה כֻּלָּם. כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם:

---

*) כל הנראי' וכו' הל' הזה בעצמו הוא ל' ר' סעדי' גאון ז"ל במאמר שני מספרו האמונו', ונלאו המפרשים כולם לעמוד על סודו להעדר ידיעתם בחכמת ההגיון, לכן אבארהו: ידוע

כי

אַתָּה לְבַדְּךָ יוֹצֵר כֹּל הוּא. וְלֹא יִדְמֶה מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂהוּ׃
כָּל הָאֲרָצוֹת לֹא יְכִילוּךָ. וְאַף שָׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ׃
אָז (נ"א אַף) יָחִילוּ מַיִם חַיִּים. מִפָּנֶיךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃
רָעֲשָׁה אֶרֶץ וְנָסוּ מָיִם. וְנָטְפוּ (מַיִם) מִן הַשָּׁמָיִם׃
נוֹטֶה לְבַדְּךָ הַשָּׁמַיִם. רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם׃
עָשִׂיתָ כָּל חֶפְצְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא נִצְרַכְתָּ עֵזֶר כְּנֶגְדֶּךָ׃
סוֹעֵד אֵין מִי יִסְעָדֶךָ. הַכֹּל מִמְּךָ וּמִיָּדֶךָ׃
בְּכֹחֲךָ אָז כֵּן עַתָּה וְדַעְתְּךָ. וּלְעוֹלָם כָּל כְּבוֹדְךָ אִתָּךְ׃
וְלֹא יָעַפְתָּ וְלֹא יָגַעְתָּ. כִּי בִמְלַאכְתְּךָ לֹא עָמָלְתָּ׃
כִּי בִדְבָרְךָ כָּל יְצוּרֶיךָ. וּמַעֲשֵׂה חֶפְצְךָ בְּמַאֲמָרֶיךָ׃
וְלֹא אִחַרְתּוֹ וְלֹא מִהַרְתּוֹ. הַכֹּל עֲשִׂיתוֹ יָפֶה בְּעִתּוֹ׃
מִבְּלִי מְאוּמָה כֹּל חִדַּשְׁתָּ. וְאֶת הַכֹּל בְּלִי כֹל (נ"א כלי) פָּעָלְתָּ׃
וְעַל לֹא יְסוֹד הַכֹּל יָסַדְתָּ. בִּרְצוֹן רוּחֲךָ כֹּל תָּלִיתָ׃
זְרוֹעוֹת עוֹלָם אֶת כֹּל נוֹשְׂאוֹת. מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְאֵינָם נִלְאוֹת׃
בְּעֵינֶךָ לֹא דָבָר הוּקְשָׁה. וּרְצוֹנְךָ כָּל דָּבָר רוּחֲךָ עוֹשָׂה׃
לִפְעֻלָּתְךָ לֹא דָמִיתָ. אֶל כָּל תּוֹאַר לֹא שָׁוִיתָ׃
וְלֹא קָדְמָה לִמְלַאכְתְּךָ מְלָאכָה. חָכְמָתְךָ הִיא הַכֹּל עָרְכָה׃
לִרְצוֹנְךָ לֹא קָדְמוּ וְאִחֲרוּ. וְעַל חֶפְצְךָ לֹא נוֹסְפוּ וְחָסֵרוּ׃
מִכָּל חֶפְצְךָ לֹא שָׁכַחְתָּ. וְדָבָר אֶחָד לֹא חִסַּרְתָּ׃
לֹא הֶחְסַרְתָּ וְלֹא הֶעֱדַפְתָּ. וְדָבָר רֵק בָּם לֹא פָּעָלְתָּ׃
אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וּמִי הִתְעִיבָם. וְשֶׁמֶץ דָּבָר לֹא נִמְצָא בָּם׃
הַחִלּוֹתָ בְּחָכְמָה עֲשִׂיתָם. בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת כִּלִּיתָם׃
מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עֲשׂוּיִם. בֶּאֱמֶת וּבְיוֹשֶׁר וָטוֹב רְאוּיִם׃

כי כל הנמצאים לא ימלטו מהיותם או עצם או מקרה, ומבואר בהגיון להרמב"ם שער י' וכרוב זה לאבן תבון פ"י ובפירושו למלות זרות למורה כי הסוגים העליוני' לכל הנמצאי' הם י' מיני' אשר קראו עשר' מאמרות, והסוג העליון והראשון הוא העצם, והתשעה האחרים הם מקרים המשיגים לעצם והם הכמות והאיכות והמצטרף והאנה והמצב והמתי הוא הזמן והלו הוא הקנין והפועל והמתפעל; ויאמר בן רשד כי במאמר הכמות מלאו שבעה מיני' והם המספר, והגשם, והשטח, והקו, והמאמרים, והזמן, והמקום; ומספר מיני הפועל והמתפעל הם ששה כמספר מיני התנועות והנדידות המשיגים לעצם בהשתנותו, שנים מהם במאמר העצם והם ההווי' וההפסד ששם שנוי ימצאו בעצם

הִקְדַּמְתָּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ׃ רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ׃
כִּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ. הֲלֹא מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ׃
וְעַד לֹא כָּל חַי הוּכַן לְכַלְכֵּל. לִפְנֵי אוֹכֵל תִּתֵּן אֹכֶל׃
וּמָזוֹן וּמָכוֹן תַּעֲשֶׂה כְּפִי כֹל. צָרְכֵי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל׃
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים׃ אָז הֱכִינוֹתָם לָאַחֲרוֹנִים׃
אָז עָטִיתָ אוֹר כַּשַּׂלְמָה. אֶדֶר מְאוֹרוֹת מִמּוּל שַׂלְמָה׃
בְּטֶרֶם כָּל יְצוּר מְאוֹד גָּדַלְתָּ׃ וְאַחַר כֹּל מְאוֹד נִתְגַּדַּלְתָּ׃
אָז כְּאֵין לְבוּשׁ הוֹד וְהָדָר לוֹבֵשׁ. עַד לֹא אוֹרֵג גֵּאוּת לָבֵשׁ׃
אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכִמְעִיל עוֹטֶה׃ שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה נוֹטֶה׃
עָשִׂיתָ בָּם לָאוֹרִים דְּרָכִים. וְרָצוֹא וָשׁוֹב בְּנַחַת מְהַלְּכִים׃
הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם לְמָיִם׃ בִּמְתִיחַת רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם׃
מְזוֹנוֹת מְעוֹנוֹת לְשֶׁרֶץ מָיִם. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל (פְּנֵי רְקִיעַ) הַשָּׁמָיִם׃
עֵשֶׂב וְחָצִיר לְבְשַׂת אֲדָמָה׃ מַאֲכָל לְחַיָּה וּלְכָל בְּהֵמָה׃
בְּקֶרֶן שֶׁמֶן גַּן נָטַעְתָּ. אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ׃
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עָשִׂיתָ לּוֹ׃ דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ׃
כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּיָדוֹ תַּתָּה. וְתַחַת רַגְלָיו הַכֹּל שַׁתָּה׃
לְהַעֲלוֹת מֵהֶם בָּקָר וָצֹאן׃ עַל מִזְבַּחֲךָ יַעֲלוּ לְרָצוֹן׃
עָשִׂיתָ לוֹ כְּתוֹנֶת לְשָׁרֵת. לְהַדְרַת קוֹדֶשׁ וּלְתִפְאֶרֶת׃
שַׂמְתָּ בְּקִרְבּוֹ חָכְמַת אֱלֹהִים׃ כִּי יְצַרְתּוֹ לָךְ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים׃
לֹא מָנַעְתָּ עַל פְּנֵי אֲדָמָה. צָרְכֵי אָדָם וְכֻלָּם בְּחָכְמָה׃
מַעֲשֶׂיךָ מְאֹד רַבּוּ וְגָדְלוּ׃ וְשִׁמְךָ יְיָ כֻּלָּם יְהַלֵּלוּ׃
רַבּוּ וְגָדְלוּ מְאֹד מַעֲשֶׂיךָ. יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ׃
כֹּל פָּעַלְתָּ לַמַּעֲנֶךָ׃ וְלִכְבוֹדְךָ כָּל קִנְיָנֶךָ׃

מצד עצמו והוא שיפשוט צורה וילבוש צורה אחרת ונשתנה מעצם אל עצם אחר, ושני' מהם במאמר הכמות והם הצמיחה והיינו השינוי מקטנות לגדלות, וההיתוך והוא שינוי מגדלות לקטנות, ואחד במאמר האיכות והוא השינוי בהתכונותיו ממראה אל מראה או מקור אל חום וכדומה, והוא הנקרא שינוי נשתנה, ואחד מהם במאמר האנה והוא ההעתק ממקום אל מקום; ויאמר עוד כי לכל גזירה ר"ל לכל מאמר גוזר וחותך יתכנו ג' מיני ביאור, ביאור בגדר והוא אשר יתחבר מסוג והבדל כאמרנו האדם הוא חי מדבר, וביאור בחוק והוא המתחבר מסוג וסגולה או מקרה כאמרנו האדם הוא חי צוחק או חי כותב וכדומה, וביאור אינו לא בגדר ולא בחק והוא המתחבר ממין ומקרה כאמרנו

כראובן

שִׁיר הַיִחוּד לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃

אָז כַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ. יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ׃
וְעַל כָּל פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה. חֲסִידֶיךָ בְּכָל עֵת יְבָרְכוּכָה׃
בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם. אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם׃
כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ. רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ׃
וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ. לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ׃
עַל כָּל אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹת בָּהֶם. שְׁפָטִים גְּדֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם׃
בְּבָקְעֲךָ יָם סוּף עַמְּךָ רָאוּ. הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ׃
נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לְךָ. שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גָּדְלָךְ׃
וְדִבַּרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם. וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם׃
יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר. בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבַר׃
תַּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם. וְכֶעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מָיִם׃
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים. יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים׃
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת. אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת׃
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן. וּמֵחַלָּמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן׃
בְּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ. וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ׃
וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ. יָמִים צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ׃
כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק. אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק׃
וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמְּרוּ. לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ׃
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ. יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ׃
הֱטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים. כֵּן תֵּיטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים׃
יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ׃
אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵטִיב. וְנוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵיטִיב׃
יְיָ תִּבְנֶה עִירְךָ מְהֵרָה. כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא׃
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ. וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ׃
וְזִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבְּחָה. וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה׃

ברעיון שהוא אדם לבן או סופר מהיר; ושלש עתות הם הקודם וההוה והעתיד, ושלש מדות הם הם הידועות בשם ג' רחקים שהם האורך והרוחב והעומק, והם צורת הקו והשטח והגשם; והנה הענינים הנזכרים הם מקיפים כל הנמצאות עם משיגיהם ומשיגי משיגיהם וכולם שינויים בגשמים ובמקריהם לכן אין גם אחד מהם בבורא ית' כי הוא בורא כל עולם וכל מקרה והוא מרומם מכל שינוי והשתנות ואין כח ברעיון לתפוס בו כל מאומה·

וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:
וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ· הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ:
בְּחַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה · עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:
וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבֹרָךְ · כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ:
וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי· וַאֲבָרְכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם · מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם· וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיְיָ: עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא: וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

שיר הכבוד·

בשפותחים ארון הקדש לאנעים זמירות יש לאמר ד׳ פסוקים אלו.
שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד:
מי זה מלך הכבוד ה׳ עזוז וגבור ה׳ גבור מלחמה:
שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד:
מי הוא זה מלך הכבוד ה׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה:

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג· כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶךָ · לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ· הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת · וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:
יג״ם א״ב.
אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ· אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ · דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ· כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

דִּמּוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ. וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:

הִמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת. הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:

וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת. וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:

זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:

חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ. הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:

טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא. וּקְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:

יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי. וְהוּא יִהְיֶה לִּי לַעֲטֶרֶת צְבִי:

כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ. וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:

לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה. אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:

מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת. קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:

נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ. יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:

סְגֻלָּתוֹ תְּהִי בְיָדוֹ עֲטֶרֶת. וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:

עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם. מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם:

פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו. וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:

צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם. פּוּרָה בְדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:

קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו. תְּמוּנַת יְיָ לְנֶגֶד עֵינָיו:

רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר:

רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ. דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ:

שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ. וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:

תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת. וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת:

תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ. כְּשִׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:

בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:

וּבְבִרְכָתִי תְנַעְנַע לִי רֹאשׁ. וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ:

יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ. כִּי נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

סדר נשיאת כפים·

כשהחזן אומר ומפני חטאנו תאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכל טפה וטפה קרי שיצא ממני לבטלה ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא במקום מצוה בין באונס ובין ברצון והנשמות העשוקות בקליפות הנפוצים מארבע כנפות הארץ והנשמות דאזלין ערטלאין הנפזרים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית מקדשנו וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו תפליטם הקליפות כל הניצוצות הקרושות שבעולם ויחזרו לקבצם בקדושה שנית וקרב פזורנו מבין הגוים ונפוצותינו כנם מירכתי ארץ ויקוים בנו מקרא שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך ויקוים בנו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם כל ימי עולם בכח השם הקדוש הזה בי"ט ובשם הקדוש הזה חב"ו היוצא מפסוק 'חיל 'בלע 'ויקיאנו שתחזירם למקום קדושה ויגאלנו גאולת עולם לחבר האוהל להיות אחד:

אין נשיאת כפים בפחות מעשרה והכהנים מן המנין. אפי' מתפללין בבית שאין שם ס"ת נושאין כפיהם. נתפשט המנהג באלו המדינות שאין הכהנים נושאים כפיהם אלא בימים טובים שהם ימי שמחה וטוב לב הוא יברך כי צריך שיהיה המברך בשמחה, ומטעם זה האבל אינו נושא את כפיו, וצריך האבל לצאת מב"הכ כשהכהנים רוחצין ידיהם לעלות לדוכן, שלא יהא בב"הכ כשהש"ץ קורא כהנים שלא יעבור בג' עשה. כהן שעומד בתפלה והחזן מגיע לרצה פוסק ועולה, ואם יש שם כהנים אחרים אינו פוסק. לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים. ואע"פ שנטל ידיו שחרית חוזר ונוטל ידיו. והלוי יוצק מים על ידיו, אם אין לוי בב"הכ ישפכו הבכורים המים על ידיהם, ואם אין בכור בב"הכ ולא לוי ישפוך הכהן עצמו על ידיו ולא ישראל. כשמתחיל הש"ץ רצה יעקרו הכהנים שבב"הכ רגליהם לעלות לדוכן, וכשעומדין על הדוכן יאמרו זה.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה הברכה הזאת

לכהנים	להעם
שצוית הכהנים לברכנו	שצויתנו לברך את עמך ישראל

ברכה שלמה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם:

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה מפי הציבור אמן שלאחר הטוב שמך וכו' כדי שיענו הציבור אמן על תרווייהו. ועומדים הכהנים עם פניהם כלפי היכל עד שיתחיל הש"ץ כהנים בקול רם ואז מחזירין פניהם כלפי העם ולא יחזירו פניהם בין בתחלה בין בסוף אלא דרך ימין ומברכין.

ומגביהין ידיהם כנגד כתפיהם ופושטין ידיהם וחולקין אצבעותיהן, ומכוונין לעשות ה' אוירים בין שני אצבעות לשני אצבעות אויר אחד ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל לקיים מציץ מן החרכים. אין לכהנים לנגן אלא ניגון אחד מתחלה ועד סוף, כדי שלא יבואו לידי טירוף דעת. בשעה שהכהנים מברכין את העם לא יביטו ולא יסיחו דעתם אלא יהא פניהם כלפי מטה כמו שעומדין בתפלה. אלו מקומות שהכהנים הופכין פניהם

לדרום ולצפון: **יְבָרֶכְךָ. וְיִשְׁמְרֶךָ. אֵלֶיךָ. לְךָ. שָׁלוֹם.**

וצריך הכהן לכוון במלת יברכך שהאל ית"ש ישפיע חכמה על ישראל. ובמלת וישמרך יכוין שהאל ית"ש יתן בנים לישראל. ובמלת יאר יכוין שהאל ית"ש יוסיף חיים לישראל. ובמלת ויחנך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בנשיאת חן. ובמלות ישא ה' פניו אליך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בעושר וממשלה. ובמלות וישם לך שלום יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בברכת שלום כמשמעו.

ע"כ מצאתי כוונות האלו כתובים בשם ספר יצירה, ונראה שעל כן נהגו קדמונינו להאריך קצת בניגונים לכוין כל אלה והם כוונות הפשוטות שכל כהן יכול לכוין בזה, ומי שבא בסוד ה' ימצא כוונות גדולות על פי הסדר בכתבי האר"י ז"ל.

וכל אדם יכוין לברכת כהנים ויהא פניו כלפי הכהנים ולא יסתכל בהם. והאנשים הנוהגים לאמר פסוקים מעין כל מלה ומלה של ברכה יהיו נזהרים לאמרם בשעה שהש"ץ מנגן דוקא אבל לא כשהכהני' מנגנים. והש"ץ מקרא את הכהנים מלה במלה עד שסיימו פסוק ראשון, ואז הקהל עונין אמן, וכן אחר פסוק שני ואחר פסוק שלישי:

רצה לש"ץ.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם* בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הש"ץ מסיים **בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד:** מודים וכו'.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

---

*) ותערב עליך כנ"ל, כמש"כ החכם ראב"ע בצחות דף כ"ט ב', וכ"כ וי"וצ.

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת
עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם
כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:
וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בר"ה וי"כ וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו ש"ץ בקול כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר:

והכהנים מברכין בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

ש"ץ מקרא.

יְבָרֶכְךָ   יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

יְיָ   יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

וְיִשְׁמְרֶךָ   שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: כשהכהני' מנגני' וישמרך אומרי' זה.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה
הוּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין
שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם
כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע. וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם
הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי: אמן.

יָאֵר   אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:

יְיָ   יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:

פָּנָיו   פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש״ע.

יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ. וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל׀ לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם שָׁלוֹם׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלא שלום הרבון רק יאמר זה:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויהרהר השמות הללו במחשבתו ואל יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי

נשטעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך. ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי

(וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי)

בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ

הכהנים יזהרו בנעילת מנעליהם שלא יגעו גם בידים ואם נגעו יחזרו ליטול ידיהם.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

למשוך ידיה׳ פֿאָן דען איין וויא גיפֿאַגעדרוקטן מחזורי׳ אשר קללת החרמות רבוצה עליה׳.

כרוז שהוכרז בק״ק פֿ״פֿדמיין יע״א בשם האב״ד רבינו הזקן הגאון המפורסם׳ החסיד והעניו מופת דורינו וכליל׳ תפארתנו אדונינו מורינו ורבינו מוהר״ר פינחס הלוי איש הורוויץ זצוק״ל

שמעו נא אחינו בני ישראל!

עז איזט בעקאַנט אויסגערופֿן בשם הגאון אב״ד כר״ו, מאחר דאַס איש אחד דורך אָפֿענטליכן דרוק בעקאַננט געמאַכט האַט דאַס ער המחזורים הנהמדים הנדפסי׳ ברעדלהיים עם הביאור והפירוש אשכנזי אשר ייסד התורני הר״ר וואלף היידנהיים נאַכדרוקען וויל, אויך וועלכע מחזורים הגאון אב״ד כר״ו בחדש אלול תקס״ג העבר לא לבד הסכמה וחרם געגעבן האַט שלא ישיג שום אדם גבולם לדפוס או להדפיס אותם משך כ״ה שני׳, אף גם זאת האַט הגאון אב״ד כר״ו חותן ההסכמות והחרמות מכמה גאוני ארץ אשר קדמוהו בהסכמותיהם, כ״ה הרב הגאון מוהר״ר נח חיים צבי זצ״ל, אשר הי׳ אב״ד נק״ק א״ה״ו, והרב הגאון אב״ד דק״ק ראָטטערדאַם מוהר״ר ארי׳ ליב ברעסלוי כר״ו, והרב הגאון אב״ד דק״ק האַנוי מוהר״ר משה טובי׳ כר״ו, והרב הגאון אשר הי׳ יושב מקדם על כס ההוראה בק״ק פפ״דא מוהר״ר נפתלי הירש לבית קאַצנאַילנבאָגען כר״ו.

כל אלו דברי ההסכמות והחרמות האַט הגאון אב״ד כר״ו דורכגעגעהן אונד עס חרם שלו מאשר ומקיים געוועזן. ואחריהם החזיקו אב״ד דק״ק א״ה״ו ה״ה הרב הגאון מוהר״ר צבי הירש מזאַמשטש כר״ו, ואב״ד דק״ק לונדן הרב הגאון מוהר״ר שלמה כר״ו בן הגאון מוהר״ר צבי זצ״ל, ואב״ד דק״ק פפ״דא הרב הגאון מוהר״ר יהודה ליב מרגליות כר״ו.

ע״כ זאָגט הרב הגאון אב״ד כר״ו עוד פעם מכריז ומודיע זיין בחרם הגדול כחרם יהושע ב״נ דאַס זיך קיינר אונטרשטעהן זאָלל לא ע״י גירי׳ וגירי גירי דילי׳ המחזורי׳ הנ״ל בשום אופן נאַכצודרוקן, ולא לבד זאָלל החרם הנ״ל על המדפיס חל זיין, זאָנדערן ווער נור איין מסייע דאַבּיי זיין מאַג לתמוך יד עוברי עבירה וחרמים, ומכ״שכ ווער זיך אויך זאָלכע מחזורים פֿרעמדאַנעריעט אָדער קאָמטנט אָדער זאָלכע קויפֿן וויל כאמור בפירוש בהסכמות מגאוני ארץ הנ״ל שהחרם יחול לא לבד על המדפים והמסייעי׳ לו והמתעסקי׳ עמו כ״א גם על הקונה אותם, ומי שיעבור על זה ענוש יענש כעכן אשר מעל בחרם ויחולו עליו כל האלות והקללות הכתובות בספר התורה הזאת, וכל ישראל ישמעו וייראו ולא יזידון לעשות כדבר הרע הזה, ויהיו נקיים ותבוא עליהם ברכת טוב.

אזהרה אחר אזהרה

לרבינו הגדול הגאון האמתי עטרת תפארת ישראל אב״ד ור״מ דק״ק פפ״דמ יע״א בנו של הרב הגאון הנ״ל·

ואלה מוסיף על הראשוני׳. יען כי שמענו בקול מבשר ממדפים אחד עם בעל הגהה שלו אשר הודיעו לרבים איך שהמה נכנסו למלאכה להדפיס המחזורים הנ״ל בלי רשות הקכם המחבר כרו׳ ונדו לעצמ׳ התרות במקו׳ איסור ושמא יתפתו מן בני עמנו ע׳ דברי שוא ומדוחים ויבואו לקחת מן המחזורים מהדפסה האסור׳ וילכדו ח״ו במצודות החרמות והשמתות הפרושות עליהם, ראיתי שמוטל עלי ועל כל העומד בפרץ להודיע לרבים כי ההסכמות והחרמות הנ״ל כולם בתקפם עומדים בכל מקום ואין רשות לשום אדם לעבור עליהם בשום אמתלא שבעולם, והנני מזהיר לבלתי קחת מן המחזורים הנ״ל הנדפסים שלא ברשות, ושלא להיות בהם שום עסק המתפלל מתוכם תפלתו תהי׳ לחטאה ולשומעים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב·

פה ק״ק פפ״דמ יע״א יו׳ ב׳ ד׳ אלול תקס״ז לפ״ק· d. 7. Sept. 1807.

הק׳ צבי הירש הלוי איש הורוויץ·

ספר קרובות הוא מחזור

מסודר בשלמות הסדור ומדויק בתכלית הדיוק

מאת

וואלף בן שמשון ז״ל היידנהיים

רעדעלהיים

בדפוס ובהוצאת המבאר והמתרגם.

מחזור

לשמיני עצרת ולשמחת תורה

לבני פולין פיהם ומעהרין יצ"ו·

מדויק היטב ומבואר יפה ומתורגם אשכנזירת·

וכל הענינים הנהוגים בעת הזאת, וכל הדינים וכל התפלות, כלם נקבצו באו הנה איש איש על מקומו הראוי לו, ואין מוקדם ואין מאוחר, ואין בו תוספת אף לא מגרעת·

רעדעלהיים

שנת תקצ"ב לפ"ק.

(מהדורא עשיראה.)

נייע, דורכאויז פערבעסערטע אונד פערמעהרטע אריגינאלאויפלאגע.

Roedelheim,

verlegt u. gedruckt in der privilegirten Buchdruckerey
von W. Heidenheim. 1832.

עֵרוּב תַּבְשִׁילִין׃

ר"ה וכן חג הסכות לא יחול כ"א באחד מימי בג"ה"ז. ואם חל ערב י"ט ביו' ד' או צריכים לעשות ע"ת קודם י"ט, וכן מעשהו: לוקחין פת שלם וכזית תבשיל או בשר או ביצה צלוי' ומניחין אותם על הפת, ובעל הבית או מי שעושה העירוב בשבילו יתן העירוב לחברו שאינו סומך על שולחנו שיזכה בעירוב וזה ג"כ לשאר ישראלים הדרים בעיר הזאת שסמכו ולא עשו עירוב, וצריך הזוכה להגביה העירוב טפח ממקום שהוא מונח עליו, וחוזר בעל הבית ונוטלו מיד הזוכה ומברך.

בָּ"אַ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב׃ בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְמֵפָא וּלְבַשָּׁלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא וּלְמֶעְבַּד כָּל־צָרְכָּנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנוּ וּלְכָל־הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת׃

ווער קיין לה"ק פערשטעהט, דער מאג אויך אויף דייטש זאגען:

דורך דיעזען **ערוב** זייא עז אונז ערלויבט, צו באקקען, צו קאָכען, שפייזע וואַרם צו ערהאַלטען, ליכטער אַנצוצינדען אונד איבערהויפט אַללעז נאָטהיגע פאָן י"ט אויף שבת צו פערריכטען, זאָ וואָהל אונז, אַלז יעדעם, דער אין דיעזעם אָרטע וואָהנט.

הפיוטים והפייטנים.

נאום בנימין המכונה וואָלף ב"ר שמשון איש היידנהיים.

בפתיחת באורי בחבור הזה בחלק ראשון הוא חלק פסח ידעתי לדבר דבר יקיף כל הענינים הנצרכים לדעת הפיוטים כולם על אמתתם, ולהכין דעת השואל על ארבע סבותיהם שהם החומר והפועל והצורה והתכלית.

והנני להשיב על ארבעתן כיד ה' הטובה עלי, ואומר:

מחומר הפיוטים, כבר אמרתי שם בפתיחתי שהוא מורכב ממקראי קודש וממאמרי רז"ל בהלכות ואגדות מדברי חכמה ומוסר ויראת ה'.

הפועל, הם הפייטנים בעלי הלשון.

הצורה, הוא החרוז והמשקל.

והתכלית, התחקות בלב האנשים חקי האלהים ותורותיו, לנטוע אהבתו וליסד יראתו, והתכלית הזה יושג על יתר נקלה בדבור החרוז והשקול כי הוא יערב לחיך ויכנס לאוזן וגם הנפש תתענג בו עד שיתחקקו הענינים בקרב איש ולב עמוק ולא יסורו מהרה. ובעבור שכל אחת מאלה הסבות הארבע מורכבת מענינים רבים לכן אחלקם למחלקותם ואבארם אחת לאחת כאשר ישים אלהים בפי, ואתחיל ראשונה מן הפועל כי הוא החלק היותר גדול והיותר עמוק ונעלם, ומתוכו יתבאר יום הולדת הפיוטים ומולידיהם החכמים נ"ע.

הפיוטי' הרבי' הנמצאי' אצלינו היו' והמקובלי' באומתינו, השירי' והזמורי', השבחות והסליחות, התחנות והקינות, הם המה אשר נתייסדו מאת חכמי אומתנו הפייטני' הקדמוני' נ"ע, כולם אנשי' חכמי' וידועי' ראשי אלפי ישראל היו.

ואלה שמותם ע"ס א"ב.

ר' אביגדור קרא חבר איזה סליחות גם זמר המתחיל אחד יחיד ומיוחד.

ר' אברה' הכהן ב"ר יהודה הכהן חבר מעריב ליל ב' של שבועו' תחלתו אלהים בית' מושיב יחידי' וכו' מצאתיו במחזו' כ"י של שבת י"ק ובסידו' של בני ווירמש, גם הוא חבר אהב' לפ' כשא אחר שבועו', גם הוא חבר ס' ארבע טורי' תמצאהו בש"י והי' בסוף האלף החמישי.

ר' אברהם ב"ר מאיר חתום בקינה המתחלת אשאג מנהמת לבי.

ר' אברהם ב"ר יעקב חבר קינה המתחלת ציון אשר יאמרו.

ר' אברהם ב"ר יצחק הכהן חבר יוצר וזולת לברי' מילה מנהג פולין גם הוא עשה ברכת חתני' ונוסחת הרחמן הוא יברך אבי הילד ואמו וכו' בברכת המזון לברית מילה, הוא החכם המפורסם בשם אב"ד מעיר מנפליירא בעל ס' האשכול חתנו של הראב"ד ואמרו עליו שהי' אליהו נראה בבית מדרשו, והי' בסוף המאה התשיעית אחר ד"א.

ר' אברהם ב"ר מאיר אבן עזרא, חבר פיוטי' רבי', ומהם בסדורי הספרדי', גם הוא חבר הפיוט כי אשמרה שבת אל ישמרני, ועוד תחנה מתחל' נמאה נפשי לשהי' לא חי וכו' תמצא' בסדר שומרי' לבקר, והי' בסו' המא' התשיעי' אחר ד"א, ועיין לקמן ר"ש ב"ר יהוד'.

ר' אברהם ב"ר מנחם חבר סליחה ליו"ד בטבת, תחלתה אבן הראשה.

ר' אברהם, חתו' באופן של' דחנוכה מ"פ ובאהב' פ' כשא אחר שבועות ובפיוט אשריך הר העברי' שאומרין בפולין בשמח' תור' קוד' הפטר' ואולי הוא אחד מן הארבע' הנזכרי'.

ר' אברם חזן חזק חתום בפזמון אחות קטנה וכו' שאומרי' הספרדי' בערבית ר"ה.

ר' אלחנן חתום בסליחה המתחלת את נעורים.

ר' אלי' הזקן בעל אחות של רבינו האי גאון רבו של רבינו גרשום מ"ה אשר הי' בסוף המא' השמיני' אחר ד' אלפי' הוא חבר האזהרות שאומרי' באשכנז בחג שבועו'. כן מצאתי בס' שם הגדולי' אות ה' סי' א' וכ"כ בש"ק, ואיננו נכון, שהרי האזהרות שייסד ר' אלי' הזקן תחלתן אמת יהגה חכי והן נעשו בחרוזי' כמבוא' בתוס' ממה שהעתיק מהם במס' סכה

דף מ"ט א' ד"ה שכל המזבח, גם במס' יומא דף ח' א' ד"ה דכולי עלמא ונדה דף ל' א' וכ"ב דף קמ"ה ב' גם בס' דעת זקני' ריש פ' וארא העתיקו איזה חרוזים ממנו ואינם באזהרות שלנו, ואזהרות שלנו מתחילות אתה הנחלת גם לא נעשו בחרוזים, לכן הדין עם רש"ל בתשובה שלו שרבינו שמעון הגדול הוא שיסד אזהרות אתה הנחלת והוא היה בר סגולתו של ר' אלי' הזקן שייסד אזהרות אמת יהגה חכי.

ר' אלי' ב"ר יצחק חתו' במערבי' ב' של סכו' תחלתו איומתך סודר' וכו' מצאתיו בסדור כ"י.

ר' אלי' ב"ר מרדכי חתום בקרובית למנחה י"כ והוא אחד מן הקדמונים כי הוא גם במחזור כ"י משנת י"ח ובכ"י קולוניא.

ר' אלי' ב"ר שמעי' חבר סליחות רבות כגון איתך קויתיך, ואקרא בשמך, ואין תלויה לראש, וארכן וקנרן, ואבותי כרכת ריבס, ואליך לב ונפש, ואשמינו ועוונינו, ואת ה' בהמצאו, ועם ה' חזקו, ואריה ביער, ואבדו חכמי גזית, ואתה חלקי וכור לבני, ואפס הוד, ואיכב' אפנה פה, ואחרים זולתם, ועוד לו סליחות שאומרי' בני וירמש ביום ב' וביום ד' דתשובה. לא ידעתי בברור מי הוא.

ר' לעזר (לא אליעזר) הקליר מקרית ספר רב הפייטנים וראשם בזמן, הוא הקליר אשר חבר הפיוטי' לכל י"ט ראשון של גליות וקרובו' ליום א' וליום ב' של סכו', עיין רש"י במס' יומ' דף ס"ז א', ותפלת גשם ותפלת טל ופיוטי' לארבע פרשיות וקרובות לפורים ולט' באב ולמוסף ר"ה א', וי"כ, גם הוא חבר מן ההושענות כמו שכתב רש"י ז"ל בפירושו לאיוב כ"ד ו', ומן הקינות והם הראשונים שאומרי' בט' באב. גם הוא חבר אז על כל איתו יער בקרובו' ליו' ב' של פס' גם חב' קרובו' למנח' י"כ תחלתו אדר בתאר מוכן וכו' מצאתיו בכ"י ישן הבא מקלוניא ושמו חתו' בו משולש לעזר ברבי קליר, הוא הקליר אשר עליו כתב הראב"ע בפירושו לס' קהלת שנמצאו בפיוטיו דברים קשים ע"ש וכבר השבתי כבוד הקליר על מכונו והסירותי מעליו דברי חרפות הראב"ע בבאורי לפיוט אכסיכה מלכי במוסף ליו' א' של ר"ה. וברוב פיוטיו חתום שמו אלעזר בירבי קליר ובתפלת טל וגשם חתו' לעזר בירבי קליר מקרית ספר והוא מקו' בא"י והוא דביר כנכתו' בס' יהושע ט"ו ט"ו ובס' שופטי' א' י"א ולמדנו ממנו שהי' מבני א"י החוגגי' רק י"ט ראשון של גליו' ולא י"ט שני. גם הם נוהגי לחתו' פלוני בירבי פלוני כידוע מתלמוד ירושלמי ר' אלעזר בירבי שמעון ר' יוסי בירבי יודה ובמקומות אחרים ר"א בן ר' שמעון ר' יוסי בן יודא בריש מס' סוט' ובפ"ג דסוטה משנה ו' בגמרא תמנא הרבה פעמי' ר' אלעזר בירבי שמעון ור' יוסי בירבי בון, והוא כמו בר רבי כי בר וביר אחד הוא כמו דין גרמא דעשיראה ביר וכן אם בן הוא (שמו' א טז) ת"י ביר, וכן כל הבן הילוד (שם א כב) ותלד בן (שם ב ב) ויהי לה לבן (שם ב' י) כולם ת"י ביר, הוא הקליר אשר חתם שמו אלעזר בירבי קיליר בפיוט אדרת ממלכ' לר"ה וככה חתם בקרובו' לשחרי' ש"ע שאומרי' בק"ק ווירמייזא תחלתה אחות אשר לך כספת (ומיכה נסתייע רש"י ז"ל בספרו לקוטי הפרדס שקורין בש"ע עשר תעשר אף בחול), ובפיוט ליוצר פ' פרה תחלתו אצילי עם גולה הנדפס בקלת מחזורים ישנים חתום שמו, והוא הקליר והוא הקיליר. ומעתה נרדפה לדעת מי הוא הפייטן הזה ובאיזה זמן משנות היצירה היה, כי ראינו בזה מבוכה גדולה ועצומה, יש מי שאמר שהיה תנא, והדעת הזאת הובא בתוס' במסכת חגיגה דף י"ג א' אחר שאמרו כי הקליר יסד פיוטו ע"פ דעת ר' לוי בירושלמי וכן דרכו שבכמ' מקומו' הי' מניח שיטת הש"ס שלנו כדי לאחוז שיטת הש"ס ירושלמי, אמרו שהוא הי' תנא והוא הי' ר"א בר"ש וכו' עכ"ל, וברור לי שטעו' נפל בדבור זה וצ"ל וי"א שהוא הי' תנא וכן העתיק הרא"ש בסוף פרק אין עומדין בשם י"א והוא תירוץ שני, שלפי תירוצו הראשון כבר היו נמצאים בימיו שני התלמודים והוא אחז בדעת ר' לוי ובשיטת הירושלמי א"כ וודאי שלא הי' תנא, ודעת הי"א שאין להקשות עליו משיטות התלמוד לפי שהוא הי' תנא ופליג, ואולם דעת רבינו תם

כתירון הראשון שכן אמר בתוס' דחולין דף ק"ט ב' שהקלי' ייסד ע"פ הירושלמי, גם בתוס'
במס' ר"ה דף כ"ז א' ד"ה כמאן מצלינן הקשה ר"ת דידי' אדידי', וכן בכמה מקומו' מצאנו
שיסד ע"פ דעות סותרות, עיין בפי' רש"י במס' יומא דף ס"ז א', ובעל ס' יוחסין דף כ"ג א'
מדפו' אמשטרד' הביא דעת מי שחשב שהוא ר"א בן ערך ויש מי שחשב שהוא ר"א בר"ש וכת'
עליו המגי' וז"ל אמר ש"ש זה אי אפשר שאני מצאתי במחזו' אשכנזי קרובו' יום ז' של פסח
ראשי תיבותיו אני אלעז' ברבי יעקב הקליר מקרית ספר והבן עכ"ל, ונשנה ההשגה הזאת
בדף ל"ג ב' אצל ר"א בר"ש, ואם נקבל עדותו זא' של רש"ש (כי איננו נמצא בפיוטי' שלנו)
יהי' ראי' שאיננו לא ר"א ב"ע ולא ראב"ש אבל הי' יתכן שהוא ר"א בן יעק' שמשנתו קב ונקי
וגם הוא הי' תנא תלמי' ר"ע ונדו' שני אח' החורבן לולא שבכל התלמו' מצאנו כתו' ר'
א ל י ע ז ר בן יעקב בי' ובעל הפייטן חתום לעולם אֶלְעָזָר לא א ל י ע ז ר. הרי לך שלש
דעות שונות והכל השוה שבהן שהקליר תנא הי' ובדור ראשון או בדור שני אחר החורבן.
ואולם המעיין בפיוטי הקליר יראה כי דע' כולי' לא יתכנו והוא בעצמו מעיד על זמנו כי
אמ' בקרובות לט' באב כי כבר עברו ת ש ע מ א ו ת שנה ועוד לחרבן הבית. ועוד שם
בפיוט ההוא כי כבר עברו כמה י ו ב ל ו ת, וא"כ איך יעיד עדות שקר בעצמו והרי כל
התנאי' הנזכרי' לא עברו עליהם עדין שני יובלו' ואף גם תשע מאו' שנ' ועוד? וזה תברא
שאין עליו תשוב'. ועוד יתאמן לבב כל אנוש לאמ' אם אמת הדב' שהקלי' תנא הי' היתכן
שהמון החכמי' האמוראי' אשר באו אחריו לא יעלו את שמו על שפת'? היתכן שמהמון
פיוטי הקלי' המלאי' להם דיני' והלכות והגדות לא יזכירו אף אחד? הלא המה אשר
עברו בכל דרכי התנאי' מקצי' ועד קצי' וחפשו באמתחותי' למצוא בה' דבר הלכ'
ודבר הגד' ומוס' ותפל' ותחינ', ואין את' מה' שם על לב כי כל אל' נקבנו באו להם בפיוטי
הקליר! היעלה על הדעת כי בעלי ההגדות והמדרשי' אשר אמרו כמה ענייני' הנמצאים
בפיוטי הקליר ככתבם וכלשונ' ממש כאשר יראה המעיין בביאורנו לפיוטיו, היתכן כי
האנשים השלמים הא' ידרשו הענייני' הא' בשמם ויבקידום תחת לשונם מבלי להזכי' שם
אומר' עליה'? היתכן כי כל פיוטי הקלי' נעלמו מעיני רבנן סבוראי ומעיני הגאונים
הבאים אחרי' אש' קבלו ואספו כל דברי התנאי' והאמוראי' ושקלו וטרו בהם להעמיד
הדין ולהישיר המסילה, ואת שם הקלי' לא יזכירו ולא יפקדו? הלא תראה כי הגאוני'
שקלו וטרו בכל הברכות ובכל נוסחות התפלות שתקנו קדמוניהם ושקלו וטרו בברכות
הרב את ריבנו שאומרין בפורים ושקלו וטרו בפיו' אשר בגלל אבו' שאומרין בשמח' תורה
וכמו שהעתקנו דבריה' שם על מקומו, ולא מצאנו לאחד מה' אף פיו' אחד מפיוטי הקלי',
והראשוני' שהעלו את שמו על שפתותיה' הם רש"י ובעלי התוספ' ז"ל לא זולת' הקוד' להם;
ועוד הרי בכל התפלו' שייסדו לנו קדמונינו בעלי התלמוד והגאוני' כגון הי' עם פיפיו',
והיו' הרת עולם, ואותיל' לאל ודומיהם, כל בני הגול' הוגים בה' בספרד ובצרפת ובאשכנז
ולמה לא קבלו הספרדי' שום פיוט מפיוטי הקליר וקבלו תמורתם פיוטי' אחרי' מחכמי'
אחרוני' אשר באו אחריו אחר כמה מאו' שנים? אין זאת, חי אני! כי כל החכמים
הנזכרים לא ידעו את הקליר ולא ראו את כל מעשה תוקף פיוטיו כי לא היו ולא נבראו
עדיין בימיה', והקלי' לא הי' לא תנא ולא אמורא ולא סבוראי ולא גאון. וכי תשאלני א"כ
מי הוא ואיזה הוא האיש הקלי' אם הי' אחר תשע מאו' שנ' אחר החורבן? אשיבך. לך ונקש
באמתחו' החכמי' אש' היו אחריו ותמצאהו בחתימ' הגאוני' אחר רב האי גאון ז"ל. ואת זה
חזיתי עדו' כתוב להחכ' ר' משה בוטריל ז"ל בפירושו לס' יציר' פ"א סוף משנ' א' שאמר
בזה הל', והרב ר' אלעז' הקלי' ביאר בספרו הנקרא כבודה, ספר וספר וסיפור וכו' וזאת
הס"א שאמר היא שלש הויות כאשר פירש רבינו האי גאון ז"ל, ואח"כ מתחלף בא"ת ב"ש וכו'
עכ"ל ר' אלעזר הקליר ז"ל, ועכ"ל הרי לך שהקלי' הי' אח' רב האי גאון ז"ל ועת' לא וחשוב
ותמצא שהתשע מאו' שנ' ועוד שהזכי' הקלי' בקרובו' לט' באב הם מכוונים ומלומצמים.

שהרי בי' תפארתנו תוב"ג נחרב בשנ' ג' אלפים תתכ"ב לחשבון הרמב"ם בהקדמתו ליד החזק' שלו או תתכ"ח לפי דע' אחרי', והרב רב האי גאון ז"ל נסמך לגאון בשנת ד' אלפי' תשל"ו או תשכ"ו כמבוא' בתשוב' רש"ל סי' כ"ט וביוחסין ובב"ד והיינו בקרו' תשע מאו' שנה אחר החורבן, הוסף עליה' עוד שנים אחרי' או עשר ויעלו בידך תשע מאו' שנה ועוד, שהזכי' הקליר בקרובו' הנ"ל והוא סמוך אחר רב האי גאון ז"ל. אלה הדברי' אשר ראיתי להעלות על ספר בחון בהם וחקור בהם והעמיד דבר על בוריו והשב הקליר על מכונו, ועיין עוד בפי' רש"י ז"ל שמו' כ"ו ע"ו, מ"ב י"א ב', ישעי' סוף סי' כ"ד, יחזק' מ"ב כ' ומ"ג ג' ומ"ח א', זכרי' ה' י"א, תהלי' מ"ב ה' גם קכ"א א', איכ' ג' י"א, דניאל ח' י"ד וי"ב י"ב, ד"ה א' כ"ה ג', ד"ה ב' כ' א' וכ"ב י"א ול"ה כ"ב ובמס' יומ' דף ס"ז א' שבע' ומחב' ריס, ועיין גם בתוס' חגיג' דף י"ג א' בד"ה רגלי החיות ור"ה דף כ"ז א' כמאן מצלינן, וברכו' י"ז ב', ופסחי' דף ק"ט א' ובתוס' ישני' יומ' דף י"ט ע"ב ובתוס' מנחו' ל"ה ב' ועירובין כ"א א'.

ר' אלעזר ב"ר יהודה מגרמייזא בעל ס' הרקח אשר חבר בשנת ד' אלפים תתקל"ח ככתוב בס' שם הגדולי' אות א' סי' כ"ג, והי' נכדו של רבינו קלונימוס ותלמיד ר' יהודה החסיד וכן כתב בספרו הנזכר קבלתי ממורי רבנא יודא החסיד בן רבינו שמואל הקדוש בן רבינו קלונימו' הזקן וכו', ועיין ס' מצרף לחכמ' דף י"ד כל שלשלת יחוסו, וכתו' בס' האמונו' של ר' ש"ט שיש קבל' ביד אחרוני' שזה הגאון ר"א הי' מקובל גדול ואלי' הי' מתגל' בבית מדרשו, הוא חבר פיוטים הרבה שאומרי' בק"ק ווירמייזא והם מעריב ליל א' דר"ה וסכו' וש"ע ואופן וזולת לשב' שוב' ולשב' שלפני ט' באב וזולת לשבת כ"ה סיון על גזירת ערפורט וזולת לפ' שופטים ואחרים זולתם.

ר' אליעזר ברבי שלמה הש' יגלה חסד, כן חתו' בסליחה המתחלת בין כסא לעשור.

ר' אליעזר ברבי נתן האשכנזי הוא הראב"ן בעל ס' אבן העזר זקנו של הרא"ש והי' חי בעיר מגנצא כדאי' בפסקי הרא"ש שלהי ר"ה ופ' בתרא דמ"ק מעשה אירע במגנצא שנת תתק"ה בפני רבינו אליקים וראב"ן וכו' וכן בתשובו' מהר"ם מרוטנבורג סי' תר"כ והיו לו שו"ת עם רבינו תם ורשב"ם וריב"ם כמבוא' בספרו דף קמ"ח גם בס' הישר לר"ת סי' תרע"ו ועיין בסמוך ר' אליקי', ועיין מה שכתבתי עליו בהקדמתי לס' מאמ' השכל ובבאורי למערבית ליל שני של שבועות מ"א אשר ייסד גם הוא, גם הוא ייסד מעריב ליל אחרון של פסח תחלתו אור לשביעי גם שאומרי' בק"ק, גם הוא ייסד יוצר ואופן וזולת לשבת שוב' לפי מ"א, ויוצר ואופן לברית מיל' וסליחה למוסף י"כ תחלת' אכפר' פני מלך רב, ואחרת תחלתה אריאל בהיותו על מכונו. והוא היה עדין חי בשנת חמשת אלפים ושבע.

ר' אליעזר ברבי יצחק חבר סליחה ליו"כ קטן תחלתה אלהי נשר עמך מפחדך סמר, הוא הרב ראב"י שהזכיר רש"י במס' פסחים דף ע"ו ב'.

רבי אליעזר ב"ר שמעון חתום במעריב ליל ב' של סכות לפי מ"א, וכתוב בס' יוחסין דף ק' א' שהוא ורבינו יואל העזרי נפטרו שנת ה' אלפי' וד' ליצירה.

ר' אליקים חתום בזולת לברית מילה מ"א, ומסתבר שהוא רבינו אליקים ב"ר יוסף שהזכרתי לעיל אצל ר' אליעזר ברבי נתן, ובמרדכי דכתובו' פ' האשה שנו ראב"ן ור' אליקים את רשב"ם וכו', וכן בהגהה ברמב"ם ה' אישות פ"ג.

ר' אמנון. כתוב בצמח דוד בשם ש"ה בתחלת אלף הששי הי' ר' אמנון שקדש את השם ויסד ונתנה תוקף, התפלה שאומרים בר"ה וי"כ, גם הוא עשה סליחה לאשכנזי' המתחלת תא שמע שאומרין יום אחד קודם יוה"כ עכ"ל. וטעה בזה משנה טעות שהרי בסליחה המתחלת תא שמע חתום אפרים בר"י מבונא, ועוד והרי מעש' של ר' אמנון מצאו כתוב בתוך כתבי יד של ר' אפרים מבונא אשר מת בשנת תתק"ל או תתקל"ה ככתוב בסדר הדורות ועל כרחך שמעש' ר' אמנון קודם שנת תתק"ל הי', עיין בסמוך ר' אפרים בר"י. ודע כי במחזור כ"י

* * *

משכת י"ח אשר לי ובמחזור ישן כושן ממנו מקולוניא כבר כתוב הפיוט וכתנה תוקף וגם מזה ראי' שמעשה ר' אמנון כבר הי' בסוף האלף החמישי.

ר' אמנון ברבי שפטי' חתום באופן לש"ע גם באופן לש"ת מ"פ ושניהם מלאי' משמו' מלאכי' קדושי', גם הוא חבר יוצר לשבת ד' אחר פסח מ"פ, וסליחה ה' ה' אל רחום וחנון, וחבר תחנות שאומרין בק"ק וואָרמז בתענית אסתר והם אפפוני מים עד נפש, עיניני לך תליני, והתוס' במס' יבמות דף י"ו ב' הזכירו ע"ש. ובסדור כתב יד מצאתי לו זולת בין פסח לשבועות תחלתו אף לפי בגולה.

ר' אפרים ב"ר יעקב מעיר בונא (סמוך לקלוניא על נהר ריגוס) כן חתום שמו בנוסחא אהים נויתי לידידך שאומרי' בני אשכנז בבה"מ לברית מילה, גם בנוסחת הרחמן הוא אשר חנן את הילד, גם הוא חבר מערבית ליל שני של ר"ה לבני ווירמש, ושמו חתום גם בסליחה אני עבדך בן אמתך ובסליחה תא שמע מרא דעלמא ובטעות יחסוה לר' אמנון, והי' חי בתחלת המאה העשירית אחר ד"א.

ר' אפרים ב"ר יצחק חתום במאורה לשבת ב' של חנוכה לבני פולין ובאהבה לשבת לפני שבועות וזולת לשבת ד' וה' אחר פסח מ"פ, וסליחה אוהל שכן אם רקן, ואלהים אדני חילי, וסליח' ה' שומרי לביתך נאו, וסליח' אני הוא המדבר, ובעדות. מהרי"ל בדיני יוה"כ הנה הוא ר' אפרים מרעגנשבורג אשר מת בשנ' תתקל"ה, ובס' יוחסין דפוס אמשטרדם דף ק' א' משמע שר' אפרים ב"ר יעקב הנ"ל הוא ר' אפרים מרעגנשבורג ואיננו נכון. ודע שבס' חסידים סי' תשס"ד הובא אגרת שו"ת לזקני רעגנשבורג וחתום תחתיו אפרים ב"ר מאיר, ובתחלת הספר ברמז הסמכים אמר שזה האגרת לרבינו אפרים ואולם מתוכן האגרת משמע שזה ר"א לא הי' ברעגנשבורג ע"ש.

ר' בנימין (מלא י') חתום ביוצר לשבת לפני שבועות מ"פ המתחיל אהלל בגללי שמע, ובסליח' על כל תייסר ואחרי' זולתו, גם הוא חבר למוסף י"כ הסליח' המפורסמ' המתחלת אבל אנחנו חטאי' ואשמים אשר הרעישה את כל העולם בעבור שבאו בה דברים נראים כמתנגדים לחוקות התור' וקבלותי', אשר מטעם זה מחה הגאון מהרי"ל לאמרה, וכבר קנאתי קנאת המחבר הגאון ז"ל בביאורי לדבריו והראיתי צדקתו ותומתו וגליתי ישרו לעיני השמש וכי תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בו.

ר' בנימין בר זרח הנודע בשם ר' בנימין בעל שם חבר עקדה לכל נדרי ואופן לשב' בראשית תחלתו לבעל התפארת הוא האופן לא' דפסח לפי מ"פ, ויוצר וזולת לשבת הגדול, ואופן בלולי אש שאומרין ק"ק בשבת הגדול, ויוצר לשבת ר"ח, וברוב פיוטיו תמצא שמות רבים משמות המלאכי' הקדושי', גם הוא חבר סליח' תחלת' אהבת עוזז, ואחרת תחלת' בתולת בת יהודה, ואחרת תחלת' אמונים בני מאמינים, ואחרת תחלת' אתה אל נורא אתה שאומרים בני ווירמש, ובמחזור כ"י קולוניא מצאתי לו סליח' תחלתה אנא ה' האל הגדול והנורא, ראשי חרוזיה מיוסדות על השמות היוצאים מברכת כהנים אנקתם פסתם וכו'. ובסוף חתום בנימן בר זרח.

ר' בנימן ב"ר שמואל חבר כמה פיוטים ולפעמים חתום שמו בנימן בר שמואל ולפעמים חתום בשתם בנימן, בזולת לשבת ב' אחר ר"ח אייר, ובסליחה אנוש במה יצדק, ובסליחות אחרים ואתאפק, ואי' קנאתך וגבורותיך לבני וואָרמש, והי' בשנת תתס"ב לפי דעת בעל סדר הדורות, והתוספ' במס' חגיגה דף י"ב א' הזכירו דבר מפיוטיו, ע"ש גם בשו"ת רש"ל סי' כ"ט.

רבינו ברוך טוב עלם חבר קרובות לשבת הגדול. כ"כ התוס' במס' פ"ז דף ע"ד ב' והעתיקו שם חרוז אחד והוא הנמצא בקרובות שאומרים קצת קהלות פולין וניהם תחלתו אלהי הרוחות לכל בשר, ואולם אין הפיוט ההוא לרבינו ברוך ט"ע כ"א לרבינו יוסף ט"ע ושמו חתום בתוכו כמה פעמים יוסף ב"ר שמואל טוב עלם, לכן יש

להגי' בתוס' רבינו יוסף במקום רבינו ברוך, גם בתוס' במס' פסחים דף קי"ז ב' העתיקו איזה חרוזי' מפיוט זה בשם רבינו יוסף ט"ע, ועוד שם בתוס' ד"ה והדר אכל בדף קט"ו א' העתיקו חרוז אחד מסלוק של קרובות זה בשם ר' יוסף ט"ע והוא הנכון, והתימה על בעל ס"ה שהעתיק הדברים ככתבם ולא הרגיש בטעות שבהם.

רבינו ברוך ב"ר שמואל הנודע בשם רבינו ברוך מגרמייזא בעל ספר החכמה גם הוא חבר פיוטי' וסליח' ומהם נזל' לפ' בהר וסליחה אני הוא השוא, ועוד בסדר סליחו' לבני וואָרמש ליו' ה' דתשוב' את' הרוא', ובכין המזב'. והי' בתחלת המא' העשירי' אחר ד"א.

רבינו גרשם ב"ר יהודה, הוא רבינו גרשם מאור הגולה תלמיד רבינו האי גאון ז"ל והי' חי בסוף המא' השמינית אחר ד"א, ובמרדכי פ"י דשבת נראה שהי' בעיר מגנצא, וכן כתב ר"א הלוי בנימוק לשרש קרם שקבל רבינו גרשם מ"ה אשכנזי הי', גם הוא חבר סליחות וחתם בהם שמו, ומהם אי' כל נפלאותיך, גדול עוני, איה מקדש אלהינו, ואליך נקרא איום, וזכור ברית אברהם, וגרוני נחר. ושם באות ז' אמר זעמת זה תשע מאות ועוד שנה, וכן מצאתי כתוב במחזור כ"י ישן נושן וידענו שהבית נחרב בשנת ג' אלפים תתכ"ח, הוסף עליו ט' מאות וכ"א שנה יעלה בידך ד' אלפים ושבע מאות ושבעים ותשע והוא השנה שייסד ר"ג הסליחה הזאת.

ר' דוד ב"ר אלכסנדר חבר קינה תחלתה אזכרה נגינותי, לא ידעתי מי הוא.

ר' דוד ברבי משלם חתום בחרוזים האחרונים של סליחה שתחלתה אלהים אל דמי לדמי אל תחרש וכו', אלא שבספרי הדפוס שבשוה.

ר' דוד ב"ר שמואל הלוי חתום שמו בסוף סליח' המתחלת ה' שהירבת נררוני מנעורי, גם בקינה המתחלת אמונים שוררו, ואולי הוא ר' דוד מינצבורג הנזכר בתוס' כתובו' דף ד' ב' ד"ה עד שיסתום. ודע כי הסליח' הנזכרת כבר היא כתובה במחזור כ"י משנת י"ח ובנוסן ממנו במחזור קולוניא.

דונש בן לברט, הוא רבי אדוני' הלוי, שהזכיר ראב"ע בפתיחתו לס' מאזנים, והוא חבר כמה שירים ומהם דרור יקרא לבן עם בת וכו' בזמירות לשבת.

ר' דניאל חתום במעריב ש"ע מ"פ ולא ידעתי מי הוא, ואולי הוא ר' דניאל בן או אחי בעל הערוך שהזכיר בס"ה בשנת ד"א תתס"ו ובערך נקד הד'.

רב האי גאון ב"ר שרירא גאון (עיין ר"א הקליר) גם הוא חבר בקשה תחלת' שמע קולי אשר ישמע בקולות, והוא בסדורי הספרדי', ולקבלת הראב"ד נפטר רב האי שנת תשנ"ז כבן שבעים שנה, ועיין עוד לקמן אצל ר"ש ב"ר יהודה.

ר' זבדי' חתום שמו בסליחה אלהים אין בלתך, ובסליחה אדון דין את ידוקדק, ואפס זבח ועולה, ובסליחה לבני ווירמש תחלתה תפן בענוי ודוחק, ובאחרים זולתם. לא ידעתי מי הוא.

ר' יהודה ב"ר יצחק חתום בסלוק מעריב ליל א' דפסח, ויתכן שהוא הנודע בשם ר"י מפריש, עיין ש"ת רש"ל סי' כ"ט ובמרדכי פ"ק דמ"ק.

ר' יהודה ב"ר קלונימוס גם הוא חבר פיוטים, וכן מצאתי בס' הרקח לר"א בנו שאמר כמו שייסד אבא מורי הרב רבי יהוד' ב"ר קלונימוס הן מאכלו טוב ומשנה, שירו וזמורו כפול ומשנה, עכ"ל.

ר' יהודה ב"ר שמואל הלוי מסדר של ס' הכוזרי אשר חובר בשנת ד"א תת"ק ככתוב שם מ"א סי' א' וסי' מ"ו, ראש המשוררים בחשיבות ובמעלה ככתוב בתשובות הרשב"א סי' תי"ח, גם הראב"ד בס' הקבלה שלו הזכירו בכלל המשוררים החשובים, הוא חבר פיוטים רבים ורובם בסדורי הספרדים ואנו אין לנו מהם כ"א יום ליבשה כהפכו מצולים שאומרי' בני פולין לגאולה בז' של פסח ובפ' בשלח, וגאולה לשבת לפני שבועות המתחלת יונה נשאתה, ואהבה לפ' עקב תחלתה ידיד עליון, ואופן לשבת בין י"כ לסכות תחלתו יחוו לשון, ופיוט עת שערי רצון להפתח וכו' בסדר שומרים לבוקר,

והוא פזמון לתקיעת שופר לבני ספרד, והוא נבדל מן הפיוט המתחיל גם הוא עת שערי רצון וכו' אשר חבר הרמב"ם ובני ספרד אומרי' אותו במנח' י"כ, ועוד לו פיוט תחלתו אמרות האל טהורות וכו' ובני פולין אומרי' אותו בכל פעם שקורין אנכי, גם הוא חבר קינה תחלתה ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך, והי' חי באמצע המא' התשיעית אח' ד' אלפים והי' חתנו של החכם ר"א אבן עזרא ובפרושו ליו"ד דברות בפרשת יתרו כתב שאלני ר' יהודה הלוי ע"כ (ואיכנו ר' יהודה חיוג הקודם לו איזה מאות שנים כמבואר בהקדמת ר"א אבן עזרא לספרו מאזנים גם הראב"ד בסוף ס' הקבלה הזכיר שניהם זה בשם ר"י בר שמואל הלוי וזה בשם ר"י ב"ר דוד פאסי, לכן אין אמון בדברי בעל שו"ת חות יאיר סי' רל"ח שאמר שזה ר"י חיוג הוא ר"י הלוי) וכל פיוטיו עשויים במקלב השירים המעולי', וכתוב בס' האמונות שבהיותו בן חמשים שנה עלה לירושלים ובהגיעו לשערי ירושלים קרע בגדיו והלך בקרסוליו על הארץ, לקיים כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפר' יחוננו, והיה מקונן ציון הלא תשאלי הנ"ל וישמעאלי אחד לבש קנאה עליו מרוב דבקותו והלך עליו בסוסו וירמסהו וימיתהו.

ר' יהודה ב"ר שמואל בן רבינו קלונימוס (עיין לעיל ר' אלעזר ב"ר יהודה) ראיתי בסדר תפל' של ר' הירש ש"ץ טרויש שמיחס שיר הייחוד אל ר' יודא החסיד מרעגנשבורג בן ר' שמואל ז"ל, וזה לא יתכן שהרי הוא בעצמו בפרוש ברכו העתיק שם בשם מי עכין הכרוב וכתוב שם בזה"ל, וכן פי' זקני ר"י חסיד בפי' שיר הייחוד עכ"ל, ש"מ שר"י פירשו אבל לא חברו, ונרא' שר' שמואל אביו חברו והוא ר' יודא בנו פירשו, וייחסו לו גם החיבור שלא כמשפט. ואחר כתבי זאת מצאתי וראיתי בסדר תפלה להגאון יעב"ץ שאמר בזה"ל, ואני מצאתי למהרי"ל בעל ס' הנצחון שכתב שרבינו שמואל החסיד חבר שיר הייחוד. עכ"ל.

יהודה, כן מצאתי חתום בפיוט אחד בקרובות לפרשת זכור תחלתו אנילי מרעי, ואיננו הלוי הנ"ל. ורש"י ז"ל בפי' איכה ג' פסוק זכור תזכור הזכירו.

רבינו יואל ב"ר יצחק הלוי חבר סליחה תחלתה אל אלוה דלפו עיני, וקינה על חורבן קילוניא בתת"נו תחלתה יבכיון מר מלאכי שלום; הוא רבינו יואל הלוי מנונא חתנו של רבינו אליעזר ב"נ הנ"ל.

ר' יוסף ב"ר יעקב חתום במעריב ליל ז' של פסח מ"פ וראיתי ביוחסין דף נ"ו ב' וז"ל ר' יוסף הדיין ב"ר יעקב בן סהל חכם גדול ופייטן גדול וירא שמים נסמך בדיינו' קורטבא בשבט בשנת ד"א תתע"ג ונפטר בניסן שנת תתפ"ד ושפט את ישראל י"א שנה.

ר' יוסף ב"ר יצחק חבר סליחה אדון בתקף מועד, והראב"ד בסוף ספר קבלה שלו הזכירו, ובש"ק דף כ"ב א' אמר שהיה תלמיד ר"ת ורשב"ם.

ר' יוסף ב"ר נתן חתום במעריב לש"ע מ"א, גם הוא חבר סליח' תחלת' אפפו עלי רעות בקושי שאומרי' בק"ק וואָרמש בעשרה בטבת.

ר' יוסף ב"ר קלונימוס נקדן חתו' בקינה המתחל' אמרר בבכי והיא בסי' מ"ב בקינו' מ"א.

ר' יוסף ב"ר שלמה חתום ביוצר לשב' ראשון של חנוכה. והזכירו רש"י ביחזק' כ"א י"ח.

רבינו יוסף ב"ר שמואל טוב עלם חכם גדול ופייטן גדול חבר מעריב ליל א' של שבועות ושל סכות ויוצר לשבת ב' אחר פסח מ"פ וזולת לשבת ב' אחר י"ז בתמוז, ויוצר וזולת וקרובות לשבת הגדול שאומרי' ק"ק פולין וביהם ובתוס' במס' פסחים דף קט"ו א' בד"ה והדר אכל גם בדף קי"ז ב' העתיקו איזה חרוזים מקרובו' זה, ובתוס' ע"ז דף ע"ד ב' יחסוהו לרבינו ברוך ט"ע והוא טעות כמבואר לעיל אצל רבינו ברוך ט"ע, ואומרי' שהי' מרבותיו של רש"י, והי' חי בתחלת המאה התשיעית אחר ד"א ורש"י במס' חולין דף קי"ד ב' גם התוס' שם דף נ"ז א' ופסחים דף כ' א' הזכירו תשובותיו, גם הרמב"ן בספרו סי' ק' דף ל"ב. שוב מצאתי בסדור כ"י משנת ס"ד מערבי' לר"ה תחלתו מלך אמיץ כח ורב עלילה, ובסופו חתום יוסף הקטן בר שמואל.

ר' יחיאל ב"ר יעקב חתום בקינה המתחלת אסירים בשיר יצאו.

ר' יחיאל ב"ר יצחק חתום במעריב ליל ב' של סוכות מ"פ, ובסידור כתב יד מצאתי לו פיוט תחלתו אנוה אלי וארוממנהו בהודיה וכו' ושמו חתום בסופו, אלא שנראה כתב הסופר שהמעריב מרבינו מיכלמן מגולפכה, ואומרי' אותו בליל ב' של סכו'.

ר' יעקב ברבי יצחק הלוי חבר קינה על גזירת תתנ"ו תחלתה אוי לי על שברי וכו', הלא היא כתובה בסידור כ"י משנת נ"ח.

רבינו יעקב ברבי מאיר הוא רבינו תם מאורליינש בן בתו של רש"י ז"ל חבר פיוטים כנראה מתוס' במס' ר"ה דף ד' ב', וסכה מ"ה א', וחגיגה י"ז א', ויומא ג' א', ומצאנו שמו במאורה לשבת ב' של חנוכה לפי מנהג ק"ק וואורמש, גם בסליחה אמרה אליך עזי, ובסליח' אלהא מקטאתי, גם באופן יחיד ערץ חתום בשם יעקב, ונפטר בשנת ד"א תתק"ל, ואיננו ריב"ם הלוי החתום בפיוט יציב פתגם שאומרי' בק"ק ביום ב' דשבועות קודם הפטר' כי רבינו תם לא הי' לוי שהרי עלה לתור' שלישי כדאי' ביור' דעה סי' ת'.

ר' יצחק ב"ר אביגדור חתום בסליחה ירנה נוס עבדיך.

ר' יצחק הכהן החבר חתום בסליח' אדון נפקדך והוא מיוסד ע"ס א"ב ואין בו שום חרוז. לכן נראין דברי ידידי התורני החכם הר"ר משה בידינגן שי' שאמר שזה החבר הוא ר"י הסנגרי החבר בעל הויכוח של מלך כוזר והוא הלוחם החרוזים בשתי ידים כמבואר בסוף המאמר הזה.

ר' יצחק ב"ר יקר חתום בסליחה אריד בשיחי.

ר' יצחק ברבי מאיר חתום בסליחה המתחלת ישראל עמך ומסתבר שהוא הריב"ם הנזכר בתוס' אחי רבינו יעקב ברבי מאיר הנ"ל.

ר' יצחק ברבי משה הלוי חבר יוצר ואופן וזולת לשבת לפני ר"ה מ"פ ומעריב ליל ב' של שבועות מ"פ, ובמעריב לש"ת, ובזולת לשבת חה"מ סכות מ"א חתום סתם יצחק וביוחסין דף נ"ו ב' נזכר חכם אחד בשם זה ונאמר שהושב על כסא רב האי ז"ל, גם רש"י ז"ל במס' ביצה דף כ"ד ב' ובמשלי י"ט כ"ד גם בשמואל א' א' כ"ד הזכירו.

ר' יצחק ב"ר סעדיה חתום בסליחה איך אוכל לבוא עדיך.

ר' יצחק ב"ר יהודה אבן גיאות (אחד מרבותיו של רש"י ככתוב בשם הגדולים אות י' סי' ח') אשר היה בשנת ד"א תתמ"ד גם הוא חבר פיוטים רבים ככתוב בקבלת הראב"ד וביוחסין דף נ"ו ב' גם הוא חבר שירה נעימה על פורים בלשון ארמי ופירשה הרב ר' צמח דוראן הלא היא כתובה בסוף ספר תפארת ישראל להרשב"ץ דוראן.

ר' יצחק ב"ר ראובן אל ברצלוני, גם הוא חכם גדול ופייטן וחבר פי' לפרקים ממס' כתובות, הזכירו הראב"ד, אבל מחבוריו לא בא לידינו.

רבינו יקר ב"ר שמואל הלוי חתום בזולת לשבת שלאחר כ' תמוז לבני וואורמש על גזירת פפורכן תחלתה אזכרה אלהים נגינתי בלילה, ובעל סדר הדורות דף כ"ב ד' אמר שהי' רבו של רבינו ברוך ב"ר שמואל הנ"ל, והי' בתחלת המאה העשירית אחר ד"א.

ר' יקותיאל ב"ר יוסף חתום במעריב אחרון של פסח מ"פ, ובפיוט לשבוע' מצאתיו במחזור כ"י של שנת י"ח תחלתו אלהא תקיפא רבא וגברא.

ר' ישעי' חתום בפזמון יום ד' לשומרים לבקר תחלתה יצין נור מחרכיו.

ר' יקותיאל ב"ר משה חתום בפיוט המתחיל יראתי בפצותי שיח להשחיל וכו', והוא רשות לש"ץ שאומרי' בני פולין ביום א' דר"ה.

רבי מאיר ברבי אלעזר חתום במעריבית ליל ח' של פסח מצאתיו בסידור כתב יד ישן ונראה כתב הסופר חברו רבינו מאיר לומברט.

רבינו מאיר ב"ר יצחק ש"ץ הזכירו רש"י בתהלי' ע"ג חבר כמ' פיוטי' וסליחות מהם מעריב ליל ב' דפס' והתו' במס' ר"ה דף י"א א' ד"ה שנולד בו אמר ר' מאי' ש"ץ יסד במערי' של פסח ומצות אפה ויאכלו בח"פ עכ"ל ואין הנוסחא הזה במעריב שלנו גם הוא חבר

הסליחה

הסליח' תפל' תקח, שאומרין בער"ה, ויוצר לשבת ר"ח מ"פ, וזולת מ"א ומ"פ, וחתום בם מאיר סתם.(ובסדו' כ"י של שכ' כ"ט יש בראשו יוצר מיסוד ר"מ מרוטנבורג. עכ"ל. וכבר הוכיח הרב בעל שם הגדולי' באות מ' כי הר"מ מרוטנבורג הוא ר"מ ב"ר ברוך, וא"כ ב' פייטנים היו הנקראים בשם ר"מ, א' בר יצחק וא' בר ברוך. יצ"ע.) ויוצר לשבת א' אחר פסח מ"פ, ויוצר לשבת חה"מ סכות, ויוצר וזולת לאחרון דסכות וליום ב' דשבועות לבני ווירמש, ועוד להם תחנה לו' אדר ולכ"ג אייר, ויוצר לשבת נחמו וחתום בו כמה פעמים מאיר ברבי יצחק, לכן שבוש הוא במחזורים המיחסים אותו לר' מאיר ב"ר יחיאל, גם ביוצר לשבת אחר שבועות מ"פ חתום שמו מאיר דרבי יצחק מאיר וכל פיוטיו בלשון וסגנון אחד כאמרו, גם הוא חבר אקדמות לשבועות בלשון ארמי, ועוד פיוט בל' ארמי תחלתו אילו פומי כימי שאומרין בק"ק בשביעי של פסח קודם קה"ת, ועוד לשבועות תחלתו אשוכן דבשמיא ובריין וכו', מצאתיו במחזור כ"י של י"ס, הוא היה בימי ר' בנימין ב"ש הפייטן הנ"ל ואמרו עליו שהיה אשכנזי ובעיר גרמייזא.

רבינו מאיר ב"ר ברוך חבר יוצר להפסקה שני' מ"א אורות מאופל וכו', ובסדור כ"י משנת צ"ח רשום עליו: „מיסוד הרב רבינו מאיר מרוטנבורג."

ר' מיכאל ב"ר פרץ חבר קינה מ"פ תחלתה ציון עטת שלום.

ר' מנחם ב"ר מכיר חי' חתום ביוצר לשבת ב' דחנוכ', וזולת מ"פ תחלתו אין מושיע, וביוצר וזולת לשבת שוב' מ"פ, ויוצר להפסקה ראשונ', ויוצר לשבת נחמו מ"פ חתו' כמה פעמי' מנחם ביין בירבי מכיר וכן בסליח' לצום גדלי' המתחל' את נוס השביעי, גם היא חבר כהושעת אל' יציר כפיך, ובמחזור כ"י משנ' קפ"ז מצאתי לו פיו' למעריב ליל ב' דפסח' תחלתו מה אהבתי מעון ביתך, ועוד לו קינה תחלת' אבל אעורר, ומקונן בו על גזרת תתנ"ו בי"א למחזור רנ"ו, ועוד לו סליח' תחלתה אחל' את פני ה', ועוד לתענית אסתר תחלתה אדם בקום עלינו, והיא נזכרת בתוס' במס' חגיג' דף י"א א' ד"ה אמה על אמה.

ר' מנחם ציון בן הרב ר' מאיר מלא דבר ואולי הוא בעל ס' ציוני מצאני חתו' בקינה המתחלת ציון מעון חשקי, ולא דבר שם במקו' בא"י נזכר בס' ש"ב י"ז כ"ז מכיר מלא דבר.

ר' מנחם ברבי יעקב חבר מעריב לז' דפסח מ"א ואופן לשבת נחמו ויוצר לשבת שובה לבני ווירמש ואופן וזולת ה"ה כתובים בסדור כ"י, וקינה מעוני שמים, ואולי הוא מנחם בן סרוק הספרדי בעל ספר לשון למודים כנזכר ברשימת הספרים של מהור"ר דוד אפפנהיים זצ"ל ובשפתי ישנים אות ל' (*Nro.* 61).

ר' מרדכי ב"ר יצחק חתום בזמר לשבת תחלתו מה יפית ומה נעמת.

ר' מרדכי ב"ר שבתי חתום בסליחה תחלתה משאת כפי מנחת ערב, ובסליחה מאתך תהלתי חתום מרדכי החזן ואולי הוא זה.

ר' מרדכי, החתום מרדכי הקטן הזכירו רש"י ז"ל בפרושו לשיר השירים, באמרו הוא שיסד הבבלי מנוחה ושאר ויעודים, והוא בפיוטו ליוצר יום א' ש"פ תחלתו לאיפה ראיכה, ולמדנו שזה מרדכי האיש בבלי היה, גם הוא חבר הזולת לא' דפסח.

רבינו משלם בירבי קלונימוס, כן מצאנוהו בכ"מ חתום משלם ח"ו ביוצר וזולת וגאולה ליום ב' דפסח גם בקרובות לשחרית י"כ תחלתו מורה חטאים גם בסוף סדר עבודה למוסף י"כ, גם בזולת לשבת ראשון אחר ר"ח אייר תחלתו אזכרך דודי, ולשבת נ' תחלתו אתה אלהים, ובמחזור כ"י מצאתי לו כמה פיוטים לשביעי בל' ארמי, גם הוא חבר סליחה לתענית אסתר בשתי מספר אליני פניך, (גם במקרא דעזר' ונחמי' וד"ה בכ"מ שהוא מצאנוהו משלם ח"ו ודגש הלמ"ד) וגזרנו אומר שהסליחה אודה עלי פשעי וחתום בתוכה משולם ח"ו איננה לרבינו משלם, הוא רבינו משלם הגדול בן רבינו קלונימוס בן רבינו משה הזקן אשר יבוא זכרו בסמוך. ועיין ברש"י במס' זבחי' דף מ"ה ב' ובתוס' במס' גיטין דף כ"ד ב' בד"ה אשר אביי, ואומרין שהי' מרבותיו של רש"י ז"ל ועי' במנע המא' התשיעית אחר ד"א.

ר' משה ב"ר מיימון הספרדי מעיר קורדבה הוא הרב הגדול הרמב"ם אשר עשה בספורו הגדו' ס' היד החזק' בשנת ד"א תתקל"ו כמבוא' בהקדמת ספרו, והוא חבר פיוט לי"כ תחלתו עת שערי רצון להפתח, יום בו אהי כפי לאל שטח, הלא הוא כתוב בסדור הספרדי, נולד בקורדבה ביום י"ד ניסן ד' אלפים תתנ"ג ליציר' ונפטר ביום ב' כ' טבת שנת תתקס"ג כמבואר בס' מאור עינים סוף פרק כ"ה ובשם הגדולים אות מ' סי' ח'. ומזה נתברר כי מה שכתוב בס' פאר הדור בסוף תשובה קנ"ב על ענין טבילת הכלה שהמעשה היה בשנת תתקע"ג הוא טעות סופר.

ר' משה ב"ר הסדאי חבר סליחה תחלתה אבינו מלך אנקת עמך מ"פ.

ר' משה ברבי יעקב חתום בקינ' המתחלת ציון מעוז קרית, אפשר שהוא ר' משה בן יעקב בן עזרא שעליו כתב הראב"ד שהיה מזרע המשרה וחכם גדול בתורה ובחכמה יונית ובעל שירות ותשבחות, וביוחסין דף כ"ח אמר שנפטר בשנת ד"א תת"מ. ועיין בערוך בערך פרקר ובערך דר א' ובמס' סוטה דף מ' א' בתוס' בד"ה על שאכתבו.

ר' משה ב"ר קלונימוס, הוא רבינו משה הזקן בן רבינו קלונימוס בן רבינו משלם בן רבינו קלונימוס בן רבינו יהודה, חבר קרובות לאחרון דפסח, והיה בסוף המאה השמינית אחר ד"א. עיין שו"ת רש"ל סי' כ"ט ובס' מצרף לחכמה דף י"ד ב'.

ר' משה שמואל ב"ר אבשלום חבר יוצר וזולת לש"ת, וסליחה תחלתה אליך ה' שועתי, ואחרת המתחלת מלך מלכי', ועוד תעלה תפלתנו למעון שמיך, ועוד אל ימעט לפניך את כל התלאה.

ר' סעדי' ב"ר נחמני הקטן, חתום בפיוט, תחלתו, סכת שלם סלה ינוננה עליון, מצאתיו במחזור כ"י משנת קפ"ז במעריב ליל א' של סכות.

ר' קלונימוס ב"ר יהוד' חבר זולת לשב' ג' אחר פסח שאומרין בווירמש תחלתו זולתך אדוני' וכו', גם הוא חבר סליח' לי"ז בתמוז תחלת' אפפונו מציקו', ואחרת המתחל' את הקול קול יעקב נוהם, וקינה על חורבן הקהלו' שפירא ווירמייז' ומגנצ' בתתנ"ו תחלת' מי יתן ראשי מים וגו', ומצאנו לרש"י ז"ל במס' ביצ' דף כ"ד ב' שבא לו כתב מגרמייזא מרבינו קלונימוס איש רומי כראה שהוא זה וממנו קבלו בני גרמייזא יוצר שלהם. וראיתי בסדר הדורו' דף כ"ב ב' שכתב בשם ש"ק דף מ"ב א' כי רבינו קלונימו' בר"י הי' אחי אמו של רש"י כנראה בפי' ד"ה עכ"ל, עוד מצאתי בס' רוקח שכתב וז"ל פעם אחת שכח דודי רבינו קלונימוס בן רבינו יודא ולא אמר ויכלו בנה"כ וכו', ע"ש ובמצרף לחכמה דף י"ד ב'.

ר' שלום מצאנוהו חתום באופן להפסקה שניה מ"פ.

ר' שלמה ב"ר יהודה חתום ביוצר ליו' א' דפסח (והפיוט הזה הזכירו רש"י בפרושו פ' תרומ' כ"ו ע"ו) גם באופן ליו' א' דפסח גם בחלק ב' מן הזולת המתחיל שחור' ונאוה תשוקתו. גם באהב' לשב' כתמו מ"פ, ובמאור' וזולת לשב' א' דחנוכ' (הזכירו התוס' במס' עירובין דף י"ט א' ד"ה והאיכא תפתה ובמס' ע"ז דף י"ז א') וביוצר וזולת לשב' בראשי', גם הוא חבר סליח' אך נך מקוה ישרא', ורש"י בפי' איכה א' ו' הזכיר', גם חבר גאול' לשב' ב' אחר פסח תחלתה שנותינו ספו ואמר בה וגם ישמעא' הרם וגרם הרי שש' ואחת וארבע מאות, והל' הזה הטע' לבעל סדר הדורו' בספרו דף מ"ז סוף ע"ג שאמר וז"ל, ר' שלמה איסד יוצר (נ"ל גאולה) שבת ב' שלאחר פסח שנותנו ספו, הי' ד"א תס"א כנזכר בפיוט הנ"ל, עכ"ל, וא"כ הי' בתחלת הגאוני' אף שלא מצאנו זכרו בזמן ההוא. וזה טעו' גדול כי זה ר"ש הוא ר"ש בר"י הנ"ל וכל מי שיש לו עינים לראו' ואזנים לשמוע יעיד על אמתתו כי סגנון אחד ול' אחד לכל פיוטיו, ואולם מה שאמר וגם ישמעא' הרם וגרם הרי שש ואחת וארבע מאות הרצון בו תס"א שנה תחת מלכות ישמעא' והוא ד"א תתט"ו או תתל"ה ליצירה כי תחלת מלכות ישמעא' ד"א שנ"ד או שע"ד כמבואר בתשובת רב שרירא גאון. וזה ר"ש אשר חבר קינה על פטירת רב האי גאון ז"ל תחלתה נגדעה קרן עדינה, היא גברת כל מדינה, ורב האי נפטר בשנת ד' אלפים תשפ"ח לדעת יוחסין או תשנ"ז

לדעת אחרים ור' שלמה כבר היה גדול בשנים שהרי תת"ח חבר ס' תקון מדות הנפש כמבואר בתוכו, גם הוא חבר אהבה לפ' שלח מ"פ תחלת' שש מאות נקראות, והפיוט הזה פירשו התוס' במנחות דף מ"א ב' ד"ה בש"א ואמרו שיסדו ר' שלמה הספרדי, גם הראב"ע הזכירו בשם זה בכמה מקומות, ובפי' בראשית קראו בעל שירים השקולים ובספרו צחות שהשלים שנת ד"א תתק"ו כמבואר בסופו אמר והנה ר' שלמה הספרדי מכונתו כבוד חבר שירים על שני המשקלים וכו', נשמע מכיה שכבר נפטר בזמן ההוא, הוא החכם המפורסם בשם ר' שלמה בן גבירול ממדינת מאלקה בעל כתר מלכות ואזהרות שבמחזור ספרדי ושירים רבים זולתם, גם בסדור סליחו' שלנו מצאנו סליחה תחלתה אז בהר מור דן יונת אלם וחתום בסופו שלמה בר יהודה גבירול, גם הקינה ציון קחי כל צרי גלעד וכו' לו היא, גם הפזמון שופט כל הארץ הוא לו, גם תוחלת ישראל שאומרי' בין ר"ה וי"כ הוא לו והזכירו התוס' במס' חולין ר"פ אלו טרפות, ובמחזור ספרדי במנחה לי"כ פיוט תחלתו ה' מה אדם, וכן תחלת כל החרוזי' בשלש תיבו' אלה, ואחריהם בראשי החרוזים חתום הגבירול, והיה בתחלת המאה התשיעית אחר ד"א, וכתב ביוחסין דף כ"ח ב' שהוא ורבינו גרשם מ"ה ור' יעקב בר יקר מרבותיו של רש"י וכולם נפטרו בשנה אחת. אכן מה שכתב שזה הי' בשנת תת"ל לא יתכן ובס' תחכמוני בשער י"ח כתב כי ר' שלמה הקטן נפטר בהיותו בן כ"ט שנה, וזה צ"ע. שוב מצאתי בס' יחוס הצדיקים כי בעיר כאבול בא"י שם קבורת ר"ש בן גבירול ור"א בן עזרא.

ר' שלמה ב"ר יצחק חתום בסליח' אז טרם נמתחו, ובסליח' ה' שאי הנשאו' נורא בעליוני' ואולי הוא רבינו רש"י ז"ל. ודע כי בכמה סליחו' חתו' בסתם שלמה, מהם לר"ש ב"ר יהודה הנ"ל ומהם לר"ש ב"ר יצחק הזה ובקל תוכל להכירם כי לכל אחד משניהם נגון ולשון מיוחד. וראיתי בס' שו"ת רשב"ש בסי' תכ"ו שאמר כי ר' שלמ' בר יצחק אחד מתלמידי רמב"ן חבר הקינה שכורת לא מיין וכו' וזולת של יום ב' של ר"ה שב מן הפסילי', אבל ליל שמורי' שאומרי' בלילי הפסח בניה"כ בתפלת ערבי' הם לרש"י ז"ל. המפרש.

ר' שמואל ב"ר אברהם הלוי חבר פיוט תחלתו אין לנו אלהים זולתך ויסדו על גזירת פ"פ דמיין והוא בסדור של בני ווירמש לזולת בשבת י"ג סיון, גם הוא חבר אהבה לפ' וארא וסליחה שחרנוך בקשנוך ואחרים.

ר' שמואל ב"ר יהודה הכהן חבר זולת לשבת לפני שבועות מ"פ שנתיסד על גזירת תתנ"ו, גם מאורה לשבת ב' אחר פסח מ"פ תחלתה איומתי שמחי, גם סליחה מלאכי רחמים וזולתם, גם בהושענות כהושעת אלים, כהושעת אב המון, חתום בסתם שמואל ואולי זה הוא ר"ש בנו של ר"י חסיד בעל שיר היחוד.

רבינו שמחה ב"ר שמואל חברו של ר' אלעזר בר"י גרמייזא הנ"ל חבר פתיחה לעי"כ תחלתה כי על רחמיך הרבים אנו סמוכים.

רבינו שמעון ב"ר יצחק ב"ר אבון, כן חתו' בקרובות לז' דפסח תחלתו אמרו לאהי' אדירי', ובאופן לשב' חה"מ דפסח, הוא רבינו שמעון הגדול תלמידו של רב שפט ואשכנזי הי' בעיר מגנצא בזמן תתנ"ו, גם הוא חבר הפיוטי' כולם ליו' ב' דר"ה, וקרובו' לנעילה, ויוצר ואופן וזולת לחתן, ויוצר ואופן וזולת לא' דשבועו' וקרובו' לשבועו' אורח חיי', אבל ארץ מטה חבר הקליר ולכן הרב' קהלו' אומרי' אותו בראשון, גם הוא יסד אזהרת אתה הנחלת כמו שכתבתי לעיל אצל ר' אי' הזקן, גם הוא חבר סליח' לכל נדרי המתחלת אותך אדרוש, וזולתם, ומהם אתה הא עושה פלאו', אוילי' מדרך פשעם, תור' הקדוש', שבת הכנסת, אוילי המתעה, אני קראתיך כי תענני אל והיא בסליחו' של בני ווירמשא, ועוד זמר לשב' תחלתו ברוך ה' יום יום וכתוב בס"ה שמת בשנת תתנ"ו ונק"ק מין ג' ימי' קודם שבא האויב לעירו ע"ש. ועיין בס' מצרף לחכמה דף י"ד ב' כל שלשלת יחוסו.

ר' שפטיה חתום בסליחה לשני תחלתה ישראל נושע, ואפשר שהוא אביו של ר' אמתי הנ"ל.

אלה הפייטנים ואלה פיוטיהם אשר נתיסדו בסדורינו מורשה לנו, ונתבאר כי רובם בעלי ישיבות היו מהם בא"י ובבל ומהם בספרד גם בצרפת ואשכנז וכולם היו במשך שלש מאות שנה, והיינו מאמצע המא' השמינית אחד ד"א עד תשלום חמשת אלפים, ולא יוצאנו חרוזי' בכל התפלו' והתהלות שתקנו אנשי כ"ה, והרבה תפלות ושירים מצאנו לרבותינו חכמי התלמוד בפ' הרואה ובמקומות זולתו, ובע"ז דף כ"ד ב' וגם בב"ר פ' כ"ד דף ס"א א' ובס' אלי' רבא פ' י"א ובמדרש שמוא' סוף פ' י"ב הובא שירת הפרות דבי רבי הפיט' ובו' ע"ש ואין גם אחד בהם הנעשה בחרוזים, וכן בכל אותן הכ שמא ת שנתיסדו קודם הזמן הנזכר כגון אשר בגלל אבות ואשר הניא וזולתם והפיוטים אתה מבין ברעפי לב ואל תבוא עמנו בתוכחות ואדון כל פיגל הנמצאים בכתבי יד והזכירם רבינו סעדי' גאון ז"ל בספרו האמונות מאמר ה' ואמר שיסדום הקדמוני' כולם נתקנו ע"ס א"ב בלא חרוז ומשקל ובלא חתימת שהמ"ח, ואנ"ל שאין חרוז ומשקל כמנא במקראי קדש. ואין ראיה ממה שמצאנו איזה פסוקים נראים כחרוזים כגון הסולא לכל עוככי, הרופא לכל תחלואיכי, כמוהם יהיו עושיהם, כל אשר בוטח בהם, הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך, ודומיהם מעטים, כי לא נחרזו בכוונה כ"א בהזדמן, ואילו יהיה החרוז קבוע בלשוננו הקדושה ראוי למצוא כמוהם לאלפים לרבבות ולא לבד בפסוק אחד כ"א במאמרים שלמים, ואילו היה החרוז מכוון בפסוק הסולא לכל עוככי, הרופא לכל תחלואיכי כדעת מקיימי החרוזים הלא הם החכם בן חביב והחכם ארקוולטי, מדוע אמר אחריו הגואל משחת חייכי, המעטרכי חסד ורחמים? היה לו להפוך הסדר ולאמר ומבד ורחמי' מעטרכי, ויהיה החרוז מריבע כחרוזים המשובחים? אכן החרוז ככדי הוא בלשוננו ואיב כן מילדי הנכרים כי מעלתו איננו כ"א לשמע אוזן והיא מפסדת המעל' היותר נכבדת המיוחדת אל לשון עברי והיא המעלה העניינית כמבואר כל זה בראיות בדברי החבר למלך כוזר מאמר ב' מסי' ע"ב והלאה, ואי אפשר לקיים שתיהן, וזה קם וזה נופל, והן צרות זו לזו, ובדין הוא שתהא נדחת מעלה שמעית בעבור מעלה עניינית המכוונת בל', ולכן כל עוד היות אבותינו על אדמתם לא השתמשו בחרוזים כל עיקר ומעלתו היתה נבזת בעיניהם להיותה קרוב להפסד ורחוק משכר, אמנם אחר זמן רב אשר נתישבו באדמת בני נכר ושמעו החרוזים היפים בשירי האומות התקנאו בם וילמדו ממעשיהם ויעשו גם המה כמוהם, וכן העיד הקדוש בספרו ס' חסידים סי' תשפ"א! וכן דבר החבר שם בסוף סי' ע"ח. וכמה נעימים הדברים היוצאים מפי החכם הר"ר שמואל אבן תבון ברא̇שית באורו לס' קהלת, והעתיקם בעל קול יהודה בסוף סי' ע"א וז"ל:

,,ויש למלאכת השיר תנאים אחרים כוללים לכל ומיוחדים לאומה אומה, זכרם ארסטו' בספרו בשיר, וכן זכר שקצת האומות לא הי' מכוונים בשיריהם השוות האותיות האחרונות אף שיהיו שוות בזמן קריאתם לבד, וכן אומר כי קצת האומות לא היו מתנאי שיריהם שיהי' המשקל אחד מדרך הנקוד כאומר המלכים והשוחים שיהיו על דרך אחד ומספר אחד רק ימלאו החסרון בנגון, ואין ספק שהי' להם בזה סדר כי לא ימלאו בו כל חסרון, וכתבתי לך זה מפני שנראה שבדורות דוד ושלמה ע"ה היו שיריהם כן כי לא נמצא לא משקל ולא חרוז, ויש לומר שהיו לשירים ההם יתרון על אלו שיוצאים היום כי לא היה דרכם כך והיו יכולים להניח בשירים הענין אשר ירצו לשומו בהם כרצונם על שלמותו, אך בדורות האלו קבלו על עצמם בשיריהם תנאים רבים הן לעשותם הן להזהר מהם וקצרו על עצמם מאוד הדרך עד שלא יוכלו לנטות ימין ושמאל, ויביאם זה לדחוק ולקצר ולחסר ולהתיר לעצמם נבלות, ועם כל זה יפסידו הענינים או לפחית ירחיקו הכנתם, הארכתי בזה לכבוד שירי דוד ושלמה ולהפך נזכותה.'' עכ"ל.

ודי לנו בזה לעת כזאת אשר אין כוונתינו בעקר הדרוש הזה, עוד אשוב לעת מועד אי"ה לדרוש על יתר הסבות הנזכרו', ולחקור על איכו' חבור הפיוטי', ושנוי שמותיה', ושנוי דרכיה', והלוך לשון איש ואיש.

ואתם מורי אלופי ומיודעי, אליכם אשים דברתי! שימו נא לבבכם לדברי אלה, ודעתכם תשיתו לדעת החכמים הנזכרים, הודיעוני מי שנתעלם ממני, ואם שגיתי בשם או בזמן אחד מהם הבינו לי, כי לאהבת האמת ולמען הרבות הדעת כתבתי כל אלה, להסיר המכשולים, להישיר הנלבולים, ולבער הקלקולים. שוא ודבר כזב מספרי זה יותקו, ודבריכם הישרי' והנכוחים על ספר יוחקו, והיו לדורות, להבין ולהורות.

שמואל בכ"ר אליה גאון

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּ"אַ יְיָ אֱוַ"אֲ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קו"ה קָדוֹשׁ, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: ח' לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ. קו"ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: ח' וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. ק"וה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ: ח' לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה. בָּ"א יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ· בָּ"אַ יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה· וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

ברך

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־מִינֵי
תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת· בָּא״יְ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:
תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ
יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ· בָּא״יְ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:
הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשֹׁנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ
יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים
וְצַדְּקֵנוּ בְּמִשְׁפָּט· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:
וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ
וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר
וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּא״יְ שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:
עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְעַל פְּלֵטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת
וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:
וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד
מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:
אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ
כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם· בָּא״יְ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:
שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים
וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה·
וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ· כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:
רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב
אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה

תְּקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא

מלך

מלך אדון לכל השלום וטוב בעיניך לברך את־עמך ישראל בכל־עת ובכל שעה בשלומך· ברוך אתה יי המברך את־עמו ישראל בשלום:

אלהי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה פתח לבי בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי וכל החושבים עלי רעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבתם. עשה למען שמך עשה למען ימינך עשה למען קדשתך עשה למען תורתך למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועננו: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי· עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: יהי רצון לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך:

ערוב תבשילין·

ר"ה וכן חג הסוכות לא יחול כ"א באחד מימי בגה"ז. ואם חל ערב י"ט ביו' ד' או צריכים לעשות ע"ת קודם י"ט, וכן מעשהו: לוקחין פת שלם וכזית תבשיל או בשר או ביצה צלוי' ומניחין אותם על הפת, ובעל הבית או מי שיעשה העירוב בשבילו יתן העירוב לחברו שהוא סומך על שולחנו שיזכה בעירוב וזה ג"כ לכל ישראלים הדרים בעיר הזאת שסמכו ולא עשו עירוב, וצריך הזוכה להגביה העירוב טפח ממקום שהוא מונח עליו, וחוזר בעל הבית ונוטלו מיד הזוכה ומברך.

ב"א יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות ערוב: בהדין ערובא יהא שרא לנא למיפא ולבשלא ולאטמנא ולאדלקא שרגא ולמעבד כל־צרכנא מיומא טבא לשבתא לנו ולכל־הדרים בעיר הזאת:

ווער קיין לה"ק פערשטעהט, דער מאג אויך אויף דייטש זאגען: דורך דיזען ערוב זייא עז אונז ערלויבט, צו באקקען, צו קאכען, שפייזע ווארם צו ערהאלטען, ליכטע אנצוצינדען אונד איבערהויפט אללעז נאטהיגע פאן י"ט אויף שבת צו פערריכטען, זא וואהל אונז, אלז יעדען, דער אין דיזען ארטע וואהנט.

קבלת שבת·

צה ח' לכו נרננה ליי נריעה לצור ישענו:
ק' נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו:
ח' כי אל גדול יי ומלך גדול על־כל־אלהים:
ק' אשר בידו מחקרי־ארץ ותועפות הרים לו:
ח' אשר־לו הים והוא עשהו ויבשת ידיו יצרו:
ק' באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני־יי עשנו:

ח׳ כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: ק׳ אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם
כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר: ח׳ אֲשֶׁר נִסּוּנִי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָעֳלִי: ק׳ אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם
לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי: ק׳וח׳ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי
אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי:

צו ח׳ שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ:
ק׳ שִׁירוּ לַייָ בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ:
ח׳ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו:
ק׳ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־
אֱלֹהִים: ח׳ כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם
עָשָׂה: ק׳ הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ:
ח׳ הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז:
ק׳ הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו:
ח׳ הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־
הָאָרֶץ: ק׳ אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים: ח׳ יִשְׂמְחוּ
הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ: ק׳ יַעֲלֹז
שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר:
ק׳וח׳ לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ:

צז ח׳ יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים:
ק׳ עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ:
ח׳ אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו: ק׳ הֵאִירוּ
בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ: ח׳ הָרִים
כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְיָ מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ:
ק׳ הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ:
ח׳ יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים
הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים: ק׳ שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח
צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ:
ח׳ כִּי־אַתָּה יְיָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ
עַל־כָּל־אֱלֹהִים: ק׳ אֹהֲבֵי יְיָ שִׂנְאוּ *רָע שֹׁמֵר
נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם: ח׳ אוֹר־
זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה: ק׳וח׳ שִׂמְחוּ
צַדִּיקִים בַּייָ וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ:

צח ח׳ מִזְמוֹר שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ: ק׳ הוֹדִיעַ
יְיָ יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ: ח׳ זָכַר
חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי־
אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: ק׳ הָרִיעוּ לַייָ כָּל־
הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ: ח׳ זַמְּרוּ לַייָ בְּכִנּוֹר
בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה: ק׳ בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר

*) שִׂנְאוּ רָע הר׳ בקמץ בס״מ וכ״י וכמשפט העול׳ ויורד ש״ש לו כח לשנות הנקוד כמו האתנח וס״פ, וכמו שכתבתי בספרי משפטי טעמי אמ״ת.

הָרִֽיעוּ לִפְנֵי הַמֶּֽלֶךְ יְיָ: ח׳ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ
תֵּבֵל וְיֹֽשְׁבֵי בָהּ: ק׳ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד
הָרִים יְרַנֵּֽנוּ: ק׳וח לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָֽרֶץ
יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶֽדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים:

צט ח׳ יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט
הָאָֽרֶץ: ק׳ יְיָ בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־
הָעַמִּים: ח׳ יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא:
ק׳ וְעֹז מֶֽלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַֽנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִֽׂיתָ: ח׳ רוֹמְמוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא:
ק׳ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ
קֹרְאִים* אֶל־יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם: ח׳ בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם שָֽׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָֽתַן־לָֽמוֹ: ק׳ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִֽיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־
עֲלִילוֹתָם: ק׳וח רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

כט ח׳ מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ
לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: ק׳ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ
הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹֽדֶשׁ: ח׳ קוֹל יְהוָה עַל־
הַמָּֽיִם אֵֽל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל־מַֽיִם רַבִּים:
ק׳ קוֹל־יְהוָה בַּכֹּֽחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר: ח׳ קוֹל יְהוָה

שֹׁבֵר

*) קראים הר׳ נקראת בחירק והא׳ נעלם.

שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהֹוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: ו׳ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים: ז׳ קוֹל־יְהֹוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: ח׳ קוֹל יְהֹוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהֹוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ: ט׳ קוֹל יְהֹוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: י׳ יְהֹוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהֹוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: י״א יְהֹוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהֹוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

הַחַזָּן מְנַגֵּן בִּנְעִימָה. רָאשֵׁי הַחֲרוּזִים שְׁלֹמֹה הַלֵּוִי.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה · פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה: לכה

שָׁמוֹר וְזָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד · הִשְׁמִיעָנוּ אֵל הַמְיֻחָד · יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד · לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה: לכה

לִקְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה · כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה · מֵרֹאשׁ מִקֶּדֶם נְסוּכָה · סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה: לכה

מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה · קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה · רַב לָךְ שֶׁבֶת בְּעֵמֶק הַבָּכָא · וְהוּא יַחֲמוֹל עָלַיִךְ חֶמְלָה: לכה

הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי · לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי · עַל־יַד בֶּן־יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי · קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְאָלָהּ: לכה

הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי · כִּי בָא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי · עוּרִי עוּרִי שִׁיר דַּבֵּרִי · כְּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ נִגְלָה: לכה

לֹא תֵבֹשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי · מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה תֶּהֱמִי · בָּךְ יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמִּי · וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ: לכה

וְהָיוּ לִמְשִׁסָּה שֹׁאסָיִךְ · וְרָחֲקוּ כָּל־מְבַלְּעָיִךְ · יָשִׂישׂ עָלַיִךְ

אֱלֹהָיִךְ · כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה: לכה
יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרֹוצִי · וְאֶת־יְיָ תַּעֲרִיצִי · עַל יַד־אִישׁ בֶּן
פַּרְצִי · וְנִשְׂמְחָה וְנָגִילָה: לכה
בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ · גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה ·
תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה · בּוֹאִי כַלָּה · בּוֹאִי כַלָּה: לכה

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ:

צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן
תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת ׀ יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם:
מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְהוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים: קדיש יתום.

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה.

ח׳ בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

ק׳ וח׳ בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד

והקהל עונין יתברך.

ק׳ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת־הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת־הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אוֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ. אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

מיוסד ע"פ א"ב אלא שבין אות ח׳ לאות ט׳ כתמצא פיוט אחר עם שם המחבר דניאל.

אַעֲנִיד לְךָ תִּפְאָרָה וְהַלֵּל. בְּיוֹם שְׁמִינִי הָעֲצֶרֶת בְּלֵיל. גְּבוּרוֹתֶיךָ בְּרֹב עָם אֲמַלֵּל. דּוֹד מַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לֵיל. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אעניד, אעטיר ואקשור ל׳ אענדנו עטרות לי (איוב לא לו).

אעניד • קרענצען וויל איך מיט פרייס אונד רוהמע אין דער נאכט עפֿן שמיני עצרת דיך; ערלאהזען דיינע מאכטיגען טהאטען אונטער פֿאלקע־מענגע. אויגענזייבטער! דוא ביזט עז, דער דען טאג דאהין אונד דיא נאכט הערען פֿיהרט. געלאבט זייאסט דוא עוויגער, דער דיא אבענדע דאממערן לאססט.

הזכר

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל־כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים:

הַזָּכֵר לְעַטְּרֵנוּ בִּשְׁנַת טוּבוֹתֶיךָ. וְנִרְוֶה מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ. זְכוֹר לְדוֹרְשֶׁיךָ יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. חֶסֶד נְעוּרִים וְכְלוּל אַהֲבָתְךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

הזכר לעטרנו וכו׳, לעטר לנו את השנה בכל טוב ע״י הגשמים והוא עפ״ה עטרת שנת טובתך (תהלים ס״ה י״ב). ונרוה וכו׳ עפ״ה ירוין מדשן ביתך (תהלים לו ט). זכור לדורשך וכו׳ עפ״ה זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך (ירמיה ב ב).

הזכר. בעדענק אויך אונז! בעקרוינע דיעזעס יאהר מיט דיינען גוטע, אונד לאבע אונז פאן זעגענזאמאהל דיינעס הויזעס. דענקע דעז אין דיינעם הויזע ווייזענד דיך אנפלעהענדען, דענקע יענער יוגענדליכען געפעלליגקייט אונד אנהענגליכען ליבע. געלאבט זייאסט דוא, עוויגער! דער זיין פאלק ישראל ליבט.

דברים י״א, י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
במדבר ט״ו ל״ז וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן ריוח מעט שלא יבולע האל״ף.

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו כי הוא יי אלהינו ואין
זולתו ואנחנו ישראל עמו הפודנו מיד מלכים מלכנו
הגואלנו מכף כל־העריצים האל הנפרע לנו מצרינו
והמשלם גמול לכל־איבי נפשנו העושה גדלות עד אין
חקר ונפלאות עד אין מספר: השם נפשנו בחיים ולא נתן
למוט רגלנו: המדריכנו על במות איבינו וירם קרננו על כל
שנאינו: העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים
באדמת בני חם המכה בעברתו כל־בכורי מצרים ויוצא
את־עמו ישראל מתוכם לחרות עולם: המעביר בניו בין
גזרי ים־סוף את־רודפיהם ואת־שונאיהם בתהומות
טבע: וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו ומלכותו
ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

מיוסד ע"ס א"ב.

שמיני אשפוך לב ונפש כמים·
לפני רוכב בגאותו שמים· ביום השמיני:
שמיני בכהונה לשרת משרת וניניו·
קרא משה לאהרן ולבניו· ביום השמיני:

שמיני אשפוך וכו', בשמיני מתפללין על הגשמים. משרת, אהרן. וניניו, בניו.

א שמיני.* א' אַם אַכטען טיטט' איך הערץ אונד זעעלע אויז; גערפלויסט
וויא וואַסער פֿאָר דער מאַיעסטעט דעז הימעלזרעגענטען. ק' אַם אַכטען טאַגע.
ב אַם אַכטען ווארדען פֿאַטער אונד זאָהנע, צום פריסטערדינסט איינגעוויהט;
משה ריעף דען אהרן אונד זיינע זאָהנע, אַם אַכטען טאַגע.
אַם

*) אין דיזעם פיוט האַט דער פֿערפֿאַסער פֿיעלע, פֿיר דען טאַג געוויזמעטע
געזעטלע אונד פֿעראָרדנונגען, צוזאַממענגעטראַגען. יעדע שטראָפֿע פֿאָנגט
זיך מיט דעם וואָרט שמיני (אַכט) אַן, אונד ענדיגט מיט דען וואָרטען
ביום השמיני (אַם אַכטען טאַגע). דיא אַנזאַגע דעז גאַנצען פיוט'ס צייגט
דייטליך דאַס איהן זיין פֿערפֿאַסער פֿאָן חזן וקהל געזונגען האַבען וויל; יענער
זינגט דאַז גאַנצע געזעטץ, דיזע ערווידערן איממער דיא וואָרטער ביום השמיני.

שְׁמִינִי גְּזֵירַת דַּת גְּשָׁמִים.
אִם רַב וְאִם מְעַט נִרְשָׁמִים. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי דֹּרַשׁ לְאוֹת בְּרִית.
לְהִנָּצֵל בּוֹ מֵאַף שְׁאֵרִית. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי הוּכַן לְנֶאֱמָנָה.
תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי וִתֵּר לְסֻכָּה עוֹצְרִים.
לֵישֵׁב בְּבָתִּים וּבַחֲצֵרִים. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי זְמַן לִבְהֵמָה.
לְהֵרָצוֹת פְּנֵי שׁוֹכֵן רוּמָה. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי חָקַר לְאָסְפוֹ עִם שִׁבְעָה.

מפני

שמיני גזירת וכו', בחג נידונין על המים אם רב או מעט יהיו. שמיני דורש כ"כ בכ"י והוא עיקר וטעמו היום השמיני נדרש לאות ברית מילה להנצל בזכותו שארית ישראל מאף של גיהנם. לנאמנה, לישראל העדה הנאמנה בבריתו. תן חלק לשבעה אלו ז' ימי החג וגם לשמונה זה שמיני עצרת כדאית' במדרש. שמיני ותר וכו', בשמיני ה' מתיר לעוצרים בסוכה לישב בבתים ובחצרי'. שמיני זמן וכו', כדכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה', שמיני חקר וכו' טעמו לזאת חקר ותכן לאסוף ולצרף שמיני עצרת עם שבעת ימי החג מפני טורח ישראל וכדאי' בילקוט פ' פנחס אתה מוצא

ג אַם אַכטען ווירד דאַז אורטהייל איבער דען רעגען געשפּראָכען; אָב עז פֿיעל אָדער וועניג רעגנען זאָללע ווירד ענטשיעדען אַם אַכטען טאַגע.
ד אַם אַכטען ווירד דאַז צייכען דעז בונדעז (דיא בעשניידונג) אויפֿגעדריקט; עז טילגט פֿאָר האָללענפֿייער דען דאַמיט בעצייכנעטען אַם אַכטען טאַגע.
ה אַם אַכטען שיקט זיך איין טרייעז פֿאָלק אַן, זאָ וויא דיא זיבען אויך דען אַכטען צו פֿייערן אַם אַכטען טאַגע.
ו אַם אַכטען אויזט עז דען סוכה; בעוואָהנערן ערלויבט, נאַך איהרען הייסערן אונד וואָהנונגען צוריק צו קעהרען. אַם אַכטען טאַגע.
ז אַם אַכטען געלאַנגט דעז פֿיעהעז געבורט צור רייפֿע; דאַן ערסט קאַן זיא דעם היממעלטהראָנע איין געפֿעללינעז אָפּפֿער ווערדען*. אַם אַכטען טאַגע.
ח דער אַכטע (שמיני עצרת) וואורדע דען פֿאָרהערגעהענדען זיבען איינפֿערלייבט, דאַמיט

*) זיהע ס' ויקרא קאַפּיטעל 22 פֿערז 27.

מִפְּנֵי טוֹרַח יוֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי טֻכָּם לְבָרֵךְ קְהַל מַלְכָּם·
בְּשַׁלַּח אֶת הָעָם לְדַרְכָּם· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי יִחֵד אוֹר עָט·
לְקָרְבָּן טוֹב מְעָט· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי כִּפּוּר וּמָנוֹחַ דּוֹחֶה·
לְקַיֵּם צִוּוּי עֲוֹנוֹת מוֹחֶה· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי לְעוֹדֵף שִׂמְחָה לִרְאוֹת·

למנצח

כשם שעצרת של פסח רחוקה נ' יום אף זאת הי' צריך להיות רחוקה נ' יום, ולמה היא סמוכה לחג? מפני שאחר ימות החג ימות הגשמים הם (ולא רצה להטריח עליהם לשוב ולעלות לירושלים), לפיכך אמר הקב"ה עד שהן כאן יעשו את העצרת עכ"ל. יולדת השבעה, תאר לישראל בירמי' ט"ו ט'. שמיני טובם, נתקן. לברך קהל מלכם, שיברך הקהל את מלכם וכן כתיב גבי שלמה ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (מ"א ח). שמיני ייחד אור עט לקרבן וכו', הקב"ה העוטה אור כשלמה ייחד השמיני לקרבן טוב מעט כי בשבעת ימי החג הטריח את ישראל בשבעה פרים אבל בשמיני פר אחד ואיל אחד לפי שהוא כנגד ישראל כמבואר שם בפי' רש"י ז"ל ובמס' סוכה דף נ"ה, ויתכן כי טוב תאר לכנסת ישראל. שמיני כפור וכו', היום השמיני למילה הוא דוחה יום כיפור ויום מנוח היינו שבת כדי לקיים צווי של הקב"ה מוחל עוונות כי הוא צוה ביום השמיני ימול, ביום אפי' בשבת ואפי' ביו"כ. שמיני לעודף שמחה לראות, כדאית' במס' סוכה דף מ"ח א' והיית אך שמח לרבות ליל י"ט אחרון לשמחה, מלמד שחייב אדם בהלל ובשמחה ובכבוד י"ט אחרון של חג וכו', וזה טעם לעודף שמחה והיינו לרבות שמחת שמיני. לראות, את פני ה'. למנצח שמיני, למזמר מזמור על השמינית, למנצח פעל

דאמיט ער דעם פאלקע ניכט צו בעשווערליך פאללע[1]. אם אכטען טאגע.
ט אם אכטען זעגנעטע דיא געמיינדע איהרען קעניג אלס ער זיא איהרעס וועגעס שיקטע[2], אם אכטען טאגע.
י אם אכטען האט דער אללוויסענדע נור איינצעלנע אבער בעדייטענדע אפפער אנגעארדנעט[3]. אם אכטען טאגע.
כ דער אכטע (דיא בעשניידונג) פערדראנגט דען פערזאהנונגס אונד רוהע-טאג (שבת), דאמיט דער בעפעהל דעס זינדענפערגעבערס פינקטליך פאללצאגען ווערדען, אם אכטען טאגע.
ל דער אכטע (שמיני עצרת) ווארד צור פארציגליכען פריידע בעשטימט. דעם פורכטבארען

[1]) זיהע אים ביאור. [2]) אין מלכים א' קאפיטעל 8. [3]) זיהע אים ביאור.

לְנַעֲנֵעַ שְׁמִינִי בַּעֲשׂוֹתוֹ נוֹרָאוֹת׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי מְזוּמָּן לֶעָתִיד לָבוֹא׃
לְשַׂמֵּחַ בּוֹ עַם קְרוֹבוֹ׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי נִקְרָא עֲצֶרֶת׃
לְאוֹם כְּאִישׁוֹן נִנְצֶרֶת׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי סְדוּרָה בְּדָתוֹת׃
וּבוֹ נִכְרְתוּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי עָרוּךְ הַחֲתוּמִים בּוֹ לְהַצִּיל׃
מְפוֹעֶרֶת גָּנוֹן וְהִצִּיל׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי פַּיָּם בּוֹ לְהִתְכֵּן׃

לטבות

נגזר מן משחקים לפני ה' בכנורות ובמנענעים ובצלצלים (ש"ב ו ה) ואמרינן במס' סופרים כי בשמיני היו אומרים שיר למנצח על השמינית, כן נראה עיקר בפי' הקרוז הזה, והמפרשי' אשר ראיתי פירשוהו על נענוע של לולב ומלבד שהפי' הזה בלתי מתיישב על הלשון, לא ידעתי מה ענין לולב ליום השמיני. נקרא עצרת לאום וכו', מבואר ע"פ מאמרם ברבות פ' פנחס ביום השמיני עצרת תהי' לכם, כל שבעת ימי החג ישראל עסוקין בקרבנותיהם של או"ה ביום השמיני אמר להם הקב"ה עכשו אני ואתם נשמח יחד וכו'. שמיני סדורה וכו', הרבה מצות נסדרו על יום השמיני כגון עצרת וקרבן בהמה ומילה ביום השמיני ועלי' נכרתו י"ג בריתות כדאי' בפרק ארבעה נדרים דף ל"א ב'. ערוך להציל וכו', דם המילה שבשמיני הוא מוכן וערוך להציל החתומים בברית מילה מן הגיהנם. מפוערת, תאר לגיהנם כדכתיב לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פי' לבלי חק (ישעי' ה' י"ד). שמיני פיים וכו' עתה מפרש הפייטן ענין מאמרם ז"ל שמיני חלוק לענין פו"ר קש"ב והוא מבואר בפ' החליל ואות פ' רומז לפיים לפי שבשמיני היו

פֿורכטבאַרען וואַנדערטהאָטער ווארדע דאַז נאַכטאַמיטיגע אינסטרומענט געריהרט, אַם אַכטען טאַגע.

מ דען אַכטען האַט ער פֿיר דיא צוקונפֿט בעסטיממט. זיין פֿערוואַנדטעז פֿאָלק איינסט צו ערפֿרייען, אַם אַכטען טאַגע.

ג דען אַכטען — עצרת גענאננט — ווידמעטע ער איינעם פֿאָלקע דאַז ער בעוואַהרט וויא דאַז ליעד דאַז אויגענבליק. אַם אַכטען טאַגע.

ס דען אַכטען בעצייכנען מאַנכע געזעטצע; אַן איהם ווארדע דרייצעהן בינדניסע ערריכטעט, אַם אַכטען טאַגע:

ע דען אַכטען בעצייכנעט דאַז זיעגעל דעז בונדעז (דיא בעשניידונג). קיינע העללענשטראַפֿע טריפֿפֿט דיא בעזיעגעלטען, אַם אַכטען טאַגע.

פ אַם אַכטען ווארדע אויפּ'ס נייע געלאָסט, ווער פֿאָן דען פריעסטערן

לְטַבּוֹחַ טֶבַח וְהָכֵן· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:

שְׁמִינִי צִוּוּי לוֹמַר זְמָן.

לְבָרֵךְ הָאֵל הַנֶּאֱמָן· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:

שְׁמִינִי קָבוּעַ רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ·

לִשְׂמוֹחַ בּוֹ עַמּוֹ· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:

שְׁמִינִי רָצוּי לְהַקְרִיב קָרְבָּן בּוֹ לְבַדּוֹ·

לְמָלוֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:

שְׁמִינִי שִׁיר בּוֹ לְבַדּוֹ לְמַלֵּל·

לִגְמָר בּוֹ אֶת הַהַלֵּל· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:

שמיני

מפייסין אנשי משמרות על הקרבן מה שלא היו עושין כן בפרי החג אלא היו חוזרין עליהם חלילה הכ"ד משמרות, ופירוש פייס גורל, ולהתכן ל' תיכן. זמן, אות ז"ן ירמוז על זמן בפני עצמו שמברכין בו שהחיינו כמו ביום ראשון של חג. קבוע רגל וכו', על זה ירמוז אות ר' שהוא רגל בפני עצמו לענין אבלות כדאמרינן בפ' ואלו מגלחין אמר רבינא יום א' לפני החג וחג ושמיני עצרת שלו הרי כאן עשרים ואחד, פי' לעני' שלשים יום ואין צריך להשלים לשלשים יום אחר הרגל אלא תשעה ימים כמנא שהשמיני עולה שבעה כשבעת ימי החג. שמיני רצוי וכו', אות קו"ף ירמוז על קרבן בפני עצמו שהיו מקריבין כל ימי החג שבעים פרים והיו מתמעטים והולכין ולפי סדר מיעוטם היו להם להקריב בשמיני ששה פרים ואין מקריבין בו אלא אחד והוא כנגד אומה יחידי, ועוד שבכל שבעת הימים היו מקריבין בכל יום אלים שנים וי"ד כבשים ובשמיני איל אחד וז' כבשים. שמיני שיר בו לבדו וכו', השיר שהיו הלוים אומרים ביום השמיני לא היה מכלל שירות החג כדאמרינן בפ' החליל בחולו של מועד בראשון אומר הבו לה' בני אלים, (פי' חולו של מועד הוא קורא ליום שני כי זה מדבר בזמן שביה"מ קיים שלא היו עושין י"ט אלא יום אחד) בשני ולרשע אמר אלהים, בשלישי מי יקום לי, ברביעי בינו בוערים, בחמישי הסירותי מסבל שכמו, בששי ימוטו כל מוסדי ארץ, רב ספרא מותיב בהו סימנא ה"ו

דיא אָפפער שלאַכטען אונד צובערייטען זאָלן, אַם אַכטען טאַגע.

צ אַם אַכטען בעפיהלט דאַז געזעטץ אַבערמאַהלז שהחיינו צו מאַכען אונד גאָטט פיר זיינע טרייע צו דאַנקען. אַם אַכטען טאַגע.

ק דען אַכטען האַט ער צום אונאַבהענגיגען פעסטטאַג איינגעזעצט, צו זיינעז פאָלקעז פריידע, אַם אַכטען טאַגע.

ר אַם אַכטען געפיעל עז איהם בעזאָנדערע אָפפער אַנצואָרדנען; איהם דעסען מאַיעסטעט דיא גאַנצע ערדע פיללט. אַם אַכטען טאַגע.

ש אַם אַכטען וואורדע איין בעזאָנדערער פזאַלם אַבגעזונגען נעבסט דעם גאַנצען הלל. אַם אַכטען טאַגע.

אַם

י׳ שְׁמִינִי תֵּת בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ׃
לַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וְעָצְמָה. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי׃
שְׁמִינִי דּוֹרְשֵׁי נְאוֹתַ יִחוּדֶךָ. אָנָּא לְהִשְׁתַּחֲוֹת בָּאִים בְּרוֹב חֲסָדֶיךָ. יוּחַשׁ עֶזְרָם מִקֹּדֶשׁ בִּזְכוּת חֲסִידֶיךָ. בְּעֶזְרַת שׁוֹרְרוּ עַל הַיָּם סַהֲדֶיךָ׃
בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃
מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא׃
מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה׃
טוֹעֲנֵי עוֹל מֶלֶךְ אֵל אֱמוּנָה. יָשְׁבוּ בַסֻּכָּה שִׁבְעָה בֶּאֱמוּנָה. כְּנָתְנוּ חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה. לִקְרָאתָם זֶה יָחִישׁ יִשְׁעֵנוּ לְהָחִישׁ שִׁבְעָה

מנה"י, ואם חל שבת באחד מהן דוחין שיר של אותו יום למחר והיו אומרין במקומו שיר של שבת וכן היו דוחין שיר של כל יום ליום שאחריו ובענין שיר' נדחה השיר האחרון שהוא ימוטו כל מוסדי ארץ, וביום השמיני אין לומר נחזור כבתחלה ונאמר שיר של יום ראשון שהוא הבו לה' בני אלים אלא אומר שיר אחד בפני עצמו ומפרש במס' סופרים שהוא למנצח על השמינית. שמיני תת ברכה וכו', שבתפלה ובברכת המזון אין אומרין את יום חג הסוכות הזה. אלא את יום שמיני חג עצרת הזה:
שמיני דורשי נאוה וכו', ישראל דורשים נאות יחודו ית'. יוחש, יומהר. סהדיך, עדותיך.
טוענ' עול, ישראל הטוענ' עולו של הקב"ה. לקראתם, כנגד זה, יחיש ישענו ע"י שבע' רועי' ושמונ' נסיכי אדם כנבואת מיכ' (ה ד) והמה מבוארי' בפ' החליל דף נ"ב.

ת אַן אַכֿטען ווירד איינר נאַך בעזאַנדערן זעגענספּרוך געבעטעט, לאַן רוהמע דעז דער דעם שוואַכֿן קראַפֿט אונד שטאַרקע פֿערלייהט. אַן אַכֿטען טאַגע.
טועני. זיא, דיא וויליג זיך אונטער דעם יאָכֿע איהרעז קעניגז אונד טרייען גאָטטעז טראָגען, האַבען זיך טרייאַליך זיעבען טאַגע אין דער סוכה געוויילט. זיא האַבען דיא זיעבען געפֿייערט, אונד פֿייערן נון דען אַכֿטען. דאַדורך ווירד אונזער הייל בעשלייניגט; זיא ווערדען באַלד קאָממען, דיא זיעבען אונד אַכֿט.*

מחיל

*) נאַך דער פּראָפּעצייהונג מיכה קאַפּיטל 5 פֿערז 4.

וּשְׁמוֹנָה: זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ:
יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת
יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃

מֵחַיִל אֶל חַיִל הוֹלְכִים׃ נָסְעוּ מִסֻּכָּה וְלִשְׂמוֹחַ
בַּשְּׁמִינִי נִמְלָכִים׃ סֶבֶר יְהָבָם עָלֶיךָ מַשְׁלִיכִים׃
עוֹזֵר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ מַמְלִיכִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ
לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה
טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן
בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב
וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ
תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל
מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וּפְרוֹשׂ
עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃

מחיל וכו׳, עפ״ה ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון (תילי׳ פד ח) ואמרינן עליו סוף פ׳ הרואה היוצא מבית הכנסת לבית המדרש ומש״ה לבי״כ זוכה להקביל פני שכינה עכ״ל וע״ז ייסד נסעו מסוכה וכו׳. נמלכים, מתיעצים. סבר יהבם, תקות משאם, לׁ׳ השלך על יהבך (תלים נה כג).

מחיל. פאָן מיינער גוטען האַנדלונג צור אַנדערן וואַנדעלנד, ציהען זיא נון אויז דער סוכה צו פייערן דאַז פריידענפעסט דעז אַכטען טאַגעז. מיט צופערזיכט בעז פעהלען זיא איהר געשיקקע דיר, קעניג, ישראל'ס העלפער אונד ערלעזער!

פונים

פּוֹנִים מִסֻּכָּה לְבֵיתָם לֵישֵׁב׃ צְקוּן לַחֲשָׁם הַקְשֵׁב׃ קוֹרְאֵי רוֹמְמוּתֶיךָ שִׁמְךָ לְחַשֵּׁב׃ תִּפְרוֹס עָלֵימוֹ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ תְּהִלּוֹת יוֹשֵׁב׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ פּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם׃

לשבת וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְיָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ

לישני

פונים. נכון לחשם, שפיכת תפלתם שמתפללים בלחש. שמך לחשב, עפ"ה ליראי ה' ולחושבי שמו (מלאכי ג טז), תהלות יושב, תואר לאל ית'.

פונים. זיא ציעהען אויז דער סוכה נאך איהרען וואָהנונגען צוריק, אונטער אינברינסטיגען געבעטע; ערהאָרע זיא! זיא רופען דיינע מאַיעסטאֶט אַן, אונד פרייזען האָך דיינען נאַמען; אָ שפרייטע דיא דעקקע דיינעז פריעדענז איבער זיא, טהראָנער, אונטער לאָבגעזאַנגען!

לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ
מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ·
וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ·
וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ו מוֹעֲדִים
לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום
הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה ·* זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ באהבה
מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אלהינו

*) את יום שמיני חג העצרת הזה, כ"ה בטוא"ח וב"י ומנהג ואבודרהם ומפואר ותכי' ספ"ת ושבלי הלקט ומנהגי רא"ק, והרב בעל ט"ז שקל וטרי להוכיח ע"פ רמ"א שש"ע נקר' חג ע"ש והרב בעל וי"ל כתב ש"ע נקרא חג מכלל ושמחת בחגך ונעלם זה מעיני האחרוני' הפוסקי' עכ"ל ולדעתי זה ראי' לסתור מדאיצטריך קרא לרבות י"ט האחרון לשמחה ש"מ שאינו בכלל ושמחת בחגך וכי איתרבי לשמחה איתרבי, אמנ' נראה להביא ראי' דאיקרא חג מן הירושלמי הובא בתוס' בחגיגה דף ט' א' וחגותם אותו חג לה' שבעה ימים לא מהן שבת שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה שבת ומה ת"ל תחגוהו לרבות י"ט האחרון לתשלומין וכו' עכ"ל הרי לך שי"ט אחרון נקרא חג מן התורה, וצ"ל השמיני בה"א בראש כמנהג הלשון אחר מלת את וכ"ה בפי' רש"י ברכת את יום השמיני, ולא תמצא בכל המקרא לא ביום שמיני עצרת ולא ביום שמיני העצרת כ"א ביום השמיני עצרת, לעולה השמיני בה"א בראש ועצרת בלא ה"א כדין חיבור הנשוא עם נושאו, וזה ראי' ברורה שאין שמיני סמוך לעצרת אבל הם נפרדים וגם בעל הטעמים הפרידם לעולם, ועוד ראי' דכתיב עצרת היא בלשון נקבה ולא יחובר כלל עם שמיני שהוא זכר לכן נוסחת בעל ט"ז את יום שמיני העצרת חג הזה היא תמוה ומוקשה בכל צדדי' וכדאמרן ועוד שהמובן מנוסחה זו היא שמיני של העצרת וכאלו יש לעצרת ימים שמונה וזה שקר, ואולם ע"פ דרכי יתכן ג"כ לומר את יום השמיני עצרת החג הזה ויהי' טעמו היום השמיני שהוא עצרת של חג הסוכות הזה וגירסא זו גם היא נכונה וברורה וקנת קהלות אוחזות בזאת וקצתן בגירסא הקדמונית ושתיהן נכונות ואין לאחת תפיסה על האחרת לכן אין לשנות המנהג.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ∙ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ ∙ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ ∙ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה ∙ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים ∙ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים ∙ חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ ∙ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ ∙ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ ∙ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ ∙ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם ∙ וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ∙

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים ∙ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה

לְּךָ

לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ׃ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃ וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות׃

וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות׃

בשבת אומרים ויכלו גם מגן אבות ובקצת קהלות גם במה מדליקין ׃

ויכלו השמים והארץ וכל־צבאם ׃ ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל־מלאכתו אשר עשה׃ ויברך אלהים את־יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מכל־מלאכתו אשר־ברא אלהים לעשות׃

ש״ץ ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ׃

ק׳ מגן אבות בדברו מחיה מתים במאמרו האל הקדוש שאין כמוהו המניח לעמו ביום שבת קדשו כי בם רצה להניח להם לפניו נעבוד ביראה ופחד ונודה לשמו בכל־יום תמיד מעין הברכות אל ההודאות אדון השלום מקדש השבת ומברך שביעי ומניח בקדשה לעם מדשני עונג זכר למעשה בראשית׃

ש״ץ אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך ושמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך ׃ וינוחו בה ישראל מקדשי שמך ׃ ברוך אתה יי מקדש השבת׃ ק״ת.

אין פֿיעלען קהלות ווירד במה מדליקין געזאגט, פוק חזי מה עמא דבר.

פרק ב׳ במה מדליקין ובמה אין מדליקין, אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן ולא בכלך ׃ ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר, ולא בירוקה שעל פני המים, ולא בזפת ולא בשעוה, ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה, ולא באליה ולא בחלב׃ נחום המדי אומר מדליקין בחלב מבשל, וחכמים אומרים אחד מבשל ואחד שאינו מבשל אין מדליקין בו׃ (ב) אין מדליקין בשמן שרפה ביום

טוב, רבי ישמעאל אומר אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת, וחכמים מתירין בכל השמנים בשמן שמשמין בשמן אגוזים בשמן צנונות בשמן דגים בשמן פקעות בעטרן ובנפט. רבי טרפון אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד: (ג) כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן. וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טמאת אהלים אלא פשתן. פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה, רבי אליעזר אומר טמאה היא ואין מדליקין בה, רבי עקיבא אומר טהורה היא, ומדליקין בה: (ד) לא יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס, ורבי יהודה מתיר. אבל אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחד. לא ימלא אדם קערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת, ורבי יהודה מתיר: (ה) המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני גוים מפני לסטים מפני רוח רעה או בשביל החולה שיישן, פטור. כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה, חיב. רבי יוסי פוטר בכלן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם: (ו) על שלש עברות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות, בנדה בחלה ובהדלקת הנר: (ז) שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה. עשרתם ערבתם הדליקו את הנר. ספק חשכה ספק אינה חשכה, אין מעשרין את הודאי, ואין מטבילין את הכלים, ואין מדליקין את הנרות, אבל מעשרין את הדמאי, ומערבין וטומנין את החמין:

תניא אמר ר' חנינא חייב אדם למשמש בבגדיו בערב שבת עם חשיכה שמא ישכח ויצא, אמר רב יוסף הלכתא רבתא לשבתא:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא· תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

סדר קידוש·

בקידוש שמקדשין על השולחן אומרין תחלה יום הששי כשחל בשבת.

סברי·· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו· וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום

הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה· זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ

באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם· כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים ושבת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ באהבה וברצון בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם· וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים

ומשתחוים

וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ״א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)· אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְהוָֹה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן· לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ· לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָרֶץ· יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ· וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ· וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עוֹל מַלְכוּתֶךָ· וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

קדיש יתום, יגדל.

תפלה כשיוצאין מן הסוכה.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּשֵׁם שֶׁקִּיַּמְתִּי וְיָשַׁבְתִּי בַּסֻּכָּה זוֹ כֵּן אֶזְכֶּה לַשָּׁנָה הַבָּאָה לֵישֵׁב בְּסֻכַּת עוֹר שֶׁל לִוְיָתָן:

קודם שיכנס לבה"כנ ישהה מעט בעזרת בה"כנ ויאמר:
בעפֿאָר מאַן אין דיא שולע געהט, זאַגט מאַן:

וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ:

או ילך בנחת ולא בפתע פתאום ויאמר: דאַן געהט מאַן מיט אַנשטאַנד היניין אונד זאַגט:

בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ:

כשיכנס לבה"כנ יאמר: נאַך דעם איינטריטט אין דיא שולע זאַגט מאַן:

מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל: וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ: יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ: וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֶבְרְכָה לִפְנֵי־יְיָ עֹשִׂי: וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

בקשה לר' שלמה בן גבירול. ב' תנועות ויתד וב' תנועות.

שַׁחַר אֲבַקֶּשְׁךָ· צוּרִי וּמִשְׂגַּבִּי אֶעֱרֹךְ לְפָנֶיךָ· שַׁחְרִי וְגַם־עַרְבִּי:
לִפְנֵי גְדֻלָּתְךָ· אֶעֱמֹד וְאֶבָּהֵל כִּי־עֵינְךָ תִרְאֶה. כָּל־מַחְשְׁבוֹת· לִבִּי:
מַה־זֶּה אֲשֶׁר יוּכַל. הַלֵּב וְהַלָּשׁוֹן לַעֲשׂוֹת וּמַה־כֹּחִי. רוּחִי בְּתוֹךְ קִרְבִּי:
הִנֵּה לְךָ תִיטַב. זִמְרַת אֱנוֹשׁ עַל־כֵּן אוֹדְךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה. נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ בִּי:

אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי־תַעֲנֵנִי אֵל הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ: וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה: שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל־אֲדֹנָי* אֶתְחַנָּן: הָאִירָה

פניך

*) אדני, כ"ה בכל כ"י וגם נמצא בסדורי קל"ד וודאין, וכן העיד הגאון בן חפני הובא בס' אבודרהם וכן הסכים חמ"ש.

פָּנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי־לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה
תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־
דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע־יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל
שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי
בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי־תַעֲנֵנִי אֵל
הַט־אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר[2]
בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

שיר מן ב' תנועות ויתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר, ובתוכו רצוף י"ג העקרים על סדר י"ג כתובים הנרשמים.

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח	נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל־מְצִיאוּתוֹ:
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ	נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ:
אֵין לוֹ דְּמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף	לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא	רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ:
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר	יוֹרֶה גְּדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ:
שֶׁפַע[1] נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־	אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ:
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד	נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ:
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל	עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ:
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר	דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ:
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ	מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ:
גּוֹמֵל[3] לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ	נוֹתֵן לְרָשָׁע רָע כְּרִשְׁעָתוֹ:
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ	לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ:
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב־חַסְדּוֹ	בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ:

1) שֶׁפַע כנ"ל ומסור עלי' לי' ק"ת. 2) בְּמִישׁוֹר פליגי ביה הסופרים והספרים יש מדגישין הב' ויש מרפים. וככר דברתי בו בתומת מאור עינים אצל כי במקלי עברתי (בראשי' לב י) ואצל ויחנו במדבר צין (במדבר לג לו).

3) גומל לאיש וכו', שעורו גומל חסד לכל איש כמפעלו ונותן רע לכל רשע כרשעתו. רז"ה בנ"ת אלו שעתיד דברים ללא הועיל.

שיר מורכב מיתד וב' תנועות ויתד וב' תנועות בדלת וכן בסוגר.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ· בְּטֶרֶם כָּל־יְצִיר נִבְרָא:
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל· אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל· לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה· וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי· לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית· וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי· וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי· מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי· בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה:
וְעִם־רוּחִי גְּוִיָּתִי· יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

בכל הברכות והתפלות צריך שיכוין פי' המלות מה שמוציא בשפתיו, וכשמזכירו שם הוי' ב"ה יכוין פי' קריאתו באדנות שהוא אדון הכל וגם יכוין בכתיבתו שהוא היה הוה ויהיה, וכשמזכירו שם אלהים יכוין שהוא התקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כלם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

מסדרת קהלות אשכנז מתחילים כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וצאצאי צאצאינו) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּא״יְ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי

רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

נק"ק מיץ מוסיפים בא"י אלהינו מלך העולם מגביה שפלים (עיין ח"מ סי' טו):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר

רַע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ. וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ. בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. זֶרַע יִצְחָק

יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ יְיָ מֵאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ־בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רש"ל כי' נוהג לומ' כאן כל הפרש' הראשונ' של ק"ש, משום שלפעמי' כשאומרי' קרובות מתעכבין בקריאת שמע עד אחר זמנה ובזה הוא יוצא ידי חובת ק"ש.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּ"אַי מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים· אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים· קַבֵּץ קוֶֹיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ· אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־

הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם · וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה · אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

בק"ק אשכנז אומרים כאן ברכות התור', יברכך, אלו דברי', ויש שא"א הפסוקי' והמשנ'.

שמות ל׳
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה: וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם: וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:

במדבר כ״ח
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם

שנים

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ויקרא א׳ י״א

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם· כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תנו רבנן פטום הקטורת, הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. מור וקציעה שבולת נרד וכרכום, משקל ששה עשר ששה עשר מנה, הקושט שנים עשר, וקלופה שלשה, וקנמון תשעה, בורית כרשינה תשעה קבין. יין קפריסין, סאין תלתא וקבין תלתא, ואם אין לו יין קפריסין, מביא חמר חורין עתיק, מלח סדומית רובע הקב, מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש פסלה. ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר, הצרי אינו אלא שרף, הנוטף מעצי הקטף. בורית כרשינה ששפין בה את הצפורן, כדי שתהא נאה. יין קפריסין ששורין בו את הצפורן, מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה, אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה, מפני הכבוד:

תניא רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר הדק היטיב היטיב הדק מפני שהקול יפה לבשמים, פטמה לחצאין כשרה לשליש ולרביע לא שמענו. אמר רבי יהודה זה הכלל, אם כמדתה, כשרה לחצאין, ואם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה היתה באת של שירים לחצאין. עוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי׳:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה·	אבג״יתץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא·	קרע״שטן
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם·	נגד״יכש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם·	בטר״צתג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ·	חקב״טנע
יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ·	יגל״פזק
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת·	שקו״צית

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

פרשת מוספין
במדבר כ״ח ט׳ וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ׃ עֹלַת שַׁבַּת
בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

איזהו מקומן פות׳ נמקו׳ לעוד, וכן נריית׳ דר׳ ישמעאל לכן לריך ללמדו זיכין הפי׳. זבחים פ״ה.

א אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁלִּזְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן
פַּר וְשָׂעִיר שֶׁלְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן
בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל
הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי
הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־
לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב׃ ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים
שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן
הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן
מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ
הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית
הַדָּשֶׁן׃ ג חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר
שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁלְּמוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל
דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע
קְרָנוֹת׃ כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן
דְּרוֹמִית מִזְרָחִית· מִזְרָחִית צְפוֹנִית· צְפוֹנִית מַעֲרָבִית·
מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית· שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שֹׁפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי·
וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל
לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת׃ ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ
בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי

מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:
ה זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת. אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת
אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם
מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי. שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים
מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:
ו הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל
הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם
מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם
וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ז שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן
בְּכָל־מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר לְכָל־אָדָם בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם
נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר
וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל־מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת. וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד:
שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל־אָדָם
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל־הָעִיר בְּכָל־מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד.
הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד־חֲצוֹת
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה
נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה. מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב
אֶחָד. וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים. מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט

וּכְלָל· כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט· מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט· וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן־הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל־עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל־הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טֽוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טֽוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר· כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ· דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ· וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ· וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

בודקים הטלית ומתעטפים מעומד, ויברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת:

ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד׳ פסוקים אלו:

מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן:
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם:
כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר:
מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב:

ברוך שאמר יש לנגן בקול נעים, וצריך לאמרו בעמידה, וידקדק בקריאתו כמו גבי ק"ש. ואסור להפסיק מתחילת ב"ש עד לאחר י"ש, ואפילו לצורך מצוה, אבל לקדושה ולברכו דהיינו לומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ולתיבות מודים אנחנו לך, ולקדיש דהיינו לומר יהא שמי' רבא עד יתברך, וגם לעניות אמן אחר דאמירן בעלמא ולעניות אמן אחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, מפסיק, אבל לשאר אמן לא יפסיק.

אם בא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמר' אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואח"כ תהל' לדוד עד מעת' ועד עולם הללוי', ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללוי', ואח"כ הללו אל בקדשו עד כל הנשמ' תהלל יה הללוי', ואח"כ ישתבח, ואם יש לו שהות יותר יאמר הודו לה' עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי יושבי כדי שיתפלל עם הצבור. ואם אין שהות כלל לא יאמר רק ברוך שאמר ותהל' לדוד וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר אור ואין שהות לומר אפילו בדלוג יתחיל ברכת יוצר אור ויקרא ק"ש עם ברכותי' ויתפלל י"ח עם הצבור ואחר י"ח יתחיל הודו לה' וכו' עד ישתבח ולא יאמר ישתבח, ויש אנשים כשבאים לבית הכנסת והצבור מתחילין יוצר אור המה ג"כ מתחילים ישתבח עמהם וזה איסור גמור כי ישתבח נתקן להיות סוף פסוקי דזמרה וברוך שאמר הוא ההתחלה וא"כ אם לא אמר קצת פסוקי דזמרה האיך יאמר ישתבח? לכן טוב ונכון להתחיל יוצר אור.

אם בא לבה"כ ובתוך שיבדוק הציצי' מתחילין הצבו' יוצר אור טוב שיתפלל עם הצבור ולא יבדוק הציצי' ויסמוך על הרוב וחזקתו בדוק. ויאחז הב' ציצי' שלפניו בידו הימנית בשעת אמירת ב"ש ובשיסיי' בתשבחות ינשקם ויניחם בנחת מידו.

כתוב בשל"ה, קודם ברוך שאמר צריך לאמר בפה מלא:
הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם · בָּרוּךְ הוּא · בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית · בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה · בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת · בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו · בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח · בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו · וּבְשִׁירֵי

דָּוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת
נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים · מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח
וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

דה״א ט׳ י״ו

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו:
שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו:
הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ:
דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל
עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־
הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה
לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ
לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית
עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל
נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים
בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם
אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם
מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־
תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־
יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־

הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד
וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ
מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
אֲשֶׁר־בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא
לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן
וְהַלֵּל לַייָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב
אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא
רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז
לאלהים

לאלהים על־ישראל גאותו ועזו בשחקים: נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים: אל־נקמות יי אל נקמות הופיע: הנשא שופט הארץ השב גמול על־גאים: ליי הישועה על־עמך ברכתך סלה: יי צבאות עמנו משגב־לנו אלהי יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בטח בך: יי הושיעה המלך יעננו ביום־קראנו: הושיעה את־עמך וברך את־נחלתך ורעם ונשאם עד־העולם: נפשנו חכתה ליי עזרנו ומגננו הוא: כי־בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו: יהי־חסדך יי עלינו כאשר יחלנו לך: הראנו יי חסדך וישעך תתן־לנו: קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך: אנכי יי אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב־פיך ואמלאהו: אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי אלהיו: ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליי כי גמל עלי:

ראיתי בספר המנהיג לאבן הירחי שאמר: בצרפת נהגו לדלג בשבתות וי"ט מזמור לתודה וכן בדין שהיו אומרין אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאין ד' הצריכין להודות ואינה קריבה בשבת וי"ט דנדרים ונדבות אין קריבין בהם, אבל בפרובנצא וספרד אומרין אותו ולא יתכן, עכ"ל, והר"ד אבודרהם יישב מנהג ספרד, אכן מנהגנו שלא לאמרו לא בשבת וי"ט וערב י"כ גם לא בע"פ וחה"מ של פסח, אכן נק"ק מדלגי' רק שתי התיבות מזמור לתודה ומתחילי' הריעו לייי וגו'.

בשבת ובי"ט מוסיפים מזמורים אלו וכפולין וק"ק אשכנז גם בהושענא רבא.

יט

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־
דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ
יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא
כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת
יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת
פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה
מְאִירַת עֵינָיִם: יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־
יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו: הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב
רָב: שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי: גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב: יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:
לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי:
בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ:
גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ:
זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ:
חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ:

יְראוּ אֶת־יְהוָה קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו:
כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ כָל־טוֹב:
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ־לִי יִרְאַת יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם:
מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב:
נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה:
סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ:
עֵינֵי יְהוָה אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם:
פְּנֵי יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם:
צָעֲקוּ וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם:
קָרוֹב יְהוָה לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ:
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְהוָה:
שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה:
תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ:
פּוֹדֶה יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחֹסִים בּוֹ:

צ תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם ׀ הָרִים* יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּ° עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם

*) הר' נקראת במלאפום והא' נעלם.   °) שתה ק'.

בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ
וַנָּעֻפָה: מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ
כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־
עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ:
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ
פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:
צא יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי
וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר
הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה
אֲמִתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר
בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף
וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת
רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ:
לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו
יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־
תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר
וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי:
יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ:
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וכו'
קלה הַלְלוּ־יָהּ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים
בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ
לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי
אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כָּל אֲשֶׁר־

חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת: מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה: שָׁלַח׀ אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן: וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם: עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה: בָּרוּךְ יְהוָה׀ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:

הודו, זה הוא הלל הגדול, והלל של ר"ח וי"ט הוא הלל המצרי. ברכות דף ד' וכ"ו ופסחים קי"ח.

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:
הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ:
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי־יָשָׁר דְּבַר־
יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד
יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־
צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ
מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא

מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם ׀ בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם:
מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד
לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל
גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ
לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:
יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־
יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים ׀ כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה:
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי:
צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים
וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עוֹלָתָה בּוֹ:

צג יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן

תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת ׀ יְהֹוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם:
מִקֹּלוֹת ׀ מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם
יְהֹוָה: עֵדֹתֶיךָ ׀ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ יְהֹוָה
לְאֹרֶךְ יָמִים: *) מפיק א׳.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם
יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ
עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם ׀ יְיָ
עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ
לְדֹר־וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל
מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ
בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם
וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ
הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת
מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם: עֲצַת
יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי
הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ
בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ
יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי ׀ לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ
לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם ׀ יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ
הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

---

*) נאוה קדש הנ׳ בקמץ והא׳ בפ״ס וסק׳ דגוש כב״י מדויק וד״ו וכן עיקר וכ״כ רד״ס.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד

אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:

דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ:

הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה:

וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלֹּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: יתיר ו'.

זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:

חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדוֹל־חָסֶד: יתיר ו'.

טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:

יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:

כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ:

לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ:

מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר:

סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים:

עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ:

פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ* וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן:

צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:

קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת:

רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:

שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד:

*) פותח את ידך ר"ת פאי כמנין כוזו אדני וס"ת חתך והוא שם של פרנסה.

תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
קע"ו י"ס וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קמו הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה: אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ: עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם

גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ: *) דבריו ק׳.

קמח הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָֹה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָֹה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת־יְהוָֹה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָֹה כִּי־נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: *) צבאיו ק׳.

קמט הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָֹה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְהוָֹה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ

עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃ רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃ לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃ לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ׃

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃ הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃ הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב׃ הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ׃ כ״ה ת״ה׃

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃

צריך לעמוד קודם שיתחיל ויברך, ויעמוד עד אתה הוא וכו׳.

ד״ה א׳ כ״ט.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃ נחמי׳ ט׳ אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם

וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְּׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהוָֹה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָֹה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָֹה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָֹה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

שירת הים צריך לאמרה מעומד בשמחה ובכוונה ובנגון הטעמים כמו בספר תורה.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָֹה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָֹה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס
וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָֹה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָֹה
שְׁמוֹ: מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־
אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָֹה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ
יְהוָֹה תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס

קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃ וּבְרוּחַ
אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃ אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים׃ מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא׃ נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה
קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל
אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־
יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן
לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ
יָדֶיךָ׃ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ
יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יי עלהם את מי הים. ובני ישרא׳ הלכו ביבשה בתוך הים׃

כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן
לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃
וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד׃ מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל׃ וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃ אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים׃ אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת הַמְהֻלָּל בְּרֹב* הַתִּשְׁבָּחוֹת הַמְנַהֵג° עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים׃ וַיְיָ לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן׃ הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ* נִרְדָּמִים וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים׃ וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים׃ לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים׃ אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ׃ וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ׃ וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם׃ וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת׃ אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ׃ עַל־אַחַת מֵאָלֶף

---

*) ברוב התשבחות, טעמו בריבוי התשבחות, כלומר בכל התשבחות ואף שהם רבים, וזה שימוש מלת רוב בלשון עברי להורות על ריבוי הכלל, וזה טעם ורוב עמיתי הפקיד (איוב ד' י"ד), כבוד עשרו ורוב בניו (אסתר ה' י"א) ריבוי בניו, ואמנם רז"ל הרגילו להשתמש בו בענין אחר באמרם רובו ככולו, והוצרכתי להעיר כאן על הענין הזה להניח דעת המתקשים בזה.

°) המנהג, המ' רפה כמו המטהר (ויקר' יד יא) וכן משפט הלשון להרפות המ' כשפ' הפעל בפתח.

*) והמקיץ כ"י והמעיר.

אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבֹת פְּעָמִים הַטּוֹבֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם־אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ׃ מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ בְּרָעָב זַנְתָּנוּ וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ · מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ · וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ׃ עַד־הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ · וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ · וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח׃ עַל־כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ · וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ׃ הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ׃ כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה · וְכָל־לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע · וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע · וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה · וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ · וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ · כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ · מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ׃ מִי יִדְמֶה־לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ · הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת־שֵׁם קָדְשֶׁךָ · כָּאָמוּר לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃

°) ורבי כ״א ורבו רבבות הטובות.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ:

הַגָּדוֹל*

בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ: הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא
בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ: הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב
רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל· וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ·
וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם· וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ·

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים: הש"ץ אומר ח"ק.

---

*) בפולין מתחילים האל ובאשכנז הגדול·

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן׃ יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן׃

וועהרענד דער חזן ברכו זאגט, זאגט קהל יתברך.

בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ׃
קו״ח
בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל׃

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

*אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי׃

אום

---

*) אור עולם באוצר חיים, מחובר אלמעלה יוצר אור וכו׳ ואמר שאור עולם הוא האור שנברא מששת ימי בראשית הוא נגנז באוצר חיים כמ״ש רז״ל שאין העולם כדאי להשתמש בו וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא לעולם שכלו חיים, ועיין בב״ר פ׳ ג׳ וכיפה תאר סי׳ א׳ וסי׳ ו׳ וז׳ ועוד שם בפ׳ י״א, וכן פתח הפייטן ביוצר להפסקה שני׳ אורות מאופל הזריח מהודו וכו׳, ואפשר כי אורות מאופל קאי על אור המאורות, וקורא לאור הנגנז אור עולם להיותו קיים לעולם, כדאי׳ בסדר א״ז פרק כ״א, ולאור המשמש אנלנו אורות בלשון רבי׳ כמ״ש הכתוב יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ.

מיוסד ע"ס א"ב בראשי החרוזות.

אוּם כְּאִישׁוֹן נִנְצֶרֶת · חָשׁוּךְ אוֹתָהּ מִבַּצּוֹרֶת · בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת: בָּאָה בְּתַחֲנוּן לְפָנֶיךָ · לְחַלּוֹת אֶת פָּנֶיךָ · בִּיטָה וּפְקַח עֵינֶיךָ: גַּלֵּה לָהּ יוֹמָךְ · וַחֲמוֹל עַל עַמָּךְ · וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ מֵעִמָּךְ:

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי · שְׂמָחוֹת הַזְמִינִי · וּסְבוֹת נָא מַעֲנִי · קָדוֹשׁ:

דּוֹרְשִׁים בְּתַכְלִית מוֹעֲדָם · גִּשְׁמֵי נְדָבוֹת בְּמַעֲמָדָם · צְפֵה נָא לְעוֹדְדָם: הַשְׁקִיפָה עֲלֵיהֶם מִמְּרוֹמֶיךָ · וּזְכוֹר בְּרִית שְׁלֹשֶׁת קְדוּמִים · וְהִמָּלֵא עַל צֶאֱצָאֵימוֹ רַחֲמִים: וְאִם עִקְּלוּ בְּרֶשַׁע · חוּסָה וַעֲבוֹר עַל פֶּשַׁע · וְהַצְמַח לָמוֹ יֶשַׁע: זוֹעֲקִים אֵלֶיךָ בְּכָל לֵב · הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי

לב

אום כאישון נצרת, תאר לישראל, עש"ה, יצרנהו כאישון עינו (דברים לב י). מבצורת, מעצירת גשמים. באה בתחנון, כ"כ בכ"י והוא עיקר כי לשון הפיוט הזה לנוכח הכנסיי' הוסד. ביטה, הביטה. יומך, יום הישועה הכמוס אתך. הזמיני, הזמן לי, והחרוז הזה הוא לי' הכנסי'. בתכלית מועדם, ביום אחרון של י"ט. במעמדם, בתפלתם. לעודדם, לחזקם. שלשת קדומים, האבות. צאצאימו, בניהם. עקלו, עקשו

א מיינע נאציאן, דיא דוא בעוואהרעסט וויא אויגענבליק, נאהט זיך בעטענד דיר אם שמיני עצרת. ב דיך פֿלעהט זיא אן, דוא ווענדעסט זיא פֿאָר מיטיטהרען בעוואַהרען; אָ, שויע האָלדרייך אויף זיא הערנאב, ג בעטריבע איהר גלאָנצענדע טאַ־גע! ערבאַרמע דיך דיינער פֿאָלקעס אונד געוואָהרע איהם דער פֿריידען פֿיללע!

קאָם · מאַכטען טאָגע בעסט מאַע . פֿריידע מיר
אונד פֿערגיס מיין געבעט, אָ הייליגער!

ד מאַן טאָוזענד דעס פֿאָלקעס פֿלעהט עס אום ווידער רעגען; געוואָהרע איהם! ה שויע האָלדרייך אויז דיינען הימעלן הערנאב, דענקע אן דאַס בינדניס מיט דען אורפֿאַטערן אונד זייא דערען נאַכקאָממען ערבאַרמונגספֿאָל! ו אונד זינד זיא אויך פֿאָן פֿפֿאַדע דער טוגענד אבגעוויכען — אָ, זאָ זייא איהנען גנאַדיג! פֿערצייהע איהרע פֿעהלטריטטע אונד לאָס איהנען הייל אויפֿבליהען. ז דיר פֿלעהען זיא מיט גאַנצעם

לֵב׃ כּוֹנֵן מְקוֹם עַיִן וָלֵב: חֶטְאָם תִּנְאוֹם לְכַפֵּר׃ וּבְרִית אַל תָּפֵר׃ בִּזְכוּת אִמְרֵי שָׁפֶר:
טוֹב הַשּׁוֹכֵן רוּמָה׃ קָרֵב קֵץ נֶחָמָה׃ וְעוֹרֵר יְשֵׁנֵי אֲדָמָה: יָהּ שׁוֹכֵן עֲלִיּוֹת׃ וְרַב הָעֲלִילִיּוֹת׃ עַתָּה כַּנֵּס גָּלִיּוֹת: כָּל אוֹיְבֶיךָ לְהַאֲבִיד׃ וְאוֹהֲבֶיךָ שְׂמָחוֹת לְהַרְבִּיד׃ בְּמַלְכוּת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד: לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְרוֹמֵם׃ בֵּירַת מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם׃ צָרִים מֶנּוּ לְהַדְמֵם: מְהַלְלִים לְךָ בַּהֲגִיגָתָם׃ שׁוּר קְהַל עֲדָתָם׃ וּשְׁמַע קוֹל זַעֲקָתָם: נֶגְדְּךָ בְּתַחַן עוֹמְדִים׃ וְעַל דַּלְתוֹתֶיךָ שׁוֹקְדִים׃ וְאֹתְךָ בְּהִתְמֵר מְיַחֲדִים: שִׂיחָם לְפָנֶיךָ יֶעֱרַב׃ וְחָשְׁכֵם

מיום

ועוותו. מקום עין ולב, המקום שאמרת עליו והיו עיני ולבי שם כל הימי' (מ"א ט ג) והיינו המקדש. תנאום, תאמר. אמרי שפר, התורה. טוב, תאר לאל ית'. עליות, שמים. להרביד, לקשט. מנו להדמם, להכרית ממנו. מיום קרב, מיום מלחמה.

גאַנצען הערצען ; דאס הייליגט צערבראָכנע הערצען! אָ, בויע איהן ווידער אויף, דען אָרט דיינער אויגענמערק; אונד דיינער הערצענזוכט (ירושלם)! ח פֿער־זיהע איהרע זינדען, ערהאַלטע דיינע בונדעזקינדער, דער פֿראָממען גע־בעטע האָרכען! ט אַללגיטיגער היממעלזטהראָנער, לאַס זיא באַלד איינ־טרעטען, דיא לייט איהרעז טראָזטעז! לאַס ערוואַכען, דיא אין דער ערדע שלומערן! י אַללמאַכטיגער העהעבעוואָהנער, דער בעגעבענהייטען אורהעבער, ניגם זיא ווידער אויף, דיינע פֿערשטאָססענען! כ לאַס אויפֿ־הערען דיינע האַסער! ערפֿרייע דיינע ליעבענדען אים רייכע משיח'ז, זאָהנז דוד'ז! ל פֿיהרע איהן ווידער אויף, לאַס איהן האָך גלאַנצען, דיינען היילינגען, נון פֿערפֿאַללענען טעמפעל, אונד זיינע פֿיינדע פֿערשטוממען! מ זיעהע, דיר פֿייערט לאָבזינגענד דיזע געזאַממטע געמיינדע; פֿערנים דיא שטיממע איהרער ביטטע! נ דאַ שטעהט זיא פֿלעהענד, פּאָכט אַן דיינע פּפֿאָרטען אונד העלדיגט אונאונטערבראָכען דיינער איינהייט. ס אָ, האָרע עז מיט וואָהל־

געפֿאַללען

מִיּוֹם קְרָב· וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא תִקְרָב: עַטֵּר רוֹב
בְּרָכוֹת· וְחַיִּים אֲרוּכוֹת· עֲדֵי עַד מַאֲרִיכוֹת:
פְּתַח לָמוֹ אוֹצָרֶךָ· וְקַיֵּם עָלֵימוֹ אֲמָרֶךָ· וְאַל
יֵבֹשׁוּ מִסַּבְּרֶךָ: צָקוּן לַחֲשָׁם תִּשְׁמַע· וְקוֹל
מְבַשֵּׂר לְהַשְׁמַע· טוֹבוֹת וְנֶחָמוֹת בְּמַשְׁמַע:
קוֹלוֹת אַרְבָּעָה לְהָחִישָׁה· וּלְעֶזְרָתֵנוּ חוּשָׁה·
וּלְצוּרְרֶךָ תַּכְחִישָׁה: רָם עַל רָמִים· שַׂמַּח נֶפֶשׁ
עֲגֻמִים· בְּבִנְיָן כְּמוֹ רָמִים: שִׁבְחֲךָ בְּפִימוֹ מְתַנִּים·
וְגָדְלְךָ בְּלִבָּם מְשַׁנְּנִים· וְיִחוּדְךָ בְּכָל יוֹם עוֹנִים:
י תוֹקְפִים שֶׁבַח וְהוֹדָיָה רוֹחֲשִׁים· רוֹעֲשִׁים וְלֹא
חָשִׁים· וְאוֹתְךָ מַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים· קָדוֹשׁ:

וממחיתה, מפורענות. עדי עד מאריכות, המאריכות לעדי עד והיינו חיים הנצחיים. אמריך, שאמרת לפתוח להם אוצרך הטוב. צקון לחשם, שפיכת תפלתם. קולות ארבעה להחישה, הייני קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה בנבואת ירמיה ל"ג י"א; או יתכן שירמוז על קול השופר לארבע כנפות הארץ בקבוץ הגליות. נפש עגומים, נפש הדואגים והמצירים, ל' עגמה נפשי (איוב ל' כה). בבנוי כמו רמים, בבית המקדש, ע"ש ויבן כמו רמים מקדשו (תהלים ע"ח ס"ט). מתנים, מספרים. משננים, מדברים. והודי' רוחשים, רועשים וכו', כ"ה בכל כ"י והוא עיקר בעבור החרוז.

געפאַללען, איהר געבעט! ענטפערנע אונגליקקיטוואָנגערע טאָגע אונד לאַס קיין אונהייל זיך נאַהען! ע איבערהייפע זיא מיט זעגנונגפיללע, געוואָהרע איהרער לעבענזדויער אונענדליכע לאָנגע! פ אָפפנע איהנען דיין וואָהלטהאָטיגעז בעהאָלטניס, בעשטאָטיגע דיין פערהייסען, לאַס זיא ניכט בעשאָמט ווערדען, אינדעם זיא צו דיר האָפפען! צ פערנים דאַז געבעט איהרער אינברונזט, לאַס זיא דעז באָטשאַפטערז שטיממע פערנעהמען, דיא זעגען אונד טראָזט פערקינדעט! ק לאַס באַלד ערשאַללען יענע פיער פריידענשטיממען אונד בעשלייניגע אונזער הייל! ר ערקוויקקע, אָ וואָהרהאַפטער, דיא זעעלע דער בעטריבטען, אונד בויע דענטעמפעל ווידער הייםעלאָך. ש איהר מונד פערקינדעט דיינען רוהם, אים הערצען פערעהרען זיא דיינע האָהייט אונד הולדיגען טאָגליך דיינער איינהייט, ת ברינגען דיר לויטען רוהם אונד דאַנק, בעטען אונאונטערבראָכען צו דיינער פערהערליכונג אונד היילינגונג! קדוש!

בחול.

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין

ופעל

בשבת.

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ. וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל. הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח: וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ. מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו. שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ. אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָל נְשָׁמָה: גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם. דַּעַת וּתְבוּנָה סֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה: זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ. חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל: כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם. לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ. נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם: שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם. עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ. צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ: קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים

לו

בחול.

וּפֹעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ,

בשבת.

לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת: זֶה שֶׁבַח שֶׁלַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ: לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל. הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ,

עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה. וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה. לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

בספר"מ וברוב אשכנז ווירד קיין אופן געזאגט, מאן פאנגט גלייך אן והאופנים.

ראשי החרוזים אמתי בירבי שפטיה חזק.

אֶרְאֶלִים וּמַלְאָכִים. מַקְדִּישִׁים וּמְבָרְכִים. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
מ וּכָנִים וַעֲרוּכִים. בְּכַנְפֵיהֶם סוֹכְכִים. יוֹם יוֹם מַמְלִיכִים. לְמ"מ"ה:
תַּקִּיפֵי שְׂרָפִים. תִּשְׁבָּחוֹת מְיַפִּים. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
יְקָר אַלְפֵי אֲלָפִים. וְרִבֵּי רִבְבָן צְפוּפִים. רָאשֵׁיהֶם כּוֹפְפִים. לְמ"מ"ה:
בְּ הוֹרֵי מֶרְכָּבָה. מְרַנְּנִים בְּאַהֲבָה. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
י הוֹדוּן יִצְבָּא. בְּהוֹד שִׁירָה עֲרֵבָה. לְשׁוֹרֵר בְּחִבָּה. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
ר גְיוֹן הַנָּהָר. מֵאוֹר חָשׁ וְנִמְהַר. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
בּ וֹ לְהִטָּהֵר. חַשְׁמַלֵּי זֹהַר. חִדּוּשׁ שִׁיר לְהִגָּהֵר. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
יְ שׁוֹרֵר מִיכָאֵל. וִיזַמֵּר גַּבְרִיאֵל. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
ש וֹאֵג קְמוּאֵל. וְגוֹעֶה רְפָאֵל. וּמְהַדֵּר הֲדַרְנִיאֵל. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
פּ וֹחֵד סַנְדַּלְפוֹן. לְצַד דּוֹפֶן יִדְפּוֹן. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
ט עֲמֵי חִין יַחְפּוֹן. כֶּתֶר מֵהֶם לִסְפּוֹן. וּמַשְׁבִּיעַ לְאָפוֹן. עַל רֹאשׁ מ"מ"ה:
יְ קַדֵּשׁ גַּלִּיצוּר. הַמְגַלֶּה טַעֲמֵי צוּר. מִפִּי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
הַמַּשְׁמִיעַ לְכָל יְצוּר. שְׁנַת שֹׂבַע וּבָצוּר. וְכָל דָּבָר הֶאָצוּר. בִּרְצוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
חַיּוֹת אַרְבַּעְתָּן. מְשַׁלְּשׁוֹת קְדֻשָּׁתָן. לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים:
זוֹעוֹת מֵאֵימָתָן. קוֹפְצוֹת בְּנֶהֱמָתָן. קוֹרְאוֹת לְעֻמָּתָן. לְמ"מ"ה:

אראלים ומלאכים, עש"ה הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון (ישעי' לג ז). יקר אלפי אלפים וכו', כמו שיסד הפייט באקדמות, חיל אלף אלפין ורבו רבון לשמשותיה. ידודון יצבא, שנא' מלאכי צבאות ידודון ידודון (תהלי' סח יג). יצבא, ל' ויצבאו על מדין (במדב' לא ז), ופירושו חיל מלאכי' יקבץ. רגיון הנהר, זה נהר דינור הנזכר בדניאל ז'. ואית' בפסיקת' רבת' בפ' מתן תור' דף ל"ה, רגיון נהר של אש שגחליו שורפות את המלאכי', וגם' היכלות כשבא עת לשורר שיר מתאספי' המלאכים וטובלים בנהר דינור ז' פעמים, וכנגד זה ייסד בו להטהר חשמלי זוהר וכו'. להגהר להתנפל, ל' ויגהר עליו (מ"ב ד לד). שואג קמואל וכו' ומהדר הדרניאל וכו'. שם בפסיקתא, קמואל ממונה על י"ב אלפי' מלאכי חבלה היושב בשער הרקיע, הדרניאל גבוה מחביריו ששים רבוא פרסאות וכל דבור שיוצא מפיו יוצאים שנים ברקים של אש, סנדלפון גבוה מחבירו מהלך ת"ק שנה ומשמש אחורי המרכבה ומקבל תפלתן של ישראל ועושה מהם כתר ומשביע הכתר ועולה ויושב בראש אדונו וכו', וזה טעם לצד דופן ידפון כלומר אחורי המרכבה. טעמי חין, דברי חנונים. יחפון, יקבל בחפניו. ומשביע לאפון, משביע הכתר להיות אופן ועטרה. גליצור, גם זה שם בפסיקת', גליצור המלאך מגלה טעמי צור וכנפיו וכו' ואומר שנה זו חטין יבליאו ויין יזול וכו' ועל זה ייסד המשמיע לכל יצור שנת שובע ובצור. חיות ארבעתן משלשות קדושתן, כ"ע במס' חולין דף ל"א ב' ובפרקי דר"א פ"ד שמשם נראה שהשרפים משלשות קדוש והחיות אומרין ברוך. זועות, מזדעזעות, או שהם מזיעות מרוב האימה אשר להם, וכדאי' שם בפרקי דר"א.

כרוב קהלות אשכנז אומרים והאופנים. בפולין וקצת קהלות אשכנז אומרי' והחיות.

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים | וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָּל־חַיָּה וְאוֹפַן וּכְרוּב

לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים׃

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ׃ לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ׃ כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת׃

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ׃ אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה׃ וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃ וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ׃ כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ

הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת׃ לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אל מלך נאמן.

דברים ו׳ ד׳
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־
מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע

יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
במדבר ט״ו וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט אלא יבולע הא׳.

אשכנז אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה. עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃

פולין אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר׃ וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׃ לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת׃ וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חֹק וְלֹא יַעֲבוֹר. אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה. לְמַעַן שְׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ׃ אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃

מיוסד ע"ס א"ב.

אֱמוּנִים אֲשֶׁר נֶאֱסָפוּ· בְּרָכוֹת נִכְסָפוּ· גַּם קוֹמָתָם כָּפָפוּ· דְּבַר חִנּוּנָם הֶעֱדִיפוּ: הוֹבִילֵם לְאָהֳלֵיהֶם לְשָׁלוֹם· וְיִמְצְאוּ שָׁם שָׁלוֹם· זֶרַע הַשָּׁלוֹם· חַסְּנֵם בְּצֶדֶק וְשָׁלוֹם: טוֹבוֹת לְכַלְלָם· יְקָר לְהַכְלִילָם· כָּבוֹד לְהַנְחִילָם· לְמַעְלָה לְעַלָּם: מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתָם· נְהוֹג בְּשִׂמְחָתָם· שַׂמַּח עֲדָתָם· עוֹרֵר פְּדוּתָם: פְּנֵה לְחִנּוּנָם· צַמֵּת מְעַנָּם· קַבֵּל מַעֲנָם· רוֹמֵם הֲמוֹנָם: שְׁמוֹר הֲדוּרִים· שַׁכַּח סְרוּרִים· תְּמוֹךְ מְשַׁחֲרֶיךָ וְחַלְּצֵם מִמְּצָרִים· וּנְהַלֶּלְךָ כְּבַעַל קְרִיעַת יַם סוּף לִגְזָרִים:

עזרת

אמונים, ישראל. כפפו, לי כפיפה וכריעה. הובילם, הוליכם. חסנם, החזיקם. לכללם ולהכלילם, שניהם לי כלילת יופי ענין הקיף עטרה, וטעם יקר להכלילם, לעטרם ביקר ותפארת, יקרי כלו קמוץ בכל כ"י. לעלם, לעלה ולנשא אותם. צמת, הכרת. המונם, קהלם. הדורים, המעשים המהודרי' והנאים. סרורים, המעשים המכוערים והסרים מעל ה'. ונירסא זאת כראה עיקר. תמוך משחריך וחלצם ממצרים, כן נכון לגרום.

אמונים עז זינד דיינע געטרייען, דיא היער פֿערזאממעלט זינד! זיא זעהנען זיך נאך זעגען אונד פֿלעהען דעמוטהספֿאלל מיט געבייגטען קניען. אה, ברינגע זיא גליקקליך היין נאך איהרער היימאט! לאס זיא דארט דען פֿריעדען פֿינדען, דיא קינדער דעס פֿריעדענס! שמיקקע זיא מיט גליקקזעליגקיי־טען, קראנצע זיא מיט ווירדע, לאס עהרע איהר ערבע זיין אונד העבע זיא האך עמפאר! ערפֿיללע איהרע ווינשע, לייטע פֿראהלאקקענד אונד פֿריי־דיג איהרע געמיינדען אונד ערוועקקע איהרע בעפֿרייאונג! ווענדע דיך צו איהרען געבעטע אונד ענדע איהר ליידען! פֿערנים איהר פֿלעהן אונד העבע זיא ווידער עמפאר! מערקע נור איהרע גלאנצענדען טהאטען, אונד פֿערגיס איהרען אבפֿאלל. זייא דיינער אנבעטער שטיטצע אונד רעטטע זיא אויס דער נאטה! דאן זאללען דיר דאנקלידער ערטאנען, וויע איינסט ביים שפאלטען דעס שילפֿמעערס.

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם.

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל). בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ· מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ· וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה· זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ

וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ
וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ • וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד
עַבְדֶּךָ • וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ • וְזִכְרוֹן כָּל־
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ • לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן
וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי
חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה •
וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה • וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ
כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים
וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ
לְבָרְכֵנוּ: בשבת אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו
קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ
לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ באהבה וברצון
בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שבת ומוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ • וְיִשְׂמְחוּ
בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ • בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם •
וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי

יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ· אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ· עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ: וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת־שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ· בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

סדר דוכן בסוף המחזור.

א״י אֱ״וֵ אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שים

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי. עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות.
וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות.

חזרת התפלה לשליח צבור.

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם׃ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ׃ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר

ק׳ וח׳ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃

ק׳ וח׳ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃

ח׳ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן׃ תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים׃ וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ׃

ק׳ וח׳ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ׃

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ומוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן. אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדּוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רצה וכו׳ וא״חכ גומרים את ההלל.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת־הַהַלֵּל*:

קיג הַֽלְלוּיָהּ ׀ הַֽלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַֽלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־
שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־
גּוֹיִם ׀ יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת: הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן:
לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי
עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַֽלְלוּיָהּ:

קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם
לֹעֵז: הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל
מַמְשְׁלוֹתָיו: הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר:
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן:
מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר:
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן:
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב:
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם:

קטו לֹא לָנוּ יְהֹוָה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־

---

*) ההלל כן עיקר בה' הידיעה בראש וכן הוא בתלמוד בכל מקום וכן ברמב"ם בי"ב מי"א לברכות וכן בס' המנהיג לראב"ן הירחי ובס' המפוא' בדיני ר"ח ובאבודרה' וכ"ה בכל סדורי הספרדים גם בכל סדורי האשכנזים הקדמונים וכ"י וכן בסדור של ר"ה ש"ן של שנת ש"ך גם במחזור מ"א דפוס וויניציא של שנת ש"ם ובאחרים זולת' אלא שהמדפיסי' האחרוני' השתבשו ונשתרבב השבוש בכל הסדורי' הקדשי'.

אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ
בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה
יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף*־לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם׀
וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם:
כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח
בַּיהֹוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהֹוָה עֶזְרָם
וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְהֹוָה בִּטְחוּ בַיהֹוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:

יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־
בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם־
הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם:
בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם
שָׁמַיִם לַייָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם: לֹא־
הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ
נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קט״ז אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע׀ יְיָ אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי־הִטָּה
אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי׀ חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל
מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם־יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְּטָה
נַפְשִׁי: חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאיִם° יְיָ
דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי:
כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי:

---

*) אף לפי עדו' רש"י ז"ל בתהלי' קל"ה ולפי מה שמסר שם בגליון המס"ק נ"ל כאן אַף בקמץ, אכן לפי עדות בן אשר וכמה מסורות העיקר בפתח.

°) פתאים, הא' נעלם והחירק נקראת תחת הי'.

אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר
אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב:
מָה־אָשִׁיב לַייָ כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס־יְשׁוּעוֹת
אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה*
נָּא לְכָל־עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו:
אָנָּה יְיָ כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ
פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ
אֶקְרָא: נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ:
בְּחַצְרוֹת׀ בֵּית יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָםִ הַלְלוּיָהּ:
קי״ז הַלְלוּ אֶת־יְיָ כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים:
כִּי גָבַר עָלֵינוּ׀ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קי״ח
ס׳ הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק׳ הודו
ס׳ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק׳ הודו
ס׳ יֹאמְרוּ־נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק׳ הודו
ס׳ יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: ק׳ הודו

מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ° עָנָנִי בַמֶּרְחַבְיָהּ: יְיָ לִי לֹא

*) נגדה הד׳ רפה.

°) ה׳ שלקראתי יה במפיק וה׳ של במרחב יה רפ׳, ורז״ה בש״ת שלו שקר ענה במסרת דסוף פ׳ בשלח וכבר ענה בו כתשו הגאון רמ״ד בקונטרס השגות שלו, ולא הי׳ מן הצורך להכתישו שנית לולא שראיתי להחכם רא״ם בעל ויעתר יצחק שהעתיק שנית דברי רז״ה המוזמים כי לא ראה דברי רמ״ד ולא המסרת דסוף בשלח ובהדיא במסרה במרחב יה בהדי מילין דלא מפקין ה׳ וממילא שהיא מלה אחת וכדעת רבא ורב במס׳ פסחי׳ דף קי״ז א׳ דוגמת חבריו שלהבתיה, וארץ מאפליה שהן תיבה אחת ובעדות רד״ק בשרשו, ועל שלהבתיה במסר בהדי׳ מלה אחת לדעת בן אשר וא״כ מסרה דסוף בשלח אתא כבן אשר דקיימא לן כוותי׳ לכן במרחביה מלה חדא וה׳ רפה וכן במקרא כ״י ישן ומדוייק כתיב במרחביה מלא חדא והח׳ בפתח והב׳ בשוא והה׳ רפ׳ וכן עיקר ודע כי ענני בטעם גרש רביע לכן כדגש אחריו.

אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים: כָּל־גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם: דַּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַייָ עֲזָרָנִי: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל: לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי־יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי *יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי: פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ: זֶה־הַשַּׁעַר לַייָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה: אודך אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: אבן מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא °נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ: מאת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

החזן מנגן אנא והקהל עונה.

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא

אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא:

החזן חוזר ומנגן אנא והקהל עונה.

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא

אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא:

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ: ברוך אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד־קַרְנוֹת

---

*) יסרני יה הנ' גם הי' של יה דגושין. וחטאת עמך (שמות ה טז) והדומים לו.

°) נפלאת הא' נעלם דוגמת וההמון קורא הא' בקולם ושגוי הוא.

הַמִּזְבֵּחַ: אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: א
הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: הודו

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל מַעֲשֶׂיךָ · וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי־בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

אָמֵן· יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא· יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ק׳ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן־שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: ק׳ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

אם חל שמיני עצרת בשבת אומרים קהלת.

*) בסדורי הספרדים גם בסדורי האשכנזים וכ״י ודפוסי׳ ישני׳ ליתא מלת על וגם הרב אבודרה׳ והרב רמ״ד וגאוני׳ אחרי׳ לא גרסו לה.

דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלָםִ: הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר
קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל: מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל
עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ
לְעוֹלָם עֹמָדֶת: וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל מְקוֹמוֹ
שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם: הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן
סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ: כָּל
הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל מְקוֹם
שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת: כָּל הַדְּבָרִים
יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא
תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ: מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה
הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר
רְאֵה זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵנוּ:
אֵין זִכְרוֹן לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ לֹא יִהְיֶה לָהֶם
זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה: אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל
יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָםִ: וְנָתַתִּי אֶת לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה
עַל כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים
לבני

*) כתב הרב אבן הירחי בספרו המנהיג בהלכות סוכה סי' כ"ז וז"ל: „מנהג צרפת לקרות בשמיני עצרת לפני קריאת התורה ס' קהלת, ושמעתי טעם בדבר משום דכתיב בי' תן חלק לשבעה וגם לשמונה. אלו שבעת ימי החג ושמיני עצרת. רוצים לומר לפי שהוא חג האסיף להזהיר על התרומות והמעשרות ונדרים שלא לעבור עליהם בבל תאחר, ובפ' ב' דעירובין דרש לי' לקרא, לשבעה אלו שבעת ימי פסח וגם לשמונה אלו שמונת ימי החג, יש לומר להזהיר בראשון והאחרון. ואני מצאתי טעם יפה כי שלמה המלך ע"ה בחג אמרו בקהל כמו שכתוב במועד שנת השמטה בחג הסוכות בבוא כל ישראל לראות, והוא אמרו בחג בהקהל להוכיח את ישראל על כן יתכן לאומרו בחג, וטוב ונכון לאמרו בבית הכנסת ולהוציא את מי שאינו בקי לפי שאין הכל בקיאין בקריאתו ולא כמנהג פרובינצא (*Provence*) שאומרין אותה בסוכה.“ עכ"ל אבן הירחי ז"ל. ואנו נוהגים לאמר אותה בשבת שבחול של מועד; ואם אין שבת בתוכו אומרים אותה בשמיני עצרת אבל בשבת.

לבני האדם לענות בו: ראיתי את כל המעשים שנעשו
תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח: מעות לא יוכל
לתקן וחסרון לא יוכל להמנות: דברתי אני עם לבי
לאמר אני הנה הגדלתי והוספתי חכמה על כל אשר
היה לפני על ירושלם ולבי ראה הרבה חכמה ודעת:
ואתנה לבי לדעת חכמה ודעת הללות ושכלות ידעתי
שגם זה הוא רעיון רוח: כי ברב חכמה רב כעס ויוסיף
דעת יוסיף מכאוב: אמרתי אני בלבי לכה נא אנסכה
בשמחה וראה בטוב והנה גם הוא הבל: לשחוק אמרתי
מהולל ולשמחה מה זה עשה: תרתי בלבי למשוך ביין
את בשרי ולבי נהג בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר
אראה אי זה טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמים
מספר ימי חייהם: הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי
לי כרמים: עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל
פרי: עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח
עצים: קניתי עבדים ושפחות ובני בית היה לי גם מקנה
בקר וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם:
כנסתי לי גם כסף וזהב וסגלת מלכים והמדינות עשיתי
לי שרים ושרות ותענגות בני האדם שדה ושדות: וגדלתי
והוספתי מכל שהיה לפני בירושלם אף חכמתי עמדה
לי: וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם לא מנעתי את
לבי מכל שמחה כי לבי שמח מכל עמלי וזה היה חלקי
מכל עמלי: ופניתי אני בכל מעשי שעשו ידי ובעמל
שעמלתי לעשות והנה הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון

תחת

תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת וְסִכְלוּת
כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר כְּבָר עָשׂוּהוּ׃
וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת כִּיתְרוֹן הָאוֹר
מִן הַחֹשֶׁךְ׃ הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ
וְיָדַעְתִּי גַם אָנִי שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת כֻּלָּם׃ וְאָמַרְתִּי
אֲנִי בְּלִבִּי כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם אֲנִי יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי
אָז יֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל׃ כִּי אֵין זִכְרוֹן לֶחָכָם
עִם הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח
וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם הַכְּסִיל׃ וְשָׂנֵאתִי אֶת הַחַיִּים כִּי רַע
עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת
רוּחַ׃ וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת כָּל עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
שֶׁאַנִּיחֶנּוּ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי׃ וּמִי יוֹדֵעַ הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ
סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל עֲמָלִי שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
גַּם זֶה הָבֶל׃ וְסַבּוֹתִי אֲנִי לְיַאֵשׁ אֶת לִבִּי עַל כָּל הֶעָמָל
שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה
וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל בּוֹ יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ גַּם זֶה
הֶבֶל וְרָעָה רַבָּה׃ כִּי מֶה הֹוֶה לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וּבְרַעְיוֹן
לִבּוֹ שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי כָל יָמָיו מַכְאֹבִים וָכַעַס
עִנְיָנוֹ גַּם בַּלַּיְלָה לֹא שָׁכַב לִבּוֹ גַּם זֶה הֶבֶל הוּא׃ אֵין טוֹב
בָּאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְהֶרְאָה אֶת נַפְשׁוֹ טוֹב בַּעֲמָלוֹ גַּם זֹה
רָאִיתִי אָנִי כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא׃ כִּי מִי יֹאכַל וּמִי יָחוּשׁ
חוּץ מִמֶּנִּי׃ כִּי לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וְדַעַת
וְשִׂמְחָה וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיָן לֶאֱסוֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ

תַּחַת הַשָּׁמָיִם׃ עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וְעֵת
לַעֲקוֹר נָטוּעַ׃ עֵת לַהֲרוֹג וְעֵת לִרְפּוֹא עֵת לִפְרוֹץ וְעֵת
לִבְנוֹת׃ עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק עֵת סְפוֹד וְעֵת רְקוֹד׃ עֵת
לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעֵת כְּנוֹס אֲבָנִים עֵת לַחֲבוֹק וְעֵת לִרְחֹק
מֵחַבֵּק׃ עֵת לְבַקֵּשׁ וְעֵת לְאַבֵּד עֵת לִשְׁמוֹר וְעֵת לְהַשְׁלִיךְ׃
עֵת לִקְרוֹעַ וְעֵת לִתְפּוֹר עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר׃ עֵת לֶאֱהֹב
וְעֵת לִשְׂנֹא עֵת מִלְחָמָה וְעֵת שָׁלוֹם׃ מַה יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה
בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל׃ רָאִיתִי אֶת הָעִנְיָן אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי
הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃ אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ גַּם אֶת הָעֹלָם
נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר
עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף׃ יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי
אִם לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו׃ וְגַם כָּל הָאָדָם שֶׁיֹּאכַל
וְשָׁתָה וְרָאָה טוֹב בְּכָל עֲמָלוֹ מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃ יָדַעְתִּי כִּי
כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף
וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו׃ מַה
שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ
אֶת נִרְדָּף׃ וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט
שָׁמָּה הָרֶשַׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשַׁע׃ אָמַרְתִּי אֲנִי
בְּלִבִּי אֶת הַצַּדִּיק וְאֶת הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי עֵת לְכָל
חֵפֶץ וְעַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה שָׁם׃ אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דִּבְרַת
בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שֶׁהֶם בְּהֵמָה הֵמָּה
לָהֶם׃ כִּי מִקְרֶה בְנֵי הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד
לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם
מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃ הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד

הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הֶעָפָר׃ מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי
הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא
לְמַטָּה לָאָרֶץ׃ וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם
בְּמַעֲשָׂיו כִּי הוּא חֶלְקוֹ כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה
אַחֲרָיו׃ וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם
וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃ וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת
הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה׃
וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא הָיָה אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת
הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ וְרָאִיתִי אֲנִי
אֶת כָּל עָמָל וְאֵת כָּל כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה כִּי הִיא קִנְאַת אִישׁ
מֵרֵעֵהוּ גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת יָדָיו
וְאֹכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ׃ טוֹב מְלֹא כַף נָחַת מִמְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל
וּרְעוּת רוּחַ׃ וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה הֶבֶל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ יֵשׁ
אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וָאָח אֵין לוֹ וְאֵין קֵץ לְכָל עֲמָלוֹ גַּם
עֵינָיו* לֹא תִשְׂבַּע עֹשֶׁר וּלְמִי אֲנִי עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת נַפְשִׁי
מִטּוֹבָה גַּם זֶה הֶבֶל וְעִנְיַן רָע הוּא׃ טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד
אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם׃ כִּי אִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד
יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ וְאִילוֹ הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ׃ גַּם
אִם יִשְׁכְּבוּ שְׁנַיִם וְחַם לָהֶם וּלְאֶחָד אֵיךְ יֵחָם׃ וְאִם יִתְקְפוֹ
הָאֶחָד הַשְּׁנַיִם יַעַמְדוּ נֶגְדּוֹ וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה
יִנָּתֵק׃ טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר לֹא
יָדַע לְהִזָּהֵר עוֹד׃ כִּי מִבֵּית הָסוּרִים יָצָא לִמְלֹךְ כִּי גַּם
בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רָשׁ׃ רָאִיתִי אֶת כָּל הַחַיִּים הַמְהַלְּכִים

*) עינו ק׳.

תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עִם הַיֶּלֶד הַשֵּׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֹד תַּחְתָּיו׃ אֵין קֵץ
לְכָל הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר הָיָה לִפְנֵיהֶם גַּם הָאַחֲרוֹנִים לֹא
יִשְׂמְחוּ בוֹ כִּי גַם זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן רוּחַ׃ שְׁמֹר רַגְלֶיךָ[1] כַּאֲשֶׁר
תֵּלֵךְ אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח
כִּי אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע׃ אַל תְּבַהֵל עַל פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל
יְמַהֵר לְהוֹצִיא דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
וְאַתָּה עַל הָאָרֶץ עַל כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃ כִּי בָּא הַחֲלוֹם
בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים׃ כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים
אַל תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר תִּדֹּר
שַׁלֵּם׃ טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם׃ אַל תִּתֵּן
אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי
שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה
יָדֶיךָ׃ כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת
הָאֱלֹהִים יְרָא׃ אִם עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה
בַמְּדִינָה אַל תִּתְמַהּ עַל הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר
וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם׃ וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא[2] מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד׃
אֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי אֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה גַּם
זֶה הָבֶל׃ בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ
כִּי אִם רְאִית[3] עֵינָיו׃ מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם מְעַט וְאִם
הַרְבֵּה יֹאכֵל וְהַשָּׂבָע לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן׃ יֵשׁ
רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו
לְרָעָתוֹ׃ וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין בְּיָדוֹ
מְאוּמָה׃ כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבָּא
וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ שֶׁיֹּלֵךְ בְּיָדוֹ׃ וְגַם זֹה רָעָה חוֹלָה

1) יתיר י׳. 2) הוא ק׳. 3) ראות ק׳.

כָּל עֻמַּת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמַה יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ׃ גַּם כָּל
יָמָיו בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל וְכָעַס הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ וָקָצֶף׃ הִנֵּה אֲשֶׁר
רָאִיתִי אָנִי טוֹב אֲשֶׁר יָפֶה לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת טוֹבָה
בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי חַיָּו אֲשֶׁר נָתַן
לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי הוּא חֶלְקוֹ׃ גַּם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן לוֹ
הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת
אֶת חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃ כִּי לֹא
הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃
יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל הָאָדָם׃
אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ חָסֵר
לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִתְאַוֶּה וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל
מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רָע הוּא׃ אִם
יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה וְרַב׀ שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי שָׁנָיו
וְנַפְשׁוֹ לֹא תִשְׂבַּע מִן הַטּוֹבָה וְגַם קְבוּרָה לֹא הָיְתָה לּוֹ
אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנָּפֶל׃ כִּי בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ
וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה׃ גַּם שֶׁמֶשׁ לֹא רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה
מִזֶּה׃ וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה לֹא רָאָה הֲלֹא
אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ׃ כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם
הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא׃ כִּי מַה יּוֹתֵר לֶחָכָם מִן הַכְּסִיל מַה לֶּעָנִי
יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים׃ טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלָךְ נָפֶשׁ
גַּם זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע
אֲשֶׁר הוּא אָדָם וְלֹא יוּכַל לָדִין עִם שֶׁ*התַּקִּיף מִמֶּנּוּ׃ כִּי יֵשׁ
דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל מַה יֹּתֵר לָאָדָם׃ כִּי מִי יוֹדֵעַ
מַה טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל

*) יתיר ה'.

אֲשֶׁר מִי יַגִּיד לָֽאָדָם מַה יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּֽׁמֶשׁ׃
טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת
מִיּוֹם הִוָּֽלְדוֹ׃ טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית
מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ׃
טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב׃ לֵב חֲכָמִים
בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה׃ טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת
חָכָם מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃ כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת
הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל וְגַם זֶה הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם
וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה׃ טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב
אֶרֶךְ רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃ אַל תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס
בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃ אַל תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים
הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ עַל
זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל
הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃
רְאֵה אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר
עִוְּתוֹ׃ בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת זֶה
לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם
אַחֲרָיו מְאוּמָה׃ אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד
בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃ אַל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה
וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃ אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל
תְּהִי סָכָל לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה
וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת יָדֶךָ כִּי יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת כֻּלָּם׃
הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ כִּי
אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃ גַּם לְכָל

הדברים

הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע אֶת־
עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַּם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם־אַתָּ
קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל־זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה
וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃ רָחוֹק מַה־שֶּׁהָיָה וְעָמֹק ׀ עָמֹק מִי
יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה
וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃ וּמוֹצֶא אֲנִי
מַר מִמָּוֶת אֶת־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ
אֲסוּרִים יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא
יִלָּכֶד בָּהּ׃ רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת
לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃ אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם
אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל־אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃ לְבַד
רְאֵה זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם יָשָׁר
וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים׃ מִי כְּהֶחָכָם וּמִי יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר ח
דָּבָר חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃ אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ
שְׁמוֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃ אַל־תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ
אַל־תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃ בַּאֲשֶׁר דְּבַר־
מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מַה־תַּעֲשֶׂה׃ שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא
יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב חָכָם׃ כִּי לְכָל־חֵפֶץ יֵשׁ
עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי־רָעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו׃ כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־
שֶּׁיִּהְיֶה כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ׃ אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ
לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת
בַּמִּלְחָמָה וְלֹא יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת־בְּעָלָיו׃ אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי
וְנָתוֹן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת
אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃ וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים

קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָעִיר אֲשֶׁר
כֵּן־עָשׂוּ גַּם־זֶה הָבֶל׃ אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה
מְהֵרָה עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃ אֲשֶׁר
חֹטֶא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַּם־יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר
יִהְיֶה־טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ מִלְּפָנָיו׃ וְטוֹב לֹא־
יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי
אֱלֹהִים׃ יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים
אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ
אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃
וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין־טוֹב לָאָדָם תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם־לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ
יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כַּאֲשֶׁר
נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר
נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ כִּי גַם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ
רֹאֶה׃ וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם
לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ בְּשֶׁל אֲשֶׁר
יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת
ט לֹא יוּכַל לִמְצֹא׃ *כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי וְלָבוּר אֶת־
כָּל־זֶה אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד הָאֱלֹהִים
גַּם־אַהֲבָה גַם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃ הַכֹּל
כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר
וְלַטָּמֵא וְלַזֹּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ כַּטּוֹב כַּחֹטֶא הַנִּשְׁבָּע
כַּאֲשֶׁר שְׁבוּעָה יָרֵא׃ זֶה רָע בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ
כִּי־מִקְרֶה אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת

בִּלְבָבָם בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרָיו אֶל־הַמֵּתִים׃ כִּי־מִי אֲשֶׁר *יְבֻחַר
אֶל־כָּל־הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי־לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה
הַמֵּת׃ כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמֻתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים
מְאוּמָה וְאֵין־עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם׃ גַּם אַהֲבָתָם
גַּם־שִׂנְאָתָם גַּם־קִנְאָתָם כְּבָר אָבָדָה וְחֵלֶק אֵין־לָהֶם עוֹד
לְעוֹלָם בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה
לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב־טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־
מַעֲשֶׂיךָ׃ בְּכָל־עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל־רֹאשְׁךָ אַל־
יֶחְסָר׃ רְאֵה חַיִּים עִם־אִשָּׁה אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ כָּל־יְמֵי חַיֵּי
הֶבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ כִּי הוּא
חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר־אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה
וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה׃
שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא לַקַּלִּים הַמֵּרוֹץ וְלֹא
לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם לֹא לַנְּבֹנִים
עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן כִּי־עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃ כִּי
גַּם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה
רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם
לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם׃ גַּם־זֹה רָאִיתִי חָכְמָה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי׃ עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ
מְעָט וּבָא־אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים
גְּדֹלִים׃ וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט־הוּא אֶת־הָעִיר
בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת־הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא׃ וְאָמַרְתִּי
אָנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו

*) יחבר ק'.

איננם

אֵינָם נִשְׁמָעִים׃ דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת
מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים׃ טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד
י יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה׃ זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ
יָקָר מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃ לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב
כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃ וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁ*הַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר
וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃ אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ
מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃ יֵשׁ רָעָה
רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃ נִתַּן
הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃ רָאִיתִי
עֲבָדִים עַל־סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ׃
חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפּוֹל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ נָחָשׁ׃ מַסִּיעַ אֲבָנִים
יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֶן בָּם׃ אִם־קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא
לֹא־פָנִים קִלְקַל וַחֲיָלִים יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃ אִם־
יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא־לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃ דִּבְרֵי פִי־
חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ׃ תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ
סִכְלוּת וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה׃ וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְבָרִים
לֹא־יֵדַע הָאָדָם מַה־שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד
לוֹ׃ עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר׃ אִי־
לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃ אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ
שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי׃
בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְּקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף הַבָּיִת׃
לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל׃
גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל־תְּקַלֵּל
עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת־הַקּוֹל וּבַעַל *הַכְּנָפַיִם °יַגֵּיד

*) יתיר ה'. °) יגד ק'.

יא דָּבָר׃ * שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ׃
תֶּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה־יִּהְיֶה רָעָה
עַל־הָאָרֶץ׃ אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם־
יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא׃
שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶעָבִים לֹא יִקְצוֹר׃ כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ
יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה כָּכָה לֹא
תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל׃ בַּבֹּקֶר
זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה
יִכְשַׁר הֲזֶה אוֹ־זֶה וְאִם־שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים׃ וּמָתוֹק הָאוֹר
וְטוֹב לַעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה
יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־הַרְבֵּה
יִהְיוּ כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל׃ שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וִיטִיבְךָ לִבְּךָ
בִּימֵי בְחוּרוֹתֶךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְּךָ וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדָע כִּי
עַל־כָּל־אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃ וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ
יב וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי־הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל׃ * וּזְכֹר
אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה
וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָהֶם חֵפֶץ׃ עַד אֲשֶׁר
לֹא־תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הֶעָבִים
אַחַר הַגָּשֶׁם׃ בַּיּוֹם שֶׁיָּזֻעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי
הֶחָיִל וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת׃
וְסֻגְּרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה וְיָקוּם לְקוֹל
הַצִּפּוֹר וְיִשַּׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר׃ גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ וְחַתְחַתִּים
בַּדֶּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה כִּי־
הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק הַסֹּפְדִים׃ עַד

אשר

אֲשֶׁר לֹא־יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר: וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ: הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל: וְיֹתֵר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לִמַּד־דַּעַת אֶת־הָעָם וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה: בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִּבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת: דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד: וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר: סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל־הָאָדָם: כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְמִשְׁפָּט עַל כָּל־נֶעְלָם אִם טוֹב וְאִם־רָע:

*) ירתק ק'.

סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם.

קדיש. שלם.

סדר הוצאת ספר התורה·

בקצת קהלות אומרים:

(אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם:
כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:)

פותחים ארון הקודש ומוציאים ס"ת ואומרים:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר משֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם:

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

תפלה משערי ציון לאמר בשעת הוצאת ס״ת.

יְהֹוָה׀ יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה. ג״פ.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי לִי עַבְדְּךָ פ׳ בר פלונית אֲמָתְךָ וְזַכֵּנִי (ואת אשתי ובני ובנותי) לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. וּמַלְּטֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. וְזַכֵּנוּ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ עָלֵינוּ. וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ. רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה. רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאֶזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ. וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ. וְקַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים. וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לָעוֹלָם. וְהַבּוֹטֵחַ בַּיְיָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנְהוּ אָמֵן:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

דיא ווייבער זאגען דיעזעז רבונו של עולם.

הערר דעז וועלטאללז! ערפֿיללע מיינע הערצענזווינשע צום גוטען, ווילפֿאהרע מיר אונד געוואהרע מיינע ביטטע, מיר, דיינער מאגד[1] א. א. טאכטער[2] א. א. דיינער מאגד, פֿערלייהע פֿאהיגקייט מיר, מיינעם מאננע, מיינען זאהנען אונד טאכטערן, דיינען ווילען מיט אויפֿריכטיגעם הערצען צו טהון, אונד בעפֿרייע מיך פֿאן אונטערהאלטען בעגיערדען. לאס דיינע לעהרע אונזערן אנטהייל זיין; מאכע אונז צור אויפֿנאהמע דיינער שכינה עמפֿפֿאנגליך; בעסטראהלע אונז מיט דעם גייזט דער ווייזהייט אונד איינזיכט; דאס אן אונז ערפֿיללט ווערדע יענע פֿערהייסונג: „אונד עז ווירד אויף איהם רוהען דער גייזט גאָטטעז, דער גייזט דער ווייזהייט אונד איינזיכט, דער גייזט דעז ראַטהז אונד דער שטאַרקע, דער גייזט דער ערקעננטניס אונד פֿורכט גאָטטעז". זאָ זייא עז אויך דיין ווילע, עוויגער, אונזער גאָטט אונד אונזערער פֿאָטער, אונז פֿאהיגקייט צו פֿערלייהען, דיר וואהלגעפֿאלליגע האנדלונגען אויזצואיבען, אונד דען וועג דער טוגענד צו וואנדעלן. הייליגע אונז דורך דיינע געבאָטע, דאמיט אונז יענעז גליקזעליגע לאנגע לעבען, דאז לעבען דער קינפֿטיגען וועלט, צו טהייל ווערדע

[1]) היער נעננט מאן זיינען אייגנען נאמען. [2]) היער דען נאמען זיינער מוטטער.

ווערדע. בעוואַהרע אונז פֿאָר איבעלטהאַטען, אונד פֿאָר אונגליקקליכען געשיק-קען, דיא אונזערן ערדבאָדען צו ווייזען טרעפֿפֿען. ווער גאָטט פֿערטרויט, דען אומגיבט גנאַדע אום אונד אום.

יהיו לרצון • וואָהל מאָגען דיר געפֿאַללען דיא רעדען מיינעס מונדעס, דיא געדאַנקען מיינעס הערצענס דיר, עוויגער, מיין האָרט אונד ערלאָזער! אמן סלה.

היערויף ווירד ואני תפלתי דרייאַמאַהל געזאַגט.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ: ג"פ.

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחין תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לַן חַיִּין בְּטִבוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא. וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי. וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

(הש"ץ אומר בקול רם) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

המוליך ס"ת נוטלו ביד ימין וש"ץ מקבלו בב' ידיו ומחזירו לימין ועומד לפני ההיכל.

הש"ץ לוקח ס"ת ואומר גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי • וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

והקהל עונה

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדוֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

ומצוה על כל אחד לחבק ולנשק הס"ת כשהוא עובר לפניו, ואם יזדמן לו רוק בפיו ירוק ואח"כ ינשק אבל לא ינשק ולרוק אח"כ.

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא:

שמו

שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

בדרך הליכתו אומרין אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

בהגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד (פלוני בר פלוני הכהן): בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

העולה לתורה יאחז בשתי ידיו בירִיעות התורה ע"י מפה של ס"ת, וקודם הברכה פותח הספר ורואה הפסוק שצריך להתחיל בו ויכסה הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה.

הופך פניו לצד שמאל ומברך בקול בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך ב"י ה"ל"ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

כשמתחיל הקורא לקרות בתורה יסיר ידו השמאלית מהס"ת וישאר יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת כל זמן הקריאה, וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת
וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

גרסינן בפ"ק דברכות, ועוזבי ה' יכלו, זה המניח ס"ת כשהיא פתוחה ויוצא, אבל בין גברא לגברא מותר לצאת ע"י דוחק וחוכם, אבל בלאו הכי אין לצאת.

קוראים בס"ת א' בפ' ראה, בשבת מתחילי' עשר תעשר ומתחלקים לז' גברי, ובחול מתחילי' לקמן כל הבכור ומתחלקים לה' גברי, ובמי שברך שמברך הש"ץ אל הקוראים לתורה מזכיר לכבוד היום ולכבוד הרגל, ומסיים ויזכהו לעלות לרגל וכו'.

עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל־תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה
שָׁנָה: וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת
בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־
הַיָּמִים: וְכִי־יִרְבֶּה מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ כִּי־
יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ
שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְנָתַתָּה בַּכָּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף
בְּיָדְךָ וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ:
וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן
וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָּׁם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ לֹא
תַעַזְבֶנּוּ כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ: ס מִקְצֵה ׀
שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה
הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ: וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין־לוֹ חֵלֶק
וְנַחֲלָה עִמָּךְ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְאָכְלוּ
וְשָׂבֵעוּ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה: ס לוי. מִקֵּץ שֶׁבַע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה:
וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל־בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה

ברעהו

בְּרֵעֵהוּ לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה
לַיהוָה׃ אֶת־הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אָחִיךָ
תַּשְׁמֵט יָדֶךָ׃ אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה־בְּךָ אֶבְיוֹן כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ
יְהוָה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן־לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ׃
רַק אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃ כִּי־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה
לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ׃ ס כִּי־
יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ
אֶת־יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן׃ כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ
וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ׃ הִשָּׁמֶר לְךָ
פֶּן־יִהְיֶה דָבָר עִם־לְבָבְךָ בְלִיַּעַל לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת־הַשֶּׁבַע
שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ
וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא־
יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל ׀ הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ׃ כִּי לֹא־יֶחְדַּל
אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח
אֶת־יָדְךָ לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ׃ ס כִּי־יִמָּכֵר
לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה
הַשְּׁבִיעִת תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ׃ וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי
מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם׃ הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ
וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן־לוֹ׃ וְזָכַרְתָּ
כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן

אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם׃ וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ
לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת־בֵּיתֶךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ׃
וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד
עוֹלָם וְאַף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן׃ לֹא־יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ בְּשַׁלֵּחֲךָ
אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים
וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃ פ ישראל.

בחול מתחילים כאן.

כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ׃
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
יְהוָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ וְכִי־יִהְיֶה בוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם
רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא
וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃ רַק אֶת־דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל־
הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃ פ ב. (בשבת ד.)
שָׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה׃
וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
יְהוָה לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃ לֹא־תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים
תֹּאכַל־עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃
ג. (בשבת ה.) וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת
יָמִים וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
לַבֹּקֶר׃ לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת־הַפָּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר

יהוה אלהיך לשכן שמו שם תזבח את־הפסח בערב כבוא
השמש מועד צאתך ממצרים: ובשלת ואכלת במקום
אשר יבחר יהוה אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך:
ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליהוה
אלהיך לא תעשה מלאכה: ס ד. (בשנת ו.) שבעה
שבעת תספר־לך מהחל חרמש בקמה תחל לספר
שבעה שבעות: ועשית חג שבעות ליהוה אלהיך
מסת נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך יהוה אלהיך:
ושמחת לפני יהוה אלהיך אתה ובנך ובתך ועבדך
ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה
אשר בקרבך במקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו
שם: וזכרת כי־עבד היית במצרים ושמרת ועשית
את־החקים האלה: פ ה. (בשנת ז.)

חג הסכת תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך
ומיקבך: ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך
והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת
ימים תחג ליהוה אלהיך במקום אשר־יבחר יהוה כי
יברכך יהוה אלהיך בכל־תבואתך ובכל מעשה ידיך
והיית אך שמח: שלוש פעמים בשנה יראה כל־זכורך
את־פני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג
השבעות ובחג הסכות ולא יראה את־פני יהוה ריקם:
איש כמתנת ידו כברכת יהוה אלהיך אשר נתן־לך: ס

מגביהים ס"ת ב' אבל הראשון ואומרים חצי קדיש על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת ב' וקוראים בו למפטיר בפ' פינחס.

ביום

בַּיּוֹם֙ הַשְּׁמִינִ֔י עֲצֶ֖רֶת תִּהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה
לֹ֥א תַעֲשֽׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּ֨ם עֹלָ֜ה אִשֵּׁ֨ה רֵ֤יחַ נִיחֹ֙חַ֙ לַֽיהוָ֔ה פַּ֥ר
אֶחָ֖ד אַ֣יִל אֶחָ֑ד כְּבָשִׂ֧ים בְּנֵי־שָׁנָ֛ה שִׁבְעָ֖ה תְּמִימִֽם׃ מִנְחָתָ֣ם
וְנִסְכֵּיהֶ֗ם לַפָּ֛ר לָאַ֥יִל וְלַכְּבָשִׂ֖ים בְּמִסְפָּרָ֥ם כַּמִּשְׁפָּֽט׃
וּשְׂעִ֥יר חַטָּ֖את אֶחָ֑ד מִלְּבַד֙ עֹלַ֣ת הַתָּמִ֔יד וּמִנְחָתָ֖הּ וְנִסְכָּֽהּ׃
אֵ֛לֶּה תַּעֲשׂ֥וּ לַֽיהוָ֖ה בְּמוֹעֲדֵיכֶ֑ם לְבַ֨ד מִנִּדְרֵיכֶ֜ם וְנִדְבֹתֵיכֶ֗ם
לְעֹלֹֽתֵיכֶם֙ וּלְמִנְחֹ֣תֵיכֶ֔ם וּלְנִסְכֵּיכֶ֖ם וּלְשַׁלְמֵיכֶֽם׃ וַיֹּ֥אמֶר
מֹשֶׁ֖ה אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל כְּכֹ֛ל אֲשֶׁר־צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה אֶת־מֹשֶֽׁה׃

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מביטין נגד הכתב של ס"ת ואומרים.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם משֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד משֶׁה: עֵץ
חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה, אחר שגמר הגולל, יברך המפטיר ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר
בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ
וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

הפטרה לשמיני עצרת במלכים א׳ סמן ח׳ פ׳ נ"ד.

נד וַיְהִ֣י ׀ כְּכַלּ֣וֹת שְׁלֹמֹ֗ה לְהִתְפַּלֵּל֙ אֶל־יְהוָ֔ה אֵ֛ת
כָּל־הַתְּפִלָּ֥ה וְהַתְּחִנָּ֖ה הַזֹּ֑את קָ֞ם מִלִּפְנֵ֣י מִזְבַּ֣ח
יהוה

נד. ויהי. קם מלפני מזבח ה׳ מכרוע וגו׳, כי לפני מזבח ה׳ הי׳ כורע על ברכיו וכפיו פרושו׳ בתפל׳ ומזה המקו׳ למדו רז"ל שהמלך כיון שכורע שוב אינו זוקף עד כלותו תפלתו.

נד. נאכדעם שלמה דאז פאריגע געבעט אונד אנדאכט צום ענדיגען פאר דעם אלטארע גאטטעז קניענד אונד מיט אויסגעשטרעקקטען הענדען געגן הימעל פערריכטעט

יְהוָה מִכְּרֹעַ עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרֻשׂוֹת הַשָּׁמָיִם׃
נה וַיַּעֲמֹד וַיְבָרֶךְ אֵת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל קוֹל גָּדוֹל
נו לֵאמֹר׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֵּר לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד
מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃
נז יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ
נח אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ׃ לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו
לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו
נט וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ׃ וְיִהְיוּ דְבָרַי
אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרֹבִים אֶל־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט

נו. אשר נתן מנוחה ככל אשר דבר, והיכן דבר? והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח (דברים יב י). נז. עמנו, בעזרתנו. אל יעזבנו, מלעזור לנו. ואל יטשנו, שלא יסלק השגחתו ממנו. נח. להטות לבבנו וגו', דבק עם יהי ה' אלהינו עמנו להטות לבבנו אל יראתו. נט. קרובים אל ה' אלהינו. ת"י מתקבלין קדם ה' אלהנא. לעשות משפט עבדו ומשפט עמו, לתבוע עלבונם מיד האויב, או יהיה משפט במקום הזה דוגמת כמשפט הבנות יעשה לה והדומים לו כלומר לתת לנו דבר יום ביומו מה שאנו צריכים להשפיע לנו הטובה ולשמרנו מרעה ובזה ידעו כל עמי הארץ כי ה'

פֿערריכטעט האַטטע, שטאַנד ער אויף, נה. אונד שטעהענד זעגנעטע ער ישראל'ז זאַממטליכע פֿערזאַממלונג מיט לויטער שטיממע. ער שפּראַך: נו. „געלאָבט זייא דער עוויגע, דער זיינעם פֿאָלקע ישראל רוהע פֿערשאַפֿפֿט, גאַנץ וויא ער פֿערהייסען; ניכט איין איינציגער אומשטאַנד בליעב אונערפֿיללט פֿאָן זאַממטליכער גוטען פֿערהייסונג, דיא ער דורך זיינען קנעכט משה פֿערהייסען. נז. דער עוויגע, אונזער גאָטט, זייא מיט אונז, וויא ער מיט אונזערן פֿאָטערן געוועזען; ער פֿערלאַססע אונז ניכט, ענטציעהע זיך אונז ניכט, נח. לענקע אונזער הערץ צו זיך, דאַס וויר אין זיינען וועגען וואַנדעלן אונד האַלטען מאָגען זיינע געבאָטע, געזעטצע אונד רעכטע, דיא ער אונזערן פֿאָטערן געבאָטען! נט. דיעזע מיינע אַנגעלעגענהייטען, דאַרום איך דען עוויגען געפֿלעהט, מאָגען דעם עוויגען, אונזערן גאָטט, נאַהע זיין טאַג אונד נאַכט, אויף דאַס ער פֿיהרע דאַז רעכט זיינעז קנעכטעז אונד דאַז רעכט זיינעז
פֿאָלקעז

עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃
ס לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהֹוָה הוּא
סא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד׃ וְהָיָה לְבַבְכֶם שָׁלֵם עִם
יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּחֻקָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
סב כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ זֹבְחִים
סג זֶבַח לִפְנֵי יְהֹוָה׃ וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֵת זֶבַח
הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהֹוָה בָּקָר עֶשְׂרִים
וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף וַיַּחְנְכוּ
סד אֶת־בֵּית יְהֹוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ בַּיּוֹם
הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר
לִפְנֵי בֵית־יְהֹוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם אֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֵת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־
מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהֹוָה קָטֹן מֵהָכִיל

וגו'. סג. ויחנכו, ל' חנוך הוא ל' התחלת כניסת האדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה, וכן חנוך לנער, חנוכת המזבח, חנוכת הבית, רש"י בראשית י"ד י"ד. סד. ביום ההוא קדש וגו', הוצרך שלמה לקדש רצפת החצר שיוכלו להקריב שם הקרבנות הרבים כי מזבח הנחשת הי' קטן מהחזיק כלם. ורבותינו ז"ל נחלקו בזה

פֿאָלקעס ישראל, יעדעס טאַגעס אַנגעלעגענהייט אַם נעמליכען טאַגע — ס. דאַמיט אַללע פֿעלקער דער ערדע איינזעהען מעגען, דאַס דער עוויגע דער וואַהרע גאָטט זייא, זאָנסט קיינער. סא. מעגע אייער הערץ דעם עוויגען, אונזערן גאָטט, טרייא זיין, אין וואַנדעלן נאַך זיינען געזעטצען אונד זיינע געבאָטע צו האַלטען, וויא הייטע." ∴ סב. דער קאָניג, אונד מיט איהם גאַנץ ישראל, אָפּפֿערטען אָפּפֿער פֿאָר דעם עוויגען. סג. שלמה אָפּפֿערטע — אַלס פֿריעדענסאָפּפֿער, דיא ער דעם עוויגען צו עהר־רען אָפּפֿערטע זיעם — צוויאונדצוואַנציגטויזענד שטיקק רינדפֿיעה, אונד הונדערטאונדצוואַנציגטויזענד שטיקק קליינעס פֿיעה. זאָ וויהעטען זיא דאַס עוויגען טעמפּעל איין, דער קאָניג אונד זאַממטליכע קינדער ישראל'ס. סד. אַם נעמליכען טאַגע וויהעטע דער קאָניג דיא מיטטע דעס האָפֿעס פֿאָר דעם טעמפּעל דעס עוויגען, דאַזעלבסט דיא ברענד; אונד מעהלאָפּפֿער אונד פֿעטטשטיקקע דער פֿריע־דענסאָפּפֿער צו בערייטען, וויל דער עהרנע אַלטאַר פֿאָר דעם עוויגען צו קליין
וואַר

את־העלה ואת־המנחה ואת חלבי השלמים: ויעש שלמה בעת־ההיא את־החג וכל־ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד־נחל מצרים לפני יהוה אלהינו שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום: ביום השמיני שלח את־העם ויברכו את־המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל־הטובה אשר עשה יהוה לדוד עבדו ולישראל עמו: ע"כ, ויש מוסיפים:

ויהי ככלות שלמה לבנות את־בית יהוה ואת־בית המלך ואת כל־חשק שלמה אשר חפץ לעשות:

עיין פי' רש"י ורד"ק. סה מלבוא חמת, שהיא בצפונה של א"י, עד נחל מצרי' שהוא כנגדו בדרומה כמפורש באלה מסעי. ור"י בתרגם ד"ה שלו תירגם מן מעלנא דאנטוכיא עד נילוס דמצרי'. חמת, ברוב המדויקי' המ' בקמץ וכן עקר, והמסרת אומרת, כל חמת ל' רוגז פתח וכל ל' קרי' קמץ, במ"א, ולכו משם חמת רבה (עמוס ו ב) וכן כתב בן בלעם בטעמי המקרא שלו. שבעת ימי', של חנוך. ושבעת ימי', של חג הסכות כמנהג שאכלו ושתו ביה"כ ל' רש"י ועיין רד"ק. ארבעה עשר יו', דבוקי'. סו ביום השמיני שלח, הוא שמיני עצרת, ובד"ה כתיב וביום עשרים ושלשה לחדש השביעי שלח את העם! ואמרו רז"ל בשמיני שהוא כ"ב לחדש נטלו רשות ממנו ולא נסעו אותו יום לפי שהי' חג וביום כ"ג חזרו ונטלו רשות והלכו להם. לדוד עבדו, שמחל לו עונותיו כדאי' במועד קטן דף ט' א', ולישראל עמו שמחל להם על עון יוה"כ, ויצאה בת קול ואמרה, כלכם מזומנים לחיי העה"ב! — ויהי ככלות וגו', בד"ה כתיב ויכל שלמ' וגו' וא"כ הוא דבק עם הקודם, גם המפסיק עשה אחריו פ' סתומה.

וואַר, דיא בראַנד- אונד מעהלאָפּפער אונד פעטטשטיקקע דער פֿריעדענזאָפּפער צו פֿאַססען. סה. דאַמאַלז פֿייערטע שלמה דאַז פֿריידענפֿעזט — אונד מיט איהם גאַנץ ישראל, איינע פֿאָלקזמענגע פֿאָן דער גרענצע חמת'ז ביז אַן מצרים'ז שטראָם, פֿאָר דעם עוויגען, אונזערם גאָטט, פֿערזאַממעלט — זיעבען טאַגע אונד אַבערמאַלז זיעבען טאַגע* פֿייערן, פֿיערצעהן טאַגע הינדורך, סו. אַם אַכטען טאַגע ענטליעס ער דאַז פֿאָלק, אונד עז זעגנעטע דען קעניג. דאַ צאָג יעדער נאַך זיינער בעזהויזונג פֿראָה אונד גוטען מוטהעז וועגען אַלל דעז גוטען, וואַז דער עוויגע זיינעם קנעכטע דוד אונד זיינעם פֿאָלקע ישראל ערצייגט.

---

*) זיעבען טאַגע דאַז איינווייהונגזפֿעזט, דאַן נאָך זיעבען טאַגע דאַז לויבהיטטענפֿעזט.

המפטיר יברך ברכות אחרונות

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק׃ נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה· בָּא״י הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו׃

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ· כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד׃

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם השבת הזה ועל יוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה· שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לקדשה ולמנוחה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת· עַל־הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ השבת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא׃ זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא· זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא׃ לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא· דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְּבָבֶל· לְרֵישֵׁי

כַּלֵּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי דִי בָבָא: לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן· וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין· רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא· מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְכוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן· וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין· מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן· כָּל זְמַן וְעִדָּן· וְנֹאמַר אָמֵן:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת־כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה· עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ· הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם· וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה· וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל· וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה· וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם וְיִסְלַח לְכָל־עֲוֹנָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן:

אחר שסיים המפטיר ברכה אחרונה (ואחר יקום פורקן בשבת) החזן שבקהל הולך אצל כל אחד ואחד וס"ת בידו ומברך לכל זכר ואומר:

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, הוּא יְבָרֵךְ אֶת (ר' פ"ב פ) בַּעֲבוּר שֶׁיִּתֵּן מַתְּנַת יָדוֹ לִכְבוֹד הַמָּקוֹם וְלִכְבוֹד הַתּוֹרָה וְלִכְבוֹד הָרֶגֶל, בִּשְׂכַר זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁמְרֵהוּ וְיַצִּילֵהוּ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו וִיבָרְכֵהוּ וִיזַכֵּהוּ לַעֲלוֹת לָרֶגֶל עִם כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן:

בפולין ובביהם ובהרבה קהלות אשכנז נוהגים להזכיר נשמות ואומרים.

בעבור נשמת האב.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אַבָּא מוֹרִי (פלוני בר פלונית) שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדוֹ בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת האם.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אִמִּי מוֹרָתִי (פלונית בת פלונית) שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָהּ בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשָׁהּ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת אב ואם הזקנים ויתר הקרובים.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי וְאִמִּי זְקֵנִי וּזְקֵנוֹתַי דּוֹדַי וְדוֹדוֹתַי אַחַי וְאַחְיוֹתַי בֵּין מִצַּד אָבִי בֵּין מִצַּד אִמִּי שֶׁהָלְכוּ לְעוֹלָמָם בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָם בִּשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתָם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

בעבור נשמת המומתים על קדושת הש"י.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת (פלוני בר פלונית) וְנִשְׁמַת כָּל קְרוֹבַי וּקְרוֹבוֹתַי הֵן מִצַּד אָבִי הֵן מִצַּד אִמִּי שֶׁהוּמְתוּ הֵן שֶׁנֶּהֶרְגוּ הֵן שֶׁנִּשְׁחֲטוּ וְשֶׁנִּשְׂרְפוּ וְשֶׁנִּטְבְּעוּ וְשֶׁנֶּחְנְקוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בַּעֲבוּר שֶׁאֶתֵּן צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמוֹתֵיהֶם בִּשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתֵיהֶם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

ברוב אשכנז ווירד חגן שבת פסח שבועות חוגד פסח ט׳באב אב הרחמים געחגט.

אַב הָרַחֲמִים שׁוֹכֵן מְרוֹמִים. בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים. הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים. הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים. קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם. הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ. מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ. לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם וְחֵפֶץ צוּרָם: יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה. עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם. וְיִנְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ: כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם עֲבָדָיו יִקּוֹם. וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר. וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא נִקֵּיתִי. וַיְיָ שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן: וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם: יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ. נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ: וְאוֹמֵר כִּי דוֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים: וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה: מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל כֵּן יָרִים רֹאשׁ:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה
תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב־יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ

אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד
בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם:
שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת
יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הש"ץ לוקח ס"ת בידו להוליכו מן הבימה ולהכניסו בהיכל ואומר:

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָֹה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ

והקהל עונים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה
לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

כ"ט בשבת.

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָֹה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָֹה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָֹה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָֹה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְהוָֹה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָֹה עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְהוָֹה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָֹה בֶּהָדָר: קוֹל יְהוָֹה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָֹה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים: קוֹל־יְהוָֹה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְהוָֹה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָֹה מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְהוָֹה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְהוָֹה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָֹה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָֹה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָֹה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

כ"ד בי"ט כשחל בחול.

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָֹה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי־יַעֲלֶה בְהַר יְהוָֹה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָֹה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָֹה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָֹה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָֹה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כשמחזירים הספר תוך היכל אומרים:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

תפלת מוסף·

הש"ץ אומר ח"ק ומכריזין משיב הרוח ומוריד הגשם כדי שגם הצבור יזכירהו בתפלתו.

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ·

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם·

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים: אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ · וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שבתות למנוחה ומוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן · אֶת־יוֹם השבת הזה ואת יום הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ

וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת מוּסַף יוֹם) הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור לימא בכ"י וס"מ ולין לאמרו וכ"כ יעב"ץ).

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

(לשב' יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:)

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ:

לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ

קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבַּת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים: סדר דוכן בסוף המחזור.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ.

יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

לש"ץ אֱ"וֵ אֱבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי. עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

נהרבה קהלות נוהגים לפתוח הארון והחזן מנגן אף ברי וכו׳ עד גבורות הגשם ואח״כ סוגרין הארון והקהל מתחיל אפיק מען וכו׳.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה· מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃

חו״ק אַף בְּרִי אֻתַּת שֵׁם שַׂר מָטָר· לְהַעֲבִיב וּלְהַעֲנִין לְהָרִיק לְהַמְטַר׃ קו״ח מַיִם אִבִּים בָּם גֵּיא לַעֲטַר· לְבַל יֻעֲצָרוּ בְּנִשְׁיוֹן שְׁטַר· אֱמוּצִים (נ״א אֱמוּנִים) גְּנוֹן בָּם שׁוֹאֲלֵי מָטָר׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אף ברי אתת וכו׳, מיוסד על הכתוב באיוב ל״ז י״א, אף ברי יטריח עב יפיץ ענן אורו, ופי׳ רש״י אף ברי שם מלאך הממונה על העננים והוא יפיץ ענן מטרו של מקום, והוא הממונה מסיבות מתהפך וכו׳ ע״ש ובמס׳ תענית ז׳ ב׳. אתת פעל נגזר מן אות ומופת וטעמו מסומן כי שם שר של מטר מכונה אף ברי על שם שלפעמים יורד המטר באף ולפעמים ברויה כמבואר שם בפי׳ רש״י. להעביב, פעל נגזר מן יטריח עב, ע״מ לְהַעֲנִין מן ענן ובמקרא מצאנוהו בבנין הדגש בְּעַנְנִי ענן (בראשי׳ ט יד). אבים, כמים כמו באבי הנחל (שיר ו י). גיא, אדמה, והוא אחד מן עשרה שמות יש לארץ, כדאי׳ במדרש משלי סי׳ ח׳. לעטר, להעטיר כי הצמחים כדמות עטרה על ראש האדמה. בנשיון שטר, בעבור שכחת החוב המוטל עלינו כלומר בעבור העונות, ל׳ צור ילדך תשי (דברים לב יח), ול׳ שטר ידוע בדברי רז״ל שענינו חוק. אמוצים, וי״ג אמונים, והוא תאר לאבות הקדושים האמוצים והאמונים. גנון בם, להגן בזכותם, והולך הפייטן לאחוז בלשון גנון בעבור ברכת מגן אברהם.

אף ברי, זאָ הייסט דער פֿערוואַלטער דעז רעגענז; ער טרייבט דינזטע אויף, בילדעט וואָלקען, טרענקט זיא אונד לאָסט רעגנען. מיטטעלזט דעז וואַססערז שמיקקט דיא ערדע זיך מיט פֿריכטען; מאָכטע עז אונז דאָך ניכט ענטצאָגען ווערדען, וויל וויר אונזערער פֿפֿליכטען פֿערגעססען! געשטיטצט אויף דיא פֿראָממיגקייט אונזערער אורפֿאֶטער, ביטטען וויר אום רעגען.

יטריח

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ·

בפפד"מ אומר הש"ץ מכלכל חיים עד ומצמיח ישועה,
וי"א עד להחיות מתים וכן המנהג בב"הכנ הנקרא קלויז.

יַטְרִיחַ לְפַלֵּג מִפֶּלֶג גֶּשֶׁם· לְמוֹגֵג פְּנֵי נֶשִׁי בְּצָחוֹת לֶשֶׁם· מַיִם לְאַדְּרָךְ כִּנִּיתָ בְּרֶשֶׁם· לְהַרְגִּיעַ בְּרַעֲפָם לְנְפוּחֵי נֶשֶׁם· לְהַחֲיוֹת מַזְכִּירִים גְּבוּרוֹת הַגֶּשֶׁם: (סוגרין הארון.)

אפיק

יטריח וכו', הקב"ה יטריח הממונה לפלג פלגים יבלי מים, ל' מי פלג לשטף תעלה? (איוב לח כה) ול' פלג אלהים מלא מים (תהלי' סה יא), ואמרינן עליו במס' תענית דף ח' ב', מאי פלג אלהים מלא מים? תנא כמין קובה יש ברקיע שממנה גשמים יוצאים. למוגג, ל' המסה מן ברביבים תמוגגנה (תהלי' סה יא). פני נשי, פני האדמה ל' בארץ נשיה (שם פח יג). בצחות לשם, בטפות צחות וטהורות כאבן לשם שהוא אבן טוב זך וטהור, והוא כענין יזוקו מטר (איוב לו כז) ל' מזוקק שבעתים. לאדרך, לכחך ולגבורתך. כניתה, ל' כנוי שם. ברשם, בסמן, והטעם כנית המים בשם סימן לגבורה כי כניתה אותם בלשון חקר וילפינן חקר חקר מברייתו של עולם אשר לזאת קראו גבורות גשמים כמו שיבואר בסמוך מטעם רז"ל. להרגיע, ל' מרגוע ונחת. ברעפם, ל' ירעפו עלי אדם רב (איוב לו כח). לנפוחי נשם, ל' ויפח באפיו נשמת חיים. להחיות, בטל של תחי' וגם עליו נופל שם גשם ומים כדאי' במס' חגיגה דף י"ב ב' טל שעתיד הקב"ה להחיות את המתים דכתיב גשם נדבות תניף. גבורות גשמים, בריש מס' תענית אמרינן מאימתי מזכירין גבורות גשמים (שאומרים משיב הרוח ומוריד הגשם)? ר"י אומר מי"ט האחרון של חג וכו'. מאי גבורות גשמים? אמר ר"י מפני שיורדין בגבור' שנא' עושה גדולות עד אין חקר וכו' וכתיב הנותן מטר וכו', וכתיב אלהי עולם ה' בורא קצות הארץ אין חקר לתבונתו וכו' ופי' רש"י, אלמא דכתיב חקר בגשמים וכתיב חקר בברייתו של עולם מה ברייתו של עולם כתיב בי' גבורה אף גשמים הוי כמאן דכתיב בי' גבורה עכ"ל וזהו רשם וסמן גבורה דכתיב במים, אשר עליו רמז הפייטן. ואמרינן בריש פ"ה דמנחות דף כ"ג א' יבוא אדיר ויפרע לאדירים מאדירים באדירים, יבוא אדיר זה הקב"ה דכתיב אדיר במרום ה', ויפרע לאדירים אלו ישראל שנאמר

יטריח· אויז דעז הייאעז רעגענבעהאלטער בעשטיידעט ער וואסער דער ערדע אונד ערוויכט דאז לעכזענדע ערדרייך מיט קריזטאללען טראפפען. דען וואסערן האט דיא וואנדערקראפט פערליעהען; זיא ערקוויקקען אללעז, וואז לעבען הויכט, אונד בעלעבען איינזט דיאיעניגען ווידער, דיא דיא קראפט דעז רעגענז ערוואהנען.

מיוסד ע"פ א"ב כפול.

ק' אָפִיק מַעַן מְעֻטָּר• בְּיוֹם הַמְעֻטָּר• אֶעֱרֹךְ
שׁוּעַ וְלֹא אֶפָּטֵר• בְּנִיב הַמְפֻטָּר: בְּקֵץ הַמְנֻטָּר•
שְׁאוֹנוֹ הָנְטַר• בְּמוּסָפֵי לַעֲטַר• תְּפִלַּת מָטָר:
גִּילַת פַּעֲמַיִם• שׁוֹשׂ יוֹם מִיּוֹמַיִם• גַּל לִי מִשָּׁמַיִם•
בְּשָׁאֲלִי בּוֹ מָיִם: דַּלְתֵי שָׁמַיִם• אֲשֶׁר מוּל שַׁעַר
הַמַּיִם• דּוֹדִי יִפְתַּח מִשָּׁמַיִם• בְּשָׁפְכִי לוֹ לֵב
כמים

ואדירי כל חפצי בם, מאדירים אלו המצריים דכתיב צללו כעופרת במים אדירים, באדירים אלו מים שנאמר מקולות מים רבים אדירים משברי ים, עכ"ל. ואמרו עוד בבראשית רבה פרשה ה' מתחלת ברייתו של עולם לא הי' קלוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים, הה"ד מקולות מים רבים אדירים משברי ים, ומה היו אומרין? אדיר במרום ה' וכו', וזהו מים לאדרך וכו'.

אפיק מען מעטר, אתפלל תפלה מסודרה. אפיק, ל' ואדם יפיק תבונה (משלי ג יג) ענין הוצאת הדבור. מען, מענה, ואע"פ שלא מצאנו הלשון הזה במקרא בחסרון הה' מ"מ אחרי שמצאנו דוגמתו בבעלי ל"ה כמו כמער איש ולויות, וממר ליולדתו, ממעל לרגליו, שכל אלה מבעלי ל"ה ונפלה הה' לכן התירו להם הפייטני' לעשות כן גם באותם שלא נמצאו במקרא בחסרון, וכן אמרו מעש תמורת מעשה ומחס תמורת מחסה ועוד אחרים, ואין לתופשם על ככה. מעוטר, ל' עטרת תפארת. ביום המעוטר, ביום הנכבד הזה. שוע, תפלה ל' היערוך שועך (איוב לו יט). ולא אפטר, ולא אפסיק ואלך. בניב המפוטר, בשפה פתוחה ל' פוטר מים (משלי יז יד)• בקץ המנוטר, למועד השמור והוא שמיני עצרת שהוא סוף המועד. שאונו הונטר, המון קהל ישראל נעצר ונאסף. גילת פעמים, שמחה כפולה. יום מיומים, ש"ע שנתוסף לשמחה על יתר ימי הסוכות. גל, גלה, ויתכן שירמוז על מאמרם ז"ל מ' י' מ' רמז לניסוך המים בחג מן התורה. דלתי שמים וכו', עש"ה אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה (מלאכי ג י) ועש"ה יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים (דברים כח יב), וכתיב ודלתי שמים פתח וימטר עליהם מן (תהלי' עח כד).

אפיק • געקרענטע שפראכע וויל איך אן דיעזעם געקרענטען טאגע שפרעכען; צו בעטען שיקק' איך מיך נון. מיינען ליפפען שאללען הייטע, אם שלוס; פעסט, הערראליכע געבעטע ענטשטראמען. היער, אונטער דיעזער פער־ שאממלונג, וויל איך איין מוספגעבעט ביטטען אום רעגען. פער־ דאפפעלטע מיינע פריידע אן דיעזעם נור פריידע בעשטיממטען טאגע! עפפנע דען הימעל מיר, ווען איך אום וואסער ביטטע! דיא הימעלס־ פפארטען אין דער ריכטונג נאך דעם וואסערטהארע עפפנע מיר, א אנגעליעבטער, ווען זיך דיר מיין הערץ ערגיעסט ווי וואסער! יא, מיין געבעט

כַּמָּיִם: הֲגִיגִי בַּל יְדַמִּים · בֶּצַע אֲשֵׁמִים · הָלְבָּנוּ בְּכִפּוּר אֲשָׁמִים · וְשׂוֹטֵן מַה יַּשְׁמִים: וְאִמְרֵי רְשׁוּמִים · בְּעֶרְכָּם נִרְשָׁמִים · וְדִיתִי עִם שָׁמַיִם · לְהַזְכִּיר גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים: זַעַק מִמֵּצַר · אֶקְרָא בְּעֵת צַר · זֶה יַרְחִיב לִי בַּצַּר · שׁוּעַ אֲשֶׁר לֹא בְצָר: חֹזֶק יָד לֹא תִקָּצָר · מִפְּתוֹחַ אוֹצָר · חֵטְא אִם עָצַר · יִפֶן בְּעַם נֶעֱצָר: טְעָמִים אֲחַבֵּר ·

הגיגי, תפלתי. בל ידמים בצע אשמים, בל ישתיק עון החוטאים, כי כבר הולבנו החטאים ביום כפור עוונות ואין מאומה לשטן לקטרג עלי וזהו ושוטן מה ישמים, לשון שממה והשחתה, ואמרינן במס' תענית דף ז' ב' אין הגשמים יורדין אלא א"כ נמחלו עוונותיהן של ישראל. ואמרי רשומים וכו', מיוסד על מאמרם ז"ל במס' תענית דף ח' א', אם ראית דור שהשמים משתכין כנחשת מלהוריד טל ומטר בשביל לוחשי לחישות שאין בדור (בשביל שאין מתפללין תפלה בלחש) מאי תקנתן? ילכו אצל מי שיודע ללחוש וכו' וזהו ואמרי רשומים בערכם נרשמים, כלומר סדר התפלה. ודיתי עם שמים, התפללתי בכוונה כדי להזכיר גבורות גשמים. עם שמים, עם המתפללים בכוונה וכמו שאמרו שם אין תפלתו של אדם נשמעת אא"כ משים נפשו בכפו ופי' רש"י שנפשו מכוונת בכפו. זה, הקב"ה. שוע אשר לא בצר, עש"ה היערוך שועך לא בצר (איוב לו יט) וכמו שדרשו רז"ל בירושלמי בפרק סדר תעניות אלו אם סדרת תפלה לא תהא מצר פיך אלא הרחב פיך ואמלאהו, וזהו מטעם הפייטן הקב"ה ירחיב לי בצר כשאתפלל לפניו תפלה אשר לא בצר. חוזק יד, חטא הנעשה בחוזק יד והיינו גזל. חטא אם עצר וכו', כלומר אם יעצר הגשמים בעבור עון הגזל יפן בעם נעצר ואסף בתפלה, ע"ד שאמרו שם (דף ז ב), אין הגשמים נעצרים אלא בעון גזל, מאי תקנתי'? ירבה בתפלה. טעמים אחבר חיילים לגבר וכו'. גם זה שם, אמר רב קטינא, אין הגשמים נעצרים אלא בשביל בטול תורה וכו', ואמר ר"א אם ראית רקיע שקיהה כברזל מלהוריד טל ומטר בשביל מעשה

געבעט ווירד איינגאַנג פֿינדען! עס הינדערן קיינע זינדען מעהר; זיא זינד פֿערשוואונדען אַם פֿערזאַהנונגסטאַג. האַט דער פֿערלייאומדער (שטן) עטוואַס נאָך ווידער איך פֿאָרצובריגגען? — איך האַבע אַללע געבעטע, נאַך אָרדנונג, וויא זיא פֿאָרגעצייכנעט זינד, דעמיטהיג פֿעררישטעט, אונד נון שיקקע איך מיך אַן, דיא קראַפֿט דעס רעגענס צו ערוואַהנען. צו איהם רופֿ' איך אויס דער נאָטה, ער איזט'ס, דער מיר ווייטער ראום פֿערשאַפֿפֿט, ווען איך איהם אַנדעכטיג בעטע. אויך יעטצט ווירד איר זיינער אַללמאַכט האַנד בייאשטעהן, ער ווירד איר איהן אַפֿפֿנען, דען הימלישען בעהעלטער, אונד האָט ער איהן איינער זינדע האַלבען פֿערשלאָססען, זאָ ווירד ער בעריקזיכטיגען דיעזע פֿלעהענדע פֿערזאַממלונג. פֿיר זיא וויל איך דענקשפּריכע צוזאַממענפֿיגען

חֲיָלִים לְגַבֵּר· טִפֵּי נְתוּרִים אֲדַבֵּר· וְלֹא
כְּמִתְגַּבֵּר: יוֹרוּנִי מָה אֲדַבֵּר· פְּנֵי תֵבָה כְּעוֹבֵר·
יַרְשׁוּנִי בַּעֲדָם לְהַסְבִּיר· כִּי עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת
לְדַבֵּר: כְּרוֹעַ בֶּרֶךְ לְהַבְרִיךְ· בָּמוֹת לְהַדְרִיךְ·
כִּוּוּן חִין לְהַעֲרִיךְ· בְּעַד עַם מַעֲרִיךְ: לַחֲבוֹשׁ
וּלְהַאֲרִיךְ· חַרְבוֹן חֹרֶב מַפְרִיךְ· לְדַבֵּר גְּבוּרוֹת
אַאֲרִיךְ· כִּי עֵת לְקַצֵּר וְעֵת לְהַאֲרִיךְ: מִמַּטַּע
דָּרְבוֹנוֹת· אָבִינָה תְבוּנוֹת· מֵעַם בִּינוֹת· אֲדַבֵּר
נְבוֹנוֹת: נְאָקוֹת מְכֻוָּנוֹת· לְהַמְטִיר גַּיְא וְלִבְנוֹת·

הדור שהם מקולקלין. מאי תקנתן? יתגברו ברחמים שנאמר וחילים יגבר וכו' וכנגד זה ייסד טעמים אחבר והיינו טעמי תורה וחילים לגבר לקבץ חילים להתגבר ברחמים. טפי נתורים אדבר, אמרים טהורים אדבר ל' ועלימו תטוף מלתי (איוב כט כב) והנתור הוא הדבר המנוקה בנתר. ולא כמתגבר, ר"ל ולא כמתגאה וכמו שאמרו שם, אם לחש (התפלל) ועלתה בידו ומגים דעתו עליו מביא אף לעולם שנאמר מקנה אף על עולה (איוב לו לג). יורוני, החילים שקבצתי להתגבר ברחמים הם יורוני מה לדבר. להסביר, להלין. כי עת לחשות ועת לדבר, ל"ה בקהלת ג' ז'. במות להדריך, להשפיל הקומה ולעשותה כקופה הנדרסת וכדאמרן בירושלמי דתענית פ"ב יערוף כמטר לקחי, כפפו ערפן לתשובה מיד הגשמים יורדין. כוון חין, כוונת תחינה. בעד עם מעריך, בעד ישראל המעריכים ומסדרים שבחו של מקום וכמו שאמרו ז"ל לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל. לחבוש ולהאריך. שניהם ל' רפואה וארוכה. חרבון חורב מפריך לרפאות הארץ מחרבון ויובש המפריך ומכלה הלחים, ל' חרבוני קיץ (תהלי' לב ד). ממטע דרבנות, מנטיעות שנטעו החכמים והיינו צוויהם וחוקותיה', והוא עפ"ה דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים (קהלת יב יא). אבינה תבונות, כדכתיב מזקנים אתבונן (תהלי' קיט ק). מעם בינות. מישראל עם חכם ונבון. נאקות, תפלות. להמטיר גיא ולבנו' ולכונן הערים השמות, בקבוץ

לונאַוועגפיגען, קערנשפריכע זאַממעלן אונד בעטען אין טיעפֿשטער דעמוטה. קניענד אונד מיט געבייגטעם הויפטע וויל איך פֿיר דיעזע געמיינדע ביטטען אונד אַבווענדען פֿאָן איהר איין דירערז יאַהר. בייא דיעזער געלעגענהייט ווערדע איך פֿיעלעז פֿאָן דער קראַפֿט דעז רעגענז שפרעכען, בעגריפֿפֿע אויז דער פֿפֿאַנצשולע דער וויזען ווערד' איך קונד מאַכען, אונד גרונדזאָטצע איינער פֿערנינפֿטיגען נאַטור. שיקקליכע געבעטע, דעז רעגענז האַלבען, ווערד' איך הינויפֿשיקקען, דאַמיט דיא ערדע אַנגעבויט, וויטעגייען

נְשַׁמּוֹת לְכוֹנְנוּת· כְּרַבּוֹת בָּנוֹת: שְׂעִירִים
לְהַרְבִּיב· חֲזִיזִים לְהַעֲבִיב· שִׂיחִים לְהַאֲבִיב·
עַד זְמַן אָבִיב: עֲדָנִים לְהַנְבִּיב· מִקְּדִיחַת שְׁבִיב·
עָבִים לְהַלְבִּיב· לְרַוּוֹת עַם חָבִיב: פָּנִים לִי יִשָּׂא·
בְּצִיגָתִי פְּנֵי כְנִיסָה· פֹּעַל בְּעֶשֶׂר נִסָּה· יִזְכָּר לִי
לְחוּסָה: צוּר רָם וְנִשָּׂא· אֵלָיו עַיִן אֶשָּׂא· צְבָאָיו
לוֹ אֲגַיְסָה· וְלֹא בְּרוּחַ גַּסָּה: קוֹלִי יֶעֱרַב· וְרִנָּתִי
לְפָנָיו תִּקְרַב· קַמְתִּי כְּבַקְּרָב· חָגוּר כְּלֵי קְרָב:

בתוכה רב בנות, והוא ע"ד שאמרו ז"ל בתענית דף ז' א', אמר ר"א גדול יום הגשמים שאפילו ישועה פרה ורבה בו שנאמר תפתח ארץ ויפרו ישע, ואמרו שם עוד (דף ח ב) אמר ר"י גדול יום הגשמים שאפילו פרוטה שבכיס מתברכת בו, ועוד שם גדול יום הגשמים כיום קבוץ גליות, ועוד שם, גדול יום הגשמים שאפילו גייסות פוסקות בו. שעירים להרביב, לשון כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב (דברים ל"ב ב'), והשעירים הם הטפות היורדות בסערה ואינן לברכה והרביבים הם היורדים בנחת והם לברכה ואמר שיסב השעירים לרביבים. חזיזים להעביב, לעשות החזיזים שהם העננים הדקים לעבים שהם העננים הגסים והעבים. עד זמן אביב, עד אחר ניסן שהוא זמן האביב ואז יפסקו הגשמים. עדנים, פירות. להנביב, לעשותם תנובה ולהצילם מקדיחת שביב החמה. עבים להלביב, שיגדלו העלים ויוציאו לולביהם. עבים, ל' יציעות הבית והעובים (יחזק' מא), ואמרו רז"ל, העובים אלו המרישות. פנים לי ישא, כענין ישא ה' פניו אליך. בציגתי פני כניסה, בעמדי לפני הקהל הזה. פועל בעשר נוסה, פעולתו של אברהם שנתנסה בעשר נסיונות, יזכר לי הקב"ה ויחום עלי. צבאיו, צבאות ה' היינו ישראל. אגייסה, אקבץ. ולא ברוח גסה, כי המגיס דעתו מביא אף לעולם כדאמרן לעיל. כבקרב, כבמלחמה. חגור כלי קרב, כמו שהגבור ההולך בקרב יחגור

וויזטענייען אורבאר געמאכט אונד דיא בעפֿאָלקערונג בעפֿאָרדערט ווערדע; צייטיגע פֿריה; אונד שפּאָטרעגען געבען דען פֿריכטען זאַפֿט, שיטצען זיא פֿאָר בראַנד, מאַכען דאַז געהעלץ צווייגענרייך אונד זינד איינעם גאַנ; דען פֿאָלקע ערשפּריעסליך. ער ווירד מיר זיין אַנטליץ צווענדען, וואָהרענד איך פֿיר דיעזע געמיינדע ביטטע, אונד געדענקען דיא טוגענדען דעז צעהנפֿאַכגעפּריפֿטען (אברהם'ז). צום טאָפּפֿער, דעם אַללערהאָכזטען אונד אַללערהאַבענזטען, העבע איך מיינע אויגען עמפּאָר, איהם האַבע איך דיעזע געמיינדע פֿערזאַממעלט אין טיעפֿזטער דעמוטה; מאָכט' איהם מיינע שטיממע געפֿאַללען! מאָכטע מיין געבעט פֿאָר איהם קאָממען! — מיט געבעטען בין איך אויזגערישטעט, וויא דער העלד מיט קריעגזריסטונג! —

רשות צעיר ורב· אטול טרם אקרב· רחש
אבשר ויערב· צדק בקהל רב: שליח
למסתופפים· ציר לאסופים· שבעת ימי
חג אוספים· ונסוך המים הוספים: שמיני
מוסיפים· ובו נאספים· שועת מים מחספים·
בהין מוספים: תפוצנה עינות מים· ברחבות
פלגי מים· תמשכנה בטוחות לפה מים·
להתגבר כנחלי מים: י׳ תזכר לי אתוי נהרים·
משוב אחורים· תענני עדי אפרים· בשפכי
שיחות צהרים:

כלי קרב להיות בטוח הנצחון, כן המתפלל צריך להרבות תחנה ותחנונים שתקובל תפלתו. למסתופפים, לישראל העומדים בסיפי בית הכנסת, ל' הסתופף בבית אלהי (תהלי' פד). ציר, שליח. לאסופים שבעת וכו', להנקהלים שבעת ימי חג האסיף. ונסוך מים הוספים, שואבים מן השלוח, כדאי' בסוכ' דף מ"ח א', ול' ולחשוף מים מגבא (ישעי' ל יד). שועת מים, תפלה למים. מחספים, מתפללים בגלוי ובקול בהין מוספים. תמשכנה בטוחות וכו', המים תמשכנה על פי הצנורות, ל' אשר מלאו את ירושלים פה לפה (מ"ב כא טו), והוא מיוסד על ל' ב"ר פ' י"ג, כמה גשמים יורדין ויהי' צריך לצרך? עד שידקו פני הקרמיד (κέραμις, בל"א ציעגעל). להתנגר, כ"כ בכ"י והוא ל' כמים הנגרים ארצה (ש"ב יד יד). ובספרינו הגירסא להתגבר. אתוי נהרים, תאר לאברהם שבא מעבר הנהר. משוב אחורים, שלא לשוב אחור' מתפלתו. עדי אפרים, בשביל ישראל המכונה אפרים.

שטיממט איין מיט מיר, איהר געמיינען אונד גראָססען! לאַססט אונז בעטען אונד וואָהלטהאָטיגקייט פֿערקינדען אין גראָססער פֿאָלקספֿערזאַממלונג! אַלז אַבגעאָרדנעטער אייערער געמיינדע, אַלז פֿאָרזאָנגער דיעזער פֿראָממען פֿערזאַממלונג — דיא דיא פֿייער דער זיעבען טאַגע געהאַלטען אונד דיא צערעמאָניע דעז וואַססערגיעססענז פֿערריכֿטעט — טרעטע איך הייטע אַן אַכֿטען אין אייערע מיטטע, פֿעראיינט מיט מיר אונז רעגען צו ביטטען, אין דיעזעם מוסףגעבעטע. וואַססערקוועללען ווערדען פֿליעססען אונד שטראָמען דיא באַכֿע אויף דען שטראַססען אונד קאַנאַלע איבערשטראָמען וויא מאַכֿטיגע פֿליעססע. דוא, אַללגיטיגער, ווירסט מיר דיא פֿראָממיגקייט דעז פֿאָן יענזייטז דעז פֿלוססעז הערגעקאָממענען (אברהם) געדענקען, אונד מיך ניכֿט אַבווייזען! דוא ווירסט מיר דיינעז פֿאָלקעז האַלבען געוואָהרען, וואַרום זיך מיין הערץ ערגיעססט אין דיעזעם מיטטאַגזגעבעטע!

ע"ס א"ב מרובע.

אַקְשְׁטָה כֶּסֶל וָקֶרֶב לְהַבִּיעַ בְּעַד מַיִם· אָזוֹם לְפִי מְעַט
גַּעַת בְּלִחְלוּחַ מְלֶאכֶת מַיִם· אַחַסְפָּה מֵעֵין מַעַשׂ מִפְעַל
מַיִם· אֶת פְּנֵי מֵבִין לְהַשְׁמִיעַ גְּבוּרוֹת מָיִם: בְּגָבְהֵי שָׁמַיִם
אָצַר אָסְמֵי מַיִם· בְּתַחְתִּיּוֹת אֶרֶץ הֶחְבִּיא תְּהוֹמוֹת מַיִם·
גָּם הֵחֵל וְכָל חוּג אֶרֶץ וְשָׁמַיִם· גָּם הָרְקִיעַ הֲדוֹם וְקֵרָה
שָׁמַיִם: גַּם בְּטֶרֶם יוֹצָרוּ פְּתוּכֵי אֵשׁ וּמַיִם· גָּמַר וְכִלֵּל כֹּל
בִּמְשׁוּלַת מַיִם· גָּרָה אֶצְלוֹ אָמוֹן לְשַׁעְשְׁעוֹ יוֹמַיִם· גְּנָזָהּ

אקשטה, אתקן. כסל וקרב, מחשבה ולב. להביע, לדבר ולספר מעשה המים. אָזוֹם, הא' בסגול והז' דגוש בב' כ"י וא"כ הוא ל' זממה ומחשבה מגזרת כל אשר יזמו לעשות (בראשי' יא ו). והא' א' האית"ן ונא ע"מ אֱצוֹק מים (ישעי' מד ג) וחביריו שנשתנו ממשפט פעלי פ"י בעבור אות השריקה שביניהם, כמו שהעירותי במפורש לפ' וירא (בראשית כב כח) אצל ויצב אברהם ע"ש ; וטעמו אחשבה לפי המעט האפשר לגעת בלחלוח וכו'. אחספה, כ"כ בקצת ספרי' וטעמו אגלה, וי"ג אחשבה. מעין מעש, מעין מעשה, וי"ג מעין כל מעש. בגבהי שמים וכו', דכתיב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך (דברי' כח יב). גם החל וכל חוג וכו', במים החל גם כלה חוג ארץ ושמים כמו שיפרש בסמוך, וכל כ"כ בכ"י והוא כמו כלה וכן מדרך הפייטנים להפיל ה' ל' הפעל ויאמרו עש מקום עשה, בן מקום בנה וזולתם. חוג, עגול וכדור. גם הרקיע הדום וכו', דכתיב לרוקע הארץ על המים (תהלי' קלו ו) וכתיב המקרה במים עליותיו (שם קד ג). פתוכי אש ומים, ירמוז לשמים כמו שאמרו ז"ל שמים אש ומים שטלן הקב"ה ופתכן זו בזו ומהן נעשו שמים. במשולת מים, בתורה הנמשלת למים ובה ברא הקב"ה עולמו. גרה אצלו וכו', התורה היתה גרה אצלו שני אלפים שנה והיתה שעשוע שלו ית' כמו שאז"ל בב"ר פ' י"ח על ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום (משלי ח ל) וכן פי' רש"י ז"ל. עולמות שנים,

---

אקשטהי מיט גייסט אונד הערץ שיקקע איך מיך אַן, צו שפרעכען פאָן וואַססער. איך דענקע נאַך, אונד מיינע קליינע קעננטניס צו עררייכען פאָן דער פליסיגען נאַטור דעס וואַססערס; נור עטוואַס פאָן דער בעוואַנדניס דעס וואַססערס וויל איך ענטדעקקען, אונד דען פאָרשער אויפמערקזאַם מאַכען אויף דיא טוגענדקראַפט דעס וואַססערס. אין דען האָהען הימעלן זינד אויפבעוואַהרט בעהעלטער דעס וואַססערס, אונד אים אינערן דער ערדע זינד פערבאָרגען וואַססערשלינדע. מיט וואַססער האַט גאָטט איינען צירקעל אום דיא ערדע אונד דען הימעל געצאָגען; אויף וואַססער האַט ער דיא ערדע אויסגעברייטעט אונד מיט היממעלן איבערוועלבט. בעפאָר ער נאָך דיעזע צוזאַממענזעצונג אויס פייער אונד וואַססער געבילדעט, האַטטע ער אין פּאָהנע שאָן אַללעס פאָללענדעט אונד פערפאָללקאָממנעט דורך דיא דעם וואַססער פערגלייכבאַרע אָפפענבאַרטע לעהרע. יאַהרטויזענדע צופאָר וואַר זיא זיינע אונטערהאַלטונג ; ער האַטטע זיא אויפבעוואַהרט

פְּעוּל אִתּוֹ עוֹלָמוֹת שְׁנַיִם: דָּרַךְ וְהִשְׁתָּה שָׁתוֹת בְּמַשְׁתִּיַּת מַיִם. דַּעַת כִּי כָל הוּשְׁתָּה מִשְׁתִּיַּת מַיִם. דִּבֵּר וְהֶעֱרִיךְ תָּפְתֶּה מִשְׁלִיגַת מַיִם. דָּרַשׁ וְנָטַע שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם: הִצְפִּין לַיְשָׁרִים אֱמוּנַת יוֹמַיִם. הֶעֱבִיר תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דוֹרוֹת כְּבְשֶׁטֶף מַיִם. הֵכִין שִׁבְעָה בְּרָאוֹת עַד לֹא אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. הִשְׁרָה בָם שְׁכִינָה קֶדֶם דָּר שָׁמָיִם: וְנָכוֹן מֵאָז צָר כֵּס וַיְּחַסּוֹ שָׁמָיִם. וּבְסָסוֹ עַל רוּחַ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וּכְצָר מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמָדַד בשעלו

העה״ז והעה״ב שניהם נבראו בתורה. והשתה שתות, וייסד יסודות. במשתית מים, ביסוד המים, ואמרינן במס׳ סוכה דף מ״ט א׳, שיתין מששת ימי בראשית נבראו, שיתין יורדין עד תהום. הושתה, הוסד. תפתה, גיהנם. שתול, גן עדן. אמונת יומים, התורה שהיתה אמונה אצלו יום יום כדאמרן. העביר וכו׳, בחגיגה (דף י״ג ב׳) תתקע״ד דורות העביר הקב״ה מן העולם קודם מתן תורה ולא בראן, ע״ש פי׳ רש״י ז״ל, ובמדרש חזית מזמור ק״ה נשנה הענין הזה בלשון אחר ע״ש. הכין שבעה וכו׳, בפרקי ר״א פ״ג שבעה דברים נבראו עד שלא נברא העולם ואלו הן, תורה וגיהנם וגן עדן וכסא כבוד ובית המקדש ותשובה ושמו של משיח וכו׳. השרה בה שכינה וכו׳, בם במים השרה שכינתו קודם שדר בשמים דכתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. ונכון מאז וכו׳, אח״כ צר וברא כסאו הנכון מאז וייחסו לשמים, דכתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים וכתיב נכון כסאך מאז וכתיב השמים כסאי. וכצר וכו׳, וכאשר יצר כל מעשה בראשית ומדד בשעלו מים, ויעדו וכו׳, הי׳ מייעד כסאו והיינו השמים בין המים העליונים המכונים חשרת מים ובין המים התחתונים הנקראים חשכת מים כדכתיב ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מעל לרקיע וגו׳ ויקרא אלהים לרקיע שמים, וענין חשרת מים וחשכת מים מבואר במס׳ תענית דף

אויפבעוואהרט, אונד איינגט צווייא ווערטען דורך זיא צו בעגרינדען. ער האט פונדאמענטע אויז וואססער געבילדעט, אונד דאז ווערטאלל אויף דעז וואססער= גרונדלאגע אויפגעפיהרט. ער שפראך, דא ענטשטאנד איינע העללע אויז שטעי= וואססערן, אונד אויך זיין געהיים פפלאנצטע זיך איין פארהאדיעז אן בייח וואססער= שטרעמען. זיינען לאגונג זייט יאהרטויזענדען (דיא לעהרע) האט ער פיר איין פראמעז געטלעכט אויפבעוואהרט, אונד ניינהונדערט אונד פיערהונדזיעבענ= ציג געשלעכטער דאהינגעראפפט ווית אין וואססערשטרעמען. זיעבען דינגע האט ער פאר ערשאפפונג דער הימעל געגרינדעט, דארויף רוהטע זיינע שכינה, עהע ער דען הימעל בעוואהנטע. ער שוף זיך דאן איינען טהראן, דען ער הימעל נאננטע, אונד גרינדעטע איהן אויף דען איבער דען וואססערן וועבענדען ווינד. אלז ער דיא ווערקע דער שעפפונג געבילדעט אונד דיא וואססער אין האהלער האנד געמעססען

בשעלו מים. ועדו בין חשרת מים לחשכת מים: זמן לו
לעמוס גבות מלאות עינים. זיו מספר רבע פנים
חמשים ושש ומאתים. זועות ממשא ורועשות מקולות
מים. זבודים אתם כרוב ואופן וגלגל מים: חיל שרפי
מעל גויתם כתרשיש מים. חקוקים ונשערים בארך
עמקי מים. חצים בריית אש וחצים יצירת מים. חוצצים
תת מחיצה בין אש ובין מים: טסים ומעופפים
בכנפי אש ומים. טובלים בנהר נגד כנחלי מים.
טכם אוצרות שלג ואש וברד מים. טמונים לסערת
חימה לצלמונת מים: יזם ואצר לחיים פלג מלא מים.

ט' ב' ובמדרש חזית מזמור י"ח ע"ש. זמן לו, לכסאו. לעמוס, להיותו עמוס על מלאכים שגבותם מלאות עינים כמבואר במראה יחזקאל. זיו מספר רובע פנים חמשים וכו', גם זה מבואר שם ביחזקאל בפי' רש"י. זועות, מזדעזעים. זבודים אתם, עם אותן המלאכים מחוברים עוד כרוב וכו'. גויתם כתרשיש מים חקוקים ונשערים וכו', כמו שאז"ל שהם גבוהים כעומק ים שהמו תרשיש. טסים, פורחים. טובלים בנהר נגיד וכו', איתא בספר היכלות המלאכים טובלים בנהר דינור קודם שאומרים שירה, והוא הנהר הנזכר בדניאל (ז' י') נהר דינור נגד ונפק מן קדמוהי, ונגד הוא ל' המשכה והגרה. טכם, הכין. אוצרות שלג וכו', היינו בשמים הנקרא מכון שבו אוצרות שלג וברד ואש ומים והם טמונים לסערת חימה לגיהנם של מים כדאי' במס' חגיג' דף י"ד ב', והגיהנם משלג נקרא צלמון דכתיב תשלג בצלמון (תהלים סח טו). יזם, חשב. ואצר, וכנס. פלג מלא מים, דכתיב פלג אלהים מלא מים (שם סה י) ותכן, כמין קובה (*Alcova*, אוהל מלא מי')

געמעסען, זעטצטע ער איהן צווישען דיא אֶטהעריטען אונד אירדישען וואַססערן אונד ריעף, איהן צו טראַגען, געשטאַלטען הערפֿאָר פֿאָן אונגעמעסליכער גראָססע, פֿאָללער אויגען, מיט איינער אַנצאַהל שטראַהלענד געפֿיערטער געזיכטער אונד פֿליגעלן צווייהונדערט זעכסאונדפֿונפֿציג אַן דער צאַהל. בעבענד אונטער דיעזער בעלאַסטונג מאַכֿען זיא איין געטאָזע, מאַכֿטיגער אַלז דאַז רױשען מאַכֿטיגער פֿלוטהען. איהנען האַט ער נאָך צוגעזעללט כרובים אונד אופנים אונד וואַססער־גלגלים, דאַן אַטהע־ריטע פֿייערהעערע, דערען לייבער וויא תרשיש'ז זעען, גראָס וויא דיא טיעפֿע דעז וואַססערז זינד. זיא זינד צוזאַממענגעזעטצטע געשטאַלטע פֿאָן פֿייער אונד וואַססער אונד מאַכֿען איינע טיידעוואַנד צווישען דעם פֿייער אונד וואַססער; זיא שוועבען אונד פֿליעגען מיט פֿליגעלן אויז פֿייער אונד וואַססער אונד באַדען זיך אין איינעם וויא וואַססער שטראָמענדען פֿייערפֿלוס. היער האַט ער איינען פֿאָררַאַטה פֿאָן שנעע, פֿייער, האַגעל אונד וואַססער אויפֿ־בעהאַלטען, אום דאַמיט דיא פֿרעפֿלער, דיא איהן ערצירנען, צו בעשטראַפֿען; דאָרט האַט ער נאָך זיינעם פֿלאַנע טייכע פֿאָלל לעבענזוואַססערז אויפֿבעוואַהרט,

דאַפֿאָן

יַעַן לְפַלֵּג מְנוּ לִפְלַגּוֹת מַיִם· יָהּ כְּבַט בְּכָל פֹּעַל כִּי אֵין חַיּוּת בְּלִי מַיִם· יְשַׁר תֵּת מַתְּנַת חִנָּם לְעוֹלָם מָיִם: כְּפֶץ תֵּת מֵאָז יִשּׁוּב דָּת לַמַּיִם· כָּל לְהַשְׁקוֹת גֵּשִׁי מִתַּחְתִּיּוֹת מַיִם· כְּשֶׁר בְּבַעֲלֵי זְרוֹעַ כִּי יֶחְמְסוּ מַיִם· כִּוֵּן וְשָׁב לְשׁוֹקְקָהּ מֵאוֹצַר שָׁמַיִם: לְמַעַל לְרָקִיעַ עָשׂ כִּבְרֵכַת מַיִם· לִנְטוֹת עָלֶיהָ כִּפָּה מוּעַת

יש ברקיע שממנו גשמים יוצאין (תענית דף ח ב) והם גשמי אויר ברכ'. לפלג מנו, לחלק מאוצר ההוא. לפלגות מים, לפלגי מים שבארץ. כבט, כאשר הביט. כפץ, כאשר אמר. יישוב דת, יישוב חק. כל, חפץ ורצה ל' ותכל דוד (ש"ב יג לט). וטעם המאמר כאשר אמר הקב"ה מאז לתת יישוב דת וחוק למים להקוים בים כדכתיב יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה. אז חפץ להשקות האדמה מן המים התחתונים לבד ואולם כאשר ראה בבעלי זרוע כי יחמסו מים, כיון ושב וכו', וכן איתא בב"ר פ' י"ג, בתחלה הארץ שותה מלמטה ומפני ד' דברים חזר בו הקב"ה שלא תהא שותה אלא מלמעלה, מפני בעלי זרוע (שלא יגזלו את החלשים למשוך הנהר משדותיהם לשדותיהם) ובשביל להדיח טללים הרעים (כי המטר מטהר האויר לצורך בעלי החיים) ושיהי' הגבוה (מקום גבוה) שותה כנמוך, ועוד שיהיו הכל תולין עיניהם כלפי מעלה עכ"ל. כבריכת מים וכו', כל הלשון הזה לקוח ממאמרם ז"ל בב"ר פ' ד' וז"ל, ועוד שאל ואמר לו אפשר פלג אלהים מלא מים מששת ימי בראשית ולא חסר כלום, אתמהא! אמר לו הכנס ורחוץ ושקול עצמך עד שלא תכנס ומאחר שתכנס, הלך, כיון שיצא ושקל עצמו לא חסר כלום, אמר לו כל אותה הזיעה שיצאה לא ממך יצאה? א"ל הן, א"ל ומה אתה שאתה בשר ודם לא חסר מעיינך כלום, מעיינו של הקב"ה על אחת כמה וכמה! הוי פלג אלהים מלא מים מששת ימי בראשית ולא חסר כלום, אמר ר"י נטל הקב"ה כל מימי בראשית ונתנם חציים ברקיע וחציים באוקינוס הה"ד פלג אלהים מלא מי', פלגא דרקיע דומה לבריכה ולמעלה מן הבריכה כפה ומחמת הבריכה כפה מזעת טפים ערבות והם יורדים לתוך מים המלוחין ואינן מתערבין וכו', ריב"ש אמר שהוא מורידן במדה שנא' כי יגרע נטפי מים (איוב לו כז) היך מה דאת אמר ונגרע מערכך (ויקרא כז) עכ"ל. ומה שאמר, ומחמת הבריכה כפה מזעת, מפורש בפרקי דר"א, מחמתו

דאַפֿאָן דען שטראָמען וואַסער אױסצוטהײלען. דער אַללמעכטיגע איבערשױטע זײנע געשעפּפֿע אַללע אונד זאַה, דאַס אָהנע וואַסער קײן לעבען בעשטעהן קאַן, דאַהער זאָרגטע זײנע גיטע אונד בעשענקטע דיא וועלט מיט אײנער מילדען גאַבע, מיט וואַסער. אַלס אײנסט זײן געהײס דען וואַסערן אײן בעשטאַנדיגעס בעטט אַנגעוויעזען, האַטטע, נאַך דיעזעם פּלאַנע, דיא ערדע דורך אױפֿשטראָמענדע וואַסער געטראַנקט ווערדען קאָננען; זײנע אַללװײזעהײט זאַה אַבער דאַ: אונהײל אײן, וועלכעס געוואַלטטהאַטיגע מענשען בײא אײנער זאָלכען בעשאַפֿענהײט אױסאיבען קאָננטען. דאַהער פֿאַנד ער גוט, עס זאָ צו לענקען, אונד דיא ערדע דורך וואַסער אױס דעס הימעלס בעהעלטער צו בעפֿײכטען. ער האַט איבער דער פֿעסטע בעהעלטער וויא וואַססערטײכע געשאַפֿען, איבער וועלכען זיך אײן ערהיטצטער, וואַסערשװיצענדער הימעלסװאָלבט, וואָפֿאָן נאַך אױסגאַבע

מֵחַמַּת מַיִם׃ לְהַטִּיף מִמֶּנָּה מִגְרַע נִטְפֵי מַיִם׃ לַהֲלוֹךְ מַהֲלַךְ כַּמָּה בְּלִי עֵרוּב מָיִם׃ מַרְאֵה הַקֶּשֶׁת כַּעֲשָׁשִׁית בַּמַּיִם׃ מֶנָּה כֹּל יָבִינוּ כֹּחַ מוֹדֵד מַיִם׃ מַרְאָה כָּל מַרְאֶה וּמַרְאָה כְּמַרְאִית מַיִם׃ מוֹדַעַת לְגֵיא אוֹת בְּרִית בְּלִי טוֹבַעַת מָיִם׃ נוֹצֵץ בָּרָק בְּבַהַל לְהַבְרִיק כְּמֵהַת מַיִם׃

שלא מזיעין מן המים שלמעלה טפין ויורדין על מקום הכיפה וכו', וע"ש ב', וזה
מטעם הפייטן באמרו מזעת מחמת מים. מֵחַמַּת הח' בפתח והמ' דגוש
כ"כ בכ"י ועיקר וכל' המדרש הנ"ל. להטיף ממנה מגרע וכו', להורידן במדה
וכדאמרן, או להפרידן אלו מאלו כנאמר בסמוך. בלי ערוב מים, כל טפה
וטפה יורד מן הרקיע על לארץ ואינו מתערב עם חבירו שאלמלא ב' טפין
מתערבין היו משטשטות את הארץ כדאי' במס' ב"ב דף י"ו א', והענין יותר
מבואר בש"ט וז"ל כתיב א' אומר ח ש ר ת מים (ש"ב כב) וכתיב א' אומר
ח ש כ ת מים (תהלי' יח)? בשעה שהן טוענין מן המים הם מ ח ש י כ י ן מן
המי' ואח"כ ח ו ש ר י ן (משירין) אותן לעולם, אר"י מ ע ש ה נ י ס י ם יש בשמים,
אדם נוטל כברה וחושר ב' וג' אצבעות הם מתערבות אלו באלו ומהלך ת"ק שנה
הגשמים יורדין ואין טפה מתערב' בחברתה שנאמר כי יגרע נטפי מים (איוב לו כז),
מהו כי י ג ר ע? שהוא ממכינן אלו מאלו כד"א ו נ ג ר ע מערכך עכ"ל, ונראה
שהדברים האלה בענין הם הם דברי ר' יהושע במס' תענית דף ט' ב' שאמר,
ואין בין טפה לטפה אלא כמלא נימא ללמדך שגדול יום הגשמים כיום שנבראו בו
שמים וארץ, כלומר מעשה נסים וכבר אמרו שם ר"י ור"י בחד שיטא קיימי
ע"ש. מראה הקשת כעששית במים, דבר זה מבואר בס' שער השמים מ"א
פ"ז ובספרי חכמי הטבע, שאם תקח כדור אלול העשוי מזכוכית ותמלאנו
מים ותתלנו נגד השמש בגובה משוער תראה מכנגדו כל המראות הנמצאות
בקשת. מראה כל מראה ומראה כמראית מים, גם זה מבואר בספריהם
כי עיקר כל המראות בקשת, אף כי אין לקשת שום מראה בעצמה והיא
כמראית המים המשוללים גם הם מכל מראה. מראָה כל מראה ומראָה כ"כ
בכל כ"י ועיקר כי הקשת שם בלשון נקבה גם הפייטן השתמש בה בלשון נקבה
באמרו מודעת. מודעת לגיא אות וכו', כדכתיב את קשתי נתתי בענן והיתה לאות
וגו' (בראשית ט יג). נוצץ ברק וכו', עתה ידבר על הברקים והרעמים והעננים
והרוחות, ויאמר כי הברק נוצץ בבהלה ובמהירו' להבריק הארץ המתאוה למי'. כ מ ה ת

אַנגעמעססענע דער טראָפּפען וואַססער טריעפען, דיא איינע אויסגעמעסזענע האָהע דורכ־
רייזען, אָהנע דאַס זיך איין טראָפּפע מיט דעם אַנדערן פֿערמענגטע. דיא פֿאַרבען
דעז רעגענבאָגענז, דיא מאַן אויך מיטטעלזט איינער מיט וואַססער אַנגעפֿילטען גלאָז־
זערנען קוגעל פֿאָרשטעללען קאַן, לייגען יעדעם דיא אַללמאַכט דעז מייזטערז, דער
דיא וואַססער מיסט. אַללע פֿאַרבען לייגט דער רעגענבאָגען, אונד זיינע וועזענטליכע
פֿאַרבע איזט דיא פֿאַרבע דעז וואַססערז. ער איזט דער וועלט לום לייכען געגעבען
אונד זיכערט זיא פֿאָר פֿערנערן אונטערגאַנג דורך וואַססער. טנעלל טיעסט איין בליטז
טראָסטלאָזענד איבער דיא נאַך וואַססער דורזטענדע ערדע; נאַך איהם ברייטעט מיט
טרעקקליכעם

נוֹהֵם בְּרַעַשׁ וְקוֹל רַעַם מַרְעִים עַל הַמָּיִם· נְשִׂיאִים וְרוּחַ
מַקְדִּימִים לַמַּיִם· נִרְאִים כְּעוֹלִים מִמַּיִם וְשָׁבִים אֶל הַמָּיִם:
שָׂם מִשְׁקָל לָרוּחַ בּוֹ לְפַלֵּס מַיִם· סִיֵּם לְפִי כָל אֶרֶץ מַה
לְהַגְדִּיל מַיִם· סִפֵּק וּמַד בְּמִדָּה תִּכֵּן מִדַּת מַיִם· סִדֵּר
לְשֵׁבֶט לָאָרֶץ לְחֶסֶד לְהַמְצִיא מָיִם: עָב וְחָזִיז וְנָשִׂיא וְאֵד
וְעָנָן מַיִם· עָרַךְ בָּם שְׂאֵת מַשָּׂא מֵעֲמוּס מַיִם· עָפִים
וְדָאִים עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם· עוֹמְדִים צְרוּרִים עַד יֻרְשׁוּ
לְהָרִיק מָיִם: פַּחַד שְׂעִירִים מִשְׂתַּעֲרִים בְּהַרְעִיפָם מַיִם·

ל' כמה לך בשרי (תהלי' סג ב) ענין תאוה. נשיאים, עננים ל' נשיאים ורוח וגשם אין (משלי כה יד) והם באים לעולם קודם הגשם. נראים כעולים ממי', העננים נראים כשהן עולין מן הים מלאות מים ושם הם שבים ללכת. שם משקל לרוח וכו', כדכתיב לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה (איוב כח כה), ואומר כי שם משקל לרוח לפלס ולשקול בו המים לתת לכל ארץ לפי מה שהיא צריכה להשקות וזה סיים לפי כל ארץ מה להגדיל מים, כלומר לתת לה גורל מי' מה לפי שהיא צריכה וכל זה באמצעית הרוח המוליך העננים ממקום למקום. ומד, ומדד כדכתיב מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ יב) וכתיב ומים תכן במדה (איוב כח כה). סדר לשבט וכו', דכתיב אם לשבט אם לארצו אם לחסד ימציאהו (שם לז יג) ואמרינן במס' תענית ח' ב'. אם לשבט לאילנות, לארצו לזרעים, לחסד בורות שיחין ומערות. עב וחזיז ונשיא ואד וענן בב"ר פ' י"ג סי' י"א, חמשה שמות נקראו לו עב אד ענן נשיאים חזיז; עב שהוא מעבב את פני הרקיע, אד שהוא שובר אידן של בעלי שערי', ענן שהוא עושה את הבריות ענוים זו לזו, נשיאים שהוא עושה את הבריות נשיאי' אלו על אלו, חזיז שהוא עושה חזיונות ברקיע ומשרה רוח הקודש על הבריות. ערך בם, בהעננים הנזכרי' עמם משא מים כפי הערך שיוכלון שאת, ומטע' זה הם נכללי' בשמות', וכדאמרינן במס' תעני' דף ט' ב', מאי חזיזי'? אר"י פורחות, מאי פורחות? אר"פ עיבא קלישא תותי עיבא סמיכתא. עפים ודאים, העננים עפים ופורחים על פני וכו'. עד יורשו, עד שיותן להם רשות מן הממונה.

שרעקקליכען געטהעזע דיא שטיממע דעז דאָננערז ראָללענד איבער דען וואַז-סערן. וואָלקען אונד ווינדע געהען דעם וואַססער פאָראַן; זיכטבאַר שטייגען זיא אויף אויז וואַססער, אונד קעהרן צוריק צום וואַססער. ער האַט דעם ווינדע איין געז-וויכט אַנגעוויעזען, וואָדורך ער דיא וואַססער אַבוואָגט אונד יעדעם לאַנדע זיינען אַנטהייל וואַססער צוואָגט. יעדעם דינגע מיסט ער וואַססער צו נאַך דעססען בע-דירפניס, פעראָרדנעט רעגען צום בעהוף דעז וואַלדעז אָדער דער ערדע-פריכטע, אָדער דער בעכע האַלבען, אום זיא מיט וואַססער צו פערזעהען. ער האַט דיא פערשיעדענען וואָלקען, עב אונד חזיז אונד נשיא אונד אד אונד ענן אַנגעאָרדנעט, דיא לאַזט דער וואַססער אויף זיך צו טראַגען; זיא פליעגען אונד שוועבען איבער דיא פלעכע דער אויזדעהנונג דעז וואַססערז. דאַ שטעהען זיא געשלאָססען, אונד האַררען אויף דיא ערלויבניס, וואַססער אויסצוגיעססען; מיט

בעבענדער

פּוֹתְחִים פִּיהֶם כְּנוֹס כַּנֵּד שְׁתִיַּת מַיִם· פּוֹרְחִים לְהַמְתִּיק בְּשַׁחַק תַּמְלוּחִית מַיִם· פּוֹנִים שׁוּב לָלֶכֶת אֶל מְקוֹם הַמָּיִם: צְבָאוֹת רְבִיבִים הַמַּרְבִּיבִים מַיִם· צוֹמְחִים כַּעֲרָבִים עַל יִבְלֵי מַיִם· צִיָּה מְמוֹגְגִים בְּנַחַת זִלַּת מַיִם· צִחְיוֹן חַרְבוֹן קַיִץ לְהַשְׂבִּיעַ שֹׂבַע מָיִם: קַו מָבְדָּל אֲשֶׁר הִבְדַּל לַמַּיִם· קִצְבָּם תָּלוּי בְּאֹמֶר לְהַפְרוֹת מְטַר מָיִם· קוֹל צִנּוֹרוֹת כִּי יַזְחִילוּ מֵהֶם מַיִם· קוֹלוֹת יִתְּנוּ תְהוֹמוֹת שְׁעוֹת לְצִמָּאוֹן

פותחים פיהם וכו', העננים פותחים פיהם כנוד לכנוס משתה המים מן המים העליונים כדי להמתיק המים אשר שאבו ממי אוקינוס שהם מלוחים, וכמו שאמרו ז"ל במס' תענית דף ט' י' העננים מתגברין ועולין לרקיע ופותחין פיהם כנוד ומקבלין מי מטר וכו' ע"ש. ועיין פירש"י תהלי' ל"ג ז' ושמות ט"ו ח'. רביבים וכו', מימי המטר הדק הנקראים רביבים והם הבאים בנחת. ציה, תאר לארץ כשהיא צמאה למים. ממוגגים, מרככים וממססים כדכתי' ברביבי' תמוגגנה צמחה תברך (תהלי' סה יא). צחיון, צמאון. חרבון קיץ, ל' בחרבוני קיץ (תהלי' לב ד) ענין חורב ויובש. קו מבדל, הייני הרקיע כדכתי' ויעש אלהים את הרקיע ויבדל וגו'. קצבם, אחריתם והיינו המים העליוני' תלוי באומר כמו שאמרו ז"ל במס' תענית דף י' א' מים העליוני' במאמר הם תלוים ומפירותיהן מי גשמים וכו' ע"ש פי' רש"י, וזהו להפרות מטר מים, ועיין מ"ש לעיל אות ל'. קול צנורות וכו', מבואר ע"פ מאמרם ז"ל במס' תענית דף כ"ה, תהום אל תהום קורא לקול צנוריך (תהלי' מב ח), אמר רבה לדידי חזי לי האי רידיא (מלאך הממונה על הגשמים) דמי לעיגלא ופירסה שפוותי' וקימא בין תהומא תתאה לתהומא עלאה, לתהומא עלאה אמר לי' חשור מימך (ברקיע) לתהומא תתאה א"ל אבע מימך (הביע מימך למטה בקרקע). עכ"ל. ואי' בפרקי דר"א פ"ה, העבים משמיעים את קול צנורותיהן לימים והימים משמיעין את קול צנורותיהן לתהומות ותהום קורא אל תהום להעלות מים ולתן לעבים שנאמר תהום אל תהום קורא לקול צנוריך והעבים שואבים וכו', וזהו מטעם הפייטן, קולות יתנו וכו'. שעות,

בעבענדער פֿורכֿט ערוואַרטעטן זיא דאַז טריעפֿען דער אָבערן וואַסער; דאַן אָפֿפֿנען זיא איהרען שלונד, גלייך איינעם שלויכֿע, אונד דיא פֿייכֿטענדען וואַסער אויפֿצֿונעהמען, שווינגען זיך הינויף נאַך דעם שחק*, אונד דאַזעלבזט איהרע זאַלציכֿטען וואַסער צו פֿערזיסען; דאַן ווענדען זיא זיך אונד קעהרען צוריק נאַך דעם אָרטע דער וואַסער, בעפֿייכֿטען דיא לעכֿצענדע ערדע אונד ערקוויקקען דאַז נאַך וואַסער שמאַכֿטענדע לאַנד. ער האַט איינע טיידעליכע געלאַגען צווישען דען וואַסערן, אונד אויף זיינעם געטטליכֿען אויזשפּרוך רוהען דיא אָבערן וואַסער נור בעפֿרוכֿטונג דער רעגענוואַסער. זאָבאַלד דיא אָבערן וואַסער צו פֿליעסען בעגיננען, יובעלן איהנען דיא אונטערן וואַסער

*) שחק, נאַמע דעז הימעלז, אין וועלכֿעם דיא מעהרמאַלז ערוואָהנטען וואַסערבעהעלטער אויפֿבעוואַהרט זינד.

מָיִם: רוֹעֲשִׁים וּמַרְעִישִׁים קוֹל מִקּוֹלוֹת מַיִם · רוֹגְשִׁים
וְנוֹשְׂאִים קוֹל לְאַדִּיר קוֹלוֹ עַל הַמָּיִם · רֶנֶן מַרְעִימִים
לְמַרְעִים עַל רוֹב מַיִם · רִדְתָּם כֹּל יָשִׁירוּ שִׁיר לְמוֹדֵד מָיִם:
שֶׁבַח כִּנּוּי שֵׁם כִּנָּה בְּשֵׁם מַיִם · שִׁתֵּף בְּשֵׁם אַדִּיר אַדִּירִים
לַמַּיִם · שָׁת מַעֲטֶה לְבוּשׁוֹ כְּמַחֲזֵה שְׁלִיגַת מַיִם · שִׁוָּה קוֹל
הוֹדוֹ כְּקוֹל רִבּוּי מָיִם: תִּכֵּן וְכָל וּמַד וְגָזַר וְדָלָה מַיִם · תֵּת
לְכָל גֵּיא וָגַיְא מַעְיָן לִשְׁתּוֹת מַיִם · תִּרְגַּל מֵעֵדֶן נָהָר יוּבַל
מַיִם · תּוּכוֹ לְהִפָּרֵד לְרִבּוּעַ רָאשֵׁי מָיִם:

פנות, כי שתי התהומות יפנו יחד. לאדיר קולו וכו', תאר לאל ית'. רנן, קול רנה מרעימי' להקב"ה המרעי' וכו'. רדת' כל ישירו שיר, ברדת המי' הכל ישירו שיר להקב"ה המודד מים כדכתי' יתרועעו אף ישירו (תהלי' סה). שבח כנוי שם וכו', בכינוי שם שבח כינה המים כדכתיב כקול מים רבי' כקול שדי בלכתם (יחזקאל א כד). שתף בשם אדיר וכו', דכתיב מקולות מים רבים אדירי' משברי ים אדיר במרו' ה' (תהלי' צג) הרי שיתף המי' בשם אדיר על שמו. כמחז' שליג' מי', דכתי' לבושי' כתלג חיור (דניאל ז ט). שוה קול הודו וכו', השוה קול הודו כקול מים רבי' דכתיב וקולו כקול מים רבי' (יחזקאל מג ב). וכל, ל' מדה כמו וכל בשליש (ישעי' מ יב) שתרגומו וימודד. ומד, ומדד. ודלה, ל' הגבהה. לכל גיא, לכל ארץ. תרגל מעדן נהר וכו', הרגיל והוליך מגן עדן נהר ששמו יובל מים, והי' מתוכו להפרד לרבוע ראשי מי' כדכתי' ונהר יוצא מעדן להשקו' את הגן ומשם יפרד והי' לארבע' ראשים (בראשי' ב י), וכדאמרינן במס' בכורו' דף נ"ה סוף ע"א, כל הנהרות שבעולם למטה מג' נהרות וג' נהרות למטה מפרת, והא כתיב והנהר הרביעי הוא פרת? הוא פרת דמעיקרא, תניא ר"מ אמר יובל שמו ולמ' נקרא פרת? וכו', ובויקר' רבה סוף פ' כ"ב, תני' רשב"י נהר יוצא מעדן ושמו יובל עכ"ל. ונרא' שבעודו בתוך העדן נקרא יובל ומחוץ לעדן הוא מתפרד לד' ראשים והוא באמצע והוסב שמו לפרת, וכבר נתמעט בשעורו בהכרח מכמות שהי' קודם התפרדו, לכן יתכן שגיחון גדול ממנו. ועי"ש בתוס' ויפה מראה לירושלמי ברכות סי' ד'.

ענטגעגען אונד געבען איהנען זיט איהרען דורשט נאך וואַסער צו ערקוויקען, שטראָמען אויף, רויטען אין מעכטיגען פלוטהען אונד ערהעבען יובעלנד איהרע שטיממע צום רוהמע דעס, דער זיינע אַללמאַכט אויף דען וואַסערן צייגט, זינגען מיט דאָננערנדער שטיממע איהם, דער מעכטיג איבער מעכטיגען וואַסערן דאָננערט, אונד אַללעס לאָבזינגט איהם, דער זאָ מייסטערליך דיא וואַסער געמעססען. דען וואַסערן האַט ער איינען ריהמליכען בייאַנאַמען בייגעלעגט; ער נאַננטע זיא דיא מעכטיגען; ער נאַננטע דיא וועיסע זיינעס געוואַנדעס נאַך דער וועיסע דעס שנעעס אונד פערגליך זיינער אַללמאַכט שטיממע מיט דער שטיממע דער וואַסערפלוטהען. ער האַט נאַך מאַאַס אונד געוויכט יעדעם לאַנד וואַסער־קוועללען בעשיעדען; ער האַט דען שטראָם יוּבַל אויס דעם פאַראַדיעס געלייטעט אונד איהן דאַן געטהיילט אין פיער הויפטשטראָמע.

סיוסד ע"פ תשר"ק וסמ"ח אלעזר ברבי קליר מקרית ספר חתום בראשי השמות השניות.

תִּכְּנָם לְאֶרֶץ וְחוּצוֹת לַחֲצוֹת מַיִם· אֹמֶן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַה יִּתְּנוּ מַיִם· שָׁקַל לְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל לְבַד פַּלְגֵי מַיִם· לִמְטַר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מָּיִם: רְצוֹת לָהּ שָׁלוֹם בִּירִידַת מַיִם· עָמוֹק וְתָלוּל גָּלוּי וְחָבוּי כְּאַחַת שָׁתוּת מַיִם· קֶרַח וּכְפוֹר וָשֶׁלֶג וְנֶזֶל מַיִם· זִמְּנוּ לָהּ לְשׁוֹקְקָהּ בְּכָל

תכנם· הארבעה הנהרות הנזכרים תכן הקב"ה לארץ ישראל ושארי ארצו' לחצות ולחלק להם מים. לארץ וחוצות, ר"ל עד לא עשה ארץ וחוצות וראש עפרות תבל (משלי ח כו) ואמרינן במס' תענית דף י"א א', ת"ר א"י נבראת תחלה וכל העולם כולו נברא לבסוף שנא' עד לא עשה ארץ וחוצות, א"י משקה אותה הקב"ה בעצמו וכל העולם כולו ע"י שליח שנא' הנותן מטר על פני ארץ ושולח מים ע"פ חוצות (איוב ה), א"י שותה מים וכל העולם כולו מתמצית (משיורי תמצית מה שנשאר בענני' אחר שתייתה)· א"י שותה תחלה וכל העולם כולו לבסוף. אמר ריב"ל כל העולם כולו מתמצית גן עדן הוא שותה שנאמר ונהר יוצא מעדן וכו'. ועיין עוד שיר השירים רבה דף ל"ב ד' פסוק אחת היא יונתי. אמן, גדל. לראש עפרות, לא"י שהוא ראש הארצות שקל לה לבד פלגי מים והיא לבדה תשתה מים למטר השמים וכל שאר ארצות משיורי התמצית וכדאמרן ולשנא דקרא נקט דכתיב למטר השמים תשתה מים (דברים יא יא). רצות לה, לא"י. עמוק ותלול וכו', המקום הנמוך והגבוה והגלוי והמכוסה כאחת ישתו מים ע"י ירידת הגשמים, וכדאית' בספרי והובא בילקוט פ' עקב ברמז תתנ"ז לא כארץ מצרים היא, ארץ מצרים שותה מי נהר, א"י שותה מי גשמים, א"י שותה נמוך וגבוה ארץ מצרים נמוך שותה גבוה אינו שותה, א"מ גלוי שותה שאינו גלוי אינו שותה א"י שותה גלוי ושאינו גלוי וכו'. קרח וכפור וכו', גם זה שם בספרי ובילקוט ברמז תתנ"ט או לפי ששותה מי גשמים אבל אינו שותה מי נחלים? ת"ל ארץ נחלי מים, או לפי ששותה מי נחלים אבל אינו שותה מי שלגים? ת"ל כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים, או לפי ששותה מי שלגי' אבל אינו שותה מי טללים? ת"ל למטר השמים תשתה מים כשהוא אומר מים אף מי טללים שותה וכו'.

תכנם· דיעזע שטראָמע האַט ער בעשטיממט פֿיר ארץ ישראל אונד אַנדערע לענדער, איהנען וואַססער צו ערטהיילען; ער האַט יעדען בעזאָנדערז אויפֿגעטראַגען, וויא פֿיעל ער דעז וואַססערז צו פֿיהרען האַט. פֿיר דאַז פֿאָרצוגליכזטע דער לענדער (א"י) האַט ער יענען וואַסערבעהעלטער פֿאָרצוג־ליך בעשטיממט, עז מיט רעגען דעז הימעלז צו טראָנקען, אונד דאַזעלבזט איינטערהאַלט צו שטיפֿטען דורך וואַססער דעז רעגענז אונד טיעפֿען אונד אַנהאָהען אונד בערג אונד טהאַל צוגלייך צו בעפֿייכטען; אייז אונד רייף אונד שנעע אונד פֿליסיגקייטען אַללער אַרט האַט ער איהם בעשיעדען,

אונד

מיני מים: צופה בה עין להתמידה במים. ראשית ועד אחרית דרושה רוות מים. פשע אם העצם ונגזר עצירת מים. בתחן ופלל יפתו מגרע בנטפי מים: עין ישאו לרוכב בעזרם שמים. ישנים היות במצע והוא מספיק למו מים. שיח מהיום נעצרים להזכיר בשיחם מים. רוגשים בסוף שבעה לציין במוסף מים: נסוך מנסכים שלשת לוג מים. בם לערוך כסדר שלשה רביעיות מים. ממעל להרביע

צופה בה עין וכו', דכתיב ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה (דברים יא יב). ישנים היות במצע וכו', כשהם ישנים על מטות ומצעות הקב"ה מספיק להם מים, וכדאי' בספרי הנ"ל א"מ אם אינו עמל בה בפסל וקרדם ונודד שינת עיניו עלי' אין לו בה כלום, וא"י אינה כן אלא הם ישינים על מטותיהם והקב"ה מוריד להם גשמים וכו'. שיח מהיום נעצרים וכו', טעמו בתפלת שחרית היום היו נעצרים ומונעים מלהזכיר בתפלתם מים אבל בתפלת מוסף רוגשים ומתאספים להזכיר מים. לציין, לשון, להזכיר. נסוך מנסכים וכו', כדאי' בספרי והובא בילקוט פינחס, נסוך המים בחג כדי שיתברכו הגשמים, ואמרינן במס' סוכה דף מ"ח א', נסוך המים ג' לוגים שהוא רביעית ההין. ואומר הפייטן שהי' הנסוך ג' לוגין שבזכותם יערוך

און עז מיט אללען ארטען גענוגזאם צו ערקוויקקען. זיין אויגענמערק געהט בעשטענדיג דאהין, און עז פאן אנפאנג דעז יאהרעז ביז צו דעסען ענדע רייכליך מיט וואססער צו פערזארגען; אונד ווען איינזט דער זינדען האלבען איינע ענט־האלטונג דעז רעגענז פערהאנגט ווירד, זא זינד געבעטע פערמאגענד, איהן ווידער טריעפענד צו מאכען. העבט דאז פאלק זיינע אויגען עמפאר אונד פלעהט דען היממעלזטהראנענר און הילפע, דאן קאן עז רוהיג צו בעטטע געהען אונד ער פערזארגט עז טאן מיט וואססער. ביז הייטע היעלטען זיא פראממע פערזאמלונג, אהנע איין איהרען געבעטע דעז וואססערז צו ערוואהנען, הייטע, אבער אן ענדע דער זיעבען טאגע, האבען זיא זיך פערזאממעלט, און אין איה־רען מוסף־געבעטע און רעגען צו ביטטען. זיא האבען דרייא לוג[1] וואססער אויף דען אלטאר געגאססען, דאדורך דיא דרייא רביעות[2] דער וואססער נאך ארדנונג הערפאר־

[1]) נאמע איינעז מאאססעז. [2]) רביעית הייסט ווערטליך איינע בעגאטטונג דער אבערן אונד אונטערן וואססער. זיעהע איין בחור.

זַכְרוּת רֶבַע מַיִם · יַעַל בְּכֶפֶל מִתַּחַת פְּרִיַּת
נַקְבוּת מָיִם: לְיִפָּתַח אֶרֶץ וְיִפְרוּ יֶשַׁע מְטַר מַיִם ·
קוֹרְאִים זֶה לָזֶה עַד יַשִּׁיקוּ מַיִם לְמַיִם · כַּאֲשֶׁר
יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם · לְצִמָּאוֹן
יְשָׁעוּהוּ עֲיָנוֹת וּתְהוֹמוֹת מָיִם: יַחַד דְּגַת
וְקַשְׂקֶשֶׂת הַגְּדֵלִים בַּהֲמוֹן מַיִם · יִתְאַוּוּ לִרְדּוֹת
גְּמוֹת מֶנּוּ מְעַט מַיִם · טְרוּחֵי שְׁחִין וּכְאֵב וְחוֹלֵי

הקב"ה על סדר ג' רביעות המטר הנזכרים במס' תעני' דף ו', ואמרינן שם, מאי ל' רביעה? דבר שרובע את הקרקע, כדר"י, דאמר ר"י מיטרא בעלה דארעא הוא. להרביע, ל' בהמתך לא תרביע (ויקר' יט יט). והמאמר מיוסד על מאמרם ז"ל בב"ר פ' י"ג, כמה גשמים יורדין ויהי' בהם כדי רביעה? כמלא כלי מחרישה של ג' טפחים, דברי ר"מ, ר"י אומר בקשה טפח ובבינונית טפחים ובשבעה ג' טפחים, אמר רשב"א אין לך טפח שיורד מלמעלה שאין הארץ עולה כנגדו טפחים, מה טעם? תהום אל תהום קורא לקול צנורך, אמר ר"ל המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות והן אומרים אלו לאלו קבלו אותנו אתם בריותיו של הקב"ה ואנו שלוחיו, מיד הם מקבלים אותן הה"ד תפתח ארץ ויפרו ישע (ישעי' מה) כנקבה זו שהיא פותחת לזכר, ויפרו ישע שהן פרין ורבין, וצדקה תצמיח יחד זו ירידת גשמים, אני ה' בראתיו לכך בראתיו לתקונו של עולם עכ"ל, וזהו טעם יעל בכפל וכו' ליפתח ארץ וכו', קוראים זה לזה, קבלו אותנו כדאמרן. עד ישיקו, עד יתחברו המים התחתונים לעליונים, והוא ל' תשוקה או ל' נשיקה. לצמאון ישעוהו וכו', בעבור הצמאון יפנו אל המטר לקבל העיינות וכו'. גמות מנו, לטעום ולבלוע ממנו, ל' הגמיאני (בראשית כ"ד י"ז) שתרגומו הטעימני וכבר השתמשו בו רז"ל באמרם לגמות. ובב"ר פ' י"ג אמרינן הכל מתברך, מ"ומ מתברך, והפרגמטוטין (πραγματευται) מרויחים, ריב"ל אמר אף מוכי שחין מרויחין, רשב"א אמר אף החולין מרויחים ואיבריהם רפין עליהן, אף אבן טובה מרגשת, ואף הדגים מרגישין ועובדא הוה וכו', וזהו מטעם הפייטן דגת וקשקשת

נוברינגען. געטיעהט איינע רביעה פאָן דען אָבערן מאָננליכען וואַססערן, זאָ טטייגען דיא אונטערן ווייבליכען וואַססער אויף נור דאָפפעלטען בעפרוכטונג, ערווייכען דיא ערדע אונד לאַסען היילן אויפבליהען מיטטעלסט דעס רעגענ־וואַססערס.ביידע וואַססער רופען זיך וועכזעלזייטיג לו, ביז זיא זיך געפּאַארט. נון פאָללט רעגען אונד שנעע פאָן דיאמעל הערנאָב, אונד דורסטיג פערשלוקקען איהן דיא קוועללען אונד אַבגרינדע דער וואַססער. פישע אַללער אַרט אונד גאָננע, וואַז זיך אים וואַססער רעגט, זעהנט זיך נאָך רעגען אונד טראָפפען פאָן זייגעס וואַססער איין. דיא מיט אויזאַטץ געפּלאָגטען אונד מיט ליבטשמערצען בעהאַפטעטען מענשען זעהנען זיך נאַך איהם אונד עמפפינדען לינדערונג

מֵעַיִם. רוֹגְעִים וּמִתְרַוְּחִים בְּאִוּוּי קִרַת מָיִם:
חַיֵּי כָל נֶשִׁי מָסַרְתָּ בְּמַזָּלוֹת שָׁמַיִם. מְמֻנִּים עַל
כָּל אֶרֶץ אֵיךְ לְפַרְנְסָהּ מַיִם. זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ
אֶרֶץ נַחֲלֵי מַיִם. קִדַּשְׁתָּ אוֹתָהּ לְשִׁמְךָ לְמוֹגְגָהּ
מָיִם: וְאַתָּה בְּיָדְךָ תַּתָּה מַפְתֵּחַ מְטַר מָיִם.
רְשׁוּת אֵין לְהִנָּתֵן בִּלְעָדֶיךָ לִפְתּוֹחַ אוֹצְרוֹת
מָיִם. הָקֵם דְּבָרְךָ הַטּוֹב תֵּת בְּשֶׁפַע מָיִם. יַחַד
לְנֶדֶב לְרָצוֹן לְטֹהַר לְהָנִיף מָיִם: דֵּי אַרְבָּעִים
סְאָה מְשֻׁעָר מִקְוֵה מָיִם. תְּמִימֶיךָ אֵיךְ בּוֹ יִטָּהֲרוּ

וכו', טרוחי שאין וכו'. חיי כל נשי, חיי כל הארץ. מסרת במזלות שמים ממונים וכו', הטעם כי כל הארצות משקה הקב"ה ע"י שלוחיו והם המזלות הממונים עליהם חוץ מן א"י שאינה נתונה ביד המזלות וכדאי' בספרי, ונתתי מטר ארצכם, ונתתי אני ולא ע"י שליח ולא ע"י מלאך, מטר ארצכם ולא מטר כל הארצות וכה"א הנותן מטר ע"פ ארץ ושולח מים ע"פ חוצות (איוב ה) וזהו זבת חלב וכו' כלומר א"י קדשת אותה לשמך וכו', למוגגה, ל' ברביבים תמוגגנה (תהלי' סה יא) ענין המסיסה. ואתה בידך וכו', כן אי' בריש מס' תענית, ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח ואלו הן מפתח של גשמים ומפתח של חי' ומפתח של תחיית המתים וכו'. רשות אין להנתן וכו', בזה יתרץ הפייטן קושית התוס' שם ע"ש. בשפע, ברבוי. יחד לרצון לנדב וכו', עש"ה גשם נדבות תניף אלהים (תהלי' סח י). לנדב, גשמי נדבה וברכה. לטוהר, שיטהרו בו כמו שפירש. ארבעים סאה, הוא שעור מי מקוה. תמימיך, ישראל.

לינדערונג בייא'ן רעגען. דיא ערהאַלטונג אַללער לאַנדער האַזט דוא דען פּלאַנעטען דעז הימעלז איבערלאַססען, זיא זינד דער לאַנדע פערוואַלטער אונד פערזאָרגען זיא מיט וואַססער. דיא פערוואַלטונג דעז פֿליסערייכען לאַנדעז אַבער, וואָ אויך מילך האָניג פֿליעסט, האַזט דוא דיר זעלבזט געהייליגט; דוא זעלבזט פֿערגניגזט עז מיט וואַססער. אין דיינער האַנד איזט דער שליסעל צום רעגענהיממעל אויפֿבעוואַהרט, אונד קיין הימעלישעז וועזען פֿערמאַג אָהנע דיינע ערלויבניס, יענען וואַססערבעהעלטער צו עפֿפֿנען. אָ, בעשטעטיגע דיינע גוטע פֿערהייסונג! גיב איהנען דעז וואַססערז זאַטט! לאַס איינען זאַנפֿטען, מילדען, רייניגענדען רעגען הערַאבטריעפֿען! דיא רייניגונג ערפֿאָרדערט איין מקוה פֿאָן פֿיערציג סאַים* וואַססער; קאָננען זיך דיינע פֿראָממען דאַרין רייניגען, ווען עז ניכט דאַז ערפֿאָרדערליכע וואַססער ענטהעלט?—

---

*) נאַמע איינעז מאַאַססעז.

אם אין בו שעור מים. גשמים שבעה משבעה רקיעי מים. שבע ארצות שבע ושבעת עמודי מים: בצור חוגגים שבעה ונעצרים עדי מים. פלולם קשוב בשפכם לך לב כמים. חזן ארון השקיפה ממעון קדשך מן השמים. רעיך לנהל ברבץ בעל מבועי מים:

מיוסד ע"פ א"ב מרובע, אך שהקדים בראש כל אות ראשון תב' אחת מפסוק יפתחוי לך וגו' ולאות השני הקדים תבת מים ולאות השלישי תבה אחת מפסוק כי כאשר ירד וגו', (ישעי' נה י) ולאות הרביעי תבת מים, וע"ד זה הלוך ילכו החרוזים כלם.

יפתח ארץ לישע. לשבור מטה רשע. מים אם כזבו בפשע. זכור נם יקח נא מעט מים ותישע: כי

ארבות

שבעה וכו', בפרקי דר"א פי"ח, שבעה רקיעים ברא הקב"ה, שבע ארצות ברא הקב"ה וכו', וכן בויקרא רבה סוף פ' כ"ט ובמדרש משלי סי' ט' בפסוק חצבה עמודיה שבעה, ואמרינן במס' חגיגה דף י"ב ב' ובמדרש תהלי' סי' קל"ו הארץ עומדת על ז' עמודים ועמודים על המים והמים על ההרים והרים על הרוח ורוח בסערה וסערה תלויה בזרוע של הקב"ה שנא' וכו'. ובכ"י גרס משבעת עמודי מים. בצור, ל' תפלה כדאי' ברבות ריש פ' ואתחנן, עשר לשונות נקראת תפלה ואלו הן תפלה פגיעה בצור וכו', וטעם המאמר, החוגגים שבעה ברכה ותפל' ונעצרים בשביל המים פללם קשוב וכו'. לנהל ברבץ וכו', ל' בנאות דשא ירביצני (תהלים כג ב), ול' על מבועי מים ינהלם (ישעי' מט י).

יפתח, עש"ה תפתח ארץ ויפרו ישע (ישעי' מה ח), ואמר ר"א גדול יום הגשמים שאפי' ישועה פרה ורבה בו (תעני' דף ז ב). לשבור מטה רשע, לשבור זרועם של רשעים המפקיעי' התבואה ומייקרים השערי'. ול"ה הוא שבר ה' מטה רשעים (ישעי' יד ה). אם כזבו בפשע, אם פסקו בעבור הפשעים, ל' אשר לא יכזבו מימיו (שם נח יא). זכור נם וכו', זכור צדקת א"א אשר אמר יוקח נא וכו'. ותישע, ותפנה אלינו. ארבות

אָ זאָטטיגע דייגע זיעבען לאַנדער מיט אַללען זיעבען אָרטען רעגען אויז דען זיעבען וואַססערהיממעלן! פֿערגינן דאַז געבעט דערער, דיא זיעבען טאַגע געפֿייערט אונד זיך הייטע פֿערזאַממעלט, לו בעטען אום וואַססער! ערהאָרע איהר פֿלעהען! דיר ערגיעסט זיך איהר הערץ וויא וואַססער! טויע העראַב, אָ, הערר, פֿאָן דיינער היילִיגען וואָהנונג, פֿאָן היממעל, אונד לייטע דיינע געליעבטע (ישראל) אויף זילבערע לאַגערשטעטטע, בייא וואַססערקוועללען!

סה אֲרֻבּוֹת שְׁמֵי עֶרֶץ· עַד אָבִיב יִפָּתְחוּ בְּלִי פֶרֶץ: קו"ח מַיִם
אֵד לְהַעֲלוֹת בְּמֶרֶץ· טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ:

יְיָ בְּיָדוֹ מַפְתֵּחַ· זוּלָתוֹ בְּלִי יִפָּתֵחַ· מַיִם
ל בְּצוּל יַרְתִּיחַ· חָגוּר בְּנֵי עָקוּד לְפַתֵּחַ: כַּאֲשֶׁר
לם בְּחַן וְשָׁפַךְ לֵב כַּמַּיִם· יְחִיוּ טְלָאָיו מִיּוֹמַיִם: קו"ח מַיִם
בְּאֵר חָפַר פַּעֲמַיִם· לְקוֹל תִּתּוֹ הֲמוֹן מַיִם בַּשָּׁמַיִם:

לְךָ גָשִׁים וְשֶׁוַע מַרְהִיטִים· לְהָקֵר חֹרֶב לְהָטִים· מַיִם
גַּבֵּר כַּמְּרְהָטִים· בְּחִין פִּצֵּל בָּרְהָטִים: יַחַד
אז גֶּשֶׁם לִנְדְשָׁאִים· לְעַדֵּן זִיו עַיִן לְךָ נוֹשְׂאִים· קו"ח מַיִם
גְּנוּזִים וּנְשָׂאִים· לַשְׂאוֹתָם מַעֲלֶה נְשִׂיאִים:

אֶת דְּרוּשָׁה מֵרֹאשׁ· תָּמִיד אוֹרְתָהּ דָּרוֹשׁ· מַיִם
דָּגָן וְתִירוֹשׁ· יַרְווּ בְּשִׂיחַ בְּכוֹר רֹאשׁ: הַגֶּשֶׁם

שני ערץ, חלוני השמים האדירים כלומר פתחי המטר. עד אביב, עד חודש האביב הוא ניסן. מים אד וכו', הטעם האד יעלה המים במרובה למעלה קודם שהיה בארץ כדי שימטיר מן המים העליונים שהם גשמי ברכה כמבואר לעיל. ה' בידו מפתח וכו', מבואר בסוף הפיוט הקודם לזה. מים בציל ירתיח, במצולה ירתיח המים שיעלו אבעבעות, ל' ירתיח כסיר מצולה (איוב מא כג). חגור וכו', לפתח ולהתיר התורה של בני יצחק העקוד ע"ג המזבח, והרצון בפתיחת החגורה הסרת העבירה כי השמים הנעצרים ידמו לאדם החגור באזור. טלאיו, בניו של יצחק. מיומים, עפ"ה יחיינו מיומים (הושע ו ב) ע"ש פי' רש"י. מים באר, באר מים. חפר, יצחק פעמים כדכתיב וישב יצחק ויחפור את בארות המים (בראשית כו יח). לך גשים, אין גישה אלא תפלה. ושוע מרהיטים, ושועתם מריצים לך. להקר חורב להטים, לקרר יובש הבא מלהט האש והחמימה. כמרהטים, כצינורות המקלחים. בחין פצל וכו', בשביל חינו של יעקב אשר פצל ברהטים (בראשית ל לח). לנדשאים, לירקות שבשדה. לעדן זיו וכו', לענג זיו של ישראל הנושאים לך עין; או יהיה טעמו לעדן ולתת זיו בפירות עין לך נושאים כלומר מתפללים אליך על כך וירמוז למה שאמרו ז"ל מטר משקה מרוה ומזבל ומעדן (נותן עדנה וזיו בפירות כן פי' רש"י) וממשיך (כתובות י ב), ותפס הפייטן בלשון זיו, לרמז על חדש אייר הנקרא חודש זיו במלכים א' ו' א'. מים גנוזים ונשאים, היינו מים העליונים הגנוזים באוצר ה'. לשאותם וכו', לתת עליהם משא המים הוא מעלה נשיאי'. את דרושה מראש, א"י שאתה דורש בראשון, כמבואר לעיל בריש פיוט תכנס לארץ. מים דגן ותירוש וכו', המים ירוו דגן ותירוש בארץ של ראובן
הנקרא

שור דְּשָׁאִים יְרַעֲנֵן· וְשׁוֹר וּמְרִיא בּוֹ יְחַנֵּן· ק"ס מַיִם
דָּלָה לְעָב מְעֻנָּן· בְּאוֹת קֶשֶׁת עֲנִינַת עָנָן:
אוֹצָרוֹ הַמָּלֵא· מוּצַעַת כִּפַּת חוּג מִתְמַלֵּא· מַיִם
הַמְּצִית מֵי מָלֵא· לְגֵיא מְעַקְּרֵי שׁוֹר תְּמַלֵּא: וְהַשֶּׁלֶג
סיון הִקְפִּיא לְגִלְקֶשֶׁת· לְרָשׁוּ בַּשְּׁלִישִׁי מִתְבַּקֶּשֶׁת· ק"ס מַיִם
הִזִּיל לְמִתְנַקֶּשֶׁת· בְּהוֹד נֹגַהּ מַרְאֵה הַקֶּשֶׁת:
הַטּוֹב וְהַנָּעִים· שְׁעֵה זֶמֶר נָעִים· מַיִם
וְקוֹל מְזַעְזְעִים· בְּמֵי מְרִיבָה לֹא תַזְעִים: מִן
תאומים וְדוֹדֵי תְּאוֹמִים וְרֵעִים· תִּתְרַצֶּה בְּשִׂיחַ הַנְּעִים· ק"ס מַיִם
וָעֵד לְזוֹרְעִים· בְּקוֹל גַּלְגַּל הַמַּרְעִים:

הנקרא בכור ראם, ומכאן ואילך מזכיר הפייטן י"ב ארצות של י"ב שבטים ויסודו בספרי הובא בילקוט פ' עקב ברמז תתכ"ט, רשבי"א י"ב ארצות נתנו כנגד י"ב שבטים ולא שוו טעם פירות שבט זה לטעם פירות שבט זה ואלו הם כי הארץ אשר אתה עובר שמה לרשתה, והארץ אשר אתם עוברים שמה ארץ הרים וכו' הרי י"ב ארצות כנגד י"ב שבטים וכו'. ירענן, יעשה אותם דשנים ורעננים ושור ומריא יחנן בו כי יספיק להם דשאים, והזכיר שור בעבור שהוא מזלו של חודש אייר דקאי בי'. דלה, הגבה והעלה ל' דמידלי להתם (תעני' ט ב). לעב מענן, לעב הענן. באות קשת וכו', עש"ה והי' בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן. אוצרו המלא וכו', מבואר לעיל בפיוט אקשטה באות ל', לנטות עלי' כפה מוצעת וכו'. מים המצית מי מלא, ל' ומי מלא ימצו למו (תהלי' עג י), וטעמו להמצות מים מפלג אלהים המלא מים לארצו של שבט שמעון ולוי המכונים מעקרי שור כדכתיב גבם וברצונם עקרו שור (בראשית מט ו). והשלג הקפיא לגלקשת, לעשב המאוחר הקפיא שלג כי הוא טוב לו כדאמרי מעלי תלגא לטורא כחמשה מטרא לארעא (תענית ג ב). הקפיא, ל' קפאו תהומות והעשב המאוחר לעלות נקרא לקש (עמוס ז א). לרשו בשלישי מתבקשת, לישראל אשר ירשו בחדש השלישי הוא סיון התורה המתבקשת מאתם. ודע שבשני כ"י גרס לרשו, הו' בחלום ולא ידעתי לכוונו. למתנקשת, להארץ המתלבנת ל' ינקש נושה (תהלים קט יא). בהוד נוגה וכו', מוסב על מים הזיל וכאשר העידו חכמי הטבע הקדמונים, כגון אריסטוטעלעס ופליניו וזולתם, כי מהוד נוגה מראה הקשת יזל לחלוח מה כדמות תבלין על הארץ אשר תחתיו ויתן לפירות הארץ ההיא טעם וריח טוב ובפרט בארץ נגובה וחררה. הטוב והנעים וכו', תאר להקב"ה, והטעם, אתה הטוב והנעים שעה נא לזמר נעים של שבט לוי שמהם היו המזמרים והמשוררים בכל כלי שיר כידוע. מים וקול מזעזעים, מי מטר וקול הרעמים. במי מריבה לא תזעים, לעכרם בעבור חטא מי מריבה דכתיב גבי לוי תריבהו על מי מריבה (דברי' לג ח). תאומים ורעים, שמעון ולוי אחים (בראשית מט ה), ונקט ל' תאומים לרמז על מזל חדש סיון דקאים בי'. ועד, הכן

אֶת זְמַן חָבוּי גֶּפֶר· הֻגְבְּלוּ גְבוּלוֹת בְּסֵפֶר· מַיִם

זְלַת שֶׁפֶר· לְמַדֵּד אַדְמַת גּוּר עֹפֶר: הַשָּׁמַיִם

קהל זַעַק לְקַבֵּל· חֹם בְּתַמּוּז מִלְּחַבֵּל· ק"ח מַיִם

זִרְמוּ לְתֵבֵל· בְּשֵׁשֶׁת מִינֵי תֵבֵל:

הַשָּׁמַיִם חַשְׁרַת כְּבָרָה· חָשׁוּר לְרוּחַ נִשְׁבָּרָה· מַיִם

חָזֶז בִּגְבוּרָה· לִמְבִינֵי עִתֵּי בָרָה: (וְשִׂמְחָה)

קהל חֶלְקָם בַּחַיִּים· כְּסַרְטָן גָּדֵל בְּמַיִם חַיִּים· ק"ח מַיִם

חֲשׂוּפִים וּבְקוּ חֲצוּיִם· הוֹצֵא מִבֵּית מַיִם חַיִּים:

לזמן מועד. בקול וכו', ל' קול רעמך בגלגל (תהלים עז יט). את זמן חבוי גיפר וכו', טעמו בזמן כח אשר הי' חבוי ונסתר בתבת עלי גופר אז כבר הוגבלו גבולות בספר כמו שאז"ל ויהיו בני נח וגו', זה שאמר הכתוב יצב גבולות עמים למספר בני ישראל (דברים לב ח) ע"ש פירש"י. מים זלת שפר, מים נוזלים משמים, שפר תאר לשמים, עפ"ה ברוחו שמים שפרה (איוב כו יג). למדד, להמדיד באדמת יהודה שנתברך בגור, כדכתיב גור אריה יהודה (בראשית מט ט), וטעם עופר כטעם גור כי שניהם יורו על הבחרות. וי"ג שפר ל' נוי ופיוס, וגורסים לְמַדֵּד בשש נקודות ויהי' טעמו למדתו של אדמת וכו' כלומר מלוא רוחב ארצו. השמים, כנוי לאלקית', ע"ד רז"ל השמים ירחמו עליך, לעולם יהי אדם ירא שמים ודומיהן, והכוונה יושב שמים. מלחבל, שלא תהא חמימת תמוז מחבלי הארץ. מים זורמו, ל' זרמו מים עבות (תהלים עז יח). לתבל בששת מיני תבל, לעשות א"י שהיא השביעית בארצות מתובלת בכל מיני הפירות שיש ביתר שש הארצות וכדאי' בספרי פ' עקב והובא בילקוט משלי א' ברמז תתקמ"ג, משתקת בתבל ארצו, רשב"י אומר תבל זו ארצו ולמה נקרא שמה תבל שהוא מתובלת מכל ארצות שכל ארצות מה שיש בזו אין בזו אבל א"י אינה חסרה כולם, שנא' לא תחסר כל בה עכ"ל. השמי' חשרת כברה וכו', במס' תענית דף ט' ב' העבים שבשמים מניקנות הן ככברה ובאות ומחשרות (מזירין) מים על גבי קרקע שנא' חשרת מים עבי שחקים (ש"ב כב) עכ"ל, ופי' חשירה הוא ל' נזילה והטפה, וטעם המאמר השמים שנזילתם נזילת כברה הזיל והטף לרוח כשברה: וי"ס גירסי' כבבירה· ועיין מה שכתבתי לעיל בפיוט אקשטה נאות ל'. מים חזז כ"כ בכ"י והוא פעל נגזר מן חזיזים וטעמו תן מים מן החזיזים לארץ שבט יששכר המבינים עתים לישראל, כדכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל (דה"א יב לב) ומלת ברה תאר לישראל בהרבה פסוקים בשיר השירי', ונקט הפייטן תבת חזיז שענינו חזיון ורוח הקודש כמבואר לעיל בפיוט אקשטה נאות צ' בעבור שקאי בשבט יששכר שממנו תצא ההוראה כמו שאז"ל על הפסוק הנ"ל. ושמה, בארץ יששכר. חלקם בחיי', בחיי עד והיינו בתורה המביאה לחיי עד. כסרטן גדל וכו', טעמו כמו הסרטן שגדולו ויסודו במים חיים כן גידולו ויסודו של שבט יששכר בתורה הנקראת מים חיים, ונקט במלת סרטן לפי שהוא מזלו של תמוז דקאי בי'. מים חשופים וכו', ירמוז אל הכתוב ביום ההוא יצאו מים

לָתֵת טַעַם וָנֶפֶשׁ· לְהוֹצִיא אֲסִירִים לַחֹפֶשׁ· מַיִם
טְבִיעַת רֶפֶשׁ· בַּל יַבְעִיתוּ מְחָרֵף נֶפֶשׁ: לֹא
טַרְחוּת כְּמַבּוּלוֹת· וְלֹא בְחֹרֶב אָב מַחְבִּילוֹת· ק"י מַיִם
טְמוּנִים בְּתַחְבּוּלוֹת· חָשׂוּף מַצִּיב כָּל גְּבוּלוֹת:
מְטַר יוֹרֶה לִירוֹת· שָׂדוֹת וִיעָרוֹת· מַיִם
יְמַלְאוּ יְאוֹרוֹת· לִמְגוֹדְדֵי גְדוּד שְׁיָרוֹת: יָשׁוּב
יַפְרֶה הַר וְגִבְעָה· יִרְבַּץ כְּאַרְיֵה עֲלֵי טְבוּעָה· ק"י מַיִם
יְשַׁלְּשׁוּ רְבִיעָה· לְהַפְרֵד לְרָאשִׁים אַרְבָּעָה:
אַרְצְךָ כּוֹוֵן הֲדוֹם רֶגֶל· וְלֹא נִשְׁקֵית כְּגַן בְּרֶגֶל· מַיִם

חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני וחציים אל הים האחרון (זכרי' יד ח), והמים החיים האלה הם היוצאים לעתיד מתחת מפתן הבית כמבואר בס' יחזק' מ"ז. וזה מטעם הפייטן המי' העתידים להגלות ולהחשף לשני חצאים היוצא מן הבית. לתת טעם וכו', מחובר עם שלמעלה שיבנה בה"מ ויוציא מהם מים חיים לתת טעם וכו', כי מיום שחרב בה"מ ניטל טעם פירות וזמן שאין ישראל שרויים על אדמתם אין הגשמים יורדין מאוצר טוב (ב"ב דף כה ב) וזה טעם להוציא אסירים לחופש. מים טביעת רפש בל יבעיתו וכו', מי הים הטבועים ברפש וטיט והמה מלוחים ובלתי טובים בל יבעיתו ארצו של זבולון המכונה מחרף נפש כדכתיב זבולון עם חרף נפשו למות (שופטים ה יח). לא טרחות וכו', כלומר גם לא טרחות וכבדות מים כמו שהיו במבול גם לא יום בחורב המחבלת האבים והפירות והמה עליית אגלים הנזכרים במס' חגיג' דף י"ב ב' העומדים להלקות הפירות כמבואר שם. אֵב, ל' אביב ואבים והיינו פירות, ותפס בל' אב לרמוז על החדש הנקרא כן, והעיקר שלא יהי' מימיו ממים התחתונים כי אם ממים העליונים וזהו מים טמונים בתחבולות חשוף וכו' שהם המים העליונים הטמונים ויורדים בתחבולות אותם חשוף וגלה אתה המציב כל גבולות. בתחבולות עש"ה והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם וגו' (איוב לז יב) ע"ש פי' רש"י. מטר יורה, המטר הנקרא יורה והוא הרביעה הראשונה היורדת במרחשון. לירות, ל' ירוי' או ל' רווי'. עיין במס' תענית דף ו' א'. שדות ויערות ויאורות, הזכיר ג' אלה שהם אילנות וזרעים ובורות שיחין ומערות עש"ה אם לשבט אם לארצו אם לחסד כאשר יבואר בסמוך באות ל'. למגודדי גדוד שיירות, לארצו של שבט גד שנאמר עליו גד גדוד יגודנו (בראשי' מט יט), ושיירות גם הוא ל' גדוד וחבורה. ירבץ שבטו של גד ירבץ בשכונה על ארצו, כאריה, וזה מעין ברכתו של משה שאמר עליו כלביא שכן (דברי' לג כ). טבועה, תואר לארץ עש"ה על מה אדני' הטבעו (איוב לח ו). מים ישלשו רביעה, מי המטר ישלשו רביע' שלהן כלומר שירביעו הארץ ג' פעמים. עיין לעיל בפיוט הכנם באות נ', ד"ה נסוך מנסכים. להפרד לראשי' ארבעה, שמשם שותים כל העולם כמבואר לעיל בריש פיוט תכנם. ארצך, א"י. כוון הדום רגל, מכוון להדום רגלך; כדכתיב והארץ הדום רגלי

כְּזִנּוּק אֶגֶל׃ יְזַנְּקוּ בָּשָׁן בְּמָנוֹחַ עֵגֶל׃ כִּי

אלף כָּל בַּשְּׂקִי יָשִׂישׂ׃ בְּאָסְפָם בָּר בְּאֱלוּל בְּטִלֻּל רְסִיסִים׃

קו״ם מַיִם כְּרָמִים לְהַעֲסִיסִים׃ בְּנִטְפֵי חָלָב וַעֲסִיסִים׃

בְּעִתּוֹ לְהַרְעִים רַעַם׃ בְּנַחַת וְלֹא בְזַעַם׃ מַיִם

לָתֵת טַעַם׃ בְּאַדְמַת מַשְׁפִּיר אִמְרֵי נֹעַם׃ אִם

לְשֵׁבֶט לְאֶרֶץ נִשְׁלָחִים׃ לְהַעֲלִיץ בְּתוּלָה בְּאַבֵּי שְׁלָחִים׃

קו״ם מַיִם לִפְלָגִים נִשְׁלָחִים׃ לְשַׂמֵּחַ עִיר אֱלֹהִים׃

וּלְבָרֵךְ מִמֶּגֶד יְרָחִים׃ בְּעִדּוּן תְּנוּב פְּרָחִים׃ מַיִם

מְעָבִים מַטְרִיחִים׃ וּמַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ מַאֲרִיחִים׃ הִרְוָה

מזונים

(ישעיה סו א) וזה נאמר על א״י שהיתה עיקר כוונת בריאת הארץ ונקראת ארצו בפרט. ולא נשקת וכו׳, כדכתיב לא כארץ מצרים היא והשקית ברגלך כגן הירק (דברים יא י). מים כזנוק עגל, כ״כ בכ״י וי״ג אגל, והענין אחד, עיין פי׳ רש״י חגיגה דף י״ב ב׳ ד״ה עליית אגלים, והטעם כקילוח הצינורות, ועל ארצו של דן ייסד זה, דכתיב עליו דן גור ארי׳ יזנק מן הבשן (דברי׳ לג כב) ע״ש פי׳ רש״י וזהו יזנקו בשן שיקלחו על הרי בשן. במנוח עגל, שימצא העגל שם מנוח ומרעה. או שירמוז על מלאך הממונה על הגשמים הדומה לעגל ומקים מנוחתו בין שתי התהומות כדאית׳ במס׳ תענית דף כ״ה ב׳. בשקי, בהשמעת קול הקלוח יהי׳ של טל או של מטר, ל׳ והשיקו היקבי׳ (יואל ב׳ כ״ד) ע״ש פירש״י. באספם בר, באספם תבואה. בטילול רסים, בהיותו מוטלל ברסיסי טל, ל׳ רסיסי לילה (שיר ה ב) ענין זליף להעסים, שיוציאו הכרמים מוץ מתוק שלהם, והוא פעל נגזר מן יטפו ההרים עסים. והגבעות תלכנה חלב (יואל ד יח) ונופל השם הזה על כל מיץ מתוק הנוטף מן הפירות, וזהו בנטפי חלב ועסים. משפיר אמרי נועם, הוא שבט נפתלי דכתיב נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר (בראשי׳ מט כא). אם לשבט לארץ טעמו או לשבט והיינו לאילנות או לארץ והיינו לזרעי׳, כדאמרינן במס׳ תענית דף ח׳ ב׳, מאי דכתיב אם לשבט אם לארצו אם לחסד ימציאהו (איוב לז יג)? אם לשבט לאילנות אם בארצו לזרעי׳ אם לחסד ימציאהו בורות שיחים ומערות עכ״ל. באבי שלחים, פירות הגנות ל׳ שלחיך פרדס רמונים (שיר ד), ונקט בתולה, עפ״ה ותירוש ינובב בתולות (זכרי׳ ט יז), גם היא מזל חודש אלול. מים לפלגים וכו׳, עפ״ה נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים (תהלי׳ מו ה). ממגד ירחים עפ״ה וממגד גרש ירחים, (דברי׳ לג יד), ושעור המאמר ולברך תנובת פרחים בעידון ממגד ירחים. מגד ועדון, שניהם ל׳ מתיקות וכ״כ רש״י ז״ל, מגד ל׳ עדון ומתק, ויש פירות שהלבנה מבשלתן והארץ מוציאן מחדש לחדש. מים מעבים מטריחים, עפ״ה אף ברי יטריח עב (איוב לז יא). ומעדני מלך מאריחים, עפ״ה מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך (בראשית מט כ), וירמוז לשבטו של אשר. מאריחים,

תשרי

מְזוֹנִים וְנָטַר· בְּיֶרַח אֵיתָנִים לְהַתִּיר קֶטֶר· קו"ס מַיִם מֵעַתָּה בַּל יֶאְטַר· לְהַרְעִיף שְׂעִירֵי מָטָר:

אֶת נִיב מַזְכִּירֵי שֶׁוַע· שְׁעֵה בְּנִסּוּךְ שֶׁבַע· מַיִם נַחֵל לְשַׂבַּע· לְקַרְנֵי רְאֵם לְשַׁלֵּשׁ רֶבַע:

מאזנים

אֶת נִטְעֵי חֲמַת כֶּמֶשׁ· תַּטְרִיף לֶאֱסוֹף בַּר בְּפִלּוּס גֹּמֶשׁ· קו"ס מַיִם נַזֵּל בְּנִטְפֵי אֶמֶשׁ· וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח שֶׁמֶשׁ:

כָּל שִׂיחִים בּוֹ יְאֻשָּׁרוּ· יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ· מַיִם שְׂעִירִים יַחְשׁוֹרוּ· וְאַדְמַת רֹדֵם יַעֲשִׁירוּ:

מרחשון

הָאָרֶץ סוֹקְרִים כִּבְרַק אֵשׁ· פֶּן כְּמַבּוּל בּוּל תִּתְבַּיֵּשׁ· קו"ס מַיִם סַפֵּק מַלְבִּישׁ· נוֹאֲמִים אָב לַמָּטָר הֲיֵשׁ:

מעשה

מתקנים ארוחה וסעודה. מזונים, מיני הזרעים ל' מפיקים מזן אל זן (תהלי' קמד). ונטר, ושמר. בירח איתנים, בחדש תשרי שהוא זמן הזריעה. קטר. קשר הזרעים שבארץ שיפרו וירבו, ובעביר שקאי בחדש תשרי שהוא ל' התרה כמו ומשרא קטרין (דניאל ה יב) לכן אמר להתיר קטר ל' נופל ע"ל. בל יאטר, בל יסתם, ל' ואל תאטר (תהלי' סט יו). שעירי מטר, ל' כשעירי' עלי דשא. לקרני ראם, רומז לארצן של בני יוסף דכתיב וקרני ראם קרניו והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה (דברים לג יז). לשלש רבע, כמו מים ישלשו רביעה דלעיל. את נטעי חומת כמש, הנטעים הכמושים ע"י חמימות החמה והיינו בושלי כמרא דמס' ברכות דף מ' ב'. תטריף, תזמין לטרף ולמזון. בר, תבוא'. בפלוס גומש. בכף מאזנים כפוף והוכרע לצד אחד כלומר במדה גדושה ומלאה. פלוס הוא מאזנים וירמוז בו למזל חודש תשרי, וגומש הוא ל' כפיפה והכרעה לצד מטה כמו גמיש לי' לרישי', במס' יומא ס"ז א'. בנטפי אמש, בנטפי לילה, כלומר שירד המטר בלילה בעת שהם ישנים וכאור בקר יזרח שמש (ש"ב כג ד). כל שיחים, כל שיח השדה. בו, בזריחת השמש. יאשרו, יברכו, ל' אושר. יתרועעו אף ישירו, ל"ה בתהלים ס"ה י"ד, ופי' רש"י ע"י המטר יהיו מעוטפים העמקים בתבואה ואז יתרועעו הבריות תרועת שמחה וישירו מרוב הברכה. מים שעירים, ל' כשעירים עלי דשא (דברים לב ב). יחשורו, יזלו. ואדמת רודם, אדמת בנימין שנאמר שם בנימין צעיר רודם (תהלים סח כח). יעשירו, בתבואה, והוא ל"ה פקדת הארץ ותשוקקה רבת תעשרנה (שם סה י). הארץ סוקרים כברק אש, השעירים הנזכרים הם סוקרים הארץ כברקים, וטעם סוקרים מביטים והיינו ע"י הברקים המתלוים עמהם והמה לאות כי לא יתמיד המטר כמו שהתמיד בשעת מבול, וזהו פן כמבול וכו' שלא תתבייש הארץ כמו במבול שהיה בירח מרחשון הנקרא ירח בול, מ"א ו לח). ספק, המלא די ספוקה. מלביש, שלא לבייש האומרים היש למטר אב, והוא ל"ה באיוב ל"ח כ"ח.

מעשה

מַעֲשֵׂה עִקּוּשׁ כָּל בְּרִיָּה· לֹא יַעַצְרוּ מְגִיא פּוֹרִיָּה· מַיִם
עֲמָקִים יַעַטְפוּ פִּרְיָה· בְּזֵכֶר עֲנָיַת מוֹרִיָּה: וְהוֹלִידָהּ
(עקרב) עָב חִתּוּל בָּשְׁתָּהּ· כְּבִמְקוֹם עַקְרָב בְּלִי לְשִׁיתָהּ: קו"י מַיִם
עֲרֹף רֵאשִׁיתָהּ· הַמְטַר לָעוֹבְרִים שַׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

יָדְךָ פְּתַח בִּזְרוֹעַ חָשׂוּף· לִפְתּוֹחַ אוֹצַר אָסוּף· מַיִם
פְּקוֹד לְצִיָּה כָּסוּף· בְּזֵכֶר עֲנָיַת יַם סוּף: וְהַצְמִיחָהּ
(קשת) פֵּרוֹת בְּמֵי שֶׁלֶג· בִּימֵי חֲנֻכָּה לְהָצִין מֶלֶג· קו"י מַיִם
פְּנוֹת אַרְצָה בְּלִי פֶלֶג· מִדּוּק לְהוֹרִיד גֶּשֶׁם וָשֶׁלֶג:

וְהַלְוִיַת צְבָאֶיךָ רְסִיסֵי אֶגֶל· בְּנַחַת נַהֵל מַעְגָּל· מַיִם

מעשה עקוש, המעשים המעוקשים כלומר העיוות של הבריות לא יעצרו פוריה מן הארץ. מים עמקי וכו', עפ"ה עמקים יעטפו בר (תהלים סה יד). בזכר עניית מוריה, שתזכור זכות אברהם כשענית לו על הר המוריה וכן תעננו, וכל הני העניות שזכר הפייטן מכאן ואילך עניית ים סוף עניית גלגל עניית מצפה ועניית תשבי ובן אמתי וגור אגיר כולם מבוארים בריש פרק סדר תעניות כיצד דף ט"ו א' ע"ש. והולידה עב וכו', העב יוליד לה לארץ חיתול וכסות לבושתה שלא לשיתה כמדבר ציה מקום עקרב ושממה, כי הדשאים לארץ ככסות לערום ובמניעת המטר הארץ ערומה כי לא תוליד דבר להתלבש בו וכשתמלא בדשאים הנה היא עטופה וע"ד שאמר דוד ועמקים יעטפו בר, וי"ג עב טל חתול וכו', חתול ל' כסות ועטיפה כמו לשום חתול לחבשה (יחזקאל ל כא). מים ערף, ל' יערוף כמטר ויש מנקדים עֲרַף ל' צווי בבנין הדגוש ויש עָרוּף בקל והענין אחד. ראשיתה, ראשית הגולה תמטיר לא"י, עיין מ"ש לעיל בריש פיוט הגשם. ידך פתח וכו' עפ"ה יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וגו'. חשוף, גלוי. אוצר אסוף, היינו הבריכה העליונה. לציה כסוף, לארץ הכוספת ומתאוה למים. והצמיח וכו', תצמיח לה פירות במי שלג. במי חנכה, כ"כ במקצת דפוסים וכ"י וכן היתה גירסת המפרש, ויהיה טעמו במי הגשמים של חנוכה, ובמקצתן כתיב בימי חנוכה. להצין שלג, כ"כ בכל כ"י והוא פעל נגזר מן כצנת שלג (משלי כה יג). ומלג הוא ל' רתיחה בעבור שהמליגה תעשה במים רותחין וטעמו לקרר ולצנן החמימה הנשארת מימות הקיץ. מים פנות ארצה בלי פלג מדוק וכו', טעמו כדי לפנות המים על הארץ כולה מבלי הבדל בין חלק לחלק לזאת יוריד הגשם והשלג מן השמים, והוא דוגמת שאמר לעיל בריש פיוט הקודם עמיק ותלול וכו' ע"ש. מדוק, מהשמים. רסיסי אגל. זליף היורד מאגן וספל שלך והיינו טל ומטר האצורים באוצר השמים, ל' רסיסי לילה (שיר ה) ול' אגלי טל (איוב לח כח) ע"ש פירש"י. בנחת נהל מעגל, הנהג מטר השמים שיהיה לנחת, והוא עפ"ה ומעגליך ירעפון דשן (תהלים סה יב) ע"ש רש"י.

צוק בקול גלגל· בזכר ענית גלגל: ונתן
צאנך שבח לך במרץ· קשת להראות לחיל ארץ· ק"י מים
צרורים למטרות ערץ· תתיר לאמר לשלג הוא ארץ:

גוים קצפו ממי הקצפה· כנפתחו ארבות להציפה· מים
קרים בלי חציפה· בזכר ענית מצפה: זרע
קדש מטעתו· מכפלת להכין מרעיתו· ק"י מים
קלים מלהבעיתו· צו לתת מטר ארצך בעתו:

רבים רננות בישבי· הרביתי לך להקשיבי· מים
רוה להשאיבי· בזכר ענית תשבי: לזורע
ראה

צוק, שפיך, ל' יציקה ושפיכה. בקול גלגל, בקול הרעמים, וכדאמרינן, מאי רעמים? אמר שמואל ענני בגלגלא, שנאמר קול רעמך בגלגל (תהלים עז) רבנן אמרי ענני דשפכי מיא להדדי וכו' (ברכות נט א) בזכר וכו', ע"י זכרון זכותו של יהושע שענית לו בשופרות בעוד שהיה ישראל בגלגל. צאנך, תאר לישראל. שבח לך במרץ, וי"ג שואלך במרץ, וי"ג סועדך במרץ, ופרוש במרץ, בחוזק. לחייל ארץ, לתת חוזק וחיל לארץ כי הקשת אות ברית על תוקף עמידת הארץ כדכתיב עוד כל ימי הארץ וגו'. מים צרורים וכו', המים העליונים הצרורים וקשורים למטר השמים תתיר להמטירם על הארץ, ולישנא דקרא נקט כי לשלג יאמר הוא ארץ וגשם מטרות עזו (איוב לז ו) ועוז וערץ ענין אחד כי שניהם יורו על החוזק והם כנוי לשמים, ואמרינן במס' תענית דף ג' ב', מעלי תלגא לטורא כחמשה מטרא שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ וגו' ואמר רבא תלגא לטורי, מטרא ניחר לפירי, עורפלא אפילו לפרנידא דתותי קלא מהניא ליה וכו' ע"ש, ועל כל שינויי המטרות האלה רמז הפייטן בחרוזים מיוחדים דיק ותמצא. גוים קוצפו וכו', אנשי דור המבול נשחתו בקצף ממי המבול אשר באו בשצף קצף כאשר נפתחו ארבות השמים להציפן. מים קרים, הפך מי המבול שהיו רותחין כמו שאז"ל. בלי חציפה, בלי עזות כ"א בניחותא; קציפה הוא הפכו של ניחותא במס' גיטין דף נ"ו ב'. ענית מצפה, שמואל נענה במצפה (ש"א ז). זרע קודש מטעתו, ישראל שהם זרע קודש מטע ה' להתפאר (ישעיה סא ג). מכפלת להכין מרעיתו, להכין מרעה של זרע קודש בכפלים, וי"ג מכפלת. מים קלים מלהבעיתו, שלא יחרידוהו מים קלים שאינם מרוים הארץ. צו לתת מטר ארצך בעתו. רבים רננות וכו', הטעם בהיותי יושב על אדמתי הרביתי לך רננות רבים לעשותך מקשיב אלי. בישבי, וי"ג ביושבי. מים רוה להשאיבי, להשאב לי מים ברויים. תשבי, אליה התשבי נענה בהר הכרמל (מ"א יח). לזורע
ראה

רְאֵה שִׂיחַ נִדְכּוֹ· כִּגְדִי רוֹצֵן לְהַשְׁדִּיכוֹ· קו"ה מַיִם
רַבָּה כְּנַהַר דַּכּוֹ· כְּקָדְרוֹ עַד כֹּה וְעַד כֹּה:
וְאַתָּה שְׁעֵה נִיב שְׂפָתַי· הַמַּזְכִּירִים מֵאֵימָתַי· מַיִם
שׁוֹקֵק עֲמוּתַי· בִּזְכוּר עֲנוֹת בֶּן אֲמִתַּי: וְלָהֶם
שֶׁמֶן וָדֶשֶׁן לְרַשֵּׁם· בְּדַלְיֵי שֶׁבֶט יְצַחְצַח כְּלֶשֶׁם· קו"ה מַיִם
שֶׁפַע לִנְפוּחֵי נֶשֶׁם· וְיִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם:
לֹא תִלְוֶה מִלִּפְתּוֹחַ כָּל סָגוּר·
לַעֲנוֹת מְצַפְצְפִים כְּעָגוּר· מַיִם
תָּרִיק לְכָל מָגוּר· בִּזְכוּר עֲנוֹת גּוּר וְאָגוּר: לְאוֹכֵל
תְּלוּת לְךָ עֵינַיִם· לְאַדְּרוֹ וּלְהַדְגוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם·
קו"ה מַיִם תֵּן לְהַחֲיוֹת כִּמְיֻמָּיִם· אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם:

אלהינו

ראה, שעורו ראה שיח נדכו של זורע להשדיכו כגדי רוצן. שיח נדכו, תפלתו בלב נשבר ונדכה, וטעם להשדיכו להשקיטו, ורוב ל' השקטה מתורגם בלשון השדכה. מים רבה, וי"ג מים רוה והענין אחד והוא תפלה שירבה או שירוה המים כמו שעשה לאליהו בעת שגהר ארצה בתפלה כדכתיב ואליהו עלה על ראש הכרמל ויגהר ארצה וגו' ויהי עד כה ועד כה והשמים התקדרו עבים ורוח ויהי גשם גדול וגו' (מ"א יח). ודכו, ל' דך ודכות. שעה ניב שפתי המזכירים וכו', קבל אמרי שפתי המזכירים גבורות גשמים מאימתי שראויים להזכיר כלומר בזמן המיועד. שוקק עמותי, וי"ג שקק, ושניהם ל' רוי ופיוס מלשון פקדת הארץ ותשוקקה (תהלי' סה י). עמותי, עדתי ורעי. בן אמיתי, יונה בן אמתי כשהיה במעי הדגה. לרשם לכתוב ולגזור. בדלי שבט יצוחצח וכו', במים הנדלים בעבים בשבט יצוחצח ויזוקק הלחם עד שיהא כאבן לשם שהוא זך וטהור דוגמת שאמרו במדרש הרביבים יורדים על העשבים ומנקין אותן, ונקט בל' דלי לפי שהוא מזל שבט. שפע, הורד בשפע רב. לנפוחי נשם, לכל הנפוח באפו נשמת חיים. לא תלוה וכו', אינך צריך ללוות המפתח לפתוח אוצר המטר הסגור ושערי שמים הנעולים שהרי המפתחות בידך ותוכל לפתוח האוצר גם לפתוח שער שמים לתפלת המצפצפים אליך כעגור. עגור, שם עוף המצפצף תמיד שנא' כסוס עגור כן אצפצף (ישעי' לח יד). לכל מגור, לכל מגירה ודירה ל' ימי שני מגורי (בראשית מז) ול' העוד הזרע במגורה (חגי ב י). גור ואגור, דוד ושלמה בנו ונקרא דוד גור כמו שפרש"י אצל גור אריה יהודה (בראשי' מט ט), ושלמה נקרא אגור, דברי אגור בן יקה (משלי ל א). לאוכל וכו' להמבקש פרנסה ותולה לך עיניו. לאדרו, להדרו ולהרבות לו ממגד שמים. להדגו, פעל נגזר מן דגים, כמו וידגו לרוב בקרב הארץ (בראשית מח יז). ארץ נחלי מים, ארץ ישראל.

אלהינו ואלהי אבותינו

פותחין הארון

ק׳ זְכוֹר אָב נִמְשַׁךְ אַחֲרֶיךָ כַּמַּיִם. בֵּרַכְתּוֹ כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם· גְּנַנְתּוֹ הִצַּלְתּוֹ מֵאֵשׁ וּמִמַּיִם· דְּרַשְׁתּוֹ בְּזָרְעוֹ עַל כָּל מָיִם: ק׳ בַּעֲבוּרוֹ אַל תִּמְנַע מָיִם:

ק׳ זְכוֹר הַנּוֹלָד בִּבְשׂוֹרַת יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם· וְשַׂחְתָּ לְהוֹרוֹ לְשָׁחֲטוֹ לִשְׁפּוֹךְ דָּמוֹ כַּמַּיִם· זִיהֵר גַּם הוּא לִשְׁפּוֹךְ לֵב כַּמַּיִם· חָפַר וּמָצָא בְּאֵרוֹת מָיִם: ק׳ בְּצִדְקוֹ חוֹן חַשְׁרַת מָיִם:

ק׳ זְכוֹר טָעַן מַקְלוֹ וְעָבַר יַרְדֵּן מַיִם· יִחַד לֵב וְגָל אֶבֶן מִפִּי בְּאֵר מַיִם· כְּנֶאֱבַק לוֹ שַׂר בָּלוּל מֵאֵשׁ וּמִמַּיִם· לָכֵן הִבְטַחְתּוֹ הֱיוֹת עִמּוֹ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם: ק׳ בַּעֲבוּרוֹ אַל תִּמְנַע מָיִם:

זכור

זכור אב נמשך אחריך וכו׳, זה אברהם. הצלתו מאש, מאור כשדים, וממים במעשה העקידה כמבואר בילקוט פ׳ וירא ברמז צ״ט. בזורעו על כל מים, עפ״ה אשריכם זורעי על כל מים (ישעיה לב ב) וע״ד שאמרו ז״ל (ב״ק דף יז) אין זורעי אלא צדקה ואין מים אלא תורה. זכור הנולד וכו׳, זה יצחק. זכר טען וכו׳, זה יעקב.

ק׳. זכור. ֹגעדענקע דעז ווּרשטאַמאַפֿאַטערז (אברהם), וויא ער דיר גָלויז ענטהאַלבען נאַכגעצאָגען וויא וואַסר; דוּא זעגנעטעסט איהן, אונד ער גליך איינעם בוים געפּפֿלאַנצט אַן טטראָמענדען וואַסר; שיצטעסט אונד ערערטעטעסט איהן פֿאָן פֿייער אונד וואַסער; וויא פֿאַהרעטעסט איהנן, ווייל ער געזאָעט בייא יעדען וואַסר.*

ק׳. געדענקע זיין אונד ענטציעהע ניכט דאַז רעגענוואַסער.

ק׳. געדענקע דעסן זאָהן (יצחק) דען דוּא איהם פֿערהייסען וויא ער דען ענגעלן דאַרגערייכט דאַז וואַסער; דענן פֿאַטער בעפֿאַהלסט דוּא זיינעז זאָהנ׳ס בלוט צו פֿערגיזען וויא וואַסער; אויך דער זאָהן בעאייפֿערטע זיך דיר זיין הערץ הינצושיטטען וויא וואַסער; דאַרום גרוּבען עז איהם, אונד ער גרוב אונד פֿאַנד קוועללען וואַסער.

ק׳. געדענקע דעסן טוגענד, אונד בעגנאָדיגע אונז מיט פֿעהערוואַסער.

ק׳. געדענקע דעז מאַננעז דער מיט זיינעם שטאַבע היניבערגעגאַנגען איבר דעז ירדן׳ס וואַסר (יעקב); אויז הערצענזגיטע וועלצטע ער דאָרט דען שטיין פֿאָן דער מינדונג דעז וואַסער; אַלז ער מייכסט רינג מיט איינעם ענגעל — איין וועזען אויז פֿייער אונד וואַסער — דאַ וואַרסט דוּא זיין בייאשטאַנד אין פֿייער אונד וואַסער.

ק׳. געדענקע זיין, אונד ענטציעהע ניכט דאַז רעגענוואַסער.

*) בייא יעדעם וואַסר זאָען, הייסט, בייא אַללן געלעגענהייטן דיא טוגענד אויזאיבען.

ק׳ זְכוֹר מָשׁוּי בְּתֵיבַת גּוֹמֶא מִן הַמַּיִם· נָמוּ דָּלֹה דָלָה וְהִשְׁקָה צֹאן מַיִם· סְגוּלֶיךָ עֵת צָמְאוּ לַמַּיִם· עַל הַסֶּלַע הָךְ וַיֵּצְאוּ מַיִם· ק׳ בְּצִדְקוֹ חוֹן חַשְׁרַת מָיִם:

ק׳ זְכוֹר פָּקִיד שָׁתוֹת טוֹבֵל חָמֵשׁ טְבִילוֹת בַּמַּיִם· צוֹעֶה וּמַרְחִיץ כַּפָּיו בְּקִדּוּשׁ מַיִם· קוֹרֵא וּמַזֶּה טָהֳרַת מַיִם· רוֹחַק מֵעַם פַּחַז כַּמַּיִם: ק׳ בַּעֲבוּרוֹ אַל תִּמְנַע מָיִם:

ק׳ זְכוֹר שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהֶעֱבַרְתָּ בְּגִזְרַת מַיִם· שֶׁהִמְתַּקְתָּ לָמוֹ מְרִירוּת מַיִם· תּוֹלְדוֹתָם נִשְׁפַּךְ דָּמָם עָלֶיךָ כַּמַּיִם: תֵּפֶן כִּי נַפְשֵׁנוּ אָפְפוּ מַיִם: ק׳ בְּצִדְקָם חוֹן חַשְׁרַת מָיִם:

שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

זכור משוי וכו׳ זה משה עה״ש כי מן המים משיתיהו (שמות ב׳ י׳). נמו, אמרו, ורומז לבנות יתרו שאמרו וגם דלה לנו (שמות ב יט). זכור פקיד שתות, שומר המקדש זה אהרן הכהן. צועה, מריק ל׳ ושלחתי לו צועים (ירמי׳ מח יב). רוחק מעם פחז במים, אהרן התרחק עצמו מהאנשים הפוחזים במעשה העגל כי כוונתו לשם שמים הי׳ כמו שאז״ל.
שאתה הוא ה׳ אלהינו משיב הרוח ומוריד הגשם, לברכה ולא לקללה,

ק׳. געדענקע דעז מאננעז דער אין איינעם בינזענקאסטכען הערויזגעצאגען ווארדע אויז דעם וואססער (משה); דארט פרייסען זיא זייניגיטע, וויא ער געשעפט געשעפפט אונד געטרענקט דיא שאאפע מיט וואססער; אלז איינסט דיינע געליעבטען געדורסטעט נאך וואססער, שלוג ער דען פעלזען דאס איהם ענטשפראנג פיעלעז וואססער.
ק׳. געדענקע דעססען טוגענד, אונד בעגנאדיגע אונז מיט אטהערוואססער.
ק׳. געדענקע דעז הייליגטהומספערוואלטער (אהרן הכהן), דער פינף טבילות פעררישטעטע אין וואססער; דער זיינע הענדע רייניגטע אונד וואוש מיט הייליגען וואססער; דער צובערייטעטע אונד שפריענגטע דאז רייניגונגסוואססער; דער זיך פערן היעלט פאן יענער פאלקסאיבערוויילונג (עגל) דיא שנעלל וואר וויא וואססער.
ק׳. געדענקע זיין אונד ענטציעהע ניכט דאז רעגענוואססער.
ק׳. געדענקע דער צוועלף שטאממע דיא דוא געפיהרט דורך געשפאלטעטע מעערעסוואססער; דענען דוא איינסט פערזיסטעסט ביטטערע וואססער; זיהע, וויא איהרע נאכקאממען דיינעטהאלבען איהר בלוט פערגיעסען לאססען וויא וואססער. טויע, וויר זינד גאנץ אומגעבען פאן ווילדער פלוטהען וואססער!
ק׳. אן געדענקע דערען טוגענד, אונד בעגנאדיגע אונז מיט אטהערוואססער.
שאתה• דען דוא, עוויגער אונזער גאטט, ביזט עז דער דעם ווינד לאז וועהען געבייט, אונד דעם רעגען לאז פאללען בעפיעהלט.

פותחין הארון | חזן | קהל

לְבְרָכָה וְלֹא לִקְלָלָה: אמן

לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת: אמן

לְשׂוֹבַע וְלֹא לְרָזוֹן: אמן סוגרין הארון.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ· כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ· כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ· וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

ח׳ כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

ק׳ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבוֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

לחיים ולא למות, לשובע ולא לרזון, ממית ומחיה ומצמיח ישועה ואין דומה לך ברוך א"י מחיה המתים; כן הגירסא בכל כתבי יד הקדמונים ואין באחד מהם מכלכל חיים בחסד לא בתחלת הפיוט ולא בסופו כי בכולם אין בתחלת הפיוט כ"א אתה גבור לעולם ה' מחי' מתי' אתה רב להושיע ותו לא מידי ומיד מתחיל הפיוט יצריך לפלג וכו', ועכשיו המנהגי' חלוקים יש קהלות שהיו אומרין מתחלה עד מכלכל חיים ועכשיו מתחילין מכלכל חיים ומסיימים על הסדר ויש קהלות שאמרו בתחלה עד להחיות מתים ויש עד ומצמיח ישועה ומתחילין עכשיו ממקום שפסקו ומסיימים, ויש נוהגים לומר בתחלה עד להחיות מתים ועכשיו חוזר הש"ץ ואומר מלך ממית ומחי' ומצמיח ישועה ואין דומה לך בא"י מחיה המתי'.

לברכה · צום זעגען, ניכט צום פֿלוך ; אמן ·

לחיים · צור בעלעבונג, ניכט צום פֿערדערבען ; אמן ·

לשובע · צור ערשפריעזונג, ניכט צום שמאַכטען ; אמן ·

ק״ה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

ק׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חַי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

ק׳ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

ה׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

ק״ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ה׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו וכו׳ תמצא לעיל קדיש תתקבל.

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ · אֵין כַּאדוֹנֵינוּ · אֵין כְּמַלְכֵּנוּ · אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: מִי כֵאלֹהֵינוּ · מִי כַאדוֹנֵינוּ · מִי כְמַלְכֵּנוּ · מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ: נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ · נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ · נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ · נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ: בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ · בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ · בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ · בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ · אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ · אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים:

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה · מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה: מוֹר

וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר׳ וְקִלּוּפָה שְׁלשָׁה׳ וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה׳ בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין׳ יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא׳ וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק׃ מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע (הַקָּב)׳ מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא׃ רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ׳ אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה׃ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר׳ הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף׃ בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן׳ כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה׃ יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן׳ כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד׃

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים׳ לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ׃

בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים׳

גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ׃ (מ״ח)

בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים׳

אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפּוֹט׃ (פ״ב)

בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים׳ אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃ (צ״ד)

בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים׳

הרנינו

הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: (פ״א)

בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים, יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט: (צ״ג)

בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים: מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: (צ״ב)

מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא. לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא· תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם· וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ״א וכסא כבודו) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים: הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר)· אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן־הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן· לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל־בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ· לְהַפְנוֹת

אליך

אֵלֶיךָ כָּל־רִשְׁעֵי אָֽרֶץ׃ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ
תִּכְרַע כָּל־בֶּֽרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן׃ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ
וְיִפּוֹלוּ׃ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּֽנוּ׃ וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת־עוֹל
מַלְכוּתֶֽךָ׃ וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי
הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי־עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד׃ כַּכָּתוּב
בְּתוֹרָתֶֽךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶֽלֶךְ עַל־
כָּל־הָאָֽרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃

ואומרין מזמור של יום ואח"כ מזמור י"ב למנצח על השמינית.
ובשמחת תורה אחר מזמור של יום אומרין מזמור תפלה למשה.

בענין ישיבת הסוכה בשמיני כתב הגאון מוהר"ר יעב"ץ ז"ל: בח"ל אוכלין בסוכה לילו ויומו ואין מברכין על ישיבתה, והמנהגים חלוקים בכאן, אך הותיקין יושבין בה בלילה וביום רק שאין ישנים בה בלילה אבל כל סעודה שיש להם לאכול אוכלין בה עכ"ל. ולעיל אחר תפלת ערבית, תמצא יהי רצון שנוהגים לאומרו.

תפלת מנחה

למנחה נכנסין לביה"כ ואומרין אשרי ואח"כ ובא לציון.

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶֽשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ׃ וַאֲנִי זֹאת
בְּרִיתִי אֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶֽיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַֽׂמְתִּי
בְּפִֽיךָ לֹא־יָמֽוּשׁוּ מִפִּֽיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶֽרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל׃
וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא
כָל־הָאָֽרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ
בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד
גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא
כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ׃ וַתִּשָּׂאֵֽנִי רֽוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל
רַֽעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ וּנְטָלַֽתְנִי רוּחָא
וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין׃ בְּרִיךְ

יְקָרָא דַייָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת
לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא
יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה
אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק
לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם
יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב
לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן־לָנוּ תּוֹרַת
אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ
וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ
בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי
רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ
בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה
לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ
כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר
יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ
צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ
דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

לשבת וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:
ומוציאין ס"ת וקורין בפ' וזאת הברכה תמנאהו לקמן ומחזירין ס"ת להיכל ואומרין ח"ק
ומתפללין תפלת מנחה בלחש ומזכירין משיב הרוח וחש"ץ חוזר
התפלה ואומר קדושת נקדש. קדיש תתקבל, עלינו, קדיש יתום.

הש"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה.

ח׳ בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

ק׳ ויחזן בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד

והקהל עונין יתברך·

ק׳ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו· וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת־הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת־הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אוֹר· וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ· אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

אֶת יוֹם הַשְּׁמִינִי· בְּטוּב יַזְמִינִי· רָנֵּי פַלֵּט יְסוֹבְבֵנִי· לְעֵת עֶרֶב בְּצִלּוֹ יְלוֹנֵנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

את יום· יזמיני, יזמין ויכין לי: רני פלט יסובבני, רנה של הצלה יסובבני תמיד, והוא עפ"ה רני פלט תסובבני סלה (תהלי׳ לב ז). לעת ערב, לעת ברה המשלת לערב, והוא עפ"ה והי׳ לעת ערב יהי׳ אור (זכרי׳ יד ז) וירמוז למלחמת גוג. בצלו ילונני, עפ"ה בצל שדי יתלונן (תהלים צא א).

את יום. דען אכטען טאג ווירד ער מיר צור זעליגקייט בעשטיממען, ווירד טריומפ־ געזאנגע אום מיך הער ערשאללען לאססען אונד מיך אין זיינעם שוטץ איינשליססען צור צייט דעז אבענדז*. געלאבט זייזט דוא, עוויגער, דער דיא אבענדע דאממערן לאסט! מיט

*) אונטער אבענד ווירד דיא אנגאהרונג איינער פערהאנגניספאללען צייט פערשטאנדען.

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ, עַל־כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה· וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים·

אֲיֻמָּה אָהֵב בֵּרַךְ בְּכֹסֶף· בְּמִדָּה מְרֻבָּה מֵרֹאשׁ בְּתוֹסֶף· בְּזֶה עֲצֶרֶת חַג אָסֶף· אוֹהֲבָיו יְקָרֵב אֵלָיו לְהֵאָסֵף: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ יְהוָֹה אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

איומה אהב, האומה אשר אהב. בכוסף, בתאוה. בתוסף, בתוספת יום, וכמו שאז"ל קשה עלי פרידתכם עכבו עוד יום אחד וכו', כדאית' בפרוש רש"י סוף פ' פנחס.

איומה· מיט וואָהלגעפֿאַללען מיסט ער זעגען אין איבערפֿאָללען מאַסע איינער נאַציאָן צו, דיא ער ליעבט. אַן דיעזעם עצרת חג אסף ווירד ער זיינען ליעבענדען זיך נאַהען אונד זיא אויפֿנעהמען. געלאָבט זייסט דוא, עוויגער, דער דיין פֿאָלק ישראל ליעבט!

דברים י״א י״ג והיה אם־שמע תשמעו אל־מצותי אשר אנכי מצוה
אתכם היום לאהבה את־יהוה אלהיכם ולעבדו בכל־
לבבכם ובכל־נפשכם: ונתתי מטר־ארצכם בעתו יורה
ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתתי עשב
בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן־יפתה
לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם
להם: וחרה אף־יהוה בכם ועצר את־השמים ולא־יהיה
מטר והאדמה לא תתן את־יבולה ואבדתם מהרה מעל
הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את־דברי
אלה על־לבבכם ועל־נפשכם וקשרתם אתם לאות על־
ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את־
בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
ובשכבך ובקומך: וכתבתם על־מזוזות ביתך ובשעריך:
למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע
יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:
במדבר ט״ו ל״ז ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל
ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם
ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת
וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם
ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם
זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי
והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר
הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני
יהוה אלהיכם: יש לצרף אלהיכם לאמת, אלכן יתן רוח מעט שלא יבולע האל״ף.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעוֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר, הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה:

מיוסד ע"פ א"ב ושם המחבר יצחק הקטן חזק אמן בסוף.

שְׁמִינִי אֱמַץ בִּפְנֵי עַצְמוֹ ·
בְּחוֹב קָבוּעַ לִשְׁמוֹ · בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי גְּמָרוֹ בְּפַיִּם רֶגֶל וּזְמָן ·
דָּבָר שִׁיר וְקָרְבָּן מְזֻמָּן · בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:

שמיני

אמץ, נתחזק להיות רגל בפני עצמו והוא קובע חוב קבוע לשמו, והיינו פז"ר קש"ב כמו שיבואר. גמרו, הקב"ה גמר והשלים אותו בפיים ורגל וכו'. דָּבָר, כ"כ בכ"י ננ' קמאין וכן עקר כי הוא רומז לברכה; ולולי כן יחסר הב' מפז"ר קש"ב, ודבר נופל על התפלה וברכת המזון ולדעתו יהי' טעם ברכה שאומרין בתפלה ובבה"מ את יום שמיני חג העצרת, וכדעת מקצת מפרשים; וכבר מבואר זה במעריבית ד' את מול.

א ק' שמיני[1]. דער אכטע (שמיני עצרת) איזט איין איינגענער פייערטאג; פיר איהן ווערדען בעזאנדערע געזעטצע פעראָרדנעט, ק' פירדען אכטען טאג.
ג דער אכטע (ש"ע) צייכנעט זיך אויזדורך פייס, רגל אונד זמן אונד דבר אונד שיר אונד קרבן, אַם אכטען טאגע[2].

דען

[1]) זיעהע דאז מעריבית פאָן געזטערן. [2]) זיעהע איום באור.

שְׁמִינִי הוֹסִיף לְגוֹי נִכְבָּד׃
וּ בְמוּסְפֵי קֹדֶשׁ מְכֻבָּד׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי׃

שְׁמִינִי זְ מָן וְהָקְבַּע לְרָצוֹת׃
חֹק נוֹלָד בּוֹ לְהֵרָצוֹת׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי׃

שְׁמִינִי טִבַּע חֲתוּמֵי חוֹתָם׃
יְ דִידוּת נֶצֶר מִכְתָּם׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי׃

שְׁמִינִי כָּ לוּל לְשִׂמְחָה גְדוֹלָה׃
לְ מְכַהֵן בְּחִנּוּךְ עוֹלָה׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי׃

שְׁמִינִי מִלִּפְנֵי פְּנֵי פָנָיו׃
נֶ חֱלָק בְּכָל עִנְיָנָיו׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי׃

שְׁמִינִי סְכָּם לְשִׁלּוּחַ מֶלֶךְ׃
עֵת וַיְבָרְכוּ אֶת הַמֶּלֶךְ׃ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי׃

שמיני

הוסיף לגוי וכו', מבואר ע"פ המדרש שהעתקנו שם, והוא עפ"ה יספת לגוי נכבדת (ישעי' כו טו). שמיני זומן וכו', שור או כשב או עז כי יולד מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן. טבע, הטביע וחתם את ברית קדש בבשרנו. ידידות נצר מכתם, ירמוז לאברהם ראש הנמולים, ומכתם טעמו מכה תם כלומר נימול כמו שאז"ל. כלול, ל' כלילת יופי ענין עטרה כי אותו היום נטל עשר עטרות, כדאית' במס' שבת דף פ"ז ב'. למכהן וכו', אהרן שנתחנך בשמיני למלואים. מלפני פני פניו נחלק וכו', שמיני עצרת נחלק מיום שלפניו ומיום שלפני פני פניו כדאית' בפ' החליל. שמיני סכם וכו', מבואר

ה דען אַכטען (ש"ע) האַט ער הינצוגעפֿיגט פֿיר איין פֿאָלק, דאַז ער האָכגעאַכטעט, אונד בעפֿאָהלען, איהן דורך מוספים צו פֿערעהרען, דען אַכטען טאַג.

ז דער אַכטע טאַג איזט בעזאָנדערז וואָהלגעפֿעלליג. דעז פֿיעהעז געבורט ווירד צום וואָהלגעפֿעלליגען אָפּפֿער אַנגענאָממען אַם אַכטען טאַגע.

ט אַם אַכטען ווירד דעם קנאַבען דאַז היילִיגע זיעגעל אויפֿגעדריקקט; דאַז האָלדע קינד ווירד בעשניטטען אַם אַכטען טאַגע.

כ דען אַכטען קראָנטע גראָססע פֿריידע; אַן איהם געשאַה דיא פריעזטערווייהונג, אַם אַכטען טאַגע.

מ דער אַכטע (ש"ע) איזט פֿאָן דען פֿאָרהערגעהענדען טאַגען גאַנץ פֿערשיעדען; ער צייכנעט זיך איין יעדער הינזיכט בעזאָנדערז אויז, דער אַכטע טאַג.

ס אַם אַכטען ענטלאָזעס דער קאָניג דאַז פֿאָלק; זיא לאָגען אָב אונד זעגנעטען דען קאָניג אַם אַכטען טאַגע.

אַם

שְׁמִינִי פְּנוֹת בֹּקֶר הֲלָנָתוֹ·
צֶדֶק יָלִין מְעוֹנָתוֹ· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי קוֹל שֶׁמַע בְּאַהֲבָה·
רִנַּת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:
שְׁמִינִי שָׁלוֹם שׁוֹמֵר אָהֳלוֹ·
תּוֹךְ יְמֵי עֲלִיַּת רַגְלוֹ· בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי:

שְׁמִינִי יְצַוֶּה חַסְדּוֹ קָדוֹשׁ לְעַמּוֹ· וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמּוֹ· מוֹשֵׁל הַשַּׁלִּיט בְּעוֹלָמוֹ· עָלֵינוּ כְּמֵאָז יְהִי נָעֳמוֹ: בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם·

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָֹה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ

נורא

במערבית לאתמול. שמיני פנות בקר וכו' דכתיב ופנית בבקר והלכת לאהליך (דברי' טז ז) מלמד שטעון לינה. מעונתו, ירושלים עש"ה צדק ילין בה (ישעי' א כא) ועש"ה ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון (תהלים עו ג), וע"ד שאחז"ל לא לן אדם בירושלים ובידו עון וכו'. שמיני שלום שומר אהלו וכו', כמו שאחז"ל במס' פסחים דף ח' ב' ופנית בבקר והלכת לאהליך מלמד שתלך ותמצא אהלך בשלום וכו'. יצוה חסדו וכו', עש"ה יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי (תהלים מב ט). וקדוש, תאר לאל יתברך.

פ אם אכטען איבערנאכטעטען זיא נאך אין דער רעזידענץ דער געראכטיגקייט (ירושלים), דעס מארגענס רייזטען זיא נאך הויזע, נאך דעם אכטען טאגע.

ק ואס אכטען ערטאנטע איינע פריידענשטיממע, אין ליעדער יובעל בייא'ם וואססערשעפפען, אם אכטען טאגע*.

ש אם אכטען, בייא'ם צוריקקעהרען, פאנד יעדער, דאס דער פריעדע דער וואלטער זיינעס הויזעס געוועזען וואהרענד זיינער גאנצען אבוועזענהייט — אם אכטען טאגע.

שמיני. אם אכטען בעפיעהלט דער היילינע זיינע גנאדע איבער זיין פאלק, דאס איהם ליעדער זינגט דעס נאכטס. אונזערס קאניגס, דעס וועלטרעגענטען פריינדליכקייט ווירד אונס בעשיעדען ווערדען וויא דאמאלס (בייא'ם וועערע), דאהער, וואו זיא אללע פראהלאקקענד, יובלענד אונד וואנגעפאללן ריעפען: „וועער איזט אונטער דען מאכטען וויא דו, או עוויגער! א"ז"."

שמיני

---

*) מיט פייערליכער צערעמאניע וואורדע וואססער געשעפפט אונד אויף דען אלטאר געגאססען.

נורא תהלת עשה פלא: מלכותך ראו בניך
בוקע ים לפני משה:

שמיני היטיבה יי לטובים· קוראיך בדברים ערבים· טובות ישמיע לאהובים· נועם מלכותך ענות תאבים: זה צור ישענו פצו פה ואמרו· יהוה ימלך לעלם ועד:
ונאמר כי פדה יי את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו:

שמיני חלק לשבעה וגם לשמונה· מצוה עלינו לתת מנה· זכרון אבות יזכר בם שוכן מעונה· קנות שנית עדת מי מנה:
ברוך אתה יי גאל ישראל: (כ"א מלך צור ישרא' וגואלו:)

השכיבנו יי אלהינו לשלום והעמידנו מלכנו לחיים ופרוש עלינו סכת שלומך ותקננו בעצה טובה מלפניך והושיענו למען שמך והגן בעדנו והסר מעלינו אויב דבר וחרב ורעב ויגון והסר שטן מלפנינו ומאחרינו ובצל כנפיך תסתירנו כי

אל

שמיני היטיבה. ל' פיוט הוא. קוראיך, הקוראים לך. טובת שמע, כ"כ בכ"י.
שמיני חלק לשבעה וכו', כ"כ בכ"י והוא עקר, כי לאות ח' אנו צריכים בראש החרוז; וטעמו מצוה עלינו לתת מנה וחלק לשבעת ימי החג וגם לשמיני עצרת. זכות אבות יזכור גם שוכן מעונה, קנות שנית עדת נאמנה, כ"כ בכ"י וכן מסתבר.

שמיני· אַן אַכטען בעגליקקע דיא גוטען, אָ גאָטט! דיך רופען זיא אַן מיט זיסען וואָרטען! אָ, פערקינדע דען געליעבטען גליקקליכע צייטען! דיא אױדע דיינעס רייכעס צו פערקינדען, אױס איהר וואונט.

שמיני· דעם אַכטען זינד בעזאָנדערע געבאָטע אייגען. וויר האַבען דען אַכטען זאָ וויא דיא זיבען געזעטצמעסיג געפייערט; געדענקע אונזר, אָ הימעלסבעוואָהנער, דיא טרייע אונזערער אורפאַטער, אונד זאַמלע אַבערמאַלס דיא געמיינדע דיינער טרייען!

אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃

שְׁמִינִי אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ׃ מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ לְבָרְכֵנוּ׃ נָאֳמוֹ יָקֵם מַלְכֵּנוּ׃ בִּפְרִיסַת שְׁלוֹמוֹ לְסוֹכְכֵנוּ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם׃

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְיָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

חצי קדיש.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃

מכלכל

שמיני. נאמו יקם מלכנו, הקב"ה יקיים נאמו לסוככנו בפריסת שלומו. ובכ"י גרס נאמן יקים מלכנו.

שמיני. אם אכטען ווירד אונז גאטט גנאדיג זיין אונד אונז זעגנען זענדען אויז דער וואהנונג זיינער הייליגקייט. אונזער קעניג ווירד זיינע פערהייסונג בעשטאטיגען אונד דעקקען איבער אונז דיא דעקקע זיינעס פריעדענס.

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר· מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה· וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה· בָּא״יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים· אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ· וְרָצִיתָ בָּנוּ· וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת· וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ· וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ· וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

במוצאי שבת אומרים זה. חל מוצאי שבת זאגט מאן דיזעס.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה· וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל. וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ· הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן· אֶת־יוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה· זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה· זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים· וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים· חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ· כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ· כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ· וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם· וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ· וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ · וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ ·

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ·

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה: פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות · וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

קדיש תתקבל.

סברי מרנן ורבנן ורבותי

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו· וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ מִקְרָא־קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם· כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

במוצאי שבת מוסיפים נר והבדלה· אַם מוצאי שבת זָאגט מַאן מויך דיעזעז·

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה· בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ· וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ· הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ· בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ׃

ואומרים שהחינו בשתי הלילות· מאַן זָאגט ביידע נעכטע שהחינו·

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם·
שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

עלינו, קדיש יתום, יגדל·

שמחת תורה לעולם כ״ג תשרי ואינו אלא רק בא׳ מימי אגד״ו.
בק״ק מוציאין כל ס״ת שבהיכל ומקיפים עמהם הבימה בשירה ובזמרה ברנה ובגילה, בריקוד מזור אלילה (ואומרי׳ אתה הראה לדעת וכו׳ ואח״כ אנא ה׳ הושיעה נא, אלהי הרוחות, על הכל וכו׳ תמנאס על סדרס בשחרית לשמחת תורה), בכהאר״י קורא אותה שמחה גדולה וז״ל: ראיתי למורי שהי׳ הולך לפני הס״ת מרקד ומרכן ומסבב עמהם בשמחה גדולה בכל יכלתו. ואח״כ כשהיו הולכין לביה״כ אחר והיו עושין ג״כ הקפות עם הס׳ הי׳ סובב עמהם מרקד מנגן ומרכן בשמחה גדולה, וכן בביה״כ אחר עושים כן. וגוללין ג׳ ס״ת, מעמידין הראשונה על פ׳ וזאת הברכה, שני׳ לה על פ׳ בראשי׳, שלישית לה ע״פ קרבנות שבפנחס. פונים לבתיהם לשלום ואוכלים בבית. עכ״ל הגאון מהור״ר יעב״ץ.

בק"ק אומרים זה בשחרית קודם נשמת כל חי·

נִשְׁמַת מְלַמְּדֵי מוֹרָשָׁה נִקְרָאִים בְּנֵי חֹפֶשׁ·
נֶצַח נוֹטֵעַ לְחַיֵּי עוֹלָם וְנֹפֶשׁ·
תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ:

נִשְׁמַת חַכְמֵי חֶמְדָּה בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי·
תַּמְלִיךְ מוֹרֶה וְשִׂים רְפוּאָתִי·
עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי:

נִשְׁמַת בְּנֵי בִינָה מִתְעַנְּגִים מִטּוּב הַלֵּב·
הַרְגִּישׁ רָזֵי דָרֵי הַלֵּב·
פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב:

נִשְׁמַת בְּנֵי נְבוֹנִים בְּשִׁקּוּל וְתַכְרִיעַ מֹאזְנַיִם·
תְּיַשֵּׁר יוֹפִי חִקּוּר וְתִקּוּן אָזְנַיִם·
מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם:

נִשְׁמַת מַדַּע תּוֹרָתוֹ בְּלִבָּם לְמִסְעַד·
תְּכַבֵּד כּוֹנֵן אֲשׁוּרֵימוֹ לֹא תִמְעַד·
יִרְאַת יְיָ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד:

נִשְׁמַת יְדִידִים יָדָם זַיִן פִּיפִיּוֹת חֲדָיו·
תְּרוֹן רוֹמְמוֹת סַלְסוּל עֹז מַחֲמַדָּיו·
מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו:

נִשְׁמַת וְעוֹדִים בְּאַרְצוֹת שְׁבָיִם· שְׂרִידֶיךָ פְּזוּרֶיךָ
יְרוֹמְמוּךָ בְּעֵת תְּשִׁיבֵם לִצְבִי עֲדָיִם·
בְּאוֹמְרִים אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם:

נשמת כל חי וכו'

מאַן פאָרט כסדר וויא געווענטען, זאַגט אור עולם אונד נאַכהער דיעזעס יוצר.

מיוסד ע"ס א"ב ובראשי תבות מן הפסוק הג' מן החרוזים
חתום משה בר שמואל בר אבשלום יגדל בתורה אמן.

א אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁלּוֹ כָּכָה· מֵאֱלֹהָיו וְגוֹאֲלוֹ יִשָּׂא בְרָכָה·
מִתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ וּבַשָּׁמַיִם נֶעֶרְכָה· וְזֹאת הַבְּרָכָה:
ב בְּפְנוֹת עָנָו לְנוֹחַ שְׁכִיבָה· הִזְהִיר אֲמָרָיו לְאַלְפֵי רְבָבָה·
שְׁמוֹר דַּת בִּזְרוֹעַ כְּתוּבָה· וַיֹּאמַר יְיָ מִסִּינַי בָּא:
ג וְאַלָּם חָזַר בְּכָל אֻמִּים· וּמְצָאָם כֻּלָּם בַּעֲלֵי מוּמִים·
הִפִּיל חֲבָלִים לוֹ בַּנְּעִימִים· אַף חֹבֵב עַמִּים:
ד וְדִים מַקְדִּימִים לְנִשְׁמַע נַעֲשֶׂה· הֵשִׁיבוּ וְזֹאת בַּל תִּמּוֹשֶׁה·
בֹּקֶר וָעֶרֶב לֹא נִנָּשֶׁה· תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה:

הפיוט הזה הוסד כולו על הברכה שברך משה את השבטי' לפני מותו והיא היתה מעין ברכתו של יעקב, ולכן תמצא בכל חרוז עכין מעין ברכתו של יעקב ומעין ברכתו של משה, וסוף החרוז יתים לעולם על לשון ראשי הכתובים מברכת משה. א. אשרי וכו', עפ"ה אשרי העם שככה לו (תהלים קמד). מאלהיו וגואלו, מהקב"ה וממשה רבינו, כדאי' ברבות, וזאת הברכה אשר ברך משה, זה משה, איש האלהים זה הקב"ה וכו'. מתברך בארץ, ע"י משה. ובשמים נערכה, מאת השם ית'. ב. ענו, זה משה. לנוח שכיבה, למנוחת משכבו, והוא כינוי למיתה עפ"ה ינוחו על משכבותם (ישעי' נז ב). ג. ואלם וכו', מבואר בפירש"י בפ' וזאת הברכה גם בילקוט שם ובפ' יתרו. הפיל חבלו בנעימי', כ"כ בכל כ"י והוא עפ"ה חבלים נפלו לי בנעימים (תהלים יו), ואמר עליו ר"פ בשוחר טוב, הפלת גורלות על האומות ושלי נמצא בנעימים בהנחל עליון גוים כי חלק ה' עמו, כאינש דאמר, פלונית נפלה לפלוני. ד. דודים, ישראל. מקדימי' וכו', שנאמר כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמו' כד), וזאת, התורה. בל תמוש, בל תמוש מפינו. לא ננשה, לא נשכח.

א הייל דעם פאָלקע, דעם עס זאָ ערגעהעט, דאַס פאָן זיינעם גאָטט אונד ערלאָזער עמפפאַנגט דען זעגען! אויף דער ערדע ווארדע אויסגעשפראָכען אונד אים הימעל אַנגעאָרדנעט דיעזער זעגען. ב אַלז דער זאַנפטמיטהיגע (משה) זיך אַנשיקטע, נאַך דער בעהויזונג זיינער עוויגען רוהע צו קעהרען, עמפפאַהל ער זיינע לעהרען דעם צאַהלרייכען פאָלקע: היטעט דאַס געזעטץ, געשריעבען פאָן דער האַנד אַללמאַכט האַבער! דער עוויגע קאַם פאָן סיני הערניעדער! זאָ שפּראַך ער. ג דער ערלאָזער דורכוואַנדערטע אַללע היידען אונד פאַנד זיא אַללע מאַנגעלהאַפט; דאַראויף וואַרף ער זיין ערבע דען האָלדען (ישראל) צו, אונד צייגטע זיינע ליעבע דיעזער גאַליבט. ד „וויר וואָללען פאָלגען אונד געהאָרכען!" אַנטוואָרטעטען דיא האָלדען, ניע זאָלל זיא פאָן אונז וויכען, דיעזע לעהרע; דעז מאָרגענז אונד דעז אַבענדז זייא אונז אייגעדענק דיא לעהרע דיא משה אונז געבאָטען.

ה כְּתַר אָדוֹן כֶּתֶר לְהִמָּלֵךְ· יַהַב עִם עָלָיו בְּהִשְׁתַּלֵּךְ·
רַנְּנוּ כָּל גּוֹי וָפֶלֶךְ· וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ:
ו מִיַּד מָחָה כָעָב אֲשְׁמוּת· כְּנָאֶה לְמֶלֶךְ בְּיוֹם רוֹמְמוּת·
שְׂאֵת וְיֶתֶר יְהִי לִתְקוּמוּת· יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמֹת:
ז בַּד טוֹב וְנָעִים כְּנֶאֱמַר· שֶׁבֶת אַחִים יַחַד כְּהִתְאַמַּר·
מִצָּרֵימוֹ הֱיוֹת לָמוֹ לְמִשְׁמָר· וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר:
ח סִידְךָ אִישׁ נוֹצַר מַאֲמָרֶךָ· נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה וַיְּאַמֵּן דְּבָרֶךָ·

ה האדון, הקב"ה. יהב עם וכו', עפ"ה השלך על ה' יהבך (תהלים נה כג). ויהי בישורון מלך, הקב"ה נהי' מלך בישורון. כן פי' רש"י. ו ומיד מחה וכו', כמנהג המלכים ביום התנשאם למלכות. שאת ויתר יהי' לתקומות, כ"כ בספרי הדפוס; אבל בכ"י הגירסות חלוקות, בא' גרס, שאת יתר יחי לתקומות, ובאחרת גרס, שאת ויתר יהי למתקוממות, ובאחרת, שאת ויתר היא לתקומות; והענין אחד לכל הגירסאות והטעם השאת והיתרון כלומר המלכות הוא לתקומות העם ולכן יחי ראובן וכו' כלומר שמחל לו על אותו עון, וכן אמרו ז"ל בילקוט, יחי ראובן ואל ימות, והאיך ידע משה שמחל לו הקב"ה? י"ב אבנים היו על לבו של אהרן והיו כולן מבהיקות ידע משה שמחל לו ועלה מן המנין עכ"ל, ולפי המאמר הזה יתכן לפרש שאת ל' נשא את ראש, כלומר שנשא ועלה בתוך המנין. ז זבד טוב וכו', מבואר ע"פ מאמרם בספרי והובא בפי' רש"י ז"ל, שמע ה' קול יהודה, כאן רמז ברכה לשמעון מתוך ברכותיו של יהודה ואף כשחלקו א"י נטל שמעון מתוך גורלו של יהודה שנאמר מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון (יהושע יט), עכ"ל, ועוד שם בספרי, שמעון ולוי שתו בכוס אחד שנאמר שמעון ולוי אחים ארור אפם כי עז, משל לשנים שלוו מן המלך א' פרע למלך ואחד לא די שלא פרע אלא חזר ולוה, כך שמעון ולוי שניהם לוו בשכם לוי פרע מה שלוה במדבר שנא' ויעמוד משה וגו' ויאספו אליו כל בני לוי וכו' שמעון לא דיו שלא פרע אלא חזר ולוה שנא' ושם איש ישראל המוכה נשיא בית אב לשמעוני (במדב' כה יד). זבד טוב ונעים וכו', מוסב על וזאת ליהודה שהי' לו חלק טוב ונעים כמו שנאמר, גם שמעון אחיו ישב בנחלתו כמו שנאמר מחבל בני יהודה וכו' כמבואר. ח חסידך וכו', לוי, שנאמר וללוי אמר תמיך ואוריך לאיש חסידך אשר

ה נון וואורדע דעם העררן אלז קעניג געהולדיגט, דאז פאלק אונטערוואַרף זיך איהם גערן; דאַ ריעפען אללע פאלקער אונד רייכע: ער איזט קעניג וואָרדען איבער ישורון! ו נון איבערגאַב ער דער פערגעסענהייט איהרע ביזהעריגען פערגעהונגען, וויא עז איינעם קעניגע ציעמט אַם הולדיגונגז טאַג. אַן, דאַס ער האָהייט אונד ווירדע ערהאַלטע, דאַס ער גליקקליך לעבע, ראובן, אונד ניעמאלז אונטערגעהע! ז איין גוטער אונד ליעבליכער אַנטהייל זייא בעשיעדען דען אין איינטראַכט בייזאַממען וואָהנענדען ברידערן (שמעון אונד יהודה), דיא וועכזעלזייטיג זיך פאָר פיינדען שיטצען; דיעזעז וואַר, וואַז משה דעם יהודה פערהייסען. ח דיינעם פראָממען, איין מאַן, דער דיין וואָרט געהאַלטען, דען דוא צו מסה פערזוכטעזט אונד דער

דיינען

וּלְעוֹלָם שָׁרֵת בְּבֵית דְּבִירֶךָ · וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ:
ט וֹב בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה בְּקוּמוֹ · מִי לַיְיָ אֵלַי כְּנָאֲמוֹ ·
אֻסְּפוּ חֲסִידָיו כְּאֶחָד לְעַמּוֹ · הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ:
י מָלֵא פִימוֹ תְּהִלָּתְךָ לִנְקוֹב · שִׁירֶיךָ בְּאַדְמַת נֵכָר מִקּוֹב ·
לְהַסְלִיל אֹרַח וּלְיַשֵּׁר עָקוֹב · יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב:
כ קֶדֶם מִבֵּן בְּכוֹר בְּהַבְדִּלוֹ · קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים הֱיוֹת גּוֹרָלוֹ ·
בְּכִפְלַיִם כֵּן עוֹד לְאֵילוֹ · בָּרֵךְ יְיָ חֵילוֹ:
ל שְׁכוֹן בֵּין כְּתֵפֵי גְאוֹנַי · מְקוֹם שֵׁירוּת לְוִיַּי וְכֹהֲנַי ·

כסיתו במסה וגו' כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו וכו' ע"ש פי' רש"י ומשם זכה להיות משרת בבה"מק. ט טוב, משה. בשער המחנה וכו', דכתי' ויעמוד משה וכו' ויאספו אליו כל בני לוי (שמות לב כו). כאחד לְעַמּוֹ, כ"כ בכ"י, וי"ג לְעַמּוֹ, וי"ג לשמו, והראשון נראה עקר, והא כמו לעומתו, ולדעת הפייטן אין הה' שרש אכן הוא מגזרת עם ועמם וכן מסתבר. י ימלא פימו וכו', יהי רצון שעוד ימלא פיהם לנקוב ולפרוש תהלתך בארץ הנבחרת כמאז. מקוב, מלפרוש שיריך באדמת נכר. להסליל אורח וכו', להורו' משפטי' ישרים וסלולים, והוא עפ"ה והיה העקוב למישור (ישעי' מ' ד'). כ כקדם מבן בכור וכו', טעמו כמו שהבדיל ה' את שבטו מאז להיות גורלו עבודת הקודש כדכתיב בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו (דברים י"א) כן בכפלים וכו'. מבן בכור, מישראל כדכתיב בני בכורי ישראל (שמות ד' כ"ב), או יהיה בן בכור כפשוטו וכמו שנאמר ואני הנה לקחתי את הלוים מתוך בני ישראל תחת כל בכור פטר רחם בבני ישראל והיו לי הלוים (במדבר ג יב). לאילו, לחזקו, ל' איל וחוזק. ל גאוני, זה בה"מ גאון עוזכו. עיין פרש"י ויקרא כ"ו י"ט. וכל המאמר מיוסד

דיינעם בעפֿעהלע געטרייא בליעב, דער עוויג איין טרייער דיענער דיינעס היי־ ליגטהומס וואר, דעם לוי (זא שפראך ער), געליעהען דיינע תומים אונד אורים. ט אלז זיך איינסט טוב (משה) אין דאס טהאר דעס לאגערס געשטעללט אונד גערופֿען: „ווער דעם עוויגען טרייא איזט, קאממע צו מיר!" דא וואר'ס דער פֿראממע שטאמם לוי, דער זיך צו איהם פֿערזאממעלטע אונד פֿאטער אונד מוטטער ענטזאגטע. י איממער וואר דער מונד דער זאהנע לוי'ס פֿאלל דיינעס רוהמעס; נור אויף פֿרעמדעם ערדרייכע זאנגען זיא ניכט. — דיא וועגע צו באהּ־ נען אונד אללעס אונעבענע צו עבנען, אונטערוויעזען זיא יעקב אין דיינען רעכ־ טען. כ איינסט, אלז דוא איהן (דען שטאמם לוי) פֿאן דיינען ערזטגעבאָרנען (ישראל) געזאָנדערט, דא בעשטימטעסט דוא דאס אללערהייליגסטע פֿיר זיין לאָאָז. אָ, פֿער־ דאפפעלע איממערדאר זיינע קראפֿט! זעגנע, אָ עוויגער, זיין פֿערמאָגען! ל צווישען דען שולטערן מיינעס הויזעס, מיינעס שטאָלזעס, אם אָרטע דעס דיענ־ סטעס מיינער לויס אונד כהנים, איזט רוהע מיינעס צעלטעס אונטער דען

טעפפיכען

רוֹחַב אָהֳלֵי וִירִיעוֹת מִשְׁכָּנַי· לְבִנְיָמִן אָמַר יְדִיד יְיָ:
מִבִּרְכַּת שָׁמַיִם וְתַחַת נִסְמֶכֶת:
בִּרְכַּת שָׁדַיִם וָרָחַם מִתְבָּרֶכֶת·
אַרְצוֹ מִכֹּל הֱיוֹת נֶעֱרֶכֶת· וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבֹרֶכֶת:
נָא חַסְדּוֹ לֹא יָמִישׁ· חָשַׂךְ עַצְמוֹ בְּזָרָה מִלְּשַׁמֵּשׁ·
בְּטוּב כָּל גְּבוּלוֹ יִתְגַּמֵּשׁ· וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ:
סָמוּךְ יֵצֶר מֵהַחֵוֶר וְהָאָדֹם· פּוּזּוּ זְרוֹעָיו מִזָּהָב אוֹדֶם·
שָׁלוֹם יִצּוֹר מְרַחֲמוֹ מִקֶּדֶם· וּמֵרֹאשׁ הַרְרֵי קֶדֶם:
עַל קָדְקוֹד גֻּלְגֹּלֶת נָאָה· בִּרְכַּת כָּל טוּב תְּבוּאָה·
לְהַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע כָּל תְּבוּאָה· וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ:

ע"ה ולבנימין אמר וכו' ובין כתפיו שכן ע"ש פי' רש"י ובמסכת' יומא דף י"ב. ם מברכת שמים וכו', כדכתיב וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו ממגד שמים מטל וגו', ובברכת יעקב ברכת שדים ורחם וגו'. נ חסדו וגו', לא ימיש חסדו מיוסף אשר חשך ומנע עצמו מלשמש באש' זרה אשת אדוניו. יתגמש, ל' גמיש לי' לרישי' (יומא סז א) והוא ל' כניעה וכבידות, וטעם שיהי' ארצו כבד מאוד בכל טוב כענין ואברם כבד מאוד במקנה (בראשית יג ב). ס סמך יצר וכו', טעמו בעבור שסמך יצרו על הקב"ה ונשען עליו בחזק' ולא זז מאמונתו בשביל שום אימת בושה לכן זכ' שניתן טבעת של פז וזהב אדום על זרועי ידיו וכמו שפי' רש"י על ויפוזו זרועי ידיו (שמו' מט); סמוך יצר, עש"ה יצר סמוך תצור שלום שלום כי בך בטוח (ישעי' כו ג) וע"ש פירש"י. מהחור, ל' לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו (שם כט כב). שלו' יצר וכו' הקב"ה שהוא מרחמו ואוהבו מקדם יצור לו שלו' בשבי' סמיכ' יצרו וכדאמרן. ע על קדקוד וכו', עש"ה תבואתה לראש יוסף ולקדקוד נזיר אחיו, ועש"ה בנפורת יוסף.

טעפפיכען זיינער הייליגען וואהנונג צו רעזידירען, פערשפראך דער עוויגע זיינעם ליעבלינג בנימין. ם מיט זעגען דער הימעל אונד דער אונטערן טיעפען, מיט זעגען פאן ברישטען אונד מוטטערלייבע, אונד מיט איינעם לאנדע רייך פאן ערצייגנישען אללער ארט — שפראך ער — זייא יוסף געזעגנעט; נ נאך דאס ער דאך זיינע גנאדע ניא ענטציהע דעם שטאממע דעס קיישען (יוסף)! זעגנע זיין לאנד מיט גיטערן איבערפלוססע אונד מיט פריכטען דיא דיא זאנגע רייפט. ס מעכטיג ווידערשטאנד ער (יוסף) דער בעגירדע, האהנענד דער שאנדע אונד שמאך; דארום ווורדען אן ענדע זיינע ארמע געצירט מיט גאלדגעשמיידע, אונד זיין הארטע דער פריעדע זיינעס אלטען פערטרויטען (גאטט), דעס אורהעבערס דער אוראלטען בערגע. ע אויף דיא שייטעל דעס ציערליכען הויפטעס קאממע אללעס גליקקעס זעגען; יוסף געדייהען אללע ערדערצייגנישע אונד פריכטע איינעס זעגענפאללען לאנדעס.

פִּי שְׁנַיִם בְּנַחֲלַת חֶבְלוֹ· תַּחַת מְחַלֵּל יְצוּעַ מְחוֹלְלוֹ·
וּוַעַד נְחוֹל בְּחֶלֶשׁ גּוֹרָלוֹ· בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ:
צִידוֹן יַרְכָּתוֹ לְהַרְבּוֹת צֶמַח· מִמֵּבִין עִתִּים לִלְחוֹם קֶמַח·
מֵאֵת זֶה זֶה יִשְׂמַח· וְלִזְבוּלֻן אָמַר שְׂמַח:
קִנְיַן חַלָּזוֹן סְפוּן חִבּוּאוֹ· בַּל יוֹעִיל לִמְכַסֶּה מַשָּׂאוֹ·
יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וְיִירָאוּ· עַמִּים הַר יִקְרָאוּ:

ראשית

פ פי שנים וכו', בני יוסף נטלו פי שנים בחבל נחלת הארץ כי ניטלה הבכורה מראובן וניתנה ליוסף כדכתיב ובני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו לבני יוסף בן ישראל (דה"א ה א). מחוללו, אביו ויולדו, ל' ותשכח אל מחוללך (דברים לב יח). וועד, נתיעד והוזמן. נחול, לנחול. חלש, חבל וחלק. צ צידון וכו', זהו מברכתו של יששכר וזבולון בברכת יעקב, שנאמר זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו על צידון יששכר חמור גרם וכו' (בראשית מט יג) וכמו שפי' רש"י שהי' זבולון עוסק בפרקמטיא וממציא מזון לשבט יששכר היושבים ועוסקים בתורה כדכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים (דה"א יב לב) וזהו טעם ממבין עתים ללחום קמח. מאת זה זה ישמח, טעמו מאשר לזה ישמח זה לשתופם יחד. ק קנין חלזון וכו' מבואר במס' מגילה דף ו' א' אמר זבולון לפני הקב"ה רבש"ע לאחיי נתתה שדות וכרמים וארצות ולי נתת הרים וגבעות ימים ונהרות אמר לו כולן צריכין לך ע"י חלזון שנאמר ושפוני טמוני חול, תני ר"י שפוני זה חלזון, טמוני זו טרית, חול זו זכוכית לבנה, אמר לפניו רבש"ע מי מודיעני? א"ל שם יזבחו זבחי צדק, סימן זה יהא לך כל הנוטל ממך בלא דמים אינו מועיל בפרקמטיא שלו כלום עכ"ל. וזהו טעם קנין חלזון וכו', בל יועיל למכסה משאו, כלומר מי שיסתיר ויכסה משא ומתן שלו ולוקח ממנו בגניבה לא יהיה לו תועלת ממנו לכן יזבחו זבחי צדק ויראו, ועיין פי' רש"י על עמים הר יקראו.

פ איין דאָפּעלטער אַנטהייל ווארדע איהם אַם ערבגוט בעשיעדען שטאַטט דעס (ראובן), דער דאַס עהעבעטט זיינעס פֿאַטערס ענטווייהט; אַן זיינען זאָהן פֿיעל אויך יענעס גוט, אונד דאַס פֿאָררעכט דער ערסטגעבורט ערהאָהט זיינע ווירדע. צ ביז גען צידון ערשטרעקט זיך זבולון'ס גרענצע, וואָזעלבסט ער גראָססעס געווערבע טרייבט. אויך דער שטאַממגענאָססע (יששכר) פֿינדעט היר זיינען אונטערהאַלט; זיא ביטען פֿריידיג איינאַנדער דיא האַנד. פֿרייע דיך, אָ זבולון! ק דער חלזון; היינדעל* וואַר איהם (זבולון) איין געהייער שאַטץ; דעם שלייכהאַנדלער געלאַנג ער ניט; דאַרום שלאַכטען פֿאָלקער פֿאָלער עהר־ פֿורכט אָפּפֿער דער אונשולד, אונד פֿערזאַממעלן זיך ביים זייגען בערגע;

דאַ:

---

*) חלזון, נאַמע איינעס וואַסערגעשעפּפֿעס אים לאַנד זבולון, דעססען בלוט דיא שאָנסטע הימעלבלויע פֿאַרבע גיבט.

רֵאשִׁית רָאָה לוֹ וַיֵּאָגֵד· שֶׁשָּׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק יוּאֲגַד·
גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ בְּבוֹא גָּד· וּלְגָד אָמַר בָּרוּךְ מַרְחִיב גָּד:
שָׁכֵן בַּמְּצַד בִּרְאוֹת חֵילוֹ· הַקָּטֹן לְמֵאָה וְלָאֶלֶף גְּדוֹלוֹ·
דָּלָם בְּרֹאשׁ גְּדוּדֵי חֲיָלוֹ· וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ:
תַּבִּין עֲלֵי דֶרֶךְ הֱיֵה· שְׁפִיפוֹן עֲלֵי אוֹרַח חֱיֵה·
בְּצָרָיו נִלְחַם בְּשֵׁם אֶהְיֶה· וּלְדָן אָמַר דָּן גּוּר אַרְיֵה:

ר ראשית ראה לו, זהו מברכתו של גד שנא' וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון וכמו שפי' רש"י. ויאגד, ל' אגודה וקשר. יואגד, יהיה ספון ואסוף. גדוד יגודנו וכו' עפ"ה גד גדוד יגודנו ופי' רש"י גדודים יגודו הימנו שיעברו הירדן עם אחיהם למלחמה כל חלוץ עד שנכבשה הארץ עכ"ל, אמנם מלשון הפייטן נראה שמפרש יגודו יגודו עמו כלומר חיילות ישראל יתקבצו בבוא גד לעבור עמהם. ש שכן במצד, זה דוד כאשר שכן במצד וראה חילו של גד גבורים עד שהקטן שבכולם ירדוף מאה והגדול ירדוף אלף דלה והגביה אותם בראש גדודי חיילותיו, והמאמר הזה הוסד על הכתוב ומן הגדי נבדלו אל דוד למצד וגו' אלה מבני גד ראשי הצבא אחד למאה הקטן והגדול לאלף וגו' (ד"ה א יב) ע"ש פי' רש"י, ואולם מה שאמר הפייטן דלם בראש גדודי חיילו, הוא תימה כי לא מצאנו מזה זכר במקרא, כי מה שאמר אלה מבני גד ראשי הצבא, הכוונה בו כי אלה הבאים אל דוד היו ראשי הצבא מבני גד, לא שנתנם הוא לראשי הצבא, ואם סמך על מה שכתוב אחריו ויקבלם דוד ויתנם בראשי הגדוד, וכמשמעות לשונו בראש גדודי חיילו, יהי' זה יותר תימה שיסכל בהבנת משמעות המקרא, כי לא על בני גד כי אם על בני בנימין ויהודה אמר שנתנם בראשי הגדוד. וזהפשוט ומבואר בכתובים, לכן דברי הפייטן צריכין עיון וישוב ומי יתן ואבוא עד תכונתם. ת תבין וכו', בברכתו של יעקב יהי דן נחש עלי דרך שפיפון עלי אורח, לישועתך קויתי ה', ואמרו רז"ל שנתנבא על שמשון בנקירת עיניו שהתפלל אל ה' ונלחם בצריו בשם ה' כמבואר בפירש"י, עלי אורח חיה כ"כ בכ"י.

ר דאז פארטרעפליכע לאנד, אין וועלכען איינע גרופט פיר דען געזעצ-געבער (משה) בעשטיממט וואר, האט דער שטאמם גד זאן ערבעטען זיך ער-זעהען; דארום ליהט ער דעם העערע פאראן. געלאגערט זייא, דער גד ווייטע גרענצען גיבט; זא שפראך ער (משה) פאן גד. ש אלז דוד איינסט, וויא ער נאך אויף יענער בורג אין דער וויסטע וואהנטע, דיא העלדען אוי-דעם שטאממע גד זאה, וויא דער קליינערע הונדערט, אונד דער גראססערע טויזענד פיינדע אין דיא פלוכט יאגטע, דא נאהם ער זיא אויף, שטעללטע אן דיא שפיצע זיינעס העערעס זיא, אונד ערקאננטע זיא פיר דיא ערסטען זיינער קריגער. ת אָ טטעה' איהם בייא! נאם איהן וויא איינע שלאנגע אויף דעם וועגע זיין! ערהאלטע איהן, דען נאכקאממלינג פאן דן (שמשון), נאם איהן זיין איינע מוטטער אויף דעם פוסשטייגע, דאז ער זיינע פיינדע בעזיגע אים נאמען דעס העררן! זא שפראך ער (משה) פאן דן; דן, זאגטע ער, איזט וויא איין יונגער לאווע.

איבערפלוס

שָׂבַע וְדָשֵׁן בִּפְנִימִי וְחִיצוֹן· יָם וְדָרוֹם יִירַשׁ בְּעֶלְצוֹן·
תִּלְבּוֹשֶׁת כָּרִים לְבוּשׁ הַצֹּאן·
וּלְנַפְתָּלִי אָמַר נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן:
מְטַבֵּל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ בְּאוֹשֶׁר· רְצוּי אֶחָיו הֱיוֹת בְּכוֹשֶׁר·
וּמַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ נוֹתֵן מֵעוֹשֶׁר·
וּלְאָשֵׁר אָמַר בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֵׁר:
וּכְיָמֶיךָ דָּבְאֶךָ בְּחֹזֶק חֵילֶיךָ· תִּדְרוֹךְ עַל בָּמֳתֵי גוֹעֲלֶיךָ·
רַגְלֶיךָ בַּל תִּגּוֹף לְהַכְשִׁילֶךָ· בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת מִנְעָלֶךָ:
אַדִּיר בּוֹרֵא שְׁחָקֵי שִׁפְרוֹן· רוֹקַע הָאָרֶץ כִּנְסֵי מֵחָרוֹן·

ש שבע וכו', עפ"ה נפתלי שבע רצון וכו', בפנימי וחיצון, לחם לאכול ובגד ללבוש דוגמת שחז"ל על מה שאמר יעקב ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש לא בקש אותו צדיק כ"א על פנימי וחיצון. וזהו שאמר אחריו תלבושת כרים וכו', ואפשר שרמז הפייטן בפנימי וחיצון אל מה שאמרו ז"ל בכוס של ברכה שצריך הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ, ולמדו כך מפסוק נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה' כדאיתא במס' ברכות דף נ"א א'. מ מטבל בשמן וכו', זה מברכתו של אשר בברכת משה וע"ש פי' רש"י. ו וכימיך דבאך וכו' גם זה מבואר שם בפי' רש"י. גועליך, הגועלים ומואסים בך. א אדיר בורא שחקי שפרון, עפ"ה ברוחו שמים שפרה (איוב כו יג). כנסי מחרון, כאן הגירסות חלוקות, י"ג בִּנְסֵי וי"ג בִּנְסֵי וי"ג כְּנָסֵי ויש כִּנְסֵי וכולם קשים לפרש, והמפרש פירשו ל' כיסה והכ"ף או הבי"ת לשימוש ואמר שירמוז על מאמרם ז"ל שבשעת בריאת השמים והארץ היו מרחיבים והולכים עד שגער בהם הקב"ה ואמר להם די, דכתיב עמודי שמים ירופפו ויתמהו (איוב כו י"א), ולפי מאמרם זה נראה יותר לפרש הכ"ף לשרש ל' כניסה ואסיפה, ולספרים הגורסים בנסי בבי"ת יהי' הבי"ת שרש

ש איבערפלוס אונד ערשפריזליכקייט פאן איננען אונד פאן אויסען; דער בעזיטץ איינעס גוטעס, דאס זיך פאן אבענד ביז מארגען ערשטרעקט; ווידערקייע טריפטען מיט שאאפען בעקליידעט, ווערדען נפתלי צו טהייל. זא שפראך ער פאן נפתלי: נפתלי, האט דאז עוויגען גנאדע. מ אין אל טונקט ער זיינען פוס ווית וואנגע; מיט רעכט זיגט ער בייא זיינען ברידערן בעליבט; זיין רייכטהום בריגגט קאניגליכע וואהלגעשמעקטע הערפאר; זא שפראך ער פאן אשר; פאן אללען זאהנען ווירד אשר געזעגנעט. ו וויא אין דיינער יוגענד זא בלייבסט דוא אויך אין דיינען אלטער אין דער קראפט דיינעס פערמאגענס; דוא טריטטסט אויף דיא האהען דיינער פעראכטער; דיין פוס גלייטעט ניא; דיינע ריגעל זינד אייזן אונד ערץ! א א טאפפער! דיינע אללמאכט האט יענע אונערמעסליכען האהען בעגרענצט! דיין אויסטרעקקען האט דעם אויסברייטען דער ערדע איין זיעל געזעצט

הֲעֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן· אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן:
לְהַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם וּלְבוֹדְדָם·
הִתְוִיךְ רָקִיעַ בֵּינָם וַיַּפְרִידֵם·
אֶל מְקוֹמָם הִקְוָם וַיְמַדְּדֵם· מְעֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם:
יְקַר שְׁנֵי מְאוֹרוֹת חִדֵּד· חַיָּה הִשְׁרִיץ וְצִפּוֹר גִּבְדֵּד·
מְרוּקָם בְּצֶלֶם צָר לְהִתְעוֹדֵד· וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד:
יָהּ שָׁבַת מִמִּפְעָל כְּהוֹאֵל· וַיְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי כִּבְכְתָב יְקוּתִיאֵל·
נִשָּׂא וַיְאַשֵּׁר עַמּוֹ אֵל· אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל:

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ
בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ
כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ

מלשון בנס בלשון ארמי שהוא ל' קצף וחרון כידוע בתרגום גם בדניאל ב' י"ב בנס וקצף שגיא שטעמו כעס וקצף הרבה. ל ולבודדם, להעמיד כל אחד ואחד לבדד ולבדו. התויך רקיע, ל' תוך ובין כדכתיב ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים וגו'. אל מקומם הקום, אלהים הקוה אותם כדכתיב יקוו המים אל מקום אחד וגו'. וימדדם, ל' מי מדד בשעלו מים (ישעי' מ יב). י יקר שני מאורות, חמה ולבנה. חדד, נאנא ולטש להבריק אורם. וצפור גבדד, וי"ג ועוף הבדד, וענין אחד הוא. מ מרוקם בצלם, זה האדם שנברא בצלם אלהים והית' כוונת בריאתו ישראל וזהו וישכון ישראל וכו'. להתעודד, להיות עומד קוממיות. כהואל, כאשר חפץ. כבכתב, ככתוב בת"מ.

גענעלט*! אללער אויגען שויען נאך דיר הין! ניכטס גלייכט דיינעם גאטט, ישורון. ל ער האט וואססער פאן וואססערן געשיעדען; ער האט דיא פעסטע אין דערען מיטטע אויסגעדעהנט אונד דיא וואססער געטרעננט; ער האט דיא אונטערן וואססער אינ'ס מעער פערזאממעלט אונד היניינגעמעססען; ער, דער ערהאלטער דעס וועלטאללס, דער אונענדליכקייט גאטט! י ער האט יענע ביידען פונקעלנדען הימעלסליכטער שטראהלענד געמאכט; ער האט בעזעעלטע טהירע אויפגערעגט, אונד פלאטטערנדעס געפליגעל; ער האט איין וועזען אין זיינעם עבענבילדע געבילדעט אונד אויפרעכטגעשטעללט, אונד ישראל לאג דאן (אין פלאנע) זיכער אונד אבגעזאנדערט. י אלס עס דאן דעם אללמעכטיגען געפיעל צו רוהען פאן זיינעם ווערקע, דא הייליגטע ער דען זיעבענטען טאג, נאך דער שריפט יקותיאל'ס (משה), שאלטע האך אונד פריעס גליקליך זיין פאלק: הייל דיר ישראל!

*) זיעהע אים ביאור.

הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ: מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ: פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת־פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים:

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה· וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה· לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת
מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

אופן. שם המחבר אמתי יחי.

אֶשְׁנַבֵּי שְׁחָקִים· נִרְאִים כְּנַרְתִּקִים·
וְכִרְאִי מוּצָקִים· נוֹעַם שִׁיר מַמְתִּיקִים·
קָדוֹשׁ · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת:

מַרְאֵה הַקֶּשֶׁת· כְּאֵשׁ צְבוּעָה מְאֻשֶּׁשֶׁת·
דְּמוּת מִינִים שְׁלֹשֶׁת· לְזֵכֶר הַבְּרִית מְקֻדֶּשֶׁת·
קָדוֹשׁ · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת:

תַּקִּיף מְטַטְרוֹן שָׂר· הַנֶּהְפַּךְ לְאֵשׁ מִבָּשָׂר·
מְלַמֵּד מוּסָר· לְיַלְדֵי אוֹר נִמְסָר·
קָדוֹשׁ · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת:

יְפֵיפִיָּה שַׂר הַתּוֹרָה· הַחוֹפֵן אֵשׁ שְׁחוֹרָה·
לִקְשׁוֹר עֲטָרָה· לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה·
קָדוֹשׁ · קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת:

יסוד

אשנבי שחקים, חלוני השמים, ל' בעד אשנבי נשקפתי (משלי ו' ז'), והם נראים כנרתקים למאורות שמהם יצאו ואליהם ישובו וכדאי' בירושלמי שס"ה חלונות ברא הקב"ה שישתמש בהן העולם קפ"ב במזרח וקפ"ב במערב וא' באמצעו של רקיע שממנו יצא מתחלת מעשה בראשית ועל דרך זה כל מהלך שלהם, והלשון מורגל בפי רז"ל לומר הקב"ה מוציא חמה מנרתקה. וכראי מוצקים, ל' חזקים כראי מוצק (איוב לז יח) והיינו השמים. קדוש קדוש וכו' ל"ה בישעי' ו' ג' ואיתא בסדר ע"ר פרק ל"א תתק"ו אלפי רבבות של מלאכי השרת אומרים לפניו ית' ומקדשים שמו הגדול בכל יום תמיד מיציאת החמה ועד שקיעת החמה ואומרין קק"ק, ומשקיעת החמה עד זריחת החמה אומרים בכי"מ. דמות מינים שלשת, יתכן שרומז לשלש מראות אשר לקשת כמבואר בס' שער השמים שער ז'. תקיף מטטרון וכו', ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותו אלהים (בראשית ה כד) ת"י וסליק לרקיע וקרא שמיה מטטרון ספרא רבה, וזהו טעם הנהפך לאש מבשר, ועיין בתוס' במס' יבמות דף י"ו ב' ד"ה שר העולם אמרו. יפיפי', כך שמו של

י סוד עולמו· הנקרא צדיק שמו·
בהגיון נאמו· הוא המרעיש עולמו·
קדוש קדוש קדוש יי צבאות:
חדרי תימן· כסיל ועש המזמן·
האל הנאמן· להקדישו מישבין טעמן·
קדוש קדוש קדוש יי צבאות:
י ופי קרקסי אש· החתומין בטבעת אש·
לאש אוכלה אש· בשלוש קדשה להאש·
קדוש קדוש קדוש יי צבאות:

והחיות ישוררו· וכרבים יפארו· ושרפים ירנו· ואראלים יברכו· פני כל חיה ואופן וכרוב לעמת שרפים לעמתם משבחים ואומרים:

ברוך כבוד יי ממקומו:

לאל ברוך נעימות יתנו· למלך אל חי וקים זמירות יאמרו ותשבחות ישמיעו· כי הוא לבדו פועל גבורות עשה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית: כאמור לעשה

אורים

שר התור'. האופן, הממלא חפניו. יסוד עולמו, הוא שר העולם הנקרא בשמו צדיק כדכתיב מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק (ישעי' כד יו) ופסוק זה שר העולם אמרו כדאי' במס' סנהדרין דף צ"ד א'. חדרי תימן וכו', עש"ה עושה עש כסיל וכימה וחדרי תימן (איוב ט ט). קרקסי אש, קרסי אש שהשמים אחוזים בהם כדאית' בפרקי דר"א פ"ג. לאש אוכלה אש, להקב"ה. להאש, להגדיל, והוא פעל נגזר מן אישי כ"ג שהוא ל' אדנות וגדולה גם ל' תקיפות וחוזק, ל' והתאוששו (ישעי' מו ח).

אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל־צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה
לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי
אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם
וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יש לצרף אלהיכם לאמת, אכן יתן רוח מעט שלא יבולע האל״ף.

אמת

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר: וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ: לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר· אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אָתָּה. לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ: אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

זולת ע"ס א"ב ובסוף חתום משה בר שמואל חזק·

אָז בְּקָשׁוֹב עָנָו עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים· בְּדַעְתּוֹ חָשַׁב כַּעֲלִיַּת סִין בְּהִדּוּרִים. גְּזֵרַת דַּת חֲדָשָׁה וּפִקּוּדִים יְשָׁרִים· דּוֹד יֵשׁ לוֹ לִתֵּן לְמַשְׁבִּעִים בְּחוּרִים: הָעֵת קָשַׁב וּמֻת בָּהָר אֲשֶׁר אַתָּה עוֹלֶה· וַי וַי צָוַח בְּפֶה מָלֵא· זוּ עֲלִיָּה יְרִידָה הִיא לְהִתְכַּלֶּה· חַנּוּן אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה הָהָר הַטּוֹב וְהַמְּעֻלֶּה:

טהור

אז בקשוב ענו וכו', אז כאשר שמע משה הענו שאמר לו השם ית' עלה אל הר העברי' חשב בדעתו שעלי' זו תהי' ביופי והידור כעלייתו על הר סיני וכו', ובכ"י גרס בעליית, וכל ענין הפיוט הזה מבואר בעצמו והיא לקוח ממדרש רבות פ' ואתחנן ופ' וזאת הברכה ע"ש. סין, הר סיני. דוד, הקב"ה. למשבעים בחורים, לישראל הנבחרים משבעי' אומות. קשב. הקשיב ושמע. להתכלה, ל' כליון, וי"ג להתבלה ל' בליי' והשחתה. חנון, וי"ג חַנֵּן·

אז. אלז דער זאנפטמיטהיגע (משה) דען גרוף הערטע: געהע היגויף אויף דאז געבירגע עברים! טאכטע ער אין יענע אויפשטייגען אויף דען בערג סיני דאז זאָ גלענצענד וואר, אונד גלויבטע נון נייע געזעצע אונד פֿראָמעגדע פֿערארדנונגען פֿאָם וואָהלגעליעבטען (גאָטט) צו ערהאלטען, פיר זיין פֿאָלק דאז ער אוי זיעבענליג ערז קיהרען; אלז ער דאן פֿערנאהם: אונד שטירב אויף דיזעם בערגע דען דוא בעשטייגסט! דא טריע ער אוי פֿאָללען מונדע וועה! וועה! דיזעז שטייגן הייסט זינקען אינז פֿערדערבן; אַז דאָך אָ וואָנאַדיגער! לאס מיך היניבר ציהען אונד זעהן יענן פֿאָרטרעפֿפֿליכן אונד הערליכן בערג! לאס גענוג זיין, ערוויעדערטע

טהור ענהו רב לך אל תוסף דבר · יהושע משרתך הגיע זמן להיות חבר · כי המלכות בחברתה כמלא נימה לא תתחבר · להר נבו תעלה ושם תמות ובגיא תקבר : משה כידע כי גזרה עליו נגזרה · גם לאדון כל הודע חובתי ליפה וברה · סגלים פן יאמרו בסתר עבר עברה · על כן לא ענהו איום ונורא : פודה השיבו על אשר מעלתם בי במי מריבה · צעקת שועתכם לפני לכן לא בא · קניסה זו עליכם לכן נקנסה ונקצבה · רשום ירשם ויכתב בדת נפש משיבה : שבטי ישרון קבץ ונחת · תמימי תפרוני מרדת שחת · מר צרחו כלם וצוחו כאחת · שאין פדיון וכופר בכלום חפץ ודבר תוכחת : השלים נפשו מיד למיתת נשיקה · בראותו כי אין הצלה בתפלה וצעקה ·

טהור, הקב"ה. כמלא נימא, כמלא חוט השערה. נס, אמר. חובתי, חטאי. ליפה וברה, תאר לישראל. סגלים, ישראל עם סגולה, שנא' והייתם לי סגולה (שמות יט ה). פודה, הקב"ה. מעלתם בי, אתה ואהרן אחיך. נקנסה, נגזרה ונחרצה. בנפש משיבה, בתורה המשיבת נפש. ונחת, והקהיל למחנה, כמו ל' חניית מחנה. בכלום חפץ, בחפץ מאום, ועפ"ה אח לא פדה יפד' איש (תלי' מט). ודבר תוכחת, טעמו אף

איהן דער אַללערהייליגסטע, „רעדע ניכט מעהר דאַפֿאָן! דער צייטפונקט נאַהט „דאַ, דאַס דיין דיענער יהושע איינ'ס אַמט טרעטען זאָלל, אונד קיינע הערר־שאַפֿט „דאַרף אין דיא אַנדרע איין האַאַר איינגרייפֿען! דוא בעשטייגסט דען בערג נבו, „דאָרט זאָללסט דוא שטערבען אונד אים טהאַלע בעגראַבען ווערדען". אַלז משה נון דאַז אונאַבאַענדערליכע פֿערהענגניס איבער זיך ערפֿאַהרען, באַט ער דען אַללבעהערשער אונד שפּראַך: מאַכע דאָך איין פֿערשווינדען דען האָלדען אונד פֿראָממען (ישראל) קונד, דיא געליעבטען מאַכטען זאָנסט וואָהנען: „געוויס, ער האַט איינע געהיימע זינדע בעגאַנגען, דאַרום האַט איהן דער אַללפֿאָרזיכטיגע ניכט געוואָהרט". דער ערלאָזער אַנטוואָרטעטע איהנען אונד שפּראַך: ווייל איהר איך פֿערגאַנגען בייא דעם שטרייט־וואַססער, דאַרום קאָננט איהרע געבעטע געטרייא ניכט פֿאָר איך; דיעזע אוראַלטע דער אויט רעכט איבער איך פֿערהענגטען שטראַפֿע, זאָלל אויפֿגעלייכנט אונד איינ־געטראַגען ווערדען אין דאַז זעעלענערקוויקענדע געזעטצבוך. הירויף פֿערזאַממעלטע משה דיא שטאַממע ישורון'ס, אונד ריף, אָ רעטטעט איך, איהר טרייען: אויך זינקע נור גרופֿט! — ביטטערליך יאַממערטען זיא אַללע אונד טריעבן: אַך! ניכטז קאַנן היער רעטטען! וועדער שטעללע נאָך בערעדזאַמקייט! — זאָגלייך בעפֿריעדיגטע ער זיינע זעעלע נון נשיקה; טאָד (אונדקוס); ער זאַה דאַס איהן וועדער בעטען נאָך פֿלעהען מעהר

שמעוני אחי ורעי עסקו בדת חשוקה · ואל תהי זאת לכם למכשול ולפוקה: חיליו בכוהו שלשים ימים · זוכרים צדקת משפטיו אשר עמם התמים · קפץ ודלג כארי לפדותם מבין ענמים. והים בקע לפניהם וימליכו מלכם לעולמים:

עזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע לבניהם אחריהם בכל־דור ודור: ברום עולם מושבך ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ: אשרי איש שישמע למצותיך ותורתך ודברך ישים על לבו: אמת אתה הוא אדון לעמך ומלך גבור לריב ריבם: אמת אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע ממצרים גאלתנו יי אלהינו ומבית עבדים פדיתנו: כל־בכוריהם הרגת ובכורך גאלת וים־סוף בקעת וזדים טבעת וידידים העברת ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר: על־זאת שבחו אהובים ורוממו אל ונתנו ידידים זמירות שירות ותשבחות ברכות והודאות למלך אל חי וקים: רם ונשא גדול ונורא משפיל גאים ומגביה שפלים מוציא אסירים

ופודה

לא כדברי תוכחת, והוא לשון ויכוח שאין בריה יוכל להתווכח עמו. חייליו, ישראל. התמים, לשון תמימות. ענמים, מבני מצרים כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י׳ יג).

מעהר רעטטען קאן. האָרט מיינע ברידער אונד פריינדע, דיך ער נון, לאַסט דיא בעפאָלגונג דעז האָלדען געזעטצעז אייערע בעשעפטיגונג זיין, דאַמיט עז אייך ניכט צור הינדערניס אונד צום אַנשטאָס זייע. דרייסיג טאַגע בעווייטען איהן דיא אַנשטאָנדיגען העערע (ישראל׳ס); זיא ערינגערטען זיך דער פראָמען טהאַטען דיא ער פיר זיא אויסגעפיהרט; וויא ער, וויינען לעווען גלייך, געשפרונגען אונד הערבייא געאיילט, זיא פאָן דען ענמים (מצרים) צו בעפרייען; וויא ער איהנען דאַז וואַסער געשפאַלטען, וואָבייא זיא איהרען קאָניג (גאָטט) געהולדיגט אויף עוויגע צייטען.

וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא׃ שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל־שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ:

יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אתה בחרתנו וכו׳ כלאתמול.

והש״ץ חוזר התפלה ואומר משיב הרוח וקדושת נקדש וכו׳ וגומרין את ההלל, וקדיש תתקבל ובהרבה קהלות הכהנים עולים לדוכן. ואח״כ אומרין אתה הראת׃

קודם הוצאת ס"ת אומר הש"ץ אתה הראית וכצור עונים אחריו כל פסוק ופסוק

אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת

כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ: לְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ אַל יַעַזְבֵנוּ וְאַל יִטְּשֵׁנוּ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ:

יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:
וְיִהְיוּ נָא אֲמָרֵינוּ לְרָצוֹן לִפְנֵי אֲדוֹן כֹּל:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ. זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:

כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם:

אב

אתה הראית, דברי' ד' ל"ה. לעושה, תילי' קל"ו ד'. אין כמוך, שם פ"ו ח'. יהי כבוד, שם ק"ד ל"א. יהי שם, שם קי"ג ב'. יהי ה', מ"א ח' כ"ז. ואמרו, ד"ה א' י"ו ל"ה. ה' מלך וכו', אין זה מן הכתובים אבל הוא שיר של מלאכים והובא בפרקי היכלות. ה' עוז, תילי' כ"ט י"א. ויהיו נא וכו', עפ"ה יהי' לרצון אמרי פי, שם י"ט ט'. ויהי בנסוע, במדבר י' ל"ה. קומה, כהניך, בעבור, תילי' קל"ב. ואמר, ישעי' כ"ה ט'. מלכותך, תילי' קמ"ה י"ג. כי מציון, ישעי' ב' ג'.

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם׃
כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים׃

ומוציאין כל ס"ת ונותנין כר לזוק בתוך ההיכל ואומרין אנא וכו'.

אָנָּא יְיָ, הוֹשִׁיעָה נָּא. אָנָּא יְיָ, הַצְלִיחָה נָא׃
אָנָּא יְיָ, עֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃

אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת, הוֹשִׁיעָה נָּא׃ בּוֹחֵן לְבָבוֹת, הַצְלִיחָה נָא׃
גּוֹאֵל חָזָק, עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃

ויש קהלות מוסיפין

דּוֹבֵר צְדָקוֹת הוֹשִׁיעָה נָּא׃ הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ הַצְלִיחָה נָא׃
וָתִיק וְחָסִיד עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃ זַךְ וְיָשָׁר הוֹשִׁיעָה נָּא׃
חוֹמֵל דַּלִּים הַצְלִיחָה נָא׃ טוֹב וּמֵטִיב עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃
יוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת הוֹשִׁיעָה נָּא׃ כַּבִּיר וְנָאוֹר הַצְלִיחָה נָא׃
לוֹבֵשׁ צְדָקוֹת עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃ מֶלֶךְ עוֹלָמִים הוֹשִׁיעָה נָּא׃
נָאוֹר וְאַדִּיר הַצְלִיחָה נָא׃ סוֹמֵךְ נוֹפְלִים עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃
עוֹזֵר דַּלִּים הוֹשִׁיעָה נָּא׃ פּוֹדֶה וּמַצִּיל הַצְלִיחָה נָא׃
צוּר עוֹלָמִים עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא הוֹשִׁיעָה נָּא׃
רַחוּם וְחַנּוּן הַצְלִיחָה נָא׃ שׁוֹמֵר הַבְּרִית עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃
תּוֹמֵךְ תְּמִימִים הוֹשִׁיעָה נָּא׃ תַּקִּיף לָעַד הַצְלִיחָה נָא׃
תָּמִים בְּמַעֲשָׂיו עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (וְנוֹרָא) שְׁמוֹ׃

גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא: שְׁמוֹ שֶׁל־מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא: כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי: וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

בדרך הליכתו אומרים אב הרחמים.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

כהגיע הש"ץ על הבימה מניח הס"ת על השולחן ופותח ואומר:

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרַב. יַעֲמוֹד (פלוני בר פלוני הכהן): בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

העולה לתורה יאחוז בשתי ידיו ביריעות התורה ע"י מפה של ס"ת, ויקודם הברכה פותח הספר ורואה הפסוק שצריך להתחיל בו וינשק הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה.

והופך פניו לצד שמאל ומברך בקול בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך ב"ה ל"ו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וכשמתחיל הקורא לקרות בתורה יסיר ידו השמאלית מהס"ת וישאר יד ימינו לבדה אוחזת בס"ת

כל זמן הקריא׳, וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה. ואחר הקריאה גולל ומברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת
וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וקורין בס״ת א׳ כל הציבור בסדר וזאת הברכ׳ וכופל ומשל׳ עד מעונ׳ אלהי קדם להספיק לכולן ולבסוף קורין המשלים עם כל הנערים ואז אומר רשות להחן תורה ומסיימין אליו מעונה אלהי קדם. אכן מהר״י סג״ל הי׳ נוהג לקרות רק לששה גיברין וזאת הברכה עד ועזר מצריו תהי׳ א׳, כתפיו שכן ב׳, אלפי מנשה ג׳, עם ישראל ד׳, ובגאותו שחקים ה׳, ואז אומר רשות לחתן תורה ומסיימין עליו מעונה אלהי קדם, וכן מנהג ק״ק פפ״ד.

וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ: וַיֹּאמַר יְהוָה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ
הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ מִימִינוֹ °אֵשְׁדָּת לָמוֹ:
אַף חֹבֵב עַמִּים כָּל־קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא
מִדַּבְּרֹתֶיךָ: תּוֹרָה צִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב: וַיְהִי
בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: יְחִי
רְאוּבֵן וְאַל־יָמֹת וִיהִי מְתָיו מִסְפָּר: וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר
שְׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל־עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר
מִצָּרָיו תִּהְיֶה: שני וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ
אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה: הָאֹמֵר לְאָבִיו
וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאֶת־אֶחָיו לֹא הִכִּיר וְאֶת־בָּנָו לֹא יָדָע כִּי
שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ: יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב
וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ וְכָלִיל עַל־מִזְבְּחֶךָ:
בָּרֵךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה מְחַץ מָתְנַיִם קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו
מִן־יְקוּמוּן: ס לְבִנְיָמִן אָמַר יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו
חֹפֵף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן: שלישי ס וּלְיוֹסֵף אָמַר
מְבֹרֶכֶת יְהוָה אַרְצוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת
תָּחַת: וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יְרָחִים: וּמֵרֹאשׁ

°) אשדת כתיב חד וקרי תרי מילין. *) בניו ק׳.

הַרְרֵי־קֶדֶם וּמִמֶּגֶד גִּבְעוֹת עוֹלָם׃ וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ וּרְצוֹן
שֹׁכְנִי סְנֶה תָּבוֹאתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו׃ בְּכוֹר
שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו
אַפְסֵי־אָרֶץ וְהֵם רִבְבוֹת אֶפְרַיִם וְהֵם אַלְפֵי מְנַשֶּׁה׃ ד וְלִזְבוּלֻן
אָמַר שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶךָ וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ׃ עַמִּים הַר
יִקְרָאוּ שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִינָקוּ וּשְׂפֻנֵי
טְמוּנֵי חוֹל׃ ס וּלְגָד אָמַר בָּרוּךְ מַרְחִיב גָּד כְּלָבִיא שָׁכֵן
וְטָרַף זְרוֹעַ אַף־קָדְקֹד׃ וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ כִּי־שָׁם חֶלְקַת
מְחֹקֵק סָפוּן וַיֵּתֵא רָאשֵׁי עָם צִדְקַת יְהוָה עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו
עִם־יִשְׂרָאֵל׃ ס ה וּלְדָן אָמַר דָּן גּוּר אַרְיֵה יְזַנֵּק מִן־הַבָּשָׁן׃
וּלְנַפְתָּלִי אָמַר נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן וּמָלֵא בִּרְכַּת יְהוָה יָם
וְדָרוֹם יְרָשָׁה׃ ס וּלְאָשֵׁר אָמַר בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֵׁר יְהִי רְצוּי
אֶחָיו וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ׃ בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת מִנְעָלֶךָ וּכְיָמֶיךָ
דָּבְאֶךָ׃ אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ וּבְגַאֲוָתוֹ שְׁחָקִים׃

רשות לחתן תורה מֵרְשׁוּת הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. וּמֵרְשׁוּת מִפָּז וּמִפְּנִינִים יְקָרָה. וּמֵרְשׁוּת סַנְהֶדְרִין הַקְּדוֹשָׁה וְהַבְּרוּרָה. וּמֵרְשׁוּת רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת וְאַלּוּפֵי תוֹרָה. וּמֵרְשׁוּת זְקֵנִים וּנְעָרִים יוֹשְׁבֵי שׁוּרָה. אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה. לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְדָר בִּנְהוֹרָא. שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ בְּיִרְאָתוֹ הַטְּהוֹרָה. וְהִגִּיעָנוּ לִשְׂמוֹחַ בְּשִׂמְחַת הַתּוֹרָה. הַמְשַׂמַּחַת לֵב וְעֵינַיִם מְאִירָה. הַנּוֹתֶנֶת חַיִּים וְעוֹשֶׁר וְכָבוֹד וְתִפְאָרָה. הַמְאַשֶּׁרֶת הוֹלְכֶיהָ בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב וְהַיְשָׁרָה. הַמַּאֲרֶכֶת יָמִים וּמוֹסֶפֶת גְּבוּרָה. לְאוֹהֲבֶיהָ וּלְשׁוֹמְרֶיהָ בְּצִוּוּי וְאַזְהָרָה. לְעוֹסְקֶיהָ וּלְנוֹצְרֶיהָ בְּאַהֲבָה וּבְמוֹרָא. וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי

הגבורה

הַגְּבוּרָה׃ לָתֵת חַיִּים וָחֶסֶד וָנֵזֶר וַעֲטָרָה׃ לרבי פב״פ הַנִּבְחָר
לְהַשְׁלִים הַתּוֹרָה׃ ע״ס א״ב לְאַמְּצוֹ לְבָרְכוֹ לְגַדְּלוֹ בְּתַלְמוּד
תּוֹרָה׃ לְדָרְשׁוֹ לְהַדְּרוֹ לְוַעֲדוֹ בַּחֲבוּרָה׃ לְזַכּוֹתוֹ לְחַיּוֹתוֹ
לְטַכְּסוֹ בְּטֶכֶס אוֹרָה׃ לְיַשְּׁרוֹ לְכַלְּלוֹ לְלַמְּדוֹ לֶקַח וּסְבָרָה׃
לְמַלְּטוֹ לְנַשְּׂאוֹ לְסַעֲדוֹ בְּסַעַד בְּרוּרָה׃ לְעַדְּנוֹ לְפַרְנְסוֹ לְצַדְּקוֹ
בְּעַם נִבְרָא׃ לְקָרְבוֹ לְרַחֲמוֹ לְשָׁמְרוֹ מִכָּל צוּקָה וְצָרָה׃
לְתָקְפוֹ לְתָמְכוֹ לְתוֹמְמוֹ בְּרוּחַ נִשְׁבָּרָה׃ עֲמוֹד עֲמוֹד עֲמוֹד
רבי פב״פ חֲתַן הַתּוֹרָה׃ וְתֵן כָּבוֹד לָאֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא׃ וּבִשְׂכַר זֶה
תִּזְכֶּה מֵאֵל נוֹרָא׃ לִרְאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה׃
וּמְקַיְּמֵי מִצְוֹת בְּתוֹךְ עַם יָפָה וּבָרָה׃ וְתִזְכֶּה לִשְׂמוֹחַ בְּשִׂמְחַת
בֵּית הַבְּחִירָה׃ וּפָנֶיךָ לְהָאִיר בִּצְדָקָה כְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְּאִירָה
כִּנְבָא יְשַׁעְיָהוּ מָלֵא רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה׃ שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם
וְגִילוּ בָהּ מְהֵרָה׃ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ
בְּאֶבְלָהּ וְצָרָה׃ עֲמוֹד עֲמוֹד עֲמוֹד רבי פלוני ב״ר פלוני חֲתַן
הַתּוֹרָה׃ מֵרְשׁוּת כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְהַשְׁלֵם הַתּוֹרָה׃
יקרין לחתן תורה מְעֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרֹעֹת עוֹלָם וַיְגָרֶשׁ
מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד׃ וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין
יַעֲקֹב אֶל־אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אַף־שָׁמָיו יַעַרְפוּ טָל׃ אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל
מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיהוָה מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר־חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ
וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל־בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ׃ ס וַיַּעַל
מֹשֶׁה מֵעַרְבֹת מוֹאָב אֶל־הַר נְבוֹ רֹאשׁ הַפִּסְגָּה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
יְרֵחוֹ וַיַּרְאֵהוּ יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֶת־הַגִּלְעָד עַד־דָּן׃ וְאֵת
כָּל־נַפְתָּלִי וְאֶת־אֶרֶץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְאֵת כָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה
עַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן׃ וְאֶת־הַנֶּגֶב וְאֶת־הַכִּכָּר בִּקְעַת יְרֵחוֹ עִיר

הַתְּמָרִים עַד־צֹעַר: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֶנָּה הֶרְאִיתִיךָ בְעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר: וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל־פִּי יְהוָה: וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַגַּי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוּל בֵּית פְּעוֹר וְלֹא־יָדַע אִישׁ אֶת־קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וּמֹשֶׁה בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בְּמֹתוֹ לֹא־כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא־נָס לֵחֹה: וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיִּתְּמוּ יְמֵי בְכִי אֵבֶל מֹשֶׁה: וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי־סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: וְלֹא־קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יְדָעוֹ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים: לְכָל־הָאֹתֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל־עֲבָדָיו וּלְכָל־אַרְצוֹ: וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָּל־יִשְׂרָאֵל: חזק

מניחין ס"ת ב' וג' על העמוד וכותבין מ"ש לחתן תורה ומגביהין וגוללין ס"ת א' ואח"כ אומרין רשות לחתן בראשית. ובמקום שאין להם כ"א ב' ס"ת קורין בראשון וזאת הברכה, ובב' בראשית וחוזרין ופותחין ס"ת א' וקורין בו למפטיר, וכן הדין בכל זמן שמוציאין ג' ואין להם כ"א שנים.

רשות לחתן בראשית. ראשי החרוזים מנחם ברבי מכיר חזק.

מֵרְשׁוּת מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וְשִׁירָה· נוֹרָא עַל כָּל תְּהִלָּה וְזִמְרָה· חֲכַם לֵבָב וְאַמִּיץ כֹּחַ וּגְבוּרָה· מוֹשֵׁל עוֹלָם אֲדוֹן כָּל יְצִירָה· וּמֵרְשׁוּת כְּבוּדָּה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה עֲצוּרָה· רֵאשִׁית קִנְיָנָה אַלְפַּיִם אֲצוּרָה· בָּרָא תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ וּמַחֲזִירָה· יְשֻׁרוּן נִתְּנָה מוֹרָשָׁה לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ· מְלַמְּדֶיהָ גְּאוֹנֵי יַעֲקֹב לְפָתְחָהּ וּלְסָגְרָהּ· כְּלִיל הוֹד נְשִׂיא מַרְבֶּה הַמִּשְׂרָה· יוֹשְׁבֵי עַל מִדִּין מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שָׁעְרָה· רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת

רָאשֵׁי גוֹלָה פְּזוּרָה· וּמֵרְשׁוּת חֲבוּרַת צֶדֶק עֵדָה הַמְּאֻשָּׁרָה·
זְקֵנִים וּנְעָרִים בְּכָל שׁוּרָה וְשׁוּרָה· קְבוּצִים פֹּה הַיּוֹם
לְשִׂמְחַת תּוֹרָה· וְנֶעֱצָרִים לְסַיֵּם וּלְהָחֵל בְּגִיל וּבְמוֹרָא·
אוֹתָהּ מְחַבְּבִים כְּיוֹם נְתִינָתָהּ בַּהֲדָרָה· מְסַלְסְלִים בָּהּ
כַּחֲדָשָׁה וְלֹא כִּישָׁנָה שֶׁעָבְרָה· צְמֵאִים לָמוּץ וּלְהִתְעַנֵּג מִזִּיו
יְקָרָהּ· מְשַׂמַּחַת לֵב וְעֶצֶב מְסִירָה· תַּנְחוּמֶיהָ יְשַׁעַשְׁעוּ
נַפְשָׁם בָּהּ לְהִתְפָּאֲרָה· וְהוֹגִים בְּמִקְרָא וְהַגָּדָה בְּמִשְׁנָה
וּגְמָרָא· רָצִים וּמְבִיאִים טַפָּם לְבֵית הָעֲתִירָה· וְעוֹשִׂים גַּם
מַעֲשִׂים בְּהַזְהָרָה· לָכֵן גָּדוֹל שְׂכָרָם מֵאֵת הַגְּבוּרָה· עַל
רֹאשָׁם שִׂמְחַת עוֹלָם קְשׁוּרָה· תְּאֵבִים לִרְאוֹת בִּנְיַן בֵּית
הַבְּחִירָה· וּבְכֵן נִסְמַכְתִּי דַּעַת כֻּלָּם לְבָרְרָה· בָּחוּר הֲרִימוֹתִי
מֵעָם תּוֹךְ הַחֲבוּרָה· מְצָאתִיו לֵב נָכוֹן לְהַסְבִּירָה· צֶדֶק וָחֶסֶד
רוֹדֵף בְּאוֹרַח יְשָׁרָה· וּנְשָׂאוֹ לִבּוֹ וְנָדְבָה רוּחוֹ לְהִתְעוֹרְרָה·
תְּחִלָּה וְרִאשׁוֹן הֱיוֹת לְהַתְחִיל הַתּוֹרָה· וְעַתָּה קוּם רבי פב״פ
עֲמוֹד לְהִתְאַזְּרָה· בֹּא וְהִתְיַצֵּב וַעֲמוֹד לִימִינִי וּקְרָא· מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית לִכְבוֹדוֹ צוּר בָּרָא· עַל זֹאת מַתְכִּיפִין הַתְחָלָה
לְהַשְׁלָמָה בִּתְדִירָה· שֵׁד שֶׁלֹּא יְרַגֵּל בְּעַם זוּ לְשַׁקְּרָה· יַעַן
נַעֲשֵׂיתָ רִאשׁוֹן לְמִצְוָה גְּמוּרָה· מָה רַב טוּבְךָ וּמַשְׂכֻּרְתְּךָ
יְתֵרָה· טוֹב עַיִן תְּבוֹרַךְ בְּנִדְבָתְךָ מִלַּעֲצָרָה· וּמְבָרְכוֹת
בּוֹרְאֶךָ תְּבוֹרַךְ יָדְךָ מִלְּקַצְּרָה· בַּעֲבוּר שֶׁכָּל הַמְכַבֵּד תּוֹרָה
בִּצְפִירָה· יְהִי גוּפוֹ מְכֻבָּד בְּכֹחַ לְהִתְאַשְּׁרָה· מַהֵר עֲמוֹד עֲמוֹד
עֲמוֹד רבי פב״פ חֲתַן בְּרֵאשִׁית בָּרָא· מֵרְשׁוּת הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ
הַזֶּה לְבָרֵךְ יְיָ גָּדוֹל וְנוֹרָא· אָמֵן יַעֲנוּ אַחֲרֶיךָ הַכֹּל מְהֵרָה:

פותחין ס"ת שני וקורין לחתן בראשית.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃ וְהָאָרֶץ
הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל־פְּנֵי הַמָּיִם׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי־אוֹר וַיְהִי־אוֹר׃ וַיַּרְא
אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין
הַחֹשֶׁךְ׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים ׀ לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה
וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד׃

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם
לָמָיִם׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי־כֵן׃ וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי׃ פ

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם
אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־כֵן׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים ׀ לַיַּבָּשָׁה
אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ
פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃
וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה־
פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃
וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי׃ פ

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין
הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים׃
וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃
וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמָּאוֹר
הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת

הלילה

הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים׃ וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם
לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ׃ וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין
הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־
בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי׃ פ

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף
עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם׃ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־
הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה ׀ הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר
שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא
אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ
וּמִלְאוּ אֶת־הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ׃ וַיְהִי־עֶרֶב
וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי׃ פ

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה
וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי־כֵן׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־
חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ
הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־
הָאָרֶץ׃ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים ׀ אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים
בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם׃ וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ
וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־
הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב ׀
זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ אֲשֶׁר־
בּוֹ פְרִי־עֵץ זֹרֵעַ זָרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה׃ וּלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ

ולכל

וּלְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ נֶפֶשׁ
חַיָּה אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה וַיְהִי־כֵן: וַיַּרְא אֱלֹהִים
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־
בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי: פפ

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ
אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

מניחים ס"ת ג' על העמוד ואומרים ח"ק על שלשתם, ומגביהים
וגוללים ס"ת שני, ופותחים ס"ת ג' וקוראים למפטיר בפ' פינחס.

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה
לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָֹה פַּר
אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: מִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּר לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:
וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:
אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיהוָֹה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנִּדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם
לְעֹלֹתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְכֵּיכֶם וּלְשַׁלְמֵיכֶם: וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָֹה אֶת־מֹשֶׁה:

מי שברך. ומגביהים וגוללים. כשמגביהים הס"ת מביטין כנגד הכתב של ס"ת ואומרים.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ
חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

קודם קריאת ההפטרה ואחר שגמר הגולל יברך המפטיר ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר

בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק׃

בק"ק אומרים קודם קריאת ההפטרה אשריך, והקהל עונה בסוף כל חרוז.

הפיוט הזה הוא שיר הלכיי ומרובע ושקול על ה' תנועות ויתד ותנועה בכל טור וטור, והוא משובח ונעלה כאחד השירים, וחתום בו אברהם.

אַשְׁרֶיךָ הַר הָעֲבָרִים
עַל הֶהָרִים הַגְּבֹהִים
יַעַן בְּךָ מִבְחַר קְבָרִים
הֻקְבַּר אִישׁ הָאֱלֹהִים׃
בִּלְבָבִי לַבָּה וְכַף אַף־
עַל מוֹת צִיר נֶאֱמָן אֲשֶׁר לֹא־
קָם עוֹד כָּמוֹהוּ וּמַלְאָךְ
נִרְאָה מִתּוֹךְ הַסְּנֶה לוֹ
בּוֹעֵר בָּאֵשׁ הַסְּנֶה, אַךְ־
לֹא אֻכַּל עַצְמוֹ וְחֵילוֹ
וַיּוֹאֶל עָנָו לֶהָרִים
וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים
הִסְתִּיר פָּנָיו הַיְקָרִים
מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים. אשריך.
רַב מוֹפְתָיו אַךְ בֶּאֱמוּנָה
אֵל חַי עִצְּמוֹ בְעָצְמָה
הוּא הִנְחִיל דַּת נֶאֱמָנָה
דַּת מָלֵא דַעַת וְחָכְמָה
כַּבֵּד מוֹרֶיךָ, וְאַל נָא
תִשְׁאַל אֵיךְ הָיָה וְכַמָּה
הַנִּפְלָאִים הַזְּכוּרִים
לָמָּה יִקְצוֹף הָאֱלֹהִים
הַדּוֹבְרִים עָלָיו שְׁקָרִים
לֹא הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים. אשריך.
הוּא הוֹרִיד לוּחוֹת שְׁתַּיִם
וּבְעֵת תָּעִיתִי בְּמַעֲלִי
אַרְבָּעִים יוֹם פַּעֲמַיִם
לֹא אָכַל לֶחֶם בְּשֶׁלִּי
אֵיךְ אֹכַל לֶחֶם וּמַיִם־
אֶשְׁתֶּה כִּי נֶאְסַף פְּלִילִי
שֶׁפֵּרַשׁ לִי סוֹד אֲמָרִים
שֶׁאָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים
וּבְמוֹתוֹ בֵּרַךְ יְשָׁרִים
וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. אשריך.
מַה נִּכְבָּד מִפְקָד וּמִדְרָשׁ
דַּת הָיְתָה אָמוֹן בְּשַׁחַק
הוֹרִישָׁהּ עָנָו וְיָרַשׁ
דּוֹר מִדּוֹר קָרוֹב לְמֶרְחָק
וִיסוֹד הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ
עַל סֵפֶר אֵלֶּה שְׁמוֹת חַק
וַיִּקְרָא סוֹד הַסְּפָרִים
וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים
דִּבֵּר אֵלֶּה הַדְּבָרִים
וּבְרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. אשריך.

יהושע סי' א.

א וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה
ב אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מְשָׁרֵת מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ מֹשֶׁה
עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבוֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה
אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי
ג נֹתֵן לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ
כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם נְתַתִּיו כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־
ד מֹשֶׁה׃ מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה וְעַד־הַנָּהָר
הַגָּדוֹל נְהַר־פְּרָת כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים וְעַד־הַיָּם
הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם׃

לא

א ויהי אחרי מות משה, כל מקום שנא' אחרי מופלג, אחרי שתמו ימי בכי אבל משה כדכתיב ויבכו שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה וגו' והי' זה בשבעה בניסן אז ויאמר ה' אל יהושע ולא קודם לכן כי אין השכינה שורה על אבל ועל עצב כמו שאז"ל, אבל שליחת המרגלים והצווי לבני גד ובני ראובן הי' בתוך ימי אבלו כמו שיבואר במה שיבוא. ודקדוק מלת ויהי ומלת אחרי מבואר היטיב בפי' רד"ק. בן נון, כל הושע ויהושע בן נון הב' בחירק, וכן אגור בן יקה (משלי ל א), אם בן הכות הרשע (דברי' כה ב) שבן לילה הי' ובן לילה אבד (יונה ד י) ארבעתם בחירק אבל בן אורי בן חור, בן פלת, בן זרח בן עבד, אבנר בן נר, וכל דומיהן הדבוקים דביקת ענין עד שיובן מכינם מלת של החסרה כולם בסגול. ב משה עבדי, שעליו נגזר שלא יעבור את הירדן מת ועתה קום וגו'. להם, לבני ישרא', תוספת באור כמו יביאה את תרומת ה' (שמו' לה ה) ותראהו את הילד (שם ב ו). ג כל מקום אשר תדרוך וגו', בדריכה בעלמא שני שיהא קנוי לכם לאחוזה. ד מהמדבר וגו', העיקר כפי' רש"י כאן ולקמן סי' י"ג, ומלת הזה שנתקשו בו המפרשים איננו מחובר עם והלבנון שלפניו כ"א עם מהמדבר שלפני פניו, דוגמת ספר התורה הזה שבפסוק ח'.

א נאך דעם אבלעבען משה'ס, דעס קנעכטעס גאטטעס, שפראך גאטט צו יהושע זאהן נון'ס, דיענער משה'ס, וויא פאלגט: ב „מיין קנעכט משה איזט טאדט, מאכ' דיך נון אויף אונד ציעהע איבער דען ירדן היין, דוא אונד דיעזעס זאממטליכע פאלק, אין דאס לאנד, וועלכעס איך איהנען — דען קינדערן ישראל'ס — איינגעבע. ג יעדען אָרט, דען דיא זאהלע אייערעס פוסעס בעטרעטען ווירד, האבע איך אייך געשענקט, וויא איך משה פערשפראכען. ד פאן דער וויסטע היער אונד דעם לבנון, ביז צו יענעם גראָסען שטראָמע, דעם שטראָמע פרת — דאס גאנצע לאנד דער חתים — אונד ביז צום גראָסען מעערע, וואָ דיא זאננע אונטערגעהט, זאָלן אייערע גרענצע זיין.

ניעמאנד

ה לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי
עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא אֶעֶזְבֶךָּ׃
ו חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תַּנְחִיל אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶת־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם׃
ז רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי אַל־תָּסוּר מִמֶּנּוּ
יָמִין וּשְׂמֹאול לְמַעַן תַּשְׂכִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
ח לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ

ה לא ארפך, לא אתן לך רפיון מלהחזיק בידך. עיין פי' רש"י ז"ל דברים ד' ל"א ושם פרשתיו. ו חזק, התחזק על משמרתך לבלתי היות ירא ורך לבב מעיק. ואמץ, התאמץ והשתדל להשיג הכרעה בכל מאמצי כחך, גם בשמירת המצוות והזהרות יצטרך חוזק ואומץ להיותו נלחם מלחמת היצר וכמו שאז"ל בפרק אין עומדין ד' צריכי' חזוק, תורה ומ"ע תפלה וד"א וכו', וזהו טעם חזק ואמץ הבא בפסוק הסמוך; ובתרגומי האשכנזי בארתי במלות הכופלות גם אך על שני הענינים'. ואמָץ, קמוץ בכ"י של כ"ד וכן עקר כי איננו מן פתחין דספרא לא במערכת ולא בטעמי המקרא לר"י בן בלעם, ומה שנמסר עליו בגליון ב' פתח ויאמר דוד, נכון הוא אלא שנהרס ממקומו שהוא חזק ואמץ שבפסוק הסמוך. ז רק חזק ואמץ וגו', מה שאמרתי לך כי אתה תביא הוא רק בתנאי שתתחזק ותתאמץ בתורה כי אז תצליח. ממנו, כתיב במסרה שזה אחד מן ששה ד ס ב י ר י ן ממנה וכתיבין ממנו, ור"ל שהסברה גוזרת עליהם שיהיו כתובים ממנה לולי הקבלה האומרת בהדיא דכתיבין ממנו, ולכן אל עלינו קושת באור אמתת כוונת הכנואה הכותבת כן, ויאמר רד"ק שהכינוי שב על משה ופירושו מדרכו הטובה או פירושו ממנו מספר התורה ואע"פ שלא זכר הספר הנה זכר התורה עכ"ל; ושני הפירושים לא יניחו דעת המתקשה, והנראה נכון שהכינוי שב על מלת ככל התורה שטעמו כלל התורה כי מלת כל שם דבר הוא בל"ז, וכבר בארתי זה בטוב בביאורי לס' מאזני לשון עברי כ"ב א' ע"ש. ח ספר התורה הזה, עיין מ"ש בהבנת המקרא לחומש מודע לבינה בס' דברים כ"ט כ'.

ה ניעמאַנד זאָלל דיר ווידערשטעהען קאָננען, זאָלאַנגע דוא לעבזט; וויא איך מיט משה וואַר, ווילל איך אויך מיט דיר זיין, דיר ניע מיינע האַנד ענטציעהען, דיך ניע פערלאַססען. ו זייא שטאַנדהאַפט אונד בעהאַררליך! דען דוא זאָללסט דיעזעז פאָלק איין דאַז לאַנד איינזעטצען, וועלכעז איך איהרען עלטערן צוגעשוואָרען, איהנען איינצוגעבען. ז זייא נור שטאַנדהאַפט אונד בעהאַררליך, בעדאַכט, גענויא צו האַנדעלן נאַך דער לעהרע, דיא דיר מיין קנעכט משה עמפפאָהלען! וויכע ניכט דאַפאָן ווערער רעכטז נאָך לינקז, דאַמיט דוא גליקקליך זייזט איין דיינען גאַנצען וואַנדעל. ח לאַס ניע דיא לעהרע דיעזעז בוכז אויז דיינעם מונדע וויכען; לאַס זיא דיינע
בעטראַכטונג

יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־
הַכָּתוּב בּוֹ כִּי־אָז תַּצְלִיחַ אֶת־דְּרָכֶךָ וְאָז
תַּשְׂכִּיל׃ הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תַּעֲרֹץ ט
וְאַל־תֵּחָת כִּי עִמְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
כאן מסיימים הספרדים וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שֹׁטְרֵי הָעָם
לֵאמֹר׃ עִבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְצַוּוּ אֶת־הָעָם יא
לֵאמֹר הָכִינוּ לָכֶם צֵדָה כִּי בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים
אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לָבוֹא לָרֶשֶׁת
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם

תצליח את דרכך, פעל יוצא, תסבב שתהי' דרכך צלחה שתגיע בה למחוז חפצך מבלי היות מכשולים על הדרך המעכבים אותך והוא מל' וצלחו הירדן (ש"ב יט יח)· ואז תשכיל, באמצעות התורה המיישרת הנהגתך להשגת התכלית. ט הלא צויתיך, ל' זירוז כמו ואצונו (דברי' לא יד) שפי' רש"י ואזרזנו, וטעמו הלא אנכי הוא המזרז כי עמך אני לכן אל תערוץ ואל תחת. י שוטרי העם, הממונים על העם להכריחם למצות השופט ל' התשים משטרו בארץ (איוב לח לג), וי"א שהם כותבי השטרות מל' שטר חוב הידוע בדברי רז"ל שגם זה משמרת הממונים הי'. יא צדה, כל דבר הצריך לדרך. כי בעוד שלשת ימי'. אחרי שמצאנו בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך וכתיב גבי' ויהי ביום השלישי וישא פרעה את ראש (בראשית מ יט), ידענו כי טעם בעוד בטרם עוד שלא יעבור זמן כך עד שיהיה זה, לכן אין טעם לפי' שני של רלב"ג ולפי' אברבנאל ובפרט לפי המסופר בס' הישר כי לא שבו המרגלים כי אם מקץ שבעת ימים, ועיקר כמו שפי' רש"י ורד"ק לקמן כי שלוח המרגלים בתוך ימי אבל משה הי', ומה שהוקשה להרי"א, שא"כ למה ספרה הנבואה ב' הענינים האלו שלא על סדר זמנים והקדימה המאוחר אל הקודם? איננה קושיא כלל לעקר מדקדק ל' עברי כמו

בעשטענדיג ביי טאג אונד נאכט, דאמיט דוא בעדאכט זייעסט צו האנדעלן נאך דעם גאנצען אונפאנג איהרער פארשריפט; דאן געלינגט דיר דיין האנדעל, דאן ביזט דוא גליקליך. ט וואהרליך, איך בעפעהלע דיר, זייא שטאנדהאפט אונד בעהארליך, פורכטלאז אונד אונערשראקען, דען מיט דיר איזט דער עוויגע, דיין גאטט, אללענטהאלבען, וואו דוא געהזט." י היערויף בעפאהל יהושע דען פאלקסאויפזעהערן, וויע פאלגט: יא „געהעט דורכ'ז לאגער אונד ערטהיילט דעם פאלקע פאלגענדען בעפעהל: פערזעהעט אייך מיט מונדפאררטה! דען נאך דרייען טאגען ציעהט איהר איבער דען ירדן היער, יענז לאנד אין בעזיטץ צו נעהמען, וועלכעז דער עוויגע, אייער גאטט, אייך

יב לְרִשְׁתָּהּ׃ וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה
יג אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃ זָכוֹר אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר
צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם מֵנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת׃
יד נְשֵׁיכֶם טַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן
לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעַבְרוּ חֲמֻשִׁים

לפני

שיבואר בסמוך. יב ולראובני ולגדי וגו׳, לפי הילוך המליצה בסיפור הענינים הנפרדים בנושא והם סדורים בזמן הי׳ לו ליכתוב ויאמר יהושע לראובני ולגדי וגו׳, מאי ולראובני ולגדי אמר? שאמר להם כבר קודם המעשה המסופר לפניו, דוגמת ואל משה אמר, ואל הזקנים אמר (שמות כד) שאמר להם כבר (*plusquamperfectum*) כמו שפרש״י ז״ל, וזה עיקר פשוטו למדקדק ל״ע, והוא הסדר הנהוג בסיפורי הענינים בכל המקרא, וכבר הארכנו בבאור ענין זה בפירושנו אצל והאדם ידע את חוה אשתו (בראשית ד א) תראנו שם, ועל דרך זה תרגמנו, לכן פרשת בני גד וראובן ומעשה שלוח המרגלים נדבקים בהילוך הל׳ כמשפט עד ויהי מקצה שלשת ימים וגו׳ שבסי׳ ג׳ שאז חזר למקום שפסק, והנה פתח הספר עם ויהי אחרי מות משה וגו׳ כי זה דבוק אל סיום התורה ויתמו ימי בכי אבל משה, והיינו בז׳ בניסן שהוא היום השלשים מן ז׳ אדר, והכי איתא בסדר עולם פ״י כי בסוף השלשים היה דבר ה׳ אל יהושע בכל ענין הפרשה ובכלותו זה שב לספר מה שנעשה תוך ימי אבלו והיינו הציווי לבני גד וראובן שעליו נצטווה מפי משה כמבואר בסוף פ׳ מטות, ושלוח המרגלים, וכדי להעמיד אותנו על אמתת הענינים וסדר הזמנים שנה בלשונו לאמר ולראובני ולגדי וכדאמרן, ובזה נתישבו הפסוקים ונמלטו מספקות רבות שנסתפקו בהם המפרשים; עיין עליהם. יג זכור, שם הפועל שהפעל בנאו כמו זכור אזכור, וכל ל׳ זכירה עונה על ימים שעברו. אשר צוה אתכם משה וגו׳, רומז על הכתוב בסוף פ׳ דברים ואצו אתכם בעת ההיא לאמר ה׳ אלהיכם נתן לכם וגו׳, חלוצים תעברו וגו׳, רק נשיכם וטפכם וגו׳ עד אשר יניח ה׳ לאחיכם ככם וגו׳ והציווי הזאת בא לבני גד ובני ראובן כמו שפירשו שם רש״י ורא״בע. יד חמשים, ח״ו לכן הש׳ צריך להיות רפה וכ״ה בנ״י.

צום ערבטהייל איינגיבט.״ יב צו דען שטאממען ראובן אונד גד אונד דעם האלבען שטאממע מנשה האטטע יהושע פאלגענדעס געשפראכען: יג „ערינגערט אייך, וואס משה, דער קנעכט גאטטעס, אייך בעפאהלען האט, נעמליך: דער עוויגע, אייער גאטט, פערשאפפט אייך רוהע אונד רייכט אייך דיעזעס לאנד איין. יד אייערע וויבער, געזינדע אונד פיעה וויילען אים לאנדע, דאס אייך משה איינגעגעבען דיעזזייטס דעס ירדן׳ס; איהר אבער אימט בעוואפפנעט פאר אייערן ברידערן ציעהן — אללע קריעגס העלדען

לפני אחיכם כל גבורי החיל ועזרתם אותם: עד טו
אשר־יניח יהוה ׀ לאחיכם ככם וירשו גם־המה
את־הארץ אשר־יהוה אלהיכם נתן להם
ושבתם לארץ ירשתכם וירשתם אותה אשר *
נתן לכם משה עבד יהוה בעבר הירדן מזרח
השמש: ויענו את־יהושע לאמר כל אשר־ טז
צויתנו נעשה ואל־כל־אשר תשלחנו נלך:
ככל אשר־שמענו אל־משה כן נשמע אליך יז
רק יהיה יהוה אלהיך עמך כאשר היה עם
משה: כל־איש אשר־ימרה את־פיך ולא־ יח
ישמע את־דבריך לכל אשר־תצונו יומת
רק חזק ואמץ:

ברוך

טו אשר נתן, טעמו ככל אשר נתן. טז ויענו, בספרינו בז״ק, ובכ״י במרכא כמשפט, ואם הדין עם ספרינו יתכן שלא ענו הם בעצמם אבל שמו המענה בפי שליח.

העלדען — אונד איהנען בייאשטעהן, טו ביז דער עוויגע, זאָ וויע אייך, אויך אייערן ברידערן ווירד רוהע פערשאַפפט האַבען, ביז אויך זיא איהר בעזיטצער דעס לאַנדעס זיין ווערדען, דאַס דער עוויגע, אייער גאָטט, איהנען איינגיבט; דאַן קעהרט איהר נאַך דעם לאַנד אייערעס ערבעס צוריקק אונד נעהמט עס אין בעזיטץ, וועלכעס אייך משה, דער קנעכט גאָטטעס, איינגעגעבען דיעזזייטס דעס ירדן׳ס, געגען זאָננענאויפגאַנג״. טז היערויף אַנטוואָרטעטען זיא דעם יהושע אונד שפראַכען: „אַללעס, וואַס דו אונס בעפאָהלען, וואָללען וויר טהון אונד געהן, וואָהין דו אונס שיקקען ווירסט! יז פֿאָללִיג זאָ, וויע וויר דעם משה געהאָרכט, וואָללען וויר אויך דיר געהאָרכען — זייא נור דער עוויגע, דיין גאָטט, אויך זאָ מיט דיר, וויא ער מיט משה וואַר! — יח וועֶר זיך דיינעם מונדע ווידערזעטצען אונד דיינען וואָרטען בייא אירגענד איינעם בעפעהלע ניכט געהאָרכען ווירד, דער זאָלל דעס טאָדעס זיין! נור שטאַנדהאַפט אונד בעהאַררליך!״

המפטיר יברך ברכות אחרונות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא־יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה. בָּ״אַ יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל־צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ עַל־כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֵׁב זָר וְלֹא־יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

עַל־הַתּוֹרָה וְעַל־הָעֲבוֹדָה וְעַל־הַנְּבִיאִים וְעַל־יוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ־לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת. עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה
תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ

אשיחה

אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

ומעמידים ג' הס"ת על השולחן ואומרים **אשר בגלל אבות וכו'.**

ראיתי כתוב בס' המנהיג לאבן הירחי בסדר החג סי' ס"א וז"ל: „ואמר רב עמרם, ולאחר שמעמידים בבית מברכין ב"א י' א"מ"ה אשר בגלל אבות בנים וכו' עד פתחו פיהם ואמרו ה' ימלוך לעו"ו ב"א י' נותן התורה. ואע"ג שיש שמסיימים אותה, אך רבינו סעדיה אמר שאין נכון לגמרה, שיש בו תוספ' דברים שאינם ראויי' לאמרם, ולא יתכן לאמר ברכ' זו ולא הזכרת השם ומלכות שלא הוזכרה זו בתלמוד. ואין לקבוע ברכה זו אלא מה שקבעו הם, וכן מנהג בני ישראל לאמרו בלא ברכה כלל, אכ"ן." עכ"ל. ואכן נוהגים לסיים הא"ב כול' ובלא ברכה תחל' וסוף.

אֲשֶׁר בִּגְלַל אָבוֹת בָּנִים גִּדֵּל, וּבַעֲבוּרָם תּוֹרָה נָתַן· בְּגַלְגַּלֵּי רוּחַ יְיָ נִגְלָה, בְּמַלְאֲכֵי צְבָאוֹת אַלְפֵי שִׁנְאָן· גִּבּוֹר עַל גֵּאִים אֱלֹהַּ אַדִּיר, קָרָא לְמֹשֶׁה לְקַבֵּל לוּחוֹת· דִּבְרֵי

אשר בגלל אבות ובעבורם תורה נתן, כ"כ בכ"י ודפוסים ישנים בעזיבת מלת השם. במלאכי לבאות וכו', עפ"י רכב אלהים רבותים אלפי שנאן (תהלים סח יח)

אל חי שמעה הארץ, ועמודיה יתפלצון· הטה שמים
וירד, וירכב על כרוב וידא על כנפי רוח· ויצאו דברים
מתוך האש, ויתחקקו על לוחות האבן· זמירות אמרו
כל בני אלהים, שופר תקעו בשמי מרום· חרדה לבשו
כל בני עשו, כי משעיר יי זרח· טפחו כלם בני ישמעאל,
כי מפארן יי הופיע· ימין יי טפחים בלוחות, וימין משה
טפחים בלוחות· כי ארך הלוחות ששה טפחים, וטפחים
מפרש בין יד ליד: לך משה ושמח בגדלתך, כי אין
כמוך בכל הנביאים· מי עלה שמים לתוך הענן· ומי
ראה תמונת אלהינו· משה עלה לתוך הענן· גם הוא ראה
תמונת אלהינו· נשיא נשיאים היה משה רבנו· אב
לחכמים וראש לנביאים· סגר הים בתפלתו· ועל יד
שלוחו חרון אף השיב· ענה יי ואמר לעמו· אנכי יי
אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (ופדיתיך) מבית
עבדים· פתחו כלם פיהם ואמרו יי ימלך לעולם ועד:
צעק משה צעקה גדולה ומרה, בשעה שאמר לו הקדוש

ועמודיה יתפלצון, איוב כ״ו. הט׳ שמי׳ וכו׳, עש״ה ויט שמי׳ וירד וערפל תחת רגליו. וירכב על כרוב ויעוף וידא על כנפי רוח (תהלים יח). ויתחקקו, הדברים התחקקו עצמ׳ על הלוחות. טפחו, הכו כף על כף. ימין ה׳ טפחים בלוחו׳. דע כי בכל כתבי יד אשר לי גם בכל ספרי הדפוס הגירסא ימין ה׳ טפח בלוחות, וברור לי שבא הטעות הזה משגגת הסופר הראשון ונשתרבב אח״כ בכל ההעתקות, והגירס׳ הנכונה טפחים, וכן אי׳ בהדי׳ בשמו׳ רבה פ׳ כ״ח ופ׳ מ״ז וז״ל, מהיכן נטל משה קרני ההוד? ר׳ ברכי׳ הכהן בשם ר׳ שמואל אמר הלוחות הי׳ ארכן ששה טפחי׳ ורחבן ששה טפחי׳ והי׳ משה אוחז בטפחים והשכינה בטפחים וטפחים באמצע וכו׳. עכ״ל. וכן אי׳ בירושלמי דתענית פ״ד גם בתנחומא סוף פ׳ כי תשא גם בילקוט הלוחו׳ ארכן ששה ורחבן שלשה והי׳ משה מחזיק בשני טפחים והקב״ה בשני טפחים וטפחים ריוח באמצע עכ״ל, ומה שנגרס במקום אחד רחבן שלשה ובמקום אחר רחבן ששה, עיין בתוס׳ במס׳ מנחות דף צ״ט א׳, וצ״ל טִפְחַיִם בחירק כי הוא מן טֶפַח ובא ע״מ פִּרְקַיִם מן פֶּרֶק בשש נקודות אבל טְפָחַיִם בשוא קמץ הוא מן טֹפַח בב׳ קמצין, כמבואר במכלול בשקל פֹּעַל. מי עלה וכו׳, כן הגירסא בכל כ״י ועקר. צעק משה וכו׳, כ״ה בתנחומא פ׳ ואתחנן.

בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהוּמוֹת בָּהָר · קָרַע בְּגָדָיו וְהֵרִים קוֹלוֹ · יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן שְׁמָר נָא צֹאנִי · רָאָה מֹשֶׁה מֵרֹאשׁ הַפִּסְגָּה, נַחֲלַת שְׁבָטִים עוֹמְדִים לְפָנָיו · שָׁם מֵת מֹשֶׁה עֶבֶד יְיָ, מוּל בֵּית פְּעוֹר אֲסָפוֹ אֱלֹהֵינוּ: תְּפִלַּת מֹשֶׁה קָרַע רָקִיעַ, וְעָנָה צוּר לְעַמּוֹ בְּעֵת צָרוֹתָם · תְּפִלָּתוֹ לְעוֹלָם לֹא שָׁבָה רֵיקָם · כִּי רוֹעֶה נֶאֱמָן הָיָה מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל:

מֹשֶׁה מֵת מִי לֹא יָמוּת · עַל פִּי יְיָ מֵת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ:

שִׂישׂוּ וְשִׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה · וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה · כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִכָּל סְחוֹרָה · מִפָּז וּמִפְּנִינִים יְקָרָה:

נָגִיל וְנָשִׂישׂ בְּזֹאת הַתּוֹרָה · כִּי הִיא לָנוּ עֹז וְאוֹרָה:

אֲהַלְלָה אֱלֹהַי וְאֶשְׂמְחָה בוֹ · וְאָשִׂימָה תִקְוָתִי בּוֹ · אֲהוֹדֶנּוּ בְּסוֹד עַם קְרוֹבוֹ · אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ: נגיל.

בְּכָל לֵב אֲרַנֵּן צִדְקוֹתֶיךָ · וַאֲסַפְּרָה תְּהִלָּתֶךָ · בְּשָׂשׂוֹן הֲשִׁיבֵנוּ לְבֵיתֶךָ · עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ:

נָגִיל וְנָשִׂישׂ בְּזֹאת הַתּוֹרָה · כִּי הִיא לָנוּ עֹז וְאוֹרָה:

הִתְקַבְּצוּ מַלְאָכִים זֶה אֶל זֶה · לְקַבֵּל זֶה · וְאָמַר זֶה לָזֶה: מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּא · פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ: מִי עָלָה לַמָּרוֹם · מִי עָלָה לַמָּרוֹם · מִי עָלָה לַמָּרוֹם · וְהוֹרִיד עֹז מִבְטֶחָה: התקבצו.

מֹשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם · מֹשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם · מֹשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם · וְהוּא הוֹרִיד עֹז מִבְטֶחָה: התקבצו.

התקבצו. לקבל, לנוכח. מאחז פני כסא וכו', פסוק הוא באיוב כ"ו ט', וקאי על משה, כדאי' במס' שבת דף פ"ח ובשמות רבה פ' מ"ב. מי עלה למרום וכו', עש"ה עיר גבורים עלה חכם וירד עז מבטחה (משלי כא כב), והוא משה כמו שפי' רש"י וכדאי' בויקרא רבה פ' ל"א. משה, אבי גדור, ירד וכו', כולם שמות אמרים למשה, כדאי' במס' מגילה דף י"ג א' וסוטה י"ב א'. ובויקרא רבה פ"א אמרו, עשר שמות היו לו.

אָגִיל וְאֶשְׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
בֹּא יָבֹא צֶמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה:

תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים · לְכֻלָּם חַיִּים · כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים :

אַבְרָהָם שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
יִצְחָק שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
יַעֲקֹב שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
מֹשֶׁה שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
אַהֲרֹן שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
אֵלִיָּהוּ שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
שְׁמוּאֵל שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
דָּוִד שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה·
שְׁלֹמֹה שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה:

תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים · לְכֻלָּם חַיִּים · כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים:
אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל · אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל · אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בָּחַר בָּכֶם אֵל · וְהִנְחִילָכֶם הַתּוֹרָה מִמִּדְבָּר (נ"א מסיני) מַתָּנָה:

נכ"י יש כאן תוספת והוא זה:

אשריכם אדירי אל, אשריכם ברוכי אל, אשריכם ישראל וכו'.
אשריכם גבורי אל, אשריכם דורשי אל, אשריכם וכו'.
אשריכם הדורי אל, אשריכם ותיקי אל, אשריכם וכו'.

יהללו, תפלת מוסף חז"ן, וויא געשטערן.

למנחה מתפללים כאתמול. לערבית כמו"ט לאחר מתחילים והוא רחום וכו' ואומרים אתה חוננתנו כחונן הדעת, ואחר התפלה ק"ש, ומבדילים על כוס המבדיל ואין מברכים לא על הנר ולא על הבשמים. עלינו, ק"י. ובמוצאי י"ט לשבת מקבלים שבת ומתפללים כבשאר ערבי שבתות.

אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי. הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי׃
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי. חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃
בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ. כִּי עַל עַבְדּוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ׃
אֱלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם. וּבַמָּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם׃
אִלּוּ הָרִים לְמַעֲרָכָה. וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן בַּכֹּל עֲרוּכָה׃
וְאִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים. נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים׃
וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְבוּסִים. דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃
וְכַחוֹל סֹלֶת דֶּשֶׁן וְשֶׁמֶן. בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן׃
וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים. וְלִקְטוֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃
(וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת. יִהְיוּ מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת׃)
(וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים. עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים׃)
וְיַיִן כִּמְטַר הַשָּׁמַיִם. וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מָיִם׃
וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים. לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים בִּכְנַף רְנָנִים׃
וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים. כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים׃
וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם. וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם׃
וְכָל הַלְּבָנוֹן וְחַיָּה כֻּלָּהּ. אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה׃
הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד. וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם אֶל הַכָּבוֹד׃
כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ. וּבַמֶּה נִכַּף לַאֲדוֹנֵנוּ׃
אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַבְּדֶךָ. כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃
וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים. נִמְאָס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים׃
וְאֵין לְעַבְדְּךָ כֹּל לְכַבְּדֶךָ. לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ׃
כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלָי. כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלָי׃
וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חָיַבְתִּי. כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי׃
וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְּמוּלֶיךָ. כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ׃
עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ. אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ׃
אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה נָּא כְמוֹ. לֹא יָדַעְתִּי סְפוֹרוֹת לָמוֹ׃
וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ. לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ׃
יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדֶךָ. וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדֶךָ׃
וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנֶךָ. נַחְפְּצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ׃

וְאֵיךְ נַעֲבֹד וְאֵין לְאֵל יָדֵנוּ· וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ:
וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה. כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה:
וּמַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה· וַאֲנַחְנוּ עַל אֲדָמָה טְמֵאָה:
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ. וַאֲנִי בָאתִי כִּדְבָרֶיךָ:
כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ· וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ:
עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם. לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם:
מָה שָּׁאַלְתִּי וּמָה דָּרַשְׁתִּי· מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי:
לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב. הִנֵּה שְׁמוֹעַ מִזֶּבַח טוֹב:
וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה· זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה:
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפָצְתָּ. חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ:
מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי· וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי:
רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינַי. וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי:
שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ· יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ:
וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדְיוֹתֶךָ. וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ:
אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אַחְבִּירָה· אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה:
וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה. הֲיָכוֹל אוּכַל דַּבֵּר מְאוּמָה:
כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ· וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ:
חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ. שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ:
עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת· גָּדוֹל אַתָּה וְעוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת:
עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר. וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ· וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידֶךָ:
חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֲךָ. וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יְצִיעֲךָ:
גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ· וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ:
אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שִׁבְחֶךָ. וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֶךָ:
וְאֵין יוֹדֵעַ בִּלְעָדֶיךָ· שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ:
עַל כֵּן תְּבֹרָךְ כָּרָאוּי לָךְ. כְּפִי קָדְשְׁךָ כִּכְבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ:
וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל אֱיָלוּתָם· כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם:
יוֹדוּ פִלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם. וִיאַדְּרוּךָ קוֹלוֹת מַיִם:
וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ. יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ:

אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים. וִישַׁבְּחוּךָ כָּל הָאֻמִּים:
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ. כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ:
אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם. אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם:
ברוך אתה יחיד ומיוחד ה׳ אחד ושמו אחד:

לְיוֹם שֵׁנִי.

וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ. אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ:
דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפְּרָה. מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמְרָה:
אֵין אֵלֶיךָ עָרוֹךְ בַּסֵּפֶר. אַגִּידָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר:
חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא. וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה:
וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר. וּמִסְפַּר שָׁנָיו לֹא יֵחָקֵר:
וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ. בְּצִבְאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ:
אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידֶךָ. וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ:
נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יָדַע. וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדָע:
וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתוֹ. אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּכְמַתְכֻּנְתּוֹ:
אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ. לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ:
יְבֻלָּע כִּי לֹא יָדַע עֶרְכּוֹ. אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ:
וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי. וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטוֹא וְחִכִּי:
אֲסַפְּרָה לְאַחַי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל. וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל:
כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים. מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים:
וְאָמַרְתָּ עַם זוּ יָצַרְתִּי לִי יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי:
בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי. לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי:
וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר. כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר:
תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ. וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ:
וַאֲבָרְכְכָה בְּכָל עִנְיָנַי. וּבְכָל לְבָבִי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי:
גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוֹתֶיךָ. וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְּהִלָּתֶךָ:
כִּי פִּי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ:
(וְאֹמְרָה נָּא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ. וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ:)
וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ. חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ:
יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה. עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ:

כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם. אֱלִילִים אִלְּמִים רוּחַ אֵין בָּהֶם:
הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים. וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים:
וּבְעֵת צָרָה אָז יִתְפַּלֲלוּ. וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ:
דּוֹרְשִׁים בְּכָל לֵב לְרוּחַ אֵין בּוֹ. וְקָרוֹב יְיָ אֶל עַם קְרוֹבוֹ:
הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנַחְנוּ:
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ. נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
כַּצַּר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ:
וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
עַד אַתָּה כָּךְ וּכְכְבוֹדֶךָ. וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ:
אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ. וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ:
וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתָךְ. לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ:
גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדֶּךָ. נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ:
וְהִנֵּנוּ עַל יִחוּדֶךָ. יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ:
בְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ. שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ:
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ:
אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ. וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ:
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית. וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית:
אֵין קִצְּה אֶל גַּבְהוּתֶךָ. וְאֵין סוֹף לְעֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ:
אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה. עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה:
אֵין צַד וְצֵלַע יַצְלִיעוּךָ. וְרוֹחַב וְאֹרֶךְ (נ״א ועומק) לֹא יְמַצְּעוּךָ:
(אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ. וְאֵין תּוֹךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ:)
אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֶךָ. וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֶךָ:
וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע. וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע
מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה. וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹּל בָּרָאתָ:

לְיוֹם שְׁלִישִׁי.

אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה. אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ:
אַתָּה בוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ. אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ:
אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּכַלֶּה. אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה:

וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אָתָּה · וְעַל יְדֵי נְבִיאֶךָ כֵּן הוֹדַעְתָּ:
וְלֹא תָמוּת אֵל חַי וְלֹא מֵתָה. מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אָתָּה:
מַשְׁבִּיר וּמוֹלִיד וְלֹא נוֹלַדְתָּ · מוֹחֵץ וְרוֹפֵא וְלֹא חָלֵיתָ:
מָוֶת וּמַדְוֶה אֵין לְפָנֶיךָ. תְּנוּמָה וְשֵׁנָה אֵין לְעֵינֶיךָ:
הֲלֹא מִקֶּדֶם אֵל חַי אָתָּה · מֵאֲשֶׁר בְּךָ לֹא נִשְׁתַּנֵּיתָ:
וְעַד הָעוֹלָם לֹא תִשְׁתַּנֶּה. מֵאֱלָהוּתְךָ לֹא תִתְגַּנֶּה:
חָדָשׁ וְנוֹשָׁן לֹא נִמְצֵאתָ · חִדַּשְׁתָּ כֹּל וְלֹא חֻדַּשְׁתָּ:
לֹא יָחוּלוּ זִקְנָה וּבַחֲרוּת עָלֶיךָ גַּם שֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
וְלֹא חָלוּ בְךָ שִׂמְחָה וְעֶצֶב. וְדִמְיוֹן נוֹצָר וְכָל דְּבַר קָצֶב:
כִּי לֹא יְסוֹבֵב אוֹתְךָ גֹּשֶׁם. אַף לֹא תִדְמֶה אֶל כָּל נֹשֶׁם:
כָּל הַיְצוּרִים גְּבוּל סִבַּבְתָּם · אֶל רֵאשִׁיתָם וּלְאַחֲרִיתָם:
כִּי הַבְּרוּאִים בִּגְבוּל שַׂמְתָּם. וְלִימֵי צְבָאָם גְּבוּל הִקַּפְתָּם:
וּלְךָ אֵין גְּבוּל וּלְיָמֶיךָ · וְלִשְׁנוֹתֶיךָ וּלְעַצְמֶךָ:
עַל כֵּן אֵינְךָ צָרִיךְ לַכֹּל. לְיָדְךָ וּלְחַסְדְּךָ צְרִיכִים הַכֹּל:
הַכֹּל צְרִיכִים לְצִדְקוֹתֶיךָ · וְאֵינְךָ צָרִיךְ לִבְרִיּוֹתֶיךָ:
כִּי טֶרֶם כָּל יְצִיר הָיִיתָ. לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִצְרַכְתָּ:
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית בְּיָדְךָ עֲרוּכִים · אַתָּה בָם וְהֵם בְּרוּחֲךָ שְׂרוּכִים:
כָּל אֲשֶׁר הָיָה בָרִאשׁוֹנָה. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה בָאַחֲרוֹנָה:
כָּל הַיְצוּרִים וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם · וְכָל דִּבְרֵיהֶם וּמַחְשְׁבוֹתֵיהֶם:
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף תֵּדַע כֻּלָּם. וְלֹא תִשְׁכַּח כִּי אַתָּה אֶצְלָם:
אַתָּה בְרָאתָם וְלִבְּךָ עֲרָכָם. לְבַדְּךָ תֵּדַע מְקוֹמָם וְדַרְכָּם:
הֵן אֵין דָּבָר מִמְּךָ נֶעְלָם. כִּי לְפָנֶיךָ נְכוֹנִים כֻּלָּם:
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין מָנוֹס וְסֵתֶר · לָנוּס שָׁמָּה וּלְהִסָּתֵר:
אֶת אֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ אַתָּה מוֹצֵא. בְּלִי נְטוֹת אֲלֵיהֶם בְּעֵת שֶׁתִּרְצֶה:
כִּי אֶת הַכֹּל כְּאַחַת תִּרְאֶה · לְבַדְּךָ תַּעֲשֶׂה וְאֵינְךָ נִלְאֶה:
כִּי עַל גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד. עַל כֹּל תְּדַבֵּר בְּרֶגַע אֶחָד:
תִּשְׁמַע בְּרֶגַע כָּל הַקּוֹלוֹת · זַעַק וְלַחַשׁ וְכָל הַתְּפִלּוֹת:
אַף תָּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. בְּרֶגַע תַּחְקוֹר כָּל לְבָבֵיהֶם:
וְלֹא תַאֲרִיךְ עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ · וְלֹא תִתְמַהְמַהּ עַל עֲצָתֶךָ:
אצל

אֵצֶל עֲצָתְךָ גְּזֵרָתְךָ. לְקֵץ וּלְמוֹעֵד קְרִיאָתֶךָ:

וְכֻלָּם בֶּאֱמֶת בְּתוֹם וּבְיֹשֶׁר · מִבְּלִי עוֹדֵף וּמִבְּלִי חוֹסֵר:

מִמְּךָ דָּבָר לֹא יֹאבַד. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִכָּחֵד:

כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תּוּכַל לַעֲשׂוֹת · וְאֵין מִי מוֹחֶה בְיָדְךָ מֵעֲשׂוֹת:

יְכוֹלֶת יְיָ בְּחֶפְצוֹ קְשׁוּרָה. וּבִרְצוֹת יְיָ לֹא אֻחֲרָה:

אֵין דְּבַר סֵתֶר מִמְּךָ נִכְחָד · עֲתִידוֹת וְעוֹבְרוֹת לְךָ הֵם יָחַד:

אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. הֵם כֻּלָּם בְּךָ וְאַתָּה בְּכֻלָּם:

חֲדָשׁוֹת תַּגִּיד וְסוֹד דְּרָכֶיךָ · אֶל עֲבָדֶיךָ וּמַלְאָכֶיךָ:

וְאֵינְךָ צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעֶךָ. דְּבַר סוֹד וָסֵתֶר לְהוֹדִיעֶךָ:

כִּי מִמְּךָ כָּל סוֹד יִגָּלֶה · בְּטֶרֶם עַל לֵב כָּל יְצִיר יַעֲלֶה:

בְּלֵב כָּל נִבְרָא לֹא תִמָּצֵא. מִמְּךָ עָתָק לֹא יֵצֵא:

בְּאֵין לוֹ קָצֶה וְלֹא יֵחָצֶה · לֵב לֹא יָתוּר וְאֵין פֶּה פוֹצֶה:

כְּאֵין לוֹ רוּחוֹת וְאֵין בּוֹ רְוָחוֹת. אֵין לוֹ שִׂיחוֹת בּוֹ מוֹכִיחוֹת:

לְמֵרָחוֹק מִי יִשָּׂא דֵעוֹ · לְלֹא תְחִלָּה וְלֹא סוֹף לְהַגִּיעוֹ:

אֲגוּדִים אֲחוּדִים תּוֹךְ וְסוֹף וָרֹאשׁ. פֶּה וָלֵב אֶבְלוֹם מִדְּרוֹשׁ וּמֵחֲרוֹשׁ:

גֹּבַהּ וְעֹמֶק נְעוּצִים כְּסוֹבֵב · חֲכַם לֵב וְנָבוֹן לֹא יְלֻבָּב:

סוֹבֵב (נ״א סובל) הַכֹּל וּמָלֵא אֶת כֹּל. וּבִהְיוֹת הַכֹּל אַתָּה בַכֹּל:

אֵין עָלֶיךָ וְאֵין תַּחְתֶּיךָ · אֵין חוּץ לָךְ וְאֵין בֵּינוֹתֶיךָ:

אֵין מַרְאֶה וָגַב לְאַחוּדְךָ. וְאֵין גּוּף לְעוֹצֶם יִחוּדֶךָ:

וְאֵין בְּתוֹכְךָ מִמְּךָ נִבְדָּל · וְאֵין מָקוֹם רַק מִמְּךָ נֶחְדָּל:

וְאֵינְךָ נֶאֱצָל מִכֹּל וְנִבְדָּל. וְאֵין מָקוֹם רֵק מִמְּךָ וְנֶחְדָּל:

מִקְרֶה וְשִׁנּוּי אֵין בְּךָ נִמְצָא · וְלֹא זְמָן וְעֶרְעָר וְלֹא כָּל שֶׁמֶּצָא:

כָּל זְמָן וְכָל עֵת אַתָּה מְכִינָם. אַתָּה עוֹרְכָם וְאַתָּה מְשַׁנָּם:

כָּל מַדָּע לֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ. אֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יִמְצָא אוֹתְךָ:

כְּמִדָּתְךָ חָכְמָתֶךָ. כִּגְדֻלָּתְךָ תְּבוּנָתֶךָ:

חָכָם אַתָּה מֵאֵלֶיךָ · חַי מֵעַצְמְךָ וְאֵין כְּגִילֶיךָ:

זוּלַת חָכְמָתְךָ אֵין חָכְמָה. בִּלְתִּי בִינָתְךָ אֵין מְזִמָּה:

חִלַּקְתָּ בְּלֵב חֲכָמִים שֵׂכֶל · וְרוּחֲךָ תְּמַלְּאֵם וְדַעְתָּם תַּשְׂכֵּל:

מִבַּלְעֲדֵי כֹחֲךָ אֵין גְּבוּרָה. וּמִבַּלְעֲדֵי עֻזְּךָ אֵין עֶזְרָה:

אֵין נִכְבָּד כִּי אִם כְּבֵדָתוֹ · וְאֵין גָּדוֹל כִּי אִם גְּדֻלָּתוֹ:
כָּל יְקָר וְכָל טוּב מִיָּדְךָ. לַאֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ עֲשׂוֹת חֲסָדֶיךָ:
אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתֶךָ · וְאֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתֶךָ:
אֵין עוֹד זוּלַת הֲוָיָתְךָ. חַי וְכֹל תּוּכַל וְאֵין כִּלְּתֶךָ:
וְלִפְנֵי הַכֹּל כֹּל הָיִיתָ · וּבִהְיוֹת הַכֹּל כֹּל מִלֵּאתָ:
לֹא לְחָצוּךְ וְלֹא הֵטוּךְ יְצוּרֶיךָ אַף לֹא מִעֲטוּךְ:
כַּעֲשׂוֹתְךָ כֹּל לֹא נִבְדַּלְתָּ · מִתּוֹךְ מְלַאכְתְּךָ לֹא נֶחְדַּלְתָּ:
כַּעֲשׂוֹתְךָ אֶת הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַמָּיִם:
לֹא קֵרְבוּךָ וְלֹא רִחֲקוּךָ · כִּי כָל קִירוֹת לֹא יְחַלְּקוּךָ:
זֶרֶם מַיִם לֹא יִשְׁטְפֶךָּ. וְרוּחַ כַּבִּיר לֹא יֶהְדְּפֶךָּ:
אַף כָּל טִנּוּפֶת לֹא תְטַנְּפֶךָּ · אֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ לֹא תִשְׂרְפֶךָּ:
לַהֲוָיָתְךָ אֵין חִסָּרוֹן. וּלְיִחוּדְךָ אֵין יִתָּרוֹן:
כְּמוֹ הָיִיתָ לְעוֹלָם תִּהְיֶה. חוֹסֵר וְעוֹדֵף בְּךָ לֹא יִהְיֶה:
וְשִׁמְךָ מְעִידְךָ כִּי הָיִיתָ. וְהֹוֶה וְתִהְיֶה וּבַכֹּל אַתָּה:
הֹוֶה לְעוֹלָם וְכֵן נוֹדַעְתָּ · נְעִידְךָ וְכֵן בְּךָ הַעִידוֹתָ:
שָׁאַתָּה הוּא וְהֹוֶה בַּכֹּל. שֶׁלְּךָ הַכֹּל וּמִמְּךָ הַכֹּל:
שְׁמוֹת יְקָרְךָ יַעֲנוּ וְיָעִידוּ · בְּתוֹקֶף יְקָרְךָ בְּךָ יַסְהִידוּ:

לְיוֹם רְבִיעִי.

אֲרוֹמֵם אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵלִי. אַנְוֶה אֱלֹהֵי צוּרִי וְגוֹאֲלִי:
אֲיַחֵד אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּכָל יוֹם פַּעֲמָיִם:
אֵל חַי אֶחָד הוּא בְרָאָנוּ. אֲבִיר יִשְׂרָאֵל אָב לְכֻלָּנוּ:
אֲדוֹנֵנוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ · מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:
אֵין כָּאֵל אֵשׁ אוֹכְלָה וְקַנָּא. לְעוֹלָם יְיָ אֱמֶת אֵל אֱמוּנָה:
אוֹרִי וְיִשְׁעִי מָעוֹז חַיַּי. עָלָיו תְּלוּיִם כָּל מַאֲוַיַּי:
אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים. לֹא יָכִילוּ זַעְמוֹ גוֹיִם (וְאִיִּים):
אַדִּיר וְאַמִּיץ כֹּחַ וְרַב אוֹנִים. אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים:
אֱלֹהַּ עוֹשֵׂי אִישִׁי וּבוֹעֲלִי. אַלּוּף נְעוּרַי שׁוֹמְרִי וְצִלִּי:
בּוֹרֵא כֹּל וְיִשְׂרָאֵל גּוֹאֵל · בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

בּוֹרֵא רוּחַ הָרִים יוֹצֵר. מִמְּךָ מְזִמָּה לֹא יִבָּצֵר:
גֵּאֶה מֵשִׁיב גְּמוּל עַל גֵּאִים. עַל הָרָמִים וְעַל הַנִּשָּׂאִים:
גִּבּוֹר בְּקוּמוֹ לַעֲרוֹץ בְּעֶבְרָה. מֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ מִי לֹא יִירָא:
גָּבוֹהַּ כָּל אֲשֶׁר תַּחְתָּיו נוֹשֵׂא. וּגְדָל כֹּחַ גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה:
גָּדוֹל הוּא וּשְׁמוֹ בִּגְבוּרָה. אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא:
דּוֹדִי דָּגוּל הוּא מֵרְבָבָה. אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדוֹשִׁים רַבָּה:
דַּיָּן יָתִיב כְּעַתִּיק יוֹמִין. וּצְבָאוֹ עַל שְׂמֹאל וְעַל יָמִין:
הֲדָרוֹ וְהוֹדוֹ עַל בְּנֵי עֲבָדָיו. הָדוּר הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו:
הוּא אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מִכֹּל:
וַדַּאי וָתִיק יוֹדֵעַ וָעֵד. יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
(וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֵנוּ. לְהִלָּחֵם מִלְחַמְתֵּנוּ:)
זוֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִית רִאשׁוֹנִים. כְּיוֹם אֶתְמוֹל לוֹ אֶלֶף שָׁנִים:
זֶה אֱלֹהֵינוּ וְלוֹ קִוִּינוּ. וְזִמְרָת יָהּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:
חֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר הַכֹּל. חַנּוּן יְיָ וְחָסִיד בַּכֹּל:
חַי הָעוֹלָם יְיָ חֶלְקִי. חֲכַם הָרָזִים יְיָ חִזְקִי:
טוֹב וּמֵטִיב הַמְלַמֵּד דֵּעָה. טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת בְּרָעָה:
יָשָׁר יְיָ וְיָשָׁר דְּבָרוֹ. יְדִידֵי יְדִידוּת מִשְׁכְּנוֹת דְּבִירוֹ:
יוֹעֵץ וְגוֹזֵר מִי יְפִירֶנָּה. וַיַּחְתּוֹף וְיִפְעַל מִי יְשִׁיבֶנָּה:
(יָפֶה דוֹדִי יָפְיוֹ וְטוּבוֹ. יִרְאוּ וְיֶחֱזוּ צִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ:)
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת. יָעִיר קִנְאָה לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת:
(כְּנֶשֶׁר עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים. נָשָׂא עֲבָדָיו וַיָּשֶׁר הֲדוּרִים:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שַׁחַל. כְּרָקָב וּכְעָשׁ וְרוּחוֹ כְּנָחַל:)
(כְּדוֹב שַׁכּוּל וּכְנָמֵר שׁוֹקֵד. דְּבָרוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמַקֵּל שָׁקֵד:)
כַּבִּיר כֹּחַ לֵב כְּמוֹ שָׁחַל. כְּלָבִיא וְכַאֲרִי וְרוּחוֹ כְּנָחַל:
(כְּאֶרֶז בָּחוּר בִּגְדֻלָּתוֹ. כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן עַנְוְתָנוּתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בְּרִיחוֹ עוֹז אַהֲבָתוֹ. עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ:)
(כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר. כֵּן דּוֹדִי עִם יוֹשְׁבֵי שָׁעַר:)
(כַּבִּיר כֹּחַ לְמַרְגִּיזֵי אֵל. נוֹקֵם וְכַטַּל הוּא לְיִשְׂרָאֵל:)
(כּוֹסִי מְנָת חֶלְקִי וְגוֹרָלִי. אֲנִי לְדוֹדִי נַחֲלָה וְדוֹדִי לִי:)

(כְּבוֹדִי יְיָ לֹא אֲמִירָתוֹ. הֶאֱמַרְנוּהוּ וְהֶאֱמִירָנוּ:
(כְּאַרְיֵה יִשְׁאַג וְכַכְּפִיר יִנְהֹם. אַל יִהְיֶה כְּגֵר וּכְאִישׁ נִדְהָם:
(כְּרוֹעֶה גִּבּוֹר אֲשֶׁר לֹא יוּכָל. צֹאנוֹ לְהַצִּיל וְהָיָה לְמַאֲכָל:
(כְּגִבּוֹר אֵין אֱיָל וּכְאוֹרֵחַ. נָס וּבוֹרֵחַ מַר צוֹרֵחַ:
(כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית וְכַכְּפִיר לְעֹזְבָיו. כְּרָקָב גַּם כָּעָשׁ לְאוֹיְבָיו:
(כַּבִּיר כֹּחַ כְּשָׁמִיר וָשַׁיִת. וְלֹא יַשְׁאִיר כְּנוֹקֶף זַיִת:
(כְּשָׁמִיר וְשַׁיִת צָרִים יְמַגֵּן. כְּצִפֳּרִים עָפוֹת לְעִירוֹ יָגֵן:
(כְּגִשְׁמֵי נְדָבָה לָנוּ יָבֹא. כְּמַלְקוֹשׁ וְכַטַּל לַדְּבֵקִים בּוֹ:
(כְּנֶשֶׁר יְרַחֵף עַל גּוֹזָלָיו. וּבְצֵל כְּנָפָיו יֶחֱסוּ מְיַחֲלָיו:
כְּצִפֳּרִים עַל עִירוֹ יָגֵן. וּבְצֵל כְּנָפָיו רְנָנוֹת נְנַגֵּן:
(לְבַדּוֹ (יְיָ) הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת. עוֹשֶׂה אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת:
לִצְבִי וְעוֹפֶר דּוֹמֶה דוֹדִי. כִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:
לִפְנֵי עַמּוֹ יְיַשֵּׁר הֲדוּרִים. וַיִּנַשְּׂאֵם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים:
לְעוֹלָם חֶלְקִי הוּא וְצוּר לְבָבִי. כָּלָה שְׁאֵרִי לְךָ וּלְבָבִי:
(לְבַדּוֹ יְיָ הוּא וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹשֶׂה וְרַב נוֹרָאוֹת:
מָקוֹם אַתָּה לְעוֹלָמֶךָ. וְאֵין יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמֶךָ:
מוֹרָאִי אֵל רוֹעִי וְיוֹצְרִי. צוּר יְלָדַנִי מְחוֹלְלִי וְצוּרִי:
מָרוֹם וּמָעוֹז הוּא לִי וּמַחְסִי. מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יְיָ מְנוּסִי:
מֶלֶךְ יַעֲקֹב מִשְׂגָּב לָנוּ. הוּא מְחוֹקְקֵנוּ וּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מִשְׁעָן יְהִי לִי. מִבְטָח אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי:
מוֹשֵׁל עוֹלָם מַלְכוּתֶךָ. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מֶמְשַׁלְתֶּךָ:
מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי לְצָרָה. הוֹשַׁע (יְיָ) כִּי יָדְךָ לֹא קָצְרָה:
מְקוֹר חַיִּים מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל. לֹא אֶעֱזוֹב כִּי מָעֻזִּי אֵל:
מָגֵן יִשְׁעִי וְחֶרֶב גַּאֲוָה. לְשִׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ נֶפֶשׁ תַּאֲוָה:
מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ. אַשְׁרֵי אָדָם אֲשֶׁר עוֹז לוֹ בּוֹ:
נָבָר וְנָעִים נָאוֹר וְנוֹרָא. נֶאְדָּר וְנֶאְזָר שְׁמוֹ בִּגְבוּרָה:
נֶאֱמָן נֵצַח יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ. לֹא יְשַׁקֵּר אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ:
נֵצַח יְשׁוּרוּן הָאֵל הַנֶּאֱמָן. מֵאֱלֹהָיו יְהוּדָה לֹא אַלְמָן:
נִפְלָא עַל כָּל הַנִּפְלָאִים. וּמִתְנַשֵּׂא עַל כָּל הַנִּשָּׂאִים:

נִקְדָּשׁ וְנַעֲרָץ אֱלֹהַי קְדוֹשִׁי׃ נָכוֹן וְנִשְׂגָּב יְיָ נִסִּי׃
נוֹקֵם וְנוֹטֵר וּבַעַל חֵימָה׃ לְצָרָיו לְאוֹיְבָיו אִישׁ מִלְחָמָה׃
נֹרִי יְיָ כְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי וְנֵר לְרַגְלִי דְבָרוֹ׃
סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד יְיָ סַלְעִי׃ סוֹבֵל וְסוֹלֵחַ וְנוֹשֵׂא פִּשְׁעִי׃
סַהֲדִי יְיָ סַלְעִי וְסִתְרִי׃ סוֹלֵחַ וְסוֹבֵל סַעֲדִי וְסִבְרִי׃
סַלְעֵנוּ (יְיָ) וּמְצוּדָתֵנוּ׃ עֶזְרָתֵנוּ וּמְפַלְטֵנוּ׃
עִזּוּז וְגִבּוֹר עֻזִּי וְעֶזְרִי׃ עֶלְיוֹן עוֹז לִי אַל יְהִי עָרִי׃
עִיר וְקַדִּישׁ שָׁת סְבִיבָיו סֵתֶר׃ אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר׃
עַד מְמַהֵר לְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו׃ שׁוֹמֵר בְּרִית וָחֶסֶד לְאוֹהֲבָיו׃
פָּדָה אֶת אַבְרָהָם יְדִידוֹ׃ הוּא יִפְדֶּה יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ׃
פַּחַד יִצְחָק יִתֵּן פַּחְדּוֹ׃ עַל צָרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב עַבְדּוֹ׃
פּוֹעֵל וְחוֹקֵר וְדוֹרֵשׁ וּבוֹדֵק׃ כָּל לְבָבוֹת לוֹ אֶתֵּן צֶדֶק׃
צְרוֹר הַמּוֹר אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר׃ נוֹתֵן לְעַמּוֹ צָרָיו כּוֹפֶר׃
צַח וְאָדוֹם דּוֹד בִּצְבָאָיו אוֹת׃ עַל כֵּן נִקְרָא יְיָ צְבָאוֹת׃
צַדִּיק יְיָ הַצּוּר תָּמִים׃ אֶבְטַח עֲדֵי עַד בְּצוּר עוֹלָמִים׃
צְבָא הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ׃ שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ׃
קָדוֹשׁ הוּא בְּכָל מִינֵי קְדֻשּׁוֹת׃ כִּתּוֹת שָׁלֹשׁ קָדוֹשׁ מְשַׁלְּשׁוֹת׃
קַיָּם לְעָלְמִין אֱלָהָא חַיָּא׃ מָרָא דְאַרְעָא וּמָרָא דִשְׁמַיָּא׃
קוֹנִי מְרַחֵם מְקַנֵּא לְשׂוֹנְאָיו׃ קָרֵן יִשְׁעִי וְקָרוֹב לְקוֹרְאָיו׃
רָחוֹק מִכֹּל וְאֶת כֹּל רוֹאֶה׃ כִּי רָם יְיָ וְשָׁפָל יִרְאֶה׃
רוֹעִי יְיָ לֹא אֶחְסַר כֹּל׃ וְרַב כֹּחַ וְרַב חֶסֶד לַכֹּל׃
רַחוּם יְיָ רוֹפֵא וּמְחַבֵּשׁ׃ לְשְׁבוּרֵי לֵב וְעָוֹן כּוֹבֵשׁ׃
רֵעִי כֻּלּוֹ הוּא מַחֲמַדִּים׃ מִשְׁפָּטָיו אֱמֶת מְתוּקִים וְנֶחֱמָדִים׃
רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל שׁוֹכֵן עַד׃
שַׁלִּיט מֶלֶךְ שְׁמַיָּא בְּכָל דָּר וְדָר׃ לֵיהּ אֲנָא מְשַׁבַּח מְרוֹמֵם וּמְהַדֵּר׃
שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהִים׃ שׁוֹפֵט צֶדֶק וּמַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים׃
שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ׃ יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ וּמִי כָמוֹהוּ׃
שְׁלֹמֹה שְׁמוֹ כִּי שֶׁלּוֹ שָׁלוֹם׃ כִּי יְדַבֵּר אֶל חֲסִידָיו שָׁלוֹם׃
שֵׁם יְיָ אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה׃ תּוֹעֲפוֹת רְאֵם לוֹ כַּכְּפִיר וּכְאַרְיֵה׃

שַׁדַּי מְאוֹרִי מַלְכִּי וְאֵלִי׃ הַלְלוּיָהּ שְׁמוֹ נַפְשִׁי הַלְלִי׃
תִּתַּמָּם עִם יוֹשְׁבֵי נְטָעִים. הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשֶׁת הָרוֹעִים (נ"א רֵעִים)׃
תִּתְחַסָּד תִּתַּבָּר עִמָּם׃ וְעִם עִקְּשִׁים תִּתַּפָּל לְהָמָּם׃
תָּמִים דַּרְכְּךָ תַּקִּיף מִכֹּל. תּוּכַל לְבַדְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת כֹּל׃
תּוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי וְתִקְוָתִי׃ תַּאֲוַת נַפְשִׁי וּתְשׁוּקָתִי׃
תְּהִלָּתִי וְתִפְאַרְתִּי וְעֻזִּי. מִמְּעֵי אִמִּי גוֹחִי וְגוֹזִי׃
תְּמִים דֵּעִים אֵל דֵּעוֹת אֶחָד׃ כָּל הַלְּבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יָחַד

ליום חמישי׃

מִי כָמוֹךָ דֵּעָה מוֹרֶה. נִיב שְׂפָתַיִם אַתָּה בוֹרֵא׃
מַחְשְׁבוֹתֶיךָ עָמְקוּ וְרָמוּ׃ וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃
לֹא לִמְּדוּךָ חָכְמָתֶךָ. וְלֹא הֱבִינוּךָ תְּבוּנָתֶךָ׃
לֹא קִבַּלְתָּ מַלְכוּתֶךָ׃ וְלֹא יָרַשְׁתָּ מֶמְשַׁלְתֶּךָ׃
לְעוֹלָם יְהִי לְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא לַאֲחֵרִים כְּבוֹד הוֹדֶךָ׃
וְלֹא תִתֵּן לֵאלֹהִים אֲחֵרִים׃ תְּהִלָּתְךָ לַפְּסִילִים וְזָרִים׃
וְכָבוֹד וְגַם כָּל יְקָר מֵאִתָּךְ. וּכְבוֹדְךָ לֹא לְזָרִים אִתָּךְ׃
אַתָּה תָּעִיד בְּיִחוּדֶךָ׃ וְתוֹרָתְךָ וַעֲבָדֶיךָ׃
אֱלֹהֵינוּ עַל יִחוּדֶךָ. אַתָּה עֵד אֱמֶת וַאֲנַחְנוּ עֲבָדֶיךָ׃
לְפָנֶיךָ לֹא אֵל הִקְדִּימָךְ׃ וּבִמְלַאכְתֶּךָ אֵין זָר עִמָּךְ׃
לֹא נוֹעַצְתָּ וְלֹא לָמַדְתָּ. בְּחַדֶּשְׁךָ בְּרִיאוֹת כִּי נְבִינוֹתָ׃
מִמַּעֲמַקֵּי מַחְשְׁבוֹתֶיךָ׃ וּמִלִּבְּךָ כָּל פְּעֻלּוֹתֶיךָ׃
קְצוֹת דְּרָכֶיךָ הֲלֹא הִכַּרְנוּ. וּמִמַּעֲשֶׂיךָ הֵן יָדָעְנוּ׃
שֶׁאַתָּה אֵל כֹּל יָצַרְתָּ׃ לְבַדְּךָ מְאוּמָה לֹא נִגְרַעְתָּ׃
לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתְּךָ לֹא לָחַצְתָּ. וְגַם לְעֵזֶר לֹא נִצְרַכְתָּ׃
כִּי הָיִיתָ לִפְנֵי הַכֹּל׃ וְאָז בְּאֵין כֹּל לֹא נִצְרַכְתָּ כֹּל׃
כִּי מֵאַהֲבָתְךָ עֲבָדֶיךָ. כֹּל בָּרָאתָ לִכְבוֹדֶךָ׃
וְלֹא נוֹדַע אֵל זוּלָתֶךָ׃ וְאֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ׃
וְלֹא נִשְׁמַע מִן אָז וָהָלְאָה. וְלֹא קָם וְלֹא נִהְיָה וְלֹא נִרְאָה׃
וְגַם אַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה אֵל. רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן אֵל יִשְׂרָאֵל׃

בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיוּחָד. יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אֲשֶׁר מִי יַעֲשֶׂה כִּמְלַאכְתֶּךָ. כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרוֹתֶיךָ:

אֵין יָצִיר זוּלַת יְצִירָתֶךָ. וְאֵין בְּרִיאָה כִּי אִם בְּרִיאָתֶךָ (נ״א מלאכתך):

כָּל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּעֲשֶׂה בַכֹּל. כִּי אַתָּה נַעֲלֵיתָ עַל כֹּל:

אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין בִּלְתֶּךָ. כִּי אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

אַתָּה הָאֵל עוֹשֵׂה פֶלֶא. וְדָבָר מִמְּךָ לֹא יִפָּלֵא:

מִי כָמוֹךָ נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֱלֹהִים לְבַדְּךָ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת:

אֵין אוֹתוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹתֶיךָ. אַף אֵין מוֹפֵת כְּמוֹ מוֹפְתֶיךָ:

אֵין תְּבוּנָה כִּתְבוּנָתֶךָ. אֵין גְּדֻלָּה כִּגְדֻלָּתֶךָ:

כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וְגָבְהוּ דַּרְכֵי אָרְחוֹתֶיךָ:

אֵין גַּאֲוָה כְּמוֹ גַּאֲוָתֶךָ. אַף אֵין עֲנָוָה כְּעַנְוָתֶךָ:

אֵין קְדֻשָּׁה כִּקְדֻשָּׁתֶךָ. אֵין קְרֵבוּת כְּמוֹ קְרֵבוּתֶךָ:

אֵין צְדָקָה כְּמוֹ צִדְקָתֶךָ. אֵין תְּשׁוּעָה כִּתְשׁוּעָתֶךָ:

אֵין זְרוֹעַ כִּזְרוֹעוֹתֶיךָ. אֵין קוֹל כְּרַעַם גְּבוּרוֹתֶיךָ:

אֵין רַחֲמִים כְּרַחֲמָנוּתֶיךָ. אֵין חֲנִינוּת כַּחֲנִינוּתֶךָ:

אֵין אֱלָהוּת כֶּאֱלָהוּתֶךָ. וְאֵין מַפְלִיא כְּשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:

כִּי שְׁמוֹתֶיךָ אֵלִים מְרוּצִים. בְּזָכְרְךָ לְחוּצִים לְהַפְלִיא נְחוּצִים:

וְאַשָּׁף וְחַרְטֹם לֹא יִלַּחֲצוּךָ. וְכָל שֵׁם וְלַהַט לֹא יְנַצְּחוּךָ:

לֹא יְנַצְּחוּךָ כָּל הַחֲכָמִים. כָּל הַקּוֹסְמִים וְהַחַרְטֻמִּים:

אַתָּה מֵשִׁיב לְאָחוֹר חֲכָמִים. לֹא יוּכְלוּ לְךָ עֲרוּמִים וְקוֹסְמִים:

לְהָשִׁיב לְאָחוֹר מְזִמּוֹתֶיךָ. לְהָפֵר עֲצַת סוֹד גְּזֵרָתֶךָ:

מֵרְצוֹנְךָ לֹא יַעֲבִירוּךָ. לֹא יְמַהֲרוּךָ וְלֹא יְאַחֲרוּךָ:

עֲצָתְךָ תָּפֵר עֲצַת כָּל יוֹעֲצִים. וְעֻזְּךָ מַחְלִישׁ לֵב אַמִּיצִים:

אַתָּה מְצַוֶּה וּפַחְדְּךָ מַשְׁוֶה. וְאֵין עָלֶיךָ פָּקִיד מְצַוֶּה:

אַתָּה מְקַוֶּה וְאֵינְךָ מְקַוֶּה. לְךָ כָּל מְקַוֶּה נֶפֶשׁ תִּרְוֶה:

וְכָל הַיְצוּרִים וְכָל עִנְיָנָם. וְכָל יְקָר אֲשֶׁר בְּךָ אֵין דִּמְיוֹנָם:

לֹא מַחְשְׁבוֹתָם מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. כִּי אֵין בּוֹרֵא זוּלָתֶךָ:

וְאֵין דִּמְיוֹן נִפְלָא אֱלֹהֵינוּ. וְאֵין חֵקֶר נִשְׂגָּב אֲדוֹנֵינוּ:

חָתוּר מִכָּל סָתוּר וְעָמוּס. מִכָּל עָמוּס וּמִכָּל כָּמוּס:

דַּק מִכָּל דַּק וְצָפוּן מִכֹּל. צָפוּן וְיָכוֹל מִכָּל יָכוֹל:
נִשְׂגָּב מִכָּל נִשְׂגָּב וְנֶעְלָם. מִכָּל נֶעְלָם וּשְׁמוֹ לְעוֹלָם:
גָּבוֹהַּ מִכָּל גָּבוֹהַּ וְעֶלְיוֹן. מִכָּל עֶלְיוֹן וּמִכָּל חֶבְיוֹן:
חָבוּי וְעָמוּק מִכָּל עָמוּק. לֵב כָּל דַּעַת עָלָיו חָמוּק:
שֶׁאֵין שֵׂכֶל וּמַדָּע וְחָכְמָה. יְכוֹלִים לְהַשְׁווֹת לוֹ כָּל מְאוּמָה:
לֹא מַשִּׂיגִים לוֹ אֵיךְ וְכַמֶּה. לֹא מוֹצְאִים לוֹ דָּבָר דּוֹמֶה:
מִקְרֶה וְרַעְרַע וְשִׁנּוּי וְטָפֵל. וְחֶבֶר וּמִסְמָךְ אוֹר וְגַם אוֹפֶל:
וְלֹא מוֹצְאִים לוֹ מַרְאֶה וְצֶבַע. וְלֹא כָּל טֶבַע אֲשֶׁר שֵׁשׁ וָשֶׁבַע:
לָכֵן נְבוּכוֹת כָּל עֶשְׁתּוֹנוֹת. וְנִבְהָלוֹת כָּל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת:
וְכָל שַׂרְעַפִּים וְכָל הַרְהוֹרִים. נִלְאִים לָשׂוּם בּוֹ שִׁיעוּרִים:
מִלְשַׁעֲרֵהוּ וּמִלְהַגְבִּילֵהוּ. מִלְתָאֲרֵהוּ וּמִלְפַרְסְמֵהוּ:
בְּכָל שִׂכְלֵנוּ חִפַּשְׂנוּהוּ. בְּמַדָּעֵנוּ לִמְצוֹא מַה הוּא:
לֹא מְצָאנוּהוּ וְלֹא יְדַעְנוּהוּ. אַךְ מִמַּעֲשָׂיו הִכַּרְנוּהוּ:
שֶׁהוּא לְבַדּוֹ יוֹצֵר אֶחָד. חַי וְכֹל יוּכָל וְחָכָם מְיוּחָד:
כִּי הוּא הָיָה לַכֹּל קוֹדֶם. עַל כֵּן נִקְרָא אֱלֹהֵי קֶדֶם:
בַּעֲשׂוֹתוֹ בְּלִי כָל מְאוּם אֶת כֹּל. יָדַעְנוּ כִּי הוּא כֹּל יָכוֹל:
כַּאֲשֶׁר מַעֲשָׂיו בְּחָכְמָה כֻּלָּם. יָדַעְנוּ כִּי בְּבִינָה פְּעָלָם:
בְּכָל יוֹם וָיוֹם בְּחַדְּשׁוֹ כֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם:
כַּאֲשֶׁר הָיָה קוֹדֵם לְכֻלָּם. יָדַעְנוּ כִּי הוּא חַי (וְקַיָּם) לְעוֹלָם:
וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר יוֹצְרֵנוּ. בְּלִבֵּנוּ וְלֹא בְסִפּוּרֵנוּ:
לְמַמָּשׁ וְגוֹדֶשׁ לֹא נְשַׁעֲרֵהוּ. לְטָפֵל וְתוֹאַר לֹא נְדַמֵּהוּ:
וְלֹא נַחְשְׁבֵהוּ לְעִקָּר וְנִצָּב. וְלֹא לְמִין וְכָל אוֹן וּלְכָל נִקְצָב:
*כָּל הַנִּבְרָאִים וְהַנִּשְׂכָּלִים. וְהַמַּדָּעִים בְּעֶשֶׂר כְּלוּלִים:
וְשֶׁבַע כַּמִּיּוֹת וְשֵׁשֶׁת נִדּוֹת. וְשָׁלֹשׁ גְּזֵרוֹת וְעִתּוֹת וּמִדּוֹת:
הֵן בַּבּוֹרֵא אֵין גַּם אֶחָד. כִּי הוּא בְּרָאָם כֻּלָּם יָחַד:
כֻּלָּם יִבְלוּ אַף יַחֲלוֹפוּ. הֵם יֹאבֵדוּ וְאַף יָסוּפוּ:
וְאַתָּה תַעֲמוֹד וּתְבַלֶּה כֻלָּם. כִּי חַי וְקַיָּם אַתָּה לְעוֹלָם:

---

*) כל הנבראי' וכו' הל' הזה בעצמו הוא ל' ר' סעדי' גאון ז"ל במאמר שני מספרו האמונו', ונכלאו המפרשים כולם לעמוד על סודו להעדר ידיעתם בחכמת ההגיון, לכן אבארהו: ידוע

אַתָּה לְבַדְּךָ יוֹצֵר כֹּל הוּא. וְלֹא יִדְמֶה מַעֲשֶׂה לְעוֹשֵׂהוּ:
כֹּל הָאֲרָצוֹת לֹא יְכִילוּךָ. וְאַף שָׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ:
אָז (נ"א אַף) יָחִילוּ מַיִם חַיִּים. מִפָּנֶיךָ אֱלֹהִים חַיִּים:
רָעֲשָׁה אֶרֶץ וְנָסוּ מָיִם. וְנָטְפוּ (מַיִם) מִן הַשָּׁמָיִם:
נוֹטֶה לְבַדְּךָ הַשָּׁמָיִם. רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם:
עָשִׂיתָ כָּל חֶפְצְךָ לְבַדֶּךָ. וְלֹא נִצְרַכְתָּ עֵזֶר כְּנֶגְדֶּךָ:
סוֹעֵר אֵין מִי יִסְעָדֶךָ. הַכֹּל מִמְּךָ וּמִיָּדֶךָ:
כְּכֹחֲךָ אָז כֵּן עַתָּה וְהָעִתָּךְ. וּלְעוֹלָם כָּל כְּבוֹדְךָ אִתָּךְ:
וְלֹא יָעַפְתָּ וְלֹא יָגַעְתָּ. כִּי בִמְלַאכְתְּךָ לֹא עָמַלְתָּ:
כִּי בִדְבָרְךָ כָּל יְצוּרֶיךָ. וּמַעֲשֵׂה חֶפְצְךָ בְּמַאֲמָרֶיךָ:
וְלֹא אֵחַרְתּוֹ וְלֹא מִהַרְתּוֹ. הַכֹּל עֲשִׂיתוֹ יָפֶה בְּעִתּוֹ:
מִבְּלִי מְאוּמָה כֹּל חִדַּשְׁתָּ. וְאֶת הַכֹּל בְּלִי כֹל (נ"א כלי) פָּעַלְתָּ:
וְעַל לֹא יְסוֹד הַכֹּל יָסַדְתָּ. בִּרְצוֹן רוּחֲךָ כֹּל תָּלִיתָ:
זְרוֹעוֹת עוֹלָם אֶת כֹּל נוֹשְׂאוֹת. מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף וְאֵינָם נִלְאוֹת:
בְּעֵינֶיךָ לֹא דָבָר הוּקְשָׁה. רְצוֹנְךָ כָּל דְּבַר רוּחֲךָ עוֹשָׂה:
לִפְעֻלָּתְךָ לֹא דִמִּיתָ. אֶל כָּל תּוֹאַר לֹא שִׁוִּיתָ:
וְלֹא קָדְמָה לִמְלַאכְתְּךָ מְלָאכָה. חָכְמָתְךָ הִיא הַכֹּל עָרְכָה:
לִרְצוֹנְךָ לֹא קִדְּמוּ וְאִחֲרוּ. וְעַל חֶפְצְךָ לֹא נוֹסְפוּ וְחָסְרוּ:
מִכָּל חֶפְצְךָ לֹא שָׁכַחְתָּ. וְדָבָר אֶחָד לֹא חָסַרְתָּ:
לֹא הֶחֱסַרְתָּ וְלֹא הֶעֱדַפְתָּ. וְדָבָר רֵק כָּם לֹא פָעַלְתָּ:
אַתָּה תְּשַׁבְּחֵם וּמִי הִתְעִיבָם. וְשֶׁמֶץ דָּבָר לֹא נִמְצָא בָם:
הַחִלּוֹתָ בְּחָכְמָה עֲשִׂיתָם. בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת כִּלִּיתָם:
מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית עֲשׂוּיִם. בֶּאֱמֶת וּבְיוֹשֶׁר וְטוֹב רְאוּיִם:

כי כל הנמצאים לא ימלטו מהיותם או עצם או מקרה, ומבואר בהגיון להרמב"ם שער י' תרוץ זן לאבן תבון פ"י ובפירושו למלות זרות למורה כי הסוגים העליוני' לכל הנמצאי' הם י' מיני' אשר קראו עשר' מאמרות, והסוג העליון והראשון הוא העצם, והתשעה האחרים הם מקרים המשיגים לעצם והם הכמות והאיכות והמצטרף והאנה והמצב והמתי הוא הזמן והלו הוא הקנין והפועל והמתפעל; ויאמר בן רשד כי במאמר הכמות מלאו שבעה מיני' והם המספר, והגשם, והשטח, והקו, והמאמרים, והזמן, והמקום; ומספר מיני הפועל והמתפעל הם ששה כמספר מיני התנועות והנדידות המשיגים לעצם בהשתנותו, שנים מהם במאמר העצם והם ההווי' וההפסד שהם שנוי ימצאו בעצם

ונגד

הִקְדַּמְתָּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ · רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:
כִּי רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ. הֲלֹא מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ:
וְעַד לֹא כָל חַי הוּכַן לְכַלְכֵּל. לִפְנֵי אוֹכֵל תִּתֵּן אֹכֶל:
וּמָזוֹן וּמָכוֹן תַּעֲשֶׂה בְּפִי כֹל. צָרְכֵי הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל:
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָרִאשׁוֹנִים · אָז הֱכִינוֹתָם לָאַחֲרוֹנִים:
אָז עָטִיתָ אוֹר כַּשַּׂלְמָה. אַדֶּר מְאוֹרוֹת מִמּוּל שַׂלְמָה:
בְּטֶרֶם כָּל יְצוּר מְאוֹד גָּדַלְתָּ · וְאַחַר כֹּל מְאוֹד נִתְגַּדַּלְתָּ:
אָז כְּאֵין לְבוּשׁ הוֹד וְהָדָר לוֹבֵשׁ. עַד לֹא אוֹרֵג גֵּאוּת לָבֵשׁ:
אוֹר כַּשַּׂלְמָה וְכִמְעִיל עוֹטֶה · שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה נוֹטֶה:
עָשִׂיתָ כָּם לְאוֹרִים דְּרָכִים. וְרָצוֹא וָשׁוֹב בְּנַחַת מַהֲלָכִים:
הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם לְמָיִם · בִּמְתִיחַת רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם:
מְזוֹנוֹת מְעוֹנוֹת לְשֶׁרֶץ מָיִם. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל (פְּנֵי רְקִיעַ) הַשָּׁמָיִם:
עֵשֶׂב וְחָצִיר לְבִשְׁלָה אֲדָמָה · מַאֲכָל לְחַיָּה וּלְכָל בְּהֵמָה:
בְּקֶרֶן שֶׁמֶן גַּן נָטַעְתָּ · אֶל הָאָדָם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ:
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עָשִׂיתָ לוֹ · דֵּי מַחְסוֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ:
כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּיָדוֹ תַּתָּה. וְתַחַת רַגְלָיו הַכֹּל שַׁתָּה:
לְהַעֲלוֹת מֵהֶם בָּקָר וָצֹאן · עַל מִזְבַּחֲךָ יַעֲלוּ לְרָצוֹן:
עָשִׂיתָ לוֹ כְּתֹנֶת לְשָׁרֵת. לְהַדְרַת קוֹדֶשׁ וּלְתִפְאֶרֶת:
שַׂמְתָּ בְּקִרְבּוֹ חָכְמַת אֱלֹהִים · כִּי יְצַרְתּוֹ לְךָ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים:
לֹא מָנַעְתָּ עַל פְּנֵי אֲדָמָה. צָרְכֵי אָדָם וְכֻלָּם בְּחָכְמָה:
מַעֲשֶׂיךָ מְאֹד רַבּוּ וְגָדְלוּ · וְשִׁמְךָ יְיָ כֻּלָּם יְהַלֵּלוּ:
רַבּוּ וְגָדְלוּ מְאֹד מַעֲשֶׂיךָ. יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ:
כֹּל פָּעַלְתָּ לְמַעֲנֶךָ · וְלִכְבוֹדְךָ כָּל קִנְיָנֶךָ:

מלך עצמו והוא שיפשוט צורה וילבוש צורה אחרת ונעתקה מעולם אל עולם אחר, והב' מהם במאמר הכמות והם הצמיחה והיינו השינוי מקטנות לגדלות, וההיתוך והוא שינוי מגדלות לקטנות, ואחד במאמר האיכות והוא השינוי בתכונותיו ממראה אל מראה או מקור אל חום וכדומה, והוא הנקרא שינוי בהתם, ואחד מהם במאמר האנה והוא ההעתק ממקום אל מקום; ויאמר עוד כי לכל גזירה ר"ל לכל מאמר גוזר וחותך יתכנו ג' מיני ביאור, ביאור בגדר והוא אשר יתחבר מסוג והבדל כאמרנו האדם הוא חי מדבר, וביאור בחוק והוא המתחבר מסוג וסגולה או מקרה כאמרנו האדם הוא חי צוחק או חי כותב וכדומה, וביאור אינו לא בגדר ולא בחק והוא המתחבר ממין ומקרה כאמרנו

כראובן

אָז כַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ. יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ:

וְעַל כָּל פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה· חֲסִידֶיךָ בְּכָל עֵת יְבָרְכוּכָה:

בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם. אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם:

כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ· רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ:

וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ. לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ:

עַל כָּל אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹת בָּהֶם· שְׁפָטִים גְּדֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם:

בְּבָקְעֲךָ יַם סוּף עַמְּךָ רָאוּ. הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ:

נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לָךְ· שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גָּדְלָךְ:

וְהִכַּרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם. וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם:

יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר· בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבָר:

תַּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם. וְכֶעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מָיִם:

תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים· יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים:

בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת. אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת:

וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן· וּמֵחַלְמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן:

בְּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ. וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ:

וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ· יָמִים צֵדָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ:

כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק. אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק:

וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמְּרוּ· לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ:

בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ. יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ:

הֲטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים· כֵּן תֵּטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים:

יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ:

אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵטִיב· וְנוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵטִיב:

יְיָ תִּבְנֶה עִירְךָ מְהֵרָה. כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא:

וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ· וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ:

זִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבְּחָה. וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה:

כראובן שהוא אדם לבן או סופר מהיר; ושלש עתות הם החולף וההוה והעתיד, ושלש מדות הם הם הידועות בשם ג' רחקים שהם האורך והרוחב והעומק, והם צורת הקו והשטח והגשם; והנה הענינים הנזכרים הם מקיפים כל הנמצאות עם משיגיהם ומשיגי משיגיהם וכולם שייכים בגשמים ובמקריהם לכן אין גם אחד מהם בבורא ית' כי הוא בורא כל עצם וכל מקרה והוא מרומם מכל שינוי והשתנות ואין כח ברעיון לתפוס בו כל מאומה·

וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ:
וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ. הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ:
בְּחַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה. עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:
וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבֹרָךְ. כִּי אֵת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבֹרָךְ:
וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בוֹרְאִי. וַאֲבָרְכֶכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם:

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ: עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא: וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

שיר הכבוד.

בשפותחים ארון הקדש לאנעים זמירות יש לומר ד' פסוקים אלו.

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד:
מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה:
שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד:
מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה:

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג. כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶיךָ. לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ. הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת. וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:

ע"ס א"ב.

אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ. אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ. דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ. כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

דִּמּוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ · וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:
הִמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת. הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:
וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת · וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:
חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ · הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:
טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא. וּקְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:
יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי · וְהוּא יִהְיֶה לִּי לַעֲטֶרֶת צְבִי:
כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ. וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:
לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה · אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:
מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת. קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:
נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ · יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:
סְגֻלָּתוֹ תְּהִי בְיָדוֹ עֲטֶרֶת. וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:
עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם · מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם:
פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו. וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:
צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם · פּוּרָה בְדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:
קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו. תְּמוּנַת יְיָ לְנֶגֶד עֵינָיו:
רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר · יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר:
רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ. דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ:
שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ · וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:
תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת. וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת:
תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ · כְּשִׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:
בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:
וּבְבִרְכָתִי תְנַעֲנַע לִי רֹאשׁ · וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ:
יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ. כִּי נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

כשהחזן אומר ומפני חטאנו תאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שכל טפה וטפה קרי שיצא ממני לבטלה ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא במקום מצוה בין באונס ובין ברצון והנשמות העשוקות בקליפות הנפוצים מארבע כנפות הארץ והנשמות דאזלין ערטלאין הנפזרים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית מקדשנו וגלה יקרנו ונטל כבוד מבית חיינו תפליטם הקליפות כל הניצוצות הקדושות שבעולם ויחזרו לקבצם בקדושה שנית וקרב פזורנו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ ויקוים בנו מקרא שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך ויקוים בנו באהבתו ובחמלתו הוא גאלם ויטלם וינשאם כל ימי עולם בכח השם הקדוש הזה בי"ם ובשם הקדוש הזה חב"ו היוצא מפסוק 'חיל 'בלע 'ויקיאנו שתחזירם למקום קדושה ויגאלנו גאולת עולם לחבר האוהל להיות אחד:

אין נשיאת כפים בפחות מעשרה והכהנים מן המנין. אפי' שמתפללין בבית שאין שם ס"ת נושאין כפיהם. כשנתפשט המנהג באלו המדינות שאין הכהנים נושאים כפיהם אלא בימים טובים שהם ימי שמחה וטוב לב הוא יברך כי צריך שיהיה המברך בשמחה, ומטעם זה האבל אינו נושא את כפיו, וצריך האבל לצאת מב"הכ כשהכהנים רוחצין ידיהם לעלות לדוכן, שלא יהא בב"הכ כשהש"ץ קורא כהנים שלא יעבור בג' עשה. כהן שעומד בתפלה והחזן מגיע לרצה פוסק ועולה, ואם יש שם כהנים אחרים אינו פוסק. לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים. ואע"פ שנטל ידיו שחרית חוזר ונוטל ידיו. והלוי יצק מים על ידיו, אם אין לוי בב"הכ ישפכו הבכורים המים על ידיהם, ואם אין בכור בב"הכ ולא לוי ישפוך הכהן עצמו על ידיו ולא ישראל. כשמתחיל הש"ץ רצה יעקרו הכהנים שבב"הכ רגליהם לעלות לדוכן, וכשעומדין על הדוכן יאמרו זה.

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה הברכה הזאת

להעם	לכהנים
שצויתנו לברך את עמך ישראל	שצוית הכהנים לברכנו

ברכה שלמה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם:

ומאריכין בתפלה זו עד שיכלה מפי הציבור אמן שלאחר הטוב שמך וכו' כדי שיענו הציבור אמן על תרוייהו. ועומדים הכהנים עם פניהם כלפי היכל עד שיתחיל הש"ץ כהנים בקול רם ואז מחזירין פניהם כלפי העם ולא יחזירו פניהם בין בתחלה בין בסוף אלא דרך ימין ומברכין.

ומגביהין ידיהם כנגד כתפיהם ופושטין ידיהם וחולקין אצבעותיהן, ומכוונין לעשות ה' אוירים בין שני אצבעות לשני אצבעות אויר אחד ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל לקיים מציץ מן החרכים. אין לכהנים לנגן אלא ניגון אחד מתחלה ועד סוף, כדי שלא יבואו לידי טירוף דעת. בשעה שהכהנים מברכין את העם לא יביטו ולא יסיחו דעתם אלא יהא פניהם כלפי מטה כמו שעומדין בתפלה. אלו מקומות שהכהנים הופכין פניהם

לדרום ולצפון: **יברכך. וישמרך. אליך. לך. שלום.**
וצריך הכהן לכוון במלת יברכך שהאל ית"ש ישפיע חכמה על ישראל. ובמלת וישמרך יכוין שהאל ית"ש יתן בנים לישראל. ובמלת יאר יכוין שהאל ית"ש יוסיף קיים לישראל. ובמלת ויחנך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בנשיאת חן. ובמלות ישא ה' פניו אליך יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בעושר וממשלה. ובמלות וישם לך שלום יכוין שהאל ית"ש יברך את ישראל בברכת שלום כמשמעו.

ע"כ מצאתי כוונות האלו כתובים בשם ספר יצירה, ונראה שעל כן נהגו קדמונינו להאריך קצת בניגונים לכוין כל אלה והם כוונות הפשוטות שכל כהן יכול לכוין בזה, ומי שבא בסוד ה' ימצא כוונות גדולות על פי הסדר בכתבי האר"י ז"ל.

וכל אדם יכוין לברכת כהנים ויהא פניו כלפי הכהנים ולא יסתכל בהם. והאנשים הנוהגים לאמר פסוקים מעין כל מלה ומלה של ברכה יהיו נזהרים לאמרם בשעה שהש"ץ מנגן דוקא אבל לא כשהכהני' מנגנים. והש"ץ מקרא את הכהנים מלה במלה עד שסיימו פסוק ראשון, ואז הקהל עונין אמן, וכן אחר פסוק שני ואחר פסוק שלישי:

רצה לש"ץ.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְתֶעֱרַב* עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הש"ץ מסיים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד: מודים וכו'.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל

מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

---

*) ותערב עליך כצ"ל, כמש"כ הקכס ראב"ע בנקות דף כ"ט ב', וכ"כ וי"צ.

נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת
עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם
כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:
וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בר״ה וי״כ וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו ש״ץ בקול כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר:
והכהנים מברכין בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

ש״ץ מקרא.

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
יְיָ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:
וְיִשְׁמְרֶךָ שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: כשהכהני׳ מנגני׳ וישמרך אומרי׳ זה.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה
הוּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין
שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלָי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם
כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק · וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע · וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם
הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל
לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי: אמן.

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:
יְיָ יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:
פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש״ע.

יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃ וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם שָׁלוֹם׃ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

בשערי ציון כתוב שלא יאמר אלא שלום שלום רבון רק יאמר וכו:

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדושת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצא מפסוקים של ברכת כהנים

(ויהרהר השמות הללו במחשבתו ולא יוציאם מפיו)

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם. ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונתינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם ותתננו לאהבה ולחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו. ויהיו דברי

נשמעין לעבודתך. כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו. ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות. ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיך. ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך. ותאריך ימי (וימי אשתי ובני ובנותי) (וימי אבי ואמי) בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום. אמן סלה:

ויכוין לסיים עם הכהנים כדי שיענו הקהל **אמן:**

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה. אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין:

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ

הכהנים יזהרו בנעילת מנעליהם שלא יגעו בם בידים ואם נגעו יחזרו ליטול ידיהם.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

למשוך ידיה' פֿאָן דען אין ווין נאַכגעדרוקטן מחזורי' אשר קללת החרמות רבוצה עליה'.

כרוז שהוכרז בק"ק פ"פ דמיין יע"א בשם האב"ד רבינו הזקן הגאון המפורסם החסיד והעניו מופת דורינו וכליל' תפארתנו אדונינו מורינו ורבינו מוהר"ר פינחס הלוי איש הורוויץ זצוק"ל.

שמעו נא אחינו בני ישראל!

עז איזט בעפֿאָהלן אויסצורופֿן בשם הגאון אב"ד כר"ו, מאחר דאַס איש אחד דורך אָפֿענטליכן דרוק בעקאַננט געמאַכט האַט דאַס ער המחזורים הנחמדים הנדפסי' ברעדלהיים עם הביאור והפירוש אשכנזי אשר ייסד התורני הר"ר וואלף היידנהיים נאַכדרוקען וויל, אויף וועלכע מחזורים הגאון אב"ד כר"ו בחדש אלול תקס"ג העבר לא לבד הסכמה וחרם געגעבן האַט שלא ישיג שום אדם גבולם לדפוס או להדפיס אותם משך כ"ה שני', אף גם זאת האַט הגאון אב"ד כר"ו ואותן ההסכמות והחרמות מכמה גאוני ארץ אשר קדמוהו בהסכמותיהם, ה"ה הרב הגאון מוהר"ר נתן חיים צבי זצ"ל, אשר הי' אב"ד בק"ק א"ה"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק ראָטטערדאַם מוהר"ר ארי' ליב ברעסלוי כר"ו, והרב הגאון אב"ד דק"ק האַנוי מוהר"ר משה טובי' כר"ו, והרב הגאון אשר הי' יושב מקדם על כס ההוראה בק"ק פפ"דא מוהר"ר נפתלי הירש לבית קאַצנאֶילנבאָגען כר"ו.

כל אלה דברי ההסכמות והחרמות האַט הגאון אב"ד כר"ו דורכגעזעהן אונד עס חרם שלו מאשר ומקיים געוועזן. ואחריהם החזיקו אב"ד דק"ק א"ה"ו ה"ה הרב הגאון מוהר"ר צבי הירש מזאַמשט כר"ו, ואב"ד דק"ק לונדן הרב הגאון מוהר"ר שלמה כר"ו בן הגאון מוהר"ר צבי זצ"ל, ואב"ד דק"ק פפ"דא הרב הגאון מוהר"ר יהודה ליב מרגליות כר"ו.

ע"כ לאַסט הרב הגאון אב"ד כר"ו עוד פעם מכריז ומודיע זיין בחרם הגדול כחרם יהושע ב"נ דאַס זיך קיינר אונטרשטעהן זאָלל לא ע"י גירי' וגיריגירי דילי' המחזורי' הנ"ל בשום אופן נאַכצודרוקן, ולא לבד זאָלל החרם הנ"ל על המדפיס חל זיין, זאָנדערן וועד נור איין מסייע דאַצו זיין אונג לתמוך יד עוברי עבירה וחרמים, ומכ"ש וועד זיך אויך זאָלכע מחזורים פּרענומערירט אָדר קאַמכט אָדר זאָלכע קויפֿן וויא כאמור בפירוש בהסכמות מגאוני ארץ הנ"ל שהחרם יחול לא לבד על המדפיס והמסייעי' לו והמתעסקי' עמו כ"א גם על הקונה אותם ומי שיעבור על זה ענוש יענש כעכן אשר מעל בחרם ויחולו עליו כל האלות והקללות הכתובות בספר התורה הזאת, וכל ישראל ישמעו ויראו ולא יזידון לעשות כדבר הרע הזה ויהיו נקיים ותבוא עליהם ברכת טוב.

אזהרה אחר אזהרה

לרבינו הגדול הגאון האמתי עטרת תפארת ישראל אב"ד ור"מ דק"ק פפ"דמ יע"א בנו של הרב הגאון הנ"ל.

ואלה מוסיף על הראשוני'. יען כי שמענו בקול מבשר ממדפיס אחד עם בעל הגהה של אשר הודיעו לרבים איך שהמה נכנסו למלאכה להדפיס המחזורים הנ"ל בלי רשות החכם המחברו' ובדו לעצמ' התרות במקו' איסור ושמא יתפתו מן בני עמנו ע"י דברי שוא ומדוחים ויבואו לקחת מן המחזורים מהדפסה האסור' וילכדו ח"ו במצודות החרמות והשמתות הפרושות עליהם ראיתי שמוטל עלי ועל כל העומד בפרץ להודיע לרבים כי ההסכמות והחרמות הנ"ל כולם בתקפם עומדים בכל מקום ואין רשות לשום אדם לעבור עליהם בשום אמתלא שבעולם, והנני מזהיר לבלתי קחת מן המחזורים הנ"ל הנדפסים שלא ברשות, ושלא להיות בהם שום עסק המתפלל מתוכם תפלתו תהי' לחטאה ולשומעים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב.

פה ק"ק פפ"דמ יע"א יו' ב' ד' אלול תקס"ז לפ"ק. d. 7. Sept. 1807.

הק' צבי הירש הלוי איש הורוויץ.

